

R. 6514

DICTIONARII SEV REPERTORII MORALIS

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS
ORDINIS DIVI BENEDICTI,

del Colegio de S. N. Pars Prima. Ven. C. de S. C.

QVAE DICTIONES FERÈ OMNES SACRAE THEOLOGIAE
studiosis ac verbi diuini concionatoribus vsui futuras, locorum commu-
nium instar, alphabetico ordine complectitur, earumque signi-
ficationes moribus quàm optimè accommodat.

*Hoc opus quod iam vetustate consenuerat, noua hac editione nostra in communem
sacrae theologiae studiosorum gratiam restituumus, & ab erroribus
quibus redundabat, expurgauimus.*

Duplicem apposui Indicem, alter dictionum seriem indicat, alter verò ea quae
in vnaquaque dictione pertractantur, breuiter demonstrat.



DE LA LIBRERIA
DEL REYAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

V E N E T I I S,

Apud Gasparem Bindonum, sumptibus Sociorum. M D LXXXIX.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

DICTIONARII SEV REPERTORII MORALIS

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS
ORDINIS DIVI BENEDICTI,

del Colegio Mayor de S. N. Pars Prima. Ven. C. de S. C.

QVAE DITIONES FERÈ OMNES SACRAE THEOLOGIAE
studiosis ac verbi diuini concionatoribus vsui futuras, locorum commu-
nium instar, alphabetico ordine complectitur, earumque signi-
ficationes moribus quàm optimè accommodat.

*Hoc opus quod iam vetustate conseruerat, noua hac editione nostra in communem
sacrae theologiae studiosorum gratiam restituumus, & ab erroribus
quibus redundabat, expurgauimus.*

Duplicem apposui Indicem, alter dictionum seriem indicat, alter verò ea quae
in vnaquaque dictione pertractantur, breuiter demonstrat.



DE LA LIBRERIA
DEL REYAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

V E N E T I I S,

Apud Gasparem Bindonum, sumptibus Sociorum. M D LXXXIX.



ORDO ET SERIES DICTIONVM

QVAE IN HOC PRIMODICTIONARII

Volumine continentur.

A , fol. 1. 1 addere	64 aliquando	eodem apud	195 azotus	eo.
a. 2 adducere	65 aliter	137 aqua	eod.	B
aron 3 adhaerere	68 alloqui	eodem aqueductus	198 Baal.baalim	243
ab 5 adesse	70 alonge	eod. aquila	eo. Babylon.babylonia	244
Abel 6 adicere	eod. altare	eodem aquilo	200 Baculus	245
Abdias eod. adimplere	71 alter	140 ara	201 Balaam	246
Abia eod. adinuenire	72 alterutrum	142 arabs.arabia	eod. Baltheus	eod.
abiathar eod. adire	eod. altrinsecus	eod. arare	202 Baptismus.baptizare.e.	eod.
abducere eo. adiurare	eod. alternus	eod. arbitrari	eod. basif	eod.
abier eod. adiutorium	eod. alitudo	eod. arbor	eod. beatitudo	eo.
abigail eod. admirari	75 altissimus	144 arca	eod. Bellum	248
abigere eod. admiscere	78 alucus	145 arcus	207 bene	250
abducere eo. admonere	eod. amalech	eod. ardor.ardere	209 benedicere	251
abire 7 admonere	eod. amon	eodem arca	210 beneficium.bifacere	252
abifai 9 adnullare	eo. amare	146 arefcere.ariditas	eod. beneplacitum	253
abyffus eo. adolere	eod. amor mundi	148 argentum	211 benignitas	eod.
abominatio 13 adolefcencia	eod. amaritudo	149 arguere	212 beniamin	254
abortiuus 16 adonias	81 ambitio	151 ariditas	214 bestia	eod.
abner eod. adonibofeth	eodem ambire.ambitus	154 aries	eo. bibere	256
abraham 17 adoptio	eodem ambo	eodem arma	eod. bethel	258
abbreuiare 18 adorare	82 ambulare	eo. armentum	215 bethleem	eo.
abs eod. adhuc	86 amen	157 aromata	eod. bis. bini	eod.
abfalou eod. aduena	87 amicitia	eodem arrogantia	eod. biflus	259
abfcindere 19 aduentus	89 amica	160 ars.artifex	eod. bitumen	eo.
abfcondere 20 aduenire	95 amictus	eod. arx.arcis	216 bitium	eod.
abfcntia.abeffe 24 aduerfari	97 aminadab	eodem afa	eod. blandiri	260
abforbere 26 aduertere	99 aman.amon amon	eo. afaph	eod. blafphemia	eod.
abfoluere.abfolutio 27 aduocatus	eod. amorreus	161 afchalon	eo. bonitas.bonum	eod.
abfque 27 adulatio	101 amos	eodem afcendere	eo. bona temporalia	262
abftinentia 28 adulterium	103 amouere.amotus	eo. afer	219 bona aeterna	eod.
abuti 32 aer	105 amplexari	162 afia	eod. bos	eo.
ac 33 affectio,affectus	107 amplius	eod. afnus	eo. brachium	263
achab 34 afferre	108 ampliare	eod. afor	220 breuitas	264
accaron eo. afficere	111 amputare	eo. afpectus.afpicere	eod. buccina	eod.
achares eod. affigere	eo. an	eo. afpergere	221 Butyrum	265
achaz eod. afflicto	112 ananias	163 afpicere	222	C
accelerare,acceleritas agar	114 anathema	eo. affiduitas	223 Cadauer	eod.
fol. 38 ager	115 anathot	eod. affimilari.affimilatio. e.	Cadere	eodem
accendere eod. agere	eo. ancilla	eo. affitire.aitare	eo. Capharnaum	267
acceptio perfonaru 30 agi.agitari	118 angelus	164 affyrii	224 Caiphaz	eod.
acceptabilis,acceptus 43 actiuus	119 angulus	168 affus	eo. Caim	eod.
accerfire eod. agilis	eodem anguftia	eod. affumere.affumptio	eo. Calamitas	eod.
aceruus eod. agnofcere	120 anima	170 aftutia	226 Calamus	eod.
acies 44 agnus	eodem animal	172 at	eod. Calcare	268
acetum eo. agon	121 animus	173 attamen	eod. calciare.calciametu	eo.
accidere eod. aggrauare	124 anna	174 atque	227 chaldæi caleph	eod.
accidia 45 aggredi	eodem annus	175 at vbi	228 calefcere	269
achimaas eod. aggreffis	eodem annuuciare	eodem attendere	eo. caligo caligare	270
actio.actiuus eod. agricula	eodem ante	177 attenuatio	229 calix	271
accingere eo. ait	eod. antequam	179 atterere.atcrio	eo. caluitium.caluus.	eo.
accipere 47 ala	126 antiquus.antiqutitas	eod. atrium	eod. calumnia	272
acquiefcere 51 albedo	eod. antichriftus	180 auaritia	230 camelus	eod.
acquirere 53 aleph	128 antrum	181 audax.audacia	231 caminus	273
accubare feu accumbe re. 54 alleluia	129 anulus	eo. audire	232 campeffris	eod.
acuere.acurus 57 alleuare	eod. anthioc. antiochia	182 auertere	233 campus	eod.
accufare 58 alleuiare	130 appellare	183 auferre	234 chanaa.chananens	274
ad 59 allicere	eod. apparere	184 augere.augmetum	235 candelabrum	eod.
adam 62 alhidere	eodem appendere	187 auis	eod. candor	275
adadezer eodem alimentum	eod. aperire	eod. auris	236 canere.cantare	276
adamare eodem alienum	eod. applicare	190 aurora	237 canis	277
adaquare eodem alienigena	eod. apponere	eo. aurum	238 canities.canus	278
adar eod. alius	131 apoftata	eod. aufter.auftialis.	239 capere.capti	eod.
adept eodem alligare	132 apoftolus	191 aut	240 capillus	279
adequare 64 alioquin	133 apprehendere	192 autem	241 capra	280
adeptus adipi eod. aliquid	135 appropinquare.appro-	193 auxilium	242 caprea	eod.
	136 pinquatio	193 azarias	243 captiuus.captiuus	eo.
	eo. aptus.aptitudo	194 azimus	eo. caput	eod.

Ordo & series Dictionum.

Carbones	283	color	eod.	constantia	359	Damn um	eod.	Deus pro creatura	463	
Carcer	eodem	coluber	328	constituere	eo.	Dan	eod.	dexter, dextera	464	
Charitas	284	columba	329	consummare	360	Daniel	eod.	diabolus	467	
carmelus	285	columba	330	consumere	361	Dare	414	diadema	eo.	
carmen	eod.	collidere	331	confurgere	eo.	Dauid	417	dicere	eod.	
caralia	eod.	colligere, collectio	eo.	contaminare	362	de	418	dies	468	
caro	286	collis	332	contemnere	363	debere	420	diffamare	472	
castellum	288	collocare	eo.	contemplatio	364	decem	eod.	differe	eod.	
cattitas	eod.	collum	333	contentio	eod.	decimę, decimus	422	difficultas	473	
castra	289	comburare	eo.	contritio	365	decere	423	digitus	eod.	
caſus	290	comedere	334	contristari	366	decernere decretum	c.	dignus, dignitas	474	
cathedra	eo.	commendare	336	continere. continen-	tia	decidere	424	dignitas	475	
cathena	eod.	comminuere	eod.	contentus	367	decipere	eod.	diligere, dilectio	eod.	
catulus	eod.	comes	eo.	contentus	367	declarare	eod.	dilectus, & dilecto	477	
cauda	eo.	commixtio	eod.	continuo	eod.	declinare	eod.	diligentia	478	
cauere	292	commissio, committe-	re	contingere	eo.	decor, decorare, deco-	rus	diluculum	479	
caute, cautus; cautela	e.	remorari	eod.	contra contrarietas	e.	deducere	425	dilatate, dilatatio, &	480	
cauerna	293	commouere. commo-	tio	contradicere. contra-	dictio	deducere	eodem	diluuium	eo.	
cauſa	eod.	communitas	337	contremiscere	369	deesse	428	dimicare	eo.	
cæcus, & cæcitas	eod.	communicare	eo.	contristari	eod.	defendere	eodem	dimittere	eo.	
cædere	295	commutare	338	contumelia	eod.	deferre	eodem	dimidium	481	
cædrus	eo.	comparare	eo.	conturbare, conturba-	tus	deficere, defectus	430	dirigere, directio	eod.	
cælare	296	compati, compaffio	eo.	conturbatus	370	defunctus	431	diripere	483	
cæl brare	eo.	compedes	eod.	conuallis	371	deiciere	432	dirupere	eodem	
cægum	eod.	compellere	eo.	conuenire, eoduentus	e.	deinceps, deinde, dece-	tero	discere	eod.	
cægna	299	complacere	339	conuertit, conuerfus, cõ-	uerſio	delectare, delectatio, e.	disciplina	484	discere	eod.
cægnaulum	300	complere, cõplemẽtũ	e.	conuersatio	375	delere	434	discidio, discordia	484	
centum	eod.	componere	340	conuiuium	eod.	deliberatio	eodem	discipulus, & famulus	485	
centurio	eo.	comprehendere	eo.	conuocare	376	delicia, delectatio	eod.	discordia	486	
cępit	eod.	comprobare	eod.	cooperire	eodem	delictũ, delinquere	436	discordia	eo.	
cęgmonia	eodem	computare	eod.	copia, copioſus	eod.	delongare	eod.	discumbere	eod.	
cęgnere	eod.	computrefcere	eod.	cor	eodem	demoliti	eo.	discurrere	487	
cęgnamen	eod.	concedere	eodem	coram	379	dæmon, dæmones, dæ-	monium	488	discussio, discordia dif-	488
cęgnitudo	eo.	concedere	eodem	cornu	380	demonstrare	eod.	diffipare	eodem	
cherub, cherubin	302	concilium	341	corona	382	denarij	eodem	dissolutio, dissolutio	489	
ceruix	303	concupire	eod.	corpus	384	denegare	439	dispensator	490	
ceruus, cęffare	eo.	concordia	eod.	correctio. correptio	fol	dentes	eod.	dispensare	eod.	
cęteri	eod.	concludere	eo.	corrobare	387	denudare	eo.	dispensare	eod.	
cętus	305	conculcare	eo.	coruere	eodem	denunciare	eo.	dispensare	eod.	
cębus	eod.	concupiscentia	eod.	corruptio, corruppe-	re	denuo	eodem	displicere	eod.	
cęphus	306	concurrere	343	corus	388	deorsum	eodem	disponere	eod.	
cęcium	eo.	condemare	eod.	coticie	eod.	deponere	440	disputatio	eodem	
cęnis	eod.	conducere	eod.	cras, craftinum	390	deprecari deprecatio	442	distare	493	
cęngulum	307	conferre	eod.	creatura, creator, crea-	re	deprimere, depresso e.	diſtinctio	eodem		
cęngulus	308	confestim	eod.	credere	391	derelinquere	eodem	distribuire	eodem	
cęngulus	309	confidere, confidẽtia	e.	credere	392	derisio, deridere	445	diuerrere	eodem	
cęngulus	310	confingere	345	creſcere	394	deſcẽdere, deſcenſus	e.	diuerſitas, diuerſus	494	
cęngulus	311	confirmare	eo.	crimen	395	deſcribere	448	diuitiæ	eod.	
cęngulus	312	confiteri	346	cruciare, crucifigere	e.	deſerere, deſertus	449	diuidere	497	
cęngulus	313	conflate	347	crudelitas, crudelis	397	deſertum	450	diuinus, diuinare	499	
cęngulus	314	confortate	eod.	cubile, cubiculum	398	deſideraſ, deſideriũ	452	docere, doctrina	500	
cęngulus	315	confringere	348	cubitus	399	deſinere	454	dolere, dolere	502	
cęngulus	316	confugere	349	cultura, cultus	eo.	deſolatio, deſolatus, de-	ſolari	dolus	503	
cęngulus	317	confundere, cõfuſio	e.	cum aduerbium	eod.	deſperatio	eodem	dominus, dominari	504	
cęngulus	318	cõgregare, cõgregõ	e.	cum, præpoſitio	400	deſpicere	455	domus	506	
cęngulus	319	cõiugium, cõiugere	351	cũſus, cũctũ, cũctũ	404	deſponſare, deſponſa-	tio	donare, donum	509	
cęngulus	320	conſuetudo	352	cupere, cupiens	eod.	deſponſio	457	donec	510	
cęngulus	321	conſuetudo	353	cura	405	deſtinare	eo.	dormire	512	
cęngulus	322	conſuetudo	354	currere, curſus	406	deſtruere	eo.	dorſum	514	
cęngulus	323	conſuetudo	355	currus	408	deſuper, deſurſum	459	draco	515	
cęngulus	324	conſuetudo	356	curuare, curuitas	409	deterior	460	dubitare	eod.	
cęngulus	325	conſuetudo	357	cuſtodire, cuſtodia	410	deteſtari	eod.	ducere, dux, ductor	516	
cęngulus	326	conſuetudo	358	Dagon	412	detineri	eo.	dulcedo, dulcis	520	
cęngulus	327	conſuetudo	359	Damaſcus	eod.	detrudere	eodem	duo	eod.	
cęngulus	328	conſuetudo	360	Damnare, condemna-	re	deuotio	461	duodecim	523	
cęngulus	329	conſuetudo	361	Deus	462	deuorare	eo.	duplex, duplicitas	524	
cęngulus	330	conſuetudo	362			deuorare	eo.	duritia, durus	525	
cęngulus	331	conſuetudo	363			Deus	462	dum	526	

F I N I S.

INDEX EORVM, QVAE

PRIMO HOC DICTIONARII

Volumine continentur.



A DICTIO sumitur pro litera, interiectione & præpositione.

a, etiam sumitur effectiue, inceptiue, separatiue, & collatiue. ib. b.

a, significat terminum a quo, sicq; a, vnum est diligibile, cui & seruendum. ib. c. a, vnum dicitur

stabile, a quo fugiendum multipliciter. ib. d. a, vnum commendabile cui insistentum, a, vnum formidabile, a quo metuendum, & a vnum nunciale ad bene utendum. ib. c.

Aaron summus sacerdos & pontifex moraliter exponendo de pontifice vel sacerdote multipliciter &c. a.

Ab præpositio significat effectiue, separatiue, inchoatiue, & expressiue. a, ab etiam signat separationem laudabilem, damnablem, & tristabilem, ib. b.

Abel Christum vel bonum prælatum ecclesiasticum signat. Abestio lapidis proprietates, nam semel incensus extinguit non potest. vide ardor c. perseverantia d. succedere. e.

Abstias feruus domini interpretat, multaq; per eum signant. a. abiat har bonum vel malum potest designare prælatum. a.

abducere idem est quod tollere, separare, remouere.

abies arbor &c. a.

abigail vxor Nabal, interpretaturq; patris mei exultatio. a. abigere, effugare, abicere.

abijcere, abiectio aliquando in bono, aliquando in malo sumitur, sicq; ideo abiectio quædam laudabilis, quædam terribilis, quædam damnabilis, & quædam miserabilis. a.

abijcere debemus dignitatem supernalem. ib. a. abicere, & contemnere debemus rerum facultatem. ib. b. carnis uoluptatem. ib. c. abicere etiam debemus cordis laxitatem & considerare mortis aduentum &c. ib. d.

abreccio quædam damnabilis & vitiosa. ib. c.

abire quoddam instabile & fluctuosum. a, quoddam luctuosum. ib. b. quoddam virtuosum. f. quando quis progreditur de bono in melius, & hoc multipliciter. ib. c. abire quoddam gaudiosum. f. beatorum, quoddam uitiosum. f. hominum malorum, qui multiformiter mala ambulant via &c. ib. d. & quoddam dolorosum. f. dānatorũ &c. ib. e.

abire &c. quoddam de imprudentia ad discretionem. ib. e, quoddam de iniuria ad perfectionem. ib. f. quoddam de indigentia ad repletionem. i. de mundi amore ad ditionem æternorum. ib. g. & abire quoddam de virtute ad viũ. ib. h.

abyſſi frater Iacob confanguineus Dauid iustus hõ intelligitur.

abyſſus in sacra scriptura multis sumitur modis, videlicet, abyſſus illuſtrabilis. f. dānatorum. a, abyſſus infatigabilis. f. animus auarorum. ib. b. abyſſus inſcrutabilis. f. diuinitatis. ib. c. & abyſſus in exhaustibilis. f. ſagacitas perfectiorum. ib. d.

abyſſus continet in se multa, moraliter exponendo. ib. c.

Abyſſus habet latam capacitatem. ib. e, habet etiam imam profunditatem. ib. f. nam abyſſalis humilitas cauſat contentionis promotionem, & perseverantiam. ib. g. abyſſus etiam habet mobilitatem obediencie & subiectionis. ib. h. habet obſcuritatem tenebroſe meditationis, & deiectionis conuerſationis. ib. i. habet honoritatem eloquentis prædicationis. ib. k. habet stabilitatem expreſſæ indignationis. ib. l. habet immensitatem gratiæ, ſcientiæ, & deuotionis. ib. m. & habet fructuositatem mudanę tribulationis. ib. n.

abyſſus interpretatur ſanctus Thomas multis de cauſis. ib. d. & o.

Abyſſus etiam signat uirum perfectum, uel ipsum Deũ, sicq; abyſſus quædam uirtuoſa, quædam doloroſa, quædam uitioſa, & quædam gaudioſa. ib. p.

Abyſſo. i. aquarum immenſitati inest profunditas, amaritudo, inſatiabilitas, & obſcuritas. ib. q.

Abyſſus accipitur etiam pro tormento doloroſo. f. pro pena inferni, nam. ib. r. tria hominum genera hoſpitabunt, vi delicti, fallacis amicitie ſectatores. ib. u. renacis auaritię profeſſores. ib. x. & mordacis eloquentiæ detractores. ib. y.

abyſſus etiam sumitur pro homine uitioſo q; pro paradiso spatioſo. ib. z.

abominatio, abominari & abhorre idem ſignat. a.

abominatio quædam frequentanda, quædam detestanda, & quædam formidanda, ibi. a.

abominanda est adulatio uerbositas. ib. b. conſolatoria proſperitas. ib. c. & ſocietas mala. ib. d.

abominatio quædam metuenda, qua Deus abominare peccatores, magnatum conſultores, & uana latitię ſectatores &c. ib. e.

abominabiles homines apud Deum plures reputant. ibid. f.

abortionum ſignat mortalitatis conditionem, peccati infectionem, & humilitatis dilectionem. a.

abner ſignat malum ſuperiorem, Christum mediatorem, bonum prædicatorem, & ſimplicem ſeruitorem. a.

abraham Patriarcha ſummus, ſicq; quilibet hõ ſanctus maxime in officio prædicationis contentus intelligi poſſit. a.

abraham habuit firmitatis & conſtantiæ plenitudinem. ib. b. habuit pietatis & clementiæ plenitudinem. ib. c. habuit ueritatis & ſcientiæ certitudinem. ib. d. & habuit ſanctitatis & iuſtitiæ longitudinem. ib. e.

abbreviare. vide breuiatus.

abs pro ſeparare. vide ibi.

abſalon ſignat diabolum plenum deceptione. a. ſubditũ ambitionum b. pctõrem plenum rebellionem. ibi. c. Christum uel iuſtũ plenum perfectione. ib. d. & iuuenem luxurioſum. ibid. e.

abſcindere ſumitur in bono & in malo.

abſcinditur uita per mortis neceſſitatem. ibi. a. abſcinditur gratia per culpã iniquitatem, nam aliqui habent abſciſſum caput aliqui abſciſſam manum, aliqui abſciſſam autem, aliqui cornu abſciſſum aliqui ueſtes abſciſſas, & aliqui abſciſſos, & quid moraliter illud intelligatur. ibi. b.

abſcinditur mala ſocietas per prudentiam & ſagacitatem. ib. c. & abſcinditur dānatus per iuſtitiã & ſeueritatẽ. ib. d.

abſcondere multipliciter ſumitur &c. a.

abſconſio quædam Dei. ibi. a, quædam hominis. ibi. b.

abſconſio quædam uituperabilis. ibi. c. nam abſcondunt mali per auaritiã & cupiditatem, ibi. d. per ſymoniam & renatitatem. ibi. e. per fraudulentiam & fallacitatem ſpiritualẽ ac etiam corporalem. ibi. f.

abſconſio quædam deſiderabilis. ibi. g.

abſcondunt ſe boni per ſelicitatis meditationem. ibi. h. per proſperitatis detestationem. ibi. i. & per aduerſitatis declinationem. ibi. k.

abſcondere nos debemus a mundi huius uanitate. ibi. l. & etiam a mundi aduerſitate. ibi. m.

abſconſio adhuc quædam eſt auaritiæ. ibi. n. quædam uerecundiæ. ibi. o. quædam luxuriæ. ibid. p. quædam ſymoniæ. ibi. q. quædam diuine providentiæ. ibi. r. quædam infernalis miteriæ. ibi. ſ. quædam æternę glorię. ibi. t. quædam eucharitiæ. ibi. u. & quædam penitentię. ibi. x.

abſconſio adhuc quædam humilitatis, quædam mortalitatis, quædam infirmitatis, quædam fidelitatis, quædam ſagacitatis, & quædam timiditatis. ibi. y.

abſentia abeſſe in ſcriptura multipliciter ſumitur. a.

abſentia quædam iuſtorum & prudentiũ. ibi. a.

abeſſe a præſumptuoſa pompoſitate. ibi. b. abeſſe à prodicioſa fallacitate. ibi. c. & abeſſe à defectuoſa ſocietate. ibi. d.

abſentia quædam fallaciã amicorum. ibi. e. quædam mordacium detractorum. ibid. f. & quædam uagantium clericoſum. ibi. g.

Index Dicit. Berchorij. Tom. 1. * 3 abſorbere

abſorbere. i. deglutire denotare. a.
 abſorbet mors humanam conditionem. ibi. a. abſorbet auarus terrenam poſſeſſionem. ibi. a. Nam auari abſorbent diuitias alienas, vt ſuam ſatiēt volūtatem, vt ampliēt venrem, id eſt domum, ſuam vt ſatiēt volūtatem. ibi. b.
 abſorbet infernus omnium malorum ſocietatem. ibi. e, nam abſorbentur per inuidiam, inflati per ſuperbiam elati, & per luxuriam ligati. ibi. d.
 Abſoluere, abſolutio. abſoluere. i. a vinculo ſoluere liberare & expedire. a.
 Abſolutio duplex ſecundum quod eſt duplex forus, ſabſolutio ſpiritualis, quæ fit in foro pœnitentia, ibi. a, & abſolutio iudicialis ibi. b.
 Abſque ſignat carentiam virtualium bonorum, habentq; illud abſq; mali, qui hodie ſunt abſque conſilio & prudentia, abſq; auxilio & potentia, abſque lumine & ſcientia, abſque dulcedine & clementia, abſque diſciplina & temperantia, abſq; iugo & obedientia, abſq; congregatione concordia & amicitia, abſq; muro & continentia ſeu cuſtodia, & abſque lege & ſapientia. a.
 Abſque ſignat carentiam malorum criminalium, illud perinet ad iuſtos & virtuoſos qui ſunt abſque peccati corruptela multiptr. ibi. b. ſignat abſq; carentiam bonorum æternalium, & illud ad damnatos pertinet, nam tales ſunt abſque virtute, ſalute, iocunditate & c. ibi. c, ſignat carentiam tormentorum infernalium, illudque eſt beatorum, qui in paradifo ſunt abſque pauore, terrore, & dolore, & alia. ibi. d.
 Abſtinentia ſumitur ſpiritualiter, & corporaliter. a.
 Abſtinendum ab affluentia temporalis & proſperitate mundana. ibi. b.
 Abſtinendū a ſagacitate & ſapia ſæculari vel mundana. ibi. c.
 Abſtinendum ab incongruis confortiis. ibi. d. abſtinendum ab aſſiduis delicijs. ibi. e, & abſtinendum ab iniuſticia criminali. ibi. f.
 Abſtinentia appetenda eſt. ibi. g.
 Abſtinere debemus, quia ſumus hoſpitati in externa regione. ibi. h.
 Abſtinere debemus, quia hoſpitati ſumus cum aſpera legione. ſ. carnalibus deſiderijs. ibi. i. abſtinere debemus, quia impugnati ab aſpera paſſione. ibidem K, & abſtinere debemus propter durā paſſionis anxietatem propter durā legionis ſocietate, & pp noſtræ regionis alienitate. ibi. l.
 Abſtinetia ſtringit carnis luxuriam, frangit carnis laſciuia, ſternit hoſtis læticiam, parit cordis læticiam, tollit mortis ſœuitiam, & conferat æternam gloriam, ſeu diuinam gratiam. ibi. m.
 Abſtinens. i. moderati viciuſ ſit homo ſapiens. ibi. m.
 Abſtinentia quid agere debemus. ſ. tempore pniæ. ibi. o.
 Abluti. i. male vti. a.
 Abutimur multis rebus hac in vita, ibi. a.
 Abuſiue clauſtri r. & abuſiue in eccleſia multæ. ibi. b.
 Abutimur ſenſu & ſapientia. ibi. c, abutimur affectione & voluntate ibi. d. & abutimur iuriſdictione atque poteſtate. ibi. e.
 Ac ſignat multa, videlicet adiunctionem vtilem, ſterilem, ſlebilem & fertilem ſicque iuſtus habeat ac contritionis, cōfeſſionis deuotionis & c. a.
 Ac ſignat augmentum vicioſum, ſ. profectū in malo, & multiplicationem vitorum. ibi. b, ac ſignat augmentum doloroſum. ſ. tribulationum & pgnarum. ibi. c, & ac ſignat augmentum gaudioſum. ibi. d.
 Achab rex Iſrael peruerſiſſimus, ſicq; plati & ſuperiores in eccleſia male regentes per eum intelligi poſſunt & c. a.
 Achab poteſt etiam exponi in bono, ſignans quemlibet iuſtum & c. ibidem b.
 Accaron fuit ciuitas philiftinorum nobilis ideo per eam ſignificare poſſumus mundum, infernum, et Paradifum. a.
 Acha rex Iuda iniquiſſimus ideoque poteſt deſignare malum prælatum. a, poteſt etiam deſignare virum iuſtum et bonum prælatum. ibi. b.
 Acharis gemmæ proprietat annuſciare. b.
 Accedere, acceſſus quidam diuinus, nam Deus acceſſit ad hoſtem carnem aſſumendo, nam Deus acceſſit ad pgnas inferendo, et mundam iudicando, a. acceſſus qui-

dam diabolicus, ſ. vt noceat, decipiat, & deiciat. ibi. b, acceſſus quidam humanus, & ille multiplex eſt ibi. c, & acceſſus quidam commendabilis. ibi. d.
 Acceſſus vero ad Deum per promotionis dignitatem, per affectionis charitatem per compaſſionis leuitatem. ibi. e.
 Accedere ad dominum Chriſtum, ſ. ad Euchariſtiæ ſacramentum, vel ad eccleſiæ dignitates, multa perſonarum genera prohibentur, ibi. g.
 Acceditur ad Deum per charitatem & diſtinctionem. ibi. h, & acceditur ad Deum per pietatem & compaſſionem. ibi. i.
 Acceſſus adhuc multiplex. ſ. beatificans, iuſtificans viuificans, damnificans, & mortificans. ibi. k.
 Accelerare, acceleritas in ſacra ſcriptura moraſe loquendo multiplex eſt videlicet, acceleratio diligentis imprudentiæ, diuinæ gratiæ & peſtilentiæ. a.
 Accedere, accenſio quædam numinis. i. Dei, quæ fit per amorem dolorem, ſplendorem, & dolorem. a, accenſio quædam hominis interioris. ſ. per dilectionem, compaſſionem & c. ibi. b, & accenſio quædam dæmonis. ſ. per ignem tentationis, tribulationis, & ceteræ damnationis. ibi. c.
 Acceduntur in inferno potentes, oppreſſores, fallaces, aduſatores, inuidi, murmuratores & c. ibi. c.
 Acceptio perſonarum plurimum a Deo reprobat. a.
 Acceptio perſonarum quædam per propinquitatem carnalem ibi. b, quædam per fallacitatem verbalem; ibi. c, per elatam proſperitatem. ibi. d, & per velatam humilitatem ſicut hypocritæ. ibi. e.
 Acceptantur faciliſter quatuor hominum genera. ibi. f.
 Acceptandi ſiue promouendi ſunt proſecti viri. ibi. g, humiliter deieſti. ibi. h, & veraciter perfecti. ibi. i.
 Acceptabilis. Acceptus. Acceptandæ ſunt perſonæ iuſtiores, res ſpiritualiores, opera meliora, & muneræ, certiora.
 Accerſire. i. vocare, adducere & c. vide. ibi.
 Aceruus, i. accumulatio, & eſt multiplex, ſ. aceruus meritorum peccatorum ſiue vitorum, iuſtorum, malorum, diuitiarum, miſeriarum, & lætitarum. a.
 Acies eſt conuentus militantium. Eſt ergo acies quædam ſtrenua iuſtorum hominum, fatua malorum, nocua dæmonum & vitorum, & ardua angelorum. a.
 Actum res acris eſt & mordacitua, ideo pacetum poteſt intelligi omnis aſperitas. ſ. compaſſio dominicæ compaſſionis, contritio & c. talia. a.
 Accidere. i. contingere vel euenire, ſ. quod ex inſperato & ſubito ſuccedit & c. a.
 Accidens mirabilis naturæ Chriſti ſignat incarnationem ibi. b, accidens damnabilis mixtura, per peccati commiſſionem. ibi. c, & accidens triſtibilis iactura per grauem tribulationem. ibidem. d.
 Accidia eſt animi corpor, quo quis negligit bona perficere, ideo fugienda. a, accidia etiam mentem indurat, viſum obſcurat, aurem obturat, & damna procurat, ſ. corporalia, temporalia, ſpiritualia, & æterna. ibi. b.
 Achimaas fratris mei onus interpretatur. a.
 Actio, actus, actiua vita, vide de agere, operari, facere.
 Accingere pro præparatione & munitione armorum accipitur. a.
 accingi & armari debemus habilitatis & firmitatis fortitudine. ibi. b, ſedulitatis promptitudine. ibi. c, mortalitatis meſtitudine. ibi. d, charitatis amicitia. ibi. e, caſtittatis continetia. ibi. f, & vultuſtris temperantia. ibi. g.
 accingitur homo penitentia aſperitate, conſtantia virilitate, lætitiæ iocunditate, & c. alia. ibi. h.
 Accipere, id eſt capere, acquirere, acceptare, prouocare & vendicare. a.
 Acceptio actiua vituperabilis & nociua, ſ. numerum, rerum alienarum, & infernalium pœnarum. ibi. b.
 Accipere. i. gratiam acquirere. ibi. c.
 Accipere debemus ſapientia fulgorem. ibi. d. eloquentiæ dulcorē. ibi. e. pœnitentiæ valorem. ibi. f, apparentiæ nitorem, ibi. g, patientiæ vigorem. ibi. h, amicitia ardorem vel feruorem. ibi. i, & continentia candorem. ibi. k.
 Acceptio paſſiua mirabilis qua homo a Deo accipitur. ibi. l.
 Accipitur homo, vt temporaliter glorificetur. ibi. m, vt æternaliter damnificetur. ibi. n. & vt ſupernaturaliter beatificetur. ibidem o.

Accipiunt

Accipiunt beati in gloria valoris plenitudinem. ibi. p, plendoris pulcritudinem. ibi. q, & honoris ceſtitudinem. ibi. r.
 Accipiunt in actibus virtutem ad perfeuerandum, diuinitatem ad fruendum, ſapientiam ad contemplandum, fortitudinem ad impetrandum & c. ibi. f.
 Accipitur aurum argētum, vnguentum & c. plura. ibi. r.
 Accipitur etiam alienum multipliciter. ibi. u.
 Accipitris proprietat auſter. d, ſons. x
 Acquieſcere. i. obedire, conſentire, cōcordiam facere, vel nutrire. a.
 Acquieſcamus obediendo imperantibus ſcilicet Chriſto & prælatiſ. ibi. b, ſubijciendo & corrigentibus. ibi. c, compatiendo indigentibus. ibi. d, & cōſentiendo coniuuētib. ibi. e. acquirere. i. accipere, lucrari, vendicare. a.
 Acquiſitio quædam ſuperi numinis, quædam mortalitatis hominis, & quædam dæmonis. ibi. b.
 acquiſitio duplex, vicioſa, ſ. & virtuſa. ibi. b.
 acquiſitio græ & virtutis habet bonitatis excellentiam. ibi. d. dignitatis eminentiam. ibi. d. & voluptis affluentiam. ibi. e. a. acquiſitio quædam humana damnabilis. ibi. g.
 Accubare ſeu accumbere recumbere & cubare. a.
 accubitus multiplex. (ſcilicet) floridus & purus, aridus & durus, lucidus & ſecurus, ſecidus & impurus, & horridus æque obſcurus. b.
 accubitus bonorum eſt laudabilis ſecuritate ſpei confidentis, in humilitate cordis patientis & in poſterioritate finis ſubſequentibus. ibi. b.
 accubitus per patientiam ſupportatoriam. ibi. c, & cubitus per promittentiam futurorum continentium. ibi. d.
 accubitus qdam gratiæ, qui eſt virtuoſus. ibi. e. quidam gloriæ qui eſt gaudiuſ multiplicitatis. ibi. e, quidam malorū, qui eſt vicioſus & odibilis. ibi. f.
 accumbunt in mundo gulofitatis ſectatores. ibi. f, proſperitatis dilectores. ibi. g, crudelitatis exactores. ibi. h, & carnalitatit ficti velatores. ibi. i.
 acutus, acutus, acutus multa ſignificat tā i bono q̄ i malo a, acutus quædam diuinæ punitionis, quædam fraternæ correctionis & c. ibi. a.
 accuſare, accuſatio quædam confeſſionis. quædam correctionis. ibi. b, quædam detractionis. ibi. c.
 accuſatio quædam depreſſionis inductiua. ibi. d, quædam dilectionis deſtructiua. ibi. e, & quædam coniuuentionis corruptiua. ibidem f.
 ad, præpoſitio reſpectiua, ſicque ad, pertinet ad creatorem, ad deceptorem, & ad viatorem. a.
 ad hominem Deus reſpicit inſpirando ſecretius reformando diſcretius, largiendo vberius, caſtigando ſeu puniendo ſtrictius, viſitando clementius, & iudicando potentius. ibi. b.
 ad reſertur ad hominem viatorem. ibi. e.
 ad ſignat fluxum mortalitatis nāq; ſicq; mors eſt ad neceſſitatis, ſtebilitatis, communitatis. ibi. d.
 ad etiam ſignat motum virtualem. ibi. e.
 ad Deum accendit p virtutes, & ſic proſicit charitas iuſte fæderata. & c. ibi. f. leuitas ſeu puritas. pauperata. ibi. g. bonitas ſurſum coſpicua. ibi. h. & deitas. ſupplicata. ibi. i.
 ad ſignat motum criminalē. i. affectū malorum. ibi. k, ſignat logum infernalem. ibi. l, & ſignat terminum ſupernalem. ſ. paradifum. ibi. m.
 adam ſignat hominē deiectum, præfectum, & perfectum, a, & ſignat hominem imperfectum, ibi. b,
 adadezer rex ſyriæ diabolum vel hypocritam ſignat. a.
 adamantis lapidis proprietat. auertere d, pœnitentia e, pœteſta. c, recipere. f.
 adamare, vide amor, vel amare.
 adaquare, vide potare.
 adar menſis duodecimis iudgorum, interpretatur. ibi. a.
 adeps, i. pinguedo, craſſitudo, vel a ruina. a.
 adeps diuinæ gratiæ eſt inflamatix affectionis. ibi. b. ampliatix deuotionis. ibi. c, diuifionis religatrix. ibi. d, & cōpaſſionis pro piriatrix. ibi. e.
 adæquare, vide æqualitas.
 adepus ſeu adipiſci. i. accipere, vindicare. a.
 addere. i. adiungere, accumulare, aggregare, apponere, ſignatque multipliciter. a.

additio quædam virtualis. ibi. a, quædam criminalis. ibi. b, quædam temporalis. ibi. c, quædam ſpiritualis. ibi. d. & quædam miſeria. (L) infernalis. ibi. e,
 additio etiam quædam virtuſa, & quædam vicioſa. ibi. f.
 adducere. i. ad locum ducere vel applicare. a.
 adductio, virtuſa, qua homo ducitur ad Deum, & ad grām, & ad gloriam. ibi. a.
 adductioni ad aliquem locum neceſſarius eſt locus expediens. ibi. b. ſicq; adductio ad regnū cęſtre requirit pniæ macerationē, eminentiæ cōtemplationem, charitatis copulā, & iuſtæ æquitatis regulam. ibi. c, & neceſſaria eſt virtus obediens. ibi. d, doctōr erudicius. ibi. e, locus alliciens. ibi. f, & fructus reſiciens. ibi. g.
 adductio vicioſa, qua abducitur homo de ſapientia ad ignorantiam. ibi. h, Dei gratia ad iniuſticiam. ibi. i. & de opulētia ad ingentiam. ibi. k.
 adducuntur ad Chriſtum, vel ſtatim eccleſiæ, charitate feruentes, pietate fluentes, puritate nitentes, & humiditate iacentes. ibi. m.
 adhære, coniuungi, & conglutinari idem ſunt, a.
 adhæſio quædam ceſiderabilis, atq; virtuſa. ibi. a. Nā adhæſio amoris & affectionis habenda eſt, quia per hanc, deitas æterna adamat, ibi. b. fraternæ charitatis copulatur, ibi. c, & felicitas amplexatur. ibi. d.
 adhæſio quædam vituperabilis atque vicioſa, quædam exaſperabilis, atque doloroſa, & quædam vituperabilis atq; gaudiſa. ibi. e.
 adheſe, adheſe Deus ad ſubueniendum multipliciter a, diabolus ad decipiendum. ibi. b. impius ad accipiendum. ibi. c, & iuſtus ad obediendum. ibi. d.
 adheſe bonus ad obediendum, obſequendum, adiuuandum, conſolandum, conſulendum, & defendendum. ibi. e.
 adheſe malus ad nocendum, rapiendum & detrahendum. ibi. f.
 adicere. i. adiungere, aggregare & c. a.
 adicio qdā virtutis. ibi. a, quædā ſalutis. ibi. b, quædam peccati. ibi. c, & quædam tormenti. ibi. d.
 adimplere. i. ad ſummum implere, & ſic adimplentur iuſti gratia, beati gloria, boni ſolatijs, & mali ſupplicijs & vitijs. a.
 adimpleri debemus viſcerofis affectibus pietatis. ibi. b. gratioſis proſectibus ſanctitatis. ibi. c, & glorioſis ſucceſſibus. voluntatis. ibi. d.
 adinuenire, adinuenio quædam diuina, quam Deus inſtituit, & quædam humana. ſ. vicioſa, qua homo contra Deum inſtituit. a.
 adire. i. vtq; ad terminū ire, & ſumitur in bono & in malo. a.
 adiurare. i. aliquid iuramento firmare. a.
 adiurare nos Deus de veritate dicenda, de pietate tenenda, de tranquillitate ſeruanda, & de carnalitate vitanda. ibi. a.
 adiutorium, adiuuare multiplex, videlicet adiuuare Dei & hominis adiuuare bonum, & adiuuare malum. ibi. a.
 adiuuare alterum ratione ſimilis naturæ. ibi. b, ſtebilitatis punctura. ibi. c. nobilis iunctura, ibi. d. & ſtabilis ſtructure, ibi. e.
 adiuuemus nos propter ſtructure firmitatem, iuncturæ paritatem, & iacturæ neceſſitatem. ibi. f.
 adiuuat etiam Deus hominem multipliciter, ſ. conferendo deſenſionem. ibi. g, roborando perfectionem. ibi. h, temperando tentationem. ibi. i. recreando affectionem. ibi. k. deprecando indultionem. ibi. l, reuelando depreſſionem. ibi. m. procurando promotionem. ibi. n, illuſtrando cognitionem. ibi. o. confortando conditionem. ibi. p. inſuadendo deuotionem. ibi. q, & inſuadendo fruitionem. ibi. r.
 admirari, admirabilis, admiratio eſt ſtupor ex re inſolita generatus. a.
 admiranda ſunt fidei ſacramenta. ibi. a.
 admirabilis Deus ratione ſummæ præſidentia. ibi. b, ratione ſeruilis ſubiactiua. ibi. c, ratione claræ ſapientia. ibi. d, ratione patientis euidentia. ibi. e. & ratione ingentis prouidentia. ibi. f.
 admirabilia ſunt virtutum ornamenta. ibi. g.
 admirari debemus honeſti decoris gratitudinem. ibi. h. caſti pudoris pulchritudinem. ibi. i. veri ſplendoris lymptudinem

Index Dictionarij

itudinem. ibi. K. p. dulcoris plenitudinem. ibidem. I. & veri amoris plenitudinem. ibi. m.
admiranda in malis culparum momenta. ibi. n. in beatis gloriae nutrimenta. ibi. o. & in dānatis miseris nocumenta. ibi. p. atque ad miranda naturae ordinationem. ibi. q.
admirabile. vide mixtio.
admonere. i. recipere, concedere. vide. ibi.
admonere. i. applicare, adpartare. vide. ibi. d.
adnullare. i. aliquid annihilare, destruere, dissipare. vide. ibi.
adolere. i. incidere, vel cremare.
adolico signat carnis macerationem, mentis inflammationem cordis deuotionem, & vocis adulationem. ibi. a.
adolescencia quaedam naturalis est vitae nostrae principium propter faciliorem impressionem, manentem, duratorem, & acceptiorem perfectionem. a.
adolescencia competit corporis fortitudo. ibi. b.
adolescencia operibus bonis insistere debemus. ibi. c.
adolescencia quaedam virtualis. ibi. d.
adolefcens habeat charitatis fauorem. ibi. e. voluntatem paratorem. ibi. f. & puritatem formosorem. ibi. g.
adolefcencia quaedam carnalis, quae habet cupiditatis ardorem. ibi. h. carnalitate humorem ferentem. ibi. i. & mobilitatis fragilitatem ibidem K.
adonias filius Dauid. a.
adonibofehr rex Hierusalem pugnans contra Iosue &c. a.
adoptio quadruplex, scilicet numinis, hominis, luminis, & criminis. a.
adorare quid signat. a.
adoratio quaedam virtualis & meritoria, quaedam criminosa & damnatoria. a.
adorans habeat moralem sanctitudinem. ibi. b. mentalem celestitudinem. ibi. c. localem aptitudinem. ibi. d. finalem rectitudinem. ibi. e. temporalem congruitatem ibidem f. & pastoralem sublimitatem. ibi. g.
adorare debemus multipliciter. ibi. b.
adoratio quaedam carnalitate & luxuria. ibi. i. quaedam superbiae & ambitionis. ibi. k. & quaedam adulationis atque fallacitatis. ibidem l.
adoratores quidam altulium. ibi. m. quidam sculptilium. ibi. n. quidam reptilium. ibi. o. quidam scitilium. ibi. p. & quidam hostilium. idem. q.
adhuc in scriptura signat imperfectionem, continuationem & superadditionem. a.
adhuc est bona recuperans. ibi. a. bona reiterans. ibi. d. c. diu perseverans. ibi. d. & multum exuberans. ibi. e.
adhuc sumi potest in malo, & tunc signat actum imperfectum. ibi. f. vitalem defectum. ibi. g. malā perfectionem. ibi. h. amarā sine cupiditate affectionem. ibi. i. & aeternam damnationem. ibi. k.
aduena fumitur multis modis, & tam in bono quam in malo a. aduena viuere debet benigniter & reuerenter. ibi. b. concorditer & communiter. ibi. c. sagaciter & prudenter. ibi. d. sterilitate siue abstinenter. ibi. e. seu fertilitate, seu affluenter. ibi. f.
aduentus Christi duplex, scilicet in carne & ad iudicium a.
aduenit Christus in hunc mundum multiformiter. ibi. b.
aduentus Christi quietatur amor desiderans. ibi. c. inflammatur amor c. infederans. ibi. d. & procuratur valor virtutum & gratiarum. ibidem h.
aduentus Christi diligendus, quia veniendo superat hostis malignitatem. ibi. e. reparat mundi peruersitatem ibidem f. & declaratur coeli felicitatis. ibi. g.
aduentus Christi fuit causa necessitatis. ibi. k. complementum felicitatis. ibi. m. & fundamentum humilitatis. ibi. n.
aduentus Christi fuit sine maiestatis diminutione, & sine puritatis defecatione. ibidem l.
aduentus Christi aeterna diuinitas inclinatur, superna charitas declaratur, ibi. o. & superna claritas eclipsatur. ibi. p.
aduentus Christi est uentus aestuatum refrigeratiuus. ibi. r. delinquentium exasperans uentus reuerberatiuus vel vituperatiuus. ibidem s. seperatiuae conditionis. ibidem u.
adueniet Christus iudicio extremo potenter cum rigore magno iustitiae, & subito apparando potenter &c. ibidem x.

aduenire quid significat &c. a.
aduenit homini spiritualis illustratio. ibi. b. criminalis defraudatio. ibi. c. mundialis consolatio, ibidem d. fraternalis sustentatio ibidem e. temporalis tribulatio. ibi. f. aeternalis uisitatio. ibi. g. & infernalis condemnatio. ibi. h.
aduersari quid signat. a.
aduersitas triplex, scilicet, tenuationis, tribulationis, & damnationis. ibidem a.
aduersatur peccator Deo per inconstantiam lauitatis. ibi. b. per excellentiam vanitatis. ibi. c. per inuidantiam facultatis. ibi. d. & per obstinationem. ibi. e.
aduersantur animae multa. ibi. f.
aduersitas mundaana nobis infertur, ut castigemur, in formemur, & cofolemur. ibi. g.
aduertere quid signat. a.
aduocatus quid significat, & duplex, scilicet, temporalis & spiritualis. a.
aduocatio Christi, Mariae, & sanctorum habet bonitatis utilitatem. ibidem b. pietatis benignitatem. ibidem c. & firmitatis stabilitatem. ibidem d.
aduocati mali habent regimina consilia praelationis. ibi. f. sunt etiam grauamina subiectionis. ibi. g. sunt peruersae intentionis. ibi. g. & sunt socij adiunctionis. ibi. h.
adulatio describitur. a.
adulatoris conditio siue intentio, siue decipiat. ibi. b. ut accipiat. ibi. c. ut placeat. ibi. d. & ut lateat. ibi. e.
adulatio offert verbalem deceptionem. ibi. f. cofert promotionem letalem. ibi. g. ligat affectionem mentalem. ibi. h. & legat damnationem penalem. ibi. i.
adulterium tripliciter accipi potest &c. a.
adulterio dissipatur regula creaturae naturae. ibi. b. segregantur copula iustitiae. ibi. c. & excitat regula diuinae celsitudinis. ibi. d.
adulterium spirituale quid sit. ibi. e.
adulteri promouentur per coniecturarum malignitatem, per pecuniarum cupiditatem, per carnalitate infectionem, & per affinitatis affectionem. ibi. f.
aer in scriptura fumitur multipliciter a.
aer signat virum perfectum. ibi. b. nam talis habet existentiae veritatem, continentiae puritatem, & influentiae pietatem. ibi. c.
aeris, nomine potest intelligi vir peccator multipliciter. ibi. d. e.
aer, qui est locus altus, paradysus intelligitur. ibi. e.
affectio, affectus, affectio accipitur pro desiderio & amore, suntque affectiones quatuor a.
affectioes sunt bonorum & malorum. ibi. b.
affectioem habeant iusti altam latam, rectam, & iustam. ibi. a.
affectus vero malorum &c. ibi. d.
afferre quid sit & in scriptura inuenitur afferre obedientiam. a. beniuolentiam. ibi. k. iniustitiam. ibi. l. & auaritiam. ibi. m.
afferre debemus honestatis splendorem. ibi. b. castitatis candorem. ibi. c. contritionis magnitudinem. ibi. d. & adurationis fortitudinem ibidem e.
afferre etiam debemus doctrinam speculantibus, vigorem militantibus, coronam triumphantibus, veniam penitentibus & car. ibidem f.
afferuntur ad Deum iuuenes, infirmi, iusti, & iniusti. ibi. g.
affert arbor bene culta & in terra bona fructus, plurimos, intelligendo spiritualiter de homine. &c. ibi. h.
afficere quid significat. a.
affectio quaedam coedij vel laboris, quaedam odij vel doloris, quaedam vitij vel satoris, & quaedam supplicij vel terroris. ibi. a.
affligere quid sit. a.
afflictio multiplex. ibi. a.
afflictio quaedam virtuosa & quaedam vitiosa. ibi. a.
afflictio sustinenda patienter. ibi. b.
afflictio tribulationis & contritionis diuini respectus, nam respicit tribulatos ad roborandum, ad liberandum, & ad temperandum ibidem c.
afflictio mentalis effectus confert puritatem. ibidem d. vberitatem ibidem e.
afflictio crudelitatis. ibidem f.
afflictiores affliguntur in dignitatis depreffione, in uoluntatis absterfione, & claritatis priuatione. ibi. g.

Affluencia

Frat. Pet. Berchorij.

Affluencia quadruplex, i. deliciarum, diuitiarum, virtutum, & meritorum, & gloriae atque praemiorum a.
affluencia adhuc quaedam temporalis, & quaedam aeternalis. ibi. b.
affluencia consistit in veritatis cognitione, in voluptatis fruitione, & in charitatis affectione. ibi. c.
ager ancilla abraham & Sarae & sumit in bono & in malo. a.
ager multipliciter in scriptura fumitur a.
ager facit scripturam colendus. ibi. a. ager vero conscientiae claudendus. ibi. b.
ager seminari debet per intentionem, ibi. c. circulari per discretionem. ibi. d. impingui per compassionem. ibi. c. & irrigari per deuotionem. ibi. f.
ager paradisi appetendus multipliciter, ibi. g. ager mundi cotemendus. ibi. h. & ager abhorrendus. ibi. i.
ager adhuc multiplex, scilicet, crudelitatis, deceptionis, proditiōis, & perditionis. ibidem i.
ager quid signat. a.
ager virtuosum, & est iustorum. ibi. a.
agerendum operandumque bene requiritur consolatrix spei certitudo, ibi. a. adiutrix Dei celsitudo. ibi. b. & roboratrix rei fortitudo. ibi. c.
agere vero vitiosum & malorum, ubi ostenditur peccatorum pluralitas, iniquitas, & obscuritas. ibi. d.
agi, id est agitari, agitatur autem quis multipliciter a.
actiuus seu vita actiua distinguitur in contemplatiuam & actiuam. ibi. a. nam actiua vita quo ad statum est securior, quo ad proximum utilior, & quo ad metem opulētior. ibi. b.
actiuus & contemplatiui sunt in multa differentia. ibi. c.
agilis, vide, leuis, motus, facilis, velox.
agnoscere debemus Deum, nosmetipsos, proximos, subditos, & benefactores. ibi. a.
agnus fumitur multipliciter a.
agni proprietates. ibi. a.
agnus dici potest vir iustus multipliciter. ibi. c.
agnus signat Christum regem. ibi. d.
agnus etiam habet conditiones defectiua. ibi. e.
agon, i. certamen, pugna, & accipitur pro tribulatione, & tollerantia a.
aggrauare, aggrauatio quid sit, & est multiplex a.
aggressi id est inuadere, impugnare &c.
aggressus quid signat. a.
agricola multiplex, scilicet, praefectus, beatus & mundanus, qui agrum colit a.
agricola debet spoliari, occupari & roborari, spiritualiter intelligendo &c. ibi. b.
agricola vero in malo signat mundi diuites & auaros. ibi. c.
ait verbum in scriptura fumitur multipliciter a.
ala instrumentum seu membrum volatus, & fumitur in bono & in malo a.
ala extensa, erecta, reuoluta seu retracta, & perflata ad volitandum. ibi. b.
ala affectionis. ibi. c. dilectionis & charitatis. ibi. d. & dilectionis. ibi. e.
ala hominis peccatoris, ideo dicitur peccator alatus &c. ibi. f.
albedo multipliciter fumitur a.
albedo multiplex, scilicet, puritatis, hypocrisis fallacitatis, aeternae felicitatis, & externae prosperitatis. ibi. b.
alcyonis auis proprietates desiderium. f.
asbestos a pis semel accensus extinguere non potest &c. vide succendere. a.
aleph prima littera alphabeti haebraici, estque multiplex titulus praepositus a.
alexander interpretatur multipliciter, & signat Christum a.
alleluia cantus gaudij & exultationis. a.
alleuare alleuatio, quaedam Dei, & quaedam diaboli a.
alleuare. vide de Leuitate.
allicere. attrahere a.
allidere, i. ad aliquid laedere, alliditur. n. hō multipliciter a.
alimentum quid sit & est alimentum spirituale a.
alimenta. n. corporalia alliciunt, expediunt, & prosciunt, pariterque spiritualia. ibidem b.
alienum quid sit fumitur in bono, & in malo a.
alienus dici potest peccator multiformiter, quia nihil hēt commune cum Deo, ibi. b. quia agitur dubitate. ibi. c.

quia instigatur peruersitate. ibi. d. quia spoliatur hereditate. ibi. c. quia flagellatur aduersitate. ibi. f.
alienigena dicitur, qui aliunde genitus est, & per alienigenam intelligitur peccator multipliciter a,
alienigena hominem solitarium etiam designat. ibi. b.
auis signat hominem leuem & inconstantem, & fumitur in bono & in malo. a.
alius signat hominem ab aliis distinctum. a. propter odium & malignitatem. ibi. b. propter mentis cupiditatem. ibi. c. & propter mundi prosperitatem. ibi. d.
alius dicitur, qui fallacijs palliatur. ibi. e.
alius etiam potest dici vir perfectus propter vitam excellentiam, f. fluidum dulcorem, & feruidum tenorem. ibi. g.
alligare diuersimode in scriptura fumitur a,
alligatus debet tenaciter regulari. ibi. b. viuaciter inspirari. ibi. c. obedire velociter. ibi. d. & peruenire feliciter. ibi. e.
alioquin coniunctio disiunctiua, & signat idem quod uel a, aliquis, & aliquid multipliciter fumuntur a.
aliquid vnum spectat ad Deum. ibi. b. ad iustum. ibi. c. & ad peccatorem. ibi. d.
aliquid dicuntur mundi bona & praecipue temporalia. ibi. e. & aliquid dicuntur bona spiritualia, i. aeterna. ibi. f.
aliquando aduerbium quid signat, & fumitur in bono & in malo. a.
aliter aduerbium qualitate mutationem quandā seu contradictionem notat & fumitur in bono & in malo. a.
alioqui vide loqui.
a longe signat in bono & in malo. a.
altare in scriptura multipliciter fumitur a.
altare Dei est cor nostrum per charitatis ardorem, ibi. b. p. uanitatis liuorem & abhorrentiam. ibi. c. & per honestatis nitorem. ibi. d.
altare domini scilicet cor nostrum, sit locus timoris, & turbationis, amoris & dilectionis, & doloris atque contritionis &c. ibi. e.
altare ecclesiae statum siue diuinum cultum signat. ibi. f.
altaris ministri habeant euidetiae claritatem. ibi. g. innocentiae puritatem. ibi. h. constantiae seu residentiae firmitatem seu perfectionem. ibi. i. sagacem aeternorum affectionem, ibi. k. & internorum frequentem orationem. ibi. l.
alter multis fumitur modis a.
alteratio seu mutatio, quaedam virtuosa, & quaedam vitiosa a.
alterari si velimus necessarius est actor efficiens. ibi. b. modus proficiens. ibi. c. & finis sufficiens. ibi. d.
alteratio in malo pro peccatore fumitur. ibi. e.
alteratur homo siue mutatur a bona conuersatione multiformiter &c. ibi. f.
alterutrum aduerbium fumitur in bono & in malo a,
alterius diuersitatem signat a,
alternus, alternatim, id est vicissim &c. a.
altitudo profunditatem & sublimitatem signat a,
altitudo profunda multiplex. ibi. a.
altitudo fumitur pro sublimitate aeternali, temporalis & spirituali. ibi. b.
altus efficitur quis per terrenorum detestationem. ibi. c. per internorum roborationem. ibi. d. per meritorum cumulationem. ibi. e. & per aeternorum contemplationem. ibi. f.
alti sunt peccatores per praesumptionem peccatorum. ibi. g. per elationem criminalem, ibi. h. & per promotionem temporalem. ibi. i.
altissimus superlatiuus est ipse Deus, quia nihil habet altius superius, ergo est indiuisibilis singularitatis. ibi. b. insuperabilis superualitatis. ibi. c. & inuitabilis generalitatis. ibi. d.
alueus quid signat a,
amalech quid denotat. a. inde amalechitae, i. saeculi peccatores &c. ibi. b.
amon significat ambiciosos &c. a.
amare, amor duplex est, scilicet spiritualis & temporalis siue diuinus, & mundanus a.
amor calori comparatur. ibi. b.
amor verus fortificat. ibi. c. pulchrificat. ibi. d. & iustificat. ibi. e.
amor noster ad Deum fortissimus &c. ibi. f.
amare videtur Deus ex ostensa benignitate. ibi. g. expensa sedu-

Index Dictionarij

fedulitate. ibi. h. & promissa hereditate. ibi. i.
 amor mundi causat ambitionis anxietatem. a. inducit obli-
 uionis ebrietatem. ibi. b. luxuriosam carnalitate. ibi. c.
 & penuriosam cupiditatem. ibi. d.
 amaritudo quaedam temporalis & quaedam gternalis a.
 amaritudo adhuc quaedam mentalis contritionis. ibi. b. que-
 dam verbalis confessionis. ibi. c. quaedam carnis afflictio-
 nis. ibi. d. & quaedam subsequens turbationis. f. mortis.
 iudicii. & inferni. ibi. e.
 amaritudo detestabilis. f. culpae & pēnæ æternæ. ibi. f. iudicii
 seu supernalis iurisdictionis. ibi. g. & æternalis de-
 folationis. ibi. h.
 amaritudo infernalis damnationis habet impuritatem ma-
 culatiuam. f. societatem perturbatiuam. ebrietatem confo-
 pituam. & anxietatem eneruatiuam. ibi. i.
 ambitio quid sit a.
 ambitio inflammat desiderium. ibi. b. affectat magisteriū.
 ibi. c. postponit viros virtuosos. ibi. d. & præponit vi-
 ros vitiosos. ibi. e.
 ambitio habet in repletam vacuitatem. ibi. f. in quietā mo-
 bilitatem. ibi. g. seu indifferetam inælitabilem cupidi-
 tatem. ibi. h.
 ambire. ambitus quid significet. vide Circundare.
 ambo. i. duo signat combinationem. dualitatem. & c. & acci-
 pitur in bono & in malo. a.
 ambulare. i. pergere. p̄gredi. & sumit virtuosē & virtuosē. a.
 ambulare recte si volumus requiritur spes erigēs. ibi. b. lux
 dirigens. ibi. c. vis diligens. ibi. d. virtus fortificans. ibi. e.
 sensus rectificans. ibi. f.
 ambulando corporaliter requiritur locus alliciens. ibi. g.
 modus proficiens. ibi. h. & virtus sufficiens. ibi. i.
 ambulatio vero vitiosa. ibi. k.
 amen dicitio hæbraica. & signat multa & c. a.
 amen signat veritatem & existentiam & c. ibi. b.
 amicitia quaedam naturalis. & quaedam acquisita. a.
 amicitia constat ex concordia ligamento. ibi. b. fiducia tu-
 tamendo. ibi. c. & constantia firmamento. ibi. d.
 amicitia falsa & ficta præsentatur in prosperitate. ibi. e. va-
 riatur mobilitate. ibi. f. & abfentatur in aduersitate. ibi. g.
 amicitia vera est propter sacramentum tuæ fidelitatis. ibi. h.
 iuumentum piæ benignitatis. ibi. i. & ligamentum puræ
 societatis. ibi. k.
 amica multiplex. f. dignitatis. vtilitatis & securitatis. a.
 amictus est tegumentum vestimentum & ornamentum. &
 est amictus multiplex. a.
 aminadab interpretatur multipliciter & c. a.
 aman. amon. & ammon. illa tria nomina de malis personis
 intelliguntur in scriptura. a.
 amor interpretatur fortis. potens aut robustus. & Christum
 significat vel prædicatorem. aut prælatum. a.
 amorreus interpretatur amarus uel loquens & c. a.
 amouere. i. a loco mouere & c. & pertinet ad Deum. uirum
 iustum & etiam impium. a.
 amplexari quid significat. est que amplexus Dei. iusti. impii.
 diaboli. a.
 amplius quid significat & c. a.
 ampliare. i. augmentare. a.
 amputare quid significat. est que amputatio meritoria. damna-
 toria. & afflictoria. a.
 an in sacra scriptura multipliciter ponitur. a.
 ananias in scriptura sumitur diuersimode. a.
 anathema in scriptura semper sumitur in malo. & signat
 maledictionem & c. a.
 anathothobediens Deo interpretatur. a.
 ancilla pro famula. serua & ministra sumitur. & in malo ac-
 cipitur pro anima. peccatrice & pro carne. a.
 ancilla vero in bono sumitur multipliciter. ibi. b.
 ancilla animam seu personam signat. quæ domino famulari
 desiderat. ibi. d. b.
 ancilla habet in se humilitatem. ibi. c. fedulitatem. ibi. d. &
 sagacitatem. ibi. e.
 angelus nomen officii non naturæ. est que angelus bonus &
 malus. a.
 angelus moraliter signat viros prouidos. sp̄iales & c. a.
 angeli sunt dignioris creationis. ibi. b. purioris conditionis.

ibidem. c. amplioris subiectionis. ibi. d. & clarioris cogni-
 tionis. ibi. f.
 angelorum ministerium multiplex. ibi. c.
 angelo vir perfectus comparari potest. & nuncupari ange-
 lus propter eminentiæ dignitatem. ibi. g. residentie fir-
 mitatem. ibi. h. Humilitatis subiectionem. ibi. i. benignif-
 simam compassionem. ibi. k. sagacissimam discretio-
 nem. ibi. l.
 angeli & perfecti uiri conditiones multæ. ibi. m.
 angeli dici mali possunt & c. ibi. n.
 angulus quid sit. signatq; in scriptura multa. a.
 angulus est locus secretor & clausor. ibi. a. rector. ibi. b. fir-
 mior. ibi. c. & tutor. ibi. d.
 angulus vero in malo multiformiter sumitur. ibi. e.
 angulus etiam signat peccatorem. ibi. e.
 angustia quid sit. a.
 angustia quaedam detestabilis. quaedam commendabilis. &
 quaedam contristabilis. ibi. a.
 angustia infernali securitas excludit. ibi. c. libertas seu mo-
 bilitas concluditur. ibi. d. & pēnalitas includitur. ibi. e.
 angustia multiplex. f. terrenorum. seculi flagellorum. f. tri-
 bulationum & c. peccatorum hominum perfectorum seu
 contritorum obliuatiuorum & damnatorum. ibi. f.
 anima quid sit a.
 anima habeat perfeuerantiæ stabilitatem. ibi. b. consonan-
 tiæ conformitatem. ibi. c. & opulentiæ virtutum fecun-
 ditatem. ibi. d.
 anima uiri iusti plures in se habet conditiones. ibi. e.
 anima peccatorum habet status uilitatem & indignitatē.
 ibi. f. grauitatem & cupiditatem. ibi. g. & uoluptatem atq;
 carnalitate. ibi. h.
 anima peccatrix adhuc multas habet conditiones. et ibi. i.
 anima damnata nuda dicitur & c. nudus. c.
 anima multiplex inuenitur in scriptura. a.
 animal est homo iustus multiformiter. ibi. b.
 animalium nomine possunt intelligi peccatores. ibi. c.
 animus accipitur in scriptura multiformiter. a.
 animus bonus & sanctus habet claritatem prosperitatis &
 sapientiæ. ferentiam & tranquillitatem in moderatiæ.
 durationem perfeuerantiæ & sublimitatē eminentiæ. ibi. b.
 animus adhuc boni habet multiplicem. ibi. c.
 animus malus & vitiosus notari potest & c. ibi. d.
 anax quinque fuere scriptura sacra. interpretatur quæ diui-
 nam gratiam multipliciter. a.
 Anna sumitur pro sancta uirgine. uel anima sancta. ibi. b.
 annus quid sit descriptiue. a.
 annus laboris statum uitæ præsentis signat. doloris. f. statum
 pēnitentium. & valoris. scilicet statum virtutis & gratiæ.
 currit que per quatuor tempora. f. uer. æstatem. autumnū.
 & hyemem & c. ibi. b.
 annus uero in statu uirtuoso & c. ibi. c.
 annus multiplex. f. uirtutis & gratiæ. timoris & punitionis.
 fœtoris erroris. uel corruptionis. horrois. f. splendoris.
 seu dulcoris. ibi. d.
 annuciare. i. incimare. narrare prædicare. a.
 annuatiatio multiplex. f. confessionis. prædicationis. & an-
 gelicæ consolationis. ibi. a.
 annuatiatio. f. prædicator uel prælati habeat diligentē se-
 dulitatem. ibi. b. eloquentiæ autoritatem. ibi. c. & corre-
 ctionis asperitatem. ibi. d.
 ante multa significat a.
 ante et designat diuinam æternitatem. præsentem mortali-
 tatem. diligentem præparationem. & præuenientem sa-
 gacitatem. ibi. b.
 ante etiam signat tempus iuuentutis. ibi. c. statum seu ualita-
 tis uel mundanæ prosperitatis. ibi. d. spiritualitatis & fan-
 ctitatis & æternæ foelicitatis statum. ibi. e. sagacitatis & se-
 dulitatis. ibi. f. stultitiæ & fatuitatis. ibi. g.
 ante multiplex. f. magis uanitatis. simplicitatis. & imbecil-
 litatis. præsumptionis & fatuitatis. audaciæ & proterui-
 tatis. ibi. g.
 ante sumitur quandoque ordinaliter multiformiter. ibi. h.
 ante etiam sumitur presentialiter multipliciter. ibi. i.
 antequam quid significat. a.
 antequam dicitur de Deo. ibi. a. viro iusto. ibi. b. & peccatore. ibi. c.
 Anti-

Frat. Pet. Berchorij.

Antiquus siue antiquitas. quæ mentaliter debet cogitari. hu-
 militer uenari. moraliter imitari. stabiliter amari. salubri-
 ter renouari. totaliter detestari. ueraciter obseruari. &
 sagaciter præcauari seu declinari. a.
 Antichristus uide dicitur. a.
 Antichristus est filius iniquitatis quantum ad conditionē.
 operationem. durationem. & damnationem. ibi. b.
 antichristus est diabolus. uel uir iniquus. ibi. c.
 antrum. i. fossa. fovea. uel cauerna. uide. ib.
 anulus quid sit & c. a.
 anulus ualeat ad signandum. ibi. b. portandum. ibi. c. stringen-
 dum. ibi. d. subarrandum. ibi. e. & ornandum. ibi. f.
 auulus uero in malo signat mentis instabilitatem. animi cu-
 piditatem. mundi uanitatem. & seculi dignitatem. ibi. g.
 antiochus. antiochia. Antiochus rex iniquissimus. & quid
 signat. a.
 antiochus rex superbissimus. abominatio. e. altare. e.
 appellare quid sit sumitur que pro litigatione. & aliqua pro-
 motione. a.
 appellatur. i. nominatur. eliguntur. & uocantur. f. affluen-
 tissimè miserantes. ibi. b. studiosè laborantes. ibi. c. & emi-
 nentissimè contemplantes. ibi. d.
 apparere. apparitio quaedam Angeli. & quaedam Dei etiā a.
 apparet in nobis amicitia ueritas. ibi. b. conscientia puri-
 tatis. ibi. c. euidentiæ claritas. ibi. d. & opulentiæ ruitas. ibi-
 dem. e.
 apparitio multiplex. f. decoris. terroris. & dulcoris. ibi. f.
 apparitio Dei multiformis. nam apparuit natiuitate. mor-
 te. resurrectione. & iudicio extremo apparebit. ibi. g.
 apparitio adhuc Dei apparet hominibus. nam apparet spi-
 ritualiter. sacramentaliter. potentialiter & ministerialiter.
 ibi. h.
 appendere multis modis sumitur. a.
 appensio multiplex. f. contemplatiuorum. discretorum seu
 prouectorum. iudicium siue prælatorum. fidelium debito-
 rum. peccatorum & sanctorum. atque perfectorum. ibi. b.
 aperire quid significat. & est multiplex apertio in scriptura. a.
 aperiat homo cor ad diligendum. ibi. a. manus ad porrigen-
 dum. ibi. b. aures ad attrahendum. & oculos ad aspicien-
 dum. ibi. c.
 apertio uisualis per discretionem. ibi. d. oris per locutionē.
 ibi. e. & celi per receptionem. ibi. f.
 apertus est Deus multipliciter. ibi. g.
 applicare quid significat. a.
 applicatio multiplex. scilicet studiosa. seriosa. gratiosa. &
 gloriosa. ibi. a.
 applicatio adhuc multiplex. uidelicet bonorum discipulo-
 rum. prælatorum. bonorum seu iustorum. & beatorum.
 ibi. b.
 apodis auis proprietatis. affectus. c.
 Apponere quid significat. & sumitur in bono & in malo. a.
 appositio multiplex. f. virtualium. æternalium. temporalium
 criminalium. & noxialium. ibi. b.
 apostata quid significat & c. a.
 apostolus quid importat & c. a.
 apostoli uirtutibus dotati fuerunt. ibi. b. debitè numerali. ibi. b.
 c. proprie nominati. ibi. d. & honore sublimati. ibi. f.
 apostoli nomen multipliciter sumitur. ibi. e.
 apprehendere quid significat. a.
 apprehensio multiplex. f. diuina. ibi. a. iusti. ibi. b. impij. ibi. c. &
 diaboli. ibi. d.
 apprehensio mali patiuntur & c. ibi. e.
 apri animalis proprietatis. agnus. b. fugere. c. oratio. d.
 appropinquare. appropinquatio quid sit. a.
 appropinquare Dei & hominis. ibi. a.
 appropinquatio multiplex. f. intimæ charitatis. ibi. b. & c.
 excessus dignitatis. ibi. d. processus humilitatis. ibi. e. succel-
 sus uilitatis. ibi. g.
 appropinquat nobis Deus per carnis assumptionem. gratiæ
 infusionem. gloriæ concessionem. & iudicij executio-
 nem. ibi. f.
 appropinquant persecutores iniquitati. adultores fallaci-
 tati. falsi amici malignitati. omnes iniqui infernali pēna
 licati. & luxuriosi fœditati. ibi. h.
 aptus. aptitudo quid significat. a.

aptitudo spiritualis requirit ut homo per famam bonam sit
 redolens & odorosus. per constantiam strenuus & vigo-
 rosus. & per seruitutem fidelis & amorosus. ibi. b.
 apud quid significat. signat in scriptura plura. a.
 apud multiplex. f. æternum. internum. supernum. modernū.
 seu fratrum. ibi. b.
 apud adhuc multiformis. f. infinitæ capacitatis. temporalis
 prosperitatis. criminalis iniquitatis. auaritiæ & cupidita-
 tis. & infernalis renacitatis. ibi. c.
 apum proprietatis. acquiescere. b. amicitia. k. angelus. d. ap-
 propinquare. b. caute. a.
 aqua sumitur in bono & in malo. a.
 aqua in bono signat gratiam & deuotionem. gloriæ uolup-
 tatem & consolationem lachrymarum inundationem sa-
 pientiæ eruditionem. moralem perfectionem. & naturæ
 conditionem. & aqua in malo etiam sumitur multiplici-
 ter. ibi. a.
 aqua etiam signat repretentatiuam sapientiam. ibi. b. glorifi-
 catiuam clementiam. ibi. c. deuotionem fructificatiuam.
 ibi. d. & confessionem purificatiuam. ibi. e.
 aqua uero in malo signat uoluptates. prosperitates. adue-
 rsitates. & c. ibi. f.
 aqua multiplex. f. infructuosa sterilitatis. ibi. g. defectuosa la-
 bilitatis. ibi. h. & periculosa aduersitatis. ibi. i.
 quæ multæ. f. aduersitatis. æternæ foelicitatis. moralis fan-
 ctitatis & c. alia. ibi. k.
 aquarum signi proprietatis adulatio. g.
 aqueductus quid signat & habet conditiones diuersas & c. a.
 Aquæ tauri uilla proprietatis mirabilis intrare. m.
 aquila signat uirum perfectum. a.
 aquila. i. uir perfectus siue prælati habeat concussionem &
 clamorem. ibi. b. diffusiuam compassionem. ibi. c. discreti-
 uam speculationem. ibi. d. perfectiuam operationem. ibi-
 dem. e.
 aquila uero in malo plura significat. ibi. f.
 aquilæ proprietatis. actius. c. alad. alienum. b. altitudo. b. al-
 tiffimus. c. annunciare. c.
 aquila pugnat cum ceruo & c. præcipitatio. b.
 aquilo quid signat a.
 aquilo quidam sustinendus seu ferendus. præsentem que tri-
 bulationem signat. ibi. b. uirtutes generat seu cumulat. ibi.
 c. in aduersitate uirtuū eneruat. ibi. d. & celorum acquisitio-
 nem generat. ibi. e.
 aquilo quidam cauendus. ibi. f. aquilo quidam timendus. ibi.
 g. & aquilo quidam petendus. ibi. h.
 ara sumitur pro altari. a.
 ara quaedam cordium. quaedam manuum. & quaedam cultuū
 ibi. d. a.
 arenæ proprietatis princeps. f.
 arabs. arabia sumitur in malo. a.
 arare. i. colere. laborare. a.
 arbitrari. i. reputare. extimare. credere. uide. ib.
 arbor in scriptura multis sumitur modis. a.
 arbor crucem sanctam signat. ibi. b.
 arbor crucis est indignentium recreatio. ibi. c. fluctuantium
 sustentatio. ibi. d. & operantium occupatio. ibi. e.
 arbor uirtutum perfectum denotat. ibi. e.
 arbor conditiones habeat uir perfectus. ibi. f.
 arbor signat uirum perfectum. nam talis sit contemplatio-
 nis turribus eleuatus. ibi. g. conuersationis floribus vela-
 tus. ibi. h. perdurationis fructibus firmatus. ibi. i. & opera-
 tionis fructibus etiam ditatus. ibi. k.
 arbores quaedam proferunt mel & fructem. j. uiscum quercu
 & c. producere. m.
 arca multipliciter in scriptura sumitur. a.
 arca signat quemlibet personam. f. moralem. uirtuosam. &
 perfectam. ibi.
 arca discretionis sagacitatem habeamus. ibi. b. conditionis
 puritatem seu sinceritatem. ibi. c. & durationis longui-
 tatem. ibi. d.
 arca perfecti uiri deuretur interius per conscientia puri-
 tatem. & exterius per pēnitentiæ asperitatem. ibi. e.
 arca multiplex. scilicet saluationis. sanctificationis. & recō-
 uentionis. ibi. f.
 arcus quid sit. & quid signat a.

Index Dictionarij

Arcus multiplex. f. diuini dulcoris, feu eri rigoris, æterni dō-
loris, humani vigoris, & virtualis decoris, ib. b.
arcus. i. Christi incarnatio, qua inclinata est Dei sublimitas,
ib. c. declarata morum formositas, ib. d. & conseruata ma-
tris uirginitas, ib. e.
ardor ardere, ardor multiplex in scriptura. a.
ardor quidam afflictionis, ib. b. quidam dilectionis, ib. c. &
quidam correctionis, ib. d.
ardor malus multiplex, ib. e.
area quid sit, & multiplex area in scriptura reperitur. a.
aranea proprietates ejcerc. c.
areteere, ariditas quid significat, & multipliciter inuenitur
in scriptura. a.
ariditas seu arefcentia quædam toleranda, ib. b. quædam pro-
curanda, ib. c. quædam temperanda, ib. d. quidam miserā-
da ib. e. & quædam formidanda, ibi. f.
argentum accipitur mentaliter & moraliter in scriptura. a.
argentum quoddam habendum, & quoddam horrendum.
ibidem a.
argentum habet soliditatem & c. sicque perfectus homo ha-
beat perseverantiæ soliditatem, ib. b. obedientiæ ductili-
tatem, ib. c. & claræ scientiæ luciditatem, ib. d.
argentum signat diuitiæ temporales, quæ sunt fugiendæ, quæ
carent stabilitate, nobilitate, et iocunditate, ib. e.
arguere. i. corrigere, reprehendere, castigare & c. a.
argutio seu correctio ad prælatos, iudices, prædicatores,
magistros, & parentes pertinet multiformiter, ib. b.
argutor. i. prælatus habeat iustitiæ severitatem, ib. b. clemen-
tiæ benignitatem, ibi. d. prudentiæ maturitatem, ibi. e. &
scientiæ sagacitatem, ibi. f.
argui reprehendi, increpati, & vilipendi debent quatuor
genera hominum peruersorum & c. ib. c.
ariditas, vide arefcere.
aries signat multipliciter in scriptura, scilicet Christum re-
demptorem, & Christi propugnatorem, s. martyrem, iu-
stum præceptorem, carnalem peccatorem, bonum præ-
latum, & carnales peccatores. a.
arma sunt corporis indumenta ad defensionem ordinata. a.
arma constantiæ in nobis sunt, quæ mentem roborant, ib. b.
arma cordis & pectoris, arma totius corporis, arma pru-
dentiæ, & arma clementiæ, ib. c.
armentum quid significat. a.
aromata quid significat & ad quid valeant. a.
arrogantia, uide de superbia.
ars, artifex, quid significant. a.
ars multiplex, s. temporalis, virtualis, & noxialis, ib. a.
artifex summæ potentiæ, s. florum creator magnæ pruden-
tiæ, s. sui reformator, & vanæ scientiæ, scilicet culparum
sectator, ib. b.
ars prædicandi & sermo cluandi, sermo. c.
arx quid significat. a.
arx multiplex, scilicet perfectionis, contemplationis & ha-
bitationis, ib. a.
asa rex iuda primò bonus, postea malus. a.
asaph fuit de genere Læuitarum signatque viros ecclesiasti-
cos. a.
asalon ciuitas philistinorum, quidue significat. a.
ascendere quid significat. a.
ascensus multiplex, scilicet iustorum, contemplatiuorum,
prælatorum, beatorum & c. a.
ascendunt sancti paradysum, quia ibi securitas imperturba-
bilis, ib. c. tranquillitas pacificata, ib. d. & hæreditas am-
plificata, ib. e.
ascensus. i. temporalium contemplatio, ib. f.
ascensio temporalis contemenda, vt habeatur veritatis
splendor & cognitio, ib. f. vt etiam habeatur pietatis dul-
cor & compassio, ibi. g. vt caueatur prauitatis horror &
infectio, ibi. h. & vt obtineatur dignitatis honor & præ-
latio, ibi. i.
ascendere qui uult ad prælationis gaudium habeat conuer-
sationem decoris, ibi. k. cumulum valoris, ibi. l. oculum
splendoris, ibi. m. flosculum nitoris, ibi. n. & titulum ho-
noris, ibi. o.
aser patriarcha qualiter interpretatur. a.
asia quid significat. a.

asinus quale animal sit. a.
asinus signat iustum simplicem & corpus simplex, ib. b.
asinus animal simplex & tardum & c. accubare. c.
asfor ciuitas gentilis fuit.
aspectus, aspiceret, aspectus sumitur actiue & passiuè. a.
aspectus nostræ conuersationis, vt sit apud Deum, debemus
commutari velociter, ib. b. occupari uiriliter, ib. c. dilige-
re ueraciter d. commutari conformiter, ib. e.
aspectus Christi multiplex & c. ibi. f.
aspergere quid significat. a.
aspergio multiplex, i. sperantium & credentium, ib. b. pœni-
tentium, ib. c. morientium, ib. d. indigentium, ib. e. cōtem-
plantium, ibidem f. delinquentium, ibidem g.
aspicere quid significat. a.
aspicere multiplex. i. Dei iusti, impii, & diabolus, ib. a.
aspicit Deus indigentes, supplicantes, laborantes, & delin-
quentes ibidem b.
aspicit etiam iustus multipliciter, ibidem c.
assiduitas quid significat. a.
assiduitas multiplex scilicet uirtuosa & laudabilis, uitiōsa
& odibilis, dolorosa & damnabilis, gaudiosa & durabi-
lis ibidem a.
assiduè Deum orare, bonis frequentare, mandata seruare,
corpus castigare & cetera ibidem b.
assiduitas mala distinguitur & c. ib. c.
assimilari, assimilatio quid significat. a.
assimilantur boni pœnitentiæ, sapientiæ eminentiæ & obe-
dientiæ, ib. a.
assimilantur mali superbiæ, luxuriæ, & gastrimargiæ, ib. a.
assistere, assistere quid significat. a.
assistere multiplex scilicet diuinitatis, ib. a. auctoritatis, ib.
b. sedulitatis, ib. c. & iniquitatis, ib. d.
assyrij qualiter interpretantur, fueruntque infideles. a.
aïtur quandoque sumitur pro rege quandoque pro terra af-
syriorum, & sumitur in bono & in malo. a.
assumere, assumptio duplex, actiua passiuæ. a.
assumitur quis ad religionem, ibi. b. ad conuersionem, ibi. d.
c. ad prælationem, ibidem d. & ad cœlestem beatitudi-
nem, ibi. e.
assumunt boni scientiam, iustitiam, sapientiam, misericor-
diam & c. ib. f.
asteria lapidis proprietates, stella. e.
astutia sumitur in bono & in malo. a.
at sumitur pro sed, pro & c. & pro tunc. a.
at aduerbium signat virum bonum, ibidem b. & virum ma-
lum, ibidem c.
athlas mons aphricæ & gigas fuit & c. mons. b. percutere. d.
pontifex. e.
attamen dictio exceptiua & assertiua, & sumitur in bono &
in malo. a.
atque quid significat. a.
atq; est uirtutum aggregatiuum, ibi. b. criminum cumulati-
uum, ib. c. pœnarum augmentatiuum, ib. d. & gloriæ mini-
stratiuum, ib. e.
atubi quid significat. a.
attendere quid significat. a.
attendenda est interior morum nobilitas, ib. b. superior Dei
sublimitas, ib. c. & exterior plebis communitas, ib. d.
attendendum est ab inimico a falso amico, ab iniquo pom-
poso & ab hypocrita, ib. e.
attenuatio quid significat, & sumitur in bono & in malo. a.
atterere, attritio quid signat. a.
attritio multiplex. i. humilitatis, mortis, & iniquitatis. a.
atrium quid significat & sumitur in bono & in malo. a.
atrium multiplex, i. deuotum, ibi. b. clericorum, ibi. d.
c. beatorum, ibi. d. mundanorum, ibi. e. & damnatorum,
ibi. f.
auaritia describitur. a.
auaritia uirt affectio, ib. b. cæcat discretionem, ibidem.
c. præmit intentionem, ibi. d. auaritia tollit honorem &
dignitatem, infert dolorem & aduersitatem, causat hor-
rorem & uilitatem, meretur maledictionem & acerbita-
tem, & perdit iustorum communionem & societatem,
ibidem c.
auarus per sapientis conditionem intelligitur abyssus. x.
auari

Pet. Berchorij.

Auari arborent diuitias, possessiones & c. abforbere. a.
audax, audacia potest esse uirtus & vitium. a.
audacia bona signat constantiam & uirtutem, ib. a. malo ue-
ro præsumptionem & stultitiam, ib. a.
audire in scriptura, accipitur pro obedire, auferre & c. a.
audire quoddam Dei, ib. a. & quoddam hominis, ib. b.
audiendum est Dei uerbum cum deuotione, ib. c. cum subie-
ctione, ib. d. cum attentione, ib. e. & cum discretionem, ib. f.
auertere quid significat, & sumitur in bono & in malo. a.
auerſio Dei a peccatore per incorrectionem, ib. a. & quoniã
non confert protectionem ibidem b. ac efferendo dam-
nationem, ib. c.
auertuntur mali multipliciter, ib. d.
auferre, auferit Deus aliqua malis hominibus multipliciter
a. & auferit etiam a bonis & iustis multiformiter, ib. b.
auferat homo de corde uitia & peccata, & inquietam rixō-
sitatem, ib. c. indiscretam iocunditatem, ib. d. & assuetam
proprietaem, ib. e.
augere, augmentum siue incrementum & c. a.
augmentum in bono quoddam uirtutis, quoddam honoris
& quoddam salutis, ib. a.
augmentum uero in malo etiam multiplex, scilicet in mali-
tiji, diuitiji, & suppliciji, ib. b.
auis accipitur in bono & in malo in scriptura. a.
auis, i. homo perfectus habeat luciditatem in discernendo.
ibidem b. bonum in operando, ib. c. & sursum in contem-
plando, ib. d.
auris in scriptura diuersimode sumitur. a.
auris nostri cordis per patientiam præmunienda, ib. b. per
diligentiam aperienda, ib. c. per correctionem experien-
da, ib. d. & per discretionem custodienda, ib. e.
aurora qualiter in scriptura sumitur. a.
aurora gloriosam uirginem Mariam signat, ib. a. conditionē
moralem & gratiam & gloriam supernalem, ib. b.
aurum multipliciter in scriptura sumitur. a.
aurum accipitur pro perfectione, gratia & sanctitate, ib. b.
auro. i. homini perfecto inſit firmitatis durabilitas, ib. c. largi-
tatis ducibilitas, ib. d. uiræ relucens sinceritas, ib. e. ac men-
tis deprimens humilitas, ib. f.
aurum signat ruborem charitatis, ualorem gratiæ & bonita-
tis, & splendorem gloriæ & felicitatis, ib. g.
auster australis uentus a meridie directe ueniens. a.
auster sumitur. p. æternali felicitate, ib. a. pro imperiali pro-
speritate, ib. b. & spiritus sancti influencia, & per hunc re-
nouatur decor honestatis, inflammatur feruor uolunta-
tis & c. c.
aut signat animi libertatem, in certam uanitatem, uiræ fragi-
litatem, & mentis diuersitatem. a.
aut etiam signat uirum iustum multipliciter, ib. b.
aut uirum imperfectum denotat, ib. c.
aut peccatorem multiplici ratione significat, ib. d.
autem signat certitudinem incretam, i. Deum multipli-
citer, ib. a. ordinatam uero ad uirum iustum, ibi. b. & simula-
tam quo ad peccatores, ib. c.
autem est rex dignissimus, lex certissima, iudex iustissimus
& c. ibi. d.
autem habet maiestatem insuperabilem, bonitatem incom-
parabilem, ib. e. ac prauitatem intolerabilem, ib. f.
autem traphatorie aut consolatorie quid significat, ib. g.
auxilium. i. adiutorium. a.
auxilium multiforme. i. stabile siue fragile, firmum vel infir-
mum, & perfectum seu imperfectum. a.
azaras interpretatur continens Deum & c. a.
azaras est nomen constantiæ, potentiæ, excellentiæ, & in-
nocentiæ, ibi. a.
azimus dicitur panis sine fermento & quid signat. a.
azotus ciuitas philistinum, interpretaturq; incendium uel in-
cendens, & signat mundum, uel diabolum. a.

Babylon, babylonia regio in caldea, & sumitur multis mo-
dis in scriptura. a.
babylon interior. i. peccator, ib. b. exterior signat mundum
multipliciter, ib. c. & inferior qui est infernus, ib. d.
babylon confusio interpretatur, estque ciuitas idolatrarum
& c. fletus. c.
baculus in scriptura multipliciter sumitur. a.
baculus multiplex. i. fortitudinis & firmitatis, qui est crucis,
ib. b. militantiæ seu laborantium, ibi. c. triumphantiæ
& iocunditatis, ibi. d.
balaam, balhar, balchar & c. a.
baleng piscis proprietates, appellare. b. aduenire. b. flumen. c.
baltheus est cingulus honoris. a.
baptismus, baptizare, baptismus est primum fidei sacramen-
tum, criminum piamentum, & gloriæ complementum,
ibidem a.
barbiton for quidam furatus est porcum & c. oculus. a.
basis quid sit, & quid significat. a.
beatitudo quid sit, sumiturq; multipliciter. a.
beatitudinem ut atingamus requiritur, quod realiter existi-
mus quod humiliter audiamus, & quod simpliciter con-
uiuamus, ib. b.
beatitudo est subiectio sine presumptione, ib. c. dilectio sine
dissensione, ib. d. prælatio sine dispensatione, ib. e. ac dura-
tio sine corruptione, ib. f.
beatitudo etiam quædam moralis, & quædam uirtuosa.
ibidem g.
beati accipiunt ualoris plenitudinem, splendoris pulchritu-
dinem & honoris celsitudinem, accipere. h.
Bellum quid significat sumiturque in bono & in malo. a.
Bellum multiplex. i. consolationis, ib. b. tribulationis, ibi. c.
& infernalis damnationis, ibi. d.
Bellemus contra carnem per pœnitentiam, ib. e. contra tribu-
lationes per patientiam, ibi. f. & contra hostem per fidem
& iustitiam, ib. g.
bene aduerbium qualitatibus, estque circumstantia uel adiacē-
tia uirtuosa, & denotat statum sufficientiæ multipliciter
.i. quantum ad locutionem, bonam progressionem, prom-
ptam auditionem, claram discretionem, & c. alia, ibi. a.
benedicere, benedictio Dei signat gratiā interiorem. a. opu-
lentiam exteriorem, ibi. b. & affluentiam supernalem
ibidem c.
benedicuntur Deo tria hominum genera, ib. d.
benedictio, qua homo benedicit Deo, ib. e. etiam qua homo
benedicit homini, ib. f. & qua homo benedicit rei, ib. g.
beneficium, benefacere, beneficium qualiter sumatur. a.
beneficium conferendo attenditur conferentis celeritas,
patientis necessitas & c. ibi. b.
beneplacitum quid sit, & unde componitur. a.
benignitas. i. mansuetudo beniuolentia & c. a.
benignitas Dei patet in peruersorum conuersione, in pec-
catorum redemptione, & in præmiorum collatione, ib. a.
beniamin filius iacob, interpretatur multipliciter. a.
beniamin signat hominem perfectum, ibi. d. a. & peccato-
rem, ib. b.
bestia in bono signat hominem perfectum. a. in malo uero
signat diabolum multiformiter, ib. b.
bestiæ habent conditiones aliquas: quia indomitæ, immun-
dæ, ociozæ & c. sic moraliter hominum peccatorum ge-
nera intelliguntur, ib. c.
bestia etiam signat Christum, ib. d.
Bethel domus Dei interpretatur, estque locus dignitatis
& c. a.
bethleem domus panis interpretatur, & est locus dignita-
tis & c. a.
bibere multipliciter in scriptura accipitur. i. spiritualiter
materialiter in bono & in malo. a.
bibunt boni spirituales suauitatem, ibi. b. aduersitatem
temporalem, ib. c. & foelicitatem æternalem, ibi. d.
bibunt mali prosperitatem mundialem multipliciter, ib.
e. iniquitatem criminalem, ibi. f. et aduersitatem inferna-
lem, ibi. g.
bibere materialiter, ibi. h.
bis aduerbium, et quid significat. a.
Bis in bono intelligitur iterata operatio, iterata castigatio,
iterata

Baal vel baalim, idola demoniōrum. a.
Baal baalim intelligitur diabolus plenus malitia, ibi. b.
peccator plenus nequitia, ib. c. & mundus plenus terrena
opulencia, ib. d.

Index Dictionarij

iterata peccatorum damnatio, in malo iterata inconstan-
tium conditio. ib. a.
Bini, binarius numerus potest significare in bono, & sic est bi-
narius charitatis bonæ societatis, malorum unitatis, & su-
pernæ claritatis. a.
binarius vero in malo signat diuisionem, discordiam, odium
& diffensionem. ib. b.
byssus est indumentum purissimum & c. a.
byssus multiplex. f. temperantiæ & parcitatis, excellentiæ &
dignitatis, & apparentiæ & honestatis. ibi. b.
biftardæ auis proprietatis, profertere. a.
bitumen quid sit, signatq; in bono gratiam & charitatem, in
malo vero carnaliteriam & voluptatem. a.
biuium locus est duarum viarum. f. bonorum & malorum. a.
biuium signat mortem, in qua via duæ, f. dextera, quæ vadit
ad paradysum, & sinistra, quæ ad infernum tendit. ibi. b.
blandiri quid sit, quidue significat. a.
blanditur iustus ad regradandum, Deus ad alliciendum, &
malus ad decipiendum. ibi. a.
blasphemia quid sit & c. a.
bonitas, bonum triplex in scriptura, scilicet temporale, spi-
rituale, & æternale. a.
bonitatem vitæ habeamus multipliciter. b.
bonum adhuc multiplex. f. iustitiæ & æquitatis. ibi. c. clemen-
tiæ & pietatis. ibi. d. diligentis & sedulitatis. ibi. e. ac amici-
tiæ, & charitatis. ibi. f.
bona temporalia in se defectiua sunt, nam malis infectiua,
quia nullis sufficiunt, & bonis proficiunt. a.
bona æterna multipliciter sunt appetenda. ib. a.
bona æterna cõsistunt in visione, fruitione, & quietione. ibi. b.
bonus & iustus homo futura scrutatur subtiliter, cum malis
conuiuio humiliter & c. alia Daniel. a.
bos in malo carnaliteriam signat. a.
bos in bono signat virum bonum & perfectum, nam talis ha-
beat diligentiam, & sedulitatem patientiam, & humilita-
tem, atque efficaciam & vtilitatem. ibi. b.
bonis proprietatis, charitas. c. nobilitas. e.
brachium, multiplex. f. diuinum. a. humanum. ibi. b. & defecti-
uum. ibi. c.
brachiorum spiritualium genera quatuor. ibi. d.
brachia charitatis amplexus. ibi. e.
breuitas. f. curitas, paruitas. a.
breuitas multiplex. f. laudabilis, cõtristabilis, & damnabilis,
vel illaudabilis, & hoc multipliciter. ibi. a.
breuitas adhuc multiplex. f. commendanda, contemnenda
sustinenda, & c. ibi. b.
bubali animalis proprietatis, agricola. c.
buccina seu tuba signat scripturam, sacram, vel prædicato-
rem. a.
buccina prædicationis & doctrinæ multiplex. ibi. a.
buprestis vermis proprietatis, peccatum. b.
butyrum in scriptura signat spiritualem perfectionem, &
gloriam paradisi. a.

C

Adauer signat mortui animalis corpus, & quoddam est
putridum, quoddam horridum, quoddam foetidum,
quoddam aridum, & quoddam floridum. a.
cadere quid significat. a.
cadit homo per humilitatem virtutem. ibi. a. mortalitatem
naturalem. ibi. b. aduersitatem temporalem. ibi. c. & iniqui-
tatem criminalem, sicque cadunt in peccatum excæcati
per ignorantiam, onerati per auaritiam, excæcati per in-
constantiam, & aggrauati per somnolentiam. ibi. d.
capharnaum ciuitas prope Hierusalem, & quid signat. a.
caiphas homo pessimus & c. a.
caim primogenitus Adam, signatque iudæos & c. a.
caladrij proprietatis auis proprietatis, afflictio. c. saluator. d.
clamicas multiplex. f. pœnæ, & miseris. vide de miseria.
clamus quid sit, & significat. a.
calcicare, vide in conculcare.
calcicare calciamentum signat morum sanctitatem, & mundi
facultatem. a.
calciamenta quædam sunt virtutis & c. ibi. b.

calcia menta vero animæ sunt multiplicia. ibi. c.
calciamenta Christi humanitatem signant. ibi. d.
chaldæi sunt feræ, & feroces quasi demones, & etiam malè
dicuntur & c. a.
calepd interpretatur, canis, vel quasi viride & c. & sumitur
in bono pro ecclesiastico & scientifico, bono atque per-
fecto prælato, in malo vero malum signat prælatum. a.
calefcere, calefacere, concalcere, incalcere. a.
calor quidam celestis, & solaris, qui est viuificatiuus, & qui
dam accidentalis vel elementalis, qui est mortificatiuus.
ibidem. a.
calor dilectionis est inflammatiuus. ibi. b. contritionis est pe-
netratiuus. ibi. c. deuotionis est resolutiuus. ibi. d. & affli-
ctionis est consumptiuus. ibi. e.
calor seu feruor multiplex. f. auaritiæ. ibi. f. iracundiæ. ibi. g. &
luxuriæ. ibi. h.
caligo, caligare, caligo quid sit significat. a.
caligo multiplex. f. flebilium & penitentium. ibi. a. humiliu
& meruentium. ibi. b. simulantium & fingentium, ibi
dem c. laborantium egentium. ibi. d. peccantium &
delinquentium ibidem e. ac ignorantium & errantium
ibidem f.
calix quid significat. a.
calix in bono multiplex, f. spiritalis inspirationis, bibunt
que contemplantes, temporalis tribulationis, bibunt
militantes, & æternalis recreationis, bibunt sancti in pa-
tria celesti. ibi. a.
calix in malo etiam multiplex. f. mundanæ prosperitatis hu-
manæ iniquitatis, & inferni pœnalitatis. ibi. b.
caluitium, caluus, caluitium quid significat. a.
caluitium in bono signat confessionis nuditatem, contritio-
nis flebiliteriam, & compassionis largitatem. ibi. a.
caluitium vero in malo, & vitiosum quid signat. ibi. b.
calumnia sumitur multis modis. a.
camelus signat hominem gratijs ornatum, superbium vitiis
deprauatum, uirum diuitiis accumulatum, hostem mali-
tiis occupatum, & Christum iustitiis coronatum. a.
camelus podagram patitur, pigritia. b.
cameleontis animalis proprietatis, pulcher. c.
cameopardalis animalis proprietatis, ante d.
caminus quid signat, & quod in scriptura reperitur. a.
campestris de campestribus sicut de campo, signatque multi-
pliciter. a.
campus est locus ad præliandum & spatium aptus. a.
campus multiplex. f. gratiosus ad delectandum, spatiosus ad
meditandum, fructuosus ad faciendum, gloriosus ad præ-
miandum, & laboriosus ad militandum. ibi. b. & campus
periculosus ad habitandum. ibi. c.
chanaan, chanaanus seu chanaan, fuit filius cham, dicitur
que ipsa terra, quam ipse inhabitauit. a.
chanaan signat mundum & mundanos, impium & auarum
religionem et ecclesiam, Paradysum, diabolium et infer-
num. ibi. b.
candelabrum quid sit. a.
candelabrum multiplex, domus interioris, scilicet animæ.
ibi. a. domus exterioris. f. ecclesiæ. ibi. b. et domus superioris
scilicet Christi et sanctorum. ibi. d.
candelabrum consideratur multipliciter, sic veri ecclesiasti-
ci atque perfecti viri denotantur multiformiter per can-
delabrum. ibi. e.
candor quid sit. a.
candor multiplex, uidelicet niueus. f. innocentis. ibi. a. lineus
f. castitatis. ibi. b. et luteus, scilicet falsitatis. ibi. c.
canere, cantare, cantus in scriptura multipliciter accipitur
in bono et in malo. a.
cantus multiplex. f. laudabilis et meritorius. ibi. ad. mirabilis,
et allectorius. ibi. g. et damnabilis et deceptorius. ibi. f.
cantores spirituales abdicare debent opulentiam realem.
ibi. b. debent prouocare continentiam carnalem. ibi. d.
c. debent amputare eloquentiam verbalem. ibi. d. et de-
bent incuruare excellentiam mentalem. ibi. f.
cantus malus etiam multiplex est. ibi. e.
canis signat uirum uirtuosum quadruplici ratione. f. pro-
pter fidelitatem, humilitatem, vtilitatem, et sedulita-
tem. a.

canis

Pet. Berchorij.

Canis signat etiam virum vitiosum scilicet peccatorem mul-
tipliciter. ibi. b.
Canis hostem venenosum, scilicet diabolium denotat. ibi.
dem. c.
Canis proprietatis, cibis b. prædicatore. e.
Canum venatorum, quatuor genera, quære. e.
Canities, canus, canities prudentiæ & senectutem signat. a.
Capere, captio, capere, concludere, ligare, tenere, signatq;
actiue & passiue. a.
Capit Deus poenitentes per conuersionem, delinquentes p
damnationem.
Capit hõ virtutes, homines terrenam & æternam gloriam.
Capit & diabolus per culpam & pœnam. ibi. a.
Capitur Deus per incarnationem, iustus per conuersionem
& iniustus per deceptionem. ibi. b.
Capitur homo à diabolo per elationem & pompositatem,
ib. c. per affectum & cupiditatem. ibi. d. & per infectio-
nem & carnaliteriam. ibi. e.
Capillus, capilli portadi signat virtuales perfectiones, nam
signant virtutum honestatem, multipliciteriam, amorem
& charitatem. a.
Capilli ligandi signant cordiales affectioes. ib. b.
Capilli condendi signant mudi temporales affectioes. ib. c.
Capra est animal hispidum, squalidum, & fatidum, & quid
designat. a.
Caprea, id est filuestris capra, & significat. a.
Caprius, captiuus quid sit, & multiplex in scriptura inue-
nitur, f. corporalis, temporalis virtualis & c. a.
Caput in scriptura accipitur literaliter, & figurat. ibi. d.
b. signatque prælatum, qui habeat caput per constantiam
fundamentum, per clementiam roramentum. ibi. e. & per
prudentiam documentum scilicet per constantiam fortitudi-
nem, clementiam plenitudinem, & prudentiam claritatem
ibidem d.
Caput adhuc figurat signat Christum, qui est caput Eccle-
siæ multipliciter. ibi. e.
Caput accipitur moraliter, siue spiritualiter, quod debet eri-
gi p celestem affectionem, velari per conuersionis abscõ-
sionem, vngi per refrigerij deuotionem, & orari per oris
cordis que confessionem. ibi. f.
Caput intentionis perditur per auaritiam & cupiditatem
luxuriam & carnaliteriam, negligentiam & tepiditatem,
inconstantiam, & dupliciteriam. ibi. g.
Caput moraliter adhuc signat inuentus & vitæ inceptio-
nem. ibi. h. carbones, carb. n. designat penitentiam & ad-
uersitatem, amicitiam & charitatem, iracundiam, & in-
ferni violentiam. a.
Carbunculi lapidis proprietatis, charitas, b. carbunculus ma-
gnus, & preciosus inuenitur in india & c. opera. e.
Carcere quid sit, & qualiter sumitur. a.
Carcere multiplex. f. eligendus, negligendus. ibi. a. confrigen-
dus, & metuendus. ibi. b.
Carybdis maris periculum & c. abforbere. a.
Charitas radix omnium bonorum. a.
Charitas amat veraciter. ibi. b. ligat tenaciter. ibi. c. & ditat foe-
liciter. ibi. d.
Carmelus mons fructuosus & pinguis, quidue significat. a.
Carmen malorum multiplex scilicet alliciens, deficiens, &
iniciens. a.
Carmen bonorum etiam multiforme. f. contritionis, oratio-
nis, & compassionis. ibi. b.
Carnalia, carnalitas quid sit. a.
Carnalitas habet mentem excæcare, inflammare, & eneruare. a.
Caro sumitur multis modis. f. pro exteriori prosperitate pro
interiori voluptate. a.
Caro quædam debet macerari per abstinentiam. ibi. b. quædã
vegetari. ibi. h. quædam extirpari. ibi. i. quædam manducari.
ib. k. & quædam non debet palpari. ibi. l.
Caro nostra contemnenda, quia cõstis virtutibus denudata.
ibidem c.
castitas quid sit, secundum Augustinum. a.
castitas virtus formosa. ibi. b. fructuosa. ibi. c. annosa. ibi. d. & fa-
mosa. ibi. e.
castitas multiplex. f. mētis, carnis conuersionis, & gestus,
accingere. f. prias affectibus inflamata. ibi. f. & duris tumul-
tibus excitata. ibi. g.

castoris proprietatis ambulare. h. edificare. d.
Castrum dicuntur munitiones & c. inde castrum, & quid sit. a.
Caro caret mentis puritate, status firmitate. ibi. d. & morum
honestate. ibi. e.
Castellum quot modis in scriptura sumitur. a.
castra multiplicia. f. temporalia miseris. ibi. b. spiritualia iu-
stitis. ibi. c. mundalia nequitis. ibi. d. supernalia lætitiæ, ibi.
e. ac infernalium tristitiæ. ibi. f.
Casus qualiter sumitur, & a quo deriuatur. a.
Casus multiplex scilicet fortunæ, mortis & damnationis
æternæ. ibi. b.
cathedra nomen magisterij & honoris. a.
cathedra multiplex. f. præminentis prælatorum, videlicet
bonorum & malorum, sapientiæ, & pestilentis. ibi. a.
cathena multiplex, f. aurea, rubea, lignea, & ferrea. a.
carulus quære de leone.
cauda finis corporis aialis multiplex. f. perseverantiæ lōga.
nimiras. a. senectutis longeuitas. ibi. c. paupertatis calamitas.
ib. d. & falsitatis malignitas. ibi. e.
cauda caret diuites, capti cupiditate, elati garrulitate infe-
cti malignitate & decepti subtilitate. ibi. b.
cauere verbum prohibitorium, & quid significat. a.
cauere debemus furorem sæuitiæ. a. corporem desideria. ibi. b.
timorem superbig. ibi. c. & foetorem spurcitiæ. ibi. d.
cauta, cautus, cautela, quid significat, & vnde dicatur. a.
cauti & astuti sumus ad vtilia procurandum, inutilia refutã-
dum, & pericula præcauendum. ibi. a.
cautus in conuersatione habeat humilitatem. ibi. b. in ope-
ratione sedulitatem. ibi. c. & in compositione maturita-
tem. ibi. d.
cauerna sumitur pro quolibet loco concauo, obscuro & c.
& quid signat. a.
caulæ, quid sint, & signant religionem. a.
causa. f. ratio, vel negotium. a.
causa subtiliter discutienda, sagaciter inspicienda, salubri-
ter reijcienda, sinceriter contemplanda, & vtiliter procu-
randa. ibi. b.
cæcus, cæcitas est priuatio visus, & vnde dicatur. a.
cæcus multas habet miserabiles conditiones, signatque pec-
catorem. b. a.
cæcatur homo per splendorem vanæ scientiæ. ibi. b. per hor-
rorem grauis malitiæ. ibi. c. per ardorem auaritiæ, & cupi-
ditatis. ibi. d. & per humorem immunditiæ, & carnaliteriam.
ibidem e.
cæcitas spiritualis est error, vel ignorantia periculosa, &
maxime in prælato atque iudice. ibi. f.
cæcos generat filios omne animal gulosum, quidue signi-
ficat. ibi. g.
cædere sumitur pro pertinere, seu contingere pro fugere,
vel dimittere, pro scindere, verberare, percutere, vel oc-
cidere. a.
cæso multiplex scilicet correctionis, tribulationis, & dam-
nationis. ibi. b.
cædrus in scriptura quandoque virum iustum, quandoque
peccatorem signat. a.
cedri conditiones scilicet in fructu plenitudinem, in statu
fortitudinem, in visu pulchritudinem, & in tactu celestiru-
dinem, per quas vir perfectus intelligitur, nam vir iustus
fit fecundatus operum plenitudine. ibi. b. habeatque lan-
ctæ decentiæ venustatem. ibi. d. & erectam voluntatem
ibidem e.
cædrus signat Christum, vel eius crucem, virginem Mariam,
vel diuites & superbos. ibi. f.
cælare signat hypocriticam fictionem, sapientiam, & discre-
tionem, & fidelitatem, atque rationem. a.
celebrare. i. colere & c. a.
celebritas multiplex. f. temporalis prosperitatis, spiritualis
iocunditatis, & æternalis felicitatis. ibi. b.
celstudo multiplex. vide excelsus. f. per totum.
coelum in scriptura multis sumitur significationibus. a.
coelum iustum virum multiplici ratione signat. ibi. a.
cplũ influit largius, durat stabilius, reuocet clarius, si in nobis
sit pietatis & influentiæ plenitudo. ibi. b. firmitatis & pmanẽ-
titiæ.

tiæ fortitudo. ib. c. bonitatis & confidentiæ certitudo. ib. d. & honestatis & apparentiæ claritudo. ib. e. Coelum adhuc fumitur pro uiro iusto multiformiter. ib. f. Coelum etiam signat peccatorem multipliciter. ib. g. Cælum denotat paradysum, quia cælum habet perpetuam claritatem inobfuscabilem. ib. h. iocunditatem inextimabilem. ib. i. & ordinem imperturbabilem. ib. k. sic & paradysus &c.

cinis quid sit, & unde dicitur. a. cineris proprietates. f. lordeas abstergere, ignem contegere, & humores rodere, sic spiritualiter cinis abstergit faeces prauitatis, ib. b. accendit ignem charitatis. ib. c. & consumit carnem uoluptatis. ib. d. cinere aspergantur praelati, elati, viduæ, virgines, reginæ, & poenitentes. b. e. cinis signat peccatores & diuitias. ib. f. cypressi arboris proprietates. adiuuare. h. circa, idem iuxta, propè, & signat uicinitatem, propinquitatem &c. a. circa multiplex. f. uicinosum, i. propinquitas uitiosa. ib. a. circa uirtuosum. ib. b. dolorosum. ib. c. fructuosum. ib. d. & gaudiosum. ib. e. circulus quid sit, & multa secundum diuersas proprietates signat. a. circulus signat Dei perfectionem, ibi. b. uitæ dimensionem. ib. c. motus aptitudinem. ib. d. cœli possessionem. ib. e. fortitudinem correctionem. ib. f. circuire, circuitus quid sit, & unde componitur. a. circuire debemus uirtuose cælum, & superiora per affectionem. ib. b. mentem & interiora per discussionem. ib. c. mundum & laborem per discussionem. ib. d. & Deum atque utiliora per amoris deuotionem. ib. e. circuitus uero malitiosus est detractorum, ib. f. exactorum. ib. g. deceptorum. ib. h. circundare, i. circuire, concludere, ligare &c. fumiturque in bono & in malo. a. circundare signat conseruationem, & retentionem, protectionem, & defensionem, & complementum, atque repletionem. a. circundare in bono fumitur, & sic praelati circundant Ecclesiam & Deus circundat innocentes, & circundant iusti &c. ib. b. circundare uero in malo multipliciter accipitur. ib. c. circuncisio quid sit & originale peccatum tollebat per circuncisionem octaua die, & quare, nominumque dierum per hebdomadam interpretatio. a. circuncisio multiplex. f. cordium. i. cogitationum. ib. b. carnis uel delectationum. ib. d. c. & uinguium. i. operationum. ib. d. circuncisio uero in malo quid sit. ib. e. cithara instrumentum musicum, fumiturque in scriptura in bono & in malo. a. cithara multiplex. f. inaniter gloriantium, ib. a. salubriter lamentantium, ib. b. solenniter predicantium. ib. c. spiritualiter exultantium & supernaliter triumphantium. ib. d. cito aduerbium signat celeritatem, mobilitatē & uelocitatem. a. cititudo siue celeritas obedientiæ habenda, inconstantia spernenda, mndandæ uitæ transitus timēda & dei clemētia optanda. ib. a. cito siuus praelatis obedientes. ib. b. in bono proficientes. ib. c. a malo resiliētes, ad cœlum transilientes & proximis compatientes. ib. d. cito uero in malo signat nimiam uelocitatem, ad malum, sicq; abstinere debemus a cita loquacitate, cita uarietate, cita crudelitate, & cita celeritate. ib. e. cititas uel uelocitas adhuc alia, qua cito perit mundi gloria, cito transit uitæ copia, cito uenit mortis angustia; cito uenit celi læticia, & cito uenit Christi iusticia. ib. f. ciuitas descriptiue quid sit, & unde dicatur reperitur multiplex. a. ciuitas multiplex, fragilis, quæ signat corporis uilitatem, labilis mundi prosperitatem, nobilis cordis sinceritatem, flebilis inferni acerbicatem, & fertilis signat iustorum, coitatem. ibi. b. quæ debet esse munda sancta, læta, opulenta, quæta, clara. ib. c. & uilis, quæ denotat cœlestem uilitatem, quæ habere debet securitatem inexpugnabilem, tranquillitatem imperturbabilem, sublimitatem indepressibilem, & stabilitatem indefectibilem. ib. d. d. ciuitas adhuc denotat unitatem, & concordiam omnium ciuium. ib. e. ciuitas laudanda, quæ est in claro, firmo, mundo, pacifico, & secundo loco, sic moraliter fit in nobis apparentiæ claritas

claritas. ib. f. permanentiæ firmitas. ibi. g. innocentia puritas. ibi. h. amicitia unitas. ib. i. & opulentiæ ueritas. ib. d. k. ciuis quid sit, & quid intelligitur per ciues. a. clam. i. occulte absconditè uel secretè, & est clam prudentiæ, fallaciæ, & nequitia. a. clamare est cum alta uoce sonare &c. a. clamor in bono multiplex. f. contritionis, confessionis laudationis &c. ib. a. clamor in malo etiam fumitur multipliciter. ib. a. clamor Dei ad hominem & clamor hominis ad Deum. ib. b. clamor multiplex, uidelicet imperatius Dei, nam clamat expressiue, incussiuè, & promissiuè, ibi. c. clamor informatiuus. ib. d. & lamentatiuus. ib. e. clamor in malo etiam multiformis. f. languentis, furentis & dolentis. ibi. f. clangor est sonus buccinæ, seu tubæ &c. a. claritas, clarus, claritas multiplex. f. spiritalis, & signat morum, honestatem, ibi. a. claritas æternalis, denotat cœli felicitatem. ibi. e. & claritas tēporalis mundi prosperitatem designat. ib. f. claritas sapientiæ & discretionis. ib. d. b. opulentiæ & bonæ operationis. ib. c. a. apparentiæ & famose conuersationis. ibidem d. claudere. i. obstruere, stringere, serare &c. & fumitur in bono & in malo. a. clausura multiplex. f. uirtuosa. ibi. a. uitiiosa. ib. f. & tædiosa. ibidem g. claudi debet sensum uanitas. ibi. b. cordium leuitas. ibi. d. & carnis uoluptas. ibi. e. claudi debent quinque sensus. ib. c. claudas, claudicare, claudicatio in scriptura in bono & in malo fumitur. a. claudicatio in rebus est infortunium, uel paupertas. ib. a. claudi poenitentes, & homines iusti dicuntur. ib. a. claudi peccatores etiam dicuntur. ib. b. clausi instrumentum ad claudendum, & aperiendum ordinatum. a. clausi multiplex. f. potentiæ. ibidem a. sciētiæ & iustitiæ. ib. b. clausi potentiæ, & iurisdictionis, scientiæ, & discretionis. ibidem c. clausi in scriptura potest sumi in bono & in malo, sicque est clausi ad purgandum, stringendum, urgendum, & signandum. a. clausi male consuetudinis. ib. b. clausi adhuc multiplex. f. ad iungendum, stringendum, & puniendum. ib. c. clementia, clemens, clementia uirtus est, spectatq; ad principes & praelatos. a. clementia fortificat, fructificat, legitimat, & beatificat. ibi. b. clementia ostenditur exemplariter. ib. c. indicitur naturaliter. ib. d. fortificat spiritualiter. ib. e. beatificatq; eternaliter. ib. d. f. clericus. uide in aliis titulis. clypeus est armatura defensiva. a. clypeus dicitur Christus, iustus, & maximè praelatus, atque scripturarum auctoritates. ibi. a. clypeus in malo dicuntur diaboli tyranni & hæretici, qui errores defendunt. ib. b. clypeus patientiæ fortissimus. ib. c. confidentiæ leuissimus. ib. d. & scripturarum clarissimus. ibi. e. coaxare. uide detrahere. c. codycis auis proprietates, confidere. f. codex. uide liber. cogere. uide compellere, uolentia. cogitatio est caput & principium omnis operationis, & qualiter in scriptura sancta fumitur. a. cogitare debemus sancte & utiliter. ib. b. cogitatio multiplex. f. poenitentium, ibi. c. contemplantium. ib. g. & delinquentium. ib. h. cogitare debemus uitæ nostræ conditionem. ibi. d. cordium nostrorum affectionem, ibi. e. ac actuum atque morum immutationem. ib. f. cognatio consanguinitas, & parentela. idem sunt. a. cognatio est duplex. f. naturalis. ib. b. & moralis seu spiritalis. ib. c. cognitio, cognoscere. i. aduertere, ppèdere scire, noscere. a.

cognoscimus per fidem discretionem, scientiam & prudentiam. ibi. a. cognoscere debemus res humanas interiores. ib. b. mundanas & exteriores. ib. c. diuinas & superiores. ib. d. subiectas atque inferiores. ib. e. cognitio subditorum necessaria. ib. f. cognitio multiplex. f. intuitiua, abstractiua, & speculatiua affluentiæ. c. colere. i. honorare, frequentare, præparare &c. a. colitur Deus, anima, mundus, & diabolus. colunturq; diuites & peccata. ib. a. coluntur idola diuersimode. ib. b. colere fumitur pro frequentare, exercere, habitare. &c. ibi. c. cultura multiplex, f. poenitentium contemplantium, obseruantium, & adulantium. ib. c. color est obiectum immediatum uisus. a. color honestæ conuersationis est turpitudinis uelamentum pulchritudinis paramentum. ib. b. & sanctitatis munimentum. ib. c. coluber. uide de serpente, & unde dicitur. a. coluber designat deliciosos, malitiosos crudeles & tempestuosos, adulatores, & uerbosos, & detractores, atque uenenosos. ib. a. columba uis simplex & benigna &c. a. columba, quæ est uictu munda, fructu secunda, & cantu gemebunda, uirtutum perfectum designat, quia debet esse uictu mundus, fructu fecundus, & cantu gemebundus, ib. a. columbarum habeamus conditiones, scilicet sanctam cogitationem. ibidem. b. rerum diminutionem. ibidem. c. sensus circumspectionem. ibidem. d. & mentis eleuationem. ibidem. e. columba quare spiritus sanctus. ib. f. columba etiam peccatores designat, ib. f. columbæ proprietates alienum. b. amicitia. d. ancilla. d. percussio. f. columbæ litteras deferunt hinc inde in Aegypto &c. reuertenti. b. columna quid sit, & communiter Ecclesiæ praelatos signat, a. columna sit recta, firma, formosa & erecta, sic moraliter praelati habeant iustitiæ rectitudinem, ib. b. constantia fortitudinem, ib. c. de cetera pulchritudinem, ib. d. & eminentiæ celsitudinem, ib. e. columnarum genera reperiantur multa, ib. f. collidere accipitur pro concutere, confringere &c. a. colligere, collectio, idest aggregatio, acquisitio, seu apprehensio. a. collectio multiplex. f. Dei. ib. d. c. iusti, impij, hostis, & mortis, ibidem. d. collectio iustorum quando per fidem Deo creditur quando ad statum poenitentia refugitur, quando per mortem hic receditur, & quando quis ad gloriam recipitur, ib. b. collis signat in bono & in malo. a. collis signat uitæ eminentiam, ib. a. dignitatis excellentiam. ib. b. & felicitatis opulentiam. ib. c. collocare signat quasi complete locare. a. collocatio multiplex. f. contemplantium, laborantium, meditantium, poenitentium, præsidentium, addicentium, & triumphantium, ib. a. collum quid sit, signat praelatos, ac prædicatores. a. collum debet esse in altum, mundum, rectum, reflexuosum, uirtuosum & clamorosum. ib. a. collum superbiæ factum designat. ib. b. collum etiā signat spei fulcimentum, libertatis animæ munimentum, fortitudinis & constantia firmamentum. ib. c. comburere. i. complete urere, uel cremare &c. a. combustio multiplex. f. spiritalis tēporalis, & æternalis. ib. a. combustio quædam præcauenda. ib. b. quædam sustinenda. ib. c. & quædam metuenda. ib. e. comburendi sunt carnales, ut corrigantur, perfecti, ut corrumpantur, & obstinati, ut destruantur. ib. d. comburunt alios per iustitiæ sœueritatem, & uicitiæ crudelitatem & malitiæ peruersitatem. ib. d. comburuntur superbia tumentes, luxuria fetentes & sœuitia pungentes. ibi. f. combustionem tria impediunt &c. ib. g. Dicit. Berchorij. To. i. * * * comede-



Index Dictionarij.

Comedere quid sit & triplex in scriptura inuenitur comedere. f. spiritualis, temporalis, & æternalis. a. comestio spiritualis multiplex. f. uirtutum, & meritorum, sciarum & documentorum, Eucharistiæ & sacramentorum. ibi. a. comedere debemus nutrimentum sanctificationum, ibi. b. alimentum iustificationum. ibi. c. sacramentum uiuificationum, ibidem d. comedunt gulosi, ibi. e. auari. ibi. f. detractores. ibi. g. & inferni tortores, ibi. h. commendare sumit pro laudare, committere, ut custodire. a. commendatio multiplex. f. deuotionis, placionis, & possessionis. ibi. a. comes, uide de societate. cometæ stellæ proprietates, apparere. g. comminere. i. destruere dissipare & c. a. commixtio, uide de coniunctione & misere. commissio, committere ponitur pro commendare, uel pro bellare & c. a. commorari, uide de mora, habitare, manere & c. a. commouere commotio in scriptura multipliciter sumit. a. commotio multiplex. f. timoris & turbationis, doloris, & contritionis, amoris & affectionis. ibi. a. commotio uero in malo fit per inconstantiam, iracundiam, discordiam, & mensuram. ibi. b. communitas signat congregationem, societatem & c. & ne gociam reipublicæ, utilitatemque communem & c. a. communicare, communicatio est sua distribuens, ibi. a. Christum recipiens. f. in sacramento altaris, bonis, socialiter consentiens, malis imitatio obediens, & mala conficiens seu bonos decipiens. ibi. b. commutare, uide mutare. comparare, i. emere, assimilare adæquare & c. a. comparatio multiplex præsumptiua. f. extimatiua, & cõformatiua, ibi. a. compati, compassio, uide de fletu, luctu & c. a. compedes uincula pedum sunt & c. a. compedes multiplices. f. amoris, timoris, languoris, doloris, & terroris. ibi. a. compellere. i. cogere. a. compulso Dei, qua peccata dimittimus. ibi. a. mundi qua mudi terrena despiciunt. ibi. b. diaboli, qua deus delinquitur, prælati, qua coacti obediunt, & iudicis Christi, qua delinquentes decimus, & perimus, ibi. c. complacere, uide placere. complere, complementum, completio in scriptura multiplex, a. completio multiplex. f. rerum seu negotiorum. ibi. a. morum. ibi. b. munerum, ibi. c. scelerum & uerborum. f. miseriarum & penarum. ibi. d. componere. i. conficere, ordinare, ornare & c. a. componere multiplex. f. moralis ornatus uerbalis affatus & realis ornatus & c. reponere. b. comprehendere sumit pro capere, conseq. acquirere & c. a. comprehensio multiplex, f. supernæ felicitatis, ibi. a. internæ prauitatis uel iniquitatis. ibi. b. & æternæ calamitatis & aduersitatis, ibi. c. comprimere, uide deprimere. comprobare, uide probare. computare. i. numerare. & c. computrescere, uide putrescere. concedere, uide dare, tradere, indulgere. concidere quandoque pro cadere, scindere, lacerare & c. a. concisio multiplex. f. fratris destructiua, ibi. a. culpæ punitiua, ibi. b. bonis nociua, ibi. c. & mortis infligtiua, ibi. d. concilium est congregatio hominum discretorum & c. a. concilium multiplex. f. feditiolum, malitiosum, & perniciosum, ibi. b. concipere, conceptus in scriptura multiplex. a. conceptus numinis. f. generatio æterna sapientiæ, credendus uirginis stupendus, quo concepit dei filium, ibi. a. sperendus. f. humanus, horrendus. f. mali propositi, ibi. b. habendus uel appetendus. f. uirtutum, ibi. c. concitare. i. prouocare ad iracundiã, commouere & c. uide ibi. a. concordia, uide de amore, unitate societate & c. concludere, conclusio multis sumitur modis. a.

conclusio multiplex. f. corporum exterminatiua, ibi. a. criminum. eliminatiua, carnis domitiua, hostis culpæ illaqueatiua, ibi. b. gregis suorum protectiua & conseruatiua, & necis desolatiua & desperatiua. ibi. c. conculcare siue calcare quid sit, & sumitur multipliciter, nã Deus calcet superbos per poenarum immisionem prælati proteruos per correctionem, iustus mundum per contemptum. ibi. a. mundus per oppressionem, ibi. b. uia uolens bonos per tentationem, infernus impios per damnationem, ibi. c. concupiscentia. i. desiderium, affectio, appetitus & c. a. concupiscere debemus innocentie puritatem, ibi. b. sapientissimam ueritatem, ibi. c. & affluentissimam uoluptatem. ibi. d. concupiscentia renuit salutaria bona, acuit desideria, destruit virtualia, & construit infernalialia. ibi. c. concutere. uide commouere. a. concutiunt mentem & statum grauis afflictio, tristis conturbatio adducens timorem chara dilectio amorem rerum permutatio stuporem, & mortis damnatio horrore. ibi. a. concurrere. uide currere. condemnare, uide de damnatio. conducere. uide de mercede. conferre sumitur pro dare, colloqui, & proferre. a. confestim. i. cito, celeriter, statim & c. confestim pertinet ad Deum multiformiter, pertinet ad iustum, impium diabolum, mortem uel interitum. ibi. a. confidere, confidentia quid sit, diuiditurque multipliciter. a. confidendum & sperandum in Deum principaliter, quia dat sualem felicitatem, mortalem strenuitatem & mentalem stabilitatem, nam confidentia ista facit homines felices & gloriosos. ibi. b. & c. & d. uiriles & animotos. ibi. e. diuites & gloriosos. ibi. f. confidunt quidam in corporis fortitudine diuitiarum plenitudine, amicorum multitudinem & corporali pulchritudine. ibi. d. confidentia quam quis habet ad alterum, sit moderare. ibi. f. configere, uide affligere. confirmare. i. complete firmare, roborare stabilire & c. a. confirmatio vnum de septem sacramentis. ibi. a. confirmatio diuiditur multipliciter. ibi. b. confirmat prælati seu prædicator simplices & vacillantes. ibi. c. habetque prælati constantem fortitudinem, ibi. d. prudentiam lymptudinem. ibi. e. & clementiam fortitudinem. ibi. f. confiteri. i. complete fateri, recognoscere & c. confessio signat laudis significationem, cuiusque ueritatis recognitionem, & peccatorum sacramentalem reuelationem. ibi. a. confiteri debemus prius sagaciter deliberando. ibi. b. integritate reuelando. ibi. c. actualiter accusando. ibi. d. culpas uerbaliter recitando, ibi. e. ac uerba sagaciter ordinando, ibi. f. confessionis locutio sit uera, & c. loqui, g. conflare qualiter in scriptura sumitur. a. conflatura est Dei iustitia, quæ malos punit, fista fallacia, quæ uanos extrudit, & uera prudentia, quæ purum hominem ostendit. ibi. a. confortare sumitur pro fortificare, stabilire & c. a. confortare multiplex. f. mundi diaboli, ibi. a. uiri iusti. ibi. b. & Dei quæ etiam multa dat. ibi. c. confringere, uide frangere. a. confractio prudentie est mali repressiua, stultitiæ boni destructiua, iustitiæ mali punitiua. ibi. a. scititiæ boni nociua, (spurcitiæ mentis infectiua. ibi. b. & iustitiæ poenæ infligtiua, ibi. c. confringuntur multa hominum genera. ibi. d. confugere, uide fugere. confundere, confusio. i. mixtio & c. a. confusio multiplex. f. receptoria, derisoria, & dånatoria, ibi. b. confunduntur mali uerecundia, ignominia, opprobrio. ibi. c. congregare, congregatio, congregare est in simul aggregare, quia duc significat & c. a. congregatio multiplex, f. uirtuosa perfectorum, uirtuosa peccatorum gaudiola bonorum & dolorosa reproborum. ibi. a. Con-

Pet Berchorij.

Congregatio moralis consistit in unitate, & societate, atque dilectione & c. ibi. b. congregatione debemus communicare per societatem. ibi. c. ronicare per benignitatem. ibi. d. subiecti esse per humilitatem, ibi. e. & conglutinantur per charitatem. ibi. f. congregatio multiplex. f. laudabilis, atque uirtuosa, ibi. g. confulibilis & uirtuosa, terrenorum inuiculis, & onerosa, & dånabilis, atque dolorosa. ibi. h. coniunctio coniungere. i. associare, adhærere copulare & c. a. coniunguntur per charitatem & amorem, per tentationem impressionis, ibi. b. conformitatem conditionis ad imitandum. ibi. c. & intimitatem affectionis ad charitatem, ibi. d. coniugium multiplex, honoris. a. amoris. ibi. b. & sarcinis oneratum, ibi. c. conscientia nostra debet uenustari summa puritate, ibi. a. roborari summa firmitate. ibi. b. profundari magna humilitate, & mensurari magna æquitate, ibi. c. consecrare, consecrata dicuntur, quæ sunt Deo dedicata & c. a. consecrari domino si uolumus, sumus munditiæ floribus picturati, ibi. b. decetitiæ domibus adornati, nequitie generibus non alligati, temperantiæ uiribus subiugati, & perseuerantiæ finibus terminati, ibi. c. consecratio exemplatur naturaliter; ibi. d. commendat seu figuratur literaliter. ibi. e. ac operatur uirtualiter, ibi. f. consentire, consensus quid sit & c. a. consensus mutuo pacis generator, ibi. a. fatuus necis propinator. ibi. b. & congruus lucis procurator, ibi. c. consequi. i. complete sequi, assequi comprehendere & c. a. consequi ueniam gratiam & gloriam, ibi. b. conseruare sumitur pro custodire, facere & implere. a. conseruant uitam humanam multa, pariterque uitam spiritua lem, ibi. a. conseruatio Dei mandatorum multiplex. ibi. b. consideratio, considerare, i. præuidere cum deliberatione respicere & c. a. consideratio propriorum defectuum, & scelerum ut corrigantur. bonorum superum, ut appetantur, & ualorum operum, ut exequantur, ibi. b. consideranda, uel meditando a nobis. f. naufragiũ mundiale, Je. ibi. c. infernale supplicium, ibi. d. & supernale solatiũ, ibi. e. consideranda adhuc sunt multa & c. ibi. f. consilium quid sit definitiue. a. consilium habendum inducit natura, designat figura, & precipit scriptura. ibi. b. consilio bono patria gubernatur. ibi. c. principum impetus refrenatur. ibi. d. & damni pericula declinantur. ibi. e. consolatio est solatii affectio, & est multiplex, f. extrema, temporalis, quæ est damnablem interna uiatorum laudabilis, & superna beatorum durabilis. a. consolatio adhuc multiplex. f. spiritualis, ibi. b. temporalis. ibi. c. & æternalis. ibi. d. conspectus per conspectum enim consideratur uirtus considerationis, siue considerantis presentia. a. conspectu Dei comprobantur perfecti, præmiantur beati protegantur infirmi, iudicantur iniqui & condemnantur maligni. ibi. b. conspectui diuino affligunt fortes, & uirtuosi, mundi & gratiosi recti non toruosi humiles & operosi flebiles & lachrymosi, stabiles & rigurosi & c. ibi. c. conspectus Dei a malis formidandus, ibi. e. a bonis uero pie affectandus, ibi. f. constantia accipitur pro animi stabilitate & fortitudine, uide de fortitudine & stabilitate. a. conuincere sumitur pro asumere, ordinare, præficere, sublimare & c. a. conuincit in bono sunt religiosi, ut sedeant ad contemplandum. b. clerici, ut doceant ad prædicandum, prælati, ut præbeat ad gubernandum, ibi. b. & beati, ut gaudeant ad conregnandum, ibi. c. conuincit in malis sunt uiri impii sine clementia, ignari sine

licentia, iniqui sine conscientia, & auari sine sufficientia. ibi. d. consuetudo quid sit descriptiua. a. consuetudo mala sensus obscurat, mentes indurat, vires enervat & corda innervat seu ligat, ibi. b. consummare, consummatio sumitur pro complemento perfectiui, termino finitio, & exterminio destructiua, consummatio multiplex. f. uirtuosa. ibi. b. luctuosa & gloriosa. ibi. c. consummatio in malo inuenitur per mortem corporalem, fortunam temporalem, culpam criminalem, & miseriam æternalem, ibi. d. consumere, consumptio est rei attenuatio uel annihilatio. a. consumunt abstinentes carnem propriam, ibi. b. culpas noxias penitentes. c. gentes impias præsidetes, & opes i opibus compatientes. ibi. d. consumptio multiplex. f. gratiæ. ibi. e. fortunæ, naturæ, & animæ. ibi. f. consurgere. i. complete surgere uel simul surgere & c. a. resurrectio de inferioribus ad superiora perfectam eleuationem, terrenorum contemptum, & celestium affectionem signat. ibi. d. resurrectio spiritualis facit dimitti terrenam bassitudinẽ, nam confurgendum est ab infimis & a peccato multiformiter. ibi. b. acquirit etiam uirtutum pulchritudinem, requirit animi firmitudinem. ibi. c. habetque sensum lymptudinem, ibi. d. contaminare. i. inficere uel sedare. a. contaminatio est spiriualis inquinatio uel peccatum & c. a. contaminatur per luxuriosam carnalitatẽ actum. ibi. b. per uirtuosam societatis tactum per feditiosam crudelitatis factum per delitiosam gulositatis uictum, & per inuidiosam loquacitatis dictum ibidem c. contemnere sumitur in bono & in malo. a. contemnere seipsum tanquam defectiuum, ibi. b. mundum tanquam deceptiuum, ibi. c. & peccatum tanquam infectiuum. ibi. d. contemnitur Deus a peccatoribus. ibi. e. prælati a susurrantibus, ibi. f. pauper ab abundantibus, malus a præsumptibus. ibi. g. cruciatus a peccatoribus, & paradisi ab ignorantibus. ibi. h. contemplatio quid sit descriptiue, & pertinet ad uiros perfectos & c. a. contemplanda est æternorum opulencia, creaturarum excellentia, interna sapientia humana diligentia, & diuina prouidentia. ibi. b. contentio, contendere accipitur pro contradicere, repugnare, rixari, discordare & c. a. contendunt quidam ex præsumptione inflata, iurisdictione elata cogitatione maligna & c. ibi. a. contritio. i. destructio, confusio, consumptio & c. a. cõtritio debet promi realiter, loqui uocaliter, & pungi mentaliter. ibi. b. conteri perfecti uolentes habeant in oculis loturam liquoris. f. lachrymationis, ibi. c. in labiis clamoris lecturam, scilicet confessionis. ibi. d. & in anima doloris puncturam. f. sollicitationis. ibi. d. conteritur corpus per naturalis resolutionis tractum. ibi. e. peccator per dissolutionis criminalis actum, ibi. f. pauper fortunatis impugnationis tactum. ibi. g. diues per temporalis tribulationis iactum. ibi. h. & dånatus per æternalis desolationis luctum. ibi. i. conteret Deus in inferno multa peccatorum genera. ibi. k. contestari est aliquid constanter dicere uel testari. uide dicere. continere, continentia. continere sumitur multis modis, pro abstinere, pro capere, pro sufficientiam habere & c. a. contentus, cui sufficit, quod habet. a. contentus sit princeps gloria, & iurisdictione, miles proprio officio & distributione, ac sacerdos necessarium Di. Berchorij. To. 1. * * * 2 assigna-

assignatione & collatione. ibi. b.
 Continuum, de continuitate sicut de perseverantia & c.
 continuo sumitur pro statim, cito, protinus & c. a.
 continuo, in bono obtemperare maioribus. obediendo, adiuvare pauperibus. succurrendo ministrare fati. ibi. b. seruiendo, in malo vero quia mali solent decipere, defecere & aretere. ibi. a.
 contingere sumitur pro pertinere, attingere, advenire, accidere & c. a.
 contingit cecitas in obstinatis reuelatio predestinatis mala fortuna effrenatis & mors aeterna damnatis. ibi. b.
 contra, contrarietas idem sunt. & sunt quaedam bona, quaedam vero mala. a.
 contrarietas Dei respectu obstinatorum, prelati respectu maioru subditoru, & iusti respectu actuum illicitorum. ibi. a.
 contrariantur boni transgressores peccatoribus, deceptoribus, & malis superbiis. ibi. b.
 contrariatur mali Deo, legi sibi met, sociis, & c. ibi. c.
 contrarietas etiam accipitur pro discordia dissensione & inimicitia. ibi. d.
 contrarietas multiplex, scilicet peccatorum, & perverforum. ibi. e.
 exactorum, seu auarorum. ibi. f. superborum, & inflatoru. ibi. g. & inuidorum seu detractorum. ibi. h.
 contradicere, contradictio, uide discordia dissensio.
 contremiscere, uide tremor. timor.
 contristari, est quod contristatio multiplex. scilicet tremoris concussio, doloris compassio, timoris defectui stuporis turbatio, laboris afflictio, meroris pungitio, & rigoris danatio. a.
 contumelia. iniuria, confusio uerecundia. a.
 contumelia, quam committunt delinquentes, quam sustinent iusti patientes, & quam incurunt mali decedentes. ibi. a.
 conturbare, conturbatus, conturbatio est mentis confusio cum timore permixto. a.
 conturbatio multiplex. scilicet uirtuosa. ibi. b. uitiiosa. ibi. d. & dolorosa. ibi. e.
 conturbat bonos consideratio superni numinis. f. ipsius Dei, desideratio aeternae gloriae impremeditatio uitiorum nostrarum, & c. alia. ibi. c.
 conuallis signat statum humilitatis perfectae religionis prosperitatis terrae possessionis metallis, internae cogitationis & c. a.
 conuenire, conuentus. simul uiuentium caeterus, & signat societatem congregationem, conuentionem & c. a.
 conuentus bonorum & uirtuosorum pie conueniunt ad ecclesiam, ad bella, ad capitulum, & c. ibi. b. est etiam conuentus malorum uitioloru, qui conueniunt contra Deum, contra proximum, contra seipos etiam. ibi. c.
 conuersio, conuersus, econuersio, quae est multiplex. a.
 conuersio Dei cunctis mirabilis, sicque inuenitur duplex conuersio. scilicet gratiosa. ibi. b. & rigorosa. ibi. c. conuersio uero iusti, quae est laudabilis. ibi. d. impij damnabilis. ibi. j. & mundi mutabilis. ibi. k.
 conuersio uera requirit, ut fugiamus statum inficientem. ibi. e. ut aspiciat fructum allicientem. ibi. f. ut perficiat actum sufficientem. ibi. g. & perquirat modum conuenientem. ibi. h.
 conuersio ut communiter bonum signat, sicque conuerti debemus a malo ad bonum perfectum & c. ibi. l. ergo conuerti debemus ad puritatis candorem. ibi. m. ad pietatis dulcorem. ibi. n. & ad probitatis uigorem. ibi. o.
 conuersatio. simul uersatio, commoratio & c. a.
 conuersatio bona, & honesta fit in prelatis, & religiosi in exemplum aliorum. uide conuersatio intuentibus sit gratiosa. ibi. b. fructuosa. ibi. c. & uirtuosa. ibi. d.
 conuuium pro communi refectioe recreatione, & delectatione sumitur. a.
 conuuium multiplex. scilicet mundanae prosperitatis. ibi. a. aeternae felicitatis. ibi. b. & Eucharistiae, seu spiritualis societatis. ibi. c.
 conuocare. simul uocare & c. a.
 conuocatio multiplex. scilicet gaudentium spiritualiter, praedictum litteraliter conspirantium socialiter. ibi. a.
 cooperire. i. contere, uelare, est que cooperura multiplex. scilicet gloriae temporalis, gratiae spiritualis, miseriae corporalis & c. ibi. a.
 copia, copiosus, copia sumitur pro multitudine seu abundantia, estque multiplex, scilicet terrenorum, uitiolorum, tormentorum, & c. alia. ibi. a.

cor sumitur in scriptura pro interiori conceptu & cogitatu. a.
 cor nostrum sic castrum hostibus claudendum. ibi. b. astrum lumine dotandum. ibi. c. claustrum crimine uel datum. ibi. d.
 cor nostrum habeat rectitudinem intentionis. ibi. e. sanctitudinem affectionis. ibi. f. & amplitudinem dilectionis. ibi. g.
 cor multiformiter habet boni. ibi. h.
 cor mali habet multiplex. ibi. i.
 cor uenenatum nuquam liquefit, nec comburitur, & c. per petuitas. b.
 coram praesentiam signato, potest intelligi per coram, Dei praesentia. scilicet coram in carne sicut ministrator, in mente sicut in formator in sede sicut Imperator, & in aede sicut remunerator. a.
 coram iusti praesentia. scilicet coram Deo, prelato & populo. ibi. b. & coram praesentia impiorum, qui fallaciter, decipiunt voraciter accipiunt, & crudeliter interficiunt. ibi. f.
 coram etiam est bonorum praesentia uirtualis, quam perficit morum plenitudo. ibi. c. personalis, quam regula uitae reuerentia. ibi. d. fraternalis, quae debet uitae longitudo, seu boni plenitudo. ibi. e.
 cornicis proprietates aduocatus. g. annunciare. c. ante. g.
 cornu potest signare in bono & in malo. a.
 cornua Dei summe metuenda. ibi. a. iusti acuenda, & praeparanda. ibi. b. ecclesiae honoranda. ibi. c. & crucis amplexanda. ibi. d. impii aliganda, & refecanda. ibi. e. & mundi confregenda seu dissipanda. ibi. f.
 corona multiplex. scilicet bonorum uirtuosa in constantia, gloriosa dignorum in ecclesia, fructuosa sanctorum in patria, uitiiosa malorum in cordis curia, & ruuosa malignorum in mundi gloria. a.
 corona hominum perfectorum ubi concurrunt multa. ibi. b. scilicet corona prelatorum iuste praesidentium, magnoru doctorum, & subtiliter doctentium. ibi. d. uincientium uirtuiter hostem rebellantem. ibi. e. regentium utiliter plebem subiacentem. ibi. f. & beatorum. scilicet gloriae paradisi. ibi. g. nam ibi est corona iustitiae quae datur merentibus. ibi. h. corona uita, quae datur sen per uiuentibus. corona gloriae, quae datur aeternae regentibus, & corona amicitiae, quae datur claris parentibus. ibi. i.
 corona aurea, quae aureola dicitur, daturque uirginibus. martyribus, & doctoribus. ibi. k.
 corona diuina. scarnea. pinea, & nubea. ibi. l.
 corpus omne, quod ex materia, & forma constituitur, dicitur. a.
 corpus in bono multis fuit modis. ibi. b. scilicet corpus mysticum, ibidem enim tale habet fidei splendorem, munum amorem, & spei directorem ibidem d. corpus coelicum aggregatur moribus uirtuosis, quod est corpus uirtutum, ibi. e. corpus mortificum debet supponi uitiis dolorosis. ibi. f. & corpus dominicum debet extolli uitiis feriosis. ibi. g.
 corpus uero in malo etiam multiplex. scilicet corpus diaboli, peccati, & impii. ibi. h.
 correctio, correptio. scilicet castigatio, emendatio, reprehensio & c. a.
 correctio habeat seueritatem punitionis. ibi. b. benignitatem compassionis. ibi. c. & sagacitatem discretionis. ibi. d.
 correctio suscipienda est patientissime. ibi. e. reicienda sapientissime, & reicienda metuentissime. ibi. f.
 corroborare. i. confirmare, consolidare, & confortare. a.
 corruere. i. impetuose praecipitari uel cadere. a.
 corruere multiplex. scilicet iustorum, malorum, egenorum magnorum & damnatorum a.
 corruant tam in peccatum, quam tormentorum decem peccatorum genera. ibi. b.
 corruunt per superbiam alte se leuantes. ibi. c. fundamentum firmum non habentes corruunt per iracundiam passim offendentes. ibi. d. per imprudentiam stulte discurrentes, per auaritia onera ferentes per immunditiam lubrica incedentes, tentationum impulsu sustinentes. ibi. e. per ignauitiam nimis timentes, per infirmitatem, & impotentiam desicetes, & per fiduciam mundi auxiliis innitentes. ibi. f.
 corruptio, corrumpere corruptio nihil aliud est, quam rei dissolutio, alteratio, & destructio estque multiplex corruptio. a. corruptio naturae, quae facit mortis necessitas, ibi. b. fortuna, quam

quae facit fortis aduersitas ibi. c. gratia, quam generat culpa pueritas. ibi. d. & gloria, quam impedit poenae diuersitas. scilicet damnatio aeterna. ibi. e.
 chorus quandoque sumitur pro mensura, chorea, instrumēto musico, & uento sic dicto. a.
 chorus signat legitimum spirituale, temporale & aeternale. ibi. b.
 cuius proprietates proiicere a prouidentia. f.
 cotidie, quod diebus. singulis iteratur, dicitur. accipitur etiam pro saepe communiter & c. a.
 cotidie bonum diligenter solliciti sint in pluribus. ibi. b.
 cotidie mali, & impii laborant multiformiter. ibi. c.
 coturnicis proprietates ala. b.
 cranias auicula sine costu generatur & c. Christi resurrectione. b.
 cras crastinum tempus futurum designat, & est multiplex. a.
 cras intelligitur discretio deliberatiua si uolumus uincere hostis malitias, & si uolumus fugere nequitias. ibi. b. si uolumus & facere graues iustitias, & si uolumus edere Christi delicias. ibi. c.
 crasi. dilatio procrastina siue neglectiua. conditio mortificatiua. scilicet dies mortis. ibi. d. afflictio danificatiua. scilicet pena infernalis & consolatio legitimitiua. scilicet uita aeterna. ibi. e.
 creatura, creare, creator, creatio. scilicet si aliquid de nihilo facere, sic enim soli Deo creare competit & c. a.
 creatura, scilicet homini diligenda est diuinae plasmationis sublimitas. ibi. b. eligenda promptae deuotionis fidelitas. ibi. c. attendenda nostrae conditionis nobilitas. ibi. d. & ostendenda nostrae subiectionis humilitas. ibi. e.
 creator ipse Deus, qui creauit caelum terram & c. ibi. f.
 credere sumitur pro obedire committere, consentire, assentire opinari, extimare & c. a.
 credulum est fidei propter multitudinem populi credentis. ibi. b. propter certitudinem oculi ueritatis docentis. ibi. c. propter fortitudinem tituli manentis. ibi. d. & propter plenitudinem premij sequentis. ibi. e.
 credendum diabolo uel heretico non est propter multa. ibi. f. credere in malo signat diuitiarum augmentationem, prosperitatem inquisitionem & iniquitatis multiplicationem. a.
 crescere in bono signat profectum, & augmentum uirtutu. ibi. b.
 crescit homo perfectus in uirtutibus per mentis, radicacionem. ibi. c. per mentis benignam irrigationem. ibi. d. & per mentis feruentem inflammationem. ibi. e.
 crescit in bonis uirtutes, ut nos ipsi crescimus multiplex, ibi. f. crimen. uide de peccato.
 chrysoharis gemmae proprietates. charitas. b.
 christus quale nomen, Christi natiuitas, Christi passio & c. a. lia, uide Christus in x.
 Christus qui paratur agno multipliciter agnus. d.
 crocodili animalis proprietates accusare. c.
 cruciari, crucifigere, crux, seu cruciatus, crucifixio seu afflictio multiplex in scriptura reperitur. a.
 crux una, qua crucifiguntur uiri poenitentes. ibi. b. qua crucifiguntur miseri patientes seu pauperes indigentes, qua crucifiguntur homines delinquentes. ibi. c. qua affliguntur damnati in orco iacentes, & qua communicantur Christum contemplantes. ibi. e.
 crucis laudes plures. ibi. c.
 crux est nauis ad transfretandum, baculus ad sustentandum. ibi. f. lancea ad pugnam, scala ad ascendendum, ibi. g. sedes ad quiescendum, & schola ad discendum. ibi. h.
 crux Christi quot lignis facta. lignum b.
 crux Christi est signum multiplex, signum d.
 crux boni latronis in cypro de pedet in aere & c. presumere. c.
 crudelitas, crudelis, crudelitas nihil aliud est, quam punitionis excessus. a.
 crudelitas est punitionis excessus, estque demonum metuenda, & hominum reuenda. ibi. b.
 cubile, cubiculum sumitur in bono & in malo a,
 cubiculum purum pro summo numine est uterus Virginis Mariae. ibi. b. securum pro iusto agmine. scilicet fidei & Ecclesiae, ibi. c. secretum pro sacro lumine. scilicet conscientiae. ibi. e. & quietum in caeli culmine, scilicet paradisi. ibi. f.
 cubiculum siue cubile Ecclesiae multis potest dici modis ibidem d.

cubiculum seu cubile in malo reperitur multiplex, si carnis immundorum, cordis malignorum, mundi auarorum, & inferni damnatorum. ibi. g.
 cubitus certa mensura brachii nuncupata & c. qua mensurata fuerunt omnia facta in tabernaculo, & potest spiritualiter etiam intelligi. ibi. a.
 cuculi proprietates, alienum. c.
 cuius, cui & c. uide quis cuius, cui.
 cultura cultus. i. ritus uel ornatus & c. a.
 cultus diuinitatis multiplex. scilicet uirtuosus obseruantiae ecclesiasticae. ibi. a. iniquitatis, idolorum uitiorum & c. curiositatis ornatus exterioris, pompae & c. ibi. b.
 cum suppositiue aduerbium temporis, aliquando praepositio & sumitur pro quando, quoniam & c. a.
 cum signat tempus & complementum diuinorum & hoc ad Christi actus multiformiter. ibi. b. operum perfectorum & iustorum. ibidem c. superiorum gaudiorum & c. ibidem d. hominum impiorum, ibi. e. infernalium tormentorum. ibi. f.
 cum praepositio coniunctiua & colligatiua, signat concordantem seu ligatam societatem, siue bona siue mala fuerit. a.
 cum unum spectat ad Dei maiestatem, ibidem b. scilicet; Deus nobiscum est corporaliter uelitus homine. ibi. d. c. sacramentaliter uelatus tegmine. ibidem d. spiritualiter cum gratiae lumine, ibi. e. supernaturaliter cum gloriae culmine. ibi. f.
 cum pertinens ad iusti societatem, seu charitatem. ibi. g. & sic est cum exterius cum innocentibus ad eos imitandum multipliciter. ibi. h. cum interius focunditatum. i. cum superius copulatiuum, & sunt cum Deo in conscientia stabiliter adherentes. ibi. k. in ecclesia nobiliter praesidentes. ibi. l. in patria feliciter quiescentes. ibi. m. & cum pertinens ad impij prauitatem. ibi. n.
 cunctus, cuncta, cunctum, cunctus uniuersitatem seu multitudinem signat, & plus ad personas, quam ad res refertur & hoc in bono multipliciter a, in malo uero cuncti sunt dolosi, pomposi, & ruinosi & c. ibi. b.
 cupere, cupiens. i. feruenter desiderare. a. sumi potest in bono & in malo, nam cupiunt iusti doctrinam per quam reficiantur, gratiam per quam edificentur amicitiam, ut cōpatiantur & c. ibi. b.
 cupere uero in malo nihil aliud est, quam auaritiam, uel excessiuum appetitum rerum & c. ibi. c.
 cur aduerbium interrogatiuum sumitur inquisitiue, desolatiue, reprehensiuè, & conquæsiuè, & sic accipitur multipliciter. a.
 cura. i. diligentia, industria sollicitudo circa aliquid impensa, & proprie pertinet ad prelatos. a.
 curam habeat prelatos de habenda itabilitate. ibi. b. sagacitate. ibi. c. humilitate. ibi. d. & agenda utilitate. ibi. e.
 curam adhuc habeat prelatos de subditis multipliciter. scilicet g. qualiter iudicando seueriter castigando, & c. alia. ibi. f.
 curari possunt & merentur a Deo & prelato. ibi. g.
 currere, cursus, currere est festinare, seu uelociter uersu terminum aliquem se mouere. a.
 cursus multiplex, scilicet naturalis, criminalis, moralis & c. ibidem a.
 cursus bonorum operum debet habere modum sagaciter profectiuum. ibi. b. actum celeriter executiuum. ibi. d. c. & finem principaliter consecutiuum. ibi. h.
 currendum est per uiam iustitiae, & mandatorum Dei multipliciter, quia est curta, recta, lata & tuta. ibi. d.
 currere celeriter impeditur homo. scilicet mundi negocijs occupatus. ibi. e. mundi diuitiis oneratus. ibi. f. & delictiosis, carnalibusque desiderijs eneruatus, sicque; cursus malorum operum multiplex est. ibi. g.
 currua currendo, & quid descriptiue, etiam currua in scriptura plures spiritualiter habet intellectus. a.
 currua Christi, quem ducit Spiritus sanctus, in quo uelatus, contentus atque portatus, est mater Dei, currua, in quo habitauit corporaliter. ibi. b. currua in quo habitat personaliter. ibi. c. in quo habitat spiritualiter. ibi. d. in quo habitat figuratim seu sacramentaliter. ibi. e.
 currua iusti, per quem fit bonus transiens. f. uirtutum, sicque est currua continentiae & patientiae, amicitiae. ibi. f. cur

rus est mundi, in quo fit grandis strepitus. ubi est q; diabo-
li, cuius est tritris exitus, & impij, cuius est grauis ambi-
tus, & talis est triplex. s. superbia, luxuria, & auari-
tia. ibi. h.
Curuare, curuitas multis accipitur modis. a.
Curutas seu inclinatio multiplex. s. iustorum & humilium,
ib. a. pauperum & flebilium. ib. b. peccatorum detestabi-
lium. ibi. c. & damnatorum miserabilium, ibi. d.
Custodire custodia sumitur pro loco ubi aliquid custodia.
Custodire debemus mentem interioriorem. s. animorum uirtu-
tes. ib. b. legem superiorem. s. Dei & platorum madata. ib.
c. gregem exteriorem. s. subditorum. ib. d.
custos. i. praelatus sic habeat iustam & canonicam institutio-
nem. ibi. e. peritiam & diligentiam pro ingressu. ib. f. pru-
dentiam & sapientiam ingressio. ibi. g.
custodire se debet homo a uitio detractionis & murmura-
tionis, a laqueo deceptionis, a mendatio locutionis, a ne-
quicia arreptionis, & ab immunditia dilationis ibi. h.
custodit Deus tria personarum gna. s. charitate feruentes,
paupertate feruientes, & sanctitate. ibi. i.
custodies adhuc debemus multa & c. ibi. k.

D

Dagon fuit idolum philistinorum, & interpretatur pi-
scis meroris & c. vel etiam dicitur diabolus. a.
Dalila uxor Sansonis, & quid signat amor mundi. c.
Damascus ciuitas & caput Syria. a.
Damascus dicitur mundus pp nomen significatiuum, ibi. a. pro-
pter op^o iustificatiuum. ib. b. & propter finem extermina-
tiuum, ibi. c.
Damascus in bono signat ecclesiam. ibi. c.
Damnare, condemnare, condemnatus. a.
Damnatio multiplex. s. damnatio, quem faciunt iuste praesi-
dentes, ibi. a. qua tollant uiri innocentes, ut faciunt ma-
le iudicantes. ibi. b. damnatio, quam faciunt boni detra-
hentes. ib. c. & quam sustinent mali delinquentes, ib. d.
Damnatione aeterna incurrunt multa peccatorum gn, ib. e.
Damnum semper noeuementum & detrimentum, ac similia
signat ibi. e.
Dan est nomen hominis & terrae, & interpretatur causa vel
iudicium, & sumitur in bono & in malo. a.
Daniel ppheta de regio semine natus, & potest significare
Christum, vel quemlibet uirum sanctum. ibi. a. sicque bonus
& iustus futura scrutatus subtiliter, cum malis conuiuuit
humiliter, fallaces confundit sagaciter, peruersos corri-
git feruenter, & iudicia facit aequaliter. ibi. b.
Dare. i. sua alteri communicare, diffundere vel donare. ibi. a.
Dator summus est Deus iustus, dator bonus & laudabilis,
mundus dator fallibilis impius, dator inutilis, & diabolus
dator damnaabilis. ibi. a.
Dator est Deus summus & mirabilis, ib. b. nam dat multipli-
citer, quae tangunt suam gratiam, ibi. c. dat, quae tangunt
eius iustitia. ibi. d. dat quae concernunt suam prudentiam,
ibi. e. dat, quae pertinent ad suam gloriam, & aeterna mudificati-
onem. s. in paradiso. nam. ibi. multiplicia dabitur dona. ib. f.
Dator iustus est bonus laudabilis, quia secundum diuer-
sos status diuersa tribuit. ibi. g. datur ergo sinceriter, hila-
riter, sagaciter & utiliter. ibi. h.
Dare debemus nos ipsos, & bona nostra largiter aliis distri-
buere, ibi. i.
Datum nostrum debet esse puritatis communicatiuum. ib.
k. paupertatis subleuatiuum, ibidem l. & ubertatis conse-
cutiuum ibi. m.
Dauid interpretat manu fortis, vultu desiderabilis, signatq;
uirum perfectum, & maximae praelatum, ibi. a. sicq; prela-
tus habeat sanctitudinem in ingrediendo, in animo pie-
tatem, in actibus aequitatem & c. alia. ibi. b.
Dauid pp plurima eius facta potest in scriptura quemlibet
uirum perfectum & sanctum significare multipliciter. ib. e.
De praeposicio seruens ablatiuo casui, & signat recessum a
loco, vel dependentiam a re, vel persona & c.
Designat uirtuosam participationem, quae est fugienda, ibi. b.
uirtuosam, quae est acquirenda & promerenda. ibi. c. rigo-
rosam, quae est metuenda. ibi. d. & lucuosam, quae est atri-

denda. ibi. e.
De maxime ad Deum filium, & uirum iustum pertinet. ibi. f.
De etiam signat peccatorem. ibi. g.
Debere uerbum obligatiuum, obligationem. nam ad aliquid fa-
ciendum signata, nam debitum mortis nunquam est eui-
tandum debitum caruit coniungi reddendum, debitum le-
gis semper obseruandum. ibi. a. debitum aequitatis sem-
per tenendum, debitum aeternae aduersitatis a malis per-
soluendum, & debitum supernae felicitatis, quod est pro-
merendum, ibi. b.
debitum rationis seu iustitiae reddamus multipliciter. ibi. c.
decem numerus denarius est perfectus, nam est complemen-
tum & perfectio numerorum & c. a.
denarius numerus mandata Dei itatusq; perfectionis & le-
gis obseruantias multa et bona spalia perficit & c. ib. b.
decem mandatorum obseruatores intelligunt plurimi. ib. c.
decem in malo transgressores decem praepceptorum, uel eo-
rum transgressiones signant. ibi. d.
decima, decim^o, decima, e pars decima cuiuslibet rei & c. a.
decima multiplex, s. uirtualis, quae soli Deo offertur. ib. a. te-
poralis, quae Dei ministris confertur, quae ante legem in
lege, & sub lege instituta est. ib. b. & personalis, quae a de-
uotis solet inferri. ibi. c.
decere multa sunt, quae expediunt, atque decent, & c. a.
decernere, decretum decernere nihil est aliud quam aliqd
determinando disponere, statuere, ordinare & c. a.
decernere ad Deum pertinet de regimine uniuersali. ibi. b.
ad praelatum uero de regimine populari. Decernat enim
praelatus decreta deuotionis, quo ad Deum, discretionis
quo ad proximum, correctionis, quo ad seipsum. ibi. c. &
discernat subditus de regimine proprio singulari & par-
ticulari, sicque discernat humiliter se subiugare, sim-
pliciter Deum rogare, & sagaciter facta deliberare.
ibi. d.
decidere. i. deorsum cadere. uide de cadere.
decipere. i. defraudare & c. a.
decipit nos locutio adulatorum. ibi. a. infectio mundi bo-
norum, ib. b. & suggestio demoniorum. ibi. c.
decipitur homo in uia morum & propria salutis, & in ratio-
nis iudicio multis modis. ibi. d.
declarare. i. manifestare & c.
declinare sumitur pro deriuare, deorsum inclinate, appro-
pinquare & c. a.
declinat homo cum moritur corporaliter, iustus quando
peccat criminaliter, potens cum conuertitur uirtualiter
& damnatus cum iudicatur sententia. ibi. a.
declinare designat recessum a termino a quo, uel accessum
ad terminu ad quem, & sumitur in bono & in malo. ib. b.
declinandum est a malis operibus multipliciter. ibi. c.
declinant etiam mali multis modis. ibi. d.
decor, decorare, decorus, decor & pulchritudo plerumque
uuum pro alio & in bono & in malo sumitur. a.
decor in anima uirtuosa inuenitur, qui est in conscientia,
& hac multipliciter. ib. b. decor honestatis, qui est in appa-
rentia. ibi. c. decor felicitatis, quae est in gloria, & iste est
multiplex. s. in dominatione potentiori, contemplatione
splendidiore, & delectatione uberiori. ibi. d.
decor in malo multipliciter accipitur. ibi. e.
decretum, uide cernere, edicere.
dedicatio triplex. s. generalis, specialis, & spiritualis. a.
dedicatio spiritualis fuit ad similitudinem Ecclesiae mate-
rialis, & hoc multiformiter. ib. b.
dedicationem in ueteri testamento fecerunt tres. s. Moyses,
Salomon, & Iudas Machabeus. ib. c.
deducere. i. de locis ducere. a.
deductio bona fit a Deo, sancta a iusto, & mala a diabolo. a.
deducuntur iusti per uiam naturae ad metum finalem. ibi. b.
per uiam gratiae ad statum morale. ib. c. per uiam misere-
riae ad luctum poenalem. ib. d. & per uiam gloriae ad fru-
ctum uitalem, ibi. e.
deducuntur mali per uiam culpae, per uiam fortunae, & per
uiam poenae. ibi. f.
deesse. i. deficere. carere, ab esse idem important. a.
deesse multiplex, miserorum, imperfectorum, malorum &
iustorum ibi. a

defendere

defendere est actus charitatis, pietatis, & probitatis & c. a.
defensio Dei summi bellatoris. ibi. a. praelati fortis pugnato-
ris, uiri pij dulcis adiutoris. ibi. b. iusti sui protectoris, &
impij sui excusatoris. ib. c.
deferre est aliquid alicui uel ad aliquem portare. a.
defertur iusti Deo sacrificia, proximo beneficia, & malis ma-
lescia. ib. a.
defertur adhuc iusti Deo deuotionem, pauperi subuentio-
nem & c. ib. b.
deficere. defectus sumitur pro non fruitione seu carentia,
pro peccare uel errare. a.
defectus multiplex. s. naturalis, estque mortis & corruptio-
nis, qui non euitatur, & est considerandus, quia retrahit
mentem a superbia mentem ad Dei auxilium inuocand-
um inducit, & c. plura. ibi. e. b. defectus etiam uirtualis
quem iustus sestat. ibi. e. c. criminalis, quo malus gra-
uatur, deficit enim in multis ibi. d. temporalis, quo mi-
ser arctatur. ibi. e. & aeternalis, qui malis praeparatur. ibi.
dem. f.
defectui subiacent. s. mundi prosperitas, carnis fragilitas, &
mentis mobilitas. ib. g.
deficiunt in inferno multa, nem ibi nulla uirtus, nulla stabi-
litas, nullus vigor, & c. alia adducere. l.
defunctus. i. mortuus & c. a.
defunctus signat uitae terminum naturalem, uirum luminum
uirtualem, & statum criminum noxialium. ibi. a.
degnare. uide absorbere.
degerere. i. de alto ad imum impellere, uel deorsum iacere. a.
delectio multiplex. s. humilium & perfectorum, flebilium,
mortuorum, fragilium, miserorum. a. criminalium iniquo-
rum multipliciter. ibi. e. b. & infernalium damnato-
rum. ibi. e. c.
deinceps, s. inde, decetero signant iterationem, additionem,
continuationem, & posterorum cum primis copulatio-
nem & c. a. & signant etiam iusta aduersa bonorum pro-
fectionem & continuationem. ibi. a. uiciorum seu sceleru
multiplicationem, futurorum perpetuationem, & mor-
tis inferni successum. ibi. b.
deinde multimode refertur & c. uide c. d. e.
deicere aduersum adhuc notat plura, ibi. c.
delectare, delectatio sumitur in bono & in malo multiplici-
ter. a. b.
delectatio causatur ex obrenta uirtutum multitudine, dele-
ctantur enim sic iusti multipliciter. ibi. c. nam quaedam
confurgit ex futurorum sperata certitudine, ibi. d. & que-
dam ex praemiorum beata plenitudine, & hoc multiformi-
ter. ib. e.
delere. i. destruere, dissipare, uel penitus annullare. a.
delere in bono quando uita delentur ab anima, quod fit
per gratiae introductionem. & c. a.
delere uero in malo, & sic sumitur spiritualiter quo ad gra-
tiam, temporaliter quo ad fortunam, & aeternaliter quo
ad gloriam. ibi. b.
deletio fortuitorum, quae fit exterius in apparentia. ibi. c. &
deletio damnatorum, quae fit posterius & c. ibi. d.
deliberatio. uide de prudentia.
delicia. delectatio distinguitur in uiciofam & gloriosam. a.
deliciae spernentur quia deficient. ibi. b. quia inficiunt. ibi. c.
& quia decipiunt. ibi. d.
deliciae quaedam corporales, & sunt peccatorum, quia vi-
res eneruat mentes proteruant, culpas aceruant, & poe-
nas referunt. ib. e. quaedam spirituales & recipiunt. ib. f.
& quaedam supernales & concupiscendae propter multa
& c. ib. g.
delictum, delinquere. delictum dicitur quasi derelictum, &
delinquo quasi derelinquo, na delicta sunt peccata, quae
per omissionem & derelictionem committuntur. a.
delicta debent profunde meditari per compunctionem,
abundē uacuari per confessionem. ib. a. rotundē declara-
ri per circumscriptionem, sagaciter reuelari per uerecun-
dam confessionem, & humiliter peccari per orationem.
ibi. e. b.
delong dicitur quod ualde distat, seu separatur ab altero
& c. a. a.
delonge seu a longe multiplex. s. uirum iustorum & illud

est multiforme. ibi. b. hominum sanctorum, & beatorum
hominum peccatorum, & damnatorum. ibi. c.
delos insula nobilis. & c. perfectio. b.
delphin luctabatur cum puero in mari & c. inuenire. f. puer
b. delphin animalis prosperitas. ebrietas. b. protegere. a.
delubra dicebantur idolorum templa signantque peccato-
res, & eorum itatus, atque domus. a.
demarchus conuersus in lupum, & c. puer. b.
demoliri. i. destruere, dissipare, uel delere. a.
demolitur conscientia per peccatum spiritualiter, Ecclesia
per tyranos temporaliter, & impius seu anima per tor-
menta aeternaliter. ibi. a.
demolitur uel demoliri patitur Deus plura personarum ge-
nera. ibi. b.
demon, demones, demonium denotat peccatum uel pcca-
torem. a. demones & peccatores multipliciter operan-
tur. ibi. b.
demones, & peccatores nocent insatiabiliter. ibi. c.
demonstrare, demonstratio est certa & immutabilis alicuius
rei ostensio & manifestatio. uide ostendere.
denarius est illud, cum quo omnia appreciantur, & ad cuius
precium omnia commutantur. a.
denarius aeternae retributionis ex debito redditur laboran-
tibus, ex condigno, traditur obsequentibus. a. ex gratia
datur indigentibus, & ex praepcepto restituitur praesiden-
tibus. ibi. b.
denegare. uide negare.
dentes in corpore triplex habent officium. s. mordere, masti-
care, & claudere per quos intelligitur uirtus correctio-
nis discretionis & locutionis, praelatum denotantes & c. a.
dentes habeat, s. discretionis subtilitatem, correctionis aspe-
ritatem ibi. b. & durationis stabilitatem denotantes, ib. c.
denudare. i. reuelare secretum, uide reuelare.
denunciare. uide annunciare.
denuo. uide iterum rursus, & deinde.
deorsum signat inferiorem deiectionem, & statum, sive in bo-
no sive in malo sumatur. a.
Deorsum humilium & perfectorum concomitatur feruor
charitatis ualor bonitatis, decor honestatis, & splendor
ueritatis. ib. b.
Deorsum multiplex, s. debilium & deiectionum, seu paupe-
rum & miserorum. ib. c. peccantium & auarorum. ib. d. &
lugentium, atq; damnatorum. ib. e.
deponere. i. deorsum ponere, committere, demittere & c. a.
depositio multiplex. s. luctuosa. ibi. b. uirtuosa. ib. c. uiciofa. ib.
d. dolorosa. ib. e. & atque fructuosa. ibi. f.
deprecari, deprecatio, preces. cum deprecari fit actus humi-
litaris, opus necessitatis, & tributum maiestatis, & c. & sic
ad deprecationem perfectam plura requiruntur. ib. a.
deprecatio nostra habeat humilitatem subiectam, sagacita-
tem discretam. ib. b. celeritatem completam continuita-
tem porrectam. ib. c. dolorositatem inuectam, et multipli-
citatem adiectam, sicque deprecamur pro praeteritis, ut
dimittantur, pro praesentibus, ut dirigantur, pro futuris,
ut disponantur. ibi. d. habeatque charitatem seu uicinita-
tem deuotam. ib. e.
deprehendere. uide comprehendere, apprehendere.
deprimere, depresso, depimere. i. deorsum premere, uel
aliquid inferius aggrauare, estque multiplex depresso.
ibi. e. a.
derelinquere, linquere, mittere et respere signant in bono
et in malo etc. a.
derelinquere Dei est formidandum, quia Deus derelinquit
iustos, ut mala subeant. ib. b. malos sub grandi scelere, im-
pios letari temporali munere, et iniquos in inferni car-
cere. ibi. c.
Derelinquere iusti commendandum, mundi attendendum
d. diaboli prauidendum, et impij abhorrendum. ib. e. Na
derelinquunt mali Deum dum student peccare. ib. f. f. pro-
ximum non adiuuando, sicut mali diuites derelinquunt
agenos, falsi amici socios et praelati subditos, malus etiā
derelinquit seipsum se non emendando, et malus sua bo-
na terrena non bene ferre ualendo. ib. g.
derisio, deridere, derisio, illusio, subfannatio pro eodem ui-
dentur supponere. a.

deridu-

Index Dictionarij

deridetur iustus a malis fortiter, deridet Deus peruersos acriter, & diabolus damnator turpiter. a.
derident, & vituperant ligenter fatui quicquid suis moribus est aduersum, & suis conditionibus contrarium. ib. b.
derisores bonis inimicantur, deridentque eos multiformiter. ib. c. a. bonis odiuntur, & vituperantur, atque ad poenam referuntur. ib. d.
descendere, descensus, & descendere multipliciter accipitur in scriptura, nam quidam descensus est humanus, quidam diuinus, & quidam diabolicus. a.
descensus humilitatis est mentis quietatiuus. ibid. b. mortis meditatiuus. ib. c. fordis depuratiuus. ib. d. & vultus inclinatiuus. ib. e.
descensus praecauendus & fugiendus. ibid. f. timendus & abhorrendus. ib. g.
descensus humanus quidam ruinosus cunctorum. ibi. h. virtuosus iustorum, qui multiplex est. ibi. i. descensus malorum peccatorum etiam multiformis est. ibi. k. descensus miserorum. ibi. l. & damnatorum. ib. m.
descensus diuinus, quo Deus diuersimode ad hominem descendit, carnem sumpturus in matris lilio. ib. n. habiturus in cordis folio seu hospitio. ib. o. & iudicaturus in regni folio, f. extremo iudicio, eritque descensus terroris, horrois & valoris. ib. p.
descensus vero diabolicus & c. ibi. q.
describere, descriptio sumitur pro declaratione, numeratione, & mensuratione omnium rerum. a.
describit, & depingit homo iustus in cordis tabulis multa. ibidem. b.
deserere, desertus deserere. i. dimittere, derelinquere, deserre solent, mali vitam rectam & equitatem, iustitiam, & veritatem, ac clementiam, atque pietatem. ib. a.
deseritur peccator gratijs orbatus, quia a Deo deseritur & manibus diaboli dimittitur. ibi. b. quia caret fontium uberitate seu humiditate. f. lacrymarum fonte, & quia caret gentium charitate & c. ib. c.
deseritur pauper cum fortuna grauat sicque tria personarum genera deducuntur ad desertum, f. status principum saecularium status clericorum & regularium, & status hypocritarum singularium. ib. d.
deseritur damnatus cum gloria priuatur, sicque in inferno positi deseruntur multipliciter. ib. c.
desertum locus est, g. a paucis, vel nemine habitatur, estque locus siccitatis & sterilitatis, & signat in bono statum poenitentiae & religionis in malo autem statum mundanae conuersionis. ibi. a.
desertum frequentandum est poenitentiae locus. ib. a. sicque recreari possumus virtutum floribus. ib. b. vt modulemur diuinis laudibus. ibi. c. & ne superemur a nostris hostibus. ibidem. d.
desertum, i. Ecclesia vel religio, frequentandum multiplici ratione. ib. e.
desertum viciosum, f. mundi deuitandum, quia est locus infidiarum, & deceptionis. ib. f. locus molestarum & vexationis, quia ibi onagri, struthiones, & vulpes & c. & locus penuriarum & tribulationis. ib. g.
desertum formidandum. f. inferni locus dolorosus. ibi. h.
desiderare, desiderium, i. feruens appetitus, seu feruens cordialis affectio, estque aliquoties viciosum, aliquoties virtuosum. ib. a.
desiderium nostrum sit velox sine tarditate. ib. b. purum sine foeditate. ib. c. & sanctum sine vanitate. ib. d.
desiderium perfectorum & iustorum, nam tales desiderant bonum operari cum ingi profectu, Deum imitari toto affectu, Deum amplecti amoris affectu & c. alia. ib. e.
desiderium vero iniquorum & malorum, qui desiderant carnalia quae insciunt temporalia, quae deficiunt, & saecularia quae non proficiunt. ib. f.
desiderium beatorum & sanctorum, qui vident omnem ueritatem gustant omnem voluptatem, habent altam dignitatem. & c. alia. ib. g.
desiderabile iustis, videlicet scriptura, virtutes, Ecclesia, vel religio & gloria paradisi. ib. h.
desinere, i. ab opere, vel duratione cessare, & multiplex in scriptura inuenitur. a.

desolatio, desolatus, desolari, desolatio pro tristitia accipitur sicque desolatur iusti profundè meditantes, mali de Deo desperantes, a. miseri fortunè succumbentes, & damnati in inferno lugentes. ib. b.
desperatio est vltimum vitiorum, cui nullum remedium potest adhiberi. a.
desperatio fugienda & timenda, quia animam iugulat a bonis euertens. ib. b. crimina cumulat a recto peruertens. ib. c. a caelis exulat ad ima diuertens. ibi. d. & inferis copulat penitus subuertens. ib. e.
despicere. i. vilipendere contemnere, negligere, odire & c. a. despici dicunt amore Dei mundi diuitiae seu facultates. ib. a. maestitia, corporales huius mundi & eminentiae personales. f. fortitudinis, pulchritudinis & c. ib. b.
despiciunt mali iustorum simplicitatem, pauperum calamitatem & doctorum sagacitatem. ib. c.
despectio iustorum, na despiciunt omnia vana vitia, & omnia mundi corruptibilia & c. ibid. d. despectio malorum, quia omnia bona & vilia despiciunt multipliciter. ibi. e. ac despectio Dei, & sanctorum. ib. f.
desponsare, desponsatio, per desponsationem intelligitur quaecunque vnio, seu coniunctio, siue ipsius animae cum corpore in natura, seu animae cum Deo per charitatem & c. a.
desinare. i. aliquid proponere, disponere, vel ordinare & c. destruere. i. dissipare ad nihilum aliquid reducere. a.
destructio multiplex, f. culpabilis & vitiosa. ib. b. laudabilis & virtuosa. ib. c. instabilis & ruuosa. ibid. d. tristabilis & rigorosa, formidabilis & periculosa, & destruntur ibidem quam plurimi & c. ib. e.
desuper, desursum, desuper sumitur pro re superiori, quandoque pro parte exteriori, quique pro parte posteriori, & inuenitur multiplex desuper. a. f. desuper supernae dominationis, sicque desuper de caelo varia descendunt. ib. b. de super iurisdictionis supernae suntque ibi. collocandi quae plurimi. ib. c. desuper conuersionis externae, estque in conuersione viri sancti oratio superos adiens, compassio pauperes leniens, deuotio aeterna sentiens, & discretio soluta vinciens. ib. d.
desuper possessiois terrenae, & contemplationis perfecte & affectionis elatae. ib. e.
deterior. i. peior. vide de malo. & peius.
detestari. i. abominari, refugere, vel horrere. a.
detestatur Deus cuncta nepharia, iustus mala contraria, & mala bona salubria. ib. a.
detinere sumitur pro perfecte tenere, & detinentur quidam multipliciter. a.
detrahere. i. aliquid deorsum trahere, vel aliquid de aliquo trahere. a.
detractio multiplex. f. virtuosae, rigorosae, & vitiosae. ibi. a. detractio vitium locutionis, nam famam alicuius diminuit, & si vrit obloquentem, ib. b. laedit non praesentem, ibi. c. & fegat audientem, ibi. d.
detrahere est de sursum aliquid inferius trahere. i. superioris damnatio & c. ib. e.
deuotio virtus, qua quis se totum Deo deuoret, et dedicat etc. a.
deuotio quam dator munus seipso largitur, qua factor si derum hac vita sentitur, et qua quicquid asperum dulciter lenitur. ib. b.
deuorare, deuoratio multiplex, f. nam quaedam carnis consumptiua quaedam virtutum absteriua, quaedam sublatiua et animae laesiva. a.
deuoratio adhuc quaedam gulae et carnalitatibus quaedam rapacitatis et crudelitatis. ib. b. & penalitatis et aduersitatis. ibidem. c.
deuorare. vide etiam absorbere.
Deus, nomen Dei mirabile affectu, et inscrutabile cogitatu etc. a.
Deus habet eminentiam superiorem cuncta praecellentem sapientiam cuncta cognoscentem, prouidentiam cuncta gubernantem, et amicitiam cuncta diligentem. ib. b.
Deus quomodo sic, declaratur multis modis, quia adorandus, propter deitatis excellentiam, ib. c. formidandus, quia iudex, ib. d. digne et pure uenerandus, ib. e. appetendus et p

ipem

Pet. Berchorij.

spem amplectendus, ibid. f. diligendus & frequentandus, ibid. g. & pie requirendus, ibid. h.
Deus pro creatura, quia inuenitur diuina iustitia & perfectio, f. virtus, iustitia, diuina magna vanitatis & deceptionis. f. idola. ib. b. diuina magna prauitatis & infelicitatis. f. peccata diuina potestatis & inuasionis. f. mundi tyranni & diuites. ibid. d. diuina perfectio fidei vanitatis & palliationis. f. hypocrite. ib. e.
Deus debet adorari affectu mentali honorari, exaltari & c. eum. b.
Deus timendus, & mundus multipliciter. eum. c.
Deus est indiuisibilis singularitatis, insuperabilis supernalitatis, & c. altissimus. b. c.
Deus est summe diligendus, honorandus, & metuendus, quia. b. c. d.
Deus habet multa & c. vide quoniam. b. c. d.
dexter, dextera sumitur pro parte meridiana & c. a.
dextera iusti viri signat eius bonitatem, ibi. b. dextera impii signat eius prauitatem, ib. c. Dei dextera signat eius voluntatem. ib. d. sicque Deus vtriusque triplici dextera. f. dextera subleuatiua, ibid. e. dextera potestatiua, ibid. f. & dextera amplectatiua, ibid. g. & dextera mundi signat prosperitatem, ibid. h.
diabolus est subtilis & maliciosus, crudelis & perniciosus, & deceptor insidiosus, atque fallax. a.
diabolus signat moraliter hominem peccatorem, iniquum. ibid. m. b.
diaboli mali dicuntur multipliciter, ibi. c.
diadema. i. regis corona, & signat excellentiam, gloriam, atque honorem. a.
diadema supernale ardentem appetendum, ib. a. & prudentem contemnendum. ib. b.
dicere, i. mentis conceptum verbaliter producere, narrare, loqui & c. a.
dicere est aliquid cum deliberatione proferre & c. ib. b.
dicere Dei est magnificum, ibi. c. iusti, veridicum, ib. d. impii, pestiferum seu falsidicum, ib. e. & diaboli venificum. ib. f.
dies nil aliud est, quam latius solis super terram, signatque in bono & in malo. a.
dies signat gratiae statum, statum gloriae, praesentem prosperitatem & c. ibi. a.
dies habet cognitionis splendorem, dilectionis feruorem, & perfectionis decorem. ib. b.
dies etiam signat statum prosperitatis seu praesentis vitae, sicque malorum prauitas effrenatur, bonorum claritas obfuscat, & virtutum puritas defecatur. ib. c.
dies adhuc in scriptura multiplex, f. dies vitae fluxibilis, fortunae mutabilis. ib. d. dies mortis tristabilis, ib. e. dies gratiae, in qua dominus mundum visitauit, ib. f. in qua dominus mundum illustrauit multipliciter, ib. g. & in qua dominus Deus saeculum reformauit & est dies poenitentiae multiformiter. ib. h. dies gloriae, qua laetè viuimus. ib. i. dies culpe, qua malus graditur. ib. k. dies iudicii, qua malus sternitur. ib. l. & dies inferni, qua miser vitur. ib. m.
diem non uina per hebdomadam & c. circumsisio. a.
diuulgare quadoque sumitur pro fama diuulgare, & pro famam auferre. a.
differe sumitur pro quadam inaequalitate rerum, pro tardatione seu dilatione & c. a.
difficultas, & difficile dicitur, quod ad faciendum est graue, & c. a.
difficultas nobilis virtutis excitatiua. ib. a. debilis vigoris suffocatiua, & meriti maioris augmentatiua, ibi. b.
difficilia in scriptura reputantur multipliciter, ibi. c.
difficultas multiplex & c. facilitas. c.
dignus est membrum, quo immediate operamus & c. a.
digitus Dei, qui operatur mirabiliter, ib. a. & dicitur digitus multipliciter. ib. b.
digitus impii, qui operatur damnabilia, ib. c. & digitus iusti qui operatur laudabilia, habetque multos digitos spirituales. ib. d.
dignus, dignitas, dignus dicitur, qui est aptus, vel congruus ad aliquid habendum, vel faciendum, siue bonum, siue malum fuerit. a.
digni sunt iusti omni bono, f. scriptura aperire, pro Christo

interire, gratiam inuenire & c. ibid. b. sed mali digni sunt omni malo & c. ib. c.
dignitas sumitur pro statu eminentiae & honoris, pro officio praeturae & c. estque multiplex, ib. a.
diligere, dilectio enim multipliciter in scriptura sumitur. a.
diligere Deum debemus multipliciter. ib. b. f. vt defluentiu sustentatorem, vt fugientium receptatorem, ib. c. vt peruenientium defensorem & saluatorem. ib. d.
diligendus adhuc multis modis. ib. e.
diligentes Deum & etiam quos diligit, ib. f.
dilectus dilectus pro sponso & sponsa, amico & amica & c. a.
dilectus Deus, seu Christus dicitur multipliciter, ib. a. f. propter bonitatem acceptabilem, ibid. b. propter castitatem delectabilem. ib. c. propter charitatem amabilem, ibid. d. & propter dignitatem honorabilem. ibi. e.
diligentia est feruor seu motus animi ad aliquid cito a prece summe peragendum, & requiritur praecipue in praetura. a. debent. n. iniquos per iustitiam castigare, ib. b. discordes ad concordiam reuocare. ib. c. & debiles per potentiam roborare, ib. d.
diligenter exercere det praetatus, & vir iustus plurima. ib. e.
diluculum est principium diei, possuntque intelligi per diluculum status gratiae & sanctitatis, status mundanae prosperitatis, & status iuuentutis. a.
diluculo. i. iuuentutis tempore debet carnalitas detestari ibidem b. penalitas frequentari, ibidem c. & deitas contemplari, ibid. d.
dilatare, eleuatio, & extensio idem significant. a.
dilatio virtuosae quando cor dilatatur in Deum & proximum. a. & vitiosa. f. ipsa auaritia, caeteraque alia, ib. b.
diluuium est abundantia, & inundantia imbrum, & aquarum & c. est diluuium & abundantia gratiarum, diluuuii & redundantia nequitiarum, & diluuuium & inundantia miseriarum. ib. a.
dimicare, vide de bello, pugna, et prelio.
dimittere, i. remittere, sustinere liberare etc. a.
dimissio Dei multiplex, ib. a. dimissio diuinæ collationis, et dilatationis, obliuionis, seu respulsionis, ib. b. diuinæ ordinationis, et positionis, seu durationis, et institutionis, ib. c. dimissio iusti, qui dimittit multa. ib. d. et dimissio impii multiplex. ib. e.
dimidium signat motum imperfectionem. a. largam distributionem, et vitam breuiationem. ib. b.
diomedearum auium proprietates mirabiles etc. templum. b.
ditam herby proprietates penitentiae e. partus c.
dirigere, directio, dirigere sumitur pro recte agere, seu ducere et cetera. a.
dirigere officium est sapientis, poenitentis instruentis, et poenitentis, ib. a.
directio nostra habet Deum pro rectore, ib. b. qui dirigit iustitiae viribus adaequatos, modestiae moribus antiquatos, et constantiae viribus roboratos. ib. c. habetque legem p splendore seu ductore. ibidem d. iustum pro motore. ibidem e. accellum pro tractore. ib. f.
diripere, uide rapere, diripiuntur tamen spiritualiter multipliciter. a.
diruere, diruus, uide destruere.
dirumpere, uide rumpere.
discedere denotat separationem et diuisionem a loco, et persona etc. a.
discedere. n. Dei metuendum, diaboli diligendum, iusti eligendum, et impii negligendum. ib. a.
discedit iustus ab iniqua societate, a vitiorum iniquitate, et a saeculari autoritate, ib. b.
discedit impius a Deo per peccatum, a seipso per discordiam, et a fide per idolatriam. ib. c.
discere, i. scire incipere, suntque discenda, f. bonum sapere ad sapientiam, et bonum facere ad uitam. a.
discere requirit doctoris congruitatem. ib. b. laboris sedulitatem. ibi. c. prosperitatis reuocantem, societatis habilitatem, et naturae longinquitatem. ib. d.
discere debemus operabilia. ib. e.
disciplina sumitur pro mortali perfectione, et pro penali correctione. a.

discipli-

disciplina infert corpori dolorem. *ib. b.* aufert ocij corporē *ib. c.* & confert glorię dulcorem. *b. d.*
 disciplina, ac morum compositio tenenda multipliciter. *ib. d.*
 discipulus & famulus, discipulus enim multis fumitur modis. *a.*
 discipuli Dei, *i.* obedientes & subditi vt efficiamur, requiritur labor & vires asperitas, quę sustineamur, *ib. a.* humilitatis dulcor quo excoecamur, & honoris dignitas, qua obediāmur. *ib. c.*
 discipuli conditiones plures. *ib. d.*
 discordia, vide diffensio.
 discretio, vide de sapientia, & prudentia.
 discumbere fumitur pro in conuiuiō sedere &c. *a.*
 discubitus multiplex. *f. gratiā, qui est perfectiorum. ib. d. a.* discubitus culpę, peccatorum. *ib. b.* Ecclesię, clericorum, & glorię seu patrię, beatorum. *ib. c.*
 discurrere, discursus enim est continuus & frequentatus cursus, signatque profectum seu motum boni operis vel mali. *a.*
 discursus quidam condemnabilis & virtuosus, quidam vero vitiosus, *ib. a.*
 diffensio discordia, vide de bello & pugna &c. *a.*
 diffensio, siue discordia generatur ex detractorum peruersitate loquaci, ex avarorum cupiditate voraci. *ib. b.* ex animorum diuerfitate prociaci ex superbiorum crudelitate rapaci. *ib. c.* & ex tentatorum iniquitate fallaci. *ib. d.*
 diffimilis, vide similis.
 dissipare nil aliud est, quam aliquid constructum & edificatum destruere. *a.*
 dissipatur culpę beneficium gratiarum splendore, virtutis edificium culpę horrore, fortunę beneficium penarum terrore. *ib. b.* & animę fortalicium gehennę dolore. *ibidem. c.*
 dissolutio, dissoluere, dissolutio quid sit descriptiue, signatque in bono & in malo. *a.*
 dissoluntur iusti per dolorem contritionis, per timorem considerationis, & per valorem considerationis. *ib. h.*
 dissolutio de sui natura multa significat, *ib. c.*
 dispensator proprie dicitur, qui aliena habet bona distribuere, ac aliis erogare, sicut p̄lati dispensant sacramenta fidelibus, beneficia sufficientibus, & bona temporalia diligentibus &c. *a.*
 disperdere, id est destruere, corrumpere, & sonat semper in malo. *a.*
 disperdit Deus tam temporaliter, quam æternaliter multipliciter. *ib. b.*
 dispergere est res ab inuicem separare. *a.*
 dispersio multiplex, *f. virtuosa, cum diuitiis distribuuntur. ib. a.* vitiosa, cum concordię destruantur, *ibidem. b.* dispersio proprie distractionis, *ib. c.* anxietatis diffusionis, *ib. d.* noxię diffusionis. *ib. e.* acque dispersio dolorosa cum blanditiis longe pelluntur, *ib. f.*
 desperare, desperatio, qua desperit homo per culpam temporalem, & miseriam &c. & sic omnium peccatorum genera disperseunt generaliter. *a.*
 displicere, displicentia multiplex. *f. Dei, qua sibi displicent malorum genera. a.* iusti, qua displicent propria scelera. *ib. b.* & mali, qua displicent virtutum munera. *ib. c.*
 disponere, dispositio. *i.* ordinatio & p̄uisio regularis &c. *a.* dispositio multiplex. *f. diuina, que omnia manifeste disponit, naturalis, spiritalis, & supernalis, ib. b.*
 dispositio vero humana quædam passiva, & quædam actiua, *ibidem. c.*
 disponere nos debemus bene & modeste multiformiter, *ibidem. d.*
 disputatio est diuersorum opinatio, varia assertio &c. & fit disputatio multipliciter. *ib. a.*
 distare, vide differre, diuidere.
 distinctio plurima reperitur &c. vide diuisio, separatio &c.
 distribuere est aliquid pluribus partiri, & tribuere &c. *estque distributio plurima &c. a.*
 diuertere, *i.* deorsum seu de loco aliquo uel itinere se diuertere seu declinare, estque diuertere actus prudentię, stultitię, & clementię. *a.*

diuersitas, diuersus, diuersitas, *i.* contrarietas, multiplicitas, & varietas &c. *a.*
 diuitiæ accipiuntur in bono, sunt que uirtutes & gratię &c. in malo vero signant bonorum temporalium facultates &c. *a.*
 diuitiæ spirituales consistunt in charitatis ardore, in castitate candore, & in bonitatis ualore. *ib. b.*
 diuitiæ temporales in bonis bonæ sunt & vitiles, in malis vero malæ & illaudabiles. *ib. c.*
 diuitiis quantum ad affectum debent detestari multipliciter. *ib. d.* sperni, quia faciunt superbire. *ib. e.* diuitiæ etiam sunt causalitium & guerrarum, *ib. f.* faciunt laborem subiri. *ib. g.* diuitiæ contemendæ, quia faciunt celum denegari, faciunt Deum non timeri, & plura alia, *ib. h.* & diuitiæ. *f. paradisi affectanda &c. ib. m.*
 diuitiæ, quæ hominem locupletant spiritualiter sunt multę, *ibidem. i.*
 diuitiis malę operantur plurima. *ib. k.*
 diuitiis boni & iusti multi fuerunt, & ideo etiam diuitiis sunt uiles, dum tamen in mente non habeantur, seu pauperibus distribuuntur, inique non acquirantur, & auare non custodiantur, *ibidem. l.*
 diuidere, *i.* disingere, segregare, dispergere &c. fumiturque in bono & in malo &c. *a.*
 diuidere in bono accipitur pro largitate distributiua, pro prudentia ordinatiua, & pro discordia segregatiua &c. *ibidem. a.*
 diuisio uitiosa in quantum signat discordię separationem, *ib. b.* oriturque illa ex supernorum obliuione, ex terrenorum affectiōe & ex detractorum suggestionibus. *ib. c.*
 diuisio uero uirtuosa fumitur pro erogare, distribuere &c. *ibidem. d.*
 diuisio adhuc quædam est liberalitatis, & concomitantur illam terrenorum multiplicatio, egenorum refrigeratio, & uitiorum eliminatio, *ib. e.*
 diuisio etiam, qua utitur Deus, *ib. f.* qua utitur iustus, *ib. g.* & qua utitur malus, *ib. h.*
 diuinus diuinitate dicitur res diuinas sibi attribuire, uel diuina opera exercere &c. & etiam in malo accipitur. *ib. a.*
 docere, doctrina, docere est nomen authoritatis, doceri uero nomen uilitatis. *a.*
 doctor debet nocentia tollere, continue studere, & dicta factis adimplere. *ib. b.*
 doceri & instrui debemus in rebus utilibus & honestis ad acquirendum titulum virtutum gloriosum. *ib. c.* ad tollerandum stimulum rigoris fructuosum, *ib. g.* & ad procurandum oculum splendoris luminosum &c. *ib. h.*
 docet nos Deus plurima. *ib. d.* bonus doctor, prædicator uel p̄latus docet multiformiter, *ib. e.* docet etiam aliquando impius bonitatem &c. *ib. f.*
 doctrina bona et sana habeat subtilitatem, utilitatem, suauitatem facilitatem, authoritatem, et preciositatem. *ib. a.*
 doctrinam bonam mali non curant. *ib. i.*
 dolor, dolere, dolor multiplex in scriptura. *f. uirtuosus, uitiosus, et coediolus. a.*
 dolere debemus de commissione legalium delictorum. *ib. b.* de immisione tormentorum, mundi tribulationibus. *ib. c.* et de gaudiorum amissione. *ib. e.*
 dolor huius mundi sentitur multipliciter. *ib. d.*
 dolus, frus, astutia et deceptio idem sunt. *a.*
 dolus multiplex. *f. detractorum, avarorum. ib. a.* et proditorum, seu deceptorum. *ib. b.*
 dominus, dominari, dominus nomen authoritatis, potestatis, iurisdictionis et p̄lationis etc. *a.*
 dominium diuinum seu celeste est ualde timendum, et honorandum, nam ipse dominus est timendus et amandus, qui habet conditionem liberio rem. *ib. a.* dilectionem uberio rem, *ib. b.* et p̄lationem superio rem. *ib. c.* dominium uero mundanę p̄lationis. *ib. d.* et sic bonus iudex, p̄latus, et dominus habeat constantiã Vigorem. *ib. e.* clementię dulcorem. *ib. f.* et iustitię uigorem. *ibidem. g.*
 domus multiplex. *f. corpus, in quo anima commoratur, mūdus, in quo totus mundus hospitat, et sepulchrum in quo corpus sine anima copulatur. a.*
 domus diuinę multę. *ib. b.* et domus mundanę etc. *ib. c.*
 domus

domus adhuc quędam laboris. *f. mundi. ib. d.* honoris. *f. status Ecclesię. ib. e.* dulcoris. *f. glorię paradisi. ib. f.* & horrores, *f. infernalis. ib. g.*
 domus frequentanda per deuotionem, per compunctionem: *ib. h.* per orationem. *ib. k.* & per affectiōem & contemplationem. *ib. m.*
 domus etiam potest dici cōscientia impij multipliciter. *ib. i.*
 domus ecclesię, indicant homines simplices & innocentes stabiles & patientes, humiles & abstinentes, & ceteri multi. *ibidem. l.*
 donare, donum multipliciter in scriptura fumitur. *a.*
 donum quoddam Dei, quia Deus dat hominibus dona spiritalia multipliciter. *ib. a.* dat temporalia & etiam æterna. *ib. b.* donum quoddam iusti remunerandum. *ib. c.* & quoddam impij abominandum. *ib. d.*
 donec idem est quod vsque vel vsque quo &c. multipliciter etiam fumitur. *a.*
 donec unum inuenitur excludens legales aueritates. *ib. b.* excludens culpam peruersitates. *ib. c.* excludens uirtutum utilitates. *ib. d.* excludens mundanas uanitates, excludens magnorum nobilitates. *ib. e.* excludens gaudiorum iocunditates, & excludens inferni p̄nalitates. *ib. f.*
 dormire in scriptura multis fumitur modis. *a.*
 dormitio multiplex, uidelicet uirtuosa. *f. deuotionis. ib. a.* dormitio detestanda. *f. peccati. ib. d.* dormitio inuitabilis & dolorosa. *f. mortis. ib. i.* & dormitio summe laudabilitatis & gloriosa, *f. paradisi. ib. k.*
 dormitio bona. *f. deuotionis & contemplationis, quę debet esse sine caliditate auaritię. ib. b.* sine clamore iracundię. *ib. c.* & sine horrore immunditię. *ib. l.*
 dormire hominem in peccato faciunt, adulatores deceptio. *ib. e.* carnalitaris infectio. *ib. f.* cupiditatis affectio. *ib. g.* & repiditatis, seu negligentię compositio. *ib. h.*
 dorsum quid sit descriptiue. *a.*
 dorsum multiplex, uidelicet Dei. *f. diuinę indignationis. ib. a.* dorsum iusti perfectę sustentationis. *ib. b.* & dorsum peruersę obtinationis. *ib. c.*
 draco quid sit, & quale animal. *a.*
 draco diabolus dicitur, quia ad nocendum homini p̄paratus, ad resistendum angelis ordinatus, ad deuorandum animas dilatat, Christo mirabiliter subiugatus, & ad infernum perenniter condemnatus. *ib. a.*
 draco dicitur quilibet superbus, & p̄sumptuosus, auarus & ambitiosus, iracundus & litigiosus, & ceteri. *ib. b.*
 dracones bonis aduersantur, mundo dominantur, & a Deo tribulantur. *ib. c.*
 draco etiam Christum & hominem iustum designat. *ib. d.*
 draconis proprietates acculare d, ambitio b, princeps f, dracones auaros denotant, & c. abforbere. *b.*
 draco suum nutritorem uocantem nomine a raptoribus liberauit in sermone. Videte quomodo caure &c. *g.*
 dromedarius animalis proprietates amare. *f. sufficientia. b.*
 dubitare dubitatio multiplex, *f. sapientium, imbecillium, & desperantium. a.*
 ducere, dux, ductor, ducere est aliquid ad aliquem locum dirigere &c. *a.*
 dux signat p̄latum superiorem, & p̄dicatorem. *a.*
 ducere debet p̄latus seu p̄dicator subditos vel auditos

res ad ueritatis cognitionem ad sanctitatis perfectionem & ad celestem affectionem. *ib. b.*
 ductus quidam Dei, quo omnia reguntur, *ibidem. c.* quia ducit nos ad Baptismum, vt ibi mundemur, ad desertum, vt ibi probemur, ad iudicium, vt ibi examinemur, & ad paradysum, vt ibi iocundemur. *ib. d.*
 ductus p̄lati, quo subditi ducuntur, *ib. e.* atque ductus iniqui, per quem mali aguntur. *ib. n.*
 ductus descriptio quantum ad propriam conditionem, nam eius conditio sit uirtuosa: quia habere debet ætatis debitum sufficiens complementum. *ib. f.* humilitatis solidum fundamentum. *ib. g.* & mortalitatis inclytum ornamentum. *ibidem. h.* eius etiam electio sit seriosa, *ibidem. i.* eius p̄latio gloriosa seu fructuosa, nam sic electus & promotus debet benigniter conuiuere. *ib. k.* uiliter dirigere. *l.* & leuoliter assistere. *ib. m.*
 dulcedo, dulcis, dulcedo multipliciter fumitur in scriptura. *a.*
 dulcedo detestabilis & uitiōsa multiplex. *f. mundanę prosperitatis carnalis impuritatis, & uerbali fallacitatis. ib. a.* dulcedo uirtuosa, quę in ore corde & opere. *ib. b.* & dulcedo paradisi gloriosa. *f. uisionis, fructiōis, & dilectionis. ibidem. c.*
 duo binarius numerus multipliciter in scriptura reperitur. *f. in bono & in malo. a.*
 duo numerus in multis reperitur naturis designatur in figuris, & commendatur in scripturis. *ib. b.*
 duo si fuerimus per charitatem, erimus clementię largioris. *ib. c.* erimus scientię clarioris. *ib. d.* & erimus constantię fortioris. *ib. e.*
 duo in bono combinati, associari & coniuncti multipliciter. *ibidem. f.*
 duo charitatis p̄cepta dicuntur multiformiter. *ib. g.*
 dualitates comparari possunt ad multa. *ib. h.*
 dualitas uitiōsa reperitur multipliciter. *ib. i.*
 duodecim, duodenarius numerus signat in bono & in malo. *a.*
 duodena quędam tenenda, quędam habenda. *ib. b.* quędam credenda, quędam imitanda, quędam affectanda, *ib. c.* & quędam detestanda. *ib. d.*
 duplex, duplicitas seu duplatio multiplex in scriptura reperitur. *a.*
 duplatio multiplex, uidelicet uirtuosa. *f. meritum & bonorum operum. ib. a.* uitiōsa. *f. peccatorum. ib. b.* dolorosa. *f. tormentorum. ib. d.* & gaudiosa. *f. glorię paradisi. ib. e.*
 duplicitas etiam multiplex. *f. intentionis locutionis, & operationis. ib. c.*
 duritia, duritia in scriptura multis fumitur modis in bono & in malo. *a.*
 duritia uirtuosa habenda, *ib. a.* uitiōsa cauenda. *ib. b.* & dolorosa timenda. *ib. c.*
 dum, dudum, nondum, seu necdum, sunt aduerbia temporis & signant tempus p̄sens, p̄teritum, & futurum. *a.*
 dum multiplex. *f. nature, labentis uicę. ib. a.* fluentis fortunę, glorię mundanę lædenti fortunę, aduersę miserię, iacturę p̄mentis seu stringenti mortis. *ibidem. b.* gratię fulgentis, iusti hominis multiplex. *f. ibidem. c.* peccati nocentis, peccatoris, & tormenti furentis, p̄ngē infernalis. *ib. d.*

I N D I C T I O N A R I U M , S E V M O R A L E R E P E R T O R I U M

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS

Ordinis D. Benedicti.

P R O L O G V S .



A.a. DOMINE Deus ecce nescio loqui, q. a. puer ego sum. Sicut Bern. in quodam sermone. Consideranti tibi, quid sis, occurrit tibi homo nudus, & pauper, miser, & miserabilis, dolens, q. homo sit, erubescens, q. nudus sit, plorans, & murmurans, q. sit. Re vera istud n. est, pprium hominis scire, flere. Puer .n. nascitur flendo, & a. interiectionem dolentis clamando, miseriam, ad quam intrat, eiulando restatur. Solus. n. Zoroastes in hora natiuitatis legitur risisse, omne verò reliquum genus mortalium inuenitur fleuisse. Quid igitur de me dicā? sum quidem mortalis homo similis alijs hoibus de genere illius, qui primo formatus Adā. Et ideo cū humanas miserias experiat oī die, non restat nisi q. petam. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarū, & plorabo die, ac nocte, vt & lachrymæ meæ sint mihi panes, & cum fetu misceam potum meum? Super omnia autem debeo lamentari, qui opus tanti laboris, & tedij præsumpsi suscipere, & negotium, quod mea excedit potentiam, scientiam, eloquentiā & virtutē, s. præfens morale repertoriū inchoare. Sicut. n. iā dudum in prologo reductorij mei promiserā, tractare ppono de quolibet vocabulo prædicabili s. ordinē alphabeti. s. verbum quodlibet exponendo, dilatādo, distinguendo, auctoritates diuidendo, exempla naturalia, figuras & enigmata applicādo, & s. naturā vocabulorū de diuersis materijs pertractādo cū efficacia proponēbā. ¶ Nunc verò quamuis prædictum opus cōpleuerim, quia cum ipsum iterū necesse habui reuiderē, & multa omīssa inferere, & totum opus corrigere, & supplere, cū ad hoc nō suffecerit ingenij mei tenuitas, imbecilis potissimē, cum stultissimus sim virorū, & sapientia hoīum nō sit mecum, nō est mirum si doleo, & sic prædicta verba recipio cum Hieremia flebiliter lamentando A. a. a. dñe Deus ecce nescio loqui, &c. ¶ Dico. n. primo A, quia sum rudis ad intelligendum. Scđm a, dico, quia sum hebes ad inueniendum. Dico tertium a, quia sum elinguis ad dictandū & ad perorandū. Triplici. n. virtute indigeo in hoc opere cōsumando. s. Intellectiua, q. sit ingeniosa, Inuentiua, quæ sit prompta, facilis, & studiosa, Traditiua, q. sit eloquēs, & seriosa. Nunc verò quia inuenior minus habens, deficiens in pondere, numero, & mensura. Pondere dico profunditatis intellectiua, numero multiplicatis inuentiua, mensura venustatis eloquentiæ traditiua, merito tristior & doleo & A lamentabiliter saepe dico. A. a. a. In quibus verbis Exprimitur doloris grauitas, Primum probat replicationem vocatis a. a. a. Sed Ostenditur clamoris ruditas, scđm supplicatio regalis, dñe Deus. Sed tertium impeditio verbalis, nescio loqui. Quartum verò imperfectio carnalis, puer ego sum. ¶ Hic igitur dico, q. exprimit desolatio mentalis, cum dñr triplex a. Triplicis. n. cā dolendi inest homini. Propter culpam præteritā, pp. miseriam præsentē, pp. poenam futurā, q. (s. m. Hier.) hominis ingressus est miserabilis. Progressus est culpabilis. Egressus poenalis & dānabilis. Triplicis autē culpa vel vitiū inest homini. Et ideo non mirū sit si trib. vicibus replicet a. Peccat. n. homo ex impotētia, peccat ex ignorantia, peccat ex proteruitate, vel malitia. Iterū peccat tripliciter. s. Peccato cordis, peccato oris, peccato operis. Iterum peccat tripliciter. s. In Deū, In se, & in pximum. Et ideo p. ista triplicitate culpe nō immeritō tripliciter dñr a. Vnde Ezech. 4. Comedit filij Israel panem suum pollutum inter gentes, & dixi a. a. a. dñe Deus. ¶ Iterum triplex inest homini miseria. s. Indigentia, Impotentia, & Ignorantia. Vel triplex serua. s. Laboris, Timoris, Lan-

guoris. Vel triplex miseria. s. fragilitas carnis, heberudo mentis, & timor mortis. Idem similiter de ista triplicitate triplicis miserie potest. s. dici triplex a. Ioelis. 1. Vocate cœtum, cōgregate senes & clamate, a. a. a. Iterum triplex inerit homini miseria, poena afflictionis corporum, poena amissionis amicorum, poena perditionis rerum. Vel si sit in inferno. Poena carentia visionis, poena vermis, vel remorsionis, poena sensus ignis, vel afflictionis, vel poena carceris inenastibilis, poena desperationis sententia irreuocabilis, poena horrens demonum quorū societas est inenastibilis. Ideo de ista triplici poenali triplicitate debet dici triplex a. Vnde Ezech. 2. 1. Ego succendam ignē in te, & obruam in te omnelignum viride & aridum nō extinguetur flammā succensionis. Sequitur, Et dixi. a. a. a. Sic igitur patet quō homo debet plangere, & promiseria, & pro poena, dicendo a. a. a. Exprimuntur igitur desolatio mentalis. ¶ Secundo dico, q. hic requiritur miseratio regalis (domine Deos inquit.) Necessē. n. habeo Deum requirere & eius misericordiā implorare. Sicut. n. dicit Plinius. Expertum est. Le ones flesti precibus, sicut exemplificat de muliere Getula, quæ in deserto Leonem famelicum inueniens se mulierem pauperē, vilem prædam tam generoso Animali allegans ipsius iram flexit, & sui liberationem precibus impetravit. Multo fortius igitur generosus ille Leo de Tribu Iuda aurem suam meis precibus inclinabit, & in hoc opere faciēdo auxiliabitur & fauebit. ¶ Dico igitur cum Psal. Dñe Deus meus in adiutorium meum intende. Vt & regratiando referam illud Psal. Deus dñs & illuxit nobis. Requiritur igitur miseratio regalis. (Dñe Deus.) ¶ Tertio dico, q. hic ostenditur impeditio verbalis. Nescio inquit loqui, Et verē nescio loqui. s. eloquentia qua deceret. Quia. s. cum apostolis nescio Dei magnalia varijs loqui linguis, sed potius noui instar Cocodrilli qui lingua caret loqui phitonicē rauca voce. Esaiæ 29. Erit quasi vox Phitonis vox tua, & de humo eloquium tuum mustabit. Spero tñ, q. ille qui fecit elingūē. Moysen eloquentem, & q. linguas infantium facit disertas, dissoluet vinculū linguæ meæ, & faciet rectē loqui, ita, q. cum me inuitū turpe loquentem viderint, mirabuntur. Dñr igitur impeditio verbalis. Nescio inquit loqui Neq. 13. Filij eorū ex mediā parte loquebantur azoticē, & nesciebant loqui Iudaicē. ¶ Quarto dico, q. hic ostenditur imperfectio moralis. Puer inquit ego sum, & verē puer, sed potius sensibus q. ætate, & potius dictus à spurcitiā q. a puritate. Puer. n. hēt triplex in commodum. s. Impotentia, ignorantia, immunditiā. Si verē cum ego sim ignorans, impotens, & immundus, satis possum nomine pueri nominari. 3. Re. 3. Ego sum puer paruulus ignoras introitū meū & exitum. Verum q. a quidā sunt pueri ingeniosi, & sortiuntur aiam bonā, ideo verē or ne fortē nō pficiat excusatio. Hier. qui. scū se diceret puerū & ignarum, audiuit dñm sic loquentem. Noli (inquit) dicere, quia puer ego sum, quia ad oīa que mittam te ibis, & q. mādauero tibi loqueris ad eos. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Sic igitur nō obstantē imperfectione morali, q. a puer, impeditio verbalis, quia nescio loqui, desolatione mentali. a. a. a. sed potius suffragate supplicatione seu oratione vocali, qua. s. dico. Dñs Deus. ¶ Et ecce ego frater Petrus Berchorius, ordinis S. Benedicti, monachus Pictauiensis solo natus s. m. partem laborum meorum. s. Morale repertorium incidio, ipsumq. Reuerēdissimo in Christo patri ac domino meo dño Petro de Pratis Episcopo Penæ, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ vicecancellario Cardinali, cuius sum ego familiaris domesticus apud ipsum duodecim annis nutritus, præfens opus ingenij mei, manuumq. mearum offero laborem, & præfento ad laudem scilicet, ac gloriā omnipotentis Dei. Qui vivit & regnat in secula seculorum. Amen.

Distion. Berchorij.

A

D-

DICTIONARIUS SEV
REPERTORII MORALIS,
PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS, ORDINIS
DIVI BENEDICTI.

Pars Prima.



A In primis notare possumus, quod ista dictio A, tripliciter potest sumi. Sumitur enim pro litera principatiua, pro interiectione dolenti & lamentatiua, pro prepositione ablatiua. Primo modo per A, possumus intelligere rerum omnium principia, per secundum possumus accipere hominem miserum & viatorem, per tertium vero hominem impium & peccatorem. Primo modo A, est prima litera alphabeti significans illum, qui in ordine rerum est primus. Deum, qui de seipso dicit Apocal. 1. Ego sum alpha & omega. principium & finis. Alpha enim Græcè, idem est quod A, latinè. Secundo est interiectione dolentis, & sic potest significare humanam conditionem, quod scilicet est flebilis & inanis. Vnde ista est illa prima vox, quam puer ad hanc miseriam veniens statim clamat dicens A, quasi dolendo pro miseria quam intravit. De qua Sap. 7. Ego natus accepi cōem aeris, & in similitudine facta decidi terram, & primam vocem similem omnibus emisit plorans. Tertio modo A, est prepositio ablatiua deferuiens ablatiuo. i. mundi Principibus. Et sic potest mihi significare viros superbos, qui semper alijs volunt preponi, & maxime prepositos & bailliuos, qui deferuiunt ablatiuo, quia se studet alienum auferre, vel seruiunt ablatiuo. i. mundi Principibus, quia non cessant auferre bona subditorum suorum. 2. Cor. 7. Damasci prepositus gentis Arethæ regis voluit me comprehendere. Vnde de tali A, potest dici illud, quod scribitur in Ps. A viro in quo eripe me. De primo A, initiatio potest dicere quod dicitur de Deo, vel est principio, vel de primo. De secundo A, satis est dictum supra immediate in prologo. De tertio vero A, quod quis in scriptura, quod est prepositio, aliud est dicendum. Dicendum igitur, quod A, sumitur quadrupliciter, scilicet effectiue, significat dico effectiue vel causatiue, & Inceptiue, sic dicitur in Ps. A dno factum est illud, & Separatiue, est mirabile in oculis nostris. Item sumitur Collatiue, inceptiue, quia scilicet, denotat inceptionem à re vel à loco. A tempore, sicut dicitur illud Eccl. 18. A mane vsque ad vesperam immutabitur tempus. A loco, sicut illud in Ps. Dominabitur à mari vsque ad mare. Item sumitur separatiue seu sublatiue, sicut illud Eccl. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum &c. Item sumitur collatiue sicut illud Ps. Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis. His igitur premisis possumus dicere, quod cum A, semper significet terminum, à quo possumus moraliter dicere quod est C Vnum a diligibile, cui seruiendum, Vnum a detestabile, à quo fugiendum, Vnum a commendabile, cui insistentium, Vnum a formidabile, à quo metuendum, Vnum a nunciabile, à quo bene vtendum.

facie inimici. Istud est vnum a, diligibile, cui est feruendum. Secundo dico, quod inuenitur unum a, detestabile à quo fugiendum est. Et sic dico, quod a, potest significare Mundum qui deficit, Fugiamus ergo à mundo deficiente, vnde Carnem, quæ allicit, Num. 16. Recedite à tabernaculis impiorum hominum &c. Fertur enim quod Hoste, qui interficit, Vulpes apposita aure auscultat, si glacies sit fortis, antequam desuper trahat, Falsi amici, qui dicitur, quod si audierit aquam subtus, tunc (quæ fragilis est) recedit à loco & aliam viam querit. Sic & nos à mundo, quia fragilis est periculosus & defectiuus, fugiamus, & locum alium. Ceterum salutis gratiam. Ac. 2. Saluamini à generatione hac praua. Itē separemur à carne alliciente. Et sic oportet fugere A malis mulieribus, A falsis adulatoribus, A detractoribus & seductoribus. Exemplo Herculis, qui sicut dicitur in historia Troiana) trāsturus p loca syrenarum clausit aures & bene cauit à cantibus earundem ne forsitan sopiretur. Sic & nos aures claudamus, & à mulieribus, adulatoribus, & detractoribus ceteris caueamus. De muliere re. n. dicitur Prou. 2. Eruaris à muliere aliena & ab extranea, quæ molli sermone suos. Et Eccl. 9. Auerte faciem tuam à muliere cōpta. Et cetera reddidit. Eccl. 25. vbi dicitur, quod à muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. De adulatore autem dicitur in Ps. Dne libera animam meam à labijs iniquis & à lingua dolosa. De detractoribus, verò dicitur Prou. 4. Remoue à te os prauum, & detrahentia labia longè fac à te. Igitur fugiamus à carne alliciente. Itē recedamus à culpa inficite. Aus. n. si fecerit periculum, liberet fugeret laqueum. Et hoc si fecerit imminere mortem, caueret periculum à veneno. Sic & nos caueremus demus sagaciter à peccato. Vnde illud Eccl. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum. Et hoc David petebat fugere & liberari à laqueo, quem statuerat sibi, & à scadalibus operatiu iniquitate. A sagitta volate in die à negotio perambulante in tenebris, &c. Itē caueamus ab hoste interficite. scilicet à diabolo, de quo. liberari petebat ille, quod dicebat in Ps. Erue à framea Deus animam meam & de manu canis vincam meam. Item caueamus à morte deglutierte seculi ab inferno, sicut se gaudebat cauere. Eccl. 51. Liberasti me dñe à rugie tibus preparatis ad escam, à pilura flamma, quæ circumdedit me, &c. Sicut. n. dicitur Eccl. 1. Sapientia liberauit me à morte. Item caueamus à falso amico decipiente, dicitur illud psalmi. Declina te à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei. Sic igitur patet, quod est vnum a, detestabile à quo fugiendum. Tertio dico, quod est vnum a, commendabile cui insistentium. Et sic a, signat terminum à quo, bonum. Dei, virtutes, leges, mandata, & similia. Separatio enim à tali termino est mala, perseuerantia est bona. Nam sicut corpora celestia nunquam recedunt à coelo, sic nec homo debet recedere à Deo. Vnde in Ps. A iudicijs tuis non declinaui. A mandatis tuis intellexi. Et propter hoc petebat David à domino dicens. Ne proijcias me à facie tua & spiritum sanctum tuum ne auferas à me. A tali enim termino nunquam est recedendum, sed ibi potius permanendum. Quo ibo (inquit David) à spiritu tuo & quo a facie tua fugiam, quasi dicat ista esset mala receptio & separatio hominis à Deo. Et etiam separatio Dei ab homine, de qua dicebat David. Ne auertas faciem tuam à me, ne declines in ira à seruo tuo, &c. similia. Iste est igitur terminus commendabilis, cui insistentium. Sed quarto dico, quod est a, vnum a, formidabile à quo metuendum. Et istud significat Dei iudicia, & poenas etiam infernales. De iudicio enim dicitur in Ps. A iudicijs tuis timui, & à lege tua non declinaui. Et alibi. A voce tonitru tui formidabunt. De inferno vero dicitur Esa. 21. Fugierunt à facie gladij imminētis, à facie arcus extēti, à facie grauis praelij. Istud est igitur a, formidabile à quo metuendum

metuendum. Sed quinto dico, quod est vnum a, nunciabile, quod bene vtendum. Sic terminus à quo significat principium vtentis, à quo. i. p. est boni operibus insistentium. Vnde Eccl. 51. Ambulauit per me iter rectum in iuuentute mea, & sic de alijs. Vnde si vis vbi Liberare, Recedere, Fugere, Abstinerere, Eripere. Et alijs titulis similibus quibuslibet. Satis inuenies de A. **Aaron.** Cum Aaron fuerit summus sacerdos & pontifex legis Dei à Deo principaliter electus & eidem precipue dedicatus. Videtur, quod per Aaron potest intelligi vir perfectus, & maxime ecclesiasticus, vel prelatus. Sicut enim ex scriptura patet, Aaron fuit Ex hebreis natus, Hebrais prelatus, A domino datus, Limpis, deputatus, In monte leuatus Eloquentes & gratus, Prohera vocatus, Mons interpretatus, Sceptro decoratus, Deo dedicatus, multos electores, qui alter alteri inuidentes vix volunt in alterutrum cōsentire, sed potius nituntur extraneos quam socios intraneos eligere, & promouere, similes perditici, qui alienos fortis in nido suo recipit, à quibus postea modicum lucrum capit. Sic & isti, qui volunt recipere socios in magistris cōtra doctrinam dñi, vt dicitur Deuter. 17. Iste fit, quod pp. lites, contentiones & controuersias eorum dñs Papa totum reuertit, & sic recipiunt alienos contra illum Prou. 5. Non sint alieni Principes tui. Debet igitur Pontifex ex proprijs accipi vel assumi, ipse dicitur Hebreis praefici vel praferri. Aaron enim fuit promotus in alieno populo, sed non in suo. Num. 20. Aaron pergit ad populum suum, quod est contra ambitiosos, qui non cōtinent collegio, vel est, propria inuentione aliena. Est et contra plures gyronagos, qui cōtinent obseruantias regulares captant officia Principum, & frequenter curias seculares, & dimitunt ecclesias proprias, vt palpēt curias alienas similes vultu, quod exercitius dicitur frequentare, vt de cadaueribus, qui ibi abundant, valeant se replere, quia verè tales, qui bene dicitur vultures. i. volantes tardè eo quod per contemplationem volare non possunt exercitius & curias frequentant, vt de cadaueribus. i. donis & muneribus se replant atque pascant; Figurati in filio prodigo, quod cum paternam domum reliquisset, & bona sua in aliena patria cōsumpsisset, cupiebat impleri de filiis, quas porci manducabant. Sic tales ecclesiastici domos & beneficia deserentes, & dona sua alijs in suis ecclesijs expendentibus alicui cuius regionis. i. alicui regi vel Principi adherent, vt eis feruientes in paccedis porcis. i. gubernadibus secularibus, subditis se occupat, & de filiis porcorum. i. de muneribus secularium impleri cupiunt & affectant. Esai. 6. Oes diligunt munera sequuntur retributiones. Non sic igitur, quia iste dicitur hebreis praefici, & suis proprijs assignari, & si quis pro negotijs Ecclesie ipsos dimiserit dicitur ad eos cito reuerti. Leuit. 16. Reuertet Aaron in tabernaculum testimonij. Tertio dico, quod iste dicitur à dno dari, quia. i. Aaron à Deo p. p. fuit in sacerdotem electus, sic verò nullus dicitur per ambitionem se ingerere, sed à Deo vocari. i. iustè & canonicè se inferre Hebreo. Nec quiquam sumat sibi honorè, sed quod vocat à Deo tanquam Aaron. Et in Ps. dicitur Aaron quod elegit ipsum. Nam sicut vapores terræ non ascendunt sursum nisi tracti radijs solaribus, sic nec homo debet promoueri nisi tractus diuini inspirationibus. Io. 6. Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum, quod tunc est contra ambitiosos, qui. i. more palearum non radijs solaribus, sed turbinibus diabolicis impulsibus eleuant. Et hoc finaliter in infernum cadere, & sic hic quod per infortunia comprobant. Psal. Deiecit eos dum aleuarent, quia sicut dicitur Mat. 15. Ois plantatio quæ non plantatauit pater meus eradicabit. Non sic quod verus dicitur à dno p. m. d. d. dari. Quarto ipse dicitur limphis deputari. De Aaron enim legitur, quod antequam ministraret, lotus fuerit. Leu. 8. Obtulit Aaron & filios eius, cumque lauisset eos vestiuit Pontificis stibula linea. Sic verè ecclesiasticus antequam ad altare accedat & antequam officium dignitatis assumat, dicitur aqua iachrymarum & purificatione confessionis lauari, & à cunctis vitijs foribus & cōtagijs, atque maculis expiari. Exemplo leazar quæ fornicata cum pardo se balneat, & antequam co-

ram leone appareat sese lauat, sic & nos à vitijs nos purgemus, vt sic coram Leone iustitiæ Christo in sacro altaris vel in dignitatis officio dignè & laudabiliter ministremus. Vnde Exod. 40. Lauertur Moyses, & Aaron, & filij eius manus suas, & pedes cum ingrederentur testamētum fœderis. Iste igitur dicitur Aaron. Quinto dico, quod iste Aaron dicitur in altu leuari. De Aaron enim legitur. Exo. 30. Cum Moyses legem accepturo montem ascēdit ad denotandum, quod ecclesiasticus dicitur esse sursum per contemplationem leuatus, & cum Moyses. i. cum Christo per deuotionem eleuatus. Et hoc Exo. 19. Non poterit vulgus ascendere in montem Synai. Sequitur. Ascendesque tu & Aaron tecum. Debet igitur in altum leuari. Sexto dico, quod iste dicitur eloquenter fari, decet enim prelatum, quod sic eloquens ad predicandum & docendum, quod est in Aaron figuratum est, in cuius tunica erant tintinabula, quæ in ingressu tabernaculi resonabant, sicut dicitur Exo. 29. Quia. i. sonus diuinae laudis, orōnis, confessionis, praedicationis, debet in ecclesiasticis inueniri. Vnde Exodi. Aaron frater tuus leuites scio, quod eloquens est. Septimo dico, quod iste dicitur propheta vocari, quia. i. de rebus futuris occultis arduis & ignotis debet tractare & bona paradisi, poenas inferni, pericula mundi, terrorem iudicij meditari. Exod. 5. Aaron frater tuus erit propheta. Octauo dico, quod iste dicitur sceptro decorari. De Aaron enim legitur, quod iste habuit virgam floridam. Num. 17. Ad denotandum, quod prelatus debet habere virgam iurisdictionis, quæ dicitur discolor castigare. Sed de hoc vide infra latius in ultimo. Non vero dico, quod iste dicitur mons interpretari, quia. i. Aaron interpretat montem fortis vel montanum. Et potest significare prelatum vel quemlibet virum perfectum, qui re vera debet esse fortis per constantiam & perseuerantiam firmitatem. Mons & montanus per affectionem, perfectionem, & cōtēplationis subtilitatem. Sicut enim mons à valibus segregatus sursum versus cœlum eleuatus lucis radijs clarius illustrat, sic verè prelatus debet esse ab alijs distinctus & segregatus per vitæ perfectionem, eleuatus per cœlestium contemplationem, clarè illuminatus per scientiæ distinctionem. Et sic erit Aaron mons. Et tales ad modum Aaron sunt summè digni, quod ad sacerdotium, & ad gradus ecclesiasticos assumant. Io de talibus dicitur Eccl. 45. Excelsum fecit Aaron de Tribu Leui statuit ei testamētum æternum & dedit illi sacerdotium gētis. Aaron enim. i. quilibet vir ecclesiasticus, quod debet sumi ad sacerdotium, & plationem debet esse excelsum per confessionis cōtēplationem, & hinc testamētum legis discretione, æternum per perseuerantiam durationem. Io iste debet esse similis aquilæ, quæ altissime volat, clarissime videt, liberalissime diuidit, acutissime pungit. Sic verè vir ecclesiasticus & prelatus per cōtēplationem volat altissime, per distinctionem videt clarissime, per compassionem donat largissime, per correctionem pungit durissime. Debet igitur mons interpretari. Decimo dico, quod iste debet Deo dedicari, quia. scilicet Aaron figurari potuit. Exo. 28. & 30. Primum precepit quod Aaron & filij eius assumant ad sacerdotium, & ad ministrandum Deo in tabernaculo fœderis. Sed ad hoc multa erant necessaria, quia primum portebat, quod eligeretur, sed quod vestirent, tertio quod consecrarent, quarto quod vngeretur, quinto quod sacrificia ministrarent, sexto quod sibi portionem à sacrificio reciperet, septimo quod dno offerrent sacrificia ac et presentarent, sicut oia dñi in diuersis locis. Leui. 8. & Exodi. 19. & 28. & alijs locis pluribus. Re vera tales conditiones debent hinc ecclesiastici, qui ad dignitatem sacerdotalem & administrationem Dei in tabernaculo Ecclesie militantis præ ceteris sunt assumpti. Isti enim primum debent eligi per sagacem superiorum discussionem, quia. i. non debent assumi per acceptionem psonarum, vel munerum, nec per carnis affectionem, sed tunc illi qui sunt, pbare vitæ & honestæ, videlicet Aaron & filij eius, ibi oni & iusti & eorum imitatores. Ideo dicitur Leui. 29. & Exo. 28. Aaron & filios eius applicabis ad ostium tabernaculi. Et Exod. 28. applica ad te Aaron & filios eius de medio populi, vt sacerdotio fungantur mihi. Tabernaculum Dei est Ecclesia triumphas, cuius ostium & ingressus est ecclesia militans in hac vita. Itē dico, quod illi debent vestiri & parari per moralem conuersationem, scilicet vestimentis gratiarum & virtutum, & paramētis honestæ conuersationis. Exod. 28. c. Facias Aaron fratri tuo vestem sanctam in gloriam & decorem, quod est contra multos qui in ecclesia vni toti nudi, quia. i. omnia pudibunda sua. i. oia mala opera sine velamento publicè faciunt & imprudenter. Vnde possunt dicere illud Esa. 3. In domo mea non est panis, neque vestimentum. Vide infra in titulo de ve-

Dabire vitiosum. **¶** Quarto dico, qd est vnum abire gaudiosum, & illud est abire beatorum, qui post presentem miseriam abeunt ad gaudia Paradisi. 3. Reg. 13. Abijt Israel in tabernacula sua. Vide supra immediate. **¶** Quinto dico, qd est vnum abire vitiosum, & est illud, quo mali, qui nunquam habent statutum, semper abeunt, & transeunt ad iniqua. Abeunt. n. de bono in malum multiplici mala via, videlicet
 Per iniquitatem, Dico per iniquitatem. 1. Machab. 6.
 Per fallacitatem, Abierunt ad regē viri iniqui. Secun
 Per cupiditatem, dō per fallacitatem. Mat. 22. Abeun
 Per carnalitatem, tes Pharisei, cōsiliū inierunt, vt le
 Per pompositatem, sum caperet in sermone. Et in psal.
 Per vagabilitatem, 1. Beatus vir, qui nō abijt in cōsilio
 Per infidelitatem, impiorum. Tertio per cupiditatem,
 sicut ille qui abiens fodit in terram, & abscondit talentum. Et ad literam auari fodiūt in terra talentum, vel spiritaliter loquendo, in terra. i. in bonis terrenis abscondunt talēta sua. i. dona & ingenia sibi à Deo concessa. Vñ de auaritia talium pot dici illud Ozeq. 5. Effraim fractus iudicio: quoniam cepit abire post fordes. Et tamen Eccle. 3. dicitur, Beatus diues, q inuentus est sine macula, & qui post aurum non abijt. Item quarto abeunt per carnalitatem. Hiere. 7. Abierunt in voluptatibus, & in prauitate cordis sui mali. Quinto per pompositatē, exemplo Iudæ, de quo dicitur Mat. 27. q abiens laqueo se suspendit. Quare. s. pomposi laqueo malæ complacentiæ in altum per iactantiam, & inanem gloriam se suspēdunt. Sexto per vagabilitatem, sicut in cōstantes, & insolentes, & vagi. Esa. 57. Abijt vagus in via cordis sui, vias eius vidi, & dimisi eū. Se primō per infidelitatem. s. per idololatrias, & sortilegia. Hiere. 13. Abierunt post deos alienos. Ista sunt viæ, per quas mali abeūt p abire vitiosum. **¶** Sexto verò principaliter dico, qd est abire dolorosum, & est illud, per quod dānati in morte abeūt i tormētū. Hiere. 14. Propheta, & sacerdos abierunt in terram, quam ignorabant. Threno. 1. Abierunt in captiuitatem ante faciem subsequēntis. **¶** His igitur pmissis, dicendum est aliquid latius de abire virtuosō, quod. s. est, qñ hō abijt de vitijs ad virtutem, de malo ad bonum, de mūdo ad patrem. Lu. 19. Homo quidā nobilis abijt in regionē longinquam, accipere sibi regnū. In quibus verbis ostēditur, q nos debemus abire de imprudentia ad discretionem. Homo. Dei iniustitia ad perfectionē. Nobilis. De indigentia ad refectionem, & de ignominia ad pglationē: q abijt in regionē longinquam, accipere sibi regnū. Debet. n. hō abire ad scientiam, vt doceatur, Abire igitur debet de im
 Ad iustitiam, vt cōpleatur, prudētia ad discretionē.
 Ad cōli opulentiā, vt repleatur, quōd notatur, cū dicitur: Homo quidam. Est. n. hō aīal rationale, ad denotādū q nos debemus esse rationabiles & discreti, & sm rationem dirigere actus nostros. Et istud proh dolor est contra multos, qui ratione non videntur homines, sed bestiar, rōnes videntur pēnitentis amississe, quia. s. sm sensum non sm rōnē faciunt facta sua. Tales maximē sunt illi, quos mūdi prosperitas excecavit, qui non cogitant de futuris, contenti de presentib. sicut sunt mundi diuites, luxuriosi, & auari. De istis loquitur ps. Hō cum in honore esset, nō intellexit, cōparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Iumentis inqt. Homo. n. habet faciem & staturam erectam, ad denotādū q cor eius debet esse erectum superius ad Deū, & ad celestia p desiderium, & affectū. Sed isti sunt similes iumentis, q cor & mens ipsorum ad terram per auaritiā inclinatur. Isti sunt similes simiæ, quæ habet humanam effigiem, ueruntamen caret humana ratione: pilosus etiā est ei⁹ vultus, & staturā vertitur versus terrā. Et sicut dicit Plini. simia in plenilunio multum lætatur, & in defectū tristatur. Re vera tales sunt mundi diuites, qui quamuis effigiem habent humanā, tñ non rationem; quare mens eorum deberet esse erecta ad gterna, ipsi tamen more simiæ inclinatur inferius p auaritiæ appetitum. p. Statuerunt oculos suos declinare in terram. Isti etiā sunt pilosi velle diuitiarum penitus inuoluti. Et ideo isti lætantur in plenilunio, qua tota læticia mundanorum est, quando luna. i. defectibilis prosperitas ad plenum eis lucet, iuxta illud Esa. 40. Ambulabūt genēs in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Sed proh dolor in fine mensis. i. in fine huius vitæ ista lux claritas deficiet, q mundi prosperitas eis cefabit, & tunc erunt tristes in inferno. Ezech. 31. Mgerere faciā glumina celi. i. claros mundi diuites & potentes, qā certē

solem nubē tegam. i. corpus impiorum ipsorum, quod sol lucere in sua patria videbatur, nubē sudarij inuoluam, & luna. i. mundi prosperitas non dabit de cætero lumen suū. Nō sic (charissimi) non sic. Non simus simiæ, nec iumenta, sed veri homines rationabiles, & discreti, qā verē nos debemus abire de imprudentia ad discretionem. Homo quidā. Ad hoc. n. debemus abire, vt de imprudentibus docti simus, & vt de bestijs, vel lapidibus homines simus, ex eplo imagines ebur neq Pygmalionis, quæ cū esset eburnea sine sensu, in hominem secundum fabulas est mutata. Abijt inquit homo. Ruth. 1. Facta est fames in terra, abijtq; homo de Bethleem Iuda, vt peregrinaretur, vt sic qliber talis possit dicere illud Apoc. 10. Abjad Angelum dicens, vt daret mihi librum. Angelus. n. signat subtilem doctorem, liber autē significat scientiā & doctrinā. Abeamus igitur de imprudentia ad discretionem. **¶** Secundo dico, qd debemus abire de iniustitia, uel iniquitate ad perfectionem. Nobilis inquit, quia. s. iustitiam vitiorum demus relinquere, & ad virtutum nobilitatem abire, & trāsi re. Nobilis inquam. Nam virtutem videmus, q cinis de sua vili cōditione transt, & mutatur in nobilem & clarā naturam. s. in vitrum, sic verē nos debemus conuerti, & mutari, & abire de utili conditione. s. de statu peccati ad nobile. i. ad statum virtutū. Nobilis inquit, vt de quolibet possit dici illud Prout vlt. Nobilis in portis vir eius. Vñ Cassi. super Matth. Ille se clarū & nobilem esse putet, q seruire vitij dignatur. Ista cōuerfio & abitio fuit figurata Apoc. 21. c. ubi dicitur. Primum enim coelum, & prima terra abijt, & mare iam non est. Cōlū, qd est superius sine cōditione signat animā, quæ est de superiori & spiritali natura. Terra autē significat corpus terrenum & mortale. Mare autem significat amaritudinē in peccato. Dicam igitur, qd primum cælum, & prima terra. i. primæ cōditiones, & aīæ, & corporis defectuosæ, & vitiosæ dent abire, & recedere, & mare. i. peccati amaritudo non det in nobis de cætero reperiri, iuxta illud Roma. 12. Renouamini spū mentis uestre. Et istud est contra multos, qui re vera nō mutantur de malo in bonum, sed potius de bono in malum. De q. d. Hiere. 7. Non audierunt neque inclinauerunt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus suis, & in prauitate cordis sui mali. Non sic, sed nobilitatem virtutis acquiram. Nobilis inquit. Debemus igitur abire de iniustitia ad perfectionem. Nobilis. **¶** Tertio debemus abire de indigentia ad repletionem. s. de amore mundi ad amorem æternorum, qā scilicet nos debemus abire per desiderium & affectū de mūdo indigentem & sterili, ad regionē longinquā Paradisi, vt ibi possimus accipere nobis regnū. Planta ve communiter nō bene proficit in loco, in quo est nata, immo vile est, q trā splantetur, vt proficiat, & crescat; Sic verē homo, qui per affectū & desiderij vult moram contrahere in loco, vbi est natus. s. in mūdo, vbi potest p̄ficere, immo verē necesse est, q alibi. s. in Paradiso per affectū & desiderium trāsp̄latē, & q ibi iam per contemplationem & cōsiderationem accipiat regnū suum. Vnde dicit Amb. lib. de virginitate. Discite in hoc mūdo supra mūdū esse, & si corpus in mundo geritis, aīus nobilitat in æternis. exemplo virginis gloriose, de qua dicitur Luc. 1. Exurges Maria abijt in mōtāna cū festinatione. Abeamus igitur in regionē longinquā accipere nobis regnū, vt sic dicamus illud Ioan. 19. Regnū meum non est de hoc mundo. Heu proh dolor, hodie multi non sic, qā hodie quilibet appetit regnare in terra sua. s. in mūdo, & ibi habere regna & possessiones & officia & beneficia, & de terra longinqua Paradisi penitus nihil curant. Isti sunt similes columbis, quæ in illo loco vbi nate sunt, & nutritæ semper volunt nidificare, & pullificare, quamuis tam ipse, q omnes prædecesores sui ibi confueuerint amittere pullos suos. Sic verē fatui peccatores non volunt alicubi per affectionem mori, nisi in mundo, vbi ipsi nati & nutriti, nec alibi uoluūt cor suum trāferre, quamuis tam ipsi, quā alij fructus suos. i. diuitias acquisite perdere, & amittere, & ibidem postea derelinquere confueuerunt. Ideo dicitur Ozeq. 11. Effraim sicut colūba seducta nō habens cor. Vnde sunt illi, de quibus dicit Ioan. 18. Abierunt retrorsum, & ceciderunt, quod potissimē de malis ecclesiasticis dici potest, q. Labire ante se ad bona Paradisi nesciūt, sed retro ad bona mūdi, quæ dimiserāt, retrocedunt. Non sic (charissimi) nō quia verē nos debemus abire de mūdi indigentia ad cōli refectionē, & repletionē de mens iniustitia ad morum perfectionem, de cordis ini-

prudētia

H prudētia ad mētis discretionem. **¶** Adhuc aduerte, quod est quoddam abire vitiosum, quando. s. de virtute ad vitium abitur, sicut faciunt mali, de quibus potest dici illud Ioan. 6. Multi discipulorū abierunt retro, & iam cum illo non ambulāt, vbi viderunt, qd mali abeunt, & recedūt à Deo per mentis ostinationem. Abierunt (inquit) retrorsum. Item per pacis diffipationem. Cum illo (inquam) nō ambulāt. Sunt igitur mali oblinati, quod ostenditur, quia ipsi vadunt retro, quia sicut cancer non vadit ante, imo semper vadit in retro, sic mali & oblinati nihil rectē volunt facere, immo semper retro & cōtrario veritatis, figurati per vxorem Loth. Gen. 19. quæ cōtra domini mandatū respexit retro, & ideo mutata est in statuā. Sic verē tales volunt respicere retro, & obliquē ad cōtrariū diuinæ voluntatis, & ideo sunt statuz, quia. s. in inferno perpetuō statuentur. ps. Jordanis cōuerfus est retrorsum. **¶** Quarto dico, qd mali recedunt à Dei societate. Iam (inquit) cū illo non ambulāt, quia verē mali non curant de societate, nec Dei, nec proximū, immo cum omnibus volunt habere guerram, & diffensionem, similes auibz prædaliibus, quæ solæ volunt viuere, & alias impugnare, qui sicut dicitur. 2. Thessa. 2. Deo non placent, & cunctis hominibus non aduerfantur.

A Abyfai. Nota, quod Abyfai fuit frater Ioab, confanguineus Dauid, Miles bellicosus & fortis, peregrinationis bellorum & negociorū ipsius Dauid in diuiduus comes, qui interpretatur patris mei in censum mihi: vel patris mei sacrificiū meum, & alio modo, pater salutis meæ, vbi patris salutem mihi. Per istū igitur accipe quēlibet virū iustum, Dauid. 1. Christi per gratiam proximum & amicū, contra vitia bellicosum, Christi negociorū comitem, & tribulationum eius participem & vicinū, qui cum sit pater salutis, de se tamen patri nostro Deo facit sacrificiū & incensum. 2. Reg. 21. Præsidio fuit Dauid Abyfai filius Saruiz.

A Abyffus. Exaltauit illum. Ezech. 13. Quoniam charissimū abyffus est locus, vbi est tanta aquarum abundantia, q dato, q totus mundus ibidem hauriret, nunq exhauriret, propriē Maria talis abyffus est, cuius aquarum. i. gratiarum tā eximia est plenitudo, q nunquā ipsam exhaurit deuotē haurientium. i. orantiū multitudine. Deus enim istā abyffum viderit fecisse, vt adequaret populū suū velut in abyffo multa. ps. quia secundum Bern. De plenitudine eius accipitur vniuersū. Vnde propriē ista est illa terra filijs Israel repromissa, de qua dicitur Deut. 8. Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam, terram riuorum atq; fontium, in cuius campis & montibus erumpunt fluiorū Abyffi. Igitur de abyffo tractaturi, istam abyffum angelico aue salutem, de eius plenitudine gratiæ fillicidia haurietes. Abyffus ergo multis modis sumitur in scriptura, quia

Est abyffus in illustrabilis, **¶** Abyffus in illustrabilis est locus damnatorū. s. Est abyffus imperferabilis, infernus, qui dicitur abyffus, ab a, quod est sine, & bysus candor, quasi sine candore. Tob 38. Nunquid ingressus es profundū maris, & in nouissimis abyffi deambulasti? Nunquid apertæ sunt tibi portæ mortis, & ostia tenebrosa videristi? Et Apoc. 20. dicitur, q angelus ligauit draconem, & misit eum in abyffum. **¶** Secundo abyffus infatibilis est animus auarorū. Vñ auarus est ille puteus abyffi ardoris infatibilis, de quo dicitur Apoc. 9. Ioannes stellam vidit in terram cecidisse, & dicitur ei clausi putei abyffi, & aperuit puteum abyffi, & ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnæ. Auarus. n. dicitur istella, propter splendorem prosperitatis, dicit cadere in terram, propter curam terrenæ facultatis, dicit p̄ teus abyffus, propter profunditatem infatibilitatis, dicit hīe fumum fornacis, propter affectū cupiditatis. **¶** Dixi tertio, qd est abyffus imperferabilis, videlicet diuinitatis profunditatis. Deus. n. & res diuinæ dicitur abyffus, eo q pp profunditatem suæ immensitatis non possunt ab hominibus perferuari, nec cognosci, aut apprehendi, quia sicut sapiens Eccl. 1. dicit: Arenam maris, & pluuie guttas quis dinumerauit? Altitudinem celi, & latitudinem terræ, & profundum abyffi quis dimensus est? Sapientia Dei præcedentem omnia quis inuestigauit. q. d. Imperferabilia sunt. ps. Iudicia tua abyffus multa. **¶** Dixi quarto, qd est abyffus inexhaustibilis, & est sagacitas perfectiorum, seu subtilitas sapientum & doctorum, qā pro certo abundantia scientiæ & sapientiæ, nec non virtutū & gratiæ ipsorum sanctorum doctorum Ecclesiæ abyffus dicitur,

eo q inexhaustibiliter ibidem omnis populus adaquatur, de aquis inexhaustibilibus suarū scientiarū totus hortus Ecclesiæ irrigatur. Vnde illud supradictū. In cuius montib. erumpunt fluiorū abyffi, vt sic de quolibet sanctæ Ecclesiæ doctore dicatur illud Ecclesi. 24. A mari. n. abundauit cogitatio eius, & consiliū eius velut in abyffo magna. Et sequitur statim de sapientia talis viri. Ego sapientia effudi flumina, ego quasi trames aque immensæ de fluuio, ego quasi fluius dōrix exiui de Paradiso, dixi, rigabo hortum plantationum. Et quia (charissimi) B. Thomas, qui etiam abyffus interpretatur abyffum totius scientiæ in se cōtinuit, & habuit, hinc est, qd de tali abyffo suarum scientiarū, & gratiarū congruē pono thema meum, Abyffus exaltauit eum, vbi supra. Igitur dico (charissimi) qd iste beatus doctor, verbis istis à trib. principaler commendatur, quia videlicet A figuratiua promotione ille nominatur figuratiter, quia dicitur Abyffus. A prærogatiua prælatione ille sublimatur supernaturaliter, quia exaltatur. A demonstratiua perfectione ille prædicatur demonstrabiliter, quia dicitur illum. Dico igitur primō, qd iste commendatur à quadam nominatione, quia dicitur Abyffus. Video. n. in mundo, qd præciosē reliquiæ non nude hominibus ostendunt, immo crystallis vel alijs operculis cōtegunt. Video ē, qd fructus arborū natura folijs operit, ipsosq; sub velamine cōtegit, & abscondit. Video in sup. qd notabilia facta scripturæ non nude & publicē demonstrantur, immo sub figuris, & enigmatibus inuoluuntur. Modō sic est, qd iste beatus potest cōparari reliquijs præciosis, potest æquiparari arborib. fructuosis, potest in super assimilari operibus & negotijs gloriosis: quapropter bene cōcludo, qd ipse p̄prietates debuerit nobis nominari, & dici sub quibusdam nominib. obscuris & enigmatibus tenebrosis. Igitur iste abyffus dicitur, & sub isto nomine ipsius virtus multiplex designatur. Et sic dico bene, qd iste cōmendatur à quadam figuratiua nominatione. Abyffus inquit, vt sic de talis nominis operculo intelligatur illud. ps. Abyffus sicut vestimētum amictus eius. Et videte, qd per istud vocabulū abyffus, quæ nihil aliud est, quā aquarum immensitas, & potissimē marinarum (sicut de mari rubro & submersione Pharaonis dicitur Exo. 15. qd abyssi operuerunt eos, descendere in profundū quasi lapis) potest propriē intelligi iste sanctus, iste doctor, & etiam quilibet ecclesiasticus, & maxime religionis suæ & p̄fessionis sectator. Habet. n. abyffus Latam capacitatem, Sic verē iste fuit capax, propter Imā profunditatem, Latā dilectionē, profundus, propter Certam mobilitatem, propter humilem affectionē, mobilitatis, propter sedulā subiectionē, obscurus, propter dilectam conuersationē, sonorus, propter altam prædicationē, certus & limitatus, propter repressam euagationem, plenus & immensus, propter scientiā, seu gratiæ redundationem, fructuosus, pp mundanā tribulationē. Prosequamur igitur (charissimi) istas p̄prietates istius abyffi, & ipsas ad vtilitatem nostrā tam de ipso, quā de quolibet religioso, & ecclesiastico moraliter exponamus. **¶** Et dico primō, qd abyffus habet latā capacitatem, qā p certo iste habuit latitudinem, & charitatem dilectionis. Nam sicut latitudo abyffi tanta est, qd ipsa continet omnes aquas, nō solum dulces, immo etiam amaras, sic verē vir iustus debet habere charitatem ita latā & extensam, quia omnes homines debet cōtingere, nō solum dulces. i. amicos, familiares, & notos, immo etiā amaros. i. inimicos, extraneos & remotos, vt sic de ipsa charitatiua cōtinentia possit dici illud Ionæ. 2. Abyffus vallauit me, pelagus cooperuit caput meum. Quod tñ est contra multos, qui non videntur esse lati, sed stricti, non extēti, sed retenti, non capaces, & charitatiui, sed aliorum fugaces, & sui ipsius constructiui & cōclusiui. Et ideo isti vñ esse similes cuidam vasi, de quo loquitur Arist. quod si fiat de cæra virginea vndique clausum, & ponatur in mari, intrabit in eo aqua dulcis, veruntamen non amara. Sic verē tales, qui in mari istius mundi amari sunt positi, videntur vndique constructi & clausi, quod bene apparet, qā in corde suæ affectionis, & charitatis bene potest intrare aqua dulcis. i. illi, q sunt eis dulces & delectabiles. s. cōsanguinei & amici. Sed pro certo aqua amara. i. tristabiles & amari. s. inimici, & extranei nunq intrant capacitatem cordis sui, q bene patet de mundi Principibus & Prælatib. qui non curant promouere, nec in corde habere,

habere, nisi ad sanguineos & amicos, dimittentes. quæque sunt digniores, extraneis longinquis. Isti igitur non sunt abyssus laræ: sed abyssus constricta & congelata, de qua Job 38. dicitur. In similitudinem lapidis durantis aquæ, & superficies abyssus constringitur. Non sic iste, & non sic quilibet bonus ecclesiasticus; quia pro certo iste habuit laræ capacitatem, charitatem dilectionis. ¶ Secundò dico, quod iste habuit imam profunditatem humilitatis affectionis. abyssus. a. zantam profunditatem hinc noscitur, quod in plerisque locis eius fundus non inuenitur. Et idè dicitur abyssus ab a, quod est sine, & bassus, quasi sine basibus. fundamento & fundo; & re vera talis fuit hic, & talis dicit esse quilibet ecclesiasticus, si verè iste dicit esse. p. humilitate ita profundus, ita debet se in imum per sui despectum subijcere, quod cunctis dicit humiliter subiacere, ut sic dicat humilitas sua illud Eccl. 24. Girum cæli circumit sola, & profundus abyssus penetravit. In fluctibus maris perambulavi, & in omni loco steteri, & in omni populo & gæte primatum habui. Et verè beneloquis p. suaditas & humilitas istius abyssus, quæ verè humilitas est illa virtus, quæ girum cæli circumit contemplatione & occupatione, quæ in fluctibus maris. i. in tribulationis amaritudine ambulat patientia, & mente, quæ in omni loco stat perseverantia & duratione, & in omni populo primatum accipit exaltatione & promotione, quæ procul dubio illa humilitas abyssalis.

G Promotionem facit acquirere, ¶ Istam igitur talem Contemplationem solet inducere, profundam humilitatem habuit: quia s. Perseverantiam solet esse, tatem habuit: quia s. Et mundi tribulationes solet vincere, ad modum abyssus: sicut bonus religiosus se quantum potuit profundavit, & idè scietiam plenitudinem acquisivit, quia. sicut aquæ fluunt ad vallem & locum profundioris esse vera scientia ad virum humilioris, quia sicut dicitur Pro. 2. Vbi fuerit humilitas, ibi & sapientia. Vnde de ista humilitate abyssali dicitur Deut. 33. De benedictione dñi terra eius, de pluuio cæli & rore, atque abyssus subiacente. Sed procul dubio ista sunt hodie contra multos ecclesiasticos, & religiosos, qui. s. non hnt humilitatem, sed pompositatem, non quærun in profundo subesse, sed ambulant in supremo præteritò diligunt statum subiectionis, sed appetunt statum prælationis. Abyssus. n. quæ naturaliter habeat esse profunda: verum tamen valde est fumosa, valde est spu. n. o. s. a. valde est fluctuosa & tempestuosa. Sic verè dicitur, quod de esse religionis sic humilitatis p. funditas, inuenio tñ. quod inter ipsos abundat inuidiarum & discordiarum fluctuositas, pomparum & superbiarum feruoritas, detractionum & iniuriarum spumostas, sicut ad sensum apparet, & pater de multis religiosis, qui magis prompti sunt ad detrahendum, magis pompositi ad præsumendum, magis fluctuosi ad inuidendum, quæ pluri mi seculares, ita quæ tales figurari possunt Apoc. 17. vbi dicitur, quod Ioannes vidit bestiam vnam magnam mirabiliter, plenam nominibus blasphemiarum, quæ portabat illam mulierem, quæ erat ebria sanguine martyrum Iesu. Sequitur, quod Angelus dicit Ioan. Bestia (inquit) quam vidisti, fuit & non est, & ascensura est de abyssu, & in interitum vadit. Ista bestia significat malos clericos, & religiosos, qui procul dubio hodie portant, & sustinent mulierem ebriam sanguine martyrum Iesu. i. malos principes, vsurarios & raptos, qui pleni sunt sanguine martyrum. i. substantia pauperum Christi, vel bonis ecclesiarum & martyrum, quia vera tales non reprehendunt, sed ipsi fauendo applaudunt. Isti sunt pleni nominibus blasphemiarum: quia pro certo non cessant superiõribus detrahere, omnem statum & populum contemnere, se solos bonos credere, & alios blasphemare, de quibus dicitur in canonica Iudæ. Dominatione spernunt, maiestatem aut blasphemant. Et sequitur. Hi sunt murmuratores quæruosi semper desideria sua ambulantes, & os illorum loquitur superbiam. Et quid sequitur? Certè procul dubio, quæ bestia, quam dicitur figura, fuit & non est. sic religio. n. nostri fuerunt antiquitus, nec tot sunt hodie, quot fuerunt. Pro certo fuit, & non est, quia. sicut quies fuerunt in summa morum perfectione: sed modo sunt in contraria conditione, sicut dicit Apoc. 21. Primum cælum, & prima terra abiit, & mare iam non est. Et hoc est, quod sequitur in figura: quia (inquit) ista bestia ascensura est de abyssu, & in interitum vadit, quæ, ut breuius concludatur, isti de abyssu. i. de humilitatis profundo ascenderunt per superbiam, & proesserunt, & ad interitum vitiorum acceperunt. Vnde Bernardus. Hi volunt esse humiles sine despectu, pauperes sine defectu, bene vestiti sine soli

itudine, delicate passi sine labore, alijs aduantes, alijs detrahentes, mordaces vt canes, fallaces vt vulpes, superbi vt leones, rapaces vt lupi. Hi volunt esse sine auctoritate iudices; sine visu testes, falsi accusatores omni veritate carentes, hæc ille. Ascensura est igitur illa bestia, & in interitum vadit. Sic non sicut iste beatus charissimi: quia pro certo nunquam de abyssu perfectæ humilitatis ascendit, sed in eius profundo conuulsiuè latitauit, vt sic de eo & similibus dicatur illud. Exod. 15. Abyssus operuerunt, descenderunt in profundum quasi lapis. Habuit igitur iste profunditatem humilitationis. ¶ Tertio dico, quod iste habuit perfectionis abyssum: quia habuit mobilitatem obedientie subiectionis. Abyssus. n. semper est in motu & in fluxu, sicut. n. continuo, & refuit, & nunquam motu quiescit, & hoc quia motum lunæ sequitur. Et secundum eius influentiam se dirigit, atque regit, sic verò bonus religiosus & subditus semper dicit esse in motu obedientie & subiectionis, nec non in motu diligentie & bonæ sedulitatis ad hoc: quæ debet sequi motum & imperium lunæ. i. Prælati vel Dei. Deut. 18. Eruperunt flumina abyssi, sicut procul dubio fuit iste, quod Deo, atque Prælato semper voluit obedire, & ad eorum imperium ad bona opera sedulo se mouere, diligentia. n. sua & motus laborum suorum quos exercuit studendo, legendo, scribendo, distando, est omnibus manifesta, ita quod proprie potest dici de eo illud Psal. Iudicia tua abyssus multa. Quod est contra multos, qui per obedientiam & diligentiam non sunt mobiles, immo per negligentiam & inobedientiam sunt instabiles & immobiles. In aliquibus. n. partibus septentrionis Abyssus. i. aqua maris propter excessum frigoris congelatur, & contra naturam suam constringitur, & a motu proprio retardatur. Sic verè frigus in deuotionis, multos religiosos & clericos ita constringit, quod per obstinationem gelantur, ita quod motum obedientie & diligentie eis rollit. Job 38. Superficies abyssus constringitur. Et illud Job 41. Estimabit abyssum, quasi senescens, tem. i. præ frigore se mouere non valentem religiosum. Sic iste procul dubio habuit mobilitatem obedientie subiectionis. ¶ Quarto dico, quod iste habuit perfectionis abyssum: quia habuit obscuritatem tenebrarum meditationis, & deiectionis conuersationis. Abyssus. n. propter maximam profunditatem magnam habet obscuritatem, immensitatem. n. a. quæ lux non penetrat. Et idè obscuritate lucis carentiam ibi causat. Sic verè perfectio viri iusti debet esse obscura. i. in exteriori conuersatione humilis & abiecta, & ab omni luce curiositatis penitus aliena, vt sic de deiectione viri boni dicitur illud Gen. 1. Tenebræ erant super faciem abyssus, & spiritus domini ferebatur super aquas: quia pro certo erant Tenebræ deiectionis conuersationis, Quia pro certo deiectionis & contritionis, Tenebræ solitaria meditationis. Tenebræ solitaria meditationis. perfectione humilis religiosi regere, vt sic spiritus domini super aquas affectuum suarum continuo possit ferri, & sic fuit de isto: quia non curauit hominibus apparere, sed Deo obscure. i. secrete & solitariè voluit viuere, compositionis metis vacare, de mundi negotijs non curare, & quia fama seculi despiciebat, ipsam meruit super oes acquirere, & hæc. vnde Alanus de complanctu natura. Hæc est fama bonæ gloriosa proprietatis, vt appetito res suos contemnat, & appetat contemptores, hunc famam fugiendo sequitur, quæ insequendo perdit. vnde Sene. In proterbijs. Vis omnibus esse notus, prius effice, vt neminem noveris. Quod est contra multos religiosos, qui nolunt habere obscuritatem, sed luciditatem; nolunt esse in obscuro solitaria meditationis, sed magis in claro publicæ negotiationis: quæ magis quærun hominibus placere vel libere moribus, magis volunt esse mundo famosi, quod dno virtuosus. vnde Bern. in epi. 1. Labor (inquit) & latebræ & voluntaria paupertas sunt insignia monachorum; nostri autem oculi ois sublimis videt, nostri pedes omne forum circumueant, nostræ linguæ in omnibus cõllijs audiuntur, nostræ manus omne patrimoniū partuntur. Et breuiter multi sunt hodie religiosi, qui magis vult esse seculares, quam regulares, & procul dubio ex hoc non sicut famosi, sed in Dei & hominū repugnatione fama, & moribus viliores. quæ. sicut odor rosa melius in loco obscuro, quæ in sole seruat, sic verò odor bonæ famæ in obscuro solitudinis viget, in sole aut. i. in publica euaporare, & deficere comprobatur. Vnde & Petrus Rau. in quadam epistola dicit: Quod, qui omni tpe venantur famam seculi, omni tpe sunt infames. Non sic (charissimi) non sic: quia pro certo iste fuit abyssus

abyssus obscurus & à mudi visibus (sicut potuit) occultatus. Et sic dico, quod iste habuit obscuritatem deiectionis conuersationis, & obscure meditationis. ¶ Quintò dico, quod iste dicitur abyssus: quia habuit sonoritatem eloquentis prædicationis: quæ pro certo sicut abyssus cum aquis suis & fluctibus semper emittit sonitum & strepitum, ita quod possit à longe audiri; sic iste mediocribus. aquis scientiarum suarum, ita per prædicationem sonuit & clamauit, quod in omni terra auditus fuit. In oem terram exiit sonus eorum. Ita quod de tali abyssu. p. dicit illud ps. Dedit abyssus vocem suam. ¶ Sextò dico, quod abyssus habuit stabilitatem repressæ dignationis. Sicut. n. videmus, quod abyssus, hoc est dicta, aqua maris habet littora, quæ sicut, & reprimunt fluxum suum, quæ. s. vltra non progreditur, sed infra certos terminos à Deo constitutos silitur, & tenetur. Sic iste littora diuinorum prædicatorum & regularium statutorum, nec non claustralium terminorum pro limitibus habuit, infra quæ signa indignationibus & ambitionibus corpus suum tenuit, ita quæ a cunctis & animi & corporis motibus, vagationibus, fluctibus, & fluxibus se repressit. Vnde dicitur Pro. 3. certa lege & gyro vallabat abyssus. Et sequitur, quod legem ponebat aquis, ne transirent fines suos: quæ tñ hodie sunt contra multos religiosos, qui pro certo non videntur certos limites hinc, imò totus mundus claustrum ipsorum videretur esse, ita quod illud Seneca epistolæ viri dicere, Vni angulo non sum natus patria mea totus est mundus. Et pro certo isti non curant in suis beneficijs, & claustris & conuentibus stare. Sed nunc ad Romanam curiam ire, nunc per vicus & plateas transire, & de domo in domum, de vico in vicum, de hospitio ad hospitium discurre & vagare non vacant. n. studijs, sed negotijs, non cõtemplationi, sed visitationi, n. marginibus librorum, sed curijs & motionibus dñorum. Ita procul dubio vir hodie præcipue inter religiosos mendicantes, qui tñ temporalitatem non habent, ipsi tñ in discursu præ ceteris se delectant. Quod vitijs Zach. 6. potest figurari, vbi dicit. Quia ipse vidit quatuor quadrigas, quæ exibat de medio duorum montium arcu: vna habebat equos rufos, alia habebat equos nigros: alia habebat equos albos: quarta verò habebat equos varios, & fortes, quæ bant discurre per vnuersum orbem. Iste. n. quatuor quadrigæ charissimi, significat quatuor ordines. Co. dicitur Ci stercken. & illos, qui rotant de veteri ordine, & ibi sunt equi rufi. i. monachi, qui portant rufum habitum. Item ordine beati Benedicti, vbi sunt equi nigri. i. subditi portantes, habitum nigrum. Item religionem S. Augustini, vbi sunt equi albi. i. subditi portantes habitum album. Item religionem mendicantium, vbi sunt equi varij. i. religiosi portantes inter se habitum varium & distinctum, sed (vt melius applicem) quatuor quadrigæ sunt quatuor religiones mendicantes, quæ inter duos montes æreos. i. iustitiæ diuorū testamentorum versant. Et qui est rufi & quadriga sunt Minores, nigri sunt Augustinenses. Albi verò Carmelites, sed varij sunt fratres prædicatores, quæ ad literam habitum varium. sex nigro & albo portant, qui et inter ceteros dicuntur fortes ad sustinendum fidei firmitatē & scientiæ veritatē. Sed quid pro certo de istis equis quatuor illius quadrigæ, siue accipiuntur de mendicantibus in generaliter, siue de prædicatoribus in speciali, dicitur in figura, quod isti quærebant discurre per vnuersum orbem: quia pro certo, vt supra dixi, multi sunt inter istos, qui plus debito discurrunt, & magis in secularibus negotijs, quæ in claustris suspirijs exquærit. Prosper in lib. de vita cõtemplatiua dicit sic. Sunt quidam, quæ cõuersi expressius moribus nihil abijciunt: quæ non mutant mentem, sed vestem; non actum, sed habitum; non opes, sed sermonem. In religione. n. seculariter viuunt, opinionem pro virtute quærun, prædicant magna, non faciunt, accusant vitia, nec depouunt, publice sibi displicere simulant, quod occulte committunt ijdem magis studet videri, quod fieri. Hæc ille. O charissimi, non sic iste: quia pro certo non fuit vagus, sed more abyssus cõpressus & legib. arcatus, & infra limites religionis & iustitiæ constitutus, ita quod fuit de illis abyssis, de quibus dicitur Exod. 15. Et congregati sunt abyssi in medio mari. Igitur iste habuit stabilitatem repressæ dignationis vel diuagationis. ¶ Septimò dico, quod iste habuit immensitatem gratiæ scientiæ & deuotionis, sicut. n. abyssus habet immensitatem aquarum, sic iste immensitatem gratiarum & scientiarum, & sicut ex abyssu erumpunt fontes & flumina, quibus terra irrigatur, sic ab isto prorumpunt diuersæ doctrinæ quibus Ecclesia secundatur. Et re ue-

ra iste fuit quædam (quantum ad scientias) inhaussibilis abyssus, sicut patet doctrina suæ profunditatem & immensitatem cõsiderari. Vnde proprie potest dici illud Pro. 3. Sapientia ipsius eruperunt abyssi, & nubes rore concreuerunt. Cuius tñ hodie in Ecclesia paucos inuenio successores. Sed pro certo magis hodie studemus nos alij ecclesiastici in populis, quæ in Pauli epistolis magis in salomone quæ in salomone, magis in negotiorum cura, quæ in sacra scriptura. Et idè procul dubio multi sunt qui non sunt abyssus per redundantiam, sed potius per obscurationem ignorantiam, vt iam voluptati tale: abyssos siccanti, possit dici illud Esa. 51. Sic casti mare aquam abyssus vehemens. Non sic iste: quia pro certo ipse immensitatem gratiæ & deuotionis habuit, ita quod de eo & de eius immensa scientia potest dici illud ps. Quod Deus per terram interrupit ieremo, & ad aquam. s. flus Israel, velut in abyssu multa. Dic (si vis) quare dicitur terra. ¶ Octauò dico, quod iste abyssus habuit fluctuositatem mundanæ tribulationis. Quia pro certo sicut abyssus nunquam est sine fluctibus, sic nec illius sine tribulationibus. Igitur ista abyssus fluctuosa fuit: quia scilicet fluctus tribulationis, timoris Dei, horrois sui, & terroris inferni, nec non & laboris continuo habuit, & portauit. Vnde ipse fuit de illis, de quibus dicitur in Psal. Viderunt te aqua Deus, viderunt te aqua & timuerunt & turbatae sunt abyssi. ¶ Ecce igitur charissimi, quod beatus Thomas, qui interpretatur abyssus, fuit abyssus Turbata, Propet Timoris fluctuositatem, scilicet fertilitatem, perfluitantiam stabilitatem, prædicationis sonoritatem, cõuersationis sollicitudinem, obediētiam promptitudinem, humilitatis lassitudinem, & charitatis amplitudinem. Et sic dico, quod iste fuit abyssus interpretatus & nominatus, & abyssus Capax & dilatata. assimilatus & cõparatus. Et idè à summa abyssu Deo, ad abyssum opulentiæ Paradisi exaltatus. Iuxta illud Psal. Abyssus abyssum inuocat. Et sic bene dico, quod iste commendatur à figurali nominatione. Abyssus inquit: quæ. s. sub isto nomine & iste sanctus, & ipse multiplex nominat. ¶ Item dico, quod abyssus (vt communiter) accipit pro profunditate, est impercutibilis & accipit pro profunditate diuinæ sapientiæ, sicut Ecclesiastici. 1. Profundum abyssus quis inuestigabit? Aliquando pro immensitate æternæ gloriæ, sicut in Psal. Adæquauit eos velut in abyssu multa. Aliquando pro profunditate æternæ miseræ, vnde in Psal. Descenderunt vsque ad abyssos. Aliquando pro perfecto viro & pro profunditate humilitatis & iustitiæ, seu etiam scientiæ, vt dicitur Abacuc. 3. Dedit abyssus vocem suam. Aliquando pro profunditate scripturæ, vt Ecclesi. 24. Profundum abyssus penetraui. Aliquando pro peccatore, seu pro profunditate obstinationis & malitiæ, sicut Gen. 1. Tenebræ erant super faciem abyssus. ¶ Aduerte igitur, quod hic intendendo de abyssu facere mentionem in quantum potest significare vtrum perfectum, vel etiã ipsum Deum, & in quantum potest significare vitam æternam. Di co igitur, quod quadruplex est abyssus, scilicet, Virtuosa, Virtuosa est Deus, vel quilibet vir perfectus. Et de hoc potest dici illud Job 38. Nunquid ingressus es profundum maris, & in Et gaudiosa. nouissimis abyssus deambulasti? Nunquid sunt aperte portæ mortis, & ostia tenebrosa vidisti? Ecce igitur, quod in verbis quatuor ostendunt, quæ cõpetunt cuilibet viro iusto, sicut quatuor condiciones, quæ in abyssu possunt reperiri. ¶ Est. n. in abyssu, quod idem est quod aquarum immensitas, profunditas, amaritudo, insatiabilitas, & obscuritas. Di co igitur in ista, quod homo perfectus habet quatuor condiciones. Debet. n. hinc humilitatis infinitatem. (Profunda inquit) Mobilitatis agilitatem (mare inquit) Dilectionis capacitatem, (aperte sunt portæ mortis) Discretionis luciditatem, ostia tenebrosa vidisti. Habet igitur vir perfectus infinitatem humilitatis, quod ostenditur, cum dicitur profundum. Sicut. n. abyssus hæc profunditatem inferius in infinitis, ita quod fundus eius vix potest inueniri, sic vir perfectus semper per humilitatem alijs se reputat infimioris & inferioris, minus dignum & minus valentem. Idè hinc potest dici illud Psal. Nimis profunda factæ sunt cogitationes tuæ. Et hoc fuit figuratum Job 11. vbi dicit. Feruere faciam quasi ollam profundum maris, & poner quasi cum vnguentis bullientem. Mare. n. significat vtrum perfectum amarum per cõtritionem & per mortis meditationem.

Profundum eius est cor ipsius infimū per humilitatē & delectationem, q̄ pro certo quasi olla per æternorum desiderium feruet & bullit, sicut vnguenta per pietatē, & compassione. Heu pro dolor, q̄ pauci sunt hodie, q̄ hēant istā pfundam humilitatē. Moderni. nō querunt esse in pfundo, sed in superficie, nō in infimo aīo gradu depresso, sed ex cælo, nō in humilitate, sed in vanitate, nō in paupertate, sed in dignitate, vñ allegare illud Senec. i. epistola. Nō solū qd̄ minimū, sed qd̄ pessimū in fundo est, illud maximē verū est de ambitiosis, q̄ pro certo sūt similes flammæ: q̄a sicut flamma semp̄ nititur sursum ascendere, & vt̄ sursum ascēdat, circumquaq; se agitat, & se mouet. Sic verō ambitiosus semp̄ nitit̄ ascendere ad honorē, & ad officiū, ad dignitatē, & ad hęc continuē se agitat, & laborat. Modō. n. se delectat ad vnā partē, mō ad aliā, modō tractat cū vno, modō cū alio, breuiter nunq̄ quiescit cor eius tñ nitit̄ ascendere. Et sicut flamma cōburit circūiacentia ligna, sic verō ambitiosus nitit̄ alios superiores comburere, & infāmare precib. atq; donis. Ideo de istis, dī à Ber. ad Eugenium lib. 3. O, inquit, ambitio ambientū crux, q̄ oēs torques, oibus placent, nil acrius cruciat, nil molestius inquietat, & cū apud miseros mortales, nil celebrius negotijs eius. Non sic charissimi, non, sed habeamus humilitatis infinitatē. (Profunda inquit,) vt̄ sic de tali pfunditate abyssū. i. viri iusti, possit ipse dicere illud Ecclesiastici. 23. c. Gyrū cœli circūui, profundum abyssū penetraui, & in maris fluctibus ambulavi. ¶ Secūdo debemus hęc mobilitatis agilitatē: q̄a sicut abyssus, vel aqua maris cōtinuē, & facilliter mouet̄, sic nos debemus esse agiles & mobiles p̄ obedientiæ velocitatē, & p̄ diligētē sedulitatē. Et hoc ostendit cum dī Maris: quia. s̄ semp̄ mare est in motu, & nunq̄ cessat fluere, aut refluere, sic verō nec nos debemus cessare à motu & fluxu obedientiæ & subiectio nis, nec à motu diligētē & bonæ operationis. Et ideò de isto motu maris dī in Psal. Moueat mare & plenitudo eius. Nā sicut motus maris s̄m Aristotelem seruat illud à putredinē, sic verō motus iste spiritualis seruat hominē à corruptione peccati. Ideò de bonis mobilibus & agilibus dī Deut. 8. Erumpunt fluuiorum abyssū. Et istud est cōtra pigros & deliriosos, & desidēs, q̄ non mouent̄ per aliquod bonum opus, nec per obedientiā ad Prælatos. Et ideò isti non sunt similes mari, nec sunt abyssus se mouens, sed abyssus dormiens, atq; iacens. De quo Gen. 8. Clausi sunt oēs fontes abyssū. Et Gen. 49. c. De benedictionibus abyssū iacētis deorsum. Sed verē polluit lacu cōparari, q̄ est aqua dormiens & immota, quæ (vt̄ cōiter) cōtinet vermes & ranas, & circa se cōsuevit arbores & herbas infructiferas nutrire, & q̄a nō mouet̄, ideò facilliter corrumpitur, & putrescit, sic verō sunt pigri & deliriosi inobedientes, & oblinati: q̄a tales semp̄ volunt quiescere, & dormire, nec p̄ aliquē laborē vel exercitiū se mouere. Et tales pro certo confueverunt in se nutrire vermes malarū affectionum & desideriorum peruersorum, ranas. i. clamorē detractionis, & malorū verborum, vanarūq; loquutionū. Et arbores infructuosas. i. p̄sonas inutiles, vt̄ sunt meretrices, & hystriones solent circa se hęc, & de bonis suis nutrire. Et ideò tales p̄ peccata plurima corrumpunt̄, & maximē per gulam & luxuriā, auaritiā & inanē gloriā. Et de istis dī in Psal. Fiāt immobiles quasi lapis. Non sic charissimi, sed moueamur & laboremus: q̄a bonorum laborū gloriosus est fructus. Sap. 3. Habeamus mobilitatis agilitatē. Maris inq̄. ¶ Tertio dēt hęc vir p̄fectus dilectionis capacitatē. Apertæ, inquit, sūt tibi portę mortis. Mors. n. q̄ oīa recipit, signat charitatē, q̄ oēs. i. amicos & inimicos capit. Cant. 8. Fortis est, vt̄ mors, dilectio. Sicut. n. abyssus est locus apertus ad recipiendū oēs aquas tā dulces, q̄ amaras, sic verō cor nostrum dēt esse apertū, capax, & latum, ad recipiendum per amorē & dilectionem oēs aquas. i. oēs homines nō solum dulces. i. bonos & amicos, imō & amarus. i. malos & inimicos: quia. s̄ diligere debemus bonos & malos, amicos & inimicos, amicos in Deum, inimicos pp̄ Deū. Apertæ sunt, inquit, tibi portę mortis: quia. s̄ portę cordis sui debent omnib. esse apertæ. De hoc Apoc. 12. Apertum est ostiū in cœlo, ostium. n. charitatiuorum debet ad literam omnib. esse apertum. Iob 31. Foris non mansit peregrinus, ostiū meū viatori paruit, vt̄ de pauperib. dicatur, q̄ ipse ad aquauit eos velut in abyssū multa. Et illud Gen. 8. Rupti sunt oēs fontes abyssū, & cataractę cœli apertę sunt. Et hoc est cōtra multos, qui ita sunt clausi per paritatem, nec nō per odium & ran-

corem, & per inuidiā & liuorem, q̄ nullum volunt recipere per amorē in atria cordis, nec et̄ in ostio domus suæ. Quod si aliquē recipiunt, ipsi pro certo non recipiunt, nisi notos, familiares & amicos. Isti sunt similes vasi facti de cera virginea & ex oī parte clausi, in quo s̄m Aristotelē si sit in mari, aqua dulcis intrat, amara non, sic verē isti tenent ita se clausos, q̄ ipsi intra cor suū nō recipiunt p̄ amorē & dilectionē nisi aquā dulcem, i. nisi illos, q̄ sunt sibi dulces, benigni, familiares & amici. Aquā aut̄ amarā. i. illos, quos inueniunt amatos per correctionem, vel amatos per illatā vexationē. Inimicos, nullo modo recipiēt vel amarent. Iuxta illud Treno. 1. Non crediderunt oēs habitatores orbis, nō ingrederetur hostis per portas Hierusalē. Vnde tales abyssū non sunt apertis sed semp̄ potius clausi. Vnde Prou. 8. Certa lege vallabat abyssos. Et illud prædictum. Clausi sunt abyssū similes illi mari seu abyssū, quæ est in septentrione, quæ. s̄ virtute frigoris cōgelatur. Sic isti per inuentionem & auaritiā cōstringuntur. Iob 39. Superficies abyssū cōstringuntur. Non sic charissimi mi. habeamus dilectionis & charitatis capacitatē. Vnde Bern. in epist. 2. O bona mater charitas, quæ sicut foueat infirmos, siue exerceat proelectos, siue arguat inquietos diuersa exhibens diuersis sicut filios diligit miseros & vniuersos. ¶ Quarto dico, q̄ debemus hęc discretionis luciditatem. Nā sicut abyssus hęc naturā perspicuā & dyaphanam, & tñ obscura est pp̄ pfunditatē, & sic verē homo dēt hęc virtutē perspicuā discretionis, & tñ cum hoc obscuritatē timoris mortis, & finalis turbationis, & hoc ostendit cum dī. Ostia tenebrosa vidisti: quia verō homo semp̄ dēt videre, & considerare & in mēte hęc ostia mortis, sepulcri, & purgatorij, quæ valde sunt horribilia & tenebrosa: quæ illa est terra tenebrosa & operata mortis caligine, sicut dicitur Iob 10. Iuxta illud Hier. 2. Vide vias tuas in conualli Dan. 3. Benedictus es, qui intueris abyssos. Et istud p̄culdubio est hodie cōtra multos: quia verē quasi nulli præuidet de morte, nec præcogitat. Et ideò sicut cæcus, qui non præuidet præcipitium, subito qnq; cadit in ipsum. Sic quia isti, qui per mundi prosperitatē ex cecati sunt, non vident, nec aduertunt ad præcipitium mortis & inferni, ideò sepe accidit. q̄ subito cō non sperant cadunt in ipsum. Ideò de talibus dī Treno. 2. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui. Non sic igitur charissimi, sed habeamus discretionis luciditatem, dilectionis capacitatē, sedulitatis nobilitatem, humilitatis profunditatem. Et sic patet quatuor membra auctoritatis. ¶ Accipitur igitur abyssus p̄ hominē virtuosū. ¶ Itē accipitur p̄ tormento doloroso. s̄. p̄ poenā inferni. Et de hoc potest esse p̄poni illud Apoc. 20. Vbi ipse vidit Angelum habentē clauem abyssū, & cathenam magnam, & apprehēdit draconem serpentem magnū, qui est diabolus & sathanas, & ligauit eū, & misit in abyssū, clausitq; & figurauit super eum. Angelus iste est Christus, qui dī Angelus magni consilij. Eia. 9. Abyssus est infernus & poenā æterna infatigabilis & profunda. In abyssū igitur est cathedra. i. æternitatis durationis, quia ipsi sunt inclusi & in cathenati perpetuō. Et ibi est clauis diuinā sententię & ordinationis, quæ. leos includit, & in ista abyssū ligantur, & perpetuō includuntur. Draco, serpens antiquus, diabolus & sathanas. In quib. verbis tria genera hominū ostenduntur, quæ in abyssū inferni perpetuō hospitabuntur, videlicet, fallacis amicitie sectatores (Draco) Tenacis auaritię professores (Serpentem antiquum) Mordacis eloquentię detractores (Diabolus inq̄t & sathanas) Debent igit̄ in infernali abyssū illi, qui sunt fallacis amicitie sectatores, & illi, qui sunt socij, & concordēs, & amici in malo, quod ostenditur cum dī, ibi est draco. Dicit. n. Plin. lib. 8. c. 14. q̄ dracones per flumina & maria vellicant ad pascuā meliora. Et tunc (sicut dī) decem vel vnde cim̄ inuicem se coniungunt, & se per caudas colligant, vt̄ per mare securi circumeant & transtrent. Sunt autem dracones s̄m Isidorum cristati quibusdam fistulis, quibus attrahunt ventum, linguā hęc venenosam. Et ideò icū, & morsu venenant, & vulnerant quos inuadunt. Pro certo charissimi, tales sunt mundi peccatores, & maximē diuites auari, caudicij, officiales & balliui, & etiam cateri diuites & potentes tam ecclesiastici q̄ seculares. Isti. n. ad modum draconū sunt sitibundi per auaritiā, sunt & cristati & mitrati per dignitatis eminentiam, ventum vanæ laudis attrahunt per vanitatem & iactantiam, linguam etiam habēt venenosam per falsorū verborum

borum fraudulētā deceptionem & malitiam. Et ideo ipsi lædunt alios circumstantes. s̄ pauperes & vicinos per iniustitiam & violentiam. Et hoc pro certo q̄a tales se colligāt inuicē per confederationē & cōcordiā: quia tales mali se inuicē conglutinat, vt̄ possint alijs p̄uolere, & alios lædere, & graua requia sicut videmus ad sentum tales se inuicē taliter sustinent, quod nullus pauper potest ab eis suis reportare, vnde dī Prouer. 1. Marisupium omnū sit vnum nostrum. Et in Ps. Altiterunt. n. reges terre, & principes conuenērunt in vnu aduersus dñm. Et sic tales hodie discurrūt sicut dracones p̄ mare huius mundi, & accipiūt, & occupant pabula meliora. i. officia & beneficia pinguiora: quia sicut dī in Ps. Ecce ipsi peccatores in seculo obtinuerunt diuitias. Sed pro certo charissimi, sicut draco à nigris Aeryopibus comeditur, sic tales malitiosi à nigris dæmonibus finaliter deuorabunt, vnde ps. Cōtribulati capita draconū in aquis, dedisti. n. ecā populis Aeryopum. Erūt igit̄ in abyssū inferi illi, q̄ habēt amicitia fallacē draconis. Apocal. 24. Sicut draco est in abyssū. Quia verē isti sunt, qui s̄m psal. ascendunt vsque ad cœlos, sed nō descendunt vsq; ad abyssos, aīa eorum in malis descēbat. ¶ Secundō erunt ibi qui hanc auaritiā tenacē. Serpētē inquit, per serpentē. n. oēs intelligunt auari multiplicitate ratione. Serpens. n. s̄m q̄ dicit Ioannes de sancto Egidio, habet carnem frigidam, quæ commista lepram occultat, ventre & pectore terrā tangit, tortuosē incedit, vmbra diligit, vnañ, sibilat. Aues odit, & eorū oua vorat. Iacta et̄ & vomita resumere cōsuevit, obliquē et̄ respicit, quia. n. ante se, sed circumcirca, & hoc quia oculi eius nō sunt in frōte, sed in laterib. Re vera charissimi, p̄ oīa talis est auarus. Primō. n. dico, q̄ ipse est frigidus, p̄ inuentionem & compassionē, lepram. i. peccata sua abscondit per defensionem & execrationē, & per suorū cōtraquū palliationem & occultationē. Et pectore. i. ex corde. Ex ventre. i. ex corpore terrā tangit, p̄ terrenorum affectum appetitum & dilectionem, tortuosē incedit per fraudem, malitiam & cauillationem. Vmbra et̄ diligit. i. malorū suorū actū occultationem: quia oīs, q̄ male agit, odit lucem. Ioannis 3. Aues. s̄. q̄ non seminant neq; metunt. i. religiofos & pauperes odit, eorum oua, id est eorū diuitias deuorat per vsuram, rapinam & excoriationē, vel aues. i. spirituales & bonos odit, & eorū oua. i. eorum bona opera odit, & deuorat per detractionē, sibilat & venatur p̄ fallacem suggestionem & promissionem. Iacta et̄ vomita. i. illa, quæ alijs restituerant, vel peccata, quæ per confessionē dimiserant, resumunt per malorum suorum refectionē. Iuxta illud Hier. 2. Quā vilis facta es nimis iterans vias tuas. Obliquē etiam respiciunt p̄ inuidiam & prodicionem: quia scilicet ita iuxta inuidi, quod vix possunt aliquem respicere recti oculis. Iuxta illud 1. Reg. 18. Non rectis igitur oculis respiciebat Saul David. Quia verē oculi cordis sui non sunt aperti ante. i. ad bona æterna per æternorum desiderium & contemplationē, sed in lateribus. i. ad bona mūdi, q̄ sunt circa nos per auaritiā & ambitionem. Iuxta illud Ecclesia. 7. Oculi aut̄ stultorū sunt in fines terræ. Et ideò sicut videmus, q̄ serpens habet proprium habitaculum in cauernis terræ, sic verō p̄pria domus auarorum in inferno, quæ est infra terram. Serpentem inquit antiquum. Et nota, q̄ iste, dicitur serpens antiquus, sic verō auarus quanto magis tenescit, & antiquatur, tāto magis fit serpētinus tenax, fallax, cupidus & ambitiosus. Et ideò de talium serpentum damnatione dī Efa. 27. In die illa visitabit dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti, super Leuiathan serpentem tortuosum, & occidet qui in mari est. Erunt igitur in abyssū. i. in inferno illi, qui habēt auaritiā tenacē. Psal. Deducit eos in abyssū, sicut in deserto. Abyssus. n. abyssum inuocat: quia. s̄ cum ipsi sunt abyssū infatigabiles iusti est, q̄ in abyssū inferi requiescant. ¶ Tertio quod in isto abyssū erunt illi, qui habent eloquentiam mordacē. s̄. detractores, qui dicuntur diabolus & sathanas. Diabolus. n. interpretat̄ criminatō. Sathanas interpretat̄ aduersarijus: quia verē detractores sunt omnium hominum aduersarij: q̄a oēs volunt criminari, & de omnibus murmurare, contra illud Leui. 19. Non erit susurro, aut criminatō in populis. Isti sunt similes serpenti, qui habet linguam ita venenosam, q̄ pp̄ malitiam veneni, ita cito vertit eam, q̄ videtur habere duas linguas, vel linguā bifurcatam. Sic verō detractores habēt linguā, ita corruptam & venenosam, q̄ ipsam facillimē vertūt

ad partes diuersas: modo. s̄. detrahēdo de vno, modo de alio modo de bono, modo de malo, modo de amico, modo de inimico. Duas aut̄ linguas vt̄ hęc. i. duo gña verborū. s̄. adulationē in presentia, detractionē in absentia. De hoc Bernar. in serm. super Cantū. Detractores cum verecundia simulata, vultu mæsto, voce plāgenti. supercilijq; dimiis (ac si rectē zelo charitatis loquerēt) solem vitæ detrahere proximorū. Quod quidā ad hoc faciunt vt̄ attentius audiantur. Sed sicut hospitū demorū est inferius, sic verē infernus erit hospitū detractorū. Iuxta illud Mat. 16. Vade retro sathanas scandalū mihi es. Iudicū. 9. Tenuit pedes eorū abyssus. Et sic patet, q̄ in abyssū inferni erunt illi, qui habent eloquentiam mordacem, auaritiā tenacem, amicitia fallacem. Patet igitur, qd̄ abyssus sumitur pro tormento doloroso. ¶ Tertio patet q̄ ipse sumitur pro homine vitioso. Abyssus enim est tenebrosa, Sic verō peccator est tenebrosus p̄ est fluctuosa, ignorantia. Gen. 1. ca. Tenebrę erāt est vorax & spaciola, super faciem abyssū. Et fluctuosa per turbulentiā & tristitiā ps. Turbarę sunt abyssū, multitudine fontis aquarū. Itē est vorax & spaciola per auaritiā. Vnde de pauperibus potest dici illud Exod. 15. Abyssū operuerit eos. Sumitur igitur pro homine vitioso: sed videas in principio. ¶ Quarto potest sumi pro Paradiso loco spatiofo, vbi scilicet est locus inhostibilibus omnium bonorum. Vnde de beatis dicit in Psal. Quod Deus ad aquauit eos velut in abyssū multa. Et hęc de abyssū sufficiant.

Abominatio Abominari & Abhorre, idem est qd̄ Re fugere, contemnere, vilipendere, detestari. Et est triplex detestatio. s̄. abominatio malorū qui abominantur omne bonum. De quo in Psal. posuerit me abominatio sibi. Item est abominatio bonorum, qui abominant omne malū. Vñ in Psal. inquirat̄ odio habu & abominatus sum. Itē est abominatio ipsius Dei, qua ipse abominatur oē peruersum. Et de hoc Prouer. 18. Abominabiles Deo qui agunt impiē. Est igitur quo ad præsens triplex abominatio. Quædā, quæ est frequentanda, Est dico Abominatio, quæ debet frequentari. Quædam, quæ est detestanda, quæ tario. Et hęc est illa, qua quilibet uir perfectus debet abominari oīa. Sicut. n. videmus, q̄ natura qn̄ per medicinam est adiuta, abominat humores corruptos & nocuos, ipsosq; euacuat & dimittit, sic verō homo qn̄ à medicina diuinā gratiā adiunatur, tunc ipse abominatur humores. i. vitia & peccata, de mone, infernū, mūdū, p̄spera, & societates malas, & cetera similia, ipsaq; fugat & expellit. Et ideò de tali abominatioe p̄t̄ intelligi illud Efa. 1. Incēsum abominatio est mihi, Neomeniā & sabbatū & festiuitates alias non feram, iniqui sunt cæcus vestri. In quibus verbis ostenditur, quod nos debemus abominari, videlicet. Verbofariā adulatoriā. (Incensum abominatio est mihi) Prosperitatē cōsolatoriā (Neomeniā & sabbatū) Societatē iniquitatoria (Iniq̄ sunt cæcus vestri) ¶ Est igit̄ abominatio Adulatoria verbofariā, quod notat cum dī Incensum, quod incensum nihil aliud est nisi fumus euaporas à thuribulo, qui olfactum delectat, intelliguntur verba adulatoria, q̄ à thuribulis. i. ab adulatorib. euaporantur, ita q̄ olfactus. i. appetitus vanæ laudis ex talibus delectatur. Et istud pro certo debet homo abominari: quia sicut venenum est de se abominabile, quāuis cū dulci melle propinē, sic verō verba adulatoris, q̄ nihil aliud sunt, q̄ venenum & falsitatis & mēdaciū, melle. i. verborū dulcedine palliatū, debēt ab omnib. aborri. Incensum. n. abominatio est mihi. Et ideò adulatorib. debet dici illud Hier. 6. Vt̄ qd̄ mihi thus de saba offertis, & calamū suauē olētē. Per thus. n. & calamū, q̄ sunt species aromaticę, intelliguntur verba suauia adulatorū, q̄ pro certo nos debemus resecare, & alluminari: quia sicut dī Prouer. 17. Et q̄ condemnatiū, & q̄ iustificat impiū, vterque abominabilis apud Deū. Sunt adultores similes cuiusdā vermi abominabili, qui dī sanguifuga, qui est vermis mollis & fluxuosus, os habēs triangulū, & in ore fistulā habet, cum qua sanguinem fugit, venenosis sæpe insidet, vt̄ eorū fugat humorē. In aqua aut̄ calida & in tpe calido facillius se applicat ad sugiendū, ut dicit Isidor. Reuera tales sunt adultores, qui sunt vermes abominabiles & despecti. Isti enim primo sunt molles: quia scilicet in mollicie deliciarum volunt uiuere, flexuosi autem sunt, quia. s̄. delectantur ad partē illā, quā credunt placere sicut

ficat faciebat quidam hystrion cuiusdam Regis, qui Rege infirma mente fergebat se infirmu, Rege tristi trilabaf. Iero similiter latabaf, vnde illi possunt dicere illud 1. Cor. 9. Oib. omnia factus sum, vt oes luerificiam. Ili et habet ostriagu lum: qa verè os talium in tres angulos. In tria verboru genera est diuifum. In adulatione, mendaciu, & detractione. Nam qn alicui adulatur, necesse est, vt de eius inimicis mendaciter detrahant, & loquantur. Vnde illi sunt signati p illa bestiam, qua habebat tres ordines dentiu in ore suo. i. tria genera verborum. Nam illi habent filulam in ore suo. i. fallaciam dulcedinem verboru, cu qua verè ipsi sugunt, & attrahunt sanguinem & temporalia officia & beneficia, diuitias atq; dona: quia ad hoc est tota adulatorum: intencio aliquid quod placet dicere, vt luciu valeat reportare, de hoc dicit Alanus in libro de complacentu naturæ. Quid est (inquit) adulatoru vncio, nisi donoru emunctio? quid commendationis allatio nisi platoru delusio? Quid vanæ etiam laudis arrifio, nisi iporum derifio? Et idè dicitur isti vermes, adultores, infident reb. & cadaueribus venenosis. i. malis principibus & prelatis, qtales semper fecu habere volut, & quos isti libenter audiunt & aufcultant: quia verè isti eos tpe calido & aqua calida. i. tpe prosperitatis incitant, visitant & frequentant, vt humore. i. dona, lucra, & comoda ab eis attrahant, atque surgant. Idè de talibus loquitur Hugo de sancto Victore. Adulator est amicus in obsequio, hostis in aio cooperatus in omni verbo, turpis in omni facto, lætus ad prospera, fragilis ad aduersa, inflatus ad obsequia, anxius ad opprobria, immoderatus ad gaudia, facilis ad humana, difficilis ad honesta. Incensum (inquit) abominabilis sunt ei. Et hoc bene figurat Ezechie. 8. Vbi inter abominationes, quas ponit, dicit sic. Ingredere, & vide abominationes. Sequitur. i. vnusquisq; habebat thuribulum, & vapor nebulae de thure confurgebat. Et bene dicit, vnusquisque: quia verè oes diligunt hodie adulari. Vn. n. audiuit istos versus. Si quis honorari cupiat, atque laudari, simul atq; dicari, discat adulari: qa tales sunt mochari. Nō sic charissimi. Abominemur incensum. i. adulatoriam fallaciatem. Vn in Pf. Incensa igni & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. Ibi igit sunt abominandi. Et est contra mulros: quia hodie prelati & principes non abominantur adulatione, sed correctionem, non viros mēdaces, sed viros veraces, non verba deceptiua, sed verba correctiua. Idè de talibus dicit Amos 5. Oderunt in porta corripientem & loquentem pfectè abominari sunt. Non sic charissimi, sed abominemur incensum. i. adulatoriam fallaciatem. Pf. Incensa igni, & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. Sed debemus abominari cōsolatoriā prosperitatē Neomeniā sabbatū, & festū & araneā &c. annulo habetia corpus insectum & rotidū mirribiliter odium, fugiunt, & abominant, & detestant oleū, vt dicit Aristoteles libro de Aialib. Et ratio est: qa pro certo oleū est talū aialū insectū, & est interfectū. Sic verò nos alij debemus fugere, abominari, & horrere oleum. i. pinguedinem mundanæ prosperitatis: quia verè ista est, quæ suos dilectores & illos, quos inungit, inficit, & interficit, & corrūpit p diuersa vitia & peccata. Pf. Oleū aut peccatoris nō impinguet caput meum. Et hoc ostendit cū dicit Neomeniā & sabbatū & festiuitates alias non ferā: quia. i. requiē & festiuitatē mundanæ prosperitatis, Neomeniā et quod erat festū lunæ. i. gaudiū temporalis & defectiue claritatis, & dignitatis & auctoritatis, q per lunā signant debemus non ferre, sed fugere potius, & horrere de hoc Treno. 2. Obluioni tradidit in syon festiuitatē & sabbatū. Sed heu proh dolor multū hodie non sic: quia mundi prosperitas hodie non abominatur, sed affectatur, non negligit, sed diligitur, non vituperatur, sed desideratur, non occultat, sed amplexatur, quinimo pro certo sic est hodie, q prosperitas tēporalis tū diligitur, q prosperitas spiritualis contemnitur, & vilipendit. Et idè vī q moderni sunt similes mulieri pręgnanti, q cum de nouo concepit perdit rectū appetitū, & terram & carbones & malos cibos, quos gustus inordinatus debet abominari, ipsa eligit, bonos aut cibos, quibus gustus debet delectari, ipsa negligit, & contemnit. Sic verè homo quem diabolus amore mundanæ prosperitatis impręgnauit, habet, vt cōiter appetitum. i. affectum & desiderium dissipatum totaliter & submersum. Et idè tales abominant illa, quæ de se sunt delectabilia. i. bona spiritalia & æterna. Delectantur autem

in illis, quæ de se sunt abominabilia. Ita mūdi prosperis delitijs & diuitijs, & et in vitijs & peccatis. Iuxta illud Esa. 66. Anima eorum in abominationibus suis delectata est. Nam sicut videmus, qd vter satur non bene inuenit saporem in cibis quæquam delitiosis, sic verò illi, q sunt saturati, & pleni amore terrenorū & mundi prosperiorum, nō inueniunt in reb. spiritalib. sapore, imo abhorrent, & abominant. Iuxta illud Prouer. 27. c. Aia futurata calcabit fauē, esuriēs aut etiā amarū p dulci sumet. Ili sunt similes Recloni, qui qn habet guttur plenu abominatur venire ad Reclonatorū magistri sui, imò circumqua; volat & fugit, ita qd alicui perdit. Sic verò tales, qui pleni sunt mūdi diuitijs, & delitijs parū pro certo reputant reclamantē Christi & suoru predicatorum, imo ipsum fugiunt, & abominant. Et ita qn; fiunt vagabundi per vitia & peccata, q totaliter perdunt. i. corpore & aia. Et idè isti fuerunt figurati Exod. 16. & Numeri 11. in filijs Israel, qui in deserto abominabantur manna, quamuis esset dulcissimum. Porros aut & capras, & aia Aegypti (q sunt cibi, q faciunt hoīem ferere, & calorem inflamman) diligebant & desiderabāt. Sic verè muli sunt in deserto huius mūdi, q pro certo abominantur manna. i. bona spiritalia & æterna. i. bona gloriæ æternę, gratias virtutes & sacramenta, & maximè Eucharistiā, quæ de se sunt dulcia & sapida atq; deuota: quia sicut dicit in Pf. Oem escam abominata est aia eoru. Et idè sequit. Appropinquareunt vique ad portas mortis. Sed verò porros & aia. i. bona istius Aegypti, istius mundi, ardorē auaritiæ nutriunt, & augmētant, ipsi desiderant & affectant, de bonis dulcibus spiritalibus non curant. Iuxta illud Iob. 33. Abominabilis sunt ei in vita sua panis, & cibante desiderabiles. Non sic charissimi, non sic, sed abominemur mundi prosperitatē: quia sicut dicit Prouer. 21. Victimæ impiorum abominabiles, victimæ (inquit) bona mūdi. Tertiò abominemur malam societate. Iniqui sunt (inquit) carus nostri. Aues nobiles non frequentat societate, imo solitariè volunt esse. Sic verò nobiles & virtuosos abominant esse in societate mala, ipsamq; fugiunt & declinant. Iniqui sunt (inquit) carus nostri: quia. i. scilicet cum iniquorum & malorū debemus fugere, & detestari, vñ in Pf. Iniquos odio habui, legem aut tuā dilexi. Et alibi. Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. Istud fuit figurati Leui. 11. vbi dicit. Omne qd reperat sup terrā abominabile erit vobis: quia reptilia, q sunt iterum hoc est mūdo, hoc est dicitur, oia mala genera hoīum inuorū qui reptāt & gressant circa terrā. i. circa temporalia & terrena, debemus abominari iugere pariter & detestari. Ili reptilia sunt serpentes tortuosissimi, fallaces & proditores, bufones inflati. i. superbi & contēptores, scorpiones q labūt & pūgūt. i. adulatores & detractores &c. similia. Sed heu proh dolor, hodie multi sunt, qui non abominant mala societate, imo pro certo ipsam diligunt, & frequentant, similes mari mortuo, seu lacu atarica: qm Ind. & Sol. In se bene recipit res mortuas, eicit aut res viuas. Sic illi peccatores mortuos diligunt, societate verò bonorū & viuorū non recipiunt, sed contemnit. Istud de istis malis principibus & prelatis, q semper volunt in seruis suis malos hoīes. i. mēdaces, adultores, detractores, falsos accusatores, & raptores, hystriones & ioculatores. Ceteri aut inferiores volūt habere mulieres, & cetera similia. Et breuiter mala societas hodie eligit, & bona vilipendit & fugat. De quo Prouer. 14. Ambulas recto itinere & timēs Deū despiciat ab eo, qui infami gradit via. Ili sunt similes porco, qui multum diligit societate aliorū porcorū in luto & cæno, societate aut lapidū preciosorum, & margaritarum abominatur, & abhorret. De quo dicit Mat. 7. Nolite ponere margaritas ante porcos. Sic verè mundi peccatores & maximè porci. i. luxuriosi plus diligit alios malos socios sibi similes, cū quibus in luto peccatorū versantur, q preciosas margaritas. i. quā viros iustos prouidos, & honestos. vnde Prouer. 29. Abominantur impij eos qui in recta sunt via. Nō sic charissimi, sed abominemur mala societate, mūdi prosperitatē, vanā verborum: Est igitur quadam abominatio frequētada. Nota vterius, qd est quadā abominatio metuenda, scilicet illa, qua Deus abominatur peccatores. Nam sicut dicitur Prouer. 15. Abominabilis domino vita impij. Et illud psalmi. Abominatus est Deus hæreditatem suam, & possessionem suam spreuit. Circa quod nota, q hæreditas homini dicitur humanum, quod iure

iure hæreditario ei debetur, nec alicui alij debet dari. Iuxta illud Prouer. 23. Filij prebe mihi cor tuum. Istam autem hæreditatem & possessionem abominatur Dñs pp ipsius immunditiam. Nam sicut dicit ille. Taxus naturaliter odit Vulpem. Vulpes aut videns, qd non pot pualere contra Taxum, intrat cauernam eius, & inficit eam hercoribus suis, quod videns Taxus abominatur cauernā suā, ipsamq; derelinquit. Taxus mundū aial est Chrs, Vulpes aut fraudulētus est diabolus, q pro certo qnq; facit cor humanū malis cogitationib. & affectioibus & desiderijs, & ceteris vitijs & peccatis figuratus p Antiochum, qui abominadum Ydolum petuit in templo, figuratus et per Absalonem, qui patris concubinam sedauit pp qd pater abominans eas a se in domū segregatas eiecit, & eas amplius non cognouit. i. de Absalon. Sic verò Antiochus. i. Diabolus, qui est Rex super omnes filios superbię. Iob 20. Punit in Templo cordis Ydola abominabilia peccatorū, & tūc Taxus Chrs abominatur & dimittit eum: quia sicut dicit Prouer. 15. Abominationes Domino cogitationes malę. Apis enim abominatur aluere suū, qn nō est mundū, sic Deus cornū vnde faciamus sicut Iosias. 2. Paral. 2. 2. Quia abominationes abluunt de terra Israel. Sic verè de terra Israel, id est de corde nro, qd dicitur Israel. videns Deū per contemplationem & affectionem, debemus auferre abominationes vitiorum & peccatorum. Leo abominatur Leenam, si qn cum Parado fuerit fornicata, nisi priusquam ante ipsum veniat in flumine sit lora, impfamq; interficit, & occidit. Sic verò Deus, qui est Leo de tribu Iuda radix David. (Apoc. 5.) abominatur Leenam vxorem suam. i. scilicet Christianam & per baptismum copulatam, & per fidem desponsatam, qm cum Parado crudeliter. i. cum Diabolo, vel mundo pro peccatum fuerit fornicata, licet idè prius fuerit amabilis & dilecta, nisi forte per confessionē laea fuerit & mandata, & de hoc Eze. 16. Abominabilem fecisti decorem tuum, & dimisti pedes tuos omni transenti, & multiplicasti fornicationes tuas: qa verè Deus abominatur decorē aie qn videt, qd cū mundo, carne, & demone fornicatur, & qd pedes affectum & amoris sui diuidit cōtrarijs & diuersis. Et idè sicut videmus, qd hō solet abominari vxorem adulterā, ipsamq; a lecto suo separare, sic verò Deus aiam peccatricē abominat, ipsamq; a lecto suo. i. a rege paradisi separat, diuidit, & disfungit. figura ad hoc Apoc. vlt. vbi dicit. Quod in ciuitate noua Hierusalem non intrabit aliqd coinquinatū, aut abominatōe faciēs, aut mendatiū, sic verò in illa superiori Hierusalē. In Paradiso non intrant illi, q sunt p luxuriā coinquinati, p malā famā abominati, & p mēdaciū cōtaminati, sed tñ (sicut ibidē dicit) q scripti sunt in libro vitæ. dicit Prou. 5. Ne æmulis hoīem iniustū, neq; imiteris vias eius, qm abominatio Dño ois illorū. Quia verò illufiores & iniusti & ceteri peccatores sunt abominabiles apud Deū, & a nobis et nō dēnt imitari, vel æmulari, sed magis hñ abominabiles & despecti. figura est Ezech. 8. vbi dicit. Ingredere, & vide abominationes pessimas, quas isti faciūt. Et ingrefsus (inquit) vidi, & ecce ois similitudo reptiliū aialium abominatio & vniuersa Ydola domus Israel depicta, & in circuitu erat i pariete p totū. Et dicit ibi, q multi hoīes seniores erāt ante illas picturas, & thurificabāt eas, & de thure nebula confurgebat. Itē dicit, q cū alibi se diuertisset, ipse vidit abominationes maiores, & vidit ibi mulieres, q plangebāt Adonydem, q fuerat quidā inuenis pulcherrimus, qui a Paganis credebatur reuicturus, p eo. i. qa cū amatus esset a Venere Dea, & randem ab Oyon occisus, in florem per eā est mutatus. sicut ponit Ouidius Metha. lib. 9. Vertit ad hæc se Propheta ad aliā partem. Etiā inuenit abominationes maiores: qa inuenit ibi plures viros, q adorabāt ad ortū solis, & dorsa sua verterūt ad altare. Causa aut quare isti faciebāt tales abominationes (sicut ibi dicit) erat: qa credebāt, q reliquisset Dñs terram, & q Dñs non videret. Respicimus figurā istā, & pro certo inueniemus quatuor genera hominū, qui abominatio sunt apud Deum. Et isti sunt munda diuites atq; peccatores horum satelites, atq; cōsultores mundi lætitię, nā sectatores Christi Ecclesie prauī seruitores. Patet igit, qd Deus abominat mundanos diuites peccatores. Et isti significant p reptilia aialia, & Ydola domus Israel. Ili. n. dicit reptilia: qa. i. ipsi reptant circa terrā & terrena per auaritiā, & sunt venenosi p iniustitiā & malitiam. Ili dñr animalia, quia. i. crudeliter per rapinā & violentiā, & maximè Principes & Prelati. Sunt et Ydola do-

mus Israel, qa. i. ab alijs adoratur per reuerentiā, & obedientiā. Et isti dñr depingi in parietibus: qa sicut pictura non hēt existentiā, sed apparentiam tñ, sic verò tales ita sunt vani & ficti, q nō hñt nisi p apparentiā gloriæ mundanę, qd modū picturę facilliter dissipāt: qa sicut Seneca. Nihil, qd simula chrsū & fictum est, pot esse diurnum, nec hñt et nisi apparentiā in promissis: qa. i. multa promittunt, & pauca reddunt. Tales igit sunt Deo abominabiles: qa sicut dicit Lucæ 16. Quod alitū est apud hoīes, abominatio est apud Deū. Ili sunt igitur munda præcēsores. Secundo dico, qd Deo sunt abominabiles magnatum cōsultores. Et isti signantur per seniores, qui thurificabant coram reptilibus: quia verè dato q in curijs Principum, & Prelatorū malorū, sicut seniores scia & ætate polentes in iporum officijs constituti, & eorum factores & cōsiliatores, cū cōiter oēs student thurificare, & adulari, & nebulam vanorū verborum, detractionum, adulationū, falsarū accusationum, consiliorum malorum, & exactioinum coram eis elenari. Prou. 27. Pauperem falsū accufandum, & cōtra cū consilia dando, vbiq; abominabilis est apud Deum: quia vix inuenitur vnus in seruitio dñorum: qui non fudeat p posse adulari: quia aliās nec diligeretur, nec bonus reputaret: sed arrogans, & superbus: Idè dicit Hier. ad Celantiam: Istō maxime tpe regnat vitium adulationis, quia pro certo grauissimum est, quia humilitatis & beniuolentię loco assumitur: Et ita hodie sic q adulare nescit, aut superbus, aut inuidus reputatur. Sunt ergo Deo abominabiles malorum cōsultores: qa non audent eos reprehendere, sed semper volunt placere. Tertiò sūt abominabiles vanę lætitię sedatores, & illi plangunt Adonydē. i. iuuenes & iuuenulę, q hodie faciunt suos plactūs & suspiria de Deo amoris. Et in ista leui lætitiā & vanitate ponunt cor, desideriu, & affectum: qa hodie vix tales loquunt, nisi de suis inanibus amoribus, & lætitijs, desiderijs, ac mæstitijs, sed verè illi, qui modò sunt mæsti pp talē fatū amorem, erunt mæsti finaliter in Inferno, & de flamma ignis mali amoris, quem hi vident, fullinebunt ignem perpetuū, quem nō vident. Ezech. 15. De igne egredientur, & ignes cōsumet eos. Ili sunt ergo vanæ amicitie & lætitię, seu vanę tristitię sedatores. Quarto dico, quod Deo sunt abominabiles mali Ecclesie sedatores. Et isti signantur per illos, qui adorabant ad ortum solis, & q verterebant dorsum ad altare. Et verè moderni Ecclesiastici vertunt faciem ad ortū solis. i. ad lucē & splendorem pperitatis mundanę. Et ad altare. i. ad Ecclesiam Dei, & ad seruitium eius verterunt dorsum. Sicut patet de illis, qui in æstate receptis fructibus statim recedunt, & vertunt dorsum. De canonicis cathedralibus, q intrant, vt hēt distributiōe, sed statim vertunt dorsum, & recedunt. Et breuiter quasi oēs moderni Ecclesiastici, & religiosi, & seculars vertunt dorsum Christo, & vilitati Ecclesie & bonis spiritalibus. Iuxta illud Hier. 2. Dorsum nō faciē verterunt ad me. Et idè verè Dñs ostendit dorsum suum: qa. i. nō vī de eis curare: qa dimittit eos in manus Principum & tyrānorum, q persequunt & infestāt. Vñ ipse dicit Hier. 40. Dorsum, & nō faciē ostendā eis in die perditionis ipforū. n. dicit Dñs. Ili igitur sunt abominabiles Deo & mundo: qa hodie Ecclesiastici pp malam vitā suā, nec diligunt, nec reputant ab aliquo. Idè de talibus dicit Mala. 2. Abominatio facta est in Israel & in Hierusalem: qa contaminauit Iudas sanctificatiōe Dñi, qui dilexit, & habuit filiā alieni Dei. Iudas cōsentes & glorificās signat Ecclesiasticos, q Deum debent glorificare, & peccata populo confiteri. Alienus aut Deus est mundus, qui a nobis sicut Deus colit, cum rī deberet, vt alienus repelli. Filia autē istius est prosperitas. In Israel igitur & in Hierusalem. i. in Ecclesia, qd dicitur Israel videns Deum, per discretionem, & contemplationem: dicit Hierusalem pacifica per concordiam & fidei vnionem. Et hodie pro certo magna abominatio. Quare? Quia certe Iudas. i. personę ecclesiasticę cōtaminant hodie per sua vitia, & peccata totā sanctificationem Dñi. i. totum statum ecclesiasticum. Et hoc, quia certè ipsi diligunt filiam alieni Dei. i. prosperitatem quam deberent alienam reputare, & refutare. Sed pro Deo, quæ est causa, quare ista quatuor genera hominum hodie committunt tot abominationes? p certo, quia ipsi vñ credere, q Dñs reliquit terram, & q Dñs nō videt. Non. n. vñr imaginari, q Deus eos videat, nec q eos puniat in futurum. Dicunt. n. Illud Iob 37. Nubes latibulum suum, nec nostrā considerat. Abominationes ergo sunt Deo mali

mali ecclesie feruitores, malorum diuinitu colutores, vanæ lætitiæ sectatores, & mali seculi prædecessores. Vnde de muliere ebria sanguine martyrum Iesu, qui portabat vasculum plenum abominatione, &c. ¶ Si autem vis notare dic, quod apud Deum & homines abominabiles reputantur

Fallaces mercatores, De malis mercatorib. dñ. Prou. 10. Mendaces locutores, Abominatio apud Dñm pondus, & Mordaces detractores, pondus. De mendacibus dñ. Prou. 11. Dolosi seductores, 11. Abominatio Dño labia mendacia. De detractoribus dñ. Prou. 24. Sanguinis effusores, Abominatio Dño detractor. De de Superbiæ Sectatores, Abominatio Dño detractor. De de Luxuriæ possessores, acceptoribus verò dñ. in Psal. Virum Crudelitatis actores, sanguinū & dolosum abominabit Infidelitatis fautores. Dñs. De superbis dñ. Hester 14. Tu scis, q̄ abominer signum superbiæ, & Prou. 16. Abominatio Dño ois arrogas. De impijs, & crudelib. dñ. Prou. 16. Qd̄ abominabilis Dño vita impij. De hæreticis & infidelib. dñ. 3. Regū 21. Quod ille malus Rex factus est abominabilis tñ, q̄ sequit̄ Ydola. De luxuriosis verò dñ. Ezech. 22. Abominationem in vxorem proximi sui potissimè aut peccatum contra naturā est abominabile et apud alios peccatores. Sicut. n. dicit̄ medici, q̄ colera in naturalis. f. colera nigra ita est vilis & corrupta, q̄ et mufca nō tangit, sed abominant̄ ipsam. Sic verè et ipsi mali peccatum innaturale, & sodomiticū detestantur. vnde Leuiti. 18. Cum masculo non commiseris coitu femineo, q̄a abominatio est. Et breuiter multis viris abominabilibus & multis vitiorum abominationibus est hodie plenus mundus, & etiam Ecclesia Dei status. Hæc. 16. Abominacionibus impleuerit ciuitatem meam. Et idè quia viri abominabiles Dñi, abominari videntur. Iuxta illud Iob 19. Abominati sunt me quidam consiliarij mei. Non est mirum si ipsos abominatur, & si eos præ ceteris detestatur. vnde in Psal. Iratus est Dominus furore in populum suum, & abominatus est hæreditatem suam. Et hæc de abominatione sufficiunt.

Abortiuus. Nota, q̄ ille abortiuus dicitur, qui ex vtero matris nascitur mortuus. Et sicut possum pendere, signat tripliciter in scriptura. Signat enim Mortalem conditionem, nem. Vita. n. præfens est ita bre Peccati infectionem, seu vultus & misera, q̄ quasi v̄m̄ mortis corruptionem, anteq̄ nasci. Iuxta illud. Sap. 5. Humilitatis dilectionem. Nos statim nati defimus esse. Et idè bene potest hoc abortiuo cadaveri cōparari, & maxime per peccatū originale ante moriturū nascatur. Vnde Iob deplangens istam miseriam dicebat Iob 3. Quare nō in vulua mortuus sum? Sequitur. Nunc. n. dormiens miserem, aut sicut abortiuum absconditum non subsisterem. Item signat peccati infectionē. Peccatum enim mortale est sicut malus fetus, qui mortuus & corruptus in opus nascitur ab ipso vtero volitatis, sicut ex multis causis mulier parurit abortiuū, sex tonitruu concussionem, ex lapidis percussione, ex sanguinis effusione, seu mutatione, vel intuitione, ex herbarum cōfectione & deliberata machinatione. Sic anima fetus boni propositi, quod concepit, emittit mortuum per peccatum in vtero voluntatis, & spiritualiter multis causis, scilicet, Per tonitruum diabolicæ tentationis, Illa. n. oia abortū Per percussione timoris & turbationis, spiritualē faciūt, Per euacuationem sanguinis, id est bonum propositum Per obliuionem Dominicæ passionis, & tum occidunt, & Per cōfectionem malæ doctrinæ & fetum mortuū. i. erroneæ eruditionis. mortale peccatū emittunt. Signat igitur peccati infectionem, seu operis imperfectionem. Nume. 12. Obsecro Domine ne imputes nobis hoc peccatum, nec fiat hæc quasi mortua, & vt abortiuū, qd̄ proijcit. Et idè peccatori necesse est, q̄ bibat de fonte Lempnas, q̄ est in Archadia. De quo dicit Iſido. q̄ conceptus adunat, & q̄ virtutē receptiuā inuans nō sinit fieri abortū, talis fons est lachrimatio, vel deuotio. elemosyna, vel cōpassio: quia pro certo qui istum gustauerit, & habuerit abortiuum peccati, seu imperfecti operis nō faciet, sed conceptū boni propositi retinebit. Iob 21. Bos eorum peperit, & nō abortiuū, Vacca peperit, & non est priuata fetus suo. ¶ Item dico, q̄ signat humilem deiectionem: quia. f. humilis se reputat abortiuum, inquantū. f. videt, q̄ per peccatum originale prius inuenitur mortuus quā sit natus. Et inquantū vili cōditioni,

& modicæ reputationi naturaliter est subiectus. Vnde Apostolus de seipso dicit. 1. Cor. 15. Nouissimè autem dominus Iesus tanquā abortiuo vifus est & mihi, &c.

Abner. Nota, quod Abner potest mihi significare Malum superiorem, Dico igitur, q̄ signat malum superiorem, riorē: quia. f. Abner fuit Princeps Bonum prædicatorem, exercitus Regis Saul, qui cū debe-Simplicem feruitorem. ret quadam vice custodire Regem dominum suum, obdormiuit & eum in periculo dereliquit. Idè dñ. ei. Filij mortis estis vos, qui non custoditis Christum dñm, sicut dñ. 1. Regum 26. Iste Abner Regem cōstituit Ysbo-feth, nec voluit, q̄ David regnaret, sicut dñ. 2. Regum 2. Item iste auersa hasta occidit Alahel cursorem velocissimum. 2. Regum 2. Finaliter iste fuit à Ioab fratre eius Afahelis interfectus, sicut dñ. 3. Regū 3. Talis p̄ certo signat malos matos, qui hodie principantur in exercitu Ecclesiæ militantis, vel et in mundo; Isti enim sunt dormientes per negligentia, & idè Regem Christum, nec eius Ecclesiā, nec eius pauperes custodiunt vt deberent, p̄ quod mortis filij possunt dici; Illi enim sunt sicut formido in cucumerario, qui nihil custodit, sicut dñ. Baruc. 6. Iſi et Regem constituunt Ysbofeth, qui interpretatur vir cōfufionis: q̄a. f. mali Principes & Prælati cōstitunt hodie Reges & Magistros Ecclesiæ & patrię Ysbo-feth, i. viros confufionis, malos & inuitiles personas, quibus dant officia, & beneficia, tā Ecclesiastica, q̄ mundana. Isti et. f. Prælati & mali Principes occidunt Afahel cursorem velocē auersa hasta. Per hastam. n. intelligit p̄as iudiciaria, quæ dēt esse recta & iusta, rigida, & acuta ad malos puniendū & iustus defendendū. Sed verè istam hastā isti sæpe auertūt & peruertunt, vt possint occidere impugnare, & molestare Afahel, qui interpretatur blasfatio Dei, i. bonos subditos, & simplices, q̄ sunt Dei plasmatio & creatura, qui velociter ad Paradisum currūt, q̄a. f. isti auersa hasta. i. corrupta iustitia, & sub dissimulatione iudiciariæ p̄as imponunt callias, exactiōnes & subuentiones, bonis subditis atq; iustis, ipsos et sæpe ad literā interimunt & occidunt. Sed verè frater eorum Ioab. i. Christus in die iudicij vindicabit, & istos malefactores per æternam condemnationē occidet, & vulnerabit. Ioab enim, qui interpretatur pater vel inimicus, signat Deum patrem, q̄ talibus occidetur finaliter inimicus, id est cui liber pauperi & iusto dicit Dñs Christus illud. Gen. 15. Inimicus ero inimicis tuis, & affligēs te affligam, signat igitur malum superiorē. ¶ Secūdo dico, q̄ signat Christum mediatorē. Abner enim interpretatur, pater lucidus, vel parris lucerna. Iste sicut dñ. 2. Regum 3. Adducit ad David vxorem suam Michol: quia à patre suo Saul, alteri viro fuit nupta, voluit etiam totum Israel subiugare David. Sed timens Ioab, quod David faceret eum Magistrum & Ducem exercitus sui, occidit eum in dolo quasi pacificē consules cum eodem David est Deus pater: quia David interpretatur vultu desiderabilis & manu fortis: quia scilicet Deus pater est miserabilis. f. quantum ad bonos misericordiam faciendo. Manu fortis, quantum ad malos iustitiā exercendo, vxor eius est anima humana Christiana, quam sibi per creationem desponauit. Saul, qui est pater istius, signat mūdum, qui Saul interpretatur abutens: q̄a mundus abutitur omnibus bonis sibi concessis, quia. f. iste filiam suam, i. animam vel humanā naturam, alteri viro quā Deo patri. f. vitijs & peccatis copularat. Ioab, qui interpreta-tur inimicus, est Diabolus, qui est humani generis inimicus. Dico igitur, q̄ Abner, id est Christus, qui est Dei parris lucerna, voluit ad David, id est ad Deum patrem reducere vxorē suam, id est animam Christianam, & Saul, id est à mundo cum multis vitijs prostitutam, tunc verò Ioab, id est inimicus Diabolus, vel populus Iudæus sibi inuidens ipsum occidit, & interim procurauit. Vnde Matth. 13. Inimicus homo hoc fecit. ¶ Tertio signat verum prædicatorem: quia quando Abner, id est bonus Prælator, vel bonus prædicator, vel quicumque alius vir perfectus, qui re vera potest dici pater lucidus per honestatem patris, lucernæ per scientiæ claritatem, qui animam vxoris David, id est Christi nectur ad eum reducere doctrinis, scilicet & exemplis, statim adest Ioab, id est Diabolus, qui timet, quod David, id est Christus præficiat istam superiorem Paradiso, sibi arripet per suggestiones & deiectiones, ipsumque percutit per tentationes,

tentationes, & eum occidit per consensus & operationes. ¶ Quarto signat &c. Et sic contra inuidios, qui statim cum vident, q̄ David, id est aliquis Rex vel dominus, vult abneri. aliquam bonam personam præferre, & promouere, statim in dolo & fallacia occidunt eum per falsas diffamationes, bonumque suum impediunt quantum possunt, quia confiderat peccator iustum, & querit mortificare eum p̄.

Abraham. Cum Abraham fuerit summus Patriarca, & Domini specialis amicus, v̄ q̄ per Abraham potest intelligi quilibet homo sanctus, & maxime in officio prælationis Patriarcatus, seu dignitatis ecclesiasticæ constitutus. Abraham enim Deum amauit, & coluit, patriā propriam ad eius mandatum deseruit, Loth captiuum saluauit, & eripuit, proprio filio ipse parcere noluit, sed eum occidere voluit; Terræ sanctæ & incarnationis filij promissionē habuit, nominis mutationem & augmentationem recipere meruit sacramentum circuncisionis accepit. Et tandem in Adæ sepulchro in spelunca duplici feliciter occubuit, sicut hæc omnia parent in libro Genesis in diuersis capitulis. f. a cap. 12. vsq; ad cap. 24. Sic verè per omnia vir perfectus debet Deum amare & colere. Gen. 21. Abraham pluraui te mui. Et sequitur, q̄ ibi inuocauit nomen Dei æterni. ¶ Itē debet quantum ad effectum pro Deo parentes & patriam dimittere, & in mundo sicut peregrinus manere. Gen. 12. Dicit Dominus ad Abraham. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quā mon-strabo tibi: quia. f. boni debent patriam & parentes quōq; dimittere, vt Deo & aīo suo possint liberius intendere, & vacare. Vnde Genesis 20. Abraham peregrinatus est in Geraris. ¶ Item fiat eū Loth, qui interpretatur declinās. i. propriū affectum, quem Rex Babylonis Diabolus vna cum alijs malis regibus. i. cum vicinis per malas complacentias detinebat captiuum, debet liberare & eripere, & proprium filium. i. proprium corpus debet per penitentiam mortis. i. mortificationis & macerationis (si necesse est) stare & Domino inclinare, & immolare, Genesis 22. Vocauit D. us Abraham dicens. Tolle filium tuum, quem diligis Isaac, & offeres mihi illum in holocaustis. ¶ Item debet semetipsum ab omni superfluitate, & vitio, per continentiam circuncidere & purgare, Genesis 17. Abraham non agnata erat annorum quā circuncidit carnem præputij sui. Si talis igitur fuerit, tunc Deus proculdubio nomen etiam per prælaturam temporalem forsitan mutabit & augmentabit, & eum Abraham. i. patrem multarum gentium. i. prælatū & principem nominabit dicens. f. illud Genesis 17. Non vocabitur nomen tuū Abram, sed appellaberis Abraham, quia pater multarum gentium constituit te. Sic et Dñs terram promissionis Paradisi sibi promittet & dabit, & filium suum per visionem beatā eidē cōcabit. Lucæ 21. Iurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrum datum se nobis, & eum cum Adam, id est cū Patriarchis & sanctis in spelunca duplici Paradisi. vbi. f. duplex itola beatis dabitur, sepeliet, & locabit. Genesis 25. Fuerunt dies vitæ Abraham 195. anni, & mortuus est in senectute bona, prouocatus; gratis in spelunca duplici. Talis igitur sanctus potest dici Abraham, ad quē debemus sicut ad exemplar totius perfectionis attendere, & ad imitationem ipsius anhelare. Iuxta illud Esa. 51. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & merito, quia iste fuit in oibus virtuosus. Vnde Genesis 24. Erat autē Abraham senex dierumq; multorum. In quibus quatuor ostenduntur, a quibus iste Abraham commendatur. ¶ Ille. n. habuit firmitatis, & constantiæ fortitudinē. Veritatis & scietiz certitudinem, Pietatis & clementiæ plenitudinem, Sanctitatis & iustitiæ longitudinem. Probat firmitatem verbum substantiuum. (Erat) probat veritatem signum assertiuum. (Autē. i. certē.) Probat pietatē nomē nutritiuū (Abraham. i. pater.) Probat sanctitatē tps duratiuū. f. perseverantiæ senex &c. Dico igit. q̄ iste Abraham habuit fortitudinē, quod ostēdit q̄ dñ. (Erat) quod est verbum substantiuum signas existētiā permanentē, q̄a. f. iste semp fuit in constantia permanens, atq; fortis, & contra tribulationes stabilis, atq; fortis, firmus, similis illis aibus, quæ secūdit Solinum Charitig nominant. quæ quādam soliditatē habent, qua prævalent contra ignes, q̄ per ignes impunē transeunt, & ignes ipsas nō vulnerāt, & affligunt, sed sine detrimēto in ignibus san-ctæ viuunt. Vnde etiam de isto Abraham, q̄ in vbe Chaldeo

rum in igne fuit deiectus, sed sine læsione mirabiliter fuit liberatus. Sic verè viri sancti tantā spiritus constantiā habuerūt, q̄ ignes spūales & corporales. f. Mūdi tribulationes, Auaritia inflammationes, iræ, inuidiæ, & luxuriæ astuaciones fortiter superauerūt, nec eis succubuerūt, sed victorose sine dño sui resisterunt. P. f. igne me examinasti. & non est inuen-ta in me iniquitas, vnde etiam de Abraham dñ. 9. Deus tu elegisti Abraham, & eduxisti eum de vbe Chaldeorum, & posuisti nomen eius Abraham, & inuenisti cor eius fidele coram te. Erat (inq̄) hoc est dictum, q̄ ipse non deficiebat, sed permanens & stabilis semper erat, vnde Iob 1. Erat vir ille iustus & rectus, & timē Deum & rece dens à malo. Et si quis q̄rit, quis erat? vbi erat? ad quē erat? cuius erat? Respondeo ad oīa p̄ hoc verbū, Erat. Quis (inq̄) erat? Respondeo Io. 3. Ipse erat lucerna ardēs & lucēs, vbi (inq̄) erat? Respondeo Io. 1. In mundo erat & mūdus p̄ ipsum factus est. i. reparatus est. Ad quē (inq̄) erat? Rūdo ad illuminandū, ad p̄dicandū, ad docendū. Ioan. 1. Erat lux vera, quæ illuminat omnē hominem venientē in hunc mundū. Cuius erat? Respondeo, Christi. Marci 15. Verè hic nō filius Dei erat. Et breuiter nos possumus cōcludere illud Lucæ 13. Verè hic hō iustus erat. Patet igitur, q̄ hic habuit fortitudinem firmitatis in tolerando. (Erat in-quit.) Quod pro dolor est hodie cōtra multos, de quibus. f. non pot erat, sed fuerat, dicit. quia. f. ipsum non sunt stabiles vel p̄mansui, sed potius inconstantes & defectui. De quo Hier. 4. dñ. Vidi mōtes, & ecce mouebantur & colles & conturbati sunt, Intuitus sum & non erat hō. Et ibidem dñ. A spe xit terram, & ecce erat vacua, & cēlos, & nō erat lux in eis. Illis igit nō erāt, sed fuerāt, quia nō sunt constantes, sed potius desidentes, quia. f. Montes & alti & superiores, Colles. i. medij & collaterales. Homo aīal rōnale. i. clerici & sapientiores. Terra. f. ruiti & inferiores. C. gli. i. luminosi & regulares. In multis patiuntur eclypsim. ita q̄ de multis istorū melius verificat, fuerant, q̄ erant, quia. f. ipsi per inconstantiam cōmouent, p̄ imbecillitatē conturbant, ac si non essent hoies, p̄ ignorantia occultantur, vel obscurant, & sunt vacui ab oī gratia, & nō est lux in eis. i. scientia vel bona parentia. Disquolibet inconstanti potest dici illud Ps. Vidi impium sup-exaltatū & cleuarum sicut cedrus lybanj, trāsū, & ecce nō erat. Sed nō sic iste Abraham, quia proculdubio semper erat. Erat subtilis & ingeniosus, Sed non sic iste Abraham, q̄a Erat diligens & operosus, proculdubio sperat. Qd̄ esset Erat per cōpassionem in- intelligēs & ingeniosus dñ Sa- firmus & viscerosus, piens. 8. Puer erā ingeniosus Erat beatæ Virgini deuotus & fortius sum aīam bonā. Itē & obsequiosus, q̄ esset diligens & operosus patet Prouerb. 18. Qñ appēdebat fundamētā terre cū ipso erā cuncta cōponēs. Itē q̄ esset cōpatiēs & viscerosus pater Io. 4. vbi dñ. Qd̄ erat qdā regulus, cuius filius firmabat Capharnaū, q̄. f. regulus, p̄ ipsum cura venit ad Iesum. Itē q̄ esset Beate Virgini deuotus & amarus pater Io. 11. vbi dñ. Huic erat soror noie Maria. Et breuiter de isto Abraham, q̄ talis & tātus erat, potest dici illud Gen. 13. Erat Abraham diues valde in possessione auri & argenti. Auri dico sapientiæ, & argenti eloquētię vel auri soliditatis, & cōstatiæ & argenti puritatis & cōinē-tiæ. Pater igit, q̄ iste Abraham habuit fortitudinem firmitatis, Erat (inq̄) Iudicij 8. Pater n̄ Abraham tētatū est & p̄ multas tribulationes, p̄batus, amicus Dei affectus ¶ Sed dico, q̄ iste habuit plenitudinē pietatis, q̄ dñ Abraham, qd̄ interpretat̄ pater multarū gētiū. Pater verò, q̄ hēt liberos enutrire natu-raliter est pius, nomē est pietatis. Sicut. n. inter feminas parētes solēt filios diligere, defendere, & nutrire, sic iste subdi-tos, & alios christianos tāquā filios dilexit, ipsoq; docuētis & elemosynis nutriuit, & oratione defendit, iurisdictione præxit. Sed de hoc vide 1. tit. de patre Abraham. Vñ Eccl. 44. Abraham magnus pater iustus multitudinis gētiū nō est inuē-tus similis illi. Et si vis dilata, qm̄ Abraham duos filios habuit, sicut dñ Galat. 4. Et expone quō Prælati bñt subditos bonos & malos &c. Vide eā infra, & inuehe et de malis patrib. q̄ filios deuorat sicut infra. Ita q̄ iā multis potest dici illud Lucæ 3. Ne ceperitis dicere patre habemus Abraham, imo pro certo de patrib. & principib. potest dici illud Ezechiel. 16. Pater tuus Amorreus, & mater tua Cethea, Expone & nota, q̄ iste Abraham fuit Pater verus per ipse consolationem, Diction. Berchorij. B Pater

Pater iustus per morum compositionem, Pater credens per contemplationem, Pater videns per fidem & mentis illuminationem. De istius igitur laetitia & spei consolatione potest dici illud Luc. 10. Abraham pater vester exultavit, ut videret diem meum, vidit, & gaudius est. De iustitia & perfectione dicitur 2. Paralyp. 36. cap. Tu Deus non posuisti penitentiam iustis Abraham, Isaac, & Jacob, qui non peccaverunt, &c. De ipsius contemplatione potest dici illud Genesis 22. Elevans Abraham oculos vidit locum procul. De eius autem fide & illuminatione, dicitur Rom. 6. Creditur Deo Abraham & reputatum est sibi ad iustitiam. Iste est igitur Abraham (inquit) unde de eo possumus dicere illud Io. 8. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham? Patet igitur. Quod iste habuit plenitudinem pietatis. Tertio dico, quod iste habuit certitudinem veritatis, quod ostenditur, cum dicitur: Autem, quod idem est quod certum. In verbo. n. & opere fuit certus, & non mendax superstitiosus aut fictus, nec est hypocrita, seu vanus. Ioannis 8. Ego autem veritatem dico. Sicut enim videmus, quod illud speculum dicitur verum & certum quod ostendit imaginem, prout est in re, siue pulchra fuerit, siue turpis. Sic verum ille verus, & certus dicitur, qui sine qualibet fictione se tale qualis est fateatur. Quod tamen est contra multos, qui sunt similes Polypis, qui dum sunt in mari sepius mutant colorem, induunt. n. (more Camaleotis) formam coloris rei cuiuslibet conuincunt. Ita quod de istis vix potest sciri, quid sint, dum sunt in mari, sicut ait Plinius lib. 14. & 28. cap. Sic verum multi sunt ficti & picti, qui colorem conuersionis mutant, & variant multis, ita quod vix de eis potest sciri, qui vel quales interius existant. Omnibus enim conformare se volunt, & cuiuslibet applaudere, & se bonos ostendere quaerunt, & sic malitiam suam tali colore contingunt, & abscondunt. Isti igitur non sunt specula vera & plana, sed potius sicut specula concava imaginem alio modo, quam sit reddentia, & ostendentia. Ideo cuiuslibet tali personae potest dici illud Ezechiel. 16. fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es in eis, sumptu vestimenta tua multicoloria, & vestita es eis, isti. n. imagines masculinas (id est) bonam conuersionem ostendunt, sed cum ea fornicari dicuntur, pro eo, quod ipsam facilius praetendunt in quantum sub vestibus multicoloribus fictionem suam nequitiam veritatem abscondunt. Non scilicet, quia iste fuit. Autem, ut de isto autem, dicitur illud actum 11. Aperiens autem Petrus os suum dixit. In veritate. Et de isto Abraham dicitur illud Gene. 20. Orante autem Abraham, sanauit Deus Abimelech. Et si vis dilata de isto autem, sicut infra in loco suo. Patet igitur, quod iustus habet certitudinem veritatis (aut inquit) Quarto dicendo, quod iste habuit vel quod nos habere debemus longitudinem bonitatis: quia. scilicet diu debemus perseverare in bono, quod ostenditur, cum dicitur Senex, in bono. n. debemus senescere vsque ad mortem in bono consistere & manere. Vide primò de sene in bono significato applica & allega, Gene. 25. Abraham mortuus est in senectute bona. Patet igitur, quod quilibet spiritualis Abraham, debet habere longitudinem in perseverando, certitudinem in perorando, plenitudinem in miserando, fortitudinem in tolerando. Iste est igitur Abraham, ad quem debemus attendere, cui debemus obedire, & eius nos conditionibus debemus conformare. Attendere dico sicut ad exemplar virtutum. Unde illud praedictum Esa. 51. Attendite ad Abraham patrem vestrum. Obedite etiam, quia pater multarum gentium, prima. Per. tertio. Sara obediebat Abraham. Conformare in super sicut regulam omnium bonorum. Io. 8. c. Si filij Abraham estis, opera Abraham facite. Et sic patet quomodo per Abraham potest intelligi populus Iudaicus, in quantum. scilicet circumcissionem tenuit. Gene. 17. Et in quantum Arietem haerentem cornibus. i. Christum in cornibus Crucis positum immolauit. Gene. 22. Sed de hoc vide alibi.

Abbreviare. Vide ubi breuitas.

Abs. Nota, quod Abs (ut communiter) sumitur, pro a, separatiuo, sicut illud Psalmista. Perdidisti omnes, qui fornicantur abs te. Et Marth. 5. Erue eum, & projice abs te. Vide de hoc supra de A, & de Ab.

Abfalon. Nota, quod Abfalon multipliciter signat in scriptura, significat. n. Demonem prodiosum, subditum ambitiosum, humile religiosum, Dei filium generosum

vel gloriosum, Iunenem luxuriosum, Hoimem pniciosum. Signat (dico primò) Diabolum plenum deceptione. Abfalon. n. Amò fratrem suum ad conuiuium vocauit, & occidit, & tandem patrem suum de regno fraudulenter eiecit. ut h. 2. Regum 13. & 15. Sic Diabolus fratrem suum hominem ad conuiuium gula, vel mundi prosperitatem vocat, ubi per multa vitia ipsum necat. Patrem verò suum. i. Deum de regno suo. i. de cordibus fidelium quotidie eiecit, & ibi loco ipsius regnum sumit. 3. Regu 16. Irruens Zabrie percussit Hela & regnavit pro eo. Et sicut ille ut patrem eieceret amplexans & osculans populum sub specie boni alliciebat dicens. 2. Regum 17. Quis me constituat iudicem super terram? ut iustitiam iudicet? Sic diabolus populum ciuitatis, id est sensus corporis medianibus oculis suggestioni & delectationum decipit, & sic sub specie boni trahit hoies ad consensum, ut super eos sumat regnum. Iob quadragesimo. Ipse est Rex super oes filios superbiae. Et sicut iste foedauit concubinas patris, pp quod David eas abominans, amplius non cognouit, sed in domo separata habitare coegit. Sic diabolus, aias Christi spò fas inficit, pp quod ipse abominatur, & refugit, & in domo inferni se parat, & demergit. Pf. Abominatus est hereditatem suam. Abfalon. n. in interpretata amaricatio: quia. f. & Diabolus & mundus amaricatione culpam & poenam finalis introducuntur. Iste. n. fuit, sicut Auiceps, qui vocat autem ad pabulum, ut occidat. Sic verò Diabolus aiam ad mudum, pspersa. Na Abfalon volens occidere Amon fratrem suum parauit sibi conuiuium maximum, sicut conuiuium Regis. Cumq; Amò satis bibisset occisus est a feruis Abfalon. Dixerat. n. Abfalon feruis suis. Obseruare vsque cum temulentus fuerit. Amon vino percussit & occidit, nolite (inquit) timere, ego sum qui precipio vobis. Roboramini & estote viri fortes. Abfalon igitur est Diabolus, qui nihil aliud est, quam amaricatio animarum. Amon autem, qui interpretatur dolens, id est homo, qui est frater Diaboli, quia. sab eodè patre. f. Deo creati sunt ambo, qui è dolens & flebilis in hac vita potest dici. Ideò potest dicere homo illud Iob 30. Frater fui Draconum & socius Strutionum. Sic est tñ, quod iste Abfalon semper desiderat per culpam & poenam occidere fratrem suum. h. hominem. Et ideò pro certo ipse, quando parat conuiuium sibi, id est festum mundanæ prosperitatis, vocat eum ad delicias, diuitias & honores, ubi cum vino & ceteris mundi bonis scientijs, & delictijs ebrius fuerit, temulentus & repletus subito dum non aduertit, veniunt feruis Abfalon. f. mors, & infirmitates, quæ ipsum vulnerat, & occidunt. Esa. 26. Subito domum non speratur veniet contritio eius, frater. n. fratrem suum venatur ad mortem, sicut dicit Michea septimo. Vel expone ad literam contra proditores, qui homines vocant ad domos, & ad conuiuia sua, ut ipsos sub specie amicitiae possint decipere. Vel pone contra vitium gulae. Et pone, quod Draco tunc inuadit Elephantem, quando videt eum potu grauidum, & cetera, sicut supra de abstracta hi. Figura de Abfalon Diabolus, qui quando in conuiujs, & epulis videt hominem temulentum, & ebrium statim precipit feruis suis, id est tentationibus carnis & mētis, ut ipsum inuadant, & malos consensus, & actus eum occidant. Bene igitur consulitur Prouerborum 23. Noli esse temulentis conuiujs peccatorum. Bene ergo dicitur secundum Regum 13. cap. Cum temulentus fuerit Amon, percussit eum, & interfecit, verba sunt ipsius Abfalon. Signat (dico) Diabolum plenum proditione. Secundò dico, quod Abfalon signat malum subditum plenum ambitione, sicut Iupiter (secundum Poetas) fingitur patrem suum a regno explicuisse, & hoc quia cum Saturnus, qui est supra, habeat circulum altiore, Iupiter quandoque vsque ad illum circulum attingit, ac si cum Saturno iutare vellet, ipsumque expellere, de propria mansione. Tales sunt multi mali in Ecclesia, qui cum Saturno, id est cum Prælato, & superiore semper volunt iutare, scilicet rixis, contentionibus, discordijs, & querelis, ipsumque per ambitionis vitium de suo circulo, id est officio vel beneficio expellere, ut ipsum valeant vsurpare. Figura, secundo Reg. 15. vbi dicitur, quod Abfalon filius David ab exilio rediret applaudere venientibus ad curiam patris, ipsosque osculabatur, & demulcebat ut ipsum in Regem eligerent, patremque suum deponerent, & fugerent. Et sic factum est, ut patrem proprium de Regno deiecerit. Sic verò sunt hodie multi falsi, & malitiosi, quod quamuis pater eorum, id est, prælati superior sit David, id est bona

bona persona & perfecta, quousque et ipsos ab exilio. i. a statu paupertatis eduxerit, ipsosque promouerit, ipsi ambiunt ad regimem, officium, & beneficium eius. Et bene accidit, quod fraudulenter osculatus & applausioibus atrahit corda aliorum, & faciunt sibi curris & equites. i. faciunt sibi partes, aggregant ad se & ad sua vota aliquam partem Ecclesie collegij, vel conuentus, & tandem faciunt conspirationem contra patrem & prælatum suum, pugnantque contra eum per lites, afflictiones & controuersias, ipsumque; quandoque, de regno. i. officio suo, deponunt, & regnant loco eius. Unde dicit Michea 7. filius contumeliam facit patri & inimici hominis domestici eius. Signat igitur subditum plenum ambitione. Tertio dico, quod signat peccatorem plenum rebellionem, vel infectionem. Sicut enim dicitur. 2. Regum 18. Abfalon ut obtineret regnum contra patrem debellauit. Sed dum esset in regno vel in prælio adhæsit, fratribus cuiusdam arboris, & ibi remansit suspenus per cesariem capillorum, & tandem venit Ioab, qui inuenit eum sic haerentem, & infixit tres lances in corde eius, & sic mortuus est sicut dicitur 2. Regum. 18. Abfalon est peccator, qui amaricatio est animæ suæ propriæ per æternam damnationem, quam sibi procurat. Iste igitur, ut habeat regnum & gloriam huius mundi præliatur per vitia & peccata contra Deum, id est contra Deum patrem suum. Itaque quandoque, accidit, quod ipse in mundo isto inuenit arborem mundanæ prosperitatis, cui. f. statim adhæret eum capillis. i. cum afflictionibus & desiderijs mentis suæ, quæ est a capite, id est a corrupta intentione progrediuntur. Sed verò quando Ioab, qui interpretatur inimicus. i. Diabolus, videt hominem sic haerentem arbori prosperitatis, ipse pro certo statim infigit in cor eius tres lances. i. tria genera peccatorum. Prima lancea est mala consuetudo, qua. f. homo paulatim defleuitur ad peccatum. Secunda lancea est obstinatio, qua. f. homo indurat in peccato, & quasi vbi sibi impossibile quod resistat. Tertia autem lancea est desperatio, qua. f. homo corporaliter desperat se posse saluari, & quasi vitur presentibus ut æternis, & quasi sperat in futurum damnari, & in hoc seculo facit omne malum, quod potest, & sic finaliter per damnationem æternam interficitur. Ideo dicit Ecclesiast. 26. A tribus timuit cor meum, & in quarto facies mea mecum. signat igitur peccatorem. Quarto Abfalon signat Christum, vel etiam virum iustum plenum, perfectione Abfalon sicut dicitur 2. Regum 14. Filius regis David fuit pulcherrimus, quia a planta pedis vsque ad verticem non erat in eo vlla macula. Cesaris enim etiam habebat pulcherrimam, quæ a mulieribus singulis charissime comparabatur. Abfalon, qui interpretatur pater pacis, signat viros pacificos & perfectos, qui sunt filij regis Christi, quia sicut dicitur Mar. 5. Beati pacifici, qui filij Dei vocabuntur. Et maxime bonos ecclesiasticos, prælatos, & religiofos: quia isti debent esse ita puri, sancti, & mundi, quod nulla peccati macula debeat in eis apparere, nec in capite intentionis, nec in pede affectionis. Capillos etc. exterior conuersationem & appareriam debent habere pulcherrimam & honestam, intantum quod mulieres, id est viri seculares & imperfecti ipsam possint vbi sibi necessariam vendicare & permutationem & exemplum sibi appropriare, & et comparare, ut de talibus possit dici. Sine macula sunt ante thronum Dei Apoc. 14. Vel dicitur quod Abfalon est Christus filius Dei patris &c. sicut supra. Et pone sicut Abfalon occidit Amon in vindicta Thamar sororis suæ, quam ipse corruerat, sic Christus Diabolum, qui occidit animam per peccata, in iudicio condemnabit. Et sicut Abfalon adhæsit ramis a Ioab, interfectus est. Sic Christus adhærens Crucis a Iudeis occisus est. 2. Regu 18. Abfalon filius regis mortuus est. Quintò dico, quod Abfalon signat luxuriosum iuuenem cum leui conditione: quia. f. iste erat pulcherrimus, capillis plenus, & sine macula, sic luxuriosus iuuenes pulchri, & compti, & in capillis curiosi, qui. f. sunt apud fatuas iuenculas multum chari.

Abfcondere. Nota, quod abfcondere, id est, quod partem a parte diuidere, & maxime, quando talis diuisio sit gladio mediata. Possumus igitur notare, quod abfcondere sumitur & in bono & in malo. Abfcondere mortalitatis, Abfconditur igitur vita per mortis necessitatem. Unde Esa. 53. Abfissus est de terra viuens sagittatis, & tium. Mors enim sicut scissor pannorum, qui peraguntur, scilicet illud, quod multo labore & diuturno tpe orditur, subito rumpit, & scindit, quia vitam hu-

manam multis diebus, & laboribus compositam mors subito diuidit, & scindit. Abac. 3. Abfcondetur de oculis Pecus, unde Esa. 38. Præcisus est velut a rexente vita mea, dum adhuc ordiret succidit me. Mors enim est sicut Securis Dei, cum qua in sua mundi succidit arbores & ramos, id est personas, & status eorum, figura. Dan. 4. Vbi arbor pulcherrima, & rami ipsius succi. Vbi dicitur. Succidite arborem & præcisidite ramos eius. Secundo abfconditur, & corrumpitur gratia, per culpam iniquitatis, peccatum. n. est gladius Diaboli, cum quo abfcondit cordam diuini gratiæ, cum qua nauis animæ est ad portum salutis ligata, ut per mare huius mundi, per vana desideria fluctuare cogatur: & ut finaliter, per mortis æternæ periculum confringatur. Actum 17. Abficerunt milites funes scaphæ. Sicut enim dicit Plinius. Fœmine palma non fructificat, nisi palma mascula sit coniuncta, quod si quod masculam abfcederit, fœminea sterilefcit. Sic verò cum Christus, & anima sit sicut palma mascula, & femella, ista est veritas, quod nisi sibi Christus per peccatum abfcondatur, statim ista semina, id est aia a fructu bonorum operum defecatur ita, quod peccatores possunt dicere illud, Ezechiel. 37. Aruerunt ossa mea, perijt spes nostra, & abfcessi sumus. Ista est igitur abfessio, quæ sunt per culpam, & iniquitatem. Sed circa hæc nota, quod aliqui habent, abfessum caput rectæ intentionis, abfessam inuam bonæ operationis, abfessam autem obedientiæ, & audicionis, abfessum cornu potentie & iustificationis, abfessam vestem Dei vnitatis, & communionis, abfessos pedes bonæ affectionis. Illi, qui habent caput abfessum, sunt mali: iost, qui. f. in nullo actu, cum bona intentione procedunt, figurati in Holoferne. Iudic. 13. Cui quaedam mulier caput abstulit, dum dormiret, quia. f. mala mulier malitia abfcondit capita, id est intentionem debitam iniquorum. Unde 2. Reg. 20. Abfessum caput Sibæ filij Bocri proiecerunt ad Ioab. Item illi, qui habent abfessam manum, sunt defidiosi, qui. f. nullum bonum operari volunt, ac si rectè haberent manus abfessas, figurati in Dagò Idolo. 1. Regum quinto. Quod fuit inuentum super Limen ostij templi sui, capite, & duabus palmis abfessis, quia. f. defidiosi & pigri, (ac si esset. Idoli insensibile) sine motu videtur manus, & palmas, id est executionem bonorum operum, & etiam caput bonæ conscientie perdidisse. Daniel. 2. Abfessus est lapis de monte sine manibus. Item illi, qui habent aurem abfessam, sunt obstinati, & litigiosi, qui. f. aurem debite attentionis, & obedientie, & audicionis non habent, similes Orphee, qui, cum Rex Persarum tantus fuisset, & cum a concubina proditus esset aures habere abfessas, Regno pulsus, & occisus est, ut dicit Iustinus lib. 1. quia scilicet regnum Paradisi mereretur perdere, qui auribus obedientie dignoscitur. Figurati in illo seruo sacerdotum, cui Petrus abfcedit auriculam eius dexteram. Petrus enim dicitur a Petra potest, significare Diabolus: quia petreus, & obstinatus existit, qui. f. obstinatus, aurem dexteram. f. voluntatem audiendi spiritalia, & obedientiam tollit. Aurem tamen sinistram, id est voluntatem audiendi cantilenas, & alia inutilia eis dimittit. Ezech. 24. Nasum tuum & aures præcisidit. Nasum dico deuotionis, & aures audicionis. Itè illi, qui habent cornu abfessum, sunt imbecilles, prælati, & delitiosi, qui, scilicet, cornu potetie, & audaciæ perdidit. Hierem. 48. Abfessum est cornu Moab. Item illi, qui habent vestes abfessas, sunt Schismatici & perniciosi, qui scilicet vestem Christi inconfutibilem, id est Ecclesiam, per scismata, diuidunt, & abfcondunt. Figurati in David, qui abfcedit oram clamidis regis Saul in spelunca. 1. Regum 24. qui. f. Hæretici in speluncis, & abditis, ubi. f. tenet sua conuenticula, præcisidunt clamidem regis Christi, id est Ecclesie viuicem, peiores illis, qui cum crucifixerunt, qui. f. tunicam eius in confutibilem scindere, vel diuidere noluerunt. Figurati etiam in illis feruis Saul, quibus Rex Amon præcisidit vestes, vsque ad nates. 2. Regum 10. Quia verò scismatici, ita sunt hodie per Regem Amon, id est per Diabolum abfessi, & truncati, & vestis suarum Ecclesiarum, ita est diuisa, quod ipsorum manifestè apparent omnia pudibunda, & vilitas, seu miseria sui status. Primo Paralipomen. decimono. Præcisidit tunicas eorum a natibus, ideo David dicitur. 1. Regum 24. Quod ipse percussit cor suum eo quod abfcedisset oram clamidis Regis Saul. Item illi, qui habent pedes abfessos sunt odiosi, qui scilicet, pedibus bonæ affectionis

tionis carent, ita q̄ mentem suam ad charitatem aliquem diligendum non transferunt, neq; portat. Figurati. n. 2. Mac. 7. Vbi rex pessimus Antiochus linguam, manus & pedes, Machabæo præscindit, quia. s. malus Rex præscindit illis linguâ bonæ locutionis, manus bonæ operationis, pedes bonæ affectionis. Sic igit patet, q̄ diuersimodè abfconditur, & rûpif gratia per culpâ iniquitatem, quod est secundum. ¶ Tertio dico, q̄ abfconditur mala societas, vel etiam culpa & iniquitas per prudentiâ & sagacitatē. Rami. n. superflui abfconduntur de arbore, vt fructificet. Membrū putridum scinditur de corpore, ne infectionē multiplicet. Ir. firmitas abfconditur à carne, ne hominem occidat. Sic prælati debent abfcondere de corpore Ecclesiæ personas corruptas & præcipuè hæreticos, ad Gal. 5. Vtinam abfcondantur, qui vos conturbant. Homo èt debet à mente sua abfcondere malos mores & conditiones vitiofas. Ecclesiastici. 10. Breuem languorē præscindit medicus. Iô de mala muliere dicit Ecclesiastici. 25. A carne tua abfconde illam, ne semper te abutatur. Et de mala operatione dicit Matth. 9. Si manus tua scandalizat te, proijce abs te. Abfconditur igitur malum per prudentiam, & sagacitatem.

D Quartò dico, q̄ abfconditur damnatus per iustitiam & severitatem, sicut enim membra putrida abfconduntur & in sterquilinum eijciuntur, sic damnati à congerie bonorum tollentur, & in inferni sterquilinum ponuntur. In corpore Serpentis si diuidatur pars, quæ remanet, cum capite, viuit; pars verò abscissa moritur, quamuis diu respicitare, palpitare, & se mouere seruat. Serpens est Christus s̄m Augustinum in sermone. Corpus eius est congeries oim Christianorum. In iudicio igitur illi, qui remanebunt cum capite, i. cum Christo viuent in æternū. Illi verò, qui per sententiã ab eo præscinduntur. Simprobi & reprobi (quibus dicitur, Ite maledicti in ignem æternum,) moriuntur. Et cum per remorsum conscientie semper palpitare noscentur. Ideò de tali abfscissione damnatorum dicit Esaiæ 18. Abfcondentur, excutientur, & relinquentur aubus montium & bestijs terræ. Sic igitur habetur, quomodo est quadruplex abfscissio. s. reproborum, ini quorum, vicinorum, & viatorum.

A *Abfcondere.* In scriptura accipit multiformiter. Est. n. abfscissio Dei, & hominis Dei, & hæc duplîciter, vna. s. terribilis, & alia delectabilis. Terribilis est q̄ non se abfcondit à peccatorib. Et sic abfscissio idè est q̄ cõteptus, seu abominatio, seu æterna damnatio. Et de hac dicit Deuter. 32. Abfcondã faciẽ meã ab eis; & considerabo nouissimã eorũ. Vel abfscissio Dei idem est quod sua petitio adiutorij & defensionis, & etiam æterna consolatio. Et de hac dicit Iob 14. Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abfcondas me, donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus, in quo recorderis mei. ¶ Item alia est abfscissio hois, & hæc est similiter duplex. s. vna commendabilis, alia vituperabilis. Commendabilis est, q̄ boni de proprijs meritis & viribus non præsumentes se abfcondunt per humilitatem, & fugiunt occasiones peccatorũ. Et de hoc dicit Ioan. 8. Iesus aut abfcondit se, & exiuit de templo. Est èt abfscissio mala & vituperabilis, q̄. s. h. õ abfscõdit se à Deo, & à proximo: A Deo propria peccata ei celãdo. Et de hoc dicit Prouerb. 23. Qui abfscõdit scelera sua non dirigetur in terra. A proximo bona sua ei negando, & ab eo necessitatis tpe fugiendo: & fraudes occulte & fallaciter procurando. Et de hoc Prouerb. 10. 1. Abfcondamus tendiculas cõtra infontem. ¶ Alijs modis, & multis accipitur abfscissio in scriptura, sed hæc exempli gratia sufficiant, & de duobus vltimis aliquid profsequamur. Dico igitur primò, q̄ est quædam abfscissio vituperabilis: & ira est abfscissio, quæ abfconduntur mali, & à Deo, & à proximo, & maximè diuites, qui re vera sunt similes Ericio: quia secundum Arist. lib. 1. de animalib. Et Isido. lib. 11. Ethimol, Ericius est animal spinis vndiq; circumseptum, quæ sunt ei loco armorũ. Nam q̄ à canibus impetitur statim se inuoluit, & abfcondit, spinas èt suas eis objicit, & sic tangi à canib. non audeã. Et istud animal sicut dicit Arist. lib. 3. super alia animalia debilis est auditus. Re vera (charissimi) tales sunt diuites, & peccatores mundi. Primò. n. ipsi habent spinas, pro armatura. Et istæ signant mundi diuitias, quæ pungunt, & sollicitant cor humanum. Signant etiam verba pungrina, iniuriosa & corrosiua, mordacia & detractoria, quibus oibus mundani diuites sunt armati. Ideò potè eis dici il-

lud Iudicum 7. Conterã carnes vestras cum spinis & tribulis deferri. Isti igit quandoq; persequuntur à Canibus, dico temporalibus & spiritualibus. Canes spirituales sunt prædicatores, qui cõtra tales habent latrare & eos corrigere & morderi, & Lupum. i. Diabolum ab oculi dominico effugare. Canes èt temporales sunt principes & prælati: quia etiam volunt q̄q; persequi, & per censuram iudicariam castigare. Sed vere isti optimè se sciunt inuoluere, & abfcondere per multas fallitates, palliationes & excusationes & per hypocriticas fictiones. Nã contra morsuram canum (id est) peccatorũ, & contra eorum correctionem optimè sciunt se abfcondere, & inuoluere, & sua crimina excusare, & in confessione & alias celare, tegere, vel negare, & eis èt spinas. i. mala verba, & pugnacia objicere, & eos quãdoque diffamare. Et propter hæc tales Canes vix audent eos tangere, sicut ad literã videmus, q̄ prædicatores modernis non audent diuitibus dicere veritatem, quia sicut dicit Prouerb. 4. Qui arguit derisorem ipse sibi iniuriam facit. s. derisor. Item quando Canes temporales, id est, mundi principes, & prælati eos volunt persequi, & corrigere pro certo, ita cautè & malitiosè sciunt, se abfcondere, & inuoluere per palliationē suorũ malorũ, contractũ & vsurarũ, & symoniarũ, q̄ etiam vix possunt ab aliquo tangi, & maximè q̄, q̄ vident, q̄ aliqui eos persequuntur, statim obijciunt eis spinas, id est diuitias suas offerendo. s. munera, atque dona. Et fit, q̄ propter suã abfscissionē & spinarum suarũ obijctionem in correcti & intacti ab omnibus dimittuntur. Et ideò tam prædicatores, q̄ prælati, q̄ etiam principes, ceteriq; iudices huius mundi possunt dicere illud, Esaiæ 64. Non est, qui conseruet, & teneat te, abfcondisti faciẽ tuã à nobis. Sed scitis qualiter fit de Ericio, q̄ pro certo quãuis in terra positus optimè se inuoluat, & abfcondat, ita q̄ sua interiora nequeant videri, q̄ tñ in aqua ponit: tunc statim explicat, & extendit, & ostendit, & sic suorũ vilium mēbro- rũ qualitas, q̄ prius erat abfscõditã, reuelatur. Sic verè (charissimi) quamuis mundi diuites & peccatores sint modo in terra, id est, in ista temporali vita mirabiliter inuoluit, & abfcondit, ita q̄ interiora sua vix videntur, aut sciuntur: q̄ tñ in aqua æternæ miserie fuerint in inferno positi & submersi, tunc procul dubio omnia pudibunda sua, omnia crimina & vitia ipsorum omnibus inuentibus apparebunt, quia. s. in inferno & iudicio alter alterius crimina intelligit, & cognoscet. Vnde Esai. 47. Reuelabitur crimentum & ignominia tua, & vñ opprobrium tuũ. Et isti pro certo debili sunt auditus, quia verè nõ possunt audire correctionem verborũ Dei, vel prædicationem. Vnde Hierem. 6. In circumcisã aures omnium & audire non possunt. Habent igitur isti abfscissionem vituperabilem. Iob 22. Omnes tenebræ abfscõditæ sunt. Tenebræ dico, id est mali: & ideò de multiplici abfscissione mala maiorum potest exponi illud, quod dicitur, Iob 18. Exardescet contra eum sitis, abfscõditã est in terra pedica eius & decipula illius super semitam. In qua quidem auctoritate aduertendum est, q̄ mali tripliciter abfconduntur. ¶ Abfconduntur enim per auaritiã & cupiditatem. Exardescet (inquit) contra eum sitis. Per symoniam, & tenacitatem. Abfscõditã est (inquit) in terra pedica eius. Per fraudulentiã & fallacitatem. Decipula (inquit) eius super semitã. Dico, q̄ est quædam abfscissio auaritiæ, & cupiditatis. Et hæc est quando auari ardore acquirendi & habendi, & in summati abfconduntur, scilicet ab hominum frequentia, ne ipsos oporteat aliquam facere largitatem. Abfcondunt etiam sua. s. bladum & vinum & alia, ipsaq; per auaritiã accumulãnt & reseruant, nullã inde elemosynam facientes. 4. Reg. 7. Abfcondent leprosi aurum & argentum. Ideò isti sunt similes Lupo, qui est animal voracissimum, qui cibos, quos non potest comedere, reponit & abfcondit, ita q̄ quandoq; ipsi per diuturnam custodiam computrescunt. Sic verè mundi diuites & auari causa voracitatis auaritiæ, crudelitatis & violentiæ sunt repleti, q̄ cibos, id est bona sua temporalia, quæ eis superflunt, & superfluunt, nõ diuidunt alijs per largitatē, elemosynam, & pietatem, imò pro certo ipsa abfscõdit, & reseruant, & continuè accumulãnt, & augmentant. ita q̄ quandoq; totum corruptuntur, & putrescunt propter nimiam custodiam. Et ideò isti sicut Lupus viuunt de sanguine animalium innocentem, sic verè tales auari excoriant, & ex-hauriunt innocentes, pauperes, & vicinos, & eorum carnẽ & sangu-

& sanguine se satiant, & replent. Et ideò dicit Hier. 5. Percussit eos Leo de silua, Lupus ad vesperã vastauit eos. Isti fuerunt significati Iosue 8. vbi dicitur. Quòd bona Hiero. fuerunt anathematizata: sicut tñ vnus, q̄ dicebatur Achor, q̄ auaritia ductus abfscõdit in terra de bonis illius ciuitatis. s. regulã vnã aureã & palliũ aureũ, quare oportuit, q̄ esset postmodũ lapidatus, s. quia contra Dñi præceptum abfcondit illa bona. Re vera (charissimi) tales sunt multi. Constat autè, q̄ bona ciuitatis huius mundi anathematizata, ex cõcãta, & interdita sunt, & inhibitiũ est nobis, ne aliquis de bonis suis aliquid per auaritiã recipiat, aut abfscõdat. Iuxta illud 1. Io. 2. Nolite diligere mundum, neq; ea, quæ in mundo sunt. Sunt tñ ibi multi. s. cupidi, & auari, q̄ bene dicit Achor, qui interpretatur frater tristitia: quia isti fratres & vicinos suos & illos, qui cū eis hñt cõdiuidere, crucificant, & infestant. Isti (dico) de bonis ciuitatis istius, interdita. s. mundi, abfscõdunt per auaritiã, & recludunt, & aurum & argentum sine necessitate accumulãnt, & reseruant contra Domini voluntatem. Quapropter finaliter accidit, q̄ à Dei sententiã, & temporaliter, & æternaliter puniuntur. Vnde Matth. 25. Abiens fodit in terram, & abfcondit pecuniam Dñi sui. Est igitur in istis abfscissio cupiditatis in acquirẽdo. Contra eum (inquit) exardescet sitis. Vnde Esaiæ 9. Multitudo eorum sitis exaruit. ¶ Secundo est in eis abfscissio tenacitatis in reseruando. Abfscõditã est (inquit) in terra pedica eius. Dicit ille Plinius lib. 29. c. 6. Quod Pauo habet feces medicinales, & quia Pauo inuadet saluti hominum, ideo stercore egesta quantum potest abfscõdit, dato quod ei aliquam utilitatē amplius non faciant: quia non vult, q̄ homo exinde utilitatem aliquã fortiat. Idem facit Ceruus de cornu suo dextro, quia cum sit medicinale ipsum quantum potè abfcondit, ne homini proficiat, quibus nihil possit proficere sibi ipsi, sicut p̄ in illo libro. Verè tales sunt parci & tenaces huius mudi, habet. n. diuitias, quæ diuntur cornu dextro, & quæ dicuntur stercore. Ista. n. cum proprie sint stercore s̄m Apostolum Philippens. 3. Omnia (inquit) reputaui quasi stercore, & tñ sunt cornua diuitum & potetum, quibus medianibus, in superbia esserunt, & ab eis pauperes impetuntur. Et iste pro certo possunt esse viles & medicinales pauperib. & egenis. Sed verè isti vñ inuidere eorũ utilitati: quia isti sua cornua & stercore, de quibus tñ ipsi nõ percipiunt, aliquã utilitatē: quia. s. parcitate non audent eis viciã abfcondunt, seruãnt, & recludunt, q̄ non possunt ab aliquo reperiri: quod ostenditur cū dicitur. Abfscõditã est in terra pedica eius. Diuitiã autem dicitur pedica: quia. s. pedes. i. affectus diuitum ligant, irretiunt, atq; tenent. Et tales pedicæ. i. talium diuitiã pro certo abfconduntur ab eis in terra. i. in occultis latibulis & secretis. Ideò isti possunt dicere illud Matth. 25. Abij & abfcondi talentum tuum in terra. Tales sunt figurati in illis leprosis. 4. Reg. 7. vbi dicit, q̄ quidam viri. s. quattuor leprosi intrauerunt in castra Regis Syriæ: & ibi biberunt, & comederunt, & ibi aurum & argentum & vestes plurimas inuenerunt, quæ statim abfcondunt. Sic verè isti lepram diuitiã patiuntur, quæ ad modum lepræ ad posteros transmittitur: quia. s. vsurarius docet filios suos vsurare, raptos suos rapere, fraudator fraudare. Isti dico, q̄ intrant tabernacula & castra huius mundi, pro certo bibunt, & comedunt diuitias infinitas, ita q̄ efficiuntur pleni, diuites, & saturi. Sed pro certo illud, q̄ ipsi nõ possunt comedere, nolunt alijs distribuere, sed magis volũt abfcondere, & seruare per vitij parcitatis. Et sic bene dico, q̄ est quædam abfscissio tenacitatis in reseruando. Hier. 13. Tuli lumbare de loco, in quo abfscõderã, & ecce computrescit: ita vt nulli vsui aptum esset. ¶ Tertio dico, q̄ est alia abfscissio fallacitatis in fraudando. Et ista ostenditur, q̄ dicitur. Decipula eius sup semitam. Decipula dicitur decipiendõ: quia. s. in spiritualibus & in corporalibus aliqua abfscõduntur: vt talia decipiantur. Istud patet in spiritualibus, quantum ad Demones: quia re vera sub multis pallationibus, & fictionibus, fictiones abfcondunt per tentationes, vt ita possint animas defraudare. Peccata èt, quæ spiritualia sunt, sub delectabilibus, sunt abfscõsa. Et ideò vñ, q̄ tam Demones, q̄ peccata sunt similes euidã vermi. s. serpenti, qui dicitur Enidrus: quia sicut dicit Plinius, & Isidorus, in herbis & in luto inuoluitur, & abfconditur, & cū dormit Cocodrillus, illabitur in os eius, & in ventrẽ ingreditur, & sicut sagitta corrodit, atq; perforat ventrẽ eius, & sic suminterficet & occidit, sicut dicit Plinius & Isidorus.

Rectè talis est Diabolus, & peccatum: quia verè isti latent in herbis. i. in delictijs huius mundi, & hoc fit: quia insidiant semper Cocodrillo, in flumio dormienti. i. in illis, q̄ in flumio mundanæ prosperitatis dormiunt & quiescunt, & ideò dum vident eos consopitos in mundi prosperis, ipsi pro certo dilabuntur in ventrẽ eorum, per delectationē & consensum, & tunc corrodent ventrem eorum per malum desiderium, & effectum, ipsosq; occidunt per iniquorum operum complementum. Vnde in Psal. Abfcondunt superbi laqueũ mihi. Ista igitur abfscissio, & deceptio fit in rebus spiritualibus. Sed adhuc dico, q̄ fit aliud in rebus corporalibus: quia verè vix est aliq; q̄ nõ nitatur in abfscõdito. i. in occulto alios defraudare, patet in vsurarijs & in hypocritis, qui pro certo sunt similes regulo vel Cerastæ, q̄ est serpens venenosus, cornua tñ hñt sicut Muto, & ideò in vjs publicis insidiatur trãseuntib. animalib. Nã totũ corpus abfscõdit, & cornua sua, q̄ depicta sunt ostendit, q̄ èt sunt pulchra & depicta, & ideò bestia, q̄ transeunt nõ aduertit, imò credũt esse corua Mutonem, sed cum propè ipsum fuerunt, non Mutonem, sed Regulum se ostendit: quia eas interficit, & occidit. Re vera tali modo se abfscõdit vsurarij & hypocritæ & ceteri deceptores. Cum. n. isti sunt reguli. i. peccatores et venenosus, hñt tñ semper aliqd mutonium. s. apparentiam et eloquentiam dulcem simplicẽ et honestam. Et ideò abfscõdunt, et celant corpus suum serpentinum. i. venenositatē suã malè intentionis, et ostendunt illam partem, quam habent inuicem. s. dulcedine falsorũ verborũ et fictã apparentiã, et sic homines decepti credunt eos Mutones. i. simplices, et fideles, appropinquat ad eos eorum societatem sectando. Et tunc pro certo ostendunt esse Regulos non Mutones: quia. fillos pungunt, et inueniunt, et occidunt. Illud patet de vsurarijs, qui ita benigniter se hñt primò ad homines muruando et promittendo, q̄ quasi vñ esse Mutones. Sed verè in fine ipsos pungunt, et exheredant, et se ostendunt esse regulos venenosos, hypocritæ èt et hæretici p̄ suã honestã apparentiam attrahunt ad se et ad sua colla inueniunt mulieres, sicut que ipsarum cõfessores, sed in fine q̄q; accidunt, q̄ ipsi se regulos esse demonstrãt: quia per luxuriã ipsas inneniunt, et impregnant. Item de talibus dicit Gen. 49. Fiat Dan coluber in via, et Cerastes in semita. Dicitur igitur ista abfscissio decipula super semitam, et ideò dicit Hier. 5. Sicut Decipula plena aubus, sic domus eorũ plena dolo. Et ideò de quolibet tali deceptore et hypocrita potest dicere illud Esai. 53. Quasi abfscõditus vultus eius et despectus, quare nõ reputauimus eum. Est igitur quædam abfscissio fallacitatis, quædam abfscissio tenacitatis, quædam abfscissio cupiditatis. Et sic dico q̄ est abfscissio vituperabilis. ¶ Secundo dico, q̄ est quædam abfscissio desiderabilis, & hæc est quando homo abfcondit se per humilitatem q̄. s. non reputat se dignum coram alijs apparere, sicut. n. videmus, q̄ Cuniculi abfcondunt se, ne inueniant, q̄ persequuntur, intrant cauernas suas, vt celectur, et occultentur: quia, si exterius remaneret, essent in periculo, q̄ caperentur, sic verè sapientes quando vident, q̄ mundus vult eos capere ad partem suã, et in prosperis promouere, ipsi debet fugere, et se abfscõdere et in terram et cauernam proprij sepulchri futuri per considerationem intrare. s. mortem propriã cõsiderando, et sic à periculo se sanare. Et ideò consilium cuius bet viro iusto. Esai. 27. Vade populus meus intra cubacula tua, claude ostia tua super te, et abfscõdente modicũ ad momentum donec pertranseat furor meus. In quibus verbis ostenditur, q̄ boni se abfcondunt, per felicitatis meditationē, quia intra in cubiculũ tuum, per prosperitatis detestationem: quia claude ostia tua, per aduersitatis declinationem, quia abfscõdere, quia do. pertran. fu. ¶ Abfscõdamur igitur meditando H felicitatem. Mergulus est quædam auis, quæ statim q̄ ab aliquo imperitur ad aquam fugere confuevit, et in aqua taliter abfconditur, q̄ à suis persecutoribus, nec lædit, nec capiẽt, nec granatur, vt dicit Isidorus. Verè sic debet facere boni et iusti, quia pro certo quãdo patiuntur aliquas persecuciones exterius in hoc mundo, isti statim debent refugere ad aquã et ad voluptatē æternã, et supernæ felicitatis, et ibi per meditationem et cõsiderationem se abfcondere. s. cogitãdo, q̄ s̄m Apostolum Rom. 8. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad æternam gloriã, quæ reuelabitur in nobis. Et sic pro certo nulla exterior aduersitas ipsum poterit superare.

Figura 3. Reg. 17. vbi cum Helyam persequeretur Achab nequissimus Rex Israel, dictum est sibi, Vade contra orientem, & absconde te in torrente Carith, & ibi de Torrente bibes. Carith interpretatur cognatio, & signat torrente & affluentiam gloriæ Paradisi, vbi. scilicet cognatio perpetui amoris & firmitatis. Nam quæ Achab Rex Israel. Diabolus vel aliquis malus Princeps vel Prælatas nos prosequitur, pro certo optimum consilium est, quod fugiamus ad torrentem Carith. id est ad considerationem gloriæ Paradisi, & quod ibi per affectum, & desiderium abscondamur, & quod de isto torrente per contemplationem potemus, & inebriemur, & sic ab impijs non ledemur, & id potest dici Christo illud. Ps. Torrente voluntatis tuæ potabis eos, quæ apud te est fons vitæ. Et in hoc foelicitatis æternæ meditatio ostenditur cum dicitur. Intra in cubricula tua: quia. Paradisus est cubiculum, vbi est perfecta requies & æterna, vnde in Psal. Lætabuntur in cubilibus suis. Abscondamur igitur meditando felicitatem. Psal. Prospexit me in abscondito tabernaculi sui. Secundò abscondamur detestando prosperitatem. Claude (inquit) ostia tua. Videmus. n. quod Bubo, & alix aues nocturnæ, quæ debilem habet visum, detestantur & fugiunt luminis claritatem, & eidem oculos suos claudunt, & ab ea etiam se abscondunt. Charissimi, nos oes sumus aues nocturnæ: quia. visus nostræ discretioni est multum debilis & infirmus. Et idè verè lux & claritas prosperitatis mundanæ nobis non dèet placere, sed pro certo debemus fugere, & horrere, & ei oculos cordis nostri, & ex corporis sensus debemus claudere, & ab ipsa posse nos abscondere, & celare, quia sicut excellens claritas, lædit visum (vnde videmus, quod infantuli, quod debilem visum hnt, à lumine absconduntur.) Sic verè mundi prosperitas humanum visum & sensum corripit, & lædit per diuersa peccata. Et idè est vitæ, quod ab ea abscondamur: quia verè Deus suos infantulos. i. bonos, quos diligit summè, abscondit ab huiusmodi luce. Idè dicit Prou. 27. c. Astutus videt malum absconditius est. Sed heu pro dolor pro certo non sic: quia hodie moderni prospera non detestantur, sed amplectantur, non ea negligunt, sed ea diligunt, non ea scit decet fugiunt, sed ea capiunt, non ea declinant, sed eis totis viribus tribulant, isti sunt similes Papilioni, quod non fugit lumen, imò ipsum mirabiliter frequentat. Et idè circa lampadem taliter volat, quod eius alæ comburantur, & tandem in oleum cadit, & ibidè submergitur. Sic verè mundi, peccatores tñ diligunt lucem mundanæ prosperitatis, quæ re vera nihil aliud est, quod quædam lampas clara & pulchra cito frangibilis & dissipabilis, in qua est ignis diuitiarum, & cupiditatis, & oleum deliciarum & voluptatis, circa eam volitare, ipsamque frequentare mirabiliter delectant. Et idè sæpe accidit, quod alæ lux. i. lux gratiæ & virtutes igne concupiscentiæ comburantur, & ipsi in oleo deliciarum pluxuriâ submergunt, & sic miseri Papiliones dñi in ista lampade non attendunt ardorem, sed splendorem, per ipsam æternaliter moriuntur. Nō sic (charissimi) sed abscondamur à mundi prosperitate. Claude (inquit) ostia tua. i. sensus tuos sup te. Idè de hoc potest dici illud 2. Reg. 13. Eijce eam & claude ostiū post eam. Abscondamur igitur detestando prosperitatem. Tertiò abscondamur deuotando aduersitatem. Abscondere (inquit) modicum, donec pertrahat furor meus, quia verè sapiens quod videt tribulationem bene se solet ad tps abscondere & abscondere. Sed circa hæc nota, quod duplex est aduersitas, vna. scilicet impugnat mentem. Inanis gloria, & vanitas tentationis: quia peruersitas, alia est, quæ impugnat corpus, & ista est tribulationum exteriorum asperitas. Et vere ab vtraque necesse est hominem aliquoties fugere, & abscondere, ne succumbat.

¶ Et primò dico, quod à vanitate debemus nos abscondere, sicut dicit Isido. & Pli. Ceruus quod est pinguis non libenter vadit per vias publicas: quia scit, quod ibi possunt esse multa pericula, imò quantum potest in siluarum profunditatibus se abscondit. Sic verè illi, quod sunt gratijs & virtutibus impingui, non præsumunt de proprijs virtutibus. Et idè ad vijs publicis, à locis, officijs, & statibus cõmunibus, vbi possunt esse multa pericula, multæ vanitates, multæ tentationes, multæque occasiones peccandi fugiunt, & recedunt, & per humilitatem se abscondunt, & ab humanis visibus se absentant, ne forte per inanem gloriâ & tentationem capiantur. Nam sicut videmus, quod candela abscondit & in lanternâ includitur, ne à venti turbibus extinguatur, sic verè boni luminosi, & virtuosus à vèto inanis gloriæ se abscondunt, ne forte lumine suæ perfectiõnis vanitatis, & præ-

sumptionibus flatibus extinguant. Et illud est, quod dicitur Esa. 3. Erit (inquit) quasi vir, quod abscondit se à vento & celare se à tempestate. Sed heu pro dolor multi non sic, quia verè multi moderni non se abscondunt, sed se exponunt, non se absentant, sed se præsentant, non querunt per humilitatem latitare, sed per iactantiam, hypocrisim & vanitatem se aspectibus hominum presentare. Et maxime tales sunt hypocrisis, quod sunt similes barbitonforibus, quod oes bacinos. i. pelues suos lucentes, & fulgètes volent non abscondere, non celare, sed oibus manifestare, sic verè hypocrisis si hant aliqua opera fulgentia & bona, ipsi pro certo non abscondunt ea, sed ipsa per viribus manifestant, vnde exinde ventum recipiant vanæ laudis. Contra illud. Ne facias iustitiam tuam coram hominibus, vt videaris ab eis. Matth. 5. Charissimi non sic, sed pro Deo abscondamur nos à mundi vanitate. Item (charissimi) abscondamur nos à mundi aduersitate, sicut. n. videmus, quod lupus aliquod abscondit se à canibus. donec omiserit, sic verè discretus homo abscondit se bene à canibus. i. à tyrannis & persecutoribus, quousque eorum malitia cessauerit. Exemplo Christi, quod Iudæi voluerunt ipsum lapidare, abscondit se & exiit de templo, & hoc figuratum in David, quod abscondit se à facie Saulis, qui eum querebat interficere, sicut dicitur 1. Reg. 20. Item in Ioas. 2. Paral. 22. quod Achas volebat interficere, sed absconditus est & saluatus. Itè in Moyses, quem Pharaon præceperat interficere, sed duobus mensibus absconditus est, quia verè (charissimi) bonum est cedere malitiæ, & aduersitati, quousque pax fuerit reformata. Nā sicut dicit Moyses post huiusmodi absconsionem factus est legislator, Ioas autè & David facti sunt Reges, sic verè (charissimi) sæpe accidit, quod illi, qui in talibus aduersitatibus se abscondunt, & ad tempus dissimulant, expectant ad magnas dignitates, & ad magna bona finaliter perueniunt & artingunt. Iuxta illud Rom. 12. Nos vos defendentes (charissimi) sed dare locum iræ. Et istud est contra iracundos, fatuos, & superbos, similes Leonis, qui tanta superbia ducitur, quod se à venatoribus abscondere dignatur. Et idè sæpe accidit, quod occiditur, & vulneratur à iaculis venatorum, sic verè multi, qui volunt subterfugere, nec se à tentationibus & tribulationibus abscondere præ superbia. Et idè sæpe accidit, quod ipsi pereunt, & succumbunt, dicunt. n. superbi illud. Iob 13. A facie tua non abscondamur, manum tuam longe fac à me, & formido tua non me terreat. Nō sic, sed abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat furor, vnde Abacuch 3. Ibi abscondita est fortitudo eius. Debemus igitur abscondi (charissimi) aduersitatem deuotando, felicitatem contemplando. Et hæc est absconsio desiderabilis, sicut alia est absconsio vituperabilis. Nota vterius, quod multa sunt alia genera absconsionum. Est. n. absconsio auaritiæ, Verecundiæ, Luxuriæ, Symoniæ, Diuini prouidentie, Aternæ gloriæ, Eucharistiæ, Poenitentia, Et infernalis miserie. Et hæc est quando non abscondit se, & involuit in terra per immoderatū affectum & desiderium terrenorum. Et isti sunt similes Talpis & Cuniculis, qui quasi semper volunt esse inclusi in terra. Nam terra videtur esse ipsorum habitaculum & cubile, sed sæpe accidit, quod infra cauernas suas capiuntur & occiduntur, sic verè (charissimi) sunt auari & cupidi, quia re vera in terra, id est in terrenis & temporalibus taliter se abscondunt per auaritiā, quod ibi videtur esse sua mansio sempiterna. Sed verè sæpe accidit, quod ibi occiduntur temporaliter & eterne. Figura Iosue 10. Vbi dicitur, quod quinque reges absconderunt se in spelunca vna, & statim Iosue apposuit vnum magnum lapidem ad ostium spelunce, ita quod exire, nec fugere nequieunt. Et sic finaliter inde eos extraxit, & occidit. Isti reges possunt significare mundi diuites & auaros, qui hodie quasi totum mundum regunt, quia verè isti hodie se abscondunt in cauernis. i. terrenis diuitijs, atque rebus, per auaritiā & ardorem. Et idè isti includuntur cum quodam magno lapide, per quem ego intelligo duritiem obstinationis eius, & pondus malæ consuetudinis: quia verè Iosue, qui interpretatur dominatio, i. Diabolus, quod talibus dominatur, mundanos diuites in fra cauernam auaritiæ, & amoris terrenorum taliter includit, tantòque pondere malæ consuetudinis eos recludit, quod exinde fugere nequeunt, nec exire, imò in ista cauerna vel spelunca perseuerant vsque ad mortem, sicut ad oculum videmus. Et idè ibi, capiuntur.

capiantur per mortem temporalem, & occiduntur per mortem æternalem. Et de hoc potest dici illud. 1. Reg. 3. Absconderunt se in speluncis, & in abditis, & in petris, & in antris, & in cisternis. Ita est igitur absconsio auaritiæ. Secundò dico, quod est absconsio verecundiæ, quod. scilicet. præ verecundia non vult cõfiteri, vel aliquod bonum opus facere omittit. Et tales sunt similes Leoni. Dicit. n. Hieron. in gl. super Ezech. 19. quod Leo sic capitur, & venatur, dicit. n. quod sunt duæ foueæ. Prima in qua ponitur aliquod delectabile Leoni. scilicet. aliquid cadauer. Secunda fit iuxta, ita quod vna potest intrare ad aliam, & in illa secunda ponitur vna cista seu pedica, quæ facilius clauditur cum intratur. Leo verè famescens videns illud cadauer propter illud habendum intrat in foueam primam, & dum comedere videt, quod non potest exire propter profunditatem foueæ, & tunc intrat in secundam foueam, vnde abscondit, in qua cum intrauerit in cisterna includitur, de qua vterius exire non potest in illa capus detinetur, & in illa foris extrahitur & cæcis & vinculis alligatur. Leo iste (charissimi) est homo: quia sicut dicitur Ezech. 32. Leoni gemitum afflammai te. Fouea prima est peccatum, vbi pro certo semper est aliquid cadauer. i. aliquid delectabile. Secunda fouea est verecundia confitendi, in qua homo facilius ingreditur de peccato, & inde pro certo semper est vna cista seu pedica. i. obstinatio, vel desperatio seu mala consuetudo, in qua pro certo homo statim includit, quod in illa secunda fouea sunt ingressus. I. verecundia confitendi. Dico igitur (charissimi) quod Leo. i. homo famescit per mala desideria pro certo venator Diabolus præparat sibi aliquid cadauer. i. aliquid delectabile. scilicet. diuitias vel delicias, vtpote, quia in cogitatione repræsentant sibi suggestionem aliquam mulierem, vel aliquam p̄dam, vel aliquam pale. Et tunc fatuus Leo pro isto cadauere habendo intrat in foueam peccati, confititur in luxuria, auaritia, vel symoniæ. Tunc autem quando istam foueam multum profundam inuenit, & difficile ad exeundum: quia. scilicet. difficile est exire sibi à peccato, & difficile est carere affectibus delectationibus penitentiam facere, & similia. Tunc verè intrat in secundam foueam, scilicet in verecundiam, & in propositum non confitendi, ibique vult se abscondere, & latere, quia sicut dicit Prouerbiorum 18. Impius cum in profundum peccatorum fuerit contemnit. Et tunc iste includitur in cista malæ consuetudinis obstinationis, & desperationis, de qua amplius non exit. Et idè à Diabolo per temporalem mortem de terra contrahitur & vinculis damnationis perpetue obligatur. Idè dicitur Ezech. 19. De Leone figuratiue. Miserit eum in caueam in cathenis, adduxeruntque eum ad Regem Babylonis, miseruntque eum in carcerem, quia verè cum tales intrauerunt caueam peccati, & verecundiæ, statim ligantur cathenis malæ consuetudinis, & per damnationem æternam ad Regem Babylonis. i. ad Diabolū deducuntur, & in infernali carcere reducunt. Et talis uere conditio absconsio fuit figurata Gen. 3. vbi dicitur, quod Adā & vxor sua postquam peccauerunt se cognoscentes esse nudos, præ verecundia timuerunt coram Domino apparere, & absconderunt se dicentes. Adam. Vocet tuā Dñe audiui, & timui eo quod nudus essem & abscondi me, sic verè (charissimi) Adā, & vxor eius. i. vir & mulier quod peccauerunt mortaliter, & videt se nudos gratijs, & virtutibus, ipsi pro certo timet & desperant se non posse redire ad gratiam, & se non posse abstinere à peccato. Et idè desperant, & proponunt non cõfiteri & abscondit se per verecundia à facie Dñi, vel à facie sui vicarij sacerdotis, & maxime quod vocet Dñi. i. sacram scripturam audiuit dicentem Ezech. 18. Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Idè bene docet Ecclesia. 16. dicens. Non dicas à Deo abscondit. Et merito, quia sicut dicit Prouer. 22. Qui abscondit scelera sua non diriget. Idè dicit in Ps. In iustitiā meā non abscondi. Et igitur absconsio verecundiæ. Tertiò dico, quod est absconsio luxuriæ. Dicit. n. Pli. quod vrsus quod vult coire cum vrsâ quærit locum secretissimū, quia summè verecundus quod vñ in illo actu. Conueniunt autem simul, non sicut animalia bruta, sed sicut vir & mulier. Sic verè luxuriosus multum voluit esse in abscondito & in secreto, quia actus de se est vilis, turpis, & verecundus. Et idè tales loca, & tempora abscondita querunt sibi, quia sicut dicitur Iob. 3. Ois, qui malè agit, odit lucem. Et Iob 24. Oculi adulteri obseruabat calliginem. Vnde Dan. 3. Venit ad Susannam adolefcens, qui erat absconditus & concubuit cum ea. Et cum hodie ista regula fallit in multis, qui ita sunt inho-

neli & inuerecundi, quod luxuriā suā non abscondunt, sed eam iactando & alijs manifestant, de quibus Esa. 3. peccata sua sicut Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Est igitur absconsio luxuriæ. Quartò dico, quod est absconsio symoniæ, & illa cõmittunt illi, qui absconditi non per viā cõem, sed per dona, preces, & munera intrant in Ecclesiam. Et isti fuerunt figura tñ Dan. 14. vbi dicitur, quod cum corā idolo Bel apponeretur quotidie maxima quantitas cibariorum, venerunt de nocte per absconditos meatus sacerdotes, & vxores, & paruuli, qui totum comedebant, & tñ opinio plebis erat, quod Bel ipsa comederet & voraret. Charissimi per templum illud, quod erat in Babylone. i. in confusione huius mundi versatur. Per Bel, quod interpretatur veritas, intelligo Deum, qui est vetustissimus & æternus, vnde dicitur ipse dicitur antiquus dierum. Dan. 7. Qui in templo Ecclesiæ adoratur, colitur, & seruitur. Coram autem isto idolo. i. corā Christo fuerunt antiquitus apposta multa cibaria. i. multa bona temporalia, quibus ecclesia ipsa secularibus est dotata. Et pro certo ad hoc factū est, vt Bel. i. Christus per se pauperes suos ipsa comederet, quia. lista fuit intentio Ecclesiæ, quod Christus & sui pauperes de bonis ecclesiasticis seruirent, & quod boni, quod sunt membra Christi, ibidè promouerent. Idè dicebat Christus Malac. 3. Inferte omnè decimam in horreum meū, vt sit cibus in domo mea. Sed pro dolor illud hodie non sic, quia verè hodie sacerdotes. i. malæ vxores, & viri molles, imbecilles, & effeminati, paruuli. i. infantes, ignoantes & malè informati, intrant hodie in templū Ecclesiæ per absconditos meatus symoniæ, vel oneris amicitia, qui oia bona Ecclesiæ, quod pro Christo & suis fuerant apposta, deuorant, & manducant. Bel autem pro quo totum fuerat appostū. i. Christus, & sui pauperes nihil exinde comedunt, neque bibunt. Et ad hoc etiam facit figura. 2. Machab. 8. dicitur. Iudas (inquit) & qui cum eo erant introibant latenter in castella conuocantes cognatos & amicos, latenter. n. non publice, neque iuste introeunt, sed introeunt hodie in castella. i. Ecclesiæ multi. scilicet. vel precie, vel favore, ibique sunt plati & in magnis officijs constituti, & tunc pro certo ipsi conuocant ad se. scilicet. ad interiora officia & beneficia cognatos, cõpatriotas, & amicos, quibus bona Ecclesiæ distribuunt & propinat, & illis, quod sunt filij Ecclesiæ, quod sunt de alienis partibus, penitus nihil donant. Ita quod quilibet talis potest dicere illud Esa. 49. Loquedo de superiore. In pharetra sua abscondit & posuit me, sicut fagittā electā. Ista est absconsio se potest ad munera symoniacorum ostendere. scilicet. ipsi sui in abscondito solent dare & accipere. Ambitiosus. i. symoniacus insidiatur in abscondito quasi Leo in spelunca sua, & in plebe ad munera danda & recipienda. Audiunt. n. illud Prouer. 21. Munus absconditū exinguit irā. Et illud Prouerbio. 9. Panis absconditus suauior. Sed adhuc si volumus (charissimi) alio modo possumus exponere quod est dicitur, quia verè sacerdotes templi Ecclesiæ de nocte in abscondito & occulto introducunt suas vxores. i. concubinas, filios etiam, & filias, quod de patrimonio Christi nutriunt, vnde Christi pauperes viuere debuissent. Est igitur absconsio symoniæ. Quintò dico, quod est absconsio diuine prouidentie. Nā sicut videmus, quod soli claritas in nocte absconditur, vt in mane iterū ostendatur, sicut etiam videmus, quod mercator thesaurū abscondit, vt ipsum necessitatis tempore ostendat, & exponat, sic Deus, quandoque abscondit hominem per paupertatem vel aduersitatem, ita quod non reputatur, nec videtur, nec de eo fit meditatio aliquis, quod tpe statuto & à Deo occultè ordinato sua claritas ostenditur, & ipse hominibus manifestatur, reputatur, & promouetur, ex exemplo Christi, qui diu fuit in vita ista absconditus. 30. annis, & tandem tempore statuto suam claritatem declarauit. Sicut. n. Strutio abscondit oua sua in arena, quod tamen virtute solis in aues transformant, & de sabulo exeunt, & apparent, sic multi primo absconduntur, & latent in sabulo paupertatis, & sunt in infimo statu, sed finaliter virtute solis, id est virtute Dei, ipsi exeunt sabulum paupertatis, & apparent, & promouentur, & sunt aues, id est viri magni, & sublimes. Vnde Iob. 39. Abscondit in arenam oua sua. Istud etiam patet in spiritualibus, quia multoties Deus dimittit hominem in peccatis per magnum tempus, vt ipse est uilis absconditus & despectus & à nemine reputatus, sed quod accidit, quod soli iustitiæ visitat eum radijs suæ gratiæ, scilicet in tempore à Dei prouidentia statuto, & sic facit ipsum exire de sabulo, id est de statu peccati, & transformat ipsum in aue, Diction. Berchorij. B 4 idè

idest in virum perfectum & spirituale. Exemplum de Paulo & Magdalena, qui primò fuerunt abfconditi in vitijs, & peccatis. Finaliter aut tpe à Deo statuto uocati sunt & cõuerfi & pfectissimi sunt effecti, q̄a sicut dicitur Ro. 5. Vbi abundauit delictum, ibi superabundauit gr̄a. Et hoc fuit figuratũ, Hier 43. Vbi Deus præcepit Hierem. q̄ ipse acciperet lapides gr̄ades & abfconderet eos sub muro, quia illic super ipsos lapides erat postmodũ solũ Regis Babylonis statuẽdũ & ponẽdũ, sic verè Deus multoties vult, q̄ illi, qui sunt lapides p̄ciosi. i. viri iusti & pfecti lateant & abfcondantur vsque ad tps, sicut pater de multis, qui & quorum sufficentia nõ vñr, sicut Demetrius de se dicit em Senec. in Epistola. Veni in Athenas (inquit) Demetrius nemo me ibi vnquã agnouit. vnde Abacuch 3. Ibi abfcondita est fortitudo eius, sed finaliter Deus facit eos sedes sapientiã, in quibus Reges & Principes rege scit spiritualiter, et Deus permittit, q̄ lapides & oblati. i. peccatores, qui diu in peccato lauerat, fiat p gratiã sedes. Ideo isti dicitur Iob 12. Lampas contenta apud cogitationes diuitum parata ad tps statutu. Et tali abfconditione potest intel ligi illud Deuter. 32. Nonne hæc abfcondita sunt apud me, & signata in thesauris meis? Nã (charissimi) in secretissimis thesauris aterni Dei, & occulta prouidentia prædestinationis, & ordinationis, abfconditum est & signatum, statutu, & ordinatu quicquid per ipsum Deũ erga homines est agẽdũ.

Hæc est igitur abfconditio diuinã prouidentie. ¶ Sexto dico, q̄ est abfconditio infernalis miserie, sicut. n. videmus, q̄ cadauer in terra abfconditur, sic verè aia peccatrix, quæ ad modũ cadaueris diuersis vitijs est corrupta in terra. i. inferius in operi no abfcondit & celatur. Luc. 17. Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Esa. 42. In domibus carcerum abfconditi sunt.

T Et Hier. 13. In abfcondito plorabit aia. ¶ Itẽ est abfconditio aternæ gloriæ. Luna. n. q̄ cum Sole coniungitur, tunc à nobis abfconditur, nec vñ iterum tñ venit tps quo sua claritas declaretur, sic verè q̄ sacramentũ coniungitur soli iustitię in gloria, tunc p noctem huius vitæ nobis abfconditur, nec vñ. Veruntamen finaliter in die iudicij nobis iterum per resurrectionem poterit apparere. Vnde Iob 37. In manibus abfcondit lucẽ & præcepit ei: vt rursus oriatur. Est igitur abfconditio aternæ gloriæ, vnde et de abfconditione aternæ glorię dicitur in Ps. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Dñe, quã abfcondisti timẽtibus te. ¶ Septimò est abfconditio Eucharistiæ, q̄a. i. corpus Christi abfconditur in sacramento. Sicut. n. videmus, q̄ cibi delicati aliquando in pasta sue pane abfconduntur, sic & in Sacramento altaris sub panis speciebus abfcondit corpus Christi. Figura. 1. Mach. 1. Vbi dicitur. Quod Sacerdotes abfconderunt ignem in puteo, & finaliter inuenta est ibi aqua crassa, sic verè in puteo. i. in Sacramento altaris quod rectè dicitur puteus, propter profunditatem imperscrutabilitatis virtute verborum indifferenter abfcondere ignẽ diuinitatis, quia. f. Deus est in Sacramento altaris, propter perfectã & inseparabilem vnionẽ, quã habet cum humanitate, humanitatis autem est virtute verborum. Ibi etiam inuenitur aqua crassa. i. abundantia gratiarum. Iõ dicitur Esa. 45. Verè tu es Deus abfconditus. ¶ Item est abfconditus poenitentia, quia. f. homo abfcondit peccata sua, ne à Dei iustitia videantur, & ne inueniantur, sicut latro, qui abfcondit futurum, ne superinueniatur, & cum eo suspendat. Figura. Exo. 3. vbi dicitur, quod Moyses occidit quendam ægyptiũ, qui fecit violentiam cuidã hæbreo, qui time ns, q̄ puniretur, abfcondit eum sub sabulo. Itẽ Moyses signat quemlibet bonum virum. Aegyptius autẽ infidelis signat peccatorem, hæbreus signat aiam christianam, quã igitur Moyses. i. homo videt, q̄ ægyptius. i. peccatũ grauat aiam suã, ipse pro certo debet eũ p contritionem occidere, per confessionem eijcere, & sub sabulo poenitentia per satisfactionem totaliter abfcondere. Et sic à Dei iustitia ad puniendum nequit amplius reperiri. Esa. 49. Abfcondita est via mea à Domino. ¶ Item nota, q̄ est abfconditio Humilitatis, Primò humilitatis, videmus enim, q̄ granum Mortalitatũ, in terra abfconditur, vt multiplicetur. Radix Infirmatũ, etiam in terra abfconditur, vt arbor fructib. Et sagacitatũ, amplietur, sic verè (charissimi) ad hoc quod Fidelitatis, possit gratijs & virtutibus augmentari, & fructu Et iniquitatis. Citibus bonorum operum ampliari, necesse est, quod in terra, idest infra mortalitatem propriam per suã terrefreitatũ considerationẽ abfcondat, vel in terra. i. in se

rius in gradu infimo per humilitatem, vnde Apoc. 8. Abfconderunt se in speluncis. ¶ Item est abfconditio mortalitatũ, quæ sicut semen abfconditur, vt renascatur à terra, sic homo p mortem, vt renascatur per resurrectionem. Nam ad modum feminis ad hoc, q̄ homo possit habere fructus & augmentum aternæ beatitudinis, necesse est, q̄ primò sub terra per mortem abfcondatur. Et sicut radix & semen abfconduntur aliquando vermibus corroduntur, sic verè homo cũ p mortẽ fuerit abfconditus. In sepulchro quãtũ ad corpus. In purgatorio vel in inferno, quãtũ ibi vermibus in sepulchro, vel in ignibus, & Demonibus. In purgatorio, vel in inferno corrodit & vorat. Iõ Esa. 42. In domibus carcerũ abfconditi sunt & facti sunt in rapinã, & non est, qui eruat & in direptionem, nec est qui dicat reddere. Et sic ostendit abfconditio mortalitatis. Vnde in resurrectione poterit dici illud 1. Reg. 14. En Hæbrei egrediũtur de cauernis, in quibus abfconditi fuerat. ¶ Tertio dico, q̄ est abfconditio infirmitatis, quã. f. homo timet vbi non est timẽdũ & abfcondit se, vbi deberet apparere, sicut sunt multi & imbecilles plati, q̄ tpe aduersitatis fugiunt, & se abfcondunt, nec tyrannis & principibus se opponunt, tales et sunt falsi amici, q̄a tpe aduersitatis abfcondunt, tpe tñ prosperitatis apparent, & ostendunt. Isti sunt similes Ghibibus, qui sunt animalia, quæ in hyeme abfcondit se, & dormiunt p totã hãmẽ. In vere autẽ & in æstate euigilat, & apparent, sic verè (charissimi) falsi amici & vecordes, & infirmi Ecclesiastici, in hyeme. i. in tpe aduersitatis & paupertatis abfcondit se ad hominibus, & et ab ecclesiasticis. Dan. 10. fugierunt in abfconditũ, ego autẽ relictus sum solus, in æstate autẽ prosperitatis optime inueniunt, quã. f. fructibus aliorum possunt repleri & habere emolumentũ. De istis dicitur Eccl. 6. Est amicus socius mense, sed nõ permanebit in die vacuitatis. ¶ Itẽ dico, q̄ est abfconditio fidelitatis, quã sicut videmus, q̄ thesaurus abfcondit, vt celetur, sic verè cõsiliũ debet abfcondi & celari fideliter & secretè. Thob. 12. Sacramentũ regis abfcondere bonũ est. Quartò est abfconditio sagacitatis, quã. f. Ecclesia vel religio abfcondit hoĩem sagaciter infra claustra sua, ne ei à mudo auferatur. Ista facit sicut vxor Pauonis, quæ abfcondit oua sua ne à Pauone inueniantur, quia si Pauo inuenierit, ipsa sibi subtrahit, atq; frangit. Pauo signat religionẽ, quæ pro certo cũ à Pauone. i. à mundo conceperit aliqua oua. i. aliquos filios, & in claustra sua receperit, summe cauet ne pater eorũ Pauo, i. mundus eos inueniat & ei auferat atq; tollat, q̄ sicut videmus, mũdus multũ nitiũ iuuenes de claustro extrahere, nisi si sagaciter abfcondant. Figura. Gen. 3. vbi Rachel abfcondit Ydola patris suis, & ea furata est, sic verè contemplatiua religio, q̄ p Rachel denotat, libenter furat & subtrahit patri suo. i. mundo Ydola sua. i. filios & iuuenes, qui sunt eius Ydola, & similitudo, ipsosq; abfcondit in claustris suis, ne pater eorũ mundus. i. ipsoũ carnalis parentela illos sibi subtrahat, atque tollat. Et aduerte, q̄ Deuter. 23. p̄cipit, q̄ seruus, q̄ ad vos confugerit proprio Dño non reddatur, sic verè religio seruos mundi vel Diaboli. i. seculares, q̄ ad eã cõfugerit nõ debet amplius eis reddere, sed sibi potius retinere, vnde Esa. 16. In psona Dei dicitur religio vel Ecclesia. Abfcode fugietes & vagos, ne p̄das, apud te latitabit profugi mei &c. ¶ Abfconditio et sagacitatis est, q̄ nõ homo videns periculum, & occasionem mali, & abfcondit se cedendo malitiã. Exemplò Christi, de quo dicitur Ioan. 8. q̄ quando voluerunt ipsum lapidare. Iesus aut abfcondit se, & exiuit de templo, vñ Proverb. 22. Callidus videt malum & abfcondit se. Et est alia abfconditio iniquitatis, quã f. homo abfcondit se in cõspectu hominũ vt faciat mala opera sua, & isti figurati sunt Ezechiel. 8. Certè vides, quæ seniores faciunt in tenebris vnusquisq; in abfcondito cubilis sui. Et dicit ibi, q̄ ipse vidit maximas abominationes &c. Dic figuram istam, sicut supra tit. de Abfconditio, vbi diuiditur & exponitur. ¶ Item est alia abfconditio timiditatis. Vnde Apo. 6. Dicitur, q̄ omnes gentes abfconderunt se à facie agni &c. Vide eã c. de agno, sic igitur apparent duæ auctoritates diuine de abfconditioe & duæ distinctiones.

Absentia. Abeffe. Nota, q̄ in scriptura reperit multiplex absentia, videlicet, absentia prudentium, & iustorum, absentia fallacium amicorum, absentia mordacium detractorum, absentia vagantium clericorum. ¶ Absentia iustorum est, quando quis se absentat à vitijs, & ab hominibus malis & ab occasiõibus & locis

locis periculosis, & sic accipit Eccl. 9. vbi dicitur. Longè abesto ab hoĩe p̄tẽm habente occidendi & nõ viuificandi. Et ista p̄cul dubio est bona absentia, quã aliquis abest à reb. & locis vitiosis & corruptiuis. Naturaliter. f. oia aialia absentant se à loco vbi sibi vident periculum imminere, quã multo fortius facere dẽt hõ. Et de ista dicitur Eccl. 15. Longè. n. abest à superbia & dolo, viri mendaces nõ erũt illius memores. In quibus, verbi gratia ostendunt, à quibus se dẽt hõ absentare. ¶ Debet. n. abesse à præsumptuosa pompositate. Longè inquit abest à superbia. i. à proditiosa fallacitate, à dolo (inquit). i. defectuosa societate, quia viri mendaces non dẽnt esse eis memores. Abesse igitur dẽt à pompositate præsumptuosa, à superbia (inquit) longè abest, sicut dicitur. Apes quã portant mel absentant se à vento quanto plus p̄it, quã timent, q̄ mel earum deficcet per ventum, lapillum erit solent in pedibus suis portare ne per venti violentiam agitentur, sic verè homo, qui Mel dulcedinis, & compassionis, cõtinet, atque portat, Mel gratiæ & deuotionis, dẽt se absentare à locis, Mel scientiæ & discretionis, co, inanis præsumptionis, Mel virtutis & perfectionis, nis & elationis, ne for te si exinde superbiat, deficcetur. Item lapillum sepulchri, quia in morte est operiendus, dẽt portare per mortis confidentiam, vt sic inferius magis ponderet per humilitatem, ne circumferatur per iactantiam, & agitur per vanitatem. Iuxta illud Eccl. 5. Non te extolles in omnem ventũ. Sed heu pro dolor multi hodie tñ delectant in inani gloria, q̄ vix est aliquis, qui à vento hõĩ se absentat, imò oes, qui aliq̄ bonũ faciunt in vento inanis glorię se exponunt. Vnde Tullius. Gloriam adeo immoderato affectu quærimus, vt magis boni videri esse, & magis mali esse volumus, quã videri. Vnde Poeta. Fallus amor iura mēdax in fama terret. Nõ sic charissimi, sed longè abimus à superbia. Thobi. 4. Superbiam in tuo sensu nunquam dominari permittas, ab ipsa. n. sumptit initium ois perditio. Abesse igitur debemus à pompositate præsumptuosa. a. ad Corin. 1. Mihi aut abest gloriari, &c. ¶ Secundo debemus abesse à fallacitate proditiosa, quia dolo vnumquodq; se dẽt absentare à suo contrario, duo contraria non simul bene conueniunt, sicut regula recta non bene applicatur rei gibbosa, vel tortuosa. Modò sic est q̄ frans, dolo & tortuositas & proditio malitiæ & fallacitatis sunt contraria homini, quia hõ naturaliter est planus verus & rectus, sicut patet in quadere sciencitę, vnde dicitur Eccl. 7. Hoc inueni, q̄ fecit Deus hoĩem rectũ. Et idẽ se hõ debet à isto suo contrario absentare & elongare, quia non debet esse fallax proditor aut delosus. Et dolo (inquit) vt de eo dicitur illud Ioan. 7. Ecce verè Israelita, in quo dolo non est. Sed heu pro dolor multi hodie non sic, quia verè hodie quasi totus mundus gubernatur per malitiam arg; fraudẽ, quia in seculo & in clero, quando hõ nõ pot hẽt alienum per potentiam, ipse se studet hẽt eũ cũ dolo & malitia. Sicut pater de malis mercatoribus, vsurarijs, & auaris, malis et clericis, qui sæpe p dolum & malitiam intrant in Ecclesiam sanctam Dei. Idẽ verè sicutur illud Hier. 6. A maiorẽ vsque ad minorem omnes student auaritiã. A propheta vsque ad Sacerdotem omnes faciunt dolum. Isti faciunt sicut Aranea. Nam sicut dicit ille est quoddam genus Araneæ, quæ venatur laterculũ, quia filijs suis circumligat eũ, & saltat super eum, & occidit. Sic venosus & malitiosus primò cautè circumligat, & inuolunt la terculos. i. simplices in filijs suis. i. laqueis malitiarum suarũ, & malis contractibus suis, & quando vident os eorum bene esse ligatum, quando. f. sunt bene verba, & promissiones & obligationes ligati, tunc verè eos inuadunt, exharedat, & occidunt. Iuxta illud Prover. 6. Illaqueatus es verbis oris tui, & captus est proprijs sermonibus. Idẽ de talibus dolosis dicit Hier. 9. Dolum loquuta est in ore suo, pacem cum amico suo loquitur & occultè ponit insidias. Nõ sic (charissimi) sed abimus à proditiosa fallacitate, Dolo inquit. ¶ Tertio dico, q̄ abesse debemus à defectuosa societate, quia. f. viri mendaces non debet esse nostri memores, quia. f. ab istis debemus nos absentare, nec eorum societatem frequentare, homo enim libenter se absentat à societate reptilium & ferarum, & hoc, quia scit, q̄ ista possunt eum ledere vel corrumpere quoquo modo, sic verè homo debet se absentare, à malorum societate, maxime crudelium tyrannorum, & reptilium. i. fallacium inuidorum, mendacium, & luxuriosum, quia sicut dicitur Eccl. 13.

Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea, & qui cõcauerit superbo induer superbiã. Et istud est proculdubio contra multos, qui frequentant libentius malam societatem quã bonam, & potentes. n. & prælati volunt hẽre societatem mendacium & adulatorum: quia si sit aliquis, qui audeat eis dicere veritatem ipsi nolunt: quia non amat pestilens eũ, qui se corripit. Prover. 15. Isti fuerunt signati. 3. Reg. 12. In illo Roboam, qui habet secus iuuenes & laiciuos, non senes & prouectos. Et idẽ vsus eorum consilio perdidit regnum suum, sic verè multi sunt, qui dum nolunt bonam societatem, sed malã & leuem, ipsi perdunt regnũ Paradisi Iuuenes et nũ nolunt bonã societatem, imò plus amat videre iuuenulas, quã maturos & prouidos sacerdotes. Iuuenclæ etiam nostræ plus diligunt verba vetularum, quã predicationes bonorum prædicatorum. Et breuiter quasi totus mundus delectatur in mala societate. Et hoc est pessimum, quia verè bona societates multum iuuat. Et econtra mala societates multum nocet. Est. n. hõ similis cuidam planetæ, qui dicitur Mercurius, qui est instabilis virtutis, quia cum bonis planetis coniunctus efficitur beneuolus, cum malis efficitur maleuolus, sic verè hõ si bonos frequentet, fit bonus. s. eorũ documentis, & exemplis, & eorũ uerso si malos malus, quia cũ sancto sanctus eris & cum peruerso peruerteris. Non frequentemus igitur viros mendaces: quia sicut dicitur. 2. Petr. 2. Magistri mendaces introducunt sectas perditionis, sic igitur patet, q̄ absentes esse debemus defectuosa societati, proditiosa fallacitati, præsumptuosa pompositati. Sed de tali absentia, vide ibi sanctitudo, vbi elongare fugere, & idẽ ista est igit absentia prudentium, & honorũ. ¶ Sed dõ dico, q̄ est absentia fallacium amicorum. Isti. n. licet in prosperitate sint felices, in aduersitate tñ sp̄ sunt absentes. Isti sunt similes Hirundinibus, qui tantum modo veniunt in vere & in æstate, quando tps est serenum, & quã fructus abundant, sed in hyeme quã ventus frigidus & pluuia inflant, & terra fructibus est nudata, tñ aliter se absentant, q̄ non possunt inueniri, sic verè falsi amici, quã prosperitas inest, & quã in terra, i. in hoĩe possunt inueniri fructus diuitiarũ, lucrum & emolumentum, tunc verè ipsi veniunt & se præsentat, & optime inueniuntur. Sed pro certo si tps hyemis. i. tribulationis aduenierit si contingat hominem tribulationem frigoribus infestari, & fructibus diuitiarum per paupertatem nudari, tñ pro certo ipsi absentant se, nec amplius videntur, vel inueniuntur: quia si habueris conuiuet tecum, si nihil habueris derelinquet te, Eccl. 13. Absent (inquit) corpore. Et de hoc Eccl. 27. Non. n. eos capies, quoniam longè abest, effugit. n. sicut Caprea de laqueo. ¶ Tertio dico, q̄ est absentia mordacium detractorũ: quia verè isti quã volunt malũ iudicare, & alij detrahere, & mordere, ipsi quærunt absentiam & nõ presentiam, similes Ranis, quæ in absentia coaxant & clamant. Sed quã hõ venit in presentia nihil dicit, sic detractor in absentia loquitur, f. si hominem in presentia viderit nihil dicit. Vnde quilibet talis potest dicere illud. 1. Cor. 6. Ego autẽ absens corpore, præsens autẽ spiritu iã iudicauit eum. Tales. n. pessima iudicia dicunt de hominibus. Idẽ de istis dicit Prover. 14. Parata sunt derisoribus iudicia est igitur absentia mordacium detractorum. ¶ Quartò dico, q̄ est absentia, vagantium clericorum: quia. f. quidam sunt ecclesiastici, qui à suis beneficijs continuè sunt absentes, & extra sine cã rõnabili sunt vagantes, similes Cicadis, quæ in æstate, quando scilicet fructus abundant inueniuntur, & cantantes in arboribus audiuntur, sed in hyeme nunquam reperiuntur. Sic isti solum tempore recipiendorum fructuum in suis Ecclesijs sunt præsentēs, & quandoq; etiam ibidem pfallentes & domino seruiantes. Alij verò temporibus quando nihil possunt recipere sunt absentes, sicut de canonicis secularibus summe patet. Et pro certo talis absentia est mala. Constat enim, q̄ in absentia prælati vel curati populus facilliter labitur ad iniqua, sicut apparuit in Moysẽ, qui quamuis esset absens ex iusta causa, populus tamen ipso absente idolatriam incurrit, sicut dicitur Exo. 32. Sic verè absente prælato subditi incurunt, quandoq; hæreses, & peccata. Gen. 44. c. Ipso absente non quidem videre faciẽ viri. Patet igitur, q̄ est quadruplex absentia, sed vide infra i multis locis, sicut tabula te cõducet. ¶ De isto verò verbo Absit qd. f. dependet abesse possumus notare, q̄ cum Absit sit verbũ derectatiũ & cuiusdã displicentiæ execrabiliter ostensũ nos possumus dicere p absit, q̄ à nobis est derectada, Injustitia

Iniustitia, Immunditia, Idolatria, Auaritia, Adulatio seu bläditia. De iniustitia dicitur Gen. 18. Absit a te, ut rem hanc facias & occidas iustum cum impio. De imunditia, seu luxuria dicitur 1. Cor. 6. tolles ergo membrum Christi. De adulatio seu bläditia, facies membrum meretricis absit. Item de idolatria, dicitur Iosue 24. Absit a nobis, ut derelinquamus dominum & seruiamus dijs alienis. Item de avaritia dicitur j. paral. 40. Absit ut in conspectu Dei mei hoc faciam, & sanguinem istorum virorum bibam. Item de vanagloria, dicitur 2. Cor. 11. Mihi autem absit gloriari. De adulatione verò dicitur Iob 17. Absit a me, ut iustos vos iudicem &c.

A Absorbere.

Idem est, quod deglutire, & deuorare, & accipitur, ut coiter pro verocitate, & infatigabilitate. Unde nota, quod absorbere est coe morti, auaro & inferno. Absorbet enim mors humanam conditionem, absorbet avarus pauperum possessionem, absorbet infernus malorum congregationem. Dico igitur primò, quod mors absorbet humanam conditionem, quia sicut Mare absorbet omnia flumina, nec impletur, sic mors omnia corpora. 1. Cor. 15. Mortale absorbet, videlicet infra de morte, ubi multa. Absorbet igitur mors conditionem humanam. Secundò dico, quod absorbet avarus possessionem terrenam. Est enim in mari quoddam periculum, quod dicitur Charibdis, quod est locus profundissimus, quod continet aquas absorbet, imò etiam nauas, quoniam in Mari circumiacentes sunt & Pisces, & alia circumiacentia, per istam voraginem absorbetur, & iterum certis horis per ea emittuntur. Et idem scientes nauis periculum, ad eundem nullatenus appropinquant. Tales pro certo sunt auari, quia verè ipsi volunt absorbere, & deuorare quicquid est iuxta eos, quod avarus prata, vineas, domos, & alia vicinorum bona vult absorbere, rapere, attrahere, & sibi accumulare, ipsa tamen in morte euomit, & emittit, & remanet vacuus & inanis. Iuxta illud Iob 30. Diuitias, quas deuorabat, euomet, & de ventre eius extrahet eas Deus. Et idem pro certo periculum est iuxta illas scyllas, iuxta tales insatiables incedere, & morari. Idem persequi conuenit pauperes, & dicere illud Hier. 51. Absorbuit me quasi Draco impleuit ventrem suum teneitudine mea. Auarus enim & cupidus absorbet hodie per avaritiam, imò etiam diuitias vicinorum. Ecce igitur, quod auari absorbet diuitias alienas triplici ratione. Vt scilicet voluituram (Draco inquit) ut ampliet ventrem suum. Vt scilicet voluituram, quia voluit hanc teneitudinem. Volunt igitur voluituram satiare (Draco inquit). Est igitur Draco animal calidissimum & ita inflammati ardoris, quod anhelitus suus aerem inflamat, ita quod ignem spirare. Et pro hoc pro fiti huiusmodi temperanda, Draco per Mare, & flumina gradit, ut absorbendo aquam sitis temperetur. Verè tales sunt auari, quia verè isti sunt ardentissimi per avaritiam, ita quod aerem patriam circumiacentem per exactiones, usuras, & rapinas destruant, dissipant, depauperant, & inflammant. Igne namque rapinæ & excoriationis super emittit coluenerunt. Sunt enim ita per ambitionem & avaritiam subundi, quod aquas diuitias, quod more aquæ citò defluunt, attrahunt, rapiunt & absorbent, ut sic sitim suam avaritiæ facient temperet, & refrenet, quod tamen impossibile est, quia sicut dicitur Prover. 13. Venter impiorum insatiabilis. Iste autem ardor insatiabilis absorbendi figuratus est Iob 40. ubi dicitur de Behemoth bestia insaturabilis, id est diabolo. Absorbet (inquit) flumina, & non mirabitur, hinc enim fiducia, quod fluat Iordanis in os eius, quia avari bestiales & diabolici absorbet hodie flumina diuitias seu mundanæ prosperitatis, quod sicut est in fluxu & refluxu, ut i. facit suam cupiditatem, quod tamen non fit, quia dato, quod ipsi habeant magnam flumina, id est maximam copiam diuitiarum, ipsi tamen de hoc non mirantur, imò sicut capiunt ad maiora, & sperant, quod Iordanis in os aliorum abudantia influat in eis, quod sicut Seneca. Hoc habet pessimum cupiditas, quod non respicit vni veniat, sed quo vadat, hinc enim avarus & ingratus non aduertit, vni venerit, ex qua humiliter plebe, vel infimo statu, vel exili conuersione & natiuitate. Sed verè sicut habet oculum, quo redat, quia sperat aliquid amplius acquirere, & gradum scandere altior, isti sunt igitur Dracones insatiabiles, id est cuilibet talium potest dici illud Eze. 31. Leoni gentium assimilauit te, & Draconi, qui est in Mari, assimilatur. Leoni per crudelitatem, Draconi, quia sunt in Mari. In amaritudine per solitudinem & fluctuositatem. Voluit igitur isti absorberes voluntarie satiare. Draco absorbitur

inquit, unde isti vni dicere illud Esa. 41. Dissipado & absorbent bo simul. Item isti absorbent, quia voluit facultatem ampliari. Impleuit (inquit) ventrem suum. id est domum suam, & interiora sua volunt implere diuitijs alienis. Sanguifuga sugendo & absorbendo attrahit sanguinem alienum, sic verè avari absorbet per avaritiam, usuram, rapinam, diuitias aliorum, ut ventrem suum, id est domum & hospitium implent, & augment. Figurati per illum leonem, Lucæ 15. Qui cupiebat implere ventrem suum de micis, quod cadebat de mensa diuitis. mensam enim mali diuitis. Diabolus est mundus, micæ huius mensæ sunt bona huius mundi, quod pro certo non sunt nisi modicæ micæ, quædam paruæ reliquæ, quas cupit absorbere, & quibus desiderat se replere cupida mens avarorum, Absorbent igitur isti diuitias, quia volunt facultatem ampliari. Iuxta illud Ps. Impleta est terra. i. avarus possessio ne sua. id est pauper Abacuch. j. Bibent oes gentes iugiter, & absorbebuntur. Tertio, quia volunt voluptatem satiare, teneitudine (inquit) mea, quia cibos teneros, molles, & delicatos volunt habere. Et hoc multi delicias absorbet, ut tandem delictijs possint vti: sicut enim videmus, quod Capræ in arboribus eligunt partem teneriorè, sic verè diuites in isto mundo eligunt illud, quod est tenerum, & delicatum. Vnde de istis delicatis dicitur Abd. 3. Bibet, & absorbebunt, & erunt quasi non sint, vnde dicitur Heiter. 15. Pre delictijs & nimia teneitudine corpus ferre non sustinens. Et sic igitur patet, quod est quædam absorbitio avaritiæ, & quod absorbet avarus possessionem terrenam. Secundò principia liter dico, quod absorbet infernus insanam congregationem, id est societatem omnium malorum. Infernus enim absorbet & deuorat oes malos, ubi nota, quod infernus est similis Ceruo, qui cum naribus absorbet Serpentes de cauernis suis, & ipsos mæducat, ut dicitur Iosue. Sic verè diabolus absorbet peccatores, serpentinus, fallaces, ac venenosos de cauernis huius mundi, ut ipsos in vtero suo. id est interioribus inferni deglutiat, & trahit. Idem in persona Dei iudicantis, & inferni recipientis, potest exponi illud Esa. 42. Tacui super filij patiens sui, quasi paries loquar, dissipabo, & absorbebo simul, desertos faciam montes excellos, & colles, & germes eorum exsicabo. Deus enim (charissimus) in vita ista multum patiens est, tacet, & silet, non exercet strepitum iustitiæ, nec punit quemlibet delinquentem, quia sicut dicitur 2. Pet. 2. Patienter expectat Deus nolens aliquem perire, sed certo in die iudicij loquitur in modum mulieris patientis. Rigidè & austerè dicens. Ite maledicti in igne æter num. Mat. 25. Et ibi pro certo dissipabit, exsicabit & absorbebit. id est inferno absorberi mædabit simul in vna massa miseris peccatores. Ibi etiam desertos faciet tria genera malignorum, videlicet, per inuidiam inflatos, quia sicut montes per superbiam elatos (& isti sunt colles) per luxuriam ligatos, (Et isti sunt germina) Absorbentur igitur illi, qui inflati sunt, per inuidiam. Inuidia enim facit hominem tumidum & inflatum. Montes inquit, qui sunt in se sunt tumidi, & et quoniam continent in se ignem, sic inuidi ita inflati sunt, quod quoniam vix potest dicere verbum. Ita enim in corde suo per inuidiam sunt ardentes, Eccl. 40. In ventre impij ignis ardebit, sicut igitur quoniamque terremotus concutit montes, & sicut Seneca. Facit eos sub terra in vastis specubus absorberi, sic verè terremotus diuini iudicij istos in inferno sub terra facit absorberi, & in loco miseræ, & luto fecis recludit. Et isti fuerunt figurati per illum Dathan & Abyron. Num. 16. Qui inuidi super Moysen & Aarõ seruus Domini voluerunt sacerdotium usurpare, & ad mandatum Moysi noluerunt venire, & idem aperta est terra, & absorbit eos, & descenderunt ad infernum viuentes. Re vera (patres charissimi) tales inuidi sunt hodie multi in Ecclesia. Quod si Aarõ ad sacerdotium, id est aliqua bona persona ad aliquod bonum promoueat, statim aderunt Dathan & Abyron, id est detractores inuidi, & obloquentes superbi & contradicentes, qui et Moysi, id est prælati iusto & bono obedientiam contemnunt, qui quidem indignantur, quoniam alius præter ipsos ad officium promouet. Et isti dicitur Dathan, quod interpretatur donum sufficiens, & Abyron, quod interpretatur pater murmurans, quia scilicet tales, qui vni esse patres ratione auctoritatis, et tamen sunt murmuratores ratione iniquitatis & morda citatis sunt sufficiens, quod ipsi diabolo perpetuò sunt donati. Et idem terra ipsos finaliter absorbebit, vni in Pl. Apta est terra & deglutit Dathan, & operuit super congregationem Abyron. Isti igitur sunt montes tumidi per inuidiam. Idem dicitur Exo. 19. Totus mons Synai fumigabat. Isti enim habent intus ignem inuidiæ absconditum, qui eos stimulat, & comburit, id est fumum detractionis blasphemæ

blasphemantur, & diffamationes contra alios fulminant, & emittunt, unde de tali igne inuidiæ potest exponi illud Num. 11. Orauit Moyses & absorptus est ignis. Absorbet igitur infernus illos, qui per inuidiam sunt inflati. Montes (inquit) quia mons est locus tumidus & inflatus. Item absorbet infernus illos, quod per superbiam sunt elati. Excelsus (inquit) colles. Collis enim excelsus in valle est remotus ventis & flatibus expositus, & sursus in aere sublimatus, fit autem talis collis excelsus quoniam; pro ventum interclusum, quod terra sursum eleuat, & facit vnum magnum collem. Finaliter cum terra rûpitur, & ventus exit, & sic totus collis ille interius absorbetur, sicut confuetum est fieri in terremoto, sic verè charissimi) quoniam ventus superbia & uanitatis includitur in homine, ipse pro certo efficitur altus & excelsus in sua reputatione, sed verè, quoniam terra, corpus sursum rûpitur per mortem, tunc ventus uanitatis, qui ipsum eleuat deficit, & ipse absorbetur quantum ad aiam inferius in inferno. Et hoc figuratum Num. 11. ubi dicitur. Quod accessus est quod dicitur ignis maximus, qui comburebat filios Israel. Sed ad præceptum & orationem Moysi ignis ille absorptus est terra. Ignis (charissimi) qui semper sursum ascendit, signat superbos, qui semper volunt alijs præesse, & præeminere, & alios per rapinam & crudelitatem comburere & ardere. Et idem tales in vita ista comburunt, in festinant, cruciant, & affligunt per suas exactiones filios Israel. subditos, & vicinos, simplices, atque iustos, sic verè finaliter isti absorbeantur infra terram inferius in inferno. Ideo isti sunt, de quibus dicitur Deuter. 11. Quos aperto ore terra absorbit. Colles (inquit) excelsos. Et hoc potest dici illud Abacuch. 3. incuruati sunt colles mundi, id est alti & superbi, qui in morte in inferno incuruatur. Absorbentur igitur illi, qui per superbiam sunt elati. Tertio absorbeantur illi, qui est per molliciem sunt roborati. id est delictiosi, qui nomine germinis intelliguntur, germes inquit, quia sicut germes & teneri & molles est, sic delictiosi sunt teneri & molles, nullum possunt laborem poenitiæ sustinere. Et sicut videmus, quod talia germina facilius desiccantur, absorbenet & annihilantur gelu. id est calore, sic verè quoniam frigus uel tæpestat gratæ dationis euenerit, quod est calor. ardor mortis & diuini iudicij ingerit, tunc talia germina, tales molles, de liciosis & luxuriosis siccaantur, absorbeantur, & annihilantur, sicut in inferno, unde Abacuch. 3. Abscondetur de ouili pecus, & non erit germes in vineis. Illi enim qui sunt pecus, per carnis luxuriam & peulantias, illi, qui sunt germen per teneitudinem & delicia, illi (dico) abscondentur per mortem temporalem & æternam de ouili. id est de congregatione aliorum consimiliu, & de vinea mundanæ prosperitatis penitus auferentur. Et hoc fuit figuratum Apoc. 12. ubi dicitur. Quod terra aperuit os suum & absorbit unum flumem, qui sequebatur vnam mulierem, qui attraheret eam, quod dicitur flumens de ore vnius draconis fuerat editus & emissus, sic verè (charissimi) terra absorbebit inferius in inferno illos, qui sunt flumini fluxibiles & delictiosi, & illos, qui sequuntur mulieres. id est illos, qui sunt in concubina, & luxuriosi, quos diabolus id est diabolus ab ore suæ prauæ suggestiois euomit, & emittit ad sua mala opera faciendâ. Ideo de absorbitio talium potest dici illud 1. Cor. 15. Absorbeantur illud, quod mortale est. Et sic patet, quod actus absorbendi est communis in inferno pariter & avaro.

A Absoluere. Absolutio.

Nota, quod absoluere idem est, quod in vinculo soluere, libera re & expedire. Sumitur autem coiter absolutio pro iudiciali; vel poenitentiâ finalia, liberatiua, uel à crimine, quod apponit, uel à culpa, quæ meretur, expeditiua. Duplex est igitur absolutio, scilicet quod est duplex forus. Est igitur absolutio temporalis, quod fit in foro iudiciali. Et absolutio spiritualis, quæ fit in foro poenitentiâ. Prima debet habere iustitiæ rectitudinem. Secunda debet habere clementiæ plenitudinem. Prima fit per iudicij pronationem. Secunda fit per manuum sacerdotaliu appositionem. Prima tollit talem punitionem. Secunda tollit æternam damnationem. Prima restituit bonam famam. Secunda restituit gratiam, & tadem æternæ gloriæ confert palmam. Dicamus igitur aliquid de absolutioe sacrali, quod habet plenitudinem, sicut video, quod Deus in natura, quæ sicut natura læta, & cæsa voluit ponere, quod possent ligata soluere, & constituta laxare sicut patet, quia terra congelata calor in infirmitia soluit humor coactus in corpore medici diligentia, & medicinæ efficaciam laxat, sic verè Deus spiritualiter quædam virtutem

supernales constituit, scilicet sacram poenitiæ, & præterea sacerdotis, quibus & quorum monasterio, homo congelatione vitiu absoluti, & omnis coactus criminum relaxatur. Et idem verè, quod sacerdotes sunt sicut quibusdâ populis, qui in provincia Elladis esse solebat, qui sicut cratè pergamenâ tantæ virtutis erat, quod solo tactu manuum adiuuabant venena, & hominem à periculo liberabant. Tales et populi fuerunt Scilli quidâ populi Africani, qui sicut Plinius à venenosis non solum non lædebantur, imò venenati curabantur peos. Re vera talis est populus sacerdotu, quia pro certo solo tactu, & appositione manus hominè per absolutioem sacramentalè à peccatoru venenis eximit, & sanitatè gratiâ introducunt. Isti enim ita debent esse sancti & mudi, quod à venenis vitiuorū lædi nequeant, ut sic dignè ab alijs venena vitiuorum per absolutioem abstergant. De tali igitur absolutioe potest intelligi illud, Mar. vltimo. Super ægros manus imponet, & benè habebunt, & si mortiferu quod biberint, non eos nocebit. Aduertit tamen, quod Iustinus in libro dicit, Quod cû Cleopatra Aegypti Regina, & Antonij concubina ipse vitæ amissa venenâ a spidâ bibisset, & sic dormiendo perisset, & occubisset, Scilli aditi fuerunt, quod venenâ extrahere, & eâ ad vitæ reducere nequierunt, quia pro certo charissimi illi, quod volutariè venenâ peccati bibisset, & aspidi diabolo se tradidit, & in peccato delectatur, & dormiunt per scilloru appositionem. i. per sacerdotum absolutioem nullatenus reuiuiscunt. Solus enim poenitens absoluti, & solus ille, cui poenitè displicet, per absolutioem mediū liberat. Idem Aug. sup illud Ps. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes, &c. de fletu poenitiæ dicit sic. Fletus est cibus animarum, corroboratio sensuum, absolutio peccatorum, refectio mentiu, lauarum culparu, quia re vera cû fletu, & dolore coëritiois, & cum volutario proposito bonæ intentionis debet homo ad sacerdotem accedere, si vult absolutioem debitam reportare, ut sic Deo, & sacerdoti dicat aia illud Tho. 3. Ad te Dñe faciem meam conuerto, ad te oculos meos erigo, peto Dñe, ut de vinculo huius imperij absoluas me. Ista est igitur absolutio sacramentalis, scilicet de hac vide infra de confessione, & poenitentia. Et de ligare, Soluere, tangere manus, & in alijs sitibus titulis. Secundò dico, quod est absolutio iudicialis, quæ scilicet debet habere iustitiæ rectitudinem, sicut n. dicit scriptura, & qui iustificat. i. qui absoluti impium, & qui condemnat iustum, vterque abominabilis est apud Deum. Prover. 17. Statere non sit recta, & vera semper flectitur ad illam partem, quæ ponderat, sic verè iudex, vel prælati, si iustus fuerit semper inclinatur, & fauet ad absolutioem, vel promotionem illius partis, quæ plus habet de pondere meritorum. Ab altera verò parte, quæ minus habet de iustitia, & bonitate recedit, & ab ea eleuatur, & eâ condonat, deserit, & dimittit, iuxta illud, quod præcipitur. Deut. 25. Quod silili, quæ iustum inuenierit, iustitiæ palmam dabunt, illum verò, quem impium, conde mnabunt. Ista tamen sunt contra impios iudices iniuste, qui libentius absoluunt malos, quod iustos. Res. n. Gibbosa, & tortuosa nunquid benè coinguntur re recta. Benè igitur vnitur, & coinguntur cum re alia tortuosa, sic verè ortuosi, & mali iudices nunquid benè applicantur cû hominibus bonis, rectis, & iustis. Tales enim non solent diligere, nec eorum partem fouere, nec pro eis iudicare. Sed re vera ad homines tortuosos, & iniustos solent amplius accedere & eos absoluere, & contra iustitiâ sustinere, contra quos Esa. 5. Vt quod iustificatis impium pro muneribus, & iustitiâ iusti auferis ab eo. Benè enim figurati sunt. 3. Macha. 4. ubi dicitur. Quod Antiochus ex iniquis Menelaum vniuersæ nequitie reum criminibus absoluti, pro quo. f. Ptholomæus quidâ Princeps promissis pro reo muneribus intercessit, miseros verò innocentes morte dānauit, quia verò Antiochus, quod iterpretatur pauperis silentium. id est malus iudex, coram quo pauperes non audent loqui, nec iustitiâ petere, semper solet Menelaum, quod interpretatur maledictus. id est quemlibet impium, & maledictum absoluere, dum tamen munera dēt, aduocati videant intercedere, bonos verò si sint pauperes, & miseri, condonare, sed pro certo tales deberent intelligere illud Senecæ dicens. Ille se dānat, qui innocentes absoluti. Sic igitur patet, quod duplex est absolutio, scilicet ad pns grā breuitatis sufficit, quod dictu est de vtraque. Vide in alijs titulis. scilicet de Iudice, de Iustitia, de Muneribus. Et de acceptione psonarū, quia hic valde pauca sunt auctoritates.

Abq. Cū istud vocabulū Absq. sit dictio priuatiua, potest vocari potius, quā cōseruatiua uocabulū, cui adiungitur

augitur, potest significare vel bonum vel malum. Sic igitur dicam, quod per abfq; potest denotari
 Carentia virtualium bonorum, Primum abfq; habent
 Carentia criminalium malorum, Vani peccatores. Secun
 Carentia temporalium donorum, dū Abfq; habēt iusti uia
 Carentia spiritualium gaudiorum, tores. Dico igitur primō,
 Carentia infernalium tormentorum. q̄ signat carentiam uir
 tualium bonorū, & istud est illud Abfq; q̄ habent mali, qui. f.
 sunt abfq; gratia diuina, & abfq; moribus, & operib. vir
 tuosis. Oīa. n. Leonis sunt abfq; medulla, sicut dicit Solinus,
 sic verē ossa diaboli. i. peccatores sunt hodie abfq; medulla
 gratiæ & virtutum. Et sic nota, q̄ mali sunt hodie Abfq;
 Consilio prudentiæ, Dico igitur, q̄ mali carent consilio
 Auxilio potentæ, & prudentia, similes mulieribus,
 Luminæ scientiæ, pœnitentiæ & castitatis quæ sunt,
 Dulcedine clementiæ, vt communiter abfq; barba, q̄
 Disciplina temperantiæ, s̄ prudentia dignos confuevit de
 Iugo obedientiæ, signare, quia re vera p̄ctōres, qui
 Cōgregatione amicitia, sunt mulieres, & effeminati, qui
 Claustra continentia, sunt pueriles parū informati, qui
 sunt à generatione & productione bonorū operum castra
 ti, & priuati sunt abfq; barba prudentiæ, & sine cōsilio sapi
 etiæ, & doctrinæ. Deut. 3. 2. Gens abfq; consilio & sine pruden
 tia vtinā saperent, intelligerent, & nouissima prouiderent.
 Itē mali sunt abfq; auxilio & potentia, Nō habent. n. prā
 tem resistendi vel se à diabolo defendendi. Iudicum. 5. Ingres
 si sūt sine arcu & sagitta & abfq; scuto & gladio. Itē sūt abf
 que lumine & scia s̄tes Talpæ, quæ naturaliter caret visu, &
 figurati i cæco nato, quem natura creauerat abfq; oculis, sic
 isti oculis clari intellectus carent, & visum discretionis nō
 habent, ita q̄ ipsi possunt dicere illud Esa. 49. Nos oēs sicut
 oues errauimus, & quasi cœci abfq; oculis attractauimus.
 Itē sūt abfq; dulcedine & clemētia sicut de Ligdamo Syra
 culano dicit Solinus, q̄ ossa eius dephenſa sūt abfq; medul
 la dulcissimæ pietatis & misericordiæ, clemētiæ, aut bonitatis.
 Ofeg. 1. Vota nomē eius abfq; mīa. Et isti sunt potissimē di
 uites & delictiosi, q̄. s̄. unq̄ sudasse, nec laborasse reperiunt.
 P̄. In labore hominū nō sunt. q̄. s̄. sūt, q̄ abfq; medulla mi
 sericordiæ inueniunt. Itē isti sūt abfq; disciplina & temper
 antia. Figurati. Ezech. 22. vbi d̄. Quod p̄phetæ eorū leniebant
 abfq; tēperamento videntis uana & diuinanens mēdaria: q̄
 .f. prophetæ istorum. i. demones & adulatores, q̄ vaticinant
 eis falsa, leniunt eos, s̄. applaudēdo & delectādo, & hoc sine
 temperantia. i. sine moderamine disciplinæ. Ezech. 13. Dic eis
 quid liniunt abfq; tēperamēto q̄ calurus sit. Item sunt abf
 que iugo, & obedientia s̄tes Onagro, qui nunquam pōt sub
 iici iugo sicut nec isti obediētia. Iob. 39. Quis dimisit onagri
 liberi & vincula eius, quis soluit? Item de istis dicitur Ofeg
 7. Reuerſi sunt vt essent abfq; iugo. Item isti uolunt esse abf
 que congregatione concordia & amicitia. P̄. Abfq; Synago
 gis facient vos. Item isti uolunt esse abfq; muro & conti
 nentia seu custodia, quod potissimē pertinet ad religioſos, q̄
 nō possunt morari in clauſtro, similes aquæ illius fontis, quæ
 nullum vas pōt cōtinere præter ungulam equi, sic istos nul
 la clauſura, vnde Zacha. 2. Abfq; muro habitabit Hierusa
 lē. & Prouer. 18. Sicut vrbs patens & abfq; murorū ambitu
 sic stultus. Item isti volūt esse abfq; lege & sapiētia, sicut pa
 tet de indeuotis, de quibus dicitur 2. Paral. 15. Transibūt autē
 multi dies in Israel abfq; Deo, doctore, sacerdote, & lege.
 Istud est igitur vnū Abfq;, quod pertinet ad malos, qui. f. h̄nt
 carētiā bonorū virtualiū. Sc̄dō dico, q̄ est vnū Abfq;, quod signat
 carētiā malorū criminaliū, & istud est qd̄ pertinet ad iustos
 & virtuosos, qui. f. volūt esse abfq; corrupte
 la peccati. Figurati i agno Paschali, de quo d̄ Exo. 12. Quod
 debebat esse agnus sine macula masculus anniculus, ubi
 nota, q̄ iusti sunt abfq; malitiæ prauitate, q̄ agnus abfq; lu
 xuriæ s̄ditate, quia abfq; macula, Abfq; inconstantia debi
 litate, q̄ masculus Abfq; obstinationis antiquitate, quia an
 niculus: sunt igitur isti abfq; malitiæ deprauatione, quia
 sunt agnus. Leuit. 2. Ois oblatio, quæ offertur d̄no abfq; fer
 mēto erit. Fermētum. n. signat malitiā, sicut patet 1. Cor. 5. in
 fine. Itē isti sunt abfq; inq̄natione, Abfq; macula inquit Iob
 11. Tunc leuare poteris faciē abfq; macula. Item isti sunt
 abfq; incōstantiæ defectiōne: quia nō masculus nō femella,
 vnde ipsi sunt abfq; timore, & imbecillitate feminea, Deut.

21. Abfq; timore habitabit. Item isti sunt abfq; male cō
 fuerudinis obstinatione, quia sunt anniculi, Leui. 14. Offert
 ouem anniculum abfq; macula, uide infra. De agno, ubi ni
 debis prædictam auctoritatem prosecutam cum concordā
 tiis uo cabilibus. Et breuiter isti habent carētiā malorum
 criminalium. Tertio dico, q̄ vnū est Abfq;, quod signat carē
 tiā bonorum æternaliū, & istud est Abfq; damnatorum, q̄
 f. sunt abfq; læticia in inferno. Nota, q̄ isti sunt Abfq;
 Virtutis fortitudine, Quod sint abfq; virtute, patet Tre
 Salutis certitudine, no 1. Vbi dicitur. Abierūt abfq;
 Iucunditatis quietudine. fortitudine ante faciem tribulan
 tis. Item, q̄ sint abfq; salute, patet Esa. 43. Vbi Dominus di
 cit. Abfq; me non est Deus, & abfq; me non est saluator.
 Item, q̄ sint abfq; iucūditate, patet Esa. 44. Vbi anima de
 solata dicitur, pauperula tempeſtate, conuerſa abfq; cō
 solatione vlla. Sic patet, q̄ abfq; signat carētiā gaudiorum
 supernaturalium. Quarto dico, q̄ abfq; signat quandoq; D
 carētiā tormentorum infernalium, & istud est abfq; bea
 torum, qui re uera in Paradiso sunt Abfq;
 Pauore, Abfq; dico pauore. Leuit. 26. Abfq; pauore
 habitabit, &c. Abfq; terrore. Prouer. 25.
 Terrore, Iustus autē confidens quasi Leo abfq; terro
 Dolore, Iustus autē confidens quasi Leo abfq; terro
 Indigentia, rore erit. Abfq; dolore in super, quia. f. ibi,
 Auaritia, nō erit bellū, nec gladius. i. aliquid doloro
 Verecundia, sum. 3. Reg. 22. Transierunt tres anni abfq;
 bello. Abfq; penuria etiā erat, quia sicut dicitur Deut. 8. Da
 bit tibi d̄ns terram olei, & mellis ubi abfq; ulla penuria co
 medas. Erūt nihilominus abfq; auaritia: quia. f. nullus appet
 et aliena bona, imo quilibet alteri communicabit propria.
 Deut. 23. Fratri autē dabis abfq; usura. Ipsi etiam erunt abfq;
 verecundia. Vnde de Ruth. i. de beata anima dicitur Ruth. 2.
 Vt sit uerbum Dei ad Angelos. De nostris autē manipulis pro
 ijciet ex industria & remanere permittite, vt abfq; rubore
 colligat. Sic igitur patet quomodo ista propositio Abfq;, po
 test quadruplicem carētiā designare. Non applico alias
 prosecutiones, gratia breuitatis. Vide infra de Sine.

Abftinentia. Potest accipi dupliciter, spiritualiter & A
 corporaliter. Spiritualiter quando quis
 abstinet à uitijs & peccatis, & reb. illicitis. Corporaliter
 est q̄ abstinet à reb. licitis, vt. f. Deo placeat & carne edomet
 & deuincat. Sūt quædam animalia, quæ sunt magnæ abstinē
 tiæ & ieiunij, vt sunt serpentes. Et pro certo talia sunt igenij
 cautiōris, & vitæ etiam longioris, sic verē (charissimi) illi, q̄
 sūt abſtinentes. f. à delictijs corporalibus, etiā uitijs spiritua
 libus, tales dico sunt ingenij sanioris, sensus clarioris, & sa
 pientiæ subtilioris. Istud fuit figuratum Dan. 1. Vbi d̄. Pueri,
 qui erant de semine regio, & de filijs Israel noluerūt come
 dere de cibis delictiosis mentis regis Nabuch. ne per hoc ma
 cularentur, sed tantummodo leguminibus fuerunt contenti.
 Et sic actū est, q̄ isti fuerunt pulchrioris & in scientia clari
 ores. Charissimi Rex iste designat diabolum, qui verē in Baby
 lone. i. in mundo, vbi est perpetua confusio principatur: q̄
 sicut d̄ Iob 41. Ipse est Rex sup oēs filios superbiæ. Iste Rex
 habet in ciuitate huius mundi mensam suam, quæ est mun
 di prosperitas, in qua p̄ certo sunt duo genera ciborū. sc̄. cor
 porales & spirituales. Corporales cibis diuitiæ & delictijs,
 Spirituales autē sūt vitia & peccata. In ista Ciuitate sūt aliqui
 pueri, qui sūt de semine regis Christi, qui est Rex regū. Iob
 8. Semen Abraham sumus. Et istos p̄ certo multum cupit dia
 bolus nutrire de cibis mensæ suæ, quia multum vult, q̄ ipsi
 ament & acquirant diuitias & delicias & vitia & p̄tā, & iō
 suggerit, q̄ ipsi sūt ra prores, symoniaci, auari, gulosi, delictio
 si. Dicit. n. Can. 5. Venite amici mei, & bibite, &c. Sed verē il
 li, qui sunt sapiētes, summē cautē de istis cibis Babylonicis,
 imo faciunt abſtinentiam ab eisdem: quia sicut dicitur Ec
 cle. 3. Cor sapientis abſtinet se à peccatis: quia quibus mū
 dana prosperitas vitur, facilliter pollutur. f. per auaritiā,
 & luxuriā, & pro certo isti erunt sapientiæ clarioris, appa
 rentiæ pulchrioris, & essentia melioris, & vitæ etiam longio
 ris: quia nō solum t̄paliſter, imo etiam æternaliter semper vi
 uent. Vnde Eccl. 3. 7. Propter crapulam multi perierunt, qui
 autem abſtinentes est, adijcitur vitam. Et idē figura facit ad
 hoc illud Iudicum 13. Vbi Angelus apparetur Manuēli dicta
 uit sibi qualiter Sampson deberet regere vitam suam dicēs.
 Abſtineat (inquit) & quicquid ex vinea nascitur nō comedat,
 vinum

vinū, & sicerā non bibat. nullo vescatur immūdo. Et ecce: q̄
 sicut medicus dicitur dietam infirmo, & docet cibos infirmū,
 à quibus dēt abſtinere, sic verē iste Angelus verbis istis docet
 tria, à quib. principaliter est abſtinēdum. Et illa tria sunt. Pro
 speritas mundana (Vinea nascitur) Sagacitas humana (vinum
 & siceram nō bibat.) Iniquitas infana. (Nullo inquit vescat
 immūdo.) Abſtineamus igitur ab affluentia tēporali. Quic
 quid (inquit) de vinea nascitur, nō comedat. Vinea, charissi
 mi, signat mundum. Ista est. n. vinea, ad quam nisi paterfam
 lias seruum & filium, quos cum agricolę occiderunt, sicut d̄
 Matth. 22. quia. f. Christus Dei filius, & propheta, & Aposto
 li in huius mundi vinea sunt occisi. Illud autem, q̄ de ista vi
 nea nascitur, est mūdāna prosperitas: quæ cōtinet racemos. i.
 diuitias continet: vinū. i. delicias, continet etiam ramos. i. gra
 dus & eminentias. Debemus igitur abſtinere ab illis, qui in vi
 nea huius mundi nascuntur. f. à diuitijs, delictijs, & eminentijs.
 Iuxta illud Iob 24. nō ambulet per viam vinearū. Nā mun
 dus & mundana prosperitas est rectē similis cuidam arbori,
 quæ dicitur Taxus, quæ s̄m Ifid. lib. 17. ethy. est arbor venena
 ta, & d̄ fructu eius eliquatur liquor nimis. n. laxat, caro eius.
 ligni substantia ignem Græcum seruat inextinguibilem, vni
 bra ē eius dormientibus. est mortifera & nociua: vt dicit Dio
 scorides. Arbor est magna, & procerā, ramos habens grossos
 & flexibiles, de quibus Parthi faciunt arcus suos, vñ Poeta.
 Taxi tenduntur in arcus. Re vera talis vñ mundus & munda
 na prosperitas: quia verē nihil est ibi, quin sit venenosum a
 nimæ Christianæ. Est. n. ibi lignum siccum seu caro, & signat
 diuitias t̄pales, quæ in rebus suis. i. granis, vasis, pecunijs, & ve
 stibus, &c. fructus eius signat delicias corporales, succus autē
 eius signat scientias seculares, Vmbra eius signat eminentias
 populares, quæ p̄ certo omnia sunt aīa venenosa, quia. f. ip
 sam inueniant per diuersa vitia & peccata. Caro. n. eius. i.
 diuitiæ inueniant per auaritiā, quia verē inuenit auaritiæ
 agunt, & seruant inextinguibilem: quia vermis eorum non
 moritur, ignis eorum non extinguitur. Esa. 66. Fructus eius. i.
 delictiæ inueniant per luxuriā & infectionem. Succus eius,
 id est scientiæ inueniant per arrogantiam & præsumptionem.
 Nam taliter laxant voluntatem per malum desiderium
 & affectum, q̄ introducūt mortem & damnationē: quia sicut
 d̄ Rom. 8. Prudentia. carnis mors est. Qd̄ benē fuit figuratum
 in illo Ezechia, Sedechia, qui sicut d̄ in historia scolastica,
 Bibit in aula Babylonis poculum laxatiuum: quia cæcus erat
 & non videbat quid bibebat, & sic coram oibus signominio
 se laxatus est: sic verē mundi sapientes & diuites, quorum o
 culus intellectualis est, p̄ diuersa vitia excæcatus, bibunt ho
 die in Babylonia aula, i. in aula huius mundi poculū laxatiuū,
 f. mūdi delicias & scientias, & pro certo ipsi signominiose la
 xantur ad multa vilia opera & inhonestā. Ideo p̄t eis mū
 dus dicere illud Hierē. 8. Potum dedi vobis aquam fellis. Item
 vmbra istius arboris. i. eminentia dignitatis, quæ facilliter de
 perit. sicut vmbra est similiter venenosa: quia verē aīam inue
 niant per superbiā, crudelitatem, & violentiam. Nam (si
 cut videmus) illi, qui sunt sub vmbra mundanę prosperitatis,
 sunt hodie intoxicati & inueniati per diuersa peccata, &
 iō mortē æternā incurunt finaliter in inferno. Et tunc dicit
 illud Hier. 6. Vç nobis: quia declinavit dies, & factę sunt vm
 bræ longiores vesperi. Nam quādo dies, & lux prosperitatis
 defecerit, q̄ eius vmbra temporalis dignitatis transierit, q̄
 .f. vesper mortalis necessitatis aduenit, tūc verē talibus erit
 vñ. i. maledictio damnationis æternæ. Ista est igitur taxus. i.
 mundus, cuius oēs particule sunt aīa periculose & nociuæ:
 quia breuiter sicut d̄ J. Io. 2. Omne, q̄ est in mundo, aut est cō
 cupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut super
 bia vitę. Et iō d̄ ibidē. Nolite diligere mundum, neque ea, q̄
 in mundo sunt. Ista est igitur vinea mundanę prosperitatis, à
 qua est abſtinendum. Quicquid (inquit) ex vinea nascitur, nō
 comedes. Et iō ista vinea figurari potuit Prouer. 24. Per agrū
 inquit hominis pigri transiit & per vineā viri stulti, & ecce
 totum repleuerāt vrticę & sping: & maceria lapidum destrū
 ta erat. Homo. n. piger est diabolus, qui est hō quantum ad
 scientiam & rationē, piger quantum ad bonā operationem.
 Ager autē & vinea istius est mundus & mundana prosperitas,
 quæ vera plena est vrticis. i. delictijs, quæ faciunt pruriginē
 & ardorē, spinis. i. diuitijs q̄ generat punctiōē, sollicitudinē
 & laborē. Maceria ē lapidū, i. clauſura regulariū statutorū. i.

diuinorum mandatorū destructa est per violentiam pctōrum
 & furorē. vñ Esa. 5. Destruā ſepem eius, & erit i direptionē.
 Abſtineamus igitur (charissimi) ab affluentia temporalis. Acl.
 5. Abſtineat se à contaminationibus. i. à prædictis bonis pro
 speritatis mundanæ. Secundo est abſtinendum à sapiētia se
 culari, Vinū (inquit) & siceram non bibet. Elephas, q̄ est ie
 iunus facillius triumphat de Dracone. Draco. n. q̄ videt Ele
 phantem potu grauidum libentius inuadit ipsum & facillius
 præuolat contra eum, sic verē (charissimi) Draco diabolus mi
 nus pōt p̄ualere contra illos, qui sunt ieiunij & abſtinentes
 à potu sapiētiæ secularis, q̄ contra illos, qui isto potu sunt
 ebrii & repleti. Nam pro certo q̄ diabolus hōiem grauidū
 tali potu inuenit imbutum sapiētia seculari, facillius inua
 dit eū per suas tentationes. f. tentando de superbia, vel arro
 gātia, de præsumptione, de inuidia, de ambitione, & de cæte
 ris peccatis spūalibus. Et breuiter verū est illud, qd̄ d̄ J. Cor.
 3. Sapiētia huius mundi inimica est Deo, legi. n. iustitiæ non
 est subiecta: quia sicut d̄ Zach. 3. Ista est sapiētia terrena ani
 malis & diabolica. D̄. n. sapiētia mūdi terrena pp cupidita
 tē, aīalis, pp annexam fallacitatē, diabolica pp annexā per
 uerſitatē. Terrena d̄, quia verē sicut Talpa optimē, & sapien
 ter se scit regere in terra, extra autē non, sic mundi sapientes
 in terra. i. terrenis negotijs scit optimē se h̄re: quia. f. ibi h̄nt
 suas vias subterraneas. i. suas cautelas & malitias, & ē suos
 modos acquirendi t̄palia, ita qd̄ de vna via ad aliam facilliter
 se conuertit. Sed verē extra terrā. i. quantum ad illa, quæ nō
 tangunt terram, nec terrenā. f. in negocijs spūalibus ne
 sciūt se regere, & ratio est: quia cæci sunt. Ex cæcitate. n. eos
 malitia eorum. Sap. 2. Item ista est sapiētia aīalis, sicut. n. aīa
 lia h̄nt quādam industriā & sapiētiā naturālē, de qua vnū
 aliud decipit, & fraudat, sicut patet de Vulpe, qd̄ est aīal fra
 dulentum, & mirabilē h̄t industriā & sagacitatē ad deci
 piendum pullos, & Gallinas, & alias auiculas innocentes,
 & d̄ Vulpes quasi volupes, eo q̄ volubiliter & tortuose, &
 nunquā rectis itineribus incedit. Tales pro certo sunt mundi
 sapientes: quia verē mirabilē h̄nt industriā, ad alios defrau
 dandum. Isti. n. nunquam rectē incedunt, sed fraudulēter, tor
 tuose, & malitiose, auiculasq; innocentes. i. pauperes simpli
 ces & vicinos lædunt per suā sapiētiā, & defraudant: quia
 sicut d̄ Hierē. 4. Sapientes sunt, vt faciāt mala, bene autem
 facere nesciunt, patet de aduocatis, quorum sapia & subti
 litas auertit alijs iura sua. Ista igitur h̄nt annexam fallacitatē: q̄
 aīalis, sed adhuc dico, q̄ h̄nt annexam peruerſitatē, quia
 diabolica. Nam diabolici h̄nt scientiam subtilissimam. Sunt
 r̄ta peruerſi & obſtinati, q̄ ipsa non vtūtur nisi cōtra om
 nimodā rōnem, & ad Dei & hominū propugnationē, sic verē
 multi sunt ita obſtinati in malū, q̄ quamuis habeant subtilis
 simum ingenium, & sapiētiā & sciam naturālē subtilē
 & clarā, ipsi t̄ ipſam peruerſunt ad Dei & hominū inuicem
 tū & impugnationē, & ad sui ipsius damnationē. Vnde Senē.
 in Epistola loquens de Marcellino dicit sic. Est (inquit) sub
 tilis ingenij, sed tendens in prauū: quia. f. sicut d̄ 2. Theſ. 2. Deo
 non placēt, & canctis hōibus aduersantur. Ab ista igitur mun
 di sapiētia terrena, aīali, & diabolica debemus abſtinere. Et
 hoc datur intelligi, qd̄ d̄ Vinum, & siceram non bibet. Per
 vinum qd̄ est potus obliuionis & ebrietatis inducitur, iræ
 & phrenesis excitatiuus, & per sicerā, q̄ est potus inflatiuus,
 intelligo sapiētiā mūdialē, q̄ pro certo inducit Dei & p̄xi
 mi obliuionē, irę, & arrogantia cōmōtionē, præsumptionem
 & superbiā inflaturā, & elationē. 1. Cor. 8. Scientia in
 flati caritas autē edificat. itā igitur non debemus bibere, sed ab
 ea poti⁹ abſtinere. Eccl. 2. Cogitauī ad vino abſtrahere carnē
 meā, vt aīum meum transferrē ad sapiētiā, supple verē. Et
 maximē nos alij ecclesiastici circa diuina officia occupati
 debemus à superfluis & secularibus abſtinere, nisi forte in quā
 tum faciunt ad vtilitatem Ecclesiæ, & ad suarum regimē fa
 cultatū, quia tūc ista non d̄ sapiētia secularis: sed potius spi
 ritualis, q̄. f. ad finem debitum ordinatur a tali abſtinentia
 talium deliciarum & scientiarum, quā. f. ecclesiastici debent
 habere, sicut nobis figuratum Num. 6. vbi d̄. Quod cū ali quis
 volebat esse domino consecratus & nazareus, à tribus debe
 bat specialiter abſtinere, videlicet ab ornatu suorum capil
 lorum: quia ipsos debebat abraderē & abſcindere. Item à fre
 quētia occisorū & mortuorum: quia. f. nullū mortuum, nec
 patrē nec matrē, nec alium debebat visitare, vel frequētare,
 nec

nec in eorū obsequijs intereſſe. Itē ab oī guſtatione vinorū: quia nec vinum, nec aliquid, quod poſſit inebriare debebat bibere nec vnam, nec aliquid, quod de vna naſcitur, mandu- care. Et ſic effieciatur ſanctus & nazareus & plenarie domi- no cōſecratus. Re vera chariſſimi nos alij ecclēſiaſtici ſumus Deo ſpecialiter dedicati, & ad eius ſeruitiū ſpecialiter de- putati, & iō debemus eſſe nazarej, & nazareni. i. viri floridi virtuoſi, & honeſti, ſed pro certo ad hoc eſt nobis neceſſe ab- ſtinere à tribus, à ſuperfluis diuitijs, ab incogruis conſortijs, ab aſſiduis delitijs. Dico primò, q̄ abſtinendū eſt à diuitijs ſu- perfluis, & hæc intelligunt per capillos, qui non ſunt de eſ- ſentia corporis, imò ſunt quaſi ſuſp̄lū in natura & ſine de- trimento corporis poſſunt abradi, ſic verè diuitijs nō ſunt no- bis ſubſtantiales, nō ſunt de humana quidditate, ſed de mun- dana ſuperfluitate. Non ſunt de hoīs natura, ſed de ſeculi fa- ctura. Et iō primò & principaliter debemus abſtergere, rade- re, & euellere, p̄ contentum & abominationem, & ab ipſis nos expedire, per largitatem, pietatē, & compaſſionē, & bo- norum ſp̄alium liberalē diſtributionē, vñ Ezech. 5. Sume tibi gladiū acutum radentē tibi pilos. Gladiū dico acutū, hoc eſt dictum virtutē pietatis, & liberalitatis, quæ pilos diuitiarum diſtribuit, eradica, & euellit. ¶ Itē debemus abſtinere ab in- congruis cōſortijs, & hoc datur intelligi per homines mor- tuos: quia verè ſi aliquis hō ſit mortuus, p̄ diuerſa vitia & pec- cata, ita q̄ vitā ḡrā, ſcientiæ, & morū non hēat, et ſi fuerit p̄ noſter, frater, & foror, vel quantuncunq; nobis familiaris & affinis, ipſū tñ debemus vitare, nec eius conſortij frequēta- re, ſed magis fugere, & declinare, ne fortē per eū corrum- pa mur. Et de hoc Leuit. 21. dī. Nō contaminetur ſacerdos in mo- ribus ciuiū ſuorū, nō tñ conſanguineis & propinquis, ſed et nec masculis. ¶ Itē debemus abſtinere ab aſſiduis delitijs, vel et ſcientijs. Et hoc datur intelligi per vnas, q̄ ſunt dulces, hæ ſunt delitijs, p̄ vinū, qd̄ inebriat hō ſunt ſc̄ijs. Delitijs (dico) corporales, & ſcientiæ (dico) ſeculares, & iō dicitur Prouer. 31. Noli regib. dare vinū. Reges. n. dñr ecclēſiaſtici & p̄fecti: quia. ſ. ſe & alios hñt regere, dirigere, & gubernare. Et ſic be- ne patet, q̄ debemus abſtinere à ſapientia mundiali, vinū (in- q̄) & ſc̄ierā nō bibat. ¶ Tertio dico, q̄ debemus abſtinere ab iniuſtitia criminali. Nullo (inquit) veſcatur immūdo: quia verè illa, quæ ſunt immunda. ſ. vitia, & peccata non debemus ve- ſci, nec comedere. i. nobis appropriare, vel incorporare, ſed ab eis abſtinere. Sicut. n. videmus, q̄ hō libenter abſtinēt à ve- neno: quia ſcit ipſum ſui corporis corruptiū. Sic verè à pec- cato debemus abſtinere, qd̄ eſt aīa corruptiuum, & innene- natiū, atq; et mortis perpetuæ inductiuum. Nullo (inquit) veſcatur immūdo. i. nullo peccato, iō vt ſit criminum & vi- tiorum, de quolibet poſſet dici illud Sap. 2. Abſtinēt ſe à vitijs veſtris tanquā ad immūditijs, ſicut de Thobia bene dī Thob. j. Quod ipſe filium ſuum ab infantia timere Deum docuit, & abſtinere ab oī peccato. De immunditijs autē peccatorū vi- de infra titulo ſuo. Et ſic bene dico, q̄ abſtinendum eſt ab im- munditia criminali, à ſapientia mundiali, ab affluentia t̄pa- gli. ¶ Item ad hoc nota de abſtinentia, quæ eſt appetenda, & ad hoc et nos inducunt exempla aīalium brutorum, dicit. n. Plinius q̄ Leo habet vrinā valde fetētē, quam more Canis leuato crure eijcit, & expellit. Et dicit q̄ qñ ſe videt repletū, & p̄ repletionē ad curſum inhābilē, ſolet p̄ tres dies cōti- nuē ieiunare. Sic pro certo (chariſſimi,) quia vrinā. i. ſetulantia peccatorū corā Deo & Angelis valde fetēt: quia et ita ſumus repleti delitijs & vitijs, q̄ ad curſum bonorum operū ſumus inhābiles & inepti. Ideo crux. i. ſp̄e & affectum, ſuper quē niti- mur, debemus ſurſum ad Deum dirigere per deuotionē: vrinā. i. vitia, & peccata expellere p̄ cōfeſſionē, & à carnis delitijs, à peccatisq; & vitijs abſtinere p̄ carnis aſſictionē, & macerationē: vnde dicit Grego. Nos (inquit) qui per cibum à Paradīſo cecidimus, per abſtinentiā reſurgamus. Eſt. n. abſti- nentia ſimilis cuidam venæ terræ, quæ ſicut dicit Cicero. eſt terra frigida & ſicca & mirabilem hēt potentiā reſtringen- di, quia reſtringit ſanguinē vnde cūq; fluat. Talis verè eſt abſti- nentia: quia iſta dēt eſſe terra per mortis meditationē, frigi- da per diuini terroris conuulſionē, ſicca per oīs voluptatis abdicatōnē: quia verè reſtringit ſanguinē. i. carnales & ſan- guineos appetitus p̄ rōis moderationē. Et iō. j. Petr. 2. dī. Ob- ſerua vos tāq; aduenas & p̄grinos abſtinent vos à carnalib. deſiderijs q̄ militāt aduerſus aīam. In q̄b. verbis oſtēduntur

pp q̄ debemus hñe virtutē abſtinetiſ. q̄ ſumus exteris par- tib. hoſpirati p̄grinos inq̄: quia ſumus aſperis hoſtib. ſociati carnis deſiderijs, quia ſumus verbis iōtib. impugnati. Militant aduerſus aīam. ¶ Dico primò, q̄ debemus abſtinere, quia ſum⁹ hoſpirati ī externa regione, quia. ſ. nos ſumus aduenæ, et pere- grini. Aduenā dī quaſi aliunde veniens, peregrinus: quia alie- nas partes peragrans, et ſignat hoīem viatorē, q̄ in mūdum iſtum aliūde venit per natiuitatē. ſ. à Deo, ibi et ſicut in loco alieno peragrat, et moratur. Heb. 13. Non hēmus hic manen- tem ciuitatē. Et iō ſicut videmus, q̄ peregrinus dū eſt in pere- grinatione parum curat de cibarijs delicatis, nec de notijs hoīum illius terræ in qua eſt. Et hic, quia ſcit, q̄ ibi nō diu morabitur, et quia et ſperat, q̄ cito ad domum propriā reuer- tur, vbi ſibi poterit parare cibaria delicata, ſic verè (chariſſi- mi) quia in mūdō iſto ſumus ſicut aduenæ et peregrini: quia. ſ. ſicut dicit Apol. 2. Cor. 5. Quandiu ſumus in corpore pere- grinamur à Dño, nō debemus curare, nec de fauore hoīum nec de curioſa præparatione cibariorum et delictiarum, ſed magis ab eis abſtinere. Et hoc quia in iſtis partibus. i. in miſe- ra vita iſta parum ſumus moraturi, et et qñ ad hoſpitiū no- ſtrum. i. ad Paradīſum, et ad Deū reuenerimus, ibi lautas deli- tias æternæ gloriæ innenimus. Aduenas igit et peregrinos. Iō pōt dicere quilibet illud Pſal. Aduenā ego ſum apud te et peregrinus, ſicut oēs pies mei. Sunt. n. (chariſſimi) in mundo iſto duo ḡnā hoīum. Quidā qui parū comedunt de mane, et iſti optimē comedunt de ſero. Alii aut ſunt, q̄ multum come- dunt de mane, et iſti nihil p̄nt comedere de ſero, ſic verè in mundo iſto duo ſunt ḡnā hoīum. ſ. abſtinentes et viatores. Abſtinentes ſunt illi, qui parū comedunt, et q̄ faciunt abſti- nentiam de mane vitæ p̄ntis, et tibi pro certo in ſero. i. in t̄pe mortis et alterius vitæ optimē comedēt. ſ. in Paradīſo, vbi la- riabunt æternæ gloriæ voluptate. Iuxta illud Pſ. Satiabor, cū apparuerit gloria tua. Sed verè gulofus, q̄ in mane huius vitæ, ſe replent diuitijs, delitijs, atq; cibis, in ſero alterius vitæ ni- hil penitus poterit manducare: quia. ſ. famæ æternæ miſeria cruciabuntur. Figurati per illum diuitem, & per illum paupe- rē, Luc. 16. Quia paup̄ Lazarus, q̄ in mane huius vitæ parū comederat: quia. ſ. cupiebat ſaturari de micis, q̄ debebant de mēſa diuitis, & nemo illi dabat. Iſte dico in ſero. i. poſt mor- tē optimē cenauit, & recreatus fuit, quia. ſ. poſitus eſt cū bonis aīabus in ſuo Abrahā. Dies aut epulo; qui in mane huius vitæ epulabatur quotidie ſplēdidē, qñ venit ſero. i. t̄ps mortis, tūc verè iſte peſſimē cenauit: quia. ſ. mortuus eſt, & ſepultus in inferno, vbi et indiguit gutta aqua, ſicut dī ibidē, quia ſicut dicit Hiero. Impoſſibile eſt, q̄ hō duplici proſperit- tate fruatur palis. ſ. & æterna. Et q̄ hic ventrem impleat ibi- mentem. Simus igitur peregrini in vita iſta, chariſſimi. Et iō delitijs, nec de lauto matutino, prandio non curemus, ſperā- tes, q̄ qñ poſt mortē in domo Parad. i. erimus, ibi. plenariē, comedemus: quia. ſ. tunc non erimus hoſpites, nec aduenæ, ſed tunc erimus ciues & domeſtici Dei, ſicut dī ad. Ephe. 2. Abſtineamus mō chariſſimi: quia ſumus hoſpirati in externa regione, peregrinos inq̄, & aduenas. ¶ Sed d̄ debemus abſti- nere: quia ſumus hoſpirati cum aſpera legione. ſ. carnalibus deſiderijs, hō. n. qui hoſpitibus capitalibus habet neceſſe cō- municare, debet cauere & abſtinere à cibis, qui ſibi apponū- tur, ne fortē hoſtes ſui ſibi miſceant aliquid venenoſi, ſic verè re (chariſſimi) nos, qui neceſſe habemus conuerſari cum ho- ſtib. noſtris capitalibus, ſ. cum carnis deſiderijs & motibus, debemus abſtinere à cibis delictiæ huius mundi: quia verè ſi eis indiſcretē nimis, & faciliter iſti inimici nſi. ſ. carnis deſide- ria miſcebūt aliquid venenoſum. ſ. aliquid peccatū, vt puta luxuriā, ebrietatē pigriciam, &c. Et iō d̄ Rom. 8. Spiritu am- bulate, & deſideria carnis non perſicietis. Eſt. n. abſtinentia ſimilis cuidā arbori, quæ dī Mirus, quæ creſcit iuxta mare, & multum eſt reſtriſtūa. i. medicinalis, quia valet cōtra morſus ſcorpionum & cōtra multas alias paſſiones, vt dicit Dioſco- rides. talis eſt abſtinentia: quia verè qñ iuxta mare. i. iuxta a- maritudinem contritionis vel conſiderationis moritur, & infirmitatis ſuę eſt medicinalis ſpiritualis quia verè virtutem hēt reſtriſtūa: quia. ſ. reſtringit vitia & peccata & morſus & pū- ctiones, tētationes, & ſuggeſtiones. Scorpionū ī facie. i. ī p̄- cipio labūp̄ delectationē. In cauda autē. i. in fine pungit p̄- ternā dānationē. Iſtorū (dico) Scorpionū iſtus & pūcturas ab- ſtinentia reſecat, atq; ſana. Iō dicit Iſid. in lib. j. de ſimo bono

libidinis

libidinis ignes ciborū fomentis in creſcunt. Corpus aut qd̄ abſtinentia frāgit, tētatio nō exurit. Et hoc bñ figuratum fuit Dan. 3. In illis pilis abſtinentib. Sydrac, Miſac & Abdenago, quos fornax non combuſit, ſic verè chariſſimi ardor, & fornax tentationū carnaliū nō comburit illos, q̄ in abſtinentia p̄ſeuerat. Eſa. 43. Cum tranſieris p̄ ignē, flāma nō nocēbit te. Habeamus igit chariſſimi abſtinentiā, qua ſumus cōbinati, cū temeraria legione. cū carnalibus deſiderijs. ¶ Tertio dico, q̄ debemus abſtinere, quia ſumus impugnati ab aſpera paſſio- ne, quia. ſ. militat aduerſus aīam. Miles, qui eſt cōmiſſurus p̄- liū, abſtinēt, nec cibis ſe replet, vt melius valeat cōtra hoſtē, ſic verè (chariſſimi) quia nos habemus militare cōtra hoſtē, ſ. carnē, neceſſe eſt, q̄ abſtinentiā habeamus, vt de hoſte iſto facilius triūphemus. Militāt (inquit) aduerſus aīam, quia. ſ. milita- tia eſt vita hoīs ſup̄ terrā. Aues. n. q̄ ficcoris ſunt nature, for- tioris ſunt virtutis, & altioris volatus, ſicut pater de auib. p̄- dalibus, q̄ naturaliter non ſunt pingues, imò ſunt ſiccæ & macræ, quia. ſ. ceteris melius præualent contra alias aues, ſic verè (chariſſimi) illi, qui ſunt ſicci per abſtinentiam & tēper- tiā, ſunt volatus altioris p̄ cōtempationē, & virtutis fortio- ris p̄ cōſtantiā & perfectionē, quia. ſ. facilius p̄ualent cōtra hoſtes. Figura. Exo. 15. vbi dī. Qd̄ filij Iſrael, qui de Pharaone triūphauerunt, ambulauerūt p̄ ſiccū in medio mari. Et ſic p̄- ualuerunt contra potentia Pharaonis, quia pro certo illi, q̄ volūt eſſe ſicci p̄ abſtinentiā & ambulare p̄ mare. i. p̄ amarā p̄- nitentiā, præualeat cōtra Pharaonē, i. cōtra carnis tentationē & viciōſitā et diaboli. Et iſtud (proh dolor) eſt cōtra multos, qui nō querūt viuere in ſiccitate, ſed in voluptate, nō in abſti- nentia, ſed in delitijs, nō in cōtentionis puritate, ſed impu- dicitia fedicitate, quia ſm̄ Hiero. Vēter ſaturatus facilius ſpu- mar in libidinē. Iſti ſunt ſimiles Porco, qui in hyeme multum p̄ motus parcitudinē impingatur, ſic verè chariſſimi, Porci. i. hoīes delicioſi, qui in hyeme huius turbulente vitæ parū mouētur per penitentia & laborē, multis hodie delitijs im- pugnāt, ſed verè qñ ætū. i. ſeruo mortis iudicij, vel in ſer- ni eis aduenit, tunc non erūt pingues, ſed tenues, non erunt in quiete, ſed in labore, non erunt in delitijs, ſed in ſuppli- tijs, non erūt in gloria, ſed in miſeria. Et iō dī Eſa. 10. Attenua- bitur gloria Iacob, & pingues carnes eius marceſcent. Non ſic (chariſſimi) non impingemur per delicias, ſed ſimus ſicci & macri per abſtinentias, vt ſic poſſimus præuolare contra carnis & hoſtis nequicias & aſtutias, quia. ſ. iſta ſunt, quæ mi- litant aduerſus aīam, vt ſic nos poſſimus dicere illud 2. Cor. 10. in carne ambulantes non ſm̄ carnem militamus. arma. n. noſtræ militiæ non ſunt carnalia, ſumus igitur abſtinentes

L Propter duræ paſſionis anxietatem, Dico primò quod iſta propter duræ legionis ſocietatem, Iſtingit carnis luxuriā. Eſt. n. abſtinentia ſimilis plūbo, de quo dicit Galenus. Quod ſi plūbi lamina ſup̄ lūbos ponat venenū reſtringit. Dicit. n. Dyo ſcorides, qd̄ Saphirus eſt talis virtutis, q̄ ſanguinē & ſudorē hēt reſtringere. Ve- rē talis eſt abſtinentia iſta, & cōparat plūbo, p̄ pōdus diuini timoris, q̄ eā dēt cōcomitari, Cōparat Saphiro p̄ honēſtatem cęleſtis coloris, quo dēt abſtinentes adornari. Et iſta p̄ certo ſi carni applicaueris, & ſi eā tecū habueris & portaueris, à te p̄ certo reſtringet, reſreſcabit, auertet, & abdicabit vene- nū luxuriæ, & voluptatis, & ſanguinē, & ſudorē gulæ caſtri- margis, & carnalitatis. Figura. Mat. 9. vbi dī. Quod illa mulier, q̄ ſanguine fluebat tacta veſte Ieſu ſana eſt, & fluxus ſui ſan- guinis eſt reſtriſtus. Chariſſimi veſtis Ieſu eſt abſtinentia. Iſta. n. induit in deſerto, vbi ieiunauit 40. diebus. & 40. noctib. Iſtā igit veſtē. i. lapidē p̄tioſū ſi habuerimus & portauerim⁹, oēm p̄ certo fluxū ſanguinis. i. gulę & luxurię voluptatē in nobis deſtruet & reſtringet. Ezech. 16. Mundauit ſanguinē tuū ex te.

¶ Itē dico, q̄ abſtinentia frāgit carnis laſciuiā, ſicut. n. equus impingatur recalcat, maceratur aut fame pacificē operat, ſic verè (chariſſimi) caro nſa q̄ equus nſa q̄ ſicut dī Eſa. 30. Eq̄ eorū caro, & nō ſpūs. Iſte igit, qñ delitijs carnalib. impingua- tur, recalcatur cōtra ſpūm & rebellat. Si aut fuerit p̄ abſti- nentiā maceratus, tūc oīs p̄nitentiā in paciētia ſubſtinebit. Eſt. n. abſtinentia ſicut frenum, quo caro nſa ſtringit & tenet, vñ Ec-

cle. 33. Operat in diſciplina & querit requieſcere, laxa ma- nus illi, & q̄ret liberatē: quia ſicut dī Prouer. 29. Qui delicatē nutrit ſeruū ſuū, inueniet eū in t̄pe cōtumacē. ¶ Tertio dico, q̄ abſtinentia ſternit hoſtis ſeuitiā, dicit. n. Ambro. in Exa- merō. Qd̄ ſi hō ieiunus contra ſerpentē ſperit, ſerpēs q̄ de illo ſputo guſtauerit, moriet, quia ſicut ſputū ſerpentis eſt hōi venenum, ſic et ſputū ieiunij hoīs, eſt ſerpenti venenū, ſic verè (chariſſimi) ſi hō ſit ieiunus & abſtinēs, ſpūm, q̄ ex eius ore p̄cedit. ſ. oſo ſue cōfeſſio ſerpētē. ſ. diaboli vel carnis mali- tiā p̄ſternit. Vñ Auguſti. in quodā ſermone, Ieiuniū purgat mētē, ſubleuat ſpūm, carnē ſpūi ſubijcit, cor facit tribula- tū. ¶ Quarto dico, q̄ abſtinentia parit cordis lēgitiā: quia aues, q̄ parū comedunt dulcius cantant, vt ſunt aues paruæ, & quæ multū comedūt, horribiliter cantāt, & p̄cipuē comedentes carnes, ut Aquilæ, atq; Corui, atq; q̄ multū potant ſuper in aqua exiſtentes, vt Anſeres & Anates, ſic hō parū comedēs p̄ abſtinentiā corā Deo dulcius modulāt, ſed gulofus, q̄ cibis & carnib. ſp̄ veſcuntur, & ſuffundunt aquis delictiā, cantant horribiliter corā Deo iurādō, blaſphemādō, mentiēdō. Et ta- les delicioſi cōparant Anſerib. quia ſp̄ volunt eſſe in luto & in fecib. p̄ luxuriā. Itē cōparant Coruis: quia ſp̄ volunt comede- re carnes hoīum per dentis detractiōnē. Iō p̄cipit culibet, Prouer. 23. Noli eſſe in conuiuio poratorū, nec illorum, q̄ car- nes offerunt ad veſcendum. Delicioſi. n. in conuiuijs & poti- bus ſuis, conſueuerunt (vt cōiter) carnes aliorum per detrac- tionē vorare. Sed e contra abſtinentes ſolēt venenum extin- guere, ſed lēgē & hilariter culibet congaudere. Eſa. 14. Læta re ſterilis, vñ de ſiccitate & ſp̄iali lēgitiā abſtinentiū, poreſt dici illud Pſ. Pingueſcēt ſpecioſa deſerti & exultatione col- les accingent. ¶ Quinto dico, q̄ abſtinentia tollit mortis ſpū- riā. Videmus, q̄ infirmus aliqñ euadit mortē, qñ minuit ſibi ſanguinē, ſic verè chariſſimi, qñ hō vult vitare mortē æternā, neceſſe eſt, q̄ qñq; de ſanguine carnaliū delictiarū aliq d̄ ſibi tollat p̄ abſtinentiæ parcitatem. Sed quidam ſunt ſimiles il- lis, q̄ ſibi minuit de manu, q̄ ſtatim ponunt eam in aquā & et in manu baculū nō accipiūt, ſic verè multi, q̄ qñ in quadrage- ſima ſanguinē. i. carnis delicias derelinquit, ſtatim reſugiūt, ſad delicias Piſcium, baculumq̄ penitentia non aſſumunt. Iuxta illud Matth. 10. Nolite portare baculū, &c. Iſta igit tol- lit mortis ſeuitiā, i. dānationē æternā. Eccl. 37. Qui aut abſti- nens eſt, adijciēt vitā. ¶ Sexto dico, q̄ abſtinentia tollit æter- nā gloriā ſeu diuinā gratiam. Dicit. n. Iſaac in dietis, q̄ aīalia q̄ ſunt parui cibi, & potus, ſunt acceptabilia & vitia ad com- medendū, multūq; comedentibus præferuntur, ſic verè illi, q̄ parū ſunt comedētēs per abſtinentiā Deo & Angeli p̄grati- tiā in p̄ſenti, & p̄ gloriā in futuro ſunt accepti. Illi aut, qui hic p̄ gulę voracitatē multū comedūt, ab his tanq̄ inutiles re- putantur. ¶ Itē nota q̄ (ſicut videmus) ſunt qdā animalia, quæ N ſub magnā voracitatis vt Leo, &c. rapacia qdā moderati vi- cū, vñ hō, qdā pauciſſimi victus, vt ſerpēs, ſic verè in mūdō ſūt aliq̄ nimia voracitatis, aliq̄ nimia parcitatis. Primi ſūt Leo- nes & Lupi. ſ. mūdī P̄cipites, & raptores, q̄ multū volūt laute comedere ſumptib. aliorū. Alij aut ſunt Serpentes fallaces & tortuoſi. ſ. Hēretici, & hipocritæ, q̄ ſunt pauciſſimi victus p̄ immoderatā & ſictā abſtinentiā, vt. ſ. mūdō placeāt, & vt ab- alijs in reuerentia habeant. Sed verè illi, q̄ ſunt ſapientes, ſer- uant mediū, quia nec multū modicum comedūt, quia. ſ. nō volūt eſſe Lupi, neq; Serpentes, ſed volūt eſſe hoīes venentes ratio- ne, in cuius ſignū hō dēt oīs valde modicū reſpectū corporis ſui, & iō moderatē ad ſufficiētiā dēt comedere, ſicut. n. dī- cit Hiero. ad ruſticū. Tēperatus cibus corpori & aīe vitis eſt. Itē nota, q̄ abſtinentia nō eſt ī ciborū aſperitate, qd̄ patet, quia Boues, & Aſini magis eſſent abſtinentes, q̄ viliora & groſſiora manducant. Iſtud dicit Aug. Adā. n. non peccauit in carne, ſed in pomo. Eſau in Lenticula, nō in porco. ¶ Item nota, q̄ O Chrs fuit ſibi parcus & alijs largus: quia eſuriens coluit lapi- des in panē mutare, ſicut dī Mat. 4. & Luc. 4. Alijs tñ indigen- tibus & eſuriētib. aquā mutauit in vinū, ſicut dī Io. 2. Lupus & Leo, aliqñ per aliquot dies ieiunāt, ſed tñ plus vna vice co- medunt, q̄ cunctis diebus ieiunij comedere debuiffent, ſic ve- rē faciunt multi ad literā, vñ Hiero. Melius quotidie parū, q̄ raro ſatis ſumere, pluuia illa optima eſt, q̄ ſparſim cadit in terrā. In principio ieiunij quadageſimalis ſunt aliqua. Ci- neres. n. accipiunt, Cruſtes & altaria cooperiunt, genuflexio- nes incipiuntur, gloria & alleluya & ceteri cantus lēgitiæ dī

mitunt-

Abuti. Nota, qd abuti id est, qd malè vti. Et dicitur ab, qd est cõtra, & vti quasi cõtra rõnem vti. Nota igitur, quòd abutimur multis rebus in hac vita, videlicet

Corpore,	Et primò corpore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Tempore,	Et tempore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Loco,	Et loco. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Censu, &	Et censu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Sensu.	Et sensu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,

laborandum, non sicut Porcus ab impingandum,
Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum, Sed verè oibus his
Non sicut domus ad inhabitandum, abutimur, & cor-
pus nřm contra
Non sicut tentorium ad transeundũ, Dei voluntatẽ, si-
cut Porcũ impin-
guam, sicut thesaurũ reseruamus, sicut domũ inhabitamus,
sicut castrũ pparamus, sicut tẽplũ adornamus. In Pf. Filia eo-
rũ cõpositẽ circumornatẽ, sicut similitudo tẽplũ. Iõ hĩ de car-
ne põt intelligi illud Eccl. 2.6. In filia nõ auertente, sed firma
custodia ne inuẽta occasione abutatur se. Filia aut nõ auertẽs
se est caro vel mēs vel fragilis natura, q̄ a reb. nociuis nõ se
auertit. Sup̄ ista igitur custodia firmada ne. Sabutat se. Claxã-
do se ad gulã, vel luxurię voluptatẽ. De abusu verò carnis,
in quãtũ signat p̄ctũ cõtra naturã, nõ intẽdo hic aliud dice-
re pp̄ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ, sed vide infra de Sodo-
ma. Itẽ alij abutunt loco, & tpe: q̄. f. cũ breue tps hui⁹ vitæ
sit nobis cõcessũ ad bona opa faciẽda, nos tñ expẽdim⁹ illud
ecõtrario i malis operib. & iniquis. Itẽ cũ De⁹ dedit nobis lo-
cũ Sactæ Ecclesiæ vel religionis p̄ suo seruitio faciẽdo & Pa-
radio acqrendo, nos tñ abutimur, q̄ nec Dei seruitiũ, sicut
debem⁹, facim⁹, nec paradisi acqrim⁹. Iõ Iob 24. dñi. Dedit ei
dñs locum pœnitentię, & ipse abutit eo in superbiam. Locum
enim pñiẽ est Ecclesia, vel religio. Sed pro certo mundani
eclesiastici & religiosi isto loco multipliciter abutunt. Vñ
dicit Hugo. 51. de claustro aĩę, q̄ 12. sunt abusiones claustri

Prælati negligens,
Discipulus in obediens,
Iuuenis otiosus,
Senex obstinatus,
Monachus curialis,
Religiosus caustidicus,
Habitus preciosus,
Cibus exquisitus,
Rumor in claustro,
Lis in capitulo,
Irreuerentia in altaris officio,
Dissolutio in choro,
Sapiens sine operibus,
Senex sine religione,
Adolescens sine obediẽtia,
Dives sine elemosyna,
Fœmina sine pudicitia,
Dominus sine virtute,
Christianus contentiosus,
Pauper superbus,
Rex iniquus,
Episcopus negligens,
Plebs sine disciplina,
Populus sine lege.

Irẽ mūdus est locus, qui. f. sectu-
larib. est datus ad statũ coniuga-
lẽ seruadũ, vel ad elemosinas
faciẽdũ. Et ad in actiua vita bñ
& sactẽ viuẽdũ. Sed reuera mul-
ti abutunt isto loco, q̄. f. in mũ-
do sunt multæ abusiones, sicut
dicit Cyprianus de 12. abusio-
nibus, videlicet. Itẽ adhuc p̄-
dici, q̄ i Ecclesia sũt multæ abu-
siones, sicut. n. abusus esset, qd
pullus p̄ficeret matri suæ. Itẽ q̄
pulli darent Accipitrib. & Mi-
luis i custodia. Item q̄ ipsi pul-
lis cõmitteret custodia Accipi-
trum & Miluorũ, sic verè abusus
est, q̄ pullus. i. iuuenis & incius
p̄ficiat matri suæ. f. Ecclesiæ, &
q̄ ipse regat a quo dẽt regi. Itẽ
q̄ p̄ficiat Miluis & Coruis. i. mũ-
di raptorib. principib. & tyrã-
nis. Itẽ q̄ ipsi pullis. i. simplici-
bus Christianis ipsi vultures &
Accipitres. i. malæ personæ rap-
tores & crudeles i Ecclesia p̄ferant. Et cũ oĩa sapissimẽ ac-
cidunt in Ecclesia. Iõ dicit Giberus in quodã sermone. Ridi-
culosa res est, aut certè magis periculosa, speculator cõcus,
doctor incius, p̄curator claudus, prælati negligẽs, p̄eco-
mutus. Itẽ alij abutunt censu. i. diuitiis: q̄ quidã sunt, qui eas
acquirũt sicut raptores & vsurarij Alij, q̄ eas indebitè seruat,
sicut auari. Alij, q̄ eas indebitè expendant sicut prodigi. Et si-
cut illi, q̄ eas non in vsibus debitis ponũt, sicut maximè sunt
ecclesiastici, q̄ cũ exinde deberet nutrire pauperes, ipsi tñ nu-
trunt meretrices. Figurati p̄ illos sacerdotes Bel, quorũ con-
cubina & filij comedebat illa, q̄ apponebant Belli. Vide eã su-
pra. de Abcõdere infra de Symonia i fine literę. K. Ito et cẽ
sui. p̄ speritate & p̄tate pali abutunt. Principes & tyranni, q̄
sub dissimulatione iustitiæ & sub vmbra iudiciariæ p̄tatis fa-
ciũt multa mala. s. rapinas, extorsiones, exactiones, & et cor-
porales inuasiones. Itẽ alij abutunt sensu & sapia, & isti sũt
mundani sapientes, & aduocati, q̄ cũ deberent sensu suo ro-
nabiliter, & sũm Deũ vti, ipsi tñ conuertunt illud ad malitias &
cautelas, & q̄ priuilegiũ meret amittere, q̄ cõmissa abutunt
p̄tate. Iõ tales abutores sũt & rõnis ipsũm (vt cõter) i mor-
te amittũt, qñ sensu potius indigerent. Illud fuit figuratũ Gẽ.
34. vbi dñi. Qd cũ Iacob patriarcha haberet filia pulcherriamã,
q̄ dicebat Dyna, egressa est in vrbẽ Sichẽ, & statim filius regis
illius ciuitatis ad amauit, & rapuit eã, & abusus est eã, ipsãq̄
desforauit, q̄ vidẽtes fratres sui, filij Iacob ingressi sunt vrbẽ
& tulerunt sororẽ suã de domo Sichen, i. ipsõq̄; pp̄ abusum
sororis vulnerauerunt, & occiderũt dicẽtes. Nunq̄d sorore
nřa, vt scorto abuti debuerunt? Iacob patriarcha (charissimũ)
signat Christũ, q̄ est p̄ & patriarcha oĩũ nřm, q̄ dñi Iacob, q̄
interpretatur lucror, q̄. f. cõtra diaboli i cruce luctauit. Itẽ
p̄ certo (charissimũ) plures hẽt filios speciales. f. Angelos, q̄ p̄
certo vnã hũt sororẽ sp̄alem & amicã (videlicet) sapiẽtiam
iuxta illud Prou. 7. Dic sapiẽtiæ soror mea es, & prodentiã
voca amicã meã. Rex ciuitatis Sichẽ signat reges, Prælatos,
atq̄ Principes. Mundus. n. dñi Sichẽ, qd interpretatur laborans,
q̄. f. mundus non cessat cõtinuẽ laborare. Hier. 9. Vt inique
ageret laborauerũt. Filius istius regis signat genus aduocato-
rũ, mudiq̄; sapiẽtũ, q̄ p̄ certo sũt hodie regũ & principũ filij
& familiares p̄r cõteris, q̄ igit p̄ certo filij regis Sichẽ. i.
filij huius seculi. f. aduocati vsurpãt hodie sibi sororẽ filiorũ
Iacob. i. sapiẽtiã & sciam, q̄ est soror Angelorũ. Sed verè cũ
ista isti abutunt multipliciter. f. cõuertendo eã ad fraudes, &
ad malitias & cautelas, & iõ qd faciũt finaliter Iacob & filij
sui. i. Christus, & Angeli, q̄ p̄ certo talib. sororẽ suã. i. sapiẽ-
tiã, qua abusi fuerũt, dũ viuẽbat sicut patet sp̄issimẽ i mor-
taliũ vbi ipsi priuant vsũ rõnis, ita qd de reb. suis nesciũt ordi-
nare, multoties et subito moriunt, ipsos et p̄ danationẽ eter-
nã vulnerat & occidunt. Iõ de talib. dñi. 1. Cor. 1. Perdã sapiẽ-
tiã sapiẽtũ & intellectũ prudentiũ reprobo. Isti igitur
abutuntur sensu & subtilitate. Sed adhuc dico, qd aliq̄ abu-
tuntur affectione, & voluntate. Et isti figurati sunt Iudith. 19.
vbi

Abuti. Ac. Nota, qd abuti id est, qd malè vti. Et dicitur ab, qd est cõtra, & vti quasi cõtra rõnem vti. Nota igitur, quòd abutimur multis rebus in hac vita, videlicet

Corpore,	Et primò corpore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Tempore,	Et tempore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Loco,	Et loco. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Censu, &	Et censu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Sensu.	Et sensu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,

laborandum, non sicut Porcus ab impingandum,
Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum, Sed verè oibus his
Non sicut domus ad inhabitandum, abutimur, & cor-
pus nřm contra
Non sicut tentorium ad transeundũ, Dei voluntatẽ, si-
cut Porcũ impin-
guam, sicut thesaurũ reseruamus, sicut domũ inhabitamus,
sicut castrũ pparamus, sicut tẽplũ adornamus. In Pf. Filia eo-
rũ cõpositẽ circumornatẽ, sicut similitudo tẽplũ. Iõ hĩ de car-
ne põt intelligi illud Eccl. 2.6. In filia nõ auertente, sed firma
custodia ne inuẽta occasione abutatur se. Filia aut nõ auertẽs
se est caro vel mēs vel fragilis natura, q̄ a reb. nociuis nõ se
auertit. Sup̄ ista igitur custodia firmada ne. Sabutat se. Claxã-
do se ad gulã, vel luxurię voluptatẽ. De abusu verò carnis,
in quãtũ signat p̄ctũ cõtra naturã, nõ intẽdo hic aliud dice-
re pp̄ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ, sed vide infra de Sodo-
ma. Itẽ alij abutunt loco, & tpe: q̄. f. cũ breue tps hui⁹ vitæ
sit nobis cõcessũ ad bona opa faciẽda, nos tñ expẽdim⁹ illud
ecõtrario i malis operib. & iniquis. Itẽ cũ De⁹ dedit nobis lo-
cũ Sactæ Ecclesiæ vel religionis p̄ suo seruitio faciẽdo & Pa-
radio acqrendo, nos tñ abutimur, q̄ nec Dei seruitiũ, sicut
debem⁹, facim⁹, nec paradisi acqrim⁹. Iõ Iob 24. dñi. Dedit ei
dñs locum pœnitentię, & ipse abutit eo in superbiam. Locum
enim pñiẽ est Ecclesia, vel religio. Sed pro certo mundani
eclesiastici & religiosi isto loco multipliciter abutunt. Vñ
dicit Hugo. 51. de claustro aĩę, q̄ 12. sunt abusiones claustri

Abuti. Ac. Nota, qd abuti id est, qd malè vti. Et dicitur ab, qd est cõtra, & vti quasi cõtra rõnem vti. Nota igitur, quòd abutimur multis rebus in hac vita, videlicet

Corpore,	Et primò corpore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Tempore,	Et tempore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Loco,	Et loco. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Censu, &	Et censu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Sensu.	Et sensu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,

laborandum, non sicut Porcus ab impingandum,
Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum, Sed verè oibus his
Non sicut domus ad inhabitandum, abutimur, & cor-
pus nřm contra
Non sicut tentorium ad transeundũ, Dei voluntatẽ, si-
cut Porcũ impin-
guam, sicut thesaurũ reseruamus, sicut domũ inhabitamus,
sicut castrũ pparamus, sicut tẽplũ adornamus. In Pf. Filia eo-
rũ cõpositẽ circumornatẽ, sicut similitudo tẽplũ. Iõ hĩ de car-
ne põt intelligi illud Eccl. 2.6. In filia nõ auertente, sed firma
custodia ne inuẽta occasione abutatur se. Filia aut nõ auertẽs
se est caro vel mēs vel fragilis natura, q̄ a reb. nociuis nõ se
auertit. Sup̄ ista igitur custodia firmada ne. Sabutat se. Claxã-
do se ad gulã, vel luxurię voluptatẽ. De abusu verò carnis,
in quãtũ signat p̄ctũ cõtra naturã, nõ intẽdo hic aliud dice-
re pp̄ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ, sed vide infra de Sodo-
ma. Itẽ alij abutunt loco, & tpe: q̄. f. cũ breue tps hui⁹ vitæ
sit nobis cõcessũ ad bona opa faciẽda, nos tñ expẽdim⁹ illud
ecõtrario i malis operib. & iniquis. Itẽ cũ De⁹ dedit nobis lo-
cũ Sactæ Ecclesiæ vel religionis p̄ suo seruitio faciẽdo & Pa-
radio acqrendo, nos tñ abutimur, q̄ nec Dei seruitiũ, sicut
debem⁹, facim⁹, nec paradisi acqrim⁹. Iõ Iob 24. dñi. Dedit ei
dñs locum pœnitentię, & ipse abutit eo in superbiam. Locum
enim pñiẽ est Ecclesia, vel religio. Sed pro certo mundani
eclesiastici & religiosi isto loco multipliciter abutunt. Vñ
dicit Hugo. 51. de claustro aĩę, q̄ 12. sunt abusiones claustri

Abuti. Ac. Nota, qd abuti id est, qd malè vti. Et dicitur ab, qd est cõtra, & vti quasi cõtra rõnem vti. Nota igitur, quòd abutimur multis rebus in hac vita, videlicet

Corpore,	Et primò corpore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Tempore,	Et tempore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Loco,	Et loco. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Censu, &	Et censu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Sensu.	Et sensu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,

laborandum, non sicut Porcus ab impingandum,
Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum, Sed verè oibus his
Non sicut domus ad inhabitandum, abutimur, & cor-
pus nřm contra
Non sicut tentorium ad transeundũ, Dei voluntatẽ, si-
cut Porcũ impin-
guam, sicut thesaurũ reseruamus, sicut domũ inhabitamus,
sicut castrũ pparamus, sicut tẽplũ adornamus. In Pf. Filia eo-
rũ cõpositẽ circumornatẽ, sicut similitudo tẽplũ. Iõ hĩ de car-
ne põt intelligi illud Eccl. 2.6. In filia nõ auertente, sed firma
custodia ne inuẽta occasione abutatur se. Filia aut nõ auertẽs
se est caro vel mēs vel fragilis natura, q̄ a reb. nociuis nõ se
auertit. Sup̄ ista igitur custodia firmada ne. Sabutat se. Claxã-
do se ad gulã, vel luxurię voluptatẽ. De abusu verò carnis,
in quãtũ signat p̄ctũ cõtra naturã, nõ intẽdo hic aliud dice-
re pp̄ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ, sed vide infra de Sodo-
ma. Itẽ alij abutunt loco, & tpe: q̄. f. cũ breue tps hui⁹ vitæ
sit nobis cõcessũ ad bona opa faciẽda, nos tñ expẽdim⁹ illud
ecõtrario i malis operib. & iniquis. Itẽ cũ De⁹ dedit nobis lo-
cũ Sactæ Ecclesiæ vel religionis p̄ suo seruitio faciẽdo & Pa-
radio acqrendo, nos tñ abutimur, q̄ nec Dei seruitiũ, sicut
debem⁹, facim⁹, nec paradisi acqrim⁹. Iõ Iob 24. dñi. Dedit ei
dñs locum pœnitentię, & ipse abutit eo in superbiam. Locum
enim pñiẽ est Ecclesia, vel religio. Sed pro certo mundani
eclesiastici & religiosi isto loco multipliciter abutunt. Vñ
dicit Hugo. 51. de claustro aĩę, q̄ 12. sunt abusiones claustri

Abuti. Ac. Nota, qd abuti id est, qd malè vti. Et dicitur ab, qd est cõtra, & vti quasi cõtra rõnem vti. Nota igitur, quòd abutimur multis rebus in hac vita, videlicet

Corpore,	Et primò corpore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Tempore,	Et tempore. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Loco,	Et loco. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Censu, &	Et censu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,
Sensu.	Et sensu. Abutor. n. dñi Papaliũ li- terarũ, qui cõtra intentionẽ Papæ eis vti- tur,

laborandum, non sicut Porcus ab impingandum,
Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum, Sed verè oibus his
Non sicut domus ad inhabitandum, abutimur, & cor-
pus nřm contra
Non sicut tentorium ad transeundũ, Dei voluntatẽ, si-
cut Porcũ impin-
guam, sicut thesaurũ reseruamus, sicut domũ inhabitamus,
sicut castrũ pparamus, sicut tẽplũ adornamus. In Pf. Filia eo-
rũ cõpositẽ circumornatẽ, sicut similitudo tẽplũ. Iõ hĩ de car-
ne põt intelligi illud Eccl. 2.6. In filia nõ auertente, sed firma
custodia ne inuẽta occasione abutatur se. Filia aut nõ auertẽs
se est caro vel mēs vel fragilis natura, q̄ a reb. nociuis nõ se
auertit. Sup̄ ista igitur custodia firmada ne. Sabutat se. Claxã-
do se ad gulã, vel luxurię voluptatẽ. De abusu verò carnis,
in quãtũ signat p̄ctũ cõtra naturã, nõ intẽdo hic aliud dice-
re pp̄ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ, sed vide infra de Sodo-
ma. Itẽ alij abutunt loco, & tpe: q̄. f. cũ breue tps hui⁹ vitæ
sit nobis cõcessũ ad bona opa faciẽda, nos tñ expẽdim⁹ illud
ecõtrario i malis operib. & iniquis. Itẽ cũ De⁹ dedit nobis lo-
cũ Sactæ Ecclesiæ vel religionis p̄ suo seruitio faciẽdo & Pa-
radio acqrendo, nos tñ abutimur, q̄ nec Dei seruitiũ, sicut
debem⁹, facim⁹, nec paradisi acqrim⁹. Iõ Iob 24. dñi. Dedit ei
dñs locum pœnitentię, & ipse abutit eo in superbiam. Locum
enim pñiẽ est Ecclesia, vel religio. Sed pro certo mundani
eclesiastici & religiosi isto loco multipliciter abutunt. Vñ
dicit Hugo. 51. de claustro aĩę, q̄ 12. sunt abusiones claustri



A Achab. Cum Achab fuit Rex Israel peruersissimus bene pnt per eum designari illi, qui in Israel. In Ecclia male regunt, vel etiam illi, qui in quibuscunque dignitati bus vel officijs male prae sunt. Et sic notabo, quod Achab fuit Auaritia deprauatus, Iniustitia effrenatus, Idolatria maculatus, Impatientia conturbatus, Cum Iezabele maritatus, Ictu sagittae vulneratus, Sanguis canibus suis datus, Sic isti agros & vineas vicinorum, & subditorum ad literam suis hortis & possessionibus adiungunt, Item isti effrenatur ad iniustitiam, sicut iste, qui per Iezabelem occidit Naboth, nec homicidium eius puniuit, eo qd hereditatem suam sibi vende re poluit, sicut dicitur ibidem. Quia saepe contingit, qd mali iudices multa scelera committunt, quando possessiones aliorum prohibito habere non pnt, idolatriae etiam seruiunt, sicut de isto dr 3. Reg. 16. Qui seruauit Baal, & fecit sibi Templum, & dolum: quia. sicut Idolis suis. i. suis magistris plus debito seruiunt, & eos p Dijs colunt, & de exactio nibus, quas procurant, templa & palatia ipsi construunt, & faciunt saepe tam, qd per impati entia turbant, sicut de isto legitur 3. Reg. 20. Qui cum reprehenderet a Propheta de hoc, qd impium Regem Syria non puniuerat furibundus, & audire continens venit in Samariam: quia verè isti noxios saepe dimittunt impunitos vel prece, vel precio incorrectos, & si ab aliquo Propheta. i. ab aliquo probò viro reprehenduntur, statim ad furorè & ad iracundia prouocant. Prouer. 15. Non amat pestilens eum qui se corripit. Iezabeli èt sunt maritati, quae interpretat fluxus sanguinis, & signat malas mulieres, quas tales diligunt, quarum instinctu faciunt mala, sicut iste instinctu vxoris suae rapuit vineam Naboth, adorauit Idola &c. 3. Reg. 21. Concitauit Achab Iezabel vxor sua; & abominabilis effectus est. Isti igit finaliter sagitta suae damnationis leduntur, à canib. Infernalib. deorant. 3. Reg. 21. Si mortu? fuerit Achab B in ciuitate comedent eum canes. Si vis exponere in bono, & dic, qd Achab, qui fuit Rex Israel, qui interpretat videns Deum & reprehensus humiliatit se, ita qd scidit vestem, operauit cilicio carnè suà, ieiunauit, cubauit in sacco, & ambulauit demisso capite, sicut dr 3. Reg. 21. in fine, & interpretatur frater patris, & genuit Ioram, qui interpretatur dominus excelsus, potest significare quemlibet virum iustum: quia iste dicitur Rex, eo qd bene se & alios regat per prudentiam, & discretionem; dr Rex Israel, quia videt Deum per fidem & contemplationem; dicitur reprehensus timuisse, quia timet & praelatorum iustorum & praelatorum redargutionem; dicitur vestem scidisse, qd vestem suae temporalis possessionis scindit, & diuidit per elemosinarum dispensationem, operuit se cilicio. i. asperitate poenitentiae per delictarum abdicationem, ieiunauit, & cubauit in sacco per abstinentiae macerationem, incedit demisso capite, per humilitatem & subiectionem, & p diuini timoris conturbationem, & sic iste vocatur frater patris sui Christi, per ipsius imitationem, & generatio nem. Ioram. i. iustos dominos per iustam dignorum & bonorum promotionem. Ideo de tali Achab dicit dominus 3. Reg. 21. Nōne vidisti Achab humiliatum coram me? qui humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus.

A Accaron. Nota, qd Accaron fuit nobilis ciuitas Philistinorum, & idèd ista potest significare mundum, Infernum, Paradisum. Signat enim mundum, qui debet horeri: quia Accaron interpretatur sterilitas: quia scilicet mundus est sterilis omni bono. Accaron. n. erat ciuitas Paganorum, & mundus est ciuitas pessimorum, qui scilicet dicuntur, Philistinij poculo ruetes: qd potu iniquitatis exhausto ipsi ruunt finaliter in Infernum. vnde Amos 1. Conuertam manum meam super Accaron, & peribunt reliquiae Philistinorum. Itè Accaron signat Infernum, qui debet timeri. Accaron. n. interpretatur sterilitas, aut eruditio tristitia, & talis est Infernus, qui scilicet est ciuitas Philistinorum, idest Demoniorum iuxta illud 4. Reg. 7. Item consulite Beelzebub Deum Accaron sterilem & inane, & ibi in tristitia erudiuntur damnati cognoscere semetipsos. Zach. 9. Dolebit nimis Accaron, quoniam confusa est spes eius. Item Accaron potest significare Paradisum, qui debet optari, qui scilicet Accaron interpretat pa-

scua gregis: quia, s. in Paradiso sunt vera pasca gregis Chff. Ezech. 34. In montibus Israel erunt pasca earum. Io dr 1. Reg. 6. Quod Philistei miserunt arcam Dei in Accaron. Philistei. n. sunt mundani tyranni, qui. s. per tribulationes, quas inferunt, mittunt arcam Dei, i. aiam sanctam in Accaron (idest) in pasca beatitudinis Paradisi. Psal. In loco pascae ibi me collocauit.

Achates. Vide infra de lapide.

Achaz. Fuit Achaz Rex Iuda iniquissimus: quia sicut dicitur tur. 4. Reg. 16. qd iste non fecit quod placitum erat domino, imò fundit sternas Baalim, altare Templi deposuit ad instar altaris Damasci, ibi nouum altare erexit. Iste igitur potest designare malum praelatum, qui in Iuda, idest in Ecclia non studet facere quod Deo placet, sed magis quod domino displicet. 1. Thessa. 2. Deo non placent, & cunctis hominibus aduerfantur. Achaz. n. interpretatur apprehendens fortitudinem: quia. sicut prece, & precio praelaturarum & diuitiarum fortitudinem apprehendunt. Isti. n. in Ecclia facies erigunt. s. in promotionibus. statuas Baalim. i. illi, qui hodie per praelatos malos quia. s. Baalim interpretatur deuoratores, qd verè nostri status Baalim, idest illi, qui per praelatos malos in Ecclia promouentur, per avaritiam, & gulam mittitur omnia deuorare. 1. Petr. 5. Tanquam Leo rugiens circuit querens quem deuoret. Isti etiam altare antiquum (idest) cultum diuinum, quem Moyses. i. anti qui patres, & discipulas regulares in Templo statuerat, deponunt, & in fauorem Regis Absurum (idest) in fauorem secularium altaris Damasci, similitudinem, idest secularium morum nouitates introducunt. Vnde 2. Paral. 28. Direpsit itaq; Achaz omnibus vasis domus Dei clausit ianuas Templi, & fecit sibi altaria &c. Isti. n. vasa domus Dei, s. thesaurum Ecclesiarum suarum quos alij obseruauerant expendunt, ianuas. i. cultum diuinum claudunt, & volut altaria noui cultus (idest) ritum morum secularium introducunt. Sed si vis adhuc potes dicere, qd Achaz potest significare virum iustum & bonum Ecclesiae praelatum. Achaz enim interpretatur conuertens apprehendens seu conuersus visio: quia. sicut conuertunt alios praedicando, conuertuntur etiam visioi coelestium contemplando. Apprehendit èt (scilicet) brauii vitae aeternae bñ viuèdo & operado, & sicut iste Achaz fuit Rex Iuda & dñs Hierusalè, & pater Regis Ezechie, qui fuit iustus, & fecit famosum horologium, sicut dr Esa. 38. Sic bonus praelatus est Rex Iuda, qui interpretatur constans, & Rex Hierusalem, qui interpretatur visio pacis, in quantum iste libenter exercet laudem & confessionem, & in quantum ipse studet seruare pacem, charitatem, & vñtionem. Generat etiam filios iustos, per bonorum promotionem, & facit horologium, quod. s. sonat in omnibus horis, per diuini officij celebrationem, & per horarum canonicarum decantationem. Esa. 7. Locutus est dñs ad Achaz &c. Patet igitur, qd Achaz potest significare in malo & in bono.

Accedere. Nota, qd generaliter loquendo multiplex est accessus. s. diuinus, humanus, diabolicus. Est igitur dico accessus diuinus, & Deus accedit ad hominem Carnem assumendo, Primò igitur Deus accedit per carnis assumptionem. Figuratus in Mundum iudicando, Moyses, de quo dicitur Exod. 20. Moyses accessit ad caliginem. Caligo enim signat carnis obumbrationem. Item iste quotidie accedit per gratia infusionem more medici. s. qui accedit ad infirmum dās electuaria, vel vnguentum. Ezech. 22. Accedit tibi bona gratia. De hoc vide infra in litera g. Item accedit per penarum, seu tribulationum illationem, sicut. s. chirurgus, qui accedit cu rasorio ad infirmum scindendum, vt eum curet. De quo Luc. 7. Accedens Iesus tetigit loculum dicens. Adolescens tibi dico surge. Tangere enim correctionem signat. Item iste accedit ad iudicij executionem Malach. 3. Accedam ad vos in iudicio. Iste est igitur accessus diuinus, vide si vis profequationes infra de aduentu. Secundò dico, qd est accessus diabolicus, quia scilicet diabolus sem per paratus est accedere. Vnde de diabolo dicitur. Matth. 4. Accedens tentator dixit Iesu. Mitte te deorsum, dic, vt lapides isti panes fiant &c. Vt noceat, Iste enim est sicut Iudas, de quo dicitur Mat. 26. qd accedens ad Iesum, ait Rabi. Vt decipiat, Primò. n. salutauit, postea confutauit. Vt deiciat, Iste

Iste potest figurari in Abimelech. Iudic. 9. &c. vide i ultimo. C. Iste igitur est accessus diabolicus. Terriò dico, qd est accessus humanus, & iste pculdubio est multiplex: quia, s. iste est Deum per gratiam, Est igitur accessus ad Deum, Scipsum per sui notitiam, qd p gram fit & dilectione, Proximum per amicitiam, & ofonè, vñ Paradisum per gloriam, & ofonè, vñ Ecclesiae gradum per iustitiam, & ofonè, vñ Peccatum per nequitiam, i piculo existit, Mundum per avaritiam, i piculo existit, Infernum per damnationem. strib. dr Mar

th. 8. Accesserunt, & suscitauerunt eū dicentes. Dñe salua nos perimus, vide infra in litera C. Item est accessus ad semetipsum, qui fit per sui notitiam & cognitionem. De quo dr in Ps. Accedet homo ad cor altum. i. ad cor profundum, & exaltabitur Deus. Item est accessus ad pximū, qui fit per dilectionem & subaentionem. Matth. 4. Accesserunt Angeli & ministrabant ei. Ministrare. n. subaentionem signat. Item est accessus ad Paradisum, qui fit per gloria affectionem, vnde debetis potest dici illud Thob. 9. Cum oēs dixissent amen, accesserunt ad conuiuium. Sed de hoc vide infra in litera E. Itè est accessus ad Ecclesiam, qui fit per iusta promotionem. Ezech. 44. Filij Israel accesserunt vt ministrèt mihi, & stabunt in conspectu meo. Sed de hoc vide bene in litera B. Item est accessus ad peccatum, qui fit per malum consensum & opationem, de quo dicitur Ezech. 1. Maligne accessistis ad eum. Item est accessus ad midum, qui fit per terrenorum amorè & ambitionem, ita qd midus uocat suos. Esa. 57. Accedite huc filij augurum semen adulterae & fornicariae: Mundus enim est Ciuitas auguraria & fornicaria. Itè est accessus ad Infernum, qui fit per dānationem. De quo dr Iudith 7. Filij Moab & Amō accesserunt ad Holofernem. i. ad Luciferum, vel Holofernes interpretat infirmans vitulum signatū: quia. s. in Inferno uitali signatū. i. diuites infirmitati subiaccunt sempiternae. Iste est igitur accessus humanus tam bonus, s. qd malus. Item dico, qd accedere idem est, qd venire, altare, qd appropinquare, & atredere. Notandum igitur, qd est quoddam accedere comendabile, & est accedere vituperabile. Dico igitur, qd accedit aliqui commendabiliter, & isti sunt boni & iusti, qd Deo voluit esse propinqui & iusti, & sibi mentaliter per charitatem uniti. Sicut. n. videmus, qd oia, qd sunt, accedit naturaliter ad Deum originale principiu, sicut fluius ad mare, lapis ad terrā, ignis ad sphera. Sic verè hō dēt accedere, cōiūgi & appropinquare ad Deum, qui est oium rerū principas principiu & origo. Nā sicut res non pnt pferre, quietari nisi quousq; ad suum originale principiu exarserit, eiq; fuerit copulata. Sic verè homo, si ppter ad Deum disungatur, non potest perfectā requiem inuenire, nec sua potest conscientia consolari quousq; per gram reuerfus fuerit, & accesserit ad eundem. Vnde Greg. 25. moral. Tot gressibus anima ad Deum accedit quot, bonis moribus mentis proficit, tot gressibus longè, quot malis cogitationibus decrefcit. Et idèd de tali morali accessu potest exponi illud Matth. 26. Accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi; In quibus uerbis ostenditur, quod tribus modis ad Deum fit accessus (videlicet)

Fluidi per Clementiam & Pietatem, Lucidi per scientiam & Claritatem, Sublimes per contemplationem, Veloces per bonam operationem, Nobiles per omnimodam perfectionem. tionè. Ad eum. Et idèd ecclesiasticis potest dici illud Nume. 16. Separauit vos Deus Israel ab omni populo & iuxit sibi, vt seruiretis ei in cultu tabernaculi, & staretis coram frequentia populi & ministraretis ei. Idcirco accedere fecit ad se. Sed heu pro dolor non sic: hodie ecclesiastici sunt secularibus peiores, & laicis in pluribus nequiores. Et idèd vñ, qd ecclesiastici stit similes Saturno, qd est quidā planeta caelo propinquissimus, & idèd communi iure debet caeli influentiam participare plenius, quàm ceteri planetae, & tamen iste est planeta Maleuolus, Et idèd in fabulis secundum Iffido. iste depingitur unus senex, tristis & tenes falcè. Tristis: quia fingit a filio suo suis se castratus, cnius uirilia proiecta in mari Venerè creauerūt. Cū falce etiā pingitur: quia ad modum falcis multū nocet retrogradiendo. Re vera (charif simi) tales sunt aliqui ecclesiastici. Isti. n. qui qd ad gradū dignitatis sunt firmamētū. i. Deo propinquissimi, quia. iuxta ipsū i Ecclia vt quia vult religioſi & clerici. Et idèd debet participare eius influentia, & se eidè pro virib. conformare. Et tñ ipsi qd; sunt ceteris nequiores: quia isti sunt Maleuoli per malitia, tardi p pigritiam, terrei p avaritiā, frigidi per iduotionem, sicci p incō passionem, nocturni per ignorantia ei adicationem, ponderosi, per negligentia immobilitate, pallidi per inuidia & odij manifestā excoitationem. Nocet èt retrogradiendo p falsam cauillationem, & per retrodictam detractionem, castrantur a filijs per bonorum Ecclesiae indebitam deaustationem p suos peiores filios & vepres: quia. s. filij & concubing talis castrant, & depauperant eos. Et idèd isti possunt depingi senes, p malorum operationem inueteratam, tristes per odium & desperationem, habentes falcem fecantem. i. rapinā, carnalis enim parentela ecclesiasticorum ipsos hodie depauperat atque castrat. Figura. Danielis 14. De filijs & concubinis sacerdotum, qui comedebant illa, quae opponebantur Bel. Vide supra de Abscondere. Isti igitur non sunt meliores, eo qd ad Deum accesserunt, per Ecclesiae dignitate, sed potius nequiores: quia sicut Saturnus est planeta mortificationis, em Marcianum & Ptholomgū. Sic verè mali ecclesiastici mortui sunt i se, per malam vitam & mortificationi aliorum per mala exempla, idèd de talibus malis accessibus dicitur Nume. 7. Quisquis accedit ad tabernaculū moritur. Isti enim sunt, qui ambiciosè se ingerunt, & qui nō vocati accedunt. Econtra verò iusti videntes periculū animae & sacramentorum Ecclesiae dignitatem, timent accedere & diuinum iudiciū solent cum reuerentia formidare. Figurati Deutero. 5. vbi dicitur. Quod filij Israel videntes montē ardentem & fumigantem timuerunt propè accedere. Mōs enim est Deus, qui per minas fumat, & punitioes ardet, quae qd bene considerat, accedere timet, & vt tutius uiuat i inferiori statu se tenet. Heb. 12. Non accessistis ad tractabilem ignē, veruntamē qd aduertit quibusdā accidit, sicut Plinio Philosopho, qui cum classe iuxta Montem Etna ardentem transiens, nimis propè Montem accessit, & idèd ignis ipsum & suos combussit. Sic verè indigni, qui ad istum ignē & ad officia ecclesiastica accedunt, combustionem aeternae damnationis incurrunt. Nume. 3. Si quis alienus administrandum accesserit, morietur. Vnde nota, qd multa genera personarū prohibētur accedere ad dominum. s. ad eucharistiae sacramētū, vel ad dignitatis ecclesiasticae gradum, videlicet. Duplices & aduatores, crudeles & flagellatores, haeretici & deceptores, polluti vitijs & pctores. Duplicibus enim dicitur Ezech. 1. Nō accesseris ad eū duplici corde. De crudelibus verò dicitur in Psal. Nō accedat ad te malū & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. De haeticis autè dicitur Nume. 17. Ne quis accedat alienigena, & qui nō est de semine Aaron ad offerendū incensū dño. Alienigena. n. ppriè est Deo haereticus, qd est extra Ecclesiam. De immaculata autè & immundis peccatoribus dicitur Luc. 21. Ois, qd hēt maculam, nō accedet offerre hostiam domino. Maculam dico, scilicet symonia, luxuria, vel inuidia, &c. Sed nota proh

dolor, q̄ ista hodie non feruntur: quia re vera hodie ad do-
 minum, ad ecclesiastica beneficia & officia
 Accedunt { ignorantes, Dico primò, q̄ illis diebus
 { inconstantes, ad Ecclesiam, & ad Chris-
 { discordantes, sum accedunt ignorates.
 { desperantes, Isti sunt cæci, qui nihil vid-
 { detrahentes. ent. Figurati per illos, de
 quibus dicitur Matth. 21. vbi cum prius dominus dixisset de
 Ecclesia. Domus mea domus orationis vocabitur, vos autē
 fecistis illam speluncam latronum. Subditur. Accesserunt ad
 eum cæci & claudi in Templo. Item accedunt incōstantes, s.
 hoies imbecilles. Figurati in illa ancilla ostiaria. De qua Mat-
 th. 21. Accessit ad Petrum Ancilla ostiaria. Isti. n. non sunt nisi
 Ancillæ, & istud maximè potest referri ad quosdam benefi-
 ciarios, qui non sunt nisi Ancillæ in beneficiis suis: quia ha-
 bent nomen, & magistrum eorum habēt utilitatem. Item accedunt
 ad eum discordantes, figurati in illis ossibus. Ezech. 37.
 Qui accesserunt ad ossa ita vnusquisque ad iuncturam suam.
 Ebrios enim & licigiosos inuicē se considerat: & more ossū
 semper clamant. Item accedūt ad eum desperates (scilicet)
 quidam, qui non vñr aliquid sapere de futuris, sed tm̄ de præ-
 sentibus cogitantes. Figurati in Saducis, qui non credebāt,
 nec Animam, nec Angelum, nec Resurrectionem esse post
 mortem, sicut dicit Acto. 24. & Matth. 22. Accesserunt ad eum
 Saducæi. Itē accedunt ad eum detrahentes. Figurati in Pha-
 riseis, qui interpretantur diuidentes: quia detractor diuidit
 charitatem, vnde Matth. 16. Accesserunt ad eum Pharisæi, &c.
 Non sic (charissimi) nō sic. Sed accedat ad Christum boni &
 iusti. Accedat ergo ad Deum per dignitatem & promotio-
 nem (Ad eum inquit.) Idē cuiuslibet ecclesiastico dicit Deus
 illud Exo. 19. Ascende ad me in montem & esto ibi. Sed dō ac-
 cedat ad Deum per charitatem & dilectionem, quod ostendit
 cum dicit. Accessit mulier. Per accessum mulieris, quæ
 summè naturaliter afficitur ad illud, quod amat, intelligitur
 affectus amoris & dilectionis, per quem acceditur, & appro-
 pinquatur ad Deum. Nihil. n. pot̄ melius ire ad terminum q̄
 termino se vnire. Sic verè q̄ amor & charitas faciunt homi-
 nem vnire Deo & coniungi, bene dico per charitatem, & di-
 lectionem ad Deum est accessus. Videmus. n. q̄ ferrum, q̄n̄ est
 frigidum nunquam pot̄ cum alio ferro vniri, nec ad id per-
 fectè accedere, sed q̄ ferrū ignitum fuerit ad aliud ferrum
 facilliter accedit, & cum eo vnitur, cōiungitur, atq; ligatur.
 Sic verè (charissimi) homo q̄n̄ est frigidus per intentionem
 nunq̄ pot̄ Deo appropinquare, nec ad eum perfectè accede-
 re, nec cum eo se vnire: quia sicut dicit Ezech. 12. Longè est dñs
 ab impijs, sed q̄ homo ignitur, & inflammatur per incēdiū
 charitatis, tunc cum Deo cōiungitur & vnitur, & ad eum ap-
 propriat & accedit: Mulier ergo accessit. Figura. Lucæ 8. Vbi
 quædam mulier, quæ fuerat in fluxu sanguinis multis annis
 accessit ad Iesum, & tetigit simbriam vestimenti eius, & sana-
 ta est. Et dicitur ei, filia fides tua te saluam fecit, vade in pa-
 cem: sed verè (charissimi) quāuis homo multis temporibus pa-
 tiatur fluxum sanguinis, i. fluxum vitiorum, si tamen fuerit
 mulier, i. affectiuus & charitativus, & accesserit ad Christum
 per fluentem dilectionem & affectionem, tetigeritque per
 imitationem vestimentum, id est, ipsius cōuersationem, ipse
 pro certo sanabitur, fluxum vitiorum in eo siccabitur, fides
 ipsius à Deo commendabitur, & pax & requies promittetur.
 Idē dicitur in persona Dei cuiuslibet illud Gen. 27. Accede
 ad me vt tangam te. Quia re vera (charissimi) nos dēmus ac-
 cedere, per amorem & dilectionem, & ad Deū, & proximū,
 secundum q̄ charitas nos obligat vni magis q̄ alijs, figura ad
 hoc Ezech. 37. vbi dicitur. Quod Ezechiel vidit vnum cam-
 pum magnum plenum ossibus siccis. Et prophetaui (inquit)
 ossibus istis, & factus est sonus, & ecce commotus & accesserunt
 ossa ad ossa, vnumquodque ad iuncturam suam. Et vidi,
 & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extenta est
 super ea cutis, & ingressus est in ea spiritus, & vixerunt stete-
 runtq; super pedes suos, & visus est exercitus grandis valde.
 Re vera campus iste potest significare planiciem huius mun-
 di vel et Ecclesiam militantis. Ossa verò ista possunt significa-
 re multitudinem hominum huius vitæ, qui re vera naturali-
 ter sunt sicci per carentiam humoris gratiæ & deuotionis,
 & modum odium duri per indomabilitatem obstinationis.
 Sed tamen quique accidit, quod Ezechiel eis prophetizat, i.

quod aliquis prædicator, euangelizat talibus Regnum Dei.
 Et tunc verè debent accedere ossa ad ossa, id est, homo ad ho-
 minem, & etiam ad Deum per charitatem, & dilectionem
 vnumquodq; ad iuncturam suam: quia verè in corpore Eccle-
 siæ membra debent inuicem accedere per charitatem, & al-
 ter ad alterum propinquare, debet etiam quilibet collocari
 in iunctura sua, id est, in statu, officio, & beneficio suo, per pa-
 cis & concordia vnitatem. Quod est cōtra ambitiosos, qui
 in iuncturis proprijs non sunt contenti, imo nituntur semp
 accedere ad alienas metas, i. ad aliena officia: quia alijs de-
 bentur & non sibi, iuxta illud Matth. 23. Accesserunt, & te-
 nuerunt pedes Iesu, vnumquodq; ergo debet accedere ad iū-
 cturam suam, & non ad alienam, & sic si quilibet est contra
 tus loco, & statu proprio, & alijs per charitatem ligatus, tūc
 pro certo ipsi acquirunt neruos concordia & vnionis, car-
 nem fluidæ compassionis, cutem honestæ cōuersationis, spi-
 ritum diuinæ inspirationis, vitam gratiæ & deuotionis. Et
 stabunt super pedes suos, per virtutē fortitudinis, & perfe-
 ctionis. Et ideo de tali accessu, & de tali coniunctione chari-
 tatiua pot̄ exponi illud Act. 8. Accede & adiunge ad currum
 istum, sed heu proh dolor, q̄ talis accessus charitatis est ho-
 die rarus in Ecclesia: quia hodie alter ad alterū non accedit
 nisi per odium, irā, inuidiam & malignitatem, à Deo autem
 recedunt per culpā & iniquitatem, vnde Iob. 34. Quasi ex in-
 dustria recesserunt à Deo. Et maximè tales sunt mutabiles,
 & leues: quia sicut dicit Luca 8. Ad tempus credunt, & tempo-
 rentationis recedunt. Tales autē sunt falsi amici, qui opti-
 mē accedunt tempore prosperitatis, sed si aduersitas aduē-
 rit, statim recedunt. Similes locustis & muscis, quæ in æstate
 accedūt, in hyeme autē recedunt. Sic verè falsi amici, qui fal-
 sam amicitiam accedunt ad hoīem, dum status & æstas pro-
 speritatis durat, sed si hyems tribulationis & paupertatis ve-
 nerit, tunc verè ipsi ab ipso fugiunt, & recedunt, de quibus
 Iob 6. Necessarii mei recesserunt à me: Nō sic (charissimi) sed
 accedamus ad Deum & ad proximum per charitatem & di-
 lectionem. Accessit (inquit) mulier vnde. Lu. 8. dicitur. Quod
 mulier accessit, & tetigit simbriam vestimenti Iesu. Et vis
 dic de accessu charitatiuæ familiaritatis, quæ fit in deuotio-
 ne & oratione, & illud Bern. Securū accessum. habet homo
 ad dominum, &c. Tertio accedamus ad eum per pietatem
 & compassionem. Habens (inquit) alabastrum vnguenti pre-
 ciosi. Sicut enim videmus, q̄ uolēs accedere ad remotas par-
 tes, facilius & leuius accedit ibi per aquam, q̄ per terrā,
 nauigādo, quā pedītādo. Sic verè (charissimi) si nos uolumus
 accedere ad Deum & ad Paradisum, pro certo facilius & le-
 uius accedemus per aquam fluidæ pietatis (scilicet) faciendo
 elemosinas & opera misericordie q̄ vnus. Quia verè ista
 est leuior & breuior via eundi ad Deum. Et hoc ostendit cū
 dicit, vnguenti preciosi, quia re vera vntura & linitura pietatis
 facit accedere ad Deum, & etiā ad Paradisum. Figura
 ibi Lu. 7. vbi dicit. Quod mulier intravit ad Iesum penes Symo-
 nem recumbētē, & stans retro secus pedes eius cepit eos
 rigare lachrymis, capillis tergere, ore basiare, vnguento vn-
 gere, atque delinire. Talis mulier pro certo debet esse quili-
 bet Christianus, quia mulier dicitur quasi mollis aer: quia scilicet
 Christianus esse deberet aereus per conscientia puritatem,
 & mollis per amicitiam & benignitatem. Iste. n. cum vnguē-
 to dulcis & fluidæ pietatis debet accedere ad Iesum. Quo.
 Certe, quia ipse dēt venire retro & occultè & abscondere
 pedes Iesu, i. pauperes Christi, q̄ more pedum sunt inferius
 circa terrā in statu infimo & depresso. Iste (dico) debet mul-
 tipliciter adiuuare (s.) affectum compassionis emitendo,
 osculum dilectionis imprimendo, capillos & vellus exterioris
 possessionis expendendo, vnguentū dulcis pietatis & be-
 nignitatis eis misericorditer largiendo. Et tunc dicitur de
 eis illud, qd̄ de ista muliere dicitur est. Dimissa sunt ei peccata
 multa, qm̄ dilexit multum. Idē de isto vnguento pot̄ dici illud
 Exec. 16. Laui te aqua, & vnxi te oleo. Quod precipuè verū
 debet esse de personis ecclesiasticis, qui præ cæteris hoībus
 debent habere vnguentum & oleum pietatis, quod fuit figu-
 ratum in Aaron, qui in cōsecratione sua oleo ungebat &c.
 sicut supra dictum est de Aaron. Ita quod de isto accessu, qui
 fit per pietatem, potest dici illud Matth. 20. Accessit ad eum
 mater. Mater. n. nomen est pietatis. ¶ Accessit igit ad Deum
 (charissimi) p̄ pietatē & cōpassionē, p̄ charitatē & dilectio-
 nem,

nem, per dignitatem & prælationē. Nota adhuc, q̄ in scriptu-
 ra inuenitur
 Accessus beatificatiuus, Est dico accessus bea-
 Accessus iustificatiuus, tificatiuus, & iste est
 Accessus viuificatiuus, accessus, quo ani-
 Accessus damnificatiuus, ma post mortem ac-
 Accessus mortificatiuus, cedit ad Paradisum.
 Super quo nota, q̄ omnis res naturaliter accedit ad suum ter-
 minū & ad suum finem, vñ videmus, q̄ oīs res, quæ est in mo-
 tu naturaliter accedit ad quietem, quia. f. quies est terminus
 motus. Sic verè (charissimi) cor nŕum naturaliter dēt accede-
 re p̄ desiderium & affectum ad quietē gloriæ Paradisi: quia æ-
 terna gloriæ nihil est aliud, q̄ terminus & cōclusio oīum mo-
 tuū & laborū. Et istum accessum acquirit aīa beata q̄n̄ Deo
 coniungitur per beatificā visionem. Figura ad hæc Hester 4.
 vbi dicit. Qd̄ Assuerus Rex Maximus vidit Hester horatam, quæ
 stabat in atrio domus Regiæ, & placuit in oculis eius, & extē-
 dit ei virgam aureā, quæ accedens osculata est summitatem
 virgæ & dixit ei Rex. Quid dicis Hester Regina, quæ est peti-
 tio tua? Et si dimidium Regni mei petieris dabo tibi. (Charis-
 simi) per Hester reginam intelligitur aīa, quia Hester inter-
 pretatur abscondita. i. aīa, quæ in corpore absconditur & ce-
 larur. Assuerus interpretatur beatificans, iste est Deus, q̄ aīas
 beatificat post hanc vitam. Scepturum, qd̄ nihil aliud est q̄ vir-
 gā Regiā signat dignitatem & eminentiam gloriæ Paradisi.
 Quā igit (charissimi) Hester Regina. i. aīa Christiana Regi Chri-
 sto copulata per baptismum, & secretum de abscondito lati-
 bulo corporis egressa fuerit, steteritq; in atrio domus Regiæ,
 scilicet in Paradiso, tunc verè assuerus beatificans Deus Rex
 & rector totius vniuersi, statim extendit sibi virgam aureā. i.
 dignitatem æternæ beatitudinis: quia verè q̄n̄ Christus videt
 aīam paratam gratijs & virtutib; tunc verè multū placet in
 oculis eius. Et ideo extendit sibi virgam. i. dignitatem æternæ
 gloriæ, ad quā ipsa accedens delectat, ipsamq; apprehendit,
 amplectatur, & osculatur, & ad Regē Christo coram Angelis
 honoratur. Vñ Hester 15. Noli metuere, non morieris, accede
 ergo, & tange scepturum. Vbi ostenditur, qd̄ ad Deum & ad æ-
 ternā gloriam acceditur, per fiduciam & securitatem. Noli
 (inquit) timere per constantiam & stabilitatem, non morieris.
 i. non deficiet per iustitiam & seueritatem; tange (inquit)
 septrū prosequere si vis istas tres diuisiones, iste est ergo ac-
 cessus beatificans. ¶ Secundo dico, q̄ est accessus iustificans, &
 iste est accessus ad Ecclesie promotiones: quia. n. nullus dēt ac-
 cedere, nisi iustus sicut supra visum est. Corpora superiora, q̄
 soli sunt propinquiora sunt (vt cōiter) clariora, sicut patet
 de sphaera ignis & superioris partis aeris, vbi turbines, caligines
 & nebulæ non ascendunt. Ideo partes ille in claritate
 perpetua perseuerant. Sic verè (charissimi) illi, qui ad solem
 iustitiæ, & ei sunt propinqui per Ecclesiasticum gradum, de-
 bereat ceteris esse clariore, per sapientiam & sciām, & pu-
 riores per innocentiam. Et idē dicit in Ps. Accedit ad eum, & il-
 luminamini, & facies vestra non confundentur. Sed nota, q̄
 quidam sunt similes Lunæ, quæ quanto magis accedit & ap-
 propinquat ad Solem, tanto magis perdit lumen quantum
 ad nŕum visum, & quanto minus habent de luce, tanto magis
 est corrupta. Sic verè (charissimi) illi, qui appropinquant,
 & accedunt ad Solem iustitiæ Chr̄m per ecclesiasticam dig-
 nitate, illi, (dico) non sunt ceteris clariore p̄ sciām, imò
 obscuriores per ignorantia: quia verè illi, qui sunt in Eccle-
 sia, quod dolendum est, Deo propinqui lumine gr̄e & sapien-
 tiæ præ ceteris sunt priuati. Et quamuis ipsi sint obscurissi-
 mi & insufficientissimi, tū ipsi per superbia pompā, elatio-
 nē & præsumptionē præ ceteris hominibus sunt cornuti. Et
 certè melius esset talibus, q̄ ipsi essent sine bñficio, quā q̄ in-
 digni accederent ad dñm non vocari. Quia verè ex hoc in-
 currere promerentur æternæ iudiciū vltionis: quia sicut dicit
 Num. 3. Extensus, qui ad ministrandum accesserit morietur.
 Figura de Osa Rege Iuda. 2. Paralip. 26. Qui voluit vsurpare
 officium Sacerdotis, & ingressus est Templum, & adolere vo-
 luit incensum super altare thymiamatis, quāuis non esset Sa-
 cerdos, nec de genere Sacerdotum, & statim orta est lepra
 in fronte eius, & de Templo est eiecctus, & fuit leprosus to-
 to tpe vitæ suæ, habitauitq; in domo separata, regno Regi-
 nę spoliatus. Sic verè (charissimi) illi, qui nō sunt Sacerdotes,
 id est, sacra docentes, nec Sacerdotum, i. Chrii & sanctorum

filij vel imitatores, hodie accedunt ministrandū in Tēplo
 Ecclesiæ: quia. f. tales hodie promouentur & in ecclesia ad di-
 gnitates, officia, & beneficia sublimantur. Et idē tales sunt ho-
 die leprosi & corrupti & luxuriosi, & finaliter ipse iijciuntur
 de templo Ecclesiæ, & regno Paradisi priuati, & in domo
 separata in Inferno perpetuò commorantur. Sapientes sunt
 ergo, qui nō ambiunt istum accessum, vnde dicit Exo. 34. Quod
 filij Israel & Aaron videntes cornutam faciem Moysi timue-
 rūt propè accedere. Quia verè illi, qui sunt boni & iusti, &
 filij Israel, i. Deum videntes & contemplatiui, timent accede-
 re p̄ ecclesiasticas promotiones propè Moysen. i. propè Deū.
 Et quare? Certè quia ipsi bene vident, cognoscunt, & percipi-
 unt, q̄ ipse hēt cornua, i. rigorē iustitiæ & austeritatis: quia
 ipsos paratus est ledere & ferire, nisi faciant debitum suum:
 Ille est igitur accessus iustificans. ¶ Tertio dico, q̄ est accessus
 viuificans, & iste est accessus Dei ad hoīem per gram, & in spi-
 rationem bonā. Sicut. n. sol certis t̄pibus accedit ad nos, & in
 suo accessu facit oīa reuiuere, florere, & fructificare. Sic verè
 Deus q̄n̄ accedit ad hoīem peccatorē ipsum per suā gram vi-
 sitādo, ipse pro certo facit eū reuiuere per gram & virtutes,
 & flores bonarum affectionū, fructusq; bonarum operationū
 producere & proferre. Figura. Lu. c. 7. Vbi mortuus effere-
 batur vnicus filius matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuī-
 tacis multa cū ea. Motus autē Iesus super ipsam accessit & teti-
 git loculum, hī aut, qui ferebant steterunt. Et ait. A dolēscēs
 tibi dico surge, & resedat, qui erat mortuus, & cepit loqui, &
 dedit illū matri suæ. Mater autē ista (charissimi) est Ecclesia, q̄
 oēs fideles portat, & infra vterū fidei concipit atque nutrit,
 q̄ re vera à multis turbis & populis, linguis, & nationibus est
 hodie circūsepta. Sed verè sepe accidit, qd̄ filius suus, i. ho-
 mo Christianus moriatur per peccatum mortale, & ad foueā
 infernalem effertur. Illi aut, q̄ effertur ipsum, tunc quatuor. f.
 Spes longæ vitæ, Sed quid verè q̄n̄; Chr̄s
 Spes futuræ pœnitentiæ, respicit huiusmodi mor-
 Complacencia delectationis, tuum peccatorem, & mo-
 Displacencia satisfactiois, tus misericordia accedit
 ad eum per suæ gratiæ inspirationem, tangit et loculum in
 quo portatur. i. statum suū vel corpus per aliquā tribulatio-
 nē & sic reuiuiscit, qui erat mortuus, per grā susceptionem
 & per cordis contritionem & conuersionem, & loqui inci-
 pit per confessionem & gratiarum actionem, & maximè q̄n̄
 sibi dicit Adolēscens surge, per monitionem & prædicationē,
 & de tali accessu pot̄ dici illud Gen. 27. Accede ad me vt tā-
 gam te, qd̄ etiam potest esse verbū prælati subditum exami-
 nare volentis. Sed vide eā super illo verbo Tangere, iste est er-
 go accessus viuificans. ¶ Quarto dico, q̄ est accessus damnifi-
 cans, & iste est ille, quo per affectionem, & auaritiam accedi-
 tur ad terrena. Papilio incautè accedens circa lumen combu-
 ritur. Sic hō dum incautè ad lumen mundanę prosperitatis
 accedit per tentationes comburit, atque perit. Figura de
 Abimelech Iudicum 9. Qui indiscretè accedens iuxta turrim
 altissimam, quæ erat in ciuitate, vt ignem rigoris & iurisdic-
 tionis ibidem possit atrēdere, & nutrire. Et ideo ad istam turrim
 per ambitionem immoderatam quandoque tam incautè ap-
 propriat & accedit, q̄ ancilla, id est, caro mittit sibi lapidem
 molarem, i. aliquam fortem, & duram tentationē, ipsumque
 per diuersa peccata mortalia dissipat, & prosterne. Idē bñ
 dicit 2. Reg. 11. Quare accessissent ad murum an ignorabatis,
 qd̄ multa desuper tela mittantur. Ille est ergo accessus dāni-
 cans. ¶ Quinto dico, q̄ est accessus mortificans. Sille, quo dia-
 bolus accedit ad tentandū, figuratus in illo Abimelech, &c.
 Abimelech enim est diabolus, qui accedit quotidie ad expu-
 gnandum turrim conscientia, & summè nititur apponere,
 & ibi ignem concupiscentiæ, iræ, auaritiæ, & luxuriæ. Et idē
 ancilla conscientia, scilicet, debet accipere molam, id est cō-
 siderare lapideam duritiam mortis, Iudiciij, & Inferni, vel
 fragmentum mole. i. fracturam corporis nostri per mortem,
 & inde ferire Abimelech diabolu in caput eius. i. in suæ ten-
 tationis principium. f. statim, q̄ cogitationem & delectatio-
 nem immittit, & sic caput & principium suum taliter frangere,
 quod contra turrim conscientia nequeat præstare; De-
 tali autem accessu dicitur Matt. 4. Accedens tentator dixit
 Diction. Berchorij. C 3 ei,

danō: quia verē ipse debet esse indifferens, & determinatus ad oēs colores & sapores, id est ad omnes personas sibi subiectas: quia. s. non debet plus accedere ad vnum, q̄ ad aliū per acceptiōnem personarum, imo in tali indifferētia equitatis & iustitię debet equaliter ei esse cura de omnibus, sicut dicit Sap. 6. Veruntamen sicut venas terrę, per quas transit. i. sicut conditiones personarū, quibus pręstet, cōditiones suas debet conuertere & mutare, ut cum salis salus, cum dulcibus dulcis, cum bonis bonus, cum malis austerus cōtinuē deat inueniri. Nō. n. debet dici affectio personarum, nec acceptio, sed sicut merita personarum pręlatas istum promouet, illum punire, cum diuersitas promotionis non procedat ex inæqualitate acceptiōnis, sed ex inæqualitate suę cōditionis. Et idē cōtra acceptatores dicitur Deut. 1. Siue cuius sit ipse, siue peregrinus, nulla erit distātia psonarum, ita paruum audieris ut magnum, nec accipietis cuiusq̄ personam: quia Dei iudicium est. Et ecce, q̄ per istas quatuor personas, quę hic exprimitur. s. Cuius, peregrinus, magnus, & parus intelligitur quatuor hominum species, quibus pręcipuē contingit per acceptiōnem psonarum, qui propter hoc sunt spāliter interdicti. Et isti sunt illi, qui hñt carnalē propinquitatem, (Cuius) verbalem duplicitatem, (peregrinus) elatā sublimitatem (Magnus) velatā humilitatem (Parus). ¶ Isti. n. sunt cōsanguinei, adulatores, diuites, hypocritę. Accipiuntur igitur quidam per propinquitatem carnalem. Cuius inquit, quia verē multi sunt, qui nec promouent, nec expediunt, nisi illos, qui sunt ciues, cōpatriotę, familiares, consanguinei & vicini. Et tales sunt similes quibusdam animalibus. q̄ dñr Gires, de quibus dicit Plin. lib. 8. c. 57. Quod socios suos multum diligunt, cōtra alios verō pugnat, & parentes suos nutriunt, atq; fouent. Re vera multi sūt hodie tales plati, principes, iudices, & magnates: quia verē in suis iudicijs & promotionibus multū sunt fauorabiles suis parētibus, socijs & vicinis, familiaribus & amicis ipsosq; in causis & litigijs suis iuste vel iniuste fouēt, & sustinent cōtra oēs, & eos multoties, quanq̄ indignos, promouent & exaltāt. Alios autē lōginquos, & remotos impugnat multipliciter, & infestāt. Istud maximē patet in malis iudicibus, & et aduocatis, qui socios suos iniuicem sustinent, alios autem non. Istud etiā est contra malos pręlatos, q̄ quādoq; nimis sunt fauorabiles parentibus, suis in præiudicium aliorū, ipsosq; sustinent in suis criminibus, contra iura. Isti igitur faciunt cōtra illud, qd̄ dicit Mat. 5. Diliges amicum tuū & odio habis inimicum tuū. Isti igitur sustinent ciues suos. Vnde Amos 4. Super vnam ciuitatem plui, super aliā nō plui, Heu (charissimi) sic nō debet esse, imo verē oīs iudex & pręlatus summus debet cauere, ut sp̄ teneat equitatem. Sicut. n. videmus Agricola spargit semen suum æqualiter quum pōt super terram, Et idē manū cū gressu cōcordat, ut equaliter seminet semen suum. Veruntū qm̄ in diuersis terris seminari bene consuevit in pingui & in bona terra magis spargere de semine q̄ in macra. Sic verē (charissimi) Agricola. i. platus vel iudex semē beneficiorum ecclesiasticorū, & aliorum bonorum debet distribuere, sicut iustitię equitatem, nō vni multum, alteri parū per acceptiōnem personarum. Et idē gressus affectiōnū suarū, cum manu operationū dēt proportionare ut iuste & equaliter faciat facta sua, quia sicut ager non est pulcher qm̄ in uno loco multum, & in alio parum de semine spargitur. Sicut nec collegium, cōuentus vel Ecclesia bene ordinatur, ubi vnus effusit, alius ebrius est, nisi forte terrę pinguedine vel macies, i. personarum sufficientia, aut insufficientia hęc requiratur: quia tunc debet erga eos inæqualiter se habere, aliās nō. Figura. Deut. 18. Vbi dicitur, qd̄ si aliquis leuita veniret ad ministrandum in Templo de aliqua longinqua ciuitate, alij, qui erant ibi prius, debent recipere & eadē ciborum portionē debent recipere sicut & ceteri. Sic verē (charissimi) si in Templo, i. in ecclesiastico collegio vel conuentu sunt aliqui extranei, vel longinqui, ipsi pro certo dēt ab alijs fraternę & charitatiuē trādari, & eadē portionem de bonis Ecclesię accipere, sicut alij, qui magis sunt platis noti, familiares & vicini. Vñ Ezec. 47. Possidebitis eā singuli quę ut frater suus, sed nō sic mali: quia verē ipsi accipiunt personas per propinquitatem carnalem (Cuius) dicit dō. s. ipsius suis carnalibus parentibus illud Ephe. 5. Fratres iam non estis hospites & aduenę, sed estis ciues sanctorum, & domestici Dei. ¶ Secundo dico. Quod alij accipiuntur per fallacitatem verbalem (Pe-

regrius,) quia. s. multi sunt, q̄ fallaces, verbosos, & duplices adulatores magis q̄ alios bonos sustinent, promouent atque fouent, Ventus enim persans aquam, facit eam esse inæqualem. Aqua enim de sui natura habet esse equalis. Et idē secundum Isido. Aqua dicitur quasi aqua. Veruntamen quando ventus stat in aqua superficie, inæqualitatem ibi generat & inducit. Sic verē (charissimi) quamuis in aqua, i. in pręlato habeat esse equalitas distributionis & dispensationis, ita q̄ ceteris paribus non debet vnum magis, q̄ alium promouere, nec ad vnam partem magis, q̄ aliam declinare. Veruntū sic est, q̄ ventus adulationis sic hodie perstat istis aquam. i. pręlatos fluxibiles atque molles, q̄ inæqualitas affectiōnis & acceptiōnis in eis generatur, quia verē multoties accidit, q̄ pręlati non promouent aliquos, nisi secundum, q̄ vel ipsi vel alijs pro ipsis flant, subulant, applaudūt, loquunt, & adulant. Et tales adulatores designantur sub nomine peregrinus. Peregrinus. n. dicitur perēgrē, qd̄ sicut Priscianum est aduerbium commune: quia scilicet contra indifferētem se habet ad oēm locum & ad omne tempus; quia competenter potest dici perēgrē venio, perēgrē sum, perēgrē vado, perēgrē ero. Tales verō sunt adulatores: quia ipsi se reddunt communes ad omne proposium, & ad omne quare, & ad omne tēpus & locum, quum est de verbali apparenia, sed verē ipsi sunt peregrini, id est, alieni: quia scilicet cor eorū alienū est ab illis, qui profertur verba sua. Esa. 29. Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longē est a me, & de talibus falsis peregrinis dicitur Sopho. 1. Visitabo (inquit) super oēs, qui induiti sunt veste peregrina, & visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa, quæ impleuit domum domini Dei sui iniquitate & dolo. Isti enim accipiunt, & accipiunt, quia, facciuntur ad pręlatos & accipiunt etiam beneficia sua, quæ alijs debentur. Pl. Epātū eius accipiet alter, isti igitur accipiuntur propter verbalem duplicitatem. (Peregrinus inquit) ¶ Tertio dico, qd̄ quidam accipiuntur propter elatam prosperitatem. (Magnus inquit) quia scilicet, q̄ sunt magni vel in diuitijs, vel in parentibus, vel in eminentijs, vel in honoribus, quanq̄ sint insufficientes in moribus hodie promouentur, sustinent, & cōtra iustitiam aduersus pauperes roborantur, & ab omnibus acceptantur, pauperes autem reprobantur, & refutantur: quia sicut dicit Prover. 14. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici verō diuitum multi. Et idē sic est nobis hodie sicut de strutio one. Strutio enim sicut dicitur in Glo. & in Moralibus. super Job 39. Talis est conditionis, q̄ oua sua in fabulo ponit & statim obliuiscitur eorū, nec recollit de ipsis quandiu in fabulo fuerint, sed tandē illa oua calore solis in fabulo fouentur, & Pullus ibi generatur, & tunc cum strutio viderit, q̄ ouum suum factū est pulchrum ipsum sicut suum recipit, recolligit, atq; nutrit, quē primitus in fabulo contemnebat. Strutio (charissimi) signat acceptorē psonarū, q̄ verē nullum recolligit, nec iuuat, quem in fabulo, i. in asperitate & sterilitate tribulationis & paupertatis viderit hereditare, dato quod sunt oua sua, id est, de suo sanguine & parētela, imo ipsos obliuiscitur, & recipere indignatur, sed verē illos, qui sunt extra fabulum paupertatis. s. diuites homines & potentes istos (dico) recolligit & accipiat, & eos iure vel iniuria promouet, & exaltat. Sape. n. accidit, q̄ homo dum est in statu paupertatis tunc a parentibus contemnitur, & ab eis abhorretur: sed si virtute solis, id est, virtute Dei occultat, pudentiā pullus effectus fuerit, id est, magnus & diues, tunc ab eis cognoscitur, recolligitur & fouetur; quia diuitiæ addunt amicos plurimos, a paupere autē, & hi quos habuerat receperunt. Prover. 19. Nam ad statū prosperitatis deueniens recipitur, qui existens in paupertate fabulo spernebatur, & hoc multum irrationabile est, qd̄ homo, s. acceptetur propter prosperitatem annexam, unde dicit Hieronymus super Malach. 2. Inter omnia pētā sacerdotum, hoc maximum nosatur, quando non causas, sed per personas, considerant, & despectio iusto paupere, diuites iniustos honorāt. Et si talis acceptio diuitum in oib. sit reprehensibilis, pręcipuē tamen debet in iudicibus reprehēdi, quibus ex officio in cumbit iusta iudicium æquitatis. Et idē tales debent esse iusti æqui pariter & correcti. Cuius tamen contrarium in multis pro dolor, hodie inuenitur & reperitur. Sicut enim videmus, quod virga de sui natura habet esse recta, quandoque tñtialiter incuruatur quando est nouella, quod

quod incuruata induratur, ita q̄ nō pōt amplius rectificari, quinimō potius frangit, q̄ ad rectitudinem reuocet. Sic verē iudex, q̄ dēt esse virga ad alios corrigēdū, de sui natura officij hęc esse iustus, rectus, & æquus. Sape tñ contingit, qd̄ per acceptiōnem personarū efficitur curuus, falsus & tortus, & ad vnā partē magis, q̄ ad aliam inclinatus. In qua curuitate aliquoties taliter per malā consuetudinem induratur, qd̄ vix aut nunq̄ pōt ad æquitatem rectitudinis peruenire. vñ Hier. 13. Si mutare pōt Aethiops pellem suā, & pardus varietates suas, & sic vos poteritis bonū facere, cū didiceritis malum, quia breuiter homines indurati in malis cōsuetudinibus, & maximē ad acceptiōnem munerum, aut personarū, vix aut nunquam possunt amplius resilire. Sicut. n. virga curua nunq̄ efficit recta, nisi primō in igne dissoluatur, & molliatur, sic nec tales efficiuntur iusti, nisi igne Spiritus sancti fuerint per inspirationē & gratiā emoliti, & sicut virga nō lædit hominē bene vestitum, sed nudum, sic verē tales mali iudices nō lędūt, nec corrigunt, nec puniunt, nec castigant illos, qui diuitiarū rpalium vestimenta deferunt. s. diuites & potentes, sed verē illos, qui sunt nudi a diuitijs per paupertatē ipsi lædunt, trucidant & affligunt, qm̄ siue iuste, siue iniuste contra ipsos suā exasperant p̄tatem. Figuratus. 1. Reg. 15. vbi Saul Rex iniquus pepercit pinguioribus Amalech, qui quid autē vile & reprobum fuit demolliti sūt. Sic verē (charissimi) mali reges, iudices, & Pręlati parcunt hodie per acceptiōnem personarum pinguioribus Amalech, i. malis diuitibus & iniquis, pauperes autē viles, reprobos, & depressos demolluntur, trucidāt, p̄rdantur. De talibus loquitur Innocentius de conditione vilitatis humane. Pauperum cās cum mora negligitis, diuitium cū instantia promouetis. In illis rigorem ostenditis, in istis eis māsuetudine dispensatis, illos cum difficultate respicitis, istos cum fauore tractatis, istos negligenter auditis, istos subtiliter auscultatis. Accipiuntur ergo personę, quę habent elatā prosperitatē. (Magnus inquit.) De quibus dicit Act. 11. c. Hęc est virtus Dei, quę dicit magna. ¶ Quarto autem dico, qd̄ accipiuntur personę illorum, qui habent velatam humilitatem, sicut sūt hypocritę, qui per suam fictā humilitatē multoties a maioribus acceptantur. (Parus.) Isti. n. sunt parui quātum ad appareniam humilitatis, parui. parum virtuosos, parui, i. parum veri, quia verē tales (vt communiter) non sunt nec veri, nec valentes, nec virtuosos, quamuis parui & humiles videantur, tales vñ similes quibusdam serpentibus, qui vñ esse minime quantitate, & tñ sunt maximi in nocua venenositate. vnde dicit Isid. de ipsa, & allegat Poetam, qd̄ est serpens tantę exigitatis, q̄ cum calcatur vix vñ. Et idē illius venenum citius interficit, q̄ ab illo, qui percutitur sentiat, sic verē (charissimi) inter homines quidam sunt magnę exigitatis per fictā humilitatē, sunt tñ magis venenositatis per iniquam falsitatem, sicut sunt hypocritę, qui pp suam fictam humilitatem, & paruitatē non vñt, nec cognoscunt, quia. s. sua malitia cōtegitur & celatur, imō pp hoc multoties magis reputantur, & acceptantur, & promouentur, & ad conuentus, ecclesiasticosq; officia & beneficia sublimantur. Sed sapissimē accidit, qd̄ illos, qui eos calcant, i. qui eos corrigunt in castigando inuisibiliter & impercipibiliter inueniant, & occidunt. In absentia eos diffamando, facilius eis damnum eorum procurādo, & eis mordaciter detrahendo. Et de tali fallaci prauitate loquitur Hester 10. Fons parus creuit in fluuium magnum. Isti. n. qui primō sunt fontes parui, perfictam humilitatem, qm̄ vidēt personam suam maioribus acceptantur, & qm̄ vident, quod iam sunt radicati & introducti in collegio, officio vel beneficio, tunc pro certo bene volunt crescere in fluuium magnū & bene volunt apparere, & reputari magni fluuiiales & excellentes & auctoritatem in alios vsurpantes. Ideō pulchrē loquitur Bern. de talibus. Hypocritę (inquit) volunt esse humiles sine despectu, pauperes sine defectu, bene vestiti sine sollicitudine, delicatē pasci sine labore, alijs adulantes & alijs detrahentes, mordaces vt canes, dolosi vt Vulpes, superbi vt Leones, rapaces vt Lupi, lasciuui vt Vrsi, ibi volunt esse sine auctoritate iudices, sine visu testes, postremo falsi accusatores, & oī virtute carētes. ¶ Ista ergo sūt quatuor genera hominū, qui facilius acceptantur. s. illi, qui hñt Velamentum humilitatis, Inter paruum & magnum, Fundamentum prosperitatis, peregrinus & ciuem nulla Parlamentum fallacitatis, apud maiores debet esse

Ligamentum propinquitatis. distantia personarum. Ita (inquit) debet audiri vnus sicut alius, quia Dei iudiciū est. Iō bene dicit Leui. 19. Non consideres personam pauperis, nec honores vltimum potentis. Inter aquam putealem, vel lacuale, & pluuialē talis est differentia, qd̄ fluuiialis, putealis, vel lacualis non irrigat nisi terram sibi contiguam & vicinam, sed illa quę; taliter irrigat & humectat, qd̄ ibi facit crescere multas herbas inutiles atq; malas. Pluuia autem, quę de celo venit omnē terram circumiacentem confuevit æqualiter irrigare, sic verē (charissimi) cum in mundo sint duo genera hominū superiorū boni & mali, acceptatores personarū & iusti. Quidā sunt, qui sunt sicut lacus vel puteus. i. terrestris modō in ecclesia introducti. s. prece, precio, vel fauore. Quidam etiam pluuię. s. boni in celo, & celesti inspiratione deriuati vocati, & promoti. Illi pro certo, qd̄ sunt terrestres puteales, & lacuales, s. acceptatores personarum non irrigant, nec humectant per beneficiorū suorum collationem nisi terrā propinquā. i. nisi suos parentes, nec amicos & propinquos familiares pariter, & vicinos, quos quę; taliter impinguat, qd̄ malę herbę. i. mala desideria & vitia & peccata in eis affluunt, & abundant. Sed verē illi, qui sunt sicut pluuię. s. celestis spiritalis, iusti & boni a Deo cōmori & introducti, tales (dico) omnem terram circumiacentem. i. oēm populū sibi subiectū æqualiter & sine personarū acceptiōne suis beneficijs quantum in se est irrigant, & cōfundunt sicut merita personarum. Vñ Leui. 6. Cunctis filijs Aaron æqualiter per singulos diuidetur. ¶ In Aethyopia sicut Isido. & Plin. sunt quidam populi, qui dñr Blenui, q̄ non habent caput, & oculos habent p̄fecto infixos, sic verē (charissimi) in Aethyopia regione exulta. i. in mundo isto, qui igne luxurię & auaritię cōburitur, & ardetur, sunt multę malę personę publicę tam in seculo, quā in claustris, quę pro certo vñ esse monstra in natura. Carent. n. capite. i. recta intentione, quia. s. in omnibus suis actibus ipsi nō attendunt nisi ad proprium lucrum non ad vtilitatem communē. Oculos etiam habent in p̄fecto circa cor, quia. s. isti non habent oculos nisi ad illos, qui in eis sunt in corde per affectiōnem particularē. Ad istos. n. conuertunt oculos suos promouendo & exaltando. De istis dicit figuratim Iudith. 14. Ecce Holofernes iacet in terra, & caput eius non est in eo, quia. s. cū esset dux exercitus Nabuch. & quadam die nimis potatus obdormiret, Iudith, quę erat quædam mulier abstulit sibi caput, sic verē (charissimi) Holofernes, qui interpretatur infirmus discessiōnis vel firmans vitulum saginatus, i. malus Iudex, Princeps, vel Pręlatus, qui est dux & protector in aliquo exercitu. i. in aliqua villa vel patria, collegio, vel Ecclesia, regione vel religione, qui dicit infirmus discessiōnis, q. a. s. ipse est causa infirmitatum spiritualium, litium, & dissensionum, vultus ēt saginatus. i. diuites & impinguatos firmat, stabiliat, & supportat. s. per personarū acceptiōnem. Talis, dico, multoties vacat potibus, & solatijs mundanę prosperitatis, ita qd̄ per negligentiam efficitur somnolentus, & sic quę; accidit, qd̄ Iudith quædam mulier. i. carnalis affectio & personalis acceptio ipsum inuadit, & caput rectę intentionis sibi tollit, & in terram. i. amore terrenorum ipsum per auaritiā detrahit, & profernit. Luc. 19. Ad terram proferrent te, & nō derelinquent super te lapidē. i. aliquam constantiam vel virtutem. Dicit Plin. lib. 8. qd̄ sunt quædam animalia, quę incolis terrę, in qua morantur sunt innoxia, quę tñ extraneis plurimum sunt infesta. Vñ dicit, qd̄ Angues circa Euphratē infulas terrę non lædunt. Alios autē de alijs partibus venientes ibidē percutiunt & occidunt. Dicit et Plinius, quod Aristoteles tradit in quodam monte a scorpionibus incolis non lædi, sed alios enecari. Sic (charissimi) per serpentes & scorpiones intelligo peruersos iudices, Principes, & Pręlatos, q̄ serpente per auaritiā super terrā, & vt noceant more scorpionis fallaciter blandiuntur. Isti. n. non nocent incolis terrę suę. i. parentibus, vicinis, & notis, & amicis, quia. s. istos nō puniunt, & delinquentes, sed verē oēs extraneos quanquam bonos & iustos rapinis & exactionibus siue iuste, siue iniuste cruciāt, puniunt, & affligunt. Contra illud Deut. 16. non accipies personam, nec munera. Lupus sicut Homerus istam habet astutiam, quia p̄rdam nō capit iuxta littus vbi catulos suos nutrit, imō vadit longe ad p̄rdandum. Et hoc facit ne contra se, & catulos suos odiū prouocet vicinorū, sic verē acceptatores personarum non nocent, nec deprędantur illos, q. s. iuxta

iuxta se & iuxta catulos suos. i. illos, q sunt amici & ppin qui sibi, & catulis. i. filijs & parentibus suis, imò iure vel iniuria ta les sustinet, atq; fouent, sed verè eos, q sunt longè, qui nihil eis attinent, nec sunt noti vel familiares sui, vel suorum impositi- onib. & exactiõib. impetunt, & infestant. Tob 39. De longe contemplant escam. Et loquit de aquila, cuius est talis natu- ra, q iuxta nidu suum non prædatur, sed longe &c. Expone sicut supra em Marc. c.4. Inter planetas sunt quidã boni sim- pliciter & isti tam suos q non suos semper iuuant, vt est Iupi- ter, & Venus. Alij sunt mali totaliter, qui quis semper faciãt bonum, nõ suis tñ semper faciunt malum, sicut est Saturnus, & Mars, alij sunt mediocres, qui suis semper bonu faciunt, nõ suis aut nõ bonu faciunt, & nõc malũ, sic verè inter Stellas superiores, i. Principes, iudices, & Prælatus & et inter alios quoscuq; est magna differentia, qã sicut dñ 1. Cor. 16 Stella differt a Stella in claritate. Sunt. n. quidã simpliciter beneuoli. i. iusti, pfecti, & sancti viri. ¶ Et isti p certo sine acceptiõne personarum tã suos, q nõ suos, tam propinquos, q remotos adiuuant spiritualiter, & temporaliter quãtum possunt. Vnde isti sunt similes patri suo, qui solem suum facit oriri sup bonos & malos. Mat. 5. Alij aut sunt simpliciter mali. i. raptores, crudeles, iniusti, & iniqui & personarũ acceptatores. Et isti bene iuuant suos. i. parentes, familiares, amicos & notos. Sed verè nõ suos. i. extraneos semper cõsueuerunt nocere, & eos detractionibus, deceptionibus, exactiõib. & inuasiõibus multipliciter infestare. Alij autem sunt mediocres, q nõ sunt penitus boni, nec penitus mali, qui suos semper iuuãt, alijs aut nunc conferunt bonum, & nunc malũ. Et breuiter hic possumus dicere, quod nullus est planeta ita maluculus, qã suos iuuat. f. nunc iuuat, nunc noceat alienos, sic verè nul- lus debet esse ita malus, qui nõ saltem suos. i. parentes & notos vel subditos suos, qui in cõstellatione sua, i. iurisdictione sua sunt, admittet & supportet, quicquid faciat alienis, quod est contra auaros, impios & crudeles, qui et proprijs amicis & vicinis & parentibus sunt infesti. Contra quos 1. Thim. 5. dñ. Qui suorum & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. Oculus qñq; decipitur, ita q vnum iudicat esse duo. Et hoc fit qñ aliquis humor, vel vapor grossus turbat oculum. Vel et qñ est aliquod interme- dium inter oculum & rem visã, sic verè (charissimi) qñ ocu- lus noster est turbatus per acceptiõnem personarum, ita q nos videmus aliquam personam mediante aliquo grosso me- dio. f. carnali affectiõne vel cordiali odio, vel inuidia, vel rã- core, tunc verè oculi nostri iudicium facilliter decipitur dis- cernedo, quia. f. vnum credimus esse duo, bonum illius, què diligimus, credimus in duplo maius, quã sit, & similiter malũ illius, quem odimus. Ideo bene præcipitur in Euangelio No- lite iudicare sũ faciem, sed verum iudicium iudicate. Nimia propinquitã qñq; impedit verum iudiciũ, quia aut res visa penitus non vñ, sicut fit qñ est immediatè super oculum, aut saltem maior vñ esse q sit em rei veritatè, sicut apparet de Lu- na, quæ qñ sit minor cæteris Stellis, vñ tã õibus esse maior, & hoc facit, quia nobis est propinquior, sic verè (charissimi) nimia propinquitã cognationis, familiaritatis, vel affectiõ- nis impedit hodie certè iudiciũ rationis, quia verè, aut illud, quod diligitur, penitus non vñ, aut quia tantus est amor, qd homo non considerat aliqd malum, nec aliqũ inepãtã cõ- ditiõnẽ, q fit in illo, vel saltem ipsum maiorem, vel valentio- rem reputat, q ceteros, & et meliorem quamuis conerarium sit de factõ qd totũ facit propinquitã affectiõis, & ineqũ- litas acceptiõis. De hoc Greg. in Omelia. Iudicare de subdi- tis dignè nequeunt, qui in subditorum causis nõ merita, sed odium, vel gratiam attendunt. Nota, q sicut videmus, q sol virtutem suam generaliter distribuit omnib. hominib. quan- tum in se est, veruntamen sũ capacitatè & conditionè crea- turarum em magis & minus influentiam suam variat in eis- dem, sicut patet de corporib. magis puris, quæ magis ab eo illuminatur, sicut est aer & ignis, sic verè bonus Prælatus vel quæcunq; bona persona publica quantum est de se, det in- fluentiam suorum beneficiorum tã temporalium, q spirita- lium cunctis æqualiter distillare sine acceptiõne aliquarum personarũ. Veruntamen quia creaturæ inferiores. i. homines sibi subiecti sunt diuersimodè dispositi, quia alij sunt alijs me- liores, & et puriores, em hoc potest superior suam influen- tiam variare vt. f. sũ merita & exigẽtiam personarum alios

plus, quã alios illuminet, promoueat & exaltet, idèd potest dicere quilibet talis illud Iob 32. Non accipia personã viri, & Deũ homini non æquabo, vbi tres psonæ ostendunt, quas sine acceptiõne pot Prælatus debetè promouere, videlicet Moraliter prouectos (viri) Primò igitur sunt promo- Humiliter deiectos (homini) uendi illi, qui sunt morali- Veraciter perfectos (Deum) ter prouecti. (Viri inquit.) Sicut. n. videmus, q tunc mater parit & emittit filium qñ est bene formatus & perfectus, & in vtero aiatas, & cõpletus. Sic verè Prælatus tũc debet parere, emittere, & ad exteriorã officia & beneficia promouere subditum qñ videt. eũ in vir- tutibus & moribus formatum, & donis & gratijs animatũ, sed heu proh dolor vñ, q multæ matres hodie pariant aborti- uum. Mulier. n. prægnans qñ nimis præmitur, vel qñ aliquo graui & ponderoso percussitur, tunc ita læditur, q non pot expectare, q foetus in vtero formetur, & compleatur, imò ante tps abortiuum parturit & emittit. Sic (charissimi) p mu- lierè possum intelligere mollem, imbecillè, & affectuosum Principè, iudicem, vel Prælatum, quia mulier dñ quasi mollis aer. Per ventrem suũ possum intelligere claustrum, collegiũ subiectum, tertorium, capitulum, vel conuentum, villam, patriã, regionem. foetus ibi existens. i. clericus & religiosus, vel et alia persona subdita quæcunq; in vtero religionis vel Ecclesiæ, territorij, vel patriæ, habitat vel morat. Parturitiõ autem est ad aliquod beneficium vel officiu emissio, & pro- motio. Accidit igitur (charissimi) q qñ nullus. i. affectuosus Princeps vel Prælatus in vtero suo. i. Ecclesiã, cõuentu, dyo- cesi, patriã vel villa hñs aliquem foetum informatum, qui. f. non est formatus per gratias & virtutes, nec per scientiã dis- ciplinã. saliquam personam insufficientem, ita q non est tps ipsum pariendi. i. ad aliquod officium seu beneficiũ emit- tendi, qñq; tñ comprimitur. f. affectiõne carnis, vel precibus amicorum vel principum & magnatum, qñq; et iste percutitur aliquo graui & ponderoso, i. cum magno sacco ple- no pecunia, & tũc ipse compellitur emittere, promouere, per- ficere, & parere abortiuum. i. personam inutilem & ineptã, quod hodie apparet in multis Principibus & Prælatis, qui donis, fauoribus, & precibus hodie constituunt in officijs, & beneficijs iudicarijs & præposituris, & alijs, ignorantes, & improuidos, & iniquos. ideo dñ Esa. 3. Dabo pueros Principes eorum & effeminati dominabuntur eis. Illi. n. qui sunt pueri per insufficientiam, sunt hodie Principes per temporalem potestatem & potentiam, & illi, qui sunt effeminati per in- cõstantiam, dominantur per eminentiam, non sic. sed viri dñc promoueri non abortiu, non accipiam (inquit) personam viri. f. eum repellendo, sed eum promouendo. Vnde Gen. 47. Si quos nosti viros indutriosos constitue eos magistros pec- orum meorum. Debent igitur promoueri sine acceptiõne illi, q sunt moraliter pucti viri nõ pueri vel ignari. vñ Plal. Non accipia de domo tua vitulos, neq; de gradibus tuis hir- cos. ¶ Secũdò illi, qui sunt humiliter deiecti (homini) Sagitta H quanto magis corda deprimit tanto citius, & altius eleuat, sic verè illi, q in hoc mundo sunt humiles & depressi, debent cito & altèd promoueri, & eleuari. Et ista humilitas ostendit cũ dñ, homini, quia. f. homo de sui natura est animal mite, fe- bile, imbecille, nudum & debile & fragile, per què ois status humilitatis & deiectionis possunt cõpetèter notari. Ideo de promotione talium potest dici illud Eccles. 17. Deus de terra creauit hominem, & secundũ se vestiuit illum virtute. Deus enim. i. Prælatus de terra. i. de statu infimo creare & erigere hominẽ. f. personã humilem, atq; mitem, & ipsum per pro- motionem vestire potentia & virtute. i. bonorũ temporalũ, facultate & dignitatẽ et maiestãte, heu proh dolor. sic non faciunt homines multi, quã verè ipsi non dant officia vel be- neficia humilibus & deiectis, imò tantum superioribus ditio- ribus, & prouectis, & maximè familiaribus & ppinquis. Isti non creant homines, sed magis bestias & bufones. Isti non promouet hodie humiles, sed magis omni bonitate steriles. Et idèd sic videntur hodie errare Prælati ecclesiastici, & etiã alij in promotiõibus, quas faciunt, sicut errat natura in crea- tiõne ranæ, cum natura deberet creare hominẽ perfectũ & cõpletum. Aliquando tamen habet parum de materia, ita q nõ potest omnia membra corporis perficere propter mate- riæ paucitatem, & tunc materiam, quam habet, distribuit in- æqualiter, quia mēbris, quæ sunt prope cor. f. capiti & pectõ- ri satis

ri satis dat de ista materia, membris autè inferioribus & re- moris à corde, f. pedibus & manibus quasi de eis non curas, quasi nihil dat de materia sua, & inde est, q membra cordi propinqua sunt nimis magna. f. caput, & pectus, membra au- tem extrema, & à corde remota sunt nimis parua, sicut de pedibus & manibus est ostensum. Charissimi, per naturã pos- sumus intelligere prælatus, vel quemcunq; publicum dis- pñatorè, per corpus, quod ista natura habet regere & for- mare, intelligo quemcunq; locũ ecclesiasticum, collegiũ, vel conuentũ, quod talis habet gubernare, quia sicut dñ ad Rom. 12. Multi vnum corpus sumus in Christo materiam, quã habet distribuere, sunt bona temporalia, officia, benefi- cia & præbendæ, quia igitur (charissimi) materia huiusmo- di, f. bona temporalia, est ita defectuosa, q non potest suffice- re pro omnibus membris. i. pro omnibus personis, quæ sunt in Ecclesiã vel conuentu, quia et tantum hodie creuit ambi- tio, q vix sufficeret pro vno, idèd natura, idèd, prælatus ip- sam etiam inæqualiter dispñat, quia membris, quæ sunt p- pe cor suum. f. familiaribus, & amicis, & parentibus, & propinquis, quos habet prope cor dat multum de ista materia. f. de bonis temporalibus Ecclesiæ, ita q facit eos grossos diui- tes & inflatos, illis autè, qui sunt in extremis & longè à cor- de suo, ad quos non habet particularem affectiõnem, & ma- ximè pedibus, qui tangunt terrã. i. humilibus & depressis, q in terra moralitatis suæ continuè cogitant, vel in terra. i. in statu infimo perseverant. i. talibus (dico) nihil dat de ista ma- teria, nec promouet eos ad officia, vel beneficia. Et ideo isti sunt parui, exiles & informes, & nihil inter alios reputati. Alij aut sunt de istis beneficijs nimis pingues, & in diuitijs di- latati. Vnde 1. Corin. 11. Alius quidem esurit, alius ebrius est. Non sic (charissimi) non sic, quia ratione non obstant ali- qua exceptione promoueri debet humiles & deiecti (homi- ni inquit.) ¶ Tertio debent promoueri veraciter pfecti. f. bo- ni & iusti, q Dei noie designant, Deũ inquit, in ordine vniuer- si, res quanto est melior, perfectior & nobilior, tanto natu- ra dat sibi locũ perfectiorè & nobiliorè, sic verè (charissi- mi) debet facere princeps & prælatus, quia quãto videt ali- què subditum suũ habere maiorem scientiã & virtutũ ho- nitatè, & nobilitatè, tanto ipsum debet proficere ad altiorè dignitatè & sublimitatè. Deum inquit. Vnde in Ps. Ego dixi dijs estis, & f. ex. o. Nã em Vegetiũ lib. de arte militandi. Tunc bene respublica regit qñ non fit maior, nisi qui melior. Sed verè vñ, q multi plari sunt similes Bidello, qui in scolis assi- gnat loca scholaribus vniuersis, qui in tali assignatione nõ cõsiderat merita personarum, imò em q plura munera dat eis, vel em q sunt nobilioris parentelæ loca eis distribuit me- liora, sic verè sunt multi iudices, & prælati, qui loca & offi- cia & beneficia habet alijs assignare, qui rectè sunt quasi Bi- delli Dei in scholis Ecclesiæ militantes, quia verè isti nõ di- stribuunt hodie ista loca secundum merita personarum, quia vt cõiter non dat melioribus meliora, imò secundũ q plura dona ab eis recipiunt, vel secundũ q eos vident nobiliores & potentiores parentelæ, secundũ hoc multoties locus eis nobilior assignat. vnde Innocentius de vilitate conditionis humanæ. Vos nõ attenditis merita causarum, non psonarũ, nõ iura sed munera, nõ q rõ dicit, sed quod vos affectet, nõ qd cor sentiat, sed quod mēs cupiat, nõ quod liceat, sed qd libeat. Et breuiter sicut videmus, quod aus vt cõiter nõ nu- trit pullum, nisi què scit, vel credit se procreasse secundum Iudõ. Sic verè multi sunt prælati, qui nullum promouent, nu- triunt vel exaltant, nisi illos, quos ex se. i. ex ipsa parentela, familia vel patria nouerint procreatos. vnde Hiero. Multa mala nos cõpellit facere carnalis affectus, & dũ corporũ re- spicimus propinquitatè, Dei offendimus maiestãtem. Patet ergo, q sine acceptiõne debet promoueri veraciter perfe- cti, Deũ, humiliter deiecti hoĩum moraliter pucti, viri, &c.

Acceptabilis. Acceptus. Nota, q illud dñ accepta- bile, q est placitũ alicui & ab eo approbatum tanquam melius, & magis vtile. vnde nota, quòd in scripturis reperitur. **Acceptio personarum,** Acceptandã. n. sunt à Deo, & à **Acceptio rerum,** nobis personæ iustiores res spi- **Acceptio operum,** ritualiores opera meliora mu- **Acceptio munerum.** nera certiora. De psonis. n. san- ctis dicitur 1. Reg. 18. Acceptus erat in cõspectu vniuersi po-

puli. De rebus etiã spiritualibus. f. virtutibus & sacramentis, q debent acceptari dñ 2. Corin. 6. Ecce nunc tempus acce- ptabile, ecce nũc d. f. De operib. aut virtualibus dicit Pl. Tũc acceptabis sacrificium iu. obl. & ho. De munerib. verò bea- tis, quæ præ terrenis operibus sunt amanda dñ Sapiẽ. 3. Dabi- tur inquit, eis fidei donũ electũ, & fors in templo Dei ac- ceptissima. Dicit tñ, q sicut impetrantes habent tempus de- terminatum à iure, in quo possunt beneficia impetrare, q si transferint nõ plus possunt, sic verè Deus in iure suæ æter- nã dispositionis nobis assignauit certum tempus. f. vitã istã, in quo. f. beneficium æternæ beatitudinis promerendo pos- sumus acceptare. Aliã si trãsierit necesse erit beneficium nos- carere, vnde de isto tpe merendi dñ 2. Corin. 6. Tempore. n. accepro exaudiui re, & i die salutis audiui te. His ergo omif- sis, dic, q soli iusti sunt Deo acceptabiles & probati. De Ho- stia verò dñ Leui. 1. q Hostia acceptabilis erat Deo, q erat ma- sculus sine macula Deo oblata ad ostiũ tabernaculi, & sup caput eius manus est posita, quia re uera illi proprio domi- no sunt acceptabiles & placentes, qui sunt masculi per vilitatem constanti, sine macula per carentiam luxuriæ, ad ostiũ tabernaculi per dedicationem diuini seruitij & obedi- entia, manus quæ sibi super caput imposita per absolutio- nem à reatu cuiuslibet nequitia: Deus. n. non acceptat, nec approbatũ seruitio, nec in gradu ecclesiastico Hostias maculatas. i. psonas vitiõrũ maculis deprauatas, sicut patet Le- uit. 11. Vbi albuginosus, crinosus, cæcus, claudus, excauda- tus, à sacrificio pellebatur à ministerio. Aues et non quæcũ- que erant acceptæ sacrificijs, sed solum aues gemebudæ. f. rurtures & colubæ, sicut dñ Leuit. 1. quia breuiter soli iusti, q moribus sunt sani & integri, & p penitentia gemebudi, & more rurturis & colubæ simplices benigni domino sunt accepti, & ab eo in Ecclesiã, & in cœli gloria approbati. Ad Tit. 2. Dedit semetipsum pro nobis, vt mundaret sibi populũ acceptabilẽ. Igitur siue fiat mentio de personis, siue de ope- ribus siue de rebus, dic, q sp bona sunt acceptabilia, nunquã mala. Nota tñ, q sicut pueri, qui carent recto iudicio magis eligunt & acceptant res inutiles, quã viles, posum q ca- strum, aut è, q clauem. Sic peccator quandoque plura acceptat & approbat mala, q bona, mundana, q æterna, nepotulos ignorantes, q extraneos sapiẽtes, similes rusticis, q acceptat falsam monetã pro vera, qñ vident eam deauratã. Non sic pro certo, sed soli iusti & bona spiritualia sunt acceptabi- lia apud Deũ. Ideo petebat sapiens in formari. Mitre sapiẽtiã de cœlis sanctis tuis vt sciam, quid acceptum sit apud te. Diu igitur de acceptabilibus bonorum illud quod scribitur Prouerb. 14. Acceptus est regi minister intelligens. vbi aduer- te, q Deo sunt accepti & grati viri stabiles & patientes. Est in q. Viri humiles & seruientes. Minister inquit. Viri subiles & sapientes. Intelligens inquit. Profecerunt, siue, quia pauca sunt auctoritates sub isto significato. Sed vide in alijs titulis similibus, scilicet vbi Placere. Eligere Bonum Melius, ido- neum. Dignus &c. Vide supra de acceptiõne personarum, & infra de accipere in princ.

Accersire. Nota, q accersire, et accire idem est, q voca- re, vel appellare, seu ad se adducere, vnde infra de vocare &c.

Aceruus. Aceruare. Nota, q aceruus est idè, q accu- mulatio, seu aggregatio, & potest significa- re multitudinẽ siue bona fuerit, siue mala. Vnde nota, quòd in scriptura inuenio Aceruum **Meritorium,** ¶ Et ideo est aceruus meritorũ, q est ap- **Peccatorum,** petèdus, sicut. n. agricola fructus sege- **Iustorum,** tũ cõgregat in aceruos, sic iusti post **Malorum,** penitentia agriculturã acquirunt cumu- **Diuitiarum,** lũ meritorũ. Vñ Eccle. 20. Qui operatur **Miseriarum,** terrã suã inaltabit aceruũ frugũ. Vñ il- **Lætitiarum,** le est aceruus frugũ, de quo dñ spon- **Can. 7.** Aceruus tritici vallatus lilij. Itè est aceruus vitiõrũ, q est fugièdus Mali enim coaceruat sibi cumulũ vitiõrũ. Vñ de peccatore dñ Iob 8. Supra aceruum petrarũ radices eius densabuntur, & inter lapides commorabitur, lapides eius signant vitia, in quibus radices malorum signantur, & quãuis iste sit lectus durissimus ibi tamen delectabiliter cõ- morantur. similes lepori, qui in acervo lapidũ aliquoties facit lectũ, figuratus in achor Iosue 7. Super quem lapidũ aceruum

aceruum cōgesserūt. Achor. n. qui interpretatur turbatio, vel tumultus se peruerrens aut peruersio signat peccatorē, q. f. suis malis dicit, & factis turbat, & peruerit alios sine causa, iste ergo non solū lapidibus, peccatis mortalibus obruitur, imò etiam aceruus lapidum, i. cumulū vitiōrū super eū aggregat, vt pondere iniquitatum pressus de cetero nō leuetur. 2. Reg. 18. Posuerūt aceruum lapidum super Absalon. ¶ Item est aceruus iustorū, qui est frequentandus, iusti in aceruo esse dñr inquantū simul per charitatem & concordia aggregatū. Vnde de iustis potest dici illud Ezech. 3. Veni ad aceruum nouarum frugum, iste est aceruus iustorū, qui habitat iuxta fluium Chobar, quod interpretatur grauitudo. i. iuxta pfluuiū grauedinis & tribulationis morantē. Itē est aceruus malorum, q. est declinādus, diabolus. n. aggregat peccatores per malas considerationes in aceruum. i. in vñū, vnde de malis dñr Iob 24. Inter aceruos eorum meridiati sunt, q. calcatis torcularibus stant. Ili. n. sunt acerui auarorum, q. f. dato, q. calcant torcularia. i. q. habeant plenitudinē, semper in stantū mundi bona. De aceruo autem malorum sunt illi, de quib. dñr 2. Thim. 4. Coaceruabunt sibi magistros pruriētes auribus, & a veritate quidē auditum auertent & c. ¶ Item est aceruus diuitiarum, sicut Eritius, qui se volutat in aceruo pomorum. Soph. 3. Siccitas spinarum & acerui falis erunt supple filijs Amon. Dic quare diuitia comparantur spinis & falis. ¶ Item est aceruus miseriarum, qui est metuēdus. f. in inferno, vbi erit aceruus & cumulus tormentorum. Esa. 7. Erit Damascus sicut aceruus lapidum in ruinam. Hier. 50. Lapidēs redigite in aceruos, & interficite eam. ¶ Item est aceruus lertiarū. i. paradisi gaudiorum, qui est affectendus. vnde Iob 5. Ingrediens in abundantia sepulchrum, sicut in feris aceruus in tempore suo. Non posui hic figuras vel exempla, quia sterile est vocabulum, sed vide de congregatione & similibus.

Acies. Nota q. acies idem est, q. congregatio, vel cōuentus hominum armatorū, vel ad malitiam paratorum. Igitur cum sūt plura genera militantium, necesse est distinguere plures species a ceterum. Nota ergo, q. est Acies

Strenua, Prima signat militiā istorum, & de tali acie intelligitur illa Laus spōsa. Can. 6. **Fatua**, Pulchra es, & decora filia Hierusalem **Nocua**, terribilis vt castrorum acies ordinata. **Ardua**, Acies. n. iustorū debet esse pulchra per honestatē, terribilis per vitā singularitatē, vel per audaciā strenuitatē, ordinata per prudentiam & tranquillitatem. Secunda est acies malorum, qui. f. militat. contra bonos. 1. Reg. 4. Instruxerunt Philistiaci acie cōtra Israel. Tertia est militia demonū & vitiōrum q. f. ordinat acies suas cōtra aiām Christianā. 2. Reg. 10. Duxerūt acie Syri cōtra Dauid, & pugnaverunt cōtra eū. Et nota q. 1. Paral. 18. dñr rex Israel vulneratus in acie contra suos, dicitur ariqz. Educ me de acie, quia vulneratus sum, quia vera in ista acie multi reges Israel. i. multi iusti aliquot tentationibus vulnerant. Quarta est acies Angelorū. vnde de ista est illa, de qua supra dictum est. Terribilis vt castrorū acies ordinata. Terribilis. n. est, f. demonibus, contra quos ipsi pugnant, & illud vide in alijs titulis de bello & cōgregatione.

Acetum. Cum acetum sit res acris & mordacitua, in ci sua & vulneratiua, purgatiua & mundificatiua, possumus notare, q. pacetū potest oīs asperitas denotari siue bona fuerit, siue mala, & sic dico, q. p acetū pōt intelligi cōpassio dñicā passionis, cōtritio mētis affectionis, aflictio mūdi tribulationis, detractio acris murmurationis, destructio futurā dānationis. ¶ De passione. n. dñr cullibet aiā deuotē illud Auth. 2. Accede huc, & intinge bucellā tuā in acetō. Et cetera vide in tabula, q. a valde pauca sūt auctoritates.

Accidere. Accidens. Nota, q. accidens dicere illud secū dum Logicos, q. adest vel abest p̄ter subiecti corruptionem. In scriptura autem accidens dñr quicquid quacunque causa p̄cedente contingit enenire, & sic accidere idem est quod contingere vel euenire. Et potissimē in scriptura refertur ad infortunia, & ad casus, qui subito & ex insperato succedunt. Veruntamen ad hoc est aduertendū, quia vbiqz; ponit accidens in scriptura semper accipitur in malo, & signat infortunium vel iacturā. Et ideo quia nescitur ad quē finem talia accidentia immituntur, vel ex qua causa ex Dei prouidentia permittuntur, merito quando accidit ad prudentibus metuuntur. Ista est. n. veritas, quia sicut

illa accidētia, & iste impressiones temporū, q. hic quōtidie accidit proueniunt (vt cōiter) ex influentia celestiu corporū & stellarū fm Arist. & Astrologos, sic verē accidentia infortuniorū proueniunt ex occulta influentia & prouidentia ordinationis & prouidentia Dei, & ex ministerio Angelorū. sicut. n. dicit Hiero. Oia prouidentia Dei aguntur, & qd credit esse poena, medicina est, quia ergo scire possumus, q. talia accidentia ab æterna lege proueniunt. Ideo nullus debet de eis dolere, sed ea potius a quaminiter sustinere, iuxta illud Prouerb. 12. Non contristabit iustū quicquid ei acciderit. Exemplo Aaron, qui videns duo filios suos ex casu cōbustos corā dño, non legitur contra Deum murmurasse, sed audito, q. a domino procefferat in pariētia tacuisse, & solūmodo hoc dixisse. Leui. 10. Mihi autem accidit quod vides. vnde Seneca in quadā epist. dicit, q. sapiens superiorib. obediet, fortunę contumaciter resistet, Deū sequet, casum feret. Aduerte tñ, q. fm quod video, q. aliqua sunt accidētia, q. substantiā perficiunt, aliqua, quę substantiam inficiunt, aliqua, quę substantiam destrunt & afficiunt. secundum hęc ego possum notare, quod est dare loquendo spiritualiter Accidens mirabilis naturā. Accidens damnable mixtura. Accidens tristabilis iacturā. ¶ Primum accidens signat Christi incarnationem. num. quā. n. res ita mirabilis accidit in hoc mundo. Illud. n. fuit illud prodigiū, seu illud accidens mirabile, de quo facit Plin. mentionē d. s. lib. 13. c. 21. q. sub Papiro & Cecilio consulibus nocte accidit, q. lumen de cœlo ita fulsit, ac si esset verissimē clara dies. Aliud ē accidit, vt ait q. clipeus ardens ab occasu ad ortū visus est trācurrere sub Varrone & Mario consulibus. Re vera tale accidens apparuit, qd illud lumen coeleste, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, f. Dei filius benedictus in media nocte fm aliquos mundi & carnis tenebras ingressus est, ita q. tunc mundum per fidem illuminauit, & errorum tenebras effugauit. Psal. Nox sicut dies illuminabitur. & Esa. 9. Populus gentiū, qui ambulabat in tenebris, vidit lucē magnā. Ipse. n. fuit clipeus ardens, clipeus (dico) per defensionē ardēs & flammans per dilectionē, quia sicut dñr Hebr. 5. Sermo dñi ignitus, clipeus est oibus sperantib. in se. Iste. n. clipeus p beatā incarnationē visus est per mundum trācurrere, & de loco ad locum corporaliter transire, vt sic nos posset a nostris spiritualibus hostib. liberare. Istud ergo accidens figuratū Apoc. 18. vbi vidit Angelū descēdentē de cœlo, & terra illuminata est maiestate eius. Ideo de isto accidenti mirabili possumus dicere illud 1. Reg. 10. Quā n. res accidit filio Cis. q. dicitur mirabilis. Et nota, q. humana natura Christi propriē dñr accidens, quia. f. per modum accidentis in substantia fuit humanitatis dependentia in verbi supposito determinata, istud est accidens mirabilis nature, quod signat verbi incarnationē. ¶ Secundō est accidēs damnable mixtura. q. f. signat peccati commissionem, sicut. n. videmus q. accidentis qz; corrumpit substantiā, sicut patet, quod calor accidentis q. n. que corrumpit naturalē, patet de febre de qua hō morit, vel in vino q. n. per calorē accrescit, sic verē dico, qd q. n. que accidit homini calor accidentis & malus. i. concupiscentia carnalis vel mundialis, q. pro certo per diuersa peccata calorē naturalē. f. charitatē & gratiā corrumpit, & hominē malum & acetosum facit, quod bene figuratum fuit 2. Reg. 16. vbi dñr, qd accidit, vt surgeret Dauid de strato suo post meridiem & deambulans in solario vidit Bersabeę se lauātē ex aduerfo in solario domus suę, q. statim cōcupiuit eā & postea impregnauit, & tādē virum suū occasione ipsius interfecit. Re vera tale accedens sepe cōtingit homini, post meridiem. n. mundanę prosperitatis q. n. quis surgit de strato. i. de statu infimę paupertatis sepe accidit, q. calor accidentis. i. carnalis concupiscentia in ipso nascitur, per q. adulteria & homicidia peragat, & sic calor charitatis & gratiæ in eo dissipatur. Gene. 40. Accidit vt peccarent duo. ¶ Tertio dico, quod est accidēs terribilis iacturā, q. signat grauem tribulationem, sicut. n. quandoq; accidit de nube fulmen prorumpere, per quod contingit vicinam patriā tribulari. Sic verē quōtidie a nube superioris diuine latentis iustitię & prouidentia quōtidie accidunt, & veniunt fulmina infortuniorū, quę turbant hoies, & molestant. Sic enim dicit Plin. lib. 13. c. de prodigijs pluuijs. q. n. que accidit, q. a nubibus pluebat lac, sanguis, caro, lana, ferrū, lateres, lapides, sicut

sicut exemplificat ibidem, quo tempore singula enenerunt, quia p certo a nubibus. i. a Dei occulta ordinatione qz; diuersa accidunt in hoc mundo, q. a. sisse nobis pluit carnes. i. Eucharistiā & propriū corpus in sacramento. Psal. Pluit illis sicut puluerem carnes. Item lac & lanam. i. dulcedinem temporalis prosperitatis. Psal. Pluit illis manna ad manducandū & alibi. Qui dat niuem sicut lanam. Item ferrū, lateres, & lapides. i. duritię infortuniorū & aduersitatis. 4. Reg. 6. Accidit, q. caderet ferrū de manubrio. Et breuiter ista est veritas, qd ista infortunia quo ad nos vñt accidētia, & a casu sine causa venientia, apud Deum ista sunt ordinata & certa, & quadā æterna lege, & Dei ordinatione emanantia, sicut de Rege Achab legit 2. Paral. 18. q. Deus ordinauerat ipsum occidendū in prælio, & tñibi dñr, q. accidit, q. vnus in incertū iaciens sagittam percussit Regem, ex qua. f. percussione mortuus est vespere. Ibi ergo fuit certitudo ex parte Dei ordinantis. Casus verō & accidens ex parte militis in incertū iacentis, sed proculdubio fatui nō considerat ista, q. a. f. accidētia talia nō credunt ex causis diuinis, & pp peccata nra procedere, cum tñ scriptum sit. Quicquid mali patimur peccata nostra meruerunt. Et ideo reprehenditur Eccl. 5. vbi dñr: Ne dixeris peccavi, & qd accidit mihi iustē, Deus. n. patiens redditor. Sicut legitur de vno, qui mouebat alium ad deierandum dicens, q. ipse plures deierauerat, nec vnquā ei malum acciderat, vox verō de cœlo audita est. Fallum est (inquit) quia propter primum peririum domus tua combusta est, propter secundū oculum perdidisti, & adhuc restat tibi maior interitus. Sic ergo patet quomodo accidens potest accipi tribus modis, vide infra de Aduerfo, & de fortuna, & hęc sufficiant & c.

Accidia. Nota, q. accidia est quidā animi torpor, quo quis negligit bona inchoare, & fastidit inchoata perficere, sicut dicit Bern. in quodam sermone, & sic possumus notare, q. istud est vitium mirabiliter detestandum. Vitia. n. quę sunt contra naturā, sunt plus ceteris fugienda. Cū igitur natura ad hoc fecit hominem, vt laboret, sicut dñr Iob 5. Homo nascitur ad laborem, restat, q. accidia est cōtra naturam, & ideo fugienda. Istud bene videbantur percepisse Romani, de quib. dicit Aug. lib. 4. c. 16. de ciuit. Dei, q. multos Deos, qui credebantur impellere homines ad motum receperunt in ciuitate Romani, & eos inter Deos publicos. i. inter illos Deos, qui curam reipublicę habebant templis eorū constructis in Roma cum diligentia coluerunt. Veruntamen Dea quies in vrbe non fuit recepta, sed extra vrbem templū ipsius est constructum, noluerunt. n. aliquid Deum habere secum, qui posset quietem aut desidiam procurare, nec propter laborem deditum enenerat. Si igitur Romani populum pigrum habere nolebāt, multo fortius dominus odit eos, & de ciuitate Paradisi eici eos facit, quietemq; corporis & accidie valde spernit. vnde Prou. 22. de diligentibus dicitur: Vidisti hominem velocē in opere suo coram regibus stabit. Et ideo Greg. in glo. super Exo. 12. dicit sic: Nemo in huius vitę itinere torpeat, ne in patria locum perdat. Et aduerte q. accidia, seu pigritia debet horreri, quia proculdubio Accidia

Mentem indurat, Dico, q. accidia mentem indurat, **Visum obscurat**, quia. f. homo negligēs, & piger distuefcēs ab exercitio virtuoso pau- **Aurem obturat**, latim induratur in malo, a quo fina- **Damna procurat**, liter non mutatur, sicut. n. a fide dignis auditi, In Lotoringia est vnus fons, q. in hyeme fluit, in æstate siccat, sed in hyeme q. n. fluit aqua est limpida & serena, in æstate verō q. n. cessat fluere, vel currere aqua mutatur in vnum lapidem, qui omni anno extrahitur ab incolis, vt rediente hyeme fluat aqua, sic verē est de multis, quia. f. quando currunt, & fluunt. i. quādiu laborant, & bonis exercitijs intēdunt, sicut in hyeme. i. in tribulationis tempore facere solent, tandiu dicit in puritate conscientię persistunt, q. n. verō a fluxu & motu exercitijs per accidiam desistunt, sicut. f. in æstate prosperitatis solitum est fieri apud multos, tunc paulatim per malas consuetudines indurescunt, ita q. per obstinationem in deuotione finaliter lapsi sunt. Figurati in Nabal fatuo, sed diuite. 1. Reg. 25. De quo dñr ibidem, q. emortuum est cor eius intrinsecus, & factū est quasi lapis. Et ista non solum sunt vera de induratione voluntatis circa moralia, imò et de induratione intellectus & ingenij circa intellectua. Vnde de instructione nouitiorum dicit Hyg. q. sine exercitio ingenia in arterijs, & brachia in

corporib. irrigescunt. patet igit, qd accidia mentē indurat. ¶ Secundō dico, q. accidia visum obscurat. Cōstat. n. q. visus intellectus & clarę cognitionis obtundit q. n. homo p studiu, vel exercitium non mouetur, lorica. n. & alia arma ferrea p motū & cōtractionē clarificantur & splendent. Per quietem verō rubiginantur & færent, sic verē ingenia mentis speculatione p exercitiū & motū diligentia illuminant. Per accidia verō hebetant, & per desidiam obscurant. Vñ Cassiod. in epist. Natura humana ocij hebetatur, duris autē laborib. eruditur. Vnde et Seneca in epist. Non refert vtrū studium omittas vel intermittas. Igitur accidia visum obscurat. ¶ Tertio dico, q. accidia aurem obturat. Cōstat. n. q. accidiosus & desidiosus raro voluit audire verbum Dei, vel monitionē cuiuslibet viri iusti, nō voluit. n. audire, q. dñr, q. a timēt nō posse facere qd iubeat. Vñ Seneca in epist. 72. Nō putant desidiosi ab alijs posse fieri, q. ipsi facere nō possunt. Ex infirmitate. n. sua de virtute aliorū ferunt sniam. Nā hæc, ad quę imbecilles fumus dura & intolerabilia credimus, nō quia hæc difficilia sunt, sed quia nos fluidi & inermes fumus, vide infra de auro, & de furditate, dic (si vis) q. dormiens nihil audit, sic piger ad nullū bonū intendit. Per dormientem. n. intelligitur piger, sicut dñr Prou. 6. Vique quo piger dormis. Et Prou. 19. Pigritudo immitit foporem, accidia igitur aurē obturat. ¶ Quarto dico, q. accidia damna procurat. Cōstat. n. quōd desidiosi incurrunt damna Corporalia, Incurrunt (dico) damna corporalia, quia Temporalia, corpus facilius infirmatur, q. n. per accidia spiritalia, diā torpens congruis exercitijs non mouetur. ¶ Item procurat damna temporalia, quia. f. qui per pigritiam inuoluitur solet paupertari succumbere nec ditatur. Vnde Prou. 21. Omnis autem piger in ægestate est. ¶ Item procurat damna spiritalia, quia. f. per accidia incurrunt multa mala peccata. Sex talis. n. serpens est in motu tardissimus est, tamen mirabiliter venenosus quamuis multis colorib. sic depictus. Sic verē illi, qui sunt tardi & desidiosi, sunt p̄ alijs vitijs, & per diuersa crimina venenosus, quāuis isti p̄ ceteris sint q. n. in conuersatione multi coloris. vnde Seneca in Prouer. In mille facinorū furias mens otiosa discurret. ¶ Item procurat damna æterna, quia sicut dicit Bern. in sermone quodam: Otiositas est mater nugarij, nouerca virtutū, virium suffo catrix, superbiz nutritrix, gehennę pcuratrix. patet igitur quomodo accidia mala procurat, mentem obscurat, indurat & c. transeo, quia pauca sūt auctoritates. Vide de otio, pigro, dormire, somno, quiete & c.

Achimaas. Interpretatur fratris mei onus, vel fratris mei assumptio. Fuit autē sacerdos dñi comes fugę Dauid & exilij, qui. f. currens per compendiu victoriam sociorum Dauid nūciauit eidem. Cavit tñ bene, q. de morte Absalon noluit facere mentionem, sciebat. n. q. si per hoc Rex doleret. Igitur iste sacerdos significare potest bonum prædicatorem, qui. f. onus fratris debet dici, pro eo, q. onus penitentię fratribus suis. i. alijs Christianis imponit, & fratris etiam assumptio dicitur, p eo q. alij Christiani ad gratiam & gloriam per eum assumuntur. Psal. Domini est assumptio nostra & sancti Israel regis nostri. Iste igitur Dauid Christum per imitationem in suis tribulationibus comitatur. Iste currens per compendium penitentia victoriam sanctorū protestatur. Iste etiā de morte Absalonis tacet, quia. f. magis ad misericordiam, quā ad iustitiam in clinatus de peccatorū mortibus, & de aliorum infortunijs non lætatur. Eze ch. 18. Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat.

Actio. Actiuus. Actiua vita, vide infra de agere, de operari, & de facere, & etiā vide post agere, vbi ponitur.

Accingere. Idem est, q. p̄parari, circundari & muniri. Et accipit (vt cōiter) pro p̄paratio ne & munitione armorū. Vñ nota, q. est accingi diuinum, & accingi humanū. Deus. n. accingit potētē magnitudine. Psal. Accingis potētia, q. conturbas profundū maris & sonū fluctuū eius. Homo verō accingit virtuali fortitudine. Prou. 13. Accinxit fortitudine lumbos suos. Dicamus igitur aliquid de accinctione virtutū, quia. f. iusti cōtra demones accinguntur. Sicut. n. videm, q. milites accingunt se armis suis, vt semper sint parati defendere se. Sic verē sp̄s aliter homo dēt accingit virtutib. & gratijs, vt ad impugnādū hospes spirituales cōtinuē sit paratus. Iuxta illud, qd dñr in Psal. Accingere gladiū tuum

uum super femur tuum potentissimè. Et præcipuè per accin-
tionem in scriptura cõter intelligitur armatura poeniten-
tiæ, qua homo armatur, & accingitur contra carnem, vt sic
de quolibet posset dici illud 4. Reg. 1. Vir pilosus occurrit no-
bis Zona pellicea accinctus renibus. In quib. verbis ostendit,
q̃ homo dẽt accingi stabilitatis fortitudine (Vir.) Sedulitatis
p̃p̃ritudine (occurrit.) Mortalitat̃ mestitudine (pellicea.)
Charitatis amicitia (pilosus) Castitatis continentia (Zona)
Voluptatis temperantia. (Accinctus renibus.) ¶ Debes igitur
accingi & armari fortitudine firmitatis, vir inquit habẽs di-
micare cum forti pugile, strenuo & experto, necesse habet,
q̃ sit armis & virib. p̃munitus. Sicut videmus, q̃ ga elephas
hẽt dimicare cõtra draconẽ, idẽd necesse est, q̃ sit animal for-
tissimũ. Quia ẽt Leo hẽt dimicare contra pardũ, idẽd necesse
est, q̃ fortitudine sit munitus, q̃ breuiter tanto vnũ contra-
rium dẽt esse fortius quanto fortiori contrario obijcitur. Et
idẽd (charissimi) quia nos habemus fortissimum contrariũ. s.
diabolum, quia sicut d̃f Job 1. Non est p̃t̃as super tetrã, quẽ
cõparet ei, q̃ factus est vt nullũ timeret, quia. s. iste est Draco
fortissimus Rex serpentum. Bene dico, q̃ necesse est, q̃ forti-
tudine, virtute & cõstantia simus accincti pariter & armati,
vir inquit. s. debemus esse viri. i. viriles, virtuos, vigiles, & vi-
goros. Idẽd d̃f Job 38. Accinge sicut vir lumbos tuos. Et istud
proculdubio est hodie cõtra multos, q̃ non virtuos, sed vi-
tios, non vigoros, sed desidios, non sunt in fortitudine glo-
riosi, sed magis i lassitudine debilitati, & mestitia defectuos,
& idẽd isti non viri, sed mulieres meritõd possunt dici, & hoc
maximè verũ est de mollibus, & delictiosis Principib. & Præ-
latis, qui nihil agunt, omne opus eorũ imperfectũ est, & mu-
liebre. Esa. 3. Populũ meum exactores sui spoliauerũt, mulie-
res dominatæ sunt ei. Et idẽd ṽf q̃ moderni ecclesiastici non
sunt viri. i. virtuos, sed viri. i. virides teneri & delictiosi, vel vi-
ri. i. virulenti, atque venenos. Et idẽd ṽf q̃ tales fuerunt figu-
rati. 1. Re. 17. Egressus est vir spurius de castris Philistinorum
nomine Goliath de Geth, altitudinis sex cubitorum armatus
armis æreis, qui exprobrabat agmen Israel. Sed finaliter Da-
uid proiecit contra ipsum lapidem cum funda & interfecit
eum. Re vera (charissimi) tales viri spurii sunt hodie multi in
Ecclesia sancta Dei, quia. s. isti nõ sunt à legitimo viro Eccle-
siæ. s. à Christo geniti, vel promoti per debitam promotionẽ
vel vocationem, imõd verè à diabolo adultero sunt per symo-
niã, vel p̃ carnis affectũ introducti in Ecclesia, vel promoti.
Isti. n. dicuntur venire de castris Philistinorum, qui interpret-
atur poculo ruentes, quia verè isti sunt de secta, & de exer-
citu demonum, qui de empyreo corruerunt, dñr ẽt de Geth,
qui interpretatur opprimens, q̃a verè mali ecclesiastici sub-
ditos suos opprimunt, & infestant. Isti ẽt præ ceteris sunt ar-
mati ære. i. pecunia, quam. s. non cessant per cupiditatẽ acqui-
rere, hãt ẽt maximam altitudinem, s. in temporalia eminetia,
& habent lanceam t̃p̃alis prætis munira ferro atrocis cru-
delitatis. Et idẽd filijs Israel. i. bonis & iustus impropria, &
iniurias faciũt, atq; dicũt, q̃a sicut d̃f Eccl. 33. Cõtra bonũ ma-
lũ est, & contra vitã mors, sic & cõtra virũ iustũ peccator. Et
idẽd David. i. Christus finaliter laxabit cõtra istos fundũ occul-
tæ suæ sniæ, & percutiet eos eum lapide. i. cum duritie mor-
tis æternæ, ipsoq; deijciet, & projciet. Idẽd de talibus põt
dici illud 2. Reg. 18. Egredere vir sanguinũ Belial reddet tibi
Deus sanguinem domus Saul, qm̃ inuasisti regnum. Talib. n.
viris sanguinum & dolosis, qui verè & communiter non di-
midiat dies suos, qui etiam regnum Ecclesiæ, & ecclesiastica
beneficia per ambitionem inuadunt, finaliter quando egre-
diuntur à corpore reddet Deus sanguinem. i. poenam, vltio-
nem, & vindictam. Non sic (charissimi) non sic, sed simus
accincti stabilitatis fortitudine (vir inquit) vt sic simus de il-
lis de quib. dicitur 1. Paral. 7. Hi omnes accincti ad prælium
C viri fortissimi. ¶ Secundõd debemus accingi sedulitatis prom-
ptitudine occurrit, quia. s. ita debemus esse prompti.
Ad obediendum prælatis, Quia debemus rectè occur-
Ad compatiendum subditis, rere, & nos ei præsentare.
Ad subsequendum proximis. Occurrit, inquit 1. Mach. 10.
Occurrit ei frater eius Symon in adiutoriu. Symon interpret-
atur audiens, quia verè statim, q̃ nos audiuimus voluntatẽ
Prælati, & necessitatem proximi nos debemus occurrere, &
circa eum sedulè laborare. Et nota, q̃ dicit, In adiutorium,
quia verè omne animal naturaliter diligit speciem suã, & vno

læso cætera, quæ sunt de eadem specie, contristantur, occur-
runt, & cõsolantur, sicut patet de porcis & elephantib. quo-
rũ vno clamante ceteri occurrunt vt adiuent. Sic verè (cha-
rissimi) nos alij alterum diligerent, & ipsi sum in suis necessitati-
bus, miserijs, & clamorib. adiunare, & ei obsecrando occur-
rere, ac ẽt obuiare debemus. Vnde Esa. 21. Cum panibus oc-
currere fugienti. Vnde ẽt cuiuslibet misericordi potest dici il-
lud Psal. Accingere gladio tuo supple ad scindẽdũ panem
egenis, quod est cõtra multos, qui nec Prælatis volũt occur-
rere obediendo, nec p̃ximis suis subueniendo, imõd prælatis
suis occurrunt per obstinationem, conspirationẽ, inobediẽ-
do, rixando, & appellando. Proximis suis etiam occurrunt
eos exheredando, p̃ violentiam opprimẽdo. Figura. Exo. 14.
vbi d̃f fugientibus Aegyptijs, occurrerũt aquæ, quæ. s. eos in-
uoluerunt, & in profundũ submerferunt. Quia verè aqua. i.
fluxibiles peccatores hodie occurrũt Aegyptijs nigris. i. pau-
peribus & egenis, ipsoq; p̃ rapinas & extorsiones, ṽfuras &
deceptiones inuoluũt, destrunt & cõfundunt. Non sic (cha-
rissimi) sed accingamus sedulitatis promptitudine. ¶ Tertio
accingamur mortalitat̃ mestitudine. Pellicea inqt. Pellis. n.
quæ detrahatur ab animalibus mortuis signat memoriã mor-
tis, qua pro certo nos debemus esse accincti, & armati, mili-
tes. n. q̃q; corijs & pellibus accinguntur & armantur. Pelles
etiam aliquorum animalium sunt medicinales, sicut Pellis
serpentis & pellis Leonis, quæ sanat emorroydas, si super-
federit paties, vt dicit Solin. Sic verè (charissimi) milites Chri-
sti. i. fideles debẽt esse accincti & armati pellib. mortuorũ. i.
memoria mortis contra iacula Hostium. i. cõtra vitia & pec-
cata, & maximè contra luxuriam & superbiam, quia verè ta-
lis pellis. i. memoria mortis & mortalitat̃ nostræ medicina-
lis est contra peccata, & maximè pellis serpẽtis & Leonis. i.
memoria mortis, malorum, fallacium, crudeliũ & raptorũ,
qui. s. vt cõter male moriuntur. Si quis super talibus pellibus
federit. i. in taliũ morte cogitauerit, tunc emoroyde. i. fluxu
sanguinis, & voluptate luxuriæ, & aliorum vitiorum poterit
sanari, quia sicut dicit Greg. Nihil aded valet ad domandũ
carnis vitia, sicut cogitare, qualis erit caro moritura. Figura.
1. Reg. 5. & 6. cap. de Philistæis, qui patientes infirmitatem in
membris pudibundis fecerunt sibi sedes pelliceas, sic verè
illi, qui in membris pudibundis. i. in genitalibus patiuntur
infirmitatẽ luxuriæ, debẽt sibi facere sedes pelliceas, quia. s.
ip̃i debẽt sedere per iugem meditationem in pellibus mor-
talitat̃ humanæ. Exo. 12. Renes vestros accingetis, calciamẽ-
ta habebitis in pedib. vestris. Calciamenta. n. signant mortis
memoriam, quia. s. sunt de mortuis animalibus, qua p̃ certo
nos debemus esse accincti, & calciati. Hiere. 6. Accingere ci-
licio & conspergere cinere lucũ vnigeniti tibi fac plãctum
amarum. Accincti enim debemus esse cilicio poenitentia, &
asperitatis, cinere. i. memoria nostræ incinerationis & mor-
talitat̃, lucũ etiã amaræ contritionis, & planctũ lachrymo-
sæ confessionis. Et sic bene dico, q̃ nos debemus esse accincti
mortalitat̃ mestitudine. (Pellicea inqt.) ¶ Quarto debemus
accingi amicitia charitatis. (pilosus inqt.) q̃a sicut res pilosa
est magis calida, sicut patet de federaturis, sic nos debemus
esse pilosi, i. calidi, feruentes & charitativi, quia. s. in amore
Dei & proximi debemus esse feruentes & inflammati. Vnde
Gen. 27. Nosti, q̃ Esau frater meus homo pilosus sit. Esau. n.
interpretatur faciens, quia verè illi, qui sunt Esau facientes
per bonorum operum executionem, qui sunt etiam fratres
per verã amicitia executionem, qui sunt etiam homines p̃
sapientiam & rationem, tales (dico) pilosi sit per charitatẽ
& dilectionem. Et idẽd talis accinctio charitativa potuit fi-
gurati Dan. 10. vbi ipse vidit virum vnum vestitum lineis, &
renes eius accincti auro obrizo, per amicitia charitatem.
Aurum. n. quod rubet & splendet charitatem signat in scri-
ptura. Sed heu proh dolor quã pauci sunt hodie tales pilosi
& federati, armisq; charitatis accincti, homo enim inter ani-
malia minus pilosus est, quia etiã homo nascitur nudus sine
pilis & cornibus, & sine alijs munimẽtis. Et p̃ certo (charis-
sime) mulei seruant adhuc suam originalem conditionẽ, q̃a
scilicet nudi sũt frigidũ & cogelati, & federatura charitatis,
alijsq; virtutum munimentis priuati, & hoc maximè illi, qui
homines. i. rationales. s. mundi sapientes ecclesiastici & alij,
quia plus q̃ animalia. i. plus quam laici, & seculares sunt om-
nibus gratijs denudati. nolunt enim acquirere federaturam
virtutum

virtutum dicentes illud Job 1. Nudus egressus sum de utero
matris meæ, nudus reuertar illuc, sed sicut videmus, q̃ ho-
mo accidentaliter & post originis nuditatem acquirit pi-
lostatem & capillorum ornamentũ & vililitatẽ, Sic homo
quãquã à naturali origine careat charitate, debet tñ ipsam
accidentaliter p̃ gratia procurare. Figura. Gen. 27. vbi Iacob,
qui erat senis, & sine pilis accipit aliunde federaturam. s.
de pellibus hedorum, quas circumcinxit manibus suis, &
sic acquisiuit, & habuit benedictionẽ. Sic verè (charissimi)
federaturã charitatis si nõ habuerimus, deberimus alibi p̃-
curare, & pellib. i. exẽplis & conuersationibus hedorũ. i.
Sanctorũ præcedentiũ nos inuoluere, & per imitationẽ ve-
lare, regere, & vestire, & sic possumus benedictionẽ celestis
glorię vendicare. Ideo d̃f 1. Reg. 19. Pellem pilosam caprarũ
posuit ad caput David. Simus igitur accincti charitatis ami-
citiã, pilosus vt sic de ardore charitatis dicatur nobis illud
Esa. 50. Accedentes ignẽ oẽs vos accincti flammis. ¶ Quintõd
simus accincti castitatis continentia, quod ostenditur, cũ d̃f.
Vir iste habebat Zonã. Per Zonã. n. q̃ corpus stringit, intelli-
git castitatis, q̃ corpus à luxuria retrahit, & restringit, qua
p̃ certo nos esse debemus accincti similes cuidam lapidi præ-
cioso, qui d̃f Onichinus, qui aliquãdo inuenitur rubeus, ali-
quando niger, sp̃ tñ inuenitur Zonis candidis circumcinctus,
sic verè (charissimi) simus nigri per poenitentia austeritatẽ,
vel per humilitatis vililitatem, siue simus rubei per feruen-
tem charitatem, semper tñ debemus Zonis candidi. i. puri-
tate castitatis circumcingi. Figura. Leui. 16. vbi d̃f de sacerdo-
tibus. Tunica lineã cidarium lineã proponet capiti. Per linũ
enim in scriptura intelligit candor castitatis & puritatis, q̃
re vera in nos quadruplex debet esse. ¶ Est. n. castitas mētis, q̃
pertunicã lineã denotat quæ. s. interiori subitus aliam vestẽ
soler vestiri, sicut cõscientia latitat subus carnẽ. Est ẽt cas-
titas carnis, & hæc significatur per femoralia lineã, quæ. s.
femora & genitalia operit. ¶ Est in super castitas conuersatio-
nis, & hæc est Zona lineã, q̃ vestes stringit, quia. s. vestes ho-
nestatis debent p̃ charitatem ornari. ¶ Est ẽt castitas gestus,
& hæc intelligit per cidarium lineã, q̃ caput ornat. In quo
quidẽ debet sensus corporales viget, ad denotandũ, q̃ ca-
stitas quæ apparet in aspectu oculorũ, in auditu verborum,
in locutione & gestu, & ceteris similib. Et de tali modo
accingendi d̃f de forti muliere. Proverb. 21. Accinxit forti-
tudine lumbos suos. Et de Samuele. 1. Regũ. 2. quod ministra-
bat in templo accinctus ephod lineo. Et istud proh dolor est
contra multos, qui re vera non habent istam quadruplicem
castitatem. Aliqui enim carent castitatẽ conscientia, sicut
hypocritæ, qui sunt similes cignis, qui habent plumas exte-
rius albas, carnẽ aut̃ interiori habent nigrã, sic isti quãuis ex-
teriori in apparenã sint albi perfectam charitatẽ, interiori tñ
in conscientia sunt nigri & corrupti per luxuriã foeditatẽ,
contra quos Matth. 23. Vx vobis hypocritæ, qui mūdatis qd̃
de foris est, intus verõ repleti estis rapina & iniquitate. Item
aliqui non habent castitatem in carne, quia sicut videmus,
Ois caro corruerit viã suã. Gen. 6. Itẽ castitatẽ non ha-
bẽt inhonesti aliq̃ gestus conuersatione, quia sicut videmus
in populo, & in clero, in seculo & in claustro, & viri & mu-
lieres portant hodie habitus meretricios, & penitus inho-
nestos. Aliq̃ ẽt non habet honestatẽ in sensu coercionẽ,
quia & loquendo & audiẽdo, & aspiciendo moderni deroga-
nt castitati. Et idẽd de ista quadruplici incontinentia op-
posita quadruplici castitati põt intelligi illud Ezec. 7. Veniẽ
finis sup̃ quatuor plagas terræ (id est) super quatuor partes
castitatis, quæ per terrã frigidã denotatur. Non sic charis-
sime, sed simus accincti castitatis cõtinentia, Zona. 4. Regum.
C 4. Accinge lumbos tuos, & tolle baculũ. &c. ¶ Sextõd debemus
accingi voluptatis temperantia. Accinctis (inquit) renibus.
Per renes. n. intelligitur voluptas & carnalitas. Iuxta illud
Ps. increpauerunt me renes mei, qui pro certo debent à no-
bis per temperantia accingi, restringi pariter & arctari. Fi-
gura. 4. Regum. 4. q̃ quando Helyseus tradidit baculum suo
seruo Giesũ, & misit eum ad suscitandũ filiũ viduæ mortuũ,
ipse præcepit sibi, q̃ accingeret lumbos suos. Quia verè (cha-
rissimi) Deus præcipit & mandat, q̃ serui sui. i. Christiani, &
maximè ecclesiastici, quibus ipse tradidit baculum regimi-
nis pastoralis, & qui in mundo sunt missi ad peccatores mor-
tuos per gratia suscitandos, sint accincti lumbos, & per car-

naliũ temperantiam, & per refrenationem luxuriæ & car-
nalitatis, quia secundũ Greg. lumbos. n. præcingimus, dum
carnis luxuriã p̃ continentiam coarctamus. Debemus igitur
accingi tẽperantia voluptatis, continentia castitatis, amici-
tia charitatis, mestitudine mortalitatis, promptitudine seduli-
tatis. ¶ Vir pilosus (inquit) occurrit nobis Zona pellicea ac-
cinctus renibus. Nota, q̃ homo accingitur poenitentia asperita-
te, cõstantia virilitate, lætitiã iucunditate, eminentiã dignita-
te, verecundiã imbecillitate. Primõd igitur accingitur homo
asperitate poenitentia. ideo d̃f 3. Reg. 20. Accinxerunt faccis
lumbos suos. Hiere. 49. & 4. Macha. 3. Accinctæ sunt mulie-
res cilicis. & Esa. 15. ab & Iohel. 1. Quasi virga accincta fac-
co. ¶ Item accingit homo constantia virilitate. de hoc Pl. Ac-
cingere gladio tuo super femur tuum potẽtissime. & 1. Ma-
cha. 3. Accingimini filij potentes, & estote parati. Et Gen. 49.
Gad. accinctus præliabatur ante eum. Et 1. Reg. 2. infirmi ac-
cincti sunt robore. Et 2. Reg. 21. David erat accinctus ense fe-
no. Et Abacuc 3. Vt ascendã ad populũ accinctum nostrum.
¶ Tertio est accinctio lætitiã iucunditate. Vnde in Pl. Exulta-
tione colles accingentur. ¶ Itẽ accingitur homo eminentiã
dignitate, sicut sacerdotes paramentis ad quod faciunt oẽs
figurã sup̃propositã. Et 2. Reg. 6. David autem erat accinctus
ephod. s. in dedicatione arca. ¶ Item accingitur homo vere-
cundiã imbecillitate. Esa. 8. Accingite vos, & vincemini,
Accipere. Idem est, quod à se capere, & idem est, quod
acquirere, vendicare, acceptare, & sibi pro-
curare. Nota igitur, q̃ duplex est acceptio, actiua scilicet &
passiua, quia scilicet homo accipit, & accipitur. Accipit (di-
co). s. q̃ homo accipit, & acquirit illa, quæ sup̃ aĩe salubria,
vel ẽt quã; inutilia & nocua. Vnde de acceptiõne virtutũ d̃f
Iudith. 14. Accipiat vnusquisq; arma sua. i. gratias & virtutes,
Item homo quãdoque accipit, scilicet ad gloriam tempora-
lẽ vel æternã. Et sic dico, q̃ est acceptio passiua duplex. s. glo-
riã tẽporalis, quã quis accipit ad aliquã dignitatẽ. Vnde in Pl.
miser de summo, & accepit me: & gloriã æternalis quando
quis acquirat & accipit, vel ẽt accipit ad æternã foelicitatẽ.
Vnde Ioãnis. 14. Veniam, & accipiam vos ad me ipsum. ¶ Itẽ
adhuc dico, q̃ est quãdam actiua acceptio vituperabilis, &
nocua, & hæc apparet quadruplex (scilicet)
Munerum personarum, Acceptio munerum, de qua
Rerum alienarum, dicitur. 1. Reg. 8. Acciperunt
Infrenalium pgnarum, munera, & peruerterunt, de
Iudicium personarum, qua Roman. 2. Non est per-
sonarum acceptio apud Deum. ¶ Rerum alienarum sicut sunt
auari & raptores, q̃ accipiũt per fraudẽ & rapinã. De hoc 1.
Macha. 1. Accipit spolia terræ Aegypti. ¶ Itẽ acceptio tormẽ-
torũ, vnde Marth. 23. Propter quod amplius accipietis iudi-
cium, & Ioãnis. 19. Accipite eum vos, & crucifigite. De istis
aut̃ oibus nõ oĩa, sed aliqua profequamur. ¶ Dicamus de ac-
ceptiõne actiua, q̃ est utilis & virtuosa. Est igitur accipere
idẽ q̃ gratia acquirere. ¶ Videmus. n. q̃ omne, qd̃ est nicitur
naturaliter accipere & acquirere illud, quod est sui ipsius p̃-
fectiũ, nutritiũ, & allestiũ. Sicut. n. videmus de accipite
qui est auis clari visus, alti volatus, & audacis morus, & ap-
petitus, qui d̃f accipiter ab accipiẽdo, eo q̃ accipiẽdo p̃dã
suã diligenter circumspicit, & attendit, sic verè (charis-
sime) non alij p̃ posse nostro debemus accipere, & acquirere
p̃dã, nostrã. s. gratiam & virtutes, quæ re vera sunt aĩe nutri-
menta, perfectiõnes, & oblectamenta, & sic dicemur accipi-
tres ab accipiẽdo, & maximè si fuerimus ad modũ accipi-
tris clari visus per discretionem, alti volatus per contẽpla-
tionẽ, audacis appetitus p̃ cõstantia & perfectiõnẽ. Et idẽd
de illis gratijs & virtutibus, quæ homo præcipuè debet acq-
rere & accipere, potest exponi illud Exo. 25. vbi nominant̃
illa, quæ fuerunt à Moyse accepta à populo ad tabernaculũ
federalis cõstruendum, vbi d̃f. Ista sunt, quæ accipere debetis,
Aurum & argentum, & æs, hyacinthum, purpurã, coccum, bis-
tinctum & bistum. Ecce igitur in ista figura multę gratiã vir-
tutes, quas nos debemus accipere & acquirere ad hoc, q̃
mēs nostra efficiatur tabernaculum & habitatio regis Chri-
sti. Debemus. n. accipere Sapientiẽ fulgorem [Aurum] Elo-
parentiẽ nitorem [Hyacinthum] Poenitentiã valorẽ [Æs] Ap-
parentiẽ dulcorem [Argentum] Amicitia feruorem [Coc-
cum] Continentiã candorem [Bistum] ¶ Debemus primõd
accipere fulgorem sapientiẽ [Aurum] Per aurum. n. quod

præ cæteris metallis plus splendet, & quod secundum Iſido. inter calores & metalla obtinet principatum, intelligitur ſapientia, atq; diſcretio circumſpecta, quæ & ſplẽdorem honeſtatis cõtinet & valorem totius bonitatis. Iſta. n. inter alias virtutes eſt principalior, quia oēs aliæ per eã regulant, cõponuntur, & eã ordinantur. Et ſicut aurũ eſt medicinale quæ virtuoſum, quia ſecundũ Platearium aurum habet virtutẽ confortatiuã, ſuperfluũ a corpore abſterſuã ſincopis curatiuã, & læpræ præſeruatiuã, ſic verè ſapientiæ diuinæ ratio & diſcretio eſt aiaz medicinalis, quia. ſ. per iſtam deſperati conſortant, ſuperflua. i. diuitiæ abſterguntur, & largiunt, ſincopis, quæ eſt timor cordis. i. remorſus conſcientiæ, mitigatur læpra. i. peccatum luxuriæ, præſeruat, & ſicut aurum habet ſoliditatem, ductibilitatẽ, & ruboris formoſitatẽ. Sic verè ſapientia, & diſcretio ſemper habet annexam ſoliditatem conſtantia, ductibilitatem obediẽtię, ruboroſitatẽ charitatis & amicitia. Et ideo conſulit ſcriptura Apoc. 3. Suedo tibi emere aurum ignitum probatum, vt locuples ſias, & non appareat conſuſio tua. Aurum. n. diuinæ ſapientiæ eſt ignitum per annexam charitatem, probatũ per amotam falſitatẽ, præſeruat a conſuſione æternæ damnationis, inducit locupletationem ſupernæ poſſeſſionis. Et ſic igit debemus habere fulgorem ſapientiæ aurum. Et ideo iſta acceptio ſapientiæ fuit figurata Apoc. 10. vbi dicitur. Accipe librum de manu Angeli & deuorauit, & erat in ore meo tanquam mel dulce, & cum deuoraſſem eũ amaricatus eſt venter meus. Charifſimi, Angelus iſte ſignat Chriſtum, qui dicitur Angelus teſtamenti. Mala chiæ 3. qui librũ ſacræ ſcripturæ, & diuinæ ſapientię continet atque portat, ſicut dicitur Col. 2. Iſte eſt, in quo oēs ſunt theſauri ſapientiæ abſconditi. Librum igitur ſcripturę, & ſapientiæ debemus accipere, & recipere per humilitatẽ & deuotionẽ, ipſum deuorare per ſtudium, lectiõnem & meditationẽ, & inueniemus eum dulcem, ſicut mel p promiſſionis conſolationẽ, amarum autem cordi pro certo per dationis comminationem, ideo de tali acceptiõne dicit Prover. 8. Accipite diſciplinam meam & non pecuniam & doctrinã magis, q̄ theſaurũ eligite. Accipite igitur ſapientiã fulgorem. (Aurum inquit) ¶ Secundò accipiamus dulcorẽ eloquentię. i. argentũ. Argentũ. n. dulciſſimẽ ſonans, colorẽ candidum portat, baſſamum optimẽ referuat, & iaſpidis virtutẽ inuatur. Nã, vt dicit Iſid. & Diaſ. i. aſpis. plus valet in argẽto, q̄ auro. Baſſamũ aut in vaſe argenteo melius referuatur. Re vera (chariſſimi) tale argentum debemus accipere, & acquirere, quia. ſ. dulciſſimẽ debemus ſonare per eloquentię benignitatem, quia. ſ. temperatẽ, & ordinatẽ, ac moderatẽ, dulciter, ac amicabiliter debemus proferre verba noſtra ſecundũ perſonę & negotij qualitatẽ, nã ſecundum Caſſio. ſuper Pf. 73. Eloquens eſt ille, qui ſcit parua ſummiſſe, magna granditer, & media diceret temperatẽ, qui ſcit inuenire præclarẽ, annunciare magnificẽ, apertẽ diſponere, vgrĩẽ figurare. Et in iſto argento baſſamũ diuinæ gratiẽ melius referuatur, & iaſpis diuinę ſcientiæ plus valet, proficit, & reputatur. Ideo dicit Prover. 10. Argentum electum lingua iuſti, quia ſecundũ Pf. Eloquia dñi, eloquia, caſta, argentum igne examinatum, probatum terræ purgatum ſeptulum. Et iſtud eſt hodie contra multos, ad quos pertinet habere argentũ eloquentiæ docendo, & prædicando vel ex ſtatu ſicut ſunt mendicantes religioſi, vel ex officio, ſicut ſunt prælati, quorũ tamẽ multi q̄ nec aurũ accipiunt, nec argentum, nec ſapientiã, nec eloquentiã profitentur, ſed magis ignorantia, & in ſacundię ruditatẽ. Vnde quilibet poteſt dicere Actiõ. 3. Argentũ & aurum non eſt mihi. Vnde de iſta acceptiõne eloquentię põt dici illud. 1. Mach. 11. Accipit Ionathas argentum & aurum & veſtem & abiit. Ionathas. n. interpretatũ columba ſignans, quia viri ſimplices & benigni auro ſapientię, argento eloquentiæ, & veſte ſpiritualis apparentiæ ſunt muniti, & accedere ad regem Chriſtum præ alijs digni. Aduerte tñ pro dolor, q̄ quidã bene accipiunt argentũ, non proculdubio in quantum ſignat pecuniã, &c. Vide infra de argento & de munere 4. Reg. 4. Nunc aut accipiſti argentum & veſtes accipiſti, vt emas oliueta, &c. ſed læpra Naaman adhærebit tibi. Non ſic (chariſſimi) ſed accipiamus, & acquiramus dulcorẽ eloquentię (argentum) ¶ Tertio accipiamus valorem poenitentię (q̄ inquit) Per q̄. n. quod ſecundum plate. ſi combuſtum fuerit habet virtutẽ diſſoluendi conſumendi, vulnera pur-

gandi, oculos abſtergendi, & carnes ſuperfluas corrodendi, & eas eſcere non permittendi, intelligitur virtus poenitentię, quia verè ſi igne diuinis amoris fuerit aduſta, tunc verè multiplicem habet valorem. Diſſoluit. n. per contritiõnẽ, purgat per conſeſſionẽ, conſumit per ſatiſfactionẽ, oculos mētis abſtergit p̄ clarã diſcretionẽ, carnes ſuperfluas. i. carnes voluptatis deſtruit per abſtinentiã, & carnis maſcerationẽ & ſanitate ſpirituale inducit per virtutis reſtaurationẽ, & ideo acceptio & ſuſceptio amaræ poenitentia nobis figuratiter innuitur. Matth. 1. noli (inquit) timere accipere Mariã coniugẽ tuã. Maria enim. i. amara poenitentia debet eſſe coniux noſtra, nobiſq; copulari & coniuncta, eiufq; amarã proſperitatẽ non debemus formidare, vel timere, quia ſicut dicit Iob 6. Qui timer pruinã veniet ſuper eum nix. Pruinã. n. quæ de terra venit eſt poenitentia tẽporalis, quam qui timuerit, & accipere neglexerit, nix, quæ de cœlo venit. i. poena æterna a cœleſti ſniã inſlicta ſuper eum veniet, & deſcendet. Paueant igitur delicioſi, qui nullã volunt poenitentia ſuſtinere, quia verè bene poſſunt gternę poenę miſeriam expectare. Quia ſicut dicit Lucẽ 13. Niſi poenitentiam egeritis, oēs ſimul peribitis. (Aes inquit) & ideo hoies poenitẽtes poſſunt figurari Exo. 27. vbi dñs præcepit Moyſi, q̄ ipſe faceret altare de lignis Sethim, quod erat incremabile lignũ & impuribile, & qd̄ operiret illud gre, & q̄ haberet tres cubitos in altitudine, & tres in latitudine quadrãgulis, & q̄ ibi faceret vnã craticulam in modum retis, quę ligna concremenda ſuſtinere, q̄ et ibi faceret anulos in angulis eius, quibus porta retur, & q̄ faceret ad miniſterium eius vaſa, quibus cineres & ignis reciperentur, forcipes et forcinculos, et qd̄ oia eſſent grea, veſtes et duos de lignis ſethim oportos laminis æreis, quibus poſitis in anulis altare portaretur, & debebat eſſe concauum intrinſecus & nõ ſolidum, ſed inane, ſicut dicit Leui. 6. Ignis in altari meo ſemper debebat ardere. chariſſimi. p̄ altare illud poteſt intelligi vir poenitẽs, et et̄ quicunq; pfectus, in quo debent Deo Hoſtię bonorũ operũ immolari. Iſte debet eſſe de lignis ſethim p̄ virtutẽ perfeuerantię, quia nec aquis luxuriæ, nec igne auaritię debet putrefieri, vel cremari. Iſte debet operiri gre. i. virtute poenitentię iuxta illud Deu. 33. Ferrum, et q̄ calciamẽtus eius. Iſte debet eſſe quadrus p̄ quatuor virtutes Cardinales. Habet et̄ tres cubitos in altitudine, hi ſunt Spes, fides, charitas. Itẽ tres in latitudine hi ſunt Cõtritiõ, conſeſſio, et ſatiſfactio. Iſte debet habere craticulã, hæc eſt virtus paciẽtię, q̄ ligna, id eſt tribulationes ſuſtinet, atque portat. Itẽ iſte debet habere anulos volubiles. i. volubilitatẽ obediẽtię. Itẽ veſtes ad eũ portandum. i. virtutẽ ſpei et fiducię. Debet et̄ habere vaſa ad miniſteriu ſuũ (ſcilicet) vaſa ad ignẽ continendũ, hæc eſt virtus aſſeſſionis et amicitia, in qua ignis debet ardere ppetuã charitatis. Debet et̄ habere vaſa ad cineres recolligendũ, hæc eſt memoria mortis, et cõſideratio, q̄ cineres mortalitatis recolligit, et referuat. Debet et̄ eſſe concauus per humilitatẽ non ſolidus, q̄ erãt inſtrumenta ad accipiendum carnes, per qd̄ intelligo cõpaſſionẽ et pietatẽ, q̄ carnẽ proximĩ accipit tanquã ſuã, et oia iſta debet eſſe ærea vel ære operata per annexã poenitentia et aſperitatẽ, quę per æs, ſicut dictũ eſt deſignatur. Ideo de homine poenitẽtẽ poteſt dici illud Deu. 8. Cuius lapides ferrum ſunt, & de cuius montibus æris metal la fodiuntur, lapides enim Eccleſiã. i. inferiores debent eſſe ferrum per conſtantia firmitatem & habere æs. i. poenitentia aſperitatẽ. Ideo de perfectis viris dicit Iob 38. Nũquid manus tua operata eſt cœlos, qui ſolidiſſimi quaſi ære firmati ſunt. Vnde de acceptiõne poenitentia poteſt dici illud Apo. 3. In mente habe qualiter acceperis, et audieris, & ſerua, & poenitentiam age. Debemus igitur accipere valorem [q̄] ¶ Quarto nitorem apparentiæ [hyacinthum inquit] Per hyacinthum. n. qui colorem habet cœleſtium, intelligitur cœleſtis apparentia, & cõuerſatio, quæ in nobis debet præcipuẽ præluceſcere. Luxta illud Hierẽ. 10. hyacinthus & purpura indumentum eorum. Figura. Exo. 25. vbi præcipitur, q̄ ipſi accipiant pelles hyacinthinas ad operiendum tabernaculum, quia verè pellis & opertura noſtra. i. exterior cõuerſatio debet eſſe hyacinthina. i. ſpiritualis, & cœleſtis. Phil. 3. Cõuerſatio noſtra in cœlis eſt. Quod eſt contra multos, quorum conuerſatio non eſt cœleſtis, ſed terreſtris, nõ honeſta, ſed moleſta, non modeſta, ſed mortifera alijs vel ſuſcita. Et poſſimẽ

tales ſunt luxurioſi, quia leuis inſolẽs conuerſatio raliũ nõ eſt cœleſtis nec ſpiritualis, ſed potius ſanguinea vel carnalis, nigra, turpis, inſiciens, & lethalis. Vnde ſicut videmus q̄ pix quæ naſcitur alba, pp̄ ignis decoctiõnẽ tandẽ efficit nigra, digitos maculans contingentiſ: ſic verè multi ſunt qui quĩs in principio hẽant albam. i. purã & honeſtã cõuerſationẽ, qñq; tñ accidit q̄ in igne luxuriæ & carnalitatiſ coquuntur, tunc nigri coloris, inſanis & turpis, & inſectiũ conuerſationis efficiunt, alioſq; per ſua mala exẽpla, dictã & factã inſectiũ & corrumpunt; vnde ipſi poſſunt dicere illud Tren. 4. Pellis nra ſicut clibanus exuſta eſt. Iſti igit nõ accipiunt bonã cõuerſationẽ ſed malã. Figurari per Antiochum. 1. Mach. 1. Qui accepit ſpolia terræ Aegypti, quia. ſiſti accipiunt ſpolia. i. conuerſationem aegyptiãã nigram, ſectidã & corruptã. Aegyptij. n. declinant ad nigredinẽ. Et ideo de iſta acceptiõne conuerſationis honeſtã põt dici illud Exo. 28. Accipiunt aurũ & hyacinthũ & purpurã coccumq; bis tinctũ & byſſum. De iſtis autẽ quatuor colorib. vide infra. Patet igit q̄ nos debemus accipere apparentia nitorem, poenitentia valorem, eloquentia dulcorẽ, ſapientiã ſplẽdorem; & fac paragraphos de reſiduo auctoritatiſ, & dic, ita dicit Exo. 25. Hęc ſunt inquit q̄ accipere debetis, ſequit, purpurã, coccum bis tinctũ & byſſum, vbi oſtendit q̄ nos debemus accipere Patientia vigorẽ, Purpurã, Amicitia feruorem, Coccum, H Continentia eãdorem, Byſſum. ¶ Accipiamus igit vigorẽ patientiã, qui per purpurã denotãt, qui eſt color roſaceus, q̄ ſicut roſã tanti eſt vigoris, q̄ quanto plus teritur, tanto plus fragrat, ſic verè virtus patientiã, tãtã eſt pfectiõniſ, q̄ quãto magis p̄ tribulationẽ teritur, tãto in robore cõſtantiaſ forius conualeſcit. Purpurã igit debemus accipere. i. patientiaſ firmitatẽ, qd̄ eſt cõtra multos, q̄ aliquid volunt in patientia ſuſtinere, ſimiles camelis, qui gibbũ portãt ſup dorſa; quorũ cõſuetudo talis eſt, q̄ ſi magiſter eorũ paulõ plus ſolito ipſos oneret, vel ultra cõſuetum terminum eos ducat, ipſi ex toto reſiſtunt, onuſq; reiſciunt & repellãt, vt dicit Iſido. & Pl. Sic verè ſunt multi, qui ſi a magiſtro & prælato ſuo aliquo graui vel diſſicili præcepto plus ſolito onerentur, ipſi ſtatim impatientia moti, per obſtinationẽ, & inobediẽtiaſ totaliter reſiſtunt, & p̄ deſperationẽ totũ onus iniunctũ reiſciunt & dimittunt; & maxime ſunt tales illi q̄ portãt gibbum. i. inflaturam ſuperbiã & vanitatiſ. Vnde Hierẽ. 2. A ſeculo confregiſti iugũ, rupiſti vincula, dixiſti non ſeruiam. Nõ ſic, ſed habeamus patientiaſ vigorẽ purpurã inquit. Vnde Io. 19. Exiuit Ieſus portans ſpineam coronã & purpureum veſtimentũ. Homo. n. q̄ hẽt purpureum veſtimentum. i. virtutẽ paciẽtiã, faciliſter portat & ſuſtinet ſpineã coronã. i. aſperitatẽ poenitentiaſ. Debemus igit accipere vigorẽ poenitentiaſ, purpurã. Vñ paciẽtiã eſt ille q̄ dicit in Pfãl. Calicẽm ſaluariſ accipia, & nomen dñi inuocabo. ¶ Scdõ debemus accipere ardorem amicitiaſ, q̄ deſignatur per coccum bis tinctum, qui eſt color igneus & ardens, per quod ardor & igneitas charitatiſ notatur, quia. ſ. nos debemus erga Deũ & proximũ inflammari; & ideo dicit Coccus bis tinctus pp̄ binã Dei & proximi charitatem: vñ quilibet viro charitatiũo põt dici illud Eze. 27. Sericũ & coccum poſuerunt in mercato tuo. i. in cõſcientia tua. Et hoc eſt contra multos, qui nec Dei nec proximi habent amorem, immo pleni ſunt odio, inuidia & rãcore. Iſte. n. coccus. i. color rubeus, q̄ nobis præcipitur accipi, dicitur coccus bis tinctus, ad notandum quod erat color intẽſe flameus, ardens, igneus, & rubicundus; q̄ ſignat, q̄ amor debet eſſe firmus, feruens, verus, integer, & perfectus. Sed verè iſtum coccum hũt hodie multi multũ male tinctum & multum ſpecialiter & imperfectẽ, illi. ſ. q̄ tñ amant in proſperis & non in aduerſis, illi qui amant hominem nõ pp̄ ſe, ſed pp̄ ſua, illi q̄ amat nõ veraciter, ſed apparẽter. Sic eſt. n. de amore, ſicut de calore, ſic eſt. ſ. q̄ calor exterior facit euaporare & mortificari calorẽ interiorẽ naturalem, ſicut patet in aceto, vbi calor exterior rumpit & mortificat calorẽ ſubſtantiaſ interioris, & ſic illud quod erãt vinum efficitur aceti, illud qd̄ erãt calidũ & humidum efficitur frigidũ & ſiccũ: ſic verè chariſſimi cõtigit hodie, q̄ multi hũt hũt calorẽ & ardorẽ exteriorẽ, quãtum ad bona tãpia, vel exterioria. fallaciã apparentia, q̄ interiorũ ſubſtantia. i. in cõſcientia remanent frigidi per indeuotionẽ, & ſicci per incompaſſionẽ; ſicut patet de illis qui per auaritiã diligunt exteriorũ mundi bo-

na, qui vera interius per verũ cordis amorẽ non diligunt nec proximũ, neq; Deũ; quia qui dicit ſe amare Deũ, & mã data eius non cuſtodit mendax eſt, & veritas in eo non eſt. 1. Io. 2. Coccum inquit bis tinctum. Vñ Num. 19. præcipit quod ſacerdos coccum bis tinctum in ignẽ mitrat, ad denotandũ q̄ coccus ardorẽ charitatiſ deſignat. Exo. 28. Accipient purpurã & coccum bis tinctum. Accipiamus igit feruorẽ amicitiaſ. ¶ Tertio accipiamus candorem continentiaſ. Byſſum inquit. Byſſus. n. qui eſt color albiſſimus & puriſſimus, ſignat virtutẽ caſtitatiſ, quæ inter cæteras virtutes eſt viridior & purior, & Deo & Angelis, & et̄ hominibus gratioſior: Ideo de caſta pſona dicit Prou. 31. Byſſus & purpura indumentũ eius. Et hoc eſt contra multos qui re vera non hũt nec accipiunt caſtitatiſ candorem, ſed carnalitatiſ fetorem; nec puritatiſ albedinẽ, ſed ſeditatiſ nigredinẽ; cõtinentiaſ puritatem, ſed luxuriã vilitatem. Iſti debent facere conſilium. Thob. 6. Accipies inquit virginem cum timore Dei. Caſtitaſ. n. eſt vigor pura, mũda, pulchra, & placida, & ideo debemus dicere cũ Sanſone Iudic. 14. Hanc accipe mihi, quia placuit oculis meis; ſed eãtra iſti faciunt ſicut Oſeę, qui accepit mulierem meretricem & fornicariã. Iſta eſt luxuria quę cum oibus, & ſecularib. & religioſis, & maioribus, & minorib. vult fornicari; & mechari. Non ſic chariſſimi, ſed habeamus Byſſum puriſſimẽ caſtitatiſ, vt quilibet poſſit dicere illud Eze. 16. Cinxi te byſſo, calciãui te hyacintho. Accipiamus igit candorem caſtitatiſ, feruorem charitatiſ, & vigorem patientiaſ & firmitatiſ, quia hæc ſunt quę accipere debemus. Iſta eſt igitur acceptio actiũ & commendabilis. ¶ Scdõ dico, q̄ eſt acceptio paſſiua, quę eſt mirabilis, & iſta eſt illa qua homo a Deo accipitur; & adiuera per eã ordinatur. Vnde nota quod Deus accipit hominẽ, ſicut homo pecuniã de arca ſua accipit, vt eam in vſus ſuos expendat, ſicut aurifaber metallũ, vt illud diuerſimodẽ figuret & cõponat; ſicut ſciſſor panũ, vt eũ ſcindat; ſicut magiſter diſcipulũ, vt eũ a magiſterio repellat vel eucat; bñ. n. iſta eſt veritas, q̄ ſicut artifex accipit materiã, vt ea vtrã p̄ voto, ad bonum. i. vel ad malũ; ſic Deus p̄ ſuã ordinationẽ accipit hominẽ, vt eo vtrã ſicut ſua creatura, & vt ipſum tranſformeret in aliã formã. i. in aliũ ſtatũ ſiue bonũ ſiue malũ ſm diſpoſitionẽ ſuã pp̄rię voluntatiſ: qd̄ bñ ſupponit Apoſtolus Ro. 9. vbi ait, q̄ Deus ad modũ figuli facit de eadẽ maſſã vaſa in honorem, vaſa in cõtumeliã, vt eam beatificet & coronet; quia re vera homo qñq; a Deo accipitur ad mundi prælatiõnẽ vel ad cœli fruitionẽ, & etiam qñq; eadẽ infortunium & tribulationem. Ideo dicit dominus Io. 14. Veniam & accipiam vos ad meipſum, vbi oſtenditur quod Deus accipit hominẽ, Vt temporaliter gloriſicetur. Veniam. Accipit ho. M Vt gernaliter damnificetur. Accipiam vos. mo vt gloriſicet Vt ſupernaliter beatificetur. Vos ad meipſum. ¶ ſicut tãpliter. veniã. Radius ſolis veniẽs ad terram vapores purõs ſibi accipit, vt ipſos ſurſum eleuet & exaltet; ſic verè Chriſtus veniẽs ad hominẽ p̄ ſuã gratiã & viſitationẽ, & p̄ ſuã ſpecialẽ vocationẽ, accipit ipſum per electiõnẽ, & eũ exaltat p̄ p̄motionẽ, maxime ſi purus & ſanctus fuerit per vitę & morũ pfectiõnẽ. veniã inquit. Et ideo põt dicere dñs illud Exo. 20. Veniã ad te, & benedicã tibi. Sed heu quã multi ſunt hodie qui non expectant q̄ Deus veniat & accipiat; & promoneat eos, immo verè ipſi ſe ingerunt quãtum poſſunt ad eccleſiaſticaſ promotionẽs, & ſepe accidit q̄ Symoniãcẽ vel aliã in debitẽ promouent. Sed pro certo talibus accidit ſicut Leopardo, qui vt accipiat ſtercus humanum arborem &c. ſicut ſupra de Abſalon. Non ſic chariſſimi, ſed Dei vocationẽ expectemus, quia verè ipſe accipit hominẽ, vt gloriſicet temporaliter. Exemplum de Dauid, de quo dicit in Pfãl. De poſt feſtantes accepit eum &c. ¶ Secundò accipitur homo vt damnificetur gernaliter, Accipiam inquit. Accipere enim, id eſt acutẽ vel acerbẽ vel acriter capere, & hoc fit quãdo p̄ mortem gternã Deus accipit & tollit de medio peccatorẽ; ſicut enim venator accipit feram cum canibus ſuis, quos poſt eam mittit, tãdem detractã pelle ipſam ad ignem coquit, ipſamq; deuorat & conſumit; ſic verè, quãdo dominus in ne more huius vitę ſatis ſuſtinuit aliquam feram, id eſt aliquem ferum hominẽ & crudelem, tãdem canes ſuos, ſcilicet infirmitates & mortem poſt eum mittit, ipſumq; in diſtrictũ iudiciũ accipit, & detractã pelle temporalis poſſeſſionis ipſum ad ſtatum paupertatiſ deprimit, & etiam ignibus inſer-

Diſtion. Berchorij. D ferni 1

gloria magna sequi dñm. Nā vbiq; rex noster Christus vel Prælatus præcesserit bonū exemplum dando, & vbiq; se inclinaverit suā nobis voluntatē ostendendo, pro certo nos debemus eū sequi, eū imitando, & debemus supporre adiuuando & cōpatiēdo, vel in se, vel in subditis & in mēbris. Figura ad hoc Ezech. i. vbi dī q̄ ipse vidit quatuor rotas super terrā, & erat inquit rota in medio rotę, & vbiq; declinabat quę prima erat, sequebant & ceterę, & erat rotę in circuitu eius plene oculis ante & retro. Re verā charissimi, tales rotę debemus esse nos alij ecclesiastici & religiosi. Quia verē sicut rota est mobilis & vertibilis, sic nos debemus esse mobiles & vertibiles p̄ obediētiam voluntatē, celeritatē, & velocitatē. vñ Eze. 10. Rotas inquit ipsas ante me vocabis volubiles. Et istę rotę dēt esse oculos p̄ discretionem, & esse rota in medio rotę p̄ mutuā charitatē & dilectiōē, q̄. s. q̄libet dēt fratē suū in medio sui. s. in corde hęc, & ipsum secum gerere p̄ mutuā charitatē & affectionē, & vbiq; prima est super nos. s. superior & prælatus, ceteri. s. nos alij subditi debemus eū sequi p̄ obediētiam & subiectionē & imitatiōē. vñ Mat. 8. Magister sequar te quocunq; ieris. Rege ē. i. prælato viso totus exercitus. i. totus populus sibi subditus dēt gaudere, cōsolari & letari, iuxta illud, Gaudij sunt discipuli viso dño. Ioan. 20. Ipse ēt absente per mortē vel ēt ad literam ipso extra ecclesiam suam diuagante, vel eo malē regēte, totus iste exercitus dilabitur & tristatur, & in deterius inclinatur. Prouer. 11. Vbi non est gubernator, populus corruet, quod maximē patet qñ collegij carer prælato ante electiōē. Exemplum de Apostolis, qui Christo absente & mortuo tristati sunt, ipsoq; resurgente letati. Et breuiter populus non pōt esse vtiliter sine rege, & sine principe, iudice, vel ēt rectore, qđ est contra illos q̄ dimittunt beneficia in vacatione diutina, nec vt deberent prouident, sed sibi fructus retinent, atq; seruiāt, & leuant; qđ ēt est contra proteruos qui gaudēt in vacatione ecclesię, & in absentia iudicis vel prælati, quia, s. non nunquā valent inuenire aliquē correctorē dicentes illud Osę 10. Ecce Deū non timemus, & rex quid faciet nobis. Non sic charissimi non, quia verē nos debemus acquiescere, obediēdo imperantibus. Acquiesce inquit, qđ est imperatiui modi. Et de hoc Gen. 27. Nunc igitur fili acquiesce consilijs meis, sed heu quam pauci sunt hodie tales veri obediētes, sic nos, non eos diligentes, sed per contumaciam negligētes. Charissimi non sic, sed obediētes & acquiescamus imperantibus, quia sicut dī i. Reg. 15. Quasi peccatum ariolandi repugnare, & quasi scelus idololatrię nulli acquiescere. Scđō acquiescamus subiectione corrigentibus, qđ ostēdit cum dī, ergo. qđ signat argumentum, reprehensionem, & castigationem; vt si platus dicat, ergo fac hoc; ergo quare fecisti hoc; ergo non facias amplius, & hęc similia, & huiusmodi correctioni debemus acquiescere, nō per impatiētiam reclamare; qđ ēt verū est in disputationib; quia, s. veris & sanctis opinionib; est acquiescendū, nō in obstinatione manendū, nec proteruē per sophismata rebellandū, q̄ sicut dī Prou. 13. Qui acquiescit arguētī glorificabit. Et iō debemus esse similes auro, qđ inter metalla est ponderosius, splendidus, solidus, firmus & durabilis. Nā aurū sub malleo nō findit, sed ēm voluntatē artificis in bracteas tenuissimas dilatat, si tñ bene fuerit a sordib; depurātū; percussum ēt nō resonat neq; clamat, nec in igne cōsumit sed purgatur. Re vera charissimi, tales debemus esse nos, q̄ verē debemus esse ponderosi per maturitatem, splendidi p̄ sapientiā vel apparentiā luciditatem, firmi & solidi per patientiā stabilitatem, durabiles per correctionis humilitatem. Nam sub malleo correctionis, aut igne tribulationis nō debemus findi vel rumpi per bonorum operum defectū & discontinuatiōē, nec sonitum murmurationis emittere per impatiētiam & detractionē, nec ibi consumi per desperationē, sed artificij. i. Deo & superiori nostro acquiescere, & ēm voluntatem eius nos ducere, & regere per obediētiam & subiectionē, & nos etiā dilatare per charitatem & dilectiōē. Et idē docet Prou. 15. Qui acquiescit arguētī possessor est cordis; iō nos instruit Prou. 3. Non deficias cum a Deo corripēris, q̄ quē diligit dñs corripit, & quasi pater in filio

completur sibi. Sed heu pro dolor, multi non sic; quia verē corda multorum tanta superbia sunt repleta, q̄ nullā correctionem volunt sustinere, immo statim clamant per murmuratiōem, impatiētiam, discordiam, litem, & rumpuntur & cōsumuntur per desperationem, & per apostasiā corruptelam, sicut pater de malis religiosi; & isti sunt similes auro sophistico. Nam qñ aurum non est bene purum, sed habet as vel aurichalcum inmixtum, tunc malleatum corrumpitur, atq; nec pro forma introducēda ad voluntatem artificis pōt duci; sed verē q̄ multi hodie habent admixtum aurichalcū, quod vñ esse aurum, quod non est. i. hypocritam fictionem; Idē pro certo non possunt malleatores tribulationum & reprehensionum in patientia sustinere; immo per impatiētiam sepius dēficiunt & rumpuntur. vñ de Exo. 6. Non acquiescerunt ei p̄ angustiam spiritus opusq; durissimum. Nō sic charissimi, sed acquiescamus corrigentibus nos per subiectionem. Igitur inquit. De isto ergo potest dici illud Io. 18. Ergo rex es tu tu dicitis quia rex ego sum. q. d. O tu ergo. i. o tu corrector, tu es rex & rector, idēo acquiescendum est. vñ de Isa. 7. Audite ergo domus Dauid & c. Vide infra de isto correctore in loco suo. Igitur acquiescamus corrigentibus per subiectionem. Tertio acquiescamus indigentibus per cōm. d. passionem. ei inquit. Nam per istud pronomen, ei, quod est pronomen generale, intelligo mundi miseros & depresso, quos diuites nō dignentur hodie proprijs numinibus nominare, sed eos solent appellare sub nominibus generalibus & remotis dicētes, ille vel illa & c. talibus igitur miseris debemus acquiescere eis cōpatiēdo, ipsorumq; miserā cōsolando, adiuuando, & eis subueniēdo, vt de quolibet paupere dicatur. Iste est tepere eum, tenece. i. in memoria per recordatiōem & affectionē, talis est affectio inter passeres, quia si vnus currit in laqueum, alij ad clamorem eius accurrunt, & quasi eius clamoribus acquiescentes ipsius nituntur pro viribus liberare, vt dicit Plinius. Sic verē charissimi, si aliquis frater noster, vicinus vel amicus laqueo paupertatis, vel tribulationis fuerit deprehensus, statim p̄ certo qđ ad nos clamauerit nostrū auxiliū implorando, verē nos debemus acquiescere, compati & currere, & ipsum pro viribus adiuuare, & de paupertatis vel tribulationis laqueo liberare; & de tali acquisitione potest intelligi illud qđ dī de præconio ad Rom. 1. Mat. 8. Acquiescunt omnibus quę postulantur ab eis. Sic. n. videmus qđ Leo parci animalibus prostratis, & quasi veniam implorantibus. Nā ex nobilitate regalis animi talibus acquiescit & indulget, ipsaq; tangere nō dignatur, vt dicit Isid. Sic verē illi qui habent regalem animū. i. liberalem, beneuolū & benignum, quando vident inimicos suos, vel etiam alios ad terram prostratos. i. de statu proprio cecidisse, & ad statū infimum deuenisse, certē ipsi debent ei compati, & ei humiliato poscenti veniam indulgere, & eum non debent lædere sed iuuare, exemplo Dauid qui cum posset occidere Saul inimicum suum, ei pepercit. i. Reg. 24. & 26. vñ dicitur 1. Macha. 2. Nonne Dauid in misericordia sua consecutus est regnum? vñ de si esurierit inimicus cibum da illi, vñ de Deuter. 32. Mihi vindictam, & ego eis retribuam. Ecclesi. 28. Qui vindicari vult a Deo inueniat vindictam. vñ de Hug. Nobile genus vindictę indulgere, sic non faciunt crudeles, non parcunt tribulato, sed qñ possunt præualere, nituntur vel iniuriam vñq; ad vnguem vindicare. Prou. 6. Quñ Zelus & furor viri non parceret in die vindictę, nec acquiescet cuiusquā precibus, nec recipiet p̄ redemptione dona plurima, nō sic charissimi, sed acquiescamus indigentibus, cōpatiēdo eis inquit Sap. 3. Fideles in dilectiōe acquiescent illi. Quarto debemus acquiescere coniuuentibus, cōsentiendo, q̄ illis qui coniuunt nobiscum, debemus esse acquiescentes, cōcordes, consentanei, & pacifici & benigni, qđ ostenditur cum dī. Habero pacem. Sicut. n. videmus, qđ aialia q̄ sunt similis & conformis cōditionis & naturę, sibi inuicē acquiescunt & cōsentiunt, & inter se pacificē conuersant. Sicut videmus de ouibus, bobus, & ceruis, elephantibus, & ceteris māsuetis animalibus, quę gregatim viuere cōsueverunt, & inter se pacificē cōuersari. Sic verē nos qui sumus similis cōditionis & conformis, q̄. s. oēs sumus christiani, ecclesiastici vel religiosi debemus acquiescere inuicem vel cōsentire, & pacē & concordia alter ad alterū custodire. Habero inquit pacē. Marci 9. Habet pacē inter vos. Iuxta illud Io. 16. Pacem meam do vobis, p̄

tem relinquo vobis: Sed heu pro dolor, q̄ pauci sūt hodie q̄ hanc inter se verā pacem, q̄ verē sicut videmus mundus totus est in discordia & in lite. vñ Iere. 12. Nō est pax inuierse carni, dicit dñs. Dicit. n. Pli. & Amb. q̄ multis causis pugnat inter se apes, sed modico iactu pulueris vel lapidis ipsorum cōtrouersia quietatur. Sic verē hodie charissimi, inter nos ex multis causis orit & rixa & cōtentio, Et multis occasionibus sedus pacis & vinculum dissipat; Sicut ad literam videmus de superbis & ambitiosis, non possunt hęc pacē inter se, sed pugnas, litibus, verbis, minis, iniurijs, & detractionibus, alter ab altero impugnatur: q̄ sicut dī Ier. 16. Abstulisti pacē a populo isto. Sed verē humana dissensio modico puluere vel lapide dissipat, q̄. s. qñ nos fuerimus lapide. s. sepulchri, & terree puluere cooperiti. s. in morte, tunc ois nra dissensio siniet, q̄. s. tūc oportebit nos pugnare vel cū vermib; i sepulchro, vel fortē cum dæmonibus in inferno, vel fortē cum ignibus in purgatorio. Et propter hoc optimē docet Sap. Ecclesi. 28. Memento nouissimorum, & define inimicari. Non sic charissimi, sed acquiescamus per mutnam concordiam & pacem. vñ de 4. Reg. 14. Percussit fœdus coram domino, vt sulcicaret verba fœderis, & acquiescuntque populus in pacto. Acquiescamus igitur inuicem concorditer consentiēdo, Benigniter compatiēdo, Patienter subiiciēdo, Reuerenter obediēdo. Et hęc de acquiescere sufficiunt gratia breuitatis. Idem est qđ accipere, lucrari, vendicare, ad se querere. Nota igitur quod inuenimus multiplicem acquisitionem, scilicet Acquisitionem numinis, Numinis dico, q̄. s. Deus Acquisitionem hominis, acquisit sibi ecclesiam, Acquisitionem dæmonis, acquiri sibi aias, & acquirit nobis cęlestem patriam. De acquisitione ecclesię dicit Hiero. Exponit illud Psal. Dabo tibi genes hereditatē tuā, hereditas quippe filio Sancta & cęlesta data est, quam non moriens pater ei reliquit, sed ipse eam sua morte mirabiliter acquisiuit. De acquisitione verō animarū dī 1. Petr. 2. Vos estis genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. De acquisitione verō cęlestis patrię per Adā perditę, dicit qđ Deus deduxit eos. s. Sanctos patres in monte sanctificationis suę, montē quē acquisiuit dextera eius. Et igitur quædam acquisitio superni numinis. Secundo dico, qđ est acquisitio mortalis hominis. Et sic nota qđ est duplex acquisitio quo ad p̄sens. s. vitiosa, & virtuosa. Vitiosa qñ homo acquirit Mundanorum prosperitatem, Et dicitur hic Sap. 1. Vitiatorum fœderitate, In infirmita mortis est Tormentorum poenalitatem, acquisitio. Sicut videmus qđ latro acquisit rē furatę, acquiri sibi crimē furti, & exinde pœnas. Sic verē auarus dum auaro acquirat, acquirat crimen auaritię, & exinde suspēdiū mortis æternę. Item nota qđ est acquisitio virtuosa, qñ homo acquirit gratias & virtutes, dona, merita & gloriam æternam, & istam pro posse nostro debemus acquirere & procurare, ois. n. res appetit naturaliter suam perfectiōem, pro posse vëdicat, & acquirat. Sicut videmus de arbore quę non cessat continuē moueri & crescere, quousque acquirat debitum complementū. Sic verē charissimi, virtutes & perfectiōnes debemus pro posse acquirere, & continuē de virtute in virtutem crescere & p̄ficere quousq; acquisierimus complementum donorum, virtutum, scientiarum, & gratiarum, & augmentum glorię Paradisi. Et de ista acquisitione potest dici illud Prou. 3. Melior est acquisitio eius negatione auri & argenti, primi & purissimi fructus eius. In quibus verbis ostenditur qđ nos debemus acquirere cōplementū p̄fectionis triplici rōne. s. Propter bonitatem qua cunctis præfertur. Melior est. Propter dignitatem ad quā hoc refert. Acqui. au. & ar. Propter voluntatē qđ p̄ hęc conferit, primi & purissimi fructus eius. Habet igitur charissimā, acquisitio gratię & virtutis bonitatis excellentiam, quia melior est. Illa. n. acquisitio est bona, per quam rudis materia ad formā nobilē transfmutatur. Sicut videmus qđ cinis quę est turpis & vilis conditionis in igne, quandoq; taliter disponitur qđ efficitur vitrum; & sic acquirit pulchritudinem, claritatem, formositatem, puritatem, & perspicuitatem. Sic verē charissimi, dico qđ acquisitio spirituum est melior, quia scilicet exinde acquiritur forma nobilis qua homo efficitur Clarus per discretiōem, Et sic igitur illa acquirere per discretiōem, cōuersationem, quicquid habet bo-

Purus per castitatem, nitatē excellentiā, Melior inquit, idē de ista acquisitione potest dici illud Prou. 8. Melior est sapientia cunctis opibus, & omne desiderabile non potest ei comparari. Illud. n. est melius quod a meliori principio immediatius emanat, & qđ ad finem meliorem ordinatur. Et idē spiritus tualia quę a Deo principiantur & originantur immediatē, & ad optimum finem. s. ad æternam beatitudinem ordinant, bona & optima possunt dici, & idē debent præ ceteris procurari. Iuxta illud 1. Cor. 14. Aemulamini charismata meliora. Habet igitur ista acquisitio bonitatis excellentiam. Secūdo dico, qđ ipsa habet dignitatis eminentiam, quia præfertur negotiatiōi auri & argenti. Et bene. Sicut. n. videmus qđ corpora superiora præferuntur inferioribus, quia. s. in corruptibilia sūt, & inuariabilia, & nobilissima, & simpliciter digniora. Sic verē charissimi, bona spiritualia & eorum acquisitio bonis inferioribus præferuntur, sicut nobilitate & digniora. Et idē hic nominat duo bona temporalia, quorum acquisitione non potest acquisitioni spiritualium comparari, quæ tñ preciosissima ab hominibus reputantur. s. Splendor scientiarum. Negotiatiōe inquit Auri. Valor diuitiarum. Argenti inquit, quod etymologizatur, quasi ardens gentem, quia. s. argentum & pecunia facit gentes per auaritiā ardere & afluere. Istorum. n. acquisitio est laboriosa, timorosa, & dolorosa, laboriosa in ingressu, timorosa in p̄gressu, dolorosa in egressu. Laboriosa qñ acquiritur, Timorosa qñ seruatur, dolorosa qñ perditur. Et idē vñ de multis diuitibus & sapientibus, qđ ipsi sint similes griphis, quę sunt aues & aquilę a parte anteriori, & sunt Leones & bestię a parte posteriori. Hi in montibus hyperboreis custodiunt aurum & argentum, & lapides preciosos, quorū tñ possessio & acquisitio non est eis vtilis, quia. s. eis non vnt, sed est magis eis damnabilis, quia istorū custodia dat eis sollicitudinem & laborem, sicut dicit Isid. Sic verē in montib; hyperboreis qui sunt frigidissimi. i. in excellentijs, officijs, & dignitatibus huius mundi, vbi frigus inuotionis abundat, principantur hodie multi griphi. i. multę malę personę, quę sunt sicut Aquilę per volatum superbię, & varietatis. Et sicut Leones per impetum sanitię & crudelitatis: quia re vera quandoq; habent in custodia sua aurum sapientię secularis, & argentum opulentię temporalis, ita qđ bene potest talibus dici illud Ca. 1. Murenulas aureas faciamus tibi vermicularas argento. Isti enim acquirunt Murenulas. i. ornamenta & paramenta auri & argenti. i. scientiarum & diuitiarum. Sed verē sæpe accidit qđ talis possessio & acquisitio eis nō proficit, quia. s. ea nō vtuntur. Multi enim sunt ita pusillanimes vel ita præsumptiosi, qđ licet habeat aurum sapientię, tñ ipsi nolunt eo vtī. s. proximos iuuando, consulendo & instruendo, & hoc malum, quia sicut dī Luc. 12. Seruus sciens voluntatem domini sui, & non faciens, plagis vpubabit multis. Et Iacob. 4. Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum est illi. Item alij sunt ita parci & tenaces, qđ licet habeant argentum diuitiarū, ipsi tñ non audent nec sibi, nec alijs de necessarijs providere; & hoc pessimum, quia sicut dī Eccl. 14. Viro cupido & tenaci absque ratione est substantia. Talium igitur acquisitio non proficit, sed suo possessori nocet multipliciter & officit. Vñ de Amb. super Lucam 12. Frustra congregat opes, qui his vti nescit. Nec enim nostra sunt quę non possumus auferre nobiscum, sed sola virtus comes est defunctorum, sola nos sequitur misericordia, quę tabernacula defunctis acquirat æterna. Acquiramus igitur charissimi, non temporalia, sed spiritualia, quia verē istorum acquisitio habet dignitatis eminentiam, quia. s. melior est negotiatiōe auri & argenti. Prou. 4. & Prou. 16. Acquire prudentiam, quia melior est cunctis opibus. Tertio dico quia ipsa habet voluptatis affluentiam, quia. s. ista habet voluptatē & affluentiam glorię Paradisi, quod ostenditur cum dī, Primi & purissimi fructus eius. Fructus. n. quod est illud vltimum quod reportat agricola de arbore, signat premium glorię Paradisi, quā pro laboribus pœnitentię reportamus. Et idē videtur qđ Paradisus est similis quibusdam insulis, quę sunt in dęcano, quę dicuntur insule fortunatę, de quibus dicit Isido. qđ omnium bonorum copia sunt repleta. Ibi. n. fructuū omnium maxima abundantia; & maximē in vna, vbi omni tpe fructus abundat, ita vt nunquā desit comedere volentibus, Ibi anium dulcis melodia, Ibi lactis & mellis affluentia, Diction. Berchorij. D 3 Ibi

Ibi caprarū & ouīū multitud. Et idēd antiqui poetæ & gentiles ibi crediderunt esse Paradisum. Et pp hoc, vt dī, vocauerunt illas insulas fortunatas. Re uera talis est paradīsus, quia ibi verē est oīum bonorū opulētia. Est. n. ibi fructuum & deliciarū affluentia. Auium. i. beatorū Deum laudantiū & gratias agentīū cōsonantia. Dulcedo lactis & mellis. i. requies deuotionis & cōsolationis. Oues & capræ quæ gregatim vadūt. i. focteras cōcordantiæ vnitaris & cōiunctionis. Canes ēt quæ sunt aīalia fidelissima. i. firmitas fidelitatis & amoris & dilectionis; & idēd iste locus pōt dici propriē insula fortunata. Paradīsus. n. dī, quia ibi est paratus dñi visus. Fortunatus, quia oīum bonorū fortuna ibi abundat. Insula ēt dī, quia. n. nullus pōt ibi intrare nisi per mare tribulationis, pœnitentię, amaritudinis & laboris, quia sicut dī Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei; sed transacta amaritudine huius maris, qñ ad istam insulam peruenitur, tanta copia fructuum ibi potest inueniri, acquiri & possideri. i. tāta voluptatis dulcedo, q̄ ibi pōt totus voluptatis appetitus, & rota aīe capacitas satiari. Iuxta illud Psal. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Nā sicut dicit Isid. Est quædā regio in Aphrica ita fertilis, q̄ ibi iacta semina in cētruplū augmentant. Sic verē paradīsus est ita fertilis, q̄ si ibi p elemosynam, pœnitentiam, & ceteras virtutes semen bonorū operū seminariis, fructū centesimū, qui est perfectus numerus. i. perfectionē & opulētia æternę glorię reportabis. Gen. 27. Seminavit Isaac in terra illa, & inuenit in anno illo centuplū. Et Mat. 19. Centuplum accipiet, & vitā æternā possidebit. & Mat. 13. dicitur. Semen cecidit in terram bonum, & ortum fecit fructū centuplum. Heu Deus pro certo insula non est mundus, quia verē in mundo non est Bonorum abundantia, sed indigentia, Non opulentia, sed indigentia, Non melodia, sed tristitia, Non concordia, sed controuersia, Non fidelis amicitia, sed amicitia falsa. Et iō ibi nō abundat fructus perfectę dilectionis, immo ista regio caret fructibus fructuōnis. vnde Sap. 3. Vacua inquit est spes illorum, & labor eorū sine fructu. Et idēd mundus non est similis insulis fortunatis, immo est similis cuidam monti, qui est propē Siciliam, qui dī mons Ethna, sed Ethna, vbi nō crescit aliquis fructus, sed perpetuis incendijs spiratur. Sunt enim ibi cauernę sulphure plenę, & ex collisione venti qui generatur ex fluctibus maris cōtigi, Sulphur illud quod est calidum infāmatur. Et sic dī q̄ ibi audiuntur quædam voces lamentantium; & idēd infernorū spiraculum creditur ibi esse, sic verē charissimū, mundus est hodie plenus infinitis incendijs. In incendio auaritię & cupiditatis. Incenditio seuitię & crudelitatis. Incēdio luxurię & carnalitatis. Sunt. n. ibi cauernę sulphureę. i. hoies peccatores cauati & defectiui, sulphurei, infames, & fædidi, qui p. certo ad statū ventī. i. ad suggestiōē tentationis, quæ a mari. i. a diabolo mouetur, spirat facilliter istos ignes. Ecc. 12. Apertio oris eius inflammatio. Et idēd in hoc mundo audiuntur hodie multī miseri lamentantes, illi. i. qui istos ignes crudelitatis & cupiditatis ab istis cauernis sulphureis. Iab istis raptoribus & vsurarijs patiuntur. De quibus bene dī Iob 24. De ciuitatibus fecerunt viros gementes, & aīa vulnerorū clamabūt, & Deus inultum abire nō patietur. Et idēd mundus infernas. i. locus crudelitatis & infatibilitatis propriē potest dici iuxta illud Prou. 1. Infernus & perditio non implebuntur, sic & oculi hominum infatibiles. In isto etiā monte non sunt hodie fructus bonarū operationum, vel dulcedo perfectarum delectationum. Idēd potest figurari Matt. 21. in illa ficulnea in qua dñs nō inuenit fructus, sed folia, & iō maledixit ei & aruit. Sic verē in mundo satis est de folijs. i. de apparentia & de verbis. sed verē nihil est ibi de fructu bonitatis & perfectę voluntatis. Et idēd dñs maledixit. Mat. 14. Vx mundo ab scandalis. Et pp hoc iste mundus est hodie totus aridus, quia. i. ipse caret gratię & deuotionis. Luc. 4. Natū aruit, quia non habuit humorē. Idēd dī in Psal. Dedit erugini fructus eorum, & labores eorū locuste. Non sic Paradīsus, nō charissimū, quia verē primi & purissimi fructus eius. Primi quantū ad promotionis honorē. Purissimi quantū ad visionis splendore. Fructus eius quantū ad fructuōnis dulcorem. Et idēd talis locus debet acquiri & purari. vnde de 2. Thef. 2. Vocauit vos per euangelium nostrum in acqui-

sitione glorię. Et sic patet quod est acquisitio commendabilis. ¶ Secundo dico, quod est acquisitio humana, quæ est damna, nabilis. Et ista est pro certo quando homo Acquirat culparum montem & cumulum, Acquirat gazarum pontem & baculum, Acquirat pœnarum fontem & riuulum. Dico igitur q̄ mali acquirunt cumulū diuitiarū nequitiarū, & dic q̄ peccatū est sicut monile Vulcani, qd̄ quicumq; habebat vel acquirerebat, peribat; sic peccatū &c. Sap. 1. In iustitia, mortis est acquisitio. Itē mali acquirunt cumulū diuitiarū, similes formicis q̄ in granis aggregatis se cumulant; Apibus, q̄ flores aggregant; Ericijs, quæ poma conglobant. Et idēd de istis dī Baruc. 3. Theaurizant aurū, in quo cōsidunt hoies; & non est finis acquisitiōnis eorū. Item mali acquirunt riuulum miseriarum. s. penas inferni, de quo ad Rom. 4. Qui autē restitunt, ipsi damnationē acquirunt. ¶ De acquisitione autē demonis vel prædicatorū, qui diuersimodē acquirunt animas; omitto gratia breuitatis. Et sufficit de acquirere ad præsens.

Accubare seu Accumbere.

Recumbere. A. accubitus sit propriē locus stratus vel lectus ad quiescendū, & accubandum, vel ad cubitum ponendum, vel ad inueniendum factus; Possumus dicere q̄ in scriptura multiplex accubitus inuenitur. Est enim accubitus Floridus & purus, Aridus & durus, Lucidus & securus, Fætidus & impurus, Horridus & obscurus.

Accumbunt igit iusti virtutū floribus. de quo dī Ezech. 34. In herbis virētib; in pasuis pinguib; accubare ego faciam oues meas. ¶ Item accumbunt mundani terrenis operibus. s. in amore terrenorum, quæ sunt per nimiam sollicitudinem nimis dura. Amos 2. Super vestimentis pignoris accubuerunt. Vestimenta igitur s̄m Greg. sunt bona temporalia. ¶ Itē accumbūt bearij securis turrib; s. in Paradiso. Sophonia. 3. Pascuntur & accubabunt, & non erit qui exterreat. ¶ Item accumbunt mali culparum fecibus. Vnde 2. Reg. 13. de Amon luxurioso dī. Accubuit Amon & agrorauit. ¶ Item accubunt damnati inferni ignibus. Accubabunt in medio eius gregis oēs bestię gentium, & onocrotalus, & imber, & ericius, & in liminibus eius morabuntur. Per ista. n. animalia accipiuntur diuersa genera peccatorum. His igitur præmissis, nota q̄ est accubitus seu recubitus bonorū, qui est laudabilis. Et est accubitus malorum, qui est odibilis. ¶ Primo igitur videamus de bonorum accubitu laudabili. Sicut enim videmus ad oculum, quod omne animal indiget quiete & accubitu post laborem; Sic verē omnis postquam satis laborauerit in negotijs huius mundi, necesse est quod aliquando aliquam quietē spiritualem, & aliquem mentalem accubitum consequatur. Et de hoc potest exponi illud Gen. 46. Isachar asinus fortis accubans inter terminos. Ecce hic ostenditur quod boni diuersimodē requiescunt & accumbunt, videlicet In securitate spei confidentis, In humilitate cordis patientis, In posteritate finis subsequenti.

Sic igitur in nobis spei securitas & cōfidentia; qd̄ ostenditur cum dī Isachar, quod interpretatur, dñm memorans. Itē cordis humilitas & patientia, quæ debemus esse asinus fortis. Itē sit in nobis finis posteritatis cum prouidentia, quia. s. debemus habitare inter terminos. Est igitur requies seu accubitus in cōfidentia sustentatoria, hoc est dictū in spe & fiducia ipsius Dei. Isachar, elephas accumbit & dormit innixus arbori. habet. n. tantam corporis grauitatem, q̄ si ad terram accumberet dormiendo nunquam posset se amplius leuare. Et idēd necesse est q̄ totus erectus super poplites anteriores dormiat, & q̄ innitatur arbori dū accumbit. Re vera charissimū, per elephantem possum intelligere quemlibet virum iustū qui in vita ista peragrata memoria mundi huius. Itē. n. necesse habet alicubi accumbere & requiescere per desiderium & affectum. Modō sic est q̄ iste naturaliter est grauis & ponderosa conditio, quia. i. homo naturaliter est grauis & ponderosus ad bonū faciendū, & inclinatus ad malū exequendum, quia sicut dī Gen. 8. Sensus & cogitatio hominis pronasunt ad malum ab adulescentia sua. Et idēd si homo ve-

lit ac-

lit accumbere terrę, & quiescere circa terrena, p. certo vixit aut nunquā poterit se erigere ad æterna; immo erit in periculo q̄ ibi per auaritiā taliter innitatur, q̄ nunquā amplius erigatur. Quid debet igitur facere verē ipse dēt accumbere totus erectus sursum ad æterna per desiderium & affectiōē. Debet etē inniti arbori. i. Deo per fiduciā, & per spem, & deuotionē, & ita requiescat sine periculo per mentis consolationē. Et hoc ostendit cū dī Isachar, quod interpretatur memorans dñm, quia verē ita dēt sperare, & considerare in dño, q̄ ipsum semp dēt cōtinuē memorare, & mentali memoriā cōmendare, quæ beatus homo q̄ confidit in dño. Hier. 17. vnde Deut. 33. Lætare Zabulon in exitu tuo, & Ysa char in tabernaculis tuis. Homo. n. qui dī Zabulon. i. defluens per mortalē cōditionē, dēt esse sicut Ysa char in tabernaculis, & fiduciam & deuotionē hē. Iuxta illud Esa. 32. Sedebit populus meus in multitudine pacis, in tabernaculis fiducię, in requie opulenta. Sed verē charissimū, vř q̄ multis accidit sicut elephati, qui qñ; non eligit fortem arborem ad innitendum, immo innititur arbori interius concauę, vel à venatore secatę, & runc arbor illa statim frangitur, ipseq; cadit & occiditur, qui qñ; non qñ; non innititur per spem & fiduciam forti arbori. Deo & sanctis, immo qñ; accumbit super arbore puridam. i. super carnē & carnalem amicitia, qñ; super arbore secatā & insolidā. i. super mundū & mundanā prosperitatē & opulentiā. Qñ; super arborem ventis expositā. i. su p honorum eminentiam, quæ quidem cito ei deficiunt, ipseq; cadente per mortē, venatores inferni ipsum interficiunt & occidunt. Et idē mundus & mundana prosperitas figuratur in baculo harundineo ægypti, de quo Esa. 36. Ecce inquit confidit in baculo istum harundineum ægypti, cui si innixus fuerit homo, iutrabit per manum eius, & per forabit eam; sic Phara rex ægypti omnib; qui confidunt in eo. Aegyptus iste charissimū, signat mundum, quia Aegyptus interpretatur tenebrę, & mundus iste per ignorantiam tenebrosus; Baculus istius Aegypti est mundi prosperitas, quæ verē est baculus. i. sustentatio fatuorum, qui est harundineus, quia. s. non est solidus neq; firmus, sed defectibilis & inanis, citoq; ad modū harundinis dissipatur, frangitur & deletur. Rex aut Phara q̄ istum baculum & istum Aegyptum. i. mundū, & mundi prosperitatem gubernat, signat mundi Principes & potentes, qui mundū & sua profera hnt in manu sua, qui etē dñr Phara, qui interpretat nudans, denegans & discoperiens, quæ verē isti denegant pauperib; pietatē, & subditos & vicinos suos per rapinā & exactiōē discoperiunt & denudant. Tob 24. Nudos dimittunt homines vestimenta tollentes. Maligni & fatui confidunt in Aegypto. i. in mundo, et innitunt per cōfidentia super baculo eius harundineo. i. super mundi prosperitate, & super Pharaone rege eius, super mundi diuitibus & potentib; q̄ tñ oīa cito deficiunt & frangunt; & sic decipiunt qui innitētes. Sicut quotidie videmus ad oculum de multis, qui sperantes in se, quos promissionibus alliciunt, suis fraudulentis decipiunt. Et idēd dī in Psal. Bonum est considerare in dño, q̄ cōsidere in homine. Et idēd stultus est elephas. i. homo qui accumbit per confidentiam super istis. Idēd bene dī Eccl. 20. Cum aliena muliere ne sedear, nec accumbas super cubitū eius. Aliena. n. mulier est mundana prosperitas, quæ. s. est more mulieris mutabilis atq; vana, super quā non est aliqualiter per amorem & confidentiā accumbendum. Non sic igit charissimū, sed innitatur forti arbori. I. Deo & super eū accumbamus per confidentiā sustentatoriā, Ysa char. Ex ep̄lo beati Ioannis de quo legit Iohan. 13. q̄ ipse recubuit in Cœna super pectus dñi. ¶ Secundo accumbamus & requiescamus p patientiā supportatoriā. Asinus inquit fortis. Nā sicut videmus q̄ tutū est accubare in castris forti & firmo, q̄ nō timet machinas bellatorū. Sic verē tutum est accubere spūaliter, quiescere & dormire in virtute patientiæ & humilitatis, quæ nihil aliud est, quā quoddā castrū spūale, qd̄ non pōt dissipari nec destrui tribulationibus quibuscunq;. Et hoc ostenditur cum dī asinus fortis, quia. s. debemus esse asini per humilitatem, fortes per patientia firmitatem. Est. n. asinus s̄m Isido. aīal simplex & tardum, humanis nutibus obediens & subiectum, obliuiosum, oneriferum, patiens oneris, itinensis & laboris, vili & modico vrens cibo. Inter spinas & tribulos quærens victum. Talis pro certo debet esse vir fortis, humilis & perseus, quia iste debet esse simplex. i. sine plica mali-

tia per innocentia puritatem, tardus per temperantia marurritatem, obliuiosus. i. iniuriarum per clementiam & pietatē, subiectus. s. maioribus per obedientiam & humilitatē, vrens modico cibo per abstinentiā & sobrietatem. Inter tribulos quærens victum per pœnitentiā & asperitatē, oneriferū & laboriosum per patientiam & longanimitatem. Idēd de talibus asinis patientibus pōt intelligi illud Gen. 44. Oneratis asinis reuersi sunt in oppidum. Et sicut videmus q̄ asinus est fortior in parte posteriori quā anteriori, sic homo dēt fortior & potentior esse in posteriori parte senectutis, q̄ anteriori inuentutis. 2. Cor. 11. Cum autem infirmor, tūc fortior sum. Sed heu pro dolor, quā pauci sunt hodie tales asini in mundo. s. viri patientes, vř. n. adimpletum hodie verbum Pli. lib. 9. cap. 44. qui dicit q̄ in frigidissimis regionibus, vt est Pontus, non inueniunt asini. Sic verē quia mundus est frigidissima regio per inuentionem, quia. s. amor diuinus ardor; charitatis ibidem non ardet; Idēd nulli vel pauci asini. i. viri patientes & humiles inveniunt ibi. Et idēd vř impleta figura Exod. 13. Primogenitum asini murabis oue; quia verē isti qui deberent esse asini. i. fortes, patientes, humiles & stabiles, s. clerici & religioi, & etiam alij Christiani, mutati sunt hodie in oues. i. in viros molles, instabiles & imbecilles. Non sic charissimū nō, sed simus asini virtuosū & patientes in tribulationib; resistentes, figurati 3. Reg. 13. per illum asinū prophetę mortui, quē Leo occiderat, qui itabat iuxta cadauer magistri sui, de quo dī ibidem q̄ non comedit Leo de cadauere, nec legit asinum. Quia verē charissimū, illi qui sunt verē asini. i. humiles & patientes, qui iuxta cadauer prophetę mortui. i. iuxta Christum mortuum stant per suę mortis meditationē, à Leone. i. à diabolo & ceteris crudelibus, nec ab eorum tormentis & tribulationibus læduntur nec grauantur. Idēd dī Eccl. 33. Cibus & virga, & onus asino; panis & disciplina & opus seruo. Accubamus igitur & quiescamus per patientiam cuncta sustinentes. Et de tali accubitu fortitudinis & patientiæ dī illud prædictum Soph. 3. Pascuntur, & accubabunt, & non erit qui exterreat. ¶ Tertio accubamus per prouidentiam in mortem cogitatum. i. accubamus in consideratione mortis & futurorum contingentium. Accubamus inquit inter terminos. Nam per meditationē & considerationem debemus accumbere vel dormire inter terminos iudicij, purgatorij, & inferni. Isti sunt fines conclusionis & vitę nostrę. Et idēd nos debemus facere sicut quædam belua, quæ dī vitulus marinus, quæ cubat & habitat inter terminos maris & terrę. In terrā. n. cubat sicut bestia, & ibi parturit foetus suos. In mari autē natat & ambulat sicut piscis, & ista belua sup omnia animalia opprimitur graui somno, vt dicit Pli. lib. 7. c. 1. 2. Verē charissimū, sic debemus facere quia verē nos debemus cubare in terra per considerationem nostrę terrestritatis & mortalitatis. Item natate per mare. i. per amaritudinē mortis, purgatorij, iudicij & infernalis asperitatis; habere somnū, id est requiem contemplationis æternę foelicitatis. Et idēd de ista duplici cōsideratione, scilicet prosperitatis & asperitatis, & de isto vitulo potest dici illud Esa. 17. Ibi pascetur vitulus, & ibi accubabit. Vitulus enim iste. s. homo contemplatiuus & consideratiuus pascetur ibi, scilicet in Paradiso, per opulentiā contemplationem; & ibi accubabit in morte, in iudicio, purgatorio & inferno, per diuinę iustitię meditationē. Heu pro dolor, quam pauci sunt hodie tales vituli, quia verē vix inuenitur hodie qui cogitet vel qui prouideat de futuris, q̄ maximē verum est de mundi diuitibus, quos misera prosperitas taliter delectat, q̄ non considerant finem suum. vnde Tren. 1. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui. Tales sunt similes ranis, quæ sunt animalia in aquis dulcibus habitantia, cauda carentia, semper clamantia, superuenientes timentia, & fugientia, animalia etiam sunt luto sa, venenosa, sub ventre sunt maculosa, abominabilia & odiosa. Verē tales sunt multi diuites & potentes. Isti. n. in aq; dulcibus deliciarum habitant & morantur. Cauda etiam, quæ est finis corporis, id est memoria sui finis, & consideratione futurorū penitus sunt priuati. Iuxta illud Esa. 3. Auferet a te dominus caput & caudam. Et idēd tales sunt hodie clamantes per iactantiam, detractionem, & discordiam, timorosi per ignorantiam, a quos per luxuriam, lutosi per auaritiā, venenosi per malitiā, maculosi per macularum. i. peccatorū abundantiam. Et idēd cunctis hominibus. i. cunctis personis bonis &

Diction. Ezechorij. D 4 rationa-

rationabilibus sunt odiosi, abominabiles superstitiosi, Non sic charissimi, nō careamus cauda, id est, memoria nostræ finis non ranæ, sed simus vituli marini, & accubamus inter terminos accidentium futurorum, vnde Eccl. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Accubamus igitur

Per præuidentiam consideratiuam, **Iste est igitur ac**
 Per patientiam humiliatiuam, **cubitus gratiæ,**
 Per confidentiam corroboratiuam, **q̄ est virtuosus,**
 qui bene fuit figuratus Matt. 26. vbi mulier effudit preciosum vnguentum super caput dñi recumbentis. Quia re uera qui prædictis modis in Deo recubuerit mulier, mollis aer. i. diuina misericordia ipsum vnguento precioso consolationis & gratiæ deliniet. vñ Marci 6. & Luc. 9. dñs p̄cepit q̄ faceret turbas accumbere super herbã. Herba. n. signat consolationis refrigeriũ. Iste est igitur accubitus gratiæ qui est virtuosus. ¶ Secũdò principaliter dico qđ inuenitur accubitus gloriæ, qui est gaudiosus. Circa quod nota qđ animalia postquã plena fuerint & satiata, solent requiescere, accumbere & sedere. Sic verè animæ beatorum, quæ æterna visione & fruitione fuerint satiata, tunc p̄ æternã consolationem securitatem, & delectationem requiescunt pariter & accumbunt. vnde Ezech. 34. Requiescent in herbis virentibus & in pascuis pinguib. pacentur, sup montes Israel pasca eas & accubare eas faciam. Ista herbæ, ista pasca, isti et montes signat Paradisum, qđ. i. ibi est viro æternitatis, nunquam senescens, Pasca nunquã arefcescens. Montes. i. sublimitas auctoritatis nunquam decrescens seu euanescentes. Iste est. n. accubitus gaudiosus & lætus

Ratione societatis, **Et primò rōne societatis. Con-**
 Ratione auctoritatis, **stat enim q̄ ibi est bona socie-**
 Ratione suauitatis, **tas, quia vt dicitur Mat. 8. Sancti**
 venient ab oriente & occiden-
 te, & recubent cum Abraham, Ysaac & Iacob in regno meo. ¶ Item ratione societatis, quia. In illo accubitu Sancti habebunt societatem æternam. vnde Luc. 24. Dum Iesus recumberet cū illis, accepit panẽ & fregit & porrigebat illis. ¶ Item ratione auctoritatis. Lucæ 22. Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? ¶ Item ratione suauitatis. Cant. 1. Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suauitatis. Est igitur quidam accubitus beatorũ, qui est gaudiosus. ¶ Sed adhuc nota qđ est accubitus malorũ, qui est odibilis, seu viciosus. Sed. n. videmus qđ bestia accumbunt & requiescunt secundum proprietatem conditionis & naturæ. Sic verè charissimi, homines bestiales & animales. i. ipsi peccatores in seculo isto diuersimodè requiescunt. Et ideò de maiori cohabitatione, accubitus & quiete potest exponi illud Isa. 11. Habitat lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit. Ecce igitur qđ hic ostendunt quatuor genera hominũ peccatorum, qui in hoc mundo diuersimodè accumbunt, habitant & requiescunt, videlicet, Sectatores gulositatis, Lupus. Dico igitur primò Dilectores prosperitatis, Agnus, quod in mundo habitant & accumbunt Exactores crudelitatis, Pardus, bitant & accumbunt Compertores carnalitatatis, Hædus, gulositatis sectatores. Et isti intelliguntur sub nomine Lupi: Lupus. n. secundũ Aristo. lib. 8. de animalibus est animal vorax & gulosum, qui qđ esurit nimis comedit, qui postquam fuerit satiatus multũ appetit ludere, tandẽ accumbere, quiescere & dormire. Et ideò qñq; rapit puerum, cum quo primò diu ludit, sed finaliter eũ occidit, & est animal valde vigil, & mirabiliter timet ignẽ. Verè charissimi, tales sunt gulosi, qđ verè ita sunt voraces, qđ vltra necessitatẽ cibis & potib. se fatiant atq; replēt, qđ ad litterã post saturatẽ volũt ludere, accumbere, quiescere & dormire, & cū puellis. i. cū iuuenulis mulierib. solatiare & ludere, & tandem ipsas per luxuriã corrumpere & spiritaliter occidere vel sedare. Tales et sunt, qđ. i. circa carnis delicias volunt summopere vigilare. Ignẽ et timent, qđ verè tales delictiosi mirabiliter timent ignẽ penitentia & asperã disciplinã. Ideò de tali accubitu potest intelligi illud Exo. 2. Sed dit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere, tales fuerunt figurati in viris illis qui post nimium potum oppugnaverunt Lorch, vt iuuenes ad se ingressos foedandos daret. Gen. 19. De hoc Gregorius in moral. lib. 1. Penẽ semper epulas comitatur voluptas. Nam dum corpus in refectionis delectatione soluitur, cor ad inane gaudium relaxatur. Et de

istis Lupis potest intelligi illud Gen. 49. Beniamin Lupus rapax mane comedit prædam & vesperẽ. Accumbunt igitur & quiescunt gulositatis sectatores Lupus. vnde potest dici illud Isa. 27. Pasceatur vitulus & accubabit. Vitulus. n. carnales designat, qui figurati sunt Iudith 13. Vbi dicitur qđ Holofernes recumbebat in ebrietate, & ideò mulier occidit eũ, quæ verè mulier. i. luxuria facilliter solet occidere illos, qui ebrietate & delictijs solent recumbere. ¶ Secũdò dico, qđ in mundo isto habitant, & accumbunt prosperitatis dilectores. Agnus inquit, Per agnum. n. qui dñs ab agnoscẽdo, quia. i. inter mille oues matrem suam agnoscit, intelligo dilectores huius mundi, qui optimè agnoscunt matrem suam. i. mundi prosperitatem, ip̄ lamq; more agni diligunt & amplexantur, obediunt & sequuntur. Et sic vt videmus qđ agnus genua flectit, balatũ emittit, caput erigit, & quasi super terram accumbit, vt vbera matris sugat; Sic verè tales ad matrem suam. i. ad mundũ caput intentionis erigunt, balatus etiam multarum supplicationum emittunt, genua. i. affectiones cordis sui ad terram. i. ad terram delectant, & super terram. i. super amorem tp̄ alium totaliter incumbunt, vt vbera prosperitatis videre valeant, acquirere, & habere, quæ et oia ad litterã fugere de ambitiosis, qui matrem suam. i. ad mundi Principes & Prælatos caput erigunt per sictam dilectionẽ, balatum emittunt. i. precum supplicationem, genua flectunt, per sictam humilitatem, super terrã accumbunt per sictã reuerentiã multiplicatam. Et hoc totum vt vbera matris sugant. i. vt vbera mundanæ prosperitatis de vberibus matris. i. de beneficijs & dignitatibus & officijs mundanorum principum & prælatorũ sugant, recipiant & acquirant, qđ maximè de ecclesiasticis est verum. Ideò de eis potest dici illud Amos 2. Accubuerunt iuxta altare, & vinum damnatorum bibebant Dei sui. Malin. ecclesiasticis hodie iuxta altare, & iuxta Sanctã sanctorũ accumbunt, & in corporalibus delictijs requiescunt. Vinumq; damnatorum. i. mundi prosperitatẽ, de qua dñati peccatores inebriantur, bibunt & hauriunt atq; sugunt. Tales fuerunt figurati 1. Reg. 13. in illo Amon qui languere se simulauit, & accubauit super lectum, & quasi ægrotare cepit, Et cum rex David pater suus visitaret eum, tradidit ei Thamar sororem suam, pro cuius amore languebat ad ministrandum ei, quod cū rex fecisset, oppressit & corrupit eam; pp quod etiã ipse postmodum peremptus est. Amon iste charissimi, qui interpretat populus dolens, & populus iniquus, signat mundi ambitiosos & huius seculi dilectores, qđ pro certo multis iniquitatibus sunt repleti, Thamar, quæ interpretatur amara, signat mundi prosperitatem, quæ infernale amari tudinem male ventibus introducit. Amon igitur. i. ambitiosus multoties fingit se esse languidum & humilem & benignum, & accumbit et super lectum sictæ humilitatis, vt David pater suus. i. Princeps superior vel Prælatum ipsum visitet & confortet, & vt sororem suam Thamar. i. mundi prosperitatem, officium, vel beneficium, vel dignitatem, pro cuius amore & affectione languet, eidem cõferat & ministrat, quod si fortè fecerit, ip̄ sumq; sicut optat promouerit, statim per suã malã vitam sororem suam, hoc est dñũ administrationem sibi commissam destruit & dissipat & corrumpit. Nã sicut agnus primò est mansuetus, sed finaliter acquirit & assumit cornua, & efficitur aries, dureq; percutit atque ferit, sic verè multi sunt qđ primò videntur esse agni mites, humiles & benigni, sed verè qñ fuerint p̄ mori & assumpti, ipsi efficiuntur arietes, quia. f. cornua superbia & crudelitatis accipiunt, & subditos suos dure per rapinas feriunt & percutiunt. vnde de talib. potest dici illud Isa. 64. Lupus & agnus pascentur simul, & Leo & bos comedet paleas simul. n. in eadem persona pascat & morat agnus & lupus, bos & Leo, qđ. i. qui primò sunt boues & agni p̄ sictam humilitatẽ, efficiunt finaliter Lupus & Leo per apertã crudelitatem & rapacitatẽ, vt. f. paleas. i. bona tp̄ alia comedant per cupiditatem. Exemplum de Saul, qui primò sine promotione fuit humilis, tandem factus rex, factus est pessimus. Accumbunt igitur & habitant in hoc mundo prosperitatis dilectores. Agnus inquit. vñ de istis dñs Matth. 23. & Lucæ 22. qđ ipsi amant primos recubitus in cœnis, primas cathedras in Synagogis, salutationes in foro, & vocari ab hominib. Rabi. super quo dicit Chrysothomus sup Matt. Non inquit increpat eos qđ in primo loco recubunt, sed qui amant primos recubitus, ad voluntatem vituperationem referens, non

non ad factum, sine causa enim in loco se humiliat, qđ corde se præfert. Accumbunt prosperitatis dilectores. ¶ Tertio dico qđ ibi habitant & accumbunt crudelitatis exactores. Pardus inquit. Pardus. n. vt dicit Pli. & fm gl. Oseq 14. est animal veniosissimum, p̄iceps ad sanguinẽ, & crudele, more pathera diuersis maculis picturatum. Est et aial libidinosum, qđ cum vxore Leonis adulteratur, & ideò gignitur Leopardus, valde et est crudelis, qñ sui catuli rapiuntur. Re uera charissimi, tales Pardi sunt hodie multi in mundo. Viri crudeles impij & raptores, & maximè tyranni, principes & balliui, qui pro certo sunt crudeles & sine pietate, & ad sanguinẽ. i. ad occisionẽ vel vindictã, vel ad subam pauperum ebibendã sunt per rapinam præcipites & veloces. Abacuch 1. Leuios Pardi equi eius. Sunt et talis picti & ornati diuersis maculis. i. diuersis fraudulentijs & cautelis, qđ. pellis suã cõuersionis verisipellis multipr variat. qđ. i. tales hnt multos modos fraudulento, qđ. p̄t alios defraudare vel deprædari. Vñ Iere. 13. Si mutare pot Ethiops pellẽ suã, & Pardus varietates suas, sic & vos poteritis bonũ facere cū didiceritis malũ. Tales et ad iteram sunt libidinosi, qđ vxores infancium aliorum. Ideò de talib. potest dici illud Iere. 5. Equi amatores in foeminas & emissa riji facti sunt, vnusquisq; ad uxorem proximi sui hinciebat. Et idẽ tales Pardi poterunt figurari Dan. 7. vbi dicit, qđ bestia tertia similis erat Pardo, & habebat alas sicut Auis quatuor super se, & habebat quatuor capita, & potestas data est ei. Sic pro certo charissimi, tales crudeles & tyranni, & maximè prælatorem & principum officiales, iudices, cleri, & balliui, sunt hodie quasi Pardi super fraudulentia uerisipellem. Dicuntur etiam bestia tertia: quia. sicut non erit in Paradiso, nec in Purgatorio, sed in tertio loco. i. in Inferno finaliter locabuntur. Isti igitur habent hodie plura capita. i. plures capitaneos, pensionarios & magistros, de quorum curijs & familijs isti sunt. Alas etiam habet plures. i. plures colaterales, auxiliaarios & fautores, quibus auxiliantib. ad alta officia & beneficia prouehuntur & promouentur & exaltantur. Et ideò bene sequitur qđ potestas data est eis: quia. i. tales hnt hodie in manu sua quasi totius re culi potestatem; qđ nõ est potestas super terram, qđ cõparetur ei. Iob 40. Iste est igitur accubitus crudelitatis. Et de hoc Gen. 49. Requiescens acubuit vt Leo & quasi Leona. In mundo igitur isto habitant & accumbunt crudelitatis duræ exactores, Pardi. ¶ Quarto dico qđ ibi accumbunt carnalitatatis sicti velatores. Hypocriti 2. qđ nomine hædi intelligunt. Nã sicut hædus exteri⁹ est macer & hirsutus, interius tñ est mollis, pinguis, nitidus & carnosus. sic verè charissimi, hypocritæ & falsi religiosi exteri⁹ in apparentia & cõuersione ne sunt sicti per sictam abstinentiã & paupertatem & asperitatẽ. Sunt et hirsuti per uestium & habitus ruditatem atq; vtilitatem. Interius tñ subrus pellem. i. subrus exteriore cõuersionem, ipsi sunt molles & carnosii per luxuriã voluptatem; qđ ibi sua carnalitas est velata. f. per hypocritis falsitatẽ. Et ideò sicut hædus finaliter efficitur hirc⁹, quod est animal torui aspect⁹ & foetidissimi odoris, sic verè tales non obstante hirsuta pelle suã hypocritice fictionis efficiuntur hirci. i. luxuriosi cum toruo aspectu, qđ. i. luxuriosi semper habent oculos ad partem & ad latera. f. p̄ vicos & plateas, vt videant si sit aliqd qđ delectet, & maximè hoc faciunt hypocritæ religiosi, qui toruẽ sub suo caputio respiciunt inuisibiliter vnde quaq; qđ ipsi sunt grauissimi odoris. i. pessimè infamæ & fatentis notationis; quia. f. luxuriosi post se relinquunt uestigia suæ fetidæ malæ famæ, figurati in ipso Amon, sicut supra dictũ est, qui sinxit se ægrotare, & accubauit, ut posset corrumpere forem suã. Quia verè multi sunt qui fingunt se per hypocritism esse infirmos. i. humiles & religiosos vt possint decipere & corrumpere sorores suas. i. iuuenulas christianas. Et de tali hædo potest intelligi illud Matt. 23. Statuet hædos a sinistris, quia. sicut positi sũt in sinistro obscuro & abscondito hypocritice falsitatis. Cõtra tales præcipitur Exod. 13. Non coques hædũ in lacte mris suæ. Mf ip̄ forum est mundus, cuius lac signat dulcorem deliciarum, in quo pro certo isti hædi contra Dei præceptum p̄ feruorem luxuriæ decoquantur. Mat. 3. Recumbebat autem focus Simonis febricitans. Isti. n. sunt qui recubitus primos diligunt, & super carnem & mundum mente & affectione recumbunt, & tñ per sictam humilitatẽ recubitus ultimos eligunt, vt amplius honorentur, & vt humiles repugnent, noui

simi recumbere sape quærent. Iuxta illud Lu. 14. Cum inuitatus fueris, recumbe in nouissimo loco, vt veniens tibi te inuitauit, dicat tibi, amice ascende superius, & erit tibi gloria coram conuiuantibus. Super quo dicit Chrysotho. super Marth. 23. Aliquis inquit iactator audies laudabile esse in vltimo loco recumbere, discumbit post omnes, sed non solum iactantiam cordis non dimittit, sed adhuc aliam iactantiam humilitatis acquirit. Accumbunt igitur carni, & habitant in hoc mundo Sectatores gulositatis. Dilectores prosperitatis, Exactores crudelitatis, Velatores carnalitatatis. Et hoc de accumbere vicioso, luxurioso, & doloroso.

Acuere. Acutus. Nota qđ acutus pot multa significare tam in bono, quàm in malo; significat. n. omne illud quod pungit, & omne illud quod penetrat atque scindit. Sic igitur dico qđ acutus signat

Diuinæ punitionis puncturam, **Dico igitur qđ est**
 Fraternalis correctionis vlturam, **acuties diuinæ**
 Mundanæ afflictionis rupturam, **punitiois. Et il-**
 Hostilis tentationis iacturam, **la nihil aliud est**
 Verbalis prædicationis scripturam, **q̄ seueritas suæ**
 Subtilis intellectiois naturam, **iustitiæ, quæ quã**
 Noxialis detractiois rasuram, **doq; iuenit aspe-**
 Aeternalis damnationis rosuram. **ra & acuta. A qui**
 la. n. quæ est Rex animi, habet rostrum & vngues acutos. Leo qđ est Rex animalium, idem habet. Sic verè Deus qui est Rex Regum acuitate seueritatis viget, non solum rostro, sed et vngue. i. non solum verbo, sed et opere. Ore dico, qđ acutè loquitur cõminando. Figuratus Apo. 1. in illo hoie qđ habebat in ore gladium bis acutum. Itẽ opere: quia seuerè & asperè penetrat puniendo. Figuratus Apoc. 14. in Angelo qđ habebat falcẽ acutã, & vindemiauit botros vineæ terræ, qđ. f. Angel⁹ testis Deus cū falce acuta suã iustitiã sæpe punit, truncat, & vindemia peccatores, qui sunt vinea diaboli seu mundi. Ista est ergo acuties diuinæ punitiois. ¶ Secũdò dico qđ est acuties fraternalis correctionis. Prælatum. n. & superior debet esse acutus & seuerus, & in corde iustitiam zelando, & in ore redarguendo, & in opere castigando Ignis. n. redit superius in acurũ, sic platus vel superior dẽt sursum in Deũ ferri, & per seueritatẽ iustitiæ acui, & in ore ignis splendore discretionis lucere, & ardore charitatis feruere. Accipitres. n. & aliæ Aues nobiles valde hnt pectus acurũ. Sic verè viri perfecti & morali virtute & cõditione nobiles, pect⁹ cordis & aĩ dẽnt acurũ p̄ zelũ iustitiæ, & p̄ remorsum conscie hẽre, ita qđ ois actus iniustus dẽt eis displicere, & ini quos dẽnt seueriter & acutè redarguere & punire. Figurati in illo gladio de quo dñs Ezech. 21. Gladius acutus est & limatus, vt splendens limatus est, ut cædat victimas exacutus est. Compara si vis tales gladios malis &c. Vide infra de gladio. sic igitur dico qđ acuties fraternalis correctionis. ¶ Tertio dico qđ est acuties terrenæ afflictionis. Mundus. n. est sicut arbor spinosa, quæ ex oib. partib. efficitur acuta. Iste. n. est sicut Iuniper⁹ acuta folijs, quæ diutissimè seruat ignẽ. Sic verè mūdus qui ignem concupiscetia seruat in omnib. ramis suis & in cunctis partibus status sui, plenus est acuties & pũctura sollicitudinum laborum; qđ sine sint scientiæ, sive diuitiæ, sive delitiæ, sive etiam honores & eminentiæ, sp̄ est ibi plus de punctura qđ de vntura, plus de miseria qđ de lætitiã, plus de labore qđ de dulcore. Ideò sibi potest dicere illud Psal. Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent. Est igitur acuties terrenæ afflictionis. ¶ Quarto dico qđ est acuties hostilis tentationis. Tentatio. n. diabolica acuta dicitur: qđ. f. vsque ad cor penetrare dignoscitur. Iste est. n. sicut Histrix vel Porcus spinosus, qui. f. undiq; aculeis circũseptus, cõtra quẽ voluerit illam quam voluerit projicit sicut sagittã & telũ. Sic verè diabolus puncturis tentationum munitus illum aculeum. i. illud genus tentationis, quod videt sibi expedientius projicit, & nunc hũc, nunc illum percutit atq; lædit. Vñ ista est illa nouacula acuta, de qua dicit Psal. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Et de ista acuties dicitur Ecclesiastici 21. Quasi rumphea bis acuta omnis iniuitas. Ista bis acuta dicitur, quia per eam corpus & aia pforatur. Ista est igitur acuties hostilis tentationis. ¶ Quinto dico qđ est acuties verbalis locutionis vel prædicationis. Lingua. n. prædicatoris dñs p̄ eo qđ acutè, feruenter & pũgtiuè alios penetrare tenet. Vnde p̄dicator debet esse sicut cõcha illa marina, de qua purpura cingit, qđ fm Plin. lib. 9. c. 3. habet linguã magnitudine digitali,

digitali, ita. facutam & duram, q̄ alia cōchylia perforat, q̄ uis testea sint & dura, & eorum carnibus vescitur & nutrit; sub lingua verò venā habet, à qua preciosus liquor euomit de quo purpura spiratur. Sic verè prædicator linguā debet habere q̄q; acutā, asperam, feuerā: quia. falsos debet redarguendo, comminādo, & timorem incutiendo penetrare & pungere, & carnes eorum, carnalem vitam reprehendēdo, mordere & pro posse consumere & delere. Deut. 32. Gladi⁹ meus deuorabit carnes. Preciosum etiam liquorem sanctæ doctrinæ debet emittere, quo possit per charitatis ardore, seu p̄ uerecūdiæ ruborem, seu etiam per honestatis decore, seu compassionem Christi sanguinis & dolorem aias purpurare. Iere. 10. Hyacinthus & purpura indumentum eorū. Iō de ista acutie linguæ pō: dicere illud prædictum. Isa. 49. Posuit os meum quasi gladium acutum, sub tegumento manus suæ. p̄texit me &c. Ista est igitur acuties uerbali prædicationis. Sexto dico q̄ est acuties subtilis: q̄. a. f. acutum ingeniu ad modum fulguris ignei & splendentis penetrat oīa, quis sine difficilia atq; dura, similis Lynxi vel Aquilæ, quæ uisum habent limpium; & subtilē ē discretiois actum, dicens illud Sapiētiæ 8. Iuuenis & acutus inueniat in iudicio. Septimo dico q̄ est acuties noxialis detractionis: quia. f. detractores habent linguam & dentes acutos, quib; laedunt & lacerat vniuersos. Dentes. n. acuti citius nascunt q̄ plani, em Auicennā, in quo notat q̄ de ore malorum detractoria & acuta uerba citius hodie prorumpunt, q̄ uera plana & dulcia. Pf. Lingua eorum gladius acutus. Et alibi. Acuerunt linguam suam sicut serpentes, uenenum aspīdum sub labijs eorum. Octauo dico q̄ est acuties æternalis dānariōis. Pœna. n. æterna & snia iudicis acuta dñr: quia nullus est ita fortis aut potens, quin ab eā dolore & timore & miseria penetrē. vnde in Pf. Sagitta potētis acuta cū carbonibus desolatorijs. Sic igitur pater q̄o acuties sumitur multis modis. sufficit igit, uide infra ubi gladius, spina, & vnguis, scindere, pungere &c.

A Accusare. Idem est quod contra aliquos cudere, ipsumq; uerbis & impositionibus increpare.

Et est multiplex accusatio in scriptura, scilicet Confessionis, Correctionis, Detractionis, Ambitionis, Exactionis, Deceptionis, Perditionis. Dux primæ sunt bonæ, ceteræ quatuor sunt peruersæ. Prima est igitur confessionis, q̄. h. homo in foro cōscientiæ cōstituit uenam speciem iudicij, facitq; de rōne iudicem, de sin dēsi accusatorem & Dei procuratorem, de uoluntate reum, de facer dote tabellionē, de cōfessione a accusatiōis leuorē, de p̄næ ipositione latorē, & de satisfactiōe executorē. Et de ista accusatione dñr Prou. 8. Iustus i principio accusator est sui. vñ Chryl. sup Mat. Homilia 1. Si uis accusare, accusa te ipsum, si uis linguā acuere, aduersus p̄cā tua acue. Et rō redditur in gl. 10. 3. ubi dñr. q̄ inuētiū boni est accusatio mali. Scd̄ est accusatio correctionis, qua. f. platus accusat subditū, defectus suos ei ofidendo ut corrigat & emēdet. vñ Aug. de sermone dñi. dicit q̄ accusare uitiū, offm̄ est bonorū. Sicut. n. uidemus q̄ Agla pullos suos uerberat, ipsoq; rostro & unguib; pūgit & lacerat, ut de nido suo egredi, & ad uolādū affuefacere exterius eos, p̄gredi faciat, sic verè platus pullos. i. subditos rostro. i. uerbis, accusationib; & interpretationib; unguib; uerberibus & punctiōibus habet aliquotiens pungerē, mordere, corrigere, & castigare, ut sic de nido. i. de amore mūdane uoluptatis exeant per contemptum, ut sursum ad bona æterna uolent per desiderium & affectionē. Et talis accusatio seu correctio est in patientia sustinenda. Exemplo Christi. Matth. 27. Qui cum accusaret a principib; sacerdotum, nihil respondit. Tertio est accusatio detractionis, qua. f. detractores hominem accusat, eidē crimina imponēt, ipsumq; per uenenum detractionis mordēt & inficiēt. Tales sunt similes Crocodillo, qui est bestia uenēnosa, quæ in aqua peragrat & in terris. Ista. n. naturaliter odit cetū, & contra ipsum in mari pugnat, & contra alios pisces qui ipsum sequuntur. Sed q̄ uidet q̄ nō pōt contra eum p̄ualere, emittit de ore suo fumum uenēnosum, & a quam circumiacentium inuenenat & corrūpit, & hoc facit ut per hmōi uenēnū possit cetum cū suis piscibus enecare. Quod uidens cetus fumum odoriferū ad modum ambræ e contrario de ore mittit, & sic totam primū sumi malitiā repellit, & sic se atq; suos sequaces liberat

& defendit. Re uera charissimi, multæ tales pugne hodie sunt in mari huius mudi. Cetus. n. odoriferus, signat bonos, famulos & perfectos viros, & maxime bonos ecclesiasticos & platos, quos alij pisces. i. simplices seculares per imitationem & subiectionē hnt sequi. Crocodillus aut signat uenēnosos detractores, qui in aquis delictarū semp uolunt uiuere, & contra cetum. i. contra bonum prælatum non cessant rixis & cōtentionibus & detractionib; p̄liari. Isa. 7. Ascendit Rex Rasin in Ierusalem ad præliandum contra eum. Sed Crocodillus. i. detractor uidet q̄ non pōt p̄ualere, conuertit ad astutias, & fumum. i. uerba infamatoria emittit de ore suo cōtra ipsum, in figura. Apoc. 9. ubi dñr q̄ fumus ad modum fornacis magnæ de puteo abyssi ascēdit, qui obscurauit solē & aerē, cum quo ēt locusta armata de puteo prodierūt: q̄. f. fumus diffamatoriæ locutionis, quē puteus abyssi. i. malitiosus detractor emittit, q̄q; solem & aerem. i. bonā personā clarā & sapiētē & purā solet obtenebrare, & famā ipsius obscurare. Et locustas. i. malos sequaces & socios solet sech educere & hñe, quorū societate uallatus bonis solet officere & nocere, quia p̄ certo cum vnus malus puteus. i. vnus malus p̄fundus malitia insurgit in collegio, statim adest multitudo locustarū. i. multitudo sequaciū peruersorū. Pal. Dixit & uenit locustilla & brucus, cuius nō erat numerus. Sed uerē ille dñr emittit re fumū odoriferum, & odorē bonæ famæ, & fragrantiam sanctæ & honestæ cōuersationis, & sic infamatiōē uenēnosæ accusatiōis fugabit, & inuidi detractionis malitiam superabit, & se sequaces suos feliciter liberabit, ita q̄ sibi poterunt dicere illud Cant. 1. In odore uinguentorū tuorū curremus, oleum effusum nomen tuū? & ista potissimē sunt uerba de illis q̄ insurgunt cōtra bonos prælatos, & contra suos pisces. i. cōtra sequaces, familiares & notos, & ab eo debent p̄motos, qui. i. inuidia stimulati cōtra eos pugnat per appellationes, ipsosq; cupiunt inuenenare p̄ fallas accusationes, sed iustitia triumphate uincuntur. vnde Chryl. sup Mat. 4. dicit sic. Si uos cum diligentia uitā duxeritis, accusatores lucerna uestra nō poterunt obumbrare. Figura ad hęc Apoc. 12. ubi dñr q̄ signum magnū apparuit in celo: q̄ ibi apparuit quædā mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Et dñr ibi q̄ ista mulier uolebat parere, sed quidā draco magnus, serpens antiquus, q̄ accusabat fratres nostros, insidiabatur ut capra parturētis. Et dñr ibi q̄ filius eius raptus est ad Deū, & tūc factū est p̄liū magnum in celo: q̄ draco & Angeli sui præliabantur cum Michaelē & Angelis suis, sed draco proiectus est in terrā, & Angeli eius cū eo. Qui uident se proiectū, persequutus est mulierē q̄ pepererat filiū, sed dātæ sunt mulieri alæ ut uolaret in solitudine, ut aleretur ibi, q̄ uidēs draco aperuit os suum, & euomit quendam fluuium, quem misit post mulierem, ut traheret eā. Sed adiuuit terra mulierem, & absorbit flumē, & sic de Draconis manibus est soluta: quod uidens draco se nō posse p̄ualere, abiit facere prælium cum reliquis de femine mulieris. Re uera charissimi, istud magnum apparuit hodie multipliciter in celo. i. in ecclesia sancta Dei. Est. n. ibi quæque mulier. i. pius & benignus prælatus, q̄ amictus est sole. i. dilectione magnæ claritatis, & sub pedib; calcatur & contēnit lunam mundanæ prosperitatis, & coronatus est stellis. i. gratijs & uirtutibus atque donis magnæ sanctitatis, quæ quidē mulier q̄q; necesse habet parere. i. aliquid officiū alicui cōcedere, et eum promouere. Et de tali muliere pōt dici illud Eccl. 26. Sicut sol oriens in mundo in altissimis Dei, sic mulieris bonæ species in ornamentis domus suæ. Michael et Angeli eius significant bonos subditos et perfectos. draco autem et sui Angeli significant detractores, inuidos, ambitiosos, et malitiosos, q̄ dicunt serpentes antiqui, et fratres suos accusant per inuidiā, q̄ et sem p̄ insidiant mulieri. i. bono prælato ut parum eius. i. beneficium quod hēt conferre, sibi ualeant usurpare. Veruntū istē fetas. i. istud beneficium q̄q; rapitur ad Deum. i. alicui bono conceditur s̄m Deū uoluntatē, et tūc p̄ certo oris plū et disceptatio inter Draconē et Michaelē. i. inter malos, inuidos, atq; bonos. draco. n. iste pugnat plātū diffamando. Michael pugnat ipsum sustinendo et applicādo. Et breuiter q̄q; fit quōd iste draco. i. detractor et accusator proiectus in terram. i. dimittitur in statu infimo. i. in promotio ne, et tūc p̄ certo ipse irascit cōtra mulierē. i. cōtra prælatū suum, et incipit eum persequi, et facit contra eum conspirationes,

tionem, excitat lites & dissensionem, cōmouet rixas & appellationes, ita q̄ multotiens ipse compellitur fugere in solitudine. i. adire Curia Romanā ut ibi tueretur, alatur, & defendatur. Iuxta illud Pf. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Sed uerē iste draco nō p̄ hoc cessat: q̄ uerē post ipsā mittit & vomit magnū fluuiū. i. magnos fluctus infamiarum & accusationum, ut faciat eū trahi, destitui, & deponi, sed finaliter terra. i. stabilitas suæ iustitiæ ipsum adiuuat, uel terra. i. terrena munera, uel terra. i. aduocatorū sagacitas quę aperit os. f. ad eum excusandum. Et sic ista mulier. i. iste platus de Draconis periculo liberatur, ut dicat illud Eccles. 50. Liberauit me dñe de Leonib; p̄paratis ad escā. Sed tunc quid facit malitiosus draco: pro certo q̄ uidet se nō posse p̄ualere cōtra istū, ipse cōuertit ad p̄sequēdū eos de gñe suo. f. familiares, notos & amicos, q̄ ē iniquissimū: q̄ p̄ nō porrabit iniquitatem filij, nec filius porrabit iniquitatem patris. sicut dñr Ezech. 18. Et iō de talib; falsis accusatorib; & detractorib; dñr Apo. 12. Nunc facta est salus & uirtus & Regnū Dei nostri: quia proietus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabit illos. Apo. 12. ubi ostenditur quōd talis detractoria accusatio est induciua depressionis, proietus est, Est destructiua dilectionis, Accusator fratrum, Est corruptiua coniunctionis. Nostorum inquit.

D Nota. per falsas accusationes sublimitas deprimitur: quia hō proiectur de statu suo & gradu. Proiectus est inquit. Ipse ē qui detractor alios accusat, ab oibus proiectur, vilipēditur & calcatur. Itē fraternitas corrūpitur, fratrum inquit: q̄. f. semp hnt ponere inter fratres discordias. Item cōitas dirumpitur. nostrorum inquit. f. quia vnitas coniunctio uel cōitas ab impijs detractoribus & falsis accusatoribus rumpitur & cassatur. vnde Eccle. 28. Suffuro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacē habentes. Et ista cōitas ostenditur in pronomine, nostrorum: quia signat communitatem, concordia, & uinitatem. Dicamus igitur q̄ accusatio inducit depressionem, proietus est draco. Pugnat contra Elephantem ut eum ad terram proiecit & prosternat, & ut sanguinem eius bibat. Nam draco qui habet ardorem infatigabilem, de altis arboribus super Elephantem insilit, & ut bibendo sanguinem eius qui est frigidus, ardorem suum temperet, ipsum impetit & inuadit, & cum cauda sua pedes ipsius ligat, ipsumq; cadere cōpellit, & sic sanguinem eius ebibit atq; sugit, ut dicit Plin. Re uera charissimi, sic fit hodie multipliciter. draco. n. signat mudi cupidus & auarus, & maxime officiales prælatore & principum, fraudulentosq; cauidicos, vsurarios & ballinos, qui pro certo ardorem & sitim auaritiæ habent inextinguibile. Per Elephantem quod est aial simplex & benignū, intelligo personas beneuolas & benignas, sanguine. i. temporalis substantia & diuitijs opulētas. Sic est hodie quasi p̄ totū mūdū, & maxime in curijs principum & magnatum, q̄ draco. i. auarus uel ambitio suum desiderat bibere & acquirere sanguinē Elephantis. i. officiū uel beneficiū uel temporalem substantiam suorum stipuliciū uiciorū, ut ardorem suæ auaritiæ temperet & refrenet. Et idē iste insidiatur eis per fraudes & explorationes; quia. f. malitiosus & detractores aliorū facta explorare non cessant, ut eos q̄ placuerit ualeant accusare. Matt. 3. At illi obseruabant eū si sabbatho curaret hoīem, ut accusaret eū. Tandē uerē cōperta occasione, pugnat cōtra ipsos per lites & dissensionem, insilit in eos per fortes accusationes, pedes eorū ligat, per fraudes, pactiōnes & deceptiones. Et sic eos à statu p̄prio proiecit & cadere cōpellit p̄ paupertatē & oppressionis, & sanguinem eorū. i. substantia temporalem officiū uel beneficiū bibit & sugit p̄ rapinas & exactiōnes. vñ de dñr Num. 23. Nō accubabit Leo donec rapuerit p̄dam, & occisorum sanguinē bibat. Et tales fuerunt figurati in seruo Miphybofeth, qui accusauit eum corā Dauid, & sic obtinuit medietatem possessionis eius. Sic uerē hodie illi qui dicunt esse ferui. i. uiles & depressi, s. malæ personæ, accusant hodie corā Dauid. i. coram Regib; magnatib; quibus adulantur, Miphybofeth. i. bonas psonas, q̄b; deberent seruire, & sic multoties acquirunt eorum hæreditates, officia, beneficia & p̄bēdas, ipsosq; exinde proiectū atq; priuāt. Idē tales oppressi possunt dicere illud Pfal. Proiectus sum à facie oculorum tuorū. Inducit igitur accusatio oppressionē. Proiectus inq; E Scd̄ dico q̄ ipsa corrūpit dilectionem. Accusator inquit

fratru, quia ēt amorem fraternū destruit accusator. Exēplū de Ioseph q̄ accusauit fratres apud patrē crimine pessimo, iō oderunt eū, ita q̄ eū respicere nōlebāt. Gen. 37. Frater. n. frater uenāt vsq; ad mortē, & inimici hoīs domesticus eius. Mich. 7. Tertio dico q̄ accusatio cōiunctiōnem destruit. Non est. n. ita perfecta coniunctio uel concordia, quin p̄ accusatiōnem, oblocutionem, iniuriā, infamiā & detractionem dissepitur, & ēt separetur. Nostrorū inquit, quod est pronomē cōe. Et de hoc pōt dici illud Iosue 5. Noster es an aduersario rū, quasi diceret, si tu non es noster, tu es aduersarius. Patet igitur q̄ accusatiō uel detractio corrūpit dilectionē, dissoluit cōiunctiōnem, inducit oppressionem. Et idē istis detractoribus & adulatoribus, qui. f. nō cessant alios accusare, accidit sicut Corno, qui s̄m fabulam Ouidij albus esse solebat, sed quia Soli, cuius auis erat, Coronam amicā suā de adulterio accusauit, & stuprū quod insidias uidit, reuelauit propter quod sol Coronam interfecit, propter huius delationē fuit punitus, & de albo in nigrum colorem mutatus. In quo notat, q̄ qui adulando magistris suis alios accusant, & q̄ aliorum facta insidiādo explorat, triste præmium & nō tā fauorē q̄ odiū reportant. Figurati in accusatorib; Danielis, qui missi fuerunt in lacum Leonū, ubi fuerūt à Leonib; uorati. Sic dñr Dan. 14. quia. f. sales in loco Inferni cum Leonibus. i. cum Demonibus proieciuntur, ubi à Demonibus uorabuntur. Deut. 19. Si steterit testis falsus aduersus hominem, reddetur ei sicut fratri suo facere cogitauit. De alijs autem accusatoribus. f. Demonum & uitorum quæ sent in iudicio, Vide infra titulo de iudicio & de conscientia &c.

D Nota. q̄ ad, præpositio est quadam dictio respectiua, significans. f. illum aspectum quem aliquis habet ad aliud; significat enim terminum terminantem dependentiam motus seu actus. Et sic dico quod est Vnum Ad, quod pertinet ad creatorem, Vnum Ad, quod pertinet ad deceptionem, Vnum Ad, quod pertinet ad uiatorem. Est igitur unū ad, qd pertinet ad creatorē: q̄. f. Deus hēt suam attentionē & suū respectū ad res, & ad uidentia rerū, siue eas per miam diligēdo, siue p̄ iustitiā respuendo. Vñ Gen. 4. Repēxit dñs ad Abel & ad munera eius, ad Cayn uerō & ad munera eius nō respexit. Itē est aliud Ad, qd pertinet ad deceptionē & fraudē, & q̄ qd facit, facit ad hoīs nō cum eū. Vñ Diabolus est ille, q̄ dicit illud Ezech. 37. Ascēdā ad terram abfque muro, ueniā ad quiescētēs habitātesq; securē. Sequitur. Ut diripias & inuadas p̄dam. Et illud Ezech. 21. Mucro, mucro euagina te ad occidēdū. Itē est aliud Ad, quod pertinet ad uiatore. f. ad hoīem q̄ rectē p̄prie dñr ad q̄. f. ipse non est nisi qdā dependētia ad aliud. Cōditio. n. sua nullum statum hēt, immo rēdit ad aliud incessanter. Vñ hoī p̄t dici illud Ezech. 21. Vade ad dexterā siue ad sinistrā, quocūq; facieris tuæ est appetitus. De primo igit & de ultimo est, aliqd dīcēdū est. Igitur primō & principaliter dicamus q̄ est unū ad, quod pertinet ad Deū creatorē. Et iste est ut dixi respectus quē hēt ad creaturā, & maxime ad hoīem. Totā. n. influentia superiorum ordinā ad regimē inferiorum, sicut patet, q̄ signa cęlestia & planetæ respiciunt corpora inferiora & accidentia, & ea diuersimodē ordināt sua influētia beneuola uel maleuola. Sic re uera Deus q̄ est summus & superior oculos suos p̄cipuē ad hoīes et ad eorum regimē dirigit, et eos bñ uolentia misericordiz, et maleuolentia iustitiæ ordinat et cōponit. Vñ de isto ad. i. de gñali cura q̄ hēt Deus de hoīe, pōt dici illud Io. 14. Audistis quia dixi uobis, uado et uenio ad uos q̄. d. tantā curā habeo ad uos uel de uobis, q̄ ad uos uado atque uenio. In quibus uerbis ostenditur quintuplex Ad, id est quintuplex respectus, quem Deus habet ad hominem, uidelicet, Ad inspirandum secretius, Ad reformandum discretius, Ad largiendum uerius, Ad puniendum seuerius, Ad uisitandum clementius, Ad iudicandum potentius. Ad istis inquit q̄. d. audiri potest. Secretā inspirationem p̄bat uerbum incertum. uideri non. Discretam informationem probat dictum apertum. Dixi. Uerem largitionem probat licrum repertum: Vobis. Senenam indignationem probat si gnum expertum. Vado. Benignā uisitationē probat iter incertum. Venio. Finalē iudicationem, probat agmen cōfessum.

prium seu domum. Sic Infernus est locus amarus & periculosus, ad quem veniunt finaliter oēs fluxibiles peccatores: unde de isto Ad. i. damnatis dicit illud Iere. 15. Qui ad mortem ad mortem, & qui ad gladium ad gladium, qui ad captiuitatem ad captiuitatem, qui ad famem ad famem, Et visitabo super eos. Quatuor spēs dixit dñs, gladiū & occisionē, & Canes ad lacerandū, volatilia & bestias ad deuorandū. Patet igitur, quō, M Ad, signat terminū infernale. Quinto verò dico qd Ad, quēque signat terminū supernalē. I. Paradisum. Elementa. n. hñt motū suū à centro ad circumferentiā, & ab inferioribus ad superiora. Sic iusti finaliter sursum habent ascendere, & ad celi circumferentiā declinare. Vñ nota qd bñ finaliter ascendit. I. Ad locum luminis, Ascendit inquit ad locum luminis, ut consolentur: vnde in Ps. Accedite ad eum & illum inuamini, & facies vestrae nō confundentur. Itē ad locum fluminis, vt fatientur: vnde Christus dicit Io. 7. Si quis sitit, veniat ad me & bibat. Ps. Sitiuit aīa mea ad Deum fontē viuū. Itē ad locū culminis, vt honorentur. Vnde sancti possunt dicere illud Psal. Transibo in locum tabernaculi admirabilis vsq; ad domū Dei. Item ad locum numinis, vt saluetur & praeiungatur: vnde Gen. 3. Vidi Deum facie ad faciem, & salua facta est aīa mea. Vñ et de isto praeiungatur dicitur Lu. 21. Omnia parata sunt, venite ad nuptias. Patet igitur quomodo Ad, signat, Paradisum, Infernum, peccatum, virtutem & mortem. Hęc sufficiant de ista praeiungatur Ad.

Adam. Nota quod Adam potest significare multipliciter, signat enim

Hominem deiectum,	Significat dico, primò hominem deiectum, scilicet hominem viatorē, & moralem. Adam enim fuit, Sic pro certo homo de sui natura est utilis, carnis & limosus per fragilem conditionem. Item à serpente & ab uxore. i. à diabolo & à carne facilliter decipitur per continuam tentationem. Item labori & miseriae subiicitur per tribulationem & afflictionem. Item in exilio deijcitur. I. in mundo per incolatus prolongationem. Item Adam propriè dicitur propter nominis interpretationem: quia. I. iste interpretatur terrenus vel indigentia propter materiam de qua est, & propter alieni soli inhabitationem, & finaliter morti exponitur propter finalem corporis resolutionem. Ideò breuiter quilibet mortalis homo potest dicere illud Zachariae 13. Homo agri cola ego sum, quā Adam exemplum meum ab adolescentia mea. Secundò dico, qd Adam signat hominem praefectum, & maximè ecclesiasticum vel praelatum. Adam. n. fuit A Deo formatus, Talis Adam est quilibet praelatus Primus homo datus, bonus. quia. f. à Deo constituitur, Bestijs praelatus, & non à carne vel à diabolo promouetur. Psal. Ego aut constitutus sum Rex ab eo super Syon. Primus Custos deputatus, & principalis praelatus & dominus aliorū oīb. subditis praeficit. Gen. 22. Curuētur ante filij matris tuae, esto dñs fratrum tuorū. Horti ecclesiae & terrestris cultos & accola efficitur. Cant. 1. Posuerunt me custodem in vineis. Operib. & laborib. vigilijs & sollicitudinib. prege oīb. supponitur. exponitur Ps. Exhibet hō ad opus suum. Et ideo iste testificans interpretat: qd ad testificandum & praedicandū hoīb. voluntatem diuinā principaliter ordinatur. vnde in Ps. Testis in celo fidelis. Iste igitur ille Adā, de quo 1. Corin. 15. Factus est primus homo Adā in aīam viuentem. Signat igitur Adā praefectum. Tertio dico, qd Adam significat hominem perfectum. i. virum iustum. Adam videns se nudum abscondit se &c. Vide supra de abscondere. Adam accepit pomū à muliere &c. Vide infra de serpente, & de muliere. Adam interpretatur testificans eos, vel testimonium eorum, vel homo, aut terrenus, siue indigentiam, siue terra rubra, aut desiderabilis. Adam igitur qui erat dominus oīum, & cuius virib. oīa aīalia sunt subiecta, signat Christum, praelatum vel virum perfectū, qui in sua subiectione habet subditos & vicinos, qui debet esse Testificans per veritatem, Homo per sagacitatem vel benignitatem, Terrenus per humilitatem, Rubrus per charitatem, Desiderabilis per omnimodam sanctitatem.
-------------------	--

Osee 11. In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Signat ergo Adam virum perfectum. Sed secundò dico quod Adam potest signifi care hominem imperfectum. Nam Adam qui per peccatum totum mundum destruxit signat malum praelatum, vel etiam quemlibet peccatorem, cuius regimen malum, vel cuius peruersum exemplum est alijs in ruinam & potest dici Testificans per falsitatem, Homo per fragilitatem, Terrenus per cupiditatem, Indigena per virtutum sterilitatem & paucitatem, Rubrus per carnalitatem.

Adadezer. Nota qd Adadezer fuit Rex Syriae, qui habuit praelium contra David, à quo tamen fuit superatus & victus, sicut dicitur 2. Reg. 8. Interpretatur autē Adadezer p̄cipuus separator: signat igitur diabolu, qui David. i. Deo sp̄ est cōtrarius, & tñ ab eo fuit victus, qui ē Syriae, q̄ interpretat̄ sublimis. Rex dñs, pro eo qd iste cunctis supbis & sublimib. principat̄. Iob 40. Ipse est Rex sup oēs filios supbiae. Dñs ē separator p̄cipuus: qd. I. iste aīas à Deo separat, & secū in p̄ctm trahit, & in Infernū ducit & collocat. Prou. 16. Vir verbusus separat principes, vel dic qd iste signat hypocritā vel detractorē: quia. I. Adadezer interpretatur testimoniu fortitudinis, sanctificatio sine fortitudine, vel testificatio sanctificationis, seu deorum auxilium, vel p̄cipuus separator: quia. p̄ certo hypocrita q̄tū ad verba dat testimonium sanctificationi, fortitudini & virtuti. Iste verbaliter cōes dat virtutes, & tamen sine sanctificatione, sine fortitudine, in quantum. I. ipse habet sanctitudinem apparentem, sed nulla tenus existentem. Et dicitur decorum auxilium quatuor ad pulchram cōuersionem: sed tñ ipse separator p̄cipuus per detractoriā odij seminacionem. Dicitur et̄ Rex Syriae. i. sublimis per inanem gloriam & elationem. David tamen. i. Christum ipsum conteret & vincet per finalem Inferni damnationem. 1. Paraly. 18. Percussit David Adadezer Regem.

Adamare. Vide infra ubi amor, vel amare: Nota tamen quod vt cōiter in scriptura: adamare sumitur pro corrupto amore, sicut de Dyna dicitur Gen. 34. qd Sichen adamauit eam & rapuit. Et de Salomone 3. Reg. 11. qd ipse adamauit alienigenas &c.

Adaquare. Vide ibi potare. Et si vis dic qd in scriptura inuenitur adaquare doctrinā, gratia & gloria. Doctrinā dico quā. I. praedicator adaquat auditores, dicens Gen. 24. Bibi & adaquavi Camelos. Gratia etiam: vnde gratia est ille puteus de quo dicitur Gen. 29. qd ex illo adaquabant greges. Gloria in super vnde de filijs Israel dicitur in Psal. qd Deus adaquauit eos velut in abyssu multa.

Adar. Apud Iudeos erat mensis duodecimus, & interpretatur palliu, vel sublimis, seu testis vigilans, aut seruus suscitator, vel alio mō interpretatur grex vel populus. Applica si occurrit, & diciste mensis signat virum iustū, quia. I. debet dici mensis à mane qd est defectus: quia debet esse defectiuus per paupertatē. Debet esse duodecimus per duodecim articuloꝝ fidei credulitatem. Debet esse pallium per adiutoriū & per pietatem. Itē debet esse sublimis per contemplationē, testis per ueritatis scripturā & fidei affirmationem, uigilans per diligentiam & discretionem. Seruus per obedientiā & subiectionem. Suscitator. I. peccatorū in uitijs dormientium per praedicationem & correctionem.

Adeps. Idem est qd pinguedo, crassitudo, aruina. Et aliquid quando accipitur pro medulla. Et potest accipi in bono & in malo. In bono enim significat Gratiam & deuotionem, Timorem & dilectionem, Concordiam & coniunctionem, Benignitatem & compassionem, Per deuotionem nutrit, Per dilectionem ignit, Per coniunctionem unit, Per compassionem lenit.

na sunt adipe, & medulla ossa illius irrigant. In quib. uerbis ostenduntur

ostenduntur quatuor effectus diuinæ gratiæ in quatuor proprietates, quæ possunt in adipe reperiri, quæ superius sunt expressæ. Est. n. diuina gra Affectionis inflammatrix. Viscera eius. Deuotionis ampliatrix. Adipe. Cōpassionis irrigatrix. B Medulla ossa illius. Dico igitur quod diuina gratia est inflammatrix affectionis. Videmus. n. qd adeps est nutrimentū ignis, sicut patet in lampade. Nam res inuncta adipe, facillius inflāmat. Verè charissimū, talis est gra Dei: nam ista est propriè nutrimentū ignis charitatis: pro certo mens qd adipe diuinæ gratiæ est inuncta per charitatis incendiu, facilliter inflāmat, qd ostendit cū dñs. Viscera: quia. I. facit hominem viscerosum, charitatiuū & affectuosū. vnde Phil. 1. Quomodo cupiā oēs vos esse in viscerib. Iesu Christi. Et talis adeps fuit figuratus Leuit. 5. vbi dominus praecepit sibi offerri de hostia pacificorum adipem, quæ operit vitalia, & omnem pinguedinē quæ est intrinsecus: quia verè dominus vult qd de hostia pacificorum. i. de psonis pacificis & modestis tota adeps, quæ operit vitalia membra. i. cor, vbi est sedes vitæ, hoc est dictū amor & affectio cordis eidem offeratur & distribuatur, & qd in alios vsus non expendatur, quia sicut dicitur Leuit. c. Omnis adeps domini erit iure: quia. I. Deus sibi retinet omnem adipē dilectionis, amoris & affectionis. Heu proh dolor, talē adipem non habent hodie multi: quia verè multi sunt qd nō habent uncturam charitatis, sed carnalitates, non pinguedinem affectionis, sed insectionis. Non adipem charitatis & dilectionis, sed prosperitatis & temporalis possessionis: Et tales sunt similes Porco, qd est animal quod mirabiliter impinguatur, in tñ qd quandoq; prae pinguedine perdit oculos, & in hyeme propter paucitatem motus maximā acquirat pinguedinem, in æstate propter motum à pinguedine de pauperatur, sicut dicit Isid. & patet ad sensum. Veruntamē pinguedo ipsius Deo antiquius erat abominabilis, nec eius sacrificijs erat apta, sicut dñs Leuit. 11. Re uera charissimi, tales sunt hodie multi, qui pro certo ita sunt operiti, qd visum discretionis & contemplationis amiserunt, qui. I. non praeident nec cogitant de futuris, immo per diuersa vitia facti sunt cœci. Iuxta illud Luc. 18. Cæcus sedebat secus uiam mendicans. Isti. n. sunt cæci per ignorantiam, sedent per negligentiam, mēdicant per auaritiam, sunt secus uiam. i. in publico per iactantiam. Nam pro certo in hyeme. i. in ista nebulosa vita mali parum laborant, & ideo multam pinguedinē prosperitatis uel carnalitates acquirunt; & exinde etiam ad multa vitia prolabuntur: quia sicut dñs in Psal. In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Ideò tenuit eos supbia, operiti sunt iniquitate & impietate sua, prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum, trāsierunt in affectum cordis &c. Et ideo talis pinguedo carnalitates uel prosperitatis est Deo abominabilis, nec etiam vult sibi presentari. vnde Isa. 1. Adipem pinguium, holocausta arerunt, sanguinem vitulorum, agnorum, & hyrcorum nolui. Sed verè quando uenit æstas. i. feruor Iudicij & Inferni, tunc oportebit istos esse in labore perpetuo in Inferno. Et iō tunc carnibus mundanæ prosperitatis & pinguedine uoluptatis priuabuntur, pauperate & macerie graubuntur. Isa. 17. Pingues carnes Iacob marescent. Nam dicit Bernard. Iustum est qd qui in laboribus hominum non sunt, in laboribus demonum occupentur. Et ideo de talibus dicitur in Psal. Ne timearis cum diues factus fuerit homo &c. quā cum interierit, non sumet &c. Sequitur. Laborauit in æternum, & uiuet adhuc in finem. Heu charissimi nō sic. Non acquiramus pinguedinem prosperitatis, sed magis adipem charitatis: quia verè ista est quæ est inflammatrix affectionis. Viscera inquit. Scdō dico qd diuina gratia uel charitas est ampliatrix deuotionis, quod ostendit cum dicitur plena. Sicut. n. bona & naturalis pinguedo reficit & nutrit corpus, uenas & sanguinem replet. Sic verè gratia uel charitas mentem per deuotionem nutrit, reficit & impingnat, & uenas conscientie sanguine deuotionis implet. Et ideo dicitur David illud Psal. Sicut adipe & pinguedine repletur aīa mea. Sic. n. ros celestis impingnat aīam per deuotionem, ipsamq; saturat & replet, & hoc maximè facit ros ille spiritualis qui de celo uenit. corpus Christi, quia iste aīam per deuotionem & per gratias & virtutes reficit atq; nutrit: vnde in Psal. Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos. Boni. n. cibantur frumento, i. sacramento seu nutrimento refectionis. Petra. i. firmamento durationis, Melle. i.

lenimento deuotionis saturantur. f. complemento perfectionis. Et istud figuratur Leuit. 3. vbi dñs praecepit qd adeps qui operit illa. i. mēbra nutritiua eidem offeratur. Iste adeps est deuotio, quæ nutrit aīam sp̄ualiter, dum. f. per eā paciscitur in pacuis uirtutum per considerationem & contemplationē: unde in Psal. In loco pasceat ibi me collocauit, quā pro certo Deus praeipue uult sibi offerri. Heu proh dolor, istū adipem habent nunquam delitiosi: quia verè isti non sunt pleni deuotione, sed carnalitate, luxuria, & insectione. Isti sunt similes Glibib. qui per oīa hyemem dormiunt, & dormiēdo mirabiliter pinguantur. Sic verè delitiosi in hyeme huius uitæ turbulētæ sunt i dormitione, solatio & quiete, nec aliqd cogitant de futuris. Ideò per luxuriam, gulam, uoluptatem, & carnalitates mirabiliter impinguantur. Et ideo dicitur Ier. 7. Filij colligūt bona, p̄ses succendūt ignē, mulieres conspergunt adipē ad faciendū placetas Regiñæ celi: quia breuitatē & p̄ses & mulieres & filij & oīs sexus & cōditio uult hodie placere familiari, & obedire regiñæ celi. i. luxuriæ q̄ i celo, quod dñs à celado. i. in loco celato, secreto, abscondito, & priuato suū uult exercere iurisdictionē & regnū: quia sicut dñs Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginē, uel in celo. i. i statu superiorū & maiorū: uel in celo. i. in statu ecclesiae uel religionis, uel in celo infra qd sunt oēs creatura. i. i toto mūdo dominatur & imperat atq; regnat. Nam alij p̄parant ligna. i. mala exēpla. Alij succēdūt ignē. i. mala uerba, sicut sūt maquerelæ. Alij cōspērgūt adipē. i. mala desideria. Alij faciunt placetas. i. mala opera, uel simulata & placida obsequia, ut ista regiñam. f. carnalitatem & luxuriā uenerent. Nō sic charissimi non habeamus pinguedinem carnalis insectionis, sed adipē gratiæ & deuotionis. Ista est igit ampliatrix deuotionis. Plena sunt inquit. Ezech. 39. Comedetis adipem in saturitate. Ita de tali plenitudine dicat anima illud Ecclesi. 24. In plenitudine sanctorum detentio mea. Tertio dico qd charitas seu D gratia est religatrix diuisionis: quia. I. per diuinam gratiā & charitatem religatur, quod ostenditur cum dicitur, Adipe. Sicut. n. diuersa metalla non consolidantur nec ueniunt: nisi mediante aliquo adipe seu liquore, sed sp̄ oportet qd sit ibi aliqd vnctuosum. Sic verè nec diuersa & contraria corda possunt per cōcordiā uniri, uel consolidari, uel coniungi nisi gratiæ uel charitatis adipe mediante, immo uerè necesse est qd iste adeps interueniat ad hoc qd nos per pacē & cōcordiā uniamur. Et hoc fuit figuratum Leuit. 7. Vbi dominus retinet adipem bestiarum, qd pacificæ & gregatim uiuunt dicēs. Adipē ouis & bouis & capræ non comedetis. Ad denotandū qd adeps est coniunctio & amor hominum pacificorum, et Deo placitus & acceptus. Et istud est contra illos, qui nō q̄rūt societate simpliciu & humilū & bonorū, sed magis iniquorū & p̄ctorū, infamium & insectorum, rapacium atq; raprorū, quorū tamen consortium est à Deo interdictum. figuratum Leuit. 7. vbi dominus repudiatur à suo sacrificio adipē mortuorum, quia verè adeps. i. coniunctio, concordia & unio cadauerū. i. personarū corruptarū mortuarū per p̄ctm, & p infamiam insectorum est à Deo reprobata, & nobis etiam interdicta. vnde Leuit. 3. Nec sanguinem nec adipem omninō comedetis. Non. n. debemus comedere. i. nobis incorporare per cōplacitiam sanguinem uel adipem. i. amicitiam & coniunctionem carnalem & sanguinem hominum iniquorum. Non sic igit charissimi, sed habeamus adipē gratiæ & charitatis: quia uerè ista est religatrix diuisionis, uel copulatrix cōiunctionis. Adipe inquit. Quarto dico qd ipsa est proprietrix compassionis, qd ostendit cum dicitur qd medullis illius ossa irrigant, sicut. n. medulla quæ est quedam pinguedo irrigat & humectat totum corpus, & maximè ponit in medio ossium, ut per medullæ mollicie ipsorum durities & siccitas tēperet. Sic uerè diuina gratia uel charitas cor & mentē per pietatē irrigat & remollit, ipsumq; per piā compassionē humectat. Et ideo ossa corporis ecclesiae. f. religiosi ecclesiastici uel plati, qui inter ceteros debent esse firmiores, carnes fluxibiles & debiles peccatores debent confortare & sustentare. Isti dico debent sp̄ in medio sui. f. in corde hñe medullā. i. molliem & liquorem mellifluæ pietatis, quā uerè q̄ homo exterius apparet durus, offeus & auuster per uisitam correptionem & rigorem, iterius tamen in corde debet esse mollis, medullosus & benignus per dulcissimā pietatē. Et ideo vñ qd talis adeps talisq; medulla sit similis adipi leonis,

leonis, de quo dicit Plinius lib. 28. c. 8. q̄ faciem mundificat, candoremq; sibi seruat, tumores oculorum sanat, maximè si oleum rosaceum eidem adiungatur. Et isto adipe si quis inunctus fuerit, morsus reptiliū nō timebit. Re uera talis est adeps dulcedo pietatis & compassionis, quā præcipuè Leo de Tribu Iuda Christus habuit & seruatur. Ista .n. faciem. i. mentem mundificat & candidat & dealbat per innocentiam puritatem, tumores etiam oculorum. i. superbiam & inflatam oculi cordialis sanas. s. per humilitatem, & morsus reptilium. i. tentationes demonum & morsus desideriorum carnalium fugat per constantiam firmitatem, & maximè si oleum rosaceū. i. dulcor & compassio sanguinis Iesu Christi eidem adiungatur: quia verè homo pius & misericors Christi passionis & fraternæ miseræ compassionis vix aut nunq̄, teste Hieronymo, moritur mala morte. Et ideo talis adeps potuit figurari Dan. 14. vbi dicitur, q̄ Daniel tulit picem, adipem & pilos, coxit pariter, & dedit in os draconis, & dirupus est. Sic verè charissimi, si nos habuerimus picem tenacis cōcordiæ & pietatis. Adipem viuacis clementiæ & vnitatis. Pulos mordacis poenitentia & vilitatis. Cōcturam feruentis amicitia & charitatis. Nos pro certo poterimus cōtra draconē. i. cōtra carnē & diabolū præualere. Habeamus igit̄ medullam pietatis, Medullis inquit ossa illius irrigatur, quia verè Deus constituit populum suum super excelsum terram, vt comederent hircos cum medulla tritici, & sanguinē vug biberent mercissimum. Hircos dico quorum pellis hirsuta est per humilem exterius cōuersationem, medullam tritici, id est benignitatem & affectionem, sanguinem vug, id est sanguinis, & charitatem & gratiam Dei; quia mera est ista, Religatrix per coniunctionem, Præcipit ergo Ipsamatrix per affectionem, dominus. Leu. Irrigatrix per compassionem, 3. q̄ sibi offeratur quatuor genera adipum, s. adeps qui operit illa, & nutritiua. Adeps qui operit renes, qui sunt membra genitalia. Adeps qui operit intestina. Iste quadruplex adeps signat quadruplicem amorem vel affectionem, quam sibi Deus præcipit offerri & ad eius laudem & gloriam ordinari. s. Amorem propriæ vitæ, hoc est adeps qui operit vitalia. Item amorem filiorum, hoc est ille qui operit renes, vbi est vis generatiua. Item amorem amicorum, hoc est ille qui operit intestina. Itē amorem temporalium, hoc est adeps qui operit nutritiua. Ideo dicitur q̄ omnis adeps erit domini ibidem. Cetera vide de pinguedine.

Adequare. Vide ubi Ae qualitas.

Adeptus seu Adipisci. Idem est quod acquirere, accipere, vendicare, & cōprehendere. Cōiter aut̄ adipisci pro acquisitione gloriæ uel salutis accipitur, sicut ad Hebr. 11. d̄. Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiā, adepti sunt repromissiones. Vbi no. q̄ sc̄i laborauerunt viriliter, operati sunt iustitiam. Triumphauerunt nobiliter, vicerunt regna. Reportauerunt vtiliter, adepti sunt repromissiones. Vide infra de operari, de vincere & repromissione.

Addere. Nota q̄ addere idem est q̄ adiuuare, accumulare, aggregare, apponere, & signat multipliciter in scriptura. Signat. n. accumulationem virtutum, culparum, diuitiarum, gloriæ, miseræ, quia proculdubio Iustis additur virtutum rinulus, Dico igitur q̄ Malis additur culparum cumulus, est quædā additio vel iteratio Anaris additur gazarum baculus, tio vel iteratio Damnat̄ additur poenarum stimulus, virtualis. Et ista Beat̄ additur gloriæ titulus, proculdubio est illa qua boni in virtutib. proficiūt, & qua virtutes virtutib. sp̄ addunt. Pl. Ibunt de virtute in virtutē &c. Sicut. n. nonnulli sunt arbores q̄ ita abūdāt i fructib. q̄ sp̄ fructus fructui addit, & vno collecto alius floret & alius maturitatē sumit; sicut de malo persico dicit̄ tā Plinius q̄ Solinus. Ceruis etiā oī anno addunt cornua, quæ sunt ipsi cōtra aduersa oīa munita, & proprii capitis ornamenta. Sic. p̄ certo boni & iusti sp̄ dēt virtutes virtutib. addere, & sp̄ in melius proficiēdo sp̄ualia cumulare, & bonorū operū fructus fructibus aggregare, vnde Prouer. 1. Audi simili disciplinam priis. Sequitur. Et addetur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. Ista est igitur additio virtualis: quod ē bene figuratur Job vlti. ubi

dicitur q̄ dñs respexit ad patientiam, & addidit cuncta quæ sua fuerant duplicia. Quia reuera sæpe accidit q̄ diuina gratia taliter respicit hominem, quod virtutes suas duplicat, & addens alteram alteri spiritualiter hominem dicit. Ecclesi. 48. Retro redijt sol & addidit vitā Regi. Vbi nota q̄ ad augmentum & additamentum virtutum proficit.

Consideratio præteritorum, Retro redijt. Ista est igit̄ additio virtualis, desideratio superiorum seu vtiliorum vita est. Sc̄d̄o dico q̄ est additio criminalis. Et hæc est quā homo sp̄ addit & accumulatur peccatum peccato, pone si vis de peccatore continuè peccante, quem Eremita duxit ad nemus, vbi inuenit hominem qui fecerat onus lignorum, quod non poterat leuare, & tñ sp̄ addens ligna, iterum tentabat si leuare posset, quod non valens, iterum ligna superaddebat, & sic quanto minus poterat onus leuare, tanto plus studebat lignis apponere; talis igit̄ eremita est tu, qui cum faciculum criminum tuorū portare non possis, crimina tñ criminibus sp̄ addis. Iudic. 4. Addiderunt filij Israel facere malum coram dño, contra il. Iud. Ecclesi. 29. Fili peccasti, ne iterum addas facere. Dic etiā de mala societate, q̄ fit quædam additio mala: quia. s. mali libenter adinuicem sibi adduntur. 1. Macha. 4. Additi sunt ad eos exercitus Syria. Ista est igitur additio criminalis. Tertio dico q̄ est additio temporalis. Et ista quā hō addit & aggregat diuitias incessanter, sicut faciunt auari, qui non ponunt statum in rebus: vnde Seneca dicit, q̄ hoc habet pessimum auaritia: quia non respicit vnde ueniat, sed quo tendat, quia. s. ista non ponit finem in questis, immo continuè cogitat de quærendis; vnde auari vñr sitis illi q̄ continuè crescebat, ita q̄ oī die vnum cubitum ad staturā suā addebat, in tñ aut̄ cubitū cubito addidit, q̄ vsq; ad cælū creuit, ita q̄ motū cœli retardare conatus, ic̄tu fulminis à Dijs timētib. percussus occubuit. Sic re uera hodie sūt multi, q̄ nō cōsāt statui suo aliqd. supaddere, et agrū agro, cubitū cubito, minimū minimū quotidie cumulare. Isa. 5. Væ q̄ cōiugitis domū ad domū, & agrū agro copulatis. ita q̄ isti vsq; ad cælum. i. usq; ad altum mundi statum videntur crescere, & ordinem cœli. i. cōsuetudines patriæ, totumq; statum & quietem vicinorum student. p̄ viribus impedire, in quantum omnibus uolunt per uolentiā & potētiā se præferre, & maximè cœlum. i. statum ecclesię perturbare, & motus & iurisdictiones, ordinem & iura eorū per inuilitiā retardare. Quapropter sæpe fit q̄ Dij. i. Deus & Angeli indignati solent contra tales insurgere, & eos per temporalia infortunia, vel per mortem subitam, & tormenta infernalīa fulminare, ita q̄ tunc pōt dici illud Isa. 14. Quid cecidisti de cœlo Lucifer qui mane oriebaris, corruisti ireram qui uulnerabas gentes, qui dixisti in corde tuo. In cælū ascendam, super astra Dei exaltabo solum meum, ascēdam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. Veruntamē: ad Infernum detraheris in profundum lacus: quia breuiter ista sunt vera q̄ illi qui cōtra exigētiam proprii status nituntur ad cælum ascendere. i. se conditioni aliorum & nobiliū assimilare & adæquare, statum & iura cœli. i. ecclesię perturbare, gentes ē. i. pauperes per potētiā uulnerare, tales dico per infortunia solēt cadere, & in Infernum ruere, in lacū miseræ declinare. Ideo detali additione d̄ Job 40. An extrahere poteris Leuiathan hamo, & fune ligabis linguam eius: nūquid pones circulū in narib. eius &c. Leuiathan. n. interpretatur Additamentum, significans tales auaros, q̄ quorū die addunt diuitias, & ideo finaliter hamo mortis de mundo extrahuntur, fune damnationis ligantur, & circulo. i. perpetuitate poenarum tenent. De talib. igit̄ additiuis d̄ 1. Macha. 11. Rex Aegypti querebat obtinere Regnū Alexandri, dolō, & addere aliud Regno suo. Ista est igitur additio temporalis. Quarto dico q̄ est additio gloriæ, q̄ est sp̄ualis. Et ista est additio qua Deus addit aīæ gloriā post gratiā, secundam stolam post primā. Et de hoc pōt exponi illud 1. Mach. 10. Rex Alexander addidit adhuc glorificare Ionathan, & misit illi fibulā aureā, sicut. s. arbori post florem addit fructus, & sicut homini post laborem additur requies atque lectus, & post famē addit cibus. Figura Dan. 4. vbi d̄ q̄ postquam Nabuchodonosor de bestia factus iterū fuit hō, magnificētia amplior addita fuit sibi: quia pro certo quā quis de bestia in hominem, de malo in bonum, de peccatore in iustum reuertitur, magnificētia

scientia æternæ gloriæ eidem finaliter additur. Eccl. 45. Addidit dñs Aaron gloriā, & dedit illi hereditatē, & primitias fructū terræ. Quinto uero dico, q̄ est additio miseræ, quæ est infernalis, & hæc est illa qua damnatorū miseræ cumulat, & alia alijs continuè aggregat. Pl. Quem tu percussisti persecuti sunt, & sū per dolorem uulnerum meorū addiderunt. Sic igitur patet, q̄ multiplex est additio in scripturis. Et si vis dic adhuc de additione virtuosa. Nota igitur, quod est additio virtuosa, quando. s. boni addunt gratias & virtutes bona opera & meritoria. Et de hac d̄ Ela. 29. Oculi cæcorum uidebunt, & addent mites in domino lætitiā, vbi ostenditur, quod nos debemus addere & aggregare, sicut et Sagacitatis lumina uidebunt, Item est additio vitio. Benignitatis flumina, mites, s. quæ. s. homo addit vi Iocunditatis carmina, lætitiā, s. peccata, malas cōsuetudines & malos mores. Et de hoc d̄ Iud. 4. addiderunt filij Israel facere malum in conspectu domini, & tradidit illos in manu Iabin regis Chanaan, vbi ostenditur, q̄ talis additio vitiorū adicit fidelitatē, quia. s. filij Israel hæc faciunt, vendicat iniquitatem, facere inquit malum. Implicat in honestatem, quia in cōspectu dñi. Applicat dānositatē, quia ex hoc tradit homo in manu Iabin. i. diaboli, qui est rex Chanaan, i. inferni, &c. Vide profectiōnes in suis titulis. Adducere. Idem est, q̄ ad locū ducere, vel ad se ducere. Et est idem est, q̄ applicare. Nota igitur, q̄ est adductio virtuosa, & est quædā vitiosa, Virtuosa est illa, qua homo adducitur ad Deum, & ad gratiā, & ad gloriā. Nam sicut homo adducit amicum suum Ad conuiuium, vt recreetur, Et ideo de adductio. Ad hospitium, vt hospitetur, ne hominis ad gratiā. Ad studium, vt in formetur, & gloriā potest q̄. Ad prælium, vt coronetur, libet bonus dicere si. Sic ducit amicos suos ad conuiuium recreationis, me spiritus inter cœlum & terrā, & adducit in Paradisū, iste est modus, & hoc primum auctoritatis. Secundo dico, q̄ necessarius est motus expediens, le uauit me, inq̄. Nā sicut uideamus, q̄ vt aliquis alicubi adducat, necesse est, q̄ moueat, & q̄ ductori suo ē obedient, & eū sequat, sic verè ad hoc; vt ad Deū adducamur, necesse est, q̄ p̄ agilitatē bonorū moueamur, & q̄ ductori nostro. s. Christo obediamus, & obsequiamur, q̄ ostendit cū d̄. Leuaui me, quia sicut res, q̄ leuata de terra facilius mouet, & agitatur, sic si cor nostrū leuatur fuerit a terrenis facilius p̄ obedientiam mouebimur, & ad cœlestē gloriā adducemur. Iō dicamus Luc. 21. Respicite, & leuate capita uestra. Respicite p̄ discretiōnis sagacitatē. Leuate p̄ subiectionis sedulitatē. Capita. i. corda p̄ intentionis sublimitatē. Quæ sunt nostra per coniectionis cōitatē. Et iō detali adductioe obediētia pōt dici illud Iō. 10. illas oues oportet me adducere, & uocē meā audiet. Nā sicut ille, qui uocē pastoris audient, adducunt ad domū, ne à lupis deuorent, sic verè illi, qui sunt oues. i. simplices, & humiles & pastorū suō. i. Christo uel plato obedietes, & uocem mandatorum suorum audientes, & persicietes, isti dico domū Paradisi finaliter adducemur & à lupis infernalibus non tenebunt. Est igit̄ necessarius motus obediens. Tertio est necessarius ductor erudiens, spūs inquit. Nā sicut ille, qui alicubi uult adduci, et maximè ad locū, p̄ pinquū ē rē motū, necesse habet, q̄ habeat aliquem ductorē de partibus, qui ipsum dirigat ne oberret, sic verè quia nos debemus ire in regionē longinquā Paradisi, q̄ nobis penitus est ignota, necesse est, q̄ habeamus ductorem, qui sit de illis partib. s. Christum uel Spiritū sanctum, qui nos dirigat et conducat. Pl. Spiritus sanctus deducet me in terrā rectā. Nā sicut Elephas naturaliter diligit hominem, et iō uidentem eum deuariat adducit eum ad iter rectum, sic verè Christus uel Spiritus sanctus, qui mirabiliter humanem genus diligit, quando uidet hominem deuariat in hoc mundo per errores et peccata, solet quando que ipsum per suam gratiā uisitare, et ad rectum iter salutis adducere, vel minari, quod est cōtra malos prælatos, qui gregem suum non adducunt per bonam doctrinam, et exempla, ad terram rectam gratiæ et virtutum uel gloriæ Paradisi, imo uerè, quod dōlendū est adducunt eos in deuium mortis æternæ, similes Sturioni, quem p̄ pulchritudinem pellis sequuntur, multū

ip̄sa me deduxerunt & adduxerunt in montē sanctum tuum & in tabernacula tua. Nam per lucē cōtemplationis, & per ueritatē discretiōnis adducitur hō ad montē & ad tabernaculū æternæ refectiōnis. inter cælū & terram inquit vt accipiat prædam suā, sic verè hō dēt se a terrā. i. a terrenis fursū ad cælū cōlestia eleuare p̄ desideriu & affectū, vt sic p̄dam æternæ gloriæ valeat adipisci. Et hoc pōt exponi figurā. 2. Regū 24. vbi d̄, Eleanas Dauid oculos suos uidit angelū stāte inter cælū & terram euaginato gladio, uersum cōtra Hierusalē. quia verè illi, qui sunt boni, & angelici, debent stare p̄ cōstantiæ firmitatē inter cælū & terrā. Per cōtemplationis sublimitatē enaginantur gladiū. i. elemosinā uel orationē, uersū ad Hierusalē. i. ad Paradisum p̄ desideriu & affectionē. Sed pro certo charissimi, hodie multi, non sic, sunt. n. multi, qui nō se vertunt ad Paradisum, sed ad mundū, nō ad Hierusalē, sed ad Babylonē nō habent gladiū ofonis, sed crudelitatis & exactionis. Nō sunt stantes per firmitatē, sed cadentes p̄ fragilitatē. Nō sunt inter cælū & terrā per cōtemplationē, imo ibi sunt per superbiā & elationē, quia sicut res, q̄ est inter cælū & terrā nō est stabilis, sed mobilis, non est firma, sed infirma, nō in vno loco stabiliter cōmoratur, sed a uentis & turbini. i. agitatur, sicut patet de nubib. sic verè multi supbi sunt fursū inter cælū, & terrā. i. inter statū summū, quē nō pōt attingere, & statū infirmū, quē non contenti tenere p̄ superbiā extollunt. vbi pro certo nō sunt in vno proposito stabiles, sed p̄ uana desideria mobiles, nō per sufficientiā firmant, sed p̄ ambitionē uentis superbiā, & elationis turbini. diabolice suggestiōnis de loco ad locū, de officio ad officiu, de beneficio ad beneficiū, & de desiderio ad desideriu agitant. Iō d̄ Zacha. 4. Eleuauerunt amphorā inter cælū & terrā. Et si vis pone totā figurā de amphora, i. qua erat in clusa mulier, q̄ dicebat impietas & c. sicut in fra tite, de impietate. Nō sic (charissimi) non firmus inter cælū & terrā p̄ imperbiā & elationē, sed magis per desideriu, & affectionē, & per cœlestiū cōtemplationem, quā pro certo (charissimi) ad hoc q̄ hō adducat in Paradisū, iste est modus, & hoc primum auctoritatis. Secundo dico, q̄ necessarius est motus expediens, le uauit me, inq̄. Nā sicut uideamus, q̄ vt aliquis alicubi adducat, necesse est, q̄ moueat, & q̄ ductori suo ē obedient, & eū sequat, sic verè ad hoc; vt ad Deū adducamur, necesse est, q̄ p̄ agilitatē bonorū moueamur, & q̄ ductori nostro. s. Christo obediamus, & obsequiamur, q̄ ostendit cū d̄. Leuaui me, quia sicut res, q̄ leuata de terra facilius mouet, & agitatur, sic si cor nostrū leuatur fuerit a terrenis facilius p̄ obedientiam mouebimur, & ad cœlestē gloriā adducemur. Iō dicamus Luc. 21. Respicite, & leuate capita uestra. Respicite p̄ discretiōnis sagacitatē. Leuate p̄ subiectionis sedulitatē. Capita. i. corda p̄ intentionis sublimitatē. Quæ sunt nostra per coniectionis cōitatē. Et iō detali adductioe obediētia pōt dici illud Iō. 10. illas oues oportet me adducere, & uocē meā audiet. Nā sicut ille, qui uocē pastoris audient, adducunt ad domū, ne à lupis deuorent, sic verè illi, qui sunt oues. i. simplices, & humiles & pastorū suō. i. Christo uel plato obedietes, & uocem mandatorum suorum audientes, & persicietes, isti dico domū Paradisi finaliter adducemur & à lupis infernalibus non tenebunt. Est igit̄ necessarius motus obediens. Tertio est necessarius ductor erudiens, spūs inquit. Nā sicut ille, qui alicubi uult adduci, et maximè ad locū, p̄ pinquū ē rē motū, necesse habet, q̄ habeat aliquem ductorē de partibus, qui ipsum dirigat ne oberret, sic verè quia nos debemus ire in regionē longinquā Paradisi, q̄ nobis penitus est ignota, necesse est, q̄ habeamus ductorem, qui sit de illis partib. s. Christum uel Spiritū sanctum, qui nos dirigat et conducat. Pl. Spiritus sanctus deducet me in terrā rectā. Nā sicut Elephas naturaliter diligit hominem, et iō uidentem eum deuariat adducit eum ad iter rectum, sic verè Christus uel Spiritus sanctus, qui mirabiliter humanem genus diligit, quando uidet hominem deuariat in hoc mundo per errores et peccata, solet quando que ipsum per suam gratiā uisitare, et ad rectum iter salutis adducere, vel minari, quod est cōtra malos prælatos, qui gregem suum non adducunt per bonam doctrinam, et exempla, ad terram rectam gratiæ et virtutum uel gloriæ Paradisi, imo uerè, quod dōlendū est adducunt eos in deuium mortis æternæ, similes Sturioni, quem p̄ pulchritudinem pellis sequuntur, multū

alij multi pisces sperantes ab eo defendi, ipse autem adducit eos in os Balenæ, quæ ipsos retinet, & transglutit, sic vere muti sunt, qui suos subditos & sequaces, dñi eis per mutatione se confirmant, adducunt ad os Balenæ. i. diaboli & ad mortis æternæ periculum. s. per sua mala exempla & documenta. Ideo in persona subditorum lamentatur Hiere. Trē. 3. Meminuit & adduxit in tenebris, & in lucē, quæ vere multi sunt qui per malos doctores Ecclesiasticos minantur, & adducuntur in tenebras æternæ miseræ, & non in lucē æternæ lætitiæ, quia, sicut dicitur Matt. 15. Si cæcus cæco ducatū præbeat, ambo in foueā cadunt. Figura in Nabuchodonosor, de quo dicit 4. Reg. 24. q. ipse cepit regem & principes fabricum, & in clusorem de Hierusalem, & adduxit eos in Babylonem. In quo notatur, q. rex Babylonis. i. prælati confusio nis, malus superior, vel malus doctor ducit hodie in Babylonem. i. in infernum per mala documenta & exempla, & per mala etiam incitamenta reges & principes ad inferos res, q. maxime verum est de consiliariis & adulato ribus, & malis seruitoribus regum, & principum & magnatum suis malis consiliis & vitiorum incitamentis, vnde quilibet talis fraudulētus de magistro suo potest dicere illud Eze. Extendā super eum rete meum & capietur in Sagena mea, & adducam eum in Babylonem. Non sic (charissimi,) sed obediāmus bono ductori spiritui sancto & spirituali, quia talis est necessarius. s. ductor erudiens. Gen. 8. Adduxit spiritū super terram, & immittit eum in aquas. Quarto est necessarius locus alliciens, quando aliquis adducit ad aliquem locum amānum, potest eum mouere loci, quem deserit, sterilitas, & loci, ad quem vadit amoenitas, sic vere quia, dñi adducimur de hoc mundo ad Paradisum, nos relinquimus locū indigentia & sterilitatis, sicut q. crudelitatis discordia, & rixositatis, & vadimus ad locum opulentia & fertilitatis, iustitiae, & equalitatis, concordia, & vnitatis fiducia securitatis. Bene dico, quod ibi debemus attrahi, & moueri, qd ostenditur cum dicit Hierusalem, quæ interpretatur visio pacis, vel pacifica, quia. s. locus ille habet pacem perpetuā & securā. Vnde 3. Reg. 14. Surrexit igitur Iacob, & abiit in Gerfan, & adduxit Abfalon in Hierusalem. ostenditur, q. ista adductionem facit temporalis abominatio facultatis. Surrexit Ioab virtualis illuminatio claritatis. Abiit in Gerfan, quod interpretatur applicans lumen. Pectoralis amaricatio. Nam (charissimi) si temporalem possessionem abominemur, si p. virtutalem discretionem illuminemur, si per pectoralem contritionem amaricemur, non est dubium, q. ad Hierusalem creationē adducemur. Vnde dicitur nobis illud 2. Regū 13. Veni mecum in Hierusalem, quod est contra dilectores, qui nec mundi miseris retrahuntur, nec cœlestibus solatiis attrahuntur. Et ideo ad cœlestem Hierusalem adducuntur, sed finaliter cum merore ad inferos producuntur. Non sic (charissimi) sed adducamur ad Deum, & ad Paradisum, quia vere ad hoc incitat locus alliciens. Vnde de Adonibezeth, qd interpretatur dominus iustus dicitur dñi. q. adduxerunt eum in Hierusalem. Quinto ad hoc nos debet mouere finis proficiens, vel causa sufficiens, vel fructus reficiens, quia scilicet ibi poterimus videre Deum facie ad faciem, in visione (inquit) Dei, sicut enim præmium & lucrum mouet ad hominē ad hoc, quod alicubi adducatur, sicq. maximum iudicium, & præmium nobis promittitur, s. visio Dei, quæ est tota merces multum debemus moueri per desiderium, & affectum, quo ad illud cœleste palatium adducamur. In visione (inquit) Dei, quia, sibi videtur per essentiam intrinsecā & immediatē se quādū Apostolus. 1. Cor. 13. Videmus inquit nūc per speculū in enigmate, tunc autem facie ad faciem, quia sicut dicitur in Pl. Ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus eorum in syon, ad quod requiritur effectus operationis (ibunt) profectus occupationis. (De virtute in virtutem) respectus vel aspectus contemplationis. Videbitur (fastigium dominationis) Deus eorum refugium recreationis (in Syon) quod interpretatur specula, quia, sibi vī Deus, & speculatur. Nam sicut s. m. Plinij in India sunt quidam philosophi, qui circa littus maris de mare, vsq. ad vesperam solem in claritate sua irreuerberatis oculis intuentur, sic verē in Paradiso sunt beati philosophi. s. sancti & Angeli qui circa mare. i. circa affluentiam beatitudinis perpetuo persistentes solem. i. Deum irreuerberatis oculis per beatam visionem & contē-

plationem perpetuo speculantur visionem (inquit) Dei. Vnde de Ezech. 42. figurantur tales, vbi dicit. Facta est sup me manus Dñi, & adduxit me in visionib. Dei in terra Israel, & dimisit me super montē excelsum nimis, super quē erat quasi ædificium ciuitatis vrgentis ad austrū. Manus. n. Dñi misericordia Dei nostri fit qd. super hominē ipsum visitando & adduxit eum in terrā Israel. i. in terrā Deum. videntium, beatorū. s. & Angelorū, & statuit sup montē excelsum. i. super celsitudinē cœli empyrei, & hoc in visionibus Dei. i. vbi ibi Deū videat, & cognoscat, in quo loco pro certo est ciuitas. i. ciuitū vnitas, collegiū, & cōitas beatorū, q. pro certo vergit ad austrum. i. ad prosperitatem & affluentiam omnium bonorū gaudiorū. Nā per partē austrāle, in qua est sol, & cæteri planetæ, q. subsunt circulo Zodiaco, q. est pars fertillior, intelligit fertilitas, atq. prosperitas gloriæ æternæ, in qua sol. Deus, planetæ, i. sancti sub ipso circulo Zodiaco. i. in ipso ambitu celi empyrei commemorant. Et iō pulchre loquitur Aug. 22. de ciuitate Dei, de ista visione. Ibi (inquit) vacabimus, & videbimus, & amābimus, & laudabimus. Ecce quod erit in fine sine fine sequitur. Nā, quod Deus præparabit diligentibus se, mente non capitur, spe non attingit, charitate nō cōprehenditur, cuncta desideria transgredit, acquiri potest estimari nō potest, sequitur ibi: tota virtus erit videre, qd amas, & summa felicitas amare, qd videas. Vbi beata vita in suo fonte bibit, vbi veritatis visio clarissime aperit. Sic igitur pater, quod nos debemus adduci ad Deū & ad Paradisum, quia hæc nobis ostendunt Causa sufficiens, Nota adhuc, q. est alia adductio, Locus alliciens, virtuosus, de qua dicitur est. Sed H. Doctores erudiens, etiam est alia adductio vitiocimur, Motus obediens, s. hæc est multiplex, vna qua Modus expediens, adducit de sapientia ad ignorantiam, de Dei gratia ad iniustitiam, de affluentia ad indigentiam, de mundi gloria ad pestilentiam. Adducitur, n. hō, de sapientia ad ignorantiam, q. in vita ista sapiens est in temporalibus, sed ad mortē veniens ex cæcatur, in spiritualibus, quia verē sæpe accidit, q. mundani sapientes q. veniunt ad mortē, amittunt sensum, & discretionē, ita q. de reb. suis nesciunt ordinare, similes Buboni, qui ad lumē Lunæ bene videt, sed ad lumen solis si trahatur, lumē ipsius debilitatur, & sui luminis claritas obfuscat, sic verē multi sunt, qui in lumine sapientia luparis, & prudentia mundanæ optime vident, dñi durat, nox huius turbulentiæ vite, sed verē q. deducunt ad lumen solis, q. necesse est eis transire scientia spirituali maxime in morte, q. summe de aia est cauendū, tunc verē ipsi nihil vident, q. iusto Dei iudicio fit. teste Grego. vt peccator mortis obliuiscatur sui, q. dum viuere oblitus est Dei, sui. n. obliuiscunt tales, q. de salute sui ipsius nesciunt cogitare, conterendo, & confitendo, vel de reb. suis ordinando, & hoc quippe iuste. Nā quādiu viuunt sapientia suam vendunt, non marum si in morte deficit eis, quia sicut dicit Eze. 7. Vniuersi q. ad illud, qd vendidit, nō reuertent amplius, & de tali adductione dicit Iob 12. Ipse nouit decipientē & eū, qui decipitur, & adduxit consiliarios in stultū suū, & iudices in stuporē. Ista est igitur adductio, de sapientia ad ignorantiam. Secundo est adductio de Dei gratia ad iniustitiam, et istam adductionē facit diabolus peccatoribus, leuibus, et perseuerare volentibus. Nam sicut Auiceps cum dulci sibi loquitur, et cum modico pabulo attrahit aue ad laqueum, et per consequens ad mortē, sic verē diabolus, sibi loquitur sua male suggestione, et pabulo alicuius delectationis, trahit et adducit hominem ad laqueum peccati, et tentationis, et per consequens ad mortē æternæ damnationis. Iō pulchre loquitur talibus in figura nauis Eze ch. 27. Repleta es (inquit) et glorificata es in corde maris, in aquis multis adduxerunt te remiges tui, ventus austrī contriuit te in corde maris, talis nauis est hō, qui fluctuat per tentationes, et tribulationes in hac vita, Remiges autē eius sunt vana desideria, quibus ista nauis per fluctus huius seculi agitur, ventus auerter, qui est calidus et humidus signat mundi prosperitatem, vbi calor auaritiæ et humiditas luxuriæ reperitur. Cor maris signat profunditatem, q. d. cor, quia est in medio terræ, dñi mare p. amaritudinē tormentorū, a quæ autē multa signat inundationem tentationum. Dico igit q. n. auis. i. homo q. repleretur, s. mundi diuicijs facultatibus, glorificatur in eminentijs, et dignitatibus. Et ideo accidit, q. remiges eius, i. vana humana desideria adducunt eum in aquis multis, idest inundatione fortium

fortium tentationem, & peccatorum, de quibus Tren. 3. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi perij. Ita q. medianre austro prosperitatis mundanæ in cor maris. i. in infernū conterit & cassat. P. Transferentur mōtes in cor maris. Abacuc. 3. In mari via tua, & semita tua in aquis multis. Et sic pater, q. homo adducitur de Dei gratia ad iniustitiam, qd figurat Dan. 3. vbi dicit, q. rex Babylonis præcepit, q. adducerent Sydrach, Misac & Abdenago, & mitterentur in fornacem ignis, quia. s. diabolus rex confusiois fludet, vt boni pueri viri ad fornacem adducebantur, & ibi igne concupiscentiarum cremarentur. Tertio dico, q. adducitur homo de opulencia ad indigentiam, & etiam de mundi gloria ad pestilentiam. Sicut. n. videmus, q. bos q. est bene impinguatus, adducitur ad macellum vt ibi macetur, sic verē homo in ista vita, q. impinguatus fuerit in mundi prosperitatibus, & honoribus, s. p. s. m. accidit, q. in fine ipse ad mortē, & ad macellum indigentia & pestilentia sempiternæ figuratur. Num. 22. Ascendere fecisti nos de Aegypto, & adduxisti in locum istum pestimum, qui non potest feri, nec ficum gerit, nec vineas, nec malograna, insup, & aquam non habet ad bibendum. Namq. pro certo Deus mortem corporalem, quam inducit in peccatores, de Aegypto. i. de tenebrosa mundi prosperitate deducit, ipsosq. in locum pestimum. i. infernum p. suā sententiam detrahit, & adducit, qui vera dñi locus pestimus propter quatuor indigentias, quæ sunt ibi, q. sibi nō est ficus, nec vinea, nec malograna, nec aqua. Deest. n. ibi Constantia iuueni. s. Ficus. Lætitia solamen. s. Vineæ, charitatis ligamē, cōitatis & charitatis, Malograna. Pietatis ligamen, aqua. Dico igitur, quod in inferno non est iuueni stabilitatis, qd ostenditur cum dicit, quod nō est ibi ficus. Nam per ficum intelligo virtutem fortitudinis, quia s. m. Isido. Ficus fortificat hominem comedente. Et ideo dicit, q. athleta, qui debet bellū committere, solet ante antiqui quæ sit porib. Pythagoræ sicubus nutriti. Sic verē virtus constantia, & fortitudinis hominem roborat, perficit, stabilis, atq. iuuat. Et ideo nos alij, qui in studio huius vitæ, in qua quidā oēs currunt, sed pauci accipiunt brauiū, habemus stare in bello tentationū, & tribulationū isto cibo. s. ficus, hoc est virtute constantia, & fortitudinis debemus principiter educari. Luxta ita Iud. 1. Reg. 17. Esto vir fortis & præliare prælia domini, & talis cibus pro certo non est in inferno, Quia ibi Nulla virtus, Quia. s. nulla habent fortitudinem tormentis & demonibus resistendi. Nulla stabilitas, Iō damnatis potest dici illud Hier. 3. Nulla vigor, Pharetra eius quasi sepulchrū patens comedit omnes sagittas tuas. Nulla virilitas, & panē tuū, deorabit filios tuos. Nulla firmitas, & contereat vrbes munitas tuas, in quibus habebis fiduciam. Et loquitur de potentia regis Babylonis, qui comminatur populum Israel peccatorem. Ille. n. Nabuchodonosor (charissimi) signat diabolū, qui est rex Babylonis. i. confusiois, pharetra eius signat infernum in qua sagittæ suæ crudelitatis inueniuntur, quæ bene dñi esse sicut sepulchrū, quia iuueni pulchrum est locus foetidus, vbi mortui tantummodo reponuntur & non viuunt. Sic in inferno est locus foetidus, quia dicit esse ignis sulphur & spiritus procellarum. Locus est, in quo mortui. i. peccatores & non viuunt. verē iusti & reponunt, & reconduntur. Iste igitur locus, ista pharetra. s. infernus deorabat, confumit, & annihilat omnia bona damnatorum, scilicet, quantum ad ipsos. Nam dum ipsos de medio subtrahit, ipse aufert ei sagittas temporales potentatis, quibus vicinos & pauperes multis inuasionibus sagittabant. Item Panē corporalis saturitatis, quæ ipsi soli deorabant, nec aliquid pauperibus erogabant, filios & filias. i. solatium suæ corporalis consanguinitatis, propter quos post se ditandos pauperes exhereditabant, & greges & armenta temporalis facultatis continuē accumulabant. Vineas iucunditatis & ficus fortitudinis & fratemitatis quibus illos impugnant. vrbes et munitas, idest potentes viros suæ amicitia & societatis, in quibus in hoc seculo confidebat, & qui ipsos in suis iniquitatibus sustinebat. Et ideo de fortitudine, potestate, prosperitate talium perditā & auulsa potest dici illud Abacuc. 3. Ficus enim non florebit, & arua non afferent cibum, quia verē isti non habent fortitudinem, quia non sunt ficus, non ha-

bent pulchritudinem, quia non florent, non habent plenitudinē, quia sua arua non afferit eis cibū &c. Igitur bene dico, qd in inferno deficit iuueni stabilitatis, vbi (inquit) non est ficus. Vnde de fortitudine talium amissa, dicit Naum 3. Miles captiuus ductus est ancilla eius minabant gementes. Secundo dico, q. ibi deficit solamen iucunditatis, quia non est ibi vinea, & per consequens non est ibi vinum, quod lætificet cor hominis. s. virtus gaudij, & lætitiæ, iucunditatis & consolationis, quoniam ibi est dolor, mestitudo, atq. tristitia sempiterna, sicut enim Simia, teste Isid. in plenilunio lætatur, sed in defectu lunæ tristatur, & hoc quia humor in cerebro, suo in plenilunio abundat, in defectu lunæ minuitur, sic verē peccatores, qui dum durat luna mutabilis huius vitæ, sunt in lætitia gaudij & iucunditate, quando luna ista eis deficit. s. in morte tunc in inferno perpetuis desolationibus tristantur & causa est, quia verē humor prosperitatis & delictarū, qui in plenilunio huius vitæ abundabat, tunc pro certo eis deficit, atq. cessat. Et ideo lamentantur damnati. Tren. 3. Cessauit gaudium cordis nostri, versus est in luctū cantus noster, cecidit corona capitis nostri, vnde nobis quia peccauimus. Ta les. n. habent desolationem, quia cessauit gaudij cordis nostri, versus est &c. desolationem cecidit corona capitis enim condemnationē, vt inquit nobis quia peccauimus. Et iō de defectu talis vineæ, & de mundanæ lætitiæ cōmutatione, q. rit scriptura in psona damnatorum. Hiere 2. Quomodo (inquit) conuersa es in prauum vinea aliena. Nā vinea mundanæ consolatiōis, quæ recte est aliena à Deo, conuertit tabulis in prauū, idest damnationē, tristitiā, & merorē. Et sic igitur dico, q. locus, ad quē adducunt mali, non habet solamen iucunditatis, nō est ibi vinea. Tertio dico, q. iste locus est pestimus, quia. s. non est ibi ligamē cōitatis & charitatis, ostendit cum dicit, quod non est ibi malograna, quod sub vna theca continet multa grana, quæ cum quibusdā mollibus intermedijs, se cōstringunt & sibi inuicem sunt coniuncta. Intellico charitatem & concordia, quæ sub vna theca (idest) in vna domo, ecclesia, vel collegio, plura grana. i. plures personas continet atq. nutrit, habemus stare in bello tentationū, & tribulationū isto cibo. s. ficus, hoc est virtute constantia, & fortitudinis debemus principiter educari. Luxta ita Iud. 1. Reg. 17. Esto vir fortis & præliare prælia domini, & talis cibus pro certo non est in inferno, Quia ibi Nulla virtus, Quia. s. nulla habent fortitudinem tormentis & demonibus resistendi. Nulla stabilitas, Iō damnatis potest dici illud Hier. 3. Nulla vigor, Pharetra eius quasi sepulchrū patens comedit omnes sagittas tuas. Nulla virilitas, & panē tuū, deorabit filios tuos. Nulla firmitas, & contereat vrbes munitas tuas, in quibus habebis fiduciam. Et loquitur de potentia regis Babylonis, qui comminatur populum Israel peccatorem. Ille. n. Nabuchodonosor (charissimi) signat diabolū, qui est rex Babylonis. i. confusiois, pharetra eius signat infernum in qua sagittæ suæ crudelitatis inueniuntur, quæ bene dñi esse sicut sepulchrū, quia iuueni pulchrum est locus foetidus, vbi mortui tantummodo reponuntur & non viuunt. Sic in inferno est locus foetidus, quia dicit esse ignis sulphur & spiritus procellarum. Locus est, in quo mortui. i. peccatores & non viuunt. verē iusti & reponunt, & reconduntur. Iste igitur locus, ista pharetra. s. infernus deorabat, confumit, & annihilat omnia bona damnatorum, scilicet, quantum ad ipsos. Nam dum ipsos de medio subtrahit, ipse aufert ei sagittas temporales potentatis, quibus vicinos & pauperes multis inuasionibus sagittabant. Item Panē corporalis saturitatis, quæ ipsi soli deorabant, nec aliquid pauperibus erogabant, filios & filias. i. solatium suæ corporalis consanguinitatis, propter quos post se ditandos pauperes exhereditabant, & greges & armenta temporalis facultatis continuē accumulabant. Vineas iucunditatis & ficus fortitudinis & fratemitatis quibus illos impugnant. vrbes et munitas, idest potentes viros suæ amicitia & societatis, in quibus in hoc seculo confidebat, & qui ipsos in suis iniquitatibus sustinebat. Et ideo de fortitudine, potestate, prosperitate talium perditā & auulsa potest dici illud Abacuc. 3. Ficus enim non florebit, & arua non afferent cibum, quia verē isti non habent fortitudinem, quia non sunt ficus, non ha-

Diction. Berchorij. gaudium,

gaudium à filijs hominum. Sic igitur. Pater q̄ locus inferni, ad quē adducuntur damnati est pessimus, quia. sibi deficit ligamen cōitatis & charitatis malū grauatū. ¶ Quarto dico ipsum pessimum, quia ibi non est libamē benignitatis, & pietatis, quia non est ibi aqua, quæ signat feruorem pietatis, & refrigerium tormentorum, quæ re verā nota, sunt tibi, quia ibi non inuenitur pietas, sed crudelitas, non refrigeriū ardoris, sed conflagrationem meroris, non poenarum temperamentum, sed tormentorum additamentū. Exemplum de dinitate, q̄ in toto inferno non potuit inuenire guttam aquæ. i. aliqua rulum misericordie, sicut dicitur Lu. 16. Vnde Esa. 55. Deficiens pifces sine aqua & morientur siti. Quod autem in inferno non fit aqua. i. refrigerium tormentorū & dulcor pietatis, patet Esa. 34. vbi dicitur. Conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur, & erit terra eius in picē ardentē nocte & die non exstinguetur, vbi ostenditur, quod ibi sunt ligati solidē (quia ibi est pix) locati fatidē, quia ibi est sulphur, acriter igniti (ardentem) iugiter puniri die ac nocte non exstinguetur. ¶ Iste est igitur locus pessimus, ad quem adducuntur peccatores quando de Aegypto huius mundi educunt. Et iō talis talium adductio, & educio, fuit figurata 4. Reg. 25. vbi dicitur, q̄ serui regis Babylonis apprehenderunt Sedechiam in planitie Hierico, & adduxerunt eum ad regē Babylonis, in reblatha, oēs autē bellatores, qui erāt cum eo, dispersi sunt, & reliquerunt eum. Rex autem Babylonis excæcavit eum, filiosque eius coram ipso occidit, & vinxit eū cathenis, & adduxit Babylonē, Charissimi, rex iste Babylonis signat diabolum, qui est rex super oēs filios superbiæ, sicut dicitur Job 40. Qui in Babylone. i. in confusione inferni imperat atque regnat per Sedechiam regē iniquum, intelligo malos diuites & potentes, per Hiericho, qd̄ interpretatur luna, intelligo mundi mutabilitatem & prosperitatem, per reblatha, quod interpretatur multum hoc intelligo mortē, vbi re vera multum hoc. i. totum hoc, quia quicquid totū venit hoc, & totū adducitur ad mortem. Dico igitur, q̄ dum Sedechias, i. diues iniquus est in planitie Hierico. i. in planitie mundanæ prosperitatis, sepe accidit, q̄ serui regis Babylonis diaboli. i. tribulationes, infirmitates, aduersitates veniūt ad ipsū, & apprehēdūt eū, & adducūt primō in reblatha. i. in mortē corporale, vbi re vera ipse inuenit regē Babylonis. i. diabolum, vbi et bellatores, qui cum ipso erant. i. mundani amici. i. vxor, filij, & alij, qui ei, dum vixeret, assistebant, ipsum deserunt, & relinquunt, nec de ipso amplius curant. Iuxta illud Pl. Amici mei & proximi mei de longe steterūt, & vim faciebant, q̄ q̄rebant animam meam. i. dignones. Et quid charissimi pro certo tunc temporis talis Sedechias talis diues excæcatur, quia (sicut videmus) mali diuites in morrem, sunt cæci, q̄ non vident damnationem æternam, nec volunt confiteri, & alienum restituere, vel emendare. Et ideo filij ipsorum interficiuntur, quia per bona ipsorum malē acquisite filij eorū, qui in eis succedūt incurrit mortē æternam. Ipsū autē vinctis & cathenis æternæ damnationis ligantur, & in Babylonē. i. in infernū ad poenales miseras adducunt. Et iō quia pessimi sunt ad locum pessimum bannuntur. Exec. 7. Adducam (inquit) pessimos de gētibus, & quiescere faciā superbiā potē cum angustia superueniente. Est igitur locus pessimus, ad quē scilicet damnati adducunt, quia carēt istis quatuor bonis. i.

- Libamine pietatis,
- Ligamine charitatis,
- Solamine iucunditatis,
- Iuuamine stabilitatis,
- nis sibi vult adduci qui dicitur Ethierius, q̄ sicut dicit Pl. & et Aug. q̄ sentit venire tempestatem timens, q̄ per fluctuū violentiam extra mare proijciatur, ita fortiter adhæret lapidi seu terræ, q̄ nō pot̄ moueri sic verē (charissimi) ita debemus adhærere, & coniūgi Deo, per fidē & charitatem, q̄. i. dicitur terra & lapis pp̄ in cōcussibile firmitatē & stabilitatē, q̄ siue fluctu tērationū ingruat, siue tēpestas tribulationū inualescat ipsū nullatenus dimittamus, sed eidē p̄ fidē & fiduciā amorē, & amicitia, stabilitatē & p̄seuerantiā adhærētes nos cōtinuo cū ipso coniūgamus, ne forte extra mare. i. extra statū p̄næ & gratiæ repellamur. Vñ Thob. 10. Oia in te vno habentes nō te debemus dimittere. Et istud est hodie cōtra multos, qui pro certo Deo non adherent p̄ fiduciam & amorē, nec ei coniungunt p̄ p̄seuerantiā firmiorē, imo verē si quādo que

bus promoueri. Sed quid p̄ certo moderni ductores nostrī, scilicet, superiores nō occurrūt hodie ad Christū nec ad Ecclēsię Christi statū, tales personas, sed potius inutiles & peruersas. Vnde nota, q̄ isti ibi hodie promouent, & adducunt Infamia frementes, De infanis & frementibus dicitur 1. Reg. 21. Vidistis hominem in Infamia squalentes, sanum, quare adduxisti illum Superbia tumentes, ad me: nunquid desunt vobis Scientia carentes, riosi. De luxuriosis & incontinentibus dicitur 2. Para. 2. Salomoni adducebant equi de Aegypto. Equi, n. luxuriosos designat. Hierem. 5. Equi amatores in feminas. De infamibus dicitur 1. Reg. 30. Inuenerūt virum Aegyptū & adduxerunt eū ad Dauid. Aegyptus. n. qui interpretatur nebrosus, qui est populus salidus & subniger equalorē infamis conuersationis designat. De superbis autē & inanibus dicitur Hester. 1. Quis Assuerus p̄cepit adduci reginam vasti vni ostenderet cunctis populis pulchritudinem eius, quæ propter superbiam suam cito post deposita est. De ignorantibus autē dicitur 2. Para. 17. q̄ Arabes adducebāt pecora ad Iosaphat, pecora, n. ad Iosaphat regem Hierusalem adducuntur quando ignorantes, & hebetes in Ecclesia promouentur.

Adhærere. Coniungi, & conglutinari idem sunt. Et signat amorem & dilectionē, societatem & coniunctionē siue in bono siue in malo. Nota igitur, q̄ quadruplex est adhæsiō (videlicet). Desiderabilis atque virtuosa. Vtuperabilis atque vitiosa. Exasperabilis atque dolorosa. Remunerabilis atque gaudiofa. Adhæsiō desiderabilis signat Dei dilectionē, de qua 2. Reg. 20. Adduxerunt regi viri Iuda proximi sociale coniunctionē. Act. 17. Quidā viri adhærētes paulo crediderunt tacite rationem. Pl. Adhærere lingua mea faucibus meis. ¶ Item vituperabilis signat perseuerantiam in peccato. Pl. Adhærere tibi sedes iniquitatis. Item adhæsiō exasperabilis signat perseuerantiam poenæ æternæ quæ adhærere damnatis. Baruch 2. Adhærere vobis mala multa. Itē adhæsiō remunerabilis seu delectabilis, signat p̄seuerantiā æternalij gaudiorum, quæ. i. adherent beatis perpetuo. Hierem. 13. Sicut adhærere lumbæ re lumbis viri, sic aggrinaui mihi domū Israel. De duabus igitur primis adhæsiōibus aliquid est dicendum. ¶ Est igitur prima adhæsiō desiderabilis, quam debemus acquirere, quia. i. nos debemus adhærere Deo & bonis æternis. Videmus, n. q̄ res gustuosa, sicut est certa calefacta, facilius est adhæsiōnis, facilius adhærere oī rei, qui applicat. Sic verē (charissimi) cor nostrum si fuerit glutinosum per affectionē, calefactum per dilectionem, facilius adhærere p̄ coniunctionē. Et ideo de quolibet sic adherente possum intelligere illud Luc. 15. quod dicit de illo filio, qd̄ adhæsit vni ciuium regionis illius, vbi dicitur, qd̄ adhæsiō amoris & affectionis est habenda triplici ratione. i. quia. Per hanc adamat Deitas æternā. vni adhæsiō per hanc affectuatur bonitas superna. Regionis. Per hanc copulatur vnitatis fraternæ. Cuius inquit. ¶ Dico igitur, quod per hanc æternā Deitas adamat, vni (inquit) adhæsit, id est Deo, Oia, quæ sunt, naturaliter appetunt suo principio adhærere, patet in lapide sursum iactato, q̄ naturaliter habet descendere vt terrē, q̄ suū est principij adhærere, sic verē charissimi, quia Deus est vnū oīum rerū principij, ideo oēs debemus ad istū descendere p̄ deuotionē, & ei adhærere p̄ charitatē & dilectionem. Iuxta illud Pl. 72. Mihi autē Deo adhærere bonū est. & ponere in dño spem meam. Et hoc ostenditur qd̄ dicitur vbi q̄ vnū intelligo Deū, qui est vnus simplex in essentia. De hoc Deo. ¶ Audi Israel Deus tuus vnus est. Et ideo nos debemus esse similes cuidā pisci qui dicitur Ethierius, q̄ sicut dicit Pl. & et Aug. q̄ sentit venire tempestatem timens, q̄ per fluctuū violentiam extra mare proijciatur, ita fortiter adhærere lapidi seu terræ, q̄ nō pot̄ moueri sic verē (charissimi) ita debemus adhærere, & coniūgi Deo, per fidē & charitatem, q̄. i. dicitur terra & lapis pp̄ in cōcussibile firmitatē & stabilitatē, q̄ siue fluctu tērationū ingruat, siue tēpestas tribulationū inualescat ipsū nullatenus dimittamus, sed eidē p̄ fidē & fiduciā amorē, & amicitia, stabilitatē & p̄seuerantiā adhærētes nos cōtinuo cū ipso coniūgamus, ne forte extra mare. i. extra statū p̄næ & gratiæ repellamur. Vñ Thob. 10. Oia in te vno habentes nō te debemus dimittere. Et istud est hodie cōtra multos, qui pro certo Deo non adherent p̄ fiduciam & amorē, nec ei coniungunt p̄ p̄seuerantiā firmiorē, imo verē si quādo que

contingit.

contingit, q̄ ei adhærere per gratiam statim modica tēpestate tentationis ab eo segregantur, & enelluntur, & eius inimico. i. diabolo, mundo, & carni adhærere per peccatum. Iō de talibus possum adducere illud Gē. 1. Et Matth. 19. Relinquet hō patrē & matrē, & adhærere vxi suæ. hō. n. talis. i. peccator inconstans imperferuus detestatur honorem numinis, (patrem inquit) non sectatur honore virginis (matrē suam) Amplexatur horrore criminis. Adhærere vxi suæ. i. iniquitatis, quæ est filia diaboli quam ipse cum peccatoribus, maritat, qd̄ matrimonij proloquit in suggestionē, celebratur in delectatione, copulatur in consensu, consummatur in operatione. Non sic (charissimi) non, sed pro Deo adhærere Deo per fiduciam fidem deuotionem & affectionē, quia iste est vnus. Vnde Luc. 16. Vni adhærere & alterum contemneret. Deut. 4. Adhærere domino Deo vestro, & nos tē efficitur vni cū eo. qd̄ eidē taliter adhærere, quia sicut dicitur 1. Cor. 6. Qui adhærere Deo vnus spūs est. Dico igitur, q̄ per charitatē adhæsiōnem supernā Deitas adamatur. ¶ Secundo dico, q̄ per caritatem fraternā charitas, seu vnitatis copulatur. Cuius (inquit) sicut videmus diuersæ res possunt effici vnū per fortē adhæsiōnem charitatis, sicut videmus de diuersis lapidibus in pariete, qui mediante cemento ita adhærere, iuncti, q̄ vñ esse vnū, sic verē (charissimi) non alij, qui sumus diuersi & diuisi naturaliter, quia diuersa sumus indiuidua, per fortē adhæsiōnem charitatis debemus effici vnū vnitatis. i. fraternæ concordie, pacis, societatis & coniunctionis, q̄ ostenditur cū dicitur ciuium, quia ciues sunt illi, qui in ciuitatibus simul viuunt. & dicitur, sicut Hugo à cio cis. quod idem est q̄ aduoco, cas, eo q̄ aduocant ad eandē cohabitationem. vel coeo, cois, qd̄ idem est, q̄ coniuogo, gis, & est ciuis cōis generis, q̄ fratres, socij, vicini, & amici habent cohabitare per societatem, coniūgi & copulari & esse cōes p̄ mutua charitatem. & per concordia pacificam vnitatē. Et ideo bonis potest dici illud Ephe. 2. Fratres iā non estis hospites, & aduenæ, sed estis ciues sanctorum & domestici Dei. Et de hoc Iob 13. Pelli meæ consumpsit carnibus adhæsit os meum, quia verē pellis, & ossa, quæ sunt diuersi in corporibus, & nos alij quāuis sumus diuersi. cōditione & natione debemus inuicem adhærere per pacificam vnitatem, & hoc cōsumpsit carnibus. i. non habito respectu ad carnis affectionē vel ad lucrū carnalis vilitatis vel prosperitatis, quia. i. hō debet diligi, pp̄ se non propter suā, quia verē sicut metalla non possunt adhærere perfecte, si sit aliquid intermedium, vt pote puluis, vel aqua, imo necesse est, q̄ metalla nulla se contingant q̄ cōsolidantur, sic verē illa nō est perfecta adhæsiō, vel amicitia, quæ adhærere alteri mediāte aqua delictiarum vel puluere diuitiarum, & mediante aliquo lucro temporalij, imo verē necesse est, q̄ homo nudus, id est non consideratis circumscriptionibus, tangatur, & ametur, & ad hoc q̄ iste amor & ista adhæsiō aliqua habeat firmitatē, quia verē alius si nos amamus hominem, propter nostrum commodū talis amicitia non durabit. Et tñ pro dolor vix inuenitur aliquis, qui aliū diligit, nisi propter propriam vilitatem, quia homo veniens ad aduersitatem vel paupertatē nullū penitus inuenit amicum. Vnde Seneca epistola. 9. Quemadmodū cepit, sic desinet, necesse est. n. vt initia, & exitus inter se congruant. Qui est. n. vilitatis cā assumptus, tādū placebit quādiu vtilis erit, et enim florentes amicorū turba circumfuset, circa autē euerfos solitudo, & desertum, & deinde amici fugiunt, vbi probantur. Isti igitur non adherent consumptis carnibus, similes Lapathi, qui sicut non adherent homini nisi vestigio, sic nec isti diligūt hominem nisi diuitē. Pl. Adhæsit os meū carni meæ. Os meum. i. fictus amicus adhærere carni. i. prosperitati. Non sic charissimi, nō sed habemus adhæsiōnem charitatis & dilectionis, quia per hanc fratrum communitas copulatur. Rom. 12. Adhærētes bono, odientes malum.

¶ Tertio est habenda adhæsiō amoris, quia per hanc coeli felicitas amplexatur. Regionis inquit. Videmus q̄ animalia libentius adherent vberibus pascuis, sicut dicit Solinus, q̄ Salmo qd̄ inuenit aquam dulcem tanto amore ei adhærere, q̄ nunquā vult reuerti amplius ad amarā, sic verē (charissimi) vberibus pascuis regionis Paradisi & fertilitati bonorum generalium debemus adherere p̄ affectionē, amorē, desiderij & contemplationem. Tanta est. n. dulcedo illius fontis. i. voluptatis, q̄ nullo modo reuerti debemus ad aquam amarā prosperitatis mundanæ, quæ quidē amara dicitur, quia æternā

amaritudinē introducit. Sed ipsam debemus fugere, vili pedere, detestari, & regioni Paradisi, fontiq̄ voluptatis æternæ perpetuo adhærere. Iuxta illud Esaie 4. Aduena ad eos adiuuget, & adhærere domui Iacob. Nos. n. qui sumus aduenæ & peregrini in misera vita ista, debemus adhærere & adiungi per affectionem & contemplationem domui. i. regioni Paradisi, quæ est domus Iacob. i. Christi strenui, iuctatoris, & ad eos. i. ad sanctos & beatos qui ibi, sunt adiungi per spem desiderij & affectū. regionē inquit, vt de quolibet nostrū dicitur Luc. 19. Homo abiit in regionem longinquam accipere sibi regnū. Regio enim longinqua est Paradisus, ad quam pro certo nos debemus abire per contemplationem, vt regnū Paradisi nobis accipiamus, & occupemus per affectionē. Et hoc est hodie contra multos, qui pro certo non adherent celestibus, sed temporalibus, non diligunt æternā, sed externa, nō capiūt foelicē regionē, sed mundanā prosperitatis possessionem. Isti sunt similes Afino & Capræ, qui non delectantur in bonis pascuis, sed adherent cædonibus, & tribulis, atque spinis, sic verē tales nō curant hodie de vberitate regionis, nec adherent, nec in bonis æternis delectantur, nec in eis cogitant, nec in ea contemplantur, immo verē adherent cardonibus, tribulis & spinis, id est bonis temporalibus, & terrenis. Pl. Adhæsit pavimento aīa mea, quæ re vera pp̄ punctiones, & miseras tribulationes, & angustias, q̄ ibi sunt, possunt spinis, & tribulis comparari. Et de tali adhæsiōne pot̄ dici illud primo Corinth. 6. Qui adhærere meretrici vnū corpus efficiunt. Meretrix. n. (charissimi) est mundus, q̄ non q̄rit nisi propriū lucrū. Ite igitur, qui adhærere bonā suā diligendo, vnū corpus efficiunt eodē, & per consequens esse desinit membrum Christi, quia. i. membrum duorū corporum esse nō pot̄. Non sic (charissimi) non, sed pro Deo adhærere supernæ felicitati, fraternæ communitati, æternæ Deitati. Patet igitur quod est quædam adhæsiō desiderabilis, quam debemus eligere. ¶ Item dico secundo, quod est adhæsiō vituperabilis, quam debemus contemnerere, scilicet illa, qua homo p̄geligit, & adhærere temporalibus delectationibus, diaboli suggestionibus, & malis societatibus. Sicut enim videmus, quod metalla nobilia non adherent facili ter ignobilibus, sicut patet de auro, quod non potest adhærere ferro, & inde est, quod ferrum quātum est de vix aut nūquā potest deaurari, sic verē cor humanum quod de se est nobilissimum, nunquam debet istis ferreis & ignobilibus bonis terrenis per auaritiā, nec bonis delectabilibus, & carnalibus per luxuriā adhærere, quia talis adhæsiō est vitiosa. Et hoc est contra multos, qui temporalibus ita adherent per auaritiā, & carnalibus, per luxuriā, quod vix possunt per aliquam violentiam correctionis, & p̄dicationis separari, similes Lampredę, quæ est piscis sine ossibus & molliissimus. Et secundum Isido. ita coit cum Serpente & lapidibus ita fortiter adheret, quod vix potest auferri, sic verē mundi peccatores, qui ita vult molles, carnales & delictios fluxibiles, & defectuos, quod nihil penitus est eis ossium seu firmum, qui etiam coeunt cum diabolo serpente per diuersa vitia & peccata. Isti dico fortissimē adherent per malas consuetudines, desideria & affectiones, lapidi seu terrę. id est istis bonis inferioribus & terrenis, quia facili ter sicut dictum est, ipsi adherent diuitijs & honoribus per ambitionem & auaritiā. vnde Plal. Adhæsit pavimento aīa mea. Et ideo talibus finaliter adherent multa mala, scilicet vitia, & peccata & infernaliorum tormenta. Vnde Baruch primo. Adhærerunt nobis multa mala. & Hierem. 42. Fames adhærere vobis in Aegypto, & ibi moriemini. In Aegypto enim (id est) in inferno adherere fames æternæ damnationis illis, qui modō adherent bonis mundi fame, (id est) cū desiderio auaritię et ambitionis, vbi ostenditur, quod damnatis adherere obicitas inuitabilis, quia sunt in Aegypto, quod interpretatur renebre. Item edacitas in fatiabilis, quia ipsi habent famem. Item poenalis inestimabilis, quia ipsi moriuntur. Alij autem adherent bonis carnalibus, per luxuriā, figurat in illo filio Sychen, cuius anima adhæsit Dine filij Iacob. ipse namque corruptus, propter quod tam ipse quam domus sua perierit. sicut dicit Genes. trigésimo quarto. Sic verē (charissimi) illi, qui adherent per luxuriā inueniuntur mulieribus, aliquando et temporaliter, & æternaliter occiduntur. Et ideo talibus adhærere lepra. Namaan, id est

Diction. Berchorij. E 3 luxuria,

luxuria, sicut dicitur 4. Regum 5. Leprosus Naaman adheret tibi. Item nota, quod sicut illi, qui submerguntur tenaciter adherent rebus, quas primo inveniunt, sic peccatores in vitijs submersi istis mundi bonis, quae circa se inveniunt, solent per nimium affectum tenaciter adherere, & maxime illis, quae primo in adolescentia solent frequentare, de alijs vero, sicut de spirituallibus non curant. Et ideo de malis nota, quod aliqui adherent diuitijs per auaritiam, alij delictijs per luxuriam, alij eminentijs per ambitionem & superbiam, alij diuitijs amicis, per adulationem & blanditiam, primo, & c. Et isti similes sunt arbori, quae semper adheret terrae, & isti terrenis per auaritiam, figurati in filio prodigo, ut scribitur Luc. 15. Qui adheret vni cuium, in mundo, & hereditatem, gratiam & gloriam dissipauit per diuersa peccata viuendo luxuriose. I. temporalibus superflue vtendo. Secundo, & c. Et isti sunt similes ossibus, quae semper adherent carni sic, delictio carnalitati adherent, figurati in filio Sychem, qui adheret Dynae, sicut dictum est supra. Tertio, & c. Et isti sunt similes Hederæ, quae semper adheret arbori, vt in altum ascendat, sic isti per ambitionem adherent arboribus dignitatum, vt sursum ascendere valeant ad honores. Figurati in Abalon, qui adheret querui, et occisus est. Quarto, & c. quia adulescentes, falsi amici vix possunt auelli ab homine quando inueniunt ibi lucrum, similes saguisugae, quae ita fortiter adheret homini in aqua repto, quod auelli nequit nisi primo luxerit, quantum cupit, sic verè isti, qui non querunt nisi fugere diuitias alienas, vix autem quam possunt euelli a curijs & hospitijs diuitum, in aqua sperperatis & voluptatis viuendum quando ibi reperiunt ad fugendum, vnde Draconi, diuiti dicitur Eze. 29. Draco magne, quae cubas in medio fluminum, sequitur. Pisces tui squamis tuis adherent. Non sic (charissimi) sed adherent nobis boni & iusti, per amicitiam & societatem. Ps. Innocentes, & recti adhererunt mihi. Patet igitur, quod multiplex inuenitur adhaesio in scriptura.

A Adesse. Nota, quod adesse signat praesentiam & promptitudinem partiu. Et sic dicam, quod pertinet ad Deum, ad iustum, ad diabolum, ad impium. Adest Deus, vt subueniat, adest iustus, vt obediat. Adest diabolus, vt decipiat. Adest impius, vt accipiat. Dico igitur, quod Deus adest ad subueniendum, quia, sicut dicitur, Deus ubique est, & semper est paratus adesse si fuerit qui requirat. Adesse, n. diuinum signat suam praesentiam, quam exhibuit in beata Incarnatione, suam praesentiam, quam exhibuit in rerum administratione, suam praesentiam, quam exhibuit in gratiae collatione seu in adiutorio & subuentione, suam praesentiam, quam exhibuit in aeterna beatificatione & in gloriosa apparitione. Deus, n. adest per beatam incarnationem, & per sacramenti Eucharistiae distributionem. Esai. 41. Primus ad Syon dicitur, ecce adsum. Item adest per rerum ubique administrationem. Ps. Si ascendero ad caelum, tu illic es, si descendero ad infernum, ades. Item Deus adest per gratiam, & subuentionem. Io. 11. Magister adest, & vocat te. Et de Ioseph vendito dicit, quod Deus in fraude & circumuentione fratrum illi adfuit Deus, n. similis est Accipitri, qui vbicumque praedam paratam, videt, statim adest ad eam capiendam. Sic Deus statim quando mentem hominis videt paratam & dispositam, solet adesse, & eam sibi assumere, ad eam accedere, & eam adiuuare. Vnde Esai. 58. Tunc inuocabis, & ipse exaudiet, clamabis, & dicit, ecce adsum. Item Deus adest per gratiae collationem vel per beatificam apparitionem; tunc, n. principaliter adest, quia se in mare oibus exhibebit. 2. Mach. 1. Tempus adfuit, quo sol resurrexit, qui prius erat in nubilo. Et Esai. 52. Ego ipse qui loquebar, ecce adsum. Patet igitur quomodo Deus adest ad subueniendum. ¶ Secundo dico, quod diabolus adest ad decipiendum, semper, n. diabolus se studet exhibere praesentem vt nocet, seu decipiat innocentem. vnde Iob 1. dicitur, quod cum compareret filij Dei coram Domino, adfuit inter eos sathã, supple ad nocendum ipsi Iob, & ad tribulationem ipsius impetrandum. ¶ Tertio adest impius ad decipiendum. Mali, n. spoliunt esse praesentes ad accipiendum, ad impetrandum petendum, ad explorandum, & ad detrahendum, & ad mala omnia faciendum. Vnde iste est sicut vultur. De quo dicitur Iob 39. vbicumque senserit cadaver, statim adest. ¶ Quarto adest iustus ad obediendum, quia, iustus se exhibet Deo, & superiori amico, & inimico. Deo dico, vt ei confentiat, & vt per contemplationem & dilectionem ipsum afficiat, & per deuotionem

affideat, dicens illud Prouer. 9. Quando praeparabam eglos aderam, cum eo cuncta componens, vt ei obediat. Sicut David, qui erat rex, fuit dictum de Nathan. 3. Regum 1. Adest Nathan propheta. Item amico, vt ei proficiat, & vt ipsum adiuet, & succurrat. sicut inuocans auxilium contra Gabaa dixit filijs Israel ad suum adiutorem cōgregatis. Iud. 20. Adest opinio filij Israel, decernite quid facere debeatis. Item inimico vt ipsum corrigit & redarguat, sicut de Helia dicitur, quod dicit quod sciret quod Achab rex ipsum persequeretur odio capitali, nihilominus pro eo corrigendo exhibuit se praesentem. 3. Regum 18. Adest Helias. Et breuiter de bona promptitudine voluntatis, quam habet homo dicit, quod potest accipi in bono, & in malo. In bono, sicut homo adest, id est praesens est ad:

- Obediendum, Et de ista promptitudine, voluntatis dicitur Iob 38. Nunquid mittes, fulgura, & ibit, & reuerentia dicit tibi assu mus? Vbi ostenditur, quod promptitudo obsequii, auxilij, & obedientiae, debet habere timorem magisterii. (Nunquid mittes) Feruorem desiderij. (Fulgura) Vigorem ministerij. (Reuerentia dicit tibi assu mus) Talis, qui vult adesse, necesse est, vt timeat, vt ardeat, vt reat. Debet igitur obediens habere timorem, quia, si ipse debet timere magistrum & praesentem suum, quod ostenditur cum dicitur. Nunquid mittes, q. d. Ipse habet aliquem, qui potest eum emittere. Esai. 6. Ecce ego, mitte me. Item debet habere desiderium feruorem. (Ibunt fulgura) Abachuh, 3. Ibunt in splendore fulgurantis haur tuæ. Item debet habere ministerij fulgorē, quia, si non debet reddere graue, immo dato, modo reuertatur de executione alicuius mandati, spiritus debet esse vigorosus in obedientia ministerij, & dicere. Adsumus. Esai. 63. Tunc inuocabis, & ipse exaudiet, clamabis, & dicit adsum. Item potest accipi in malo. quando, sicut homo adest ad nocendum, Iob 1. Adfuit etiam inter filios Dei Ad rapiendum, Sathan, vel ad peccandum, vel delictum. Ad detrahendum, Tias frequentandum. Vnde Iob 39. Vbicunque senserit cadaver, statim adest. Vide prosecutionem de praesentia, & c.

Adijcere. Nota, quod adijcere accipitur pro iterare, multiplicare, adiungere, aggregare. Et sic possum notare, quod est adiectio virtutis, quae praecipitur, adiectio salutis, quae promittitur, adiectio culpae, quae prohibetur, adiectio penarum, quae adhibetur. ¶ Est igitur primo adiectio virtutis, quae dicitur haberi, quia, si iustus debet virtutes virtutum adijcere, & bona opera iugiter iterare. Ps. Adiciam super omnia laudem tuam, Deus etiam ipsis iustis virtutes adijcit, & eos multiplicat, & extollit. Ps. Adijciat Dominus super vos, super vos & super filios vestros. Adijcitur, n. iustis, regula, ne possint errare, perseverantia ne possint cessare, gratia venia ne se possint excusare. De disciplina dicitur Eccle. 15. Adiecit mandata, atque precepta. De perseverantia dicitur in Ps. Dies super dies regis adijciet, annos eius vsque in diem generationis & generationis. De gratia vero seu misericordia, quae a Deo nobis continetur adijcitur, potest dici illud 1. Regum 3. Adiecit Dominus vocare Samuelem. Et Esai. 7. Adiecit Dominus loqui ad Achaz. Ista est igitur adiectio virtuosa, quam adiectionem non habent mali, qui, si non adijciunt per poenitentiam resurgunt, quando cadunt, Amos 5. Domus Israel ceci dit, & non adijcit, vt resurgat. Virgo Israel proiecta est in terram suam, & non est, qui suscitaret eam. Ista est igitur adiectio virtuosa, quae debet haberi. ¶ Secundo dico, quod est adiectio salutis, quae debet mereri, quia, si post gratiam adijcitur gloria, de quo Math. 6. Primum querite regnum Dei, & haec omnia adijcientur vobis. ¶ Tertio dico, quod inuenitur adiectio peccati, quae debet caueri. Et ista est, quando homo continuè peccando adijcitur peccati peccato. 2. Para. 28. Quare adijcere vultis super peccata vestra. Tales sunt illi, qui facilliter recidunt, & qui per oblationem semper adijciunt peccata, contra illud, Eccle. 5. Ne adijcias peccata super peccata. Et nota, quod non est adijciendum ad peccatum per iterationem, ad mandatum, per transgressionem, ad sapientiam virum per inanem locutionem, ad sufficientiam statum per inanem gloriam. De peccato, quod non fit ei aliquid adijciendum, patet secundum medicos, simile additum suo simili facit furere. Vnde Ecclesi. 21. Peccasti,

Peccasti, ne adijcias iterum. De precepto vero, quod non per transgressionem ultra aliquid est faciendum, patet Deut. 12. Non adas quicquam nec diminuas. De verbis, quod fit aliquid per multiloquium superaddendum, patet Eccl. 11. dicitur. In medio sententiarum ne adijcias loqui. Iob 29. Verbis meis addere nihil audebat. De inani gloria vero, quod si non occasio eius aliquid sit plus solito faciendum, sicut si faciunt, illi, qui tota onera poenitentiae superaddunt, quod sustinere nequeunt, sed succumbunt, habes Esai. 23. Non adijcias ultra, & glorieris. i. occasio ne vanae gloriae non adijciendum onus poenitentiae supra vires, & cetera. igitur dico, quod est adiectio peccati, quae debet caueri. ¶ Quarto dico, quod est adiectio tormenti, quae debet horeri, quia, si dicitur continuè adijciuntur tormenta. Hiere. 45. Veh mihi, quia addidit dñs dolorē dolori meo, laboravi in gemitu meo, & requiem non inueni. Iustis, n. adijciuntur tormenta, nec Deus adijcit aliqua solatia vel oblectamenta, sicut enim ipsemet dicit. Osee 11. Non addā vltra misereri eis, & ibidē 9. non addā, vt diligā eos. Et iō de quolibet tali dicit Esai. 24. Corruet, & non adijciet vt resurgant. Patet igitur, quod quadruplex adiectio generaliter inuenitur. Vide supra de adde-re, & infra de apponere, adiungere, congregare, & c.

Adimplere. Item est quod vsque ad summum implere, vel vt ad perfectum. Et nota, quod adimplentur Iusti gratia, Beati gloria, Boni solatijs, Mali supplicijs, & et vitijs. ¶ Primo iusti gratia. Vnde Hiere. 31. populus meus adimplebit bonis. Item beati gloria. Ps. Adimplebis me letitia cum vultu tuo, & c. Item boni solatijs, Act. 2. Adimplebis me iucunditate. Item mali supplicijs, Eccle. 10. Qui tenuerit illud, adimplebit maledictis. Et nota, quod de bonis potest exponi illud Eccl. 50. Manauerit putei aquarum, & quasi mare adimpleti sunt supra modum. vbi nota, quod debemus adimplere videris affectibus pietatis (Manauerit) Gratijs profectibus sanctitatis (Putei aquarum) Gloriosis successibus voluptatis. (Quasi mare inqt adimpleti sunt.) ¶ Dico primo, quod debemus adimplere affectibus Pietatis videris, quod ostenditur cum dicitur, Manauerit, quia, si nos debemus manere, affluere, & distillare per continuam pietatem, & foris ad alios nostrorum beneficiorum riuulos distillare, & deriuare, similes cuida lapidi, qui vocat. Endros: qui sp. & perpetuo stillat aquam. Ideo dicitur in lapidario. Perpetui flentur lachrymis distillat Endros. Qui velut ex pleni fontis scaturigine manat. Na iste lapis sine discontinuatione, & sine sui diminutione perpetuo semper stillat. Cuius potest esse ratio, quia sua occulta virtute aere conuiguit, in aquam condensat, congelat, & coarctat, & sic semper vsque aqua emittit, & guttatim perpetuo emanare. Sic verè (charissimi) vir pius & misericors semper, & continuè debet stillare eleemosynarum & beneficiorum spualium emanare, emittit, & stillare, & alijs indigentibus erogare sine discontinuatione. s. per seueranter. Iuxta illud Prouer. quinto. Deriuent fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide. Na aerè contiguum, i. exteriorè substantiam tpalem debet conuertere in stillas & in pluuia. i. in eleemosynas, & beneficia. Et si aqua ista continuè emittamus, nunquam tamen diminemur per paupertatem, quia qui dat pauperi, nunquam indigebit. Prouer. 28. Quia, sicut circa illum lapidem nouus semper introducit aer, & sic semper inuenit, quid condenset, & sic sine diminutione continuat stillas suas, sic Deus semper per occultam puidentiam introducit nouum aere, id est nouas diuitias circa illos, qui affluunt pietate. Et ita possunt stillas eleemosynarum continuo emittere, vt dictum est. Vnde de Ioanne eleemosynario dicitur, quod quanto plus dabat, tanto plus abundabat. Vnde Luc. 6. Date, & dabitur vobis. Quae omnia non solum debent esse vera de eleemosyna temporalij, immo et de spirituallij, s. de eruditione, doctrina & praedicatione, quia verè vir pius, & discretus, & maxime religiosus, clericus & p-latus debet aere. i. sacra scripturam in syllas & in pluuia. i. in verba sua, & in formatoria conuertere, & sic debet alios per praedicationem, doctrinam, & eruditionem misericorditer irrigare. Iuxta illud Esai. 31. in illa die stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac & mel. Contemplatiui debent iugiter dulcorem mellis, & lactis. i. beneficiorum spiritalium et temporalium distillare, ideo de tali manatione potest dici illud Ezechiel. 31. Flumina eius manabant in circuitu radicis eius. Et loquitur de quadam arbore altissima & pulcherrima, quia verè vir perfectus qui potest comparari ar-

bori altæ, per contemplationem, arbori pulcherrimæ, per honestam conuersationem, debet habere, selemofynarum & doctrinarum flumina per pietatis compassionem. Sicut, n. fluuius non potest se continere, quin exeat, & quin aquam suam continuè distribuatur, atque mittat, sic verè nec nos debemus nos continere, quin aquas, quas habemus. i. scientias, & diuitias continuè alijs distudamus. Ostenditur igitur hic, quod pietas debet habere vbertatem irrigatiuam, quia in circuitu debet effluere & manare, Charitatem constitutiua, quia a radice, i. a corde debet exire per charitatem non ab hypocritica falsitate, radicem, inquit eius. Et sic bene dico, quod nos debemus adimplere pietatis affectibus videris. Vnde de ista adimplitione pietatis potest dici illud iudicum. Misericordia nobis & Charitas adimpleatur. Manauerunt inquit. ¶ Secundo debemus adimplere sanctitatis virtutibus. Gratijs, & c. quia, sicut debemus esse putei aquarum. Quia sicut puteus, & caeuerna profunda, a quis tñ est irrigua, & fecunda. Sic verè qui libet homo bonus debet esse puteus profundus & infimus per humilitatem, plenus aquis (id est) gratijs & viribus per perfectionem & sanctitatem quibus. s. mes possit irrigari spiritualliter, & et fecundari. Iuxta illud Cantico 4. Puteus aquarum viuentium, quae fluit in petu de libano, vbi ostenditur, quod gratia & virtutes nostrae debent habere absconsionem (Puteus) Durationem (Aquarum viuentium, quae, s. nō ssttū.) Voluntatis promptitudinem (Quae flunt in petu.) Charitatis pulchritudinem. (De libano.) Sed heu pro dolor (charissimi) talis puteus iam non sunt auari, quia verè isti non sunt putei per gratiarum redundationem, sed per vitijs, & cupiditatis abundantiam. Puteus, n. est profundus & obscurus, aquas suas non diffundit vt communitur, immo eas reseruat in cauerna, & concauitate sua sibi ipsi. Puteus et indiget, quod aqua ipsius moueat, alias facillime putrescit verè tales putei sunt cupidi, & auari, quia verè isti sunt profundi per inuestigabilem fallacitatem & deceptionem. Iuxta illud Hiere. 17. Prauum est cor hominis, & inscrutabile, & quis cognoscerit illud? Sunt etiam obscuri per suorum malorum contractuum velamentum, & absconsionem, aquam etiam (id est) sua bona temporalia, quae recte sunt fluxibilia sicut aqua alijs non diffundunt per eleemosynarum distributionem, immo in concauitatibus suis. i. in arcibus, & latibulis ea seruant, per auaritia & parcatatē, ita quod multoties ibidem putrescunt, per nimiam custoditionem, sicut ad sensum videmus de Blado vino, & pane diuitum auarorum & vlturarijs, quae propter nimiam custodiā in putredinem conuertuntur. Iaco. 5. Diuitijs vestrae putrefactae sunt, & vestimenta vestra a tineis comesta sunt, argentum vestrum eruginauit. Nam sicut putei aquae necessarium est, quod ibi saepe hauriatur ad hoc, quod non putrescat, quia, s. motus reseruat a putrefactione, & inde est, quod aqua tanto melior est et purior, quanto ibi saepius haurit. Sic verè (charissimi) necesse est, quod ad aquas diuitiarum nostrarum saepe eleemosynarum largā distributionem faciamus, ne forte putrescant per nimiam reseruationem. Quia aqua diuitiarum nostrarum tanto sunt apud Deum meliores, quanto pro erogando pauperibus, saepius ibidē haurimus. haurit igitur, & ferte architriclino. Debemus igitur impleri (charissimi) sanctitatis virtutibus gratiosis. j. Pet. 1. Gratia vobis, & pax adimpleatur. Puteus (inquit) aquarum. ¶ Tertio adimplere voluptatis excessibus gloriosis vel fructuosus. Quasi mare (inquit) adimpleti sunt, quia, sicut mare habet redundantiam & abundantiam aquarum inexhaustibilem, & indefectibilem abundantiam voluptatis, et ideo sicut mare tunc est summe plenum, quod Luna est plena. Sic verè charissimi quando Luna. i. quod mutabilis volūtas nostra est plena lumine. i. gratijs sciētij donis virtutibus. tunc verè ei paratur plenus mare, id est plenior et amplior abundantia voluptatis aeternae, Eph. 1. Omnia nobis adimplentur. Ideo cuiuslibet potest dici illud Esai. 60. Tunc videbis, et affluet, et mirabitur, et dilatabitur cor tuum, quod conuersa fuerit ad te multitudine maris. In quibus verbis describitur aeterna gloria ex sapientiae limpiditate (Quia tunc videbis) Ex opulētiae plenitudine. (Quia tunc affluet) Ex charitatis amplitudine, quia tunc dilatabitur cor tuum. Ex voluptatis magnitudine (Quae conuersa fuerit ad te multitudine maris). Iō de adimplimento gloriae dicitur illud Ps. Adimplebis me letitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua. Ideo dico, quod debemus adimpleri in aeterna benignitate, seu

pietate virtutum fertilitate, seu vberitate celesti felicitate, seu voluptate, &c.

Adinuenire. Nota, qd adinuentio idem est quod noua inuentio vel ordinatio. Et est adinuentio diuina, & humana. Diuina adinuentio signat illa, quae Deus adinuenit, vel instituit, & quae ad salutem mortalium ordinauit, sicut sunt articuli fidei, sacramenta Ecclesiae, mandata Decalogi, opera pietatis. Ista. n. a Deo sunt inuenta & ad salutem hominum ordinata. de quibus, Esa. 12. Notas facite populis adinuentiones eius, Et merito, quia sicut dicit Baruch 3. Hic adinuenit oem viam disciplinae. Et ideo David dicebat Dño illud Ps. In adinuentioibus, tuis exercebor. Humana adinuentio signat illa vitia, quae humana solertia contra Deum adinuenit, & potissime adinuentio signat illa vitia, ad quae natura non inclinatur, sed ars, & malitia ipsa sibi adinuenit & procurat sicut est idololatria, sodomia, infidelitas, & malitia, de idololatria dicit Sap. 14. Superfluitas hominum haec adinuenit. De sodomia dicit in Ps. Fornicati sunt adinuentioibus suis. Seneca. n. in quadam declamatione dicit, qd natura melius formauit concubitus animalium qd humanos, quia, si animalia non inueniunt aliud qd natura suadet, vilius autem & corrupta humana imaginatio adinuenit istos modos. Sap. 13. Adinuentio illorum, corruptio. De infidelitate verò, & malitia dicit Mich. 3. Nequiter egerunt in adinuentioibus suis. Quocumq; autem modo accipiat adinuentio humana, sp. vt communiter in malo signat, Et semper meretur iudicium, atq; poenam. Osee 7. Circumdederunt eos adinuentiones eorum.

Adire. Idem est, quod vsque ad terminum ire, Et potest significare in bono & in malo. In bono, n. significat motum affectionis, arcum orationis, statum aeternae salutis. De affectione, seu deuotione dicit Luca 8. qd illi poterat adire Hierusalem praeter turbam. Turba. n. sollicitudinum & cogitationum aditum impedit. De oratione dicit Sap. 8. Adij Dominum & deprecarus sum, &c. De beatitudine verò potest accipi illud Hebr. 4. Adeamus cum fiducia ad thronum eius, &c. In malo signat malam supplicationem proditorum, adulatorum interuentionem, & ad maiores interpellationem. De quo Act. 25. adierunt principes sacerdotum postulantes aduersum Paulum. Breuiter loquendo, adire semper videtur includere supplicationem, & requisitionem, siue bona fuerit siue mala. Vide infra vbi Ite.

Adiurare. Idem est, quod aliquid iuramento, vel sub iuramento fidelitate, vel firmitate requirere, vel mandare. Vnde iurans esse ille, qui iuramentum facit. Adiurans est ille, qui iuramentum recipit, vel imponit. 1. Reg. 14. Adiurauit Saul populum dicens. Maledictus vir, qui comederit panem vsque ad vespere. Et Gen. 24. Adiurauit me Dominus meus. Ideo dicit breuiter, qd adiurare idem est, qd aliquid firmiter praecipere vel inhibere. Et si vis, dicit, qd Deus adiurat nos, & quod nos sumus adiurati, id est firmiter requisiti de quatuor, scilicet, De veritate dicenda, Dico igitur, qd nos sumus adiurati de dicenda veritate. De pietate tenenda, Parap. 18. Iterum atq; iterum te De caritate vitanda, adiuro, vt non loquaris mihi nisi quod verum est. Item sumus adiurati de tenenda pietate. Gen. 50. Ascende, & sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. Item sumus adiurati de seruanda pace, & tranquillitate. Can. 3. Adiuro vos filij Hierusalem p. Capreas, hinnulosque Ceruorum, ne suscitatis, neque euigilare faciatis dilectam. Deus. n. vult, qd dilecta sua, id est, anima stet in tranquillitate, & pace, & ideo ipse adiurat filias Hierusalem, id est potestas sensitiuas, per Capreas, & Hinnulos, i. per sanctos & sanctas ne ipsam, per sollicitudines suscitent, aut euigilent. Item sumus adiurati de vitanda carnalitate, vnde Gen. 24. Adiurauit me dominus meus, ne acciperem filio eius vxorem de filiabus Chanaan. Filij. n. Chanaan sunt deliciae carnis. Patet igitur quomodo adiurati, & obligati sub praeepto sumus ad bona plurima facienda, & haec sufficiant.

Adiutorium. Est multiplex in scriptura, scilicet, Adiurare Dei, Nota igitur, qd nos debemus alter alterum adiurare. A pes. n. vt dicit Ambro. & Plin. iuicem se ad-

Adiuare malum. iuuat, vnde quando vna venit de foris, ad alicuius floribus, tres vel quatuor de alijs statim affunt ad eam adiuuandam & exonerandam. Sic verè charissimi quoque videmus aliquam apem, i. locum nostrum oneratum aliquo vitio vel negotio, vel aliqua tribulatione, vel paupertate, verè nos statim debemus iuuare. scilicet elemosynis, orationibus, beneficijs, & subuentionibus. & alter alterum pro viribus, sup. portare. Iuxta illud Gal. 6. Alter Alterius onera portate, qd sicut dicit Prouer. 18. Frater, qd adiuuatur a fratre, sicut ciuitas: firma, vbi ostenditur triplex ratio, qua debemus alter alterum adiuuare, scilicet ratione naturae. Frater, Ratione flebilis in curia. Adiuuare. Rone nobilis inuicem. Ciuitas Ratione stabilis inuicem. Firma. Nam nos habemus similes humanitatis fratres. Nam in illo videmus flebilem necessitatem. Adiuuat. Nam nos habemus per iuncturam, & coitatem. Ciuitas. Na sic mememus pro fortem stabilitatem. Firma. Primò igitur debemus non iuuare ratione similes naturae, vt pater de Elephantibus, qui inuicem se diligunt, atque iuuant. Vnde dicit a Solino libro de mirabilibus mundi, qd inter Elephantes maxima est cura alteri de altero. Na fortiores alios vulneratos, & fessos inter se recipiunt, & eos magis qd se adiuuant, & defendunt, qd et vnus ipsorum inuicem arbori, arbore fracta cadit in terram, vnus de se non pot plus surgere pp corporis grauitatem, tunc eo clamante & barriente alij occurrunt, ipsaque adiuuant pro posse, & subleuant, quod si forte nequeat cum eo copassione barriunt, atq; plangunt, vt dicit Idem. Re vera (charissimi) tales debemus esse. Constat. n. nos sumus eiusdem naturae, & speciei, quia oes sumus homines. nam sicut Elephas est animal mansuetum, quia sicut dicit Plinius lib. 8. c. j. Memoriam, & intellectum in multis habere vsq; sic homo naturaliter est mansuetus, rone & memoria praeditus, & dotatus. Et ideo verè inter nos debet esse maxima amicitia, pietas, & societas, & maxima cura alteri de altero, qd verè nos debemus bona aliorum nostra reputare congaudendo, & aliorum mala condolendo. Quia sicut dicit 1. Corin. 12. Nos oes vnus corpus sumus in Christo alter autem alterius membra. Si, qd autem, inquit, patitur vnum membrum, compatiuntur oia membra; fessos, n. tentationibus vulneratos tribulationibus, miserijs, & paupertatibus, vel criminibus debemus nos, qui sumus fortiores, diuitijs potentijs, & scientijs, virtutibus, & gratijs, adiuuare, defendere, & tueri. Et temporaliter subueniendo, & spiritaliter orando vel instruendo, corrigendo, & castigando, sup. portando, & miserando. Iuxta illud Ro. 15. Debemus (inquit) nos firmiores imbecillitate infirmorum sustinere. Vnde qd accidit, qd vnus nostrum cadit in infirmitate, fracta arbore humanae viuacitatis, vel cadit in paupertatem, & tribulationem facta arbore prosperitatis humanae, & confidentiae humanae & securitatis, cui innitebatur tunc vere alij audito barriunt, plangunt, & querela ipsius, & auxilij imploratione, qd, sicut dicit. Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei, debent ad eum conuenire, & ipsum suis consolationibus ab infirmitate, suis orationibus, & elemosynis a peccato, & purgatorio, suisq; temporalibus beneficijs a tribulatione & adiuuare, et benigniter in quantum possunt, subleuare, qd si forte nequiuimus subuenire, saltè barriti doloris et compassio debemus emittere, et per pietatem cum eo condolere. Figura de amicis, Iob 3. et ultimo. Qui audito suo infortunio ad eum conuenerunt, vt consolarentur, eum condolerunt et fleuerunt, et pro eius releuatione oues, et Arietes, et cetera munera praebuerunt. Et io Mach. 3. dicit. Adiuuabunt eum omnes fratres sui, et omnes, qui se conuinxerant cum patre eius. Adiuuemus igitur nos charissimi, quia sumus eiusdem naturae. Frater inquit, a fratre. Et qd istud debeat esse verum, satis videtur, per figuram. Gen. 2. Vbi dicit, quod cum Adam solus esset creatus, creauit Deus adiutorium simile sibi, i. mulierem. Quod est contra multos similes canibus qui non parcut nec fratri nec patri, immo si vnus eorum percutitur, oes alij canes currunt, non ad eum adiuuandum, sed mordendum, et impugnandum. Sic vere multi sunt, qui videntes fratres suos notos, et vicinos percussos aliqua tribulatione vel paupertate, tunc nituntur ipsos mordere, infestare, et exheredare, vel in se, vel in suis, sicut pater de istis, qui insurgunt contra homines mortuos, filios eorum inuadendo et impugnando, &c. Ideo dicit Mich. 7. Frater fratrem venatur ad mortem, et inimici homin-

nis domestici eius. Vnde iam verificatur illud Gen. 2. Ad verò non inueniebatur adiutor similis sibi. q. d. Oia alia iuuant hominem nisi homo, qui. sibi sibi similis & conformis. Non sic charissimi non, sed alter alterum adiuuemus, quia sumus natura similes, fratres a fratre. Secundo debet alter alterum iuuare rone iuncturae flebilis, qd ostenditur ut dicitur. Adiuuatur, quia. supponendum est, quando aliquis adiuuatur, qd ipse patitur indignitatem aliquam, & aliud piudicium & iuncturam. Est Scarus piscis, qui comparem suum diligit miro modo, vnde si vnus sit captus, & nitatur exire de sportula piscatoris, statim alius videns ipsum luctantem, ipsum adiuuat, & caudam eius apprehendens in ore, ipsum extrahit quantum potest, vt dicit Plin. lib. 3. c. 2. allegans Ouidium in lib. qui Halieuticon dicitur. Sic verè alter nostrum debet alterum diligere, & iuuare. Nam si quis in clusis, & capris fuerit in aliqua sportula piscatoris, id est aliqua tribulatione vel paupertate, vel et in purgatorio vel pccato, p certo alij, si possunt debent ipsum extrahere, adiuuare, & liberare, & cum ore. i. cum verbis supplicationibus, consolationibus, instructionibus, & precibus, & orationibus ipsum eripere, vel saluare. Pl. Adiuui pauperem de inopia. Et maxime qd videmus, qd ipse luctatur, i. qd ipse facit genitum suum, & posse suum de exendo. figura habetur Deut. 22. vbi dicitur, qd si Afinu inuenimus sub onere cecidisse, non debemus eum praeterire, sed eum ad onere liberare. Sic verè, si inuenierimus vnum Afrin. vnum pauperem detentum sub onere tribulationis & paupertatis, non debemus praeterire, quasi de eo non curantes, immo debemus ipsum pro viribus liberare. Eccl. 4. Ne verearis proximum tuum in casu suo. Et 1. Mach. 8. Si geniti Iudaeorum prius acciderit bellum adiuuauerunt Romani ex animo, prout eis tempus, permiserit, vbi describitur istud iuuamen, Vt necessarium. (Si acciderit) Quod est contra multum voluntarium. (Ex animo) ros qui nulli tribulatio vel saluatorium. (Iuuabunt) vel misero miseretur, similes quibusdā fatuis populis Orientalibus, qui sunt inter Tartaros, qui ex ritu suo hnt, qd nulli copatiunt misero, nulli dāt elemosynā egendo, nulli condolent tribulato, hnt qd nunquam debent iuuare vel quē debet, sed decernunt derelinquere, vel paupertate dānare. Ista. n. fatuā opinionē vix hnt hodie quidam apud nos, qui videlicet nulli desolato infortunato subueniunt seu parcut. Pl. Infirmitati sunt, nec sunt qui adiuuaret. Sed more canū contra tales latrant potius, & insurgunt, qui. sita fatui sunt, qd ad fortunā varietatē nō aspi ciunt, & qd ad opera occulte Dei prouidentiae nō attendunt. Cōstat. n. qd Deus pauperes esse voluit & pp eos, & pp nos, pp eos ne diuitijs perperā vteremur, pp nos et, vt virtus pietatis in eis exerceretur, vt sic in eis mediāte pietate, qd ad oia valet fm Apostolum, qui libet mereret. Io dicit Deut. 15. Nō de erunt pauperes de terra tua. Et Dñs Io. 12. Pauperes sp habebitis vobiscum, &c. Non sic charissimi non, sed alter alterum adiuuemus, & maxime illos, qd subsunt oneri naturae flebilis.

Tertio adiuuare debemus alterum, rone iuncturae nobilis, quia. nos sumus, quasi ciuitas, quae dicitur quasi ciuium vnitatis, quia sicut ciues in illis, quae tangunt communiter, sunt iuncti sibi & indiuisi, & alterum adiuuant, sic verè nos qui sumus eiusdem ciuitatis, scilicet Ecclesiae, debemus alter alterum iungi, per amicitiam & vnitatem. Et alter alterum adiuuare p beneficiorum & subuentionum largitate, & p mutuam charitatem. Na sicut Glyes socios suos diligunt atq; iuuant, vt dicit Plin. lib. 8. c. Sic verè saltè socios cōciues & amicos, & coniuictos debemus diligere, & iuuare, & eisdem pro viribus subuenire. & de hoc exponit illud Pl. Hierusalē, quae edificatur vt ciuitas cuius participatio &c. ciuitas ergo Hierusalē, qd interpretatur pacifica, signat bonorum pacificam vnitatem, quorum participatio, adiutorium, & prouiso debet esse in idipsum, quia. i. in idipsum. i. vnitatem & dilectionem debet alter alterum adiuuare. Sed pro certo parum valeat hodie talis coniunctio vel vnitatis, quia dato, qd hoies sint eiusdem ciuitatis, collegij, vel vnitatis, vix tū aut nunquam vult alter alterum adiuuare, immo, qd peius est, magis hodie contrariantur vicinis suis & coniunctis, & maior inuidia, briga, rixa vel dissensio inter eos feminatur, qd in alijs extraneis & remotis. Et de hoc dicitur Hier. 49. Incenderunt electam ciuitatem. Et Esa. 19. Currere faciam Aegyptios aduersus Aegyptios, & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicum suum, & ciuitas contra ciuitatem, & regnum aduersus regnum. Vbi ostenditur, qd tria sunt hominum genera, quorum alter alterum non adiuuat. Vmbrositatis regimine cecati Aegyptij, qui interpretantur vmbrosi, Carnalitatibus iniquitate ligati fratres, & amici, sicut carnalis, Sublimitatis culmine locati, regnū (inquit) contra regnū. Tenebrosi. n. Aegyptij. i. diuites, & avari quos mundi prosperitas excaecat, & obscurat. Itē fratres & amici carnales, & mundani. Itē illi, qui in mundi dignitatibus, & diuitijs & officijs, sunt constituti, tales dico alter alterum non adiuuant, imò pra cupiditate, falsitate inuidia, & malignitate se lacerant, & impugnant. Quia sicut dicit Prouer. 13. Inter superbos sunt iurgia. Eccl. 51. In tpe superborum sine adiutorio. Non sic charissimi, sed alter alterum adiuuemus, quia verè ad hoc tenemur ratione iuncturae subtilis. Quoniam ad hoc tenemur rone structurae stabilis, firma inquit. Sicut enim videmus qd in domo ponuntur columnae firmae, & stabiles, vt vna ala imadiuuet & sup. portet, vt sic domus firmior, & stabilior possit esse, sic verè charissimi, in vna domo fidei, & Ecclesiae, religionis, & patriae, sunt plures columnae. i. plures personae, quarum debet altera altera in suis affectibus adiuuare, vt sic ipsarū domus, & communitas stabilior, & firmior possit esse. Firma inquit. Tunc. n. totum melius regitur, & et cōditio fortior & stabilior reperitur, qd partes a partibus adiuuatur. Io Martha dicebat, Domine. Luc. 11. Domine non est tibi cura, qd soror mea relinquit me solam ministrare: dic ego illi, vt me adiuuet. q. d. Tunc ero firmior & fortior quando adiuua fuero per eandē. Et Luc. 5. Innuentur socijs, qui erant in alia naui, qd veniret, & adiuuarent eos. Firma inquit. Vnde 1. Mach. 1. Aedificauerunt ciuitatem David muro alto & firmo. Vbi nota, qd p adiutorium ciuitas religionis vel Ecclesiae, sit firma, quatuor principaliter requiruntur, videlicet, laboris diligentia, aedificauerunt. Vigoris permanentia, quia scilicet nos debemus esse David. Amoris consonantia, ciuitatem. i. ciuium vnitatem. Valoris confidentia. Muro alto, & firmo. Et ista pro dolor sunt hodie contra multos, qui pro certo non vacant ad Ecclesiam, vel religionis aedificationem, sed destructionem. Non. n. habent diligentiam, sed negligentiam, non consonantiam, sed discordiam, non confidentiam firmiorem, sed inconstantiam debilitatem. Et rō est, quia verè quilibet, vacat ad propriam vtilitatem, & relinquit cōem. Et io illa, qd sunt cōcia, sunt hodie in multis locis pessimè gubernata. Propter hoc arguuntur hodie multi. Aggei. 1. Quia inquit domus mea deserta est, & vos festinatis vnusquisq; in domum suam, pp hoc super vos prohibiti sunt coeli, ne darent rores, & terra prohibita est ne daret germen suum. Nam quia hodie multi ecclesiastici praesertim priuatam vtilitatem cōmuni, idē cōelum. i. Deus non mittit rorem suae gratiae, & etiam terra non profert prosperē fructus suos. Non sic charissimi, sed sumus similes Formicis, quae communitate viuunt, pro cōmunitate laborant, sese inuicem adiuuant, & cōfortant. Quia verè secundum Aristot. 3. Eth. Bonum, quod est cōmunius, est diuus. Adiuuemus nos (charissimi) Quia per hoc roboremur virtutum strutura. Firmi. Quia simul copulamur cōmuni iunctura. Ciuitas. Quia ad hoc excitamur flebili iactura. Adiuuatur. Quia ad hoc inclinamur cōmuni natura. Fratre. Nota, qd Deus adiuuat hominem Sicut pater filium nutriendo, Est enim in rebus tanta cōsonantia, Sicut tutor pupillum gubernando, qd semp superior adiuuat inferiorē Sicut doctōr discipulum instruendo, in suis effectibus. Vn Sicut praelatus subditum corrigendo, de etiam dicit Pro Jemeus, qd stellae fixae cū coelestibus orbibus, cooperantur planetis in inferioribus in suis influentijs proprietatibus. Sic verè charissimi dico, qd res superiores. sicut Deus, Angeli, & sancti habent iuuare, & confortare nos alios inferiores, & nos etiam per suam gratiam visitare, & nos in nostris actibus gubernare. Et ideo Deus pulcherrimè describitur Eccl. 34. Protectori (inquit) potentiae, firmamentum virtutis, tegmen ardoris, vmbra calum meridiani, deprecatio offensionis, adiutorium casus, exaltans animam, illuminans oculos, dans sanctitatem & vitam & benedictionem. In quibus verbis ostenditur, quod Deus adiuuat suos, confesendo defensionem Protector

rector potentia, roborando perfectione. Firmamentum virtutis, temperando tentationem. Regimen ardoris, recreando affectionem. Vmbra culum meridiani, concedendo indulgentiam. Deprecatio offensionis, releuando depressionem. Adiuuandum casus procurando promotionem. Exaltans animam, illustrando cognitionem. Illuminans oculos, confortando cognitionem. Sanitatem, infundendo deuotionem. Vitam, infundendo fruitionem. s. benedictionem eternam. ¶ Dico igitur primò, q̄ Deus confert defensionem, quia. i. ipse protector potentia. Nam sicut Elephas teste Solino videns hominem errantem, ipsum ad viam publicam reducit, & si Draco ei nocere voluerit, ipsum adiuuat, protegit, & defendit, sic verè charissimi, Deus per suas inspirationes, vel etiã per suas correptiones, hominem per vitia deuiatum, ad viam salutis, hoc est ad statum gratiæ reducit, ipsumq; cõtra Draconem diabolum, vel et contra alios tyrannos, & etiam contra mundi & carnis tẽtationes, & tribulationes defendit, protegit, atq; iuuat, quã. i. per spem, fiduciam, & orationem eius auxiliium implorat. Et iõ dñi in Pl. Aia nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Et sequitur. Adiuuor noster in nomine Domini, quod ostenditur cum dñi. Protector potentia. Vnde Gen. 15. Noli timere Abraham, quia ego protector tuus sum. Adiuuat igitur per defensionem, vnde in Pl. 26. Adiuuabit eos Dominus, & liberabit eos à peccatoribus & saluabit eos, quia sperauerunt in eo. ¶ Secundo adiuuat Deus roborando perfectione. s. fortificando hominem ad resistendum, quia ipse est firmamentum virtutis similis Cypresso, quã. i. sicut in Pl. imputribilis & solida est natura, & ita firma, q̄ oneri nunquam cedit, sed semper in eodem remanet firmitate. Et iõ inde sunt fortissima columna ad ædificia sustinenda. Et ista est arbor rotundissima figura, & iucundissimi odoris, nam, figura eius rotunda est, & in altu acuta. Talis verè (charissimi) est ipse Deus, & tales etiam debemus esse. Est. n. rotundus p̄ perfectione, quia figura spherica est perfectior figurarum. Est in sursum actus per contemplantationem & eternam prælatione. Est imputribilis per immutabilem durationem. Malach. 3. Ego Deus, qui non mutor. Est inflectibilis per incorruptibilem firmitatem. Iucundi odoris p̄ suã famosã fragrantia suauitatem. Et ideò iste est firma columna, stabilis, atque sana, cui quilibet pot̄ inniti per fiduciam, & sanitatem, quia, s. quando hõ ei innixus fuerit, à statu gratiæ & perfectionis nunquã cadet, quia. i. ipse sustinet, & roborat perfectos firmamentum virtutis. Pl. Dominus firmamentum meum & refugium meum. Adiuuor meus & liberator meus. Ideò de tali adiuuorio dñi in Pl. Deus noster, refugium & virtus, adiuuor in tribulationibus. Ipse. n. est quasi Cypressus in monte Syon & quasi palma exaltata in Cades, vbi suã firmitatem notat. Famositas nominata, Cypressus, auctoritas sublimata, quia in monte Syon. Fertilitas amplata, quasi palma. Iniquitas abdicata. In cades, quod interpretatur, mutata. Tales hodie nõ sunt multi, quia ita sunt fragiles, & debiles, q̄ nulli oneri tribulationis vel tẽtationis, possunt aliquo modo subsistere, immo statim per peccatum & per impatientiam, per leuitatem, & inconstantiam deficiunt & franguntur. Cõtra illud Seneca. Vtere officio, quod semel sumpstisti, turpe oneri cedere. Deus igitur per suam firmitatem roborat perfectionem. ¶ Tertio iuuat, quia temperat tẽtationem. Tegmen (inquit) ardoris. Sicut. n. Tegmen domus iuuat illos, qui in domo sunt, quia. s. tẽperat eis ardore solis, vel aeris exterioris, sic verè Deus illos, qui sunt infra se per gratiam, & charitatem, præseruat ab ardore solis. i. à feruore tẽtationis interioris, quã est de luxuria, & exterioris, quã est de auaritia. Iõ dicebat Esa. 49. Sub tegumento manus suã protexit me. Figuratus in nube, quã filios Israel conducebat. Exo. 13. quã. s. de die erat densa & rorida, contemperans eis ardorem solis, & eos contra calorem adiuuans & confortans. Sic Deus, & c. Vntali adiuuorio contra tẽtationis ardorem, dicitur 2. Paral. 26. Adiuuauit eum Dominus contra Philistinum, quod etiam figuratè signatur Hiere. 28. vbi dicitur. Dixit ad me Ananias filius Aaur (qui. i. interpretatur adiuuor lucidus.) Cõtriuuigũ regis Babylonis. i. diabolice tẽtationis. Et istud est propriè adiuuorium manu tenentia diuina, quando. s. Deus tenet hominem ne succumbat tẽtationi, ipsamque ei contẽperat sicut mater iuuat filium paruulum manu tenendo eũ ne cadat in lutum. Ideò dicit hõ illud Pl. Nisi quia Dñs adiuuauit

me, paulò minus habitasset in inferno anima mea. ¶ Quarto Deus recreat refectioem, quia est vmbra culum meridiani, supple calor. Sicut. n. vmbra culum tempore æliu in meridie re creat viatores, sic Deus, in actu tribulationum huius mundi per deuotionem & gratia recreat homines atque iuuat. Ideò dicit hõ Cant. 2. Sub vmbra illius, quem desiderabam, sedi & fructus eius dulcis gutturi meo, vbi ostenditur, quòd vmbra, memoria, & fiducia Dei, Crucis, vel Paradisi Laborem abiicit. Sedi sub vmbra illius. Et iõ sicut Elephates frequentat vmbra palmæ, & eius fructu vescitur, sic nos debemus frequentare p̄ deuotionem, vmbra. i. memoria Crucis, Paradisi & Dei, vt fructibus sugrã & gloria sariemur. Sed econuerso quidã sunt, similes Helia, de quo dñi 3. Reg. 18. q̄ dormiebat sub vmbra ynius Iuniperi, quã est arbor pungitiua, & p̄ vnum annũ posunt cineres eius seruare ignem Græcum, vt dicit Isid. Talis p̄ certo est mundus, sub cuius vmbra, i. sub cuius prosperitate quiescunt, & dormiunt peccatores, quia verè iste est pungitiuus per diuersas tribulationes, & ignem auaritiæ continuè seruat per cupiditates & ambitiones. Iõ de mundi diuitiibus dñi Job 40. Sub vmbra dormit in secreto thalami in locis humilitatibus. Non sic charissimi, sed sub vmbra Dei, quia verè ipse recreat affectionem. ¶ Quinto dico, q̄ ipse pparat indulgentiam, quia ipse est deprecatio offensionis, quia. i. pro quacunque offensione ipse est deprecabilis, & pro omni crimine pot̄ cõ fiducia deprecari, quia semper paratus est indulgere, similis Leoni, qui parcat animalibus, quã corã eo se proferunt. Sic verè Christus illis parcat, qui veniam implorando proferunt se humiliter corã eo, quã est contra vedicatiuos, qui nulli volunt parcere delinquenti, immo etiam vsque ad vnguẽ oia volunt punire, similes Castri, cui non sufficit frangere carnem quam mordet, immo p̄ rabia crudelitatũ & offensa frangit, sicut Plinius, lib. 8. naturalis Historiæ dicit, exemplificans de muliere Geulica, q̄ Leonem famelicũ in deserto reperiens, ne denoraretur precibus, & allegationibus impetrãuit. Sic verè multi sunt quibus non sufficit carnem exteriorem. i. talem substantiam inimicorum suorum lædere, nisi et ossa. i. corpora & personas valeant flagellare. Cõtra quos 2. Reg. 2. Nunquid vsq; ad interitionem gladius tuus defecit? Non sic Christus, quia verè ipse indulget deprecantibus, deprecatio offensionis. Iõ dicamus. Exaudi Deus orationem meam, cum de precor. Dicit igitur quilibet deprecando, illud Plalmi. Deus in adiuuorium meum intende, Dñe ad adiuuandum me festina. Quã tñ est contra multos, qui ad Dei adiuuorium in suis necessitatibus non recurrunt, sed potius, in suis diuitiis & et in mundanis amicitijs confidunt. vnde in Pl. Ecce hõ, qui non posuit Deum adiuuorium suum, sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum, & p̄ualuit in vanitate sua. Iste igitur preparat indulgentiam, deprecatio inquit offensionis. ¶ Sexto adiuuat quia releuat deprehensionem. Adiuuorium inquit casus, quia. s. quando hõ cadit per aliquã tribulationem, paupertatem, vel depressionem, peccatũ vel offensionem Deus releuat. s. gratiam vel talem substantiam concedendo, sicut hõ. Agnum suum, quem vider cecidisse quod est contra multos, qui aliqũ pauperem nolunt iuuare, vel releuare. Pl. Et pauperem, cui non erat adiuuor. Sed Deus non sic, quia sicut dicitur Roma. 8. Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Releuat igitur depressionem. ¶ Septimo dico, q̄ ipse adiuuat procurando promotionem temporalem & eternam. Exaltans inquit animam. Sicut. n. res in igne posita quãque taliter adunantur, q̄ per ignem de forma vili ad formã nobilem reducuntur, sicut patet de cinere qui per ignem efficitur vitrum, sic verè artifex Deus quando que de igne tribulationis adducit hominem ad formam nobilem dignitatis & promotionis, quia quandoque Deus permittit homini multa aduersa venire, vt ipsum finaliter ex aliqua occasione faciat exaltari. Exemplum de Ioseph, qui fortè nunquã fuisset Dominus Aegypti, nisi proditio fratrum venditio, dolus, & carceris mancipatio fallax mulieris accusatio p̄cessisset, quia Deus p̄ multas dẽductiones scit elicere conclusionem suam. s. suorum honorem & promotionem, quia nouit suos Deus de tẽtatione eripere. 2. Thim. 2. Exaltans inquit. Vnde Eccl. 51. Dñe Deus meus exaltasti super terrã habitacionem

tionem meã sequitur. Et non derelinquas me in tpe superborum sine adiuuorio. Pl. Posui adiuuorium in potente, & exaltavi electum meum in plebe mea. Procurat igitur Deus promotionem. ¶ Octauo dico, q̄ ipse illustrat cognitionem illuminans inquit oculos. s. interius. Sicut. n. Hirundo pullos in nido excecatos illuminat succo Chelidoniz, oculos eorum adiuuat, & sanatos eos à cecitate, ipso forũq; oculos illuminat, sic Deus videns hominem per vitia excecatum, quandoque adhibet succum amarũ Chelidoniz. i. amaritudinem tribulationis, vel infirmitatis, vel consideratione amaritudinis mortis iudicij & inferni. Et sic eos contra cecitatem peccati adiuuat, & oculos mentis ipso illuminat per gratiam & illustrat. Tale adiuuorium petebat David. Illumina Dñe oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quĩ dicat inimicus meus p̄ualuit aduersus eum. Iob 26. Cuius adiuuor es, nonne imbecilliter? Cui dedisti consilium? illi forsitan, q̄ non hæt sapietia? Iste igitur adiuuat illustrando cognitione. ¶ Non dico, q̄ Deus cõfortat conditionem. Sanitate inquit, quã. i. ipse confert bonitatem mentis & corporis, & sic humanam fragilem infirmitatem confortat. Pl. Sana me Dñe, quã cõtura sunt oia ossa mea. Istud. n. est maximũ adiuuorium. s. fanatè spualẽ conferre, & hominem à periculo liberare. Ad Ro. 8. Sp̄s adiuuat infirmitatem nrã. Adiuuat igitur Deus cõfortando conditionem. ¶ Decimo dico, q̄ ipse infundit deuotione. vnde inquit, quã. i. deuotio est vita aig. Pl. Vita & misericordiam tribuisti mihi. Cœli & stellæ per eorum occultã influentiam, sicut in Almagesto, infundunt viuentibus vitã vegetabile, & sensitiuã, quia sine influenza celestis nihil pot̄ se viuere. Sic verè (charissimi) cœli. i. Deus, stellæ. sancti, & Angeli nobis alijs, qui sumus infirmos in hoc mundo, vitam deuotionis, & grã subministrant, quia sine ista influenza nihil pot̄ in mudo per grã vegetare. Et sicut videmus, q̄ lapides non particant vitã eorũ, quia. s. ista cœli influenza p̄ eorũ indispositione & duritiã ipso nos penetrat, nec viuificat, neque iuuat, sic verè duos, obstinatos, crudelēs, & lapideos peccatores, p̄ eorum indispositione nõ viuificat, neque per grã & deuotione vegetare facit. Vnde Esa. 30. Mortientes nõ viuãt, Gigantes nõ furgant. Pl. Non sit illi adiuuor, nec sit, qui misereatur. Non sic charissimi, sed disponamus nos per poenitentia, & confessione, quia verè Deus paratus est infundere, sicut dicitũ est, grã & deuotione, vitam inquit. ¶ Vndecimo dico, q̄ Deus adiuuat influendo fruitionem. s. cœlestis gloriæ, quã nota super verbo benedictionem. vt sic de quolibet dicatur illud Eccl. 44. vel Sap. 1. c. Benedictione oim gentiũ dedit illi. Et sequitur. Coronã aureã posuit super caput eius. Istud est aut summũ & vltimũ adiuuorũ quã. i. supplet oes defecit. Ideò quilibet beatus pot̄ dicere illud Pl. Adiuuor meus tibi p̄ salam, quia tibi Domine misericordia, tu reddes vni cuique sicut opera sua. Et illud Pl. Tu domine adiunxisti nos, & consolatus es nos. Dico igitur, q̄ Deus adiuuat nos, dando fruitionem, infundendo deuotione, illustrando cognitione, confortando conditione, procurando promotione, releuando depressione, concedendo indulgentiam, tẽperando tentationem, roborando perfectionem, offerendo defensionem. Et propter hoc debemus suum adiuuorium implorare. Vnde Pl. Adiuua nos Deus salutaris, & c.

Admirari. Admirabilis. Nota, q̄ admiratio nihil aliud est quã stupor ex aliqua insolita re in aõo generatus. Cum igitur res possint diuersimodè insolite & excellentes dici. s. in bonitate vel malitia, hinc est, quòd admiratio potest accipi multis modis. Est admirabilis, Voluntas sacramentorum, Bonitas sanctorum, Prauitas malorum, Grauitas tormentorum, Affluetia gaudiorum, Status vniuersorum, Actus iudiciorum. ¶ Ista tantum sunt septem mirabilia, quã multo plus debent à nobis admirari, quã illa septem mundi mirabilia, de quib. faciunt historiæ mentionem. Dico igitur primò, q̄ admiranda sunt fidei facta, quia re vera mirarentur, qui bene considerat mysterium incarnationis, & virginalis parturitionis, Eucharistiæ consecrationis, Resurrectionis & ascensionis. Sicut. n. videmus, q̄ simplices admirantur solis ortum, quã nesciunt vnde venit, admirantur solis eclipsum seu defectũ, quia nesciunt quò defectu, admirantur solis nubem vel ambrũ, quia nesciunt vbi se abscondit, admirantur solis occasum,

quia nesciunt quo vadit. Sic verè dico q̄ circa solẽ iustitiæ Christũ, multa sunt admiranda, s. q̄ mirabiliter à matre nascit, q̄ mirabiliter nube accidentiũ in sacro Eucharistiæ absconditur, & regitur, quã mirabiliter in cruce eclipatur, & moritur, q̄ mirabiliter resurgendo, & ascendendo occidit & reuertitur. Et iõ de isto legit Esa. 9. q̄ vocabitur nomen eius admirabilis cõsiliarius, Deus fortis, pater seculi futuri, Princeps pacis. Quid. n. mirabilius q̄ ordinẽ rerũ mutari? Deum hominem fieri? & genus humanũ, quã mirabiliter cõditũ fuerat, mirabiliter reformari? vt dñi in collecta. Deus, qui humani generis dignitatẽ mirabiliter condidisti, & mirabiliter reformasti. Istud est mirabile signũ, quã semel accidit in natura de quò dicit Orosius in orchestra mundi, q̄ ante s̄m bellum Punicũ multa mirabilia prodigia p̄uenerunt. Vñ dicunt, q̄ in Aphrica Sol & Luna visa sunt pugnare, cœlum in duo diuisum est, & tandem visum est ardere, littora et Maris tunc arserunt. Et sic hæc, & alia prodigia mundũ in admiratione traxerunt. Sic verè dico, q̄ in bello Punico. i. in bello rubeo & sanguineo, i. in incarnatione vel passione (punicus. n. color, & ad rubedine vergit) admirabilia prodigia, & cursum naturæ excedentia vt Deus in incarnatione verbi fecisset, quia. s. sol immutabilis. i. Deus, & Luna mutabilis. i. natura tunc inuicem pugnauerunt, quã. s. Deus mortalis & hõ immortalis facti fuerunt, quã contra naturã per Dei potentia virgo parturit, & quando in cruce p̄ symbolicam cõicationem Deus moritur, & hõ resurgit. Illud etiam mirabile signum vt innuere Dionysius in Epistola historialiter, vbi dicit, q̄ ipso existente in Aegypto in ipsa hora dominice passionis, ipse vidit lunam, quã erat in solis oppositione, vsq; ad solẽ contra p̄prium cursum accedere, & se sibi submittere vel supponere, & eclipsum, quã tunc accidit, sic causare, & tãdẽ subito ad locum, in quo prius fuerat, recessisse. Ista igitur fuit pugna mirabilis, quã sol, & luna. i. Deus & natura pugnarunt, & tamen non obstante vtriusque cõtradictione naturali, & pugna simul cõuenerunt. Abacuc 3. Sol & Luna steterunt in habitaculo suo. Tunc igitur cœlum est visum diuidi, per Dei ad mundum descensionem. Esa. 64. Vtinam dirumperes cœlum & descenderes. Tunc cœlum ardere visum est. i. ipse, Dei filius per ipsius Dei mortẽ & passionẽ. Littas et maris. i. ipse fluctuosus mundus tunc arsit p̄ charitatem inflammatione. vñ 2. Petr. 3. Cœli ardentes solentur. Elementa aut ignis ardore tabescunt. Et iõ admiratio de talis solis prodigio satis vt figurata. 4. Reg. 19. vbi dñi, q̄ cum sol retro cessisset tpe Ezechia regis Iuda, admirantes Babylonij rerũ ordinẽ mutati, inquirentes à suis idolis quid hoc esset, au diuerunt, q̄ hoc acciderat p̄ Ezechiam regem, sicut dicit Iosephus, quã propter miserunt nuncios ad eũ, vt interrogarent eum de porteto, quã acciderat super terram, quia. s. istud est verum, q̄ talis solis iustitiæ eclipsum, & mutatio, & retrocessio, & humiliatio valde fuit admirabilis & stupenda, quã tñ p̄ Ezechiam regem. i. propter genus humanum infirmũ, vt salutem reciperet, fuit facta. Et ideò breuiter de tali admiratione potest dici illud Abacuc. j. Aspice in gentibus, & videte, admiramini & oblitescite, quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet, cum enarrabitur. Et ideò David dicebat in Psalmis. Domine dominus noster quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Vbi aduerte, q̄ Deus est admirabilis propter nulla, videlicet quòd, Hic cunctis præsidet eminenter. (Domine dominus) Hunc homo possidet adherenter. (Noster) Hic cuncta præuidet sapienter. (quam admirabile) Hic cunctis euident luculenter. (Nomen tuum) Hic cuncta prouidet diligenter. (In vniuersa terra.) ¶ Dico igitur, q̄ iste est admirabilis rone summã præsidetie. Bmirũ. n. est, q̄ vnus oibus p̄fideat, & q̄ vnus habeat dominium super oes, & tamen sic est de isto. Dominus inquit. Eccl. 50. Vnus est altissimus dñs omnium, omnipotens rex potes & metuendus nimis, sedens super thronum suum dominans Deus. vnde sicut dicit Plinius lib. 8. Elephantes inuenientes vestigium hominis in harena deserti, statim admirantur, & stupet, & ac si ipsum naturali instinctu dominũ aialium cognoscerent, statim retrocedunt, & timent. Sic verè cum Deus sit dominus oim singulariter, ita q̄ dominium suum apparet in vestigio creaturarũ suarũ, ipsum proculdubio debemus timere, & cũ admiratione formidare, & ex hoc à peccatis retrocedere, & cessare. Quod bene figuratur Hester 15. vbi dicitur,

citur, q̄ cum Hefter regina vidiffet Affuerum regem indutu vestibus regijs, auro, & lapidibus, resurgente, a specu terribi lem, & in folio p̄sidentem, nec non furorē animi, ardentibus oculis indicantē, in pallorem colore mutato corruit, & lassum super ancillam caput reclinat, in hæc verba prorupit. Vidite dñe quasi Angelum Dei, & cōturbarū est cor meū p̄ timore gloriae tuæ, valde. n. mirabilis es, & facies tua plena est gratiarum. Affuerus charissimū, qui interpretatur beatificans, signat Deum, qui p̄miat, & beatificat oēs sc̄tōs. Ille. n. fedet in folio maiestatis super n̄x, in qua dominatur, & p̄sident vniuersis, quia ē indutus est vestibus regijs. i. suis exterioribus, creaturis, lapidibus ēt p̄ciosis. i. sanctis hominibus. & virtuosis, q̄. s̄n creaturis, & sanctis sunt quiddā ipsius exteriores ornatus, qui ipsum reddunt mirabilem & stupendum. P̄. Mirabilis Deus in sanctis suis. Hic (inquit) Affuerus terribilis ap̄paret in aspectu, quia gladium iustitiæ secum tenet. Nam sicut oculi eius super iustos ad p̄miandum, ita & super peccatores ad puniendum. Vnde ipse est ille, de quo in P̄. Gladiū suū vibrauit. Et alibi. Tu terribilis es dñe, & quis resistit tibi? Ille v̄ dicit in folio. i. in celo empireo. P̄. Dñs in celo sedes eius. Nec non furorē animi p̄tendit contra peccatores, affectum furientis producens continuē, sicut patet in oculis iudicij, & ēt aliq̄ manifestis. Sed hic ardentibus oculis apparet, quia & sagittas suas ardentibus effecit, hunc igitur admirat Hefter. i. abscondita. s̄n anima rōnalis, quæ realiter abscondita est & celata sub corpore, sed ēt abscondita quo ad operationem suā, quia cū illa sit, cui nihil debet esse absconditū, rōne suæ limpidissimæ cognitionis, quandiu tñ corpori est coniuncta, oīa sunt ei abscondita, imō ēt ipsa sibi abscondita dicitur teste Augustino. (inquit) aīa mea cum tibi ipsi sis p̄sens te ipsam nō cognoscis? certē quia mole corporis es grauiora, ēt est p̄ corpus aliquantulum ex cæcitate. vnde & quæ sibi separata sunt & erunt manifesta, abscondita sunt ei, dñi corpori est coniuncta. Nunc igitur abscondita sunt ab oculis tuis (Pōt dici aīa cuiuslibet) Hæc tñ abscondita est regina, quia ipsa regit corporis membra cuncta. Ad imperium. n. aīæ, & eius p̄sentiā mouentur, oīa membra, qua non operante operatio cessat oīa. Hæc igitur Hefter in pallorem mutato colore corruit, quippe ipsa consideras Dei pulchritudinē eius amore inflāmata rubescit. Sed consideras eius passionis turpitudinem, eius dolere nigrescit. Nigra sum, sed formosa, &c. Sed considerans & cogitans iudicij seueritadinē, eius timore, pallescit, in quo cum dolore diutius sistit. Posteriora dorso eius in pallore auri, quia beatus hō, qui sp̄ est pauidus. Hæc postea caput h̄t lassum, & super ancillam recinat, q̄n vacās a contemplatione, carnis necessitate procurat, & circa regimē propriæ carnis vacat, dicens isti ancillæ suæ propriæ carni illud Gen. 16. Agar ancilla Sarai vnde venis, & quo vadis? Tandem in hæc verba prorupit. Vidite dñe, &c. Valde mirabilis es inquit, &c. ¶ Secundo dico, q̄ admirabilis est ipse Deus rōne feruili subiacenti. Noster inquit. Mirum est, q̄ noster est cuius sumus, nec tam mirum, quia eius sumus effectiue. Nos autē populus eius, &c. Sed ipse noster est possessiue. Sic enim Deus naturam humanam sibi vniuit, vt esset noster p̄ incarnationem. Gen. 27. Caro. n. & frater noster est. Sic & dñs ab eo effecti, sive reparati sumus p̄ grām ipse noster est p̄ sp̄ialem adhesionē. Nō. n. est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster. Vñ ipse v̄ esse similis Leoni regi animalium, qui quāuis sit verē syluestris nature, q̄nque tñ repertum est q̄ homini se donabat & se humanis vsibus dedicabat, q̄n. s̄hoiem erga se beneficū sentiebat, sicut exemplificatur in vita beati Hieronymi in historia transmarina. Sic re vera Deus quanquam de sui natura sit ab humana conditione valde extraneus, se tñ hominibus gratis & iustis conseruit dare, & eorum seruicij se spiritaliter deputare. Luc. 1. Locutus est ad Abraham patrem hostrum daturum se nobis. Et iō de tali re mirabili pōt dici illud Dan. 3. in persona humanæ nature. Signa & mirabilia fecit, apud me Deus excelsus &c. Vnde ipse Deus est sicut ignis, q̄ Deut. 4. Deus noster, ignis cōsumens est. de quo. s̄. dicit Dion. c. 12. de angelica hierarchia. q̄ sit incognitus, immensurabilis, & inuitus, ipse tñ in omnibus, & per oīa dare se venit, tradens se omnibus quoquo modo appropinquantibus sibi. Sic pro certo iste ignis Deus omnibus se confert, & communit, & cunctis dignē ipsum requirentibus se ipsum dat. Vn-

de dicit beatus Thomas de officio corporis Christi. Se nascēs dedit focum, conuescens in eduliu, se moriens in pretium, se regnās dat in p̄miū. Ille igitur videtur noster. Ille est ipse noster, de quo Baruch 3. quia post hæc etiam in terris visus est, & cum hoibus conuersatus est. Patet igitur, q̄ De⁹ est admirabilis ratione feruili subiacenti, noster, inquit. ¶ Tertio dico, q̄ ipse est admirabilis rōne p̄clara sapientiæ, quod notatur cum d̄. Admirabile, quia. s̄. nihil mirabilius in natura, quā, q̄ oīa vno intellectu concipiuntur, & ab vna intelligentia cognoscantur, qd tñ est in isto, quia. s̄. oīa nouit, p̄terita & futura. Vnde Deus v̄ esse sicut illud admirabile speculum, de quo narratur, q̄ rāntæ quantitatis erat, & cum positum esset supra muros vnius vr̄bis obfessa, cuncta opposita apparebant ibidem, ita q̄ milites exercitus aduersarij fortis stantes dum se ibidē videbant, copiositate militum in vr̄be credebant. Illi ēt de ciuitate, quod exterius faciebāt aduersarij, in suo speculo cognoscebant, & hoc quia in illo, q̄ in loco eminentissimo erat situm, oīa opposita resultabant. Sic verē in speculo gerno. s̄n Deo oīa est vt d̄ Colof. In quo sunt oēs thesauri sapientiæ, & sc̄iæ absconditi, quia sicut d̄ Sap. 8. vbi de sapientia diuina fit mentio, sc̄it p̄terita, & de futuris æstimat, sc̄it veritates sermonum, & dispositiones argumentorum, signa & monstra sc̄it antequā fiant, & euentus t̄p̄m & sc̄ulorū. Et iō de mirabilitate istius sapientiæ & sc̄iæ d̄ in P̄. Mirabilis facta est sc̄ia tua, confortata est, & nō potero ad eā. Est igitur Deus admirabilis rōne p̄clara sapientiæ. Admirabile inquit. ¶ Quarto dico, q̄ ipse est admirabilis rōne patētis euidentis. Nomen inquit tuū. Mirabile. n. est, q̄ res incognita nominetur, & q̄ ille, cuius natura est incomprehensibilis, ab intellectu creato aliquantulum cognoscatur, quod tamen ita est, quia. s̄. Deus ex suis effectibus cognoscitur, ita q̄ a nobis sibi nomen imponitur, dato q̄ propriē quid sit a nemine cognoscatur. Nomen tuum inquit. Figuratus in illo Angelo, qui luctatus est cum Iacob. Gen. 32. Item in illo Angelo, qui apparuit Manue. Iudic. 13. Item in illo, qui conduxit filiū Thobia Thobia. 1. quorum. s̄. quilibet requiritus, quod esset nomen suum, sic legitur respondisse. Cur quæris nomen meū quod est mirabile? quia pro certo sc̄it dicitur Eia. 9. vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius, &c. Vide infra de nomine, & ibi pone de nominibus Dei. Est. n. admirabilis rōne patētis euidentis. Nomen inquit tuum. ¶ Quinto dico, q̄ ipse est admirabilis ratione seu ingentis seu latentis potentie. q̄. s̄. ostenditur cum d̄. In vniuersa terra. Mirum est enim, quod vnus vniuersam terrā regat & sustineat, & q̄ ad regimen vniuersorum per totius orbis circuitum ipsius providentia extendatur. Et tamen sic est de Deo, & ideo mirabilis potest dici. Ipse enim similis est lung, cuius occulta insuetudine & fluxū maris causat, & in ossibus animalium medullarū augmentum vel decrementum in vniuerso mundo efficit, & procurat. Sic verē influenza & providentia occulta ipsius Dei, qui. s̄. est luna perfecta, in æternum, & testis in celo fidelis, mare magnū & spatiosum. s̄. mundum & motus & fluxus suorum actuum sive accidentium regit & dirigit, & augmentum vel decrementum omnium temporalium sua occulta & mirabili providentia manu ducit. P̄. Qui nauigant mare in nauibus, ipsi viderunt opera domini & mirabilia eius in profundo. In vniuersa terra inquit. P̄. In vniuersa terra iudicia eius. Sic igitur patet quō Deus est admirabilis, quia p̄uidet, quia euident, quia p̄uidet, quia subsidet. Et hoc est primum principale. Sic ergo dico, q̄ admirabilia sunt in Deo fidei sacramenta. ¶ Secundo principaliter dico, q̄ admirabilia sunt virtutū ornamēta, q̄. s̄. mirabile est spectabile videre hominem bonis moribus ornatum. Sicut. n. arcus celestis reputatur admirabilis, propter pulchritudinem colorum, Sic iustus propter pulchritudinem virtutum. Compara iustum pantheræ, cuius colorem & odorem admirantur stupendo animalia vniuersa. Sic iustus debet ab alijs admirari propter odorem famose redolentiæ, & propter colorem virtutum & gratiæ. Vnde de arcu celesti d̄ Eccl. 43. Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & super hymbrem eius expanseet cor. Vnde nota, q̄ admirari possumus in hoīe honestatē veritatis decoris, pulchritudinem, Puritatem seip̄is pudoris, Candoris

¶ Candoris eius veritatem fulgentis splendoris. (Admirabitur oculus) Pietatem fluentis dulcoris. (Super hymbre eius) Charitatem feruentis amoris. (Expanseet cor.) Probat honestatem, decens gratitudo. (Pulchritudinem.) Probat puritatem alba pulchritudo. (Candoris eius) Probat veritatem clara limpiditudo. (Admirabitur oculus.) Probat pietatem aque plenitudo. (hymbrem eius.) Probat charitatem mentis hebentudo. (Expanseet cor.) ¶ Igitur dico, q̄ mirari debemus honesti decoris gratitudinem. Pulchritudinem inquit, quia. s̄. pulchritudo morum est admiranda, & cum stupore & extasi delectabiliter est videnda. Color. n. est obiectum visus & obiectum potentie. Sic verē honestatis decor obiectum bene ordinati affectus, & eū ēt recreat, perficit & custodit. Vnde Eccl. 40. Gratia, & speciei desiderabit oculus, & super omnia virides saturationes. Pulchritudo. n. cōuersationis & morū, sup oīa mentem intuentis delectat, & ad bonum ipsum excitat & inclinat. Vñ ēt sp̄s osam suam de pulchritudine cōmendabat dicens. Cant. 1. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarū. Et iudith. 9. Mirari sunt nimis pulchritudinem eius. Vide infra de Cedro. C. vbi inuenies de pulchritudine honestatis, quæ proculdubio est miranda. Qd tñ est contra multos, qui. s̄. non delectantur in pulchritudine morum, sed potius in pulchritudine florū, nō in pulchritudine virtuali, sed in pulchritudine corporali. sicut sūt fatui iuuenes, quos pulchritudo corporis & propria & aliena allicit 13 p̄t̄m. Figurati in Naama, qui interpretat decorus vel pulcherrimus. de quo legitur. 4. Reg. 5. q̄ ipse quantum esset diues & nobilis, nihilominus ipse erat leprosus, quia. s̄. hodie illi, qui sunt corporaliter pulchri, quāuis in naturalibus gratijs diuites, sunt facilius per luxuriam in se. corrupti & aliorum corruptiui, & sp̄ialiter deceptiui. Prover. 31. Fallax grā & vana est pulchritudo. Et breuiter aspectus & admiratio talis pulchritudinis est periculosus, quia. s̄. inducit hoīem ad p̄t̄m. Fabulosē d̄ de Gergonibus, q̄ fuerunt virgines tantę pulchritudinis, q̄ cum haberent capillos serpentinis oēs, qui eas videbant in lapides mutabant. De quibus ēt dicit Ouidius, q̄ cū tres essent forores vni cū oculum habebant, quem altera ab altera mutabat. Periculosum igitur est iras aspiciere, q̄ necesse erat in lapides se mutare. Tales proculdubio sunt mulieres malæ, & pulchre, q̄. s̄. illæ sunt vnius oculi per malitiam cōsimilē, quia. s̄. oēs oēs, sunt percussæ eodem baculo. Vna ēt alteri oculū suum, mutuat, in quantum altera alteram in muliebris malitijs, in aspectibus impudicis informat, & malē & impudicē aspiciendi altera alteri exemplum dat. Oculos habentes plenos a dulterij. 1. Petr. 2. & breuiter sic fit, q̄ illi, qui tales aspiciunt periculum peccatorū incurrun, in lapides cōmutantur, inquit. s̄. sensum & motū deuotionis bonæ operationis, perdunt & duritiā obstando acquirentes in viros malos, & reprobos cōuertuntur. Vnde Eccl. 9. Auerte faciem tuā a muliere cōpta. Sequitur. Speciem mulieris alienæ admirati multū reprobū facti sunt. Et Iob 40. Cor eius indurabitur quasi lapis. Capilli ēt eorū serpentes sunt in quantum tortuosi & pectinati, alijs venenosi & materias & occasio peccandi sunt. Iudith. 16. Colliguit Cincinos suos mitra ad decipiendū eum, sandalia eius rapuerunt oculos eius. Admiremur igitur pulchritudinē morū non corporum, quia pro certo iustus & moralis & honestus hō est ille sol, de quo d̄ Eccl. 43. Sol in aspectu annūciās in exitu, vas admirabile, opus excelis. Admiremur igitur honesti decoris gratitudinem. Pulchritudinem inquit. ¶ Secundo dico, q̄ admirari debemus casti pudoris pulchritudinē. Candoris inquit, & castitatem designat. Vide infra de cādore, & infra vbi lux. Et prosequere, sicut habet ibi. Et re vera mirabile est, q̄ hō carnes non est carnalis, & q̄ hō in concupiscentia genitus fiat castus. Vñ persona casta pōt dicere illud Sapient. 8. In conspectu potentum admirabilis ero, & facies potentū mirabuntur me. Et benē dicit admirabilis, q̄ viri casti p̄ ceteris sunt apud magnos amabiles & mirabiles. Miremur igitur casti pudoris pulchritudinē. ¶ Tertio admiremur veri splendoris limpiditadinē. i. sapientiæ certitudinem, qd ostenditur cum d̄. Admirabitur oculus. Oculis. n. admiratur, sup claritatem solaris excellentia. Sic verē oculus mentalis debet admirari super sapientiæ rōnalis eminentiam. P̄. Anticipauerunt vigilias oculi mei, turbatus sum, & non sum locutus. Mirū est. n. q̄ creatura corporalis & mortalis sapientiā habeat,

& q̄ hō de terra plasmatus Deo, & Angelis compar fiat. Ideo dñs admiratiue dicebat. Iob 29. Quis posuit in visceribus hoīs sapientiam? q̄. d. Mirum est. Figura de regina Saba. 3. Reg. 10. quæ mirabatur in sapia Salomonis. Mat. 7. Admirabant populi super doctrinā eius. Miremur igitur veri splendoris limpiditadinem. Quod est tñ contra mundanos, qui limpidos & veros scientificos philosophos non mirantur, sed ipsos quasi nihilum reputantes, quasi sterquilinum detestantur. ¶ Quarto dico, q̄ admirari debemus in viro isto pij dulcoris plenitudinē. Super hymbrem inquit eius. Mirum est. n. in natura, q̄ nubes & pluuia sursum in aere generatur, quibus terra inferius irrigetur. Sic verē in aereis. i. in quibusdā bonis personis admirabilis est pietas, & humectio fa benignitas, quæ. s̄. terrā, id est inferiores pauperes beneficijs irrigat, & eos spiritaliter & sp̄aliter vegetat, & fecundat. hymbre inquit. Eia. 55. Descendit hymbre, & nix de celo, & inebriat terrā. Pone si vis de Enhydro lapide, qui cōtinuē stillat aquam. Vide supra de abscondere in litera A. Et nota ibi, quod valde est mirabile in natura, q̄ aqua non consumitur in lapide. Ideo de talibus benefactoribus pauperū d̄ Mat. 7. Locutus est mutus, & admiratę sunt turbæ, dicentes. Mar. 7. Bene oīa fecit, surdos fecit audire, & mutos loqui. Admiremur igitur pij dulcoris plenitudinē. ¶ Quinto admiremur veri amoris magnitudinē. Ex parte uescet (inquit) cor. Verus. n. amor habet stupefacere, & quasi insensibile reddere. Et ē amor & charitas aliorum nos hēt in admirationem ducere, & ad amorē ēt inuitare, quia re vera illi sunt p̄ ceteris admirabiles & spectabiles, qui in vero amore sunt firmi atq; stabiles. Iō d̄ Eia. 60. Tunc videbis, & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuū. Et breuiter, dico, q̄ perfecti viri. s̄. amorosi, dulcorosi, luminosi, casti seu pudorosi, honesti, & gratiosi sunt, quando inueniuntur admirandi & coram Deo & coram hominibus honorandi. Vnde de viro perfecto d̄ Eccl. 24. In plenitudine sancta admirabitur. In multitudine electorū habebit laudē, & inter benedictos benedicetur. Sic igitur patet quō admiranda sunt in iustis virtutum ornamenta. ¶ Tertio principaliter dico, q̄ admiranda sunt in malis culpāriū monumenta, quia re vera quidam sunt hodie ita mali & tor culpi & vitij pleni, q̄ in suo genere sunt admirabiles, & stupendi. Monstra enim quæ in natura sunt deformia, reputantur admirabilia, sicut patet, quia tunc deducitur in admirationem quando de Cyclopiibus & Cynopibus de acephalis, & de cynocephalis audimus fieri mentionē. Sic verē dico, q̄ illi, qui sunt in moribus mōstruosi & vitiosi, per vitiorum abundantiam alijs venenosi, & in membris virtutum defectuosi deformiter, alijsq̄e terribiles & periculosi, in suo genere sunt admirabiles & alijs horribiles & infames. Compara ipsos, si vis, illi mirabili bestia, quæ d̄ manticora. Vide de ea vbi facies. C. finis. b. hō. b. & pone figuram. Apoc. 18. de muliere ebria sanguine martyrum, Iesu de qua dicit Ioannes, q̄ miratus est cū vidisset eam. Vide infra Ebrietas, vel pone figuram de bestia quattu, quæ erat, mirabilis & terribilis, & habebat dentes, & vngues ferreos, deuorabat, & comminuebat, & reliqua pedibus conculcabat. Dan. 7. Vide ēt infra, Dentes, & infra vbi Ferrū. Aduerte, autē q̄ non solum admiranda est in mslis culpārum infectio, imo ēt promotio subita, & subitus casus & destitutio, subitō enim & mirabiliter ascendit. Figurati Apoc. 13. in illa bestia, quæ ascendit de abyssu, cui draeo dederat maximam potestatem, ita q̄ mirata est vniuersa terra, & adorauerunt bestiam, dicentes. Quis poterit pugnare cum bestia. &c. Sic etiam tales iniqui hodie virtute Draconis diaboli per promotione ita ascendunt de abyssu. i. de statu infimo & profundo, q̄ omnibus stupor & admiratio sunt. Tantā ēt potestātē a diabolo fortiuntur, q̄ quasi ab omnibus adorantur. Item isti subitō & mirabiliter deficiunt & pereunt. Figurati Eze. 16. in ciuitate Tyri. cui ibidem d̄ sic. Principes maris in terra sede bunt, & attoniti super repentino casu tuo admirabuntur & assument super te lamentum &c. Sic igitur dico, q̄ admirabilia sunt in impijs malorum detrimenta. ¶ Quarto principali ter dico, q̄ admiranda sunt in beatis gloriae nutrimenta vel munimenta, locus. n. & actus, & fructus beatorum miranda sunt & stupenda. Vnde de loco dicitur in P̄. Transibo vsq̄ ad locum tabernaculi, vsq̄ue ad domum Dei. De fructu vero admirabili & de beatitudine inextremabili dicit j. Petr. 2. Admirete virtutes eius, qui nos de tenebris vocauit in admirabile

P mirabile lumen suum. Quinto vero principaliter dico, qd admiranda sunt in damnatis miseræ nocuenta. Pf. Admira ti sunt, turbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos. **Q** Sexto vero dico, quod admiranda sunt naturæ ordinamenta, quia re vera ordo rerum & naturæ opera digna sunt omni admiratione & omni laude & commendatione, & etiam diuinorum statutorum & parlatæta, & dictamenta. Pf. Mirabilia opera tua, & aia mea cognoscer nimis. Qui. n. benè consideraret ordinem rerum, tã celestium q̄ terrestriũ, & q̄ benè consideraret quod mirabilia sunt naturæ, pro certo inueniret materiã admirandã, inueniret. n. in stellis mirabiles insuentias, in lapidibus mirabiles efficacias, in aquis mirabiles proprietates, in plantis mirabiles varietates, in aiantibus mirabiles contrarietates. In iudicijs et Dei mirabilia sunt. f. quò q̄q; bonos deprimat, malos promouet, iustos cadere p̄mittit, & malos ad salutem reuocat & ad misericordiam admittit, vide de p̄uidencia Dei. Et de iudicijs. Iô d̄f Eccl. 43. Admirabile opus ex celsi. Et sufficit. Vide infra de mirari.

Admiscere. Vide ubi mixtio vel compositio, vel aggregatio. Videlicet in tabula.

Admonere. Idem est, qd recipere, concedere, consentire, &c. Vide in tabula.

Admouere. Idem est, quod applicare, adaptare, &c. Vide in tabula.

Adnullare. Idem est, quod aliquid adnullare, destruerè, dissipare. Vide in tabula.

A Adolere. Nota, qd adolere idem est, quod incendere, vel cremare, sed potissimè refertur ad adolitione seu crematione holocausti, & incensi, quod fit quando offertur in altaribus vel crematur. Vide infra de cremare & de incendere, & præcipue de incenso, quia secundum qd moraliter loquendo in scriptura incensum multiplex inuenitur, secundum hoc multiplex est adolitio. f. bona seu mala. Sed si vis, dic qd in scriptura adolitio significat Carnis macerationem, Mentis inflammationem, & Cordis deuotionem vel orationem, Vocis adulationem, Signat dico asperita tem poenitentia, & corporis macerationem. Vnde Leu. 1. d̄f de carnibus hostiæ, qd oblata omnia adolebit sacerdos super altare. Itè signat mentis ardore & dilectionem. Vñ Leu. 4. d̄f, qd sacerdos oem adipem tollit, adolebitque. Adeps, n. qui cõ glutinat, & ignem nutrit, charitatem signat. Leu. 8. Adipem adoleuit igni. Item signat orationem & deuotionem. vnde de altari aureo dicitur Exo. 40. quod adolebit super eo incensum dño. f. Aarõ, vel sacerdos, & 3. Reg. 22. Adolebat incensum in excelsis, &c. Vide infra de incenso & de thure &c. sufficit.

A Adolescentia. Quantum ad præsens mihi occurrit, qd adolescentia potest accipi tripliciter. Est enim adolescentia naturalis, virtualis, & criminalis. Naturalis idem est, qd iuuentus, & principium vitæ nostræ. Virtualis idem est, qd vitæ & virtutum & morum perfectio. Criminalis idem est, qd ignorantia vel leuis & instabilis conditio. Dico igitur primò, qd est iuuentus, seu adolescentia naturalis, & ista est sicut cera mollis, quæ facilliter recipit impressionem siue pulchrum siue turpem. Sic verè adolefcens, qd adhuc est, mollis, tener, & flexibilis, facilliter recipit impressionem græ, vel peccati, secundum qd sibi vnum magis quam aliud applicatur. Et iô sicut videmus, qd plantula noua debet teneri recta, & cum aliquo recto ligno ligari, quia si permittetur in curuitate aliqua indurari, nunquam possit amplius reificari, sic potest adolefcens per correctionem & instructione lignis rectis. i. bonis & iustis personis alligari per societatem & coniunctionem, quia aial si in curuitate alicuius vitij per malam consuetudinem induratur vix aut nunquam amplius ad rectitudinem commutatur. vnde Prover. 22. Adolefcens iuxta viam suam, & cum senuerit non recedet ab ea. Et Tren. 3. Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. vbi ostenditur, qd bonum, immo necesse est, qd hõ ab adolescentia sua virtutibus applicetur, quadruplici rone. f. p̄temporis aptitudinem. (Ab adolefcetia) Propter corporis fortitudinem (viro) Propter oneris asperitatem. (Portauerit iugum) propter muneris vtilitatem (quia bonum. i. vtilè. Vel quia tempus ad hoc est congruum) Ab adolescentia. Quia corpus est strenuum. (Viro.) Quia opus nimis est arduũ. Portauerit iugum. Quia munus datur proficiũ. (Bonum) De-

bet igitur ad hoc mouere temporis aptitudo. Ab adolefcetia inquit, quia verè adolescentia est tempus propriè aptum ad conuersione & emendatione. Et triplici ratione, Propter Faciliorem impressionem, Faciliorem impressionem, Manentiorum durationem, Faciliorem impressionem, Acceptorum perfectionem, sicut dicit Isaac in dietis. Carnes aialium iuueniliũ sunt humidæ, flexibiles, atque molles, & iô facilius digeruntur. Nam qm̄ in statu veniunt, du riores sunt, & ad digestionem & conuersionem magis ineptæ. Sic verè charissimi, illi, qui sunt in iuuenili ætate, sunt naturaliter molles, flexibiles, humidi, ducibiles, & benigni, & iô tunc est facilius eos dirigere, intruere, conuertere, corrigere, informare. P. In quo corrigit adolescentior viã suam. Nã qm̄ ad statum crementis perueniunt, tunc per malas consuetudines in vitijs indurantur, ita qd non facilliter conuertuntur, sicut videmus ad sensum. Ideo de talibus duris & obstinatis potè dici illud Esa. 48. Scio quia durus es, & nerus ser res ceruix tua, & frons tua aenea. Itè in adolescentibus est manentior duratio, quia. f. quod in adolescentia addiscitur, manentius & firmiter retinetur, quia iuxta cõe dictum verficuli. Quod noua testa capit, inueterata sapit. Vnde Prover. 22. Adolefcens iuxta viam suam et cum senuerit non recedet ab ea. Et iô sic debet esse de nobis, sicut est de Apibus, de quibus dicit Aristot. & Amb. in hexameron. qd ipse recolligunt mel primò in pedibus anterioribus, deinde transmittunt illud ad pedes medios, tandem ad posteriores, & tunc cognoscitur in eis ponderositas, & sic volat ad suum alueare. Pedes anteriores signant partem anteriore, & primam partem gratiæ nostræ. Titatum nostræ adolefcetia. Medij mediũ vitæ. i. iuuentutem, & virilitatem. Posteriores vltimũ vitæ. f. senectutem. Nos igitur charissimi, debemus recolligere mel deuotionis & græ, & bonorum operum in primis pedibus, i. in primo tpe iuuentutis, atq; per perseverantiam debemus remittere vique ad medios pedes. i. vique ad medium vitæ, tãdem vique ad posteriores. i. vique ad finem vitæ, & senectutẽ, vt sic mel deuotionis & gratiæ in prima ætate adolescentia colligatur, & vique ad senectutis posterius perseveret, vt sic gratijs & virtutibus onerati ad alueare Paradisi finaliter atque foeliciter volitemus. Mane igitur semina semè tuũ, & vesperè ne cesser manus tua. Quod est contra multos similes vasis, q̄ sunt de Orichalco, q̄ in sui nouitate sunt splendissima & pulcherrima, sed tandem paulatim pallefcunt, in fine aut ex toto subiginantur, & deturpantur, ita qd liquores contentos corrumpunt, & inficiunt, si diu in eius seruatur. Sic verè multi sunt, qui in iuuentute per bona opera rutilant, atque splendunt, sed verè quanto plus viuunt, tanto plus pallefcunt & à virtuali pulchritudine deficiunt, ita qd in fine & senectute efficiuntur turpes & rubiginosi per diuersa vitia & peccata, ita qd quicquid in eis continetur, s. verba opera & exempla, totum inuenitur putridum, corruptũ & infectum. Mozs in ola vir Dei. 4. Reg. 4. Non sic boni, quia verè in bonis adolefcetibus est manentior duratio. Item est in eis acceptior perfectio, quia. f. cæteris paribus plus placent Deo bona facta à iuuenè, quã à sene. Exemplũ de beato Ioanne, qui erat adolefcens amicus syndone super nudo. Mat. 14. de quo tũ legitur, qd iste erat discipulus ille, quem diligebat Iesus. Io. vlt. Vnde de David, qui interpretatur vultu desiderabilis, dicit 1. Reg. 17. Erat adolefcens rufus & pulcher aspectu. Margarita. n. q̄ in mane coniepitur, melior est candidior & pulchrior quàm illa, quæ in vesperè generatur. vt dicit Dios. & Isido. Sic verè charissimi illi, qui in mane iuuentutis, & ab ipso tempore adolefcetia concipiuntur in gratia, & in esse virtuali, perduntur, meliores sunt cæteris paribus, & Deo acceptiores & in se puriores per innocentiam, pulchriores per apparitiã, candidiores p̄ innocentiam quàm illi, qui in tpe senectutis ad Deum conuertuntur, quia. f. tunc est homo sicut stella matutina in medio uebulæ. Eccl. 30. Et sic igitur dico, qd quia in tempore adolefcetie homo conuersus est perfectionis acceptior, & durationis manentioris, impressionis facilioris. Bene dico, qd ad huiusmodi conuersionem in adolescentia faciendam nos debet mouere temporis aptitudo. Ab adolefcetia inquit, Ideo faciamus, qd de nobis possit dici illud Hier. 48. Fertilis fuit Moab ab adolefcetia sua, requiescit, in fecibus suis, nec est transfusus de vase in vas. Idcirco permãsit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus. Nos enim

enim debemus esse fertiles per bonorũ operũ abundantia per longitudinis permanentia, requiescere in fecibus p̄ nostrã vtilitatem reminiscetiam, non esse transfusi per peccatorũ interruptione, hñ gustum per æternorum deuotione, & etiam odorem per bonæ famæ diffusionem. Debemus igitur ab adolefcetia in bonis occupari, quia hæc requirit aptitudo. **S**ecundò dico, qd ad hoc competit corporis fortitudo: viro inquit. Hõ, qui necesse habet fortem inimicum, inuadere, hoc potissimè debet facere illo tpe qm̄ melius poterit armorum pondera sustinere, & qm̄ maiori solet fortitudine abundare. Et iô quia nos habemus fortes inimicos. f. mundũ, carnem, & diabolu inuadere, & eis pro viribus repugnare, ideò necesse est, qd illo tpe quo corpus, est fortius & virtuosus ad arma bonorum operum subsistenda. f. ad scutum patientia, ad lorica p̄nitentię, baltheum constrictiũ amictiã, Galeam, quæ caput intentionis protegit, veritatis & iustitiæ lanceam, quæ a longe percutit, orationis ensem, qui ex omni parte scindit, asperã correctionis, videlicet in tpe adolefcetia istos hostes per bona opera inuadamus. viro inquit, quia. f. dum fumus viri, i. fortes & virtuosus, in çtate adolefcetia ista debemus opera frequentare. Exemplum de Goliath. 1. Reg. 18. De quo d̄f, qd ipse erat vir bellator ab adolefcetia sua. Quia verè bella bonorum operum & laborum debemus ab adolefcetia, atq; dum fumus iuuenes frequentare. 1. Mach. 16. Expugnauimus hostes ab adolefcetia. quod et patet exemplo naturali de apibus. Inter apes talis est ordo, qd illæ, quæ sunt fortiores & iuniores exeunt ad laborem & ad flores ad alueare portandos, seniores aut in alueari remanent in quiete, vbi mella, & mansiones custodiunt, vt dicit Plinius. Sic verè charissimi inter nos, qui sunt iuuenes per tes, f. & virtuosus debent exire ad laborem exterioris diligentia, asperioris poenitentia, & ad flores honestatis apparentia, & et ad flores temporalis substantiæ, ipsamque debent ad alueare conuenire vel Ecclesiæ aggregare, & senes & debiles suis laboribus fouere pariter & nutrire. Senes aut & debiles, qui corporis fortitudine sunt priuati, circa mellis distinctionem. i. circa dulcoris, & deuotionis & orationis confectionem, & celestis mansionis preparatione debet sustinere & vacare. Quia. f. in Ecclesiã iunioris debent per suos labores senibus de temporalibus prouidere, & senes per suas orationes debent iuuenes confortare, vel iuuenes. i. seculares debent senibus. i. maturis religiosis & ecclesijs de floribus id est de tpalibus prouidere, quæ re vera sunt transitoria more floris, senes aut debent eis de melle. i. de dulcore sp̄ialiũ, vt dictũ est prouidere, quia sicut d̄f 1. Cor. 9. Si sp̄ialia semina uimus vobis, non magnum est si vestra, carnalia metamus. Est igitur in adolescentia corporis fortitudo. viro inquit. 1. Reg. 18. Eist vir fortis, & præliare bella domini. **T**ertio dico, qd in adolescentia debemus operibus, insistere, & qd ad hoc debet mouere oneris grauitudo. Sicut. n. onera grauiã & ædificia p̄derosa debet imponi nouis colõnis, quia. f. magis sunt fortes stabiles, atque firmæ nõ antiquis nec putridis nec corruptis, sic verè, quia nobis incumbunt grauiã onera. stentationum, tribulationũ, & laborum & operationum, idcirco fortibus columnis, i. corporibus dum sunt in nouitate adolefcetia, & iuuentutis fortitudine, & vigore debemus imponere, non columnis putridis. i. corporibus, senibus, debilibus & infirmis, quod ostenditur cum d̄f. Portauerit iugum, quia. f. iugũ diuersarum tribulationum, laborum & operationum statutorum, & mandatorum, necesse habemus per obedientiam tolerare. Vnde Eccl. 49. Occupatio magna creata est omnibus, & iugum graue super filios Adam à die exitus de ventre matris suæ, vique in diem sepulchri eorum. Sed verè de multis potè dici illud Hier. 2. A seculo confregisti iugũ, rupisti vincula. Mali. n. rumpunt & frangunt per transgressionem iugũ. i. p̄nitentiã, impositiones & vinculum, f. statutorũ litigaturas, & obligationes. hoc potissimè est i religione, vbi multi sunt ita obstinati & superbi, qd nulli iugo obedire volunt, siue submittere colla sua, immo sæpe accidit, qd per insolentiam & apostasiam, oia dissipant, atque frangunt, similes Rhinoceros, quæ est bestia ita indomita, qd nullo potè iugo vel vinculo contineri. Sic verè necisti vinculis regularis obseruantia, nec iugo laboris, & obedientia possunt subijci, vel submitri. Nam Em Plinium Rhinoceros viuus capi non potè nisi fortè puellaris virginitas ipsam domet. Sic verè isti

mali obstinati, & effrenati capi nequeunt vel cõcludi i regula ris vinculis disciplina, nisi fortè puellaris virginitas, i. influentia Virginis gloriose ad hoc sua grã operet. Et iô de tali Rhinoceros loquit Iob 39. Nonne volat Rhinoceros seruire tibi? aut morabitur ad præsepè tuũ? nunquid alligabis eũ ad arandũ loro tuo? aut confringeret glebas tuas post te? quasi diceret nõ. Obstinati. n. sunt. quo ad subiectione, p̄sumptuosi quia nolunt seruire, quo ad durationem, defectuosi, quia nõ morantur ad præsepè. i. in claustro, quo ad operationem: delitiosi, quia. f. non arãt, nec glebas sui corporis confringunt p̄ poenitentiam, quo ad p̄eritione iniuriosi, quia. f. non alligant loro disciplina. Non sic charissimi, sed in adolefcetia laboremus, quia ad hoc debet mouere laboris seu oneris grauitudo. portauerit inquit iugũ. Dicit igitur quilibet illud Zach. 12. Hõ agricola ego sum, qm̄ Adã exemplum meum ab adolefcetia mea, quia sicut d̄f ad Gala. 6. Vnusquisq; onus suum portabit. **Q**uartò quia ad hoc mouet munerum plenitudo, quia verè sicut vinea, quæ in sui nouitate bene colitur, vberior fructũ portat, sic verè hõ, qui in adolefcetia per p̄nitentiã & correctione benè colitur, plures, & meliores fructus virtutum & p̄miorum in vita sua recipit & et in futura, quod ostenditur cum d̄f. Bonum est, quia. f. bonitas græ & gloria per virtutis opera generatur. Sicut dicit auctor de apib. Apes in vere & autumno conficiunt mel, sed id, quod fit in vere, magis est bonum, p̄ pillarum nouitatem & puritatem. Sic vere quauis in vere iuuetutis, & in autumno senectutis p̄nitentiã hõies conficere, & acquirere mel. i. dulcorem virtutum græ & gloria, illud tũ, qd in vere iuuentutis acquiritur, qm̄. f. flos affectionis purior est, melius debet merito reputari. iuxta illud Prover. 25. Comede fili mel, quia bonum est. Et ideò charissimi per adolefcetiam applicemus nos bonis operibus, quia hic requiritur fructus plenitudo, poenæ mesitudo, status fortitudo, & tps aptitudo. Est igitur adolescentia naturalis. **S**ecundò dico, qd est adolescentia virtualis. Nam sicut adolefcens abundat in virtutibus naturalibus, sic verè nos debemus abundare in virtutibus moralibus. Et ideò quilibet bonus & virtuosus potè dici adolefcens. i. bonis moribus iuuenescens. Ideo de quolibet tali potest dici illud Marci 14. Adolefcens quidam sequebatur eum. f. Iesus amicus syndone. Nã sicut ætas adolefcetia est naturaliter feruentior, subiectior, & purior, sic verè boni debent esse feruentioris charitatis (adolefcens). Parentioris voluntatis (Sequebatur eum.) Paratioris puritatis (Amicus syndone.) Debet igitur iustus seu moralis adolefcens Charitatis facibus ardere, Dignitatis iustibus parere, Honestatis floribus splendere. **D**ebent igitur habere charitatem feruentiorem. Nã sicut in ætate magis videt calor naturalis, sic vere in viris perfectis magis abundat calor, & feruor spiritalis. f. ignis amoris, & charitatis, quod ostenditur cum d̄f Adolefcens, quia adolefcens dicitur ab adoleo les, quod idem est quod incendo, dis. eo, qd ætas illa est tota incensa per calorem. Vnde in Psal. Ibi Benjamin adolefcens in mentis excessu. Nam si de bonis quæritur ubi sunt respondetur, ibi. f. in statu gratiæ. Qui sunt ipsi sunt Benjamin. i. filij & dilectores prosperitatis æternæ. Quales sunt ipsi sunt adolefcens. i. fortes feruentes & virtuosus. Quid agunt pro certo ipsi sunt in mentis excessu. i. in mentali feruore affectione cogitatione & meditatione & contemplatione. Sed vere pro dolor non sic, quia vere multi sunt hodie adolefcens corpore, qui non sunt adolefcens mente, & multi, qui non sunt nec corpore nec mente, Nam sicut vinum naturaliter est calidum & humidum, & tũ propter exteriorum calorem abundantem humor eius consumitur, & calor eius destruitur, sicut patet in aceto, & sic non est amplius calidum, nec humidum sed frigidum, & sic cum, sic vere multi quandoque sunt boni. i. viri perfecti, & Dei & Angelorum gratia laticati, calidi per charitatẽ, & humidi per pietatẽ, sed calor exterior. i. ardor, & amor exterior bonorum. i. deliciarum & diuitiarum, ipsorum virtutẽ, & naturam p̄ auaritiã & luxuriã corrumpit, ita qd ipsi efficiuntur frigidi p̄ induotione, & sicci p̄ incompassionem, & ideo tales non sunt vinum per aliorum consolationem, sed sunt eis in acutum per tribulationum mortificationem, quia scilicet

licet ipsi sunt aliorum mortificationi per rapinam & vexationem, & ideo vicini eorum potest dicere illud Psalmista. In siti mea potauerunt me aceto. Verbum potest esse pauperum & vicinorum. Non sic charissimi non, sed simus adolescentes spirituales. **F**eruentioris charitatis (Adolescens inquit.) Secundum simus paratoris voluntatis (Sequebatur enim) Sicut enim, adolescentes sunt senibus magis flexibiles, & agiles, (sicut enim, adolescentibus filii dicitur & potentia solet assignari magister & pedagogus, qui eos instruat & in formet, quem ipsi sequuntur, & ei obediunt) sic verum viri, qui perfecti, humiles, obediunt, & agiles sunt, magistros sibi assignatos. f. Deum, & prelatos suos per humilitatem & obedientiam sequuntur, eorumque votis, desideriis, & mandatis suam paratam exhibent voluntatem. **V**nde 1. Petr. 5. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. oēs. in iuicem humilitate in sinuate. vbi ista subiectio commendatur, ex concordie vicissitudine (Similiter inquit & inueniunt) Ex constanti fortitudine (estote.) Ex fundamenti perfectionis. (Humilitatem) Ex documento discretionis (In sinuate) Et ista subiectio obedientie ostenditur, qui dicit. Sequebatur enim. f. Iesum, quia verum Iesum Dei filium vel Iesum saluatorem. i. bonum & iustum prelatum debemus sequi, & ei obedi re & obsequi. **V**nde Seneca in proverbis dicit. Opportuni est maiorum sequi vestigia, si recte preceperint. Quod est contra multos, qui re vera non vident, esse iuvenes, immo senes sunt, tardi & ponderosi, nec ad sequendum alios sunt apti. Sic multi sunt in vitis antiqui, & per malas consuetudines aggrauati, pigritia & negligentia hebetati, a sona et discretione & sapientia spoliati, qui nec Christum, nec prelatum per subiectionem, & obedientiam voluit sequi, sed magis illum per diuersa vitia persequi, nec volunt utis aliquo modo obedire, sed magis eos contemnerent & odire. **V**nde vbi, qui multi sunt similes lupis, qui in Homerum libro de pugnis & astutijs bestiarum, qui senescunt sunt pessimi, quia cum tunc pro corporis grauitatem nequeant bestias venari, conuertuntur ad homines impugnandum, occidendum, & deuorandum. Sic verum multi sunt, qui in vitis, antiquantur & per grauitatem & ponderositatem negligentiam taliter hebetant, qui ipsi non curant, nec pnt contra bestias. contra motus bestiales, & sensuales resistere. f. carnalia desideria reprimendo, Deo & prelati obediendo, & se in bonis actibus occupando, immo verum ipsi nituntur impugnar, homines. i. motus & actus rationis. f. Deum & prelatos contemnendo, & per obstinationem & negligentiam se peccando. **I**o de illis potest dici illud Eze. 19. Leo factus est, & didicic capere preadam, hominesque deuorare. Tales est Lupi, aliter exponendo, possunt dici cupidi & auari, qui verum ad literam quia sunt seniores, tanto sunt nequiores, & ad auaritiam propiores, quia teste Seneca. Cum cetera vitia nobis senescantibus senescant, sola auaritia iuuenscit. Et in hoc maxime sunt nequissimi, quia. si ipsi non nocent bestiis & malis crudelibus & iniquis, immo ipsos sustinent, atque fouent, sed verum homines. i. bonos & simplices, & benignos rationabiles, & in istos ipsi per rapinas, fraudes & viuras quantum potest destruant & impugnant. Non sic charissimi, non simus senes, tardi, pigri & iniqui, sed simus adolescentes, obediētes. f. & subiecti. Sequebatur (inquit) eum. ut sic quilibet possit dicere illud Marc. 8. Magister sequar te quocumque ieris &c. Simus igitur charissimi paratoris voluntatis. **T**ertio simus patientioris, vel formosioris puritatis (Amictus syndone) Adolescentes sunt, ut communiter, quo ad substantiam puriores, & et quo ad decetiam pulchriores, quia. f. natura non est in eis superfluis & corruptis humoribus defecata, sed sanguine rigata puriori, & ampliori pulchritudine decorata. Sic verum boni sunt, & debent esse substantia purioris per innocentiam intrinsecam, & apparentia pulchrioris per continentiam extrinsecam, quod ostenditur cum dicitur. Amictus syndone, qui est pannus lineus candidus, atque mundus, & signat cordis, & corporis puritatem. Et ideo nos debemus esse sicut Ioseph. de quo dicitur Matth. 27. qui ipse accepto corpore Christi inuoluit in syndone munda. Et Marci 15. quod Ioseph. mercatus est syndonem. Quia verum Ioseph, qui interpretatur augmentum, id est illi, qui volunt in gratiis augmentari, debent mercari, & acquirere syndonem, id est cordis & corporis puritatem. De talibus adolescentibus dicitur 1. Reg. 18. Erat autem adolescens rufus & pulcher aspectu decoraque facie, vbi talis puritas commendatur.

A constantie firmitate (Adolescens)
 A clementie pietate (Rufus i. sanguineus)
 Ab apparentie venustate (Pulcher aspectu)
 A cognoscencie sanitate (Decora facie.)
Sed. heu pro dolor vix pauci sunt hodie, qui tali adolescentia sunt dotati, quia verum multi sunt hodie, qui habent Innocentiam puritatem, sed luxuriam feditatem, Non decentiam venustatem, sed insolentiam leuitatem, Non scientie sanitate, sed inscientie prauitatem, Non continentie castitatem, sed potius luxuriam carnaliteriam. **E**t ideo tales non sunt proprie adolescentes, immo decrepiti seu senes, qui viscosi sunt, phlegmatici, & immundi, similes Simijs, quia in iuuetute sua latet sunt mundus, in senectute autem sunt immundus. Malevoli autem in senectute dicuntur fatidi, & immundi, cunctis abominabiles, & despecti. Sic verum mundi sunt, qui quadiu durant, & perseverant in adolescentia virtuosam, & in statu gratie, & virtutis, ipsi sunt puri, & mundi per innocentiam & castitatem. Sed verum quando per vitia & per malas consuetudines antiquantur, tunc sunt immundi per luxuriam, corrupti per perferantiam, & fatidi per infamiam, despecti, & abominabiles, per omnium contemptum, & displicentiam. **P**er Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, &c. Et ideo tales mali adolescentuli possunt dicere illud Pl. Adolescentulus sum ego & contempus. Et tales fuerunt figurati Luc. 15. in adolescentiore filiorum, qui acceptam portionem dissipauit cum meretricibus, viuendo luxuriose. Sic verum (charissimi) tales a patre suo Christo acquirunt, & accipiunt in baptismo portionem suam, scilicet gratiam & innocentiam, ipsam dissipauit, & consumunt per diuersa vitia & peccata, & maxime viuendo luxuriose, & fatide & immundi de. Non sic charissimi non, sed pro Deo habeamus patientiam puritatem, paratam voluntatem, seruentem charitatem. Et ista est adolescentia virtualis, de qua virtuali adolescentia pulchre loquitur scriptura Job 39. dicens sic. Quis mihi dicit, ut sim iuxta menses pristinos, sicut fui in diebus adolescentie mee, quando petra fundebatur mihi in os olei? **C**irca tertium nota, quod est adolescentia carnalis, quia per adolescentiam intelligitur, status vitiorum & peccatorum. Et ideo de tali adolescentia potest intelligi illud Eccles. 1. Adolescentia & voluptas vana sunt. vbi ostenditur, quod secundum tres conditiones, quae sunt in adolescentia corporali, tria sunt vitia in adolescentia criminali. Sunt enim adolescentis naturaliter feruidi, humidi, fluidi, secundum quas tres conditiones peccator cupiditatis facibus inflammatur, quantum ad calorem, adolescentia, carnalitate facibus inquantur, quantum ad humorem; Voluptas, instabilitatis viribus spoliatur quantum ad fluiditatem, Vana sunt inquit. Habent igitur mali adolescentuli, id est peccatores
 Cupiditatem ardentem, **H**abet dico ardentem cupiditatis.
 Carnaliteriam ferentem, **D**ico ferentem cupiditatis.
 Fragilitatem fluorem, **N**am sicut calor naturalis abundat in iuuenibus, qui naturales motus, & appetitus incitat, & inflammatur, sic peccatores abundant, in ardore, & calore cupiditatis, per quam motus et appetitus desiderium suorum inflammatur per auaritiam, quod ostenditur, cum dicitur. Adolescentia, quod dicitur ab adoleo, les. quod idem est, quod incendio, dis. ad notandum, quod tales ardores auaritiae sunt in genis. Nam mundana prosperitas est similis cuidam fonti, qui est in Africa, de quo dicit Isid. quod faces ardentes ibi extinguuntur, et extinctae ibi reaccendantur. Similis fons est in Gallia in Gratianopoli in Delphinatu Viennensi, sicut audiui ab Episcopo dicti loci, de quo August. etiam facit mentionem de ciuitate Dei. lib. 20. cap. 5. Sic verum in mundo et in mundi prosperis illi, qui sunt ardentes per charitatem, extinguuntur per iniquitatem, in deuotionem, tepiditatem. Illi qui sunt ibi extincti, qui scilicet non sunt per ardorem auaritiae inflammati, si in fonte isto, id est in mundi prosperis immergantur, statim eorum desideria per auaritiam inflammantur. Sicut enim pinguedo ligna facilius inflammari facit si inunda ea fuerint et liuita, sic pinguedo mundana prosperitatis, cor quod exinde liuitur per complacentiam, facit per auaritiam inflammari. **E**sa. 66. Accedentes ignem omnes vos accincti flammis. Et nota, quod dicit accincti flammis, quia tales accincti sunt, et armati flammis mundi, diuitijs, quae humana

num per auaritiam comburunt. **P**sal. Flamina combussit peccatores. Et tales adolescentes fuerunt figurati in illo Mat. 19. csi precepit Iesus, quod ipse videret omnia bona, & daret pauperibus, qui cum esset diues valde, abiit tristis. Sic verum illi, qui sunt diuites, & diuitijs alligati, nihil reputant tam tristabile, quam ab amore diuitiarum recedere, & bona sua pauperibus erogare. **I**deo de tali adolescentia potest intelligi illud Job 22. Ossa illius implebuntur vitijs adolescentie suae. Habent igitur ardorem cupiditatis inquit. **S**ed isti habent humorem carnaliteriam, voluptas inquit. Sicut enim, videmus, quod adolescentes plus habent de humore radicali, sic verum peccatores magis habent de humore carnaliteriam, luxuria, voluptatis, quae recte est quasi radicalis & intrinsecus humanae conditionis naturalis appetitus. **E**zech. 23. Fornicari sunt ab adolescentia sua. Voluptas inquit. Nam ut dicit Isaac. Pisces recentiores sunt communiter viscosi & humidii, ideo indigent, quod saliantur, ut eorum superflua humiditas consumatur. Sic verum charissimi, qui sunt spiritualiter recentiores. f. personae insolentes & immaturae, solent abundare in humiditate & viscositate luxuriae & carnaliteriam, malaque nutrimenta. mala uerba & exempla alijs, ut communiter administrent, & ideo summè indigent, quod per sal (id est) per cōdimentum discretionis, vel per sal, id est per acritudinem correctionis & tribulationis a suis humidis carnalibus voluptatibus deficcetur. **F**igurati in illo adolescente. **L**uca 7. qui efferebatur mortuus, cuius Iosulum Iesus tergit dicens. Adolescentes tibi dico surge, & sic fuit resuscitatus. Sic verum quod homo est mortuus per peccatum & maxime per luxuriam, quae ad modum mortui foetet, qui effertur ad foueam infernalem, non resuscitatur per gratiam, nisi Iesus tangat loculum corporis sui per correctionem & tribulationem, Et nisi dicat, adolescentis tibi dico surge. **V**ide figuram istam melius expositam ubi supra. **A**ccedere. Et uoluptas istam dicit illud Eccles. 2. Non prohibui cor meum, quoniam uoluptate frueret. Et ideo cuilibet tali adolescenti, id est cuilibet personae carnali potest dici illud Eccles. 16. Non (ex inquit) recordata dierum adolescentie tuae, quae eras nuda & confusione plena & conculcata in sanguine tuo, adificasti tibi lupanar, & fecisti tibi prostibulum. Habent igitur tales humorem carnaliteriam. **T**ertio dico, quod ipsi habent fluxorem mobilitatis. Sicut enim, adolescens naturaliter est mobilis, leuis, & instabilis, & etiam in corde debilis, sic peccator hēt mobilitatem inconstantiam, leuitatem insolentiam, debilitatem negligentiam. Sunt enim, debiles ad bene operandum, leues ad laesum, & instabilis, & instabilis ad perseverandum. **Q**uod ostenditur, cum dicitur. Vana sunt, quia. f. res vanae sunt illae, quae non sunt durabiles, nec habent stabile fundamentum. Sic verum tales sunt ita vana, quod non sunt in vno proposito stabiles, neque firmi, sed per inconstantiam mobiles & infirmi. Vana sunt opera & ritus digna. Tales sunt similes Cameleontis, cuius pelis non est determinata ad aliquem colorem, immo coloratum suum secundum circumstantes colores variat, atque mutat. **O**culos etiam habet multum mobiles, & sapissimè eos gyrat. **P**arum habet de sanguine, & parum de carne, splene caret, ut dicit Isid. & Auice. **R**e vera tales sunt multi huius mundi peccatores: quia ita habent oculos cordis mobiles & ueritabiles per uarios & multiuolos appetitus, quod nunquam in eodem proposito perseverant, immo in vno proposito ad aliud facillimè se conuertunt. **E**ccl. 20. Oculi eius septem placent sunt. In eodem etiā colore virtutis, & perfectionis, & bonae conuersationis non perseverant, immo in eodem colore rerū exteriorum (id est) in aliorum circumstantium mala exempla facillimè de colore ad colorem (id est) de virtute ad vitium se conuertunt. **E**ccl. 16. Sumpstisti vestimenta tua multicoloria. Et si isti nihil habent de splene, vbi est sedes melancholice (quae causat tristitiam). **I**de mæore pietatis & considerationis, parum de sanguine & de robore pietatis & compassionis. **N**u. 12. Caro eius deuorata est a lepra. Et ideo de talibus adolescentibus potest dici illud Gen. 8. Sensus autem & cogitatio in malum, pna sunt ab adolescentia sua. **H**eu charissimi, pro Deo non sic, non simus Cameleontes in ista conditione, sed simus Cameleontes in aliam expositionem. **H**abeamus igitur oculos cordis mobiles per agibilibi circumspeditionem, variemus colores conuersationis per circumstantium mutationem. **A**bdicemus carnem, & sanguinem (i. voluptatem & carnaliteriam). **N**on habeamus splenem, qui ridere facit. **I**mmò facultatem & prosperitatem, quod

risum introducit (hoc est) cordis vanitatem & incanditatem. **V**tere enim debemus oculos discretionis nostrae ad cōsiderandum, nunc temporalem uanitatem, nunc aeternalem foelicitatem, nunc infernalem aduersitatem. **I**temque colores debemus mutare: quia uerè quicquid de coloribus morum, & perfectionum alijs, quae circa sunt uiderimus, totū debet in pellem conuersationis nostrae per imitationem apparere, ut nobis possit dici illud Ezech. 16. Laui te aqua, & emundauit sanguinem tuū ex te, & unxi te oleo, & vestiui te discoloribus, & calciaui te hyacintho, & cinxi te bysso. **V**bi ostenditur, quod nos debemus **V**ndicare corporis puritatem (Laui te aqua)
Abdicare carnis foetiditatem (Mundauit sanguinem tuum)
Conseruare dulcem pietatem (Unxi te oleo)
Procurare morum honestatem (Vestiui te discoloribus)
Refrenare iungtam voluntatem. (Calciaui te hyacintho)
Aceptare mundam castitatem. (Cinxi te bysso.)
Sed verum charissimi non sic mali & peruersi, sed uere ipsi sunt sicut dictū est, per inconstantiam fluidi, per luxuriam humidii, per auaritiā feruidi. **E**t sic est dictū de adolescentia criminali.

Adonias. Fuit filius Dauid primogenitus, qui sine licentia patris regnare uolens confederauit sibi **I**oab Principem exercitus patris sui, & **A**bythar Principem Sacerdotum, & instructo conuiuio Regium etiam nomen assumpsit. **P**ater uero eius hoc sciens, ipsum a Regno repudiavit, & **S**alomonem minorem filium in Regnum loco ipsius sublimauit. **S**icut dicitur 1. Reg. 1. **A**donias eleuabatur dicens. **E**go regnabo. **E**t dicit, quod sicut **A**donias perijt **S**unamitē, ut sic cum ea Regnum usurpare ualeret, pro quod etiam in Templo fuit occisus, sicut patet ibidem, sic illi, qui **S**unamitem, id est beneficia ecclesiastica petunt, & dignitatibus ecclesiasticis desponsari quaerunt, uidelicet, ut regnent, & praesint, & non proficiunt, a **S**alomone, id est a Christo finaliter occidentur, quando, scilicet, in ipso Templo Ecclesiae prope altare domini mortis temporalis, & aeternae sententia punientur &c.

Adonibefeth. Nota, quod **A**donibefeth fuit Rex Hierusalem: qui pugnavit contra **I**osue, & filios **I**srael aggregato sibi exercitu & conuocatis Regum auxilij Gentilium, contra ipsos uisus est praualere, & **G**abonitas, qui ad **I**osue confugerant, extirpare. **F**uerunt tñ a **I**osue uicti & in speluncam ad motu lapide reclusi, & tandem interfecti sunt & suspensi. **E**t interpretatur **A**donibefeth dñs pacis vel dominator iustitiae. **T**alis potest significare quemlibet Regem, & Praelatum Hierusalem terreftris, id est Ecclesiae militantis: quia. f. pacis & iustitiae dñs debeat esse, qui tñ quandoque ita fit in regimine suo malus, quod contra **I**osue & filios **I**srael, id est contra Christum & viros iustos pugnat, & ad suū auxilium Reges Gentiles, id est seculares Principes sibi confederat, atque uocat, & illos, qui ad **I**osue. i. ad Christum confugiunt. **f.** simplices pauperes atque iustos exactioribus, atque depressionibus plus impugnat. **P**sal. **E**cce Reges congregati sunt conuenerunt in unum aduersus dñm & aduersus Christum eius. **S**ed re uera finaliter tam isti qui sui adiutores a **I**osue vincunt (id est) a Christo, & in spelunca sepulchri appositio lapide concluduntur, & in Inferno finaliter suspenduntur.

Adoptio. Nota, quod adoptare nihil aliud est quam aliquid quem, qui non est filius naturalis, in filium uoluntarie recipere, vel habere, & ad certam portionem hereditatis tanquam proprium, & naturalem filium ordinare. **E**t sic igitur dicam, quod est, **D**ico primo, quod est adoptio numinis: quia scilicet adoptio hominis, **D**eus adoptat homines per gratiam, & eos cum uinigenito & cum naturali filio suo ad hereditatē aeternam admittit, & sic datur hoī per gratiam, quod non habuerat per naturam: quia cum hō in Apōstolo sit filius irae, ipsum tñ facit per gratiam filium gloriae. **I**sta est. n. quae hic inchoatur per gratiam, iuxta illud Galat. 4. **M**isit **D**eus filium suum, ut adoptionem filiorum Dei reciperemus. **I**n fine uero cōplebitur per gloriam. **R**o. 13. **A**doptionem filiorum Dei expectamus. **D**eus enim facit sicut illa species Aquilae, quae dicitur **O**ssifragus. **D**e qua dicit **P**linius, quod pullos ab alijs auibus electos & derelictos recipit, & in nidum suum deferens eos nutrit. **S**ic uerum: quia parentes nostri **A**dā & **E**uā eiecerunt, nos de **P**aradiso, ideo uerum ossifragus Dei filius per incarnationem ad nos **D**iction. **B**erchorij. **F** uenit,

venit & nos in suos filios adoptavit, & in nidum Paradisi deferens aeterna gloria vberibus nos nutruit. Ephe. 1. Prædestinavit nos Deus in adoptionem filiorum. Iusti igitur filij Dei adoptivi. Christus autem filius solus naturalis eius. Cuius contrarium Arrius asserbat, qui. i. astruens Christum creaturam esse, & à Deo in filium adoptivum, instar Iudæ proditoris crepuit, & in Constantinopoli dum ad latrinas secederet, interfina profudit, sicut ponitur in historia tripartita. Ista est igitur potentia numinis. Scdò dico, quòd est adoptio cle mentis hominis: quia. f. homo pauperes per charitatem quasi in filios sibi adoptat, in quantum bona sua ipsi communit, atq; donat. sicut de filia Pharaonis dicitur Exod. 2. q. ipse Moysen adoptavit in locum filij. Sed de hoc vide infra de elemosyna, de Pauperibus, & Misa &c. Tertio est adoptio gratia luminis. i. adoptio virtutum: quia. f. cum hō nascatur vitio originali & naturali, virtutes naturaliter non possidet, nisi ipsas ex accidenti recipiat, & adoptet. Sicut. n. dicit Seneca. Virtutes magistro indigent, sine magistro vitia discuntur, hortus, n. cordis & corporis nostri spinas & tribulos solum germinat, nisi qñ hō virtutes adoptat, & eas ab extrinseco sibi in ferit, atq; plantat. Matth. 21. Homo quidam plantavit vineam. Quarto verò dico, qd est adoptio culpæ vel criminis. Sicut. n. dicit Eccles. 9. Deus fecit hominē rectum, & tñ ipse aliud de vitia adoptat, qñ voluntariè delinquit, & peccat, & ea sibi radicaliter assimilat, & acceptat. vnde de talibus filijs pōt dici illud Esa. 1. Vx semini nequam, filijs sceleratis &c. Sufficit.

A Adorare. Idem est, quod ad plenum orare, & idem est quod supplicare, veniam quaerere, gratias

agere, reuerentiam facere, gratiam implorare, personam honorare, & ei obedire, & seruire. Quantum ad præsens autem dico, qd adoratio est duplex, scilicet, Virtualis & meritoria. Meritoria est illa, qua ad Criminalis & damnatoria. ratur Deus & Sancti, quæ dicitur Latria quantum ad Deum: Dulia quantum ad Sanctos & res Sanctas. Dānatoria est illa, qua adoratur Diabolus, & dicitur Idololatria, & alia, qua adoratur mundus, & res mundanæ, & dicitur diceria. Dicam⁹ igitur primò, qd est adoratio meritoria, qua. f. Deus dicitur adorari. Circa qd nota, qd omnis res in suis necessitatibus recurrit ad illud, qd ei præficitur in natura, vt cum ipso reperiat auxiliū & iuamē. Istud videm⁹ de quadā bestiola, qd dicitur orix, qd totam hyemem dormiens in ortu caniculæ euigilat, quæ videns visum suum debilitatum in dormiendo recurrit ad illam stellam, ipsamq; attentis oculis cōsiderat, ac si rectè ipsam ex certa scientia adoraret, quod vti que facit vt per stellam claritatem sui visus obscuritas temperet. sicut dicit Pli. & Isid. Re vera charissimi sic debet esse nobis; qd verè quotiens aliquam necessitatem, infortunium vel aduersitatem patimur, necesse est, qd ad nostros superiores. scilicet Deum, & Sanctos ipsos deuotè adorando, & supplicando celeriter recurramus. vnde Esa. 49. Vultu in terram demisso adorabunt te. Nam si somnus. i. dulcor & requies terrenorum nos excæuerit p pōtū, oculosq; cordis nostri lumine diuinæ gratiæ, discretio num, in toto vel in parte priuauerit, pro certo charissimi nos debemus recurrere ad stellam caniculam. i. ad Deum, ad gloriosam Virginem, vel ad Sanctos, qui dicuntur stellæ pp claritatem, dicuntur caniculæ pp fidelitatem: quia, f. canis est animal fidelissimum, & ad ipsum debemus oculos cordis aperire per confessionem, ipsum respicere per contemplationem, ipsum adorare p deuotionē, corā eo stare per perseverantiam durationē; & sic poterimus lumen recipere per discretionē, & per diuinæ gratiæ susceptionē. vnde in Ps. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Et hoc maximè fieri dēt in ortu istius caniculæ. i. in die ortus. i. natiuitatis seu apparitionis dñi seu beatæ Virginis, vel etiam in festo cuiuslibet sancti, vbi ipse Christus vel ipse sanctus nobis spāliter orit, vel apparet. Figura Mat. 2. Vbi magi prius infidelitate detenti, visa stella & cognito Christi ortu, venerunt eū adorare, & ei thus & myrrhā & aurū obulerunt, & sic per fidem illuminati fuerūt. Sic verè (charissimi) nos debemus ad stellā. i. ad Deū & Sanctos venire per deuotionē, & eū adorare per fidē & honorationem, & ei offerre thus. i. fragrantem orationem. Myrrham. i. amarā pniām & correctionem. Aurum. i. clarā sapientiam & discretionem. & sic illuminabimur per gratiā & fidei susceptionem, dicētes. Vidimus stellam eius in Oriente, & venimus cum munere

ribus adorare dominum. Et idēd de quolibet tali pōt dici illud 1. Reg. 1. Ascendebat vir ille de ciuitate sua. statutis diebus, vt adoraret, & sacrificaret dño exercituum in Sylo. In qb. verbis soluitur ad oēs quæstiones, quæ solent fieri de homine, qd vult aliquid facere. Soluitur. n. hic ad istas circumstantias. Quis, quomodo, qñ, ad quid, cui, & vbi. Ostenditur. n. qd debet esse, qui Deum deprecatur & adorat: quia debet esse, vir ille. Quò hoc debet esse, quia ascendendo de ciuitate sua. Qñ: quia statutis dieb. Ad quid, vt sacrificaret. Cui, dño exercituum. Vbi, in Sylo. Diuidē prædictam auctoritatem aliter si vis, & dic quod necessarium est. Potenter insistere virtutis actib. Vir ille. Patēter insistere in tutis gradib. In sylo. Feruenter ei assistere in salutis forib. Ascendebat. Mentē subjicere cultu reuerendo. Vt sacrificaret. Aptum eligere tempus pro agendo. Statutis dieb. Laudes deponere numini verendo. Dño Deo exercituum. Est igitur necessaria. Moralit sanctitudo: qd dēt esse vir ille. Mentalit celsitudo: qd dēt ascendere de ciuitate sua. Localit aptitudo: quia i Sylo. Finalit sanctitudo, qd vt sacrificaret. Electio tps cōpetētis, statutis dieb. Prælatio numinis excellentis. Dño Deo exercituum. Debet igitur adorans habere sanctitudinem moralē: qd dēt esse vir ille. Vir (dico) qd dēt à virtute. ille, qd est pronomē relatiuū: qd verè tales, qd volūt à Deo aliqd impetrare, debent esse virtuosī & relatiui. i. Dei & Sctōrū representatiui, sequēdo ipsorum regulā & exemplum. Job 1. Vir ille erat iustus, simplex, & rectus, & timens Deum, vnde Sopho. 2. Adorabunt eum viri de loco suo: qd verè Deus vult adorari à viris & virtuosis: quia. f. talium oratio magis apud Deū reputat, & est facilius expedit. Sicut. n. dicit Plin. Thus, quod à arbore antiqua nascit, magis ualet. Thus est quod in infulis, melius, sicut credunt quidam. ut dicit Isid. Sic verè charissimi illi viri, uel illæ arbores, quæ sunt antiquæ. i. viri discreti, puidi, & maturi, virtuosī, & honesti, & maximè qui sunt in infulis pniæ asperitatis, qui. f. in mari. i. mundi amaritudinib. sunt vallati & undique circuncincti, tales proferunt melius thos orationis: quia. f. oratio talis est melior efficacior, & Deo etiam acceptior. idēd dicebat Dauid. Ascendat oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Et istud est cōtra multos, qui nō sunt nec boni, nec iusti, nec viri, nec uirtuosi. Et idēd eorum adoratio non est utilis nec accepta. Iuxta illud Io. 9. Scimus qd Deus pātes non audit. Debent igitur Dei adoratores esse viri (idest) iusti & virtuosī. Vbi notandum, qd iusti adorant Deum tripliciter (scilicet) Reuerendo, Reuerēdo sicut Abraā. Gen. 18. qui occurrit i occursum Gratias agendo. Angelorū, & adorant in terram, in signum, qd nos debemus occurrere in occursum hominum valentium, Dei, & etiam sanctorum, & eos etiam per reuerentiam adorare. Item obediendo sicut Abraam. Gene. 22. Qui dixit filijs suis. Expectate hic cum Afino quouisque properantes adorauerimus, postea reuertemur ad uos: quia. f. homo perfectus debet properanter & celeriter adorare Deum, & completa vniū executione mandatiū idipsum reuerti. Item gratias agendo, sicut filij Israel Exodi 4. Qui cum audierunt, qd viderat dominus Israel, & respexisset afflictionem, adorauerunt proni, quia (scilicet) qñ Deus nos visitat bona conferēdo, qñ etiam respicit afflictionem nostram de malo liberando, uerè nos debemus eū adorare gratias agendo. Sic igitur dico, qd Dei adoratores debent habere sanctitudinem. Scdò dico, qd adorans debet habere celsitudinem mentalem. Ascendebat (inquit) de ciuitate sua. Est. n. necessarium, qd ille, qui vult aliquid impetrare ab aliquo, vadat ad locum, vbi ipsum nouit conuersari. Et quia Deus sursum in coelo versatur, idēd qui ab ipso vult per orationē aliquid impetrare, necesse est, qd ibi ascendat vt eleuetur per desideriu & affectum, & quod de ciuitate sua, idēd de tumultibus huius mundi se subtrahat, & extollat. Ascendebat (inquit) de ciuitate sua. Vbi nota, quòd talis ascensio debet fieri per cordis humilitatem, per pacis communitatem, per cordis humilitatem (dico) quando dicitur ascendebat. In quo uerbo innuit qd ante ascensum locum infimū tenebat. i. humilitatem: Sicut. n. dicit Plinius, qd sunt quedā Aquilæ, quæ in terra, & in aqua, & in aere capiunt prædā suam, sic verè sunt quidam qui prædam diuinorum bñficiorū adorando & supplicando aliquādo capiūt in terra, idēd in infimo humilitatis, aliqui in aqua, idēd in dulcore deuotionis, aliqui in aere, idēd in exaltatione contem-

plationis. Nam per humilitatem, contemplationē, & deuotionem pōt diuina gratia vendicari. Et est figura 1. Reg. 25. de quadam muliere dicta Abigail. qd ascendit super asinum suum, & venit in occursum Dauid. Quem cum vidisset, adorauit super terram, ipsiq; munera obtulit, & sic irā ipsius placuit, & indulgentiam Nabal viro suo, qui Dauid offendebat, impetrauit, & rerum suarum liberationē suis precibus procurauit. Sic verè charissimi, qui vult placare Dauid (idest) Deum nobis per peccatum offensum, & sui & suorum liberationem impetrare, debet ascendere super asinum. i. se eleuare supra & ultra carnem per contēplationē & affectionē debet occurrere Dauid. i. Christo, per amorē & deuotionē. Debet etiam eum adorare super terram, per humilitatem & deuotionem, debet et ei munera offerre p pietatem & compassionem vel in se vel in membris suis, & sic poterit impetrare Dei & hominum placationem. Idēd dicit Exo. 19. Ascendite ad me in monte, & esto ibi. Fit igitur talis ascensus p cordis humilitatem. Scdò habet fieri p pacis communitatē: quia. f. qui est in odio, ira, vel inuidia & discordia, pro nihilo Deum adorat. Idēd necesse est, qd sit in pace, charitate, concordia & vnitatem. De ciuitate (inquit) sua. qd ipse habebat ciuitatem. i. ciuilem vnitatem. Vnde Esa. 17. Adorabunt in monte sancto in Hierusalem, quæ interpretatur visio pacis, in qua. f. debet fieri adoratio nostra. Quod est contra multos, qui non habent pacis vnitatem, sed rixarum malignitatem, non affectionē, sed infectionem, non deuotionem, sed ambitionē, non humilitatem, sed ppositatē, non contēplationē, sed temporalium amorē, & dilectiōnē. Et iō tales non habent iustam nec vtilem adorationē. Contra quos Eccl. 28. Hō homini referat irā, & à Deo qñr medelam. qd. f. frustra fit. Non sic charissimi, sed habemus celsitudinem mentalem. Ascendebat &c. Tertio habemus aptitudinem localem: quia. f. in loco opportuno. In statu gratiæ & infra ambitum fidei debemus adorare i sylo, quod interpretatur amissio, & erat locus, vbi priusquam Templum fundaret, Deus adorabatur, ad significandum qd in fide Ecclesiæ vbi peccata euelluntur à cordib. nostris, & ubi Deus in presenti colitur & adoratur quousque veniamus ad Templum gloriæ Paradisi, debemus facere adorationem nostram. vnde 1. Reg. 1. Adduxit Samuel in domo domini in sylo. Et idēd de tali locali aptitudine pōt figuratè dici illud Apo. 21. Hic Deum adora. Locus. n. aptus & deuotus multum facit ad deuotam orationem, & multum etiam solet mentem mouere. Sicut. n. celestes influentiæ plus influunt, & abundant in vno loco qd in alio. f. m. aspectus magis directos vel indirectos, fm Albertum de natura locorū, sic verè certa sunt loca Deo locata per spirituum lem dedicationē placida, & accepta, & ad impetrandum influentia diuinæ græ oportuna, sicut. f. sunt Tempula Ecclesiæ & altaria. Paral. 32. Coram altari adorabitis &c. Eligimus igitur aptitudinem localem. In sylo inquit. Vbi erat antiquitus tabernaculum, & interpretat dimissio seu restitutio: quia. f. in Ecclesia, qñ ibi adoratur deuotè, peccata dimittuntur, & virtutes restituantur. Psal. Adorate dominum in atrio sancto eius &c. Quarto debemus habere, rectitudinem finalem, vt sacrificet inquit. Quia qñ adoramus, habere debemus rectam intentionem. vt Deum honoremus, mala à nobis pellamus, nobis vtilia procuremus: qd rectè talis oratio est sacrificium Deo, eiq; gratiosa & accepta. Iuxta illud Psal. Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Vnde Exo. 21. Eamus viam triū dierum in solitudine, vt sacrificemus Domino Deo nostro, vbi ostendit ad hoc necessariū esse, pgressiōnem. (Eamus viam triū dierum) idēd per spem, fidem, & charitatem. Digressiōnem localem: quia in solitudine debemus esse, & digredi & fugere à tumultu negotiorū huius mundi. Iucum causale, vt sacrificemus domino Deo nostro. Proficit enim ad deuotè orandum Virtualiter progredi (bimus viam) Manualiter con- Actualiter digredi (in solitudine) gredi (vt sacrificemus inquit. i. vt bona opera faciamus) Et sic patet, qd nos debemus habere finalem rectitudinem, quod est cōtra illos, qui adorant Deum in temporalī prosperitate pro carnali corporalitate & pro suorum inimicorū dānositate, quibus dicit Iac. 3. Petitis, & non accipitis, eo qd male petatis. Non sic igitur charissimi, sed habeamus, vt dictum est, rectitudinem finalem. Quinto dico, qd nos debemus captare congruitatem

temporalē. Statutis (inquit) dieb. quia. f. sm, quòd dies est sanctor & celebrior, magis debemus orationi insistere & uacare. Dicit Plinius lib. 8. c. 1. qd super oia aialia Elephantēs sunt maioris discretionis. dicit. n. qd Elephātes in nouilunio conueniunt, in flumine se abluunt, & nouo syderi cōiter se inclinant. & sic ad loca sua redeunt, atq; vadunt. Charissimi per nouilunij possum intelligere quod liber festi. vbi Luna. i. Christus, vel beata Virgo, vel illic sanctus, de quo fit festi, spāliter orit, & apparet, maximè qñ de Christi, ortu, vel Virginis in mūdo, uel aliorū sctōrū ortu in Paradiso spūalis solēntas celebrat, tunc. n. dēmus simul conuenire p fidei & concordia vniōnē. In aqua nos lauare deuotionē & lachrimarū effusionē. Luna. i. Deo & sctis nos inclinare p reuerentiā, adorationē, & gratiarū actionē, & sic loci & purificati ad domū nram. i. ad Paradisum poterimus redire p eterne gloriæ adaptionē. Statutis (inquit) dieb. f. in dieb. festiuis ab Ecclesia statutis. 1. Macha. 1. Isti sunt dies, quos celebrare debetis. 10. 12. Conscēderant, vt adorarent in die festo. Quod est contra multos, qd in dieb. festis nō adorāt, imò ludos & choreas prostibula, & tabernas plus, qd in alijs visitant, & frequētāt: de Ecclesia aut penitus nihil curant, ipsamq; nō aduertunt, nec subintrāt. figura ti Eccl. 8. in illis, qd vertebāt dorsum ad altare, & adorāt ad ortum Solis. Vide supra de abominatione, vbi bñ exponit. Nō sic charissimi, sed obseruemus congruitatē tpalē. Sexto dē. G mus attendere sublimitatem pastoralē: quia. f. nō debemus adorare carnē sicut luxuriosi, qd flectūt genua sua corā mulierib. vñ Eccl. 4. 6. Nudasti femora tua, curuasti genua tua mulierib. dedisti maculam in gloria tua. Et loquitur Salomon. Item nec mundum, nec diuitias, sicut cupidi, contra quos Esa. 2. Adorauerunt opus manuum suarum. Item nec Diabolū, sicut faciunt superbi. Sopho. 1. Adorant super tecta militiā celi. f. pastorem nostrū Deum, sicut faciunt iusti, quod ostenditur cum dicitur Deo exercituum. Et de hoc dicit Mar. 4. Dominum Deū tuum adorabis, & illi soli seruias. Vbi ostenditur, quòd Deus est adorandus propter incōmutabilē bonitatē (quia Deus) Propter inexhaustibilem pietatem (quia tuus) Propter insuperabilem potestātē (quia dñs) Propter incōparabilem dignitatem: (quia solus.) Et idēd sicut Elephas fm Plinium est aial boni intellectus, in tñ qd docetur cognoscere Regem, & ipsum adorare, & in signum reuerentiæ coram eo genua aliquantulū incurare, sic verè charissimi nos Regem nostrum. i. Christum debemus cognoscere per fidem & discretionē, ipsum adorare p obedientiā, reuerentiā, & subiectionem, & coram eo genua cordis inclinare per benignitatem & deuotionem. Vnde 1. Paral. 19. Inclinauerunt, & adorauerunt Regem Deum, quod est contra eos, qui adorāt Diabolū, & carnem, & mundū. Diabolū, eius suggestiōnibus obediēdo, figurati in Sennacherib. Qui cū adoraret in Templo Nefrat Deum suum, duo filij occiderunt ipsum, Sic verè dum peccator huius mundi adoratur Diabolū ei obediēdo, statim ad sunt duo filij sui. delectatio & cogitatio, qui ipsum percipiunt p malos cōsensus, & ipsum interficiūt per malos actus. De talib. dicit 3. Reg. 18. Seruiuit Baalim, adorauitq; eum. talia etiam voluit Diabolus qd Christus faceret sibi, dicens Lu. 4. Hæc omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. Sed bene sciuit Christus per scripturam soluere ad obiecta. Item alij adorant carnem. f. mulieres per luxuriam, sicut supra dictum est de Salomone, alij mundum, & diuites mundanos. Non sic charissimi non, sed adoremus dominum Deum exercituum, Iuxta illud Ps. Omnis terra adoret te Deus, & psallat tibi. Attendamus igitur in oratione nostra Sublimitatem supernalem, Congruitatem temporalem, Finalem rectitudinem, Localem aptitudinem, Mentalem celsitudinem, Moralem sanctitudinem. Nota, qd adorare debemus, Vt Deus pacificetur, Vt homo concilietur, Vt sensus illuminetur, Vt demon exuperetur, Vt anima purificetur, Vt gloria describatur, Vt gloria iustificetur.

Nam primò, qd adoratio Deum pacificat. Num, 23. vbi cum Angelus euaginato gladio velle occidere Balaā, H eo qd auaritia ductus Regi Pagano erat fauorabilis, ipse adorando pronus in terra ipsum pacificauit. Sic verè

verè quando Angelus testam eti Christum euaginato gladio sua occultæ suæ mortis eternæ vulnera vult inferre, eo q. f. Balaam i peccator cum Regè Pagano. i. Diabolo vel mundo fauorem contrahit & amorem, tunc si ad orationem, honorem, reuerentiam, & supplicationem conuertimur, ipsum nobis recõciliamus, & mortis æternæ gladium declinamus, Adorent te filij patris tui. Gen. 46. Item adoratio reconciliat. h. o. i. e. cum h. o. i. e. fratrem cum fratre. figura Genes. 32. Vbi Iacob timeas Esau fratris sui iram, qui intentauerat sibi mortem, occurrit & adorauit pronus in terra septies, & sic reconciliatus est sibi frater suus. Sic verè si aliquis frater noster nobis iratus fuerit, humiliemus nos ei adoremus, & honoremus, & sic cū eo poterimus cõcordare. Item adoratio illuminat. figura Thob. 12. Vbi iuuenis Thobias primò Deum adorauit, deinde felle piscis oculos patris sui liniuit, & sic ipse visum recuperauit. Sic verè charissimi si pater noster. i. ratio nostra excacata fuerit per peccatum, maxime stercore Hirundinũ. i. amore tpaliũ, q. ab Apostolo Philip. 3. stercorea nuncupantur, adoremus primò Deum per reuerentia & deuotione, & felle amaritudinis liniamus oculos cordis nostri, per consideratione, & sic poterimus illuminari p discretionem, fidem, gratia & contemplatione. Sap. 16. Ad ortum Solis te oportet adorare. Item quartò. Adoratio Demonem superat, similis lapidi gagari qui est lapis niger, de facili combustibilis, fere sicut thus, cuius fumus serpentes fugat, Dæmoniacos prodit, & demonibus contrariatur, sicut dicit Isid. Sic verè si hõ fuerit niger p humilitatem, combustibilis per charitatem, tunc verè eius fumus. i. eius oratio quæ ab ipso emanat & elenat, habet Serpentes. i. motus carnales q. in corpore nostro serpūt, & etiã Demones. i. Demonum tentationes superare vincere pariter & fugare. figura Tho. 8. Vbi per orationem Thobia & per fumum iecoris piscis Demon Hamodeus qui luxuriosos occidebat fuit fugatus, & p Raphaëlem in deserto ligatus. Quia verè si Deum p deuotionem adorauerimus, & fumum deuotæ orõnis miserimus, tunc Demonem qui luxuriosos interficit. s. spiritum fornicationis feliciter deuincemus, fugabimus & pellemus. Ois terra igitur adoret te Deus & psallat tibi. Sicut. n. dicitur Matt. 17. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione & ieiunio. Item adoratio aiam purificat. Figura Act. 8. Vbi Eunuchus Regiã Aethiopum qui venerat adorare in Hierusalem, & qui librum Esaiæ legebat, meruit baptizari. Sic verè illi qui Deum adorant per deuotionem & humilitatem, sunt Eunuchi per castitatem, sunt cum Regiã Aethiopum, idest cum nigredine squaloris & abstinentia p poenitentia austeritatem, qui legunt libros scripture, per studij sedulitatem. Isti dico merentur purificari & baptizari, p innocentia puritatem. Iuxta illud. Adorate eum oēs Angeli eius, idest oēs puri homines. Item adoratio Dei vitã cõtinuat. figura Esa. 38. vbi Ezechia flente & adorante, additi sunt vitæ 15. anni. Sic verè orando & supplicando, vitam naturæ græ & gloriæ augmentamus. Itẽ gloriã procurat. Exemplum de Miphoboseth, qui occurrentes Dauid & eum adorã excusauit se, & mediam hereditatem suã sibi restitui procurauit. Media pars ista significat Paradisum, quẽ adorando impetratur. Alia pars est mundi prosperitas, quam Deus per adorationem non pstat, sed ipsam feruis proditiõis, idest vilibus peccatoribus distribuit & referuat. Psal. Ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obrinuerunt diuitias. Item nota q. est adoratio nobis prohibita & damnosa, scilicet adoratio luxuriæ & infectionis. Circa quod aduertendum quod Superbiæ & ambitionis, peccatores faciunt hodie Deum Iactantia & adulationis. de creaturis, eas immoderatè amado & adorando. Itẽ vñ q. hodie est quadruplex Idolatria sicut antiquitus, realis, quod vñq. summè est fugiendũ. Et de hoc dñs Esa. 2. In die illa projiciet hõ Idola argenti sui & simulachra auri sui, q. fecerat sibi ut adoraret talpas & vespertilionis. In quibus uerbis sm quatuor Idololatrias quæ in mudo, solebant esse, ostenduntur quatuor malæ adorationes, q. sunt à nobis vt Idololatriæ fugiendæ. Quidam. n. solebat adorare bestias, quidam stellas, quidam statuas, quidam ignem. Sic verè charissimi est hodie adoratio inquinatæ carnalitatris, quo ad bestias. Vespertilionem inquit. Imperatricis pompofitatis, quantum ad stellas, quæ scilicet splendent similitudine auri & argenti, quod scilicet etymologizatur arfo gen

providentiã aliud ordinetur. Sed sicut puidente Deo Aman suspensus est in patibulo, qd p iusto parauerat Mardocheo, sic verè sepe ex Dei puidentiã fit, q. in eodem periculo, qd quis iniuste & malitiosè alteri parat, ipse perit, quia q. fodit foueam, incidit in illã. & qui statuet lapidem pximo, offendet in illo. & qui laqueũ pro alio ponit, peribit in eo faciendi nequissimum consilium, super eũ deuoluetur. Ecclesi. 27. Ista est igitur adoratio ambitionis & ppositatis. Item est adoratio Julationis & fallacitatis, Idola inquit. qua. f. adulator res adorã, & magnificant diuites & potetes (scilicet) eis assistedo, & obsequendo, & alijs detrahedo, & cætera similia. Sicut. n. antiquitus solebat adorari Idola & Simulachra: quæ muta, & surda, & sine vita in Templis sup altaria psciebant & colebantur, sic hodie in mundo, & in Templo Ecclesiæ, & alibi præficiunt altariibus multæ statux, quæ penitus nullius sunt valoris, & tñ isti præ cæteris volunt adorari, & ab adulatoribus adorari & honorari, & verbis suis decipi, & laetari. figura Dan. 2. vbi Nabuchodonosor Rex erexit quandã statuã aureã, corã qua voluit citharizari, & ipsam ab oibus adorari. Sic verè q. Diabolus Rex Babylonis (idest) consu ffonis erigit in statu plationis, vel in aliquo officio publico statuas (idest) personas insufficientes, dum tñ sint aureæ per diuitia, ita q. possunt munera præferre. non. n. legitur fuisse erecta statuã lapidea vel lignea, sed aurea. quia. f. ad literã hodie aurei non lapidei promouentur, & diuites nō pauperes in dignitatibus eriguntur. Et idè tales uolunt ab oibus per adulationem & reuerentiam adorari, & in stultis (idest) uerbis deceptorij iucundari. Vnde de istis dñs Osee 7. In malitia sua latificauerunt Regem, & in mendatijs suis principẽ (scilicet) ipsi adulatores. De istis Idolis pōt dici illud Danie. 14. Erat Idolũ apud Babylonios nomine Bel. heu proh dolor quot sunt hodie talia Idola in Ecclesia. Non. n. uerificatur hodie uerbum Balaam. Nume. 23. Non est (inquit) Idolũ in Iacob, immo verè fere uerificatur hodie illud 1. Paral. 16. Omnes Dij populorum Idola. Vide si uis figuram istam de statua Nabuchodonosor, vide infra Capi. G. Ista est igitur adoratio accusacionis & crudelitatis: qua. f. crudeles, & iniqui uolunt à suis familiaribus adorari. Talpas inquit, & argenti sui. Sunt. n. aliqui, qui adorare solebant ignem, sicut Babylonij & Assirij, qui sm magistrum in historia ecclesiastica: quia uidebant, q. ignis deuorabat, & consumebat oia sibi apposita, ipsum tanquam Deum adorare, & colere uoluerunt. Sic verè (charissimi) sunt hodie multi: qui de igne rapinã & crudelitatis faciunt Deum suum, & etiã de personis igneis crudelibus rapacibus & iniquis. f. de malis principibus & tyrãnis, qui oia denorant & consumunt. & isti sunt Babylonij, qui in interpretantur uiri cõfusions. f. mali officiales, Iudices, & balini: qui tales malos principes adorant & colunt, & exercitiũ crudelitatum & rapinarum, qui designantur in illis, qui adorant argentum & talpas, quia argentum etymologizatur arfo gentis, & talpa est bestia carens oculis: quia semper uersatur in caueris terræ, per quod significatur mali diuites & tyranni: qui cum sint carentes oculis claræ discretionis, & cauernas bonorum temporalium frequentantes, ipsi tñ p rapinas, & exactiones, iniurias, & turbationes sunt arfo & cõbustio aliorum. f. gentium uicinarum. Hiere. 6. Argentum reprobum uocate eos: quia dominus proiecit illos. De tali etiam argento loquitur 4. Reg. 4. vbi dñs q. argentum nō erat alicuius precij in Hierusalem. quia pro certo in cœlesti Hierusalem tales non appreciantur, nec reputantur. Iuxta illud Sapient. 7. Tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Et idè tales crudeles adoratores figurantur Apo. 15. in illa bestia prima & secunda, de qua dictum est. f. in primo membro auctoritatis & c. Dic, quod prima bestia est malus princeps vel diues, qui præliatur in uita ista, & præualeat contra sanctos. i. cõtra simplices & innocentes. Bestia secunda est malus balliuus vel officialis, qui nomine bestia primæ. i. magistri sui facit signa magna, & etiam ignem rapinæ & excoiationis facit in patria descendere & venire, qui & primam bestiam. i. magistrum suum & imaginem eius (idest) vxorem & filios ab alijs adorari (scilicet) munera offerenda & emendas soluendo, gagiando. Vnde Michez 7. Princeps postulat, & iudex in reddendo est & c. Vide Augustinum in ciuitate Dei. Sic igitur parent quatuor genera Idololatriæ, quæ debemus projicere & horrere (scilicet)

Crudelitatis inflammatrix, Verbofitatis adulatoris, Pompositatis imperatricis, Carnalitatris inquinatrix. Nota adhuc, q. illud proprie adoratur, quod pro Deo colitur, & amat. Et idè q. Hyperdulia, & Idololatria sunt mali honores, & malæ adorationes, q. exhibet Diabolo, & creaturis, possumus adhuc notare, q. sicut antiquitus gentiles de diuerijs Demonijs faciebant Deos suos, utpote quidã adorabant Iouem, quidã Appollinem, quidã Bacchũ, quidã Saturnum, quidã Venerem, quidã Cererem, quidã Martẽ, sic etiam hodiernis temporibus homines de improbis creaturis faciunt Deos suos, in quantum scilicet res & personas inutiles adorant, honorant, amant, & promouent tanquam Deos. Dicam igitur, quòd secundum scripturam, Quidam adorant altitia, Quidam adorant sculptilia, Quidam adorant reptilia, Quidam adorant fictilia, Quidam adorant hostilia. Dico igitur, q. inuenio adoratores altitũ, idest uolatilũ superborum: quia. f. nostri superiores, nobiles & domini, qui rone uolatilũ superbiæ & altæ potetia, qua fungunt, alti & altiles pnt dici, uolunt hodie adorari, & ab hoib. plus debito reuereri, sicut illi Medea, seu illi Circa magã, que tantq. fingitur fuisse potetie, q. sydera retro uerterebat, flumina reciprocabat, & Luam descendere, & coram se spumare, & herbas ficere cõpellebat, sicut ponit Ouid. lib. 7. de trãformatis siue Methamorphoseos. Et de hoc et facit mentionẽ Aug. de ciui. Dei lib. 21. Quia re uera isti supbi uolunt, q. oia ipsi obediant, & quod oia ipsos honoret, & adoret, & q. ipsa luna, & sydera. (i. ipsi alti, clari, & nobiles eorũ iustis. cõ descendãt. Figurati in Ioseph Gen. 37. Qui se somniã dicebat. Videbã inquit Solẽ, & Lunã, & Stellas vndecim adorare me. Videbã et nos ligare manipulos i agro, & quasi cõfurgere manipulũ meum & stare, & manipulos uestros adorare manipulũ meũ. De quo quidẽ somnio p̄ suos ipsum in crepans ita dixit. Quid (inquit) sibi uult hoc somniũ? Nõne ego, & mater tua, & fratres tui adorabimus te super terrã? q. d. Inuitum est. Sic verè dico, q. tales præsumptuosi vñ imaginari & somniare, q. à Sole, Luna, & Stellis. (i. à quibuscunq. claris & nobilib. personis debeant adorari, & q. et manipuli eorũ. i. ipsoꝝ familiares, & officiales, cõfanguinei, & nepotes digni sint erigi, & stare, & ab alijs manipulis. (i. ab alijs quibuslibet honorari. Istud potissimè patet in collegijs ecclesiasticis corũ, inrer quos sp̄ est dare aliquos p̄sumptuosos, q. p̄ alijs se reputat honorabiles & reuerẽdos, et ab oib. et adorandos, et p̄ adulatione palpados, et suos et manipulos. (i. suos recommendatos et sibi fauorabiles uolunt alijs præfici, et præ alijs promoueri. Et breuiter isti sunt, q. à parentib. et à fratrib. (i. à maioribus, et parib. uolunt adulatorie uenerari. dicentes. fillud Matth. 4. Omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. Aduerant tñ isti, q. sicut iste Ioseph, qui à fratribus somniãuerat adorari, à fratrib. fuit uenditus et expulsus. Sic tales præsumptuosi, quantos honores appetunt, et se et suos adorari, et reputari plus debito uolunt, odium aliorum in se et suos prouocant, et expulsionem et damnum inde reportãt. Gene. 37. Hec autem causa somniorũ inuidis et odij fomitem ministrãuit. Nam sicut dñs Apo. 19. Bestia, quæ ab oibus gentibus fuerat adorata, in stagno ignis et sulphuris est sepulta. Patet igitur, q. sunt quidam adoratores altitium. Secundo dico, q. sunt quidam adoratores sculptilium. Et isti pro certo, vt cõter sunt maiores et superiores, quos. f. Diabolus tanta cõcitate percutit, quòd vix est dare aliquem, quin habeat semper aliquod sculptile, quod adorat, idest aliquam personam inutilem quam quasi pro Deo colit, et cui plus debito credit, et quã p̄ alijs diligit et honorat, sicut potissimè de illis, qui nimis diligunt nepotulos, et qui, quamuis sint ad literã more sculptilium hebetes, et ignari, ipsos reputant esse Deos, ita q. ad nullos alios habent oculos præter illos, de quibus scriptũ est in Psalms, Cõfundant, qui adorãt sculptilia, et qui gloriãtur in simulachris suis. Pone figuram de statua aurea erecta, quã ipse Rex adorauit. Dan. 14. et noluit ab alijs adorari, sicut supra, vel dic, et ipsi figurant in illo Dario, Dan. 6. qui fecit edificũ, q. nullus adoraret de triduo Deum aliquem nisi suum. Vnde Esa. 2. dñs, q. opus manuum suarum adorauerunt, qd fecerunt digiti eorum: quia. f. isti uidentur adorare illos, quos ipsi sumat

providentiã aliud ordinetur. Sed sicut puidente Deo Aman suspensus est in patibulo, qd p iusto parauerat Mardocheo, sic verè sepe ex Dei puidentiã fit, q. in eodem periculo, qd quis iniuste & malitiosè alteri parat, ipse perit, quia q. fodit foueam, incidit in illã. & qui statuet lapidem pximo, offendet in illo. & qui laqueũ pro alio ponit, peribit in eo faciendi nequissimum consilium, super eũ deuoluetur. Ecclesi. 27. Ista est igitur adoratio ambitionis & ppositatis. Item est adoratio Julationis & fallacitatis, Idola inquit. qua. f. adulator res adorã, & magnificant diuites & potetes (scilicet) eis assistedo, & obsequendo, & alijs detrahedo, & cætera similia. Sicut. n. antiquitus solebat adorari Idola & Simulachra: quæ muta, & surda, & sine vita in Templis sup altaria psciebant & colebantur, sic hodie in mundo, & in Templo Ecclesiæ, & alibi præficiunt altariibus multæ statux, quæ penitus nullius sunt valoris, & tñ isti præ cæteris volunt adorari, & ab adulatoribus adorari & honorari, & verbis suis decipi, & laetari. figura Dan. 2. vbi Nabuchodonosor Rex erexit quandã statuã aureã, corã qua voluit citharizari, & ipsam ab oibus adorari. Sic verè q. Diabolus Rex Babylonis (idest) consu ffonis erigit in statu plationis, vel in aliquo officio publico statuas (idest) personas insufficientes, dum tñ sint aureæ per diuitia, ita q. possunt munera præferre. non. n. legitur fuisse erecta statuã lapidea vel lignea, sed aurea. quia. f. ad literã hodie aurei non lapidei promouentur, & diuites nō pauperes in dignitatibus eriguntur. Et idè tales uolunt ab oibus per adulationem & reuerentiam adorari, & in stultis (idest) uerbis deceptorij iucundari. Vnde de istis dñs Osee 7. In malitia sua latificauerunt Regem, & in mendatijs suis principẽ (scilicet) ipsi adulatores. De istis Idolis pōt dici illud Danie. 14. Erat Idolũ apud Babylonios nomine Bel. heu proh dolor quot sunt hodie talia Idola in Ecclesia. Non. n. uerificatur hodie uerbum Balaam. Nume. 23. Non est (inquit) Idolũ in Iacob, immo verè fere uerificatur hodie illud 1. Paral. 16. Omnes Dij populorum Idola. Vide si uis figuram istam de statua Nabuchodonosor, vide infra Capi. G. Ista est igitur adoratio accusacionis & crudelitatis: qua. f. crudeles, & iniqui uolunt à suis familiaribus adorari. Talpas inquit, & argenti sui. Sunt. n. aliqui, qui adorare solebant ignem, sicut Babylonij & Assirij, qui sm magistrum in historia ecclesiastica: quia uidebant, q. ignis deuorabat, & consumebat oia sibi apposita, ipsum tanquam Deum adorare, & colere uoluerunt. Sic verè (charissimi) sunt hodie multi: qui de igne rapinã & crudelitatis faciunt Deum suum, & etiã de personis igneis crudelibus rapacibus & iniquis. f. de malis principibus & tyrãnis, qui oia denorant & consumunt. & isti sunt Babylonij, qui in interpretantur uiri cõfusions. f. mali officiales, Iudices, & balini: qui tales malos principes adorant & colunt, & exercitiũ crudelitatum & rapinarum, qui designantur in illis, qui adorant argentum & talpas, quia argentum etymologizatur arfo gentis, & talpa est bestia carens oculis: quia semper uersatur in caueris terræ, per quod significatur mali diuites & tyranni: qui cum sint carentes oculis claræ discretionis, & cauernas bonorum temporalium frequentantes, ipsi tñ p rapinas, & exactiones, iniurias, & turbationes sunt arfo & cõbustio aliorum. f. gentium uicinarum. Hiere. 6. Argentum reprobum uocate eos: quia dominus proiecit illos. De tali etiam argento loquitur 4. Reg. 4. vbi dñs q. argentum nō erat alicuius precij in Hierusalem. quia pro certo in cœlesti Hierusalem tales non appreciantur, nec reputantur. Iuxta illud Sapient. 7. Tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Et idè tales crudeles adoratores figurantur Apo. 15. in illa bestia prima & secunda, de qua dictum est. f. in primo membro auctoritatis & c. Dic, quod prima bestia est malus princeps vel diues, qui præliatur in uita ista, & præualeat contra sanctos. i. cõtra simplices & innocentes. Bestia secunda est malus balliuus vel officialis, qui nomine bestia primæ. i. magistri sui facit signa magna, & etiam ignem rapinæ & excoiationis facit in patria descendere & venire, qui & primam bestiam. i. magistrum suum & imaginem eius (idest) vxorem & filios ab alijs adorari (scilicet) munera offerenda & emendas soluendo, gagiando. Vnde Michez 7. Princeps postulat, & iudex in reddendo est & c. Vide Augustinum in ciuitate Dei. Sic igitur parent quatuor genera Idololatriæ, quæ debemus projicere & horrere (scilicet)

creat, & fabricant (ideft) illos, quos ipfimet de nihilo faciunt, & exaltant. Ifti igitur funt, qui adorant fculptilia. P fal. Fece-
runt vitulum in Oreb, & adorauerunt fculptile. Sunt igitur
O quidam adoratores fculptilium. Tertio dico, qd funt quida
adoratores reptilium. Et ifti pro certo funt fatui mundani,
qui non adorant, neq; honorant nifi illos, qui circa munda-
na feiunt reperere & in terrenis operibus procedere & vale-
re. f. mundi diuites & aduocatos, & mundi fapientes & in of-
ficijs conftitutos. Hodie enim nullus Philofophus, nullus
Theologus, nullus etiam homo fanctus adoratur, feu etiam
reputatur, quinimmo totus honor feculi ad reptilia (ideft)
ad mundi diuites, & fapientes transfertur. Vnde nota, quod
hodie adorantur
Laurè conuiuantes,
Cornua ventilantes,
Dolo pefilentes,
Sensu rutilantes,
Terram habitantes,
Fictè volitantes,
14. Babylonij adorabant Bel. qui pro eo dicebatur Deus, q
cibos innumeròs comedere credebatur. qd verè illi hodie
Babylonij viri confufionis illos præcipuè reputant, & hono-
rant, qui fefta, & conuiuia luata parant. Item adorantur il-
li, qui meruè folent alios ventilare. Et ifta eft beftia, quæ
afcendit de abyffo, quæ bellum faciebat cum oibus, quæ ois
populus adorabat, ficut dicitur Apoc. 13. Quia re vera ifti præ-
cæteris hodie reputantur, à quibus alij impugnantur & fupera-
tur. Item adorantur, qui dolo feiunt alios defraudare, fcilicet
malitiofi, & caute lofi, fallaces, aftuti, & dolofi. Figurati
in Dracone, quæ adorabant Babylonij, ficut dicitur Dan. 14. Dra-
co. n. fecundum Aug. aia left aftutum. Leo (inquit) apertè iraf-
citur, Draco occultè infidiatur. Vnde Apo. 13. Adorauerunt
Draconem. Item adorantur, qui fapientia terrena folent
præ alijs rutilare. Et ifti funt illa militia egli, de qua dicitur Deut.
17. Adoramus Solem, & Lunam, & omnem militia cœli. Sol
enim, Luna, & Stellæ propter fplendore fignant feculi fapie-
tes. Item adorantur illi, qui in terra, & terrenis folent cor-
fuum ponere, & illud mentaliter habitare, diuites. f. vfurarij
& potetres, figurati in talpis, quas filij Ifrael adorabant ficut
dicitur Efa. 2. quia. f. talpæ habitant infra terram. Figurati etiam
in Idolo Baal, qui interpretatur habens; quia, filij, qui hodie
habent diuitias, præ cæteris honorantur. Vnde de Rege Achab
dicitur 3. Reg. 22. qd ipfe feruuit Baal & adorauit eum. Itè ad-
atur illi, qui feiunt fictè volitare, ficut hypocritæ: quia, f. quida
filij Ifrael ficut dicitur Efa. 2. adorabāt vespertilioes, qd vtrius
& non funt; quia (fcilicet) carent pennis. Sic hypocritæ, qui
infti vtr & nō funt; quia pennas virtutum non habent licet
videant habere, pp fuam hypocrifim honorantur, & à simpli-
cib. præ alijs reputantur. Vnde de imagine lignea dicitur Efa. 44. qd
artifex lignarius fecit imaginē viri quafi fpeciofum hoïem
habitantē in domo, fecit Deum & adorauit, fecitq; fculpti-
le, & curpatus eft ante illud. Igitur funt reptilia diabolica, q
à fatuis pccōrib. adorantur. Pone, fi vis, figuram Ezech. 8. qd poni-
tur fupra de Abominatione reptilij. Quarto dico, qd fūt ado-
ratores ficilium. Et ifti funt, qui adorāt, & exceffiuè diligūt
bona mundi, quæ non funt vera bona, fed ficta, ficut funt di-
uitiæ, mulieres, & eminentiæ, quæ omnia figurantur in ima-
gine beftiæ. Apo. 13. Quam quicumq; adorauerunt, in ftagm
ignis miffi funt. Quia re verè, qui imagines pro rebus, ficticia
pro veris adorāt, æternæ mortis combustionem inde repor-
tant. Quinto autè dico, qd funt adoratores hoftilij. f. demō-
num, quia, f. multi funt, qui adorant hoftes humanæ naturæ
demones. Nam & mali Angeli volunt adorari, & horrendis
fuperftitionibus volunt coli, ficut de quodam Idolo Indiæ,
narrat Adoricus, qd fanguinem quadraginta virginū qñque
petebat. Boni verò Angeli fe adorari non pmittunt, fed oem
orationē Deo faciendā defcribunt, ficut pater Apo. 19. de An-
gelo, quem Io. voluit adorare, qui protinus dixit fibi. Vide
ne feceris, conferuus, n. tuus fum & fratrum tuorum. Adora-
tores. n. ifti funt heretici, fortilegi, Idololatræ, & negroman-
tici, &c. Contra quos Dent. 20. Si adoraueris Deos alienos,
prædico tibi, qd peras &c. fufficit &c. Vide infra de Colere.

A Adhuc. Nota, quod adhuc, fignat in fcriptura
imperfectionem,

Continuationem, Imperfectionem di-
Superadditionem. co, adhuc. n. fignat il-
lud, quod adhuc eft in fieri, & quod necdū eft cōpletū, ficut
illud P fal. 38. Dum adhuc ordier succidit me. necdū. n. hæc
orditio erat cōpleta. Continuationem èt qñq; fignat. ficut
Gene. 18. dicitur, qd Abraam adhuc ftabat coram domino.
Augmētum verò & fuperadditionem defignat ficut in Pf.
dicitur. Adhuc multiplicabuntur in feneftra vberi. Adhuc
igitur applicando ad mores, quandoque fignat in bono, qñ-
doque in malo. Et primò dico, quod adhuc, in bono fignat
Statum poenitentix recuperatum, Dico igitur, qd
Morum infiftentia reueratum, eft vnum adhuc,
Fluctum affluentiæ defideratum. bona recuperās,
& iftud fignat poenitentiam, quæ. f. adhuc, (ideft) poft lapfum
peccati recuperat gratias & virtutes. vnde de tali adhuc, dicit
Efa. 29. Nonne adhuc, & in modico, & in breui conuertetur
libanus in Chermel, & Chermel in fatum cōputabitur. Ifte
eft. n. proceffus poenitentia: quia, f. in modico, & in breui. ci-
to & velociter Libanus, qui interpretatur cador gloriæ mū-
dialis, & omnis curiofitas temporalis debet conuerti in ten-
neritudinem & mollitiem compunctionis, & fic computa-
tur Chermel in fatum. quia, f. exinde fatus fit altæ & eleuati
contemplationis, & faturus ad fructum æternæ refectiois.
arbor. n. quæ in hyeme mortificatur, ad æftatem reuertitur
iterum ad virorē. Sic verè peccator, qui ficcus eft & in deno-
tus dum eft in hyeme peccati, adhuc potest per poenitentia
reniuere, & ad ftatū falutis & gratiæ reuere. vñ illud P fal.
Adhuc multiplicabuntur. Et aduertè, qd adhuc, poenitentia
Dolorem induit, Dico igitur, quod
Lachrymis imbuit, iftud adhuc, peni-
Vitia destruit, tentia foler dolo-
Virtutes tribuit, re induere, & offē-
Cuncta reficit. dere. f. pro culpa
præterita. vnde Roma. 8. Omnis creatura ingemifcit, & par-
turit vique adhuc. Item foler conscientiam lachrymis im-
buere, & comple. vnde Genef. 7. Adhuc, poft dies 7. pluam
fuper terram 40. diebus. Item foler congeriem vitiorum de-
ftruere. Ionæ 3. Adhuc 40. dies, & Ninive fubueretur. Nini-
ue dico, ideft ciuitas diaboli, ideft cogeris vitiorum. Item
foler virtutes tribuere, & ad iuftitiam reducere. P fal. Adhuc
puffillum, & non erit peccator. Item foler omnia bona re-
ftruere. vnde Ezech. 36. Adhuc in hoc inuenient me domus
Ifrael, vt faciam eis, multiplicabo eos ficut gregem homi-
nū, vt gregem fanctum, vt gregē Hierufalem. Ecce igitur eft
vnum adhuc, bona recuperās. f. poenitentia. Sed dō dico, qd
eft vnum adhuc, bona reuerans. Et fic dico, qd adhuc, fignat
profectum bonorum operū, & virtutum. quod libet. n. bonū
opus eft quafi vñū adhuc, i. quafi vnus alius paffus fuperaddi-
tus ad eūdem in cœlum. Natura. n. nunq. eft contenta aliqd
folum producere, immo nititur aliud vltius parturire. Cœ-
lum. n. nō folm mouebitur hodie, immo adhuc, cras & poft
cras cōtinuè mouebit fe. Sol nō folū hodie mūdū illuminat,
immo ipfum adhuc, cras illuminabit. Arbor non folum in
ifto anno fructificat, immo èt adhuc, anno fequenti fructifi-
cabit. Rom. 8. Creatura parturit vique adhuc. Sic verè nos fp
aliquid adhuc, debemus boni agere. Et per profectum bono-
rum operum continuè pullulare. Figura. 4. Regum 4. vbi dicitur,
qd cum illa mulier impleffet oia vafa fua oleo, vocās puerū
dixit fibi. Affert mihi adhuc, vas fupple, ut impleam. Ac fi di-
ceret. Nunquā est à bono opere ceffandum, fed in fuffioni
olei vel acquisitioni gratiæ & virtutum continuè inftitēdū.
Apo. 22. Qui iuftus eft, iuftificetur adhuc, & fanctus fanctifi-
cetur adhuc. Iftud eft igitur vñū adhuc, bona reuerans. Ter-
tiodico, quod est vnum adhuc, diu perfeuerans. ficut cum di-
citur, Adhuc facit hoc. Adhuc uiuit. Adhuc eft in tali loco.
tale enim adhuc (ideft) perfeueratiam in bono diligit Deus.
Figurat in Rege Ifrael, qui Benadab dixiffe fertur. 3. Reg.
20. Si adhuc uiuit frater meus eft. Et ideò nota, quod adhuc
perfeuerantiæ, eft continuandum,
Fortiter fuffinendo, Dico igitur fortiter fuffi-
Vtiliter loquendo, nendo. vnde Apo. 6. Suffi-
Innocenter viuendo, nete adhuc tēpus modi-
Humiliter agendo, cū, donec impleatur nu-
merus fratrum veftrorum. Item vtiliter loquendo. Genef.
18. Obfecro ne irafcaris, fi loquar femel ad dominum meū.
Item

Item innoceer viuendo. Job 2. Adhuc pmanes in innocē-
tia tua benedic Deo, & morere. Item humiliter agen-
do 1. Regum 1. Samuel pauper erat adhuc infantulus. Iftud
igitur est vnum adhuc, diu perfeuerans. Quarto dico, qd est
vnum adhuc, multum exuberans, & iftud adhuc, fignat glo-
riam Paradifi, qd adhuc à fidelibus expectatur. Deus. n. non fo-
lum dat ftolam primam, fed adhuc fuperaddet & reliquam.
Vnde Chriftus vtr dicere culibet iufto illud Io. 12. Glorifica-
ui, & adhuc glorificabo. Iftud eft. n. illud adhuc, quod nobis
deficit quando fumus in hac vita. De quo Lu. 18. Adhuc tibi
deest vnum. f. gloria æterna, quæ est vltimum bonum adhuc.
Bonus. n. princeps adhuc pōt fariare, pmouere, exaltare bo-
num militem vel vallum, liberales etiam platus adhuc fo-
let amplius beneficiare fuum nepotulū & amicum. Sic verè
Deus amicis non folū per gratiam bene facit, fed per gloria
ditat. Zach. 1. Adhuc affluēt ciuitates mez bonis, & confo-
labitur adhuc dñs Syon, & eliger adhuc Hierufalē. Sic igitur
patet, qd in bono fignat adhuc, denotat gloriæ beati-
tudinem, Perfeuerantiæ longitudinem, Proficientiæ aptitu-
dinem, Poenitentia mēftitudinem. Item dico, quod adhuc,
potest fumi in malo fignificat. Et fic adhuc, fignificat
A. Adum imperfectum, Primo fignificat A. Adum imper-
Vitalium defectum, fectionē: quia, f. hoies imperfe-
Iniultum profectum, cti nō funt nifi vñū adhuc: quia
Ardentem affectum, vidēt esse in fieri, & non in fa-
Dammofum effectum. cto esse, fimiles arbori, quæ ad-
huc eft in flore, qd modica occasione ficatur, & tota ipfus
perfectio pceditur. Io. 12. Adhuc modicum lumen in vobis
eft. Vnde hypocrita, cuius ftatus imperfectus i fcriptura le-
gitur, comparatur Scirpo, de quo dicitur Io. 8. qd cum adhuc fit
in flore, nec carpitur manu, ante oēs herbas arefcit. Similes
videntur illi vni pifci, qui dicitur Ephimeron, qui eadē die mori-
tur, quæ nafcitur. Vnde Seneca. Stultitia femper incipit viuere
Gre. Et ibidem. Nihil turpius, qd senex incipiens viuere. Secun-
dō dico, qd adhuc, fignat vitalem defectiōnem, feu vitæ mo-
dicam durationem. humana. n. vita non est nifi adhuc. I. qdā
mora breuis, defecibilis, incompleta: quia, f. dum hō nō ad-
uerit, & dum adhuc eft in fieri, fua deficit, & mors ve-
nit. Efa. 38. Dum adhuc ordier succidit me. Vnde de malis
& de eorum vitæ dicitur P fal. Adhuc efcæ eorum erant in ore
ipforum, & ira Dei afcendit fuper eos. Et alibi. Adhuc puffi-
lum, & non erit peccator. etiam breuitas more ipfius. falua-
toris potuit fignificari per adhuc, ficut dicit Io. 14. vbi ipfe
dixit. Adhuc modicū, & mundus iam me non videt. & euif-
dem 7. Adhuc modicū tēpus vobifcum fum &c. & fic fignat
H breuem durationem. Tertio dico, qd adhuc, fignat malā p-
fectiōnem, ideft malorū actuum exercitiū & cōtinuationē.
Mali. n. nunq. ponunt terminū in peccado, immo femper q-
runt adhuc fupradde re peccata iterado, hie. 3. Quæ vilis
facta es nimis, iterans vias tuas. Vnde in P fal. dicitur. Et appo-
funt adhuc peccare ei, & in ira excitauerūt eū in excelfo in
inaquofa. 4. Reg. 9. Adhuc vident fornicationes Hiezabel.
I Et Apo. 22. Qui nocet, nocet adhuc. Quarto dico, qd ad-
huc, fignat avaram affectionē: quia avarus femper nitit ad ali-
quid adhuc habendū. Michæ. 6. Adhuc ignis in domo impij,
the fauri iniquitatis, & mēfura minor iræ plena. Et ad lite-
ram ibi loquitur de vfurarijs & auaris, qui fimiles funt Ca-
ni, qui tranfiens fuper pontē cum frufto carnis in ore, cum
videret umbrā carnis in aqua, non contentus illa, quam ha-
bebat, fed adhuc aliā qrens, aperuit os, & totū perdidit. Sem-
per. n. petit adhuc improbus, & avarus, ambitiofus, & ipor-
tunus, dicens illud 4. Reg. 3. Affert mihi adhuc propter qd fpe-
fit, qd nec illud, qd cupiebat, acquirat, immo èt illud quod te-
nebat, perdidit. Signat igitur cupidam affectionē. Quinto di-
co, qd adhuc, in malo fignat æternā dānationē. illa. n. eft vlti-
mū pēffimum Adhuc, quod pccōrib. referuatur. de quo Exo.
11. Adhuc vna plaga tangam Aegyptū. Quod figuratur Apo-
ca. 11. Vbi dicitur. Vnum abijt, fed adhuc veniunt duo vñū
vñū. f. culpa qd ad actū trāfitorij abijt, fed verè adhuc pccō-
rib. poft hanc vitam reftant duo vñū. f. damnatio corporis &
aiæ, vt fic poft vñū culpæ fequatur vñū duplicis pccnæ, & mife-
riæ. Apo. vltimo. Qui in fordibus eft fordescat adhuc. Qui
in fordibus dico eft culpa, fordescat adhuc, fcilicet in fordi-
bus miferiz. Et fic igitur pater, quomodo adhuc fignat no-
uem modis tam in bono quā in malo. Et fic fufficit &c.

Aduena. Est ille, qui aliunde aduenit, & est idem, quod
peregrinus, extraneus, alienus. Et pōt accipi
in bono & in malo. In malo fignat hominem peccatorem,
in bono, feculi cōtempore, i neutro, fragilem viatorē: qd
feculi cōtempore, patet in P fal. Aduena ego fum apud te
& peregrinus ficut oēs patres mei. qd fragilem viatorē, Ge-
ne. 19. vbi Loth dicitur. Vt aduena ingreffus es. Et Gene.
23. dixit Abraham. Aduena & peregrinus fum apud vos. Itē
fignat hominem peccatorem: quia aduena nō vefcebatur
de fanctificatis, & maxime de Agno Paftali. Ex od. 12. Ideò
fanctis, non peccatoribus dicitur. Eph. 2. fratres iam nō eftis
hoftes, & aduena. Item fignat bonum actiuum mundi ha-
bitatorē: quia feculares refpectu ecclefiafticorū funt adue-
næ & minus domeltici. Sed contingit in ciuitatibus qd adue-
næ fint ciuib. ditiores, fic in Ecclefia fit, qd feculares funt cle-
ricis meliores. vnde Ecclefiafticis loquitur dñs. Deut. 18. A-
duena, qui verfatur tecum, afcēder fuper te, & erit fuperior,
tu autem descendes, & eris inferior. Item accipitur pro
homine perfectio, qui fe reputat peregrinum in vita ifta nec
ibi moratur, cor fuum ponendo in patria; bonaq; mundi
non fua propria reputando. vnde in Epiftola Didimi ad Ale-
xandrum. Nos nō fumus incolæ huius mundi, fed aduena, &
fic in mundum venimus, vt ibi non liceat cōfiftere, fed tran-
fire. Et fic de viris pfectis, qui hic funt aduena, & finaliter ci-
ues in Paradifo, dicit Efa. 57. Pafcentur Agni iuxta ordinem
fuum, & deferta in vberatē verfa comedent aduena. Vi-
de quatuor virtutes perfectorum fecundum quatuor prop-
rietates aduena. Aduena enim debent viuere
Benigniter, Sic perfecti debent viuere in benignitate
Reuerenter, & reuerentia. Agni. In communitate & con-
Concorditer, cordantia. Iuxta. In faga citate & patientia.
Patienter, Ordinē. & fic erūt in fertilitate & opulētia.
Steriliter, quia in vberatē verfa comedent. Dico
Abftinenter, primò, qd dēt hñe eueretiam & benignita-
Fertiliter, tē ficut aduena, qui non viuūt fuperbē nec
Affluenter, aufterē. fic boni debent reuerenter & humi-
liter viuere. Igitur dicit Agni, quia, Agnus eft animal leniffi-
mum & humiliffimum, quod uictualia non congregat, nec
manfionem fibi parat. Sic uerè uir perfectus, humilis & mā-
fuetus, fic uerus aduena non congregat fuperflue, nec aliqd
fibi appropriat temporale, nec in mundo querit finalē man-
fionem habere. vnde dicitur Heb. 13. Non habemus hic manen-
tē ciuitatē, fed futuram exquirimus. Vnde Hier. 11. Ego
quafi Agnus mafuerus, qd portatur ad uictimam, quafi Agn.
per humilitatē, manfuetus p benignitatē, portatur ad ui-
ctimam tribulationum, per patientiæ & obedientiæ dueibili-
tatē. Et iftud eft cōtra multos, qui re uera in mundo ifto non
fe habent ficut aduena, fed ficut hereditarij domini & con-
patriorū: quia non habent humilitatē, fed pompoftatē, nō
benignitatē, fed crudelitatem, nō patientiæ firmitatē, fed
magis iracundig ferocitatē. Et iō ifti non funt Agni, immo
uerè funt Leones, atque Pardi, quæ funt aialia crudelia, car-
nes beftiarum innocentium comedētia, & eas in pofterum
aggregantia & referuantia, & cauernas & latibula fibi edifi-
cantia. Sic uerè mundi cupidi & raptores beftias innocētes,
id eft pauperes, & uicinos exhæredāt, eorumq; carnes. i. fub-
ftantias temporales per rapinam, fraudem & ufuram fibi ac-
cipiunt, & accommodant, & fibi ipfas in pofterū auzrē ac-
cumulant, & referuant, & cauernas, & latibula. i. domos, ca-
ftra & palatia, ac fi perpetuò ibi efferent manfuri, fuperflue fi-
bi parant, in quibus ita tuti habitant, ac fi nō efferent adueng,
& ac fi nō efferent de hoc feculo recessuri. Ideò & de talibus
potest dici illud Ezech. 31. Leoni gēriū affimilauit te, & Dra-
coni, qui eft in mari. Tales. n. funt Leones per crudelitatem,
Sunt Dracones per cupiditatem
Sunt in mari per fluctuofam profperitatem.
Nō fic chariffimi, fed fimus aduena mites & benigni, ficut
Agnus, fimiles Moyfi, qui erat mitiffimus. De quo fcribitur
Act. 7. qd ipfe fuit aduena i terra Madiā. & uiuamus benigni-
ter, atq; reuerētē. Sed dō uiuam? cōiter, atq; cōcorditer feu
cōcordatē. Sicut. n. uidemus, qd adueng, qd funt i terra aliena
uiuūt pacificè & gerē, & fūt plures adueng fimul, & folēt in-
ter fe habere pacē, & unitatē, amorē, & familiaritatē cōcor-
diā & benignitatē. Sic uerè chariffimi nos, qd fumus adueng
in hæc uita, demus habere inter nos cōcordiā & amorē, &
Diction. Berchorij. F 4 fcdus

fedus & amicitia ampliorē. Sicut n. dicit Petrus Alphonsi in dialogo suo: Cameli sunt talis conditionis, quod illi, qui sunt eiusdem societatis, semper volunt simul comedere. Vnde si vnus comedere nequeat, solent alij ieiunare, quapropter sic eorum aliquis sit infirmus, necesse est, quod de societate tollat, alioquin alij propter eius ieiunium morerentur. In hoc igitur docet nos scriptura, quod nos, qui Christiani eiusdem ritus conditionis, & fidei & societatis sumus, mutua charitatis & conformitatis, & nulli singularitatis esse debemus. Et hoc quidem ostenditur cum dicitur iuxta, quia: vnus debet esse iuxta alium per propinquitatem pacis concordia & dilectionis, ut sic alter de altero dicat illud 3. Regum 13. Offa illius pone iuxta ossa mea. Iuxta. s. similitudinē, conformitatem & propinquitatem designat. Quod est contra multos, qui re vera in vita ista non volunt viuere pacifice, nec quiete, nec volunt esse iuxta pacē & concordia, immo verē longē sunt alter ab altero per contentione, brigā, & discordia, & inuidia, per iram, iracundia & litē, iuxta illud Psal. De longe steterunt, & vim faciebant. Isti enim sunt longe, fugiēdo, steterunt, appropinquando, vim faciebāt, alios realiter & verbaliter, impugnando. Sicut n. videmus, aialia mansuetā volunt viuere in societate & conuinitate, sicut sunt cerui, onagri elephantēs, oues, & boues, & passerēs & columbæ. Sed illa aues & bestia, quæ de carnib. viuere cōsueuerunt, sicut sunt leones, vultures, & aquilæ nec in pace, nec in societate viuere didicerunt. vnde dicit Auicenna lib. 1. q. quædam aialia sunt vrbana, quædam agrestia, sed inter cætera hō non pot. viuere solus, formicæ, & apes in hoc sibi communicant q. in cōsortijs viuunt, & breuiter aialia, q. non comedunt carnes viuunt pacifice, animalia autem carnes comedunt nō. Sic verē charissimi illi, qui sunt personæ mansuetæ, habēt viuere pariter & coniuictim, in societate, communitate, cōcordia & pacē, & charitate. Nā illi, qui sunt onēs quantum ad sagacitatē discretionis, cerui quantum ad velocitatem bonæ operationis & obediētiæ, & subiectionis, Onagri q. tū ad clamorem p̄dicationis, cōfessionis, orationis, & gratiarū actionis. Apes q. tū ad mellificationē gr̄æ & deuotionis, Formicæ q. tū ad laborem diligentia & occupationis. Tales dico non p̄t. soli viuere. p. solitudinē odij & inuidia partialitatis & diuisionis, immo verē tales volūt in cōitate pace atq. cōcordia pmanere. 1. Macha. 8. Oēs obediūt uni, & zelus & inuidia nō est iter eos. Oēs iqt. ecce cōio. obediūt, ecce subiectio: vni, ecce p̄latio seu ordinis dispositio. Et zelus & inuidia nō est iter eos, ecce pacis & cōcordia cōuētio. Sed verē alij sunt q. comedunt carnes crudas. s. crudelēs, homicidæ, iracundi, inuidi & detractores vfurarij, atq. raptores, q. re vera possunt dici p. crudelitatem leones vultures, & Dracones. Isti dico de societate pace & amicitia, cōitate, & concordia nihil curant, alter ab altero per lites & discordias segregant, & partialitatis odia, & inuidias solunt, & solitari^o dinagatur, quia sicut dicit Esā. 57. Impij quasi mare feruens, quod quiescere non vult, & non est pax impijs dixit dominus. Non sic charissimi nō, sed pro Deo simus boni aduenæ, & veniamus cōiter atq. concordanter iuxta illud Prouer. 27. Melior est vicinus iuxta, quam frater longē. Isti sunt igitur boni aduenæ, qui. s. adherēt & coniunguntur Deo & proximo charitatiuē. Deo dico. Esā. 56. Filius aduenæ, quæ adheret dño, proximo etiam. vnde Esā. 54. Aduena quondam tuus adiungetur tibi. viuamus igitur cōiter, atque colligantur. Iuxta inquit.

D Tertio viuamus sagaciter atq. patienter. Aduenæ solent in terra aliena multa patientia tolerare, & se in omnibus gerere, & ordinare & sapiētē & maturē. Sic verē ista patria huius mundi aliena debemus tribulationes & opprobria in patientia sustinere. Non vindictā q̄rere de quocunq. sed maturē, sapienter, & ordinatē cū omnibus nos habere. q. ostenditur, cum dicitur in ordinem, quia. s. nos debemus viuere prudenter & ordinatē. Nā sicut videmus, q. Stellæ non sunt in diuersis circulis ordinatę, & quilibet est contenta loco suo, ita q. quāuis vna iuxta aliam trāseat, ipsam tñ in suis effectibus non perturbat. sicut dicit Martianus, sic verē charissimi nos, qui debemus esse Stellæ per celsitudinem perfectionis, debemus viuere ordinatē prudenter & maturē, & cum simus in cœlis in diuersis circulis. i. in diuersis statibus officijs & beneficijs, & mansionibus ordinati, & situati, quilibet tamen habet, & debet esse cōtētus loco, statu, gradu, & offi

cio sibi dato. Iuxta illud 4. Regum 14. Contentus esto gloria & sede in domo tua. Nam circulos loca & officia vicinorū nostrorum non debemus per ambitionem appetere, vel mansionē impetere, nec eos per diffensionem in suis actibus perturbare, sed sine ambitione nos cum omnibus ordinare. Iuxta illud iudicum 5. Stellæ manentes in ordine & cursu suo aduersus Syfaram pugnaverunt. Simus dico Stellæ manentes p̄stabile perseverantia, simus in ordine. & cursu per mobilē obediētiā, simus aduersus Syfaram. i. aduersus diabolum pugnantes per virtutem experientia. Vnde de talibus aduenis ordinatē viuētib. & vicinis non contristantibus, dicit Deuter. 10. Aduenā nō cōtristabis, & non affliges eum, aduenā. n. ipsi fuistis in terra ægypti. Et sic bene dico, quod oportet nos viuere sagaciter atque patienter. Quarto dico viuamus stenteriliter sine abstinentia. Nam sicut aduenæ & peregrini non solent querere nec viuere delicatē, immo in abstinentia & paritate, sic verē nos alij in isto mundo non debemus querere delicias & carnalitates, immo debemus viuere in abstinentia & paritate, & esse contenti sufficientia victus. quod ostenditur cū dicitur Deferat, quia verē sicut locus est desertus sine delitijs, sine solatijs, sine tumultib. & sine fructib. sic verē nos debemus viuere in deserto: abstinentia, & paritate, vbi non sunt delicia carnalitates, solatia mundana iucunditatis, tumultus peruersæ rixositatis, nec fructus temporalis prosperitatis. Lu. 4. Ductus est Iesus in spiritum in desertum. in locum abstinentia. Et iō sequitur, q. ibi ieiunauit quadraginta diebus. & hoc est contra delitiosos, qui in mundo isto non querunt, neq. diligunt nisi delicias corporales. vā de in Psal. Ponam deferum in flagna aquarū, quæ verē desertum. i. sterilitatem & siccitatem abstinentia ipsi cōmutat in flagna aquarum. i. in vbertatem corporalis opulentiæ: Non sic, sed sicut aduenæ viuamus, sterilitate abstinentia. 1. Pe. 2. Obsecro vos tanq. aduenas & peregrinos abstinetē vos a carnalib. desiderijs, q. militat aduersus animas sicut pellicano, quæ est auis magna abstinentia & maxima siccitatis, & sp̄ habitat in deserto. Sic nos debemus esse siccī, macri, & abstinentes. Et in deserto abstinentia cōmorari. Ps. Si sitis factus sum pellicano solitudinis. Quinto dico nos finaliter poterimus viuere fertilliter seu affluenter. Sicut n. aduenā parē et dicitur vniendo q. in terra aliena acquirit multa bona. Et in hereditates et possessiones, vnde postmodū laudē viuūt; sic nos in vita ista parce, et prudētē nelimus viuere, poterimus acquirere possessionem gloriæ Paradisi, quæ postmodum in affluētia perfruemur, quod ostenditur cum dicitur. In vbertatem usq. aduenæ comedēt. Et tunc nobis poterit dici illud Ephe. 2. Fides, i. nō estis hospites et aduenæ, sed estis ciues sanctorum, et domestici Dei. Vā ista affluētia cōmēdat ab affectu charitatis, fratres, a duracione non defectiua, quia iam nō estis hospites et aduenæ, a communionē concordantia; quia iam estis ciues sanctorum, a platione derogatiua, quia estis domestici Dei. Vt igitur charissimi, nos possimus in posterum viuere in affluētia, viuamus prius in abstinentia, in sapientia, in patientia, in concordia, in reuerentia. Et sic erimus boni aduenæ. Et iō de talibus aduenis dicit Zach. 7. Viduam, et pupillum, et aduenā, et pauperē nolite calumniari, quia re vera sue per aduenas intelligantur pauperes et egeni, sicut viri iusti et perfecti etiam ad litteram extranei et egeni; dominus solertales diligere et dirigere, et de ipsis curam gerere, et eos defendere, et iurare. Psal. Dominus custodit aduenas pupillum et viduā suscipiet. Adhuc autem vñ vnum exemplum satis mirabile, sicut n. a fide dignis audiui, in Gallijs in illa parte Piceniarū, quæ Xanthonia nominatur, prope castrū Sibiæ fertur esse quoddam cimiterium, cuius terra plus faciet extraneis, et aduenis, quam propinquis, q. a. Ibi quis extraneus ibidem mortuus, statim in dicto cimiterio sibi conformis et preparatus tumulus a casu fodiētib. inuenitur. Si verē aliquis de compatriotis et vicinis decesserit, terra solū, et nullus tumulus apparebit. Aliud autē simile cimiterium, audiui esse in Valconia in dyocesi Agerenansī. Ajunt autē p̄dicti Xanthonia Picenianenses in territorio dicti castrī cimiterium quoddā esse vbi pro eo hodie non sepeliuntur aliqui, quia antiquitus sibi sepeliebatur corpus hominis, statim a terra reiciebatur, et nunquā infra terrā mortuus recipiebatur. Cuius simile dicit antiquitus fuisse Geruasi in insula Cypri, sed cessasse cōmitionē corporum propter

crucem

crucem boni latronis quam ibi Helena dereliquerit. Sic re vera dico, q. Deus, qui re vera est terra, q. in æternū stat. Eccl. 1. & cimiteriū, in quomentes nostræ sunt p. deuotionē condēda misericordius se solet hīc ad præfatos mundi aduenas & pauperes, q. ad seculi diuites, qui sunt p̄prietati mundi ciues. Ipsos n. solet suscipere, & eis necessaria pcurare, & ex quo hic nō hnt alium adiutorem, soler. de eis taliter & æternaliter cogitare. Vñ Psal. Tibi derelictus est pauper orphano tu erit adiutor: de alijs verō, q. hic t̄pales hnt fauores, non se sic solet introuire vel curare. quod et nos debemus facere, quia. s. cæteris parib. plus debemus fouere extraneos, quā vicinos. Leui. 19. Si habitauerit aduenā in terra vestra, nō exprobrētis ei, sed diligētis sicut vosmetipsos. q. tñ est hodie contra multos, qui. s. oēs extraneos vilipendunt, & eos, quātum possunt, suppeditant & cōfundunt, q. maximē faciunt mali iudices, qui per acceptionem personarum solos familiares, compatriotas, & consanguineos promouent, alios verō tribulant, & molestant, similes Diomedijs auibus, de quibus dicitur Solinus & August. de ciuitate Dei lib. 18. cap. 16. quōd Græcis compatriotis suis applaudunt, quoscuq. verō alios percuciant, atque lædunt. sic isti. Vnde Sap. 19. Alij quidem ignotos non recipiebant aduenas, alij autem bonos hospites in seruitutem recipiebant. Vide si vis magis ad plenum de diomedijs, in reductorio tuo morali. lib. 8.

A *Aduentus* Christi duplex in scriptura (scilicet) aduentus in carnem. Et aduentus ad iudicium. Primus fuit amorosus, sed secundus rigorosus, primus fuit clementis, sed secundus iustitiae, primus fuit pietatis, sed secundus seueritatis. Sicut n. videmus, q. acus hnt duas extremitates, primam, quæ est perforata, sed non pungit, sed filam se recipit, vltimam, quæ multum est acuta, quæ dire perforat, atque lædit, sic verē Christus habet duas extremitates. s. duos aduentus suos, primum in carnem, secundum ad iudicium. Primus non fuit acutus per iustitiæ seueritatē, sed heberatus per clementiæ benignitatem, & perforatus per clariorū, & lanceæ asperitatē, sicut i. fragiles peccatores in se recipiens per fidē & charitatem. Sed verē vltimus erit alterius conditionis, quia pro certo ipse erit acutissimus seuerē iudicando, pungitius iniquos cōdemnādo, & p̄nā æternā vq. ad intima examinando, & p̄nā æternā vsq. ad interiorē animam insigendo. Ideo de snia iudicij dicit Heb. 4. Viuus est sermo Dei, & efficac, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Aliquid primō de aduentu eius in carnem circa præfens opusculum differamus, & dicamus primō, q. quāuis Sol per totam noctem a nostris visibus lateat, solet tñ oriri finaliter a cordere & venire, diem in terris facere, & mundū præfentialiter visitare. Sic verē quāuis sol iustitiae Dei filius diu a nostris visibus latuisset, & p̄ noctem. i. p̄ obscuritatē peccati ad suā nobis præfentia occultasset, finaliter tñ voluit ad mundum iustum per carnis assumptionem accedere, & venire, diuināq. gratiā diem causare & facere, atq. mundo claritatē suæ præfentia demonstrare. Vnde de ipso pot. dici illud Esā. 60. Venit lumen tuū Hierusalem, & gloria eius super te orta est. Et meritō dicitur lumen, q. infinitas vtilitates nobis confert, significans Christum, qui super oēs in hoc aduentu nobis vtilia pcurauit. Quapropter possum breuiter notare, quod in hoc aduentu ille venit, vt

B Liberato potentissimus, Visitator clementissimus, Medicator prudentissimus, Prædicator fecundissimus, Prædicator feruentissimus, Informator scientissimus, Imperator sublimissimus, Consolator benignissimus, Illustrator præclarissimus. Dico igitur primō, quod ipse venit, vt strenuissimus liberator, & ideō aduentū suum petebat. Daud in Ps. 79. illud dicens. Veni ad liberandum nos domine Deus virtutum. Item venit vt clementissimus visitator. vnde Genes. 37. dixit Iacob filio suo Ioseph. Fratres tui pascunt oues in Sichimis, veni, mitra te ad eos. Et 1. Reg. 27. Fratres tuos visitabis &c. Item venit vt prudentissimus medicator. vnde iste est ille medicus, qui dicit de paralytico. Matth. 8. Ego veniam, & curabo eum. Item venit vt fecundissimus prædicator. Vnde ipse pot. dicere illud Gen. 30. Modicum habuisti antequam venirem ad te, nunc autem diues effectus es. Item venit vt feruentissimus prædicator. Vnde ipse dicit Mat. 9. Non veni vocare iustos,

sed peccatores ad pœnitentiā. Item venit scientissimus informator. Vnde iste est, cui dicitur Io. 3. Rabi scimus quia a Deo venisti magister. Item venit vt sublimissimus Imperator. Vnde de isto dicit Zacharia 9. Ecce rex tuus venit. Item venit vt benignissimus consolator. Vnde de isto dicit Io. 20. q. d. cū fores essent clausæ vbi erant discipuli congregati p̄p̄metum Iudæorum, venit Iesus inanis clausis, & dixit eis. Pax vobis. Item venit præclarissimus illustrator. Vnde iste est, qui dicit Io. 12. Ego lux veni in mundum. Ecce igitur, quot sunt vtilitates istius Christi aduentus. Et ideō petebat humanum genus istum aduentum Can. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum, vbi ostenditur, q. ista supplicatio triplici ratione debuerat exaudiri. Propter clamorem orationum (Veniat). Propter amorem coniunctiui (Dilectus meus) Propter vigorem attractiui (In hortum suum) Sicut enim sol in aduentu suo tria facit beneficia, præstat. s. remedium languoris, i. cœdium caloris; stipendii nitoris, quia. s. omnia facit nitere; & florere, sic Christus in suo aduentu fuit remedium desiderantium refrigeratiui (Veniat) Incendium confederantiū euisceratiui (Dilectus meus) Stipendium perseverantiū exuberantiū (In hortum suum.) Dico igitur primō, quōd in Christi aduentu quietatur amor desiderans. Veniat. Nam sicut dictum est, sol in suo aduentu ad terram est remedium & refrigerium infirmorum, sicut patet, quia multæ sunt infirmitates, quæ in solis ortu, & aduentu temperantur, & ne infirmorū desideria quietantur. Sic verē Christus in suo aduentu temperauit, & refrigerauit infirmitates tentationū & tribulationum, & iō desideria sanctorum patrum recreauit, & quietauit, qui quidē appetitus, & desideria ostenduntur, q. d. quod est optatiui modi. q. d. venerit, ipse potest oēs appetitus, & desideria, & optatus concudere, finire, & quietare. Et ideō sanctus pater poterat dicere tunc, & et quilibet anima deuota pot. dicere nunc, illud Cant. 4. Surge aquilo, veni auster, perfla hortum meum. Filius n. Dei dicit aquilo, qui est ventus frigidus, p̄ iustitiā, Auster, qui est ventus mollis, p̄ clementiam. Et iste in aduentu suo perfla hortum. Eccl. 12. vel cōscientiæ per suam gratiam & misericordiā. Veniat igitur dicebat humana natura, & sancti patres. Secundum Iorach in libro suo. Serpens murenā sibi lo euo car, & a. p̄sum. do fluuij ipsam suo sibi lo ad littus trahit, emissioque venenæ suo cum ipsa contrahit copulam, & exinde fetus bonæ generatur, non serpenti similis, sed murenæ similis. Re vera (charissimi) per istam murenā intelligo diuinam naturam, per personam, quæ ab æterno in fluuiio beatitudinis habitauit. Per serpētem intelligo humanam genus, quod venenofum & serpentinum fuerat per peccatum, quod a principio sibilauit per feruentia desideria, vt istam murenā. s. personam filij Dei de fluuiio Paradisi ad littus traheret huius mundi. sicut patet de prophetis, qui deuotissimē sibilabāt. Esā. 64. Vinam dirumpere coelum & descendere. Et breuiter tantum fuit a parte humani generis sibilatum, q. ista murenā diuina persona, venit ad littus huius mundi, accessit ad serpētem. i. ad hominem, & cum eo per beatam incarnationē voluit matrimonialiter copulari, ita q. fetus exinde resultas. i. Christus nullum serpentinum venenum habuit, quia. s. nullā vitia humani generis contraxit, immo semper sine diminutione murenicam naturam retinuit. adiuuam. Io. 4. Sibilum auræ lenis audiui. Sic etiam charissimi, si nos volumus q. ista murenā, Dei filius veniat ad nos per suam gratiam pro certo non restat, nisi q. dimittamus venenum peccatorum per confessionem, & q. sibilemus per desiderium & affectionem, & per deuotam orationem, & statim pro certo ipse aderit per suę gratiæ infusionem, & per sui adiutorij distributionem, & nobiscum copulabitur per charitatē & dilectionē. Clamabis, & ipse exaudiet, vociferabis, & ipse dicet ecce adsum. Esā. 58. Sed heu pro dolor quot sunt hodie alia genera sibilorum in mudo. Sibilat. n. diabolus vfurarius, & luxuriosus, & peccator venenosus. Serpens. n. i. diabolus sibilat per suggestionem & tentationem, vt murenā. i. animam de fluuiio deuotionis extrahat, & eam ad littus mundi per amorē terrenorum attrahat, vt sic cum ipsa per vitia & peccata societatem contrahat. Ezc. 27. Sibilauerunt super te. s. diabolus, caro, & mundus, & ad nihilum redacta es. Itē sibilat vfurarius, q. verē serpēs venenosus, & malignos vfurarij, & auarj sibilant hodie murenis. i. pauperibus & vicinis per falsas induciones

ductiones, suggestiones, & pmissiones, ut sic eos ad copulā suam i. ad malos contractus innocens & inducant, ut eos de fluio suo. i. de hereditatibus suis extrahant & euellant. **I**te sibilat luxuriosus. Nā qñ serpens corruptus, & venenosus. i. luxuriosus vult pronocare ad copulam suā murenā (idest) inuenulam mulierem, ipse verē mittit sibi sibilum suum. i. malas suggestiones & pmissiones, vel sibilum suum. i. verulam maquerellam, & sic eā sepe sui corruptam copulam attrahit, & inclinat, quia corrumpunt bonos mores colloquia praua. **I**te sibilat peccator virtuosus. qñ. n. serpens. i. peccator vult admitti ad copulam murenā (idest) ad copulam Christi factō, qñq; accidit in quadagesima. s; q; ipse sibilat per orationem, venenum peccatorum suorum euomit per cōfessionem, & sic ad copulam murenā. i. Christi in paschate admittitur per sacramenti cōionem. Veruntū transacto actu istius copulæ transacto festo paschatis, ad venenum vomitur. i. ad peccata dimissa reuertitur per reciduationem, & in ipsum reuertitur. **2. Pet. 2.** Canis reuersus ad vomitum, & sus loca in volutabro luti, vbi describitur talis peccator vt irreplebilis cupiditatis carnis, quia non satiatur, vt commutabilis debilitatis, quia reuertitur ad vomitum, vt inquinabilis carnalitatis, quia dñs sus, vt impurgabilis feditatis, quia dñs loca in volutabro luti. Quia verē tales peccatores sunt fediti & impurgabiles, sunt carnales & inquinabiles, sunt debiles & muliebres, sunt cupidi & irreplebiles. Non sic (charissimi) sed sibilemus ad Deum per feruorē deuotionis & orationis, quia verē in suo aduentu quietatur amor desiderans. **1. desiderium sanctorū patrum, vt dictum est. Veniat inquit Deus, cuius aduentu gaudebat Esaiās dicendo. Esa. 14.** prope est; vt veniat tps eius, & dies eius nō elongabuntur, miseribitur. **n. dñs Iacob, & Israel saluabitur.** **¶** **Secdō dico, q; in Christi aduentu inflammatur amor confederans. Dilectus meus inqt. Sol qñ ad terram appropinquat, & venit, causat calorem in mundo. Nam, vt dicit Isid. per reflexionem radiorum solarium ad corpus oppositū. Fad terram presentialiter calorem amoris, affectionis, & charitatis in seculo generauit. Nā quia tūc radius Solis Dei patris, videlicet ipsa persona filij, fuit inclinatū p humilitatē vsq; ad terrā. i. vsq; ad terrestrem humanam naturā, ibiq; per beatā incarnationē se reflexit, Ideo calorē amoris & charitatis. s. eius erga nos & nri erga ipsum causauit, & generauit, quod ostendit cum dñs, Dilectus meus. **Cant. 5.** Dilectus meus candidus & rubicundus, electus est milibus. vbi amor ipsius commendatur ex innocentie puritate. (Candidus) Ex verecundie venustate (Rubicundus) Ex excellentia bonitatis (Electus) Ex eminentia sanctitatis (Ex milibus) Et iō de isto. feruore mutue dilectionis dñ. **Luc. 12.** Ignē veni mittere in terrā, & quid volo nisi vt ardeat? **¶** **Aduertamus charissimi, quod multiplici ratione debemus diligere Dei filium in isto aduentu. s. quia Hostis malignitas per hunc superatur, quia mundi peruersitas per hunc reparatur, quia cōsili felicitas per hunc declaratur. Iste enim veniēdo superat Hostis malignitatem. Elephas. n. qñq; cedit in foueam vnde non potest surgere, & tunc venit vnus venator, qui pungit ipsum lancea, tandem venit alius venator, qui quasi adiuuans Elephantem de fouea liberat eiq; pabulum administrat, quod videns eum Elephas, ipsum liberantem, tanto amore diligit, quod statim domesticatur, & tanti beneficii memor ipsum sequitur, & scipsum de cetero gubernari permittit. Elephas charissimī, est homo qui a primaria sui conditione cecidit in foueam peccatorū, quam sibi venator diabolus in tentatione Ade in huius mundi nemore praparauit. **Psal.** Foderunt ante faciem meā foueam, & inciderunt in eam. In qua quidē fouea iste venator diabolus hominem lanceis diuersarū tentationum & tribulationum pungebat. Et ideō scd̄s venator Christus in isto aduentu cū venit, primum venatorē diabolū fugauit, cōtra ipsum in cruce pugnavit, & Elephantem. i. humanum genus de fouea peccati, de mortis & inferni iurisdictione liberauit, ubi ē pabulum sui proprii corporis praparauit. & ideō tāti beneficii memores ipsum summē debemus diligere, & ipsum per bona opera sequi, & iugiter obedire. Nos igitur diligamus eum quia ipse prior dilexit nos. **1. Io. 4.** Veniēdo igitur ipse superat hostis malignitatem. **Esa. 35.** Ipse veniet, & saluabit nos, supple ab hostis malignitate &c. **¶** **Secundo est diligendus, quia veniēdo reparat mundi peruersitatem, similis ciconiæ, quæ in hyeme pp frigoris tempore******

states deserit nidum suum, sed in æstate reuertit ad eundem, ipsumq; inueniens dissipatū, diligenti studio reparat, & reformat. Sic verē Deus in primō ptempertatem peccati. Ad quā visus fuit de nido suo. i. de ecclesia, mundo, & humana natura recedere, & abire dum. sibi subtraxit gratiā, & gloriā. Sed pro certo adueniente tpe veris. i. tpe gratiæ & legis nouæ, finito tpe hyemis. i. legis antiquæ, ista ciconia Dei filius voluit per beatam incarnationem ad nidum suum. i. ad mundum, ad Ecclesiam, & ad naturam humanā venire, & reuertit. Et quia iste nidus dissipatus erat pluribus vitijs & peccatis. Ideo voluit ipsum donis, & gratijs, & virtutibus reparare. Ideo dicebat **Zach. 1.** Reuertar in Hierusalem in misericordijs, & domus mea edificabitur in ea. **Vnde 1. Mach. 10.** Venit Ionathas in Hierusalem. sequitur. Et cepit edificare, & inuouare eam. Diligamus igitur Christi aduentū, quia verē per hunc reparatur morū peruersitas. **¶** **Tertiō diligamus, quia per hunc declaratur celi felicitas, sicut enim hirundo per hyemem nō vī, quia tunc in remotis vel transmarinis regionibus creditur habitare, in vere tñ solet venire, & astare propinquā, temporisque nouitatem suo aduentu infallibiliter declarare, sic Dei filius, qui ab æterno in vltimam partibus, i. in Paradisi remotis partibus habitauit, ita quod in istis nostris partibus, per præsentiā corporis nullatenus videbatur, finaliter voluit venire, & per nostrę naturæ assumptionē mundū visibilis apparere. Iuxta illud **Baruc. 3.** Post hæc in terris visus est, & cū hominib. conuersatus est. & suo benedictō aduentu tempus nouum gratiarum & virtutum estatem etiam, in qua sunt fructus, idest vbertatem felicitatis æternæ. huc mundo voluit declarare, prauentire, & nunciare, distribuere pariter & donare. **Vnde illud prædictum Esa. 6.** Venit lumen tuum Hierusalem, & gloria domini in sperte orta est. Aduētus autē iste figuratur **Hier. 8.** Turtur, & hirundo, & ciconia cognouerunt tempus aduentus sui. Turtur enim, qui summē comparē suam diligit in tantum, q; eo mortuo nulli alij se coniungit, signat animam, quæ comparē suam. i. corpus in tantum diligit, q; post eius separationē nulli alteri copulat. Ciconia autē, quæ carnibus & piscibus vescitur, signat carnem humanam, cuius carnes & pisces sunt propria nutrimenta. Hirundo autē, q; est aus agillima, signat diuinitatem, quæ est agilitate, & virtute plenissima. Ista igitur tria, quæ in Christo Deos & homine fuerunt, Turtur, hirundo, & ciconia. i. diuinitas, anima, & corpus, modō cognouerūt tps aduentus sui, quia, s; per beatam incarnationem ad mundū presentialiter in vnō homine. Christo istis tpalibus aduenerunt, qui. s. adueniens vt dictum est declarauit Cœli felicitatem, reparauit morum peruersitatem, Superauit hostis malignitatem. Propter quod, merito diligendus est, & super omnia venerandus. Et iō bene dico, q; per istum benedictum aduentum inflāmā amorē confederans, Dilectus inquit meus, quod bene vt supponere sponsa **Cant. 7.** vbi dicit. Veni dilectē mi. **¶** **Tertiō dico, quod. H. per istum aduentum procurat valor. s. vbertas virtutum, & gratiarum, & fertilitas etiam gloriæ sempiternæ, quod notatur cum dicitur. In hortum suum. Nam sicut sol adueniens, & appropinquas in vere ad terram, facit eā & arbores eius, radio suæ influentiæ, virere, florere, fructus quoq; multipliciter generare, sicut etiam agricola veniens ad hortum suum, ipsumq; diligenter excolens & frequētans facit eum fructificare, sic vere ille sol iustitiæ & cœlestis agricola Christus Deus noster, dum per beatam incarnationem ad hortū suū. i. ad Ecclesiam, ad mundum, vel ad animā voluerit aduenire, ipsamq; per doctrinam & prædicationem rigare, per correctionem & per penitentiam colere & putare, ipsum fecit virere per honestatē, florere per virtutum amoenitatē, fructificare per æternæ beatitudinis voluptatē, vt sic ipsi personæ diuinæ dicat ecclesia vel aia de se ipsa illud **Can.** Veni in hortum meum soror mea sponsa. Hortus igitur est Ecclesia, vel aia, virtuosa, quæ sicut horrus clauditur, foditur, putatur, rigatur, purgatur, & sic fructib. pluribus fæcundat, & auib. dulciter cantantibus frequētatur, sic vere Ecclesia vel aia post Christi aduentū fuit, per mandatorū custodia clausa, per penitentia fossa, per correctionem putata, per deuotionem rigata, per confessionem purgata. Et sic fructibus virtutum gratiæ & gloriæ fuit multipliciter fæcundata, & ex tunc ab auib. angelis vel a viris contemplantibus modulantibus, & Deum magnificentibus frequētata. **In Psal.** Super ea volucres cœli habitabunt****

habitabunt &c. **Cant. 4.** Hortus conclusus, soror &c. Vbi describitur Ecclesia vel aia. Vt discretionis regulis vallata, quæ hortus conclusus. Vt dilectionis nodulis ligata, quia soror. Vt cōpassionis stilulis rigata, quia fons &c. Sic igit patet, qd in Christi aduentu, procurat valor exuberans &c. **¶** **Adhuc nota circa Christi aduentum, q; legatus a sede Apostolica destinatus tria attendit, locum deputatum, tps limitatum, modum ordinatū. Sic in Christo legato fidelissimo ad rebelles huius mundi, attendimus Locū deputatiōē (quia venit in mundū) tps limitatiōē (quia nō erat tibi māturus) modi ordinatiōē, quia venit humiliter. Hæc tria cōtinentur. **Iob. 38.** vbi dñ. Huc vsq; venies, vbi ostenditur Termini deputatio. Huc. Tem poris limitatio, (Vt que) Operis ordinatio, (venies.) Vel ostenditur, q; Christus fuit nobis Supplementū necessitatis, (Huc) Complementū fertilitatis, (Vt que) Fulcimentū humilitatis, (Venies.) **¶** **Fuit primō Christi aduentus necessitatis, supple, quia venit huc. i. ad istum mundū indigentē, vt per ipsum ipsum indigentē supplerentur. Sicut. n. pluuia de sursum adueniens ad terrā aridā, & siccatā, supplet eius indigentia & defectū, sic verē Dei filius veniens, & descendens per incarnationē ad terram siccam & aridam. i. mundum ad gratiarum & virtutū humoribus desiccatum, suppleuit eius spirituales miseria & defectus. Et ideō admirantes de isto aduentu possumus sibi dicere illud **Matt. 22.** Amice quo modo huc intrastis. Et ipse pot rñdere, q; ipse intrauit seruato folio maiestatis, **I. seruato lilio castitatis, seruato folio puritatis. Intrauit. n. sine maiestatis diminutione. Sicut. n. imago intra speculū efficitur, & tñ in se non minuitur, vel mutatur, sic Dei filius carnem assumpsit, & in mundum venit, ibique factus est visibilis per carnem assumptionē, & tñ celsitudo suæ maiestatis, deitatis, & diuinitatis, nō fuit, pp hoc diminuta, nec in aliquo cōmutata. **Ecc. 4. 2.** Neq; adiectum est, neq; minuetur, neq; eget alicuius auxilio. Ideo dñ **Matt. 22.** Intrauit rex vt videret descumbentes. Rex inquit, quia. s. pp istum introitum nō desijt esse rex. Itē intrauit sine castitatis violatione. Sicut. n. sol intrat, & exit per vitrum splendidū & purum sine vitri fractiōne & destructiōne, coloratur tñ in colore vitri, sic verē sol iustitiæ Dei filius per vitrum splendidissimum. i. per corpus Virginis purissimæ intrauit per incarnationē, exiuit per natiuitatem sine suæ puritatis & castitatis aliqua læsione, ibiq; coloratus fuit, & posteriori apparentia picturatus s; ipsius vitri qualitate, quia. sibi formam serui accepit, habitum inuentus vt homo. **ad Philip. 2.** Et ideō dñ **Ioan. 22.** Venit Iesus clausis ianuis, quia. s. ianua beatæ Virginis fuerūt clausæ per integritatem, puritatem, & castitatem, ante partū, & in partu, & post partū. Figuratur. **Ezec. 4.** vbi dñ. Erat porta in domo dñi clausa, sequitur. Porta hæc clausa erit, & nō aperietur, & vir nō transibit per eam, qm dñs Deus Israel ingressus est per eam. Et iō; clausa principi, & sedebit in ea. Talis porta pro certo est beata Virgo, quæ Deus Israel Princeps totius vniuersi in isto benedictō aduentu federit in ista per spacium nouem mensium, & per istam transierit incarnando & nascendo, fuit tñ semper clausa per virginitatem, illæsa pariter & intacta per integritatem castitatem, nec vnquam fuit aperta per aliquam voluptatem mali desiderij, nec vir transiit per eam per aliquam luxuriā. **Vnde 2. Paral. 23.** Fecerunt descendere regem, & introire per medium portæ domus dñi. vbi cōmendatur iste introitus ab humilitate mundo declarata. (Fecerunt descendere) A sublimitate dignē nominata, (Regem inquit) A virginitate Deo dedicata, (quia. s. beata Virgo est porta dñi.) **¶** **Secd̄ adhuc dico, q; ipse intrauit huc sine puritate de fædatione. Sicut. n. lux intrat super feces, & tñ sua puritas nō cōtrahit maculā aliquam, sic verē Deus intrauit per incarnationem & aduentum eius super feces. i. super mundū fætidum & corruptum, & fecibus. i. peccatoribus fuit in hoc mundo sociatus, & coniunctus, & tamen sua puritas nequaquam extitit maculata, immo semper est & fuit in puritate perpetua perseuerans, quia sicut dicit **Sap. 7.** Candor enim est lucis æternæ, & speculū sine macula, & imago bonitatis Dei. Quomodo igitur huc intrasti, solum est. Et ideō sapiēs illa mulier. **2. Reg. 20.** dicebat **Ioab.** Appropinqua huc **Ioab** & loquar tecum. Sic verē sapiens mulier Ecclesia, vel humana natura dicebat antiquitus Christo, q; ipse appropinquaret huc. i. ad mundum istum per aduentum in carnem, vt scilicet per eum defectus ipsius supplerentur. Nam sicut lux********

incorporat se aeri, & sic defectus ipsius suppletur, quia. s. p eius aduentū aeris obscuritas fugatur, sic verē Dei filius veniens huc in hūc mundū, & aeri. i. obscuræ & caliginosæ naturæ humanæ se copulās defectus ipsius suppleuit, quia obscuritatem errorū, & ignorantie ab ea effugauit. Fuit igitur aduentus necessitatis supplementum. huc inquit. **4. Reg. 8.** Vir Dei venit huc. **¶** **Secundō dico, q; Christi aduentus fuit cœlitatis complementum. Et hoc ostenditur cum dñ vsque vsq; enim est aduerbium, quod signat terminum, finem, & complementū. Ad denotandum, q; Christi aduentus fuit finis, & terminus vitiorum, & virtutum complementū, & præmiorum. Sicut. n. gloriosus & sapiens artifex non libenter dimittit opus, quod incepit, imperfectum & incompletum, sic verē Deus, qui vniuersum mundū inceperat, & fecerat, noluit ipsum incompletum dimittere, immo seipsum, qui est principū voluit finire. i. homini vltimo creato per incarnationē cōiungere, vt sic totum vniuersum perficeret, & compleret. Ipse. n. fuit complementū cœlestium, terrestrium, & infernorum. Cœlestium. s. angelorū, eorum ruinam reparando. Terrestrium. s. viatorum, eos in tentationibus adiuuando. Infernorum. s. sanctorum patrum, qui in limbo erant, eos ad cœli quietem & gloriam deducendo. Ideo de tali complemento loquitur **2. Paral. 7.** Compluit Salomon domum domini. **vbi vī, q; iste aduentus est similis cuidam lapidi preciosio, qui dñ Ceraunina. De quo dicit Isido. & Dyosco.** q; est lapis germanicus, rutilans vt flamma, quæ venit de nubibus, vbi in locis tonitruū, & cum tonitruo generatur, & exinde inferis deriuatur. Cuius virtus est, personam, domum, & locum in quo est, a fulmine & tonitruo tutum reddere, facit etiam causas vincere, & suaviter dormire. Re vera charissimī, istis est Christus, qui re vera fuit lapis preciosissimus, sursum in ventre nubis. i. purissimæ Virginis procreatus, & incarnatus, vbi re vera erat locus tonitruū. i. Spiritus sancti, qui tonitruo cōparatur, & exinde in isto aduentu ad nos inferis deriuatus. Nā iste habet mirabilem potestatem, quia verē si homo istum habeat per gratiam, fiduciam, & amorem, fulmen æternæ damnationis non timebit. In causis ēt mundanarum tentationū & tribulationum præualebit, & somnū suauem æternæ delectationis, & felicitatis finaliter obrinebit. Et sic ipsum, lapis iste sic descendens & veniens, & tēporaliter per virtutes, & gērnaliter p gloriā perficiet, & cōplebit. Et ideō de isto cōplemento, & de isto vsq; pot dici illud **Io. 2.** Implete, inquit hydrias aquæ. Et sequit. Et impleuerunt vsq; ad summū. Istud complementū accipiunt boni in vita ista per gratiā, & finaliter per gloriā. Ideo dicit **Sap. 18.** vsq; ad cœlum attingebat stans in terra. Boni. n. qui stant per constantie firmitatē in terra per humilitatem, attingunt per contemplationem vsque ad cœlū. i. vsq; ad cœlestium virtutum cōplementum & perfectionē. Heu Deus quam pauci sunt hodie, qui sunt completi talibus cōplementis, quia pro dolor multi sunt, qui non sunt cōpleti in virtutibus, sed in criminibus, non in gratijs, sed in vitijs, non in gloria, sed in miseria. Isti igitur non habent istud vsque, sed habent aliud, de quo dicitur **Psal.** Ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt vsque ad abyssos, anima eorum in malis tabescebat. Mali. n. ascendunt per ambitionē vsq; ad cœlos. i. vsque ad excellentiam prælationem. Et ideō descendunt finaliter per Dei iudiciū & ordinatiōem, vsque ab abyssos per æternam damnationem. Et ideō anima taliū finaliter tabesceat, & deficiet per tristitiam & desperationē. Non sic charissimī nō. Non habeamus cōplementum vitiorum, sed meritōrū, non culpārum, sed gratiarū, nō tormentorum, sed præmiorum. Quia verē charissimī, Christi aduentus fuit (vt dictum est) felicitatis complementum. vt de isto aduentu exponat illud **2. Paral. 12.** Sefach venit vsq; ad Hierusalem. Sefach. n. interpretatur magnus, signans Christum, qui est dextera Dei patris, qui ad Hierusalem, ad literam, venit. Vbi suum vsq; i. suum cōplementum perfecit, quia sicut dñ **Psal.** A solis ortu vsque ad occasum ex Sion species decoris eius. **¶** **Tertiō dico, q; Christi aduentus est humilitatis fundamentum. Venies inquit. Venire enim idem est, quod de termino a quo vsque ad terminum ad quem ire. Et quia Dei filius venit de termino a quo. i. de excellentia sublimitatis ipsius diuinitatis, & de celi habitaculo ad terminum ad quē, i. ad mundi infirmitatem, & ad naturā humanā utilitatē, ideō dico, quod ibi apparuit humilitatis maximē fundamentum. Venies****

Venies inqt. Est. n. humilitas, qđ rex venit ad populū, doctor ad discipulum, dñs ad famulum. Et iō de humilitate, & vilitate sui aduentus loquēs Aug. Venit inquit medicus ad egrotos, redemptor ad perditos, ad errantes via, ad ignaros veritas, ad mortuos vita. Heu Deus, quam pauci sunt hodie, qui velint venire ad humilitatem, aut ad factā & negotia modica, aut ad promotiones onerosas & laboriosas, sicut fecit Christus. Quia verē charissimī, hodie non queruntur humilia, sed sublimia, non onerosa, sed gloriosa, non spiritalia, sed terrena, non celestia, sed terrena, non inferiora, sed superiora. Moderni. n. sunt similes Lepori, qui optimē ascendendo, & currendo venit ad montē, sed difficiliter descendit ad vallem. & rō est, quia pedes sui anteriores sunt pedibus posterioribus breuioribus, & ideō magis pōt currere versus montem quā versus vallem. Sic verē sunt multi ita ambitiosi, qđ semp volūt ascendere ad dignitates & promotiones, & optimē sciunt currere, & venire ad montes. i. ad excellentias dignitatum, sed ad valles. i. ad status humilitatis, ad opera laboriosa, ad bona meritoria & onerosa, ipsi pro certo non veniunt nec accedunt. Et est rō: quia cū ipsi habeant pedes affectuōnum ante & retro. Ante dico. i. ad bona Paradisi, ad quā oportet nos trahere. Retro etiā. i. ad bona mundi, de quibus oportet nos viuere. Posterioris pedes. i. affectus ad terrena, sūt anterioribus spiritalibus longiores, largiores, & ampliores, & ideō isti plus diligunt ascendere per superbiā vanitatem, quā descendere per virtutē & humilitatem. Et ideō figuratē pōt de eis dici illud Ezech. 1. Ecce ventus veniebat ab aquilone, nubes magna, & ignis inuoluens. Isti dñr vētus pp vanitatem, dñr nubes pp voluptatē, quia nubes est humida, dñr ē ignis pp crudelitatem, dñr inuoluentes pp cupiditatē & rapacitatē, dñr venire ab aquilone. i. a peccato per iniustā promotionē ad excellentiā, & dignitatē. Heu nō sic Christus, quā magis querebat infirmitatē humilitatis, quā celsitudinē dignitatis. hoc apparuit Io. 6. vbi ipse fugit qñ voluerunt ipsum facere regē. Et iō sicut dictū est, bene dico, qđ suus aduentus fuit humilitatis fulcimentum, foelicitatis cōplementum, necessitatis supplementum. Et sic bene dī, hucusq; venies, & hoc sufficit ad p̄sens. Sed vide de Christi incarnatione in alijs multis materijs, sicut est mare, appropinquare, & descendere. ¶ Adhuc nota, qđ sicut lux de se est impassibilis, indefectibilis, immortalis, & ab humana habitatione ita remota, qđ suū originale principii nō pōt a nobis percipi & palpari, rebus tū corporalibus, mortalibus, & defectibilib. se incorporat, & de remotissimis suis habitaculis hic apud nos subito se p̄sentat, sic verē charissimī, Dei filius nobis ab aeterno in cognitis sua propria natura, impassibilis, indefectibilis, immortalis, qui, quantū ad corporalē p̄sentia, a mundo fuit remotissimus ab aeterno, quia longē est dominus ab impijs. Ecclē. 12. rebus tū corporalibus. s. humanis carnibus, & sanguinib. voluit incorporari per istum aduentum, & in eis incarnari, & a remotissimis habitaculis Paradisi, hic nobiscū corporaliter subito p̄sentari. Et ideō dicebat illud Io. 12. Ego lux veni in hunc mūdum. In quibus verbis ostēditur, qđ sicut lux corporalīs habet nobilitatem, luciditatem, caliditatem, sic verē lux spiritalis Christus dignoscitur habuisse nobilitatē dignitatis. Ego, pronomen primitiuū. Luciditatem claritatis, Lux, Caliditatem charitatis, Veni in mundū. Ecce igitur quod hic ostēditur Nobilitatis dignitas humiliter inclinata. Luciditatis claritas humiliter eclipata. Caliditas charitatis benigniter declarata. ¶ Dico igitur, qđ in isto benedictō aduentu superna diuinitas inclinatur. Ego. s. Nā per istud pronomen ego, quod est primitiua speciei, & primā personā, & nominatiui casus, & numeri singularis intelligitur excellentia ipsius dignitatis, quā re vera pp sui excellentissimam dignitatem est in primitiua. s. specie intellectualium, immo, propriē loquēdo, super oēm sp̄m atq; genus. primā ē est personā, quia. s. ipse est, qui dicit Apoc. 1. Ego sum primus, & nouissimus principii, & finis α & ω. Iste ēr propter suas virtutes & perfectiones nominatiuus est & nominabilis, & dignus ab oibus nominari. Esa. 44. Ego dominus, hoc est nomē meum. Numeri etiā est singularis. s. solus in dignitate, singularis in maiestate, vnus & vnicus, in diuinitate. Et ideō de ista singulari excellentia dignitatis pōt intelligi illud Psalmista. Singulariter ego sum. vbi ostēdit, qđ Deus est eminentis perfectionis, quia singularis: residentis durationis, sū p̄sidentis p̄-

lacionis, Ego. Et tū charissimī, ista p̄lacionis p̄sidentia, durationis residentia, perfectionis euidentia fuit in isto tpe per summā humilitatē ad nos inferius inclinata, qñ. s. in isto benedictō aduentū quasi visus fuit sublimitatem suam relinquere, & hic inferius nobiscū p̄sentialiter in humano corpore se transferre. Et ideō dicebat illud Esa. 52. Propter hoc sciet populus meus nomē meū, quia ego, qui loquebar, ipse adsum. Et ideō vī, qđ ipse ego. i. Dei filius sit similis cuidam lapidi, qui dī topazion, qui est lapis splendēs, rarus, & fulgidus, & oium gemmarum & lapidum superans claritatem ceteris maior, & pulchrior, accipiens, recreans, & delectans, & iō in thesauris regum, & principū nihil preciosus inuenitur. Inuenitur. n. tantā magnitudinis s̄m Pli. qđ Ptolomeus Philadelphus fecit exinde imaginem quatuor cubitorum. Re vera charissimī, nihil preciosus est, qđ ipse Deus in hoc aduentu humiliter incarnatus. Ipse. n. est rarus, quā nō nisi vnus. Deut. 6. Dñs Deus vnus est. Iste ēr splēdēs. s. ab aeterno hēt, & habuit splendorem gloriā sempiternā. Et s̄m Apostolū. 1. ad Tim. 6. Lucē inaccessibilem inhabitat. Et ideō oium gemmarū & oium creaturarum claritatē, & bonitatē superat, & excellit, & aspicientes. i. bonos viatores contemplātes, vel sanctos & Angelos ipsum in patria speculātes delectat, recreat & confortat, quia ipse est, in quem desiderant Angeli prospicere. Iste ēr oibus reb. pōt dici maior, & quidditate, dignitate, & bonitate, qđ ipse est infinitus & immēsus. Et iō de sua incōprehensibili infinitate pulchrē loquit scriptura Job 11. Excelsior celo est, & quid facies? p̄fundior inferno, & vnde cognoscēs longior terra magnitudo eius, & latior mari. Et ideō p̄ certo charissimī, tantā magnitudinis fuit iste lapis, qđ ipse se extēdit vsq; ad nos per beatā incarnationē, ita qđ Philadelphus, qđ a philos, quod est amor. i. Spiritus sanctus, qđ amor est amorū. s. patris & filij, istū fabricauit in imaginē. i. in hominem imaginatū & corporeum, faciāmus hominē ad imaginem & similitudinem. Gen. 1. Et ista imago. i. iste Christus incarnatus dī esse quatuor cubitorum, pp quatuor substantias, quae in Christi constitutione conueniunt duas. s. corporales, quae sunt caro & sanguis, & duas spirituales, quae sūt Deus & aīa, & breuiter loquēdo nihil isto preciosius, nihil isto nobiliss, nihil isto melius vel tutius in thesauro Paradisi, nec ēr in thesauro deuoti cordis humani. Et iō dicebat Job 28. Trahit sapiētia de occultis. Nō adaequabit ei topazion de Aethiopia, quā. s. illi qđ sapiētia paternā discretionis, qđ de occultis p̄ter nā p̄destinationis trahit. sed ad humilitatē incarnationis, isti dico, qđ est captiuus aeternae cōditionis, nō pōt adaequari vel cōparari topazion de Aethiopia. i. valor alicuius mundanae perfectionis. Iste est igitur. s. superna dignitas. Ego inqt. Qđ est cōtra multos, quā verē proh dolor illi, qui hnt hōdic altas dignitates nolunt inclinari, sed sublimari. Non diligunt humilitatē, sed pompositatē, nolūt deiectionem, sed p̄lacionē, nolūt descendere per subiectionē, sed magis ascendere per ambitionem. Et ideō multi p̄r superbiā dicunt illud, qđ ēr in persona Babylonis dī Esa. 47. Ego sum, & non est p̄ter me amplius, quia. s. tales credunt plus valere, quā oēs alij. Sed non sic Christus, quia pro certo in suo benedictō aduentu superna dignitas inclinatur. Ego inquit. Matt. 8. Veniā. & curabo eum. s. humanum genus languidum, & infirmum. ¶ Secundo dico, qđ in Christi aduentu aeterna claritas eclipata. s. lux. Lux qñq; tantam habet excellentiam claritatis, qđ humanus oculus, ipsam non possit nudā videre, maximē qñ est debilis & infirmus. Et iō oportet, qđ aliquo medio interposito ostendat, per qđ sua excellentia aliqualiter retundatur. Quia sicut dicit philosophus. Excellentia sensorū corrūpit sensum. & inde est, qđ infirmis, & in carceratis, & habētib. debilitatē visum ostendit lumen in laterna, vt s. claritas luminis debilitati sensus cōtempere. Sic verē charissimī, quā claritas, & excellentia Deitatis tāta est, qđ humanus oculus est ad eius cognitionem totaliter ineptus, improportionatus, & debilis, & infirmus, iō pater voluit ipsum quodā intermedio in quadā latera nobis ostendere. s. in corpore humano, vt se cordi nō infirmo, & peccatorū carceri a principio seculi m̄cipato sua claritas aliqualiter hebetata, & obfuscata, & eclipata cōtēperaret, & p̄portionaretur. Lux inquit. & p̄ hoc Esa. 58. dī. Orietur in tenebris lux tua. lux. n. diuinitatis fuit orta in tenebris humanitatis. Vnde Job 17. Rursum post tenebras spero lucem, quā. s. post cognitionem tenebrarū humanitatis in

via,

via, speramus videre facie ad faciē lucem diuinitatis patria. Istud autem totū fuit in isto aduentu, qñ verificatum est illud Esa. 60. Venit lumē tuū Hierusalē, & gloria dñi super te orta est, quia ecce tenebrę operirēt terrā. De ista autē offuscatione claritatis aeternae habemus exemplū mirabile in natura. Dicit. n. ille Isid. qđ est quidā lapis preciosus, qđ dī eliotropium, qđ est lapis viridis sanguineis venis resperfus, qui si in aqua positus, solis radijs confundat. ipsum aereum ita immutat & obnubilat, qđ sol cōsanguineus & eclipatus esse vī. Vñ dī in lapidario. Sanguineū reddidit mutato istmine solē. Eclipatumque suā terris effundere cogit. Et iō dī ab heli, qđ est sol, & tropos conuersio, quasi solem conuertens in sanguinē. Re vera charissimī, vī qđ talis lapis fuit istis tētib. beata Virgo, ista fuit viridis p̄ honestatem, sanguinea per verecundam castitatem in aquis posita per deuotionē & pietatem. Nam ista, qñ solis radius. i. gratia, & influenza filij Dei ipsam p̄ Gabrielem visitauit, tunc verō totū aereum. i. totum cursum naturae mirabiliter mutauit, quia. s. ipsum solē iustitiā Dei filium fecit p̄ carnis assumptionē esse sanguineum, & ab excellentia sui luminis aliqualiter eclipatum. Et ideō dī Eliotropium. i. solis cōuersio, quia. s. in isto benedictō aduentu sol iustitiā Dei filius fuit in suo vtero conuersus in hominem, & mutatus. Vnde Tohel 1. Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem. Nā soli. splēdor aeternae & inoffuscabilis claritatis, Luna ē, idest natura vel p̄sona perpetuē durabilitatis cōuersa fuit in sanguinem nostrae humanitatis, & in tenebras humanae mortalitatis. Istam conuersionem desiderabat Dauid in Psal. Conuertere domine vsquequo, & deprecabilis esto sup seruos tuos. Et nō ponitur in Psal. alibi nisi vbi dī. Deus tu cōuersus iuificabis nos, & plebs tua letabitur in te. Quia verē charissimī, qñ. Dei filius fuit per aduentum & incarnationem in hominem conuersus & mutatus populus eius vī vita gratiē vificatus, & aeterna hereditate iudicatus. Moraliter autē exponendo, possumus dicere, qđ cum nos fuerimus eliotropium per viriditatem honestatis, per sanguinitatem benignitatis, positū etiam in aqua deuotionis, percussū radijs diuinae gratiē & illustrationis, tunc verē nos conuertemus nobis solem Christum in sanguinem pietatis & compassionis, quia. s. quātum ad nos ipse fiet sanguineus. i. pius, dulcis, & benignus, & a rigore suae iustitiāe misericorditer eclipatus. Iste est igitur lux. Ideō sibi dī illud Esa. 49. Dedi te in lucē gentiū. Et nota, quod iste bene dī lux, quia proculdubio sicut lux est naturaliter illustratiua, Sic Christus in suo aduentu nos il-

lustrauit per veritatis in formatio

no. Iōa. 3. Lux venit in mundam, & dilexerunt homines magis tenebras, quā lucem. ¶ Itē nos inflamauit per charitatis effusionem. Luc. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? Item nos confortauit per benignitatis cōsolationē. Io. 14. Non vos relinqū orphanos, vado, & venio ad vos. ¶ Item nos ēr iucundauit per hilaritatis ministracionem. Et sic dī Io. 12. qđ venit Iesus ianuis clausis, & dixit eis. Pax vobis. Et sequit. Gauisi sunt igitur discipuli viso dño. Ista est igitur lux vera, quae illuminat oēm hominem venientem in hunc mundum. & tū sui eum non receperunt. Io. 1. Sic igitur charissimī, dico, qđ in Christi aduentu superna claritas eclipatur.

¶ Tertio dico, qđ in Christi aduentu superna claritas declaratur. Veni inquit in mundum. Sicut. n. ignis inferius veniens & descendens, inuenitur in se feruens, & calidus, alia ēr se contingentia calefacit & vrit, sic verē Dei filius ad nos inferius veniens incarnatus ostendit in seipso hēre calorem, amorem, feruorem, & charitatem, ipsamq; quantum potuit ad alios destinauit. Veni inquit in mundum. Et ideō ipse dicit Luc. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? Et ideō vī, qđ Dei filius fuit similis in aduentu cuidam lapidi, qui dī pyrites, qui rectē vī esse naturae igneae, quia quicquid ab eo tangitur, statim comburit, & inflammat. Est. n. lapis colore igneus & fulmineus scintillarum ēr emissiuus. vt dicit Isido. Re vera talis est Christus in suo aduentu, quia verē ipse fuit totus flammatus, igneus, & fulmineus per fluentissimam charitatem, & ideō quasi totum mundum succendit isto igne, & maximē illos, qui ipsum tangebant. s. fideles discipulos, & amicos. Nam sicut illi, qui volunt eijcere serpentes de insula piperis, piperq; ad partem suam sumere, ponunt ibi ignem, vt serpentes eflugēt, & ipsum piper decoquant, & denigrāt,

Sic verē Christus ad mūdū illum dī quadrupliciter aduenire: (videlicet) p̄ dulcoris consolationem (quia ventus) Per rigoris castigationē (quia turbis ab Aquilone) Per poenitentiae visitationem (quia nubes) Per iustitiā executionem (qđ ignis inuoluens) Deus. n. per gratiā nos recreat, & defendit (Ventus) Per rigorem nos corrigit & offendit (Turbis) Perturbationem nos reparat, & infundit (Nubes) per aduentum autem ad iudiciū malos exterminat, & confundit. Diuidamus adhuc aliter, & dicamus, qđ Christi aduentus est recreatiuus aēstiuū (Ventus) Castigatiuus delinquentium (Ab Aquilone, & turbis) Reparatiuus cōditionis (Nubes imperatiuus p̄lacionis Ignis.)

¶ Dico primō, qđ Christi aduentus est aēstiuū refrigeratiuus, Ventus. Sicut. n. ventus suo flatu recreat aēstiuos, Et sicut rex veniens ad suam ciuitatem, confortat laborantes, concordat discordantes, & roborat militantes, Sic Dei filius quando venit ad ciuitatem suam. i. ad animam per gratiam, ipsamq; flatu bonarum inspirationum vegetat, tunc (dico) solet aēstiuū tentationum tēperare, laborem poenitentiae confortare, concordiam cū Deo, & Angelis p̄curare, & bonorū operum militiarum roborare. Iste igitur est ventus, qui. s. refrigerat, & confortat. Vñ 3. Re. 18. vbi dī, qđ obtenebrati sunt celi, & ventus, & nubes, & facta est pluuia grandis. Nam qñ a cōlo. i. a Deo venit obtenebratio cōsiderationis, vt ventus gratiē & diuine inspirationis, nubes pietatis, & deuotionis, tūc sit in corde humano pluuia grādis sp̄ialis cōsolationis. Ideō de isto aduentu dī Hiere. 2. In desiderio aīae suae attraxit ventum. Sed heu proh dolor quam pauci sunt hodie, qui attrahant istum ventū, aut ad quos veniat ventus iste. Multi. n. nolunt ad se venire ventū gratiē. s. superbiā, non ventū inspirationis, sed p̄lacionis, nō ventum diuinae influen-

tiae

ria & bonitatis, sed ventu diabolicæ pestilentia, & pompositatis, ventumq; inanis gloriae & vanitatis. Et ideò de multis potest dici hodie illud Hier. 14. Onagri feterunt in rupibus, attraxerunt ventum quasi dracones, Vbi nota tria genera hominum, qui ventum attrahunt vanæ laudis, s. nobilitatis viribus dotati. Onagri inquit, quod s. teste scriptura Iob 39. est animal liberum. Itè sublimitatis curribus elati, qui stant in rupibus, dignitatis. Itè cupiditatis facibus artati. Dracones inquit. Sed heu Deus, quot sunt tales in Ecclesia, q. s. per cupiditatis ambitu onè, per sublimitatis elatione, per nobilitatis præsumptione, ventum vanitatis & superbiam attrahunt incessanter. Et ideò pro dolor xpi, quod Ecclesia est hodie similis cuidam regioni, quæ dicitur Eolia, quæ est regio ventorum, in qua sunt caavernæ plenæ sulphure, quæ statu ventorum accensa, continuè ignem spirant s. m. s. d. Re vera charissimi, talis regio v. s. hodie esse & mundus & ecclesia, quia verè ibi flant hodie venti infinitarum vanitatum. s. ventus præsumptionis, Ambitionis, Turbationis, Inuidiæ, Superbiæ, Arogantiæ, Inanis gloriae, & iactantiæ, vanitatis & pompositatis, & præsumptuosæ nobilitatis. Et ideò potest dici Eolia regio ventorum. Ibi enim sunt hodie multæ caavernæ, idest multi concavi peccatores, qui quia sunt pleni sulphure, idest mundi prosperitate ardente & fœtente, ideò ad statum istorum ventorum semper spirare ignem videntur (scilicet) Ignem Luxuriæ & seditatis, Et ideò de tali aduentu dicit Iob 1. Ventus inquit Seuitis & crudelitatis, Seuitis & crudelitatis, Auaritiæ & cupiditatis, Auaritiæ & cupiditatis, Iniustitiæ & rapacitatis. Iniquitatis & rapacitatis. sup angulos domus, & oppressit filios Iob. Sic verè talis ventus, q. a deserto. i. a diabolo procedit, subvertit hodie domum Ecclesiæ sanctæ matris, & filios Dei. s. ecclesiasticos & Christianos interficere per vitia, & finaliter destruit per tormenta. Itè est et ventus vrens, q. siccauit hederam Ionæ, q. s. tales improbi venti siccauit hodie, & destrunt quicquid hodie in Ecclesia viride & virtuosum inueniunt. vñ de aduentu talis venti dicit Mat. 7. Venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt sup domum illam, & cecidit. Heu charissimi, nò sic Christus, non q. a verè ipse venit animam a tentationibus, refrigerare, & bonis omnibus s. cundando, similis illi vento, qui dicitur fauonius, qui dicitur a fouendo, eo q. super terram veniens omnia vegetat, atque fouet. Et ideò Deus venit in mentem humanam Ad mentem illustrandam, Ad mentem expiandam, Ad mentem inflammandam, Ad mentem s. cundandam, Ad tecum spariandam, Ad tecum hospitandam, sanctum suum dominator dñs & c. Sequitur. Ipse. n. quasi ignis confans, & purgabit filios Leui. Item veniendo solet habitare. Io. 14. ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, Item veniendo solet inflammare. Luc. 12. Ignis veni mittere in terram. Itè veniendo solet animam virtutibus s. cundare. vñ Apoc. 22. Ecce venio cito, & merces mea mecum est. Patet igitur charissimi, q. primus Christi aduentus est astuantium refrigeratiuus, ventus inquit. ¶ Secundò dico, q. Christi aduentus est delinquentium exasperans, reuerberatiuus, vel vituperatiuus. Et iste est quidam aduentus diuinæ correctionis, quo aliqui veniunt ad peccatorem, vt ipsum per tales tribulationes corrigat & ad vitam salutis redigat, & reducat. Nam sicut rex aliqui veniunt ad ciuitatem suam rebellem, vt eam puniat, & castiget, sic Christus aliqui veniunt ad hominem peccatorem Deo contrarium & rebellem, vt ipsum per tribulationes & infirmitates edomet, & deuincat. 1. Cor. 4. In virga veniam ad vos. Et hic aduentus ostenditur cum dicitur, q. turbo veniebat ab Aquilone. Ventus. n. qui ab Aquilone venit, est frigidissimus & ió lutum deficcet, & aqua congelat, puluerem abstergit, corpus cōstringit, flores euellit, & vestimenta sumere cōpellit. Sic verè per oia facit ventus aduentus diuinæ correctionis & tribulationis. Ità. n. q. a Deo nobis asperè immittitur, deficcet lutum carnalitatis, cōgelat & fortificat aqua fluxibilitatis, fragilitatis astringit puluerem cupiditatis tollit & euellit, flores curiositatis alstringit corpus. i. mentem, ne per desideria vana defluat, facit sumere vestimeta gratiarum & virtutum, vt homo per charitatem affluat. Et de hoc Eccl. 43. Frigidus ventus aquilæ flauit, & gelauit cristallus ab aquis, quia. s. p. frigus cor-

rectionis per Aquilonem tribulationis, gelatur aqua carnalis infectionis, & efficit cristallus spiritualis perfectionis. Nam s. m. Arist. flante vento Aquilonis masculi generantur & flante austro femellæ. Sic verè charissimi, q. s. per Aquilonem tribulationis homo efficit masculus & perfectus, qui in austro mundanæ prosperitatis efficit femineus. i. peccator fluidus & defectus. Iob 37. Ab Aquilone aurum venit. i. virtus & perfectio. Et breuiter. Deus q. s. venit subito dum nò speratur, ipsum fortunæ casibus submittendo, & eum subito de mundo aliquoties auferendo, vnde dicitur Luc. 22. q. si dixerit seruus ille moram facit dñs meus, & ceperit comedere & bibere, & percutere familiam, veniet dñs serui illius, die, qua nescit, & hora qua ignorat, & partem eius ponet cum infidelibus. Et sequitur. Sic & vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Sic igitur charissimi aduentus est delinquentium reuerberatiuus. ¶ Tertio dico, q. Christi aduentus reparatiuus conditionis. Sicut res veniens ad ciuitatem si inuenit eam desolatam & dissipatam, solet eam reparare, & restaurare, sic Christus ciuitatem Ecclesiæ voluit personaliter visitare per incarnationem, & ipsam donis, virtutibus, & gratijs reparare. Quod ostenditur cum dicitur (Nubes) Nam sicut nubes naturaliter est media inter coelum, & terram, aquam, & pluuiam mundum mittit, per qua sterilitas effugatur, & bonorum fertilitas procuratur, sic Dei filius, qui inter coelum & terram. i. inter Deum & hominem est medius gratiarum affluentiam nobis misit, & maximè in passione, quia tunc ista nubes perforata & aperta gratiam suam per quinque riuulos distillauit, & sic mundum sterilem & aridum bonis operibus s. cundauit, & eum reparauit, & restaurauit, & per fidem & gratiam reformauit. Nubes inquit. Iud. quinto. Coeli & nubes distillauerunt aquis. Ità nubes bene fuit figurata Eze. 1. vbi ipse vidit vnam similitudinem, in qua erat vnus animal, quod habebat quatuor facies. s. a parte ante faciem hominis, a parte dextra faciem Leonis, a parte sinistra faciem bouis, & de super faciem aquilæ. Re vera charissimi, talis nubes fuit Dei filius benedictus in suo aduentu. Ipse. n. non solum fuit nubes, immo etiã fuit animal quatuor facierum, s. m. quatuor eius status. Fuit. n. homo, quantum ad incarnationis humilitatem, Vitulus, quantum ad passionis tolerantiam acerbiter, Aquila quantum ad ascensionem, Homo per teperantiam sanctitudinis, Bos per constantiam fortitudinem, Leo per iustitiam rectitudinem, Aquila per prudentiam lympitudinè, Homo in anteriori iuuetute, os in sinistra aduersitatis, Leo in dextera prosperitatis, Aquila in superioris dignitatis. Sicut. n. Aquila de supremo suo habitaculo videt pisces in aqua natante, ad quos subito de se edes, prædam suam accipit, & tandem reascendit, sic Dei filius miseris pisciculis peccatoribus, quos in mari huius mundi videbat vagari, subito venit ad eos per incarnationem, prædamq; suam (idest) humanam naturam assumpsit, & tandem sursum ad celsitudinem Paradisi iterum reascendit. Figura Eze. 16. vbi dicit, Aquila grandis longo membrorum ductu, plena plummis, venit ad Libanum, tulit medullam cedri, & summitatè frondium eius auulsiit illam in terram Chanaan, & in vrbe negotiatorum posuit illam. Ità Aquila charissimi, est Dei filius, qui re vera dicitur plenus plummis. i. virtutibus, atque donis, & varietate omnium gratiarum, Longa etiam membra dicitur habere, quia sicut dicit secundum Philo. s. Deus est sphaera incircumscriptibilis, cuius centrum vbique est, circumferentia nusquam. Itè dicitur venire ad Libanum ad literam, quia. s. ad terram illam, in qua est Libanus. s. ad Iudæam per incarnationem voluit aduenire. Et ad quid? certe vt tolleret medullam cedri. Cedrus. n. excelsior inter omnes arbores est, humana natura, humilior inter oes naturas, & istius Cedri medulla pars, scilicet purior & melior, est illa portio humanæ naturæ quæ sibi Dei filius in Virgine copulauit. Ad Libanum igit. i. ad Iudæam & ad mundum ista Aquila venit, medullam Cedri. i. storem humanæ naturæ sibi per incarnationem assumpsit, quam in terram Chanaan. i. cælum in vrbe negotiatorum, idest in Paradisum, vbi perfecti negotiatores. i. sancti habent perpetuam mansionem, ipsam secum in ascensione sua finaliter transportauit dicitur illud Io. 16. Exiui a patre, & veni in mundum, & iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Exiui dico a patre per æternalem generationem. Veni in mundum per temporalem incarnationem. Relinquo mundum per corporalem resurrectionem. Vado ad patrem per supernalem sublimitationem.

nem, ascensionem, & promotionem. Et ideò pulchre loquitur Beda super Cant. lib. 3. Venio (inquit) vt errantes corrigam, vt infirmantes adiuuem, vt dubitantes confirmem, vt benè agerium fructibus pascat, vt certantes defendam, vt vincentes coronem. Et re vera charissimi, loquendo de nobis moraliter, tales Aquilæ debemus nos esse, & et talia animalia. Debemus. n. esse Aquilæ, per contemplationis lympitudinem summes medullam. i. dulcedinem pietatis & compassionis, hinc plumas multas gratiarum & perfectionis, longa mēbra perseverantiæ & durationis, & nos ipsos transferentes ad vrbe æternæ negotiationis, felicitatis, & consolationis. Quatuor et facies debemus hinc, quia verè a parte ante. i. presentia nos debemus esse homines per benignitatem, a parte sinistra, i. in aduersitate debemus esse boues per constantiam firmitatè. In dextera prosperitatis debemus esse Leones, quod est aial liberale, per clementiam pietatem. A parte autē superiori. s. in statu dignitatis nos debemus esse Aquilæ per contemplationis sublimitatem. Sed verè multi sunt, quibus ista competunt s. m. alium modum exponendi. Multi. n. a parte anteriori, (id est) in presentia sunt homines per blandimentum adulationis & deceptionis, sed in parte sinistra (id est) in absentia sūt boues per mugitum detractionis, & diffamationis. In dextera prosperitatis sunt Leones per sauitiam & crudelitatem. In superiori statu dignitatis sunt Aquilæ per superbiam & prosperitatem. Non sic Christus in aduentu suo non charissimi, qui verè iste fuit nubes per reparatiuam conditionem. Et de hoc Iob 17. Nubes latibulum suum. Et illud Psal. Operis cæli nubibus, & parat terræ pluuiam. Luc. 21. Videbunt filium hominis venientem in nube. Habuit igitur Christus in aduentu conditionem reparatiuam. ¶ Quarto dico, q. ipse habuit conditionem imperatiuam. Ignis inquit inuoluens. Et istud positum pertinet ad vltimum Christi aduentum. s. ad iudicium. Nam sicut rex q. s. venit personaliter ad ciuitatem rebellem, vt ipsam q. s. destruat & confundat, & ibi rigorem suæ vindicationis ostendat, sic verè Dei filius finaliter venit personaliter ad hunc mundum sicut ad locum impium & rebellem, vt per rigorem iustitiæ ipsum in iudicio destruat, & vt patem suam iustitiæ omnibus manifestet. & hoc ostenditur cum dicitur Ignis inuoluens, quia verè, sicut ignis oia denorat, & consumit, sic Christus in iudicio ad modum ignis peccatores deuorabit p sua sniam, ipsos in inferno inuoluat, & alligabit. De hoc Esa. 66. Dicit. Ecce dñs in igne veniet quasi turbo. vbi ostenditur, q. Christus venit ad iudicium patenter. Ecce. Po tenter. Dñs. Arderet. In igne. ¶ Primò dico patenter, quia. s. ipse veniens apparebit. Totus. n. mundus, sicut dicit Iohel 3. erit in valle Josaphat, & in aere circumstanti, & ipse Christus de Cælo veniens, & super montem Oliueti descendens, se sursum in aere in forma ferui, in qua iudicaturus est, oibus demonstret. quod ostenditur cum dicitur Ecce. vnde Apoc. 1. Ecce venio cum nubibus, & videbit eum ois oculus. Patenter etiã fiet iudicium quo ad alios, quilibet de socio suo sciet, & cognoscet, in conscientia sua leget quare det saluari vel damnari. Sicut. n. in astate nidus in arbore pp folia non apparet, in hyme aut defluentibus folijs oibus declaratur, sic verè charissimi in nobis dum durat ætas huius vrbe, vix possunt apparere vitia, nidusq; diaboli, qui in nostra conscientia hospitant, s. pp folia excusationum, quæ nostra interiora contegunt, atq; velant. Sed q. hyems. s. a speritas iudicij aduenierit, tunc oia talia cessabunt, & per consequens nidus peccatorum nostra malæ conscientia oibus apparet. Esa. 1. Erubescetis (inquit) super hortis, quos elegeratis cum fueritis sicut quercus defluentibus folijs, & quasi hortus sine aqua. fiet igit iudicij Patenter. Vnde illud Psal. Deus noster manifeste veniet. ¶ Secundò fiet potenter Dominus inquit. Et de hoc 1. Reg. 2. Dominum formidabunt aduersarij eius, & super ipsos in caelis tonabit. Vbi nota, quod iudicium comparatur tonitruo, quia tonitruum nihil est aliud, quã rупio & diuisio nubium. Et ideò s. m. densitate vel raritate nubium tonitruum diuersimodè sonat, nunc alte, nunc basse, nunc mediocriter. Sic verè Dei iudicium & diuina snia nihil aliud est, quã diuisio nubium. s. hominum, agnorum ab hædis, bonorum ad reprobis, saluandorum a damnandis, & de conuerso. Et ideò s. m. diuersitatem meritorum & demeritorum istarum nubium. i. istorum iudicandorum ipsum tonitruum. i. ipsa Dei sententia qualiter resonabit. s. nunc alte, & horribiliter, & terribi-

liter damnatos condemnando. dicens illud. Ite maledicti in ignem æternum, & c. Item nunc basse & benigniter. s. beatos aduocando & dicendo. Mat. 25. Venite benedicti patris mei, percipite paratum vobis regnum ab origine mundi. & sic bene dico, q. iudicium fiet potenter. Mat. 24. Videbunt filii hominis venientem in nubibus caeli cum potestate magna & maiestate. ¶ Tertio dico, q. iudicium fiet. s. cum rigore magnæ iustitiæ. Ideò dicitur. In igne veniet, & quasi turbo. quia sicut dicitur ibidem Esa. 66. In igne dominus diiudicabit, & in gladio suo ad omnem terram. Veniet igitur ardens & rigorosè. Vnde Mat. 24. dicitur, q. sicut exit fulgur ab Oriente, & apparet in Occidente, sic erit in aduentu filij hominis. Et si vis, cōpara Christum venturum ad iudicium fulguri, quia fulgur cito venit, clarè lucet, violenter ardet, & cum tonitruo apparet. Sic verè Christus subito Veniet, apparendo cum celeritate. Veniet ardens, & cum seueritate. Veniet illuminans, & cū claritate. Veniet tonans, & cum maiestate. Dico igitur q. veniet subito apparendo. Et ideò iste dicitur venire sicut fur. primæ ad Thef. 5. pro eo, q. ex insperato veniet. vnde Apoc. 3. Ecce venio cito. ¶ Dico autem, q. veniet asperè vrendo, quia. s. m. Jos feueriter lædet, & vret. Esa. 66. Ecce dominus in igne veniet. Dico insuper, q. veniet clarè illuminando, quia tunc conscientia alterutrum patebunt. 1. Cor. 4. Veniet dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum & c. Dico nihilominus, q. veniet magnificè tonando, quia. s. ipse veniet cum maiestate. Vnde Mat. 25. Cum venerit filius hominis in maiestate sua & Angeli eius cum eo. Et Esa. 3. Ecce dominus veniet & c. Et sic igitur potest apparere, quod aduentus Christi secundum statum ipsius quatuor habet. Prælationem imperatiuam, Conditionem reparatiuam, Correctionem depuratiuam, Infusionem consolatiuam. Et hæc sufficiunt ad præsens. Sed vide de Christi in carnatione, & multis alijs materijs, sicut est Venire. Appropinquare, & Defendere.

Aduenire. Idem est, quod ad aliquem locum venire, A vel ad aliquem hominem venire, vel ad aliquem venire. Et est idem aduenire quod accedere, Accedere, Appropinquare. Est igitur aduentus multiplex in scriptura. Aduenit enim homini Temporalis tribulatio, A eternalis condemnatio, Fraternalis adiunatio, Spiritualis illustratio, Supernalis consolatio, Mundialis visitatio. ¶ Nota igitur, q. homini quandoq; aduenit vel accidit, q. a Deo salubriter inspiratur, q. a malis fallaciter defraudatur, q. in bonis vberiter prosperatur, q. a iustis benigniter adiunatur, q. in mundo seueriter tribulatur, q. in caelo feliciter sublimatur, q. in inferno crudeliter tumulatur. ¶ Aduenit igitur homini spiritusualis illustratio, & hoc nihil est aliud quã gratia Dei, Spiritus sancti dona, & virtutes, & merita. Nam sicut fortis vetus vel aquarum inundatio q. s. sic aduenit, q. arbores eradicat, & subvertit, sic verè q. s. ex occulta Dei ordinatione aduenit inundatio gratiarum, & ventus & inspiratio Spiritus sancti, quia arbores, quæ terræ inhærebant. i. peccatores, qui temporalia, & peccata diligebant, per contritionem & conuersionem de huiusmodi terra eradicat, atq; tollit. sicut patet in multis peccatoribus, qui per diuersam gratiam ad Deum subito conuertuntur. Exemplum de Paulo & Magdalena. Vnde Act. 2. Factus est repente de caelo sonus aduenientis spiritus vehementis. Et ideò vñ, q. dominus sit similis Balenæ. Foetus enim Balenæ dum incautè appropinquat ad littus, aliquando adhæret Zabulo, ibiq; recedente mari propter paucitatem aquæ sistitur, ita q. matrem suam sequi non præualeat in profundum. Et ideò mater videns eum in periculo, de profundo maris apportat, & euomit super ipsum magnam quantitatem aquæ sicut fluium, & sic cum illa aqua a Zabulo & a litore retrahit, & a piscatorum periculo ipsum liberat & reducit. vt dicit Iorath in libro suo. Balena est Deus, cuius foetus est homo. Accidit igitur charissimi, q. iste foetus. s. homo, qui in mari poenitentia vel diuinæ gratiæ, per spem & fidem ambulans, sequitur matrem suam. s. Deum imitando & ei obediendo, q. s. incautè ad littus huius mundi per amorem & desiderium appropinquat, & Zabulo. i. mundi sterilibus diuitijs, atq; bonis taliter per affectum adhæret, q. de mari diuinæ gratiæ exit, sicque Christum sequi per bona opera dimittit. Quod videns ista pia mater Christus quandoque euomit super ipsum magnam quantitatem aquarum, gratiarum. s. virtutum, & flumen donorum Spiritus sancti. Et isti fluctus aduenientes ipsum

ad mare diuinæ gratiæ. i. ad statum poenitentia per cōuerfionem attrahunt, & a litte ore mundi, & ab amore bonorū temporalium, & per consequens ab infernalium pifcatorum periculo ipfum retrahunt, & educūt. Figura Apoc. 12. vbi dicitur quodam Draco mifit quendam magnum fluium, vt attraheret vnam mulierem, quæ fugiebat ad defertum. Sic verè (chariffimi) Chriftus, q̄ d̄r ſerpens æreus in ſcriptura, q̄q; de ſpeciali gratia mittit, & emittit vnū magnum fluium gratiarū & donorum, vt vnam mulierem. i. debiles & fragiles peccatores, qui ab ipfo fugiunt, & recedūt, & ad ſolitudinem huius mundi per auaritiā, & immoderatum affectum accedunt, ad ſe attrahat, & vt eos de mortis æternæ periculo liberet, & reducat. Ideo dicat quilibet peccator Deo illud Can. 1. Trahe me poſt te, curremus in odorem vnguētorum tuorum. Eſt. n. gratia, & miſericordia diuina; ſicut vnguētum attractiuum, quo Deus attrahit peccatores ad ſalutē. & hoc oſtendit cum d̄r. Reſpicies dñs, q̄. ſ. dñs reſpicit hoīem, ſuam gratiā inſundendo. Et de hoc Eccl. 1. Eſt homo marcidus, deſiciens virtute, abundans autē paupertate, & oculus dñi reſpexit illum in bonū. Sic igitur patet, q̄ homini aduenit viſitatio ſpiritualis.

CSecundò dico, q̄ homini accidit criminalis deſraudatio, quia. ſ. ſape accidit, q̄ auari, & vſurarij ſiſti, & falſi amici decipiunt hominem ſuis verbis, fallacibus, & promiſſis, ſimiles balenæ & c. Sic verè vſurarij q̄n volūt, q̄ aliquis vicinus eorū ſeparatur à terra. i. à temporalis ſua poſſeſſione, q̄n. ſ. ipſum volūt trahere ad ſe, vt eis det, vendat, aut diſtrahat bona ſua, q̄n etiā ipſum ad mare. i. ad amaritudinem paupertatis & exheredationis volunt perducere, ipſi pro certo operiunt eſt fluctu magno fallacium promiſſionum, quia. ſ. bona ſua accōmodāt, & p̄mittunt facere multa bona, & nunq̄ ei deficere, ſed ipſum iuuare, & ſic per fluctus ſuarum deceptionum ipſum ad mare. i. ad amaritudines exheredationis, tribulationis, & paupertatis perducunt. Itud ēt patet in malis mulieribus, quæ fluctibus verborum ſuorum ita attrahunt homines & decipiunt, q̄ priuant eos à terra ſua, i. à poſſeſſione bonorum, ipſoſq; perducunt ad amaritudinem paupertatis. Itud ēt patet in falſis raptoribus & balliuis, qui fluctibus accuſationum, impoſitionum & exaſtationum, ſeparant homines à bonis ſuis terrenis, & eos ſequi & obedire compellūt, ipſoſq; ad mare. i. ad multas amaritudines conuenire procurant. Vnde Iob 9. Non concedit quiete ſpiritum meum, & replet me amaritudinibus. Figurati in illo Dracone & c. ſicut ſupra. Sic verè Draco. i. vſurarius, balliuus, vel raptor, mulier, vel ſictus & deceptor, amicus, fluctibus falſorum beneficiorum, promiſſionum, verborum deceptionum & accuſationum, mulierem. i. pauperes vicinos ad ſe trahunt, & eos bonis proprijs ſpoliant. Et de iſta aduentione d̄r Prou. 1. Ego autem in interitu veſtro ridebo, cum vobis, quod timebatis, aduenit. Verba ſunt deceptorum. Patet igitur, q̄ homini aduenit noxialis deſraudatio.

DTertio dico, q̄ ei aduenit conſolatio mundialis, ſicut videmus, quod homo ſubito de paupere fit diues. Sicut. n. videmus, q̄ aqua per occultos meatus a mari veniens, facit creſcere fontes, & fluios, atq; riuos & exuberare, ſic verè diuitiæ, quas occulte p̄ fraudes & vſuras homo acquirit, faciunt eum diuitem atq; plenum, ita q̄ influenza maris, (ideſt) diaboli ſtatus ſuorum abundans, & exuberans eſt. Vnde Iob 12. Abundant tabernacula prædonum; gaudacter iritant Deum. Vnde de aduentione tali quo ad malos d̄r. Exo. 14. Tam aduenit vigilia matutina, & ecce reſpicies dñs ſuper caſtra Aegyptiorum pro columna ignis & nubis, interfecit exercitum eorū. Deus. n. dando Aegyptijs, i. malis, bona temporalia & nubes diuitiarum concedendo, vt eos dulciter reſpicere. Finaliter tamen ſolet eos cum columna ignis infernalis interficere & delere. Et nota, q̄ ſtatus talium dicunt caſtra Aegyptiorum. Aegyptij, qui interpretantur tenebroſi, ſignificant mūdi diuites peccatores, qui obſcuri ſunt per peccata, quorum pro certo ſtatus hodie intantum creſcit, quod caſtris. i. antiquis ſtatibus comparatur. Sicut patet de cauſidicis & balliuis, ita q̄ ipſi ſunt terribiles pauperibus, vt caſtrorum acies ordinata. 1. Reg. 28. Vidit Saul caſtra philiftinorum, & timuit. Et ideò diabolus facit talibus ſicut Balena, quæ vomit fluium poſt foetum ſuum. ſicut dicitur eſt ſupra. Sic verè diabolus q̄n timet, q̄ homo adhæreat terræ. i. Deo per fiduciam, iuſtitiam, & gratiam, & q̄ ad littus diuinæ gratiæ ſe conuertat, ipſe pro certo q̄nq; facit, q̄ aduenit ſup

eum per vomitum diabolicæ ocularis malitiæ, vnus magnus fluius poſſeſſionis, vel etiam fluius calamitatum tentationū & ſuggeſtionum (vt quando procurat, q̄ ſit Diues & potēs) & ſic ipſum ad ſe per multa peccata attrahit, & ad mare infernalis amaritudinis ſecum ducit. Figura Apoc. 12. vbi Draco miſit fluium poſt mulierem, vt faceret ipſam attrahi, ne fugeret in defertum. Sic verè draco, venenoſus diabolus, q̄n videt hominem à ſe fugere, & ad defertum poenitentia, ſtatimque gratiæ euolare, conatur poſt eum mittere vnus magnum fluium poſſeſſionis mundanæ, vel etiam magnū fluium tentationum, delectationum, & malarū ſuggeſtionū, vt ipſum ad ſe retrahat, & ad peccatum attrahat, & adducat. Ideò Hiere. 51. d̄r. Abſorbuit me quaſi Draco. Et ideò de fluiuo iſto, & etiam de talibus poteſt dici illud Iob 22. Nunquid ſemitas ſeculorum cuſtodire cupis, quas calcauerūt viri iniqui, qui ſublati ſunt ante tēpus ſuū, & fluius ſubuerit fundamenta eorum? vbi oſtendit tres rationes quare; debemus iſti fluiuo non obedire, ſed terræ (ideſt) Deo ſermiter obedire, & nō fluiuo mundanæ poſſeſſionis nos implicare. ſ. quia Dei cōrrectio nos reſtringit qui. ſ. dicit. Nunquid ſemitas ſeculorum cuſto. & c. Quia praua cōrrectio nos reſtringit. ſ. viri iniqui eam calcauerunt. Quia breuis duratio cōminatur, quia ſublati ſunt ante tempus ſuum. Quia grauis dampnatio memoratur, fluius inquit ſubuerit fundamenta eorum. Aduenit igitur homini, vt dictum eſt, conſolatio mundialis. vnde ipſis diuitibus poteſt dici illud Iacob. 5. Agite, nunc diuites plorate, & vlulate in miſerijs veſtris, quæ adueniunt vobis. Et nota, q̄ non ſolum tentationis & tribulationum dicuntur miſeriæ, verum etiam nunc mundi conſolationes. Vnde Seneca in epiſtola. Illos potius miſeros dixerim, qui nimia ſeclitate torpeſcunt. Quarto aduenit homini conſolatio fraternalis, quia. ſ. quilibet debet aduenire fratri ſuo, ſi viderit eum indigere, vt ipſum adiuuet, & ſuſtinet. ſimilis Balenæ, cuius fluctus adueniens liberat filiū à Zabulo & periculo. ſicut dictum eſt ſupra. Sic verè ſi aliquis foetus noſter. i. aliquis conſanguineus vel amicus deueniat ad Zabulum. i. ad ſerilitatē paupertatis, & ad aſperitatem aduerſitatis, & perdat plenitudinem maris. i. affluentiam poſſeſſionis, pro certo nos debemus ei fluium beneficiorum mittere, & ipſum ad mare. i. ad affluentiam ſtatus ſui reducere, & à Zabulo aduerſitatis, & paupertatis, à piſcatoribus etiam (ideſt) à ſuis inimicis pro viribus liberare. Aliam etiam ſuſtentionem, & viſitationē ſpiritualem debemus proximis noſtris facere, quia verè ſi videmus eos adhærentes terræ. i. peccato, vel terræ. i. temporalibus per auaritiā, vel terræ. i. iriſtitia, nos debemus eis mittere fluium conſolationum, inſtructionum, & informationum, & ipſos ad mare. i. ad ſtatum gratiæ, veritatis, & gloriæ reducere, & attrahere, & à piſcatoribus demonibus liberare. Figura etiam in Dracone, qui mittit fluium poſt mulierem, vt dictum eſt, quia. ſ. ſi videmus aliquem de noſtris, qui appropinquet deſerto paupertatis, peccati, vel inferni, nos debemus ſibi mittere fluium beneficiorū, conſolationū, inſtructionum, & fulcimentum. Et ideò de talibus poteſt dici illud 3. Reg. 7. Cumque ſtauiſſet columnam dextram, vocauit nomen eius Iachin. i. firmitatem. vbi oſtenditur quod debemus alter alterum ſuſtentare triplici ratione. ſ. quia ad hoc ſumus deputati. Cumq; (inquit) ſtauiſſet. Quia per hoc ſumus ſublimati, Vocauit (inquit) nomen eius. Quia per hoc ſumus roborati, Iachin. i. firmitatem. Quod eſt contra multos ſimiles columnis plumbeis, quæ exterius ſunt pulchræ, interius autē concavæ, atque vacuæ, & ideò facillimè franguntur. Sic verè falſi fratres & amici videntur in apparentia eſſe veri, ſed intus in corde ſunt vani, & ideò facillimè fallunt, atque decipiunt, & frangunt, nec in amicitia perſeuerant. Figurati per baculum arundineum Aegypti. de quo ſupra ti. de Accubati. Heu chariffimi non ſic, ſed ſimus Iachin. i. veri, ſtabiles, & in amicitia permanentes. Vñ cuilibet tali beneficio adiutori poteſt dici illud Sap. 16. Miſericordia tua dñe adueniens curabat illos. Patet igitur, quod homini aduenit ſuſtentione fraternalis.

Quinto aduenit homini tribulatio temporalis, quia. ſ. ſicut auriferæ aurū in igne purgat, ſicut etiam medicus per ignē vulnera ſanat, ſic Deus, vel etiam prælatus, quando videt hominem

impurum, & diuerſis vitijs vulneratū adhibet ignē cōrrectionis, & tribulationis, vt ipſum purificet, atq; ſanet. quia ſicut d̄r Eccl. 2. In igne probatur aurū, & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Et iō tam Deus, qui am bonus prælatus ſunt ſimiles Balenæ, quæ, ſicut dictum eſt fluctum euomit ſuper foetum vagantem, & hærentem terræ, vt. ſ. ipſum liberet à periculo. Sic q̄n aliquis incaute vagatur circa littus huius mundi, ita q̄ Zabulo. i. re delectabili per immoderatum affectum adhæret. vtpote diuitijs, delictijs, vel eminentijs, per luxuriam, auaritiā, ſuperbiam, ita q̄ matrem ſuam. ſ. Deum, vel prælatum non ſequitur obediendo vel operando. Tunc verè Deus, qui non vult hominē perire, ſed oēs ad patriam reuertit, ſicut d̄r 2. Petr. 3. vel etiam bonus prælatus euomit ſuper ipſum q̄nq; magnum fluctum maris aquæ. i. amaritudines tribulationum, & cōrrectionū, vt eum ad profundum maris. i. ad ſtatum patriæ reducat, & à piſcatoribus inferni liberet, atq; ſaluet. Figura de Dracone, qui miſit fluium, vt attraheret mulierem, quæ fugiebat in defertum. Quia verè Deus q̄n videt hoīem fugere per vitia, & peccata ad defertum in ferni, ipſum q̄nq; cum flumine fortis tribulationis attrahit, & adducit. Prælati et ſubditum volentem fugere ad defertum mundi per apoſtaſiam, vel per nimiam mundanorum implicationem, ipſe pro certo debet ſibi mittere fluium. i. dulcem & benignam monitionem, & inſtructionem, q̄ ſi nolit, debet adhibere duram & fortē cōrrectionem, vt ipſum reducat ad ſaluationem. Iō dicebat Dauid, Omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me. Vnde de aduentu hmoi cōrrectionum & tribulationum d̄r Cant. 2. Tempus putationis aduenit. Putatio enim ſeſtionē tribulationis deſignat. Aduenit igitur homini tribulatio temporalis. Sexto aduenit homini ſublimatio, ſeu viſitatio æternalis, ſ. æterna gloria. de cuius aduentu d̄r Matt. 6. Adueniat regnum tuum. Nam ſicut nubes naturaliter eſt humida, ita quod pluuia eius adueniens terram aridam irrigat, & facundat, ſic verè Deus, qui pius & roridus eſt naturaliter humorem æternæ affluentia terræ aridæ, ideſt bonis & poenitentibus tribuit, & diſſundit. P̄. Qui operit cœlum nubibus, & parat terræ pluiam. Et iō adhuc v̄. q̄ Deus eſt ſimilis Balenæ, quia. ſ. quando videt, q̄ fetus ſuus. i. bonus Chriſtianus ſatis diu adhæſit terrenæ vitæ, vel ſtatu poenitentia, ipſe pro certo immittit fluctus inſirmitatis & mortis, & ſic eum ad profundum maris. i. ad profundum Paradisi, & ad affluentiam voluptatis æternæ ſecum trahit & eum à venatoribus inferni & mundi, & à cunctis periculis liberat, atq; ſanat. Eſa. 60. Tunc videbis, affluēs, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando conuerſa fuerit ad multitudinem maris. Sic igitur aduenit homini ſupernalis viſitatio. Septimo dico, quod aduenit ei infernalis condemnatione. Et ideò adhuc diabolus eſt ſimilis Balenæ, quia quando videt, q̄ foetus ſuus. i. peccator bene adhæret per deſiderium & affectum terræ. i. bonis terrenis, atque q̄ non cogitat de futuris, ſed per diuerſa vitia circa littus huius mundi vagatur, tunc verè mittit ei fluctus inſirmitatis & mortis, vt eum per damnationem æternam ad profundum maris. i. ad inexhaustibilem amaritudinem inferni ſecum ducat. Figura in Dracone, qui cū fluiuo volebat ad ſe trahere mulierem, q̄a Draco diabolus mulieres. i. fluxibiles peccatores ad ſe in infernum trahit, quando fluctus mortis eis mittit. Et iō de tali aduentu poenæ æternæ d̄r Iacob 5. Agite nunc diuites plorate, & vlulate in miſerijs veſtris, quæ aduenient vobis. Vbi damnatio inferni deſcribitur. A mentali merore. Plorate. A verbali clamore. Vlulate. A poenali dolore. In miſerijs veſtris, q̄ aduenient vobis. & Apoc. 11. dicitur. Irate ſunt gentes, & aduenit ira tua, & tempus mortuorum iudicari, & reddere mercedem ſeruis tuis. Sic igitur patet chariffimi, quod homini aduenit infernalis calamitas, æternalis fuelicitas, Temporalis aduerſitas. Mundialis poſſeſſionis, Fraternalis ſubuentio, Criminalis deceptio, ſpiritualis inſuſio. Et hæc ſufficiant de aduenire ad præſens & c.

Aduerſari. Idem eſt, q̄ contradicere, Rebelle, Opponere, Inimicari, Inſeſtare, Impugnare, & tribulare. Circa q̄ nota, q̄ eſt triplex aduerſitas (ſcilicet) Tentationis, Tribulationis, & damnationis. Tentationis eſt illa, qua ſcilicet mundus, caro, & demonia diuerſa mouēt p̄glia. Mundus. n. aduerſatur tentando de auaritiā, Caro de gula, pigritia, & luxuria, diabolus de odio, inuidia, deſperatione, ambitione, & ſuperbia. vnde Num. 33. Aduerſabuntur vobis in terra habitationis veſtræ. Et de talibus aduerſationibus. vide titu. de Tentatione. Item eſt aduerſatio tribulationis, qua aduerſatur nobis Deus, vt ab iniquitatibus retrahamur. De qua Num. 22. Ego veni, vt aduerſarier tibi, quia peruerſa via tua, mihiq; contraria, qua ēt aduerſatur nobis mundus, vt ſuis impugnationibus terreamur. Contra quod Phil. 1. Ne terreamini ab aduerſarijs. qua etiam aduerſatur nobis Diabolus, vt à bonis operibus retrahamur. 1. Petr. 5. Aduerſarius veſter diabolus tanquam Leo rugiens circuit querens quem deuoret. ¶ Item eſt aduerſitas damnationis, & de hac Iob 30. Mutatus es mihi in crudelem, & in duritiā manus tuæ aduerſaris mihi. Et de iſtis aduerſitatibus, & earum obuiationibus, qualitatibus, & cōditionibus vide in ſuis titulis. Sed nota hic, q̄ aduerſarius idem eſt, q̄ rebellis, contrarius, inimicus. Et iō aduertendum eſt, q̄ ſunt aduerſarij, contrarij, & inimici Dei, quibus etiam Deus eſt inimicus. ſ. peccatores. de quibus dicitur Exod. 23. Aduerſor impium dicit dominus. Item aliqui ſunt aduerſarij hominū. Item aliqua ſunt aduerſaria animarū. Di camus igitur primò de aduerſarijs Dei, ideſt de peccatoribus. Et dicamus, q̄ illa res eſt magis contraria alteri, quæ habet qualitates magis contrarias, ſicut patet de igne & aqua, q̄ ex omnibus ſuis qualitatibus ſibi inuicem contrariantur, quia ſcilicet ignis calidus eſt & ſiccus. Aqua autem frigida & humida. Sic verè (chariffimi) peccator ex omnibus ſuis qualitatibus, eſt Deo contrarius rebellis, & Deus ignis, ille a qua. Deus (dico) eſt ignis, ſcilicet Per dilectionem calidus, Per deſerionem frigidus, Per potentiam actiuus, Per clementiam purgatiuus, Peccator autem eſt aqua, ſcilicet Per leuitatem mobilis, Per carnalitem fluxibilis, Per deſectionem humidus, Per inuentionem frigidus. Ideo dico, q̄ Deus, & peccator ſunt inuicē aduerſarij. Et ideò ſicut duo aduerſarij ſolent ſe inuicem impugnare, & fortis contra debilem p̄ualeſcere, ſic peccator & Deus inuicē, ſe impugnat, quia. ſ. peccator impugnat Deum inobediēdo, peccando, & contra voluntatem eius faciēdo, Deus autem impugnat peccatorem, in peccatis eum dimittendo, proſpera ei conferēdo, & tandem mortem æternam inſtillando, quia. ſ. Deus eſt fortior, & ideò in fine p̄ualet contra illum. vnde Leu. 26. Si inquit, non audieritis me, ſed ambulaueritis contra me, ego autem incedam aduerſus vos in furore cōtrario, & corripia vos ſeptem plagis propter peccata veſtra. Septem inquit, i. vniuerſis plagis, poenit, miſerijs, & tormentis. Et p̄ hoc de quolibet Dei aduerſario peccatore d̄r illud Iob 15. Cū currit aduerſus Deum erecto collo, & pingui ceruice armatus eſt. In quibus verbis oſtenditur quatuor, quæ peccatorē Dei conſtituunt inimicum, videlicet Leuitatis in conſtantia (Cucurrit,) Vanitatis extollentia (erecto collo) Facultatis inundatio (Pingui) Voluntatis obſtinatio (Cervice.) Dico igitur, q̄ peccator aduerſatur Deo per inconfiantiam leuitatis. Cucurrit inquit. Sicut. n. videmus quod ille, qui tenetur alicui ſeruare cōſtantiam, & fidelitatem, eſt cōſtantius aduerſarius, quando eam ſibi frangit, ſic verè homo, qui Deo tenetur eſſe fidelis & cōſtans, & nulla aduerſitate vel voluptate ab eo uelli, quia ſit quandoq; leuis, imperſeuerās, inſolidus, & inconfians, ideò Dei aduerſarius eſt cōſtantius, & eius inimicus reputatur. Cucurrit (inquit) aduerſus Deum & c. Nam ſicut ille, qui currit, non ſtat in eodem loco, ſed de loco ad locum incefſanter, & velociter ſe transportat, ſic verè multi ſunt, qui non ſtant in eodem loco (ideſt) in eodem propoſito per conſtantē firmitatem, immo de loco ad locum, de deſiderio ad deſiderium, de bono ad malum facillimè ſe conuertunt per inconfiantē leuitatem. Vnde Prouerb. 4. Pedes eorum ad malum currunt, & ſeſtinant. Et ideò multi ſunt ſimiles cuidam beſtiæ mirabili, quæ d̄r hyena, quæ ſecundum Plin. non perſeuerat in eodem ſexu, immo mutat ſexum contra naturam omnium beſtiarū, quia in vno tpe inuenitur ſexu maſculini, & in altero ſemini, & eſt aīa, q̄ ſe fingit habere vocem humanā. Et ideò tabernacula paſtorū frequēterant, & ad ſe canes eorum euocat, vt eos deuoret, & conſumat. Re vera chariffimi, tales ſunt multi peccatores, quia verè multi ſunt, qui

in eodem sexu (ideft) in eadem conditione, bonitate, & perfectione, minimè perfeuerant, immo multoties per leuitatē, & inconstantiam mutāt sexum (ideft) conditionem, & voluntatem, quia verè aliquando inueniuntur masculi, i. viri iusti, boni, & perfecti, fortes, & fideles amici, vt vs. Sed pro certo saepe accidit, quod ipsi ab isto statu mutantur, & inueniuntur femellæ (ideft) prauī peccatores, & iniqui. Istud patet de illis, qui in paschate vñr Deum diligere, & cum eo se tenere, quia. tunc sunt masculi boni, & confessi, & contriti, qui statim post efficiuntur femellæ, & sicut prius, impij & iniusti. Patet et in mundi amicis, qui qñ creduntur esse masculi (ideft) fideles & firmi, ipsi inueniuntur femellæ, i. debiles, atq; falsi. Masculi sunt in prosperis, sed femellæ in aduerfis. Masculi sunt in promissione, sed femina in exequutione. Masculi sūt in apparentia, sed femina in existentia. Et ideò isti Deo & mundo non sunt amici, sed potius aduersarij & inimici. Et de hoc dicit Eccl. 37. Sodalis amico incedabitur in oblectatione, & in tempore tribulationis aduersarius erit. Isti. f. falsi mū di amici, vocem se fingunt habere humanam, quia. s. f. gūgūt se esse homines bonos & iustos, prouidos & maturos, & cum tñ sint bestia, & iniqui. f. & crudeles. tabernacula (ideft) curias principum & pastorum frequentant, vbi verbis suis ficitis & adularijs cānes. i. iudices, & praelatos dominici gregis custodes ad sui amorem aduocant, & appellant, ipsoq; decipiunt & defraudant. Isti igit non sūt, immo currūt, nec in eodem perseuerant, immo motibus inconstantia semper subsunt. Currūt inquit aduersus Deum. vñ 1. Reg. 17. Festina uit, & cucurrit ex aduerso. Et Hier. 23. Et cursus eorum masculus, & fortitudo eorum dissimilis. Isti igitur sunt aduersarij pp inconstantia leuitatem. Secundo sunt alij aduersarij Dei pp extollētia vanitatem. Erecto inquit collo. Superbi enim sūt erecto collo, qui. f. se non dignantur ad alios inclinare, immo seipos prē ceteris reputantes, elati & erecti sicut stipites solent ire. Similes Leoni, cuius collum est inflexibile, semperque rigidum & erectum, & est animal bestiarum simplicium inimicum, sanguinis cupidum, atque vorax, & ideò superbissimum & crudelissimum animal reputatur. Sic verè charissimi, illi, qui sunt hodie leones per crudelem rapacitatem, qui. f. sanguinem, & aliorum substantiam deuorant, & simplicibus pauperib. & vicinis se reddunt aduersarios inimicos, isti (dico) sunt hodie superbissimi, ita qd collum eorum, ideft mens, & intentio per humilitatem nequeunt flecti, immo semper habent collum per superbiam rigidum, & implacabile, & per humilitatem inflectibile. Et idē de istis tam Dei, quam pauperum aduersarijs potest dici illud 1. Petr. 5. Aduersarius vester diabolus tanquam Leo rugiens circuit querēs quem deuoret. Habent enim tales nequitia peruerstatem. (Aduersarius) Superbia pompositatem. (Leo) Iactantia pompositatem. (Rugens) Seuitia crudelitatem. (Querens quem deuoret.) Et hæc sua superbia ostenditur cum dicit Erecto collo. Et ideò dicit Esa. 3. Eleuata sunt filia Syon, & ambulauerunt extento collo, & sequitur. Decaluaabit dominus verticem filiarū syon & cinem earum nudabit. filia syon, sunt personæ superbe, quæ dicuntur filia syon, quod interpretatur specula, quia. f. tales, omnia volunt speculari, videre, & explorare, indagari, & persecrari. Sed verè quia isti mō ambulant extento collo per superbiam, ideò finaliter vertex suæ superbia decaluaabitur, & crinibus mundana prosperitatis, & gloria nudabitur pp extollētia vanitatem. Erecto inquit collo. Eccl. 36. Extolle aduersarium. Ideò de istis dicit 1. Theff. 2. Deum non timeant, & omnib. hoibus aduersantur. Tertio dico, q quidā sunt Deo aduersarij propter facultatis inundationem. Pingui inquit, sicut enim ille, qui accipit munera ab aduersario alicuius ipsius aduersarius censet, sic illi qui ab aduersario Dei. s. a mudo accipiunt munera sua. f. delectatus, & prospera, & maximè indebitè, & iniuste tales (dico) Dei aduersarij pnt dici. & talia mundi prospera ostenduntur, quando dicitur Pingui. Per pinguedinem intelligitur mundi prosperitas, quia sicut res pingues ignem inflammant, sic verè mundi prospera ignem luxuria & auaritia inflammant, excitant, stimulant, & augmentat. Et idē dicit Prouer. 21. Qui amat vinum & pingua, non ditabitur supple diuitijs Paradisi. Qui amat sicut dicitur in Pl. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Si-

cut. n. animalia pingua recalcitrant, sicut patet de equo, ludunt, sicut patet de vīso, ludantur, sicut patet de tauro, sic verè isti, qui per prosperitatē facti sunt pingues, recalcitrant Deo, & praelatis per inobedientiam, ludunt per inanē gloriam, ludantur. f. contra pauperes per exactiōnem, rapinam, & iniulitiam. Et ideò dicant pauperes illud Plal. Tauri pingues obsederunt me. Ideò de mundi diuitibus dicit Hier. 5. Domus, (inquit) eorū plena dolo, magnificati, ditati, impinguati sunt, & dilatari, & præterierunt sermones meos. Mali enim hodie per fraudem, rapinam, & vsuram magnificant, impinguntur, & dilatantur, & Dei mandata transgrediunt. Et ideò finaliter cōcludetur illud Pl. vbi dicit. Occidit pingues eorum, & electos Israel impediuit, quia. f. tales admodum bonis ad hoc permittuntur in pasce huius mundi per diuitias & delicias impinguari, vt in inferno finaliter occidantur. Idē talibus aduersarijs potest dici illud Pl. Irritat aduersarius nomē tuum in finem. Et finaliter dicent pauperes illud Exo. 15. In fortitudine manus tuæ depouisti aduersarios meos. Patet igitur, q isti sunt Dei aduersarij propter opulentia vbertatem. Quarto sunt sibi alij aduersarij pp pertinaciē fatuitatem, pp voluntatis obstinationem. Ceruicem inquit, quia. f. hoies ceruicosi, & obstinati Deo per multa vitia se opponunt. Sicut. n. res dura, & res mollis sibi inuicē aduersant, & contrariantur, sic verè illi, qui sunt duri, in obediētē, obstinati, & indomabiles Deo, q est sicut mollissimus ligni vermiculus, sunt aduersarij cōtrarij & rebelles. Idē tā Deus, q platus potest dicere talibus illud Iob 30. Mutatus es mihi in crudelem, & in duritia manus tuæ aduersaris mihi. Et ideò tales obstinati sunt similes Rhinoceroni seu vnicorni, quod non habet nisi vnum cornu in fronte, quod est ceruicosum, intantum, q non potest capi, ligari, vel domari. Sic verè charissimi, & in Ecclesijs & in claustris sunt multi ita ceruicosi, ita inobedientes, & obstinati, q et in fronte, i. in apparentia portant cornu superbia, inuasionis, rixæ, & discensionis, inuiriarum, & malæ responsionis, quia. f. praelatis, & maiorib. sp sunt parati opponere frontem suam apertè, & indomitè, irreuerentè responde re. Et breuiter tales vix possunt concludi, vel capi, corrigi, vel domari. Vide supra de adolescentia, vbi diffusus dicit. Et ideò talibus ceruicosis, & indomitibus loquitur scriptura Esa. 48. Scio enim, q durus es tu, & nervus ferreus ceruix tua, & frons tua graua. vbi ostenditur, q isti sunt durissimi. Scio enim, q. d. ab omnib. sunt astimati quales indomiti, durus es tu. Induratiq; sūt ferri obstinati. (Cervix tua) effrenata, quia ipsi hnt frontem. (Concitati,) quia ipsi sunt aerei, ideft facilliter clamantes & iniuriosi. Sicut, n. ferrū est durissimum metallum, nec domari potest nisi fortiter igniatur, sic etiam as est ita sonorum, quod quamuis modicum percutiatur, statim clamar. sic verè tales ita sunt obstinati, & per malas consuetudines indurati, qd domari nequeunt, vel cōuertit, nisi igne fortis tribulationis, & correptionis suffragante. Ita et sūt sonori, & litigiosi, brigosi & iniuriosi, verbosi et clamosi, quod si a Deo vel praelato aliqua tribulatione vel correptione tanguntur, statim sonant, litigant, atq; clamāt. f. impatientia, Deum etiam blasphemijs feriendo, minas & iniurias fulminando, & praelato & suis sequacibus detrahendo. Pl. Aduersum me omnes cogitationes eorum in malum. Et idē talibus ceruicosis loquitur Deus Deut. 31. Scio (inquit) cōtemptiōnem tuam & ceruicem tuam durissimam, adhuc. n. viuente me, & ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra dominum etc. Sic igitur apparet, q Deo sunt aduersarij illi, qui sunt

Obstinatē voluntatis, Cumulatē facultatis, Effrenatē vanitatis, Euagatē leuitatis, Meron. Multa sunt, quæ grauant apes, et eis aduersant. f. ventus, pluuia, puluis, et etiam foetor grauat eas maximè. Sic verè charissimi multa sunt, quæ animæ aduersantur, scilicet vētus diabolicæ suggestiōnis. Math. 14. Erat enim ventus contrarius illis. Item pluuia carnalis delectatiōnis, et maximè quando concomitatur foetor luxuriæ et infectionis. Galat. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. Et 1. Petr. 2. Abstinetes vos a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. Item puluis temporalis possessionis. vnde Exodi octauo; Percute puluerem terræ, et sicut cinis in omni terra Aegypti.

Aegypti. Item nota quod mundana aduersitas Nobis infertur vt castigemur, Nobis offertur vt informemur, Nobis offertur vt consolemur &c. Concordare si vis vide de tribulatione. Sed si vis adhuc potes dicere, q sicut in natura sunt aliqua, quæ a sua totali complexione sunt alijs cōtraria & aduersa, sicut patet de venenis, quæ aduersantur humanæ complexioni, sicut etiā patet de penna Aquilæ, q quadam occulta virtute aduersat penam gallinarum, ipsas, f. consumit & rodit, sic verè dico, q in morib. quidam sunt alijs contrarij & aduersi, & eorū inuene natiui, & nociui, & quasi a tota specie ad nocendum omnib. alijs apti nati, sicut patet de quibusdam obstinatis & peruerfis, qui bonis omnib. aduersantur, & qui sp rodere & infestare alios molunt. Pl. Aduersum me loquebatur, qui sede bant in porta. Vnde nota, q tales peruerfi solent aduersari Deo superbiendo, iusto cōtrariando, alijs malis rebellando. Quod aduersentur Deo, patet Deut. 9. vbi dicitur duro populo. Sp. n. aduersus dominum contendisti. Itē, q aduersentur sibi ipsi mutuo, patet 1. Cor. 4. vbi dicitur. Vnus aduersus alterum infatur. Sicut. n. ponit Plinius, aliqua sunt herbæ venenosæ ibi inuicem contrariæ & aduersæ, intantum, q quamuis, quilibet hominē occidat, si tñ homini vna earū deuenerat altera det, illi sanat, & aduersus aliud venenū pugnat hominem liberat atq; sanat. Sicut expēditat idē Plinius de pardaliana herba venenosa, q sanat hoīem a veneno scorpionis, qd vtiq; ad hoc applicabile est, quia et ipsi venenosi & malitiosi pētores sibi inuicē aduersantur, & inter se et praeliant & contrariantur, & diuersis iris, litigijs, & odijs concitant, qd vtiq; quib. bonis est vtile, quia. f. dum mali contra se inuicem occupantur, a nocimento corporis humani. i. bonorum hominum impediuntur. Gal. 5. Hæc. n. inuicem sibi aduersantur. Sufficit, vide infra de contrarietate.

A. Aduertere. Idem est, q ad aliam partē vertere. Auerte verè est ab aliquo loco vertere. Et sic videntur supponere pro eodem. Vide infra de Auertere &c.

A. Aduocatus. Est ille, qui pro iustitia alicuius causæ vel personæ apud aliquem iudicem interpellat. Et idē sicut duplex est curia. f. temporalis & æterna, idē possumus distinguere duo genera aduocatorum. f. Temporales, & isti sunt illi, q in causis, & curijs huius mundi pro negocijs aduocantur. Itē spiales, & isti sunt illi, qui pro nobis apud Deum deprecantur, sicut sunt sancti, beata Virgo, Christus, q apud Deum pro humanis negocijs interpellant. In genera ita igitur loquamur de iusto, & legitimo aduocato. Et dicamus illud 1. Io. 2. Aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum. Vbi ostenduntur tres conditiones, quæ in Christo aduocato humani generis esse dignoscuntur, quas et quilibet iustus debet habere, videlicet, Vtilitas bonitatis (Iesum) Dico igitur, q aduocatio Iesum (Christum) Dico igitur, q aduocatio Christi vel Stabilitas firmitatis (Iustum) Mariæ vel cuiuslibet sancti habet bonitatis vtilitatem, Iesum, qui interpretatur saluator. Sicut enim corpora superiora sunt vtilia, quia saluant, iuuant, & defendunt ista inferiora, ipsaq; & eorum actus regulant, & gubernant, secundum philosophum. Sic verè Christus & sancti nobis sunt vtilēs atque boni, quia p eorum aduocationem, orationem, & interpellationem apud Deum nos, qui sumus inferius in hoc mundo, regulamur, dirigitur, & iuuamur. quod etiam debet esse in aduocato huius mundi, quia. f. per eorum patrocinia bona & vtilia debet omnia inferiorum negocia gubernari, & sine debito terminari. Quod ostenditur cum dicitur Iesum, qui saluator interpretatur, quia scilicet isti debent esse salus, & tuitio aliorum, vt de quolibet dicatur illud Pl. Operatus est salutem in medio terræ. Et hoc est hodie contra multos, qui pro certo non sunt negociorum & partium saluatores, sed potius destructores. De hoc narratur in fabulis, quod pica videns nidum suum ab aibus pradalibus infestari, furata est vnum ouum accipitris, & fonnit illud cogitans, quod pullus natus optimè defenderet nidum suum, cuius contrarium factum est, quia cum pullus natus quadam die esuriret, ipsam picam quæ ipsum fouerat, deuorauit. Sic verè charissimi, pica, ideft, pauper homo videns nidum suum, ideft, possessionem, statum, vel hereditatem suam ab aibus pradalibus, ideft, a mundi raptoribus, vltarijs & diuitibus infestari, ipse conducit ouum acci-

pitris, ouum diaboli, ideft, aliquem malum aduocatum, ipsumq; fouet salarijs, atque donis, vt scilicet causam, & hereditatem suam sibi protegat, & defendat. Sed pro certo saepe accidit, q iste accipiter, i. malus aduocatus, qui dicitur accipiter, ab accipiēdo. f. munera, fame tristitia cruciatur, ita q cibum, quem apportat sibi pica, i. salaria, quæ dar sibi pauper, sibi non sufficiunt, id in suum insurgit patronum, atq; suum interficit nutritorem, Lipsium prodendo, negocium eius remisse tractando, & cum parte opposita paciscendo. Esa. 8. Cū esurierit, ira scetur, & maledicet regi suo. Isti igitur non sunt Iesus, non sunt saluatores, vel veri defensores, immo remissifimi tractatores, pecuniarum absorptores, partium depauperatores, sceleratissimi proditores. Ideò de talibus potest dici illud Marci 16. Iesum queritis Nazarenum crucifixum, nō est hic. Quando enim maria, ideft, aliquis amarus & tribulatus credit venire ad Iesum, ad bonum aduocatum, vt ipsum vngat salarijs & donis, pro certo potest sibi dici, Surrexit Nazarenus crucifixus, nō est hic. hoc est dictū, q pars aduersa crucifixi ipsum, pecuniam cruciatam sibi dando, & ideò nō est hic, quia scilicet non adimplet quod promissit. O Deus, quot sunt hodie tales crucifixi. Non sic charissimi non, sed exemplo Christi habeamus bonitatis vtilitatem. Secundo dico, q Christus aduocatus nos habuit pietatis benignitatem. Christum inquit. Christus enim interpretatur vnctus, quia scilicet bonus aduocatus debet esse vnctus & linitus per pietatem, & benignitatem, quia. f. pauperes debet misericorditer adiuuare. Quod est contra multos, qui nolunt vngi pietate, sed donorum multiplicitate, & mundana prosperitate. Et idē ipsi non habent benignitatem, sed seuitiam & crudelitatem. Nam sicut res iniuncta facilliter inflammatur, sic verè aduocati, qui donis & lucris quotidie inunguntur, per cupiditatem & crudelitatem facilliter inflammantur. Et inde est, q tales sine aliqua pietate pauperum munera accipiunt, ipsos in suis causis decipiunt, alienas diuitias depascunt p fraudes & rapinas hæreditates alias assequuntur. Tales sunt similes pardo. Pardus enim est animal crudele, præceps ad sanguinem, cuius pelles varijs maculis picturatur, qui mirabiliter est crudelis, quando filios suos perdit, vt dicitur Osæ 13. Re vera charissimi, tales sunt hodie mali consiliarij & aduocati, quia verè ad litteram crudeles, & præcipites possunt dici, quia scilicet magis sunt proni ad condemnandum, quam ad absoluendum. Delectat. n. eos videre sanguinem, ideft, iudiciū, condemnationem, mortem, & poenam. Pl. Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Veloces dico, quia. f. multi sunt, qui velociter & sine deliberatione ad sententias profereunt prorumpūt. Et isti pro certo charissimi, infinitis sūt oculis, & maculis picturati, i. cautelis, & malitijs, fraudibus, & nequitijs toti pleni, quia vix, aut nunquam deficit eis malitia vel cautela ad quodcūq; negociū, siue et iustum siue iniustum fuerit, protrahendū. Idē de eis loquitur Cassiodorus multum serioso. Hi inquit sunt, quorum si nares afflauerit cuiusdam rubiginosi aura marcupij, confestim videbis in illis & oculos Argi, & manus Bryarei, Harpyarum vngues, & pueria Laomedois, & Vlliss argutias, & Simonis fallacias, & fidem Polymnestoris, pietatem Pigmaleonis, Architophel consilia, Abialonis oscula. Et idē tales pardi versi pelles fuerunt figurati Ezech. 1. in illa bestia, q erat plena oculis ante & retro, q et habebat quatuor facies, a parte ante habebat faciem hoīs, a parte sinistra bouis, in dextera Leonis, a parte aut supra erat facies Aquilæ. Re vera charissimi, tales sunt mundi sapientes, caudicij & balliui, quia verè isti in circuitu sunt pleni oculis, i. fraudib. malitijs & cautelis, ante. f. & retro, hoc est dictū, quantum ad præterita & futura, quia. f. isti vident, clarissime in negociorum regimine mundanorū, quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Luc. 16. Vnde Zach. 3. Super lapidem vnum septem oculi sunt. Vbi nota. isti sunt Induratæ voluntatis (Lapidē) Cōsummatæ prauitatis (Septem) per quod intelligitur vniuersitas. Informatae charitatis, (Oculi sunt) Et isti pro certo habent quatuor facies, ideft, quatuor status & decursus vitæ (videlicet)

Statum primitiæ paupertatis, Status laboris & poenalitatis, Status sequentis prosperitatis, Status honoris & dignitatis. Pars enim ante, q est prima, significat statum iuuentutis, quando scilicet

cet incipiunt esse aduocati, balliui, & cōsiliarij. Et i ista parte isti sunt homines, quia homo est aial naturaliter nudum, & mansuetū, quia. sicut in suo ingressu isti sunt nudi, p paupertatem, quia, vt cōiter, ip si veniunt de humili plebe. Sunt etiā tunc mansueti, & affabiles, per benignitatem. Pars sinistra in scriptura signat aduersitatem & pœnalitatem. Et in isto pro certo sunt boues, i. diligentes & laboriosi. In suis causis, officij, & negocijs pp lucrum, quia vt cōiter, plus laborant tales ad suā damnationem, quā boni ad suam saluationem. Hier. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendacium, vt iniqui agerent, laborauerunt. Pars dextera signat statum prosperitatis. Pl. Delectationes in dextera tua. Et pro certo in ista parte vos inuenietis faciem Leonis, quia isti qñ ad prosperitatem veniunt efficiuntur. s. impij, raptores & crudeles. Ezech. 19. Leo factus est, & dicit capere prædam, vt dicit poeta, Crudelius nihil est homine cum surgit in altum. Pars superior signat statum dignitatis, officij, vel sublimitatis. Et ibi pro certo tu inuenies faciem Aquilæ, quia verè tales qñ ad statum dignitatis prælationis iudicariæ vel alicuius excellentiæ perueniunt, pro certo ipsi efficiuntur Aquilæ, quæ est auis altè volans, acutè pungens, sanguinem & carnem comedens, & auiculas innocentes deuorans & consumens, quia verè tales volant per superbiam vanitatem, acutè pungunt per exactiōis rapacitatem, sanguinem vorant per sœuitiæ crudelitatem, Auib, simplicibus, i. pauperibus subditis, & vicinis sunt inimici p iniusticiā & iniquitatem. Et de illis loquitur Hier. 49. Ascendet quasi Aquila, & volabit, extendet alas super Bosram, i. circa totam circumiacentiā patriam per rapinā, & cupiditatem. Non sic Christus nō charissimū, quia ip se fuit vnctus per pietatem benignitatis. Pl. Vnxit te Deus Deus tuus oleo. ¶ Tercio dico, q Christus aduocatus noster habuit firmiter deportabilitatem (Iustum inquit) Iustum. n. est illud, quod nihil hēt supfluum, nec aliquid diminutum. Sicut & rectum est illud, qd nec ad vnam partem flectitur, nec ad aliam, sed in equalitate & rectitudine debita persenerat. Qualis pro certo debet esse aduocatus, quia ad ipsum pertinet esse iustum. Sicut. n. cōlumna debet esse recta & firma, sic aduocatus debet esse rectus per iusticiam, & firmus per constantiam, sicut fuit Christus, qui apud Deum patrem iustè & firmiter pro peccatoribus intercedit. vt sic talib, consiliarijs & aduocatis, balliuis, & iudicibus possit dici illud Pl. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum. Et hoc est cōtra multos, qui re vera non sunt iusti, nec veri, nec stabiles, neque firmi, immo & facillimè de parte ad partem, de proposito ad propositum, de vno ad alium se conuertunt, similes ligulæ statera, quæ statim se inclinat ad illā partē vbi plus pōderat de pecunia. Vñ dato qd mō ad vnam partē ponderat, illi tñ maius pōdus pecuniæ, in parte altera apponatur, ad illā protinus inclinatur. Re vera tales sunt mali aduocati, qd quāuis sint ex vna parte retenti, dū tñ pars alia habeat maius pōdus. i. dū offerat maius munus, ipsi statim ad eā se conuertunt, quia sicut dicit Eccl. 10. Pecuniam obediunt oīa. Sicut. n. cameleon ad modicum statū vti mutat colorem, sicut dicit Aristoteles, Sic aduocati, mali officiales, & balliui, ad statum promissionum, munerū, & donorum ipsi mutant colorem suum, quia si vñr esse vnus coloris. i. ex vna parte, si tñ in sufflet per promissiones & dona in aures eorum, ad colorem oppositum. i. ad partem contrariā se conuertunt publicè vel occultè. Nam sicut gallus, qui est supra campanile ad statum venti se mutat de parte ad partē, sic verè tales, qui supra campanilia altarū dignitatum president, ad statum munerum, & promissionū firmitatem propositi & fidelitatis stabilitatis, deserunt, & ad partem alterā occultè vel publicè se conuertunt, ita qd de eis potest dici illud Sap. 16. Vniuscuiusque voluntati deseruiens, ad quod queque volebat conuertebatur. Non sic charissimū Christus nō, quia verè ipse vel beata Virgo, vel iste sanctus, qui aduocatus noster est apud Deum, habet sicut et boni aduocati debent habere

Firmissimam stabilitatem, Adhuc nota, q sub Pijssimam benignitatem, nomine aduocatorum possunt intelligi mali, & fraudulentum consiliarij & balliui principum, & potentum, qui eos ad exactiōes faciendas, rapinas exercēdas, iniusticijs cōmittēdas p̄muniunt, & informant. Et p̄t tales iniqui comparari Salamandræ, quæ circumstanto arborem

spuma sua inuenenat fructus. Cuius quidem natura est in igne posse viuere, & sine consumptione durare, vt dicit Pl. lib. 24. c. 9. Re vera charissimū tales sunt iniqui mali sapiētes, quia verè qñ aliquam arborem. i. aliquem principē vel praelatum circumstant, & ei affat, ip̄i pro certo cū sua spuma venenosa. i. verbis suis, & consilijs fraudulētis, & peruersis oēs ramos eius, id est oēs ipsius subditos inuenenat, inficiunt & corrumpunt, quia. s. ipsi consulunt feri exactiōes, talias, & rapinas. Esa. 19. Sapientes consiliarij Pharaonis dederunt cōsiliū insipientis. Isti etiam in igne viuunt, quia. s. dum sunt in vita ista, sp̄ volunt esse in igne auaritiæ, luxuriæ, iracundiæ, post mortem autē erunt in igne æternalis miseræ, vbi sine defectu aliquo perpetuo mori non poterunt vel finire, & sic fiet, vt igne culpæ transeant ad ignem pœnæ. Ezech. 15. De igne egredientur, & ignis cōsumet eos. Ibi etiam mori non poterunt. Pl. Laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem. Et propter hoc de talium venenoso consilio potest dici illud Pl. Super populum tuum malignauerunt consilium. In quibus verbis peruersa talium consilia quadrupliciter describuntur (scilicet) Prælationis regimine (Super inquit) Subiectionis grauamine (Populum tuum) Ab intentionis iniquitate (Malignauerunt) A coniunctiōnis peruersitate. Consilium a con, quod est firmul, & sileo fles. Habent igitur primò tales mali consiliarij regimina prælationis, qd ostenditur cum dicitur Super, quia verè tales sunt hodie in curijs regum, principum, praelatorum super alios cōstituti. Sicut. n. accipiter a magistro suo diligitur eo. s. quod accipiter p̄dam & pro se & pro magistro suo accipit, & prædat, su per pericia ponitur, & super manū fraudulēter deportatur, sic verè tales mali consiliarij, balliui, & aduocati a magistris suis. s. platis, & p̄cipib, honorant, & sup pericia dignitatum, & in officiorū celsitudine collocantur ab ipsis. Et rō est, quia verè ipsi magistri de eorum prædijs, exactiōib, & rapinis, & de lucris & cōmodis, talijs, & emendis talij, fraudib, circumuentis, & exactis sentiunt se hēre emolumentū. vñ Gen. 24. Isaac diligebat Esau, eo qd de venationib, eius vescebat, quia. s. ipsi p̄dantur pro se, & pro magistris suis. Et ideo sicut videmus, quod accipiter syluestris non tantum lædit auiculas innocentes, sicut domesticas domesticas, & hoc qd syluestris tñ hēt prædari pro se, domesticus autē hēt prædari pro se & magistro suo, sic verè inter latrones publicos & priuatos talis est differentia, quia latrones, & raptores publici non tñ lædunt, aut damnificat rempublicā, vt priuati latrones. s. cauidici, & consiliarij, & balliui. Et rō est, qd illi pro se tantummodo hēt rapere & vltra non, quia sp̄ timē suspēdiū. Isti autē & pro se, & pro magistris suis habent exigere & extorquere, qd alius nisi magistris suis proficeret, ipsos i suis officijs & curijs non tenerent. Et vltimus, quia isti de suis exactiōib, nihil timent, iō et mundum p̄ ceteris dānificat, atq; grauāt. Sup inquit. Iō dicat pauperes illud Pl. Super me confirmatus est furor tuus, et oēs fluctus tuos induxisti super me. Verba sunt ip̄forū pauperum ad platos et principes, qui furorē suū et fluctus suos. i. ipsos malos cōsiliarios, et balliuos furibidos, litigiosos, et fluctuosos inducunt, et cōstituit sup eos. Qd figuratū est Apoc. 9. vbi dicit, qd illæ locustæ habebāt regē sup se Angelū abyssi, qui hebraicè dicebat, abaddō, græcè autē apollio, latinè verò exterminās. Quia re vera charissimū, tales mali, qui sunt reges et rectores sup locustas. i. super pauperes subditos cōstituti, p̄t dici Angeli per subtilitatem, abyssi per malignitatem, exterminantes p rapacitatem. Habent igitur tales consiliarij mali regimina prælationis. Sup inquit etc. ¶ Secundo dico, qd ipsi sunt, grauamina subiectionis, qd. s. sicut totus respectus et affectus figuli est supra lutū suum ad id conculcandum et decoquendum, sic totus respectus talium est super subditos ad eos conculcandos, graudandos, spoliandos, et deprimendos, et tribulationum ignibus decoquendos. Super populum tuum inquit. Tales sunt similes cornicibus, quæ s̄m augures dicuntur curas hominum agere suo gestu et cantu, insidiarum abscondita reuelare futura, et maximè pluuia prædicere, vt dicit Isid. et Plinius. Sed quicquid sit de opinione augurum, Istud tamen verum est, quod ista auis incolis est nociua, quia eorum semina diripit, et deuastat, ipsosque suis clamoribus horridis

sape

sape furbat. Aues etiam nobiles, s. Accipitrem & Aquilā suis clamoribus persequi non formidat, ex quo sape accidit, qd aues nobiles indignatæ ipsam pcutiunt, & occidunt. Re vera charissimū tales sunt mundi sapientes, & p̄cipue aduocati. Isti. n. a factis auguribus. i. a mundanis creduntur totum mundum regere, & suo gestu & cantu. i. suis dictis, factis, & consilijs, totius mundi regimen pertractare, causarū euentus prædicere, & ipsarum abscondita reuelare, & pluuia prosperitatis promittere se donare. Sed re vera qualitercunque de huiusmodi mundanorum augurum sit opinio, istud tñ possimus videre, & dicere qd tales incolis terræ, in qua sunt. i. vicinis suis, & subditis sunt infesti, quia. s. eorum semina. i. bona tpalia per rapinas, & exactiōes deuorant, & ipsos suos hōrdialis comminationibus, clamoribus, & terrorib, perturbant. Aues in super nobiles. i. ipsos bonos, & generosos viros qui suis magistris subsumt persequi, & inuadere suis malis exactiōibus & consilijs non formidant, ex quibus aliqui mortis solatium recipiunt, & reportat. quia verè tales ita sunt præsumptuosos, obstinati, superbi, & ceruicosi, & in potentia magistrorum suorum ita confisi, qd nulli quanquam nobili, volunt reuerentiam aliquam exhibere, quia sicut dicit 1. Thess. 2. Deum non timent, & cunctis hominibus aduersantur. Et sicut videmus, qd cornices gregatim volant, pullos suos cadauerib, nutriunt, & quanto plus viuunt, tanto plus nigrescunt, sic verè tales mali gregatim volant, quia. s. oēs vñr vnus gregis, & societatis, quia alter alterum adiuuat, & supportat, pullos etiam suos. i. filios & successores de cadaueribus. i. de bonis & diuitijs corruptis. i. corrupto modo acquisitis nutriunt, atq; ditāt. Et quanto plus in hoc mundo viuunt, tanto per peccata, & vitia plus nigrescunt. Baruch. 6. Nigræ sunt facies eorum de fumo, qui in domo fit. Istorum igitur consilia sunt grauamina subditorum. Populum (inquit) tuum. Et hoc dicit in Pl. Populū tuum dñe humiliauerunt, & hæreditatem tuam vexauerunt. Describitur igitur consilium talium ab exactiōis aueritate, & tertio describitur ab intentionis peruersitate. Malignauerunt inquit, quia. s. intentio talium improba est, & maligna, quia quāuis fingant se ex iustitia pcedere, intentio tñ eorum corrupta est, quia sp̄ est per malitiam vel auaritiā fermentata. Sicut. n. Vulpes est animal fraudulētum & malignum, pedes hēt tortos, & nunquam rectè incedens, gallinam & pullorum inimicum, sic verè tales fraudulentum sunt & maligni, & nunquam in actibus suis rectè iustè, vel planè incedunt, immò tortuosè cauillose, fraudulēter et malitiosè, per sua intentionis, & affectiōis sp̄ solet esse tortuosus & claudens, & per malitiam, & rapinam, & auaritiā semifractus. Iō de illo maligno achas dicit 4. Reg. 16. Ambulauitq; non rectè. Et nota, qd cornus naturaliter est amicus Vulpis, & pugnat pro ea contra taurum & taxum. Ista tñ amicitia non videtur nisi quando viuunt ipse, quia post mortem suam cornus non parit pelli vel cadaueri Vulpis, immo ipsam deuorat & manducat. Sic verè corni nigri clamosi, carnibus, & cadaueribus nutriti. i. mali principes, & tyranni, qui sunt nigri coloris per infamem conuersationem, clamosi per pauperū terrorem & comminationem, aliorum carnes. i. substantias tpales deuorantes per rapinam & exactiōem, tales (dico) corni pro certo hodie sunt amici Vulpium. i. talium fraudulentorum balliuorum & aduocatorum, & eos contra taurū & taxū. i. contra mercatores & agricolas adiuuant, & fouent, & pro ipsis militant, atq; pugnant. & sicut rō amicitia corni, & Vulpis pōt esse, quia se ad aliena cadauera comedenda afociant, sic verè inter istos amicitia est firmata, quia ipsi sunt socij ad rapinam, & in exactiōibus participes & coniuncti, & maximè quia coruorum. i. principum exactiōes, & rapinæ per talium malitias palliantur. Esa. 1. Principes eius infideles socij furum. Veruntamen mortua Vulpe. i. tali balliuo vel consiliario, pro certo isti amici distinguuntur, quia ipse coruus. i. ipse malus princeps nunquam pp hoc parit cadaueribus. i. bonis tpalibus, vel filijs, & successoribus talij fraudulentorum. immo ipsi principes eorum accipiunt ad partē suā, & quos in vita sua dilexerant, in filijs suis persequi nō verētur. Et de hoc Hier. 19. Vnusquisq; carnes amici sui comedet in obfidione. Isti igitur Vulpes, impij, fraudulentum, & maligni malignauerunt. Vñ 1. Io. 5. Totus mundus in maligno positus est. Et ideo pulchrè loquit Cassiodorus. seu Sidonius in epistola. Hi sunt, inquit, in conuiuijs scurræ, in exactiōib,

harpia, in collisionibus bestia, in quæstionibus statuz, ad intelligendum faxei, ad iudicandum lignei, ad cognoscendum ferrei, ad amicitiam pardi, ad facerias Vrsi, ad fallēdum Vulpes, ad superbiendum tauri, ad consumendum minotauri. Describitur igitur istorum consilium ab intentionis peruersitate. vnde Prouer. 12. Consilia impiorū fraudulenta. ¶ Quar tō describit ab adiunctiōnis societate, quia. s. tales mali quāuis inter se per inuidias, & odia sint diuisi ad nocendum, tñ ad nocendum alijs sunt concordes inuicem, & vnici, quod ostenditur cum dicitur Consilium, quasi commune silentium, vel consilium idem est, qd concordia. Et dicitur a concilio, as, qd idem est, qd concordia, as, quia. s. tales ad militandum contra alios sunt concordes, & alter alterius adiutores. Serpens. n. in ore multos hēt dentes acutos, & recuruos, venenosos, & nociuos inuicem coniunctos, aliquatē tñ diuisos & ordinatos. Et dñr dentes a demendo, quia. s. de cibis aliquid sp̄ demunt, vt dicit Isid. Sic verè serpentes. i. mali principes habēt hodie in ore suo. i. in domo, curia, vel hospitio multos dentes. i. multos malos balliuos, & cōsiliarios acutos, per rapacitatem, curuos per falsitatem, coniunctos per malam concordiam, & communitatem, venenosos per malorum consiliorum, & accusationum peruersitatem, cibos. i. aliorū diuitias dementes per exactiōem & crudelitatem, distinctos, & ordinatos p officiorū multiplicitatē, diuisos per inuidiā & odiū & partialitatem. Iō de tali cōitate consilij dicit Mat. 26. Exeuntes Pharisei cōsiliū fecerunt aduersus Iesum. Tales. n. mali inter se inuent per malitiosam cōitatem. i. cōsiliū, deliberatam malignitatem aduersus Iesum. i. aduersus pauperem, per iniusticiam & iniquitatem. Sic igitur patet charissimū, qd consilium talium peruersissimum hēt, adiunctiōnem societatis, consilium, intentionē peruersitatis (malignum) turbationem communitatis (populum tuum) prælationē sublimitatis (super inquit) & c.

Adulatio. Est fallax verborum sub specie amicitiaē deceptio. Adulator. n. est ille, qui loquitur placētia, vt amorem hominum, & fauorem possit attrahere, & exinde lucrum, et emolumentum acquirere. Est. n. adulator similis oleo, quod est naturæ mollis, lenis et suavis, inficit, cum penetrat, et corrūpit, quia, vix est aliquot vas ita forte quin per oleum penetraret. Apes etiam si oleo perfundantur, moriuntur s̄m Arist. Sed si acetō perfusa fuerint iterum reuiuiscunt. Re vera tale oleum est adulatio, quia verè adulatrix, et suavis locutio auditores lenit, et in molli blandiendo, commendando, applaudendo, et complacendo, ipsos tamen inficit et corrūpit. In suis vitijs confoundendo, eorum mala facta iustificando et excusando. Ideo dicit Hiero. Nihil tam corrumpit mentes hominum, quā adulatio. plus. n. nocet lingua adulatoris, quā gladius persecutoris. Est et istud oleum naturæ penetratiuæ, quia vix est aliquis ita sibi cōstantis, quin vsq; ad intima per complacētiā penetraret, si adulatiōis oleo per sui, et suorum recommendationem vngatur. Et iō sape accidit, qd apes. i. boni viri, dum isto oleo profunduntur, per inanē gloriā moriuntur: nisi forte acetō correctionis vel acris considerationis et alperæ tribulationis iterum humeficitur, quia, quod per adulatiōem moritur, per correctionē asperā reuiuiscit. vnde dicit in Pl. Corripiet me iustus, et increpabit me, oleū autē p̄toris nō impinguet caput meum. Et pp hoc reprehēditur adulator Osee 12. Tota die (inquit) mendacium et vastitatem multiplicat, et fœdus cum Assyrijs inijt, et ferebat oleum in Aegypto. vbi ostenditur, quod s̄m quatuor proprietates olei, adulatio habet quatuor conditiones, Oleum enim exterius vult apparere, Pro certo s̄m B Illud quod est interius, facit latere, ista quatuor a Ferrum rubiginat et corrōdit, adulator quatuor causis adulatur. videlicet, vt decipiat, mendacium inquit. Vt accipiat. Vastitatem multiplicat. Vt placeat. Fœdus cum Assyrijs inijt. Vt lateat, quia oleū in Aegypto ferebat. i. tenebris. Est igitur finis adulatoris decipere. Sicut enim oleū semper vult esse in superficie, et ita quis quandoque decipitur, quia, credit totū vas plenum de oleo, et tamen ibi est magis de aqua, sic adulator semper vult apparere, non existere, et suis apparentib, sermonib, mundum decipere et fraudare. quod ostenditur cum dicitur Mendacium, quia, s. tales sunt mendaces in re et verbo. In re, quia vnum videntur esse, et aliud sunt, videntur esse amici, et sunt inimici, videntur boni, et sunt mali.

Dictio. Bercoij. G 3 li,

li, vñr amatores, & suos proditores. In verbo et sunt mendaces, quia vix aut nunquam proferunt vnum verbu veritatis. vnde Hiero. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendacium. Aialia, quæ labendo bibunt, hñr labia inæqualis portionis, hñt et dentes diuifos, linguam flexibilem & tenuem; vt melius aquam recipiant, atq; bibant. Sic verè chariffimi, illa animalia. illi hoies, qui lambentia adulari, & applaudere confueuerunt, hñt hodie labia inæqualia, & dentes diuifos, qd scilicet labia, & verba ipforum non sunt æqualia per veritatem, sed diuerfa, diuifa, & difimilia, & difuncta per mendaciu & falſitatem, hñt. n. linguam flexibilem & inuabilem iuxta morem auditoru, & cõplacentiam, & voluntatē, quã dum diuitibus adulantur, ipſi pro certo veruntur linguã multipliciter, ſnunc ad bona ipſorum; ipſa commendando nunc ad mala, ipſa excuſando, nunc ad eorũ amicos, ipſos magnificando, nunc ad eorum inimicos, eos vituperando, & eis detrahendo, & eos diffamando; & hoc totũ faciunt; vt lambendo, & aduſado, aquam. i. emolũ mentum. bibat, accipiat, & acquirant, & vt aquam. i. diuites flexibiles atq; molles ad ſuum amorem trahant, & conuerſant. Et hoc quia verè hodie nullus a talibus malis diuitibus diſtingitur, niſi qui eis mendaciter adulat. Figura. Iudicum 7. vbi illi, qui lambuerunt aquam, ſerunt à Gedeone eiecti, & oēs ceteri reprobatũ. Sic verè hodie mali mundi principes, & prælati aliqui ad ſua officia, & beneficia non eligunt, niſi eos, qui aduſado, & applaudendo dulciter eos lambunt. Reg. 22. Lambuerunt canes ſanguinẽ Achab. Et idẽ de talibus mendacibus pſe loqui huiusmodi principes, & prælati illud Pſ. Filij alieni mentiti ſũt mihi. Iſti. n. vñr filij, fictẽ diligendo, qui tñ ſunt aliena verè amando, mentiti ſunt mihi falſa comẽ aduſado. Nam ſicut dicit Oſeã 7. In malitia ſua letificauerunt regem, & in mendacijs ſuis principem. vnde Hiero. ad Babianũ. c. 27. Naturali ducimur malo & adulatoribus noſtris libetẽr fauẽmus, & quãuis quiq; reſpõdeat ſe indignũ, vñd laudem tñ ſuã in triniſecus meſ letatur. Et igitur in tentio aduſatorũ vt decipiat. Mendacium, inquit. ¶ Secũdo dicitur, qd talis eſt intentio, vt accipiant, quia. ſ. ad hoc aduſatorũ, vt aliquid lucra acquirat. Oſeã. impurũ ferrum rubiginat, & corrodit. Sic verè aduſatio illos, quos obiectat, & vgnit rodit. ſ. In crum & manera eliciendo, & pro ſe ſemper acquirendo. Sic tñ. n. videmus qd falx amplexando ſcindit, & accũmulat herbam, pratũque ſpoliat, & denudat, ſic verè aduſator amplexando, & applaudendo non querit niſi lucrari, aggregare, perſonãque cui loquitur aliquo modo ſpoliare, ſicut pater de multis fatuis principib. qui tot, & tanta dant mundi aduſatorib. & hiſtrionibus, qd ipſi aliquoties paũperes ſunt & hoc offenditur eum d. Vaſtata eſt acumula, quia. ſ. aduſatores, dum ſibi accũmulant, alios deuaſtant. Nam ſm Plinium, Lingua capræ eſt oliuæ exitialis & nociua, intantum, qd capra lambendo oliuam facit eam ſterile ſcere. Sic verè chariffimi linguæ aduſatorum ad modum capræ facientium, & vilium, ſunt oliuã, i. alijs bonis hominibus contrarie & nociuæ, quia verè dum ipſos lambunt per aduſationem faciunt eos ſteriles & paũperes per ſuorum bonorum acquisitionem. Et idẽ de talibus accũmulatoribus, & vaſtatoribus d. Ioſue 8. Conſurgitis de inſidijs, & vaſtabitis ciuitatem. Et inuicẽm dicunt de alijs illud 1. Regum 14. Iuramus per Philiffim nocte, & deuaſtamus eos. Iſti enim ſuper Philiffeos. i. ſuper dũltos, & potentes irruunt, & veniunt (ideſt) ſubito & occultẽ, ſicut pater de hiſtrionib. qui veniunt non vocati, ut eos ſ. deuaſtent. Figurati Deuter. 28. vbi dicitur. Vineam plantabis & fodies & vinum non bibes, quã vaſtabit vermibus. Quia verè chariffimi, multi ſunt principes & prælati, qui quamuis habent optimas vineas, i. magnos redditus & prouentus, tamen exinde nullũ fructum percipiunt, quia à vermibus, i. falſis aduſatoribus, qui cũ eis regnant, qui in ſuis officijs & hoſpitijs perſeuerant, totũ diripitur & vaſtatur, ipſique domũ ſunt paũperes, & ſuis diuitijs ampliantur aduſatores. Idẽ bene dicit Alanus de complanctu natura. Quid inquit eſt aduſationis vnctio; niſi donorum amuſio? Quid eſt commendationis alluſio, niſi ſuperiorum deluſio? Quid laudis arruſio, niſi eorum deriſio? Et igitur aduſatoris intentio vt accipiat ¶ Tertio eſt ipſius intentio vt placeat. Fœdus inquit eſt Aſſyrijs iniſi. Nam ſicut oleũ adheret, conglutinat, & demulcet, & lenit contingentem, vt dictum eſt, ſic aduſatio ſemper querit demulcere, quod

ostenditur cum dicitur, Fœdus, quia verè tales, vt poſſunt habere fœdus, complacentiam, & amicitiam, & fauorem Aſſyriorum (qui antiquitus fuerunt potentiffimi. i. mundi domini) & magnatum, ipſi non ceſſant verbaliter adulari. & maxime ad hoc nituntur ambitioſi, qui prælatorum & principũ amicitias pro viribus acquirunt, vt per eos promoueantur. ſimiles Syrenibus, quẽ in auribus nauarum dulciſſimẽ canãt, ita qd quandoque faciunt ipſos obdormire, & tunc occultẽ nauem introeunt, quam ipſa ſepius diſcipant, & ſubnertunt, ipſos nauas perimunt, & occidunt. Sic verè chariffimi tales Syrenes, ideſt tales fraudulentũ aduſatores dulciſſimẽ & placentiffimẽ nituntur canere (ideſt) adulari, blandiri, loqui & ſolatiari in auribus nauarum ideſt illorum, qui nauem Eccleſie, vel religionis, vel etiam patriæ dirigit, & gubernãt, videlicet principũ & prælatorum; ita quod aliquando obdormiunt, & delectantur, & complacent ſibi in talibus aduſatorijs modulaminibus, tantũ qd ipſi diſmittunt itã Syrenem, ideſt ambitioſam intrare nauem. ſ. curiam, Eccleſiam, collegium, vel cõuentum, dantque ſibi officiũ, beneficium, & præbendam. & ſic quando iſte ſe radicatum viderit, totã nauem illam, ideſt totã domũ, officium vel collegiũ, in quo eſt, ſuis malis actibus, & litibus, rixis & inuidijs, & turbationib. diſſipat, & ſubuerit. Figura de Iona q. quia fuit dimiſſus intrare nauem, ideò nauis periclitabatur, quare oportuit qd extra projiceretur. Sic verè vile eſſet nauis Eccleſie, vel patriæ, quod tales exterius ad diabolu, vel per mortem, vel aliã pellerentur, quia quandiu viuunt tales malæ perſonæ, vix aut nunquam poteſt ibi pax vel concordia conſeruari. Idẽ dicitur Proverb. 22. Eijce deriſorem, & exibe eum eo iurgium, ceſſabunt rixæ, & contumeliæ. Iſti igitur cantant vt placeant. Fœdus (inquit) cum Aſſyrijs iniſi. Idẽ dicit diabolus de talibus illud Eſa. 28. Percutiam eis fœdus cum beſtijs agri. Diabolus enim hodie percutit beſtiam beſtiam agri, ideſt: inter mundi principes & tyrannos beſtiales impios & crudeles, & iſtos iniquos aduſatores, quia ſicut dicitur eſt nihil aliud querunt niſi ut placeant. Idẽ videntur dicere diuites & potentes illud Eſa. 30. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores, auferite à nobis viam, declinate à nobis ſemiram, eſſit à facie noſtra ſanctus Iſrael. Iſti loquuntur placentia ne diſplaceant, loquuntur errores, vt demulceant, auferunt viam iuſtitiæ mala iuggerendo, declinant, & peruertunt ſonitentia delictis inducendo. Faciunt ab alijs ceſſare ſanctum Iſrael, ipſos in cunctis iniquitatibus conſouendo. Vnde Caſiodorus in quadã epiftoลา dicit. Aduſatio bla de oibus applaudit, oibus ſalũ dicit, prodigos vocat liberales, auaros parcos, & ſapientes laſcinos, curiales garrulos, obſtinatos, cõſtantes, pigros maturos et graues, hæc ſagitta leuiter volat, et cito inſiguit. Et igitur intentio aduſationis, vt placeat. ¶ Quarto eſt eius intentio vt lateat, quia. ſ. nullo modo vult qd ſua mala intentio, deriſio, atque deluſio cognoscatur. Nam ſicut oleum ita vult apparere, quod aquam, quæ ſub ipſo in eodem vaſe latet, cooperit atque regit, ſic verè aduſatio quanquam velit exterius apparere, aqua tamẽ, quæ ſub eo latet. ſ. interiorẽ conſcientiam ſum opere vult latere, quod offenditur cum dicitur. Oleum in Aegypto ferebat. Aegyptus enim interpretatur tenebrę, ad deſignandum, qd iſti ſummẽ volunt, quod ſua aduſatio ſit tenebroſa. i. latẽs, abſcondita, et ignota, nolunt etiam, qd reputentur aduſatores, immo veriſſimi conſultores. Iſti ſunt ſimiles coruo, qui eſt auis nigra, tenebroſa et obſcura. Et tamẽ ſecundum Fulgentium 44. modis dicitur vocem mutare. Sic verè iſti, qui corui, ideſt nigri, obſcuri, latentes et abſconditi, volunt eſſe, vt dictum eſt, multis et inſinitis modis mutant et variant vocem ſuam, quia nunc detrahunt, nunc adulantur, nunc verum dicunt, nunc mentiantur, nunc quoque turbantur. et breuiter iſti variã modõ ſuos ſecundum quod magis credunt hominibus complacere. Et idẽ de taliũ varietate, nec non et abſcondita duplicitate poteſt intelligi illud Ezechiel 27. Byſſus varia de Aegypto texta eſt tibi in velũ, iſti enim habent. ¶ Quinto eſt intentio aduſatorũ, vt ornatus formoſitatem (Byſſus) ¶ Sexto eſt intentio aduſatorũ, vt affatus mobilitatem (Varia) ¶ Septimo eſt intentio aduſatorũ, vt velamen deceptionis (Aegypto). ¶ Octavo eſt intentio aduſatorũ, vt volamẽ ambitionis. (In uellũ inquit) qd ſemper uẽto mouet. ¶ Et idẽ de pulchrẽ loquitur Alanus in de cõplanctu natura de adu-

de adulatõrijs, Adulacionis, inquit peſtilentia percutiuntur laterales principum palatij canes adulacionis artificeſ, fabri laudis, ſiguli falſitatis. Hi (inquit) in aurib. diuitum cithariãt, fauos mellitẽ locutionis eructant, caputq; diuitum oleo adulacionis inungunt, vt munera eliciant & emungant. Sic igitur pater chariffimi, qd adulator, querit ¶ Latere, ¶ Placere, ¶ Accipere, ¶ Decipere. ¶ Adhuc nota, qd aial, qd eſt multoru vberũ, eſt multorum filiorum, ſicut pater de porcis & caniculis, quæ, quia hñt plura vbera, idẽ plures filios & plures generant & producunt. Et conuerſo aial habens vberum paucitatẽ, ſic eſt vacca, capra non generat filiorum multiplicitatẽ. Sic verè chariffimi, diabolus, qui eſt aial crudeliſſimũ, quia hodie a parte ſua hñt in mundo multa vbera. i. multos aduſatores, cũ quib. ipſe laũt, & reſcit mundi diuites & potentes, idẽ multos filios, & ſubditos gñat, atq; nutrit, quia verè multi p. h. m. vbera, & p. aduſatores, & eorum vbera aduſatoria, & deceptoria, efficiunt filij diaboli & eius ſuccellores in hæreditate ſua infernali. Idẽ ipſe dicit aig adulacione decepta illud Oſeã 2. Ego laũtbo eam, & ducam eam in ſolitudinẽ, vbi offenditur, quod adulatio ¶ Offert vberalem ſeducionem (Laũtbo) ¶ Dico igit, ¶ Conſert lætalem promotionem (Ego) quod adulatio ¶ Ligat mentalem affectionem (Ducam) ¶ Ligat mentalem affectionem (Ducam) ¶ Legat pœnalem damnationẽ (In ſolitudinẽ.) ¶ Ceptionẽ vberalem, laũtbo. Elephas eſt philoſophum, ſi in deſerto poſiturus duæ puellæ, quæ optime incipiunt cantare, id audiẽs vadit ad eas, lambit eorũ mamillas, delectatur in cantu, & obdormit, & tunc vna earum ſubito inſiguit gladium, ipſumque occidit, ſanguinemq; eius recipiunt, vñ purpuram tandẽ tingunt. Sic verè chariffimi, in deſerto huius mundi vbi ſunt Elephantes, i. alti & magni diuites, & potentes conueniunt hodie plures puellæ, ideſt plures aduſatores, qui more puellarũ ſe præbent amicabileſ atque blandos. Qui re vera circa iſtos Elephantes non ceſſant per adulationem cantare, & vbera verborũ laũtantiũ & demulcentium eis offerre, & ita faciunt eos dormire, i. in peccatis ſuis complacere, & delectari, ipſos quoque taliter decipiunt, qd ſanguinem eorum, i. epalem ſubſtantiam ſibi attrahunt, & acquirunt & eos p pauertatem proſtratos ſeruant, & dimittunt, laũtbo inquit. eam. Idẽ de talib. d. Proverb. 16. Vir iniquus laũt amicu ſuũ, & ducit eum per viam nõ bonam. Laũtbo. d. dñr aduſatores, quia. ſ. ſicut lac eſt quid dulciſſimũ, aliqñ tñ hñt venenum admixtum, ſic verè verba aduſatorum ſunt dulciſſima, & placentiffima, venenum tñ deceptionis, & malę intentionis, & detractionis futuræ damnationis continuẽ ſecum portant, quia, vt cõter, ille idem, qui in præſentia adulat, in abſentia detrahit, atq; mordet. Nam ſicut Scorpio facit blanditur, & cauda pungit. Apis eſt in ore portat mel, & in cauda habet aculeum, ſic verè tales in ore habent mel. i. dulcedinem adulationis, & ſp in facie in præſentia blandiuntur. Sed pro certo in cauda. i. retro, hoc eſt dictũ, in abſentia inuenit aculeus. i. in ordacitas & punctio detractionis & diffamationis. Figura eſt Iosephum Gen. 4. vbi d. qd ſerpens, qui ſeduxit Euã, habebat faciem virginealem, & caudam cum corpore reliquo ſerpentinam, quia. ſ. tales, vt dictum eſt, in facie, & in præſentia vñr virgines, p. mel & blandimentum dulciſſimã locutionis, & in cauda. i. in abſentia ipſi habent ſerpentinam naturam punctiõis, detractionis, & diffamationis. Et idẽ de taliũ laũtatione loquitur Hier. Thre. 4. Lamæ nudauerũt mammã, lactauerũt catulos ſuos, Lamæ. n. eſt Paſchaſium ſuper Thren. vult quãdam monſtra, quæ ab homine incipiũt, & in beſtiam terminantur, quia cum habeant faciem hominis, pedes tñ habent equinos. Sic verè tales in facie. i. in præſentia vñr hoies. i. boni, & iuſti blandientes & benigni, tñ in exiſtentia ipſi ſunt beſtia. i. mordaces detractores, & iniqui, pedes affectuum habentes equinos. i. luxurioſos, corporales & ſuperbos. Vnde Seneca in epiftoลา. Malum hominem blandelocquentem agnoscere tuum venenum eſſe, habet & inſitu venenum blanda oratio. Dico igitur, qd adulatio offert verbalẽ deceptionem. Laũtbo. ¶ Secundo dicitur, qd ipſa conſert promotionem lætalem, qd offenditur, cum dicitur. Ego. quod eſt prima perſonã primitiũ ſpeciei. Quia. ſ. multi ſunt, qui adulationem ſunt prima perſonã, & primi prælati, ſuperiores, & præcellẽtes in dignitatibus, & officijs, & prælatoris, tam

in Eccleſia qd in mundo, ita qd ipſi ſunt primitiũ ſpeciei. i. de genere, de ſtatu ſpecie primitiuorum & principum & prælatorum, ſimiles cuidam ſigno celefti qui dicitur Aquarius, qui eſt poetas fingitur pincerna Deorum fuiſſe, & ſuper ipſoru manus aquas fudiſſe, & inde totam gratiam acquiſuiſſe, & ab ipſis dijs in cœlum extitit collocatus, vt dicit Iſid. Sic verè chariffimi, multi ſunt hodie, qui quia dijs. i. ſuperioribus & prælatiſ ſeruiunt deſendendo aquam in eorum manibus, i. deſendendo, & dicendo, verba mollia & adulatoria, idẽ ab ipſis in cœlum. i. in ſtatum dignitatis & ſuperioritatis promouentur, & præficiuntur, ita qd ipſi vocantur. Ego. Et idẽ illi dicunt Exo. 3. Ego ſum, qui ſum. quafi dicit. Ego valeo. robium cum dimidio. Et illud Io. 10. Ego ſum paſtor bonus, ſed mentiũtur. ſed bene poſſunt dicere illud Pſ. Ego ſum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Tales. n. ſunt molles & delicioſi, quia vermes, rudes, & caliginofi, quia ſunt non homines. i. rãnales, ſed viles & facticioſi, quia eſt veritate ipſi ſunt opprobrium hominum, & abiectio plebis. Conſert igitur adulatio promotionem lætalem. Ego inquit. ¶ Tertio ligat affectionem mentalem. Sunt. n. vbera adulatoria ſicut quidã compedes, & carenæ quib. amor affectio diuitũ alligata à diabolo ducunt, vbi vult, qd ſuis peccatis ne reſiliant cõſtringuntur. Idẽ dicit Aug. ſuper Pſ. Adulatorum linguæ ligant hoies in peccatis. Delectat. n. ea facere, in quib. non ſolum meretur, ſed etiam laudatur operatõr. Sic. n. incantator verbis ſuis taliter incantat ſerpentem, qd permittit ſe capi, duci, & palpari, Sic adulator ita verbis ſuis ſeducit homines, & incantat, qd per malas ſuas complacentias taliter ligantur, qd à diabolo vbi cunque voluerit de vitio ad vitium, & tandem de hoc mundo ad æternũ ſupplicium deducuntur. Quia verè adulatio eſt via, quæ videtur homini recta, & nouiſſima eius ducunt ad mortem. ligat igitur affectionem mentalem. Ducam inquit. ¶ Quarto dicitur, qd adulatio legat damnationem pœnalem, quia. ſ. per iſtam adulationem homo in ſolitudinẽ. i. in deſertum inferni. Sic enim anceps cum ſibilo ſuo, i. lingua adulatoris hominem attrahit in infernum. In ſolitudinẽ inquit. Idẽ dicitur de iſtis. Errauerunt in ſolitudinẽ, in inaquoſo viam ciuitatis habitaculi nõ inuenerunt. Iſti. n. qui ab adulatoribus ducuntur in inuio, & non in via, & qui ab ipſis in ſuis erroribus conſouentur, iſti pro certo ſunt, vel erunt in ſolitudinẽ infernalis con demnationis, nec perpetuo intrabunt ciuitatem grernæ con ſolationis. Dico igitur, quod adulatio damnationẽ legat, promotionem indignẽ conſert, deceptionem aurib. offert. Et hæc de adulatione ſufficiant. ¶ Adulterium. Tripliciter poteſt accipi. ſ. hiſtoricẽ, Et eſt illud peccatum, quod committit vnus cõiugum alteri fidẽm frangendo per luxuriã corruptelã. ¶ Itẽ allegoricẽ, & hoc ſit, qñ indignus, ambitioſus, vel ſimoniacõ veram vxorem Chriſti, vel boni prælati. ſ. Eccleſiam, dignitatem, officium vel beneficium ſibi copulat, & quaſi cum eo inuicẽ cõtrahens per indignam promotionem ad eã admittitur. ¶ Item ſpiritualiter, & moraliter. Et hoc adulterium nihil aliud eſt, quã quodlibet peccatum mortale, per qd aia Chriſtiana, quæ debet eſſe vnica Chriſti vxor, qui eam ſibi p fidẽm in Baptiſmo copulauit, cum diabolo, carne, vel mudo per pẽm Adẽ criminaliter copulatur, & exinde filios adulterinos. i. mala opera concipit & educit. Et idẽ cõiulibet iſtarũ ſcilicet tã eccleſie, qd mulieri, qd aig d. Oſeã 2. Auferat in qd adulteria de medio vberum ſuorum. Dicamus igitur aliquid de duobus primis. Et dicamus, qd adulter vel adultera ſunt ſimiles illi, qui in terra aliena ſeminãt Zizaniã, qd eſt ſemẽ malum, cuius fructus nihil valet. Sic verè tales in hæreditate aliena conſtitunt ſemen adulterinum, & hæredes, & ſuccellores, ſine iure, & iuſtitia. Et idẽ tales non poſſunt ibi facere fructum nec diuturnam poſteritatem habere. vnde Sap. 4. adulterinẽ plantationẽ non dabunt radices altas. Nota igitur, quod per huiusmodi adulterium ¶ Diſſipatur regula creatę naturæ, ¶ Eneruat copula humanę cõiugurę, ¶ Excitatur regula diuine cenſurę. ¶ Dico igitur, qd p adulterium, ¶ Diſſipat. Eſt. n. regula naturę, qd vnũ animal nõ coeat cum illis, quæ ſunt alterius ſpeciei, qd tñ adulteri faciunt, qui cum alienis vxoribus copulantur vel conuerſo prætergredi dignoſcuntur. Et idẽ de diabolo facit talibus, ſicut facit paſtor pullis aſinorum. ¶ Dicitur. Bercoij. ¶ G ¶ Scien-

Scientes.n.pastores, q̄ vna species libenter non cognoscit aliam, & volunt, q̄ ex asino & equo generetur pullus, ipsum asinum, quandiu est pullus supponit vberibus equæ in tenebris, & sic ille pullus lacte equæ nutritus, in amorem earum taliter exardescit, q̄ contra naturam cum eis se copulat, & ex inde tertiam sp̄m, videlicet mulum gignit. Re vera charissimi, talis pastor est diabolus. Nam ad illum finē, q̄ possit inducere hominem ad frangendum legē matrimonij & naturæ, & ad alienam sp̄m. i. ad vxores aliorum per luxuriam anhelare, isto vitur artificio, q̄a verē ab ipsa iuuetute, quādiu sunt pulli & adolēscētēs, ipse nutrit eos lacte equarum. i. verbis, locis, atq; solatijs mulierū, & sic pro certo ipsos inclinat ad earum copulam appetendam, dato, q̄ sint alcerius speciei. i. posito, q̄ alijs sint matrimonialiter alligata. Quia breuiter hoc est verum, q̄ illi, qui vacant circa mulieres, & lacte, i. earū mulcedine pascūtur, facilliter ad adulterium inflammant, quia sicut dicitur Hebr. 1. Ois. n. q̄ lactis est parriceps expers est sermonum iustitiæ. Et iō dicitur Hier. 23. Adulteris repleta est terra. Per adulterium igitur naturæ regula dissipat. **C** Secundo per adulterium iusticiæ copula segregatur, quia, si illa fidelitas, & illa indiuisibilis vnitas, quæ inter coniuges dēt esse per adulterium dissipat, quia, si vir, & vxor alij carnaliter copulant, & tunc ista fidelitas minimē cōseruat. licet, n. naturaliter legna teneat seq̄ copulā Leonis, s̄pe tñ accidit, q̄ p̄ rabie libidinis pardo se copulat, & coniungit. Sic verē mala mulier s̄pe accidit, q̄ viro suo contempto, extraneo per adulterium copulat, ita q̄ Leopardi, i. filij spurij exinde generantur, q̄ a Leonis. i. à veri mariti conditionib. sunt diuersi. Iō de talibus malis mulierib. dicitur Ezech. 16. Facta es quasi adultera, quæ super virū suū inducit alienū. **T**ertio dico, qd̄ per adulterium censura ferula concitatur, quia, si adulteri tñ s̄m legem diuinā, q̄ humanam debent lapidari, & mori. Deut. 22. Et Leu. 22. Lapidib. morientur adulter, & adultera. Ista lex tñ hodie non seruat, quia si adulteri, & adultera lapidarentur, lapides, qui sufficerent, non inuenirentur. Veruntamen etiā pena legis cessat, p̄na tñ odij, & Zeli, & malitiæ viri contra mulierē, & mulieris contra virū nō cessat. Narrat Geruasius in libro suo de ocijis imperialib. qd̄ inuentū est vnā ciconiā cū alio, quā cū suo cōpare carpāliter s̄m modum suū fuisse copulatā. Qd̄ cū quadā die masculus suus percipisset, quasi dissimulās recessit, quæ rediēs secum adduxit multitudinē aliarū, ipsamq; adulterā alis & rostris penitus pemerunt. In quo dat̄ intelligi, q̄ Zelus matrimonij, & p̄na adulteri ab ipsis aialib. hēt exemplū, & à diuinis legib. hēt ortū. Ezech. 16. Iudicabo te iudicijs adulterarū. Qd̄, si iudiciū ponitur. Leu. 22. Morientur mechus, & adultera. Morientur (dico) per copulā, & et per mortē saltem æternam. Sic igitur in adulterio corporali Mouetur censura, Vnde igitur præcipit Marci 10. Non Rumpitur iunctura, adulteres, &c. **C**irca adulteria sp̄ia Leditur natura, lia, de quib. supra factū est notandū, q̄ ille, qui est indignē promotus, adultero. i. adulteri filio cōparat. Sicut, n. adulter non ex legitimo viro concipitur, & in aliena hereditate introducit, in qua nullum ius assequitur, immo ad restitutionem tenetur, sic verē dignitas illa quā mater impudicā, i. malus prælatū ab adultero, i. à diabolo per precium, vel fauorem in vtero sui amoris concipit, ita q̄ per talem matrem, i. per simoniacum vel affectuosum prælatum ad ecclesiastica officia paritur, sibi que hereditas crucifixi iniuste elargitur, ibi pro certo nullum hēt ius, immo ad restitutionem tenetur. Iudicium 11. Hæres in domo nostra esse non poteris, quia de adultera natus es, quia verē in domo ecclesie non possunt esse legitimi successores, quos mater adultera. i. prælatū corruptus per fauorem vel per simoniam introducit. Heu Deus, quia verē multi moderni ecclesiarum prælati in suis Ecclesijs, vel collegijs vix introducunt aliquē nisi per aliquem specialem fauorem, quod pater, quia de cōpatriotis, & carnalibus amicis sufficientibus, & idiotis replet hodie totam ecclesiam Iesu Christi. Hic, 23. In propertis Hierusalem vidi similitudinem adulterantium. quod figuratum est Iudicium 11. vbi Iepthe de adultera natus princeps in Hierusalē factus est, quia plerumque fit, q̄ illi, qui sic indubite introducuntur in Ecclesiam, tandem ad prælaturas, principatus, officia promouentur. Iō talium posteritati loquitur derisorie Esa. 57. Accedite, inquit, huc filij auguratricis, se-

men adulteræ, & fornicariæ. Vbi ostendit, q̄ quidā in ecclesia promouent. Per malignitatē coniecturarum (Auguratricis) Per cupiditatem pecuniarum (Adulteræ ab adoleo, les, quod est incendere.) Per carnalitatē insectionem (Fornicariæ) Per affinitatis affectionem (Filij, & semen) **E**t primò dico, q̄ quidam promouentur per coniecturam malignitatē, & illi sunt, q̄ sunt filij auguratricis. Sicut, n. augures per quasdam coniecturas & per motus, & per garritus autū cōiiciūt de futuris, sic multi mali prælati p̄ conditiones autū. i. aliquorum subditorum coniecturant de futuris cogitando, q̄ tales, si per ipsos promouentur, erunt in futurū tā sui, quā suorum defensores, vel si nō, q̄ conuerso fierent tā sui, quā suorū aduersarij turbatores, & sic accidit, q̄ mulri per huiusmodi cōiecturas promouent, & exaltantur. vñ cui libet tali promotori potest dici illud Esa. 57. Dilatasti cubile tuū, & suscepisti adulterū, filij inquit auguratricis. Contra qd̄ Num. 23. dicitur Non est augurium in Israel. Isti igitur promouentur per coniecturam malignitatem, Item alij promouentur per pecuniarū cupiditatē. Et isti sunt filij adulteræ. Adultera, n. dicitur ab adolendo, quia per luxuriam adolent, incenditur, & cremat, & exinde ad adulterium promouet. Et signat prælatos & auaros, qui seruoere cupiditatis accensi, p̄ adulterium simoniacæ promotionis in hereditate Ecclesiæ cōstitunt spurios. i. impios successores. Osee 7. Oēs adulterantes quasi clibanus. Ideo de talibus malis adulteris promotoribus dicitur Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginem, quia, si accipiunt dona sua, & committunt suas adulterinas simoniacas fraudes in caligine, & occulto. **I**tem tertio alij promouentur per insectionē carnalitatē, quia s̄pe accidit, q̄ per carnalia, quæ inuicē habuerunt, & per fornicationes, quas inuicem cōmiserūt, ipsi prælati fornicarij ipsos promouent. Fornicariæ inquit. Iō de talib. dicitur Osee 2. Filij fornicationum sunt, quia fornicata est mater eorum. **Q**uarto alij promouentur per affectionem affinitatis, i. consanguinei familiares, & compatriotæ. q̄ dicitur cū dicitur Semen & filij. Sicut, n. papillio insidens oleribus, & arborib. dimittit ibidē pestiferū semen suū, qd̄, post modum erucæ sequentes totum hortū & eius olera corrodunt, sic multi sunt mali, & pestiferi superbi, & ambitiosi prælati, q̄ in hortū. i. Ecclesia, Abbata, vel collegio, in quo sunt, tñ semināt de pestifera parentela & familia sua, q̄ finaliter per eos totus ille hortus occupatur. Ideo dicitur Esa. 1. Veh semini nequam, filijs sceleratis. Ideo de istis potest dici illud Heb. 2. Ergo adulteri, & non filij estis. Aduerant tñ tales, q̄ proculdubio isti filij sui sic affectuose promoti non perseuerant post eos, immo finaliter à suis beneficijs successores prælatorum euellunt, & alij in locis eorum ponunt. vnde Sap. 4. Adulterinae plantationes, & spuria vitulamina non dabunt radices altas. Sequitur ibidem 3. c. Filij adulterorum in consummatione erunt. Et sic patet igitur talium promotio. Sed adhuc nota de tertio adulterio (spirituali), quia sicut mulier relicto proprio viro adultero se tradit, & efficit adultera, & ex tunc vir suus esse abominat, dote & hereditate spoliatur, societate viri priuatur, tandem morti secundū legem subiungatur, sic verē anima viro proprio, i. Christo in baptismo copulata, suggestionibus & tentationibus mortuata, adultero, id est diabolo, mundo, vel corpori, per diuersa peccata se copulat propriumque sponsum dimittit, & prædictis adulteris se cōmittit. Et ideo Christo viro suo abominabilis efficitur, dote græ & virtutū exiuit, à viro suo Christo per culpam, & per iudicij sniam perpetuo diuiditur, & tñ dem mortis æternæ iudicio condemnatur. Sicut, n. dicitur Raba. lib. 7. de naturis rerum. Meretrix est anima peccatrix, quæ cælesti viro Christo derelicto adulterinos iniquitatis fructus de diabolo concipit. Iupanarj, locus meretriciosus, est conscientia peccatoris, vbi cum diabolo adulterinos perpetrat cōcubitus. Ista igitur adulteram, scilicet aiam peccatricem, vir suus Christus finaliter punit, & eam in inferno comburet. Sicut, n. Leo vxorem suam cum pardo adulteratam, nisi forte primitus loca fuerit ipsam vulnerat & innadit, vt dicitur Isidor. sic verē Deus quando videt, quod vxor sua, scilicet anima, pardo. i. diabolo versipelli per peccatum copulatur, nisi antequam ad ipsum veniat, per confessionem loca sit, abominatur occidit, & condemnat eam morte æterna. figurat Ezech. 16. vbi quidam adulteræ comminatur, q̄ vestimentis suis

fuis nudabitur, natus & aures eius p̄cidetur, & inimicis suis ad condemnandum dabitur. Sequitur. Scelus tuum & fornicationes tuæ fecerūt tibi hoc. Sic verē (charissimi) postquā anima per peccatum adulterata fuerit, vestimenta gratiarū & virtutū perdit. Nasus. i. virtus deuotionis, quæ æterna sua vitas odoratur, item aures obediētiæ & subiectionis eidē auferuntur, & finaliter propter scelus & fornicationes istas inimicis suis, id est, Demonibus commendatur, & cum eis in Inferno concluditur, & banntur &c. **A** Nota, quod **E**re nihil inaniunt, **A**ere nihil nobilius, **A**ere nihil vtilius, **A**ere nihil subtilius, **A**ere nihil corruptibilis, **A**ere nihil damnabilis, **A**ere nihil lucidius. **P**rimo aer inanis signat vitā mortale, quæ parum sub siltit. Sap. 7. Ego natus accipi cōem aerem, & similiter deccidi in terrā factū. Et illud Sap. 5. Aer diuisus est, continuo in se reclusus. **I**tem aer nobilis signat mundi prosperitatem quæ cito desinit. Aer, n. subito de serenitate muratur in turbinē, sic pro speritatis in aduersitatem. Iob 37. Subito aer coegitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas. Itē aer vtilis signat gratiam, & charitatem, sine qua homo non consistit, sicut, i. sine aere homo non viuit. Sap. 17. Aere quem nulla quis ratione effugere possit. **I**tem aer subtilis, & purus signat virum iustum, qui corruptioni resistit. Vnde viri iusti figurantur in tentorijs, vestibus Assueri. Hester 1. De quibus dicitur tentoria erant coloris aerij. i. puri & celestis. **I**tem aer passibilis seu corruptibilis, qui. i. finitibus subiacet passionib. & impressi onibus, signat virum iniquū, qui bono proposito nō persistit. Aer, n. i. fursum tendit, sicut patet in ligno, quod in aqua submersum, per aerem in clausum emergit. Vnde de superbis pot dicitur illud 2. Macha. 5. q̄ visi sunt equites per aera discurrētes. **I**tem aer lucidus & amabilis signat gloriam æternā, q̄ grata est. De qua 1. Thesal. 4. Nos qui viuimus rapie mur simul cū illis obuiā Christo in aera, & sic semper cū domino erimus. His igitur premisis nota, q̄ aer accipit multipliciter in scriptura. Accipitur enim pro **V**iro bono & perfecto, **V**iro vano & infecto, **M**undi prosperitate, **C**ontemplationis claritate, **A**eterna felicitate. **D**ico igitur, q̄ nomine aeris intelligit vir perfectus seu status perfectionis. Et de hoc Sap. 2. Spiritus diffundetur tanquam mollis aer. In quibus verbis ostenduntur quatuor proprietates aeris, quæ spiritualiter competunt viro iusto. Est, n. aer immaculabilis puritatis (Spiritus) Cōmunicabilis leuitatis. (Diffundetur) Representabilis qualitate. (Tāquam) quod signat relationē ad aliud. Valde tractabilis lenitatis. (Mollis aer) Et iste pro certo proprietates debent in quolibet nostrorū reperiri, ad hoc, q̄ in nobis virtualis perfectio generet. Debemus, n. esse expulsi carnalitatē quātū ad primū. (Spiritus) Expulsi carnalitatē quātū ad 2m. (Diffundēt) Expulsi conformitatis quātū ad tertium. (Tāquam) Offensui benignitatis quātū ad quartū. Mollis inqt aer. **D**ico igitur, q̄ nos debemus esse carnalitatē expulsi. Spūs, Sicut, n. videmus, q̄ aer naturaliter sic purus, subtilis, perspicuus, atq; clarus, sic verē nos debemus esse puri per innocētā & castitatē, & per cōsequens nos debemus expellere à nobis oēm voluptatē & carnalitatem. Debemus esse perspicui per cōtēplationem, subtiles per discretionem, clari per honestam cōuersationē. Et hoc ostenditur cum dicitur spiritus, quia. Nos debemus esse viri spirituales ab omni carnalitate abstracti. Iuxta illud Luc. 24. Palpate, & videte, quoniam spiritus carnis & ossa non habet. Vbi nota, quod vir spirituales debet habere **E**xistentiæ veritatem, palpate & videte inquit **C**ontinentiæ puritatem, quia non debet habere carnem **I**nfluentiæ pietatem, quia non debet habere ossa. **E**t ista pro certo sunt contra multos, qui non detestantur opulentiam, sed indigentiam. Non amplexantur pietatem, sed crudelitatem. Non desiderant continentiam, sed luxuriā. Non concupiscunt existentiam, sed apparentiam. Non habent spiritualitatem, sed carnalitatem & voluptatem. Nec

sūt p̄ puritatē aerei, sed p̄ carnalitatem terrei & corporei. Et ideo figurantur Ezechie. 37. vbi dicit, q̄ sup ossa quæ erant in campo, extensa est cutis & caro, & spiritum non habeant. Quia verē charissimi, in campo mundi & ecclesie sunt hodie multa ossa. i. multa personæ duræ, & insensibiles, & obliuata, crudeles, & indeuotæ, q̄ re vera habent hodie carnem & cutē. Cutē dico curiose apparētē, carnē voluptatis & luxuriæ, sed pro certo spiritum non habent: quia verē ipsi carē spiritū, i. puritatem innocentie, castitatis, & continentie. Ipsi sunt similes Struthioni, q̄ est avis tantæ corpulentiæ, & carnositatis, q̄ magis v̄ bestia terrea, q̄ avis aerea: quia, n. non volitat sicut avis, sed in terris habitat sicut bestia. Sic verē sunt multi, qui tñ habent de corpulentia voluptatis & carnalitatē, q̄ ipsi pro certo v̄r esse bestia: i. brutales, sensuales, discretionē & rōne carentes, & in terra. i. in terrena prosperitate p̄ affectū & desiderii habitantes, aues aut, & aerei. puri, boni, sp̄iales, & p̄fecti nullo mō v̄r esse: quia nec p̄ cōtemplationē volant, nec tp̄alia cōtēnēdo à terra. i. à terrenis & infimis se elongant. Et breuiter isti non habent sp̄ialitatē innocentie & puritatis, sed magis terrestritatem, & carnalitatem luxuriæ, & cōditatis. vnde Iosue 5. Dissolutū est cor eorum, nō remansit in eis spiritus. Non sic charissimi non, sed volumus esse aerei & p̄fecti, expellamus carnalitatem. Spiritus inquit. Secundo necesse est, q̄ excludamus cupiditatē. Diffundetur inquit. Aer talis est naturæ q̄ se ipsum dilatat, distribuit, & diffundit. Nā si aliqs locus vel terra, vel aqua, vel aliquo alio corpore vacuaret, statim aer rōne suæ cōmunicabilis, & diffusivæ naturæ illuc intrat, & se ipsum p̄sentē exhibet, vt. i. ipsum repleat vacuū. Re vera charissimi, talis debet esse quilibet hō iustus, & p̄ certo ipse debet habere virtutē diffusivā. i. clemētiā & pietatē: quia verē ipse dēt esse misericors atque pius, q̄ vbi cunq; viderit aliquē locum vacuū. i. aliquē p̄sonā per paupertatē vel aduersitatē diuitijs vel p̄p̄ris vacuatā, ipse statim se debet p̄sentare, ipsamq; p̄ pietatem & eleemosynā perficere & replere, & sic per consequens cupiditatē & parcitatē ab ipso repellere & fugare. Diffundēt inquit, vt sic de quolibet possit exponi in bono illud act. 2. Diffusa sunt oīa viscera eius. Vnde Sap. 5. Continuo aer diuisus est, quia verē viscera. i. cordiales affectus nostri dicit alijs diuidi & diffundi p̄ clementissimā pietatem, quod est cōtra multos, quia sunt cupidi, tenaces, & parci, q̄ nulli volunt diffundere seu distribuere, nec se p̄ affectum & cōpassionē, nec bona sua p̄ eleemosynā, adiutorij, & subiectionē. Tales sunt similes dolio vino pleno, qd̄ vinū suū non vult dimittere, nec diffundere, q̄uis fuerit perforatū, nisi forte à parte superiori ēt fiat foramen, per quod ventus possit intrare. Et rō est: quia natura abhorret vacuum, & iō dolū vinū suum non vult dimittere, nec se vacuare, nisi aliud quod ipsum impleat possit subintrare. Re vera charissimi, tales sunt cupidi & auari. Abhorrent, n. mirabiliter vacuum. i. vacuitatem paupertatis & tenuitatis. Et iō illud quod ipsi habent, ipsi nolunt dimittere, nec diffundere vel largiri, sed sibi ipsi rotū retinent abhorrentes vacuū paupertatis. Dicunt. illud 2. Reg. 3. Nolo te reuertī vacuū ad terrā tuā. Non attendentes ad illud Lu. 6. Date, & dabit vobis. Et breuiter isti nolunt aliqd̄ amittere, nec aliquid erogare, nisi forte p̄ diuinā inspirationē isti à parte superiori. i. quātū ad bonā æternā aperiātur p̄ desiderii & affectū, & nisi ventus. i. nisi influenza Spiritus sancti corda ipsorum introeat, & subintrat. Tales sunt similes sanguisugæ, q̄ nō cessat sanguinē sugere, & illum nūquā euomit nec diffundit, nisi forte quī fortiter premitur, aut crepat. Sic verē charissimi, auari non cessant sugere, & acquirere sanguinē. i. substantiā temporalē. i. rapiendo, vsurando, & fraudando, & nihil penitus vomere volunt, nec à se dimittere, nec alijs per eleemosynā erogare, nisi forte q̄ nō possunt aliud facere. In morte, q̄ ipsi crepant, & rumpunt: quia tunc sanguis ipsorum. i. temporalis substantia diffundit, & ad vxorē, & hæredes filios, & executores deuoluitur, & ipsi uacui mortui, & crepati temporaliter, & æternaliter dimittuntur. Vñ pulchrē loquitur. Eccle. 14. Viro cupido et tenaci absq; rōne et substantia, viro liuido ad quid aurū coaceruat. n. et in iustē alijs congregat, et in bonis illius alius luxuriabitur. Non sic charissimi nō, sed simus puri, aerei, et excludamus cupiditatem. **T**ertio si volumus esse perfecti, expellamus conformitatem: quia. Nos debemus esse Deo, et

Sanctis p imitationē similes & conformes, quod ostendit cū dī. Tanquā, quod est adverbium similitudinis, qd ad aliud refertur, & per quod vnus terminus alteri similatur, & signat virtutē imitationis: quia quilibet debet Deo, & Sanctis, gratijs & virtutibus assimilari, & ipsis pro viribus conformari. Sicut. n. videmus, qd aer habet virtutem representatiuam, & impressionū similitudinē expressiuam, sicut patet in Irade, vbi aer tingit sē colorem Iridis, sicut et patet in domo vbi aer tingit sē colorem telæ, qd est in fenestra per quā transit, sic verē charissimi, nos debemus esse similitudinum representatiui: quia sē colores. i. virtutes & perfectiones fenestrarū. i. bonarū personarū, per quas transimus, & quib. nos associamus, nos debemus colorari. i. perfectiones ipsarū in nobis ipsīs per imitationē representando, & totā domū, ecclesiam, vel patriā, seu collegium in quo sumus, figurā conuersationis pulchritudine picturando, tanquā inquit. Vnde 1. Pet. 2. Ipsi inquit tanquam lapides viuī superedificamini domos spirituales. Et Hēbreo. 3. Moyses fidelis in domo dñi tanquā famulus. Vbi nota, qd debemus esse similes sanctis viris in benignitatis imitatione. Moyses, qui. serat mitissimus, sicut dī Num. 12. In credulitatis rectitudine, fidelis. Itē i humilitudinis, p mptitudine, famulus. Et ideo dico charissimi, qd nos debemus esse similes Cameleonti, qui colores circumiacentiū parietū in pelle sua representat: quia verē virtutes, & perfectiones circumiacentiū vicinorum debent per imitationē in pelle nostra. i. nostra conuersatione apparere, representari, exprimi & videri. Vnde Ezech. 16. Sumpsisti vestimenta tua multicoloria. qd est contra multos, qui bonis viris, atq; coloratis nolunt per imitationem conformari, sed magis impijs, & iniquis. Non sic charissimi non, sed exprimamus conformitatem. tanquā inquit. Quarto dico, qd si volumus esse aeri & pfecti, necesse est, qd ostendamus benignitatem. Mollis inquit aer. Sicut aer est quid molliissimum & rāpū, ita qd omni rei corporali cedit, & locum propriū dimittit superueniente quocunq; alio corporali, sic verē vir perfectus debet esse p benignitatem molliissimus & humillimus, ita qd oibus alijs ipse debet per humilitatē cedere, non eis per obstinationē & malitiam contraire. Quod est contra multos, qui et cōtra Deū & Prælatos non verentur se opponere, nec suis maioribus procaciter obuiare, nec dignat pro quocunq; locum, vel propositum relinquere, sed p obstinationē propostū cōtra oēs ceruicosē & irreuerenter, militat. Dan. 11. Nec quēquam Deorum verebitur, sed aduersus vniuersa confurget. Dilata si vis materiam istam sicut de aduersario in auctoritate, Cūcurre contra Deum erecto collo, & pingui ceruicē armatus est. super verbo ceruicē. Non sic charissimi nō, sed simus molles. i. humiles, placabiles, & benigni: quia sicut dī Mat. 11. Ecce, qui molliibus vestiuntur in domibus Regū: quia verē illi, qui iunt induti molliitate benignitatis, digni sunt esse in domib. æternæ felicitatis, cum Regibus perpetuē dignitatis. Et sic igitur patet charissimi, qd si uolumus esse pfecti, nos debemus secundum conditiones aeris esse.

D Ostenfui benignitatis, Item nota, qd nomine aeris Expressiui conformitatis, potest intelligi vir peccator Exclusiui cupiditatis, statusque peccati, & status Expulsiui carnalitat. mundanæ prosperitatis. Et de hoc potest intelligi illud Pf. Tenebrosa aqua in nubibus aeris, præ fulgore eius nubes in cōspectu eius transferunt, grādo, & carbones ignis. Nā sicut aer est locus, vbi generantur multæ malæ impressiones, quæ magna infereunt nocuenta, sic in hoīe peccatore in statu peccati, vel in statu prosperitatis & dignitatis, multæ impressiones peccatorū generant, q animabus faciunt nocuentū. Et ideo videtur, sicut in aere isto generant multæ impressiones. s. nubes, pluuia, vētus, cōruscatio, grando, fulgur, ita qd in aere possumus videre. Quantum ad nubes, obscuritatem (Tenebrosā) Quantum ad pluiam, humiditatem (Aqua) Quantum ad ventum mobilitatem (Nubes transferunt) Quantum ad coruscationem, luciditatem (Præ fulgore) Quantum ad grandinē frigiditatem (Grando) Quantum ad fulgur, caliditatem (Carbones ignis.) Q̄tra rectē quantum ad istas sex cōditiones possumus videre in statu p̄dicto sex specialia vitia & peccata expressa in aere humanae conscientia, & ibidē pagens diabolicum in introduc̄ta. Est. n. i isto aere obscuritas ruditatis, ecce nubes, tenebro-

sa inquit. Humiditas voluptatis, ecce pluuia, aqua inquit. Mobilitas vanitatis, ecce ventus (Nubes inquit transferunt) Luciditas palliationis, ecce coruscatio (præ fulgore) Quantū ad hypocritas frigiditas in deuotionis (ecce grando) Caliditas tribulationis (ecce fulgur) Carbones inquit ignis. Dico igit, qd in statu peccati prosperitatis, & dignitatis, generatur ruditatis obscuritas tenebrosa. Sicut. n. videmus, qd in aere ex vaporib. ex terra, & aqua surgentibus, generantur nubes de quib. ipse aer mirabiliter obscuratur, sic verē in statu peccati & hoīe peccatore generant qnq; nubes, & nebulae erroris & ignorantia, qd de vaporib. ex ipsis conditionib. terræ & aquæ. i. carnis & sanguinis insurgunt, & imprimunt, quæ ipsum reddunt turbulētū, ignoratē, infectū & obscurū, qd ostendit cum dī. Tenebrosa. Vnde prouer. 4. Via impiorū tenebrosa, ne scijūnt vbi corruunt. Figura. A poc. 9. vbi dī, qd stella cecidit de caelo, & data est ei clavis putei abyssi, quē cū aperuisset, exiuit de puteo fumus, sicut fornacis magna, & obscuratus est sol, & aer de fumo potest. Iste puteus charissimi, est humana caro, quā stella, qd de caelo cecidit. i. diabolus, qui de caelo in mundū corruit, quandoque per vana desideria taliter aperit, qd fumus malorū appetituum & retationū solē. i. intellectū, & aerē. i. affectū obnubilat per ignorantia. Gen. 1. Tenebrę erant super faciem abyssi. Est igitur in peccatore ruditatis obscuritas; Tenebrosa inquit. Q̄e cū dō dico, qd in statu peccati est voluptatis humiditas, Aqua inquit. Nā sicut in aere generatur impressio, qd dī pluuia, qd est impressio frigida, & humida ex humidis vaporib. in nubis vtero generata, tandem verē calore resoluta in terras inferius deriuatur. Sic verē charissimi, tot vapores. i. tot retationes, & suggestiones ascendūt, qnq; ad interiora nubis ad interiora conscientię, qd ibi generatur pluuia carnalitatē & voluptatis, & maxime qd calor naturalis & feruor luxurię inualefcit, & sic nubē. i. hoīem per vana desideria dissoluit ipsumq; ad terrā. i. ad statū peccati detrahit, & euellit. Aqua inquit. Pf. Intrauerunt aquæ v̄ que ad aiām meā. Aqua. i. carnalitatē & voluptatis. Ideo de tali aere dī Deute. 28. Percutiet te dominus febre aere corrupto, & rubigine, percutietur. n. tales febre. i. ardore carnalitatē, aere corrupto. prosperitatis, rubigine cupiditatis. Sic igit patet, qd in statu peccati continetur voluptatis humiditas. Tertio dico, qd i peccatore est vanitatis mobilitas, nubes transferunt. Sicut. n. videmus, qd aer est corpus leue & mobile, ita qd quā vento impellit, facilliter concitatur, sic verē peccator est leuis p infolentia, est mobilis p inconstantia. Et idē qd vento vanitatis impellit p superbiā, facilliter se agit per extollentia, & iactantia. qd ostendit, cū dī. Nubes transferunt. Nā sicut nubes trāfcens vndiq; circuit, nec alicubi requiescit, sursum vagabundē morat, vbi ventis & turbini. agit, & finaliter euanescit & dissipat, ita qd amplius nō apparet, sed alia loco eius substituit. Sic verē charissimi superbus non quiescit p propositū firmitatē sed vagat, & circuit per inconstantia leuitatē. Sursum in statu eminentia ascendit per ambitionē, vbi ventis uanitatū agit per elationē, finaliter tñ euanescit, & deficit per mortē & damnationē. Et idē de disparētia, morte, & damnatione talū nubū, & talis aeris euaporabili vanitate intelligit illud Iob 37. Subito aer cogetur in nubes, & ventus trāfcens fugabit eas. Talis. n. ac. i. peccator conuertitur in nubē per vanitatis sublimitatē, sed finaliter per uentum, id est per mortis aduersitatē, fugat. i. ad Infernū p funditatē. Patet igit charissimi, qd in aere. i. in peccatore in statu prosperitatis uel peccati generat uanitatis uentofitas. Quarto dico, qd in tali aere generat palliationis luciditas. Præ fulgore. Sicut. n. in aere generatur coruscatio, qd est impressio ignis à nube exēctis aerē illuminantis, nō tñ durantis & perseverantis, sed cōto deficientis et euanescentis, sic verē in mundo isto generat fulgor fictionis, & palliationis ut hypocritarū, s. qui quā diu durant, p claritate suæ fictæ honestæ conuersationis illū palcherimi, totū mundū & patriā suis bonis operib. illustrantes, ueruntamen parū durāt, aut perseverant, immo cito deficient, atq; cessant, & in nihilū redeūt, atq; cadunt. qd sicut dicit Sene. Oīa ficta tāquā flosculi dilabunt. nihil. n. simulatū potest esse diuturnū. Præ fulgore inquit. Et idē dī Ezech. 21. Gladius exacutus est, et limatus, ut fulgeat limatus est. Habent igit isti palliationis luciditatem. Quinto dico, qd ip̄s hnt in deuotionis frigiditatem. Grādo. Sicut. n. teste Aristotim pressio

presso grandinis generatur in vete nubes ex vapore humido, & frigido quasi in pluuia resoluta p frigiditate loci congelato (Vnde grando nihil aliud est, nisi stilla pluuia in medio interstitio aeris congelata.) Sic verē charissimi, in ventre nubis. i. in humana conscientia & in aere. i. in hoīe peccatore qnq; prædominatur tñ frigus in deuotionis, qd quicquid est ibi humidū & pluuiale. i. quicquid est ibi deuotionis & pietatis per in deuotionem congelata. qd exinde grādo, hoc est didū mala, & in deuota opera ad alios deriuant. Vnde Pf. Grando mx, glacies, spiritus, pcellarū pars calicis eorū. Sexto dico, qd ipsi habent tribulationis acerbitatem. Carbones ignis. Nā sicut, charissimi, qnq; in aere generant fulmen, qd nihil aliud est, quā terrestris materia in uentre nubis per formem conflagrationē ignita, & dirupta nube ad nos inferius deriuata, quæ. i. sita est virtuosa & adiuua, quicquid attingit, frāgit, dissipat, & comburit, v̄ dicit Aristot. & Indorus, sic verē in talibus generatur fulmē, & ardor tribulationis, iracundia, & inuasionis, rēuitis, rapinę, & exactio nis, quem comitatur tonitruum terroris & coninationis, ex quib. pro certo circūstātes, vicini & subditi inflammātur, conturbantur, & infinitis aduersitatibus tribulantur, depauperant, & confundunt. Carbones inq; ignis. Et de hoc figura Apoc. 16. vbi ostendit, qd vnus Angelus effudit phialam suam in aerem, & facta sunt fulgura, uoces, & tonitrua, & terremotus magnus. Sic verē charissimi, qn Angelus. s. Sathana phialā suā. i. venenum tentationum suarum, & maxime peccatum impietatis & crudelitatis in aerem. i. in virum superbū & peccatorē altū, vanū, & potentē, vepotē in malū Principē, & Prælatū officia, iudicē, & balliū fundit, tunc verē in patria circumiacenti sunt fulgura rapinarū & exactio nū, tonitrua terrorum, & coninationum, terremotus aduersitatis, & tribulationum. Et sic et patet charissimi, qd aer (id est) superbus, & peccator, vel status peccati, vel status prosperitatis, vel status etiā nefariæ dignitatis, istas sex malas impressiones continet, scilicet, Et nota, qd adhuc per aerem, qui est locus altus, & palliationis splendorem, ab istis inferioribus segregat, & ab aub. frequentatus, luce etiam illumina tus, potest intelligi Paradisus, vel status perfectionis & dignitatis, vbi est altitudo cōtemplationis, vbi debet esse separatio. i. contemptus inferioris mundi glorię & possessionis, lumen etiam discretio nis, & societas auiū. i. virorum spiritualis cōditionis. vñ 1. Thess. 4. Rapiemur simul cū illis obuiā Christo in aera, & sic semp cum domino erimus. Et sicut superior pars aeris est clara, & ab istis impressionib. elongata, & cunctisq; ventis, & turbini bus libera, & quæta, sic verē status perfectionis, & dignitatis, & celestis foelicitatis, à cunctis turbini bus & tribulationibus est semota, & à cunctis peccatorum impressionibus libera & quæta. Et allega si vis primam auctoritatē diuina. Aer est locus altus ab aubus frequentatus, ventis atq; turbini bus agitat. Sic verē status midanarum dignitatum altus est per extollentiam, & ab aub. i. à superbis hominib. frequentatur, & multis impressionib. i. peccatis & criminib. uanitatibus & tribulationib. agitur. Et allega sicut supra, & pone sex malas impressiones in isto aere, sicut in auctoritate patet. Tenebrosa aqua. Et pone quomodo Diabolus est Princeps istius aeris. Eph. 2. Secundum principē potestatis aeris huius. Et hæc de aere sufficiat.

A Affectio. Affectus. Nota, qd affectio, vt cōmuniter accipitur, p desiderio vel amore. Adverte tñ, qd Philosophicè loquendo, affectio dicitur ab afficio, cis, quod idem est qd affligo, gis. Et sic affectioes sūt quedam passionēs animi quibus. i. mens imperfecta grauat. Sic igitur dicunt, qd mens humana quatuor affectionib. afficitur in hac vita, quæ sunt gaudium, & dolor, de bono & malo p̄senti. Spes & timor, de bono & malo futuris. Aut. n. anima gaudet de aliquo bono p̄senti, aut sperat bonū futurum. Aut de malo p̄senti dolo, aut malū futurum timet. Illa sunt illa quatuor, quæ oriuntur ex corde. Eccl. 37. Ex corde quatuor oriuntur, bonum, malum, vita, & mors. Bonum enim & malū, sunt gaudij & dolor. Vita & mors, sunt spes & timor. Itē. n. sunt quatuor affectiones, quæ in bonis sūt remanent,

bonæ, in malis verò sunt malæ. Boni. n. gaudēt de virtutibus, dolent de criminib. sperant præmia, timent tormenta. Et sic figurant in arca testamēti. Exo. 25. vbi dī, qd arca testamēti, quæ erat de lignis sethim in cremabilibus & imputribilib. habebat quatuor angulos, & in quatuor angulis quatuor circulos aureos, quia re vera arca testamēti. i. anima sancta vel conscientia bona, quæ nec igne cupiditatis vritur, nec aqua voluptatis mutatur, quatuor et angulos. i. quatuor bonas affectiones continet. Et quatuor circulos. i. quatuor Cardinales virtutes habet: quia videlicet in aīa sancta angulū gaudij cōcomitatur circulus temperantię. Angulū doloris cōcomitatur circulus fortitudinis vel constantię. Angulū spei cōcomitari debet circulus iustitię. Angulū verò timoris cōcomitari debet circulus prudentię. Gaudij. n. ne mentē dissoluat, debet gubernare temperantiā. Dolorē ne mentē absorbeat, debet associare fortitudo vel constantia. Spem ne indebitē præsumat, debet cōcomitari iustitia. Timorē verò ne per desperationē nimis deprimat, regere prudentiā. Sic igitur in arca testamēti quatuor anguli quatuor circulos continent, qd in aīa seu cōscientia, quatuor affectiones, quatuor virtutes cardinales, ad sui gubernaculū possidebunt. Vnde Exod. 37. Fudit quatuor circulos aureos, quos posuit in quatuor angulis. Istæ sunt igitur bonæ affectiones bonorū. Sed adhuc dico, qd sunt quatuor affectiones malorum: quia re vera malorum mens per quatuor affectiones fluctuat. Nunc inaniter gaudento, In varias species se commutat. figura Dan. 7. vbi Nunc superflue sperando, ipse vidit quatuor v̄tos Nunc imbecilliter timendo, q pugnabat, & in medio mari similiter ascendebant. Quatuor aut v̄ti sunt quatuor vanæ & volatiles affectiones, qd in mari fluctuoso. i. in corde peccatoris contra se inuicē p̄lantur. Esa. 57. Impij aut quasi mare feruens, qd quiescere nō pot. Et ideo quatuor bestię. i. quatuor peccata sequunt istos ventos. i. istas ventosas affectiones cōcomitant. Gaudij. n. isto rō sequitur in temperantiā: quia. i. ipsi nesciunt esse in gaudiosis temperati. Dolorem & aduersitatē sequitur in patientia & in constantia, qd. i. illi nunq̄ sūt cōtra aduersa firmati, aut roborati. Spem istorū sequit p̄sumptio: quia sp plus qd debeant sunt elati. Timorē verò taliū cōcomitat desperatio: quia supra modū p̄teribilia sunt grauiti. De talib. igit ventis & ventosis affectionib. pot diabolus dicere illis peccatorib. illud Zach. 2. In quatuor v̄tos coeli dī sperū vos. de qua pugna dicit Seneca epistola 56. Quid prodest totius regionis silentium, si affectus fremunt. Sequitur. Nulla placida est quies, nisi quæ rō appropit. His igitur p̄missis dicamus, qd affectiones aliō mō in scriptura sumunt. Est. n. affectus seu affectio idē quod amor, desiderij, vel voluntas. Et sic dicā, qd inuenio affectiones bonorū, quæ sunt laudabiles, & affectiones malorū, qd sunt dānabiles. Sūt enim affectiones sicut alæ, vel sicut pedes aīæ, quib. ipsa ad diuersa deferit. Vñ Aug. Pes meus est affectus meus, eo feror quocunq; feror. & idē sicut videmus, qd locustæ & talia parua aīalia multiplices habēt alas, quāsdā. s. sursum erectas, quāsdā laterales extensas, quāsdā in longū corporis protensas, sic dico, qd sancti & iusti multiplices habent bonas affectiones quāsdā. s. quas ad Deū, & ad bona æterna erigunt, quāsdā quas laterales ad proximos porrigit, quāsdā quas, ad seipos dirigunt. Figurati Esaia 6. in Seraphin. de quib. dī, qd sex alæ vni, & sex alæ alteri. Et dī ibi, qd de istis sex alis dug ad faciē erectæ, duæ erga pedes erāt, p̄tenlæ, duæ verò ad volandū erāt extensæ. In quo notat, qd vir iustus alas affectionū suarū partim debet sursum ad amorē. Deū & honorē æternorū erigere, partim ad proximos p̄ pietatē & charitatē extēdere, partim ad pedes proprios tegendos. i. ad seipsum dirigere. 1. Pral. 28. Similitudo quasi Cherubin extendentium alas suas. Nota igitur, qd iusti debent habere affectionem Altam, Alta debet ad Deum ascendere. C Latam, Lata debet se ad p̄ximos extēdere. Rectam, & Recta debet ad seipsum intendere. Curta debet a mundo, & a carnalib. parentib. recedere. Igitur dico, qd affectio nostra debet esse alta. Deū. s. cōtemplando, & æterna bona amando, & affectando. Aues. n. quæ sunt bipedes, vt cōiter solent alta diligere, & sursum ad aera se leuare. quod cōtariūm est in serpentib. qui. s. carent pedib. quia. s. inferius in terra

remanent, & superius nunquam volant. Sic verè aues spirituales. i. viri iusti, qui pedes bonorū affectū habent binos, in quantum. f. Deum, & proximi diligunt, sursum per desideria ad Deū, & ad bona aeterna se erigunt, & in Deū diligenter intendunt, & bona aeterna summis affectibus concupiscunt. Ps. Ad te levavi oculos meos, q. habitas in caelis. Et Thren. 3. Leuemus corda nostra cum manibus ad dominū, qd tñ serpentes. i. peccatores non faciunt: quia pedes bonorū affectū earent, & iō in terrenorū latebris se abscondunt. Exo. 15. Descenderunt in profundū quasi lapis. Sic igitur affectio nostra alta figurata est. Ezech. 10. vbi dicitur, qd eleuauit Cherubin alas suas, & exaltata sunt a terra. Alae. n. affectiones designant: q. scilicet de terra. i. a terrenis debent eleuari ad Deū. ¶ Scdō dico qd affectio debet esse lata, proximi. Diligendo, & se pietatē ad pauperes extendēdo. Metallum quāto nobilius, tanto ductilius, & ad extendendum facilius. Patet in auro, quod in bracteas tenuissimas dilatatur. Sic verè affectio tanto est nobilior, quanto ad proximos & pauperes est per charitatē dilatator, & extensor. Figura. 2. Para. 3. vbi dicitur, Cherubin facti sunt in Tēplo, qui sunt cooperiti auro puro, quorum alae 20. cubitis extendebant: quia. f. viri sancti, & maxime scientifici (quia Cherubin interpretat plenitudo scientiae) & potissimē illi, qui in Tēplo status ecclesiastici sunt locati, debent esse p. sanctam conuersationē deaurati, alae suae id est ipsorū affectus ad pauperes & proximos dilatati. vnde Apostolus. Os nostrum patet ad vos d. Corinthij, cor nostrū dilatātū est. Sit igitur affectio nostra lata, ad proximi extendēdo. ¶ Tertio sit affectio nostra recta, se ad nos ipsos dirigēdo. Homo. n. debet affectionem rectā iustam & moderatam in se habere, vt scilicet, nihil velit aut affectet nisi rectē & iustē. Figuratus in sanctis animalibus. Ezech. 1. vbi dicitur, qd pedes eorum pedes recti. Pedes. n. affectus signant, vt dictum est. Vide figurā istā expositā infra facies B. & Leo. C. ¶ Quarto sit affectio nostra curta, moderatē terrestria diligendo, quia re vera affectus nostri debent esse breues moderati & curti quantū ad parentes carnales, & quantū ad temporalia mundi bona. Similes illis auiibus, quae apodes nominantur, quae. f. habēt tibias ita breues, qd nunquā possunt incedere super terrā, immo si ad terrā descenderint, nequaquā amplius inde surgūt. Et iō istae aues continuo sunt volantes, & qñ nidificāt aut quiescunt, solēt in rupibus quiescere, vbi. f. facili impulsu possunt inferius cadere, & in aërem se recipere, & volare, sicut experimētaliter in insula Maiorica reperitur, vbi sunt multitudine tales aues, & sicut et ponit liber de natura rerum. Re vera tales aues debemus spiritualiter esse, quia. f. tibias & pedes affectionū debemus ita curtos & moderatos habere, qd in terra. i. amore terrenorum vel in carnali amore ipsas non extendere, nec in terrenis negocijs ambulare, sed potius sursum circa bona spiritualia volare, & in Paradisi rupibus. mētaliter habitare debemus. vñ Aug. super illud. Si quis scit, veniat ad me & bibat. Stimus Christum, veniamus ad eū non pedibus, sed affectibus. non vagando, sed amando. Et sup illud Io. 7. Si gratia saluatoris cognoscere volumus, & ad eū visio nē venire, fugienda est turba affectū malorum, & fugiendū est ad templum, vt & nos Templū Dei fieri mereamur, quos Deus inuisere, & in quibus manere dignetur. Sic igitur patet, qd affectus bonorum debet esse

Altus, Sed re vera. Affectus malorū nō est talis: quia pro certo iste est Affectus bassus, terrena cupiens. Affectus strictus, pauperes fugiens. Affectus tortus, iniqua faciens. Affectus longus, ad suos rediens. Affectus altus, ardua ambiens. ¶ Habent igitur mali affectū bassum, seu infimū, vel depressum, terrena cupiētē. similes. n. vñ fulguri, quod in se est ardēs, & alā penetrās & cōburens, qd de caelo versus terrā sp. inuenitur descēdere, & nunquā ē conuerso de terra versus caelū ascēdere. Terrestria. n. materia ī fulgure dominaat. Propter qd necesse est, qd ad terrā finaliter deprimat. Sic verè impij ardētes & auriarū; aliorū per rapinas grauariū, & combustiū, pondere affectionū terrestriū, qd in eis dominaat, ad terrā. i. ad terrena bona dimissis caelestibus, per desiderij inclināt, nunquā verò ē conuerso de terra ad caelū. i. de terrenis ad caelestia subleuantur: quia re vera affectiones eorū semp tendunt ad infima, & sp. spernunt aut deserunt caeli summa. Ps. Introibunt ad inferiora terrae, partes vulpū. i. Dēmonū quatuor genera, metallo-

habent affectum bassum, terrena cupiētē. ¶ Secundo dicitur, qd isti habent affectū arctū, pauperes fugiētē. Non. n. dilatāt affectus suos ad alios diligendū, vel ad bonū eis faciendū, sed ipsos restringunt & arctant ad seipsos amādū, & aliquid de utilitate propria solū curandū, qd est contra naturam, quia cor transfert vitam, & calorem, quem habet, in oia alia membra. Isti verò non volunt fouere nisi se solos. Phil. 2. Omnes, qd sua sunt, quaerunt. habent igitur affectū arctū, pauperes fugiētē. ¶ Tertio habent affectū tortū, iniqua molientē. sicut. f. peruersi & malitiosi, quorū affectio ad iustitia rectitudine deuiat, & ad iniquitates facilius se obliquit. Similes Vulpi, cuius pedes sunt torti, & non recti. Et ideo gressus eius in oib. sunt obliqui. Sic verè pedes affectionū istarū rectitudine & veritate carent. Et iō gressus suorum operum ad iustitia ti tabant, & vacillant. Si. n. affectio sit torta & iniusta, necesse est, qd operatio sit iniqua. Sap. 3. Dixerunt impij apud se cogitantes nō rectē. Se quāt. Venite circūueniamus iustum, quā inutilis est nobis, morte turpissima condēnemus eū. Quia. n. non erat recta affectio seu cogitatio, iō iniqua sequitur operatio. Isti similes sunt Vulcano, de quo dicitur fabula, qd qd dū Iuno ipsum parere, in terrā cecidit, iō perpetuo claudus fuit, Et quia erat turpissima, iō de caelo, & de Deorum confortio est eiectus. Tales sunt malitiosi, quos Iuno. i. Diabolus parturit, & pducit. Isti. n. p. eo, qd ad terrā. i. ad terrena p auriarū, cadūt, claudū tortū, & malitiosi ī affectioe efficiuntur. & quia ē turpes sunt moribus, ideo a Paradiso, a Dei & Angelorū confortio excludunt. 2. Reg. 9. Erat aut Miphobeth claudus vtroq. pede. habēt igitur affectū tortū, iniqua molientē. ¶ Quarto dico, qd impij habent affectū longū, ad suos trāseūtē, & tales potissimē sunt illi, qd affectu carnali nimis diligūt filios & parētes. In quo proculdubio nos ecclesiastici sumus p ceteris vitijs, quos amor nepotū & filiorū taliter trahit, qd alibi nō cogitamus, aut intendimus. In montib. Caspijs prope Alanos est vna regio, vbi filij comedūt patres suos. A iunt. n. qd melius est ipsos mortuos comedere, qd terrā vermibus comedare. Sic verè nos ecclesiasticos filij nostri. i. parētes carnales comedit, in quantum p. nimis affectum, quem habemus ad eos, nos cōrduunt, & in quantum damnationis nostrae cā & occasio existunt. Eze. 5. Filij comedēt patres suos. Multi igitur ecclesiastici similes sunt cancri, q. f. in tepetate solet adhāere lapillis. Sic isti nullū habent solatium, nisi dū amplexantur lapides, i. suos signatos nepotulos, & parētes. Lob. 24. Non habentes velamē amplexantur lapides. Habent igitur affectū longū, ad suos trāseūtē, qd Quinto habēt affectū altū ardua ambiētē. Sed vide de ambitione infra, & in tabula. Et compara istos lepores, sicut infra de circuire in litera. C. Sic igitur patet, qd mali habent multiplicem malū affectum scilicet bassum, strictū, tortū, longum, & altum &c. & sic sufficit. vide in tabula.

Afferre. Idem est, qd aliquid ferre. I. aliquid ferre. Vnde. A. nota, qd in scriptura inuenitur quadruplex affectio. f. afferre obedientia, beneuolentia, iniustitia, & auriarū. ¶ Est igitur primò vñ afferre obedientia, & istud est illud quo iusti bono corde, id est optimo recipiunt verbum, & afferunt fructum in patientia. Luc. 8. Dicitur igitur primò, qd sicut arbor affert fructum suū in horto patrisfamilias, sic & nos in horto Christi, qui est Ecclesia, debemus afferre fructus multiplicis vbertatis. Sicut enim arbor primò affert folia exterioris conuersationis, sic & nos debemus afferre folia exterioris conuersationis, flores interioris affectiois, fructus vtilioris operatiois, et sicut sunt aliqñ fructus prope terrā, qui sunt inspidi, et superius circa summitatē, qui sunt sapidi et maturi, sic verè nos in vita ista dū sumus circa terrā, debemus portare fructus grauarū, laborū, operū, et virtutū, qui p. tpe huius vitae sunt inspidi et acerbi, sed qñ eximus in summitate eulminis Paradisi, tūc fructus dulces aeternae gloriae proferemus, quia sicut dicitur Heb. 12. Omnis disciplina in praesenti vñ non esse gaudij, sed meroris, postea autem fructum pacatissimū exercitatis per eam reddet. et sicut eadem arbor quandoque plura genera fructuum affert, et idem homo affert quandoq. plura genera munerū, sic et nos debemus afferre plura genera gratiarum, operū, et virtutū. Ideo dicat hō illud Esa. 60. Pro aere afferat aurum, et pro ferro argentū, pro lignis aes, et pro lapidibus ferrum. In quibus ostendit, quod sicut terra affert quatuor genera metallo-

metallorum, scilicet, aurum argentum, ferrum, & aes, ita nos debemus afferre quatuor virtutes (scilicet)

Honestatis splendorem (Aurum) Debemus igitur afferre Castitatis candorem (Argentum) Splendorem honestatis, Contritionis mestitudinem (Aes) quia. f. nos debemus Durationis fortitudinem (Ferrum) afferre aurū, quod super omnia alia metalla splendet, & ponderat, & signat honestatem, quae exterius in oculis hominū splendet per bonā conuersationem, & exemplū, & operationem, & ponderat per maturitatem & discretionē. Iō dicit Esa. 60. Oēs de Saba venient aurum, & thus deferentes. quia. f. nos debemus afferre aurum. i. splendore honestatis, & pondus maturitatis, & thus redolentiae & famositatis. Sicut. n. videmus de istis fructibus, qui dicuntur Citrones (qui sunt fructus auri coloris) qd illi sunt meliores, qui sunt ponderosiores, & hoc quia tunc succo & humore, vt communiter, pleniore, sic verè charissimū, inter nos, qd debemus esse aurū & honesti illi meliores debent dici, qui per maturitatem plus ponderant. Et hoc, quia tunc in succo & humido deuotionis & gratiae, plus abundant, & exultant. Iste est fructus, qui summē diligit Deus. Vnde dicit Gen. 27. Affer mihi de venatione tua, vt comedā, & benedicat tibi anima mea, quia verè ipse deus talibus fructibus recreatur. f. bonis operibus & honestis. Tales fructus non portant in solentes, & leues personae, quae recta sunt similes cardonibus, qui sunt herbae spinosae & pungitiae, qui loco fructus afferunt, quasi lam lanugines ita leues, qd a vento disperguntur cū quodā pestifero semine in fructu suo intra in cluso. Sic verè mali pungitii & iniuriosi nullum fructū bonorum operū proferunt, sed quaedam opera insolentia sanguinolenta & leuia, quae ventus vanitatis importat, quia. f. ad in reuentionē inanis gloriae faciunt, qui cū quid agunt. Vnde Hier. 10. Vana sunt & opera & ritū digna. Non sic charissimū non, sed afferamus splendorem honestatis. aurū. Nec. 8. Egredimini in montē, & afferre frondes oliuae arborisq. pulcherrimae (id est) honestatis pulchritudinē & viorē. Vñ et de isto argento dicit Hier. 10. Lignum est argento inuolutū, de Tharsis affertur, afferre igitur splendore honestatis. ¶ Secundo debemus afferre candorem castitatis. Argentū. Per argentū. n. quod est metallū ceteris candidius intelligitur virtus & puritas castitatis, quae albi & purum facit suum possessorem. Figura Exod. 3. vbi dicitur, qd columna atrij tabernaculi fēderis fuerunt vestitae argento, ad denotandū, qd nos alij ecclesiastici & Christiani, qui sumus columna in atrio Ecclesiae militantis, quod quidem atrium ante tabernaculum fēderis Ecclesiae triumphantis, debemus esse vestiti argento (id est) candidi puritate, atque mundissima castitate, quia ista est qdā vestis, quā Deus multum amat sibi afferri. Pl. Afferentur Regis virgines. Sed heu vñ, qd multis potest hodie dici illud Esa. 1. Argentum tuum versum est in scoria, vinū tuū in xerū est aqua. quia verè sua castitas in scoria luxuria & fēderatis conuertitur, & vinum suae perfectionis & gratiae in aquam voluptatis & gastrimargiae cōmutatur. Isti sunt similes sambuco, quae est arbor grauis odoris & in folijs & in fructu, & ista affert quosdam fructus non albos, sed nigros, non mundos, sed immundos, qui et maculant, & contamināt cōtingētes. Sic verè luxuriosi hodie afferunt fructus, & folia. i. verba & opera, qui foetentis sunt odoris vel ardoris per infamiae vilitatē & immūditiae fēderatē. Nā qd fructus. (i.) opera taliū sūt nigra, fatida, & maculata, turpia, luxuriosa, & aliorum maculatiua & corruptiua, iō tam de iporum fructibus qd folijs (i.) tam de eorum operibus. qd verbis fātor infamiae euaporat. Non sic charissimū non, sed simus sicut Magdalenā, Luce 7. Quae attulit alabastrum vnguenti, quia verè nos debemus esse Maria per a credinē poenitentiae, afferre alabastrū qui est lapis cādidus per albedinē continentiae, & habere vnguentum odoriferum preciosum p dulcedinē redolentiae. Debemus igitur afferre candore castitatis (argentum) Vnde Chrs dicit. 4. Reg. 2. Afferre mihi uas nouū (id est) continentiae puritatem. ¶ Tertio dico, qd nos debemus afferre mestitudinē cōtritionis, qd ostendit cum dicitur. Aes. n. qd facit amarū quicquid in eo continetur, signat virtutem confessionis & cōsiderationis, quae mentē humanam amaricat, & cōturbat. Figura de altari holocaustorum cū suis vasis & instrumentis, quae oia fuerunt, aerea sicut bene exponitur supra ibi Accipere. C. quia verè si nos volumus esse altare Dei, ita

q. sacrificia bonorū operū in nobis domino offerant, necesse est, qd nos simus aerei per contritionē, amaritudinē, & merorē. Vnde 1. Para. 22. Pondus aëris erit innumerabile. Figura Ezech. 24. vbi dicitur de quadā olla. Pone, inquit, eam sup prunas vacuā, ut incalescat, & liquefiat aes eius, & confletur in medio eius inquinamentū, & consumat rubigo eius. Ista olla charissimū, signat humanā conscientia, seu mentē, qd sp. per cogitationes & desideria fluctuat, & ebullit, qd re vera debet esse aerea per amaritudinē cōtritionis, vt dictū est. Ista. n. debet poni super prunas, i. super ignē Purgatorij, & Inferni per tormentorum cōsiderationē, debet esse vacua per fugi imperfectionis meditationē, debet calefcere p ferorē & deuotionē, debet liquefieri per merorē & contritionē, & ita coassabitur per poenitentiae depurationē, & inquinamentū, & rubigo peccatorū suorū consumet & annihilat per confessionē & satisfactionē. Sicut. n. videmus, qd aliqua arborē affert fructus amarus, qd magis sunt medicinales qd dulces, sicut patet de amygdalis, sic verè charissimū magis est nobis medicinale, & vtile afferre fructus amarus, qd dulces. i. habere amaritudinē contritionis, qd dulcedinē mundanae consolationis, quia beati, qui nūc lugent, quā ipsi consolabuntur. Mat. 5. quia sicut dicit Eccl. 7. Melius est ire ad domum luctus, qd ad domū conuiuij, quia pro certo plus proficit lugere per cōtritionē, & futurorū meditationē, qd conuiuari per temporale consolationē. Debemus igitur habere & afferre contritionis mestitudinē. De qua potest dici illud Daniel. 14. Attulerit cinerē, & cribrauit p totum Tēplum Aes. ¶ Quarto debemus afferre durationis fortitudinē. Ferrū inquit. Per ferrum enim qd est fortissimū & durissimū metallū, intelligitur fortitudo, firmitas, f. perseverantia & constantia, quā pro certo nos debemus afferre, portare, & habere. similes lignis Sethim, quae ita sunt fortia & durabilia, qd nec aqua putreficit, nec igne cremant, vt dicit Isid. Sic verè nos debemus esse fortes, pfeuerantes & constantes, qd nec aqua voluptatis, nec ignis aduersitatis debet nos per aliquod peccatum rumpere, vel cremare. Figura. Exo. 25. vbi pōcipitur, qd arca testamēti, & altare thymiamatis fierent de lignis sethim. Ad denotandū, qd illi qui in Ecclesia sunt arca testamenti, & altare thymiamatis, i. ecclesiastici & praelati, & et alij Christiani, qui debēt esse arca, in qua testamentū, & tabulae legis & fidei, māna deuotionis, & virga correctionis debent esse & et altare, in quo Deo bona debēt opera immolari, nos dico debemus esse de lignis Sethim per impuribilem perseverantiae firmitatē. Ferrū inquit. Deut. 8. Cuius (inquit) lapides ferrū sunt. Nā sicut fructus, quē affert arbor, tāto est melior, quāto potest diutius conseruari, sic verè opera nostra tanto sunt meliora quāto durabilia. Io. 15. Elegi vos vt eatis, & fructū afferatis et fructus vester maneat. vbi ostendit qd nos debemus habere Morale vtilitatē (elegi vos) Profectum agilitatem. (Eas) Operum fertilitatē (Et fructum afferatis) Durantem stabilitatem (Et fructus vester maneat) Sic igitur dico, quod nos debemus afferre

Fortitudinem durationis,	Itē nota, qd nos debemus afferre Doctrinam
Mestitudinem contritionis,	speculantib. vt informantur, Vigorē militātib. vt roborent, Coronā triumphantib. vt praemient, Veniā poenitentib. vt consolentur, Fomentū indigentib. vt nutrant, Tormentum delinquentib. vt puniant, Vult igitur Deus afferri doctrinam speculantib. similib. soli, qd lumen suū affert mundo. Nempe 8. Dixit erit Esdra scriba: vt afferret librum legis. Itē fortitudinē militātib. vt sol qui affert et confert fortitudinē et vigorem. patet de homine, qui de die potest melius operari, quā de nocte. Luce 7. Attulit mulier alabastrum, qui est lapis durus signās firmitatem et vigorem. Itē afferri coronam triumphantib. Zach. 11. Afferre mihi mercedem meā. Item vult afferri veniā poenitentib. Vñ Dan. 13. afferre mihi oleū, quo vngar. Deus enim in clementina facta pauperib. dicit se inungi. Mat. 25. Qd vni ex his fecistis, mihi fecistis. item vult afferri fomentum indigentib. Vnde 3. Reg. 17. Affer mihi bucellā panis. Itē vult afferri tormentum delinquentibus. 1. Regum 19. Afferre eum ad me vt in lecto occidatur. Punitiō enim malorum est quidam fructus iustitiae, quē sibi Deus ad iudicibus vult afferri. 1. Reg. 17. de Dauid bono iudice dicit, quod ipse attulit

culit in Hierusalem caput Philistei. Istud est igitur obediētia
 executiua. Item nota, qd ad Deum afferuntur (scilicet)
 Iuuenes, sicut ad doctorem, Iste. n. est iuuenū,
 infirmi, sicut ad curatorem, & innocentū do-
 Iusti, sicut ad p̄miatore, Etor. Iō dicit P̄. Af-
 Iniusti, sicut ad correctorem, ferte domino fili-
 os arietum. Et Mar. 11. Attuli ad te filium meum. Figura. 4. Regū
 2. Vbi Helisus p̄cepit sibi afferri vas nouū, in quo po-
 suit sal, vt sanaretur sterilitas terræ, quia. s. quando homo a
 sua nouitate & iuuentute affertur ad Helisum. i. ad Deū &
 in eo conuertitur & affert, ipse Deus ponit in eo sal discre-
 tionis, & sapientie, & sic terrā suā fragilis humanæ naturæ
 a sterilitate bonorū operū, q̄ p̄ peccatū inducit, liberat, at-
 que sanat. Nā sicut multū diuites diligunt afferri sibi fructus
 in ipso nouitate, sic Deus sibi vult conuerti hoīes in sua
 iuuentute. Nume. 13. Afferre nobis de fructib. terræ. Iste est er-
 rantium & deuantium ductor. Figura. 1. Para. 1. vbi Dauid
 p̄cepit, qd afferet arcā in locū suū ad denotādū, qd Deus il-
 los qui per peccatū sunt extra locū suū. i. extra statum gra-
 tiæ & salutis, ipse ibidem facit ferri, & adduci. Mat. 17. Et
 Mar. 9. Afferre illud ad me. Item secundū. Iste est infirmorū
 curator. Et ideo. Nos alij, qui sumus infirmi per fragilitatē
 & peccatū, debemus ad eū afferri tanquam ad medicum, vt
 sanemur. Figura de infirmis, qui ad Deū & Apostolos afferre
 bant vt sanerentur, vt d̄. Marc. 1. Afferre aut eum omnes
 male habētes. Item iste est iustorum p̄miator. Sap. 10. Nō
 dereliquit eos, donec afferret sceptrum regni. Item ipse est
 malorū condemnator. Ideo. s. ad eū in iudicio afferentur, vt
 iudicentur, & condemnent. 3. Regū 3. Afferre mihi gladium.
 vt dixit Salomon, & p̄cedit truncari puerum mediū, quia
 scilicet in iudicio ipse rex Salomon. s. Christus gladio suū hu-
 militate truncabit, & secabit per mortem æternā p̄ccatores
 catores. Esa. 65. Puer centum annorū morietur. Figura. 1. Regū
 19. vbi Saul p̄cepit sibi afferri Dauid infirmum de lecto,
 vt occideretur. Sic verē Christus infirmos peccatores de le-
 cto mundanæ prosperitatis sibi faciet afferri. per mortem
 ad iudiciū, vt in Inferno perpetuo occidant. Nota adhuc
 circa hoc iterum, qd sicut arbor, quæ bene colitur & in bo-
 na terra plantata affert fructus, sic homo fructus bonorū ope-
 rū producit, qd per virtutes, & gratias seipsum visitat, atq;
 colit. Apo. 22. Ex vtraq; parte fluminis lignū vitæ afferens
 fructus. vbi ostendit, qd sicut tria requirunt in arbore ad hoc
 qd possit fertiliter afferre fructum, videlicet,
 Vt humectetur, Sic in arbore spirituali,
 Vt visitetur, s. hōie ad hoc, qd fructum
 Vt vegetetur, gratiæ & gloriæ in futu-
 Vel vt cultum subeat, ro afferat necesse est ip-
 Vt aqua mudeat, sum Visitari per diligen-
 Vt lutum habeat, tiā curiosam (Ex vtraq;
 parte) Humectari per influentiā virtuosam. (Fluminis) Ve-
 getari per affluentiam gratiosam, quia. s. debet esse Lignum
 vitæ. i. habens vitam gratiæ. Dico igitur primū, qd nos debe-
 mus per diligentiam visitari. Ex vtraq; parte inquit. Nā sicut ar-
 bor, & vinea diligenter visitat, ex omni parte circūit, fodit
 & purgatur, sic verē homo debet a ratione diligenter visi-
 tari per circumspectionē, quia. s. ex omni parte seipsum con-
 siderare. s. qualis fuit in ingressu, quia sperma fœtidum. Qua-
 lis in progressu, quia saccus stercoreum. Qualis erit in egres-
 su, quia cibus uermium. Item se debet circuire per discussio-
 nem quantum ad mores (scilicet)
 Quantum deficit, Item quantum ad vir-
 Quantum officit, tutes & peccata. s. quan-
 Quantum proficit, tum omittit; quantum
 committit, quantum amittit. Itē quantum ad bona recepta.
 scilicet quid recepit in creatione (quia essentiam) quid in
 recreatione (quia gratiā) quid in futura p̄miatione (quia
 gloriam) item se debet adhuc circumspicere quantum ad
 tormenta, quid. s. homo patitur in hac uita, quid in morte,
 quid in purgatorio, qd in iudicio, quid in Inferno. Et ad ta-
 le circūitū faciendum monemur Esa. 23. Surge circūit ciuita-
 tē. Surge (inquit) per terreno rū abominationē. Circui per
 futuro rū cōsiderationē, ciuitatē. i. personarū statū, & cō-
 ditionē. Et sic si fueris Circūit? p̄ discretionē, Fossas, per p̄-
 nicentiā macerationē, Purgatus p̄ confessionē. Fructus bo-
 norū operū gratiæ et gloriæ afferes, & produces, quæ qui-

dē circumspectio ostenditur, qd d̄ Ex vtraq; parte, quia. s.
 Et ex parte corporis, Nos debemus circumspicere nos
 Et ex parte animæ, metipfos similes Aquilæ, de qua di-
 Et ex parte principij, cit Plinius, qd qd sedet super rupem
 Et ex parte finis, sapissimè circumspicit. Vnde prout
 dicit, sua cōtinentia est, vel respicere solē vel suos vngues,
 vel respicere circunquaq; Sic verē charissimi nos, qui sede-
 mus in rupe. i. in duricia p̄nitē memoria, vel in rupe. i. in cel-
 situdine alicuius dignitatis, debemus esse discreti & circun-
 specti, quia. s. nos debemus respicere solē, i. Dei æternū glo-
 rię claritatē & felicitatē. Itē vndiq; proprios vngues curuos, & de
 nobis nascentes. i. nostrorū defectū, & naturalū & morā-
 liū multiplicatē turpitudinē, & curuitatē, & nostrorū ope-
 rū pungitium acuitatē. Itē vndiq; proprios circūspicere. s. ad ex-
 teriora, ad superiora, ad presentia, & ad futura, scilicet con-
 siderando quanta est
 Temporalium fallacitas, Ex vtraq; igitur parte de-
 Supernalium felicitatis, bemus circumspicere, vt. s.
 Infernalium crudelitatis, melius possimus a periculū
 p̄cauere. Et iō dicit q̄libet illud Ecc. 24. Penetrabo in inferio-
 res partes terræ, quia. s. terræ. i. terræ. i. naturā nostram debe-
 mus p̄ circumspectionē penetrare & videre, circūi & consi-
 derare quantum ad oēs partes eius. vt sic arbor conscientie
 nostræ bene circūdatā & purgata, bonos fructus afferat,
 & producat. Figurati Apo. 1. in illo, qui habebat gladiū ex
 vtraq; parte acutū. Gladiū iste est humana rō, quæ vtraque
 parte sicut dicitur, debet scindere, circūspicere, & videre.
 & sic nos erimus de illis, de quib. d̄. Mat. 13. Mar. 4. Luc 8. Hi
 sunt q̄ corde bono & optimo suscipiunt verbi, & fructū af-
 ferunt in paciētia. Debemus igit p̄ diligentiam visitari, circūi
 r̄, frequenter. Sed d̄ dico, qd nos debemus p̄ visitariā hu-
 mectari. Fluminis. Sicut. n. videmus, qd plantæ tunc melius af-
 ferunt fructū, qd competenter rigant, sic verē homo tūc me-
 lius fructificat bona opera, & fructus gratiæ & gloriæ me-
 lius, qd spiritualiter rigat, & ideo homo debet esse sicut. Pa-
 radisi terrestris, qui sicut d̄ Gen. 2. habet quatuor fluios
 ipsum continuè irrigantes. Sic verē charissimi nos debemus
 quatuor fluminib. i. quatuor virtutib. irrigari. & isti sunt flu-
 uii deuotionis, fluios donorū & spiritualis cōsolationis,
 fluios pietatis & compassionis, fluios scripturæ, & instru-
 ctionis, & doctrinæ, & lectiois, vt spiritualiter humectati
 fructus multiplices afferamus. Et iō de quolibet tali pōt di-
 ci illud Io. 7. De ventre eius fluent aque viuæ. Et illud P̄. Flu-
 minis impetus significat ciuitatē Dei. i. aiam. et 1. Para. 1. At-
 tulerunt aquā ad Dauid, vt biberet. Sed heu Deus, quā multi
 sunt hodie, qui istis fluminib. non rigantur, immo fluios
 alijs contra salutē aīæ multoties irrogantur, lamentantes cū
 Dauid. Super flumina Babylonis sedimus, & fleuimus. Baby-
 lon ista charissimi, quæ interpretatur confusio, signat mun-
 dū, vbi omnia sunt confusa, cuius flumina sunt hodie varia-
 atque multa (scilicet)
 Fluxus mundanæ prosperitatis, Super ista igitur flu-
 Fluxus humanæ carnalitaris, mina hodie multa ge-
 Fluxus vesanæ aduersitatis, nera peccatorū dñr
 sedere, & quiescere p̄ desiderū & affectionē, & flere per timo-
 rē & desperationē. Sedent igit sup flumina prosperita-
 tis diuites & delitiosi. Iste est Nilus fluius turbidus, qui irri-
 gat Aegyptū, in quo sunt Crocodilli, & Hippocāpi, q̄ sunt
 equi fluiuales, de fluuiis exeuntes circūiacentes segetes
 depascuntur. Sic verē in fluuiio mundanæ prosperitatis qui
 Aegyptum (idest) mundum istum tenebrosū irrigat, & fe-
 cundat, habitant hodie Crocodilli (idest) diuites & poten-
 tes, q̄ more Crocodilli p̄ duriciā oblationis impennrabi-
 les p̄nt dici. Sunt et̄ ibi Hippocāpi (i. i.) carnales & delitiosi,
 q̄ more equorū ad luxuriā & lasciuia sunt feruētes, & p̄ gu-
 lā & gastrimargiā oēs circūiacentes delicias sunt deuorātes.
 Et iō tales reprehendunt Hier. 2. vbi d̄. Et nūc quid tibi vis
 in via Aegypti, vt bibas aquā turbidā? Et quid tibi vis in via
 Assyriorū, vt bibas aquā fluminis, quasi dicat, non est tibi bo-
 nū. Sed s fluius istius Babylonis est fluius carnalitaris, et̄
 iste similis est Euphrati, qui ad litterā transit per Babylonī,
 & interpretatur humus, ad quē descendentes bubali, sicut d̄
 cit Philofophus in ignibus circūiacentibus taliter suis
 cornibus alligantur, qd fugere non valentes a venatorib. ca-
 piuntur. Sic verē circa fluium carnalitaris, qui rectē p̄ ostē-
 dit

dici humus, eo qd oīs carnalitas super fœdis humoribus est
 fundata, sicut hodie multa inguina (idest) multa carnalia de
 lectabilia, vt p̄ ore pulchræ mulieres, & talia, quibus dum iu-
 cautē bubali (i. i.) homines appropinquant, taliter q̄nque p̄
 malas complacentias alligant, qd vix possunt amplius resili-
 re, quinimmo ibidem vsque ad mortem perseverantes a ve-
 natōrib. demonib. capiuntur. Et talis fluius fuit figuratus
 Esa. 34. vbi d̄. Et conuertentur torrentes eius in picē, & hu-
 mus eius in sulphur, & erit terra eius in picem ardentē no-
 cte & die, non extinguetur in sempiternū. quia verē fluius
 carnalitaris habet Longum tenorem (Picem) Egdum odorē
 (picem ardentem) Fortem ardorem (noctē & die non extin-
 guetur). Tertius fluius est crudelitaris, & iste est fluius igneus,
 de quo dicitur Dan. 7. Fluius igneus, rapidusq; egre-
 diebat a facie sedentis in throno. Quia verē ab illis, qd sedēt
 in throno iudiciarij potestatis, egredit hodie fluius igneus
 crudelitaris & rapacitatis, a quo vicini & subditi ab sor-
 bentur, & in flammantur, & deuorantur. Quartus fluius
 est aduersitatis. Et iste est fluius, qui a morte & infirmitati
 bus incipiens, peccatores in Infernum detrahit, atque por-
 rat. Iste est fluius damnationis, qui a fonte progrediens, ad
 mare terminatur: quia. s. æterna damnatio a fonte (idest) a
 dulcedine deliciarum egreditur, vbi sumit principium, & in
 mari (idest) in infernali amaritudine terminatur. Et iste est flu-
 uis Cocytii, de quo dicitur Iob 21. Dulcis fuit glacies Cocytii,
 & post se omnem hominem trahit, & ante se innumerabiles
 Glareæ. i. lapilli Cocytii, idest fluius Infernalis, hoc est
 dicitur, ipsi damnati inueniunt in vita ista dulcedinem prospe-
 ritatis. Et ideo finaliter trahuntur ad amaritudinem æternæ
 aduersitatis. Ita igitur sunt quatuor flumina Babylonis, qui
 bus hoīes irrigati fructus bonorum operum non producūt.
 Non sic charissimi nos. Non irrigemur istis fluminib. sed flu-
 minib. Paradisi. vt supra dictum est. Et sic afferre poterimus
 fructus bonos. Ezech. 3. Flumina eius manabant in circūitu
 eius. Et ita nos poterimus esse sicut lignum quod plantatū
 est secus decursus aquarum, quod fructum suū dabit in tpe
 suo. Sic igitur pater, qd non debemus per affluentiam humec-
 tari inquit. Tertiū dico, qd si fructus bonos volumus affer-
 re, nos debemus p̄ Dei gratiā vegetari. lignū inquit vitę. Sicut
 n. arbor non profert fructus, nisi habeat vitam vegetati-
 uā, intrinsecē, sic nec homo spirituales p̄dictos fructus pōt
 afferre, nisi intrinsecē vita diuinæ gratiæ charitatis & influ-
 entię veget. Pater de peccatorib. qui sunt sicut lignum mortu-
 um atque sicum, in quibus non afferuntur.
 Folia sanæ locutionis, Et ideo non restat
 Flores puræ affectionis, nisi qd omnis arbor,
 Fructus bonæ operationis, quæ nō facit fructū
 bonum, excidatur, & in ignem mittatur. Luc. 3. & Io. 15. Om-
 nem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum, & om-
 nem, qui ferit fructum, purgabit eum, vt fructum plus af-
 ferat. Simus igitur lignum vitę, vita gratię vegetari, vt de no-
 bis possit intelligi illud Gen. 2. Lignum quoque vitę in me-
 dio Paradisi. Simus dico lignū, qd naturaliter est tenerum, p̄
 pietatē teneram. habeamus vitam (idest) operandi virtuosit-
 atē. & sic finaliter poterimus esse in medio Paradisi p̄ ater-
 nā beatitudinē & felicitatē. Patet igitur charissimi, qd si fue-
 rimus vegetati, humectati, visitati, qd ad modum arboris af-
 ferre poterimus bonos fructus (i. i.) fructus bonorū operū,
 virtutū, & gratiæ in presentia, & fructus felicitatis & glo-
 riæ in futuro. patet igit, qd est affectio obediētia. Sed d̄, prin-
 cipaliter dico, qd est afferre beneuolentiā, & illud est afferre
 diuinū, quo. s. Deus affert fidelib. omne bonū. Figuratus in il-
 lo ligno vitę, de quo di Apo. 2. 2. erat ex vtraq; parte flu-
 minis lignū vitę afferens fructus 12. per menses singulos. De
 duodecim igitur fructib. salutarib. quos nobis affert arbor
 nostra s̄cundissima Christus, vide infra vbi agit de Christi
 passione in litera O. Et breuiter iste est, qd afferit bonū bonis.
 Esa. 60. Pro ferro afferat argētū, & et̄ exequatō, mala malis.
 Hier. 1. Afferam. n. super eos mala. patet igitur, qd est afferre
 beneuolentiā. Tertiū principaliter dico, qd est afferre iniu-
 stitiā, & istud est afferre malorum, qui. s. sunt similes quibus-
 dā terris, q̄ ita sunt steriles, qd si frumentum seminatur in il-
 lis, nō afferunt nisi filiginē, aut auenā. Sic mali satis possunt
 frumentum. i. bonam doctrinā recipere, sed sp̄ solent auenā
 & filiginē. i. opera inutilia afferre, & bonū in malū muta-

re. Mat. 13. Dne nonne bonum semen seminasti in agro tuo,
 vñ igit̄ habet zizania? Abacu. 3. Arua non afferent cibū. Isti
 et̄ sunt similes taxo, & alijs quibusdā arborib. venenosis: quæ
 scilicet isti, cū sint mali, opera ferunt mala. Mat. 7. Mala ar-
 bor malos fructus facit. Vnde nota, qd afferunt
 Fructus proditiōnis, Opus proditiōnis dico, s̄-
 Opus adulationis, cut patet 2. Reg. 4. vbi d̄, qd
 Opus crudelitaris, illi qui Isbofeth proditiōis
 Opus cupiditatis, occiderat attulerunt caput
 eius ad Dauid, de quo tristē p̄mum reportarunt. Item opus
 adulationis. Hier. 17. Vt qd mihi thus de faba afferis, & ca-
 lamū suauē olentem? quasi dicat. Fumus adulationis nō pla-
 cet mihi. Itē opus crudelitaris, sicut de illis 4. Reg. 10. Attule-
 runt capita filiorum Regis, quos. s. crudeliter occiderat. Itē
 opus cupiditatis. Mar. 12. Afferre mihi denarium. verbū pōt
 esse diaboli, auarum ad pecuniā inuitans. Item opus carna-
 litatis. Iudi cum 15. Attulerūt hedū ei de capris. Istud est igit̄
 afferre iniustitiā. Quarto principaliter dico, qd est afferre a-
 uaritiā: quia. s. auari sp̄ volunt sibi aliquid afferri. Similes sa-
 guifugæ, quæ sp̄ caput fugere. Prouerb. 30. Sanguifugæ duæ
 sunt filie dicētes. affer affer. vñ versus. Fers aliquid nō esto
 foras. fero, quid? satis. intra. Vnde nota, qd isti volunt, qd eis
 afferantur Carnes. Gen. 27. Afferre mihi duos hædos opti-
 mos. Pisces. Io. 21. Afferre mihi de piscib. quos pandidisti.
 Pecuniā. Act. 4. Afferbant peciā, & ponebant ante pedes
 Apostolorū. Vasa. Da. 5. P̄cepit afferri vasa argentea & au-
 rea & c. Et sic patet, qd est Afferre auaritię, iniustitię, beneuo-
 lentiæ, obediētiæ, & hæc de afferre sufficiant.

Affigere. Nota, qd affigere idem est quod molestare, la-
 dere, vel nocere. Et sic nota, qd est affectio
 Tedii vel laboris, Afficiunt igit̄ iusti fastidio uel la-
 Odij uel doloris, bore. Et sic dicebat Moyses illud
 Vitij vel fœtoris, Num. 11. Inueniā gratiā in oculis
 Supplicij vel terroris, tuis ne tantis afficiar malis. Itē
 afficiuntur boni supplicio, tedio, labore, vel dolore. quia. s.
 mali afficiunt bonos tribulationib. infinitis. sicut Christus
 Apostolis p̄dicebat. Mat. 10. Consurget filij in parentes,
 & morte eos afficiet, & eritis odio oībus hoīb. pp̄ nomen
 meū. Sicut et̄ figuratē ponitur Mar. 12. qd alij seruū capite
 vulnerauerūt, & cōtumeliose affecerunt. Itē afficiunt impij
 flagitio vel fœtore. s. vitio carnalitaris. vnde Apostolus lo-
 quens cōtra impudicos dicebat Rom. 1. Tradidit illos Deus
 in desideria cordis eorū, i. immūditia, vt cōtumeliose afficiat
 corpora sua in semetipsis. Itē afficiuntur reprobi æternō
 incendio vel furore. Vnde dñs peccatrici ciuitati loquitur
 Nau. 2. dicēs, Projiciam super te, abominationes tuas, & con-
 tumelia afficiā. Sufficit quia paucę sūt auctoritates. vide vbi
 iniuria, molestia, contumelia, nocere, & ledere & c.

Affigere. Nota, qd affigere nihil aliud est, qd aliquid in ali-
 quo figere, & ponere, & vt ibi fortiter adha-
 reat, clausi consuere, velligare. signat igitur affixio perseue-
 rantia & aduersitatis, sive bona fuerit, sive mala. Et sic nota
 qd Christus affigitur cruci, vt pendeat. Iustus affigitur Tēplo,
 vt ibi splendat. Impius affigitur patibulo vt ibi strideat. Gla-
 dius affigitur, impio, vt ipso pereat. Ex eplā affigitur in pul-
 pito, vt ibi pateat. Deuotus affigitur cruci, vt ibi maneat. Pe-
 nitens affigitur timori, vt dire doleat. Dico igitur, qd est affi-
 xio, seu confixio Christi in cruce pendentis, figurati. s. in Ser-
 pente Aeneo affixio palo. Num. 21. sicut habes infra. Vnde ip-
 se est, qd dicit de Iudæis. Zach. 12. Aspicient ad me, quem cō-
 fixerunt. & Mal. 3. Affiget homo Deum suum. Itē est affixio
 iusti in Tēplo splendētis, & sic affigit speculū in stipite, & cā-
 delabrum in pariete, vt ibi splendat vniuersis. Sic iusti in Ec-
 clesia perseuerāter affigunt, vt cūctis luceant, qui in domo
 sunt. Figurati 2. Para. 3. vbi d̄, qd Salomon laminas aureas af-
 fixit in Tēplo per totum, laminæ enim aureæ iustus signant,
 qui in Tēplo ecclesię perseueranter affixi fulgent, & rutilāt
 sicut aurum. Itē est affixio impij in patibulo stridētis, quia. s.
 impij in Inferno adherent, & firmiter affiguntur. Figurati in
 Amon & filijs eius. de quibus legitur Hester 8. qd ipsum & fi-
 lios eius affixerunt cruci. Item est affixio gladij malos occi-
 dētis. sicut de Ioab legitur 2. Regū 18. qd ipse affixit tres lan-
 ceas in corde Absalō, per quas tres concupiscentiæ intelli-
 gunt, quæ a Diabolo in corde peccatoris figuntur. Sicut etiā
 de Saul legitur 1. Regum 19. qd lancea nifus est cōfigere. Da-
 uid,

quid, sed saluatus est: quia diuertit, quia. f. Saul abutens Diabolo semper nititur lancea tentationis bonos configere, qui tñ semper debent ab eo diuertere, & cauere. Item est afflictio exemplaris publici patenti, quod etiam potest referri ad sceleratos, qui in patibulis in vijs publicis affigunt, vt sint alijs in exemplum. Sicut de Moysē legitur Num. 16. q. lamina factas de thuribus conspiratorum, qui incendio perierant affixit in altari, vt exemplū essent oib. vt. f. timore similis poenæ a conspirationib. & seditionib. præcauerent. Item est afflictio deuoti in cruce studentis: quia. f. vir deuotus seipsum cruci Christi per deuotionē & continuam compassionē affigit. vñ Apostolus Galath. 2. Christo confixus sum cruci. Item est afflictio penitentis dominū timentis. Vnde poenitens dicit illud Ps. Confige timore tuo carnes meas. & illud Conuersus sum in ærumna mea dñi configit spina. & hoc de afflictione & confixione satis dñ. Vñ si vis, nota q. iustus debet esse Affixus Crucis per compassionem, Templo per deuotionem, Timori per contritionem. Et cætera concordat sicut supra.

Afflictio est multipliciter in scriptura, virtuosas. f. & virtuosas. Virtuosas est illa, qua hō ad salutem aīæ suæ affligitur. & hoc interius per contritionem & considerationem, & exterius per carnis macerationē & correctionē. Et de ista dñ. Leu. 15. Ois aīa, quæ afflicta nō fuerit die isto peribit de populo suo. Et est alia afflictio vitiosa, qua. f. tyrannus affligit pauperes per crudelitatem, qua etiam avari affligunt seipfos per laborem & sedulitatem, qua etiam Dæmones affligunt damnatos per tormentorum æternā seuitiā, & poenalitatem. Et ideo dñ. in Ps. Afflicus sum & humiliatus sū nimis, rugiebam a gemitu cordis mei. Distinguiamus igitur aliter, & dicamus, q. est afflictio sustinenda patienter, & est afflictio contemnenda sapienter. Dico igitur, q. est afflictio in patientia sustinenda, & ista est afflictio poenitentia, tribulationis & correctionis. Nam sicut videmus, q. vinea in hyeme sustinet multas afflictiones. f. scissiones, fissiones, & purgationis, vt in ætate fructus habeat ampliores, sic verē necesse est, q. in hyeme huius vitæ, afflictiones, tribulationes, & contritiones, & correctiones in patientia subeamus, vt in ætate prosperitatis fructus æternæ gloriæ habeamus: quæ vt cōter, ille, qui in hoc mundo affligitur, in alio consolatur. Id dñ. Num. 1. Afflixite, non affligā te ultra, dicit dñs. Sicut. n. videmus, q. medicus affligit infirmum vt eum sanat. Idiatā aspera imponendo, & medicinam amarā immittendo, sic verē Deus per multas amaritudines, tribulationes, & desolationes illos infirmos, quos habet in cura, in hoc mundo permittit affligi, vt eos per sanitatem æternæ gloriæ consoletur æternaliter. Et id, q. Deus inromittat se de oib. tribulatis, & afflictis, patet 4. Regum 14. vbi dicitur, Vidit dñs afflictionē Israel amarā nimis. In quib. verbis ponit triplex rō quare debemus huiusmodi tribulationes in patientia sustinere. videlicet Benignitatis Dei contemplantis (Vidit dñs) Luciditas cordis specularis (Israel) Vtilitas poenæ tribulatis (Amarā inquit nimis) Afflictio. n. quæ in patientia sustinetur, attrahit Dei respectū. Vidit dominus. Depurat cordis affectū, quia facit ipsum esse Israel. Procurat vitæ profectū: quia amarā est. Dico igitur q. afflictio tribulationis & contritionis diuini respectus dant benignitatem. Vidit, inquit dñs: quia. f. dñs consuevit videre oculo suæ misericordiæ hoīes desolatos & afflictos. f. vt ipsos roborer, liberer, & tēperet. Respicit. n. tribulatos ad eos roborandum, quia verē magnū dat robor militib. qñ sciunt, q. ille videt eos certare, a quo sunt postmodum em labores præmiadi. Sicut exemplificatur de Vespasiano, qui cum esset cum Romano exercitu in Iudea, consulerit duces ne prælium ingrederetur, & hoc, ne si forte periret, totus exercitus laberetur, tunc fecit alcu scaphalū seu solarū, vnde posset præliantem exercitum speculari, vt scilicet beneficientes possent præmiari. quod scientes milites, taliter pagnauerunt, q. victoriam habuerunt. sicut ponit Iosephus in libro, vbi agit de destructione Hierusalē. Id dicebat. Hic. Thren. 1. Vide dñe afflictionem meā, qñ erectus est inimicus. Item respicit ad liberandum. Sicut. n. Afina tantum diligit Pullū, q. videns ipsum in igne, intrat ad eū liberandum, vt dicit Isid. sic verē Deus tantum diligit hominem, q. ignē afflictionis & passionis intravit, vt eum de igne æternæ tribulationis liberaret. Vnde Exo. 3. Vidi afflictionē populi mei, qui est in Aegypto, & clamorem eius audiui, &

descendi, vt liberarē eū. Tertio respicit ad temperandum: quia sicut calidius, si respicit infirmum, signū est, q. eius infirmitas temperat, & ipse sanatur, & e conuerso, si vertit e dorsum, ille infirmus moritur, & eius infirmitas aggrauatur. Sic verē qñ Deus videt hoīem in mundi afflictionib. infirmitatib. & tribulationib. languidū, qñ respicit eū oculo suę dulcissimę pietatis, f. cōsolationē immittendo, spem & fiduciā dando, & virtutē & constantiam largiendo, qualē respectū petebat Dauid. 2. Reg. 16. vbi dñ. Si forte respiciat dñs afflictionē meā, & reddat mihi bonū pro maledictione. s. ipsum consolando, spem & fiduciā promittendo, dolorē tribulationum & tentationū ita tēperat, q. ad sanitatē & prosperitatē pacē & talem ac ppetuā ipse venit. Vnde Eccl. 11. Est hō marcidus, egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundantas paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit illum ab humilitate eius. Qñq. ait accidit, q. iste cōladrius vertit eius dorsum talib. tribulatis & infirmis, & c. nō iuuat eos per apertā uel oculicā cōsolationē. Et tunc sæpe accidit q. tales per impatiētā & desperationē moriuntur: quia. f. multi in hoc mundo affliguntur, vt hic incipientes in Infernū transeat de cornu ad tormentum. Exemplum de Antiocho. 2. Mat. 9. Qui acerbē fuit afflictus, & ibi in dolorib. mortuus & damnatus, lō talib. dñ. Hic. 30. Dorsum & non faciē ostēdā eis in die perditionis eorū dicit dñs. Deus enim affligit, & subdat, sicut Iob & Thobiam, qui erant boni, & tñ fuerūt afflicti. Iob 2. Tu autē commouisti me, vt affligerem eū frustra. Item Deus affligit, & purgat, sicut Nabuchodonosor, qui in flagellis fuit emendatus. Dani. 4. lō dñ. Exo. 11. Præposuit eis magistros operum, qui affligebant eos oierib. sed quanto magis opprimebant eos, tanto magis multiplicabant. Et dñs affligit, & dñat, sicut Pharaonē in dñatū. Eccl. 2. Afflictio dedit dñs peccatorum. Item affligit Deus hoīem, & seipsum glorificat, sicut in cæco nato. Io. 9. Qui cecus natus fuit nō pp peccata sua aut suorum, sed vt manifesta rent opera Dei in illo. Debemus igitur mundi afflictionē sustinere patienter: quia. f. diuini respectus dat benignitatem. Vidit inquit dñs. lō dicebat Dauid in afflictione postus. Vidisti dñe, ne fiteas, ne discedas a me. Exo. 3. Vidi afflictionē populi mei & descendi vt liberarē eū & c. Scd d dico, q. huiusmodi afflictio mentalis affectus cōfert puritatē. Israel q. sicut Collyriū mordificatiuū ita purificat oculos, & superfluos humores abtergit, q. clarā & plenā reddit visionem, sic verē afflictio contritionis & tribulationis & correctionis, quæ mentem & carnē mordificant, atq. pungunt, cor humanū ita purificat, & ab humore carnalitatē abtergit, q. visum discretionis & contemplationis sibi reflexiuit & reuocit. lō consu. lit. Io. Apoc. 3. Collyriū inunge oculos tuos, vt videat. Et hoc ostendit eū dñ. q. afflictio facit hoīem esse Israel. i. videntem Deū. Nā sicut Iacob existens in afflictione spirituali & corporali: spirituali dico, quia tunc summe timebat Esau fratrem suū, qui contra eum veniebat (corporali) quia tunc erat in luctu actuali cū Angelo, sicut dñ. Gen. 32. Tunc dico meruit vocari Israel. i. videns Deū, & id ipse dicit ibidē. Vidi Deum facie ad faciem, & salua facta est aīa meā, sic verē est nō sumus in afflictione spirituali, & corporali. Spūali dico, q. nihil aliud est q. timor, conuictio, & futurorum cōsideratio, & maxime timor aduētus Christi Iesu fratris nostri, quē. l. nos scimus cōtra nos ad iudiciū venturum. Item corporali, q. nihil aliud est quā correctio, tribulatio, & carnis maceratio, et contra tentationes lucta et præliatio. Tunc dico nos mere mur vocari Israel. i. videntes Deum: quia. f. per tales afflictiones cor nostrum depuratur, vt Deū clarius intueatur: quæ quidē visio fit p gratiam in præsentem, et per gloriā in futuro. Prima est in ænigmatē, et imagine, in figura, & i. nube, se cū da aut erit apertē, nudē, intrinsecē, q. dicitatiuē, essentialiter, et p priā, in quantū. s. ipsi Deo placuerit humano se intelletui præsentare. Vnde dicit Apostolus 1. ad Corin. 13. Ex parte, (inquit) cognoscimus, et ex parte prophetamus, cum autē venerit quod perfectū est, euacuabitur quod ex parte est. videmus. n. p speculum in ænigmatē, tunc autem facie ad faciem. Et ideo charissimi, tunc poterit cuilibet nostrum dici illud, quod scribitur Gen. 32. Nō vocaberis ultra Iacob, sed Israel erit nōmē tuū. Tunc cessabit tribulatio: quia nō uocaberis ultra Iacob (idest) luctator. Tunc affabit cōtēplatio, quia tu appellaberis Israel videns Deum. Tunc vigebit vitæ longitudo

longitudo (erit inquit) quod denotat stabilitatē durationis, tunc videbimus facie (sanctitudo nōmē, inquit, tuum) Sic igitur patet charissimi, q. hōi afflictio mentalis affectus conuictio puritatē (Israel) Tertio dico, quod huiusmodi afflictio profectus confert vberitatem, quod ostenditur, cum dñ. amaram. In reb. medicinalibus vt cōter, illa sunt vtiliora, q. sunt amariora, sicut patet de Amygdalis, sicut infra patet de myrrha, quæ est species amarissima, & tñ vtilissima & nobilissima. Sic verē mundi afflictio, conuictio, correctio, tribulatio, quis sensualitati, & carni sit amara, grauis & tediosa, animæ tñ & spiritui est vtilis & virtuosa, medicinalis, & fructuosa, quia. f. retrahit hominē a peccato, facit eū contemnere præsentia, accelerare ad futura. Vnde 3. Reg. 8. Conuersi sunt a peccatis suis, pp afflictionem suam. Amaram inquit. Narrat Plinius, q. palma aliquoties pp terræ pinguedinē sterilefcit, & tūc sum mum est ei remedium ponere ad radicem eius cinerem & salelem, quæ sunt res amaræ, falsæ & acres, quæ terræ pinguedinem consumunt, & sic palmæ vberitatem restitunt, atq. reddunt. Sic verē charissimi sæpe accidit, q. pinguedo, terræ, i. mūdāna prosperitas facit hominem, qui palmæ pp eternitatem comparatur, quia. f. teste Isid. Palma est arbor longissimæ durationis, facit ipsum dico a fructibus bonorū operū sterilem & inanem. sed verē, qñ sal & cinis, i. a credo, falsedo, & amaritudo, falsificationis, contritionis, correctionis, cōsiderationis, timoris, & tribulationis ei adiungitur, iterato per bona opera fecundatur, & ad virtutem pristinam restaurat. Et ideo de tali amaritudine potest dici illud verbum Achior, Iudith. 5. Fontes amari obdolorati sunt, quæ verē charissimi, amaritudo præsentis afflictionis cōuertitur in dulces fontes æternæ cōsolationis. Et sic patet charissimi, q. pp vitalem profectum, qui procuratur, pp mentalem affectum qui deputat, pp diuinum affectum, qui excitatur, Afflictio huiusmodi est in patientia sustinenda. Item nota, q. est afflictio crudelitatis, qua. f. tyranni in hoc mundo, sicut supra didicimus, affligunt homines per exactiones, fraudes, vlturas, & rapinas, & etiam per iniurias corporales, contra quos Eccl. 4. Cor in opis ne afflixeris, ipsi autē faciunt illud Psal. Afflixisti populos, & expulisti eos. f. de suis possessionibus, & domibus. Esa. 63. Afflixerunt spiritum sancti eius. Et ad exercendum huiusmodi afflictionem crudelitatis, isti pro certo sæpe nutriunt, afflictionem laboris & sedulitatis, quia. f. tyranni, balliui, vsurarij, & avari multipliciter affligunt se, scilicet laborando, vsurando, rapiendo, & alijs nocendo. Eccl. 10. Labor sultorum affligit eos, & ideo de tali afflictione crudelitatis, & de afflictione nimis sedulitatis isti perueniunt ad afflictionem in fernalis poenalitatis: quæ quod ipsi poterunt dicere illud Psal. Humiliauit nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis, vbi ostenditur, quod mali in inferno tripliciter affliguntur. Affligunt enim pauperes in hoc mundo, per suæ præfidentie sublimitatem, Contra quæ tria ipsi suæ feculentia carnalitatē, in inferno tripliciter affliguntur, f. in dignitatis depressione, humiliasti nos. voluptatis absterfione, quia ipsi sunt in loco afflictionis. in claritatis priuatione, quia cooperuit eos vmbra mortis. Dico igitur, q. afflictiores affliguntur in depressione dignitatis. humiliasti nos. Sicut enim videmus, quod nubes sursum elenata suis grandinibus, tonitruis, & fulminibus terram percutit, atq. lædit, finaliter tamen ardor solis ipsam dissoluit, & ab alto loco aeris vsq. ad terram inferis resoluendo, eam in pluiam detrahit acque deuoluit, sic verē nubes. i. mali & superbi dum sunt sursum in loco alto aeris, idest in celsitudine officij vel alicuius dignitatis, terrā subiectam. i. inferiores subditos, & vicinos suis grandinibus iniuriarum, & exactionū, suis tonitruis cōminationum, suis etiam fulminibus corporalium inuasionū, sæpissimē percutiunt, atq. lædunt, ipsosq. multipliciter grauant, afficiunt, & affligunt. Sed verē finaliter ardor diuini rigoris, ipsos percutit per suæ occultæ sententię fulminationē, ipsos dissoluit per corporis mortem & destructionem, & ipsos ad terram, idest ad infernum & ad statum infimum, detrahit, per præsentis dignitatis amissionem, per æternæ vilitatis depressionem, per infernalis grauitatis damnationem, & per corporis, & animæ laborem, & dolorem, & afflictionem. Et hoc ostenditur cum dicitur. Humiliasti nos Deus, quia. f. tales deprimentur, affliguntur, & humiliantur finaliter

ter in inferno. vnde Psal. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransit animam eius. Quia verē charissimi, tales ibi perdunt, Superbiæ præsumptionem. (Humiliauerunt.) Lasciuiæ decursionem, quia sunt in compedibus. Seuitiæ cōcussionem, quia. f. ferrum. i. duritia tormentorū suorum animam penetrat, & pertransit. Ideo de talibus dicitur Esa. 2. Humiliabitur celsitudo virorum. Et de ista afflictione, dicitur Eccl. 1. Vidi quoq. q. in his sit vanitas, & afflictio spiritus. Affliguntur igitur tales in dignitatis depressione. humiliauerunt inquit. Eccl. 3. Extolle aduersarium, & afflige inimicum. Secundō dico, q. afflictiores affliguntur in voluptatis absterfione. in loco afflictionis. Sicut. n. videmus, quod porcus quando viuunt, & impingatur nullum bonum facit, imō vicinos multis damnis inquietat, & affligit, finaliter occiditur, caro eius in certo loco reponit, & plurimo sale salitur, vt superflua humiditas consumatur, sic verē mali dum viuunt in mundo, nullum bonum faciunt, imo vt impingentur voluptatibus & prosperis huius mūdi, vicinos suos multis modis inquietant, & affligunt. Sed verē finaliter isti occiduntur, in loco certo. f. in salario inferno reponuntur, vbi sale, idest tormentorum salfedine saliantur, & affliguntur, & sic superflui humores suę primæ prosperitatis & voluptatis, absterguntur & consumuntur, quod ostenditur cum dicitur, In loco afflictionis, quia. f. infernus est locus afflictionis, non cōsolationis & voluptatis. Vnde Sap. 3. Aestimata est afflictio eius exitus illorum, & ab itinere iusto abierunt in exterminium. Tales optimē figuratur Ionā 4. vbi dicitur. Afflictus est Ionas afflictione magna, & iratus est. Et dñ. ibidem, quod Ionas postquam laborasset, fedit contra Orientem, & fecit sibi vmbra culū, & ascendit quædam hædera super caput Ionæ, vt protegeret eum ab æstu, & lætatur est Ionas læticia magna subtus Hederam, & preparauit Deus vnum vermem, & percussit hederam & exaruit, & præcepit Dominus vto calido, & vrenti & percussit super caput Ionæ, & estuauit, & cōfractus est, & doluit, & tanto dolore afflictus est, q. petijt aīæ suæ, vt moreretur. Hædera ista charissimi, quæ per se non potest stare propter suam debilitatem, signat mundi prosperitatem & voluptatem, quæ de se nullam habet stabile fundamentum. Accidit igitur, q. Dum Ionas, idest homo laborat in hoc mundo, vt faciat sibi vmbra culum, idest, vt habeat aliquem gradum vel statum, q. sit ei refrigeriū & velamen, Hædera, i. mūdāna prosperitas se offert sicut super eum, quia. f. fauente fortuna sæpe accidit, q. homo subito peruenit ad aliquem magnū gradum, ita quod faruus homo in ista vmbra, in ista eminentia, in ista prosperitate, in ista voluptate, quandoque gloriatur, lætatur, & consolatur, & de futuris nihil pe nitus, meditatur, ibique requiescit, & cōsolatur. Iob 40. In vmbra dormit in secreto thalami in locis humentibus, quod videns Deus subito per suam occultam sententiam preparat ei vermem. i. mortem corporalem, quæ totam Hederā, i. totam mundi prosperitatem & voluptatem dissipat, destruit & deficcet. Et adhuc istud non sufficit, quia ipse preparat ei ventū calidū & vrentem. i. feruorem, & vltionem infernaliū tormentorum, quæ ipsam taliter tristicat & affligit, q. dolore, & desperatione commotus, mortem desiderat & affectat, quia sicut dñ. Apoc. 9. Desiderabūt homines mori, & effugiet mors ab eis. Isti igitur sunt in loco afflictionis. Et idē de quolibet damnato dñ. Iob 20. Deuorabit eum ignis, qui non succenditur. i. qui nō indiget sufflatorio, & affligetur relictus in tabernaculo suo. i. in inferno & in corpore proprio. Isti igitur afflictiores affliguntur in voluptatis absterfione. Tertio affliguntur in claritatis priuatione, quia. f. sua claritas, sapiētia, & subtilitas qua in isto mundo alios decipiebant & affligebant, & contra eos præualebant, in obscuritatem, & ignorantiā conuertetur, quod ostenditur cum dñ. Vmbra mortis. Et nota, q. eterna dñatio, & afflictio dñ. vmbra mortis. Nam sicut in vmbra lætant bufones & habitant latrones, qui trāseuntēs spoliant, & occidunt, sic vmbra inferni, & æterna dñatio est latibulū domus & tabernaculum bufonū. i. inflatorū mundi sapientum, q. more bufonis oculos habēt interius lucentes, claros, & subtiles, & tñ lumē solis. i. veritatis sapiētiam non diligunt, nec frequentant, habitāt ibi etiam latrones, idest, dēmones, qui mortem æternam inferūt animabus. Vmbra inquit mortis. Prudentia. n. carnis, mors est. Rom. 8. quia. f. mortem æternam inducit, & etiam caliginē perpetuę

ctus ad frequentandum, & maxime nobis ecclesiasticis, qui in isto, non in alio debemus studere. patet Ruth 2. vbi Boos præcepit ipsi Ruth per hunc modum. Ne vadas, inquit, ad collegendum in alterum agrum. Quod tñ est contra multos ecclesiasticos, qui libentius frequentant agrum aliarum scientiarum, quam istum. de quib. dicit Iob 24. Alij quasi onagri, in desertum egradiuntur ad opus suum, vigilantesq; ad prædam præparant panem liberis, agrum non suum demerunt. Ibi. n. dicuntur onagri, qui iugo disciplinae nolunt teneri, dicuntur vigilare, pro liberis, quia pro præda diuitiarum acquirenda, & pro ditandis nepotibus solent magis in alienis, quam in theologicis scientijs vigilare. Item qd iste ager vtilissimus ad contemplandum, patet Gen. 24. vbi dicitur, qd Isaac exierat ad meditandum in agro, qñ adducta fuit sibi Rebecca p vxorem, sicut dicit Gen. 24. quia. scilicet hoc homo accipiat vxorem suam, i. sapientiam & doctrinam, necesse est, qd in agro sacre scripturæ studeat & meditetur, videat, & contempletur. Iste est igitur colendus.

B Secundo dico, qd est alius ager, qui est elaudendus. Et iste est ager conscientie, quia. f. debet cum diligentia custodiri. Nam per agrum intelligitur status perfectionis, religionis, cõtemplationis, & cordialis affectionis. Sicut. n. videmus, qd ager est locus, a quo homo reportat vitã, fructus, cibum, & nutrimentum, sic verè a statu perfectionis, religionis, cõtemplationis, & cordialis affectionis, si debito modo colit, magnos fructus gratiarum & meritorum possumus reportare, vt sic possumus dicere illud Hier. 41. Habemus thesaurum in agro frumenti, hordei, & olei, & mellis. vbi ostendit, qd sicut ager corporalis fertur, clauditur, impinguit, & irrigatur, sic ager religionis, & conscientie, & status perfectionis det hinc Statum frumenti (frumentum) Clausuram discretionis (hordei) Vnturam cõpassionis (olei) Loturam deuotionis (mellis) Debet. n. cor nostrum & statum nrm Intentione recta seminare, discretio sana circulare, cõpassio mellis impinguare, Deuotio dulcis irrigare. Dico igitur qd ager iste det seminari per intentionem. (Frumentum inquit.) Sicut. n. videmus, qd ager nõ profert bonum fructum, nisi bonum semè ibidè fuerit iniectum & seminatum, sic nec corpus nrm fructum bonarum affectionum, nec fructus bonarum operationum potest producere, nisi prius femer rectè intentionis, & boni propositi ibidem fuerit seminatum. Est. n. intentio sicut illud semen sinapis. Matth. 13. quod accipiens homo seminavit in agro suo, quod minus est oibus seminibus, sed cum creuerit, fit maius omnibus herbis, & sic arbor, ita vt volucres celi habitent in ramis eius. Istud granum, charissimum, est bona intentio, propositum, & voluntas, quod quamuis quandoq; sit modicum & imperfectum, quò tñ in agro conscientie feminatur, paulatim per diuersa incrementa, & multos motus & considerationes deuenit ad augmentum, ita qd efficitur arbor magna. i. opera cõsummata, ita qd volucres celi. i. Angeli in istius arboris ramis. i. in istius operis particulis, & conditionibus, delectant. Et istud semen dat intelligi, cù dicitur. Frumeti, quia sicut frumentum est nobilissimum semè qd possit esse, sic & nos i corde debemus ferere melius semè. i. melius propositum, cogitatum, & conceptum, & intentionem & cogitationem, quã poterimus villo modo. Ps. Seminauerunt agros, & plantauerunt vineas. Et nota, qd in lege Leuit. 19. dicitur. Nõ ferres agrum diuerso semine. ad denotandum, qd duas intentiones in vno actu non debemus habere, quia vbi duplici corde, & homini, qui ingreditur terram duabus vijs. Eccl. 2. Debet igitur homo hñe vnum simplex semen. i. vnam bonam, rectam, & simplicem intentionem. Sed heu vñ, qd multis accidit sicut illi. Matth. 13. qui seminavit bonum semen in agro suo, & occulte superuenit inimicus, qui superfeminavit zizaniam, & sic agrum sedauit, nec fructum aliquem reportauit. Sic verè charissimi saepe accidit, qd quis homo in agro conscientie suæ seminauerit bonum semen. i. bonum propositum & voluntatem, inimicus tñ eius. i. diabolus occulte per suas suggestiones ibi superfecerit zizaniam. i. aliquam intentionem corruptam vel affectionem, vt potè inanem gloriam vel aliquid tale, & sic rotas ager conscientie per huiusmodi zizaniam. i. praesens immisios malos cogitatus, motus, & actus, & affectus, inficitur, maculatur & denigratur. nec fructus debitus reportatur. Fructus dico, bonorum operum, & gratiam in præsentem, & gloriam in futuro. Vnde Hier. 13. In agro vidi abominationes tuas. Nõ sic charissimi, non, sed feminemus frumentum, rectè intentionis, vt sic de nobis dicatur illud Psal. A fructu frumen-

ti, vini, & olei multiplicati sunt. vñ Gen. 47. accipite femina, & ferite agros, vt fruges habere possitis. Debet igitur ager iste feminari per intentionem. Secundo debet circulari per discretionem, ordine. Sicut enim videmus, quod ager diligenter clauditur & vallatur, ne fructus eius a bestiis introeuntibus deuoreretur, sic verè conscientia debet claudì & vallari per discretionem, & sensuum coercionem, ne bestie. i. mala desideria, tentationes, & peccata valeant subintrare. Quod ostenditur cum dicitur hordei, quia sicut hordeum hñt thecam, seu pellem, qd medullam interiorem vndiq; vallat, cooperit atq; claudit, ita qd nihil est ibi detectum vel discooperitum, sic verè nos debemus habere clausuram, & cooperituram diligentis custodiam, discretionis, & cohibitionis, per quam sensus nostri omnibus rebus nociuis claudantur, & interioris conscientie medulla, sine lissione seruetur. Vnde 1. Paral. 11. Erat ager regionis illius plenus hordeo. Vbi ostenditur, quod conscientia debet esse nutrimento dotata, quia ager, cõplemento ditata, quia plenus, velamento velata, quia hordeo. Sed heu pro dolor quã multi sunt hodie, qui agrum propriæ conscientie non claudunt delectationibus, sed vtilibus, non criminibus, sed virtutibus, nõ nociuis, & damnabilibus, sed magis proficijs & salutaribus. Et iõ de multorum agris & conscientijs vñ illud impletum. Prou. 24. Per agrum hominis pigri transiit, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerunt vrtice, operuerunt faciem eius spinæ, sed & materia lapidum destructa est. Quia verè charissimum, vinea, & ager viri stulti. i. cor, & conscientia hominum peruerforum vitionis pruriginè stimatur, vrtice punctiois acumine cruciat, spinæ clausiois velamine defolat: quia verè materia lapidum, i. custodia sensuum, murus & ambitus diuinorum matorum per diuersa vitia dissipat. Et ideo sicut videmus, qd cimiteria, quæ sunt loca aperta & exposita, & iõ non clauda nullis fructibus abundant, sed vt cõter herbis & fructibus infructuosus sunt plena, & domus & receptaculum mortuorum corporum, sic verè multi sunt ita aperti & expositi mundi delectabilibus, qd nullam clausuram discretionis habent. Et ideo bestie nociuæ. i. ipsi dæmones per tentationes ad libitum intrant, ibi etiam plantæ infructuosæ. i. inutiles cogitationes, & affectiones continuè crescunt. ibi et corpora mortua. i. opera mala & peccata mortalia in abundantia requiescunt. Et iõ de destructione talis clausuræ loquitur scriptura. Esa. 5. Destruam sepem eius, & erit in direptionem. Non sic charissimi non, sed sit ager cordis nostri circularis per discretionem. Tertio debet esse impinguitus per cõpassionem (Olei inquit.) Sicut. n. ager impinguitur vt fructificet, & ad hoc, vt ibi maior pinguedo abundet, solet agricola feces, & lutum ibi ponere, sic verè ad hoc, qd ager nostræ conscientie fructibus bonorum operum repletur, necesse est, qd primò, per pietatē, & cõpassionem impinguetur. Et qd ibi feces, & lutum nostræ vilitatis & mortalitatis per iugem recordationem ponantur, vt huiusmodi pinguedine copiosis repletur (Olei inquit) Per oleum. n. quod famelicos pascit, igne nutrit, vulnera lenit, intelligitur virtus cõpassionis, quæ per elemosinas famelicos satiat, ignem charitatis ampliat, vulnera. i. mundi tribulationes lenit & temperat. Et ideo dicitur Ecclesia. 9. Oleum de capite tuo nõ deficiat. Sed heu pro dolor multi sunt, qui in agro sui cordis istud oleum, istam pinguedinem non immittunt, immo verè oleo carnalitatē, & mundanæ prosperitatis cor suum satiant & innugunt, & istud patet per euidentiam facti, quia sicut membra quæ sunt inuncta oleo mandragorino, & efficiuntur insensibilia, stupida, & quasi mortua, ita qd vulnera, scissuras non percipiunt, neque sentiunt, vt dicit Iud. Sic multi sunt, qui oleo carnalitatē, & prosperitatis inuncti, sunt taliter imbuti, & confopiti, & inuoluti, qd rectè vñ insensibiles, quia. f. nec dolorem alienæ miserie sentiunt per cõpassionem, nec propria peccata percipiunt per contritionem, nec exteriora vulnera tpalium tribulationum, nec futura mala & bona aduertunt, per considerationem. Et istud patet de mundi dilectoribus, qui ita sūt in prosperis oblectationibus immergi, qd non vñ sentire aliqua mundi tormenta, nec aliquas pœnas, quas eis Deus infligat. Quod patet, quia propter hoc ad Deum minimè conuertuntur. Ideò dicitur, Hierem. 2. Domine verberasti eos, & non doluerunt, attriuiti eos, & renuerunt accipere disciplinam. Heu, charissimi, non sic. Non sumus impinguiti oleo

oleo prosperitatis, sed magis oleo cõpassionis & pietatis, vt sic ager cordis nostri proferat bonos fructus. Ideò picipit Prou. 24. Diligenter exerce agrum tuum, vt postea edifices domum tuam, quia. f. qd ager cõscientie bene colit, per pœnitentiã, bene exercetur per diligentiam, bene impinguit per pietatem & clementiam, tunc domus celestis gloriæ, constructur in excelsis. Et sic ager iste figurabat Iud. 1. vbi Axa filia Caleph præmonita est à viro, vt à patre peteret agrum irriguum, cui. f. gemeti & suspiranti irriguum superius, & inferius dedit pater. Sic verè aia à patre suo Deo det agrum irriguum. i. cor pium & misericors petere, & cõpassionis lachrymas superius pro dilatione futuræ felicitatis, & inferius pro incurfione præsentis miserie, & fraternæ calamitatis pro virib. impetrare. Debet igitur impingui per cõpassionem. Quarto det irrigari per deuotionem (mellis inquit.) Nam sicut ager in diger irrigatione ad siccitatis temperationem, sic cor humanum indiget irrigatione & humiditate deuotionis, vt siccitas & cruditas in deuotionis valeat temperari. Quod ostendit cù dicitur Mellis, quia. f. per mel, qd de rore celesti gignitur, & est liquor dulcissimus, intelligitur deuotio, quæ celesti influenza nobis immitit, & pio cordi & dulcis & sapida reperit. Ideò dicit Prou. 24. Comede fili mel, quia bonum est. Comede inquit, Sicut. n. vñ ut diligat mel, qd non obstante corporis grauitate sursum in arboribus, ascendit ad aluearia apum, vt melle ibi insistentem valeat recreari, sic verè nos ita debemus diligere mel deuotionis & spiritualis consolationis, qd pro ipso inueniemus, & habentis debemus sursum ad arborem paradisi vbi apes. i. sancti, & Angeli conuertuntur, ascendere per desideria, & affectiones, & per æternorum contemplationem, & per terrenorum contemptum, & abominationem, nõ obstante, qd moles, & grauitas & inclinatio mentis nre nos inferius detrahat ad terrena. Vñ de hoie deuoto dicitur Deut. 32. qd Deus constituit eum super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt suggeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo, & c. Qd est contra multos, qd dulcedine deuotionis nec volunt, nec diligunt, nec frequentant, quinimò bona mundi, qd amara sunt & dolorosa, diligunt, & affectant. Figurati in filijs Israel Num. 11. qd in deserto abhorrebant manna dulcissimam, & porros & alia quæ in Aegypto comederat affectabat, qd. f. sunt cibi acres & asperi, Sic verè charissimi, multi sunt in deserto huius mundi qd abominant dulcedinem, manna. i. dulcorum bonorum spiritualium, & deuotionis, & nihil aliud desiderant quã porros, & alia, carnes & pisces, Aegypti. i. mundi huius delicias & diuitias, qd porris & alijs comparantur, quia cholera hoc est dictu ardore luxuriæ, & auaritiæ excitant & inducunt. Quia sicut dicit Iob 6. Animæ esurienti etiam, quæ amara sunt, dulcia esse videntur. Quado. n. anima. i. appetitus esurit per auaritiam, tunc mundi bona, quæ ad literam sunt amara, scilicet propter laborem, qui est in acquirendo, & videtur propter timorem, qui est in conseruando, esse dulcia, propter dolorem, qui est in amittendo, delectabilia bona atq; vtilia & sana. Mella verò deuotionis & spiritualium bonorum illi sunt insipida & amara. Prou. 22. Anima saturata calcabit faenum. Non sic (charissimi) non, sed agrum nostræ conscientie, melle. i. deuotionis dulcedine irrigemus. Figurati Iudicum 1. Vbi Axa petijt à patre suo agrum irriguum sedendo in asino & suspirando, qui dedit ei irriguum superius, & irriguum inferius. Sic verè nos, qui in asino corporis sedemus, debemus suspirare & petere, vt pater noster Deus det nobis irriguum superius (hoc est) deuotionem, & inferius, hoc est, contritionem. Patet igitur, qd ager nostræ conscientie debet per deuotionem irrigari, Iste igitur est ager, vt vi per cõpassionem impingui, sum est, videndus, & cõsiderandus. Cant. 7. Veni dilecti mi, egrediamur in agrum, & cõmoremur. Tertio principaliter dico, quod inuenitur ager petendus & appetendus, & iste est ager Paradisi, quia scilicet iste est ager

rant, neq; sient. Item est gaudiosus pp bonorum abundantiam. Ideò Matth. 13. dicitur. Simile est regnum celorum thesaurum absconditum in agro, quem qui inuenit homo abscondit, & præ gaudio vendit oia, & emit agrum illum. Item est preciosus propter pretij excellentiam. fuit. n. carissimè emptus. f. sanguine Christi. Vnde iste potest dici Achelemach. i. ager sanguinis. Matth. 27. & Hier. 32. Ager pecunia emetur. Item est copiosus propter nullius indigentiam. Gen. 27. Odor agri pleni, cui benedixit dñs. Item est ager gratiofus propter cordium complacentiam. Vnde iste ager contemplantiu. de quo Gen. 24. vbi dicitur, qd Isaac egressus fuit ad meditandum in agro inclinata iam die, & potest esse ager, de quo Esau rediens pro lenticula primogenita dedit. Item est ager gloriosus propter habitantium præmiuentiam. Vnde 2. Reg. 2. Vocatum est nomen loci illius ager robustum in Gaboon. In isto. n. agro nullus habitat nisi fortis. i. nisi gloriosus, & sanctus. Et ideo iste ager est omnibus peccatoribus alienus, vnde 1. Paral. 26. dicitur de Iosaphat, qd non sepelirunt eum in agro regaliū sepulchrorum, eo qd esset leprosus. Iste est igitur ager petendus seu appetendus. Paradisus. Quarto dico, qd est quidam ager, qui est cõtemnendus. f. mundus. iste. n. est ager, vbi non crescunt nisi herbæ infructuosæ. f. homines mali, & vitia & peccata. vnde illud prædictum verbu Prou. 24. Per agrum hominis pigri transiit & c. Iste enim est ager pigrorum imprudentium, & stultorum, vbi pro certo abundat vrtica. i. carnalitatē vltura & spina, id est cupiditatis punctura, & ibi deficit materia. i. virtutum, & Dei mandatorum clausura. Et nota si vis, quod mundus est

In agro enim huius mundi habitant Ager rapacium tyrannorum, Auri voraces, figurati in canibus, Ager mordacium detractorum, Aurari voraces, figurati in canibus, Ager fallacium deceptorum, famelicus, de quibus dicitur 4. Reg. 9. Iesabel comederit canes in agro Naboth. Item tyranni rapaces, figurati in bestiis, quæ dicuntur bestie, quasi vastantes, à vastando, de quibus dicitur Ezech. 24. quod facti sunt. f. pauperes in deuoratione omnium bestiarum agri. Item ibi sūt detractores mordaces. Hier. 14. Si extero ad agros, ecce occisi gladio, gladio inquam illo, de quo dicitur in Psal. Lingua eorum gladius acutus. Item sunt ibi deceptores fallaces. i. adulatores, de quib. possunt diuites dicere illud Esa. 43. Glorificabit me bestia agri. Item isti sūt iniqui & crudeles. Gen. 4. Cui essent ambo in agro, conseruavit Caym aduersus Abel, & occidit eum. Item isti sunt immundi, & carnales. vnde Hierem. 13. Vidi in agro abominationes. Et breuiter dicere possum, quod per agrum intelligitur Paradisus, vbi est vberitas gloriæ. Iste est ager

Requitionis dico. ideò dicitur 3. Paral. 26. Nõ sepelirunt eum in agro regaliū sepulchroru, eo qd esset leprosus. Item cõtemplationis. Gen. 23. Isaac autem egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die. Item consolationis. Mat. 13. Simile est regnum celorum thesaurum absconditum in agro. Item durationis. Mat. 24. Qui in agro est, non reuertatur. Item nota, quod est ager

Est enim in mundo pœnalitas laboris, & ideo iste est ager, in quo laborabat filius senior. Luca. 15. Et de quo Esau lassus rediens pro lenticula primogenita dedit. Gen. 25. Item est ibi crudelitas doloris. Mat. 27. Vocatus est ager ille achemach (id est) ager sanguinis. & Ezech. 7. Qui in agro est, gladio morietur. Item est locus proditiois, quia ipse est ager, in quo proditiosè surrexit Caym contra fratrem suum. Genes. 4. Est locus, in quo tetendit Abimelech. Iud. nono. Item est locus perditionis. vnde iste est ager, in quo Esau venationi vacans, benedictionem perdidit. Ipsam verò Iacob non in agro, sed domi residens reportauit, sicut dicitur Genesis, vigesimo septimo. Bene igitur dicitur Matth. decimotercio, Ager est mundus. Iste igitur ager est cõtemnendus. Quinto dico, quod est ager abhorrendus. Et iste signat infernum, qui est ager omnium damnatorum, vbi scilicet à dæmonibus infestantur. Osee 13. Occurrat eis quasi vrtica rapis

- O**dorofus, Est igitur ager odorofus propter sanctorum redolentiam. Genes. 27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni.
- S**peciosus, Item est speciosus pp corporum refulgentiam. ibi enim est candor lilij refulgentis. Mat. 6. Considerate lilia agri, quomodo crescunt non laborant, neq; sient.
- G**audiosus, Item est gaudiosus pp bonorum abundantiam. Ideò Matth. 13. dicitur. Simile est regnum celorum thesaurum absconditum in agro, quem qui inuenit homo abscondit, & præ gaudio vendit oia, & emit agrum illum.
- P**reciosus, Item est preciosus propter pretij excellentiam. fuit. n. carissimè emptus. f. sanguine Christi. Vnde iste potest dici Achelemach. i. ager sanguinis. Matth. 27. & Hier. 32. Ager pecunia emetur.
- C**opiosus, Item est copiosus propter nullius indigentiam. Gen. 27. Odor agri pleni, cui benedixit dñs.
- G**ratiosus, Item est ager gratiofus propter cordium complacentiam. Vnde iste ager contemplantiu. de quo Gen. 24. vbi dicitur, qd Isaac egressus fuit ad meditandum in agro inclinata iam die, & potest esse ager, de quo Esau rediens pro lenticula primogenita dedit.
- G**loriosus, Item est ager gloriosus propter habitantium præmiuentiam. Vnde 2. Reg. 2. Vocatum est nomen loci illius ager robustum in Gaboon. In isto. n. agro nullus habitat nisi fortis. i. nisi gloriosus, & sanctus. Et ideo iste ager est omnibus peccatoribus alienus, vnde 1. Paral. 26. dicitur de Iosaphat, qd non sepelirunt eum in agro regaliū sepulchrorum, eo qd esset leprosus. Iste est igitur ager petendus seu appetendus. Paradisus.

catulis, dirumpam interiora iecoris eorum, consumam eos quasi Leo, bestia agri scindet eos, perditio tua Israel. & 4. Reg. 9. In agro vorabunt eos aues. Et nota (si vis) quare demones dicuntur bestiae, propter immanitatem, & aues, propter superbia vanitatem. Patet igitur secundum modum inuenitur multiplex ager, scilicet horrendus, perendus, sperendus, videndus, colendus. Et haec de agro sufficiant.

A Agere. Idem est, quod facere, operari, laborare, & exercere, & caetera similia. Nota igitur, quod in scriptura inuenitur agere virtuosum, & agere vitiosum. Et dico primum, quod vni agere est virtuosum, quod est agere iustorum. Vn nota, quod omnis creatura naturaliter appetit exire in actu & illos actus facere, quod sibi a natura debent. Sicut fructificare, aia cogitare, & breuiter nihil est quod libenter velit exire in actum suum sibi a natura debitum, & suam virtuti proportionatum. Re vera (charissimi) sic debet esse in nobis, quia verum summo desiderio & studio debemus velle exire in actu nostrum nobis debitum & iniunctum. In actu bonorum operum. Et ideo nos semper, quantum in nobis est, debemus calefacere per dilectionem, illuminare per discretionem, fructificare per operationem, cogitare per meditationem. Et ideo ad tales spirituales actus exercendos, & agendos monet scriptura in Psal. Expecta dominum viriliter age. vbi ostenditur, quod ad bene agendum & operandum requiritur

B Consolatrix spei certitudo (Expecta) Debet igitur esse Adiutrix Dei castitudo (Dominum) se in agentibus, Roboratrix rei fortitudo (Viriliter age) aliquod bonum certitudo spei consolantis. Expecta inquit. Sicut enim videmus quod in agibilibus semper habet oculos ad finem, qui intendit & desideratur, sic in moralibus semper debemus habere oculos spei ad illud finem gloriosum, quod ex bonis laboribus expectat. Expecta inquit. Sicut enim videmus quod agricola non cessat per totum annum laborare, agere, & discurrere per spem, & expectationem futuri fructus. Romipeta et multis laboribus impetrat beneficium sub expectatione, sic nos in vita ista debemus laborare, & bene agere sub expectatione bonae fidei, quam habemus de futura praemiatione. Expecta inquit. Et in Psal. Porabunt oves bestiae agri, expectabunt onagri in siti sua. Onager enim summum diligit aquam claram, licet multum sitiat, licet et oves alias bestias videat de illa aqua bibere, ipse tamen in siti sua de expectare quousque inueniat aquam claram. Re vera charissimi, sic debemus facere. cum enim sint duo genera aquarum. id est duo genera prosperitatis & voluptatis. Vna turbida, haec est mundi prosperitas, quae turbida est, impura, obscura & confusa. Iste est enim fluuius turbidus, qui irrigat Aegyptum, de quo dictum est supra, vbi asserit. Alia est clara, haec est prosperitas aeterna, vbi claritas, & perspicuitas visionis aeternae reuertitur, bestiae agri. mundi peccatores bestiales porant hodie de prima aqua turbida, id est mundi prosperitate, quia nihil aliud diligunt quam prospera huius mundi. Ideo quaeritur. Hierem. 2. Quid tibi vis in via Aegypti, ut bibas aquam turbidam? Sic verum illi, qui sunt onagri, id est boni, & iusti, de ista aqua turbida, mundana prosperitatis non eunt, imo in siti, feruore, affectu, & desiderio aquam claram futurae felicitatis cum spe, & fiducia expectant. Quia sicut dicit Thren. 3. Bonum est praetolari cum silentio salutare Dei, Expecta igitur, reexpecta tibi modicum. Esa. 28. Expectemus dominum. sed dum durat tempus huius vitae. Iterum reexpectemus. sed dum durabit poenitentia purgatorij, quia verum ibi modicum, ibi, quia. f. & illud tempus, & istud modicum est respectu aeternae gloriae, quam speramus & expectamus. Sed scitis quid est? per certo multi sunt similes britonibus, qui semper expectant regem suum Arthurum, & non venit. Sic verum multi mali sunt, qui expectant, & sperant habere gloriam in futuro, quae tamen nunquam adueniet, quia propter iniquitates suas spe sua fraudabitur. Ita quod ipsi poterunt dicere illud Esa. 59. Expectauimus lucem, & ecce tenebrae, splendorem, in tenebris ambulauimus, palpauimus, sicut caeci parietem, & quasi absque oculis attraximus, quia malum viuunt habent obscuritatem ignorantiae, quia sunt caeci, & absque oculis. Habent cupiditatem auaritia, quia non cessant palpare & attrahere. sed mundi bona. ideo ipsi habent inanitatem confidentis, quia expectant lucem, & splendorem, finaliter autem habebunt aduersitatem indigentiae, quia ipsi poterunt dicere. Ecce tenebrae, & in tenebris ambulauimus. Non sic (charissimi) non, sed bene habeamus & agamus spei consolantis certitudinem. Expecta inquit, ut sic qui-

libet dicatur illud Psal. Viriliter agite, & confortetur, cor vestrum omnes qui speratis in domino. Et illud Eccle. 6. In domesticis suis fiducialiter agite. Secundum dico, quod necessarium est hunc Dei adiuantis gratitudinem. Dum inquit. Sicut enim videmus in naturalibus, quod causa secundaria non agit sine causa primaria, alioquin actus suus erit imperfectus sicut patet, quod homo non potest hominem generare nisi adiutus ab influenza solis, & stellarum, quae respectu ipsius sunt causa primaria, sic et in moralibus nullum bonum actum, possumus elicere, nisi quando sumus adiuti a Deo, & per gratiam praesentem cooperatem, & consummantur spiritualiter confortati. Ideo dicit Deus in Euangelio Ioan. 15. Sine me nihil potestis facere. Et Ioan. 1. Sine ipso factum est nihil, quod ostenditur, cum dicit dominus. vnde Act. 14. Multo tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino. Est enim de aia & de Deo sicut de palma mascula, & femella. Nam ut dicit Plinius & Isidorus. Femella palma non fructificat nisi iuxta masculam sit taliter ex propinquo plantata, quod odore, & vento, & influenza ipsius masculae possit perfundi. Et ideo ut dicunt, consueuerunt agricolae semper binas palmas plantare. masculam & femellam. Sic verum (charissimi) palma femella. aia ita est debilis, & deficiente natura, quod nihil potest bene agere, nec fructu boni operis producere, nisi Deo masculino viro & sponte suo per charitatem coniungatur, & nisi odore & inspiratione, consolatione, & adiutorio suae gratiae perfundatur. Et ideo necesse est, quod iuxta ipsum per amorem & desiderium transplantetur, alioquin bonis fructibus & actibus priuaretur. Dum inquit. Et de hoc dicit Esa. 12. Ecce Deus saluator meus, fiducialiter agam, & non timebo, quia fortitudo mea & laus mea dominus. Sed heu pro dolor multi sunt hodie, qui in actibus & in operibus istius causae primariae. id est Dei influenza non recipiunt, & ideo in actibus suis non proficiunt, nec aliquid bene agunt, imo in oibus deficiunt, & obrantur. Ideo de malis dicitur, in Psal. Linguis suis dolose agebant, venenum aspersionum sub labijs eorum. Et nota, quod dicit venenum apidum, quia. scilicet talis est natura, quod facit hominem dormire, & dormiendo mori, sic impedit hominem ne aliquid bene agat. Re vera charissimi, tale venenum est diabolica tentatio, delectatio, & suggestio, quia quando in corde hominis fuerit immissa, statim homo incipit dormire, quiescere, & delectari in mundi prosperis, & ita dum non aduertit, moritur per diuersa peccata, & finaliter, per mortem corporis & animae, & sic ab actu bonorum operum impeditur, quia furor illius sicut similitudo Serpentis, sicut Aspides furdae & obrurantis aures suas. Tales enim male agunt, & non bene, quod utique facit mens effrenata, quia furor illis mens venenata, semel similitudinem serpentis, mens obstinata, obrurantis aures suas. Non sic (charissimi) non sic, sed sit in nobis, Dei consolatoria gratitudo. Dominum. Phil. 3. Hoc agite, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Tertio si bene volumus agere, dico, quod in nobis debet esse roboratoria fortitudo. Viriliter inquit age, quia. vires spirituales debent in nobis roborari, & fortificari, naturaliter enim nihil operatur, sine virtute, & potentia naturali, quia subtilitatem non exiit in actum nisi potentia mediante, sicut videtur, quod anima non intelligit nisi per potentiam intellectiuam, nec vult per potentiam nolitiuam, & sic de alijs. Sic verum loquendo moraliter nihil boni agere possumus, nisi habeamus potentiam spiritualis fortitudinis & virtutis, quod ostenditur cum dicitur. Viriliter, quia. f. virilitate virtutis debemus habere. Vnde 1. Paralipo. 22. Confortare, viriliter age, neque timeas, neque pauescas. Quod est contra multos, qui non viriliter & fortiter, sed muliebriter atque debiliter operantur. Mulier enim propter defectum caloris non potest fortiter agere. Sic verum multi sunt, qui patiuntur defectum caloris charitatis, & feruoris, deuotionis, & ideo non possunt exercere actus alicuius bonae operationis. Non sic igitur charissimi, sed habeamus mentis fortitudinem roborantem, Dei castitudinem inspirantem, spei certitudinem consolantem, & sic poterimus bene agere. Iuxta illud Esa. 40. Quiescite agere peruersi, discite bene agere. Et si quaeritis quid sit bene agere. Dico, quod est agere Diligenter, Agamus igitur actus diligentiae, Patienter, 2. Paral. 19. Agite diligenter, Sapienter, & erit dominus vobiscum, in Confidenter, bonis. Item actum patientiae, Poenitentem, vnde in Psal. Age, & confortetur

cor tuum & sustine dominum. Item actus Sap. 4. Reg. 18. In cunctis ad quod procedebat, sapienter agebat. Item actus confidentiae. Psal. Fiducialiter agam, & non timebo. Item actus poenitentiae. Ezech. 18. Conuertimini, & agite poenitentiam. Istud est igitur agere virtuosum. Secundum dico principaliter, quod est agere vitiosum, & istud est agere malorum. Nam sicut potentia naturalis quaeque per indispotionem instrumenti, seu organi non potest exire in actu, imo actus contrarios operatur, sicut patet in Phrenetico, in quo vis intellectiua per indispotionem cerebri non potest recte intelligere, & id conuertit ad actum contrarium. Ita vanas intellectiones & imaginationes cogitadas, sic verum in moralibus. Infirmi rationis, videlicet voluntas, aliquando per diuersa peccata taliter indispotionitur, quod nullus bonus actus ab ea agitur, imo multi actus contrarij mali & vitiosi ab ea produciuntur. Ideo talibus dicitur Hierem. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendaciam ut iniqui agerent laborauerunt. Contra quos dicitur Eccl. 15. Nemini mandauit impietate agere, & nemini dedit spacium peccandi. De quibus etiam intelligitur illud Ioan. 3. Omnis, qui male agit, odit lucem. Vbi ostenditur

D Peccatorum pluralitas (Omni) Pluralitas peccatorum Iniquitas (Male agit) dico, quia peccatorum Obscuritas (Odit lucem) infinitus est numerus. Eccl. 1. Arbores agreites plures portant fructus, quod domesticae. Animalia et rapacia & gulosae plures filios generant, quod mitia, sicut patet de Canibus, & Lupis, quod multos filios generant respectu ouium, & Caprarum. Sic verum in moralibus plus est hodie de male agentibus, & gulosis, & de agreitibus peccatoribus, quam de domesticis, & de bonis. Arbor enim agreitis diabolus, qui est gulosus aial, potest dici quod plures filios in mundo generat, quod Christus domesticus & benignus, quod ostendit cum dicitur. Ois. Et de hoc Iob 40. Ipse est rex super oves filios superbiae. Est igitur in eis pluralitas. Secundum dico, quod in eis est iniquitas. Male inquit agit, Nam sicut arbor mala fructus malos facit, sic viri iniqui semper consueuerunt malos fructus facere. Male inquit agit. Et de hoc Dan. 12. Impietate agunt impij, sicut enim Leo, quod est aial impius & crudele, nihil consuevit agere nisi opera crudelia & impia. f. denotare, occidere, sanguinem bibere, carnes maducare, sic verum multi sunt hodie ita mali & impij, quod nihil penitus agunt, in quo crudelitate, & impietatis vitium non luceat. Nam per viuras, fraudes, & rapinas, accusationes, impositiones, & exactiones, alios consueuerunt laedere, persequi, & inuadere, & eorum carne, & sanguine. i. substantia temporalia deuorare. Et de talibus malis actoribus, impijs, crudelibus, & iniquis, potest intelligi illud Prou. 16. Abominabiles regi, qui agunt impietate. Habent igitur isti iniquitatem. Male agit inquit. Tertio dico, quod male agentes hunc obscuritatem. odit inquit lucem. Nam sicut aues immunda, & bestiae magis vadunt de nocte, quod de die, sic verum mali magis volunt exire ad agendum opera sua mala de nocte. id est in abscondito & occulto & secreto, quod de die. i. quam in claro, & in publico, & in aperto. Odit inquit, lucem, quia. f. lucem claritatis, manifestationis, & publici & aperti mali odium & abhorrent, sicut patet de auaris, qui malos contritus suos voluit in obscuro, in secreto, & occulto facere. Patet et de luxuriosis. Et breuiter oves mali odium lucem. i. manifestationem, quod sicut dicitur Ephe. 5. Omne, quod manifestat, lumem est. Ideo malis potest dici illud Apoc. 18. Lux lucernae non lucebit tibi. Tales sunt similes Bubonibus, & Noctuis, quod non volat nisi de nocte. Quia tales non volant ad actus suos malos, nisi in nocte. id est in secreto & abscondito. Sicut bene dicitur de luxuriosis, Iob 24. Oculi adulteri obseruat caliginem dicens. Non me videbit oculus. Et ideo de talibus male agentibus dicitur Prou. 6. Iniqui de terra tollentur, & qui iniqui agunt auferentur ex ea. Patet igitur, charissimi, quod male agentes volunt Obscuritatem, Dico igitur, quod est malus actus negligentiae. 2. Paral. 24. Leuitae egere negligentiae. Itaque actus imprudentiae, 2. Paral. 20. Ignoramus quid agere debemus, Itaque actus fraudulenti. Psal. Dolose egit in conspectu Dei, ut inueniat iniquitates eius ad odium. Itaque actus fauentis, & impietatis. Vnde

de Dan. 12. Impietate agunt impij. Item actus discordiae contrarietatis. vnde Deut. 31. Semper contentiosus egistis contra Dominum. Omnes enim isti male agentes a Deo maledicuntur. Confundantur omnes iniqui agentes superuacuae, & a Deo finaliter damnabuntur. Vnde Rom. 1. Qui talia agunt, digni sunt morte, & qui eis consentiunt. Sic igitur patet, quod est agere vitiosum, &c.

Agi. In passiuo idem est quod agitari vel moueri. Vnde A nota, quod est actio seu agitatio Feruoris inflammatiui, Agitur enim homo iustus per spiritum intellectus agitante Furoris effrenatiui, ritum intellectus agitante Terroris comminatiui, inspiratorem, & sic aguntur Dolores dissipatiui, sancti, & ad feruenter operandum mouentur. Rom. 8. Qui spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt. Item agitur peccator per demonem instigantem. Vnde de demonia co dicitur Luc. 8. quod ruptis vinculis agebatur demonijs in deserto. vnde de diabolo tentate dicitur Eccl. 38. quod stimulo boues agitat. Et de Antiocho furibundo dicitur 2. Mach. 9. quod ipse iussit agitari currum, caelesti eum iudicio perurgente. Item agitur Dei iustitia contra quemlibet malum delinquentem. Vnde Esa. 10. Agitabit manum suam contra te. Item agitur damnatus per poenam & terrorem intus affligentem. Esa. 24. Agitatione agitabitur terra.

Actiuus. Seu actiua vita. Nota, quod actiuus dicitur ab agendo, & a virtualiter operando. Distinguitur enim virtuosa in contemplatiua & actiua. Contemplatiua versatur circa considerationem superiorum. Actiua vero circa administrationem exteriorum. Prima directio tendit in Deum. Secunda misericorditer tendit in proximum, & est per exercitium bonorum operum in seipsum. Sicut enim videmus, quod mundus habet duplicem partem. scilicet superiorem, quod est clara, & lympida, vbi sunt planetae, & lux, & vbi tenebrae, & nebula non ascendunt, & inferiorem, quod impressionibus subiacet, & quae ventis & turbinationibus agitatur, sic verum in mundo spirituali. id est in Ecclesia est spiritualiter duplex status. scilicet contemplatiuorum, qui clari sunt, & quiete sursum in Deum erecti, & ab omni motu exteriorum sollicitudinum alieni, sed potius stellis. id est sanctis familiaribus, & vicini, item status actiuorum, qui strerentorum negotiorum curis aguntur, & qui hic inferius turbationibus laborum & sollicitudinum stimulantur. Deus enim a principio de aquis creauit volucres, quae sursum ascenderent. Et de eisdem creauit pisces, qui in ipsis aquis inferius remanerent, & qui in aquis continuè fluctuarent. De quo etiam dicit hymnus. Qui ex aquis ortum genus partim remittit gurgiti, partim leuas in aera. Sic verum spiritualiter Deus ex aquis humanae fragilitatis ordinauit duo genera personarum. scilicet contemplatiuos, qui sursum ascenderent in altum volando & cogitando mentaliter, & pisces. id est actiuos, qui inferius in statu subdito, negotijs intenderent temporaliter. De istis duobus vitis accipitur cõter figura Luc. 10. de Maria, quae dominum quiescendo audiebat, & de Martha, quae circa ministerium laborabat, quia. f. contemplatiui quieti mentis insistant. Actiui vero laboribus erga proximos assistant. Et si tu quaeris, proprie quid est actiua vita, Audi Bedam super Iob. 10. vbi dicit sic. Actiua vita est cibare esurientem, docere ignorantem, corrigere errantem, curare infirmantem, ad humilitatem reducere superbientem. De contemplatione vero si quaeris quid est. Audi Hug. lib. de arca mystica. vbi dicit, quod contemplatio est libera mentis perspicacia in diuinae sapientiae consideratione suspensa. Nota, quod actiua vita commendabilis est, Quia quoad statum est securior, Et dico primum securior. ista enim Quia quoad meritum est vtilior, non est ita difficilis, aut ardua sicut alia, & ideo nec ita periculosa. Icarus enim filius Dedali, idcirco periit, quia volare altius persumpsit. Si enim iuxta patris praecipuum mediocrius volasset, nunquam in mari calore, pennis liquefactibus perijisset. Vnde versus. Icarei nati memores, estote parati, iussa paterna pati, mediū tenere beati. Sic verum dico, quod securius est in vita actiua, id est in statu mediocriter viuere, quam nimis arduè in vita perfecta & contemplatiua velle volare. Multi enim sunt, qui si inferius remanerent in actiua vita securè transirent, quique indiscretè appetunt ardua, damnationem incurunt. Quod figuratum est Deuter. 20. vbi imperfecti remittuntur a bello, &c. Melius enim iudicauit legislator, Diction. Berchorij. H 4 quod

quod domi remanerent, q̄ q̄ in bello cederent, aut perirent, unde Isido. 3. de immobi. Vtilius est inquit, in actiua saluari, q̄ in contemplatiua damnari, quia & Lorch in peruersa ciuitate iustus fuit, & in monte peccauit. & Greg. in moral. Cum ad contemplatiuam vitam idonea discretione non sufficis, solam actiua securius tene. Est igitur status securior. ¶ Secundo dico, q̄ actiua vita est status proximio vtilior. Generaliter, n. inter fructus illi, qui minus ad medicinam solent valere, consueuerunt ad nutrimentum plus proficere. Vnde cum duæ sunt species amygdalorum, dulces. f. & amaræ, constat, q̄ licet amaræ plus proficiunt medicinæ, dulces tñ plus continent nutrimento. Sic verè dico, q̄ amari. i. contemplatiui, & penitentia dediti, in se virtuosiores, & spirituali medicina meliores sunt. Dulces tñ. i. actiui ad nutrimentum proximio plus proficiunt, in quantum erga alios dulces sunt. Vnde Prosper. lib. de contemplatione. Actiuus suscipiendo peregrinũ, vestiendo nudum, gubernando subditum, redimendo captiuum, tuendo violenter oppressum, ab omnibus iniquitatibus se depurat, & vitam suam bonorum operum fructibus locupletat. Est igitur vita actiua proximo vtilior. ¶ Tertio dico, q̄ ipsa est merito maior. Et terra. n. & arbor plus in valle fructificant, q̄ in monte, & animalia magis impinguntur in hyeme, quam in æstate. Sic verè plus solent q̄ fructu & pinguedine meritorum repleri illi, qui in valle actiua vitæ, & in hyeme laborum exteriorum vilitati reipublicæ militant, q̄ illi, q̄ in monte, & æstate contemplatiua vitæ perseuerant, vñ Bern. super Can. fer. 9. Noli nimis insistere oculis. contemplationis, quia meliora sunt vbera predicationis. Nam etsi Rachel fuit formosior, Lya tñ fuit fecundior. Dicam breuiter, q̄ multi sunt quibus actiua vita effert fructuosior, vtilior, & securior, q̄ contemplatiua. Exemplo auium nocturnarum, quarũ oculis lux lunæ est contemperantior, q̄ lux solis, q̄. f. in arduis, & spiritualibus non sufficiunt aspiciere, imò facilliter possent errare, & oculos veri intellectus perdere, qui tñ in lumine lunæ. i. in regimine terrenorum possent sine periculo pertransire. Sicut ad literam videmus de quibusdam secularibus, clericis, & sapientibus mundanis, qui qñ volunt de theologis disputare, & mentem suã in difficultatibus, eleuare, facilliter solent deficere, & errare, qui tñ tpalia iustæ sciunt regere, & actiua vitæ sine periculo deseruire. Et de istis exponit Greg. in moral. illud euangelicũ. Si oculus tuus scãdalizat te, proijce eum, &c. bonũ est tibi lucum ad vitã ingredi, q̄ cum duobus oculis in gehennam mitti. Nã vitã idẽ, melius est homini q̄ oculus intellectus, qñ se erigens ad ardua scãdali erroris generat, eruat, hoc est, q̄ à talium inquisitione superferat, & cũ vno oculo, i. cum sola discretione tpaliũ iustæ & piẽ viuatur, q̄ q̄ duos oculos hñs. i. de vtroq; se intro mittere & iudicare volens, in tenebras exteriores mittatur. Ad quod et applicat idem Greg. ibidem figurã. Exo. 19. vbi dñs legem in monte traditurus, præcepit populũ longe stare, & bestiam, q̄ montem tangeret, lapidari, ad denotãdũ, q̄ montem & arduitate diuinorum secretorum populus, & bestia. i. simplices non debent tangere curiosè inquirẽdo, sed de longe stare, veraciter credendo, & simpliciter confitendo alias pro certo valde sunt reprehendẽdi, & lapidib. duris reprehensionibus obruendi, vnde Greg. ibidem dicit. Nimirum, inquit, peruersa menti esse expedientius potuisset, vt occupata mundo, terrena negotia ageret, quam per contemplationis studia ad perniciem multorum vacare. Sic igitur patet, quod in multis, & quo ad multos actiua vita, præfertur contemplatiua. Quia

Securior quo ad statum, Adhuc tñ nota hic, q̄ contemplatiui & actiui sũt, in vtilior quo ad proximum, differentia quadruplici, q̄dam sunt toti actiui, & ad contemplandum penitus sũt inertes. Quidã solũ cõtemplatiui, & circa actiua, seu negotiorũ regimen penitus ignorantes. Quidã sunt actiui, & cõtemplatiui in vtriusq; statu valentes. Quidã nec actiui, nec cõtemplatiui, ab vtraq; vita deficientes, & vitã malã, & voluptuosam sectantes. Triplex igitur status bonorũ pdictus similis vñ folliculis, q̄ sunt in rosa, quorũ quidã sũt ex toto, quidã ex nullo, quidã partim imberbes, & partim barbati, Similes et sunt Aquilis quarũ fũt Pli. quãdã prædantur solum in aere, quãdã solum in terra, & in aqua, quãdã sursum in aere, & qñq; deorsum natando in aqua. Vnde et ego Aquilã recolo me vidisse

qui habebat vnum pedem acutorum vnguium, & digitorum fissorum sicut hñt aues prædales, alium verò pedẽ habebat latum & clausum sicut Anser, & cetera fũmilia, ita q̄ cum vno pede sursum in aere rapiebat, cum alio verò in aqua natans inferius se regebat. Sic verè dico, q̄ in mudo tres species sũt iustorum. Quidã ex toto barbati. i. ex toto, ip̄siales & contemplatiui, & barba spiritualis sapientia præditi. Quidã ista barba carẽt, sicut sunt simplices seculares & actiui. Quidã vtranque naturam participant, sicut sunt prælati, qui qñq; sunt actiui, qñq; contemplatiui. Quidã n. istorum cum primis aquilis solum volant sursum cõlestia contẽplando, quidã solum deorsum terrestria gubernando, quidã nunc deorsum nunc sursum, sicut boni prælati spiritualia & temporalia ministrando. Figurati in Moyse, qui nunc in montem ad Dñm ascendebat, nunc in valle ad populum descendebat. Quia re vera quidã sunt optimi in spiritualibus, nihil verò valent in temporalibus, & e conuerso, quidã, qui optimè talia administrant, sed de spiritualibus nihil gustant, quidã verò vtrinq; se sciunt regere, & cum contemplatiuis volare, & cum actiuis natare. Breuiter igitur concludere possumus q̄ alti cõtemplatiui raro sunt boni actiui, sicut ad literam patet de magnis, & speculatiuis clericis, qui in regimine temporalium sunt ignari. Et e conuerso boni actiui raro sunt speculatiui. Vnde Grego. 6. moral. Sape qui in montem quieti poterant contemplari, præsti occupationibus ceciderunt. Et sape q̄ occupati humanis vñbus vuerẽt, suã quietis gladio sunt extincti. Sic igitur patet, q̄ quibusdam proficit plus contemplatiua, quibusdam verò actiua & contemplatiua. Et hæc de actiua & contemplatiua generaliter sufficiunt. Vide de seculari, & negotium. Labor & similia.

Agilis. Vide vbi Leuis. Motus, facilis, Velox, Celer, Cito & similia, quia auctoritates non lux.

Agnoscere. Nota, q̄ agnoscere in scriptura multis modis sumitur, debet enim quilibet

Agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, Agnoscere seipsum per sui ipsius considerationem, Agnoscere proximum per charitatem & subuentionem, Agnoscere subditum per discretam examinationem, Agnoscere beneficium per gratiam & remunerationem. Dico igitur, q̄ agnoscere debemus Deum, ip̄sum verè credẽdo. Omnia n. quæ sunt, superiora sua cognoscunt. Sicut n. de Elephantibus legit, q̄ ad stellas, & lunã aspiciunt, & eas suo mō adorant, & tanquam superiores sibi intelligunt. Vñ Plin. lib. 2. ostendit, q̄ oia quadam naturali agnitione, & quodam, intrinseco sensu cognoscunt motum syderum & naturam, sicut exemplificat de Orige bestia in ortu caniculæ euigilare, & de cane tñc rabiem facillius incurrere, & de ostrea se in plenilunio replente, de formica in interlunio à labore cessante, de fibra fũ lunæ obseruantia serici conscientie, de heliorropio se cõtinuẽ ad solẽ cõuertente. Et de multiplici Herba & arbore omni anno se fũ solis tempora diuersimodè gubernante. Alii etiam ponit idem doctor quõ Elephas nouilunium sentit, & ad balneũ vadit. Simia fũ lunã tristis, & læta fit. Seleuces lapis sicut luna variã in cõelo, eius imagines in se representat, & ostendit oia. Igitur stellas vñ agnoscere, & earum influentiam representare. Et illi, quod sibi in natura præponitur, obedire. Sic re vera dico, q̄ omnis homo debet suum summum superiorem, à quo omnino depẽdere agnoscitur cognoscere. f. Deum cõeli & eius virtutem, & influentiam percipere, & suam summam bonitatem sentire, & p̄ fidẽ firmissimã ip̄sum credere, & tenere. n. bruta agnoscunt sydera, satis etiam congruum vñ rationi, q̄ etiã hominũ rationalis syderum factorem agnoscit, & q̄ sibi obediãt, atque crudat. vnde Ephe. 4. Occurramus oẽs in vnitate fidei, & agnitionis filij Dei. Et Colo. 1. Impleam in agnitione voluntatis eius in omni sapientia. Sed quid pro certo de multis verificatur illud Luc. 24. quod discipuli euntes in Emaus, qui interpretatur mater festinã, cum quibus dominus in via loquebatur, ip̄sum minime cognoscebant, Tenebantur. n. inquit oculi eorum ne eum cognoscerent. Quia re vera multi sunt hodie et illi, cum quibus in scriptura quotidiè loquitur Dñs. f. clerici, & et illi, cum quibus personaliter habitant. f. religiosi & presbyteri euntes ad Emaus. i. ad matrẽ festinantem. i. ad carnalitate & prosperitatem, q̄ sunt duæ matres non querentes nisi festa & solatia, quorũ oculi intellectus, vñco

vñco cupiditatis vel lipidine carnalitatũ vel fumo vanitatis, ita tenentur, & per hebreationem ignorantia ita ligant, q̄ ip̄sum nõ agnoscunt, nec speculant, quimò, ip̄sum proripus ignorare videntur, in quantum de eo non curant, nec sibi famulantur. Vnde iam verificatur illud Ps. Non erat qui cognosceret eum. Vnde Gen. 42. Fratres ipse cognoscens non est agnitus ab eis. Et Hier. 2. Sacerdotes non dixerunt vbi est dñs, & tenentes legem nescierunt me, & pastores p̄uicati sunt in me. Vnde de illis, qui etiam ex operib. poterant Deũ agnoscere, dñ Sapient. 13. Non sic charissimi, sed agnouerunt quis esset artifex. Non sic charissimi, sed agnouerunt, eum ip̄sum verè credendo, quia sicut dicitur 1. Thim. 2. Ipse vult omnes homines saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum Appollinis. ¶ Tercio debemus agnoscere Deum per fidẽ illuminationem, & ad cognitionem veritatis venire. ¶ Secundò debemus agnoscere nosmetipsos confiderando. Oculis n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic verè illi defectuosus sunt, qui alia cognoscunt, sui noticiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed se ipsos nesciunt. Debet. n. hõ agnoscere se. f. q̄ vilis i ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis in egressu. Dicitur igitur illud 2. Reg. 19. agnoscite seruus eius peccatum meum. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respõsum App

ra fugit. Sic Christus per dignitatis excellentiam gregem ecclesie militantis & triumphantis dicitur precedere, gubernare, & regere, & lac aeternae beatitudinis precipue possidere, ipsumque tam sibi, quam alijs dare. Et de hoc Apoc. 19. Beati qui ad eam agni vocati sunt. Reget inquit eos. Ideo dicit, quod liber beatus illud P. Dominus regit me, & nihil deerit, in loco pascuae ibi me collocauit. Et de ista excellentia regis potest figuratim dici illud Apoc. 14. Vidi supra montem Syon, agnum stantem, & cum eo centum quadraginta quatuor milia habentia nomen eius & nomen patris eius scriptum in frontibus eorum. Et dicitur ibi, quod coram illo erant quingenti genera hominum. Citharadi illi, qui empi sunt de terra, illi, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, illi, qui sequuntur agnum quocumque, & illi, quorum in ore non est inuentum mendacium. Oes, nisi cantabant carnicum nouum in conspectu agni quatuor animalium, & quatuor seniorum. Agnus iste charissimus est Christus. Ioan. 1. Ecce agnus Dei. Iste stat hodie supra montem Syon. i. in celsitudine dignitatis aeternae. quae Syon. i. specula dicitur eo, quod Deus ibi continet speculatur. Cuius sunt quatuor animalia. i. quatuor euangelista. Seniores sunt patriarchae. Citharizantes sunt angeli laudantes. In conspectu igitur agni, animalium seniorum, & citharistorum. i. in conspectu Christi, euangelistarum, patriarcharum, sunt hodie in Paradiso illi, qui nomen Dei patris. i. idem sanctae Trinitatis in frontibus. i. in publico profitentur. Sunt etiam ibi castitate fulgentes. Qui cum mulieribus non sunt coinquinati, veritate vincunt. In quorum ore non est inuentum mendacium, paupertate squalentes. Qui empi sunt de terra, humilitate fluentes. Qui sequuntur agnum quocumque, ierit. Omnes, nisi digni sunt stare coram agno superius in regno suo, quia acceptus est regi minister intelligens. Iuxta illud Apoc. 7. Qui in conspectu agni amici sunt stolis albis, & palmae in manibus eorum. Et clamabant voce magna, salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & agnum. Patet igitur (charissimi) quod agnus noster Christus habet quatuor species. Et sic de Christo Iudicij potestatem (Throni) nota si vis, quia p Patientia stabilitatem, & agnum intelligit, Amicitiae societatem, & agnum intelligit, Affluentiae benignitatem, & agnum intelligit, Et allega. Vitulus & agnus pascentur simul, &c. vide supra, ubi Accumbere. ubi ponitur. Et allega contra praelatos ignorantem figuram. Vidi supra montem Syon. Et expone contrario modo. Et si vis, nota, quod agnus habet multas defectiuas condiciones (videlicet)

Impotentiam in resistendo, **H**abet igitur impotentiam in resistendo. Sic Insolentiam in iudicando, **S**ic verum mali sunt fragiles, Immunditiam in conuersando, **A**d bene operandum & ad vitia resistendum, permittunt. n. se carnifice diaboli, tractari, & in grege inferni finaliter congregari, & ibi pro libito deorari. vnde Actuum 8. & Esa. 53. Agnus coram tondeute se obmutescit. De diabolo vero potest dici illud Esa. 40. In brachio suo congregabit agnos. Et ipsi demonibus simul illud Amos 6. Comeditis agnos de grege, & vitulos de medio armenti. Item habet ignorantiam. Sic mali sunt, vt communiter in spiritualibus ignorantem. vnde de farao iuvene dicitur Prouerb. 7. Quasi agnus lasciuens & ignorans, & nescit, quod ad vincula stultus trahatur. Item habet insolentiam. Est. n. animal insolens petulans & ludicrum. Sic mali in vanitatibus sunt valde laeti. P. Exultauerunt montes vt Arietes, & colles sicut agni ouium. Eccl. 47. Cum leonibus iustitiam quasi cum agnis. Item habet immunditiam. Est enim animal carnosum & pingue. Sic mali per carnaliter &c. Esa. 30. Pasceat agnus sparios. Et hoc de agno vitioso, glorioso, virtuoso sufficit.

Agon. Idem est, quod certamen, bellum, pugna. Et accipitur pro tribulatione, tolerantia. Sic de Christo in passione constituto dicitur Lucae 22. quod factus in agonia prolixius orabat. Et 2. Tymo. 2. Qui certat in agone, non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Accipitur etiam pro temptationis resistentia. Et sic Ecclesiast. quarto. Pro iustitia agonizare pro anima tua. Vide igitur infra in alijs titulis consimilibus,

Aggrauare. Nota, quod aggrauatio nihil aliud est, quam maioris grauinis vel ponderis

appositio. Et sic proprie dicitur illud aggrauatum, quod est magis graue difficile & ponderosum effectum. Sic igitur breuiter nota, quod est

Aggrauatio diuinae ordinationis, **D**eus enim aggrauat contra peccatores sua ordinationem, quando scilicet figit suam sententiam contra ipsos. Et sic dicitur 1. Reg. 5. Aggrauata est manus domini super azotios. Itē fortuna aggrauat, contra hominem, forte tribulationem. 1. Paral. 10. Aggrauatum est praesidium contra Saul. Et Iob 23. Manus plagae meae aggrauata est super gemitum meum. Item aggrauat peccator seipsum, per oblationem. Oblatio enim, & mala consuetudo faciunt hominem ad omne bonum ponderosum & grauem. Aggrauat, n. cor, ne intelligat. 1. Reg. 6. Quare aggrauatis corda vestra sicut aggrauauit Aegyptus? Aggrauat aures, vt libenter non audiat. Esa. 6. Exceca cor populi huius, & aures eius aggrauat. Et Zach. 7. Aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor suum posuerunt vt adamantem. Aggrauat pedes ne ad bonum currant. Vnde de bonis dicitur 2. Reg. 3. quod pedes eorum non sunt compeditus aggrauati. Item aggrauat corpus, & animam per vitiosam inclinationem. vnde Sap. 9. Corpus quod corrumpitur, corpus corruptibile aggrauat animam, & deprimit inhabitatio terrena sensum multa cogitantem. Sufficit. vide infra de Grauitate, Pondere, &c.

Agredi. Idem est, quod inuadere, vt impugnare. Sed omnino propter paucitatem auctoritatum. Dicitur illa arbor, vt ille fructus, quae in agro, vt in horto crescit, quae sunt non fructificantes, aut fructus acres & inuiles faciunt. signant igitur, quia gustui sunt acris, insipida, & amara, opera penitentiae, Et sic de agno paschali dicitur Exod. 12. quod cum lacuicis agris sibus manducari debeat, quae quia verē inuiles, & infructuosae sunt significare possunt peccatores, vel peccata, vel etiam mundi bona. Et sic praecipitur Deut. 20. quod ligna pomifera non succiderentur. Si qua autem ligna inquit, non sunt pomifera, sed agrestia succide. &c. Non plus, quia non sunt auctoritates. dato, quod infinita inueniuntur exempla. vide de agro, a quo deriuatur agrestis.

Agricola. Nota, quod multiplex agricola reperitur in sacra scriptura, videlicet, Praelatus qui colit agrum exteriorem, Praelatus. n. colit agrum ecclesiae, Perfectus, qui colit agrum interiorem, ipium debite remunerandum, qui colit agrum superiorem, gēdo, seminando, purgando, & frequentando. Io. 15. Pater meus agricola est. Perfectus colit agrum conscientiae, ipsum mundat, & herbis & arboribus. i. gratijs & virtutibus adornando. Colit et agrum Paradisi, ipsum contemplando; Agrum purgatorio, & inferni, ipsum meditando; Agrum proprii corporis, ipsum fodiendo & per penitentiam macerando; Agrum etiam pauperum, ipsum per elemosinas impingendo. Vnde Gen. 9. Ccepit Noe vir agricola exercere terram. Beatus colit agrum, coelestis patriae, ibi habitando, & eius fructibus perfruendo, vnde 2. Tymo. 2. Laborantem agricolam oportet primum, de fructibus percipere. Item mundanus colit agrum presentis vitae, & vix ipsum amando, & fructum diuitiarum aggregando, & sibi, non pauperibus accumulando, figuratus in illo diuite, cuius ager vberes fructus attulit. Lucae 12. Qui de horreis augmentandis cogitans, animam nocte illa perdidit. Figuratus etiam in illis malis agricolis, qui vineam sibi locatam retinere volentes seruos patris familias affixerunt, & vineam perdere meruerunt, & perditionem, & penam incurserunt, quia. f. mali mundani, qui vineam mundi sibi commissam, sibi appropriant, & seruos Christi. f. pauperes fructibus eius priuāt, dānationem finalem reportant. Hiere. 51. Collidam in te agricolam & iugales eius. Dicamus igitur in genere, de bono agricola & de malo. Agricola. n. est ille, qui colit agrum, & potest signare praelatum, qui per diligentiam pastorale colit agrum Ecclesiae vel religionis. Potest et significare virum perfectum, iustum, & bonum, qui agrum sui cordis vel corporis, penam visitat, atque colit. Iō potest dicere quilibet perfectus illud, Zach. 13. Hō agricola ego sum. Vbi ostendit, quod sicut agricola corporalis tria solet facere, quae. f. vt melius faciat negotium suum, solet

Spoliari, Occupari, Roborari. Solet spoliari ne vestibus grauetur, ideo homo, quod est animal nudum. Item occupari vt actibus probetur, quia agricola, item roborari, vt viribus iuuetur. Ego sum inquit. Sic uere loquendo spiritualiter dico, quod si uolumus esse spirituales agricolae, nos debemus Donis terrestribus spoliari (Homo) Debemus igitur Bonis operibus agitari (Agricola) denudari temporalibus. Homo, Sanis virtutibus roborari (Ego sum) quia. f. vltra necessitatem & indigentiam status nostri non debemus temporalia cumulare, immo sicut agricola vt leuior, & expeditior sit ad laborandum vestimenta sua deponit, sic & nos vestimenta nostra. i. exteriora bona mundi demus quum ad effectum deponere, & nos ipsos pro largitate, & elemosynā denudare, vt sic ad colendum nosmetipsos pro bona opera expeditiores possimus apparere. & hoc ostendit, cum dicit, Hō, quia hō natu rali ter est aial nudū, ad denotādū, quod cor nostrū dēt esse nudū & sine affectione diuitiarū, & ab indumentis bonorū tpaliū denudatum. Iuxta illud P. Diuitijs si affluat, nolite cor apponere. vt de quolibet possit dici illud Iō. 19. Ecce homo. Si cut. n. videmus, quod omnia, quae sunt abiciunt sua superflua vestimenta & paramenta, sicut patet de Serpente, qui dimittit pellem, vt renouetur, de arbore, quae dimittit folia vt tādē nouis folijs adornet, sic verē nos debemus dimittere, saltem quantis ad amorē & affectum, pelles & folia exteriorū temporalium bonorum, vt sic uirtutibus renouemur, vt sic operibus alleuiemur, & vt sic coelestibus gaudijs, & premijs adornemur. Sic uere de multis videtur, quod non sunt homines, imō re ctē videtur esse simia, quia quamuis habeant effigiem humanam, non est tam nuda, quam cum hiruto vellere, pel leq; hispida est vestita. Sic verē in mundo sunt multi, qui p auaritiā ita sunt in pelle hiruta. i. in uelamentis diuitiarū & in uellere temporalis possessionis inuoluti & induti, quod rectē non uidentur esse homines, sed bestiae similes, quae. f. tota eorū affectio, amor, atq; deuotio est ad delicias huius mundi. Et iō de tali homine dicitur in Psal. Homo cū in honore esset, non intellexit comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Iumentis inquit, quia. f. sicut iumentum habent faciem pronam versus terram, non erectā, sicut homo, sic uere multi sunt, quorum facies. i. mēs & affectio est totaliter inferius ad terram. i. ad terram per auaritiā inclinata, & a caelo & caelestibus penitus retrouersa. Non sic charissimi homo, sed simus agricolae nudi, & a terrenorum amore exuti. Homo inquit. Iuxta illud Esa. 61. Filij peregrinorum agricolae erunt, quia. f. si nos uolumus esse veri agricolae, necessē est, quod nos habeamus Charitatem & humilitatem (Filij) Debemus igitur Paupertatē & benignitatē (peregrinorū) denudari temporaliter. &c. Firmitatem & stabilitatem (Erunt) Nam sicut agricolae se solent cito, & saepe & multoties agitare, & mouere, sic & nos per bona opera cōtinuē debemus moueri & agitari. f. de uirtute in uirtutem, de bono ad bonum, de merito, ad meritum. Quod ostendit cum dicit Agricola, quia agricola potest deriuari ab ago agis, & colo colis, eo. f. quod agēdo & operando debemus colere nosmetipsos, vt sic de quolibet dicatur illud Gen. 9. Ccepit Noe vir agricola exercere terram, & plantauit vineam. Vnde nota, quod talis agricola debet Celeriter inchoare (Ccepit) Debet. n. homo uelociter incipere. Ccepit Celeriter proficere (Vir) Celeriter proficere, quia de Viriliter se occupare. (Exercere.) debet esse Noe, qui interpretatur quietus. Stabiler in sistere, quia debet esse uir. Felicitate perficere, quia debet exercere terrā cordis & corporis sui per penitentiam, & laborem. Quod est cōtra multos qui sunt ita pigri & in carnalibus delitijs consopiti, quod non possunt se mouere per diligentiam, & laborem, sed semper volunt quiescere, & dormire pro pigritiam & torporē. Nō sic, sed simus agitati actualiter. Agricola inquit. Vnde 2. Mach. 12. Iudaei agriculturā operā dabant. Tertio simus roborati firmiter uel uirtualiter. Ego sum inquit. quia. f. homo non potest esse bonus agricola, nisi sit uirtuosus & robustus. Quod est cōtra multos, qui ita iunt debiles, quod si aliquando incipiunt laborare, statim desunt, atque cessant. similes columnis, quae sunt de lignis molliibus. f. de falcibus, quae non perseverant in

sua firmitate, immo statim si aliquantulum onerant, seduntur, & inclinantur, franguntur, & dissipantur. Sic uere multi sunt ita debiles, & imperfecti, quod nullū onus laboris & ponit tētia possunt sustinere, immo statim sedent, cessant, deficiunt, nec subsistunt, contra quos dicit Seneca. uere officio, quod semel sumpisti, turpe est oneri cedere. Quod ostendit cum dicitur. Ego sum, quia. f. sicut uerbum sum es, signat firmitatem & realitatem essentiae ad denotandum, quod essentiales, firmi, & reales, fortes, stabiles esse debemus, vt sic dicamus illud Amos 7. Armētarius ego sum uellicās syncomoros. Et illud Exodi 3. Ego sum qui sum. Et 1. Co. 3. Dei agricultura, estis. Sic igitur patet, quod spiritualis agricola debet uirtuti vigere, labori studere, terrenis carere. Homo inquit agricola ego sum. Et sic patet de bono agricola. Item nota, quod agricola potest mihi in malo significato significare mundi diuites, & auaros, quorum totus appetitus est circa culturam & regimen agrum huius mundi. Ideo de ipsis potest dici illud Gene. 25. Factus est Esau uir gnarus uenandi, & homo agricola, ubi ostenditur, quod diuites & auari habent hodie infectoriam carnaliter, quia. f. sunt Esau, qui interpretatur rubens, deceptoriam subtilitatem, quia sunt gnari uenandi, afflictoriam cupiditatem, quia sunt homines agricolae, quia. f. modernis temporibus colunt agrum huius mundi; Quidam Carnaliter immunda sectando, Habent igitur isti Fallaciter fraudes frequentando, carnaliter infectio nē. Esau, qui iter per carnaliter, & luxuriam rubei, sanguinei, & infecti. Sicut. n. videmus quod res sanguinolenta facilius maculat contingentem, sic persona sanguinea, & carnales facilius per sua mala uerba & exempla maculant, & inficiunt contingentes. i. socios, & uicinos. Et iō de talibus rubeis, & carnalibus personis potest dici illud Esa. 9. Vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem, & cibus ignis. Verē illi, qui sanguinitatē luxuria habent admixtam ignea, perpetua combustionem damnabuntur. Narrat philosophus, quod Bubalus summe odit colore rubeum. Et ideo videns uenatorem rubeis uelamentis indutum, ad eum currit, vt eū feriat, & occidat. Sic uere charissimi, Bubalus. i. Deus naturaliter uidetur odire homines luxuriosos, quorum uelimenta. i. caro, sanguis, & rubedine luxuria est infecta. Et iō, finaliter iste Bubalus tales homines luxuriosos percucinos per infirmitatem inuadit, per mortem corporis percutit, & per aeternam damnationem occidit, ut de talibus rubeis & infectis carnalibus, luxuriosis, & delitiosis, & de tali malo agricola Esau dicatur illud Malach. 1. Esau aut odio habui, Iacob autem dilexi, quia. f. dñs, sicut diligit Iacob. i. iustitias, penitentes, & laborantes, ita odit Esau, i. carnaliter uiuentes, & cōuersantes. Ibi igitur hnt carnaliter infectio nē. Esau. Quod dico, quod ipsi hnt subtilitatis deceptionē, quia. f. ipsi sunt uir gnari uenandi. Nā sicut uenator per multas artes & fraudes decipit, bestias, atque caput, sic mali & pueri in hoc mundo hnt infinitos modos decipiēdi & defraudādi, & eos diuersimodē illaqueādi, & capiēdi, sicut patet de auaris, & usurarijs, qui pauperes in suis malis contractibus irerunt & inuolūt, & eos exheredant, de pauperum, & de fraudant. Istud et patet de adulato rib. & proditorib. & de hypocritis, & deceptoribus. Nā adulatores per dulcem eloquentiā, proditores per fictā amicitiam, hypocritae per fictam apparentiam alios decipiunt, & defraudant, ipsofq; capiunt, & uenātur, gnarus inquit uenandi. Ideo dicitur Eccl. 13. Venatio Leonis onager in solitudine, sic & pasua diuitum sunt pauperes, Ideo de talibus, deceptoribus loquitur scriptura Hierem. 5. Inuēti sunt in populo meo insidiantes uelut aucupes, laqueos ponentes ad capiendum uiros, sicut decipula plena auibus, sic pomus eorum plena dolo. Sicut. n. auceps sibilando trahit & ducit auē ad decipulam & ad mortem, sic uere tales per sibilos falsarum promissionum uerborum, & palliationum, audiens decipiunt, & seducunt, & iō tales sunt similes uiperā, quae in Phisologum sibilando detrahunt mutenam de flumine, ipsamq; ad sui copulam ad litus Maris attrahit, & adducit. Sic uere multi, sunt qui suis sibilis, i. uerbis fraudulentis, & deceptorijs murenas. i. pauperes ad sui copulam. i. ad suos malos contractus inducunt, & de fluminibus suis, id est de suis omnibus beneficijs, & possessionibus, per uifuras, fraudes, & rapinas eiciunt & deducunt. Ideo pauperes possunt dicere illud Thren. 3. Venatione

qui sedebat in equo albo, pugnabat contra bestiam, quæ habebat plura capita, & quæ ascendit de abyſſo, & ipsam una, cum suo pseudo propheta & cum illis, qui habebat eius characterem, in stagno ignis & sulphuris relegauit. Sic verè charissimè, Christus, qui in equo albo purissimæ humanitatis sedet, finaliter contra tales bestias, sic incipit, quæ vt communiter veniunt de abyſſo, (ideſt) de ſtatu vilitatis & paupertatis, & cõtra pseudo prophetas eorum. i. contra eorum adiutores promotores, prochenetas, & suarum nequitiarũ fautores, contraq; illos, qui suum portant characterem. i. cõtra illos, qui suum portant nomen, hoc est dictum cõtra suos hæredes & successores, q. s. in suis bonis malè acq̃uisti, eis malè succedunt, pugnabit per mortem temporalem, vt eos in stagno ignis & sulphuris. i. in inferno vbi est ignis. i. ardor inextinguibilis, sulphur (ideſt) factor intolerabilis, per dñationem æternam perpetuò relegabit. De talibus bestijs dicitur ad Titum 1. Cretenſes ſemper mendaces, malæ bestiæ, venris pigri. vbi offenditur, q. tales mali sunt Mentaliter errantes (Cretenſes, ideſt tenebroſi) Verbaliter fallentes. (Mendaces) Crudeliter furentes. (Quia malæ bestiæ) Carnaliter viuentes. (Ventreſ pigri)

Et ideò de talib. alatis & eorum alis. i. de talib. malis & eorũ fautoribus dicitur Hier. 2. In alis tuis inuētus est ſigūſ pauperum & innocentium. Ala. n. diuitum & magnarũ. i. eorum balliũ, & consiliarij, quorum cõsilijs feruntur & gubernantur. Ala. & talium malorum. i. eorũ magistri, & fautores, pro certo sunt hodie pleni sanguine. i. temporali ſub pauperũ & innocentium, quam. s. ſemper per rapinã, & vſurã rapiunt & extorquent. Zach. 5. Hæbat alas quasi alas Milui. quæ. s. est auis queruloſa rapinæ. Et nota q. tales alæ poſſunt figurari. Ezec. 1. vbi dicitur, q. manus hois erant ſub alis, Quia verè tales alæ. i. tales capitanej, & fautores ſp̃ hñt manus. ſ. ad accipiendum munera ab eisdem, alis. n. ipſos nõ promouent, niſi ab eis aliquid manualiter acciperent. Sunt igitur peccatores alati per lateralem promotionem, vel per fraternalem prouisionẽ. Itẽ per pectoralẽ elationẽ. Item per ralem poſſeſſionem. Pone, ſi vis, illam figuram mirabilẽ Zach. 5. De mulieribus, quæ habebant alas Milui, quæ porrabant amphorã, & c. Item nota, quòd inueniuntur ſcorpiones alati, & c. vnde infra de detractoribus. Item eruca cũ ſit uermis, recipit alas, & ſit Papilio & uolat cum auibus. Sic uiles homines medianribus alis diuitiarum, quæ acquirunt, ſunt milites, & uolant cum nobilibus. Vide infra de Nobilitate.

Albedo. Nota, quòd generaliter in ſacra ſcriptura reperitur

Albedo mentis, Albedo igitur mentis ſignat internam innocentiam. Et de hac potẽ exponi illud Iohelis 1. Vineam meam decorticauit, albi facti ſunt rami eius. Quando. n. vinea animæ decorticatur per confessionem & denudatur, tunc conſciẽtia, per innocentiam dealbatur. Pf. Aſperges me domine hyſopo, & mundabor, lauabis me, & ſuper niuem dealbabor. Itẽ Albedo carnis ſignat continentiam puriorem. Et de hoc videbitur infra. de qua Ioh. 20. Vidit duos angelos in albis ſedẽtes. Item Albedo cutis ſignat corporalem pulchritudinem, & decentiam. unde Leui. 13. vbi dicitur q. ſi caro, & cutis, q. ignis exuſſerit, albam & ruſam habuerit cicatricem, cõtaminabitur & c. Item Albedo veſtis honeſtam ſignat apparentiam. Matth. 17. dñs, q. veſtimenta Chriſti facta ſunt alba, ſicut nix. Item Albedo vultus ſignat gloriæ refulgentiam. Vnde Apoc. 7. dicitur de beatis. Hi qui amici ſunt ſtolis albis, qui ſunt & vade venerunt. Item Albedo cultus, ornatus ſignat inſolentiam, vel etiam temporalem deſignat opulentiam. Et iſta eſt Albedo, de qua dicitur, q. Iudæi illuſerunt Chriſtum indutum veſte alba. & c. Dico igitur, q. Albedo eſt fundamentum omnium colorum, purioris & ſimplicioris naturæ ceteros coloribus, pulchrioris etiam apparentiæ, faciliſt tamẽ maculatur, & eius macula diſſiciliter reparatur. Et talis eſt rectè puritas innocentie, ſeu candor nitidæ caſtitaſ, q. a vere iſta eſt vire? ceteris purior pulchrior & gratior, quaſi fundamentum omnium aliarum. Maculatur tamen faciliſt, p peccatum, & maxime per luxuriã ſedatam. Et vix, aut nõ

quàm amplius depuratur. Circa quod nota, q. in ſacra ſcriptura reperitur quadruplex Albedo, ſcilicet

Albedo puritatis, De illis autem, qui ſunt albi Hipocriticæ fallacitatis, Albedine puritatis, potẽ dici illud Lu. 9. Facta eſt ſpecies Aeternæ felicitaſ, vultus eius altera, & veſtitus eius albus refulgens. In quibus verbis offenditur triplex Albedo puritatis. ſ. in mente, in carne, & in veſte. Prima eſt puritas innocentie mentalis. Secunda eſt puritas continentie carnalis. Tertia eſt puritas decentie, uel apparentiæ moraliſ. Dico igitur, q. nos debemus habere Mentaliſ innocentie nitorem. (Vultus eius) Carnaliſ continentie candorem. (Species eius altera.) Moraliſ apparentie decorem vel ſplendorem. (Veſtitus inquit eius refulgens.) Habenda eſt igitur innocentia mentalis. (Vultus inquit eius.) Vultus. n. ipſius aſe eſt cor, & conſciencia, quia ſicut vultus eſt illa pars corporis, q. principaliter apparet hominib. ſic cor & conſciencia eſt pars illa aſe q. Deus principaliter intuet, & q. Deo immediatius præſtat, quia ſicut dñs 1. Reg. 16. Hoies uident ea q. parèt, dñs aut̃ intuetur cor. Et iõ ſicut videmus, q. hõ ſummè ſtudet uultũ ſuũ purum & mũdũ ſeruare, ſic hõ cor ſuũ dẽt pro virib. ſeruare in innocentie puritate & oẽm foeditatem peccatorum abſtergere, uel purgare, vt de eo poſſit dici illud Iacob. 1. Hic comparabitur viro conſideranti uultum in ſpeculo natiuitatis ſuæ, ubi offẽditur, q. ad puritatem innocentie habendam requiritur Supernã claritatis ſpeculatio. (Viro conſideranti) Internã vilitatis meditatiõ. (Natiuitatis eius) Externã ſanctitatis imitatio. (Speculo.) Sicut. n. mulier volens ſeruare faciem puram & albam reſpicit ad ſpeculum, ſic homo, qui uultum cordis ſui uult ſeruare innocentẽ, atq; purũ, ſæpe dẽt reſpicere ad ſpecula. i. ad aliorũ exẽpla, & ſe em̃ eorũ virtutes, & mores cõponere, & ornare. Et de tali Albedine innocentie dñs figurat Apoc. 1. Caput eius & capilli eius candidi ſunt ſicut lana alba, & tanq̃ nix, quia verè caput cordis intentionis, capilli cogitationis & affectionis dẽnt hñt candorem, & Albedinem innocentie, & perfectionis. Et iſtud proh dolor, eſt cõtra multos, q. reuera nõ hñt innocentia, ſed neq̃tiam, non puritatem, ſed foeditatẽ, non Albedinẽ, ſed nigredinẽ, non conſciencia ſanctitatem, ſed ois iniuſtitia præuitatem. Tales ſunt ſimiles Cygno, qui quĩs exterius habeat plumam albam, habet tñ interius carnẽ nigram. Sic verè multi ſunt, qui quamuis exterius in apparentia videantur eſſe puri, albi, innocentes, & mundi per hypocriticam ſciõnẽ, interius tñ in conſciã ſunt nigri, fetidi & corrupti p vitia & pccã. Iõ de talib. multib. dñs Eſa. 40. Exſiccatus eſt ſeniũ, & cecidit ſos, & decor uultus eius deperijt. Nã in peccatorib. & maxime in hypocritis exſiccãt, & extrahit foenũ cõuerſationis & ſos affectionis, & ſic deperit decor uultus eius. i. innocentia cordis & intentionis. Nõ ſic chariſſimi, ſed habeamus innocentiam mentalem. Sed dõ dico, q. debemus habere continentiam carnalem, & hæc eſt Albedo exterior, quæ de notatur cum dñs. Facta eſt ſp̃s altera. Species. n. humana tunc ſit quaſi altera, q. per carnis cõtinentiã dealbat, quia. ſ. tenere caſtitaſ vſ eſſe vltra, & extra limites humanæ conditionis, quia ſm̃ Hier. In carne præter carnem viuere, potius eſt angelicum, q. humanum. Et ideò vſ, q. humana natura alteratur & dealbatur ſicut vapor humidus, & aquoſus ſuperius in medio interſtitio aeris, qui quandoque propter uincẽtem frigiditatem in niuis albiſſimã ſubſtantiam cõmutatur. Sic verè chariſſimi, q. ſit hõ naturaliter humidus & aquoſus, fluxibilis & carnalis, q. tñ uenit frigus duri timoris, ipſum q. taliter concutit & conſtringit, q. ipſum in niuẽ candidã. i. in hoĩem albũ, mundũ, caſtum & purum alterat, & conuertit, ita q. ei potẽ dici illud 1. Reg. 10. Inuenies, inquit, cuneum prophetarũ, & inſillet in te ſpiritus dñi, & mutaberis in virum alterũ. Vbi offẽdit, q. ad Albedinẽ caſtitaſ habẽdã neceſſarium eſt combinari ſagaciter, q. ſ. hõ dẽt ſectari ſocietatẽ bonam & honeſtam. Cuneũ, inquit, prophetarum. Itẽ inſpirari vniuciter, quia ſicut dñs Sap. 8. Nõ ero continens niſi Deus det. Inſillet, inquit, in te ſpiritus dñi. Item commutari ſeu alterari moraliter. Mucaberis, inquit, in virum alterum. Sed heu proh dolor q. pauci ſunt hodie, qui hñt talem alterationem, quiniõ vſ, q. multi hñt cõtariam, & aduerſariã, q. a Albedine caſtitaſ & cõtinentie mutantur

in nigredinem carnalitatis & luxuriæ. Similes Piperi, q. naturaliter eſt album. Sed em̃ Dyof. à Saracenis in furno coquitur, & crematur, & ſic eius Albedo in nigredinem alterat, virtute etiam germinandi priuatur. Sic verè multi ſunt qui quamuis deberent eſſe albi per caſtitaſ, quia tamen à Saracenis, ideſt à Damonibus in furno tentationum, & in ardore mundanæ proſperitatis coquantur, ideò in nigredinẽ luxuriæ alterantur, & virtute germinandi per bona opera ſpoliantur. Vnde de eis potẽ dici illud Baruc. 6. Nigræ ſunt eorum facies de fumo qui in domo ſit. Fumus. n. Diabolicæ tentationis facit per infamiam & luxuriam nigrefcere faciẽ ſuã conuerſationis. Tales fuerũt figurati Dan. 4. in Nabucho donoſo, qui de homine mutatus eſt in beſtiam, quia quãuis tales ſint homines. i. rãnales per naturam, efficiuntur tamen beſtiæ per carnalitatem & luxuriam. quia. ſ. beſtialiter viuẽtes non videntur habere vltimã alicuius rãonis. Baruc 6. Beſtiæ meliores ſunt illis. Nõ ſic chariſſimi, ſed ſimiles albi & puri per caſtitaſ, quia hoies albi & caſti Deo placeant. Figura Apoc. 3. vbi Deus dicit de innocentib. Qui vicerit, veſtietur veſtimentis albis. Iõ bene conſultur Apoc. 3. Suadeo tibi emere aurum & vt veſtimentis albis induaris, vt non appareat conuulſio nuditatis tuæ. Dico igitur, q. nos debemus habere continentiam carnalem. Facta eſt inquit, ſpecies eius altera. Tertiõ debemus habere Albedinem puritatis quantum ad apparentiam moralem. quia. ſ. veſtitus noſter debet eſſe albus & refulgens, q. ſ. veſtitus noſtra exterioris apparentiæ debet albere in ſe per ſanctitatem & puritatem, & refulgere in alios per bonum exemplum & honeſtatẽ, quod eſt contra malos, qui ſimiles ſunt Pici, quæ naturaliter eſt alba, ſed tandem ſup ignẽ coquit, & bullit, & ſic in nigredinẽ cõmutat, ita q. quicquid ab ea contingit, maculat. Sic verè chariſſimi, homo naturaliter debet eſſe albus. i. modeſtus, rãnalis & honeſtus, multi tñ ita bulliunt, per inſolentia leuitatẽ, & ita coquantur luxuriã ſedatã, q. color ſuæ apparentiæ in nigredinẽ malæ & inhonẽſtæ conuerſationis mutatur, ita q. alij per eorũ mala exẽpla inſiciunt, & maculant. Quia ſicut dñs Eccl. 1. Qui tetigerit Picẽ, inquinabit ea. Non ſic, ſed habeamus Albedinẽ honeſtatiſ. Veſtitus inquit eius factus eſt albus, vt de nobis poſſit dici illud Apoc. 3. Nõ inquinauerũt veſtimẽta ſua, iõ ambulabunt mecum in albis, quia digni ſunt. Et ſic patet chariſſimi, q. Albedo puritatis diſtinguitur in Innocentiam voluntatis, Item nota, q. Albedo hypocriticæ fallacitatis eſt In apparentiam honeſtatiſ, ſicut eſt nix, quæ exterius pulchra, ſecẽp, & vias putridas cooperit, atq; tegit, & ita homines decipit, q. dum credunt eſſe in via bona & plana, ipſi cadunt in foueã & in lutum, Sic verè candor hypocriſis, q. exterius in homine apparet, multa immunda vitia & peccata velat, atq; tegit, q. interius in conſciencia latiteſcunt. Et iõ hoies in talib. decipiuntur, quia dum credunt inuenire bonã viã. i. hoĩem virtuoſum & p̃fectum, ipſi non inueniunt niſi lutũ. i. p̃ſonã vitioſam, fatidã, & corruptã. Figura Leui. 13. Cũque color albus i cute fuerit, & capillorũ mutauerit aſpectũ, ipſa quoq; caro viua fuerit, lepra veniſſiſſima iudicabit. quia verè chariſſimi, q. albus color hypocriſis eſt in apparentia & in cute, capilli aut̃. i. interiores affectiones, & caro. i. cõſciẽtia interius ſunt corrupti, tunc eſt lepra, & infectio peſſima reputanda. Nam ſm̃ Iſid. antiqui ſolebant equos diuerſimodẽ dedicare. vnde dicit, q. equi albi aeri dedicabantur, ad de notandũ, q. illi, qui ſunt albi per hypocriſim, aeri & vtro. i. vanitati, & inani gloriã deputantur, & c. Iõ de talib. quĩs albis dñs Apoc. 6. Et ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper eũ habebat arcum, & data eſt ei corona. quia verè (chariſſimi) illi, qui ſunt hodie in equo albo. i. in ſtatu hypocritico, ſemper habent arcum. i. p̃nctiõnẽ detractiõis & murmuratiõis, & talib. (quod dolendum eſt) danẽ hodie corone (ideſt) ſtatiſ, & eminentiæ dignitatum. Itẽ nota, q. eſt Albedo curioſitatis & proſperitatis. Sicut. n. color albus ſua pulchritudine viſum attrahit & delectat, ipſum tamen diſgregat, lædit, & diſtrahit, atq; aggrauat, ſic mũdi proſperitas, & curioſitas, q. oculos cordis attrahit ad ſui conſiderationem, ipſos ſoler diſgregare, & diſſoluere per mala deſideria & affectiones grauari etiam, & lædere per malorum appetituum ampliatiõnem, & ſicut color albus faciliſt maculat, ſic proſpera faciliſt deſtrunt. Et iõ ſicut Herodes illuſit Chriſtũ q. ipſum

remiſit ad Pylatum, qui eũ crucifixit, & induit eũ veſte alba, ſicut dñs Luc. 22. ſic Deus q. induit hoies veſte alba, ideſt, mũdi proſperitate, ipſos p̃ certo vſ illudere, & ad Pylatũ, & ad Crucẽ. i. ad Diabolum, & ad Inferni tormentorũ finaliter deſtinare. figura Gen. 30. Iacob & Laban fecerunt pactiõnem, q. Iacob habebat oues varias, Laban aut̃ habebat albas & nigras. Sic verè Chriſtus, & Diabolus vñr inuicem pepigiſſe, q. Iacob luſtator Chriſtus ad partẽ ſuã varios recipit. i. virtutũ varietate dotatos. Laban aut̃. i. Diabolus ad partem ſuam accipit albas pariter, atq; nigras, hoc eſt dictũ, illos, qui Albedine proſperitatis fulgent exterius, & qui nigredine peccati & iniquitatis pallent interius. Itẽ nota, q. eſt Albedo æternæ gloriæ & felicitaſ: quia. ſ. iuſti in Regno patris rutilant, atque fulgent. Et de hoc dñs Iob 20. vbi duo Angeli in albis ſedentes apparuerunt mulierib. Albedo. n. ſtatũ immortalitatis, & impaſſibilitatis & æternæ claritatis deſignat. Iõ dicitur Apoc. 6. Data ſunt ſingulis ſtolæ albe. & Apoc. 7. Hi, qui amici ſunt ſtolis albis, q. ſunt & vnde venerunt? ſequit. Hi ſunt q. venerunt ex magna tribulatione. quia. ſ. in hoc mundo patiunt aduerſitatẽ, in alio recipiunt ſtolam aibam. i. ſtatũ immortalitatem & claritatem. Pf. Niue dealbabitur in ſelmons Dei mons pinguis & c. Selmõ. n. q. interpretatur pax, vel ſenſus, vel fortis imago, vel virtutis vmbraclũ, ſignat Paradifum, vbi. ſ. eſt pax, quæ non perturbat. Senſus, qui nõ offuſcatur, imago, q. non deturpatur, virtutis vmbraclum, vbi anima recreatur. Et ſic iſte eſt mons ſelmõ, vbi anima beata claritatis refulgentia dealbatur. ſufficit de Albedine.

Aleph. Eſt prima litera alphabeti Hebraici, q. interpretatur mille, vel doctrina tentationum. Et eſt titulus præpoſitus quibusdam pſalmis, & quibusdam Hieremiæ lamentationib. Significat igitur illũ, qui eſt a & a. principium & ſinis. Deum, qui dicitur mille, qui eſt maior numerus, qui poſſit eſſe propter immenſitatẽ. Et dñs doctrina tentationũ: quia contra tẽtationes noſtras docet inſirmitatem. Pſalmi igitur noſtri et lamentationes. i. gaudia noſtra, luſtus, et proſperitates, et aduerſitates ab iſto debent intitulari, & ab eo incipere, et ad eum terminari. Dico igitur, q. Aleph inuenitur eſſe Titulus laudis et congratulationis,

Titulus confessionis, Titulus eruditionis, Titulus timoris, Titulus nitoris, Titulus vigoris. Eſt dico titulus laudis. Pf. Aleph Benedicam dñm in omni tpe, ſp̃ laus eius in ore meo. Itẽ eſt titulus cõfeſſionis. Pf. Aleph. Conſitebor tibi dñe in toto corde meo. Item eſt titulus eruditionis. Pf. Aleph. Noli emulari in malignatib. & c. Item eſt titulus timoris. Pf. Aleph. Beatus vir, qui timet dominum etc. Item eſt titulus nitoris, et puritatis. Pf. Aleph. Beati immaculati i via etc. Item eſt titulus uigoris. Prouer. 3. Aleph. Mulierem fortem quis inueniet. De lamentationib. verò poſſum notare, q. Aleph ideſt, Deus eſt titulus noſtrae Aduerſitatis, Igitur incipiamus ab iſto Aleph. Ab iſto Obſcuritatis, titulo lamentum pro noſtra aduerſitate. Calamitatis, ſic. ſicut fecit Hieremias volens lamentari deſtructionem Hieruſalem Threnorum 1. Aleph. Quomodo ſedet ſola ciuitas plena populo, facta eſt quaſi vidua domina gentium etc. q. tem lamentũ pro noſtra ignorantia, et obſcuritate. Thren. 2. Aleph. Quomodo obtegit caligine filiam Syon proiecit in terram in clytã Iſrael. Item lamentum pro noſtra calamitate. Thren. 3. Aleph. Ego vir videns pauperpatem meam in uirga indignationis eius. Item lamentum pro noſtra mutabilitate. Thren. 4. Quo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus. Et breuiter dico, q. in omni actu pſalmi vel lamenti ſemp debemus præponere Aleph (ideſt) Deum, qui eſt principium omnium bonorum operum et virtutum. Sufficit & c.

Alexander. Nota, q. Alexander interpretatur alleuans tenebras, vel auferens anguſtias tenebrarum. Et ſic potẽ ſignificare Chriſtum, qui alleuauit tenebras errorum, et temperauit anguſtias tribulationum & dolorum. Alexander enim fuit Rex orbis et magnificus, et glorioſus, qui cum modica manu, ſcilicet cũ quatuor milib. equitum & triginta milibus peditum orbem ſubiccit em̃ Oroſum. Sic Chriſtus glorioſus et ſublimis. cum paucis milibus (ideſt) cum paucis prædicatoribus et Apoſtoliſ inſinitos populos ſuæ fidei ſubiungauit. Vnde 1. Macha. 1. dicitur Diſtion. Berchorij. I quod

q Alexander egressus de terra Cethim debellauit Dariu. & cōstituit praelia multa, & omnium obtinuit munitiones. Cethim interpretatur fixus. Darius interpretatur fertilis, quia verē Alexander Christus de terra fixa, & aeterna patria Paradisi egressus, Dariu fertilem. i. mundum viciit, & contra sectas errorum constituit praelia predicando, & earum munitiones obtinuit, a vana credulitate populū animando. Vel si vis dic per Alexandrum, qui mundum occupauit, & tū satiatus non fuit, & tū in sine veneno periit, signari Diabolum, vel ambitiosum, qui non satiat honoribus, & qui finaliter mortis aeternae subiungatur doloribus.

Alleluia. Nota, q alleluia est cantus gaudij & exultationis. qui. s. in scriptura signat gaudij, & exultationem, & laudem. Interpretatur. n. Alleluia, laudate dñm. Et iō illud canticum dī esse canticū beatorū, qui. f. Deum laudando letantur. Et eū bñdicendo & amando cōtinuē occupant. Vnde Thobias de caelesti Hierusalem loquēs dicit. Thob. 13. Per omnes vicos eius alleluia cantabit, bñdictus dominus, qui exaltauit eam, vt sit Regnum eius in secula seculorum. Istud est. n. canticum Ecclesiae, quia. s. inter cetera, quae in Ecclesia cantant, in Ecclesia alleluia sp̄pius reperit. Est aut alleluia titulus quorundam psalmodi, ad denotandū, q laus diuina debet oib. summe placere, & q ipsam debemus prae ceteris indefinētius replicare, & oēs psalmos nostros. i. oēs alias cordis letitias a laude diuina in cipe re, & intutulari. Igit laudat Deus de iustitia erga delinquentes, de misericordia erga penitētes, de munificētia erga triūphātes, de indulgētia erga supplicantes, de munditia erga innocentes, de clementia erga credentes, & eum consēntes. Deus. n. fecit iustitiā delinquentib. iō laudatur. Apo. 19. vbi dicit Audiui vocē in celo turbarum multarum dicentium alleluia, laus & gloria & virtus Deo, q̄a vera & iusta iudicia eius sunt. Et iterum dixerunt alleluia, & seniores adorauerūt dicētes amen, alleluia. Item faciet misericordiā penitētib. iō dī in Psalleluia. Constitemini domino, qm bonus, qm in seculū misericordia eius. & alibi Alleluia. Laudate dñm oēs gentes &c. Item indulget supplicanti. Ps. Alleluia. Dilexi, qm exaudiet dominus vocem orationis meae. Item, munificētia triumphanti. Apoc. 19. Audiui vocem quasi tonitruum dicētiū, alleluia. Gaudeamus & exultemus: quia venerunt nuptiae. Nuptiae. n. fatieram designant, & quandā munificētia largitate. Item ipsi sibi complacent in innocentib. Ps. Alleluia. Laudate pueri dominum. Et alibi Alleluia. Beati immaculati in via. Item Deus congaudet credenti. & eum consēntent. Et ideo in Ps. dicit, Alleluia. Credidi propter quod locutus sum &c. Et alibi. Alleluia. Confitebor tibi domine &c. Vide infra de laude.

Alleuare. Nota, q alleuatio est Dei & Diaboli. Deus. n. alleuat hoīem misericorditer adiuuando, ne corruat per desperationem. Ps. Alleuat dñs omnes, qui corruunt, & erigit oēs elisos. Suum. n. alleuare idem est, quod suum adiuuare. Item alleuat Diabolus hoies per superbiam erigendo, vt corruant ad damnationē. Vnde potest sibi dici illud Ps. Deiecisti eos, dum alleuarentur &c. Vide infra de leuare, vbi ad plenum. Et de leuare &c.

Alleuare. Vide de Leuitate.

Allicere. Idem est, quod attrahere aliq̄ ad aliq̄d faciendū per verbum, vel nutum, vel factum applausiuum, sicut faciūt adulatores. Et nota, q homo q̄q; allicitur ad bonū, q̄q; ad malū. Nota et, q hominem alliciunt ad malū, carnalia, temporalia, adulationes, munera &c. Sed nihil ad praesens: quia non sunt auctoritates. Vide infra de attrahere, inclinare, inducere, &c.

Allidere. Nota, q allidere idem est quod ad aliq̄d laedere. Est enim allisio quando aliq̄d cōtra aliq̄d durum ita impingit, q̄ quasi penitus dissipatur. Et iō in scriptura loquendo moraliter per allisionem intelligit Tentatio, quae mentem eneruat, derisio, quae manus aceruat, Tribulatio, quae mala coaceruat, elatio, quae mentem proteruat. Alliditur dico q̄s per offendiculum tentationis. Esa. 64. Allisisti nos in manu iniquitatis. Item alliditur per istū tribulationem furoris sui, & allidit in turbine & in lapide grandinis. Item alliditur homo per statum elationis, vnde Ps. B-

leuans allisisti me. Item allidit homo manum ad manū per applausum derisionis. Vnde Hier. 48. dicitur. Allidet manum Moab in vomitu suo, & erit in derisum etiam ipse &c. Vide de offendere. Percutere, &c.

Alimentum. Est illud, quod ad restitutionē vel restauracionem humorum, qui per actionem caloris in corpore continue deperdit natura animalis, est concessum. Nam quia calor naturalis, & est innaturalis cōtinuē humores dissoluit & consumit, ideo necessariū fuit alimentum, quod in humores conuerteretur, vt corpus animalis in sui status conditione nutritur. vt dicit Auicenna. Sic vērē sp̄ualiter, charissimū, illud est alimentū spirituale, quod humor aīz. i. eius gratia, virtus, deuotio, & dilectio q̄n deperdit restaurat. Nam quia calor concupiscentiae, & ardor mundanae prosperitatis continuē agit in aīam ipsam. s. per tentationes, & desideria calefaciendo, & mouendo, iō humor deuotionis, & gratiae virtutis, & pariter meriti in ea continuē deficcit. Et iō necesse est, q̄ ad hōi humoris restauracionē alimenta sp̄ualia continuē ministrent, quae quidem alimenta sunt lectio, deuotio, eruditio, donorum infusio, & eterne gloriae consolatio. Talia ergo alimenta sp̄ualia debemus appetere, et amare. Iuxta illud Gen. 41. Clamauit populus ad Pharaonē alimēta petēs. In qb. verbis ostēdunt tria necessaria ad hōi alimenta habēda et procuranda, s. tres conditiones, quae possunt in alimentis corporalib. inueniri. **Alimentum. n.** corporalia alliciunt, expediunt, proficiunt. Desiderantur. n. ab omnib. iō, alliciunt. Clamauit inquit ad Pharaonē. Cunctis ēe viuētib. sunt necessaria, iō expediunt, quia. s. eis indiget oīs populus. Sufficienter etiā corpus humanum, iō proficiunt. Alimenta inquit petēs. tanquam Apo. 19. vbi dicit Audiui vocē in celo turbarum multarum dicentium alleluia, laus & gloria & virtus Deo, q̄a vera & iusta iudicia eius sunt. Et iterum dixerunt alleluia, & seniores adorauerūt dicētes amen, alleluia. Item faciet misericordiā penitētib. iō dī in Psalleluia. Constitemini domino, qm bonus, qm in seculū misericordia eius. & alibi Alleluia. Laudate dñm oēs gentes &c. Item indulget supplicanti. Ps. Alleluia. Dilexi, qm exaudiet dominus vocem orationis meae. Item, munificētia triumphanti. Apoc. 19. Audiui vocem quasi tonitruum dicētiū, alleluia. Gaudeamus & exultemus: quia venerunt nuptiae. Nuptiae. n. fatieram designant, & quandā munificētia largitate. Item ipsi sibi complacent in innocentib. Ps. Alleluia. Laudate pueri dominum. Et alibi Alleluia. Beati immaculati in via. Item Deus congaudet credenti. & eum consēntent. Et ideo in Ps. dicit, Alleluia. Credidi propter quod locutus sum &c. Et alibi. Alleluia. Confitebor tibi domine &c. Vide infra de laude.

bus supra dictū est, necessaria sunt nō vni, sed omnib. iō oēs debemus inuicem per amorem & concordia, charitate, & amicitia conuenire, vt hōi alimenta possimus providere, prouocare. Similes formicis, quae ad alimēta procurandū simul vadunt, simul laborant, simul viuūt, & diligenter in zēta te prouident, de quo in hyeme tandē viuant. Sic verē nos debemus tandē simul per fœdus charitatis viuere, & in zēta te ad procurandū huius vitae alimēta sp̄ualia, q̄ tpe futurae hyemis post hanc vitā nobis proficiāt, & valeant, cū diligētia laborare. Populus inquit. Et de hoc potest dici illud 2. Reg. 13. Ecce populus multus veniebat pariter. Sicut. n. Papa libenter audit collegiū, Abbas capitulū, Rex populū, ita q̄ eis i simul multa concedunt, quae singulis non darent. Sic verē nos oēs per concordiam & charitatem conueniamus, & alimenta gratiae & gloriae, ceteraq; Dei beneficia a domino postulemus, facilius poterimus obtinere. Quod est contra multos, q̄ in congregatione amoris, vnitatis & societatis nolunt viuere, nec manere, quinimo alter ab altero per rixas, inuidias, & discordias segregantur. Et ideo non mirum si hōi alimēta eis idē minimē cōferant. Et de hoc dī 3. Reg. 16. Populus autē diuisus est in duas partes. Non sic, sed sit in nobis collectio confederatiua. Populus. Tertio dico, q̄ considerat in alimentis refectio exuberantiua, alimenta. n. possunt dici eo q̄ alant mentē, quia sicut alimēta corporalia alunt, & nutriūt, impingunt, & reficiūt corpus, sic ista sp̄ualia cor & mētē nutriunt spiritualiter & impingunt. iō dicebat Apostolus 1. Thim. 6. Habētes alimenta & quib. tegamur, his contēnti simus. Quia verē alimenta mētalis refectiois, & tegmēta moralis cōuersationis dant homini sufficientiam aeternae consolationis. Contēnti, inquit, simus. Sed heu pro dolor, talia alimēta mentis & animi refectiua non accipiunt hodie multi, immo alimenta carnalia, corporalia oblectamenta, q̄ sunt tā aīz q̄ corporis infectiua, quod maximē faciūt auari, qui aluntur diuitijs, luxuriosi delictijs, superbi vanitatib. iactantijs & extollentijs, praesumptuosi vanis scientijs, curiosi vanijs laetitijs, hypocritae in anibus glorijs. Sicut. n. hō ab infantia veneno nutritus, venenū recipit pro alimentis, sic tales, q̄ ab adolescentia sua talib. venenosis sunt nutriti, & talib. mūdi bonis delectati & affuēti, non quaerunt alia nutrimenta. q̄. s. de alimētis sp̄ualib. q̄ mentē impingunt, & reficiūt, nihil curāt. iō lamentat Iohel 1. Perierunt alimenta de domo dñi. s. sp̄ualia, q̄a re vera (quod dōledū est) in domo dñi, id est in religione, vel Ecclesia perierunt, & defecerūt alimēta deuotionis, & dilectionis, & eleemosynae, & cōpassionis, Eucharistiae, & cōtemplationis. Hier. 52. Nō erunt alimenta populo terrae. Sed re vera alia alimēta. s. delictia & diuitiae ibidē affluunt, & abundant. nam sicut Aquila nutrit pullos suos carne & sanguine, sic verē Diabolus peccatores nutrit carne & sanguine, i. delictijs, & oblectamentis carnalib. & terrenis. Eccl. 40. Alit. n. animā suam cibus alienis. Bona. n. mundi dicuntur aliena, quia aliunde veniunt, quia alienis remanēt, & q̄ a domino nos faciunt alienos. Non sic, charissimū, sed habemus alimenta sp̄ualia, q̄bus. s. Praelati debent nutrire pecora sibi commissa. Vnde Gen. 46. Viri pastores sunt, & curam habent alendorum gregū, quia re vera, vt dictum est, ista sunt alimenta, quae tribuunt refectioem exuberantiua, quae requirunt collectionē confederatiua, quae faciant affectioē desideratiua. Et si vis, nota, q̄ sunt alimenta pauperū, q̄ sunt exteriora. s. eleemosynae. De quo Thob. 5. dī, quod esurientes alebat nudiq; vestimenta praebat. Item sunt alimenta deuotorum, quae sunt interiora, & ista sunt lectio, deuotio, gratia, Eucharistia, quae interiori nutriunt piā mentem. Et ista sunt alimenta, quib. debet castrum cordis esse munitū. Vñ illud praedictum 1. Thim. 6. Habentes alimenta, & quib. regamur, sus contēntissimus. Vñ Gen. 47. dicit, q̄ Ioseph alebat fratres suos omnemq; domum patris sui praebens singulis cibaria. Item sunt alimenta bonorum, quae sunt superiora. vnde de muliere stellata. i. de anima beata dī Apo. 12. q̄ ipsa sumptis alijs voluit in desertum, vbi alitur p tempus & tēpora. Vide de nutrimento, cibo, & manducare, &c. similia.

Alienum. Dicitur omne illud, quod non est proprium nostrum. Et dicitur alienus, quasi aliunde natus. Et potest accidi in bono & in malo. In bono quī est alienus a mundo, vicio, & peccato. Et sic alienus signat viros perfectos, quos mundus non potest vocare suos. Et de hoc

in persona Dei dicit David, mihi alienigenae subditi sunt. Et alibi. Mihi alienigenae amici facti sunt. Vnde & Iob in persona iusti dicebat Tob 19. Inquilini mei quasi alieni habuerunt me, & quasi peregrinus fui in oculis eorum. Item potest accipi in malo, & sic signat illos, qui alieni sunt a Deo, a fide a gratia, a morib. a Paradiso. & ita alienus potest dici tā Diabolus, quā peccator q̄ mundus. Demones etiam dicuntur alieni, quia quamuis in principio fuerāt domestici, in casu tñ facti sunt alieni. Vñ dominus potuit dicere illud Tob 19. Notimeī quasi alieni recefferunt a me. Isti autem proprie dicuntur Dij alieni, quia. s. ab illis, qui sunt a fide alieni creduntur esse Dij, & ideo isti adorari prohibent Gen. 35. Abijcite Deos alienos. Et Exo. 20. Non habebis Deos alienos. Et ibidem. Nō adorabis Deum alienum. Dico igitur, q̄ peccator potest dici alienus, quia. s. nihil habet commune cum Deo. Sicut. n. videmus, quod alieni, seu extranei nō diliguntur, sicut domestici, licet quandoq; ad tps amplius honorantur, quinimo sicut eis solatium seu festum, cito tamen deficere comprobāt, sic mali nō diliguntur a Deo, licet quandoque hic in mūdo in diuitijs & promotionibus temporalibus fiat eis a domino breue festum, a quo tamen finaliter sicut alieni recedunt, & impensos honores tanquam alienos dimittunt. Hier. 30. Nō dominabuntur amplius alieni. Potissimē autem mali ecclesiastici alieni dicuntur, pro eo q̄ esse legitimi viri Ecclesiae non videntur, in quantum iniuste in beneficijs alijs personis debitis inducuntur. Ecclesia. n. modernis temporibus similis videtur perdicij, quae fouet filios alienos. Cuculus enim auis fraudulenter oua sua in nido perdicis fouēda ponit, quae p̄dix tanquam sua fouet & diligit, ipsi tñ finaliter suā nutrice dimittunt, & cum Cuculo tempore suo recedunt, sicut ponit liber de naturis rerum. Sic verē pro dolor Cuculus, id est Diabolus oua sua, scilicet, peccatores perdicis. i. Ecclesiae fouendos tradit, in quantum in nido suo. i. in ipsius Ecclesiae beneficijs ipsos promouet, & extollit, ita q̄ ista mater Ecclesiae sic delusa istos hodie fouet & nutrit, & bona, quae debentur filijs, istis alienis tradit. Ideo iam possunt filij Ecclesiae dicere illud Thr. 4. Haereditas mea versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos. Et Esa. 1. Regionem vestram corā oculis vestris alieni deuorant. Isti tamen filij alieni q̄ sunt bene fori & ditati, de nutrice non curant, nec ei bona faciūt, aut procurant, immo matri suae Diabolo derelicta Ecclesia se foctia n. Vnde in Psal. Filij alieni inueterati sunt, filij alieni mētiunt, & claudicauerunt a semitis suis. vnde Hier. 17. Perdicis fouit, quae non peperit, fecit diuitias non in iudicio, in medio dierum suorum derelinquet eas. Vnde alienis, qui nō curāt de vtilitatibus Ecclesiarum potest dici illud Baruch 4. Obliti enim estis eum, qui nutriuit vos & contristatis nutrem vestram Hierusalem. Sic igitur patet, q̄ mali ministri Ecclesiae dicuntur alieni, quos etiam tanquam alienos Deus a ministerio in suo iudicat repellendos. Vnde isti debeant rimere illud, q̄ dicitur. Num. 3. Si quis alienus accesserit, morietur. In quibus verbis ostenditur, q̄ sicut alienus in terra aliena habitat, semper habet status dubietatē, mentis pueritatē, quia. s. p̄ nititur suppeditare illos de partibus. Ps. Diripiant alieni labores eius, habet etiam nullam haereditatē, saepe patitur diuersitatē, & sic dico, q̄ peccator alienus dicitur. Quia dubius & suspiciosus. Si q̄ superbus, & presumptuosus. Quis. Quia egenus & pnurius. Egenus. Quia afflictus & laboriosus. Morietur. Dico igitur, quod peccator agitatur dubietate. Si. Sicut enim status peregrinorū & alienorum non est stabilis, neque firmus, immo semper habent esse in pendulo, & in dubio, & in incerto, sic verē peccator in vita ista semper est in dubietate timore, anxietate, & incertitudine status sui, quia, scilicet, teste Ambro. Et de praeterito meminit habere quod doleat, & de futuro videt sibi superesse, quod timeat, dubitat enim de interioribus, scilicet, propter criminum immensitatem, dubitat de exterioribus, id est temporalium defectum & tenuitatem, dubitat de posterioribus, scilicet futurę damnationis aduersitatem. Iste igitur nihil habet babile, atque certum, quia sicut dicitur, Iob 15. Sonitus terroris in auribus impij, & cū pax sit, inimicitias suspicatur, quod ostenditur cum dicitur Si, quae est cōditio naturalis, dubia, & incerta, ad denotandū, q̄ status peccatorum est cōditio natus, dubius, & incertus, mobilis pariter & infirmus. Ideo praeseruatione vñ loqui peccator in Psal. Diction. Berchorij. I 2 Quo

creatur. In Hierusalem inquit, ut sic dicatur illud Eccl. 24. In Sion firmata sum, et in civitate sanctificata similiter regni, et in Hierusalem potestas mea, ubi ostenditur, quod beati habent securitatem (firmata sum) Civitatem (Civitatem) Tranquiliter, Requiem Auctoritatem (quia in Hierusalem potestas mea) Et cetera sicut supra de adducere, in illa auctoritate praevalere. Etenim me spiritus, & adduxit me in Hierusalem &c. Act. 21. Virum, cuius Zona haec est, sic alligabit in Hierusalem &c. Sic igitur patet, quod nos debemus feliciter pervenire, celeriter obedire, vivaciter inspirari, tenaciter vel mortaliter regulari. Et sic patet, quod erimus spiritualiter alligati. Et nota si vis quod per alligaturam intelligitur cura & diligentia pastoralis, quae sicut medicus alligat vulnera infirmorum, sic plures peccata subditorum, & eorum malos motus, & actus alligare, stringere, vel sanare debet. Eccl. 34. Quod perierat requiratur, quod abiectum erat reducatur, quod contractum fuerat alligabo, & quod pingue & forte custodiam, & quod infirmum cum solidabo & c. sufficit.

A Alioquin. Videtur coniunctio distinctiva, signat. n. id est quod vel, vel saltem seu, vel pro certo, & ideo vide infra de uel.

A Aliquis. Aliquid, quia aliquis diminuit a signo uniuersali, quod certum & limitatum posset dici, quod de sui natura aliquis signat Christum, vel quemlibet virum perfectum, qui constituitur in excellenti singularitate, & quod proprie nominari nequit, sed solum dicitur aliquis sub quadam generali dubietate, signat igitur aliquis pauperem qui contrahitur & diminuitur a mundi prosperitate, Daemonem, qui contrahitur a celi societate, Peccatorem qui diminuitur a gratiae libertate, Auarum qui contrahitur ab omni hilaritate, & constituitur in stricta parialitate. Quisq; demit & subtrahit a generalitate, & sic ois & aliquis opponitur tanquam singulari, & uniuersali, & sic aliquis sumitur pro quibusdam, & isto modo dicitur aliquis idem quod modicum, seu parum. Sic. n. dicitur, non multum est, tunc aliquis est. Et sic sumitur ubi dicitur. A Nazareth potest aliquis poni esse, singularitatem est, & a generalitate diminutione signat. Quisq; autem aliquis significat essentiae certitudinem, & sic aliquis & nihil, & aliquis & nullus opponuntur. Et sic de Deo, respectu cuius omnia nihil sunt & qui solus est aliquis uel aliquid, dicitur 1. Corinth. 3. Nec enim qui plantat, nec qui rigat est aliquid, sed qui incrementum dat Deus. His praenuntiis dicitur, quod illud pronomen est aliquid, quod componitur ab alio & quis, in bono significat, & in malo. In bono. n. significat aliquid ipsius Dei perfectione, hominis iusti conditione, celi bonorum possessione. Et primo dico, quod est unum aliquid, quod spectat ad Deum, quod est aliquid singulariter, Deus. n. ut dicitur est, est aliquid, cetera autem nihil sunt. Deus. n. singulariter perfectione est aliquis. alius quod est ab alijs distinctus, & singulariter eminentes uisus, Dan. 6. non inuenimus aliquam occasionem nisi in Deo conuersione, i. perfectione. Secundo dico, quod est unum aliquid, quod spectat ad iustum, quod est aliquid virtualiter. Iustus. n. est aliquid, scilicet per esse gratiae, peccator autem nihil est. quia dato, quod sit aliquid, quantum ad esse naturae tunc nihil aut nullus est quantum ad esse gratiae, quia est esse Aug. Peccatum nihil est, & nihil sunt homines cum peccant. Ioh. dicitur Gal. 6. Si quis existimat se esse aliquid, cum nihil sit, ipse se seducit. Est igitur iustus aliquis uel aliquid, quantum ad esse naturae ueritate, & quantum ad gratiae bonitatem, & quantum ad perfectionis singularitatem. Unde Iac. 1. Voluntate genuit nos. Deus uerbo ueritatis, ut simus imitium aliquid creaturae eius. Aduerte igitur, quod tales aliqui. s. uiri sancti & iusti solent persistere in bonis moribus, per permanentiam, resistere a peccatis casibus, per patientiam, desistere a malis actibus, per penitentiam assistere deuotis partibus, per amicitiam, abstergere de fratrum cordibus, omnem nequitiam. Dico igitur, quod ille, qui est aliquis uel aliquid spiritualiter, per permanentiam in bono persistit, ex diuina. n. uoluntate & gratia iusti in bono permanet, & in uirtute gloriae perseverat. Sap. 11. Quo autem posset aliquid permanere nisi uoluisse? Item talis aliquis per patientiam a peccatis resistit. Iac. 5. Tristat aliquis uestrum, orete equo auro & psallat, per penitentiam a malo desistit. Unde. 2. Pe. 3. dicitur, quod Deus non uult aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reuertit. Item per amicitiam precibus assistit, seu confortat. Iusti. n. & sancti, qui. s. aliquid sunt in exaudiendis aliorum iustis precibus, s. sunt prompti. Ioh. scriptura docet nostros aliquos requirere, & eorum operam in necessitatibus implorare. Iob. 5. Vocauit igitur est quod tibi respondeat, & ad aliquem sancto iusto conuertere. Item ille omnem nequitiam exterminat, & sinit, quae

uir iustus per correctionem & monitionem aliorum iniquitates depellit, ipsosque per bonam conuersionem rutilare facit. Baruch 6. Nisi aliquis extiterit eruginem, non fulgebunt. Patet igitur, quod iustus est aliquid loquendo uirtualiter. Tertio dico, quod peccator est aliquid loquendo criminaliter: aliquid. n. ut dicitur est haberet quandam singularitatem distinctiōem, & detractionem & a toto diminutionem significat, & sic aliquid accipit pro aliquantulum, quia. s. peccator s. uult esse distinctus, & singularis per societatis, & charitatis caritatem, & discordiam & inuidiam partialitatem, et s. p. solet a uirtutibus detrahere, seu diminueret, seu et in uirtutibus diminutus esse per iniquitatem. Ioh. per aliquid intelligitur ipse peccator, uel ipsum peccatum. Peccator dico. Iob. 6. Potest aliquis gustare quod gustatum aufert mortem? Aliquis. n. i. peccator peccatum gustat, quod mortem aeternam sibi p. pinat, quia sicut dicitur Iac. 1. Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem. De peccatore et dicitur Apo. 2. q. in ciuitate noua non intrabit aliquid coinquantum et immundum peccatum est dicitur aliquid. Iudith. 5. Perquire si est aliqua iniquitas eorum. et Act. 18. Si quidem esset peccatum aliquid, aut facinus pessimum etc. Unde et de Ecclesia dicitur Eph. 5. quod Deus dilexit eam non habentem maculam, neque rugam, nec aliquid huiusmodi. Patet igitur quod peccator dicitur aliquid loquendo criminaliter. Quarto dico, quod bona mundi dicitur aliquid diminutionem seu contrarietatem. Constat. n. quod gutta aquae potest dici aliquid. i. modicum seu aliquantulum respectu maris. Sic bona temporalia respectu aeternorum. Et nota, quod bona temporalia dicuntur aliquid, uidelicet quia rapaces auide cupiunt, Bona igitur temporalia sunt aliquid Tenaces nullis impatiuntur, quod auide cupiunt rapaces Audaces letanter rapiunt, seu raptores. i. in fatiabiles Veraces pauperi iaciunt, auari. De quo Ecclesiastici 23. Aia calida quasi ignis ardens non extinguitur donec aliquid glutiat, quasi dicitur Aia ardens. i. mens auari quod aliquid terrenum quod cupierit, acquirit, et amplectitur, tunc tempus fitis suae auaritia extinguit, sed cito post foris accendit. Item terrena aliquid sunt, quod nemini diuidunt renaces. i. hoies parci, quod. n. nemini diuisiunt bona sua. Similes illis Idolis Babyloniarum, de quibus dicitur Baruch. 6. neque infirmo, neque mendicanti aliquid impartitur. Item sunt aliquid, quod letanter rapiunt rapaces. s. audaces, impij, et crudeles raptores. De quibus Amos 3. Numquid dabit Catulus Leonis uocem de cubili suo nisi aliquid apprehenderit. Item sunt aliquid quod alijs erogant veraces, hoc est dicitur uiri misericordes et pijs, unde Act. 4. dicitur, quod nec quicquam eorum, quae possidebat, suum aliquid esse dicebat, sed erat eis omnia communia. quod dicitur illud aliquid, quod quidem habent uiri pijs, non est proprie suum, quia illud communiantur omnibus tanquam commune, et non proprium. Sic igitur patet, quod terrena dicitur aliquid contemplabiliter. Quinto dico, quod bona spiritualia, i. aeterna dicuntur aliquid essentialiter seu permanentialiter. Terrena in respectu spiritualium non sunt aliquid, nec minimi in respectu aeternorum, spiritualia autem, et aeterna bona proprie sunt aliquid, quia semper manent, et persistunt. Unde de illo aliquid potest intelligi illud Mat. 20. ubi dicitur, quod mater filiorum Zebedaei accessit ad Iesum petens aliquid ab eo, et consequenter declarat illud aliquid dicens, dic ut sedeant etc. Et sic patet quod s. m. diuersa significata aliquid seu aliquis diuersimodè possunt sumi etc. vide infra de quibusdam, quod idem est, quod aliquis. Aliquid uero aliquantulum signat mundi bona, quae ualde sunt stricta, pauca, contracta, et modica respectu bonorum caelestium immensitatis. De quibus Act. 3. dicitur, quod Claudus respiciebat Apostolos, sperans se aliquid accepturum ab eis. De istis potes allegare, et dilatare pro libito: quia hic concordantiae auctoritatum non habentur.

Aliquando. Nota, quod aliquis est aduerbium temporis, quod est medium inter semper, et nunquam. Signat. n. interpositionem temporis uel horarum. Et potest pertinere tam ad bonos, quam ad malos. Boni. n. habent suum aliquis, quae, uidelicet, non possunt semper esse in actu benefaciendi, sed aliquando redeunt ad opera uirtuosa, ut quia non semper vacant circa contemplatiuum, sed quandoque redeunt ad adiuuam. Unde dico, quod ipse debet Aliquando simplicibus praedicare, Dico aliquis praedicare Eccles. 37. Aia iusti annuunt aliquid uera. Dico aliquando confirmare, si

ut Petro dictum est Luc. 22. Tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Dico et aliquid alta cogitare. P. intelligit in sapientes in populo, & stulti aliquid sapite. Dico insuper, quod ipsi debent aliquid extraneis communicare. Eccl. 13. Si communicabit Lupus agno aliquando. Dico nihilominus, quod ipsi debent aliquid circa negocia propria uacare, & de suis negocijs ordinare. Gen. 30. Iustum est, ut aliquid prouideat domui meae. Et sic per consequens potest dici de alijs actibus bonorum. Non enim oportet, quod homo semper circa unum negotium sit intentus, immo oportet, quod aliquid nunc ad unum, nunc ad aliud sit extensus, exemplo arboris, quae non solum eadem mensura fructus poterat, immo aliquid satis, aliquid parum fructificat. De malis etiam dici potest, quod ipsi habeant suum aliquis. Nam sicut fuerit suas interpellationes, quia. s. non solet semper equaliter affligere, sed aliquando plus, aliquando minus uacare, & aliquando ex toto deficere, & cessare, sic mali, non semper sunt in eodem gradu malitiae, sed aliquando plus, aliquando minus student iniquitati, & nequitiae, in xtra illud Ioh. 11. Nonne duodecim horae sunt dies? Et si quandoque a malo cessant, tamen in malum iterum recidunt. Rom. 7. Viuebam sine lege aliquando.

A Aliter. Nota, quod aliter est aduerbium qualitates, & quia denotat quandam alterationem, mutationem, contradictionem, id est quod alteratio uel contradictio bona uel mala fuerit, s. m. hoc aliter moraliter loquendo bonum uel malum significabit. In bono. n. potest signare Poenitentes, quae hanc aliter per conuersionem, Proficientes, qui se hanc aliter per uirtutum continuam additionem, Beatos, qui se hanc aliter per gloriae adeptionem, sic de alijs. In malo uero potest signare, falsos amicos, & hypocritas, qui se hanc aliter quam appareant per fictionem, per mortis, s. & inferni incurSIONem, Rebeldes, & discipulos, qui semper dicunt aliter per contradictionem, Diuites, qui se inueniunt esse aliter per prosperitatis perditionem, & per mortis & inferni incurSIONem. Discorde, & litigiosos, qui sentiunt aliter per diffensionem. Erogant oes peccatores, qui continent peccant aliter per nouorum criminum multiplicationem. Concordia si uis de omnibus istis, & prosequere secundum naturam tituli seu signati, quia in concordantijs parum ponitur, seu nihil.

Alloqui. Vide infra ubi loqui.

A A longe. Signat in bono, & in malo. In bono signat illos qui a mundo, & a mundana prosperitate sunt a longe, signat etiam hominem, qui a longè stat a statibus. & promouitibus, non reputans se dignum. Luc. 18. Publicanus a longè stans &c. Item accipitur in malo per beneficiu, sufficientiam, & subuentiam, immo stat a longè. s. Deo per peccatum & nequitiam, a praetere per obstinationem, & irreuerentiam, a proximo per paritatem & auaritiam. Ioh. de talibus dicitur Mat. 26. Petrus autem sequebatur a longè, & cetera similia. Et illud Mat. 27. Stabant autem a longè mulieres multae, quae secuta fuerant a Galilea eum &c. Vide ubi de longè.

A Altare. Est ille locus, in quo Deo Hodit, & sacrificia immolantur. Et ideo altare potest significare multipliciter in scriptura. Unde nota, quod signat cor iusti, quod in fra latitat, statum Ecclesiae, quae foris militat, statum gloriae, quae sursum habitat, Redemptorem, quae iustus uisitat, Peccatorem, qui semper haeritat. De altari interiori, scilicet de corde uiri iusti potest dici illud 1. Paral. 22. Haec est domus Dei, & altare. De statu uero Ecclesiae, & de ministerio, altaris dicitur in Ps. Introibo ad altare Dei &c. De Paradiso qui. s. figuratur in altari thymiamatis, quod intus in sancta sanctorum latebat, ad quod summus sacerdos semel in anno, & non sine sanguine introibat, sicut dicitur ad Heb. 8. quia, s. sacerdos noster Christus per proprium sanguinem introiuit facerem in sancta aeterna, redemptione inuenta, dicitur Apoc. 6. uidi sub altare Dei animas interfectorum, de ipso dicitur 1. Cor. 9. Qui altari deseruiunt, eum altari participant. De peccatore uero potest dici illud Mach. 4. Viderunt altare prophanatum. Dico igitur, quod per altare intelligitur cor humanum & mens, & conscientia uiri iusti. Et hoc quia antiquitus quandoque altare fiebat de terra. Exo. 20. Altare de terra facietis mihi. Quandoque de lapidibus, sicut dicitur Gen. 34. Tulit lapidem, & aedificauit altare domino, quandoque de lignis. Exo. 38. Fecit altare holocausti de lignis sethim. Quandoque de aere, sicut erat altare holocausti

Exo. 25. Quandoque de auro, sicut erat altare thymiamatis. Exo. 30. Re uera talis debet esse cor seu conscientia uiri iusti, quia. s. debet esse terrena per humilitatem: lapidea per firmitatem, lignea per paupertatis uoluntaria leuitatem, aurea per sapientiae charitatem, aerea per eloquentiae sonoritatem. Et sic erit altare, in quo Deo sacrificabitur spiritus contribulatus, figuratus Exo. 38. in ipso altari holocausti, cuius figura talis erat &c. uide supra de accipere, in tertio membro. i. auctoritatis. Et ideo tali altari dicitur Num. 4. cap. Altare aureum inuolues hyacintho. In quibus ostenduntur tria, quae sunt necessaria ad hoc, quod cor nostrum sit altare Dei, quia. s. Ardor charitatis debet radicari (Aureum) Lijor uanitatis debet abdicari (Inuolues) Nitor honestatis debet uedicari (hyacintho inquit) Debemus igitur habere charitatis ardorem (Altare inquit aureum) Nam per aurum, quod rubet, & splendet, charitas designatur, quae. s. rubori & splendori igneo comparatur, eo quod animum efficit feruidum & accensum. Et istud figuratur Leu. 6. ubi dicitur. Ignis in altari meo semper ardebit, quia uere in altari cordis humani nunquam debet deficere ignis, feruor, ardor deuotionis, amoris desiderij, charitatis. Istud altare poterat figurari in lege antiqua. Exo. 30. Facies quoque altare ad adolendum thymiamata. Et nota, quod istud altare erat intra tabernaculum, erat. n. de lignis sethim incremabilibus & imputribilibus, erat uestitum auro, in istud debet intrare sacerdos cum igne, thymiamate & cum sanguine, sicut dicitur ibidem. Uere, charissimi, tale altare debet esse cor nostrum & conscientia, quae interius in tabernaculo cordis & corporis nostri celat, & latitat. Iste. n. debet esse de lignis sethim, per pferantiam firmitatem, quae nec aq carnalitate, nec igne cupiditatis debet destrui uel cremari. Iste et debet esse uestitus auro. i. eminentia sanctitatis, & rubore feruore charitatis. Ad istud debent intrare homo per considerationem, debet habere ignem, i. feruorem, & dilectionem, thymiamata. i. feruentem orationem, sanguinem, i. Christi passionem, & sanguinis compassionem. Ps. Introibo ad altare Dei. Et debetis scire, quod Deut. 16. percipit. Non plantabis liliu iuxta altare domini Dei tui, nullus. i. lucus, nullum nemus, nulla umbra debet esse iuxta altare, ad denotandum, quod iuxta altare cordis nostri nihil esse umbrosum, uiriosum, & tenebrosum. id est omnia debent esse clara, lucida, perspicua atque munda. Sed heu uel hodie, quod multi non habent hodie altare aureum, sed plumbeum, sicut. n. plumbum est nigrum, obscurum, ponderosum, tingens, & maculans quicquid tangit, sic uere altare cordis talium est nigrum, & obscurum per ignorantiam, ponderosum per pigritiam, maculatum & infectum per luxuriam. & ideo tales sunt figurati in illo nequissimo Hieroboam 3. Reg. 13. qui aedificauit altare sacrilegum, & supposituit vitulos aureos, & eis immolauit. sic uere mali peccatores, qui dicunt Hieroboam, qui interpretatur superbia iudicans, quia. s. ipsi sunt superbi in se, & male iudicantes, quantum ad alios, isti dico de corde suo faciunt altare sacrilegum, ipsumque dedicant diabolo, & diuersis uitijs, & peccatis, & maxime ibi coluntur vituli. i. delitiae carnales, aurei. i. diuitijs temporales. Unde Psal. Tunc imponent super altare tuum vitulos. Non sic, charissimi, non sed habemus altare aureum. i. cor per charitatem inflammatum. Leu. 6. Tota cremabitur in altari. & Iud. 13. Cumque ascenderet flamma altaris in caelum, Angelus pariter in flamma ascendit, quod quoniam in altari cordis flammescit charitas, tunc ipsum concomitatur Angelica puritas. A poc. 8. Altare aureum quod est ante thronum Dei. Debemus igitur habere in altari cordis charitatis ardorem seu ruborem. Secundo dico, quod ad hoc, quod cor nostrum sit altare Dei necesse est, quod horreamus uanitatis linorem. Inuolues inquit, quia. s. non debemus cor nostrum denudare nec ostendere per iactantiam & uanitatem, sed ipsum tenere clausum inuolutum per discretionem sagacitatem. Sicut. n. Ericius inter spinas suas se claudit, & inuoluit, ita quod de eo nihil penitus est apprensus, & hoc facit, ut a canum, & aliorum animalium moribus se defendat, & sic charissimi, nos debemus interiora nostra, s. cor & affectum claudere per sensuum cohibitionem, inuoluere, & tegere per debitam discretionem, & ab exteriori apparentia & iactantia & inani gloria abscedere, & celare, ut sic ab exterioribus uocamentis, tentationibus, & oblectamentis ipsum diutius tueamur. Nam sicut uidemus, quod altaria materialia teguntur pluribus tegumentis, sic uere altaria spiritualia. s. corda no-

da nostra per discretionem, custoditionem, & cohibitionem regi, inuolui pariter, atq; claudi debent. Vnde figuratim potest dici illud Num. 4. Mensam propositionis inuoluent hyacinthino pallio, quia vere, charissimi cor nostrum debet esse mensa propositionis, quia sibi continuè debent proponi diuersa fercula. i. diuersa genera virtutum & gratiarum. Ista dico, semper debent esse inuoluta, i. discretè & absconditè custodita, & sub humilitatis velamine circumclusa. Iudith. 4. Altare operuerunt cilicio. Deus enim humilem & rudem conuersionem diligit, quæ interiori munditiæ & sanctitatem custodit, quod bene figuratim est Iosue 8. vbi dicitur, Iosue edificauit altare dño de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit, q̄ Deus non exteriora polimenta, sed interiora animæ diligit ornamenta, quod est contra vanos gloriosos, qui pro certo altare cordis sui nolunt abscondere, sed ostendere, nõ reponere, sed exponere, non celare, sed reuelare, non per discretionem inuoluerunt, sed per inanem gloriam & iactantiam colere, & ornare, & quicquid habent interiori, volunt exteriori declarare. Sicut. n. Ericius qñ in aqua ponitur, se extēdit & pedes, quos recluserat, manifestat exteriori, & ostendit, sic verè illi, qui in aqua mundanæ prosperitatis ponuntur, statim per variâ desideria, & per inanem gloriam, & iactantiam oibus ostenduntur. Talia altaria similia sunt altarib. parafces, quæ nuda hominibus ostenduntur, quia verè tales se nudos volunt hoibus reuelare. f. proprium cor alijs temere reuelando, & bona sua temere ostendendo. idèd Deus finaliter talia altaria destruet. 2. Paral. 14. Altaria peregrini cultus subuertit. Cultus. n. peregrinus & extraneus est illud, qd̄ debet esse secretum, publicè reuelare. Non sic, charissimi, sed horreamus vanitatis liuorem. Tertio dico, q̄ ad hoc, q̄ cor nostrum fiat altare Dei, necesse est, q̄ teneamus honestatis nitorem. Sicut. n. altaria mundè & honestè tenentur, sic verè cor mundè & honestè debet teneri, vt altare domini possit esse, qd̄ ostenditur cū dicitur q̄ hyacinthino debet esse velatū pallio, q̄. est pannus vel pellis coloris celestis, ad denotandum, q̄ color. i. exterior conuersionis & apparentia celestis spiritalis honesta det nos tegere, & velare. Hiere. 10. hyacinthus & purpura indumentum eorum. Qd̄ est contra multos, quia verè sicut pauca vel nulla animalia videmus, quæ sint coloris aurei celestis vel hyacinthini, sic verè pauci sunt hodie in mundo, quorum color. i. conuersionis sit celestis, & hyacinthina. i. spiritalis, sancta, pudica, & honesta. Et iō vñ, q̄ corda multorum sunt similia altari holocaustorum, quod erat æreum, non aureum, sicut dicitur Exod. 26. quod non hyacintho velabatur, sed non cooperiebatur. Num. 4. in quo nõ thymia ma adolebatur, sed caro, & sanguis, & adeps immolabatur, sicut dicitur Leu. 1. 2. 3. & quasi per totum, qd̄ non erat in sanctuario, sed exterior in atrio seu in publico. Pro certo, charissimi, tale altare vñ esse cor humanum multorum hominū peruerforum, quia verè isti non sunt aurei per charitatem, sed ærei & clamosi per impatientiæ & detractionis austeritatē, non sunt induti hyacintho celestis apparentiæ, sed purpura, i. rubore carnalis insolentia. Non in eis adoleat thymia ma fragrantis orationis, sed adeps carnalis affectionis, & caro & sanguis luxuriosæ conuersionis. Non sunt in sanctuario per orationem, & contemplationem, & spiritalium considerationem, sed potius foris in mundi atrio per talem negociationem, per temporalium amorem, & affectionem. 2. Mach. 6. Altare plenum erat illicitis, quæ lege prohibebantur. Et idèd de taliuni mala conuersione dicit Iudith. 4. Altare domini operuerunt cilicio, quod est vestis rudis & turpis, quia verè mali operunt hodie cor suum, quod altare domini debet esse cilicio. i. mala, austeritate, turpi, & infami conuersione. Non sic charissimi, sed teneamus honestatem, horreamus vanitatem, habeamus charitatem &c. Et sic erimus altare domini. Et nota, si vis, q̄ cor humanum ad hoc, q̄ sit altare domini, debet esse locus timoris & turbationis, locus amoris, & dilectionis, locus doloris & contritionis, locus clamoris & orationis, locus timoris, & gratiarum actionis, locus dulcoris & compassionis, locus honoris & diuinæ habitationis. Igitur sit ibi ardens dilectio, quæ non extinguitur, sicut præceptū est. Leu. 6. Ignis in altari meo semper ardebit. Nam secundū Valerium & Titum Liuium in templo Vestæ debebat ignis inextinguibilis semper ardere, & à virginibus, & mundi sacerdotibus debebat incessanter nutriri, q̄ si extingueret ex

eorum culpa, mortis supplicium incurrerent, sicut exēplificatur ibidem. multo fortius igitur in altari cordis semper debet ignis charitatis ardere &c. Quod tñ est contra multos similes filijs Aaron, qui alienum ignem. f. concupiscentiæ & auaritiæ in hoc altari inserunt, & idèd merito perierunt. Item ibi fit turbatio. Vñ Num. 16. præcipitur, q̄ lamina thuribulorum illorum, qui ambitiosè ministrantes igne cõsumpti fuerant, altari affigerentur, vt eis visus timor similis supplicij haberetur. Item ibi fit doloris contritio. Iosue 2. Inter vestibulū & altare plorabant sacerdotes ministri dñi. Item ibi fit clamans oratio. Gen. 12. Aedificauit Abraham altare, & inuocauit ibi nomen domini. Item ibi fit canens gratiarum actio, seu etiam laus & deuotio. Eccl. 47. Stare fecit cantores coram altari. Item ibi fit dolens compassio, & maximè compassio mortis Christi, de quo Leu. 8. Fudit sanguinem per altaris circuitum. & sic ibi erit, vltimum, scilicet diuina māsio & habitatio. Amos 9. Vidi dominum stantem super altare. sed pro dolor cor multorum iam nõ videtur esse altare domini, sed potius altare idolorum vel diaboli. nã sicut dicitur 1. Mach. 1. Antiochus rex pessimus de templo domini tulit altare aureum, in quo thymia ma adolebatur, & templum suis preciosis omnibus spoliavit. Et legitur, q̄ solū altare gneum ibi reliquit, in quo tamen idolum Iouis poni fecit, & ipsum mundis sacrificijs profanauit. sicut dicitur ibidem 1. Mach. 4. Sic rex pessimus diabolus altare aureum. i. cor sanctum de templo mentis nostræ submoet, & altare æneum. i. cor vanum ibi retinet, quod. f. idolo. i. peccato subijcit, & diuersis vitijs ipsum profanauit, & insicit. idèd de talib. potest dici illud Iosue 22. Cur reliquistis dominum Deum Israel, adificantes altare sacrilegum, & à cultu ipsius recedentes? Non sic charissimi non, sed sit cor nostrum sanctum immaculatum domino Deo nostro, in quo sacrificia iustitiæ, oblationes, & holocausta domino offerantur, sed heu pro dolor quomodo altare cordis multorum est hodie profanatum. Est enim excelsum per superbiam, diuisum per discordiam &c. Sicut intra in sine istius cap. sic igitur patet de altari cordis. Nota vltius, quod per altare potest intelligi status Ecclesiæ, & etiam diuinus cultus. Nam sicut antiquitus, & etiam nunc altare diuersis & multis ceremonijs solet coli, & nobiliter parari, & adornari, iuxta illud 3. Reg. 26. Altare thymiamatis erat paratum, sic etiam status Ecclesiæ multis ritibus, & cultibus occupatur: Et idèd sicut ministri, qui seruiunt regibus, & mens suis, diligenter parantur, in formantur, & purgantur, sic ecclesiastici, qui Christo regi in mensa altaris deseruiunt, debent parari per conuersionem, in formari per discretionem, deputari per confessionem. Et idèd de ministris altaris, potest exponi illud Luc. 1. Apparuit Angelus stans à dextris altaris incensum. In quibus verbis ostenduntur quinq; conditiones, quæ in ecclesiasticis debent esse. f. quinq; conditiones, quæ apparent in sacerdote quando vadit ad altare. Sacerdos. n. lauatur, ornatur, erigitur ad dexteram altaris, porrigitur, & per eum incensum succenditur. Sic verè, charissimi, ministri altaris debent habere spiritaliter euidentiæ claritatem. (Apparuit) ecce ornamentum, Innocentiæ puritatem (Angelus) ecce lotura, permanentiæ firmitatem. (Stans) ecce statura. Aeternaliū affectionem (A dextris) ecce dextra, Pectoralium orationem. Incensum, ecce succensura. Dico igitur primò, q̄ ministri altaris debent habere claritatem euidentiæ (Apparuit inquit) Sicut. n. videmus, q̄ ministri altaris paramenti pulchris & euidentiibus adornantur corporaliter, & sic inter alios plus apparent, sic verè ecclesiastici paramenta & ornamenta virtutum & gratiarum debent habere, vt sic per eminentiam vitæ & sanctitatis possint inter alios euidenter apparere (Apparuit inquit) Nam sicut corpora celestia sunt lucida, & idèd magis euidenter apparent, sic verè ecclesiastici, quæ in firmamento. i. in statu Ecclesiæ sunt locati, luce & claritate sanctitatis ita debet polle, q̄ inter alios debent eminare, & apparere per excellentiā eminentem. Vnde Apoc. 12. Signum magnum apparuit in caelo, mulier amicta sole, & Luna sub pedibus eius. Ecclesiastici. n. dicuntur signum, pp̄ futurorum designationem, dicuntur magnum, pp̄ meritum augmentationem, dicuntur apparere, propter sanctitatem & perfectionem, dicuntur esse in caelo, propter dignitatem & prelationem, dicuntur esse mulier, propter pietatem & compassionem, dicuntur amicti sole

sole propter claritatem & discretionem, dicuntur habere lunam tabulem, sub pedibus, propter terrenorū detestatiōem. Tales sunt similes floribus, qui quando iudicant, pulcherrime sunt apparentia, facillimè tñ gelu, vel ardore siccantur, vento & pluuia dissipantur, & sic omnis eorum decor & apparentia annullatur. Sic verè nos debemus esse per virtutes & merita ita floridi, q̄ nostra apparentia debet esse omni bus gratiosa, ita vt oēs de nobis possint illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Veruntamen aliqui sunt qui æstu auaritiæ, pluuia carnalitaris, & luxuriæ, gelu malignitatis & inuidiæ percutiuntur, & sic perdunt totius apparentiæ pulchritudinem & decorē, & totius excellentiæ gratitudinē & virorem. Esa. 40. & Iaco. 1. Exsiccatum est fœnum, & decidit flos & decor vultus eius deperijt. Nõ sic charissimi, sed sit in nobis euidentiæ claritas, vt sic de nobis possit dici illud Amos 9. Vidi dominum stantem super altare. Secundò dico, q̄ in nobis debet esse innocentiæ puritas. (Angelus inquit) Sicut. n. ministri altaris corporaliter purificantur, mundificantur, & lauantur, sic ecclesiastici spūaliter debent esse puri & mundi, loti & purificati per innocentiā interiori, & per continentiam exteriori, iuxta illud Ps. Lauabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuū dñe. Et hoc ostenditur cū dicitur, Angelus. Nam sicut Angelus est quoddam purissimum, quod carnem & sanguinem non habet, sic ecclesiastici debent esse ita puri, q̄ nihil debet in suis moribus & conditionibus apparere, quod sit sanguineū vel carnale, iuxta illud, Palpate & videte, quia spūs carnis & ossa nõ habet. Similes pellicano, qui est auis scississima, intantum q̄ modicum habet valde de carne. Hic filios intra ritum diligit, q̄ eis viuificandis se vulnerat, & eos proprio sanguine, quē su per eos effundit, viuificat. Solutudinem et diligit, & frequenter, vt dicit liber de natura rerum. Sic verè charissimi, debemus esse, quia verè ita debemus esse spirituales, & angelici, & ita per puritatem & continentiam desecari, q̄ & paucissima caro. i. rara & modica carnalis voluptas debet in nobis inueniri, & iō nos debemus solitudinem & desertū abstinentiæ & paciētiæ frequentare, iuxta illud Ps. Similis factus sum pellicano solitudinis &c. Sic et si pulli nostri. i. parentes, subditi, vel vicini moriuntur, & desiciunt. i. ad statum paupertatis & aduersitatis peruenerint, nos pro certo debemus eos pro posse nostro viuificare, & adiuuare, & per benignā subuentionē ad statum pristinum restaurare, & ad hoc sanguinē nostrum exponere. i. nostram substantiam temporalem ipsis cõicare, & super eos effundere. Iō de talib. Angelis dicit Apoc. 10. Et vidi aliū Angelū fortem descendentem de caelo, amictum nube. vbi ostenditur, q̄ nos ecclesiastici debemus esse excellentis sanctitatis (Alium) Eminentis puritatis (Angelum inquit) Affluentis pietatis (amicum nube) Residentis firmitatis (fortem) Euidentiis humilitatis (descendentem de caelo.) Sic igitur patet, q̄ in nobis debet esse innocentiæ puritas (Angelus inquit) Tertio dico, q̄ in nobis debet esse residentia firmitatis (Stans inquit) sicut. n. ministri altaris dum sunt in actu ministrandi, vt cõiter hñt stare, sic verè nos debemus esse stantes per constantiā & perseverantiā stabilitatem (Stans inquit) & de hoc Apoc. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi. Vbi nota, quod ecclesiastici debent stare Sicut milites ad præliandum, Isti debent esse similes elephātes, quod est animal ita ponderosum, q̄ si ad terram prosternerit, uix, aut nõquam amplius erigitur. & idèd siue dormiat, siue vigilet, semper habet stare, vt dicit Philo. Sic verè quia homo naturaliter est grauis ad bonum faciendum, ponderosus & inclinatus ad cadendum in peccatum, hinc est, q̄ si quadoq; ad terram. i. amorem terrenorum prosternerit, vel ad statum alieuius vitij peccati, vix aut difficulter, aut nunquam potest surgere. Et idèd necesse est sibi, q̄ continuè stet per constantiam & perseverantiam, & q̄ summè caueat, q̄ ad terram. i. ad statum peccati, vel ad terrenas diuitias per auaritiā vel per aliud peccatum, non desinat, neque cadat, vt dicit illud Abachuch 2. Super custodiam meam stabo. Vnde dicitur Mach. 7. Ingressi sunt sacerdotes, & steterunt ante faciem altaris. Et illud est contra multos ecclesiasticos, qui verè iuxta altare Dei non sunt stantes per constantiam & vigorem, sed dormientes per negligenti-

am & torporem. de quibus dicit Amos 2. Accubuerunt iuxta omne altare. Non sic, sed sit in nobis constantiā, seu residentia firmitas, seu perfectio. Quarto dico, q̄ in nobis debet esse æternorū sagax affectio. A dextris, per dexteram. n. intelligunt bona æterna, & prosperitas Paradisi, sicut per sinistram intelliguntur bona mundi, & prosperitas temporalis. Et idèd sicut videmus q̄ ministri altaris pro maiori parte habent stare ad partem dexteram, sic verè spiritualiter ecclesiastici debent se tenere à parte dextera bonorum æternaliū desiderij, & affectū, quia sicut Prover. 4. dicitur, Vias, quæ a dextris sunt, nouit dominus. Peruerse aut viæ sunt, quæ a sinistris sunt, qd̄ nihil aliud est dicere, nisi q̄ bonum & tutum est affectare bona spūalia & æterna, periculum autem & peruerfum est amare temporalia, & terrena. Et de hoc potest dici illud 2. Paral. 5. Cantores & leuitæ concrepabant stantes ad orientalem plagam altaris. Orientalis autem plaga bona æterna designat. Sic igitur in nobis æternorum affectio. Quindò sit in nobis internum feruens oratio. Incensum inquit. Nã sicut super altare adoleatur incensum, sic super altare cordis interiori debet ecclesiastici super carbones feruoris & charitatis ponere, & adolere incensum deuotæ orationis. Nam sicut incensum superius eleuatur, sic verè oratio feruens & deuota superius ad Deum sicut fidelis nunciū tendit, vt impetret, quod optatur, quia sicut dicitur Eccl. 25. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & idèd dicebat Dauid. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, figura Apoc. 8. Vbi Angelo, qui stabat iuxta altare aureum, data sunt incensa multa, & ascendit fumus aromati in conspectu Dei. Sic verè de thuribulo cordis virorū ecclesiasticorū debet fumus, & incensum deuotæ orationis erumpere corā Deo. vnde Exo. 30. dicitur, Pones altare contra velum, & ante arcem corā propitiatio, & adolebit incensum Aaron super eo suauis & fragrans. Et 2. Mach. 3. dicitur, sacerdotes ante altare iactauerunt se & inuocabat de caelo dominū. Sic igitur patet qd̄ ecclesiastici debent habere deuotam orationem, Si vis applica hoc quomodo status ecclesiæ debet esse altare seu locus amoris, doloris, timoris &c. sicut supra in litera C. in si. vbi notat de altari cordis. Nota tñ pro dolor, q̄ hodie vñ, contrarium præmissorum, vbi. n. hodie circa altare (id est) in statu ecclesiæ oratio, vbi sancta & celestis affectio, & alia quæ præmissi, verè videntur, q̄ ibidem totaliter perierunt, & q̄ ministri altaris ritum eius in ritum seculi conuerterunt, figurati. 4. Reg. 16. in Achaz impio rege, qui videns altare damasci, ad ipsius similitudinem altare in Hierusalem construxit, & altari domini deposito, super nouum sacrificari mandauit. Damascus enim. i. sanguinem bibens, vel sanguinem propians, sanguinis potus vel sanguinis osculū, signat mundum, qui suis cunctis conditionib. inuenitur sanguineus & carnalis, quia re vera altare. i. cultus & ritus istius damasci. f. mundi in Hierusalē. i. in Ecclesia trāsferuntur, & altare domini. f. cultus & ritus diuinus ibi deponitur, & auferuntur, sicut videmus ad oculum, ecclesiastici nostri mundum & mores seculares acceperunt, & ritum ecclesiæ antiquum moresq; prædecessorum suorum virorum spiritualiū reliquerunt, & sic altare domini pro altari damasci dimiserunt. De quo 2. Mach. 4. Sic factū est inquit, vt sacerdotes iā non circa altaris officia dediti essent, sed cõtempso templo, & sacrificijs neglectis, festinarēt participes fieri palestræ &c. Et sequitur, quod ipsi cupiebāt participes fieri palestræ, & patrios honores nihil habentes, his similes esse cupiebāt, quos antea hostes & peremptores habuerant. f. secularibus. Non sic charissimi, sed circa cultum altaris domini diligentius intendamus, ritum & cultum ecclesiasticum teneamus, & mores secularium fugiamus, & sic domino merito placeamus. Esa. 56. Placebunt mihi super altari meo, quia pro dolor stantus mundanus & hominum peccatorum est altare excelsum per superbiam, diuisum per discordiam, pollutum per luxuriam, ardens per auaritiā, occidens per sequitiam, neminem defendens per custodiam. Dico igitur, quod istud est altare superbiæ & elationis. Idèd dicitur 4. Regum 23. quod Altare excelsum destruxit Iosias. Item discordiæ & diuisionis. vnde 3. Reg. 13. Ecce Altare scindetur, & effundetur cinis, qui in eo est. Item luxuriæ & pollutionis. vnde illud prædictum 1. Mach. 4.

Mach. 4. Viderunt altare prophanatum &c. Item auaritie & ambitionis. vnde 2. Paral. 24. dicitur, quod omnia sacerdotum cõbuita sunt in altaribus, idolorum, quia. f. omnia. i. constantia, & firmitas sacerdotum diaboli. i. peccatorum in altari huius mundi destruit, & crematur. Itẽ occisionis & iniustitiar. sicut Mat. 23. dicitur, quod filius Barachie fuit occisus inter templum, & altare. Itẽ est altare nullius defensionis seu custodie, quia. f. nemo saluatur ibi dem. sicut patet de Ioab, qui fugiens in tabernaculum, & tenens cornu altaris occisus est, sicut dicitur 3. Reg. 2. Et hæc sufficit.

A Alter. Idem est quod alius, extraneus, diuersus pariter, & diuisus, vel alter idem est quod mutatus, variatus, alteratus, & a sua pristina conditione conuersus, & alienatus, siue bona fuerit, siue mala, & si vis, potes notare, quod Alteratur poenitens cũ conuertitur, iustus cum peruerterit, mundus cum subuertitur, vita cum euerterit, diues cum damnatur, pauper cum saluatur; Concordia si vis de omnibus, & si nõ inuenieris concordantias vide de mutatione. Dicamus igitur breuiter, quod duplex est alteratio seu mutatio, scilicet virtuosa, & hæc est quod alteratur de malo ad bonum, de bono in melius, & de meliori in optimo. & de hoc Luc. 9. Facta est spes eius altera. Alteratio vitiosa, signat hominem de bono in malum mutatum, & alteratum; Signat etiam hominem, qui non manet vnus per amorem & charitatem, sed est alter; idest, diuisus, & diuersus per odium, & partialitatem, sicut supra dictum est. Et ideò de tali altero infra dicitur in 2. Auctoritate exposita. Dicamus igitur, quod est alteratio virtuosa quam debemus habere. Sicut. n. videmus quod omnia alterantur & variantur, sicut patet de arboribus, quæ de siccate alterantur ad viriditatem, & de animalibus, quæ de iuuentute ad senectutem, de fructibus, quæ de acerbitate alterantur, in maturitatem, sic verè nos debemus conuerti, & mutari, & alterari de siccatate in deuotionis ad humiditatem deuotionis & compassionis, de iuuentute in discretione & immaturitatis ad senectutem discretionis & maturitatis, de acerbitate in sollicitudine conditionis ad maturitatem honeste conuersationis. Et sic de nobis poterit dici illud 1. Reg. 10. Insuper in te spiritus domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alterum. In quibus verbis ostenditur, quod sicut in alteratione naturali requiritur eadem, quæ fit alteratio, modus, scilicet quæ sit permutatio, finis, per quæ fit variatio, sic verè in alteratione & mutatione spiritua li requiritur Causa efficiens (Spiritus inquit domini) Modus proficiens (prophetabis inquit cum eis) Finis efficiens. (mutaberis in virum alterum) Igitur charissimi sit causa, spiritus influentia, spiritus inquit influit, sit modus, bonorum assistentia (Cum eis inquit) Si finis malorum desistentia seu virtutis continentia. Mutaberis inquit in virum alterum. Dico igitur, quod si volumus alterari necessarius est auctor efficiens, sicut. n. videmus, quod planta, & vegetabilia non alterantur nisi causa efficiente mediante, sed quæ cõ superior influit. f. Sol in tpe veris, tunc omnia vegetabilia alterantur, reuifcunt, atque mutantur, sic verè homo non potest moraliter alterari, nisi influentia solis. i. spiritus sancti gratia intrinsecus operet, sed quæ ipse auctor & artifex omnium, qui habet omnem virtutem. f. spiritus sanctus per suæ gratiæ radium mentem tangit, tunc hominem totum in alteram speciem alterat, & conuertit, quia. f. sicut sol de arbore sicca facit floridam, de sterili fructuosam, sic spiritus sancti gratia de peccatore facit iustum, & de defectuoso moribus virtuosum. & sic dico, quod bene requiritur auctor efficiens. f. spiritus sanctus & gratia Dei, quod ostenditur cum dicitur Sap. 1. Spiritus domini repleuit orbem terrarum. Et ideò spiritus sanctus comparatur igni, quia sicut videmus, quod ignis de sua virtute actiua & purgatiua ita alterat rudem materiam & deformem, quod in alienam speciem eam mutat, sicut patet de cinere vilis & despecto, de quo mediante igne fit vitrum lucidum atque clarum, sicut etiam patet de terra, vel lapide, de quo per ignis conflagrationem eliquat metallum. f. sicut vel aurum, sic verè ignis spiritus sancti talis est virtus, quod per suam gratiam, & per suam influentiam & suorum donorum redundantiam vult agere in personam, licet tñ quod sit lapideus per duritiam obstinationis, ferreus per frigiditatem in deuotionis, cinereus per vilitatem conuersationis ipsum taliter alterat, quod in vitrum & metallum (idest) in hominem perfectum & virtuosum, honestum lucidum & gratiosum ipsum conuertit totaliter & commutat. Sicut apparuit de Paulo, & de Magdalena. vnde Iob 28. Ferrum de terra tollitur, & lapis solutus calore in as vertitur.

litur, & lapis solutus calore in as vertitur. Nam ferrea frigiditas, De hoie tollit, & in es. i. B Nam terrea infirmitas, in hoiem boni & perfecti conuertit, quod ignis spiritus sancti caliditas intrinsecus operat & id de hoie fiscal terato habetur figura Luc. 9. vbi dicitur, quod Iesus ascendit in montem oliuarum, assumpto Petro, iacobo, & iohanne, & transfiguratus est ante eos, & facta est spes vultus eius altera, & vultus eius albus refulgens, quia verè ille, qui vult de malo in bonum, de bono in melius virtute spiritus sancti alterari, primo debet ascendere in montem Paradisi per affectionem, montem dico oliuarum per compassionem, hæc secum Petrum, & iacobum. i. bonorum societatem & coniunctionem, vel Petrum, qui interpretatur agnoscens. i. sui peccati considerationem, & iacobum, qui interpretatur suppliantans, festinantem. i. propriæ carnis, quæ nõ quærit nisi festa, macerationem, & iohannem, in quo est gratia (idest) gratiam & deuotionem: & sic fiet spes eius altera per conuersionem & mutationem, & vestitus eius albus, & refulgens per honestam conuersationem. Requiritur igitur in tali alteratione actor efficiens spiritus domini. Ad quod facit Greg. super Ezech. dicens, quod spiritus sanctus fecit mirabiles mutationes in sanctis hominibus. Implet. n. puerum citharædã, & facit psalmistã, iuuenem & iudicem senum facit, Implet Amos pastorem, & facit propheta: Implet Petrum piscatorem, & facit Apolosorum principem: Implet Paulum persecutorem, & facit prædicatorem: Implet Mattheum publicanum, & facit euangelistam. Quam igitur infans sumus, qui hunt spiritum non querimus, quod est contra multos, qui isto auctore mediante, isto spiritu mouente & inspirante, isto igne calefaciente, isto radio in flammante & illustrante non mutantur, nec in melius alterantur, sed potius per ipsius defectum in deterius conuertantur. Similes vino in quod dicitur calor exterior & innaturalis agit ipsum alterat, & alterando corrumpit, & in acetum variat & conuertit, ita quod illa eadem substantia, quæ prius erat calida & humida. f. vinum, efficit frigidam sicca. f. acetum. Sic pro certo (charissimi) sunt multi, qui calore spiritus sancti nolunt in suis cordibus agere, imò calori innaturali, & exteriori. i. ardori auaritiæ & inflammationi exterioris prosperitatis taliter se exponunt, quod ipsi in alienam spem alterantur, quia de vino sunt acetum, de bono sunt malum. Nam si prius erant calidi per charitatis feruorem, humidum per pietatis dulcorem, ipsi efficiuntur frigidi per inuentionis algorem, & sic per incompassionis duritiam & stridor. Et ideò de peregrino calore dicit Iudith. 8. de Manasse viro Iudith, quod cõ stare circa alligatas manipulos in agro, cecidit æstus super caput eius & mortuus est. quia verè quæ æstus innaturalis. i. ardor cupiditatis & prosperitatis cadit super illos, qui circa manipulos. i. circa diuitias tpales in agro huius mundi vacant, facit eos per diuersa peccata deflorare, atque mori. Non sic charissimi, non sit ergo in nobis calor corruptius, sed ignis spiritus sancti, purgatius & alteratius: quia verè iste est in alteratione morali actor efficiens. Spiritus inquit domini. Ezech. 37. Ingressus est in ea spiritus dñi, & vixit. Secundo requiritur, quod sit modus proficiens, & iste modus ostenditur cum dicitur, prophetabis cum eis. i. cum alijs prophetis, per quod datur intelligi, quod si volumus moraliter alterari, necesse est, quod simus cum prophetis. i. cum bonis personis prouidis & discretis, bonã societatem sectãdo. Itẽ necesse est, quod propheteamus. i. quod de occultis & ignotis cogitemus de morte, de iudicio, de Paradiso, de inferno, per considerationem sapienter recolendo. Est igitur ad hoc necessaria occultorum consideratio (prophetabis inquit) perfectorum conglutinatio (Cum eis inquit). Est dico necessaria consideratio rerum occultarum (prophetabis) Sicut. n. cogitatio & fortis imaginatio alterat hominem corporaliter, sicut dicitur Eccl. 30. Ante tempus senectam adducet cogitatus, sic verè fortis imaginatio & cogitatio futurorum facit hominem alteratum moraliter et mutatum. ideò dicitur in Ps. Cogitavi dies antiquos, et annos et æternos in mente habui. Et ideò videt, quod talis propheta, idest talis occultorum præquisitor similis est cuius dã lapidi, qui dicitur magnes, qui si pulverizatus, in quatuor angulis domus super carbones ponitur, ita commouet, et alterat cerebrum et imaginatiuam, quod tota domus in qua est, videtur ibi existentibus cadere, et perire, ut dicitur Iudith. Sic verè (charissimi) magnes. i. virtus considerationis,

nis,

nis & cogitatio futurorum, si sup quatuor angulos domus. i. quatuor affectiones cordis nostri superponitur, & maxime si pulverizatus fuerit per nostram mortis & pulverizationis meditationem, si etiam carbones defolatorij. i. consideratio ignis infernalis sibi adiuncti fuerint per tormentorum infernalium recogitationem, tunc cerebrum & imaginatio nra taliter per timorẽ alterabitur, quod tota domus, i. qua sumus. i. tota mundi prosperitas nobis videbitur fragilis, & defectuosa, vana, fluxibilis, & inuisibilis. & sic de nobis ipsis poterit dici illud Io. 6. Hic est verus propheta, qui uertus est in mundum. Quod est contra multos, qui nihil prophetant, nec prædicant de futuris, vel de Dei absconditis & secretis. dicentes illud Amos. Non sum propheta, nec filius prophetæ. Non sic charissimi, sed sit in nobis futurorum cogitatio. Itẽ sit in nobis perfectorum combinatio. Cum eis. i. cum viris perfectis bonis & iustis. Mercurius. n. talis est conditionis, quod planetis, quibus coniungitur, facilliter se conformat, ita quod beneuolus beneuolus, & maleuolus maleuolus inuenitur. ut dicit Martianus, & Th. Sic verè, charissimi, est de hoie, quæ fm qualitates personarum, quibus adiungitur & associatur, facilliter alteratur, siue boni fuerint, siue mali, quia cũ bonis bonus, & cũ malis efficitur malus. Et ideò ad bonam alterationem habendam necesse est, quod cum bonis & perfectis personis associemur & adiungamur, cũ eis inquit, vnde Prouerb. 13. Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit. iuxta illud Senec. epistola 7. Quantum potes, cum his versare, qui te meliorem facturi sunt, illos tecum admittere, quos tu potes facere meliores. vñ etiam idem Senec. epistola 4. dicit. Plus tibi viuua vox & conuictus quam oratio proderit, in rem præsentem venias operibus. hoies. n. amplius oculis, quæ auribus credunt, & hoc quia longum iter est per præcepta, breue & efficax per exempla, & exemplificat de Zenone Socrate, & Epicuro, quorum societates & presentia plus profecit discipulis, quam doctriua, cum eis, quia eum cunctibus ibat, & cũ stantibus stabant. ut Ezech. 1. dicitur de sanctis aialibus. vñ ad Gal. 6. Alter alterius onera portate, vñ de bono amico dicit Senec. Epist. 11. qui est quasi alter idem. sic igitur patet, quod requiritur perfectorum combinatio, occultorum meditatio. & iste est modus proficiens. Prophetabis inquit cum eis. Tertiò dicitur, quod ad mortalem alterationem & conuersionem requiritur finis sufficiens. Mutaberis, inquit, in virum alterum, quia. f. finis conuersionis & alterationis nostra debet esse ut possimus viri alteri fieri. i. excellentes & perfecti à cõi conuersione aliorum, per virtutem eminentiam alteri et alieni, similes corallo, qui in mari rubro existens extrahitur. f. radix mollis, flexibilis, & tenella, sed quæ de aqua extrahitur, ita variatur & alteratur, quod in lapidem commutatur ut dicit Iudith. Sic verè (charissimi) quamuis hõ existens in mari rubro. i. in mundo sub rubris aquis mundanæ carnalitatibus, & prosperitatis, sit ligneus, & imperfectus, mollis, fragilis, & defectuosus, quod tñ ab illis aquis per Dei inspirationem interioris, & per fortis tribulationem exterioris extrahitur, taliter aliquoties alteratur, quod in corallum. i. in lapidem pretiosum. i. in virum perfectum, & virtuosum, fortem, lapideum, vigorosum, charitatum, rubrum, viscerosum, totaliter commutatur, ita quod rectè efficitur alter hõ. Mutaberis, inquit, in virum alterum. vñ Apoc. 14. Vidi alterum Angelum volantem per medium caeli, vbi ostenditur, quod in nobis debet esse euidenter claritas (Vidi) excellenter bonitas (alterum) inno cõtã puritas (Angelus) celsitudinis leuitas (volantem) rectitudinis æquitas (per medium caeli) Et sic erimus alterati & mutati per finem sufficientem, per modum proficere, per causam efficientem. Itẽ sit vis, in malo significatur, dicitur, quod (sicut supra dictum est) peccator dicitur alter, qui nõ est idem per amicitiam, imò est alter per diuisionem & discordiam. Non est illud quod esse videtur per existentiam veritatem, imò alter per hypocrisis fictitiam & falsitatem. Non est idem per perseverantiam & pmanentiã, sed potius alter & alteratus per mutabilem inconstantiam. De conditionibus igitur talium malorum alterorum vel in malo alteratorum possum notare, quod isti Inquinantur luxuriosè, Substantur ambrosiosè, Iucundantur ludibrosè, Federantur malitiosè, Perturbantur seditiosè, Eleuantur presumptuosè, Refutantur ignominiosè.

Isti dico luxuriosè foedantur. Vnde Iob 31. Scortifit alterius vxor mea. Item ambrosiosè ditantur seu promouetur. Ps.

Episcopatum eius accipiat alter. Idem ludibrosè letant. Esa. 34. Pilosi clamabunt alter ad alterum. Itẽ malitiosè ligantur, seu fãderantur. Esa. 34. Ibi congregati sunt milui alter ad alterum. Item seditiosè turbantur. vnde vaccis pinguibus Samaritæ dicitur Amos 4. Exhibitis altera contra alteram. Item presumptuosè insulantur. vnde 1. Cor. 4. Vnus aduersus alterum. Itẽ finaliter ad Deo ignominiosè fugantur & refutant. vnde Luc. 17. dicitur, quod vnus assumetur, & alter relinquetur. Sed si vis, adhuc nota, quod alter potest significare in malo hominem alteratum & muratum a bona conuersatione, hominem etiam diuersum & diuisum à charitate, identitate, & vnione, & per singularitatem separatam ab aliorum communivita & conditione, & sic accipiendo, aliter nihil est aliud, quam peccator. & ideò de talibus alteris vel alteratis potest exponi illud Esa. 34. Ibi congregati sunt milui alter ad alterum. Ibi dico. In mundo, iudicio, & inferno, quia ibi milui. i. quæruosi peccatores alter ad alterum simul & pariter congregabuntur & damnabuntur. In quibus verbis ostenduntur quatuor, quæ reddunt hominem à Deo alterum, & diuisum, videlicet, Societas illicita (Congregati sunt) Anxietas elicta (milui) Singularitas diuersa (alter) Mutabilitas peruersa (altum) Est igitur in peccatoribus illicita societas, congregati sunt, qui. f. mali & peruersi ita sunt hodie combinati & coniuncti aduersus iustos & bonos. Est. n. inter Lupos talis societas, quod quæ vnus inuenit bouem vel asinum deuotum, si videt, quod contra eum non potest præualere, statim incipit vlulare, & alios conuocare, Omnes autem alij propinqui vlulatum eius audientes, statim congregantur, & sic omnes inuicè cõtra prædictum animal præliantur, sicut pluries & in pluribus est expertum, Re vera (charissimi) sic faciunt hodie multi tam in seculo, quam in claustro, qui si vnus malus vel Lupinus vult aliquem bouem, vel asinum. i. aliquem simplicem peccatum, socium, vel vicinum inuadere, ne forte ipsum contingat succumbere, statim vlulat, alios socios malos & lupinos ad se conuertendo, conspirationes faciendo, dona & munera promittendo, qui re vera statim ad eum conuocant & congregantur, quia. f. mali sp. cõfuerunt malos inuare, & ad eorum negocia interesse, & se ad eos congregare. Mat. 17. Vbi dicitur, quod fuerit corpus, illuc congregabuntur & Aquilæ. & sic inuicè sociati contra alios præliantur. Ista combinatio summè apparet in diuitibus balliuis, & aduocatis, qui, ut cõmuniter, vnus pro altero contra omnes alios se opponunt. Ne. 12. Congregati sunt ut pugnarent cõtra Hierusalem Figura 1. Reg. 28. Congregauerunt philistinim agmina sua, & præparauerunt se ad bellum contra Israel. & ideò de talibus malis potest intelligi illud Amos 4. Exhibitis altera contra altera: loquitur vaccis pinguibus. m. o. i. s. Samaritæ. f. m. u. d. i. diuitibus, & pinguibus à Deo alteratis, qui contra alteros. i. contra pauperes. i. bonos exeunt ad bellandum. Sic igitur patet, quod in istis malis alteris est societas illicita. Secundo dico, quod isti sunt à Deo alteri, quia in eis est anxietas elicta. Milui inquit. Sicut enim miluus elicit anxietatẽ crudelitatis & rapacitatis erga pullos innocentes, eisque mirabiliter inimicatur, eorumque carne & sanguine satiat, sic verè mundi raptores, vsurarij, & auari sp. eliciunt, fabricant, & conficiunt anxietatẽ pullos. i. innocentiũ simplicium & pauperũ vicinorum, ipsosque non cessant accusationibus, in festare, vexationibus, anxietate, exactioibus, tribulatione, rapinis, vsuris, & fraudibus. ipsos carne & sanguine. i. sua temporali substantia spoliare. Isti dicuntur milui, quia secundum Iudith, dicuntur quasi molliter volantes, quia. f. tales molliter & suauiter viuunt in bonis & rapinis pullos vicinorum & per ea volant hodie, & extollunt ad altas seculi dignitates, Zach. 5. Habebant alas quasi alas milui, Et de pauperibus dicitur Iudith Pf. Episcopatum eius accipiat alter: quia verè charissimi, tales alteri peccatores accipiunt hodie & rapiunt episcopatus. i. domos, & possessiones pauperum vicinorum. Si vis potest hinc figurã de mulieribus, quæ habebant alas milui, quæ portabant amphorã. In qua erat in clusa impietas & c. vide infra. Sunt igitur isti alteri propter illicitam societatem. Item propter elictam anxietatem. Sed adhuc tertio dico, quod isti dicuntur alteri, quia in eis est diuersa singularitas. Alteri, inquit, quia. f. mali nolunt esse ijdem cum alijs per concordem communitatem, imò volunt esse alteri & diuersi per partialem singularitatem & c. prosequere sicut supra de alio in primo membro primæ auctoritatis diuisi. Et compara tales sequi.

la sicut ibi. tales alteros non amat Deus, imò verò ipse amat illos, qui per amicitiam, cõitatem, & charitatem volunt cõ alijs esse vnum; cum. n. ipse sit vnus, idèd diligit vnitate. Luc. 17. Vnus assumetur, alter relinquetur. f. à Deo. Est igitur in talibus diuersa singularitas (Alter.) Quartò dico, qd est in eis diuersa mutabilitas (alterum) quia. listi alterantur, & mutantur de bono in malum, & de malo in peius. Similes hyem, qd est bestia, quæ alteratur quæq; & mutatur quantum ad sexum, quia. tanquam est masculus, alio tempore est foemella, vt dicit Plinius. Sic verè mali non perseverant, sed quandoque habent sexum masculinum. i. perfectionem & virtutem, sed ibi pro certo non perseverant, quia statim per diaboli, mundi, & carnis suggestionem totaliter alterantur, qd in sexum foemininum. i. personas molles, fluxibiles, defectibiles, imperfectas commutatur, & cõuertuntur. Et idèd de talibus alteris, & alteratis potest dici illud Luc. 9. Facta est species eius altera. Tales abominatur Deus. 1. Cor. 4. Vnus aduersus alterum in statum. Ille verè, qui est vnus per essentiam. f. Deus, inflatur. i. indignatur per displicentiam aduersus alterum. i. aduersus talium alterabilem inconstantiam. Est igitur charissimi, in talibus mutabilitas peruersa, singularitas diuersa, anxietas elicta, societas illicita, & idèd sunt alteri & c. sufficit.

Alterutrum. Nota, quod istud aduerbium alterutrum, semper significat societatem, siue bona fuerit siue mala, & idèd nota in bono, quod nos debemus Alterutrum

Diligere,	Igitur charissimi, alterutrum, diligamus firma charitate. Vñ 1. Io. 3.
Deplangere,	Credamus in nomine Iesu Christi & diligamus alterutrum. Itè alterutrum deplangamus, supple cõpariendõ dulci pietate. Vñ Iona
Extergere,	tha & David dñi. Reg. 20. qd osculantes se alterutrum fleuerunt.
Detegere,	Item alterutrum attingamus, semper coniunctim, & cõcorditer viuendo in bona societate. figurati in Cherubin, de quibus dñi 3. Reg. 6. qd ala vnus alterutrum attingebat. idèd dñi Iaco. 4.
Attingere,	Nolite detrahere alterutrum, & nolite ingemiscere fratres in alterutrum, qd viuatis concorditer & pacificè. Item alterutrum detegamus supple peccata nostra per confessionem nuda veritate. Iacob. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra.
Non ledere.	Item alterutrum extergamus & abluamus munda puritate, & correctionis securitate. Vnde Io. 13. Et vos debetis alter alterius lauare pedes. Item alterutrum non ledamus, gratia bonitate. Act. 7. Fratres estis, vt quid no ceteris alterutrum? Non enim mali sic alterutrum se habent, non enim sunt alterutrum per concordiam iustitiam potius per inuidiam, odiũ & malitiam sunt disuncti. Gen. 13. Dixitque alterutrum frater à fratre suo. dicitur supra in fine, quomodo mali sunt litigiosi, libidinosi & c.

Altrinfecus. Nota, qd sicut alterutrum signat coniunctionem & societatem, sic altrinfecus signat diuersitatem & disparitatem. Illa enim dicuntur esse altrinfecus, quorum vnus est in vna parte, aliud in alia; & idèd exponit secundum materiam in bono vel in malo, quia pauca sunt auctoritates & c.

Alternus. Alternatio idem est qd vicissim. Et nota, qd est alternatio perfectorum, qui alternatiu de actiua ad contemplatiuam conuertuntur, & econuerso. Itè peccatorum, qui alternatiu nunc in vno, nunc in alio vicio excitantur. Item damnatorũ, qui alternatiu de vno tormento ad aliud detrahunt, & de aquis niuiũ ad calorẽ niuiũ deducuntur. Beatorũ, qui nunc deitatem, nunc humanitatẽ cõtemplant. Et cetera non prosequor, quia nullæ sunt auctoritates. Vide de vicissim. Et infra appropinquare A manere. C.

Altitudo. Nota, qd altitudo in scriptura quõ sumitur pro profunditate inferiori, quõq; verò cõter pro sublimitate superiori, qd autem significet profunditatem patet, quia dicitur Mar. 4. quod semen aruit, quia non habebat altitudinem terræ. qd verò signat sublimitatem, patet Eccle. 1. vbi dicitur altitudinem cœli, & latitudinem terræ. quis dimensus est? Primò igitur dico, quod in scriptura inuenitur multiplex altitudo profunda. Est. n. altitudo. i. profunditas Diuinæ providentiæ, cuncta disponens, mundanæ opulentiæ, mentes seducentis, inferni pestilentis, cuncta sustinentis, humilis subsistentis, cuncta sustentis, stabilis permanentis,

tiq; diu persistentis, fallacis fraudulentis, seu malitig omnibus. De profunditate diuinæ providentiæ dicitur Rom. 11. O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quã incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. De profunditate verò mundanæ prosperitatis dicitur in Ps. Veni in altitudine maris, & tempestas demersit me. & illud. Ab altitudine diei timebo. De profunditate verò inferni dicitur Sap. 10. Ab altitudine inferorum eduxit illos. De profunditate verò humilitatis dicitur Luc. 5. Duc in altum, & laxate retia in capturam. De profunditate autem stabilis perseverantiæ dicitur Sap. 3. Spuria vitulamina non dabunt radices altas. De profunditate autem fraudulentis, & malitiæ dicitur Apoc. 2. Non cognouerunt altitudinem sathæ. Omnibus. n. istis modis accipitur altitudo pro profunditate. Sed adhuc dico, qd accipit pro sublimitate, & sic dico, qd multipliciter distinguitur in scriptura. Est enim

Aeterna,	Aeterna nihil aliud est qd celsitudo, seu dignitas gloriæ. Et de hoc potest intelligi hoc. qd dñi Eccl. 24. in persona anime beatæ. Ego in altissimis habitavi. Spiritualis, & hæc est duplex. f. bona, & hæc est contemplatio, de qua in Pl. Altissimum posuisti refugium tuum. Mala, & hæc nihil aliud est quàm superbia vel elatio. De qua Esa. 10. Visitabo super gloriam altitudinis oculorum asur. Item: est altitudo temporalis, & hæc est duplex, bona. f. & mala. Bona est prelationis eminentia. De qua Apoc. 21. dicitur, qd ciuitas sancta habebat murum magnum & altum. Idem superbum & excelsum. Mala, & hæc nihil est aliud qd terrenæ potestatis, & prosperitatis excellentia, & indebita promotionis euidentia, & de hac Luc. 15. quod hominibus altum est, abominatio eũ apud Deum. Distinguiamus ergo breuiter, quod est altitudo contemplationis, altitudo damnationis, altitudo prelationis, altitudo mentalis superbiæ & elationis, altitudo virtualis excellentiæ & perfectionis, altitudo æternæ beatitudinis & promotionis. Est igitur altitudo contemplationis, qua. f. homo eleuat se ab istis inferioribus, ipsa vilipendendo, & cor suum transportat ad altitudinẽ rerũ æternarũ, scilicet eas speculando, cõsiderando, & affectando. sicut. n. videmus, qd Stella luminaria non inferius in terra sunt locata, sed superius in altitudine firmamenti, sic verè charissimi, si nos volumus esse luminaria mundi. i. viri perfecti, lucidi & honesti, sapientes, clari & discreti, hos nõ debemus hic in terra situari vel collocari per affectionem, sed sursum in firmamento cœli per cœlestium contemplationem, vt sic quilibet possit dicere illud Apoc. 21. Suffulit me in spiritu in montem magnũ & altũ, & ostendit mihi ciuitatẽ sanctã Hierusalem. Ecce igitur in verbis istis quatuor, quæ facit homo, qui vult ascendere loca alta, sm qd quadruplex altitudo moralis debet in homine reperiri. Hõ. n. qui ad alta ascendit, ab infimis segregatur. Suffulit me, in intimis roboratur in spiritu. Superius eleuatur, montem. Vltimus speculatur, quia. f. vni dique pot respicere & videre. Idèd dñi. Ostendit mihi ciuitatem. Et ecce in ista auctoritate ostenditur, qd hõ & in ista quatuor pot quadrupliciter extari. Efficitur. n. altus moraliter, & temporaliter, & æternaliter per dignitatem, promotionem temporalem & æternam; per quatuor, quæ ad hoc requiruntur (videlicet) per terrenorum detestationem (Suffulit me) per interiorum roborationem (in spiritu) per exteriorũ cumulationem, in motum alte. & manum per æternorum contemplationem. Et ostendit mihi sanctam ciuitatem Hierusalem. Sic igitur in nobis terrenorum detestatio. Suffulit inquit, qd. f. à terra. i. a terrenis debemus esse sublatis & elati per eorum detestationem, & contemptum, & abominationem. Sicut. n. videmus, qd hõ nõ pot superius ascendere nisi prius ab infimis se subtrahat, & elonget, sic verè si ad gradum perfectionis volumus ascendere, & si apud Deum volumus esse alti, vel et ad altitudinem, promotionis. tã temporalis, quàm æternæ ascendere, necessè est per voluntariam paupertatẽ ab affectu istorum exteriorum bonorũ distingamur, & diuidamur, & separemur, ipsa. f. vilipendendo, & quasi p. nihilo reputando. Hõ. n. tanto est altior, quãto plura ponit sub pedibus eius. Est igitur apud Deum altissimus mundus per contemptum sub pedibus eius ponendus. Et re vera tales fuerunt philosophi, & sancti, qui alta & ardua quaesierunt, & fortunam, & caduca bona sub pedibus calcauerunt. figurati
----------	--

Apoc. 12. vbi dicitur, qd cœlestis mulier erat amicta sole, & luna sub pedibus eius, luna dico, (id est) variabilis, & defectibilis: mundus. Idèd de tali altitudine paupertatis potest intelligi illud 2. Corinth. 8. Altissima paupertatis eorum abundauit in diuitias simplicitatis. Res enim leues nunquam inferius morantur, nisi violenter ibidem detineantur. Idèd videmus de Aquila, quæ est auis leuissima, qd ad inferiora non descendit, nisi victus necessitate cogente. Idèd accepta præda sua statim ab inferioribus se elongat, & sursum in rupibus altis vbi habitat, se transportat. vt dicit Greg. in moral. sic verè illi, qui sunt leues, puri, boni. f. & perfecti, & ad modum Aquilæ claritate discretionis sunt dotati nunquam debent in inferioribus se detinere, sed ab istis inferioribus abeunt, & ipsa per affectum & desiderium dimittere, & sursum ad rumpem Paradisi per contemplationem, & altitudinem virtutis, & per meritum perfectionem debent quam cito poterit euolare. Iob 36. Eleuabitur Aquila, & in arduis ponet nidum suum, quod ostendit cum dicitur. Suffulit me. figura Dan. 7. vbi dñi, qd ipse vidit vnam bestiam, quæ habebat alas sicut Aquila, & dñi ibi, quod ista bestia sublata est de terra, & sup pedes quasi homo stetit, & cor eius datum est ei. Re vera tales bestie debemus esse, quia verè alæ nostræ. i. desideria & affectus debet esse aquilinae. i. spirituales & virtuosæ, & sic nos erimus sublati de terra per contemptum terrenæ prosperitatis. Stabimus super pedes nostros: per virtutẽ stabilitatis. Cor nostrum dabitur nobis per aspectum sagacitatis, quia. f. discretæ, & sagaciter cogitare poterimus de futuris. Et ista omnia sunt contra multos, qui pro certo nõ detestantur terrestria, sed cœlestia, non inferiora, sed superiora, non temporalia, sed æterna, non se separant à mundanis per voluntariam paupertatem, sed in eis totaliter se inuoluunt per nephariã cupiditatem, & idèd isti non sunt alti, imò dici possunt infirmi & depressi. Esa. 2. Et incuruabitur altitudo virorum. Non sic charissimi sed sit in nobis terrenorum detestatio. Suffulit me inquit. Vnde Esa. 58. Si abstuleris de medio tui catenã & c. sustollam te super altitudinem terræ, & cibabo te hereditate Iacob. Secundo dico, qd si volumus spũaliter esse alti, debet esse in nobis interiorum roboratio. In spiritu inquit. Sicut. n. hõ, qui interiori habet spiritum fortem, & virtutẽ naturalem robustam, ascendit facilius in cœlum. i. in altum, sic si interiori in conscientia habuerimus fortitudinem spiritus roborantis, facilius ascendemus altitudinem spiritualem. f. ad altitudinem perfectionis promotionis, & æternæ cõsolationis. In spũ inquit. Et de tali altitudine dñi Ezech. 11. Eleuauit me spũs, & introduxit me ad portam domus dñi. Ista est autè altitudo affectionis. Nam sicut scintilla igne inflammata sursum eleuatur, sic verè affectio virtute ignis sancti Spiritus accensa, hæc inferiora deserit, & sursum ad alta bona cœlestia desideranda & affectanda se erigit, & ad perfectionis altitudinẽ se conuertit. & de tali altitudine dñi Ezech. 1. Statura quoque, & altitudo erat in rois, vbi ostenditur, quod talis affectio hõet perseverantem durationẽ Statuta, promotionẽ remunerantem altitudo, subiectionem obedientem Rotis, qd. f. facilius vertuntur. Et istud est contra multos, quorũ affectio non est igne sancti Spiritus inflammata, sed per diuersa peccata ipso damnabiliter est priuata. Et isti non ascendunt per affectionem superius, sed descendunt per auaritiam & ambitionẽ inferius. Nam sicut scintilla extincta non altè ascendit, sic affectio, in qua ignis Spiritus sancti est extinctus, non ascendit superius alta & cœlestia desiderando, sed descendit inferius terrestria per auaritiam affectando. Non sic, sed habeamus interiori spiritum roborantẽ, vt sic de nobis dicitur Sap. 3. Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrunt, vbi ostenditur, qd nos debemus habere apparentiæ pulchritudinem Fulgebunt, conscientie rectitudinẽ Iusti audientiæ promptitudinem discurrunt, Sit igitur in nobis Interiorũ roboratio seu in spiritali spiritu inquit. Tertiò si volumus esse alti, sit in nobis meritorũ cumulatio. In motũ altũ & magnũ. Sicut. n. res multe simul aggregatæ faciunt magnũ cumulum seu altum, sic virtutes & merita in hoie aggregata cumulum per eminentiã sanctitatis & perfectionis altum sublimem, & ab alijs distinctum per elongantiam & di-

fundum. quod ostenditur eũ dñi. Montem. quia secundum Iustitiam est cumulus terræ ceteris terrarum partibus cœlo vicinior, & altior. Sic verè viri perfecti virtutibus, & meritis cumulati sũt cœlo. i. Deo, & bonis æternis per affectionem, & dilectionẽ viciniores. i. per vitæ eminentiam ceteris hoibus altiores. Ps. Montes excelsi & c. Et illud. Ascendunt montes, & descendunt campi. Et sicut sm Iustitiam montes sunt exteriori solidi, verus cœlum erecti, cum terra tñ coniuncti, quæque interiori concaui sunt, & super montes aquarum attractiui, fontium & fluminum de suis interioribus educitiui, metallorum & lapidũ contentiui, aromatum, & fructuum productiui, radiorum solarium susceptiui, & solaris illuminationis diutius retentiui, Tales pro certo sunt etiam viri perfecti. Isti. n. versus cœlum eriguntur, & inalantur per affectionem, contemplationem, & eminentem perfectionem, terram tñ tangunt per inferiorũ infernalium tormentorum considerationem, & perpetuæ vitalitatis meditationem. Sap. 18. Vique ad cœlos attingebat stas in terra. Isti sunt concaui per humilitatem, vacui per voluntariam paupertatem, fontes & flumina producunt. i. lachrymarum vel compassionis, doctrinæ vel prædicationis dulcissimam largitatem. Iohel 3. Stillabunt mōtes dulcedinem. Istas autem aquas à Deo attrahunt per deuotionem, & sedulitatẽ, ipsasq; alijs distribuunt per compassionem, & pietatem. Ps. Inter medium montium pertranfibunt aquæ. Isti sunt solidi per constantiã firmitatẽ, isti sunt lucidi per discretionis sagacitatem, isti lapides & metalla continent. i. virtutes & merita per perfectionem & sanctitatem. Deuter. 8. Cuius lapides ferrei sunt, & de cuius montibus metalla fodiuntur. Item isti producunt aromata. i. deuotam orationem. Ps. tange mōtes, & fumigabunt. Vel aromata. i. famosam conuersationẽ, illuminationem etiam radiorum solis. i. diuinam gratiã diutius retinent per perseverantiam & durationem. Ps. Illuminãtu mirabiliter à montibus æternis. Et sic si tales mōtes fuerimus nos, erimus alti per vitæ eminentiam & perfectionem. Ps. Altitudinem montium ipse conspicit. & Dan. 4. Altitudo eius vlq; ad cœlum, rami eius pulcherrimi, & fructus eius nimius. Si igitur volumus apud Deum esse alti, sit in nobis meritorum cumulatio. Quartò dico, qd in nobis debet esse terrenorum speculatio, ostendit (inquit) mihi sanctam ciuitatem, sicut. n. ille, qui vult videre non solum propè, imò etiam longè, solet ascendere ad aliquem locum altum, sicut dñi de gruibus quando volunt alcubi longè ire, solent primò altissimè ascendere, vt videant terminum, ad quem vadunt, ne in via deficiant, & oberrent, vt dicit Iud. sic verè si nos volumus videre, cognoscere & animaduertere illa, quæ sunt longè, bona æterna, & felicitatem gloriæ Paradisi, nos pro certo debemus ascendere in altum per contemplationem, & ne in via huius mundi per vitia & peccata demeremus, terminum, ad quem tendimus. f. Paradisum debemus iugiter speculari. Ostendit inquit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem. Vbi nota quod Paradisus est claritate perspicuus, Ostendit mihi, charitate contiguus ciuitate. i. ciuium vnitate, puritate præcipuus sanctam vnitate continuus. Hierusalem, id est pacifica. Vñ Apoc. 12. Altitudo & latitudo ciuitatis erant æqualia. Et Esa. 19. Ciuitas solis vocabitur vna. Sic igitur dico, quod debemus habere

Aeternorum speculationem,	Et sic poterimus, quadrupliciter esse alti. i. Regum
Meritorum cumulationem,	10. Altior erat Saul vniuerso populo & c.
Interiorum roborationem,	Item nota, qd per altitudinem intelligitur status elationis, superbiæ, & presumptionis, indebitæ promotionis, emundanæ famæ & reputationis, & temporalis iniquæ dominationis, prosperitatis, & prelationis. Sicut. n. videmus, quod aues rapaces altius volant, quàm aliæ aues, sic verè mali peccatores ad altiora beneficia & officia quandoq; volitant, & attingunt, quàm boni & iusti. Altiores etiam iustis hominibus volunt per presumptionem & superbiã semper esse. Et idèd de talium mala altitudine tã spirituali, quàm temporali potest dici in persona eorũ illud, qd dicebat Lucifer. Esa. 14. Ascendã super altitudinem nubium. In quibus verbis ostenditur, qd mali in hoc mũdo tripliciter inalantur videlicet, per presumptionem, Ascendã, per elationem super altitudinem, per promotionem (nubium.) Facit igitur eos altos presumptio pectoralis. Ascendam inquit. Sicut

Sicut. n. videmus, q̄ res ignita & inflammata semper querit sursum, & in altum ascendere, sicut patet de flamma, quæ sp̄ est in motu & agitatione, & quasi v̄ violenter sursum fertur, sic verè illi, quos & ardor ambitionis inflammat inferius, & accendit, semper presumptuosè volunt sursum ad alta dignitatum, & officiorum beneficia volare, & se super alios reputantes, volunt omnibus anteferri. Et ad hoc non cessant se se per labores suos, & diligentiam, importunitatem, & vigilantiam agitare. Ascendat inquit. Ascendam. n. est verbum desiderantis ascensum, quia. sicut sum me desiderant in altum per promotionem leuari. Dicitur. n. illud Cant. 7. Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius. Ad literam. n. ipsi nõ queunt ascensum, nisi vt habeant fructus beneficiorum. Psal. A scẽ disti i altu, cepisti captiuitatẽ. captiuitas dicitur beneficia, & officia talium, quia. s. per ea in captiuitatem rediguntur, q̄ indignè ad ea promouentur, contra quos Rom. 11. Noli altu sapere, sed time. Et 12. Non alta sapiẽtes, sed humilib. consensientes. quia sicut dicit Prouerb. 17. Qui altam facit domũ suã querit ruinam. Nam sicut lapis, qui contra naturam propriã in altum proiectur, cito & necessariò inferius cadit, sic illi, q̄ contra naturam propriã. contra meritum & debitum volunt per violentiam. i. contra Deum, & rõnem sursum inalitari. s. per presumptuosam ambitionem, tales, dico, necesse habent cadere vsq; ad infernũ depressionem. Ideò illi Luciferò, qui contra rõnẽ voluerat esse similis altissimo. i. sup̄ celos ponere sedem suã, dicitur Esa. 14. Veruntamen ad infernũ detraheris, ad profundum lacu. Qũo cecidisti Lucifer? &c. de cecidisti in terram, qui vulnerabas gentes, & ibidem. Detrahta est ad infernos superbia tua: q̄ breuiter hĩmõĩ p̄sumptionem & ambitionem casus seu ruina, & damnatio committitur. Habent igitur mali p̄sumptionem p̄ctorem. ¶ Secũdò sunt elati per elationem criminalem. Super altitudine inquit, quia. s. sp̄ volunt super alios p̄ferri, dominari, & reputari, similes oleo, quod sp̄ vult supernatare, & nunquã ad fundum descendit nisi per violentiam. Sic verè mali, elati, & superbi in quocunq; idest, in quacunq; villa, regione, vel religione, collegio, capitulo, vel cõuentu, ipsi se semper volunt p̄ elationem & superbiam alijs anteferri, p̄poni, & etiam superesse, quinimmo si viderint aliquem inter eos crescere, reputari, vel promoueri, statim inuidia simulantẽ ipsum cõculcabunt, & suppedabunt, & est pro viribus impugnantur. Super inquit. Deut. 28. Et eris semper supra, & nõ subter. Ipsi videntur similes capræ, quæ quamvis se animal ignotans & scerens, nihilominus semper querit ascendere loca alta. Sic tales dato, q̄ modici sint valoris, sp̄ tũ querunt altius honorari & alijs anteferri. Ideò de talibus dicitur Ps. Super populum tuum malignauerunt consiliũ. Dilata sicut supra de aduocato in 1. membro istius auctoritatis. Contra tales elatos loquitur Ps. Dixi iniquis nolite iniquè agere, & delinquentib. nolite exaltare cornu. i. nolite extollere in altum cornu vestrũ. Nolite. I. a. d. i. Ipsi igitur sunt alti p̄ elationem criminalem. ¶ Tertio mali sunt alti per promotionem temporalem; quod ostenditur quando nubibus comparantur. Nubium inquit, sicut. n. nubes nihil aliud est nisi vapor ex aqua & terra superius eleuatus, quia vapor de terra & mari erigitur sursum, in altum porrigitur, in nubem et conuertitur, quæ sursum in alta parte aeris diu perseuerat, terramq; sibi subiectam pluuijs, grandinibus, & fulminibus verberat, ipsamq; ventus vndiq; agit, & finaliter ista nubes in aquam, vel ventum resoluitur, & sic ad terram cadere cõpellitur, & taliter euaporat, q̄ in aere vbi fuerat, eius vestigium non apparet, sic verè vapor. i. vana & insufficientis peripsonã quandoq; de terra & de mari. i. de infimo statu, vel et de paupere & humili plebe per inspirationem diaboli extollitur sursum in aere, idest, ad altam dignitatem seu officiu promouetur, ita q̄ nubes alta. i. altus p̄latus: vel index efficitur, sursumque in statu etiam p̄lacionis vento vanitatis, & superbiæ multipliciter agitatur, & ideò terra, & patria sibi subiecta ab eo vtilatur. Nam subditos suos in festat tribulationis fulminibus, & rapinæ & exactiõnis turbinibus, suorumq; malorũ exëplorum grandinibus, suæ carnalitatẽ pluuijs, & suarum comminationũ tonitruis, sed finaliter iste p̄ mortem resoluitur, & ad terram, scilicet miseriam, & tenebram detrahitur, & de alto loco dignitatis sustollitur, ita q̄ ip̄ suus vestigium nunquam amplius in hoc seculo reperit. Psal.

Nubes inq̄, transferunt, grando, & carbones ignis. i. n. sicut, per mortem nubes & grando & carbones ignis. i. isti mali & eorum vexatio, quam in altos exercebat. Ipsi isti p̄mittunt dicere illud Ps. Veni in altitudinẽ maris, & tẽpestas demersit me. sup. in feni. Ipsi igitur sunt alti p̄ debitã promotionẽ, p̄ indomitam elationẽ, per illicitã p̄sumptionem. Sed caueat quod dicit Luc. 16. Quod altum est hominib. abominatio est ante Deum. De altissimo vide infra &c. sufficit.

Altissimus. In superlatiuo gradu est ille, qui nullũ habet altiore. Et sic generaliter loquendo, Altissimus nihil aliud est nisi Deus. Nam sicut cœlum empyreum dicitur altissimum, quia nullum corpus ei superest, imo omnibus creatis corporibus supereminet, ipsaq; infra se & sub se cõtinet, & recludit, sic Deus altissimus, quia nihil habet se superius altius, seu maius, imò omnibus rebus supereminet, & omnia alia sub suã maiestatis celsitudine, sub suã potestatis fortitudine, in suę quantitatẽ latitudine, in suã infinitatẽ amplitudine recludit, continet, & coarctat. Et ideò sibi potest dici illud Ps. Tu solus altissimus i omni terra. Et ecce, q̄ Dei summitas, seu altitudo describitur sicut tres cõditiones, quæ in isto vocabulo tu, possunt reperiri. Est. n. tu, numeri singularis; Solus, Nominatiui casus, Altissimus, Omnis generis. In omni inquit terra. Sic verè Deus dicitur habere singularitatem indiuisibilem Tu solus, superlatiorem inattingibilem Altissimus, generalitatem inuitabilem. In omni terra. ¶ Est igitur indiuisibilis singularitatis. Tu solus. Sicut enim istud vocabulum tu, semper est numeri singularis, Sic Deus singularis potest dici propter excellentissimas conditiones, quas habet. Singularis enim est Deus in quidditate, quia nullus Deus nisi ipse, in dignitate, quia omnis dignitas depundet ab eo, in bonitate, quia ipse bonus est excellenter & simpliciter, omnia alia sunt bona secundum quid & partim patitur, in p̄tate, quia nõ est p̄t̄as super terram, quæ comparetur ei, qui factus est vt nullum timeret. Iob 41. Et ideò iste dicitur solus, quia. s. ipse est ita solus & singularis, q̄ nullũ habet parem. Nam sicut ab vnitate omnes alij numeri sumunt ortũ, ipsa autem vnitas a nullo originatur, vel principatur, sic verè ab ipso Deo & solo omnia alia dependent, ipse autẽ a nemine est dependens. & ideò de ipso Deo & de sua tali altissima singularitate dicitur Eccle. 1. Vnus est altissimus creator omnium, omnipotens rex, potens, & metuendus nimis. Iste est similis Phœnici, quæ est auis vnica, singularis atque sola, & contra naturam omnium animalium aliorum nullum in sua specie parem habens: Est autem auis plumis pulcherrima, similitudo Pannoni, vitu mundissima, vita longissima, quia. s. per quingentos annos viuit, & in cõditione mirabilissima. Nam cum diu vixerit, tunc aromatica ligna querit, in quibus in feruentissimis orientis regionibus se incendit, de cuius cinere vermis nascitur, qui resumptis alis in auem pristinam procreatur, & sic phœnix mirabilis renouatur. Et per talem modum sua singularis species reseruat, & in esse perpetuatur & continuatur: hæc omnia dicit philosophus & Amb. in hexameron. Ke vera charissimi, talis est Deus, est. n. iste solus & singularis in sua specie, quia non est dare Deum nisi vnũ. Deut. 6. Dominus Deus tuus Deus vnus est. Nullum etiam habet parem vt dictũ est, in conditione & potestate, in quo bene excedit naturam oĩum aliorum, quia. s. nihil est in mundo quin aliquẽ parẽ habeat nisi ipse, nec etiam in humanitatis paritate, quia contra naturam oĩum aliorum ad modum phœnicis fuit sine virili semine, & sine carnis propagine procreatus. Ps. Non est similis tui in dijs dñe &c. Et sequitur. Tu dominaris potestati maris. Iste est igitur solus in p̄lacione, pulcherrimus in perfectione, mundissimus in conditione, diuissimus in perpetua duratione. Ps. Tu autem altissimus in æternum domine. Perpetuo. n. durat, & nunquam deficit, nec mutat solus, & in sua mirabili renouatione solus, quæ est facta ex carnis assumptione. Iste. n. charissimi se mirabiliter renouauit, ipse. n. ligna aromatica. i. viscera beatę Virginis fragrantia, pura, & et sancta inuenit, & ad ipsã in carnationẽ se humiliter inclinauit, & igne charitatis & dilectionis succensus, ibidẽ per humilitatẽ seipsum incinerauit, & exinaniuit semetipsum, formã serui accipiens, & habitũ inuẽtus vt hõ. Philip. 2. Nam inter ista ligna aromatica. i. inter viscera Virginis gloriõsã ista phœnix, iste Deus in vermẽ. i. in mortalem hoĩem est mutatus. Mutatus dico, nõ cõuersione diuinitatis

in

in carnẽ, sed humanitatis assumptione in Deum, & finaliter per resurrectionem & glorificationem, alas. i. quatuor dotes corporis resumpsit, & sic factus est auis. i. totaliter spiritualis, & ad Paradisum euolauit, & sic sine corruptione esse suũ, & naturã suã perpetuò conseruauit. Iob 29. Gloria mea semper innotabit, & sicut palma multiplicabo dies. Iste est igitur phœnix solus, & sine pare, i. nõ potest dici illud 1. Regum 11. Tu solus, & nullus tecum, quia sicut dicit Mar. 6. Erat nauis in medio maris, & Iesus solus in terra, q. d. totus mundus est in mari. i. motu, fluxu & mutabilitate. Iesus autẽ solus est in terra. i. in firmo & in stabilitate. Patet igitur, qd̄ Deus est in cõparabilis singularitatis. Solus. ¶ Secundo dico, q̄ ipse est insuperabilis superlatiuitatis, quia ipse est altissimus. Nam sicut Aquila rex auium est altissimi volatus, intũ, q̄ humanis oculis non v̄, & ita est clari visus, q̄ quamuis in altissimis partib. aeris sit eleuatus, pisciculos tũ in aqua videt natare, & iõ em uolũtatem suã subito q̄q; descendit, iposq; ex improuiso deuorat, & cõsumit. vt dicit Iud. & Elin. Sic verè charissimũ, est de Deo, iste est. n. Aquila, quia. s. ipse rex & dñs est singulorũ. Ps. Deus autẽ rex nosster ante secula. Item iste volat altissimè, quia. s. ipse altissimè est p̄t̄as, dignitatis, & maiestatis. Psal. Altissimum posuisti refugium tuum. Ita. n. est altissimus, q̄ humanis oculis, sensus, & intellectus fug dignitatis non potest altitudinẽ contemplari. Deum. n. nemo uidit vnquam, sed nec uideri pot. Io. 1. Sed uerè nihilominus ipse sp̄ considerat, atque videt inferius se mari quicquid in fluuijs & in fluctibus huius mundi pisces, i. hoĩes fluxibiles faciunt, atq; dicunt. cũ. n. habeat clarissimum vitum. i. sciam infallibilem, iõ q̄ quid in humanis agit, siue paruum fuerit, siue magnum, siue bonũ fuerit, siue malum, quamuis de hoc non caueamus ipse considerat, atq; uidet, quia excelsus dñs, & in altis habitat, & humilia respicit in celo, & in terra. Sed verè quamuis istam occultam uisionem pisciculi. i. peccatorum non timeant ipse subbito per suã occultam sciam ad eos descendit, iposq; per mortem corporalem percussit, & eos per damnationem aie deuorat & consumit, aliquando. n. dissimulat, sed finaliter durè ferit. Iõ bene dicit Ecclesi. 5. Altissimus. n. est patiens redditor. Et rõ, quia sicut dicit Ecclesi. 12. Altissimus odio habet peccatores, q̄ est contra multos, qui re uera de occultata Dei p̄t̄as, cogitatione, & scia, puiffone, & snia, iurisdictione, & iustitia non cogitant, nec aduertunt, & quia uident ipsum aliquãdũ punitionẽ differre, facere multa crimina nõ omittunt. & iõ sepe accidit, q̄ subito uindictam, & iram, mortẽ, & damnationem ab eodem recipiunt, & incurrunt. ideò ipse dicit Esa. 42. Tacui, sp̄ filii, patiens fui, quasi parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul. vide supra absorbere, vbi ista auctoritas diuidit, & exponitur. Iste est igitur Aquila auis altissima, quia. s. ipse est Deus insuperabilis superlatiuitatis. ¶ Tertio dico, quod ipse est inuenitabilis generalitatis, quia ipse est in oĩ terra, vel genere. Extra. n. iurisdictionem suã nõ pot hõ fugere. Sicut. n. sol habet generalissimã p̄t̄em sup̄ omẽs inferiores creaturas, quia. s. suis radijs habet tangere, utuificare, & illuminare, non unum, sed oĩa, non in uno loco, sed ubique. Sic uerè Deus habet generalissimã iurisdictionẽ, quia. s. radius suæ influentiæ, & misericordiæ, ardor et, & rigor suæ iustitiæ ad omnes tam bonos, quam malos & ubiq; . s. in celo, mando, in inferno, generaliter se extendit. Quod ostenditur cum dicitur, In omni terra, quia. s. vbiq; & in omnibus principat. 2. Paralip. 36. Psal. 96. Tu es altissimus sup̄ oẽm terram. Sap. 6. Generaliter est ei cura de omnibus, unde Psal. Omnis terra adoret te Deus. Omnes etiam inferiores quantum est de se, uiuificat per gratiam, illuminat per doctrinam, ipos dirigit, atq; iuuat, regit etiam, atq; gubernat, q̄ est contra multos, qui in mundo iurisdictionem exercent, quia. s. filios, qui sibi subiecti sunt, non dirigit, nec corrigit, nec adiuuat, nec supportat, sed magis ipos per rapinas & exactiõnes destituunt, & conturbant, similes non Soli, sed Saturno, seu Marti, de quibus dicitur astrologi, q̄ cunctos in dño suo natos grauant, & cum sint planeta mortis, in ipsis uel occidũt, uel turbantur, q̄. s. loca natiuitatis eorum peragrunt, uel frequenter cant. Similes etiam sunt leoni, qui cum sit rex gñalis animalium ceterorum, ipse tũ non dirigit, neq; iuuat, imo ipse crudeliter occidit, deuorat, & cruentat. Sic uerè (charissim) multi sunt mali, & ini qui principes, iudices, & p̄lati, qui iurisdictiones generales obtinent in hoc mundo, qui re

uera suis subditis non prouident, sed inuidet, nõ subueniunt, sed deficiunt, nõ eos regulant, sed eos strangulant, nõ eos p̄ iustitiã defendunt, sed eos per iniustitiam, crudelitatem, & rapinã spoliant, & afficiunt, & offendunt. Vnde Prouer. 23. vel 28. Leo rugiens, & ursus esuriens, princeps impius sup̄ populu pau perẽ. Ipsi. n. sunt peruersi crudelitatem. (Leo) immerfi carnalitate. (Ursus) subuersi cupiditate (Esuriens) imbuti malignitate (Princeps impius) copulati rapacitate. (Sup̄ populu pau perẽ.) Sed charissimi nõ sic Deus, quia verè ipse dñat, gñaliter (In oĩ terra) sublimatur superlatiuitate (Altissimus) principi p̄ singulariter (Solus) Et sic bene dicitur. Tu solus altissimus in omni terra. Et hæc de alto, altiore, altissimo sufficiunt.

Alueus. Nota, quod alueus est ipsa uia fluminis seu riuu, quæ. s. aquis repleta nomen fluminis induit, seu riuu, & potest significare mundum, de quo Iosue 4. Per arenam alueum transiui. In isto. n. alueo non sunt aquæ gratiarũ, unde Esa. 19. Calamus, & iuncus arefcunt, & nudabit alueus &c. Item potest significare scripturam, ubi. s. aqua plurimã abũdant. Vnde 4. Reg. 3. Alueus replebitur aquis. Item potest significare Ecclesiam, seu religionem, & sic iste est alueus Iordanis, de quo dicitur Iosue 4. quod duodecim lapides fuerunt assumpti de alueo Iordanis, p̄ quos duodecim Apostoli, uel etiam quicunq; uiri ecclesiastici designantur, qui. s. cessante mortalitatis fluxu à Iordanis alueo. i. à statu p̄sentis militaris ecclesiæ assumunt. Ista non profecto. vide de flumine &c.

Amalech. Nota, q̄ per Amalech, qui fuit de A genere Esau, sicut dicit Gen. 36. & q̄ filijs Israel ad terram promissionis euntibus in deserto obuiauit, & contra eos pugnauit, ipsum tũ Iosue superauit, sicut dicit Exod. 17. & Saul postea deleuit, & Dauid debellauit, sicut dicitur 1. Reg. 15. & 2. Reg. 1. & qui interpretatur gens bruta, & populus lambens, potest generaliter significare quoslibet mundi peccatores, qui. s. ab Esau diabolo descendentes, & eius filij existentes, iuxta illud Ios. 8. Vos ex parte diaboli estis, sunt gens bruta per ignorantiam, sunt populus lambens per adulatricem blanditiã, & fallaciam, sunt populus Dei. i. uiris iustis obuiantes per discordiam, & eos impugnant per iniquitatem & iniuriam, isti bene figurantur Iudicum 6. vbi dicitur, q̄ cum seuisser Israel, Madian, & Amalech, & orientales populi ueniebant, & omnia deuastabant, quia reuera Madian, qui interpretatur iniquitas, uel cõtradictio. i. diabolus erga humanum genus iniquus, & contrarius, Amalech. i. ois peccatorum cõtus, orientales populi. i. omnes carnales motus, qui. s. in carne nostra oriuntur, isti dico simul filijs Israel. i. sanctis uiris inimicantur, & semina uirtutum suarum, quæ sunt semina interiora, uel bonorum suorum temporalium, q̄ sunt semina exteriora p̄ uiribus depredantur. vnde 1. Reg. 36. Amalechitã imperum fecerunt in Sicelech. Ipsi tamen à Iosue, à Saul, à Dauid ducibus Israel. i. à Christo, & Angelis finaliter superabuntur, & per damnationem perpetuam debentur. Vnde dominus dicit Exo. 17. delebo Amalech. de sub celo. et si uis, nota, q̄ Amalech, idest seculi peccatores Inuicem fœderantur, & inuicem fœderantur. Dico, q̄ inuicem fœderantur. A malis honorantur, & honorantur, s. cõtra bonos, vt patet A iustis flagellantur, & flagellantur in Ps. vbi Dauid dicit, q̄ cõtra Deo condemnantur. Inuicem fœderantur, q̄ contra ipsum simul fœderati et uoiti uenerunt Amõn, et Amalech alienigenæ cum habitantibus Tyrum. Etenim Assur uenit cum illis, et facti sunt in adiutorium filijs Loth. Expone (si uis) de malorum concordia, s. m interpretationem uocabulorum. Item q̄ a malis honorentur, et defendantur, et maximè ditiores, patet 1. Reg. 15. ubi dicitur, quod Saul pepercit pinguioribus Amalech. Item q̄ a iustis. s. p̄latis uerberentur, et flagellantur, patet 1. Regum 5. ubi dominus p̄cipit sic. Vade, et percutere Amalech, et demolire inuersionẽ eius, et non parcas ei, neque concupiscas aliquẽ ex rebus eius. q̄ etiam à Deo delectantur, et damnantur, patet in illo uerbo p̄dicto Exodi 17. Delebo Amalech de sub celo. Vel si uis dic, quod Amalech est diabolus, qui. s. est lambens per blanditiã delectationis, et suggestionem, et tamen populo Dei est inimicus, et contrarius per pugnantiationem, et tribulationem &c. dic ut supra.

Amon. Qui fuit princeps in palatio Assueri, qui super omnes eleuabatur, qui adorari gloriabatur, qui Mardocheum se non adorantem dedignabatur, qui Iudithion. Berchorij. K dñs ini-

deis inimicabatur, & eos occidere nitebatur, die tamen qua erat laetior, in illo quod parauerat patibulo suspēdebatur, & qui iniquos comprimens, & coanguilās interpretatur, sicut hac omnia patent Hester 5. & deinceps, poreff signare ambitiosos, & emulos peccatores, qui re vera iniqui sunt quam ad conditionem, comprimentes, & angustiantes alios p tribulationem, & vexationem. Eleuati apud reges per pmo- tione m, & iurisdictionē, vel exaltati in corde suo per elatio- nem. Adorari, & honorari uolētes per superbiam, & p̄sum- ptionem. Iudicari, i bonis & iustis inimici, & eis nocentes per inuidiam, & detractionem. finaliter tamen post p̄sentem legiti- am in infernali patibulo, quod malē agendo quotidie p̄parant, erunt p̄dentes per damnationem, & desperatio- nē. Ista autem omnia possunt dici de diabolo. Concorda ut vis. Hester 7. Inimicus noster iste est Amon pessimus.

A Amare. Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

titudinē, & constantiam in aduersis habent alijs potiorē, & etiam audaciam fortiorē, virtutem manentiorē, dura- biliorem & firmiterem. Prouer. 30. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Leo (dico) per charitatis feruorem, fortissimus per firmitatis vigorem, ad nullius pauet occursum pro constantiam animosam, audaciam, & ualorē. Sicut. n. dromedarius, qd teste Constantino est aīal calidū atque siccum, est aīal cibi parcissimum, in motu uelocissimum, in labore constantissimum, quia. luna die pōt per centum leucas peragere, sic uerē illi, qui suat calidi per dilectionem, & sicci per uoluptatis abstersionem, parci per abstinentiā mace- rationē, sunt ueloces per obedientiā, subiectionē, & constā- res ad laboris & p̄uix tolerationem, & ad oēm bonam opera- tionem. sicut. n. d̄r Cant. 8. Fortis est ut mors dilectio, dura ut infernus emulatio. Fulcite igitur me inquit. Et ideo detali fulcimento constantiā pōt dici illud Hester 1. Eburneis cir- culis inseri erant & columnis marmoreis fulciebant. Heu pro certo charissimi, talis calor non est ardor mundani amo- ris, quia uerē iste nō dat fulcimentum, sed detrimentum, nō iuuamentum, sed nocementum, non cōstātiā firmamētum, sed debilitatē & defluentīā figmentum. Istud patet in mudi diuitib. & peccatoribus, qui feruore mundani caloris cale- scunt, qui non fortes ad bene operandū, nec stabiles ad re- sistendum, nec constantes ad perseverandum, imo per oīa & in omnibus ipsi sunt debiles, atq; uani. Dicit. n. Irido. qd calor in naturalis & exterior, corpus debilitat & eneruat, ipsumq; minorat & defeccat, & inde est ut dicit Irido. qd Aethiopes & aphri, qui cōtinuis caloribus exurunt, parui sunt & sicci, in- constantes, timidi & inertes, per calorē. n. innaturalē humo- res defecant, pori aperiunt, spiritus exhalant, & sic corpus interiorius remanet frigidum, & per consequens timidū & infir- mum. Sic re uera charissimi, illi, qui ardore mundani amo- ris uruntur, & maxime illi, qui auaritia & luxuriā ardoribus inflamaunt, parui sunt in uirtutibus, debiles in operibus, timi- di in affectibus, & sicci & gratijs spiritualibus. nam iste cal- or exterior. f. improbus amor, humores. i. eorum uirtutes, & gratias defeccat, poros. i. sensus corporis & affectus mentis p uana desideria aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

deis inimicabatur, & eos occidere nitebatur, die tamen qua erat laetior, in illo quod parauerat patibulo suspēdebatur, & qui iniquos comprimens, & coanguilās interpretatur, sicut hac omnia patent Hester 5. & deinceps, poreff signare ambitiosos, & emulos peccatores, qui re vera iniqui sunt quam ad conditionem, comprimentes, & angustiantes alios p tribulationem, & vexationem. Eleuati apud reges per pmo- tione m, & iurisdictionē, vel exaltati in corde suo per elatio- nem. Adorari, & honorari uolētes per superbiam, & p̄sum- ptionem. Iudicari, i bonis & iustis inimici, & eis nocentes per inuidiam, & detractionem. finaliter tamen post p̄sentem legiti- am in infernali patibulo, quod malē agendo quotidie p̄parant, erunt p̄dentes per damnationem, & desperatio- nē. Ista autem omnia possunt dici de diabolo. Concorda ut vis. Hester 7. Inimicus noster iste est Amon pessimus.

Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

Amor duplex est. f. Spiritualis, & temporalis, seu diuinus, & mūdanus. Diuinus est quadru- plex. f. amor Dei, amor proximi, amor virtutum, amor aternorum. Mundanus est quadruplex. f. amor sui, amor suorum, amor diuitiarum, amor deliciarum. Amor Dei, & proximi dicitur charitas, seu dilectio, amor virtutum, & virtutum affectio, amor diuitiarū dicitur cupiditas, vel auaritia, amor deliciarū dicitur carnalitas, seu luxuria, amor autem parentum, & uicinorū dicitur uana amicitia. Dicimus igitur, qd est uerus amor, quem debemus habere, & est falsus amor, quem debemus horrere. Debemus igit habere uerum, purum, sanctum, perfectum amorem, quia. f. Deum, & proximum, bona spiri- tualia, & aeterna debemus diligere, & amare. Sicut. n. uidem⁹, qd ignis aquam calefacit, & eam sursum ascendere, & feruere, & bullire facit, sic uerē charissimi, ignis spiritualis amoris cor humanum inflamat, ipsumq; feruere per bona desideria facit, sursumq; ascendere, & eleuari ad bona spūalia, & aeterna. ut sic dicat illud. Fulcite me floribus, stipate me malis, qd amore languet. Can. 4. Non igit, qd amor comparat calori, & nota, qd calor naturalis habet tres effectus. bonos contra tres malos effectus, quos inducit calor innaturalis, & acci- detalis. Calor. n. naturalis hēt corpus roborare, colorare, ele- uare. Innaturalis aperit, & dilatat, & spiritus uapores. i. inte- riores ḡa & uirtutes exhalant, & timor, & inconstantia ḡa- tur, & spūalis debilitas radicat, & ita infirmi, debiles, uani, & inconstantes efficiuntur, & reddūt. Iō de tali amore d̄r Dan. 13. Erant ambo vulnerati amore. & Hier. 22. d̄r mundo Contriti sunt amatorēs tui. Nō sic charissimi, sed habemus diuinum amorē, non mundanū, quia uerē diuinus & spirita- lis amor ita mortificat hominem naturaliter, qd nihil, qd ama- to patitur, est sibi difficile seu graue. Vñ Augu. de uidiuitate. Non sunt inquit, difficiles labores amātium, in eo. n. qd ama- tur, aut non laboratur, aut labor amatur. Dico igitur, quod amor spiritalis fortificat, qd constantiam firmitatis. Fulcite inquit me. S̄ cō d̄ dico, qd amor pulchritudine per decentiam hone- stas Floribus inquit, calorē solis attingens interior ad me- dullā arboris facit eā pariter florere & uirere. Calor ēt na- turalis, qui est interior; corde, causat & efficit ruborē, & pul- chritudinem exterioris in corpore. Et iō quoque corpus mor- tuum & calore naturali priuatum pulchritudinē, & decorē inficit. Sic. uerē calor naturalis. i. amor & affectio spiritalis, quo. f. Deus & bona spūalia & aeterna desiderantur, & aman- tur, iste dico si sit interior in conscia, causat decorē & pul- chritudinē honestatis exterioris in apparentia. facit. n. hominem Per honestatem floridum, Sicut enim a- Per uenustatem nitidum, amor munda- Per castitatem albidum, amor facit, qd Per uerecundiam rubicundum. hō se teneat mundū, & pulchriorem vel placeat amato, sic igit amor Dei, ut placeat magis Deo, floribus inquit, ut sic talis possit dice- re illud Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Sic uerē charissimi, talis non est amor improbus carnalis & munda- nus, quia iste pro certo non causat pulchritudinē, sed tur- pitudinē, non honestatem, sed leuitatem, non decorē, sed horrorem, non spiritalem decentiam, sed corporalem insolē- tiā, sicut patet in luxuriosis. Nā sicut uidemus, qd calore exte- rius denigrat hominem, & deturpat, florūq; pulchritudinē de- struit, & defeccat, sicut patet de Aethiopiis. qd pp̄ntesum cal- lorē turpes & nigri efficiuntur, sic uerē charissimi, calor ex- terior. i. amor temporalis & carnalis hominem inficit & de- turpat,

Amare. maritus tū cautē fecerat, qd ipsa in pulmento comederat cor amici, qd post rā preciosum morsellum noluit amplius man- ducare, sed fame & miseria se mori permisit. De alijs etiam duobus narrat, quorum quilibet syncopizando amore alte- rius p̄sentia mortuus est. Plinius etiā lib. 7. ponit, qd Cienus patronum suum tū amauit, qd cum esset mortuus, & fm ritū, qui tunc temporis erat, corpus eius cremare, idem Cienus, ignem ingressus, se pariter concremauit. Et breuiter istud est uerum, qd multi pro inuicē mortui sunt. quapropter multo fortius pro Christo quilibet mori debet, quem pro suo amo- re mortuum esse uidet. Sicut et martyres fecerūt, qui mortē dño rependerunt. Et ideo Seneca episto. 4. monet mortem fortiter sustinere. Non uides quā ex friuolis causis mors con- remnatur? Alius ante fores pependit amicā. Alius se p̄cipi- tavit ē tecto. Sequitur. Hoc igit quotidie, ut possis æquo aīo vitam relinquere. Et nota quō Christus est amicus, & quō si- cut patronus nos liberauit, p nobis occubuit. Sibi igit debe- mus oculos cordis dare, & mortē spiritale, & si necesse fue- rit corporalem pro eo tolerare. Gal. 4. Si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. Sed heu charissimi, pro certo talis non est amor mundanus, quia uerē iste non habet annexā fidei vel fiducia certitudinē & dulcorē, imō semper tristitiā, formidinē & timorē. Nam sicut calor exterior inna- turalis corpus deprimat, incuruat, detrahit & declinat, ut pa- tet de illis, qui amant diuitias, delicias & honores, qui sem- p̄ timent ea amittere. Vñ Seneca. Quantum successimus ad suc- cessum, tū accessimus ad metum. Non sic amor diuinus, qd uerē, iste annexā habet sp̄e, & fiducia, nō timorē. Stipate in- quit me malis. Et iō talis, qui taliter est sp̄e bonorū aternorum suffultus, pōt dicere illud Cant. 4. Emissiones tuæ Paradi- sus malorū punitorū. Vbi nota, qd amor causat odorem atra- ctiuū (Emissiones) splendorem perfectiuum (Paradisus. i. parans Dei uisum) dulcorē allestiuū (Malorū punitorū, qd. p̄r ceteris malis sūt dulcia, atq; bona.) Sic igit dico, qd diui- nus & spiritalis amor debet haberi, & procurari, quia p̄st- at fiducia tutificans fulcimentum (Stipate) p̄stlat decentiā gratificans paramētū (Floribus) p̄stlat cōstātiā fortificans fundamentū (fulcite) Adhuc nota, qd quicquid amat fm philo- sophū sub rōne boni amat. Sicut. n. intellectus tendit in uer- ri cognitionē, sic affectus rēdit in boni dilectionē. Et iō quan- to homo plus hēt de bonitate, tanto plus habet de diligibili- tate. Et iō quanto qs in moribus est melior, tanto Deo & homi- nibus amabilior & acceptior reputatur. Et ideo de amore Dei ad homines pōt dici illud 2. Reg. 1. Sicut mater vnicum amat filium. In quibus uerbis amor Dei ad homines apparet Ex uiscerosā benignitate (Mater) In ipso. n. benigni- Ex curiosa sedulitate (vnicum amat) tas ostenditur, (se- Ex gloriosa hereditate (Filium.) dulitas impendit, hereditas promittit. Dico igit, qd Deus amare v̄ ex ostenta benignitate, quia d̄r Mat. Nihil. n. ita est piū vel benignum vel tam amorosum, sicut mater erga filium. Et iō dico, qd Dei benignitas, amor, & pietas bene ostendit, qd Deus materno nomine nuncupatur. Ideo v̄, qd Deus similis est herodio, dē quo d̄r in hexameron, qd super oēs aues habet affectū piū & benignū circa pullos intantū, qd non solum nutrit suos, imō et alienos. Nā pullū ab Aquila proiectū & derelictū herodi- us in nido suo recipit, & eū in filium adoptat, ipsumq; re- creat, atq; nutrit ut d̄r ibidē. Sic uerē charissimi nihil est qd tanta affectus pietate pollear sicut Deus circa pullos. i. circa homines nutriendos. Nā suos & non suos bonos. f. & malos, peccatores & iustos suis beneficijs recreat, suis adiutorijs ampliā, suis consolationibus, vel spiritualibus, vel tēpora- libus reficit, & sustentat. facit. n. solem suū oriri super bonos & malos. Mat. 5. Et maxime istud sibi competit, qd illos, quos Aquila. i. mundus vel diabolus deserit, uilipendit, repulit vel repellit. f. pauperes & depressos, iste i suos sp̄aliter adoptat, ipsoq; tēporaliter sustentat, & aeternaliter recreat & cōfor- tat. Pauperes. n. elegit Deus. Iac. 2. Deut. 10. Deus. n. amat pe- regrinum, & dat ei victum & uestitū. Et sic bene dicitur Ma- ter, quā. sicut bene nutrit turpes filios, sicut pulchros. Vnde de ipso potest dici illud Gal. 4. Quæ sursum est Hierusalem, libera est, quæ est mater nostra. vbi nota, quod iste habet

Amare. maritus tū cautē fecerat, qd ipsa in pulmento comederat cor amici, qd post rā preciosum morsellum noluit amplius man- ducare, sed fame & miseria se mori permisit. De alijs etiam duobus narrat, quorum quilibet syncopizando amore alte- rius p̄sentia mortuus est. Plinius etiā lib. 7. ponit, qd Cienus patronum suum tū amauit, qd cum esset mortuus, & fm ritū, qui tunc temporis erat, corpus eius cremare, idem Cienus, ignem ingressus, se pariter concremauit. Et breuiter istud est uerum, qd multi pro inuicē mortui sunt. quapropter multo fortius pro Christo quilibet mori debet, quem pro suo amo- re mortuum esse uidet.

nes ex ostensa benignitate, q̄ patet maximè in incarnatione
H & in passione & c. dilata si vis. Mater. ¶ Secundo v̄ nos ama-
 re expenſa ſedulitate, vnicum inquit amat, ſicut, n. parentes
 qui non habent niſi vnicū, ipſum ſummè diligunt, & in eius
 cuſtodia diligenter vigilat, atque ſtudent; Sic verè Deus
 quemlibet hominem ſicut vnicum diligit, & ad eius cuſto-
 diā per ſuam occultam providentiam & adhibita Angelorū
 diligentia ſollicitè, & ſedulè extendit (unicum inquit
 amat) Sapi. 11. Diligis. n. oſa, quæ ſunt, qm̄ tua ſunt, quia amas
 animas. Nota aſt, q̄ d̄ vnicus, quia, ſ. non debet habere niſi
 vnicum amorem, ſ. diuinum charitativum & ſpiritualem. Si-
 cut, n. vno oculo clauſo ille, qui apertus remanet, rectius ten-
 dit in obiectum, ſicut pater de ſagittantibus, ſic verè ſi ocu-
 lum cordis ad mundanum amorem clauſerit, tunc oculum, ſi
 reſpectum ad diuinum amorem in ipſum Deū fortius & recti-
 ſius inſigere ſualet. quia ſecūdum Ariſto. virtus vnica eſt
 fortior ſeiſpā diſperſa. Pater igitur amor Dei in expenſa ſe-
 dulitate, Ioan. 11. Ecce quomodo amat eum, vnicum inquit
 amat. Lu. 7. Efferebat filius vnicus matris ſuæ. ¶ Tertio pater ex
 promiſſa hereditate. Filium inquit. Sicut, n. pater hereditate
 reſeruat filio, ſic Deus hominibus hereditatem, ſimilis
 caniculæ, q̄ ſm̄ Iſido. catulos ſuos ad vbera ſua admittit, &
 pinguiori, & meliori meliorem mamillam extendit. Sic verè
 Deus melioribus hominibus vbera æternæ voluptatis præparat,
 & plenior portionem gloriæ melioribus ſemper præſtat.
 Filium inquit. Ioan. 3. Tanquam filius nobis offert ſe Deus, Et
 de iſto amore d̄ Ioan. 21. Ipſe, n. pater amat vos, quia vos me
 amatis. Amat igitur Deus, quod probat

Hereditas collata (Filium) Et ſi uis, qui libet
 Sedulitas probata (vnicum diligit) debet ſtudere vt
 Benignitas innata (Mater.) ſit amabilis tam
 Deo, quam mundo. Plus, n. eſt appetibile amari, quam timeri,
 ſicut etiam ipſa bruta dicuntur facere, que qn̄q; ſolent homi-
 nibus applaudere, & quaſi mercando humanā amicitia am-
 icabiliter ſe habere; ſicut pater de caniculis, & de ſimijis, &
 de catis etiam de leone legitur, qui quandoque videns homi-
 nem ſe abſcondit, non (vt dicunt, auctores) q̄ timeat homi-
 nem, ſed potius ne ab eo timeatur. In quo proculdubio ſatis
 inſtruimur, q̄ amabiles debemus nos reddere, Dei & bono-
 rum amicitiam acquirere, & plus amari quam timeri ſtude-
 re. Iuxta illud Phil. 4. De cætero fratres quecunq; ſancta, que-
 cunq; pudica, uera, iuſta amabilia cogitate. Sed ſi queris
 qui ſunt illi, qui ſunt amabiles tam apud Deum, quam apud
 mundum. Reſpondeo quòd iſti
 Sunt ſimplices ſine malitia, De ſimplicibus &
 Humiles ſine ſuperbia, innocentibus di-
 Subtiles ſine arrogantiā, citur 2. Regum 1.
 Affabiles ſine ſtulticiā, quòd Ionathas,
 qui interpretatur columba, erat amabilis ſup mulieres. De
 humilibus d̄ Heſter 2. q̄ Heſter, q̄ interpretatur abſcondita,
 ſignans humiles, qui bona ſua ſemper abſcondunt, ſup oēs
 graſioſa & amabilis videbatur. De ingenioſis verò & ſubri-
 libus d̄ Sap. 8. Iuuenis & acutus inueniar in iudicio, & con-
 ſpectu potentium amabilis ero. De affabilibus & eloquen-
 tibus dicitur Eccleſi. 3. Sapiens in verbis ſeiſpſum amabilem
 facit. Si igitur nos in verbis fuerimus ſapientes, ingenioſi &
 iotelligentes, humiles & non inaniter gloriantes. ſimplices
 & innocentes, nos pro certo erimus amabiles, & amo-
 rem Dei & hominum promerentes, ita q̄ cuiuslibet dicitur il-
 lud Ezech. 16. Vidi te, & ecce tempus tuum, tempus aman-
 tium. Iſta igitur ſufficiant de amore bono.

A *Amor mundi.* Nihil aliud eſt, quam effectus, & deſi-
 derium rerum mundanarum. Et quia
 bona mundi aut ſunt diuitiæ, aut delitiæ, aut honores, ideo
 amor iſte quantum ad iſta tria conſideratur. Et primò quan-
 tum ad diuitias, & ſic iſte amor nihil aliud eſt quam auaritia,
 vel quantum ad delicias, & ſic nihil aliud eſt quam luxuria
 vel carnalis infectio, vel quantum ad honores, & ſic dicitur
 ſuperbia ſeu ambitio. Generaliter igitur de amore mundi
 dicitur illud Prouer. 23. Qui amat vinum & pinguiā, non di-
 tabitur. Vbi oſtenditur, quòd iſte amor inducit
 Ambitionem (Qui) Cauſat igitur ambitio-
 Obluionem (Vinum) nis anxietatem. Qui
 Carnalitatē (Pinguiā) inquit. Nam ſicut q̄,
 Cupiditatē (Non ditabitur.) quæ, & q̄, & ſua ſimi-

lia ſm̄ grammatikos videtur eſſe ambitioſe naturæ, q̄a ſem-
 per uolunt in cōſtructione ponente partem à qua regitur,
 ſic uerè multi, qui ita amant eminentias, & honores, q̄ p̄ ni-
 mio ambitionis ardore ſemper nitunt alijs ante ferri, & eos
 in dignitatibus & officijs puenire. Dicit Plī. q̄ inter elephan-
 tes iuueniunt uadunt primi. Sic verè hodie illi, qui ſunt mo-
 ribus, & ſcientijs iuniores, uolunt p̄ ambitionem ceteris ef-
 ſe priores, & in officijs, & beneficijs potiores, figurati Gen.
 27. in Eſau malo & puerſo, ruſo & piloſo, qui in utero ma-
 tris colluſtabatur cum Jacob fratre ſuo vt primus naceret
 qui tñ luſtatus eſt, q̄ obtinuit, q̄ primus naceret, & q̄ no-
 mē primogeniti obtineret. Sic verè chariſſimi, in utero ma-
 tris. I. in clauſtro, vel in collegio religionis uel Eccleſiæ, uel
 etiā in domo propria, uel terra alicuius principis latitat ho-
 die Jacob & Eſau. I. boni & mali. Sed qñ accidit, q̄ mater. I.
 platus uel ſuperior neceſſe habet parere. I. qñ uacat ali-
 quod beneficiū, ita q̄ neceſſe eſt, q̄ aliquis de clauſtro emittatur,
 & exterius promoueat, tunc verè fit briga, luſta, inuidia,
 cōtentio, diuiſio inter iſtos, qui ſunt in utero, uel in clauſtro:
 quilibet. n. uult primus exire ad promotionē, ſed finaliter ſe-
 piſſimè accidit, q̄ ille, qui eſt Eſau, qui interpretat rubens p̄
 luxurię carnalitatē, qui eſt piloſus p̄ temporalē facultatē,
 qui eſt et peior p̄ omnimodā iniquitatē, talis (dico) primus
 exit, primus p̄ mouet, & ad primū, ſ. excellentiore dignitatis
 gradum aſſumit, & qñ ad pinguiore portionem hereditatis
 mūdane uel eccleſiaſtica primogenitus nūcupat. Iō de tali-
 bus d̄ Marth. 23. Amant. n. primos recubitus in menſis, pri-
 mas cathedras in ſynagogis, ſalutationes in foro, & uocari
 ab hominibus rabi; Iſti ſunt de q̄bus in tertia canonica Iō,
 d̄. Qui amat primatum gerere. Et illud Roma. 12. Qui præſt
 in ſolitudine. Iō de talibus d̄ in Pal. Quis aſcendet in mō-
 tem dñi? quia, ſilli, qui ſunt quis. I. ambitioſi, & præſumptuoſi
 aſcendunt hodie contra ius, & rōnē ad m̄ ontē dñi. I. ad alti-
 tudinē officiorum & dignitatum, ita q̄ de ipſis poſſumus q̄re
 illud Eſa. 60. Qui ſunt iſti qui vt nubes uolant? Habet igitur
 amor mundi ambitionis anxietatē. Qui inquit. ¶ Secundo di-
 co, quòd amor mundi inducit obliuionē ebrietatē, quia
 d̄ Vinum. Sicut. n. vinum rōnē tollit, ignorantia & obliuio-
 nem inducit, appetitum inflammat & accendit, ſic amor mun-
 di & mundanus rōnē, & diſcretionē annihiat, uoluntatē p̄
 mala deſideria inflammat, & Dei & bonorum æternorum obli-
 uionem & cōreptum inducit, facit, & procurat. vñ Ecclē.
 19. Vinum & mulieres a poſtulare faciunt hoies. Et ſicut uide-
 mus, q̄ uinum debile faciliſter p̄ q̄ immixtionē perdit ſeruo-
 rem ſuum, ſic verè mundanus amor deperit, & tepeſcit quā
 aqua tribulationis, paupertatis, uel afflictionis ſuperuene-
 rit: tunc. n. ois ſeruor mundani amoris remittit, & ceſſat, qñ
 aliquid difficile imperatur. Eſa. 1. Vinum tuum mixtum eſt a-
 qua. Et rō eſt. Nam quia mundanus amor non querit niſi lu-
 crum, ideo qñ mundani uident aliquem ad aliquem ſtatum
 uenire, ad ſtatum ſcilicet paupertatis uel aduerſitatis, ita q̄
 nullum lucrum uident ſe poſſe ab eo reportare, ſtatum amor
 ſuus remittitur, & ab eis dimittitur, qui primitus amabatur,
 qui nō ſicut uidemus, q̄ riba ldi uino ebrij, poſtquam. ſ. com-
 edentes & bibetes amicitias cōtraxerunt, ſapiſſimè amor
 eorum in odium conuertitur, ita quod in fine alter ab alte-
 ro uerberatur, ſic uerè inter illos, qui uino mundani amoris
 ſunt ebrij, ſæpe naſcitur odium poſt amorem, ita quod illi,
 qui ſimul ut amici uixerant, in fine per lites, odia, brigas, diſ-
 ſenſiones, occaſione modica ſe uerberant: ad quod bene fa-
 cit illud, quod ciuitati Hieruſalem in tribulatione poſita
 dicitur Hiere. 4. Conteſperunt te amatores tui, animam
 tuam querent. De tali amore dicitur 2. Reg. 13. Maius fuit
 odium, quo oderat eam, amore quo eam prius dilexerat.
 Quod bene in anulo Moysi figuratur, quem uxori Aethio-
 piſſæ dedit, uirtute cuius oblita eſt quodquid boni ſibi fecerat
 Moyses uir ſuus, ac ſi nunquā antea ipſum cognouiſſet, ſicut
 ponit Iosephus. Talis. n. anulus eſt ingratitude, q̄ ſemper ſo-
 let mundanum amorem concommitari, qui re uerā iſta facil-
 limè facit obliuisci beneficia habita, & recepta, & anhelare
 amplius ad habēda. Vñ ſemel petiū eſt à quodā philoſopho
 quid eſſet, q̄ facilius ſeneſceret. Rñdit bñficiū. Et iō dicit Se-
 neca, q̄ memoria bñficiorū eſt labilis, iniuriarū uerò tenax.
 Habet igitur amor mūdi obliuoſā ebrietatem (uinū). ¶ Tertio
 dico q̄ habet luxuriōſam carnalitatē (pinguiā) q̄ a. ſ. facit ho-
 minem

minem amare pinguedinē deliciarū carnalitatē, & proſperi-
 tatiſp pulchras mulieres, & cæteras mūdi turpitudines. ſ. dele-
 ctabilia: tales ſunt ſimiles narcifſo, qui ſuit iuuenis pulcherri-
 muſ, qui tantū dilexit imaginē ſuā quā in fonte uidebat, & p̄
 præ nimio amore oblitus periculi, cecidit in fontem, & mor-
 tuus eſt, vt dicit Ouidius. Sic verè multi ſunt, qui imaginē. I.
 pulchras mulieres, quas in fonte p̄ſperitatis conſiderat, ita
 feruēt amāt, & deſiderāt, qd̄ periculi iſternalis dānationis
 oblitū, in fonte mundanæ proſperitatis p̄ carnalitatē & luxu-
 riā immerſunt, & per æternā dānationē finaliter moriuntur,
 figurati in Sanſone Iudicum 16. qui amauit mulierē, quæ ha-
 bitabat in valle Soroth, & uacabat Dalida, ex qua. ſ. iſta mala
 incurrit, q̄a ab ipſa Dalida fuit iſſoſus, Philitiſtis fuit traditus,
 ab eis fuit exceçatus, & ligatus, & forti carceri mancipatus,
 & finaliter cum ipſis extitit interemptus. Chariſſimi, uallis
 Soroth ſignat mūdi proſperitates, quæ Soroth interpretatur
 uitis mūdi & uerè proſperitas illa, & uitis, quæ mundanos
 inebriat peccatoribus. Hiere. 2. Quō cōuerſa eſt mihi in prauū
 vitis aliena: Dalida igitur ſignat aliquā leuem & inſolentem
 mulierē, q̄ in valle mundanæ proſperitatis pulchritudine
 & formoſitatiſ habitabat, atq; manet. Hanc igitur dū Sanſon. I.
 hō immoderatè & luxuriōſè uult amare, neceſſe eſt, qd̄ mul-
 ta pericula p̄ hoc incurrat. Nam à uellere temporalis poſ-
 ſeſſionis tondetur, quia. ſ. mulieres quicquid poſſunt rapiūt,
 & furantur. A uiſu rectæ diſcretionis cæcatur, quia. ſ. luxurio-
 ſi uidentur exceçati, q̄a nō uident corporis & rerū perditio-
 nē, famæ p̄pria exinanitionē, & futurā dānationē. Iterū uin-
 culis malorū cōſuetudinū alligat, Philitiſtis. I. dāmonibus ſub-
 iugant, & finaliter infernali carceri mancipantur, atq; morti
 p̄petuæ condēnant. Iō de hoibus luxuriōſis d̄ Hiere. 5. Aequi
 amatores in ſemina, unuſquifq; ad uxore. p̄ximū ſui hinc
 d̄. Iſti igitur amat pinguiā. I. mūdi & carnis delectabilia, fa-
 ciunt. n. iuxta illud Ezech. 22. Pinguiffimum pecus aſſume. Iſti
 ſunt ſimiles Gallo, q̄ Gallinā prædiligit pinguiore, ipſamq;
 uult habere ſibi uiciniorē. ſicut dicit Iſido. Sic uerè luxuriōſi
 mulieres formoſas diligunt, de alijs nō curantes. Habet igitur
 amor mūdā luxuriōſam carnalitatē (pinguiā). ¶ Quarto
 dico, q̄ amor mūdi habet penurioſam cupiditatē. Non dita-
 bitur inquit. Nam ſm̄ Senec. Diues eſt non qui magis habet,
 ſed qui minus cupit. quia. ſ. ſufficientia facit hoiem diuitem.
 Et cōuerſo poſſumus dicere. Pauper eſt non q̄ minus hēt,
 ſed q̄ magis cupit, q̄a. ſ. cupiditas facit hoiem pauperem. Et
 hoc q̄a facit, q̄ nihil hōi ſufficiat q̄ habeat, imo ſem̄p deſide-
 rat, & cupit plus habere, q̄ oñdit cum d̄. Non dicat. ſi. nihil
 ei præ cupiditate ſufficiat. Ignis. n. nunquā dicit ſufficit. Pro-
 uer. 30. Ouis. n. vt cōiter, nunquā eſt ſine fame, habet. n. duos
 ventres, quorum dū eſt in paſcuſ nō replet niſi vnū. Et iō q̄
 uacuuſ eſt, ſemper fameſcit. Et inde eſt, q̄ ouis plus fameſcit,
 & audius comedit in ſero, q̄ i mane, vt dicit Iacobus de Lo-
 ſanna. Sic uerè chariſſimi, diuites in ſeculo nunquam ſunt ſine
 fame, ſine penuria, & ſine deſiderio auaritiæ & cupidita-
 tis. habent igitur duos ventres. I. cōſcientiā & burſam. Et iō q̄a
 in paſcuſ mundanæ p̄ſperitatis ipſi non replent diuitijs ac-
 quitis niſi vnū ventrē, uidelicet burſam & arcā, quia. ſ. mundi
 bona non attingunt uſq; ad aiām, ſed exterius remanent cir-
 ca corpus, hinc eſt, q̄ alter ueter. ſ. appetitus & uoluntas, ua-
 cuus remanet & inanis. Et iō fame & ardor cupiditatis, nun-
 quam p̄ hoc quietatur, imo in ſero. I. in ſenectute audius
 & cupidius comedunt. I. diuitias accumulāt, & acquirunt,
 quā in mane iuuentutis faciebant. Hoc eſt. n. p̄prium auaritiæ,
 teſte Senec. qd̄ cū cætera uicia nobis ſenſcentibus ſeneſcāt,
 ſola auaritia iuue neſcit. Quia. ſ. ſicut d̄ Prouer. 13. Venter im-
 piorum inſaturabilis. Iſti igitur non ditantur. I. non acquirūt
 ſufficientiam. vñ Ecclē. 5. Qui amat diuitias, fructus non ca-
 piet ex eis. Nam ut d̄ Ecclē. 10. Nihil iniquius q̄ amare pecu-
 niā. Patet igitur, q̄ mundanus amor continet penurioſam cu-
 piditatē, luxuriōſam carnalitatē, obliuioſam ebrietatē,
 ambitioſam anxietatē. Et iō amor iſte eſt merito fugiendus.

A *Amaritudo.* Eſt multiplex in ſcriptura. Eſt enim ama-
 ritudo temporalis, & amaritudo æterna
 Iſ. Temporalis etiam diuiditur in amaritudinem culpæ.
 Vnde Hiere. 2. Vide quam malum & quam amarum eſt reli-
 quiſſe te dominum Deum tuum. Item in amaritudinem præ-
 ſentis miſeriæ. Et de hac Ruth. 1. Amaritudine me repleuit
 omnipotens. Item in amaritudinem contritionis & pœnitē-
 tiæ. De qua Hiere. 6. Luctum vnigeniti fac tibi, planctū ama-
 rum. Itē in amaritudinem æternæ peſtilentię. Thren. 1. Et ip-
 ſa oppreſſa amaritudinē. ¶ Distinguendo igitur breuiter poſ-
 ſumus dicere, q̄ eſt amaritudo ſuſtinenda, & eſt amaritudo
 tuenda. Debet. n. in patientia ſuſtineri amaritudo contritio-
 nis & pœnitentiæ, & amaritudo tribulationis & præſentis
 miſeriæ. Plinius dicit, q̄ plātæ amara quamuis minus ualeāt
 ad nutriendum, ualent tñ magis ad medicandū. Sic uerè ama-
 ritudines & labores quamuis non dent in hoc mundo nutri-
 mentum mundanæ recreationis, ſunt tñ medicina ſpiritu-
 alis reparationis, quia. ſ. ſanant aiām à uitijs & peccatis.
 Ideo conſulitur cuiuslibet noſtrum Hiere. 6. Luctum vnigeniti
 fac tibi, planctum amarum, quia repente ueniet uaiſtor.
 In quibus uerbis oſtenduntur quatuor amaritudines, quæ à
 nobis poſſimè ſunt habendæ, uidelicet amaritudo
 Mentalis contritionis (Luctum) Habeamus igitur cōtri-
 Verbalis confeſſionis (Planctum) tionē mentalē. Luctum
 Carnalis afflictionis (Amarum) inquit. Luctus enim p̄-
 Finalis ſubuerſionis ſeu moralis cō- priè ſignat amaritudi-
 ſiderationis (Repete ueniet uaiſtor.) nem mentis, q̄a luctus
 dicitur quaſi lugēs intus, Lugens aliter d̄ quaſi luce egēs, ad
 denotandū, q̄ intus in corde debemus per contritionē luge-
 re, quia uicemus & aduertimus p̄ peccata noſtra egere lu-
 ce gratiæ & ueritatis. Amara medicina interius in ſtomacho
 recepta, uetrē laxat, malos humores purgat, ſanitatēq; re-
 parat, & reſtaurat. Sic uerè chariſſimi, amara contritio, q̄ in-
 terius in ſtomacho cordis recipitur, uentrem. I. cōſcientiam
 laxat per ſui ipſius emolliuionem, humores. I. uicia & pecca-
 ta attrahit, & aggregat per diſcretam meditationē, ipſos et
 emitte, & purgat per confeſſionē, & ita ſanitatē ſpirituale
 reparat per omnimodam ſatiſfactionem. Ideo de tali amari-
 tudine d̄ Ezech. 21. Fili hois ingemiſce in contritione lum-
 borum & in amaritudinibus ingemiſce coram eis. Et nota,
 q̄ dicit ingemiſce, quia ſicut uidemus, q̄ turtur multoties cāt-
 tat, imo gemitum pro cantu reddere conſueuit, & maximè
 qñ comparem ſuum amiſit, quia ex tunc gemere nunquam
 ceſſat, ſic uerè chariſſimi, cantum mūdane lætitiæ debemus
 dimittere, gemitumq; contritionis emitte, & amiſſionem
 comparis noſtri. Chriſti, quem per peccatum perdidimus,
 continuè lugere, & plangere. Lugere enim debemus
 De peccatorum commiſſione, Et non ſolum de iſtis de
 De bonorum omiſſione, bemus habere amaritudi-
 De Dei offenſione, dinē la chrymarū exte-
 De Paradifi amiſſione, rius. Ideo d̄ Eſa. 24. Cū
 De inferni acquiſitione, cantico nō bibēt uini,
 amara erit potio bibentibus illā. Vbi nota, q̄ cōtritio ſeriti-
 auellit (Cū cātico nō bibēt) luxuriā expellit (Vinum) triſti-
 tiam impellit (amara erit potio bibentibus illam) Ideo de ama-
 ritudine ſtetit d̄ Eſa. 33. Angeli pacis flebūt amare. Cōtritio
 .n. purificat, quia facit hoies Angelos, Pacificat, Angeli pa-
 cis, amaricat, amare flebunt. Iſtud apparuit in Petro, qui Deū
 negauit, ſed egreſſus foras fleuit amare, & ſic fuit primò
 amaricatus, à culpa purificatus, Deo & Angelis reconcilia-
 tus & pacificatus. In cuius ſignum poſt reſurrectionē ipſe in
 ſpeciali mulieribus monſtrauit dicēs. Dicite diſcipulis eius,
 & Petro, & c. Habeamus igitur luctum interioris contritio-
 nis. Ecclē. 38. Fili ſuper mortuum amare fer luctum. Delatura
 idem eſt q̄ accuſatio, derentio, proditio. Vult igitur dicere,
 quòd quando mortuus. I. peccatum mortale latet in corde
 noſtro, tunc quando uidemus, quòd eſt ibi delatura. I. remor-
 ſus, accuſatio, & murmuratio cōſcientiæ, quæ iſtum mortuū
 nobis accuſat, prodit & manifeſtat, tñ pro certo nos debe-
 mus facere luctum amarum contritionis. Eſa. 22. Recedite à
 me, amare, flebo, nolite incubere vt cōſolemini me. Et Ezech.
 27. Plorabunt te in amaritudine aiæ planctū amariffimo.
 Patet igitur, q̄ eſt amaritudo contritionis mentalis. Luctum
 vnigeniti fac tibi. ¶ Secundo eſt amaritudo confeſſionis uer-
 balis, quia. ſ. uerba, quibus conſitemur peccata noſtra, dēt
 eſſe feruentia & amara, q̄ oſtenditur cū d̄ Planctū. Planctus
 eſt uerū cū dolore emiſſum, & exterius declaratū. Tob 10.
 Loquar in amaritudine aiæ meę. Mare. n. cum ſit amariffimū,
 eſt tñ mortuorū corporum emiſſiū, fontū, atq; fluminum
 purgatiū, nauſe q̄ pro uocatiū, capitis p̄ turbatiū, &
 ſui ipſius purgatiū, ſm̄ Baſi. & Ambr. in hexameron. Sic
 Dictio. Berchorij. K 3 uerè

verè chariffimi, debet esse de mari. i. de hoie pgnitete. Ille n. debet caput pprie imaginationis turbare p timorè, & consideratione, fontes & flumina debet facere p lachrymaru irrigatione, mortua corpora. i. peccata mortalia debet emittere, & seipsum purgare, & mundificare p amarà confessione, & naufea confessionis habere p vicioru oimoda expulsio nē. vñ. Pl. Quoru os maledictione plenu est & amaritudine. Maledictione dico, q. a. f. nos ipsi debemus maledicere, nos ipsos accusando. Df. q. aqua transiens p amarà venam terræ, in amaritudine cōmutat. Sic verè chariffimi, qñ vox nostra ab amara vena. i. ab amarà conscia venit, tunc debet esse tristis, flebilis, & amara, qñ cōsciētia, q per diuersa peccata fuit amara, p cōtritionē amaricat, tñc exinde amara, tristis, & flebilis cōfessio generat. Et de hoc Iob 22. Nūc autē in amaritudine est sermo meus, & dolor plagæ meæ aggrauatus. Et Esa. 22. Vocauit te dñs ad fletum, & plāctū & caluitiū & cingulū facti. Vbi ostenditur, q planctus confessionis debet habere flebiliterem (fletum) Et igitur amaritudo cōfessionis verbalis. Tertio pgnitatem (Cingulum facti) est amaritudo afflictionis carnalis, qñ. f. per pœnitentiam & abstinentiam, vel per temporalem tribulationē hō efficiū turbulētus & amarus. Amaru inquit. Et talis amaritudo multū est, pcuranda, & in patietia sustinēda. Et hoc duplici rōne. f. quia per hōi amaritudinē hostis superat, & mēs cōsolat. Hostis (dico) superatur. Nā sicut mustella rutam amarā comedit, & sic armata de basilico triūphat, sic verè si rutā. i. amaritudinē pœnitentiæ & afflictionis habuerimus, ipsaq; armati fuerimus, Basiliscus, q sibi lo occidit. i. diabolus uel caro, q sibi suarū suggestionum, & tērationū aīas perimūt, & occidit, a nobis superabitur, & vincet. Nā amaritudines mundanarū tribulationū qñ nobis Deo operāte uel pmittere infliguntur, cōtra hostes spiritales sunt aīe medicina. Iō dicebat Ezechias post infirmitatē. Esa. 38. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Per hāc igitur hostes superantur. Iterum dico, q per hanc mētes cōsolantur. Amaritudinē. n. pœnitentiæ, & afflictionis & tribulationis semper cōcomitur aliqua cōsolatio, vel spes de breuitate, uel spes de futura pspertate. Sicut. n. spēs amara, sicut myrrha & aloē, sunt multū medicinales, yerūtū pp suā amaritudinē non possent sumi nisi pigmetarius spēs dulces adiūgeret, sic uerè nec mundi tribulationes & afflictiones, quāquā vtilēs possunt ab hoie sustineri, nisi verus pigmentarius Deus dulcedinē cōsolationū immitteret, & misceret; sed qñ dulcedo spei de æterna prosperitate q per hoc acquiri solet adiungitur, tunc pota amaritudo hōi tēperatur. Et nota, q mundi tribulationes dulciscantur per duo. f. per passionis recordationē, & per lectionis meditationē. Prīmō. n. dico, q ad hoc valet passionis recordatio. sicut. n. aqua maris efficitur dulcis qñ super dulces venas terræ trāst, f. m. Aristo. & Ido. sic verè chariffimi, qā videmus, q amaritudo tribulationum p̄suūit p dulces venas. i. per sanctos uiros. f. per Christū, & martyres, quia quotquot Deo placuerunt, per multas tribulationes transierunt. Iudicium 8. ideo nobis alijs debēt esse sapidæ atq; dulces. Figura Exo. 15. vbi populus non poterat bibere de aquis Marath prae amaritudine, & Moyses itaq; posuit ibi lignū, & factæ sunt dulces. Sic verè chariffimi, qui mundi tribulationes prae amaritudine bibere vel sustinere nō possumus, pro Deo adhibeamus lignum. f. crucis, & cogitemus quantā amaritudinem in cruce Christus pro nobis passus est, & sic pro certo in ista aqua amara. i. in mundi tribulatione, & pœnitentiā, & afflictione inueniamus dulcedinē & saporem. Eccle. 3. 8. A ligno indulcata est aqua amara. Itē ipsam obdulcorat scripturæ uel lectionis meditatio. figura, 4. Reg. 4. vbi cū cibus, qui erat in olla, nō posset māducari a filijs pphetarū prae amaritudine, miscuit ibi Heliseus farinā, & sic factū est pulmētū dulce. Sic verè chariffimi, si amara pulmentum mundanarū tribulationū sustinere non possumus, farinā. f. scripturā cum suis promissionibus, cōminationibus mādati, & negationibus, adhibeamus, & sic tota eorum amaritudo reputabitur quasi nihil, & nobis in dulcedinē conuertetur. Iob 6. Aīa esuriēti ē, q amara sunt dulcia esse videntur. Et ista obdulcoratio erat potissimē finaliter post mortē, quia. f. pro mundanis miserijs & tormētis æterna cōsolatio cōceditur. vñ pōt dici illud Iudith. 5. Fontes amari obdulcati sunt, vbi ostenditur, q ista amaritudo est refrigerium estuatiū. Fōtes.

Est igit amaritudo p̄sentis afflictionis. Quarto est amaritudo sequentis turbationis, & ista est amaritudo mortis, iudicij, & inferni, quā semper in mente debemus habere, quē ostendit cū dicitur. Repente ueniet uastator, quia. f. semper debemus cogitare quō repente hora, qua nescimus, ueniet uastator noster. i. mors, Dei occultā snia, & iudicium. Sicut. n. videmus, q licet fluuus sit naturaliter dulcis, qñ tñ aqua maris librefluit, tota eius dulcedo tunc in amaritudinē conuertitur, sicut de quodā fluuio, q dicitur hydaspes, exēplificat Ouidius & Solinus, q i principio currit dulcissimus, in fine tñ pp fontē exampēū amarissimū, q sibi adiungitur, efficitur amarissimus. Sic uerè chariffimi, qñ hō sit dulcis, letus, consolator, iudicidus, si tñ sibi adiungatur fons amarus loci, refluxus maris. i. consideratio amaritudinis in fernalis, & mortis, necesse erit, q efficiat mur amari. i. tristis, meditatiui, & turbulētū. nā sicut paruulo, quē mater uult ab uberibus ablacare, superponitur aliquid amarū, q dū paruulus uidet, q necesse est ei rāgere, a lactis dulcedinē retrahitur, & ab uberibus segregatur, sic uerè chariffimi, si ab uberibus mūdānæ cōsolationis uolumus puerum nostrū. i. aīa fectū & desiderij segregare, non restat nisi q amaritudinē iudicij, mortis, & inferni superponamus, & sic lactis huius dulcedinē abhorrebimus, & tē fugiemur, vñ cōsulat Hie. 31. Statue tibi speculum, pone tibi amaritudines, dirige pedes tuos in uia rectam, in qua ambulasti. Nā quī quis habet speculū claræ considerationis, & adiungit sibi amaritudines finalis turbationis, tunc poterit dirigi in uia pacis, & pfectionis. Repete igit ueniet uastator. Esa. 30. Subito dū nō sperat ueniet cōtritiō tua. Et Michez 5. Nunc uastaberis filia latronis. Hūc igitur amaritudinem meditationis, tribulationis, contritionis, cōfessionis, qā ista sunt amaritudines vtilēs atq; bonæ, ista est amaritudo cōmendabilis. Sed nota, q est amaritudo detestabilis, & ista est amaritudo culpæ, & pœnæ æternæ. Iob 3. Occupet eū caligo, & inuoluat amaritudinem. Sicut. n. videm⁹, q aqua dulces finaliter uenit ad mare, & in amaritudinē uertuntur, sic uerè mundi dulces, & delictiosi, & carnales peccatores, & uitiosi finaliter necesse habēt uenire ad mare. i. ad amaritudinem infernalem, vbi in amaritudinē damnationis conuertuntur. De amaritudine igitur damnationis potest intelligi illud Deut. 32. Vna eorum uia fellis & botrus amarissimus, fel draconum uinum eorum, & uenenum aspidum insanabile. Vbi ostenditur quatuor amaritudines, quæ in fine hominibus infliguntur, quæ quatuor amarīs conditionibus comparantur, uidelicet Mortis tristitia (Vna fellis) Habent igitur cōditionē amaritudinis Christi iustitia (Botrus amarissimus) tionē amaritudinis Hostis fauitia (Draconum) mortis. Sapor amara Pœnæ mæltitia (Venenum aspidum) rus. Sic uerè f. m. naturales magis habet de caliditate & terrefreitate, & sic uerè amaritudo mortis cōstat ex calore dissoluto, & ex terrefreitate dissolutionem patiente. Nā exactione caloris innaturalis ipsum corpus in terrā redigit, & mutat. Et hoc ostendit cum dicitur Vna fellis. Vna. n. quæ est dulcis, signat carnem dum uiuit. Fel autē, q ipsam uia amaricat, signat ipsam mortem. Nam sicut inter oīa membra corporis fel est amarissimum, sic uerè inter oēs hoīs contritiones, dolores, afflictiones, mors est amarissima. Ideō dicitur Eccle. 41. O mors, quā amara est memoria tua hominū. Ideō homini morienti pōt dici illud Act. 8. In felle amaritudinis video te esse. De isto felle loquitur Arist. de animalibus. lib. 2. & dicit, q nec inter uolatilia, nec inter natatilia, nec inter reptilia est aliquid aīal q habeat fel sem magis & minus. Sic uerè chariffimi, non est dare inter uolatilia. i. inter nobiles & potentes, nec inter natatilia, id est, inter aquas delictiarum frequentantes, nec inter reptilia (id est) infiores diuites circa terram, & terrena reptantes, & laborantes, aliquid aīal (id est) aliqua persona, quæ careat felle (id est) amaritudine mortis. Et hoc quia sicut dicit Hebr. 9. Statutum est hominibus semel mori. Sic igitur patet amaritudo corporalis de positionis. Secundo dico, q est amaritudo iudicij seu supernalis iurisdictionis, quod ostendit cum dicitur. Botrus amarissimus, quia. f. calor excessiuus humorem desiccāt, & substantiam, in quam agit, in amaritudinem conuertit, sicut patet de cinere. Sic uerè quia in die iudicij calor & ardor excessiuus rigoris & iustitiæ in botro cyprī, id est, in Christo dominabitur, idē iste botrus, qui de se est mollis, pius, & tenellus, in amaritudinem conuertetur. f. peccatoribus, qui ab

qui ab eo damnabuntur. Habet. n. sapor amarus f. m. Constantinum virtutem incitiam & diuisiua, quia. f. Christus in iudicio rigore iustitiæ amaricatus scindet, & diuidet bonos a malis, & econuerso, dicens bonis, Venite, & malis, Ite. Et iō de ista amara & dura sententia dicit Soph. 1. Vox Dei domini amara tribulabitur ibi fortis. Ista est igitur amaritudo iudicij, seu supernalis iurisdictionis. Tertio est amaritudo æternalis desolationis. Nam sicut nullus est sapor ita desolabilis gustus, sicut amarus, sic nulla est pœna, q ita fit dolorosa & afflictua, desolabilis, & turbatiua, sicut amaritudo pœnæ æternæ, quæ ostenditur cum dicitur. Fel draconum uinum eorum, & uenenum aspidum insanabile. In quibus uerbis ostenditur, quod infernalis damnatio habet multas amaritudines, & dolores. Habet enim Maculatiuam impuritatem (Fel) Inflammatiuam crudelitatem (Draconum) Purpuratiuam ebrietatem (Vinum) Eneruatiuam debilitatem (Venenum) . f. aspidum, quod. f. dormire facit, Et ibi impuritas maculatiua. Fel. Nam secundum Constantinum, Fel est impuritas sanguinis & humorum, sicut fex in ventre refertur. Et ideo si foramina, p q purgat fel, oppulentur fel ascēdens ad stomachum inficit, atq; maculat totū corpus, ut dicit Constantinus. Sic uerè chariffimi, pœna æterna est recte quasi impuritas, fex, atq; calamitas omnium aliarū pgnarū, & iō inferius in inferno, sicut in profundo uasis est eius habitaculum, locus & receptaculum sempiternū, ubi. f. tanta est tenacitas, & conclusio æternæ Dei snia, q exinde nequit recedere, uel abire, imo ibi istud fel, ista amaritudo, ista damnatio perpetua maculat, tingit, & inficit peccatores. Ideo dicit damnatis illud Psal. Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me acetum. Heu Deus adhuc, debent ad uertere delictiosi huius mundi, in uinis dulcibus, in delictijs, creationibus quotidie cōsolant, nec futurum fel amaritudinis, q eis a Deo paratum est, meditantur, quia re uera ueniet dies, q tōta eorum dulcedo in felle amaritudinē conuertetur. Prouer. 26. Anima autē esuriens etiam amarum, pro dulci fumentis. n. qui mō sunt esurientes per insatiabilē gulofatatem, qui non amant nisi dulcia per delictiarum carnalitatē, tunc pro certo pro dulcibus amara fument per æternā damnationis amarissimam societate. Est igitur ibi impuritas maculatiua. Fel. Secundo est ibi societas perturbatiua, quia ibi sunt dracones. i. demones terribiles & horribiles ad uide dum. Nam sicut dracones in Aethiopia feruentissima regione nascuntur, qui prae caloris ardore flammam de ore emittunt digno cunctur, sic uerè in horribili regione inferni inueniuntur dracones. i. demones horribiles & crudeles, q flammam crudelitatis semper emittunt, ita q dānatos socios deorant, & cōsumunt. Iō de ista regione dicit Hier. 50. Et erit habitaculum draconum, & pascua struthionū: dracones. n. sunt demones, peccatores autē sunt struthiones, qui simul in eodē habitaculo infernali habitare cōpellunt. Iō de tali amaritudine societatis dicit Deut. 32. Deorabūt eos aues morfu amarissimo. Dentes bestiarū immittā in eos cum furore trahētū super terrā atq; serpentium. Heu Deus ad istā societate non aduertunt illi, qui hodie nolunt habere socios nisi pulchros & nobiles domicellos uel tē domicellas, qui pauperes & infirmos cōtemnunt, & vilipendunt, & eorum societate declinant, atque deiciunt, & tñ tūc temporis necesse habebūt habitare non cū pauperibus, sed cū draconibus, non cū lāguētibus, sed cum frementibus, nō cū delicatis hominibus, sed cum crudelissimis demones, quia sicut Esa. 34. Descendūt uincornes cum eis, & tauri cum potentibus. tauri enim & uincornes. i. diuersa genera demoniorū sunt socij & uicini principum potentum & sublimium dñorum. Et Eze. 2. Impij & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. Est igitur ibi societas perturbatiua. Tertio est ibi ebrietas cōfopitiua. Vinum inquit eorum. Df. n. pœna æterna uinū, quia sicut uinum reddidit hominem ebriū, ignorantem, & inscium sic ibi prae acerbitate tormentorū dānati sunt ebrij. i. carentes sensum, rōne, & discretione, motu in uigore & operatio ne. Ad hoc debent aduertere mūdāni sapientes, qui malitijs & ciuitijs, qui cautelis & qrelis, qui fraudibus & subilitatibus alios mō decipiūt, & seducūt, quia uerè tunc erūt ebrij. i. priuari suis subilitatibus, malitijs, & cautelis. Psal. Turbatiūnt & moti sunt sicut ebrij, & oīs sapiētia eorū deuora-

ta est. Et iō de tali amaritudine pōt intelligi illud Prou. 31. No li regib. dare uinum. Sequitur. Da uinum his, qui amaro aīo sunt. Regib. n. i. bonis psonis se discretet regētib. non est dādū uinū damnationis æternæ. Sed uel his, qui amaro aīo sunt. i. dānatis, desperatis & amaris. Est igitur ibi ebrietas cōfopitiua. Quarto est ibi anxietas eneruatiua. Venenū (inquit) aspidum insanabile. Aeterna. n. amaritudo dicit uenenū aspidū, qā corpus eneruat, & dissoluit hoīem, sine euigilatione dormire facit, & ipsum in dormiēdo perimit, & occidit, sicut dicit Iud. Sic uerè uenenū. i. inuenenatio demonom, & amaritudo æterna aīam destruit, & eneruat, ipsamq; uigore & uirtute spoliat, atq; priuat, sibi tē sōnū mortis æternæ tribuit, a quo ppetuo nō resurgit. Hiere. 51. Dormiat somnū sempiternū. Psal. Qui dormit nō adiecit, ut resurgat. Istud est igit uenenū insanabile, a quo hō ppetuo non sanatur nec resurgit. Hier. 30. Insanabilis est dolor tuus, pessima plaga tua. Et iō ista uenenū amaritudo figurat Apoca. 8. ubi dicebatur, q Stella q dicebatur absinthū, cecidit in aquas, q quia idē amara facta sunt, iō multi hoīes mortui sunt a quibus. Stella ista chariffimi, est prim⁹ Angelus Lucifer, qui re uera dici potest absinthium amarū, qui de cōlo cecidit vsq; ad aquas miserie infernalis. Et ideo tanta est ibi hodie amaritudo, qd q cum q; in aquis hōi balneat, morti ppetuo deputatur. uenenum igit aspidū. Esa. 11. In foramine aspidis, & in cauerna reguli, qui ablacatus fuerit, manū suā mittit. Illi. n. qui ablacant. i. qui lacū deuotionis & gratiæ sunt priuati, qñ mortui fuerint condemnati, in foramine aspidis, & in cauerna reguli. i. in demonom habitaculo. In inferno erunt ppetuo collocati. Patet igit, q æterna amaritudo est eneruatiua anxietate, & cōfopitiua ebrietate. Est fatietas indelectabilis (Fel) Societas uituperabilis. (Dracones) Ebrietas inuitabilis (Vinum) Anxietas indelectabilis. (Venenum aspidum insanabile.) Ambitio. Prout communiter accipitur, est uicium animi, quod nihil aliud est quam immoderatus appetitus, & ardens desiderium habendi excellentias & honores. Nam sicut videmus, quod uentus est inquietæ naturæ, & ideo semper est in motu & agitatione, & semper desiderat sursum ferri, vñ tē uentus contentus in uisceribus terræ se fortiter agitans atq; mouens, terrā qñq; cōcutit, atq; rumpit ut exeat, & ascendat, sic uerè malicia sunt hodie inquieti, fluctuosi, & ambitiosi, q semper per p̄mouiones desiderant sursum ferri. Vñ tē si in cauernis terræ. i. in collegijs & cōtētib. detinent, tātō ardore ambūt exire, & ad exteriora officia & beneficia promoueri, q terram, i qua sunt cōclusi, Ecclesiam uel religionē, cui sunt subiecti, per rixas, appellationes, diuisiones, & tribulationes cōcutiunt, & dirumpunt, ita q quasi per uolentiā necesse est, q ad exteriora exeat, promoueat pariter, & ascendat, alioquin tremotū tribulationū suscitāt, & procurant. Iō de talibus dicit Iob 9. Terrā commouet de loco suo, & columnæ eius concutiuntur. De ambitiosis dicit Esa. 14. Ascendam super altitudinem nubinum, similis ero altissimo. In quibus ostenditur, quod per ambitionem Inflammantur desideria (Ascendam) Dico igitur, q Affectantur magisteria (Super altitudinem) per ambitio. Postponuntur uiri uirtuosi, (Nubium) nō desiderium Præponuntur uiri uiciofi. Si quis ero altissimo. Ifflāmati. Ascendā igit. Vinū q diu in nouū & ipurum, semper solet feruere, & itra doliū calefieri, & tē fursū extra doliū ascendere, & eleuari, q si forte itra doliū ipsū uoluerit aliq; p uolentiā detinere, totū destruit & dirūpit. Tales. p certo sūt ambitiosi, q ita sūt feruētes & ifflāmati p desideria, q sup̄nitūt exire p̄priū doliū. Itatū, i quo sunt cōtētū & iclusi, & extra uel ultra ipsū ascendere. Alias dignitates, officia, bñficia, uel p̄bendas, qā. f. nō sunt cōtētū loco p̄prio, sed sēper ambūt ad maiora bñficia uel p̄bēdas. Qd si forte platus ipsorū uelit eos intra doliū. i. itra claustrū uel cōuētū, uel tē in illo statu, in quo sunt tenere, & recludere, & ab exteriorib. dignitatib. uel officijs coercere, ipsi p certo qñq; solent per lites, & discordias oīa dissipare, & tē qñq; per apostasiam regulares obseruantias destruire, & exire. Dicit igit. Ascendam. Et ideo ambitiosi uir se conuocare. Esa. 2. Venite, & ascendamus ad montem domini & ad montem Dei Iacob. Vbi nota, quod tales sunt Concorditer adunati (Venite) Tales uidentur eē fident Mentaliter eleuari (Ascendamus) Mentaliter eleuari (Ascendamus) Maligniter sublimari (Ad montem Dei) Draconi. Vt Diction. Berchorij, K 4 dicit

dicit Isido. Draco est animal scitibundum, ardens, & inflammatum, ita q non potest aqua satiari. Et ideo os vento aperit, vt per venti frigiditatem ardor ipsius temperetur. Et quia scit, q circa velum nauis flat cõiter vetus, ideo summe nitit ibi volare, & inde accidit, q qñq; motu & impulsu & ponde re sui corporis taliter concurrit nauem, ad cuius velum desiderat ascendere, q ipsam destruit, & subuertit, vt dicit idem. Re vera charissimi, per draconẽ istum possunt intelligi ambitiosi, quorum affectus, appetitus, & ambitus, per ardorem & desiderium habenti taliter est ignitus, q vix, aut nunquam potest a quis. i. prãbendis, & officijs satiari, quia vter ipso in futurabilis. Et ideo isti summo opere diligunt ventum uanã laudis, mundanã prosperitatis gloriam & fauorem, & quia sciunt q fatis est de tali vto in nauj religionis vel Ecclesiã, vel et in curia, vel patria seculari, & maxime superius in ye lo. i. in altis officijs, platuris, & beneficijs, & prãbendis, idcirco toto studio fursum ad huiusmodi vela, idest ad altitudinẽ huius promotionis nituntur, & ambiunt euolare, vt sic vento uanã laudis, qui ibi stat, possint ambitionis desiderium tẽ perare. Et ideo sãpe accidit, q per eorum ambitus, motus, istus, & impulsus, rixas, lites, discordias, appellationes & diuisiones, quas. f. tales ambitiosi. Dracones per se & amicos suos suscitant, vt ad huiusmodi vela promoueantur, volent & ascendant, tota nauis religionis, vel Ecclesiã, curie uel patrie, in qua sunt, concutitur, subuertitur, & turbatur. Istud patet ad oculum de multis collegijs & conuentibus, propter brigas & contentiones ambrosorum ad paupertatem & solitudinem sunt redacta. Ideo de talibus draconibus loquitur scriptura Hier. 14. Onagri steterunt in rupibus, attraxerunt ventum, quasi Dracones. Onagri, qui sunt animalia syluestria & indomabilia, signant obstinatos & seditiosos, qui. cã nullo prãside vel pralato uolunt corrigi vel domari. Dracones, sicut dictum est, signant inflammatos & ambitiosos. tales igitur hodie uolunt stare in rupibus. i. in excel sis officijs & dignitatibus, ut uentum uanã gloriã possint attrahere, & habere. Ambitio igitur inflamat desideria. Et hoc dicit Bern. de consideratione ad Eugenium. O ambitio ambientium crux, quomodo omnibus places, omnes torques. nil acrius cruciat, nil molestius inquietat, nil tamen apud miseros mortales celebrius negocijs eius. Patet igitur, quod per ambitionem desiderium inflammatur. Ascende inquit, quasi dicat humilis est mihi gradus iste, ad superiorem uolabo. Dicit enim illud Psal. Quis mihi dabit pennas columbã, & uolabo, & requiescam. ¶ Secundò dico, quod per ambitionem magistrũ affectatur. Super altitudinem inquit nubium. Nihil. n. desiderant ambitiosi, nisi q possint super altitudinem ascendere, alta officia occupare, & beneficia alijs debita prece uel precio usurpare. Ballamus qñ est purus, fundũ petit, si aut fophisticatus fuerit, fursum natat, sicut dicit Isido. Sic verẽ, charissimi, illi, qui sunt puri & boni in Ecclesia, vel religione, semper per humilitatem uolunt esse in fundo, & in statu infimo, & depresso, q. f. sufficit eis et modicus status. Sed pro certo illi, qui ardore ambitionis sunt sophisticati, semper uolunt fursum in officijs & excellentijs nate, super esse, p̃fici, vel extolli (super altitudinem inquit) Ericius qñ uidet vitẽ vel arborẽ fructibus opulentam ascendit illuc, pomaq; vel uas diruit, & colligit quantum potest, & tandem in illis pomis recollectis se uolunt, ita quod spinis ipsius insiguntur, & ita oneratus ad cauernã suã graditur, vbi pomis huiusmodi exonerat, & exinde catuli ipsius nutriuntur. vt dicit Isido. lib. 11. Re uera charissimi tales sunt ambitiosi, qui more Ericij spinis, i. stimulis & sollicitudinibus sunt repleti. Isti. n. summe affectant ascendere per promotiones ad altas arbores & pomiferas. i. ad alta officia & beneficia diuitiarum fructibus opulentia, sed ista affectant, non ut p̃sint, non ut proficiunt, sed ut inficiant, non ut acquirant uirtutes & grãas, sed ut accumulent r̃pales diuitias. Et istud patetur, qã qñ ipistam arborem possunt ascendere, qñ. f. tñ possunt ascendere prece uel precio, fauore uel timore, q in mundo, uel in Ecclesia in aliquot alium officium, in aliquam altam arbore, ad aliquẽ altũ statũ promouentur, & assumunt, ita q iudices efficiunt vel plati, ipsi pro certo statim se conuertunt ad poma illius arboris cõgreganda, ad fructus, lucra, emolumenta r̃poralia, q ibi possint acquirere recolligenda & accumulanda, in quibus pauariã, affectũ & desiderũ seipos uolunt,

& inuoluunt, q quidã non in illo loco confueuerunt expẽdere, nec dicti loci pauperibus distribuere, sed pro certo ad cauernã propriam. f. ad patriã, de qua sunt nati, pro catulis. i. pro parentib. proprijs educandis, ditandis, & honorandis lo lent ea deportare, & dictã arborem. i. dictũ locũ, cui p̃sunt pro alijs ditãdis suis fructibus spoliare. Heu Deus quot sunt tales in Ecclesia Ericij. 16 d̃f Esa. 34. Ibi habuit foueam Ericius, & enurruit catulos suos. Et Esaia 14. Dabo eã in cauernã Ericij, & in paludes aquarũ. Isti ergo uolunt ascendere super altitudinem. 16 d̃f Esa. 14. Supra atra coeli exaltabo solium meum. Ideo isti uolunt ascendere super altitudinem. Altra, q in celo religionis, vel Ecclesiã refugit, sunt diuersa notabilia, & clara officia, & beneficia, sup q ambitiosi affectant p̃fici & eleuari. Et ideo de talibus ambitiosis pulchrẽ loquitur Innocentius de utilitate lib. 2. Ambitiosus (inquit) statim ut est ad honorem prouectus, in superbiã extollitur, in iactantiã effrenat, nõ curat prodesse, sed gloriã p̃ficẽ, reputat se meliorẽ, quo se cernit sapientiorẽ, priores amicos cõtemnit, antiquos comites uilipendit, uultũ auertit, ceruicem erigit, factum ostendit, gaudia sublimia meditat, p̃sse molit, subditis onerosus, oibus infestus, p̃ceps, grauis, arrogãs, importunus. Dico igitur, q ambitio affectat magistrum, quia uult esse super altitudinem. ¶ Tertiò dico, qd ambitio postponit sufficientes. Nubium. quia. f. ambitiosus uult p̃ferri ipsius nubibus. i. uiris altis sufficientibus, & p̃fectis, qui nubibus comparant, quia sicut nubes eleuantur, mouentur, pluuie, corruscant, fulminant atq; tonant, sic uiri p̃fecti sunt alti p cõtẽplationẽ, mouentur p bonã operationem, corruscant p honestam conuersationẽ, pluuie per pietatem, & operationem, tonant per doctrinã & p̃dicationẽ, fulminant per iustitiam & correctionem, & tñ super istos uolunt ambitiosi p̃ferri per superbiam & elationem. Et quare? quia pro certo ipsi sunt nubes per aliam significationem, quia sunt Alti per superbiam, Et ideo quia ista sunt nubes Humidi per luxuriam, & uolunt p̃ferri nubibus bonis, ideo de eis potest dici illud Iudã. 1. Hi sunt nubes sine aqua, quã uetis circunferuntur. vbi ostenditur, q ambitiosi habent Obscuritatem (Nubes) quã quamuis sit arbor debilis, sterilis, fetida, & imunda, tamen super alias magnas arbores solet multoties eleuari. Sic verẽ ambitiosi quamuis nullius meriti sint uel uirtutis, quamuis sint fetidi quantum ad conuersationem, debiles quantum ad duracionẽ, steriles quantum ad bonam operationem, ipsi tamen magnis & altis arboribus. i. bonis p̃sonis & sufficientibus multoties operante diabolo p̃feruntur, quod utique sepissime cedit in totius Ecclesiã detrimentum, quia. f. per malum regimen talium personarum subditis multa incommoda generantur. Figura Iudit. 9. vbi paraboli cõ dicitur, q cum ficus, vitis, & oliua nolent acquiescere, q alijs arboribus imperarent, accidit, q ramus exiit in regẽ sublimatus, qui statim conuocatis cedris, & alijs arboribus vniuersis, p̃cepit eis ut sub umbra quiescerent, & manerent. Quod cum uidisset rãnus arbores. f. excelsas sibi subiectas, egressus est ignis de ipso, qui oes subiectas arbores, & cedros libani deuorauit. Sic uerẽ charissimi, loquendo spiritualiter, sãpe accidit, q ficus, uitis, & oliua, q sunt bonã arbores, & fructifera. i. boni & sãcti uiri uilipendunt regnũ, & honorẽ regimini huius mudi dicentes cum Christo. Regnum meum non est de hoc mundo. Iuxta illud Ecclesia. 7. Noli querere ab homine ducatum. quia. f. magis p̃fecti gloriantur subesse, quã prãesse, magis obedire, quã prãire, magis tenere humilitatem quã occupare seculi dignitatem. Exemplum de Christo Ioan. 6. qui fugit, quando ipsum uoluerunt facere regem, Quia sicut d̃f Prouer. 16. Melius est humiliari cum mitibus, quã d̃pidere spolia cum superbis. Sed quid? pro certo ramus non sic. Ramus enim, q est arbor spinosa, deformis, ignea, & ramosa, fig. e ambitiosus, spinosus p mordacẽ detractionem, deformis p in famẽ conuersationem, & ramosos per multiplicem affectionem, & igneos per inflammatam ambitionem. Et isti pro certo nõ reserant regnum, quinimò totis uisceribus ad hãc

ad hoc ambiunt, & anhelant. Et ideo pro dolor sãpe accidit, q tales ad regnũ sublimant, ita q sub umbra suã iurisdictionis cedros libani. i. bonas uirtuosas p̃sonas eminentes p vitã sanctitatem, sibi subijciunt, & supponunt. Sed uerẽ istud est in ipso nõ modicũ detrimentũ, qã statim qñ tales Ramni uident se in hmõ regimine cõfirmatos, ipsi p certo emittunt ignẽ crudelitatis, insigunt exactiones, imponunt subuentiones. Et sic diuersis modis arbores, sibi subditas, et ipsas cedros libani. i. ipsos viros sublimes perfectos turbat, afficiunt, & affigunt. Ideo d̃f Prou. 28. Regnantib. impijs ruinae hominum. Isti igitur sunt ambitiosi, qui nubes. i. personas dignas & sufficientes sibi subijciunt, & supponunt. ¶ Dico igitur, quod ambitio postponit sufficientes. Nubium inquit. ¶ Quarto dico, q ambitio preponit deficientes. Similis, inquit, ero altissimo, quia. f. multi sunt, qui per ambitionem indignẽ promouentur, sũt uirorum altissimum & sanctissimum. f. fundatorum & ecclesiasticorum successores, ita quod efficiuntur similes in dignitate & honore. Luc. 1. Filius altissimi uocabitur. Et sic igitur patet, quod per ambitionem Deficiens preponitur, Sufficiens postponitur, Magisterium affectatur, Desiderium inflammatur. Adhuc nota, q de ambitiosis potest exponi illud Eccl. 40. In ventre eius ignis ardebit. In qbus uerbis secundum tres conditiones, quã possunt in igne reperiri, tria. f. ignis uacuat, agitatur, & inflammatur, uitiũ ambitionis tripliciter est descriptum. Habet enim ambitio Irrepletam uacuitatem (Ventre) Dico igit, q ambitio in quietam mobilitatem (Ignis) tio causat uacuitatem Indiscretam cupiditatem (Ardebit.) tẽ in ventre. Ignis semper hẽt cõsumere, & p cõsequens in loco, in quo est uacuat. Et inde est, q ignis in uentosa aerem, q locum replet, consumit, & uentosa uacuat, & quia natura abhorret uacuum, ideo uentosa statim attrahit sanguinem membri cui apponitur, vt eo loco consumpti aeris sua uacuitas repleat. Sic uerẽ charissimi, qñ ignis ambitionis agit in uentosa, i. in aliquã p̃sonã, statim reddit eam uacua & inanem. Ambitionis triplex est descriptio, & impletio aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates, ita q nõquã ex toto replet. Et maxime qã. cibos, quos hodie recipit, digerit, & emittit, vt iterum recipiat cibos nouos. ¶ Sic uerẽ ambitiosus cõcauus, capax, infatiabilis, mentaliter uacuus, nunquã potest repleti, nunqẽ est cõtentus cibis. i. beneficijs acquisitis, iõ illa, quã habet, cupit digerere, permutare, dimittere, & aliud nouum recipere & habere. Ideo dicitur Prouer. 13. Uenter impiorum infatigabilis. Habet igitur uacuitatem, attrahere & acquirere sanguinem alienum. i. diuitias, officia, prãbendas, & beneficia, humorẽ membri, cui insidet. i. substantia Ecclesiã, in qua manent, vt sui appetitus uacuitas & paupertas per hmõ repleat. Ideo de Pharaone d̃f. Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cõprehendã, diuidã spolia, & implebit aia mea. Et ista uacuitas ostendit cũ d̃f ventre, quia. f. uenter est membrũ cõcauũ, qd multas habet uacuitates,

propter ambitiones malorum filiorum, multae Abbatiae, multae Ecclesiae, multi Praelati sunt hodie corrossi, depauperati, & annihilati. Baruc. 4. Exacerbasti eam, quae nutrit vos, & conturbasti Hierusalem nutricem vestram. Et idem vbi, qd talis pugna in vtero matris fuit figurata in luctu Iacob & Esau in vtero matris. Gen. 25. Qui taliter in vtero colluctabant appropinquante partu, vt ferè mortua sit mulier mater eorum prae tristitia & dolore. Et finaliter ille, qui erat prior & pilosus. f. Esau, exiit primus. Sic verè cum tpe partus. i. tpe promotionis vacante aliquo officio vel beneficio necesse est aliquem emitti, & promoueri si pugna in claustro, vel in vtero inter Iacob, & Esau. i. inter diuersas partes, & sic saepe accidit, qd mater eorum. f. Ecclesia, religio, vel Praelatus p. raliu brigas quasi periclitatur, depauperatur, & tribulatur. Sed finaliter Esau primò exit, quia. f. hodie illi, qui sunt Esau, i. rubei per carnalitate, illi, qui sunt pilosi per t. paleam facultate (vide supra de amore figuram istam) tales dico exeunt primi ad beneficij seu officij dignitate: tales igitur cupitatem insatiabilem, qui. Ita ardentur volunt promoueri, quibus non sufficit gradus suus. Qd ostendit cum dicitur Ardebit, q. f. isti per cupiditate ardent, & inflammantur. Ideo tales possunt dicere illud Luc. 24. Nonne cor nostrum ardens erat. Psal. Exarsit ignis in Synagoga eorum flama còbussit peccatores. Et sic igitur charissimi, patet, qd ambitio habet inasatibilem cupiditatem, ardebit, inquietabilem mobilitate, ignis, insatiabilem vacuitatem, in ventre, Et haec de ambitione sufficiant.

Ambire. Ambitus. Idem est quod Circuire, seu circundare. Et idem vide infra de Circundare, vel de vallare.

A Ambo. Idem est qd duo, & signat coniunctionem, combinationem, dualitate, & pluralitatem. & idem potest accipi in bono & in malo. Ia homo signat charitatem, combinantem societatem, amicitiam & unitatem. Et si vis nota, quod bona societas habet Maturitatem in deliberando, Subtilitatem in desiderando, Stabilitatem in perseuerando, Iustitiam in operando, Amicitiam in diligendo, Concordiam in conueniendo, Compassionem in condolendo, & deliberantes. Vnde potest intelligi illud, quod de Abraham, & Sara dicitur Gen. 18. Erant autem ambo fenestrua p. uentis qd gratis, & desiderant Sara fieri muliebria. Senectus enim sensus maturitatem signat. Item debent esse subriles & considerantes. vnde de Bezeleel & Ooliab dicitur Exod. 35. quod Deus operis erudit sapientia, vt faciant opera &c. Item debet esse stabiles & perseuerantes. vnde enim bona societas nisi perseueret? vnde Tob. 8. Còsenescamus pariter ambo sani. Item debent esse iusti & bene operates. vnde de Zacharia, & Elisabeth dicitur Luca 1. Erant autem ambo iusti coram domino. Item debent esse amici, & se mutuo diligentes. vnde de David & de Ionatha, qui se mirabiliter diligebant, dicitur 1. Reg. 20. qd ambo egressi sunt in agro, & sibi amicitia iurauerunt. Et Gen. 21. dicitur, quod Abraham, & Abyemelech percusserunt ambo fadus. Item, quod debeant esse pij & condolentes, patet Tob. 10. vbi dicitur, quod Tobias & Sara ceperunt ambo flere, scilicet propter compassionem absentis filij &c. In malo verò potes dicere, quod mala societas, quae denotatur in isto nomine, habet Iniquitatem, De iniquitate dicitur Leui. 20. Peruerstatem, Porrabunt ambo iniquitatem. Et mortus aeternae p. nalitate. suam. De peruerstatem, & còtrarietate dicitur Gen. 26. de vxoribus Esau, qd ambre offenderat animam Isaac. De carnalitate verò dicitur de impudicis iudicibus Daniel 13. quod ambo erat vulnerati amore Susanna. De finali verò talium damnatione dicitur Eccl. 20. Perditionem ambo h. reditabant. Et Luc. 6. Ambo in foueam cadunt. Sufficit de duplici ambo. Vide infra de duo, & Binus.

A Ambulare. Idem est quod ire, pergere, progredi, & accipitur dupliciter in scriptura. f. virtuosè, & virtuosè. Virtuosè, & sic signat profectum, & progressum de virtute in virtute, & actum laboris, & occupationis. Et de hoc Marci 2. Tolle grabatum tuum, & ambula. Item accipitur virtuosè, & sic signat malum profectum, & p.

gressum, & malam occupationem & laborem. Sap. 3. Laetati sumus in via iniquitatis, & ambulauimus vias difficiles. Est igitur ambulatio seu profectus virtuosus, què debemus exercere. sicut. n. videmus, qd omne animal viuum naturaliter appetit ambulare. Sic verè nos si per gratiam sumus viui, debemus ambulare, moraliter, hoc est dictu, motu, & actu, & profectum bonorum operum exercere, vt sic nos sumus de illis, quibus dicitur Esa. 40. Affument pennas vt aquilae, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Ecce igitur in ista auctoritate quinque necessaria homini, qui vult ambulare corporaliter contra quinque impedimenta, quae talis ambulans potest habere, sm quae hic ostenduntur quinque quae sunt homini necessaria, qui in via morum perfecte desiderat ambulare. Solut. n. hominem impedire casus labilitas. Ideo debet habere pennas, ne. f. in feris cadat, Visus obscuritas, idem sit Aquila: motus tepiditas, iò currat, Virtutis paucitas nò labore, Fortuna qualitas iò caueat ne deficiat. Contra ista incòmoda dnt in nobis esse (si tute volumus sp. at. ambulare) quinque remedia opportuna. Sit igitur in nobis Spes erigens (Pennis) Spes enim valet contra casum, Lux dirigens (Aquila) tra casum, Lux discretiois valet ad illuminationem virtutis, Motus sensus rectificans (Non deficient) nadem visum, Motus virtutis valet còtra tepiditate: Sensus seu cautela valet còtra periculum damnositatem. Si igitur rectè velimus ambulare, sit in nobis spes erigens (pennis) h. qd h. necesse est ambulare per locum vbi est litorum multiplicitas, foueam profunditatem, & laqueorum immensitatem (talibus dico) multum indiget, qd habeat aliquè baculum, quo erigatur, sustentetur, & subleuetur. Modò certum est, qd nos oes habemus ambulare vsque ad terminum Paradisi per viam huius mundi, in quo pro certo luti luxuria, fouea auaritia, & laqueus superbiae reperitur. Et idem pro certo necesse est, qd habeamus baculum spei & fiduciae, qui nos sustineat & erigat, ne per desperationem & per diuersorum vitiorum commissionem cadere compellamur, qd ostenditur cum dicitur Pennas. Nam p. alas, seu pennas virtus fiduciae & spei designatur, quia sicut ala corpus sursum eleuat, ne auis cadat, sic spes animam sursum ad caelestia & ad Deum erigit, ne per aliquod peccatum corruat. Et maxime ne per auaritia cadat inferius ad terram. vt sic de nobis possit dici illud Job 34. Cum t. tempus fuerit, in altum alas erigit. Sicut. n. recte Isido. & P. Min. Ortygometra quae mare transuolat, sed quae p. lassitudine ad aquam descendit, vnam alam semper sursum erigit, vt beneficio venti adiuta semper vterius ambulet, & procedat, ne forte à profectu cepi itineris retardetur. Sic verè charissimi, nos, qd mare huius mundi habemus transire, semper quandiu ibi quiescimus & moramur, debemus habere ala spei sursum ad Deum, & ad bona caelestia eleuata, vt sic vento. i. operatione sancti Spiritus operante ambulare, & per viam morum proficere non cessemus, ne forte per casum. i. per descensum ad mare. i. ad mundi negocia fluctuosa, à profectu itineris salutaris, & à progressu bonorum operum retardemur. Ideo dicitur Eccl. 24. Gyrum coeli circuiui sola, & profundum abyssi penetraui, & in fluctibus maris ambulau: vbi nota, qd nos debemus ambulare, per superiorum contemplationem (Gyrum coeli circuiui) per inferiorum circumspectionem (profundum abyssi penetraui) per negotiorum peragracionem (In fluctibus maris ambulau) quia breuiter, siue caelestia contemplerur, siue terrestria meditemur, siue circa negocia occupemur, semper tñ debemus ambulare. i. in via morum transire, & proficere. Requirit igitur ad spiritualiter ambulandum Spes erigens alas. Vnde Esa. 2. Venite ascendantus ad montem dñi. Sequitur, & ambulabimus in semitis eius. Scundò requirit lux dirigens, Aquila, homo, qui habet ambulare per locum vbi est viarum multiplicitas, signorum mutabilitas, itinerantium raritas, & t. p. obscuritas, est in magno periculo deuianu. Et idem necesse est, quod habeat clarum lumen. Modò certum est, quod in isto mundo, in quo necesse habemus ambulare, & transire, est viarum multiplicitas. idest conditionum, & statuum, & negociorum, ita quod necitur quam viam melius est transire, & tenere. Est tñ ibi mutabilitas signorum, ista est falsitas hypocritarum, quia sicut latrones in vijs publicis mutant signa, & ponunt ibi falsa signa, vt peregrini ca sequendo veniant

niant ad speluncam suam. Sic verè Demones in via huius mundi posuerunt falsa signa. i. hypocritas falsos & fictos, vt. eos sequendo, eos imitando, & eis obediendo, ad speluncam nos detrahant infernalem. vñ iam possumus dicere illud Psal. Signa nostra, supple bona nò vidimus, i. non est Prophecia. Iterum est ibi itinerantium raritas, quia. f. pauci sunt iuuenantes. i. bonum exemplum praebentes, & cora nobis ad patriam ambulantes. Io. 6. Multi abierunt retro, & iam cum Christo non ambulauit. Iterum est temporis obscuritas: quia totus mundus plenus est obscuritate ignorantiae & erroris. Et idem verè charissimi, dico, quod nos sumus in periculo deuianu, & ad aeternae mortis supplicium veniendi. iuxta illud Psal. Nescierunt, neque intellexerunt in tenebris ambulauit. Et idem necesse est, qd habeamus lucè dirigentem, lucem dico sapientiae, & discretionis, prudetiae, & debita rationis: ita tute, & sine errore poterimus ambulare. Esa. 60. Ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Psal. Domine in lumine tuo ambulabunt. Et hoc ostendit cū dicit, qd nos debemus esse Aquila, quae. f. est auis, quae pollet clarissimo visu, ita qd Solem in sua claritate irreuerberatis oculis intuetur. Sic verè charissimi, visus nostrae discretionis, intellectus, & rationis debet per diuinam sapientiam taliter clarificari, qd Solem iustitiae Christi, vel Solem. i. claritatem bonorum aeternorum debemus sine reuerberatione. i. absq; reflectione ad mundi bonam respicere, còtemplari, intueri pariter, & videre, vt de nobis dicitur illud Psal. Iuuentus tua renouabitur vt Aquila; Iuuentus dico, quae. f. est aetas visus clarioris, motus fortioris, forma pulchrioris, ad denotandum, quod nos debemus ambulare clarè p. discretionem. Eph. 5. Vt ilij lucis ambulate fortiter per bonam operationem. 3. Reg. 19. Ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem Dei. Pulchre per honesta conuersationem. i. Thef. 4. Honestè ambuletis ad eos, qui foris sunt. Requiritur igitur ad bene ambulandum lux dirigens. Aquila. Tertio requiritur vis diligens, quia. f. diligencia est multum necessaria in spirituali profectu. Current inquit. Sicut. n. homo, qd h. ambulare vbi est amenitas, quae distrahit, asperitas, quae retrahit, timor, seu imbecillitas, qd contrahit, facilliter contrahit moram, & idem necesse est, qd sit diligens, sic verè charissimi, quia in isto mundo est amenitas prosperitatis, qua distrahimur, asperitas diuersitatis, qua retrahimur, timiditas nostrae imbecillitatis, qua contrahimur, idem facilliter in hoc mundo contrahitur mora, & p. hoc necesse est, qd simus seduli, diligentes, & curiosi. Current inquit, Currere idem est quod diligenter, cito, atq; Celeriter ambulare. 1. Cor. 9. Sic currite, vt còprehendatis. Sed heu pro dolor, vsq; multum ab isto cursu, ab ista sedulitate, ab ista ambulatione, & profectu multipliciter retrahunt. Nā rectè vñ, qd sunt similes Tigridi, qd quae venatore persequitur, vt f. sum suu, què deponat, recuperet, idem currit post ipsum, inuenit specula, quae venator in sua via posuit, & dimisit, in quibus speculis dum Tigris videt vmbra propriam, credit esse Catulū suum, & idem lambendo speculum sistit, & à cursu suo impeditur, & ita venator fugit, nec ipsa amplius recuperat Catulum, què amat. vt dicit Isido. Re vera charissimi, hō propriè huic Tigridi pōt comparari. Constat, qd Catulus, & focus noster, idem summe debemus diligere, est ipsa gloria Paradisi, sed verè sapissime accidit, qd per diuersa peccata istum Catulum perdimus, nobisq; à venatore. i. à Deo subtrahitur & auferit, ita qd necesse habemus post istum venatorem Deum per bona opera proficisci, currere, progredi, ambulare, vt. f. Catulum nostrum. f. perditam possumus gratia & gloriam recipere, & accipere, & habere. Phil. 4. Curro aut, si quo modo comprehendā. Sed quid? pro certo in via huius mundi, per quā ambulamus, sunt hodie multa specula. i. multi diuites, praesplendore mundanae gloriae resurgentes, in quib. pro certo vmbra mundanae prosperitatis, quae ad modum vmbrae fluit, & refluit, Sap. 5. Transierunt oia, sicut vmbra rutilat, & refulget. Et idem dum fatua Tigris. i. fatuus peccator delectatur in h. vmbra mundanae prosperitatis, quae in istis speculis. i. in mundi diuitibus vñ relucere, & dum sistit per desiderium & affectu, & per similem gloriae appetitum, ipse pro certo à cursu, & profectu virtuosorum operum impeditur: occupatio enim circa vmbra mundanae prosperitatis cursum bonorum operum impedit, & retardat. Et breuiter sic concludendo, Catulum suū amissum. i. gratiam, & gloriam non recuperat, nec recepat. De

talibus dicitur Ioan. 6. Multi discipulorum abierunt retro, & iam cum illo non ambulant, quia verè illi, qui deberent esse discipuli. i. seduli, & astuti, diligentes & curiosi, qd retro. i. ad mundi bona, & ad vmbra mundanae prosperitatis, quae retro nos finaliter habent remanere, ambiunt, & diuertunt. Tales dico cū Deo non ambulant, neq; currunt. Non sic charissimi non, non diligamus vmbrae vanitatem, sed rei veritatem, nō mundi prosperitatem, sed caeli foelicitatem, non negligētia tarditatem, sed cursus bonorum operum velocitatem. Currite inquit. Hebr. 12. Curramus ad propostum nobis certamen. vnde de diligētia dici pōt illud Luc. 13. Oportet me hodie, & cras, & sequenti die ambulare. i. quotidie, continnè, & diligenter. Est igitur necessaria ad bene ambulandum vis diligens. Quarto dico, qd est necessaria virtus fortificans. Non laborabit. debilitas. n. impedit ab ambulando. Et idem qui bene vult ambulare, necesse est, qd sit ita fortis, qd laboribus non grauetur. Sic verè qui vult spiritualiter in via iustitiae & poenitentiae ambulare, necesse est, qd habeat fortitudinē, cōstantiā, & virtutem, ita qd h. mō iter illi non sit difficile, neq; graue. Non laborabit. qd. d. ita sunt fortes & constantes, qd ambulare post dominum nō est eis labor. Psal. In labore hominum non sunt, & cū hominibus nō flagellabuntur. Quod est contra multos, qui ita sunt fragiles & debiles, qd debite nequeunt ambulare. Ideo talibus est necessaria panis fortificans. f. nutrimentum doctrinae, & scripturae, & aqua deuotionis, & gratiae, vt sic cum Helia ambulent in fortitudine cibi illius vsq; ad montem Dei Oreb. iuxta illud Esa. 40. Ambulabunt, qui liberati fuerint, & venient in Syon. Est igitur necessaria virtus fortificans &c. Quinto est necessaria sensus rectificans (idest) cautela ne oberremus. Non deficient (inquit) quia. f. ppter pericula, quae sunt in ista vita cauere debemus, ne possimus deficere, vel errare. Quod est contra multos, qui vera in isto itinere multipliciter deficient, & aberrant. Et idem multa pericula incurere dignoscunt, similes Catulo Balenae, qui quae dum ambulat post matrem suam, deficit in via, ita qd sabulo, & littori nimium appropinquat, ita qd praesens paucitate ibi circa sabulū remanet, & à piscatoribus capitur, & peccat, vt dicit Iorath. Sic verè charissimi, multi sunt, qui dum in hoc mundo post Deū ambulant per mare poenitentiae & laboris, aliqui exent, & deficient à profectu huius itineris per peccatum. Nā dum arenis, & littoribus (idest) diuitijs mundi incaute appropinquant per desiderium, & affectum, ibi quae totaliter per auaritia arrestantur, sistunt, vacant, & occupantur. Et sic ab isto profectu retardantur, & piscatorum infernalium periculis exponuntur, à quibus tandem per mortem corporis capiuntur, & finaliter per mortē Spiritus occiduntur. Isti igitur deficient, dicentes cū David. Defecit in salutari tuo anima mea. Et propter hoc bene conlatur. Eph. 5. Videte quomodo caute ambuletis, quia scilicet, non est mundi littoribus appropinquandum, nec arenis huius seculi adherendum. Sit igitur in nobis Sensus rectificans, Item nota, qd de bona ambulatione pōt exponi illud Eze. 23. Virtus fortificans, tione pōt exponi illud Eze. 23. Vis diligens, Posui te in monte sancto Dei, Lux dirigens, in medio lapidū ignitorū ambulasti perfectus in vijs tuis. Spes diligens, bulasti perfectus in vijs tuis. Et nota, quod sicut circa illum, qui ambulat corporaliter, attenditur locus, modus, & virtus, locus alliciens, modus proficiens, virtus sufficiens. Sic verè charissimi, circa illum, qd vult moraliter ambulare, debet attendi: Locus proficiens. Ciuitas superna, in monte sancto Dei. Modus proficiens. Charitas superna, in medio lapidum ignitorum. Virtus sufficiens. Bonitas interna; Perfectus in vijs tuis. Attendamus igitur charissimi, locum affectuum supernae ciuitatis, nexum coniunctionum fraternae charitatis, motum affectuum internae bonitatis. Attendatur igitur à nobis ciuitatis locus alliciens, in monte. Sicut. n. ille, qui ambulat, semper habet oculū ad terminum, ad quē tendit, & quanto locus pulchrior, cūctior, tatio libētius ibi vadit. Sic verè charissimi, semper debemus habere oculum cordis ad terminum Paradisi, ad quē habemus ambulare, & istum terminum saepe cogitare, affectare, prauidere, & in mente per desiderium retinere. Et maxime, quia iste est locus ceteris oibus pulchrior per amenitatem, cūctior per securitatem, ditior per felicitatem, quia verè charissimi, ibi est amenitas, quae non deformatur, securitas, quae

quæ non perturbatur felicitas, quæ non minoratur. Et ideo libenter, ardentè, desideranter, & feliciter debemus ad huius securitatis celsitudinem, ad huius felicitatis plenitudinem ambulare. Quæ quidem felicitas, securitas, amenitas ostenditur, cum dicitur in monte facta Dei.

Monte (ecce securitas, atque celsitudo) Ideo de ambulatione in monte sancto (ecce formositas, & pulchritudo) tione ad talè ter Deo (ecce fertilitas, atque plenitudo) minum dicebat

Esa. 2. Venite ascendamus ad montem domini, & ad domum Iacob, & ambulabimus in semitis eius. Venite (Ecce mentis concorditas) Ascendamus (ecce status sublimitas) Ad montem Dei (Ecce loci securitas) Ad domum Dei Iacob (Ecce rei formositas) Et ambulabimus in semitis eius (Ecce actus vilitas). Simus igitur charissimi, similes Vrfo, qui senties esse sursum examen apum, & fauos mellis, quanquam sit grauis corpore, ibi tamè ardentè ambulat, & ascendit, vt sic possit mellis dulcedine satiari, vt dicit Plinius. Sic verè charissimi, ex quo sursum in arbore. 1. in excellentia Paradisi est meli. dulcedo æternæ facietatis, est examen apum supernæ societatis, semper pro certo debemus ibi habere oculum cordis, & voluntatis, & illam facietatem, & societatem affectare, & ad ipsam allici, & anhelare, & non obstante quacunq; cordis vel corporis grauitate ibi pro viribus ambulare, & ibi ascendere, & per desiderium nos leuare. Quia verè charissimi, iste est locus alliciens, vt dicitur in monte inquit sancto Dei. De quo in Psal. Mons coagulatus, mons pinguis, mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo. Habet enim iste mons amoris tenacitatem. (Coagulatus) Dulcoris prosperitatem (Pinguis) decoris amenitatem (Ideo beneplacitum est Deo habitare in eo.) Ambulemus igitur ad locum allicientem. Figurati in Heliã 3. Reg. 19. qui ad monitionem Angeli surrexit de sub vmbra Iuniperi, vbi dormiebat, & panem, & aquam comedit, & ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem Dei. Sic verè charissimi, ad monitionem Dei Angeli testamenti, idest Christi, & suorum prædicatorum vmbra Iuniperi (idest) mundanam prosperitatem, quæ dicitur vmbra propter mutabilitatem, dicitur Iuniper, quæ scilicet est arbor pungitiua, propter admittam tribulationem asperitatem, debemus dimittere, & horrere, & etiam aquam, & panem per abstineriam manducare. Et sic ad montem Dei Ore, idest ad Paradisi gloriam applicare. Psal. In domo Dei ambulauimus cum consensu. Attendatur igitur ciuitatis locus alliciens. Secundò attendatur charitatis nexus proficiens. Sicut enim videmus, quod ille, qui habet longè ambulare, libenter bonæ societati se copulat, & adiungit. Sic verè nos, qui obscura nemora vitæ huius necesse habemus ambulare, & transire, multum debemus appetere bonam societatem, & cum bonis personis, prouidis & honestis debemus nos adiungere, & per charitatem & concordiam copulare. Quod ostenditur cum dicitur, quod nos debemus esse in medio lapidum ignitorum. vbi nota, quod bona societas debet habere, Acquitatis rectitudinem (in medio) Firmitatis fortitudinem (Lapidum) Charitatis amplitudinem (Ignitorum) Et ita nos poterimus figurari per illum Apoc. 2. qui habebat septem stellas in dextra sua, & ambulauit in medio septem candelaborum aureorum. Quia nos debemus habere septem stellas, idest vniuersitatem virtutum, & meritum, & ambulare in medio (idest) in societate candelaborum aureorum, hoc est dictu, viroborum bonorum charitatorum, & perfectorum. Et nota, quod ad bonam societatem sectandam, & charitatem cum omnibus obseruandam

Diçat natura, Diçat natura, vt dicit Plinius. Castores Docet scriptura, suâ speciem diligunt, gregatim viuunt, Signat figura, simul ad ligna præparandum domicilij ambulat, & se mutuo adiunat, in terris habitant, in aquis natant, circa flumina sibi ædificia parant, nam sine humiditate, & aqua viuere non possunt, habent caudam de natura piscis, quam necesse est eis sepius humectare, & ideo necesse habent circa flumina habitare, vt dicit Plin. Sic verè charissimi; nos debemus diligere per charitatem, gregatim viuere per societatem, simul ambulare per concordiam & vniuersitatem, alter alterum adiunare per pietatem, & largitatem, in terris habitare per poenitentiam macerationem, in aquis natare per deuotionem, circa flumina Paradisi moram facere per contemplationem, & ibi domos & mansiones edificare

per meritum cumulationem. Cum anima nostra habeat caput, & caudam, idest rationem, quæ est caput, voluntatem, quæ est cauda, pro certo ista cauda. 1. voluntas est de natura piscis, quia. 1. facilliter rumpitur per peccatum nisi sape in aqua deuotionis, & gratiæ balneetur. Et pp hoc necesse est, qd grex castorum. 1. societas perfectorum circa flumè paffectionem habere, vt caudam suam. 1. voluntatem in aquis deuotionis sape balneet, & humectet. Ideo in nubium latibulis ædificat domum. Job 22. Nubes latibulum suum, & circa cardines celi perambulat. Societas igitur docet natura, sed hanc et docet figura. Dicit. n. de Saul qd dum esset per se, nefciebat prophettare, sed inuenit cuneum prophetarum, & adiuxit se in eis, & stans prophetauit cum eis. Sic verè dato qd homo qdum est de se, nesciat aliqd bonu facere, & maximè prophettare (idest) de bonis Paradisi, de supplicijs Inferni, & de alijs occultis Dei aliquid cogitare, si tñ cum Prophetis. 1. bonis viris, & spiritualibus associetur, & adiungat, ipse efficit pphetam. sanctus, spiritualis, & bonus, de rebus futuris, & occultis prouidens, cogitans, & aduertens. Et ad hoc facit scriptura Prou. 24. Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit. Ideo de Christo dr, qd ipse erat semp in societate bona. Io. 20. Stetit Iesus in medio Discipulorum suorum. Attenditur igitur in ambulatione spirituali. Nexus perficiens: In medio inquit lapidum ignitorum. 1. in societate viroborum perfectoru & charitatoru. Dan. 3. Ambulauimus in medio flammæ. Tertio attenditur & requiritur virtus sufficiens. Perfectus (inquit) in vijs tuis. quia. 1. necesse est, qd homo, qui bene vult ambulare corporaliter, nō sit puer, vel senex, nec debilis nec infirmus, imò debet esse homo perfectus, fortis, agilis & vigorosus. Sic verè qd moraliter vult ambulare, non debet esse puer per ignorantiam, senex p pigritiam, debilis & infirmus per incōstantiam, imò verè ipse debet esse vir. 1. virtuosus per sanctitatem, vigorosus per firmitatem, agilis per obedientiam lenitatem. Et hoc ostendit cum dr. Ambulasti perfectus in vijs tuis: quia. 1. nos debemus esse perfecti in ætate, & virtute spiritali & morali. Gen. 17. Ambula coram me, & esto perfectus. vbi ista perfectio describitur à moribus operationis (ambula) à ritibus cōuersionis (coram me) à viribus perduratiōis (esto perfectus) Et sic charissimi, bene patet, qd nos debemus in spiritali ambulatione attendere internam bonitatem, Fraternalm charitatem, supernam ciuitatē, Quæ omnia proh dolor sunt hodie contra multos, qui re vera non habent oculum ad celi ciuitatem, sed ad mundi voluptatem, non ad locum alleciūu, sed ad mundum infectiuum, non ad attrahentē felicitatem, sed ad distrahentem prosperitatem. Iteru isti non procurant societatem perfectam, sed infectam, non virtuosam, sed vitiosam, nō spiritalem, sed carnalem, nō honestate maturā, sed leuitate fatuam, & impuram. Iteru isti nō habent perfectionem, sed infectionem, non sunt virtuosus, sed defectuosus, non sunt stabiles, sed mobiles, non vigorosi, sed præ fragilitate nimia in fructuosus. Et ideo p certo charissimi, tales in via morum, & virtutum nō ambulant, neq; currunt, imò per multa vitia, & peccata deuiant, & discurrunt. De istis dicitur Prou. 2. Relinquant iter rectum, & ambulat per vias tenebrosas, qd lætant cum malè fecerunt, & exultant in rebus pessimis. Tenebrosas inquit. Isti sunt similes Talpæ, quæ semper in tenebris ambulat, atque viuunt, quia caret oculis. Et ideo licet in terra se sciat regere in suis latibulis, & cauernis, extra terrā posita nescit se penitus gubernare, imò à miluo vel alia aue rapaci comeditur, & voratur. Sic verè mudi peccatores peccatorum tenebris excæcati, quanquam in terra. 1. in vita præfenti sint astuti, & sapientes, ita qd in latibulis & cautelis huius vitæ sciant optimè se habere, quando tamen extra terrā istam per mortem ponentur, penitus discreto & tuto regimine priuabuntur: quia à Miluis. 1. à Dæmonibus rapiuntur, & in Inferno perpetuo vorabuntur. Ideo dicitur in Ps. Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant. Non sic charissimi, non, sed pro Deo attendamus

Locum allicientem (Supernæ ciuitatis) Et sic in via morum poterimus Nexum proficiente (Fraternalm charitatis) rum poterimus Actum sufficientem (Internæ bonitatis.) ambulare. Et si vis, nota, quod viri perfecti ambulant in vijs domini, seu in semitis legis Dei, iuxta illud prædictum Esaia 2. Ambulauimus in semitis eius. Et si queris, quæ sunt semitæ legis Dei, Dico quod istæ sunt

Veritas.

Veritas, Charitas, Puritas, Acquitas, Simplicitas, Sedulitas, Iustitia, Prudentia, Concordia, Spiritualis iustitia. Iste enim sunt viæ spirituales, p quas ambulare debemus. Et primò quidè in veritate. exemplo Ezechielis, q. Esa. 38. dicebat Deo. Memento, quomodo ambulauerim coram te in veritate. Itè in charitate. Esa. 5. ambulare in lumine ignis, vnde ignis charitatem designat. Item in puritate, s. innocentiæ, & continentie. Psal. Perambulabam in innocentia cordis mei. & Apo. 3. Ambulabunt mecum in albis. Et Rom. 6. In nouitate vitæ ambulauit. Item in equitate. Malac. In pace, & in æquitate ambulauit mecum. Item in simplicitate, quia sicut dicitur Prou. 11. Voluntas Dei est in his, qui simpliciter ambulant. Et hoc quia sicut dicitur ibidem. Qui ambulat confidenter. Item in sedulitate. Mich. 5. Sollicite ambulare cum Deo, tuos, supple debes. Item in prudentia Prou. 9. Ambulate per vias prudentiæ. Item in iustitia. Prou. 8. in vijs iustitiæ ambulo. Item in concordia. Psal. In domo Dei ambulauimus cum consensu. Item in spirituali tristitia. Malach. 3. Ambulauimus tristes coram domino. Adhuc nota, quod est quædam ambulatione vitiosa. Et ista est malus progressus, & processus, quando scilicet homo ambulat per viam viciorū, & per eam progreditur, & proccedit. Nota igitur, quod ambulat per istam viam quidam Nimis alte per superbiam, Nimis basse per auaritiam, Nimis molliter per iactantiam, Nimis leuiter per iactantiam, Tortuose per fallaciam, Retrograde per iniustitiam, Nimis alte ambulat superbi. Pl. Qui ambulat pl. per pennas ventorum. Et Esa. 3. Ambulae fuit filia Sion erecto collo. Item nimis basse ambulat auari, q. s. inferius circa terrena. Eccl. 24. In fructibus maris ambulasti. Item nimis molliter ambulat delictosi. Mich. 9. Ambulasti in voluptatibus, vt daret te in perditionem; Item nimis leuiter ambulat iactatores. Iob 6. Ambulabant in vacuum, & peribunt. Item nimis tortuose ambulat proditores. 2. Paral. 21. Ambulauit Ioram non rectè. Item nimis retrograde ambulat obliuati peccatores. Iob 6. Multi discipulorum abierrunt retro, & iam cum eo non ambulant. Sufficit.

Amen. Nota, quod amen, dicitio Hebraica, quæ à nemine translaturum in linguam Latinam fuit translata, imò sicut Alleluia, sic Amen, dicitio assertiua fuit sine alia translatione dimissa, & ad nos cum litteris nostris latinis in sacra scriptura translata, multipliciter signat in scriptura. Nam quia interpretatur, verè, veritas, fiat, seu fideliter notare possum, quod signat

Assertiōnem determinatiuam, quia interpretatur Verè, Assertiōnem desideratiuam, quia interpretatur Fiat, Aeternitatē nūquam defectiuam, quia interpretatur Veritas, Fidelitatem semper permanentem, quia interpretatur Fideliter. Istud est enim quadruplex Amen, quod. 1. habuit Christus, & quod debet quadruplibet Christianus, & maximè vir perfectionis, quia pro certo iste debet habere Amen assertiuum in locutione, quia quicquid ipse dicit, debet dicere verè & sine mendacio, & dicere amen. Amen petitiuū in affectiōne, quia quicquid dicitur boni, semper debet petere quod fiat, & dicere amen. Amen duratiuū in conditione, quia. 1. in omnibus conditionibus suis debet semper lucere veritas, & esse existens & verus sicut amen. Amen repletiū in promissione, quia. 1. semper debet esse fidelis, non fictus, vt quilibet possit dicere amen. Quod amen signat assertiuè, ita qd nihil aliud sit dicere amen, quam dicere verè, ita est, patet Ioan. 3. vbi Christus ait Nicodemò, Amen amè dico tibi &c. Item qd dicere amen, sit idem qd dicere fiat, patet Apo. 5. vbi dicitur, qd seniores adorauerunt Deum, dicentes Amen. Et in Psal. dicitur Amen amen, Fiat fiat. Et Deut. 27. vbi post interpretationes dicitur, quod omnis populus respondit Amen.

Item qd significat veritatem & existentiam sine aliqua fictiōne, patet Ioan. 8. vbi Christus dicit. Amen amen dico vobis, priusquam Abraham fieret, ego sum. Item qd significat fidelitatem, patet Apo. 3. Hęc dicit amen, testis fidelis. Præmissa igitur interpretatione amen, possum dicere, qd cum ceteris præmissis, amen, vt communiter, signat Christum, qui est veritas, vel veram immutabilem assertiōnem voluntatis diuinæ, Et sic notabo, quod amen, idest veritas,

Contemnit diuites, Conciliat discordantes, Collaudat credentes, Locupletat e gentes, Remunerat largientes, Recommendat poenitentes, Exterminat delinquentes, Magnificat præsidentes, Resuscitat morientes, Exasperat præsumentes, Lætificat deplangentes, Certificat supplicantes, Beatificat promerentes, Dico primò, qd contemnit diuites. Malos. Mat. 19. Amen dico vobis, diuites difficile intrabunt regnū cœlorum. Item humiliat superbientes. Mat. 18. Amè dico vobis nisi conuersi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū cœlorum. Item conciliat discordantes. Mat. 5. Esto cōfensuens aduersario tuo &c. ne iudex ponat te in carcerem, amè dico tibi non exabis inde. Item extollit credentes. Io. 6. Amen amen dico vobis, quia qui credit in me hēt vitā æternā. Item locupletat indigentes. 1. spirituales pauperes, qui. 1. pp Christū rpalia vilipendunt. Mat. 19. Amen dico vobis vos, qui securi estis mē &c. Et ois qui reliquerit domū, agrū, patrem, & matrem &c. pp nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Itè remunerat pauperes sua largientes. vnde ipse dicit Mat. 10. Qui dederit calicem aque frigidæ in nomine meo, Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Itè recōmendat poenitentes. vnde de Ioanne in deserto poenitentiam agente, & prædicante ipse dicit. Mat. 11. Amen dico vobis, inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Item ipse exterminat delinquentes. Malach. 4. Percutiam terrā anathemate, amen; terrā dico. 1. peccatores terrenos. Itè magnificat bene præidentes. Vnde Mat. 24. de fidelis seruo & bono dispensatore & vigili dr. Amen dico vobis, sup oia bona sua constituet eū. Itè resuscitat morientes. Vñ Io. 5. Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nūc est, qd mortui audient vocē filij Dei, & quia audierint, viuent. Itè exasperat, seu redarguit de se præsumentes, sicut apparuit in B. Petro, cui dñs dixit. Amen dico tibi, anteq gallus canteret, ter me negabis. Io. 13. Item lætificat, seu cōsolat tristes seu lugubres & plangentes. Io. 15. Amen amen dico vobis, quia plorabitis, & flebitis vos &c. sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Item certificat orantes, seu supplicantes. ibidè Io. 16. Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrē in nomine meo, dabit vobis. Item beatificat, seu satiat diligētes. vnde de Tobia, & vxore amicis dicitur. Tob. 9. qd cum omnes dixissent amen, accesserunt ad conuiuium. Sic igitur patet, quod Amen, 1. veritas diuina, quæ est Christus, facit hominibus cuncta bona.

Amicitia. Duplex est. 1. naturalis, & acquisita. Naturalis est illa, quæ sup principia naturalia est fundata, 1. super consanguinitatem, & ista vix, aut nunq pot dissolui, quia teste Petro Blesensi in libro de Amicitia, nullum est adeo graue vitium, qd delere possit extrema naturæ vestigia. Acquisita est illa, qd inter personas acquirit, & de nouo accidentaliter copulatur. Et ista potissime cōsurgit ex similitudine, quia similitudo rerū em antiquos est cā amicitij earundem. Talis igitur amicitia est duplex, 1. verā, stabilis, & perfecta, falsa, mutabilis & infecta. Loquamur igitur primò de amicitia virtuosa. Circa quod dico, qd nos debemus esse similes membris corporis aialis, qd inter se tantam amicitiam, & vnitatem contraxerunt, qd vnum reputat bonum alterius, bonū suum, & similiter malū, & inde, qd vno patiente alia compatiuntur, & cōuerso, vnum et pro alio periculis se exponit, sicut patet de manu, quæ pro tuitione aliorum membrorum idibus se opponit. Et vltius, qd si vnū membrum alteri refectat, nūquam membrum læsum propter hoc vindictam expetit à lædente. Sic verè charissimi cum nos omnes simus membra, seu particule corporis Christi mystici, quæ est Ecclesia, quia secundum Apoc. 1. Corin. 2. Multi vnum sumus in Christo, alter autem alterius membra, ideo summa amicitia debemus alter alterum diligere. Nam si aliquis nostrum aliqua prosperitate lætetur, debent alij congaudere: Si autem e conuerso aliquis nostrum aliqua infirmitate grauetur, det alij condolere, & ipsum defendere, & iuuare, & eidem pro viribus subuenire. Alter et pro altero se poenit, & laboribus exponere. Si alter alterum aliquo casu lædat, non debet vindictam petere, sed potius misericorditer indulgere dicēs illud Sene. Offendit, inquit, si inimicus est, fecit quod debuisti, si amicus, fecit qd voluit. Hoc bene videtur innuere Eccles. Et si perduxeris ad amicum gladium, non desperes, est enim regressus ad amicitiam, quia scilicet si amicum offenderimus, nunquam

nunquam est propter hoc desperandum. Et hoc idem, quod ad ipsum pertinet indulgere. Et de talium mutua laetitia vel tristitia dicit Aug. in lib. 83. q. Amicorum mala xanimiter sustinemus, quia in eorum bonis delectabiliter congaudemus. Et idem de talibus alteri compatientibus. Nos, quam Deus possumus dicere illud Io. 16. Vos amici mei estis. In quibus verbis ostendit quod vera amicitia constat ex tribus principaliter. Habet enim concordiam ligamentum, vos, fiduciam tutamentum, amicitiam, animi custodem constantiam firmentum (estis). ¶ Constat igitur vera amicitia ex concordia ligamento, vos. Istud enim pronomen vos, significat pluralitatem aggregatam, quia vos, non potest referri ad unum solum, imo ad plures in simul congregatos: ad denotandum, quod quis simul plures & diuisi in natura, debemus esse uniti per amicitiam & charitatem, & congregari per concordiam, & unitate. Similes Columbis, quae sunt aues sese inuicem diligentes, simul in eodem aluere commorantes, pacifice inuicem conuerfantes, societas frequentantes, & sibi facta iniuria de pullis, qui sibi quotidie detrahuntur, nequaquam amplius recordantes. Sic verum charissimi, nos debemus inuicem alter alteri diligere, simul in amicitia, & concordia viuere, bonam societatem diligere, & illatas iniurias obliuisci, nec eas amplius reminisci. Vos. Idem de tali aggregatiua amicitia dicit Io. 14. Vos autem dixi amicos. Quod autem veri amici debeant habere societatem, & concordiam, patet per Senecam epistola 88. Non sum amicus, nisi quicquid agitur ad te pertinet, meum sit consortium omnium rerum inter nos facit amicitia. Quia verum prospera & aduersa debet inter veros amicos esse commoda, ut in prosperis simul congaudeant, & letentur, & in aduersis simul condoleant & tristent. Sic igitur patet, quod vera amicitia constat ex concordia ligamento. Vos. ¶ Secundum dicitur ex fiducia tutamento. Amicus enim dicitur ille, qui ex fidelitate & securitate talis est, quod de ipso possumus confidere. Et hoc ostenditur cum dicitur Amici, quia amicus dicitur quasi amicus, ad denotandum, quod alter amicorum debet alterum tamquam suum proprium animum custodire, id est, secretum & fidelitatem alterius tutare, fidenter, secreta, & fideliter custodire. Nam ut dicitur Eccles. 27. Denudare amici mysteria desperatio est animae infelicitas. Secretum enim fidelitas est de iure naturae. Et idem dicitur secundum Theologos sub precepto tenemur ipsam custodire. Nam sicut vas lapideum vndique clausum illa, quae interiorius ponitur, ita contegit, quod exterius aliquis non videt, sic verum charissimi nos debemus esse in fidelitate ita lapidei, atque firmi, quod quid nobis seruandum interius committitur, & quicquid sub secreto nobis celandum commendatur ita debet perfecte contegi, seu claudii, quod nulli debet homini reuelari. Quod pro dolor est contra multos, quod re vera non videntur esse vas aureum vel lapideum, imo videntur esse vas crystallinum, seu vitreum. Nam sicut talia vasa sunt naturae peritiae, clarae, perspicuae, diaphanae, & idem quicquid interiorius ponitur, statim manifestatur, eundem, & apparet. Sic verum multi sunt, qui videntur esse naturae diaphanae, conditionis falsae, & proditoriae, quia. In nullum secretum possunt retinere, imo quid eis committitur, statim per infidelitatem, & per imperitiam leuitatem alijs reuelant. De talibus loquitur Eccles. 27. Qui denudat arcana proximi, perdit fidem, & non inueniet amicum ad animum suum. Non sic charissimi non sumus infideles, nec proditores, sed secretorum nobis commissorum sagacissimi celatores, fidelissimi consulti, & custodes verissimi, vel tutores. De hoc Ambr. de officio lib. 3. Solatium huius vitae est, ut habeas cui peccus tuum aperias, ut colles tibi fidelis virum, cui arcana pectoris committere possis, qui & in prosperis congaudeat, & in aduersis condoleat, in tribulationibus exhortetur, & in infortunijs consoletur. Sic igitur patet, quod vera amicitia constat ex fiducia tutamento. Amici inquit. ¶ Tertio dico, quod constat ex constantia firmamento, quod ostenditur cum dicitur, Estis. Nota, quod istud verbum sum, est, signat stabilitatem, durationem, & firmitatem. Patet Exo. 3. Qui est, misit me ad vos, ad denotandum, quod nos debemus veri amici esse, non apparere, & amicis nostris perfectum, stabiliter, firmiter, & durabiliter inherere, non solum in prosperis, imo etiam in aduersis. ut sic dicatur nobis illud Ioan. 14. Vos estis, qui permansistis mecum in tribulationibus meis. Et idem sic debet esse de nobis sicut de quibusdam arboribus. Sunt enim quaedam arbores, quae habent humorem interius glutinosum, & tenacem,

quae omni tempore virent, & aestate videntur ridere, in hyeme autem propter frigus exterius, quod ad interiora arborum calorem repercutit, videntur pallere, ut dicit Alfraganus. Re vera charissimi, tales debemus esse, quia verum humor, id est amor & affectio cordis nostri debet habere tenacitatem, veritatem, firmitatem. Nam folia nostra exteriora, id est consolatioria, documenta, & adiutoria, & caetera similia debent in nobis iugiter permanere, nec ipsa debemus amittere, sed in aestate prosperitatis, & in hyeme aduersitatis, debemus in eodem statu apparentiam amicitiae conseruare, & nos cum folijs, beneficiorum praesentes omnibus exhibere, diuersimodam tamen, quia in aestate prosperitatis debemus nos ostendere ridentes, hilares, & iucundos. In hyeme autem in statu aduersitatis, quando videmus super amicos nostros infortunium aliquo casu venire, tunc dico debemus nos ostendere praecompassione pallidos, atque tristes. frigus enim tribulationis, quod amicum nostrum percutit, calorem nostrum, id est exterius gaudium debet repercutere, & ita fugare. Et sic debemus etiam praesolatione & compassione pallere. Ideo de tali durabili constantia amicitiae dicitur Prou. 17. Omni tempore diligit, qui amicus est, & frater in angustijs comprobatur. Super quo dicit Cassiod. in quadam epistola. Verus amicus omni tempore diligit. Na tormentum non separat, labor non superat, taurea non laxat, quem vera amicitia confederat. Et illud pro dolor est hodie contra multos, qui re vera in amicitia non sunt durabiles, sed mutabiles, non constantes, sed corruptos, non solidi, sed fluidi, non perseverantes, sed occasione modica desinentes. Quia breuiter mundani amici non perseverant in asperis, sed in prosperis, non in miserijs, sed in solatijs, non in aduersitatibus, sed in felicitatibus, & idem non est amor verus, sed amor debilis, atque falsus. Et propter hoc videtur, quod mundani amici sunt similes cuidam lapidi precioso, qui dicitur selenites, quod colore candido pingitur. In quo selenite apparet figura Lunae, & sicut Luna crescit, & decrefcit, sic illa figura in illo lapide augetur, vel minuitur, vel etiam totaliter annullatur. Tales pro certo sunt amici mundani. Illi enim semper habent respectum, & oculum ad lumen Lunae. i. splendorem mundanae prosperitatis. Nam quoad Luna. i. aliquis ipsorum amicus, vel consanguineus, vel affinis plenus est lumine prosperitatis mundanae, tandiu eius imago. i. amor, & affectio, & memoria ipsius in isto selenite plus abundat, quanto autem lumen suae prosperitatis magis decreuerit, tanto imago, & representatio ipsius amicitiae plus cessabit. Et hinc est, quod si Luna. i. persona directa lumine prosperitatis per eclipsim paupertatis vel aduersitatis amittat, tunc verum in selenite. i. in amicis mundanis imago eius & memoria, affectio eius & amicitia totaliter deficit, & peribit. Si autem ista Luna per prosperitatem iterum illuminetur, tunc eius imago in amicis fictis iterum repraesentatur, & ab his adamatur. Et breuiter bene verificatur verbum Sapientis Prou. 19. Diuitiae addunt amicos plurimos, a paupere autem, & hi, quos habuit, separantur. Igitur de talibus loquitur Seneca in epistolis. Negociatio est non amicitia, quae ad commodum accedit, detrahunt enim amicitiam, qui eam parat ad bonos casus. Non sic charissimi, non respiciamus tantum prospera, sed in prospera & aduersa, ut sic perfectam amicitiam, constantem, fidem, concordem, & pacificam habeamus. ad hoc mouet Petrus Bles. in lib. de Amicitia. Amicitia, inquit, est diuitibus pro gloria, pauperibus pro censu, exulibus pro patria, imbecillibus pro virtute, egrotis pro medicina, mortuis pro vita, infirmis pro sanitate. Vera inquit amicitia vno oculo respicit amicum diuitem, & mendicum, fortem, & debilem, sanum, & aegrum, humilem, & sublimem. Constat igitur sicut dictum est amicitiam esse ex constantia stabilitate, ex fiducia fidelitate, ex concordia communitate. Vos igitur amici mei estis. ¶ De falsa autem & ficta amicitia nota, quod falsi amici non quaerunt nisi proprium lucrum. Et inde est quod falsi amici non diligunt aliquem, nisi ipsum in tali statu videant, quod ab ipso possint aliquod commodum reportare. Nam sicut videmus, quod vinea feruatur, visitatur, clauditur, & vallatur quandiu ibi sunt fructus, sed fructibus collectis a nullo penitus frequenteratur. Sic verum quandiu diues habet fructus diuitiarum, multos inuenit visitatores, amicos, & adiutores. Sed pro certo si per paupertatem vel aduersitatem istis fructibus fuerit spoliatus, tunc a nemine erit amplius visitatus,

sed

sed ab omnibus penitus derelictus. Derelinquet filia Sion, sicut vmbra culum in vinea. Esa. 1. Et idem de falsis, & inconstantibus mundi amicis potest dici illud Eccles. 6. Est amicus socius mensae, & non permanebit in die necessitatis. Vbi ostenditur, quod mundanus amicus praesentatur in prosperitate, socius mensae, variatur in fidelitate: quia non permanet, & blematur in aduersitate, in die necessitatis. Isti igitur prosperitatem diligunt: quia. In non inueniuntur nisi in prosperis. Nam sicut Locusta in aestate venit, quia. In fructus in terra inuenit, quos comedit: In hyeme autem quia terra fructibus est nudata, minimè reperitur. Sic verum mundani amici tpe aestiuo prosperitatis, quia terram. i. aliquem suum cognatum, socium, & amicum inueniunt fructibus diuitiarum abundare, ita quod circa ipsum inueniunt, quid comedant, quid lucrunt, quid accipiant, quid acquirant, tunc dico optimè inueniuntur, tunc circa hominem circumuehant & discunt. vnde Eccles. 7. Sodalis amico coniuuanda in oblectatione. Sic verum charissimi, si hyems aduersitatis vel paupertatis venit, quae terram. i. amicum ipsum fructibus diuitiarum spoliat, atque priuet, tunc verum non inueniuntur, nec ei amplius obsequuntur, nec circa eum circumuehant, vel morantur. Sicut enim locusta habet pedes flexibiles versus seipsum, sic verum pedes. i. affectiones & desideria talium ad se ipsos. i. ad lucrum proprium reflectuntur. Et idem dico, quod tales, prosperitatem diligunt, quod ostenditur cum dicitur. Est amicus socius mensae, quia. Idem homo est ad mensam. i. ad recreationem mundanae prosperitatis, tunc a talibus falsis amicis laudatur, & etiam frequentatur. Et idem de talibus dicitur Eccles. 6. Est amicus sicut mensa: quia. In aestate, non in hyeme, in prosperis, non in aduersis est amicus. Et de tali amicitia loquitur Tullius dicens. Delicata est amicitia, quae diuitias sectatur. Isti igitur diligunt prosperitatem. ¶ Secundum dico, quod mundani amici eligunt mobilitatem. Non permanet inquit quasi dicat non est stabilis, neque firmus, neque permanens, nec fidelis, sed mutabilis, varius, & inconstans. Videmus, quod vnum quodque animal regulatur, & exemplari suo, quia ergo mundana amicitia regulatur sicut mundi prosperitatem, quae euidem est mutabilis atque casta, ideo dico, quod oportet eam similiter esse mutabilem, atque vanam. Non permanet igitur. Et idem videtur, quod ista est similis mari: nam, ut dicitur Philo sophi, mare regulatur sicut Lunam. Et idem Luna existente plena, vel a parte Coeli, ut est in noui lunio, vel a parte terrae, ut in plenilunio, ex tunc mare aqua est plenum, luna etiam lumine decrefcete vel a parte Coeli, ut in septima die post nouilunium, vel a parte terrae, ut est in septima die post plenilunium, tunc similiter decrefcit, & minuitur aqua maris. Et sic regulariter sicut varios motus Lunae variat mare incrementum vel decrementum continuè, sicut ponit Macrobius. Charissimi, per lumen Lunae, quae continuè variatur, intelligitur mundi & mundanorum prosperitas, quae continuè alteratur, & quae in fine mensis. i. in fine huius vitae totaliter deficit, atque perit. vnde Eccles. 43. A Luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione mensis. Per mare fluctuosum intelligo humanam amicitiam, quae semper habet aliquid amaritudinis & defectus. Nouissima enim ipsius amara velut absinthium. Prou. 10. Dico igitur, quod mare, id est mundani regulantur per lumen Lunae. i. per mundi prosperitatem, ad quam. i. semper habent aspectum. Nam si in Luna. i. in aliqua persona lux mundanae gloriae abundanter increfcit, tunc verum in mari (id est) in amicis aqua (id est) amicitia temporalis augmentabitur, atque crescet. Si autem istud lumen defecerit, & decreuerit, tunc verum aqua maris (id est) mundanorum amicorum affectus & amicitia deficiet similiter, & decrefcet, quia breuiter tantum & tandiu diligitur homo, quantum & quandiu lux mundanae prosperitatis in eo refulget. non permanet igitur ista amicitia. Eccles. 27. Stultus vt Luna mutabitur. Et idem mundana amicitia est illa, quae breui viuens tempore repletur multis miserijs, & nunquam in eodem statu permanet. Iob 13. vbi ostenditur, quod mundi amicitia habet modicam durationem (breui viuens tempore) Graue afflictionem (Repletur multis miserijs) leuem mutationem. (Et nunquam in eodem statu permanet). De hoc Seneca in epistola 9. ad Lucilium. Quemadmodum cepit amicitia, sic deficiat necesse est, ut initia & exitus inter se congruant. Et idem quod utilitatis causa assumptus est, tandiu placebit, quoadiu ut illis erit. re florentes amicorum turba circumfedit, circa euerfos solitudo est, & inde amici fugiunt, vbi probantur. Perma-

net inquit. ¶ Tertio dico, quod mundani amici negligunt, quia G in tempore necessitatis sup. non permanebunt: quia. sub aduersitate amicorum fugiunt, & recedunt. Sicut enim videmus, quod vnum contrarium fugat aliud, sicut patet de frigore in hyeme, quod fugat calorem ad interiora: Sic verum mundani amici sunt molles, & delitiosi, & idem frigori tribulationum sunt oppositi. Hinc est, quod adueniente isto suo contrario. i. frigore aduersitatis, vel paupertatis circa aliquem amicorum, statim isti fugiunt, & eum deserunt, & dimitunt, quod ostenditur cum dicitur quod isti non permanent in die necessitatis. Isti sunt similes cuidam bestiae, quae dicitur orix, quae sicut gl. Esa. 51. est bestiola similis muri, quae in aestate bene vigilat, sed hyeme dicitur dormire. Sic verum charissimi, multi sunt, qui in aestate. i. in tpe prosperitatis bene vigilant circa personam, & discunt. Sed verum tempus hyemis. i. tempus aduersitatis vel paupertatis, vel alius cuius necessitatis aduenit, tunc verum isti non inueniuntur, imò fugiunt, & abscondunt, & idem dormire dicitur, quia. In necessitatibus amicorum non se exercitant, nec mouent. Io. 11. Lazarus amicus noster dormit. In die inquit necessitatis. Idem de talibus friuolis amicis potest dici illud Deut. 32. Vbi sunt diuitem in quibus habebant fiduciam? Surgant, & opulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Na diu. i. falsi amici, qui a simplicibus, & fidelibus, qui in eis ponunt fiduciam suam, coluntur, & honorantur sicut diu, isti dico in tpe necessitatis aliorum non surgunt pro eis laborando, non opulentur eos adiuuando, non protegunt eos defendendo. Et sic igitur patet, quod falsi amici absentantur, commutantur, praesentantur sunt stabiles ad prosperitatem, socius mensae. Habiles ad mobilitatem, non permanent. Fragiles ad aduersitatem, necessitatis. ¶ Adhuc nota, quod de veris amicis potest poni illud verbum. 2. Reg. 16. Venit Chusi Arachites amicus Dauid. In quibus verbis ostenditur, quod quis potest dici amicus propter sacramentum tuae fidelitatis. Chusi. Propter iuuenam tum pia benignitatis. Arachites. Propter ligamentum purae societatis. amicus Dauid. Debet igitur habere fidelitatis tutum sacramentum. quod ostenditur cum dicitur Chusi. quod interpretatur tenebrans, seu niger, seu secretum: quia. f. ad verum amicum pertinet quod sit niger, secretus, tenebrosus, velatus pariter & vmbrosus quantum ad illa quae sibi in fidelitate sunt commissa. 2. Reg. 17. Melius est consilium Chusi, quod est contra multos qui non sunt secreti nec fideles, sed indiscreti expositi & aperti. De quibus dicit Prou. 25. Sicut vrbs patens absque murorum ambitu, sic homo qui nescit in loquendo cohibere spiritum suum. Tales figurantur 2. Reg. 15. Occurrit ei Chusi scissa veste, quia. Illi qui deberent esse Chusi secretarij & fideles, habent hodie vestem scissam. i. fidelitatem destructam. vestis enim fidelitatis quae interiora deberet tegere & celare, est hodie in multis ita scissa, quod quilibet potest videre & faciliter perferuari quicquid eis interiorius est commissum. De quibus dicit Hier. 9. Omnis amicus fraudulenter inceder, & veritatem non loquetur, & inimici hominis domestici eius. & idem dicitur Eccles. 19. Amico & inimico noli narrare sensum tuum. Et si est tibi delictum, noli denudare. Et hoc est quod dicit Tullius lib. de Amicitia. Verus amicus raro inuenitur, est. nis qui est quasi alter idem. Et Hiero. ad Rufinum. Obsecro te ne amicitiam, quae diu quaeritur, vix inuenitur, difficile seruatur. Ad quod bene facit illud Eccles. 6. Amicus fidelis sit tibi quasi anima tua. Habeat igitur fidelis amicus fidelitatis tutum sacramentum. Chusi. ¶ Secundum dicitur huius benignitatis pium iuuenam. Arachites inquit quod interpretatur suscitans fratrem capium: quia verum si volumus esse veri amici tam dei quam hominum, necesse est quod fratres nostros vicinos familiares & amicos captiuos & depauperatos & tribulatos sustineamus, consolemur & releuemus, & in suis necessitatibus adiuuemus, similes magneti qui cum ferro videtur habere amicitiam & conuenientiam; quia. s. ipsum naturaliter attrahit & sibi copulat & coniungit, sic dicitur Ildo. Sic verum illos cum quibus amicitiam & conuenientiam habemus, si videmus eos fieri ferros. i. frigidos pauperes vel tribulatos, nos pro certo debemus ipsos attrahere, & in suis necessitatibus adiuuare, & a suis miserijs releuare. Arachites inquit. 2. Reg. 15. Veniente Chusi Arachite amico Dauid ingressus est Absalon in Hierusalem. Quia verum per aduentum bonorum amicorum Absalon, & alij tristes, & flebiles ad Hierusalem. i. ad statum pacificum conuertuntur. Sed pro certo charissimi,

mi, pauci sūt hodie tales magnetes. i. amici pij & adiutores. Et idēd v̄ verificatum illud verbum Isid. qui dicit, q̄ est species magnetis in Aethiopia, quā ferrum respicit, & repellit contra conditionem propriā speciei. Inuenitur et magnes, vt dicit idem, qui in vno suo angulo ferrum attrahit, in alio autē ipsum retrahit, atq; fugat. Sic verē charissimi, multi sunt falsi magnetes. i. vani amici, q̄ nomen, non proprietate portant amicitia, iuxta illud Prouer. 37. Est amicus solo nomine. Qui verē ferrum. i. pauperes & tribulatos amicos suos ad se non atrahunt, non inuitant, imō ipsos a se repellunt, & abominantur, fugant, fugiunt, deirant, quia sicut d̄r Eccl. 13. Diues commotus confirmabitur ab amicis, humilis autē cū ceciderit, expelletur et a notis. Inueniuntur et alij in Aethiopia huius mundi magnetes. i. alij falsi amici, qui ferrum istud. i. pauperes, cognatos, vicinos i vna parte attrahūt, in alia parte repellunt. Nā q̄ sunt eis necessarii, & indigēt auxilio eorum, tunc eos optimē attrahunt, aduocant, & eis applaudūt. Sed statim q̄ de ipsis fecerunt, nec eis amplius indigēt, tunc offēso eis alio angulo. i. alia similitudine vel facie ipsos repudiant, & contemunt, obliuiscuntur, fugiunt, & expellūt. q̄ breuiter tanta est hodie debilitas amicitia, q̄ nullus diligit aliū nisi pp̄ propriū cōmodū, & nisi q̄ diu ipso se viderit indigere. Et hoc d̄r Eccl. 13. Si habueris, conuiuet tecum, si nihil habueris, derelinquet te. Idēd de tali falsa amicitia d̄r Prou. 14. Et pximo suo pauper odio sus est, amici verō diuitū multū. Non sic charissimi non, sed simus Arachites. i. fratres, pauperes, captiuos & miseros adiuuantes. Simus & verus magnes, ipso. i. inuitantes & attrahētes, nō repudiātes, nec repellentes, q̄ verē ad verā amicitiam requirūt, q̄ habeamus benignitatis pium iuumentum. Arachites inquit 1. Paralip. 27. Chusi Arachites amicus Regis. Tertio dico, q̄ ad verā amicitiam requirūt societatis purum ligamentum: quia. i. bonos socios puros & sanctos, q̄ possint dici Dauid. f. manu fortes per fidelitatem & cōstantiam, vultu desiderabiles per honestatem & apparentiam, debemus ad amicitiam recipere, & eos nobis in societate & amicitia copulare. Et de hoc potest dici illud 1. Reg. 16. Venit Dauid ad Saul, & stetit coram eo. Vbi nota, q̄ vera amicitia habet cōcordiā propinquitatem (venit ad Saul) cōstantiā fidelitatem (stetit) perseuerantiā sedulitatem (coram eo.) Sed circa ista possumus aduertere, q̄ sunt quidam falsi amici, qui habere bene volunt societatem in laboribus, nō in honoribus. In tribulatione, nō in cōsolatione. In aduersitate, non prosperitate. Cum tñ dicat Paulus 2. Cor. 1. Si fuerimus socij passionum, erimus & cōsolationum. Et iō isti sunt similes Apibus. Dicit Pl. lib. 11. c. 11. quōd inter Apes sunt quaedam imperfecte Apes, quā dicitur fuci, quæ certē sunt quasi serue & quasi mancipia aliarū. Iltā enim alijs cooperantur, & multum laborant ad faciendū mella. Veruntamen in vere q̄ mella sunt matura, expellūt eas alie Apes, & mel comedere non permittunt. Sic verē charissimi est de multis in alueari Ecclesiā vel religionis: q̄ verē multi sunt, qui fucos, id est, pauperes socios suos cognatos pariter & vicinos optimē recipiunt ad laborandum: quia q̄ auxilio eorum indigent ad faciendā mella. i. ad aliqua sua negocia pagenda, tunc ipsos optimē secum patiuntur, & quandiu durat tps hyemis. i. paupertatis vel aduersitatis, ab eis sociari q̄ plurimum gratulantur, sed verē q̄ isti perueniunt ad tēpus veris. i. ad statum prosperitatis, q̄ mella diuitiarum sunt ab eis congregata, tunc verē nōlunt amplius socios secum habere in prosperis, quos primitus habuerant in aduersis, imō a melle suā temporalis cōsolationis ipsos eiciunt, eosque fugiunt, fugant, atq; despiciunt, & contemunt. Figurati in pincerna Pharaonis, quem quamuis Ioseph in carcere nutritiū sibi, sibiq; fauorabile somnium interpretatus esset, tñ vt d̄r ibi. f. Gen. 40. succedentib. prosperis oblitus est interpretis sui. Sic verē charissimi, multi sunt, qui quamuis ab alijs recipiant multa bona dum sunt in aduersitate & paupertate, ipso tñ obliuioni penitus tradūt, q̄ sunt in prosperitate. Non sic igitur charissimi, sed habeamus, & perquiramus bonorū societatem. Et ab eis simus boni socij & fideles. Amicus (inquit) Dauid. lac. 2. Amicus Dei appellatus est. Quod est contra multos, qui magis volunt esse amici & socij malorum, q̄ bonorum, peruerforum, quā iustorum. Mat. 11. Ecce homo vorax & vini potator, & publicanorum amicus, vbi ostēdi

tur, q̄ mūdi amicitia habet edacitatem insatiabilem (vorax) ebrietatem incommendabilem (vini potator) societatem vituperabilem. (Publicanorum amicus.) Non sic igitur charissimi, habeamus ligamen purā societatis (amicus Dauid) Præbeamus iuuenem piā benignitatis Arachites. Teneamus velamentū, atque secreta fidelitatis (Chusi inquit.) Et hæc de amore Dei & mūdi, & de amicitia bona & mala sufficiunt.

Amica. Nota b̄r, q̄ in scriptura triplex reperitur, amica, videlicet Amica creatoris, Amica viatoris, Amica peccatoris. Prima est amica magnæ dignitatis. i. anima Christiana, quæ. i. creatoris est specialis amica. Iltā. n. commendat ipse creator Cant. 1. dicens. Ecce tu pulchra es amica mea, columba mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. Secunda est amica magnæ utilitatis. Et ista nihil aliud est quā sapientia vel prudentia. De qua Prou. 7. Dixi sapientia foror mea es, & prudentiam vocaui amicam meam. Tertia est amica magnæ securitatis. Et ista est beata Virgo, quæ est defensorix & tutrix omnium peccatorum. Idēd, quilibet debet eam in auxilium conuocare, dicens illud Cant. 2. Surge amica mea, & speciosa mea, & veni colubā meā. Cū ista. n. est amicitia iungenda, & ad ipsam deuotio est habenda. Ista est enim quæ dicit 2. Reg. 3. Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum. Nos verō talem amicitiam nullo modo debemus renuere, sed sibi potius consentire. 1. Machab. 14. Omnium vna fuit sententia amicitij annuere & c. Sufficit.

Amictus. Nota, q̄ Amictus sine sit nomen a sue participium, idem est quod tegimen, cooperculum, abscōnio, vel velamen. Accipit etiā pro vestimento vel etiam pro ornamento. Sic ergo notabo, q̄ est Amictus Virtutis & gratiæ, salutis & gloriæ, splendoris & sapientia, decoris & honestatis, doloris & penitentia, apparitiæ erroris & lenis insolentia. Primum est Amictus iustorum, qui. i. virtutibus & gratijs amicti sunt, & ornati. 2. Machab. 3. Apparuerunt duo iuuenes virtute decori, speciosiq; amictu. Ilti. n. sunt duo (quia charitate ligati.) Sunt iuuenes (q̄a puritate dotati) Sunt virtute decorati (q̄a probitate firmati.) Sunt speciosi Amictu (quia honestate vallati) Iō de tali amictu perfectionis & sanctitatis d̄r Aaron Eccl. 50. In accipiendū ipsam stolam gloriæ, & vestiri eum in cōsummatione virtutis in ascensu altaris sancti gloria dedit sanctitatis amictū. ¶ Secundus est Amictus sanctorum, qui. i. sunt in patria, qui. i. luce, celestis gloriæ sunt amicti. sicut de beata anima d̄r Apo. 12. q̄ Ioannes vidit mulierem amictam Sole. i. æterna claritate, & Luna mortalitatis sub pedibus eius. iō de sanctis d̄r Apoc. 7. q̄ ipsi sunt amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. ¶ Tertius est Amictus doctorum, i. quorumlibet sapientum, qui. i. luce celestis gloriæ sunt amicti. P̄sal. Cōfessionem & decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento. ¶ Quartus est Amictus matorum. i. penitentium & contritorum, in quorum habitu & amictu opera penitentia relescunt. vnde de Helia & Enoch d̄r Apoc. 11. q̄ ipsi prophetabant amicti faccis. ¶ Quintus est Amictus clericorum, q̄. i. præ cæteris debent honestatis pulchritudine amicti. de quo 2. Esdræ 1. Steterūt sacerdotes & leuitæ amicti stolis. ¶ Sextus est Amictus insolentium & vanorum, de quo Apoc. 18. In persona Babylonis dicitur. Væ væ ciuitas illa magna, quæ amicta erat bysso. Ilti sunt igitur diuersi spiritalis habitus vel amictus, quibus diuersi diuersimodē sunt induti.

Aminadab. Nota, q̄ Aminadab interpretatur populus vrbanus, populus spontaneus, populi rota, qui etiam fuit dignus, q̄ apud ipsum arca testamenti reponeretur, propter cuius repositionem fuit a domino benedictus, sicut dicitur 1. Reg. 7. & 2. Reg. 6. Potest significare homines vrbanos, ciuiles, & domesticos, qui more rotæ sunt agiles & promptē obediētes, & ad omne bonū spontanei & concordēs; quia re vera tales digni sunt arcam sacramentorum vel dignitatum, & beneficiorum ecclesiasticorū recipere, & exinde gratiam & benedictionem nunc & in futurum habere. vt dicitur 1. Regum 7. Intulerunt arcam in domum Aminadab, & c.

Aman, Amon, Ammon. Nota, quōd inferi aputra inueniuntur tria nomina, quæ de malis personis generaliter fuerunt dicta. Vnus scribitur cum 2, & iste est Aman ab Assuero exaltatus, qui scilicet ab omnib. gaudebat flexis genib. adorari. Et

Et q̄a Mardocheus ipsum adorare volebat, idēd studuit non solum in morte eius, imō etiam in morte totius Iudaici generis machinari, finaliter tamen fuit suspensus, & in patibulo, p̄ aleri parauerat illa die, quā magis Iesus fuerat, morti datus est. Sicut ponitur Hester 7. & dein cept. Et proculdubio iste gerit figuram omnium superborum, sicut & Absalon. & factum est supra in loco suo. Secundum Amon scribitur cum simplici m. & o. Et iste fuit filius Loth, inuestuōse a filia generatus, qui sp̄ fuit vna cum posteritate sua contra filios Israel, dato q̄ eiusdem esset cōsanguinitatis aut generis, molestus, & sibi inuidus, & cōtra eos præliatus, sicut d̄r Gen. 19. & Iud. 10. a Dauid fuit tñ finaliter victus, & pœnis, & laboribus subiugatus. sicut d̄r 2. Reg. 12. Et iste tyrum gerit omnium inuidorum. quos. f. Loth, qui interpretatur declinans, diabolus, qui a Dei obedientia declinauit, in filia sua, quæ est malitia generat. Et contra filios Israel. i. contra bonos generaliter ipsos armat, bonis. n. semper inuidet, & contrariatur, dato, q̄ eiusdē societatis vel generis, vicinix vel patriæ esse noscatur. sicut d̄r Iudicū 10. Filij Amon Iordane transiit vastarunt Iudam & Beniamin & Ephraim, afflictusq; est Israel nimis. Constat. n. q̄ inuidus etiam proprijs non parci t amicis, vel cōsanguineis. Idēd sicut alibi dixi, cum semel a quodam philosopho peteretur quid erat illud, a quo præcipue erat cauendum. Respondit ab inuidia (inquit) amici, & ab iniuria inimici. Dauid tñ. i. Christus istos finaliter damnabit, & æternis miserijs subiugabit. 1. Reg. 11. Percussit Amon vsq; dum incalcesceret dies. Tertius Amon scribitur a nō nullis cum duplici m, & ab aliquibus cum simplici. Et iste fuit filius primogenitus Dauid, qui typū gerit luxuriosorū, iste. n. fororem suam corrupit, & postquam corrupisset eam, eiecit, q̄ frater suus Absalon vindicauit, q̄ Amon in cōuiuio remulentum occidit. Tales sunt luxuriosi, qui proprijs cōsanguineis vix parcut iuxta illud 4. Reg. 21. Amon feruuit in munditijs. Et quorum amicitij finaliter in odium conuertuntur, qui re vera tales ebrietate, & temulentia sæpe grauatur, & finaliter ab Absalon, qui interpretatur patris amaricatio. i. diro iudicio perimunt. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Amon, percute eum, & interficite. Et sic dico, q̄ tres illi. f. Aman, Amon, Ammon signat luxuriosos, inuidiosos, & p̄sumptuos. Dic tñ si vis, q̄ Amō seu amonitæ, & filij Amō signat gñaliter oēs p̄ctores. Amon. n. interpretatur populus Dolens, Interpretatur etiam onerās, vel onustus, nutrens vel nutritus. Et proculdubio talis est populus peccatorum, q̄a pro certo isti sunt populus dolens, per tristitiam, murmurans per inuidiam, iniquus per malitiam, inuitis per pigritiam, parcens per personarum acceptionem, mērens per desperationem, nutriēs & nutritus per gulam & delectationem, onerans, supple alios per vexationem, onustus per finalem inferni damnationem. Ilti. n. in hoc mundo vitij predictis postquam fuerint obnoxij, in fine erūt p̄ damnationē æternam onusti, & cunctis tribulationib. aggrauati. Vnde de principe exercitus Dauid. f. Ioab. i. de Christo, q̄ est princeps exercitus Dei patris, d̄r 1. Paral. 20. q̄ post anni circulum q̄ solent reges ad bella procedere, congregauit exercitum & robur militiæ, & vastauit terram filiorum Amon. Quia Ioab, qui interpretatur pater. i. Christus post circulum anni. i. post finem vitæ exercitum Angelorum & sanctorum aggregabit, & terras filiorum Amon. i. mundum, qui est habitatio peccatorum, vna cum peccatoribus vastabit, & perpetuo condēnabit. Vel si vis, per Amon potest intelligi diabolus, qui iustis iniuratur, qui dolet, murmurat desperat, inuidet, & contristatur, & qui in inferno damnatione grauatur, & oneratur, & a Ioab. i. a Christo vincitur, & subiugatur. Eze. 25. Pone faciem tuā contra filios Amon. & c. Vide ibi si vis dilatate. Dic si vis, q̄ Amon qui interpretatur parcens, nutrens, nutritus, dolens, donans, filius generis, onustus, matris foetus, & fidelis, potest significare virum perfectum, qui parci indulgendo, nutrit elemosynam dando, vel predicando, nutrit sciētiam vel deuotionem gustando, donat liberaliter sua dissipando, dolet, & gemit per contritionem, onustus per Deitimorem & considerationem, fidelis est per fidei & veritatis confessionem filius est & matris foetus per humilitatem, obe-

dientiam, charitatem, & subiectionem. Esa. 11. Filij Amon obediētes erunt. Et sufficit.

Amorreus. Nota, q̄ Amorreuus fuit quidam populus terrea promissionis accola; qui tamen pp̄ scelerata sua fuit a domino contemptus, & a Iosue deletus penitus & expulsus, sicut patet in lib. Iosue c. 2. & Iosue 10. & dein cept. Interpretatur autem Amorreuus amarus, v. loquens, vel populus. scitus, vel populus illuminatus. Igitur generaliter loquendo, per amorreos possunt intelligi peccatores, qui re vera amari oibus dici p̄t, qui carent suauitatis, & pietatis dulcore, loquentes et sunt præ garulitatis & iactantia clangore, qui et in hoc mundo præ cæteris sunt illuminati prosperitatis, & mundanæ subtilitatis splendore. Sciti & cogniti p̄t dici famōstatis & vulgaris opinionis odore; terra promissionis. i. statum diuitiarum inhabitant in magnificentia & honore, a qua. i. in morte repelluntur. a Iosue. i. per Christum in inferno delentur in omni tristitia & dolore. Vnde Amos 2. Exterminaui Amorreuus a facie eorum. f. filiorum Israel, cuius altitudo cedrorum, & altitudo eius & fortis ipse quasi quercus, & contriui fructus eius desuper, & fructus eius subter. Vel amorreuus est diabolus, qui. i. est amarus præ inuidia, illuminatus in sciētia, scitus, & cognitus p̄ malitia, q̄ terram promissionis. i. Paradisum inhabitauit, sed inde a Iosue. i. a Deo & a filijs Israel. ab Angelis expulsus est. & c. Allega vt supra.

Amos. Qui fuit pastor, & propheta, vel Amos, qui fuit A. pater Esaiæ propheta, vel generaliter istud nomen Amos, quod interpretatur fortis & potens, onerans aut robustus, potest significare Christum filium Dei patris, qui fuit, & est pastor & princeps populi Christiani, qui re vera dici potest fortis, robustus, & potens, & qui etiam onere matorum onerat vniuersos. Nauis. n. contemperatē onerata securius vadit per mare quā vacua. Grues etiam mare trāspolantes lapillos in pedibus solent portare, vt ipsorum onere se possint contra flatus ventorum fortius stabilire. Sic verē, quia Deus videt, q̄ onus diuinorum mandatorum iustos stabilis, & ab omni leuitate compescit, & dum mare præsentis vitæ transvolant, vel transfractant, ipsos tutiores efficit atque reddit, idēd ipsos onere mandatorum & mundi tribulationum onerat, & iugo disciplinae & penitentiæ ipsos grauat. Vacuitas enim. i. libertas, est quādoque causa submersiois mortalitatis & damnationis æternalis, quia scilicet, homo facilliter ad vitia labitur quādo a liquo represso pondere nō tenetur. Idēd verus Amos onerās, id est Christus dicit Matth. 11. Venite ad me omnes, q̄ laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, iugum enim meum suauē est, & onus meum leue. Talis enim Amos, id est Christi debet esse filius & imitator quilibet Esaias, id est quilibet Christianus. Et sic dicitur Esa. 27. Factum est verbum domini ad Esaiam filium Amos. Vel si vis, die quōd Amos, qui cōstanter idololatris rebellauit, & propter Achab prædicare in Samaria non omisit, sicut dicitur in prologo super Gen. & Amos 7. potest intelligi vir perfectus, & maximē prædicator vel prælatus, qui (scilicet) pastor est et propheta. Pastor dico, alios regendo, et temporaliter & spiritualiter nutriendo, & propheta profunde cogitando, & futura & incognita præuidendo et meditando. Amos 8. Quid tu vides Amos? Ite enim debet esse spiritualiter ita fortis, & potens per constantiam, quōd nullum debet timere, veritatem dicendo, sed idololatrās & peccatores redarguere, & onerare, & eorum culpas, & futuras poenas eis ostendendo. Et sic dicitur illud Amos septimo. Rebellaui contra te Amos in medio Samariæ. Vel per Amos, qui alio modo interpretatur, auellens populum, vel populi diuulsiō, potest intelligi diabolus, vel tyrannus, qui spiritualiter, & temporaliter populum euellunt a iustitia, vel a fide, vel a temporalis prosperitate, & pace. vnde ipse Amos dixit septimo. Nō sum propheta, neque filius propheta, armentarius ego sum, vellicans Sycomoros. Sufficit.

Amouere. Nota, q̄ amouere idem est quod a loco mo uere, tollere, vel auferre. Et nota, q̄ amouere, quādoque pertinet ad Deum, quādoque ad virum iustum, quādoque ad virum impium. Deus enim Amouet vitia a penitentibus, Amouet supplicia a patientibus, Amouet solatia a delinquentibus. Viam iniquitatis amouet a me. item amouet supplicia, quia Diction. Berchorij. I. scilicet

scilicet non solum aufert culpam, imò et poenam. idè roga bat David i Ps. Qm tu fecisti, amoue à me plagas tuas. Itè au fert, & amouet solacia, sicut patuit, quia ipse amouit Saul à regno, sicut dicitur 1. Reg. 15. & 2. Reg. 7. Saula moui à facie meâ, Item iustus debet amouere, & à se tollere, & auferre

Carnalia, ne inficiatur, Amoueamus igitur omnem carnalè delectationem, & affectiõnè, sicut n. de Samuele legitur 1. Reg. 1. ipse fuit cum matre, donec amoueret eum à lacte. Item amoueamus verba lem detractionè, Prover. 4. Remoue à te os prauum, & detra hencia labia lógè fac à te. Itè amoueamus mulierem, i. om nem muliebrem iniquitatem. Sicut de Giezi legitur, qd ip se accessit, vt amoueret Sunamitem de pedibus Heli. Itè mali amouent à se bonos, nolunt. n. (vt communiter) socie tatem bonorum, sicut de Saul legitur 1. Reg. 18. qd Saul nõ re diis oculis respiciebat David, & timuit eum, eo qd esset domi nus cum eo, & amouit eum à se. Sic igitur patet, qd inuenitur triplex amotio, f. Dei, iusti, & impij. Vide in alijs titulis, quia pauca sunt autoritates.

A Amplexari. Nota, qd amplexari idem quod asfringere, circundare, vel ligare. Accipitur igitur (vt coiter) pro illa asfrictione, qua facit homo cum brachijs erga illum, quem diligit. Brachia, n. hnt amicitiam cñ corde. Et idè quicquid cor diligit brachia libenter amplexantur, & stringunt. & ipsi cordi pro posse associant & adiungunt. Sic igitur patet, qd amplexus signat amorem, & familiarita tẽ, & specialis amicitie claritatẽ. Norabo igitur, quod in scri ptura inuenitur quadruplex amplexus, f.

Amplexus { Dei, Saluatiuus, qui est { Iusti, Delectiuius, Impij, Infectiuius, Diaboli, Deceptiuius.

Deus. n. iam amplexatur iustos, vt ipsos teneat. Vnde ani ma beata dicit de Deo illud Cant. 2. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Manus. n. leua seu fi nistra ad portandum & sustinendum est fortior. Manus verò dextera ad agendum & operandum est agilior, fm Solinum. Cum igitur Deus habeat duas manus, f. dextera, quæ est chari tas, & sinistra, quæ est pietas, benè dicit anima beata, qd leua pietatis est sub capite ad sustinendũ, & dextera amplexa tur ad diligendũ & retinendũ. Itè iustus amplexat bona, ne ipsis careat, amplexatur. n. sapientiam velut amicam. Vnde Prover. 4. Glorificaberis cum sapientiam fueris amplexa tus. Iusti, n. se inuicem amplexantur charitativè diligendo, & se alterutrum socialiter asfringendo. Vnde de Iacob dicit Gen. 33. qd frater eius amplexatus est eum, stringensq; collum eius & osculans flevit. Itè impius amplexat terrena, vt ipsa habeat, totus. n. amplexus, & totus amor malorum est circa terrena, vel circa amorem suorum carnalium amicorum, quos ipsi quamquam nullius sint sufficientiæ, teneat amplexant, & diligunt. Exemplo illius Pifcis, qui dicitur Kyz, qui duobus pedibus posterioribus amplexatur lapides, & duob. alijs rapit transeuntes pisces, sicut dicit Plin. in lib. de naturis rerũ. Sic verè mundani, lapides. i. insufficientes & insensibiles, ignorant carnales amicos suos solent tenere amplexari, & solum erga eos occupari, cunctis verò alijs solent insidia ri, & contra eos litibus & vexationib. præliari. De quibus dicit Iob 24. Non habentes velamen amplexantur lapides, vim se cerunt depredantes pupillos, & vulgum pauperem spoliauerunt. Quod etiam mali amplexantur, & diligunt tempora lia & carnalia, & etiam alios malos exemplo Simiarum, quæ libenter se mutuo amplexantur, patet Thren. 4. vbi dicit, qd qui vescebantur volupuosè, amplexati sunt stercore. Item dia bolus amplexatur fatuos, vt eos mulceat, quia sicut secun dum Plinium Lepo tunc maximè predam amplexatur, quado timet, qd ei auferatur. Sic diabolus per prosperitatis applausus amplexatur fatuos, ne (scilicet) eos perdat. Esa. 5. Rugiet vt Catulus Leonis, & tenebit predam, & amplexabitur, & non erit qui eruat. &c. Vide adhære, apprehendere, circũ dare, diligere, & asfringere, vel Tenere.

A Amplius orare. Nota, qd amplius semper signat ali quod augmentum siue temporis, siue loci. Et sic amplius idè est qd de cetero. vt Thob. 3. Amplius ex te non videamus filium. Siue operis, & sic amplius idem

est qd adhuc, sicut in Pl. Amplius laua me ab iniquitate mea. Siue rei seu muneris, & sic amplius idem est qd maius. Agei 1. Respexit ad amplius, & ecce factum est minus. Breuiter igitur Amplius idem est quod plus, vide infra.

Ampliare. Verò est idem quod augmentare, & sic acci piatur pro honorari, ditari, magnificari, qd pot sumi in bono vel in malo. In bono dico, sicut 3. Reg. 1. vbi dicit, qd ampliauit dñs nomen Salomonis. In malo verò sicut Eccl. 33. Non te amplifices super omnem carnè, &c. Vide de augere, crescere, augmentare, magnificare. &c. Vel amplum idem est, quod latum, vide vbi latitudo.

Amputare. Nota, qd amputare idem est, quod rescinde re, vel secare, vel auferre, vel separare. Po test enim assumi tripliciter in scriptura. Est enim Amputatio meritoria, Prima est amputatio meritoria, quando (scilicet) à nobis superflui tates & vitia, malaq; malorum consortia amputamus, & nos ab eis separamus. Et sic petebat David in Ps. Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua iucunda. Sic etiam dicitur de Iudith, qd Holofernis amputavit cum pugione ceruicem. Holofernis enim est diabolus, cuius ceruix, i. cuius primus imperus delectationis & tationis est am putandus, & ne contra nos preualcat auferendus. 2. Mach. 1. Caputibus amputatis foras proiecerunt. Secunda est ampu tatio virtutum & meritorum. Mali enim nolunt esse in moribus integri, & perfecti. Diabolus enim sicut crudelis carni fex amputat eis spiritualia membra, scilicet gratias & virtu tes. Vnde quidam habent linguam amputatam, in quantum carent recta locutione, quidam aurem, quia carent obedien tia & auditione, quidam humerum, quia carent fortitudine, & patientie sustentatione, quidam caput, quia carent bona & sana intentione, quæ (scilicet) est caput in actibus moralibus, quidam genitalia, quia carent prædicatione, & spiritali filiorum productione, quidam manus, quia carent omni bona operatione. Quod enim isti habeant linguam rectè locutionis amputatam, patet 2. Mach. 7. vbi dicitur, quod Antio chus fecit amputari Machabeo linguam. De aure verò obedie tia patet Mar. 14. vbi dicitur, quod Petrus, qui interpretatur dissolvens (idèst) diabolus, qui dissoluit mentes hominum, amputavit auriculam serui principis sacerdotum. De hume ro patientie & fortitudinis patet 2. Mach. 12. vbi dicitur, qd Iudai pueri Nicanoris crus & humerum amputarunt. De capite intentionis. Patet 1. Paralip. 10. vbi dicitur, qd Philistiæ ampu tarunt caput Saul, & corpus ipsius suspendèrunt. De genita libus verò spiritualis prædicationis & productionis patet Deuter. 23. vbi dicitur quod Eunuchus amputatus testiculos & abscisso ventre non debebat rem plum intrare. hoc est dictũ, quod qui nescit prædicare, non debet in ecclesia beneficiũ obtinere. De amputatione verò manuum bonæ operationis patet Iudicum 1. vbi dicitur, quod 60. reges amputatis sum mitatibus manuum colligebant fragmenta mensæ Adoni besech. Ista est ergo amputatio virtutum, & meritorum. Ter tia est amputatio honorum & gaudiorum, & ista est illa, qua Deus amputat à malis gaudium & solamen supple in morte. Baruch 4. Amputabitur exultatio multitudinis. Sufficit de amputare, &c.

A Nota, qd ista dictio An, est dictio interroga tiua & ponitur dubitativè, inquisitiuè, redargutiuè, alternatiuè. Ponitur (dico) dubitati uè. Genes. 27. Accede ad me, vt probem te verũ tuus filius meus Esau, an non. Ponitur (dico) inquisitiuè, & sic sumitur Iudicum 21. vbi dicitur. Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin, an non? Item ponitur redargutiuè, seu executi uè, & sic sumitur quarto Regũ decimo nono, vbi dicitur. An fiduciam habes in Aegypto propter currus & equites? & Iud. 15. An idcirco vocastis nos ad nuptias, vt spoliaretis nos? Ponitur etiam alternatiuè, & sic dicitur 4. Regum 19. Vis vt ascendant vmbra decem lineis, an non? & Rom. 8. Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an gladius, an periculum? Igitur dico, quod per istud aduerbium an, monetur homo à Deo vel scriptura Considerare diuinam celsitudinem & maiestatem, Vituperare

Vituperare mundanam plenitudinem & facultatem, Dinumerare iustorum paucitatem & paupertatem, Reformulare demonum fortitudinem & prauitatem, Recogitare iudicis promptitudinem & celeritatem, Paruipendere carnalem turpitudinem & foeditatem, Comprenderere colorum celsitudinem, & puritatem. Igitur dico, qd per istud aduerbium redargutiuum & inquisi tiuum nõ inducimur, & monemur ad Dei maiestatem con siderandã. Iob 22. an cogitas, qd Deus excogitor celo sit, & super stellarũ verticè sublimet, qd. Hęc cogitare debes. Itè ad mundi vanitatẽ vituperandã se detestandã. 4. Reg. 18. An speras in baculo arundineo seu confraeto Aegyptoi. in mundo non est sperandũ, cũ sit baculus arundineus. i. vanus, & debilis, & confractus non habent quicquã solidi, seu certi. Item ad iustorum paucitatẽ dinumerandã. Hier. 5. Querite in plateis eius, an inuenietis virum facientem iudi cium. qd. vix, vel raro. Item ad demonũ prauitatẽ & reformidandã, & pmeditã. Iob 40. An extrahere poteris Leuiathan hamo, & fune ligabis linguã eius. qd. difficile est. Itè ad iudicis celeritatẽ recogitã. Mar. 13. Vigilate, nescitis. n. qñ dñs domus veniat, sero, an media nocte, an galli cantu an mane. Item ad carnis vilitatem vilipendendam. 1. Cor. 6. An nescitis, quoniam qui adhæret meretrici vnũ corpus effici tur. Item ad cœli puritatem comprehendendam, quæ. f. tã ta est, qd malos & impios non admittit. 2. Cor. 6. An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt. Et cætera omitto, & transeo gratia breuitatis. Vide infra de verum.

A Ananias. Nota, quod Ananias fm quod diuersarum sp sonarum nomen existit, potest sic diuersi modè designare, inuenio enim Ananiam Bene præsentem, Primum signat bonum su periorum, quia sicut dicitur 2. Paral. 26. Ananias nu meratur inter Principes Dauid. Secundus signat virũ abstinentem & munditiẽ pro fessorem, quia Ananias nu meratur inter pueros regios abstinentes. Dan. 1. Tertius signat Deum creatorem, quia. f. Angelus inuenitur dixisse Tho biaz. Ego sum Azarias Ananij magni filius. Thobiaz 5. Et Ananias bene interpretatur domum græ, vel respondens græ, vel gratificans gratè dominum, quia. f. bonus prælatus, & vir pfectus est propriè domum gratiæ Dei, qui bene operãdo gratiæ correspondet, & qui Deo regratiatur. gratè. Quartus ve rò Ananias signat hypocritam & deceptorem. vnde Hieremia fertur dixisse Ananiam pseudo prophetã illud Hier. 18. Audi Anania, non misit dominus, &c. Quintus aut Ananias signat auarum & mentitorem, quia. f. Ananias fraudauit bea tum Petrum de precio agri, & mentitus est sibi, qua propter continuo expirauit, sicut dicitur Actuum. 5.

A Anathema. Nota, qd Anathema sp in scriptura sumit in malo. Signat. n. exequutionem, maledi tionem, excommunicationem, & abominationem. Nota er go, quod Deus maledicit, & anathematizat aliqua genera p sonarum & rerum, videlicet, Idololatrarum infidelitatem, Idololatrarum temporalitatem, De idololatria patet Deuter. 13. vbi percipi tur, qd si quis a liquam ciuitatem ad idololatrandum intraret, ipse cũ ipsa ciuitate accendi deberet, & sic omnia consumi, qd nihil de il lo, anathemate fideli alicui adhæreret, ipsi. n. idololatræ, & hæretici, & eorum ciuitates & bona tanquã res anathemati zata debent à fidelib. vilipendi, & ab oib. refugi & horreri. De temporali opulencia potest figuratiter poni illud, quod dicitur Iosue 6. de ciuitate hierico, quæ interpretat luna, cuius bona fuerunt anathematizata, & filijs Israel interdita, idèst lapidibus obrutus fuit. Sic re vera Hierico. i. mundus ad modum lunæ mutabilis, cum omnibus bonis suis quantum ad effectũ est filijs Israel. i. Christi fidelibus interdictus, cuius bona si quis ultra licentiam à Deo concessam habuerit, lapidationi infernalis miserè subijcitur. Vnde 1. Paral. 2. Achor turbauit Israel, & peccauit in furto anathematis, Et bene dicit turbauit, Achor enim interpretatur turbatio, quia re ve

ra auari alios in mudo turbat, & finaliter infernali turbatio ni subiacent. Iò ipsi Achor legitur, Iosue dixisse. Iosue 7. Quia turbasti nos, conturbet dñs in die hac. De superbia autem pat tet Iudith. 16. vbi dicitur, qd cum populus dixisset ipsi Iudith. Omnia vasa bellica & canopeum Principis Holofernis acci pe, ipsa tñ vnuerfa in anathema obliuionis tradidit. De hæ refi verò, & blasphemia patet Gala. 1. vbi dicitur. Licet An gelus de cœlo euangelizauerit vobis, præter quam euange lizauerimus vobis, anathema sit. De nequitia verò & iniquita te malorum, qui. f. à Deo in iudicio anathematizabuntur, excommunicabuntur, & interdicentur, dñ in persona domi ni illud Malac. 4. Veniam, & percutiam terram anathemate. Sufficit. Vide de excommunicatione, Maledictione &c.

Anathoth. Nota, quod anathoth interpretatur obediens domino, vel respondens de obedientia, vide de respondere.

Ancilla. Idem est, quod famula, serua, ministra, seu subdi ta. Et accipit in scriptura in bono, & malo. In malo accipitur pro anima peccatrice, quæ carni, mundo, & diabolo subijcitur & obedit. Ista dñ ancilla non filia, qd. f. ser ua est & nõ libera. Non. n. est peccatrix anima sui iuris, qd se pe cõ pellit se sualitati seruire, & carnis appetitib. obedire. Et tñ dicit Bern. qd ancillam imperare, & dñam ancillari, ma gna abusio est. 1. Mac. 2. Quæ erat libera, facta est ancilla. An cilla èt dñ, quia non habet hæreditatem in domo Paradisi, imò finaliter eijcietur in tenebras exteriores. Gen. 22. Eijce ancillã & filiũ eius. i. aiam peccatricè & peccatũ ipsius. Itè per ancillam intelligit caro, qd sp vitijs ancillat. Gal. 4. Qui au tem de ancilla fm carnè natus est. Item accipitur in bono, & sic signat aiam, seu personam humilem, sedulam, seu dis cretam, quæ dño famularur. Lu. 1. Ecce Ancilla dñi. Item signat voluntatem, quæ debet esse ancilla rónis. Itè carnem quæ debet esse ancilla aĩ. Item Ecclesiã, quæ est ancilla Chri sti. Pl. Ego seruustuus & filius ancille tuæ. Dicamus igitur bre uiter, quod ancilla signat animam, seu personam, quæ domi no desiderat famulari. Et idè tali ancillæ potest dici illud, Gen. 15. Agar ancilla Saray, vnde venis, & quo vadis. In qui bus verbis ostenduntur tria, qd debemus habere si Deo dignè volumus ancillari, secundum tres conditiones, quæ in bona ancilla debent reperiri. Debet enim habere

Humilitatem, Sic verè (charissimi) ancilla C Sedulitatem, spiritualis debet habere Sagacitatem, humilitatis subiectionem (Agar quæ interpretatur aduena) Sedulitatis cõmotionem (ancilla Saray) Ancilla. n. dñ à cœlo, les. quod est idè qd mo ueo, ues. Sagacitatis discretionẽ, quia dñt scire vñ veni, & Quo vadit. Habeat igitur humilitatẽ subiectionẽ (Agar) Nam si cut videmus, quod ancilla solet humiliter famulari pp sui domini dignitatem, pp magni lucri vtilitatem, pp propriè paupertatis necessitatem. Sic verè anima, vel persona debet humiliter in diuino seruitio se habere pp diuinæ dignitatis excellentiam, propter futuræ vtilitatis opulenciam, pp prop riæ necessitatis indigentiam. Et ista humilitas ostenditur cum dicitur Agar, quod interpretatur aduena, qui. f. in terra aliena vbi habitat solet humiliter se hñe, ad notandum, qd nos alij, qui in hoc mundo sicut in terra viuius aliena, de bemus esse præ ceteris humiles & benigni, vt de nobis dica tur illud Gen. 18. Habebat ancillam Aegyptiam nomine Ag ar. vbi ostenditur, qd nos debemus habere Diligentiam (Ancillam) Sed pro certo (charissi mi) multi sunt nõ sicut Indigentiam (Agar, qd aduena.) aduena, sed sicut hære ditarij possessores, quia. f. non volunt humiliter ancillari, sed superbè & crudeliter principari. Non volunt subesse, sed vo lunt præesse, non volunt subijci, sed volunt præfici. Isti ergo non vñ esse aduena. i. aliunde venientes, sed magis vñ hu ius mundi esse filij sibi hereditarie succedentes. Isti sunt simi les auiculis, qd qñ ad caueam de nouo apponentur, tunc, ga videt se i loco extraneo detetas, solèt primito esse tristes, & vix volũt comedere, vel catrare, sed finaliter qñ inueniũt la tis ad comedendum & bibendum paulatim obliniscuntur, q alienæ sint, & qd aliunde veniũt, imò rectè ibi incipiũt viuere, medere, catrare, pfallere, & tripudiare sicut i loco proprio, ac si ibi esset genitè, & ac si aliunde nunq. fuisset apportatæ. Sic verè charissimi, si ancilla. i. hõ bñ cogitare, qd i cauea huius Diction. Berchorij, I 2 mundi

mūdi est aliūde. s. p. creationē apportatus, & ibi sicut in loco extraneo detētus, & postus nūquam rideret, vel gauderet, ne in hoc mūdo delectationē haberet, dicens cum Pf. Aduena ego sum apud te peregrinus sicut oēs patres mei. Et alibi quō cantabimus canticū dñi in terra aliena, Sed quia multi ad comedendum & bibendum, hoc est dīctū, mundi delectabilia & prospera, iō suā conditionis vīr oblitū. Nā, q̄ aliūde veniūt, & à Deo nō cogitant, nec aduertūt, sed hoc vīr penitus obliuisci, quia. s. ita bibunt, & comedunt, quiescunt, & dormiunt, cantant, & tripudiant, salūnt, & superbiunt, letātur, & consolantur in ista cauea, ac si essent perpetuō reman suri, & ac si sibi esset ipsoꝝ habitaculū sempiternū. Et iō vī, q̄ talib. dī illud Eph. 2. Fratres iā non estis hospites, & aduenā, sed estis ciues. cū tñ istis dici deberet illud Gen. 19. Vt aduena ingressus es. Iō vī, q̄ talis per Agar sit figuratus Genes. 21. vbi dī, & Agar ancilla Saray cū se concepisse videret superbiuit, & contēpit dominā suam. Sic verē multi sunt, qui quā vident se cōcepisse, i. q̄ vident, q̄ in vtero suo. i. suis receptaculis, domib. & habitaculis diuitias cōceperūt, & aggregauerunt, statim obliuiscunt, q̄ sint ancillę, & cōtra Saray. i. contra Deum superbiunt, & eius mandata projiciunt, & cōtemnunt. Non sic charissimi, sed simus ad modū bonę ancillę, & habeamus humilitatē subiectiua. Agar inquit. Gen. 16. Ecce ancilla tua in manu tua est. ¶ Sed dēbemus hīc sedulitatē commotiuā, seu obsecutiua, q̄ ostendit cū dī ancilla debet esse sedula, & studiosa, diligens, & curiosa, agilis, & operosa, vt sic dño suo placeat, & maximē diligentia sua debet apparere in domoꝝ mundatione, in ofiiorum clausione, in commissorum custoditione, & in iniunctorum adimplerone. Sic & nos debemus esse seduli domum conscientię mundificando, studiosi, ostia sensuum claudendo, virtuosī, commissā custodiendo, operosī labores iniunctos perficiendo. Et hoc ostenditur cum dicitur ancilla Saray. Ancilla. n. dicitur ab an, qd̄ est circum, & Cilleo les, quod idem est, qd̄ moueo, ues. Saray autem interpretatur angustia. Ancilla ergo Saray est ille, qui in angustia per sollicitudinē est diligens, operatur, & circuit, & mouetur. Matth. 26. Accessit ad Petru ancilla ostiaria. vbi ostenditur, q̄ nos debemus habere diligentiam sedulitatis (Accessit) residentiam stabilitatis, & detentiam (Ostiaria) Vel nota, q̄ debemus esse parati ad obsequendū (Accessit inquit) firmati ad permanendum (ad Petru) astuti ad discernendū (quia ostiaria) Quia scilicet subtiliter debemus discernere, quid est per ostia sensuum introducendum in cameram cordis nostri, & quid repellendum. Sed heu proh dolor multi sunt nō sic, quia re vera multi sunt, qui non hnt sedulitatē, sed tepiditatem, non diligentiam, sed negligētiam, nō sunt studiosi, sed desidiosi, non laboriosi, sed delictiosi. Isti sunt similes Columbę, quę est auis humida & luxuriosa, & quandoq; sedens sup arborē diu debuerat quo deberet tendere, ita q̄ dum negligētē & tardē accipit volatum suum, subito aucep̄ projicit sagittā, & eā occidit, vt dicit Plī. Sic verē multi sunt, qui sunt ita pigri, ita tardi, i. negligentes ad volatum bonoꝝ operū. exequendū, q̄ vix volunt se monere de armis. i. de delictijs huius mundi, imō sunt semper tardi, deliberando de sua motione, conuersione, & mutatione cogitando, & pręuidendo, nunquam rñ adimplendo, & idē vorator & aucep̄s diabolus taliter mittit subito sagittam mortis, ipsoꝝ interficit, antequam impleat qd̄ proponunt, & ita sua negligentia causa est suę mortis. Et propter hoc de talibus ancillis negligentibus dī. Ancillę eius minabuntur gemētes, vt Columbę murmurantes in cordibus. Illi. n. qui sunt Columbę. i. negligentes, tepidi, & carnales minabuntur, s. a dæmonib. in infernū, vbi in cordib. suis gement, & perpetuō murmurabunt. Tales ancillę fuerūt figuratę 2. Reg. 4. vbi ancilla ostiaria, quę purgabatur triticum, obdormiuit, tunc ingressi duo latrones qui Ysbofeth regem Israel occiderunt. Sic charissimi, dum ancilla. i. rō, quę ostia sensuum debet custodire, ne aliquid nocuum subintret, q̄ dico, ipsa dormit per negligentia in mūdi prosperis, tunc subito intrant latrones, i. vitia, peccata, tentationes, & dæmonū suggestiones, q̄ regē. i. aīam interficiunt per consensum, & operationes. Fur. n. non venit, nisi vt furetur, & mactet, & perdat. Io. 10. Vel ē q̄ ancilla. i. prælatus obdormit per negligentia, & torporem, pro certo sępe

fit quod multos latrones, i. multas malas personas permittit in domū Ecclesię, quam custodiebat, intrare, qui more furū solū de lucro solent curare, & per mala opera regem Israel Christū in semetipsis crucifigere, & eum quantū in se est, occidere, & turbare. Th. 2. Occiderunt regē filij eius. Iō de quolibet tali negligenti ancilla potest dici illud Deut. 5. Requiescat seruus tuus, & ancilla. Non sic charissimi non, sed simus studiosi, diligentes, & curiosi, & operantes, & habeamus sedulitatē occupatiua. ¶ Tertio debemus habere sagacitatē meditatiua, quia. s. quisq; debet aduertere vñ veniat, aut quo vadat. Nam sicut ancilla sapiens optimē considerat vñ venit, quia. s. de statu paupere & humili, & quo vadit. s. officii suū dimittit, quia. s. ad domū propriā ipsam oportet reuerti, vbi forte non inueniet nisi paupertatē, & idē ipsa nititur bñ seruire, vt in domo dñi sui diutius commoret. Sic verē nos debemus considerare vnde venerimus. s. vilitatē nřę natiuitatis. Iterum quo vadimus. s. necessitatē nřę mortalitatis, iudicij, purgatorij, & infernalis penalitatis. Et sic si sapientes fuerimus, dño bene diligētē, & prouidē seruiemur, vt in ea domo, q̄ est Paradisus, continuē commoremur, & ne ad domū nřam nobis pro pctō debitā. s. ad infernum reuertit̄ turpiter compellamur. Videamus ergo vñ venimus, & quo vadimus, natiuitatē, & mortē, principium, & finem, terminum a quo, & terminum ad quem, quia istę sunt duę extremitates, in quarum medio voluit, atque vertitur vita nostra. Sed pro certo diabolus facit multos sicut formica grano, volens. n. Formica, q̄ granū non possit germinare, sed q̄ possit in cauerna sua reseruare, & ipsum in hyme manducare, aufert ei extremitates, & sic granum perdit virtutem germinandi, & iō tūc ab ipsa in cauerna portatur, & in tpe hyme mis deuorat. Sic verē diabolus abstrulit hodie multis suas duas extremitates, s. memoriam suorum extremorum, quia. s. nō cogitant nec in fine natiuitatis vilitatē, nec mane mortis necessitatē, sicut sunt mundi diuites, qui non cogitant, nisi de presentibus, nihil autē de pręteritis, aut futuris. Esa. 4. Auferet a te dñs caput, & caudam, Et idē isti non germinant p bonam operationem, & ad cauernā inferni portantur, per mortis dispositionē, vbi in hyme. i. in tpe post mortē deuorantur, & roduntur, ad æternam damnationem. Non sic charissimi non, sed simus sapientes ancillę. s. prouidētes, & mediantes in pręteritis, & futuris. Iuxta illud Sap. 8. Pręterita nouit, & de futuris estimat. vnde Senec. Si prudens fuerit animus tuus tribus temporibus dispēserit. pręterita meditare, presentia ordinare, futura pręcauere, & sic quilibet poterit dicere. Ego sum Ruth ancilla tua. Ruth. n. interpretatur videns, quia. s. per discretionē, & cōsiderationē nos debemus, sicut dicit̄ est, videre pręterita, & futura, Et sic charissimi, dico, q̄ nos debemus hīc sagacitatē meditatiua, vñ venis, & quo vadis, iō ad eius discretam discretionē inducimur. Longē i. Quod est opus tuum, q̄ terra tua, vnde venis & quo vadis, vel ex quo populo tu es? Ita omnia debemus cōsiderare, s. aduū qualitatem, quod est opus tuum, naturę vilitatē, quę terra tua, mortis necessitatē, quo vadis? status nobilitatē, ex quo populo est tu? Et sic si nos habuerimus Sagacitatē meditatiua, Sicut bonę ancillę Deo Humilitatē inclinatiua, & prælatis poterimus famulari, ita quōd nobis dicatur. Ecce ancilla domini. Luc. 1. sufficit.

Angelus. Angelus teste Greg. in moral. nomen est officij, non naturę. Et accipitur Angelus dupliciter in scriptura, scilicet naturaliter, & moraliter. Naturaliter seu literaliter est Angelus quædam substantia spiritalis, rationalis, & intellectualis, semper mobilis, arbitrio libera, incorporea, Deo ministrans, gratia non natura immortalitatem obtinens, vt dicit Damascen. Et talis Angelus est duplex, bonus, scilicet & malus, Bonus, qui in principio suę creationis Deo adhęsit, æternam gloriam adeptus, per quā Dei essentiam continuē speculatur. Matth. 18. Angeli eorum semper vident faciem patris mei, Malus, qui creatori suo inobediēs in isto caliginoso aere est derisus & ad bonorum exercitium, & peruersorum supplicium deputatus. Proverbior. 13. Semper iurgia querit malus, Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Item accipitur moraliter. & sic potest significare viros prouidos, spirituales, angelicos, & celestes, quantum ad Angelos bonos, vel malos

malos, & superhos, quantum ad operationem ad Angelos malos. Dicamus igitur aliqua de quolibet Angelo bono tā naturaliter, q̄ moraliter. Et quia in scripturis doctorū Theologia quæsi omnium de naturis Angelorum latissimi sunt tractatus, & maxime in 2. lib. sen. & 1. scriptis de super fabricatis, iō parū intēdo dicere super istis, sed q̄ breuiter, succinctē, pulchrē, clarē, dilucidē, & discretē voluerit proprietatē, virtutē, conditionem, operationem, cognitionem, & rationem gradus, & ordinis distinctionem naturę angelicę agnoscere, legat librum de proprietatibus rerum, vbi in secūda particula agit de Angelis, quę quot requirit, veruntamen ne de proprietatibus angelicis totaliter fileamus, aliquid huic operi adiugamus. Dicamus igitur, q̄ sicut rex in propria domo, & regno habet multos milites, & ministros ad diuersa officia deputatos, quorū quidam ei assistunt, alij per regnū circūueñt, & discurrunt. Sic verē Deus habet exercitū angelorum, qui sunt ei spirituales milites, atq; serui, & circa ipsum p Hierarchias, & ordines in diuersis officijs cōstituti, quia. s. quidam ei continuo assistunt. Alij per regnū. i. p. mundū ad eius exequenda mandata volitant, atque vadunt. Et idē dicitur Angelus, q̄ idem est quod nuncius, quia. s. tales sunt Dei spirituales nunciij & ministri. Idē de Angelis potest dici illud Psal. 103. Facit Angelos suos Spiritus, & ministros suos flammā ignis. In quibus verbis describitur quantum

B Ad creationem (Facit) Dico ergo primō, q̄ angeli sūt creatura digniores, & subito generantur, vt dicit idē. Sic re vera charissimi, est de Angelis. Nam sicut stellę pręsunt naturalib. operationib. sic Angeli voluntarijs occasioib. & accidētib. quia breuiter quicquid in his infimis accidit, & totum, quod hnt disponente Dei misericordia vel iustitia, sicut dicunt aliqui doctores, Angelorū occultis influentijs, & ministerijs adimpletur, sicut ē per infinita exempla tam scripturę, q̄ alia possēt dilucidē manduci. iō nunc flus, nunc pluuia, i. nunc aduersitas, nunc prosperitas subito veniūt i hac vita, s. qd̄ Angeli accepta diuinę ordinationis sniam ipsam inuisibiliter exequūt. Iob 35. Per hos. n. iudicat populos, & dat escā multis mortalib. Nam per hos. i. per horum ministerium Deus infert mortalib. iudicium aduersitatis, & eis dat escam prosperitatis, ita q̄ quilibet angelus. potest dicere illud Luc. 22. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Et si volumus, circa ministerium Angelorū possumus notare, quōd isti solent

C Ad subiectionem (Angelos suos) Ad conditionem (Spiritus) Ad cognitiouem (Flammam) Ad prælationem (ignis) Dico ergo primō, q̄ angeli sūt creatura digniores, & subito generantur, vt dicit idē. Sic re vera charissimi, est de Angelis. Nam sicut stellę pręsunt naturalib. operationib. sic Angeli voluntarijs occasioib. & accidētib. quia breuiter quicquid in his infimis accidit, & totum, quod hnt disponente Dei misericordia vel iustitia, sicut dicunt aliqui doctores, Angelorū occultis influentijs, & ministerijs adimpletur, sicut ē per infinita exempla tam scripturę, q̄ alia possēt dilucidē manduci. iō nunc flus, nunc pluuia, i. nunc aduersitas, nunc prosperitas subito veniūt i hac vita, s. qd̄ Angeli accepta diuinę ordinationis sniam ipsam inuisibiliter exequūt. Iob 35. Per hos. n. iudicat populos, & dat escā multis mortalib. Nam per hos. i. per horum ministerium Deus infert mortalib. iudicium aduersitatis, & eis dat escam prosperitatis, ita q̄ quilibet angelus. potest dicere illud Luc. 22. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Et si volumus, circa ministerium Angelorū possumus notare, quōd isti solent

D Ad subiectionem (Angelos suos) Ad conditionem (Spiritus) Ad cognitiouem (Flammam) Ad prælationem (ignis) Dico ergo primō, q̄ angeli sūt creatura digniores, & subito generantur, vt dicit idē. Sic re vera charissimi, est de Angelis. Nam sicut stellę pręsunt naturalib. operationib. sic Angeli voluntarijs occasioib. & accidētib. quia breuiter quicquid in his infimis accidit, & totum, quod hnt disponente Dei misericordia vel iustitia, sicut dicunt aliqui doctores, Angelorū occultis influentijs, & ministerijs adimpletur, sicut ē per infinita exempla tam scripturę, q̄ alia possēt dilucidē manduci. iō nunc flus, nunc pluuia, i. nunc aduersitas, nunc prosperitas subito veniūt i hac vita, s. qd̄ Angeli accepta diuinę ordinationis sniam ipsam inuisibiliter exequūt. Iob 35. Per hos. n. iudicat populos, & dat escā multis mortalib. Nam per hos. i. per horum ministerium Deus infert mortalib. iudicium aduersitatis, & eis dat escam prosperitatis, ita q̄ quilibet angelus. potest dicere illud Luc. 22. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Et si volumus, circa ministerium Angelorū possumus notare, quōd isti solent

Incipere delinquentes, Expurgare poenitentes, Eleuare contemplantes, Satiare famelicentes, Excitare torpentes, Liberare pereuntes, Illuminare cęcipientes, Dirigere viatorem, Reprimere peccatorem, Repellere tentatorem, Reducere oberrantem, Conducere ad cœlestia transeuntem. Sicut dicitur Esa. 6. q̄ Angelus calculo ignito purgauit labia Esaie prophete. ¶ Item solet mentē eleuare, vnde de Iacob scalam contemplante dicitur Gen. 28. q̄ ipse vidit angelos in somnis ascendentes, & descendentes ad scalam, descendunt. n. ad homines, ipsi compatiendo, & ascendunt, mentes ad Deum eleuando. ¶ Itē solet famelicos, i. illos, qui æterna desiderant, recreare & satiare. Figurati in Angelo, qui attulit panem Helie, & ambulauit vsque ad montem Dei. 3 Regum 19. ¶ Item solet torpentes excitare. vnde de Angelo loquitur Actuum. 12. quōd ipse illuminato carcere, & percusso latere Petri excitauit eum dicens. surge velociter. Angelus enim illuminat carcerem mentis ipsius peccatoris per suū plus agnitionem, percutit latus, id est cor per immisiam contritionem, & eum excitat per remorū conscientię, & sic eum liberat a damnatione, & a ptate Herodis. i. diabolicę versutię. ¶ Item Angelus liberat pereuntes, vt patet Dan. in tribus pueris ab igne liberatis. ¶ Itē illuminat cęcos, vt patet Thobiz 11. de Angelo, cuius documento Thobias cęcus fuit illuminatus. ¶ Item dirigit viam, quomodo filium Thobiz in via direxit. Thobiz 5. & dein cep̄. ¶ Item diabolum repellit, vt patet Apocalip. 20. vbi Angelus ligauit

Primō (scilicet dico) q̄ Angelus solet malos incipere, vnde Iudic. 2. dicitur, q̄ Angelus domini apparuit ad locum fluctium, & increpauit filios Israel. ¶ Item solet bonos purgare sicut dicitur Esa. 6. q̄ Angelus calculo ignito purgauit labia Esaie prophete. ¶ Item solet mentē eleuare, vnde de Iacob scalam contemplante dicitur Gen. 28. q̄ ipse vidit angelos in somnis ascendentes, & descendentes ad scalam, descendunt. n. ad homines, ipsi compatiendo, & ascendunt, mentes ad Deum eleuando. ¶ Itē solet famelicos, i. illos, qui æterna desiderant, recreare & satiare. Figurati in Angelo, qui attulit panem Helie, & ambulauit vsque ad montem Dei. 3 Regum 19. ¶ Item solet torpentes excitare. vnde de Angelo loquitur Actuum. 12. quōd ipse illuminato carcere, & percusso latere Petri excitauit eum dicens. surge velociter. Angelus enim illuminat carcerem mentis ipsius peccatoris per suū plus agnitionem, percutit latus, id est cor per immisiam contritionem, & eum excitat per remorū conscientię, & sic eum liberat a damnatione, & a ptate Herodis. i. diabolicę versutię. ¶ Item Angelus liberat pereuntes, vt patet Dan. in tribus pueris ab igne liberatis. ¶ Itē illuminat cęcos, vt patet Thobiz 11. de Angelo, cuius documento Thobias cęcus fuit illuminatus. ¶ Item dirigit viam, quomodo filium Thobiz in via direxit. Thobiz 5. & dein cep̄. ¶ Item diabolum repellit, vt patet Apocalip. 20. vbi Angelus ligauit

L 3 fatha

fathanam in puteum abyssi. Et Thobia 8. vbi Angelus relega-
 uit demonē in desertum superioris Aegypti. ¶ Itē Angelus
 peccatori obuiat, & eius malam voluntatem reprimat, sicut
 de Balaam, qui ibat ad maledicendū, cui Angelus contrarius
 obuiavit, & ipſus malū propoſitū reprehendit. ¶ Itē Ange-
 lus errantes reducit, patet de Agar ad dominam suam p An-
 gelum reduca. Gen. 16. ¶ Item Angelus ad Paradisum condu-
 cit & inducit, patet Luca 15. vbi factum est, qd moretur La-
 zarus, & portaretur ab Angelis in ſtom Abraham. Et Exo. 24.
 Ecce ego mittam Angelū meū, ūquite cuſtodiat in via, & in-
 ducat in terram, quam promiſi patribus veſtris. Patet igitur,
 qd Angeli ſunt ſubiectionis amplioris, quia ſunt Angeli. i. nū-
 cij, & miniſtri Matth. 4. & Luc. 4. Acceſſerunt Angeli, & mini-
 ſtrabāt ei. ¶ Quartò dico, qd illi ſunt cognitionis clarioris, qd
 comparatur flammæ ignis, qui ſin ſe lucet interius, & alios
 illuminat exterius. Sic verē Angeli in ſe lucet per clarā cog-
 nitionem, & illuminant alios per occultam inſpirationē.
 Habent. n. cognitionē ſpecularem, quæ eſt in verbo, in quo
 vidēt occultā & ſecreta, abſtractiua, qua. ſ. per ſpēs, vel in-
 natas vel à rebus receptas poſſunt omnia, quæ ſunt cogno-
 ſcere. Itē intuitiuam, quia. ſ. ex propria ingenij perſpicaci-
 tate Angeli intuitiue & intrinſecē poſſunt videre rerū eſſen-
 tias & naturas. ſ. ſi ſunt, ergo ignis i cuius figura dē de An-
 gelo, qui apparuit mulieribus, qd aſpectus eius erat ſicut ful-
 gur, veſtigium eius ſicut nix, & ideò dē Apoc. 1. Capilli eius
 candidi, oculi eius vt flāma ignis, pedes eius ſimiles Orichal-
 co vī, qd angelus habet puriſſimā conditionē, quia habet ca-
 pillos candidos, clariſſimam cognitionem, quia habet ocu-
 los vt flāma ignis, ſimiliſimā durationē, quia hēt pedes ſi-
 miles Orichalco. Patet igitur de Angelis, qd Angeli habent
 Cognitionem clariorem, Vide in lib. de proprietatib.
 Subiectionem ampliorē, rerum, & inuenies qualiter,
 Cognitionem puriorem, & quare Angeli in ſcriptura,
 Creationem digniorem, diuerſimodē noſantur, quib.
 rebus, & quare, in picturis variē figurantur. Qualiter etiam,
 quō p diuerſas Hierarchias & ordines diſponunt. Vide et (ſi
 vis) in Mauricio, vbi de triplici Hierarchia eleganter diſtin-
 guit de natura Angelica. Igitur his habitis ſileamus & de An-
 gelo morali. i. de viro iuſto & perfectō, aliquid breuiter diſe-
 ramus. ¶ Dico igitur, qd vir perfectus pōt Angelo comparari,
 & Angelus nōcupari. Et ideò de quolibet viro perfectō
 pōt exponi illud Apoc. 10. Vidi alium Angelum fortem de-
 ſcendentem de cælo, amictum nube, & Iris in capite eius. Ec-
 ce igitur (chariſſimi) quique conditiones, quæ in quolibet
 Angelo poſſunt reperiri, in quib. quilibet vir perfectus, dēt
 eum imitari ad hoc, qd moraliter poſſit Angelus nōcupari.
 Debet igitur habere cōditionis eminentiam. (Alium) inquit
 angelum durationis reſidentiam (fortem) ſubiectionis de-
 fluentiam, vel abiectionis ſubiactantiam (deſcendentem de
 cælo) compaſſionis redundantiā (amictum nube) pfectio-
 nis abundantiā, ſeu diſcretionis reluctantiā (quia Iris dēt
 eſſe in capite eius) Dico igitur, qd nos debemus habere emi-
 nentiæ dignitatē (Alium) Sicut. n. Angelus ex cellit oēs crea-
 turas in naturę nobilitate, eminentia, & dignitate, ita qd pro-
 pter ſuam eminentem conditionem, virtutem & perfectio-
 nem quaſi videtur exemptus à conditionib. variationibus,
 naturis, & regulis omnium aliarum creaturarū. Sic vir per-
 fectus debet per ſanctitatem, & eminentiam bonę vitę alios
 præcellere, & ab aliorum communibus conditionibus ſeſe
 totaliter ſegregare, quod oſtenditur cum dē. Vidi alium, quia
 ſcilicet nos debemus eſſe alij per vitę eminentiſſimam ſan-
 ctitatem vt de nra eminenti conditione dicatur illud 1. ad
 Cor. 15. Alia eſt claritas ſolis, alia lunę, alia ſtellarum, &c. Vi-
 de eā lupra de alio in litera C. Habemus igitur eminentiæ
 dignitatem. Alium. Apo. 7. Vidi alterum angelum aſcendentē
 H ab oru. ¶ Secundò habemus reſidentię firmitatem, fortem
 inquit. Sicut. n. angelus habet naturam perpetuam & conſtā-
 tē, ita qd nūquam deſicit, nec moritur, nec corrumpitur, nec
 mutatur. Sic verē nos debemus eſſe fortes, ſtabiles, atq; firmi
 per conſtantię & perfeuerantię reſidentiam & virtutē, qua. ſ.
 per nullum peccatum debemus ab eſſe gratię deſicere, ſeu
 mori, nec per aliquam tentationem variam alterari, deſtrui,
 vel corrumpti. 2. Reg. 14. Sicut angelus Dei, ſic dñs meus rex, vt
 nec benedictione, nec maledictione moueat. Et iſtud pro-
 dolor eſt contra multos, qui re vera non habent ſtabilitatē,

ſed mobilitatem, non durationem, ſed defectionem, nō con-
 ſtantia ſoliditatē, ſed in ſolentia leuitatem. Et iō non ſunt
 fortes, ſed debiles, non perfeuerantes, ſed fragiles, non an-
 geli, ſed demones. Nā mali angeli quauā à Deo creati fue-
 rint boni, in iſta tñ bonitate minimē perſiſtunt, imò iſtam
 peccauerunt, & de empyreo ceciderunt. Sic verē multi ſunt,
 qui quāvis qñq; ſint boni, in bonitate tamen minimē perfe-
 uerant, imò per diuerſa peccata ſtatim mutantur, & corrum-
 puntur, & alterantur. Tob 4. Ecce, qui ſeruunt ei, non ſtabi-
 les, in angelis ſuis reperit prauitatē. Iſti ſunt ſimiles illis hor-
 rendis aialibus, quæ dñr Griphe, quæ à voluere incipiunt,
 & in beſtiam terminantur. Nam à parte anteriori ſunt aqni-
 lę, in poſteriori autē ſunt Leones, ſicut dicit Iſid. & Hug. Sic
 verē multi ſunt, qd à parte ante. i. in principio i iuuetute ſunt
 aqnilę. i. viri ſpirituales, & angelici, qui. ſ. more aqnilę cla-
 rē vident per diſcretionem, altē volat per contemplatio-
 nem, fortiter rapiūt per bonā operationē. Sed verē tales, qd
 ſic à voluere incipiunt, in beſtiam terminantur, quia, ſ. in ſua
 bona conditione non permanent, nec perſiſtunt, imò à parte
 poſteriori, i. in ſenectute, & in fine ipſi inueniuntur beſtię,
 & Leones, i. beſtiales, Leonini, mali, perſidi, & peruerſi. Iſtud
 patet de multis malis prelaris & eccleſiaſticis, qui in ſuo in-
 greſſu ſunt angeli, in ſuo progreſſu ſunt homines, i. ſuo egreſ-
 ſu ſunt demones, in ſuo principio ſunt aqnilę, in ſuo termi-
 no ſunt Leones. Et ſic nullam habent conſtantię vel perfeue-
 rantię firmitatem, ſed totius fragilitatis, & in conſtantię le-
 uitatē. Iſtud potiffimē patet de detractoribus, qui à parte
 ante, hoc eſt dicitur in preſentia vñ eſſe aqnilę. i. boni, ſpi-
 rituales. Sed pro certo à parte poſteriori in abſentia ipſi in-
 ueniuntur Leones. i. mordaces, detractores, & ſufurrones. 1.
 Petr. 5. Aduerſarius vñ diaboli tanquā Leo rugiens circuit
 ſrens quē deuoret. Non ſic chariſſimi non, non ſimul muta-
 biles, ſed ſtabiles, non degenerantes, ſed perfeuerantes, non
 à ſtatu gratię decedentes, ſed ipſi perpetuo permanentes, qd
 oñditur cum dē fortem Oſeę. 12. In fortitudine ſua directus
 eſt cum angelo, vt de nobis poſſit dici illud 3. Edræ 3. Forte
 eſt vinum, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres, vbi oñdi-
 tur, qd tria poſſumus eſſe fortes. ſ. p feruorē deuotionis (vi-
 nū) p ſplendōrē diſcretionis (Rex q. ſ. bene ſcit regere) p dul-
 corē compaſſionis (mulieres) Sic igitur debemus hēre, reſiden-
 tię firmitatē. Fortē inquit. ¶ Tertio debemus hēre humilitatis
 ſubiectionē. Deſcendētē inquit de cælo. Sicut. n. angeli hñt
 obedire Deo, & eius voluntatē implere, & ad ſuā voluntatis
 exeuntionē de cælo ad terrā humiliter deſcendere, & veni-
 re, ſic verē nos debemus Deo, & noſtris maiorib. humiliter
 obedire, & in operib. virtutis iugiter miniſtrare, & ad terrā
 & ad ſtatū inſimū, & ad nra terrenitatis conſiderationē
 per humilitatē deſcendere & venire. Deſcendētē inquit. Mar-
 28. angelus dñi deſcendit de cælo, & accedens reuoluit lapidē
 dē, & ſedebat ſuper eū angelus iſte (chariſſimi) eſt vir per-
 fectus, qui de cælo. i. de excellentiā contemplationis ad terrā,
 & ad conſiderationē ſuę terrenę conditionis debet humili-
 ter inclinari, lapidē eſt ſepulchri ſui debet per mortis me-
 moriam cōtinuē reuoluere, & ſup ipſum per feruētē medi-
 tationē cōtinuē reſidere. Qd eſt cōtra multos, qui re vera
 nolūt deſcendere p obedientiā ad miniſteriū, ſed aſcendere p
 ſuperbiā ad magiſteriū. Nō deſcendere p ſubiectionem, ſed
 aſcendere per ambitionē. Et iō illi non dēt deſcendere cū bo-
 nis angelis, imò dēt aſcendere cū Luciferō, & malis ſpiri-
 tibus & peruerſis, qui. ſ. dicebāt, Eſa. 14. Aſcēdā ſuper altitudi-
 nē nubium, & ſimilis ero altiffimo. Tales ſunt ſimiles fumo,
 qd p ſurſum aſcēdit, ſed quāto plus eleuat, tanto amplius e-
 uaneſcit. Sic verē mali, ſuperbi, & ambitioſi ſp ſurunt aſcen-
 dere, & nō deſcendere, ſed alijs pferri, non eis deſerre, ad al-
 ta officia, p mueri, nō ab eis remoueri. Veruntamē quāto
 plus aſcēdunt per promotionē, tāto plus euaneſcūt p ſup-
 biā & elationē. Figurati Apo. 9. vbi de quodā puteo exiit fu-
 mus fornacis magnę, & obſcurat eſt ſol de fumo putei. Sic
 verē chariſſimi, qd puteo. i. de mūdo, vel de ſtatu peccati ema-
 nat hodie fumus. i. vir ambitioſus, & ſuperbus, q. ſ. ſurſum in
 ſtatu Eccleſię p muerit, ſed pro certo ſol. i. ſtatu clarus eccle-
 ſiaſticę religionis, aer. i. ſtatu purus regularis conditionis
 hodie obſcurat eſt fumo putei. i. de mala vita, & infamia talitū
 fumori, & puerſori ambitioſori, & ſuperbori. Quia bre-
 uiter loquēdo, & religio & Eccleſia hodie inſicit, maculat, &
 contami-

contaminat per ſubditorū ſuorū obſcuriſſimā ſeditatē. Nō
 ſic chariſſimi non, non aſcendamus p vanitatē, & ambitio-
 nē, ſed more angelico deſcēdamus p humilitatem, & ſubie-
 ctionē (Deſcendētē inquit de cælo) ¶ Quartò dico, qd ſi mora
 iter volumus eſſe angeli, nos debemus hēre benigniſſimam
 compaſſionem (Amictus inquit nube) Angeli. n. boni compa-
 tiuntur pctōrib. qñ vident eos à veritatis regula deuiare. qd
 patet, quia ipſos cōtra demones defendunt, & tuent. Exem-
 plum de Angelo Tobię, qui a ſmōdē ligauit in deſerto, qui
 occiderat maritos Annę. Tobię 7. Exēplum de Angelo qui
 apparuit dño conſolans eū dum eſſet in agonia, Luc. 22. Exē-
 plū de Angelo, qui apparuit Tobię, qui conduxit eum. Bre-
 uiter loquēdo, concludere poſſum, qd boni Angeli iunāt pec-
 catores, & eis cōpatiunt, vñ Iud. 2. Angelus dñi apparuit ad
 Iocū ſlentium. Sic pro certo viri perfecti debent cōpari alijs
 per pietatē, & p cōpaſſionē mifereri, ipſos in ſuis neceſſita-
 tibus adiuuare, ſerrantes conducendo, triſtes conſolādo, tē-
 tatos, & tribulatos, protegendo, & defendendo. qd oñditur
 cū dē. Amictus nube. Per nubē. n. quę ſillas pluit nobis & mit-
 tit, intelligitur diſtillatio dulciſſimę pietatis, qua. ſ. boni An-
 geli. i. viri boni angelici & perfecti debent eſſe amicti & o-
 perti. ¶ Operit cęli nubi, & p. ter. plu. qñ. n. Deus operit cę-
 lum. i. virū perfectū, angelicū, atq; ſanctum nubibus dulciſ-
 ſimę pietatis, tūc certē inferiorib. i. ſubditis, & vicinis pluuia
 hoc eſt dicitur benefactorū abundantiā præparatur. Ideò de bo-
 norū pietate, & cōpaſſione pōt dici illud Eſa. 33. Angeli pa-
 cis amare flebunt. ſ. p cōpaſſione ſuper miferijs peccato-
 rum. Quod eſt contra multos, qui magis ſunt ſimiles malis
 angelis, quā bonis, quia. ſ. aliorū dē, ſp, aut miferijs nō cō-
 patiuntur, ſed in eis potius delectantur. Alios etiam non ad-
 iuuant, aut confortant, ſed eos potius afficiunt & moleſtāt,
 ita qd boni poſſunt dicere de talibus malis Angelis illud 2.
 Cor. 12. Datus eſt mihi angelus ſathanę, qui me colaphizat.
 Non ſic chariſſimi non, ſed habemus benigniſſimam cōpaſ-
 ſionem (Amictus nube.) ¶ Quintò habemus ſagaciſſimam di-
 ſcretionem. Nam ſicut Angelus eſt res diſcretiſſima habens
 intellectum ſubtiliſſimū, ita qd omnes rerū imagines & ſpēs
 in eo relucent & apparent. Sic & nos debemus habere ſaga-
 ciſſimam, & clariſſimam diſcretionē, ita qd cognitio omniū
 rerū, qd pertinet ad ſalutē, debet in noſtris cordibus relu-
 cere, quod oſtenditur cum dē. Iris in capite eius. Per Iridem. n.
 in qua apparent omnes colores rerum inferiorum, intelligi-
 quō humanum, & diſcretum intellectum, qui diuerſarū rerū
 cognitioib. coloribus, & conditionib. debet eſſe totaliter
 picturatus. Quod re vera eſt hodie contra multos, qui p cer-
 to non ſunt p diſcretionē, & ſapientiam colorati, ſed ma-
 gis per ignorantiam obſcurati. Non ſunt picturati, ſed exce-
 cati, nō ſunt Iride coronati, ſed nebulis & tenebris obſcul-
 ti. Et ideò illi non ſunt Iris per reſentatiuam cognitio-
 nem, ſed bene comparantur Iridi tantū ad aliā condicio-
 nem. Iris. n. in Ariſt. ſp eſt ex oppoſito ſolis. Item Iris cū duo-
 bus cornibus tangit terram. Item Iris nunquam apparet ni-
 ſi tempore pluuioſo. Et hoc quia Iris nihil aliud eſt, niſi re-
 fulgentia colorum impreſſa per radios ſolares in ventre nu-
 bis humidę & aquoſę. Itē ſm Ariſt. Iris nunquam apparet de
 nocte, ſed ſemper de die, niſi forte rariffime. ſ. ſemel in quin-
 quaginta annis. Iterum Iris nunquā apparet in puncto me-
 ridiei, qñ ſol eſt in ſua maxima claritate. Hęc omnia dicunt
 Ariſt. in li. Meteororū, & Iſid. Re vera chariſſimi, tales Irides
 ſunt hodie multi in mundo, quia primò multi ſunt in mun-
 do, qui ſemper ſunt ex oppoſito ſolis. ſ. ſemper contrarian-
 tur ſoli iuſtitie Deo per mentis peruerſitatem, deſperationē,
 & obſtinationē. Eſa. 3. Circuit aduerſus Deum erecto collo,
 quia manus eius contra omnes, & manus omnium contra
 eum. Gen. 16. Iterum cum duobus cornibus. ſ. cum intēſione
 & affectione ipſi tangunt terram. i. temporalia, & terrena p
 auaritiā, & ambitionem. Iudith. 13. Ecce Holofernes iacer
 in terra; & caput eius nō eſt in eo. Iterum iſti non videntur,
 non apparent, non inueniuntur niſi tempore pluuioſo. i. cū
 tempore proſperitatis, quia. ſ. amici ſui bene inueniunt eos
 in proſperis, ſed nullatenus in aduerſis. Et iō dē, qd Iris vñ
 de die non de nocte, quia. ſ. multi ſunt, qui bene ſe monſtrāt
 in die proſperitatis, ita quod iſti videntur dicere illud Ioan.
 12. Si quis ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mū-
 di videt. Sed verē in nocte, i. deſt aduerſitatis tempore ſe ab-

ſcondunt, quia breuiter rariffimē accidit, quod mundania-
 mici in nocte aduerſitatis hominibus ſe præſentent. P. Po-
 ſuiſti tenebras, & facta eſt nox, in ipſa per oēs beſtias tylluz:
 quando. n. nox, & tenebrę aduerſitatis ponuntur circa ali-
 quem, tunc ferē oēs beſtię tylluz. i. omnes viri beſtiales, pec-
 catores, & falſi amici ab iplo fugiunt, pertranſeunt, & rece-
 dunt. Et ideò bene poſſumus concludere, vltimum. ſ. quia ta-
 les Irides nunquam videntur in puncto meridiei, quia verē
 quando ſol Chriſtus meridiem æternę claritatis faciet in
 Paradifo, runc iſti minimē videntur. Ita quod quantum ad
 eos veriſicabit illud Amos 8. Occidet ſol in meridie, & tene-
 breſcere faciam terram in die luminis. Non ſic ergo chariſſi-
 mi, non ſimul tales Irides, ſed ſimul Irides reuerſę cantiuū
 colorum, & ſpecierum per ſagaciſſimam cognitionem, vt
 ſic ad modū Iridis, ſeu arcus celeſtis in cælo habeamus cō-
 tinuē maſionem, vt ſic de nobis dicatur illud Gen. 6. appare-
 bit arcus meus in nubibus. vbi oſtenditur, qd talem diſcretio-
 nem concomitatur decoris euidentia (Apparebit) rigoris in
 cidentia (arcus) honoris præſidentia (in nubibus cęli) Et ſic
 erimus Angeli clarę cognitionis. Et ſic de nobis dicitur il-
 lud quod de viro perfectō dē Mala. 2. Labia ſacerdotis cu-
 ſodiunt ſciētiam. Sequitur, quia Angelus domini exercitūū
 eſt. Patet ergo, quod ſi volumus eſſe angelici, & perfecti, nos
 debemus habere clariſſimam cognitionem (Iris in capite)
 dulciſſimā compaſſionē (nube) humiliſſimam ſubiectionem
 (deſcendentem) reſidentię durationem (fortem) eminentē
 conditionem (Alium) Drigitur bene. Vidi alium Angelū for-
 tem deſcendentem de cælo, amictum nube, & Iris in capi-
 te eius. &c. Et hęc de Angelis ſufficiāt. Expoſitiones. n. tot ſi-
 gurarū & exēplorū de Angelis, ſicut in diuina pagina repe-
 riunt, pp prolixitate omiſi. Vide ſupra de altari, vbi illa auctō-
 ritas, apparuit Angelus dñi ſtās à dextris altaris incēſe, expo-
 niſt, & diuidit. Et ſi vis, nota, qd Angelus. i. vir Angelicus ſoler
 Præcedere exemplariter, Dico primò, qd iſti de M
 Conducere ſocialiter, bene exēplariter præ-
 Reſistere virtualiter, cedere. vñ de Exod. 32.
 Accedere cordialiter, Angelus meus præce-
 Defendere efficaciter, der te. Itē dēt sociali-
 Corrigrere ſeueriffimē, ter conuiuere ſeu con-
 Inſtruire ſagaciſſimē, ducere. Thobia 5. An-
 Deguſtare ſuauiſſimē, gelus dñi concomiteſ
 Adorare deuotiſſimē, vobifcum. ¶ Item dēt
 Conſiderare ſubtiliſſimē, virtualiter reſiſtere, ſd
 Deſiderare ſeruentiſſimē, diabolo & vitijs. P. An-
 Prædicare doctiſſimē, gelus dñi cōpctās eos.
 Miniſtrare promptiſſimē, ¶ Itē dēt cordialiter ac-
 Et ſic cum Deo poterit conregnare, cedere. ſalioſ ad amo-
 beatiffimē, rē Dei & pximi. Iud. 13.
 Angelus domini in flāma aſcendit. ¶ Item debet efficaciter
 defendere. P. Immiter Angelus dñi in circuitu timentū eū,
 & eripiet eos. ¶ Item debet ſeueriffimē corrigere. ſ. obſtina-
 tos, exemplo Angeli, qui occidit exercitum Sennacherib.
 Eſa. 38. & P. Angelus dñi perſequens eos. ¶ Item debet ſaga-
 ciſſimē inſtruire. Apoc. 1. Significauit, quæ oportet fieri cito,
 loquens per Angelum. Item debet ſuauiſſimē deguſtare. ſ. Eu-
 chariſtiam & ſpiritalia. P. Panem Angelorum manducauit
 homo. ¶ Item debet deuotiſſimē adorare. P. Adorare eum
 omnes Angeli eius. ¶ Item debet ſubtiliſſimē conſiderare.
 Matth. 19. Angeli in cælis ſemper vident faciē patris. ¶ Item
 debet ſeruentiſſimē deſiderare. 1. Petr. 1. In quem deſiderant
 Angeli proſpicere. ¶ Itē debet altiffimē prædicare. Apoc. 5.
 Audiuo vocē Angelorum multorum. Item debet humiliſſimē
 miniſtrare. Matth. 4. Acceſſerunt Angeli, & miniſtrabant ei.
 Et ſic poterit beatiffimē conregnare. Matt. 16. Filius hominis
 venturus eſt in gloria ſua cū Angelis ſuis. &c. Talis ergo de-
 bet eſſe bonus Angelus. i. vir angelicus, & perfectus, & diui-
 no ſeruitio deputatus. Et ſic dicitur de iplo illud Matth. 22.
 In regno Dei non nubent, neque nubentur, ſed ſunt ſicut an-
 geli Dei. Et hęc de angelo morali ſufficiunt quantum ad præ-
 ſens. ¶ Et ſi vis nomē Angeli referre ad malum ſignificatum, N
 potes dicere, quod mali poſſunt dici Angeli, quia. ſ. ſicut An-
 gelus à natura humana, & ab omnibus carnis paſſionibus
 eſt ſeparatus, ſic multi ita ſunt præſumptuoſi, quod non
 videntur ſapere quid humanum, & conditiones fragilita-
 tis humanę penitus ignorare. Et ideò alios videntur
 Diction. Berchorij. L 4 contem-

Populus multus es, angustus est tibi locus montis Effraim. Et ideo sancti ad modum incarcerationi, quibus horretes angustia desiderat libertatem, abhorrent corporis & mundi angustiam, & celestis latitudinis desiderant civitatem, dicentes Deo illud Esa. 49. Angustus est hic mihi locus, da mihi locum ut inhabitem. Secunda est angustia seculi flagellorum, i. tribulationum, & afflictionum, quibus boni angustiatum sunt in hoc mundo. Heb. 1. Egentes, angustiatum, q. d. dignus non erat mundus. In tali tamen angustia possunt iusti consolari triplici ratione. Primo, quia Christum habent ductorem. Secundo, quia ipsum habebunt liberatorem. Tertio, quia ipsum habebunt vindicatorem & defensorem. Isti namque Christo ducuntur. Vnde de David. i. de Christo dicitur. 1. Reg. 22. conuenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti, & factus est eorum princeps. Item quod ab eo liberentur, patet Prouer. 11. Iustus de angustia liberatus est. Et Prouer. 12. Effugiet iustus de angustia. Item quod ab eo finaliter vindicentur, patet Sapientia 5. vbi dicitur quod stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustia uerunt. &c. Tercia est angustia hominum peccatorum. Peccata namque angustiant, & stricunt cor humanum, quod non potest recipere secum Deum per gratiam, proximum per amicitiam, virtutes per complacendum. Vnde de peccatore dicitur Ecclesi. 17. Angustiabitur peccatis. Et Job. 15. Angustia vallabit eum. Quarta est angustia hominum perfectorum seu contritorum, quia iusti spiritus sunt in quadam angustia cordis, quia semper angustiantur dolore commissorum, & dolore committendorum, de periculo uitae, & de dilacione patriae, vnde de hoc David iustus dicebat in Ps. Tribulatio & angustia inuenerunt me, & contemne tenebrae. Quinta est angustia obstinatorum, qui in angustia desperationis existunt, figurati in Saul, qui dicebat sicut dicitur 2. Reg. 1. Sta supra me, & interfice me, quoniam tenent me angustia. Sexta est angustia damnatorum, de qua Esa. 30. Onus iumentorum austru in terra tribulationis & angustiae, sed de ista ad plenum visum est supra. Sed vis, adhuc potest dici secundum Mauricium, quod angustia tribulationis, uel timoris & contritionis ad multa proficit, quia. Ipsi facit

Deum cogitari mentaliter, Facit, dico, Deum
Deum inuestigare realiter, recogitari. Iona
Deum proquiri suauiter, 2. Cum angustiare
Deum, exquiri & deprecari humiliter. tur in me anima
mea, Deum recordatus sum. Item facit Deum queri, & inuestigare. Esa. 26. Domine in angustia requisierunt te. Item facit Deum misereri, & propitiari. Deut. 26. Dominus Deus noster respexit humilitatem nostram, & laborem, & angustias. Item facit Deum orari & deprecari. Baruc. 3. Anima in angustia & spiritus attritus clamauit ad te Sufficit. Vide de tribulatione, contritione, & dolore, &c.

Anima. Est quaedam substantia simplex, incorporea, spiritalis, & rationalis, ad uiuificandum, & mouendum corpus ex nihilo a Deo creata. Quia de anime natura dicere nisi in quantum potest tangere mores, ad istud non spectat opusculum, ideo de hoc penitus ileamus. Sed aliquid de anima quantum ad mores in seramus. Dico igitur, quod anima est similis Turturi, quod est auis simplex & casta. Est enim turtur sociam suam multum diligens, & amissione eius semper dolens. Et ideo si sociam suam perdidit, nulli alteri amplius se coniungit, sed memor ipsius semper gemit, ut dicit Isido. Re vera charissimi, talis est anima. De sui natura est simplex, casta, pura pariter, atque munda. Et ideo anima dicitur ab a, quod est sine, & mēne, quod est sanguis, quia sine sanguine. i. sine macula coeditatis. Ista est sociam, cui Deus ipsam a creatione coniungit, uidelicet, carnem humanam miro amore diligit. Quia secundum Apostolum Eph. 5. nemo carnem suam odio habuit, Tantum est amor anime ad corpus, quod ab ipso nunquam querit naturaliter separari, & si per mortem separata fuerit, hoc non est sine tristitia & dolore. Mar. 14. & Matt. 26. Tristis est anima mea usque ad mortem. Ab ipso etiam separata nulli alteri copari. i. nulli alteri carni uel corpori copulata, imo contra Pythagoricam opinionem, quasi uidua, vbi Deo plauerit commoratur, & de amissa societate semper gemere perhibetur, quia secundum Augustinum anima beata quandiu est separata, semper habet quendam gemitum. i. quendam appetitum, in inclinationem, & desiderium ad ipsum corpus, & per consequens non potest perfectè beatificari, quousque in resurrectione iterum corpori sit vnica. Ideo de tali naturali amicitia inter animam, & corpus potest intelligi illud Gen. 3. 4. Co-

glutinata est anima eius cum ea. Et si ista amicitia inter corpus, & animam seruatur ab anima circa corpus, multo fortius debet seruari circa Deum. Iste est enim animam ueris componens, socius, & maritus, cui ipsa matrimonialiter desponsatur. Iustum igitur debet summe diligere, & si per peccatum ipsum perdidit, de hoc debet gemere & dolere, nullum prater ipsum debet admittere, sed eius aduentum continue expectare. P. Expecta dominum uiriliter aget. Nulli. n. alteri comparari. nec mundo, nec carni, nec diabolo debet se coniungere per desiderium & affectum, sed ad uerum sponsum suum totis uisceribus anhelare. Et ratio est, quia sicut maritus habet uxorem iuuare, & defendere, & proles propagine fecundare, sic Deus animam, quoniam sibi per gratiam copulatur, a demonibus, & uitijs eam defendit, quod anima debet habere tres conditiones morales secundum tres conditiones naturales, quas dignoscitur obtinere. Habet enim anima naturaliter Duracionis æternitatem (Erit) Diuinitatis conformitatem (Quasi) Potentiarum fertilitatem, (quod est hortus irriguus, vbi sunt plures arbores.) Sic uero in anima debet esse moraliter loquendo, cordis stabilitas per ueritatem, Erit, Deum conformitatem representatiua, Quasi, Morum fecunditas exuberantiua, Hortus irriguus, Habet igitur primo perseverantiam stabilitatem, Erit, Na sicut anima naturaliter est perpetua & immortalis, ita quod eius essentia non potest deficere, nec perire, iuxta illud Matt. 10. Animam autem non possunt occidere. Sic uero moraliter ipsa debet esse perpetua & immobilis per perseverantiam firmitatem, quia. i. nunquam debet deficere per peccatum, sed in esse gratiae perpetuo manere, quod ostenditur cum dicitur. quod est futurum temporis, ad denotandum, quod debemus tantummodo esse in presenti, sed etiam in futuro per constantiam & perseverantiam futuram stabilitatem, & maxime, quia istud uerbum sum, es, est, signat constantiam, firmitatem, & residentiam duratiuam. Sapi. 8. Puer erit ingeniosus, & sortitus sum animam bonam. Et ideo uidetur quod anima debet esse similis cuidam constellationi, quae dicitur arcturus, septentrio, arctophylax seu bootes, quae secundum Greg. & Isid. habet septem stellas, quarum tres a quatuor sunt distinctae. Ista autem constellatio nunquam occidit, imo in omni tempore anni continue apparet. Est enim propinqua polo arctico stelle maris immobilis, circa eum continue uertitur, & ideo non bis nunquam occidit, uel disparet. Stella maris, charissimi, quod est immobilis, & nauigantes dirigit, est Deus: cuius essentia non mouetur, non uariatur, non uertitur, non uicinat, imo per se est immobilitatis. Malac. 3. Ego dominus, qui non mouor. Et ideo nautas. i. homines uiatores, qui mare nauigant huius mundi, ad portum dirigunt Paradisi. Septentrio igitur est anima, quae septem stellis. i. septem uirtutibus, quarum. i. tres Theologie & quatuor Cardinalibus sunt distinctae, debet esse moraliter insignita. Figurata est Apoc. 1. in illo, qui habebat septem stellas in dextera sua. Et ista pro certo nunquam debet occidere per peccatum, sed continue & perpetuo circa polum arcticum. i. circa Deum esse & apparere per gratiam & dilectionem, & circa eum moueri, & circuire per laborem, & operationem, considerationem, & contemplationem, deuotionem, & orationem. Vnde Esa. 60. Non occidet ultra sol tuus, Et Can. 3. Surgam, & circuibit ciuitatem. Et illud pro dolor est contra multos, quorum anima non uidentur immortales, sed temporales, non durabiles, sed de fecibiles, non permanentes, sed per imperuerantiam a firmitate boni proposito deficientes, quia multi sunt, qui in bonis operibus minime perseverant, imo si ipsa quae incipiunt, statim deficient, atque cessant. Ioh. tales possunt dicere illud Ps. Fecit in salutem tuam anima mea, quia sicut dicit Ezech. 18. Anima, quae peccauerit, ipsa morietur. Non sic charissimi, sed habeamus, permanentiam stabilitatem. Erit inquit. Sap. 4. Placita erat Deo anima eius. Secundum habeat anima consonantiam conformitatem. Quasi inquit. Nam sicut anima naturaliter est imago ipsius Dei, sic uero moraliter ipsa debet esse eius imago, hoc est dictum, habere eius conformitatem, Imitationem, similitudinem, & figuram quantum ad mores, gratias, & uirtutes, quod ostenditur cum dicitur quasi, quod est aduerbium similitudinis, & signat comparationem, conformitatem, & similitudinem, & relationem. Ad denotandum, quod nos debemus Deo

Deo per bona opera conformari, comparari, assimilari, & referri, & Math. 5. hinc similes patris vestri, qui in caelis est. Et ideo uero, quod anima debet esse similis cuidam lapidi precioso, qui dicitur Selenites, in quo secundum Dioscoridum, semper apparet imago lunae, & secundum quod luna recipit varias immutationes, secundum hoc illa imago in illo lapide uariatur, & immutatur, fit itaque, quod nunc noua, nunc plena, nunc in incremento, nunc in decremento imago eius reperitur, & sic in omnibus suis mutationibus lunae uariationibus conformatur. Sic uero cum in anima appareat, & exiit imago lunae. i. beatissimae Trinitatis, Deitatis, & diuinitatis, hinc est, quod quantum ad morales conditiones sibi debet totaliter conformari, & istam lunam Deum, & maxime Christum quantum ad omnes mores, & conditiones, mores & perfectiones, labores, & operationes, quas habuit in hoc mundo debet pro uiribus imitari. Vnde Apostolus. Imitatores Dei estote, sicut filij charissimi. Et ideo ista debet renouari per conuersionem, crescere per meritum cumulationem, decrescere per humilitatem & subiectionem, & esse plena lumine sagacitatem & discretionem. Ideo de tali assimilatione, & comparatione & mutatione, quae ostenditur cum dicitur, Eccl. 50. Quasi stella matutina in medio nebulae, & quasi luna plena in diebus suis luceat. Anima enim debet esse conformis Deo, Quo ad constantiam stabilitatem, Quasi stella, quae sicut a stando (Quo ad clementiam benignitatem) Matutina, quae sicut hora diei magis humida, Quo ad concordiam ueritatem seu communiatem, In medio, quia. i. habet conuincere extrema, Quo ad orationis feruidum uaporem, Nebula, Quo ad discretionis fulgidum splendorem, Quasi luna plena, Quasi inquit. vnde de anima dicitur Ecclesi. 23. Anima calida quasi ignis. i. quasi Deus, qui dicitur ignis consumens, Deut. 4. Et ista pro certo charissimi, sunt contra multos, qui Deo nolunt conformari, sed disformari, non eum imitari, sed eius moribus contrariari, non ei per uirtutes assimilari, sed ei per peccata totaliter disparari. Quia pro dolor multi sunt hodie, qui Deum non imitantur, sed mundo, carni, uel hosti, per diuersa uitia conformantur. Isti fuerunt figurati Apoc. 13. Vbi oes gentes acciperunt imaginem bestiae, & characterem eius. Ideo isti finaliter uia cum bestia illa missi sunt in stagnum ignis & sulphuris. Sic uero charissimi, hodie quasi totus mundus accipit in sua conuersatione imaginem bestiae, hoc est dictum, mundi, & carnis, & hostis. Imago mundi accipit per auaritiam, carnis per luxuriam, hostis per superbiam mundi. Et ideo finaliter isti signati & imaginati tali imagine. i. tali nefaria conuersatione & imitatione, uia cum bestia qua imitantur. i. cum mundo hoste uel carne, in stagno ignis & sulphuris. i. infernali miseria damnabuntur. Pl. Ignis, sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum. Non sic charissimi, non, sed habeamus consonantiam seu similitudinem, & uirtutis efficaciam conformitatem, quae. i. Deo & sanctis debemus esse consoni, similes, conformes, ut dictum est. uide infra de quibus, in loco suo. Tertio dico, quod anima moraliter debet habere uirtutum opulentiam fecunditatem. hortus irriguus inquit. Nam sicut anima naturaliter habet plures potentias, s. memoriam, intellectum, & uoluntatem, sic moraliter ipsa debet habere plures spirituales potentias. i. plures gratias, & uirtutes. Debet habere ingenium ad contemplandum per discretionem. uoluntatem ad affectandum per dilectionem. Memoriam ad Dei beneficia recolendum per gratiarum actionem, quod ostenditur cum dicitur, hortus irriguus. Na sicut hortus irriguus producit ex se plures plantas fructificantes & formosas. Sic uero anima, quae uera ipsius Dei hortus est & uiridarium, potest dici iuxta illud Can. 4. hortus conclusus soror mea, hortus conclusus, fons signatus, qui. i. hortus quinque fontibus diuini sanguinis est rigatus, multas arbores. i. multas uirtutes debet habere, producere, & proferre, ex quibus fructus æternæ gloriæ seruabit in futurum. Et ideo uero, quod sic est de anima, sicut de palma. Na uero dicit Plinius, inter palmas est dare masculum, qui propria uirtute fructificat. Et est palma foemina, quae non fructificat nisi si ita sit plantata, quod eius. i. masculi, odore, uapore, redolentia & influenza potest tangi. Quod si forte sibi succidit masculus, infra biennium sterile scit. Re uera charissimi, talis est anima, ista. n. habet unum masculum, uel uirum. i. Christum, cui in baptismo matrimonialiter est coniuncta, & per fidei copulam desponsata. Osee 2. Sponsabo te mihi in fide. Sed pro certo ista femella. i. anima tunc temporis, & non alias fructus bonorum ope-

rum producit, quoniam masculo suo Christo per amore & desiderium est coniuncta, & sibi per charitatem & gratiam est vicina, & eius odore per deuotionem est resperfa, quae anima tunc sicut hortus irriguus fructificat, & uirtutibus & gratijs fecundatur. Esa. 58. Illa terra inculta facta est, quasi hortus uoluptatis, Et Esa. 55. Delascabit in crassitudine. i. in uirtutum plenitudine anima uestra. Sed uere charissimi, si iste masculus Christus sibi per peccatum subtrahatur, tunc uere necesse habet, quod a fructu bonorum operum sterile sciat, ita quod ipsa potest dicere illud Esa. 49. Ego sterilis, & non paries. Et Esa. 29. Vacua est anima eius. Sed heu pro dolor. quot sunt tales hodie anime, quae propter defectum foecitatis sui ueri sponsi Christi sterilitatem incurrunnt. Non sic, sed sicut hortus irriguus, & habeamus Morum fecunditatem, Et sic poterit dici. Erit, Dei conformitatem, anima eorum quasi hortus Cordis stabilitatem, irriguus. &c. Erit uis, notare potes, quod anima uiri iusti seu anima iusta debet. Contristari diuino timore, Dico igitur, quod anima iusti spiritus est amore, Subleuari spe seu amore, iusti spiritus est timore, Illustrari discreto splendore, & contritione. Pl. Operari uili labore, & contritione. Pl. Anima mea turbata est ualde. Et Christus dicit Matth. 26. & Mar. 14. Tristis est anima mea, usque ad mortem. Item per spiritus superius eleuatur, Iob 7. elegit superius eleuare, Abstinere cum poenitentia, Iob 7. elegit superius eleuare, Liquefcere per deuotionem, Item per spiritus discernere per subiectionem, & scientiam illustrare. Pl. Anima mea cognoscerit nimum. Item per diligentiam operatur. Prouer. 13. Anima operanti impinguabitur. Item contra hostes spirituales uiriliter praestatur. Eccl. 4. usque ad mortem agonizare, per animam tua. Item Dei mandata et opera sagaciter perscrutatur. Pl. Mirabilia testimonia tua, ioh. scrutata est anima mea. Item coelestia magna contemplatur. Pl. Conuertere anima mea in requiem tuam, quia dominus benefecit tibi. Requirit dico contemplationis. Item circa uilia occupatur. Prouer. 16. Anima laborantis laborat sibi. i. ad utilitatem suam. Item dico, quod anima iusti solet cum patientia sustinere. Pl. Sustinuit anima mea in uerbo eius. Item solet cum perseverantia adherere. Pl. Adhaesit anima mea postea. Item solet cetera perantia continere. Eccl. 26. Non est digna ponderatio continentis anime. Item solet cum poenitentia abstinere, Iob 6. Anima esurienti quae amara sunt, dulcia esse uidentur. Item per deuotionem debet liquefcere. Cantus. Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Item per affectionem debet flamescere. i. feruenter desiderare. Pl. Quoad modum desiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitinuit anima mea ad Deum fontem uitae. Item per subiectionem debet secltere pere. i. se humiliare. Iudicium 4. Humiliauerunt animas suas, in ieiunijs suis, Et Iudith. 8. Humiliemus Deo animas nostras. Item per uirtuionem debet se custodire, & protegere. Deut. 4. Custodi temetipsum & animam tuam sollicita. Ista. n. sunt illa, quae anima nostra debet facere uel habere, ut sic possit coram Deo digna, & acceptabilis apparere. Quae propter ipsam debemus Deo committere, & pro ipsa ipsius misericordiam exorare. Oret igitur ut liberetur, Dico ut liberet, dicens illud Ps. Educ de captiuitate meam, & stodia animam meam ad contendendum nomini tuo. Adiuuetur, Et alibi. Domine libera animam meam a labijs iniquis, Consoletur, quoniam sanctus sum. Item ut consolatur. Pl. Lætifica animam meam serui tui. &c. Sufficit igitur de anima in bono signficato. Iterum nota, quod de anima peccatrice potest exponi illud Ps. Humiliata est in puluere anima nostra, conglutinatus est in terra uenter noster. In quibus uerbis ostenditur, quod anima peccatrix incurrat tria mala contra tres proprietates, quae sibi naturaliter insunt. Habet enim animam naturaliter Promotionis nobilitatem, Sed uere, quando ipsa peccat mortaliter, tunc non Affectionis sublimitatem, adest nobilitas, sed flebilis Conditionis simplicitatem, adest nobilitas, sed flebilis calamitas cum status uilitate, quia humiliata est in puluere. Tunc non adest sublimitas, sed deprimens cupiditas, cum est tunc grauitate, quia conglutinatus est in terra. Tunc non est simpli.

simplicitas, sed corporis impuritas cum carnis voluptate. Venter inquit noster. Dico igitur, quia peccatrix habet istas vitiositates, & indignitatem, quod ostenditur cum of. Humilitas est in pulvere. Sicut res, quae inferius humiliatur, necesse est, quod a superioribus deprimatur, & sicut res, quae in pulvere dimittitur pro vili teneatur, & hinc sic verè anima peccatrix, quae in statu infimo peccatorum, & pulvere diuersorum vitiorum regit & vallatur, vilis merito reputatur, & a superioritate dignitatis, reputationis, & excellentiae deprimatur, deponitur, & humiliatur. Ideo de anima peccatrice dicitur in Ps. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiuit animam eius. Vbi ostenditur, quod talis anima peccatrix Turpiter est deiecta, quia humiliauerunt, Fortiter est iniecta, quia in compedibus, Ferociter est traiecta, quia ferrum pertransiuit animam eius. Sicut enim videmus, quod carbo inflammatus est pulcher, lucidus, & formosus, extinctus autem est niger, immundus, maculosus, & deformis. Sic verè anima inflammata per gratiam & charitatem eorum Deo & angelis est lucida, pulchra, gratiosa, digna, laudabilis, & formosa. Si autem extincta fuerit per peccatum, tunc vilis & deformis efficitur, nigra pariter, & infecta. Sicut enim carbo extinctus, maculatus, facilliter frangitur, fridorem emittit cum calcatur facilliter, sic verè peccatrix anima est niger, per infamiam conuersationem, quod ipse infectus & maculatus, quod quid eum tangit per imitationem, quia sicut dicitur Eccle. 13. Qui tergerit picem, inquinabitur ab ea. Tales et finaliter franguntur per impatientiam, facilliter succeduntur per luxuriam, & auaritiam, & si calcantur per correctionem, statim strident per impatientiam & detractionem. Idem de talibus nigris, infectis, vilibus, & infamibus dicitur Thren. 4. Denigrata est facies eorum super carbones. Humiliata est igitur in puluere. Et nota, quod dicitur in puluere. Nam sicut pulvis vestimenta maculat, & deturpat. Sic verè peccatrix animam maculat, & corrumpit, & ipsam infectat, vilificat, & deformat. Ad quod facit exemplum de lapide Alexandri. Dicitur enim in quadam historia, quod Alexandro fuit delatus quidam lapis pretiosus, qui positus in statera ponderabat omnibus ponderibus, quae possent ex alia parte poni. Sed cum lapsisset modico puluere velabatur, tunc modica palea sibi in pondere praeponderabat. Re vera charissimum, talis est anima. Ita enim sine puluere, & sine peccato perseverantissimi sunt ponderis, valoris, reputationis, & nobilitatis, quod nihil potest ei praeponderari, nec est aequiparari. Vnde Eccle. 26. Non est digna ponderatio animae continentis. Sed per certum sibi puluere fuerit maculata, tunc cito vilis efficitur, quod nihil ponderare, seu valere coram Deo penitus reputatur. Et nota, quod contemptibilem animam habet igitur talis anima vitiositates & indignitatem. Osee 2. Quam vilis facta est nimis inter gentes tuas. Secundò: habet anima peccatrix granitatem & cupiditatem. Quia conglutinata est in terra bonis temporalibus & terrenis. Sicut enim scintilla accensa superius ascendit, extincta autem inferius ad terram descendit, si verè anima igne charitatis & gratiae succensa, sursum ad Deum eleuatur & ad bona aeterna per contemplationem, & affectionem: si autem ista agnitione caruerit, & per peccatum extincta fuerit, tunc per cupiditatem, & auaritiam, ima perit, & ad terram & terrenam per immoderatum affectum, & desiderium se defleat, & talli terrae, id est terrenis se copulat, & committit. Conglutinata est, inquit, in terra. Gen. 33. Conglutinata est anima eius cum ea. Habet igitur grauitatem & cupiditatem. Tertio habet anima peccatrix voluptatem & carnalitatem, quod ostenditur cum dicitur, Venter noster. Nam per ventrem, in quo viget omnis appetitus, intelligitur appetitus & desiderium voluptatis carnalitatis, quia sicut in ventre est stomachus, qui cibos recipit, sicut ibi renes, qui ignem luxuriae nutriunt, sic in desiderio multorum est stomachus gulae voracitatis, & renes, igne carnalitatis, & forditatis. Et nota, quod anima eorum in abominationibus suis delicata est. Tales possunt dicere illud Iob 32. Venter meus quasi mustum absque spiraculo. Mustum enim in vase, quod non habet spiraculum interius ita feruet, quod rotum vas destruit, & dirumpit, sic venter talium ita feruet per malos appetitus, quod seipsum per peccata dissipat, & subuertit. Tales sunt similes cuidam pisci, qui dicitur Caracho, de quo dicit Aristoteles, quod quasi totus est in ventre, habet enim maximum ventrem respectu corporis sui reliqui. Et ideo, vt ait, multa feces in eius ventre continentur. Sic verè charissimi,

sunt aliqui, qui quasi videntur esse toti in ventre, per carnalitatem, & luxuriam voluptatis, venter enim sine carnalis appetitus est maximus, quia venter impiorum intractabilis. Prover. 13. Et iohannes multae feces, id est multa carnalia vitia & peccata in isto ventre. In malorum appetitu & desiderio inueniuntur. Eccle. 40. In ventre eius ignis ardebit. Vbi ostendit, quod anima peccatrix habet Luxuriam & carnalitatem (In ventre) quia, id est, pernititur ascendere Superbia pompositatem (In ventre) res, & fridorem, & strepitum Sauiatiae crudelitatem (Ardebit) tum emittit. Sic igitur patet, quod anima peccatrix habet carnalitatem, voluptatem, cupiditatem & grauitatem, infirmitatem & vitiositatem. Humilitas est igitur anima nostra in puluere, conglutinata est in terra venter noster. Heu charissimi, pro Deo non sic. Et nota adhuc si vis, quod sicut dicitur Ezech. 18. Anima, quae peccauerit, ipsa morietur. Et nota, quod quandoque anima moritur per Gulae submersionem, De submersione gulae poterit dici illud. Ps. Intrauerit aqua usque ad animam meam. De combustionibus auaritiae dicitur Eccle. 23. Anima calida quae sit ignis ardens, non extinguitur donec caliquid glutiat. De occisione irae dicitur Iob 18. Cur pedis animam tuam in furore tuo? De mendacio dicitur Sap. 11. Quos, quod mentitur, occidit anima. De luxuria dicitur Proverbia. Quod mulier, viri preciosam animam rapit. Et illud. Qui autem adulter est pro cordis inopia perdet animam suam. De malitia verò dicitur Sap. 16. Homo occidit per malitiam animam suam. Nota adhuc si vis, quod in scriptura quaeque anima sumitur pro vita corporali, sicut Hier. 40. Vbi dicitur, quod Hirmael miles erat percussore animam Godolyae. Et illud Iob 13. Animam meam pono pro te. Et Iob 12. Qui amat animam suam, perdet eam. Sed de ista anima nihil ad praesens. Vide infra de Vita. De hoc etiam, quod anima sumitur quandoque pro tribulatione, & pro anima afflictione, sicut Iob 38. Vniuit dominus, qui fecit nobis animam hanc, nihil ad praesens. Et sic dicitur, Nota, quod anima dicitur qui quid viuit sensitiua vita. Et dicitur anima, quia animam habet, vel quia anima tur. Dicitur igitur moraliter, quod per animam potest intelligi omnis creatura rationalis sine bona fuerit, sine mala. Et sic dicitur, quod in scriptura reperitur multiplex anima. Sicut dicitur Mortale, Inuenitur, dicitur, animal mortale; & sic fit Vitale, gnat quilibet viatorum, qui. sicut in hoc mundo peragrat, vitam animalis ducit, & ante malibus passionibus subiacet, dum hic viuit. Aeternale. De quo 1. Cor. 15. Prius quod animale est, deinde quod spiritale est. Quia, si homo nunc est animal mortale, tandem verò post resurrectionem erit animal spiritale, impassibile, & immortale. Vnde de animalibus hic moralitatem subiectis dicit Iohel 1. Ingemuit anima, mugiunt greges. Item inuenit anima vitalem, quia omne animal viuit, alias non crearetur animal. Et sic animal signat hominem iustum, vitam gratiae viuendum, & sensibilem discretionis munitum. De quo in Ps. Aperis tu manum tuam, & implet os animal benedictione. Sed de hoc videbitur infra latius. Item inuenit anima carnalem. Et sic anima signat peccatorem. Anima enim de sui natura consistat ex carne & sanguine. Sic peccator ex carnali immunditia, & foeditate. vnde de peccatoribus dicit Ezech. 8. Ingressus vidi, et ecce similitudo reptilium animalium, abominatio, et vniuersa idola domus Israel. Sed de hoc et videtur infra latius. Item est animal laterale seu crudele. Et sic anima signat diabolum. Vnde de peccatoribus, & damnatis dicit Sap. 17. Transiit animalium, & serpentium sibilatione commoti, tremebundi peribant. Item est anima aeternale. Et sic signat beatos, quod sunt animalia Dei patris. Ps. Animalia tua habitabunt in ea, parasti in dulcedine tua pauperi Deo. His igitur praemissis dicendum est, quod sicut duo sunt genera animalium, videlicet animalia domestica, et animalia fera, sic loquendo moraliter, duo sunt genera animalium spiritualium. scilicet domesticum, id est bonum, et iustum, et syluestre, id est peccatorum & impij. Dicamus igitur, quod per animalia quodque possunt intelligi viri iusti. Sicut enim animalia habent motum, sensum, et actum, quia, si mouentur, sentiunt, et operantur. Sic verè iusti habent motum bonae voluntatis et affectionis, sensum dulcis pietatis, et compassionis, quia, si ipsi sentiunt misericordiam alienam, actum bonae, et vtilis operationis. Et ideo de talibus animalibus potest dici illud Ezech. 1. Quae animalia ibant et reuertebantur in si-

in similitudinem fulguris corruscantis. Ibant dico, ecce motus voluntatis. Reuertebantur, supple ad compassionem proximi, ecce virtus pietatis. In similitudinem fulguris, quod, scilicet est res mirabiliter actiua, ecce actus virtutis & pietatis. Notabo ergo, quod in scriptura inuenio animal
B Oculatum, Tale enim proculdubio debet esse vir iustus, qui, id est, oculus, circumspectio debet esse discretus. Est eleuatus, cõtemplatio supernaliter & altè. Est subingatus Deo ipsi obediendo deuorè. Est deditur Deo, sibi seruando iugiter & promptè. Est conturbatus, Deu & eius iudicia timendo, & recipiendo attentè. Est affectu dotatus, proximis diligendo apertè. Est igitur iustus factu oculatum per discretionem, similis illi animali, quod dicitur Lynx, quod, scilicet vltra parietem dicitur videre. Similis est illi Aethiopi, quos Solinus quaternos oculos habere dicit, quod scilicet iustus vltra parietem corporis & rerum temporalium, considerat, & variè circumspectionis oculos secum portat, figuratus Apoc. 4. vbi dicitur, quod ista quatuor animalia erant plena oculis ante & retro, hoc est dictum, quod iusti debent esse circumspecti & oculati quantum ad praesentia, & absentia, & quantum ad praeterita, & futura. Item iustus est anima eleuatum per contemplationem, & sic potest comparari illi animali, quod dicitur Gryphus, quod alas aquilae pretiosas in montibus hyperboreis diligenter feruare, vt ponunt Isid. & Pli. Sic iustus debet esse animal volatilis, quia, scilicet, aliter considerationis debet per contemplationem volare, & se sursum mentaliter eleuare. Ezech. 1. Cumque eleuentur animalia, eleuantur pariter & rotæ, hoc est dictum, quod animalia, id est, viri perfecti eleuantur per contemplationem, & rotæ, id est, simplices vel actiui eleuantur eorum exemplo per terrenorum contemptum, & detestationem. Item iustus est anima subingatus. Deo, & praeterato, & potissimè bonus subditus, similis Bobus & Asinis, quae sunt animalia viribus humanis subiecta, & ad vtilitatem hominum ordinata. Sic simplices figurati sunt in asina Balaam, quam (vt patet Numeri 22.) dominus suus contra rationem vergebat, & quae, quantum esset animal brutum. Angelum tamen melius, quod ipse Balaam, qui erat animal rationale, videbat, quod ad ipsum dominum, scilicet suum cum ab eo vergebat, arguendo dicebat. Nonne inquit, bat anima tuum ego sum, quare me percussis, ecce iam tertio sic verè Balaam Hariolus, id est mali superiores non cessant asinas, & animalia sibi subiecta, id est ipsos subditos suos percutere & grauare, quamuis in veritate ipsi in simplicitate sua Angelum. Deum melius videant, quod sui domini, qui sunt rationabiles, & discreti. Ipsi enim dicere possunt illis. Nonne anima tu ego sum & c. Vnde de tali subdito animali potest dici illud, Ezech. 10. Ipsum est anima, quod vidi subter. Item dicitur, quod iustus est anima dedicatus. Aliqua anima fuerit antiquitus dijs gentium dedicata. scilicet Lupus Marti, Pauo Iunoni, Aequus Soli. Sic verè iusti & maxime religiosi, & clerici sunt Deo dedicati & ipsius seruitio mancipati, figurati in animalibus mundis, quae diuinis sacrificijs erant apta. Leuit. 1. Et si vis comparare tales Boui, Arieti, Oui, & Agno, & Hædo, Boui propter maturam prudentiam, Arieti propter constantiam, Oui propter lacum, propter clementiam, Agno propter innocentiam, Hædo lasciuo propter lætitiã & diuinam laudis harmoniam. Vnde de ecclesiasticis Deum laudantibus potest dici illud Apoc. 6. Audiui tanquam vocem in medio quatuor animalium. Item iustus est animal conturbatum. scilicet diuino timore, & obedientia superioris, similis Camelo, & Pardo, quod est animal timorosum, & tunc pulchris maculis picturatum, sic enim iusti sunt timorosi, & per virtutis colores sunt decori. Gen. 9. Sit terror super animalia tua. Item iustus est animal affectuosum & pius, quia sicut naturale est omni animali suum simile diligere, & carulos suos defendere & nutrire, sic iusti se inuicem diligunt, & pro aliis nutriunt, & alunt. Eccl. 13. O anima diligit sibi simile. Item iustus est animal mundum, & vtilitati aliorum congruum. Leui. 11. Hæc sunt animalia, quae comedere debetis. Et nota, quod in arca Noe munda animalia fuerunt plura, quae immunda, quia, scilicet de mundis septena, de immundis vero tantummodo fuerunt ibi bina. Sic verè in arca Ecclesiae plures debent esse boni quam mali, & plures mundi quam sancti, qui impij vel immundi. Ps. Animalia tua habitabunt in ea. Cuius tunc contrarium est hodie, vnde potest dici illud Sap.

19. Pronatione animalium producit terra muscas. Et Hier. 12. Consumptum est anima, & volucre. Cuius tunc debet esse contrarium, iuxta illud Exo. 9. De animalibus filiorum Israel nihil perijt. Patet igitur quod per animalia possunt intelligi viri iusti. Sed adhuc dico, quod nomine animalium possunt intelligi viri peccatores & impij. Et sic dico, quod inuenio animalia
Bruta, Sic verè dico, quod peccatores sunt bruta. Cuius tunc debet esse contrarium, id est, per ignorantiam, lude. 2. Hi autem quicumque quidem ignorant blasphemant, & quicumque naturaliter tanquam bruta animalia norunt in his corrumpunt. Item sunt mutui per diuinam laudem carentia. Sap. 11. immisit eis multitudinem multorum animalium in vindictam. Item sunt immundi per luxuriam. Idem hene dicitur Leui. 7. Sanguinem omnis animalis non sumetis in cibum. Luxuriam immundorum non sumetis in exemplum. Item sunt furibundi per auidiam. Vnde de simplicibus dicitur Abacuc 2. Vestras animalium deturbet eos (sufficit) compara primos equo, quod est animal brutum, secundos Crocodillo lingua carenti, quod est animal mutum, tertios Porco, quod est animal immundum, quartos Leoni vel Tigridi, quod est animal ferum, & c. Vide infra de bestiis. Et vide infra de sanctis animalibus cum quatuor faciebatur.
Animus. Nota, quod animus accipitur pro
Corde, Nota igitur, quod inuenio animi bonorum, & animi malorum. Et ideo primò de bono animo aliquid differamus, Anima, & dicamus, quod sicut camera interior mundi tenetur, tutius custoditur, voluntate. honestius preparatur, sic animus, & mens nostra, vbi, scilicet, thesaurus diuinæ gratiae debet esse repositus, debet mundè teneri per innocentiam puritatem, tunc seruari per diligentiam sedulitatem, honestè ornari per virtutum multiplicatè. Et nota, quod sicut dicit Seneca epist. 41. animus, putat nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Philosophi enim antiqui attendentes animi virtutem intellectuã, & cognitiuã habere, ipsum Deum esse, & diuinam virtutè habere crediderunt. Et ideo ipsum virtutibus ornauerunt. Sicut videtur supponere Caro dicens. Si Deus est animus, nobis vt carmina dicitur, hic tibi precipue sit pura mente colendus. Seneca enim epist. 31. illius opinionis fuisse videtur, quod animus humanus sit Deus dicens. Animus, inquit, si rectus, bonus, & magnus est, quid aliud hinc vocetur, quod Deum in humano corpore habitantem? Idem supponit epist. 41. circa principium, & epist. 82. dicit, Quem, inquit, deorum sponsores accepisti? eum, qui ne minem fallit, animum boni, ac recti amatores. Et breuiter quia in alio humano est illa vis relictudinis, quae synderesis nominatur, quod contrariatur naturaliter omni malo, ideo quandam vim diuinam esse animum putauerunt, a quo huiusmodi relictudinem emanare viderunt. Vnde istam opinionem ad veritatem aequaliter reducamus, potest commode sustineri, quod rectus & bene ordinatus & morigeratus animus Deus dicitur, pro eo, quod ad nullum malum inclinatur, nulla fortuna vincitur, temporalia contemnendo supergreditur, coelestia meditatatur, et quasi Deus mortalia contemplantur, et dijs immortalibus, id est Angelis conformatur. Gen. 3. Eritis sicut dii scientes bonum et malum. Idem bonum et rectum animus describit Seneca epist. 66. dicit sic, Animus, inquit, inueniens vera, peritus fugiendorum, non ex opinione, sed ex natura precia rebus imponens, toti se inseres mundo, et in oes eius actus contemplationem suam mittes cogitationibus. Interius, in aduersis inuictus, neutri fortunae submissus, super oia, quae hic accidunt, eminus imperturbatus intrepidus, in fractus, quem fortuita nec deprimat, nec attollat. Talis (inquit) animus virtus est. Et vt breuiter concludam, vt ipse Seneca in epist. 65. inquit, Talis est sapientis animus, qualis mundus super lunam. Mundus enim super lunam habet multas proprietates notabiles, scilicet,
Claritatem sine caligine, Sic verè bonus et sanctus animus habet claritatem
Serenitatem sine nube, animus habet claritatem
Tranquillitatem sine turbine, prosperitatis et sapientiae
Perpetuitatè sine corruptione, Vmbra enim terrae in amor
Caeli pinguatè sine elongatione, terrenorum non ascendit
Sicut sublimitatè sine depressione. ad interitum animi sapientis, vt ibi notè ignorantiae possit cauere, et lumen sapientiae perturbare, vnde Salomò dicebat Eccle. 2. Proposui a vino abstinerne carnem meam, vt transferrem animum meum ad sapientiam

dicant, nisi ut possint hñe gloriã & prosperitatẽ, qđ paret, qđ nō curat de pauperib. sed de diuitib. nō apparẽt in aduersis, sed in prosperis, nō frequentat populũ pauperẽ, sed magis diuitem, atq; pinguem. Et quandoq; ad prosperitatẽ, & pralationem veniunt ab illis laboribus retrocedunt, figurati in Iordane Iosue 4. Qui, cum recto incessanter itinere ad Mare fluere consueuissent, ipse tñ e conuerso stetit, & etiam retrocessit, & principẽ Iosue cũ suo populo transire permisit. Sic verẽ multi sunt, qui quamuis continuẽ habeant incessanter ire, fluere, & per bona opera currere versus mare. i. ad fluentiã Paradisi, & circa iniunctũ sibi officiu laborare, ipsi tamẽ e contrario retrocedunt per vicia & peccata, & potissimẽ p obstinationem, & ad contraria negocia se conuertunt. vñ in Ps. Mare vidit, & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum. Nã tales, qđ deberent esse mare, per amaritudinẽ & cõtritionẽ, qui deberent esse Iordanis, qui interpretat riuus iudicij, id est seipos iudicantes per discretionẽ, & alios irrigantes. p cõpationẽ & pradicacionem, sicut hodie & sicut, & cessant a fluxu honorum operũ per defectũ & dñsõntinuatĩõnem, & et conuertunt retrorsum per obstinationem, & desperationẽ, & per principum seculariũ, applausum, & adulationem, & per suorũ criminum dissimulationem. Nõ sic charissimĩ non, non sistamus, sed curramus, non cessemus, sed laboremus, non cursum nostrũ discontinuemus, sed ipsum incessanter & iugiter frequentemus. Non cesses ergo, sed clama, quia. incessanter per orationem, confessionẽ, gratiarum actionem, & pradicacionem, & proximorum informationẽ, debemus vociferare, & clamare. M. Annunciate de die in diem salutare eius. Continue & incessanter. Et Hic. 26. Annunciã festinus veniet. Similes etiam Seraphin Esa. 6. qui nō cessant quotidie clamare sine fine dicentes, Sanctus, Sanctus. Clama ne cesses. Secundo debemus habere eloquentiã auctoritatẽ. Quasi tuba (inquit) exalta uocẽ tuã. Quia. f. pralatus, iudex, p̄dicator, & annũciator debet habere uocẽ authenticã, & tubalẽ. Nã sicut tuba sollicitat in praelijs, laetificat in conuiujs, tristificat in supplicijs, & conuocat in diuinis officijs. Sic verẽ tuba pradicacionis excitat auditores, ad plĩdũ contra tentationes, inuitat ad Paradisi consolationes, deterrẽt p comminationes, letificat per promissiones, conuocat ad Dei officia, cõdẽnat. i. cõdẽnandos iudicat. f. peccatores ad inferni supplicia. Quia sicut videmus, qđ tuba est trita a parte tenentis, & lata a parte aliorũ, tuba et nō debet esse plena, sed vacua, aliã, nunquã sonaret. Sic verẽ illi, qui tubã pradicacionis tenent & portant, debet a parte sua habere strictiorẽ partẽ, & aliã trãdere largiorem, quia primo. s. ipse debet facere, post docere. Plenitudinẽ et mundanã prosperitatẽ nō debet habere, sed magis vacuitatem uoluntariã paupertatis. Et sic tuba sua per optimẽ resonabit. Quasi tuba ergo exalta uocẽ tuã. Osee 8. In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum dñi. Quasi aquila inquit. Sicut enim. Aquila hẽt uocẽ roborantem, sonoram, & clamorosam, in tantum, qđ aues pradales ipsam audientes, ita deterrẽt, qđ illa die nō audent securẽ irruere, nec sibi prẽdã acquirere, ut dicit Pli. Sic verẽ pradicator charissimĩ, qđ re uera dẽt Aquilẽ comparari, & pp uisum clarẽ discretionis, pp uoluntatẽ contemplationis, dẽt habere uocẽ authenticã, cõminatoriam, & clamorosam, ita qđ aues pradales. i. mundi principes, uisurarij, & raptores ita debẽt eũ timere, qđ audita eius uoce, monitione, doctrina, & correctione, ab irruitione crudelitatis, & rapacitatis dñt totaliter abstinere. Tales sunt figurati Apoc. 8. vbi dñ. Vidi & audiui uocẽ vnus aquilẽ uolantis, per medium celi clamantis, ueh, ueh, ueh habitantib. super terrã, ubi ostendit, qđ tales debẽt habere, cõtẽplationis celsitudinẽ, uolantis intellectiõnis lymptitudinẽ, aquilẽ iurisdictionis rectitudinẽ, quia debent uolare p mediũ celi, pradicacionis cõtriditidnẽ, quia. f. dñt dicere & clamare maledictiones, qđ peccatorib. sunt finaliter infligendã, dicẽdo ueh, ueh, ueh habitantib. in terra. ueh. in mortis supplicio, ueh in tremẽdo iudicio, ueh in super in inferni exterminio. Quasi tuba ergo exalta uocẽ tuã. Quod proh dolor charissimĩ, est hodie contra multos pradicatores, quorum uox nō vñ similis tubã, sed fistula, qđ. f. nō loquunt autenticẽ deterrẽdo, sed loquuntur palpaticẽ adulando, non accipiunt partem strictã, sed potius partẽ latã, non sunt et vacui per terrenorum contemptũ, sed potius ipsi sunt pleni per eorum deside

riũ, & affectum. Et iõ uox talis hodie nō percipit, nō timet, non audit, nō reuertet. Illi. dicunt, & non faciunt, & qđ pradicant non furandũ, furant, affumentes testamentũ Dei per os suum. Ipsi uerõ gloriãnt in malitia, & odiunt, & fugiunt disciplinã. Et iõ uerũ est hodie uerbũ Greg. in homil. qui dicit, qđ loquentis auctoritas p̄dit, qđ uox opere nō iuuat. Non enim annunciant tristitia, sed læta, nō displicetia, sed placentia, non ueritate, sed palliatã adulationib. falsitatẽ. Osee 4. Populus meus in ligno suo interrogauit, & baculus suus annunciat ei. Per baculũ. n. & lignum sicũ intelligit pradicatorem indeuotus, qui more baculi alios adulando sustentat. Nã sic ergo charissimĩ non, sed habeamus locutionis auctoritatẽ, vñ de tali autentica annũciatione dñ Hic. 33. Clama ad me, inquit pradicator ad populũ, & annũciabo tibi grãdiã & firma, qđ non scis. Quasi tuba exalta uocẽ tuã. P. Eleuauerũt flumina uocẽ suã. Tertio dico, qđ platus uel pradicatõr dẽt habere correctionis asperitatẽ, qđ ostendit, cũ dñ. Annuncia populo meo scelera eorum, &c. Ad tales. n. pertinet subditis & auditorib. defectus suos ostendere, & ipsos corrigere, arguere & castigare. Sicut. n. dicit Isid. Augures dicit, qđ cornix hẽt uirtutẽ p̄lagiatuã. Nã in ipsos cornix suis cantib. gestib. & morib. abscondita pericula denotat, & et futura incõmoda manifestat. Sic verẽ pradicatores ad modũ. Cornix dñt esse nigri p humilitatẽ et p̄abstinentiã. macerantẽ asperitatẽ. P. Bñ patientes erunt, ut annũciẽt oculta pericula, latibula, & incõmoda uictorũ in peccatorib. arguendo, ostendẽdo, cõminãdo, & corrigendo. Futura incõmoda. f. mortis, iudicij, et inferni eis dñt ueraciter annũciare & declarare. Annuncia ergo populo meo etc. Ut sic talis possit dicere illud Micheã 3. Reple tũ fortitudinẽ sp̄s Dei et uirtute, ut annũciẽs Iacob scelus suũ, et Israẽl peccatũ suum. Et ista proh dolor sunt contra multos pradicatores, qđ uerẽ modernis t̄pib. uel nō uolũt, uel non audent dicere ueritatẽ. Nō audent, dico, qđ. f. hodie de auditorib. sermõnũ ueritatẽ uel illud uerbũ Amos 5. Oderunt in p̄ora cõtripientẽ, loquentẽ p̄fectẽ abominatĩõnem. Moderni. n. nō diligunt correctores, sed adulatõres; nō castigantẽs, sed blãdiõtes, nō crimina impropertantes, sed defectus occultantes, et excusantes. Quia hñ nullus p̄t hodie cõtra mundi p̄tõres aliquid dicere, quin ab eis odiat, p̄sequat, distamet et impugnet. Gal. 4. Inimicus factus sũ uera dicẽs uobis. Dicit auctor de proprietatib. Est qđã ferã noie Louide, magnitudinẽ Bonis, qđ in Boemia reperit, qđ cũ a canib. uel uenatorib. p̄sequit in quodã folliculo subtus mẽntũ miro mō calefacit aquam dũ currit, quã. f. aquã super canes, et uenatores p̄roicit, et quicquid tãgit depilat, & exurit, et sic canes, et uenatores fugere, et a p̄secutione sui desistere compellit. Re uera charissimĩ, tales ferã sunt hodie multi p̄tõres, qđ uerẽ ipsi nō sũt qđ aliq; uenator, uel canis. i. aliq; platus uel p̄dicator ipsos p̄sequat mordeat, corrigat, uel reprehẽdat, qđ si forte fecerint, statim adhibent aquã calidã, et ardentẽ. i. uerba iniuriosa, diffamatoria, et p̄uersa, qđ cõtra ipsos occultẽ et publicẽ fulminat, p̄iiciũt, atq; mittũt, et sic ipsos cõpellũt fugere, et a p̄secutione p̄dicacionis, autẽ correctionis desistere, et cessare. Quia sicut dñ Prouer. 3. Qui arguit derisorẽ, ipse sibi iniuriã facit. Ipse dico. f. derisor. Quia sicut dñ Prou. 15. Nõ amat pestilẽ eũ, qđ se corripit. Illi ergo nō audent corripere. Iterũ alij nō uolunt, et isti sunt adulatõres, qui nō sũnt nisi palpare, adulari, et adulatorib. cõplacere. Esa. 30. Loquimini nobis placetia. Illi. n. nitunt annũciare nō displicetia, sed prospera, nō aspera, nec aduersa, figurati in falsis p̄phetis, de qđ. dñ 2. Paral. 18. Ecce oēs uno ore bona regi annũciãt. Nõ sic charissimĩ nō, sed habeamus asperitatẽ correctionis, auctoritatẽ locutionis, sedulitatẽ cõmotionis, et ita erimus boni annũciatores, et p̄dicatores. vñ P. V. annũciẽt oēs p̄dicaciones tuas in portis filia Sion. Et si adhuc uolumus notare possumus dicere, qđ nos debem⁹ annũciare, et dicere aliqua Deo, aliqua presbytero, aliqua pximo. Deo. n. debemus annũciare p̄pria necessitatẽ in orõne. Deus uita meã annũciãt tibi, posuisti lachrymas meas in cõspectu tuo. Presbytero p̄pria iniquitatẽ in confessione. Hic. 4. Annunciate in Iuda, et in Hierusalẽ auditũ facite. Iuda interpretat confitens. Et illud P. Qm iniquitatẽ meã annũciabo, et cogitabo p peccato meo. Dei sublimitatẽ proximo, et proprie salutis utilitatẽ in pradicacione. Esa. 52. quam pulchri super montes pedes annũciãnt.

annunciãtis, & pradicantis pacem, annunciantis bonum, pradicantis salutem. Et sic notabo, quod pradicator debet alijs de Deo annũciare
 Diuinẽ laudis magnificentiã, De operum omnipotentiam, Dei iudicij duram iustitiam, Coelestis gloriã munificentiam.
 De laude Dei dicitur in Ps. Domine labia mea aperies, & os meũ annũciabit laudem tuã. De operibus Dei dicitur in Psal. Annuncient opẽrã eius in eufulatione. De iudicio & iustitia diuina dicitur in Psal. Os meum annũciabit iustitiam tuã, tota die salutare tuum. Et Hier. 51. Annuncient in Sion uisionem domini Dei uestri &c. De gloria uerõ æterna dicitur Io. 1. Annunciamus uobis uitã æternã. Et ibidem, Annunciamus uobis, quoniã Deus lux est, & reliqua similia. Vide infra ubi annũciare, dicere, docere, pradicare, annũciare. Vide de nũciare.

Ante. Nota, qđ ante, qđq; signat tempus, quãdoque ordinẽ, qđq; locũ. Vel ante, qđq; signat t̄paliẽter, quãdoq; presentialiter, quãdoq; ordinaliter. Ergo dicatur, quãdoq; signat igitur ante tẽporaliter loquẽdo, quo ad Deum, æternam durationem, Antẽ. n. idem est Mundum, mortalem conditionem, qđ prius. Et signat Virum iustum, animi preparationem, illud, quod aliud Virum doctum cautez adhibitionem, habet in t̄pẽrẽdẽ, & illud, qđ in ordine t̄pib. debet alia antẽ. Et quia Deus prãcedit t̄pã rõne æternitatis, prãfens uita prãcedit futurã rõne mortalitatis: quia sũm Apostolũ 1. Cor. 15. prius qđ aial est, deinde quod spiritalẽ est iustus p̄parat. i. ante parat aium rõne necessitatis, prudens uidet factũ uel negociũ per cautelã sagacitatis. Idẽ bene dico, qđ ista p̄põsio t̄pã, p̄t ad ista quatuor applicari. ¶ Dico ergo, qđ ante, signat diuinã æternitatẽ. vnde in Psal. dñ. Deus autem rex noster ante secula. Et alibi. Ante Solẽ permanet nomẽ eius. Et alibi. Permanebit cum Sole, & ante Lunã. Et Esa. 43. Ante me nō est formatus Deus, & post me nō erit. Item signat p̄sentem mortalitatẽ: quia. f. prãfens uita prãcedit futurã, & eã necessariã antecedit. Vñ de labilitate uita huius & p̄speritatis, seu iuuentutis, qđ sunt quãdã anteceditã ad futurã uita, dñ Iob 8. cũ adhuc sit in flore, nec carpãt manu, ante oēs herbas arefcit. De malis uerõ dñ Iob 22. Nunquid semitam seculorũ custodire cupis, quam calcauerũt uiri iniqui, qui sublati sunt ante t̄ps suũ, & fluuius subuertit fundamenta eorum? Item significat diligentẽ preparationem, seu sedulitatẽ. Eccl. 18. Ante orationem prãpara aiam tuã. Vnde de diligentibus mulieribus dñ Luc. 24. qđ ante lucẽ fuerunt ad monumentum. vnde etiam de diligentia p̄t sumi illud, quod canitur in Ecclesia. Nõ sit nobis uanum mane surgere ante lucẽ, quia promissit dñs coronam uigilantibus. Itẽ signat prãuenientẽ sagacitatẽ. Prudens. n. ante factũ, & ante negociationem solet cogitare, & oia, quã agit, cõsilio & cõsideratione debita prãuenire. Eccl. 37. Ante oia opera uerbum uerax prãcedat, & ante omnem actũ stabile cõsiliũ. ¶ Vel distinguamus aliter, & dicamus qđ ante, signat iuuentutis tempus primordiale, Sensualitatis tempus exitiale, Bonitatis tempus spirituale, Sagacitatis seu sedulitatis tempus rationale, Faruitatis seu celeritatis t̄ps occidentale uel nouementale. ¶ Dico igitur, qđ ante, signat t̄ps iuuentutis. Sicut. n. illud qđ vadit ante, prãcedit illud, quod uenit post, sic iuuentus senectutem antecedit. Et sicut uidemus, qđ in Pueris pars anterior grauior est, & debiliõr quã ipsã pars posterior, quod patet, qđ prã grauedine partis anterioris & prioris & superioris ipsi solent non nisi terrã tangere, & faciliõr cadere, & se in luto multipliciter inquinare. Sic uerẽ in hominib. pars anterior. f. iuuentus est (ut cõter) debilis, & ad cadendum in uia facilis & procliuis. Posterior uerõ pars. f. senectus solet in eis esse fortior, & a uitijs liberior & tutior. vñ Seneca dicebat. Gaudio nō quia senui, sed quia in me uita senuerit. Et illud 2. Cor. 12. Cum autem infirmor, tunc fortis sum. Multri. n. similes sunt non pueris, sed illi Serpenti, qđ dñ Dracocõpedes, quia sũm Vincentium in speculo suo naturali, a parte ante habet faciem uirginẽam, a parte uerõ post serpentinã. Vnde de illa specie dñi fuisse Serpens in quo Diabolus seduxit Euam. Sic uerẽ multi sunt, qui in iuuentute sunt meliores, quã in senectute: quia a parte ante. f. in iuuentute sunt

aliquando uirginei, puri, simplices & humani, in parte uerõ posteriori. f. in senectute sunt serpẽtini, malitiosi, cupidi, & iniqui. Luc. 10. Sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Melius est ergo contrarium. f. qđ iuuentus laiciõr antecedit, & senectus maturior post succedat. Vnde bene p̄t dici illud Eccl. 32. Ante grandinem prãbit coruscatio: Coruscatio. n. quã clara est. i. iuuentus grandinem. i. senectutis frigiditatem prãcedit. Signat ergo ante t̄ps iuuentutis. ¶ Scđõ D signat t̄ps seu statum sensualitatis, uel et mundanã prosperitatẽ. Et istud est vnum ante hominũ peccatorũ, qđ sensualitatem rõni antepõnunt. Similes. n. vñr esse illi aiali Aethiõpico, quod Nalis dñ (Aethiõpibus. f.) seu Camelopardalis, cuius pars anterior posteriori prãferit: qđ. f. a parte ante est altissima, cũ pedes eius anteriores & collum sint ualde alti, a parte uerõ posteriori est bassa. Sic uerẽ multi sunt, qui cum habeant duas partes. f. anteriõrem. i. carnẽ & sensualitatẽ, qđ naturaliter prãcedit, & posteriõrem. i. aiam & spũalẽ uita & rõnem, quã aduenit, & succedit, iuxta illud prãdictũ 1. Cor. 15. Prius qđ aial est, deinde quod spũale est, sic est, qđ in istis vincit pars anterior. i. sensualitas, & carnalitas, & p̄speritas, qđ in uita ista tanqđ prãfentia antecedit. Ista. n. apud eos sunt ualde alta, & in reputatione ualde magna, qđ quo altum est apud hoies, abominatio est ante Deũ. Luc. 16. Pars uerõ posterior. f. aia rõnalis, & spũalis uita, & futura gloria bassa est & infima apud eos. Et idẽ de tali ante malorum, dñ Prou. 16. Ante ruinã exaltabitur spiritus. Istud tamen ante parum durat, sicut supra dictũ est. Iob 8. Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu &c. ante oēs herbas arefcit. ¶ Tertio dico, qđ ante, signat statũ spiritualitatis & sanctitatis, & et statũ æternã felicitatis, qđ. f. sicut oẽ aial tendit semp ad partẽ anteriõrem, siue auis uolando, siue piscis natando, siue quadrupes ambulando, siue et reptilia serpẽndo uel rapãdo, oia. n. naturaliter posteriora dimittunt, & ad partẽ anteriõrem se trahunt. Sic uerẽ cum in natura rerum sint duo genera bonorũ. f. anteriora. i. spũalia & æterna, quã sunt nobiliora, & nobis tanquã meliora ante oculos ante lata, & posteriora. f. t̄palia, quã post nos necessario sunt dimittẽda, iustum & rõnabile est, qđ dimissis posterioribus per affectũ nos trahamus ad anteriora & contemptris t̄paliõs appetamus spũalia & æterna. Figurati in sanctis aialibus Ezecl. 1. De qbus dñ. qđ non reuertebant cũ incederent, sed vnumquodq; ante faciem suã gaudiebat. Quod est cõtra illos, qui uadit lateraliter ad amicos, sicut cãcer, uel qđ retrocedunt ad amorem terrenorum, sicut Hippopotamus, qui exiens flumẽ, & vadẽs pascere segetes, ambulat retrocedendo, ne ipsius uestigia cognoscãt. Sic & isti faciunt, figurati in vxore Loth, qđ retro respexit, & perijt: qđ sicut dñ Luc. 9. Nemo mittẽs manũ ad aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei. Dic si uis de Caco, qui retrorahendo armenta Herculis furabat. ¶ Quarto dico, qđ ante, signat statum sagacitatis uel sedulitatis, quia re uera ad oẽm hoĩem pertinet, qđ ante tẽpus necessitatis operet, & faciat quicquid p̄t. Melius est. n. bene faciẽdo prãuenire, qđ plus debito expectare. In vno. n. apparet. puidencia & diligentia, in alio uerõ negligentia. Formica. n. ante hyemen laborat, & aggregat vñ postea se pascat. Sic & nos ante mortem laborare debemus, ut quiete cum domino post uiuamus. Nota ergo, qđ nos debemus p̄uenire Peccata confitendo, Prãueniamus igitur, Terrena largiendo, & anticipemus peccata cõfiteudo. vnde Animã prãparando, Ecclesi. 17. Ante mortẽm cõfiteri. uiuentis Nosipos perscrutando, & sanus cõfiteberis. Nosipos humiliando, Et illud Eccle. 18. Ante Periculum prãcauendo. Et illud Iob 4. Antequã comedam suspiro. Item simus diligentes, beneficio largiendo. Ecclesi. 14. Ante mortẽm benefac amico tuo. Item simus anticipantes, & diligentes aiam prãparando. vnde illud Eccl. 18. Ante orationem prãpara aiam tuã. Itẽ uilia operãdo. Eccl. 14. Ante mortẽm operare iustitiã. Itẽ nosmetipos humiliando. Eccle. 18. Ante languorem humiliate. Item periculum prãcauendo. Eccle. 18. Ante iudicium prãpara iustitiã. In omnib. enim istis & similibus casibus debemus antecedere, & factũ & negotium prãuenire. Patet igitur quomodo est vnum ante prudentiã, diligentẽ, & sagacitatis. Diction. Berchorij. M ¶ Sed

G Sed quid dicitur, qd est vnum ante, id est, vna anticipatio
 fultitiae & facultatis, hoc est quado, scilicet, homo in aliquo
 negotio magis anticipat & accelerat, quam deberet. Et sic
 nota, quod mali & fatui solent ante tempus
 Gaudere, Primum est ante magna vanitatis,
 Dolere, qn. f. homo gaudet pro spe futuri
 Docere, comodi, quod forte nescit adhuc
 Vires suas exercere. si habebit, vel qn de rebus trāseun-
 tibus, quae in vita hac antecedunt, immoderate letatur. Ma-
 lum. n. signum est qn puer ante tepus ridet. sicut de Zoroaste
 exemplificat Solinus, qui risit statim cum natus fuit, quē tan-
 dem bella Persica rapuerunt. Cantus et & gaudium Syrena-
 rum fit antecedit, futurā pronūciat tempestatē. Sic verē gau-
 dia fauorū, quae sine cā ante tps fiunt, in futurā tristitia ter-
 minantur. Et seculi solatia, quae ante sunt, In fēnales tristitię
 consequunt. Et ad literam experimur, qd qn gaudium im-
 moderatum antecedit, cito tristitia post succedit. Prou. 14.
 Extrema gaudij luctus occupat. Et de conuerso expertū est, qd
 si mēror & tristitia antecedit, solet latitia post venire. Io. 16.
 Tristitia vestra vertetur in gaudij. Vnde de tali ante, dicitur
 Prouer. 16. Contritionem pcedit superbia, & ante ruinam
 exaltabitur spiritus. Et Proue. 18. Antequam conteratur, ex-
 altatur cor hominis, & antequam glorificetur, humiliabit.
Secundum est ante magnae simplicitatis & imbecillitatis,
 qn. f. hō anticipat futurum dolorē, vtpote qn dolet, & timet
 de morte futura vel de infortunio, qd sibi necessārio est vē-
 turum. vnde dicit Sene. in Epistola. Stultum est ante tps dolo-
 ri suo occurrere. quare doles miser, nonne satis dolebis, cū
 tibi, quod verebaris, aduenierit. Tertium est ante psumptio-
 nis & fatuitatis, qn. f. hō vult docere anteq addiscat, sicut sūt
 quidā, qui volunt opiniones profundas & Theologicas tra-
 ctare, de quib. nec studuerunt nec audierunt, q. f. facile deci-
 dunt in errores, similes arborib. ante tps & in hyeme Pralati
 ribus, quas pruna decoquit, & cōsumit. Iuxta illud p̄dictū
 Esa. 18. Ante messēm totus effloruit. Et Esa. 66. Antequā par-
 turiret, peperit. Et iō istis dī illud Eccl. 16. Antequam loqua-
 ris, dīce. Quartū est ante audacię & proteruitatis qn. f. hō
 vult alios in factis arduis puenire, & vltra vires de periculi
 exponere, & p̄sire. De quo illud p̄dictū Eccl. 18. Ante iudicium
 interroga teipsum. i. ante negocium recogita vires
 tuas. Pater ergo quō ante, accipitur multis modis qn sumit
 t̄raliter. **Secundō** principaliter dico, qd ante, qnq; sumitur
 ordinaliter. qn. f. denotat ordinē personarū, vtpote qn dī. Il-
 le vadit ante alios, ille cōsequēter, & ille post. Et sic dicā, qd
 ante, denotat mihi duos. f. Pralatos, & superiores, & mini-
 stros, seu seruitores. Nam sicut videmus, qd hōes antecedit,
 Vt viam ostendant, Sic verē dico, qd
 Vt plebem defendant, Pralati debēt el-
 ve sibi alij honores faciant & impendant. se & ire ante nos
 exemplariter viam ostendendo. Mat. 2. Stella, quam viderūt
 Magi in Oriente, antecedeat eos vsq; dum veniens staret
 supra vbi erat Puer. Isti. n. debent dici Stellae a stando pp sta-
 bilitatem boni propositi. Debent videri in Oriente propter
 stabilitatem virtutis & meriti. Debent antecedere per osten-
 sionem boni exempli. Debent alios ducere vbi Puer est. i. pu-
 ritas per adhibitionem boni documenti. Similes. n. debēt ef-
 se Stellae Lucifero, quae ante Solem p̄cedit, & ante diē ori-
 tur, & diem propinquam ostendit. Sic isti ante, per exempli-
 dationē & per futura diei & lucis. i. gratiē & glorię p̄nū-
 ciationē, habent p̄sire, & viam salutis omnibus declarare.
 Luc. 1. Præibis. n. ante faciē domini parare vias eius, ad dan-
 dam scientiam salutis plebi eius. Figurati in Arca testamen-
 ti, quae filios Israel transiuros Iordanem antecedeat, & in
 Columna ignis & nubis, quae eis viam in Eremo demonstra-
 bat. Quia. f. isti Pralati, & Prædicatores, & Doctores, qui de-
 bent esse sicut Lucifer virtualiter rutilando, sicut Arca fēde-
 ris omnes charitatiē cōtinendo, sicut Columna ignis in se
 stabili ter perseuerādo, & ad bonum alios inflammando, &
 sicut Columna nubis alios doctrinis imbuēdo, & beneficijs
 irrigando. Isti (dico) debent esse ante, per explorū bono-
 rum ostensionem, & per aliorum directionem. Idē Pralato
 pōt dici illud, quod dī Moys. Exod. 17. Antecede populum,
 & sume recum de senioribus Israel, & virgam, qua percussit
 fluuiū, tolle in manu tua. Pralati. n. & Doctores ante alios
 exemplariter ambulant, seniorum. i. prudentium & melio-

rum societatem frequētant, & virgam seueritatis & iustitię
 qua flumina. i. carnales & fluxibiles faciunt, secum portant.
 Gen. 32. Antecedite, & sit spatij inter gregē, & gregē. Vnde
 de Pastore. i. de Pralato dī Io. 10. Cū proprias oues emiserit,
 ante eas vadit, & oues eū sequunt, qd scitū vocē eius. Pater
 ergo, qd isti dēt ire ante nos explorāter viam ostendendo.
 Secundo isti dēt antecedere virtualiter alios ostendendo.
 Debēt. n. Pralati & superiores ante subditos, Tyrānis, Hære-
 ticis, Dæmonib. se obijcere, & eos in oib. defendere & iuna-
 re. Sicut. n. ponit Isid. & Solinus. Coturnices maria transeun-
 tes, & accipitres timentes, & se ab eis non posse defendere
 cognoscentes, de Cornicibus Duces sibi faciunt, qd ante eas,
 & cum eis mare transiunt, ipsas trans mare cōducunt, & a
 nocuiis auibus defendunt, & ita p eis pugnant, qd qnq; cruen-
 tæ & sanguinolentæ, & vulneratæ reueniūt, sicut em eos ex-
 pertum exiit de quibusdā. Sic verē cum simplices, qui ma-
 re huius fluctuosæ vitæ habent transire, ab accipitribus. i. a
 Dæmonibus, Tyrannis & Hæreticis se timeant offendēdos,
 necesse est, qd Duces & Pralatos, & superiores, qui eos in vir-
 tute p̄starent, sibi eligerent & haberent, qui. f. ipsos in om-
 ni periculo possent antecedere, hostib. se opponere, & eos
 defendere, & iurare, dīcēt. f. cui libet imbecillo illud Esa.
 45. Ego aūibo, & gloriosos terræ humiliabo, portas æreas
 conterā, & vctes ferreos cōfringam &c. Ita potissimē de-
 bēt verificari de Principibus, & militibus, quorū officij est
 ante populum ad bella pergere, & p eis defendendū labo-
 res p̄lij tolerare. Sicut de David dī 1. Reg. 17. qd armiger
 eius antecedeat eū. Antecedere ergo debēt virtuat̄ alios
 defendendo. Tertio antecedunt Pralati honorabiliter alijs
 p̄eminendo. Ante alios. n. sūt locandi, & honorandi, &
 alijs honorabiliter p̄ponēdi. Vñ de honorabili Pralato
 dici illud Psal. Ante Solem permanet nomē eius. Ante Solē
 dico. i. ante quoscūq; genere & sciētia claros dēt Pralati
 p̄poni &c. Misit ante eos virū. Istud ergo est ante, qd per-
 tinet ad superiores. Sed adhuc est vñ ante, quod pertinet
 ad ministros & seruitores, & maxime ad Prædicatores, qd
 sicut seruitor ante dñm vadit, & sic viā p̄parat, atq; facit,
 sic Prædicator ante dñm incedit, & populū cōuertendo viā
 dño p̄parat, qd postea in corda eorū succedit. Idē dī Luc.
 1. Tu Puer Propheta altissimi vocaberis, p̄gibis. n. ante faciē
 domini parare vias eius. vnde Mal. 3. dī. Ecce mitto Angelū
 meum, qui p̄parabit viam ante faciē tuam &c. Item est
 aliud ante, qd pertinet ad dñatos & peccatores, qd. f. sicut
 latro ante seruitores ducit, vt pro demeritis suspendat, sic
 peccatores Dæmones ante se ducit, & ad Inferni patibulū
 ipsos trahat. Carnifices. n. latronem honorare vñ eū ante-
 ponendo, & tñ ipsūm dehonorant ad supplicij dēducēdo.
 Sic verē Dæmones nunc vñ peccatores honorare in q̄tum
 eos faciunt antecedere in mūdi prosperis, & p̄sse. Finaliter
 tñ ipsos ad damnationem æternā trahunt, & honorem quē
 sibi fecerāt carē vendunt. Vñ de tali ante, dī Thre. 1. Paruuli
 eorū ducti sunt in captiuitatem ante faciē tribunalis. Sic
 ergo patet quō ante, sumitur ordinaliter, quādo. f. denotat
 ordinē in p̄sonis. Tertio principaliter dico, qd ante, sumit
 p̄sentia liter. Illud. n. esse ante aliud dī, quod sibi personali-
 ter p̄sentatur. Signat igit illā p̄sentia, qua homo se p̄sen-
 tat Deo & superiori, ei obsequēdo & voluntatē ipsius faciē-
 sto. Et sic dicam generaliter, qd ante sumit pro omni genere
 p̄sentia, siue bona fuerit siue mala. Signat igit p̄sentia
 Virtuosam & commendabilem, Item p̄sentiam infi-
 diosam & honorabilem, diosam periculosam,
 Stuporofam & admirabilem, ruinosam, fastidiosā,
 Amorosam & affectabilem, affectuosā. Præsentia
 Fructuosam & delectabilem, virtuosā est illa, quam
 qs ad obsequēdū Deo vel Pralato semp exhibet p diligen-
 tiā & obedientiā. f. p̄sentē, & qua hō hēt semp ān oculos
 mentis suæ Deum, & eius opera, & iudicia. Simus ergo ante
 Deū nos sibi in statu gratiæ p̄sentādo, & nos sibi recommen-
 dādo deuorē. Iuxta illud Luc. 1. erat autambo iusti ante Dñm.
 Et 1. Thess. 3. In sanctitate ante Deum, Deo etiā seruiendo &
 orādo. Iuxta illud Ps. Dñe ante te oē desiderij meū. Et ei ob-
 sequēdo. P. Venite adoremus, & p̄cidamus ante Deū plorē-
 mus corā dño, qd fecit nos. Et ei p cōtēplationē cōtinuē affi-
 stēdo. Figurati in velo posito ān Arcā. De quo vide infra, vbi
 appēdere, i principio. Habeam⁹ ān oculos cōsiderationis
 nostræ

nostrā illa, quæ pertinet ad salutem. Iuxta illud Prou. 23. Di-
 ligenter attende, qd sunt posita ān faciē tuā. Sit ergo ante nos
 & ante oculos cordis nostri Dei misericordia, vt promereat-
 tur, Dei iustitia, vt caueatur, Dei clementia, vt diligat, nostra
 miseria, vt contemnatur, fraterna amicitia, vt compleat. De
 Dei misericordia dicitur in Psal. Quoniam misericordia tua
 ante oculos meos est. De iustitia dī in Psal. Iustitia ante eum
 ambulabit, & ponet in via gressus suos. De Christo dicitur
 Gal. 3. Ante quorum oculos Christus proscriptus est, & in
 vobis crucifixus. De loco verō mortali conditione ante
 oculos habenda dī Eccl. 15. Ante hominē vita & mors, sup-
 ple debēt esse. De fraterno verō amore, & quō quilibet de-
 bēt esse ante oculos alterius per affectionē, dī Eccl. 34. Ante
 faciē hoīs similitudo alterius hoīs. Ista est igitur p̄sentia
 virtuosā. Secūda est p̄sentia gloriosā, & ista est illa, qua nos
 ān gradu & statu ecclesiastico sumus, & viuimus ante Deum
 ei. in beneficijs & officijs ecclesiasticis seruiendo, quod. f.
 valde est gloriosum & honorabile, quāuis sit periculosum
 & formidabile. Sicut. n. in p̄sentia iudicis nō est tutū fore
 facere, in p̄sentia Regis nō est decens immundum esse, ita
 in statu isto, vbi ante Deū sumus, debemus mundi & ornati
 virtutibus apparere, vt sic quilibet dicere possit illud Tob.
 2. Ego sum Raphael Angelus vnus ex septem, qui astamus
 ante dñm. Et Apo. 4. dī, qd p̄cedebant seniores ante seden-
 tem in throno, & adorabant viuētē in secula. Inuice si vis
 contra illos, qd ante Deū in officio diuino vel in ecclesia vo-
 lunt esse p̄sentes, & qd a suis beneficijs sunt absentes. Ter-
 tia est p̄sentia stuporosa. Et ista est illa, qua Deus carne in-
 duitus, ante faciē hominū voluit apparere, de qua Luc. 2.
 Viderit oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciē
 omnium populorū. Quarta est p̄sentia studiosa, & ista est
 illa, qua Deus ante se in sui memoria habet iustos, de salute
 eorū curam gerens, & illa ē, qua ante oculos dispositionis
 suæ habet totum mundum, ipsum ordinans & gubernans.
 Sap. 11. Similiter ante te est orbus terrarum. Quinta est p̄-
 sentia timorosa, illa. f. qua nos oēs oportet apparere in iudi-
 cio ante Deum. De qua ad Rom. 14. & 2. Cor. 5. Omnes nos
 manifestari oportet ante tribunal Christi, vt accipiat vnus-
 quisque prout in corpore gessit, siue bonum fuerit, siue ma-
 lum. Christus enim iudicans figuratur in illo Rege. Luc. 19.
 qui abiens in regionē longinqua accipere sibi Regnū & re-
 uertit, & rediens rebelles, qui eū super se regnare noluerant
 ante se fecit interfici. Accipite, inqt, eos & interficite ante
 me, quia. f. Christus, qui ad Regnū Cælestē in ascensione abiit,
 qn in iudicio redibit, peccatores, qui nunc de eo nō curāt,
 ante se cruciabit, & cōdēnabit. P. Ignis ante ipsum p̄cedet
 & inflāmabit in circuitu inimicos eius. Sexta est p̄sentia
 gaudiosa seu fructuosā. Illa. f. qua sūt beati in patria p̄sentia-
 liter ante Deū. De qua Apo. 14. Sine macula sūt ān throno
 Dei. Et loquit de his, qui empti sūt de terra, & qui carābāt
 canticū nouū ante sedē Dei, & ante quatuor aialia. i. de sanctis,
 qui. f. ante Christū, & quatuor Euangelistas sūt in gaudi-
 o sempiterno. Septima est p̄sentia infidiosa, & ista est illa
 qua Diabolus semp est ante nos, & nobis p̄sens ad insidian-
 dum, & ad vitiorum offendicula ponendum. Psal. Foderunt
 ante faciē meā foueā. Figuratus in illo Dracone Apoc. 12.
 De quo dī, qd Draco stabat ān mulierē, qd erat masculum pari-
 tura, vt deuoraret filium eius, quia. f. Draco Diabolus semp
 infidiādo p̄sens est, vt fctum boni propositi in muliere. i.
 in aia perimat, & occidat. Veruntamen de sic p̄sentib. dī
 Prou. 1. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorū, quia. f. ip-
 si (iusti. f.) sicut infidias p̄cauere. Octaua est p̄sentia pericu-
 losa, & ista est illa, qua peccator est ante Diabolū et seruien-
 do & mala opera faciendo. Idē commendātur illi, de qui-
 bus dicit dñs 3. Reg. 19. & ad Rom. 11. Reseruaui mihi septē
 milia hominū, qui non curauerunt genua ante Baal, i. qui
 non exhibuerunt se p̄sentes ad obediendū Diabolo. Præsen-
 tia et periculosa signat mundi bona, quæ sūt hic ante nos.
 Sicut. n. specula proijciuntur ante Tigrim, vt ab itinere tar-
 detur, retia ante Ceruū, vt à venatore capiatur, grana ante
 porcum, vt ad macellum trahatur. Sic Diabolus ista hic ante
 nos & nostræ mentis oculos obijcit, vt miser dum hic silit à
 bona via possit tardari, ad delectabilia possit allici, & in re-
 te Diabolij. in peccato inuolui, & ad damnationē trahi. vñ
 de malo antecessore dicit id, quod de muliere in ornatu me

retricio occurrenti; Prou. 7. qd factus statim eā sequit̄ quasi
 bos ductus ad vicinā, & nescit, qd ad vincula stultus trahat.
 Nonā est p̄sentia affectuosa. Illa. f. qua fatui semper in cor-
 de suo hñt p̄sentes nepotulos & amicos, semp de eis car-
 naliter cogitando. Ante se et volunt habere ipsos solos in
 suis officijs & dignitatibus collocādo & statuendo. vnde de
 pueris & citharadis. i. de nepotolis & adulatoribus dicitur
 Apo. 14. qd ipsi soli cantabant canticum ante sedem. Quia re-
 vera multi sūt hodie Principes vel Pralati, ante quorū se-
 de non gaudent aliqui nisi nepotes vel adulatores. Decima
 est p̄sentia fastidiosa, & ista est illa, qua Deus fastidit pecca-
 tores, sicut qn aliquis odit aliquem vñ sibi, qd semper habeat
 eū ante se p̄ fastidio & horrore. Naum 1. Ante faciē indi-
 gnationis eius qs stabit. Sic ergo patet quō ante signat mul-
 timodam p̄sentiam personalem, quantum ad p̄ceden-
 tiam localem, & quantum ad antecedentiam temporalem.
 Sufficit. vide infra de coram, de conspectu, & de facie &c.

Antequam. Nota, qd ista dictio antequam, signat
 quādam accelerationē, festinantia, anticipatiōē, & p̄uentiōē, siue bona fuerit, siue mala. Pōt
 igit antequā, referri ad Deum, ad iustū, ad mundū, & ad im-
 pium. De Deo. n. dicā, qd ipse antecedit temporis æternita-
 te, animi sagacitate, potenti auctoritate, clemētī benignita-
 te. Ipse. n. puenit oīa æternitatis longitudine. Ioan. 8. Amen
 amen dico vobis antequā Abraham fieret ego sum. Et illud
 Prou. 8. Anteq oēs colles, ego parturiebar. Itē p̄uenit oīa
 sagacitatis limpidine; quia. f. sapientia increata fuit secū-
 ab æuo, dicens Eccl. 24. Antequā quicquam faceret, à prin-
 cipio eū eō erā cūcta cōponens. Et Sap. 8. dī. Scit p̄terita, &
 de futuris extimat, monstra & signa scit anteq fiant. Itē p̄-
 uenit oīa auctoritatis plenitudine & fortitudine. vñ ipse est
 qui dicit. Hiere. 1. Priusq te formarē in vtero noui te, & an-
 teq exires de ventre sanctificauit, & Prophetā in gentibus
 dedi te. Sequitur. Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce con-
 stituit te sup gētes & regna, vt euellas & destruas & ædifices
 & plantes. Itē p̄uenit benignitatis promptitudine, dicens
 Esa. 65. Anteq clament ego exaudiam, & adhuc illis loquen-
 tibus ego audiam. De viro iusto et q̄o. Ista dictio accele-
 ratiua. f. anteq pertineat ad ipsum, dicam, qd iustus dē p̄-
 uenire suspirando mentaliter p contritionem, supplicādo
 humiliter per orationem, se mutando realiter per conuer-
 sionem, degustādo suauiter per deuotionem, festinet igitur
 mentaliter suspirare. Iob 3. Anteq comedā suspiro, & quasi
 inundantis aquæ, sic rugitus meus. Item festinet humiliter
 seu viliter supplicando, dicens dño illud Prou. 30. Duo ro-
 gaui te ne deneges mihi antequam moriar. Diuitias & pau-
 pertatem ne des mihi, sed tm tribue victui meo necessaria.
 Item festinet moraliter se mulare. Iohel. 2. Sol conuertetur
 in tenebras, & Luna in sanguinem antequam veniat dies
 dñi. Item festinet suauiter degustare, dicens Luc. 22. Desiderio
 desiderauī hoc Pascha māducare vobiscum anteq moriar.
 De peccatore verō seu impio quō antequam pertinet ad
 ipsum, dico, qd accelerat bonis inuidere, vānis apparere, ma-
 gnis p̄eminere. Bonis (dico) inuidere, vnde de inuidis fra-
 trib. Ioseph dicitur Gen. 37. qd antequam accederet ad eos,
 cum vidisset eum procul, cogitauerūt eum occidere. Vanis
 etiam fatagūt eminere, seu etiam apparere, dicentes Sap. 2.
 Coronemus nos rosis, antequam marcescant. Item festinat
 altē p̄eminere, vnde Prou. 18. Antequam conteratur, exal-
 tatur cor hominis, & antequam exaltetur, humiliatur. &c.
 Vide supra de ante, & infra, de prius, & priusquam.

Antiquus, Antiquitas. Nota, quod in scriptura
 ra multi plex antiqui-
 tas reperitur tam in bono, quā in malo significato. Et quia
 infra de Senectute satis plenē tractare propono, idē bre-
 uiter de antiquitate transeo. Dicamus igitur breuiter, quod
 in scriptura reperitur Antiquitas
 Mentaliter cogitanda, Debet. n. mēta-
 liter cogitari
 Humiliter veneranda, liter cogitari
 Moraliter imitanda, antiquas æter-
 Scabilliter adamanda, nalis, scilicet
 Salubriter renouanda, ipse Deus &
 Totaliter detestanda, res, qd sūt per-
 Veraciter obseruanda, petuæ & æter-
 Sagaciter formidanda & declinanda, næ, vel quæ à
 Diction. Lerchorij. M mundi

mundi principio inegerunt. Inuariabilis ordo reru, opera Dei, & mirabilia natura. Sic faciebat David, cum dicebat in Psal. Cogitavi dies antiquos, & annos gemitos in mente habui Deus, n. proprii antiquos dicit, quia sua eternitas nec incipit nec finitur. vñ de ipso, & de ipsius antiquo, & eterno Regno dicit Daniel. 7. Venit antiquus dierum & iudicium dedit sanctis ex celsi, & Regnum obtinuerunt sancti. Secundo dicit, qd debet humiliter venerari antiquitas temporalis. Antiqui, n. debent ad iuuenibus venerari, & supportari, & cum reverentia honorari. vnde antiquus debet dicere iuuenis illud Iob 32. Iunior sum tpe, vos aut antiquiores: si demisso capite veritus sum vobis ostendere finiam meam. Tertio dico, qd debet moraliter imitari antiquitas virtualis, ista inest antiquitas sapientia, & maturitas morum. De qua dicit Iob 12. In antiquis est sapientia, & in multo tpe prudentia. Ita ergo antiquitas est habenda & imitanda triplici ratione, quia illi, qui taliter sunt antiqui, tutius solent procedere, clarius solent cognoscere, cautius sciunt ab omni malo se abstinere, & recedere. Isti, n. tutius incedunt, quia. s. per viam virtutum & morum. Hic. 6. Interrogat de semitis antiquis, quae sit via bona, & ambulat in ea. Item isti clarius & sapientius cognoscunt. Iob bene dicit Eccl. 3. 9. Sapientiam antiquorum exquiret sapiens & in Prophetis vocabit. Item isti cautius & fortius a malo recedunt. Idem dicit Matt. 5. Audistis, quia dictum est antiquus, Non occides, non mechaberis. &c. ac si diceret, qd si iuuenes a malo arceperit, multo fortius antiqui vitare vitia tenentur. Ita est ergo antiquitas virtualis. Quarto dico, qd debet amari antiquitas fraternalis. s. antiqui socii & amici, & illi sunt, qd in bonis operibus & virtutibus in p̄sentia fidelis amicitia sunt antiqui, de qua dicit Eccl. 9. Non derelinquas amicum antiquum, nouus, n. non erit tibi in illi vinum nouum, amicus nouus, vetera sciet, & cum summatate bibes illud. Quod tñ est contra illos, quibus tantum modo noua placent, & antiquos & bene probatos familiares & socios vilipendunt. Ac si eis diceretur illud Esa. 42. Prioru ne memineritis, & antiqua ne intueamini. Contra illud etiam sunt, qui in scientijs nouas opiniones & adinventiones sectantur, antiquorum verò facta & dicta derisunt, contra illud psal. 104. 39. Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens. Quinto dico, qd debet renouari antiquitas baptismalis. i. status puritatis, & innocentiae, quem antiquus habuimus, & hoc si per vitam fuerit deprauata. Esa. 61. Aedificabunt deserta a seculo, & ruinas antiquas erigent. Sexto dico, quod debet derelicta antiquitas criminalis. i. antiquatio, in vitijs induratio, & obstinatio in peccatis, qualem habebant illi, qui antiquas Idolatrias sectabantur. De quibus dicitur 2. Reg. 17. Vtque in hodiernum diem mori sequuntur antiquum. Tales, n. in vitijs antiquitati emendari, & corrigi non dignantur, imò (qd peius est) in suis vitijs gloriantur. Quod aut isti nolent esse meliores, patet Eccl. 10. Nō exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes. Itē qd gloriantur in sua obstinatione, patet Esa. 23. vbi contra tyrum loquitur propheta, improprians. qd ipsa gloria bat a diebus pristinis in antiquitate sua. Ista tñ antiquitas est abhorrenda, & p̄ penitentiam in melius immutanda, sicut orabat David in Psal. dicens, Ne memineris iniquitatu nostrarum antiquaru, cito anticipent nos misericordiae &c. Septimo dico, qd debet obseruari antiquitas magistralis. i. illud mandatum vel regula, qd nobis a Deo & ab antiquis patribus est in iuncta. Iuxta illud Prou. 22. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, id est mandata & statuta, qd tibi a Deo & antiquis patribus sunt tradita, quae vera & facta & dicta antiquorum debent honorari, & obseruari. Idem nos clerici & religiosi, qui ab antiqua sanctoru patrum consuetudine nunc sumus quasi penitus alieni, debemus dicere domino illud Psal. Vbi sunt misericordiae tuae antiquae domine, quasi dicat, vbi sunt miracula & mirabilia opera, quae sancti antiquitus faciebant, constantia, qua habebant, poenitentia, quam sustinebant, zelus fidei, quo feruebant, virtutes, quibus pollebant. Vtina ergo Deus ad illas primas antiquitates nos reduceret, & nos virtutibus renouaret, dicens illud Amos 9. Suscitate Tabernaculu David, qd cecidit. & qd corruerant, restaurabo, & aedificabo eum sicut a diebus antiquis. Ipse enim est, qui talem reputatione ab antiquo promisit dicens. Esa. 1. Restituam indices tuos, vt fuerant prius & consiliarios tuos, sicut antiquitus. Octauo dico, qd debet

declinari seu precaueri antiquitas sagacitatis fortitudinis, & ista est antiquitas malitiae Diabolicae, qui. s. antiquus est in malitia & aetate. Idem iste dicitur Serpens antiquus, qui. s. mori Serpentis est in malitia deum & obliquus, de quo dicit Apoc. 12. Proiecius est Draco ille magnus Serpens, antiquus, qui vocatur Diabolus & Sathanas. Sic ergo pater quomodo antiquitas sumit octo modis. Non applicat auctoritates, exempla, vel figuras, gratia breuitatis. Vide de fenestrate.

Antichristus. Nota, qd Antichristus dicitur ab ante, quod est contra, & Christus, quia. s. ille futurus iniquitatis filius Antichristus contra Christu & Christi fidem se obijciat, & eam pro viribus destruet, & subuertet. Iste enim similis erit Basilio, cuius visus interficit draconem, cuius aspectus aues volantes ab alto deiecit. Estque similis Salamandre, qd tanta radice oia p̄tha inueniat, & inficit, quia re vera iste multos spiritualiter interficiet, volantes, id est, sanctos & contemplantes ab altitudine vere fidei & contemplationis deieciat, & arboris, id est, fundamentum fidei, sacramenta per malas expositiones inueniat, & sic oia poma, i. omnes fideles pro magna parte erroribus destruet, & corrumpet. Tunc enim prout dicit scriptura, tantus erit motus in mundo, qd si fieri posset, in errorem mutarent electi. Vnde figuratur Apoc. 13. In Bestia, qd de Abyssu ascendit, quae decem cornua, decemque diademata de sepe coronata, & septem capita habuit, & tanta potestate vta est, qd omnes eam adorauerunt, nec sibi aliqui resistere poterunt, quoniam enim de Caelo descendere faciebat, & mediante quadam alia Bestia cui suam dederat potestatem, omnes subiugabat & characterem sui nominis in omnibus imprimebat. Iste tamen duae bestiae, prima scilicet, & secunda cum omnia, qd characterem receperant, perierunt, & finaliter (sicut Apoc. 19. dicitur) in stagno ignis & sulphuris viui missi fuerunt. Sic Antichristus de Abyssu, id est, ab ipso Diabolo venit, septem capita, id est, septem capitalia vitia habebit, decem cornua, id est, superbiam contra decem mandata, decem diademata, vel decem coronas, id est, victorias contra ipsa, & scilicet transgrediendo & contradicendo accipiet. Quoad aliam Bestiam, id est Pseudo prophetas suos per mundum destinabit, & dirigit, & ipsis medijs per falsa signa & miracula mundi decipiet, cunctos suppeditabit & ceteret, & characterem sui nominis in omnibus inficiet, & mediante quadam alia Bestia, id est Pseudo prophetas suos per mundum destinabit, & mittet, & finaliter cum omnibus suis ipse peribit & succumbet, & in igne & sulphure in aeternu puniet & viuet. Psal. Laborauit in aeternum, & viuet adhuc in finem. Et alibi. In ignem deieciat eos in miseris, & non subsistent. Et alibi. Ignis, sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum. De isto igitur iniquitatis filio possunt multa dici secundum sanctos, De ipsius conditione, operatione, duratione, & damnatione. Iste enim filius iniquitatis, (quantum ad Conditionem) erit nequissimus (quantum ad operationem) erit potentissimus, & fortissimus (quantum ad durationem) erit breuissimus, (quantum ad Damnationem) erit miserissimus. Quantum ad conditionem enim constat eum sanctos qd ipse in Babylone de Tribu Dan generabitur, à nativitate Demone replebitur à quo in cunctis malis artibus instruetur, & se Messiam Iudaeis promissum mentiens, à Iudaeis recipietur, & ab ipso vt Deus coletur, & sicut Rex & Dominus mutuetur. vnde Apostolus 2. Thef. 2. vocat eum hominem peccati, filium perditionis, qui aduersatur & extollit super omne, quod dicitur Deus, aut colitur, ita vt in Templo Dei ipse sedeat, ostendens se tanquam ipse sit Deus. Itē quantum ad operationem constat secundum sanctos, qd ipse multa falsa miracula faciet, scripturas ad suum intentum exponet, quosdam miraculis, quosdam minis, quosdam blanditijs ad se conuertet, sanctos in fide firmos interficiet, & ceteret, Reges subigabit, & subijciat, & in omni prosperitate & gratia conualecet. vnde ipse figuratur in illo paruo cornu quarta Bestia. Daniel. 7. quod habebat os loquens grandia, & oculi hominis erant in cornu illo, & faciebat bellum aduersus sanctos, & praeualebat eis, donec venit antiquus dierum, & iudicium sedit. In quarta enim Bestia, id est, in tempore quarta Monarchiae, scilicet Romanorum, nascetur cornu modicum, id est vilissimus Antichristus, qui dicitur cornu propter duritiam & superbiam, qui dicitur oculos hominis habere propter subtilitatem & malitiam: quia

quia contra sanctos pugnabit, & eis ad literam praeualebit, & contra Deum grandia loquetur, in quantum legem Evangelicam condemnabit, & se Deu prae dicabit, sua tñ potestas deficiet, quando antiquus dierum. s. Deus sedebit, & seculum iudicabit: quia sicut dicit 2. Thef. 2. Ipsum dominus Iesus inierit spiritus oris sui. Filij. n. Israel, qd ab Alexandro inter montes Caspios in plaga septentrionali sup Oceanum, vbi nunc est finis Imperij magni Canis, inter duo castra dicta God, & Magod fuerunt inclusi, & em Iosephum facto terremoto in conspectu Principis, montibus cadentibus sup montes, ibidem partim montibus, partim muro indissolubili, & portis ferreis obserati, & qui adhuc ibi dicuntur esse incarcerati, qui. s. nudi sunt, carnibus crudis & arboru fructibus viuunt, & in maximo numero consistunt, & qui quadam caelesti virtute, & montium, portarum, & murorum firmitate & Imperatoris de Carthago. s. magni Canis militia deservati exire nequeunt excepto dicitur, quia pro monstro ipse magnus Canis aliquos de eis quandoq; portis apertis extrahit, & mirabili gratia in exercitu suo secum ponit. Isti (dico) Antichristo finaliter coniungentur, & congregatis alijs Iudaeis, qd sunt per orbem dispersi, ab eis simul recipietur, & ipsis mediantibus terribilia operabitur contra sanctos. Item quantum ad durationem constat eum expositores scripturae, qd ipse tñ in sua potentia durabit, quantum Christus in seculo praedicauit. s. per tempus & tempora, sicut dicit Dan. 7. Vel per dies mille ducentos sexaginta, sicut dicitur Apoc. 1. quae faciunt tres annos cum dimidio, quia. s. nisi abbreviarent dies illi, non fieret salua ois caro, sed propter electos breuiabuntur. Matt. 24. Est. n. quoddam aial in Aethiopia iuxta fontem nigri dictu, qd tate venenositatis est, qd quicquid videt, inficit, & occidit, natura tñ remedium poluit, quia sibi vultum ad terram inclinatum dedit. Sic verè natura naturans Deus, istum venenosissimum Serpentem, qui eia sua malitia inuenenare studebit, pro remedio electorum parum durare faciet, & vultu eius. i. vitam ipsius ad terram pro morte inclinabit, & eum ipse sum ante tempus destruet, & subuertet. Psal. Non relinquet Dñs virgam peccatorum super sortem iudicoru, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Dñs iustus cõcidet ceruices peccatoru. Item quantum ad damnationem constat eum sanctos, qd postquam in summa gloria & pompa per praedictum tempus regnauerit, se in caelum ascensurum iactabit, & montem Oliueti descendet, vbi ipsum de caelo dñs fulminabit, & cum suis sequacibus in aeternum danabit. Sed de oibus istis plenè tractatur à sanctis & doctoribus, & maxime à Methodio martyre, cui em Hier. multa in carcere reuelata sunt de futuris temporibus Antichristi. Item à Petro Comestore in Historia Scolastica, & alijs pluribus, iò transeo. Si quem autè amplius delectat, videat libellu fratris Nicolai de Argēina ordinis Fratrum Praedicatorum, quem de fundamentis fidei Christianae direxit Baldoniu Archiepiscopo Treueren. vbi de Antichristo, & futuris tpbus multa dicit in vltima parte libri. Sed moraliter loquendo per Antichristum potest intelligi Diabolus, vel et quilibet vir iniquus, qui (scilicet) contra Christum est positus, & ei voluntate, & moribus oppositus, & eidem contrarius & diuersus. vnde de malis dicitur 1. Io. 2. Nunc Antichristi multi facti sunt. Sicut. n. Antichristi officium erit Deum denegare, Regē se clamare, Sanctos molestare, signa perpetrare, modicum durare, vitā fulmine terminare. Sic mali Deum negant per inobedientiam & rebellionem, Reges & magni estimari volunt per inanem gloriam & praesumptionem, Sanctos & bonos molestare non cessant per crudelitatem & tribulationem, Signa mirabilia videntur posse facere, quantum ad mundanorum, & fatuoru estimationem, per fallaciam & deceptionem. Modicum tñ inueniuntur durare per suā corporalis vitæ praesumptionem, & finaliter fulmine atrocis supplicij perire per damnationem. De tali ergo Antichristo dicitur 1. Io. 2. Antichristus est, qui negat patrem & filium. Negat (dico) scilicet malè operado: quia sicut dicit Apostolus. Cõstentur quidem se nosse Deu, factis autem negant, Et illud 2. Ioan. 1. Hic est Seductor & Antichristus. sufficit. vide de Peccatore.

Antrum. Dic, sicut de fossa, fouea, vel caeuerna.

Anulus. Nota, qd anulus idem est quod circulus ex aliqua materia fabricatus, & forma rotunda &

circulari, sine principio & sine in seipsum reductus. Dico igitur, qd sicut inuenio anulos materiales ad plura officia & negotia applicari, sic inuenio (loquedo moraliter) plura genera spiritualium anulorum, & ad diuersa spiritualia negotia congruendoru. Inuenitur ergo materialis anulus ad signandum, ad portandum, ad stringendum seu ligandum, ad subarrandum, ad ornandum. Primus signat fidem, qua aia signat. Secundus signat spem, qua aia portatur. Tertius signat charitatem, qua aia stringitur vel ligatur. Quartus signat gratiam, qua aia subarratur. Quintus signat fidem, qua aia finaliter adornatur. Signat ergo anulus fidei signaculum, Spei sustentaculum, Charitatis tenaculum, Gratiae cingulum, Gloriam titulum. Dico primò, qd est anulus ad consignandum. In anulis. n. principium & magnam preciosi lapides inseruntur, in quibus diuersa figuræ icalpuntur, cum quibus literæ signantur & sigillantur. Sic re vera Fides est anulus summi Regis, in qua, & sub qua omnia sua secreta signantur, & includuntur, & cum qua aia fideles quodam spirituali caractere describunt. Iste enim est anulus Pyrrhi Regis, in quo lapis erat dictus Achates, in quo Apollo cum Cithara, & nouem Musae cum suis insignijs erant picti, figuris (vt inquit Solinus) nō sculptis, sed ingentis. Sic verè in anulo Dei (id est) in fide Catholica est Apollo cum Cithara, id est, Christus & Sacra Scriptura, notitia de eisdem, & nouem Musae cum suis insignijs, id est notitia de nouem ordinibus Angelorum cum proprietatibus eorumdem. Anulus enim formam habet circuli, carens principio atque fine, & sic signat fidem de aeternitate, seu etiam de deitate, quæ (scilicet) nec finem, nec principium habet. Anulus etiam in tertio digito portatur, & sic signat fidem de Trinitate. Anulus insuper de terrestri materia efficitur, & sic signat fidem de humanitate. Et sic dico, qd anulus signat, quantum ad figuram, aeternam deitatem, quantum ad locum, vbi ponitur personarum trinitatem, quantum ad materiam, humanitatem. Iste est ergo anulus, de quo loquitur Pythagoras in lib. Romanorum. vbi dicit, qd si Epilepticus faciat sibi anulum de vngula Zamur, id est, Afini nigredinem non habentis, prohibet eius casum. Re vera si quis de vngula Zamur, id est de extremitate seu hamanitate Christi, qui nigredine in peccati non habuit, anulum perfectæ fidei portauerit, casum damnationis perpetuae non timebit, quod bene figuratum est Daniel. 6. vbi in Lacu anulo Regis signato Daniel sedens in medio Leonum non fuit ab eis deuoratus. Et Hester 8. vbi per literas anulo Regis à Mardocheo signatas Iudaeorum populus fuit à malitia Amā, & à mortis periculo liberatus: quia re vera expertum est, qd anulus fidei Regis nostri Christi & nostrae Catholicae Disciplinae, tantæ est potestatis & virtutis, quod in Lacu Leonum, id est Daemonum ne fidelibus noceant ora clauduntur, & eoru potentia Dei virtute superatur, & per literas tali anulo signatas, id est per facram scripturam fidem Catholicam continentem Iudaeoru, id est, fidelium populus liberatur. De tali ergo anulo potest dici illud Dan. 14. Signantes anulo Regis abierunt. Aduerte tñ qd Aman abutendo anulo Regis literas mortis scripsit. Sed Mardocheus eodem anulo bene vtendo salutis literas è contrario procurauit, sicut dicit Hester 3. & 8. Sic verè saepe fit, qd Aman superbus Diabolus anulo fidei Christianae malè vtendo, & errores & haereses seminando, literas mortiferas (id est) corruptam doctrinam scribit. Sed Mardocheus (id est) doctor vel praedicator fidei, bene intelligendo eidem contradicit, & literas ab eo scriptas (id est) doctrinam à Diabolo, vel ab haereticis propagatam reuocat, & confundit. vnde Hester 8. dicebat Regina Hester. Obsecro, vt nouis Epistolis veteres Aman insidiatoris & hostis literæ corrigantur. Fides est ergo anulus ad consignandum. Secundo dico, quod spes est anulus ad portandum. Anulus enim sicut praedixi, ratione rotunditatis aeternitatem designat. Et idem per anulum proprie spes de aeternitate & de aeterna salute intelligitur, per quam aia, ne in laboribus deficiat, sustentatur, & cum fiducia ad gloriam deportatur. Mediantibus enim anulis solent portari Lampades in Ecclesiam, suspendi cortinae, & tabulae in parietibus affigi. Sic verè mediante spe caelestium, animæ ad Paradisum portantur, corda sursum per desiderium suspenduntur, & mentes in Deo tenaciter affiguntur. Figura Exod. 30. vbi dicitur, quod in altari Thymiamatis ex vtroque latere facti sunt duo anuli, vt impositis vestrus portaretur, Diction. Berchorij. M 3. Altar.

Altare, i. corinfi per sanctitatem aureum quatuor virtutibus, quadratum, & ad Thymiam deuotionis offerendum à Deo specialiter ordinatum. Illud, inquam, altare, idest iustus vel cor iusti, quantum ad duo sui latera & ad duas sui partes, id est, quantum ad animam, & quantum ad corpus, debet hinc anulos firmæ spei, quia. s. à parte dextera, q̄ est anima, debet sperare æternam visionem & fruitionem. A parte sinistra. i. quantum ad corpus debet sperare futuram resurrectionem & corporis glorificationem. Isti. n. sunt quatuor anuli sanctæ spei, quibus medianibus, dum tñ adfint vectes. i. opera, virtutes & merita, homo p̄t ad Paradisum portari, & in tribulationibus consolari, & in fide & moribus retineri. Ideo de tabulis, quæ erectæ super bases suas in tabernaculo ponebantur, dicit Exo. 26. Fundes (inquit) in eis anulos aureos, per quos vectes tribulata contineant, quos operies laminis aureis, & eriges tabernaculum. Tabernaculū. n. est cor iusti, quod tabulis aureis. i. sanctis considerationibus cōstruitur, laminis aureis. i. sanctis considerationibus contruitur, laminis aureis. i. virtutibus, & exemplis operitur, anulis spei tenetur, portatur, & erigitur, & vectibus firmi propositi sustentatur. Spes ergo est Anulus ad portandum seu sustinendum. ¶ Tertio dico, quod charitas est anulus ad constringendum, medianibus. n. anulis Baltheæ & Zonæ stringuntur, & vestimeta inuicem coarctantur, & arma etiam circa opera coaptantur. Sic verè mediante charitate inuicem per dilectionem stringimur, & cū Deo & proximo colligamur figura. Exo. 28. vbi dicitur, quod super humerale & ronale anulos in summatibus habebant, quibus super pectus & humeros sacerdotis cum vittis cocci neis stringebantur. Quia re vera summus sacerdos Christus super humerali. i. bonis actibus, & rationali. i. bonis contēplatiuis induitur, & semper vult ea anulos charitatis habere, vt sibi adiuuicem possint adstringi & fortius adherere, & vittis hyacinthinis. i. celestibus desiderijs medianibus inuicem se tenere. Vnde Exod. 28. Stringes (inquit) ronale anulis suis cū anulis super humeralis & vittis hyacinthinis, vt maneant iuncturā fabrefacta. Patet ergo, q̄ charitas est anulus adstringendū.

¶ Quarto dico, quod gratia est anulus ad subarrandum. Sponse. n. anulis à viris suis subarrantur, vt ex tunc sibi & nulli alteri coniungere se teneantur. Sic verè aia à Deo desponsanda & viuenda, necesse habet anulum diuine gratiæ ante oia accipere, quo. s. Deus solet aias subarrare, & sibi specialiter dedicare. Tali anulo erat subarrata beata Agnes cū dicebat, Recede à me pabulum facinoris, quia iā ab alio amatore præuente sum. Anulo suo subarravit me &c. Isto etiā anulo erat subarrata Iudith q̄ Holophernem occidit. Quia sicut dicit Iudith 10. Ipsa sumpsit dextralia, & lilia in aures, & anulos, & omnibus ornamentis ornauit se, & sic Holophernem inimicum populi dñi superauit. Ille est anulus, quem Thamar Iudæ Patriarchæ, qui eam impregnauit ostendit, & sic se ab incendio, quod Iudas sibi parauerat, liberauit. Gen. 38. Ille est anulus, quo pater filium Prodigū reuertentē subarrari mandauit. Luc. 15. Induite (inquit) eū stola prima, & date anulum in manu eius. Quia re vera si Holopherne. i. Diabolū Dei & Sanctorum inimicū volumus superare, si ab incendio inferni nobis pro peccatis nostris debito nos volumus liberare, & si ad patrem nostrum Deum per pœnitentiam reuerentes dignè coram Deo volumus apparere, necesse est, q̄ anulum gratiæ suæ portemus, & habeamus, & q̄ eo nos ornemus & præparemus, & q̄ indui prima stola, quæ est innocētia, anulum suæ gratiæ pro arra & pro signo obtinendæ salutis eidē ostendamus, dicentes illud Gen. 38. Cognosce cuius sit anulus, q̄ d. tuus est anulus, tuum est signum, tua est arra, quā mecum porto, per quam ab incendio mortis æternæ me debeo liberare, & hostē humani generis superare, & me tuum filiū

¶ tibi reconciliatū debeo cōprobare. ¶ Patet ergo, q̄ gratia est anulus ad adornandū. Reges. n. & Principes, Pontifices etiā, & Abbates pro honore & gloria solent anulos portare, & Maiestatem suam anulis & preciosis lapidibus decorare. Sic verè sancti in patria, qui. s. Reges & Pontifices dici possunt, iuxta illud 1. Pet. 1. Vos estis genus electum, Regale Sacerdotium &c. anulo æternæ beatitudinis decorantur, & eo beatificè, & dignificè adornantur. vnde iste anulus potest figurari 1. Mach. 6. vbi vocauit Rex Philippum vnū de amicis suis & proposuit eum super vnuerſum Regnum suum, & tradidit ei diademata, & stolam, & anulum suum. Rex. n. Regum Dominus

quotidie per mortem vocat ad se nunc vnū, nunc alium de amicis suis, & cū ad se peruenerint dat eis stolam immortalitatis, dat eis diademata. i. coronam, quæ signat triumphū, quia dat eis victoriam securitatis, & dat eis anulum gloria, honoris, & p̄petuæ dignitatis. vnde illud prædidit. Tulit Rex anulum suum, quo ytebat, & tradidit Mardocheo. Hester 8. Patet ergo quō anulus i bono significato accipit quinq; modis. ¶ Sed si vis, dic, q̄ anulus i malo significato p̄t designare Mentis instabilitatem, Instabilitatem dico, quia con Animi cupiditatem, stat, q̄ anulus rōne formæ rotundæ facilius mouetur, & Mundi vanitatem, tunc facilius mouetur, & Et seculi dignitatem. currit. Anuli etiam concaui à ioculatoribus solent argento viuo repleti, & super ignē caleſeri, qui statim saltare & moueri incipiunt, & ac si haberēt aiam sic discurrere. Tales sunt multi mali, q̄. s. sunt quafi anuli adherentes Diabolo per peccatum, quia. s. isti sunt mobiles & instabiles, & ad omne malum vertibiles & plicabiles. Nam qñq; de multis contingit, q̄ ipsi sunt vacui per defectū sufficientiæ. Sunt argento viuo (id est) pecunijs repleti per cumulationem pecuniæ, & temporalis substantiæ. Sunt super ignem calefacti per ardorem auaritiæ & concupiscentiæ, & sic sunt saltatiles per instabilitatē inconstantie. Patet de ambitiosis argento & pecunia plenis, igne auaritiæ inflamatis, qui non cessant de beneficio ad beneficium, & ad voluntatē ioculatoris Diaboli continuè se mouere. Argentum. n. viuū in vase calefacto quiescere nescit. Sic & pecunia in ambitioſo necessario se ostendit, in quantum ad aliquid petendū saltat continuè, atq; tendit. Isti figurantur in filia Herodiadis, quæ saltabat coram Rege, & complacuit Herodi & simul discumbentibus, & impetrauit caput Ioannis Baptistæ. Quia re vera tales saltatores ambitiosi faciunt hodie tñ, q̄ ipsi placent Regibus & cōiuis. i. superioribus, & eorum amicis, & sic fit, quod ipsi caput Ioannis, qui est in carcere. i. ecclesias, & beneficia fundata de sancto Ioanne, vel de alijs sanctis, quæ tñ captiua & incarcerata solent tenere, important, & reportant. Isti. n. dicunt illud Eccl. 3. Tempus plangendi, & tempus saltandi. Prælati tñ & superioribus dñi illud Eccl. 9. Cū saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte in effica cia ipſus pereas. Et sicut videmus, q̄ anulus (vt communiter) est fulgidus & politus, lapidibus preciosis ornatus, in seipsum circulariter reflexus. Sic tales mali per prosperitatē sunt fulgidi, thesauris, & lapidibus preciosis pleni, & muniti, & in seipſos. i. ad propriam vilitatē reflexi & inuenti. Isti. n. quicquid dicant, aut faciant, totū ad seipſos reflectūt, & ad proprium lucrum & vilitatem pro posse conuertunt. Psal. Conuersus sum in arumna mea dum cōsfigitur spina. i. auaritia. Isti ergo anuli similes sunt anulis plumbeis sophisticatis & falsis, qui à pueris pro argenteis recipiuntur, sed comperita veritate eiciuntur, & pro nihilo reputantur. Sic isti falsi tñ sciunt facere & tanta palliare & fingere, q̄ à superioribus pro aureis & bonis recipiunt, & eis in aliquo digito. i. in aliquo beneficio adherere & insidere permittunt, qui tñ cum fuerit valor eorum cognitus, repudiantur, & à Deo & bonis superioribus reprobandur. vnde Hier. 22. si fuerit leconias anulus in manu dextera mea, inde extraham eum dicit dominus. ¶ De anulo autē mundanæ dignitatis, honoris & prosperitatis p̄t dici, q̄ iste est anulus Regiæ Aethiopum, de quo dicit Iosephus, q̄ vbi ipſum in digito suo posuit, statim Moysem virū suū oblitā fuit, & ac si eum aliās nō vidisset, de ipſo non curauit. Sic verè cū quis anulo prosperitatis & mundanæ sublimitatis à Diabolo subarratur, sæpe fit q̄ virum suum Deum obliuiscitur, & ab eo elongatur. Hier. 2. Populus meus oblitus est mei. Et in Psal. Obliuioni datus sum tanquam mortuus. Ideo Dominus minatur talibus. Esa. 3. vbi dicit. In die illa auferet dñs, supple à filiabus Sion, quæ ambulabāt extēto collo, in aures anulos & gemmas &c. q̄ (scilicet) Deus tales anulos dignitatis & prosperitatis solet auferre, qñ videt homines salutem suam p̄pter hoc denegare. Patet ergo, quod anulus in bono sumitur & in malo. vide infra de Circulo.

Antiochus, Antiochia. Nota, quod Antiochus A fuit Rex iniquissimus, qui scilicet Templum spoliavit, Idolum in Templo collocauit & adorari mandauit, filios Israel cruciadauit, muros Hierusalem dissipauit, deserit legem Dei mandauit, & vitam miserabiliter terminauit. sicut omnia patent 1. Mach. 1. 23. 6. Et

Et 2. Mach. 1. 7. q; ad 9. c. Per Antiochum intelligi potest Diabolus, vel etiam vir iniquus. Diabolus. n. Templum Ecclesiæ bonis personis spoliavit, & pro posse virtutibus illud priuavit, Idola. i. insufficientes ibi collocat, & eos exaltari & honorari puocat, filios Israel. i. iustos eradicat, & diuersis tribulationibus eos turbat, muros obseruat & disciplinæ, & ambitionem Dei mandatorum destruit, & legem Dei impedit pro viribus & cōfundit. Finaliter tñ cōfunditur, atq; perit, & damnationē ampliorē accipit, & acquirit. Interpretatur autē Antiochus pauper silens, vel pauperis silentiū quia pro certo Diabolus est pauper, p̄ malitiā fallacitatē, silens, i. occultē decipiens, p̄ malitiā fallacitatem, & pauperū. i. peccatorum dñi silentiū, pro eo, q̄ eos facit silere à Dei laude & confessione p̄ verēcundiā & peruersitatem. De isto igitur. 1. Mach. 1. quod paratum est Regnum in manu Antiochi, q̄ prius dicitur est radix peccatrix. &c. Vel si vis, p̄t dici, q̄ Antiochus, idest Diabolus Templum conscientie virtutibus spoliavit, Idola. i. vitia ibi collocat, filios Israel videntes Deum. i. discretas considerationes ibi cruciadauit, & muros disciplinæ inde tollit, & eradicat. Vel si vis, dic, q̄ Antiochus est peccator, vel tyrannus, qui Templum propriæ conscientie violat, & denudat, filios Israel. i. bonos & simplices grauatur, & molestat, legem Dei transgredit, & dissipat, Idolum abominabile. i. peccatum colit, & in Templo cordis sui collocat, & muros Hierusalē. i. immunitate, ecclesiæ pro posse dissipat, & perturbat. Sicut. n. Antiocho malè successit, quia putrefactus & exul in montibus perijt, & tunc primum in agnitionem sui peruenit, sicut dicitur 1. Mach. 9. sic finaliter peccator & tyrannus exul à patria Paradisi, fregens p̄ in familiā, & vitijs putrefactus, in montibus p̄pria elationis p̄ternā dānationē morit, & in desperatione & tristitia consummat. Et sicut alius Antiochus iunior à tutore suo Tripthone cū eo ambulante dolose occisus est, sic peccator à Diabolo, qui in vita ista ipſum tueri, & sibi associare vult, in quantum. s. sibi facit p̄ voto succedere, finaliter occidit, & in æternū dānat. Ille ergo pauper silens dñi, quia à Dei laude silet & tacet, & in æterna paupertate moratur. Vide, si vis infra in pluribus locis, vbi fit mentio de Antiocho, sicut in tabula notatū est. ¶ De Antiochia verò, qua interpretatur paupertatis silentiū, & pauper silens, & in qua Petrus Apostolus primò Episcopus extitit, & in qua discipuli Christi primò Christiani dicti sunt, & tonsura clericalis inuenta, sicut legitur Act. 11. & in Historia Ecclesiastica, p̄t significare Ecclesiam sanctam Dei, quæ paupertatem habet supple spiritalem, in quantum temporalia contemnit, & silentium, in quantum sine reclamatione patienter sustinet mala, quæ sentit, quia re vera ibi post Christum primus Pontifex ad litterā Petrus fuit, & hæc nomen Christianitatis fidelibus erogatur, & tonsuram. i. statum clericalem continet, ordinat, & disponit. Concordat, si vis, quia tranſeo gratia breuitatis. Vel si vis, dic, q̄ Antiochia. i. Ecclesia est locus tutus ad habitandū, apud ad prædicandū, factus ad militantandū. ¶ Quod sit locus tuus ad habitandū, patet 2. Mach. 4. vbi dicit q̄ Onias tunc loco se continebat Antiochiæ. Quod sit locus ad docendū, & prædicandū, patet Act. 13. vbi dicitur q̄ in Ecclesia, quæ erat Antiochiæ erant Prophete, & doctores. Quod etiam sit locus ad militantandū, patet 2. Mach. 4. vbi dicitur quod Liffas abijt Antiochiam, & elegit milites &c. Sufficit.

Appellare. Nota, q̄ appellare idem est quod reclamare, vel appellare idem est, quod aduocare. Primo modo accipit pro litigatione & pro superioris iurisdictionis imploratione. De quo Act. 25. Cæsarē appello. sequitur. Cæsarē appellasti, ad Cæsarem ibis. Secundo modo accipitur pro aliqua promotione, vt quando aliquis vocat, & appellat aliquem ad aliquam dignitatem, vel officium exercendum. Et talis appellatio vocatio, electio, vel promotio potuit optimè figurari Gen. 2. vbi dicitur, q̄ Adam cōstitutus est Rex & Dominus omnium animantium, & ideò Deus adduxit ad eum omnia animalia, vt videret, quid vocaret ea. Talis est Prælati, qui constitutus est à Deo Rex, Magister & Dñs aliorum, quia omnia animalia. i. omnes alij de collegio debent ad eum venire sicut ad Principem & Pastorem, & ipse eos debet vocare. s. ad promotionē & cōsolationē, & dare eis nomen. i. gloriā & reputationē sicut eorū virtutē, conditionē, & perfectionem. Et de

hoc Gen. 4. Appellauit Adā nominib. suis cuncta animalia, & cuncta volatilia celi, & cunctas bestias terræ. Ecce igitur tria gña hominum, qui ab Adā. i. à Christo vocantur, appellant & eligunt ad promotionē celestē, vel per Adā. i. à Prælo ad dignitatē ecclesiasticā vel terrestre, videlicet Miserates affluentissimè. Aiantia. Laborantes diligentissimè. Bestias terræ. Contemplantes eminentissimè. Volatilia celi. ¶ Vocantur ergo ab Adam affluentissimè miserantes, qui significant per aiantia. Res. n. aiata vegetat, & sentit, & nutritur. Nam si aial aiatum pungatur, puncturā percipit, atq; sentit. Sic verè illi, q̄ sunt aiati p̄ gñam, vegetati atq; nutriti p̄ deuotionem, sentiunt bene puncturas & miseras aliorū per pietatē, & compassionem. Et iō sicut in corpore aiato membra superiora semp̄ influunt in inferiora. Sic verè inter nos illi, qui sunt diuiores, & superiores, debent alijs vitam & sanguinē. i. sustentationē & consolationē ministrare per largiſſimam pietatē. Iō de isto sensu doloris & cōpassionis p̄t intelligi illud Lu. 2. Tuam ipsius aiam pertrāſibit ad glorus, q̄ gladius. i. pena & miseria aliorū dēt aiam nostrā p̄ misericordiā & cōpassionē transigere & penetrare. Sed heu pro dolor vñ de multis, q̄ ipsi pro certo nō sunt aiati: q̄ ita verè sunt duri & crudeles, q̄ ipsi non videntur sentire dolores & miseras aliorū, q̄ patet qm̄ eis nō cōdolent, nec miseras, nec cōpatiuntur nec consolant. Et iō sunt similes Cæro vel Balenæ. Balena. n. vt dicit Iorath in libro suo, est pinguisſimus piscis & maximus, in tñ q̄ super dorsum suum congregatur ibi tñ materia, q̄ inde crescunt arbores & frutices abundanter, ita q̄ illa belua vñ in senectute esse similes vni monti, ad quē accedentes nauæ sine periculo non euadunt. Nā belua fluctus de ore eijcit, & naues propinquas absorbet & submergit. Est. n. belua tantā pinguedinis, q̄ licet perforēt iaculis piscatorū, ipsa tñ non sentit, ac si non esset res aiata, sed mortua. Verū tamen qñ ad carnem, q̄ latet interius sub pinguedine peruenit, tunc sentit, & a quæ maris amaritudinem nō sustinens litus, petit, vbi capitur, & qñque de captione ipsius tota patria dicit & emendatur. Re vera charissimi, tales Balenæ sunt diuites & auari, qui pro certo hodie accumulunt, & aggregant arenas. i. diuitias tpales, q̄ more arenæ difficulter aggregantur & facilius dispergunt. vnde Abacuc. 2. Væ ei, qui congregas non sua, vsque quo aggregat super se densum lutum? Et iō potissimè sit in senectute, q̄ tūc (vt cōter) auaritia magis abundat, & iō arenæ diuitiarum magis tunc hominem aggrauant. Ita q̄ tales vñ aliquoties præ sui status magnitudine esse montes. i. excellentes & eminentes, inflati, tumidi, & superbi. Nā frutices & herbas. i. possessiones terrenas sibi per rapinas. i. fraudes aggregant abundanter, p̄ quod (vt dicitur) in montis similitudinem augmentantur, & iō non erit tutum accedere circa istos, nec esse talij proximos vel vicinos, nam qñ super nauas maris, i. super pauperes pamaritudinem paupertatis nauigantes ad æterna, tot fluctus tribulationū, rapinarum, litium & exactioſum, accusatioſum & impositioſum immittunt, euenit, q̄ ipsos annihilat, & subuertunt. vñ Hier. 51. Ecce ego ad te mons pestifer, qui corumpis vnuerſam terram. Isti etiam tantam habent hodie pinguedinē carnalitatē, prosperitatē, & voluptatis, q̄ nullum iaculum correctionis, nullam puncturam compassionis volunt hodie concipere & sentire. Et ideò videtur, quod ipsi non sunt animati, sed mortui per peccatum. vnde Prou. 23. Verberauerunt me, & dolui, pœnitendo, vulnerauerunt me. s. pauperes clamando & supplicando, & non sensi, compatiedo & miserando. Sed verè finaliter quādo caro, quæ est sub tus pinguedinem. i. interior aia pungetur. s. per puncturam snig diuini, tunc verè bene sentient amaritudinem aquæ maris, & amaritudinem pœnæ æternæ. Nam tunc habebunt necesse ad litus maris. i. ad mortē, quæ litus est finis & terminus maris fluctuosi huius vitæ, accedere, & venire, vbi pro certo à Dæmonibus, vermibus, & ignibus, capientur, & occidentur per dānationem æternam. Et de eorum pinguedine. id est de eorum substantia temporalī, diuitijs, officijs, & beneficijs, qñ diuiduntur & distribuuntur, tota quādoque patria emendatur, sicut patet de beneficijs morientium clericorū, q̄ tunc saltem alijs conferuntur, q̄. s. diuitiæ, quas in vita auarè acquisierant, & conseruauerant, in morte alijs dispergunt. vnde Eccl. 14. Qui coaceruat in iustē, alijs congregat, & in bonis ipsius alius luxuriabitur. Ah charissimi nō sic pro

pendia largiatur, sic verè Deus thesaurum misericordie con-
 tinè aperit, vt diuersa dona meritorum, virtutum & gratia-
 rum suis militibus, atq; fidelibus cõtribuat, & ministret. Vn-
 de 1. Macha. 3. Aperuit rex ærarium suũ, dedit stipendia mi-
 litibus suis, & mandauit eis, qd essent parati ad oia. In quibus
 verbis ostenditur, qd nõs debemus aperiri per desiderium cordis
 & affectionem (aperuit ærarium) per remunerantem rem-
 erum largitionem, (Dedit &c.) per obedientem auris attentio-
 nem, (Mandauit eis) per expeditã metis subiectionem (quia
 debemus esse parati &c.) Et sic dico, qd nõ debet aperire cor,
 quo ad primum, manũ, quo ad scdm, aureum, quo ad tertiuũ,
 oculos, quo ad quartũ. Et si dico, qd debent esse aperta cor-
 da ad diligendum (aperuit ærarium) manus ad porrigendum
 (Dedit) auris ad attendendum (Mandauit eis) oculi ad aspi-
 ciendum (Parati ad oia) Aperiat igitur cordis affectio. Aera-
 rium suum. Concha marina seipsum ad rorem aperit, & aquã
 amarã in se claudit. Et ideo lapidem preciosum qui Margari-
 ta dicitur, in se gignit, vt dicit Arist. & Isido. Sic verè charissimi,
 nõs debemus aperire cordis nostri affectionem per charita-
 tem & dilectionem ad rorem. i. ad Deum & eius gratiam &
 deuotionem. Clausi debemus esse ad amarã mundanã pro-
 speritatis possessionem, & sic lapidem preciosum, i. Deũ po-
 terimus concipere per suã beneuolentiã acquisitionem. Iõ
 dicit Psal. Aperite portas principes vestras, & eleuamini por-
 tas æternales, & introibit rex gloriæ. Tali modo fuit aperta
 Virgo, & ideo lapidem preciosum Deum generauit. Tali mo-
 do etiã apertus est nobis Deus. Affectio. n. cordis sui semper
 est aperta ad peccatores diligendum, & ad ueniã recipiendũ.
 In signum cuius Christus in cruce habuit latus apertum, ad
 denotandũ, qd Deus per veram charitatem ita est hominibus
 apertus, qd ipso paratus est recipere vsq; ad intima cordis
 sui. Et de hoc Can. 5. Pessulum ostij mei aperui dilectio meo.
 Quod ostenditur cum dicitur, Aærarium suum. Aærarium. n. est The-
 saurus Dei, in quo reponit hoies tam bonos q̃ malos, est eius
 affectio & misericordia, quæ oia concludit & recipit. Quod
 est contra multos, qui per affectionem non sunt aperti, sed per
 partialitatem & odium sunt aperti. multi. n. sunt ita clausi, qd
 nullum uolunt recipere ad suam affectionem, amicitiam, &
 amorem, quia nec Deum, nec proximum, nec vicinum, nec
 remotum uolunt diligere vel amare. Hierem. 13. Ciuitates
 austris clausæ sunt, & non est, qui aperiat. Auster, qui est uen-
 tus mollis & calidus, signat mollitiem mundanã prosperita-
 tis, quia verè ciuitates austris. i. viri mundani in prosperitate
 viuẽtes, ita sunt clausi per odium, partialitatem, auaritiã,
 & inuidiam, qd nõ est, qui aperiat. Sed non sic charissimi, imo
 verè semper debet esse aperta cordis affectio. Et ad hoc indu-
 cit sponsus aiam, Cant. 5. Aperi mihi foror mea, sponsa mea,
 quia Deus aperuit ærarium suum. i. thesaurum misericordie sue.
 B Secundo debet manus aperiri, refectione. quia. f. manus miseri-
 cordie semper debent esse expõsitæ & apertæ ad dandum,
 & largiendũ. Sicut. n. fons naturaliter est apertus & expõsitus,
 ita qd nulli uolenti haurire se vetat, nec pauperi, nec diuiti,
 nec bono, nec malo, sic verè exemplo Dei semper debemus
 esse expõsiti oibus, & aperti per piissimã largitatẽ, ita qd nul-
 li debemus nostrũ auxiliũ denegare. Iuxta illud Psal. Aperis
 tu manum tuam, & implebis oẽ aial benedictione. & istud ostendit
 cum dicitur, Dedit stipendia militibus suis. quia sicut Deus
 nõ cessat dare stipendia, dona, & beneficia oibus creaturis, qd
 a. solem suũ facit oriri super bonos & malos, sic & nõs debe-
 mus beneficia & adiutoria oibus impartiri, in quãtũ est pos-
 sibile. Psal. Dedit dona hominibus. Et hoc est pro certo ho-
 die contra multos, qui re vera nõ habent manus apertas ad
 largiendum, sed ad accipiendum, non apertas per largitatẽ,
 sed clausas per auaritiã & parcitatem. Sic re vera sunt mul-
 ti cupidi & auari, qui non cessant a Deo beneficia recipere,
 sed nihil uolenti reddere, nec aliquid suis pauperibus ero-
 gare. Contra quos Eccle. 4. dicitur, Non sit porrecta manus tua ad
 accipiendum, sed ad dandum collecta. Talibus accidit sicut
 Pinæ, quæ ita est clausa & ita stricta, qd nullus potest eam a-
 perire, nec de contentis fructibus manducare, sed finaliter pin-
 ea ista super ignem ponitur, fortiter percussitur, & sic necessa-
 rio sua tenacitas relaxatur, & sic p uolentiã pinæ aperitur,
 & quicquid de fructibus in ea latebat, ei aufertur, & alijs di-
 spergitur, & confertur. Sic verè charissimi, multi sunt hodie
 ita auri, ita stricti, ita auari, & ita tenaces per incompassibi-

lem parcitatẽ, qd nulli pauperi se uolunt aperire, sed quãdã
 uiuunt, pinellos suos. i. diuitias suas sibi solum uolunt refer-
 uare, & nihil alijs erogare, sed verè finaliter oportebit, qd to-
 tum dimittant. Nam morte corporali fortiter percussentur
 quãtũ ad corpus, & super pinellos. i. super carbones inferni
 ponent quãtũ ad aiam, & tunc oportebit, qd aperiantur, &
 diuidantur per separationem aie a corpore, & pinellis & bo-
 nis suis priuentur, & spoliẽtur, & qd diuersimodẽ dispergan-
 tur, tunc aut, qui potest capere, capiet, quia aliud hæredes, aliud
 vxor, aliud executores habebũt, & sic miseri auari, qui uisce-
 ra sua pauperibus in hac uita clausurunt, nihil utilitatis peni-
 tus reportabunt. Non finis ergo clausi per parcitatem, sed
 aperti per largitatẽ, nõ sint bona nostra nobis solis reposita,
 sed oibus expõsita, non sint per parcitatem uelata, sed per
 largitatẽ pauperibus reuelata, iuxta illud Prou. 6. Manus suas
 aperuit inopi. Et in Psal. Aperiente te manum tuam oia im-
 plebuntur bonitate. Aperiat igitur manus refectione, largitio.
 Tertio aperiat auris attentio. Madauit inquit. Circa quod
 nota, qd Deus aperit homini sua secreta ei reuelando, manda-
 ta sua ei iniungendo, ipsum delinquentem corrigendo, ipsum
 bene agentẽ premiando. Hõ aut Deo debet aperiri, madata
 eius diligenter auscultando, & aures cordis efficaciter ape-
 riẽdo & applicando. Aperit ergo dominus secretorũ abscõ-
 sionem. qd maximè fit per scripturam. vnde Apoc. 5. Dignus
 es domine aperire librum, & soluere signacula eius. Librum
 enim sacræ scripturæ cum suis signa culis, & clausuris. i. cum
 suis difficultatibus, obscuritatibus, & figuris Deus aperit, atque
 soluit. Lu. 24. Nonne cor nostrũ ardens erat, cum aperuit nobis
 scripturas? Et ibidem. Aperuit eis sensum, vt intelligerẽt
 scripturas. Et ibidem. Aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt
 eũ. Item aperitur Deus per madorum iniunctionẽ, ita-
 liter fuit apertus Moysi, qm madata dedit ei. vnde in Ps. Mada-
 uit nubibus desuper, & ianuas cœli aperuit. Itẽ aperitur per
 peccatorum uocationẽ, & ad penitentia continuã receptio-
 nẽ. Apoc. 3. Dedi ante te ostium apertum, qd nemo potest cla-
 uide. Istud ostium est Dei uocatio & misericordia, qd pro tẽ-
 pore huius uitæ semper est aperta. Item aperitur per tormẽ-
 torũ inflictorum uulnerationẽ, quia sicut uenator uidens he-
 stiam aliquantũ vagabundã, subito & insperatẽ aperit pha-
 retram, & mittit sagittã, & eã percussit, & quãdoq; occidit.
 Sic verè Deus, dum hõ uagatur in mundi prosperis, subito
 aperit pharetrã suã oculorũ sententiæ & iustitiæ, emittit sa-
 gittam mortis, tribulationis, uel infirmitatis, ipsumq; dũ nõ
 sperat, per mortem uulnerat, & occidit. Iob 30. Aperuit pha-
 retrã suã, & affixit me. Affixit me dico, uel in bono per cor-
 rectionẽ & temporalem tribulationem, uel in malo per eter-
 nalẽ dãnationẽ. Ad ista igitur oia debemus attendere. f. Dei
 correctionem, punitionem, uocationẽ, reuelationem, instruc-
 tionẽ, & madorum iniunctionem (Mandauit inquit eis)
 & aures cordis nostri ad ista oia audienda & retinenda saga-
 citer aperire, vt sic nobis dicatur illud Baruch 3. Audi Israel
 madata uitæ. Et nõs possumus dicere illud Esa. 50. Dominus
 Deus aperuit mihi aures. Et istud est contra multos, & ma-
 ximè contra inobedientes, & obstinatos, qui re uera non ui-
 dentur habere aures ad Dei mandata audiendũ. vnde sic est
 de talibus, sicut de aialibus in quadã prouincia Aethiopia.
 Dicunt. n. Isid. & Pli. qd est in Aethiopia quadã patria, ubi oia
 aialia quadrupedia nascuntur sine aures. Sic verè charissi-
 mi, in isto mundo multi sunt peccatores, qui ad modum qua-
 drupedum bestialiter uiuunt, & sine aures, & sine uirtute
 auditus, & attentione diuinorum madorum inueniuntur.
 quod patet, quia nullam correctionẽ, monitionem, præ-
 dicationem, uel instructionem, uolunt attendere, uel audire.
 de istis dicit Hierem. 6. Incircuncis aures omnium, & audire non
 possunt. Non sic charissimi, sed aperiantur in nobis auris attẽ-
 tio. Quarto aperiat oculos subiectione, quia. f. ita debe-
 mus esse expõsiti & aperti, quod per ueram obedientia pos-
 simus esse ad cuncta sua beneplacita præparati. Et hoc ostendit
 cum dicitur, quod essent parati ad oia. Et ideo de uiris obe-
 dientibus dicitur 1. Macha. 3. Accingimini filij potentes, & esto-
 te parati. Ideo de apertura obedientiæ potest figuratim expo-
 ni illud uerbum Act. 12. Venerunt ad portam ferream, quæ
 dicitur ad ciuitatem, quæ ultra aperta est eis. Porta enim fer-
 rea est uir inobediens, & obstinatus, ferrens, atque durus,
 quæ tunc temporis uero aperitur, quando Deo, & prælati-

fuis

fuis per uoluntariam obedientiam subiugatur. Aperiamur
 ergo charissimi per
 D Promptam subiectionem, Item nota, qd adhuc est
 Certam attentionem, apertio oculi, & est ap-
 Dulcem compassionem, ertio oris, & apertio celi.
 Veram affectionem. Iõ de istis tribus potest di-
 ci illud Apoc. 4. Vidi ostiũ in cœlo. ubi ostendit, qd Aperitur ocu-
 lus per discretionẽ (Vidi) Aperitur os p locutionẽ (Ostium)
 Aperitur cœlum per receptionẽ (Aperitur inquit in cœlis)
 Aperit ergo uisus lymputudo, vt clarè discernat, oris apti-
 tudo, vt uerba decernat, Celi latitudo, vt bonos non sper-
 nat. Dico igitur primò, qd in scriptura inuenit apertio uisua-
 lis discretionis. Vidi inquit. Sicut. n. in uere lacerta, qd sentit
 se habere uisum hebetatũ, exit de cauerna sua, iter foramẽ
 petræ, & oculos ad solem aperit, vt uisus claritatẽ recupe-
 ret, quã amisit, sicut dicit Isid. de quadã lacerta, qd dicitur, qd
 Sic verè charissimi, hõ, qui pro tẽpe huius uitæ habet uisum
 discretionis multum hebetatũ, de cauerna proprii cordis
 debet exire, carnis conditione transcendendo, foramẽ
 petræ. i. duritiã pniã debet intrare pace, & temperate uiuen-
 do, oculos cordis debet aperire ad solem. i. ad Deum eius
 misericordiam implorando, & sic uisum clarè discretionis
 recipiet, lucidè considerando & contẽplando & uidendo.
 Vidẽdo dico. Inferiora, cõteplando superiora, cõsiderãdo
 pterita, pntia, & posteriora. qd ostendit cũ dicitur. Vidi. ad hoc inci-
 tamur Bar. 2. ubi dicitur. Aperi oculos tuos & uide. Vide, confi-
 dera, meditare, cogita & contẽplare pñium instabilẽ uili-
 tatẽ, cœlestiũ durabilẽ uoluntatẽ, pñorũ dãnabilẽ prauita-
 tẽ, futurorũ notabilem grauitatẽ, Et sic poteris dicere, Vidi.
 Heu Deus, quã multi sunt hodie, qui non uir habere oculos
 apertos, non illuminatos, sed ex cæcatis, non discretè consi-
 derantes, sed ob scuros & ignoratẽs, quã uerè multi sunt, qui
 hodie nõ uident, nec considerat aliquid, qd pertinet ad sa-
 lurẽ, sicut talpa, qd habet oculos sicut Aristote. ueritatem
 non sunt aperti, imo carne, & corio sunt operati, & iõ talpa
 nihil uidet, imò perpetuo cæca manet. Sic verè multi sunt
 q oculos cordis sui habent ita clausos & uelatos corio car-
 nalitatis & mundanæ prosperitatis, qd uisum discretionis
 sapientiæ & considerationis penitus amiserunt, & cæcitate
 ignorantia incurrunt. qd patet, quia ipsi non cogitat
 nec aduertunt, nec de mundi uanitate, nec de naturæ uilitate,
 nec de mortis ppinquitate, nec de iudicij seueritate, nec
 de inferni aduersitate, nec de cœli foelicitate, sed tñ modo
 cogitant de pñi prosperitate. Et ideo carent omni spñali
 iucunditate. Figurati ia Thobia cæco, qui dicebat Thobia
 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen
 cœli non uideo? ubi ostenditur, qd tales desolationis turbantur
 fulmine (Nullum gaudiũ mihi est) Indiscretionis cæcatur
 turbine (In tenebris sedeo) Contẽplationis priuati lumen
 (Lumen cœli inquit non uideo) Non sic charissimi non,
 sed aperiamus oculos per discretionem (Vidi inquit). Secũ-
 do aperiamus ora p locutionem. ostium inquit apertum, quã
 uerè ostium oris nostri semper debet esse apertum ad oratio-
 nem, ad confessionem, ad gratiarum actionem, & proximo-
 rum informationem & consolationem. Primò dico per
 orationem. vnde Eccle. 39. Aperiet os suum in oratione, &
 pro delictis suis deprecabitur. Item aperitur os p cõfessionem.
 Ezech. 29. Dabo tibi os apertum, qd est contra multos,
 de quibus dicitur Esa. 10. Non fuit, qui moueret pennam,
 & qui aperiret os, & ganniret. Item aperitur os per deuotio-
 nem. vnde in Ps. Os meum aperui, & attraxi spiritum. Item
 aperitur per prædicationem, instructionem, informationem,
 Eccle. 15. In medio Ecclesie aperuit os eius, & impleuit eum
 dominus. Contra quos dicitur Thren. 2. Prophete tui non
 aperiebant iniquitatẽ tuam, vt te ad penitentiam prouoca-
 rent. Item aperitur per laudem & gratiarum actionem. Esa.
 5. Aperuit os suum absque ullo termino, Sed contra multi
 aperiant illud per iniuriam, & detractionem, iactantiam &
 presumptionem, iracundiam & cõpinationem. Et de hoc
 in Ps. Aperuerunt super me os suum, sicut Leo rapiens & ru-
 giens. Leo. n. (vt communiter) habet os apertum, & ad ru-
 gie nõdũ, mordendum, & rapiendum expõsitum & paratum.
 Est enim naturæ feruentissimã, & ideo p nimio ferore os
 aperire iugiter confueuit. De Salamandra etiam dicit Pli. qd
 de ore semper emittit saluam uenensiam, quæ quicquid tan-

git inueniat, & aquas, i. quas cadit, lymphaticas facere cõ-
 suet. Sic verè charissimi, multi sunt, qui p nimio ferore
 iracundiæ, & p nimio ueneno malitiæ semper habent
 os apertum ad mordendum per detractionem, & ad saluã
 uenensiam malorum uerborum emittendam per iniuriam
 & infamationẽ. Iõ de talibus dicitur in Psal. Os tuum abundauit
 malitiã, & lingua tua concinnabat dolos, sedens aduersus
 fratrem tuum loquebaris. Non sic pro Deo charissimi, non
 aperiamus os per detractionem, sed ipsum aperiamus p bo-
 nã & honestam locutionem (ostium inquit apertum) quã-
 os est ostium p quod uerba exeunt a corde. Ideo de quolibet
 debet dici illud Daniel. 13. Aperuit ostium pomerij, quia, f.
 os quod est ostium pomerij cordis nostri, semper debemus
 per orationem, confessionẽ, deuotionem, gratiarum actio-
 nem, & eruditionem aperire. Patet ergo, qd aperiantur ora
 p locutionem (Vidi inquit ostiũ apertum) Actuum 16. Aperta
 sunt omnia ostia. Tertio aperitur cœlum per receptionẽ.
 (In cœlis inquit) Sicut. n. porra conuiuij aperiri solet inuita-
 tis, sic verè cœlum & gloria Paradisi aperitur bonis homini-
 bus & perfectis, qui a Deo sunt a mundi origine inuitati. uñ
 de Ezech. 1. Aperti sunt cœli, & uidi uisiones Dei. Et Apoc.
 12. Apertum est tẽplũ Dei in cœlo. Circa quod debemus
 aduertere, qd cœlum aperitur contẽplantibus. vt speculentur
 contẽplantes. Act. 7. Ecce uideo cœlos apertos, & Iesum
 stãtem. Secundo aperitur vt cõsolentur laborantes. Gen.
 7. Catharactæ cœli apertæ sunt. Tertio aperit ut recreent
 indigentes, Et de hoc in Ps. Ianuas cœli aperuit, & pluit illis
 manna ad manducandum. Christus. n. aperuit ianuam cœli
 in ascensione, & sic manna, i. dulcedinem eternæ uoluptatis
 suis indigentibus erogauit. Ista ianna clausa fuit fatuis uir-
 ginibus, quæ lampades sine oleo, i. opera, sine merito porta-
 uerunt, quæ dicebant. Domine domine aperi nobis, sed nõ-
 sum est eis. Nescio uos. Mat. 25. Et breuiter in ista ianna re-
 ciipiunt iusti, & excluduntur iniusti. Sicut. n. auis non recipit
 ad nidum suum aliquem pullũ, nec ouis (vt cõter) ali-
 quem agnum, nisi quos se sciuerint generasse. Sic verè nec
 Deus aliquem hominẽ ad nidũ Paradisi, uel ad ubera eternæ
 uoluptatis recipit, uel admittit, nisi illos, quos per fidem se
 uiderit generasse, & per gratiam nutrisse. Et ideo peruersi
 & iniqui, qui tali modo non sunt a Deo geniti uel nutriti nõ
 quam ad istud receptaculum sunt admitti. Ideo de tali bono-
 rum receptione dicitur Esa. 26. Aperite portas iustitiæ, &
 ingredietur gens iusta custodiens ueritatem. Et sic patet
 charissimi, quod aperitur Paradisus ad receptionem, os &
 labia ad locutionem, & oculi per discretionem. Et sic esta-
 pertio lucida discretionis, & placidæ locutionis, prouidã
 receptionis &c. Et si breuius uolumus notare sequendo
 Mauricium, possumus de Deo dicere, quod ipse multipliciter
 est apertus. Ipse enim est qui dicit Mat. 7. & Lu. 11. Pul-
 sare & aperietur uobis. Est igitur apertus
 Ad reuelandum, Aperit ergo ad secreto-
 Ad consolandum, rum reuelationem. unde
 Ad miserandum, Apoc. 5. dicit, qd uicit Leo
 Aderogandum, de Tribu Iuda aperire li-
 Ad aspiciendum, brum, & soluere signacu-
 Ad recipiendum, la eius. i. aperire secreta sa-
 Ad puniendum, pientie & scripturæ. Item
 Ad gratiam infundendum, aperit se ad oppressorum
 Ad gloriam distribuendum, consolationem. Ideo Bar-
 uch 2. dicitur. Aperi oculos tuos & uide, inclina aurem &
 audi. Item aperit se p piam miserationem. vnde 2. Paralip. 6.
 Aperiantur quæso oculi tui, & aures tuæ intetã sint ad ora-
 tionem, quæ &c. Item aperit se ad beneficiorum erogatio-
 nem. Psal. Aperi tu manum tuam, & imple omne animal be-
 nedictione. Item aperitur ad curam & attentionem & ad
 suorum gubernationem. 3. Reg. 8. Sint oculi tui aperti super
 domum hanc. Item aperitur ad bonorũ receptionem, & bea-
 tificationem. unde Apoc. 4. Vidi ostium apertum in cœlo.
 Item aperitur ad malorum damnationem. Vnde Apoc. 9.
 Data est Stellæ clauis, & aperuit puteum abissi. Item ad gra-
 tiarum infusionem. Num. 20. Aperi populo huic thesaurum
 tuum fontem aquæ uiuæ. Item aperitur ad gloriæ distribu-
 tionem. Psal. Ianuas cœli aperuit, & pluit illis manna ad mãdũ
 cadũ. Item de iusto potes dicere, qd ipse debet aperire arcã,
 seu thesaurũ, ut subueniat, carcerẽ, vt captiuos expedit, &
 cor

cor suum vt alienam miseriam sentiat, oculos, vt saluti neces-
saria videat, aures, vt Dei mandata audiat, manus, vt Eleemo-
synas & opera pia faciat, os, vt Deum laudet, & alios erudiat.
De primò Eccl. 4.4. aperti sunt Theauri. Mat. 2. aperti The-
sauris suis obtulerunt munera. De secundo, Act. 5. Angelus
dñi aperit carcerē eduxit eos. Itē tertio aperiamus cor ad
sententiā, vel ad cōpatiendū, exēplo Chri, cuius latus aper-
tū fuit, ad ostendū affectū cōpassionis & dilectionis. Io. 19.
Aperuit latus eius &c. Itē aperiamus oculos, s. mentis ad in-
telligēdū. Io. 9. Quo aperti sunt tibi oculi. Et Lu. 24. Et aper-
ti sunt oculi eorū, & cognouerūt dñm. Item aperiam⁹ aures
ad audiendum. Esa. 50. Dñs aperiet mihi aurem. Item aperia-
mus manus ad beatificandum. Deut. 15. Præcipio tibi, vt ape-
rias manum tuā fratri tuo. Item aperiamus os ad Deum lau-
dandum. Lu. 1. Apertum est illico os Zachariæ, & loquebatur
benedicens Deum. Aduerte tñ, quod quidam contrariò mō
aperiuntur, quia. s. mali aperiant os ad maledicendum. Psal.
Aperuerunt super me os suum, sicut Leo rapiens & rugiens
oculos ad explorandum, aures ad inania audiendum. Et ideo
talibus erit apertus infernus ad eos recipiendum. Psal. Ape-
ta est terra, & deglutiuit Dathan. Sic igitur patet quomodo
apertio sumitur multis modis. Sufficit.

Applicare. Nota, quod applicare idem est, quod ad
se aliquid attrahere, præsentare, approx-
ximare, & adaptare. Notabo ergo, quod applicatio ip-
sò sumitur & in malo. In bono enim significato inue-
nitur Applicatio

Studiosa,	} quæ fit ad	Ministrandum,
Seriosa,		Examinandum,
Gratiosa,		Complacendum,
Gloriosa,		Assistendum.

Prima est applicatio bonorum discipulorū, qui. s. seipos
applicat & pñtes exhibent superioribus, vt obsequantur,
doctoribus, vt erudiantur, proximis, vt subueniant, prælati-
vt obediant. Num. 3. applica tribum leui, & fac stare in con-
spectu sacerdotis, vt ministrent ei, & excubent, & obseruet
quicquid ad cultū pertinet. Secunda est applicatio præla-
torum, qui. s. ad se applicant, pmouendos, vt eos examinet,
& cognoscant. Vñ Exod. 40. applicabis ad te Aron cum filiis
suis ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aqua inques
sanctis vestib. vt ministrent mihi. Iñ. n. promouendi debent
applicari ad Moysen. i. ad platum per examinationem, dñt
lauari per confessionem & purificationem, debent indui p
sanctam conuersationem, & sic poterunt ministrare per of-
ficij dignam executionem. sed de hoc vide supra de Aron in
principio. Tertia est applicatio bonorum seu iustorū, qui. s.
per baptismum & per poenitentiam gratiam diuinam reci-
piunt, & sic Deo applicantur, & adhærent, & sibi placidi, &
accepti sunt. Zach. 2. Applicabunt multi ad dñm. Quarta
est applicatio beatorum, quos. s. Deus sibi præsentat, & ap-
plicat. & eos in Paradiso sibi associat & adaptat. vñ Eccl.
33. Ex his benedixit & exaltauit, ex his sanctificauit & ad se
applicauit. In malo verò significato potè dici, q. quidam ap-
plicantur diabolo sibi seruiendo, quidā carni sibi cōfenti-
do, quidā mūdo se ei immiscendo. De diabolo patet Dā. 11.
vbi de Antichristo dñr, q. applicabuntur ei plurimi fraudu-
lenter. de carne & de mala muliere dicitur Prouer. 9. quod
qui applicabitur illi, descendet ad inferos. De mundo verò
potest dici 1. Mac. 15. Applicuit Antiochus super Dorā &c.

Apponere. Nota, q. apponere idem est, quod aliquid
ponere, sicut dñr, q. cibaria apponuntur,
vel ad aliud ponere, addere, seu adiungere. Signat igitur in
bono & in malo. In bono. n. signat virtutum appositionem,
& bonorū multiplicationē. sicut Prouer. 10. vbi dñr, q. timor
dñi apponet dies. In malo verò signat malorum operum ad-
ditionem. Pñ. Appone iniquitatem super iniquitatem eorū,
& non intrent in iusticiam. Dicam ergo, quod est appositio

Virtualium,	} quæ debet	Vendicari,
Aeternalium,		Affectari,
Temporalium,		Detestari,
Criminalium,		Euitari,
Infernalium,		Formidari.

Est dico appositio. i. adiunctio vel præsentatio, additio vel
multiplicatio virtualium, & ista pertinet ad virtuosos & p-
fectos, qui semper de virtute in virtute proficiunt, & virtu-

tes virtutib. adiungunt, & apponunt. Sicut. n. in arbore conti-
nuè noui rami adiunguntur, & noui fructus annis singulis
apponuntur. Sic etiam bonis viris nouæ virtutes continuè
multiplicantur. an de Prouer. 3. dicitur. Præcepta, inquit,
mea custodiāt cor tuū, longitudinem. n. dierum, & annos vi-
tæ, & pacem apponet tibi. Ipsi etiam iuri iusti Deo & fan-
ctis hominib. student se apponere, & eorum confortio spi-
ritualiter aggregare. Vñ de Hier. 50. Apponentur ad Deū fœ-
dere sempiterno. & de Achior Iudith 14. dñr. Appositus est ad
populum Israel. & Dan. 13. ca. Rex Astiages appositus est ad
patres suos. Ad Deum ad populum sanctum, & ad patres no-
stros. i. ad bonos & antiquos viros debemus nos adiunge-
re, & apponere, nos cū eis charitatiuè tenaciter foederare.
Ista est ergo appositio spiritualis & virtualis. Talis etiam spi-
ritualis appositio potest dici præsentatio sacramentorum, & sacra-
scripturæ, quæ hic, sicut quædam ferula, apposita sunt
hominib. Luc. 10. Manducate, quæ apponuntur vobis. Est et
etiam virtualis appositio illa, quæ homo apponit ad facien-
dū & ad sciendum bonum diligentiam opportunam. Eccle-
si. 8. Apposui cor meum, vt scirem sapientiam. Item est appo-
sitiō æternalis, & ista est illa, quæ Deus apponit bona gloriæ
super bona gratiæ, sicut fit in conuiuijs ubi ferula ferulis
apponuntur. unde de Deo potest dici illud Act. Cumq; du-
xisset eos, s. Apostolos in domū suam, apposit eis melam,
& lætatus est cum omni domo sua. Item est appositio tempo-
ralis. i. temporalium bonorum, q. s. apponuntur in mensa hu-
ius mundi. Caueat tamen hō, quia in ista mensa latent mul-
ta uenena. Ideo bene dñr Eccl. 15. Apposui tibi ignem, & a-
quam, ad quod volueris porrigere manū. & ideo tutum est, q.
appositis cautè & parcè utamur. iuxta illud Eccl. 31. Vtere
quasi homo frugi, i. quasi homo temperatus & parcus, & ista
quæ tibi apponuntur. Iterum est appositio criminalis, & huius
est, quæ mali peccata peccatis apponunt, & ubi eos poenite-
re debuerat, plus delinquant. Psal. Apposuerunt adhuc pec-
care ei &c. Vñ de Herode dñr Act. 12. q. non sufficiebat sibi
Iacobum occidisse, imò uidens quod placeret Iudeis, appo-
suit ut apprehenderet & Petrum. Item est appositio noxia-
lis, s. appositio tormentorum, quæ malis finaliter apponun-
tur. Et de hoc Apoc. vlti. Si quis apposerit ad uerba hæc,
apponet Deus super illum plagas scriptas in libro hoc. Suffi-
cit. vide in alijs titulis synonymis &c.

Apostata. Nota, q. apostata id est, q. præuicator, &
legis, fidei, uel religionis transgressor, &
ritum vel statum alium auctoritate propria transgesserit decli-
nator. Sicut enim secundum Senec. lib. de naturalibus, quæ-
stionibus, rariæ quandoq; in nubibus generantur, uel ibi uē-
ro uel turbine raptæ introducantur, & eleuantur, q. tādē ru-
pta nubē cum pluuia cadere comprobantur, sic uerè fit, qd
illi, quos turbo diabolicæ ipressionis in nube religionis uel
Ecclesiæ, uel etiam in fide apparenter, cū non habebant sta-
bile fundamentum, solent cadere, & ruptis limitibus nubis,
idest religionis uel fidei, in qua uidebantur manere, inde p
apostasiam recedere, & inferius ad seculum, uel ad infideli-
tatem descendere uel auari. Patet in primo Angelo apostata
tico, qui à nube celestis habitationis cecidit. In primo homi-
ne, q. à claustris Paradisi recessit. In Iuliano apostata, qui nu-
bē Ecclesiæ & fidei dimisit, in quolibet apostata moderno,
q. religionem & habitum derelinquit, & cū pluuia volupta-
tis mundanæ inferius ad statū secularium se deflectit. Et be-
ne cum pluuia, quia uerè pluuia mundanæ p̄speritatis & car-
nalitatis, quæ desiderant, cā est, q. isti à statu suo cadunt, &
ad mores seculares descendunt. iuxta illud Eccl. 19. Vinum
& mulieres apostatare faciunt etiam sapientes. Tales figura-
tur Apoc. 19. in illis spiritibus malis, qui in specie ranarum
exierunt, & bellum in seculo commouerunt. Sic uerè isti
qui spiritus. i. demones propriè possunt dici ratione obsti-
nationis immundi ratione carnalis delectationis, & ranis
similes sunt rōne loquacitatis, & instabilis conditionis à dra-
cone. i. à diabolo emittunt, & in terram. i. in terrenum statū
& habitum mittuntur. vbi sæpe fit, q. p. eos lites & dissensio-
nes generantur, vt paruit in Iuliano, qui tot bella & tribula-
mina contra Ecclesiā suscitauit. Patet etiam in renegatis,
qui acris seipiunt in fideles, quā alij infideles. Bene igitur
dicitur Prouer. 6. q. homo apostata uir inuultis graditur ore
puerfo, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo cor-
de machinatur.

de machinatur malum, & in omni tempore iurgia seminat,
vbi aduertit, q. apostata est (vt communiter) fragilis in statu,
quia homo, inepus in actu, quia uir inuultis malignus in affa-
tu, quia digito loquitur, dissolutus in aspectu, quia annuit oculo-
lis, lenis in gressu, quia terit pede, malitiosus in cogitatu, q.
corde prauo, discors, & dyfcolus in cōuictu, quia oī tpe iur-
gia seminat. Prospere (s. vñ) cōtra apostatas, q. s. inuicta figu-
ræ, & exēpla possent poni. Sed desinit auctoritates. Vide in
tabula in dñeissis partib. huius operis, multa reperies &c.

Apostolus. Idem est, q. nuncius seu missus. Ad literam
enim de Apostolis legitur, quod à Christo
missi fuerunt, & fidem eius prædicauerunt, & docuerunt. si-
ue ergo loquamur de Apostolis ueris & realibus, siue de A-
postolis spiritualibus. i. de quibuslibet uiris sanctis, & maxi-
mè de prædicatoribus, possumus dicere, q. Christus fuit sicut
rex apum, de quo scribit, q. nūquam solus apparet, imò quod
rex exit alueare suum, semper comitatur eundem apum cir-
cunstantium multitudinem. Sic uerè Christus rex regum ab al-
ueari ceceli ad terram exiens, solus non apparuit, imò secum
primo Angelorum comitiā adduxit, & tandem sibi sanctos
Apostolos aggregauit, quos tanquam fratres suos & socios
secum tenuit, & eos tanq. futuros fidei fundatores persona-
liter docuit & instruxit. Mar. 6. Conuenientes Apostoli ad Ie-
sum, nunciauerunt ei oīa, quæ egerant. Vñ de Lu. 6. dñr Elegit
12. quos Apostolos nominauit. In quibus uerbis aduertit, q.
isti fuerunt à Deo probati, in fide fundati, Mundo delegati,
gradu sublimati. Fuerunt. n. in morali bonitate præcipui, q.
elegit, in fidei ueritate perspicui, quia duodecim, s. officij fe-
dultate assidui, quia Apostoli. n. nunciij, i. fastigij sublimitate
perpetui, quia nominati. i. electi. In electione. n. notat boni-
tas. i. quia meliora solent eligi. In 12. fidei ueritas. s. pp. 12. ar-
ticulos. In apostolatu, officij fedultate, quia Apostolus inter-
pretatur legatus uel nuncius. In nominatione, status auctori-
tas, quia. s. prælati solent eligi, & à constituentibus nomina-
ri. Fuit. n. in eis Bonitas præfectiua quo ad mores, ueritas in
structiua, quo ad fidem, fedultate executiua, quo ad officij,
auctoritas imperatiua, quo ad statum seu gradum. Vel diu-
de alter, & dic q. isti sunt uirtute cōm. edati, quod notat ele-
ctio. Debitè numerati, quia 12. Propriè nominati, quia Apo-
stoli dicti sunt, famosè diuulgati, quia nomina eorū &c. Di-
co igitur, q. isti fuerunt uirtutibus dotati, quod ostenditur cū
dñr, q. Christus elegit eos. Electio. n. bonitatem supponit. q.
s. Philoſophum nihil est eligibile, nisi sub ratione boni. In
omni. n. materia semper solent eligi meliora. Natura. n. cor-
pore animalis de sebis recepit uilius & melius recipit, &
ad corporis nutritionem custodit, illud uerò, quod impuri-
& immunditè est, eicit, & dimittit. Sic uerè natura naturas
Deus de omnibus mundi personis meliores elegit & Apo-
stolos ordinauit, & per eos membra corporis Ecclesiæ. i. uni-
uersos fideles fide & doctrina nutriuit. Impuros uerò & pec-
catores & obstinatos infideles contempnit penitus, & eiecit.
Vñ de Matth. 13. Elegerunt bonos in uasa sua, malos autē fo-
ras miserunt. Istud autem potissimè intelligitur, quo ad Deū,
cuius iudicium non fallitur, quia re uera quo ad mundū, cu-
ius fallax est iudicium, sæpe contrarium reperitur. Constat
enim quod in mundo isto non semper eliguntur magis boni
& uirtuosi, & ideo hominum electio non semper attestatur
uirtuti. Sicut. n. video q. sensus humani sæpissimè deluduntur,
ita q. vnum pro alio eligere, & malum pro bono sumere di-
gnoscuntur, incantatores. n. oculos deludunt, Alchimiſtæ q.
prū sophisticarum pro auro uendunt. Mali apothecarij vnā
speciem pro alia tradunt, & sic fit, q. ueram electionē impe-
diūt, ita hoies malum pro bono recipiunt. Ipsa etiam natura
hominis quando corrupta est & istirma, nō semper recipit,
seu eligit de assumptis cibarijs puriora & meliora, sed sibi
similiora, dato q. sint corpori deteriora, mēbra. n. corrupta
& læsa humores sibi similes attrahunt, bonos uerò & utiles
dimittunt, & sic propter defectum debita electionis, corrup-
tionem amplioem inducunt. Sic pro certo in mundo isto
multa sunt sophisticaciones & sensus, & rationis deceptio-
nes. Incantatores. n. & alchimiſtæ. i. adulatores exterius lo-
quēdo, & demones interius inspiciendo ita obnubilāt, & de-
cipiunt iudicium quorundam superiorum, q. ipsi non eligūt
ad seculi dignitatē, quod bonū est, sed quod malū; corrupti
enim abominabiles facti sunt in iniquitatib. suis. Et ideo cor-

ruptos, & malos sibi similes ad se trahunt, & eos dimissis me-
lioribus eligunt, & præponūt, figurati in illo Bachide. 1. Ma-
cha. 9. de quo dñr, q. ipse elegit uirōs impios & cōstituit eos
dominos regionis. Talium ergo electio non attestatur boni-
tati, quia re uera isti nō eligūt bonos in uasa sua, nec malos
etiam foras mittunt, imò potius malos retinēt & eligūt, bo-
nos uerò negligunt & postponunt. 3. Regum 18. Eligite uo-
bis bouem unum. Tales malos electos potes comparare bo-
ui propter carnositatē uoluptatis carnalis, propter tardita-
tem pigritiæ actualis, propter carnositatem pompæ & sup-
bia secularis. Non sic Apostoli, quia uerè mundi meliores
fuerūt electi. Et ideo electio sua bene attestatur uirtuti. Vñ
de eis dicit Christus Ioan. 13. Ego scio quos elegerim,
quasi dicat ego scio, q. meliores elegi. Ideò de eis dñr Act. 1.
q. præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum quos elegit,
assumpus est, quibus & præbuit seipsum uiuum. Patet ergo
de Apostolis, q. fuerunt uirtutibus dotati, quod. s. designatur
noie electionis. Elegit inquit. Secundo dico, q. isti fuerunt
debitè numerati, seu seriosè signati. quia. s. isti solum fuerūt
12. Numerus. n. duodenarius est numerus & in natura, & in
scriptura, & figura sacras. In natura patet, quia ipsum cōe-
lum in 12. signa, quorum quatuor dicuntur cardinalia, est
distinctum. In figura patet, quia in ciuitate sancta Hierusalē
sicut dñr Apoc. 21. duodecim erant portæ quæ 12. margaritis
erāt sculptæ. Duodecim uiri uerunt à Iosue electi, qui trans
Iordanem arcam domini coram populo portauerunt, sicut
dñr Iosue 2. In uestimento etiam Aaron fuerunt duodecim
lapides preciosi quatuor ordinib. subdiuisi. In scriptura pa-
tet multis locis ubi duodenarius numerus eligitur, i. quo hu-
ius numeri secreta uirtus & perfectio designatur. Iacob. n.
12. Patriarchas genuit. Apoc. 12. Mulier duodecim Stellas in
suo capite habuit. Et de omni Tribu Israel antè thronū Dei
12. milia signatorum Ioannes uidit. Per numerum igitur istū
fides intelligitur catholica, quæ 12. articulis est distincta. Et
ideo propriè Apostoli 12. eliguntur, pro eo, q. s. s. catholi-
cam, quæ ex 12. constat articulis prædicare mittuntur. Iñ. n.
sunt 12. signa cœli. i. Ecclesiæ Dei, qui oēs Apostoli dicti fue-
runt. Quatuor tamē cardinales. i. principales fuerunt, s. euā-
gelistæ, in eo, quod Euangelia conscripserunt. Iosue. n. salua-
tor, & Aaron summus sacerdos. i. Christus istos 12. elegit, &
in uestimento suo. i. in Ecclesiā pro ornatu preciosissimo po-
suit, & eos ciuitatis cœlestis Hierusalē portas fecit, & mū-
di Patriarchas effecit, & tanquam Stellas 12. pro illuminan-
di mundi tenebris ordinauit. Bene ergo dicit Christus Io. 6.
Ego duodecim uos elegi. Ideò bene dñr Lu. 9. q. Christus cō-
uocatis duodecim Apostolis dedit eis potestatem. Fuerunt
igitur debitè designati (scilicet) in numero duodenario. Duo-
decim inquit. Tertio dico, q. isti fuerunt propriè nomina-
ti, & hoc quia Apostoli sunt uocati. Apostolus. n. interpretat
missus, nuncius, uel legatus, quia re uera isti tanquam Chri-
sti legati mira auctoritate subulti fuerunt, & tanquā nunciij
missi per mundum fuerunt, & Dei uoluntatem hominib. nū-
ciauerunt, fidem prædicauerunt, & populos docuerunt. Lu.
11. Mittam ad uos prophetas, & Apostolos, & scribas. Et be-
ne dicuntur nunciij seu missi, quia. s. nuncijs quando mittit,
quandiu est in itinere, nihil possidere dignoscitur, imò sem-
per est in sollicitudine & labore quousque ad suum domi-
nū reuertatur. Sic isti per mundum pauperes discurrerunt,
temporales diuitias contempserunt, & tandem non sine pe-
nis & laboribus ad dominū redierunt. Similes enim vnū
fuisse hirundinibus, quæ in Solinum non in terra, sed in ae-
re cibum sumunt, & non quiescendo uel sedēdo, sed potius
uolando & discurrendo comedunt. Lapsura etiā mēnia quo-
dam naturæ sensu cognoscunt, & ideo nunquam in calib. ni-
dificat aut quiescunt. Inde est (vt ait idem) q. hirundines in
ciuitate Thabarum, quæ sæpissimè capta est, non habitant,
nec in area Terē, qui fuit crudelis tyrannus, nidificant, aut
construnt. Re uera tales fuerūt Apostoli, quia. s. isti lapsura
& ruinosā mēnia. i. status, gradus, & fastigia huius mūdi, q. s.
cito cadunt, & labuntur, & continuè ruinam minantur, no-
luerunt fręquentare, nihilq. caducum aut transitorium pos-
sidere, nec etiam in area Terē, i. in curijs principum & ty-
rannorum uoluerunt perflittere, uel manere, nec iterra. i. in
bonis terrenis cibum delectationū capere, nec ibidem diui-
tias abundare, sed potius uolando. i. per mundum tanquam
peregrini

peregrini discurrendo, in aere. i. sub diuo, sine domicilio studeant cibum virtutum fumere, & se no temporaliter, sed spiritaliter impinguare. Vnde isti fuerunt, qui dixerunt Mat. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Isti sunt ergo Apostoli. i. missi, sicut dicitur Mat. 10. Duodecim Apostolorum nomina sunt. hanc sequitur. Hos 12. misit Iesus, precipiens eis & dicens. In viam gentium ne abieritis, & ciuitates Samaritanorum ne intraueritis. sequitur. Nolite possidere aurum neque argentum. &c. fuerunt ergo proprie nominati Apostoli. vnde nota, quod Apostolus est nomen

Humilitatis, Est igitur (dico) nomen humilitatis. Vnde ipse Paulus Apostolus per humilitate dicebat 1. Corint. 15. Non sum dignus vocari Apostolus. Et Ioan. 13. Nec Apostolus maior est eo, q. misit illum. Item, q. sit nomen sedulitatis, patet Roma. 11. vbi Apostolatus uocatur ministerium. quandiu (inquit) sum gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo. Item, q. sit officii laetitiae & iucunditatis, patet, quia ipsi Apostoli in tribulationibus gaudebant, & in passionibus exultabant. vnde Actu. 7. dr. quod ibant Apostoli gaudentes a conspectu consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Item, q. sit nomen stabilitatis, patet Actu. 8. vbi constantia stabilitatis apparuit in hoc, q. oes dispersi sunt. s. pra timore persecutionis per regionem Iudae & Samaritiam praeter Apostolos. Item, q. sit nomen sagacitatis, patet 2. Thi. 1. vbi dicitur. Postus sum ego praedicator, & Apostolus, & magister gentium. Magister enim & praedicator scientiam, & sagacitatem supponit. Item, quod sit nomen auctoritatis, patet, quia mandata eorum seruantur, & seruabant per lege. Actu. 15. Perambulabat Paulus Syriam precipiens custodiri praeccepta Apostolorum, & seniorum. Item, q. sit nomen poenaltatis, patet, quia omnes tribulationes & martyria sunt perpessi. Luc. 11. Mittam ad vos prophetas & Apostolos, & ex illis occidentur, & persequentur. Item, quod sit nomen fidelitatis, patet, quia ipsi Apostoli in fide fuerunt ceteris firmiores. vnde Luc. 17. dixerunt Apostoli. Domine adauge nobis fidem. Item, q. sit nomen seu officium charitatis, nec non societatis & vnitatis, patet, quia Apostoli cum Christo uiixerunt, & inter se pacifice permanserunt. Vnde Luc. 22. Iesus discubuit, & 12. Apostoli cum eo. Item, q. sit nomen veritatis, patet, quia propter timorem cuiuscunq. nunquam uoluerunt veritatem tacere. vnde Act. 4. dr. q. virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi. Item, q. sit nomen potestatis, patet, quia ipsi habuerunt potestatem peccata soluendi, daemones fugandi, & mirabilia facienda. vnde Act. 12. Multa prodigia & signa fiebant per Apostolos in Hierusalem. Item, q. sit nomen Maiestatis & aeternae foelicitatis, patet, quia ipsi cum Christo regnant in aeterna gloria. vnde Apoc. 2. i. dr. q. Apostolorum nomina erant scripta in portis caelestis Hierusalem. Quia igitur isti habuerunt oia supra dicta, bene patet, q. ipsi fuerunt proprie nominati, Apostoli.

Quarto dico, q. hic ostenditur, q. ipsi fuerunt honore sublimati. quod ostenditur cum dr. nominati. Nominatio. n. id est, q. est dignitatum assumptio & electio, & bonae famae seu boni nominis diuulgatio. vnde Mat. 10. Apostolorum nomina sunt haec. vide infra de noie, si vis dilatare. Sic ergo patet quomodo sancti Apostoli summis uirtutibus uoluerunt polere, & quomodo etiam nos omnes ecclesiastici Apostolorum successores debemus eorum multis uirtutibus relucere. Sed re uera in multis hi pocritis patet contrarium, quia. s. isti sunt, qui sicut dr Apoc. 2. se dicunt Apostolos esse, & non sunt, q. a certo sicut dr 2. Cor. 11. Pseudo Apostoli, operarij subdoli transfigurant se in Apostolos Christi. Et io isti sequuntur uia Iudae, q. primò electus fuit Apostolus, sed finaliter factus est diabolus. Sufficit ergo de Apostolo in gne, q. sunt dicta, q. i multis huius operis partib. de Apostolis sunt notata & c.

Apprehendere. Nota, quod apprehendere idem est, quod prendere, & accipere, consequi, capere, occupare. Cum istud igitur uerbum referatur quadoque ad Deum, quadoque ad uirum iustum, quadoque ad uirum impium, quadoque ad diabolum, Sic ergo nota bo, quod inuenitur **Apprehensio**

Potentiae summè mirabilis, Iustitiae summè laudabilis, Nequitiae summè damnabilis, Tormenti summè tristabilis. Leo, & Aquila, animalia alia nobilia apprehendunt, & capiunt alia debilia animalia, tanq. sua; Sic Deus homines pro uoluntatis debito apprehendit, & de ipsis, prout uult, ordinat, & disponit. Ipse. n. fecit unam apprehensionem, q. fuit magnae potentiae, carnè assumendo. Figuratus in Moyse Exo. 4. qui per caudam apprehendit draconem. Cauda. n. finem temporum signat, in quo Christus Draconem carneum. i. humanitatem apprehendit, & sibi personaliter adunuit. Hie, 2. Non Angelos, sed semen Abraham apprehendit. Quotidie autem ipse facit quandam apprehensionem magnae clementiae, quia uidelicet ipse apprehendit peccatorem, ut a uitijs educat, iustum, ut per uirtutes deducat, beatum, ut ad gloriam pducat. Sicut enim uideamus, q. homo, qui in carcere est vel in fouea, vel in aqua, apprehenditur ut educat. Sic uerè Deus quadoque peccatorem per gratiam apprehendit, & ipsum de fouea & de carcere peccati extrahit & educit. Hiere. 31. Apprehendi manum eorum, ut educerem de terra Aegypti. quod bene figuratur Mar. 1. vbi dicitur, quod Christus apprehensa manu leuauit, & curauit socrum Simonis febricitantem. & Mar. 8. ubi dicitur, quod apprehensa manu extra uicium eduxit, & illuminauit coecum. & Lu. 14. vbi dicitur, q. apprehensa manu nauit uirum hydropis laborantem. q. re uera Christus clementissimus medicus manum misericordiae suae extendit, & peccatores apprehendit, & eos a febre auaritia, a caecitate ignorantiae, ab hydropis seu ab insulara superbia eleuat, illuminat, sanat, liberat, & educit, ut sic bene possit dicere peccator illud Psal. Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi. Item apprehenditur puer a matre, vel a nutrice, ut educatur, ne. Errare permittatur. Sic uerè Deus apprehendit iustos, ipsos per uirtutes deducendo, & ne errent per uitia, protegendos. Esa. 42. Ego dñs uocaui te, & apprehendi manum tuam, & seruaui te. Item apprehenditur coniuga, ut ad coniugium introducat, & inducatur. Sic finaliter Deus iustos apprehendit, & accipit, & eos in Paradisi coniugium introducit. Cant. 8. Apprehendite, & ducam te in domum generitricis meae. Vnde etiam de Paulo dicitur Act. 9. q. apprehensum illum duxit ad Apostolos. Figura de Noe, qui apprehensam columbam intulit in arcam, quia. s. Noe, qui interpretatur requiescens. i. Deus, qui in sua beatitudine requiescit, Columbam. i. beatam animam a mundi diluio recedentem apprehendit, & recipit, & eam in arcam Paradisi reponit, sicut ipse Christo a mortuis resurgenti fuit dictum. Iudi. 5. Surge Barach, apprehende captiuos tuos, fili Abinoen. Vide infra de surgere. Ista est ergo apprehensio diuina, quae est mirabilis. (Secundo uero dico, quod est apprehensio iusti, quae est laudabilis. Iustus enim sicut auis nobilis bene docta semper apprehendit aliquam bonam praedam, de qua magistrum suum Deum laetificet, & confortet. Apprehensio enim possessionis ualde est utilis, quia. s. melior est conditio possidentis. Sic uerè illi spiritaliter meliores sunt, q. bona spiritalia actualiter exequuntur, & effica ceter apprehendunt. Possessio enim talis utilis est, quia. s. salutem operatur aeternam, iuxta illud Proverb. 3. Lignum uitae est his, qui apprehendunt eam, & qui tenuerit eam, beatus est. Isti uolumus, possimus dicere, quod apprehendenda est

Disciplina, Custodiat, **Sapientia,** Erudiat, **Poenitentia,** Perficiat, **Dei gratia,** Alliciat, **Coeli gloria,** Reficiat.

De disciplina custodiendae dicitur in Psal. Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur dominus, & pereatis de uia iusta. De sapientia erudiente dicitur Ecclesi. 15. Qui continens est iustitiae, apprehendit illam &c. sequitur. Cibauit illum pane uitae & intellectu, & qua sapientia salutaris potabit illum. De poenitentia perficiente pot dici illud Can. 7. Ascendam in palmam, & apprehendā fructus eius. Palma. n. quae est spinosa i stipite iherius, sed superius fructuosa, pnam signat. q. hic inferius est aspera, sursum uerò in Paradiso est delectabilis.

bilis. De gratia diuina alliciente, vel diuina scriptura nutrie te pot dici illud Baruc 4. Hic est liber mandatorum Dei, & lex, quae est in gnerum. omnes, qui tenent eam, peruenient ad uitam, qui autem dereliquerint eam, in morte. Couertere Iacob, & apprehende eam. De gloria uerò aeterna, beatificante, & recipiente pot dici illud 1. Thi. 6. Apprehede uitam aeternam, in qua uocatus es. Aduerte tñ, q. sicut canis multo tiens impeditur ne praedam quam sequitur, apprehendat, & hoc potissimè q. inuenit nouam praedam, per cuius odore uestigium primè perdit. Sic uerè sepe fit, q. homo ab apprehensione bonorū spiritaliū & aeternorū impeditur, q. inuentis mundi delectabilibus occupatur. Ponè de Tigride quae occupatur circa specula, & sic non apprehendit uenatorem, nec catulum, ad què currebat. ideo de mala muliere, idest mundi prosperitate uel de carne dr. Proue. 2. Oes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendit semitas uiae. Ista est ergo apprehensio iusti, quae est laudabilis.

Terzio dico, q. est apprehensio impij, quae est damnabilis. Mali. n. apprehendunt mala, & ab eis finaliter apprehenduntur, iuxta illud Ecclesi. 7. Noli facere mala, ut te non apprehendat, & potes notare si uis, q. mali apprehendunt, bonos, ut eis inferant tribulationem, honores, ut eos occupet per ambitionem, mendacium, ut eos palliet sui locutione, diuitias, ut eis fatiet suam affectionem, mulieres, ut eas poluant per delectationem. De apprehensione tribulationis pot dici illud Act. 12. q. Herodes appouit, ut apprehenderet & Petrum, quem cum apprehendisset, misit in carcerem. De apprehensione ambitionis dr Hier. 49. Decepit te superbia tua, qui habitas in cauernis petrae, & apprehendere niteris altitudinem collis. De apprehensione mendacij & uana locutionis dr Hiere. 8. Apprehenderunt mendacium, noluerunt reuerti, & bene dr noluerunt reuerti, quia (ut communiter) mendaces incorrigibiles sunt. De apprehensione uerò luxuriosae delectationis dr Proue. 7. Apprehensu iuuenem deo sculabatur eum. Ecclesi. 26. Qui tenet mulierem quasi q. apprehendit scorpionem. Compara si uis mulierem scorpionem. De apprehensione uerò tepalis possessionis dr Ecclesi. 34. Quasi qui apprehendit uibrum, & persequitur uentū, sic & qui attendit ad uisa mendacia. Res. n. transitoria dicuntur uibra & mendacia. Sap. 5. Transferunt omnia uelut uibra. Ista est ergo apprehensio impij, quae est damnabilis. Quarto uero dico, quod inuenitur apprehensio diabolica seu tormeti, quae est tristabilis. Sicut. n. Lupus, & Leo, & Iatro, postquam diu nocuerint, apprehenduntur, & miserabiliter puniuntur. Sic peccatores finaliter a diabolo apprehenduntur per mortem, & inferno & tormentis infernalibus deputantur. Eccl. 23. Hic in plateis ciuitatis vindicabitur, & quasi pullus equinus fugabitur, & ubi non sperauit, apprehendetur. Et nota, quod mali finaliter patiuntur apprehensionem

Tremoris, Primò tremoris. Ps. Conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos. Itē stuporis. Lucē 5. caput. Stupor apprehendit omnes. Item pudoris. vnde Babyloni, quae interpretatur confusio, dr Hiere. 50. Inuenta es & apprehensa, quoniam dominum prouocasti. Item languoris. vnde Thob. 1. Inimici eius apprehenderunt eam inter angustias, idest in carcere inferni. Item laboris. Hiere. 6. Tribulatio apprehendit nos. Item doloris. i. carceris. Apoc. lip. 20. Apprehendit Draconem serpente antiquum, & ligauit eum. Patet ergo quomodo est apprehensio poenae, culpae, & diuinæ gratiae & potentiae. Sufficit. Vide de accipere, & de comprehendere, & acquirere, in alijs tit. similibus &c.

Appropinquare, Appropinquatio. idem est q. adiunctio, praesentatio, aduentus, & applicatio, & sic potest significare moraliter societatem, amicitiam, & charitatem, coniunctionem, & vnitatem. Nota ergo, qd est appropinquare Dei & hominis. Appropinquat. n. Deus humano generi per incarnationem, finaliter autem appropinquabit per iudicij examinationem, nunc etiam appropinquat per gratiae infusionem, per temporales adiutorij consolationem, et per futurā glorificationem: Homo autē debet appropinquare Deo per mentis eleuationem, per fer

uorem & deuotionem, per amorē & dilectionem. Sic. n. est de appropinquatione Dei ad hoīem & hoīs ad Deum, sicut de imagine in speculo. Si. n. imaginem uestri uideritis in speculo et accesseritis ad ipsum, statim ipsa accedit ad uos, q. si ab ipsa recesseritis, et elongati fueritis, statim illa imago a uobis elongabitur, et recedet. Sic uerè charissimi, si ad ueram imaginē et exēplar totius perfectionis. scilicet Christum, qui in speculo fragilis mortalitatis apparuit in hoc mūdo, uolumus accedere, et appropinquare per deuotionem et amorē, statim pro certo ad nos appropinquabit per gratiā et consolationem. Quod si ab ipso elongati fuimus p. pōpōtatem, et obstinationem, et ipse similiter recedet a nobis et p. contēptū et abominationem, per gratiā, et gloriā subtractionē, et p. aeternā miserā inflictionem. Ista appropinquatio summè apparuit in sanctis patrib. q. per gratiam et deuotionē Deo appropinquauerunt. Iō istā imaginē. f. filiū ad se per incarnationē appropinquare fecerunt vsq. ad osculū, et ad se mirabiliter attraxerunt. Iō de tali reciproca appropinquatione dr Iac. 4. Appropinquate Deo, et appropinquabit uobis. In quib. uerbis ostēditur Charitatis accessus. (Appropinquate.) dignitatis excessus. (Deo) humilitatis processus (appropinquabit) utilitatis successus. (uobis.) Nam charitas requirit, dignitas ostendit, humilitas extendit, utilitas impendit. Dico igit primò, q. hic ostenditur accessus requisitus intimae charitatis. Appropinquate inquit, quia. s. p. debemus esse propinqui per desiderij, deuotionē, amorē, et dilectionē, et per iugē suae potentiae cōtēplationē. Dicit Ambrosi. in exhamero, q. apes mirabiliter diligunt regē suū, et circa ipsum uolitant et discurrunt, et quilibet quantum potest ei appropinquat, et ei proxima cupit esse. Sic uerè charissimi, regē nostrū Christū summè debemus diligere, et circa eū p. affectū et desiderij uolitare, et nos in obsequijs eius p. bona opera occupare, et ei per deuotionē, et dilectionē, et contemplationem appropinquare, q. uerè q. liber summè debet appetere, q. p. p. istum regē p. charitatem et gratiam possit esse. Appropinquate ergo, ut de uobis exponat illud Lu. 15. Erant autē appropinquates Iesu publicani et peccatores. Et si uis nota, q. appropinquare debemus, uidelicet per orationē, ut exaudiamur, per contemplationē, ut erudiamur, p. discretionē, ne decipiamur, per pnam, ut in caelo recipiamur, per continentiam, ne inficiamur. De oratione dr in Ps. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo dñe. De cōtemplatione erudiente dr Deu. penul. qui appropinquant pedib. eius, uident de doctrina illius. De discretionē praecauente dr Ecclesi. 4. Custodi pedem tuū egrediēti domū dñi, et appropinqua ut audias. De pna celi praeparante dr Mat. 3. Agite penitentiam, appropinquabit. n. regnū celorum. De continentia mundē famulante dr Exo. 4. 8. Facies feminalia linea, ut operiant carnē turpitudinis suae Aaron, et filij eius, quando ingrediuntur in tabernaculum, et quando appropinquat ad altare feminalia, q. coercent pudibunda, castitatem designant, quam potissimè illi tenentur habere, qui in altari et tabernaculo Ecclesiae officio diuino appropinquant. De qualibet ergo tali bona appropinquatione potest exponi in bono significato illud qd dr Lu. 22. Appropinquauit Iudas ut oscularetur eū. Tunc enim Deus ab homine osculatur, quando sibi per gratiam et amorem coniungitur, et unitur. Heu Deus, quam pauci sunt hodie tales, qui Deo taliter appropinquant, quia re uera multi sunt, qui Deo per contemplationem, gratiam, et dilectionem nullatenus appropinquant, sed magis per peccatum ab eo se subtrahunt, et elongant, et sibi intra se nō uident esse propinqui, et ueri socij et amici, imo pro certo p. odium et rancorem inter se inuicem sunt longinqui. Iō de tali elongatione dr Soph. 3. In domino non est confusio, et ad Deū suum non appropinquant. loquitur de qualibet mala psona. de itis dr in Ps. Super aspidem et basiliscum ambulabis, ad te autem non appropinquabit. vbi ostenduntur duo genera hoium peruersorū, q. Deo minimè appropinquāt, uidelicet aspis, q. aures suas obdurat, ut non audiat in cāta torē. Et ista signat induratos et obstinatos in malis cōsuetudinibus et peccatis, qui aures cordis habent ita obduratas per malum propositum, quod nullum incantatorē. i. nullū praelatū uel p. dicatorē, correctorē, uel monitorē uolūt audire, nec suis sermonib. obedire. Ps. Sicut aspidis surdus, et ob-

durantis aures suas, quæ non audiet vocem incantantium. Item Basilici non appropinquant, & isti signat inuidos & detractores, quorum visus & status, aspectus, & affatus est venenosus, quia omnes, quos in prosperitate considerant, statim detractionis inueniant, & diffamant. idem de talibus. Deo non appropinquantibus dicitur in Ps. Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, quia verè tales, qui dicuntur flagellum, quia. salios dicitis & factis flagellant, Deo nec suo tabernaculo. In Paradiso nunquam appropinquant, nec accedunt, imò verè sicut fluius quanto plus fluit, tanto magis recedit à fonte, à quo sumit ortum, & appropinquant ad mare, sic mali fluxibiles, & delictiosi quanto plus fluunt, & viuunt, tato à Deo verò fonte plus recedunt per peccatum, & appropinquant ad mare, id est amaritudinem infernalem. Ps. Appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Non sic charissimi non, sed appropinquamus Deo per charitatem, quia vere intima charitatis requiritur accessus. Appropinquare inquit. Scdò dico, qd hic superna dignitatis pretenditur excessus. Dico inquit quia. maxima est dignitas appropinquare Deo, cui ipse sit potèntissimus & nobilissimus, quia in Ps. Deus magnus dñs & rex magnus sup oēs Deos. Talè potèntissimè dignitatè hnt illi, qui in gradu dignitatis & prælationis dño sunt propinqui, & in gradu religionis vel ecclesiasticæ dignitatis superius sunt promoti. Tales, n. debent esse sicut corpora coelestia, quæ quanto sunt caelo propinqua, tato clariora, nobiliora, digniora, & meliora &c. Dicitur supra vbi accedere, & dic, si vis, totum cum suis inuentionibus & figuris. Nō sic charissimi, sed appropinquamus Deo, quia iste habet dignitatem excellentissimam, & iō sui familiaris propinqui, & accessores habent dignitatem & excellentiam propinquorem & specialiorem. Dico igit, qd supra dignitatis pretendit excessus. Deo inquit. vnde Num. 16. dicitur sic. Mane notū faciet dñs, qui ad se pertineant, & sanctos applicabit sibi, & quos elegerit, appropinquabunt ei. q. d. illi qui à Deo electi & in gradu ecclesiastico propinqui sunt & Deo applicantur & accedunt, sancti debent esse si ad ipsum voluerint pertinere. Aduerte tñ, qd de multis malis ecclesiasticis pot dñs dicere de Iuda dixit Christus Mat. 26. Ecce appropinquabit, qui me tradet, Et tñ dicit, qd cum Iudas appropinquasset, vt oscularetur dñm, dixit sibi. Amicè ad quod venisti? Hodie. n. proh dolor illi, qd appropinquat Deo, sunt illi, qui magis produnt eum, & offendunt, dato qd ipsum in altari quotidie osculantur, & tangunt. Iō de his in Ps. conuerit dñs dicens, Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerunt, & steterunt. Sol. n. est fortunatus planeta. Veruntamen sñ Astrologos planetæ, qd appropinquant soli, & qui cum eo in linea ecliptica perambulant, infortunati efficiunt, & quanto sibi amplius coniunguntur, tanto magis infortunium in his inferioribus operantur. Sic proh dolor sapè fit, qd illi, qui soli iustitiæ Christo in gradu dignitatis ecclesiasticæ sunt propinqui, & sibi in linea ecclesiæ plus coniuncti, sunt magis infortunati, impij, & iniqui, & p malas suas influentias & exempla istis inferioribus. scilicet alicuius & laicis plus nociui. Figura. 2. Regum. 1. vbi dicit, qd Philisteorum currus & equites appropinquabant regi Sauli, sed hoc erat non ad adiuvandum, sed ad nocendum. Sic verè isti propinqui sunt in gradu ecclesiæ regi Christo, sed hoc non ad bene, sed ad male faciendum. 1. Para. 10. Appropinquauerunt Philistei per sequentes Saul & filios eius. Nō sic charissimi &c. sed superna dignitatis pretendatur excessus. Deo inquit. Tertio grandis humilitatis ostenditur processus. Appropinquabit inquit. qd sicut maxima est humilitas, qd rex velit esse propinquus militis, dñs serui, diues pauperis, sic magna fuit humilitas atq; summa, qd Deus, qui dicit potè rex dñs atq; diues, velit esse propinquus noster, familiaris pariter & vicinus per gratiam in præsentia, & per gloriam in futuro, & maxime per beatam incarnationem, in qua proculdubio Dei filius nobis appropinquauit, & noster propinquus factus fuit, in quo summa humilitas relu cescit. Sicut. n. sol in tpe veris incipit appropinquare ad nos, & mundum suis radijs illustrare, calefacere, & vegetare. Sic Dei filius, qñ ver gratiæ venit, mundo per incarnationem & natiuitatè appropinquauit, & mudū radijs suæ gratiæ vegetauit. Appropinquauit inquit Iac. 5. Aduentus dñi appropinquauit. Nota ergo qd Deus appropinquant nobis quadrupliciter. s. per carnis

assumptionem, per gratiæ infusionem, per gloriæ cōfessionem, p sui iudicii exactiōnem. De carnis igitur assumptione dicit Lu. 21. Appropinquant redemptio vestra. De gratiæ infusione dicit Rom. 13. Nox præcessit, dies aut appropinquant. De gloriæ concessione dicit Mar. 3. Appropinquant regnum ccelorum. & Lu. 10. Appropinquant in vos regnum Dei. De iudicii discussione dicit Eze. ch. 3. Veh veh diei, quia appropinquant dies dñi, dies nubis. Et nota, qd dies iudicij dicitur nubis triplij rōne. Nā sicut nubē qñq; conuoluitur tonitruū cōcussio, pluuia resolutio, fulguris inflammatio. Sic verè nubē diei iudicij conuoluitur tonitruū sūæ terribilis proclamationis, quantū ad oēs, pluuia dulcoris consolationis, quantū ad bonos, dum. s. dicit, Venite benedicti &c. Fulgur perpetuæ cōdenationis, quantū ad malos, dum. s. ipse dicit. Ite maledicti in ignem æternū. Appropinquant igitur Deus hominibus. Effic dicit, qd est grandis humilitatis processus. Applica, si vis, de humilitate Christi in natiuitate & passione. Quarto dico, qd hic grandis vilitatis promittit excessus. Vobis inquit, quia, s. nobis. i. ad vilitatē nostram sunt appropinquationes Dei ad nos. Sicut. n. medicus appropinquant infirmo, vt eū sanet, sic Deus humano generi per incarnationē & passionē, gratiā & correctionē appropinquauit & appropinquant, vt sanitatē spirituale introducat, figura Luc. 10. vbi dicit, Samaritanus vulnerato approprias alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinū. Nā verus Samaritanus Christus humano generi seu homini diuersis vitijs vulnerato appropinquauit incarnationē & passionē, & et ei quo tidie appropinquant per gratiā, inspirationē, & correctionē et vulnera peccatorum alligat, atque sanat, vinumq; consolationis, et oleum pietatis et compassionis infundit, distribuit, et propinat. iō de tali appropinquatione et eius vilitate dicit Mal. 4. Oriet vobis sol iustitiæ iumentis, nomē meū. Patet igit, qd in ista auctoritate ostendit, vilitatis successus, (vobis) humilitatis processus (appropinquant) nobilitatis excessus, (Deo) et charitatis accessus (appropinquatē). Et h. si vis, nota, qd mali diuersimodè appropinquant. videlicet psecutores iniquitatis, adulatores fallacitatis, falsi amici seu peditores malignitatis, oēs iniqui in fernali poenaltati, luxuriosi, feditati. De persecuto rib. dicit in Ps. Appropinquaerunt psequeres me iniquitati de adulato rib. dicit Esa. 2. 9. Appropinquant populus iste ore suo, corde aut suo loge sunt à me. De falsis amicis et dicit in Ps. Amici mei et proximi mei aduersum me appropinquaerunt, et steterunt. De luxuriosis aut dicit Iob 33. Appropinquant corruptioni aia eorum. De oibus autè malis generaliter quomodo appropinquant ad peccatum eternū dicit in Ps. Appropinquaerunt vsque ad portas mortis. et si vis adhuc nota, qd appropinquare non cessant iudicium, vt discutiamur, Mors corporis, vt interficiamur, Diabolus, vt eū decipiamur. Infernus, vt in eo deglutiamur, Paradisus vt in eo reficiamur. De iudicio dicit Ezech. 9. Appropinquaerunt visitationes vrbis. De morte dicit Ezech. 7. Finis venit, appropinquant dies. et sic de alijs. sufficit.

Aptus, Aptitudo Nota, quod Aptitudo idè est, quod dispositio, conuenientia, congruitas, competentia & idoneitas. Idem igitur (vt communiter) sint cum necesse sit, quod materia aptetur, et disponatur ad hoc, qd forma introducat in ipsam, et hoc qd si materia non sit idonea, nunquam ibi introducit bona forma, et inde est, quod artifices materias suas ante oia idoneant, adaptant, vt ibi formam debitam introducat. Sic verè cum nos simus sicut materia in manu domini, et sicut lutū in manu figuli, Hierem. 18. Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu meā domus Israel, ita quod ad hoc vt ipse in nobis multiplices formas gratiæ, gloriæ, et morum, et virtutū introducere possit, ante omnia necesse est, qd per bonam uoluntatem apti simus, et quod ad receptionem huiusmodi nos idoneos faciamus. ut sicut solos aptos, et idoneos prudentes reges in suis officijs ponunt, et solos idoneos peritos magnates ad conuiuia sua recipiunt, ineptos uerò reprobos, et postponunt. Sic uerè Christus illos, qui per gratiā, et bonam uoluntatem sunt apti, et accepti, et p virtutes et mores idonei, in officijs et beneficijs instituit, et eos finaliter in Paradiso conuiuio introducit. Figuratus in rege Israel, de quo dicit 1. Regum 14. quemcunq; uidebat uirum fortem et aptum ad prælium, associabat sibi. Et ideo breuiter cuiuslibet

libet bono & bene dispositio & morali viro potè dici illud 1. Mach. 19. Audiuius de te, quia vir potens sis, & apertus es, vt sis, amicus noster. Ista autem auctoritas potest dici culicibet ad seruitium magnatum vel religionis statum, vel ad ecclesiæ gradū, vel et æternæ gloriæ fructum recipiendū. Dicit igit, qd aptitudo moralis & bona dispositio virtualis tria requirit, videlicet famā redolentis odoris, virtutē eminentis vigoris, zelem adhaerentis amoris, famosum odore pbat auditus vulgaris (Audiuius inquit de te) Virtuofum vigore pbat aius firmatus (quia inquit vir potens es) Viscerosū amore probat affectus (apertus inquit es, vt sis amicus noster.) Dico igit qd spiritualis aptitudo requirit, vt hō sit per bonam famā redolens & odorofus, qd ostendit cū dicit Audiuius de te. q. d. fama tua vulgata est vsq; ad aures nostras. Ps. Sicut audiuius, sic vidimus in ciuit. Dei. Et Iob 42. Auditus auris audiui te, nunc oculus meus vidit te. Primo. n. oportet, qd auditus precedat ratione famæ vulgatæ, & nunc sequatur visus ratione vitæ probatæ. Sicut. n. apes delectant in auditu harmoniæ, & in odore & fragrantia florum firmorū & specierū. Sic verè summè est delectabile spiritualiter, qd de aliquo dulcis melodia. i. bonus rumor audiatur, & odor famæ congruentia. Ideo de aptitudine famæ potest dici illud 2. Mach. 2. Quæcunq; ad ornatū apta sunt, exquirèda sunt. cuius tñ contrariū est de multis, de quib. dicit Hie. 13. qd lumbare cōputraret, vt nulli vsui aptū esset, quia re verā multi hodie ita sūt p infamiam putridi & fetidi, qd ad oē bonū penitus sunt inepti. Fit igit hō per bonam famā redolens & odorofus. Audiuius inquit de te. Scdò sit per constantiā strenuus & vigorofus (quia inquit uir potens es) vt dico. i. virilis & virtuosus, potens. i. in oī bono strenuus & vigorofus. Nullus. n. aptus est ad prælium nisi fortis, & iō cū militia sit vita hoīs super terrā, Iob 5. nullus in vita ista aptus & idoneus dī, nisi qui in omni bono fortis, constans & strenuus reperitur. Potens inquit es, supple ad bonum faciendum, ad Deo seruiendū, & malo resistendū. 1. Paral. 26. Erant apti ad bella, & pro rege cōtra aduersarios dimicabant. & 1. Mach. 3. Accingimini filij potentes, & estote parati. cōtrarium tñ est de multis, q. i. ita sunt fragiles, impotentes & imbecilles, qd ad omne bonum sunt inhabiles. de quib. Sap. 4. Confringent rami in cōsummati, fructus eorum inutiles & cerbi ad manducandū & ad nihilum apti. Tertio dico sit fortis & amorofus. Aptus inquit es, vt sis amicus regis. Maior. n. aptitudo quā possit habere seruitor, est, qd sit fidelis, & qd sine fictione diligat magistrum suum. Sic verè ille aptus & acceptus dicitur, qui fidelis & diligens reperitur. Vnde 1. Mach. 8. & 13. Si qui in vobis apti sunt cōscribi, inter amicos nostros scribantur, & sit pax inter nos. Et breuiter apti debemus esse, Fideliter diligendo, virtualiter persistendo, famam vulgariter diffundendo, sicut iā visum est, aptitudo etiam nostra debet apparere in contritione mentali, in correctione reali, in perseuerantia seu in pmanetione finali. De compunctione dicit Hester 14. Hester deposuit vestes regias, & luctu apta vestimenta suscepit. De correctione dicit 1. Mach. 14. quod quæcunq; apta erant ad correctionem eorū, posuit in eis. De perseuerantia verò & duracione dicit Luc. 9. quod nemo mittens manum ad aratrum & respiciens retro, aptus est regno Dei. Contra malos verò qui ad omne bonum inepti sunt, potes dicere, qd isti comparatur ligno crucis domini. De quo narrat Hist. scolast. qd artifices templi ad nullum opus ipsum poterant adaptare, semper. n. inueniebatur aut nimis longum aut nimis curtum, & ideo lignum illud tanquam inutile proiecerunt in lutum &c. in eo fuit postea dominus crucifixus. Sic verè multi sunt, qui nec ad vnum, nec ad aliud bonum apti sunt, vbi cunq; enim ipsos tentaueris, inutiles inuenies, & videbis, solum. n. ad dominū crucifigendum videntur, et ad eum offendendum per iniqua opera sua semper prompti. De quibus dicitur Ro. 9. quod isti sunt vasa iræ, apta in interitum etc. sufficit.

Apud. Nota, qd ista præpositio apud, quandā intraneam habitationem et quoddam interius habitaculum signat, et possum dicere, qd in scriptura in bono significatio inuenio, vnum apud, quod est infinita capacitas, qd est insignitæ nobilitatis, quod est temporalis prosperitatis, qd est criminalis iniquitatis, quod est auaritiæ & cupiditatis, qd est infernalis tenacitatis & pnalitatis. Primum apud,

pertinet ad Deum, quia. Iad ipsum omnia sunt perpetua et infinita, sicut ipse est infinitus. Deus. n. secundum suū apud. i. suum modum illa, quæ sua sunt continendo possumus dicere, quod habeat vnum apud

Apud æternum signat immutabilitatē ipsius deitatis, quia sicut dicitur Fraternali seu æternū vel modernū. Iacob. 2. Apud ipsum non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Apud internū signat filialis emanantiæ veritatem, q. i. filius apud eū ipsum est ab æterno. Io. 1. In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. In æternū et apud ipsius Dei potest dici sua sapientia in creata, qua. i. videt et considerat præsentia & futura. Iob 31. Apud ipsum sapientia et fortitudo, ipse habet cōsiliū et sapientiā. Propriè autem apud eum est notitia futurorū. Vñ de duratione vitæ humanæ dicit Iob 14. Numerus mensum eius apud te est. i. in dispositione et notitia tua. Apud superū signat celestis gloriæ vbertatem, ipse. n. Paradisus est hospitium ipsius, apud quod in plenitudine luminis superius requiescunt beati. Ps. Apud te est fons vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen. 2. Io. 1. Annūciamus vobis vitam æternam, quæ erat apud patrem. Apud modernū seu fraternali signat præsentia Ecclesiæ statum et securitatem, apud quam. i. habitant fidelium cætes, et extra quā alicui non est salus. Apud Ecclesiā. n. quæ est domus Dei, peccata remittitur. Ps. Apud te propitiatio est. Aiq; redimuntur. Ps. Apud dñm misericordia, et copiosa apud eū redemptio. Deuoti exaudiuntur. Ps. Apud te oratio Deo vitæ meæ, dicam Deo susceptor meus es. Deus laudat et ipse magnificentiæ extollunt. Ps. Apud te laus mea in Ecclesia magna. Iusta etiam iudicia reddunt, quia sicut dicit Col. 3. Non est personarum acceptio apud Deum, ibi iusti viuunt et peregrinantur. Ps. Aduena ego sum apud te. Et ibi diuina adiutoria et beneficia quotidie sentiuntur. 1. Io. 2. Aduocatum habemus apud patrem Iesum Christū, et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Et breuiter apud Deum, id est apud Ecclesiā, quæ est domus Dei. Debet inueniri misericordia, iustitia, propitiatio sine venia, et indulgentia oratio et deuotio, laus et gratiarū actio. Sic ergo patet quomodo apud, diuersimodè refertur ad Deum. Istud est ergo apud, infinita capacitas, quod. i. aliquid esse dicitur apud Deum. Scdò dico, quod est apud, insignitæ nobilitatis, et istud est illud, quo aliquid esse dicitur spiritualiter apud iustum. Nam apud iustum inuenitur Deus, gratia, merita, et virtutes, hospitalitas, et alia bona multa. Vnde ipse Deus dicit Ioan. 14. Ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus de hospitalitate uerò dicitur Act. 11. quod fratres rogauerunt Paulum, ut apud eos maneret aliquot dieb. Istud enim apud, bene potest bonam societatem significare, quia scilicet summè debemus appetere apud bonos et iustos homines habitare, quia ibi tutius est manere. De quo 1. Corin. 16. Cū uenerit Thymotheus, uidete ut sine timore sit apud uos. Tertio dico, quod est unū apud, tēporalis prosperitatis. et istud apud, signat mundum et mudanos, apud quos est abundantia diuitiarum. Gen. 24. Palearum et feni plurimū est apud vos. Item est unum apud, criminalis iniquitatis, et istud est illud quo aliquis habitat, uel causam ducit apud ini quos. Sicut. n. periculosum est apud latrones uiuere, et cum Leonibus habitare, sic periculosum est societatem iniquorum sectari, et cum Iacob dicere. Genes. 32. Apud Laban peregrinatus sum. Laban. n. idololatra, qui murauit septem uicibus mercedem Iacob, signat generaliter omnes malos. Item est unum apud, auaritiæ et cupiditatis, et hoc est quod auari apud se omnia uolunt congregare. Vnde pauper potest dicere usurario uel auaro illud Ps. Substantia mea apud te est. Itē est unū apud, infernalis tenacitatis, de quo dicit Ecclesiast. 9. Quodcunq; potest facere manus tua, operare instanter, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia est apud inferos, quo tu properas. Sic ergo patet quomodo apud, sumitur multis modis etc.



Qua. Nota, qd aqua diuersimodè accipitur in scriptura. Aqua. n. accipit in bono et in malo. In bono signat gratiam, et deuotionē, et refrigeriū, et gloriæ cōsolationem, lachrymarū inudationē, sapientiæ eruditionem. Berchorij. N 2 ditio-

ditionem, & cuiuslibet personæ moralē perfectionē, & Anxibile mortalitatis conditionem ¶ Signat dico, gratiam & deuotionem. Et de hoc Eccl. 29. Initium vitæ hominis aqua, & panis. Item voluptatem gloriæ & consolationē. Et de tali aqua dicitur in Ps. Desiderat ceruus ad fontes aquarum. Itē lachrymarum inundationem. vnde Hier. 9. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontē lachrymarum? Itē signat sapientiam eruditionem. Eccl. 1. 5. Aqua sapientia salutaris potabit eū. Itē signat moralem perfectionem. Apo. 22. Ostēdit mihi Angelus fluium aquæ viuę procedentē a sede Dei & agni. Item signat naturæ conditionem. Et ideo dicitur. 2. Regū 24. omnes morimur, & quasi aqua dilabimur super terram. Sic ergo accipitur aqua in bono multipliciter. Sed adhuc dico, q̄ pot̄ accipi in malo, & sic potest significare peccatorum fluxibilitatem, voluptatem & prosperitatē leuitatē, & mobilitatē, grauitatē & poenalitatem. Signat igitur vitiōrum fluxibilitatem, & de hoc potest dici Sap. 5. quod anima peccatrix est quasi nauis, quę pertransit fluctuantē a quā. Itē signat delicias & prosperitatē. Et de hoc Ps. Super aquam refectionis educavit me. Item signat poenalitatem & aduersitatem. Ps. Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. Et 3. Reg. 22. Sustentate eum pane tribulationis, & aqua angustia. Item signat æternæ damnationis acerbitatem, & de hoc Hier. 8. Potum dedit nobis aquam fellis. Dico igitur, quod per aquam int̄elligitur perfectio moralis. Et ideo de hoc exponamus illud prælegatū Apo. 22. Ostēdit mihi Angelus fluium aquæ vitæ splendendum tanquam crystallum. In quib. verbis ostenditur, q̄ quatuor sunt effectus perfectionis moralis, seu gratiæ diuinæ in hominē, scilicet quatuor effectus naturales, quos in aqua possumus reperire.

Aqua enim naturaliter imagines repræsentat, Terram adiacentem humectat, Herbas & arbores vegetat, Faces & sordes purificat, atque lauat.

Sic verē charissimi gratia diuina introducit in animam, Scientiam repræsentatiuam (Ostendit mihi) Clementiam leuitatiuam (fluium) Deuotionem cordis nutritiuam (vitæ) Confectionem mentis purgatiuam (splendidum tanquam crystallum). ¶ Dico igitur charissimi, quod aqua spiritalis signat repræsentatiuā sapientiam. Ostendit inquit. Sicut. n. videmus, q̄ aqua habet virtutē specularē, ita q̄ rerum figuræ & imagines repræsentat, quia. s. aqua est corpus præuiū perspicuum, & transparentē secundum philosophos naturalia. Sic verē diuina sapientia, & maximē scriptura diuina, occulta & abscondita solet repræsentare, & imagines, figuræ, & enigmata rerū occultarū hominib. declarare. In ista enim aqua sicut in speculo possumus cognoscere & videre de imagine conuersionis nostræ vtrū perfecta, vel imperfecta, virtuosa, vel vitiosa, bene formata, vel deformata sit, quæ sicut dicitur Prou. 27. In aqua respicendat virtus respiciētū. Talis aqua fuit figurata Exo. 18. & Num. 20. vbi dicitur, q̄ populus Israel sitit mirabiliter in deserto, & tunc Moyses cum virga percussit petra, & statim fluxerūt aquę, ita q̄ bibit oīs populus & iumenta. Petra ista charissimi, signat sacrā scripturā, quæ per radicatem sensus historialis, & per difficultatē sensus spiritalis petra durissima dici potest, istam tñ qñ Moyses. i. aliquis doctor vel prædicator cum virga sui ingenij percussit, diuidit, & exponit, tunc verē aqua diuinæ sapientiæ & doctrinæ exinde emanat, ita quod populus. i. personæ discretę, & sapientes, iumenta. i. personæ simplices & ignorantēs ibidem possunt bibere, recreari, instrui, & doceri. Ps. Homines & iumenta saluabis domine. Et ista repræsentatio est illa, quæ doctrina & iudicium denotatur, quando dicitur. Ostendit mihi, quia. s. Dei sapientia & scriptura est illud, in quo, & a quo hominibus ostenditur quicquid est necessarium ad salutem. Vbi nota, q̄ in scriptura ostenditur Agendorum vtilitas, Tormentorū aduersitas, Gaudiorū felicitas.

Ostendit, dico, ibi vtilitas agendorum. Apo. 4. Ostendam tibi, q̄ oportet fieri cito. Itē asperitas tormentorū. Apo. 17. Ostendam tibi damnationē meretricis magnæ. Itē ipsi ostendunt gaudiorū felicitas. Apoc. 17. Veni ostendam tibi nouā nuptā sp̄sam agni. Heu proh dolor charissimi, pro certo talis a-

qua nō est sapiētia mundi, quæ re vera teste Iacobo est terræna, aialis, & diabolica, quia verē ista non est speculatio per ostensam rerū veritatē, sed turbida per obscuritatē. Plus. n. hēt sapiētia huius mundi de obscuritate q̄ de claritate, de fallacitate q̄ de veritate, de ignorantia q̄ de scia, & de malicia q̄ de iustitia. Ista est similis Nilo fluuiō, qui irrigat Aegyptum, q̄ sp̄ est turbidus, in quo crocodilli, q̄ aialis, q̄ habent cutē durissimam, & hipporami, qui sunt eq̄ fluminales, q̄ in eo habitant hodie, nutriuntur, recreantur, & versantur. Sic re vera in turbido fluuiō mundanæ sapientiæ, q̄ Aegypti & mūdū irrigat, & fecundat, habitant, nutriunt, & recreant illi, qui sunt equi flumiales per luxuriā, & illi, qui sunt crocodilli per obstinationis duritiā. De hoc dicit Hier. 2. Quid tibi vis superbia, vt bibas aquam turbidam? Istam diligunt falsi & caute losi. Dicit. n. Isidor. q̄ equus naturaliter diligit aquam turbidam, & contra hos diligit aquam clarā. Vñ sicut equus percucitur cum pedib. ex certa scientia turbam aqua turbida, sapientiā mundi, ipsamq̄, per fraudes, aquam. Sic verē charissimi, mali hoīes diligunt hodie malitias, & caute las nitunt sp̄ turbare, sicut parer de aduocatis. Sed verē boues. i. boni & simplices viri aquam clarā diuinæ sapientiæ diligunt, et frequentant Eccl. 5. Aqua sapientiæ salutaris potabit eum. Isti igitur turbatores figurati sunt Ezech. 32. vbi dicitur, Leoni gentium assimilatus es, & Draconi, qui est in mari, & ventilibus cornu in fluminibus tuis. Tales enim sunt Leonēs per crudelitatem, sicut Dracones p fallaciatē, ventilia cornu p pompositatē, & turbant aquā mundanæ sapientiæ p peruersionem. Ista. n. sapientiā mundi est aqua contradicōnis, in qua iurgatus est populus contra dñm, propter quod Moyses & Aaron cōdemnati sunt ne terrā promissionis intraret. sicut dicitur Num. 20. Quia verē mūdū sapientiā nō docet nisi litigare, contradicere, et iurare, per diuersa peccata contra dominum rebellare. Et ideo Moysen et Aaron, et suos possessores, prius introitū terræ promissionis, hoc est dictū, ingressu gloriæ Paradisi. Non sic charissimi, sed habeamus scientiam repræsentatiuam (Ostendit inquit) ¶ Scundō habeamus clementiā rorificatiuā (fluuium inquit) Aqua enim naturaliter loca adiacentia humectat, siccitatē temperat, et ardorem refrigerat, et irrigat. Re vera charissimi, talis est aqua pietatis, clementiæ, et benignitatis. Ista. n. pauperes circūiacentes irrigat, siccitatē suæ sterilitatis et paupertatis temperat, ardorē suæ disperationis et tristitiæ refrigerat, et sic eos per beneficia et adiutoria irrigat, et fecundat, q̄ ostenditur cum dicitur, Fluuius, quia scilicet fluuius fluit de pietatis non cessat aquam beneficiorum et elemosynarū diffundere, et tribulatos et pauperes irrigare. Iō de quolibet uiro pio potest dici illud Ioan. 7. Fulmina de ventre eius fluxerūt aquæ viuę. Aqua enim viuā est misericordia et elemosyna perseuerans indeficiens, atque viuens, q̄ re vera de ventre. i. de corde fluuio atque pio debet cōtinuē distillare. Et bene dicitur elemosyna aqua viuens, quia sicut aqua viuā semper scaurrit, et quantum extra patitur, tantū ab intra recipit, sic elemosyna et misericordia quā ro plus exterius se diffundit, tanto ab occulto diuini prouidentia viuacius continuatur, et venit. Ita proprie vir pius potest dici pius aquarum, iuuentium, quę fluunt impetu de libano. Et breuiter dico, q̄ sicut dicit Io. 4. Misericordia est fons aquæ salientis in uitam æternam. Figura. Gen. 7. vbi dicitur, Multiplicatæ sunt aquę, et eleuauerunt arcem in sublime à terra. Quia p certo qñ aqua pietatis et misericordiæ in hoīe multiplicat, arca eius. i. aia ad sublimitatē gloriæ Paradisi, puehit, et leuat. Heu proh dolor talē aqua nō hēt hodie diuites p̄dōres, quæ re vera charissimi isti nō habēt pietatē. s. cupiditatem, non clementiā, sed auaritiā, non pietatis dulcorem, sed cupiditatis ardorem. Talis aqua videtur esse similis cuidam fonti, qui est in Aegypto, de quo dicitur Isid. lib. 12. c. 2. q̄ faces extinctæ in eo accenduntur, et accense in eo extinguuntur. Et sic patet, q̄ aqua istius fontis non est refrigeratiua, sed potius inflammatiua. Sic verē est de auaritiā, et de mundi uoluptate, quia uerē si hō, quāquā extinctus. i. quāquā ab igne cupiditatis immunis in aqua mundanæ prosperitatis fuerit immersus, statim p mala desideria, p auaritiā, iracundiā, cupiditatē et ambitionē accēdet, inflāmabit, et uret, quæ pro certo aqua auaritiæ et prosperitatis cōtraria est aqua misericordiæ et pietatis. Ipsa. n. non refrigerat,

gerat, imō vrit. Sap. 16. & vlt. Ignis in aqua valebat sup suā naturam, & aqua extinguens naturā obliuiscitur. Si q̄ ēt accessit sine per desideria vitia extinguuntur, & charitatis incendio priuabuntur. Non sic charissimi nō, sed ha-

Debeamus clementiam rorificatiuam (Fluuius inquit) ¶ Ter- cio debeamus habere aliam aquam. s. deuotionem fructificatiuam (Vitæ inquit) Sicut. n. videmus, q̄ aqua arbores vegetat, atque nutrit, & in eis folia, flores, & fructus introducit. Sic verē deuotio corda vegetat spiritaliter, nutrit, viuificat, & cōfortat, & flores purę procurat affectionis solia pariter, & procurat (Vitæ inquit) Quia verē deuotio est vita aia. Iob 9. Si locus fuero quasi aquis niuis, & fulserit tanquam mundissimæ manus meæ. Nā sine aqua deuotionis vita gratiæ nō potest in homine perferre. Dicit Plinius & Isid. q̄ fibrus feu castor habet caudam de natura piscis, & iō facilliter computrescit, nisi in aqua, s. p̄ius humectetur. Charissimi, per caudam in scriptura intelligitur virtus perseuerantiæ. In lege. n. animal, quod carebat cauda, diuinit non acceptum fuit in oblatione, sicut dicitur Leui. 22. Ad denotandum, q̄ sine cauda finalis perseuerantiæ a dño non possumus acceptari. Sed pro certo charissimi, ista cauda est in hoīe de natura piscis, quia. s. necesse est, q̄ aqua deuotionis sepe humectetur, alioquin per interruptionē diuertiū peccatorū facilliter corrumpit, & mutatur. Et hoc est, quod videmus de multis, qui quia non habent deuotio nē, iō non habent perseuerantiæ durationem. Quia re vera qñ homo deuotionem obliuiscitur, nec de Deo & suis iudicijs meditat, nec suorum criminum prauitate, mortis propinquitatem, inferni poenalitatem, naturæ fragilitatē, & cęli foelicitatem sapius contemplantur, necesse est, q̄ in diuersis vitijs dilabatur, & q̄ sua perseuerantia dirumpatur. De hoc Esa. 40. Cōpurrescent pisces sine aqua, & morientur in siti. Vbi ostendit, q̄ illi, qui carēt aqua deuotionis, incurrūt lætalem carnalitatē (Pisces) Quia verē charissimi iniquitatem (morientur) rissimi, defementalem cupiditatē (quia ipsi sunt in siti.) Cus deuotionis solet causare carnalitatē in infectionē, iniquitatis defectionē, cupiditatis affectionē. Habeamus igitur charissimi, deuotionem fructificatiuam (Vitæ) Ad q̄ inciat Apoc. 22. Quis sitit, veniat, & accipiat aquam vitæ gratis. ¶ Quarto habeamus aliā aquā, videlicet confessionē purificatiuā splendidi. Aqua. n. qñ est clara & mūda, solet sordes abluere, & mundare. Sic verē confessio, si fuerit munda, pura, integra, dilucida, serena atq̄ clara, aiam abluat, purificat atque mundat. Leui. 13. Vas lineum lauabitur aqua. Sicut. n. calida aqua cum cinere vestes purificat, atq̄ lauat. Sic verē confessio qñ est feruens & calida per contritionem, & cinerem vitæ mortalitatis habet admixtum per iugem considerationē, tunc aiam purificat, ipsamq̄, restituit ad mūditi puritatem. Eze. 16. Laui te aqua, & vnxi te oleo, & mundam sanguinem tuum ex te. Vbi nota, quod confessio

Dat munditiæ puritatem (Laui te aqua) Et ideo aqua Dat lætitiæ iucunditatem (vnxi te oleo) cōfessionis, Dat decentiæ formositatem (Mundam) & lachrymosa cōtritiōis

inquit sanguinem tuum ex te.)

est similis aquæ fontis, de quo dicit Isido. lib. 12. q̄ in Sardinia sunt fontes calidi, qui sanant oculos inde lotos, nisi forte fures fuerint, qui se lauant, quia tunc solet eos totaliter ex cæcare. Talis est fons lachrymosæ confessionis, quæ verē ipse sanat oculos mentis nostræ, maximē qñ est p contritionē fortiter calefacta, nisi forte fuerimus fures & latrones, quia pro certo illi, qui Deo & sacerdoti p̄pria crimina volunt furari, & subtrahere, si ipsa in toto vel in parte vel in modo circumstantias celandō & occultando, p istā aquā non sanant, sed per obstinationem, & malā cōsuetudinē potius excecant, quia. s. excecavit eos malitia eorū. Sap. 2. Nō sic charissimi, sed habeamus aquā purificatiōis cōfessionis, q̄ denotat per fluuiū splendidi sicut crystallū, quia sicut crystallus est corpus ita splendidū, atq̄ clarū, q̄ quicquid intus est, potest videri, sic verē confessio nostra debet esse ita dilucida, atq̄ clara, q̄ quicquid in corde latitat, totū dēt exterius declarare. vt sic cuiuslibet possit dici illud Thobiz 13. Luce splendida fulgebit. Et Apoc. 4. Vi-

di mare vitreū simile crystallo. Vbi nota, q̄ confessio secum asperitatem cōtritionis debet habere (mare) fragilitatem cōditionis debet videre (vitreū) luciditatē ostensionis debet tenere (quia debet esse similis crystallo) Et sic igitur charissimi, patet, q̄ est quadruplex aqua moralis & virtuosa quam debemus habere, scilicet, aqua Purificantis confessionis, Offendit mihi fluuiū aquę vitæ splēdidū tanquā crystallū. ¶ Itē. nota, q̄ aqua Rorificantis compassionis, pot̄ accipi in malo, & sic signat delicias, voluptates, prosperitates, aduersitates, vt superius est dictū. Tales igit aquas debemus refutare, & de earū periculis præcauere, ne earum fluctibus submergamur. Peraquā. n. intelligitur mūdū prosperitas, quæ (scilicet) cōstat In deliciarum voluptate, Quæ tamen oia transeunt, atque pereunt sicut aqua. De aqua ergo mundanæ prosperitatis potest exponi breuiter illud verbum Esa. 19. Arefcet aqua de mari. In quib. verbis ostenditur, q̄ mundi prosperitas ad modum aquæ habet tria incommoda, videlicet Infructuosam sterilitatem (Arefcet) ¶ Dico igitur, q̄ Defectuosam labilitatem (Aqua) est infructuosā Periculosam poenalitatem (Mare inquit.) sterilitatis (Arefcet) sicut. n. aqua qñ nimis abundat, facit herbas & arbores ibi cōtensas arescere, & desiccari, eo q̄ conposit in eis virtutē naturalē, sic verē mundi prosperitas illos, in quib. nimis abundat, facit ab humore & virore gratiæ arescere, et p cōsequēs a fructu bonorū operū deficcari, vt sic dicat hō illud Ps. Aruit tanquā testa virtus mea. Nam sicut arbores & herbe, q̄ circa aquas inueniunt (vt cōter) infructuosæ sunt, vt salices et iuncus, sic verē illi, qui circa aquas mundanę prosperitatis sunt plantati p desiderium et affectū (vt cōter) fructu bonorū operum sunt carentes. Et iō vñ, quod talis est differentia inter aquā mundanę prosperitatis, & aquā tp̄alis aduersitatis, sicut in quibusdā fontib. de qb. tractat Isid. lib. 12. Dicit. n. q̄ in Sicilia sunt duo fontes, quorū vnus fecundat potatos, alter sterilem facit. In Boemia et sunt alij duo fontes, quorum vnus memoriam, alter obliuionem inducit. Re vera charissimi, tales sunt aduersitas, & prosperitas. Aduersitas. n. est ille fons, qui memoriam inducit, & fecunditatē bonorū operū introducit, quia pro certo dum hō est in aduersitate, ipse melius solet illa, q̄ sunt salutī necessaria, memorari. s. beneficiorū diuinorū vbertatē, Dei misericordiā & pietatē, proprię naturæ fragilitatē, mortis necessitatē, iudicij austeritatē, et inferni poenalitatem. Et sic hō mouet ad habēdū bonorū operū vbertatē. Clamat. n. ad dñm dicens. Saluum me fac Deus, qñ intrauerūt aquę vsq̄ ad animā meā. Infixus sum in limo profundi. Item Ps. Memor fui iudiciorū tuorum dñe, q̄ a seculo sunt. Nā vt dicit Esa. 28. Vexatio dabit intellectū auditui. Sed aqua, quę est fons mundanę prosperitatis, est alterius naturæ, quia pro certo in suis potatoribus obliuionem Dei, et suorum iudiciorum, et beneficiorū eius inducit, et sterilitatē bonorū operū introducit. Ps. Verumtū in diluuiō aquarū multarum ad eum non approximabūt. Arefcet ergo. Et de hoc Gen. 1. Cōgregentur aquę, q̄ sub cœlo sunt, in locū vnū, et appareat arida. Aquę. n. quę sub cœlo sunt mundanę prosperitatis, qñ in locum vnū. i. in vnā personā congregantur, et applicantur, tunc verē arida. i. bonorū operum ariditas seu sterilitas ibi patet. Talis aqua fuit figurata 4. Reg. 2. vbi dicitur, q̄ terra Hiericho erat optima, sed aquę fontis eius erant pessime, quę faciebāt sterilem terram, Hiericho charissimi, quę interpretatur luna, signat mūdum, cuius figura admodū lunæ cōtinuē variatur, quia mūdus tranfit et cōcupiscencia eius. Io. 3. Terra aurē huius uillę signat humanam naturam, quę. n. Hiericho. i. in mundo habitat, et moratur, quæ re vera optima dicitur, quia. s. super naturas inferiores et creaturas ista est nobilissima, et ad finē optimū ordinata. fons autem et aqua quę irrigat istam ciuitatem et istam terram, est mundana prosperitas, q̄ re vera pessima dicitur, quia. s. ad pessimum finē æternę mortis hominē pertrahit, et perducit, et etiam in terra Hiericho, quam irrigat. i. in hominibus, quos fecundat, sterilitatem morū, uirtutum, et operum introducit. Ideo talibus potest dici illud Es. 58. Venerunt tibi simi duo hec. s. sterilitas et uiduitas. Sed

Diçion. Berchorij. N 3 Scien-

sciendum. q. d. 4. Reg. 2. q. Heliseus accepit vas novum ter-
 reum. & posuit ibi sal. & misit in istum fontē. & sic sanata
 sunt aquæ illæ. nec ulterius pessima fuerunt. nec sterilitatem
 amplius induxerit. Sic verè charissimi. si homo. qui est riga-
 tus fontē mundanæ prosperitatis. habuerit secum sal. id est
 sapientiam & discretionem. vas terreum. i. suæ terretatis. vi-
 liatis. & mortalitatis memoriam. & considerationē. tunc p-
 certò aquæ mundanæ prosperitatis ei non poterunt nocere.
 nec in ipso sterilitatem inducere vel causare. quia p-
 certo mundi prospera nunquam nocent eis discretè ventibus
 & mortem præ oculis habentibus. Sed verè illis. qui istis omni-
 bus carent. contrariæ sunt & nocivæ. & spiritalis sterilitatis
 inducitur. Id quilibet talis potest dicere illud Esa. 49. Ego ste-
 rilis. & non pariens. Et ideo David multitudinem talium a-
 quarum horrebat. dicens in Ps. Libera me de aquis multis. &
 de profundis aquarum. Moderatè. n. aquæ prosperitatis mū-
 danæ valent amplius. q. excessivæ. Id leges debemus ponere
 aquis istis. Prouer. 3. Legem ponebat aquis. ne transirent fi-
 nes suos. Est igitur mundi prosperitas infructuosa sterilitatis.
 Arefcet inquit. ¶ Secundo dico. q. ipsa est defectuosa labi-
 lilitatis. q. offeditur cum dicitur Aqua. Quia sicut aqua hēt debi-
 lem existentiam. quia. f. m. philosophos. aqua non sicutur
 termino proprio sicut corpora solida. imò quantum est de
 se. semper labitur. atque fluit. Sic verè mundi prosperitates
 siue sint diuitiæ. siue delictiæ. siue scientiæ. siue eminentiæ. siue
 pulchritudo. siue fortitudo. continuè sunt in fluxu. Tæpe
 enim sunt debilitatis. & ita modicæ existentiæ & firmitatis.
 q. sp. cito. facilliter. cōtinuè. & quotidiè variantur. alterant.
 deficient. pereunt. & labuntur. Et de hoc 2. Reg. 14. Oēs in-
 quit morimur. & quasi aquæ dilabimur sup. terrā. Et de hoc
 Numeri 24. Fluit aqua de stula. Situla charissimi. est mūdus.
 qui admodū stulū sp. vertit faciem ad fontem. i. ad hominē
 quandiu est vacuus & indigens. & quandiu potest aliqd. ex-
 trahere. & haurire. statim aut qm videt se plenū vertit ei dor-
 sum. Ab ista ergo stula. i. a mundo aqua mundanæ prosperi-
 tatis continuè fluitat. & decurrit. Et id v. q. ista aqua sit simi-
 lis cuidā fonti. qui est in Idumea. qui fm. Isid. fons Iobabin
 appellatur. qui non semper feruat eundem colorē. imò qua-
 ter in anno se mutat. Nam vt dicit. per tres menses vt cine-
 reus. per tres rubeus. per tres viridis. per tres clarus.

Cinereus quantum ad terram. Sic verè charissimi.
 Rubeus quantum ad ignem. mundi prosperitas
 Viridis quantum ad aquam. nūquam permanet
 Clarus quantum ad aerem. in eodē statu. quia
 sp. variatur. & mutatur. quæ nunc est turbida. nūc clara. nūc
 deficiēs. nūc apparet. Nam aliquando apparet ibi cinis
 & pulvis terrene facultatis. ex qua surgit peccatū auaritiæ.
 Aliquando sanguinitas crudelitatis. ex qua nascitur pecca-
 tum iracundiæ. Pl. Conuerit aquas eorum in sanguinē. Ali-
 quando cereleitas curiositatis. ex qua oritur peccatū lasciu-
 iæ & luxuriæ. Aliquādo aereitas pompositatis. quam cōmi-
 tatur peccatum superbiæ. & sic patet. q. ista aqua continuè
 variat. Vel dicat. q. in isto fonte apparet igneitas cupi-
 ditatis. a queitas carnalitatis. terretas trepiditatis. aereitas
 pompositatis. Breuiter loquendo. ista aqua non est durabilis
 sed mutabilis. non est firma. sed infirma. non est proficiens.
 sed deficiens. & de hoc in Ps. Ad nihilum deuenient. supple
 mundi prospera. tanquam aqua decurrens. Si uis. compara
 isti fonti conditionem humanam quantum ad naturam. &
 quantum ad gratiam. & quantum ad culpam. sicut habes in
 sermone de illo. qui moritur in die natiuitatis domini. Tan-
 quam sponsum procedens de thalamo suo. super verbo pro-
 cedēs in scdō mēbro principali. est igitur mundi prosperitas
 defectuosa labilitatis (Aqua inqt.) ¶ Tertio est ista aqua peri-
 culosa aduersitatis & hæc breuiter cōparat mari (Aqua in-
 qt. de mari) sicut. n. aqua maris est multum amara. cū ē ma-
 ris sint infinita pericula. fluctus. motus. nebulae & ventus.
 ita q. naves ibidē læpius submergunt. Sic uerè aqua prope-
 ritatis multas habet amaritudines & sapores. mēstitudines
 & dolores. miserias. angustias. & labores. ibi est ventus sup-
 biæ. nebula ignorantie. fluctus inuidie. motus iracundie. &
 id nautis ibi existens. i. aia seu homo multis laborib. & pericu-
 lis peccatis ē & vitijs subiacet. ita q. ēt quique per damna-
 tionē æternam submergitur in profundum. De hac profun-
 ditate aquæ. i. de præsentī. & futura tribulatione & aduersita-

te potest dici illud Pl. Operuit aqua tribulantes eos. Et alibi. For-
 sitam pertranstet aia nostra aquam intolerabilem. Et de dam-
 natis dicit Hier. 8. Cibavit nos absinthio. & potum dedit no-
 bis aqua felis. De mari igitur. de amaritudine tribulationis.
 Id de talib. potest dici illud Abacuc. 3. In mari via tua. & semite-
 tuæ in aqs multis (In mari inquit via tua) Vbi nota. q. in ma-
 ri mūdā prosperitatis multa sunt pericula. Et inter cæte-
 ra pericula fm. Isid. est ibi vni periculū. quod dicit charybdis.
 quæ est quedā vorago. q. non cessat aquas absorbere. Aquas
 enim primò absorbet. & tādē ipsas euomit. & iterū refor-
 bet. Sic verè in mari mundanæ prosperitatis est quoddā ma-
 ximū periculū. vbi latet vorago inferni. quæ re vera aquas.
 id est. hoies absorbet. qm in morte à mari mundanæ prope-
 ritatis ei mituitur. ipso ēt finaliter euomit. f. per resurre-
 ctionem. vt à Christo in iudicio condemnentur. Apoca. 20. Et
 mare dedit mortuos suos. postmodum verò. f. post iudicium
 ipso iterum reabsorbet. vt perpetuo crucientur. Sic igitur
 charissimi. patet ex præmissis. q. aqua mundanæ prosperita-
 tis continet periculosa aduersitatem (Mari) defectuosa labi-
 lilitate (Aqua) infructuosa stabilitatem (Arefcet) ¶ Et
 nota. q. sunt aquæ temporales aduersitatis. quib. homo pbat
 Iudi. 7. Ad aquas probabo illos. ¶ Itē sunt aquæ æternæ felici-
 tatis. quibus iustus lætatur. Et de hoc in Pl. Flumen Dei i reple-
 rum est aquis. ¶ Itē sunt aquæ moralis sanctitatis. f. virtutes.
 quib. iustus rigatur. Iob 29. Radix mea aperta est iuxta a-
 quas. ¶ Itē sunt aquæ humanæ fragilitatis. quib. homo gra-
 uat. Pl. Assumpit me de aqs multis. ¶ Itē sunt aquæ morales
 pccnalitatis. quib. homo turbatur. Eccles. 40. Aque omnes in
 mari conuertuntur. ¶ Itē sunt aquæ æternæ incunditatis. a
 quib. Deus laudatur. f. ipsi beati. Plā. Benedicite aque omnes
 quæ super coelos sunt dño. Laudate eum &c. ¶ Itē sunt aquæ
 baptismalis puritatis. quib. culpa lauitur. Iob 9. Si lotus fue-
 ro. quasi aqua nisus. ¶ Itē sunt aquæ infernalis calamitatis.
 quib. malus damnatur. Iob 26. Ecce gigantes gemunt sub a-
 quis. & qui habitant cum eis &c. Sufficit.

Aquæductus. Nota. aquæductus. cum quo trāsfun-
 ditur aqua de loco ad locum. signat Vir-
 ginem benedictam. vel Christum. vel humilitatis virtutem.
 quia. f. Virgo transfundit nobis Christum. Christus humilita-
 tem. humilitas gratiam. gratia gloriam &c.

Aquila. Quoniam cōditiones Aquilæ ad diuersas ma-
 terias applicant. superfluum est hic eas oēs
 ponere. cū diuersis locis diuersimodè sunt insertæ. Breuita-
 tis tñ gratia dicamus. q. p. Aquilā in scriptura intelligit vir-
 pfectus. & hoc multiplici rōne. Aquila. n. est calida & sicca.
 fortis & animosa. plumosa & nervosa. alti uolatus. clari vi-
 sus. fortis odorat⁹. Volat. n. sine fatigatione diutissimè. videt
 sine obfcuritate clarissimè. odorat sine impeditōne remotif-
 simè. q. a sicut dicit Glo. sup. Matth. 24. Aquila sentit cadaue-
 ra ultra mare. Sic verè charissimi. si volumus esse pfecti. nos
 debemus esse calidi per charitatē. sicci per voluntariā paup-
 tatē vel p abstinentie parcitatē. animosi p constantie firmi-
 tatē. altè volare per contemplationē. & hoc in fatigabiliter
 p perseverantiæ durationē. clarè videre p discretionē. lōgè
 odora re per deuotionem. quia ultra mare huius mundi. f. in
 Paradiso debemus sentire. & odorare prædam nostram. quæ
 est ibi. f. ipsum Deū & bona æterna. vnde Iob 39. d. Aquila de
 longe cōtemplat escā. vbi cūq. senserit cadauer. statim a-
 dest. de tali Aquila potest exponi illud Apoc. 8. Audiui uocem
 vnus Aquilæ uolantis. In quib. verbis ostendunt quatuor cō-
 ditiones Aquilæ. quæ in quolibet pfecto. & maximè præla-
 to debent potissimè relucere. Habet enim Aquila

- Concussiuum clamorem (Audiui) Sic verè charif-
 simi. uir perfe-
 ctus. & maximè
 prelatu debet
 habere oia ista. debet. n. esse in ipso clamor concussiuus præ-
 dicationis (Audiui) dulcor diffusiuus & distributionis (Vo-
 cem) que. f. vndiq. se diffundit. splendor respectiuus specula-
 tionis (Aquilæ) vigor pfectiuus operationis (Volantis.)
 Sit igitur in nobis
 Predicatio rigida. Dico igit. q. prælatu debet hæ-
 bere locutionem concussiuam
 Distributio fluida. (Audiui) quia verè ad prælatū
 Operatio solida. & prædicatōrē pertinet autēti-
 ce loqui.

ce loqui. ardentè pariter. & feruenter. vt scilicet fortius im-
 primat. & ne ab auditorib. contemnatur. & vt prædicatōrē
 audiens terreat. Dicit. n. Plinius de Aquila. q. in aspectu. & au-
 ditu terribilis est auib. alterius speciei. & et prædali. vnde
 dicit. q. Herodius illa die. qua audit Aquilam roborantē &
 clamantem super prædam irruere non presumit. Sic verè præ-
 latus vel prædicatōr debet esse & in voce & in vultu pecca-
 torib. ip sum videntib. & audientib. terribilis. quia verè ita de-
 bet autenticè. & rigidè loqui. corrigere. instigare. commina-
 ri. arguere. & prædicare. q. aues prædales. i. peccatores ipsi
 debent timere. & præ timore ipsius à præda oium malorū
 operum quiescere & cessare. Osee 8. In gutture tuo sit tuba
 quasi Aquila super Domum dñi. Et hoc ostenditur. quādo dicit
 Audiui quia. f. iste debet per prædicationem. comminationē
 & reprehensionem facere se audiri. & auditores facere con-
 cuti. & terreri. Gen. 3. Vocem tuam domine audiui. & timui.
 eoq. nudus essem. Illi. n. qui audiunt rigidos prædicatores. &
 prælatos. timent. f. damnationem futuram. & maximè quan-
 do vident se nudos virtutib. & morib. atque bonis. Quod est
 contra multos prædicatores. & prælatos. qui ita sunt tepidi
 delitiosi & fluidi. q. nec audiuntur. nec timent. Isti sunt simi-
 les crocodilo. q. est animal. q. in fluminib. habitat. & morat⁹.
 & itud animal. vt dicit Plinius caret beneficio vocis. quia
 nunquam loquitur. nec auditur. Sic verè charissimi. multi
 sunt prædicatores & prælati. qui in fluminibus delitiantur
 continuè volunt esse. Et id pro certo tales carent beneficio
 vocis. quia. f. isti per prædicationem. doctrinā & correctio-
 nem non loquunt. nec per consequens audiunt. Nā vt dicit
 Chris. Mirū est aliqd. per iter dici ab hoie molliorē professe.
 & dato q. qm. prædicent. audiri tñ credi vel imitari. obedi-
 ri vel exaudiri pp. suā vitā carnalē & dissimilē nō merent. Non
 sic bonus prælatu. vel prædicatōr. quia verè se bene facit audiri
 & timeri. Abachuc. 4. Dñe audiui auditioem tuā. & timui. Ha-
 beat igit vir pfectus locutionē cōcussiuā (Audiui inquit)

¶ Sedò debemus habere diffusiuā cōpassionē (Vocē inquit)
 Aquila. n. fm. Plinius est auis liberalissima. nā præda suā sola
 non comedit. imò auib. q. secū sunt. liberaliter impartit. &
 ideo alia aues prædales solent ipsam sequi. & eius societate
 frequentare. vt. f. de præda ipsius possint aliquid vendicare.
 Sic verè charissimi vir pfectus debet esse diffusiuus libera-
 lis. & cōpassiuus. nā pdā suā. bona sibi commissa nō debet
 solus comedere. sed oib. q. secū sunt. miserè cōditer diffun-
 dere. distribuere. & liberaliter dispensare. & hoc si-
 ne sint bona diuitiarū. siue bona scientiarū. siue bona quar-
 libet gratiarum. seu etiā fortunarum. et sic ab alijs auib. f. a
 pauperib. frequentabitur. et ab eis sicut eorum pater. et dñs
 infrequat. Nā plus homo solet pauperes conuocare. et ipsos
 de bonis suis liberaliter nutrire. et eorum societate parien-
 ter. atq. benigniter tolerare. Multi. n. colūt personā potētis.
 et amici sunt dona tribuentis. Prouer. 19. Id talis debet dice-
 re illud Eccles. 24. Transire ad me oēs. qui concupiscitis me
 & a generationib. meis implemini. Spiritus. n. meus super
 mel dulcis. Et hoc ostenditur. quādo dicitur Vocē. Vox. n. habet
 naturam mirabiliter diffusiuam. nā cum sit vna. et ab vno o-
 re emissa. in oēs tñ circumstantes. et ad oēs tñ liberales dila-
 tatur. Sic verè charissimi. vir misericors. atq. pius debet bona
 et beneficia sua vndiq. alijs diffundere. et per pietatem. et
 elemosinā alijs elargiri. Pauperes. n. vñr talib. dicere illud
 Cant. 3. Ostendē mihi faciē tuā. sonet uox tua in aurib. meis.
 vox. n. tua dulcis. et facies tua decora. Et hoc pro certo est
 contra multos. qui re vera non habent liberalitatem. sed par-
 citatem. non sunt diffusiuus. sed restrictiuus. Alijs bona sua non
 distribuunt. sed aliena. furant. atq. rapiunt. Tales sunt similes
 non Aquilæ. sed vulturi. quæ est auis illiberalis. et ideo pdā
 suam solus consumit. et nihil alijs erogare. imò
 residuum in nido suo reponere. et pro se. vxore et filijs in po-
 sterum reseruare. vbi aliquotiens consuevit totum putrefe-
 ri. et perire. sic verè auari et parci bona sua alijs per pietatē
 et elemosinam non diuidunt. sed in nidis suis arcis et ab-
 ditis totum recipiunt. et abscondunt. ipsa ēt soli comedūt.
 atque rodūt. et pro se vxore et filijs in posterum reseruunt.
 ita q. per nimis diuturnam custodiam aliquotiens conputre-
 scunt. Id talis bene audiunt illud Prou. 5. Habeto eas solus.
 et non sint alieni participes tui. Non sic charissimi. nō sumus
 resurcti. sed diuisi. non sumus cupidi. sed fluidi. non totum

nobis retineamus. sed alijs distribuamus. Et sic ad modum
 Aquilæ habebimus diffusiuā cōpassionē (vocē inquit) vt et
 de tali Aquila dici possit illud Hier. 48. Ecce quasi Aquila vo-
 labit. extendet alas suas ad Moab. Extensio. n. alarū liberali-
 tatem et bonorum suorum dilatacionē et diffusionē signat.
 ¶ Tertio si volumus esse pfecti. dico. quod nos debemus ha-
 bere discretiua speculationē (Aquilæ inquit) Nam sicut Ag-
 la habet visum clarissimū. ita quod solem irreuerberatis
 oculis intuetur. et ideo fm. Isid. Aquila dicitur quasi habens acu-
 tos oculos. Sic verè charissimi. prælatu & prædicatōr. et q-
 libet vir pfectus debet habere visum clarissimū discretio-
 nis. intantum quod solem iustitiæ. Christum. solē. ēt. i. clari-
 tatem bonorum æternorum debet charissimè speculari. et
 reuerberatione. i. sine respectu habito ad bona mundi oculo-
 los mentis suæ figere et tenere. Vnde de Aquilæ dicitur Iob
 29. quod de longe contemplatur escam. i. Deum. et Paradisi
 bona. Et sicut Aquila pullos suos docet solem respicere. et
 eos. qui lachrymantes oculos auertunt. quasi degeneres re-
 pellit. illos autem. qui eum respiciunt. quasi sibi cōsimiles re-
 cipit. atque nutrit. Sic verè prælatu debet subditos. et audito-
 res verbis. et exemplis docere. et inducere ad solē iustitiæ
 recipiendum. et desiderandum. quod si hoc rectè faciāt. de-
 bet eos diligere et promouere. Si autem oculos ab ipso auer-
 terint. et ad mundi bona conuertentur. debet eos repellere.
 tanquam degeneres refutare. et de nido suo. id est de amore
 et affectione propterea rejicere. et fugare. Deut. 32. Sicut A-
 quila prouocans pullos suos ēt super eos volitans. quia. f. præ-
 latus debet subditos suos educere. et prouocare ad volādū
 sursum. et ad videndum. et respiciendū. aduertendū. et cogi-
 tandum Dei speculationem. et bonorum æternorum con-
 templatōnem. et ad terrenorum contemptum. et abomina-
 tionem. vt. sic quilibet dicat illud Iob 31. Vidi solem.
 cum fulgeret. et lunam incedentem clarē. vbi nota. quod
 nos debemus

Speculari celestium claritatem (Solem) Vide ergo
 Speculari terrestrium vanitatem (Lunam) Claritatē
 Speculari mentalium vanitatem (Clarē) celestium
 ut hanc desideres (Solem) Vanitatem terrestrium. vt hanc vi-
 tuperes (Lunam incedentem. i. prosperitatem mutabilē) Pu-
 ritatem mentalium. vt hanc recuperes (Clarē. quia. f. sum-
 me debes videre. et aduertere q. mens sit pura. lucida atque
 clara) Et istud est contra multos. qui re vera non habēt oculo-
 los ad solem. sed ad terrā. nō ad cælum. f. ad mundū. non ad
 celestia. sed ad terrestria. Et ideo multi sunt sicut uerè degeneres
 et spurij filij Aquilæ. qui oculos suos à sole auertunt et ad
 terrā. i. ad terrena et mundi prospera ipsos dirigunt. et con-
 uertunt. et ideo nidum ueræ Aquilæ patris sui. Christi. f. Para-
 disum perdunt totaliter et amittunt. Vnde de Aquila dicitur
 Iob 39. Pulli eius lambunt sanguinem. non sic ergo charif-
 simi. non. sed pro Deo habeamus discretiua speculationem
 (Aquila) ¶ Quarto si volumus esse pfecti. debemus habere
 pfectiua operationē (Volantis inquit. quia. f. sicut Aqla est
 auis fortis et nervosa. q. ideo altè cito fortiter et uelociter
 uolat) Sic nos debemus esse fortes et nervosi per constantē
 firmitatem. et altè. eminenter. cito. uelociter. et feruenter uo-
 lare per bonorum operum probitatem. 2. Reg. 1. Aquilis ue-
 lociores. leonibus fortiores (Volantis inquit) Et nota. si uis.
 quod operatio iusti debet

Iugiter multiplicari. Ista enim sunt qua-
 Firmiter continuari. tuor cōditiones vo-
 Facilliter seu libenter exagitari. latus Aquilæ. quia.
 Ardē seu eminenter altificari. scilicet. ille fit sæpe
 continuè. cito. et altè. Sic uerè dico. quod uolatus bonorum
 operum nostrorum debet esse multiplicatus exemplo Aquilæ.
 quæ suam iuuentutem renouat. Pl. Iuuentus tua renoua-
 bitur ut Aquilæ. ¶ Item firmè continuatus. quia. f. Aquila qm
 incipit. ualde diu et continuè uolat. sic iustus in bono per-
 seuerando. unde Esa. 40. Assument pēnas ut Aquilæ. current
 et non laborabunt. ambulabunt. et non deficiunt. Vide etiā
 supra de Ambulando. Item libenter inchoatus. Aquila enim
 uelociter et fortiter uolat. Sic iustus facilliter. & libenter.
 et obediēter. et fortiter debet facere bonum opus. 2. Reg.
 1. Aquilis uelociores. Leonibus fortiores. ¶ Item altè
 seu eminenter inaltatus et consumatus. Aquila enim al-
 tissimè uolat. et in arduis habitat. Sic iustus ardua ope-
 ratur. et in arduis chorij. N. 4. ra aggre-

ra aggreditur, & alia & eminentē vitā sectat. vñ illud Job 39. Ad pceptū tuū eleuabit A quila, & in arduis ponet nidū suū. Patet igitur charissimi, quod nos debemus habere Virtuosam operationem, Et sic de Aquila sufficit. Luminosam speculationem, Alias autem conditiones tā in bono quam in malo vide alibi. Nota auctoritate illā Ezech. Aquila gradus venit ad libanū diuisa & profectam in sermone. Nunquid ad pceptum eleuabitur Aquila. De Aquila verō in malo significato potes dicere, sicut Aquila est naturaliter Præcepto quo ad volatum, Sic pctor est pcepto & vindictiuus per iracundiam. Vnde Deu. 28. Adducet dñs sup Rapax quo ad tactum, tegentem de extremis finib. Akē sic erigens quo ad tactū. ad similitudinem Aquilæ vq lans cum impetu. Item est acuti visus per malitiam, vnde etiam sicut via Aquilæ in celo nō pōt videri, sic nec caute lā malorum bene possunt cognosci. Prover. 30. Triā sunt mi hi difficultia ad cognoscendū. Sequitur, Via Aquilæ in celo &c. Item est pugnatū vnguis per rapinam. i. auaritiā. Matt. 24. Vbi quis fuerit corpus congregabitur Aquilæ, supple ad deutorandum. Item cadauera. i. corpora animū & animalū diligit per gulam & ingluuiem Job 39. Vbi quisq; senserit cadauer, adest illi. Item altius ceteris semper volat per pō positatē. & superbia, Abdiā. i. si exaltatus fueris, vt Aquila, & inter sydera posueris nidū tuū, inde detrahā te dicit dñs. Dilata visus, quia multæ sunt Aquilæ proprietates, quæ applicantur ad malos. Vide ergo in tabula istius operis, vbi in septuaginta locis inuenies de Aquila, sufficit.

Aquila. Nota, qd Aquilo sit pars orbis septentrionalis, aliquando supponens pro ipsa parte mundi polo arctico coniuncta, aliquando pro vento frigidissimo ab illis partibus veniente. Possimus moraliter dicere, quod Aquilonem possunt intelligi quæcunque a spera & grauiā siue proficiant, siue lādant, tam in bono, quam in malo. Inuenio enim Aquilonem

Aperum & aduersum. Primus signat statum Miserum & diuersum, presentis aduersitatis. De quo Eccl. 43. Læsum & immersum, Frigidus ventus Aquilo stabit. Secundus signat statū mundanæ cupiditatis, vbi: sterilitas & carētia omnium bonorum spiritualium inuenitur, sicut est temporaliter in Aquilone, vnde Job 26. Extendit Aquilonem super vacuum. Tertius Aquilo signat statū peccati seu iniquitatis, a quo. i. sol iustitiæ est remotissimus. vnde puenit omnis flatus nocuus. Hieremias 1. Ab Aquilone pādetur omne malum super vniuersam terrā. Quartus signat locum infernalis miseræ & pnalitatis, qd sicut in Aquilone sunt feræ immanissimæ, sic in inferno &c. Hier. 41. Venient ei prædones. id est demones, ab Aquilone. Dicam ergo breuiter, quod est Aquilo

B Ferendus, Primus igitur Aquilo signat præcauentem tribulationem, quia re vera sicut Aquilo ventus est frigidus dato, qd fit ad sustinendum difficultis, est tamen vt plurimum bonus, & utilis, quia. i. isto flante mares, non foemina (vt cōiter) generantur, isto flante Delphini, & alij pisces melius audire perhibentur, isto flante luta sicantur, & via mundanæ efficiuntur, isto et flante poti exteriori clauduntur, & virtutes naturales interiori fortificantur, sicut omnia patent per Plinium & Isid. & alios naturales. Pars et mundi Aquilonaris in metallis est copiosa, quo ad populos est fortis & bellicosa, quo ad fructū est altior, quo ad locum est tucior, quia. i. sibi non abundant animalia venenosa. Re vera talis est flatus tribulationis, quia pro certo dato qd sit grauis & difficilis quo ad sensum, est tñ vilis quo ad fructum. Constat. n. (vt cōiter) quod plura generat bona spiritalia in nobis aduersitas, quā prosperitas, qd, si ista mares, id est viros perfectos, & laboribus duratos solet generare & facere, auditum mandatorum Dei, & virtutem scientiæ solet aperire & detegere, quia. i. vexatio dat intellectū Efa. 29. Poros affectuum & sensuum exteriorū, ne. i. in vana desideria defluant, solet claudere & temperare, luta carnalium vitiorum solet abstergere & extirpare, iuxta illud Prover. 25.

Ventus Aquilo distat pluuia, virtutes solet multiplicare, & interiorē constantiam roborare, & locum altiorē. i. Paradisum finaliter vendicare, & sic solet hoc ex tribulatione bona quam plurima reportare. Bene ergo dicit Job 37. Ab Aquilone aurum venit, aurum dico. i. omnimoda utilitas. Si autē quæris que sit utilitas Aquilonis. i. tribulationis pauperum, timoris & considerationis futurorū. i. mortis, iudicij, & inferni. Dico, quod sicut ex scriptura ppendo, talis Aquilo Sanctorum est habitatio. Dico, qd in tali Aquilone sancti commorantur, quia. i. vere re magis eligunt aduersa Celorum acquisitio, quā prospera, exemplo Christi, qui moriturus in Hierusalem iuit. Io. 11. & tamen regnum accepturus fugit. Io. 7. Sicut autem secundū Solinum contornices mare transuolat, nunquā flante austro exeunt Aquiloni verō, vt ait, libentius se committunt, Sic verē sancti & viri iusti, qui mare mundi transuolare debent, & ad patrem præfens pelagus nauigare, austrum ventum mollem. i. mundi prosperitatem tanquam sibi contrariā, & nocivā solet fugere, & Aquiloni laboris, tribulationis, paupertatis, & poenitentiae se committere, & aspera, quā prospera plus amare, quod figuratur et in sacerdote. Leuit. 11. de quo dicit, qd immolabit ad laus altaris, quod respicit ad Aquilonem. Figuratur et in libro, qui ad Aquilonem partem altaris ponitur quando sacrificium celebratur, quia vera illi, qui sunt sacerdotes & liberi, viri sancti, & scietifici, dicit partem Aquilonem prædictam eligere, & sacrificiū laudis ibidē domino immolare. Et merito, qd re vera, illi, qui nunc sunt in Aquilone, finaliter erunt in austro, id est, illi, qui nunc sunt in tribulatione, finaliter erunt in gaudio, & econuerso illi, qui nunc sunt in consolatione, finaliter erunt in te dio. Dicit. n. Plin. qd toninus piscis quando de mari exit ad flumen, sp exit a latere dextero, qd verō redit ad mare, semper reuertitur a sinistrali. Sic verē illi, qui fluum huius mundi intrant per partem dexteram prosperitatis, finaliter reuertentur per partem sinistram aduersitatis, quia sicut scriptū est Luc. 2. Veh vobis, qui nunc ridetis, quia lugebitis & flebitis vos. Figura ad hoc Ezech. 46. vbi dicit, qd ille, qui per portam Aquilonem templum intrabat, per australem exire debebat, & econtra ille, qui per australem ingrediebatur, per Aquilonem egredi tenebatur. In quo proculdubio nō tatur, qd illi, qui nunc per Aquilonem tribulationis intrant, finaliter per austrum æternæ felicitatis remeabunt. Econtra, qui nunc per australem prosperitatis Ecclesiæ vel mundi ingrediantur, finaliter per Aquilonem æternæ tribulationis egredi cōpelentur. Quia propter sancti viri in presenti uitā aquilonem, id est tribulationis statū eligunt, qd in exitu. i. in futuro seculo late uiuunt. Vnde Num. 2. Ad Aquilonis partem castrametati sunt filij Dan. Patet ergo quomodo in Aquilonari tribulatione sancti commorantur. Item dico, qd ibi virtutes generant, seu cumulat. Sicut. n. dicit Isid. meliores smaragdi generantur in Aquilone, quā alibi. Vnde et ponunt tā Isid. quā Solinus, qd in hyperboreis montibus, qui sunt in vltimis finibus Aquilonis arima spi solebant esse populi, qui. i. cum oculum in fronte habebant, qui pro smaragdis cōtra Gripphes bestias uolantes & crudelissimas dimicabant. Sic reuera dicit, qd Aquilo. i. status paupertatis, & tribulationis plures & et meliores smaragdos lapides preciosos. i. plures & maiores uirtutes continet, quā australis. i. quam status prosperitatis mundanæ. Et ideo arima spi monoculi. i. sancti uiri oculo unice & simplicis intentionis insigniti, qui. i. magis elegerunt cum uno oculo ad uitam ingredi, quā cum duobus in gehennam mitti, isti (dico) plagam Aquilonarē. i. poenitentiae & aduersitatis statum inhabitauerunt, ubi pro smaragdis. i. pro uirtutibus, acquirēdis contra Gripphes uolantes, id est contra superbos demones pugnaverunt, & eis iniuris istos preciosos lapides habuerunt. Et breuiter hoc est uerum, qd in tali Aquilone uirtutes generant & cumulant, uñ Hier. 46. Victimam domini in terra Aquilonis, unde etiam de crystallo, qui signat mentis constantiam, dicit Ecclesi. 43. Frigidus uentus Aquilo flabit, & gelabit chrysalis ab aquis. Tertio dico, qd in tali Aquilone. i. in aduersitatis statu eneruantur. Constat. n. qd uentus Aquilo aerem purificat, nubes & nebulas tollit, quæ muscas & locustas occidit. Sic uerē fit quod Aquilo tribulationis nebulas vitiorum eradicat, et aerē conscientie

scientiæ depurat, Muscas verō & locustas, qd os habet quadrangulū. i. adulatores & falsos amicos habet fugare, & eos ostendere, & probare. Constat. n. qd mali tribulationes nō sustinent, & ideo eorum uicia declarantur, qd sub hypocrisis latitabant. vnde bene dicitur illud Prou. 25. qd uentus Aquilo distat pluuia, pluuia dico. i. falsos amicos. Est ergo talis Aquilo malorū eneruatio. Quarto dico, qd talis Aquilo est Celorum acquisitio. Cōstat. n. qd tribulatio p̄sens futurā consolationem inducit. Io. 16. In mundo pressuram habebitis, in me autē pacē. Dicit etiam Philosophus, qd Turtures, qui annuatim ad alias transuolant regiones, flante austro uolunt habere ductorē in uolando, si uerō Aquilo flauerit, ipsis sufficit pro ductore, & per se transuolant sine duce, ad denotandum, qd illi, qui in Austro prosperitatis habitant, si ad Paradisum transuolare uolūt, necesse est, qd ibi cū alieno adiutorio se transportent. Illis uerō, quos Aquilo tribulationis afflat, cum minori difficultate & facilius ibi uolant, vnde de pauperibus & tribulatis dicitur Hier. 31. Adducam eos de terra Aquilonis, & congregabo eos ab extremis terræ. Et Ezech. 44. in persona cuiuslibet tribulati dicitur. Adduxit me per uiam portæ Aquilonis in conspectu domus domini. Et uidi & ecce impleuit gloria domini domum. Patet igitur quomodo Aquilo tribulationis est Celorum acquisitio, Et sic dico, qd est Aquilo ferendus seu sustinendus, qui signat præsentē tribulationem, Secundo principaliter dico, qd Aquilo cauēdus, qui signat mundanā habitationē. Aquilo. n. ferus habet terribiles & crudeles, i. Vros, Tigrides, Vnicornes. Aquilo feroces & crudeles habet populos, in tantum qd eorum aliqui carnibus vescuntur humanis, sicut de Schitis & Danibus & Antrophagis exemplificat Solinus, quorum cibi humana erant viscera, ita qd eorum metu alia nationes longē recesserūt ab eis, & pphocē (vt ait) a mari Caspio iuxta quod habitabant, vsq; ad leres nullus mortalium morabatur. hodie etiā in illa plaga terræ adhuc sunt populi dicti Baelim, qui passim comedunt carnes humanas, & ad hoc etiam emunt homines uel furant, qui populi adhuc uident esse de reliquijs Antrophagorum, & Imperio Tartarorum de Gazaria, vltra mare Caspium ad partem resident Aquilonis. Ista ergo pars Aquilonaris mundū signat, vbi. i. Frigus in deuotionis abundat, & a quo sol iustitiæ Christus ualde distat, quia. i. longē est dominus ab impijs. Eccl. 39. vbi re vera crudeles populi commorantur, quorum alter alterum comedit, deuorat, & p̄datur, ibi. n. sunt Demones, qui comedunt animam, homicidæ qui comedunt corpus, uedat & latrones, qui comedunt bona deractores, qui comedunt famam, & sic ad diuersis diuersimodē deuoratur & comeditur totus homo. vnde Hier. 51. Ab Aquilone uenient prædones. Et iō tales Aquilonares & mundanos debemus fugere, & eorum comitium cōtemnere, & eos solos & solitarios dimittere, & vitare. Hier. 50. Ascendat gens ab Aquilone ad ponendū terrā eius in solitudine. Ite est igitur Aquilo cauēdus. Tertio principaliter dico, qd inuenitur Aquilo timendus, qui signat inferni desolationem, Aquilo. n. qd longē est a solaribus radijs, est patria frigidissima, & in multis suis partibus obscurissima, sicut de Aquilonari regione, quæ dicitur Apophoron, exemplificat tam Plinius, qd Solinus, qd ibi nunquam Sol lucet, sed est ibi perpetua nox, istaq; terrā Solem non nouit, nec (vt aiunt) uicissitudines temporum, nihilq; aliud de Cœlo recipit quā hyemē sempiternā. Talis est infernus, quia. i. sibi radij diuine gratiæ & misericordiæ nō attingunt, & ideo ibi est nox æternæ obscuritatis, & hyemis perpetuæ aduersitatis. Bene ergo dicit Ezech. 1. Ecce (inquit) uentus turbis ueniebat ab Aquilone nubes magna, & ignis inuolūes. Et sic nota, qd iste Aquilo habet ardorem, qui non exstinguitur, De ardore dicitur Hier. 1. Habet obscuritatem, quæ non illuminatur. Ollam succēsam ego uideo, & faciē eius ab Aquilone. De tempestate dicit Eccl. 43. Verberauit terram tempestas Aquilonis. De obscuritate uerō dicit Efa. 14. Ab Aquilone. n. fumus uenit. Ite est igitur Aquilo timendus, quia. i. iusti semper debent habere oculos mentis ad considerandum istum Aquilonem. Figura. 3. Regum 7. vbi dicit, qd de Bobus, qui erant sub mari Aeneo

tres respiciebāt ad Aquilonē. Iste est igitur Aquilo timendus, qui signat inferni desolationem. Quarto principaliter dico, qd est Aquilo petendus, qui signat Ecclesiæ vel Paradisi cōsolationē. In Aquilone. n. est Stella immobilis polus arcticus, circa quē uoluitur Cœlū, & quæ circumuenit oēs Stellæ. Pars et Aquilonaris altior est ceteris partibus terræ, quod ex hoc probatur, qd cum mare Pōticum & Caspiū, qd non sunt Aquilonaria, intrant multa nobilia flumina ab Aquilone uenientia in Bosphoro Thracio & in Propontide, qd sunt qdam fructa maris prope Constantinopolim, & etiā in stricō de Marrochio, semper fluit mare ab Aquilone uersus Occidentem talē Oceanum, & nunquā econuerso, ex quo cōcludit partes Aquilonares esse Occidentalibus altiores. Audiui dici, qd qd Ianuensis de nouo fecit nauē in mari albo seu Hyrcano qd est qdā portio Aquilonaris Oceani, vt de Rosyna in Cathayū & in Oriētē per Aquilonis circuitū nauigaret, sed qd fuit recte sub polo, inuenit mare ita altū, qd quasi repēdo supra montem nauem suam ducere oportebat, qui timens periculum in futuro descensu, retrocessit. Talis ergo Aquilo signat Paradisum, qui est locus altissimus super Cœlum uel et supra Ecclesiam Dei. Iuxta illud Pl. Mons Syon latera Aquilonis cinitas Regis magni. A quo oīa flumina & omnia maria. i. oīa bona ueniunt, & descendunt: quia re uera ibi est polus immobilis. i. ipse Deus, qui est immutabilis & æternus. Mala. 3. Ego dominus, qui non mutor, circa quē omnes Stellæ. i. iusti per deuotionem uoluntur, & circa quē ipse Cœlū Ecclesiæ circumfertur. Vnde de Sole. i. de quolibet uiro iusto dicit Eccl. 1. Oritur Sol. &c. Sequitur. Renascens gyrat per meridiē, & flectitur ad Aquilonem, iustas uniuersa in circuitu. De diabulo igitur, qui altitudinem huius Cœli superdepēdit, uel de ambizioso, qui altitudinem Cœli Ecclesiæ ambitiōse appetit, dicit Efa. 14. Ascendam in Cœlum, super astra Cœli exaltabo solium meum, sed ego in monte testamenti in lateribus Aquilonis. In isto autem Aquilone debet poni mensa cum panibus propositionis, vt dicit Exo. 26. Quia. i. in Aquilone Ecclesiæ militantis posita est mensa scripturæ. In Aquilone uerō Ecclesiæ triumphantis posita est mensa, & refectio gloriæ Pl. Parasti in conspectu meo mensam. Vide istam figuram melius titulo de mensa. Patet ergo quomodo inuenitur Aquilo petendus, timendus, cauendus, & sustinendus. Sufficit. uide de Septentrione &c.

Ara. Nota, qd Ara sumitur pro altari, hoc solum uidetur esse de differentia: quia infideles uocabant Aram, quod fideles dicebant altare. Vnde istud est uerum, qd in scriptura vbiunque (vt communiter) ponitur Ara, semper supponit pro altari Idolorum. Hinc ille uersus. Est hara Porcorum, sed dicitur Ara Deorum. Dicitur igitur, quod apud malos Ara triplex inuenitur (scilicet) Ara Cordium, vbi offertur immunda cogitatio, Ara manuum, vbi offertur impia operatio, Ara cultuum, vbi offertur Idololatriæ immolatio. Tales ergo a malis edificantur, & ibidem grata Dæmonum sacrificia offeruntur. 3. Reg. 14. Et fecerunt sibi statuas & lucos, & adoleuerunt incensum super aras more gentium. A bonis uerō destruantur, & subuertuntur. Deut. 12. dissipate aras eorum, & confringite statuas, lucosq; succidite. Nō solum. n. ara mali affectus cogitatus & actus est destruenda, & per fidem & poenitentiam subuertenda, imō etiā luci & obū bracula malarū excusationum & occultarū circumstantiarum subuolenda. Et statua. i. quæcunq; male similitudines, & inhonestæ species subuolendæ. Iuxta illud. Ab omni specie mala abstinete uos. Quod tamen est contra multos Ecclesiasticos, qui Aras uitiōrum, moresq; & cultus Gentilium. i. malorum nō destrunt, sed ipsas potius in Hierusalem & in Ecclesia introducunt. exemplo Achab. 3. Reg. 16. De quo dicitur, qd ipse posuit Aram Baal in Templo, & plantauit lucum &c. Vide supra de altari.

Arabs, Arabia. Nota, qd Arabia & Arabs tā in bono, quā in malo significant. Signat enim Arabia animam, Ecclesiam, & Idololatriam. Animam dico, quia. i. Arabia interpretatur humilis. Et est Arabia Regio, in qua thus colligitur, vbi lex fuit data, & in qua mōs sanctus Synai collocatur. Sic in Ecclesia uel anima sancta est humilitas, & timor diuinus. Efa. 21. Onus in Arabia, est

Est etiam thus deuotionis, & mons altissima contemplationis, & aromata virtutum & omnimodę perfectionis. Vñ de Chfo dñ in Pfal. q. viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ. Aurum enim Arabiæ signat virtutes ecclesię vel aje sanctę. Quod autem significet Gentilitatem patet, quia etiam caput infidelium Machometus in Mecha Ciuitate Arabiæ fuit sepultus, vbi etiam colitur hodie, & ab Arabibus populis adoratur. Interpretatur etiam callida vel insidiatrix. Vnde de Alexandro infideli dñ. Mach. 11. q. fugit Alexandro in Arabiam. Dicitur tamē ibi, q. fuit illi Alexandro caput sublatum, & inimico suo missum, ad denotandum, q. illi, qui in Arabiam, in mundum vel ad Idolatriam fugiunt, caput, i. animā perdunt. Sic etiam potes dicere, q. per Arabes possunt intelligi boni & mali. Arabes, n. qui interpretantur humiles vel occidentales, & quibus habent, & in tentorijs habitant, signant iustos, qui, s. habent humilitatē & deuotionem, & occidentales, i. qui confiderant occasum suum per mortis meditationem. Thus habent, deuotionem. In tentorijs habitant, in quantum confiderant transitoriam & mutabilem vitę huius peregrinationem. Isti, n. in mundo habitationem non eligunt, dicentes illud Hebrę. 13. Non habemus hic manentem ciuitatem. vnde de Babylone, i. de mundo dñ Esa. 13. Non ponet ibi tentoria Arabes, nec Pastores requiescent ibi. Sed isti potius Deo obedire & seruire, & spiritalia dona offerre contendunt. P. Reges Arabum & Saba dona adduceunt. Item Arabes, qui interpretantur callidi & insidiatores, possunt significare malos & deceptores. Vñ etiam de Zabdia Arabe dicitur 1. Mach. 11. q. ipse interfecit illum, qui ad ipsum cōfugerat ad refugium. Arabes, n. sunt gentes deditę latrocinij & rapinis, sicut supponitur 2. Paral. 22. vbi dicitur. Interfecit latrones Arabum, qui irruerunt in castra. Sufficit.

Arare. Idem est, q. colere, laborare. Et ideō secundum quod inuenitur multiplex spiritalis cultura, seculum hoc potest dici multiplex aratura, quia, s. homo debet arare & colere
Mentem per sapientiam,
Corpus per poenitentiam,
Ecclesiam per diligentiam,
Hier. 26. Syon quasi ager arabitur & c. vide de colere & c.

Arbitrari. Nota, q. arbitrari idem est, q. reputare, estimare, credere, vel opinari.
Vide in alijs titulis similibus.

Arbor. Nota, q. in scriptura arbor potest accipi multipliciter. vnde nota, q. in scriptura inuenitur
Arbor proficiens, Iustus, n. est arbor, q. proficit, quia, s. fructus bonorum operum producit. vnde Leu. 26. Terra gignet semen suum, & pomis arbores replebuntur. Mundus autem seu hō est arbor, quę deficit, quia, s. fm Aristot. homo dicitur arbor euerfa, cuius, s. caput est, radix, & membra sunt rami. Ite est arbor valde fragilis, finaliter per mortem eradicanda. Job 19. Quasi euulsa arbori abstulit sepem meam. Mūdus verō seu peccator est arbor, quę inficit, similis. n. Taxo, quę est arbor venenosa. Vnde Mat. 7. Arbor mala fructus malos facit. Paradisus est arbor, quę sufficit. Ista est arbor, in quā ascendit Zachęus, vt videret Iesum. Luc. 19. Crux Christi est arbor, quę reficit. Job 30. Manducabant herbas & arborum cortices. His ergo omisissis solum dicendum est de arbore fructuosa, i. de cruce, & tadē de arbore virtuosa, i. de viro iusto.
B Dico igitur, q. per arborem pōt intelligi lignū crucis. Nam sicut arbor vitem, ex qua vinum elicitor, sustinet & sustentat. Sic verē arbor crucis vitem nobilissimā, videlicet, Christū, qui dicit Ioan. 15. Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est, ex qua preciosus liquor sui sanguinis distillauit, sustinuit & portauit. Iō canis. Fleste ramos arbor alta & c. Nulla sylua ralem profert, vt superni membra Regis. De tali arbore dñ Luc. 13. Habebat quidā arborē fici plantatā in vinea sua. In quibus verbis ostēditur, quōd sicut naturaliter arbor fecundatur, ideō dicitur Arbor fici, Sic verē arbor Radicator, quod plantatum est, crucis quantum frequentatur, quia vinea, ad ista tria pōt dici Recreatio mendicantium (Arbor fici) confirmatio fluctuantium (Plantatum est) occupatio laborantium (Vinea.)

¶ Igitur dico, q. arbor crucis potest dici indigentium recreatio (Arbor inquit fici) Sicut, n. videmus, q. arbor naturaliter profert fructum, qui fructus est indigentibus nutrimentum. Sic pro certo arbor crucis fructum ventris Virginis benedictę pronulit, & portauit. Quē re vera esurientibus, i. deuotis dat salutiferum nutrimentum. quod ostenditur qñ crux dicitur arbor fici. Ficus, n. est arbor, quę omni tpe fructū portat, & est fructus eius dulcissimus, & summę corporis nutritius, fructus et eius & in ætate & in hyeme p̄seuerat, & vno fructu collecto aliq̄ maturefcit, sicut dicit Isid. Ite et fructus fm ipsum habet corpus mirabiliter roborare. Vnde dñ, q. tpe Pythagorę Athletę nutriebantur talibus fructibus, vt magis in p̄lio fortes essent. Ficus et habet vnam proprietatē: q. 2. Tauri indomiti si sub ficu fuerint ligati, facilius domant, & melius sua lasciuia refrenantur. Re vera, charissimi, talis arbor & talis ficus est crux. Ista, n. charissimi, portauit fructum dulcissimū Iesum Christū, qui aīas. sibi deuotas per grām in p̄senti, & per gloriam in futuro recreat, atq; nutrit. Cant. 2. Fructus eius dulcis gutturi meo. Nam in omni tpe, sin ætate prope riratis, & in hyeme aduersitatis iste fructus, i. Christus cruci fixus, si per crucis & passionis memoriā & fiduciā assumat, animam recreat, & confortat. Athletas etiam, i. illos, qui in p̄lio tērationum militant in hoc mundo, per constantiam roborat & supportat. Ista etiā arbor, i. crux & Christi fides, Tauros & lasciuos homines & superbos, si sub ipsa p̄ deuotionem & compassionem, & fidei susceptionem fuerint ligati, facit domitos & maruos, quod de mundi principibus, Regibus, & Imperatoribus apparuit, qui virtute crucis domiti, iugum Christianę fidei receperunt. vñ de talibus dicit Io. 1. Cū eses sub ficu, vidi te. Et nota, q. dicitur de ficu. Dicit. n. Dioscori, q. ruta habet amicitiam cum ficu, quia ruta, quę sub ficu est plantata leuior, & melior inuenitur. Sic verē charissimi, ruta, quę occidit Basiliscum, i. viri poenitentes & amari, qui Basiliscum carnem suam sciunt mortificare, debent pro certo plantari sub ficu & sub cruce per deuotionem & passionis compassionem, & per fiduciam & affectionem, & etiam per fug virtutis implorationem, & sic virorum gratiæ & perfectionis, & spiritalē lætitiā poterit habere ampliorē. Et erit folium eius viride, & nō desinet facere fructum. Hier. 17. Est igitur crux indigentium recreatio, quia, s. sua dulcedine mētes deuotas recreat, atq; nutrit. Arbor inquit fici. Dan. 4. Eratq; arbor illa pulcherrima, & fructus eius nimius. Mat. 24. Ab arbore fici discite parabolam, cum producit iam ex se fructum. hoc est primū. ¶ Secundō dico, quōd crux est fluctuantium sustentatio. Plantatam inquit. Sicut, n. arbor quę est radicata & fundata, quicquid ei imponitur & innititur, sustinet & sustentat, ita q. etiā arbores sicut est hęcdera vel vinea, altissimē subleuantur. Sic verē charissimi, arbor crucis ita est fortiter stabilita, firmata & fundata in fidei veritate, q. nullis turbinibus persecutionis potuit destrui vel euelli, & iō illos, qui ei innitunt per spem & fiduciam, quāuis de se sint debiles fragiles & infirmi, sustinet atque portat, n. s. per peccatum & desperationem cadant & defluant in Infernum, ipsosq; sursum ad altitudinem Paradisi cōsuevit extollere, & leuare. Figurata in scala Iacob, per quam vidit Angelos ascendentes in Cœlum, & dominum innixum scalę, sicut dñ Gen. 28. Verē talis scala, per quam Angeli, viri spirituales ad Cœlum ascendunt, est benedicta crux, quę re vera est scala. Per virtutem enim crucis Christi, & per virtutem crucis poenitentię homines ascendunt ad cœlum. Figura de Zachęo Luc. 19. qui ascendit in arborē Sycomorū vt videret Iesum. Quia verē arborem crucis, quę dicitur Sicomorus seu ficus vacua, quia, s. crux est Iudęis scandalum, gētibus autem stultitia, debemus deuotionem poenitentiam ascendere si Iesum volumus in Paradiso videre. Isti autem scalę fuit dominus innixus, quando, s. per passionem in ipsa fuit positus & extensus, ad cuius exemplum ibi debemus etiam inniti per fiduciam, & amorem, passionem & compassionem; quia verē ista est laborantium sustentatio. (Plantatam inquit) quia verē ista est sicut lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum: quia ergo plantatum dñ, iō fixum & firmum fundamentū, stabilitum, & roboratū innititur esse. Et propter hoc simus similes Elephanti, qui fatigatur volens quiescere, quęrit aliquam fortem arborem, cui innititur, ne forte ad terrā prosternatur, & propter pondus corporis

corporis surgere nequeat, sed ibidem occidatur. vnde etiam dicit Plinius q. Elephas palmā diligit, & frequentat, & ei innitendo pōdus suum subleuat, & supportat, & de eius suauibus fructibus vescēdo, se ipsum recreat, & confortat. Sic verē charissimi, quotiescunq; fatigati fuerimus tentationibus vel tribulationibus huius mundi, nos debemus arborem & palmam crucis, per passionis deuotionem & compassionē adire, & fructum, s. crucifixum nobis condolendo incorporare, & eū spiritualiter māducare, isti etiam arbori per amorem, & fiduciam inniti, & appodiare, & sic in crucis memoria, fiducia, deuotione & compassionē requiescere, & dormire. Cant. 2. Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius. Sed heu proh dolor multis hodie accidit sicut Elephati. Dicit, n. Plinius, q. venator quandoq; dum Elephas dormit, secat arborem, cui innititur, & sic p̄ pondus bestię arbor debilitata frangit, & ei subtrahitur, & Elephas cadit, prostrernatur, & occiditur. Sic verē charissimi, multoties accidit, q. venator diabolus per delectationes, & tentationes subtrahit homini arborem crucis, ipsosq; memoriam, fiduciam, & amorem, & sic necesse est, q. cadat in diuersa peccata. vñ cū difficile sit resurgere, ibidem prostratus inuenitur, & sic per mortem corporis & animę a diabolo trucidatur. Non sic charissimi non, nō subtrahatur nobis arbor ista, sed ei per deuotionem & fiduciā attingamur (quia verē illa est sustentatio) ipsiq; firmiter innitatur, & ei per fidem & deuotionem alligemur. Iudith. 6. Alligauerunt Achior ad arbore, quia verē ista est sustentatio laborantium (Plantatā inquit) vnde Gen. 2. Plantauerat autē dñs Deus Paradisum voluptatis a principio, in quo posuit hominem, quem formauerat. Si quærat aut quis fecit, crux dñ q. dominus Deus. Quō plantatū dñ, q. a principio. Qualem Paradisum voluptatis. Quare vt ibi poneret hominem quem formauerat. f. Christum per passionem & quemlibet deuotum per compassionem. Patet ergo, q. crux est laborantium sustentatio. ¶ Tertiō dico, q. ipsa est operantium occupatio (Vinea inquit) Sicut, n. vinea ab agricola colitur & visitatur, vt fructus ab ea reportetur, & sic verē crux debet a nobis per deuotionem coli, visitari & frequētari, vt fructus æternę voluptatis valeat reportari. Iō nobis præcipitur Mat. 20. Ite & vos in vineam meā. Iudicij 9. Præcidentes ramos de arboribus sequebantur Ducem. Est igitur arbor crucis occupatio operantium, sustentatio laborantium, recreatio & meditatio indigentium. ¶ Item nota, q. per arborem intelligitur vir perfectus. Nam sicut arbor habet radicem in terra fixam, a qua humorem attrahit, ex quo nutritur. Sic verē vir perfectus habet radicem cordis fixam in Deo, quia iactat omnem cogitatum in dño, & inde humorem gratiæ per deuotionem fugit, & ita crescit in virtutibus, & meritis quousq; habeat vltimum complementum, s. gloriā Paradisi. Et hoc est sine dubio contra multos, qui nō habent cor fixū in terra, i. in Deo, nec ponunt ibi fiduciā, sed in diuitijs, in potentijs, in amicitijs datam. Et ideō isti non possunt crescere, nec ad complementum glorię peruenire, imō verē sicut arbor, cuius radix non est in terra firmiter innixa, facilliter exsiccatur, & a viridario extirpatur, & in ignem mittitur. Sic verē isti, qui non habent cor & intentionem principaliter ad Deum, perdūt humorem gratiæ & deuotionis, & virorē honestę conuersationis. Et ideō in ignem æternum finaliter mittuntur, & ab horto Ecclesię auelluntur: quia ois arbor, quę non facit fructum bonū, excidetur, & in ignem mittetur & c. Mat. 3. & Lu. 3. Non sic charissimi, sed p̄ Deo habeamus cor fixum in Deo, vt sic habeamus virtutū perfectionē, vt de quolibet dicatur illud Dan. 4. Arborē vidisti sublimē & robustā, cuius altitudo vsque ad cœlum, rami eius pulcherrimi & fructus eius nimius. Ecce igitur quatuor, quę debent esse in quolibet perfecto, fm quatuor conditiones, quę sunt in arbore. Nam si vis esse perfectus, oportet, q. tu sis Contemplationis turribus elatus (Cuius altitudo & c.) Conuersationis floribus velatus (Rami eius pulcherrimi) Perduracionis fructibus firmatus (Robustus) Operationis lætus vbertate (Fructus eius.)

¶ Primō igitur dico, q. si vis esse perfectus, tu debes esse contemplationis turribus elatus (sublimē inquit) De natura. arboris est, q. licet a terra oriā, & sua radix sit in terra firma, tū erigiur versus cœlum. Sic verē radix licet sit in terra, i. origo nostra a carne & sanguine, debemus tū sursum erigi versus

cœlū per intellectum cęlestia contemplando, per desiderii ea affectādo. Sed sit, quod dicit Cōmētator super lib. veg. vbi ipse dicit, q. ille arbores sūt ceteris altiores, quę habēt corticem duriorē, patet in quercu & pinu. Sic verē charissimi spiritualiter loquendo, illi, quorum cortex, i. vita exterior & apparentia est durior quantum ad poenitentiam & tribulationem, & grossior, & asperior, hoc est dictū, illi, qui duriora sustinent in hac vita, sunt pro certo magis eleuati sursum ad cęlestia cōtēplanda & affectāda. Nā sicut fm cōmētatorē, grossius & durus cortex nō finit humorem dilatari circūquaque, sed eum cogit superius eleuari, & ita arbor crescit in altū, sic verē charissimi, qñ aliquis habet durum corticem, id est qñ patit duritiam, paupertatē & aduersitatem exterius, humor eius, i. interior amor, & affectio non dilatari circūquaque ad temporalia, & ad mundana, quia, s. nihil inuenit sibi prosperū quod appetat, imō verē quasi violenter cōpellitur sursum ad Deū eleuari, & ad gerna contemplanda: q. fm Greg. Mala, quę nos hic p̄munt, ad Deū citius venire cōpellunt, quia verē tribulatio infirmitatis & paupertatis cōpellit hominem sursum per cōtemplationē & desiderii eleuari. Et hoc ostenditur cum dñ, q. arbor erat sublimis, & altitudo eius vsq; ad cœlū. Altitudo, n. arboris, i. intellectus & voluntas viri perfecti debet tangere super cœlum & terram, s. cōtemplando & affectando, vt verē sp̄ debet homo habere p̄ oculis Dei dignitatem, iocunditatē, felicitatem, societatem, æternitatē, vt deo dicat illud Sap. 15. vsq; ad cœlos attingebat stans in terra. Sed heu proh dolor, q. pauci sunt hodie, qui sursum ad cęlestia eleuantur, imō verē quasi oēs remanent hodie in feruis circa terram, & circa bona terrena per auaritiam, cęlestia penitus non curantes. Et ideō vñ, q. hō impeditur hodie crescere versus cœlum ad modū arboris, p̄ duo. Nā quandoq; arbor impeditur crescere superius p̄ terrę pinguedinē, sicut palma. Aliqñ et p̄ ramorum multitudinem sicut rānus. Dico igitur primō, q. palma fm Arist. impeditur crescere, nec bene sursum eleuatur qñ in terra pingui est plantata. Sic verē spiritualiter loquendo, illi, qui sunt hodie plantati & situati in pinguedine mundanę prosperitatis, qui abundant in diuitijs, delitijs, scientijs, honorib. istis (dico) verē p̄ hōi pinguedinem & prosperitatem impediuntur crescere versus cœlum, quia verē ibi tm alliuntur a prosperitate mundana, q. nihil prorsus cogitat de æternis. Ideo Iob 15. dicitur. Cucurrit, s. diues contra Deum erecto collo, & pingui ceruice armatus est, operuit faciem eius crassitudo, & de lateribus eius aruina dependet. Paciem, n. i. intellectū operuit pinguedo prosperitatis, ita q. nō pōt intelligere, q. rectā sunt. Nam Porcus qñq; p̄ nimiam pinguedinem perdit visum fm magistrum. Sic verē Porcus, i. immūds peccator qñ impinguat delictijs & diuitijs epalib. ipse verē perdit visum discretionis & contemplationis. Istud patet ad oculum de diuitibus, quia verē ipsi perdidit hodie oculum & visum, quia, s. non vident, nec considerant, nec cogitant, nec imaginantur ea, quę dicunt, scilicet,

Virę vtilitatem, Et hoc patet, quia verē si ista bene viderēt, & cōsiderarēt, nunquam committerent, tot iniqua; nunquā vicinos suos taliter excoriarent & exhęredarent, sed verē isti recuperā bunt oculos in Inferno: quia tūc optimē cogitābūt quid eis posset valere: quia sola vexatio dabit intellectum auditui. Esa. 28. Exemplum de diuite Luc. 16. qui eleuans oculos, eū esset in tormentis vidit Abraham. Heu proh dolor, tunc deficiet ista pinguedo, q. impedit hodie visum eorum, quia verē nihil habebunt prosperitatis, similes Porco, qui licet in hyeme pinguescat, in ætate tamē macrescit, sicut dñ Plin. Sic verē charissimi, licet isti in hyeme, i. in vita turbulenta sint pingues & diuites & repleti, quādo tamē veniet æstas, id est feruor diei iudicij, & ardor ignis æterni tunc cessabit pinguedo prosperitatis, & æternā paupertatis macredine macrescent. Et de hoc Esa. 17. Attenuabitur gloria Iacob, & pingues carnes eius macrescent. Et hoc fuit figuratum Gen. 41. vbi primō Pharo vidit Vacca pinguis in vberibus pascuis, tandem Vacca macerrimas, quę primarum pinguedinem consumplerunt. Et hoc fuit ad denotandum, quōd illi, qui primō in vita hac erant pinguis-

simi & ditissimi, postea sicut pauperissimi & macerrimi, ita quod pinguedo primaria totaliter consumetur. Istos igitur impedit crescere pinguedo terrę, sicut palmam. Sed scitis, quid est verè secundum Palladium palmę solet bene remedium adhiberi. Nam quando sal & cinis circa radicem palmę ponitur, tunc pinguedo superflua consumitur, & sic palma ab eleuatione & cremo nullatenus impeditur. Re vera per sal in scriptura intelligit sensus & discretio, ordo, pondus, & mensura. Nam sicut sal est condimentum omnium ciborum, ita sine ipso nihil valent. Sic verè discretio debet omnia condire, & ad debitum saporem reducere, & omnibus mensuram, & ordinem imponere, aliis oia nihil valent. Item nota dum, quod per cinerem mortis memoria designatur: quia, si tunc incinerabimur, & in puluerem reducemur. Quid igitur charissimè verè si palma. i. si homo sit plantatus in nimia pinguedine. i. in magna mundi prosperitate, adhibeat sal & cinerem habet discretionem debite vtendo mundi prosperis. i. ea non diligendo, sed contemnendo, ea iuste alijs dispensando, non auarè congregado, & cetera similia, habeat etiam cinerem, id est memoriam mortis prę oculis, & sic verè nunquam pinguedo ipsum impedit ad cremo. Quia sicut Hier. non est vitiosum habere opes, sed eis malè vt. In oia sacrificio tuo appones sal. Leuit. 1. & Eccl. 3. In oibus operibus tuis memorare nouissima tua &c. Patet igitur, quod aliqui omittunt ad celestia eleuari. s. per contemplationem, sicut palma. Sed verè adhuc dico, quod impediunt sicut ramnus. Est. n. arbor multorum ramorum, & idè non potest sursum altè crescere, & ratio est, quia verè humor, qui debet sursum ascendere, & arborum eleuari, ad ramos vadit circumquaque, & sic cremo ramorum impeditur. Charissimi, per ramum, diuitem auarum, & per ramos eius intelligo filios, vxorem, & heredem. Nam sicut ramus est arbor multum spinosa, & non tñm sitipes, sed etiam rami, in tñm quod pungit, & lacerat contingente, & vestes & lanas tollit ab oibus & transeuntibus. Sic verè isti diuites sunt pungentes & spinosi. s. balliui, raptores, vsurarij, & auari, & non tñm ipsi, imò etiam rami eorum. i. vxor, filij & familia: quia verè omnes rapiunt, vsurant, & acquirunt: patet maxime in vxoribus & filijs Burgensum, & etiam caudicorū, qui sunt ardentes ad acquirendū, quod ipsi viri. Et idè oēs contingentes. i. omnes proximi & vicini sentiunt eorū puncturas & rapinas: quia pars vestium & lana. i. suę substantię temporalis ab eis semper detrahitur, & tollitur. Patet illud: quia verè isti caudici & auari nec habent vicinum a quo per fas vel per nefas aliqd non extorqueant: quoquo. s. pratu, vinea, & cetera similia. Vnde Populum meum exactores sui spoliauerunt, & mulieres dominarę sunt eis. Esa. 3. Exactores. i. diuites, auari, caudici, balliui & officiales, qui exigunt pecunias & vsuras (Mulieres) quia verè non tñm ipsi, sed et vxores eorum non continent, quo se sustentent. Quid igitur dicemus de istis ramnis pro certo ipsi impediuntur crescere, & ad celestia per contemplationem & desiderium eleuari: pro multitudinem ramorum. i. filiorum & parentum. Quod certè quia humor. i. eorum amor & affectio cordis eorum, quę deberet sursum ad Deum tenere & tendere, dilatatur ad ramos. i. ad filios & parentes: quia verè ois istorum amor & affectio, cogitatio & attentio est in filijs suis. Leis acquirendo, quo post se possint esse diuites in hac vita, & sunt pro eis ditadis auari, vsurarij, & dolosi, raptores, & balliui, & in tñm circa temporalia pro eis occupantur, quod ad cœlum per contemplationem & per desiderium non leuantur. Idè de istis dicit Iob 24. Vigilantes (inquit) ad prædam, præparant panem liberis, agrum non suum demetunt, & vineam eius, quem vi oppresserant, vindemiāt, nudos dimittūt hoies, vestimēta tollentes &c. Põdera bene auctoritatē. Heu pro dolor, vtinā isti aduerterēt illud, quod dicit magister in Historijs de ramno, Iud. 9. verè ipse dicit, quod ramnus est calidissima nature, & idè in feruore æstatis p se solet in calidis regionib. inflammari, ita quod non tñm sitipes, imò et rami, nec non & alię arbores contingentes per eum comburantur. Sic verè timeo, quod erit de istis ramnis, qui sunt calidissima. i. ardētissima nature per auariciam, & cupiditatem: quia verè i calida regione. i. in Inferno, vbi est ignis inextinguibilis, quod æstas. i. feruor æterni ignis eos inuaserit, tunc dico comburentur & æternaliter danabuntur, nõ solū ipsi sunt sitipes & radix, qui malè acquisuerunt pro filijs, imò et ipsi rami & circumiacentes. i. ipsi filij, & vxor & alij malè

succedentes, quia verè non illi solum, qui malè acquirunt, danabuntur, imò et vxor, filij, & heredes si in rebus malè acquisitis succedūt, & si ea conuerteribus nõ restituerunt, vt tenetur. & ista fuerunt aperte figurata Iud. 9. vbi dicit, quod semel rānus fuit ab arboribus sublimatus integem, & dum alię arbores requiescerent sub vmbra eius, egressus est ignis de ramno, & eas combussit. Sic verè tales hodie regunt, quia habent officia, balliuias & dignitates, item isti habent vmbra, magnam hereditatem, possessionem, & temporalitatem, quam acquisuerunt, quę rectè comparantur vmbra, quia verè ista temporalia fluunt more vmbra. transeunt velut vmbra. Sap. 5. In ista igitur vmbra. i. in ista hereditate requiescunt hodie alię arbores. i. alij hoies de eadē parentela. s. vxor, filij & heredes, & executores hi oēs requiescunt in vmbra ramni, oēs succedunt, quilibet pro parte sua. Sed verè taliter dum succedunt in bonis malè acquisitis, & dum nõ faciunt debitum suum in restituendo, pro certo ignis succendit eos, cum rāno, quia eadem damnatio affliget malè acquirentem & malè succedentem & detinentem. Et succenditur vtrūque simul, & non erit qui extinguat. Esa. 1. Igitur & de hoc narratur exemplum terribile de quodā sancto, qui raptus ad Infernum vidit hoiem supinū in maximo igne, & de vtre exhibat arbor permaxima, cuius altitudo vsq; ad summū ignis, & in diuersis ramis illius arboris erant hoies suspēsi, quod eadē igne oēs cremabantur. Et petens ab Angelo, qui eum ducebat, quid hoc esset. Respondit hō (inquit) illa fuit quidam diues, qui quandam magnā arborē. i. magnā hereditatē acquisit iniuste, & hæc est arbor (inquit) quę de ventre eius exit. Illi autē (inquit) qui supēsi sunt in ramis arboris. i. in parte portione hereditatis, sunt eius successores, vxor, & filij, & ceteri: quia quilibet ad hæsit suo ramo arboris. i. portioni suę hereditatis. Et idè inquit, & ille diues, & mali filij & successores eodem igne, eadē pœna perpetuò sunt afflicti. Et idè quod plura charissimè verè sicut filij sunt cā damnationis partēti, quia pro eis ditandis malè acquirūt. Sic verè eõuerso patres sunt causa dānationis filiorū, inquantū bona ista malè quaestis eis relinquuntur. vnde Eccl. 4. 1. de patre impio querunt filij, quoniam p ipsum sunt in opprobrio. Nā filij in Inferno murmurant de patrib. suis, de hoc. s. quod bona acquisuerunt pro quibus dānantur. Et eõuerso patres de filijs, vxore, & executoribus, eo. s. quod pro eos primò de dicant esse damnatos. Et quia illi non fecerunt emendas sicut debuissent. Idè bene dicit Eccl. 16. quod melius est mori sine liberis, quod relinquit filios impios. Illi igitur impediuntur more ramni crescere, & ad celestia eleuari, propter multitudinē ramorum. i. filiorum. Et idè verè Deus facit multis quos diligit sicut sapiens agricola, qui solet ramos arborum præcidere, quod vult, quod superius crescant versus cœlum. Sic verè Deus multis aufert ramos. i. filios & posteritatem, & hoc quia videt, quod si eos haberent, fierent iniqui & auari propter eos, & sic nunquā ad celestia se leuarent, sed inferius in terrenis per auaritiā remaneret. Non sic charissimi, sed pro Deo erigamur ad celestia affectanda & contemplanda, vt dicamus, quod nostra conuersatio in cœlis est. Phil. 3. quia verè si vis esse perfectus, debes esse contemplationis elatus turribus. Altitudo eius vsq; ad cœlum. Secundò dico. Si vis esse perfectus, tu debes esse velatus conuersationis florib. Rami inquit pulcherrimi. Nam sicut ad perfectionem arborum requiritur, quod habeat corticem quod interiora velet, alioquin arbor siccatur. Sic verè ad perfectionem hominis requiritur quod habeat exteriorē corticem. i. exteriorē honestam conuersationem, quę interiorē cogitationes & leues volitiones velet & celet. Et hoc ostenditur cum dicitur. Rami eius pulcherrimi. quia verè rami nostri. i. exterior apparença debet esse pulcherrima. i. honestissima & maturissima, vt nihil sit ibi turpe, nihil insolens, nihil inhonestū, vt de quolibet dicatur illud Hier. 11. Oliuā vberem, pulchram, fructiferā, speciosam vocauit dominus nomen tuum. Nota oliuam. Oliua enim omni tempore refert pulchritudinē et virorem, & hoc quia habet humorem virtuosum & tenacem. Sic verè tu debes omni tempore, scilicet hyeme aduersitatis, et æstate prosperitatis hęc virorem honestę conuersationis. quod est contra insolentes, qui istum virorem sapore perdunt, et hoc quia non habent interius in corde humorem virtuosum deuotionis et compassionis. Non sic charissimi, sed verè si vis esse perfectus, tu debes

tu debes honestę conuersationis ornari floribus. Tertio dico. Si vis esse perfectus, tu debes perdurationis firmari viribus. (Robustus inquit) Nam sicut ad perfectionē arboris requiritur, quod habeat stipitem fortem, qui arborem sustineat. Sic verè ad perfectionē hois requiritur, quod habeat stipitem, id est robur boni, fortis, & perseverantis, propositi; quia verè debet esse robustus hō & fortis & perseverantis propositi; quia verè debet esse robustus hō & fortis tentationibus resistendo, & in statu vigoris persistendo, iuxta illud Dan. 10. Confortare, & esto robustus. Sed scitis quid est verè nos videmus, quod arbores sicut iuxta flumina & in pratis, vt sunt salices, non sunt fortes, sed molles & fluctuosa. Sic verè charissimi, qui sunt siti iuxta flumen deliciarum vel mundanę prosperitatis, non sunt fortes ad perseverandum & resistendū, sed molles, fluxibiles & fragiles ad cadendum. Istud statim apparebit post Pascha, quia verè in statu gratię, in quo mō sunt, nõ perseverabunt, imò ad diabolo more salicis vbicunque voluerit, plucabuntur, & ad pristinam vitā reuertuntur. Cōtra quos Seneca dicit. Vtere officio, quod semel sumpsisti, turpe est oneri cedere. Et idè vitile esset talibus, quod eis fieret sicut Corallo, quod primò est radix quādiu est sub aqua in mari rubro, flexibilis & mollis, sed cum ad piscatorib. de aqua extrahit, in lapidem indurat. Sic verè quia isti, qui sunt sub aquis deliciarū, & mundanę prosperitatis detenti, sunt flexibiles & fragiles, vitile esset, quod exinde extraherent per tribulationem & infirmitatem & pauperatē, vt sic fortes fierent ad resistendum. Et verè ita facit sæpe dñs illis, quos diligit, quia subtrahit eis prospera, quę auertuntur a Deo per diuersā crimina quod inducunt, & dat aduersa, quod s. compellunt hominem agnoscere seipsum mundum continere, & ad Deū se conuertere. Iuxta illud 2. Mac. 9. In agnitionē sui ductus est percussus a dño plaga, & ita fuit sicut Corallum duri & fortes ad mundi granamina tolerandum, & ad diu perseuerandū, vñ Iob 3. in similitudine lapidis duratur aqua. Et hoc est tertium auctoritatis, quia si vis esse perfectus, tu debes perdurationis firmari viribus. Quartò dico, quod si vis esse perfectus, tu debes operationis ditari fructibus. Esa. inquit, vniuersa est in eis. Nam sicut ad perfectionē arboris requiritur, quod possit fructificare, sic verè hō nõ potest esse perfectus, nisi fructus bonorū operum producat. Vñ debes esse similis ficui, qui quasi oī tpe fructus hęc, & vno cadente alter succedit. Sic verè in tpe debes in fructu bonorū operū abundare, ita quod vno emisso aliud se det succedere, ita quod vñ sit in factō, aliud sit in pposito, quod ostendit ibi. Fructus oēs eius. quia verè fructus operum nostrorum debet esse plurimi. Ps. Erat tanquā lignū, quod plantatum est secus decursus aquarū, quod fructum suum dabit in tpe suo. Sed heu pro dolor vñ multo hodie omittere fructificare ad modum alioquarum arborum, quidam sicut oliua, quidam sicut palma, quidā sicut vitis, quidam sicut piper. Et n. dico, quod quidam sicut oliua omittunt fructificare. oliua. n. fructus est quod a Capris lambitur. Sic verè quidam sunt, qui quod lambuntur verbis fallacibus adulatoijs & fraudulentis, ipsi sunt sine fructu bonorū operum: quia pro huiusmodi verba committunt multa crimina & peccata, & sic impediuntur fructum facere salutarē. Patet de luxuriosis, qui pro verba blandientia, quę profert alter alteri, vir mulieri, & eõuerso, vetula maquerella, & cetera similia committunt luxuriā: quia fauus distillans labia meretricis, vt patet Prouer. 5. Patet etiam in Principibus & Prælati, qui pro blandā & seductoria verba adulatoij, & balliuorum, & aliorum astantium, qui sua mala facta iustificat, & eis in suis iniquitatibus exactionibus, & rapinis blandiuntur. s. subditos accusando, & cetera similia, sunt deteriores & penitus superbi & elati. Certum est. n. quod pro adulationes circumstantiū diuites multa mala committunt &c. Exemplifica & dilata, Et idè Esa. 9. Erunt, qui beatificant, seducenes, & beatificant, precipitanti, & Esa. 3. Popule meus, qui te beatū dicunt, ipsi te decipiunt (Precipitanti inquit) quia certè dum ipsi complacent sibi in suis actibus malis pro huiusmodi verba, ipsi precipitantur in peccatum & finaliter in Infernum. Vnde diabolus facit diuitibus, sicut quidā solebat facere tyrannus, qui martyribus Christi vnguebat melle plantas pedū, tūc adhibebat duas Capras, quod pedes lungebat, & mel fugebat, & sic martyres ridere compellebat. & ita faciebat mori ridendo mirabiliter in tormentis. Sic ve-

rè charissimi, facit diabolus martyrib. suis. i. diuitibus. & principibus, quia multa martyria, multos labores sustinent pro mundo: quia verè ipsos in mundo linat & vngit melle. i. dulcedine prosperitatis, dat eis diuitias, delicias & honores, & tūc verè adhibet eis Capras. i. viles, fectidas, & infames personas in societate eorum, quod patet: quia verè illi, qui in officijs magnati sunt deteriores cunctis alijs hominibus. sunt. s. superbi & raptores, mendaces &c. Et iō ipsi verè statim incipiunt labere, adulari, applaudere, & similia. Et ita dū labunt, pro certo sugunt sibi mel & acquirunt dignitates, dona & prebendas. Et quid sequitur? Verè dum taliter lambunt & adulant eis, ipsi verè faciunt eos ridere ad literā, vel in mundi prosperis delectari, & in suis acquisitionibus complacere, & ita finaliter moriuntur in ridendo, quia. s. perseverant vique ad mortē, & dum taliter ridet, mortis rpalis & æternę iaculis feriunt. Et de hoc Prouer. 16. Vir iniquus lacat amicum suū, & ducit eum per viam non bonam. Iō risus dolori miscbitur &c. Prouer. 14. Isti igitur omittunt fructificare sicut oliua. Itē alij perdūt fructificare sicut palma. Palma. n. femella Latīu fructificat, quādiu palmę masculę est coniuncta. Si autem mascula subtrahatur, tunc cessat fructificare. Sic verè hoies feminini. i. imperfecti non pnt fructum bonum & bonorum operum producere, nisi palmę masculę. i. personis bonis & perfectis sint sociati & coniuncti, quia verè bona societas facit hoīem bonum, quia subtrahit efficitur saepe malus, & a bona fructificatione impeditur. Ps. Cum sancto sanctus eris &c. Et iō vitile est sepe sectari bonam societatem. i. ad bona declinare, maxime palmę femellę. i. personis imperfectis. Exemplum 4. Reg. 12. vbi Ios Rex fecit multa bona rōne boni Pontificis Ioiadę quem secū habebat, quod bona suggererat, & cōsulebat, sed eo mortuo factus est Ido lola, & cōmisit multa mala & iniqua. Sic verè faciunt nostri Reges, Principes, & Prælati, quia pro defectum bonę societatis & boni consilij faciunt multa mala. Idè præcipit Eccl. 9. Viri iusti sint tibi coniuncti. Igitur illi cessant a fructu bonorum operū sicut palma. Sed adhuc sunt alij, qui omittunt fructum facere sicut vitis. Vitis. n. efficitur sterilis quod non foditur, quod superfluis oneratur, & quod in altū non leuat supra palum, & maxime sicut Plin. quod perfunditur aqua falsa. Sic verè charissimi, quod hō non foditur per pœnitentię macerationē, quod non altè leuatur per contemplationē & æternorū affectionem, quod superfluis. i. talibus non exoneratur per elemosynarum largitatem, ipse verè sterilis efficitur a fructu bonorum operum. Et maxime illi sicut steriles, qui profunduntur aqua falsa, & scia vel sapientia mundana. i. caudici & ceteri mundi sapientes, quia verè tales vix aut nunquam profertur aliquem fructū bonū, imò sunt pleni vitij & peccatis, & iō ista sapientia cōparat aqua falsa, quia sicut aqua falsa facit, potantem sitibundum sic mundus facit facilliter possessores suos siti auritię æstuarē, & nunquam diuitijs & officijs fatiari. quia ista. est sapientia terrena, animalis, diabolica. Iaco. 3. Iō talis aqua fuit figurata 4. Reg. 2. vbi dicit, quod in Hierico ciuitate erat terra optima, sed ibi erat aqua pessima, quod faciebat sterilem terrā. Charissimi per Hierico, quod interpretatur Luna, intelligo mundi sapientiam: quia verè sicut Luna in principio hęc parum de lumine, tandē in medio mensis hęc plenum lumen, in fine autē mensis perdit penitus lumē suū. Sic verè isti in principio hāt parum de lumine. i. de mundi sapientia, sed quod sunt in medio mensis. i. in medio vitę suę, tunc sunt in plenilunio, quia verè hęc plenitudinem sapientię secularis, tunc totus mundus concurrat ad eos, deducunt oēs causas, hāt pensiones, occupant officia, regunt oēs curias, lucrant oēs pecunias. Sed verè in fine mensis. i. in fine vitę suę in morte deficit eis penitus lumē suū. i. sensus & sapientia, quia pollebant: quia isti in morte sunt stultissimi, res suas pessimè ordināt, & cōiter pessimè moriuntur. Iō Iob 18. Nonne lux impij extinguetur? Et Eccl. 44. Luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consumptione mensis. Isti igitur sunt ciuitas Hierico. Et sicut ad ciuitatē oia bona affluunt, sunt tñm ibi plures sordes quod in alijs locis, sic oia bona officia, honores & munera abundant in istis, licet pluribus. s. pluribus peccatis & vitij sunt fedati. Dñ. n. quod in Hierico erat terra optima. quia verè isti hāt terrā optimā. i. optima naturalia, optimū intellectū & sensū naturalē, sed, aqua pessima. i. mūdī sapiētia, quia perfundunt ipsos

iplos facit steriles a fruſtu bonorum operu & virtutu: quia prudencia carnis mors est. Ideo Apoc. 8. Multi homines mortui sunt ex aquis: quia amaritas facte sunt. Pater igitur, qui isti sunt similes vinee quo ad cessationem fructificationis &c. Item alij omittunt fructum facere sicut Piper &c. Dic, si vis, quod Piper coquitur, vt steriles fiat. Pater igitur charissimi, qui multi diuersimode impediuntur facere fructus bonos. Et ideo isti debent vt consilio Aristi. qui dicit, quod quia arbor cessat fructificari, potest sibi mederi hoc modo, quod radix arboru det scindi, & lapis ibi immitri, & tunc grossus humor arboru defluet, quod est causa sterilitatis, & aere subintrante poterit fecundari. Sic vere homo, si tu vides te sterile a bonis operibus. Deo scin de radicem. i. cor tuum per contritionem, pone ibi lapidem. i. tumulum tuum per mortis tue recordationem. Fac humorem grossum. i. peccata tua, quod sunt causa huius sterilitatis, defluere per confessionem: matrahe aerem. i. gratiam Spiritus sancti per deuotionem, & sic poteris iterum esse fecundus per bona operationem. Hoc est igitur remedium requisitum ad mortuam perfectionem. I. q. erit cu dicitur. Fructus eius erit nimis: quia tu debes habere plurimos fructus, plurima bona opera, plurimas gratias & virtutes. Et hoc fuit figuratum Apoc. 2. vbi Io. vidit iuxta flumina multas arbores, quae erant fecundissimae, in tunc quod afferbant fructus per menses singulos. Tales vero sunt viri perfecti, qui iuxta flumen deuotionis sunt siti: quia vere isti oimense, imo et oimense debent producere fructus. i. bona opera pietatis, sex. i. corporalia, quae isto versu continentur. Visito, potio, cibo, recolligo vestio, codo. Dilata bene & explica. Ite, sex opera spiritus sancti, quae sunt. Instrue, castiga, remitte, solare, serua, ora. Instrue, ignora rem, castiga & corripce delinquentem, remitte in te peccata, solare tristitiam & desperantiam, serua, suppone ostensum, ora, i. peccata. Istos igitur fructus debet habere, & sic erit perfectus. Dico igitur semper auctoritate, quod tu debes habere fecunditatem & vbertatem, stabilitatem & firmitatem, pulchritudinem & honestatem, celsitudinem, & dignitatem. Et haec de arbore sufficiunt.

A Arca. Multipliciter accipitur in scriptura. Per arcam enim intelligitur religio, vel Paradisus, mundus, & vir perfectus. Et sic possum dicere, quod est arca firmam tuitionis, quantum ad religionem, vel Ecclesiam, vel Paradisum, strictam conclusionem, quantum ad mundum, Pulchram formationis, quantum ad virum perfectum. Primam arcam debemus ingredi, scilicet Ecclesiam vel religionem. Gen. 6. Ingredere arcam tuam & filij tui. A secunda debemus egredi. scilicet a mundo & a carne. Gen. 8. Egredere de arca tua, & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum. Ad tertiam debemus progredi. scilicet ad virum perfectum, eum imitando & eius societatem sectando. Vnde 1. Reg. 4. Afferamus ad nos arcam foederis domini. De isto igitur vitimo modo, quantum arca potest significare quemlibet virum perfectum, aliquid differamus. Dicamus igitur, quod arca potest significare quolibet personam morale & virtuosam & perfectam. Sicut enim videmus, quod arbor multis laboribus & tonsonibus percurritur, & sic ad formam arce deducitur, sic vere homo multis tonsonibus, & percussionibus retentionum & tribulationum abstinentiae & penitentiae primitus flagellatur, & sic in arcam. i. in virum perfectum & virtuosam fabricatur. Nam sicut dicitur Iudith. 3. Quotquot Deo placuerunt, per multas tribulationes transferunt. Iste de quolibet virtuosus potest dici illud Exo. 25. Fecit arcam de lignis sethim. Vbi ostenditur, quod sicut arca materialiter debet esse clausa, munda, fortis & firma, sic vir perfectus, vel anima debet habere prudentiam, munditiam, & constantiam. Prudentiam facit conclusionem, supple sensum (arcam inquit, quae dicitur ab arcano) munditia tollit infectionem, quia facit hominem esse non terreneum, sed ligneam. mundum & purum (De lignis inquit) constantia tollit corruptionem, quia facit hominem esse de lignis sethim, quae sunt impurabilia. Habeamus igitur charissimi, prudentiam regulamentum, munditiam subleuamentum, constantiam roboramentum. Dico igitur, quod in nobis debet esse

B Discretionis veritas, Primò igitur dico, quod Conditionis puritas, nos debemus habere discretionis firmitas, discretionis sagacitate (arcam) Nam sicut videmus, quod arca clauditur & seratur ad claudendum & continendum, celandum, & custodiendum principalem ordinatur, sic vere vir perfectus seipsum debet per discretionem claudere, & fenestras suas, i. cor & sensus per

prudenter custodiã ab illicitis appetitibus coercere, & bona interiora, scilicet gratias virtutes tute, atque sagaciter custodire, & ab aliorum visibus occultare. Et hoc ostenditur cum dicitur (arca) Arca. n. etymologizatur quasi arcana custodia, vel quasi auri custos. & dicitur in libro ab arceo, ces, eo quod visum arceat & cohibeat, ne scilicet videat quod interius occultatur. Potest etiam dici ab arcano, pro eo quod res arcanae & secretae recluduntur, & occultantur in arca. Sic vere vir perfectus debet dici arca, qui sanctorum suae perfectionis & virtutis debet ita sagaciter custodire & seipsum ita arctum & clausum tenere, quod visus alienos possit a seque conditionis notitia coercere. Exemplo Democriti Philosophi, qui secundum Seneca de seipso dicebat. Veni Athenas, inquit Democritus, nemo unquam me agnouit. Et ideo Seneca alibi dicit. Vis oibus esse notus, fac vt nemo noueris. iteneas te ipsum celatum & clausum. Arca ergo. Figura Num. 4. vbi dicitur, quod arcam testamenti inuoluere velamine hyacinthino, quia re vera arca testamenti. i. bona & perfecta persona debet esse per discretionem custodiã inuoluta, & clausa pariter & velata, similis Torturae, quae est bestiola, quae infra quaedam thecas durissimas taliter se recludit, quod aliquid ab ea exterius non videtur, immo & pes & caput & reudu corporis ab omni parte sub thecis illis concluditur, & celatur. Sic vere charissimi, quilibet vir perfectus debet per discretionem custodiã seipsum includere & celare, & caput suae intentionis, pedes & suae affectionis, totumque corpus suae moralis conditionis debet per humilitatem custodiã ab alijs occultare. Iuxta illud Esa. 26. Intra in cubiculum tuum; claudes ostia tua super te. Quod re vera est contra multos, qui per certo nolunt claudere, sed ostendi, nolunt latere, sed apparere, nolunt occultari, sed manifestari. Tales sunt hypocritae, qui opera sua faciunt coram hominibus, vt glorificentur ab eis. Tales etiam sunt superbi & vani, qui per arrogantiam oia bona sua alijs manifestant. Sicut enim potius bulliense est si non haberet nisi vna fabam, ipsam statim producit & exterius ipsam ostendit. Sic tales, qui per appetitum vanae laudis bullunt, quicquid habent de bono interius totum volunt manifestari exterius. Non sic charissimi, sed simus arca clausa, videlicet per prudentem custodiã & discretã, & sic erimus similes Tabernaculo, i. quod erat (secundum A post. Hebr. 9.) arca testamenti circumtexta ex oim parte. Habeamus igitur discretionis sagacitatem (Arca inquit) Secundo debemus habere conditionis puritatem seu sinceritatem (De lignis inquit) Sicut enim videmus, quod arca debet esse munda & pura, sic vere homo perfectus debet habere conditionem puram spiritualiter atque mundã, quod ostenditur cum dicitur de lignis. Est enim differentia inter ligna & lapides, quia ligna sunt magis aerea, atque pura, & ideo in aqua superius pluant. Lapidem autem sunt naturae terreae atque grossae, & ideo ad fundum inferius derahuntur. Sic vere talis est differentia inter ligna spiritalia & lapides. i. inter perfectos & imperfectos, & inter bonos & malos, quia re vera ligna. i. viri perfecti sunt magis puri, & ideo sursum in superiorem partem paradisi volunt semper ascendere, & per desiderium enatare, & aquam mundanae prosperitatis sub se deprimere, contemnere & calcare. vnde Gen. 7. Ferebatur arca super aquas. Lapidem autem. i. lapidem peccatores, qui moraliter sunt terrei. i. impuri pariter & immundi, tales (dico) pro certo contumeliam fundum petunt, nam semper inferius ad bona mundi volunt descendere, & in aqua mundanae prosperitatis seipsum inuoluere. Exod. 15. Descenderunt in profundum quasi lapis. Finaliter autem erit ibi maior differentia: quia lignei & boni superius ascendunt ad Paradisum, mali autem descendunt inferius in Infernum (De lignis igitur) Ideo talis arca fuit figurata Gen. 6. vbi precepit dominus Noe. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. & dicitur, quod arca ita lineetur bitumine interius & exterius, ne aqua diluuij in ea possit intrare, & vniuersum semen in ea conseruetur. In ista autem semper magistrum in Historia Scholastica erat fenestra crystallina, quae lucem introducebat, aquam autem ventum & puluerem excludebat. Vere charissimi, talis arca debet esse quilibet vir perfectus, quia primò ipse debet esse de lignis leuigatis. scilicet per carnalitates abstergeri, & per terrenae facultatis abdicationem. Iste debet esse purus & mundus, agilis atque leuis, bitumine etiam lini, quia vere tenaci bitumine charitatis & intrinsecus in conscientia, & exterius in apparenia debet esse vnctus, & per benignitatem & amicitiam delinutus.

Et sic

Et sic pro certo vniuersum semel gratiarum & virtutum in ipso seruabitur, & cum fenestra crystallina. i. cum sancta & pura discretionem, quae lucem gratiae & veritatis admittit, & aquam voluptatis, ventum vanitatis, & puluerem terrenae facultatis foras mittit, claudetur, opilabitur, & tegetur & super aquas mundanae prosperitatis per contemptum, & per leuigatem spiritalem efferetur. Quod est contra multos similes cuiusdam ligno, quod dicitur hebenus, quod ita est solidum & pederosum & durum, quod in aqua non supernat, sed ad fundum descendit vt lapis. vt dicitur in libro de dicitur Aristi. quod ab hebeno nigro exspirat aer, & ideo submergitur. Sic vere ita sunt multi per malas consuetudines indurati, & per auaritiã agrauati, quod sursum non natant per desiderium aeternorum, sed inferius descendunt per ambitum terrenorum. Aer enim diuinae gratiae ab eis exspirauit, & sic pondus auaritiã ipsos in ferus inclinauit, sicque fit finaliter tunc descendere comprobant, quod in lacum inferni inferius submerguntur. Esa. 14. verumtamen in Infernum detraheris in profundum lacu. Non sic charissimi, sed habeamus conditionis sinceritatem seu sublimitatem (de lignis inquit) Tertio dico, quod debemus habere durationis longevitatem (sethim inquit) Sicut enim arca debet esse fortis, bene ferrata & ferata, ne scilicet laeurae ibi positae facilius extrahatur, sic non debet esse fortis, durabilis, atque firmus, & in bono proposito perseverans, ne forte fures infernales per tentationes thesaurum gratiarum & virtutu sibi subtrahant, & furctur. Et hoc ostenditur cum dicitur, quod iste debet esse de lignis sethim, quia. scilicet ligna sunt ita fortia atque dura, quod nec aqua putrefactum, nec igne cremant. Sic vere charissimi, ita debemus esse fortes, strenui, & constantes, quod nulla aqua voluptatis debet nos corripere per luxuriam, nullum quoque ignis aduersitatis debet nos per peccatum aliquid corrumpere vel cremare per spiritum. Transiuimus per ignem & aquam, & edunos in refrigerio. Talis arca fuit figurata Exo. 25. vbi dicitur precepit Moysi, quod ipse faceret arcam de lignis sethim, interius & exterius deauratam, in qua manna, tabula legis, & virga quae frondebat poneret, quae quadam tabula aurea, quae dicebat propitiatorum, tegetetur, super qua duplex Cherubin locaret. Sic vere charissimi, quilibet vir perfectus & maximè Ecclesiasticus vel Prelatus debet esse de lignis sethim per indefectibilem firmitatem. Contra quod videmus de multis, quod sicut Philistinij tempore Samuelis ceperunt arcam Dei in prelio, sic vere multi sunt, qui in prelio tentationum à Philistinis. i. a tentationibus, & virijs capiunt, & subsistere non valentes ab eis captiuntur. 1. Reg. 5. Philistinij tulerunt arcam Dei. Item ista arca debet deaurari interius per conscientiam puritatem, debet deaurari exterius per agnitatem puritatem, vel apparitionem claritatem. Item debet continere manna dulcissimum. i. deuotionis lenitatem, Tabulas legis. i. scripturae fidei & sciae veritatem, Virgam Aaron, quantum ad se & ad alios correctionis & iustitiae seueritatem. Propitiatorium etiam debet habere. i. benignitatis clementiam atque pietatem. Cherubin etiam, quae interpretatur plenitudo scientiae, & quae erant figurae Aquilarum volantium, debet secum tenere. i. contemptum plationis sublimitatem, & sic erit arca foederis domini per perfectionem & sanctitatem, ita quod ei dicitur illud Psal. Surge domine in requiem tuam tu, & arca sanctificationis tuae. Simus ergo de lignis sethim, Exod. 30. Fienes altare aureum de lignis sethim. Sit igitur in nobis charissimi, longevitas durationis, sinceritas conditionis, & sagacitas discretionis. Et breuiter de ista arca potes dicere, quod ipsa debet exemplariter procedere, supernaturaliter persistere, aeternaliter quiescere. Iustitia alios procedit exemplariter. Num. 9. Arca foederis domini praecedebat eos. Itē persistunt supernaturaliter. scilicet per contemplationem & vitam aeternam. Gen. 7. Multiplicatae sunt aquae. i. virtutes, & eleuauerunt arcam in sublime. Item quiescunt aeternaliter. scilicet in Paradiso. Gen. 8. Requieuit arca mese septimo. Septimus enim numerus requies aeternam designat. vnde 3. Reg. 8. Constitui locum arcae, in quo. scilicet foedus domini est. Et sic de nobis bene dicitur. Fecit arcam de lignis sethim. Nota quod arcam, quae totum thesaurum Paradisi continuit, potest intelligi beata Virgo &c. sicut supra in precedenti auctoritate. Nota, quod ista themata, quae sequuntur, possunt applicari ad istam auctoritatem precedentem. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. In conceptione vel natiuitate Virginis, vel in electione vniuersi Praelati. Eleuauerunt arcam in sublime. Requieuit arca super montes Armeniae.

Pro electione, vel pro Virginis, vel cuiuslibet Sancti assumptione. Ferebat arca super aquas. Reportate arcam Dei in vrbem. Pro restitutione alicuius Praelati. Ponite arcam in Sanctuario Templi. Arca testamenti missa est in Templo. Pro electione, vel pro quolibet Sancto. Nota, quod per arcam intelligitur corpus Christi. Nota de Oza, qui tetigit arcam, cuius manus aruit. Nota etiam de populo Bethsames, qui vidit arcam nudam, & mortui sunt 60. milia &c. Vide infra de Eucharistia. Vel dic, quod per arcam intelligitur Ecclesia, ad quam nulli licet accedere nisi sancto & iusto. Iosue 3. Cauere ne appropinquetis ad arcam, quod bene apparuit in Oza, qui tangens arcam illicitè mortuus est. 2. Reg. 6. & 2. Paral. 13. Ista est enim arca Saluationis, Saluationis dico, quia constat, quod extra hanc non est salus, sicut Reconciliationis, tempore diluuij extra arcam. Noe Gen. 6. Fac tibi arcam de lignis leuigatis, vt saluet in ea vniuersum semen. Mansuetas in ea facies &c. Expone de diuersis statibus Ecclesiae Sanctificationis &c. quae constat, quod in ista recondita sunt oia arcana & facta & sanctum omnia nouae legis. Psal. Surge domine in requiem tuam tu & arca Sanctificationis tuae. Reconciliationis vero: quae sibi post lapsum inuenit per priam reconciliationem peccatorum. Exo. 26. Pones propitiatorium super arcam. Et in Psal. Apud te propitiatio est. Et ideo finaliter ista erit arca honoris & iubilationis, quod scilicet sursum in gloria deducetur & de militante triumphans efficietur. 2. Paral. 35. Ponite arcam Dei in Sanctuario. Sufficit de arca.

Arcus. quod est instrumentum ad sagittas emittendum. A & iaciendum, (vt cõter) in scriptura signat iustitiam & rigorem, ex qua sagittae diuersarum punitionum peccatoribus insiguntur. Arcus etiam, maximè celestis potest significare quemlibet perfectum, & maximè Christum, beatam etiam Virginem, vel quemlibet virum sanctum, sed quae conditio arcus celestis in multis partibus huius libri ponitur, idcirco de ipso parum aut modicum differetur. Et etiam quae de arca in generali loquendo pauca praestant themata reperiri, ideo parum de hac materia loqui est necesse. Nota ergo quod cum arcus de sui natura significet potentiam & rigorem, possumus dicere, quod in scriptura reperitur arcus, qui

Flectitur, Primus est arcus diuini dulcoris. B
Tenditur, ris, scilicet Dei filius: quia. scilicet in beatitudine
Extenditur, Incarnatione fuit ad nos inflexus. A bac. 3. Suscitans suscitabitur arcum, iuramenta tribuibus, quae locutus es. Secundus est arcus seueri rigoris. i. arcus iustitiae, quae saepe debent tendere Iudices & Praelati. vñ David dicebat in Psal. Posuisti vt arcum aereu brachia mea. Tertius est arcus aeterni doloris. rigor diuinae iustitiae. Iste enim arcus semper est extentus & paratus, vt percussit peccatores. Psal. Arcum suum tendit, & parauit illum. Et in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardentes effecit. Ab isto autem arcu valde est cauendum, quia irreuerentibus ictus eius. Esa. 41. Fugierunt a facie gladij imminetis, a facie arcus extenti, a facie grauis prelij. Quartus est arcus humani vigoris, i. potentiae secularis, qui scilicet est

Fallibilis dico. Osee 7. Fallibilis dico. Osee 7. Facti sunt quasi arcus doloris. Fragibilis in Psal. Arcus fortium superatus est. Et alibi. Arcus eorum confringatur. Dā nabilis in super potest dici. scilicet pauperibus, qui sagittantur. vñ de Psal. Intenderunt arcum suum rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum. Quintus vero arcus est virtualis decoris, quia scilicet per arcum maximè celestem, qui multis coloribus est decorus, intelligitur vir perfectus, de quo Eccle. 43. Vide arcum, & benedic qui fecit illum, quoniam speciosus in decore suo. His igitur praemis dicendum est aliquid de arca dulcoris seu etiam decoris, qui est arcus perfectionis, & sic signat quemlibet virum perfectum, & maximè beatam Virginem, vel etiam Dei filium incarnatum, Eccle. 50. Quasi arcus refulgens inter nebulas gloriae. In quibus verbis de Christi Incarnatione ostenditur. Inclinata Dei sublimitas. (Arcus) Declarata morum formositas (Refulgens). Conseruat a matris virginitas: quia istud fuit factum inter nebulas gloriae, id est inter purissimae Virginis gloriose. Ibi enim Dei sublimitas inclinatur (Arcus) n. quamuis sit lignum durum & siccum, mediante tamen corda ipse cõtrahitur, inclinatur &

mus esse. Ardor. n. & feruor charitatis, dilectionis & amoris, tam ad Deum, q̄ ad proximum, ita debet in nobis esse perfectus, q̄ nec vento tentationis, nec tempestate tribulationis, nec pluuia alicuius p̄peritatis vel acq̄stionis deficere uel perire possit. Esa. 65. Ignis ardens tota die. Et breuiter nos debemus esse tales, q̄ nos simus digni esse lucernæ & candelabra alicuius, per dilectionē ardentes, & per discretionē lucētes, per exemplum & per bonā conuersationē alios inextinguibiliter illustrantes, & sic de quolibet tali dicitur illud Dan. 10. Oculi eius ut lampas ardens. Hoc est cōtra multos, quorum cor non ardet per dilectionem, sed potius per inuidiam & iracundiam & furorem. Non sic, sed habeamus dilectionem mentes in flammā. ¶ Tertio debemus habere aliū ardorē. s. correctionem mala castigantem. (In igne inqt.) Si cut. n. ignis ardens agendo i mātēcia purgabilis ipam ignēdo, & feces eius, conūmēdo purificat & depurat. sic uerē ardor correctionis, aduersitatis, & tribulationis, p̄nitentię, & zeli diuini, de quo. 1. d. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, q̄n per ministerium boni p̄lati, uel per afflictionē occulte Dei iustitię ferrum. i. p̄tōrum cor ferreum, durum, & obstinatum tangit & urit, feces & sordes suorum p̄tōrum cōsumit & annihilat, & sic illud purificat, atq; mūdāt. In igne inquit Ecclē. 2. In igne probatur aurū & argentū, sic & hoīes receptabiles in camino humilitationis. sed pro certo (charissimi), multis accidit hodie sicut ferro, q̄ q̄diu ardet in igne ad uolūtātē artificis pōt fabricari, duci & malleari, & in quacunq; figuram mutari, sed amotum de igne & refrigeratum statim i pristinam duritiem reuertit, & immalleabile efficit sicut ante. Sic uerē multi sunt, qui dum sunt in igne alicuius fortis tribulationis uel correctionis, sunt molles p̄ benignitatē, plicabiles per subiectionē & humilitatē, sed uerē q̄ ipsi possunt sanari & refrigerari, liberari, & p̄perari, tunc iterū incipiunt indurari p̄ crudelitātē obstinari per malignitatē, & in malā primam consuetudinē mutari. Exēplū de Pharaōne, qui i plagis obediebat, extra plagas contradiciebat. Induratum est. n. cor Pharaonis, & non dimisit populū. Et ideo uerē, quia tales nolunt mutari uel conuertere i p̄talem ardorem & tribulationem, iō Deus admodū fabri adhibebit fortioiorem ardorem. s. eternam ignis in fernalis damnationem. Nam quia ignem correctionis, & tribulationis nolunt sustinere t̄paler, necesse habebunt ipsum sustinere eterniter, quia uindicta carnis impij, & ignis & uermis. Ecclē. 7. Est. n. dānatus similis monti Ethne, qui est quidā mons in insula Sicilia, qui perpetuis incedijs sp̄ ardet. Sic p̄ certo dānati, ex quo ad maris iulā. i. ad mortis & inferni amaritudinē peruenerint, perpetuis ardoribus cremabunt. Figura Apoc. 8. ubi d̄r, q̄ mons magnus igne ardens missus est in mare. Quia uerē (charissimi), illi, qui sunt montes per excellentiā dignitatis, qui sunt magni per opulentiā facultatū, isti igne ardent per tormētorum crudelitātē, & mittunt in mare. i. in p̄tū amaritudinis acerbitatem. Esa. 33. Quis ex uobis poterit habitare cū ardorib. sempiternis? Heu (charissimi) non sic p̄ Deo, sed caueamus, ne incurramus istum ardorē tribulationis, & ne incurramus eternalem, iustineam p̄ t̄palē. Sic igit̄ patet (charissimi) q̄ est triplex ardor bon⁹, & q̄ iustus tripliciter hēt ardere. s. p̄ correctionem exterius uentē. (Igne) p̄ dilectionē iterius uirgētē (Ardēs) p̄ affectionē superius surgentē (Thus.) Sic igit̄ erimus quasi thus ardēs in igne, ita q̄ de quolibet nostrum poterit dici illud Ecclē. 48. Surrexit Helias quasi ignis, & uerbum ipsum quasi facula ardebat, quia, s. iusti non solum ardent intus p̄ amorem, imō ēt extra in opere per p̄niam & dolorē, & in uerbo p̄ eloquentiā & feruorē. Nota, q̄ istud thema pōt applicari ad istā auctoritatē. Lucernæ ardētes in manib. uestris. Oculi eius quasi lampas ardens. De Ioanne euangelista, uel Augustino uel doctore. Erat lucerna ardens & lucens. De Ioanne Baptista. Spūs glorię dñi quasi ignis ardēs, de Spū sancto. &c. ¶ Nota, q̄ est ardor malus, de quo pōt exponi illud Ecclē. 40. In uentre impij ignis ardebit. ubi ostēdit̄ quadruplex ardor mal⁹. s. ardor carnalitat. (In ventre.) ardor cupiditatis. (Ignis) ardor crudelitatis. (Impij) ardor aduersitatis. s. eternæ (Ardebit inqt.) Ardēt. n. p̄tōr per luxuriā & carnalitātē, per fauiriā & crudelitātē, per auaritiā & cupiditatē, finaliter at̄ q̄ternā miserā & aduersitatē. De ardore luxurię d̄r Iudith. 12. Erat. n. ardens in concupiscentiā eius, De ardore sequit̄ d̄r

Ecclē. 23. Afa calida quasi ignis ardens nō requiescet, donec aliquē gloriat. De ardore auaritię d̄r Esa. 34. Erit terra eius i picē ardentem. De ardore eternæ miserię d̄r Apoc. 19. Missi sunt in stagnū ignis ardentis & sulphuris. Allega, si vis, figuras & exempla, quia satis inuenies. Isti sunt similes promontorio Theothema in Goolia Aethiopię provincia supra mare sito. quod s̄m Plin. in perpetuo flammāt & ardet. & ēt t̄pē pluuie ardor eius amplius iritat, & maiorib. ignib. inflāmatur. Sic uerē tales mali sp̄ & incessanter flammis malorū ardorem vrunt, & quanto plus hymbrium. i. diuitiarū & beneficiorum, dulciumq; uerborum recipiunt, amplius succēduntur: hymb. n. deliciarum succendit luxuriā, hymb. diuitiarum auaritiā, hymb. dulcium uerborum iracundiam. Et ideo hymb. diuinā misericordię ab eis contemptus, in eis excitabit ardoris eterni uiolentiā. Esa. 65. Isti fumus erūt i furore meo, ignis ardēs tota die. Et hoc sufficit.

Area. Nota, q̄ area idem est q̄ platea non paumentata, nec strata, circa domos posita, excutiendis frugibus opportuna. Notare ergo possumus, q̄ est Area Exterioris opulentię, Interioris conscientię, Vtilioris resdentię, Pēnaltioris uolentię, Superioris excellentię, Inferioris pestilentię. Est dico area opulentię exterioris. Iohel. 2. Implebuntur areae frumento. Et talis area est distribuenda & pauperibus cōmunicanda. Numero. 15. De cibis uestris, si cut de areis primitias separabit. Item est area conscientię interioris. Ista est. n. area areuna, quod interpretatur lumen uel illuminatio gratię, in qua a David fuit ad uocem Angelī altare constructum, sicut dicitur 2. Reg. 24. Constitues altare in area areuna Iebuzei. Et i qua a Salomone fuit postea templum adificatum. 2. Paral. 3. Cōcepit adificare Salomō domum dñi in Hierusalem in monte Moria in loco, quem para uera a David in area ornauit Iebuzei. Quia re uera in area ornauit. i. in conscientia uiri iusti gratiā & scientiā illuminati, cōstituit dēt domus deuotionis & charitatis, & templum totius honestatis & sanctitatis. Ideo Christus uē dicere euilibeit illud Paral. 2. Da mihi locum areę tuę, ut adificē dño altare. Item est area religionis uel ecclēsię seu resdentię utilioris. Ista est. n. area, quę debet inhabitari, quia. s. extra eam non est salus. Area itē est, quę debet expurgari, quia feces uitiorum non debent ibi esse. Area insuper, quę debet uentilari. i. examinari, ut. s. bona grana. i. boni uiri retineantur, mali uerō excutiantur. Est dico in ista area fidelium habitatio. Esdra 2. Sedit oīs multitudo in area templi. Itē est ibi uitiorum expiatio. Matth. 3. Permundabit aream suam. Item ibi est bonorum malorum discussio & segregatio, quod potissimē fiet in die iudicij. Vnde Luc. 3. dicitur de Christo. q̄ uenti labrum in manu sua, & uentilabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ista est ergo area resdentię utilioris. Item est area uolentię seu turbulentię pēnaltioris. s. mundus, q̄ est area, ubi continuē laboratur. Hiere. 5. 1. Filia Babylonis quasi area tritura. Ista est area, quę tota fuit madida, uellus uerō solūmodo fuit sicca: quia. s. totus mūdus madefactioni carnalitat. s. fuit subditus p̄tēter uellus Gedeonis. i. p̄tēter uirginē gloriōsam, quę ab oī uicio fuit sicca. Ista est area, ex qua mali per mortem rapiuntur, & inde per turbis uiolentię exportantur. Osē. 13. Erunt sicut puluis turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumario. Item est area pestilentię inferioris. s. area inferni, de qua dicitur Dan. 2. contrita sunt pariter testa s̄s, ferrum, argentum, & aurum, & redacta in fauillam æliuę areę, q. d. Omnes mundanę diuitię ad nihilū computantur, quando ad fauillam æliuę areę. i. ad incendium areę inferni comparantur. Item est area eminentię superioris. s. area Paradisi, de qua Christus pro quolibet beato potest dicere illud Cantic. 6. Dilectus meus descendit, (supple per mortem,) in hortum suum ad Areolam aromatum, ut Lilia colligat. Sufficit de area.

Arescere. Ariditas. Cum ariditas significet humoris defectum possumus notare moraliter, q̄ sicut multiplex est humor, sic in scriptura multipliciter ariditas inuenitur. Inuenitur. n. ariditas paupertatis, quā debet tolerare, abstinentię & puritatis, quā dēspurare, in deuotionis, quam debet temperare, senectutis, quam debet honorare, mortis & aduersitatis, quam debet formidare.

B formidare. ¶ Est igitur ariditas seu arescentia toleranda, scilicet ariditas paupertatis, quia uidelicet sicut uidemus, q̄ multa sunt, quę plus ualent sicca, quam humida, arida, quā uerentia, sicut patet de speciebus. s. de Zinzibere & Cinamomo, q̄ plus redolent sicca, q̄ uiridia, sic uerē s̄pē fit, q̄ multis plus proficit paupertas, & terrenorum bonorum ariditas & sterilitas, quam prosperitas uel ubertas, quia. s. multi sunt qui in ariditate paupertatis uirtutibus solent fragare, qui t̄si humidis & diuites essent, possent uermibus uitorū corrūpi, & famę redolentiā non habere. Talis ergo ariditas paupertatis debet amari, & patienter, & latē tanquam res uilis, tolerari. vnde pauperes debent regratiari Deo diuites illud Pl. Qui conuertit mare in aridam, in flumine p̄transibunt pede, ibi letabimur in ipso. ¶ Secundo dico, q̄ est ariditas procuranda. s. ariditas abstinentię. Res. n. aridā melius conferuatur, q̄ humidē. & iō s̄nū, & palea foli exponitur, ut humor superfluus desiccetur, ut sic melius a putrefactione seruetur. Sic uerē caro nostra melius p̄seruat a putredine uitiorum, si per abstinentiam arescere cōpellatur, & si solli. i. tribulationū ardoribus exponatur. Constat. n. q̄ terra arida, & arenosa melius solet iquā habere. Sic uerē uir abstinentis, & marcidus, & ab humore carnalitat. s. aridus melius solet a quam gratiā, & scientiā exhaurire. Figura Ezec. 37. ubi ossibus aridis dicitur sic. Ossia arida audite uerbu dñi. sequitur. Introducam in uos spiritum, & uiuetis, & dabo super uos neruos & succrescere faciam in uobis carnes, & cutem. &c. quia re uera conitat, q̄ illi, qui sunt per abstinentiam aridi, spiritum sanctū magis sicut apti recipere per gratiā, uerē, & neruis charitatis ligari, carnibus fluida pietatis rigari, & cutē recentis honestatis uelari. Iō bene dicit dñs Esa. 44. Effundam aquas super sitientem, & fluenta super aridam. Et David abstinentis & iqualidus de ipso dicebat in Pl. Ego dicit s̄nū arui. Hęc est igitur ariditas procuranda. ¶ Tertio dico, q̄ est ariditas temperanda, & ēt irriganda, s. ariditas cordis, q̄ nihil aliud est, q̄ in deuotio, & defectus humoris grę, quia. s. sicut uidemus, q̄ arbor eradicata p̄ defectū humoris arescit, & penitus sterilescit, sic uerē cum quis per peccatum a Deo eradicatur, statim per in deuotionem solet arescere, & fructibus bonorum operum uacuatur. Figuratus in sicu maledicta, de qua d̄r Mar. 11. Rabi ecce ficus, cui male dixisti, aruit. Et illud Esa. 15. Aruit herba, deficit germen, uiror oīs interijt. Ista potissimē sunt contra hypocritas, qui humore gratię carent, & iō uiror suę fictę perfectionis facili ter arescit. Quapropter scriptura cōparat palus scirpo uel careto, q̄ est herba lateraliter scindēs, in locis paludosis crescens, & sine aqua facili ter exarescens. Vnde Iob 8. Nūquid uiuere potest scirpus sine humore, aut caretum uiuet sine aqua, cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas arescit. Sequitur, Sic spēs hypocritę peribit. Cōstat enim q̄ hypocritę sunt scindēs. i. detractores & iniuriosi, sunt etiam carnales & paludosi. Et iō non mirum, si sint aridi & uirtutibus penuriosi. Pl. Tanquā foenum uelociter arescit, & tanquā olera herbarum cito decident. Ista est ergo ariditas temperanda. Exo. 4. Accipe aquam de flumine, & efunde super aridam. Et nota, q̄ mali sunt aridi in oī sui parte. s. in corde per in deuotionē. Pl. Aruit cor meum, oblitus sum comedere panē meum, Manus per enervationē, & ineptam operationem. Mar. 3. Erat hō in synagoga habens manum aridam. Lingua per ineptam locutionē. Esa. 45. Lingua eorum sicut aruit. Ossa per inconstantiam remouitionē. Pl. Ossa mea sicut cremum aruerunt. ¶ Quarto dico, q̄ est ariditas miserāda, s. senectus, de qua Iob 7. Induta est caro mea putredine, & sordibus pulueris, cutis mea aruit, & cōtracta est. Ligna. n. arida citius franguntur. Sic hoies senes facilius naturaliter moriunt. Pl. Mane floreat & transeat, uespere decidat, induret, & arescat. ¶ Quinto dico, q̄ est ariditas formidanda. Et ista est ariditas mortis, & etiā temporalis, & eternę aduersitatis. Sicut. n. quotidie uidemus, diuites arescunt prosperitate perdendo. Esa. 40. Ventus flauit in eos, & aruerunt. Mortales arescunt, corpus per mortem amittēdo. Plal. Aruit tanquam testa uirtus mea, & lingua mea adhęsit faucibus meis, & in puluere mortis deduxisti me. Peccatores arescunt mortem eternam incurrendo. vnde de peccatore exponitur illud Mar. 9. Vbiunque spiritus, id est demonium apprehenderit eū, allidit eū, & spumat, & stridet, & arescit.

Sequitur. Et frequenter in ignem & aquam misit eum, ut eū perderet. Cōstat. n. q̄ peccator in inferno demonibus subicitur, tribulationibus alliditur, stridet per desperationem, arescit per tristitiam & desolationem, spumat per malorū uerborum emissionem, in igne ponitur per eternū ardorē, in quo submergitur per laboriosum sudorem, uel p̄ lachrymosum fluorem, ibi. n. erit fletus, & stridor dentiu, q̄ sicut d̄r Iob 24. Ad ardorem nimium transibunt ab aquis niuiū. &c. Et breuiter quicquid peccator in ista uita habet uiroris & amānitatis, humoris & uoluptatis, ualoris & auctoritatis, uigoris & prosperitatis, totum in inferno siccat, & perit, & totum annihilatur, & arescit. vnde Ioan. 15. de peccatore non ferente fructum dicitur, q̄ mittetur foras sicut palmes, & arescet, & in ignem mittetur, ut ardeat. Et ista de arescere sufficiunt. uide infra de Societate.

Argentum. Gratia breuitatis dupliciter in scriptura accipitur Argentum. Accipitur enim materialiter, & moraliter. Materialiter signat diuitias temporales, sicut d̄r Actū. 3. Argentum & aurum non sunt mihi, qd̄ autem habeo, hoc tibi do. Moraliter signat personas uirtuosas, morales, & spirituales. Prouer. 10. Argentum electū lingua iusti. ¶ Dicamus ergo, q̄ est argētum, quod debemus habere, & est argentum, quod debemus horrere. Argentum, q̄ est habendum, signat morum perfectionem, quia (charissimi) per argentum in scriptura intelligitur uir perfectus. Est enim argētum metallum album, purum, sonorū, balsami potissimē seruatium, & uirtutis in iaspide iuuatiuum. Nā s̄m Isido. in aese argenteo balsamus optimē conferuatur, & iaspis si argento societur, uirtus sua uigorat. Re uera talis est uir perfectus, quia uerē talis est albus, per castitatem & pudicitiam, purus per innocentiam, sonorus per eloquentiam balsami, qui summē redolet, seruatius p̄ bonā famā redolentiā, iaspidis sibi adiuncti. i. suorum lociorum & uiciorum iuuatiuus per pietatem & beneficentiam. Et ideo de uirō argenteo, puro, innocēte, candido, atq; casto pōt dici illud Prouer. 25. Aufer rubiginem de argento & egredietur uas purissimum. De argentea etiam eloquentia dicitur in Pl. Eloquia domini eloquia casta, argentū igne examinātū. Exponamus ergo de argento, i. de uiro perfecto illud Can. 3. Colūnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum. In quibus uerbis ostenduntur tres conditiones argenti, quę dēt esse in quolibet uiro iusto. Argentum enim habet

Soliditatem (Columnas)	Sic uerē si uolubimus esse perfecti, nos debemus habere soliditatem p̄seruantię (Columnas) Ductilitatem (Reclinatorium)
Ductilitatem (Reclinatorium)	Luciditatem (Aureum)
Luciditatem (Aureum)	¶ Sic uerē si uolubimus esse perfecti, nos debemus habere soliditatem p̄seruantię (Columnas) Ductilitatem (Reclinatorium) obediētię, quia debemus ad uoluntatem p̄latorum reclinari (Reclinatorium inquit) Luciditatem clarę scientię, quā debemus esse aurei: Habemus stabilem firmitatem, ductilem uoluntatem, nobilem claritatem. Sit igitur in nobis permanentia stabilis (Columnas) Argentum. n. est metallum naturaliter solidum atq; firmum, quod non facili ter scinditur, uel cassatur. Sic uerē nos debemus esse per ueritatem cōstantiē & p̄seruantię solidi, stabiles, atq; firmi, ita q̄ in nullo modo per aliquod peccatū debemus facili ter deficere uel perire. Nam sicut argentum in igne probatur, & si sit purū, nō ibi consumitur, sed purgatur & solidatur, sic uerē ignē tribulationis debemus sustinere, & ibi per cōstantiā sustinere, & per impatientiam, & imperseuerantiam non deficere, nec a bono desistere, uel cessare. Ignis. n. i. tribulatio non debet esse argenti. i. uiri iusti constantis, & stabilis cōsumptio, sed probatio, quia. s. sicut argentum, si sit purum, colorē & albedinem nō solet in igne mutare, imō album de igne examinatur, purgatur, atque probatur. Plal. Probasti nos Deus sicut examināt argentū. Talis autē constantia fuit in Murio, q̄ manum uolūtariē igne tenuit s̄m Titum Liuium. Talis fuit in Laurentio, qui in igne tyrannum derisit. Talis fuit in tribus pueris, quos ignis non læsit, sed clarificauit. Et talis constantia ostenditur, cum d̄r, q̄ nos debemus habere columnas, quę. s. denotant fortitudinis atque constantię firmitatem. Et de hoc Ecclē. 26. Columnę aureę super bases argenteas, & pedes firmi super plantas stabiles mulieris. Tales potissimē columnas debet habere Ecclē. 26. quia uerē ecclēsiastici p̄lati, qui sunt eius columnę spirituales. q̄o, i. quod totum pondus diligentē, & regiminis pastoralis eis

Diction. Berchorij. O 2 incum.

incumbit, debent esse aurei per sapientiam, argentei per eloquentiam, debent esse bases. i. sustentatio aliorum per beneficentiam, debent esse firmi & stabiles per constantiam, debent esse mulieres per clementiam. Sed pro certo (charissimi) multi non sic, quia verè in multis columnis ecclesie non est hodie firmitas, non stabilitas, sed fragilitas, non constantia, sed imperuerantia. Et iò isti similes non sunt argento vero, imò argento viuo, quod nullam habet soliditatem vel firmitatē, sed est naturaliter ita mobile, q̄ sem̄ p̄ currere nititur, & cōtinuè labitur, & mouet, in igne etiā nō durat, imò si in igne ponitur, statim euaporat, & resoluitur, & in fumum & nihil euanescit, & eliquatur. Sic verè multi sunt hodie & in ecclesia & in mundo ita mobiles, inflabiles, & infirmi, quòd in vno proposito bono & firmo nequeunt residere, sed cōtinuè de desiderio ad desiderium, de virtute ad vitium, de beneficio ad beneficium fatigant currere, vel transire; vix enim possunt inuenire statum, aut locum, qui eis sufficiat. Et iò tales non habent pedes stabiles mulieris, imò sunt sicut illa fatua mulier, q̄ erat garrula, & vaga, quietis impatientis, & nō valēs in vno loco consistere. Prouer. 7. Isti etiam si in igne alicuius tentationis vel tribulationis ponunt, ibidē non subsistunt, imò statim resoluuntur per imbecillitatē, euanescent p̄ p̄positatē, deficiunt, & annihilantur p̄ desperationē, impatientiam, & iniquitatē. Iò de tali argento dicit Hier. 6. In igne consumptum est plumbum, argentum reprobum vocare eos, qm̄ dñs projicit illos. Non sic (charissimi) sed firmus argentum solidum. i. constantes, & p̄uerantes, & habeamus stabilem firmitatē (Columnas inquit) Exo. 38. Columnas vesties argento. i. viros iustos, & maxime ecclesiasticos & platos in digne constantiā fulcimentō. Secundo debemus habere, si volumus esse argenti & perfecti, ductilem voluntatem (Reclinatoriū) Sicut. n. argentū de sui natura est ductibile, malleabile, & in diuersa figura fabricabile & conuertibile, sic verè nos debemus esse ita ductiles & tractabiles per virtutem obedientiæ, q̄ artifex noster. i. Deus vel p̄latus ad voluntatem non debet fabricare, castigare, cōuertere, & mutare. Num. 10. Fac tibi tubas argenteas ductiles, quòd ostenditur cum dicitur Reclinatorium, quòd dicitur re, quòd idē est q̄ iterum, & clinare, quòd est flectere & curuare, ad denotandum, q̄ ad voluntatem p̄latorum nostrorū debemus nos clinare, flectere, & diuersimodè humiliare, & curuare, & nō semel solum, imò iterum & iterum Hester 15. Lassa super ancillā reclinavit caput. Luc. 2. Reclinavit puerū in p̄sepio. Quod re vera est contra multos, qui ita sunt duri, ceruicosi, obstinati, & proterui, q̄ nec Deo, nec ecclesie, vel p̄lato uolunt obedire, curuare, flectere, uel clinare, sicut Leonis, cuius collum est inflexibile, & c. sicut supra. Argenti enim verum, & etiam quodcumq; metallum, si argentum viuū sibi adiungitur, fragile efficitur. Sic verè quia isti argenti viuū. i. mundi diuitias in cordibus suis uinere permittunt, ideo non obediunt, sed facilliter frangibiles & impatientes sunt. Ezech. 21. Scoria argenti facti sunt, Nō sic (charissimi) sed pro Deo habeamusobilem claritatem (Aureū inquit.) Sicut argentum naturaliter est lucidū atque clarum, sic nos spiritualiter debemus esse clari & lucidi, & hoc interior per sapientiam & discretionem, & exterius per apparentiā, honestatem, & bonam conuersationem. Et hoc ostenditur cū dicitur, Aureum, quia. i. res aurea inter ceteras res inferiores magis fulget, & splendet ad denotandum, quòd per sapientiam interior, & per apparentiam exterius, debemus splendere & coram Deo, & hominibus relucere, & sic de nobis poterit dici illud 3. Reg. 7. Fecit Salomon altare aureum, mensam auream, & candelabra aurea. Vbi nota, quòd ad hoc, quòd possimus habere spiritualem claritatem, nos debemus habere cultum Deitatis, quia debemus esse altare, vbi scilicet colatur Deus. Fontem pietatis, quia scilicet nos debemus esse mensa, qua. i. recreat esurientes. Item lumē ueritatis, quia. i. debemus esse candelabra aurea, qua. i. illuminant domum, & rerum ueritatem ostendunt. Et sic de tali argento, siue auro poterit dici illud 2. Paralip. 1. q̄ Salomon præbuit in Hierusalem argentum & aurum quasi lapides. Sic igitur patet, q̄ nos debemus habere

D Claritatem luciditatem (Aureum)
Voluntatis ductilitatem (Reclinatorium)
Firmitatis stabilitatem (Columnas argenteas).

Adhuc nota, q̄ per argentum in scriptura intelliguntur diuitias temporales. Et istud argentum (charissimi) pro certo nos debemus vilipendere & horrere. Argentum. n. dicitur quasi ardens gentem, ad denotandum, q̄ mundi diuitias suos ardent, cruciant, & sollicitant possessores, scilicet Per laborem, qui est in acquirendo, Et hoc idē dicitur Per timorem, qui est in conferendo, Cit quidā poeta. Et per dolorem, qui est in amittendo. Diues diuitias non congregat absque labore. Non tenet absque metu, nō perdit absque dolore. Est igitur in acquisitione labor, in seruatione timor, in amissione dolor. Et iò ipse meritis debent vilipendi, abominari, & horreri. De tali argento dicit Esa. 1. Argentum tuum uersum est in scoriam, vinum tuum mixtū est aqua. Vbi nota, q̄ diuitias sunt horrendæ, q̄a carent Stabilitate (Versum est)

E Nobilitate (quia dicitur scoria)
Incunditate (quia mixta sunt aqua. s. tribulationis)
Habent ergo diuinæ nobilitatem instabilem (uersum est.) Sicut. n. uideamus, q̄ niues quandiu apparent sunt delectabiles, atq; pulchre, & in tñ oculos ad sui aspectū attrahūt, q̄ visum disgregant, distrahūt, atq; ledunt, facilliter tñ resoluuntur, & ad nihil cōuertuntur, sic diuitias quandiu durāt multum placent, ita q̄ oculū cordis p̄ uana desideria distrahūt, sed finaliter & facillimè perduntur, & ad nihil conuertuntur (Versum est inquit) Et sic possunt dicere eorum possessores illud Iob 30. Versum est in luctū cithara mea. Tales argenti non amauerunt sanctū, quia. i. nullam habebant durabilem firmitatem. Esaia 13. Congregabo super eos, medos q̄ argentum non gerant, nec aurum uelint. Careat ergo stabilitate. Secundo careat nobilitate (scoria) Quia uerè diuitias feces, & scoria reputantur a sanctis uiris. Philip. 4. Oia arbitria sum tanquā stercorea. Sap. 7. Tanquā lutū estimabitur argentum, & Prouer. 26. Quo si argento fordido ornare uelis uas sibile. Argentum non erat alicuius precij in Hierusalem. Tertiò careat incunditate, quia uerè vinum mundanæ prosperitatis semper est mixtum cum aqua alicuius laboris, desolationis & aduersitatis. Dederunt ei bibere uinū felle mixtum. Soph. 1. Argentum eorum, & aurum eorum nō poterit liberare eos in die iræ. Et hoc de argento, sufficit.

Arguere. Idem est, q̄ corrigere, reprehendere, castigare emendare. Circa quod nota, quòd castigare seu arguere pertinet principaliter ad p̄latum, p̄dicatorem, iudicem, magistrum, uel etiam ad parentes. P̄latus. n. & index debent arguere subditos, P̄dicator auditores, Magister discipulos, Parentes filios. Sicut enim Aquila reffe Plin. rostro & unguibus percudit, atq; pungit pullos, ut de nido compellat exire, atque nictum querere, & uolare, sic verè p̄latus, p̄dicator, iudex, magister, & pater dēt suos filios (idest) inferiores, & discipulos, & auditores, & subditos rostro (idest) uerbis, unguibus (idest) uerbis punge-re, arguere, corrigere, castigare, ut sic eundem nidum carnalitatē & uoluptatis, & ad querendum uictum gratiæ deuotionis & ueritatis, & ad uolandum per contemplationem ad altitudinem eternæ foelicitatis ipsos possint compellere, instruere, & docere, inducere & animare, & in cunctis bonis actibus & operibus instruere, & informare. Et sic etiam facit Deus, quia ipse nos arguit per scripturam commouedo, & per mundi tribulationes quasi cum uolentia compellendo. Et ideo cuiuslibet tali dicitur 2. Thimot. 4. Argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina. In quibus uerbis ostenditur, q̄ omnis correctio seu argutio debet fieri Cum concussiuā seueritate (Argue inquit, increpa) Cum allectiuā benignitate (Obsecra inquit) Cum dilatiuā maturitate (In omni patientia) Cum discussiuā sagacitate (Et doctrina inquit.) Sit igitur in maioribus iustitiæ seueritas cōcussiuā, Clementiā benignitas allectiuā, Scientiæ sagacitas discussiuā, Prudentiā maturitas dilatiuā. Habet igitur quilibet superior exemplō Dei iustitiæ seueritatē (Argue, Increpa) Corpora q̄ sunt alij superiora, sunt (ut cōiter) seniores, & in suis qualitatibus seueriora, asperiora, & excellentiora. Istud pater de igne iter elemēta, de sole, iter planetas, d̄ Leone iter bestias & aialia, de Aquila iter uolatilia. Ignis. n. suo ardore, sol suo calore, Leo sua audacia, Aquila sua seueritate & crudelitate, alia sibi subdita corpora antecellunt. Sic uerè (charissimi) in moralibus

moralibus, illi, qui sunt superiores & maiores, debent esse per correctionē, & iustitiam alij fortiores, seniores, & seueriores, unde pro certo isti dēt esse ignei per rigorem, solares per ardorem, leones per asperitatem, aquila per seueritatē. Sit igitur in platis & in maioribus ignis & ardor correctionis, sol atq; splendor cognitionis, Leo uigoris & constantiæ, Aquila rigoris, & audaciæ. Debet. n. esse p̄latus igneus in corrigendo, in solaris cognoscendo, leoninus in constantia, Aquilinus in audacia. Et pro certo subditos difficiles, acque peruersos cuiuscunq; status existat, debet fm̄ rigorem iustitiæ castigare, & arguere, & increpare, & corrigere, & audacter, seueriter, & constantiter contra eos militare, quia sicut de leone dicit Prouer. 30. Leo fortissimus bestiarū ad nullius pauēbit occursum. Et hoc ostenditur qm̄ dicitur, increpa. De hoc in Pl. Increpa ferarum arundinis, congregatio taurorū in uaccis populorum. Vbi nota quatuor genera hominum per aerferum, qui debent argui & reprehendi, increpari, & uilipendi (scilicet) sequentes crudelitatem (Feras) Innitentes prosperitatibus (Arundinis inquit). i. diuites & auaros, qui in baculo arundineo Aegypti, in mundi fragili prosperitate confidunt. Item Combinatos per malignitatem (Congregatio inquit) Inclinatos ad carnalitatē, filios, qui semper uolūt esse cum uaccis populorum, cum mulieribus. Sit igitur in talibus iustitiæ seueritas. Sed nota, q̄ ista seueritas debet esse iusta, quia. i. non debet excedere per crudelitatem, nec debet remitti per tepiditatem. Quod est contra multos, qui nesciunt tenere medium, quia aut nimis acriter puniunt, scilicet, excoriando, exigendo, & rapiendo, & subditos p̄ uolentiam affligendo, aut nimis tepidè arguunt malefactoribus. prece uel precio indulgendo, & tyrannos & iniquos inuadere nō audendo. Isti sunt similes Phaeonti, de quo dicit Ouidius, q̄ sol pater suus fecit eum aurigam currum suorum. Sed quia nimis erat inuenis, nesciuit eū tenere in medio cursu, imò aliquando ducebatur nimis altè, & tunc cōburebat eū, & stellis, alij declinabat inferius, & tunc cōburebat terram, & herbas in tñ q̄ quasi torum mare deficcant, ita q̄ terra afflicta clamauit ad Iouem, ut huiusmodi aurigā deponeret, & auferret. Sic uerè fit hodie loquendo spiritualiter. Nam uerè sepe accidit, q̄ sol iustitiæ Christus committit hodie filijs suis, in mundi principibus, & p̄latis regimen currum suorum, id est, p̄latum, & regimen ecclesiarū conuētuum, patriarum, & uillarum. Sed uerè multi sunt, qui nesciunt tenere medium, aliquando. n. nimis eleuantur per superbiam & elationem, & tunc non formidant affligere, impetere, & arguere cœlum & stellis, nobiles & potentes per indiscretā p̄sumptionem (quia. i. uix habet tales socium, uel vicinum quā eum uelint affligere) & iure uel iniuria impugnare, insultare, deponere uel grauare. Hier. 49. Superbia cordis tui extulit te. Heu Deus quod sunt hodie tales fatui principes, balliui, iudices, & p̄lati, qui per superbiam neminem reuerentur, imò et ultra quam possunt furere, & sequire nituntur, de quibus Esa. 16. Vidimus superbiam Moab, superbus est ualde, superbia eius & arrogancia & indignatio eius plus, quā fortitudo eius. Isti etiā nimis appropinquāt inferius ad bona mundi per auariciam, & tunc uerè isti per se & malos familiares comburunt, & affligunt per rapinā, exactiōnes, impositiōnes, & vexationes terram sibi subditā & herbas & arbores. i. mulieres & hoies, quibus p̄latus, in tantum. n. terram & patriam suam deficcant, depauperant, consumunt, q̄ totum mare & totam substantiam temporalē sibi subtrahunt, atq; ebibunt, ita q̄ eos clamare ad Iouem, lugere, & plāgere faciunt, & compellunt. Ideo talibus dicit Esa. 14. Tu terram tuam disperdidisti, tu populum occidisti. Et Iob 24. dicitur. De ciuitatibus fecerūt uiros gemere. Heu non sic, non habeamus seuitiæ crudelitatem, sed debet iustitiæ seueritas. Vnde Greg. Sit. n. amor non emolliens, sit rigor non exasperans, sit zelus non immoderatè sauiens, sit pietas, non plus, quā expedit, parcens. Habet igitur iustitiæ seueritas (atque, increpa) Secundo debet habere p̄latus clementiā benignitatem (Obsecra inquit) Virga quanto i arbore est altior, tato naturaliter est gracilior, mollior, & flexibilior, Sic uerè homo quanto in arbore huius mundi uel ecclesie altiore gradum obtinet, tanto debet esse gracilior per humilitatem, & flexibilior per benignitatē, quod ostenditur cū dicitur, Obsecra. Quia uerè p̄latus, uel iudex non

semper debet rigidus apparere, imò quandoq; fm̄ personas cum quibus agit, debet mansuetudinem tenere, & subditos suos benigniter ad bonum inducere, & obsecratio ipsos dulciter castigare, dicens. i. Petri. 2. Obsecro uos tanquam aduenas & peregrinos abstinetē uos a carnalibus desiderijs. Nam aliquando in personis duris & obstinatis plus facit benignitas, quā seueritas, plus dulcedo, quā acredo, plus clementia, quā iustitia. Sicut. n. adamas lapis est durissimus, q̄ nec ferro, nec chalybe pot̄ frangi, qui tñ modico hirci sanguine frangitur, & cassatur, ut dicit Isido. lib. 16. c. de Crystallis, sic uerè multi sunt duri & obstinati, ita q̄, nec ferro, nec chalybe, i. aliqua tribulatione uel duritia possunt couerti, uel domari, qui tñ si sanguis calidus dulcis piæ & benignæ monitionis, & inductionis eis adhibeatur, statim frangunt, & conuertuntur, eos penitet, & se emendant. Bene ergo dicit obsecra. Quod re uera est contra multos, qui nulli delinquenti uolunt parcere, nulli indulgere, nulli subuenire, cū nullo misericorditer agere, sed vsq; ad ultimū cū potentia contra omnes crudeliter desequere. Et ideo faciunt hoies obstinare, & desperare, & superindurare. Tales figurantur in Roboam 3. Regum 12. & 13. qui, quia rigorem noluit petēti populo remittere, necesse habuit regimen amittere. Contra istos loquitur supra epistola 2. Timot. 3. Nihil furioso sceleratius p̄ceptore, qui cū ad oēs esse debeat mansuetus, ecōtrario toruo uultu, tremantibus labijs, rugata fronte, effrenatus cum cōuicijs, facie commutata, cum clamore perstrepit, & errantes non tñ a bono retrahit, imò sua seuitia ipso, in peccatorum foueam præcipitat, atq; mergit. Non sic (charissimi pro Deo) sed habeat superior clementiā benignitatem. (Obsecra inquit.) Tertio debet habere superior prudentiā maturitatem (In patientia inquit.) Nam (charissimi) hodie necesse est, q̄ p̄lati & superiores sint prudentes, & maturi, patientes, & dissimulantes, & sub dissimulatione multa transeūtes, locum scilicet, & tempus exequendæ iustitiæ expectantes. Amos 5. Prudens in tempore illo tacebit, qm̄ dies mali sunt. Sicut. n. Aquila cornicem post se clamantem diu dissimulat, & supportat, & ac si nō uideret, de ea parum curat, tñ si uult cum locum suum inuenit, ipsaque clamare nō omittat, eam uulnerat, percudit, atque necat, ut dicit Isid. & Plin. sic prudens p̄latus uel superior quicumq; cornices. i. impios hoies impunitos dissimulet, nec eos statim cū peccauerint destruat, uel occidat, sed expectata debita opportunitate si cessare noluerint, eos pcutiat, atq; puniat. Ideo bene dicit, in patientia, quia sicut dicitur ecclesiasti. 2. vsque ad tempus expectabit patiens, & postea redditiō incunditatis. Igitur prudentiā maturitatem habeat. Quarto dico, q̄ debet habere superior scientiā sagacitatē (In doctrina inquit) quia. i. doctē, scienter, subtiliter, & sapienter debet superior discutere quare, qualiter, & quādo debeat hominem arguere, & punire. Sicut enim dicit Plin. Leo talis est discretionis, quòd quando uulneratur, miro modo attendit se tangētē primò, & contra ipsum lapides, uel iacula iacentem, ipsumque primò impetit, & inuadit. Si quis etiam contra ipsum telum misit, ipsum tñ non leserit, tunc eū rotatim corripit, & prostermit, ipsū tamen aliās nō uulnerat, nec occidit. Et sic Leo inter malefactores taliter discernit, q̄ consueuit quemlibet punire fm̄ qualitatem criminis, quòd commisit. In quo quidem (charissimi) datur superioribus & p̄latis intelligi, q̄ inter criminosos, & suorum criminū qualitates discretè debent discernere, discutere, examinare, & cognoscere, ut fm̄ quod quilibet uiderint commississe, punitionem, & iustitiæ executionem, & correctionem ualeant adimplere (Doctrina inquit) Et hoc fuit figuratum in lege. Exo. 39. ubi dicitur, quòd sacerdos summus debebat habere ante pectus quoddam paramentum, quòd dicebatur rationale iudicij, in quo scripta erat doctrina & ueritas, ad denotandum q̄ superiores, qui sunt aliorum sacerdotes. i. duces sacri, debent habere in pectore & in corde sani iudicij discretionē, & uerum intellectū & rationem, doctrinā & scripturę eruditionem, ueritatis & iustitiæ executionem. Doctrina ergo debet esse doctus, instructus, & informatus, ut sic ei dicitur illud Mat. 22. Magister, scimus quia uerax es, & uia Dei in ueritate doces. Ut ipse sit de numero illorū, de quibus dicit Dan. 12. Ueritū docti intelligēt. Et istud pro certo est cōtra multos modernos iudices & p̄latos, qui re uera non sunt sapientes, sed ignorant

res, non sunt instructi, sed destructi, non discretè iudicant, sed districtè vindicant, non subtiliter discernunt, sed crudeliter emendas, & munera excutunt. Et breuiter non sunt sapientes ad alios gubernandum, sed ad eos exheredandum. Heu (charissimi) non debet hoc esse, quia verè superior debet habere sapientiam, doctrinam, & scientiam, vt. l. (sicut dictum est supra) inter qualitates criminu sapienter discernat, & vt diuersos diuersimodè puniat, & castiget. Ad hoc pulchrè inducit Petrus Rauenenfis i epistola. Exhibe te Toanem incestuosus, Marthian Apostatis, fornicantibus Phineem, Heliam idololatrias, Petrum mentientibus, blasphemantibus. Christu, Huius, n. vitæ breuissimus est excurfus, finis autè horribilis, & incertus. Sic igitur in prælato scientiæ sagacitas, atq; discretio, prudentiæ maturitas, atq; dilatio, clementiæ benignitas atq; cōpassio, iustitiæ seueritas, atq; correctio. Nā (charissimi) de his omnibus dat nobis exemplum ipse Deus. Habet. n. seueritatem. Matt. 23. Dñe scio, quia durus es. Benignitatem Osee 6. Misericordiam volui, & non sacrificium. Maturitatē, quia patienter expectat Deus, nolens aliquem perire. Sagacitatem, quia, s. negocia discutit antequam puniat. Et de hoc exemplum Gen. 18. de Sodomitis, de quibus dicit sic. Descendam, & videbo vtrum scelus, quod venit ad me, opere compleuerunt. Argue ergo, obsecra, &c.

Ariditas. Vide supra vbi Arefcere.

Aries. Nota, q. aries signat multipliciter in scriptura. Signat. n. Christu redemptorem, iustum præceptorem, Christum propugnatorem, carnalem peccatorem. Quod significet Christum, patet Gene. 22. vbi Abraham occidit, & immolauit arietem hærentem cornibus, & sic Isaac extitit liberatus à morte, quia. s. aries Christus cornibus crucis hærens fuit Deo patri immolatus, & per eius mortem Isaac. i. h. redemptus, & liberatus. Exod. 26. Offeret arietem immaculatum de grege, &c. Aduerte tñ, q. iste aries in iudicio percutiet sine misericordia peccatores, vermis, n. d. esse in capite arietis, ipsum mouens ad percutiendum. Et ideo alio mō dicitur veruex quasi vermem vehens. Sic vermis iustitiæ caput. i. mentem Christi mouebit, & ad percutiendum impios excitabit. Danie. 8. Vidi arietem cornibus ventitantē, & omnes bestię non poterant resistere. Item q. significet bonum prælatum, patet. Aries. n. est dux gregis, habet cornua, quib. ferit, habet lanam, qua induitur, & qua alios tandem induit. Sic prælatus alios per regimen ducit, cornua dignitatis habet, lana virtutum & bonorum exemplorum induitur, qua cæteros. s. subditos tandem vestit. Psalmista. Induti sunt arietes ouium, & valles. i. subditi abundabunt frumento. Pone, si vis, figuram Daniel. 8. Vidi, & ecce aries stabat super portā Vlay, qui habebat duo cornua magna, & vnum excelsum altero. Quia pro certo super portam ecclesiasticę dignitatis sunt hodie arietes, i. prælati prædes constituti, quapropter duobus cornibus altis. i. duplici testamento, nouo. s. ex celsiore, & alio. i. antiquo debent esse muniti. Aduerte tñ, q. in Gazaria, & alijs regionibus Aquilonis inueniuntur magni arietes, qui latissimas habent caudas ad modum rotundi Clypei ordinatas. Sic verè hodie fit, q. multi prælati caudas. i. familiarium, parentum, & nepotulorum sequelas habent ita magnas, ita etiam diuitiarum pinguedine circumseptas, q. quasi horribile est videre. Ad hoc est etiam hodie multorum prælatorum cura, vt. s. multitudinem secū trahant, & vt in suis Ecclesijs ipsos promoueat, atq; portent. Ideo breuiter de talibus arietibus, & eorum sequacibus pot. exponi illud Esaiæ 60. Omne pecus cedar congregabitur tibi, arietes in Nabaioth ministrabunt tibi. Cedar interpretatur tenebræ, meror Nabaioth interpretatur sedens, concludens, requiescens, & loquitur Ecclesiæ in figura Hierusalem, quia pro certo quando arietes Nabaioth, i. prælati quiescentes, & carnales ministrent & sedent i regimine pastoralis, tunc oē pecus cedar. i. omne genus hominum tenebrosorum. i. ineptiarum & insufficientium personarū ibidem per eos aggregatur. Vbi. n. fuerit corpus, congregabuntur & Aquila. Marth. 24. Si vis cōparare tales cerastę serpenti, qui nihil habet arietinū præter cornua, & tñ abscofo corpore arietem se fingit. & c. sicut ponit Plinius. Tales sunt isti, qui nihil habet perfectionis, nisi solū cornibus dignitatū muniuntur, quibus se ipsos faciunt, & prætendunt esse arietes, i. hoies virtuosos. Aries. n. d. ab ares, q.

est virtus, cū tñ in rei veritate sunt serpentes venenosi. i. peccatores, & viriosi, Thre. 1. Facti sunt principes eius velut arietes, non dicit arietes, sed velut arietes. & c. Itē q. aries significet Christi propugnatore. i. martyres & iustos, patet, q. a. isti more arietum fuerunt occisi, & Deo immolati, & proprio sanguine rubricati, & cōtra idololatrias pugnādo multipliciter oblati, figurati in operimento tabernaculi, quod erat de pellibus arietum rubricatis, quia. s. ornamentum, & operimentum tabernaculi. i. Ecclesiæ fuerunt ipsi arietes, ipsi sancti & martyres, & pelles, eorum proprio sanguine rubricatę. Tyranni. n. solebant magnam habere gloriam, quando sanctos martyres poterant velut arietes detruicare, & proprio sanguine purpurare. Esa. 22. Ecce gaudium, & læticia iugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum. Item quod aries significet carnalem peccatorem, patet, quia. s. aries est animal pingue. Vnde Psalmus. Cum adipe agnorum & arietum filiorum Basan. & c.

Arma. Sunt corporis munimenta ad defensionem, vel a inuasionem ordinata, & possunt significare in malo & in bono. In malo signant Potentiam popularem, Substantiam temporalem, Malitiam cordialem, Scientiam secularem. Quibus pro certo mali & impij in hoc seculo, sunt armati ad bonos impugnandum & inuadendū. Ideo talia arma sunt abijciēda, vilipendenda, & contemnenda. 1. Mach. 8. Proiecerunt singuli arma sua, & fugerunt. Figura 1. Reg. 18. ubi David, cum induisset arma Saul, quæ erant nimis grauiā, nō potuit siccedere, & iō ipse expoliavit, & dimisit, & cum alijs armis cōtra Goliath propeperauit. Sic verè (charissimi) arma Saulis. i. diaboli. s. quæ superius sunt expressa, sunt grauiā & pōderosa, quia. s. hominem deprimit in infernum, & ideo talibus armatus & grauatius non potest incedere tūc cōtra Goliā. i. diabolum, imō primò necesse est, q. ista arma ab affectu suo expoliet, abijciat, & expellat, Regum 3. Expoliauerunt eum armis suis. Itē possunt arma significare in bono, & signant gratias & virtutes, merita & opera virtuosa, & spirituales scientias & diuitias, quibus hō spiritualiter armatur ad diabolum impugnandum, & ad se de eius impugnacionibus defendendum, & iō de talibus armis d. Gen. 27. Sume arma tua pharetram, & arcum, ubi ostenditur, q. debemus habere, cōstantiam fortis catiuam (Arma tua) prudentiam commemoratiuam pharetram, quæ. s. continet sagittas (Sic prudentia cogitat de sagittis futuram pœnarum) clementiam mentis plicatiuam (Arcum) Cōstantia iaculum excutit, prudentia de fine discutit, clementia placat & percutit. Sit igitur in nobis cōstantia, quæ mentem roborat (Sume inquit arma tua) Sicut. n. miles antequam intret prælium necesse est, q. armis defensiuis optimè sit munitus, ut corpus eius ab aduersarijs iaculis tueat, sic verè antequam hō debeat aggredi hostem diabolum in prælio tentationum, necesse est, q. primò accipiat arma defensiuā, roboratiuā, & fortificatiuā, sicut est virtus cōstantiæ, & firmitatis boni propositi, vt sic in tentacionibus non succubatur, & vt fortis & strenuus appareat. Sume ergo arma tua. Arma enim dicuntur ab armo, quia protegent armum, id est latum, & signant gratias, & virtutes, quæ contra diabolum tuētur. Et ideo docet Aposto. Eph. 6. Accipite armaturam Dei, ut possitis stare. Habeamus ergo arma pro capite, ubi sunt sensus, & sic necesse est, quod habeamus galeam discretionis, quæ sensus regit, & tegit, ad Eph. sexto. Galeam salutis adsumite. Item habeamus arma pro corde & pectore. Et sic habeamus scurū fidei, quod est unum, & habet tres angulos, quia scilicet fides est de unitate, & Trinitate. Et assumi te inquit scurū fidei, in quo possitis oia tela ignea inimici extinguerē. Itē hēamus arma pro toto corpore, & hæc sunt lorica iustitiæ. Iustitia. n. s. m. Amb. in sermone, cōis est virtus. Et sic poterimus per ista arma oibus hostis iaculis obuiare. Sicut. n. videmus, q. oia, quæ sunt, habent aliqua arma ad sui defensionem, sicut videmus de Orestis, limacibus, & conchilibus, quæ habent quasdam teitas duras & fortes, in quib. cōtra pericula se recludunt, & sic a nocentibus exteriorib. se defendunt, sic verè (charissimi) quotquot sumus, ista arma spiritualia & defensiuā. i. virtutem cōstantiæ, fidei, & sapientię & prudentiæ continuè debemus habere, ut sic oibus tentacionib. & vitijs possimus efficaciter obuiare, & ab omnibus nos

nos saluare. Nam sicut turris plurib. armis vndiq; uallatur, vt ab inimicis eam obsidentibus teneatur, sic circa nos debemus habere plures gratias & virtutes, ut contra obsidionē dæmonis, per arma huiusmodi defendamur. Cant. 4. Mille clypei pendunt ex ea, ois armatura fortium. & nota, q. dicit mille, quia verè tot & tanta arma virtutum debet habere, quot solet hostis iacula fulminare. Nā si iaculū iaculū supbiæ, inueniat clypeum humilitatis, si iaculum luxurię, inueniat clypeum castitatis, si iaculum auaritię, inueniat clypeum largitatis, & sic de alijs, vt sic diabolo possit dici illud Ezech. 23. Hastæ & clypeo armaborum contra te. Heu pro dolor (charissimi) quot sunt hodie apud multos talia arma. Mundi. n. peccatores non sunt armati uirtutibus, sed criminibus, non gratijs, sed vitijs, non bonis operibus, sed sceleribus, non sanctitate, sed iniquitate. Et iō plangit hodie Eccl. 2. Reg. 1. Perierunt arma bellica, inclyti Israel flete. Multis. n. sunt hodie armati sic Ceruus, cornibus supbię & elationis, quod sicut aper, dentibus furri & detractionis, qui dam sicut Leo, vnguibus fœuitiæ & crudelitatis. Nā superbi armantur cornibus. Zac. 1. Hæc sunt cornua, q. uentilauerūt Iudam. Nā crudeles armantur unguibus. i. manibus pungitiuis & rapacibus. Eccl. 27. scribitur. Leo uenatori insidiatur, nam detractor armatur dentibus. Deut. 32. Dentis bestiarum immittam in eos & c. Nam deceptor armatur uiribus & uenenis. Et iō de talibus sic armatis pot. dici illud Ps. Filij hominum dentes eorum arma & sagittę, & lingua eorū ut gladius acutus. Non sic (charissimi), sed habeamus arma defensiuā gratiarum & uirtutum, & maxima cōstantiā, fortitudinē & firmitatis, & sic inimicis nostris poterimus obuiare dicentes cuiuslibet ipsorum illud Nume. 20. Non transibis p me, alioquin armatus occurram tibi. Sit igitur in nobis cōstantia uirtutē roborans (Arma inquit tua) vnde de tali pharetra memorię dicit 1. Petr. 4. Cogitationē armamini. Secundo debet esse in nobis prudentia finem considerans, q. ostendit ut cum dicitur. Sume pharetram. Per pharetram. n. q. solet continere iacula & sagittas, intelligitur uirtus prudentiæ, q. per considerationem sagittas finalium tormentorum, scilicet asperitatem mortis, purgatorij, iudicij & inferni pmeditat, vt ipa. s. possimus debite pcauere (Pharetram igitur ut de nobis dicatur illud Eccl. 26. Pharetram suam aperiet, & accipiet omnē sagittā. Tertio debet esse in nobis clemētia de longe verberans (Arcum inquit) Per arcum. n. qui est plicabilis natura, & sagittas longe projicit cōtra hostes, intelligitur uirtus clemētię & pietatis, q. naturaliter est plicabilis atq; mollis, & sagittas suas. i. elemosynas, vel beneficia lōge. s. ad pauperes vnde qua q. mittit cōtra hostē. (Arcum inquit) iō de quolibet nostrum debet dici illud Apoc. 6. Ecce, iquit, equus albus, & qui sedebat super eum, habebat arcum, & data est ei corona, & exiuit vincens vt uinceret. Vbi ostenditur, q. nos debemus habere carnis puritatē. (Equus albus) ostendit. (Habeat arcum.) Et sic ex istis habebimus alia duo. s. cordis firmitatem (Exiuit inquit vincens) Celi maiestati. (Data est ei corona) Quia verè (charissimi) clementia est quedam spiritalis armatura, quæ pro certo purificat, quia dat equum album. i. corpus purum fortificat, quia facit vincere, glorificat, quia dat coronā glorię. Debemus ergo habere arcum. i. flexibilitatem pietatis. Quod est contra multos, qui reuera non possunt flecti per humilitatē & pietatē, similes cuidam serpenti, qui d. Chelidrus, qui nō pot. flecti. & c. Dic sicut supra de arcu primo mēbro auctoritatis diuisa in fine primę paginæ. Nō sic (charissimi), sed rogo q. sit in nobis uirtus clemētię hostē impugnantis. (At cū) uirtus prudentiæ finem meditantis (Pharetra) uirtus cōstantiæ mentē roborantis. (Arma inquit) Sume igitur arma tua, pharetrā & arcū. Et sic poterimus dicere illud Nu. 2. Armati & p̄cinti p̄gemus ad plū. Talia. n. arma spiritalia sunt, & nō carnalia. 2. Cor. 10. Nō s. m. carnē militamus, sed s. m. spiritū. Arma. n. iustitię nō sunt carnalia. Ista autē sunt arma Iustitię, & dextri, & sinistri. Munditię etiā, vnde illud p̄dictū 2. Cor. 10. Arma militię nostrę non sunt carnalia. Poenitentia uerò, de quibus Rom. 13. Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Insuper 2. Mach. 3. Qui sedebat in equo uidebatur habere arma aurea. Talibus ergo debemus

esse muniti, vt contra hostes simus cōtinuè pparati, sicut p̄cipitur in scriptura 2. Mach. 14. Præcepit Iudas armatos esse locis oportunis. Et merito, quia sicut dicitur Luc. 1. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt cuncta, q. possidet. Veruntamen multi sunt, qui arma spiritalia projiciunt, & sic oia bona pdunt. vñ 1. Mach. 5. Proiecerunt arma sua, & fugerunt. Nota ad hanc auctoritatem possunt applicari ista themata. Per arma iustitię à dextris, & à sinistris. In duamur arma lucis. Sume arma mea, & ingredere plū. Apprehedere arma & scutū. Armati ascēderūt filij Israel. Armatus occurra tibi. Fortis armatus custodit atrium. Induite armaturā Dei & c. Nota quomodo David armatus fuit funda, & lapidibus, & baculo contra Goliath. Infra de baculo, vel de cruce. Nota quomodo Mustella armatur ruta contra basiliscum. Vide supra. Et sufficit.

Armentum. Nota, q. armenta dicuntur congregata tiones magnorum animalium, sicut greges pecudum minorum. Igitur moraliter loquendo per armentum potest intelligi Religio, qua boni congregantur, Iusti sunt armentum, quod benedicitur Deu. 7. Benedicet dominus fructui vētris tui, & fructui terrę tuę, frumēto tuo atque vindemię, oleo, & armentis. & Deur. 25. Benedictus fructus armentorum tuorum. Mali sunt armentum, qd maledicuntur. Deur. 28. Maledictus fructus terrę tuę, armenta bonum tuorum, & greges ouium tuarum. Isti. n. sunt armenta bruta, muta, pingua, & carnalia, quæ. s. finaliter de mundi delitijs extrahuntur, & a carnifice diabolo spiritualiter occiduntur. Abacuc. 3. Abscindetur de ouili pecus, & non erit armentum in præsepibus. Dammati sunt armentum, quod lupis traditur. i. dæmonibus in inferno. Vnde Hiere. 3. Greges eorum, & armenta eorum, filios eorum, & fīas eorum comedit confusio. i. infernus. & c. Vide infra de grege, & c.

Aromata. Nota, q. aromata, quæ nihil aliud sunt, q. A spēs suauis odoris, delicati saporis, medicantis ualoris, & condientis uoris, quæ. s. sui fragrantia delectant olfactum, sua dulcedine, resistunt gustum, sua efficacia eradican morbum, sua influentia condiunt mortuū cadaver, & putrefactione p̄seruantia, possunt inquam ista moraliter significare virtutes, & maxime osonis subfumigium, q. s. bona famę odorē diffundunt. Cant. 4. c. Odor vnguentorum tuorū super oia aromata. Charitatis affectum profundunt. 1. Paral. 9. Præerant simile & vino & oleo, & aromatis. Sanitatis medelam refundunt, quia. s. uiciorum morbos curat. Cant. 5. Messui myrrham meam cū aromatis meis. Cōstat. n. q. myrrha medicinalis est fragilitatis, & corruptiōnis. Horrore cōfundunt, quia. s. mortuū non sinit putrefieri in inferno. Vñ de Iacob mortuo d. Gen. 50. q. Ioseph aromatis. cōdiuit patrē. Et sequitur, Cōditus aromatis repositus est in locū suum. Cōstat. n. q. ille mortuus, quæ pro certo armentum uirtutum cōditus fuerit, vermes infernalis miserię non incurrit, sed in corruptis coram Deo semp. sinit. Aduerte. n. q. aromata seu spēs aromaticę in uasis, & locis clausis dēt seruari, quia aliās fumus & vapor odoriferus faciliē euaporaret, & sic tota eorum efficacia deperiret. Sic verè virtutes debent p humilitatem abscondi, non p iactantiā, aut uanitatē publicari. Si. n. per inanem gloriā propalantur, cōstat, q. earū virtus, & meritum annullat. Figura. Esa. 39. vbi d. q. Ezechias rex Iuda cellā aromata suorū & vniuersa, q. inuenta sunt in thesauris eius, oñdit nuncijs regis Babylonis, sup quo fuit acriter reprehēsus, & q. oia à Babylonijs diriperent, fuit à Deo cōminatus. Quia reuera sic est, q. q. Babylonijs. i. secularib. & extraneis cellā cordis sui aperit, & aromatu thesauros. i. uirtutū suarū ipsius p inanē gloriā ostendit, oia merē pdere, & nullū inde fructū aut meritū reportare. Teste. n. Greg. de predari desiderat qui thesaurum publicē portat. Sufficit de aromatis. Vide de incenso, & c.

Arrogantia. Vide de superbia, & plenè inuenies.

Ars, Artifex. Quoniam ars nihil aliud est quàm scientia faciendi, vel docendi aliquid per Diction. Berchorij. O 4 ceras

certas regulas ordinata videtur, q per artem possumus intelligere in bono significato industrium habituatam ad faciendū bonum. De qua Eccle. 38. Vnusquisque in sua arte sapiens. sapiens & industrius debet esse. In malo uerò significato industrium faciendū malum, sicut de illo malo rege dicitur, Para. 33. q. malis artibus in seruibat, obseruabat omnia, seclabatur auguria. &c. Breuiter dico, q inuenitur ars Temporalis, Temporalis uti est congruum, sicut de Paulo legitur, q manibus Virtualis, proprijs laborabat. Erāt. n. sceno- Noxialis, proprijs laborabat. Erāt. n. sceno- factorie artis. Act. 18. ¶ Virtuali uti est arduum. Ista est ars, q non inuenitur in Babylone, i. in homine peccatore. Apoca. 18. Omnis ars nō inuenitur in ea. Noxialis uti est fatuum, de quo dicitur Act. 8. q magus Simon multo tpe populū magicis artibus demetarat. ¶ De artifice uerò nota, quod ille dicitur artifex qui facit artem, uel qui facit arte. i. qui non casu, nec vsu, sed per artem, & scientiam operatur. Nota ergo, q in scriptura inuenitur artifex

B Summæ potentia, Primus est artifex celo- Magnæ prudentiæ, riu creator, sicut Deus, Vanæ scientiæ, de quo Sap. 1. Omnium est. n. artifex, omnem habens uirtutem, oia prospiciens. Et p certo artifex est iste, qui scit eligere, qui scit construere, q scit instruere. Eligere dico, quia. sicut bonus artifex meliorem eligit materiam in quam agat, sic Deus meliores eligit p se ipso. Patuit in Virgine, quā eligit, ut ex ea Christum hominem fabricaret. Esa. 40. Fortē lignū & imputribile eligit artifex sapiens. Construere uerò scit, unde de ciuitate Ecclesie militantis, & triumphantis dicitur Heb. 11. q ciuitatis huius artifex & conditor Deus est. Instruere et nouit, unde Sap. 7. Omnium artifex docuit me sapientia. ¶ Secundus est artifex sui reformator, bonum. n. artificium est seipsum scire uirtutibus, & moribus idoneum fabricare, quod pertinet ad quem liber uirum iustum, uel etiā alios exemplis & pdicationibus componere, & formare, quod pertinet ad pdicatores, & doctores; figuratos in illis artificibus, qui templum Salomonis edificauerunt, quia, sicut anima propria est templū interius; Ecclesia uerò, & quæcunq; alia psona est templū exterius. 1. Cor. 3. Templum Dei sanctū est, quod estis nos. Ideo de talibus prudentibus artificibus dicitur 2. Misi tibi uirum prudentem & scientissimum in auro & argento are, & ferro. Sequitur. Qui sciat adinuenire prudenter, si quid necessarium est eū artificibus suis. ¶ Tertius est artifex culparum seclator, & sic artifex pot dici quicumque malus & malitiosus hō, qui ex emplo diaboli artificiosus, & caute losē scit alijs nocere. Vñ de diabolo. i. de peccatore dicitur Ofes 8. Artifex fecit illū, & nō Deus. Et ibidem 13. Factura artificum eorum est. Et si quis diuersis artificibus applica diuersa genera peccatorum, sed non prosequor, sed transeo gratia breuitatis, &c.

A Arx arcis. Nota, q arx id est quod turris uel summitas edificij, seu castri, locus. i. altior, locus turrior, locus secretior ciuitatis, & ad defensionem aliarum ciuitatis partium ordinatus. Moraliter ergo loquendo, possum dicere, q in scriptura inuenitur arx Perfectionis, Arx sanctæ, & mundæ perfectionis est ipsa anima. Ista est Contemplationis, n. quam Dauid. i. Christus diligit, & in qua sibi habitationem construxit. 2. Regum 5. Cepit Dauid arcem Syon, hæc est ciuitas Dauid. Ista est. n. mundanda à uitijs, & mundè tenenda. Vnde 1. Mach. 13. Mundauit arcem à contaminationibus. ¶ Arx altæ contemplationis est militans Ecclesia. Vñ ista dicitur Arx Syon, quæ interpretatur specula, quia Deus uidetur, creditur, & contemplatur ibidem. Sed pro dolor, hodie in multis verificatur illud 1. Machab. 3. Filij alienigenarum erant in arce. ¶ Arx tutæ habitationis est celi patria, de qua dicitur Prou. 9. q sapientia, scilicet increata misit ancillas suas. i. pdicatores, ut uocarent ad arcem, id est ut inuitarent homines ad patriam, Sufficit uide de turri. &c.

A Sa. Fuit rex Iuda, primò bonus, postea malus, & interpretatur suffollens, factura tollens psalmatio. Applica, si uis, ad bonos principes, uel ad malos, & pone ad utrumq; propositum de historijs Afa. 3. Regum 15. & 2. Paralip. 14. & deinceps &c.

A Asaph. Fuit de genere Leuitarum, unde nata fuit quædam familia ministrorum templi. Potissimè autem isti fuerint cantores, qui psalmos & cantica iubillabant in templo, sicut dicitur 1. Paral. 5. & 6. Interpretatur autem Asaph, congregans uel colligens, seu congregatio uel collectio. Po test igitur significare uiros ecclesiasticos, simul per charitatem unicos & congregatos, & laudis diuinæ seruitio & ministerio deputatos. 1. Paralip. 16. Constituit Dauid de Leuitis coram arca domini, qui ministrarent, & recordarentur operum eius, qui glorificarent, & laudarent dominum Deum Israel, Asaph principem &c. sequitur. Asaph autem, ut cymbalis personaret. Expone, si uis, auctoritatē de seruitoribus templi, seu Ecclesie, quorum est esse coram arca. i. coram altari, per deuotionem, ministrare per subiectionem, & diligētem occupationem, opera Dei recordari per contemplationem, & considerationem, Deum laudare per spiritualē exultationem. Vnde 1. Paral. 25. Igitur Dauid & magistratus segregauerunt, in ministerio templi filios Asaph. &c.

A Aschalon. Quæ fuit ciuitas Philistinorum, quæ interpretatur appensa, infamis, seu ignobilis, signat mundum, qui est habitatio peccatorum, qui dicitur appensus, quia caret firmitate, dicitur infamis, quia abundat iniquitate, dicitur ignis, quia serpet cupiditate, dicitur ignobilis, quia plenus uilitate & rusticitate. Et si uis, nota, q Aschalō. i. mundus ignobilis dicitur & infamis, quia caret honore, squaler horrore, pauet timore. In mundo, n. ois honor perditur, & annihilatur. Amos 1. Perdam habitatores de Azoto, & tenentē Sceptrum de Aschalone. Ibi etiam est horror, quia à iustis non inhabitatur. Sopho. 2. Gaza destructa erit, & Aschalone in desertum. Ibi insuper timor, & panor reperitur, & mens humana continēte sollicitatur, Vnde Zacha. 9. (Videbit Aschalon) & timebit, & Gaza dolebit nimis.

A Ascendere. Idem est, q de infimis ad summa surgere. Nota igitur breuiter, q diuersi ascendere diuersimodè, quia ascendant iusti, mores cumulando, De ascensu iustorum, q est uirtutū cumulatō, Discreti, alta contemplando, tuius, quo. ascendunt, Prælati, statum augmentando, quos. ascendunt, Beati, cœlum uendicando, tur ad magnum perfectionis gradū, dicitur Cā Superbi, magna presumendo, ti. 3. q Salomon pur Ambitiosi, culmen appetendo, ti. 3. q Salomon pur Diuites & opulenti, honores tenēdo, purē ascendunt media charitate construit. ¶ De ascensu contemplatiuorum, q arduorum contemplatiuorum pot dici illud Ps. Ascendit homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. ¶ De ascensu platorū, qui est dignitatum occupatiuus, dicitur Luca 13. ca. Amice ascende superius, tunc tibi gloria erit, coram simul cōiuratiuis. ¶ De ascensu aut beatorū, qui est cœlorum occupatiuus, dicitur in Ps. Quis ascendit in montem dñi. &c. ¶ De ascensu autem superborū, qui est fatuè præsumptiuus, dicitur in Ps. Ascendit vsq; ad cœlos, descendunt vsque ad abyssos. ¶ De ascensu ambitiosorū, qui est honoris appetitiuus, dicitur Apoc. 13. Vidi de Mari bestiam ascendentem. De ascensu uerò diuinitum & dignorum dicitur ibidem. Vidi aliam bestiam ascendentem de terra. ¶ Dico ergo, q inuenitur in scriptura, moraliter loquendo, duplex ascensus. i. uirtuosus, & uitiōsus. Uirtuosus est ille, quo homo relinquit saltem quantum ad affectum inferiora bona mundi, & ad superiora affectanda & contemplanda se conuertit. Ille etiam, quo homo de infirmitate uitiorum ad eminentiam uitæ & morum eleuatur. Ille insuper, quo hō de statu & ualle p̄sentis miserie, ad cœli gloriam sublimatur. Et de tali ascensu allega illam auctoritatem 1. Reg. 2. Ascendebat uir ille de ciuitate sua. Vide de ardore, ubi diuidit. Item ad hoc illa auctoritas Esa. 14. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. Vide eam supra, ubi altitudo. Item allega illam auctoritatem. Venite ascendamus in Bethl. in sermone. Surgite & ite, quia nō habetis hic requiem. Item ad hoc allegatur illud Gen. 2. ca. Fons ascendebat de terra rigans uniuersam superficiē terræ. Vide eam in sermone de ascensione. Ascendet quasi Aq. la. Et quia in istis quatuor auctoritatibus diuisis & profectis, multa possunt componi, & contineri de bono ascensu, id de ascensione Christi, uel Virginis, uel cuiuslibet Sancti, id de ea quo ad præsens taceamus. Est igitur ascensus uirtuosus. Item est ascensus uitiōsus, & iste est ascensus elationis, ambitionis,

tionis, inuisæ promotionis. Et de hoc dic, ut supra, ubi ponit illa auctoritas. Ascendam super altitudinē nubium, similis ero altissimo. ¶ Sed ne ita crude uideamus transire, diuidamus de ascensu Christi, uel beate Virginis, uel cuiuslibet aia saluandæ illa auctoritatē. Gen. 49. Ascendisti cubile patris tui, ubi ostendit, q sancti ascendunt in cœlū, pp tria bona maxima, q sunt ubi. Est. n. ubi securitas imperturbabilis (Ascendisti) q est pteriti tps. q. iam es in tuto, i. tranfmisisti. Itē tranquillitas pacificabilis (cubile) hæreditas durabilis (Patris tui, inquit) Est. n. ubi securitas, q nō perturbat, tranquillitas, q pace lætat, hæreditas, qua iustus dotat. Est ergo illic securitas nūquā perturbata (Ascendisti) Sicut. n. auis q̄ in supremis partibus aeris ascendit, tunc vsq; esse in tuto, quia. s. ab inferioribus periculis est exēpra, sic aia, ex quo ad illū locū altissimū ascēdit, à periculis oib. tuta erit. Sicut. n. ad supremū interstitiū aeris non ascendunt uapores; iō ēm philosophos nullæ sunt ubi impressiones, vñ non generat ubi nec uentus, nec tonitruū, nec pluuia, nec grando, sic uerè ad illud supremū interstitiū Paradisi non ascendunt uapores. i. mūdi peccatores, uel diaboli tentationes. Et iō nullæ sunt ubi tribulationes. Ibi. n. nō est uentus elationis tonitruū cōminationis, fulgur & grando rapinæ, & exactiōnis. Et iō dico, q est ubi securitas, quia. s. hæc oia sunt pterita & transacta. Ascendisti inq; q est pteriti tps. Et de hoc 1. Mac. 5. Ascēderunt in montem Syon cū læticia. Et de Christo dicitur in Psal. Ascendisti in altum. Nam sicut uideamus, q fructus, qui sunt sursum in summitate arborum, sunt magis in tuto, quā illi, qui sunt inferius in hac uita. Venite ergo ascendamus ad montem domini. Et nota, quod Paradisus dicitur mons, quia mons est Locus sublimitatis, Sic pro certo Paradisus habet in situ sublimitatem, in statu securitatem, in cognitione claritatē, in fruitione uertatē. Compara, si uis Paradisum monti libani &c. Sic ergo patet, q ubi est securitas imperturbata (Ascendisti) Vnde 1. Reg. 24. Ascendunt ad loca tutiora deserti. ¶ Heu pro dolor, talis securitas non est in mūdo, quæ sicut aialia innocentia in memoribus semper sunt in periculo, q ab aialibus rapacib. & crudelib. deuorent, sic uerè hic inferius in hoc mūdo semp sumus in periculo, q ab aialib. i. à demonib. & mundi tyrannis, & principib. diuersimodè perturbemur. Ascendamus ergo ad tutiora loca deserti. i. ad securitatem. Et primò quidē per desiderij & affectionē, & finaliter ubi ascendemus per æternæ gloriæ consecutionem. Est igitur ubi securitas imperturbata. ¶ Scdō est ubi tranquillitas pacificata, & hoc ostendit, q̄ dicitur Cubile. Iō Paradisus dicitur cubile, quia est locus pacis, quietis, tranquillitatis & uoluptatis, nēq; laboros & æstus diurnos homo solet ad cubile suū recurrere, & ibidē ascēdere, & quiescere, & dormire. Sic uerè Paradisus est locus ueræ quietis, pacis, & tranquillitatis. Et iō Christus, & sancti post labores huius uitæ adueniente uespera mortis ad istud cubile ascenderunt, & ibi pacificè, & delectabiliter quieuerunt. Iō de Christo pot dici 3. Esdræ 3. Darius rex ascendit in cubiculo, & dormiuit. Heu pro dolor, tale cubile non est mundus, quæ uerè ubi non est tranquillitas, sed aduersitas, nō quietudo, sed amaritudo, nō læticia, sed tristitia, nō pacis cōcordia, sed tumultus & litij discordia. Et iō de tali cubili dicit Esa. 34. Erit, inquit, cubile draconū, & pascua Strutionū, occurrēt dæmonia, Onocentauros & pilosus clamabit alter ad alterū, ubi cubauit lamia, ubi habuit foueā hericius, ubi congregati sunt milui alter ad alterū. Vbi nota, q mundus est cubile diuersorū generū peccatorum, pp quorum frequentiam est merito perturbatum. Cubant. n. ubi accubant, & requiescunt inflammati cupiditate Draconum. Draco spirat ignem, & signat auaros. Aggrauati cupiditate (Strutiones) Strutio est ita ponderosa, q non pot uolare, sic desidiosi. Obstinati peruersitate (dæmonia) Dæmones habent uoluntatem peruersam, sic obstinati. Effrenati crudelitate (Onocentauros) qd est aial ceruicosum, & crudele, sic tyranni. Occupati uerbositate (pilosus) Salat. n. clamat & ludit, sic uerbofi. Inquinati carnalitate (qua ubi cubat lamia) Lamia monstrū luxuriosum, quia habet pedes equinos. Cumulati mundi fa cultate (Hericius, armatus spinis. i. diuitijs pungentibus cor humanum) Delectari in rapacitate (Miluus, qui. f. pullos rapit) Vide profecutionē in locis suis,

Non est igitur mundus cubile pacis, sed magis tribulationis & litis, ubi tor peruersa aialia conuersantur. Sed uerè Paradisus, nō sic, quia pro certo ubi est tranquillitas pacifica. Vñ in Ps. Exultabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilib. suis. ¶ Tertio dico, q ubi est ascensus, quia ubi est hæreditas amplificata (Patris inquit tui) Paradisus. n. est cubile & habitaculū patris nostri, & idē iure hæreditario nobis debetur. Ideo dicebat Christus. Ascendo ad patrem meum & patrem uestrum. Ioan. 16. In domo enim patris mei mansiones multæ sunt. Obtinēt igitur sancti in Paradiso fructificam hæreditatē, pacificam tranquillitatē, tutam securitatē. Et idē tuum est ascendere, & uolare. ¶ Item nota, q per ascensum intelligitur contemptio tēporalium & inferiorum. Et idē de quolibet, sic ascendere pot dici illud Gen. 2. Fons ascendebat de terra, irrigans uniuersam superficiem terræ. Vnde contemnenda sunt temporalia, ut habeas ueritatis spectaculum, uel lecturam (Fons) ut præbeas pietatis roraculum uel liturā (irrigans) ut caueas prauitatis periculum, uel iacturam (De terra) ut teneas dignitatis pinnaculum uel præurā. i. ut obtineas dignitatem & honorē & prælationē (Ascēdebat) Primò ergo temporalia sunt contēnenda, ut habeas ueritatis splendorem & cognitionē (Fons inquit) Videmus naturaliter, q quanto res minus habet de feculentia, & minus de grossis humorib. tanto plus habet de lumine, & claritate, & eo plus de opacitate, quo & plus de corpulentia, Patet in stellis, Sole, & planetis, quæ quia caret grossitie, iō sunt clara, & lucida, & peruia. Re uera (charissimi) sic loquendo spiritualiter, quanto aliquis habet minus de fæcib. & de feculentia terrenorum in corde suo per amorē, tanto clarior, & uerior reperitur. Quod ostenditur cum dicitur Fons. Fons enim est naturæ præuæ & specularis, in quo uideatur, quicquid ubi est, imago est ubi impressa statim ubi apparet, & uideatur, nisi forte fons fuerit turbatus, fæcibusque permixtus, quia tunc nihil ubi apparet. Sic uerè quando homo non est admixtus fæcibus temporalitatis per desiderium & amorem, & per auaritiam, tunc est clarus & uerus, non fictus, non obscurus, non uelatus, non hypocrita, imò quicquid est in eo interius in corde, apparet exterius in apparentia. vnde Prou. 27. Sicut splendet uultus respicientium in aquis, sic manifesta sunt corda hominum prudentibus. Et nota, quod dicit prudentibus, quasi dicat, tu non debes cor tuum ostendere, uel reuelare fatuis & insipientibus, qui nesciunt celare celanda, nec dicere dicenda, scilicet bonis & prudentibus te debes planum, uerum, & manifestum exhibere. Quod est contra hypocritas, & contra fraudulentos & malitiosos, qui ita sunt ficti, obscuro, uelati, quod non potest sciri quid habent interius in corde & cogitatione, unum pensant interius, & aliud ostendunt exterius, fingunt se bonos, & sunt mali, fingunt se amicos, & sunt inimici; & breuiter eis, nō est nisi fraus & deceptio, cautela, & palliatio, malitia & fictio: O Deus, quor sunt hodie tales, & quot sunt hodie de falsis amicis in mundo, qui tñ fingunt se bonos & ueros quandiu possunt facere cōmodum suum erga personam, sed uerè statim postq non possunt plus aliquid lucrari, ergo eum, utpote quia deuenit ad paupertatē, tunc uerè planè ostēdunt suam falsitatem & fidionem, quia. s. nihil plus de eo curant, sed eum dimitunt, & sic cordis sui fidiam amicitiam manifestant, similes Locustis, q in estate apparent, quādiu inueniunt ad rodendū, quia. s. tunc sunt fructus, & herbe, sed uerè in hyeme nō vñr. Sic uerè isti in estate prosperitatis quādiu inueniunt fructus & emolumētum erga personā, quādiu ab eo possunt hñe aliquid cōmodū tandiu ei apparent, eius negotijs vacāt, & ei obsequunt, & applaudunt. Sed uerè si uenerit hyems. i. tēpus paupertatis, & aduersitatis, ita q tales non inueniant amplius q rodant, qd lucentur circa ipsum, uerè tunc amplius non apparent erga eum, imò eum dedignantur uidere, & salutare. Tales igitur nō sunt ueri, nec plani, imò falsi, & fraudulentissimi, quia. n. non querunt nisi proprium cōmodum, & maximè in hoc peccāt quidam falsi, qui se fingunt amicos, ut sciant secretū aliorum postmodum eos accusant, & reuelant, de istis Eccl. 12. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiat, ut subuertat te in foueā. Ah (charissimi) non sic, sed simus ueri & plani, simus sicut fons clarus, ubi feces temporalium non sunt mixtæ, ut de quolibet dicatur illud Zacha. 13. Brig fons

fons patēs domui David in ablutionē peccatoris, & men-
struacō. De Christo ē d. Eccl. 1. Fons sapientiē verbū dñi in
excelsis. Si p̄dicat de ascensione, dic nota in excelsis. Fons. n.
in mēte scaturiendo p̄ cōductus p̄t descēdere ad vallē, &
iterū ad eandē altitudinē reuenire. Sic verē Christus, qui est
in monte Paradisi, ab aeterno scaturit, & p̄ conductus hu-
manitatis, & veri virginalis ad vallē huius mundi declina-
uit, & iterum in ipso cōductu humanitatis nostrā voluit ad
eandē altitudinē. I. ad cęli palatiū reuenire. iō d. In excelsis.
Iō Num. 4. d. Excelsum qdē habitaculū nū. Iste est igit̄ fons.
Patet igit̄ prima rō quare debent t̄palia sp̄ni. s. pro habē-
do veritatis splendore, & cognitione. ¶ Scđō pro acquirē-
do pietatis dulcore & cōpassione (Irrigans) Nubes. n. nunq̄
rigat terrā, quādiu aquā suā secū portat, imō oportet, q̄ eā
prius deserat, & dimittat. Sic verē hō nunquā p̄t rigare per
pietate, elemosynā, & largitatē terram. i. pauperes & ege-
nos, quādiu aquā suā. i. bona t̄palia retinet, diligit, & cōser-
uat, imō verē si ipse vult h̄re virtutē irriguē pietatis, & lar-
gitatē, oportet necessario, q̄ pluuiam suam. i. mundi bona
deijciat per cōtēptū, distribuatur per manū, & dimittat p̄
Christum. Qd̄ ostendit cum d̄, Irrigans. q. d. tu debes alios
pijs beneficijs irrigare. Sed heu v̄, q̄ multi se habent diuer-
simodē in huiusmodi irrigatione. Quidam. n. irrigant alios
sicut nubes, quidā sicut fluuius, quidam sicut puteus, quidā
sicut mare. ¶ Primō quidam sicut nubes, & isti sunt boni, &
iusti, quia sicut nubes irrigat terram subiacētē aequaliter,
& non percipitur tantum pluuiā suā in vno loco sed in tota
patria, sic verē boni & iusti elemosynarū pluuiā suā. i. ele-
mosynas suas spargunt aequaliter, & non faciunt acceptio-
nem personarum, sed breuiter omnibus indigentibus, & nō
solum in vno loco, domo, familia, vel persona, sed in patria
debet influentia suā misericordiā derivari. Et idē dicit, q̄
irrigabat vniuersam superficiem terrā. i. totam patriā. Iuxta
illud. Deriuent fontes tui foras, & in plateis aquas tuas
diuide. Prou. 5. Alij sunt roraculum largitatis, sicut fluuius;
nā fluuius nō irrigat nisi partes sibi cōiunctas & vicinas. Sic
sunt multi, qui nullā pietatem faciunt, nisi personis sibi con-
iunctis, vt vicinis familiaribus, & etiā illis, qui apud eos suis
obsequijs bona hūmōi promerentur, quia. i. occupant paupe-
res & vicinos in suis operib. & postea dant eis elemosynā,
& id credit multum, cum hoc tñ nō sit datio, sed solutio, nō
gratis datum, sed debitum. de istis d̄ Hier. 6. Pascet vnus-
quisq; eos, qui sub manu sua sunt. Isti non pascunt nisi eos,
qui eis sub sunt. filios de parētela, de vicinis, familiares &c.
Sed adhuc dico, q̄ sunt alij sicut puteus, & tales sunt putei
& auari. Puteus. n. non irrigat nisi seipsum. Aqua enim eius
non exit exterius ad aliena loca, imō oportet, q̄ cum diffi-
cultate inde hauriatur, aqua etiā eius quando saepe non mo-
uetur per haustum, facile contrahit corruptelam. Verē ta-
les sunt auari, quia verē ipsi non irrigant beneficijs suis, nisi
seipso, vxorē, filios, & familiam. Aquam. n. bonorum su-
orum temporalium non diuidunt nec communicant cuiquam
que per aquam, pietatem vel largitatem, imō totum refer-
unt sibi ipsis, imō nullus potest ab eis aliquid de aqua sua, i.
de diuitijs extorquere, nisi cum difficultate. s. per rapinam,
vel extortione, sicut faciunt balliui Principes, & latrones,
imō verē saepe accidit, q̄ propter defectum auriendi, p̄pter
defectum exponendi manum ad diuitias suas, vt eos dēt, &
distribuunt sapissimē putrefiunt. Patet de vino & blado diui-
tium, quod saepe corrumpitur p̄pter defectum distribuendi,
tempore suo, & propter suā nimiam custodiam. Tales auari
faciunt iuxta consilium. Prouer. 5. Habeto, inquit, eas. i. diui-
tias, solus, & non sint alieni participes tui. Sed adhuc dico,
quod quidam irrigant sicut mare. Mare. n. vapores suos hu-
midos superius ad nubes, quā non indiget irrigatione, mit-
tit. Sic verē multi sunt, & maximē mundi diuites, qui more
maris sunt fluctuosī p̄ lites, & discordias, & per diuersas sol-
licitudines t̄pales, & amari per diuersa vitia & peccata, q̄
impij sicut mare feruent. Esa. 57. Tales (dico) mitunt humo-
res suos. i. dona & munera superius versus nubes. i. ad Prin-
cipes, & Prælatos, & alios indices, & magnates, vt. s. eorum
gratiam acquirat, & vt ab eis officia & beneficia obtineant,
& vt eos sustineant, & foueant causas suas, quia (vt cōter)
hodie magis amant homines dare munera nubibus, idest
potentibus, qui non indigent, quā pauperibus. Patet quia

istis sunt magna conuiuia, alijs nihil. Et hoc est cōtra dō-
ctrinam saluatoris. Lucā 14. Cum facis conuiuia, noli voca-
re diuites, ne & ipsi reuinuat te, & fiat tibi retributio, sed vo-
ca pauperes, & claudos, qui non habent vnde retribuatur
tibi, & pater tuus, qui est in cœlis, retribuatur tibi, &c. Heu (cha-
rissimi) nō sic, non sumus mare puteus, seu flumen, sed sumus
nubes rorida, quæ equaliter, & abundatē irrigat vniuersā,
sicut fuit Christus, nō spiritualiter, & tēporaliter bona sua
diuisit abundanter, quod maximē apparuit tēpore illo quā-
do pluuiā suam. i. dona Spiritus sancti discipulis suis dedit,
(pluuiā suam dico) Nam sicut vapores ascendent ad terrā, &
sunt nubes, a quib. pluuiā, ignis, & fulgura postmodum de-
riuantur, sic verē Christus hodie ascendit, vt tandē in Pen-
tecoste pluuiam. i. dona, & gratias Spiritus sancti cum igne
visibili discipulis suis destinauerit, vt sic corda discipulorum
arida irrigaret, similis balenæ. &c. Dic, si vis, sicut in sermo-
ne. Dicat igit̄ quilibet pius irrigator, & maximē Christus il-
lud Eccl. 24. Exiui de Paradiso. Dixi, rigabo hortū meū. &c.
Si prædicas de Ascensione, dic sicut supra. Si autem de alio,
quocūq; festo, dimitte illud exemplum vltimum, & verbum
istud de auctoritate. Lexiui de Paradiso. Hoc est igitur, sed m-
quare. s. quare temporalia sunt contemenda, videlicet, vt
habeas pietatis dulcorem, & cōpassionem (Irrigās inquit.)
¶ Tertio cōtemenda, vt caueas prauitatis horrorem & in-
fectionem. Lauaritia (De terra inquit) Vtile est enim homini
repleto, quod ipse minuat sibi, & quod eliciat superfluos hu-
mores, alioquin esset in periculo montis. Sic verē hō reple-
tus diuitijs nisi eas eiiciat, fugiat, & contemnat, saltē quan-
tum ad affectum, ipse est in periculo mortis culpæ, & gehē-
næ (De terra inquit) Nā sicut auis surgit de terra, alioquin est
in periculo capiendī visco vel laqueo, sic verē tu debes fuge-
re, contemnerēq; terrena, alioquin tu es in periculo, & ca-
pieris visco luxuriæ, vel laqueo auaritiæ. Idē dicitur Atrag
Gen. 12. Egrederere de terra tua, & de cognatione tua, & de
domo patris tui, &c. i. de mundo & carne &c. Sed heu v̄, q̄
multi sunt sicut fatuæ aues. A uicula. n. tādū remanet in ter-
ra, q̄ ibi capitur, & necatur. Sic multi tantum delectantur in
terrenis, q̄ ibi per diuersa vitia capiuntur, sicut a neq̄, q̄ non
volat alte, nec se elongat a terra, & circa noctem volat, hæc
enim videns nemo aliquid tantulum altum desperat transire,
sed videns ibi fenestram a peram, eligit sibi viam illam, sed
inueniens ibi rete, capitur, & retinetur. Sic verē (charissimi)
illi, qui volitant circa terram, & circa terrena negotia in ca-
lignine huius mundi, q̄ volunt sursum eleuari p̄ terrenorum
contemptum, tales dico facile capiuntur. Nam quādo tales
vident, & considerant nemo magnum, i. solum mandatorū
Dei, certē ipsi timent transire, timent facere, quæ iubent.
Et idē sibi eligunt viam a peram, viam latam, viam publi-
cam, idest, viam mundi, quia scilicet sunt mercatores, aduo-
cati, &c. huiusmodi. Eligunt aliquam certam fenestram, ali-
quem certum modum viuendi, opus aliquod vel exercitiū,
sed verē statim inueniunt rete diaboli, i. laqueos tentatio-
num. s. auaritiā, superbiam, luxuriā, inuidiam. Nam ex
talibus filijs & similibus conficitur istud rete. Et idē hō
per diuersa vitia capitur, & per aeternam miseriam cruciā.
Cōfortati sunt in terra, de malo ad malū egressi sunt. Hier.
9. Ah (charissimi) non sic, sed pro Deo temporalia contem-
namus, quia verē necesse est p̄ euitandū periculum. i. cupi-
ditatis horrorem & infectionē, vt obtineas dignitatis hono-
rē, & plationē. ¶ Quarto est necessariū, vt obtineas dignitatis hono-
rē, & plationē (Ascēdebat, inquit) Sicut. n. videmus
q̄ magna est dignitas corporibus celestibus, q̄ ab istis cor-
ruptibilibus sunt separata, sic verē honorem magnum hēt
homo spiritualiter quando ab istis infimis & temporalibus
se disungit, & separat per contemptum. Quod ostendit cū
dicitur. Et ascendebat. Et sicut ascensus, & eleuatio signum
est dignitatis, sic ille, qui ab istis terrenis per contemptū se
eleuat, dignus & nobilis dici debet, vt de hoc dicitur Lucā
19. Ascendit in arborem, quia in terra Deum videre nō po-
terat. s. Zachæus, quia. s. homilia, Deum facile nemo videt
constitutus in terra. Nam sicut videmus, q̄ flamma est ita di-
gna & nobilis naturæ, q̄ abhorret inferius detineri, iō sur-
sum semp̄ nititur eleuari, sic verē cor nobile ista infima ab-
horret & vilipendit, & ea parum reputat, superiora quoq;
quærit, dicens. Esa. 2. Micheæ 4. Venite ascendamus ad mon-
tem

tem domini, & docebit nos vias suas. Patet igit̄ (charissimi)
ēm auctoritatem quō talis ascensio, i. terrenorum contem-
ptus veritate facit splendēre (Fons) pietatem facit madere
(Irrigans) cupiditatem facit horrere (De terra) Dignitatem
facit pollere (Ascēdebat) In fine autem si vis, dic de illis, qui
hic dignē per iustam promotionem ascendent, q̄ isti sunt sic
cut signa celestia, quorum ascēsus, si signa sunt fortunata &
bona, in istis inferioribus bonum facit. Ecōuerso aut malorū
signorum ascensio malum significat, & in inferioribus
oē malum efficit, atq; causat. Sic verē dicā, q̄ qñ boni ascen-
dunt ad dignitatem in mundo, causant gaudia, & vtilitates.
Econtra aut malorum ascensio & promotio omnium inferi-
riorum & subditorum est destructio, & turbatio. Vnde de
malo ascendente. i. de malo homine dignitatem obtinere
potest dici illud Psal. Ascēdunt populi, & irati sunt, dolores
obtinuerunt omnes habitatores Philistiim. De bono verō
ascendente ad officium dignitatis dicere potest quilibet il-
lud Apoc. 7. Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu
solis. vbi nota, quod hic ostenduntur quinque, quæ debent
habere, qui ad gradum prælationis ascendent (videlicet)
X Decoris speculum, Habere ergo decoris cō-
uersionem, vt resurgat
Splendoris oculum, (Vidi inquit) cumulā va-
loris in perfectione, vt
Nitoris flosculum, emineat alterum. i. sit al-
ter, quā alij) oculum splendoris in cognitione vt clarē vi-
deat. (Angelum inquit) solum nitoris, idest puritatis in
affectione vt sursum adeat (Ascendentem inquit) titulum
honoris in promotione, vt iuste sedeat, seu prædeat (ab or-
tu solis. i. a Deo) bona conuersatio debet apparere. Vidi in-
quit, q. d. iste est visibilis, & apparet. Moralit̄ ostendit debet
præminere (Alterum) quia ipse esset totus alter ab alijs per
singulares virtutes. Discreta cognitio debet relucere, q̄a de-
bet esse Angelus. Pura affectio ima debet horrere, q̄a debet
ascendere ab amore terreno (Ascendentem inquit) Alta p-
motio dignē debet sedere, q̄a ipse debet venire ab ortu so-
lis, i. a Deo, & a Dei inspiratione. Habere ergo debet deco-
ris speculum, clarē conuersando, qd̄ ostendit cū d̄. (Vidi)
Res. n. clariore sunt (vt cōter) altiōres & visibiliores, patet
de stellis. Sic verē dico, q̄ illi, qui in cōuersione sunt clari,
& qui ab alijs videntur & considerantur, vt conspiciant, dēt
esse in dignitate magis ardui. Vidi inquit, q. d. Clarus est & vi-
sibilis per honestam conuersationem, dignus est ascendere
per promotionem. Vnde de talibus clarē conuersantibus,
& visibilibus promotis, & ascendentibus potest dici illud 1.
Reg. 28. Deos vidi ascendentes de terra. Deos, inquit, iuxta
illud Psal. Ego dixi dij edentes. Econtrariō aut illis, qui nō sunt
dij, i. rudibus, & imperfectis d̄ Exod. 19. Cauete ne ascenda-
tis in montem. Patet ergo, q̄ qui alte vult ascēdere debet ha-
bere decoris speculum clarē conuersando (Vidi inquit.)
I Scđō debet h̄re valoris cumulū ceteris eminendo, q̄a
scilicet ipse debet esse alter, quā alij, per singularem p̄-
fectionem (Alter inquit) Corpora. n. alta, & celestia sunt alteri-
us conditionis, quā inferiora elementaria & terrestria,
non. n. recipiūt peregrinas impressiones, nec subiacent cor-
ruptioni, vel casui. Sic verē illi, qui alte per promotionē hā-
bent ascendere, singulari perfectione debent gaudere, nul-
lius peccati corruptioni subiacere, sed alteri, quā alij per
distinctam bonitatem debent apparere (Alterum inquit) Vi-
de supra de altero. Vnde de promotione, & ascensu talis al-
terius p̄t dici illud Psal. Episcopatū eius accipiat alter. Vn-
de Helyæ, & Enoch viris perfectissimis, & alteris dictū fuit
Apoc. 11. Ascendite huc, & ascendent in cęlum. Hodie ta-
men pro dolor saepe fit, q̄ ad gradum dignitatis non ascen-
dunt illi, qui perfectione sunt alteri, sed potius illi, qui sunt
ab omni bono immutati, & alterati. Vnde de nequissimo An-
tiocho d̄ 1. Mach. 1. q̄ ipse ascendit Hierusalem in multitu-
dine graui, & intrauit sanctificationem cū superbia. quia re-
uera saepe fit, q̄ illi, qui præ ceteris sunt p̄ciōres, Hierusalē
(idest) Ecclesiā prælaturam ascendunt, sanctificationem sta-
tus ecclesiastici indignē intrant, & recipiūt, & multitudinē
grauem suorum parentum, & amicorum carnalium secum
trahunt. Hier. 49. Ascendit quasi Leo de superbia Iordanis,
Compara, si vis, malos prædices Leoni. &c. Non sic, sed ha-
beamus valoris cumulū (Alterum inquit.) ¶ Tertio habeat

splendoris oculum discretē iudicando. quod notatur cū di-
citur (Angelum inquit) Nota quod corpora quo sunt subtri-
liora, sunt communiter altiōra. Patet de aere, & de igne. Pa-
tet etiam de partibus aeris, quia illæ, quæ sunt altiōres sunt
subtiliores & rariōres. Sic verē dico, q̄ illi qui sunt per sciē-
tiam & discretionem subtiles debent esse per promotionē
sublimes. Angelum inquit. q. d. quilibet talis debet esse Ange-
lus subtiliter cogitando, & iudicando. Figura Iudi. 13. vbi di-
citur, q̄ Angelus domini ascendit in cœlum in flamma, q. a. f.
in flamma claræ cognitionis debet vir angelicus ascendere
ad cęlum prælationis. Iudi. 13. Ascendit Angelus domini de
Galgala ad locum stentium. Galgala interpretatur reuela-
tio, quia. s. tales iusti a diuina reuelatione ascensum promo-
tionis assumunt, & ad locum stentium. i. ad laborē prælationis
ascendunt. Et nota quō officium prælationis dicitur lo-
cus stentium. Quia re vera minus est ibi gaudij, quā mēris.
Et de tali promotione plus debet homo gemere, quā ri-
dere. vnde Esa. 15. & Hierem. 48. habetur sic. Per ascensum. n.
Luith flens ascendet. &c. Et in Psal. d̄. Ascensiones in corde
suo disposuit in valle lachrymarum. Angelus ergo debet esse.
i. subtilis & discretus (Dic sicut vis) Aduerte tñ, q̄ hodie
saepe fit, q̄ ad istum gradum non semper scientes ascendit,
sed potius ignorātes. Figura Apoc. 13. vbi dicit, q̄ ipse vidit
de mari bestiam ascendentem cornibus munitam, & diade-
matibus insignitam, & bellum contra sanctos facientē, q. a. f.
bestiæ hodie. i. ignorantes non Angeli gradū dignitatis ascē-
dunt, cornuti & mitrati sunt, diadema honorum gerunt, &
sanctos, i. bonos subditos tribulant, & subuertūt, & tñ ascē-
sus & promotio talium bestiarum in Ecclesia prohibetur a
Deo. Esa. 35. Non erit ibi Leo, & mala bestia, nō ascendet su-
per eam. Nō sic ergo, sed Angelum. &c. ¶ Quarto habeat flo-
sculum nitoris, pure affectando (Ascendentem inquit) Vapor
quanto est purior, tanto altius ascendit. Sic illi, qui sunt mū-
diōres in affectione, debent esse altiōres in promotione.
Psal. Quis ascendet in montem domini? Sequitur. In nocēs
manibus, & mundo corde. ¶ Quinto habeat titulum hono-
ris, iuste subintrando, q. a. f. ipse debet venire ab ortu solis. i.
a Deo. Psal. Ab ortu solis vsque ad occasum & ex Syon spe-
cies decoris eius. (Omnes enim stellæ incipiunt ascensum
suum ab ortu solis. Sic omnes Prælati debent a Christo in-
cipere, non a carne, non a symonia, non a mundo. &c. Vnde
quod dominus tales ascendere faciat, & promoueat, patet
Amos 9. vbi dicitur. Ascendere feci Israel de terra Aegypti.
Sic ergo patet, quomodo quinque sunt necessaria ad dignū
promotionis ascensum. Replica, & hoc sufficit. &c.

Aser. Patriarcha filius Iacob interpretatur atrium, di-
uitiæ, beatitudo, aut beatus erit. Ille ergo signat
Christum, vel Prælatum seu virum iustum, qui est atrium, ad
respicendum, diuitiæ ad reficiendū, beatitudo ad perficien-
dum, beatus erit ad sufficiendū. Ille enim proficit alijs, idē
dicitur atrium, diuitiæ, & beatitudo. Idē de hoc dicitur
Gen. 49. Aser pinguis panis eius, & præbebit delicias regib.
Proficit etiam sibi. Idē dicitur. Beatus erit. Et de hoc Deut.
33. Benedictus in filijs Aser.

Asia. Gradiens, seu eleuans, seu auferens, aut elatus, su-
stollens dominū, vel plasmatio domini. Ex pone,
si vis, de anima, quæ graditur proficiendo, de religione, quæ
eleuat cōtemplando, de mundo, qui auferit, damnificando,
de diabolo, qui est elatus superbiendo. &c.

Asinus. Est animal vile, humile, stolidum, & rude, la-
boribus deditum, & humanis vsibus dedica-
tum. Et signat illos, qui seipso reputant viles, humiles, atq;
rudes, & qui cōtinuē laborāt per penitentia, & vtilitibus
proximorum se deputant per veram amicitiam. De talibus
ergo dicitur Gen. 49. Ifachar asinus fortis accumbens inter
terminos, vidit requiem, q̄ esset bona, & supposuit humerū
ad portandum, & factus est tributis seruiens. Sicut. n. asinus
post laborem accumbit, sic iusti post huius vitæ miserā, ac-
cubunt cū Abraham, Isaac, & Iacob. Diuide ergo, & profe-
quere auctoritatem istam sicut supra, vbi accumbere. vel si
vis, q̄ cum asinus sit animal stolidum, stolidum, & hispidum, ita
q̄ propter primū fortiter oneratur, propter scđm se nō
hebetatur, p̄ tertium immundum reputatur, postū dice-
re, q̄ Asinus signat tria, videlicet virum iustum, simplicē, &
corpulentum, qui est asinus patiens, simplicem, qui est asi-
nus

nus infpiens, corpus, quod est asinus rudiens. Dico ergo, qd asinus signat iustum patientem, qui multu oneratur. Asinus n. est aial patiens oneris & laboris. Sic iustus. vnde Eccl. 33. Cibaria, & virga, & onus asino. Cibaria doctrinae, virga disciplinae, onus laboris & penitentiae. & breuiter iustus pot dici ille asinus, de quo dictum est supra. Isachar asinus fortis. &c. Item asinus signat simplicem ignorantem, qui iuste sup portatur. Vnde dicit Exo. 23. & Luc. 14. qd asinus, qui in foueam cecidit, debet subleuari, & a periculo liberari. Item 3. Reg. 13. dicitur, quod Leo iuxta asinum stabat, ipsumq; non laedebat, aut comedebat. In quo notatur, qd asini. i. simplices non debent offendi ab alijs vel grauari, nec etiam spiritualiter scandalizari, sed potius eripi a periculo, & iuuari. Isti figurantur in asina, quam Christus equitauit. Mat. 3. 1. Et in alia, quae Angelum melius, quam Propheta Balaam vidit, & eum increpauit, quia. i. simplices Deo sunt specialiter dotati, & ad videndum Angelum. i. ad contemplandum spiritalia prophetis. i. uisus litterarum, & sapientibus sunt pares facti. Aug. Simpliciter rapiunt caelos, & nos cum litteris mergimur in profundu. Itē asinus signat corporis ruditatem, q iuste stimulat, seu subiugatur. 3. Reg. 13. Sternite mihi asinum. Iste est asinus, in quo sedens Axa filia Caleph suspirauit, sicut dicitur Iud. 1. Quia re vera aia filia Dei semper debet gemere quandiu se videt asino corporis insidere, sed transeo causa breuitatis.

Vide interpretationem & expone em hoc, & secundum historiam. Fuit. n. Afor ciuitas gentilis.

Aspectus, Aspiciere. Nota, qd aspectus in scriptura accipitur actiue, & passiue. Actiue accipitur quando homo aspiciat, videt, cogitat, meditat, & aduertit illa, quae sibi sunt necessaria ad salutem, videlicet ad Dei maiestatem. Michea 7. Ego aut ad dominum aspiciam. Item ad mundi vanitatem. Hier. 4. Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihil &c. Ad cordis prauitatem. Ps. Iniquitatem si aspexi in corde meo. Christi penalitatem. Zach. 2. Aspicient in me, quem cofixerunt. Deus etiam aspiciat homines per suam dulcissimam pietatem. Ps. Protegibilia virtutum aspice Deus. & Psal. Aspice in me, & miserere mei. Et de his oibus hic, sicut de respicere, & videre. Item aspectus accipit passiuē, & sic aspectus hois idem est, qd exterior apparet, & conuersatio, quae ab alijs aspiciatur, & v. Gen. 3. Vidit mulier lignum, qd esset pulchrum, aspectum delectabile. Nota ergo, qd aspectum istum debemus componere, & ornare per virtutē honestatis, ne aliquid ibidē appareat, quod oculis inuentus offendat. Et de tali aspectu possit dici illud Ezech. 1. c. Aspectus rotarum & opus earū quasi si esset rota in medio rotarū, & vna similitudo ipsarū. Ista auctoritas potissimē potest dici de religiosis vel clericis. In quibus verbis ostenditur, quod ad hoc, qd aspectus nostrae conuersationis sit apud Deum & homines gratiosus, necesse est, quod ibi appareat velocitas motus, Sic igitur in aspectu conuersationis nostrae necessaria est nobis velocitas motus, & agilitas actus, & obediencia, commutatio (Rotarum) Identitas affectus, vtilitas executiua (Opus earū) Identitas habitus, vtilitas executiua (Opus earū) Identitas charitatiua, quia debemus esse rota in medio rotarū per charitatem mutatiuam, quia debemus esse vna similitudo. f. in nobis. Debemus. n. habere commutationem, & vnitatem, affectionem, & veracem imitationem. Debemus igitur commutari velociter, quia debemus esse rotarū. Rota inquam, quae mouentur de loco ad locum, & facilius de superiori ad inferius declinantur. Sic verē nos debemus facilius, & velocius commutari, volui, & verti moraliter, & localiter per virtutem obedientiae, & subiectionis exterioris, & per virtutem conuersationis penitentiae interioris. Nā a superiori statu elationis & superbiae debemus verti, volui & mutari ad inferius humilitatis & patientiae. De loco etiā ad locum debemus velociter ad praecceptum superioris volui per virtutem subiectionis & obedientiae. Idē de talib. rotis. i. de uis obediētibus, & seipfos moraliter conuertentibus, & localiter mouētibus dicit Ezech. 10. Rotas illas audiente me vocauit volubiles. Quod est contra multos, qui re vera per obedientiam nō voluntur, per penitentiam nō conuertuntur, per cōtritionem etiam non mutantur, imō re vera per obstinatam malitiam immobiles, & immutabiles inueniuntur, qd & Deo & praelatis indurati procaciter opponunt. Isti ergo nō conuertuntur de malo in bonum, imō potius de bono in malum,

similes quibusdā lapidibus, qui in Hybernia generantur. Dicit. n. Isid. qd quidam lacus est in Noruigia Hiberniq; in quo si palus ligneus quancūq; sit mollis & flexibilis infigitur, illud, quod est in aqua, efficitur lapideum, quod in terra, efficitur ferrum, & sic per virtutem illius lacu lignea mollities in duritiam lapideam & ferream commutatur. Re vera (charissimi) multa tales improba conuersiones, mutationes, & alterationes sunt hodie in lacu huius mundi. Et qui ipsum aspexerit, & cor eius humectauerit, delectauerit, & attraxerit, ipse pro certo conuertitur in lapidē, & in ferrum, quae sunt res frigidae, durae, immobiles, atq; graues, quia. i. sicut sunt frigiditate per inuentionem, duri per obstinationem, immobiles per inobedientiam, atq; graues per auaritiam. Idē de talib. lapideis, & ferreis dicit Exo. 15. Fiant immobiles quasi lapis. Nō sic charissimi) sed pro Deo sumus rotae volubiles & mobiles, nō sōs ipsos ad bonum conuertendo, & Deo, & superioribus obediendo (Rotarum inquit) Ezech. 1. Apparuit rota vna super terram. Pulchrum est enim videre, & aspiciere hominem agilem, & obediētē. Aspectus. n. solis, & coeli tanto est mirabilior, quanto dignoscitur esse mobilior. Idē Prou. 22. dicitur. Vidisti hominem velocem in opere suo: cor autē regibus stabit. Idē praecipitur Ecclesiasti. 3. 1. In omni opere tuo velocis. Vnde de aspectu tali potest exponi illud Mat. 28. vbi dicitur de Angelo, qd erat aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix. Quia talis debet esse Angelus per sapientiam, fulgureus per obedientiam, niueus per castitatem & munditiam (Rotarum inquit) Vnde ibidem Ezech. 1. Statua quocūque erat in rotis, & altitudo, & aspectus horribilis, & totū corpus in circuitu plenum oculis &c. Expone, & dic quō in istis sunt horribiles. i. terribiles demonibus, & iniquis. Debemus ergo agitari, seu commutari velociter prompte obedienter. ¶ Secundū dico, qd nos debemus occupari viriliter seu viriliter, bonum perficendo. (Opera inquit earum) Multa enim sunt, quae libenter aspiciuntur propter effectus mirabiles quos operantur, sicut patet de stellis, & lapidibus preciosis. Sic in istis merito aspici promerentur, p eo, quod mirabilia virtutum opera exequantur, quemadmodū de Dauid, qui interpretatur manu fortis. dicitur 1. Reg. 16. qd ipse erat pulcher, decoratq; facie. Sic. i. qd illi sunt pulchrior ad aspiciendum, qd sunt fortiores ad bene operandum. Io. 5. Opera, quae ego facio, testimonium perhibent de me. Patet ergo, qd nos debemus vtiliter occupari, bonum perficendo. ¶ Tertio dico, qd nos debemus diligere veraciter, quia. i. nos debemus esse rota in medio rotarū, hoc est dictū, qd alter debet habere alterū in medio sui, i. in corde per dilectionē & amorem. Sicut. n. inter duo specula vicina imago vnus refertur vsq; ad infinita alterius, ita qd quodāmodo vnū hēt aliud in medio sui, in quantum. i. imago vnus in alio resultat, sic verē inter socios, & amicos, & vicinos tanta debet esse identitas charitatis, qd alter alterum dēt in seipso iugiter cōtinere, & portare (Rota inquit in medio rotarū) vt sic quilibet possit dicere socijs & vicinis suis illud Luc. 22. Ego autē in medio vestri sum. Et talis aspectus vbi refulget charitas, valde est gratiosus. Sicut patet de aspectu rotarū, quae coloris sunt ignei, & purpurei. Figura Ezech. 1. vbi dicitur, qd de sanctis aialibus exibant scintillae quasi aspectus aris candentis. Aes. n. candens & ardens signat charitatem. Rota inquit. &c. Ezech. 1. In medio earum similitudo quatuor animalium, & hic aspectus eorum. Illud tamen est contra mundanos amicos, qui non sunt sicut rota in medio rotarū, sed potius sicut rota iuxta rotam, qui. i. non se cōtingunt nisi modicū & in puncto. Quia re vera contactus amoris & charitatis illorū non est intrinsecus, sed extrinsecus, & idē valde est modicus, & ineptus. Non sic (charissimi) sed sit aspectus noster charitatiuus. Debemus ergo affectare veraciter. ¶ Quarto debemus imitari conformiter, quia. i. vna debet esse similitudo ipsorum quatuor. Nam quotquot sumus, debemus esse eiusdē cōformitatis, similitudinis, & aequalitatis, cōmunitatis, & vnitatis. i. sine partialitate & singularitate, vt sic dicamus illud Prou. 1. Marsupium sit vnū omnium nostrum. Sicut. n. videmus, qd animalia, quae sunt eiusdem speciei, vnā habēt similitudinē & figuram, sic verē illi, qui sunt eiusdem spēs & eiusdē fidei religionis Ecclesiae, vel collegij, debet habere inuicē cōformitatem, vnitatem, similitudinē & paritatem. Quā cit contra multos, qui rectē videntur esse monstrū in natura. Est. n. monstrum

monstrum in natura, qd vnū indiuiduū diuersificat notabiliter a sua spe, sicut dicit Isid. qd in Aethiopia sunt hoies, qui capite carent, & oculos habent in humeris. Sic verē multi sunt hodie in seculo, & in claustris, qui in conditione, & in moribus, & habitu, & gestu sunt alijs dissimiles, & diffformes, sicut patet de modernis religiosis, secularib; & clericis se in solite vestimentis, & gerentibus, qd rectē tales vnt esse hodie monstrū in natura, quia. i. nō sequunt modum, & regulā aliorum, carent. n. capite rectae intētionis. Oculi autē sicut confiderationis vnt esse in humeris, quia. i. nō respiciunt nisi ad temporalia, & ad mundi bona. i. ad mundana gloria vanitate. Idē de talib; dissimilitudine dicit Sap. 2. Grauis est nobis ad videndum, qm dissimilis est alijs vita eius. Et pot esse verbum honorū, & perfectiorū, quib; pro certo graue est videre talia monstrū. i. tales insolentes se trā in honestē portantes & gerētes. Et hoc bene figurat. Ezech. 1. vbi dicit, qd sup caput aialium erat quasi similitudo firmamenti, quasi aspectus crystalli horribilis. Qui re vera nostra moderna aialia. i. nostri religiosi & clerici vnt habere firmamenta super caput, in quantum. i. per curiositatem vestiu sunt stellati, & more crystalli lucidi, & ornati. Iste est ornatus dicitur horribilis, qd pro certo magnus horror est bonis hominib; tales aspiciere, & eorū horribile conuersationem videre. &c. Illud applica cōtra milites, & alios curiosos, qui gloriant alijs esse in aspectu dissimiles & differens. Nam 2. Aspectus eorum quasi lampedes, & quasi fulgura discurrentia. Non sic, sed sit vna similitudo omnium. Vnde Ezech. 1. Aspectus rotarum similitudo vna. Non sic (charissimi) sed pro Deo habeamus similitudinē, cōmunitatem & cōfirmatē, & faciamus sicut Christus Philip. 2. qui fuit in similitudine hoium factus, & habitu inuentus vt hō. Sit igit in nobis vnitatis conformitas, charitatis identitas, & voluntaris mobilitas, sic habebimus aspectū pulchrū, gratiosū, laudabile, & formosū, vt de nobis dicat illud Ezech. 1. In fine. Vidi quasi spēm ignis splendētis in circuitu, velut aspectū arcus cum fuerit in nube in die pluuiae. hic erat aspectus splendoris p gyrum, & similitudo gloriae Dei, &c. Expone de aspectu conuersationis iustorum. Et si vis, dic quō aspectus virgarū faciebat concipere oues. Gen. 30. Sic exemplum honorum. &c. Vide vbi cūq; sit mentio de conuersatione, & exemplo. De aspectu autē Christi passiuo, quo aspiciatur a deuotis, potest dici, quod iste inuenitur, scilicet

lun animari. Zacha. 12. Aspicient in me, quem confixerunt. Heb. 12. Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum. &c. Vide infra de Respiciere.

Aspergere. Nota, qd aspergere idem est, qd aliquid a suauiter spargere. Et quia inuenio, qd multa sparguntur, & disperguntur, notabo, quod aspergere potest significare in bono & in malo. Est enim aspersio Fluminis, Prima est aspersio innocentium, qui asperguntur flumine baptismali. Figura Num. 19. vbi dicitur, quod qui tangetur cadauer hominis mortui immundus efficiebatur. Sed tandem aqua expiationis aspergebatur, & taliter mundabatur. Sic verē quia non omnes cadauer mortui Adam carnem ab ipso ducendo tangimus, idē immunditiam originalis culpae contrahimus. Sed quando aqua expiationis in baptismo aspergimur, tunc a tali infectione mundamur, si tamen fide propria siue parentū vtamur & fulciamur. Heb. 10. Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda ad conscientia mala, & abluti corpus aqua munda. ¶ Secunda est aspersio sperantium & credentium, qui. i. asperguntur sanguine virtuali. i. sanguine Christi & meritis suae passionis. Virtus. n. sanguinis Christi est aspersio credentium, quia sicut aspersio rois ardorem aeris temperat, & aspersio pinguedinis ignē inflamat, sic virtus dominicae passionis & sanguis calorē concupiscentiae ab aere conscientiae referant, & ardorē Spiritus sancti inflamat. Christus ergo figuratur in sacerdote qui sanguine passeris occisi leprosum septies aspergebat, & sic eum purificabat, & mundabat, sicut dicitur Leu. 4. Quia re vera summus sacerdos Christus sanguine passeris. i. pprii corpus immolati, leprosum, id est genus humanum aspersit, & septies, hoc est dictū, perfecte & integrē a septem peccatis mortalib; expiauit. Esa. 42. Ipse asperget gentes multas. Idē fidelibus dicit Heb. 12. Accessistis ad sanguinis asperionem melius loquentem, quam Abel. Et bene melius loquitur sanguis Christi, quia. i. sanguis Christi misericordiam praedicauit. Vnde Leu. 16. dicitur, quod propitiatorium sanguine septies aspergebatur ad denotandū, qd propitiatio oium peccatorum per sanguinem Christi figuratum efficiebatur. Sanguis autem Abel iustitiam postulauit. Gen. 4. Vox sanguis fratris tui clamat ad me de terra. ¶ Tertia est aspersio penitentium, quae. i. aspergunt cineribus, vt superfluitas corrodatur. Recentiores enim pelles aspergunt cinere, vt pilus cadat, & euellatur. Panni etiam immundi asperguntur lixiuio, quod fit de cinere, vt inde maculae sustollantur. Sic verē peccatores, qd sunt putridi spiritualiter & immūdi, cinere, qd acris est saporis, & mordificatiui vigoris. i. penitentiae asperitate asperguntur, & sic pilli exterioris vanae conuersationis recedūt, & corruptio carnalitatis cōsumitur, & ois vitiarum immunditia abstergitur, & innocentia munditia reparatur, Idē aia pot figurari in Thamar filia Dauid, de qua stuprata ab Amon legitur. 2. Reg. 13. quod asperges cinere caput, & rupta talari tunica de domo corruptoris sui recedebat clamando. Quia re vera Thamar, quae interpretatur amara & commutata. i. aia penitens, a pristina conuersatione se commutans videns, qd frater suus. i. corpus ipsam sedauit diuersis vitijs, debet amara & tristis esse p contritionē, tunicam conscientiae rumpere per cordis, & oris confessionem, clamare. i. ad Deum per orationem, caput mentis cinere aspergere p penitentiam macerationem & afflictionem, interius gemere p amarā cōtritionem, & manus opponere p satisfactionē, & de domo corruptoris sui. i. de mundo recedere per contemptum & abominationem. Absalon fratrem suum, qd interpretatur patris lucerna. i. ad Christum accedere per affectionē. De tali ergo asperione cineris dicitur Heb. 9. Cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat. Idē consulit Hiere. 25. Vlulate pastores, & clamate, aspergite vos cinere optimates gregis. ¶ Quarta est aspersio morientiu, qd. i. asperguntur puluere finali seu mortali, hoc est dictū, cōsideratione, resolutionis, & pulueris, in quem corpus redigitur per mortem. Sicut. n. video, quod pulueres specierum cōdiunt salamenta, & cibaria, & carnes putrefecere non sinit, sic puluis memoriae mortis si inde aspersi fuerimus, spirituafr nos condiet, & lapidos in ore Dei faciet, & pertimorē in te cōceptum

Fuit igitur in Christo aspectus decoris, quia secundum Psal. Iste in carne apparens fuit speciosus filijs, & Gen. 39. Erat Ioseph pulchra facie & decorus aspectu. Item fuit in eo aspectus doloris, quia. i. de isto passione sustinente dicitur Esa. 52. Inglorius erit inter viros aspectus eius. Et ibidem 53. Vidimus eum, & non erat aspectus. Viri dolorum & scientem infirmitatem. Item fuit in eo aspectus vigoris, quia. i. de ipso inferos superante & a mortuis resurgente potest dici illud Dan. 3. Aspectus faciei eius immutatus est. Item erit in eo aspectus rigoris. In iudicio. Vnde de filio hominis sedente in throno dicitur Ezech. 1. Similitudo inquit throni, & quasi aspectus hominis desuper, & vidi quasi spēm electri, velut aspectum ignis intrinsecus. Expone de iudicio, & igne, & iustitiae rigore. Itē erit in eo aspectus splendoris, in patria, quando aspicietur a nobis, haec visio gloriae Dei. Et ista sufficiat de aspectu passiuo. De aspectu vero actiuo vide infra de aspiciere, & de respicere & de alijs titulis synonymis. Vt de nobis dicatur illud Mat. 28. Erat autem aspectus eius sicut fulgur, & vestimenta eius, sicut nix. Quod est contra multos, de quibus propter aspectum suae inhonestae conuersationis potest dici illud Ezech. 1. Statuā quoque erat in rotis, & altitudo & aspectus horribilis. Allegat themata per oia vocabula, siue de aspectu, siue de opere, siue de medio, siue de vno, siue similitudine. Nota, quod equus ad aspectū virgae incipit currere. sic homo ex cōsideratione virgae. i. cōductionis Dei vel Praelati. Figura Gen. 30. de ouibus, quae ad aspectum virgarū conceperunt. Vide tā de correctione, quā de respiciere. Nota quomodo Elephas ad aspectū sanguinis ad praelium animatur. Sic & nos ex cōsideratione sanguinis & passionis debemus contra diabolum

Ignorantiam, Et est assumptio idem, qd ad aliqum sta-
Infirmiorem, tum honoris sumptio ecclesiastica in
Malitiam, electione promotio, sine deputatio.
Concupiscentiam, Et id de taliu assumptione Christus
Iracundiam, dicit illud Hier. 25. Assumam omnes
Iniuriam, cognationes Aquilonis. vbi ostendit,
Superbiam, qd illi, qui ad gloriam assumuntur, de-
Luxuriam, bet in spiritali vocari. (Assumam) Cha-
Gastrimargiam &c. ritatiu ligari. (Cognationes) Occu-
 patiu turbati. (Aquilonis,) quæ. Cest pars frigida & ventro-
 sia assumedi inquit. Alligari veris amoribus cognationes, q
 scilicet, magis inuicem solent se amare. Item occupari duris
 laborib. Lilli, qui de regione frigida Aquilonis, i. illi, qui
 in frigore tribulationum & laboru sunt exercitati. profes-
 quere, sicut supra de accipere, in illa auctoritate. Veniam,
 & accipiam vos ad me. Ista ergo de Assumere sufficiant.

A Astutia. Nota, qd astutia sumitur in bono, & sic accipit
 pro prudentia & industria. Prou. 13. Astutus om-
 nia agit cum consilio. Item assumitur in malo, & sic idem
 est, quod malitia, vnde dicitur 2. Cor. 11. qd diabolus seducit Euã
 astutia sua &c. Vide de malitia & prudentia.

A Nota, qd ista dictio At, qnq; sumitur pro
 sed, sicut Nu. 12. At non talis sensus meus
 Moyse, qui in omni domo mea fidelissimus
 est. Qnq; sumitur pro &, sicut illud signat,
 vbi de Columba dicitur. At illa venit ad eũ ad ves-
 peram. Qnq; verò & cõter accipitur pro
 tunc, vnde de Abraham vocato à Deo dicitur Gen. 22. At ille re-
 spondit. Adsum, id est, ille tunc respondit, Adsum. Accipit
 et pro statim, pro certo, & pro verò. Refertur ergo, qd iste ad vi-
 ros iustos, & ad viros impios, & sic qnq; significare bona.
 Dico ergo, pro istud aduerbium at, potest referri ad virum
 iustum. Et sic dicam, qd per at, in viro iusto potest significari

B Mentis agilitas statim obediens, Dico ergo, qd talis at, id est, vir iustus
Cordis stabilitas foriter patiens, at, id est, vir iustus
Clara subtilitas Deum aspiciens, maioribus parat
Cordis humilitas sese subiiciens, agilitate, semper. n.
Orans sedulitas iuuamen sitiens, est paratus Deo, &
Actus virilitas bono proficiens, maiorebus obedi-
Abstinentia parcitas dulcia fugiens, re. Gen. 22. Abra-
Morum sinceritas culpas abiciens, ham Abraham. At
 Rerum tenuitas eterna cupiens, ille respondit, Ad-
 Perfecta charitas animos vnians, sum. Laudis alacri-
 Laudis alacritas diuina sentiens, tas diuina sentiens.
 Exo. 8. At ille iuxta (inquit) verbum tuum faciam. Item res
 asperas sustinet foriter. 2. Machab. 6. At ille gloriosam mor-
 tem magis, qd odibilem viram eligens volũtariẽbat ad sup-
 plicium. Item considerat Deum subtiliter. s. per contem-
 plationem & fidem. Gen. 32. At ille, nequaquam appellabit
 nomen tuum Iacob, sed Israel exit nomen tuum. Israel
 enim interpretatur videns Deum. Item se subiicit cunctis
 humiliter. Gen. 30. At ille respondit. Tu nosti quomodo ser-
 uierint tibi. Item ad dominum orat seduliter. 2. Paralip. 18.
 At ille clamauit ad dominum, & auxiliatus est ei. Item cõ-
 tinuat bona viriliter: quia. Iustus semper studet crescere,
 continuare, & proficere in via virtutum & morum. Iud. 19.
 At ille confurgens cepit velle proficisci. Item extenuat
 culpas synceriter, quia. s. per confessionem lachrymosam
 culpas suas abstergit, & lauat, vt sic cœli conuiuium mun-
 dus introcat, & ascendat. Iud. 19. At postquam lauerunt
 pedes suos, recepit eos senex in conuiuium. Item cibos su-
 mit valde tenuiter. Vnde de Dauid sic dicitur cui oblata fuit a-
 qua dicitur 2. Reg. 17. At ille noluit bibere. Item diuitias fugit
 sagaciter, 3. Reg. 14. At ille statim absterfit puluerem de facie
 sua. Puluis. n. bona terrena, quæ facilliter vento tribulatio-
 num disperguntur, designat, quæ. Iusti à se quantum ad affe-
 ctum abstergunt, vnde de Apostolis dicitur Matth. 4. At illi conti-
 nuò relictis retibus & naui secuti sunt eum, Iesum. Item
 iste at, charitatem docet veraciter. Luc. 10. At ille dixit. Dili-
 ges dñm Deum tuum, vnde etiam vir charitativus debet. p-
 ximo suo verba charitativa semper dicere, iuxta illud Luc.
 15. At ille dixit, fili tu semper mecũ es, & oia mea tua sunt.
 Item Deũ credi p̄dicat firmiter, Mar. 1. At ille egressus cepit
 p̄dicare. Et Actu. 16. At illi dixerunt. Crede in dominum
 Iesum. Item Dei laudes promit alacriter. Act. 21. At illi cõ

audissent, magnificabatur Deum. Sic ergo patet quomodo
 at, intelligitur homo iustus, vel quomodo per at, intelligun-
 tur opera viri iusti. Sed adhuc dico, qd quandoque istud ad-
 uerbum at, signat virum malum, vel opera viri mali. Sicut
 enim supra tetigi. At, significat idem, quod sed, & tunc, sed
 diffungit & exterminat. Sed dico diffungit qe-
 Coniungit & conglutinat, quid permixtum est
 Tunc protrahit & procrastinat. exterminando, sicut
 cum dicitur, non fuit hoc, sed hoc. Non veni soluere legem, sed
 adimplere. Non veni vt faciam voluntarẽ meã, sed volunta-
 rem patris mei. semper. n. sed, præsupponit aliquid negati-
 uum, & sic sp̄ vñ destruit quicquid in oratione ante ipsum
 præcedit, & et in oratione sp̄ associat, & adiungit, tũc verò, p
 nũc, sed pro tpe futuro supponit. Per at igitur, qd ista rna
 significat, peccator intelligitur, qui. s. diffungit & exterminat
 per inuidiam & detractiõnem. Inuidus. n. sp̄ nititur de-
 struere quicquid boni de aliquo sibi offertur. vnde 2. Paral.
 36. dicitur Mittebat dñs ad illos per manus feruorum fuorum. At
 illi sublanabant nuncios Dei, & paripendebant sermones
 eius. Item adiungit, & conglutinat. s. bona terrena per auari-
 tiam & ambitionẽ. 3. Reg. 2. At ille ait. Afferte &c. qd tem-
 tardat & procrastinat per beneficiendi negligẽtiam, & dil-
 ationẽ. vnde de Colũba, qd est avis volatus pigri, dicitur Gen. 8.
 At illa venit ad Noe ad vesperã. Vespera. n. tardior hora diei
 p̄ procrastinationẽ, dilationem, & negligẽtiam maiorũ signat,
 qui. s. sp̄ tunc, & non nunc, sp̄ vespere, & nõ mane, semper
 in senectute, & non in iuuentute benefacere proponunt.
 De tali igitur At, i. de peccatore sic procrastinat per negli-
 gentiam, sic conglutinante per auaritiam, sic exerminat
 per detractiõnem & inuidiam possumus notare, qd iste At
 Superbiæ sedet in rupibus, Dico ergo, qd talis at, id est, peccator in rupib. se-
 Luxuriæ iacet in facibus, peccator in rupib. se-
 Sequitur clamor cum vocibus, detur superbiæ. Exod. 14.
 Stultitiæ credit sermonibus, At illi egressi erant in
 Ignorantiæ latet in nubibus, manu excelsa. Iob 19.
 Violentiæ natus in fontibus, At vos contra me erigi
 Excellentię pellitur sedibus, mini. Item in facibus
 iacet luxuriæ, vnde Matt. 8. dicitur de immundis spiritibus. At il-
 li exeuntes abierunt in porcos, quia. s. immundi hoies por-
 cos. i. actus luxuriosos frequentant, vnde de Dalida, per quã
 luxuriosa mulier designatur, dicitur Iudic. 16. At illa fecit eum. s.
 Sanonem dormire super genua sua, vbi. s. fortitudine pri-
 uatus & inimicis traditus fuit. Item talis at. s. peccator cũ
 vocibus clamor sentit. Semper. n. profert, & clamor verba
 crudelia & iniqua. Mar. 15. At illiterum clamauerunt, cruci-
 fige eum. Item iste sermonibus credit stulticiã, citius. n. cre-
 dit malis consilijs, qd bonis, vnde de Roboam fatuo Rege. 2.
 Paral. 10. dicitur sic. At ille reliquit consilium senum, & cum iu-
 uenibus tractare cepit. Sequitur. At illi responderunt, vt iu-
 uenes & vt nutriti cum eo in delicijs. Item iste at. s. in nubib.
 latet, ignorantia, seu luminibus caret prudentiã. 3. Reg. 14.
 At ille non poterat videre: quia caligauerant oculi eius p̄
 senectute. Item iste in fontib. natus violentiã. s. gastrimargiã,
 & ebrietate. Vñ de Loto ebrio dicitur Gen. 19. At ille non
 sensit nec qnq; filia accubuit cum eo. Item iste at, à sedib. pel-
 litur gloria Paradisi. vnde de illo, qui non habebat vestem
 nuptialem, dicitur Matt. 22. dicitur est sibi. Amice quõ huc intra-
 sti non habens vestem nuptialem, at ille obmutuit. Et sequi-
 tur, qd eiectus est in tenebras exteriores. Sic ergo patet quomodo
 per at, potest intelligi vir impius & vir iustus.

Attamen. Nota, qd attamen, sicut tñ & verumtãm est A
 quãdam dictio exceptiua, excipit. n. & de-
 trahit à sententiã prænotata. Est etiam dictio assertiua, & si-
 gnat idem, qd pro certo. Sumitur ergo in bono & in malo.
 In bono enim significato videtur asserere & iniungere
 Dolorem contritionis, quæ vitia solet destruire,
 Valorem perfectiõnis, quæ defectus solet rejicere,
 Timorem turbationis, quæ gaudia solet recipere.
 Dico ergo, qd scriptura per istud nomen attamen, asserit ha-
 bendum animi dolorem & contritionem. s. pro delictis. Iob
 14. atq; dñi caro eius viuere, dolebit, & aia illius in semetipsa
 lugebit. Item asserit tenendũ virtutũ valorẽ & perfectiõ-
 nẽ. 2. Paral. 15. Atq; cor Alia erat perfectum cunctis diebus
 eius. Item asserit timẽdum diuinum honorem, & prelatiõ-
 nem. Soph. 3. Attamen timebis me suscipiens disciplinam.
 In malo

In malo verò significato dico qd atq; certificatiuum asserit
 Sup. rbois vana diligere, Quod superbi vana dili-
 Brigos lites eligere, gant, dicitur 3. Reg. 3. At-
 Ingratos cœlum non tangere. tamen populus immola-
 bat in excelsis. Quod brigos lites eligat, patet 3. Reg. 15. vbi
 dicitur sic. Attamen bellum fuit inter Abiam & Hieroboam.
 Quod ingrati verò cœlum non tangant, aut Paradisi bona
 nõ colligant, patet Num. 14. vbi dicitur sic. Attamen oēs illi,
 qui viderunt maiestatem meam, & tentauerunt me iam per-
 decẽ vices, nec obediuerunt voci meo, non videbunt terrã,
 quam iuravi patribus eorum. Sic ergo patet quomodo attam
 me n asserit, & sic si vis potes dicere, qd potest denotare ho-
 minem verãcem, vel etiam veritatis veritatem, quã. s. audet
 asserere omne, quod verum est, siue bonum fuerit, siue ma-
 lum & c. vide de At, & de Attamen.

A Atque. Nota, qd atq; est quoddam aduerbium, qd sem-
 per signat quandam additionem, adiunctionẽ,
 & multiplicatiõnem. Sicut cum dicitur. Fecit illud, atq; illud. Co-
 medit, atque bibit &c. Addit. n. ad præcedentem orationẽ,
 sicut 3. Reg. 22. Iterum atque iterum adiuro te, vt non loqua-
 ris mihi nisi verum. Semper. n. atq; augmentum signat, & cre-
 mentum 1. Reg. 2. Puer autem Samuel proficiebat, atq; cre-
 scebat. Sicut ergo infra de Et, dicitur, possumus notare, qd
 istud aduerbium signat moraliter loquendo additamentum
 Virtutum & meritõrum, quo quilibet debet proficere,
 Criminum & vitiorum, quo quilibet debet rejicere,
 Pœnarum & tormentorũ, quo quilibet debet tremiscere,
 Bonorum & gaudiorum quod quilibet debet appetere.

B Est igitur quoddam atq;, quod est virtutũ aggregatiuum,
 & istud signat istos bonos, qui nõ cessant in bono proficere,
 & virtutes virtutibus aggregare, ita qd ipsos possum atq;, p-
 priẽ nominare, sicut de Noe dicitur Gen. 6. Noe vir iustus atq;
 perfectus fuit, in generationibus suis cum Deo ambulauit.
 vnde nota, quod iste atque, creuit seu profecit
 In quietudine virtutis contemplatiuã (Noe quiescens)
 In fortitudine virtutis operatiuã (Vir)
 In rectitudine virtutis iudicatiuã (Iustus)
 In plenitudine virtutis consumatiuã (perfectus)
 In certitudine virtutis charitatiuã (cum Deo)
 In promptitudine virtutis executiuã seu obediutiã (Am-
 bulauit.)

Igitur dico, qd atq; i. vir iustus, & bonus, & in bono perfecti-
 us, & crescens solet quietere cœlum contẽplando. Noe in-
 quit, qui interpretatur requiescens. Nulla autẽ est tã vera qe-
 scit, sicut est contẽplatio Dei & eternorũ. Aug. in quietum est
 cor meũ bone Iesu, nisi quiescat in te. Vnaqueq; res. n. p-
 quiescit in loco suo, & vnaqueq; potetia in suo obiecto. Cũ
 ergo Deus sit & locus proprius & obiectum proprium men-
 tis nostrę, dico, qd tũc diuicijs requiescit, qd ipsum per cõ-
 tẽplationem certius apprehendit. Gen. 7. Ingressus est Noe in ar-
 cã. Sequitur. Multiplicata sunt aquę, & eleuauerunt arcã in
 sublime. Et in c. seq. Requieuit arca mense septimo. i. vir de-
 uotus ingressus est mentem altam & eleuatã, & in contem-
 platione secreta quiescentem. vt sic de tali atq; exponatur
 illud Neem. 4. Propexi, atq; surrexi. Surgere. n. mentis eleua-
 tionem, & prospicere lympidam contẽplationẽ designat.
 Dicit ergo talis atq;, quiescere alta contẽplando. Noe inqt &c.
 Proficere, si vis, sicut alibi. Et breuiter dicere possum, qd
 vir iustus significari potest per atq; p̄ virtutum accumulati-
 onem, vt dictũ est. Oia. n. nascẽtia per quasdam additiones ve-
 niunt ad crementũ, & perfectiõnis debitũ cõpletũ. Cor-
 pora. n. crescunt per additionẽ humorũ, nubes crescunt per
 additionẽ vaporũ, flumina crescunt p̄ additionẽ riuorũ, ara-
 tes crescunt p̄ additionẽ annorũ. Sic verò dico, qd vir iust^o cre-
 scit, & perficit per additionẽ virtutũ & meritõrũ. ipse est er-
 go atq; i. virtutũ aggregatiuus, vel in ipso est atq; i. virtutũ
 aggregatio & perfectio. vnde de Dauid 2. Reg. 5. dicitur, qd
 ingrediebatur proficiens atq; succrescens, & dominus erat
 cum eo. Et si vis, nota, qd ille atque sibi addit, & aggregat
 Confessionis eloquentiam, Dico igitur, qd talis atq;
 Diuinę legis obseruantiam, debet sibi superaddere
 Charitatiuam amicitiam, confessionis eloquentiã.
 Propugnatiuam resistentiam, Vñ Nu. 21. dicitur, qd filij Israel
 Obediutiã diligentiam, venerit ad Moysem, atq;
 Circumspectiuam vigilantiam, dixerunt, peccauimus. Itẽ

Carnis tersuam continentiam, diuinę legis obseruatã.
 Ordinatiuam sapientiam, Leuit. 18. Custodi leges
 Lachrymatiuam condolentiam, meas, atq; iudicia. Prou.
 Informatiuam prudentiam, 3. Custodi legem atq; cõ-
 Castigatiuam poenitentiam, silium meum, & erit vita
 Exultatiuam affluentiam, aia tua. Item charitatiuã
 amicitiam. vnde de charitate loquens scriptura dicit Cãr. 8.
 Lampades eius ignis atq; flamarum. Item contra peccata
 resistentiam. Deut. 2. Ascendemus, atq; pugnabimus, sicut p-
 cepit dñs. Item obediutiã diligentiam. Deut. 30. Diligas dñm
 Deum tuũ atq; obediã voci eius. Itẽ circumspectiuã vigiliã
 tiam, seu fugere peccati prouidentiam. 1. Reg. 19. Ille abiit,
 & aufugit, atq; saluatus est. Item superaddere deputatiõ-
 nem continentiam. 4. Reg. 5. Vade lauarẽ septies in Iordane, & re-
 cipiet sanitatem Caro tua, atq; mudaberis. Item ordinatri-
 cẽ sapientiã. 2. Paral. 2. Dedit dñs Dauid Regi filiũ sapientem
 atq; prudentẽ. Eccl. 1. Deditq; cor meum, vt scirem pruden-
 tiã, atq; doctrinã. Itẽ super addit lachrymaticẽ condole-
 tiã. s. fraternã cõpassionẽ. Thob. 10. Flebat mater eius, atq; di-
 cebat, heu me fili mi. Item castigatiõẽ poenitentia. Prou.
 29. Virga atq; correctio tribuet sapientiã. Itẽ exaltatricem
 eordis lætitiã. Prou. 29. Iustus laudabit atq; gaudebit. pa-
 ter ergo, qd est quoddam atq;, quod est virtutũ aggregatiũ.
 Scundo dico, qd est vñ atq;, quod est criminum cumula-
 tiũ, & istud nihil aliud est, qd profectus in malo, & continua-
 tio virorum, vel qd ipsum peccatũ auaritię, vel congregatio
 peccatorũ. Notabis ergo, qd quotidie superadditur in malis
 Ingrata cœcitas, quę beneficiã nunquam recogitat,
 Durata prauitas, cuius malitiã mentem exagitat,
 Vora x cupiditas, quam auaritia vrget & excitat,
 Mordax loquacitas, quę maleficia refert & recitat,
 Rapax crudelitas, quę iracundiam mouet & suscitãt,
 Edax gulositas, quam vinolentia nutrit & visitat.
 De ingrata cœcitate dicitur Deut. 32. Generatio praua atque per-
 uerã hec cecine reddis dño populus stultus & insipiens. De du-
 rata & obstinata prauitate dicitur Deut. 9. Ne aspicias duritiã
 populi huius & impietatem atque peccatum. De vorã x cu-
 piditate, quam. s. mali aggregant in corde suo, & quę semp
 aggregat alienã, dicitur Iosue 24. Posseditis terram eorum,
 atque interfecistis illos. Et iudicium 8. Occupate aquas vsq;
 Bethoron, atq; Iordane. Auari. n. & raptores semper que-
 runt alios occasionaliter vel realiter grauare & occidere,
 & bona eorum occupare atq; possidere. Iud. 3. Eglõ percussit
 Israhel, atque possedit vrbes palmarum. De detractoria
 mordacitate dicitur Deuter. 13. Murmurastis in tabernaculis ve-
 stris, atque dixistis, odit nos dñs. De iracundia & crudelitate
 dicitur Iob 41. De naribus eius procedit fumus quasi ollę suc-
 cense atq; feruentis. De edaci ebrietate seu gulositate dicitur
 Thren. 4. Gaude & letare filia Edom, quę habitas in terra
 Hus, ad te quoque perueniet calix, inebriaberis, atq; nuda-
 beris. Patet ergo, qd per atque, potest designari superadditio
 vitiorum. Tertio dico, qd est vñ atque, quod est poenarũ
 augmentatiuum, seu augmenti poenarum denotatiuum. Et
 sic notabis quod malis superadditur
 Destruitur. n. sublimis eminentiã,
 Delectio suã famosã excellentiã, finaliter i ip-
 Afflictio suã mentalis scientiã, sis impijs su-
 Incurso gentis hostilis & potentiã, mus honor
 Absterio omnis terrena opulentiã, atque subli-
 Abscondio omnis luminis & lætitiã, mitas. Deut.
 28. Destruantur muri tui firmi atque sublimes. Et 3. Regum
 22. Altare illud excelsum destruxit, atque combussit. Item
 delectur in illis suum nomen atque famositas. Iosue 7. Cir-
 cundabunt vos Chananeĩ atque debebunt nomen vestrum
 de terra. Et iudicium 9. Atque ita factum est, vt fumo & igne
 mille homines necarentur. Fumus enim infamiam signifi-
 cat. Ignis verò ardorem Infernalem demonstrat. Item
 affligetur, & desolabit in illis sui cordis læta iucunditas. Io-
 sue 24. Affliget vos, atque subuerter. Et Esa. 3. Mere-
 bunt atque lugebunt portę eius. Item ipsos vallabit, at-
 que grauabit hostis duri potens crudelitas, & moues e-
 nim ipsos hostiliter inuadent. Iudicium 20. Atque ita fa-
 ctum est, vt ex omni parte ab hostibus caderentur. Item
 ab eis abstergetur, & auferretur omnis boni grãdis fertili-
 tas. Ezech. 35. Dabo montem Seyr desolatum atque desertum
 Diction. Berchorij. P 2 Item

Item ab eis abscondetur ois lucis splendor, & claritas, seu ois legitima laus, & iucunditas. Eccl. 5. Cunctis diebus vite sue comedet in tenebris & tristitia. Parere ergo, qd est vnum atq; poenarum augmentatum. Quarto dico, qd est vnum atq; gloria ministratum. Colat. n. qd in Paradiso bona alia atque, alia ministratur, sicut de cubilio Assueri dicitur Hester. 1. qd bi bebant, qui inuitati erant aureis poculis, & alij, atque alij vasis cibi inferebantur. De Rege Assuero et dicitur ibidem, qd co uiuum illud fecit, vt ostenderet diuitias gloriae Regni sui, ac magnitudinem atq; iactantiam potestatis suae. Sic Deus faciet beatis in Paradiso; quia sicut dicitur Dan. 6. ipse est liberator atq; saluator. Sufficit de quadruplici atque, vide infra de Et.

A Atubi. Nota, qd atubi, idem signat, qd quando, vel vbi, vel postquam, &c. vide ibidem, quia atubi videtur esse compositum de at, pro, sed, & vbi, pro, postquam.

A Attendere. Idem est, qd vacare, anscultare, advertere, studere, vel ad aliquid audiendum vel faciendum diligentiam exhibere. Nota ergo, qd super omnia Ecclesiastica & Praelati debent esse solliciti & attentivi. Na sicut serui Principi solent esse attentivi circa negocia sibi commissa, & nos debemus esse circa Dei officium & circa curam regiminis animarum. Ideo de talibus potest dici illud Actuum 5. Viri Israelitice attendite vobis de hominibus istis. vbi ostenditur, quod nos debemus

Attendere { Ad interiorē cordis nobilitatem (Viri) Ad superiorem Dei sublimitatem (Israelitae videntes Deum) Ad exteriorē mundi societatem (Attēde de hominibus.)

Est igitur attendenda interior morum nobilitas, quia, si summē debemus attendere quomodo possimus esse viri, i. in moribus virtuosos. Sicut, n. natura ad nihil aliud attendit, ex quo puer est natus, nisi qd per eius in crementa ipsum possit facere virum, sic verē ad nihil aliud debemus attendere, qd tot augmenta gratiarum & meritorum possimus acquirere, qd nos possimus esse viri, i. virtuosos & perfecti. Ad quod monet scriptura 1. Reg. 18. quemlibet Ecclesiasticum & Praelatum, dicēs. Est vir fortis, & praeliare praelia domini. Et aduertendū, qd hō, qui vult attendere, qd sit vir, pui mō & ante omnia debet attendere, & cauere ab omnibus, qd cor & mentem molliunt, & quae virilitatem tollunt, sicut de Gallis Belgicis refert Iulius Caesar, qd mercatores ornata muliebria & effeminata ad eorum prouinciam deferretes solebant occidere, nolentes qd aliquid ad eos deferret, quo molliet generaretur, & virilitas tolleretur. Nota ergo, quod attendere debemus

A luxuria effeminata, Igitur attendamus à luxuria effeminata, vt de muliere mala loquitur sapiēs A crapula consopitua, liere mala loquitur sapiēs A loqua citate delirativa, Prouer. 7. vbi dicit, Attēde de fili mi verba oris mei, A vana gloria se effertē, ne abstrahatur in vijs illius mens tua, sequitur. Multos, n. vulneratos deiicit, & fortissimi quiue ab ea infecti sunt. Item attendamus à crapula consopiente, & submergēte. Luc. 21. Attendite vobis, ne grauentur corda vestra crapula, & ebrietate. Itē attendamus ab hypocritis decipiente. vnde Eccl. 1. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, Et Matt. 7. Attēditē vobis à falsis Prophetis. Itē attendamus à loqua citate nimis abundāte. vnde Eccl. 2. Ne scandalizeris labijs tuis, attende tibi ne forte cadas. Item attendamus à vana gloria se offerēte. vnde de Marth. 5. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Taliter ergo attendendo, & praecauēdo erimus viri, & virtutibus validi, & robusti. 2. Re. 13. Confortamini, & estote viri. Itē attendatur à nobis superior Dei sublimitas. Israelitae, i. videntes Deum; quia, si Deum, & bona aeterna debemus attendere, & videre. Oia, n. naturaliter attendūt ad suum principium. Ideo videmus, qd aialia, quae vultum habent inclinatum ad terram, quae est eorum naturale principium, semper aspiciūt, & attendunt. Sic verē (charissimi) qd Deus est nostrum principium, qui, si nos creauit, & tandem perditos recreauit, & ideo dico, qd sp ad ipsum debemus attendere, & oculos cordis nostri ad eū eleuare. Esa. 51. Attendite ad petram, vnde excisi estis. Et in signū huius habet homo statū erectam, vt. Sad Deū & ad bona cęlestia continuē respiciat, & attendat, sicut ad illum,

qui est principium omnium & origo. Israelitae inquit. i. Deū videntes, vt sic de quolibet dicatur illud Ioa. 1. Hic est verē Israelita in quo dolus non est. Sed verē (charissimi) vī hodie verbum vniū verificatum, qd dicit Rom. 9. Non. n. (inquit Apōstolus) oēs, qui Israel sunt, hī Israelitae sunt. Cęcitas, n. p par te cōtingit in Israel: quia. re. vera cum nos oēs, qui sumus ex Israel. i. ex populo Christiano, vel statu Ecclesiastico, debeamus esse Israelitae. i. diuina, cęlestia, & cęlestia attendentes, videntes, & considerantes, ne istud tñ sit: quia verē cęcitas nunc cōtingit in Israel; quia. f. multi sunt hodie per miltiā, & peccatū taliter excęcati, qd ad Deū attendere nūquā volunt. Zac. 7. Attendere noluerunt, auerterunt scapulā recedentes. Non sic, sed attendatur à nobis superior Dei sublimitas, Israel inquit. i. videntes Deum. Vnde Deut. 28. Attēde, & audi Israel. Et si quærīs quid vel ad quid debet Israel. i. vir perfectus attendere, Rēpondeo, qd boni debent attēdere ad Deum, vt ipsum audiat, ad legem, vt ipsam faciant, ad Praelatos, vt eis obediant, ad subditos, vt eis proficiant, ad sapientiā, vt per eam instrui valeant, ad Christi mortē, vt ei condoleant. Quod ergo nos debemus attendere ad Deum audiendum & diligendum, patet Esa. 51. vbi dicit. Attendite ad petram vnde excisi estis. Item, qd debemus attendere legem ad implendum, patet in Ps. Attendite popule meus legem tuam. Quod debemus attendere ad Praelatos obediendum, dicit Esa. 51. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Sarā, quae peperit vos. Item ad subditos gubernandū Actū. 20. Attendite vobis, & vniuerso gregi. Item ad sapientiā, doctrinā, & prudentiam addiscendum &c. Prouer. 4. Vt faciatis prudentiam. & Prou. 5. Filii mi attende sapientiā meā. Et 1. Thim. 4. Attendite lectioni, exhortationi, & doctrinā. Item ad Christi mortem meditando, & condolendo. Vnde Thim. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor similis sicut dolor meus. Ista ergo attendendo primū Israel. i. videntes Deum & illa, quae pertinent ad salutem. Osa. 5. Attendite domus Israel. Attendatur, ergo à nobis superior Dei sublimitas (Israel inquit) Terriō attendatur à nobis exteriori plebis cōitas: quia, si nos debemus attendere & cauere ab hominibus, summē n. est necessarium, qd homo caueat, & attendat cui societati se copulat & coniungit. Oia, n. aialia naturaliter cauēt, & attēdūt à societate aialium aliorum, quae sibi sunt contraria & nociua. Vnde videmus de aialib. domesticis, qd summē cauēt à societate reptilium & ferarum. Ouis, n. naturaliter attendit à lupō, columba ab accipitrē, pullus à miluo; taxus à vulpe, nager à leone, hęc, n. sibi iniicem contrariā. Sic verē (charissimi) summē est nobis cauendum de societate, copulā, & amicitia; cautela, & malitia reptilium & ferarum. i. hominum impiorū, ne forte ab eis inueniemur, vel spiritaliter occidamur malis eorum verbis operibus, & exemplis. Attendamus ergo à lupina rapacitate, à vulpina calliditate, à miluina verbositate, à leonina crudelitate, & ab accipitris pompositate Nam per lupum intelliguntur rapaces, i. balliui, officiales, qui ones, i. simplices depredantur. Eccl. 11. Attēde tibi à pestifero. Nam per vulpes intelliguntur fallaces. i. falsi amici & hypocritae. De quib. Eccl. 6. Ab amicis tuis attēde. Et ibidem 32. A domesticis tuis attende. Et Matt. 7. Attēditē vobis à falsis Prophetis &c. Nam per miluum intelliguntur loquaces, i. detractores, qui semper calamitant, & loquunt. Luc. 12. Attendite vobis à fermento Phariseorū. Na per leonem intelliguntur mordaces. i. iniuriosi & iniuatores. Eccl. 8. Cum fauo ne eas in desertum, nihil. n. est in conspectu eius sanguis. Attendamus ergo ab istis hominib. f. à lupinis & rapacibus, à vulpinis & fallacibus, à miluinis & loquacib. à leoninis & mordacib. Attendite ergo ab hoibus; qd re vera (charissimi) filij hominum dentes eorum arma & sagittae, & lingua eorum gladius acutus. Hic, n. impij hoies, vt dicitur, rapacitate. (Ideo dicitur: qd hęc arma & sagittae) fallacitatem (Ideo dicitur filij hominum: quia. f. vī esse benigni & humani vt decipiant) Item loqua citatem (Ideo dicuntur habere linguam) mordacitatem (Ideo dicuntur habere dentes vt gladius acutus) Est igitur in istis peruersitas atq; rapacitas, calliditas atq; fallacitas, verbositas atq; loqua citas, crudelitas atque mordacitas. Attendite ergo ab istis hominib. Et si quærīs à quib. hominibus necesse est attendere & cauere. Dico, quod attendendum est

Ab ini-

A Ab inimico, ne destruat, De inimicis dicitur Eccl. 6. Ab inimicis tuis separa te, & ab inimicis tuis attende. **A falso amico, ne decipiat,** De falsis amicis dicitur Eccl. 32. à filiis tuis caue, & à dome sticis tuis attende. De quo, dicitur Eccl. 27. Attēde ab iniquo. De pompōso seu superbo dicitur Luc. 20. Attēditē vobis à scribis, qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro. De falso verō hypocritis & malitiosis dicitur Luc. 12. Attendite à fermento Phariseorū, quod est hypocritis. Sic ergo patet, qd nos debemus attendere societatem exteriorem, sublimitatem superiorem, nobilitatem interiorem. Attendatur ergo societas exterior, ne damnemur, sublimitas superior, vt alliciamur, nobilitas interior, vt perficiamur. Viri ergo Israelitice attendite ab hominibus. Thema. Attendite Abraham patrem vestrum. In capella vel in claustro attendite populi de longe. Attendite & videte si est dolor similis sicut dolor meus. In passione attendite vobis & vniuerso gregi in quo posuit nos Spiritus sanctus, in synodo.

A Attenuatio. Nota, qd attenuatio idem est, quod diminutio, consumptio, & minoratio. Sed non in bono signat, & in malo. Et sic dicam, quod significat Abitinentiam, qua attenuatur carnalitas, Indigentiam, qua attenuatur temporalitas, Corporis infirmitatem, qua attenuatur antiquitas, Iniquitatem, qua attenuatur omnis bonitas, Carnalitatem, qua attenuatur omnis honestas, Aduersitatem, qua attenuatur prosperitas. Est ergo attenuatio abstinentium, qui perdunt pinguedinē carnalitatē. Vnde Neemiae de populo, qui ieiunauerat, dicitur Nee. 5. qd valde attenuatus erat populus. Est etiam attenuatio pauperum & indigentium, qui, si pinguedinem bonorū terrenorum non habent. De quo Hier. 14. Si introiero in ciuitatē, ecce attenuati sum. Est in super attenuatio senescētū & infirmatū, in quib. attenuatur virtus naturae. De quo Iob 17. Spiritus meus attenuabitur, dies mei abbreviabitur, & solum mihi superest sepulchrum. Et Sophonij 2. Attenuatio robur eius. Est et attenuatio delinquentium, in quib. f. attenuantur virtutes. Vnde de peccatore dicit Iob 18. Attenuetur fame robur eius, & inedia innadat costas eius. Itē est attenuatio fornicatiū, in quib. attenuatur caro, vita, fama & substantia. vnde luxurioso Amō dicitur est 2. Reg. 13. Quare attenuaris macie fili Regis &c. Respondit amor Thamar. Item est attenuatio tribulorum seu decidentium, qui, si attenuantur à mundi prosperitate per tribulationem praesentē, vel futuram. Vnde Esa. 17. Attenuabitur gloria Iacob, & pinguedo carnis eius marcescet. Vide de Tenuitate.

A Atterere, Attritio. Nota, qd atterere idem est, qd aliquid terere, vel in puluerē reducere, vel etiam conculcare. Signat autem cōtemptrum, & conculcationem, poenam, miseriam, & tribulationē. Et nota, quod est homo, qui atteritur per Humilitatem moralitē, De attritione humilitatis, quae est pars contritionis, quae. f. hō cōcipit contēptū sui, & displicentiā peccati, dicit Esa. 34. Attricia est ciuitas vanitatis. Sed de hac vide infra de cōtritione. De attritione aduersitatis, qua. f. mali atterunt pauperes in hoc mundo, dicitur Esa. 3. Quare atteritis populū meū, & facies pauperū cōmōditis? Tali etiam attritione fuit attritus Christus in cruce. vnde Esa. 53. Ipse vulneratus est pro iniquitatibus nostris, attritus est propter scelera nra. Tali etiā attritione atterit Deus quandoque homines, vt eos à malo conuertat, sed tamen saepe sit, qd tribulationis attritio non proficit obtinatis. Vnde Hier. 5. Percussisti eos & non doluerunt, attriisti eos, & reuenerunt recipere disciplinam. De attritione autem antiquitatis & mortis potest dici illud Esa. 51. Terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius interibunt. De attritione iniquitatis dicitur Ezech. 23. Dixi ei quae attrita (aliās fornicata) est in adulterijs. Et de ista exponitur illud Deuter. 23. Non intrabit Eunuchus attritus vel amputatis testiculis in Ecclesia Dei. Testiculi enim vbi stat virtus generatiua, virtutem producēdi bona opera signat. De attritione

verō dationis, vel aeternae calamitatis dicitur Iob 20. Filij eius, f. Diaboli atterentur aegestare, & manus illius reddet ei dolorem suum &c.

Atrium. Nota, qd atrium nihil aliud est quàm habitaculum ante domum super columnas more appenditij constructum. Sumitur etiam quadoque pro domo, pro palatio, vel pro quocunq; habitaculo. Moraliter autē in bono sumitur, & in malo. Sicut enim scriptura distinguit tria atria circa Templum, videlicet Atrium Mundorum, Sic dicā, qd in mundo sunt diuersae habitaciones, mansiones, & status. f. status Mundulorum, per quem intelliguntur perfecti, Mulierum, per quem intelliguntur imperfecti, Immundorum, per quem intelliguntur peccatores & imperfecti. Nota ergo primō in bono significato, quod inuenitur Atrium Interius, Primum est atrium deuotorum, quod mūdē & Anterius, sanctē debet teneri. f. atrium interius. i. interior Superius, conscientia & voluntas, de qua dicit 3. Reg. 8. Sanctificauit Rex medium atrij. Istud est. n. atrium Inferius, in quo debent homines intrare per meditationē, & ibi spirituales hostias immolare. P. Tollite hostias, & introite in atria eius, adorate dominū in atrio sancto eius. Secundum est atrium clericorum, f. atrium anterius, id est, status Ecclesiasticus figuratus in atrio maiori, de quo dicitur 3. Reg. 7. quod atrium maius erat rotundum, atrium ordinum de lapidibus scētis. In statu enim Ecclesiae, quod est maius ceteris atrijs ante Templum Paradisi, tres sunt ordines personarum, f. Praelatorum, religiosorum, & clericorum. Et si vis notare de atrio religionis vel Ecclesiae, dic, quod est

Ad contemplanđum subtiliter, Dico ergo, qd istud est atrij cōtemplationis. Ezech. 46. Ad supplicandū humiliter, Porta atrij interioris, qd respicit ad orientem, erit clausa. Contemplantes enim diligunt solitudinem, & clausuram. Et Ezech. 8. introduxit me, f. Angelus in atrium domus domini &c. Et nota si vis, quomodo Ezechiel tunc vidit abominaciones, quae fiebant in Hierusalem, quas habemus supra de abominatione in litera N. quia p certo qd bene considerat & contempletur, vider hodie fieri multa abominabilia in isto atrio militantis Ecclesiae. Item istud est atrium supplicationis & orationis. P. Adorate dominum in atrio sancto eius. Item est atrium laudis & confessionis. P. Introite portas eius in cōfessione atria eius. Hymenis, confitemini illi. Item istud est atrium virtutis & reflorentis conuersationis. vnde in Psal. In atrijs domus Dei nostri florebit. Item istud est atrium pacis, concordiae, & vnionis. 2. Esdr. 5. Cōcenerunt vnanimiter in atrium, quod erat ante ianuam. Item istud est atrium perseverantiae & durationis. P. Stantes erant pedes nostri in atrijs tuis. Hierusalem. Item istud est atrium continentiae, & castitatis. vnde Ezech. 44. dicitur. Cum ingredientur portas atrij interioris, vestibus lineis induentur. Item istud est atrium abstinentiae & carnalis macerationis. vnde Ezech. 44. Vinum non bibet Sacerdos, quando ingressurus est in atrium. Istud est ergo atrium religionis vel Ecclesiae, vbi proculdubio multae debent esse virtutes. Sed hodie (quāquam proh dolor) videtur verificari illud 1. Machab. 4. vbi dicitur. quod postquam Gentiles occupauerunt Hierusalem viderunt sanctificationem desertam, altare profanatum, portas exustas, & in atrijs virgulta nata. Quia enim gentiles, id est, mali Ecclesiastici & peccatores quandoque habitant in Hierusalem, id est in Ecclesia, ideo proh dolor sanctificatio & sanctitas ibidem deseritur. Altare id est, cultus altaris destruitur. Portae, id est Praelati per quartiam exuruntur, & atria, id est, status Ecclesiastici particulares, virgultis, id est, vitis & superfluitatibus adimplentur. Et breuiter hodie potest dici illud Ezech. 10. Nubes impleuit atrium interius. Nubes dico, id est turbulencia viciorum. Vnde ergo est secundum atrium, quod est clericorum. Tertium est atrium beatorum, scilicet atrium superius, id est, Paradisi, quod re vera potest dici Atrium Diction. Berchorij. P 3 Splendo-

Splendoris, Honoris, Amoris, Decoris, Dulcoris, Ibi est, n. splendor inoffuscabilis vnde Ezec. 10. Atrium repletum est splendore glorie dñi. Item ibi est honor inexteriori n. vnde Hester 5. de aia. beata dñi, q. ipsa induca regalib. vestimentis stetit in atrio domus Regie. Item est ibi inextinguibilis. vñ in Pl. Concupiscit, & deficit aia mea in atria dñi. Itē ibi est valor incomparabilis. vnde in Pl. Melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Itē ibi est decor immaculabilis. Pl. Placati in domo dñi in atrijs domus Dei nri florebit. Itē ibi est dulcor valde delectabilis. vnde Esa. 62. Comedet & laudabit dñm; bibet in atrijs sanctis meis. Itud est ergo tertium atrium, quod est beatorum. Quartum vero est atrium dñi. Atrium exterius. i. mundus in quo. s. mundi peccatores versantur, & maxime tale atrium signat curias principum & magnatum. vnde istud est Atrium vbi Iustus arctatur, Dico, q. in atrio mudi iustus arctatur Impius exaltatur, & cōstringitur. vnde de Hier. dicitur. Christus negatur, Hie. 3. q. ipse erat clausus i atrio car Auaritia inflātur, ceris. Et verē in atrio, & in curijs, & Iniustitia dominatur. domib. dñorū iusti sunt illi qui magis sunt clausi concēpti, & depressi. Itē dico, q. in isto atrio impius exaltat & extollitur. vñ de Amā iniquo legitur Hester 6. q. Amā interius atrium ipsius domus Regie intrauerat. Itē Deus negat, & dimittit. vñ de Petro quāvis sancto legit Mar. 2. q. in atrio Principis Sacerdotū ter Chrm negavit. Ad de notandū, q. nullus est ita sanctus, si curias dñorū & eorum atria frequenter, quin facili ter meriā, & quin negare dñm vel verbis, vel operib. cōpellat. Itē ibi auaritia inflāta, & instruit. vnde Luc. 23. dñs, q. in celo igne in medio atrij Petrus calefaciebat se ad ignē. Itē ibi iustitia domina, atque colit. vnde de atrio priorij & de atrio Principis Sacerdotum nota, q. ibi iniustitiam Chrs innocens fuit delusus, pēssus & accusatus, sicut dñ Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. Io. 18. Istud est igitur atrium pctorum. s. mundus vel mundi status, & Principum & magnatum palatia seu domus, quod figurat Apo. 11. vbi dicitur sic Atrium, quod est foris Templum, non metiaris illud, qm datum est gerib. ac si diceret, q. tale atrium, quod foris Templum. i. foris Ecclesie statum est, est sine ordine, iustitia, & mensura (non metiaris inquit illud) Quintum est atrium damnatorum, vnde Demonibus videtur dici illud Ezec. 9. Contaminate domum, replete atria interfectis. i. damanatis &c. Sufficit de atrio. Vide infra de domo.

A Auaritia. Est vitium animi, quo immoderate mouetur ad bona mundi affectandum, & desiderandum. Et dñ avarus, quasi habens manus varas. i. curuas. Et fm Istd. lib. etym. Avarus dñ sicut & auarus ab auo, es, q. idē est, q. cupio cupis. Et sic avaritia dñ quasi auens aurū. Nota igit, q. avaritia est alienū cupere, & sua recinere. Et iō auar⁹ pōt cōparari Griphib. fm Istd. sunt aualia crudelia, a parte ante Aquilę, & a parte post Leoni familia, q. in mōtib. Hyperboreis custodiūt aurū, & lapides p̄ciosos, qui ibi abundant, ita auidē & auarę, q. dato, q. sibijpsis nō proficiant, exinde tamen aliquid accipi non permittunt, imō si qs aliqd inde percipere voluerit ipsum, inuadunt crudeliter, & affligunt. Et sic pp istorū auidissimā insatiabilitatē bona illa sunt inquitilia, & nulli hoīum proficua. Re vera (charissimi) Tales Griphes sunt hodie mundani, cupidi, & auari, qui in Hyperboreis mōtib. i. in mundanis officijs, platuris dignitatib. sepissimē conuersant. Constat. n. q. isti hodie hñt in custodia avarum & lapides p̄ciosos, hoc est dictu, diuitias tpales, q. ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. Sed pro certo ista hodie ita auarē custodiūt, q. nec ip si audent ad sufficientiā comedere, nec alijs volunt aliquid elargiri, sed oia auarē, parcē, tenaciter & auidē custodire. Et iō talia bona inuitia pnt dici, q. a. nec sibi, nec alijs faciūt hodie fructū. Eccl. 5. Qui amat diuitias, fructū nō capiet ex eis. Et isti p. certo (charissimi) dñr hñt figurā Aquilę & Leonis, quia, si isti habent aquilinam superbiam & pompositatē, leoninam sauitiam & crudelitatem, & vtriusq. vnguium curuitatem & acuitatē, i. auaritiam, parcitatem, & cupiditatem. Itō isti pnt dicere illud 2. Reg. 1. Aquilis velociore, leonibus fortiores. Isti. n. sunt veloces vt Aquilę alte volando per superbiam, & fortes vt leones, alios impugnando per seuitiam. Isti ei go sunt auari. idē de talib. pōt exponi il

Jud 1. Reg. 8. Declinauerunt post auaritiam, acceperunt munera, & peruerūt iudicium. Et cuiuslibet auaro pōt dici illud Hier. 22. Tui verō oculi, & cor ad auaritiam, vbi ostenditur quō auaritia vrit affectiōē (cor) cecat discretionem (oculi p̄mittit intentionē) quia. s. inclināta eam ad auaritiam. Per auaritiam. n. inflammatur affectio, offuscatur discretio & inclinatur intentio. Facit ergo auaritia affectiōnem inflammari, quod ostenditur, cum dñ, q. ipsa est in corde (Cor inquit) Quia verē sicut ignis facit seruere vas, cui apponitur, sic auaritia cor humanum, q. n. ei apponitur, facit illud p. cupiditatem & desiderium ebullire. Vide hic. 3. q. 5. Accusationis circa finem, Alanū de Archipredio vbi tractat de auaritia, vbi dicitur, O radix omnis malitię auaritia seruitus Idolatrię, mater vſurę, genitrix symonij, fomes culpe, macula gehennę, abyſus insatiabilis, insatiata Charybdis, quę nunquā dicit sufficit. Inflammatur ergo per auaritiam affectio. Et idē vñ, q. auari sunt similes laſpidi vñ Ambę, q. fricata vel calefacta paleas eleuat, atq; rapit. Sic verē quādo tales caleſunt, & inflammātur per vitium auarię, tūc ad trahendum paleas, idēst defectiua mundi bona per vſuram, rapinam falsam mercaturam sapissimē conuertitur. Figurati in filijs Israel, qui subiugati Imperio Pharaonis dispersi sunt super omnē terram Aegypti pro paleis colligendis, & pro diuitijs, & edificijs Pharaonis fabricādis. Sic (charissimi) Pharaō, qui interpretatur nudans, dissipans, & denegans, signat vitium auarię, quę vicinis depauperat & denudat, & eleemosynas & adiutoria eisde subtrahit, atq; negat. Isti ergo Pharaoni. i. p̄ctō auaritię, q. n. filijs Israel, i. homines famulātur, ad paleas honorum temporalium attrahendas & accumulandas, per Aegyptum. i. per mundum vñ diq; dispergunt, ad assitas ad mercata, & ad alia mundi luera. Inflammatur ergo affectiōnem (Cor inquit). Idēd postunt dicere auari illud Luc. 24. Nonne cor nostrum ardens erat? Et nota, sicut ignis q. bene ardet, non potest lignis fatiari, sed magis augeri, sic cor per auaritiam ardens, lignis, idēst diuitijs nequit satiari, imō quanto magis diuitiā accumulatur, tanto ignis cupiditatis ardentius inflammatur, & ad habendum magis insatiabiliter inclinatur. Prover. 30. Ignis autem nunquam dicit sufficit. Nam sicut dicitur Eccl. 5. Auarus non implebitur pecunia, Causa autē quare diuitiē non implet, nec satiat cor humanum, est multiplex. Primū quia auaritia est quasi ignis, pecunia quasi lignum, & quāto plus habet quis de lignis pecunię, tanto plus crescit ignis auaritię, quia secundum ligna Syluę exardescit ignis. Eccl. 28. Item pecunia implet burſam, idēd non potest replere cor, quia nullum corpus potest implere duo loca. Item quia pecunia est cibus burſę, auaritia est fames cordis. Item quia cibus non satiat ventrem nisi ibi intret, pecunia autem non potest intrare cor. Item pecunia est finita, auaritia autē infinita, & ergo non ponit finem in acquirendo, finitum autem non potest replere infinitum. Item quia secundum Augustinum animam Dei capaxem nihil minus Deo replere potest; Et quia quicquid est, minus est Deo, idēd nihil, quod sit sine Deo, potest animam replere. Itē quia cor auari est quasi Abyſus & quasi Infernus, qui repleri non possunt, idēd bene dicitur Prover. 27. Infernus & perditio non implebuntur. Sic & oculi hominum insatiabiles. Prover. 12. Iustus comedit & replet animam suam, ventres autem impiorum insaturabilis, vnde Bernar. Non plus satiatur auarus auro, quāam corpus auro. Dico igitur, quod auaritia vrit affectiōnem (Cor) Ezech. 33. Auaritiam suam sequitur cor eorum. Secundo dico, quod auaritia cecat discretionem (Oculi inquit) Sicut vnus denarius quanquam modicus postus immediatē supra oculum priuat eum, & impedit vſum, sic verē mundi bona quamuis modica sint, si immediatē & immoderatē ponantur prope oculum cordis per auaritiam, vſum discretionis impediunt, atque tollunt. Idēd de calibus illud 1. Ioannis 2. Tenebrę excæcauerunt oculos eius. Et idēd videtur, quod auarus sit similis Vrſo, qui cum bacino ardenti ei ostēso excæcatur, Sic verē tales per bacinum, idēst per metallā & per diuitias huius mundi, in quibus ardor auaritię est inclusus, quando ipsa per auaritiam respiciunt, excæcantur, & discretionis lumine priuantur, oculi etiam cordis sui ad humore deuotionis & gratię spoliantur. Figura. 4. Regum vltimo. Vbi

Vbi Rex Babylonis eruit oculos Sedechie, & vincū cathenis auxit eum ad Babylonem. Sic verē Rex Inferni diabolus excæcat hodie cupidus auarus, lumenq; discretionis & sapientię ab eis sibi tollit, vinculisq; malari consuetudinum eos ligat, & sic eos in Babylonem. i. ad Infernū ad libitū seculi ducit. Si cęcus cęco ducatū prębeat, ambo in foueam cadunt. Matth. 18. & Luc. 6. Nā si est cęcus diabolus & cęcus auarus, qui ei obediť ipsumq; sequit, & ab eo ducit, & regitur necesse est finaliter, q. cadat in foueā Infernalē, figuratur et in Thobia stercorebus hirundinū excæcato. bona. n. mundi ab Apostolo Phil. 3. stercorea nuncupant. Ista. n. sunt, quę hominē excęcant, & veritatis lumine priuat. Vñ Eccl. 20. dñ. q. exenia & dona excęcant oculos. Cęcus. n. dñ auarus, q. a non videt, nec cōsiderat ad aliquid, q. pertinet ad salutē. Nō. n. cogitat de mundi vanitate, de naturę vilitate, de cęli felicitate, de iudicij austeritate, de mortis p̄pinq. uitate, de Inferni p̄nalitate. Iō de talibus dñ in Pl. Oculos habent, & nō vident, nares hñt, & non odorant. Idēd Apostolus Ephesios bene doct. (ad Ephe. 5. Auaritia nec noferur in vobis sicut decet sanctos. Patet ergo, q. auaritia excæcat discretiōnem (Oculi inquit tui). Tertio dico, q. auaritia p̄mittit intentionē. q. a. inclināta, eam cū dñ. Ad auaritiā inquit. Dicit Istd. & Plinius, q. in Aegypto superiori circa fontē Nigrin, qui opinione quorundam caput Nili creditur, crescit quoddam aial perniciosum, qd dñ Catoblebas, cuius est tanta venenositas, q. sine remedio perimit quicquid videt, caput tñ habet ita graue, q. ipsum portat inclinatum ad terram. Tales p. certo sunt auari in Aegypto huius mundi circa Nilum. i. circa flumen mundanę prosperitatis versantur, quia re vera isti venenosissimi sunt, quia. s. ita sunt veneno auaritię inebriati, q. quicquid videt circa eos. s. omnes suos vicinos volunt per vſuras, cautelas, & malitias venenare, exheredare, & depauperare. Caput. n. i. intētiō taliū est ita grauis & p̄derosa per malas consuetudines, & peccata, q. ad terrā. i. ad mundi bonā, & terrenā ad maximā auaritiā oēs sequuntur. qd oād tur cū dñ, Ad auaritiā. Ista. n. p̄positiō ad, signat terminū ad quē. i. ad ipsā mundi bonā, ad quę isti sunt inclinati. Hier. 8. A minimo vsq; ad maximā auaritiā oēs sequuntur. vnde Esa. 46. Declinauerunt vnusquisq; ad auaritiā. Iō dñ Amos 9. Auaritia in capite oīum & nouissimum ipſorum gladio interficiat. Et iō dico auaritia vbi nota, q. auaritia est vitorū origo, quia ipsa est in capite, plurimos rubigo, omnium inquit, tormentorum prurigo, quia nouissimum eorū gladio interficiat. Et (dico) auaritia origo vitorū, q. dñ esse in capite. 1. Thim. 6. Radix oīum malorū est cupiditas. Item est rubigo plurimorum, omnium inquit. Hier. 6. A maiore vsque ad minorē omnes auaritię student, a Propheta vsque ad Sacerdotē omnes faciunt dolum. Item est prurigo tormentorum, quia. s. in nouissimo isti interficiuntur. Idēd dicitur Exod. 17. Euaginato gladium meum, interficiet eos manus mea. Constat ergo, quod auaritia multa mala procurat tam temporalia, quāam aterna.

Tollit enim honorem & promotionem, Infert dolorem & afflictionem, Affert horrorem & abominationem, Infligit p̄nalitatem & maledictionem, Perdit societatem & communionem. Dico ergo qd ista tollit honorem & dignitatē. Cōstat. n. q. soli illi, qui auaritiam odiunt, ad dignitates sunt assumēdi, sicut dñ Exo. 18. Prouide tibi viros industrios ex omni plebe, qui oderint auaritiam &c. Et merito, quia sicut dicit Poeta. Nō turres, non arma ducent tutantur auarum. Potissimē autem isti dignitate cœlesti priuantur, quia sicut dicitur 1. Cor. 6. Auari Regnum Dei non possidebunt. Et Ephe. 5. Fornicator, aut immundus, aut auarus quod est Idolorum seruitus, non habebit hęreditatem in Regno Christi & Dei. Item dico, q. auaritia infert dolorem & aduersitatem. Patet enim q. sicut Bubo ab omnib. infestatur auibus, sic auarus a cūctis dilaceratur. s. raptoribus, & omnibus exponitur laboribus. vñ dñs. Esa. 47. Propter iniquitatem auaritię eius iratus sum & percussit eum. vnde Hiero. Quid. n. est auarus nisi arca principū, p̄ dñs latronum, sibilus omnium. Item dico, q. auaritia causat horrorem & vilitatem, facit. n. hominē abominabilem. Eph. 5. Immunditia, aut auaritia non nominetur in vobis. Facit. n. hominem ignominiosum, & ignobilem. Item dico, q. auaritia meretur maledictionem & acerbitatem. Idēd dicitur

tur Abac. 1. Vx qui aggregat auaritiam domui sue, vt in excelso sit nidus eius. Et Aug. dicit. Maledicatur disp̄sator auarus cui largus est dñs. Itē dico, qd auaritia perdit iustorū communionē & societatem, quia constat, q. nullus bonus frequenter libenter auarū. 1. Cor. 5. Non commisceamini fornicarijs, aut auaris, aut rapacib. Ecce ergo quot mala facit auaritia. Sed pro certo econuerso carentia auaritię plurima facit bona, facit. n. in bono perseuerare, & finaliter in celo hęreditare. Scriptum est. n. Prou. 28. q. qui odit auaritiā, longi sient dies eius. Et Esa. 33. dñ, quod qui projicit auriā ex calūnia, iste in excelso habitabit, panis ei datus est, aquę eius fideles sunt, Regem in decore suo videbunt &c. qd nobis cōcedat Christus, qui post sua se dar. Sic igitur patet, q. auaritia p̄mittit intentionem, cecat discretionē, vrit affectiōnem. Bene ergo dicitur auaro. Tui verē cor & oculi ad auaritiam. Quia igitur de materia auaritię in infinitis locis agitur in opere isto, quia paucissima sunt themata, in quib. nomen auaritię fit inquitum. hinc est, q. de ista materia quo ad p̄sens sufficiunt, quę dicta sunt &c.

Audax, Audacia. Nota, q. audacia potest esse virtus & vitium. Est. n. audacia, quę signat constantiam & virtutem, quando. s. vir iustus audacter & intrepidē facit opus virtuosum, & resistit, & obuiat rei malę. Exemplo Ioseph ab Arimathia, de quo dicit Marc. 15. q. audacter introiuit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu. A lectoria. n. est lapis, qui reperitur in Hallo, & facit hominē audacem talis est virtus, quia ille est, qui facit hominē solidum & constantem, & in terribilibus non timentem. Et potissimē istud facit virtus fidei, q. Gallus, qui est ales diei nuncius. i. Christus nobis tradidit, & in se, & ad se protulit, & p̄duxit, quę. s. p̄onis & tormentis audacter resistere facit, sicut in martyribus apparuit, qui. s. more apri tanta audacia fulsi fuerunt, q. se pro fide gladijs opposuerunt, & se trāsfigi fortissimē permiserunt, ita q. de quolibet audaci virtuo iō viro potest dici illud, quod de equo dñ Iob 39. Terram vngula fodit, exultat audacter, in occursum pergit armatis, cōtemnit pauorem, nec cedit gladio. Nec mirum, si iusti fide certa fulsi & virtute fortitudinis stabiliti, in terribilibus audaces fuerunt, quia etiam ipsi Pagani, qui sine fide fuerunt, quinimo (vt in plurib.) animam mori cum corpore non timuerunt, & pluribus suis actibus audacia & constantia claruerunt, & mortem, q. terribilia contempserunt, sicut exemplificat Seneca. Epistola quadam de Mutio, qui ignem voluntariē sustinuit, de regulo, qui cruci se spontē affigi permisit, & ne infm frangeret ostium manib. sese dedit, de Catone, qui ne hosti confusibiliter seruiret gladio, se tranſixit &c. Ep̄ta ē quarta exemplificat de multis, qui se timore p̄cōnē cōfusibilioris mortis tradiderunt. Multo fortius iusti audacter mori debent spe & amore glorię potioris. Sic faciebat Apostolus cum dicebat. 2. Cor. 11. In quo quis audeat, in inspiētia dico, audeo & ego, sup insitiā, ac si diceret si alij sunt audaces insipientes, audax esse debeo sapienter. Sed si vis, dic quod audacia bona cessat quandoque in homine propter Defectum societatis, Et primū dico, q. hō Excessum debilitatis, mo spiritualiter non est Potentiam crudelitatis, audax quando sibi de Excellentiam auctoritatis, sicut societas charitatiua. i. Deus, gratia, vel charitas. Iō dñ Gen. 44. q. Patriarchę dicebant, q. non audebant videre faciem viri, nisi secum duccerent fratrem suum. Item q. excedit debilitas eneruatiua sicut de Moyse adhuc imbecilli, qui videns rubū ardentem non audebat respicere contra dñm, sicut dñ Exo. 3. Item q. que est crudelitas stupefactiua, sicut patet de illis p̄dicato ribus qui non audent reprehendere potentes, similes miluo, qui est auis audax contra pullos, & timida contra coruos, sicut dicitur de leone Num. 24. Acquiescens requieuit vt leo, quem suscitare nemo audebit. Item quandoque supereminet auctoritas prerogatiua, sicut de Deo & eius excellenti auctoritate dicitur Iob 37. Timebunt eū viri, & nō audebunt cōtemplari omnes, qui sibi videntur sapientes. Et Io. 21. dicitur, q. nemo discumbentium audebat interrogare Iesum. Patet igitur, q. est audacia bona signans virtutem & constantiam. Secundo dico, q. est audacia mala signans p̄sumptionem & stultitiam, & ista est, q. hō est audax ad faciē dñi malum. Vnde nota, q. secundum Mauricium in scriptura Diction. Berchorij. P 4 reperi-

reperitur audacia presumptionis, quae est haereticorum inuasionis, quae est phreneticorum, i. tyrannorum & iracundorum, infectionis, quae est luxuriosorum, obstinationis, quae est perniciosorum. Praesumptuosi tamen audaces sunt ad opinionem inueniendum, & ad verba superflua & haeretica, praefertendum, similes aegle, quae est auidax & aiosa, ita quae altius caeteris volat, & Sole inuicta & c. Sic isti nimis alte presumunt volare, & nimis subtiliter & clare conantur de Deo disputare. 2. Pet. 2. Audaces sibi placet, factas non metuunt inducere blasphemates. Iracundi est & furiosi sunt audaces, quia. Nec Deum timeant, nec hominem reuerentur, & maxime qui hunc facere contra debiles & imbecilles similes. n. sunt Crocodilo, quae est aial audax contra fugaces, & timidum contra audaces. Iohannes societas audacium factorum declinari iubet. Eccl. 8. vbi dicitur. Cum audace non eas in via ne forte grauet mala sua in te. Sequitur. Cum iracundo non facias rixam, & cum audace non eas in deserto, quoniam nihil est in conspectu eius sanguis, luxuriosus est nimis sunt audaces ad lasciuia opera faciendum. vñ Eccl. 22. Patre, & virum confundit audax. Itē obstinati est sunt audaces ad sua fatua, proposita sustinenda, & ad Deum quasi ex industria irascendum. vñ de Job 12. Abundanti tabernacula praedonum, qui audaciter pronocant Deum & c. Sic patet, quod est audacia virtuosa, & virtuosa & c. Vide de fortitudine, & constantia.

A Audire. Generaliter accipitur in scriptura pro obedire, auscultare, consentire, & non contradicere. Est autem audire Dei, & audire hominis. Deus. n. dicitur audire, quoniam nonis precibus, condescendit, consentit pariter, & attendit, & sic diuini audire nihil aliud est, quam suum concedere, misereri & indulgere. Eccl. 45. Audiuit. n. voce ipsius, & induxit eum in nabe diei. Aliquod est diuini audire signat rigorē suę iustitiae. Nam sicut iudex primo audit, postea punit, sic Deus primo audit criminam attendendo, tandem punit poenam inferendo, & de hoc Ps. Audiuit Deus, & spreuit, & ad nihilum redegit valde Israel. **B** Itē est audire hominis. Et sic vir audies idem est, quod vir patiens, obediens, tacens, & consentiens. Ioh. 8. Qui ex Deo est verba Dei audit. Nota ergo, quod nos debemus esse auditores verbi Dei, scripturae, & mandatorum diuinorum, dicitur Ioh. 8. Delphin mirabiliter delectatur in auditu. s. melodiae, & iohannes quod ad voce Symphoniarum, quam faciunt nautae, isti conueniunt, saltant, gaudent, atque tripudiant, & letantur, in tunc quod aliqui sportulas, & reeria piscatorum ingrediuntur & ab eis capiuntur. Et iohannes Delphin dicitur in Graeco Symones, quod idem est, quod auditores, eo. s. quod audiendo melodiam delectantur. Recte (charissimi) tales debemus esse, nam pro certo nos debemus summē delectari in auditu melodiae, in auditu verbi Dei vel scripturae, quae re vera aliqui sonat grauitate & basse loquendo de Inferno, aliqui alte loquendo de Paradiso, aliqui dulciter per promissiones, aliqui austerē per comminationes. Ps. Vox domini super aquas Deus maiestatis insonuit, dñs super aquas multas. Quia igitur accidit, quod piscator. i. Deus, Praelatus, vel Praedicator sonat melodiam suam, s. praedicationem, lectionem, vel eruditionem in aliqua nauicula. i. in aliqua Ecclesia, conuenit vel capitulo, vel quocumque loco, pro certo Symones. i. deuoti & obediens debent ad eum conuenire, & eius melodiam reuerenter & attentē, & obedienter audire, & gaudere spiritualiter & letari, & per conuersionem in eius laqueis se ligare. Simus ergo sicut Maria, de qua legitur Luc. 10. Maria autem sedens secus pedes domini audiebat verbū illius. vbi nota, quod verbum domini est audiendum Cum deuotione (Maria) Cum subiectione (sedens secus pedes domini) Cum attentione (audiebat verbum). Cum discretione (Quia illius, non alterius.)

C Habemus igitur deuotionem (Maria) Maria. n. interpretatur amara, quia verē illi, qui audiunt verbum Dei, debent illuminari per gratiam infusionem, quia sicut Greg. In vanū laborat lingua Praedicatoris, nisi intus fuerit gratia Saluatoris. Item debet amaricari per contritionem & deuotionem. Sicut. n. concha maris aperiendo se ad rorem concipit Margaritam, & sicut Maria aperiens se ipsam sancto Spiritui concepit Christum, sic verē homo, quoniam ad rorem verbi Dei per deuotionem se aperit, Christum in se spiritualiter concipit atque nutrit. Iohannes de tali Maria dicitur Luc. 2. Maria autem conseruabat omnia verba haec conferens in corde suo. Maria inquit. i. amara, quae re vera (charissimi) a uditu verbi Dei inducit amaritudinem

Considerationis & timoris, Contritionis & doloris, Deuotionis & meroris. Ideo de tali auditu dicitur Abac. 3. Audiui & conturbatus est venter meus, & voce contremuerunt labia mea. Quod est contra multos, qui in audiendo verbum Dei non habent deuotionem, sed derisionem, non cordis amaricationem, sed vocis verborum strangulationem. Isti sunt similes Gallinis in aestate, quae non volunt audire, quoniam ad grana appellantur. Et hoc est, quia tunc sunt pleni & satiati, & ideo de alia satietate non curant. Sic verē quia tales sunt pleni & satiati prosperitate mundi, & affectione carnis, iohannes quoniam ad Praedicatorē vel Praelatorē appellantur ad granum gloriae sempiternae, ibi dedignantur venire, & audire. vñ Hier. 22. Locutus sum in abundantia tua tibi, dixisti. Non audia. Quia re vera (Charissimi) illi, qui hodie sunt in mundi prosperitate, & abundantia, sunt praeter ceteris magis duri ad audiendum, obediendum, & ad diuina mandata perficiendum & exequendum. Non sic (charissimi) sed audiamus cum deuotione (Maria inquit) De qua. s. dicitur Luc. 1. quod cum audisset Angelum, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista saluatio. Secundum dico, quod necesse est, quod audiamus cum subiectione (Sedens inquit secus pedes domini) Hō enim qui vult esse perfectus obediens & audiens, necesse est, quod habeat virtutē subiectionis, quoniam suis maioribus per humilitatem se subiciat, & submitat (Secus inquit pedes domini) Vt sic de quolibet tali possit dici illud Luc. 18. Cæcus sedebat secus viam mendicans. Nos, qui sumus caeci ignorantia, quod fedemus per negligentiam, debemus esse secus viam sacrae Scripturae per verbi Dei audientiam, & medicare per desiderium & appetentiam. Audiamus ergo cum subiectione. Oēs aues Aquilae naturaliter sunt subiectae. Aquila. n. est Regina avium. Et ideo iure Regio oēs aliae aues se subijciunt iurisdictioni & potestati. Et ideo dicitur de Herodip, quod illa die, quod Aquila reboantem & clamantem audiebat, ad praedam suam exire se progredi non audebit. Sic verē (charissimi) cum nos oēs simus naturaliter subiecti verae Aquilae. s. Deo, sicut ordinario, vel Praelato, sicut suo delegato, vel Praedicatori, sicut suo subdelegato, pro certo illa die, quod illa Aquila dicitur. Praelator vel Praedicatorē audierimus reboare, clamare, praedicare vel mādare, in tunc debemus reuereri, & timere, quod illa die ante nullā praedam alicuius mali debemus progredi vel volare. Iohannes dicitur in Ps. Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Quod est contra multos, quod quousque oī die Regē suū. s. Praedicatorē, vel Praelatorē, vel Deū clamātē, docētē, & edicētē audiāt, nunquā tamen propp hac a vitijs, & criminibus. se retardāt. Iohannes de talibus dicitur. Mandata domini audietes oīa fecere contraria. Non sic, sed audiamus cum subiectione. Tertio audiamus cum attentione. Audiebat inquit verbum. Dicit Plinius, quod Panthera est animal pulchrum, & in superficie diuersis maculis picturatum, istud quod clamat, quod dā dulcissimā vaporem emittit (Vocē inquit dulcissimā) Et iohannes oīa alia aialia & iohannes odore & clamore ipsius delectata ipsam diligit & sequuntur, & in eius pulchritudine recreantur, & ad ea audiendum, & odorandum diligenter attendunt, & occupantur. Re vera (charissimi) talis Panthera est Christus, quilibet etiam bonus Praedicator vel Praelator. Ite enim dicitur hī pulchritudinem conuersionis & honestatis Odorem fragrantissimae famositatis, Clamorem dulcissimae loquacitatis. Et iohannes alia aialia. i. oēs alij homines debent esse attentī ad istā Pantheram. i. Deum, Praelatorē, vel Praedicatorē audiendum, sequendum, diligendum, & contemplandum, & ad vocem suorum mandatorum executioni debita demandandum. quod ostenditur cum dicitur. Audiebat. i. ad audiendum cum diligentia attendebat. Ideo ad attentē audiendum & obediendum inducitur Esa. 49. Audite in insula, & attendite populi de longe. Nam pro certo (charissimi) illi, qui sunt in insula. i. in quibus, maris. i. mundi amaritudinibus vndique vallati, illi est, qui sunt populi de longe. i. qui ad Deum per peccatum elongantur, tales dico ad attendendum & Dei & Praelatorum mandata audiendum, & obediendum praeter ceteris obligantur. Sed heu pro dolor, vñ quod multi sunt similes Draconi. Dicit. n. Plinius quod cum omnia animalia, ut dicitur est, diligant Pantheram, & vocem eius libenter audiāt & attendant solus Draconem istam fugit, & odit, & audita eius voce in cauernam suā se abscondit, odoremque eius fragrantissimum repurat, & veneno. Sic verē (charissimi) multi sunt hodie ira maligni & Draconini,

Draconini, ita per auaritiam, inuidiam, & iracundiam inflammata, quod ipsi de panthera. i. de praelatis vel praedicatoribus, quoniam nimis est de ipso Deo penitus nihil curant, imo ipsum odunt, fugiunt & deuitant, odoremque & famam suam bonae conuersionis & vocem suam praedicationis, eruditionis & correctionis reieciunt, & declinant. Quia sicut dicitur Proverb. 15. non amat pestilens eum qui se corrigit. Quod potissimum de multis peccatoribus apparet, qui statim, ut audiunt vocem pantherae. i. aliquod verbum informationis dicit, exeunt de societate, & fugiunt, & ad cauernam. i. ad tabernam continentem se defestunt. Contra quos dicitur in Ps. Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Non sic ergo (charissimi) sed audiamus cum attentione. Quarto debemus audire cum discretione, quod ostenditur cum dicitur. Verbum illius, quod dicitur, s. sapiens non audit quodcumque verbum, sed tantummodo verbum illius. s. Dei, vel boni, & honesti viri. Auditis, n. in aia est ficus os in corpore. Nam sicut os oēs cibos recipit, bonos autem & sapidos in ventrem mittit, malos autem repellit & reiecit, sic verē audietus, qui oēs cibos. i. oīa verba in aia habet recipere, illa tantum debet admittere & ventri memoria commendare, quae sunt edificatoria atque sana, illa autem, quae inutilia sunt, leuia & non bona, debet quanto ocyus refutare. Debent igitur audire verbum illius. i. verbum Dei, vel bonarum personarum, sicut dicitur Luc. 11. Beati, qui audiunt verbum Dei, quod est contra multos, quia re vera magis delectantur audire verba leuia & currilia, quam bona & vtilia. Similes capris, de quibus Plinius dicit Archelaus, quod per aures ducuntur spirare. Sic verē multi sunt hodie, qui auribus ducuntur spirare, quae veres eorum se pruriunt, atque spirant ad rum ores & in solentias audiendas. Iohannes de talibus dicitur Act. 17. Athenienses autē ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire loquā aliqd noui. Non sic (charissimi) sed audiamus attentē, districte distinguamus inter verba, & bona & vtilia receptemus, vana autem & inutilia refutemus, dicentes mundi vaniloquis & detractoribus. illud Amos 5. Aufer a me tumultum carminū tuorum, cantica lyrae tuae non audiam. Et nota, si vis, quod verbum Dei est audiendum multipliciter, scilicet Cum Letitia, Audiri. n. debet letanter. Psal. Audiant mansueti, & letentur. Itē innocenter. Ps. Lauabo inter innocentes manus meas, sequitur. Ut audiam vocem laudis. Item reuerent. Eccl. 3. 2. Audi tacens simul & quarens, & pro reuerentia accedet tibi gratia bona. Itē obedienter. Pl. In auditu auris obediuit mihi. Item sapienter. Proverb. 1. Audiens sapiens sapienter erit. Item patienter. Eccl. 6. Audi fili mi & accipe consilium. Sequitur. Subijce humerum tuum & porta. Et si vis id cere, quae sunt illa, quae non audienda, vide infra de aure in fine. Patet igitur, quod nos debemus audire illa, quae sunt audienda, cum discretione, cum attentione, cum subiectione, cum deuotione. Maria ergo sedens secus pedes domini audiebat verbum illius. Sufficit.

A Auertere. Idem est, quod contra aliquem se vertere. Et nota, quod omne peccatum habet fieri per conuersionem ad bonum commutabile, vel per auersionem a bono incommutabili. Non. n. quoniam quis peccat intendit se auertere a Deo, sed quia peccando conuertit se ad eius oppositum. Iad bona mundi, ideo per consequens auerit se ab ipso. Auertere ergo idem est, quod contrariari, & obuiare, rebellare, recedere, fugere, elongare. Et potest accipi in bono & in malo. In bono, quoniam homo auerit se a vitijs, & peccatis, iuxta illud Ps. Auerte oculos tuos, ne videant vanitatem. Item quod Deus per misericordiam auerit se ab homine, a malefactis. In nostris, ea. s. obliuiscendo & indulgendo. Ps. Auerte faciem tuam a peccatis meis. Item potest accipi in malo, & hoc quantum ad Deum, & quantum ad hominem. Quartū ad Deum, quoniam. s. Deus auerit se ab homine ipsum negligendo, & ipsum in peccatis dimittendo, & sibi suam gratiam denegando. Iohannes dicitur David. Viqueuo auertis faciem tuā a me? Item quantum ad hominem, & hoc est quoniam homo auerit se a Deo peccatum, & obstinationem, & duritiam cordis, & a bonorum societate, & a statu gratiae. Et de hoc potest dici illud Zach. 6. Auertentur scapulam recedentes. Loquamur ergo

de auersione, qua Deus aueritur a nobis propter peccata nostra, quia de auersione hominis a Deo satis supra dictum est in hoc verbo Auertere, in illa auertere. Currens aduersus Deum erecto collo & c. Et dicamus, quod talis auersio nihil aliud est quam contemptus, abominatio, obliuio, & adiutorij, & gratiae, & finaliter gloriae subtrahitio. Sicut. n. videmus quod naturaliter vnum quodque se auerit a suo contrario, sicut ignis ab aqua, & e conuerso, sic verē quia inrer Deū & peccatorem est maxima contrarietas, quia sicut dicitur Eccl. 33. Contra bonū malū est, & contra virum iustū peccator, hinc est, quod ipse Deus a peccatoribus sicut a sibi contrarijs & rebellibus se auerit, dicente Ps. Auertisti adiutorium gladij eius & non es auxiliatus ei in bello. In quibus uerbis ostendit, quod Deus a peccatoribus tripliciter se auerit, videlicet, quia cessat corrigere, quia non vult protegere, quia differt astringere. Auerfus. n. vñ Deus, quia non infert correctionem diuitibus (Gladij inquit) Non confert protectionem militibus. (Nō es inquit auxiliatus ei) Non differt damnationem peccantibus (In bello inquit) Ostendit igitur auersionem Dei a peccatore per incorrectionem, quod ostenditur cum dicitur Gladij, quia. s. quoniam Deus non pungit eos gladijs, aut iaculis & tribulationibus, & aduersitatis, imo permittit eis oīa prosperē succedere, signū est, quod Deus non curat de eis, & de eorum salute desperat, sicut medicus, qui desperans de salute infirmi omittit cibare & potare, & concedit ei vinum & carnes pro libito. Iohannes de talibus dicitur Ps. Dimisi eos sicut desideria cordis eorum ibunt in adiuentionibus suis. Iohannes de talibus dicitur Macha. 9. Cessauit gladius ex Israel. De tali auersione conuenitur David in Ps. Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopia, & tribulationis nostrae? Facies. n. domini est eius correctio, tribulatio, et a temporalibus retractio, quia istam faciem semper ostendit amicis suis, quia ego quos amo, arguo & castigo. Apocal. 3. Dorsum autem ipsius Dei est eius temporalis prosperitas, iucunditas, & sanitas corporalis. Illud. n. dorsum vertit ad inimicos suos. Iad peccatores, quia ecce ipsi peccatores in seculo obtinuerunt diuitias. Faciē ergo auerit Deus ab homine, quoniam sibi subtrahit correctionem, infirmitatem, et aduersitatem. Dorsum autem ostendit, quando mundi prosperitate finit eum gaudere, dicens Hier. 30. Dorsum, et non faciem ostendam eis in die perditionis ipsorum dicit dominus. Prudens ergo propheta et Dei iudicia cognoscens dicebat. Quare faciem tuā auertis & c. Sciebat. n. quod Deus est similis Caladrio, de quo dicit Plinius. quoniam auerit faciem suam ab infirmo, & vertit ei dorsum, signum est, quod ille infirmus morietur, quoniam autē e conuerso vertit sibi faciem, & ipsum attentius intuetur, signum est, quod ipse infirmitate huiusmodi conualefcerit. Sic verē (charissimi) quoniam Deus auerit a peccatore faciem suam, quoniam. s. non dignatur respicere. i. visitare, corrigere, castigare, signū est, quod ille infirmus morietur, et quod sibi mors perpetua reueruat, et maxime quoniam vertit ad eum dorsum suū. i. quoniam affluentiam temporaliū sibi praestat, quia sicut Ambrosius. Successus temporalium aeternae damnationis est indicium. Si autem iste Caladrius attentē respicit hominem peccatorem per continuum correctionem, tribulationem, et dorsum suū sibi subtrahit. i. temporalem consolationem, tunc verē signū est, quod iste veniet ad sanitatē & aeternae gloriae recreationē, quae. n. Deus diligit, corripit, et quasi pater in filio committit sibi. Proverb. 3. Ideo de auersione istius faciei dicebat, et timebat David. Auertisti faciem tuam a me, factus sum conturbatus. Quia verē iustus multum timet, et turbatur, quoniam videt, quod Deus auerit ab eo faciem suam, et quod nullam aduersitatem aut pestilentiam sibi mittit, et quod ipsum sine correctione derelinquit. Et e conuerso tunc letatur, et consolatur, quado a Deo temporaliter flagellatur. Auertit ergo Deus quando non infert correctionem. Auertisti (inquit) adiutorij gladij. Secundō auerti dicitur, quoniam non confert protectionem. Sicut. n. rex vñ se auertere a milite impugnatō, quoniam dimittit eum in manibus hostium, nec ipsum protegit vel defendit, sic verē Deus videtur auerfus ab homine, quando in plio tribulationum, quibus a demonibus impugnat, ipsum dimittit succumbere, ipsum renuit adiutare. Quod ostendit cum dicitur, Non es auxiliatus ei. Esa. 63. Circumspexi, et non erat auxiliator. Quoniam. n. homo non sentit aliquod auxiliū spirituale in pugna tentationum et tribulationum, signum est, quod ab ipso auerit se Deus, ipsumque deserit, et dimittit. Ps. Auertisti nos

si nos retrorsum post inimicos nostros, & qui oderunt nos diripiebant sibi. vnde Thren. 2. Auertit dñs dexterā suam. i. auxilium suū à facie inimici, succendit in Iacob quasi ignē flammæ deorantis in gyro. Succendit inq. i. succendi permittit. Auertitur ergo Deus non conferendo protectionem. C. Tertiò auertitur in asserendo damnationem (In bello inquit) quia Deus peccatorib. à quib. auertitur, & recedit, in bello suo. In die iudicij seruat damnationem æternā. Vnde auertis & peccatorib. dñs. Macha. 4. Non concupiscatis spolia, quia bellū cōtra nos est. Patet igitur, q. Deus à nobis auertitur damnationem nō auferendo, protectionē nō conferendo, correctionem non inferēdo. Sed pro Deo, quæ est rō, quare Deus taliter ab homine se auertit? Certo rō est, quia hō primò à Deo per peccatum se auertit, & ad mūdī bona & delectabilia se conuertit. Sunt. n. multi, qui cum statim eis aduenit tentatio, aut tribulatio aliqualis, ipsi p. certo à Deo per peccatum & nequitiam, per iram & impatiētiam se ab eo auertunt, ipsumque deserunt, & dimittūt, & ad diabolum ei obediendo, ad mundi delectabilia ea diligēdo per superbiam, luxuriam & auaritiam se conuertunt. Talibus accidit sicut fallaci vxori potest accidere per uirtutem adamantis. dicit Diofcorides & Isido. q. adamas talis est virtutis, q. si mulierem dormienti ponatur subtus caput, statim si fidelis est viro suo, cogitur ipsum virtute lapidis amplexari si autem infidelis est ei, tunc uirtute & præsentia lapidis indignata dormiendo ab eo se auertit, & subito ipsum refugit, resistit, & recedit. Re vera (charissimi) Adamas, qui attrahit ferrum, signat mundi tentationes, & delectationes. Adamas est, qui est lapis durissimus, signat mundi tribulationes. Mulier autē signat quēlibet Christianū. Homo autē Iesum Christū q. cuiuslibet hōis est sponfus, dñs atque pater. Sic igitur accidit, q. adamas. i. mundi tentationes aut tribulationes si alicui adhibentur pro certo statim probari pōt si viro suo Christo fidelis fuit, aut infidelis, q. a. si legitimus fuerit, & perfectus, conuertetur ad eum amplexandū, diligendū, & adorandū. Aia. n. si bona fuerit, si mundi tērationibus, tribulationibus, aut delectationibus tangitur, statim ad Deum regratiandū, adorandū & diligendū inclinā, sed verē si falsus fuerit aut inconstans, tunc per desperationē, & impatientiam ab eo auertitur, & fugat. Iō de tali infideli auersione dñs in Pl. Auertentur se, & non se rauertit pactum. Deus. n. est sicut imago, quæ est in speculo, q. si cōuertit se ad te, si ad eam conuerteris. Auertit autē se statim, q. si ab ea te auertis. vnde ipse est qui dicit. 2. Paraly. 7. Si auertis fueritis, & dereliqueritis iustitias meas, euellā uos de terra &c. & Leui. 26. Si ambulaueritis contra me, ego cōtra uos aduersus incedam in furore cōtrario. Et auertet dñs uis, q. mali auertuntur à Deo, sicut degener pullus A quia auertitur à solis radio. Non. n. per dilectionem ad eum uertuntur, sed per obstinationem ab eo auertuntur. Vnde 3. Regum 11. Iratus est dominus Salomoni, eo q. auersa esset mens eius à domino. Vnde nota, q. mali auertuntur

A Deo per infidelitatem, Auertuntur (dico) à Deo iniquitatem

A proximo per impietatem, à Deo iniquitatem

A paupere per crudelitatem, & idolatriam sectā

A veritate per mēdaciū & vanitatē. do. Vnde Iud. 8. Auertit sunt filij Israel, & fornicati sunt in Baalim. Item auertitur à proximo charitatē & amicitiam denegando, cōtra illud Eccle. 41. Ne auertas faciē tuā à proximo tuo. Item auertuntur à paupere eleemosynam, nō impēdēdo cōtra illud. Tob. 4. fac (inquit) eleemosynā, & noli auertere faciē tuam ab illo paupere, ita. n. fiet, vt nec à te auertat facies dñi. Itē auertuntur à verō falsitatē & mendaciū & vanitatē frequentando. vñ Thi. 4. A veritate qdē auditū auertent, ad fabulas autem conuertuntur. Econtra autem isti deberent auerti

A propria uoluntate, De uoluntate propria dicitur Eccle. 18. Post ab inepta uoluntate, cōcupiscētiās tuas nō ab iniustitiā prauitate, eas, & à uoluntate tua auertere. De carnalitate autem exponit illud Ecclesiastici 9. Auerte oculos à muliere cōmpta &c. De uoluntate verō dicitur in Pl. Auerte oculos meos, ne uideant uanitatē &c. De in iustitiā verō dñs Ecclesiastici 17. Reuertere ad dominum, & auertere ab iniustitiā tua. Patet igit, q. quia nos auertimur à Deo p. peccatum, q. ipse auertitur à nobis multipliciter, vt

distū est. Cum tamen necesse esset nobis, q. ipse auerteret à nobis non se, nec misericordiam suam, sed potius iram suā sicut supplicabat Dauid in Ps. dicens. Conuertere nos Deus salutaris noster, et auerte iram tuam à nobis. Et illud. Auerte faciem tuam à peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. Ista ergo de auersione sufficiunt, uide supra de aduersus, et infra de conuersione, et reuertenti.

Auferre. Nota breuiter loquendo, q. Deus auertit aliquā malis, et aliq. iustis. Auferre. n. malis temporalē aduersitatem, ne castigentur, mundalem prosperitatem, ne consolentur, Virtutum stabilitatem, ne roborētur, carnalem uiuacitatem, vt moriantur, æternalem fœlicitatē vt condemnent. ¶ Dico igitur, q. malis auferuntur temporales aduersitates seu correctio. Eia. 5. Auferam a facie eius & erit in direptionē. Sepes. n. q. communiter fit de spinis significat mundi puncturas et correctiones, q. in hoc mundo peccatorib. auferunt, ut eis in perpetuum inferant. Secundo auertit ab eis prosperitas, sicut dñs Eze. 21. Propheae impie dux Israel auertit a facie tua coronā. i. deponēdo correctio. Et Eia. 3. Auferet dominus ornamenta filiarum Syon. I. Lunulas torques, armillas, monilia etc. Et Eia. 16. Auferetur lætitia et exultatio de carmelo. Tertiò auerē ab eis stabilitas, Eze. 39. Auferā cor lapideū de carne uestra, et dabo uobis cor carneū. Tales. n. non funt lapidei et stabiles, nec ad resistēdū nec ad virtualiter operandū, sed magis sunt carni et fragiles, et proni ad cadendū in peccatū, et ad spūaliter deficienti. Eia. 3. Auferet dñs à Hierusalē et à Iuda ualidū et fortē, et omne robur panis. Item auertit ab ipsis uiuacitas. I. anima per mortem. vnde Lucā 8. Etiam id quod habere putat, auertetur ab eo. Item auertitur ab eis fœlicitas. vnde Mat. 21. Auferetur à uobis regnum Dei. ¶ Itē multa sunt, quæ bonis similiter auferuntur. Auertit enim Deus à bonis et iustis

¶ Auertitur Deus B Cordis prauitatem, à nobis cordis prauitatem. Hie. 4. Auertit Duram aduersitatem, te praputū cordis uetri. Exo. 34. Auertit Pœnæ calamitatem, uetri. Exo. 34. Auertit iniquitates et peccata, nosq. possideas. Itē auertit ab eis rerū facultatē. Zach. 3. Auertit ab eo uestimenta sordida. i. mūdī prospera, quib. exterius uestimur. Itē auertit ab eis carnis fragilitatem. Michæ 5. Auertit equos tuos de medio tui. Equus. n. significat carnalitatem. Eia. 30. qui eorū caro, et non spūs. Itē auertit ab eis durā aduersitatem. Leui. 26. Auertit malas bestias de medio tui. i. seculi crudelitates et aduersitates. Itē auertit ab eis in inferni pœnalitem. Et de hoc Eia. 57. Auferre offendicula de uia populi mei. Et illud Pl. Auertit à me opprobriū et cōtemptū. Et Eia. 25. Auertit dñs oēm lachrymā ab omni facie. ¶ Nota adhuc, q. hō debet auferre de cor de suo uicia et peccata, vt sic possit illud facere mundū et purū habitaculū Deo patri. et iō sibi dñs Amos 5. Auertit à me tumultū carminū tuorū. In quib. uerbis ostendit, q. nos debemus à nobis auferre rixositatē, tumultū, indiscrētā iucunditatē (Carminū inquit) in cōpletā hereditatē (tuorū inq.) scilicet illud, q. tuū est, debes à te auferre. Auferatur ergo à nobis rixositas iniqua, iucunditas indiscrēta, hereditas incompleta. Dico ergo, q. à nobis debemus auferre iniquitā rixositatē (Auertit inquit tumultū). Sunt. n. quædam aues, q. nō uolūt esse in frequentia et tumultu, sed magis in solitudine et quiete, sicut pellicanus et phœnix, et gñaliter oēs aues p̄dales. Sic uerē (charissimi) uir bonus et perfectus quantū pōt auertit à se sollicitudinem et tumultū, et interius et exterius. Interius dico. I. a corde strepitum cogitationis, affectio nis, iracundiæ, auaritię et ambitionis. Et exterius, scilicet fluctus et motus negotiorū terrenorū et superflua occupatio nis. Vitam est solitariā et quietā, pacificā et modestā debet summē conseruare. Sicut. n. hō quietus non diligit tumultū in camera sua, sic uerē nec Christus in corde nostro, ubi est camera sua, nec etiam in quacunq. p̄sona sibi specialiter dedicata. Auertit ergo tumultū. iō Christus tumultuātibus, et negociantibus in templo dicit Io. 2. Auertit ista hinc, et nolite facere domū patris mei domū negociationis. Et hoc est contra multos, qui re uera non quietē, nec pacificā cōuertant, sed magis q. mūdī negocia et per rixas et discor dias tumultuantur inuicē, et rixantur, Eia. 3. Tumultuabitur puer contra senem et ignobilis contra nobilem. Dixit auertor de

tor de apibus, q. aliquādo habent inter se bellum, discordiā, & tumultum, sed dicit, q. si modicus puluis, uel lapillus desit, p. projiciatur, statim sua tumultuosa discordia quietat. Sic uerē (charissimi) q. h. dolor in hoc mūdo apes. i. homines sunt læpissimē in rixa, lite, discordia, & tumultu, dum durat misera uita p̄sens, sed pro certo q. modicus lapillus sepulcri eis supponetur, uel ē modicus puluis. i. aliquantulū de terra in morte super eos projicietur, tūc oēs eorū tumultus & discordia sedabitur, & intercipietur. dñs Iob 3. ibi impij cessauerunt à tumultu. vbi dñs, quod in morte uel in inferno iniquorū crudelitas coarctatur (ibi impij) gaudiorū fœlicitas terminatur (cessauerunt) peruersorum rixositas annullatur (à tumultu inquit). Auferamus igitur (charissimi) inquietam rixositatem. ¶ Secundo auferamus indiscrētā iucunditatem (Carminū inquit tuorum) sicut. n. auicula, quæ se sentit captam laqueo, siue visco, non pōt p̄allere, uel cātare, imò à se abdicat omnem melodiam suam cantus, sic uerē nos, qui in ista ualle miseriz diuersis tribulationib. & infirmitatib. laqueis sumus capti, oēm superflūā lætitiā & iniquam debemus penitus abdicare, & cogitādo miseriam statum nostri sp̄ in marore & tristitia uerbari (Carminum inquit) à re uera mundi carmina & lætitiā, solatia temporalia debent à nobis penitus elongari. vnde Baruch 2. Auferam à uobis uocem iucunditatis, & uocē impij. Nam sicut dicitur Eze. 2. Liber ille, ubi erat scriptum carmen, continebat et lamē rationes & ueh. Ad notandū, q. mundi carmina se lætitiā temporalis sp̄ solent lamentationes & ueh. tristicię temporales & perpetuę comitari, quia sicut dñs Prouer. 14. extreme magis iucundus occupat. Auertit ergo indiscrētā iucunditatem. ¶ Tertiò debemus auferre assuetā proprietatē, q. ostēditur ibi. (Tuorum inquit) quia, si illud, quod est tuum, illud quod est propria hereditas & possessio, debes tibi auferre, tuas. n. est pronomen possessiui, & signat, q. possessionem tuā propriā debes pro Deo abdicare. itā autē tuā possessionē. ē. appello cordis uoluntatē, carnis uoluptatē, rerū facultatē. Est. n. uoluntas in nobis auferenda, ipsam obedientiā subiugādo, vt sic dicamus Deo & patri, ueritatē nō meā, sed tua uolūtas fiat. Lucā 23. Est ē carnis uoluptas alligēda, ipsam p. penitentiam macerādo, quia sicut dñs Eccl. 22. Infirmitas carnis sobriam facit animam. & 1. Corint. 9. Castigo corpus meū, & in seruitutē redigo. Itē est rerū facultas depōnenda, ipsam taliter contemnēdo, & pauperib. misericorditer erogando. Prouer. 3. De substantia tua da pauperibus. Iō bene cōcludit Luc. 6. Qui auertit q. tua sunt, ne repe tas, q. uerē si Deus uel platus auerunt à nobis quæ nostra sunt. i. uoluntatē, uoluptatē, & facultatē, nos nō debemus cōtradidicere, sed magis in patientia sustinere (Tuorum ergo) Sic igitur patet, q. ab affectu cordis nostri auerēda, fugāda, & elongāda est hereditas tp̄salis, iucunditas p̄ccatoralis, rixositas mundialis. Auertit ergo à me tumultū carminū tuorū thema p. sanctificatione beatę Virginis, uel prouerb. 40. Auertit rubiginē de argento, & egreditur uas purissimum &c.

Augere, Augmentum. Nota, q. augmentū, seu ē incrementum, q. post accipi multipliciter, secundum q. sunt multa, quæ possunt minui, uel augeri, in bono scilicet, uel in malo. Deus enim augmentat iustos

In uirtutibus, Dat. n. Deus uirtutum incrementum interius, honorum supplementū exterius, munerū cōplementū superius & posterius. Primò igitur dico, q. est augmentū uirtutis, q. fit interius. Sicut ergo uideo, q. quādā naturali uirtute arbores, & alia uergetant, & crecūt dū tū uita habeant naturalē, sic hoies uita gr̄a uergetati, sp̄ debēt in melius augeri, & in uirtutib. & morib. cumulari, q. uer que facit dñs, q. tū hō culturā diligentē & p̄nitentē ap ponit, tunc Deus incrementū & augmentū uirtutum multiplicat & apponit. 1. Corint. 3. Ego p̄latui, Apollo rigauit, Deus aut incrementū dedit. Vnde 2. Corint. 9. Multiplicabit semen uestrum, & augebit incrementa frugum iustitię uestrę. ¶ Secundo dico, q. est augmentum honoris, qui fit exterius, quo. s. boni quādoq. à Deo promouentur, & ad uilitatem aliorū in dignitatibus augmentantur. In uoluntate. I. uanis omnia humida facit augeri, sicut patet in mari, & in medijs testudinum marinarum, quia. s. luna secundum do

tores mare secū solet eleuare & trahere, & sic illud facit crescere, & augere. Sic uerē influentia & prouidentia Dei bonos solet q. ad dignitates eleuare, & trahere, & superius augere, crescere, & uerē Pl. Auxit populum suū uerementē, & firmavit eum super inimicos eius. Tertiò dico, q. est augmentum ualoris seu salutis, quæ fit superius. I. in gloria q. beati ueniunt ad uicimatū augmentum, sicut luna in plenilunio. vñ Prouer. 4. Dabit capiti tuo augmenta gratiarū, & corona in inclyta proteget te. & Act. 2. Dñs autē augebat eos, qui saluiferebant. Sed si uis in malo, dic q. mali augmentur

Malijs, ¶ In malijs dico, seu in uitijs. B Diuitijs, Vnde de Pharaone dñs Exo. 9. Supplicijs, q. ipse auxit peccatum, & ingratum est cor eius. & Eze. 23. dñs q. illa mala mulier auxit fornicationes suas. Et etiam numerus malorū quotidie augetur, & honorū diminiuit. vñ 2. Reg. 15. Populus augetur cum Absalon. Item in diuitijs, quia. s. malorū prosperitates magis augetur, q. honorū. Gen. 34. Augere uocem, munerā postulare. Item in supplicijs, quia. s. p̄næ malorū in inferno secundum quantitatem culparum augetur. Vnde Deuter. 24. Augebit dominus plagas tuas, plagas magnas & per seuerantes, infirmitates pessimas & perpetuas, &c. Vide de crescere & profectu &c.

Auis. Potest significare dupliciter in scriptura. Significat. n. in malo, & in bono. In malo signat p̄sonas volatiles acleues, uanos pariter & elatos, qui ad modū auis per aerē huius mundi uagantur. Auis. n. dñs ab a. q. est sine, & uia, quasi sine uia, ad denotandū, q. peccator non seruat regulā, neq. uia, & iuxta salutis semitā nō se tenet. Vñ Iob 33. Semitā ignorauit auis. Et iō sicut aues multis periculis sūt subiectę, quia aliq. capiuntur visco, laqueo, uel sagitta, sic uerē uani homines, & superbi multis peccatorū periculis sunt subiecti, quia pro mundi delectabilibus acquirendis aliquando ab aucupe diabolo capiuntur, & visco luxurię, sagitta inuidię, laqueo auaritię astringuntur, quia sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo, sic capiuntur hoies in tempore malo. Ecclesi. 9. Item potest auis significare hominem perfectum, & sic auis idē est, q. uir perfectus, quia sicut auis vitam ducit aeream, uisualia non congregat, & de infimo ad superiora sp̄ uolat, sic uir perfectus uitam aereā, & puram, & mundam solet ducere, p. castitatem, uisualia nō aggregare, per auaritiā & rapacitatē, de infimis uerō ad superiora uolare per celestiuū desideriuū & affectionē, & per terrenorum uituperiū & abominationem. ideo de tali aue pōt exponi illud Iob 5. Homo nascitur ad laborem, & auis ad uolandum. In quibus uerbis ostenduntur tria, quæ debent esse in homine perfecto moraliter, quæ sunt in qualibet aue naturaliter. Auis enim habet naturaliter

Visum splendidiorē, Sic uerē uir perfectus debet habere luciditatem in discernendo (Homo). q. Motum uelociorem, Motum sublimiorem. q. est animal rationale, agilitatem in operando (ad laborem) sublimitatē in contēplando (ad uolandū) debet. n. esse uir p̄fectus luculenter informatus, quia debet esse hō diligēter occupatus, q. est ad laborem. Excellentē sublimatus, q. a. ipse debet esse auis, ad uolandum per contēplationē ordinatus. Simus igit informati clarē discernendo (Homo) Sicut. n. auis naturaliter habet clarum uisum, sic uerē si uolumus esse aues spirituales. i. uiri uirtuosi & perfecti, debemus habere clarum uisum discretionis, sapientię, & rationis, q. ostendit cum dñs hō. Hō. n. est animal rationale, quod inter bonū & malū, inter delectabile & tristabile, inter eligibile & refulabile naturaliter iudicat, & discernit, & signat hoiem discretum rationale, & prudētē, qui inter bonum & malū discernere, & eligenda eligere, refulanda etiam scit refulare. Hō ergo, Iob 38. Posuit in uisceribus hominis. sapientiā. Et iō homo est similis cuidā aui, q. dñs Aquila, q. super oēs aues clarissimū habet uisum, intantum q. solem directis oculis intruet. Sic uerē etc. dñs supra de Aquila. Similis etiam debet esse cuidā aui, quæ dicitur sphinx, quæ dñs esse auis cū facie humana et pedibus serpentis, de qua ē Aug. de ciuitate Dei facit mentionem. quia. s. iste debet esse auis intelligēdo et uidentē subtiliter, hō ratiocinādo sagaciter, serpens mala p̄cauendo erudentē. Vnde figuratur in illo aiali Ezech. 1. q. cū facie auis faciem habebat humanam. Et istud est contra

est contra multos, qui re vera non sunt sicut aues diurnae, q̄ claritate visus latentur, imo sicut aues nocturnae, quae visus obfcuritate gloriatur. Ideo tales similes sunt buboni, quae est auis obfcuri uisus, & iō charissimi solem non p̄t sustinere, sed in lunā lumine delectatur. Sic & c. sicut supra de Aquila. Nō sic ergo, sed simus informati clarē discernendo. ¶ Sed cū dō simus occupati bonum operando (Ad laborium inq̄) Sicut. n. videmus, q̄ aues agilis, velocis, atq; mobilis sunt natura; ita q̄ per aerā velociter se transferunt atq; mouēt, sic verē (charissimi) boni & perfecti semper debent per bona opera se mouere, & per bonorū laborū occupationē de loco ad locū velociter se transferre, quod ostenditur cum d̄r (Natus est ad laborē) Iō bonis bene laborantib. & operantib. obediētib. & occupantib. p̄t dici illud Esai. 57. In multitudine viarū laborasti, & non dixisti quiescam. Bonorū enim laborum gloriosus est fructus, sicut dicitur Sap. 4. Qd̄ est contra multos, qui re vera nolunt per bona opera laborare, sed magis per pigritiam dormire, nolūt se aliquo bono opere occupare, sed per carnis delicias sese sine exercitio delectare. Illi sunt similes strutioni, quae est auis p̄dōrosa & difficilis ad mouendum, & ideo istā non volat, nec velociter circuit, aut laborat, habet. n. nimis de carnositate, & parū de plumositate, & iō multū habet de pondere & grauitate. Sic verē (charissimi) multi sunt, qui tū habent de p̄dōrositate auaritia, & de carnositate luxuria, & ita parū de plumositate virtutum & morum, q̄ non possunt se mouere per laborē alicuius exercitij virtuosū, imo circa terrā. i. bona terrena continuē conuerfantes, de bonis caelestib. & spiritalib. nihil curant. Iō d̄r in Pl. In labore hoīum non sunt, & cum hominib. non flagellabuntur. iō tenuit eos superbia operi sunt iniquitate, & impietate sua. Heu (charissimi) nō sic, sed simus occupati bonū operando. ¶ Tertio simus eleuati sursum contemplando (Ad volandum inquit) Nam sicut auis naturaliter volat sursum, & ab istis inferiorib. se eleuat & elongat, sic verē vir perfectus debet sursum volare p̄ contemplationem, & desiderium, & affectionem ad bona caelestia & aeterna, & ab inferioribus, & terrenis se debet quatū ad affectionem penitus elongare (ad volādū inquit) ut sic de eo dicatur illud Ap. 14. Vidi alterū Angelū volantē p̄ medium caeli. vide supra de altero, & de Angelo. Et istud est contra multos, qui re vera sursum ad caelestia nunquā volūt volare, sed sp̄ inferius per auaritiā in terrenis harere. Illi sunt similes nocturnae, q̄ nunquā alte volat, imo sp̄ circuit & volitat inferius circa terrā, & de nocte, & nunquam de die, & q̄rit vndiq; cū quodā odibili clamore & horribili p̄dā suā. Sic verē auri huius mundi amatores, qui re vera sursum ad bonorū aeternorū considerationē nō volitant, non ferunt, sed tantūmodo circa terrā. i. circa terrena inferius occupātur, isti et in nocte & caligine vitiōrū, & nō in die gratiarū & virtutū p̄ huius vitā aerē circumueiunt, et mouent, vbi saepe horribiliter detrahendo, et blasphemando volitant, clamitant, et loquuntur, et vbi p̄dis diuitiarum p̄r ceteris fecundant. Illi ergo nō sunt aues ad volādū, imo bestiae ad gra diendū, et sup̄ terrā per auaritiā ambulandū, quia sicut dicit He. 9. Cōfortari sunt in terra, de malo, ad malū egressi sunt. Nō sic ergo (charissimi) nō, sed pro Deo simus ad contemplandū sublimati, ad operandū occupati, ad discernendū informati. Simus igitur in discernendo prudentes (homo) in operando feruētes (ad laborem) in contemplando surgētes (ad volādū inquit) Et sic erimus aues spirituales, ita qd̄ de nobis poterit dici illud Ecclesi. 41. Aperti sunt thesauri, et auolauerunt nebulae, quasi aues. Et de hęc de aue sufficiāt.

Auris. In scriptura diuersimodē p̄t accipi. Auris. n. per quā vox ingreditur ad auditum, p̄t significare p̄dicatōrē, p̄ quē in corpore ēt vox sacrae scripturae alijs infillat. Prouer. 18. Auris sapientiū q̄rit doctrinā. Itē auris, quae iudicat inter voces. q̄. s. sit grauis, q̄ acuta, q̄ dulcis, et quae rudis, p̄t significare quemlibet iudicē vel p̄latū, qui re vera in corpore mystico Ecclesiae, officiū auris tenet, quia. s. iste debet iudicare inter aliorū voces. i. inter aliorū laudes, et actiones, iactantias, et adulationes, et discernere quid sit leue vel graue, quid vituperabile vel laudabile. Vñ Job 12. Nōne auris verba dii iudicat, et fauces comedentis saporē? Gñaliter aut in scriptura, per aut intelligit virtus obediētiae, attentionis, et diligētiae, quia sicut auris aliorum vocib. intendit,

& quicquid d̄r iudicat & p̄ndit, sic verē obediētia, et diligētia ad vocē Dei, et p̄lati sui sp̄ habet intendere, ut p̄ceptū eius valeat adimplere. Et est auris sicut ianna cordis. Et iō sicut ianitor debet cauere, ne aliquis hostis p̄ianum domus admittat, sic discretio, q̄ est ianitor cordis humani, summē debet cauere, ne p̄ianū auris aliquis aī inimicus, id est aliquod malū, siue detractorium, siue adulatorium, siue deceptorium, siue iactatorium admittatur, imo pro certo ianna aurium omnib. talibus hostibus debet claudī, iuxta illud Ecclesi. 28. Sepi aures tuas spinis, et noli audire uerbum nequam. In quibus uerbis ostenditur, quod aures nostrae debent p̄muniri (sepi) debent experiri. s. per correctionem (spinis) debent operiri (noli audire uerbum nequam) Aures. n. cordis nostri per patientiam p̄muniuntur (sepi) Per diligentiam aperiantur (aures) Per correctionem experiantur (spinis) Per discretionem operiuntur (quia scilicet cauet ne audiant uerbum nequam)

¶ Est igitur auris obediētiae seu auscultationis et attentionis per patientiā p̄munienda (Sepi inquit) Aures. n. habēt naturaliter aliquā firmitatē, sunt. n. ossae, et cartilagineae, et anfractuosae, ut. s. nihil nocuum cerebrō possit interius subintrare. Sic pro certo aues auditus nostri debēt esse ossae, stabiles, atque firmae per uirtutē patientiae et uigoris, ut sic oīa nociua possint repudiari, reijci, et refulari, ne usq; ad cerebrū. i. usq; ad aīam ualeant penetrare. Aures. n. habēt anfractuosa circumuolutiones ne nimis liberē intret aer ad denorandū, q̄ uerbū auditū nō debemus statim recipere uel credere, q̄ q. credit cito, leuis est corde, sed cum quadā difficultate et anfractuosa examinatione admittere. qd̄ ostēdit d̄r d̄r, Sepi. Nā sicut sepes obuiat superuenientib. aīalib. ne usque ad hortū septū ualeant penetrare, sic uerē munitūm patientiā oib. exteriorib. uerbis, iniurijs, turbationibus, et tentationib. opponit, et obstitit ut aures nostrae exinde sint sepe, uallae pariter, et munitae, ne. s. per impatientiā et iracundiā possint usq; ad aīam penetrare. Sepi ergo. i. habe sepe patientiā, custodiā, et diligētiam munitūm, qd̄ pro certo sicut d̄r Ecclesi. 3. ubi non est sepes, diripiet possessio. Dicit. n. Pli. q̄ elephas aurib. est armatus, habet. n. aures longas, et protensas, et inferius inclinatas, quas aliquando erigit, et draconē exinde p̄cutit, atq; ferit. Sic uerē (charissimi) nos debemus h̄re aures spirituales auditus, iō gas. i. loganimitate patientiae, mansuetudinē, et modestiā p̄munitas, et inferius per reuerentiā, humilitatē et beneuolentiā inclinatas, dicente d̄r in Pl. Inclina aurē tuā, et exaudi uerba mea. Ista et debemus erigere p̄ attentionē, et ad diuinas promissiones et cōminationes extollere audiendo Dei uerbum et p̄dicatōnē, et sic draconē. i. diabolum poterimus p̄cutere, et fugare. Illud. n. quo diabolus magis laeditur, magis percutitur, magis fugatur, est q̄ hō patienter et humiliter, reuenter, et benigniter audit monitiones, et correptiones, vel et iniurias, et turbationes. Iō cuiuslibet d̄r Ne. 1. Sint aures tuae auscultantes, et oculi tui uidentes. Patientia ergo est sepes et munitum aurium. Sepi inquit. Olee. 2. Sepi uias tuas spinis. et Ecclesi. 28. Sepi aures tuas spinis. Qd̄ iste contra multos, qui re uera non uidentur habere aures septas, nec per patientiam circūdatas aut munitas, quia. s. nihil qd̄ eis displiceat possunt audire, nec p̄dicatōrū monitionē uel p̄lati correctionē, nec alicuius iniurantis inuasiōnem, imō statim sunt impatientes per iracundiā et turbationē. Iō tales reprehēduntur. He. 6. Incircumcisae aures eorum, et audire non possunt. Non sic (charissimi) quia auris nostra est per patientiam p̄muniēda (Sepi) ¶ Secūdo dico, q̄ auris nostra est per diligentiam aperienda, quia uerē charissimi sp̄ debemus habere aures apertas ad audienda mandata, documenta, instructiones, et correptiones, q̄ ostenditur cum dicitur, aures tuas. Auris. n. secūdo d̄r. dicitur ab hauriendo, eo q̄ oēs uoces hauriat, atq; bibat, quia uerē aures nostrae debent esse haurientes, recipientes, et audientes quicquid eis de bonis informationibus infillatur. Qñ. n. mulier p̄gnas est mortua, necesse est, q̄ eius os aperiat, ut aer subintret, alioquin fetus cōceptus periret. Sic uerē (charissimi) quando mulier. i. anima mortua est per peccatum, p̄gnans tamē est alioquo bono proposito, utpote p̄p̄tē uerū

ueri & abstinere, tūc summē necesse est, q̄ os. i. auditus eius aperiat, & q̄ aer. i. bonorū uerborum puritas recipiatur, & audiat, ne forte fetus, qui iā cōceptus fuerat moriat. Mar. 7. Statim aperta sunt aures eius. Quod est. contra multos, q̄ re uera aures suas diuinis uerbis non aperiant, imo claudunt uanitatib. aut mundi ipsas aperiant, & non claudunt, quia re uera multi sunt, qui non uidentur habere aures ad audiendum uerbum Dei, nec aliquam bonam informationē, sed bene uidentur eas habere ad audiendum uanitates, & derisionem, detractionem & adulationem, & iō quantum ad audiendum uerbum Dei, & bona documenta isti uidentur similes quibusdā aīalib. de quib. dicit Isid. q̄ est in Aethiopia regio, ubi oīa animalia quadrupedia nascunt sine aurib. Et Elephātes, quia re uera tales, qui in Aethiopia huius mundi uersantur, & qui sunt quadrupedes. i. qui quatuor his affectionib. per diuersa desideria ferunt, sine auribus nasci, & esse dicuntur, quia. s. auditu uerbi Dei, lectionis & correctionis, p̄dicatōnis, & instructionis priuari esse uidentur, quia re uera diabolus abstulit talib. aures cordis. Vnde Eze. 23. Nares tuas, & aures tuas praecedent. quia re uera mundi peccatores non habent hodie nares. i. odoratum deuotionis, nec aures. i. auditū attentionis, obediētiae, & subiectionis, uel auditum sanā eruditionis. Dicit. n. Aristo. lib. de animalib. q̄ oīa aīalia uanitas carent aurib. quia uerē (charissimi) illa animalia, quae faciunt & ponunt oua. i. mundi bona & diuitias, hoc est dictu, auri & cupidi, qui ad modum strutionis ponunt in arenam oua sua, & obliuiscuntur ubi posuerunt ea, Job 36. tales (dico) hodie carent auribus. ¶ quantum ad audiendū bona & utilia documenta. Hier. 6. Incircumcisae aures eorum, & audire non possunt. sed pro certo quantum ad audiendum friuola atq; uana illi non carent aurib. imō maximas habent aures, similes quibusdam monstris, q̄ sunt in Scythia, quae. s. Isid. sunt hoīes dicti Onesij in insulae leoninis habitantes, ita protensas aures habent, q̄ exinde cooperiūt totū corpus. Sic uerē multi sunt hoīes, q̄ habent aures ita magnas, q̄ per totum corpus. i. per omnem locū terrā, & patriam se diffundunt, quia. s. oīa uolunt inuagare, & maxime uanitates, & rumores. Et sic tales quantum ad bene audiendum carent auribus & auditu, quantum ad uanitates aut audendas aurib. optime sunt muniti. Iō de tab. d̄r 2. Tim. 4. Erit (inquit) tempus cum sanā doctrinam nō sustinebunt, & a ueritate quidem auditum auerent, ad fabulas aut conuertentur. Est igitur auris cordis nostri per diligentiam aperienda (Aures inquit. i. haurientes)

Ne. 8. Erant autē aures oīs populi erectae. ¶ Tertio dico, q̄ est auris cordis nostri per cōtrouersā experienda. q̄ a auris, id est virtus obediētiae debet summē comprobari, experiri & uideri, quando per correctionem seu per aliquam displicentiam pungitur, & feritur. q̄ sicut dicitur Prouer. 1. Auris, quae audit increpationes uia, in medio sapientiū commorabitur. quod ostenditur cum d̄r, Spinis, quia. s. spinis a spēre correctionis, uel iniuriōse locutionis, aures nostras, i. auditū obediētiae & patientiae summē probant, talem experientiam habuit Christus, de quo d̄r Mat. 27. & Ioan. 19. qd̄ milites plectentes coronā spineam imposuerunt capiti leui. sed uerē multi sunt sicut canes ignobiles, quae cum aures eorum spinis punguntur, statim sequi praedam suā omittūt. Sic multi sunt, qui puncturam alicuius correctionis, uel iniuriōse locutionis non possunt in suis aurib. sustinere, imō statim indignantur, & irascuntur, & ad uindictam commouent, & sic a sequela praedae suae. Christi recedantur, quem primō per patientiam sequebantur. De istis d̄r Luc. 8. Et ortae spinis suffocauerunt semē. Est igitur auris cordis p̄ correctionē experienda. ¶ Quarto dico, q̄ est per discretionē custodienda, q̄. s. sp̄ debemus cauere, ne per aures intret ali quod uerbu, p̄ quod interius aīa irretetur. Sicut. n. asp̄s audiens incantatōrē cum cauda claudit aures superiores, & alia claudit imprimēdo eā ad terrā, ita qd̄ terra & cauda sunt illa, cū quib. asp̄s claudit, & custodit aures suas ne per illū, qui loquitur incantē, sicut dicit glossa super Pl. sic statim qñ uideamus paratū incantatōrē. i. diabolu, qui nos uult incantare per occultam suggestiōem, uel luxuriosum, qui nos per impudicā locutionē, uel adulatorē, qui nos uult incantare per deceptionē, uel detractorē, qui nos uult incantare p̄ alterius famę corrosiōnē, uerē nos debemus adhibere

re caudā. i. memoriā finis nostri. s. memoriā mortis, iudicij, purgatorij & inferni, itē terrā. i. memoriā nostrę uilitatis, & sic cū istis duob. debemus claudere & obturare aures nostras, & huiusmodi incantationes & improbas suggestiōnes respicere, & refutare, & sic periculū captiōnis, incantationis, cōsensūs, & operationis poterimus declinare. Et sic s̄m Plal. nos erimus similes asp̄idi, sardae, & obturati aures suas, ut nō exaudiat uocē incantantiū. Qd̄ est cōtra multos similes nautis q̄ in cantib. syrenarū delectant, & sic dormiunt & somniant, & a syrenis deuorant. Sic uerē multi, q̄ nō claudūt, nec custodiūt aures suas a prauis suggestiōnib. & loquelis, imo i. q̄tib. syrenarū. i. uerbis deceptorij mulierū uel adulatorū taliter delectant, q̄ dormire. i. p̄cō. cōsentire quasi necessario cōpellunt, & sic ab istis deceptoribus deuorant de pauperant & destruantur. Est igitur auris custodiēda, q̄ ostendit cum d̄r. Noli audire uerbu nequā. Pl. Ego aut tanquā surdus non audiebā, quia re uera cantus syrenarū. i. suggestiō diaboli, luxuriosū, deceptoris, uel adulatoris, detractoris, uel falsi accusatoris, nō est aliquāter audienda. iō debemus dicere illud 1. Mach. 2. Non audiamus uerba regis Anriochi. Et nota, qd̄ multa sunt, q̄ a iustis audienda nō sūt, scilicet mēdacier fallentes, mordaciter loquentes, fallaciter yngentes, inaniter letantes, maligniter hortātes, carnaliter cōuersantes, igit̄ dico, q̄ illi, qui uolūt fallere mendaciter. i. uiri mendaces, quia sicut d̄r Prouer. 29. Princeps, qui libenter audit uerba mendacij, oēs ministros habebit impios. Itē dico, q̄ nec audiēdi sunt illi, qui ledere q̄runt mordaciter. s. detractores, de quo in Pl. Factus sum tanquā uas p̄ditū. q̄ audi. uitu. Item nec illi audiēdi sunt, qui alios yngūt suauiter. s. adulatores. Amos. 5. Cantica lyrae tuae nō audiam. Item nec illi, qui letantur inaniter, s. ioculatores. Pl. Locuti sunt uanitates, ego aut surdus non audiam. Item nec illi, q̄ hortant maligniter, s. mali cōsiliarij, heretici, accusatores, unde Deut. 13. Non audies uerba illius prophetae aut somnatoris. Item illi, q̄ cōuersant carnaliter. s. mala mulieres. Vnde Eccle. 9. Nec audias eā. s. saltatricē, ne forte pergas in effecia ipsius. Bene ergo d̄r. Noli audire linguā nequam hoc est dictu. Linguā mendacium, mordacium, fallētib. seu etiam adulantium, ioculatorum, seu inaniter letantiū, malorū cōsiliariorum, seu ad malum exortantiū, luxuriosorum, seu ad libidinem incitantium, unde Esa. 60. Non audietur ultra iniquitas. Boni et principes & p̄lati nō debent audire uoces & accusationes malorū balliuorū. Iq̄b. 39. Ibi nō audierūt uocē exactoris. Sic igitur patet, q̄ auris nra dēt operiri per discretionē, experiri p̄ correctionē, aperiri per diligentiam, p̄muniiri per patientiā. Ut sic bene dicatur. Sepi aures tuas spinis, & noli audire uerbum nequā. Sufficit.

Aurora. Nota, q̄ aurora quadoq; sumitur pro illa hora, quae est media inter noctem & praecedentem & diem sequentē, quae aut sumitur pro illa stella, quae in illa hora solet surgere, diem praecedere, ante solem ire, tenebras fugare, & propinquam lucis ortū suae praesentia nūcia re. Dicā ergo moraliter, q̄ in scriptura inuenitur aurora Mirabilis perfectionis, & beatitudinis. Est (dico) aurora, quae s. fluxibilis conditionis, & gnat moralē perfectiō. Consolabilis refectionis, & gnatem, & sic per auroram intelligitur beata Virgo, & ēt quilibet sanctus homo. Aurora. n. habet noctem terminare, Solē praesentare, tenebras fugare, lucem de clarare, latrones turbare, egros cōfortare, cūctā decorare. Quia re uera beata Virgo noctem culpae, & legis etiam antiquae terminauit, nunc etiam in suis deuotis nocte aduersitatis, & culpae terminat, atque finit. Vnde de beata Cecilia canitur. Dū aurora sine daret dixit beata Cecilia. Eia milites Christi abijcite opera tenebrarū. ¶ Itē ista diem gratiae inchoauit, lucem ueritatis profudit, et mundū illuminauit, errorū tenebras fugauit, & solem iustitiae Christum sicut mater filium praecessit, & aduentum ipsius nūciauit. Vnde 2. Reg. 23. Lux aurorae oriēte sole mane absq; nubibus rutilat. ¶ Item ista latrones turbauit, q̄. s. sicut latrones uidentes aurorē sciunt diem esse propinquum, sed iō turbantur, timentes ne deprehendantur, sic demones quonies istam auroram. i. beatā Virgine uident, solēt procul dubio formidare. Job 24. Si subito appaauerit aurora, arbitrantur umbrā mortis. Item ista egros. i. peccatores s̄tificauit & cōfortauit, quia. s. sicut in ortu aurorae agrū alleuiantur, &

tur, & aues cantant, & modulant, sic in aduentu & ortu Virginis gloriose, nec non in auxilio gratiae suae, oēs desolati & peccatores fuerunt spiritaliter consolati, & tribulationibus & tentationibus alleviati, & oēs aues. i. iusti gratulati & letificati, vnde Gen. 3. legitur, quod Angelus dixit Iacob, qui cum eo luctabatur. Iam ascendit aurora, dimitte me, & c. diceret. Iam est tempus, quod bis luctatio tribulationis & tentationis cesset, quia aurora. i. beata Virgo appropinquat. Ista est ergo aurora oriens, aurora progrediens, aurora in celo ppetuo residens (Oriens dico in natiuitate) Vnde de Iud. 3. & infidelibus. dicit Iob 3. Expectet lucem, & non videat, nec ortu surgentis aurorae. progrediens est in ascensione. Vnde Can. 6. Quae est ista, quae progreditur quasi aurora confurgens, & c. in celo est manens in felicitate & aeternitate. ibi. n. ppetuo locum suum habet. vnde Iob 38. Quis ostendit aurorae locum suum. Sic ergo dico, quod aurora signat perfectionem moralem. i. Virginem gloriosam, & si vis dic de filiis aurorae. i. de deuotis Virginis gloriosae, sicut in fabulis reductorij tui posuisti. videlicet ti. n. Secundo dico, quod aurora signat conditionem mortalem, vitam humanam, quae sicut aurora valde modicum solet durare, & nunquam in eodem sistere, sed deficienter nocte & die succedere statim deficere & cessare, sic vita humana semper est in processu, & motu, citoque cessat, & adueniente die veritatis & claritatis propinqua noctem huius mundi relinquit. Cant. 6. Progreditur quasi aurora. Tertio dico, quod signat gratiam & gloriam supernalem, quia. Ista est, quae noctem mundi tenebrarum terminat, & diem aeternae felicitatis praesentat. Vnde illud 2. Regum 23. Lux aurorae oriens sole rutilat. Sufficit.

Aurum. Multipliciter accipitur in scriptura. Accipitur enim pro sapientia spiritali, pro apparentia honesta & virtuali, pro opulencia temporalis, & pro omni perfectione morali. Accipitur primo pro sapientia spiritali, & de hoc Prover. 16. Posside sapientiam, quia auro melior est. Et de hoc dilata sicut supra i verbo hoc, Accedere, in primo membro illius auctoritatis, ista sunt, quae accipere debent aurum, & argentum & c. Itē accipitur pro honesta apparentia & virtuali, & de hoc potest dici illud Exod. 47. Vestituit arcam auro purissimo, & de hoc dilata sicut supra in verbo, Auferre, in auctoritate quae sic est. Pro argento auferat aurum. Itē accipitur pro opulencia temporalis, & de hoc Iob 3. Possidet aurum, & replēt domos suas argēto. Et nota, quod istud aurum à malis affectat, à bonis detestat, peccatū cōcomitur, Paradisus per eū auferitur, & per eum confortatur infernus. Dico, quod aurum mundanae opulenciae à malis affectat. Et nota, quod aurum diligit à formicis Aethiopiae, sicut supra. Itē quo seruat à griphibus. sicut supra de auaritia. Et iō de talibus aurum diligentiū. & affectantibus potest dici illud Eccles. 31. Multi sunt in auro casus, & ibidem. Qui diligit aurum, nō iustificabit. Itē dico, quod à bonis detestatur, & de hoc potest dici illud Iob 41. Sternit sibi aurum quasi lurū. & Esai. 13. Sufficitabo super eos Medos, qui argentum non querat, nec aurum velint. Item peccatū concomitur. Vnde Eccles. 31. Qui aurum diligit, non iustificabitur. & Eccles. 31. Beatus vir, qui inuentus est sine macula, qui post aurum nō abiit. Item infernū solet conferre. Eccles. 8. Multos. n. perdidit aurum & argentū. Paradisum solet auferre. & de hoc Iosue 7. vbi agitur de Achan, qui furatus fuit regulam auream de bonis Hierico, & exinde fuit occisus, nec terram promissionis intravit, quā aliās intrauisset. Item accipitur aurum pro perfectione, gratia, & sanctitate morali. & de hoc potest dici illud. Viuet, & dabit ei de auro Arabia. In quibus verbis ostendit quod quatuor sunt effectus gratiae diuinae, scilicet quatuor conditiones, quae in auro possunt reperiri. est. n. in auro naturaliter subtilitas duratua (Viuet) ductilitas extensua (dabitur inquit) luciditas ostensua (auro inquit) & grauitas depressua (Arabia) quod interpretatur occidentalis. Res. n. quae est grauis facilliter deprimatur, & occidit, atque cadit. Re vera tales conditiones habet autū diuinae gratiae, perfectionis, & sanctitatis, istud. n. habet firmitatis durabile vigorē (Viuet) largitatis ductibilem dulcorem (dabitur inquit) resurgente vitam sinceritatem (auro) Deprimentem mētis humilitatem (Arabia). Est igitur in auro, id est, in hoīe perfecto firmitatis durabilitas (viuet) Aurum enim tanta m habet durabilitatem, quod si in igne liqueat, aut dissoluatur, ibi nō consumitur sed purgatur, nec ibi deficit, aut minorat,

nec pondere nec valore. Sic verē vir perfectus ita debet esse firmus, perseverans, & stabilis, atque cōstans, quod nullus ignis tribulationis aut tentationis, aduersitatis aut paupertatis, quibus ipse afficitur et inflammatur, ibi nō debet per aliquod peccatū deficere vel consumi, nec per impatientiam et desperationem in virtutis, & meritū valore, seu pondere minorari, sed potius à peccatis et vitijs depurari, et in veritate perfectionis et gratiae sine detrimento iugiter commorari. quod ostendit, cum dicitur. Viuet. quod nō morietur, nec deficit, nec cessabit, sed in statu virtutis et gratiae durabit & perseverabit. Aurum. n. comestum habet prorogare vitam sibi medicos. Sic verē aurum diuinae gratiae facit hoīem viuere, perseverare, & durare spiritaliter, temporaliter, & aeternaliter, quia sicut dicit Iob 6. Qui manducat hunc panem, viuet in aeternū. De tali auro loquitur scriptura Eccles. 2. In igne probat aurum, & argentū, sic & hoīes receptibiles in camino humilitationis, & iō quilibet vir firmus, stabilis, & perseverans, iō dicitur quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso. Eccles. 5. Est igitur in homine perfecto firmitatis durabilitas (Viuet inquit) Inuehe si vis. cōtra illos, qui non perseverant, neque viuunt, imō deficiunt, & moriuntur. Secundo dicitur est in homine perfecto largitatis ductibilitas (dabitur) Nam sicut aurum est metallum, quod ad voluntatem artificis ducitur, plicatur, & dilatur, in tantum, quod propter sui dilatationem in tenuissimas laminas cōuertitur, sic vir perfectus, in tantum pietatis debet esse plicabilis & ductiuus, ut quod circumquaque, ad pauperes & vicinos debet extendi, & p̄dicatoria & benedictoria dilari, in tantum, quod si in tenuem laminam cōuertitur, incurrat tenuitatem paupertatis, nō debet propter hoc uereri, pij. n. & liberales hoīes saepe solent tenues & pauperes fieri, eo quod virtute largitatis volunt ad alios dilari. Et talis uirtus ostendit cum dicitur (Dabitur) quia. scales voluit alij dare se & sua. Sed dico pro alijs laborando, & eos in infirmitate, & instruendo, sua dico. s. elemosinas pauperibus, et cōgendo, amicis, et vicinis seruando, et Deū p̄ijs maneribus laudando, adorando et honorando. Matth. 23. Apertis thesauris suis obtulerunt domino aurum, thus, & cetera. Iō dicitur est talis largitate, et datione potest dici illud. Gen. 24. Proclatis vasis argenteis, et aureis uessibus, dedit ea Rebecca pro munere. ubi ostendit, quod virtutē largitatis debet concomitari candor castitatis (Argenteis) rubor charitatis (Aureis) & honor honestatis (uessibus) Sic ergo patet, quod in nobis debet esse largitatis ductibilitas (Dabit) Tertio dico, quod vir perfectus debet habere reluctentem sinceritatem (auro inquit) Aurum. n. dicitur ab auro, quia. s. aurum ad modum aure est metallum purum, clarum, et sincerum. Sic uerē uir perfectus debet esse purus, mundus, clarus, castus, et sanctus, ut sic de eo dicitur illud Exod. 37. Fecit candelabrum de auro purissimo. Nam sicut aurum est metallum ita purum, quod in aliquid aliud metallū nō potest mutari, est et ita purum, quod nullam lineam nigram potest imprime corpori cui cōfundeatur, sic uerē nos debemus esse ita puri et sancti, quod nullo modo debeamus in aliud metallū. in aliam personam. s. malam peccatricem posse mutari quoquo modo, nec aliquam lineam nigram. s. aliquid malū opus aliquo modo operari. Habeamus igitur sinceritatem reluctentem. Quarto habeamus deprimentem humilitatem (Arabia inquit) sicut. n. aurum est metallum ceteris grauius et ponderosius, ita quod si percussum fuerit non resonat sicut alia metalla, sic uerē uir perfectus debet habere pondus humilitatis, per quod debet apperere inferius ad statum infimū inclinari, et tantē debet esse patientia et firmitatis, quod si percussus fuerit aliqua tribulatione, uel correctione, non debet per impatientiam resonare, et cōtra Deum aut praesentū aliquatenus murmurare. quod ostendit cum dicitur, Arabia, quod interpretatur humilitas seu occidentalis. Et iō aurum Arabia nihil aliud est, quod uirtus humilitatis, quae hoīem suo pondere deprimat, ne per vanitatem superius efferatur. iō dicit Esai. 21. Si queritis, querite onus in Arabia, quia. s. onus Arabia. i. pondus humilitatis est principaliter querendū, et p̄ereandū. Sicut. n. apis portans mel inferius uolat, sic et nos si mel diuinae gratiae habuerimus, per humilitatem inferius uolitemus. Et ideo de isto pondere auri dicitur in parabolis 28. quod Dauid, ad faciendos leuulos aureos pro qualitate mensurae pondus distribuit, quia uerē illi, qui peritiam, et auaritiam, et deprimentis humilitatis pondus habent,

ben, inferius uolant &c. Heu pro dolor (charissimi) quā pauci sunt hodie, qui illi praedictis quatuor perfectionibus sunt decorati. ubi enim sunt hodie, qui habent

Humilitatis grauitatem, Nā pro dolor modernum non uidentur hodie habere firmitatem, sed fragilitatem, non pietatem, sed crudelitatem, non claritatem, sed obscuritatem, non humilitatem sed pompositatem. Non habent (dico) firmitatem, quia. s. ita deficient & frangunt per impatientiam, & imperseuerantiam. Ideo de auro dicitur Thre. 4. Filij syon & inclyti eius amici auro primo, reputati sunt in uasa testea. Item dico, quod non habent pietatē, quia. s. ipsi magis crudelitate, & cupiditate, & auaritia sunt repleti. Figurati Exod. 32. ubi dicitur, quod Aaron proiecit argentum in ignem, & mutatum est in vitulum, quem filij Israel adorauerunt. Sic uerē (charissimi) illi, qui in ignem auaritia ab Aaron. i. à diabolo sunt immisi, efficiunt vituli, quia. s. non faciunt nisi terram & terram colere & arare, in quibus hodie ita dicitur, & magnificant, quod a filiis. i. a uicinis & compatriotis honorantur, & adorantur. Isti ergo sunt in similitudinem vituli comedentis feni. Ps. Itē illi nō habeant puritatem, claritatem, aut sinceritatem, sed potius diuersorum uitiōrum obscuritatem, & impuritatem. Iō lamentatur Thre. 4. Quo obscuratum est aurum, immutatum est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite oium platearū. Nā re uera hodie obscuratū est aurum sanctitatis, mutatum est color honestatis, dispersus est lapis firmitatis. Itē uir habent humilitatem, sed potius superbiā & uanitatē. Iō de illa ciuitate superba dicit Hier. 51. Calix aureus Babylon. Et de Nabuchodonosor principe superbissimo & crudelissimo dicit Dan. 2. Tu es caput aureum. Heu (charissimi) pro Deo nō sic, non habemus conditiones defectuās, sed profectiuas, non uicioas, sed uirtuosas, non criminales, sed morales, nō damnabiles, sed laudabiles, habeamus igitur

Puritatem & humilitatem, Et sic erimus aurum
Sinceritatem & puritatem, & auri p̄fectionē
Humilitatem & pietatem, & sanctitatē, & de
Stabilitatem & firmitatem, quolibet dicitur.

Viuet, & dabit ei de auro Arabia. Adhuc nota, quod aurum, quod rubet, quod ualeat, quod splendet, potest intelligi rubor charitatis, ualor gratiae & bonitatis, splendor gloriae & felicitatis. Et iō tale aurum debet pro posse quilibet procurare. Apoc. 3. Suadeo tibi emere aurum ignitū probatū, ut locuples fias, & uelimētis albis induaris. Vbi nota, quod aurum ignitū, & cōflatur, p̄bat, & purgat, ualeat, & reputat, replendat, & illustrat. Tale igitur aurum uehemus emere & acquirere. Acquiramus ergo charitatis feruorē ignitū, quo ad primū. Firmitatis uigorē p̄batū, quo ad secundū. Bonitatis ualorē, locuples fias, quo ad tertium. Quiritatis splendorē, & uelimētis albis induaris, quo ad quartū. Aurum. n. quod rubet, & in igne ponit, signat ardorem charitatis. Aurum. n. quod in igne p̄bat, & ibi non cōsumit, sed purgat, signat augmentū uirtutū & sanctitatis. Aurum, quod rutilat, atque splendet, signat fulgorē aeternae claritatis. Explicata & applicata, exponit, & allega sic. t. u. Iueris, & hoc de auro sufficit.

Auster, Australis. Nota, quod auster est uentus uenus, qui uenit directē à meridie, qui secūndum eius diuersas conditiones diuersimodē accipitur in scriptura. Accipitur enim auster

Pro foelicitate aeternali, Accipitur (dico) pro aeternali felicitate. Nā Pro prosperitate temporalis, sicut auster seu pars australis est ceteris mundi partibus magis feruida atque clara, & hoc quia in illa parte est sol in sua fortiori uirtute sicut in sid. sic uerē regio Paradisi est clarissima per splendorem cognitionis, & est feruidā per uirtutem dilectionis. Nā ibi sol iustitiae & Christus Deus noster in sua maxima uirtute splendet, & rutilat, & apparet. In figura huius dicit Num. 8. quod candelabrum aureum luminis ponebatur in parte australi. quia. s. Christus & sancti, quae uirtutē discretionis & sapientiae candelabra lucētia possunt dici, ad austrū claritatis aeternae perpetuē sunt locati. Eze. 40. Ostendit mihi quasi aedificium ciuitatis ad austrum. De isto auro uenit Christus & Spiritus sanctus in hūc mundum. Abacuc. 2. Deus ab auro ueniet, & sanctus de monte

Pharā. Accipitur igitur auster pro aeternali felicitate. Quod secūdo accipit pro temporalis prosperitate, est. n. auster uentus calidus & humidus corporū grauius, infirmitatum induciens, nebularū turbidū grauius. Sic uerē mundi prosperitas dicitur habere caliditatem & humiditatem. Calorē dico auaritia, humorē carnalitate & luxuria, nebulas obscuritatis & ignorantiae, turbines crudelitatis & saeuitiae. Et iō causat infirmitates iniquitatis & nequitiae, & grauedinē corporū grauius. i. p̄ous damnationis & miseriae. Iō praecipitur cuiuslibet uirū bono, Eze. 21. Pone faciē contra Hierusalē, quae est ad austrū, ciuitatis. s. pacis & prosperitatis, quia uerē cōtra austrū mundanae prosperitatis debet quilibet seipsum ponere cōtra mundū, & fugiendo. Tertio accipit auster pro spirituali felicitate, uel est Christus, seu est diuinae gratiae & uirtute & bonitate. Et de tali auro dicit Iob 37. Nonne uestimenta tua calida sunt, cum p̄flata fuerit terra auro? In quibus uerbis sicut quatuor conditiones auri ostenduntur quatuor conditiones diuinae gratiae, uel etiam Christi, seu Spiritus sancti. Ite auster superficiē terrae renouat calore suo, & humore oīa uerget, puluerē astringit & euacuat, et replet, & fecundat. Sic uerē iste auster operatū spiritualiter oīa supradicta. Nā per hunc renouat decor honestatis. (Vestimenta tua.) Per hunc inflammatur ardor uoluntatis. (Calida sunt) Per hunc expiatur horror prauitatis. (p̄flata fuerit) Per hunc procuratur uirtus ueritatis (terra inquit.) Dico ergo, quod p̄litū honestatis decor renouat. (Vestimenta inquit tua.) Sicut. n. auster suo calore & humore graminā & semina aperit, & terrae superficiem uirtute renouat atque polit, sic uerē Spiritus sanctus uel est Christus in fluitate renouatur. Iō iste dicit Zacha. 3. Auferre ab eis uestimenta fordidā. Sequitur. Et induerit eū uestib. etc. Secundo dico, quod per hūc uolūtatis feruor inflammatur. (Calida inquit sunt.) Est. n. auster uetus calidus, transit. n. in hūc. p̄ Zona corridā, & à loco feruētissimo ubi sol est in sua maxima uirtute, ad nos cōfluere consueuit, & iō aerē calefacit, & poros terrae & corporū aperit. Et iō corporū humores & sudores de terra uisceribus receptos suo calore educere cōsueuit. Sic iste auster spiritaliter uenit à loco feruētissimo inextinguibilis charitatis. s. à Paradiso, & ideo terram. i. uolūtate p̄ sana desideria inflammat, ipsamque p̄ certo p̄ cōfessionē aperit, & exinde humores & uapores. i. uicia & p̄tā extrahit, & educit. Calida inquit sunt. Ps. Nō erit quod se abscondat à calore eius. Et Neg. 7. non aperiant porta Hierusalē usque ad calorē solis. Tertio per hūc prauitatis horror expiatur. (p̄flata inquit.) Sicut. n. auster suo flatu puluerē abstergit, & terrā purificat, atque mundat, sic uerē flatu et influenza iustis auri puluerē & lutū scditatis & iniquitatis à nobis eliminat, & abstergit. (Perflata inquit.) Can. 4. Surge Aquilo, ueni auster, perfla hortū meū. Quarto per hūc ueritatis ualor procuratur (terra) quae sicut terra p̄ auri influentiā fructū. s. fecundat, sic hō ueritate gratiarū & uirtutū p̄ influentiā & gratiā istius auri fecundatur, & replet. (Terra inquit.) Ps. Dñs dabit benignitatē, & terra nostra dabit fructū suū. Nā quā dñs. s. Spiritus sanctus uel Christus dat benignitatē suā inspirationis et cōfessionis uerē terra nra. i. cor, et uoluntas nostra dat fructū suū. s. fructum gratiarū, et operū, et uirtutū. Et sic patet, quod iste est auster. Per quē renouamur, per quem inflammamur, per quē depuramur, per quem fecundamur. Simus ergo similes accipitri, de quo dicit Greg. quod in senectute se sentit pennarum pōdere p̄grauatū, expandit alas suas contra solis radios flāte auro, et sic eius humores interius resoluunt, pōtū corporis aperiant, et tūc plumae ueteres excutiant, et nouae plumae suscitant, et sic uirtutes eius fortiores ad uolādū efficiuntur. Sic uerē (charissimi) quae nos sumus alis. i. senectute mala cōsuetudinis, et pennarū. i. malorū operū, affectionū, et cogitātū pondere p̄grauati, hinc est, quod ad radios solares. i. ad gratiā Dei, quae corda calefacit per charitatem, et ad flāgū Austrī. i. inspirationē Spiritus sancti debemus alas affectuum nostrorū extendere per desiderium et amorem, et sic per eius uirtutem nos dissoluemus interius per cōtentionē, aperimus per confessionem, pennas ueteres pristinā malae conuersionis deponemus per perfectam conuersionē et mutationem, et renouabimur per uirtutū restauratiōnē, & sic

Clerici, & maximè varijs sciētij occupati. Hierē. 2. Prophe-
ta prophetauerit in Baal, & Idola fecuti sunt. Statua. Baal
sunt mali Prælati, qui. f. in officijs statuunt, & ibi honoran-
tur, & adorant. Hodie. n. in multis Templis & Ecclesijs non
videbis imagines seu Prælatos, nisi statuas Baal. i. homines
statuales & infcios, & Baalim. i. Diabolo p. vitia deputatos.
Reges verò Baal sunt mali Principes & Tyranni, qui. f. cultū
diuinum. i. virtutum exercitium deserūt, & per diuersa pec-
cata Baal. i. Diabolo famulātur & seruiūt. vnde de Ochosa
Rege Israel dicitur. Reg. 22. q. ipse seruauit Baal & eū adorauit.
Pater ergo quō per Baal pōt intelligi Diabolus plenus ma-
litiæ. ¶ Secundo dico, q. per Baal pōt intelligi peccator plenus
nequitia: maximè iste signat Tyrannos, qui possunt in-
terpretari viri: quia virent prosperitate (vetustas) quia indu-
rantur mala cōsuetudine & antiquitate (habentes) quia ple-
ni sunt diuitijs & terrena facultate (deuoratores) q. aliena
deorant rapina & crudelitate. Iste. n. sunt Baal, cui libamen
offertur, q. in excelso colitur, & adoratur. Cuius tñ domus
finaliter dissipatur. Quia re vera diuitibus offertur libamen
adulationis. Vñ adulatoribus dicit Hierē. 7. Non proderit ibi
vobis iurare mendaciter, libere Baalim, & ire post Deos alie-
nos. Ipsi ēt impenditur cultus diuini honoris & exaltationis.
Hierē. 19. Libauerunt Dijs alienis, sequitur, Et edificauerunt
excelsum Baalim. In istis tñ intelligitur destructio dolo-
ris, & damnationis. In Inferno. 2. Paral. 23. Destruerunt
domum Baal, & simulastra ipsius confregerunt, & Iudi. 6.
dicitur Gedeoni. Destrues arā Baal. Iste est ergo peccator
plenus nequitia. ¶ Tertio dico, q. per Baal pōt intelligi mun-
dus plenus terrena opulentiā, quia. f. Baal interpretatur ha-
bens. Mundus. n. non querit nisi habere. Vnde 4. Reg. 19. Re-
pleta etiam est domus Baal. Et idēd sicut Baal interpretatur
deuorans, sic mundus animas deuorat, in quantum facit, q.
in Inferno animæ deuorantur &c. Sufficit de Baal.

A *Babylon, Babylonia.* Dicitur quædam Regio in
Chaldea, ubi Rex Nabucho-
donosor regnavit, & ubi primus Monarchiam obtinuit
Chaldeenorum: fuit autem Babylon ciuitas nobilissima. De
cuius nobilitate si vis aliquid aliud agnoscere, vide Hiero.
in glo. 13. & Orosum anno post urbem conditam 244. in ti-
tulo de Regno Persarum & Cyro Rege, vel Chronica Ni-
colai Trench. Anno 31. quintæ ætatis, in quibus locis inue-
nies ad plenum quam mirabilis & gloriosa fuit ciuitas Ba-
bylonis, quæ tamen tandem p. Titū subersa & subacta, pau-
latim in se faciens, monstrorum habitaculum est effecta,
vbi de hoc facit plenariā mentionem. ¶ Notare ergo possu-
mus, q. in scriptura Babylon sumitur multis modis. Signat
enim peccatorum, mundum, & Infernum. Et sic dicam, q. est
Babylon interior, qui est locus confusiois,
Babylon exterior, qui est locus turbationis,
Babylon inferior, qui est locus damnationis.
Est dico Babylon interior, Et sic Babylon idem est, q. cōfici-
tia peccatoris, vel etiā ipse peccator, in qua. f. Nabuchodo-
nosor Diabolus dominatur, in qua sancti pueri. i. virtutes in
fornace concupiscentiæ cōburuntur, in qua statua aurea, i.
amor mundi & diuitiarum a Diabolo erigitur & exaltatur,
& q. finaliter a bestijs, i. a vitijs, & a Dæmonibus subiugatur,
& occupatur, & per damnationem æternam destruitur, &
dissipatur. Idēd de peccatore prius in prosperitate cōstituto,
& finaliter dānato & desituto, vel etiā de cōficiētia mala
dicit Apoca. 18. Cecidit Babylon illa magna, & facta est habi-
tatio Dæmoniorū, & custodia ois spūs immundi, & ois uo-
lucris immundæ. Et si vis dicere quot sunt vitia seu Dæmo-
nia istius ciuitatis, dic sicut in auctoritate Paragraphi sequē-
tis, & per illas bestias intellige vitia peccatoris. De finali ve-
rò istius dānatio ne dici pōt illud Apoc. 18. Sustulit Angelus
fortis lapidem molarem, & misit in mare, dicēs, hoc impetu
mittef Babylō ciuitas illa magna. Angelus. n. fortis est Chris-
tus, qui malos finaliter destruet, & in mari. i. in amaritudine
Infernali submerget. Ista est ergo Babylon interior. ¶ Secun-
do dico, q. est Babylon exterior, & ista signat mundi statum
& gloriā hominū peccatorū, qui bene dicitur Babylon, q. inter-
pretatur confusio & translatio, pro eo quod ibi omnia sunt
inordinata, inania & cōfusa, & finaliter cūcta erunt defecti-
bilis & translata. & bene ibi oia sunt confusa: quia sicut dicit
Danic. 2. in Babylone statua aurea adorabantur, homines

verò adorare compellebātur, pueri sancti in fornace pone-
bantur, & sicut dicitur Daniel. 3. Idolum Belis ibi adorabaf
& Draco colebat pro Deo. Re uera talis inordinatio & con-
fusio est in mundo: quia pro certo ibi eriguntur & extollun-
tur statua aureæ, Idola, & Dracones. i. personæ diuites igno-
rantes & crudeles, & igni & miseris deputant hoies & pueri.
i. i. psonæ rōnales, scientificæ, & innocentes. Quia breuiter
ibi hodie pro mouentur peiores, & subiacent meliores. No-
ta ergo, q. ista ciuitas, quæ dum esset in sua prosperitate, oia
alia Regna subiugauit, destruxit, & conturbauit, sicut bene
dicit Hierē. 50. & ergo signat mundū & mūdānos peccatores,
quibus dū adest p. peritas, & oportunitas, nō cessant alios
turbare. Vñ Hierem. 51. Calix aureus Babylon in manu dñi,
de ipso biberunt gentes, & iō cōmote. Sicut ergo Hierusalē
signat Paradisum, sic Babylon signat mundum. Sunt. n. iste
duæ ciuitates, de quibus vtrā tractare Aug. lib. de ciuitate Dei,
scilicet ciuitas Christi, & ciuitas Diaboli. Prima ergo Hieru-
salē est eligenda. Alia aut. f. Babylon est fugienda. Et iō de ista
Babylone, idest de mūdo potest exponi illa auctoritas Esa.
13. Erit (inquit) Babylon illa ciuitas gloriosa, requeiscent ibi
bestiæ, & replebuntur domus eorum Draconibus, habita-
bunt ibi strutiones, & pilosi saltabunt ibi, respondebunt ibi
vlulae in ædibus eius, & Syrenæ in delubris uoluptatis. Ecce
ce, q. in ista figura ostenditur, q. Babylon. i. mundus est timē-
dus propter plura genera hominum peruersorum, qui ibi
conuersantur. Sunt enim ibi
Effrenati crudelitate (Bestiæ) Sunt (dico) pri-
mō in ista Ba-
Inflammati cupiditate (Draconibus) bylone homi-
Aggrauati tepiditate (Strutiones) nes per crude-
Cōsolati prosperitate (Pilosi saltabunt ibi) litatem effrena-
Occupati verbositate (Vlulae) ti, scilicet Ty-
Inquinati carnalitate (Syrenæ) ranni, raptores, & inuafores. Bestiæ inquit, quæ in Iſido. di-
cuntur a vastando, & Deur. 32. Dentēs bestiarum immittam
in eos cum furore trahentium super terram atque serpētū.
Allega ergo de crudelibus quomodo comparantur bestijs
reptilibus. Secundo ibi sunt p. cupiditatem inflammati. (Dra-
conibus,) Vide de Dracone vbi auaritia. Esa. 24. Erit cubile
Draconum, & pascua Strutionū. Item tertio ibi sunt p. te-
piditatem aggrauati. f. pigri & negligentes, qui ad modū Stru-
tionis ita sunt ponderosi, q. nequeunt uolare, uel per bona
opera se mouere (Strutiones inquit) Iō quilibet, qui est in
mundo, potest dicere illud Iob 30. Frater sui Draconum, &
socius Strutionum. Quarto dico, q. ibi sunt per prosperita-
tem consolati. Pilosi (inquit) saltabunt ibi. f. qui in hoc mun-
do non faciunt nisi gaudere, ludere, & saltare, cantare, & tri-
puidiare. Esa. 34. Onocentaurus, & pilosus clamabunt alter
ad alterum. ¶ Quinto dico, q. ibi sunt per verbositatem oc-
cupati. Vlulae inquit. f. qui per vlulationē & detractionē, ia-
ctantiam & elationem semper uolunt vlulare. Vide de vlula.
vñ Exod. 32. Vlulatus pugnæ auditur in castris. ¶ Sexto ibi
sunt per carnalitatem inquinati. Syrenæ, inquit, per quas lu-
xuriosi, & carnales notant. Vide de Syrenis. Hier. Ad patriā
properantes, mortiferum Syrenarum cantū surdis auribus
trāseamus. Si vis potes dilatare de quolibet pmissorū. Ecce
igitur quales sunt habitatores istius Babylonis. Vñ illud præ-
dictum Apocalip. 18. Cecidit Babylon illa magna &c. & facta
est locus languoris, locus laboris, locus (dico) languoris.
Pf. Filia Babylonis misera. Item locus laboris. Esa. 13. Onus
Babylonis, quod vidit Esaias. Item locus stuporis. Hierē. 51.
Facta est Babylon in stuporem, locus
Doloris, Locus (dico) doloris. Ezech.
17. In medio Babylonis mo-
rietur. Itē locus infamiae. Esa.
14. Perdā Babylonis nomen,
idest, famam. Itē locus stulti-
tiae. Vnde Dan. 2. Præcepit Na-
buchodonosor, vt perirent omnes sapientes Babylonis. Itē
locus iactantiae, vnde Nabuchodonosor dicebat Dan. 4. Nō
ne hæc est Babylon ciuitas magna, quæ edificauit in domum
Regni in robore fortitudinis meæ, & in gloria deorum meo-
rum? Item locus inconstantiae, quia. f. parum durat gloria mundi,
Apo. c.

Apo. 18. Cecidit illa Babylon ciuitas magna. Item locus im-
munitatis. Apo. 17. Babylon magna mater fornicationū. Hęc
est ergo Babylon exterior. ¶ Secundo dico vterius, q. per Ba-
bylon in scriptura pōt intelligi Infernus. De hoc pōt expo-
ni illud Psal. Saper flumina Babylonis illic sedimus, & fleui-
mus dum recordaremur tui syon. Vbi ostenduntur quatuor
mala, quæ sunt in Babylonia Infernali. Est enim ibi cumula-
ta p. multitudine (Flumina inquit Babylonis) arreſtata mo-
tu. aptitudo (Sedimus) in solata mētis mæritudo (Fleuimus)
memoria celi plenitudo (Dum recordaremur tui) In ista. n.
ciuitate Babylonia Infernali aduerſitas cumularur: quia
ibi sunt flumina Babylonis, i. fructus tormentorum; quæ ad
modum fluminis, indefectibiliter scaturiunt, & emanant.
Ezechiel. 31. Flumina eius manabant in circuitu eius. Itē ibi
mobilitas coarſtatur (Sedimus) quasi diceret. Non est ire nec
ante, nec retro, oportet ibi arrestari. Thob. 3. In tenebris se-
deo, & lumen cœli non video. Tertio iucunditas eneruatur
(Fleuimus inquit) Matc. 22. Ibi erit fletus & stridor dentium.
Quarto felicitas memoratur: quia. f. ipsi semper habebunt
præ oculis felicitatem Paradisi, quam perdidit, quod est
eis maxima desperatio atq. p. pna. Dū recordaremur (inquit)
tui syon. Psal. Obluioni detur dextera mea si nō meminero
tui. Et sic patet, q. in ista ciuitate Babylonica. f. in Inferno,
memorat felicitas, eneruatur iucunditas, arreſtatur mobilitas, cum-
lulatur aduerſitas. Iō de ista Babylone dicit Pf. Illa Babylonis
misera. Hier. 20. In Babylone ueniet, & ibi morietur, Sufficit.

A *Baculus.* Si uis igitur nota, q. in scriptura reperio bacu-
lum viatoris, quo quis pertranſit magis faci-
liter. Item baculum senioris, quo quis subsistit magis stabi-
liter, baculum pugnotis, quo quis se defendit magis vti-
liter, baculum præceptoris, quo quis prægit magis solēnter
baculum inuafois, quo quis nocet magis crudeliter, bacu-
lū iocatoris, quo quis ludit magis alacriter. Viator. n. indiget
baculo ad tranſeūdū. Iste est baculus gratiæ, quæ summè est
necessarius viatoribus huius vitæ. Genef. 32. In baculo meo
trāſui Iordanem. Item eger seu senior indiget baculo ad su-
stentandū, & iste est baculus panis. i. Eucharistiæ, sine quo
aduerſus hostes nullus reſiſtit, nec in ſtatu gratiæ subsistit. vñ
de Leui. 26. Trademini in manus hostium, postquam confre-
gero baculum panis veſtri. Itē pugnotis indiget baculo ad
se defendēdū, & iste baculus signat crucē, qua defendimur
contra hostes. Psal. Virga tua & baculus tuus &c. sicut infra.
Item præceptor indiget baculo ad castigādū. Et iste baculus
signat executionem iustitiæ, vel etiā flagellum legis diuinę.
Iste est. n. baculus, quo viuificari p. cipitur filius viduæ. 4. Reg.
4. Baculū meū tolle in manu tua, & ponas super puerum. Itē
lato seu inuafois vtiur baculo ad nocendū seu ad conterē-
dum. Et iste baculus signat rapinam, & crudelitātē, & vel etiā
ipſos malos. Esa. 10. Væ affur, virga furoris mei & baculus ip-
ſe est. Item ioculator vtiur baculo ad ludendū seu ad conſo-
landū. Et iste baculus generaliter in scriptura signat apodia-
mentum & sustentationem. Et idēd in scriptura inuenit mul-
tiplex baculus. Est. n. baculus diuini adiutorij seu misericordi-
diæ, & iste est baculus, cui generaliter innituntur oēs pecca-
tores. Iuxta illud Psal. Virga tua, & baculus tuus ipsa me cō-
solata sunt. Virga. n. diuinæ iustitiæ, & baculus diuinæ susten-
tationis & misericordiæ debet hoies consolari. Iste enim ba-
culus quique eis frangitur. f. quando nimio pondere pecca-
torum grauantur, & ei temere homines innituntur. vnde Hie-
re. 48. Quomodo cōfecta est virga fortis, baculus gloriosus?
q. d. mirum est quomodo baculus diuinæ misericordiæ pōt
allicui confringi, deficere, vel lassari. Item est baculus Eucha-
ristiæ. Et iste est baculus, qui concessus est pueris, debilibus
& infirmis, pro tempore huius peregrinationis. Et idēd dicitur
viaticum: quia. f. viatoribus solum est necessarius. vñ Exo. 21.
In baculis suis profecti sunt. Itē est baculus adiutorij hama-
ni, & temporalis prosperitatis. Et iste est mirabiliter defec-
tius, semper. n. frangitur, & deficit in necessitate. Nullus. n.
qui sibi innixus fuit, extitit per eum sustentatus. Et ideo iste
est baculus arundineus Aegypti, super quem si innixus fue-
rit homo, cōfringetur, & perforabit manum eius, sicut dicit
Esa. 36. & Ezech. 29. & 4. Reg. 18. ¶ Sed est alius baculus forti-
tudinis & firmitatis, & iste est baculus crucis. Crucis dico rea-
lis, quod idem est, q. passio Christi, vel crucis moralis, quod
idēd est, q. penitentia, & afflictio. Iste est enim baculus, qui

datuſ fuit Thamar pro ara, quem ostendens Iudæ, a morte
est liberata. Quia re uera Thamar, idest, aia nunquam perpe-
tuò moritur, quæ isto baculo. f. crucis memoria subarratur.
vnde ipsa potest dicere domino de baculo crucis illud præ-
allegatum. Virga tua & baculus tuus &c. Vbi nota, q. bacu-
lus crucis dat tristitiam aduerſantibus, scilicet Dæmonibus
(ideo dicitur Virga) dat fiduciam militantibus (ideo dicitur
Baculus) dat læticiam triumphantibus (ideo dicitur consola-
ta sunt) Est igitur iste baculus aduerſantium desolatio, qd
ostēditur cū dicitur, Virga. Sicut enim canis cum virga fuga-
tur, canis etiam virgam timet, de qua se sentit verberatum
fuisse, sic canis Diabolus cum auxilio virgæ crucis Christi fu-
gatur vincitur, & domatur. Nam per ipsam sentit se fuisse
aliquando subiugātū. In Christi passione. Esa. 30. Pauebit Af-
sur virga percussus. Idēd talem uirgam & baculum habuit
Dauid cōtra Goliā. Primò. n. arma Saulis deponit, baculum
in manu accepit, peram, fundam, & quinq. lapides assump-
sit, & sic armatus Goliā superauit. sicut dicitur 1. Reg. 17.
Sic verè nos debemus arma Saulis Diaboli, scilicet peccata,
& vitia, & bona temporalia dimittere, baculum dominicæ
crucis, peram interioris considerationem, fundam orationis,
quæ. f. de longe percutit, quinque lapides. i. quinque vulnera
dominicæ passionis assumere, & contra Goliā, idest, con-
tra hostes spirituales, per iugem recordationem spiritualiter
nos armare, & sic eos poterimus subiugare, & contra eos
pualere. Exo. 12. Tenentes baculos in manibus. ¶ Secundo dico,
q. iste baculus est militantium, seu laborantium sustentatio
(Baculus inquit) Sicut. n. in periculosis passibus, & in graui-
bus guerris, & litibus homo solet sustentari baculo suo, & in
eo confidere, sic verè baculus crucis est sustentatio, fiducia,
& adiutorium, & in periculoſa tentationum, & in bellis tribu-
lationum. Idēd iste est similis arbori, cui innititur Elephas
quæ dormit &c. Dic sicut supra de arbore in paragrafo, Se-
cundo dico, q. crux est fluctuantium sustentatio. ¶ Tertio di-
co, q. iste baculus est triumphantium incunditia: (Consolata
inquit sunt) Sicut. n. victor consolatur in baculo suo, & in ar-
mis suis quando videt, q. per ea de hostibus triumphauit,
Prælati & Cantores in Ecclesijs & Officijs in signum hono-
ris baculis vtiuntur, sic hō perfectus consolatur spiritualiter
i cruce domini, quādo videt, q. per eius virtutē hostes suos,
scilicet, carnem, mundum, & Diabolum subiugauit, debella-
uit, & expugnauit, & ad consolationem per virtutem crucis
& Christi passionis attigit, & applicauit. Idēd dicebat Apo-
stolus Gala. 6. Mihi autem abſit gloriari nisi in cruce domini
noſtri Iesu Christi. Idēd vir perfectus cogitans in cruce pōt
dicere illud Psal. Secundo multitudine dolo. me. in cor-
me. consolata tuæ lætiani. me. Et nota, q. tria genera hominū
solent portare baculum, scilicet senes & infirmi, viatores, &
peregrini, pugnotores seu impugnati, Pōtiffes siue Prælati,
q. vtunt, baculo pastoralis. Sic verè spiritualiter baculus cru-
cis est necessarius illis, qui habent senectutē fragilitatis, vt
sustententur. Thob. 10. Baculum senectutis nostræ solatium vi-
tæ nostræ. Item illis, qui faciunt peregrinationem præſentis
calamitatis, vt innitantur. Et idēd Christus dum esset pere-
grinus apud nos, iustum baculum portauit, dicens. Gen. 32.
In baculo meo tranſui Iordanem istum, & nunc cum dua-
bus turmis regredior. quia scilicet Christus in baculo crucis
tranſiuit Iordanem, idest, flumini passionis, & sic ad Paradi-
sum est regressus cum duabus turmis, idest, cum illis, qui in
ipſum ex duobus populis, Iudæis scilicet & Gentilibus cre-
diderunt. Item illis, qui habent bellum, & guerram aduerſi-
tatis, vt muniantur. Zach. 8. Et vir & baculus in manu eius.
Itē illis, qui alijs præſident, vt ab alijs honorentur, & vt alijs
præcellere merito videantur. Numer. 21. Ascendat puteus,
quem foderunt Principes in datore legis & in baculis suis.
Iste enim baculus, scilicet, crucis memoria, vel spes diuinæ
misericordiæ uel gratiæ, summe decet Prælatos, sicut figu-
ratur in fabulis poetarum, vbi Esculapius filius solis sem-
per pingitur cum Serpente in baculo inuoluto, quia re ue-
ra ipsi Prælati & Ecclesiastici, qui (Solis) idest, Dei sunt spe-
ciales filij, semper debent baculum cū serpente, idest, cru-
cem cum crucifixo tenere, & in deuotione, & memoria ſe-
cum habere. vnde quilibet Prælato vel Doctōri dicitur illud
4. Regum 4. Accinge lumbos tuos sicut uir, & tolle baculū
meum in manu tua, & pones super faciem pueri, & uiuet.
Diction. Berchorij. Q. 3. Quia

Quia pro certo qñ Prælatus vel Prædicator est accinctus, lumbos pro continentiam; sicut vir per constantiam & habet baculum Helysel. i. crucē Christi per memoriā, vel baculum. i. diuinæ scripturæ scientiam, seu diuini adiutorij & misericordiæ fiduciam, ipse pro certo facit pueros. i. pueros, & immundos peccatores per gratiam reuiuiscere, & ad statū salutis per penitentiā reuenerē. Crux ergo & crucis memoria est baculus dans licentiam præfidentib. Iste ergo baculus dās licentiā triūphantibus, dans constantiā militanti bus, dans tristitiam aduersitatibus. Virga ergo tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Et hæc de baculo sufficiunt.

A Balaam. Balthac Balthasar, Bananias, omitto gratia breuitatis. Vide interpretaciones, & historias eorū, & sic poteris exponere in bono, vel in malo &c. **A Baltheus.** Nota, qd Baltheus accipitur pro cingulo, qd supra vestem portatur, & maxime pro illo cingulo, quod loco honoris & gloriæ assumitur. Est enim Baltheus militum, præfulum, pugilum, & regum &c. Vide si vis Mauricium, qd de Baltheo gratosè distinguit. Omitto. n. gratia breuitatis. Baltheus. n. intringens est charitas. Baltheus vestes retinas, est castitas seu parcitas. Baltheus ornans, est honestas seu dignitas &c. Allega si vis.

A Baptismus, Baptizare. Nota, qd baptismus est primum fidei sacramentum, quod re vera est quæ si basis & fundamentum totius catholice disciplinæ. Et ideò à sanctis baptismus dicitur ianua sacramentorum. De baptismo autem in quantum est sacramentum Ecclesiæ, seu etiam in quantum potest significare loturam & purificationem ipsius, siue per mundiciam & castitatem, seu innocentiam puritatem, seu etiam per confessionem & penitentiam sanctitatem, potest breuiter exponi illud Mar. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. In quibus verbis ostenditur baptismus tam realis, quam moralis, quam est spiritualis. Purificatio. n. & lotura debet habere fidei fundamentum, cui innitur, Habemus namque puritatem, quod exequatur, Gloriæ complementum, quod concludatur. **Dico ergo, qd nos debemus habere Firmissimum fundamentum (Crediderit) Purissimum foramentum (Baptizatus fuerit) Tutissimum firmamentum (Salus erit) Primum est quantum ad principium, Secundum quantum ad medium, Tertium quantum ad terminum. primariū fundamentū. A po. 21. Fundamentū primū est iaspis. Debemus. n. firmiter credere, & simpliciter cōfiteri. Ergo dū lucē habetis, credite in lucē, vt filij lucis sitis. Compara si vis fidē iaspidi, vel cōpara eā cordi, qd est fundamentū vitæ. Nō pot. n. esse aliqua digna baptizatio uel lotio criminū, nisi fundetur in catholice fidei edificio. Ideò bene dicit, Mar. 28. Baptizantes eos in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti. Secundò habemus sinceritatem quantum ad progressum. Baptizatus fuerit. Nota quo Elephantēs in noua Luna conueniunt, & ad flumen vadunt vbi se baptizant, & nouæ Stellæ se inclinant &c. vide de Elephantē. Iudith. 12. Iudith verò baptizabat se in fonte. Talis enim baptismus purificatiuus Per gratiam inchoatur, Ibi. n. est gratia, quæ uiuificat. Aqua. n. facit Per penitentiam mediatur, arbores & herbas viue Per Spiritum sanctum roboratur, re, sic baptismus aīas. Per gloriam consummatur. Et ideò Matth. 21. dicit, Baptismus Joannis ē cœlo erat. Ioānes enim interpretat in quo est gratia, ad denotandum, qd ibi abū dat gratia cœlestis. Item ibi est penitentia, quæ purificat. Lu. 3. Prædicabat baptismum penitentij in remissionē peccatorum. Itē ibi concurrunt Spiritus sanctus, qui fortificat. Act. 6. Vos autem baptizamini Spiritu sancto non post multos hos dies. Sequitur. Et accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in uos. Item ibi subsequitur æterna gloria, quæ saluificat. vnde 1. Petri 3. Aīæ salutis facte sunt per aquā, quas & nūc similes formæ saluas facit baptisma. Patet ergo, qd baptismus habet à vitijs immunitatē quātū ad progressum (Baptizatus inquit. i. lotus & purificatus) Tertio dico, qd habet gloriosam securitatē quātū ad egressum (Saluus inquit erit) Nauta. n. ad hoc specialiter intendit, ut in egressu suo possit habere portū salutis, & prosperitatis. Sic verè iste debet esse**

se finis, & intentio nostra, vt sic per mare huius mundi possimus nauigare, qd ad salutē & securitatē i egressu mortis possumus attingere & venire (Saluus erit) Ideo dicamus cū Dauid. Saluum me fac Deus, qui intrauerit aquæ periculum, & ad aīam meā. Et nota, qd Dauid facit ad modū nauæ periculū patientis, qd videt, qd iā aqua intrat in nauem suam, ita qd ipse est in periculo submergendi, ideò clamat. Saluum me fac. i. pone me in securum. Sic verè quia aqua. i. pericula tentationum iā intrat vsq; ad aīam, ideò debemus dicere. Saluum me fac Deus. Et nota, qd multa pericula sunt in mari, quibus debemus querere fieri salui. Est. n. in mari periculū adamantis atrahētis ferrum, periculum Syrenarū, quæ inducunt somnū, periculū Charybdis, qd absorbet nauigiū &c. Vide de adamantē. lib. de lapidibus. c. de magnete. Itē vide de Syrenis lib. de aīalib. in ti. suo. Itē vide de Charybdi in c. de mari. Hō ergo, qui in talibus periculis est, debet dicere. Saluum me fac. Matt. 14. Magister salua nos, perimus. Psal. Saluafti. n. nos de affli. nos & odi. nos. dist. per. Ideò Act. 9. dicitur Baptizati erāt in nomine domini Iesu. Iesus autem interpretatur saluator. Sic ergo patet, qd baptismum con comitatur necessariū scilicet seu securitas in egressu, sinceritas & mentis puritas in progressu, stabilitas atque fidelitas in ingressu. Et sic erimus spiritualiter baptizati, purificati, & mundati. Baptizetur ergo vnusquisq; vestrū in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti. Amē.

Basis. Est fundamentum, pes, & sustentamentū cuiuslibet rei. Et potest significare in moribus virtutem fidei & constantiæ, quæ hōiem stabilit, atq; firmat. Ecclē. 6. Cōpedes illius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis. Vbi nota, qd firmitas nostra debet apparere in affectus reprimendo (compedes) quæ coniungens & ligans pedes. Et vitijs resistendo (fortitudinis inquit) In gratia subsistendo) bases virtutis) Et sic de nobis dicitur Act. 3. Consolidatæ sunt bases eius. Et aduerte, qd sicut patet ex scriptura Exod. 26. & deinceps, & 3. Reg. 7. Oīa vala tabernaculi collocabatur super bases. i. columnas, tabulæ, altare, mare Aeneū seu labium. in quo notatur, qd i Tabernaculo seu in Tēplo vel Ecclesia nullū debet esse vas. i. nulla persona cuiuscūq; status existat, qd super prædictis basibus collocetur, & quin super fide, spēs, & constantia, & perseverantia statuatur. 1. Esdræ 3. Collocauerūt altare super bases suas. Sed aduerte quid dicit 4. Reg. 25. qd Princeps militiæ Nabuch, tulit columnas duas & mare Aeneū & bases, quas fecerat Salomō in Templo domini. Sic verè hodie Diabolus videtur de Templo cordium nostrorum sustulisse columnas rectitudinis, mare contritionis & amaritudinis, & bases fidei, & constantiæ, & fortitudinis, quæ Salomō, i. Christus posuerat hoc Templo. vnde 4. Reg. 16. Tulit Rex Achaz calathos bases, & lutherē qui erat de super, sed etiam mare deposuit de Bobus greis, qui sustinentabant illud. Vel si vis per bases Ecclesię potes intelligere viros iustos, quos Diabolus sustulit, &c. Sufficit.

Beatitudo. Beatitudo non solū est virtus, & perfectio, imò etiā est complementum omnium perfectionum & virtutum. Cōsistit. n. beatitudo in perfectione cōpletissima, quæ caret oī defectu. Quod quā nō potest esse in ista vita, hinc est, qd proprie loquendo gloria æterna dicitur beatitudo, vbi hō est cōpletissimus, & in moribus, & in scientijs, & in delicijs. Quilibet. n. potentia habet suū perfectissimum complementum. Nā iutelectus est perfectus in scientijs, uoluntas in delicijs, irascibilis in eminentijs. Est enim beatitudo ibi rationalis, quæ rēdit in uerum, & ideò perscitur in ueritate scientiarum, Concupiscibilis, quæ tendit in bonum, & ideò ibi est bonitas omnium deliciarum, Irascibilis, quæ tendit in arduum, & ideò ibi est arduitas omnium dignitarum, bonorum, & eminentiarum. Et sic est ibi perfecta beatitudo. Psal. Beati dixerunt populum, cui hæc sunt, beatus populus cuius dominus Deus eius. De ista ergo beatitudine quantum proficit, quantum reficit, quantum sufficit, uide infra titulo de gloria æterna, & de Paradiso. Sed breuiter loquendo, exponamus de beatitudine illam auctoritate. Matth. 16. Beatus es Symon Bariona. Vbi nota, quod si beatitudinem istam uolumus attingere, necessaria sunt nobis tria, scilicet realiter existamus (Es inquit) qd humiliter audiamus (Symon, qui interpretatur audies) qd simpliciter conuiuiamus (Bariona, quod interpretatur filius

filij Columbe) Primū facit p̄seuerantia (Es) scdm obedientiam (Symon) tertiu beneuolentia (Bariona) Primò &c. Es. qd sum es, signat existentiam, realitatem, & p̄seuerantiam firmitatem. Et iō talis debet esse similitudo Cypressi quæ ita est firma, qd nulli oneri cedit &c. Vide de Cypresso. l. de fortitudine. Quod est contra multos, qui reuera sunt similes columbis factis de Salice, qd statim deficit & plicatur. Sic isti nunquam p̄seuerant resistendo, aut subsistendo. Contra quos Sen. Vere officio, qd semel sup̄sisti, turpe est enim oneri cedere. Non sic, sed itabiliter subsistamus (Es inquit) Iōb. Eris stabili, & non timebis. Iac. 1. Beatus vir, qui suffert tentationem. Secundò necesse est, qd humiliter audiamus (Symon inquit) Vide supra de audire, vbi loquitur de Syrenibus, & de Delphinis, qui diligunt audire melodiam, &c. vide ibi. Sed nota, qd quidam sunt sicut Draco, qui nō delectat audire vocem Pantherę, imò fugit &c. Vide in eodē titulo. Non sic, sed simus Symō, qui interpretatur obediens vel audiens. Ecclē. 2. Si dilexeris audire, sapiens eris. Apoc. 1. Beatus, qui legit, & qui audit uerba prophetiæ huius, & seruat ea &c. Et Luc. 11. Beati, qui audiunt uerbu Dei & custodiunt illud. Tertio necesse est, qd simpliciter conuiuiamus. Bariona inquit, quod interpretatur filius columbe: quia nos debemus esse filij per subiectionē & humilitatē, & colubę p̄ com passionē & simplicitatem. Mat. 10. Estote ergo prudentes sicut Serpentes, & simplices sicut colubę. Vide de Serpente & de Columba in titulis suis. coluba. n. est auis simplex & pauida. Prouer. 28. dicit, Beatus hō, qui semper est pauidus. Et in Psal. Beatus vir, qui timet dominū. Et sic igitur, si nos habuerimus Beneuolentiam in conuiuendo, Pro certo finali

Obedientiam in audiendo, Pro certo finali Perseuerantiam in resistendo. Prouer. 29. Qui custodit legem, beatus est. Nota adhuc, qd de hoc potest dici illud Iaco. 1. Beatus vir, qui suffert tērationē, qm cum probatus fuerit accipiet coronam uitę. Vbi nota, qd si uolumus esse beati, debemus habere. i. accumulata p̄fectionem (Vir examinatum diuisionem (Cum probatus fuerit) auctoritatem promissionem (quia accipiet coronā uitę) Sit igitur in bonis perfectio (Vir) Vide supra ubi attingere. in auctoritate illa. Vir pilosus occurrit nobis. Secundò fit in nobis discussio. (Prōbatus) Lob 23. Probauit me sicut aurum, quod p̄ ignem transit. Tertio erit in nobis promotio (Accipiet inquit coronā uitę) Vide ubi accipere, in illa auctoritate diuina & exposita. Accipiet iusti Regnū decoris, & diadema speciei de manu Dñi &c. Sed adhuc nota, qd de gloria & beatitudine æterna potest exponi illa auctoritas, quam dixit Regina Sabā Salomoni. 1. Paral. 9. Beati sunt serui illi, qui assistunt corā te oīni tpe. In quibus uerbis ostenditur, qd illa beatitudo æterna consistit in quatuor uirtutibus, contra quatuor defectus qd sunt (vt cōiter) in mūdo, qd quidā imediūti ne hō habeat in hoc mūdo beatitudinē, & sufficientiā, & cōplemētū. qd fm Eo. lib. 3. de con sol. beatitudo nihil aliud est, qd status oīum bonorū aggregatione perfectus. i. status, cui nihil deficit. Sunt igitur in mūdo quatuor defectus principales. i. Præsumptionis uanitas, Sed re uera (charissimi) contra istos quatuor defectus Durationis breuitas, erūt in patria quatuor uirtutes, qd constituent hominem bonum uel beatū, videlicet, subiectio contra p̄sumptionem: quia ipsi serui Dei. (Serui inquit tui) dilectio contra diffensionem: quia ipsi assistunt & appropinquant. Item platio contra depressionem, quia ipsi coram te. Duratio cōtra corruptionem: quia. i. isti durant in oīni tpe. Est igitur ibi subiectio, quæ non perturbatur. (Serui inquit tui) Sicut. n. uidemus, qd res corporales hūnt iter se perpetuā subiectionē: qd. oīa in inferiora obediunt planetis. Planetæ autem obediunt in suis motibus firmamento. Firmamentum autem mouetur fm influentiā cœli crystallini fm Arist. Sic uerè (charissimi) in Paradiso est perfectissima subiectio, quia. i. rota cœlestis curia, qd ordinata est p̄ gradus, ordines, & status legiones, & distinctiones, sine aliqua contradietione habet perfectissimā subiectionem: quia sibi inuicē fm gradus uarios Angeli & homines famulant, & tandem pariter oēs subsunt & obediunt creatori. Ideò dicit (Serui tui) Omnes enim seruiunt Deo, & quilibet est contentus statu, conditione, & gradu suo, quia illud dicitur 1. Ma-

cha. 8. Oēs obediunt vni, & zelus, & inuidia non est inter eos. Iō talibus seruis dicit vel loquitur scriptura Apoc. 22. Serui eius seruiunt ei, & faciem eius uidebunt. Heu (charissimi) sic non est hodie in Ecclesia militante; quia ibi uerè non est perfecta subiectio sed p̄sumptio, quia uerè moderni non currunt seruire sed p̄ire, non famulari, sed dominari non obediunt, sed obstinatē & p̄sumptuosè prælati, & superioribus cōtraire. Heu Deus, vbi est hodie, & in seculo, & in claustro perfecta subiectio: vbi est, qui proprio statu, & officio sit contentus? Vbi est, qui cum amore, & reuerentia, & ex corde Prælati obediatur? p̄ certo quasi nulli, quia tanta est hodie in multis p̄suptio & obstinatio, qd nec Deo, nec Prælato ualint seruitium exhibere. Quibus optime dicit Hierem. 22. Locutus sum tibi, in abundantia tua dixisti. Non seruiam. Tales sunt similes quibusdam arboribus. Quarit. n. Aristot. lib. de uegetalibus, quæ est rō quare quædam arbores sunt steriles. Et dicit, qd quia humor arboris aliquando est grossus & frigidus, terreus & cōpactus, iō actioni caloris & influentię naturę faciliter nō obedit, imò ei obuiat, & resistit, & sic humor humifmodi p̄pter sui resistentiā ad ramos non dirigitur, nec in fructuum substantiā cōmutatur, & per consequens sterilis efficitur talis arbor. Sic uerè (charissimi) dico etiam spiritualiter, qd multi sunt quorum humor, i. interior affectio est ita frigida per indevotionē, ita dura & compacta per obstinationē, ita terrea per cupiditatem, & ita grossa per superbiam & ruditatem, qd naturę. i. Prælati uel superiori suo nō sunt obediunt, sed ei quantum possunt per inobedientias, rebellaciones, & appellaciones obuiant & resistunt, & eius uoluntati temere contradicunt. Et sic pro certo tales non dirigitur, nec conuertuntur, non corriguntur, nec emendantur. Et ideò fructibus, & bonis operibus, & gratijs, & uirtutibus, meritis, & beatitudinibus nō secundantur, sed sterilitatem omnium bonorum fortuitur. Esa. 57. Venerunt tibi simul duo hæc sterilitas, & uirtutes. Sed nō sic (charissimi) in Paradiso, quia uerè ibi erit perfecta obediētia & subiectio, iō ibi est perfecta beatitudo (Serui inquit tui) Et iō de differentiā seruorum Dei, qui sunt in Paradiso, & malorum seruorum Ecclesię, qui sunt in mūdo, pulchrè loquitur ipse Deus Esa. 65. Ecce serui mei comedent, & vos esurietis, ecce serui mei bibent, & vos sitietis, ecce serui mei lætabuntur, & uos confundemini. Habent igitur tales serui beatitudinē: quia sicut dicitur Esa. 54. Hæc est hæreditas seruorum dñi. Ideo de ipsi potest dici illud 3. Reg. 10. Beati sunt uiri tui, & beati serui tui, qui stant corā te semper. Est igitur ibi subiectio sine p̄sumptione. Secundò dico, qd ibi est dilectio sine diffensione, qd ostenditur cū dicit, Assistunt, & appropinquat: quia. i. isti semper sunt assistentes & propinqui ipsi Deo, & etiā sibi ipsi per uerissimum amorem, & iō sunt beati. Nomen. n. assistentię, & p̄pinqunitatis signat propinqunitatem & copulam charitatis. Sicut. n. uidemus, qd stellę, qd sunt in eglo, sunt sibi inuicē multū propinquę, & ipsi firmamento semper assistunt: quia. i. in eo sunt infixę, & fm etiam motum firmamenti mouentur cōtinuē & sine cessatione, sic uerè (charissimi) stellę. i. beati, qd sunt in patria, sibi inuicem sunt multū propinqui per mutuā charitatem, ipsi etiam firmamento. i. Deo semper sunt assistentes. diligendo & contemplando, & se in eum per dilectionem intrinsecā ingendo, ipsumq; continuē sequendo, uoluntatem propriā fm uoluntatē ipsius regulando, & ei p̄fectè obediendo. Ita. n. est eorū uoluntas motui firmamenti. diuinę uoluntati conformata, qd etiam si uideant patrē, aut filiū in Inferno, non dolebunt, nec ei miserentur, nec ei condolebunt: quia aliter non essent perfectè beati. Iō de ista assistentiā potest dici illud Zach. 4. Isti sunt duo filij olei splendoris tui, qd assistunt dñatori vniuersę terrę. Heu Deus, nō sic de nobis alijs, qui sumus in hoc mundo: quia uerè non possumus cōparari propriè stellis fixis, sed stellis erraticis, quæ in firmamento non sunt fixę, imò contra firmamentū mouentur nec sibi inuicem sunt coniunctę, imò vna ab altera sepius emē, & remotissimè elongatur. Istud patet de Sole & Luna, qd sibi in plenilunio oratiter opponunt. Sic uerè (charissimi) nōs alij qui rectè sumus sicut stellę erraticę: quia. i. in multis defectimus & erramus, nō sumus p̄fectè fixi in firmamento. i. in Deo, uel in firmamento. i. in superiori & plato nostro per dilectionem, nec ei obediunt p̄ subiectionē, nec ipsum sequimur per imitationem, nisi forte quādo uolentes ab ipso

trahimur per tribulationem & correctionem, imò verè sibi multipliciter repugnamus, & eidè per peccatù & vitia obuiamus, & p oblationes & inobediètijs. Iuxta illud. Mandata dñi audientes oia fecerunt cõtra. Inter nos etiam nõ sumus propinqui per amicitia, imò verè sepißimè accidit, q p diuersas rixas, diffensiones, & diuisiones alter ab altero elõgamur, & p magnas et iniurias inuicem opponimur, & cõtrariamur. Sed verè (charissimi), non sic sancti, qui sunt in patria, quia verè isti habent perfectam dilectionem, & contemplatõem. Et de hoc pulchrè loquitur Prosper lib. de vita cõtemplatiua. Erit (inquit) in vita illa intellectus sine errore, memoria sine obliuione, cognitio sine peruagatione, charitas sine simulatione, sensus sine offensione. Thobias 13. Beati oes, qui diligunt te. Consistit igitur beatitudo in pfecta dilectione & charitate: quia. f. ibi est dilectio sine diffensione.

Tertio dico, q ibi est platio sine depressione, quia. f. beati sunt in statu honoris, plationis, & dignitatis. quod ostendit cum dicitur. Cor. 1. Ipsi. n. habent esse cora Deo, & in p̄sentia summi regis, & in curia summi Imperatoris. quod utiq; magnus debet honor & dignitas reputari. Cora te inquit, quia sicut dicitur in Psal. Honorabile nomen eorum cora illo. idè p̄t dicere quilibet eorum Deo illud Psal. Ut placeam coram Deo in lumine uiuentium. Vbi ostenditur, q isti sunt Acceptabiles (Placeam) Præsentiales vel p̄sentabiles (Coram Deo) Impassibiles, quia sunt in lumine uiuentium. Sunt igitur beati, quia sicut dicit Augusti. Beati immaculati. Si uis esse beatus, esto immaculatus. Ps. Beatus, què elegisti & assumpsi sti, habitabit in atrijs tuis. Est igitur ibi platio sine depressione (Corate) Quarto est duratio sine corruptione, quia. f. ipsi durant in oī tpe. perpetuo sine. sicut. n. dicit Isido. est qdam insula in Hibernia, vbi nunquã homines moriuntur. Et est ibi alia insula, ubi corpora nunquam corrumpuntur. Sic verè (charissimi) Paradisus est talis insula, quia verè beati, qui ibi sunt, nõ incurrunt nec mortem, nec infirmitatem, nec corruptionem, nec tribulationem, imò in oī tpe semp̄ perpetuò uiuunt, & sunt beati, quia iusti aut in perpetuum uiuent. Ideo ipsi possunt dicere illud Psal. Benedicam coram Deo in oī tpe semper laus eius in ore meo. Et idè de ista immortaliduratione loquitur Prosper in lib. de vita cõtemplatiua, ubi inquit. Erit incolumitas sine debilitate, salus sine dolore, vita sine morte, facilitas sine impedimẽto, securitas sine periculo, saturitas sine fastidio, & pfecta sanitas sine morbo. Vnde ista perpetuitate dicitur in Psal. Beati qui habitant in domo tua dñe in seculum seculi laudat. iste. Sed proh dolor taliter non est in hoc mundo, quia verè (charissimi) ibi nõ est duratio, sed corruptio, nõ aternitas, sed fragilitas, nõ fortitudo, sed turpitudò, nõ stabilitas, sed infirmitas. Et idè vñ, qd nos in hac uita sumus similes glaciei, q nullam habet durabilem firmitatem, quia facilliter frãgitur, & per calorem resoluũt, & in aquã & lutum cõuertitur & muratur. Sic verè charissimi, nos in hoc mundo sumus valde fragiles, quia per calorem modicæ infirmitatis, vel per lutum alicuius aduersitatis facilliter dissoluimur, morimur, frangimur, & cassamur. vñ Sap. 19. Facile dissoluentur sicut glacies. sed non sic ibi, quia uerè sicut dicitur, isti habent durationem aternam, p̄lationem supernam, dilectionem fraternã, subiectionem internam. Et sic bene dicitur. Beati serui tui, qui assistunt coram te semper. De beatitudine verò morali & uirtuosa, quam homo per uirtutem consequitur in hac uita, possunt notare q illi dicuntur beati, qui sunt

Vigiles & diligentes,
Stabiles & patientes,
Humiles & obediẽtes,
Flebiles & compatientes,
Subtiles & intelligentes,
Pauperes & esurientes,
Prudentes & sapientes,
Sperantes & in Deo confidentes,
Eleuati & contemplantes,
Deuoti & spiritualia degustantes.

De uigilibus dicitur Lu. 12. Beati sunt serui illi, quos cũ uenerit dñs inuenierit uigilantes. De stabilibus & patientibus dicitur 1. Pet. 3. Si quid patimini, p̄pter iustitiam, beati. De humilibus & obediẽtibus dicitur in Psal. Beatus uir, qui timet dñm in mandatis eius cupit nimis. De flebilibus & compatientibus dicitur Matth. 5. Beati, qui nũc fletis, quia ridebitis. Et in Psal. Beatus qui intelli. su. egenũ & pau. in die ma. libe. eũ do. De subtilibus & intelligentibus dicitur in Psal. Beatus hõ quem tu eru. do. & de lege tua do-

cuertis eum. De pauperibus & esurientibus dicitur. Matth. 5. Beati pauperes spiritu &c. Et ibidem. Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, qui ipsi saturabuntur. De sapientibus, & prudentibus dicitur Ecclesi. 14. Beatus uir, qui in sapientia morabitur. De sperantibus & in Deo cõfidentibus dicitur in Psal. Beata gēs cu. do. de. eius. De eleuatis & contemplantibus dicitur Lu. 50. Beati oculi qui uident, quã uos uidetis. De deuotis uerò & suauiter degustantibus dicitur Apoc. 19. Beati, qui ad cõnã nuptiarũ agni uocati sunt. Oes. n. isti sunt beati, immaculati in uia, qui ambulant in lege dñi. Quia re uera de talibus beatitudinibus qñ habentur in uia, p̄ueniunt ad aternam beatitudinem, q finaliter habebitur in patria, de qua. f. dicitur. Beati morui qui in domino moriuntur. Apoc. 14. Si uis distinguere de diuersis beatitudinibus scripturã uide, Beati immaculati in uia. Beati, qui habitant in domo. Beati pauperes. & sic de alijs. Item si uis dicere, quod quãdam est beatitudo temporalis, quæ nihil est nisi prosperitas. uide in Psal. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt &c. uide de prosperitate &c.

Bellum. Idem est, q guerra, plium, duellum, controuersia, litigium. Et accipitur in scriptura in bono & in malo. In bono quando quis temporaliter iustè bellat, & militat cõtra malos iusticiã exequendo, uel infideles psequendo. Spiritualiter autem accipitur qñ quis contra uicia & tentationes resistit, qñ contra ea per p̄niam, abstinentiã & castitatem, & cetera opera meritoria pliat. Ideo dicitur 1. Mach. 3. Melius est mori in bello, quã uideri mala gentis nostræ & sanctorum. Item potest accipi in malo, & hoc temporaliter, & spiritualiter. Temporaliter, & sic bellum accipitur pro diffensione, & discordia, diuisione, cõtrouersia, & murmuratiõne. Et de hoc 2. Mach. 14. Bella nutriunt, & seditiones mouent, & non finunt regnum esse quietum. Spiritualiter autem accipitur in malo, & sic bellum signat

Hostis suggestiones, Et de hoc 1. Mac. 4.
Carnis tentationes, Non concupiscitis
Mundi uexationes, spolia, quia bellũ
Inferni turbationes, cõtra uos est. Dica-
mus igitur, q bella debemus fugere & vitare, nec eorum auctores esse. Sed si nobis accidat, debemus fortiter dimicare. Et idè de istis bellis spiritualibus, quæ cõtra nos quotidiè per carnem, mundum, & hostem concitantur, potest expone illud Esa. 42. Effudit super eũ indignationem furoris sui & forte bellum, & combussit eum. Ecce ergo, quod in uerbis istis ostenditur bellum

Cum diligentia præcauendum, Bellum, quod
Cum patientia sustinendum, est præcauen-
Cum triumphantia metuendum, dum, est cor-
poralis consolatio, quæ notatur per uerbũ. Effudit. Bellum, quod est sustinendum, quæ temporalis tribulatio, q notatur in uerbo indignationis & furoris. Bellum, qui est metuendũ, est aternalis flagellatio, quæ notatur cum dicitur forte bellum.

Primum igitur bellum, quod debemus facere, est bellum consolationis. Sunt. n. multi quos diabolus non p̄t vincere per tribulationes, & idè procurat eis mundi cõsolationes. f. diuitias, & sic vincit eos per luxuriam, auaritiã, delicias, dignitates & eminẽtiã, & sic vincit eos per superbiam, & hu iusmodi bellum mundanæ prosperitatis notatur cum dicitur. Effudit. Effundere. n. idem est, quod fundere, diſpergere, munda- dare &c. Et idè uidetur, q diabolus, pugnat contra tales sicut crocodillus contra cætum, qui uidens, q cætum non potest uiribus superare, effundit supra eum fumum & aquam uenenosam, ut sic præualeat contra ipsum, & ipse inueniet, & occidat, ut dixit Iorath. Sic uerè (charissimi) uidet diabolus, q non p̄t p̄ualere contra hominem, effundit supra eum aquam uenenosam. f. mundanam prosperitatem, ut q̄a procurat sibi officium uel dignitatem, delicias uel diuitias. Et hoc pro certo ad hoc facit, ut eum per uanam superbiam seu luxuriam inueniet, uel corrumpat. quia sicut uidemus, multi sunt, qui in statu paupertatis uel aduersitatis sunt boni, qui adueniente prosperitate uel dignitate efficiuntur mali, luxuriosi, & superbi. Ex plũm de Saul. unde Amos 9. Vocat aquas maris, & effundit super faciem terræ. Et hoc fuit figuratum Apoc. 16. vbi quartus Angelus effudit phialã suã in solẽ, & datũ est ei æstu affligere homines & igne, & æstuarunt homines, & blasphemauerunt nomen domini. Sic uerè (charissimi) sæpe accidit, q quamuis homo sit sol, & uir perfectus,

sectus, lucidus & bonus, qñ tñ Angelus. f. sathanã phialã uenenatam mundanæ prosperitatis super eum effundit, ipse efficitur raptor, superbus, & tyrannus, & hoies. f. subditos, & uirtuosos taliter æstu, & igne tribulationum, & rapinarũ ardore affigit, q ipsos per desperationem compellit aliquo ries nomen Dei blasphemare. Istud est igitur primũ bellum diaboli, f. quando super nos effundit prosperitatem. uide 1. Paral. 29. Vir bellator est, & effundis sanguinem, quia. f. uir bellator. i. diabolus sanguinem mundanæ prosperitatis, quæ facilliter maculat, & corrumpit, effundit super hoies quantum potest. Sed re uera (charissimi) cõtra istud bellũ debet hõ esse armatus uirtute temperantiæ, quia. f. temperatè debet uiri mundi prosperis, & discretis. Et sic in isto p̄lio poterit præualere. f. mundi prospera p̄cauendo, fugiendo, uel salte cõculcando, & uilipendendo. Sicut. n. uidemus, lignum quã uis sit in aqua mundanæ prosperitatis, debet tamẽ superna rare, & se sursum sp̄ ad coelũ eleuare per affectionẽ, & aquã sub se ponere per terrenorum cõtemptum & abominatiõnem. Et hoc admonet Iohel. 4. c. dicit sic. Suscite robustos, ascendant uiri bellatores, uiri perfecti, qui sunt in mundana prosperitate, debent suscitari, ut non descendant inferius per affectum, sed ut ascendant superius per cõtemptum. Ex talibus. n. bellis exterioribus, uidelicet ex mundi prosperis surgunt (ut cõter) bella interiora. f. motus carnis, tentationes, ambitiones, & irã, & ceteris mali affectus. Vnde bella, & lites in uobis nõne ex concupiscentijs uestris? Debemus igitur p̄cauere bellũ consolationis. Sed idè dico, q nos debemus sustinere bellũ tribulationis, quod quidem datur intelligi qñ dicitur. Indignationem furoris sui. Quia uerè (charissimi) indignationem, furorem, & impetum mundi, tribulationũ in firmitatem, & tribulationũ turbines debemus in patientia sustinere. Talia autem bella in sefert nobis mūdus, q nõ cessat tribulationes, & iniurias suscitare. Talia potissimè in sefert alijs mali diuites & tyranni, & maximè mali iudices, q cõtra uicinos & subditos, & p̄cipuè contra pauperes & bonos rapiendo, iniuriando, accusando, falsa imponendo, & diffamando belligant, atq; pugnant. Sicut. n. Draco, qui est aial infãmari coloris, habet bellũ contrariũ cõtra elephantẽ, & hoc em Auicẽ. quia cũ elephas habeat multũ de sanguine frigido & melancholico, idè Draco cupit illũ bibere ad calorem suũ refrigerandum, & idè contra eũ pugnat, sic uerè (charissimi) quia dracones & tyranni sunt inflãmari per crudelitatem uel cupiditatem, idè sanguinẽ elephantis, hoc est substantias terribiles subditorũ & uiciorum desiderant bibere, & aq̄ reze, ut sic ardorem suũ auaritiæ uel uentitiæ ualeant temperare. Et idè pro certo contra huiusmodi elephãtes non cessant bella rapinarum, exactiõnũ, & usurarum immisericorditer exercere. Et tale bellũ datur intelligi quando dicitur. Furoris, quia. f. bellum tribulationum & aduersitatum solet cum furore, & iracundia exerceri. uide Ps. Furor illis secundum finem. serpen. sicut aspidis surdã &c. Comparat eos, si uis aspidi, ubi supra. Et tale bellum pro certo figuratur Danie. 7. vbi dicitur, q quoddã cornu ortum est in capite unius bestie, quod habet oculos & os loquens gradia. & tria alia cornua euulsa sunt a facie eius, & faciebat bellũ cõtra sanctos, & præualebat eis. Sic re uera in capite unius bestie, i. in loco capitalis unius eminentiæ, officij, dignitatis, aliquando inuenitur inter cetera vnum cornu modicum, id est aliqua uilis & mala persona ad modum cornu dura per obstinationem, acurã per punctiõnem, quæ habet oculos quasi hominis. i. subtilẽ, & fallacẽ malitiã, & caullationem, & os loquens grandia. i. respectu maiorũ adulationem, respectu minorum iactantiã & comminationem, respectu etiam omnium eloquentem deceptionem, & uerborum palliationem. Et pro certo tale cornu quãquã sit modicũ originaliter. i. de humili plebe natum, taliter tamẽ quãdoque fauente fortuna augmẽtatur, & magnificat, q̄ a facie eius auellunt alia cornua, id est, alij potẽtes uiri, quia. f. tales quandoq; faciunt deponi, auelli & ad nihilari potẽtes, uel potentiore, nobiliores & antiquiores, & meliores se. Et breuiter isti faciunt hodie bellũ contra sctõs, quia re uera tales (inquã) sanctos Dei & bonos: pauperes, simplices, subditos, & uicinos debellant suis uexationibus, & impugnant. q̄a re uera (charissimi) sicut dicitur 1. Paral. 32. tales sunt similes Sennacherib, qui uerit totum impetũ bellũ contra Hierusalem. i. contra bonos, pacificos,

& modestos. Contra istud autem bellũ debemus esse armati uirtute paciẽtiæ, fortitudinis, & constantiæ, & pro Deo amo re debemus omnia fortiter tolerare, ut sic quilibet dicat illud Sap. 8. In multitudine uidebor bonus, & in bello fortis. Istud est igitur scdm bellũ, quod debet sustineri, f. bellũ temporalis tribulationis. Furoris. ¶ Sed tertio dico, q est aliud Bellum, qd potissimè est timendum, f. bellũ infernalis cõdẽnationis uel inflammationis, quod ostenditur cum dicitur. Cõbussit eũ, q. a. f. illud sit bellũ a Deo contra iniquos in generali iudicio sententiatiuè, & ab igne perpetuo executiuè. Et ideo vñ, q Deus bellabit contra iniquos. sicut quãdam fera, q est in Boemia, quæ dicitur Loth, uel lod in lingua Boemica, de qua dicit auctor de proprietatibus rerum, quod quãdo a venatoribus, insequitur, re colligit aquam in gutture suo, & per motus uehementiam ita eam calefacit quasi bullientẽ, & tandẽ contra uenatores & canes conuertit, & per ipsam aquã feruentissimã, quam de ore eijcit, eos mirabiliter exurit, & affigit, & ab eius prosecutione desistere, sic compellit. Sic re uera (charissimi) faciet Deus, quia. n. ipse uidet, q uenatores & tyranni, & superbi, q et canes. i. pctõres, impudici, & luxuriosi, in fatiabiles, & auari ipsum quotidie per diuersa uicia persequuntur, idè quãuis modo fugere super federe, & dissimulare uideatur, in iudicio tamen ipse se conuerter contra eos, & aquã feruentissimã, & auferitatem suã iustitiæ ardorem, suã durã sententiã, & ignem infernalis & gehennalis miseriam in eos fulminabit, ipsoq; comburet aternaliter, & turbabit, Combussit inquit eum, quia re uera f. m. p. l. ipse erit sicut ig. qui combu. syl. & sicut flam. combu. mon. Quia pro certo (charissimi) iste ignis cõburet montes. i. malos superiores, & syluã. i. malos inferiores. Idè de tali bello pctõrib. inferendo dicit Iob 20. Immittat eum in irã furoris sui, & pluat super eum bellum suum. Contra istud bellum (charissimi) debemus habere arma iustitiæ. Quia re uera, qui armis iustitiæ & bonorum operũ armatus fuerit & munitus, in isto p̄lio non succumbet, dicens cum Psal. Obumbraui super caput meum in die belli. Et sic patet, qd est bellum præcauendũ, bellum sustinendum, bellum metuendũ. Sed adhuc dico, q est triplex bellũ meritorium. f. bellum poenitentia, quo caro uincitur, bellum patientiæ, quo mundus sternitur, bellum fidei & iustitiæ, quo demum spernitur. ¶ Bellemus igitur contra carnẽ per p̄niam, similes mullellæ, quæ armata ruta contra Basiliscum mouet bellum, & præualeat contra ipsum. Sic uerè si ruta amara p̄næ armata fuerimus, contra Basiliscum. i. contra carnem uenenosã, securè militabimus, & uincemus. uñ ad Heb. 11. Fortes facti sunt in bello, conualuerunt de infirmitate. Quod est contra multos, qui in bello carnis non superant, sed uincuntur, similes elephãti, qui in bello positus ad uocẽ suis, seu modicæ porcellæ taliter terretur, q uirtutẽ bellandi amittit. Sic uerè (charissimi) multi sunt, qui in bello tentationis uocem suis, i. carnis suggestiõnẽ taliter timent, q ab ea superari se pmittunt, & uirtutem bellandi amittunt. 4. Reg. 25. Viri bellatores noctẽ fugerunt. Bellemus igitur contra dalectiones per poenitentiam. ¶ Item bellemus contra tribulationes per paciẽtiã. Sicut enim torruca infra suã durã testam se recludit, & sic exteriores ictus, nõ sentit, sic uerè õ hõ, qui uis exteriores ictus, & tribulationes nõ sentire, necesse est durã testam te paciẽtiæ habere, & in ipsa p̄ humilitatem, & tui considerationem te ipsum recolligere, & tenere, & sic mũdi ictus & tribulationes te nunquã poterunt superare, & sic eris sicut filij Rubẽ & Manassẽ, q erãt uiri bellatores, scuta portantes. sicut dicit 1. Paralip. 5. Quod est contra multos, q si aliqua modica tribulatione feriantur, uel modica occasione tanguntur, statim clamant per impatientiam, & rixantur, sicut patet de litigiõis, discordibus, discolis, & peruersis, qui non possunt cũ aliquo pacificè conuersari. Similes uerò so, quod est aial impatiẽtissimum, qui si modicum percutiatur, statim se nititur uindicare, imò si secundus eum percuterit, statim dimittit primum, & persequitur secundum. Qñ autem cibus suus sibi aufertur, tunc impatientius conturbatur. Sic uerè iracundi & impatientes statim efferuntur ad iniuriam, & uindictã. Et si cibus bonorum suorum temporalium eis per rapinã ab aliquo auferatur, tunc ad iram, tristitiam, & discordiam commouentur. De talibus ergo belligeris litigiõis p̄t intelligi illud 1. Machab. 14. Bella uincunt,



nutriunt, seditiones mouent, & non sicut regnū esse quietū. Non sic ergo, sed bellemus contra mūdum per paciētiam. Terriō bellemus contra hostem per fidem & per iusticiā. Sicut. n. dicit Ambro. in hexame. q. apes pugnāt. p. rege suo, & mori pro ipso gloriosum arbitrantur, sic verē debemus per fidei firmitatē contra hostē, & infidelitatē, & errores p. ipso rege nostro bellare, & si necesse fuerit pro suā fidei defensione morti nos exponere, & donare. Tales. n. bellatores fuerunt martyres. Vnde Baruch 3. Ibi fuerunt gigantes nominati, qui a principio fuerunt itatura magna scientes bellū. Martyres. n. dicti sunt gigantes p. morū eminentiam, nominati, propter famā redolētiam, scientes bellum propter fidei permanentiā & cōstantiam. Et sic ergo patet, q. nos debemus bellare contra errores p. fidelitatē, contra dulciores per pēnalitatē. Et hęc de bello morali sufficiant. Vide igitur ubi pugnare, prælium, lis, discordia, nocere, inuadere &c.

A Bene. Circa istud aduerbium bene, quod est aduerbium qualitatis, nota quod bene, est quādam circumstantia, vel adiacentia virtuosa, q. vnicuiq; in suo genere dat efficaciam, & valorē. Et sic dicitur illa res dicitur bene esse, quā nihil habent superfluum, nec aliquid diminutum, nec quantū ad substantiam intrinsecam, nec quātum ad accidentia extrinsecam. Vnde proprie istud vocabulū bene, denotat mibi istatū sufficientiā & debitā proporiōē oīum qualitātū sine impedimento alicuius nocuenti. Et hoc verum est non solum in corporalib; sed et in spiritualibus. Quia ille hō dicitur esse bene spūatū, qui non est diminutus in necessarijs. i. in fide, moribus & virtutibus, quia talib; dicit Psal. Beatus es, & bñ tibi erit. vel qui non est abundans in superfluis. i. in vitijs & criminibus, v. p. q. quia non est extra locum p. prium. i. extra Deū per pētū mortale, sicut dicitur de lapide i. structura, uel de membro in corpore, q. tunc p. non dicitur esse bene q. a loco proprio sunt semota. Sic nec illi bene esse dicitur, qui p. peccata extra locum suum proprium, qui Deus est, uel extra exigentiam, & terminos sui status p. superfluitatē, & excessum aliquem extollunt. Vnde Eccles. 12. Non est ei bene, q. assiduis est in malis. Nota ergo, qd sicut ille dicitur esse bene, qui bene loquitur, qui bene graditur, qui bene odoratur, q. bene operatur, qui bene audit, qui bene cernit, qui bene gustat, qui bene palpat, sic loquendo spiritualiter, ille dicitur esse bene quoad Deum, qui bene loquitur per confessionem & orationem, & qui bene cernit per gratiarū actionē. Iterum ille, qui bene graditur per promptā obedientiā subiectionem, qui bene odoratur. i. inuitatē bonorū æternorum per deuotionem & contemplationem, qui bene operatur p. bonorum actū executionem. Iterū qui bene audit per p. dicationem, vel bonam monitionem. Et qui bene cernit per prudentiam & discretionem. Item qui bene gustat. i. aliorū miseriam per compassionē. Et qui bene tangit & palpat. i. aliorū defectus per correctionem. Et iō de tali, qui tam bene se habet in omnib; potest dici illud Mar. 7. Bene omnia fecit, & mutos fecit audire, & mutos loq. Bene ergo nos habeamus in locutione, peccata nostra confitendo, Deum laudando, magnificando, ipsum orando, gratias agendo, & supplicando. vnde de hoc in Psal. 22. Cantate ei canticum nouū, bene psallite ei in uociferatione. Quod est cōtra multos, qui omnibus huiusmodi bonis locutionibus vtr carere, similes pifcibus & natatilibus, quæ naturaliter carent uoce, quia verē mūdī pētōres & maxime pifces. i. deliciofi & voluptuosi, voce diuinā laudis, orationis & confessionis videntur penitus spoliati, quāuis multis alijs superfluis locutionib; sint multipliciter abundantes. Figurati per illum filiū, qui adductus est ad Iesum. sicut dicitur Mar. 9. qui quamuis esset mutus, spiritus tñ. malignus quādo ipsum arripiebat, faciebat ipsum spumare. Sic uerē tales, q. a bonis locutionib; sunt muti, spuma malorum verborum. i. detractionis, adulationis, iactantiæ & discordiæ sunt imbuti. de talib; ergo mutis dicitur in Psal. Muta sunt la. dolo. quæ loquunt aduer. i. in super & abu. Non sic (charissimi) sed bene nos habeamus in locutione, vt de nobis possit dici illud Deu. 5. Bene omnia sunt locuti. Simus ergo bene quantū ad sanā locutionem. ¶ Secundo dico, q. debemus esse bene quātū ad bonam progressionem, qui. i. bene debemus p. gredi, & ambulare, & procedere per virtutem obedientiæ. i. Dei & prælatorū mandata se quendo, vt simus de numero illorum trium, quæ gradiuntur

bene, de quibus dicitur Prouer. 30. Tria sunt, quæ bene gradiuntur. & nominantur ibi, scilicet Leo, Gallus, & Aries. Leo (dico) qui est rex animalium, per quem intelliguntur boni superiores. Gallus, qui est rex animalium, per quem intelliguntur viri predicatorum. Aries, per quem intelliguntur boni simplices & inferiores. Tales (dico) bene coram Deo gradiuntur. Quod est contra multos, qui recte videntur perdidisse virtutem progressionis. i. obedientiā, similes limaci, quæ est super oīa animalia tardi motus, quæ etiam quando pungitur non ex hoc celerius, progreditur, imō penitus tunc arrestatur. Sic verē multi sunt pigri, & tardi ad bene ambulandū, & ad mandatis Dei & prælatorum obediendum, quinimō si a Deo vel prælato pungantur per correctionē, vel aliquā tribulationē, ex hoc celerius ad executionem bonorū operum non mouentur, imō quod est peius, per obstinationem & inobedientiam penitus aliquoties arrestantur, & in terra dura obstinationis, & irreuerentiæ absconduntur. Ideo de talibus dicitur Sa. 15. Pedes eorū pigri sunt ad ambulandū. Non sic (charissimi) sed ambulemus bene per obedientiā progressionem. Vnde Thob. 6. Bene ambuletis, & sit Deus in itinere vestro. ¶ Tertio habeamus nos bene quantum ad prōptam auditiōē, quia. i. prädicationē, documenta bonorū, & monitiones debemus libenter audire. Hiere. 42. Bene sit nobis cum audierimus, quod est cōtra multos, de quib; dicitur in Psal. Noluit intelligere, ut bene ageret. Ideo de talibus potest intelligi illud, quod dicit Isid. in lib. etymolo. ubi dicit, q. in aliquibus partib; Aethiopiæ omnia quadrupedia nascuntur sine auribus, & elephantes. Sic pro certo multi sunt in Aethiopia huius mundi, qui auribus videntur careere, quia. i. nullū bonum documentum volunt audire. vnde Exod. 11. Non audiet vos Pharaō, quia sicut dicit Prouerbi. 14. Qui illusor est, non audit cum arguitur. Quod etiam potest allegari de inuidis, qui nullū bonū de alijs possunt audire. Figurati in illis Iudais Actū. 7. qui continebant aures suas ne audirent Stephanum, & impetum fecerunt unanimiter in eum. quia. i. tales non solum non audiunt, imō contradicendo, & detrahendo impetum faciunt. Non sic ergo (charissimi) sed bene nos habeamus quantum ad promptā auditiōem. ¶ Quarto habeamus nos bene quantum ad clarā discretiōē seu visionē, vt. i. bene & discretē videamus & consideremus illa, quæ pertinent ad salutē, vt nobis dicat illud Hiere. 1. Bene vidisti, quia vigilabo super verbum meo; ut faciā illud. Quod est contra multos, qui bene non vident, imō ad modū talpæ videntur oculis esse priuati, quia nihil vident, nec considerant de pertinentibus ad salutem, ideo nō cogitant de futuris, presentibus excæcati, excæcauit enim eos malitia eorum, sicut dicitur Sap. 2. Nō sic (charissimi) sed bene nos habeamus quantum ad discretiōem, vt quilibet dicat bene & religiose de resurrectione cogitans. 2. Mach. 12. Debemus ergo bene videre per discretiōem. ¶ Quinto dico, q. bene debemus odorare p. deuotionē, qua. i. suauitas æternæ felicitatis semper debet in cordis narib; odorari. & de hoc Luc. 6. Licet sabbatis bene facere. Sabbatum. n. signat requiem deuotionis & contemplationis. ¶ Sexto dico, q. debemus bene operari per bonorum actuum executionē. vnde 1. Thimo. 3. Qui bene ministrauerint, gradum bonum sibi acquirēt. ¶ Septimo dico, q. ille est bene, q. bene gustat per cōpassionē, videlicet miserias aliorū. Prouer. 11. Bene cōsurgit diluculo, qui qrit bona, videlicet, aliorū. ¶ Octauo dico, q. ille est bene, qui bene sedet per promotionem. Sicut. n. mēbrum tunc dicitur esse bene, quādo est in loco proprio nō nimis alte, non nimis basse, sed in loco a natura ei ordinato, & sibi proportionato, sic ille dicitur esse bene, qui in isto mundo habet, & tenet locum & statum suæ conditioni congruum & aptum, vt quia nō est nimis basse, sicut sunt illi, qui in altis dignitatib; & officijs nullis exigentibus meritis sunt locati, qui recte videntur esse monstrum in natura, recte ac si pedes essent in corpe in loco capitis situati. Nec nimis basse per immoderatam depressionē, sicut sunt multi boni & sancti, qui sine promotione in statu infimo sunt relictī, q. recte sunt sicut si caput in loco pedum esset locatum. De quadruplici indebita locatione dicitur Ecclesia. 10. Vidi seruos in equis, & principes ambulantes quasi seruos super terram. Illi ergo nō sunt bene, sed ille dicitur esse bene, qui habet sufficientiam.

mentiam sū exigentiam sui status. vnde Esa. 3. Dico iusto, qm bene fructuum adiuuentium suarum comedit. Et sic patet, q. octo requiruntur ad hoc, q. aliquis dicatur integraliter esse bene. ¶ Sed adhuc nota, q. quidam dicuntur esse bene spiritualiter, quidam temporaliter, quidam æternaliter. Spiritualiter, sicut sunt boni & iusti, qui habent conscientiam tranquillam & quietam nullo mortali crimine molestatam. vnde Eccles. 1. Timent Deum bene erit. Item temporaliter, sicut sunt mali, qui in mundo isto prae cæteris prosperantur. vnde Hiere. 12. Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus, qui prauaricantur, & iniquē agunt. Item quidam dicuntur esse bene æternaliter, sicut sunt beati, quibus nihil deficit, & quibus omnia abundant. vnde in Psal. Beatus es, & bene tibi erit. Et hæc de bene sufficiant.

A Benedicere. Nota, quod est benedictio, quia benedicit Deo homini, item qua benedicit homini Deo, item qua benedicit homo homini. De prima dicitur in Psal. Viduam eius benedicens ben. pau. eius. fat. pa. De secunda dicitur in Psal. Benedicā domino in oī tēpore, semper laus eius in ore meo. De tertia dicitur Leui. 9. Extendens Aaron manus ad populum benedixit eis. ¶ Nota ergo, q. benedictio, qua Deus benedicit homini, nihil aliud est quam sug gratiæ in fultio, suorum beneficiorū collatio, æternorum pramiorū promissio. Sicut. n. ros cœlestis herbas facit germinare & virere, sic diuina gratia & beatitudo aiam facit germinare p. gratiam in presenti, & fructificare per gloriam in futuro. Et idē dicitur in Psal. 48. Aia eius in vita benedictur. Et Gen. 1. Benedixit eis Deus dicens. Crescite & multiplicamini. Et ideo breuiter de Dei bñdictione possumus exponere illud Gen. 49. Oipotens benedicit tibi benedictionibus cœli desuper, benedictionibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus vberum & vulu. Et ecce in ista auctoritate tanguntur tria genera benedictionum, quibus Deus hominibus benedicit. Prima est benedictio influentiæ spiritualis. & ista est benedictio cœli desuper. Secunda est benedictio affluentiae temporalis, & ista est benedictio abyssi deorsum. Tertia est benedictio opulentiae supernalis, & ista est benedictio vberū & vulu. ¶ Prima ergo Dei benedictio signat gratiam interiorē. Ille. n. est apud Deū amplius benedictus, qui bonis, & virtutibus cæteris amplius est dotatus. vnde Esa. 44. Effundā spiritum meum super semen tuū, & benedictionē meā super stirpem tuam, & germinabunt inter herbas quasi salices iuxta præfluentes aquas. Et nota, q. ipse cōparat hominem taliter benedictum salici, quæ iuxta aquas crescit, sine aquis nō proficit, sibi ex aquis molliem acquirit, ita q. efficitur arborenera facilliter plibilis, atq; mollis. Sed pro certo hō iuxta fluentiam gratiæ, & diuinæ benedictionis crescit virtutibus & meritis, & sine istis nō proficit quo ad Deū. Esa. 50. c. Cōpurescent pifces sine aqua, & morientur in siccitate. Sed verē si ista aqua affuerit, tunc hō in virtutibus augmentatur, & fit mollis & tener per clementiam & benignitatem, fit et plibilis per obedientiā promptam facilitatem. Vnde de tali cremēto dicitur in Psal. Benedixit eis, & multiplicati sunt nimis. Ista est igitur benedictio cœli. i. gratia cœlestis & spiritualis. vnde Genes. 27. In rore cœli & in pinguedine terræ erit benedictio tua. Et talem benedictiōē videbatur habere Iob. de qua dicit Iob 1. Operi manū eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. Taliter non sunt benedicti immūdi, cupidi & auari, nec cæteri peccatores quos ignis auaritiæ & luxuriæ ab humore gratiæ defecauit. Ioh. 1. Ignis consumpsit speciosa deferti. Non sic ergo, sed habeamus gratiā uel influentiā interiorū, quæ est prima Dei benedictio. vnde Eccles. 39. benedictio Dei quasi fluius inundabit. ¶ Secundo dico, q. benedictio Dei quandoq; signat opulentiam exteriorē. Nam tunc Deus dicitur hominem antequam benediceret, q. faciebat ipsum in diuitijs abundare. vnde Deute. 28. Venient super te vniuersæ benedictiones istę. Benedictus eris in ciuitate, benedictus in agro, benedictus fructus ventris tui, benedicta horrea tua, & benedictus fructus terræ tuæ. Et breuiter in multis locis vt. temporalis prosperitas sub benedictionis noiē designatur. 1. Reg. 27. Suscipe benedictionem, quam attuli tibi. Et ista est benedictio abyssi iacentis deorsum. Sicut enim abyssus. i. mare in feruis pifcibus, quos nutrit dat benedictionem, vitam & recreationem, qd tñ aialibus dat qnq; interiorū & submersiōē, sic verē mundi prosperitas pifcib;

ideft bonis, & deuotis, & bonis actiuis. q. ipsa. i. prosperitate mundana bene sciunt vti, & in ipsa sciūt se bene regere, est cā benedictionis & salutis, quæ tñ aialibus. i. peccatorib; ipsa male vrentibus est cā maledictionis, atq; mortis. Nam in eadē aqua lignū buxi submergitur, & descendit ad profundū, vbi lignū abietis supernatat. Sic verō in aqua & abyfso mūdānā prosperitas buxus, qd est lignū ponderosum & durū. i. mundi peccatores, duri, & obstinati, graues, & ad terrā per auaritiā inclinati, submerguntur per dānationē, vbi abies, quæ est arbor leuis. i. viri boni & iusti supernatant, & euadūt per saluationem. vnde talibus peccatoribus benedictio ista mutatur in maledictionē. vnde Malach. 2. Maledicā bñdictionibus vestris. Isti figurant in Aegyptijs qui in mari sunt submersi, vbi tñ filij Israel illefi trāferūt. Sic verē Aegyptij. i. mali in mari mūdānā prosperitatis pereūt in abyfsum, vbi tñ Israelitici. i. boni & iusti transeunt sine dāno. Ideo de malis dicit Exo. 15. Abyfso operuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis. De bonis autē actiuis, quibus ista abyfsum p. ficit, potest dici illud Eze. 31. A quæ nutriti est illū, abyfsum exaltauit eum. Ista est ergo secunda benedictio, qua benedicit Deus. i. per opulentiam exteriorē (Benedictio inquit abyssi iacentis deorsum) ¶ Tertia benedictio, qua benedixit Deus, fit per affluentiam vberiorē vel superiorē. quod ostenditur cū dicitur. Benedictio vberū & vulu. Per vbera. n. intelligitur vberas eterne glorię, aqua lac. i. dulcedo voluptatis eterne exprimitur, & ista est benedictio ultima, quā seruat paterfamilias Deus primogenitis filijs. i. bonis hominib; dicit. n. Isido. q. sunt aliqua aialia, quæ primogenitis filijs dant ubera meliora. Vnde dicit, q. Canicula Catulo suo primogēito & pinquiori consuevit dare mamillā vberiorē, primā & meliorē. Sic verē Christus primogenitis suis. i. iustis & bonis, de quibus dicit Exod. 4. Primogenitus meus Israel. & Hierem. 31. Efraim primogenitus meus, semper cōsuevit dare ubera meliora. i. dulcedinē bñdictionis æternæ, & cœlestis glorię plenitudinē. Ista est benedictio, de qua loquitur Matt. 25. Venite benedicti patris mei percipite regnū. Sed re vera (charissimi) multis ecclesiasticis accidit frequenter sicut Esa. 4. quāuis esset primogenitus Isaac, & ad ipsum de iure pertineret benedictio, germanus tñ suus Iacob benedictionem reportauit. Sic uerē (charissimi) quamuis Esau primogenitus Isaac. i. quamuis ecclesiasticus sint de iure cōi primogeniti Christi, & ad ipsos quodammodo præcipue pertineat bñdictio æternæ glorię, tñ accidit, q. secundo geniti. i. secularibus nobis spoliatis istam bñdictionē reportant. vnde ibidem Ge. 27. dicit. Venit germanus tuus fraudulenter, & accepit benedictionē tuam (Fraudulenter inquit) Ista est. n. pia fraus q. Iacob potest supplantare Esau, q. hō homo potest substitui in loco Angeli, q. bonus secularis potest substitui in loco non boni ecclesiastici. I. dē de talibus dicit in Psal. Hic accipiet benedictionem a dño & misericordiam a Deo saluari suo. Ista est ergo tertia benedictio Dei, quæ fit per affluentiam vberiorē vel superiorē (Benedictio inquit vberum) De talibus vberibus loquitur sponsus Can. 1. Meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguētis optimis. Christus etiam dicit de quolibet uiro iusto ibidem Cant. 1. Dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur. & ista est benedictio, quæ est de fructibus solis & lunæ, de qua loquitur Deuteronom. 33. De pomis fructuum solis, ac Lunæ, & de uertice montiū antiquorum, & de pomis collium æternorum. Vbi nota, q. ista benedictio habet claritatem inobfusabilem (Solis inquit & lunæ) Habet dignitatē in superabilem (De vertice inquit montiū antiquorū) Habet firmitatē incommutabilem (Collū inquit æternorū) Et ista est tertia Dei benedictio. Benedicit ergo Deus in affluentia æternalium internalium, per opulentiam dicentium, per influentiam internalium. Et ista sunt tria genera benedictionis, quibus benedicit Deus homini. ¶ Item notandū, q. ista benedictio diuina pluribus hoibus datur a Deo. vnde in Psal. Benedixit domui Israel, benedixit domui Aaron, benedixit oībus qui timēt Dñm. Vbi nota, qd a Deo principaliter benedicuntur tria genera hoium, scilicet, illi, qui habent intelligentiā limpitudinē, (Israel, i. uidens Deū) per seuerantig firmitudinē (Aaron, i. mons fortitudinis) obedientiæ promptitudinē (timent inquit dominum) Dico ergo, q. a Deo benedicuntur illi, qui habent limpitudinem claritatis, i. viri discreti spirituales & cōtēplatiui, qui Deum vident, &

dent, & cœlestia meditantur. Quanto, n. aer purior est, rãto maiorẽ copiam lucis recipit à sole. Sic homo quãto spiritalior, tantõ maiorẽ benedictionem & gratiã vel gloriã infusionẽ recipit à Christo (Israel inquit, videns Deũ) Qd figuratur Gene. 32. vbi qñ Jacob fuit, factus Israel, & qñ nomen eius fuit mutatum, dñi ibi, q Angelus benedixit eum in loco. vnde in Psal. Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem vide Deus Deorũ in Syon. ¶ Secundo benediciuntur illi, qui habent fortitudinem firmitatis (Aaron qui interpretatur mons fortitudinis. Quia sicut lux copiosius diffunditur ad montes, quã ad valles, sic diuina benedictio & gratia magis diffunditur ad hoies fortes, cõstantes & perseverantes, alios & virtutibus eminentes, (Aaron inquit) Eccles. 4. 5. Excelsum fecit Aaron fratrem suum. Et Eccle. 36. Secundum benedictionẽ Aaron da populo &c. ¶ Tertio benediciuntur illi, qui habent promptitudinem voluntatis. s. humiles, obediẽtes, & Deum timentes & reuerentes. (Qui timent inquit dominum) Sicut. n. valles plus recipiunt de pluvia, quã alia terra, sic humiles de gratia & benedictione. Eccles. 1. Timent Deum bene erit in extremis, & in die defunctiois suã benedicetur &c. Si vis, vide in distinctionibus Mauricij in isto titulo, vbi multa inuenies. ¶ Itẽ nota, q est alia benedictio, qñ. f. benedicit homo Deo. De qua Dan. 3. Benedicite omnia opera domini domino &c. Et ista benedictio nihil aliud est quã laus Dei & magnificatio, gratiarũ actio, & glorificatio. vnde ibidem Daniel 3. Benedicat terra dominũ, laudet, & superexaltet eũ in secula. Et ista p certo benedictio est ab hominibus Deo danda in prosperis & aduersis. vnde Tho. 3. O tempore benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat. Quod est contra multos, qui in Deum benedicẽdo, laudando, & magnificando non occupantur, nec ei de beneficijs collaris regratiantur, sed econuerso per blasphemias, irrationes, & malas locutiones ipsum male dicere sæpius dinoscuntur, & potissimẽ in aduersis. similes quibusdam hominibus, qui sũt in deserto Aethiopiã commorantur, qui nihil aliud faciunt nisi solem cõtinuẽ respicere, & ipsum propter ardorem, quem eis infert dira imprecatione maledicere. Sic verẽ multi sunt, qui quẽsunt ardorem solis. i. aliquam tribulationẽ eis à sole iusticiã immisit, statim ad ipsum blasphemandum & maledicendum cõuertuntur. Figurati Apoca. 16. vbi dñs, q datur est soli affligere hoies æstu magno, & igne, & blasphemauerunt Deũ. Non sic ergo, sed in prosperis & in aduersis Deum benedicimus, & ipsum magnificamus, regratiamur, & collaudemus, dicẽtes Apoca. 7. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarũ actio, & honor, & virtus fortitudo Deo nostro in secula seculorum Amen &c. ¶ Item adhuc dico, q est alia benedictio qua. f. bñdicit hõ hõ, qua antiqui solebant vti, quẽ nihil aliud est quã quedam oratio vel imprecatio, vel quãdã diuini adiutorij imploratio, sicut solebant facere patres filijs. Antiquus. n. quasi quodam iure hæreditario patres filijs benedicebant, & eis bona futura hæredabantur, & quasi per quãdã affectionẽ & benedictionem ad posteros, maximẽ ad primo genitos transmittēbant, sicut pater de Isaac benedicente Jacob, & Esau. Gen. 27. & de Jacob Genes. 38. & 39. de Moysē Deut. 32. Antiquorum. n. vñ fuisse opinio, q bonorum parentum filijs proficeret benedictio. vnde Eccles. 3. Benedictio patris firmat domus filiorum. Sed istud erat verum, qñ filij bonorum parentum imitatores efficiebantur, qua alijs benedictio non ualebat. ¶ Item est alia benedictio, qua benedicit homo alicui rei, & ista utitur Ecclesia in rerum ecclesiasticarum benedictione, & hoc nihil aliud est quã quedam consecratio, vel ad diuinos vsus deputatio, de qua põt dici illud Matth. 26. Accipit Iesus Panem, & benedixit &c. Et sic patet quatuor genera benedictionum. Et hoc sufficit.

A Beneficium, Benefacere. Nota primo, quod beneficium accipitur (vt communiter) pro gratia, liberalitate, curialitate, elemosina, adiutorio. Nota ergo, quod omnia, quã sunt, neuntur summẽ sibi inuicem benefacere, & vnum alterum adiuvare. Bonum enim est sui ipsius diffusum & communicatum. Et idẽdõ omnia bona res semper benefaciendo, & alijs beneficia impendendo se communicat, & diffundit. Sol enim illuminat, ignis semper calefacit, aqua semper humectat, terra continuẽ fructificat. In quo datur nobis exem-

plũ, q bñficia nostra grãtias & solatia semper debemus alijs impendere, & in fundere doctrinã illuminationem in gora tibus (Sol inquit) amoris calefactionem frige scẽtib. (ignis) aquã & vini humectationem sitientibus (panis) fructificationem esurientibus debemus continuẽ diffillare. vnde Esa. 1. Quiescite agere peruersẽ, discite bene agere. Nunquã debet homo cessare quin semper alicui bñficiat, vel sibi, vel alteri. Sibi (dico) in bonis operibus se continuẽ exercendo. Iuxta illud Hier. Semper aliquid boni facito, vt te diabolus inueniat occupatum. quamuis de malis dicatur Hier. 4. Sapientes sunt, vt faciant mala, bene autẽ facere nesciunt. Aliter dico. sicut spiritualiter intrũdo, autẽ temporaliter subueniendo, aut actualiter consolando. Sicut. n. videmus, q trũcus arboris humorem cõtinuẽ & nutrimentum recipit à radice, quod tñ sibi non retinet, imò ad ramos & ad extremas partes arboris ipsum mittit, sic verẽ nos, q à radice, i. à Deo humorem suorum beneficiorum. s. scientiam literarum, vel opulentiam diuitiarum continuẽ recipimus, ipsa nobis totaliter retinere nõ debemus, sed ipsa ad ramos posteriores, idest ad indigentes & pauperes trãmittamus. Videmus. n. q pili & vellera aialium pendent naturaliter inferius versus pedes, sic verẽ vellus, & indumentum diuitiarum nostrarum & bonorum nostrorum temporalium debent inferius ad pedes. i. ad infirmos, & indigentes, & pauperes deriuari. vnde Cassiod. in quadam epistola. Pietate plenum est peregrinam tem gentem publicis beneficijs obligare, & non tantum cõpatriotas ad substantiã lucra admittere, quantum ipsos quoque extraneos inuicare. Ad hoc facit, quod dñs Mar. 14. Pauperes, semper habebitis vobiscum, & cõ uolueritis poteritis eis benefacere. Et istud pro certo est hodie contra multos, q libetũs benefaciunt diuitibus, q pauperibus, similes quibusdam tauris aggressibus, qui sunt in India, quorum pili non tẽdunt inferius uersus pedes, imò contra naturam oium animalium uertuntur superius uersus caput, sicut dicit Plin. Sic verẽ multi sunt, quorum pili exteriores. i. exteriores diuitiã & possessio temporalis non sunt ordinati inferius ad pauperes nutriendum, imò verẽ tendunt superius ad diuites honorandos, promouendos pariter, & dicãdos. Contra quos loquit Pe. Rauen. in quodã sermone. Imperiti, inquit, & oĩdõ inuiles elegantibus bñficijs, & officijs ampliãtur, diuitiã cumulant diuitibus, & nõ est qui respiciat pauperẽ & mediũ. Helyseus uasa uacua implebat & deficiẽtib. oleũ dabat, hodie uerò cõtemnunt uasa uacua, & plena superimplent. signa i syluas, & aqua i mare deserunt, & arẽti terrã subtra hũtur, & flumina, q non indigent, irrigantur. Non sic igitur, sed demus beneficia indigentib. nõ superabundantib. vnde Eccl. 14. Ante mortem benefac amico tuo, & ex porrigẽs da pauperi sũ vires tuas. In quibus uerbis ostẽditur de beneficio qñ debet dari, quia ante mortem, cui debet dari, quia amico & pauperi, quõ debet dari, quia ex porrigendo. i. extẽsẽ porrigendo, quantum debet dari, quia sũ vires suas. ¶ Nota ergo, q in beneficio cõferendo debemus attẽdere celeritatẽ, quia ante mortem, necessitatẽ, quia pauperi, charitatẽ, quia amico, lagitatẽ, quia ex porrigendo, facultatẽ, quia sũ vires suas. Attendamus ergo i beneficio celeritatẽ cõferẽtis, quia. s. statim, cito, uelociter, & libetẽr debemus beneficium impartiri. Nam sicut statim, q membrum leditur, natura ad eius adiutorium sanguinẽ mittit ad locũ læsionis, & hoc celeriter sponte, & sine uolẽtia aliqui, sic hõ statim, q uidet indigentiam alterius, spõte, celeriter, & libetẽr debet sibi sanguinẽ mittere. i. necessarium subsidium erogare. Non. n. debet expectare, q rogetur uel requiratur, imò p certo habita oportunitate, & uia necessitate ipse debet petitionẽ alterius prãuenire. Et hoc est, qd dicit Senec. lib. 4. de benefi cijs. Gratissima, inquit, sunt beneficia parata occurrentia & facilia, ubi nulla mora fuit nisi in accipientis uerecundia. Optimum est eã occupare, antequã rogemur, quia probus homo rogando rubore suffunditur, qui autẽ hoc tormentũ remittit, multiplicat munus suum. Sed sic non faciũt multi, quia nullam prorsus curialitatem uolũt facere alicui nisi cũ magna uolẽtia & labore, & idẽdõ dona & beneficia talium non sũnt spontanea neq; grata, sed potius uolẽtia. Sicut. n. myrrha arbor emittit duplicem liquorẽ. f. unum qui primò spontaneẽ de arbore emanat, & iste est optimus, & dicitur in scriptura myrrha electa, & aliõ modo dicitur statẽ, itẽ ali-

quando

qñ quasi uolẽter p inscissuras distillat, & iste illaudabilior iudicatur, sic verẽ inter duo genera beneficiorũ illud debet il laudabilius iudicari, q per diuersas inscissuras. i. per varias precum instantias quasi cum uolẽtia extorqueat. Illud autẽ optimũ dñs, q sponte & celeriter erogatur. Iõ dicit Sen. ibi dẽ de benef. lib. 4. Nõ rultit gratis, qui cũ p̄ciã accipit. Nulla res charior constat, quã quã precib. empta est: molestum. n. uerbũ & onerosum est dimisso uolu dicere, rogo. Est igitur benefaciendũ celeriter. q ostenditur cũ dñs, Ante mortẽ benef. (hoc est dictũ) statim, celeriter, ac instanter, mors. n. semper est parata. & iõ cũ dñs, Ante mortẽ, inuenit, q statim, & sine dilatione deb. cõ adimpleri. vnde i. Paralip. 22. Ante mortem oẽ prãparauit expensas. Iõ de tali celeritate dicit idẽ Sen. in prou. Philosphorũ. Beneficium bis dat, q dat celeriter. Attenditur ergo in beneficio celeritas cõferẽtis (Ante mortẽ inquit). ¶ Secundo attẽdẽda est necessitas patientis, q ostẽditur cum dñs pauperi, quia. f. quanto quis est pauperior & indigentior, tanto celerius debemus sibi beneficium elargiri iuxta illud Psal. Dispexit dedit pauperibus &c. Ista est ergo regula euangelica. Luc. 14. cum facis conuiuiũ noli uocare diuites &c. Sed uoca pauperes, qui nõ possunt tibi retribuere, & pater tuus, qui est in cœlis reddet tibi. Quod utique est contra multos, qui beneficia non dant pauperib. sed potius diuitib. vt supra dictũ est. Et hoc quia in dando non considerant proximi necessitatẽ, sed tñ p̄priã utilitatẽ, quã uerẽ hõ die (vt cõter) quotiens aliquid dat, sp de retributione sperat. Contra quos dicit ueritas Luc. 6. Si benefeceritis his, q uobis benefaciunt, q uobis gratias agunt, & p̄dõres hoc faciunt. Nã p̄dõres p̄dõrib. generatur, vt recipiãt sc̄nalia. Sequitur, bñficiã, date mutuũ, nihil inde sperantes. Et de hoc pulchre loquitur Sen. lib. de benef. Elige, inquit, est, q gratius non qui redditurus sit. Fenus. n. non beneficium est circumspicere non ubi optime, sed ubi studiosissimẽ ponas, vt inde facillimẽ tollas. Cõsideremus ergo in beneficijs, pximi necessitatẽ (Pauperi inqt). ¶ Tertio debemus considerare amorẽ & charitatẽ (Amico inquit) Careris. n. paribus magis tenemur beneficium facere parẽtib. & amicis, quã extraneis & remotis, hoc enim docet natura. Cor. n. magis ifundit de calore membrũ sibi, pximis, sicut sunt hepar & renes, quã remotis, sicut sunt manus & pedes. Põs et abũdantius in fundit aquam in propinquum riuulum, quã in remotum. Sic re uera hõ magis tenet in fundere bona sua, & beneficia in amicos, & parentes, & propinquos, quã extraneos & remotos, ceteris tñ parib. vnde Sen. ibidem. quamuis oĩ p̄cẽti dare debeas, tamen in beneficio ipestandi sunt recipientium mores, animus, habitatio, societas, & obsequiũ nobis impensa. Quod est contra multos, qui proximis, vicinis, & amicis non studet benefacere, sed nocere, similes quibusdam porcellis, seu suis, quã omnes suos foetus deuorare confueuerunt. Sic pro certo multi sunt, qui omnes foetus suos. i. oes consanguineos, vicinos, & amicos exhæredare, de pauperare, molestare, & deuorare nitunt, nulliq; suorum benefaciunt, q magis diligit erga se extraneos, q propinquos, contra quos Apostolus 1. Thi. 5. Qui suorum & maximẽ domesticorum curam non habet fidẽm negauit, & est infidelis deterior. Attendere ergo debemus amorem & charitatẽ (Amico inquit) vnde Eccl. 22. Fidẽm posside cum amico, & in tpe paupertatis illius permãne illi fidelis. ¶ Quarto dico, in benefaciendo debemus attẽdere vigorem & facultatẽ. f. bonorum nostrorum, quod ostenditur cum dñs. Secundum vires tuas, quia. f. homo nõ debet dare ultra quã facultates suã suppetunt ad continuandum. Quod est contra multos, qui tñ dant vna vice, & ita prodigẽ, & superfluẽ expendũt bona sua, q efficiuntur pauperes, & inanes, similes quibusdam arboribus, quã tñ in vno anno emittunt de fructibus q efficiuntur steriles in secundo. Sic communiter dicitur de oliuis, q tales vna vice. i. in vno tempore tantum expendũt q steriles & pauperes cito fiunt, nec amplius quicquam expendunt. sicut ad sensum videmus de fatuis, & prodigis nobilibus, qui tribunt ultra vires, Cõtra quos dicit Senec. ubi supra. Cauẽ (inquit) ne beneficiũ maius sit facultate: superantur. n. talem largitionem rapinã, vt ad largiẽdum superant copie. cum enim dando egere coeperint, alienis bonis vim inferunt, & maiora odia cõsequuntur eorum, quibus ademerunt, quã uis fauores eorum, quibus dederunt. Ad quod Tho-

biã 4. Quo poteris, ita esto misericors, & si multum, multũ, & si parũ, parũ tribue. sũ ergo vires. vnde i. Esdra 2. sũ vires suas dederunt impensas dño. Attendamus ergo in dãdo beneficia, vigorem, & facultatẽ. ¶ Quinto dico, q nõ debemus attendere dulcorem & largitatẽ, quia. s. largiter, benigniter, & dulciter sunt beneficia conferenda. Exporrigẽs inquit. f. extẽsẽ porrigens (hoc est dictũ) liberaliter & gratãter, latãnter, affluẽter, & abũdãnter. q vtiq; nõ faciũt parci, & auari, & ingrati, quia manus istorũ est extensa ad accipiẽdum, & ad dãdum collecta. Eccles. 4. Similes Leoni, qui semper habet vngues clausos & incuruatos etiã quãdo incedit, timens ne contra terram lædantur, nisi quãdo uult accipere prãdam, quia tunc ipsa optime extẽdit. Sic verẽ multi sunt, quorum manus, & vngues sunt semper clausẽ p paritatem, nisi forte quando accipiunt p̄dam. i. quãdo recipiunt beneficia ab alijs, tunc. n. optime sciunt extendere manus suas. Beneficia. n. tam Dei, quã proximorum gratanter recipiunt, sed nullum penitus restitunt. Cõtra quos Sen. epist. 83. Errat qui beneficium libentius accipit, quã reddit, hilarior. n. debet esse qui soluit, quã qui murat. Exporrigens ergo. i. extẽsẽ porrigens. vnde Ps. Extendit manus in retri. Et Ln. 24. Accipis Panẽ fregit, & porrigebat illis. Quia si tu dicas, q quia uides te multa beneficia alijs cõtulisse, & tñ ex nullo te cõmodũ reportasse, attẽde rogo te sũtiam Senene. dicentis in prædicta ep. st. Post malã, inquit, segetẽ serendũ est, nã quicquid perierat in seclis soli assidua sterilitate, vnius anni restituit ueritas. Post naufragiũ maria tẽrant nauicuius rei euentus incertus est, sãpe tentãdus est. Nã vt alibi dicit Sen. Collecta perdenda sunt, vt semel bene ponas. Vnũ autẽ (charissimũ) est in ista materia attendendum, quod dicit quidã sapiens, qui dñs Simonides, sicut dicit Sen. in Proer. Peritũ. n. fuit ab ipso, quid erat in mundo quod facilius senescibat, qui respondit, qd beneficium. Quia breuiter (charissimũ) apud ingratos beneficia recepta statim senescũt, idest statim dantur obliuioni. Ipsi. n. uidentur bibisse de vno fonte, qui est in Aethiopia qui inducit obliuionem. sũ. Iñd. Et istud pro certo non debet esse, quia homo, qui recipit beneficium, ipsum semper debet per gratiarum actionem recognoscere, & sine obliuione iugiter memorari quia sicut dicit Hier. Prima beneficiorum cultos est confessio, idẽdõ pulchre loquitur Senec. lib. 2. de benefi. Hęc (inquit) inter duos beneficij lex est, ut alter statim obliuiscatur dati, alter autẽ nunquam obliuiscatur accepti, beneficium taceat, qui dedit, narret qui accepit: paret ergo (charissimũ) q in beneficio alteri cõferendo debet concomitari facultas, charitas, largitas, necessitas, claritas. iõ bene. dñ. Ante mortẽ benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens de pauperi. Pro omni ergo conclusionẽ dicitur illud Senec. lib. de benefi. qd illud beneficium pulchrum est, quod nulla dilatio nõ est suspensum nullis precibus redemptum, nullis meritis comparatum. Hęc ergo iam dicta de beneficijs humanis sufficiunt. ¶ De beneficijs autẽ diuinis vide in titulis suis. f. vbi Christi natiuitas, Christi aduentus, Christi passio, & sic de alijs.

Beneplacitum. Componitur de bene & placeo, ces. Et est proprie loquẽdo beneplacitum idẽdõ, quod amor complacẽtia, accepta & bona uoluntã alicuius personã erga aliquam rem. vnde Psal. Beneplacitum est do. su. ti. eum &c. & econuerso de peccatoribus Ecclesiasti. 34. Non sũnt beneplacitã substatioes iniustorum. Vide de bene & de placere. de complacere. de amore Dei &c.

Benignitas. Idẽdõ est, quod mansuetudo, beneuolentia, mititas & lenitas, & potest dici benignitas à bonus & ignis quasi bona ingenitas, q uideret esse illa uirtus, quã iracundiã opponit, & est uirtus animi qua hoĩmens est tranquilla, mitis, pacifica erga omnes. ¶ Nota ergo, q ad hoĩem inter cetera aialia magis pertinet, q sit benignus; quia secundum philosophum homo est animal mansuetum naturaliter. Vide ergo de benignitate hominis infra, vbi clementia, pietas, & mansuetudo, quia. n. paucissimã sunt auctoritates de isto uocabulo, iõ dimitto. ¶ De benignitate autẽ Dei nota, quod ista apparet in peruersorum conuersatione, Primò dico, qd in peccatorum redemptione, apparet in peruersorum collatione.

uersione. vnde Roma. 1. Benignitas Dei ad penitentiam te adducit. Sicut. n. pater benigniter se habet ad filium castigandum, & corrigendum, sic Deus ad peccatorem. 4. Regu. 25. Locutus est eis benigne rex. Secundo apparet in peccatorum redemptione, ipse. n. factus est sicut agnus benignissimus pro salute hominum immolatus, nullum laedens, cunctis proficiens omnibus benigniter ridens. vnde ad Titu. 3. apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei. Sicut. n. Leo est animal erga hominem placidum & benignum, quia hominem non nisi in magna fame comedit, prostratis mulieribus & parulis parcere consuevit, sic Deus erga humanum genus est benignus, quia semper consuevit parcere, & misericorditer indulgere illis, qui sunt mulieres per pietatem, qui sunt prostrati per paupertatem, qui sunt paruli per humilitatem. Tertio apparet Dei benignitas in praemiorum collatione. vnde de Ps. Benedices coronam anni benignitatis tuae, & capi tui replebunt vber. &c. Breuiter ista materia abundat in auctoritatibus, & figuris & vocabulis, id qui voluerit exempla de benignitate, videat in alijs titulis, vt dictum est.

A Benjamin. Fuit minor filius Iacob, quem peperit sibi Rachel, & interpretatur filius virtutis, filius dexterae, sive filius asinus, sive filius dierum, aut filius amaritudinis. Talis pro certo Benjamin est quilibet vir perfectus, & maxime talis fuit beatus Paulus, qui fuit de Tribu Benjamin, sicut ipse dicit Ph. 3. Ille, dum est in vita ista, debet esse filius amaritudinis per contritionem, filius asinus per onerum tribulationem & supportationem, filius virtutis per omnium bonorum operum executionem. Et sic in alia vita fiet filius dexterae per aeternam prosperitatem adeptio. Et sic fiet filius dierum per aeternam vitam diuinam durationem. Et nota, q. Benjamin fuit iunior filiorum, & id ad Iacob pater suum diligebatur, & fratribus ad labores exeuntibus. Benjamin dicitur retinebatur, sicut dicitur Gen. 42. Scyphus etiam Ioseph in sacco beniamin est inuentus, sicut dicitur Gen. 44. In mensa etiam frater Ioseph & filiorum Iacob, pars Benjamin quies ceteris erat maior. Benjamin n. erat frater Ioseph vterinus, & ideo de cibarijs mensa sua pinguiorem portionem quam alijs sibi dedit. Item Benjamin minor & iunior signat personam humilem, & benignam, & maxime viros perfectos & contemplatiuos, quia semper erga patrem suum Deum in domo Paradisi, per contemplationem morantur, dum fratres sui, id est viri actiui ad labores mundanos exterius occupantur. unde in Ps. Ibi Benjamin ad adolescentulum in mentis excessu. Ista auctoritate vide, q. v. 3. Iacob & persecutam in themate de sancto Iohanne euangelista. In sacco etiam talium in corde & conscientia humilium facilius inuenitur scyphus Ioseph. i. scientia diuina, quae inebriat auditores. In mensa etiam aeterna gloria tales habebunt pinguiorem portionem, iuxta illud Iosua. 18. Sors prima filiorum Benjamin. Et ratio est, quia pro certo Ioseph. i. Christus tales Benjamin. i. tales personas humiles fratres reputat vterinos, q. i. Christus fuit humilissimus, & id oes humiles reputat fratres suos, & de bonis mensa Paradisi abundantius eis donat, ipsosq. careris magis amat. vnde Gen. 43. Attollens oculos suos, vidit Benjamin fratrem suum vterinum. Vel dic, quod Ioseph signat mundi prelatos, iudices, & magistratos, q. fratribus suis vterinis. i. parentibus carnalibus, & amicis quosquae sint Benjamin, i. ceteris & iunioribus & ignorantioribus, de mensa tamen sua. i. de bonis Ecclesiae solent eis abundantius dare, quam alijs antiquioribus, & prouentibus. vnde Abdie. ca. unico. Benjamin possidebit glad. Benjamin. n. quauis esset vltimus in ordine mensae, maiorem tamen accepit portionem quam praecedentes. Sic verè illi, qui in mensa Ecclesiae sunt vltimi, s. pauperes & humiles, quando verus Ioseph. i. Christus venit distribuere bona sua. s. in iudicio, maiorem partem gloriae obtinebunt, quam illi, qui ipsos in magnis honoribus non praecedunt. Vel dic, q. in mundo illi quadoque pinguius beneficiantur, & promouentur, qui in mensa vltimi sedent, id est q. minus ceteris reputabatur, & de quibus minus sperabatur. Eccle. 11. In speculabilis portabit diademata. Si vis accipere in malo, dic, qd Benjamin, qui interpretatur filius amaritudinis & filius asinus, signat peccatorem, qui semper in hoc mundo habet amaritudinem peccati, & in futuro habebit amaritudinem inferni, qui ad modum asini tardus est per pigritiam carnalem. Et sic Benjamin maior portionem

habuit de cibis Ioseph, quia alij fratres sui. Sic verè mali peccati habitent (vt communitur) de bonis huius mundi, quia viri iusti & boni. vnde Ps. Ecce ipse peccator & abun. in se obediuit. In sacco etiam talium inuenitur scyphus Ioseph, scilicet mundi ebrietate, atque gula &c.

Bestia. Nota, q. bestia dupliciter accipit in scriptura. s. A in bono significato, & in malo. In bono significato per bestiam potest intelligi vir perfectus, quia sicut videmus, q. bestia naturaliter viget in naturalibus virtutibus, sicut pater, quia quaedam bestiae sunt magna prouidentia ad aggregandum, sicut est ericius & formica, aliae sunt magna industria ad venandum, sicut sunt araneae, aliae sunt magna sagacitatis ad odorandum, sicut canis, quaedam magna discretionis ad speculandum, sicut lynx & caprea, quaedam magna disciplina ad domesticandum, vt elephas, sic verè viri perfecti pnt dici bestiae, quia sibi prouident in futurum per discretionem, pradam bonorum aeternorum continent venantur, & acquirunt per bonam operationem, futuram suauitatem odorantur per deuotionem, futurae etiam gaudia & tormenta. s. clare speculant per contemplationem, & considerationem, facilius et domesticantur per obedientiam subiectionem, & per moralē conuersionem. vñ Iudith. 1. Bestiae terrae obtulerant illi. Et id tales dnt bestiae, quasi bene scia, quia. s. sunt in pluribus bene scientes & discernentes. id de talibus potest dici illud Esa. 13. Glorificabit me bestia agri, Dracones, & strutiones. Sicut. n. oes bestiae fetus suos diligunt, ipsosq. p viribus defendunt, & multis nocumētis & periculis pro eis se exponunt, illas, et de vna specie se inuicem diligunt & naturaliter sibi parcat, nec (vt communitur) sese deuorant vel occidunt: sic pro certo bono viri illos de specie sua. parentes, cognatos, socios, & vicinos debent diligere, nec alteri alteri debent quoquo modo nocere. Iob 5. c. Bestiae terrae pacificae erunt tibi, sed potius se inuicē adiuuare, iuxta illud Gala. 6. Alter alteris onera portate &c. Filios etiam suos. i. subditos debent si sint prelati diligere & fouere & pro posse defendere, & pro ipsis periculum non timere. Et sic nota, quod tales bestiae

Habent vnitatem, Habent charitatem, Habent bonitatem, Habent firmitatem. De vnitatem pacifica talium dicitur Iob 5. bestiae terre pacificae erunt tibi. De bonitate verè dicitur Osee 2. Percutiam sedus cum bestia agri. De bonitate verè dicitur Baruch 8. Bestiae meliores illis. De firmitate & fortitudine dicitur Proverb. 30. Leo fortissimus bestiarum, & ad nullius patetbit occursum, & sic tales erunt illae bestiae, de quibus dicitur Mar. 1. Erat Iesus cum bestijs, & Angeli ministrabant ei. Sed adhuc dico, q. bestia in scriptura accipitur in malo significato, & sic per bestiam quandoque intelligitur diabolus, quandoque peccator. Bestiae enim dicuntur secundum Iud. omnia animalia potestati hominum non subiecta, & dicuntur bestiae, a vastando, quia scilicet, fegetes deuorant, atq. vastant, animalia etiam in nocentia deuorant, & manducant, sic verè diabolus potest dici bestia a vastando, quia cum sit hominibus contrarius, non subiectus omnia bona ipsorum non cessat pro viribus deuastare, & ipsos quantum potest spiritualiter deuorare. Gen. 37. Bestia deuorauit Ioseph. Et nota, quod quatuor proprietates habent bestiae,

Odiunt humanam vtilitatem, Procurant humanam damnositatem, Exercent mentalem crudelitatem, Abhorrent moralem bonitatem. Sic pro certo diabolus vtilitatem hominum non diligit, quia. s. ipse inuidet humanam naturam, quae videri per gratiam posse ascendere in caelum, vñ ipse corrumpit per peccatum. Et id iste est illa bestia. Dan. 7. quae habebat dentes, & vngues ferreos, & deuorabat, & comminebat, & reliqua pedibus conculebat. Item iste damnositatem humanam procurat. Nam sicut omnes bestiae semper habent aliquas armaturas, quibus possunt hominibus vim inferre, propter quae periculum sunt timendae, sicut aper dentes, ceruus cornua, leo vngues, serpens venenum, sic verè (charissimi) demones habent contra hoies proprias armaturas. i. diuersos nocendi modos. Armati sunt cornibus superbiae, & austeritatis, dentibus & vnguibus crudelitatis, veneno malitiae & calliditatis. Et id isti merito sunt timendi, & summo opere praecauendi, quia semper parati sunt nocentia facere, & trahere homines in peccatum.

atum, vt ipsos comedere valeat per tormentum. vnde Sap. 16. A multitudine bestiarum exterminati sunt. & Deut. 32. Dentes bestiarum immittam in eos &c. Nota, quod a talibus bestiis liberantur beati, Deuorantur damnati, Superantur infecti, Molestantur perfecti. Dico, q. a talibus beati liberantur. vnde Iob 5. Bestiam terrae non formidabis. Et de Paradiso dicit Esa. 35. Ibi non erit leo nec bestia mala. Et Ezech. 34. Cessare faciam bestias malas. Item isti damnati deuorantur. vnde Ezech. 39. Bestijs terrae dedit ad deuorandum. Item infecti superantur. s. fragiles & voluptuosi. vnde Ezech. 5. c. Mittam in vos famem, & bestias pessimas. Item ab istis bestiis perfecti molestantur. vnde Apoc. 17. dicitur, q. mulier, quae sedebat super bestiam coccineam, erat ebria sanguine martyrum Iesu &c. Comparat diabolus diuersis bestiis. Et vide in moralitatibus. Et si vis figuras, vide Dan. 7. Apoc. 13. & 17. in opusculo quod feci. Sed tertio dico, q. per bestiam possunt intelligi peccatores. Circa quod notandum, q. per bestias sunt septem conditiones, quae eis insunt, possunt intelligi septem genera hominum peccatorum. Bestiae. n. naturaliter sunt indomitae, immunda, ociosa, voraces, tenaces, crudeles, & in nocte plus quam in die congaudentes. Sic verè (charissimi) mundi peccatores sunt indomiti per superbiam, immundi per luxuriam, sunt ociosi per accidiam, sunt voraces per gastrimargiam, sunt tenaces & rapaces per auaritiam, sunt crudeles per iracundiam, sunt in nocte. i. in tribulatione aliorum gaudentes per inuidiam. Primo ergo peccatores conparantur bestiis, quia sunt indomiti per superbiam. Nam sicut bestiae indomitae nullius viribus sunt subiectae, & clatae sunt & vagabundae, sic verè superbi, indomiti & obstinati, nullius prelati viribus volunt per obedientiam subingari, sed elatae & superbe sicut bestiae volunt per seculum diuagari. vnde tales figurantur in illa bestia Dan. 7. de qua dicitur. Prima bestia quasi Leena, & alas habebat Aquile. Vbi nota, q. superbi pleni sunt ambitione, quia semper volunt esse primi. (Prima inquit.) Amant. n. primos recubitus in mensis, & primas Cathedras in synagoga, & vocari ab hominibus rabi. Item vacui sunt discretionem, quia dicuntur bestia. vnde isti sunt de illis, q. habent characterem bestiae in frontibus suis. Apoc. 16. Bestiae enim dnt peccatores, quia in futuris non meditantur, sed in praesentibus delectantur. Isti pleni sunt crudelitate sicut Leena, in hoc. s. q. est animal crudelissimum, maxime quado habet catulos, sic. n. & sunt superbi, potissime quando habent filios, quia. s. pro ipsis nutriendis & ditandis non cessant rapere & praedari. vnde Esa. 30. Ex eis Leas, & Leo, & regulus volas. Item isti pleni sunt pompositate, quia. s. habent alas quasi Aquila. Aquila enim signat superbos, qui alis vanitatis & pompositatis effervunt. Ezech. 17. Aquila grandis venit ad libanum &c. Et sic patet, q. per bestiam intelliguntur superbi & ambitiosi. Et si vis, copara eos in speciali Apro, vel Leoni. &c. De tali ergo bestia potest dici illud 4. Regum 14. Indignatione bestie salus conculcauerunt cardium. Solent enim superbi facilius indignari, & per ipsos cardium, id est pauperes conculcari. Isti sunt ergo bestiae salus. s. superbi & presumptuosi. Secundo dico, q. per bestiam designantur carnales & luxuriosi, nam sicut bestiae naturaliter sunt immunda, & in immundis antris cubilibus requiescunt, sunt etiam (vt communitur) libidinosae, & luxuriae actibus occupatae, sic et luxuriosi immundi sunt, atque foedi, & in actibus & societatibus vilibus & immundis praeter ceteris delectantur. vnde Eccl. 10. 3. Dixi de filiis hominum, vt probaret eos Deus, & vt ostenderet similes esse bestiis. Heu Deus, quod tales bestiae habitant hodie in Ecclesia sancta Dei. Ideo lamentatur Sophonias sub figura Ninivae ciuitatis dicens Sopho. 2. Quomodo factum est in deserto cubile bestiae? Et nota, quod luxuriosi sunt bestiae, quae volunt viuere in

pratis. Vide supra de Babylone. Item volunt viuere in obscuritate, quia. sicut bestiae libentius vadunt de nocte, quae de die, & in obscuris locis, antris & abditis commorantur, sic luxuriosi in obscuritate & caligine, in antris & latibulis, id est in secretis locis volunt facere facta sua, similes vrsos, quae quando vult facere illum actum, quantum potest a visibus hominis se abscondit. Ideo dicit Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginem. Ideo de talibus bestiis dicitur in Psal. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oes bestiae siluae. quae silua dicitur a silendo. s. in silo. eo q. in silua fit silentium pro hominum rarum accessum, ad denotandum q. tales sua male facta volunt siliari, taceri, & coelari. Bestiae igitur sunt immundi & luxuriosi. Tertio dico, q. per bestias designantur pigrescentes, & ociosi, vel desidiofi. Nam sicut bestiae nullo bono exercitio occupantur, sic homines pigri nullis bonis exercitio. Similes limaci, quod est animal pigerrimum &c. Ideo de talibus dicit Titum 1. Cretenfes semper mendaces, mala bestiae, veteres pigri. Quarto dico, q. per bestias intelligunt voraces & delitiosi, quia sicut bestiae brutali appetitu ferunt in cibum, nec villo modo se sciunt per temperationem refrinare, sic gulosi brutaliter, & intemperate, & sine moderamine ronis, in cibis, & potus superfluos effervunt. Isti. n. sunt bestiae, quae cessant deuorare. vnde Hie. 12. Venite congregamini oes bestiae terrae, properate ad deuorandum. Sic verè sicut istae bestiae non cessant alios bestias. s. pisces, & carnes superflue deuorare, ita isti etiam nunc ab alijs. s. a motibus, & desiderijs carnalibus infestantur. Ezech. 23. Qui in agro est, bestijs traderetur ad deuorandum. Et finaliter isti deuorabunt ab alijs bestiis. s. a demonibus in inferno. vnde Ezech. 32. Saturabo de te vniuersas bestias terre. Sunt igitur bestiae voraces, gulosi, delitiosi. Compara eos si vis cani, vel Leoni, qui quandoque tunc superflue sumit eibus, q. necesse est eos totum euomere &c. Applica bene contra ebriosos. Quinto dico, q. per bestiam intelliguntur inuidi & malitiosi. Bestiae. n. (vt communitur) magis gaudent in tenebris q. in luce, & de nocte non de die quarunt victum suum. Bestiae etiam carnibus crudis vescuntur. Et re vera tales bestiae sunt inuidi, quia in nocte. i. in tempore aduersitatis aliorum isti gaudent, & consolantur. In die autem alienae prosperitatis ipsi fugiunt, & contristantur. vnde illud supra dictum Psal. Posuisti tenebras & facta est nox, in ipsa pertransibunt oes bestiae siluae. Ortus est sol, & congregatae sunt, & in cubilibus suis collocauntur. In nocte. n. in aduersitate aliorum, bestiae. i. inuidi transeunt, & saluunt, & latantur. Quae autem sol prosperitatis oritur alijs, tunc praerupticia in cubilibus absconduntur. Tales bestiae sunt istes inuidi bestiae dicit cathobleta, quae est in Aegypto iuxta fontem nigri, qui est apud hesperios Aethiopes, vt perique existimant Nili caput, quae rata est venenositatis, quae quicquid ipsa videt, vel quicquid ipsam in facie respicit, continuo expirat, & ideo saluti hominum natura prouidit, q. ipsa bestia sp. portat caput ad terram inclinatam, habet. n. corpus iners, & caput valde graue. Recte (charissimi) tales bestiae sunt inuidi, quae verè visus eorum alijs est venenum. quicquid. n. vident in alijs prosperum, si possunt destruunt & corrumpunt. Caput enim ad terram inclinatam portant, quia. s. bona aliorum circumspicere nunquam audent. Nam vt dicit Senec. quot sunt bona felicitum, tot sunt supplicia inuidorum. Iste. n. sunt tales bestiae sicut loquor Sap. 11. vbi dicitur, q. potens erat Deus immittere in aduersarios ignotas bestias, vaporem ignis spirantes, aut odorem fumi proferentes, aut horredas scintillas ab oculis emittentes. Vbi nota, q. inuidi dicuntur ignota bestiae, p fallacem cauillationem, ignem spirantes, per malorum consiliorum machinationem, fumum proferentes per bonam famam aliorum denigrationem, scintillas ab oculis, per aliorum tristitiam & nocium circumspersionem, emittentes. Et ideo bene describitur inuidia in lib. Ouid. Met. 2. fabula 12. vbi dicit q. inuidia habebat faciem macram, vultum pallidum, uisum obliquum, dentes liuidos, pectus felleum, linguam venenosam, risum paruum, somnum nullum, vigiliam multam, curam infinitam, domus eius sub terra erat, sole carebat, frigore agebat, lucem non habebat, carnes vipereas comedeat. Hec Ouidius quamuis meretricem. Et dicitur ibidem, q. haec inuidia inuastat quandam filiam regis, quae dicebatur Aglauros, & ipsam tantum verberauit, & veneno suo taliter infecit, q. ea in nigri lapidem commutauit. Et hoc pro tanto dicitur, quae inuidi

Inuidi quando insurgunt contra aliquem, ipsum p. falsas machinationes & accusationes taliter insciant, q. ipsum lapide nigrum. i. pauperem, & sine valore efficiunt. Et illi sunt (vt. communitur) contra bonos magis inuidi, qui ceteris minus valent. vnde figurat dicitur Apoc. 1. q. bestia, quae ascendit de abyssu faciebat bellum contra sanctos. quia verè in quodam collegio, patria vel religione illi, qui de abyssu. i. de vili & infimo statu veniunt, bellis inuidijs, & malitijs suis bonos ceteris plus affligunt. Sunt igitur bestiae inuidi & malitiosi. Sexto dico, q. per bestias intelliguntur iracundi, & litigiosi. Sicut. n. videmus, q. bestia naturaliter sunt erudeles, & ad percutiendum, mordendum, vel laedendum facilliter concitantur, sic iracundi facilliter, & modica occasione ad iram, & vindictam mouentur, & ad iniuriam alijs inferendam. vnde 2. Mach. 4. Nihil dignum habebat sacerdotio animus crudelis tyranni, ferè bestia iram gerens &c. Compara eos, si vis, A pro, qd. est aial iracundum, in tm q. ardore vindictae. in venatoris gladium se insigunt. Sunt igitur bestiae iracundi, & litigiosi. Septimo dico, q. comparantur bestijs auari, ambitiosi. Sicut. n. bestia funt rapaces conditiois, quia. f. semper insidiantur, vt rapiant, & p. dentur, sicut dicitur de Leone in Psal. Insidiatur quasi Leo in spelunca sua, insidiatur, vt rapiat. Sunt etiam bestiae tenacis naturae, quia non libenter communiunt vna alijs praedam suam, sicut patet de vrfio, qui nullo modo patitur praedam suam, nec cibum suum sibi auferri, sicut et patet de Lupo, qui praedam suam alijs non diuidit, sed abscondit, sic verè (charissimi) auari sunt (vt. communitur) rapaces, & tenaces. Rapaces (dico) in acquirendo, & tenaces in custodiendo, quod etiam vngues bestiarum figurat, qui cõiter sunt curui & acuri, acuri, vt rapiant, curui, vt retineant. Nam sicut videmus, q. bestiae sunt immoderati, & quasi insatiabilis appetitus, sic verè nũquã possunt diuitijs satiari. Vnde isti sunt sicut Hydropicus, qui. l. p. sitit. In iuxta illud Iohel. 1. Bestia agri quasi area sitiens. Et in Pl. Potabunt oēs bestiae agri, expectabunt onagri in siti sua. Sic igitur patet, q. per bestias intelliguntur auari, & ambitiosi, iracundi, & litigiosi, inuidi, & malitiosi, voraces, & delitiosi, ac cidiiosi, & desidiiosi, carnales, & luxuriosi, superbi, & psumptiui. Ideo breuiter de talibus bestijs potest dici illud Sopho. 2. In medio eius greges oēs bestiae gregium. Sed adhuc nota, q. per bestiam potest intelligi Christus. Omnis. n. bestia (vt. cõiter) mirabiliter diligit fetus suos. Sic Christus mirabiliter diligit homines, quos creauit. Sapi. 11. Diligis. n. omnia, quae sunt, quoniam tua sunt. Et sicut bestia quamquã ferat, tamen quandoq. efficiuntur domestica, & mansuetæ, maximè quando Iesum capiuntur, & incatenantur &c.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

Bibere. Nota, q. bibere multipliciter accipitur. Accipitur. n. spiritualiter. 1. Corint. 10. Bibebant aut omnes de spiritali cõsequente eos petra. Petra autem erat Christus. Item accipitur materialiter, vt Exod. 3. 2. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Spiritualiter autem accipitur multipliciter. f. in bono & in malo. In bono accipitur multipliciter. q. quæque homo bibit per deuotionem, quandoq. per scripturæ lectionem, quandoq. per gratiæ receptionem, quæq. per gloriæ æternæ acquisitionem, quædoq. per tribulationem, quædoq. per compunctionem. vnde Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. Item accipitur in malo, & sic per bibere intelligit incorporatio multorum peccatorum & vitiõrum. quia sicut dicitur Iob 15. Homo abominabilis & inuulniferus, qui bibit aquam iniquitatum. Dicamus ergo primò, q. bibere idem est, q. attrahere, haurire, incorporare. Et sic per bibere intelligit bonorum spiritualium acquisitio. Sicut. n. ille, qui bibit illud, q. est exterius, intus attrahit, & sibi incorporat, & igitur, sic homo bona spiritualia debet bibere, attrahere, & haurire, & ipsa sibi incorporare, & vnire. Et ideò de spiritali potatione potest dici illud Cant. 5. Comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Nota igitur in ista auctoritate, q. boni bibunt tria genera potuum vtilium, & bonorũ. Bibunt enim spiritalium suauitatem. (Mel) temporalem aduersitatem (vinum) æternalem foelicitatem (Lac.) Dico igitur (charissimi) q. boni bibunt in hac vita spiritalium suauitatem, & ista significatur per mel. (Cum melle inquit meo) Mel enim, qd. est dulce & delectatum, medicinale & mundificatum, nutritium & impinguium, signat potum gratiæ & deuotionis scripturæ & scientiæ & lectionis, quem pro certo homo debet bibere per orationem & diligentis studij occupationem. Et hoc quia talis potus delectat contemplantes, medicatur agrotantes, nutrit esurientes, impinguit spiritaliter macilentos. Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius potu spiritali dicitur Deut. 22. Constituit eũ super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt surgeret mel de petra, oleumq. de saxo durissimo. Ite. n. potus dicitur fructus agrorum, q. nutrit, & impinguit, dicitur mel, q. placet & delectat, dicitur oleum, quia illuminat. Istum potum ergo debemus bibere. Vnde cullibet dicitur illud Ruth. 2. Bibe aquas, de quib. pueri bibunt. Pueri. n. i. viri puri & sancti bibunt aquas, f. lectionis & deuotionis. Et ideò ista potissima sunt bibenda, quia sicut dicitur in Psal. Iste est calix in manu dñi vini meri. Dicit Plinius, q. apes non bibunt (vt. cõiter) nisi aquam puram & clarã. Nã si apes in aqua aliqua stercorea sua eiecerint, ex ipsa amplius nunq. bibent. Sic verè (charissimi) pueri. i. viri sancti aquam clarã & purã diuinæ gratiæ & scripturæ bibere debent. Nam aquam, in qua sunt feces & stercorea. i. scientiam & prosperitatem mundanã debent sancti viri fugere, & cauere. vnde Prouer. 7. Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Et bene dicitur, quia aqua ista sunt virtutes, quæ propriè sunt nostræ. Alia autem aqua. f. mundi & fortunæ bona non sunt nostra, quia em. in epistola quadam. nihil nostrum est, quod omnia sua secum habeat. f. virtutes. Ite. n. nõ bibe rat aquam alienam, sed propriam, nec aquam turbidã, imò clarã. Quod est cõtra multos similes equis, qui aquam turbidã prò diligunt, & si clara fuerit, cum pedibus eam turbant. Sic verè mundi sapientes plus diligunt aquam turbidã mundanæ scientiæ, q. aquã clarã diuinæ scripturæ, ipsamque per fallaciam & caueles non cessant continè cõturbari, quod potest allegari contra malos Theologos, qui aquã diuinæ scripturæ, quæ de se clara est, atq. pura, per suas falsas expositiones perturbant. unde Eze. 3. 4. Cum aquam purissimam bibebatis, reliqua pedibus vestris turbabatis, & oues meæ, quæ conturbatæ pedibus vestris fuerant, hæc bibebant. Oues. n. i. simplices aqua sacra scripturæ potantur, quæ si turbata. i. corrupte exposita fuerit, moriuntur. Ideò reprehenduntur tales. Hic. 2. Quid tibi vis super via Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Non sic ergo boni, quia verè isti bibunt suauitatem spiritaliam, & potissimè illi delectantur in gustu & potu sanguinis Iesu Christi. Nam sicut leo delectatur bibere sanguinẽ & de eo recreatur & nutritur, sicut etiam Leoopardus sanguine simiæ bibito ab infirmitate curat, sic verè vir deuotus tunc delectatur, & sanatur, quando per compassiõnẽ & deuotionem Christi, & martyrum suorũ sanguine imbibitur, & potatur. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec rapuerit praedam suam, & occisorum sanguinem bibat. Iò dicit Christus Io. 6. Qui bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Veruntamen caueatur de isto potu, sic indebitè sumatur. Quia verè iste est sicut liquor vnus arboris vel herbar, quæ dicitur ferula, quæ homini est medicina, murenis tamen seu lampredis ipsam bibentibus est mors. Sic corpus & sanguis Christi bibentibus bonis est vita, mors peccatori, quia sicut dicitur 1. Corint. 11. Qui bibit calicem domini indignèrens erit mortis. Bibunt ergo iusti suauitatem spiritaliẽ.

secu.

lofiosem. Et ideo in Biuijs solent cruce, imagines, & lapides poni, & erigi, vt dum homo ipfas sequitur, in itinere dirigatur. Iste locus signat mundum, seu et vitam illa, quia ve re hic est locus duaru viaru. i. duorum statuum principalium. Prima, quae vadit ad dextram, est via beatorum, quae tendit ad dextram prosperitatis aeternae. Secunda malorum, quae tendit ad sinistram aduersitatis inferni. Iste est locus ergo periculosus, quia vere latrones infernales. i. demones, & meretricies. i. peccatores carnales ibidem insidiantur. Figura de Thamar, quae opera pallio fedit in Biuiio, & sic de cepit Iudam, qui cum vellet illam propter adulterium comburere, ostendit Arrabonem, & dimissa est. Sic mundi peccatores maxime vsurarij, qui in Biuiio huius mundi sedent, & qe scunt taliter pallio cautelarum se involuerunt, quod a Iuda, i. a praetis ipsos comburere, & corrigere volentib. no laeduntur, sed ab eis oblati Arrabonib. i. donis, & munerib. liberantur. Ezech. 21. Stetit rex Babylonis in Biuiio. Et ideo in isto Biuiio sunt cruce & imagines, i. viri boni & iusti, qui carnem suam crucifigunt cum vitijs, & cum concupiscentijs, vt ipsos sequendo, & imitando homo a salutis itinere non diuertat. vnde Marc. 11. Inueniunt pullum ligatum ante Ianuam foris in Biuiio. Vbi nota, quod sancti viri, qui in huius mundi Biuiio datur alijs in exemplum dicuntur inueniri per fidelitatem, quia. f. fideles viri bene inueniuntur in necessitatib. Dnr et pulli per benignitatem. Dicuntur etiam esse ligati per diuinorum mandatorum afflictionem. Dicuntur esse ante Ianua Paradisi per exemplarem viam moralis &

B spiritualis ostensionem. Vel dic, quod Biuium signat mortem, in qua sunt duae viae, s. dextera & bona, quae vadit ad Paradisum, sinistra & mala, quae tendit ad infernum. Et io iste est locus periculosus propter latrones infernales, qui tunc animam insidiantur. Est etiam locus dubiosus, quia. f. incertum est, per quam istarum viarum aia ducetur. Et ideo necesse est, quod cruci, scilicet Christi, per compassionem, & imaginib. scilicet sanctorum per deuotionem homo principali ter innitatur, vt per viam rectam ad Paradisi hospitium deducatur. & car. sicut. n. videmus, quando duo homines sunt in via & sequitur eos canis, non potest sciri cuius canis sit vsque ad Biuium, sed tunc viris ab inimicem recedentibus, canis magistrum suum sequitur siue ad dextram, siue ad sinistram, & sic cognoscitur cuius erat, sic verè in uia uicium nunquam potest de cane, idest de homine sciri cuius sit, scilicet Dei, vel diaboli, sed quando ad Biuium mortis peruenit, tunc sequitur dominum suum, scilicet Deum ad dexteram, si sit bonus, vel diabolum ad sinistram si sit malus. Illum sequitur ad Paradisum, ut perpetuo gaudeat. Itum sequitur ad infernum, ut in aeternum doleat, ut dicit illud Iob 23. Ve stigia eius secutus est pes meus, uiam eius custodiui, & non declinaui ex ea.

Blandiri. Nota, quod Blandiri idem est, quod applaudere, allicere, attrahere, & ad praebendum consensum super aliquo uerbis, & nutibus incitare. Et signat in bono

Consolationem, Affabilitatem, Iucunditatem, Gratiarum actionem, Et ad aliqd faciendū bonā inductionē. Ad regrandum, Deus ad alliciendum, Malus ad decipiendum. Nota ergo, qd est triplex blandimentum. s. iusti, Dei, & impij. Blanditur ergo iustus Primò dico, quod blanditur iustus ad regrandum. Exemplum de Canis, qui blanditur domino suo, vt accipiat panem. De Tigride, quae secundum Plin. illi, qui catulum suum extraxerat, uultu, & cauda blandiebatur. Ad denotandum, quod domino nostro, scilicet Deo, qui Catulum nostrum, i. animam de infernali fovea liberauit, debemus deuotè blādiri, regrandi, & applaudere, & ipsum ad panem aeternae gloriae concendum uerbis deuotae orationis, nutib. bonae operationis, totis affectibus inuitare. Quod etiam debet ipse de nobis erga benefactores nostros, & amicos, quia eis debemus blandiri, & regrandi, & in tribulationibus eos consolari. Vnde Hester 15. df. quod Assuerus sustentans Hester uultu suis, & uerbis blandiebatur. Praelati etiam & praedicatores

debet peccatores blandiendo allicere, & consolationem tribulatis praebere. unde Iud. 19. de muliere fugitiua dicitur qd vir suus secutus est eam, uolens ei reconciliari, atq; blandiri, & secum ducere. Secundo dico, qd blanditur Deus ad alliciendum. Accipitur enim blandiri pro diuina benignitate & consolatione, qua Deus blanditur omni sua benedictio conferendo, vt ipsum laetificet, & confortet. Exemplum de matre, quae paruulo blanditur, postquā eū uerberauit, vt ipsum pacificet. Exemplum etiam de nutrice, qd paruulo ploranti blanditur. Sic verè Deus blanditur homini post tribulationes conferendo consolationes, quia ipse est, qui post tempestatem, tranquillum facit. Thobias 3. Vnde Esa. 66. Gloriam gentium fugietis, ad uera potabimini, & super genua blandientur uobis. Tertio dico, qd blanditur malus ad decipiendum. Et hoc potissime faciunt proditores, & adulatores. Prodiores (dico) similes Scorpionis, qui facie blandif, cauda uero pungit, quia proditor in facie, i. in apparentia blanditer alloquitur, amare se fingit, & obsequitur, qui tñ in cauda a parte retro. i. in absentia pungere, i. dēdere, machinare, & nocere penitus nunquam cessat. vnde Ecclesiast. 12. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiant tibi, vt subuertat te in foueam. Sic blandiebat vxor Saroni. Iudicū 14. Blandire (inquit) viro tuo & fude, vt indicet tibi quid significet problema. Item blādiunt adulatores, similes cani, qui blandif melius uelut. Sic isti magis diuiti blandiuntur. vt Tho. 11. vbi df, quod canis Thobias blandif eto caudae suae gaudebat. Vnde de blandis adulatoribus dicitur Prouer. 29. Qui blandis, scitissq; sermonib. loquit amico suo, rete extendit ante pedes eius. Istud etiam patet in luxuriosis, qui in blandiendo decipiunt auditores. Sicut df de mala muliere Prouer. 7. Quae procaci uultu blandif iuueni, & blāditijs labiorū suorū protraxit illum, & sequitur quasi bos ductus ad uictimā. Et sic patet, quod tripliciter est blandimentum. s. summi creatoris, iusti uiuatoris, & uani deceptoris.

Blasphemia. Vide ubi malefacere. Item uide supra, ubi benedicere, ubi agitur de benedictione, qua benedicitor homo Deo in inuentione. Et nota, si uis, qd blasphemia nihil aliud est, quā iniuriōse de Deo loqui, qd utiq; sub pena mortis in lege prohibebatur, sicut patet de blasphemio lapidato. Leu. 24. Ad qd tñ non aduertunt multi, qui sunt Chelidrix spumam uenenoſam malorū uerborum iurando, & blasphemando semper emittunt. Chelidrix. n. est Serpens, qui semper incedit ore aperto, & semp spumā uenenoſam diffundit, & signat iniuriōſos, & blasphemos, qui contra Deum & hoīes non cessant ore paulo spu mā iniuriarū & uerborum horribilium seminare. unde de talib. df Esa. 1. Reliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, alie nati sunt retrorsum. & Hier. 3. Pro uerbis poenitentiae, uerbis superbiae blasphemasti. Contra quos dicit glo. super Pl. 68. Grauius peccant, & blasphemant fedetec in celo, quā qui crucifixum ambulat in solo. &c. Vide de blasphemia in titulis supradictis, ubi detractio & ubi locutio mala. &c.

Bonitas. Bonum. Bonum tripliciter accipitur in scriptura. Est. n. bonum, temporale, & spirituale, & aeternale. Bonum temporale signat mundanā prosperitatem, quae multa continet bona particularia. s. diuitias, delicias, & honores, scientiam fortitudinem, pulchritudinem, & potentiam. Et ista sunt cōia bonis, & malis. Vnde Matth. 25. dicitur, quod paterfamilias uocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Et tamen dicitur ibi, qd qdam istorū seruorū male istis bonis utendo tormentum acquisierunt, alij aut bene utendo gloriam a domino suo adepti fuerunt. Aliud est bonum spirituale, & istud nihil aliud est qd gratia, uirtus, meritum, & perfectio. De quo Eccle. 31. Stabilita sunt bona illius in domino. Et istud in bonū diuidit in diuersos titulos. Quia aliud bonū est charitas, aliud castitas, & fide alij. vnde Pl. Declina a malo, & fac bonum. Aliud est bonum aeternale, & istud nihil aliud est, quam gloria aeterna. unde in Pl. Credo uidere bona domini in terra uiuentium. Et Eccle. 39. Bona bonis creata sunt a principio. De bono igitur morali, seu spirituali, quo efficitur moraliter homo bonus, aliquid primitus differamus. Circa qd primò notandum est, quod homo debet habere bona omnia, quae habet erga se. Debet enim habere

Bonam

Bonam vitam, Bonam uiam, Bonam famam, Bonam conscientiam, Bonam efficaciam, Bonam apparentiam. Habeamus ergo bonitatem nitā purissimā prouer. 16. Initium bonae uitae, facere iustitiam. Secundo habeamus bonitatem. viz. rectissimā. Hier. 7. Bonas facite uias uestras. Et Hier. 6. Haec est uia bona, ambulate in ea. Tertio habeamus bonitatem famae nitidissimā, qd fm illud Prouer. 15. fama bona impingatur offa. & Eccl. 7. Melius est nomen bonum, qd uinguet pretiosa. Et Eccl. 41. Curā habe de bono noīe. Quarto habeamus bonitatem conscientiae sanioris. vnde 1. Thimo. 1. De corde bono, & conscientia bona. Quintò habeamus bonitatem efficaciam plenioris. Matth. 5. Videant opera uestra bona. Sextò habeamus bonitatem apparentiam pulchrioris. 1. Pe. 2. Conuersionem inter gentes habentes bonam. Vterius quo dicamus de bonitate morali Bonum. n. istud habet subiectum perpetuum. s. aiam rōnālē. Et io cum ab ipso nō possit auelli nisi per peccatum, qd fm August. adeo est uoluntarium, qd si nō est uoluntarium non est peccatum, bene sequitur, qd istud est perpetuè bonū, quia. scia nostra nō tollitur nisi uolūtas ad hoc inclinatur. Nota ergo, qd in omni actione naturae non impeditur sp illud, quod utile, & bonum est, eligitur, & illud, qd malū est, refutatur, sicut patet in corpore ubi natura de cibis eligit, & retinet illud, quod est purum & bonum, refutat aut, & emittit, quod est malum, corruptum, & impurum Sic hō illud, quod est bonū & utile ad aiam nutriendum. s. bona spūalia debet sibi uincere, & acquirere. Illa aut, qd sunt impura & mala. s. uicia & peccata, uel etiam bona temporaria dēt fugere, & abijcere. Amos 5. Quae ritā bonū, & nō malū. Si aut tu quaeris, quae sunt illa bona spūalia, quae sunt scilicet pūe uel principaliter eligenda, audi scripturam Micheae 6. vbi df. Indicabo tibi hō quid sit bonum, & quid requirat dñs a te. utiq; facere iudicium, diligere misericordiam, & sollicitè ambulare cū Domino Deo tuo. Quamuis ergo bonū admodū riuali diuidatur, ecce tñ quatuor bona particularia, qd a nobis sūt pūe eligēda, & eorū opposita fugiēda. Primum est bonū iustitiae (Facere inquit bonum) Secundum est bonum clementiae (Diligere misericordiam) Tertium est bonum diligentiae (Sollicitè inquit ambulare) Quartum est bonum amicitiae (Cum Deo inquit tuo.) Eligat quoq; hō, & maxime ecclesiasticus uel praelatus bonum iustitiae & equitatis (Facere iudicium inquit) Nā sicut illud lignum in aedificijs magis reputatur bonū quod magis est rectum, sic in aedificio Ecclesiae illa uita, uel ille actus magis reputandus est utilis, atq; bonus, qui per uirtutem iustitiae plus est rectus. Quod potissime pertinet ad praelatum, qd debet esse sicut abies, qd est arbor alta, leuis, & recta. Et ideo talis arbor est bona ad malum in nauib. faciendum. Sic verè illi, qui habent aupertinē cōtemplatiuā uoluptatis, leuitatē uoluntariae alacritatis, rectitudinē iustitiae & equitatis, bonū debent merito reputari ad hoc, qd in naui Ecclesiae, ut mali. i. superiores & praelati erigant, & qd ad dignitatis apicē subleuent. Ezech. 27. Cedrum de Libano tulerunt, ut facerent sibi malū. Sed uerè (charissimi) istud bonū nō habet hodie multi, quia. s. multi sunt, qui nō sunt iusti, & qui & recti, imo per acceptionem personarum sunt tortuosi, & gibbosi, quia. s. semper magis declinant ad unā partē, qd ad aliā, & in iudicijs, & promotionibus, similes serpenti, qd nunquā rectè, imo semper tortuosè incedit. Sic isti nunquā seruant rectitudinem equitatis, quia. s. p declinant uel ad dexterā prece, & fauore, uel pretio, iniuste liberādo uel pmouendo, uel ad sinistram crudelitē, uel odio iniuste cōdēnando, uel deprimendo. Isti ergo nō faciunt bona iustitiae, vnde Michee 3. Nunquid nō uestrū est nosse iudiciū, qd odio habetis bonū. iustitiae, & diligitis malū? quasi dicat, non sic ergo, sed faciamus iudicium. s. de nobis, nos per poenitentia puniēdo, de subditis, ipsos iuste promouēdo, uel corrigēdo. ut sic dicat quilibet nostrum illud Pl. Feci iudicium, & iustitiam, &c. quia sic ut df Prouer. 13. Iustis retribuent bona. Nam sicut dicitur Prouer. 16. Initium bonae uitae facere iustitiam, accepta aut est apud Deum magis, qd immolare hostias. Habeamus ergo bonū iustitiae & equitatis (Facere inquit iudiciū). Secundo habeamus bonū clementiae & pietatis, qd ostendit cū df (Diligere misericordiam). Misericordia. n. erga pauperes est summum bonum, quod fm Apostolū ad oia

ualet. Sicut. n. videmus, quod bonum est naturaliter suiij plus communicatum, sicut patet de bona arbore, quae fructus non cessat emittere bonos, & eos alijs communicare, sic uerè bonus homo fructus diuitiarum suarū per misericordiam alijs largitur, & seipsum alijs diffundere, cōmunicare, & tribuere per pietatis opera semper studet. quia sicut dicit Eccl. 7. Bonum est te sustentare iustum, vnde Matth. 7. Arbor bona bonos fructus facit, & Matth. 12. Bonus homo de bono thesauro suo profert bona, & Prouer. 14. Misericordia, & ueritas praeparant bona. Diuites. n. de thesauris suis debent pauperibus dare bona, & non mala. Quod est contra auaros, qui semper consueuerunt dare sibi bona, & pauperibus deteriora. Cōtra quos est commune prouerbiū, qui sibi nequam est, cui aliquando bonus erit? Isti ergo non habent bonum clementiae. De Malo enim semine, uel de mala arbore semper nascitur malus fructus. Sic isti auari, qui mali sunt, & pessimi, semper faciunt mala, & crudelia opera, & nunquam misericordiam, seu bona. Matt. 7. Nō potest arbor bona malos fructus facere, neq; arbor mala fructus bonos facere. Habeamus igitur bonum clementiae & pietatis. Ad hoc enim incitat natura, scriptura, & figura. Natura (dico) exemplum de Leone, qui parcat infantibus, mulieribus, & prostratis. Quia uerè homo debet esse misericors, maxime erga pauperes, impotentes, & erga quoscuq; prostratos, & depressos. Et ad hoc facit figura de Samaritano. Lucae 19. qui approprians fecit misericordiam cum fauciato ipsū ad domum deferendo, & curam eius agendo, & uinum & oleum suis uulneribus infundendo. Sic uerè bonus Chriſtianus debet fauciatis & desolatis appropriare per compassione, curam eorum gerere per diligentiam, & prouisionem, uinum etiam consolationis, & oleum pietatis infundere p be nesciorum largitionē. Ad hoc etiam facit scriptura Matth. 5. Beati miseri cordes, quoniam ipsi misericordiam cōsequen tur. Diligite ergo misericordiam, quia uerè misericordiam & ueritatem diligit Deus, gratiam & gloriam dabit dominus. Habeamus ergo bonum clementiae pietatis. Et hoc est secundum. Tertio debemus habere bonum diligentiae & sedulitatis, quod ostenditur cum dicitur, Ambulate sollicitè. Morus continuus caeli est illud, quod magis est nobis uile, seu bonum, quia fm philosophos per motum caeli cōtinuum generantur omnia, quae hic inferius producuntur, nam nisi caelum moueretur, nihil in mundo inuenerit uel generaretur. Sic uerè (charissimi) illud quod est magis uile in homine, est motus continui exercitij, diligentiae, & laboris. Iste. n. seruat a corruptione peccati per gratiam, & facit hominem uinere, & in ipso uirtutes & merita generari. qd ostenditur cum dicitur, quod sollicitè debet ambulare. i. diligenter se in bonis operibus exercere. Ezech. 2. Panem suum in sollicitudine comedent. Istud potissime patet de praelatis quorum sollicitudo, diligentia, seu cura summè est subditis uilis, atq; bona, vt sint sicut Simon, qui perambulans ciuitates sollicitudinem gerebat earum, sicut df 1. Mach. 15. Simus ergo sicut formica, quae de victu quaerendo, & procurando, & de re sua publica regenda multum est sollicita, & attentata, nunquam. n. uideatur dormire, sed in suis operibus semp sollicitè circuire. Sic & tujnquam per pigritiam dormias, sed semper in executione bonorum operum circumeas, & discurras. Vade ergo ad Formicam o piger, & considera uias eius, & discere sapientiam. Prouer. 6. Nam (vt dicitur Hier. 49.) in sollicitudine quiescere nō potui. Quod est cōtra desides seu pigros, qui non sunt similes caelo per continuum motum, imò uidentur terra per continuum statum. Terram enim immobilis in aeternum stat, sicut dicitur Eccle. 3. Sic isti quātum ad bona opera sunt immobiles, atq; pigri. vnde Exo. 15. Fiant immobiles quasi lapis. Non sic, sed habeamus diligentiam executiuam, quia hoc est summum bonum. Vnde quia sicut dicitur Iaco. 4. Scienti bonum facere & non facienti peccatum est illi. Ideo Ephes. 4. dicitur. Laboret operando manibus suis, qd bonum est, ut habeat. vnde tribuat necessitatem patienti. Sollicitè ergo ambulate. vnde Hier. rem. sexto. Hec est uia bona, ambulate in ea. Ha beamus igitur diligentiam executiuam. Quarto habeamus aliud bonum, scilicet, amicitiam charitatuam cum Deo. Ista. n. praepositio cum signat coniuentionē, societate, amicitiam, & charitatem. Sicut. n. filius patris familias quā diction. Berchorij. R 3 diu

diu est in potestate patris & cū patre, nō pōt facere condi- tionem suam deteriorem, arbor quādiu est cum terra ad- hærens & coniuncta, semper potest vivere, virere, & fructū facere, insans quādiu est cum matre, semper ab ipsa defen- ditur, & dogetur, sic homo quādiu est cum Deo per chari- tatem, quādiu non deterioratur per peccatum, & tandiū ab ipso iquatur, & tandiū vivit per devotionem, viret per cō- versationē, fructificat per operationem. Cum Deo ergo. vñ de Gene. 6. Nos vir iustus atque perfectus fuit, & cum Deo ambulavit. Iō de illa bona & charitativa adhesionē loquitur P. dicens. Mihi autē adhærere Deo bonum est. Habeamus igitur bonum amicitiaē charitativaē, bonum diligentiaē execu- tivaē, bonum clementiaē & pietatis, bonum iustitiaē & æqui- tatis. Et sic moraliter erimus boni, qñ tot bonis moralibus erimus adimpleti. Et sic erimus sicut illa terra, de qua dicit Num. 14. Terra, quam circuevitimus, valde bona est. Hæc ergo de bono morali sufficiunt.

A Bonatemporalia. Nota, q bona temporalia bonis proficiunt, & malos inficiunt, in se deficiunt, & nullis sufficiunt. Primò ergo dico, q ista bona in se sunt defectiva, q. n. sua principia intrinseca sunt cor- rupta, iō ista non possunt esse durabilia. Et ista comparant illi arbori fracta & incisa, cui dum innititur Elephas statim frangitur, & Elephantem cadere facit, & a venatorib. capi. Quia verè bona temporalia sunt in se debilia, & defectiva ita, q si eis homo per affectum innititur, faciliter pereunt, & franguntur, & possessor, & dilector eorum in desperatio- nem labitur & in mortem, & a venatore diabolo capitur p peccata. Vnde ista arbor figuratur in baculo aridino. Aegypti, cui dum innititur homo confringitur, & innitentib. humeris lanatur, sicut dicitur Esa. 36. Sic verè bona mundi dicuntur baculus, propter generalem sustentationem, sed dicuntur arundineus, propter facilitatem corruptionē. Dicuntur esse Aegypti, quod interpretatur angustia, propter laborum, & sollicitudinum annexionem. Ista igitur dicitur eis innitentes decipere per sui defectum, & eos perforare per multum peccatum. Iō de indurabili fragilitate istorum bonorū dī Iob 21. Ducit in bonis dies suos, & in puncto ad inferos descendunt. Figura ad hæc Luc. 12. vbi dicitur, q ille diues, cuius ager attulit fructus vberimos, qui dicebat aī suæ, aī multa bona habes reposita in annos plurimos, comede, & bibe, &c. ille mortuus est, & perdidit quicquid habebat. Quia breuiter sicut dī Eccl. 10. Oīs potētarius bre- uis vita. Sunt igitur ista bona in se defectiva. Scdō sunt ma- lis infectiva. Mandragora. n. quādiu debite sumpta sit me- dicinalis, & bona, immoderate tamen sumpta naturaliter est nociva, habet. n. virtutem cōgelatinam, consopitiam, & mortificatiua. Facit. n. hoīem immoderate dormire, & dū dormit, congelat spiritus, & humores, & virtutem mortifi- cat naturalē, sicut dicit Platearius, & alij auctores. Sic verè bona tpalia benè utentib. proficiunt, sed malè utentes in- ficiunt, quia hoīem faciunt dormire, & delectari, congaude- re, & complacere, & dum non aduertit, paulatim congelat ipsum per indevotionem, & finaliter eum mortificant per multorū criminū generationē. unde de talib. bonis dī Ro. 7. Quod ergo mihi bonum est, factum est mors. Ista igitur bo- na malos inficiunt. Tertiò dico, q ista bona nullis sufficiunt. Rationem. n. assignat Augu. quare homo bonis istis non pōt satiari, dicens. q quia cor humanū capax est Dei, qui est in- finitus, iō nullū bonū finitum pōt eum replere. Aīam (inqt) Dei capacē nihil minus Deo replere pōt. Ista. n. sunt de na- tura aceti, q habet prouocare appetitum, quia. s. ista bona sp generant ardorem habendi. vnde Iob 30. Expecta bā bo- na, & venerunt mihi mala. Bonum. n. i. sufficientia queritur, & expectatur, & tñ sp malum. auaritia generat. Sed quar- tō dico, q ista bona bonis proficiunt. Sicut. n. humor terræ arbori proficit, et hoc quia arbor, et ad sui, et ramorū nutri- mentum eum mittit, sic bona temporalia et terrena bonis actiuis proficiunt, quia ipsa ad necessitatem, non ad super- fluitatem accipiunt, & tam ad sui, et fuorum, et etiam ramo- rum, et pauperum exteriorū adiutorium, et nutrimentum ipsa accipiunt et acquirunt. Iō de talib. bonis dī Eccl. 39. Bona bonis creata sunt a principio. Rom. 8. Diligentib. Deū omnia cooperantur in bonum. Illud. n. idem quod uni no- set, aliteri quādoq proficit. Vnde semen Iniquiani anima-

libus est mors, q tamen passerib. est cib. Sic verè tempora- lia bona aīalib. peccatorib. & carnalib. ipsis vti nescientib. est cā mortis æternæ. Passerib. autē & aīalib. i. viris discretis & spiritualib. qui eis bene sciunt vti, est cib. adiutorij, & aug- mentum. Eccl. 13. Bona est substantia, cui non est peccatum, & nequissima paupertas in ore impij. Sed quæ est rō, quare illud semen, quod de se est venenosum, non nocet passerib. Respondet Auicenna, & dicit, q Passer habet striatissimas venas, & ideo fumus feminis in ventre recepti non potest ascendere per venas vsq; ad cor ad eū mortificandū, cuius tamen contrariū est cā contraria in aīalib. Sic verè (charis- simi) illi, qui habent strictas venas scientig, sicut viri iusti & scrupulosi isto semine nō lædunt, & hoc quia fumus eius. s. amor, & affectio istorū bonorū temporalij ad cor eorū nō attingit iuxta illud P. diuitiæ si affluant, nolite cor appo- nere. Cuius tamen contrariū reperit in aīalib. i. peccatorib. qui habent venas conscientiaē multum latas, ita q fumus. i. amor diuitiarum ad cor eorum penetrat, & ipsos per auaritia mortificat, & obscurat. vnde Eccl. 39. c. Omnia bonis in bonum, sed impijs, & peccatorib. in malū conuertuntur. Et sic patet, q bona temporalia bonis proficiunt, nullis suffi- ciunt, malos inficiunt, & in se deficiunt, &c.

Bona æterna. Nota, q bona æterna sunt appetenda propter lucis tucissimam securitatem, propter rerum plēnissimam satietatem, propter status lon- gi ssmam stabilitatem. Habent. n. ista bona firmamentū sa- curitas. & hoc probat loci celsitudo, quia. s. ista bona sunt in coelo, vbi est locus securissimus. Iō possunt dicere illi, q sunt ibi, illud Matt. 17. Domine bonū est nos hic esse. &c. Cō- para locum istū monti Olympi, vbi pp suā altitudinem, nec grandio nec turbo, nec aliqua mala impressio attingit. Item ista bona habent cōplementū fertilitatis. &c. Cōpara infu- lis fortunatis, in quib. oīa bona sponte nascuntur. vnde in P. Replebuntur in bonis domus. & Sap. 7. Venerit mihi oīa bona pariter. &c. Vñ de Sanctis pōt dicit illud 1. Paral. 4. In- uenerunt pascuā vberima valde bona. Vnde isti sunt qui dī- cebant in P. Replebuntur in bonis domus tuæ. s. vñ. est tem- tu. mira. in. e. Deus. n. replet in bonis desiderium eorū, & re- nouabitur, vt Aquilæ iuuentus tua. Item ista bona habent fundamentum stabilitatis, quia. s. perpetuū durant, & illi, q ipsa habent, perpetuū viuunt. vnde Marci 9. Bonum est tibi ad vitam ingredi. &c. Compara Paradisum in insula Hibernia vbi hoīes non moriunt &c. Vide de Paradiso & de gloria æterna in suis titulis & in remissionib. &c. Et si vis scire de talibus bonis quomodo acquirunt, audi Daud in P. dicen- tē. Quis est hō, qui vult vitā, diligit dies videre bonos? Prō- hibet linguam tuam a malo. &c. profequere auctoritatem si vis. Item nota, q bona gerna consistunt in visione, fructio- ne, & quietione. Dico in fructione. vnde Sapien. 2. Fruamur bonis, quæ sunt. Dico in visione. vnde in P. Credo videre bo- na Domini. dico in super, q consistunt in quietione. vnde. Ge- nes. 49. Vidit requiem, quod esset bona. &c.

Bos. Nota, q bos quādoq; signat in malo, quādoq; si- A gnat in bono. In malo signat carnalitatē seu carnē. Nam sicut bos est animal magnæ carnositatis, magnæ cardi- tatis, magnæ pœnalitatis, sic caro. i. vir carnalis, & pecca- tor est carnosa & pinguis per uoluptatem, tarda per pigri- tate tepiditatem, pœnalis & laboriosa ad exercēdum oēm iniquitatem. Et sicut bos uinculis cingitur, stimulis pungit, retrocedendo pascitur sicut Plinius, sic caro, & carnales vin- culis malarum consuetudinum ligantur, stimulis malorum desideriorum punguntur, et retrocedendo per obstinatio- nem, et Deo et prælati contradiunt, et in mundi pascuis, et prosperis depascunt. Dico, q isti vinculis malæ cōsuetu- dinis alligant. Iō de carnali iuvene dī, Prouer. 7. Statim eā. s. mulierē sequit quasi bos ductus ad victimā, et nescit, q ad vincula stultus trahat. Itē dico, q malorū desideriorū stimu- lis agitant, vñ Eccl. 38. Stimulo boues agitat. Itē dico, q per contradictionem retrocedendo cibant. vñ 2. Reg. 6. dī q bo- nes, q portabant arcā recalcitrabāt. quia. s. inter nos Ecclē- siasticos sunt multi, qui sub arca religionis, uel Ecclēsiæ cō- tradicere, & recalcitrare nō cessant, et cōtra Deū, et platos temere rebellare. Et iō sicut bos maxime qui nō pōt bene la- borare, et ad hoc impinguitur, vt mactetur, sic verè mundi peccatores, q p penitentiā nō laborāt, ad hoc impingunt in pro-

in prosperis huius mundi, vt in macello inferni postmodū trucidentur. vñ dī 1. Reg. 11. q rex Saul iratus est nimis, & af- sumens verumq; bouē concidit eos in frustra. Sic verè Deus contra tales finaliter irascetur, & eos in inferno concidet. **B** & occidet. Item dico, q signat in bono, & sic per bones intelligunt boni viri & perfecti, & maxime boni prædica- tores, & boni actiui. vñ de eis possumus exponere illud Iob 1. Bous arabant, & asine pascebant. In qb. verbis ostenditur q isti propter tria possunt proprie dici boues. Bous enim **S** Sedulus occupatur, Sic verè viri perfecti occupantur cū dili- **N**ihil { Humilius subiugatur, gentia, & sedulitate Vtilius operatur. (Arabant inquit) Subiugantur cum patientia, & humilitate (Asine inquit) Operantur cum efficacia, & utilitate (quia. s. per eos Asine pascebant) Dico ergo, q iusti habent dilige- tiam in operando. Sicut. n. boues nō cessant arare, & labora- re, & laborē suum continuare & frequentare, & in laboran- do non murmurare, nec recalcitrare, sic verè iusti ad labo- res bonorum operum exercendos debent sedulē vacare, & sine murmuratione, & nō in impatientia, sive discōtinuati- ne, & desidia, cū omni executione, & diligentia debent in agro Ecclēsiæ per penitentiam laborare, & terrā sui cor- poris p disciplinā colere, & arare (Arabant inquit) Et sic isti erunt de illis bobus arantib. de quib. dī 3. Reg. 19. vbi dī, q Helisæus in duobus iugis bouum arantib. vnus erat. Et sicut videmus, q in arando bos pungitur, terra scinditur, aratrū erahit, & cū eo ligatur, & altringitur, sic verè in oratione pē- nitentiæ, & diligentia, bos. i. homo debet pungi per diuinū timorem, terra cordis debet scindi per contritionis dolo- rem, aratrū diuinorum mandatorum debet trahi p execu- tionis vigorem, & ad ipsum debet homo ligari per dilectio- nē, & amorem. Quia nemo mittens manū ad aratrū, & aspici- ens retro, a prus est regno Dei. Sicut. n. in aratro est & fer- rū, & lignū, sic in aratro diuinorū madorum, est ferrea du- ritie cōminationorū, & lignea mollities cōsolationū, & p- missionū. Qd est contra multos similes bobus indomitis & impinguitis q, aratrū trahere designant. Sic verè pingues & delicati indomiti & obstinati, aratrū mandatorum Dei trahere nunquam volunt, sed ipsum per diuersa pecca- ta dimittunt, quod potissime patet de multis pinguib. & diuitibus, qui præ ceteris iugū diuini timoris, & aratrū suo- rū mandatorū repellit. Vñ in P. Bous eorum crasse abun- dantes in gressib. suis. Non sic, sed habemus diligentia & se- dulitatē (Arabant inquit) Scdō habemus patientia & hu- militatē. Sicut. n. bos collū iugo subijcit, receptum iugum nō abijcit, bubulco obedit, & ei se subijcit, sic nos, maxime ecclēsiasticos debemus iugo disciplinæ nos humiliter subijce- re, & bubulco. i. Deo, vel plato benigniter obedire. Quod fi- guratur 2. Para. 4. vbi dī, q Salomon fecit mare vñ. Aenū, & de subter posuit 12. boues fustes, quorū qdā recipiebāt ad Orientē, alij ad Occidētē, alij ad Austrū, alij ad Aglonē. Isti boues sunt viri iusti, & humiles, qui mare. i. amaritudinē tribulationū sustinent, atque portant. Isti. n. dicuntur 12. qui est numerus constans ex decem, & duobus. quia. s. boni de- bent cum binario charitatis custodire denarium mandato- rū. Et isti pro certo debent respicere per considerationem ad Orientem natiuitatis, ad Occidentē moralitatis, ad Me- ridiē iudicij, vbi sol Christus erit in furore iustitiæ, & ad A- quilonē inferni. Aquilo. n. est pars frigidissima, & signat in- fernū. Ideo de ista humilitate & benignitate potest dici il- lud Num. 7. Obtulerunt in sacrificio pacificorum boues du- os. Sed nota q duo requiruntur ad hoc, q bos domitus, & subiectus efficiatur. Debet. n. a iuuentute castrari, quia tunc melius domatur, & fortius operatur, & amplius crescit & augmentat. Itē debet boui seni & antiquo coniungi, & asso- ciari, & copulari. Sic verè ille est subiectior, & humilior, q cum senib. & sapientib. contrahit societate, & qui a iuuen- tute vouet, & tenet castitatē. Simus igitur humiles, & patiē- tes. Sed pro certo multi sunt similes quibusdā bobus indi- cis, qui habent tria cornua, & pedes equinos, sicut Bedam in lib. de imagine mundi. Sic verè multi sunt, qui pedes affectio- nū habēt equinos per luxuria, & tria habent cornua p tri- plicē superbiam, q. s. isti superbiat de diuitijs, de nobilitate, & de pulchritudine, uel de bonis natura, fortuna, & gratia. Non sic, sed simus humiles (Asine inquit) q est animal hu-

mile, & delectum. vnde Gen. 12. Fuerunt Abrahæ oues & bo- ues, & asini, & serui. Habeamus ergo patientiam, & humili- tatē. Tertiò habemus efficaciam, & utilitatem, quia. s. oīa, quæ sunt in Boue, sunt homini vtilia, scilicet Pellis ad calceandum, Fumus ad terram impinguandum, Et caro ad homines nutriendum, Sic vir bonus omnibus est utilis, scilicet, Caro suæ vitæ, & pfectionis, pellis suæ cōuersationis, simus suæ tpalis possessionis. Alios. n. calceant p bona exēpla, nu- triunt p bona documēta, impinguat p elemosinas, seu do- na. Et hoc ostendit cū dī: Pascebant, q. s. tales boues, & tpali- ter & spiritualiter alios nutriunt, atq; pascunt. vñ Ezech. 34. Oues pascunt a pastorib. Nā sicut dī Prouer. 14. Vbi nō sunt boues, præsepe uacuum est. Sic ergo in nobis vtilitas, humi- litas, sedulitas. Et erimus spirituales boues. &c.

Brachium. Nota, q per brachiū, in quo uiget hoīs A maxima fortitudo, & ad opera dū potior aptitudo, intelligitur cōiter in scriptura potentia, seu uir- tus. Et iō nos inuenim⁹ brachiū diuinū, & brachiū humanū. Brachium diuinū est ipse filius, quo mediante pater operat quicquid facit. vnde Luc. 1. Fecit potentiam in brachio suo: sicut. n. brachium constat ex carne, & ossē, & medulla, sic Christus ex interiori anima, quæ est sicut medulla, & ex cor- pore substantia, quæ est sicut caro, & ex Deitate, quæ est si- cut ossē. Chīs. n. in se habet humanitatem, & Deitatem, & cō- positum ab utraque. & sicut brachium extēditur, & aliquā- do reflectitur per dulcorem. Et istud etiam signat substantia brachij. Ossa. n. substantia, quæ est dura, signat iustitiam, & austeritatē. Carnea autem substantia, quæ est mollis, signat eius clemētiā, & benignitatē. Vñ iste est illud Brachiū Dei patris, de quo admiratiuē qugit scriptura. Esai. 53. Brachiū Dñi cui reuelatū est. s. quātū ad in carnationem, q. d. paucis. Et nota, q Christus, seu etiam potentia Dei dicitur brachiū Punitiū, Nam per illud peruersi hoīes pu- Redemptiū, niunt. vñ P. In brachio uirtutis Defensiuū, tuæ depo. aduer. me. uñ istud est brachiū extēdū. de quo Ezech. 20. Vno ego dicit Dñs. In ma- nu forti, & brachio, & furore effuso regnabo sup vos. Scdō dico, q per istud fideles populi redimunt. Brachiū. n. si extra- cto sanguine percutit, totū corpus a periculo redimit, & la- xat. Sic uerè istius brachij minutio facta est, corporis. i. ge- neris humani redemptio. uñ in P. Redemisti in brachio tuo populum tuū. fili. Ia. & Io. Tertiò dico, q p istud brachiū uir- les, & debiles defendunt. Brachiū. n. p toto corpore uerbe- rib. se opponit. Mater ē portat i brachio filios & infantes. sic illo brachio pro nobis p mortē percusso nos fuimus de- fensi, & ab ipso portati, & sustentati. vñ Osee 11. Portabam eos in brachijs meis. Scdō dico, q inuenit brachiū huma- nū. Et istud signat potētia, et fortitudinē, ut dictū est. Et q in quolibet corpore duo sunt brachia, s. dextrū, & sinistrū, iō possumus distinguere duplicē mundi seu Ecclēsiæ potē- tatē. Prima et dextra est spiritualis, secunda et sinistra est tē- poralis. Prima principaliter remanet apud prælatos, secun- da apud principes et præfectos. Primum est brachium de- fensiuum, secundum brachiū defectiuum. Defensiuum. n. bra- chij est potentia spiritualis, vt dī P. 17. Posuisti ut arcum æreum brachia mea. Ista. n. brachia sunt prælati, et prædica- tores, qb. mediantib. boniā diabolo, et tentationib. defen- dunt, et protegunt. Vñ Sapien. 5. In brachio sancto suo defendet eos. Brachia. n. sunt amica cordis. Et ideo quicquid cor amat, brachia amplexant, et ad cor trahere nituntur. Si uerè plati, et prædicat oēs, et et qlibet boni uiri, cordis. i. Dei. sunt amici. et iō ceteros nitunt uerbis, et exemplis ad istud cor reducere, et oēs hoīes charitatiuis tenaculis am- plexari. Vnde de charitatiuo amore talium brachiorum dī Dan. 2. Pectus et brachia erant de argento. Item brachium defectiuum est potentia temporalis. Et istud est Brachium aridum, Brachium (dico) aridum sine pietatis dulcore figuratū est Brachium fluidum, Dan. 10. in illo, qui loqueba- tur Danieli, de quo scribitur, quod brachia eius erant qua- si species eris. Aes enim est durum, et siccum, et clamorosum. Sic brachia huius mundi, id est, mundi potens sunt duri, pleni crudelitate, sic sine pietate, clamosi. i. pleni rixa, & Diction. Berchorij. R 4 pom-

pompositate. Zach. 1. Brachiū eius ariditate sicca bit. Flui dū dico sine firmitatis vigore Aliqua. n. sunt animalia, quæ habent brachia sine ossibus, sicut Poly pi in mari, qui tamē si amplexantur hominem, ipsum facili ter submergunt, Talia brachia sunt carnales amici, & homines delitiosi, qui ossib. fortitudinis carentes illos, quos amplexant, & diligit suis malis exemplis in peccata submergunt. Iō istud est brachiū carneū. 2. Paral. 33. Cū eo est brachiū carneū. & Hier. 17. Pōnit carnē brachiū suū Inuālidū dico sine debilitatis tenore. vñ Pl. Brachia peccatorum continentur. Cancer. n. & locustę habent brachia, q̄ tā sunt valde fragilia, atq; vana. Sic multi sunt itā fragiles, inconstantes, & vāni, q̄ nullus potest inuenire aliquid firmitatem. Iob 31. Brachium meū cum suis ossibus conteratur. Si vis nota quod adhuc in scriptura inueniuntur quatuor spiritalium brachiorum genera. &

Superiora Prima sunt sancti, qui sunt brachia Ecclesie triumphantis. Vñ Inferiora de quolibet sancto dici potest Interiora illud. Esa. 52. Parauit dñs brachiū sanctum suū. Secunda sunt iustitie Ecclesie militantis. Sicut. n. brachia sunt bina a dextris. f. & sinistris, & seinuicē iuuantia, intantum, q̄ dextrum percussit pro sinistro, & e-conuerso, nisi forte fuerit materia venenosa, sunt ēr p toto corpore se opponentia, sic iusti cum sint in bina differētia, quia. f. quidam sunt dextri. f. diuites, alij sinistri, idest pauperes, debent alter alteri subuenire, & si necesse sit, alter p altero sustinere, & pro toto corpore Ecclesie vel fidei tyrānis & infidelib. contraire, nisi forte talis, qui patitur sit venenosus. h. hereticus, vel corruptus, quia. f. tales ab alijs nō sūt iungendi, sed in tribulatione, & miseria dimittendi. Iob 18. Consumat brachia eius primogenita mors. Tertia brachia sunt virtutes aīa intra latēntis. Vnde illud prædictū. Peccus, & brachia erant de argento. Dan. 2. Quarta verò sunt opera corporis extra manūs. Per brachia. n. quib. mediantib. operamur, & quorum pulsus denotat interiorē cordis dispositionē, intelligitur virtus operatiua, vel ipsa opera exteriora, q̄ ostendunt qualis sit virtus, & dispositio cordis nostri. Esa. 44. Operatus est in brachio fortitudinis suę. Et nota, q̄ sicut in infirmo denudatio, & dilaceratio brachiorū signū est mortis, sic in peccatore quando per iactantiam opera sua bona, vel mala publicat, & denudat, signū est, q̄ ipsum mors perpetua subsequetur. Iob 38. Brachium excelsum cōfringetur. Sed si vis, adhuc intellige per brachia charitatis amplexus. Nam secundum Pl. Qui. Cācer si sine brachijs sepelisset in terra, efficitur Scorpio. vnde Onid.

Lictoris æquo rei si demas brachia Cancris. Cætera supponas terræ, de parte sepulta, Scorpius exibat, cauda quæ minabitur vnca. Sic verè dicā, q̄ si quis brachia. i. virtutē binæ charitatis pdat, & se sub terra per auaritiā sepeliat, scorpio. i. venenosus, & pestifimus efficitur, & in proditorē, & impium cōmutatur. Cor. 13. Si charitatem non habuerit, nihil sum. &c.

Breuitas. Nota, quod breuitas, curitas, paruitas idem sunt, & opponitur breuitas longitudini, durationi, & magnitudini. Notandum ergo, quod triplex inuenitur breuitas in scriptura. f.

Laudabilis, Prima igitur est commendabilis, & ista est breuitas moris considerata. Sicut. n. aues fluuiales breuem caudam, quia si longam, impedirentur in notando secundum Aristo. sic vere caudam, quæ sequit nos, idest finem, & mortem debemus in nostra imaginatione habere breuem, & citam, & velocem, & celeriter affuturā, quæ verè illi, qui habent longam caudam. i. qui diu sperant viuere, facili ter a vacatione spiritali. i. a profectu bonorum operum retardantur in summitate mundi huius. Iō de tali breuitate dicitur Eccl. 1. Breuis in volatilibus apis. 1. Cor. 7. Tēpus enim breue est. Secunda est breuitas contristabilis. Et ista est breuitas vitæ. Sicut enim planeta quanto est terræ vicinior, tanto circulus suus est breuior, & breuiori tempore ad terminum attingit, sicut patet de luna, quæ est cæteris terræ propinquior, nam breuissimum habet circulū, ita q̄ vno mense peragrat Zodiacum, vbi Saturnus per triginta annos moratur, sic verè nos alij, qui sumus hic in hoc mundo corporaliter prope terram, imo in terra conuersantes

breuem vitæ circulum circūmus, quia verè circulus vitæ humanæ est breuissimus, & valde celeriter adimplet. Vnde Iob 10. Numerus dierum meorum sicutur breui. Et Iob 13. Homo natus de muliere breui vitam remul. misere. Breuis. n. dies hominis sunt (Natus inquit de muliere) Ecce uillis ingressus (Breui uiuens tempore) Ecce certus progressus (Repletur multis miserijs) Ecce tristis egressus (Natus de muliere) Ideo cum reatu (Breui uiuens tempore) Ideo cū fletu (Repletur multis miserijs) Ideo cū metu. Ideo bene concludit Iudith. 7. Finis noster breuis. vnde nota, quod iusti quādoque breuiter dimittuntur viuere, ne si diu uiuerent peccato corrumpere, vel ut citius ad gloriam assumant. vñ de Enoch dicitur Sap. 4. Raptus est iustus, ne malitia mutaret anim eius. Sequitur. In breui consummatus expleuit tempora multa. Mali uerò etiam quæque breuiter viuunt, & hoc ne amplius boni per eos lædantur, & ut ad tormenta, quæ inuenerunt trahantur. Vnde Matth. 24. Nisi abbreviati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur. hoc est ergo breuitas cōtristabilis. Tertia est breuitas illaudabilis. Et ista est triplex scilicet

Iniquitatis, Breuitas iniquitatis est q̄ hō Breuitas Prosperitatis, mo est ita breuis spiritaliter Sublimitatis, q̄ non se potest exercere ad aliquod bonum opus. Nam sicut uibia vulpis dextra breuior est, q̄ sinistra, quia propter necesse est ipsam cōtinuē claudicare, sic affectiones bonę, quæ per dexteram tibiam designantur in multis sunt ita curte breues, & paucę, q̄ nō possunt se extendere longe. Iad bona Paradisi affectanda, nec ad inimicos diligendos, sed tātum ad illa, quæ sunt prope, scilicet ad bona mundi, & ad amicos. Et ideo tales spiritaliter claudicāt, & oberrāt. Iō de tali breuitate dicit Esa. 28. Pallium bene utrunq; operire non potuit. Item est breuitas prosperitatis similis nebulæ, quæ breuiter finitur. vnde Esa. 30. Dabit dominus vobis panem arctum, & aquā breuē. Item est breuitas sublimitatis. vnde Eccl. 10. Omnis potentatus breuis vita. Item est breuitas fallacitatis, & inconstantię, & instabilitatis. Et ista est breuitas durationis hypocritarum, quæ sunt similes fictis stellis, quæ breuissimè durāt. Et etiam breuitas illorum, qui quamuis bene quandoque incipiant, breuiter tamen durat. vnde Iob 20. Hoc scio, q̄ ex quo positus est homo super petras, quod laus impiorū breuis sit, & gaudium hypocritæ ad instar puncti. Nā (vt dicit Eccl. 2. 5.) breuis hominis malitia. & sic patet, quod est breuitas laudabilis, tristabilis, damnabilis, commendabilis. Et si velles adhuc notare, posses dicere, q̄ est breuitas cōmendanda, cōtēntanda, sustinenda, metuenda, appetēda. Cōmendanda dico, quia pro certo cōmpetens breuitas diligitur tam in operib. quam in verbis. vnde scriptum est Ro. 9. quod ueibum abbreviatum fecit Dominus super terram; vnde dicitur, quod breuis oratio penetrat cœlos. Esa. 28. Abbreviationem adiui a Domino. Breuitas autem cōtēntanda est quando homo in uerbis & operibus ita est breuis, q̄ ueritas negocij non potest sub tam breuib. uerbis comprehendī, vel tam breui sine compleri. vnde illud Esa. 28. Breue puluū utrunq; operire non poterit. & Michea 2. dicitur. Nō est abbreviatus spiritus dñi, ut saluare non possit. Breuitas autem sustinenda est, & paupertas, & bonorum terrenorū tenuitas, de qua illud Esa. 30. Dabit uobis dominus panem arctum, & aquam breuem. f. pro tempore uitæ huius. Sed talis breuitas generat latitudinē glorię Paradisi. Sap. 16. Hi autē in breui nō pes effecti, nō uam gustauerunt escam. Breuitas autem metuenda est acceleratio iustitię diuinę, & futuri iudicij. Pl. Cum exarserit in breui ira eius, beati omnes, qui confidunt in eō. Breuitas autē appetenda est celeritas futurorū gaudiorū. Esa. 29. Adhuc in modico, & in breui conuerteretur libanus in chermel. Breuitas attendenda est breuitas aduersitatum, quæ statim transit. Eccl. 10. Breuem languorem præcūdit medicus, scilicet Christus. & c. Sufficit.

Buccina. Nota, q̄ Buccina seu tuba, quæ a sonum facit terribilem, & horredū, pōt significare sacra scripturā, seu bonā doctrinā, & prædicationem, quia. f. sicut buccina prius manu tangitur, quā ori applicetur, & quā sonus audiatur, sic verè prædicator prius debet manum apponere operando, quam sonum promere

promere p̄dicatio. Actū 1. Cepit Iesus facere & docere. No tabo ergo, quod Buccina p̄dicationis & doctrinæ sacre est Exultatio conuuentibus, Buccina igit scriptura lætificat p̄ diuinā laudis iubilationē, & per spiritualē conuertatio delinquentibus, solationē. 3. Reg. 2. Clangens buccina, & dicitis. Viuat rex Salomon. Itē exhortatur, & excitat. Iad pugnam contra uirā, & ad bene operandum, & ad inimicos resistendum per commotionem. Iosue 6. Accipietis Buccinas, quarum usus est in bellis, Itē reuocat. f. a malo per exhortationem. Reg. 18. Cecinit autē Iob buccina, & retinuit populum. Item conuocat per bonam operationem, atq; animationem. Iudic. 6. Clangens Gedeon buccina, conuocauit domum Abiezer. Itē concurrat per coninationē, q̄. f. buccina sonus est terroris. Exo. 19. Erat mons terribilis, & sonitus buccinę paulatim crecebat in maius. Item præmunet per infidiarum, & periculorū reuelationem. vnde Ezech. 33. de speculatore dicit, q̄ canere debebat buccina, vt alij præcauerunt. & c. Vide de tuba.

Butyrum. Nota, q̄ per butyrum in scriptura intelligit spiritualis perfectio, mundialis infectio, æternalis refectio. Spiritualis perfectio (dico) nam p butyrum, qd̄ habet mollire, condire, nutrire, potest intelligi gratia, scia vel scriptura, quæ remollit hominem per compassionem & conuersionē, condit ipsi per discretionem, nutrit, & impinguat ipsum per deuotionem, & dilectionē. vnde Iob 29. Laui pedes meos Butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Pedes nostræ affectionis debent lauari Butyro, & pinguedine dilectionis, vel scripturę, & lēctionis, vel Butyro gratię, & deuotionis, vel discretionis, & sic petra. i. Christus necesse habet nobis fundere riuos olei compassionis, & mel spiritualis lætitię, & cōsolationis. Tale butyrum habuit Christus, & hie debet prælati, vnde Esa. 7. Butyrum & mel comedit, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Butyrum. n. sacra scriptura, maximè quando mel deuotionis sibi adiungitur, facit hominē discernere inter bonum, & malum. Nota adhuc, q̄ Butyrum, quod est pinguedo lactis, & in hinc ita genem, signat mundi uoluptatē, & carnalitatē. vñ istud est butyrum, quod Iahel dedit Sizare, sicut dicit Iud. 5. In Phala principum obtulit butyrum. Et sequitur, q̄ ista Iahel percussit eum malleo, & inficit clauum in capus eius, quia verè propter butyrum carnalium delictiarum incurrit multos clauum mortis æternę, & malleum æternaliū tormētorum. Item per butyrum potest intelligi uoluptas glorię Paradisi, quæ impinguat animam, atque lenit. Vnde Iob 20. dicitur de impio. Non uideat torrentes mellis, & butyri. Patet ergo, q̄ est butyrum spiritualis perfectionis, mundialis infectionis, lupernalis refectiois. & c. Sufficit de litera B.

Incipit litera C.

Cadaver. Nota, q̄ Cadaver quod fm Ifido. dicitur ad cadendo, signat corpus aialis mortui, carens vita, quod. f. de statu vitę ad corruptionē cadit. Moraliter dico, q̄ signat mortis resolutionem, culpę dissolutionem, carnis iniquationē, atq; damnationem, sanctorum deuotionem. Primum est cadaver putridū, scdm̄ est cadaver horridum, tertium est cadaver fetidū, quartum est cadaver aridum, quintum est cadaver floridū. Primum est Cadaver, quod debemus videre, quia. f. cadaver nostrum futurū & cōditio corruptionis & mortis summē debet considerari & diligentius p̄uideri, sicut de Sansone dicitur Iudic. 14. q̄ ipse declinauit vt uideret cadaver Leonis. & ibi dicitur, q̄ fauam mellis inuenit ibi in cadauere. Quia reuera Sanson. i. quilibet hō iustus debet quandoq; a tumultu vitę publicę. i. secularium negociorū declinare, vt possit de morte cogitare, & Leonum. i. tyrannorum cadauera, quia. f. ab eorum vita priori discrepare, respicere & videre, quod pro certo si sic fecerit, fauam mellis. i. dulcedinē deuotionis ibidem poterit reperire. Constat. n. q̄ consideratio malorum, mortis, & corruptionis corporum uniuersorum est generatio deuotionis, & castigatio uitiōriū. Teste enim Plin. quamuis Basiliscus uiuens venenosus sit, cadauer tamē eius

i multis p̄ficat, quia a loco ubi est muscas, volucres & araneas repeilit. Sicut exēplificat de pergamis, qui nobile templem Appollini construxerunt, quī ibi cadauer Basilisci ponunt, & sic ab ingressu templi p̄dicitā aialia perpetuō submouerunt. Sic verè quamuis caro uiuens sit venenosa, & vitæ malorum perniciofa, cadauer tñ. i. mors eorum cōfide rata, & in templo cordis recondata, est uilis, atq; bona. Inde. n. aues, idest superbiam, muscas, i. luxuriā, araneas, i. auaritiā eijcit, vermes malarum cogitationum, ibidem ingreditur non permittit. Bene ergo dicitur Eccl. 7. in fine. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Istud est ergo cadauer, quod debemus uiderē. Esa. 66. in fine. Videbunt cadauera uirorum, qui præuaricati sunt in me. Secundo dico, q̄ est cadauer, qd̄ debemus horrere. f. cadauer culpæ seu peccati, vel etiā hominē peccatorem. Non est. n. in mūdo ita gratus & ita charus hominī quin efficiatur horribilis o uino statim cū factus est cadauer post mortem. Sic verè dico, q̄ ois hō uinēs. i. uita gratiæ vegetatus, debet cadauer. i. mortuos peccatores horrere, & eorum societatem fugere, & vitare, exemplo ap̄i, qui cadauera non contingunt. Figura de Leone, quod est animal nobile, quod cadauer inobedientis Prophete non tergit, nec comedit. 3. Reg. 13. q̄. f. Leone, & ab apibus. i. a uiris iustis cadauera uitiōriū, vel malorum personarum, & corruptorū non sunt per imitationem comedenda, nec per societatem tangenda. Deut. 13. Carnibus eorum non vescimini, & cadauera non tangeris. Hoc est igitur cadauer, quod debemus horrere. Aduerte tñ hic vñū notabile. Num. 4. Regum 13. dicitur quod cadauer Helysei, qui fuerat propheta, cadauer hominis mortui in sepulchrum eius proiectū, refuscitauerit, ipse a mortuis non surrexit. Sic verè dico, q̄ sape fit, q̄ mali religiosi & clerici more cadauerum in uitijs camulati, cū ipsi sint prophete. i. homines literati, aliena cadauera. i. alios peccatores eos ragentes, & frequentantes. suis doctrinis, & fictis exemplis a uitijs refuscitant, ipsi uerò peccatores, & mortui perseverant. Sicut patet de malis p̄gelatis qui alios per correctionem emendant. de malis doctoribus, qui alios per prædicationem meliorant, de hypocritis, qui alios bonis exemplis sanant, ipsi tñ a morte criminū non se leuāt. Hoc est ergo cadauer, quod debemus horrere. Tertio dico, q̄ est cadauer, qd̄ solet fetere, f. carō humana, q̄. f. plena est immunditia, & fetore. Esa. 34. De cadaveribus eorūm ascendet fetor. Tale autem cadauer non tangunt rures. i. hoies mundi, sed uultures. i. homines immundi. De quib. Iob 39. Vbi cunq; cadauer fuerit, statim adest. Quarto dico, q̄ est cadauer, qd̄ credimus ardere. Et sic cadauer, quod post mortē remanet, signat animam damnatam, quæ remanet post resolutionem compositi. Nam sicut in Oriente, loco sepulturę cadauera comburunt, sic atq; peccatrices in inferno cremantur. Hier. 36. Cadauer eius proiectur ad æstus. Figura Hier. 16. ubi comminatur peccatoribus, dicens, q̄ erunt cadauera. i. atq; eorum in eseam uolatilibus cœli & bestijs terrę, i. demonibus, & vermibus. Quinto uerò dico, q̄ est cadauer, quod uideamus florere. f. corpora, & reliquie sanctorum. Vnde Gen. 50. Aromatibus condierunt patrem Ioseph. f. Iacob. Iste. n. mos erat cadauerum conditorum. Vide ubi corpus, & ubi caro. Sufficit.

Cadere. Nota, q̄ cadere idem est, q̄ de statu alto ad A statum infimum descendere, & cornere, & potest significare dupliciter, in bono. f. & i malo. Et idē est notandum, quod homo cadit quadrupliciter, Virtualiter per humilitatem, Cadit ergo primò per humilitatem, Naturaliter per mortalitatem, tatem virtualē, Criminaliter per iniquitatem, Temporaliter per aduersitatem. Cadere. n. de sui natura signat humilitatem, reuerentiam, & honorem, quando. f. homo de altitudine elationis & superbię ad inferiora cadit per considerationem & humilitatem, quia conuertit se ad considerationem mortis iudicij, & inferni, & suę proprię uilitatis. Sicut. n. Delphini teste Arist. auditio tonitruo p̄ timore efficiuntur quasi ebrij, & cadunt ad fundū maris, sic nos debemus auditio tonitruo scripturę diuinę, & diuinorū mandatorum inebriari per cōpunctionē, & ad fundū maris debemus cadere per futuram amaritudinē, & eius cōsiderationem. Ideo de tali casu dicitur Tho. 12. Cumq; audis-

sent turbati sunt, & ceciderunt in faciem suam. Sicut. n. illa
 aues, q̄ lingua gallica dñr Crauans, latinè verò aucæ arbo-
 reæ, q̄ nascuntur vice fructuum em commentatorem super
 lib. Arist. vegetabi. quandiu sunt in arbore, seu in ligno, & sp-
 lam habent viam, q̄ tandem cadentes in mare viuificantur,
 & in anium naturam mutantur, quod vtig; contingit pro-
 pter frigiditatem aquæ poros claudet, & spiritus lucrum,
 exhalat retinentem, & sic vitam accidentaliter generant, vt
 idem dicit, sic verè sepe accidit, q̄ homo dum est in arbore
 eminentiarum, ita est peccator, & carnalis, q̄ penitus caret
 vita. Veruntamen qñq; cadit inferius in mare. se conuertēdo
 ad considerationem amaritudinis huius mundi, & sic
 frigus diuini timoris claudit in eo poros exteriorū sensuū,
 & desideriorum, & sic boni spiritus. i. bonæ virtutis, & affe-
 ctiones in eo generantur, & vita spiritalis introducit, & ha-
 betur. Ideò de tali casu humilitatis, conditionis, & timoris
 dñi. Semen cecidit in terram bonā, & ortum fecit fructu
 centuplum. & Gen. 17. Cecidit Abraham pronus in ter-
 ram, & adorauit. Cadit ergo hō p̄ humilitatē virtutalem. &c.
 B. Secundo dico, q̄ cadit hō per mortalitatem naturalem, &
 iste casus est duplex: primò quantum ad corpus, secundò qua-
 tum ad aiam. Quantum ad corpus dico, quia sicut cadit fru-
 ctus de arbore, aut per violentiam, aut nimia maturitatem,
 sic corpus nostrum de arbore huius vitæ cadit in terram, &
 putrescit, aut per maturitatem nimie senectutis, aut p̄ violē-
 tiam alicuius occisionis, vel aduersitatis. Ideò dñr Ezech. 29.
 Super faciem terræ cades. & Esa. 40. Verè foenum est popu-
 lus, exsiccatum est foenum, cecidit flos, & decor vultus eius
 deperijt. Item cadit hō quantum ad aiam, & hoc tripliciter.
 Quia qñq; in purgatorio, sicut Elephas, qui cadit arbore
 fracta, cui innititur, qui barrit, & querit auxilium aliorum,
 qui clamore audio statim conueniunt ad adiuuandum, vel
 saltem ad barriendum p̄ compassionem. Sic hō cadit per mor-
 tem in purgatorium, vbi luget desiderans auxilium ab ami-
 cis, cum surgere non valeat per se ipsum. Et iō amici debet
 per opera factis factoria auxilium impartiri si possunt, vel sal-
 tem compatiendo plangere, si nō possunt. Et ideò de tali ca-
 su dñr Esa. 24. Qui se explicauerit de laqueo, cadet in foueam.
 Laqueus. n. est mors q̄ oēs illaqueat, sed post mortem venit
 fouea purgatorij, q̄ mortis laqueo peransito aias infoueat.
 Item quantum ad aiam qñq; cadit homo in infirmum. Et iste
 est casus fulguris, quod quauis luceat, & ardeat, quia tñ ha-
 bet partes terrestres admixtas, necesse habet cadere, & se in
 terram profundare, & nunquam amplius superius euolare.
 Sic verè peccator, qui more fulguris in aere huius vitæ ful-
 get, & ardet, fulget (dico) per prosperitatem, & ardet per cu-
 piditatem, p̄ terretatem vitiōrum, quam habet per mortē
 cadere, & p̄ damnationem æternam inferius in inferiora
 terræ introire, nec exinde perpetuò reuenire: vnde Amos 5.
 Cecidit, & non adijciet, vt resurgat. Ideò tales figurantur
 Apoc. 8. vbi dicitur. Stella magna cecidit de celo ardens sicut
 facula. Esa. 24. Quo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris,
 corruisti in terram, qui vulnerabas gentes, detracta est
 ad inferos superbia tua. Mali enim dicuntur Luciferi pro-
 pter splendorem prosperitatis, qui tamen cadunt ad infer-
 ni profunditatem propter eorum superbiam, & iniqui-
 tatem, & propter illam alij crudelitatem. vnde Pf. Cadet
 in retiaculo eius peccatores. Item cadit homo quantum ad
 animam in Paradisum. Et iste est bonus casus. Sicut. n. lapis
 naturaliter cadit ad centrum, sic anima beata ad Deum na-
 turaliter tendit, & quando moritur ad ipsum in Paradisum
 cadit. Nam sicut Balaustia, quæ est flos Malograti, quando
 cadit solet recolligi, & in apotheca reponi, & medicinæ vti-
 bus referuari, sic anima bona quando de corpore cadit, ab
 Angelo recolligitur, & in apotheca Paradisi reponit & ser-
 uatur. vñ in Pf. Impulsus euersus sum vt cade. & dō. su. me.
 Et sic ergo patet, q̄ hō cadit diuersimodè p̄ mortalitatem na-
 turalem. Tertiò dico, q̄ hō cadit per aduersitatem tempo-
 ralem. Sicut. n. videmus, q̄ scintilla quandiu est igne & lumi-
 ne decorata sursum discurret per aera, quæ tamen finaliter
 igne isto & luce priuatur, & sic inferius cadere cōpellitur,
 vbi ex tunc vilis atque cinerea reperitur, sic homo quādoq;
 existens in luce prosperitatis per mundū discurret, sed qñ a
 statu suo cadit per paupertatem, & luce prosperitatis priua-
 tur per aduersitatem, ex tunc tam ab amicis quā ab ex-

traneis vilis, & impotēs reputatur. vnde de Antiocho. 2. Ma-
 cha. 9. dicitur. Quem contingit impetu euntem de curru ca-
 dere. Sed nota, q̄ diuites sunt similes Carro, qui talis est con-
 ditionis, q̄ qñ de alto cadit sp̄ cadit supra pedes suos, & sp-
 suis pedibus sustentatur. Sic verè diuites qñ cadunt per ad-
 uersitatem (vt cōiter) pedes sui recolligunt eos, hoc est ami-
 ci, noti, & vicini. & hoc quia sperant in posterum lucrare,
 & commodum reportare, quod tñ de alijs animalibus. s. de
 pauperib. non est, ita quia verè si a statu suo ceciderint, non
 habent aliquem pedem. i. aliquem amicum, vel adiutorem,
 qui ipso vellet sustinere, nec in aliquo supportare. vade de
 isto casu dñr Eccl. 13. Diuite decepto multi sunt recuperato-
 res. Humilis verò, cum ceciderit, expelletur etiam a notis.
 Istud bene patuit in Archade filio Iouis, & in Calistone ma-
 tre sua, quæ em fabulas a Iunone fuerat mutata in Vrsam;
 quia dum Archas esset venaror egregius, & intrasset syluā
 in qua cum Vrsis deagebat mater sua in Vrsam mutata, ca-
 su inuenit eā, quanquā eā non cognosceret in Vrsam, ip-
 sa tñ cognoscens filiu suū voluit venire ad eum, ipsumque
 materno affectu respiciebat, ipse verò timebat & fugiebat,
 ipsamq; sagittare voluit, nisi Iupiter pater suus inhibuisset.
 Vide Ouid. in Met. lib. 2. fabula 5. Sic verè qñ aliquis mutat
 de figura humana in Vrsam. i. de diuite in pauperē, de felice
 in miserū, de sublimi in infimū, de potēte in infirmū, tūc ve-
 rē proprius filius eius Archas. i. quicūq; eius carnales, & mū-
 dani amici, qui Archades dici pnt pro eo, quia in Archa di-
 uicias custodiunt, ipsum recognoscere dedignant, & ipso
 societatem refugere comprobantur, & quamuis ab ipso re-
 spiciantur, requirantur, & implorētur, ipsi tñ nō exaudiūt,
 imò sepe accidunt, q̄ sagittant. i. verbis, & iniurijs eum lædūt.
 vñ Prou. 14. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici
 verò diuitem multi erunt. Aduerte tñ, q̄ casus iste aduersita-
 tis qñ proficit ad salutē. Constat. n. q̄ per talē casum hō in
 sui agnitionem ducit, & amicorū mundanorū ignauitā ex-
 perit. vñ de Balaam, qui interpretatur absq; substantia, dñr
 Num. 24. Adiutor sermonū Dei, qui visionem oipotētis vi-
 det, q̄ cadit, & aperit oculi eius. Ex quo. n. aliquis efficit
 absq; substantia per paupertatē, oculi eius intellectus aper-
 iuntur per prudentiā claritatem, ita q̄ post casum melius
 videt, & audit sermonū Dñi veritatem. Cadit igitur hō per
 aduersitatem tpalem. vnde Esa. 40. iuuenes in infirmitate ca-
 dunt. Quarto dico, q̄ hō per iniquitatem criminalem. Et sic
 cadere nihil aliud est, q̄ peccare, & a bono profectu, &
 grā statu deficere, desistere, & cessare. vnde in Pf. Ibi cecide-
 runt, qui oper. in. Ideò lamentando dicebat Esa. 64. Cecidi-
 mus quasi folium vniuersi, iniquitates gratis abstulerūt nos.
 Circa quod aduertendum est, q̄ ego inuenio quatuor ge-
 nera personarum qui cadunt facilliter per p̄ctm, videlicet,
 Ex cæcitate, onerati, nimis iuuenes, nimis senes. Cæcitate dat
 ignorantia, grauitatem dat auaricia, iuuentutem dat lasciuia,
 senectutem facit pigritia. Cadit igitur in peccatum per
 ignorantiam ex cæcitate, sicut sunt potissimè illi, qui ignorāt
 propriam fragilitatē, & qui de proprijs meritis psumūt, q̄
 Deus tales dimittit cadere in peccatum, vt cognoscant se-
 metipso, & vt discant alijs misereri, & ista fuit rō em Gre-
 quare Deus permisit cadere Apostolū Petrū, vt quia futurus
 erat pastor Ecclesiæ, disceret ex casu suo alijs delinquentib.
 misereri. Sicut. n. mater qñque dimittit paruulum cadere
 in lutum, ipsumq; cautè retinet, ne penitus labatur, & hoc
 facit, vt ex tali casu magis caueat in futurum, sic Deus facit
 amicis suis. &c. Iō dñr in Pf. Cum ceciderit non collidetur,
 quia dō. su. ma. su. Septies. n. in die cadet iustus, & resurget.
 Prou. 24. Cadunt ergo per ignorantiam ex cæcitate. Matth. 15.
 Cæcus si cæco ducatur p̄beat, ambo in foveā cadunt. Sec-
 undò facilliter cadunt per auariciam onerati, sicut. n. ille,
 q̄ hēt aliquod graue onus, facilliter cadit, sic illi, qui tempo-
 ralib. diuitijs, officijs, & negocijs sunt onerati, facilliter cor-
 ruūt in peccatū, quia. s. facilliter efficiuntur auari, & crudeles
 & superbi. Sicut. n. Lepus currēs versus vallem facillimè ca-
 dit p̄ anteriorum crurium breuitatem, sic verè illi, qui ad
 vallē mundanorū negociorū, & officiorū currunt, & va-
 dunt, facilliter cadunt in diuersa peccata. vñ Pf. Hi in curri-
 bus, hi in equis, ipsi obligati sunt, & ceciderunt. Tertiò faci-
 liter cadunt per incōstantiam excitati, & isti sunt nimis iu-
 uenes, quia sicut pueruli non hnt fortitudinem standi, imò
 facilliter

facilliter cadunt, nisi a nutrice teneantur, sic verè multi sunt
 ita debiles, leues, & ad cadendum fragiles, q̄ nisi ad manū
 diuinæ misericordiæ teneantur, statim ad modicū statū ten-
 tationis cadunt in peccatū. Esa. 40. Iuuenes in infirmitate
 cadent. vnde tales sunt sicut illa domus fundata supra arenā.
 Mat. 7. contra quā flauerunt venti, & uenerunt flumina
 & cecidit, & fuit ruina eius magna. Tales debent aduerte re-
 illud quod dicit Pli. de vngula Asini albi, quæ prohibet Epi-
 lepticum a casu, si factus exinde anulus portetur. Sic verè
 vngula. i. duritia iustitiæ, & correctionis Christi, qui fuit Asi-
 nus per patientiā, & fuit albus per continentiam, ista (dico)
 si per considerationē portentur, prohibēt ne homo cor-
 ruat in peccatū. Vel per istam vngulā duram intelligitur fir-
 mitas cōstantiæ Christi, quæ portata per imitationē prohibet
 a tali casu. Et sic erit sicut domus edificata super firmā per-
 trā, quæ impulsa non cedit, imo stetit sicut dñr Matth. 7. Et iō
 de talib. debet fieri sicut apes faciunt, quia em Amb. apes fa-
 ciunt fauos non cadant ab alueari. Sic uerè prelati, & prædi-
 catores debent tales debiles, & imperfectos fortificare, &
 fulcire bonis documentis, & exemplis, ne cadāt, vel ne cor-
 ruant in peccatū. vñ 2. Paral. 24. dñr, q̄ præceptum est artifi-
 bus, q̄ instaurarent domū domini, vt quod cadere ceperat,
 fulciretur. Cadunt igitur in peccatum illi, qui sunt per incō-
 stantiam concitati. Sed quartò dico, q̄ facilliter cadunt p̄
 somnolentiam aggressi, vel p̄ malitiā obstinati. Et isti sunt
 senes. i. in vitijs antiquati, qui facilliter cadūt in diuersa pec-
 cata & maxime in peccatum desperationis, figurati in illo
 Heli sene, qui sedens super Sellam, cecidit retrorsum, & fra-
 ctis cervicibus expirauit. sicut dñr 1. Regum 4. Et sic patet, q̄
 per iniquitatem, & peccatum cadunt facilliter ista quatuor
 genera personarum. Aduerte tamen, q̄ illi, qui plus de se, &
 suis virtutibus confidunt, & præsumūt, sunt illi, qui facillius,
 & curpius cadunt. Similes. n. uidentur Icaro filio Dedali, q̄
 quia nimis alte uoluit volare, & viam mediam nō tenere, ce-
 cidit & submersus est. Sic verè sepe fit, q̄ tales, qui alte de
 se confidunt, & sperant, & ita altam viam perfectionis ag-
 grediuntur, & tentant, q̄ eos Deus dimittit cadere, vt fragi-
 litatem propriā recognoscāt. Num. 24. Cadit, & aperiuntur
 oculi eius, q̄ d. talis casus aperit oculos cadentium, quod. s.
 qñq; est vile, quia resurgunt fortiores, & sic sunt in poste-
 riōr cautiore. unde Seneca in Prouer. Cautior est in reliquis
 lapsus anterior. Exemplum de Petro sicut supra. Fatuū est
 igitur de se nimis præsumere, & alios velle antecedere, &
 præire, & per presumptionem, & superbiam alijs se præfer-
 re. Dicit. n. Pli. q̄ Hyena bestia semper conatur, q̄ homo eā
 p̄cedat, & hoc quia quadam oculo virtute homo eā p̄ce-
 dens a mente alienatur, & de equo cadit, & ab eo deuorat,
 qui tamen si post eam vadit, non corrui, nec nutat. In hoc
 igitur patet, q̄ illi, qui alios præcedere volunt, alieni a sen-
 su & rōne sunt, & a statu gratiæ spiritaliter facillimè ca-
 dunt, qui si se sequi alios & humiliter se habere querunt, in
 statu gratiæ et fortius tutius, et sine periculo diu sistūt. De
 superbis ergo cadētib. p̄t dici illud Apocal. 8. Vidi stellam
 de celo cecidisse. De humilib. aut dñr 3. Reg. 1. Si fuerit vir bo-
 nus non cadat. Bene ergo dicit Apol. 1. Cor. 10. Qui stat, vi-
 deat ne cadat. Nota adhuc, q̄ facilliter consuevit cadere,
 & deficere præsumptuosus, s̄n illam auctoritatem. Exsicca-
 tum est foenum, & cecidit flos. &c. Decor vultus eius depe-
 rijt, exsiccatum est s̄nū. Pf. Ibi ceciderunt, qui operant in i-
 quitatē. Rerū p̄peritas, cecidit flos, Esa. 21. Cecidit Babilō.
 Carnis formositas, seu uana iucunditas, decor vultus eius de-
 perijt. vñ Thre. 5. Cecidit corona de capite nro, cessauit gau-
 diū cordis nostri. Et hoc de cadere, uel de Casu sufficit. &c.

A. **Capharnaum.** Nota, q̄ Capharnaum fuit ciuitas p̄-
 p̄ Hierusalem, ubi Christus qñq; per-
 sonaliter habitauit, & p̄dicauit, & miracula multa fecit, q̄
 tñ eū non recipit, sed potius per superbiam se eleuauit, qua
 propter ipsam dominus maledixit, sicut dñr Matth. 4. et 8. et
 11. Ista ciuitas p̄t significare diuites, quia Capharnaū inter-
 pretatur ager pinguedinis, quia p̄ certō isti, qui diuitijs im-
 pinguantur, et quibus Christus in scriptura prædicat, et ip-
 sis multa beneficia impartitur, sunt illi, q̄ minus verbū Dei
 recipiunt, et q̄ plus p̄ superbiam erigunt p̄ q̄ æternā male-
 dictionē amplius promerent, uel idem dic de clericis, apud
 quos Deus personaliter habitat, s̄n in sacramento altaris, &c.

sicut supra. qui tñ ipsum præ cæteris contemnunt, & in su-
 perbiā se extollunt. vnde Mar. 11. Et tu Capharnaum non-
 ne vsq; ad celos exaltaberis? vsq; ad infernum descendes,
 quia si in Sodomis facta fuissent virtutes, quæ factæ sunt in
 te forte mansissent vsq; adhuc. Vel dic, q̄ Capharnaum, quæ
 interpretatur villa consolatiōnis, est Paradisus, quia. s. Chri-
 stus postquā de tentatore diabolo triumphauit, statim in Ca-
 pharnaum declinauit, sicut dñr Mar. 4. ad denotandū, q̄ illi so-
 li Paradisum villā consolatiōnis intrant, qui se tentationi-
 bus diaboli victorizant. Io. 2. Descendit Iesus Capharnaum,
 ipse & m̄ eius, fratres eius, & discipuli eius, & ibi māserūt.
Caiphas. Nota, q̄ Caiphas fuit pessimus, qui dominum A
 consuluat occidendū, & interpretatur sagax,
 vel inuestigator vomens ore. Et dñr propheta, non quia
 propheta, sed quia Pontifex, sicut dñr Io. 11. Ille ergo malos
 Pontifices signat, qui Christum in persona pauperum cruci
 figunt, qui quamuis sunt pessimi, tñ eo ipso, q̄ sunt Pontifi-
 ces, quicquid dicunt pro prophetia reputatur. Eccl. 13. Di-
 ues locutus est, & oēs tacuerunt, & verbum eius vsq; ad nu-
 bes perduxerunt. Et ideò isti dicuntur sagaces per malitiā
 secularem, inuestigatores. s. criminum aliorū, vt extorqueat
 pecunias per auariciā singularem, & sunt ore vomentes
 per immūdam, & crudelem verborū prolacionem, & emis-
 sionem. Ps. Os tuum abundat malitia, &c.

Caim. Nota, q̄ Caim primogenitus Adam inuidit Abel se A
 cundò genito, eo q̄ eius sacrificia placebāt domi-
 no plus, q̄ sua. ipse ergo proditoriè occidit Abel innocen-
 tem, & iō factus est vagus, & profugus super terrā, & signū
 positum est in facie eius. tremor capitis em Iosephū, & signū
 gnāt Iudgos, qui fratrem suū Christum innocētē per inuidiā
 occiderunt, vel ēt fratrem suū secundò genitū, s. populū Chri-
 stianū inuidendo interimūt, in quantum fidē illius nullam di-
 cunt. 1. Io. 3. Caim ex maligno spiritu occidit fratrem suū.
 Iō Iudæi sunt hodie vagi, & profugi super terrā, nullā habē-
 tes propriā regionem. Signum ēt hnt in facie, in quo esse Iu-
 dæi in omnibus cognoscuntur. Esa. 57. Abijt vagus in via cor-
 dis sui. Vel dic, q̄ Caim, qui interpretatur possessio, signat au-
 uaros, qui fratres suos innocētēs, & pauperes impetunt, &
 inuadunt. Et ideò isti semper habent caput intentionis tre-
 mulum per timorem, & titubationem, & etiam semper sūt
 super terram. i. in terrenis negotijs vagabundi &c.

Calamitas. Nota, q̄ calamitas poenæ, culpe, & mise-
 ria. Sed vide de miseria, &c.

Calamus. Nota, q̄ calamus est species arundinis iunci A
 interioris concaui, & ad scribendum literas
 opportunus. Antequā. n. vsus pennarum auium haberetur,
 calamo scribebatur, qui mos adhuc apud Iudgos seruatur.
 Sunt etiam calami in Oriente, quorum medulla decoquit,
 & saccharum efficitur. In Iudæa et sunt calami suauissimi o-
 doris, qui inter Aromata preciosissimi reputantur. Dicam
 ergo, q̄ calamus intus concauus, extra politus, signat prædi-
 catorem. Pf. Lingua mea calamus scribe, quia. s. isti esse de-
 bent intus concaui. s. in corde per humilitatem, extra verò
 plani per simplicitatem. Debent et esse vtilis ad scribendū
 in cordibus aliorum per doctrinam bonæ eruditionis, con-
 tentiui sacchari. i. dulcedinis, & deuotionis, & odoris fragran-
 tissimi per odore bonæ famę, & opinionis. Hier. 6. Thus de
 Saba mihi afferetis calamum suauem olentem. Ad qd̄ facit fi-
 gura Exod. 25. vbi dñr, q̄ in constructione candelabri erant
 calami aurei, qui latera ipsius vestiebant, in quo notatur, q̄
 candelabrum luminis, & doctrinæ constructur, qñ calami. i.
 doctores, & prædicatores cooperantur. Et sicut calami nu-
 trisunt in locis humidis, sic verè prædicator, vel doctor de-
 ber in humore deuotionis nutriri. Iob 40. Sub vmbra manet
 in fecero calami in locis humentibus. Et sicut de arundini-
 bus, & calamis sunt virgæ ad mensurandum, sicut supponit
 scriptura Ezech. 41. Fundata erant latera templi ad mensurā
 calami, sic re vera isti possunt dici calami mensuræ, vel quia
 sciunt alios describere, & mensurare, vel quia docent alios
 esse mēsuratos, & modestos, & cognoscere, & mensurare
 se ipso. vnde de talib. calamis p̄t dici illud Ezech. 40. Ecce
 vir vestitus lineis, & calamus mensuræ in manu eius. Et si
 vis, dic, q̄ calamus scribens est scientia, calamus mensurās
 est temperantia, calamus virens est honesta apparenzia, ca-
 lamus fragrans est bonæ famę redolentia, &c.

Calcare. Vide vbi infra, Conculcare. &c.

Calciare. Calceamentum. Nota, qd secundum moralitatem calceameta signat morum sanctitatem, mundi facultatem, Christi humanitatem. Et primò morum sanctitatem. s. gratias, & virtutes, & maximè exempla sanctorum parum pcedentiū quibus aia debet esse ornata, & calceata. Calceameta n. sunt de pellib. aialium mortuorum, per quod intelliguntur viri sancti pcedentes & mortui, quorū pellis. i. quorū cōuerfatio exemplaris est calceamentū aīe pellibus. n. mortuis. i. memoria mortis nostræ, & aliorum, debet esse quilibet calceatus. Ideò de tali calceameto dicit Apo. Ephes. 6. Calceati pedes in præparationem Euangelij pacis. Item calceamentū signat mudi facultatē, & sic signat mundi bona, vel et mundi delectabilia, & peccata, quibus pedes. i. affectiones peccatorum & auarorum teguntur, & inuoluuntur. Et nota, qd ita interdiciuntur tribus generibus hoīum. s. speculantibus pdi cantib. & militantibus. Militantibus dico, qd dictum est Iosue in militia existenti. Ios. 5. Solue calceamenta de pedib. tuis. Speculantibus in super, sicut patet de Moyse, qui dum specularerit visionē rubi, dictum est sibi. Exo. 5. Solue calceameta de pedib. tuis, locus. n. in quo stas terra sancta est. Prædicantibus in super. Iō Apostolus præceptū est, Mat. 10. Nolite portare sacculum, neq; peram, neq; baculū, neq; calceameta. &c. Vide istā auctoritatē diuisam infra in ti. de Nolite. Vbi nota, qd per calceamenta Simig capiunt, qd re uera illi, qui in terra sancta Ecclesie vel religionis volūt manere, non debēt in pedib. i. in affectib. calceamenta bonorum temporalium, & desideriorum carnalium possidere, alioquin non possent bene militare cōtra vitia cum Iosue, nec contēplari cęlestia cū Moyse, nec prædicare Dei mysteria cum Apostolorum grege. Sicut. n. calceamenta pedis sinistri nihil valēt pro dextro, sic nec ista temporalia, quæ sunt sinistra & deficiūta, competūt dextris pedib. i. affectib. virtuosis. Esa. 20. Tolle calceameta de pedib. tuis, & fecit sic uadēs nudus, & difcalceatus. De calceamētis igit virtutū pōt exponi illud Eze. 16. qd dirigit ad aīam Christianam. Laui te aqua, vni te oleo, vestiui te discolorib. calceavi te hyacintho, cinxi te bysso, indui te subtilib. Vbi nota, qd ad hoc qd aīa sit spūaliter calceata, ipsa dēt esse puritate rotata (Lauī te aqua) pietate rigata (Vni te oleo) Honestate velata. (Vestiui te) sãctitate vallata (Calceavi te hyacintho) castitate ligata (Cinxi te, inquit, bysso) Vide expositionē triū primorum membrorū. i. tit. de Lauare, vbi ponetur. De quartō autē mēbro ostenditur, qd aīa debet esse sanctitate vallata. Calciaui, inquit, te hyacintho. i. pellib. hyacinthidis. Pelles. n. hyacinthina, qd colorē hnt celestē, & qb. fuit tabernaculū fēderis cooperitū signat virtutē sanctitatis, & spiritalis, ac celestis vite bonitatis, & perfectionē, qd in isto mūdo tabernaculū fēderis. i. ipsum Chrm, & sanctos cooperuit, atq; textit, & ista dī esse de pellib. aīaliū mortuorū, per qd carnis mortificatio, & mortis consideratio denotaf, quā. scia dēt hē. Tali ergo pelle dēt esse calceata aīa p sanctorū pcedentiū imitationē. Et sic dicit ei illud Can. 7. Quā pulchri sūt gressus tui i calceamentis tuis filia principis. Et nota, qd calceameta dēt esse pura, pūcta, vncta, tincta, fortia, mollia, ad pedē aptata, cōpede ligata. Sic verē i calceamentis aīæ, & cōscie pfectiōis dēt eē Puritas deuotionis, Punctura timoris, Vnctura dulcoris, Tinctura decoris, Ligamen amoris, Mollities compassionis, Fortitudo durarionis, Aptitudo discretionis, Pedes. n. affectionum animæ Compassio mortificat, Timor pungit, Dulcor vngit, Decor tingit, Amor cingit, Operatio mollificat, Duratio fortificat, Discretio aptificat.

denotandum, qd illi, qui p penitentia ad Deū reuertitur, sola prima, quæ est gratia, conceditur, annulus bonæ operationis in eius manibus porrigitur, & calceamenta. i. sanctorū exempla in eius pedibus. i. in affectibus collocantur. Ideò breuiter cuilibet præcipitur. Eze. 24. Calceamenta tua erunt in pedibus tuis. Debet ergo esse aīa sanctitate vallata Calceameta inquit te hyacintho vnde Baruch 6. hyacinthus, & purpura indumentum eorum. Talia calceamenta dēt hē illi, qd celebrat. Ecclesiastici, & religio. vñ Esa. 5. Corrigia calceamenti eius non rumpetur. Figura Deut. 29. vbi dī, qd calceameta filiorum Israel non sunt attrita in deserto, sed semper integra permanferunt. Ad denotandum, qd filij Israel. i. viri spirituales in deserto huius mundi semper debent calceamenta perfectionis, & mortificationis, & bonæ imitationis integra cōseruare, & durabiliter custodire. Quod est cōtra multos similes Leueniensibus, qui vtuntur calceamentis ligneis, quæ sunt grauiā ad porandū, & facilia ad consumendum. Sic verē multi sunt, qui calceamenta bonorum temporalium, quæ facilius consumuntur, & difficiliter possidentur, prædiligit, qd ista spiritalia, de quibus agit Deut. 33. Ferrum, & es calceamenti eius. Non sic ergo, sed anima sit sanctitate vallata. Vltimò dico, qd anima debet esse castitate purgata, vel ligata. Cinxi inquit te bysso, quia. f. zona castitatis debet quilibet esse cinctus, restrictus pariter, & ligatus. &c. vide supra de bysso, & allega sicut ibi. Et hoc de bonis calceamentis sufficit. Sed adhuc dico, qd calceamenta signant humanitatem Christi. Nam sicut pes in calceameto ponitur, & in eo inuoluuntur, sic in calceamento humane mortalitatis fuit p Christi incarnationē inuolutus pes Deitatis. Istud calceamentum solueret esse mysterium Christi incarnationis tractare, cuius esse indignum Iō. Baptista dicebat. Io. 3. Cuius nō sum dignus &c. vnde, Non dormitabit, neq; dormiet, nec soluetur cingulum renum eius, nec rumpetur corrigia calceamentorum eius. Vbi nota, qd Christus non habuit somnolentiā, nō dormitabit. Non habuit insolentiā, quia non soluet, non habuit inconstantiam, quia habuit cingulū, nec habuit defistentiam, quia corrigia calceamēti eius. i. nodus in vniōne, & assumptione carnis in verbo nunquam fuit distincta, nec rupta, sed vbiq; est credita, & p̄dicata. Pl. In idumeam extendam calceamentum meum &c. Chaldæi. Nota, quod Chaldæi interpretantur fm Hie. quasi fere, quasi feroces, quasi damones, quasi mamillæ. Fuerūt. n. populi crudelissimi, quia filios Israel subiugauerunt, & eis dāna plurima intulerūt, qui regnum Babylonie tenuerunt, & regi Nabuchodonosor seruiērūt. per istos igitur intelligo mundi potētes, qui re vera dicitur possunt Chalddæi, quia sunt quasi fere sine rōne, feroces sine compassione, Dæmones cum oblatione, mamillæ cum laetatione. i. cum deceptione. Isti. n. crudeles, & iniqui virtute regis Nabuchodonosor. i. diaboli, in Babylone. i. in mundo potentes, dominantur, & filijs Israel. i. bonis crudeliter aduersantur. 2. Esdræ 5. Exterminata est Iudæa, à Chaldæis. Et aduertere, quod mali dicuntur Chalddæi, quia ipsi sunt Tumentes per superbiam, Sunt (dico) per superbiam tumētes. vnde Esa. 13. dī de Babylonia. Ardentes per auaritiā. ne, qd ipsa erat gloriofa in regnis, incluta in superbia Chalddæorum. Itē per sœuitiā sunt feruentes. vnde Abacu c. 1. dī. Ecce ego suscitabo Chalddæos gentem amaram, & velocē, ambulantē super latitudinē terræ, vt possideat tabernacula nō sua. horribilis & terribilis est ex semetipfa, &c. Itē sunt per auaritiā ardentes. Vñ de fornace Babylonis. i. de peccato auaritiæ dī Dan. 3. qd flāma incēdit, quos iuenit circa fornacē Chalddæos. Vel si vis, dic, qd Chalddæi sunt Dæmones, qui filios Israel. i. fideles tentantibus, obsident, qd quasi fere & feroces per crudelitatem feruent, & mamillæ per fallacitatem mulcēt, & in Babylone. i. in confusibili mundo isto dominantur, & valent, vbi vniuersis aduersantur, & nocent. vnde Hier. 39. Domum regis & domū vulgi succenderunt Chalddæi igni. Nos ergo si prudētes sumus, debemus istorum imperium fugere, & à mundo vbi ipsi imperant declinare. Hie. 40. Recedite de medio Babylonis, & de terra Chalddæorum egredimini. Caleph. Nota, qd Caleph fuit vnus de exploratoribus, A qui terram promissionis prauit, & ceteris speculatoribus desperantibus, & populum murmurare faciebat

tibus ipse solus cū Iosue cor populi confirmavit, & ad eā acquirendam virtualiter animauit. Et iō omnibus, qui de Aegypto exierant in deserto pereuntibus, ipse cū nouo populo terram promissionis duce Iosue intravit, sicut patet Num. 14. & Iosue 14. Interpretatur autē Caleph Canis, vel quasi viride, seu quasi cor. Per istum autē possumus intelligere bonos, & scientificos ecclesiasticos. cum. n. oēs sint constituti a dño, vt certā promissionē Paradisi speculētur, & videntur, & ad eam acquirēdam per bona opera populum inueniunt, & inuicent, multi tñ inueniuntur quasi exploratores, & ceteri, qui sunt malis operibus, & exēplis ad contrarium eos mouent. Caleph tñ. i. bonus scientificus non sic re vera, ipse. n. terrā Paradisi explorat, & speculatur contēplado, & ad eius desiderium alios animat, & hortat p̄dicado, & iō finaliter ceteris exclusis huius promeretur ingressum virtualiter operando. Et iō quilibet talis dī canis, quia cognoscit dñm p fidelitatē, vel qd latrat p prædicationē. Dī quasi viridis, quia viret p honestatē, & p virtutē, amēnitatē, & pfectionem. Dī quasi cor, quia amat per charitatem, & dilectionem. 1. Mac. 2. Caleph dum testificatur, in ecclesia accipit hereditatem. Vel si vis accipere in malo, dic, qd iste signat malum platum, quia dī explorator per nimis curiofau de factis alienis inquisitionē. Dī Canis per insatiabilis auaritię vëdicationē. Dī viridis p carnis & lasciuie maculationem. Dicitur quasi cor per suorū carnalem affectionem. Calefcere. Calefcere, Concalefcere, Incalefcere, Calor. Nota, qd calor accipitur in scriptura generaliter tribus modis. Est. n. calor Habendus, Calor habendus signat spiritualē feruorē, quo anima dēt esse inflammata. Horrendus, Calor est principaliō, & prior omnium naturalium qualitatū. Et ideò sciendum qd philosophi distinguunt duplicē calorē in natura, sic inueniunt calorem spirituale duplicem in scriptura. Est. n. in natura calor celestis, atq; solaris, & calor accidentalis, vel elementalīs. Primus est viuificatiuus, & conseruatiuus, secundus est mortificatiuus, & corruptiuus. Conseruat. n. & viuificat calor naturalis, sicut patet de calore naturali in corpore, qui est causa vitæ. Calor autē accidentalis mortificat, sicut patet de calore infirmitatis, & febris, quæ mortem inducit. Et iō istos duos calores possum distinguere in moribus, calorem bonum, & malum, virtuosum, & vitiosum, spūalem, & criminalem. Bonus. n. feruor viuificat aīam, malus occidit ipsam. Primò ergo dicamus de calore bono, & spiritali cōparando ipsum calori naturali. Et dicamus, quod sicut omnia corpora, qd sunt, indigent calore naturali ad sui cōseruationē, sic verē oēs aīæ indigent calore spiritali ad sui perfectionē. Sicut. n. calor hēt virtutem eleuatīuā, quia hēt motū à centro, ad circumferentiam, & iō materiā, in qua est, hēleuat ab infimis ad superiora, sic verē calor & feruor spiritalis, cor, in quo est, facit sursum ferri, in Deum, & ab amore inferiorum, & temporalium eleuat, & in Deo & superioribus delectari. Et iō dicebat David in Pl. Cōcaluit cor meū intra me, & in meditatione mea exardefecit ignis. In quibus verbis ostenduntur quatuor gñæ feruorum spiritaliū fm quatuor conditiones, quas possum in calore naturali reperire. 1. Calor. n. naturaliter hēt inflammare, dissoluere, penetrare, consumere. Sic dico spiritaliter, qd feruor dilectionis est inflammatus. (Concaluit inquit cor) Feruor contritionis est penetratiuus. Intra me inquit Feruor deuotionis est resolutiuus vel dilatatiuus (In meditatione inqt mea) Feruor afflictionis est desiccatiuus (Exardefecit ignis inqt) Primus ergo calor signat dilectionem. Sicut. n. calor naturaliter hēt inflammare, & materiā inflammādo immutare, sic charitas & amor Dei, & pximi aīam facit p bona desideria inflammari, & in amatū transformari, & quodammodo mutari, quia amor est motus animi transformās amantē in amatū. Et sicut calor hēt cōiungere diuersas materias, sicut patet de duobus me allis qd p calorē ignis simul vniunt, & cōsolidant, sic charitas vnit cōsolidat, & concordat corda contraria, & dicitur. Iō de calore isto dī Eccl. 4. Si duo dormierint simul, fouebuntur mutuo, vnus quo calefcet? qd. impossibile est. Charitas. n. requirit subiectū, in quod ager. Calor et hēt virtutē cōseruatiuā sic charitas. 1. Reg. 11. Cras erit vobis salus, cū incaleuerit sol. Nota ergo figurā de panib. propo-

tionis, qui calidi offerēbātur in templo, frigidi verò deponēbant de mensa aurea, sicut supponit. 1. Reg. 21. quo notatur, qd nullus dignus est offerri Deo tanquā panis viuus in Ecclesia vel in templo nisi sit calidus charitate, quinimo si qs frigidus, & in deuorū, ibidē inueniāt, iustū est, qd substitutis alijs deponat. Et. n. charitas similis vni lapidī, qd dī Heliotropiū, qd talis est conditionis, qd positis in aqua ad radios solis, statim facit eā bullire. Sic verē charitas, qd in corde, alius subintrat, necesse est, qd p bona desideria ebulliat, & calefcet. Qd est cōtra multos similes aliis. Fontib. quorū aqua non pōt calefcere pp ignē. Vñ dī, qd in Catur tuno est quidā fons, cuius aqua pp quemcūq; ignem non pōt calefcere, vel bullire. Sic verē multi sunt, ita frigidi, & tepidi per odium, & per iram, qd nullo modo pōt calefcere per charitatem, & amorem. Quod maximè patet in multis mundi diuitib. odiosis, partialib. & iracundis, qui nec Deum, nec proximum volunt amare. figurati in David 3. Reg. 1. de quo dī, qd cum operiretur vestibus, non calefcibat, Quia verē tales, qd vestimentis bonorū temporalium sunt cooperti, vix aut nūquam pōt per charitatem, & amorē calefcere. Qd etiā pōt allegari contra hypocritas, qui vestibus bonæ conuersationis operiuntur, & tñ calore dilectionis non inflammantur. Vnde Aggei 1. dī. Cooperuistis uos, & nō estis calefacti. Nō sic ergo, sed habeamus, calorem dilectionis (Concaluit inquit cor meū) Iob 3. 1. de velleribus ouīū mearum calefactus est. Secundò habeamus feruorē contritionis. Iste. n. est calor penetratiuus (intra me inquit) calor. n. celestis. & solaris penetrat vsq; ad interiora terræ, & ibi lapides, & metalla generat, & pducit. Sic verē calor, & feruor cōtritionis debet penetrare cor nřm. & ibi virtutes, & grās gnare. Penitens. n. dēt esse sicut terra pallida exterius, interius autē hēt ignē, & calorē. s. in inferno, & in latere habet mare. Sic penitens verē debet habere exterius pallorem mortificationis, interius ardorē cōtritionis, & circa latera corporis sui debet habere mare. i. amaritudinē poenitentia, & afflictionis (Intra me igit) Est. n. contritio sicut calor subintrās alembicū, qui dissoluit rosas, & exinde facit aquā rosaceā distillare. Sic verē feruor contritionis qd subintrat alembicū cordis nostri, dissoluit, & annihilat herbas virides, qd ibi sunt. i. vitia & peccata, & aquā. s. lacrimarum facit exinde fluere, & exire. Figura Ezech. 24. vbi de quadam peccatrice ciuitate in figura cuiusdam ollę rubiginosæ dī sic. Ponē eam sup prunas vacuam, vt incalefcet es eius, & cōsumatur rubigo eius. Olla ista est aīa peccatrix, plena rubigine peccatorū, qd cū primò vacua cunctis bonis, super prunas & sup operationē poenitentia ponit, es eius. i. cor per contritionē calefcit, liquefcit, & dissoluit, & sic in quinamētum, & rubigo vitorū annihilatur, conflatur, & consumitur. Nam, ut dī Iob 28. Lapis solutus calore in æs vertitur. Intra me ergo, vnde de isto intra in Pl. Dī. Oia, qd intra me sunt, nō. fan. ei. Iste est secundus calor. i. feruor cōtritionis. Tertio dico, qd per calorem intelligitur feruor deuotionis, & iste est calor dilatatiuus & resolutiuus. Nam sicut calor habet dilatare materiam, in quam agit, sic deuotio dilatat aīam ad considerandum & videndum illa, quæ debent videri. s. mortem, iudiciū, in fernum conditiones, quas possum in calore naturali reperire. 1. Calor. n. naturaliter hēt inflammare, dissoluere, penetrare, consumere. Sic dico spiritaliter, qd feruor dilectionis est inflammatus. (Concaluit inquit cor) Feruor contritionis est penetratiuus. Intra me inquit Feruor deuotionis est resolutiuus vel dilatatiuus (In meditatione inqt mea) Feruor afflictionis est desiccatiuus (Exardefecit ignis inqt) Primus ergo calor signat dilectionem. Sicut. n. calor naturaliter hēt inflammare, & materiā inflammādo immutare, sic charitas & amor Dei, & pximi aīam facit p bona desideria inflammari, & in amatū transformari, & quodammodo mutari, quia amor est motus animi transformās amantē in amatū. Et sicut calor hēt cōiungere diuersas materias, sicut patet de duobus me allis qd p calorē ignis simul vniunt, & cōsolidant, sic charitas vnit cōsolidat, & concordat corda contraria, & dicitur. Iō de calore isto dī Eccl. 4. Si duo dormierint simul, fouebuntur mutuo, vnus quo calefcet? qd. impossibile est. Charitas. n. requirit subiectū, in quod ager. Calor et hēt virtutē cōseruatiuā sic charitas. 1. Reg. 11. Cras erit vobis salus, cū incaleuerit sol. Nota ergo figurā de panib. propo-

frigidi plus, quam alij. Prosperitas. n. similis est cuida lapidi, qui dicitur Epistoles, qui in aqua feruente ponitur, statim facit eam a bullitione cessare, & tandem ex toto frigeſcere. Sic verè quàm mundana prosperitas in pelui cordis, per affectionem, ponitur, tunc aqua feruens deuotionis à bullitione & profectu suo cessat, & frigiditas in deuotionis succedit. Ecc. 43. Frigidus ventus Aquilo flabit & gelabit crystallus ab aquis. Non sic ergo, sed habemus feruorè deuotionis. Quartò debemus habere feruorem afflictionis, & iste est calor consumptiuus, quia sicut calor habet comburere, & consumere, & superflua, desiccare, sic poenitentia & afflictio, vel etiam immixta à Deo tribulatio hęc superfluitatem morum, & vitiòrum desiccant, consumunt, & vastant. q. ostenditur, cum dicitur, Exardescet ignis. Ignis. n. propter suum excessum calorem vltra modum affligit. Pl. In conspectu eius exardescet ignis, & in circuitu eius. Et aduertendum est quòd quadruplex inuenitur ignis, scilicet

Ignis lucens, sed non vrens, Primus est in Empyreo, secundus est in ignis lucens, & vrens, tertius est in mundo, quartus est in corpore humano. vñ rectè ignis, qui lucet, & vrit, est mundana tribulatio, quia quamuis ista vrit per afflictionem, lucet tñ per diuinam scientiam, & gr̃ generatorem, & immixtionem. Iste est ergo calor consumens. vñ Eccl. 23. Aia calida quasi ignis ardens. vñ Job. 6. Cum in caluerit sol, soluentur niues de loco suo. Niues. n. ipeccata, de loco. i. de corde soluntur, q. à calore solis, & à tribulatione; Christo immixta caro exterior affligit, Et sic patet quadruplex bonus calor. scilicet calor afflictionis, deuotionis, contritionis, dilectionis. Sed adhuc est sciendū, sicut p̃dictū est, q. est quida calor corruptiuus & destructiuus, sicut calor elementalis, quia. n. calor est qualitas magis actiua, iò citius, & facilius corrumpit, & destruit subiectum, i qd agit. Et iste calor p̃t significare feruorè malorū desideriorū, q. aiam diuersimodè calefaciunt & inflammant. Et quia calor iste hēt triplicè conditionem, scilicet

Atractiuam, Ideò em tres condiciones ego possum dicere corruptiuam, stinguere in aia triplicem esse malum appetiuum. scilicet

Corruptiuam, periuum & feruorem, quia calor attractiuus, est auaritia, calor corruptiuus est petulantia, calor comotiuus est iracundia. Est igitur primò calor, & feruor auaritiæ, qui est attractiuus. Nam sicut calor de sui natura hēt attrahere humorem, sicut patet de sole, qui attrahit humidos vapores, sicut etiam patet in ventosa, vbi ignis attrahit sanguinem membri, cui apponitur, ad replemētum vacuitatis loci, in quo est, sic verè calor, & ardor auaritiæ habet semper attrahere perſas, vel per nefas humores, & sanguinè, & diuitias, & possessiones illorū membrorū, i. hominum, quibus apponitur, coniungit, allociatur, & vicinat, & hoc vt vacuitatē loci, in quo. est cor auari, qd semper est vacuum & inane, repleat diuitijs aliorū. Sicut. n. calcedoneus calefactus attrahit paleas, sic auarus calore auaritiæ gustas paleas bonorum temporalium attrahere, rapere, & accipere, nūquam cessat. Et sicut Ceruus calefactus currit ad fontem, vbi lautè bibit de aqua frigida, ita q. sic ibi frigeſcit & rigelcit, q. amplius fugere nescit, & capi necessariò à venatoribus se pmittit, sic auarus per auaritiā calefactus, ad fontē bonorū temporalium inhiat quantū p̃t, ita q. ibi frigeſcit q. in deuotionem, & capi à dæmonib. se pmittit p̃ æternam damnationem. Iò de talib. dicit Iacob 2. Calefacimini, & saturamini. Iò de auaro, & insatiabili ardore sui appetitus dicit figuratè in persona auari Esa. 44. Coxit pulmētū, calefactus est, & saturatus est & dixit vah, calefactus sum, & vidi focum. Isti. n. omniq. caleſcunt per auaram affectionē. Saturantur per temporalium acquisitionem, & finaliter vident focum. i. infernum per æternam damnationem. Et debet sciri, q. sicut calor excogit, vt patet in vrfō, qui per peluim candentem cęcatur, item indurat, desiccatur, vt patet in luto indurato per solem, item deualtat, vt patet de igne ligna consumente, sic auaritia facit hominē spiritualiter cęcum obſtinatū, & durū, & à bonis spiritualib. vacuū & vastatū. Et iò bona spalia figurant in illis stercorebus Thob. 2. vbi dicit q. calida stercore hirundinū excęcuerunt Thobiam, & ideò dicit Eccl. 22. Aia calida quasi ignis ardens nō requiescet, donec aliquid glutiat. Iste igitur est calor auaritiæ, q. est at-

tractiuus. Secundus est calor iracundiæ, qui est comotiuus. Sicut. n. calor habet concitare, & mouere materiam, in quam agit, sicut patet in flamma ignis, q. continè agitatur, & mouetur, quæ non est aliud quam calor & ignis agens in materiam aerem, sic calor iracundiæ, q. cor humanum inflammauerit, ipsum per dueros appetitus mouet & agitatur interius, & per mala verba, & opera exterior. Talib. n. accidit, sicut Castaneæ, q. si sine apertione corticis in igne ponitur, pp̃ inclusum calorē corticē rumpit, fumum emittit, exterius salit, & exit. Sic verè calor & furor iracundiæ, cor quo est inclusus, agit, atque mouet, ita q. necesse est os operire per malas locutiones, fumum emittere per aliorum infamaciones, exterius salire, p̃ iniurias multas, & malas operationes. Iò de tali calore dicit Osee 7. Oēs calefacti sunt quasi Clibanus, deuorauerūt iudices suos. Quod de fatuis subditis potest dici, qui qñ per iracundiā caleſcunt, statim cōtra suos iudices, & platos inſurgunt. Iste est ergo calor iracundiæ qui est comotiuus. Tertio dico, q. est calor, petulantig seu luxuriæ, qui est corruptiuus. Sicut. n. ois calor exterior corrumpit, & turbat vinum debile in gſtate, nisi forte fuerit in aliquo loco frigido, infimo, & occulto, sic verè calor, & ardor luxuriæ facilius corrumpit hominē debilē, & infectum, nisi forte sit in loco, & in statu frigido per aduersitatem & occulto & infimo p̃ humilitatem. Hier. 51. In calore eorum ponam pecus eorum. Patet de Aſſuerō rege, de quo dicit Hester. 1. q. cum incauisset rex Aſſuerus vino, iussit venire vaſthi. &c. Sicut. n. metallum calefactum dissoluit, mollescit & liqueſcit, ita q. facilius in diuersas formas mutatur, sic verè ille, qui per luxuriā & carnis petulantiam caleſcit, facilius per mala desideria dissoluit, & ab artifice diabolo in formas peccatorum varias transmutatur. Iò dicit Pet. 3. Coeli magno impetu transiunt, elementa verò calore soluent. Et aduerte, q. illud peccatum nescit dignitatē, (coeli) quia et viros coelestes inuadit, nescit tarditatē (Magno impetu) mutat qualitatē (Transiunt inquit) Frangit firmitatem (soluentur inquit elementa) Et sciendum, q. iste calor detur pat. colore, vt patet. in pipere prius albo q. in calore nigrescit. Itē enervat vigore, patet in corpore, qd in tpe niuis est vigorosum, qñ calor est, pigret. Item immurat decore, sicut patet de Aetiopibus, qui pp̃ calorem solis, sunt turpes. Sic verè calor, & ardor luxuriæ deturpat colorē cōuersationis, enervat, vigorem cōstantig & perfectionis, maculat decorem totius moralis cōuersationis. Et bene dicit Pl. Nō est, qui se abscondat à calore eius. Sic ergo patet, q. triplex est malus calor. scilicet

Corruptiuus, qui est luxuria, Comotiuus, q. est iracundia, attractiuus, qui est auaritia. Nota, si vis, q. calor p̃t significare poenam ignis æterni. &c. Vide de Ardore. Iob 24. Ad Calorē aimiū descendunt ab aquis niuium.

Caligo. Caligare. Nota, q. caligo idem est, q. obscuritas, turbulencia, & nebulositas, scelerum, & tenebrositas oculorum. Et accipitur dupliciter in scriptura, in bono, & in malo. Circa quod aduertendū est, q. multiplicem caliginē reperio in scriptura. scilicet

Contritionis, Caligo penitentiū & flebilii, Ascensionis, Caligo metuetiū, & humiliū, Infectionis, Sic ergo dicam, q. Caligo simulantiū et fingentiū, Tribulationis, inuenitur Caligo laboratiū et egentiū, Deceptionis, Caligo deliquentiū et cadentiū, Excæcationis, Caligo ignorantū et errantiū.

Dico ergo primò, q. est quadam caligo flebilium, & penitentium, & ista est caligo contritionis. Sicut. n. nebula surgēs à mari & à terra, aerē obnubilat, caliginat, & obscurat, sic verè in conscientia peccatoris nebula cōsiderationū, & afflictionū, q. à mari. Lab amaritudine peccatorū resoluuntur, totum aerē conscientie faciunt p̃ contritionē nebulosum, & obscurum. Ezec. 12. In caliginē effereris, & in tenebris portaberis. Iò de tali caliginē dicit figuratè Gen. 15. q. cū occubisset sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumās, & lapas transiens. Sic verè (charissimi) qñ sol iustitiæ nobis occubuit p̃ peccatū, tūc pro certo tria sunt nobis necessaria. scilicet

Caligo tenebrosa contritionis, clibanus dilectionis, & lapas honestæ cōuersationis. Et ista est caligo, in qua dñs habitat. Exod. 19. Veniam ad te in caliginē nubis. Vnde in Psal. Nubes & caligo in circuitu eius. Ista est ergo caligo contritionis. Secundò dico, quòd est caligo humiliū, &

merentium, & ista est caligo absconditionis, & ista signat quādam humilitatem, qua boni abscondit bona, quod facit humilitas. Ideò de bonis potest dici illud Senec. Esto occultator virtutum, sicut aſij vitiòrum. Humilitas. n. est quadā spiritalis caligo, in qua lex diuina Moyſi. irrationi datur, & in qua dñs commoratur. Exo. 20. dicit, q. Moyſes accepit perſeſſaria ad hoc, q. homo cognoſcat Dei myſteria. vnde de Deo dicit Plal. Nubes & caligo in circuitu eius iusti, & iudicor. se. et. Boni ergo sunt caligo. Ceruus, qui qñ est pinguis, q. supra ponitur de Abscondere. Exod. 24. Vocauit Deus Moyſen de medio caliginis. Tertio dico, q. est caligo fingentiū. scilicet

Caligo, & obscuritas absconditionis, & falsitatis, quia. f. multi volunt abscondere mala, & maximè vsurarij, & luxuriosi. Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginem. Tales. n. sūt similes Cæro, qui in loco caliginoso conſuevit egerere fegces suas, quia. f. tales volunt facere in occulto ſecunda facta sua. Ideò de recorde iuvene luxurioso dicit Prouerb. 7. q. ipse iuit ad fatuā mulierē in noctibus tenebrosis, & caliginē, ad vespera ſcete die. Quod etiam verum est de vsurarijs, qui in occulto. f. & sub caliginē ſitionum contractus suos fingit. Esa. 50. Tenebræ operient terram, & caligo populos. Idem est et de hypocritis & proditorib. Vnde isti finaliter diuidentur à iustis. Iob 28. Lapidem caliginis, & vmbra mortis diuidet torrens à populo peregrinate. Quarto dico, q. est caligo egentium, & laborantium, & hac signat tribulationis statū. Caligo. n. signat carentiam lucis, & solatijs, & prosperitatis, vnde Esa. 5. Lux obtenebrata est in caliginē eius. Ista autem caligo inuenitur in triplici loco. scilicet

In iudicio, in inferno. Mūdus. n. est similis mari pontico, quod quāuis sit cęteris maribus magis dulce, est tñ amplius nebulosum, em̃ Iſid. Sic verè (charissimi) quāuis mundus, & mūdāna prosperitas habeat dulcedinem spaliū solatiòrum, hēt tamen caliginem & nebulam tribulationum, & tormentorū, vnde mundus est terra tenebrosa, & operata mortis caliginē, vbi vmbra mortis, & nullus ordo. Iob 10. Item ista inuenitur in iudicio. vnde de ista caliginē dicit Soph. 1. Dies illa dies iræ, dies calamitatis, & miserie est. Item inuenitur in inferno, vbi est perpetua obscuritas, & caligo. Montes. n. Ethna, qui semper ardet, est caliginosus, & fumosus. Fontes est calidi cōiter sunt caliginosi, & obscuro, & signant in infernum, qui ardet, fumar, & est obscurus. Compara si vis infernum illi loco, qui dicit Pterophoros inter mōtes Ripheos. de quo dicitur Plinius, & Solinus, q. in æterna tenebrarum merſus caliginem nihil aliud de coelo recipit, quā hyemē sempiternā. vnde Esa. 8. Ecce inquit tribulatio, & tenebræ dissolutio, & angustia, & caligo persequēs, vbi ostenditur, q. damnati patiuntur laborem, tribulationem, errorem, tenebras, dolores, angustias, timorem. (Caligo) Ista est ergo caligo damnationis, & pestilentie. Quarto dico, q. est caligo peccantiū, & delinquentium, & ista est caligo infectionis, & immunditiæ, caligo. scilicet

Culpæ, quæ luci gratiæ opponitur, & tenebras errorum inducit. vnde Iob 3. Occupet eum caligo, nec sit in recordatione. Sicut. n. punit in libro Haiconi de historia Tartarorū, & Georgiana, est quadā prouincia dicta Auison, vbi creduntur homines in æterna caliginē habitare, q. a. in fundo cuiusdam vallis profundissimę inter montes, vbi est horrenda caligo, & vbi nūquam hominum est accessus, audiuntur latratu canini, gemitus hominum, mallei fabricorum, & hinnitus equorum. Ferrus. n. vit ar, q. iste fuit quidam exercitus hominum peccatorum, qui terram otu descendunt, ad ima, nec postmodum exiunt, sed in perpetua caliginē remāserūt. Iſtud et inueniērat notatū in quadā mappamū di antiqua in descriptione Hiberniæ, seu Georgiæ. Tales igitur vñ esse immundi peccatores, & vt cōiter omnes mūdani, quia re vera infra terram, i. in amore terrenorū inclusi luce gratiæ, & veræ scientiæ videntur priuati, & in vitiòris, caliginē condemnati. vnde ista est terra tenebrarum, operata mortis caliginē. vnde de mundi populo potest dici illud 2. Mac. 3. Concidit in terram, eumq. multa circumfusum caliginē rapuerunt. Hęc est ergo caligo peccantium & delinquentium. Sextò dico, q. est caligo errantium hęc est caligo excæcationis & ignorantie, & ista est caligo oculorum, qñ. f. oculus intellectus efficitur per ignorantie caliginem

heberatus, ita q. videre non p̃t illa, quæ pertinent ad salutem, quod vtrique quandoq. accidit de fumo superbiæ, quādoq. ex humore luxuriæ, & quandoq. ex puluere mundanę opulentiæ. Dicit. n. Pl. & Iſid. quòd succus Amygdalorum dulcium cum corrice comestus generat caliginem oculorum, per qd denotatur, q. fructus mundanę prosperitatis, qui cōtinet dulcedinem voluptatis, & corticem temporalis facultatis, facit per ignorantiam possessorum suorum oculos intellectuales heberari & per malam consuetudinem excęcari. vñ de Isaac dicit Gen. 25. Senuit Isaac, & caligauerunt oculi eius, & videre non poterat. Senectus. n. est volūtas in malo indurata. Isaac, qui dicitur rufus. i. consolatio prosperitatis humana, vel mundanę sunt causa caliginis spiritualis. Non sic boni & iusti, quia de eis dicit Esa. 32. Non caligabunt oculi videntium, & aures surdorum diligenter auſcultabunt. Et sic patet sextuplex genus caliginis. signorantium, delinquentium, laborantium, simulantium, humiliū, & flebilium. &c.

Calix. Calix (vt communiter) potest significare contentum. scilicet

Calix, scilicet cyphum, & contentum. scilicet potum. Et quāuis generaliter calix significet tribulationem, significat tamen quandoque inebriantem, Mundam consolationem, Possumus ergo dicere generaliter, q. de sex generibus calicum, & Diuinę gratiæ inspirationem, Diuini sanguinis distillationem, potum, videatur scriptura facere mentionem. f. de tribus bonis, & de tribus malis. Calix primus est spiritualis, inspiratio. scilicet gratiæ, & scripturę irrigatio, secundus temporalis tribulatio, tertius æternalis recreatio. Primū calicem bibunt cōtemplantes. i. viri spirituales & deuoti, q. f. calice gratiæ, & scripturę hūdent inebriari. Figurati 2. Reg. 12. in oue pauperis hoīs, quæ nutrita cum filijs eius, & ab emptā, creuerat apud eum de pane eius comedens, & de calice bibēs, & in sinu suo dormiens, quia re vera aia deuota & cōtēplatiua a paupere Christo per passionem emittit, cū filijs. i. cum sanctis eius apud eū in Ecclesia nutritur, & hęc p̃ merita crescit, & augmentatur, pane Eucharistiæ cibatur, & calice gratiæ, & scripturę potat. De isto ergo spirituali calice dicit in Psal. Calix meus inebrians quā pręclarus est. Secundum calicem bibunt militantes. scilicet calicē tribulationum spaliū & passionum corporalium, quem Christi milites exemplo Christi debēt bibere, & in patientia sustinere. Luc. 22. Accepto calice gratias egit. Mat. 20. Calicem quidem meum bibetis. Christus. n. fecit probam, quia bibit primus. Tertium calicem bibunt triumphantes, sancti. scilicet q. sunt in patria, qui inebriantur calice consolationis æternæ. Psal. Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei, tu es, qui restitues hereditatem meam mihi. Sed de istis tribus calicibus, vide supra in titulo de Bibere in auctoritate diuina in tribus.

Item dico, q. est calix & potus malus, & iste est calix Mundanę prosperitatis, Et sic de istis trib. v. i. de in eodem titulo i. Humanę iniquitatis, distinctione in tribus Inferni poenaltatis.

membris suis. vbi inuenies de triplici malo potu cōcordatū, & allegatū de calice. Vnum tantum modo addendum est hic circa illud membrum, in quo agit de prosperitate, qd figuratè dicit Apoc. 17. vbi dicit, q. ipse vidit sedere fornicariā mulierem, quæ dicebat Babylon, super bestiam vnam, quæ induebatur purpura, & Byſſo, & plena erat nominibus blasphemig, ebria erat sanguine martyrum Iesu, calicem aureū portabat, vbi potum abominabile deferebat. Mulier ista signat mundi prosperitatē, quæ ad modum mulieris mutabilis est & vana. Ista dicitur induta purpura, quod est regium vestimentū, quia cōtinet peccatum superbię, dicit sedere propter peccatum accidiæ, dicit fornicariā pp̃ peccatum luxurię, dicit tur plena nominibus blasphemig pp̃ peccatum detractiois et inuidig, dicit esse ebria pp̃ peccatum gastrimargig. Sed dicit q. ebria erat sanguine pp̃ peccatū iracundię, dicit hře poculum. i. calicem aureū pp̃ peccatum auaritię, et ista mulier dicebat Babylon, quod interpretatur confusio, pp̃ deordinationem omnimodę nequitie. Ideò dicit Hier. 51. Calix aureus Babylon. &c. vide in predicto membro.

Caluitium. Caluitium. Caluitium nihil aliud est quā denudatio capitis propter defectum capillorum, vt quando capilli à capite eradicantur

dicantur vel auelluntur. Et possumus dicere, quod est caluitium virtuosum, & quod est caluitium vitiosum. Caluitium. n. accipit potest in bono, & in malo. In bono signat Nuditatem confessionis, Flebilitatem contritionis, Et largitatem possessionis. Nuditatem confessionis, quia sicut in caluitio caput est nudatum, & capillorum velamentum ablatum, sic in confessione caput, & interius denudatur, & reuelatur, & omne velamen excusationis, & palliationis auferitur. Vñ Esa. 15. In cunctis capitibus eorum caluitium. Item secundum dico, quod signat cōtritionis flebilitatē. Antiquis. n. in morte amicos, & in alijs infortunijs solebat fieri caluitiū, & raso capillorū, in signū de solationis, & fletus. Sic verē peccator quando videt amicum suum. s. animam mortuam per peccatum, & mortis eternæ infortunium sibi paratum, ipse pro certo debet sibi facere caluitium fletus, & contritionis. Et sicut, s. Constantinum, caluitium accidit ex defectu humoris, sicut patet in senib. & siccatis, & inde est, quod raro accidit pueris vel mulierib. qui in humore abundant, sic istud spirituale caluitium. s. contritio, & confessio senib. i. viris perfectis accidit. Mulieribus autem & pueris. i. personis carnalibus, & peccatricibus nunquam venit, qui in humore carnalitate abundant. Sicut. n. dicit Auicenna, Camelus inter animalia solus caluescit, ad denotandum, quod illi, qui sunt spirituales Cameli. i. viri poenitentes oneribus poenitentiae affue- ri, debent caluescere per contritionem, & se denudare per confessionem. (Ad luctum inquit) ad lachrymarum prolationem (Fletum) ad oris confessionem (Caluitium) ad carnis afflictionem, (Cingulum inquit) facci. Item signat possessionis paucitatem, vel compassionis largitatem. Capilli. n. signant diuitias, quorum casus signat largitatem, quod diuitias pauperib. dispētat, & caput intētionis, ad diuitijs denudat. De tali caluitio dicitur Leu. 13. Vir, de cuius capite capilli fluunt, caluus, & mundus est. Talis ergo caluitia. f.

Confessio, Sunt honoranda, & Lachrymatio, nullatenus deriden- da. Nam sicut dicitur 4. Reg. 3. Pueri, qui Helyseum caluum deriderunt, dicentes. Ascende Calue, statim ab Vrhis ferocibus operierunt, quia scilicet, Vrhis infernales illos deuorant, qui iustorū caluitiē. i. bona facta derident. Chrs. n. in loco Caluarie crucifigebat: ad denotandum, quod cum taliter decaluatis manere dominus delectatur. Aduerte tñ, quod sicut dicitur Leu. 13. in caluitio quāque oriebatur macula alba, vel rufa, & sic talis caluus reputaba- tur leprosus. Sic verē sapēfit, quod in spiritali virtutum calui- tio nascit macula rufa. i. hypocrisis, vel alba. i. vana gloria, vt potē quando quis inaniter gloriatur de elemosyna, vel confessione, vel quando ad ostentationem talia facit, quod certo talis debet reputari non mundus, sed leprosus, nō vir- tuosus, sed vitiosus. Et sic caluitium signat in bono. Sed ad- huc dico, quod est caluitium vitiosum. s. in quantum signat in malo. Capilli enim in quantum sunt capitis & corporis ornamentum, signant virtutes. Et iō caluitium signat istorū defectum capillorum. s. meritorum, & virtutum. Et sic calui- tium nihil aliud est, quā paupertas spiritalis quantum ad virtutes. Sicut. n. dicit Auicenna. Strut o sola inter aues caluescit, per quod datur intelligi, quod illi, qui sunt sicut Struto graues, & ponderosi, pigri, & carnales, ab ornatu talium ca- pillorum facilliter decaluantur. vnde Esa. 3. Pro eo, quod eleua- tē sunt filia, & ambulauerunt extento collo, decaluabit do- minus verticem filiarum Sion, & crinem earum nudabit. Se- quitur. Et erit pro suauitate foetor, & pro Zona funicu- lus, & pro crispante crine caluitium. Sicut enim caluitium generatur ex defectu illius humoris, qui est materia capil- lorū, cuius signum est, quod fit facillius in senectute, vbi humor est siccatus, cuius etiam signum est, quia raro accidit mulie- rib. & pueris, quorum cerebrum multum abundat in humo- re, sic verē caluitium spirituale, i. carentia virtutum accidit in nobis propter defectū humoris deuotionis, dilectionis, & compassionis, & propter siccitatē in deuotionis, dilectio- nis, & compassionis. Et ideō senes, idest in vitijs antiquiati istud caluitium incurunt. Hierem. 47. Venit caluitium su-

per Gazam. Quod figuratum est: primo Paralip. 19. vbi dicitur, quod Rex Aman, idest, diabolus pueros Dauid decalua- uit. Mulieres autem, idest viri clementes, iuuenes, idest viri fortes tali caluitio non plectuntur. vnde Hierem. 16. Nec cal- uitium fiet pro eis.

Calumnia. Calumnia accipitur pro iniuria, pro mali- tia pro mendacitate, pro aduersitate, pro iniquitate. Accipitur (dico) primò pro iniuria, vnde in Psal. Redime me a calumnijs hominum. Item accipitur pro mali- tia. Osee 12. Chanaan in manu eius statuerat dolosa, calum- niam disexit. Item accipitur pro mendacitate, vnde Eccle- siast. 26. A tribus timuit cor meum, delaturam ciuitatis, collectionem populi & calumnam mendacem. & c. Item acci- pitur pro aduersitate. Eccl. 5. Si videris calumnam egenorū, ne mireris, item accipiamus pro iniquitate. vnde Eccl. 4. Vi- di calumnias, quae sub sole geruntur. & c. Vide in titulis istis, & maximè vide de iniuria & c.

Camelus. Est animal oneriferum, humanis viribus sub- iugatum, & pro portandis ponderibus depu- ratum, qui quando oportet onerari, super genua se incur- uat. Et ideō dicitur Camelus, quia came Græcè dicitur cur- uum latinè, secundum Isid. Et est aduertendum, quod Camelus, s. m. variis conditionibus, quas habet, potest significare contra- rias personas, & diuersas tam in bono, quā in malo. Vnde videtur generaliter loquendo, quod Camelus potest significare hoīem gratijs ornatum, superbum vitijs deprauatum, virū diuitijs cumulatum. hoīem malitijs occupatum, Christum iustitiæ coronatum. Quia. s. vir. perfectus ad modum Cameli onera portantis se Deo, vel praelo inclinat per subiectio- nē, & humilitatem. & onerib. poenitentij se dedicat per pa- riētē strenuitatem. Ideō tales figurantur in illis Camelis, de quibus dicitur 3. Reg. 10. Regina Saba intravit Hierusalem cū comitatu magno, & mulco, & diuitijs, & Camelis portanti- bus aromata. Regina enim ista est Ecclesia, quae re verā comi- tatum fidelium habet multum, & diuitias charismatum & donorum, Camelos habet, i. viros iustos, qui aromata re- dolentia gratiarum & virtutum non cessant continē de- portare. Secundò dico, quod Cameli signant superbum vitijs deprauatum. Camelus enim vltra consuetam dietam nō vadit. Quod si aliquis vltra consuetum ducere voluerit, totum onus reijcit, & deponit. Camelus iste est superbus, quia ad modum Cameli Gibbum, & inflaturam superbiae secū por- tat, quia verē tales vltra consuetudinem non faciunt. Quia si onus alicuius mandati a prelati eis magis solito imponit totum per proteruitatem & inobedientiam ab eis repellit- tur. Ideō de superbis dicitur Esa. 3. Leo, leena, & regulus volans portantes super gibbum Camelorum thesauros suos. Leo, leena, & regulus signant tria genera superbiae. s. superbiam. De generis nobilitate (Leo) De rerum fecunditate (Leena) De officiorum sublimitate (Regulus volans.) Ista enim tria genera superbiae portant hodie thesauros vi- tiorum & demeritorum super gibbos camelorum, idest su- per gibbosam conscientiam peccatorum. Et sicut Camelus habet in ventre quatuor distinctiones, quibus cibum qua- druplici officio committit, vt. s. prima distinctio, seu venter primus recipiat cibum omnī crudum, secundus agar prin- cipium digestionis, tertius digerat, quartus digestionem p- ficiat, sic sunt in superbo, & peccatore quatuor cellulae, in quas per ordinem recipitur peccatum, scilicet

Cogitatio, Idē de talibus finaliter ac- ciderit illud, quod dicitur Hierem. 49. Cameli eorū erūt in direptionem. Tertio di- co, quod Camelus signat virum diuitijs cumulatum. Came- lus enim habet supra se magnū gibbum, & infra se plures ventres ad herbas, & ad alia nutrimenta recipienda. Sic di- ues magnū habet gibbum, & cumulū diuitiarum, & plu- ra receptacula pro eis capiendis. De talibus dicitur Matthei decimono. Facillius est transire Camelum per foramen acus, quā diuitem in regnum cælorum. Quarto dico, quod Camelus signat hostis peruersitatem. Camelus enim est in- micus equi, & est animal ruminans, & est animal gibbosum. Sic diabolus est inimicus hominis, & est ruminans per de- sperationem, & gibbosus per presumptionem. Ezech. 24. Rabach

Rabach in habitaculum camelorum erit. Quintò dico, quod camelus signare potest Christi benignitatem. Camelus. n. fel- le caret, & onera se inclinat. Sic Christus felle caret per virtutem benignitatis, & ad onus mortis se inclinat per vir- tutem humilitatis. Et sicut camelus habet a speros pilos, sic conuersatio Christi fuit aspera per virtutem poenitentiae & auferitatis. Et hoc supponitur quando de beato Ioanne di- citur, quod velimenta eius erant de pilis camelorum. Matth. 3.

Caminus. Nota, quod caminus sicut & fornax locus est ad faciendum ignem ordinatus. Et sic nota, quod in scriptura reperitur Caminus, In primo camino sunt iusti amore feruentes, & iste est caminus & quem mali retinent, Ad quem mali pertinent. In primo camino sunt iusti amore feruentes, & iste est caminus & quem mali retinent, Ad quem mali pertinent. In primo camino sunt iusti amore feruentes, & iste est caminus & quem mali retinent, Ad quem mali pertinent.

Campestris. De campestribus autem potest dici quod dicitur de campo. s. quod signat

Conscientiam interiolem, De conscientia interiori dicitur 2. Regum 15. Ecce ego abscondi in campestribus. De poenitentia asperiore dicitur 4. Regum 25. Fugit Sedechias per viam, quae ducit ad campestria deserti. De scriptura lucidiori dicitur Nume. 36. hae sunt mandata & iudicia, quae praecepit dominus ad filios Israel in campestribus. De ecclesia securiori potest dici illud Nume. 21. Filij Israel castramentati sunt in campestribus. De mundo verò interiori potest dici illud 2. Regum 17. Ne moreris hac nocte in campestribus. De Paradiso superiori dicitur Iosue 13. Possessionem dimisit Moyses filijs Machir in campestribus Moab trans Iordanem. De inferno inferiori dici potest illud Esa. 65. Erunt campestris in caulis gregum, & vallis Achor in cubile armentorum & c. Sufficit. vide de Agro.

Campus. Nota, quod campus s. m. Isido. est locus iuxta ciuitates ad praeliandum & spatiandum aptus. Et est aduertendum, quod secundum sex proprietates campi possumus distinguere sex particularia loca. Nam

In campis { Queruntur gratiosa folamina, Gignuntur fructus & semina, Leguntur flores & gramina, Labuntur fontes & flumina, Aguntur lites & certamina, Pelluntur sordis putamina.

Campus { Pugna & militia, Quod sit campus pu- gnae, patet, quia mili- tia est vita hoīs su- per terram. vnde de Arphaxat, & Nabu- chodonosor dicitur Iudith 1. quod isti pugnaverunt in cam- po. Vnde de diabolo potest dici illud 1. Macha. 12. quod Tri- phon misit exercitum magnum in campum. Item quod sit locus tristitiae, patet Zacha. 12. vbi dicitur. Magnus erit plan- ctus in Hierusalem, sicut planctus Adadrem in campo Maged- don. Item quod sit locus fraudulentiae, patet, quia in campis

In quinto viatores praeliantur, In sexto damnati cruciantur. Primus campus est gratiofus. s. anima sancta; secundus ca- pus est spatiofus. s. scriptura; tertius campus est fructuosus. s. religio vel status ecclesiasticus & perfectus; Sed quartus ca- pus est gloriosus. s. Paradisus; quintus campus est laboriosus. s. mūdus, sextus verò campus est periculosus. s. infernus. Di- co ergo primò, quod est campus gratiofus ad delectandū, & iste est campus animae seu conscientiae sanctae, in quo Christus & Angeli delectatur. Luc. 6. c. Stetit Iesus in loco campestris, & turba discipulorū. i. Angelorū cū eo. Secundò dico, quod est campus spatiofus ad meditandum seu speculandum, & hic est campus sacrae scripturae, vbi clerici speculantur, & vbi a medicis. i. praedicatoribus & doctoribus spirituales medica- nae recolliguntur. vnde de studiosis potest dici 1. Macha. 11. Ante lucem vigilauerunt in campo Afer. Afer interpretatur sagitta luminis haec est scriptura, quae est sagitta ad corrigē- dum, & lucerna ad dirigendum. Tertio dico, quod est campus fructuosus ad satiandū, & iste est status perfectionis. Nam si- cut in capis nascuntur fructus, & fruges, & flores, quae sunt tā animalium quā hominum nutrimenta, sic in statu religio- nis & ecclesiasticae perfectionis sunt viri floridi per honesta- tem, sunt fructus. i. viri fluidi per pietatem, sunt herbae bono- rum affectuum, sunt fruges bonarum operationum. Et ideō tā homines, quā animalia, & tā boni, quā mali in ta- libus capis inueniunt spiritualia nutrimenta. i. bona documē- ta, & exempla. Et si vis, dic, quod hic est proprius campus Ecclē- siae, vbi homines per pnia reuiuiscunt. Figuratus in illo ca- po. Ezech. 37. vbi ossa arida insufflante spiritu reuixerunt. Vnde beata Virgo, quae fuit semper in campo isto. s. statu perfe- ctionis, dicebat Can. 2. Ego sum flos campi, & lilium conual- lium. Vbi aduerte, quod iste campus est locus amoenitatis, & puritatis, quia ibi est flos virginitatibus, & castitatis, lilium Hu- militatis, & vbertatis couallium. Et ideō quilibet, qui in isto campo moratur, debet esse quasi oliua speciosa in capis, & quasi platanus exaltata iuxta aquas. Eccle. 24. c. Ecclesiastici enim dēt habere cō passionis dulcorē (Oliua) perfectionis vigorē, (Platanus) affectionis celsitudinem. (Exaltata) Deuo- tionis plenitudinem, (Iuxta aquas inquit,) Compara, si vis, ecclesiasticos oliuæ & platano, & prosequere. Est igitur iste cāpus locus fructuosus ad satiandū. Quarto dico, quod est cā- pus gloriosus ad praemiandū. s. Paradisus. Eze. 3. Egredius sum in cāpum, & ecce ibi erat gloria domini. Sicut. n. in cāpo sūt fontes, & flumina ad viatores recreandum, & refrigerandū aues ad modulandum, virores ad speculandum, sic in campo Paradisi sunt flumina aeternae voluptatis, aues aeternae iucun- ditatis, viros aeternae amoenitatis, quibus beati recreantur, & fatiant, iucundantur, & delectantur. vnde in Psal. Campi cui replebuntur vbertate. Sequitur. Pinguescent speciosa deser- ti & ex. col. ac. Figura. Deu. 8. vbi dicitur, quod in terra promissionis, in campis, & in montibus erumpunt flumiorum abyssi. Vbi aduerte, quod iste locus habet excellentiam in depressibilem. (In montibus inquit) affluentiam in delectabilem (erumpunt) opu- lentiam in exhaustibilem (Flumiorum abyssi.) Et ideō dicitur bre- uiter Esa. 41. Aperiam in supremis collibus flumina, & in me- dio camporum fontes. Quintò dico, quod est campus laborio- sus ad militandum. s. mundus. Sicut. n. agricolae in campis la- borant & operantur, milites certant, & praeliantur, aucupes venantur, & insidiantur, sic verē in mundo est locua laboris. & pnia, est locus vigoris atq. militiae, est locus erroris & fal- laciae, ibi. n. laborant & operantur boni, simplices & viatores: Ibi contra mundum, hostem, & carnem praeliantur viri perfe- cti & meliores, ibi etiam insidiantur. s. alter alteri viri cali- di & deceptores. vnde nota, quod mundus est

Campus { Pugna & militia, Quod sit campus pu- gnae, patet, quia mili- tia est vita hoīs su- per terram. vnde de Arphaxat, & Nabu- chodonosor dicitur Iudith 1. quod isti pugnaverunt in cam- po. Vnde de diabolo potest dici illud 1. Macha. 12. quod Tri- phon misit exercitum magnum in campum. Item quod sit locus tristitiae, patet Zacha. 12. vbi dicitur. Magnus erit plan- ctus in Hierusalem, sicut planctus Adadrem in campo Maged- don. Item quod sit locus fraudulentiae, patet, quia in campis

Latent latronum insidia. Regum 15. Ecce ego abscondar in campestribus deserti. Item qd sit locus sanctus, patet, qd in campis pecora a feris, & Lupis deuorantur, & innocentes etiam aliquoties a latronibus occiduntur. vnde de Iofia bo no rege legitur 2. Paralip. 25. qd Pharao ipsum occidit in ca po magedo. Item qd sit campus superbiae, patet Genes. 15. vbi dicitur, qd in campo qd edificauerunt gigantes turrim, sicut dicitur Gene. 11. Quia verè superbi non cessant edificare turres & aedificia in hoc mundo, hoc est dictu, status eminentiam ampliare. Ideò talibus accidit sicut Sedechiae. de quo dicitur Hie. 39. Comprehenderunt sedechiam in campo solitudinis Hiericho. s. milites regis Babylo nis. Hiericho. n. quae interpretat luna, signat mundum, qui more lunae cõtinuè est in fluxu, qd verè in campo mundi comprehenduntur. s. a dem onibus & peccatis illi, qui dicuntur Sedechias, qui erat rex impius, & periuus. s. peccatores & mali. Iste ergo campus est locus la boribus ad militandum. Sexto dico, quod est campus pericul osus ad habitandum. s. infernus. Sicut. n. in campis iuxta ciuitates projiciuntur cadauera corrupta & omnia vilia, & immunda, pp quod Lupi, & canes solent ibi sapius habita re, sic verè infernus est ille campus, in quo a ciuitate huius mudi ptoijciuntur peccatores putridi, & in quo ipsos deuo rabit demones, & tortores. Et Ezech. 7. vbi ipse vidit capu qd erat plenus ossibus mortuorum. Et deo iste est campus Sē naar, qui interpretatur foetor, vbi ciuitas Babylon, i. confu sio fuit aedificata, vt dicitur Gene. 11. & vbi amphora plena impietate, id est, anima peccatrix fuit delera. sicut dicitur Za cha. 5. Et sic patet multiplex campus, scilicet, periculosus, la boriosus, fructuosus, gloriosus, & graciosus. Sufficit.

A Chanaam, Chananeus seu Cham.

Nota, quod Chanaam fuit filius Cham filij Noe, qui patrem inebriatum derisit. Dicitur etiam Chanaam ipsa terra, quam ipse Chanaam inhabitauit, quae, quia habitatores eius fuerunt pefsimi, de monijs sacrificantes, & ipsos filios immolates, ideo populus ille, de terra illa a domino sublatus est, & filij Israel introducti. Et sic terra prius Chanaam fuit, post verò Iudaea vel Israel nominata est. Dicam igitur, qd ista terra, & iste pō pulus secundum diuerfas condiciones, & interpretationes potest significare diuersa. Significat enim Mundum, qui inficit, Auarum, cui nihil sufficit, Religionem, quae perficit, Paradisum, qui reficit, Infernum, qui interficit. Quod significet mundum & mundanos, patet, quia Chanaam iter parat negotiatorum, vel possidens, vel emul ator, quia verè mundus non querit nisi lites, & negocia tra ctare, terras & diuitias possidere, & alijs emulari, & inuade re. Et ideo patriarchae. s. Abraham, & Isaac terram Chanaam dimiserunt, & in Aegyptum peregrinatum iuerunt, & vxorè ibi accipere noluerunt, sic dicitur Gen. 28. Quia pro certo san cti in mundo, & eius negocijs noluerunt habitare mētaliter, imò in Aegyptio, qui interpretatur tenebrae. i. in obscuritate tenebrarum. i. tribulationum peregrinari corporaliter. Iō dicebat Isaac filio suo Gen. 28. Non accipias vxorem de filia bus Chanaam. Et sicut Chananei filias suas sacrificabāt demo nijs, sic mundani magis volunt filios suos deputari vitijs, quā Deo vel eius obsequijs. Et sicut manna defecit quando filij Israel attigerunt terminos terrae Chanaam, sic verè filijs Israel. i. religiosi, & clericis manna defecit, & se crudos, & ideo o ros reperit quando terram Chanaam. i. mundum, & mudi negocia plus debito frequentant, & tangunt. Exod. 15. Obri guerunt omnes habitatores terrae Chanaam &c. Item, qd si gnificat hominem impium, & auarum patet, quia Cham seu Chanaam patrem nudauit, & pudenda eius derisit, & inter pretatur negotiator, suspirans, motus, & possidens populos. Sic auaris etiam patri, imò non parcat, imò si potest eum de nudat, spoliat, & tandem de ipso ridiculum suum facit, sicut patet de filijs impijs. Hi quoque sunt in cõtinuo motu, suspi rantes, semper, raro læti, absq; mora negociantes, & per di uitias suas in subiectione populos possidentes. Pauperes. n. videntur alterutrum dicere illud Gen. 45. Onerantes iumen ta ite in terram Chanaam, quasi dicerent, Alibi non inueniuntur grana, vnde de auaris pot dicitur Gen. 13. Chananeus, & Ferezeus habitabant in terra. Ipsi. n. semper pugnant contra filios Israel. i. contra bonos. Num. 21. Chananeus pugna

uit contra filios Israel. Ipsi tamen non solum pugnant cõtra filios. i. contra ecclesiasticos, imò sunt mixti cum eis, & sunt pars eorum, quia. s. vbi que, & in mundo, & in Ecclesia inue nictis auaros. vnde Iosue 16. Habitauit Chananeus in medio effraim. Item qd signet religionem vel Ecclesiam, patet, qd in terra Chanaam patriarchae habitauerunt, Christus & apo stoli inde fuerunt, ipsam filijs Israel acquirerunt, & malis ha bitatoribus eiectis bonos introduxerunt. Talis est religio vel ecclesia. I. o. 2. Nuptiae factae sunt in Chana Galilee. Gene. 13. Abraham habitauit in terra Chanaam. Item qd signet Paradi sum, patet, quia Chanaam interpretatur possidens domū, qd possidetur propriè donum Dei. Psal. Tibi dabo terram Chana. fu. here. ve. In terra Chanaam habitauit Israel. i. vir videns Deū, & ibi est Hierusalē, quae est visio pacis, q. a. s. in Paradiso est & Dei & pacis perfecta visio. Ideò ibi operatur sepeliri iacob, dicitur Gen. 50. In terra Chanaam sepelies me. Item qd signet diabolum, patet, quia sicut Chananei semper fuerunt Israelitis contrarij, sic demones sunt fidelibus inimici. Num. 21. Chananeus pugnavit contra filios Israel, & victor existens tulit ex eo praedā. Item qd significet infernum, patet, quia in terpretatur suspirans & in inferno est suspirium sempiternum. Neq. 9. c. Humiliasti habitatores terrae Chanaam. Et iō de damnatis pot intelligi illud Num. 4. Chananeus moratur iuxta mare, videlicet in amaritudine infernali &c. sufficit.

Candelabrum.

Est instrumentum, quo lumen in do mo, vel in mensa sustentatur, & per quod locus, vbi est, illuminatur, & caligine depuratur. Et di citur candelabrum a candela, eo qd candelabrum solet esse vehiculum candelarum. Quia igitur in scriptura agitur de triplici domo illuminabili, scilicet Ecclesiae, Item possumus distinguere De domo { Anime, tria genera candelaborum; Caelestis patrie. est ergo candelabrū domus interioris, domus exterioris, domus superioris. Candelabrū domus interioris vel interioris. Iste est illa virtus, qd illuminat animam, & ista est splendor veritatis, qd tēplū cordis humani purificat ab errore. Et sicut videmus qd candelabrū habet plures partes ad sui cõstitutionē. s. basim, stipitem, brachia, & culmen, & lumen, sic verè candelabrum veritatis debet habere Christum pro base & fundamento, Fidem pro stipite & fulcimento, Prudentiam circa temporalia pro brachio sinistro, Scientiam circa naturalia pro brachio dextro, Sapientiam circa aeternaia pro culmine supremo, Discretionem circa omnia pro lumine claro.

Et sic de isto candelabro, & de anima dicitur illud Eccle. 26. Lucerna splendens super candelabrum sanctum, & species fa ciei super statē stabilē, colūne auree super bases argenteas, & pedes firmi sup plantas stabiles mulieris. Mulier ista est ani ma, quae pedibus firmi propoficit est fulcita, & candelabro veritatis cum lucerna prudentiae decorata. Et ideo istud cande labrum figuratum est in illo candelabro Exod. 25. qd erat ex auro purissimo, & ductile, qd septem habebat lucernas, & in tabernaculo federis ponebatur. Sic verè charissimi, candelabrū veritatis qd sp debet in tabernaculo cordis nostri luce re, dēt esse aureū per sanctitatem, ductile per pietatem, vt sp sint simul misericordia, & veritas, & debet habere septem lucernas. i. cognitionū spiritualium vniuersitatem, quia sic cut dictum est, debet secum habere fidem, scripturā, prudentiā, scientiam, sapientiam, discretionem, cõtemplationem. Et sic istas sex lucernas potest aia illuminari. Et erit similis illi, qui ambulat in medio septem candelaborum aureorū. Apoc. 1. Et sic dicit illud 2. Para. 13. Est quoque apud nos candelabrum aureum, & lucerna eius. Sed verè pro dolor mul ti sunt, qui carent tali candelabro, qui. s. praedictis luminib. non illustrant, sed peccatis, & erroribus obscurant. Figura 1. Macha. 1. vbi dicit, qd antiochus rex tulit de templo mensam, altare, & candelabrum. Quia re vera charissimi, antiochus, id est diabolus, abstulit hodie de templo cordis multorum, cõpassionis dulcorem (mēsam inquit) orationis feruorē (al tare inquit) discretionis splendorem (candelabrum inquit) Non sic (charissimi) sed simus sicut illa Sunamitis. 4. Regum quarto, qd dixit viro suo, quod faceret in domo sua Heliseo prophetae cõnaculum paruum, mensam, sellam, lectū, & can delabrū. quia verè (charissimi) in domo cordis nostri nos de bemus

hemus verò Heliseo. i. Christo per virtutes, & gratias cõnaculum, & habitaculum pparare, in quo pro certo debet po ni mensa ad alios educandū, hoc est clemētia, sella ad alios iudicandū, hoc est iustitia, lectus ad placidè quiescendū, hoc est pax & cõcordia, candelabrum ad illuminandū, hoc est prudentia. Et iō de tali candelabro dicit Mach. 4. Intulerunt altare incensorum, & candelabrum, & mensam in tem plum. Iste ergo candelabrum luminis interioris. Secū dō dico, qd est candelabrū domus exterioris, quae. s. est Eccle sia, & istud candelabrū signat viros ecclesiasticos, perfectos, claros, puidos & maturos, discretos & luminosos, qui suis doctrinis & exēplis domū Ecclesiae illuminant & illustrant. Et sic sunt viri sancti, & boni plati, & p̄dicatores, & doctores. Sicut. n. candelabrū habet basim in ferius, qua sustinetur, stipitem in medio, quo erigit, brachia in latera, quib. exten dit, sic hō perfectus habet basim. i. fidei sustentamentū. stipitem. i. spei subleuamentum, brachia. i. charitatis amplexamē tum. Et sicut candelabrū in medio ponit, lumen supra ponit, & purgatur, sic vir perfectus, & maximè prelatus, dēt esse in medio aequitatis, sine personarū, aut munerū acceptione, de bet hñe lumen veritatis sine deceptione; debet a vento vani tatis & pluuia voluptatis se p̄seruare p̄ tēperantiā; debet a superfuitatib. diuitiarum purgari, p̄ elemosynam & cle mētiā. Iō de tali candelabro dicit Zach. 4. Ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius super caput eius. Vbi aduertendum est, qd illud candelabrum debet considerari quantū ad compositionem aureū. Quantū verò ad operationē, qd debet illuminare, Lampas eius inquit. Quantū ad conserua tionem debet prudenter seruari, quod ostēditur, cum dicit, qd debet aliquid hñe super caput eius. Iste. n. debet esse purus in compositione, (iō dicitur aureū totum) clarus in operatione (iō dicit hñe lampadem) cautus in sui conseruatione, quia. s. debet hñe caput velatum (Super caput eius inquit). Atten datur ergo compositio moraliter, quia viri perfecti debent esse aurei toti, & sancti, s. interiorius in conscientia, & exteriorius in apparenā, quia. s. non debent esse sicut hypocrita. s. au rei exterioris, & non interioris, sed totum quicquid agunt, de bet esse aureū, atque sanctum. Et figurabuntur in candelabro tabernaculi, qd totum erat aureum, in cuius compositio ne concurrerent basis, brachia, lampades 7. oleum, lux, scryphi, calami, spherule, Lilia, mundicia, & vasa ad emuncta extingueda. Sic verè ad compositionem moralem Ecclesia fctici & perfecti debent concurrere ista, videlicet.

Aturum sapientiae, Lux gratiae, Basis fidei, Hastia spei, Brachia charitatis, Oleum pietatis, Septem lampades septiformis spiritus bonitatis. Iste etiā debent habere scyphos scientiae, calamos eloquentiae, spherulas volubiles obedientiae, lilia castitatis & continentiae, emunctoria largitatis, vasa ad emungendum emūcta alienę paupertatis. Vasa. n. ista erāt plena aqua, & qd super fluitatis candelaborū abstergebantur & emungebantur in illis vasis, ne feterent, extinguebatur, & iō per ista vasa pau peres designantur, qui aqua misericordiae sunt pleni, quia super fluitas diuitiarū candelabri & cuiuslibet viri ecclesiastici, & plati per clemētiā debet emungi & per elemosynā in ista vasa debet extingui, quia multi faciūt contrariū, qd supfluitates diuitiarū in vasa talia nō extinguit, sed in diuitib. pa rentibus & adulatoribus totū expendunt, & iō non mirum est si p̄ infamia ista fetent. Debent igit isti esse candelabra aurea. 2. Paral. 4. Fecit candelabra cū lucernis suis, vt luce rēt ante oraculum ex auro purissimo. & aduerte illud, qd dicit Ios. de quodam candelabro vel templo. Erat vnum can delabrū, qd continuè ardebat, & lucebat, nec aliqua tēpe sta te poterat extingui, factū. n. erat de quodam lapide precio so, qui dicitur abeston, qui semel accensus, nūquā amplius extin guit. Sic verè viri perfecti, & maximè ecclesiastici, & prelati in templo Ecclesiae militatis debent esse candelabra ad alios illuminandū, docendū & dirigendū, qui sine dubio ita de bent esse constantes, & perseuerantes, qd lux suorum bono rum ex temporū & documentorū nunquā dēt deficere, sed cõtinuè perdurare. vnde Prouer. 30. Non extinguetur in no tite lucerna eius. Quod bene potest figurari Num. 8. vbi dicit

Candelabrum in parte australi erigatur, Australis ergo & meridialis pars, quae claritatem habet maiorem, signat, qd claritas & splendor spiritualis istorū semper debet alijs lu cere. Matt. 5. Nemo accēdit lucernam, & ponit eam sub mo dio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus, qui in do mo sunt. vnde adhuc aduertendum est de isto candelabro, quod dicitur Num. 4. vbi p̄cipitur, quod candelabrum aureum quotiens extra tabernaculum portabatur, debebat hyacin thino pallio esse velatum, nec debebat nudū ostēdi; ad deno tandū, qd viri ecclesiastici semper debent esse velati. s. vela mento honestatis & secretæ humilitatis, semper debent te nere se clausos, & opertos, nec se debent aliquo mō p̄ hypo crisim, & iactantiā propalare. Quia sicut dicit Prouer. 25. Beatus, qui custodit pallium suum in die frigiditatis. Et sic isti erūt de illis, de quib. dicitur Apoc. 1. Ipsi sunt duae oliuae, & duo candelabra ante Deum lucentia. Iste ergo candelabrū domus exterioris. Tertio dico, qd est candelabrū domus su perioris, & istud est Christus, & sancti, qui sunt in patria. qd sicut dicit Apoc. 2. Lucerna ciuitatis est agnus. Et Zac. 4. Ecce candelabrum aureum totum. Et Apoc. 1. dicit, qd filius hominis ambulat in medio septem candelaborum aureorum (dest) sanctorum. Et sic patet, qd est candelabrum domus interioris, exterioris, & superioris &c.

Candor.

Quia dictum est superius de albedine, iō parū intendo dicere de candore. Vnum tamen aduertendum est. s. candor (vt communiter) a frigiditate generatur. sicut. n. dicit Philosophus, frigiditas est mater albedinis. Candor ergo nihil aliud est quā quadam qualitas in superficie corporis a frigiditate generata. Et est aduertendum, quod secundum hoc est triplex candor corporalis, Candor s̄m hoc potest cõsiderari tripliciter in scriptura. Signat. n. puritatem, castitatem, & fallitatem. Puritatem dico. s. innocentiam, & iste est cãdor niueus & iō puris innocentibus in baptismo datur vestis candida. Angeli et, qui sunt innocentissimi, depinguntur cū cãdida veste cõter. & dicit Mar. 16. q. Mulieres viderunt Angelum coopertum stola candida. Et iō p̄cipit Eccl. 9. Omni tpe sunt vestimenta tua cãdida, & oleū de capite tuo nō deficiat. Vbi aduerte, qd in nō cãditiā debet habere operculum honestatis (vestimenta inquit candida) rōraculum pietatis (Oleum) cõnaculum firmitatis (Omni tpe inquit non deficiat.) Sit ergo innocētia lucē, & p̄spiciuā, mulcēs, & roriflua, durans, & continua. Sed verè multi pdunt illū cãdorē, sicut coruus, qui s̄m fabulas fuit auis cãdida, sed p̄ eius suggestionem Phebus magister suus cõmisit homicidiū, & corronidē; quā summè diligebat occidit, iō coruum de albo in nigrum mutauit. Vide Ouidiū metamorphoseos. lib. 2. fabula. 7. Sic verè illi hodie perdunt candorem innocentiae, qui prelationes, & adulationes faciunt magistrōs suos comittere multa mala. Iste est cãdor miser cordiae, & pietatis, seu innocentiae, & puritatis. Secundo dicit, qd est candor lineae castitatis. Candor enim lineus seu byssinus signat castitatē, quia lineum est illud, quod ponitur ad carnem, vt seruetur pura & munda, sic castitas facit carnem esse puram & mundam. Apoc. 19. Datum est ei, vt aperiat se byssino splenden ti, & candido. Vide supra de bysso. Sed iste candor perditur, sicut candor piperis &c. Non sic, sed simus candidi. Cant. 5. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex milibus. vbi aduerte, qd castitas debet habere Charitatis ardorē (Rubicundus) bonitatis valorem (Electus) Et nota, qd vir castus dicitur Electus. Thus. n. quāto candidus, tanto melius, & maxime, qd exiit ab arbore nouella. Sic verè homo quāto candidior per castitatem, tanto melior & acceptabilior, & eligibilior, & vtilior debet dici. Talis potissimè fuit Christus figuratus in illo Angelo, qui erat in nube cãdida. Apoc. 1. Capilli eius candidi sicut lana alba. Iste patet per Beatam Virginem, de qua figuratiuè dicitur Apoc. 19. Vxor agni parauit se, & datum est illi, vt operiat se byssino splendenti & candido. quia ista fuit vxor Christi per charitatem; parata per honestatem, bysso operata per castitatem. Ideò dicitur Eccles. 18. Pulchritudinem candoris eius admittabitur oculis. Ideò de isto candore dicitur Sapient. 7. Candor est lucis aeternae, & speculum sine macula, & imago bonitatis Dei. Iste auctoritatem diuina, & p̄secutam vide infra de Diction. Berchorij. S luce.

Candor. Iste est candor lineæ castitatis. Tertio dico, quod est candor lineæ castitatis. Et iste est candor hypocritarum, qui ad modum parietis lutei exteri sunt candidi, per fictam castitatem, interius tñ lutei & viles per iniquitatem. Iuxta illud Act. 24. Percutiet te Deus paries dealbare. Basiliscus. n. licet sit bene venenosus, siue venenosissimus, est tñ cãdido diademate coronatus. Sic hypocrita licet sint venenosissimi peccatores & iniqui, tñ cãdido diademate castitatis fictiã sunt coronari. Talis candor figuratur per candorẽ leprã. Leu. 13. vbi dicitur, qd candor in cute significabat aliqualem leprã in carne, quia. scãdor fictiã castitatis significat leprã hypocritã prauitatis. Et sic patet, vt dictum est

Candor { Lineus } Falsitatis, Item no-
 { Niuus } Vel candor. { Castitatis, ta. si vis, }
 { } Puritatis. { qd est can- }
 dor prosperitatis temporalis, felicitatis eternalis, formosi-
 tatis corporalis. de primo Esa. 2. Si introierit vir aureum hũ-
 anũ in veste cãdida. De secundo Sap. 7. Cãdor enim est lucis æternã. 2. Apo c. 20. Vidi Thronum magnum candidum. De tertio Tren. 4. Candidiores niue, nitidiores lacte.

Canere, Cantare. Sciendum in primis, qd cantus in scriptura multipliciter accipitur, videlicet tam in bono, quã in malo. Cantus. n. est emissio vocis cum diuersitate con cordi & proportionata, lætitiã animi demonstrans. Et signat in bono officium, orationem, laudem, & gratiarum actionem, & spiritualem consolationem, & prædicationem. Idem de talibus cantibus dicitur. 1. Paral. 16. Sacerdotes coram arca fœderis domini iugiter canebant. In malo aut signat in anem lætitiã, in cãntiam, lasciuã, derisionem, detractiõnem. Idem de talibus malis can-
 tibus dicitur Soph. 2. Vox cantantis in fenestra, coruus in sup-
 limitari. Dicamus igitur, quod in scriptura inuenitur, vide-
 licet cantus

Laudabilis & meritorius, Dico ergo, qd est
 Mirabilis & allecorius, cantus cum diligẽ-
 Damabilis & deceptorius, tia frequentãdus.
 Primus cantus debet frequentari, Ista est. n. differen-
 Secundus cantus debet affectari, tia inter aues, &
 Sed tertius debet detestari. animalia, qd aues

delectantur in cantãdo, aialia aut nō. Nã aues potissimẽ pa-
 uulã, libenter, & delectabiliter solẽt cãtare, & maximẽ qd
 fuerint fatiatã. Sic verẽ ista est differentia inter bestias spũ-
 les. i. peccatores & aues cœlestes. i. viros pfectos, bonos & ius-
 tos, quia verẽ ista bestia in cãtu & lætitiã spũali nullatenus
 se delectant, sed aues. i. viri spũales, cãtu salutis frequẽtant,
 & maximẽ qd fuerint fatiati. Nã boni qd bonis talibus, vel et
 gratijs & virtutibus a Deo fatiantur, solent cãtare per gra-
 tiarum actiõnem. Psal. Cantabo dño, qui bona tribuit mihi.
 Qd etiam fatiantur infortunijs, & tribulationib. tunc can-
 tare solent per compunctionem, & orationem, & per spiri-
 tualem consolationem. Vnde Ezech. 32. Fili hominis cane
 carmen lugubre. Item qd fatiatur a Deo pabulo sacra scri-
 pturã & grã, tunc verẽ ipsi debent cãtare prædicationẽ,
 & aliorum eruditionem. Apo c. 8. Angeli, qui habebant tu-
 bas, paraauerunt se, vt canerẽt tuba. Tubã. n. sunt dictã sacre
 scripturã, quibus habitis necesse est, vt canamus. Item si fue-
 rint fatiati venenosissimis cibis diuersorũ peccatorũ, tunc pro-
 certo ipsi debent cãtare per confessionẽ. De quo cantu dicit
 1. Cor. 15. Canet. n. tuba, & mortui resurgent in corrupti. tu-
 ba. n. cõfessionis facit mortuos peccatores resurgere a cor-
 ruptione dãnationis. Et id quia Christus fuit vnctus oleo læ-
 titiã præ consortib. suis, hinc est, qd spũales cantatores vult
 secũ hẽre, & eorum cantus in suis auribus resonare. Figura
 Apo c. 14. vbi dicitur, qd ante sedem agni erat maxima multitu-
 do Angelorum, qui cum suis citharis cantabant canticum no-
 uum, verũcũ ibi dicitur, qd ipsi habebant quatuor condiciones.
 ipsi. n. erant empti de terra, erant sine macula, quia virgines
 cum mulieribus coinquinati. n. qn fuerunt, & in ore eorum
 non erat inuentũ mendaciũ, & sequebãtur agnum quocun-
 que ibat. Iste agnus (charissim) est Christus, corã quo citha-
 regdi. i. viri spirituales quotidie spũalia cãtica modulãnt. Ver-
 untũ isti dẽnt hẽre quatuor cõditiones, qd. i. isti debent esse
 sine macula, sine mendacio, sequi agnum, empti de terra.

Circa qd aduertendum, qd spũales cantores debent opulen-
 tiam abdicare realem (Empti inquit de terra) Continentiã

procurare carnalẽ (Sine macula) eloquentiã amputare ver-
 balem (in ore inquit eorum) excellentiam incuruare men-
 tem (Quia ipsi debent sequi agnũ &c.) Debet igit spũalis cã-
 tor abdicare realem. Sicut. n. fistula nã pot bene cã-
 tare quandiu sit plena, imò necesse est, qd sit vacua, quia aliã
 non bene sonat, sic verẽ hõ nunquam bene cãtat. spũali-
 ter, nisi ab amore spũali vacuetur. qd ostẽditur cum dicitur, qd
 isti, qui cãtabant canticum nouum, empti sunt de terra. i. de
 amore terrenorũ empti. Auicula. n. tunc melius cãtat, qd
 à terra extolluntur, sic viri spirituales qd à terrenorũ amo-
 re per paupertatem spiritualem eriguntur. Idem isti possunt
 dicere cum David. Qũo cãtabimus canticum domini in
 terra aliena quasi diceret. Non potest fieri nisi ab ista terra ex-
 eamus. Quod est contra auaros, qui non sunt empti de ter-
 ra, sed magis plantati in terra. Et id nullum canticum spũita-
 lem possunt dicere coram Deo, quia nec ofonem, nec cõfesi-
 õnẽ, nec cõsolationem, nec monitionem possunt canere,
 vel narrare. contra illud. Cantate domino, & benedicite no-
 mini eius. Auaritia. n. est similis Lupo, quia Lupus est animal
 vorax, qd dum respicit hominẽ, aufert ei vocem, ita qd non
 pot cãtare seu loqui. Anhelitus. n. Lupi corrumpit aerem.
 Sic verẽ (charissim) auaritia, quã Lupinã voracitatem, &
 insatiabilitatem continet, itam, qd eos tenentur, vocem &
 cãtu spũalem aufert. Idem tales dicuntur Esa. 56. vniuersi can-
 es muti, latrare non vale ntes. Non sic (charissim) sed abdi-
 cemur prospera palia. Empti inquit de terra. v. dicitur de
 quolibet nẽm illud Dan. 7. Sublata est de terra, & super pe-
 des &c. Secundo dico, qd si volumus bene cãtare, necesse
 est, qd depuremus corporã postea per castitatem, qd ostendi-
 tur cũ dicitur. Hi sunt, qui cũ mulierib. non sunt coinquinati. si-
 cut tympanum, qd est pingue nã pot bene sonare, imò ne-
 cesse est, qd sit valde siccu, sic verẽ illi, qui sunt pingues p car-
 nalitates, nã possunt sonum, & cantum diuine laudis & ora-
 tionis vel confessionis cantare, imò verẽ necesse est, qd hõ
 sit siccu per castitatem, & ab oi carnalitate humore, & pin-
 guedine denudatus. Idem talib. dicit Eccl. 9. Nõ des mulierẽ pot-
 testatẽ aũ tuã. Quia sicut cũ ibidẽ, pp. speciem mulieris mul-
 ti perierunt. vñ dicit Aug. Nihil tam ab arce cãtẽplationis
 virile aium deicit, sicut foemina blandimẽta. Idẽ a mulierib.
 & a carnalib. & luxuriosis actib. debet quilibet ecclẽsia-
 sticus abstinere, vt coram agno immaculatu Christo sit ac-
 ceptabilis canere, & psallere. & meritõ, quia verus cãtus, &
 laus, & iubilus personarum mundarũ, & pudicaru est Deo
 mirabiliter gratiosus, & diabolõ. qd iustus. Cantus. n. galli al-
 bi timet. em. Iisd. mirabiliter a Leone, qd re vera Leo. diabo-
 lus timet, odit, & fugit cantũ spũalem galli. albi. i. hois casti
 & puri. cantus. n. orõnis, pfectionis, & confessionis, laudis,
 cõtritionis, & pãdicationis talis nã pot a diabolo sustineri.
 Idem de talib. debet, & pot dici illud Mat. 26. Continẽdo Gallus
 cãtauit, & recordatus est Petrus verbi Iesu, & sequitur. Et
 egressus foras fleuit amare. Ecce igit quõ ad cantũ galli ip-
 sum diabolus reliquit, & ille ad dñm se cõuertit. Et em veri-
 tatẽ cãtores, & Dei seruitores deeer esse. valde ornatos, &
 maturos. 2. Paral. 35. Cãtores steterunt in ordine suo. Figura
 1. Reg. 16. vbi dicitur, qd David cãnebat cithara, & dæmoniũ re-
 cedebat a Saul, & leuius ferebat. Sic verẽ si spũs fornicatio-
 nis exagitat Sauli. carnẽ tuã, pcutit citharã cordistui, & fac
 ipsam sonare & cãtare p ofonem, & confessionẽ, & sic dæ-
 moniũ supabis, & carnis stimulos leuius sustinebis. Hi sunt
 igit &c. Et per consequens delectabilis cantantes. Idẽ dicitur
 figurãlter de cãtu illo Apo c. 8. Primus Angelus tuba cecinit.
 Angelus signat carnis puritatẽ. Debemus igit abdicare car-
 nalitatẽ, & prosperitatẽ. Tertio si volumus bene cãtare, D
 debemus abdicare verbositatẽ & loquacitatẽ. In ore (inquit)
 eorum non est inuentum mendacium. Sicut. n. raucedo vo-
 cis impedit cantum, sic mendacium, stultiloquiũ, derisio, de-
 tractio, qd sunt qdam raucedines spũales, non sinunt homi-
 nem bene cãtare. Sub nomine. n. mendacij intelligitur ois
 locutio mala. Idẽ dicitur Ecclesia. 7. Noli velle mentiri oẽ menda-
 cium. Et ratio est, quia sicut dicitur Sap. 1. Os, quod menti-
 tur, occidit animam. Circa illud igit est sciendum, qd est mul-
 tiplex malus cantus. Est enim cantus nimis altus, nimis fal-
 sus, nimis raucus, & nimis blandus. Cantus nimis altus est
 iactantia, & elatio, & tales sunt similes cuculo, qui altẽ,
 & continuẽ cãtat, veruntamen nihil dicit nisi de seip-
 so, &

so, & suis factis, & suorum, idem derisorie dicit. Esa. 23. Bene ca-
 ne, frequẽta canticũ meretrix obliuioni tradita, vt memo-
 ria tui sit. qd. Illi videt se esse in obliuione, & sine memoria,
 & idem de se canunt, contra illud Mat. 6. Noli canere tuba an-
 te te, &c. Itẽ cãtus raucus est detractio, & derisio. Idem tales
 sunt similes Ranis, quã voce sua rauca continuẽ volunt cã-
 tare quãdiu neminem videt. Sic detractores in absentia nõ
 in presentia semper murmurant, & diffamant. Tales. n. can-
 tant de alijs nimis raucẽ, i. nimis diffamatoriẽ, seu malẽ. simi-
 les etiam vlulis, quã vult aues nocturnã, quã clamando, &
 deridendo videntur cantare. vnde possunt alij dicere illud
 Iob 30. Nunc autem derident me iuniores tempore: & sequi-
 tur. Nunc autem in cantum eorum versus sum. Cantus blandus
 est adulatorio, & mala suggestio. & tales similes sunt Syrenis,
 quã suo cantu trahunt nauigantes ad naufragium, quia. scã-
 tus adulatorum, luxuriosorum, & malorum suggestorum,
 & maximẽ hæreticorum sibi, & alijs sunt causa periculi sã-
 piterni. Micheã 2. Cantabant canticum cum suauitate. Idem
 tales possunt dicere illud Amos 5. Aufer a me tumultũ carni-
 num tuorum, cantica lyrae tuã nõ audiam. Cantus falsus est
 lætitiã mundialis, & consolatio, quã falsa est, & vana: & ra-
 les sunt similes cygno, qui est auis, quã continuẽ in flumini-
 bus vult conuersari, cuius cantus est signum, & præ sagium
 mortis sui. Sic verẽ cantus & lætitiã mundalis, quam exer-
 cent hoies, qui in fluminibus diuitiarum viuunt, est signum
 & psagiũ, quod mors æterna est eis preparata. Amos 8. Con-
 uertam omnia festa in luctum, & cantica vestra in plãctum.
 Idem comminatorie dicit talibus Esa. 24. In cantibus non bi-
 bẽt unum, amara erit potatio bibentibus illam. Isti igitur
 (charissim) non sunt, in quorum ore non est inuentum mē-
 dacium. Non sic (charissim) sed abdicemus loquacitatẽ, si
 volumus dicere cãticũ Deo gratũ. Quarto dico, qd neces-
 se est, qd vendicemus humilitatem, quod ostenditur, cum dicitur.
 Sequuntur agnum quocunq; ierit. sequitur, signat obediẽ-
 tiam, imitationem, humilitatem, & subiectionem. Qui enim
 bene, & delectabiliter vult cãtare debet se alijs bonis can-
 toribus cõformare. Sic verã, si illos spirituales cantus bene
 dicere volumus, necesse est, qd bonis cãtoribus. i. Christo &
 Sanctis nos per humilitatem, & subiectionẽ cõformemus.
 Idẽ dicit de se quõd Mat. 3. Sequere me, & dimitte mortuos &c.
 & Mat. 4. dicitur, quod Petrus, & Andreas relictiã retibus
 secuti sunt Christum. sicut. n. ille, qui non sequitur alios in
 cantu vocali, dissonantiam facit, sic in cantu spũtuali il-
 le dicitur disrepare, qui per arrogantiam se dedignatur a-
 lijs conformare. Idem talibus pulchrẽ loquitur Hiero. ad Lu-
 lianum. In cithara, inquit, diabolus tres sunt falsã voces. i.
 elatio, quam habuit in cœlo, suggestio, quam cepit in Para-
 diso, desperatio, quam cepit in inferno. Musica. n. diaboli ab
 altiori cantu incepta. Inchoauit. n. in cœlo antiphonam ela-
 tionis dicens. Ponam sedem meam ad Aquilonem: alius. n.
 inchoauit, qd debuit, idem cecidit. Postea de cœlo descendens
 inchoauit in Paradiso antiphonam suggestionis, & postea
 in inferno antiphonam desperationis. Differt. n. musica Chri-
 sti a musica diaboli, quia diaboli incipit ab altiori, Christi verõ
 ab humiliori. Audi ductorẽ musicã spirituales. Discite a me,
 quia mitis sum, & humilis corde. & Matth. 11. & 1. Mach. 6.
 Pars exercitus per loca humilia ibat cautẽ & ordinatẽ,
 Habeamus igitur humilitatem, Et sic digni eri-
 mus cãtare no-
 uum canticum
 coram agno, &
 meritõ, quia pro certo Deus mirabiliter diligit bonos can-
 tus. Dicit. n. Soli fontem esse in Sicilia, qui quodam oculo
 instinctu naturã videtur in cantu, & melodiã delectari, si. n.
 iuxta fontem aliquis ceperit cãticis, vel melodijs resonare
 statim videbit aquã plus solito surgere, & erumpere, & sur-
 sum se supra margines eleuare. Sic verẽ fons sapientiã ver-
 bũ Dei in talib. spũalib. cãticis delectatur, & magis solito
 erumpit in beneficijs & lætatur. Bene ergo dicitur in Ps. Cã-
 zate, domino & benedicite nomini eius. Et nos etiam Exo.
 14. cum Moyse dicamus. Cantemus domino gloriosẽ. Igitur
 cantemus Deum laudando. Ps. Cantate domino canticũ no-
 uum, laus eius in ecclesia sanctorum. Item Deum orando.
 Ps. Miserere cordiam, & iudicium psallam tibi domine. Item
 Deo regratiãdo. Ps. Cãtate domino, quoniam magnificẽ fe-

cit. Item Deum confitendo. Psal. Cantate domino canticum
 nouum. Sequitur. Confessio & pulchritudo in conspectu
 eius. Item Deum prædicando. Iohelis 2. Canite tuba in Syõ,
 vocare cõtum, congregare populum &c. Prædicatores ta-
 men multis possunt dicere illud Mat. 11. Cecinimus vobis,
 & non saltastis, iamentauimus vobis, & non planxistis. q. d.
 In nullo correcti estis propter cantum prædicationis no-
 strã. Iste est ergo cantus laudabilis, & meritorius. Secundo
 dico, qd est cantus mirabilis, & allecorius. i. cantus, & con-
 solatio beatorum, qui laudando & regratiãdo iugiter can-
 tant Deo, vt Apo. 15. vbi Ioannes vidit sanctos stantes supra
 mare, habentes citharas, cantantes canticum nouum Moyse
 ferui Dei, & cãticum agni. Tertio dico, qd inuenitur in scri-
 ptura cantus damnabilis, & deceptorius. & iste signat sug-
 gestionem diaboli, & peccatorum, de quo dicit Hiero. Can-
 tus diaboli est cupiditas, cantus hominis est voluptas. Soph.
 2. Vox cantãtis in fenestra, coruus in superlimitari. Et hoc
 sufficit. Vide infra titulo de Laude, Psallere, & Exultare.

Canis. Quia canis habet tam multas bonas condiciones, A
 quã malas, quas longum esset per omnia decla-
 rare, idem de ipso duxi quasi sub silentio transeundum, sed
 qui plus videre voluerit, recurrat ad moralia super librum
 de proprietatibus rerum, vbi inueniet, quod requirit. Nota
 ergo breuiter, quod canis signat quandoque
 Virum virtuosum, Signat igitur canis virum
 virtuosum. Et hoc quadru-
 plici rone. i. propter fideli-
 tatem, propter humilitatem, propter vtilitatem, & propter
 sedulitatem. Habet. n. canis fidelitatem, quia et sũ Plin. ca-
 nis pro domino suo hostibus se opponit, ipsumq; occisum
 non derelinquit, & homicidam morsu, & latratu prodit, &
 ostendit. Vt in gestis Caroli Magni exemplum habetur de
 Macario proditore, & Leporario, qui duellum in insula no-
 strã dominã Parisius fecerunt pariter pro morte Alberici
 Burgundi ductoris, & ducis vxoris reginã dicti Caroli Fran-
 ciã regis. Sic verẽ vir fidelis dominum suum, i. Deum vel be-
 nefactorem debet diligere, & cognoscere, & propter fidem
 ipsius morti se opponere, & cõtra aduersarios fidei. i. diabo-
 lum, & hæreticos viriliter dimicare, & ipso latratu prædi-
 cationis, & morsu correctionis debet acriter impugare.
 Idẽ dicit Thob. 6. quod Thobias profectus est, & canis securus
 est eum. Item pp humilitatem. Canis. n. si a domino percuci-
 tur, non irascitur: si fugatur, non indignatur, imò si per vna
 viam deicit siue eicitur, per aliam reuertitur, nec cessabit
 applaudere, quousq; pax ipsius reformetur. Sic verẽ vir hu-
 milis & patiens esse despectu, & depressione non debet in di-
 gnari per obstinationem, sed magis cum humilitate pacẽ
 suã & gratiam procurare. Et si per vnam viam repellit, dẽt
 aliam viã quærere, vt ad aliõrũ gratiã reuertatur. Et sicut ca-
 nis est aial magnã memoriã per præteritorum confidera-
 tionem, & beneficia recognoscens per gratiarum actionẽ.
 vnde Tho. 11. dicitur, quod canis præcurrit, qui simul fue-
 rat in via, & quasi nunciũ blandimẽto caudã gaudebat,
 sic &c. Tertio pp vtilitatem, lingua. n. canis est medicina-
 lis, extrahit. n. morbum a vulnere. Re vera lingua talis est vir
 iustus, quia verẽ lingua & locutio sua, prædicatio, eruditio,
 monitio, correctio, & consolatio est alijs medicina. vnde
 Luc. 6. Veniebant canes, & linguebãt vlcera eius. Et est etiã
 canis vtilis, quia latrat, mordet, & lingit, atq; feras capie. Sic
 prælatus debet latrare prædicãdo, debet mordere corrigen-
 do, debet lingere consolando, & feras. i. peccatores cape-
 re, eos ad poenitentiam conuertẽdo. Quarto pp sedulitatẽ.
 Canis. n. sedulẽ custodit domũ dñi sui a latronibus, & gregem
 a Lupis. Sic iustus, maximẽ prælatus, vel prædicator, de-
 bet domum Dei, quẽ est Ecclesia, per discretiõnẽ custodire,
 & exinde morsu correctionis, latratũ pãdicationis, debet Lu-
 pos & latrones. i. dæmones, & impios coercere. Ecclesia. 14.
 Quẽ coninnctio hominis ad canem? Et melior (Ecclesiastes
 9.) est canis viuus Leone mortuo. Et sic patet canis fidelitas,
 humilitas, vtilitas, & sedulitas. Pone si vis alias condiciones
 adiungendo vel inuehẽdo. Signat ergo canis uirũ virtuosũ.
 Sedõ signat uirum vitiosum. i. peccatorem. Canis. n. est ani-
 mal uorax, famelicũ, inuidũ, & inuidum. Sic peccator est
 mordax detrahẽdo, uorax gulosẽ comedẽdo, famelicus aua-
 rã acquirẽdo, inuidus de bonis aliorũ dolẽdo, immundus
 Dicitur. Berchorij. S 3 luxu-

luxuriam exercendo. est. n. inuidus, mordax, & detractor. inuider. n. canis illi, qui subintrat domum, in qua est ipsum que mordet, lacerat, atq; fugat. vnde Hier. 15. Gladium ad occasionem, & canes ad lacerandum. Item per canes designantur voraces comestores, & gulosi. 3. Reg. 14. In ciuitate comedentes eos canes. Item infatigabiles, auari, & ambitiosi. vñ in Psal. Famem patientur vt canes, & circuibunt ciuitatem. Item immundi, & luxuriosi. 3. Reg. 22. Linxerunt canes sanguinem Nabat. Item per canes intelliguntur recidiuantes, & peccatores. Canis enim reuertitur ad vomitum, & peccator ad peccatum confessum, & auarus ad illud, quod fuerat restitutum, quia sicut dicitur Prouerb. 26. sicut canis, qui reuertitur ad vomitum, sic stultus, qui iterat stultitiam suam. Item per canes intelliguntur crudeliter, & rabiosi. Canis. n. facilliter efficitur rabidus, & tunc gregi, quem custodit efficitur periculosus, quia nisi teneat totum inficit & occidit. Sic peccator, maxime prelatas, quando fit rabidus per crudelitatem gregi subditorum. suorum multum nocet per rapacitatem. Pl. Circumdederunt me canes multi tau. pin. ob. me. Item per canes intelliguntur adulantes. Canis enim lambit aqua, & blanditur, & applaudit melius vestito. Sic adulator magis diuitem honorat. Iud. 7. Solent canes lambere aqua. Et nota, qd sicut canes a nobilibus conuiujs expellunt, & a delicatis cibarijs coercentur, sic verè tales peccatores a conuiujs Paradisi merentur expelli. Apoc. 2. 1. Foris canes, & venesici. & a delicatis cibis corporis Christi debent merito coereri. Nam (vt fm Plin.) coriandri semen, quod hominibus est cibum, & medicina, canibus est mors, sic verè Eucharistia, qd hominibus bonis ratione vtentibus est vtilis, canibus istis. i. peccatoribus est damnabilis. Ideo bene precipitur Matt. 7. Nolite sanctum dare canibus, & nolite ante porcos ponere Margaritas. Et sic patet, qd canis signat hominem vitiosum.

C Tertio dico, qd canis signat hostem venenosum, i. diabolum. Nam sicut canis mordet, latrat, inuidet & inficit, sic diabolus inuidet saluti hominis, latrat per suggestionem, mordet per delectationem, inficit, & corrumpit per consensum, & operationem. Et ideò petebat David. Erue a framea Deus animam meam, & de ma. can. vni. me. Est igitur canis significatiuus viri vitiosi, viri vitiosi, hostis venosus &c. Et adiungitur vis ad quolibet membrum alias conditiones, sicut inuenies in morali. Sufficit.

A *Canities, Canus.* Nota, quod canities est albedo capillorum, quæ (vt communiter) duo signat, videlicet prudentiam, & senectutem. Prudentiam dico pro eo, qd cani capite & antiqui sunt (vt communiter) magis discreti & prouidi, & ideò cuiuscunque ætatis fuerint prudentes, possunt dici cani. Sap. 4. Cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata &c. vnde Eccle. 6. Stude sapientie filii mei, & vsque ad canos inuenies eam, i. vsque ad senectutem. & Leu. 19. Coram cano capite conserge. &c. Vide de senectute, & prudentia. &c.

A *Capere, Captio.* Sciendum, quod capere primo est & subiugare. Et accipitur in scriptura aliquando actiue, aliquando passiuè. Actiue Capit Deus, scilicet poenitentes per conuersionem, delinquentes per damnationem, triumphantes per saluationem. Capit (dico) poenitentes, & hoc facit quandoq; cum hamo suæ occultæ inspirationis, aliquando cum rete prædicationis. Ezech. 12. Extendam super te rete meum, & capieris in sagena mea. Item capit per damnationem delinquentes. Deus. n. immittit canes suos ad capiendum feras, i. peccatores, scilicet casus, infirmitatem, & mortem, & tandem per damnationem in inferno coquit, & denorat vniuersos. Osee 5. Ego capiam, & vadam, & tollam, & non est, qui eruat. vnde de Dei executoribus, scilicet morte, & diabolo potest dicere damnatus illud Psal. Ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes. Item capit triumphantes per saluationem. Deus enim capit bonos ad partem suam. vnde 2. Reg. 5. Cepit David arcem Syon. Secundo dico, quod est captio qua capit homo, & ista nihil aliud est quam captio, & acquisitio meritum peccatorum, terrenorum, & æternorum. Homo enim capit virtutes acquisitiue. Ezech. 19. Leo factus est, & didicit prædam capere. Item homines prædicatiue. Luc. 5. Eritis iam

homines capientes. Item capit terrena multiplicatiue. 2. Paral. 28. Ceperunt prædam infinitam. Item æternam gloriam beatiue fruendo. Pl. Vt hereditate capias terram. Item tertio actiue capit diabolus. i. per culpam in præfenti, & per poenam in futuro, & de tali captione potest dici illud Nau. 2. Leo cepit sufficienter sibi, & impleuit cubile suum præda. Sed adhuc dico, qd est captio passiuæ, & tunc capi idem est, qd concludi, & contineri, & postsumus dicere, qd Deus capit per incarnationem, homo capit per peccatum, & damnationem. vnde nota, quod passiuè loquendo videlicet, Capit Christus, cum vir efficitur, Deum cepit. Capit iustus, quando conuertitur, queus amoris, Capit iniustus, quando decipitur, quia. i. verus amor ad nos ipsum fecit capi. videlicet capi

Virginis gremio, Deum enim cepit virginitas, sed hominem capit iniquitas: Deum (dico) Breui præsepio, minem capit iniquitas: Deum (dico) Crucis supplicio, cepit virginitas in incarnatione. Ipse Tumuli tugurio, se enim fuit vnicoctus, quem virgo capit in gremio, & concludit, quem venatores, idest, sancti patres capere non poterant quoquo modo. Ideò beata Virgini dicitur. Quem cœli capere non poterant, tuo gremio conuulsi. 3. Reg. 8. Si cœlum, & cœli colorum te capere non possunt, quanto magis nec domus ista. Item dico, qd inquit capit stimulus doloris, qd. f. h. contritus, & compunctus dimittit se capi, & ad bonum conuertit. Thren. 3. Venatione ceperunt me quasi auem. Item dico, qd capit iniustum. Sibi ille deceptoris. i. tentatoris diaboli. Sicut. n. videmus, quod venatores & aucupes diuersimodè capiunt bestias, & volucres, quia aliquando cum laqueo, aliquando cum sagitta, aliquando cum visco, sic verè demones diuersimodè capiunt homines. i. animas per peccatum. f. aliquando cum sagitta volante in die, quæ est superbia, aliquando cum laqueo confringente, qui est auaritia, aliquando cum visco tenente & inficiente, qui est luxuria. Ideò de tali captione dicitur Prouer. 5. Iniquitates sue capiunt impium, & suisibus peccatorum suorum confringentur. Et pp hoc de diuersis modis capiendi peccatores tam per poenam, quam per culpam potest dici illud Esa. 8. Offendit inquit, ex eis plurimi, & cadent, & cœterentur, & vincientur, & capientur. vbi est aduertendum, qd captio culpæ & pœnæ introducunt in hoie, videlicet per pompositatem elationis (cadent & conterentur) Per cupiditatè affectionis (Offendit inquit, ex eis plurimi) Per carnalitatè infectionis (qd offidit cum dicit vincientur)

C Capit igitur homo à diabolo per elationem & pompositatem. qd ostenditur cum dicit. Cadent. Cadere. n. proprie est ab alto ad infimum ruere, qd vtiq; pertinet ad superbos, qui in alto superbiè constituuntur, & inde ad culpâ & ad pœnâ corruunt, & capiuntur, similes Pardo, qd sentit stercorea humana sursum in arbore, vbi à venatore ex industria ponuntur, sursum salit, vt ea comedat, multum. n. diligit ea, & iò sup fudes acutas subtus arborem cadit, & sic accipitur, & perit, vt dicit Plin. sic verè dū superbi sursum ad arborè mundanarū dignitatū ambiunt, & ascendunt vt stercorea mundanarū diuitiarū & deliciarū habeant, subito super fudes acutas tormentorum in inferni cadunt, & sic capiuntur, & pereunt. De tali autem ambitiosorum casu dicitur in Psal. Cader cum dominatus fuerit pauperum. De tali autem captione dicit 2. Regum 5. Cepit David arcem Syon. Arx enim, quæ est ædificium altum, signat superbos, qui à David, qui interpretatur manu fortis. i. à diabolo per superbiam capiuntur. 2. Paral. 25. Amafiam regem cepit rex Israel. Capit igitur homo per elationem, & pompositatem. Secundo dico, qd capitur hō per affectionem & cupiditatem, quod ostenditur, cum dicit, Offendit. Offendere enim idem est, qd ad aliquod obstaculum se collidere, & inde dicitur offendiculus illud, quod in via alacritus ponitur, vt ad illud collidatur, & cadat, & capiatur. & sic capiunt auari, qui ad mundi bona per immoderatum appetitum offendunt, similes Lupo, qui dum offendit ad pedicam suis, ibi capitur. Similes etiam auicula, quæ dum offendit, & tangit laqueum, statim cōstringitur & capitur. Sic verè auari, dum tangūt bona temporalia, quæ rectè sunt pedica, & laqueus ad capiendū aias, statim per auaritiā stringuntur, & à diabolo capiuntur. Nam sicut auari capiunt pauperes per suas malitias, sic diaboli capiunt auaros, & hoc per laqueum cupiditatis, finaliter aut pedica æternæ poenalitatis. Sicut

Sicut enim pisces, & aues capiuntur laqueo, sic capiuntur homines in tempore malo. Ecclesiastes 9. Offendit ergo, sicut enim canis rabidus ambulat vacillando, ita qd ad oia circumiacetia offendit, sic et auari ad oia, qd sunt circa eos, cadunt domos, prata, vineas, & cætera bona offendunt pdesiderium & affectum. vnde Io. 11. Qui ambulat in nocte, offendit. Isti igitur sunt fraudulentæ Vulpes, quas dñs præcepit capi. Can. 2. Capite nobis Vulpes, quæ demoluntur vineas. Compara auaros Vulpi, qd semper claudicat, & est fallax, & mortuam se fingit. Sic isti claudicant, quia nunquam rectam intentionem hnt, sine recta intentione omnia faciunt, imò mortuos & simplices, vt decipiant alios se confingunt. Capiantur ergo per auaritiā & cupiditatem. ¶ Tertio capitur homo per infectionem, & carnalitatē, quod ostendit cum dicitur. Vincientur. Carnalitas. n. est vinculum, quo homo irretitur, vincitur, illaqueatur, est enim sicut viscus, qui auiculas vincit, & ligat, ita qd in visco capiuntur, deplumantur, & comeduntur. Sic verè carnalitas ita vincit hominem, qd vsque ad mortem ipsum vincitum detinet malis complacentijs, delectationibus, & peccatis, & sic deplumatur, i. plumis virtutum, & meritum, plumis etiam temporalium bonorum, & tandem in inferno capitur, & deuoratur. Istud patet de luxuriosis, qui aliquando à malis mulieribus capiuntur ita foriter, & per malas complacentias ab eis vincuntur tā ardent, quòd vix aut nunquam amplius liberant, imò ab eis deplumantur, & spoliantur. Ecclesiastes 7. Inueni mulierem morte a mariorem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus eius. vnde Prouer. 7. de peccati muliere dicitur, qd ipsa erat preparata ad capiendas animas. tales capiuntur ad modum Elephantis, qui capitur ad cantum puellarum, vel ad modum nauarum in mari, qd capiuntur, & somniantur ad cantum Syrenarum. Sic verè viri ad cantum, & plausum malarum mulierum vinciuntur. er go 2. Paral. 36. dicitur, qd Chaldaei sedechiam regem vincitum cathenis duxerunt in Babyloniam. Et sic patet, qd quidā capiuntur per carnalitatē, quidam per cupiditatem, quidā per pompositatem. & hoc de capere sufficit.

A *Capillus.* Nota, quod in scriptura inueniuntur capilli portandi, capilli ligandi, capilli tondendi. Primi signant virtuales perfectiones, quæ debent portari. Secundi signant cordiales affectiones, quæ debent ligari. Tertij signant temporales possessiones, quæ debent tondi. Dico ergo primo, qd per capillos intelliguntur virtuales perfectiones, & significatur per capillos triplex virtus, secundum, qd capillus datus est propter tria animalibus, videlicet, In tegumentum propter nuditatem, In ornamentum contra ruditatem, In tuamentum contra frigiditatem. Et sic capilli possunt significare triplicem virtutem, i. honestatis, qd nuditatem celat, virtutem sanctitatis, quæ vilitatem velat, virtutem charitatis, quæ frigiditatem fugat. signant. n. capilli videlicet honestatis cōuersationem, sanctitatis preparationem, charitatis inflammationem. Dico ergo primo, quod capilli signant honestatem. sicut. n. capilli sunt illa pars corporis, quæ apertius ostenditur, quæ exterius exponitur, & quæ diligentius componitur, & qua quicquid est interius absconditur. Sic virtus honestatis p ceteris virtutibus plus apparet, in conspectu hominum magis fulget. Et si quid est in homine defectuum, sub hac magis absconditur, atq; latet. Et ideò ad ipsius compositionem decentem quilibet sapiens summè studet. De talib. capillis loquitur scriptura 1. Cor. 11. Capilli pro velamine dati sunt. Et aduerte, qd Aristot. in lib. de phisognomia dicit, qd capillus niger signat rectitudinem mentis, ad denotandū qd nigra & humilis cōuersatio bonæ mentis est significatio, quia secundum Gre. p hæc, quæ foris apparent, quid intus lateat aperitur, sed aduerte, quod dicitur Leu. 13. qd quando capillus mutatur in flauum, signat lepram, quia re vera quando conuersatio efficitur flaua, & insolens, atque leuis, & ad literam quando capilli procurantur per artem fieri crocei, atque flauij, signum est qd ibi interius lateat lepra malæ, & corruptæ voluntatis. Habemus ergo nigros capillos atque albos, non flauos, quia. f. cōuersatio nostra non debet esse flaua per insolentiam & leuitatem, sed magis nigra per humilitatem, & alba per munditiā castitatē vnde Dan. 7. Capilli eius tanquam lana munda.

Patet igitur, qd per capillum intelligimus honestatem. ¶ Secundo dico, qd per capillum intelligimus virtutum multiplicatē. sicut. n. vides, quod capilli sunt capitis ornamentum, & qd per capillos radicem arbores, & herbæ adherent terræ, & in terra radantur, sicut patet de porris, cepe & alijs, sic verè virtutes, & bonæ affectiones atq; sunt ornamentū mentis. Nam per istas cum terra. i. cum Deo coniungimur, & vnimur, in ipso radicamur, & fundamur. De istis capillis dicit Matth. 10. Capilli capitis vestri oēs numerati sunt Deus. n. numerat, & ponderat capillos, i. virtutes, & merita singulorū. Figura de Abalon, cuius capilli singulis annis appendebantur. sed re vera tales capillos non videntur habere multi. sicut. n. dicitur Solinus, & Plinius, Leones carentes iuba, idest, capillis supra collum sunt quasi degeneres à generositate, & audacia Leonina, & vt dicitur, illi Leones, qui de Pardi adulerio procreantur, tali insigni crinium non ornantur. Sic verè (charissimi) multi sunt, qui carent capillatura virtutum & bonarum affectionum. Et re vera isti carent spirituali audacia, & virtute, & à probitate degenerant aliorum: quod vtique in illis apparet, qui in matre sua. i. in ecclesia à Pardo. i. à diabolo adulterinè & malè & Symoniacè generantur, & promouentur, quia (vt cōiter) tales carent crinibus bonarum affectionum, virtutum, & meritum. Figurati in Salfone. Iudic. 16. qui quandiu capillos suos habuit, nec superari, nec excacari potuit, statim ergo qñ crines perdidit virtutem & fortitudinem amisit excacatus, ligatus, & incarceraus fuit. Sic verè homo statim, quod perdit capillaturam virtutum, & potissimè septem crines, i. septem virtutes, vel septem sancti Spiritus dona, pro certo sua virtus, & fortitudo ab eo recedit, & fugit, ita qd ex tunc Philisteis. i. d. demonibus & peccatis non potest resistere, immo ab eis malis complacentias capitur, & in carcere malè consuetudinis vincitur, & tandem per oblationem & mentis obnubilatiōem, excacatur, & in fine in ruina domus corporis suis. i. morte cū Philisteis, i. demonibus moritur, & opprimitur, atq; damnatur. Istos potissimè capillos auferit Dalila, i. mala mulier, vel dalila, qd interpretatur stula, i. auaritia, & aliorum peccatorum genera priuant hominē his capillis. Ideò peccata sua plangebat David dicens Multiplicatę sunt iniquitates meę super capillos capitis mei. Nō sic (charissimi), sed habeamus capillos virtutum, & meritum, iuxta illud Luca 21. Capillus de capite vestro non peribit. signant ergo capilli virtutū multiplicatē. ¶ Tertio dico, qd capilli signant amorem & charitatem. Capilli. n. dati sunt in munimentum, munitionem. n. hominem cōtra frigoris tempestatem, & calorem nutriunt, & defendunt, sicut patet de bonis & pilosis foderaturis, & subducturis. Sic verè charitas per bona desideria calefacit, & animam à nocumento frigoris inderuotionis defendit. In cuius signum Nazarei qñ erant in tpe consecrationis & obseruationis, suæ capillos suos non radebant, & sic sanctificationem acquirebant. Quia verè qui foderaturam charitatis seruat, virtutem & sanctitatē multiplicat. vnde Apo. 1. Capilli eius sicut lana alba. sicut. n. lana calefacit, sic & charitas. Et sic igitur patet, qd capilli significant charitatis inflammationem, sanctitatis aggregationem, & honestatis cōuersationem. Isti sunt ergo capilli portandi. ¶ Sed secundo dico quod inueniuntur capilli ligandi, & isti signant cordiales affectiones. Sicut. n. videmus, quod mulieres ligant, lauant, tricant, & pectinant capillos suos, sic verè nos debemus nostras affectiones, qd more capillorū de nostris cordib. oriuntur, ligare, restringere, ornare, cōponere, pectinare, & abluere. Ligantur enim per discretiōem, quia non finit eos esse fluere quantum vellent. Pectinantur etiam per confessionem, abluuntur per lachrymarum effusionem. Ideò de talibus capillis dicitur 2. Reg. 14. Non cadet capillus capitis filij tui. Sed audi, quid dicit Herodotus, quod scilicet homines calidarum regionum, sicut Aethiopia, multos habent capillos nigros & reflexos, sunt tamen vt dicit corporis parui, coloris nigri, animi defectiui. Sicut verè hodie qui sunt de regione calida huius mundi, scilicet auari & luxuriosi, & superbi, multos capillos, idest multas vanas affectiones, multa desideria, & ambitiones noscuntur habere. Psal. Multiplicate sunt super capillos capitis mei. veruntamen (vt communiter) sunt parui corporis per meritum attentionem, nigri coloris per malam cōuersationem. Berchorij. S 4 satio-

inuoluuntur & capiunt, & in Inferni carcere perpetuo includuntur, ne vox terrorum suorum super montes eminentia...

Charitas teste Aug. super Ioan. Homel. 8. ponitur de pe. dist. 2. radix est omnium bonorum. Istud. n. videtur velle Greg. in Hom. qui dicit, q. sicut ab...

Medulla compassionis, Flos bonae affectionis, Folium bonae locutionis, Fructus bonae operationis.

Quia breuiter charitas omnem perfectionem includit. vñ Col. 3. Super oia aut charitatem habere, quae est vinculum perfectionis.

ergo charitas multos & infinitos habeat effectus, tamen habet quatuor effectus spirituales. Ostenditur. n. q. charitas amat veraciter: quia dicitur charitas a charus, r. rum. dicitur...

Hec. n. Deu taliter inflammavit, q. ad hominis miseram conditionem, & ad carnis assumptionem ipsum misericorditer inclinavit. Fuit. n. sicut adamus, qui attrahit ferru, quamquam sit durissimum, quia vere quamuis Deus durus & austerus videretur, tractus est tamen fimbis charitatis ad hoc...

ut ho efficeretur, vt per eum homo saluaretur, & ad eius confortiu admitteret. Charitas. n. d. quasi care vnitatis: quia scilicet ista fecit hoem Deo taliter charum, q. de vtroq. factu est vnu. i. Ioan. 3. Videre qualem charitatem dedit nobis Deus: vt filij Dei nominemur, & simus. Item debet corda nostra sic inflammare, q. ad diligendum Deum, & proximos debemus iugiter inhiare. Sic vere charitas non apparet solum in prosperis, imo in aduersis. Etiam similis est charitas illi lapidi, qui d. carbunculus, qui est lapis ignei coloris, q. ita ardenrer rutilat, q. nocte non extinguit splendor eius, sicut dicit Isid. Sic vere vera charitas erga Deum, q. erga proximu ita debet esse firma, vera, & tenax, q. non solum in die, imo et in tempore prosperitatis debet lucere & apparere, imo potius in nocte. i. in tempore tribulationis & aduersitatis. In prosperitate. n. suorum gaudet charitas & laetatur, in aduersitate aut condoleat, compatitur, & trillatur, adiuuat pariter & consolatur. Stella. n. magis videntur de nocte lucere, q. de die. Sic boni & charitatiui amici plus se ostendunt alijs lucentes, & adiuuantes eos, & consolantes in aduersitate, q. in prosperitate. Prouer. 31. Non extinguetur in nocte lucerna eius. Crisostomus est lapis, qui de die apparet aureus, de nocte aut igneus esse vñ. Nam in die vñ pallere sicut aurum, in nocte autem rutilat sicut ignis. quia boni de die. i. in prosperitate debent splendere per laetitiam & iucunditatem. f. alijs congruendo, pauperes adiuuando, Deum laudando, & magnificando. De nocte autem. i. in aduersitate debent rubere, & ardere per charitatem, ad Deum feruenter recurrere, aduersa fortiter vilipendendo, amicos depauperatos diligendo, & feruorem suae dilectionis erga eos amplius ostendendo: quia sicut d. Prouer. 12. omni tempore diligit, q. amicus est. unde Bern. super Cant. sermone 20. Sit fortis & constans amor tuus, nec cedens terroribus, nec succumbens laboribus. Amicus affectuosus, circumspectus, & validus. Cuius tamen contrarium faciunt multi, & maxime falsi amici, qui non habent perseverantem amorem, quia amor eorum tenuis durat in prosperis, & deficit in aduersis. Ideo isti sunt similes Soli, qui d. quasi Solus lucens, qui tantum vñ lucere de die, & nunquam de nocte. Sic vere isti dicuntur quasi Soli lucetes, quia. f. sibi soli uolunt prospicere & lucere, & nullum alterum adiuuare: nam amicis suis tandiu apparent in die prosperitatis, quandiu lucrari cupiunt aliquid, uel possunt erga eos, nunquam in nocte aduersitatis. Si. n. paupertas seu aduersitas uenerit, statim falsorum amicorum confortium disperebit. Sicut. n. dicit Sen. Amicum prosperitas inuenit, aduersitas probat. Et alibi dicit, q. inde amici fugiunt, ubi probatur. Sed non sic uera charitas, quia ista amat veraciter,

propter quod pulchre loquitur Aug. lib. de laudib. charitatis. Charitas in aduersitatibus tolerat, in prosperitatibus tentat, in duris passionibus fortis est, in bonis operibus hilaris est, in temporalibus diuissima, in hospitalitate latissima, inter bonos fratres laetissima, inter falsos patientissima. Ad hoc et facit, quod dicit Hug. lib. de charitate, ubi dicit. Magna uim habes o Charitas, tu sola tra here Deum potuisti de caelo ad terram. O q. forte est uinculum tuum, quo Deus ligari potuit, & homo iniquitatis uicula dirupit. Nescio quod magis in laude tua dicere possum, q. q. Deum de caelo ad terram traxisti, & q. hoiem de terra ad caelum subieuaisti. Charitas igitur amat ueraciter. Sed d. dico, q. charitas ligat tenaciter. q. ostenditur cum dicitur. Ista habent uinculum. quos. n. uinculum perfectae charitatis ligat, ita tenaciter eos iungit, q. nec locorum diuersitas, nec statuum imparitas, nec contingenti casuum aduersitas potest ipsos amplius separare. Q. bene dicit Apostolus Ro. 8. Quis, inquit, nos separabit a charitate Christi? & sequitur. Certus sum, inquit, q. neq. mors, neq. uita, neq. instantia, neq. futura, neq. fortitudo, neq. altitudo, neq. profundum poterit uos separare a charitate, q. est in Christo. Charitas. n. est sicut uinculum, quo ligantur Boues, quia sicut dicit Plinius. Boues socios suos, cum quibilibet, solent ualde diligere, & societatem eorum frequentare, & se inuicem lambere, & si ab inuicem in passu diuidantur, solent alter alterum querere, & pium affectum erga socium solent mactis mugitibus declarare. Sed uerum illi, quos uera charitas ligat se inuicem diligunt, & frequenter lambunt, applaudunt, & salutant, & si aliquo casu ab inuicem recesserint, ut pote si charitas illorum a aliqua occasione turbata fuerit uel distincta, de hoc conquerunt & dolent, & ad eam recuperandum laborare non cessant. Est igitur charitas uinculum, ligat. n. hoiem, & Deu, amicum & amicum, & q. fortius est, inimicum & inimicum. In tabernaculo. n. foederis ligabat faccus cum sacco, cortina cum cortina, superhumeralis cum rotali, q. breuiter in oib. paramentis illis uix erat aliquid quin ligaretur aliquibus ligamentis, sicut legitur Exo. 26. & deinceps. Sic uere inter nos, qui sumus tabernaculum Ecclesiae militantis, non debet esse aliqui, quin per charitatis uincula sint ligati. Eze. 4. Ecce data sunt super te uincula, & ligaberis in eis. Charitas. n. non solum uinculat hoies, imo et uinculat uerum ipsum Deu. Vñ Hugo lib. de charitate dicit sic. Charitas Deum superauit, et adduxit eum uinculis suis alligatum, adduxit eum sagittis suis uulneratum. O charitas, uulnerasti impastibilem, aeternum fecisti mortalē, hęc aut oia fecisti, ut oia corda nostra emollesceret, & sequitur in eo. lib. Charitas omnem languorem sanatur, uitiorum radices extirpat, mentem illuminat, conscientiam mundat, animam laetificat, Deum demonstrat. Animam. n. qua inhabitat charitas, superbia non inflat inuidia non deualtat, ira non dissipat, tristitia mala non uexat, auaritia, non excecatur, gula non inflamat, luxuria non coinquinat. Sed heu pro dolor q. pauci sunt hodie, qui charitatis uinculo sunt astricti. Multi sunt similes Rhinoceroti, q. nulla astutia potest capi, nec ullis potest uinculis detineri. Sic uere multi sunt ita ceruicosi & proterui, odiosi, et iniuriosi, q. nunquam amoris uinculis capiuntur, sed si captiui esse credantur infra ambitum amicitiae et charitatis, subito inuenta occasione talia uincula destruunt, atque frangunt. Hieremias 2. A seculo cōfregisti iugum, rupisti uincula. sed pro certo quauis peccatores dirumpant uincula charitatis, permittunt se tñ ligari uinculis iniquitatis. de quibus dicitur Prouer. 5. Iniquitates suae capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringuntur. Et aduerte, q. quida capiuntur & ligantur uel uinculantur per cupiditatem, alij per carnalitatem, alij per tepiditatem. Cor & bursam ligat cupiditas, corpus & carnem ligat carnalitas, pedes & manus ligat tepiditas. Cupidi ligantur sicut asini mercatorum, q. uinculo capistrum suum taliter inuoluuntur, q. et a comedendo coerecent. sic uinculis auaritia, & paritatis hoies taliter ligat, q. de bonis proprijs ad facietatem comedere non sunt ausi. Osee 5. Vidit Efraim languorem suum, & Iudas uinculum suum. Isti figurati sunt in Sedechia Rege 4. Reg. 1. q. captus est a Nabuchodonosor, & per ipsum excruciat, & catenis uinctus ductus est in Babylonem. quia re uera per auaritia homo a Diabolo capitur, & ne se ipsum cognoscat excecatur, & ne de potestate Diaboli exeat, uinculis paritatis & obdu-

rat

rat voluntatis alligatur, & sic in Babylonem. i. in Infernum ducitur & minatur. Itē alij uinculantur per carnalitatē, sicut sunt luxuriosi, figurati in Sansone, quē Dalida ligauit, rotondit & excecavit, ad denotandum, q. qui p. malas mulieres hic uinculis malarii concupiscentiarū ligatur p. pau-

perationem tondetur, per obstinationē excecatur, per malā consuetudinem marceratur. Iō dicebat Salomon Eccl. 7. Inueni mulierem in corde amariorem, uincula sunt manus eius, sicut hō ligat? nō pōt se mouere, nec fugere, nec laborare, sic illi, qui uinculo corporis, & desidia sunt ligati, ad nullū bonum opus possunt se mouere. Eccl. 28. Vinculum eius uinculum ferreum. Non sic (charissimi) dirumpamus uincula eorū, & projiciamus a nobis iugū eorū, & ligemus uinculis non totipors, sed amoris, non auaritia, sed amicitia, non carnalitates, sed charitatis, quia re uera sicut dictū est, charitas ligat tenaciter (Vinculum inquit.) Tertio dico, q. charitas ligat feliciter, q. ostendit, cum d. Habeo. n. est uerbum possessiuū, signat. n. possessionē alicuius rei, ad denotandū, q. charitas facit nos possidere merita & uirtutes in pñti, & gloria perpetuā in futuro. teste. n. Sen. diues est nō qui magis habet, sed qui minus cupit. Et quia charitas facit hoiem sufficientē sibi, iō facit eum diuitem. vñ Aug. lib. de laudib. charitatis. In charitate ois diues est pauper. est. n. similis illi lapidi, qui dicitur Galactites, qui. fm. Isido. & Diosco. u. bera lacte replet, quia uere uera charitatis lac gratiae & uirtutis, lac diuitiarū spūalium & salutis nostrae possessoribus procurare nituntur. Calor. n. fm. naturales est cā. f. cūditatis arborū, & herbarū, q. bene apparet, quia regiones frigidae, sicut est Neogrigia & uicina, sunt regiones steriles, & sine fructu. Sic uere charitas est cā diuitiarū, & fructuū spiritualium, gratiarum, & uirtutum, quia sine ista nullus pōt producere bonum fructū. Iō pōt dicere illud Phi. 4. Habeo autem omnia, & abundo. Et nota, q. dicit omnia, quia. f. oēs uirtutes facit charitas nos habere. Et specialiter tres uirtutes oriuntur a charitate, s. pietas, & cōpassio, benignitas, & deuotio, stabilitas, & duratio. Charitas. n. generat cordis cōpassionem, mentis deuotionē, status durationē. Calor. n. nubes in pluuiam resoluunt, fructus in arbore dulces facit, lutū in fornace desiccatur, & forte reddit. Sic charitas nubē mentis nostrae ita per confessionē resoluunt, q. exinde stillare pluuiam. i. elemosynarū largitionē facit, fructus et cordis nostri ita dulces facit, q. maturant per deuotionē, & eos humiles reddit ad Dei acceptionem, lutum et fragilis mentis nostrae decoquendo indurat per perfectionē, ita q. efficimur stabiles ad resistendum contra omnem tentationem. Iō de charitate dicit Apost. 1. Cor. 3. Charitas patiens est, benigna est, non agit perperam, non querit quae sua sunt &c. Itā auctoritate diuisum cum 12. proprietatibus charitatis, uide in sermone. Et propter hoc de diuersis uirtutibus a charitate emanantibus pulchre loquitur Bern. in Epist. 2. dicens. O bona mater charitas, quae siue foueat infirmos, siue exerceat prouectos, siue arguat inquietos, diuersis diuersa exhibens, sicut filios diligit uniuersos. Cum te arguit mitis est, cū tibi blanditur simplex est, piē solet seruire, sine dolore mulcere, patienter nouit irasci, humiliter nouit indignari, mater est non solū hoium, sed et Angelorum, quae in terris, & in caelis sunt, pacificauit, Deū hoibus placauit, & hoiem Deo reconciliauit. hęc Bernar. Ostendit ergo, q. charitas est habenda, quia dicit feliciter, quia ligat tenaciter, quia amat ueraciter &c. Vide de charitate supra ubi a mor. dilectio, ardor, calor, ignis, & in pluribus alij titulis.

Carmelus. Nota, q. Carmelus mōs est in India fructuosus, & pinguis, & interpretatur mollis, uel tenellus, seu sciens circuncisionem, aut scientia circuncisionis. Dicit igitur breuiter loquendo, qd ille mons signat triplicem locum, seu statum, scilicet

Moralem uirtutibus perfectū, Primū dico, q. Statum Celestē muneribus resectū, signat uirtutum Carnalem criminibus infectum, opulentiam, sci-

licet statum hominum perfectorum, sicut est status religionis primeae, quia. sibi fuit omnium uirtutum uibras. Ibi. n. fuit mollities beniuolentiae, temeritudo pietatis, & clemētia, scientia uerē prudentiae & circūcisionis. Et ideo nota, q. in isto Carmelo abstinentia, & teporantia. i. in religione

uel Ecclesia debet & solet esse sanctorum habitatio, simplicium recreatio, deuotorū consolatio. Ibi. n. sancti solēt cōmorari. vnde de sancto Helia d. q. ipse fugiens a facie Iezabel habitauit in Carmelo. 3. Reg. 18. Ascendit Helias in uerticem Carmeli. In illo. n. statu solebant sancti frequentari, & a laicis secularibus uisitari, sicut de Sunamite dicit 4. Reg. 4. c. q. ipsa profecta est ad uirū Dei in uerticē Carmeli. Itē dico, q. ibi simplices debent recreari. erat. n. Carmelus locus paucosus, ubi animalia nutriebantur, sic simplices laici bonis doctrinis, & exemplis, quae inueniebantur in religione, & Ecclesia solebant spiritualiter enutriri. Michae 7. In medio Carmeli pacenatur. Item ibi solent deuoti consolari. vnde Hier. 2. Introduxi uos in terram Carmeli, ut comederetis fructum eius & opima illius. sed heu. nō sic hodie, quia iam vñ verificatū illud Hie. 4. Apexi, & ecce Carmelus desertus & vrbes eius destructae. quia re uera quasi totus status religionis conuersus est quo ad uirtutes in solitudine & desertum. unde Diabolus in persona Nabuchodonosor gloriatu se destruxisse istum Carmelum. Esa. 37. Saltū Carmeli ego confodi, & siccaui aquam, & riuos aggerum. & Amos 1. Exficcatu est uertex Carmeli: signat ergo Carmelus uirtutum opulentiam, uel si uis per omnia dicidem de sacra Scriptura. dic ergo, q. Carmelus signat scripturae sapientiam. Sed d. signat celorum abundantiam. f. gloriam beatorū. iō cuilibet bono promittit dñs illud Esa. 35: Gloria libani ad te ueniet decor Carmeli, & Saron. Tertio pōt significare mundanam affluentiam. 1. Reg. 25. Erat homo qui spūa in solitudine Maō, & possessio eius in Carmelo, & erat uir ille magnus, & diues. Et aduerte, quod dicitur Esa. 16. Aufere tur latitiam, & exultatio de Carmelo &c.

Carmen. Nota, q. in scriptura reperitur multiplex carmen scilicet malorum, bonorum, & optimorum. Mali enim triplex, ut communiter dicunt carmen, videlicet carmen

Allicit, quod deficit, Inficit. Carmen alliciens signat fallaciam proditorum, q. f. suis fallacibus uerbis decipiunt, sicut quidam quibusdam incantatorijs carminibus innitētes, de quo Prou. 25. Acetum in nitro, qui cātat carmina corde pessimo. Ita sunt carmina Medae, quibus nihil erat impossibile, quia. f. per carmina sua Solē obscurabat, fenes ad iuuentutem reducebat, & multa alia mirabilia faciebat. sic adulescentes, & falsi &c. Carmen deficiens signat latitiam mundanorum, quae. f. in tristitiam & luctum finaliter cōmutat. de quo Eccl. 12. Cōsurgunt uolucres ad uocem. f. in iudicio, & obsurdescunt oēs filij Carminis excelsa quoq. timebunt, & formidabunt in uia. Carmen inficiens signat lasciuia molorū. f. luxuriosorū, & et Dæmonum, qui. f. malos suggerendo inficiunt audientes, quibus debent prudētes dicere illud Amos 5. Aufer a me tumultum carminum tuorum, canticū lyre tuę non audiam. Item dicam, q. boni quadruplex et (vt communiter) dicunt carmen, uidelicet carmen contritionis, quod dicitur latenter, Orationis, quod dicitur feruenter, compassionis, quod dicitur dolenter, gratiarum actionis, quod dicitur laetanter. Contritio est carmen flebile. Vnde de libro misso Ezechiel dicitur, q. ibi erant lamentationes, & carmen. & uel lamentationes. f. cōtritionis, carniē confessionis, uel poenalis satisfactionis. Oratio est carmen utile, de quo in Ps. Immisit dominus in os meum canticū nouum, carmen Deo nostro. Compassio est carmē lugubre, de quo Ezech. 3. Fili hois cane carmen lugubre super multitudinem Aegypti. Gratia uel actio est carmē salubre. de quo post transitum maris rubri dicitur Exo. 15. q. Moyses & filij Israel cecinerunt hoc carmen dño dicentes, Cātemus dño gloriose &c. Optimi autem, i. beati Deo multiplex dicunt carmen, ip sum. f. perpetuo laudando, & eo exultando, de quo 2. Paral. 7. Sacerdotes stabāt in officijs suis, uel ita in Organis Carminum domini, quae fecit Dauid Rex ad laudandum dominum, quoniam in gternu misericordia eius, &c. uide supra in libro canere.

Carnalia. Nota, q. carnalitates idē est, quod uoluptas, sed de carnalitate satis dictum est supra. f. penult. praecedenti. itē supra. ti. de abstinentia in illa uirtute ibi expōita. Obsecro uos &c. 1. Pe. 2. itē infra ubi delictis, & in alijs multis locis. uerū q. totaliter dimittā, nate-

riam

riam intactam, nota q carnalia sunt praeuenda triplici ratione, videlicet quia habent

Mentem excacare, Corpore enervare, Carnem inflammare. Habent (dico) mentem excacare. Dicitur n. Plin. q Carnalis Canis quanto pinguiori lacte nutritur, tato tardius dicitur videre. Sic vere homo quanto lacte carnalitate, & voluptatis abundantius nutritur, tanto a viso discretionis, considerationis, & contemplationis amplius impeditur. Istud patet in luxuriosis & carnalibus, qui recte videntur penitus excacati. Non enim cogitant de futuro, nec de spiritualibus bonis. Ideo morte, iudicio, & Inferno, quia sicut dicitur 1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea, quae sunt spiritus. Ad Gal. 3. Ego autem non potui loqui vobis tanquam spiritualibus, sed tanquam carnalibus. Vnde de carnalibus dicitur Eze. 23. Carnes eorum sicut carnes asinorum, & sicut equorum fluxus eorum, quod dicitur sunt equi & asini. I. brutales & excacati. Contra illud Pl. Nolite fieri sicut equus & mulus. habet igitur carnalitas excacare. Secundum dico, q carnalitas habet mentem inflammare. Arbores enim quae habent viscosum humorem facilliter inflammantur, sicut patet in Abiete, & Pinu. Sic vere illi, qui viscositate carnalitate, deliciarum & voluptatis, igne malorum desideriorum consueuerunt facilliter inflammari. Caro enim pinguis facilliter ardet. Sic pro dolor vir carnalis. Ideo consulit Apostolus Gal. 5. & Roma. 8. spiritum ambulare, & desideria carnis non perficiatis. Tertio dico, q carnalitas potest enervare. Sicut enim arbores, quae pascuntur in paludibus, sicut sunt Salices, & Platani, facilliter putrescunt. sunt enim praeter alios arboribus debiles & infirmas, sic vere illi, qui in paludibus voluptatis & carnalitate versantur, per mortem & peccatum facilliter eruantur. Rom. 7. Ego autem carnalis sum vendatus sub peccato. 1. Cor. 9. Qui seminatur in carne, de carne metet corruptionem. Patet ergo, q homo per carnalitatem excacatur, inflammatur, enervatur, & hoc sufficit.

A Caro. Quintupliciter accipitur in scriptura. Accipitur enim pro exteriori facultate vel prosperitate, pro interiori voluptate, vel carnalitate, pro inferiori vilitate vel fragilitate, pro vberiori pietate & benignitate, pro sanctae Eucharistiae dignitate & auctoritate. Caro enim est illa pars corporis, quae magis apparet exteriori, & sic signat mundi palatium, quae extra vos est, & ad modum carnis facilliter desinit & sic catur. Et de talibus carnibus tyrannis & raptoribus ad modum leonum carnibus bestiarum innocentium. Ideo subitanea pauperum uiuunt. Michae 3. Violenter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnes eorum desuper ossibus eorum. Ideo caro est illud membrum, quod magis bullit interiori, & sic signat carnalitatem. Galat. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. Et 1. Pe. 2. Obscuro vos abstinete a carnalibus desiderijs quae militant aduersus animam. Sed vide istam supra de abstinentia ubi exponitur. Item caro est illa pars corporis, quae facillius desinit inferiori, & sic signat vitae fragilitatem. vnde in Ps. Recordatus est quia caro luit, spiritus uadens, & non rediens. Item caro est illud membrum, quod inuenitur mollius & humidius, & sic signat cordis benignitatem, & pietatem seu charitatem. Gen. 2. Adhuc rebit homo uxori suae, & est duo in carne una. & Gen. 3. Iudas ait fratribus, ut Ioseph uita tueretur. caro & frater noster est. Item caro est ille cibus, qui nutrit perfectius, & uberius, & sic signat corpus Christi, quod est cibus & refectio peccatorum. Ioan. 6. Caro mea uere est cibus. Dico igitur aliter ordinando quod est

B Quaedam Caro } quae debet macerari, Dic ergo, q est quae debet uegetari, caro per abstinentiam maceratur, quae debet manducari, carnis abstinentiam maceratur, quae debet palliari. randa. Et ista est caro corporis nostri. Carnes enim nimis pingues propter suam uiscositatem sunt illaudabiles. Et ideo Aues nobiles (ut communiter) parum habent de carne, & hoc prouidet naturae propter carnis impeditur in uolando. Sic uere quando caro nostra nimis per delicias impinguatur, tunc deterior efficitur, quia semper ad modum equi pinguis spiritui recalcitrare molitur, impedit enim carnalitate & uoluptate contemplationis uolatum. Io. 6. Spiritus est, qui uiuificat, caro autem non prodest qui equa. Et ideo Aues nobiles. spirituales uiri carnositatis pondere non grauantur, quia semper abstinentia & pnia carnes suas continuae streuantur,

& sic per desiderium & affectum ad caelestia leuiter ferentur. Luc. 24. Palpare & uidere, quia spiritus carnem, & ossa non habet. Illi enim poterant dicere illud 2. Cor. 10. In carne ambulantes non in carne militamus. arma enim militie nostrae non sunt carnalia. Et ratio potest reddi per illam auctoritatem praedictam. Gal. 5. ubi dicitur, q caro concupiscit aduersus spiritum. Ad. C. uerte ergo in uerbis istis triplicem rationem propter quam caro merito est contemnenda & etiam reprimenda. I. quia cunctis uirtutibus est denudata, quia prauis affectibus est inflammata, quia duris tumultibus est excitata. Ista enim sunt tria mala carnis nostrae, uidelicet turba defectuum, quia dicitur caro, quae dicitur a carendo, eo quod careat omni bono & ardore affectuum, quia dicitur concupiscit, rixa tumultuum, quia dicitur aduersus spiritum. Est enim in carne uirtutum defectus seu carentia, malorum affectus & complacentia, litium tumultus & dissonantia. Et ideo ibidem uirtutum defectus & carentia, quia caro a carendo, quia caret naturaliter omni bono. Ista est terra Adae, quae fuit a Deo maledicta. Maledicta, inquit terra in opere tuo cum operatus fueris eam, non dabit fructus suos spinas, & tribulos germinabit tibi. spinae enim & tribuli. I. mala desideria & delectationes in terra ista gerantur, & ideo uultum est feminare in terra huiusmodi, quae qui feminat in carne, de carne metet corruptionem. 2. Cor. 9. habet enim carentiam trium bonorum specialiter. Carret enim caro nostra

Mentis puritate, Status firmitate, Morum honestate. Caret (dico) mentis puritate, quia sicut pax, maxime resoluta est impura, & immunda, ita quae quicquid tangit maculat, atque feda, sic caro potissimum si igne luxuriae resoluta, ita efficitur impura, quod quicquid tangit, saepe sibi coniuncta, vel societas sibi adiuncta per eam maculatur. Eccl. 13. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Ideo dicebat Apostolus 2. Cor. 7. Munde mus nos ab omnibus inquinamentis carnis. Iterum ista caret status firmitate. Caro enim non stat in eodem statu, quia modo sana, modo infirma, modo tristis, modo laeta, modo turpis, modo pulchra, modo uiuens, modo mortua. Similis cuiusdam fonti Idumae, qui ab incolis dicitur fons Iob, qui quater in annis singulis mutat colorem. In quibuslibet enim mensibus mutat color eius semel. Ista ergo reuera caro humana semper in motu, & in fluxu. Ista enim quasi flos egreditur, transit, & effugit sicut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Iob 13. uisus Pl. Caro mea immutata est propter oleum, quia sicut dicitur Matth. 23. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Fragilitas enim carnis nulla duratione aut stabilitate fulcitur. Iob 6. Non enim fortitudo mea, ut fortitudo lapidum, nec caro mea quae est. Et istud patet, quia necesse est, q omnis caro moriatur, & putrescat, iuxta illud Pl. Ad te omnis caro ueniet. & ideo Iosue moriturus dicebat, Iosue 23. Via ueritatis carnis ingredior hodie. Ad hoc aduertant illi, qui tanta cura custodiunt carnem suam, quia pro certo necesse est, q breuiter putrescat. Pallas enim Gigas filius Euandri quondam latini Regis filius plusquam mille quadringentis annis sub terra steterat incorruptus, qui tandem tempore Henrici tertij Imperatoris inuentus, & ad minus 9 uisus, quos altitudine superabat erectus, cum ibi diu aduentu & pluuia incorruptus mansisset, finaliter tamen uia ueritatis carnis ingressus, & in honeste se portare, nisi forte ferro rationis & temperantiae arceatur. unde Apostolus ad Eph. 2. loquens de seipso ante conuersionem dicebat sic. Aliquando conuersari simus in desiderijs carnis, facientes uoluntatem eius. He. 4. Virula elegans Aegyptus stimularum ab Aquilone uenit ei. Ista igitur est caro, quae caret honestate, firmitate & puritate. Unde ista est, de qua dicitur 1. Pe. 1. Omnis caro fenim, & omnis gloria eius quasi flos feni, excacata est fenim, & cecidit flos. Est igitur

Est igitur in carne uirtutum defectus, & carentia. Caro inquit. Secundum dico, q in carne est malorum affectus, & complacentia, quod offenditur cum dicitur concupiscit. Semper enim est caro in concupiscentia vel in concupiscendo & desiderando aliquid animae nocuum. Prouer. 1. Stulti ea, quae sibi sunt noxia cupiunt. Caro enim est similis cineri Iuniperi, qui seruat ignem inextinguibilem quandoque per annum. Similiter etiam cuiusdam pelii Serpentis, qui ab Iphis uocatur Scitale, qui est Serpens pulcherrimus in colore, intantum, q pp dorso sui lucet tem pulchritudinem ad speculationem attrahit inuictes, ita, q saepe dum non aduertunt ipsos, occidit. Et pellis istius Serpentis tantum est feruoris, q etiam in hyemis frigore, feruere nunquam cessat. Re uera talis est humana caro, quae obstante, q ipsa sit cinis seu cinerea, dato q hyems pauperis, & tribulationis ipsam arceat, spem tamen per mala desideria feruet, & ignem malarum affectionum nutrit. 2. Pet. 2. Pellitium in desiderijs carnis. Eccl. 7. Quid nequius, q q caro & sanguis cogitant. Ista enim dicitur exteriori pulchritudine homines attrahit, ipsos, per tationes saepe inueniat, atque ferit, quia sicut dicitur Prouer. 23. nouissimo mordebit ut coluber, & tanquam regulus uenena diffundet. Et propter hoc de malis desiderijs nostrae carnis quantum noceant, quantum moueant, patet ex ipsa. Apostolus prohibitionem ad Rom. 13. Curam carnis ne feceritis in desiderijs. Istud potissimum uerum est de affectu carnali ad nepotulos & parentes, quos pro certo nimis diligimus & fouemus, & ipsos supra merita pro uemus. Caro enim & sanguis reuelat nobis. Allegamus enim illud Ephe. 5. Nemo carnem suam odio habuit. Et illud Esa. 58. Cum uideris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despereris. Cum tamen deberemus dicere illud 2. Cor. 5. Neminem noui sem carnem. oculi tamen carni in nobis insunt, quibus carnaliter aspiciamus ad parentes. vnde Hier. O quanta mala facere nos compellit carnalis affectus &c. Sicut igitur in carne malorum affectus. (Concupiscit inquit) vnde 1. Io. 2. Quicquid in mundo est, aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia uita. Tertio dico, q in carne sunt licitum tumultus, quia semper rebellat aduersus spiritum, semper enim aut ipsum nutrit inuenenare per delectationes, aut ipsum infestare per uanas cogitationes, aut ipsum molestare per mundi tribulationes, aut ipsum conturbare per terrores, & opinionem. 2. Cor. 7. Nullam requiem habuit caro mea. Et ideo eius insultus & tumultus, eius litigia naufragia debent a sapientibus tineri, & totis uiribus praecaueri, quae quae. Basiliscus fit Serpens modicus, de coelo tamen attrahit aues magnas, quas eius aspectus inuenenat, & occidit. quamuis etiam sus sit animal ualde uile, eius tamen uox ita est Elephantis horribilis, q ipsa audita retrocedit a praetio praetimore, uel saltet amittit praetinum audaciam & vigorem, ut dicit Plin. quamuis insuper Leo sit aial ualde audax, tamen mirabiliter timet ignem. Sic uere (charissimum) quamuis homo habeat ad modum Elephantis constantiam fortitudinem, ad modum Leonis audaciam plenitudinem, nihilominus ipse debet timere carnem suam, quia uere ista est sicut Basiliscus per delectationes inuenenat, sicut sus per cogitationes inquietando, sicut ignis per affectiones mentem inflammando. Ista est igitur aduersus spiritum. Ideo docet Pet. 1. Petri 2. Abstinetes uos a carnalibus desiderijs, quae militant aduersus animam. Qualis autem cotrouersia sit inter spiritum & carnem, ostendit Apostolus Galat. 5. ubi enumerat fructus spiritus, & tandem enumerat decem & septem opera carnis, quae sunt contraria, quae sunt sicut 17. machinae, uel sagittae, quibus caro aduersus spiritum praetia. Dicit ergo sic. Manifesta sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, Idolorum seruitus, beneficia, inimicitia, contentiones, amulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, inuidia, homicidia, ebrietates, comestiones. Patet ergo, q in carne nostra abundat uicia supradicta. I. bonorum defectus seu carentia, malorum affectus & complacentia, litium tumultus & dissonantia. Item dicitur Ro. 8. Qui in carne fuerint, Deo placere non possunt. Si igitur in carne uixeritis, moriemini, si spiritum facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Et sic simus de illis sanctis, de quibus dicit Apostolus Gal. 5. Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum uitijs & concupiscentijs. resistendo eisdem. Et sic patet, q est quaedam caro, quae debet macerari. Secundum dico, q est quaedam caro, quae debet uegetari. Et ista est caro. I. mollietas, & dulcedo benig-

gnitatis & pietatis. Caro enim Constantini est necessaria in corpore ad uacui repletionem, & ad vitalis caloris conservationem. Sic uere pietas necessaria est in Ecclesia ad replendam pauperum uacuitatem, & ad conferuendum amorem, & charitatem. Eze. 37. Succrescere facia in uobis carnes, & dabo uobis spiritum, & uiuetis. Talis enim caro, scilicet pietatis dulcedo. Est pauperum nutritiua, Quod sit pauperum nutritiua, patet Ephe. Est domini speculariua, ubi dicitur, q nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fouet eam. Vnde Phi. 1. Permanere in carne in pietate necessarium est. Itaque q sit Dei speculariua, patet Iob 19. In carne mea uideo Deum saluatorum meum. Itaque patet q est salutis imperatriciua. Esa. 40. Videbit omnis caro salutarem Dei. Itaque patet, q est quietis procuratriciua. In gloria Pl. Caro mea requiescet in spe. Veruntamen uis, q multi sunt similes Hericidii, qui sem Plinium ualde modicum dicitur habere de carne, & hoc quia nutrimentum eius transit in spinas, & non in carnem. Sic uere Hericidii diuites huius mundi, qui spinis diuitiarum mentem pungentibus & sollicitantibus sunt induti, modicum habent de carne pietatis. Totum enim nutrimentum suarum diuitiarum transit in spinas, & conuertitur in exteriori possessionem, non in carnem, non in elemosynarum largitione, uel fluidam compassionem. Ideo de modicitate carnis suae dicitur Num. 12. Caro eius consumpta est a Lepra. Lepra enim auaritia consumit in hominibus carnem, & humorem clementiae. Iob 33. Consumpta est caro mea a putredine, & foribus pulueris. Ideo crudeliter pietate carentes uident dicere illud Iob 19. Pellis mea i. uitijs, consumptis carnibus pietatis adhaesit os meum. Iduria meae crudelitate. Non sic, sed fit in nobis caro dulcedinis, & pietatis. 4. Reg. 4. Caro sua facta est sicut caro pueri. Est igitur quaedam caro, quae debet uegetari. Tertio dico, q est quaedam caro, quae debet extirpari, & ista signat carnalitate & uoluptatem. Num. 11. Flagrauit populus desiderio carnis. Ephe. 2. Aliqui conuersati sumus in desiderijs carnis nostrae, facientes uoluntatem carnis cogitationum. Tales carnes comedunt deliciose, qui in actibus carnalibus iugiter occupantur. Iob 31. Quis det de carnibus eius, ut saturemur? Ista carnes sunt dimittendae, & execrandae. Animalia enim quae carnes comedunt, (ut cetera) sunt immunda, nec antiquitus diuini sacrificijs erant apta, sic patet de Leonibus & de Lupis. Sic uere illi, qui sunt immundi & in carnalitate conuersantur, a Deo, & hominibus reprobantur. Ideo reprobantur carnales. Esa. 22. Ecce gaudium, & latitiam, occidere uulos, iugulare arietes, comedere carnes, & bibere uinum. Audiatur igitur illud, quod dicitur 1. Cor. 15. Caro, & sanguis Regnum Dei non possidebunt. Ista est igitur caro, quae debet extirpari. Quarto dico, q est alia caro, quae debet manducari. Et ista est caro Christi in Sacramento altaris. Sicut enim caro est cibus, qui inter omnia melius nutrit, sic corpus Christi diuine sumptum super omnes cibos spirituales melius mentem impinguat. Io. 6. Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus. Quinto est alia caro, quae non debet palpari. Et ista signat uitam, & conditionem humanam, quam per delectationem non debemus comedere, uel palpare. Animalia enim & aues, quae carnibus non utuntur, munda, & domestica reputantur, sicut patet in bobus, bubalis atque ceruis, quae uere illi, qui carnes alias non deuorat detrahendo, sunt apud Deum, & homines meliores. Prouer. 23. Noli esse in conuiuijs potatorum, nec eorum, qui carnes offerunt ad uescendum. Quod est contra multos similes Hyenas, quae est bestia crudelissima, quae in comedendo carnes humanas delectatur, & ideo mortuos detumulare, & deuorare fertur. Sic uere detractores nihil reputant tam sapidum, sicut carnes aliorum. i. uita & mores hominum lacerare. Ideo etiam sepultos & mortuos. i. illos, qui per humilitatem, & mortis memoriam se ab humanis laudibus intumulant, & abscondunt, non cessant tales impij detegere, & diffamare, extrahere & deuorare, & eorum defectus si quos habeat alijs reuelare. Ideo cuiuslibet talium uerbum dicitur Dan. 7. Surge & comede carnes plurimas. Plurimas enim carnes deuorare dicuntur, quia uix est aliquis, qui eorum dentes euadere possit. obloquuntur enim de bonis, & de malis, de magnis, & de paruis, de extra neis, & de propinquis. Ideo illi figurantur in illis aibus, quibus dicitur Apo. 19. Venite, & congregamini, ut manducetis carnes Regum, carnes tribunorum,

bunorum, carnes fortium, & equorum, & carnes sedentium in ipsis, & carnes omnium liberorum, & feruorum, pusillo- rum, & magnorum. Et quod plus est, & deterius, isti non par- cunt proprijs consanguineis, & amicis. vnde Hier. 19. Vnu- quisq; carnes amici sui comedet in obsequio. Non sic (charif- simi) sicut dicit quilibet illud Psal. Nunquid manducabo car- nes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? q. d. non debeo. Sic ergo patet, q. caro diuersimodè accipitur in scriptura &c.

A Castellum. Nota, q. Castellum accipitur pro Villa, quæ minor est ciuitate, accipitur etiam pro munitione, & fortalio defensivo. Dic ergo, q. Castellum signat mentem viri iusti, quæ est virtutum Turribus munita. Vnde Rege Israel Iosaphat dicitur 2. Paral. 27. q. ipse in saltibus adhaucit Castella, & Turres. Item signat mentem Viri impij, quæ est vitij stabilita. Ista est enim municio, & for- talium Diaboli. Vnde de Holopherne dicitur Iudith 2. q. ipse ascendit omnia Castella eorum, & obtinuit omnem munitionem. Item signat mundum, scilicet, In quo emulatur criminosa paupertas, In quo vinculatur simplicium libertas, In quo dissipatur virtualis libertas. In isto, n. Castello peccatores accumulatur. Luc. 17. Cui in- gredere tur Iesus in quoddam Castellum, occurrerunt ei de- cem viri leprosi. Item ibi homines vitij subiunguntur, & vin- culantur. Lu. 19. Ite in Castellum, quod contra vos est, & in- uenietis asinam & pullum alligatum. Ite ibi virtutes destrui- tur, & dissipant. Nume. 31. Castella flamma combussit. Ite per Castellum intelligitur Religio, vel status et perfectiorum, q. d. In isto Castello Christus hospitat, fides prædicat, & Chris- tus manifesta. Ibi dico, q. Christus hospitat per fidem & charitatem. vnde de sancta anima dicitur Luc. 10. Intrauit Iesus in quoddam Castellum, & mulier quædam Martha no- mine excepit illum in domum suam. Ibi etiam fides prædica- tur. vnde Luc. 8. dicitur, q. Christus ibat per Ciuitates, & Ca- stella prædicans. Ibi in super Christus reuelatur, quia, scilicet, q. sunt in isto Castello, veriorem notitiam habent de Christo. vnde Lu. 24. dicitur, q. Christus manifestauit se duobus disci- pulis in Castello nomine Emaus &c.

A Castitas. Nota, q. castitas s. m. Aug. lib. de Diff. est virtus impetum carnis sub iugo rationis refrenans. Ideo vi, q. ista virtus omnino sit necessaria. Caro. n. quæ sem- per concupiscit aduersus spiritum, animam & mentem per mala desideria comburet, nisi eam per virtutem castitatis ratio coerceret. Ista est, n. sicut quoddam genus eboris, quod in terra cum lapidibus ghat s. m. Plinius lib. 36. c. 17. cui talis est virtus, q. corpora in eo sepulta à putredine solet præser- uare. Et ió, vt dicit, i. talis lapidis sepulchro fuit sepultus Da- rius Rex Persarum. Sic verè dico, q. ebur candida castitatis, & maxime illud ebur. i. illa castitas, quæ sub terra. i. in humilita- te, & mortis memoria reperitur, solet corpus à putredine lu- xuriz præseruare. Et ió Darius, q. interpretat fertilitas, vel aug- mentatus. i. qui cumq; vult virtutibus esse fertilis & fecundus, seipsum ne putrescat per vitia, det in castitatis tumulo ebur neo sepelire. Ideo bene docet Apostolus 1. Tim. 5. Non coi- caueris peccatis alienis, teipsum castum custodi. Et ideò ista comédatur scriptura. Sap. 4. O quæ pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniã & apud Deum nota est & apud homines. Vbi aduerte, quod

B Castitas est } Virtus formosa, Et ideò dico formosa, quia placet cunctis gra-
} Virtus foetosa, quia placet cunctis gra-
} Virtus annosa, tiose, O quàm inquit
} Virtus famosa, pulchra es. Est foetosa, quia profert multa fructuosè (Generatio inquit.) Est annosa, quia durat semper virtuosè (Immortalis inquit est.) Est famo- sa, quia sese fundit spatiosè (Apud inq. Deum nota est & apud homines.) Et sicut virtus formosa placet spectantibus, patet quia dicitur pulchra. Ista. n. est pulchrior cæteris virtutibus, Deo, Angelis, & hominibus magis placens. Ideò personæ ca- stæ dicitur Can. 1. Pulchra sunt genæ tuæ sicut Turturis. Tur- tur. n. avis est castissima. Et ideò si Deo volumus esse pulchri & simplices & grati, necesse est, q. simus pudici & casti, res. n. immunda non bene placet. Et ideò videmus, q. nos de- bemus esse sicut illi ministri, qui colligunt viscum quercinũ. Aic. n. Pli. lib. 16. c. 44. q. quædam sunt arbores, quæ quamuis habent sedes proprias, quærunt tamen alibi sedes, & exple-

ficat de Visco, qui in terra seminatus non cresceret, in alti- verò arbore bene crescit. Spualiter autem facit mentionem de visco ilicis seu quercus, qui preciosissimus reputatur, quæ etiam fm rurales, contra morbum caducum valere putatur. Aiebant. n. antiqui, q. quicquid in Visco quærcino roboris agnoscutur, de celo missum credit. Igitur tanti honoris fuit iste frutex apud antiquos q. in eius collectione, & consecra- tione duo Taurus albisq; immolabantur, lignum in sacco albo recipiebatur, sacerdos verò in veste alba cum falce aurea istum colligere tenebatur. Re vera (charissimi) arbor ista de celo missa est Dei filius benedictus, qui. s. in celo propriam habet sedem, dicens Esa. 60. Cælum mihi sedes est &c. Et tã in aliena sede. s. in mundo, in arbore sacra corporis Virginalis quæsiuit psonaliter sibi sedem. Ista est ergo veritas, q. nos Christiani, & maxime Ecclesiastici, qui sumus ministri istius sacrae Arboris, quæ re vera casum damnationis noscitur impe- dire, debemus Taurus albos. i. corpora casta & munda eidè immolare, succum album. i. conscientiam mundam, & purã, & castam eidem preparare, & vestem albam. i. apparentiam castam, & mundam in eius ministerio vindicare. Quia re ve- ra nullus est dignus Christi in corde suo recipere vel colligere, nisi corpus conscientiam & apparentiam munda, & ca- stam voluerit obseruare. Ad quod monet Apostolus 1. Pet. 1. Aias vestras castificantes, in obedientia charitatis, & frater- nitatis amore, simplici de corde inuicem diligite. Istud etiã apud antiquos satis figurabatur, q. s. illi, qui sacerdotes erãt Deæ Cybeles, quæ dicebatur mater Deorum, necessario ca- strabantur, & tenere castitatem perpetuò tenebant. Et ió isti dicebantur Gallinacæ, eo q. more Gallorum testibus priua- bant, sicut ponit Ouid. lib. 4. de Fastis. In quo notat, q. matri Deorum. i. beatæ Virgini, quæ. s. Deorum. i. Christi & Sancto- rum, vel naturaliter vel spualiter mater est, dignè & laudabi- liter non seruiamus, nisi per castitatis cõtinuam nos castre- mus iuxta illud Marth. 19. Multi sunt, qui se castrauerunt pro- pter Regnum Cælorum. Ad quod etiam facit figura Bibliæ Leuit. 10. vbi dicit, q. qui in Templo volebant ministrare, femi- nalibus lineis pudibunda tenebant velare. Ista verò femina- lia castitatem & pudicitiam designabant. Patet ergo, q. casti- tas est virtus formosa placens spectantibus. O quàm inquit pul- chra & castra gñatio cum claritate. Secundo dico, q. ista est virtus fructuosa prægnans virtutibus, quod ostenditur cum dicit, Gñatio. Ista. n. virtutes generat, & tanquam mater pluri- generationem magnam creat. P. Dominus in generatione iusta est. Tertio dico, q. ista est virtus annosa, carè defecti- bus, quia. i. iusta debet esse immortalis, nõ debet. n. aliqua tẽ- tatione perire. Animalia. n. castrata diutius viuunt. sic illi, q. se castrauerunt propter Regnum Cælorum diu. i. semper de- bent perseverare. Vnde viri iusti casti possunt figurari in illis essenis populi Indiz, de quibus dicit tam Plinius, quã Soli- nus, q. (mirum dictum) æterna gēs erant cessantibus puerperis, nullaq; eis adiugebatur, nisi quam prosequeretur merum castitatis, nullus ibi generabatur, nec deficiebat hominũ mul- titudo, & si quis impudicus volebat se cum alijs ingerere, di- uinitus tollebat. Re vera talis gens casta, perseverans, im- mortalis, & æterna debemus esse, & potissimè religiosi, qui et sine puerperis in hominibus abundamus, quia pro certo omnes tenemur castitatis merita prosequi. Quod si quis cõ- tra fecerit, meretur inde diuinitus submoueri. Nullus. n. in re- ligione debet viuere, nisi qui castitatem immortalem volue- rit custodire. (Immortalis inquit) vnde de corpore dicit 1. Co- rin. 15. Oportet. n. mortale hoc induere immortalitè. Ad- uerte hic ad historiam, quam ponit Orosius in 5. & Valerius Max. in 6. lib. & Plutarchus in vita Marij. q. cum Galli Allo- broges semel horrida strage à Romanis victi fuissent, vxores eorũ petierunt à Romanis, vt liceret eis in Templo Deæ Vestæ cassè perpetuò deseruire, quæ cum petita nõ impetra- sent, omnes voluntariè interitu occiderunt seipfas se cum proprijs liberis enecantes, malètes seipfas occidere, quã alie- nę libidini deseruire. T. meo aut, q. hodie non sic facerent nõ strę Gallicę mulieres. Sit ergo castitas immortalis. Aduerte tamen, q. castitas nõ potest immortalis, vel durabilis esse, ni- si ab humilitate regatur. Constat tamẽ, q. illi, qui proprijs cõ- fessis viribus castitatem credunt seruare, solent turpius cõte- ris cadere, & perire. vnde Greg. Nulla est castitas carnis, quã non commendat humilitas mentis. Ad eius etiam conserua- tionem

tionem multum facit charitas, quia sicut dicit Bern. in Epist. castitas sine charitate est lampas sine oleo; tolle oleum, lam- pas non lucet, tolle charitatem, castitas nõ placet. Sit igitur castitas annosa, carens defectibus. Quarto dico, q. debet ef- se famosa laudis honoribus, quod ostenditur, cum dicit, q. ista nota est apud Deum & homines, & q. ista etiam est cum cla- ritate. Nulla. n. virtus est clarior aut formosior, quã sit ista. Ista. n. virtus apud etiam infideles digna fuit laudibus abun- dare, & fama simul, & gloria coruscare. Ponit. n. Ouid. lib. 4. de Fastis, & Titus Lilius de bello punico. lib. 9. q. cum Nauis quæ de Phrygia aduecta erat Romam Dea Berecynthia, ita fortiter hæret terre, q. nulla vi moueri posset, quædam ma- rrona dicta Claudia ita flexis genibus orauit, vt si Dij eã ca- stam indicarent, Nauis illa, quam cingulo suo alligauerat se- queretur, & factum est. Ex quo patet, q. castitas non solum testimonio Dei, sed etiam testimonio Dæmonum est famosa & clara virtus. (Cui claritate inquit) nota bene. vnde de san- cta ciuitate dicitur Apoc. 21. q. claritas Dei illuminabit eam.

A Castra. Nota, q. castra vltimo vocabulo dicuntur illæ munitiones & loca, quæ foueis, & turribus cir- cunseptæ cõtra inimicorum & guerrarum pericula: sunt ad- ruitionem hominum ordinata. Castrum igitur in alto loco ponitur, bonis lapidibus constructum, firmis turribus, & mur- ris fortibus circumcingitur, vallibus, & foueis, saltibus, & p- cipitijs circumitur, machinis, & balistis, & armis competentibus stabilit, & strenuis militibus custoditur, aquis, & victua- lib. & si sit possibile fonte viuo, vel puteo præmunitur, & cõ- villa, vel ciuitas exterior, sit p populo, vel pro vulgo, castrũ principaliter pro dño ordinatur. Dicam ergo moraliter, q. castrum pót significare cor, seu mentem, aut consciam viri iusti, seu et statũ religionis vel sanctæ Ecclesiæ militantis. Ta- le. n. castrum contra discrimina guerrarum. i. tentationũ, & tribulationum à dño constitutum in alto loco eminẽ- tis perfectionis, constructum lapidibus fortis constantiæ, & perseverantis durationis, munitur muris Dei mandatorũ & turribus altæ contemplationis, circumitur vallibus, & foueis humilitatis & subiectionis. Adus & ibi præcipitia, & saltus. i. timor mortis, & casus futuræ damnationis. Sunt ibi arma, & machina. i. verba scripturæ, sciz, & lectiois. Sunt ibi vigi- les. i. virtus diligentia, prudentiæ, & discretiois. Sunt ibi mi- lites. i. virtus audaciæ & fortitudinis cõtra vitia rebellionis. Sũt ibi victualia virtutum, puteus, fons, & aqua deuotionis lachrymarum, & compassiois. Talibus. n. munitur cast- rum aia, religionis vel Ecclesiæ munitur, & contra hostes spirituales. i. Dæmones, & vitia defensat. Et ideò tale castrũ Deo, & Angelis spiritualiter deputatur, & ad eius vsum, & seruitium ordinatur. Igitur de Angelis. i. de viris perfectis dicit Gen. 32. q. cõ Jacob vidisset Angelos, dixit. Castra Dei sunt hæc. De beatæ Virgine verò, seu etiam de anima sancta dicit Cant. 6. q. ipsa erat pulchra, & decora filia Hierusalem, terri- bilis vt castrorũ acies ordinata. De castris verò religionis Ec- clesiæ dicit Deut. 23. Sint castra tua sancta, & nihil in eis appa- reat seditatis. Et ibidem dicit, q. Dñs Deus ambulat in medio castrorum tuorum &c. Scriptura tñ non accipit castra sub tali significato, imò p castra intelligit illa tẽtoria domus seu ædificia portatilia & transitoria in quibus milites in exercitu commorantur, quæ. i. ad tempus, & non ad semper ordina- tur, & quæ de lignis panis & alijs lineis materijs construuntur. Ideò vsq; talia transitoria habitacula signat status & mō- stiones istius mortalitatis, & transitoria vitæ nostræ, in qua. f. ad tẽpus viuimus & manemus, & in quibus quousq; veniamus ad patriam Paradisi, contra hostes & vitia militamus. Teste enim Apostolo Hebr. 13. Non habemus hic manẽtem ciuita- tẽ, sed futuram inquirimus. Et Didimus in Epistola ad Alexã- drum dicit. Propter am ad lares paternos, quia sic venimus in hunc mundum, vt non liceat sistere, sed transire. Igitur notabo, q. in scriptura inueniuntur castra

B Misericordia, Castra miseria sunt castra tẽpora-
Institia, lia, quæ mors intercipit. Castra iusti-
Nequitia, tia sunt castra spiritualia, quæ nullus
Lætitia, diripit. Castra nequitia sunt castra
Tristitia, mūdialia, quæ hostis decipit. Castra
Tristitia sunt castra supernalia, quæ iustus recipit. Castra tristi-
tæ sunt castra infernalialia, quæ hostis præcipit. Sunt ergo qdã castra corporalia significancia statũ miserorum, Et ista sunt

illa castra, in quibus habitant omnes in hac miseria. s. huma- na corpora, quæ re vera sunt quædam domus portatiles, & castrenses. Et ista sunt illa castra, de quib. figuratiter dicit Num. 10. Statim vt recedebat nubes, & columna ignis, moueban- tur castra. quia re vera ad mortũ nubis. i. fortunæ instabiliter se mouentis, ad recessum columnæ igneæ. i. animæ corpus sustentantis, & ad præceptum Angeli. i. Dei supernaliter ordi- nantis, necesse est, q. ista castra corporum moueantur, & de vita ad mortem, de seculo ad tumultum trãsferantur, vbi .i. necesse est, q. finali putredine corrumpantur. Amos 4. Ascẽ- dere feci putredinem castrorum vestrorum. i. corporum, in nares vestras. Secundo dico, q. sunt castra spiritualia signifi- cãtia statum perfectiorum, & ista castra nihil aliud sunt, quã status Ecclesiasticus vel religiosus, vel status quorumcũq; iu- stæ viuentionis in hoc mundo. In castris. n. filij Israel morabã- tur; ibiq; manna cœlesti nutrebantur, & ibi soli mūdii, & sã- ctificau morari permittebantur, nulli verò immundi intra- re aut manere debebant, sed & leprosi, & immundi inde eij- ciebantur, & iuxta motum nubis ita castra per desertum or- dinabant, & ibi Moyses, & Aaron, dñabantur, sicut dicit Nu. 9. & q. & per totum. Sic verè in religione vel Ecclesiã debet filij Israel. i. viri spirituales Deum videntes & contemplantes morari, & manna dulcis deuotionis ibi nutriri, & Moyses, & Aaron. i. boni Prælati dominari, & iuxta nubis. i. gratiæ Dei instinctum omnia regulari, leprosi verò, & immundi pecca- tores, & symoniaci inde coereri, & soli sanctificari, & iusti ibi admitti, & retineri. Vnde Maria quãuis esset soror Moy- si, & Aarõ, quã tñ erat leprosa, exclusã est extra castra, sicut dicit Nu. 12. Quia re vera Prælati nullam personam leprosam inuilem, & indignam debet in castris Ecclesiæ recipere, in- troducere, vel tenere, dato q. ipsam in gradu consanguinita- tis, vel alias ad se sciant pertinere. Nu. 6. Præcipe filijs Israel, vt eijciant de castris omnem leprosum. Vacca. n. rufa extra castra comburebatur, sicut dicit Leu. 19. & 16. & hostia pro pec- cato populi extra castra cremabatur, sicut dicit Leuit. 9. In quo notat, q. illi, qui sunt p peccato oblati. i. qui sunt hostia peccatrix, & more vacca carnaliter lasciuientes, nõ sunt in istis castris offerendi; sed tanquam reprobi debent extra in mundo igne concupiscentiarum comburi, & tandem in In- fernali igne cremari, vult. n. Deus, q. ista castra mundè serue- tur, & q. vitiorum immunditiæ ibi nullatenus dimittantur, sicut dicit Deut. 23. vbi præcepit stercore, & quæcunq; immun- da præijci extra castra. Dominus (inquit) Deus tuus ambulat in medio castrorum tuorum. Sint ergo castra tua sancta, & ni- hil in eis appareat seditatis. Ista sunt ergo castra spiritualia signantia statum perfectiorum. Tertio dico, q. sunt castra spiritualia significancia statum mundanorum. s. saltus & pō- pas, & status hominum secularium, & ini quorum. Ista. n. figu- rantur in castris Philistij, qui semper fuerunt aduersarij fi- lij Israel, & interpretantur populi ruentes, vel dupliciter ruentes. Quia verè mali & eorum saltus, & status semper est filijs Israel, id est, iustis hominibus inimicus. Quia scilicet pro- culo vitiorum repleti in Infernum ruunt, & dupliciter, s. quantum ad corpus, & animam finaliter ibi cadunt. Esa. 37. Percussit Angelus domini in castris Assyriorum ceterum octo- ginta quinque milia. Et nota, q. in talibus castris, s. in mundo, & maxime in mundi curijs & castris

Iusti cruciantur,
Rixæ generantur,
Cibi superflue deuorantur,
Ardores auaritiæ inflammantur,
Et ideò finaliter dissipantur,
Quapropter à iustis euitantur.
Iusti (dico) cru-
ciantur. vnde de
Paulo dicit Act.
22. quodd tribunos
iussit eum duci in
castra, & flagellis
cedi. Item rixæ generantur p. Irritauerunt in Moy sen in ca-
stris, Aaron sanctum domini. & Exod. 32. Vlutatus pugnae au-
ditur in castris. Item ibi cibi deuorantur. unde de cornu
cibus dicitur in Pl. q. ceciderunt circa tabernacula eorum
in medio castrorum eorum, & manducauerunt, & saturati
sunt nimis. Item ibi auaritiæ inflammantur. 1. Macha. 12. Ac-
cenderunt focos in castris suis. Item talia castra finaliter de-
struuntur, & à Domino dissipantur. Iudic. 8. Ascendens Ge-
deon percussit castra hostium, qui secuti erant, & nihil suspi-
cabantur. & ideo talia castra à iustis dimittuntur, & euitant.
Ad Heb. 13. Exeamus ad Iesum extra castra, improprium
eius portantes, &c. Patet ergo, q. sunt castra temporalia &c.
Diction. Berchorij. T. Quarto

Thobias cæcus cepit offendere pedibus. Radio etiam diuina gratia illustratur, & spiritali gaudio non lætatur. vñ Th. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo. & lumē cęli non video? Talis, n. semper est in securitate præsumptio- nis, quia, s. mortis æternæ periculum ubi est nunquam, vñ timere. De mundi verò infortunij, quæ timenda nō sunt, lo- let metuere, & pauere. 2. Macha. 10. Cæcitate confusi, & p- turbatione repleti sunt. Talis, n. cæcus ita quandoq; decipi- tur, q̄ credit se esse cooperatum. i. q̄ facta sua credit ab ali- quo non videri, cū tñ & fama, & vita ipsius ab oib. videat. & breuiter tales ductorem suum. i. Christum quotidie pec- ciant blasphemando, & contra voluntatem ipsius faciēdo, & ideo ab ipso in pontis. i. in mortis articulo dimittuntur. Soph. 1. Ambulant vt cæci, quia domino peccauerunt. Ta- les cæci possunt dicere lamentando illud Esa. 59. Palpaui- mus quasi cæci parietem, & quasi absq; oculis atrectaui- mus, impegimus meridie quasi i tenebris, i caliginosis qua- si mortui, rugiemus quasi Vrsi, & quasi Columbe meditates gememus. Culibet igitur tali cæco pōt dici illud Apocal. 3. Dicis, inquit, quia diues sum ego, & nullius ego, cum sis miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Aduer- te ergo, q̄ sicut cæcitas corporalis introducit per Nimiam luciditatem, Sic verè cæcitate ignorantiam, erroris, uel peccati intro- ducit in hoīe splendor mīda- nimiam caliditatem, nā sapiētiæ (Impegimus, in- quit, meridie quasi in tenebris) error duratā pertinaciæ. i. obstinationis & malitię (In caliginosis inquit quasi mortui) ardor feruentis auaritiæ (quasi Vrsi qui. i. excecant cū pelui ardenti) humor foetentis immunditiæ (Columbe inquit, quæ. i. sunt Aues luxuriosæ) q̄ cæcatur igitur homo p̄ spē dorē vanæ scientiæ (Impegimus inquit meridie) Sicut. n. vi demus, q̄ nimis splendore visum, ita q̄ nisi homo clau- deret oculos, facilliter fieret cæcus, & inde est s̄m Auicē. q̄ animalia palpebras dormiendo non claudētia, sicut est Lepus, valde debile habent visum, sic verè illi, qui ad splen- dorem & subtilitatem scientiarum indiscretè aperiūt oculos, intellectus, claritatē solis iustitię, & secreta deitatis p̄sum- ptuosè tractando, & arcam testamenti, quæ semper coo- pta esse iubetur tangendo, cęcitate herēsis, & erroris facili- ter incurunt, & a lumine verę fidei sepe cadunt. Nam (vt d̄r Prouer. 15.) q̄ perfructator est maiestatis, opprimet a gloria. Vnde Ecclesi. 43. sol d̄r exurrens montes, radijs suis ocu- los excæcans. vnde de talib. cęcis d̄r Esa. 56. Speculatores e- ius cæci omnes. Et hoc ostenditur cum dicitur, Impegimus in meridie. Meridies. n. est hora diei magis luminosa, in qua homo minus debet errare, & tñ p̄ excessum claritatis in ista hora aues lucifuge magis errāt, quia s̄m philosophum, excellentia sensati corrumpit sensum. Sic verè Deus & fides sunt illa, quæ de se sunt magis clara & certa, veruntamen a præsumptuosos, & inuestigatorib. ibi facillius oberratur. vñ Amos 8. Occidit Sol in meridie. Sol. 11. Cæcitas ex parte cō- tigit in Israel. i. in videntib. Deum. Excæcatur igitur homo p̄ splendorem vanæ scientiæ. Secundo excæcatur per horro- rem grauis malitiæ. i. p̄ vitii obstinationis (In caliginosis inquit quasi mortui) Sicut. n. homo per diuturnas tenebras incurrit quandoq; cæcitate, sicut patet in diuissimè in- carceratis, sicut patet in illa Lacertula, quæ d̄r Saura, quæ propter moram diuturnam in cauernis terræ quasi totū lu- men amittere cōprobatur, sic verè homo qñ diu stat in car- cere peccati, & in cauernis mundanę cupiditatis, qñq; ibi p̄ malas cōsuetudines ita obduratur in malitia, & obscura- tur, quasi totaliter a lumine diuinę gratię spoliatur. Istud in multis peccatoribus patet, qui in vitij antiquati nihil penitus vidēt de Deo sentire, quia sicut d̄r Prouer. 24. Nō habent futurorum spem mali. Lucerna impiorum extingue- tur quod ostenditur cum d̄r. In caliginosis quasi mortui. Mor- tuus. n. nihil sentit, f̄ret, sed non aduertit, si portatur ad fo- uēā nō diuertit. Sic verè obstinatus non sentit peccatum suū, nec f̄retorē suæ infamiæ, & quamuis ad fouēā Inferni quotidie deferat, hoc tñ nō cogitat, nec attēdit, nec status sui vilitatē considerat uel perpendit. Thob. 2. Non est cōtri- status eo q̄ plaga cæcitatē euenisset ei. Eccl. 9. Mortui nihil nouerunt amplius, nam (vt d̄r Matth. 12.) Oblatus est ei Da- monium habens cæcus, & mutus. Vnde Sap. 2. Excæcavit

eos malitia eorum Excæcatur igitur per horrore malitię & insiquitatis. Tertio dico, q̄ hō efficitur cæcus per ardore auaritię & cupiditatis, quod ostendit cum d̄r. Quasi Vrsi. Vrsus. n. est animal pilosum, qd̄ mel Apū nō cessat in arborib. comedere, & Apes in suis habitaculis molestare. Qñq; tñ a venatore capis per aspectū peluis candentis, humorē ocu- lorū desiccant, & excæcāt, vt dicit Plini. & Isid. Sic verè auari & tyranni, qui mel Apum, & substantias pauperū non cessant capere, deuorare, & vastare, statim q̄ a venatore Dia- bolo capti per peccatū, statim ex aspectū peluis cadēt. i. ex cōsideratione bonorū rerrenorū, vaforū argētorū, & aliorū, q̄ d̄r cadere, & ardere, eo q̄ ardorē auaritię inflā mant, ad moralē deducunt cęcitatē, sicut pater, quia tales non vñr videre aliquid, qd̄ pertineat ad salutē. i. mortē, iudi- cium, Infernū &c. Vnde de talib. Vrsis d̄r Eccl. 25. Obcæcabit faciē suā Vrsus, & quasi faccum ostendit in medio pxi- morū. Auarus. n. d̄r Vrsus p̄ veracitatem, d̄r faccus p̄ infa- tiabilem capacitatē. Tales figurant in Thobia, qui de sterco- ribus hirundinū est cæcatus, sicut d̄r Thob. 1. Talia. n. sterco- ra valde sunt calida, & vrentia, & iō humorē oculi cōsumēdo efficiunt aliquē cæcū. Sic verè mundi bona, q̄ ab Apostolo P̄lippē. 3. sterco- ra nuncupant, humorē cōpansionis in o- culo cordis desiccāt, & cæcitate obstinationis per auaritiā inducūt. Tollit. n. auaritia rectū iudiciū, sicut patet in malis iudicib. qui p̄ munera excęcatur. Quia sicut d̄r Deute. 16. & Ecclesi. 20. munera & dona excęcant oculos iudicū, & pientium. Catuli. n. Canū, qui sunt insatiabilis appetitus, nā scuntur cæci, sic filij insatiabilis auaritię. Lauari (vt cōter) pleni sunt cæcitate ignorantia, & obscuritate malitię. vnde de auaro sic de medicante insatiabili, & cæco pōt dici illud Iud. Mat. 20. & Luc. 18. & Marc. 10. Cæcus sedebat secus uia mendicās. Quia re vera auarus semper famelicus & mendic- us. Efficit ergo hō spiritualiter cæcus per ardore auaritię, & cupiditatis. Quarto dico, q̄ cęcatur homo per humorē immunditię, & carnalitati. Humor. n. abundans in oculo in- ducit aliquid cæcitate, sic luxuria abundans in cor- de. Et hoc ostenditur cum d̄r, Colūba, quę est auis immūda, q̄ omni tpe luxui vacat, quæ qñq; ab aucupe excæcatur, & in rete ponitur, vt sit inuitatorium aliarum. Sic uerè qñ Diabolus pōt capere aliquā personā simplicē, pulchrā, & Columbinā uisco malarū delectationū & affectionū, uel ali- lias, ipsam statim p̄ luxuriā excæcat, & in reti carnalitati inuoluit, ut p̄ eius exēplū alij capiātur. Osee 10. Effraim Co- lumba seducta non habens cor. De tali ergo cæcitate luxu- riororū, & carnalium intelligitur illud Zach. 12. Oēni equū populorum percutiā cæcitate. Equus. n. est animal luxuriosum. Hiere. 5. Aequi amatores in foeminas, unusquisque ad uxore proximi sui hinniebat. Et Esa. 31. Equie orum caro, & nō spiritus. Cęci. n. sunt luxuriosi, p̄ alij peccatorib. quia illi non uidentur aduertere, uel uidere suam animę iniquitatem, sui corporis consumptionem, suarum gratiarum perdi- tionē, suę famę amissionē, suę substantiæ euacuationē. Si- cut. n. d̄r Eccl. 24. oculus adulteri obseruat caliginē. Ois. n. qui male agit, odit lucem, sicut d̄r Ioan. 3. Et iō quia uolūt tales sp̄ esse in caligine & obscuritate, ne uideantur, nō est mirū, si p̄ ceteris caliginantur, & excæcant. Isti figurant in Sansone, qui per Dalilam excæcatus, & tonsus, se una cū multis alijs interemit. figurant etiam Gen. 19. in illis pessimis Sodomitis, qui domus Loth luxurię causa introire uo- lentes percussi sunt ab Angelo cęcitate. Quia re uera illi, q̄ p̄ improbas mulieres spiritali uisu, & discretione priuati, sunt cā mortis, & damnationis sui, & aliorum. Illi ēt, qui in actibus luxurię se occupare nituntur, p̄ omnibus menta- liter excęcantur. Threno. 4. Errauerūt cæci in plateis. Et sic patet quadruplex modus spiritalis excęcationis. Sed nota, q̄ quamuis homo sciat se esse in tenebris ignorantia uel peccati, sp̄ tamen debet ad Deum recurrere, & ut per fidē, & gratiam illustretur ipsum humiliter exorare. Videmus. n. q̄ Catuli nascuntur cęci, sed tamen in cęcitate existētes ma- trem suam querunt, ad ubera ipsius currunt, et lac exinde hauriunt, atque fugunt, ita q̄ tandem ad uisum. pueniunt, & attingunt. Sic uerè peccatorum excęcatus semper debet ma- trem suam. i. Deum uel beatam Virginem sequi, uel quere- re, et ubera suę clemētię postulare, ut sic lac suę gratię hau- riat, per quam ad lumen uerę fidei et gratię, non attingat.

Match. 9.

Matth. 9. Secuti sunt eum Iuo cęci. & Luc. 18. Cęcus se de- bar secus uiam mendicans, quia. i. audiens Iesum transire clamauit, Fili David miserere mei. Et dicitur ibi, q̄ iste me- ruit illuminari. Aduerte tñ. q̄ omnis cæcitas spiritalis, q̄ idē est, q̄ error uel ignoratiā, omnis heresis uel pertinacia, omnis obstinatio uel malitia valde est periculosa, & maxi- mē in Iudice uel Prælo. Sicut dicit Cyprianus, Ridiculū est speculator cæcus, p̄co mutus, curior claudus. Sicut. n. equus cęcus se & quadrigā quā trahit subuertit, sic Prælat- us ignorans, se & totum Collegiū, cui p̄æst, detrahit in profundū. Figuratus in Sansone cæco, qui tenens colum nas domus se, & alios occidit. Figuratus ēt in Lamech cæ- co, qui tenens arcum & credens sagittare bestia, occidit ho- minē. i. c. aim. Figuratus ēt in Sedechia Rege Israel, qui ex- cęcatus ductus est in Babylonē. Quia re uera Iudex uel Præ- latus, qui columnas. i. regimen domus Ecclesię tenet in ma- nib. suis, qui arcum & sagittas iudiciarū potestatis guber- nat, qui Regnū Israel. i. temporale dñum occidit, tūc ēt in Ba- bylonē. i. in Infernū ductus, atq; vadit. Cæcus. n. si cæco duca- tū præstet, ambo in fouēā cadunt Mat. 18. Et sicut uidemus q̄ talpa bestia cæca generat cæcos filios, sic uerè Prælat- us ignorans libenter generat. i. libenter promouet filios suos, idest subditos ignorantēs. Et iō pro certo tales cæci. i. p̄so- nę male, & ignorantēs non debent ad statum prælatio- nis p̄uehi, nec in Ecclesiā introduci. 2. Reg. 5. Cæcus & Clau- dus non intrabit in Templū. Cuius tñ hodie pro dolor sic cō- trariū, quia. i. illi, qui sunt plus ignorantēs & cæci, amplius in Ecclesia sunt promoti. Mat. 21. Accesserunt ad Iesum cæci & claudi. Vñ isti uir dicerē suis familiarib. Luc. 14. Exi- cito p̄ Vicos, & Plateas, & quōscunq; inuenieris claudos & cę- cos introduc huc. Ite nota hic, q̄ omne animal gulosum ge- nerat filios cæcos, sicut exemplificat Plinius de Lupo, quod est animal crudelissimū, de Cane, q̄ est animal uoracissimū, de Vul- pe, qd̄ est animal fallacissimū. Sic re uera gulosi, ambitiosi, & auari filios suos corporales generant cęcos, & eos cæcos p- petuū esse uolūt. i. prauos, impios, & peruersos. Sicut pater, q̄ vnus Vulpinus, & fraudulentus uilurarius uel mercator, q̄ vnus filij sui sibi assimilaret, & ad hoc ipso instruit & informat. Hoc idē patet de Canibus. i. de auaris insatiabi- lib. & et de Lupis. i. de crudelib. raptorib. & tyrannis, oēs. n. tales magis de se filios suos si ipsos sibi similes uiderint, & cōformes, & si in cęcitate peccatorum suorū ipsos uide- rint eruditos. Quia sicut d̄r Mat. 15. Cęci sunt & duces cæco- rū. Istud. n. pōt applicari ad patres sp̄uales. Iad Prælatos, q̄ uerè illi, qui sunt Lupini per se quiam, Canini p̄ auaritiā, Vulpini per fallaciā, nō generant aliquos filios. i. nō pmo- uent aliquos subditos nisi cæcos. i. nisi ignorantēs, & ma- los, cū tñ tales deberent potius refutare, & ab uerb. bene- ficiorū Ecclesię mouere. Sicut David Hierusalē intrare uo- lenti fuit dictū. 2. Reg. 5. Nō intrabis huc nisi abstuleris cæ- cos & claudos. Vel illi filios suos d̄r cæcos parere, quia. i. subditos suos p̄ de factum doctrinā, & propter exempla suę malæ uitæ cæcant, & faciunt peccatores. Io. 9. Prateries Iesus uidit hominem cęcum a natiuitate &c. sufficit.

Cædere. Nota, q̄ cædo triplicē habet intellectum litera- lem. Sumitur. n. pro pertinere se contingere, ut quando dicitur Num. 18. Initia frugum cędēt in usus su- os. Sumitur etiam pro fugere, uel pro dimittere, ut qñ dicit Ruth. 4. Cedo iuri propinquitatis. Sumitur etiam pro scinde- re, uerberare, percutere, uel occidere, ut qñ d̄r Matth. 21. q̄ pueri Habreorū cædebant ramos de arborib. & Act. 19. Iusserūt Apostolos uirgis cædi. omissis primis duobus mo- dis, de tertio possent plura dici, nisi quia infra de percutere, & scindere satis dicitur. Dic tñ, si uis, q̄ cęditur quis uti- liter, ut corrigat, crudeliter, ut affligatur, atrociter, ut oc- cidatur. Primo modo cęduntur pueri. Secundo modo cę- duntur miseri. Tertio modo cęduntur temerarij. Prima est ergo cęso correctio nis, qua. i. Deus & Prælati cędunt filios peitentes. Vnde hostia immolandæ primò cędebantur, & sic ad sacrificiū aptabant, quia uerè nullus apud Deum effi- ciat satis apus, nisi primò cæsus fuerit, & correctus. Leu. 24. Cædetur Agnus immaculatus, Potissimè autē fatui in solētēs

debet cędi sicut de Asino Balaam dicitur Num. 22. qd̄ ipse cędebat fultē latera eius. Prouerb. 10. Stultus cæditur labijs. Sed a est cęso tribulationis. Et ista est illa, qua bona malis cędunt, & qua etiam in hoc mundo terribiliter affliguntur. Vnde etiam de Christo legit, q̄ ministri Colaphis eū cęde- bāt. Marc. 14. De sanctis uerò d̄r ad Hebræ 11. Lapidati sunt, cęsi sunt &c. Et Apostolus de seipso dicebat 2. ad Cor. 11. Ter uirgis cęsus sum &c. Tertia cęso est damnationis, qua scilicet impij cęduntur in Inferno, de qua Chr̄s pōt dicere ipis damnatis illud. 3. Reg. 12. Pater meus cęcidit uos flagel- lis. ego autem cędam uos Scorpionibus &c. Sufficit.

Cedrus. Nota, q̄ Cedrus in scriptura signat uirum iustū qñq; etiam peccatorem. Et primò dico, q̄ p̄ Ce- drū signatur uir iustus. Cedrus. n. est arbor altissima, pulcher- rima, secundissima, fragrantissima. Et signat quemlibet uirū iustū, qui est altus contemplatione, pulcher cōuerfatione, secundus bona operatione, odorosus bonę famę diffusionē. Iō de tali Cedro. i. de quolibet uirō iusto pōt dici illud Ezech. 31. Ecce Assur quasi Cedrus in Libano pulcher ramis, electusq; altitudine. Vbi aduerte, q̄ p̄ quatuor condiciones Cedri pōt intelligi uir iustus uel perfectus. Cedrus. n. habet In fructu plenitudinem, Sic uerè uir iustus ex spē- In statu fortitudinem, rum plenitudine secundat In uisu pulchritudinem, (Ecce inquit Assur) in fidei In tactu celsitudinem. Fortitudine statuatur (quia in Libano) honesta gratitudine picturatur (quia pulcher ra- mis) Cęloiu celsitudine sublimatur (quia electus altitudi- ne) Habet igitur uir iustus operum ueritatem, fidei firmita- tē, floridam honestatem, & rectam uoluntatem. Primò dico, qd̄ uir iustus debet esse operum plenitudinem secundatus. Ecce Assur. Sicut. n. Cedrus pōt tribuēt fructus bonos, & dulces, quod dā genus ēt gummi emittit, quod Cedria dicit, quod medicina ē habet uirtutē, sic iustus debet bonorū o- perū fecit abundanter proferre, & gummi misericordię & pietatis emittere, per quod aliorum indigentij, & necel- sitatib. succurratur. Et hoc ostenditur cū d̄r. Ecce Assur. Assur enim intēp retatur tollens acerbitatē. Istud ēt aduerbiū ecce, signat præsentiam demonstratiuam, ad denotandū, q̄ uir iustus per sua pia & bona op̄ra debet se in nec. sitatib. aliorū pitem exhibere, & eorū acerbitatē suis pijs adiuo- rijs tollere, & linire. Iō de clemētiā, & pietatē tā hū pōt di- ci illud Ezech. 17. Tulit medullā Cedri &c. Et in Pl. ligna fru- ctifera, & oēs Cedri. Ideo de isto Assur dicitur cūlibet pau- peri indigenti diligunt Michę 7. Vique ad te ueniet Assur. Iuir- pius, qui contineat tollere acerbitatem uulnerū & p̄cā- rā & illud est cōtra multos impios & crudeles, q̄ aliorū a- cerbitates, & miseras non tollunt, sed infigūt, nō auferūt, sed inferūt, non minorant, sed augmentāt. Isti nō sunt Ce- drus, imò sunt ramus, qui spinis & aculeis suis acerbitatē nō cōsumit tollere, sed inferre, quia re uera raptores, eru- deles & iniuriosi uiciorū suorum miseras per pietatē nō tollūt, p̄ crudelitates, & rapinas ipsos aculeant, atq; pūgūt. Iud. 9. Egredietur ignis de rano, & deuoret Cedros Libani. Nō sic iustus, sed habeat bonorū operū ubertatē. Secundo habeat fortem & stabilem firmitatem. Cedrus. n. inuenitur in Libano, qui est mons fortis, altus, & solidus, nū quā desiciēs, sed perpetuū perseverans. Cedrus ēt est lignum impubri- le, & pōt significare firmitatē fidei p̄. p̄tēam, & indeficiē- tem, in qua debet uir iustus stabiliter radicari. (Pl. Cedri Li- bani quando plantant.) & sine corruptione peccati in fide, & in morib. roborari. Iob 40. Strinxit causam suā quasi Cedrus. Qd̄ est cōtra multos, qui in fide nō sunt stabiles, neq; fir- mi, sed uariabiles & infirmi. Quia uerè multi sunt, q̄ facili- ter mouent de Ecclesię fidelitate, & fidei firmitate, & de bo- ni p̄positi stabilitate, sicut sortilegi, heretici & scismatici, q̄ ab unitate fidei facilliter auellunt, sicut ēt sunt carnales, & uoluptuosos, q̄ p̄ carnis immunditiā facilliter corrumpūt. Vñ Diabolus pōt dicere de talib. illud, qd̄ dicebat Senache- rib. 4. Reg. 19. Electas Cedros Libani ego succidi. & aduerte, q̄ tales Cedri perdunt qñq; suā firmitatē seu impubriblem puritatē triplici rōne. Qñq; per superbiam & uanitatē. vñ Esa. 2. Visitabit dominus super Cedros Libani sublimes & erectas. Et in Pl. Confringet dominus Cedros Libani. Quā- doque per luxuriā, & uoluptatem. Vnde de Cedro dicitur Ezechie 31. Aque nutrierunt illum. Quandoque per

auaritia & cupiditate. Zach. 11. Aperi Libane portas tuas, trahet, & comedit ignis Cedros tuas. No sic, sed habemus boni propofiti stabilitatem vel firmitatem, vel mentis, & corporis puritatem, vt sic dñs in nobis gloriando dicat illud Cát. 1. Tigna domorum nostrarum Cedrina, laquearia nostra Cy pressina. Tertio habeamus sanctæ decentiæ vultum (Pulcher inquit ramis) Cedrus. n. pulcher ramis dñs, eo quod omni tempore semper viret. Cedrus est suauè odorè emitit, qui fugat omnia venenosa. Sic verè iustus debet habere omni tempore aduersitatis & prosperitatis viorè honestæ & pulchræ apparentiæ, odorem & fragrantiam bonæ famæ, vt sic venenosi detractores non inuenientes in ipso quod mordeant, ab ipso fugiant, & recedant. De ista ergo morali pulchritudine dñs Dan. 4. Rami eius pulcherrimi. Et Cant. 5. Spēs eius, vt Libani lectus Cedri. Vbi aduerter, quod honesta apparetia debet consistere in virtutū decore (Spēs. eius) in corporis ualore (cū dñs Electus) Habemus igitur decentiæ venustatē. Quarto habemus erectam voluntatem, quia, sicut Cedrus est arbor cæteris altior, & magis ab infimis eleuata, sic nos debemus magis spiritualiter esse alti, quam cæteri hoies. l. voluntatē & affectionē ad cælestia eleuando, & ipsam ab amore temporalium retrahendo (Electa inquit in altitudine) Vnde Eccl. 24. Quasi Cedrus exaltata sum in Libano. Amos 2. Altitudo Cedrorū altitudo eius. Et ista sunt contra multos, qui re vera non eriguntur superius ad æternam, sed ad modum vepri in ciliantur inferius per auaritiā ad terrenā. Pl. Oculos statuerunt ad terrenā declinare. Istud videmus de multis Cedris. i. de multis Ecclesiasticis personis, qui magis, quam alij sunt auari. vnde isti yr̄ accepisse in vxorem filia Cardui s̄m tenorem illius parabole, quæ ponitur 4. Reg. 14. Quia re vera Carduus spinosus Diabolus vxorē suā. auaritiā dedit talibus in uxorem. vnde illud ps̄dum Zach. 11. Comedit ignis Cedros tuas: Ignis (dico) auaritiæ: Sic igitur si habuerimus voluntatem altam & feruendam, honestatem pulchrā & lucidā, firmitatē fortē & solidam, vbertatem piā & fluidam, nos erimus verè Cedri. vt sic de quolibet dicatur illud Pl. Iustus vt palma florebit, & sicut cedrus libani multiplicabitur. De talib. Cedris solebat fieri mali nauis. i. Prælati Ecclesiæ, iuxta illam methaphoram, vbi in persona nauis loquitur Ecclesia. Ezech. 27. Cedros de Libano rulerunt, vt facerent tibi malum. De talib. Cedris ædificari debet Templum Ecclesiæ triumphantis. Figura 3. Reg. 7. vbi dicitur, quod Salomon tabulis Cedrini torum Tēplū in circuitu vestiuit. Tabule Cedrinæ sunt viri iusti odorosi impuribiles, & boni, ex quorum congregatione debet Salomon, i. bonus Prælati constitueret domum suam, vt dicit illud Efa. 47. Dabo in solitudine Cedrum. Et sic ergo patet, quod per Cedrum intelliguntur viri iusti. Sed adhuc nota, quod per Cedrū intelliguntur viri diuites, & alti, & superbi, quod scilicet quantum ad ipsum opinionem impuribiles sūt, quia sp̄ videntur superare, viuere, & nunquā putrefieri, seu mori. & tamen in Pl. dñs. Vidi impium super exaltatū & eleuatum sicut Cedrus libani rranhi & ecce non erat. Itē per Cedrum, quæ s̄m Rabanū omnium arborum est Regina, cuius liquor liberos linitos impuribiles seruat, potest intelligi beata Virgo, omnium domina, & Regina, cuius liquor clementiæ illos quos tangit præseruat a putredine mortis æternæ. Vnde ista Cedrus dicit Eccl. 24. Quasi Cedrus exaltata sum in Libano. Iterū per Cedrum intelligitur Chr̄s, vel crux Christi, cuius virtus, & fides nunquam deficit vel putrefcet, cuius liquor. i. sanguis aīas ab ipsos per deuotionē linitas præseruat a putredine vitiōrū &c. Vide si vis in redustorio meo morali. lib. 12. c. de Cedro. Si vis est per domū Cedrinā, odoriferam, impuribilem, & formosam intelligitur anima, vel Ecclesia, vel religio, vel etiam viri iusti conscientia, vel in super cælestis patria. Isti. n. sunt domus spirituales quæ sunt habitaculum summi Regis. In cuius figura dicebat David 2. Reg. 7. Vides, quod habitem in domo Cedrina. & de Salomone dñs 3. Reg. 6. quod ipse texit domū dñi laquearibus Cedrinis. Tabule. n. domus interioris. l. cōscientiæ, sunt virtutes. Tabule vero domus interioris. i. Ecclesiæ sunt viri iusti. Tabule domus Paradisi superioris sunt beati. Sufficit.

Celare. Idē est, quod abscondere, negare, latere, & cætera similia. Sed quia de abscondere fati dictū est superius, ideo prætermitto, vnum tamē aduerte, quod celare ali-

quando signat hypocriticam fictionem, aliquando sapientiam & discretionem, aliquando fidelitatem, & rōnem. De celatione hypocritarū dñs Iob 20. Celabit in gutture suo malum. Isti. n. sunt sicut Hericius, qui celat & abscondit interiora sua in sua pelle spinosa, quia tales in spinosa conuersione per prauam fictionem, & penitentiam fictā se inuolunt, & quid, & quales sunt, exterius nō apparet. Tñ ipsi dñs Amos 9. Si celauerit se in profundum maris, ibi mandabo Serpenti, & mordebit eos. Profundum maris est penitentia, in qua quamuis hypocritæ fictæ celantur, tñ a Serpente Diabolo mordebuntur. Item de celatione sapientiæ & discretionis dñs Hester 15. quod sub Regio habita tristem celabat animum: multa. n. a sapientib. sunt celanda, ne cui libet reuelanda, & potissimē illa quæ sunt defectuosa & uerecunda. Si cut. n. hō libenter celat & abscondit turpitudinem corporalem, sic debet etiam celare turpitudinem morālē. Eccl. 19. Si est tibi delictum, noli denudare. Quod est contra iactatōres peccatorum, qui sunt similes istis mendicis & truantis qui horribiles infirmitates suas libentius ostendunt, celant, quia tales (sicut dicitur Efa. 3.) peccata sua sicut Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Tertio de celatione fidelitatis, & rationis, quia. s̄momo celat secreta sibi commissa, dñs Proverb. 11. Qui autem fidelis est, celabit amici commissum. Quia sicut dñs Proverb. 25. Gloria Dei celare uerbum. Quod est contra multos similes mari, quod nescit aliquid celare, imo intra se recepta statim eijcit, euomit & expellit. Sic multi sunt, qui quicquid de alijs sciunt, sine quicquid ab alijs recipiunt in secreto, totū modica occasione reuelant alijs, & ostendunt. Eccl. 19. A facie uerbi paruit fatuus, sicut sagitta infixā in fœmore canis, sic uerbum in corde stulti Sagittā. n. extrahit statim canis de femore suo. Sic infidèles, & stulti statim de corde eijcunt aliorū secreta. Hiere. 41. Indicabo uobis, nec celabo. & tamen lingua in clausa fuit a natura in duplici carcere. l. dentium & labiorum, ut sic cōpelleret minus loqui, & melius celare commissā. Est igitur celare fidelitatis, sagacitatis, & fallacitatis. De celare uerō sūpto pro sculperē nihil ad p̄sens, quia auctoritates, desunt.

Celebrare. Nota quod celebrare idem est, quod colere, a uel aliquid solēnter facere, uel complere, seu aliquid cum honore & diligentia, & etiam cum reuerētia exercere. Et inde dicitur celebrer uel celebris, & potest spiritualiter significare reuerentiā & honorem, frequentiam, diligentiam, & amorem. unde Nau. 1. Celebra Iuda festiuitates tuas. & ideo uide in alijs titulis, quod de se materia est ualde sterilis, ideo omitto. De celebratione autem missarū potest uidere, ubi agitur de Eucharistia & c. Aduerte tamen si uis, quod celebrare idem est, quod festiuitas. Et ideo notandū est, quod triplex est celebratio. l. temporalis prosperitatis, spiritualis iucunditatis, æternalis felicitatis. Prima est peccatorum secunda perfectorum, tertia beatorum. Prima celebratur in mundo, secunda in animo, tertia in celo. In prima cessat ab operib. meritorijs, insititur solatijs deceptorijs. Tempia est idest hospitia, altaria idest corpora ornatur & parantur paramentis transitorijs. De tali ergo celebratio dñs Gen. 1. dixit rūt Gigates, Aedificemur Turrim, cuius altitudo pertingat usque ad cælum. Celebremus nomen nostrum antequam diuidamur in uniuersas terras. In secunda celebratio, quæ est gratiæ, & quæ in animo celebratur, debet homo cessare a criminosis operibus. Templum animæ & altare conscientię debent ornari gratijs & uirtutibus Gaudia debent deduci in Dei laudibus. de tali ergo celebratio dñs Nau. 1. Celebra Iuda festiuitates tuas. & Numeri 28. Dies septimus erit celeberrimus, & sanctus uobis, omne opus seruile non facies in eo. In tertia celebratio, quæ est in patria, cessatur ab operibus laborum, deducitur iucunditas omnium gaudiorum temporalium, corpus ornatur quatuor docibus, altare animæ tribus. In ista celebratio Christus est Sacerdos, Deus pater est Rex, beata Virgo est regina. Apostoli sunt Princeps. Martyres sunt milites, Virgines sunt Domicillæ, Confessores sunt Prælati, & Angeli sunt Cantores. De tali ergo celebratio dicitur 2. Paralip. 30. Facta est celebratio grandis in Hierusalem, & hoc sufficit de celebrare &c.

Cælum. Nota, quod cæli multis significationib. accipitur in scriptura. Cæli. n. signat aīam seu uirum iustum, item

Item signat Deum seu Christum. Item signat ecclesiam militancem. Item signat ecclesiam triumphantē. Dicamus igitur primò, quod per cælum potest intelligi aīa uiri iusti, uel et generaliter uir perfectus, & potissimē ecclesiasticus uel prælati, & hoc multiplici ratione. Cælum. n. hēt limpiditē in aspectu, altitudinem in situ, latitudinem in abitu. Sic uerè uir iustus habet limpiditatem fidei seu claritatem, altitudinem spei uel sublimitatem, latitudinem charitatis uel capacitatis. Ex fidei luminositate cognoscit uera, ex spei sublimitate appetit summa, ex amoris capacitate ipse diligit oīa. Sicut enim cælum claritatem in offuscabilem hēt, & hoc patet, quia sol ibi cōtinuè fulget, & Stellæ perenniter lucēt, & iō s̄m istud. cælum dicitur a celo celas, quod idem est, quod sculpo, sculpis, eo quod stellæ sicut quædam signacula & sculpturæ ibi apparent, sic charitas ueræ fidei & sapientiæ & scientiæ debet in nobis iugiter relucere, ita quod soli. fides, stellæ. i. sciētā naturales quā acquirat possint lumen ueræ cognitionis in nobis iugiter generare, vt sic Deus possit dicere de talib. cælis illud Eccl. 24. Ego feci in cælis illud, vt oriretur lumē indefectum. Iterum scit cælum esse altissimum & ab infimis eleuatum, sic & nos debemus p̄ spem, & affectionem esse alti, & sursum ad bona æterna eleuati, & ab istis infimis temporalibus segregati. Vnde Eccl. 17. virtutem altitudinis cæli ipse suspexit. Eccl. 1. Cælum sursum. Item sicut cælū sua eapaci latitudine oīa continet seu ambit, sic nos debemus p̄ charitatem esse ita lati, quod in fra ambitum nō stri amoris debemus oēs continere, inimicos. l. & amicos, extraneos & p̄pinquos. Pl. Extendens cælum sicut pellem, qui tegis aquis superiora eius. Et sicut uidemus, quod sicut cælum naturaliter in suis partibus est mobile, ita quod uelocissimē continuè circumferatur, sic nos debemus esse per bonorū operū exercitium, & per uirtutum obedientiæ agiles, mobiles atque leues, vt de malo ad bonum, de bono in melius continuè moueamur. Iuxta illud 2. Petr. 3. Cæli magno impetu transiunt. Aduertendum tñ, quod uir iustus dicit cælum, vt sic exponamus de quolibet uiro perfecto illud Ezech. 1. Aperi sunt cæli, & uidi uisiones Dei. Ecce. n. quod cælum cæteris creaturis infuit largius (Aperi sunt), durat stabilius (Cæli) reuocet clarius (Uidi uisiones Dei) sic nos debemus habere clementiā, uel influentiā plenitudinem, quia debemus esse aperti, p̄ essentia uel permanenti firmitudinem (Sunt inquit) decetia uel apparenti claritudinem (Uidi inquit) fiduciam uel confidentiā certitudinem, quia debemus esse cæli. i. fidenter celātes commissi. Sic igitur in nobis pietatis, & influentiæ plenitudo (Aperi inquit) sicut. n. cæli semper influunt in ista inferiora, ita quod eorum motus & influenza est uel omnis generationis & corruptionis inferiorum, sicut uisibiliter apparet cum a cælis nobis pluuia deriuatur, per quam ista uergetantur, & refrigerant, sic uerè cæli spirituales. i. uiri ecclesiastici uel prælati sp̄ debent in alios influere inuisibiliter, pro eis orando, & bona exēpla eis dando, & uisibiliter pluuiam temporalium bonorum & beneficiorum eis infundendo, & per bonam doctrinam oīa mala in eis corrumpendo, & oīa bona in eis generando, quod ostenditur cum dicitur: Aperi, quia. l. sp̄ debent esse aperti & expositi & ad pietatis opera faciendā. Genes. 7. Catacactæ cæli aperit sunt. Et Zac. 8. Cæli dabunt rorē suum. Sed heu pro dolor, hodie uidetur uerificatum illud quod sequitur Gen. 9. Clausi sunt oēs fontes abyssi, prohibita sunt pluuia de celo. Et illud, quod scribitur Aggei 1. Prohibiti sunt cæli, ne darent rorē suum. Quia re uera (charissimi) hodie sunt ualde pauci, qui in alios influant, uel qui rorē & pluuiam doctrinæ uel elemosinæ alijs infundant, quia re uera tantus est hodie in multis Defectus pietatis, Excessus crudelitatis, Siccitas parcitatis, Duritia austeritatis. Sic clausum fuerit cælum. Ita quod rectè potest dici de eis, quod dicitur Deut. 28. Sit cælum quod supra te est, æneū, & terra quæ calcas, ferrea. Cælum. n. quod supra nos est, idest illi, qui sūt superiores, ecclesiastici respectu laicorū, & diuites respectu pauperum, iudices respectu subditorum, sunt hodie facti æneū. duri, crudeles, & iniqui, nihil pauperibus tribuentes, sed ipsos clamoribus, & iniurijs multipliciter ferientes. Et iō terra, quæ calcatur. i. subditur, uel deprimitur, efficitur

ferrea, quia. l. ad modum ferri sunt pallidi, & frigidi, & omnibus desolati, & per impatientiā sunt clamosi, dolentes, lugubres & irati. Iob 24. De ciuitatibus fecerunt uiros gemere. Non sic (charissimi) sed sit in nobis pietatis & influentiæ plenitudo. Pl. Operit cælum nubibus, & parat terrā pluuia. Secundo sit in nobis firmitatis & permanentiæ fortitudo, Cū dñs, sunt. quod est uerbum substantiuum, quod realitatē signat, & essentiam, quod est etiam præsentis t̄pis non præteriti nec futuri. ad denotandum, quod nos debemus esse substantiales, fortes & existentes, semper in bono presentes nunquā deficientes. Cæli. n. hēt naturam incorruptibilem & indefectibilem, quamuis. n. cōtinuè moueantur, nunquam tñ cadunt, deficient, nec frangunt. Ad quod facit scriptura. Iob 37. Tu fortificatus cum eo fabricatus es cælos, qui solitudine quasi ære fundati sunt. Sic uerè uiri ecclesiastici debent esse impetribiles per uirtutem constantiæ, fortitudinis & firmitatis, p̄uentiæ & uirtutis, quia. l. semper debent in bono proposito esse stabiles, & nunquam per p̄tē deficientes uel cadentes, vt de eis dicatur illud Psal. Verbo dñi cæli firmati sunt. &c. Prou. 3. Stabiliuit cælos prudentia. Sed re uera hodie uerificatur de multis cælis. i. ecclesiasticis illud Efa. 31. Cæli sicut fumus liquefcent, & terra sicut uestimentum atterret. Quia re uera multi sunt hodie, qui non sunt solidi, sed liquidi, non stabiles, sed debiles, non permanentes, sed per uana desideria liquefcentes. vnde tales non sunt similes uero cælo, sed aeri, qui abusu dñs cæli, qui nō est stabilis, sed mobilis natura, quia. l. per uanitatē & inconstantiam ualde sunt instabiles & inanes. Vñ tales enaporant sicut fumus p̄ superbiā, liquefunt sicut cera p̄ luxuriā, atterunt sicut terra per auaritiā. Tertio sit in nobis bonitatis, & confidentiæ certitudo, quia. l. nos debemus esse fideles boni & certi, & rales, in quibus possit quis cōfiderē. quod ostenditur cū dñs, Cæli, quod dñs cælum, eo quod cælum oīa contineat, atque celer, quia. l. secreta nobis commissa, & maximē illa, quæ tangunt uerecundiam sociorum debemus fideliter continere, & nobis ipsi concludere & tenere. Apoc. 6. Cælum rececit sicut liber inuolutus. Sicut enim in libro inuoluto facilliter legitur, quod est intus, sic ab homine fideli & prudenti non facilliter reuelatur, quod scribitur in sermone cordis sui. Cuius tñ in multis uideo cōtrariū, qui pro certo secreta non celant, sed reuelāt, nō abscondūt, sed ostendunt, non operiunt, sed aperiunt. Tales maximē sunt detractores, qui nullū malū quod sciunt de alio possunt celare. Tales etiā sunt iactatores, qui & bona, & mala sua iactatoriē manifestant. Tales in super sunt proditores, qui secreta sibi in fidelitate commissa nō timēt proditoriē declarare. Isti sunt sicut cæli crystallini, quod naturā habent diaphanā. In chrysallo. n. quicquid intus ponitur exterius uisibiliter. n. nescit aliquid celare, sic isti. Iō isti nō sunt sicut liber inuolutus, sed sicut liber apertus ubi quilibet potest legere, & uidere. Vnde Apoc. 12. Apertum est cælū, & uisa est arca testamenti, etiam audita sunt fulgura & uoces & tonitrua. qñ. n. tales aperiuntur per insipientiam & proditorem, tunc apparet arca lux conscientiæ per furuiam reuelationē, tunc audiuntur tonitrua, per diffamationem, tunc uidentur fulgura per turbationē, & inuasionem, tunc audiuntur uoces querimoniarum & quæstionum. Non sic (charissimi) sed sit in nobis bonitatis & confidentiæ certitudo, vt de fidelitate talium dicatur illud Apoc. 12. Hi habent potestatem claudere cælum. Quarto autem debet esse in nobis honestatis, & apparentiæ claritudo (Uidi inquit.) Sicut. n. cælum naturaliter est ualde clarum, rōne cuius magis apparet intuentibus, & uis, sic uerè nos debemus lumen græ, & honestatis, sapientiæ, & sanctitatis habere, vt sic libentius a circūstantibus uideamur, & ut in omnium oculis, vt exēplar & speculū ostendamur (Uidi inquit uisiones Dei) vt sic de nobis possint alij dicere illud Actū 7. Ecce uideo cælos apertos iuxta illud. Luceat lux uestra coram hoibus, vt uideant opera uestra bona, & glorificent patrē uestrū qui in cælis est. Sed re uera multi carēt hodie tali claritate, ita quod multis potest dici hodie illud Hiere. 4. Aspexi terram, & ecce uacua erat, & nihil uidi cælos, & non erat lux in eis: uidi mōres, & ecce mouebant. Intuitus sum, & nō erat hō, & omne uolabile cæli recessit. Aspexi, & ecce carmelus de ferris. Vbi aduerte, quod multi sunt, qui carent, hodie uirtuali plenitudine, quia terra, idest Ecclesia, uel religio, uel anima, uacua erat

erat honestatis pulchritudine, quia in coelis, id est in ecclesiasticis non erat lux. Carent firmitatis fortitudine, quia motus, i. viri eminentes, mouebantur. Carent rationis impitudine, quia ibi non erat homo, id est aliquis ratione utens. Carent contemplationis celsitudine, quia omne volatile, i. omnis contemplatiuus, recessit. Et ideo bene sequitur. Aspexit, & ecce carmelus erat desertus. Carmelus mons fuit fertilissimus, & signat ecclesiam vel religionem, quae hodie pro dolor, in multis suis partibus est deserta, desolata pariter, & tristata. Sicut. n. videmus, quod quae coeli tot spissis nubibus & turbidibus inuoluuntur, quod nullam charitatem hinc videntur, tot etiam quandoque fulgura a talibus caelis nobis mittuntur, quod oculi inipientium non delectantur, sed potius excecantur, sic multi sunt hodie, qui tot nubibus carnalitatibus sunt inuoluti, quod lumine valoris, fidei, & honestatis videntur penitus amississe. Nam tot fulgura, id est tot mala exempla alijs transmittunt, quod visum sanae discretionis, & gratiae eiusdem amittunt, atque tollunt. ideo de talibus dicitur Esa. 50. Induam coelos tenebris, & faccum ponam operimentum eorum. Non sic ergo, sed fit in nobis honestatis & appetentiae claritudo. Iob 27. Spiritus dñi ornauit coelos. Debet ergo habere coelum, i. vir celestis & maximè ecclesiasticus vel platus honestissimam claritatem (Vidi fidelissimam voluntatem (Coelos) stabilissimam firmitatem (sunt) continuè largiatè. (apert) Et hoc sufficit de viro iusto, vel de anima. ¶ Et si vis adhuc nota de viro iusto, quod comparatur coelo, quia ergo reperio Coelum

- Extensum,
- Stellarum,
- Claustrum,
- Novum,
- Altum,
- Basium,
- Præparatum,
- Mensuratum,
- Igneum,
- Aeneum,
- Obicurum,
- Securum,
- Solidum,
- Roridum,
- Loquens,
- Intelligens,
- Audiens,
- Benedicens,
- Liquefscens,
- Constitens,
- Pluens,
- Tremens,
- Tonans,
- Dormiens.

do. Pf. Domine inclina caelos tuos & descende. Et Esa. 64. Vtinam dirumperes caelos & descenderes. Item fit coelum præparatum mores bonos vendicando. Prouerb. 8. Quando præparabat caelos aderam. Item fit coelum mensuratum maturitatem, & prudentiam sectando. Esa. 49. Coelos palmo ponderaui. Item fit coelum igneum, & per charitatem ardendo, & alios inflammando, & ad charitatem incendendo, & puocando. 2. Paral. 7. Descendit ignis de caelo, & deuorauit holocaustum. Et 2. Petr. 3. Coeli ardentes soluentur. Item fit coelum aeneum, sonum diuini laudis pro mendo. Deut. 18. Sit coelum quod supra te est aeneum, & Iob 37. dicitur de caelis, quod solidissimè quasi aere fundati sunt. Item fit coelum obicurum per timorè. Dei iudicia cogitando. Esa. 50. Induam coelos tenebris, & faccum ponam operimentum eorum. Et Ezech. 32. Coelum nube tegam. Item fit coelum securum in Deo sperando, & confitendo. vñ 2. Paral. 6. df. Respice de caelo firmissimo habitaculo tuo domine. Item fit coelum solidum se per constantiam roborando. Prouerb. 3. Stabiliiuit caelos prudentia. Item fit coelum roridum in alios doctrinæ stillicia diffundendo. Zach. 8. Coeli dabunt rorem suum. Et illud prædictum Gen. 37. In rore caeli erit benedictio tua. Item fit coelum intelligens quam vtilia meditando. Psal. Qui fecit coelos in intellectu. Item fit coelum audiens, preces pauperum supplicantium admittendo. & Dei mandata atendendo, & clausas partium decidendo. Deuter. 32. Audite coeli, quæ lo-

quar. & 1. Mac. 2. Clamor populi ascendit ad caelos, & Osee 2. Exaudiam caelos, & illi exaudient terram, & terra exaudiet triticum. Item fit coelum loquens, Dei iustitiam & gloriam prædicando. Pf. Annunciabunt caeli iustitiam. Et iterum, Coeli enarrant gloriam Dei. Item fit coelum benedicens domino gratias agendo. Dan. 3. Benedicite coeli domino. Item fit coelum confitens, propria crimina reuelando, & Dei mirabilia recitando. Ps. Confiteantur caeli mirabilia tua domine. Item fit coelum liquefscens, semper compassionem super aliorum miseris resoluendo. Esa. 51. Coeli sicut fumus liquefcent. Item fit pluens coelum, omnibus beneficia influendo. Esa. 45. Rorate coeli desuper, & nubes pluant iustum. Itè fit coelum coruscans, bona exempla omnibus præbendo. Act. 9. Circumfulsit eum lux de caelo. Item fit coelum tremens Deum timendo & reuerendo, Iob 21. Columnæ caeli contremiscent ad nectum eius. Item fit coelum inueniens, malos corrigendo, & deterrendo. 1. Reg. 2. Formidabit aduersarij eius, & super ipsos in caelo tonabit. Item fit coelum dormiens, in Deo mentaliter quiescendo. Iob 38. Conuentum coeli quasi dormire facit. &c. ¶ Si vis per coelum possit intelligi peccator, qui dicitur coelum claustrum, quia peccata sua celat in confessione per verecundiam. Altum, quia alijs se præfert per superbiam. Latum, quia oia continere vellet per auaritiam. Lucens, quia ornatus vult esse per apparentiam. Voluens, quia continuè mouetur per inconstantiam. Tonans, quia alios terret per seuitiam. Coruscans, quia coram alijs splendet per iactantiam Fulminans, quia alios loquitur per violentiam. Aeneum, quia alios clamando solet diffamare. Igneum, quia alios exasperando solet inflammare. Obicurum, quia salutaria solet ignorare. Liquefscens, quia seipsum per luxuriam solet eneuare. Dormiens, quia semper desideria solet soporare. Ita omnia possunt concordari per auctoritates supra immediate allegatas, modo tamè contraria intellectas. Sic ergo pater, quod coelum signat iustum pariter & iniustum. ¶ Item nota, quod per coelum intelligit Paradisus, & hoc multiplice ratione. Coelum. n. habet perpetuam claritatem, delectabilem iucunditatem, ordinatissimam comunitatem. Primum quod coelum habet claritatem in officibus. Ibi. n. est sol, & luna, & stelle, quae in se sunt valde luminosa, & luminis in alijs causatiua. Sic verè coelum Paradisi continet solem iustitiae Christi in duplici natura, Lunam i. beatam Virginem, stellam. i. Angelos & sanctos, qui omnes fulgent inestimabili claritate, & spiritaliter, & etiam corporaliter, quia fulgebunt iusti sicut sol &c. Vnde Eccle. 43. Gloriosa species caeli gloria stellarum mundum illuminans. ¶ Itè est ibi iucunditas inestimabilis, quia in Macro. orbes caeli faciunt suauem melodiam, iuxta illud Iob 38. Contentum coeli quis dormire facit. Sic verè Paradisus harmoniam diuinæ laudis, quæ ab orbibus celestibus. i. a sanctis & Angelis incessanter profertur. Iob 38. Vbi eras cum me laudaret simul altra matutina, & iubilarent oes filij Dei? ¶ Item ibi est ordo imperturbabilis. Coeli enim est ordinatissimè processuum. Orbes enim caeli inter se sunt ordinati & distincti & ita faciunt ordinatè cursus suos, quod in fallibiliter veniunt, ad puncta sua. Ita etiam ordinatè procedunt, quod vna stella locum alterius vel circulum non impedit, nec eam in actu suo quoquo modo retardat. Et quæuis etiã sint disparis claritatis, qualibet tamen loco suo est contenta. Sic reuera in Paradiso sunt sancti & beati diuersis distinctionibus ordinati secundum disparitatem meritorum. Veruntamen quilibet ita est status, & gradu suo contentus, quod alter alterum non perturbat, sed pace ordinatissima semper gaudent. Vnde istum ordinem mirabat regina Saba, quæ venerat de finibus terræ, id est de mudo ad coelum translata, quæ reuera miratur Dei sapientiam imperferutabilem, fabricatè templi. totius vniuersi naturam valde laudabilem. Item ordinem ministrorum. i. discretionem beatorum imperturbabilem. Ideo quilibet potè dici Iob 38. Nunquid nosti ordinem caeli, & rationem eius pones in terra? ¶ Ordo enim primus continet Christum, secundus beatam Virginem, tertius Angelos, quartus martyres & Apostolos, quintus confessores & viros iustos, sextus doctores, & viros in spiritalibus eruditos, Iustus

Itius ergo ordinis celestis in terra ratio ponitur, quando ab homine terreno in corde suo describitur, & habetur

Loco Christi humilitas, Hieremi. 30. Templi suo ordine fundabitur. Ad istu ergo locu dicitur to eis affectibus anhelare, & ipsum totis desiderijs affectare, & ibidem ex tunc per affectum & desiderium abundare, ut sic quilibet per futuram spem possit dicere illud Esa. 66. Coeli mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Coelum. n. i. celestis patria det esse sedes nostra per iugem meditatione, contemplatione, & affectione. Terra aut. i. temporalis facultas, debet esse scabellum sub pedibus nostris per cõtemprum, & abominatione, & detestationem. ¶ Et aduertamus in ista auctoritate, & inuenimus quod coelum & celestia bona habent quinque conditiones, per quas debet summopere affectari, propter quinque defectus, qui sunt in bonis temporalibus huius mundi. Bona enim mundi habent annexa

Timorem & turbationem, Sed re vera celum & bonum eius sunt contrarie conditiones. Et hoc quia ibi est securitas, quæ non impugatur (Coelum quod dicitur a celando) ibi est tranquillitas, quæ non perturbatur (sedes, quæ signat quietem) ibi est æternitas, quæ non terminatur (est, quod signat durationem) ibi est fertilitas, quæ non vacuatur (terra, quæ est elementum magis fertile) ibi est stabilitas, quæ non dissipatur, vel qua mens sustentatur (scabellum, quod sustentat pedes sedentis) Primum dico, quod ibi est securitas in expugnabilis, quia de celum a celando, eo quod ibi celetur & protegatur homo ab omni tribulatione. Ad partem enim superiorem aeris non ascendunt vel attingunt malæ aeris impressiones. turbines, gradines, niues, quæ tñ in inferioribus generatur, & quibus hoies grauitur impugnantur. Sic verè sursum in patria nō sunt alij tribulationes & impugnationes, quia omnes remanēt inferius in hac vita (Coelum ergo a celando.) Esa. 32. Erit (inquit) vir sicut qui abscondit a vento & celat se a tempestate. Ideo de illis, qui sunt in isto caelo, potè dici illud Exo. 24. Viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini, & quasi caeli cum serenitate est. Est igitur ibi securitas in expugnabilis. Et ideo coelum dicitur firmamentum, quia. f. possessores suos firmiter protegit, & defendit. Gen. 1. Vocauit firmamentum coelum, secundum stellis posuit in firmamento caeli. ¶ Secundum est ibi tranquillitas pacis laudabilis, quod ostenditur cum dicitur. Sedes. sedere enim signat statum pacis & quietis. Et ideo beati, qui sunt in caelo, vbi requiescunt a laboribus suis, sedere merito dicuntur, ut de quolibet istoru dicit illud Apoc. 4. Ecce sedes posita erat in caelo, & super sedem sedens. Ararith enim est mons altissimus Armenie, in quo requieuit arca post diluuium secundum Isid. & signat Paradisum, locum altissimum, vbi est perfecta quies, vbi arca. i. anima post diluuium presentis seculi requiescit. Gen. 8. requieuit arca super montes. vnde de tali sede quietis dicitur in Pf. Dominus in caelo parauit sedem suam. ¶ Tertio dico, quod ibi est æternitas in defectibilis. (Est inquit.) Vita enim illa non potè dici finit, vel erit, quia fundatur in æternitate, in qua non præteritum vel futurum, sed presentia semper durat. Ideo de ista indefectibili æternitate dicitur, vel potè dici quilibet illic existenti illud Pf. Si ascendero in caelum, tu illic es. ¶ Quarto dico, quod ibi est fertilitas inhaustibilis. Terra inquit, quod est elementum fructiferum, quæ pro cunctis viuentibus cibum gignit, & ideo ista secundum Isid. dicebatur antiquitas alma mater. Talis est Paradisus, quia ibi est verus fructus, vera refectio, veru esse, & vera vita. ut sic quilibet beato possit dici illud Gen. 27. In rore caeli & pinguedine terræ erit benedictio tua. ut sic quilibet nostrum dicat cum Psal. Portio mea domine sit in terra viuentium. ¶ Quinto dico, quod ibi est semper stabilitas durabilis (Scabellum inquit pedum meorum.) Gloria. n. æterna dicitur scabellum pedum, quia scabellum est illud, quod sustinet pedes nostros, ad denotandum, quod pedes affectionum nostrarum tunc stabiliter sustentantur, quod super æterna

gloria innituntur. Bona enim temporalia non sunt scabellu sufficiens ad affectiones hominis sustinendas: Fatuus. n. est, qui talibus innititur, vel qui in talibus confidit. Dic, si vis sicut de baculo aridino Aegypti sicut supra in titulo de baculo. Sed celestia sunt bonu & firmum scabellum, quæ non deficiunt, nec franguntur. Et ideo sicut Elephas fortibus arborib. solet inniri, dñi dormit, sic nos debemus bonis æternis, quia caeli solidissimè quasi aere fundati sunt, sicut dicit Iob 38. Ideo de tali scabello dicitur quilibet contemplati illud Ps. Adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est. Et 2. Paral. 9. Rex Salomon fecit thronum eburneum, & scabellum aureum. Talia. n. sunt bona celestia, quia. f. propter istam quintuplicem conditionem sunt specialiter affectanda. Ut sic dicat quilibet illud Philipp. 3. Conuersatio nostra in caelis est. Sed heu pro dolor, bona mundi quia non sunt stabilia, sed fallibilia, non sunt fertilia, sed sterilia, non durabilia, sed transitoria, non sunt quieta, sed turbata, non sunt secreta, sed diuersis impugnationibus obscura, & ideo non in istis temporalibus, sed in celestibus est mirandum, contemplandum, & affectandum, & illuc cum gemitibus anhelandum. Ut de quo libet dicatur illud Mar. 7. Suspiciens in caelum ingemuit. Et sic accidet nobis sicut illi domnicellæ, quæ dicebatur Calisto, quæ cum secundum fabulas per fornicationem mutata fuisset in Vrsam, & quotidie gemit et rugiret, Iupiter motus pietate, mutauit eam in stellam, & posita est in caelo, & dicit Vrsam maior. Sic re vera quando homo propter fornicationem peccatorum suorum efficiat Vrsus, id est vilis & peccator, tandem fit humilis, penitens atque gemens, & sic sepe accidit, quod mutatur in stellam, i. in virum lucidum & perfectum, ita quod in caelo finaliter collocatur, si nunc per speciem, in fine per speciem, nunc affectu tunc in actu, nunc in voluntate, tunc in re. Vnde dicat illud Eccl. 24. Girum caeli circuiui sola, vnde Actuum 7. Intendens in caelum, vidit gloriam Dei. Et si vis, dic, quod istud est coelum, in quo Deus sedet ad imperadū, Esa. 66. Coelum mihi sedes est. & in Pf. Dominus in caelo sedes eius. In quo Deus manet ad habitandum. Pf. Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in caelis. De quo Deus videt ad considerandum. Psal. Dominus de caelo ad terram aspexit, videt omnes filios hominum. De quo Deus venit ad nobis miserandum. Ioan. 6. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi. Ad quod Deus ascendit ad dominandum, ad Hebr. 7. Excelsior caelis factus. A quo finaliter ad terram iterum descendet ad iudicandum. Act. 12. Angelus autem domini descendit de caelo. Et nota, quod in isto caelo est iucunditas, securitas, stabilitas &c. concordia, & hoc de caelo sufficit. ¶ Si vis, coeli signat altum statum contemplationis. Esa. 14. Ascendam in caelo supra astra Dei &c. Item signat militantis Ecclesie vel religionis statum cum stellis fixis & erraticis. Vide si vis in reductorio meo titulo de caelo.

Coena. Nota, quod coena idem est, quod conuiuium, prandium, vel refectio corporalis, & potissimè illa, quæ fit in sero, & dicitur a cenon, quod est commune, eo quod antiqui in communi, & in patulo comedebant. Vel dicitur a scenon, quod est umbra, eo quod coena fiat in vespere quando dies obumbratur. Coena ergo signat

Refectionem { Gloria, Refectio. n. glorie dicitur coena, eo quod in sero mortis gratia, nobis offerat, eo quod cois Scientia, est cunctis inerrare volentibus, vel quod sanctus coicatur. Eo in super quod ibi sicut in umbra & refrigerio ois æstus tribulationu temperantur. Ideo de tali coena dicit Hester 1. Rex Darius fecit coenam magnam. vbi nota, quod ista coena est gloriosa, quia Rex, est copiosa, quia Darius, qui interpretatur fertilis, est spatiosa, quia dicit magna. De qua Apoc. 19. Beati, qui ad coenam nuptiarum agni vocati sunt. Item est coena gratia, quæ. f. Christo cum præparatur in coenaculo cordis. Apoc. 3. Coenabo cum ipso, & ipse mecum. Item est coena scientia. In ista coenauit beatus Ioannes in coena, qui recubuit super pectus domini. Item est coena Eucharistia, & in ista debent cenare omnes fideles, & nunquam peccatores. 1. Cor. 11. Iam non est dominicam coenam manducare &c. quia. f. si indignus accedat, iudicium sibi manducet & bibit. exemplo Iudæ, de quo dicitur Ioan. 13. Coena facta diabolus introiit in cor eius. ¶ In malo verè significat, quod dicitur, quod inuenitur coena iniquitatis, quæ demones trahit.

De qua Iudith 12. Holofernes fecit coenam magnam...

Coenaculum. Nota, quod coenaculum est locus seu habitaculum...

Centum. Nota, quod centum est numerus perfectus...

Centurio. Centurio est ille, qui habet potestatem supra...

Cerimonie. Sunt quedam, speciales obseruantie, leges...

secta vel religio sibi solet specialiter vendicare. Accipitur...

Cernere. Vide de videre, respicere, & aspiciere.

Certamen. Nota, quod certamen accipitur pro pugna exercitio...

Certitudo. Nota, quod certus, tum id est, quod clarum, manifestum...

Cherub, Cherubin. Nota, quod Cherub, singulariter, vel cherubin...

Cherub, accipitur in scriptura quandoque realiter, quod figurat...

Cherub, accipitur in scriptura quandoque realiter, quod figurat...

moderni cherubin ecclesiastici, vel prelati caret hodie scientia...

benignitatem in cõuerfando. In medio inquit, sup. ficut de- cer foecium & amicum. Sic igitur in medio non occulto, nõ cõtempnat socios suos sed frequenter. Et sic rone societatis frequentis, rone sublimitatis contemplant, ratione feueritatis ordinat, rone sagacitatis illustrata, debite esse pote ric bonus ekerub, idest, ecclesiasticus vel prelati &c.

A Ceruix. Nota, qd ceruix sumitur (vt cõgite) in scriptura pro capite strate, ceruicositate, & obstinata supbie, crudelitate, & proteruitate. Ex od. 3. 2. Populus iste duræ ceruicis est. Et nota, quod in scriptura reperitur

- Impinguata. Ceruix impinguata est luxuriosior, q. ceruicem mentis ita hinc p carnalitate impinguatam, q. nunquam volit a luxuria resiliere. Tob 13. Cucurrit aduersus Deu erecto collo, & pingui ceruice armatus est. Ceruix indurata est obstinatio, quæ ppteritiam & ceruicosè resistunt. Dei & superioru mandatis. Aduum 7. Dura ceruice in circuncis cordib. semper spiritus sancto resistit. Et Esa. 48. c. Scio. n. qd durus es tu. & ceruus ferreus ceruicis tua, & fons tuæ ærea. Illud maxime dicitur de subditis, & de filijs rebellibus, & inobediens, de quib. datur illud consilium Eccl. 30. Curua ceruicem eius a iuuentute, & tunde latera eius, dum infans est. Ceruix elata, seu eleuata est superborum. Iob contra superbiam dicitur Baruch 2. Inclinate humerum & ceruicem. Ceruix inquina ta est peccatorum. Tob 13. Redige in lutu ceruicem vestras. Ceruix subigata est auarorum, quia si auari p cæteris sunt diabolus, tyrannis, & latronibus subigati, ita qd auaro pot dicitur ad Deum. 28. Seruus inimico tuo in fame, & siti, & penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam. Ceruix dissipata erit finaliter omnium iniquorum, quando scilicet erit dum P. Dominus iustus concidit ceruices peccatorum. Ceruix vero liberata erit finaliter bonorum pauperum, & miserorum, quorum ceruix, & quorum libertas & potentia nõ est seruauit diuitum subigata, sed finaliter in alio seculi erit a iugo miserie liberata. Leuit. 27. Ego autem dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegyptiorum, ne seruiretis eis, & confregi catenas ceruicem vestram, vt inde deretis erecti. Potest dilatare si velles, qm superbi, & obstinati sunt in obediens, & ceruicosi, & ab omni iugo obediens alieni, similes ynicorni, cuius tanta est ceruicositas, qd vix non capit in dore præ dolore moritur, si ligetur, &c. Vide de obstinatione, & superbia in multis titulis.

A Ceruus. Ceruus in scriptura (vt communiter) significat viuos iustos, quia, sicut ceruus salet Montes frequentare, Sic iusti montes frequentant, alta contemplant, Fontem affectare, Leuiter saltare, Ps. Montes saltare, Cito propere, petra refugium herinaijs Fontem. Deum desiderant, pro se recreando. Ps. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Leuiter saltant, pericula & vitia declinando, & trahendo. Esa. 35. Tunc saltet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutuatorum. Celeriter currunt, & properant bene operando. Ps. Perficit pedes meos tanquam ceruorum, & super ecclesia statuens me. Vide in varijs locis huius operis de conditionibus cerui. Omittit enim prosequi, quia pauca sunt auctoritates.

A Cessare. Idem est, qd desistere, desistere, discontinuare, sistere, finire, compleri, ab incepto opere arretractari, potest exponi in bono, & in malo. In bono signat desistitiam a malo. Prou. 22. Ejice derisorem, & exibe cum eo iugium, cessabuntque rixæ, & contumeliæ. Item in malo, & sic Esa. 11. dicitur Omnem gemitum cessare fecit. Item est quædam cessatio virtuosa, quædam criminiosa, quædam dolorosa, quædam gaudiosa. Virtuosa, qua cessatur a criminibus, criminosa, qua cessatur a virtutibus, gaudiosa, qua cessatur a laboribus, dolorosa, qua cessatur a mundi prosperitatibus. Est igitur prima cessatio virtuosa, scilicet cessare a vitijs, & peccatis. Homo n. libenter abstinet, atq; cessat a rebus, per quas sibi videt periculum imminere. Vnde dicit Plin. qd si Lupus aliquem persequitur, & homo aliquod signum in via coram Lu po fecerit, vt pote si palu in medio fixerit vel aliquid tale,

statim Lupus cessabit eum persequi, timens illaqueari, & in periculum currere propter signum. Sic verè charissimi, qd consideramus & cognoscimus, quod propter illa qd facimus nobis potest periculum incidere vel venire, nos pro certo statim ab illo cursu, ab illo opere, ab illo actu debemus retrahere, & cessare. Tob 3. Ibi impij cessauerunt a tumultu. Quia igitur (charissimi) pp vitia & peccata, & etiam propter mundi delectabilia mors æterna facilliter incurrunt, necesse est, vt cessetur a vitijs. Non n. a malis faciendis cessare debemus, & oia in nobis mala cessare debent. Nume. 17. deprecatus est Aarõ, & plaga cessauit. Et Iud. 19. Cessate ab hac stultitia. Olex 2. Cessare facta omne gaudium eius &c. Eccl. 31. Cessa prior causa discipulij. Ista est ergo cessatio virtuosa. Secundo dico, qd est cessatio criminiosa, illa, quæ cessatur a virtutibus. Ceruus, n. fugiens venatorem, quando que in Sibilo venatoris, & in latratus canum taliter delectatur, qd currere cessat, & facilliter capitur ab eis. Tigris etiam inueniens speculum, & ibidem vmbra propriam videns, & suos catulos esse credens, cessat currere, ibiq; arretractat, & sistit, sic dat locum fugiendi venatori, & a recuperatione catulorum impeditur. Charissimi curus spualis est exercitium virtutum. Quælibet. n. virtus est vnus passus ad curandum in celum, veruntamen ab isto cursu cessant homines multis causis aliquando pp Sibilo diaboliæ suggestioni aliquando pp vmbra possessionis temporalis, aliquando propter latratu aliene detractionis. Propter istas. n. & alias causas homo a virtutibus, cessat, & a motu bonoru operum arretractat, & continuare igitur debemus, non desistere. Et potissimè tria sunt, a quibus nõ est cessandum, scilicet prædicatio, elemosyna seu compassio. Dei oratione dicitur Col. 1. Nõ cessamus orantes pro vobis. De prædicatione dicitur Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba. ex vo. tua. De compassione autem elemosyna dicitur Eccl. 11. Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua. Ista igitur est cessatio vitiosa, scilicet cessare a virtutibus. Tertio dico, qd est quædam cessatio dolorosa, & ista est, qd necesse est per mortem, vel per aliud infortunium vitæ & cetera mundi prospera desistere, & cessare. Vt enim dicit Greg. Sine dolore non amittitur quod cum amore possidetur. Facilliter. n. cessant mundi prospera, quia, si p careat firmo, & stabili fundamento. Sicut. n. torrens, qui ex viuo fonte non progredit, quæquæ ex aggregatone aquarum quandoq; fortis, & rapidus videatur, diu non perseuerat, imò facillimè desicit atque cessat, sic pro certo (charissimi) quanquam mundi prosperitas quandoq; ex aggregatone aquarum diuitiarum gradis, & immensa appareat, facilliter tñ & cito desicit, atq; cessat. Istud patet de mundi diuitibus, quorum gloria & memoria facilliter perit, & cessat. Esa. 14. Quomodo cessauit exactor, qui euertit tributum? Istud etiã patet de mundi prosperitatibus, gaudijs, honoribus, & statibus, quæ facilliter habet cessare, & potissimè in morte cessant, qd rursus dolori miscbitur, & extrema gaudi gemitus occupabit, sicut dicit Prouer. 17. Vnde Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, qui euertit sanitus lætantiu, cõticuit dulce do citharæ, cum cantico. non bibent vinum, amara erit potio bibentibus illam. Et ista est cessatio dolorosa. Item est cessatio gaudiosa, & ista est in Paradiso, vbi cessant miserij, & dolores. Obtento enim sine cessant, qd sunt ad finem. Flos enim cessat adueniente fructu, hyems adueniente glacie, nox succedente die, labor succedente quiete. Sic pro certo cum quiete, fructus, ætas, & dies æternæ beatitudinis aduenierit, tunc procul dubio cessauit nox obscuritatis, & caliginis, hyes aduersitatis, atq; turbis, flos mundanæ prosperitatis, & rpalis plenitudinis. Ideo de illa gloria pot dicitur illud prædictum. Omnem germitum cessare fecit. Nume. 25. Cessauit plaga ex filijs Israel. Sic ergo inuenitur cessatio a laboribus, qd est gaudiosa. A dulcoribus, quæ est tepidiosa, a virtutibus, quæ est vitiosa, a criminibus, quæ est virtuosa. Sufficit.

Cæteri. Nota, qd cæteri idem signant, quod alij. Et signat cæteri quandam disunionem seu diuisionem, quandam extraneitatem, & vnitatè separationem. Igitur possumus notare, quod cæteri signant

- Impios peccatores, De peccatoribus, quod dicuntur cæteri & a Deo & sanctis alieni & diuisi. pater Lucæ decimo octauo 18. vbi dicitur. Non sum sicut cæteri
- Miseros viatores, De peccatoribus, quod dicuntur cæteri & a Deo & sanctis alieni & diuisi. pater Lucæ decimo octauo 18. vbi dicitur. Non sum sicut cæteri
- Inferni possessores, De peccatoribus, quod dicuntur cæteri & a Deo & sanctis alieni & diuisi. pater Lucæ decimo octauo 18. vbi dicitur. Non sum sicut cæteri

Idem est, qd desistere, desistere, discontinuare, sistere, finire, compleri, ab incepto opere arretractari, potest exponi in bono, & in malo. In bono signat desistitiam a malo. Prou. 22. Ejice derisorem, & exibe cum eo iugium, cessabuntque rixæ, & contumeliæ. Item in malo, & sic Esa. 11. dicitur Omnem gemitum cessare fecit. Item est quædam cessatio virtuosa, quædam criminiosa, quædam dolorosa, quædam gaudiosa. Virtuosa, qua cessatur a criminibus, criminosa, qua cessatur a virtutibus, gaudiosa, qua cessatur a laboribus, dolorosa, qua cessatur a mundi prosperitatibus. Est igitur prima cessatio virtuosa, scilicet cessare a vitijs, & peccatis. Homo n. libenter abstinet, atq; cessat a rebus, per quas sibi videt periculum imminere. Vnde dicit Plin. qd si Lupus aliquem persequitur, & homo aliquod signum in via coram Lu po fecerit, vt pote si palu in medio fixerit vel aliquid tale,

cæteri homines, raptores, adulteri &c. De miseris verò, & pauperibus qd dicatur cæteri, & extranei, & ignoti, & potissimè boni viri, qui hodie præ cæteri sunt repulsi, inde patet, quia diuites de pauperibus videtur dicere illud. Quid de cæteris solliciti estis? qd de pauperibus nulla debet esse cura, & isti cæteri maxime sunt verecundi, quia sicut dicitur d. 5. Cæterorum nemo audebat se coniungere illis. I. diuitibus. De damnatis verò, qd dicatur cæteri, patet Apoc. 19. Cæteri oc cisi sunt gladio. De malis ergo notabis, qd ipsi sunt in cõstãtes inconstantia, qd in tentatione non sistant. Vnde 1. Mac. 9. Iudas incidit, & cæteri fugierunt. Sicut et peruenies, qui in Dei grã non viuunt. Apoc. 3. Cõfirma cætera qd moritura erant. Sunt deridentes, qui in Dei filium nõ credunt, sicut de incredulis dicit Mat. 27. Cæteri aut dicebant. Sine, videamus an veniat Helias liberans eum. Derisoriè. n. loquebant. Sicut pestilentes, a quibus boni & iusti recedunt. Vnde dicitur filijs Israel Leu. 20. Ego sum dñs Deus vester, qui separauit vos a cæteris populis &c. Vide supra de alijs, & alienis, alter, & infra vbi extraneus.

A Cætus. Nota, qd cætus idem est, qd congregatio, & potest multipliciter significare, secundum qd sunt diuersa genera personarum. Nota ergo, qd est cætus iustorum, quæ debet sectari, cætus malorum, qui debet vitari, cætus beatorum, qui debet laudari, cætus danatorum, qui debet abhorri, cætus indoctoru, qui debet informari. Est dico cætus iustorum & pœnitentium, de quo Hie. 31. Congregabo eos ab extremis terræ, inter quos erit cætus & claudus, pgnans & pariens, cætus magnus reuerentium huc, in fletu veniet, & in misericordia reducam eos. Item est cætus malorum, & pestilentium, de quibus Hie. 9. Omnes adulteri sunt, & cætus & prauaricantium. Et Esa. 1. Iniqui sunt cætus vestri &c. Item est cætus beatorum & triumphantium. De quo Mich. 2. dicitur de peccatore. Nõ erit mittens funiculum fortis in cætum domini. Item est cætus danatorum, & perentium. Prouer. 21. Vir, qui errauit a via doctrinæ, in cætu gigantiu commorabitur. Item est cætus indoctorum, atque simpliciũ, seu etiam vaillantium. I. laicorum & ignorantium, quibus scilicet est prædicandum. Vnde Exo. 12. Loquimini ad vnuerfum cætum filiorum Israel. Et Iohel. 2. Canite tuba in Syon, sanctificate ieiunium, vocate cætum, congregate populum, sanctificate Ecclesiam, coaduate senes, congregate paruulos &c.

A Cibus. Nota, qd cibus inuenitur corporalis, spualis, criminalis, sacramentalis, & æternalis. Cibus corporalis est sumendus cum sobrietate. Cibus spualis est edendus cum auiditate. Cibus æternalis est querendus cum sedulitate. De cibo corporali dicitur Iob 30. Radix iuniperorũ erax cibus eorũ. Et Prouer. 27. Sufficiat tibi lac caprarũ in cibos tuos. Talis. n. cibus sobriè est sumendus, ex eplo Apostolorũ armatorũ, qd fm Solinum tantæ fuerunt temperatij, qd de triduo in triduum solummodo cibum fumebat. Eze. 4. Cibus tuus quo vesceris, erit in pondere. De cibo spualiali dicitur Io. 4. Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. De cibo criminali. i. de peccato, cui est cibus, & complacentia iniquorum dicitur Leu. 7. Non sumetis sanguinem in cibis. De cibo autem sacramentali. i. de Eucharistia dicitur Exod. 16. vbi loquitur de mana, qd donec filij Israel venirent in terrã habitabilem, hoc cibo aliti sunt. De cibo æternali dicitur in Ps. Parasti cibum illorum &c. Cibus autem prout hic accipit moraliter in scriptura, modis pluribus potest dici. Aliquando. n. per cibum intelligitur mundi prosperitas seu possessio, aliquando gratia seu deuotio, a liquando doctrinæ veritas seu instructio, aliquando gloriæ voluptas seu resectio. Dico ergo primo, qd per cibum intelligitur mundi prosperitas. Sicut. n. cibus sumptus moderatè est corporis nutrimentum, sic si immoderatè sumitur corpori est magis detrimentum, quia. i. ex eo infirmitates variz generantur febres, apostemata, & repletiones, & cetera similia. Sic pro certo cibus mundanæ prosperitatis si discretè & moderatè sumatur, & si recto modo eo, qd vtatur, utilis & proficiuus potest esse. Vnde Eccl. 13. Bona est substantia, cui non est peccatum. Sed pro certo si immoderatè & superflue & sine discretione sumatur, tunc mirabiliter est nociva. Istud patet de malis diuitibus, qui cibo mundanæ prosperitatis indiscretè se replent.

Et idem in ipsis febres auaritiæ, apostemata seu ifatura supbia, inor & immunditia luxuriæ generant. De tali cibo loquitur scriptura Eccl. 14. Confundet te in cibus suis. I. munda, idest diabolus in mundana prosperitate, vt exinariat te bis vel ter. Diabolus. n. in cibus suis. i. in mundana prosperitate & rpalibus bonis, quæ administrat, cõfundit hominẽ, & hoc bis vel ter, in quantum ad tria bona, quæ sibi aufert. I. bona nature, bona gratiæ, bona gloriæ. Talibus autè accidit sicut Lu po, qui famem valde diu dicitur sustinere, tandem arctatus fame ad prædam inhiat, ita qd soler cibus mirabiliter se replere. Et tunc cum vt dicit Plin. vult quiescere, & ludere, & si venator fugauerit, nõ potest fugere, nisi forte vt leuior efficiat cibos, quos comederat, velit pijcere, vel euomere. Istud idè videtur de cane, qui propter cibos comestos quandoq; efficitur infirmus, ita qd ipsos necessariò euomit: Sed quod valde vile est, illud, quod prius vomuerat, reasumit. Sic verè (charissimi) postquam homo diu sustinuit famem paupertatis & indigentia, quandoque accidit, qd inueta præda. i. aliqua fortuna hycro, cibus mundanæ prosperitatis se superflue cumulat, & replet, ita qd tunc valde diligit quiescere, & ludere, & in mundi delitijs delectari, patet, quia tunc volunt fieri milites, & viuere sicut nobiles, & potentes, quando tamen venator, i. mors, vel aliqua grauis infirmitas appropinquat, tunc istos cibos necesse habet dimittere, & vomere, & seipos necessariò vacuare. De hoc dicitur Iob 20. Cibos, quos deuorauit, euomit & de ventre illius extrahet illos Deus. Multi etiam sunt, qui more canis cibos. i. diuitias, quas in infirmitate vomuerat, & restituerat, cum ad sanitatem venerint reasumunt. 2. Petr. 2. Canis reuertitur ad vomitum, & sus lora in volucro luti. Iste est ergo cibus mundialis possessionis, de quo quidè cibo intelligi potest illud Eccl. 33. Cibaria, & virga, & onus asino. Et bene asino, cuius cibus sunt cardones pigentes, cuiusmodi sunt diuitiæ, quas isti asini magis diligunt, quam cibos gratiæ Eucharistiæ, & gloriæ preciosos. Thre. 1. Dederunt quæq; preciosa pro cibo ad refocillandum aiã. Et isti sunt fatui, qui credunt animas suas bonis temporalibus refocillare & satiare, quia verè tales cibi non satiant, sed irritant appetitum. Et hoc est, quia auaricia obliuiscitur, & habita, & semper inhiat ad habenda. Dicit. n. Geruasius, qd Lupus qui ceruarius dicitur, talis est conditionis, quod dum cibum comedit, si forte oculos diuerat alibi, statim obliuiscitur ipsum, & circuit ad alium perquirendum, maxime. n. obliuioni est animal. Sic verè sunt mundi diuites, qui cibos diuitiarum habent apud se præ oculis abundanter, sed re vera ipsas videntur obliuioni dedisse, quia. i. ac nihil habent non cessant alias querere, & ad amplius anhelare. Obluioni. n. dederunt quid aliquando fuerit, & quid etiam modo sunt, & sp vtr cogitare quid erunt. Ideo bene dixit Seneca, quod habet pessimum auaritia, quia non respicit vnde veniat, sed quo vadat. Vnde Thren. 1. Senes mei in vrbe cõsumpti sunt, quæserunt cibum sibi. Et bene dixit senes, in quibus. i. auaritia dominatur. Iste est igitur malus cibus, qui. i. non satiat. Ideo iusti talem cibum non debent appetere, sed horrere. Exemplo Thobia, qui a cibus gentiliũ abstinebat. Thobia 1. Et sic patet, qd est cibus temporalis possessionis. Secundus cibus est spualis deuotionis. Gratia. n. & deuotio sunt cibus animæ, fm. n. Constantinum cibus est necessarius ad humoris deperditæ restauratiõem, calor. n. naturalis continuè consumit humorem, & idem membra siccitate grauantur, & nutrimento debito fraudantur, si cibo & potu nõ vegetarentur. Sic verè (charissimi) cibus gratiæ & deuotionis, & maxime cibus Eucharistiæ membra spualia, idest virtutes in esse conseruat, & humorem pietatis qui continuè per calorem auaritiæ deperditur, restituit & restituit. Et ideo tali cibo vti debemus, ne siccitate indeuotionis incurramus. Sicut. n. dicit idem, cibus temperatus in corpore virtutem cõseruat, sanguinem augmentat, ingenium acuit, vires operandi tribuit, sanitatem custodit, somnum dulcem & placidũ inducit. Sic verè cibus deuotionis conseruat virtutem pietatis, augmentat sanguinem cõpassionis vel memorij Christi passionis, acuit ingeniu spualis discretionis, vires etiã fortificat ad laborem bonæ operationis, inducit etiam somnum æternæ requies & consolationis. Ideo de his omnibus potest dici illud 3. Regum 19. quod cum Helias comedisset, & bibisset, ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem

tem Dei. Quatum verò ad cibum Eucharistia debemus ad-
 uertere, qd vnus & idem cibus est vni proficiuus, & alteri no-
 cius, sicut patet de carnibus & vino, qui sanos nutriunt, in-
 firmos autem occidunt. Vnus n. & idem cibus conuenit sa-
 no, & nocet aegrotis, proficit iuueni, & seni nocet, vtilis est
 laborati, & nocet quiescenti. Sic pro certo cibus Eucharistia
 quamuis sit vnus & idem, dignè tamen ipsum sumuntibus, p-
 ficat, indignè autem fumentes interficit. Iste n. cibus illis, qui
 sunt infirmi per fragilitatem, illis, qui sunt senes per tepidi-
 tem, illis, qui sunt quiescentes per carnalitatem, est contra-
 rius, & nocuus. Iste loquitur Apostolus Heb. 5. Facti estis q-
 bus lacte opus sit, nò solido cibo. Sanis verò. i. iustis & bonis
 proficit, & eos in esse virtutis perficit, & custodit. Heb. 5. Per
 fectorum solidus est cibus. Eucharistia n. similis est amygdalo,
 quod hominibus est cibus, vulpibus autem venenum. Vnde
 dicit Plin. Nam sape (vt dicit idem) quod vni prodest, alteri
 nocet. Sic pro certo cibus iste Vulpes. i. peccatores interficit,
 homines verò. i. iustos, qui sunt sani per vitæ & morum in-
 teგრitatem, qui sunt iuuenes per virtutes & constantiæ pro-
 bitatem, qui sunt etiam laborantes per boni exercitij sedu-
 litatē, tales (dico) reficit, atq; nutrit. Io. 6. Caro mea verè est
 cibus, & sanguis meus verè est potus. Odoricus n. ponit, qd
 prope mare Caspium nascitur fructus peponium, in quorū
 medio atal gignitur ad quantitatem cuniculi, qui vna cū ma-
 tre pepone cibus efficitur in colatum. Sic verè Christus, qui
 sine virili semine de pepone, & de Virgine fuit natus, fuit suis
 fidelibus in sacramento Eucharistia factus cibus. Psal. Para-
 sti cibus illorum, quoniam ita est preparatio eius. Hic est ergo
 D cibus spiritualis refectio. Tertio inuenitur cibus do-
 ctrinalis instructio. Doctrina n. scripturæ seu prædicationis
 dicitur cibus, quia. Cista habet mentē delectare, confirmare,
 & roborare. Et sicut videmus, qd in mēsa diuitis sunt plures
 species ciborum, & qd diuersi cibi diuersis complexionibus
 conueniunt, sic verè in mensa sacrae scripturæ varia sunt gē-
 ra ciborum. i. documentorum, quæ sū diuersitate ingeniorū
 variè varijs applicatur. Est n. ibi lac doctrinae simplicioris, qd
 est pro pueris. Est ibi holus doctrinae mediocris, quæ est pro
 infirmis. Est ibi solidus cibus doctrinae perfectioris, quæ est
 p. prouentibus, & speculantibus. Quia sicut dicitur in Psal. Pa-
 sciorum manducauit homo cibaria mista eis in abundantia. Est
 ibi lac pro incipientibus. Corin. 3. Lac vobis potum dedit, nò
 escam. Est ibi holus pro proficiantibus. Roma. 14. Qui infir-
 mus est holus manducet. De his igitur cibis tam varijs, quam
 diuersis dicit Prouer. 13. Multi cibi in noualibus patrum. Noua
 lia n. patrum sunt libri Moysi, noui & veteris testamenti, in
 quibus pro certo multi sunt cibi scientiæ, & doctrinae. Talibus
 cibis debent doctores, & prædicatores nos nutrire. Sicut n.
 dicit Arist. inter carnos fœmina cubat super qua, & masculus
 portat sibi cibum. Sic verè inter homines masculi fœmellis,
 prælati subditis, doctores laicis, discreti scijs debent cibū
 doctrinae procurare, & dare, maxime quia ipsi pro vtilitate
 publica solent circa pullos fouendos. i. circa negotia & iura
 laborare. Ecc. 15. Cibauit eum pane vitæ, & intellexit. Et in
 Psal. Cibauit illos ex adipē frumenti. Aduertamus tamen
 (charissimi) qd circa istum cibum malè se habent tria genera
 hominum, quidam, qui volunt comedere nimis falsum, qui
 dam, qui volunt comedere nimis crudum, quidam, qui come-
 dunt grossum & impurum. Cibus nimis falsus comedunt
 presumpuos, qui plus sapiunt, quam oportet sapere, nò sa-
 pientes ad sobrietatē, sicut sunt illi, qd nimis pfundè & sub-
 liter volunt inquirere vel docere, vel nouas opiniones face-
 re vel tenere. Isti n. nimis ponunt de sale in cibo suo. Sal n.
 subtilitatem discretionis signat, iuxta illud Col. 3. Omnis ser-
 mo vester sit sale conditus. Item alij, qui comedunt cibū cru-
 dum. Isti sunt illi, qui doctrinas seculares, & lucratiuas scien-
 tias frequentant, quæ. i. crudæ dicuntur, quia. i. cibus crudus
 & indigestus generat humores superfluos, inflaturas, & eru-
 ctiones. Sic tales scientiæ crudæ dicuntur, quia igne chari-
 tatis non sunt coctæ, quia etiam eructationem distractionis,
 & inuidiæ, & inflaturas superbiæ generant, & inducunt. Ideo
 tales videntur dicere illud 1. Reg. 2. Nò accipiam a te coctū
 quid, sed crudum dabis mihi. Plus n. diligunt crudum, quam
 coctum, & plus amant scientias humanas & seculares, quam
 diuinas. Item alij comedunt cibum impurum, sicut sunt hæ-
 retici, quorum. i. cibus est scientia corrupta, hæretica & non

fana. Porcus n. magis diligit cibaria stercoreibus, quam aroma-
 tibus condita. Sic isti diligunt scientias corruptas, bonas ve-
 rò & sanas negligunt. de quibus Iob 33. Abominabilis est ei
 in vita sua panis & cibus desiderabilis. Iste est ergo cibus qd
 dicitur in scriptura habere quadruplex cib. scilicet. æternæ fruitio-
 nis, cibus doctrinae vel lectiois, cibus gratiæ & deuotionis,
 cibus temporalis substantiæ & possessionis. Et isti quatuor
 cibi b. n. possunt notari in illo versu. Pl. Cibauit eos ex adi-
 pe frumenti, & de petra mele saturauit eos. Adeps enim
 signat mundanum prosperitatem. Pl. Sicut adipe pinguedi-
 ne repletur anima mea. Frumentum designat deuotionis
 & gratiæ fertilitatem. Pl. A fructu frumenti vini, & olei sui
 multiplicati sunt. Petra designat sacra scripturæ soliditatē.
 Pl. Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Mel denotat suauita-
 tem æternam, & foecitatem. Cant. 4. Mel, & lac sub lingua
 tua. Si vis, applica membra distinctionis membrum auctorita-
 tis, & profecture per modum diuisionis non distinctionis
 solum & c. Sufficit. Vide de comedere, & de esca, & de alijs
 fructibus. De cibo verò corporali vide de ieiunio, & de gula,
 & de abstinencia, & c.

Ciphys. Vide vbi sit mentio de calice.

A Cilitium. Nota, qd cilitium est genus vestis vilissimæ &
 asperriam de pilis caprarum facta. Et genera-
 liter in scriptura p. cilitiū intelligitur penitentiæ asperitas,
 & conditionis humilitas. Tali enim veste solebant homines
 antiquitus se induere, in signum humilitatis, & in signum pœ-
 nitentiæ, & asperitatis, quando eis aliquis aduersus casus
 contingebat, sicut dicit Gen. 37. de Iacob, qui audita morte fi-
 lij scilicet vestibus, inducus est cilitio, lugens filium. In quo
 nos instruitur, quod quando casus alicuius infortunij spi-
 ritualis, idest alicuius peccati nobis accidit, cilitium debe-
 mus induere, idest humilitatem, & penitentiam exercere.
 Vnde Iudith 8. dicitur de Iudith, quæ timebat principē Ho-
 lofernem, qd se induit Cilitio, & posuit cinerem super ca-
 put suum, & prosternens se clamabat ad Dominum. In qui-
 bus verbis aduertit, qd cilitium penitentiæ debet secū hñe
 carnis afflictionem (Cilitio) mortis punitionem (Cinerem)
 mentis deiectionem (Prosternens se) vocis orationem (Cla-
 mauit ad Dominum) penitentiam enim, & penitentia cilitio
 inducus, debet carnem affligere asperis scilicet, mortem at-
 tendere tremulis visceribus, mentem deijcere factis humili-
 bus, Deum requirere verbis supplicibus. Iste ergo carnem pū-
 gat penitentiæ (Cilitio) mortem cernat sublimitate (Cinere),
 mentem sternat humiliter (prosternens) Deum oret suppli-
 citer (clamauit). ¶ Debet enim fieri penitentia cum carnis
 mortificatione, cum mortis consideratione, cum mētis hu-
 militatione, cū vocis pronuntiatione. Habeamus ergo car-
 nis mortificationem, & hoc ostenditur cum dicitur, Induit se
 cilitio. Cilitium enim est vestis asperissima, & pūgitia, quæ
 componitur ex pilis caprarum, & signat carnis mortifica-
 tionem, & virtutem penitentiæ, quam Capra, idest fœtor
 peccati causat, & inducit. Ista n. animales motus & car-
 nem mollem mortificat, atq; pungit. Vnde Iudith 8. Habens
 super lumbos suos cilitium seiuabat omnibus diebus vitæ
 suæ. Penitentia n. carnem pūgit. sicut enim Sal. habet car-
 nis vrgere, & a vermibus, & putrefactione seruare, sic pro
 certo (charissimi) Sal, idest, a credo penitentiæ carnes no-
 stras mortificat atque salit, ipsamq; a vermibus malarū co-
 gitationum & putrefactione malarum delectationum libe-
 rat, & custodit. Talibus cilitijs solebat indui, & operiri alta-
 ria in quadagesima. Saccis etiam cilitiis operiebatur an-
 tiquitus tabernaculum fœderis, ad denotandum, qd nos ec-
 clesiastici spiritualiter debemus esse saccis cilitiis, i. aspe-
 ritate penitentiæ velari. Thren. 2. Consperserunt cinere ca-
 pita sua, induerunt se cilitijs. Quod vtiq; est contra mul-
 tos, qui pro certo non portant hodie vestes cilitiinas, i. pœ-
 nitentiæ asperitatem, sed habent potius vestes molles & pe-
 regrinas, idest deliciarum corporalium voluptatem. Con-
 tra quos dicitur Malach. 1. Visitabit Dominus super omnes,
 qui induti sunt veste peregrina. Isti potissimè sunt hypocri-
 tæ, qui exterius portant cilitium, non interius, quia, i. exte-
 rius præcedunt asperitatem, interius autem carnalitatē,
 quibus præcipitur in lege. Deut. 22. Non indueris veste lana,

eo delectab. Iste. Vnde Abac. 1. In crassa est pars eius, & ci-
 bus electus. Item est inuisibilis. Vnde Thob. 12. Ego cibo in-
 uisibili vtor. Iterum est valde vtilis, & ideo pro ipso haben-
 do valde est laborandum. Vnde Thren. 1. Dederunt, quæq;
 præciosa pro cibo ad refouendas animas. Sic igitur patet
 quò in scriptura habet quadruplex cib. scilicet. æternæ fruitio-
 nis, cibus doctrinae vel lectiois, cibus gratiæ & deuotionis,
 cibus temporalis substantiæ & possessionis. Et isti quatuor
 cibi b. n. possunt notari in illo versu. Pl. Cibauit eos ex adi-
 pe frumenti, & de petra mele saturauit eos. Adeps enim
 signat mundanum prosperitatem. Pl. Sicut adipe pinguedi-
 ne repletur anima mea. Frumentum designat deuotionis
 & gratiæ fertilitatem. Pl. A fructu frumenti vini, & olei sui
 multiplicati sunt. Petra designat sacra scripturæ soliditatē.
 Pl. Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Mel denotat suauita-
 tem æternam, & foecitatem. Cant. 4. Mel, & lac sub lingua
 tua. Si vis, applica membra distinctionis membrum auctorita-
 tis, & profecture per modum diuisionis non distinctionis
 solum & c. Sufficit. Vide de comedere, & de esca, & de alijs
 fructibus. De cibo verò corporali vide de ieiunio, & de gula,
 & de abstinencia, & c.

Ciphys. Vide vbi sit mentio de calice.

A Cilitium. Nota, qd cilitium est genus vestis vilissimæ &
 asperriam de pilis caprarum facta. Et genera-
 liter in scriptura p. cilitiū intelligitur penitentiæ asperitas,
 & conditionis humilitas. Tali enim veste solebant homines
 antiquitus se induere, in signum humilitatis, & in signum pœ-
 nitentiæ, & asperitatis, quando eis aliquis aduersus casus
 contingebat, sicut dicit Gen. 37. de Iacob, qui audita morte fi-
 lij scilicet vestibus, inducus est cilitio, lugens filium. In quo
 nos instruitur, quod quando casus alicuius infortunij spi-
 ritualis, idest alicuius peccati nobis accidit, cilitium debe-
 mus induere, idest humilitatem, & penitentiam exercere.
 Vnde Iudith 8. dicitur de Iudith, quæ timebat principē Ho-
 lofernem, qd se induit Cilitio, & posuit cinerem super ca-
 put suum, & prosternens se clamabat ad Dominum. In qui-
 bus verbis aduertit, qd cilitium penitentiæ debet secū hñe
 carnis afflictionem (Cilitio) mortis punitionem (Cinerem)
 mentis deiectionem (Prosternens se) vocis orationem (Cla-
 mauit ad Dominum) penitentiam enim, & penitentia cilitio
 inducus, debet carnem affligere asperis scilicet, mortem at-
 tendere tremulis visceribus, mentem deijcere factis humili-
 bus, Deum requirere verbis supplicibus. Iste ergo carnem pū-
 gat penitentiæ (Cilitio) mortem cernat sublimitate (Cinere),
 mentem sternat humiliter (prosternens) Deum oret suppli-
 citer (clamauit). ¶ Debet enim fieri penitentia cum carnis
 mortificatione, cum mortis consideratione, cum mētis hu-
 militatione, cū vocis pronuntiatione. Habeamus ergo car-
 nis mortificationem, & hoc ostenditur cum dicitur, Induit se
 cilitio. Cilitium enim est vestis asperissima, & pūgitia, quæ
 componitur ex pilis caprarum, & signat carnis mortifica-
 tionem, & virtutem penitentiæ, quam Capra, idest fœtor
 peccati causat, & inducit. Ista n. animales motus & car-
 nem mollem mortificat, atq; pungit. Vnde Iudith 8. Habens
 super lumbos suos cilitium seiuabat omnibus diebus vitæ
 suæ. Penitentia n. carnem pūgit. sicut enim Sal. habet car-
 nis vrgere, & a vermibus, & putrefactione seruare, sic pro
 certo (charissimi) Sal, idest, a credo penitentiæ carnes no-
 stras mortificat atque salit, ipsamq; a vermibus malarū co-
 gitationum & putrefactione malarum delectationum libe-
 rat, & custodit. Talibus cilitijs solebat indui, & operiri alta-
 ria in quadagesima. Saccis etiam cilitiis operiebatur an-
 tiquitus tabernaculum fœderis, ad denotandum, qd nos ec-
 clesiastici spiritualiter debemus esse saccis cilitiis, i. aspe-
 ritate penitentiæ velari. Thren. 2. Consperserunt cinere ca-
 pita sua, induerunt se cilitijs. Quod vtiq; est contra mul-
 tos, qui pro certo non portant hodie vestes cilitiinas, i. pœ-
 nitentiæ asperitatem, sed habent potius vestes molles & pe-
 regrinas, idest deliciarum corporalium voluptatem. Con-
 tra quos dicitur Malach. 1. Visitabit Dominus super omnes,
 qui induti sunt veste peregrina. Isti potissimè sunt hypocri-
 tæ, qui exterius portant cilitium, non interius, quia, i. exte-
 rius præcedunt asperitatem, interius autem carnalitatē,
 quibus præcipitur in lege. Deut. 22. Non indueris veste lana,

linoque contexta. In tali enim veste lana, quæ exterius appa-
 ret, signat penitentiam, linum vero, quod interius latitat,
 signat interiorem voluptatem. Non sic ergo, sed habemus
 cilitium, idest carnis mortificationem. Apo. 6. Sol factus est
 niger, tanquam saccus cilicinus. ¶ Secundo dico, qd nos de-
 bemus habere mortis considerationem quod ostenditur,
 cū dicitur, qd asperit cinere caput suum. Caput n. mētis no-
 tra debemus cinere nostræ finalis resolutionis aspergere,
 videlicet ipsam continuè considerando, & in ipsa cōtinuè
 meditando. Vnde Ione 4. dicit, Rex audita subuersione Nini-
 ue, descendit de folio suo, indutus est sacco, & fedit in ci-
 nere. Vt n. dicit Plin. lib. 19. cap. 1. si Aspis hominem momor-
 derit, statim vertitur in soporem. Cinis autem mustelæ com-
 bustæ si cum aqua sumatur, patientem excitat à somno, &
 liberat à veneno. Sic verè (charissimi) à somno delectatio-
 nis, quam morsus Aspdis, idest tentatio demonis intro-
 ducit, soler cinis Mustelæ combustæ, i. consideratio mortis,
 & incinerationis carnis nostræ mirabiliter excitare, &
 peccati veneno salubriter liberare. Eccl. 7. In omnibus ope-
 ribus tuis memorare nouissima tua, & in æternum nò pec-
 cabis. Quod potissimè tunc est verum, quando dicto cineri,
 idest dictæ memoriæ aqua pietatis, & misericordiæ est ad-
 mixta. Tali n. cinere aspergunt pauci hodie capita sua, qd
 re vera pauci sunt, qui mortis cogitant resolutionem. Isti
 potissimè sunt diuites & carnales, a quorum oculis mundi
 delitiæ eminentiæ, & diuitiæ, mortis memoriam absterunt.
 Sunt n. similes lignis Sethim, quæ neq; possunt cremari, neq;
 incinerari. Isti enim semper sperant se victuros, nec vnquā
 cogitant se in cineres vertendos. Vnde Threnor. 2. Sordes
 eius in pedibus eius, nec est recordata finis sui. Quia enim in
 pedibus afflictionis talium sunt fœdes diuitiarum, & deli-
 tiarū, & finis sui nunquam recordantur, & iò non mirum si
 à morte præueniuntur, & si adueniente morte subito con-
 turbantur. Isti n. debent audire consilium Senecæ dicentis
 in quadā Epistola. Mortem, vt nunquam timeas, semper co-
 gita. Iob 16. Operuit cinere carnem suam. Vnde Threnor. 2.
 Consperserunt cinere capita sua virgines Hierusalem, ac-
 cinctæ sunt cilicij. Habeamus igitur mortis cōsiderationē. D
 ¶ Tertio dico, qd nos debemus habere, & querere mentis hu-
 militationem, quod ostenditur, cum dicitur, Prosternens se.
 Quando enim A per hominem persequitur, tutum remediū
 est, aut in arborem ascendere, aut se ad terram prosternere,
 tunc enim A per non potest nocere. Sic re vera (charissimi)
 contra tentationem & persecutionē diaboli, seu A pri duo
 remedia nobis dantur, s. vt arborem Crucis per deuotio-
 nem ascendamus, & eidem per fiduciam inhareamus,
 aut ad terram per subiectionem, & humilitatem nos menta-
 liter prosternamus; Ille enim spiritualiter ad terram pro-
 sternitur, qui se inferiorem cogitat, atque credit, & se cal-
 cari, contemni, & ab alijs vilipendi dimittit. De tali proster-
 natione, & subiectione loquitur scriptura Thob. 12. Prostra-
 ti in faciem benedixerunt Deum. Sed pro certo pauci sunt
 hodie, qui se per humilitatem prosternant. Multi verò, qui
 se p. superbiam erigunt atq; leuent, sicut sunt presump-
 tiosi & ambitiosi, quib. in persona Dathan, & Abirō, & sug cō-
 gregationis dicitur, Nu. 16. Multum erigimini filij Leui. Isti
 enim filij Leui, de quib. loquitur, erant valde presump-
 tiosi, præsumebant enim se esse dignos sacerdotio, erāt. n. val-
 de ambitiosi, quia etiam ad summum sacerdotium anhela-
 bant, quapropter Moyse & Aaron inuidebant, & ad eorum
 mandata venire contemnebant, quos vtiq; que Deus non sus-
 tinebat, fecit eos viuos absorberi, & integros ab inferis de-
 glutiri. Pro certo (charissimi) multi sunt hodie tales, qui ad
 sacerdotia, dignitates, & officia ambiunt, & anhelant, & iò
 in superbiam eriguntur, contra Moysem & Aaron. i. contra
 bonas personas per fraudes, atq; malitias machinantur, &
 ideo à terra finaliter deglutiuntur, in quorum pro huiusmo-
 di ambitione æternaliter puniuntur. Ideo dicitur Deut. 32.
 Aperta est terra & deglutiuit Dathan, & operuit super con-
 gregationē Abyron. Nò sic ergo charissimi, sed habemus
 mentis humilitationem. Vnde de rege humiliato dicit 4. Re. 6.
 Vidit populum cilitium, quo Rex indutus erat ad carnē. Et
 de A chab humiliato dicit 3. Reg. 21. Operuit cilitio carnem
 suam. ¶ Quarto dico, qd requiritur, qd habeamus vocis pœ-
 nitiationem, seu etiam orationem, quod ostenditur, cum dicitur
 Diction. Berchorij. V Clama-

nituntur dēte detractōnis lacerare, mare huius vitę nō cef-
 fant hodie circuire. lexplorādo, & inueſtigando cōditio-
 nes, & mores aliorū hoīum, rete. n. vitę bonorū dentib. de-
 norāt, & ſi qd ibi vile, & defectūſolum inueniunt illud ver-
 bis ſuis detractorijs in orē recipiunt & manducant. Derra-
 ctio. n. & inuidia paſcitur alienis malis, ſicut aduſatio alie-
 nis bonis. vnde 2. Timo. 7. Ocioſe diſcunt circuire domos.
 non ſolū ocioſe, ſed et verboſe, & curioſe loquentes, quę
 nō oportet. Hic eſt ergo circuitus detractorum, vnde boni
 poſſunt dicere detractoribus illud Pf. Audiui vituperati-
 onē multorū commorantium in circuitu. ¶ Secundus eſt cir-
 cuitus exactorū. Exactores. n. raptores, vſurarij, & auari nō
 ceſſant perambulare, diſcurrere & circuire tam per ſe, quā
 per ſuos, quō poſſunt hoies excoriare, vel ſpoliare, vel in
 ſuis contrāctib. irretire. Auari. n. & aduocati ſunt ſimiles Vr-
 ſo, qui circa ſtipitem, cui alligatur circuire non ceſſat, ſed
 pp hoc de cathena ſua non ſoluitur, ſed quanto magis cir-
 cuit, tanto magis in cathena ſua fortius inuoluitur. Sic verē
 (chariſſimi) auari circa ſtipitem diuitiarum, & poſſeſſionū
 ſuarū, quib. cum cathena auaritię ſunt ligati, nō ceſſant cir-
 cuire, & diſcurrere, & laborare. ſi de mercato ad mercatū,
 de placito ad placitū, de foro ad forum deambulare, nun-
 quā tñ a cathena auaritię pp hoc liberantur, ſed quanto
 plus viuunt, ibi amplius inuoluntur. De talibus videtur lo-
 qui David dicens in Pſal. In circuitu impij ambulat. Balliui
 & raptores ſunt ſimiles Leoni, qui non ceſſat circuire, & di-
 ſcurrere, vt prædam, quā rapiat valeat inuenire. Quia re-
 vera iſti circumeunt, quærunt, & inueſtigant quō occaſionē
 inueniāt rapiēdi, excoriandi, & pecuniam a ſubditis exigē-
 di. 1. Pet. 5. Aduerſarius veſter tāquam Leo rugiens circuit
 quærens, quem deuoret. Iſte eſt etiam circuitus diaboli qui
 circuire non ceſſat, vt aīas noſtras tenter, & damnet. Hic eſt
 ergo circuitus exactorū. Vnde de circuitu tyran norū, &
 dēmonum poteſt dici illud Hier. 17. Chaldæi obſidēt nos in
 circuitu. Vnde ſupra quō dñr Chaldæi. ¶ Tertio dico, qd eſt q
 dam circuitus deceptorum. Circumeunt. n. ambitioſi, luxu-
 rioſi, & malitioſi. Ambitioſi. n. laborant, & circumeunt, & p
 varias cautelas, & inductiones procurant, quo poſſint ſu-
 periores decipere, & per fraudes, & malicias ad alicuius ſta-
 tus apicem peruenire. Luxurioſi etiam multos malos cir-
 cuitus & labores quę faciunt, vt ad aliquam delectationē
 perueniant, quā intendunt. Malitioſi eſt hypocriſis & hære-
 tici, antequam malum effectum ſuę peruerſitatis & malitię
 introducāt, p multos circuitus & ambitus, inductiones, &
 ſeditiones diſcurrunt. De quibus dñr Matth. 23. Veh vobis hy-
 pocriſis, & Phariſei, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis
 vnū proſelytum, & cum factus fuerit, faciatis eum filiū
 gehennę. Expone de hereticis, & luxurioſis, qui auditores
 ſuos faciunt filios gehennę. Iſti enim ſunt ſimiles Hyenę,
 quę ſm Plin. vocem humanam fingit, tabernacula paſtorū
 circuit, ipſoſq; de nocte ſub ſpecie vocis humanę ad exeu-
 dū excitat, vt ipſos deuoret, & conſumat. Vocem. n. hēt ita
 ſimilem voci hominis, qd poteſt in melodijs admifceri. Sic
 p certo tales deceptiones, ambitioſi, luxurioſi, & malitio-
 ſi, nō ceſſant voces humanas fingere. I. verba blanda, & adu-
 latoria dicere, & per tabernacula paſtorū. i. per domos &
 hoſpitiā hoīum, & maximē principum & prælatorum cir-
 cuire. Et ſic ſolēt hoies ad ſui amorem inducere, & ipſos
 ſpiritualiter deuorare, damnificare, & decipere. De tali ergo
 circuitu dicitur in Pf. Nubes, & caligo in circuitu eius.
 Nubes. n. ſignat velatam fallacitatem, caligo deceptoriam
 prauitatē. Pf. Oēs gentes circuiuerunt me. & c. circundantes
 circūdederunt me ſicut apēs. & c. & Exarſerunt ſicut ignis
 in ſpinis. Et pro certo oēs iſti mali ſicut ſunt corporaliter
 in circuitu & in motu, ita ſunt mentaliter in tranſitu & i ſu-
 xu. Qui. n. rotę voluenti innititur, neceſſe eſt, vt cū voluētē
 circuat, & voluat. Et iō qd oīa tpaia, ſicut viſum eſt, conti-
 nuē circumeunt & voluunt, nō eſt mirū, ſi mēs talis, qui ta-
 libus innititur continuē per mala deſideria circuit, & mu-
 tat. Solus. n. Deus mentē fecit ſtabilē & quietā, mundus ve-
 rō ipſam ponit in circuitu ſic fluxibilē, & turbatā. pater qd
 nullus talium eſt contentus bonis adeptis, ſed de vno ad al-
 liud circueus ſp cogitat de habendis. Vñ figuratiter iſti ſunt
 ſicut ventus, qui circulariter vadit. Eze. 1. Ventus turbis
 veniebat ab Aquilone, nubes magna, & ignis inuolvens, &

ſplēdor in circuitu. Oſtēde quō dñr ventus, turbo, nubes,
 ignis, & ſplēdor. Vnum aduerte hic, qd ille, qd diu circuiuit,
 poſtquā ceſſauerit, adhuc credit, qd oīa circueant ſicut ipſe,
 quod facit motus ſpūs viſibilis, qd eſt in cerebro. Sic verē
 mali, qui ſunt in tali deſideriorum fluxu, & circuitu, nō cre-
 dūt poſſibile, qd aliq; careat tali circuitu, ſeu motu, credūt
 enim oēs eſſe talib. vitijs implicatos ſicut cōſiderāt ſemetip-
 ſos. Iuxta illud Ecc. 10. Sultus autē cū ipſe inſpiciē ſit, oēs ſul-
 tos exiſtimat. Vñ ergo, qd mercaiores auari, & aduocati vñ
 ſibi diuiſiſſe orbē, vñ. n. circuit in vna patria, alius in alia.
 4. Reg. 18. Diuiſerunt ſibi regiones, vt circuirent eas. Pater
 igitur, qd eſt circuitus detractorum, exactorum, & deceptorum.
 Et hoc de circuire ſufficit.

Circundare. Nota, qd circundare idem eſt, quod cir-
 cuire, concludere, & vallare, ligare, in-
 uoluere, & nodare. Accipitur autē in bono, & in malo. In bo-
 no. n. circundare ſignat conſeruationem, protectionē & re-
 pletionē. Signat dico conſeruationē & retentionē. Hō. n.
 veſtimentum ſuum circundat, vt illud fortius retineat, &
 ne per venti violentiam ſibi cadat, & expeditius ambulet,
 & diſcurrat. Sic verē (chariſſimi) virtutes & grās debemus
 nobis circundare, & in eis nos inuoluere, vt ipſas poſſimus
 ſecurius conſeruare, & poſt Chm in via morum currere,
 & ſalutare. vnde Act. 12. Calcea tibi caligas tuas, circunda tibi
 veſtimentum tuum, & ſequere me. & Prou. 6. dñr Cōſerua
 ſili mi præcepta patris tui, ligā ea in corde tuo, & circunda
 gutturi tuo, ¶ Secundō ſignat protectionē & deſenſionē.
 Ericius. n. circūdat ſpinis ne a canibus mordeatur. Arbor
 et circundat cortice ne exterioribus accidentibus lignum
 interius lædatur. Rex et circundat militibus, vt per eos de-
 fendat, & protegat. Ciuitas et circundat muris & turrib.
 vt per eos taceat. Sic pro certo (chariſſimi) nos debemus
 circundari, & vallari militia bonorum operum & virtutis
 probitatis. Cortice bonę conuerſationis & exterioris ho-
 neſtatis. Spinis poenitentię & afflictionē corporalis proſpe-
 ritatis. Muris in ſuper diuinę proteccionis & regularis diſci-
 plinę & auctoritatis. Et ſic a carnij hoſtib. ſpūalibus prote-
 gemur, tuebimur, ſaluabimur, defendemur. vnde Matt. 21.
 Hō quidam erat paterfamilias, qd plantauit vineā, & ſepē
 circūdidit ei. ¶ Tertio dico, qd circūdat ſignat, & complemē-
 tum, & repletionē. vñ. Pf. Concidit ſiſi ſaccum meū, & circū
 didiſti me. ¶ Circūdat etiam i. repleuiſti. & c. ¶ Et adhuc
 nota, qd Eccleſia circūdat bonis paſtorib. Innocens cir-
 cundatur Chri fauoribus; iuſti circūdantur claris virtuti-
 bus; Subditi circūdantur clauſtris & legib. Beati circūdan-
 tur multis honoribus; Pauperes circūdantur poenis & li-
 bus; Mali circūdantur culpis & reatib. Dānati circūdan-
 tur orci terroribus. ¶ Circūdat ergo prælati eccleſiam,
 ipſam cum diligentiā gubernando. Pf. Circūdat Syon, &
 cōplectimini eam, narrate in turribus eius. ¶ Item circūdat
 Deus innocētē, ipſos miſericorditer protegendo. Pf. Scuto
 circūdabit te veritas eius, nō timebis a timore noctur-
 no. ¶ Item circūdantur iuſti virtutib. ipſas ſibi moraliter
 aggregando. Iob 40. Circūda tibi decorem, & in ſublimi
 erigere, & ſpecioſis induere veſtib. i. virtutib. Iſte autē veſtes
 virtutū ſunt iuſtitia. Eſa. 61. Indumento iuſtitię circūdediſti
 me. ¶ Circūdat diſciplina, ſeu mandatorū obſeruantia.
 Prou. 6. Obſerua ſili mi, præcepta patris tui, ligā ea in corde tuo
 iugiter, & circūda ea gutturi tuo. ¶ Circūdantur miſeri-
 cordia. Prou. 3. Miſericordia & veritas non te deſerāt, circū-
 da eas gutturi tuo, & deſcribe in tabulis cordis tui. ¶ Itē cir-
 cūdat religioſi mandatis, & legib. ſe clauſtri obſeruantia
 ſubijciendo. Eze. 4. Fili hoies ecce circūdedi te vinculis, &
 non conuertes te a latere tuo in latūs aliud. ¶ Itē beati cir-
 cūdat donis, & honorib. ipſis perpetuo perfruendo, vñ
 de beata aīa dñr in Pf. Aſſitit Regina a dextris tuis in veſtitu
 deaurato, circūdata uarietate. ¶ Item circūdat poenis
 pauperes a tyrannis, miſerias ſuſtinendo. vnde in Pf. Circū-
 dederūt me mala quorum nō eſt numerus. ¶ Item circūdat
 tur vitijs impij, ipſa quoridie committendo. vñ in Pf. Circū-
 dabit eam, Canimam peccatricem, ſuper muros eius ini-
 quitas, & labor, in medio eius, et iniuſtitia. ¶ Item circū-
 dantur tormentis iniq; ipſa in inferno perpetuo tolerā-
 do. vnde in Pf. Circūdederunt me gemitus mortis, dolo-
 res inferni circūdederunt me. ¶ Item circūdat accipitur

in malo, & ſic idem eſt, quōd impugnare, ligare, circū-
 nire, & decipere. vnde nota, qd nos circūdamur a munda-
 nis tribulationibus, a corporis delectationibus, ab hoſtiū ma-
 chinationibus. Circūdat enim nos mundi tribulationes, vt
 nos deglutiant carnis delectationes, vt nos inſiciant. Hoſtis
 machinationes, vt nos decipiant, malorum vexationes, vt
 nos afficiant, Inferni tribulationes, vt nos interficiant. Mū-
 di ergo tribulationes nos circūdat, & deglutit. Pf. Cir-
 cūdederunt me gemitus mortis. ¶ Item circūdat nos car-
 nis delectationes, quę nos inſiciunt, vnde de motib. carna-
 libus dicitur Ioſue 7. Habitatores terrę pariter conglobati
 circūdederūt me. Habitatores. n. terrę corporis ſunt de-
 lectationes, & motus carnales, quę rectē ſunt ſicut funes,
 quibus tota humana ratio circūdat, & ambitur, inſici-
 tur circūdederūt me. 2. Reg. 22. ¶ Item circūdat nos hoſtis ma-
 chinationes, quę nos decipiunt. Diabolus enim eſt ſicut Rex cru-
 delis, qui diuerſis machinis circūdat ciuitatem, vt eam
 capiat, & ſubuerat. Sic diabolus ſuis machinis, i. ſuis tenta-
 tionibus, & ſuggellionibus animas circūdat, atque uallat, vt
 per peccatum mortale, ipſas deſtruat, & proſternat. Luca
 29. Circūdant te inimici tui vallo, & ad terram proſter-
 nent te. ¶ Item circūdat nos malorum vexationes. Sicut
 enim canes circūdat leporem ad deuorandum, ſic vſu-
 rarij & Balliui circūdat pauperes ad prædandum. Pf. Cir-
 cūdederunt me vituli multi, Tauri pingues obſederūt me.
 ¶ Item circūdat nos inferni tribulationes. Pf. Dolores in-
 ferni circūdederunt me, & turbocupauerunt me laquei
 mortis. vide de circa, & de circuire.

Circuncifio. Nota, quod circuncidare idem eſt, qd in
 circuitu ſcindere, & eſt circūcifio idem,
 quōd ſuperfluum circūcūque præciſio, & idē in lege
 antiqua puer circūcidebatur, & ei caro ſuperflua membri
 virilis præcīdebat. ad ſignandum, qd per ſacramentum cir-
 cūcifionis carnalis concupiſcentia in parte auferebatur,
 & peccatum originale tollebatur. Aduertendum eſt tamē,
 qd puer octaua die debebat circūcidi, ſicut dicitur Gen. 17.
 Ad deuorandum, qd ad hoc, qd nos ſpiritualiter ſimus circū-
 cif, & a cunctis ſuperfluis depurati, neceſſe eſt, quod octo
 dies præcurrant. i. octo virtutes & gratię ſpirituales. Prima
 eſt dies Dominica, qd a philoſophis dicitur dies ſolis (Iſta eſt
 ſplendor ſapientię) Secunda eſt dies Luna, quę Luna eſt
 humidę appropriatur (Iſta eſt liquor miſericordię.) Tertia
 eſt dies Martis, quę a Marte planeta feruentiſſimo deno-
 minatur, qui dicitur Deus belli (Iſta eſt vigor patientię, in
 prælijs enim vincit, & litigijs principatur, quia, teſte Salo-
 mone melior eſt patiens viro forti) Quarta dies Mercurij,
 quę a Mercurio denominatur, qd eſt ſtella valde mutabilis,
 & cunctis, quib. coniungitur, conformatur. (Iſta eſt virtus
 obedientię, quę omnibus quærīt obedire, & complacere.)
 Quinta eſt dies Iouis, quę ſtella eſt valde beneuola, ſuos. n.
 & non ſuos dicitur iuuare (Iſta eſt charitas & amicitia, qd
 amicis & inimicis benefacit) Sexta dies Veneris quę attri-
 buit Veneri, ſeu Luciferi, ſtelle ſcēmineę, & nocturnę
 (Iſta eſt virtus benignitatis, & clementię, quę per comple-
 xionem ſcēmineam deuoratur) Septima eſt dies Sabbati, qd
 dñr a Saturno, vel dicitur a ſaturando (Iſta eſt virtus, eleemo-
 ſynę vel ſcientię, quia, iſte duę virtutes habent homines
 ſaturare, ſcēleemofynā temporaliter & ſcientia ſpirituali-
 ter) Octaua autem dies nulli attribuitur, nec aliquo nomi-
 ne deſignatur, per quam tamen poſſumus virtutem humili-
 tatis intelligere, qd propriam gloriam, propriā laudē, & no-
 minationem nō quirit, quę a nulla ſtella. i. a nulla virtute, vel
 gratia ſe nominare præſumit. Et ſic igitur puer ſpiritualis. i.
 qlibet bonus hō, tūc bene a cunctis ſuperfluitatib. circūcidi
 tur, cum vita ipſus per iſtorum octo dierū circūculum aug-
 mentatur. vnde Gen. 17. In ſans octo dierum circūciderit.
 Et ſicut antiquitus puero in circūcifione nomē impone-
 batur, ſic pro certo ille, qui taliter circūciderit, nomine
 æterno hereditatur, & apud Deum & proximōs exaltatur.
 Ecl. 15. & idē de Chſo dñr, qd cum cōſummata fuiſſent dies
 octo, venerunt circūcidere puerū, & vocatum eſt nomen
 eius Ieſus. Chriſtus autem in ſua circūcifione habuit alios
 octo ſpales dies. Primus fuit natiuitatis ex matre Virgine,
 i quo notat eius puriſſima virginitas (Et iſta poteſt dici dies

Dominica vel ſolis.) ¶ Secundus eſt beati Stephani proto-
 martyris, in quo notatur conſtantię ſtabilitas (& iſte dicitur
 dies Lune, quia ſicut Luna eſt prima ſtella, quę aſcendendo
 de terra ad cœlum inuenitur, ſic iſte primus fuit qui poſt
 Chriſtū per martyriū aſcendit.) ¶ Tertius eſt beati Ioannis
 Euāgeliftę qui comparatur Aquilę, in quo notatur contem-
 plationis ſublinitas (& iſte eſt dies Martis, quia. ſ. Mars eſt
 altior ſupra ſolem) ¶ Quartus eſt Inno centium, in quo nota-
 tur innocentię ſynceritas (Iſte eſt Mercurius, quia. ſ. Inno-
 centia more Mercurij ad voluntatem omnium ſe conuer-
 tit.) ¶ Quintus eſt ſancti Thomę, qui fuit audaciſſimus mar-
 tyr, in quo notatur ſpiritualis audacię virilitas (& iſte eſt Io-
 uis, quia Iuppiter eſt ſtella maximē virtutis inter omnes.)
 ¶ Sextus fuit ſancti Sylueſtri, qui fuit ſanctiſſimus Epico-
 pus, in quo notatur ſup̄ plationis auctoritas (& iſte aſſimila-
 tur Veneri ſeu Luciferi, quia. ſ. Epicoſopi lucem ſcię & ho-
 neſtatis p̄ ceteris debēt hīre.) ¶ Septimus a nullo denominat,
 quō notat ipſius mirabilis humilitas (& iſte pōt dici a Satur-
 no, qd eſt planeta terreus, quia. ſ. humilians ad modū terre
 ceteris ſe reputat viliorē.) ¶ Octauus eſt circūcifionis, in
 quo notat ſup̄ ſentię aſperitas. Et iō de tali circūcifione
 dicitur illud Exo. 4. Tulit ilico Sēphora acutiſſimā petrā,
 circūcidit carnē p̄putij filij ſui. Sēphora. n. qd interpretatur
 auis, eſt diuinitas, qd filium ſuum Chriſtum hodie circūci-
 dit. Ite. n. habebat niſi octo dies, & tñ iam incepti pro nobis
 effundere ſanguinem ſuum preciōſiſſimum. Aduerte tñ
 qd illę deductiones in quantum ibi adiunguntur nomina
 planetarum, non poſſent bene dici in feſto natiuitatis niſi
 natiuitas in dñico die veniret, alias. n. eſſent prætermittēdę.
 ſaltē illa, qd de planetis inferunt. Nota tñ moraliter, qd i ſcri-
 ptura inuenitur triplex genus circūcifionis. Inuenitur. n.
 Circūcifio { Cordium, Prima ſit cum auferatur ſu-
 perfluitas cogitationum. B
 Carnium, perfluitas cogitationum.
 Vnguium. Secda ſit cū reſecatur ſuper-
 fluitas delectationum. Tertia ſit cum tollitur ſuperfluitas
 operationum. ¶ Prima eſt circūcifio cordis, quod circū-
 cidit virtus timoris. Timor. n. circūcidit, & tollit omne ſu-
 perfluum a corde. ſ. ſuperfluum cogitationem, ſuperfluum
 legitiam, & cōſolationem, ſuperfluum a morē, & affectiōē,
 ſuperfluum ſuperbiam & elationem. Oīa. n. iſta tollit, p̄-
 ſcindit, & circūcidit timor a corde. Superflui. n. ramuncu-
 li, qui in radice arboris generantur, impediunt rotius arboris
 incrementū. Sic verē, niſi a radice cordis ſuperfluos ramunculos
 cogitatum, & affectuum reſecemus, & circū-
 cidamus, incrementū gratiarū, & virtutum in nobis ipſis im-
 pediemus, vñ dñr Hier. 4. Circūcidimini viri Iuda, & auferete
 p̄putia cordiū veſtrorū. hoc fuit figuratum in Abraham, Gen.
 17. cui præceptum eſt, qd ipſe, & filius, & ſerui eius vernacu-
 li, & emptitiij circūciderentur. Abraham (chariſſimi) inter
 prægator pater multarum cogitationū. Filius eius eſt liberū
 arbitrium. Serui ſunt mēs & animus. Vernaculi ſunt motus
 intellectiui. Emptitiij ſunt motus ſenſitiui. Circūcidi ergo
 debent ab oī ſuperfluitate vitiorum Abraham, filij, ſerui, ver-
 nacali & emptitiij, quia. ſ. cogitatio eſt circūcidenda ab
 oī turpitudine in iudicio diſcuſſionis veritatis. Liberum
 arbitriū debet circūcidi, ab exceſſu oīs leuitatis. Mens. &
 animus debent circūcidi a prop̄titudine oīs vanitatis. Sen-
 ſualitas dēt circūcidi a ſuperfluitate oīs voluptatis. Bñer
 go dñr Deut. 10. Circūcidite p̄putia cordis veſtri, & ceruicem
 veſtram ne induretis. Dicit. n. Plin. qd illi, qui volūt col-
 ligere mandragoram, ſolent ipſam quodammodo circūci-
 dere, faciūt. n. circa eam tres circulos in terra cum gladio,
 & cauēt a flatu venti, & tunc poſt ſolis occubitū colligūt
 & ſic cuſtoditū præcipuas eius vires, vt dicit idē. Sic re ve-
 ra chariſſimi, ſi mandragoram cordis noſtri. velimus de ter-
 ra tollere, & eradicare. de affectu tēporalium ſegregare,
 neceſſe eſt, qd ipſam ſpiritualiter a ſuperfluitate circūcida-
 mus. Faciamus igit tres circulos. i. tres circūcifiones, cum
 gladio diuini timoris. Primus eſt, quō circūcidimur a ſu-
 perfluo præſumptionū. Secundus eſt quō circūcidimur a ſu-
 perfluo affectiōnū. Tertius eſt quō circūcidimur a ſu-
 perfluo cogitationū. Et ſic ſi vētus inanis glorię nō ſlauerit, iſta Mā-
 dragora, i. cor colligi poterit a tera. i. terrenorū amore, &
 p contemptū ab eo ſeparari. Vnde Eze. ch. 44. dñr, quōd om-
 nis alienigena in circūcifio cordis, nōn ingreditur ſan-
 ction. Berchorij V 4. quatuor

Struarum meum. Ita ergo circuncifio cordis, quæ fit per timorem. Timor. n. Dei, mortis iudicij, & inferni à corde refecat omne malum, quia sicut scriptum est, per timorem Domini declinat omnis à malo. Secundò inuenitur circuncifio quæ fit per laborem. Carnes. n. semiputridæ à sanis præscinduntur, ne per putridas sanæ corrumpantur. Sic verè à carne nostra circuncidentium est & auferendum omne putridum, id est oè delectabile & vitiosum, ne per peccatū fiat fortior corruptela. vnde Col. 2. Circuncifis estis in circuncifione nõ manufacta, in expoliatione carnis. Sed p certo pauci sunt qui hodie velint circuncidere carnè suam, & à superfluis delectationibus coercere, quinimò illi, qui per abstinentiam, & conuenientiam circunciduntur, ab alijs impetuntur. Ex eplum de mulieribus, quæ accusatæ, & delatæ sunt circuncidisse parulos suos, quæ idè sunt occisæ. Macha. 6. Ita est ergo circuncifio, quæ fit per laborem. Tertio est circuncifio vnguis. i. o. peris quæ fit per temperantiæ rigorem. Superflua. n. opera sunt resecanda, sicut fructus putridi sunt ab arbore amouendi, & mala grana ab horreo excludenda. Et ista est circuncifio vnguis. Per vnguem. n. quo auis loco manus vti tur, materialis operatio intelligitur. Sicut. n. vngues auium psalium præscinduntur, & à superfluis purgantur, vt ad capie dum psalmi habiliores efficiantur, sic verè ab vnguibz, i. ab operibz nostris debemus omne superfluum, & vitiosum pscindere & auferre, vt prædam bonorum æternorum possimus capere & habere. Istud figuratur Deut. 21. vbi dicitur quod si quis in prælio pulchram mulierem viderit, quam sibi in vxorem accipere complaceret, ista dicitur mulieri erant necessaria, quia primò ipsa debebat domi duci, caesariem capillorum debebat radere, vngues circuncidere debebat, vestè cū qua capta est mutare, & tādè sedens in domo sua patre & matre debebat plangere. Sic verè (charissimi) si aia, quæ per Christum in crucis pñio est acquisita, cum ipso cupiat, per gratiam in pñenti, & per gloriam in futuro vxorari, & coniungi, necesse est, quod capillos diuitiarum tondeat per elemosynarum largitionem, quod vngues. i. operationes circuncidat per ois inhonestatis & superfluitatis refectionem. Itè quod vestem, cum qua capta est. i. veterem peccati conuersione cōtinuè cōmutet per conuersionis renouatione & mutatione. Itè, quod sedens in domo conscientia pro patre, & matre. i. pro mundo, & carne, quæ ipsam in peccato generant debeat per compunctionem & contritionem. vnde de tali circuncifione potè dici illud Iudith. 14. Relicto gentilittis ritu Achior circuncifus est. Vide causas quare circuncifio fuit inuenta, itè quare Chrs voluit circuncidi, in Mauritio in principio huius capituli. Paret igitur, quod est circuncifio vnguis. i. operationum, carnis. i. delectationū, cordiū. i. cogitationum. De circuncifione verò mala, qua quis circuncidit seipsum per auaritiā & parcitatē, vel qua Iudæi adhuc se circuncidere cōprobant, potè dici illud Gal. 5. Neque circuncifio aliquid valet, neque pputium, sed noua creatura. Et illud ibidè. Si circuncidimini, Chrs vobis nihil pderit. Spiritalis. n. circuncifio valet, & nõ carnalis, sicut superius visū est. vñ Phil. 3. Nos. n. sumus circuncifio, quod spiritu Deo seruius.

A Cithara. Nota, quod Cithara est instrumentum musicū ligno sicco interius concavo fabricatum chordis pluribus adaptatum, quod si plectro, vel manu percussum fuerit, sonum auditoribz reddit gratum. Igitur dicam, quod Cithara multum signat in scriptura, in bono pariter, & in malo. Nota ergo, quod est Cithara

- Inaniter gloriantium,
 - Salubriter lamentantium,
 - Vocaliter prædicantium,
 - Virtualiter exultantium,
 - Supernaliter triumphantium.
- zant superuacue exultando. Sicut. n. scribit Dan. 2. ante statuā Nabuchodonosor cum fistulis, & citharis canebatur. Et Apoc. 14. scribitur, quod ante sedem agni, qui sedebat in throno citharæ cum canticis iocabantur. Quia re vera Nabuchodonosor Rex Babylonis, i. diabolus citharædos. i. viros inaniter gloriantes, & exultantes in sua curia vult hñe, quod coram statuis erectis, & agnis in throno sedentibus. i. corā, diuitibus, signariis & insipientibus, indignè tñ erectis. & promotis, & in thronis dignitatum prædentibus, adulando diuersimodè citharizant, & sic quasi ois mundani in malis ci-

tharis, hoc est in mundi lætitia, prosperitate, gloria, & adularice fallacia se delectant, vnde Io. 31. Tenent tympanū & citharam, gaudentque ad sonitum organi, ducant in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Et Esa. 5. dñs his, qui sunt in vanitatibus mundi gloriosi. Cithara, & Lyra, & Tympanum, & tibia, & vinum in conuiujs vestris, & opus Domini non respicitis. Ita tñ Cithara est vacua, non solida, & idè cito frangitur, quia mudi gloria & læticia, quæ inanis, & sterilis, finaliter dissipatur. Iō Ezech. 3. dicitur. Propheta prædicat contra Tyrum, quæ interpretatur angustia. i. contra mundum, dicens in persona Dei, quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum, & sonitus cithararum tuarum non audietur amplius. Et bene dicit cithara rñ in plurali, quia. s. mundus plures habet citharas. s. adulatione, iactantiam, vanam laudem, & læticiam, & etiam diabolicam tentationem, & blanditiā. De fratione etiā huius citharæ, quæ fiet i iudicio, & in morte dicit Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, & quiescit sonitus lætantium, dulcedo citharæ cum cantico lyrae, non bibet vinum, amara erit potio bibentibus illam. Ita est igit cithara inaniter gloriantium. Secundo dico, quod est cithara salubriter lamentantium, id est poenitentium, & ista est poenitentia, quæ continet lignum siccum. i. abstinentiæ maceratione. Chordas tñ s. i. mādatorum Dei districtam obseruationem. Appositionem manus, id est bonā operationem. Sonum plectro formatum. i. cōfessionum, & plectro linguæ depromptam orationem. Ita est cithara lamētabilis. Iob 30. Versa est in luctum cithara mea, & canticum meum in vocem flentium. Ita est cithara. s. chrymosa confessio vel humilis oratio, quæ liberat à periculo, & à morte. Delphinus. n. in sono citharæ delectatur. vñ narrant tam Plinius, quod Solinus, quod Actio procurator regis Corinthiorum occasione pecuniæ, quam habebat, à nauis in mare proiectus cum prius licentiam citharizandi ad conuersione casus sui obtinisset, statim Delphinorū affuit multitudo, qui cum demerium receperunt, & ad portum incolumem deiecerunt. Quia prope Corinthij in templo suo imaginē zrea hominis super Delphinum equitantis ad representatione miraculi erexerunt. Sic re vera istud est verum, quod Delphinus. i. Dei filius valde diligit sonum citharæ cōfessionis & orationis. Et idè, si quis tali cithara cecinerit, peccataque confessus Deum se ruenter orauerit, nunquam à nauis infernalibus ipsum submergere p dñatione cōnātibus periclitari poterit, imò Delphinus. i. Deus statim aderit, qui cum liberabit. Figura, 1. Reg. 16. vbi David canendo cithara Saul à demonio liberabat. Iō dicat poenitens illud Esa. 16. Venter meus quasi cithara ad Moab sonabit. Et illud Pf. Constitemini Domino in cithara. Et sic patet, quod est cithara salubriter lamentantium. Tertio est cithara vocaliter seu solenniter prædicantium. Scriptura. n. citharæ comparatur, vbi est ligamini. i. historialis ruditas, concanuitas inferior. s. iniarum profunditas, sonus. i. eruditionis lauditas, plectrum. i. linguæ & eloquētiæ suavitas, manus appositionis operationis & executionis probitas. de tali ergo cithara dicat diligēs doctor & p̄dicator illud Pf. Exurge p̄lasteriū, & cithara, exurgam diluculo. Quarto dico, quod est cithara virtualiter, seu spiritualiter exultantium. s. iustorum, qui p laudem, & gratiarū actionem continuè citharizant. Pf. Psallam tibi in cithara Deus Israel. Quinto est cithara super-naliter, seu eternaliter triumphantium. i. beatorum, qui cōtinuè Deū laudant, & in æternis solarijs se delectant. vnde Apoc. 14. dñs, quod illi, quod vicerūt bestia. i. diabolium, sunt supra mare vitreū, i. supra mundum, & habent citharas Dei. & c.

Cito. Nota, quod istud aduerbiū cito, vbi cumque est, significat celeritatem, mobilitatem, festinantiam, & velocitatem. & idè p̄sumus distinguere, quod est, quædam Velocitas Habenda, Prima est certitudo seu celeritas obediētiæ, de qua dñs Esa. 5. Festinet, & veniat cito opus eius. Cito enim debemus parere, & obedire. Secunda est celeritas inconstantia & imprudentia. Cito. n. non est à bono opere desistendum. s. sicut illi, de quibus dicitur in Pf. Cito fecerunt, oblit sunt beneficiorum eius. Contra illud 2. Thessal. 2. Rogamus, vt non cito moueamini à sensu vestro, nec est cito ad mala verba, & opera festinandum. vnde Prouerb. 25. Quæ viderunt oculi tui, non p̄feras in iur.

in iurgio cito, ne postea poeniteat, & emendare nõ possis, cū de honesta ueritate amicum tuum. Tertia est velocitas transitus mundanæ uitæ, & lætitiæ. vnde Pf. Impij quasi fœnū velociter auferent, & quemadmodum Olera herbarum cito decident. Quarta est celeritas Dei clementiæ, quæ in tribulationibus nõ desicit, imò cito & velociter si dignè requirit, subuenit, & succurrit. vnde Pf. Cito anticipent nos misericordiz tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Istud ergo est verum, quod bona opera & meritoria debemus cito, & velociter facere, & à malis operibus cito, & celeriter resiliere. Est. n. quidam piscis dictus mugil, qui s. m. Isid. quæ percipit laqueos & retia piscatoris, ita cito resilit ab eisdè, quod volasse, magis creditur, quàm saltasse. Sic pro certo (charissimi) quæ videmus in hoc mundo, quod laquei, & retia piscatoris diabolis sunt parata, statim debemus citissime saltare, à malo resiliendo, & volare bonis operibus, insilendo, & ad bona ecclesia meditando. unde Dan 9. Adhuc loquente me, ecce vir Gabriel, quæ videri in visione in principio, cito uolans tetigit me. In quibus verbis aduertit, quod nos debemus esse celeres, seu citi ad quinque scilicet,

- 1. Ad obediendum cum promptitudine (Ecce vir) (tudo) Ad p̄cipiendū cū fortitudine (Gabriel, quod interpretat for- Ad resiliendū à turpitudine (in principio. s. principijs obsta) Ad transiliendū in altitudine (Cito uolans inquit) Ad compatiendum cū multitudine (Teigit inquit, supple- leuiter compatiendo) Simus ergo cito

Prælati obediētes, In bono proficientes, A malo resiliētes, Ad cælum transiliētes, Proximis compatiētes, Tu ergo debes Obediēre cum veloci actu, Proficere continuo tractu, Refugere à peccati iactu, Conscendere vigoroso saltu, Succurrere amoroso passu, quod notatur cum dñs ecce, quod est aduertit, quod signat promptitudinem uoluntatis, quia. s. quicquid prælati p̄cipit, subditus statim debet respondere. Ecce. Esa. 6. Ecce ego mitto te. Inter planetas enim ille, qui est inferius prope terram perficit citius cursum suum, quod patet de Luna, quæ in uno mense circuit omnes circulos Zodiaci, ad quod faciendum sol per annum Saturnus per triginta annos moratur. Sic re vera (charissimi) illi, qui sunt prope terram, i. qui sunt infimi p humilitatem, & qui etiam in inferiori gradu sunt quātum ad mūdū, prosperitate, vel qui prope terram sunt, id est cōsiderates propriā terrā. i. utilitatē, tales (dico) facilius & cito, & gratanter faciunt cursum suum, & obediētiæ proficiunt. Dicunt. n. Ecce. q. d. Presto sum currere, paratos sum cito & sine contradicōne per obediētiā me mouere. Esa. 5. Ego ipse, qui loquebar, ecce adsum. Illi verò, quod sunt alti, & superius collocati, vel per status dignitatē, vel per gn̄is nobilitatem, vel per scientiæ claritatem, tales (dico) non ambulant cito, imò tardè, quia tales sunt (vt communiter) nõ obediētes, sed ad obediētiā tardi, & arrogantes. Quod figuratum est Ioannis 21. vbi dñs, quod Ioannes, quod erat iuuenis, & subditus, præcurrit citius Petro, qui erat antiquus, & erat prælatus. vnde de isto cito obediētiæ dicitur Lucæ 14. Dixit paterfamilias seruo suo. Exi cito in plateas, & vicos ciuitatis. Superior autè dicit bono discipulo, illud Apo. 1. Ostendam tibi, quæ oportet fieri cito. Ipse verò respondet illud, quod dñs Apoc. 3. Ecce uenio cito. Simus ergo cito prælati obediētes (Ecce) vide infra de Ecce. Secundo debemus esse cito in bono proficientes. (Vir inquit Gabriel) Cito. n. debemus proficere, & crescere in bono, & cito bona opera producere & facere, quod notatur, cum dicit, Vir. Vir. n. nomen est masculini sexus, quod multo citius, & fortius potest operari, quàm mulier. Sicut. n. dicit Plinius, masculula palma citius fructificat, quàm femella, & in hoc masculus à femella cognoscitur, sicut dicit idem. Sic verè (charissimi) illi qui sunt sp̄ualiter masculini viri. s. uiriles & uirtuosi debent cito, & velociter fructificare p bona opera uirtuosa faciunt debent fructus bonorū operū producere, & in bono p̄ficere, & manere, & in hoc debet masculi distingui

à femellis religiosi à sæcularibz, clerici à laicis, prælati à subditis, citius. n. debent proficere fructū bonorū operū, & uirtutum. vnde Lucæ 15. Cito proficere itolā primā. Et talis uirtuosus erat ille, de quo 2. Mach. 7. Linguam postularus ei to protulit. Quod est contra multos, qui similes sunt aliquibus arboribus, quæ non cito, sed tardè profert fructus suos, sicut est Esculap, uel s. m. aliquos alio nomine Sorbus, quæ i hyeme à Aurora facit fructus. Quia uerè multi sūt, quod nõ cito, sed tardè, nõ in uere iuuentute, sed in autumno senectute incipiunt fructus bonorū operū procreare. Contra quos Ioā. 14. Quod facies fac citius. Non sic ergo, sed simus uir Gabriel, qui interpretat dñi fortitudo, quia. s. fortes, & uirtuosi debemus esse ad bona opera faciēda. 1. Reg. 17. Ego uir fortis. Et 2. Reg. 14. Roboramini, & estote uiri fortes. & c. Simus cito in bono proficientes. Tertio simus cito à malo resiliētes, quod notatur cū dñs in principio. In principio. n. inuenitur, uel in principio malæ cogitationis est à malo resiliendū, quia qui in principio nõ resilit, paulatim à tentatione uincit, delectatione mulcet, mala consuetudine ligatur, & sic amplius resurgere impedit. Tercio. n. similis est ueneno, cui nisi in principio, & cito occurratur, uelociter interficit patientē, superat. n. uirtutem naturalem, ita quod non potest amplius p̄ualere. Iō bene dicebat ille, Principijs obsta. In principio. n. creauit Deus cælū, & terrā. vnde de isto cito potè dici illud Eccl. 27. Nisi in timore Dñi tenueris te, cito subuergetur domus tua. Quarto simus cito ad cælum transiliētes (Cito uolans inquit) Cassanea. n. integra & sana statim quæ sentit ignē, citissime saltat, & transilit uersus cælū. Sic uerè (charissimi) statim quæ sentimus ignē uanæ cupiditatis, uel ignē carnalis uoluptatis debemus ab eo resiliere, & uolare. Pf. Volabit super pennas uentorū. i. citissime, uñ Apoc. 4. Ascende ad me, & ostendam tibi, quæ oportet fieri cito. Quinto simus cito proximis compatiētes, quod ostenditur cum dicitur. Teigit me. Sicut. n. uidemus, quod non tangit nõ agit, & quod tangit, fortius influit, ignis. n. itaq̄ quod tangit calescit, sicut uerè uir pius, & cōpatiēns statim quod ipse tangit, & uincit alicui, ipse in ipsum debet influere, & agere per cōpassionē, & beneficiorū collationem, ut sic dicere possit cui libet quæ uisitat, illud Esa. 49. Extendit manum suā, & tetigit os meū, & dixit mihi, Seruus meus es tu, & c. vnde de isto cito dñs, uel potest dici illud, quod dñs Hester 6. Cito ad conuiuium quod Regina parauerat uenire compulerunt. s. pauperes. Item nota, quod cito accipitur in malo significato, & sic signat nimiam uelocitatem ad malum, quam quidem nõ debemus habere, sed ab ipsa p̄cipue abstinere. Nota ergo, quod debemus abstinere à nimis

loquacitate, Non sit igitur in nobis cita uarietate, loquacitas. Non simus sicut cruditare, serpens, qui ita cito aliquo leuitate & celeritate, xiens mouet linguam, quod duas linguas uideretur habere. Sic multi sunt, qui ita cito linguam suam mouent loquendo, detrahendo, iactando, quod non unam linguam, sed plures uideant habere. Cōtra quos Eccl. 4. Noli esse citus in lingua tua. Item debemus abstinere à nimis cita uarietate uel mobilitate, quidā. n. sunt, quod non habent uirtutē perseverantiæ, quia cito, & facilius mutant de bono ad malū, de uirtute ad uitiū, de gratia ad peccatū. Isti sunt similes Chameleonti, qui citissime mutat colorem. Sunt et similes Lunæ, quæ sapissime & citissime mutat figurā. Sunt et similes Hienæ, quæ citissime mutat naturā suā, quia. s. nun. inuenit masculus nunc femella, quia. s. tales quantū ad figurā interioris bonitatis, & quantū ad colorē exterioris honestatis, et quantū ad naturā utilioris qualitatis cito & facilius uariant. s. à bonis operibus, desisteudo, et ad mala opera diuersimodè se mutando. unde dicitur 2. cito deseruerūt uā p quā ingressi sunt patres eorū. Quod et uerum est de crudelibus, et raptoribus, quod nimis cito in modica occasione conuertuntur ad crudelitatem et ad rapiam. Esa. 8. Accelere, spolia, detrahe, cito prædare. Tertio debemus abstinere à nimis cita crudelitate. Cuius tamen contrarium faciūt mundi diuises, et potentes, qui ualde cito credunt uerbis adulatorum, detractorum, et falsorum aguatorum. Simpliciter. n. qui ualde cito se conuertunt ad diuicia hereticorū, uelularū, et deceptorum, similes possent dicitur Mercurio. g. est

in dtes, & descēdunt cāpi. Cāpus. n. nomē est loci fertilis, & opulētī. Esa. 33. Oculi tui videbūt Hierusalē, regionē opulētā. &c. Et sic ergo patet, q̄ ciuitas nostra debet habere Virtutū vbertatem, Amoris vnitatem, Nitōris puritatem, Vigoris firmitatem, Splendoris claritatem. Et sic ista erit illa ciuitas, de qua dicitur in Pf. Quis deducet me in ciuitatem munitam. Si per ciuitatem intelligis virum iustū vel Virgīnem gloriofam, dic sicut supra in litera B. de ciuitate nobili, & de ciuitate fertili. Si verō carnē intellexeris, dic sicut supra in litera A. vbi agitur de corpore, vel de mundo.

Ciuis. sicut vni ciuium regionis illius, quæ ibi exponit, vel diuidit. De ciue verō potest distinguere secundum numerum ciuitatum, quia. s. quilibet ciuitas habet suos ciues. In ciuitate corporis sunt ciues motus carnales. In mundo sunt ciues viri brutales. In religione & Ecclesia sunt ciues hoīes spirituales. In celo sunt ciues beati, & Angeli immortales. In inferno sunt ciues dānati, & demōnes, impij & crudelēs. In aīa sunt ciues potentie naturales, & si bona fuerit, virtutes tam Theologicæ, quā morales. Si verō mala, affectus superflui & criminales. Generaliter tamen per ciues intelligitur viri familiares & domestici, quibus, si deliquerint, est parcendum, & indulgendū inter quos æqualiter est iudicandum, & a quorum societate si infamis fuerit est recedendum, & declinandū. Parcendum dico, & indulgendum. Leuit. 19. Non memor eris iniurię ciuium tuorum. Iudicandū etiā Deut. 24. In iudicium iudicatis, siue ciuis sit ille, siue peregrinus nulla erit distantia personarum. Declinandū in super Leui. 21. Non contaminetur sacerdos in morte ciuium suorum. &c. Sufficit.

Lam. Nota, q̄ Clam accipit pro occultē absconditē, vel secretē. Et iō dico, q̄ est vñū clam, quod est prudētis, vñū clam, quod est fallacia, vñū clam, quod est nequitia. Prudētis. n. & maxime humiles volūt clā, id est secretē & absconditē, nō palam nec pōpō se facere facta sua, vnde Dauid dicitur est illud 1. Reg. 18. Maiebis clam, & absconderis in agro: fallaces. n. clā delitē faciunt fraudes suas. vñ de Herode Christum occidere cupient re dicitur Matth. 2. q̄ Herodes clam vocatis magis didicit ab eis tempus stellæ. Iniqui etiā, & crudelēs clam, & sub specie iustitia committunt multa tyrannica & peruersa. Contra quos Deu. 27. Maledictus, qui clam percussit proximi suum. &c. Vide de verbo, Abscondere, vel occultē.

Clamare. Nota, quod clamare, secundum Hugonem idem est q̄ cum alta voce sonare, & cordis desiderium exprimere. Et potest significare in scriptura in bono, & in malo. In bono enim signat Sūpirium contritionis, Eloquium confessionis, Præconium laudationis, Magisterium instructionis, Ministerium orationis. Est dico clamandū per contritionem. Hester 4. Hester voce magna clamabat, ostēdens amaritudinem animi sui. Itē est clamandum per confessionem. Vnde Esa. 38. Sicut pullus Hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba. Item est clamandum per laudationem, & per gratiarum actionem. vt Marci 1. vbi de filijs Hebræorum dicitur, q̄ Domino clamabant dicentes, O sanna. Item est clamandum per instructionem, seu prædicationem. Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. Item est clamandum per orationem. 1. Mach. 4. Clamemus in celum, & miseretur nostri Deus noster. Item clamor quandoque signat in malo, & sic inuenitur multiplex clamor, scilicet Clamor iactantię & elationis, Est ergo primò clamor iactantię & comminationis, mor iactantię. Hic Clamor risticit & desperationis. re. 12. Clamauerunt post te plena voce. Item est clamor scitit. Et de hoc dicit Marci 14. Iterum clamauerunt. Crucifige crucifige eum. Itē est clamor tristitię. Soph. 1. Vox clamoris à porta pisciū & vlulatus à secunda. Possumus ergo distinguere, q̄ est bonus clamor, quo debemus clamare. Et est malus clamor, à quo debemus cessare. Primus bonus clamor est, quo. f. debemus clamare ad Deum, sicut Pupillus clamatur ad tutorem,

Discipulus clamatur ad doctorem, Pauper clamatur ad benefactorem, Vim patiens clamatur ad adiutorem. ¶ Clamemus ergo ad Deum, vt Ad tutorem, vt defendamur, Ad doctorem, vt instruamur, Ad benefactorem, vt nutriamur, Ad adiutorem, vt eruiamur. Sicut. n. dī Esa. 29. Miserebitur tui ad vocem clamoris tui. Et in Pf. dicitur. Ad te clamauerunt, & salui facti sunt. Deus. n. clamatur ad hominem, ut conuertatur, homo autem clamatur ad Deū, vt misereatur, homo verò clamatur ad hominem, ut compatiatur. De clamore Dei ad hominē dicitur Mich. 6. Vox domini ad ciuitatē clamabit. Et Ioannis 7. Clamabit Iesus, si quis sitit, veniat ad me, & bibat. De clamore hominis ad Deū dī Prover. 21. Qui obturat aures suas, ne audiat pauperem, clamabit & ipse, & non exaudietur. Clamemus igitur ad Dñm sua beneficia implorando, veniam peccatorum postulando, eius misericordiam supplicando. Elephas. n. clamauerunt ad terram, videns q̄ per se surgere non potest, solet barriere fortiter, & clamare, & sociorum suorum iuuam talib. clamoribus implorare, vt dicit Pli. qui auditu clamore statim ad eum conueniunt, & vt possunt sibi subueniunt, & sic currunt. Sic pro certo (charissimi) si nos ceciderimus à statu gratiæ per peccatum, vel à statu prosperitatis per infortunū, nos pro certo debemus clamare ad socios nostros, scilicet ad Deū, ad Angelos, & ad sanctos, & ad proximos. Clamare (dico) debemus ad Deum p̄ orationem, & suorum beneficiorum implorationem, & sic statim aderit per sui benigni adiutorij manifestam, & occultam collationem. vñ Pf. Ad dñm cū tribulaberis clamaui, & exaudiuit me. Et alibi. Media nocte clamor factus est, ecce sponsus venit. Mat. 25. Iō de tali clamore potest dici illud Esa. 40. Vox dicentis, clama quid clamabo? Omnis caro fœnum. in quibus uerbis aduertit, q̄ est triplex bonus clamor, scilicet clamor Imperatiuus, Deus. n. clamatur nobis imperando, (vox Informatiuis, inquit dicitis) Prædicator clamatur suos Deploatiuus, informando (Clama inquit) Et peccator clamatur se deplorando. Quid clamabo inquit. Oīs caro fœnum. ¶ Dieo ergo primò, q̄ est quidam clamor imperatiuus, & iste clamor Dei ad hominē, quo. f. Deus clamatur, & in scriptura, & per prophetas, mandata sua declarando (Vox inquit, dicitis) Leo. n. terribiliter rugiens, atque clamans, circa animalia facit circulum, quæ circulum exire nō audentiā, capi ab eo se permittunt. Sic Leo de tribu Iuda Deus (clamando) & imperando in scriptura, circuli mandatorum nobis dedit, in quibus debemus manere, & quosq; beneplacitum suum sit nos per mortem accipere, inde debemus penitus non exire. qui clamor nobis ostenditur cū dicitur. Vox dicentis. unde Marci 3. & Esa. 40. Vox clamantis in deserto, parate uiam Domini. Circa quod aduertit, q̄ clamor istius Leonis est expressius amoris, Deus. n. clamatur exprime inuicissimum timoris, mendo suum amorē. promissiuus ualoris. Vnde Luc. 13. clamans uocē magna emisit spiritum. Itē Deus clamatur imprimendo nobis timorem. Apoc. 14. Clamauit uocē magna ad Angelū, qui habebat falcem acutam, dicens. Mitte falcem tuam, & uindemiā botros uinæ terræ. Ille clamor potissimē audietur q̄ dicit. Itē maledicti &c. Item iste clamor promittēdo magnū ualorē. s. promittendo Paradisum dicens. Venite benedicti. &c. Mat. 25. unde Ioan. 7. Clamabat Iesus, si quis sitit, ueniat ad me, & bibat. Hic est ergo clamor imperatiuus (Vox dicentis inquit) Mich. 6. Vox Domini ad ciuitatem clamatur. ¶ Secundò dico, q̄ est clamor informatiuis. Et iste est clamor prædicationis (Clama inquit) Onager. n. clamatur & rugit, vt inueniat uxorem suam, quādo eā amisit. Aquila clamatur terribiliter quando uadit ad prædam, cuius clamorem audientes prædales aues, tanto terrore terrentur, q̄ uix illi die ad prædandum animantur. Sic uerē prædicator, qui uidet, q̄ uxores suas. i. animas christianas, quas tanquā uxores debet diligere, per ipsarum peccatum amisit, debet altē clamare per prædicationem, & instructionem, ut ipsas recuperet per penitentiam & conuersionem. Iste enim debet esse sicut Aquila altē uolans per contemplationem, acutē uides per discretionem, terribiliter clamans per comminationē moni-

monitionem, vt sic aues prædales, i. peccatores, & raptores eius clamoribus terrentur, & ab actib. impijs retrahantur Ofes 8. In gutture tuo sit tuba quasi Aquila super domum Dñi (Clama ergo) Esa. 58. Clama ne cesses, quasi tuba exalta vocē tuā, annuncia populo meo p̄tā eorum. &c. Multi tñ sunt hodie quasi illi quos Lupus uidet, qui statim cum ipso uiderit vocē & clamorē eis aufert. Corripit. n. a. erem conuictum, q̄ corruptus aufert vocē, & clamorē. Sic pro certo multi sunt, quibus incumbit officij clamandi contra Lupum. i. contra diabolū, qui tñ ab aere corrupto. i. à malis mulieribus taliter inficiuntur, q̄ vocē vñr perdidisse, in quā tñ clamare contra vitia non p̄sumunt, quib. se sentiunt irretitos. vñ Pf. Laboraui clamans rauca facta sunt fauces meę. ¶ Iste est ergo clamor informatiuis. ¶ Tertio dico, q̄ inuenitur clamor lamentatiuis, & iste est q̄ hō plāgit, clamat, & lamentat de miseria fragilitatis, de commisionē iniquitatis, de offensa diuinę maiestatis. qd̄ ostenditur, cū dī. Quid clamabo. Oīs caro fœnū. quasi diceret, tot habeo materias clamandi, q̄ nescio vbi incipiā. quare? quia pro certo, Oīs caro fœnum, Puer. n. statim qñ nascitur incipit clamare, signans miseriam ad quam intrat. Mandragora ē quando eradicatur solet clamare sicut Pliniū. Ceruus insuper quādo à canibus capitur, solet lachrymare, clamare, & mugire, & ad homē, quem naturaliter cognoscit esse piū, solet vltro recurrere, & abire. Sic uerē (charissimi) nos debemus plorare, & clamare de miseria mundanę habitacionis, sicut puer quando nascit, de eradicatione à terra. i. de sine mortalis defunctio- nis sicut mandragora, quæ auellitur, de labore præsentis tribulationis sicut Ceruus, qui impingitur, clamandū est ergo Cum homo Nascitur, quia nascitur ad laborem, Viuit, quia impellitur ad timorem, Auellitur à terra. i. qñ morit, quia deducitur ad dolorem. Iō dicitur Ionæ 2. q̄ Ionas in vētre ceti absorptus à mari, clamauit ad Dominum, Spiritualliter etiam loquendo à terra. i. à Deo per peccatum eradicamur, quando etiam à canibus. i. à demōnibus, & à tērationibus impugnamur, nos pro certo debemus plāgere per contritionem, clamare per confessionem, plorare per compunctionem, dolorem, & de solationem, & ad hominem, i. ad Christū refugere per sui adiutorij implorationem. Iste est. n. homo naturaliter pius, & iō ad ipsum in necessitatibus est recurrendum, & in tribulationibus clamandum. Vnde de incolatu præsentis miserię potest dici illud Iob 30. Confurgens in turba clamabam. Frater fui Draconū, & socius Strutionum, i. demōnum & hominum peruerforum. Iō à turba ipsorum debemus confurgere, & recedere, & ad Deum recurrere, & clamare. Iuxta illud Pf. Clamabo ad Deum altissimum, qui bene fecit mihi. Iste est ergo clamor lamētatiuis, quādo. f. homo lamentatur, & clamat propter mundanę prosperitatis breuitatē, propter humanę fragilitatis uilitatē, qd̄ totum ostendit, cum dicitur. Omnis caro fœnum. vnde ibidem Esa. 40. Verē fœnum est populus. Iaco. 1. Exortus est sol cū ardore suo, & arefecit fœnū, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperijt. Et sic ergo patet, q̄ est clamor lamentatiuis, informatiuis, imperatiuis. Et iste est multiplex bonus clamor. ¶ De malo verē clamore nota, quod inuenitur clamor, languentis, furentis, & dolentis. clamatur Egenus languens in biuio, Clamori egeni debemus subuenire, quia. f. Tyrannus furens in folio, clamor alienę miserię tribulationis, & Damnatu dolens in deuio seu incendio, angustia debet per compassionem in nostris auribus introire, ita quod ipsis debemus, si possumus subuenire. vnde Psal. Non est oblitus clamorem pauperum. Isti enim præ tribulationibus clamant, quia. f. tyranni, & mundi miserię eos grauāt, & q̄ peius est, ipsi clamare, loqui, vel cōtradidere tyrannorū violentijs nunquam audent. Inter alpes. n. Italia multæ sunt horrendæ rupes, quæ perpetuis niuib. sunt obfese. cum igit per concauitates illorum montiū quis transierit, necesse est, q̄ non clamet, quia statim nix de mōtib. caderet, quæ ipsum in pfundum submergeret, & necaret. Sic uerē hodie si quis reclamādo, vel cōquerendo de altis rupibus, i. de tyrannis diuitibus iustē, vel iniustē dixerit, statim à niue, id est à frigore tribulationum, exactionum, & molestiarum ab eis inuolutus erit. Et iō hodie pauperes, & de-

pressi, quamuis clamandū habeant materiam, clamare tñ non audent, imo tribulationes suas sustinent, quia peius incurrere timeant. Io. 6. Clamabitis, neq; audietur vox uestra, neq; vllus sermo egredietur ex ore uestro. Iste est ergo clamor egenorū, cui debet subueniri. ¶ Item est clamor tyrannorum, qui debet nō audiri. Tyranni enim, & diuites clamant se iactando, & alios deterrēdo. vnde 3. Reg. 1. Infonuit terra à clamore eorum. Litigiosi clamant brigando, atq; rixando, & alios molestādo, similes ranis, quæ animalia sunt clamosa. Sop. 1. Vox clamoris à porra piscium. Detractores clamant alios infamādo, & de alijs murmurando, similes Porcis, qui clamant in stercore. rauca voce. Nec. 5. Factus est clamor populi murmurantis. Patet igitur, q̄ est clamor iniquorū, quē decet non audire. ¶ Item est clamor damnatorum, qui nequit deliniri, qui. f. p̄ tormentis, & de desperatione clamant. vnde de occisione primogenitorum dī Exo. 12. Orcus est clamor magnus in Aegypto, id est in inferno. Sic igitur patet, quod inuenitur clamor Damnatōrum, Et hoc de clamore sufficit. Vide infra in titulo Egenorū, Exaudire, vbi inuenies auctoritatē diuisam & profecutam. clamaui ad me, & ego Exaudiam eum.

Clangor. Cum clangor nihil aliud sit, nisi sonus buccinæ, seu tubæ, nō oportet aliud dicere, quā di-ctum est de clamore, vel de buccina, vel quod de tuba infra dicitur.

Claritas. Clarus. Nota, q̄ in scriptura potest triplex claritas inueniri. Est. n. ibi claritas habenda, claritas quærenda, & claritas horrenda. Prima est interior: Se cūda est exterior: Tertia est superior. ¶ Prima est claritas spiritalis. Secunda est claritas æternalis: Tertia est claritas temporalis: Prima signat morum honestatē, de qua potest dici illud 1. Cor. 15. Alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarū. Claritas. n. solis est claritas & sc̄tatis platorū, claritas lunæ est claritas, & bonitas actiuorū, claritas stellarū est bonitas, & sc̄tatis contēplatiuorū. ¶ Sc̄da signat cœli felicitatē, de qua Apo. 21. Ciuitas illa nō eget sole, & luna, nam claritas Dei illuminat illam. ¶ Tertia signat mundi prosperitatē, quæ sc̄tatis debet contēmi, & horreri, vñ Iob 31. Vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clare, Luna enim quæ est mutabilis, prosperitatē signat. Loquamur ergo aliquantulum magis diffusē de morali, spiritali, & interiori claritate, quæ nihil aliud est, quā sapientia, seu discretio, quā bona apparentia seu honesta conuersatio, quā bona fama seu splendida reputatio. Tales ergo claritates debemus appetere, quibus in nobis ipsis, debemus clarescere, & alios clarificare. Exponamus igitur illam auctoritatē. 1. Cor. 15. Alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarum. In quibus uerbis potest ostēdi triplex claritas spiritalis, quæ in tribus statibus Ecclesię debet principaliter abundare scilicet in prælati, actiuis, & contemplatiuis. ¶ Prima est claritas sapientię, & discretionis, quantum ad prælatos (Solis inquit) Secunda est claritas opulentię & bonę operationis, quantum ad actiuos (Lunæ) Tertia est claritas apparentię, & famosę cōuersatiōis quantum ad contēplatiuos (Stellarum) Prima est claritas illuminatiua: Secūda est claritas cōciliatiua: Tertia est claritas latificatiua. Dico ergo primò, q̄ est claritas sapientię, quæ est in prælati, & ista intelligit in claritate solis. Alia (inquit) est claritas solis. Claritas. n. solis totū mūdū illuminat, nunquā deficit, seu cessat, & cunctis alijs luminarib. lumen præstat. Sic uerē sapientia prælatorum debet per doctrinā alios illuminare, nunquam debet per negligentiam, vel ignorantiam cessare, vel deficere, & lumen scientię, & gratiæ debet alijs distribuere. vt de tali claritate possit dici illud Sap. 6. Clara est, & quę nunquā marcescit sapientia. Sapientia enim istorum nūquam debet in iudicando errare, in commonendo & informando subditos, & instruendo nūquam debet esse marcescens, deficient, seu cessans. Aduertamus tamen (charissimi) quod claritas solis deficit aliquotiens duplici ratione, aliquando per lunę interpositionē (In nouilunio. n. quando luna inter nos & solem interponitur claritas solis, quantum ad nos obscuratur, & ecclj p̄fat) aliquando per vnius lapidis, qui dicitur Helicropia, virtutē, & operationem. Iste. n. lapis quādā sua mirabilij

iuxta illud Prouer. 25. Secretum extraneo ne reueles. & Ec-
 clefi. 8. Nō omni homini cor tuum manifesles. ergo sunt ca-
 tara cœli, quæ sunt claudenda. Apoc. 1. Hi habent po-
 testatem claudendi cœlum. Per cœlum enim intelligitur cor
 q̄ utique debemus celare, & claudere. Taxus. n. cum sua cauda
 & pilosa claudit foramen cauerna suæ, per quod videt ven-
 tū intrare, s̄m Plin. Sic verè charissimā cauernam cordis no-
 stri debemus claudere cum cauda. i. cum memoria mortis
 nostræ, ne ventus vanitatis possit illud ibi subintrare. Lu. 4.
 Clauum est cœlum annis trib. Incladamus ergo cordiū leui-
 tatē. Terriō dico, q̄ nos debemus claudere, & includere
 carniū voluptatē (Prohibita inquit, sunt pluuia) vnde Hie-
 rem. 3. Prohibita sunt stillæ pluuiaurum. Claudenda ergo est
 Vanitas sensuum, Et ista ergo est clauura
 Leuitas cordium, virtuosā, qua. Nos alij de-
 Voluptas carniū. bemus claudi, & abscondi.
 Dicit. n. Dioscorides, q̄ flores Capparis si clausi colligunt
 sunt medicinales, si dilatati fuerint, nihil valent. Sic inter ec-
 clesiasticos, & maximè religiosos illi, qui se tenent clausos
 & cautos in proprijs claustris absconditos, boni sunt. Illi
 verò, qui nimis manifestando, vel per mundum discurrendo
 dilatantur, bonitate, & precio pauperantur. Sic patet p̄
 tiffimè de monialibus, quæ quia extra claustra claustra indi-
 feretè vagantur, ideo o luxuria in quinantur, sicut patuit de
 Dina, Gene. 34. Ideo o puellis clausa morabatur, quod est etiā con-
 tra religiosos vagabundos & per seculum discurrentes. Ista
 est ergo claustra virtuosā. Sed adhuc dico secundò, q̄ in-
 uenit clausura vitiosa, & ista est claustra auaritiæ, claustra
 immunditiæ, claustra verecundiæ. Auari. n. claudunt diuitias,
 ne expendantur, immundi claudunt seip̄os, vt actus ma-
 los exercent, & exequantur, peccatores, & oblati per
 verecundiam, & malam consuetudinem claudunt corda sua
 ne. s. confiteantur. Auaritia. n. luxuria, & verecundia sunt, q̄-
 dam clausuræ, quidam carceres, in quibus dum diabolus ho-
 minem includit, de suis amplius laqueis vix euadit. vnde
 Gene. 39. Tradidit Ioseph in carcerem, & erat ibi clausus.
 Illa est ergo claustra vitiosa. Terriō dico, q̄ inuenitur clau-
 sura radosa, seu dolorosa. Et ista est claustra, qua ianua Pa-
 radisi reprobis clauditur. De qua dicitur Luc. 13. Cum in-
 trauerit paterfamilias, & clauerit ostium, incipietis foris
 stare, vel clausura qua reproborum cecus in inferno inclu-
 ditur. De qua Esa. 24. Congregabuntur cōgregatione vnus
 factis in lacum, & includentur ibi in carcere. De clausura
 verò vteri virginis, quæ figurata est in porta clausa, & exē-
 plificata in concha clausa, dic. q̄ ille, quem cœli capere nō
 poterant in vtero virginis est inclusus. De quo Sene. Episto-
 la 53. Magni artificis est clausisse totum in exiguo. & hoc de
 claudere sufficit quo ad præsens.

A Claudus, Claudicare. Nota, q̄ claudicatio sumit
 in scriptura in bono, & in malo. Et sic nota, q̄ est claudicatio in rebus, quæ est miseran-
 da, & est claudicatio in moribus, quæ est abhorrenda. (di-
 co) claudicatio in rebus, & ista nihil aliud est, quàm infor-
 tunium vel paupertas, quia. s. miseri & pauperes a fortuna-
 to in cessu, & a prospero statu claudicare nōcuntur, non. n.
 incedunt in illa fortunæ rectitudine, qua diuites. Penitentes
 etiam claudi possunt dici, quia. s. a communi in cessu munda-
 norum & iniquorum declinant, & deuiant, & sic bono mo-
 do claudicant. Figurati in Iacob, quia sicut dicitur, Genes.
 32. tactus ab Angelo luctatore, emarcuit neruus femoris ei-
 us, & sic fuit perpetuo claudus factus, quia. s. quādo intrin-
 secus homo ab Angelo. i. a Deo per inspirationem, vel ex-
 trinsicus per tribulationem tangitur, tunc in eo neruus fe-
 moris. i. carnis delectatio marcescit, & sic spiritaliter clau-
 dus fit, in quantum a morum malorum gressu, & processu re-
 cedit. Iusti ergo hoc modo claudi dicitur, quia pedes, id est
 affectus illorum in vna parte decurtantur. Pedes enim affe-
 ctus signant, iuxta illud Aug. Pes meus affectus meus, eō fe-
 ror quōcunq̄ feror. Pes ergo dexter est affectus spiritua-
 liū, pes sinister est affectus temporalium. Sed re vera iusti vni-
 co pede ambulant, & incedunt, quia sola spiritalia affe-
 ctant, & diligunt, & temporalia vilipendunt, & sic vno pe-
 de claudicant, & altero bene vadunt. Esa. 33. Tunc saliet, si-
 que Ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Si vis,

compara tales ceruo, qui affectat & desiderat ad fontes a-
 quarum, sicut supra in loco suo. Et nota, q̄ tales claudi
 Ad Deum reuertuntur celeri profectu, Illi igitur
 Futura speculantur limpido profectu, ad Deū re-
 Lachrymis abluuntur p̄ o suo defectu, uertunt p̄
 A Christo inuicantur paterno affectu, penitentiā.
 Supernè consolantur in Dei conspectu. Hie. 30. c.
 Inter quos erunt cæcus, & claudus, cetus magnus reuertent-
 tium huc. Item isti æterna speculant, per sapientiam Math.
 11. Cæci vident, claudi ambulant. Item isti lachrymis ablu-
 tur, quo ad conscientiam. vnde Io. 5. dī, q̄ circa probaticam
 piscinam erat multitudo claudorum & aridorum expectā-
 tium aquæ motum. Item a Christo inuicantur per amicitia. vñ
 de Luc. 14. dī, q̄ ad conuiuium parissimilias cæci, & clau-
 di intrare sunt cōpulsī. Item supernè consolantur per æternā
 legitiam. vnde illud prædictū. Tunc saliet, sicut Ceruus clau-
 dus. s. præ gaudio. Sic ergo patet, quomodo claudicatio sumi-
 mi potest in bono. Sed adhuc dico, q̄ sumi potest in malo,
 & sic dico, q̄ ille claudus dicitur, qui in vita & morib. non
 recte incedere, sed deficere comprobatur, & sic generaliter
 oēs peccatores claudi dicuntur. Lupus enim, & Vulpes cu-
 ra sinistra habent dextris longiora, & sinistra, quàm spiritaliū
 & dexterorum, ideo isti a parte dextera seu pede dextero
 claudicare dicuntur, quia deficere in spiritalibus compro-
 bantur. Prouer. 26. Claudus pedibus iniquitatem habens.
 Nota igitur, q̄ talis claudus
 Ab omni dignitate debet repelli, Dico, q̄ talis
 A cœli ciuitate debet expelli, claudus ab oī
 A propria hereditate soliet auelli. ecclesiastica di-
 gnitate iurare repellit. Vñ Deut. 15. dī, q̄ animal, qd̄ erat cæcus
 vel claudum, immolari Domino non debebat. Homo enim
 cæcus, & claudus ministrare in sacrificio minimè dignus e-
 rat, sicut dicitur Leuit. 21. Item talis claudus a cœli ciuitate,
 & a Christi societate iure repellitur. Vulcanus enim secun-
 dum Fabulas quia turpis erat, de cœlo fuit eiecctus, & dū ca-
 deret, factus est claudus. Pōit etiam Iulianus Historiogra-
 phus, q̄ Apollo responderat Lacedemonijs q̄ tunc eorum
 imperium deficeret, quando regnū cum rege pariter clau-
 dicaret, quod & factum est, quia Agesilaus claudus regnante
 cepit regnum eorum vacillare, & claudicare, & tanquē p̄ni-
 tus necesse habuit Atheniensib. preualentib. deficere, & ces-
 sare. Ex hoc ergo concludo, q̄ taliter claudicantes nō sunt
 digni in cœlo manere, nec regni cœlestis gloriam obtinere.
 Figura. 2. Regum 5. vbi David præcipitur, q̄ cæcos, & clau-
 dos de Hierusalem expellat, & auferat. Item talis claudus
 a propria hereditate, scilicet gratia, & gloria auellitur, si-
 cut de Miphybolet dicitur. 2. Reg. 4. & 9. q̄ cadens factus est
 claudus, & tandem propria hereditate in dimidio dimini-
 tus. Temporalia enim, & æterna sunt duæ partes heredita-
 tis nostræ, sed pro certo talibus claudis hereditas dimidia-
 tur, quando cœlestia dimissis eis temporalibus subtrahunt.
 Sic ergo patet, q̄ claudicatio sumitur in malo. vsquequo
 claudicatis in duas partes? 3. Regum 18. Propriè autem
 dic. q̄ instabiles, & falsi bilingues, & proditores claudicare
 dicuntur, & c. Sufficit.

Clavis. Nota, q̄ clavis est instrumentum ad claudendū, A
 & apertedum ordinatum. Et sic dico, q̄ spiritua-
 liter per clauem potest intelligi
 Potentia superioris, Est (dico) clavis poten-
 Scientia discretioris, tia, qua. s. superiores, qui
 Iustitia veracioris, habent iurisdictionem,
 fores Ecclesiæ aperiunt, atque claudunt, in quantum. s. ex cō-
 municatos eiciunt, & absolutos inducunt, & in quantum ad
 sacramenta, & ad statum, & beneficia ecclesiastica homines
 recipiunt, uel repellunt. Ideo Petrus, & successoribus præla-
 tis dictum est Matth. 16. Tibi dabo clauem regni cœlorū. Ista
 potestatem etiam habet Christus, qua. s. regnum cœlorū po-
 test omnibus aperire, & animas saluare, soluere, & ligare,
 quia sicut dicitur Apocalip. 3. Ipse habet clauem David, &
 aperit, & nemo claudit, & nemo aperit. Et etiam ista pote-
 stas sua se extendit ad inferos, in quantum ibi potest dāna-
 tos claudere, & illos, qui sunt in purgatorio, liberare. Figu-
 ratas

ratas in illo Angelo. Apoc. 9. qui habebat clauem putei abyssi,
 & cathenam magoam, & apprehendit Draconē & c. qd̄
 etiam ad prælatos potest pertinere. quia. s. cū clauis potesta-
 tius iurisdictionis, debent ipsos coercere. Aduerte tamē, q̄
 clauis iuridica malorum superiorum magis vacat hodie ad
 flagellandum bonos, quā malos. Narrat. n. Geruasius, q̄ Caro-
 lus magnus omnia idola Hispaniæ confregit præter vnū
 æreum sicut in terra uadalarum. i. in regno Granatæ, q̄ frā-
 gere non potuit, & hoc, vt dī, q̄ Machometus ibi dēmones
 includit. Est igitur idolum æreum super vnam columnam la-
 pideam in cōfinio maris situm, quod in manu clauem tene-
 bat, & faciem conuertebat ad austrum, quod tantæ dicebat
 esse virtutis, q̄ Christiani appropinquare illico puntebant,
 Saraceni verò ipsum adorantes nullatenus lædebatur. Sic ve-
 re mali superiores sunt hodie idola pignoratiā, sunt gregi,
 quia facile sonāt, & ferunt, vel feruntur per impatiētia, sunt
 super altā columnam, quia altè præfunt per præminentia
 & superbia. Clauem habent in manu. i. potestatiē iudicia-
 riā, qui. s. a dēmonib. inhabitantur p̄ nequitia, Christianos, i.
 bonos occidunt, & grauant p̄ iniusticiam. Saracenos verò,
 id est malos cum adorare. i. adulari velint, nō lædūt, sed eos
 potius diligunt, & defendunt per acceptationē, & malitia.
 Isti figurantur Apoc. 9. in illa stella cadente de cœlo, cui da-
 ra est clavis putei abyssi, quo aperto exiit fumus q̄ obscuro
 raui solē, & aerem, de quo exiuerunt locustæ & c. Sic verè
 isti, qui debent esse stella stans, sunt stella cadens, habent
 clauem putei abyssi. i. crudelem & impiam iurisdictionem,
 & sic fit, q̄ de puteo infatibili, cui præfident. i. de ipsorū eu-
 ria, exiit infamiæ fumus. sicut fornacis inquit magna, quia
 sicut fornax. i. auaritia omnia deuorans est apud eos cōtur-
 bara & obscurata, ita sol & aeri. tota patria est peos cōtur-
 bara, & est obscuro, & merito, quia locustæ. i. mali familia-
 res, qui de puteo abyssi. de eorum domo, & curia exeunt,
 omnia deuorant, & corrodunt. Iohel. 1. Residuum erucæ co-
 medit locusta, residuum locustæ comedit brucus & c. Quia. s.
 tot sunt ibi mali familiares, q̄ omnia vnus post aliū succe-
 ssiuè corrodunt, & si vis, dic de effigie istarum locustarū sicut
 in reductorio meo lib. 4. c. 9. Ista est igitur clavis potentia,
 & c. Secundò est clavis scientia, qua. s. doctet quomodo est a-
 pto vel ligato faciendū. Non sufficit. n. prælati prima sine
 secunda. Multi tamen habent istam, qui malè vtuntur ipsa,
 sicut sunt mali clerici, qui sciunt bonū facere, & nō faciunt,
 nec alios facere sinunt. Contra quos Luc. 11. Vt vobis Pha-
 risei & hypocritæ, qui tulistis clauem scientiæ, & illos, q̄ in-
 trabant prohibuitis intrare, ipsi verò nō introiistis. Terriō
 est clavis iustitiæ, qua. s. mediante boni debent in ecclesia, &
 alij dignitatibus introduci, mali verò repelli. Esa. 22. Dabo
 clauem David super humerum eius. Clavis David est iustitia
 iuxta illud Hieremi. 23. Suscitabo David germen iustum & c.
 Vel si vis, dic adhuc, q̄ clavis, que est instrumentum ad ape-
 riendum, & claudendum potest significare tam in bono, q̄
 malo. Vnde nota, q̄ quia in aperiendo requiritur potētia,
 & scientia, ideo in scriptura inuenitur generaliter duplex
 clavis. Est. n. clavis potentia, & iurisdictionis, & est clavis
 scientiæ & discretionis. Prælati. n. boni istam duplicē clauem
 habere tenentur, vt possint, & sciant exequi quod iubent.
 Et iō in armis papalibus, & in vexillo ecclesiæ super capō
 rubeo duplex clavis argentea pingitur, ad denotandū, q̄ præ-
 lati ecclesiastici rubei, ignei, & inflammati per charitatem
 existunt, & adiuncto argento examinatæ eloquentiæ, dupli-
 ci clauē potentia & scientiæ potiuntur. vt de quolibet isto
 prælato, & qualibet tali clauē intelligatur illud Esa. 22.
 Dabo clauem domus David super humerum eius, & aperit-
 et, & non erit, qui claudat, & claudet, & non erit, qui aperi-
 at, & figam eum paucillum in loco fideli. Expoue, si vis de
 iurisdictione bonorum, quæ dī clavis David, qui fuit iustus
 prælatus, quia. s. iuste debent claudere, & serare. Quod est cō-
 tra multos, q̄ nō vñr habere clauem David. i. iurisdictionē
 istā, sed potius clauem abyssi. i. iurisdictionem impiam, &
 crudelem. Figurati Apoca. 9. vbi dī, q̄ stella magna cecidit
 de cœlo, & data est ei clavis putei abyssi, & aperuit puteū, &
 ascendit fumus, sicut fornacis, & obscuratus est sol, & aer,
 & cum fumo exierunt locustæ super terram, quib. data est
 potestas nocendi, & habebant aculeas scorpionum. Stella
 ista est malus iudex, vel prælatus, vel princeps, qui re vera

clauem habet abyssi, in quātum sua potestas iuridica infat-
 iabilitati auaritia, quæ per abyssum intelligitur, est conne-
 xa. De puteo ergo abyssi. de profunditate auaritiæ, quæ per
 istos cōtinuè aperitur exit fumus fornacis magnæ, in famia
 valde magna, quæ aerem & solem, id est bonas personas tā-
 git, & eos trificat, & obscurat. Exinde et̄ exeunt locustæ,
 id est voraces balliui, & officiales eorum, qui sicut locustæ
 deuorant vniuersa, quia aculeati, vt scorpiones dñr, pro eo
 quia fallaciter, vt scorpio adulantur, & cum hoc per rapi-
 nam pungere comprobantur. Ideo de tali malo clauiger o
 dī Apoc. 20. q̄ ipse vidit Angelum descendentem de cœlo,
 qui habebat clauem putei abyssi, & cathenā magnā in ma-
 nu sua. Malus. n. prælatus Angelus dī, qui. s. carne caret, quia
 iste nihil habet de carnea compassione, dī descendere de
 cœlo, quia non residet in cœlesti contemplatione, dī habere
 cathenam, quia non delectatur nisi in subditorum grauiam
 ne punitione, & cathenatione. Tales ergo sunt mali, qui vt-
 untur clauē potētiæ nō scī, nec iustitiæ, sed boni ecōtra-
 vnde de bono prælato dicitur Matth. 16. Tibi dabo clauem.
 regni cœlorū, & sufficit, quia paucē sunt auctoritates.

Clauus. Potest significare in bono, & in malo. Et nota, q̄ A
 nos inuenimus clauos

Ad pungendum, Primi sunt clauus diuini
 Ad stringendum, timoris, qui. s. signant
 Ad vrgendum, & penetrant corda no-
 Ad figendum. stra. Isti sunt clauus aurei
 quibus Salomon in templi fabrica vsus fuit. 2. Par. 3. Sed &
 clauos fecit aureos. Talis debet esse clauus tabernaculi cor-
 dis nostri. Figuratus Iudicum. 4. vbi dī, q̄ Iahel mulier Sisa-
 ram filiorum Isracl inimicum clauo tabernaculi in tempori-
 bus suis immisso dormientem occidit, quia. s. sagax mulier
 id est discreta ratio, statim q̄ videt, q̄ diabolus tabernaculū
 cordis per malam suggestionem ingreditur ipsum in capi-
 te. i. cogitatione, & principio, clauo diuini timoris, & mā-
 datorum Dei consideratione conclauare tenetur. Iudic. 5.
 Sinistram manum misit ad clauum, & dexteram ad fabricorū
 malleos. Secundi sunt clauus ingentis amoris. Amor. n. con-
 solida atq; stringit & etiam stare in bono proposito p̄ per-
 seuerantiam cogit. 3. Reg. 6. Affixit laminas clauus aureis. Au-
 rum. n. charitatem designat, affixio stabilitatē. Item. Hie. 10.
 Clauis, & malleis cōpedit illud, vt nō dissoluat. Terrij sunt
 clauus mundani laboris. i. puncturæ tribulationū. De quibus
 dicit dñs Io. 20. Mitte manum tuam in locum clauorū. i. con-
 sidera, quæ sit tribulatio, quam passus sum. Quartū sunt cla-
 uis eterni doloris. i. pœna æterna. Vnde de dēmonib. & pec-
 catis potest dici illud Num. 33. vbi dominus præcepit filijs
 Isracl, q̄ deleant Chananeos de terra sua, alias (inquit) erit
 tibi sicut clauus in oculis, & lancea in laterib. Et aduerte, q̄ si-
 cut amygdalus antiqua & sterilis, fertilis efficitur q̄ clavis
 in radicibus perforatur, vt dicit Plinius, sic verè, si quis cla-
 uis præcedentibus. i. diuino timore, tenore & futuro dolo-
 re, presentī labore confusus fuerit, fertilitatem uirtutū faci-
 liter obtinebit. Iō cōsulit Esa. 54. Logos fac funiculos tuos,
 & clauos tuos consolida. Dic si vis in malo signato, q̄ cla-
 uis signat tenaculum moris, & malę consuetudinis. Figurati
 Esa. 41. vbi dī, q̄ fabricans idolum confortauit eū clavis, vt
 non moueret. Tales clauos, debemus dirūpere, & ab ipsorū
 tenaculis nos seruare. Exemplo Sanfonis. de quo dī Iud. 16.
 q̄ irruente in eo spiritu dñi extraxit clauum cū crinib. Vel
 si vis adhuc dic, q̄ clavis possit significare in bono, & in ma-
 lo. In scriptura inuenitur gñaliter triplex clauus. s. clauus ad
 Iungendum, Clauus ad iungendum est charitas, qua
 Stringendum, boni consunt, associant, & inuicem
 Pungendum, affringunt. Figurati in laminis aureis tē-
 pli, de quib. dī 3. Reg. 6. q̄ clauus aureis erant affixę. Talib. cla-
 uis fuit Chrs clauatus. Iō cum Thoma mittamus digitū no-
 strum in locum clauorum. Ioā. 20. Clauus ad stringendum,
 seu retinēdum est firmitas, & propositi stabilitas, siue in bo-
 no, siue in malo. In bono dico. vnde Esa. 33. Nequaquā tran-
 ferri poterit, nec auferent clauus eius in sempiternū. In ma-
 lo etiam. vnde de obstinata mēte malorum dici pōt illud
 quod de idolo dicitur Hie. 10. Clauis, & malleis compegit
 illud, vt nō dissoluat. Figura Iudicum 4. vbi dicitur, q̄ Iahel
 mulier proditiosæ Sisaram innitauit ad fornū, & dū dor-
 miret infixit clauum in cerebrum eius, quia, scilicet, dū q̄
 Diction. Berchorij. X in oble-

in oblectamētis proditoris diaboli sopitur, clausus obfina...

Clementia, Clemens. Cum clemētia fit virtus animi, qua quis facillē remittit...

stūt, patet in regib. ga tyranni pietate carentes quotidie eij...

dulla. Sic vetē ille nunquā spiritualiter est fortis, qui nō est...

Clericus. De clericis nullā sunt auctoritates in biblia...

Clypeus. Cum clypeus sit armatura defensiva, ad latum...

& pictus, vt ab alijs cognoscatur. Est igitur clypeus patientia...

Clypeo { patientia, qui est fortissimus, Clypeus enim de confidentia, qui est lenissimus, enim de sapientia, qui est clarissimus, bet esse fortis, ne cito frangatur, leuis, vt facilliter feratur, pulcher

Discion. Berchorij. X 2 Coaxare.

postquam venit ad infortunium. vix amplius inuenit, qui eum dignetur cognoscere, quia quam non cesset auxilium implorare. Psal. Considerabam ad dexteram & videbam, & non erat qui cognosceret me. Non sic ergo, sed cognoscimus Deum & benefactorem nostrum, & ipsum totis affectionibus diligamus iuxta illud Ioan. 10. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meae. & Esa. 1. dicitur. Cognovit bos possessorem suum &c. In quibus verbis nobis advertendum est, quod quatuor sunt & nobis precipue cognoscenda, scilicet

- B Interiora, Debemus n. cognoscere res interiores
- Exteriora, & humanas (cognovit. i. cor nouit) res
- Superiora, exteriores & mundanas (Bos qui. f. herbas bonas & malas discernit) res superiores nobis prelatas (Possessorem) res inferiores nobis subiectas (Suum inquit.) Dico ergo primum, quod nos debemus cognoscere res humanas interiores, id est proprias conditiones naturales. Cognoscere enim debemus

Quam viles sumus in gressu, Ita. n. est cognitio
Quam fragiles sumus in processu, pfectissima. f. cognitio
Quam debiles erimus in egressu, pfecte semetipsum.
Marci 13. Videte vosmetipsos. Alexander. n. vulneratus in prelio ista verba dixit. Oes inquit hoies me dicunt filium Iouis, sed ego cognosco in isto vulnere me esse hominem. vnde dicit Hier. lib. de Isaac. Sapientis, inquit, est segregare se a voluptatibus carnis, eleuare animam atque a corpore abducere, hoc est cognoscere se hominem esse. Ista autem cognitio valde est nobis necessaria, inducit enim

Dei timorem, Illud figuratum est Gen. 3. vbi dicitur, Vix presentis horrorem, q postquam Ada, & Eua cognouerunt, se peccasse erubuerunt. Ex quo datur intelligi, q cognitio suae nuditatis. i. suae naturalis paupertatis & vilitatis, causat in nobis verecundiam & timorem, & peccati displicentiam & horrorem. Quod vtiq; est contra multos, de quib. dicit Ber. in suis meditationibus. Multi, inquit, multa sciunt, & seipfos nesciunt, quia reuera sicut oculus cognoscat, & videt alia, se autem cognoscere non potest vel videre, sic multi sunt, qui seipfos non considerant, nec cognoscunt, nec suos defectus tam naturales, quam morales recognoscunt vel advertunt, qui tamen alios sciunt optime cognoscere, considerate iudicare, & videre. Sicut patet in detractoribus, & in hypocritis, qui in oculo fratris vident festucam, in suo autem non vident trabem. Nam vt dicit Aug. lib. 10. confessionum, Curiosum est genus hominum ad cognoscendum vitam alienam, desiderium ad corrigendum suam. De istis dicit in Psal. Non cognosceat amplius locum suum. Non sic (charissimi) sed cognoscamus res humanas, & interiores, quia sicut dicit Aug. lib. de Academicis. Illa est humanarum rerum scientia, quae nouit lumē prudentiae, temperantiae decus, fortitudinis robur, iustitiae sanctitatem. ¶ Secundò dico, quod nos debemus cognoscere res mundanas & exteriores, q ostenditur, cum dicitur, Bos. n. aial est odoratu sagax, discernit. n. inter herbas bonas, & malas. Socios etiam, cum quibus iugum trahere consuevit, solet cognoscere, diligere, ipsosq; lambere, & frequentare, & si ab ipso recesserint, solet affectum ostendere, & mugire. Sic verè (charissimi) nos debemus herbas. i. res exteriores discernere, & cognoscere. Iquid vtile, & quid inutile, quid bonum, & quid malum, quid honestum, & quid molestum. Num. 22. Sicut solet bos herbas carpere, consideratis circumstantijs & indigentijs, sic debemus etiam cognoscere socios nostros, & amicos, cum quibus iugum eiusdem fidei, religionis & societatis duimus, & trahimus, & ipsos debemus lambere. i. perfecte diligere, & amare, & erga eos compassionis affectum ostendere, & habere. Vnde Iob 1. Boues arabant, & Asinae pascebantur. de ista cognitione dicit 1. Cor. 13. Nunc cognosco ex parte. Et ibidem. Ex parte (inquit) id est imperfectè cognoscimus, & ex parte prophetamus. & pro certo cognitio, quam habemus in mundo isto tam de rebus, quam de personis, bene dicitur esse ex parte, quia verè vix, aut nunquam potest aliquid perfecte cognoscere. Illud. n. videmus de nominibus, qui pro certo vix cognoscuntur, quia saepe qui creditur amicus, inuenitur inimicus, qui creditur æquus, inuenitur iniquus. Tanta est etiam similitudo exteriorum

inter gemmas veras & fictas, lapideas & vitreas, quod homines eligendo saepe decipiuntur, sicut non cognoscens quae melior debet esse, quia reuera inter amicos veros & fictos, inter homines bonos & malos tanta est similitudo exteriorum per malorum hypocritismum & cautela, q vix alter ab altero cognoscitur, nisi forte per opera distinguantur, quia sicut dicitur Matt. 7. A fructibus eorum cognoscetis eos. Dypfas. n. alio nomine Sicula est serpens ita minimus, q ante interficit, quam videatur em. Ista. a calcantiatur. n. n. cognoscitur, donec morsus, & venenum ipsius sentiantur, sic vere multi sunt, qui per paruitatem humilitatis, & simplicitatis ab alijs non videntur, sed qui venenum malitiae ab eis infunditur, tunc aliud esse, q appaerant cognoscuntur. Nō sic ergo, sed cognoscimus res mundanas & exteriores. ¶ Tertio dico, q nos debemus cognoscere res diuinas, & superiores. f. Deū, prelatū, benefactore &c. hoc ostenditur cum dicitur, Possessorē. Illi. n. qui non possident, & sustinent, gubernat pariter, atq; iuuant, sunt cognoscendi, & sinceras affectionibus diligendi. A pes. n. cognoscitur regē suū. Elephas etiā sylvestris cadēs in fouea venatoris, cognoscit illi, q ipsum de fouea liberat, & ipsum sequitur, & factus domesticus eidē obtemperat & obedit. Sic verè (charissimi) benefactores, & reges, prelatos & superiores, & maxime Deū superiorē & benefactore debemus cognoscere, q nos de peccati & inferni fouea liberauit, & tatorum grati beneficijs sibi in oibus obedire. Io. 10. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meae (Possessorem inquit) Regratiatur ergo quisq; & dicit illud Prou. 8. Dominus possedit me ab initio. sed pro certo de multis ingratis dicit Hier. 9. Non audierunt vocē possidentis, à volucre celi vsq; ad pecora transmigrauerunt, & recesserunt. Volucres. n. celi. i. superbi, pecora terrae. i. auri vocē sui possessoris & benefactoris, plati, & preceptoris nō audiunt, preceptis ipsius obediendo, accepta beneficia recognoſcēdo, sed ab ipso p mentis indurationē fugiūt, & recedūt. Nō sic, sed cognoscimus res diuinas & superiores. Quod est potē referri ad Paradisi & ad Dei occultā prouidentia, & ad secreta Dei iudicia, quae oia debent à nobis cognosci, & solerti indagari meditari. Cognoscamus ergo celsitiam, vt ea cōtēplerur. Hie. 8. Miluus in celo cognouit tēpus suū. Cognoscimus Dei prouidentia, vt eā admiremur. Psal. Existimabam vt cognoscerē, hoc labor est ante me. Cognoscimus Dei iudicia, vt ea de malo retardemur. Psal. Cognosce dās iudicia facies. Cognoscamus ergo res diuinas, & superiores. ¶ Quarto dico, q nos debemus cognoscere res subiectas & inferiores, q ostenditur, cum dicitur, suū. suū. n. est pronome possessiui, quia. f. quae sunt in possessione & subiectione, debemus cognoscere. Tria autē pprie possunt dici nostra. f. suos peccatorum, virtus meritorum, Chorus subditorum. Cognoscuntur peccata, vt dimittant merita, vt augeantur subditi, vt debite gubernentur Cognitio. n. propriorum peccatorum est necessaria, quia tunc signū est, q phreneticus sanatur qn cognoscit se esse infirmū. Sic verè signū est spiritualis sanationis, qn hō cognoscit quanta est iniquitas suae prauitatis. Idē dicit in Psal. Iniquitatem meā ego cognosco, & peccatum. &c. Sicut. n. dicit Grego. in moralib. Quanto q minus se videt, tanto sibi minus displicet, & quanto maioris gratiae lumen percipit, tātō amplius reprehendit sibi lem se esse cognoscit. Vt. n. dicit ibidē in moralibus. Nemo certitudinē suā, nisi qui rectus esse cepit, cōprehendit. Nā q omnino peruersus est, nō pot videre quid est. Item cognitio propriorum meritorum est necessaria, vt. f. sciamus quantum proficimus, quia breuiter em Bern. in meditationibus suis vtile est & necesse q ab exterioribus ad interiora redeam, & ab inferioribus ad superiora ascendam, vt possim recognoscere unde venio, aut quo vado, quid sim, & vnde sim, ut per cognitionē mei possim venire ad cognitionem Dei. ¶ Item necessaria est cognitio subditorum. Prælati. n. debent subditos cognoscere, vt ipsos possint secundum merita promouere. Quamquam multi sunt similes Isaac, de quo dicitur, quod cum Iacob esset pelliculis inuolutus, pater non cognouit eum, & idē dedit sibi benedictionem primogenitorum. Sic verè (charissimi) quia patres moderni, id est prelati vident subditos mediatis pilis, & pelliculis, id est, mediatis pelliculis carnalis affectionis, & pilis diuitiarum, & temporalis possessionis, idē non possunt ipsos perfecte cognoscere, & propter hoc benedictionem primogenitorum, id est beneficij bonis personis debita, ipsis solent indebitè ministrare. Illud

re. Istud. n. est certum, q amor, & affectio est acceptio personarū, munera & ambitio diuitiarū, cautela & hypocritismus & fictio malitiarū impediunt prelatos ne cognoscant conditionē subditorū. Tū de talib. dicit Gene. 38. Thamar operuit vultū suū pallio & non cognosceretur. Sicut patet de illis, q adulatores, cōpatriotas, & psonas indignas promouent, & exaltant. &c. Io. 27. dicit. Pater, inquit, nō cognouit eū, q a pilose manus fratris similitudinē pratēdebant (Sū inquit) Illud. n. q suum est, debet cognoscere. Vñ Tho. 1. 1. Cognouit venientē filiū suū. quāquā de multis malis dicitur Io. 1. In propria venit, & sui eum non cognouerunt, quia scilicet mali, & in seij, & ignari cognoscunt à suis carnalibus promotorib. & amicis, ita quod ipsi acceptores vñ dicere illud p dicitur Io. 10. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meae. quia. f. nō vñ hodie cognoscere nisi suos, cū nulli boni faciant nisi ipsis. Boni verò ab eis, non videntur cognosci, quod patet, q nullus vñ promoueri. Vnde Senec. in epistola. Veni Athenas, inquit. Democritus, nemo vñquā ibi me agnouit. Qd est hodie possunt dicere pauperes, quos diuites cognoscere non dignant, dato q et sint p ximi vel cognati. Iō in psona pauperum dicit Christus in Psal. Considerabam ad dexteram, & videbam, & nō erat q cognosceret me, quoniam multi sunt ingrati, quia dato, q qnq; fuerint ab alijs in necessitatibus cogniti, & adiuti, ipsi tū vice reciproca alios si ad necessitatem venerint, cognoscere non dignant, similes illi finui qui dicitur propolis. i. brachiū sancti Georgij. De quo dicit Pli. & Soli. q a aqua; ponit fluētes continuē recipit, ipsas tū resuendo iterū non remittit. quia. f. isti aliena bona volūt bene recipere, sua tū nolunt alijs cōicare, nec est per gratiarū actionē refundere, vel ad benefactorem proprium deriuare, & bene volunt in necessitate cognosci, ipsi tamen solent alios ignorare. Vnde de Ioseph dicit Gen. 42. q fratres ipse cognoscent, nō est agnitus ab eis. Cognoscimus ergo (charissimi) inferiora, superiora, & exteriora, interiora &c. iustitiam, vide de agnoscere si placet.

A Colere est cultura. Nota, q colere idē est, qd honorare, frequentare, praeprare, & aliquid seruatum, seu obsequium exhibere. Itaque

- Deus per reuerentiam & fidelitatem,
- Anima per penitentiam & asperitatem,
- Mundus per adulationem,
- Diues per adulationem,
- Peccatum per eius executionem,
- Diabolus per suae voluptatis adimplerionem.

Dico ergo, q Deus colitur per fidē, & reuerentiā. vnde Iudith. 11. Ego ancilla tua Deum colo. Item colitur anima per asperitatem, & penitentiam. Vnde Hie. 27. Colet terrā & inhabitabit eam. Item colitur mundus per suae prosperitatis dilectionē. Rom. 1. Coluerūt, & seruerunt creaturā potius, quā creatori. Itē colitur diabolus per peccatorum executionem. vnde 4. Reg. 10. Achab coluit Baal. Et 3. Regum 11. Colebat Salomon Altarē deam Sydoniorum. Item colitur diues per adulationem. vnde Prouer. 19. Multi colunt personam potentis seu diuitis. Et Dan. 14. Erat Draco in Babylone, & colebant eum Babyloni. Item colitur peccatum per eius continuationem. vñ 4. Reg. 17. Coluerunt immunditias, de quibus praeceperat dominus, ne facerent verbum hoc.

B De cultura ergo, qua colitur Deus, vnum solum advertendum est, q a bonis & sanctis viris vult coli, & serui. Balsamus. n. sicut pluries repertum est, nunquam plene fructificat nisi à Christianis colatur. Sic verè Deus fructū gratiae, & gloriae nunquam reddit, nisi illis cultoribus, qui Christiani. i. sancti & iusti esse dignoscuntur. Ideo dicit 2. Mach. 1. Det vobis cor omnib. vt colatis eū, & faciatis eius voluntatem. De alijs autem dicitur Marc. 7. In vanum. n. me colunt &c. Et nota, q in mundo inueniuntur plura genera hominum qui nō colunt, nec adorāt. Deum verum, sed quid aliud loco Dei? Quidam idola lapidea. Quidam dico animalia, sicut dicitur in lib. de mirabilibus orientis, q populus de regno Columbi adorant bouem, & isti sunt viri carnales, qui animalia. i. personas carnales, & animales frequentant. f. luxuriosas mulieres, & huiusmodi, quia multi sunt, qui rectē de talib. mulierib. faciunt Deos suos. Sap. 35. Animalia miserissima colūt. & Olee 10. Vacca Bethauen coluerunt. Alij (dico) colunt

idola lapidea, & isti sunt illi, qui de lapidibus & metallis faciunt Deos suos, sicut sunt avari. De quibus dicit Hie. 2. Dicentes ligno, Deus meus es, ex lapidibus, tu me genuisti. Itē alij colunt idola lignea, & isti sunt fatui nobiles, q de lignis. i. de lanceis faciunt Deos suos, nihil aliud colentes, & nihil aliud reputantes. Neuter. n. populis Scythiae solebant, p Dijs enies colere, & pro simulacris lanceas honorare, q et fuit communis cultura apud antiquos ante idola, & hoc secundum Iustinum lib. vi. vnde illud p dicitur Ezech. 20. Erimus sicut gentes, vt colamus ligna, & lapides. Si vis, dilata quomodo diuersi idololatry diuersimode colunt Deos suos sicut Columbi, qui colunt bouem, de illis, qui colendo idola dant eis fumum, & sibi retinent cibos &c. ¶ Sed si vis adhuc distinguere de colere. Nota, quod colere sumitur pro frequentare, exercere, habitare, reuereri, & honorare. Colitur autem ager, quando frequentatur, domus, qn habitatur, Deus quando adoratur, diabolus, quando à nobis reueretur, homo, quando honoratur. Igitur loquendo moraliter, dico, quod in scriptura reperitur

- Penitentium, quae solet corpus tertere,
- Contemplantium, quae facit Deum querere,
- Oberrantium, quae solet vana credere,
- Adulantium, quae solet vana dicere.

Est igitur dico cultura penitentium, & ista est illa, qua fossorio diuini timoris & cōtritionis nos ipsos interius penetramus, vt gladiū linguā superflua confitemur, rumimus, & lachrymis rigando ad fructum vitae per satisfactionē nos vtiliter praeparamus. arbores. n. siluestres secundū Pli. efficiuntur domesticae per culturam, exemplificat de olea, & de iofa. Sic peccatores sunt boni per penitentiam. Ideo 2. Mac. 12. dicitur. Iudaei. i. contentes, agriculturā, operam dabant. Et merito, quia corpus nostrum, & etiā Ecclesia, & religio sunt illa terra, de qua dicitur Gene. 34. Negocientur in terra, & exerceant eam, quia speciosa & lata est, & cultori bus indiget. Scundò dico, q est cultura contemplantiū seu ritē credentium, qui. f. colūt Deū fide, deuotione, & bona operatione. Sicut. n. ponit historia Alexandri, sacerdotes, q colebant arbores solis & lunae, erant hoies maximas aures & longos dentes habentes, super terram nudi iacentes, pomis arborum, & lafare, & amomo viuentes. Sic verè illi qui cultores volūt esse Solis, & lunae, i. Chri & Marię, debent habere aures magnas. i. virtutes obedientis, q oia audit, longos dentes & magnos. i. virtutes correctionis & iustitiae, q oia rodit, & omnia mala mordet, & punit. Nudi debent iacere per uirtutem contemptus rerum & corporalis indigentiae, quae omnia pro Dei amore uilipendit, pomis & fructibus sacrae scripturae, & lafare seu gummi deuotionis uiuere per uirtutem deuotionis & clementiae, quae omnia illibata custodit, quia à talibus Christus dignè colitur, & sibi dignè deserui, ita q tunc potest dici illud 2. Paral. 35. Cultura Dei ritē completa est. Tertio dico, q est cultura oberrantium, & est illa, qua diuersi diuersos Deos, aut vitia colunt, & credunt. Et si uis, cōpara diuersa moderna uitia diuersi idoli. Iō 2. Para. 7. dicitur. Adorauerunt Deos alienos, & coluerūt eos. Quarto dico, q est cultura adulantium, de quib. Prouer. 19. Multi colunt personā potentis, & amici sunt dona tributonis. Figurati in illis, de quibus legitur Sap. 12. & 15. q serpentes, & animalia muta colebant, quia reuera hodie qui sunt serpentes. i. malitiosi, & animalia muta. i. brutales & iniusti amplius ab adulatoribus uolunt coli. Eze. 20. Venite colamus ligna, & lapidem &c.

Color. Nota, q color signat exteriorē conuersationē: A ut communiter. n. color est illud, quod oculis obijcitur intuentis, color. n. est immediatum obiectum uisus. Et iō de colore possumus loqui dupliciter, nam accipitur qnque pro bona conuersatione, quandoq; pro mala. Est igitur color delectabilis, & est color delectabilis. Color delectabilis & commendabilis est color bonae conuersationis, uirtutis, & perfectionis, sicut. n. imago pulchris coloribus multis & uarijs picturatur, ut pulchrior, & acceptior efficiat, sic uerè homo debet multis colorib. uirtutū & morū depingi, ut apud Deum, & homines possit acceptior iudicari. Eze. 16. Sumpsisti uestimenta tua multicoloria, & ornata es eis. ubi aduerte, quod color honestae conuersationis est turpitudinis uelamentum (Vestimenta inquit tua) est pulchritudinis. Berchorij. X 4 nis

nis paramentū (multicoloria) est sanctitatis munimentum. (ornata inquit es) Dico ergo, q̄ iste color est velamentū turpitudinis, q̄ ostēdit cū dī, Vestimēta. Vestes. n. regunt & operiūt oēm corporis deformitatē, sicut color operiūt oēm substantiā nuditatē, sic bona cōuersatio sit in hoīe, q̄ quid habuerit interius in morib. turpe, vel viciosum conteget, & celabit. vnde Iudicum 5. Vestes diuersorū colorum Sifare traduntur. & Eia. 4. Panē nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur. ¶ Secundo dico, q̄ iste color est paramentū pulchritudinis (multicoloria inquit) Sicut. n. ex multis colorib. efficiuntur vestis pulchra, sic ex multis virtutib. efficiuntur conuersatio gratiosa. Et iō simus sicut Iris, q̄ multis colorib. est distincta. Simus et sicut Chamaleon, qui colores oppositarum rerum in suā pellis corio representat. Simus sicut lapis, qui dicitur pantheron, qui multis & varijs coloribus depictus est, quia sicut dī in lapidario, in isto est color niger, rubeus, pallidus, viridis, purpureus, roseus, secundum Dios. Sic verē (charissimū) nos spūaliter multos colores variā virtutū debemus habere, & ad colores bonarū conditiōnū, quas in alijs videmus, pellē nostrā cōuersationis transferre. Sic ergo in nobis niger color humilitatis, rubor ē charitatis viror in sup̄ honestatis. Hester 15. Ipsa autē roseo colore vultū perfusa, gratis & nitentib. oculis tristē celabat alicum. Sit tibi et pallor pniā, purpura patientiā, roseitas verūcūdiā. Hest. 16. Corruit inq̄ regina, & in pallorē colore mutato, lassā super ancillā reclīnabat caput. Vnde de tali sic colorato dī Eze. 16. Vestita es bysso, & polymito, & multis colorib. Hō. n. perfectus similis est opalo, q̄ est lapis in quo multarū aliarū gemmarū colores resulat. Em Dios. lbi. n. carbunūculi ignis, purpura amethysti, viriditas smaragdī sub quadam diuersitate resulgent secundum Isid. & quot habet colores, tot creditur habere valores. sic per omnia vir inlus colores, i. perfectiones, & virtutes aliorū debet in seipso representare. Sit igitur in ipso color

Igneus charitatis & amicitia, Ista. n. omnia debent in eo diuersimode relucere, & non solum exterius in apparentia, imo etiam interius in exultentia. vnde i. Para. 19. dī, q̄ David parauit pro templo edificando diuersorum colorū lapides preciosos, & marmorarū abundantissimū. Veruntamen aduertendū est, q̄ quāuis colores exteriores secundum passionē interiores mutantur, nam color mutatus delucidē de mōstrat interni animi gaudium & mērorem, illud tamen sepiissime fallit, q̄ verē saepe accidit, q̄ quāuis homo multis pulchris coloribus cōuersationis sit exterius picturatus, interius tū multis criminib. est in fectus, sicut patet in hypocritis, quorum pellis conuersationis est pulchra, mens tamen interioris cogitationis est horribilis, atq; vna isti sunt similes cui dā vermi coloratissimo, de quo dicit Isid. q̄ quot habet colores, tot habet dolores. Similes et sunt serpētī, qui dicit scyrale, qui tanta varietate colorum est pictus, q̄ ad sui considerationem inuitat bestias transeuntes, quas dū circa pulchritudinē suā pellis videt in se miffare, ipsas subito vulnerat, atq; pungit, sicut dicit Isid. Cerastes etiam serpens venenositissimus habet cornua pulchra & colorata, corpus autē totū in terra vel puluere abscondit, & cornua picta foras dimittit, quā dū bestia videt, credunt esse vermes, ad quē dum appropinquauerunt, ab eo capiuntur. Rectē tales sunt hypocritae, & haeretici, isti. n. exterius in apparentia sunt multas virtutib. colorati, pp̄ quos colores homines ad sui societatem, copulam, & amorem inuitant, quos finaliter decipiunt & inquinant. Istud patet in multis, qui pp̄ sctam sanctitatem, quam p̄tendunt decipiunt iuuenulas mulieres, quod in illis maxime apparet, qui sub bono colore cōfessionis vel spūaliter eruditionis, vel etiam carnalis cōsanguinitatis ipsas decipiunt, & inquinant. & tunc bene dī illud Threno. 4. Muratus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearū. Isti figurantur Leuit. 13. vbi dī, quod casus capillorum, inā qualitas cutis, color albus vel rufus significabat Leporam interiorē. Sic verē (charissimū) si habuerimus casum capillorū, i. defectū virtutū, in aqualitate, & discōtinuitate inconstantia, & colorem album hypocritis, & rufum malitiā, bene signū est, q̄ interius in conscientia latet Lepora. i. corruptio peccatorum. Et be-

ne dico rufum colorem malitiā, propter malitiosos, qui sp̄ in omni actu malitiā suę quęruunt aliquē superficialē colorem, quia ipsi sunt sicut dicitur Sap. 15. Effigies sculpta per varios colores. Nō sic, sed habemus colorē bonę conuersationis, q̄ iste est paramentū pulchritudinis. ¶ Tertio dico, q̄ color honestę cōuersationis est munimētum sanctitatis (Ornata inquit es) Pulchritus. n. ornamentum, q̄ hō sanctus possit habere, est color honestę conuersationis, sicut bene dī de Hester, Hest. 15. q̄ Dietertio posuit vestimenta ornata sui, & circumdata est gloria sua. & in fra. ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitētib. oculis tristē celabat animum. Iste tamen color. color ornatus exterioris, nō est hodie in multis sanctitudinis ornamentum, sed potius libidinis incitamentum, sicut patet de multis iuuenib. & iuueniculis, q̄ ad hoc se sophisticant, & colorat, vt alijs cōplacant, & ad suum amorem alios attrahant & inducāt. Stello. n. quāquā guttis stelleis coloratur, est tū animal venenosum. Cattus etiam q̄ videt, q̄ pellis sua est pulchri coloris, exinde efficitur vagabundus, nec ad domū domini sui libet moratur, sed huc, atq; illuc discurre. Sic verē (charissimū) illi, q̄ pulchritudine corporis colorant, stellantur, & picturantur, sunt quandoque p̄ ceteris venenosus & aliorum et infectiui, sicut patet de multis mulierib. & c. Isti enim q̄ se vident habere pulchram pellem, quādoq; stultes efficiuntur. In quantum volunt discurre, vt videant, & in domib. suis manere dedignant, patet maxime in monialibus vagabundis. Iste sunt secundū Apostolum 1. Tim. 3. quę discunt circuire domos, & cū fornicata fuerint, volut nubere. Et breuiter loquendo, talis color. s. ornatus & pulchritudo corporis est quandoq; tandem causa multorum malorum. Vnde Leuit. 13. Non quærer amplius vtrum capillus, in flauum colorē sit mutatus, quia apertē immūdus est. Non sic ergo, sed habemus colorem spirituales nō corporales. Habemus honestatem, non corporis curiositatem, quia pro certo, sicut dictum est, color honestę conuersationis est sanctitudinis munimentum, est pulchritudinis paramentum, est turpitudinis velamentum & c.

Coluber. Vide infra de serpente. Nota tamē, q̄ coluber est diēsus a collabendo, eo q̄ collabendo solet incedere. Vel dicitur, coluber quasi colens umbras, eo q̄ in vmbis solet libenter manere. Dicam ergo breuiter q̄ per colubrum possunt intelligi multa genera peccatorū, secundū quod multis malis conditionibus est infectus. Nam

Coluber { Vmbras colit, Simpliciter & collabendo incedit, Acriter mordet & ledit, Tortuosē progreditur, & vadit, Venenosē intoxicat & occidit.

Sic ergo dicam, quod coluber significare potest, Deliciosos, qui volunt viuere suauiter, Malitiosos, qui quęruunt nocere fallaciter, Tempuosos, qui solent lādere crudeliter, Adulatores, qui sciunt collabi subtiliter, Et detractores, qui solent nocere mordaciter. Signat dico deliciosos, quia sicut coluber colit vmbas, sic de illis dī Tob 40. Sub vmbra dormit, in secreto thalami in locis humentib. Vnde Genes. 49. Fiat Dan. coluber in uia, ce rasser in semita, i. in umbraculis semitarum & viarum. Itē signat malitiosos. Coluber. n. tortuosē incedit, sic malitiosus nunquā rectē nec plane pcedit. Tob 26. Obstetricante manu Dei eductus est coluber tortuosus. Item signat crudeles, & tēpestuosos, q̄ sicut coluber mordet & ledit, sic crudeles iudices tyranni, figurati in virga Moysi, q̄ primū fuit ordinata ad oues regendū, sicut dī Exod. 3. tandem tū conuersa fuit in colubrū ad virgas alias deuorandum, sicut dicitur Exo. 4. Quia re vera illi, qui debent esse virga pastoralis ad regendum inferiores sunt hodie facti colubri per crudelitatem, & rapinam ad mordendum, & deuorandū alios inferiores. Istud potissimē pōt dici de maiorib. principibus, & p̄latis, qui iurisdictiones minorū p̄latorū & uasallorū impediūt, & eos molestant grauitate, & confundūt. Sic virga virgam comedit, & coluber colubrum rodit. Sap 16. A moribus colubrorū exterminati sunt. Itē signat adulatores, ac uerbosos, q̄ sicut coluber collabēdo simpliciter incedit, sic adulatores cum lapsu complacentiā & applausu sciunt

sciunt facere facta sua. idē dicitur Prouer. 30. q̄ nō est, qui possit cognoscere viam colubri super petram. Item signat detractores & venenosos. Eccl. 25. Non est caput nequius su per caput Colubri. Et si vis etiam signat peccatum, & diabolū & c. Eccl. 21. Quasi a facie Colubri sum peccatum. & Eccl. 10. Quē dissipat sepe, mordebit eum Coluber. Vide infra de serpente & c.

Columba. Nota, q̄ Columba est auis simplex, beneuola, & benigna, multis virtutibus & bonis proprietatibus naturalibus insignita, & potest significare quēlibet virum iustum, & maxime virum religiosum Ecclesiasticum, qui inter & super ceteros homines, debet esse mitis, humilis, benignus, gratijs, & virtutibus insignitus. Nam

Columba est { Vitū munda, Sic pro certo vir pfectus Fructū fructū, debet esse vitū mundus, Cātū gemebūda. q̄ sicut Colūba non comedit, nisi super cadauera mortuorū, reuera est ad Noe in arcam. sic verē nos debemus in rebus mūdis & puris quiescere. In actibus virtuosis, & in societatibus honestis, & etiā in spiritualibus bonis, & a cadaueribus fructibus. i. a vitijs, a malis socijs, a temporalibus delictijs abstinere. Ita q̄ de quolibet bono pōt dici illud Io. 1. Vidi Spiritum sanctum virum spiritualem, & mundum tanquā Columbā descendentem. Item debet esse fructus fructus. Columba. n. in regione calida, sicut est Aegyptus, omni mense fructificat & pulificat. Et quanto peniosior, tanto fructuosior. Aliā. n. aues semel tū in anno (vt cōiter) pullificet, ista autē duodecies aliq̄. Sic verē (charissimū) quilibet vir perfectus debet esse in bonis operib. fructuosus, omni mense, omni tpe debet fructus & pullos bonorū operū procreare. Ad quod principaliter pro certo dū suffragantur. Isti homo sit in calida regione, id est in charitatis seruo, si sit penosus virtutum multipliciter, idē dēderat David in Ps. Quis dabit mihi pēnas sicut Columbā, s. vt volem, & vt fructificet? Itē debet esse canu gemebundus: Columba enim pro canu gemitū reddidit, sic pro certo vir sanctus pro canu mundanarū laceritarum, & humanę consolationis debet habere gemitum tristis, & gemebundę meditationis. Eia. 59. Quasi Columbę meditante gememus. Viri sancti ergo dicuntur Columbę, quia sicut dictum est, isti sunt

Vitū mundi, Vnde talibus Columbis loquitur Fructū fructū, Eia. 38. Vt Columba meditator, Cantu gemebundi, attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelso. In quibus verbis ostenditur, q̄ viri perfecti em quatuor cōditiones Columbę quatuor virtutibus sunt dotati. debent. n. habere ista. s. cordis meditationē (Meditator inq̄ vt Colūba) viri diminutionē (attenuati sunt inquit) sensus circumspectionē (oculi insipientes) mētis subleuationē (in excelso). ¶ Dico ergo primū, q̄ nos debemus hñe sanctam cogitationem, quod ostenditur cum dī, Meditator. Colūba. n. sp̄ vadit meditando, & postquā diu medita uerit, pro omni cōclusionē gemit. Sic verē (charissimū) nos semper debemus meditari, & cogitare in aliquo spirituali bono. s. in rebus p̄teritis, p̄sentibus, & futuris. P̄teritis, dico. s. in peccatis cōmissis, & in bonis omisiss. Itē in p̄sentibus. s. in prosperitatis varietate, in nostrā naturā fragilitate. Itē in futuris, s. in iudicij asperitate. i. mortis propinquitate, in Inferni pēnalitate, in Paradisi foelicitate. Ita ergo debemus meditari, & exinde spūaliter cōrritari, & ad gemitum & plorandum actualiter cōmoueri. Meditator inquit. vnde Eia. 59. Rugiemus quasi Vri. & quasi Columbę meditante gememus. Ista tamen sunt contra multos, qui p certo non cogitant, nec meditantur in rebus occultis, sed in manifestis, non in futuris, sed in propinquis, non in absentibus, sed in p̄sentibus, nō in spiritualibus, sed in tpalibus. Isti sunt similes pueris, qui non cogitant in aliquo nisi in illis delectabilibus, vel tristabilibus, q̄ eis p̄sentialiter p̄ponuntur, sic mundi peccatores vel tribulationibus meditantur, de futuris, vel p̄teritis non curātes. Isti debent audire sententiam sapientis, q̄ dicit Eccl. 11. In die bonorum ne immergoris malorum, supple p̄teritorum, & futurorum. Me-

ditator inquit. vnde in Ps. Meditatus sum nocte cū corde meo & c. vnde Seneca. Si prudens fuerit animus tuus, in tribus dispensetur. P̄sentia (inquit) ordina, p̄terita meditare, futura p̄caue. Quod potissimē est contra multos diuites qui de humili statu venerunt, qui sui generis vilitate, sui status primitiuam paupertatem meditari non volunt. Similes cuidam Serpenti, qui dicitur Scila, qui nullo modo potest respicere retro se. s. n. si cōteretur, creparet. sic pro certo tales nunquam fleūtunt retro ad meditandum tēpora retro acta. vñ dicit Seneca. q̄ hoc habet pessimū cupiditas, quia nō respicit vñ veniat, sed quo tendat. Non sic ergo, sed medita bor inquit. Habemus ergo sanctā cogitationē. ¶ Secundo si volumus esse spūales columbę, habeamus rerum diminutionē (Attenuati sunt inquit) Columba. n. de nido suo eijcit stercora, Sic nos pro certo de nido cordis nostri debemus stercora bonorum tpalium, quę stercora ab Apostolo dicitur, quantum ad amorem eijcere. Phil. 3. Omnia arbitraris sum sicut stercora, etiam temporaliter debemus bona nostra per eleemosynas dispergere, & non quantum ad temporalia attenuare, & spūaliter tēperare (Attenuati sunt inquit) Ista. n. stercora a malis & non a bonis diliguntur, & putant. vñ 4. Reg. 6. dī. q̄ in pestilētia famis, q̄ fuit in Samaria, carissimū vendebant stercora columbarum, quia re vera famis auaritiā huius mundi facit stercora bonorū tpalium p̄ciosa reputari, quod tñ nō est apud columbas. i. apud viros perfectos, quia isti temporalia derestantur, & aeterna lia meditantur. vnde Eia. 60. Qui sunt isti qui vt nubes volāt & quasi Columbę ad fenestras suas volatus. n. & liuitas attentionem signant ponderis (Attenuati sunt ergo) Eia. 17. Attenuabitur gloria Iacob, & pingues carnes eius marcescēt. Soph. 2. Attenuabo robur eius. Istud tñ est contra auaros, qui re vera, nunquā volunt attenuare substantiam suā, pauperib. largiendo, sed ipsam potius augmentare, diuitias acquirendo. Vnde isti nō sunt sicut Columba, q̄ eijcit stercora, imō rectē sunt sicut Vpupa, q̄ iacet in suis stercoribus, de stercoribus. n. humanis facit nidum suum. Porci etiam, qui sunt animalia immundissima, stercora comedere delectant. Leopardus etiam humana stercora diligit, ita q̄ pro eis habendū se capere facit. Sic pro certo Vpupa, q̄ portat cristā. i. Ecclesiastici Prælati, seu mitrati, Porci etiam. i. Seculares voluptuosi, & delicati, Leopardi in super. i. crudeles diuites, & tyranni, isti (dico) oēs diligūt stercora bonorū tēporalia, & in ipsis morari, & nidificare, ipsa acquirere, & deuorare nitunt, in tñ, q̄ sape diuersis ex hoc criminib. a diabolo capiuntur. Thren. 4. Qui vescebantur voluptuosē, amplexari sunt stercora. Non sic ergo, sed more colūbę habemus rerū diminutionē, i. paupertatē (Attenuati sunt inq̄) ¶ Tertio dico, q̄ nos debemus habere sensus circumspectionem, quod ostēditur, cum dī, Oculi susipientes. Colūba. n. habet oculos claros, quib. inter accipitres discernit, & quādiu insidiates viderit, a foramine, in quo latitat non rece dit. Columba et inter grana discernit, & meliora eligit, deteriora omittit. Columba et super ramū sedens, quo volare debeat diu circumspicit, & nisi prius, quo ire debeat, diu delibauerit, ad volatū non attendit. Sic pro certo (charissimū) vir perfectus debet hñe oculos intellectus per discretionem limpidos seu claros, ita q̄ inter accipitres Infernales debet discernere. s. videndo qualiter, & quō ipsum nituntur varie defraudare, vnde 1. Cant. 1. Oculi tui Columbarum. In foramine. n. petrę. i. in consideratione mortis, vel in foraminibus passionis, & plagarū Christi, & sup̄ arbore crucis debet p̄ compassionē, & deuotionē & bonā operationē quiescere, & manere, & ibidē cōtinuē residerē. Cant. 2. Veni Colūba mea in foraminibus petrę. Et q̄ et vult volare ad ali quē actū, diu debet circumspicere, & deliberare, & vndique ad oia accidētia, quę p̄nt cōtingere, & potissimē ad finē, vt sic quid facere debeat, seu valeat puidere. Socr. dicit. Diu delibera, cito facito, nil curare, hoc est insanū esse, nil posse hoc est mortuū viuere. Et Seneca dicit in Prouer. diu delibe randum est, qd̄ semel statuendū est, ois mora vtilis est, & facir sapientiā. & Sapiens dicit in Prouer. 4. Palpebrę p̄cedant gressus tuos. Ista. n. est summa discretio, & prudentis cordis humani. s. diu deliberare, & p̄cogitare in faciendia Quod est cōtra fatuos, q̄ sine deliberatione subito, & quasi a casu faciūt facta sua, & idēd (vt cōiter) talib. malē cedit. Vnde

Vnde Senec. lib. de ira. Maximè sunt cõtraria, cõfiliõ, velox confilium, & ira. Velox. n. confilium fequitur poenitentia. Nõ fic ergo, fed fuis prudentes ficut ferpentes, & fimplices ficut columba. Matth. 10. Iuxta dictum Gaiz in quadã Epiftola dicentis fic. Simplicitatẽ columbã i Ecclefa ferua, in foro Serpentis afurtium, Vt ergo habeamus fenfus circunfpektionẽ (Oculi inq.) Multis tñ accidit, ficut colubã, cuius oculi aliquoties excacantur, & tunc nõ folum nefcit fe regere, imo etiam ab acupẽ in rete pofta, caufa est pditionis aliarum, q̃ bene vident. Exẽplo. n. eius ad rere aucupis trahunt alia, & fic per eã decipiuntur. Sic verẽ (chariffimi) fepe accidit per illos, qui cãci funt & duces cõcorum. i. per exempla peccatorum, per luxuriã vel auaritiã excacatorum, q̃ alij qui funt Colubẽ videntes. i. boni & iufti, ad rete diaboli trahuntur, & eorum exemplo diuerfis vitijs inuoluntur. Iob 24. Immifti in rete pedem fuum, tenebit planta eius laqueo. Non fic ergo, fed habeamus fenfus circunfpektionem (Oculi inquit fufcipientes.) Quãrdõ dico, q̃ nos debemus hfe mentis eleuationẽ (In excelfo inquit) Columba. n. q̃ naturali inftinctu cognofcit accipitrẽ, qui pdatur in aere, ab illo, qui pdatur in terra, cõtra vtrunq; prouidẽt fibi de remedio opportuno. Nam qñ videt prãdantem in aere, columba defcendit ad terram, fi autem viderit illum, qui in terra prãdatur, furfum ad aerẽ euolat. fic verẽ colubã fpãialis, vir perfectus, inter rapinas accipitrũ. i. inter tentationes Dẽmonum diiudicat. Nam fi rapientem in aere. i. fi tentantẽ de fuperbia, & de inani gloria viderit & cognouerit, tunc ad terrã. i. ad memoriã mortis, & propriã terreitatis p. confiderationẽ & humilitatẽ defcendit. Si verõ pdantem in terra. i. tentantẽ de auaritia videat, tunc furfum ad cõclũ p. contemplationẽ, & affectionẽ euolat, & afcendit, quod oftẽdit cum dñ. In excelfo. vnde Efa. 33. Ite in excelſis habitauit. vnde de talis poteft dicere illud Pf. Quis dabit mihi pennas, vt columbã, & volabo & requieſcã? Debemus. n. eſſe ficut colubã, per mentis fimplicitatẽ & benignitatẽ, debemus habere penas. i. virtutũ multiplicitatẽ, debemus inibi requieſcere p. contemplationis & per ſpẽi ſecuritatem. volatus. n. columbã cõtemplationẽ ſignat, & eleuationẽ a terrenis. Sicut enim Columba in columbari ſuo, vbi genita eſt & nutrita, morã (vt cõter) & quieſcit, & vbi cunq; vadit ad paſtum, ad ipſum ſemper reuenit, atque redit, fic verẽ (chariffimi) ad columbare Paradifi & ad ipſum Deum, a quo habemus eſſe, & nutrimentum, ſp. debemus reuenire, & vbi cunq; ad mundũ negotia deſcendimus, ad ipſum iterum per contemplationis ſtudiu reuolare. Efa. 60. Qui ſunt iſti, qui vñ nubes volãt, & quaſi colubã ad feneftras ſuas? & Hier. 48. Eſtote quaſi Colubã nidificans in ſummo ore foraminis. Multi tamẽ decipiuntur ficut columbã, quã fi columbam alterius columbaris melle paſtam inuenerint, ipſam ſequuntur ad alterius domini columbare, vbi mel inuenientes ibidem domeſticãtur, & fic columbari proprio pro mellis dulcedine priuanũ. Sic verẽ (chariffimi) multi, dũ mel p. ſperitatis in alieno columbari. i. in mundo inueniunt, ad columbas huius columbaris. i. mundanos, & diuites inducuntur, & cum ipſis ad columbare mundi, & ad ſua negotia deſcendunt, in quib. melle, & dulcore p. ſperitatis taliter delectãtur, q̃ p. priũ columbare Paradifi obliuifci vñr. De tali deceptioe colubãrum dicitur Oſeã 7. Efraim quaſi columba ſeducta non habens cor. Columba. n. quanquã habeat multas bonas p. prietas, eſt tamen auis obliuioſa, & idẽdõ quamuis pullos ſuos cõtinuẽ perdat, & ſe & ſuos quotidie perdere videat, hoc tamen ſtatim dat obliuioni, & idẽdõ ibidem pulſificare propter hoc nunquam ceſſat. Sic verẽ ſunt hodie multi, qui quamuis pullos diuitiarum ſe & p. dẽceſſores ſuos videãt in mundo perdere & etiam perdidiffe, ex hoc tamen ad pulſificandũ ibidem. i. ad diuitias cumulandũ non ceſſant quotidie laborare. quod tñ de bonis columbis in bono exponere poſſimus, quia bonus hõ patiens, & conſtans quãuis i vno actu perdidit, vel quãuis de aliquo facto ſemel, vel pluriẽs ſibi malẽ ſucceſſerit, non p. hoc debet ceſſare laborare iterum circa idẽdõ, quia vna hora veniet, q̃ quicquid eſt debitum reſtaurabit. Vnde dicit Sen. Poſt pericula inq. maria tentantur &c. quod etiã in beneficiũ reperitur eſſe verum. Si. n. vnum beneficium factum alicui perdidit non propter hoc dimittas eſſe in exhibendis beneficijs libera-

lis, quia vnus veniet, qui totũ ſoluat. vnde Sen. dicit, q̃ multa perdenda ſunt beneficia, vt ſemel bene ponas, vnum. n. beneficium bene poſitum, multa perditã recompenſat. patet ergo (chariffimi) q̃ ſi volumus eſſe columbã ſpiritalẽ & bonã, nos debemus habere eleuatã affectionẽ (In excelſo) illuſtratã diſcretionẽ (oculi) diminuatã poſſeſſionẽ (attenuatã) cõturbatã intentionẽ (meditator.) Si vis potes dicere de Spiritu ſancto quare Columba dñ. propter. f. ſimplicitatẽ innocentia, quia. f. Colubã eſt auis ſimplex, innocens, ſcãnda, nullum ledens multis proficiens &c. & applica quõ Chriſtus cathedras videntium colubas euerit. Io. 2. & Matt. 21. & Mar. 11. quia verẽ Prãlati ſimoniaci, q̃ columbas. i. dona & gratiam Spiritus ſancti vendũt, a Deo ſubuertuntur, & cathedras ſup iurifdictionis, & Prãlationis quandoque temporaliter deſtruntur. &c. Sed ſi vis, dic, q̃ per Columbam poſſunt intelligi multi peccatores. Columba enim habet tres malas proprietates. Eſt enim Obliuioſa, Eſt Obliuioſa (dico) q̃. ſicut ſupra dictum Luxurioſa, Eſt, ipſa obliuifcitur dama pulorum, qui Deſidioſa, ſibi quotidie ſubtrahuntur. Luxurioſa etiã, quia vique ad ſeneſcentem non ceſſat vacare libidini communiter omni menſe, contra naturã aliarum, quã certis tantum temporibus ad hoc vacant, & quod, deterius eſt, iſta auis ſexus obliuã, maſculus ſupra maſculum foemina ſupra foemina ſape ſalit. Item eſt deſidioſa, quia. f. qñ eſt in aliquo loco antequam volet, vel antequam ſe moueat, ita dñ deliberat, & ita graue eſt ei ſe mouere, q̃ interim impetit, & occidit ſapius i. a fagitta. Sic verẽ (chariffimi) multi ſũt peccatores obliuioſi, qui pullos ſuos, i. virtutes non recordantur, nec dolent quotidie per vitia ſibi tolli Dei beneficia, & alia pertinentia ad ſalutem vnde Efa. 49. Nunquid obliuifci pot mulier infantem ſuum? Item quidam ſunt luxurioſi, qui. f. vique ad ſeneſcentem omni loco & tempore non ceſſant actus immundiſſimos exercere. Exẽplũ de duobus ſenibus indicibus. Dan. 13. qui luxuriari cum Suſanna conabantur, quia em quod dñ Eccl. 33. Homini fornicario omnis panis dulcis, non fatigabitur tranſgrediens vſque in finẽ. Vñ Gen. 8. dñ. q̃ Columba emiſſa de arca non eſt amplius reuerſa ad Noe. In quo notatur, q̃ luxurioſa, eſt quo de arca ſtatũ gratia per luxuriã receſſerint, nõquam amplius ad Noe. i. ad Deum volunt per poenitentiam reuenire, iſtũ peccatũ hominem perpetuo tenet. Item quidam ſunt deſidioſi, quia. f. non mouent ſe de ſtatu peccati, imò ita ſũt tardi, q̃ dum modos & vias circunſpiciunt, a fagitta tentationis Diabolice percutiuntur, bonum propoſitum ſuum eis ſubtrahitur, & ſic ſpiritualiter occiduntur. vnde bene conſulitur Eccl. 5. Non tardes conuerſi ad dominũ, nec differas de die in diẽ, qñ ſubito veniet ira &c. De talibus ergo bene dñ illud p. allegatũ Oſeã 7. Efraim Columba ſeducta nõ habens cor. patet ergo, q̃ quadã ſunt Columbã luxurioſa, quẽdam Columbã obliuioſa, quẽdam deſidioſa &c. Nota, q̃ columna eſt ſtipẽs ad ſuſtinentũ pondus ædificij conſtitutus, & ſignat (vt cõter) Eccleſiã Prãlatos, & etiam quofcunq; iudices & magnates, qui pondus negotiorum Eccleſiã vel communiatũ habent firmiter ſuſtinere. columna. n. ſuſtinet ædificium ne cadat, & eſt media inter ſolum & rectũ. Sic iſti negotia fidei, Eccleſiã, religionis vel reipublicã ſuſtinent, & prohibent ne corruat, ſeu cadat, mediũ ſunt inter inferius, & ſuperius. i. inter Deum, & populum. Apoc. 3. Qui vicerit faciã columnã in Templo Dei mei. & aduertamus, q̃ columna debet habere triplicem vel quadruplicem proprietatem. debet. n. eſſe firma, alta, rectã, pulchra ita q̃ de columnis ſpiritualibus poteſt exponi illud Eccl. 26. Columnã aureã ſup baſes argenteas. In quibus verbis oſtenditur, q̃ iſti debent habere iuſtitia rectitudinem, quia columnã, quã. f. rectã debent eſſe, conſtantia fortitudinem, quia habent baſes quã eſt fundamentum rei, decentia pulchritudinem, quia dẽnt eſſe aureã & argenteã, eminentia celſitudinem, quia dicitur ſuper, quod denotat altitudinem. ¶ Habeamus igitur iuſtitia rectitudinem (Columnã inquit) Columna. n. debet eſſe rectã, non. n. debet pendere magis ad vnã partem, quã ad aliam, alioquin ſub onere faciliter poſſet frãgi. Sic verẽ (chariffimi) Prãlati, & iudices, & p. ſone publicẽ debet eſſe rectiſſimi, & æquiſſimi, & in promotõibus, & in iudicijs.

Nqa

Non. n. debent pendere magis ad vnã partem, q̃ ad aliam per aliquã particularem affectionem, vel per perſonarum acceptionem, imò ſemper debet æquẽ, & rectẽ, & æqualiter ſe tenere. Exo. 38. Capita columnarum eiũdẽ menſurã operis, & metalli erant. Iſti. n. dicuntur capita propter ſuperioritatem, dicuntur eiũdẽ menſurã propter iuſtitia, & temperantia æquitatẽ, dicuntur venutatem. Et nota, q̃ dicit mẽ ſonori propter eloquentia venutatem. Et nota, q̃ dicit mẽ ſurã; Nihil. n. iuſtius & æquius, quã menſura, iſta. n. reddit oibus eandẽ quantitatẽ, ad denotãdũ, q̃ iuſtus Iudex vel Prãlatũ debet eſſe menſuratus & iuſtus, quia cãteris paribus ſemper debet mẽſurare, & ad oẽs æqualiter ſe habere. Sap. 6. Aequaliter eſt ei cura de omnibus. Verũtamen circa hoc ſciendum eſt, q̃ menſura qñ cõcutitur, vel agitur, tũc ſolet reddere maiorem quantitatẽ. Sic verẽ multi ſunt, q̃ qñ concutiuntur precibus, aut muneribus, aut adulationibus, & ſuggeſtionibus, tunc & maiorem reddunt proteccionem, & dant prãdendam pinguiorem, vel ſententiam iudicant ſa uorabiliorem. Contra quos Prouer. 20. Pondus & pondus, menſura & menſura, vtrunq; abomiabile eſt apud Deum. Iſti ſunt ſicut columnã tortuoſa, quã ſemper magis pendet ad vnã partem, quã ad aliam. Nõ fic ergo, fed habeamus iuſtitia rectitudinem (Columnã inquit.) ¶ Secundo habeamus conſtantia fortitudinem. Columna. n. debet eſſe firma. Ideo em Pli. de Cypreſſo ſolent fieri bonã columnã, quia. f. nunquam cedũt oneribus, nec quocunq; pondere ſectũũ. Sic verẽ boni Prãlati debent eſſe fortes, & firmi, conſtantes, & perſeuerantes, ita q̃ nullo onere tribulationis debent ſeſtũ, vel a iuſtitia & proſecutione iuris Eccleſiã, vel reipublicã retardari. quod oſtenditur cum dicitur Baſis. Baſis. n. eſt illud, in quo ſuſtentatur & ſiguitur columna, vt firmiũ robo retetur. Et ſignat conſtantia virtutem, per quam debet Prãlatũ quilibet ſtabiliri. Vnde Exod. 38. Baſes columnarum fuerunt gneũ. Et ſic tales columnã figurantur in illis duabus columnis, quã fuerunt poſitã ante Templũ, quarum vna vocabatur Ioachim. i. firma, alia vocabatur Booz. i. robur. ad denotãdũ, q̃ Prãlati, qui ante Templũ Eccleſiã poſiti ſunt pro colũnis, firmi, & robuſti in bonis actibus debent eſſe. 2. Reg. 14. Roborãmini, & eſtote viri fortes. habeamus igit cõ ſtantia fortitudinem. ¶ Tertio dico, q̃ ipſi debent habere decentia pulchritudinem, quod oſtenditur, cum dñ. q̃ ipſi debent eſſe columnã aureã, & argenteã, quã ſunt metalla, quã ſum mẽ fulgent & lucent, ad denotãdũ, q̃ Prãlati & Eccleſiã ſiſci debent per bona opera lucere, & per bona documenta fulgere. Aurum. n. ſignat ſapientiam, & bonã vitã venutãtẽ. Argentũ aut ſignat eloquentiam, & bonã doctrine veritatẽ. Ideo dñ Exod. 36. q̃ columnas, quã portabant tentoriũ, operũt auro. Dñ etiam Exo. 38. q̃ columnas atrij veſtuit argẽto. ad denotãdũ, quod Prãlati, qui tentoriũ Eccleſiã portant, debent eſſe operũt auro ſapientia, & bonã apparentia pulchritudine. ¶ Quarto debent habere eminentia celſitudinem. Columna. n. debet eſſe rectã, non proſtrata. Sic Prãlati debet eſſe ſurſum ad celeſtia per deſideriũ erecti, & per cõtemplationem eleuati. Colo. 3. Quã ſurſum ſunt querite. & a terrenis & inferioribus per cõtemptũ remoti & ſegregati. quod oſtenditur cum dñ per Pſal. Qui aſcendit ſuper cõclũ cõclũ ad orientem. De qua columna dñ Apoc. 10. Pedes Angeli erant tanquam columna ignis. Angelus. n. ſpiritualis eſt, & in cõclũ & nõ in terra (vt cõter) moratur. Ignis et ſurſum mouetur, & morari inferius dedignatur. Sic verẽ Eccleſiaſticus, vel Prãlatũ, ſpiritualis & Angelicus debet eſſe, ſurſum in cõclũ per cõtemplationẽ manere, & ibidem per affectionem & deſiderium euolare. Patet ergo, q̃ iſti debent eſſe

Columna	}	Rectã,	}	Per	}	Iuſtitiam,
		Firma,				Conſtantiam,
		Formoſa,				Apparentiam,
		Erectã,				Eminentiam,

Bene ergo dicitur vir iuſtus columna aurea ſuper baſes argenteas. Nota adhuc quod in ſcriptura inueniuntur multa genera columnarum. Inueniuntur enim

Colũnã	}	Nubeã,	}	Iſta pro certo octo genera colũnãrum ſignant in Eccleſiã octo genera Prãlatorum. Inter Prãlatos. n. bonos quãdã ſunt nubi per doctrinã rori Argentẽã. ſuicitatẽ. Iſti ſunt boni Prãdicatores,
		Igneã,		
		Ligneã,		
		Aureã,		
		Argentẽã.		

Marmoreã. qui ſunt ſicut colũna nubis, quã duxit filios Iſrael in terram Promiſſionis. ſicut dñ Exod. 13. De quo dñ in Pſal. In columna nubis ductor eorum fuiſti. Item quidam ſunt ignei per amicitia charitatẽ, ſicut ſunt viri boni, & charitatiũ, de quibus dñ Apoc. 10. Pedes Angeli erant quaſi columna ignis. Item quidam lignei per voluntariam paupertatem. Lignum. n. in aquis poſitum ſemper ſupernatã. Sic nos in aquis mũdanã p. ſperitatis poſiti (ſemper debemus ſurſum ad amorem celeſtium enatare. Vnde Exod. 36. dominũ præcepit fieri columnas de ligneis Sethim. Item quidam ſunt aurei p. honeſtatẽ. Vnde Eccl. 26. Columnã aureã ſuper baſes argẽteas. Item quidam ſunt argentei per eloquentia venutãtẽ, ſicut Prãdicatores. De quibus Exod. 38. Columnas atrij veſtuit argento. Item quidam ſunt marmorei per conſtantia ſtabilitatẽ, & iſti ſunt viri perfecti, qui ſua ſtabilitate, & firmitate ſuſtinent Eccleſiam Dei. Vnde de iſtis dñ Heſter 1. Columnis marmoreis fulciebantur. Et Cant. 5. Crura eius columnã marmoreã. Item quidam ſunt ferrei per iuſtitia ſeruitatẽ, ſicut ſunt illi, qui ad modum ferri cõcia per iuſtitia dure percutiunt atque domant. Hieremias 1. Dedi te in colũnam ferream &c. Item quidam ſunt ærei per in cõſtantia debilitatẽ. Eſt iſti ſunt puſillanimes Prãlati, qui more æris facilliter, & de modico clamant, & conqueruntur, & facilliter deſiciunt, & franguntur. vnde dñ 4. Reg. 25. & Hier. 52. q̃ Nabuchodonofor cõfregit columnas grẽas, quã erant ante Tẽplũ. quia verẽ Diabolus, qui in iſto Rege ſignificatur, tales imbecilles homines per diuerſa peccata lanat, atq; frangit. Inueniuntur ergo in Eccleſiã columnã Nubeã per ſapientia & veritatẽ, igneã per amicitia & charitatẽ, ligneã per eminentiam & voluntariam paupertatẽ, aureã per apparentiam & honeſtatẽ, argenteã per eloquentiam & venutãtẽ, marmoreã per permanentia & firmitatẽ, ferreã per iuſtitiam & ſeruitatẽ, æreã per in cõſtantia & debilitatẽ. Et hoc de columnis ſufficit. Vel dic, q̃ per colũnas nubes, igneas, aureas, argenteas intelliguntur boni Prãlati. Per columnas uerõ ligneas, marmoreas, ferreas, grẽas intelliguntur mali, qui ſunt lignei. i. putribiles per luxuriã, marmorei. i. ſenſibiles per ignorãtia, ferrei. i. duri & indomabiles p. crudelitãtẽ, ærei & clamofi & iportabiles p. brigofitatẽ & c. ſuf.

Collidere. Nota, quod collidere accipitur pro concutere, re, confringere, uel caſſare.

Colligere, Collectio. Quia collectio idẽdõ eſt, quod aggregatio uel acquiſitio, ſeu apprehenſio, poſſum breuiter notare, q̃ in ſcriptura reperitur collectio Dei, iuſti, impij, hoſtis, & mortis. Colligit enim Deus iuſtorum cumulos, iuſtus virtutum titulos, Impius gazas & loculos; Diabolus malorum populos, Mors gentes & tumulos. Colligit enim Deus iuſtos, ut his proficiat, iuſtus uirtutes, ut ſe perficiat, auarus pecuniã, ut hanc cultodiat, Diabolus aias, ut has inficiat, Mors autem copora, ut hæc deglutiat. De collectione. n. Dei dñ Efaia 11. q̃ ipſe cõgregabit profugos Iſrael, & colliget diſperſos Iuda a quatuor plagis terrã. Iſte eſt enim uerus agricola, qui in horreo ſuo recipit, & colligit omnes iuſtos. Vnde nota, quod ab ipſo colliguntur iuſti diuerſimodẽ, ſcilicet

Fide Deo credendo,	Prima ergo collectio in-
A mundo recedendo,	ſtorum fit quando per fi-
Per mortem decedendo,	dem ſibi creditur. Deus. n.
Ad cõclũ accedendo,	in agro mundi fideles col-
	ligit, in quantum ad fidẽ ſuã ſacram ipſos per prædica-
	torum doctrinã cõuertit. Figura 4. Reg. 4. ubi unus de pue-
	ris collegit colloquũdas amaras, quas tandem mixta fari-
	na Helifeus, dulcorauit quã. f. amari. i. infideles per pueros
	Helifei. per Chriſti Prãdicatores primitus colliguntur, &
	ſic farina diuinã gratia poſtea dulcorantur. Mat. 7. Nunquid
	colligit de ſpinis uuas. i. ex malis bonos? quaſi dicit ſic. ¶ Se-
	cũda iuſtorum collectio fit, quando a mundo ad ſtatũ poe-
	nitentia reſugitur. Deus. n. in alienis hortis herbas colligit,
	quas in apotheca religionis conſicit, & ſic alios inde lenit.
	unde ſic collectis, & ad religionem conuerſis uidetur domi-
	nus dicere illud 2. Paralip. 34. Colligam te ad patres tuos:
	Tertia iuſtorum collectio fit, quando per mortẽ hinc re-
	ceditur. Agricola. n. quandoq; colligit fructus immaturos,
	quandoq;

quādoq; maturos. Sic Deus per mortē colligit ad placitum iuuenes, & prouectos. Ideo 4. Reg. 22. dī. Tu autem colligeris ad sepulcrum tuum in pace. Quarta autē collectio iustorum fit, quando ad gloriam quis recipitur. De quo Esa. 58. Gloria domini colliget te. Ista est igitur collectio dei, qua colligit iustorum cumulos. Scd̄ dico, q̄ est collectio iusti, qua colligit uirtutū titulos. Apothecarij. n. certo, & competenti tempore colligunt herbas, quibus tandem suas conficiunt medicinas. Apes etiam colligunt flores, quibus tandē conficiunt mella sua. Hericius etiam Poma colligit, & post retrocedendo defert ad cubiculum, ut post in hyeme inde uiuat. Sic re uera iusti, dum durat tempus opportunum. Item tempus merendi colligūt, & acquirunt herbas diuinarum scientiarum, flores uirtutum & gratiarū, fructus pramiorū, & cælestium opulentiarum, quibus. sin hyeme possint uinere, q̄ per mortem retro cesserint, & uenerit tempus angustiarum. De tali ergo bonorum collectione dicitur in Psal. Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam omnia implebunt bonitate. Et bene dicit, Dāte te & aperiente te. q. d. sine Deo uō pōt fieri talis collectio. Vnde ipse dicit Matth. 12. Qui nō est mecum, contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit. & idē iustis præcipitur illud Deut. 11. Colligatis frumtum, oleum & uinum, foenū ex agris ad alenda iumenta. Vbi nota, q̄ iusti debent colligere Temporalē pasturam, qua possint enutriti (Foenum inquit, ad alenda aialia) spiritalis scripruram, qua possint erudiri. (Vinum inquit.) Virtuales mixturam, quę debent præmuniri (Frumentum) æternalem uenturam, qua possint deliniri. (Oleum.) Quia re uera loco & tēpore colligēda sunt Tēporalia, quę sunt fēnū, spiritalia, quę sunt uinū, virtualia, quę sunt frumentum, æternalia, quę sunt oleum. De temporalibus. n. quę licitē pro necessitatib. possunt colligi, dici pōt illud Io. 6. Colligite, quę superauerunt fragmenta, ne pereant. De spiritalibus. n. dicit Hier. 40. Collegerūt uinum, & messes multā. De virtualibus uerō dī de uero iusto. Cant. 6. Dilectus meus descēdit in hortū suum ad arēā aromatiū, ut pascatur in hortis, & Lilia colligat. Lilia dīcō. i. uirtutes. De æternalibus uerō, quę notātur per oleū, dīcō Deut. 16. Die septimo. i. in requie Paradisi, collecta est domini Dei tui. Ista est ergo collectio iusti. Tertio dico, q̄ est collectio impij, quia. f. mali nō cessant superflue terrena colligere. Vnde Salomoni reprehensuē dī Eccl. 47. Collegisti quasi orichalcum aurum, & ut plumbum complesti argentū & inclinasti femora tua mulieribus. Quarto est collectio Diaboli seu hostis, qui (scilicet) secū colligit, & aggregat malos in Infernum. Matth. 13. Colligite zizania ad comburendum &c. Quinto est collectio mortis, quę. f. colligit bonos. Esa. 57. Viri misericordię colliguntur. & etiam malos. Ioan. 15. Colligent eum, & in igne &c.

A Collis. Nota, q̄ colles in scriptura signant in bono, & in malo. In bono enim
 Colles signat { Viro eminentes, Status excellentes, Gradus p̄minētes. Signat dico { Primū. q̄ collis signat uirtū eminentiā. Nā sicut colles sūt mōtes in altum lōgus cæteris; terrarū partib. apparētēs, sic sancti uiri p̄p̄cū multū meritorum plus ceteris apparent, & eminent, & uersus cælum per contēplationem & affectionē altius se exaltāt. Gen. 49. Donec ueniret desiderium collium æternorū. Et sicut colles sunt (ut cōmuniter) loca herboſa, fructuosa & luminosa, ita in super, & non ruinosa, læta etiā, & solatioſa, q. a. f. cantus aium ibi frequentius solet audiri, sic uiri perfecti sunt herbidi uirtutū folijs, sunt roridi doctrinæ fluijs, sunt lucidi cōtēplationis studijs, sunt tuci a tq; solidi cōstantiā & perseverantiā refugijs. Ibi (dico) est herbarum, i. uirtutū copia, quia. f. pax & iustitia uigent ibi. Psal. Suscipiat mōtes pacem populo, & colles iustitiam. Itē ibi fluit sacra sciētia. Esa. 40. Aperiā in supremis collibus flumina. Item ibi uiget laus, & læticia. Psal. Exultatione colles accingentur. Itē ibi manet uis & constantia, uel etiā spes & uictoria. Vnde de David legit, q̄ ipse manebat in locis tucissimis in colle Achi le. 1. Reg. 23. Item collis signat dignitatis excellentiam. vnde reprehenduntur præsumptiosi. Hier. 49. Habitans in cauernis, apprehēdere nitēris altitudinem collis. De superbis

ēt in dignitatibus constitutus dī Hier. 50. Transferūt de mōte in collem, obliui sunt cubi culi sui. In istis autem collibus mundanarū dignitatū, uel etiam in collibus. sin mundi altis hominibus, & elatis abundant hodie mundi mala. Ibi. n. est Infectio carnalitatū, Et facilliter cadit ibi fulmen, & ruina æternā dānationis. In collibus. n. mundanarū dignitatū hoies carnalitatibus inquinantur. Hier. 13. Super colles i agro uidi abominationes. & Ezech. 32. Implebo colles sanie. Item hoies pompofitatibus uētilantur in collibus, quia ibi (ut cōmuniter) stat maior uentus. Sopho. 1. Cōtrictio magna a collibus. Item ibidem homines ab adulatorib. defraudantur. vnde Osee 4. Super colles accēderunt thymia mata. Item in istis collibus homines indigni a malis superioribus promouentur. Vnde dī de Achab. 4. Reg. 17. quod ipse posuit statuas, & lucos in omni colle sublimi. Item ibi homines facilliter mentiunt. Hier. 3. Verē mendaces fuerunt colles. Item ibi timor, & tribulatio generantur. In collib. n. fit facillius tremotus, sic apud altos hoies accidunt multe tribulationes. vnde Esa. 54. Montes commouebuntur, & colles contremiscent. & Hier. 4. Omnes colles conturbati sunt. Itē siccitas in deuotionis ibi amplior reperit. Vnde Esa. 41. Colles quasi puluerem ponens. Item ibi uirtutum sterilitas horribilior inuenitur. Esa. 42. Desertos faciam montes excelſos, & colles, & omne germen eorum exciccabo. Item ibi fulmē æternā dānationis facillius præsentitur. Deus. n. istos colles in iudicio ponderabit. Esa. 40. Ille librabit in pondere montes, & colles in statera, postea uerō ipſos per dānationē conteret & cassabit. Vnde 4. Reg. 19. Erunt in ruinam collium compugnantium ciuitates munitæ. Pater ergo, q̄ collis signat dignitatis excellentiam, seu etiam præsumptionē & superbiam. Item signat felicitatis opulentiam. Collis. n. est terra inſimul cumulata. & sic in Paradiso sunt omnia bona cumulata, & aggregata, ibi. n. crescunt Poma fatietatis, thura suauitatis, lac dulcedinis, & voluptatis. Sunt ibi (dico) Poma fatietatis. Deuter. 33. De Pomis fructuum Solis & Lunæ, de uertice antiquorum montium, de Pomis collium æternorum. Item est ibi thus suauitatis. Cant. 4. Ascendam ad montem Myrrhæ, & ad collem Thuris. Item est ibi lac uoluptatis. Iohel. 3. Colles fluent lac, & mel. Et sic collis accipitur in bono, in malo autem statum superbiæ, uel etiam ipſos superbos elatos & inflatos significat. Esa. 2. Visitabo super omnes colles eleuatos &c. Sufficit.

Collocare. Nota, q̄ collocare idē propriē est, q̄ aliquid alicui ponere, & sic dico, q̄ boni collocantur in Cælo ad contemplantum, Dico ergo, q̄ in Terra ad laborandum, in cælo est collocatio cōtemplatiuum. vnde de Lepore leui & fugitio, & in Paradiso ad perfuendum. q̄ dormit oculis apertis f̄m aliquos, dī Prouer. 30. q̄ est animal sapientissimum, quia collocat in petra cubile suum. Sic cōtemplatiui leues, pauperes, & uigiles in soliditate cœlesti collocant mētaliter se metipſos. Item est collocatio laboratiuum. i. actiuorum, de quibus dicit Psal. q̄ Deus collocauit illic esurientes, & constituerunt ciuitatem habitationis. Item est collocatio meditantium. s. illorum, qui poenas meditantur æternas. Ps. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Item est collocatio pœnitentium, qui. f. ponuntur in Religione & in Ecclesia, ut bonum iugiter operentur. vnde de Iuda Machabeo dicitur 1. Mach. 4. q̄ ipse in Hierusalem collocauit viros, q̄ legem facerent. Item est collocatio præfidentiu. vnde Salomō dicebat 3. Reg. 2. Collocauit me dominus super folium patris mei. Item est collocatio addiscentium, & scientium, qui. f. in Scriptura collocat sibi sedem. vnde de Sunamite dicitur 4. Reg. 4. q̄ ipsa collocauit filium suum super lectū hominis Dei. Sunamitis. n. est ratio, qua filium suum. i. intellectu collocat in Scriptura, quę est lectus cuiuslibet uiri Dei. Item

Item est collatio triumphantium. s. beatorum, qui dicunt illud Ps. Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascenē ibi me collocauit &c. Vide infra de loco.

A Collum. Nota, q̄ collum, quod est medium inter corpus & caput, p̄ quod cubus in corpus traicit, potest significare Prælatos & Prædicatores, qui inter Deum, & corpus suum. f. Ecclesiam sunt medijs, & per ipſos uel subſidij temporalis corpori subditorum in necessitatibus erogatur. Et nota, quod debet esse

Collum { Altum, in alto corporis seuatur, & sursum etiam rēdit, & eleuatur, sic isti pro certo debent esse alti p̄ uitæ eminentiam, & in altū tēdentes p̄ contemperationis excellentiam. vñ Cant. 4. Sicut turris David collum tuum. Item dēt esse mūdum. Collum. n. est vna de partibus corporis, quę mundius seruant. Sic isti ceteris hominib. debent esse mundiores & sanctiores. Vnde Can. 7. Collum tuum sicut turris eburnea. Item debet esse rectum, quia. f. collum gibbosum nō est commēdabile. Sic isti per iustitiam debent esse recti, nō per uisulūtoruosi. Esa. 3. Ambulauerit extēro collo. Quod est contra superbos, qui habent gibbum in gutture, & in collo, sicut in montibus Pireneis p̄ potum aquę frigidā habent multi. Itē collum debet esse flexuosum. Collū. n. reflectitur ad omnem partem, sic isti debēt esse flexibiles & conuertibiles & inclinabiles f̄m loca, & tempora, & casus. vñ Gen. 5. dicitur, q̄ Ioseph. habebat in collo suo torquem aureū. Torques. n. aurea est flexuuitas pietatis. Itē dēt esse uirtuosum, sicut pater de Bobus, & alijs animalibus, & maxime de Leone, q̄ maiore fortitudinē habent in collo. Sic uerē isti debent esse fortes, & cōstantes, & in bonis actib. perseuerantes & uirtuosi. Vñ Iob 41. In collo eius morabit fortitudo. Itē debet esse sonorum seu clamosum, oia. n. aaimalia per collum sonum emittunt. Sic ista colla. f. Prædicatores & Prælati debent sonum prædicationis emittere, & ueritatis alijs proclamare. Vñ Iob 39. Quis circū dedit collo equi hinnitum? Et sic ergo pater, q̄ isti possunt dici collū altū p̄ contemperationem, mundum per conuersionem, rectum per iustitię executionem, flexibile per clementiam, forte p̄ constantiam, clamosum per eloquentiam. Quāru ad mores autem per collum intelligitur factus superbiæ & arrogantia, & ēr uirtus constantia & permanentia. Collū. n. est situm in alto loco. In collo etiam q̄ tenet extēntū, apparet signum superbiæ. Itē de superbo dī Iob. Currit aduersus Deū erecto collo. Superbi. n. sunt similes Leoni, cuius collū est inflexibile f̄m Ph. Lupus etiam collum nō pōt flectere, nisi tū in malo q̄ situm tonitrua, ut dicit Physiologus. Sic uerē superbi collū opinionis, & obstinationis, & præsumptionis suę ita habent rigidum & superbum, q̄ ipſum flectere ad humilitatem non pōt, nec ad bonum aliquod inclinare. Neemiæ 3. Magistratus non suppoſuerūt colla sua in opere Dei sui, nisi forte q̄ tonitruum alicuius terribilis diuini iudicij audiunt sonuisse, quia sicut dī Eccl. 33. Iugum & lorū curuant collum durum. Iō dicitur Luc. 17. q̄ uilius est si lapis molaris suspendatur ad collum eius, & submergatur in mare. Vñ. n. est superbis, q̄ moles tribulationum collo superbiæ suę adhareat, & q̄ i mare tribulationū mergatur, ut exinde ad humilitatem flectatur. Itē collū in bono signat Spei fulcimentum. Libertatis aīæ munimentum. Fortitudinis & constantia firmamentum. Signat spei, & fiducia certitudinem. Collum. n. sicut sursum erigitur uersus caput, sic spes & fiducia uersus Deum. Et nota, q̄ collum est rotūdū, forte, neruosum, osseum & sonorum. Sic spes debet esse rotunda, mentem in Deum circulariter reducendo, fortis & offea terribilia pro domino sustinendo, Mobilis, & neruosa, p̄ bona opera se mouendo, & se ab hostibus defendēdo, & per discretionem circumspectiō. vnde illud Cant. 4. Sicut turris David collum tuum, quę edificata est cum propugnaculis. Signat etiam libertatis aīæ magnitudinē. Omne. n. animal tunc est liberum, q̄ collum non hēt uinculis alligatum. Sic anima tunc est libera, q̄ uiciorum uinculis non est uincta, & idē sicut homo, qui bene uult animal tenere, solet illud in collo ligare, sic diabolus catenam uerecundia

in collo aīæ. i. in libertate ipſius ponit, ita q̄ uocem confessionis, & orationis emittere nequit, & sic eam in sua potestate detinet, & custodit. Idē diabolus uē dicere cuiuslibet illud Hier. 28. Fac tibi uincula, & catenas, & pones in collo tuo. Cuius contrarium consilium Esa. 52. Consurge &c. solve uincula colli tui captiua filia Syon. Signat constantia firmitudinem. Ita. n. dī fortissima, & inflexibilis propositi in bono. Iob 41. In collo eius morabitur fortitudo &c.

Comburare. Nota, q̄ comburare idem est, q̄ complete ardere, & comburi. Ardere. n. de se nō signat aliquam substantia consumptionem. Comburi autem signat substantia consumptionem & destructionem, & idē comburi (ut communiter) signat in malo. Inuenitur enim triplex combustio in sacra scriptura, scilicet

Combustio { Spirituales, Comburi. n. hō spiritaliter criminibus, tēporaliter tribulationib. æternaliter pœnis & ignibus. Est igitur combustio præcauēda, cōbustio sustinenda, combustio metuenda. Dico ergo primū, q̄ est cōbustio p̄cauēda, & ista est cōbustio uiciorū. Sunc. n. aliqua uicia, quę habent igneam naturam, quia. f. hōmine m̄ per mala desideria comburrunt, cruciant, & inflamant. Ps. Flamma cōbussit peccatores. Spāliter autē tria uicia habēt comburare, stimulare, & sollicitare mētē humanā. f. luxuria, q̄ inflamar ad uoluptates, auaritia, q̄ inflamar ad facultates, inuidia, quę inflamar ad malignitates. Luxuria enim comburit sicut comburitur calx, quę ignem habet virtualiter inclusum, & iō modicę aque super effusione totaliter comburitur, aperitur, & diuiditur, & sensibilibus fumat, & ardet, & quicquid tangit, urit, & lædit. Sic uerē (charissimi) caro nostra ignem luxurię habet naturaliter inclusum, ita q̄ si qua deliciarum aspergitur, facilliter per concupiscentiam inflamar, & tunc fumamus mala desideria, aperimur per mala colloquia, alios comburimus per mala exēpla. Caro. n. est sicut Basiliscus, qui flatu suo omne uiridē cōburit, & non solum tangendo, sed etiam respiciendo occidit, & aues uolātes detrahit, & cōsumit, sicut dicit Plin. Quia re uera (charissimi) quamuis hō sit uiridis per honestā cōuersionem, quamuis sic auis uolans per altā cōtēplationem, quamquam sit longē distans per solitariam habitationem, a Basilisco tñ. i. a carne propria, uel etiam aliena sepiſsimē per cōcupiscentias comburitur, & ab arce cōtēplationis detrahitur & aufertur. Ezech. 20. Comburam in te oē lignum uiridē, & oē lignum aridum, non exstinguetur flamma successiois. vbi nota, q̄ luxuria iuuenibus infidiat (Lignum uiridē) Senibus iniuriatur (Lignum aridum) firmiter cōcomitat, uel finibus nō limitatur (Non exstinguetur inquit) Ista est ergo combustio præcauēda. Secundo dico, q̄ est q̄dā combustio sustinenda. Et illa est combustio mundanorum tribulationum, & correctionū, sicut uisio est Spiritus sancti. Equus. n. cōburitur ut sanior fiat. Phœnix seipsam cōburit, ut reuiuenscat. Aloe & thus cōburit, ut suauis odor exinde euaporando redoleat. Sic uerē boni in hoc mundo sustinent cōbustionū tribulationes & correctionū, ut ad sanitatē gr̄e reducantur, ut p̄ conuersionē perfectā inuenescāt, & renouentur, & ut fragrantia suę bonę famę alij delectent. Quia re uera (charissimi) ista cōbustio tria cōstueuit facere. f. sanitatē gr̄e introducere, & infirmitatē peccatorū curare. Conditionem mutare, & renouare, & per patientiam ibidem habitam famę bonę odorem uñdq; diuulgare. Vnde de tali combustionē dicitur Apoc. 8. Omne foenum uiri de combustum est. Sed circa hoc nota, q̄ comburendi sunt Carnales, ut corrigantur, De carnalibus Perfecti, ut corruptantur, enim dī Eccl. 38. Vapor ignis cōburit carnes eius. Et 1. Reg. 31. cōbuserunt cadauer Salu. Et in Ps. Vire renes meos & cor meū. Itē de combustionē bonorum dicit Iacob Gen. 31. Aestu & gelu uerebar. De obstinatis uerō, & malis quō tribulationibus uiri debent, dicitur Esa. 33. Spine congregatę igni cōburentur. Sed nota hic, q̄ quidam comburuntur alios per iustitię seueritatem, sicut boni iudices, quidam per seuitig crudelitatem, sicut mali Principes, quidam per malitię peruerſitatem, sicut iniuioſi & detractores. Bonus. n. Prælati & Iudex est sicut Incolę regionis

regionis vbi crescit piper, qui igne accēso sylvam igni cōburunt, vt serpentes fugiant, & remaneat granum purum. Sic isti in sylvā. i. in patria, ignem. i. fortem, & asperā iustitiā exereent, vt Serpentes. i. mali extirpentur, & comburatur, boni verò in pace maneant, & versentur. Leu. 16. Cōburent igni tam pelles, q̄ carnes vituli & hirci. Luc. 3. Paleas cōburent igni iuxta quibilibi, triticum autē congregabūt in horreū suum. Secundi. f. Principes crudeles, & Tyranni sunt sicut Draco, qui de naribus spirat ignē, ita q̄ aerem inflamat, & vrit. Sic verē crudeles, & tyranni, qui ignem crudelitatis, rapinā, & fœuitiā semp̄ spirat, sunt sēpissimē causa, q̄ aer, i. patria circumiacēs comburatur, & iuis exactionibus destruat. Vñ ipsi sunt sicut ignis, qui cōburit sylvam, & sicut flamma comburens montes. Isti. n. dicitur ignis per crudelitatem interiorem. Comburere sylvam. i. populum inferiorem. Etiam dicuntur inflammare montes. i. populum superiorem. Isti tertij. detractores sunt similes Rāo, de quo dicit Plin. q̄ ignē est naturā. Nam in partibus Orientis in feruore æstatis flante fauonio p se inflammatur, ita q̄ ignis tantus ibi quaandoq; accenditur, q̄ tota sylvā comburitur. Sic verē à detractorib. & verborum falsis reatoribus inter patres q̄q; tantus ignis iracundiā, & discordiā gignit, q̄ exinde guerrā, & rapinā exterius, odia verò & tristitiā nuterius generantur, ex quib. & ipsi, & tota patria comburuntur, depauperant, & grauantur. Vnde Apoc. 8. Tertia pars terrē cōbusta est. Isti igitur sunt combustores diaboli, quos. f. diaboli mittit ad terram dñi comburendam. Veruntamen illi, qui cōburuntur, & qui per istos malos pœnis, & laboribus affliguntur, si cum patientia sustinere voluerint, gloriā cōsequētur æternam, quia sicut dicitur Jac. 5. Beaticam eos, quē sustinuerunt. Ista est ergo combustio sustinenda. Sed tertio dico, q̄ est q̄dam combustio metuenda. f. combustio ignis æterni. Sic. n. est in alio mundo, sicut est in quadam ciuitate Indiā, q̄ dicitur Cclumbū, quæ est patria vbi piper nascit, de qua dicitur in lib. de Mirabilibus Orientis, q̄ quando aliquis moritur, sepulcræ non traditur, sed igni comburitur, & nō solum ipse, imò etiam vxor ipsius tota viua cum eo cōcrematur. Nolunt. n. sine vxore ad aliud seculum transeat. Sic verē (charissimi) quando Indi nigri. i. Demones vidēt aliquē peccatorem mortuum, ipsum pro certo non permittunt in Paradisi cimiterio sepeliri, imò ipsum in Inferno sepeliunt, & comburunt, sicut patet de diuite Epulone. Luc. 16. & non solum ipsum, imò etiam vxorem eius, quia re vera & vxores, & similes filij, & mali consiliarij, & fautores malorum cum impijs Inferni ignibus mancipantur. Vnde Iudic. 15. Ascenderunt Philistei, & combusserunt tam vxorē eius, quam patrem. Circa quod notandū, quod in isto igne debent comburi tria genera personarum, scilicet.

Superbia tumentes, Comburentur igitur in inferno illi, qui sunt tumētes per superbiā. Vnde Pl. Montium fundamenta comburent. Item illi, qui sunt fœgentes per luxuriam. Vnde Esa. 9. Vestimentū mixtū sanguinis erit in combustionem, & cibus ignis. Itē illi, qui sunt pūgentes per fœuitiam. Vnde Esa. 33. Spina congregata igni comburentur. Et sic patet, q̄ triplex est combustio. Sed nota, q̄ inueniuntur tria, q̄ impediunt combustionem. Primum est quidam lapis, qui dicitur amatides, quo si vestis tacta fuerit, comburi non poterit, s̄m Plin. Secundum est, Lana de terra Abraham, quia dicitur in libro de Mirabilibus Orientis, q̄ Lana illius patriæ, si vestimentum exinde fiat, p̄seruat hominē à combustione. Tertium est spina, quæ dicitur ligna sechim, q̄ incombustibilis est naturē. Pro certo (charissimi) sic sūt loquendo spiritualiter tria q̄ à prædictis malis combustionibus nos p̄seruant. Primum est lapis amatides, id est amaritudo penitentia. Secundum est vestimentum seu Lana de terra Abraham. i. decentia honestæ apparitiō. Tertium durities lignorum sechim. i. fortitudo patientiæ. Ista. n. tria qui habet malis ignibus nō cōburitur, nec in hoc seculo, nec in alieno. Patet in præsentia de viris p̄fectis, qui licet in igne tribulationis positi sint, tamen non comburuntur per impatientiam, nec per aliquod vitium consumuntur. Vnde isti sunt sicut rubus. Exod. 3. qui ardebat, & non comburebatur. Patet etiam in alio mūdo, vbi in igne Purgatorij animæ bonæ affliguntur, & tamen ad consumptionem vicinam nō deducuntur. Vnde Esa. 43. Cum ambulauerit per ignem non combureris &c. Vide in titulis ardere, de igne, & de vere.

Comedere. Quamuis multa significet in scriptura siue in bono, siue in malo, istud tamē possumus notare, q̄ quia comedere idem est, quod cibum & nutrimentum recipere, idēō triplicem comestione possumus inuenire. Est enim comestio seu receptio spiritualium, temporalium, & æternalium. Comestio spiritualis est triplex, f. comestio seu acquisitio. Virtutum & meritum, Primo mō comedunt p̄fecti, Scientiarum & documentorū, Secundo modo discreti. Eucharistiæ & sacramentorū. Tertio modo deuoti. Istis enim tribus modis debemus comedere. f. recipiendo. Gratiarum refectionem, De comestione seu incorporatione bonorū Doctrinarum instructionem, Corporatione bonorū Sacramenti communionem. spiritualium dicit Prover. 13. Iustus comedit, & replet animam suam, venter autē impiorum insatiabilis. De comestione seu acquisitione scientiarum dicit Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. De comestione sacramentali dicit Eccl. 9. Vade comede in lætitia panē tuū. Dicamus ergo charissimi, q̄ sicut videmus, oīa mortalia, & caduca indigēt comestione & nutrimenti receptione, sicut patet de arboribus, quæ cōtinuē recipiunt nutrimentum à terra & ab aqua, de aialib. q̄ à fructibus, & aere &c. Homines. n. & animalia morerentur, arbores & herbe q̄cā rētur nisi comedendo & nutrimentum sumendo quōtidie fulcirentur, & sustentarentur. Comestio enim vitium vitam conseruat, Sic re vera (charissimi) Humorem restituit, necesse est, q̄ si volumus Corpore roborat, rebus spiritualiter viuere, cibum spiritualium Animam lætificat, comedamus. f. deuotio Appetitum quietat. Comestio enim, Eucharistiā &c. quia verē per talem comestionem humor gratiæ reparatur, vita gloriæ p̄paratur, fortitudo constantiæ roboratur, anima per lætificationem cōsolatur, & appetitus desideriorum nostrorum in bono figit & quietatur. & iō Helyæ dormienti p̄ceptum est. Surge comede, quia grandis restat tibi via. Et sequitur, q̄ ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montē Dei. De comestione ergo spūali vsq; loqui Eccl. 2. in fine, & in principio tertij, vbi dicit. A peti os tuum, & comede quacūq; ego do tibi. Et vidi, & ecce manus missa ad me in qua erat liber inuolutus, & scriptæ erant in eo lamentationes & carmen & vā. Et dixit mihi. Fili hominis quodcūque inueneris comede, Comede volumen istud. Et vadens loquere filijs Israel. & sequitur, Comede illud, & factum est in ore meo quasi mel dulce. Iste est liber sacre Scripturę (charissimi) quem manus diuinę misericordiæ nobis expandit, in quo pro certo inueniuntur scriptę lamentationes viatorum, vā damnatorum, carmen beatorū, quem pro certo debemus comedere. & p̄ studiū nobis incorporare, vt filijs Israel. i. ceteris fidelibus sciamus, & possumus loqui, & prædicare. Et pro certo si ipsum comederimus, legerimus, & studuerimus, ipsum melle dulciorem inueniemus. Exponamus igit de spirituali comestione illum auctoritatem Cant. 5. Comedi fauum meū cum melle meo, bibi vinum meum eum lacte meo. In quibus verbis aduerte, q̄ tria sunt comedēda principaliter. f. diuinę sapientiæ nutrimentum (mel) charitatis, & gratiæ condimentum (vinū) panis Eucharistiæ Sacramentum (lac) Primum est cibus illuminatiuus vel mūdicatiuus, (mel) Secundū cibus lætificatiuus (vinū) Tertium cibus viuificatiuus (lac) Mel. n. fordes mundificat, vinū corda lætificat, & lac vitā prolongat seu fortificat, sicut patet in pueris. Comedamus ergo nutrimentū sanctificatiuum (Mel inquit) Multa. n. comedunt, vt sanitas habeatur, & non solū, vt corpora nutrantur. Vnde dicit Plin. de Serpēte, q̄ fœniculū comedit contra visus obscuritatē. Cernus et comedit quandam herbam, quæ dicitur Diastamus, vt virtute eius sagittas de corpore suo eiciat. Mustilla comedit rutam, vt contra Basiliicum p̄ualeat. Sic re vera (charissimi) si nos fuerimus sicut Serpentes per prudentiam & discretione. Matt. 19. Estote prudentes sicut Serpentes, sicut Cernus per desiderium & affectionem. Psal. Sicut Cernus desiderat ad fontes aquarum &c. Sicut Mustilla per auiditiā & strenuitatē, pro certo nos debemus comedere & nobis incorporare nutrimentū sacre Scripturę, & sapiētiz di-

tię diuinę & scientię, quia verē ista est sicut fœniculum illuminans nostram cęcitatem. Ista est Dictamus eiciens sagittarum diaboli venositatem. Ista est sicut ruta eliminans Basiliici, & carnis, seu hostis potestatem, & auctoritatē. Comedamus ergo eam, & studeamus in ipsa, vt illuminetur nostra cęcitas obscurata, vt sanificetur nostra infirmitas vulnerata, vt et superetur hostis malignitas venenata. Ad istum ergo cibum comedendum inuitat scriptura, Cant. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fructus Pomorum suorum. Hortus. n. cōmuniter omnibus nobis est lacra Scriptura, vbi sunt multa Pomi plene fructibus. i. multi libri pleni scientijs, quos p̄ certo studēdo debemus colligere, & gustare. Iste est ergo cibo sanctificatiuus, quod ostenditur cū dicitur, Mel. Mel. n. habet virtutem mundificatiuam, habet etiā virtutem visus depuratiuam, & illuminatiuam. Abstergit. n. dissoluit & confumit humores grossos ab oculo. Nec mirū, cum mel ex floribus cōficiatur, qui p̄ ceteris rebus medicinales esse noscuntur. Re vera (charissimi) mel est sacra Scriptura, q̄ ex pluribus apum floribus. i. ex sanctorum patrum scientijs est cōfecta. Ista. n. fordes ruditatū ab oculo intellectus mundificat, & visum fidei & scientię illuminat, & illustrat, & sic sanitate intellectus reparat, & reformat, quod bene figuratum est 1. Reg. 14. vbi cum Ionathas tinxisset summitatem virgē in fauum mellis, & comidisset, illuminati sunt oculi eius virgā. i. intellectus noster, si intinctus fuerit in fauē mellis. i. studiū sacre Scripturę, oculi nostrę discretioni p̄ certo illuminabunt. Ideo p̄ceptū Prou. 24. Comede filii mei mel, quia bonum est. Aduertamus tñ q̄ q̄q; Araneæ circa mel faciunt telas suas, & corruptum mel. Q̄q; etiam quedam falsæ apes, quæ dicitur Labion à Plinio, in mel ita auidē & profundē se immergunt, q̄ exinde exire non possunt. Ista autem apes à veris apibus fugantur, punguntur, & occiduntur. Sic verē (charissimi) circa mel sacre Scripturę versantur q̄q; araneæ. i. heretici, qui telis suorum fallorū tractantur, & expositionū ipsam corrumpere nituntur. Item ibi morantur Labion. i. quidam fatui, & simplices Theologi, qui q̄q; ita profundē se immergunt, & de rebus ita profundē tractant, q̄ exinde neficiū exire, nec ad finem debitum applicare, imò quod deterius est, sape per multas hæreses moriunt, necnō à veris apibus. i. a sapientibus redarguntur, cōtemnunt, & arguuntur, & etiam, quod peius est deridentur. De talibus potest dici illud Prou. 25. Sicut qui mel comedit multum, non est ei bonum, sic qui perscrutator est maiestatis, opprimet gloriā. Mel. n. indicretur comestum valde inflat. Sic scientia indiscritos per superbiam, & p̄sumptionē hēt inflare. 1. Corin. 8. Scientia inflat, charitas autē ædificat. Ideo p̄cipit Eccl. 3. Altiora te ne quisieris, & in superbia cuius rebus ne fueris curiosus. Et Rom. 12. dicit. Non plus sapere, quam oportet sapere. Patet igitur, q̄ nos debemus comedere nutrimentū sanctificatiuum (mel). Sed tñ dico, q̄ nos debemus comedere alimentum lætificatiuum. (Vinum inquit) Per vinum. n. intelliguntur bona spiritualia. f. deuotio, contemplatio, diuinę misericordiæ consolatio, & spes futurorum cōsideratio. Ista. n. sunt cibaria lætificatiua, & ad spirituale gaudium inductiua. (Vinum inquit) Pl. Vinum lætificat cor hominis. Est. n. quædam hærba, quæ dicitur apium risus, quæ comesta facit hominem ridere. Sic verē bonorū spes Paradisi, & spiritualia bona faciunt hominem spiritualiter cōsolatum. De quo dicit Eccl. 9. Vade comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum. Illud potissimē est verum de comestione p̄teritę voluptatis, pro qua ad modū formicę debemus in ætate p̄sentis seculi laborare, vt illum cibum in mortis hyeme possimus manducare. Prou. 6. Formica cōgregat in messe, q̄ comedit in hyeme. Omnia. n. animalia tractant, & certant pro comedendo, sicut patet in muribus q̄ prouident &c. Aduerte tamen, q̄ ista comestio bonorū æternorum ad ædificatiua triplici ratione. Primò, quia habet fertilitatem. Num. 8. Comedes panem sine penuria. Habet suauitatem. Cant. 5. Comedi fauum meum cū melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Habet satietatem. Leu. 26. Comedis panem in saturitate. Istud est ergo alimentum lætificatiuū. Aduerte, q̄ est quidā lapis dicitur Echites, qui sub cibo positus non finit eum comedi, nec aliquiter deglutiit, qui si mortuus fuerit, cibus sine difficultate aliqua transglutiēt, s̄m Diof. Sic verē (charissimi) cibus glorię Paradisi. f. lapidē peccati

mortalis apposueris, à te non poterit finaliter manducari. Exo. 29. Non comedentur, quia sanctificata sunt. Si autē istum lapidē per confessionē & penitentiam amoueris, tunc ad comedendum istū cibum sine difficultate aliqua finaliter admitteris. 2. Paral. 31. Comedimus, & saturati sumus. Istud est ergo alimentum lætificatiuum. Sed tertio dico, q̄ nos debemus comedere Sacramentum viuificatiuum, & istud est alimentum Eucharistiæ, quæ pro certo animas viuificat, atque nutrit. Io. 6. Qui manducat carnem meam habet vitam æternam, q̄ ostenditur cū dicitur, Lac. Lac. n. unū est de principijs humanæ vitæ, s̄m sententiam sapientis. Eccl. 39. Inritū vitæ hoīs aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, & panis similitudinis, mel, & botrus, vna, oleū, & vestimentū. Ista. n. sunt decem necessaria ad vitam humanā corporaliter nutriendā, q̄ etiam ad vitam spiritualem necessariū requiruntur, videlicet Aqua pietatis, Panis sacre Scripturę & veritatis, Botrus vna. i. memoria passionis, Ignis charitatis, Oleum, id est lenitas compassionis, Ferrum stabilitatis, Oleum, id est lenitas compassionis, Sal sagacitatis, Mel, id est dulcedo deuotionis, Lac facietatis, Vestimentum, id est velamen bonę conuersationis. Ista ergo sunt nobis necessaria ad vitam moralem, & spiritualem, & maximē lac corporis Christi. Lac. n. est cibus Puerorum. Et corpus Christi est cibus puerorū, & sanctorum. 1. Cor. 3. Tanquā paruulis in Christo lac dedi vobis edere. Ezecl. 34. Lac comedebatis, & lana cooperiebami n̄ &c. Vide supra de cibo. Aduerte tamen, q̄ ille cibus est à nobis comedendus cum amaritudie contritionis, cū memoria mortalis corruptionis, cum dulcedine deuotionis. De primo Iob 3. Antequam comedam suspiro, & Exod. 12. Cū lactucis agrestibus comedis illum. Item de secundo dicitur in Pl. Comederunt sacrificia mortuorum. De tertio autē dicitur Ezecl. 16. Similā, & mel, & oleum comedisti, & decora facta es vehementer. Sic ergo patet triplex comestio, quæ à nobis est faciēda, quia. n. nos debemus comedere, vt dictum est, nutrimentū sciētiale &c. Vide supra de cibo, vbi multa de Sacramento altaris inuenies, & etiam de alijs. Sed nota adhuc q̄ est quadruplex comestio vituperabilis, videlicet

Comestio { Voracitatis, Prima est comestio guloforū, Rapacitatis, Secūda est comestio auarorū, Detractionis, Tertia est comestio oblocutorū, Cōsumptionis Quarta est comestio Dæmoniorū. Vel Infernorū tormentorum. Dico ergo, primo modo comedunt gulosi. Isti. n. sunt similes Vrfo, cuius appetitus est insatiabilis, vix. n. ita satiatu fuerit, q̄ si sibi aliquid projicitur, quin comedere conēt. Sic verē multi sunt ita gulosi, q̄ quasi non possunt satiari. Esa. 22. Ecce gaudium & lætitia, occidere Vitulos, iugulare Arietes, comedere carnes, bibere vinum. Vt. n. dicit Prouerb. 13. Iustus comedit, & replet aiam suam, venter autē impiorum insaturabilis est. Item secundo modo comedunt auari. Isti. n. comedunt bona aliorū, q̄ per fraudes, rapinas, & vsuras deuorant, & extorquēt. Iohelis 1. Ignis comedit speciosa, deserti. Ignis. n. insatiabilis signat auaros, & raptores, q̄ pro certo oīa speciosa, & delectabilia huius mundi rapiunt, comedunt, & acquirunt. Sicut. n. videmus, q̄ aialia crudelia pugnant cum innocentibus, vt comedant carnes eorū, vnde dicit Plin. q̄ causa quare Vrsus pugnat cū Afino & Tauro, est, vt comedat carnes eorū, cum ipse naturaliter diligit carnes crudas, sic verē charissimi crudeles & malitiosi pugnant hodie per lites, vsuras, & rapinas cū aialib. innocentibus. cū pauperibus, & simplicibus, vt carnes eorū rodant, comedant, & acquirant. Vñ Hiere. 19. Vnusquisq; carnes amici sui comedit. & bñ dicit amici sui, quia pro certo tales auari non parcent homini, ita. n. libeter exheredat focios, vt remotos, cō sanguineos, vel extraneos. Vt. n. dicit Aug. de verbis dñi, auarus nec parcat patri, nec matrē cognoscit, nec fratri obtēperat, nec amici fidem seruat. Sicut. n. dicit Odoricus in lib. de Mirabilib. Orientis, in India est quoddam Regnum dictum Dodin, quod in lingua illa idem est, q̄ immundum, immunda. n. gens ibi habitat, & morat. Comedit. n. carnes crudas & oēm abominatorem. Comedit etiam pater filium, filius patrem, vxor maritum, & maritus vxorem. Nam cum aliquis infirmat, statim filij eius vel amici vadunt ad Idolum suum, vt sciant si de illa infirmitate moriatur, quia si exinde mori debebat, statim ipsum suffocant & eum comedunt, & ad eum comedendum amicos

amicos cum festiuitate inuitat. Et hoc ipsi faciunt, vt dicitur, ne parentes eorum a vermibus comedantur melius est inquit, vt comedamus amicos nros, q̄ q̄ vermes i sepulchro comederent eos. Si aut de infirmitate conalescere debeat, tunc ipsum ad dictum Idolum dimittant. Pro certo (charissimij) quanquam materialiter loquedo, iste ritus vobis sit horribilis, & ignotus loquedo tñ allegoricè, nobis esse dignoscitur, notorius, & cõis. Cõstat. n. q̄ auari hñt Idolum suum cui obediunt in hoc mundo, videlicet peccatum auaritię, q̄m Apõstolũ Gal. 5. Auaritia est Idolorum seruitus. Iñ. n. Idolo auaritię obediunt, q̄m q̄ ab eo sollicitantur, inducuntur vel stimulantur, & nunc contra patrem, nunc cõtra matrem, nunc contra proximum debacchantur. Cõstat igit, q̄ ad stimulationem auaritię pater furtig contra filium, filius cõtra matrem. Vnde dicitur Ezec. 5. Patres comedent filios i medio tui, & filij comedent patres suos. Et istud non solũ verum est de filiis naturalibus, imò de spũalibus. & de Ecclesiasticis & Regularibus, & hoc est verum. Inter istos. n. pater a filio. Prælatus a subdito, & ecõuerso, & locus a socio impugnatur, quod vtiq; totum facit p̄ceptum Idoli. i. auaritię corruptela. Hier. 19. Cibabo eos carnibus filiorũ suorũ, & filiarum suarũ. Ita et videmus de illis balliuis, qui ad mardatum Idolorum suorum. i. dñorũ suorum, & magistrorum alios deuorant, & corrodunt per exactiones, violentias, & rapinas. Et sic ergo pater, q̄ ista est comestio auarorũ de qua dicit Michę 3. Comederunt carnem populi mei. Isti et quãto plura comedunt de diuitijs & acquirunt, tãto maiores ab alijs reputantur. Vnde Dan. 14. Nunquid est Bel viuẽs Deus? nõne vides quãta comedit, & bibit? Ista est ergo comestio, qua comedunt exactores. Isto ergo modo comedunt raptores. Sed adhuc dico, q̄ alio modo comedunt detractores. Isti. n. sunt similes Serpenticibus, qui pullos auium transglutiant, & comedunt totos viuos, qui. s. cum dentibus suis. i. cũ verbis detractorijs, quæ idẽ dentes dicuntur q̄m lfid. q̄ de munt hominibus bonam famam, alios comedunt totos viuos. Figurati Dan. 14. in illis Sacerdotibus, qui occulte veniẽtes comedebant omnia, quæ ante Deo ponebant. Quia re vera (charissimij) multi sunt hodie falsi Sacerdotes in Tẽplo Ecclesię, q̄ non cessant comedere, & corrodere per detractiõẽ quicquid boni a bonis hominibus Deo offertur. Vnde Eccl. 39. Comedebatis carnes, & bibebatis sanguinẽ eorum. Isti. n. sunt similes Leopardo, qui delectatur comedere sterces humanum, & illud suam reputat suauitatem. Similes etiam Simię quæ scrutantur capillos hominis, vt inueniant pediculum vel immunditiam aliqualem, quod cũ inuenierit, statim comedit. Si ex verẽ detractores in pediculis, immunditijs, & stercorebus hominum delectantur, hoc est dictu in vitijs criminibus aliorum, & idẽ capillos eorũ. i. facta & conditiões aliorum non cessant inuestigare, & scrutari, vt aliquid immunditię. i. aliquid reprehensibile reperiant, quod obloquendo deuorent, & consumant. Mala. n. aliorũ sunt cibus, & comestio detractorum. Osẽa 4. Peccata populi mei comedent. Ista est igitur tertia mala comestio, qua comedunt detractores. Quarto inuenitur comestio, qua comedunt Inferni tortores. & ista comestio non est nisi pœnæ exquisitiõ. Sicut. n. canis comedit ouẽ, & postea a Lupo comedit, sic verẽ illi, qui in hoc mundo alios vel alia indebitẽ comedunt, tandẽ in Inferno a Lupis. i. Dæmonib. comeduntur. s. quantũ ad aĩam, & quantũ ad corpus in sepulchro a vermibus corroduntur. Job 30. Qui me comedunt, non dormiunt. In quo. n. peccat quis in hoc & puniet. Sap. 11. Idẽ peccatores, q̄ comedẽdo peccat, sicut sunt gulosi, q̄ comedũt delicias, auari, q̄ comedũt diuitias, tyranni, q̄ comedũt alienas iniurias, detractores, q̄ comedũt & corrodũt aliorũ famas & sufficiẽtias, tales (dico) multoties in Inferno a Dæmonib. comedunt. Aethiopes. n. nigri comedũt Dracones q̄m Glosã sup Pl. Quia p̄ certo niger populus Aethiopiũ. i. Dæmonũ, tales Dracones. i. tales p̄tõres finaliter comedũt, & vorabũt. Vñ 3. Re. 21. Canes comedẽt Izabeli cãpo Izrael. Et sic igitur patet, q̄ comedũt, & comedunt mali, & peruersi. Et ista sũt quatuor gñã comestionis, q̄ a nobis potissimẽ sũt horreda & c. Vnde dicitur, & d. detractiõ. & Encharisti.

Commendare. Nota, q̄ commendare quandoque sumitur pro laudare, sicut 2. Cor. 10. Nõ enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem

Deus cõmendat. Quãdoq; sumitur pro cõmittere, vel cõstodire, sicut 1. Reg. 17. de Dauid dicit, q̄ ipse cõmendauit gre gem custo Jibus. Et isto modo accipitur (vt cõiter) commendare. Notabis ergo, q̄ commendatio dicitur illa commissio, qua alicui datur aliquid in custodia vel cõmissio, & hoc pro tempore, non ad semper, & quod pro libito voluntatis potest re peti, & auferri. Et sic notabo, q̄ in Scriptura inuenitur

Cõmẽdatiõ. { Deuotionis, { facit orans humiliter, { Prælationis, quã { habet regens vtiliter, { Possessionis, { seruat viuens hũaniter.

Prima } **Est commenda** } **Commendabilis,**
Secunda } **Formidabilis,**
Tertia } **Miserabilis.**
Prima est ergo cõmenda deuotorũ, quia. Ipsi cõmittunt, & cõmendat dño se & sua, nihil. s. de se sperãdo, sed in Deo cõfidendo, & se & alios proteccioni ipsius cõmittẽdo, sicut dicebat Dauid in Pl. In manus tuas dñe cõmendo spiritum meum. Et Act. 20. dicit Paulus alijs discipulis. Commẽdo vos Deo. Et Act. 14. Cõmendauit eos Deo, in quẽ crediderunt. **Secunda** est cõmenda pealatorum, quia. s. Deus vel superior committit ipsi aĩas subdito rũ. De quo figuratiũ dicit Exo. 22. q̄ si quis cõmendauerit proximo bouẽ, vel asinũ, & furatũ fuerit, reddet dñum dño. Quia re vera talis cõmenda facta est Prælatis & custodib. tali pacto, q̄ si aĩas pereunt p̄ eorũ defectũ, luere vel restaurare tenebuntur, & idẽ cauẽdũ est ne indignis fiat commissio aĩarum. Idẽ Apõstolis loquens. 2. Tim. 2. dicebat sic. Hęc cõmẽda fidelib. hoib. q̄ idonei sunt & alios docere. **Tertiõ** est cõmissio terrenorũ, seu et caducorum oĩum. Et ista est illa, qua oĩa nra bona tẽporalia, naturalia, gratuita, & fortuita sunt nobis a Deo cõmissa & data, & p̄cario commẽdata, & idẽ more accidentiũ sunt nunc propria, nunc aliena, nunc presentia, nunc remota, & p̄culdubio Deus vult, q̄ nos sicut bonæ fidei cõmissarij, illa nobis cõmẽdata debite ministremus, & in melius multiplicãtes, cũcta ad laudem ipsius ordinemus, sicut Matt. 25. dicit, q̄ pecunia nummularijs cõmittenda, erat cum lucro & vsura ampliori reportanda. Idẽ bene dicit Luc. 14. Cui multũ commẽdatum fuerit, multũ exigeret ab eo & c.

Communiuere. Nota, q̄ communiuere (vt communit) accipit pro destruere, & dissipare, sicut in Pl. Et communiuimus eos sicut, puluerem ante faciem ventũ, vt lutum plearearum delebo eos. Vide in alijs titulis cõsumilibus, & vide infra de minuere, & de minus.

Comes. Vide de societate.

Commixtio. Vide de cõfictiõne & societate, & c. similia, & infra in verbo miserere.

Commissio, Committere. Nota, q̄ committere accipitur pro commẽdare, sicut 1. Mach. 8. dicit, q̄ Romani cõmittẽbãt vni homini Magistratum. Rarõ tñ in Scriptura sumitur isto modo. Item accipitur pro bellare, vel pro bellum facere, vel pro p̄lio se aggere. Vnde 2. Mac. 10. Primõ autem solis oru veterque exercitus p̄lium commiserunt. Item sumitur pro delinquere, vel peccare, & sic dicitur de illo pessimo Menelao 2. Mach. 13. q̄ multa erga aram Dei commisit. delicta. Vide ergo in verbo bellare, & de peccare, & commendare & c.

Commorari. Vide infra d. mora i litera M. & vide hęc verba habitare, manere, p̄seuerare & c.

Commouere, Commotio. Nota, q̄ commotio, s. sumitur multipliciter in scriptura. Signat enim in bono, & in malo. Et primõ signat in bono motum
 Timoris, qui mentem concutit, Primus ergo motus
 Doloris, qui culpas excutit, timoris & turbatiõ
 Amoris, qui cuncta discutit, nis est, qui mentẽ ha
 bet concutere. Mens enim viri considerans rigorem diuina iustitię mouet, & conuenitur per timorem, sicut equus solo aspectu virgæ vel calcaris fremit, & commouetur visibiliter in seipso. Vnde in Psal. De commotione timoris dicitur domino. Commouisti terram, & conturbasti eam sana contritiones eius, quia commota est. Et iterum. Commota est, & contremuit terra. Et iterum. Conturbati sunt, & commoti sunt, tremor apprehendit eos. **Secundus** est motus doloris, & cõtritiõnis. Ista est. n. commotio, quã facit

flatus inspirationis diuinæ, ex qua sequitur vox & conitruũ confessionis laudis. Figura Ezec. 3. vbi dicit, q̄ ipse audiuit post se vocem commotionis magnæ. Ialarum aĩalium percussio rium altera ad alteram, & vocem rotarum sequẽtium aĩalia, & vocem commotionis magnæ, spiritus. n. vitæ erat in rotis. Quatuor aĩalia sunt quatuor affectiões, rotæ se quẽtes sunt bonæ operatiões, quia pro certo qñ i corde fit cõmotio cõtritiõnis, & ibi viger spiritus vitæ, gratiæ, & diuinæ inspiratiõnis, tunc quatuor affectiões inuicẽ se cõcutientes vocẽ confessionis solent emittere, & voces rotarũ sequẽtium. i. laudem bonorum operum faciunt sonare. Ista est igitur cõmotio contritiõnis, de qua 2. Mach. 13. Cõmouẽt cõtritiõne sua. Et illud Psal. Sana contritiõnes eius, quia cõmotã est. **Tertiõ** dico, q̄ est commotio amoris & affectiõnis. Et ista est qñ quis commouetur ad fraternã cõpassionẽ, ad fidei zelũ & deuotiõnẽ, ad iustitię executionẽ. Ignis. n. solet cõmouere materiã, in quã agit, patet in scintilla accensa, quæ sursum mouetur. Sic charitas mentem commouet ad oĩa supra dicta. De motu cõpassiõnis dicit Gen. 43. q̄ commota sunt viscera Ioseph super fratre suo. De motu zeli dicit dñs loquẽs de Phinees. Num. 25. Phinees zelo meo commotus est cõtra eos. i. contra Idoloratras. De cõmotiõne aut iustitię dici potest illud Esa. 29. Visitabitur in tonitruo, & commotio. Visitatio enim est idẽ, quod iustitię executio. Sic ergo sumitur commotio in bono. **Secundõ** principaliter dico, q̄ inuenitur commotio in malo, & ne dico, q̄ mali commouentur

B Inconstantia factu, Commouent (dico) per inconstantia, quæ non nouit stare. vnde de discordiã fluctu, & inconstantibus, qui nunq̄ p̄seuerant in vñũ finẽ, nec quãtũ ad se, nec quãtũ ad alios, nec quãtũ ad proximum, nec quãtũ ad Deũ, sed semper fluctuant, & mouent, pot dicit illud Esa. 24. Commotioẽ cõmouebitur terra, & cõcussioẽ cõcutiet, & agitatioẽ agitabitur & c. Commouent et per iracundiã, quæ solet turbare. Vnde iracundiã Antiochidũ 1. Mach. 6. q̄ commotus valde decidit in lectum. Cõmouent insup p̄ discordiã, quæ solet rixari. Thre. 4. Iurgati quippe sunt & cõmoti. & Psal. Fundamenta montium concubata sunt, & cõmotã sunt, qui iratus est eis. Commouentur et per mesticũ, vel per fortunã insolentiam, quæ solet grauare, sicut pater, quæ fortuna. s. de statu prosperitatis commouet, & eradicat malos, mors, & Infernus turbant, & cõmouet vniuersos, & maximẽ impios damnatos, idẽ de commotioẽ fortunæ & mũdanæ tribulationis pot dicit illud Amos 9. Percute carnẽ, & cõmoueat iur superliminaria. De cõmotiõne mortis, & dãnatiõnis dicit Ezec. 39. Cõmouebũtur a facie mea volucres cœli, & pisces maris, & bestia terre. Volucres (dico). i. supbi, q̄ sunt volatiles. Pisces. i. luxuriosi, q̄ sunt natalites. Bestiæ terre. i. auari, q̄ sunt gressibiles. Sed re vera a talibus malis commotionib. p̄feruntur tria genera personarum, videlicet In diuinis auxilijs confidentes, Primi sunt deuoti, qui in virtutum p̄sidijs residentes, solent in Deo sperare, In æternis fastigijs p̄sidentes, dicentes illud Psal. A dextris est mihi dñs ne commouear. Secũdi sunt iusti, q̄ solẽt p̄seuerare, quia sicut dicit Prouer. 10. Iustus in æternum non commouebitur. Tertij sunt beati, qui solent semper durare. vnde in Psal. Non commouebitur in æternum qui habitat in Hierusalem. Sufficiunt igitur, vide infra de moueri.

Communitas. De communitate in quantũ signat congregationem, societatem, & similia, vide in alijs titulis. s. de religione, societate & c. Et vide in tabula huius operis, vbi multa inuenies, & similiter vide in tabula, sed singularibus, quia cõis vita opponitur singularitati. Sed de cõitate in quantũ signat negocia reipublicæ & utilitatẽ cõem, noto, q̄ Arist. dicit. Bonũ, quod est cõius est diuinius. Iustum. n. & cõgruum est, q̄ vtilitas publica p̄ferat priuatã, qd̄ maximẽ spectat ad Iudices, & Prælatos, & alios quocũq; qui sunt in publicis officijs constituti. Teste. n. Solino, in insulis Hæbudum tantus erat amor Reipublicæ, q̄ Rex eorum nõ permittebatur aliquid proprium possidere, imo alebatur de publico, & et vxorem non sinebatur habere, nec liberos p̄creare, sed si motus esset libidine, licebat ei aliorum uxoribus se vniere, quæ oĩa ciues patiebantur, vt ait, quia nolẽbat, q̄ Rex, qui in officio publico erat positus, haberet aliquid priuatum facere, sed solũ cõibus vtilitati-

bus militare. Et idẽ bene dicitur Iudi. 19. In cõe discernite quid faciendum sit. Et meritõ, quia sicut dicit Leo in quodã sermone. Publica p̄ferenda sunt proprijs, & ibi intelligenda est rõ vtilitatis, vbi vigilat cura cõis. Et re vera sic faciebant antiqui, de priuata. n. vtilitate parum curabãt, sed solũ de vtilitate suæ cõis Reipublicæ cogitabant, & idẽ cõitates tũc, & regna in prosperitate, & gloria crescebant. Quid. n. fecit Decius Imperator, & post ipsum eiusdẽ nõis filius? Nonne vterq; teste Tito Liuiõ, audito in somnis, q̄ si ipse in bello caderet, exercitus suus vinceret, & exercitus cõtrariũ succumberet, & e contra, statim citatis equis se & aduersariõrum exercitum in inferis deuouerunt, bellum intrauerunt, & vt suum saluarent exercitum, morti se exposuerunt, quod & factũ est, nam aduersarij succumbuerunt, & sui victoriam reportauerunt. De Curtio voraginẽ intrante, de Mutio ignẽ sustinente, de Regulo contra salutem propriam pro vtilitate Romana consiliũ dante, & ad hostes spõta redeunte, de Lycurgo legum latore pro cõibus moribus reformãdis exilium eligente, de Fabricio paupere, quo ad se, in Imperio p̄seuerante, qui omnes cõem vtilitatẽ, & Rempub. taliter dilexerunt, q̄ priuatã, & propriã neglexerunt. Longum esset dicere, nec sufficeret calamus tantorum virorum gloria enarrare. Vnde etiam ipse Tullius lib. de Amicitia de scipio dicit. Mihi autem non minus curã est qualis Respublica post mortem meam futura sit, quã qualis sit hodie. Vnde Chrysof. super Matt. 24. vbi dicit. Beatus seruus & c. dicebat sic. Ad vtilitatem communem oportet vti quemlibet his, quæ habet, siue sit sapientia, siue rerum facultas, & nõ in ferre alijs nouum. Non p̄sequor de communitate propter defectũ auctoritatum vocalium. Sed vide infra de multitudinẽ, de religione, de cõgregatione, societate, Prælato, acceptione, iustitia, æquitate, & in tabula recordare de Apõstolo communẽ vtilitatem p̄ferente priuatã, qui dicebat. Non quero quæ mea sunt, sed quæ multorum, vt salui fiant.

Communicare. Nota, q̄ in scriptura inuenitur multiplex communicatiõ. s.

Communicatio qua { Tua tribus liberaliter, {
 { Christum recipis salutabiliter, {
 { Te das alijs socialiter, {
 { Malos sequeris exemplariter, {
 { Bonos decipis criminaliter. {

Est dico communicatio sua distribuẽs, illa scilicet, qua boni bona sua, scilicet fortitudinem, sapientiam, & temporalem substantiam in alios diffundunt, similes
 Fonti a quam diffundenti, Nihil. n. est in natura quin homini cõicit vno modo
 Soli lucem effundenti, vel alio se, & suo. Sic verẽ q̄
 Igni calorem emittenti, vel alio se, & bona sua
 Terræ fructus efferenti, liber tenet se, & bona sua
 cõicare, non sibi soli, sed alijs militare. Rom. 12. Necessita
 bus sanctorum cõicãtes. & maximẽ quia & sapientia, & bona
 tpalia quanto plus bono modo cõicantur, tãto amplius
 augmentantur, & amplius possessori sufficiunt, & melius cõ
 tinuantur. De sapientia & scia constat, quia sicut dicit Eccl. 20.
 In sapientia abscondita, & in thesauro occulto nulla est vtilitas.
 Sunt. n. in Cumana nõtes salis, humanis vsibus pro quo
 cunq; volenti rapere destinati, qui quãto ex vna parte fodiũ
 tur & diminiũtur, statim adueniente pluuia, & fossas impie
 te iterum redintegantur, & aqua in salem cõuersa montes
 perpetuõ conseruantur. Tales etiã montes sunt in Hispania,
 & maximẽ in Cathalonia in comitatu Cardone. Accidit tamẽ
 in Cumana, nõ est diu, q̄ Imperator de Sara dictos montes
 sibi volebat attribuire, & tributũ a sal accipientib. extorquere,
 sed tunc inuentũ est, q̄ aqua pluuia in sal non cõuertebatur,
 nec fossæ adimplebantur, & sic nõtes diminuebãtur, p̄
 quod voluit, vt sal sicut prius oib. cõicaretur. Sic re vera sal
 sapientiæ & doctrinæ cõicatum solet crescere, re tẽtum verõ
 solet diminui, & perire. Idẽ ipsa sapientia icreata seipsum
 nobis cõicauit, & se etiã per beneficia infinita nobis quotidie
 diffundit. Dicat ergo quilibet illud Sap. 2. Hanc sine
 fictione didici, & sine inuidia communico, & honestatem
 illius non abscondo. De bonis temporalibus etiam patet,
 cõicãta. n. amplius p̄seueant, sicut Prouer. 11. dicit. Aliq̄
 diuidunt propria, & ditiores fiunt. Nam apud Macrobiõs
 Aethiopes, teste Solino, erat locus, q̄ dicebatur Heliutrapa,
 za, qui copiosis epulis erat refectus, cunctis vescebat.
 Diction. Berchorij. Y Sic

Itud est igitur complementum morum. Tertio dico, quod est completio munerum. i. complementum gloriae Paradisi, q est finis completus, & perficiens yniuersa. vnde 2. Paralip. 5. Compleuerat. n. gloria domum domini. Illi. n. qui hic compleuntur virtutibus & gratia, ibi complebantur felicitate & gloria. Figura Exo. 4. vbi dicitur, q completo tabernaculo erectum est, & inunctum, & ibi altare, arca, Cherubin, mensa, candelabrum, velum, & propitiatorium est immisum. Quia re vera q anima hic in vita virtutibus copletur, tunc finaliter in patria erigitur, & leuatur, vbi in bonis omnibus consumatur, sibi. n. adiungitur oleum aeternae laetitiae & iubilatio nis, altare cum igne, & ardore feruentis dilectionis, arca cu manna, id est, dulcedo totius deuotionis, candelabrum luminis cu Cherubin, qui interpretatur plenitudo scientiae, imperfectio veritatis, & cognitionis, mensa fruitionis, propitiatorium diuini beneplaciti & misericordiae, velum etiam & operculum diuinae perfectionis, lauatorium aeterni refrigerij & consolationis. Io de complemento cuiuslibet beati dicit Sap. 10. Insuper deduxit dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei, & dedit illi scientiam sanctorum, honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. Quarto dico, q est completio scelorum, quia. i. quidam sunt ira mali, q in omni malitia vident esse copleti. vnde Thren. 4. Completa est iniquitas tua Syon. Quinto est completio verborum. i. malorum, miseriarum & penarum. Et istud finaliter erit in Inferno. vnde dominus loquens aeterna damnata videtur dicere illud Ezech. 7. Effundam iram meam super te, & complebo furorem meum in te, & iudicabo te iuxta vias tuas. Ita ergo de coplere sufficiant. Vide in verbis summam, & perficere.

Nota, q componere idem est, quod conficere, ordinare, ornare, concedere, machinare. Signat dico ordinare. Prouer. 8. Quando praeparabat coelos, aderam cum eo cuncta componens. Signat etiam conficere. vnde de consecratione thymiamatis dicit Exo. 30. q homo, qui tale composuerit, peribit de populo suo. Signat in super facere seu condere. Eccle. 43. In sermone eius coposita sunt omnia. Signat nihilominus continuare seu machinare. Neemie 6. Non est factum secundum verba, quae tu loqueris, de corde enim tuo coponis haec. Significat adhuc idem quod ornare. vnde in Psal. Filiae eorum coposita, circumornata vt similitudo Templi. Vide ergo in titulis istis, quia logum est oia pertractare, & vide infra de ponere &c.

Nota, q comprehendere sumitur pro capere, consequi, acquirere, vel occupare. Supponit enim comprehensio quandam prosecutionem, venationem, seu inuestigationem. Non igitur, q in scriptura reperitur Comprehensio, quae causat gaudium, faciens odium, faciens redium.

Prima, } Comprehensio est } Supernae gloriae, }
Secunda, } } Hostis nequiae, }
Tertia, } } Grandis miseriae. }

Dicam ergo primo, q est comprehensio supernae felicitatis, quia pro certo electi sunt hic in venatione & prosecutione, in Paradiso vero erunt in obtentu, & comprehensione. Nihil. n. valet sequi seu currere, nisi etiam adsit consequi, seu comprehendere. Ideo docet Apostolus 1. Cor. 9. Sic currite, vt comprehendatis. Vide eam infra currere. q autem hic non fit perfecta comprehensio seu brauij consecutio, patet per Apostolum, qui dicit Philip. 3. Sequor autem si quo modo comprehendam, in quo & comprehensus sum a Christo Iesu, fratres ego me non arbitror comprehendisse. Ista est igitur comprehensio supernae felicitatis. Secundo dico, q est comprehensio internae prauitatis vel iniquitatis. Et ista est illa, qua quis a Diabolo capitur, & comprehenditur in peccato. Sicut. n. illi, qui capiunt & comprehendunt a iustitia, ipsa solent comprehendere vel mediante vento stante, sagitta volante, gladio feriente, vel Cane latrante, vel visco tenere, vel laqueo constringente, sic verè Dæmones animas comprehendunt quandoq; mediante flatu superbiae. Psal. Comprehendantur in superbia sua. Quandoque mediante latratu detractionis & mordacis eloquentiae. vnde detractoribus potest dici illud Marth. 26. Quid existis cum gladijs, & fistibus, & armis comprehendere me? Gladius. n. malam linguam designat. Quandoq; mediante visco luxuria. Psal. Persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terra

vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Quisq; mediante laqueo auaritia. Ecclesi. 9. Sicut aues comprehenduntur laqueo, & pisces hamo, sic capiuntur homines: a Diabolo. Quisq; mediante reti inuidiae, & malitiae. Iob 1. Comprehendit sapientes in astituta sua. Ista est ergo comprehensio aeternae prauitatis. Tertio dico, q inuenitur comprehensio aeternae calamitatis, & quæsitatis. Sicut. n. fera postquam diu libera vagata fuerit in silua, quandoq; casu in foueam vel laqueum cadunt, vbi in venatoribus, & canibus comprehensio mirabiliter occiduntur, sic peccatores qui in silua huius mundi credunt esse securi, finaliter habent in foueam prorem cadere, vbi venatores, & canes occulti, s. Deus iudicis, conscientia accusans, & persequens, & Dæmon exequens, ipsos habent comprehendere & punire. Mors. n. de peccatore videtur dicere illud Ezech. 17. Extendam super eum rete meam & comprehendet in sagena mea. Deus etiam de peccatoribus dicit illud Psal. Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuer. &c. De Caldeis verò. i. de Dæmonibus dicit Hier. 39. q ipsi comprehenduntur Sedechiam. i. peccatorem, & excaecatam traxerunt in Babylonem. Per Sedechiam enim, qui fuit pessimus, intelliguntur peccatores, qui a Dæmonibus comprehenduntur, oculis recti iudicij priuantur, & in Babylonem. i. in Infernum trahuntur, vbi perpetuis vinculis carcerantur. Psal. Comprenderunt me iniquitates meae, & non potui, vt viderem. Ista igitur de comprehensione sufficiant. Vide tractatum capere, & concludere, & persequi, & consequi & apprehendere.

Comprimere. Vide infra de titulo premere.

Comprobare. Vide tractatum probare.

Computare. Idem est, q numerare. Vide infra in litera N. de huius verbi numeri voce vbi ponitur. Et nota etiam, q computare quandoque sumitur pro reputare, sicut Thob. 5. Diuitias computabamus, quod videbamus filium nostrum &c.

Computrescere. Vide ubi putrescere, uel putredo.

Concedere. Pauca sunt auctoritates. vide de verbis dare, tradere, & indulgere.

Concidere. Nota, q concidere sumitur quandoque pro cadere, sicut Esa. 2. Munimenta sublimentum murorum tuorum concident. Et Hier. 46. Fortis impetit in fortem, & ambo pariter conciderunt. Sed vide supra de verbo, cadere in loco suo. Quandoque verò sumitur pro scindere, lacerare, diuidere, grauare. Et sic moraliter fumendo dico, q in scriptura inuenitur Concisio

Concisio } Peccatum faciens, } Est dico concisio fractis destructiua. Et ista est illa, qua quis fractem suam occidendo cõdidit, sicut illi homicidæ crudeli Nabuchodonosor, dicitur Abac. 2. Concidiisti populos multos, peccauit anima tua. & illud 2. Paralip. 20. de filijs Amon dicitur, q in seipso conuersi mutuis concidere vulneribus. Secundo est concisio culpa punitiua. Et ista est timor, & contritio scindens in interiori. Poenitentia est satisfactio scindens in exteriori. Correctio scindens a superiori. De contritione dicitur 2. Regum 1. A paruit homo die tertia ueuiens de castris Saul veste concisa, & puluere aspersus caput. Caltra. n. Saul signant statum peccati, a quibus homo venit, quando conteritur de peccatis. Sed hoc fit die tertia, quando de tribus generibus peccatorum ignorantia dolet. Tunc autem uellem habet concisam, quando per contritionem se scindit. Puluere verò caput aspergit, quado in mortis memoria asperitate, & humilitate seipsum uoluat, & inuoluit. Ideo de tali concisura dicit poenitentia ipsi Deo. Concidiisti faccum meum, & circumde me le. Saccum dico, id est uilitatem peccatorum. De scisura autem exterioris poenitentiae, qua scilicet conciditur caro peccans, dicitur figuratim Iudicum 19. & 20. quod Leuita uxorem suam adulterio interemptam, per frustra concidit, & in omnes terminos Israel misit, & omnes adpunctionem criminis inuitauit. Quia re uera quando homo uidet, quod vxor sua, id est anima mortua est adulterio uitiorum, debet carnem eius, scilicet corpus proprium per labores

labores & poenitentiam scindere, & in oes terminos Israel. i. ad peregrinationes sanctorum corporaliter destinare. vnde Esdras dicebat 2. Elidit 8. Concidi uelimenta, & lacram tunnicam, & laceras capillos capitis, & barbâ, sedi dolens & mgtus. De correptione uero, qua Prælati habet scindere dytcolos, sicut medici concidunt infirmos, dicitur Iob 40. Concidit igitur triplex concisio culpa punitiua. Tertio est concisio bonis nocitiua. Et ista est concisio tribulationis praesentis, qua mali scindunt, & lacerant bonos. vnde de raptoribus & crudelibus dicitur Michæ 3. Comederunt carnem populi mei, & pelle eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, & conciderunt sicut in lebere, & quasi carnes in medio ollæ. Quarto est concisio mortis inflictiua. Et ista est finalis peccatorum. de qua in Ps. Cõcidâ a facie eius concidit concisus. vnde etiam quilibet damnatus potest dicere illud Iob 16. Circuncedit me. i. Deus iudicans vel Diabolus exequens, lan eis suis conuulserunt lumbos meos, non percutit, & effudit in terram viscera mea, concidit me uulnere super uulnus, irruit in me quasi gigas &c. vide infra vbi scindere vel scissura.

Nota, q concilium scriptum per eadem est, q congregatio vel conuentus hominum discretorum ad consulendum inuicem uitorum, sicut dicitur Act. 22. Iussit sacerdos ut conueniret ad oecum concilium. Scriptum uero per s. concilium sumitur pro illo dicto seu scri pro inductio seu motio, quod a consiliario tribuitur consilium. De quo extat hic uerfus. Cõsul te posco, tibi cõsulo, consilium do. De tali cõsilio vide infra vbi factum est. De cõcilio uero, prout denotat congregatio nempe notari, (q vt cõter) in scriptura concilium semper sumitur pro cõueto vel cõgregatione malorum, sicut illud. Tradent uos in concilia, & Synagogis. & illud. Summi Sacerdotes, & omne concilium quaerebant aduersus Iesum quemodo. eum morti tradent. & cetera similia. Aduerte tamen, q mali inueniunt

Conciliu } Seditiosum, } Seditiosum dico, sicut chore, }
} Malitiosum, } qui initio cõspiracionis cõcilio }
} Perniciosum. } contra Deum, & Moysen rebellata }
} } igne &c. Malitiosum etiam, quia. i. in talibus cõcilijs machinantur mali (vt communiter) oes fraudes, ita q alij possunt dicere illud Psal. Cõcillium malignantiu obfedit me. Marth. 26. Conciliu inierunt, vt Iesum dolo tenerent, & occiderent. Perniciosum insuper, quia. i. boni, & inferiores subditi a talibus concilijs grauatur, & molestantur. Act. 5. Ibant Apostoli gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habitusunt pro nomine Iesu contumelia pati &c. Vide infra de cõgregatione, & conuentu, & societate, & infra de consilio.

Nota, q in scriptura inuenitur multiplex conceptus, uidelicet conceptus Numinis, Virginis, Hominis, Criminis, Luminis. Primus fuit conceptus credendus, & iste est conceptus seu generatio aeterna ipsius sapientiae increatae in patre, & a patre genita & concepta, quae. i. dicit Prouer. 8. Nondum erat abyssi, & ego iam cõcepta eram. Secundus fuit conceptus stupendus. i. cõceptus actiuis ipsius Virginis gloriosae, quo cõcepit Dei filium corporaliter sine mare. Dicit. n. Pompeius, q in insulis Gogdarum quaedam sunt feminae, quae cõcipiunt sine mare. Columba et solo osculo dicuntur cõcipere, & pãces solo flatu uenti a masculo ueniente concipiunt. Murenæ uero cum oes sint femellae, alterius speciei uel generis marem querunt, & sic a Serpente conceptum recipiunt atq; ferunt. Poenitentia est conceptus preciosus alium in se mirabili modo parit, & cõcipit calculi vel lapilli. Si igitur ista uirtus conceptus facit naturaliter sine mare, multo fortius uirtus supernaturali sine viro cõcipere potuit beata Virgo, ita q solu osculo charitatio, statimq; Spiritus sancti, ab athena spẽ, uidelicet ipso Deo cõcepit preciosum lapidem Iesum Christum. 2. Mach. 10. De ignitis lapidibus igne concepto. i. de Virginis uisceribus Christo genito, obulerunt sacrificia. De quo Esa. 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emanuel. Ista est. n. sicut uultur, quæ dicitur cõcipere sine mare, cuius lingua portante dicitur facere gratiosum, quia re uera ista, quae prout dictum est, concipit, & paritur sine viro, si

quis linguam eius. ipsius orationem & intercessionem habuerit, & impetrauerit, apud Deum & hoies gratiosus erit. Et ideo prædicatores istius linguam & intercessionem in principio sermonum suorum quaerunt, & impetrant, & sic gratiosius prædicant, & perorant. Prouer. 15. Lingua prudentium ornat scientiam. Ille ergo fuit stupendus cõceptus. Gen. 16. Concepisti, & paries filium. Tertius fuit cõceptus spernedus. i. conceptus cõis humanus, qui scilicet habet culpam, & uilitatem annexam. Culpâ dico. Ecce. n. in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Immunditiam uero. Iob 13. Quis potest facere mūdum de immūdo conceptum semine? De quo Bernard. lib. meditationum dicit, q homo in cõceptu, & in ingressu est sperma foetidum, in progressu faecus est stercoreum, in egressu cibus uermis. Quid attendens Iob suam deplorando miseriam dicebat. Iob 3. Pereat dies, in qua natus sum, & nox in qua dictum est, cõceptus est hõ. Sequitur. Quare non in Vulua mortuus sum? egressus ex utero non statim perij? quare exceptus genibus? cur lactatus uerberibus, &c. Quartus est cõceptus horredus, scilicet cõceptus mali, positi seu iniquitatis, vel cõceptus diuitiarum, uel mundanae prosperitatis. Gallus. n. contra naturam dicitur ouum concipere, quod tandem conformatur regulum seu Basiliscum procreare. Sic uero mali contra naturam bene ordinata concipiunt ouum mali propositi, ex quo sequitur partus Basiliscus. i. partus mali operis, & peccati. Psal. Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, lacum apernit, & effudit eum, & incidit in foueam, quam fecit. Quintus uero est conceptus habendus uel etiam appetendus, & iste est conceptus gratiae boni propositi & uirtutum, quem sequitur partus operis uirtuosi. Sicut. n. mulier, quae expectat successionem a licentis nobilibus hereditatis, ualde appetit concipere bonu fructu, sic anima, quae hereditatis aeternae successione expectat, cõceptum boni propositi, & uirtutum debet appetere atq; uelle. Figurata in Thamar, quae ob hoc sedit in uiuio, ut a Iuda cõciperetur trãfessete, sicut dicit Gen. 38. Thamar. n. interpretatur palma, uel amara, seu commutans aut commutata, ad deuotandum, q anima; quae a Iuda Patriarcha. i. a Christo uult concipere, debet in uiuio timoris, & dubietatis sedere, cõmutata per conuersionem, & amara per contritionem esse, & palma, id est uictoriosa, & semper perseuerans, & uiridis apparere. 4. Regum 4. Concepit mulier, & peperit. Ista ergo debet esse sicut cõcha marina; quae aperiens se rori concipit Margaritam. Sic ista rori diuinae gratiae & scientiae debet se aperire per deuotionem, & uerbi Dei auditionem, & sic concipiet Christum preciosum lapidem in seipsa, & etiam fetum propositi uirtuosi. Aduerte tñ, q duo sunt, quae impediunt cõceptum mulieris, scilicet fluxus sanguinis, & pinguedo. Sic uero quado sanguis, id est memoria dominicae passionis a mente fluit, & deficit, & pinguedo carnalitatatis excrefcit, conceptus boni propositi tunc recedit. Aduerte et q quaedam sunt, quae concipiunt uinum, & parit aliud. Sicut de illa muliere, de qua narrat Plinius, quae peperit Serpentem, & alia, quae peperit Elephantem, & de alia, quae peperit Onocentaurum, sicut Claudius Celsus scribit. Dato. n. q mulier quandoq; concipiat a bono parente, & impregnatur bono semine, fit tamen accidentaliter, q generat & parit partum, qui in nullo similis est parenti, sicut etiam exemplificat id Plinius lib. 7. de muliere, quae a pulchro viro genuit Aethiopen. Mēs enim, & imaginatio mutat fetum. Sic uero fit in moribus, q partus, id est opus uidetur esse aliud, q conceptus. Quandoq; n. concipiuntur bonus fetus. i. bonu propositum, & bona uoluntas. Semen enim. i. uerbum Dei, quod causa est talis conceptus, bonum est, & sincerum, & etiã ipse fetus, aut generans. i. docens uel prædicans est bonus exemplaris, & uirtuosus, tamen quandoq; fit, q in utero uoluntatis iste conceptus corrumpitur, ita q contrarium, quae conceptu fuerat paritur, & inde est, q Aethiops Serpens, Onocentaurus, & Elephas, id est nigra malitiosa & mestruosa opera ab aliquibus operantur. Esa. 34. Concipietis ardorem, & stipulam parietis. Iacob 1. Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum, peccatum uero cum consummatu fuerit, generat mortem. Non sic, sed concipiamus, & pariamus bonum & bene. Esa. 26. Concepimus, & quasi pariuimus, & peperimus spiritum salutis. Sic igitur patet quomodo conceptus sumitur multis modis &c.

Item chara dilectio educens amorē. vnde de Holoferne ca. pro amore Iudith 12. Cor autē Holoferne concussus est. erat. n. ardens in concupiscentia eius. Item rerū mutatio. p. ducens stuporem. Mutationes. n. rerum. & mutabilitas fortunæ stupore. & admiratione cōcutiūt cor discretum. sicut patet de filiis Israel. de quibus dicit Exo. 20. q. viso tam insolito miraculo. Ideo mōte ardente. & fumante. pauore cōcussi steterunt procul. Itē mortis dānatio cōcludens horrorem. Ita est. n. vltima conclusio. s. mortis quantū ad corpus. de qua Esa. 24. Concucientur fundamenta terræ. & dānatio nis quantum ad animam. de qua potest dici illud Job 9. q. Deus transtulit montes. & nescierunt hi. quos subterit in furore suo. cō mouet terram de loco suo. & columnas eius concutiantur. Concussio. n. ista comprehendit mōtes. id est superbiam status. terram. id est lasciuia carnis. columnas. id est perpernitatem animarum. &c. Vide in alijs titulis similibus sicut est timor. perturbatio. & commotio &c.

Concurrere. Vide infra de hoc verbo currere.

Condemnare. Vide in titulo de dānatio nē.

Conducere. Idem est. quōd aliquem pro mercede loca re. Vide in titulo de mercede.

Conferre. Sumitur. pro dare. vel sumitur pro colloqui. vel proferre. id est dicere. Et sic dicitur a con. quod est simul. & ferre. quod est dicere. quasi simul aliquid dicere. vel tractare. Vide ergo de his verbis dare. dicere. collui. & ferre.

Confestim. Deriuatur à festino festinas. Est. n. idē quod cito. celeriter. statim. vt velociter. subito vel instanter. Dicam ergo. q. inuenitur confestim pertiēs Ad Deum. Sic ergo nota primō. q. Deus solet confestim conferre luminis splendorem. confestim auferre criminis horrorem. confestim referre culminis honorem. confestim inferre turbinis dolorem. confestim afferre flaminis dulcorem. Dicam igitur. q. Deus confestim lumē gratiæ solet conferre. Nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gra. vñ de cæco illuminato dicit Luc. 18. q. confestim vidit. & sequebatur Iesum. Itē confestim labem criminis solet auferre. vñ de leproso munda dicit Luc. 5. confestim lepra discessit ab eo. & Luc. 8. dicit de Hemorrhōis sanata. q. confestim siccatus est fons sanguinis eius. Itē confestim arcem culminis. i. statum honoris solet referre. vñ de Abacuch dicit Dan. 14. q. Angelus dñi confestim restituit eū in locū suū. & Luc. 13. de muliere curua dicit. q. vt Christus apprehendit manum eius. confestim erecta est. Itē confestim dolorē solet inferre. quod potissimē erit in iudicio. qñ confestim. i. cito & subito ad vindictā prorūpet. vñ Esa. 29. dicit. q. confestim & repente visitabit. I. impius à dño exercitū in tonitruo. & cōmōtione terræ. & voce magna turbinis. & tēpestatis. & flammā ignis denorantis. Patet ergo quō confestim qñq. pertinet ad Deū. Secundō dico. q. qñq. p. inerit ad Diabolū. vñ Mar. 4. Cum verbum audierint. confestim venit Sathā. & auferit verbū de corde eorū. Item p. inerit ad iustū. qui confestim dēt credere. & Deo obedire. sicut de Paulo legitur Actu. 9. q. confestim ceciderūt quasi squamę de oculis eius. & illuminatus est. &c. Vide in alijs titulis synonimis.

Confidere. Confidentia. Confidere nihil aliud est. q. aliquem in aliquo. vel de aliqua re diligenter sperare. Vnde confidentia idē est q. cōpleta fidentia. Confidentia ergo est duplex. vna sana. alia vana. vna solida. alia fluida. vna virtuosa. alia defectuosa. Primō ergo est confidentia. qua in Deo confiditur. de qua in Ps. In dño confido. Itē. Bonū est confidere in dño. Secūda est confidentia. qua in mundo speratur. Amos 6. Vā vobis. q. cōfiditis in mōte Samarię. Dico ergo primō. q. in Deo specialiter. & principaliter est sperandum. & etiā confidendum. Sicut. n. videmus. & in edificatione illa. quę sunt debilia. rebus fortibus adiunt. & fragilia à stabilibus sustentant. sic verē nos. qui sumus fragiles & debiles. Deo. & sanctis. q. sunt fortes. & stabiles. debemus p. spem & fiduciā inniti. & nos eius mandatis p. recemōdationē. & confidentiā cōmittere. vt nos ne in peccata cadamus velint miserārditer sustinere. Cucurbita. n. valde sunt debiles. & idē quibusdā palis seu arborib. solent inniti. ne fructus earum circa terram putrefcāt. & ne ipsa tota arbor euanescat. qd ēt de vineis (vt cōiter) inuenitur. Nescit. n. se vinea iuencula per se sustinere. & iō necesse est ipsam semper in aliquo solido sustinere. Sic verē hō de se nunquam potest per se stare. iō necesse est. q. p. spem & fiduciā ipsi Deo fiducialiter innitatur. q. sicut dicit Hier. 16. Benedictus vir. qui confidit in domino. Et Prou. 28. Iustus quasi Leo confidēs abiq. vllō timore erit. In quibus verbis aduertē. quōd in Deo simpliciter est cōfidē dum triplici ratione. quia scilicet ista confidentia.

Dat. { Finalem felicitatem. Ista. n. confidentia facit C
Moralem strenuitatem. hōiem felicē & glorio
Mentalem stabilitatem. sum. quia. s. facit eum

benedictū. virilem. & animosum. quia. s. facit eum virū. Vir inquit. Stabilem & virtuosum. quod ostēditur ex rōne obiecti. (In dño inquit) Basis stabilitas facit virtuosum. (in dño inquit) Sexus virilitas facit animosum. (vir inquit) Rerū fertilitas facit gloriosum. (benedictus) Confidamus ergo in domino. (charissimi) quia pro certo talis confidentia nos facit ita biles & virtuosos in domino. Res. n. quę innititur debili fundamento. nō pōt esse stabilis. sed quando fundamentum est stabile. tunc quicquid de super ponitur. securum & immobile reputatur. Sic verē (charissimi) est de illis. qui inaiūtur & confidunt in debilibus fundamentis. scilicet

In mundi facultatibus. Cerui. n. fluuium transiunturi debiliores solent
In corporis viribus. In dorso fortiorum inniti.
Et in amicis temporalibus. Cerui. n. fluuium transiunturi debiliores solent
In raptu fluminis deserantur. sicut dicit Pli. Sic verē nos alij qui valde sumus debiles ad resistēdū malo. & ad sustinēdū in bono. in transitu fluminis huius vitæ debemus dorso Cerui fortioris. i. potentia. & protectione. Christi & sanctōrū p. confidentiā inniti. & nos eorū adiutorio cōmittere. & per deuotē orōnis suffragiū cōmēdare. (in dño ergo) Et iūc à raptu fluminis mūdane tribulationis nō rapiemur. nec ad Inferni barathrū deducemur. quia sicut mons Syon non cōmouebatur in gēnū. Sed re vera. (charissimi) nō sic faciūt multi hodie. qui verē multi sunt. qui nō ponunt fiduciā suā in re forti. sed in debili. sicut sunt illi. qui totam spem. totā etiā fiduciā suam ponūt in bonis huius mundi. (scilicet.)

In corporis fortitudine. Primi enim D
In diuitiarum plenitudine. sunt similes
In amicorum multitudine. Elephantiq.
In corporali pulchritudine. volens dē

mirare confidit quandoq. in arbore. cui innititur. quā occultē venator incidit. & sic subito & arbor. & Elephas adterunt. Sic verē illi. qui arbore corporis sui confidunt. & in eius iuuentute. & fortitudine sperant. dum non aduertunt. imō dum in delectatione vana spei dormiunt. venator. id est mors ipsos subito incidit. & sic totū desicit. & cadit. De talib. dicit Mac. 10. Si confidit in virtutibus tuis. descende. 2. Mach. 8. In armis confidit non in omnipotenti Deo. Ecclē. 16. Destructi sunt confidentes suę virtuti. Secundi diuites. & avari. qui non confidunt nisi in diuitijs suis. quæ tamē tempore necessitatis eis desiciunt. de quo in Psal. Qui confidunt in virtute sua. & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Esa. 30. Habentes fiduciā in vmbra Aegypti. Et tamen Mar. 16. dicitur. q. difficile est confidentes in pecunijs Regnum Dei intrare. Terrij sunt fatui. q. confidunt in mundi amicis. qui pro certo valde sunt defectiui. similes baculo Arundineo. super quo non est multum innitendum. quia facilliter frangitur. Esa. 26. Confidit in baculo Arundineo Aegypti. cui si innixus fuerit homo. confringetur. Hierem. 27. Maledictus vir. qui confidit in homine. Quarta sunt vani gloriosi. qui confidunt in pulchritudine corporali. qñq. est eis causa multorum malorū. Vnde Eze. 16. Habēs fiduciā in pulchritudine tua. fornicata es. Quia ti sunt presumptuosi. qui scilicet nimis præsumunt. & confidunt de sensu suo. Rom. 2. Confidens te ducem cæcorum esse. & lumē illorum. qui in tenebris sunt. Et isti sunt fatui. quia sicut dicitur Roma. 1. Dicentes se esse sapientes. stulti facti sunt. Non sic ergo. sed confidamus in domino. quia re vera talis confidentia nos facit ita biles. & virtuosos. Dan. 4. Non est confusio cōfidentibus in te. Ideo consulitur Ecclēsiastic. 11. Confide in domino. & mane in loco tuo. ¶Secundō

¶Secundo dico. q. ista confidentia nos facit viriles. & animos. q. ostendit cū dicit Vir. Vir. n. nomen est audacię. mulieres enim naturaliter non solent esse audaces. Vñ Esa. 3. Populus tuus sicut mulieres in medio tui. sine audacia. Sicut. n. vi demus. q. seruitores potentū eo q. confidunt in potētia magnatorū suorū. magis sunt strenui. & audaces. sic verē si bene in Deo confidimus & perfectē in ipso speramus. nos cōtra hostes. s. carnem. mundū & diabolū audaciter & viriliter insurgemus. (Vir inquit) Vñ Pl. Viriliter agite. & cōfortetur cor vestrū. oēs. qui speratis in domino. Et iterū in Pl. In te confido. non erubescam. Ista. n. fiducia est similis cuiusdā lapidi. q. dicitur Diof. q. in eius presentia seu conspectu onyx. q. habet aliquas malas proprietates. nō pōt nocere. Ite ēt pellit timorē. facit hōiem audacē. & valet contra incantationes. Sic verē perfecta spes & fiducia Dei si à nobis perfectē hñ. nunquā onyx. i. diabolus. cuius proprietates sunt pessimæ. nobis inferret aliquod nocuummentum. Vbi. n. perfecta spes in Deo piens est. nunquā pōt periculum imminere. Ista. n. tollit timorem desperationis. confert audaciā perfectionis & obuiat incantationib. diabolicæ suggestiois. Exēplū de Susanna. q. periculum sustinuit. & contra adulterum audax fuit. Et rō reddidit ibidē. Erat. n. fiducia habens in dño. Et pro certo multi nō sunt sic. quia re vera multi sunt. qui nō habēt illā confidentiā. & iō nō habent in animo virilitatē. nec in actibus strenuitatem. In d. n. sunt audaces ad aliquod bonum aggrediendū. nec ad ali quod malum pro Christo sustinendū. Vñ pro Deo fuit in martyrib. tanta audacia. vt mortē taliter vilipenderēt. vt tyrannos taliter deriderent. vt publice principum iustionibus contrairerent. nisi ex maxima confidentia. quam habebāt in Deo. Confidebant. n. certissimē. quod ipsos in tormentis non dimitteret. quod eis pro tormentis gloriam retribueret. quod eis post tormenta corpora restitueret. De quolibet ergo talium potest dici illud Prou. 28. Iustus verō confidēs quasi Leo sine terrore erit. Vbi aduertē. qd isti habuerūt Morum sanctitudinem (Iustus) Bene ergo dicitur Spei certitudinem (Confidens) tur vir. quod de Mentis fortitudinem (Quasi Leo) notat. vt dictum est. strenuitatem. & amorositatem. Vir enim dicitur a Virtute. Et ideo in figuram

Audacię potioris. viri ad differentiam
Sapientię amplioris. feminarum portat
Virtutis & constantię fortioris. barbam. quę signat
in eis illa tria. Vnde narratur. q. dū discipuli phyllosophi cuiusdam. qui Lylander dicebatur. sicut narrat Macrobius in libro saturnaliorum. quæreret ab ipso. quare tā magnā barbā portaret. respondit. vt dum barbam meam tango. virum me esse meminerim. q. d. Sp. debet homo recordari. & p. oculis habere nobilitatem suę conditionis. & professionis. ne forte aliquod foemineum. i. aliquid imperfectum ipsum faceret cōtingat. Simus igit viri (charissimi). i. audaces & constantes. & perfectē in domino confidentes. quia sicut dictū est. confidentia nos facit audaces. & animosios. ¶Terriō dico. quod ista confidentia nos facit diuites. & gloriosos (Benedictus) Non. n. est concedens. q. diues pauperem filium in eo confideat. & ad eum præcipuē recurrentem. dimittat inopem. & mendicum. quinimo solet sibi dare benedictionem suam &c. Vide de benedictione. Sic verē si nos. qui filij Dei sumus per adoptionem. in ipsum perfectē confidimus. & ad Deum deuotē recurrimus benedictionem suā nobis dabit. s. gratiam in presentē & gloriā in futuro. Hebr. 4. A deamus cum fiducia ad Thronum gl. &c. eius. & Hebr. 10. Habēs fiduciā in introitu sanctorū &c. De ista autē benedictione dicit in Pl. Et enim benedictionem dabit legislator. ibidē de virtute in virtutem. videbitur Deus deorum in Syon. Et tūc dicitur illud Hier. 23. In diebus illis saluabitur Iuda. & Israel habitabit confidenter &c. Aduertē tamen adhuc de confidentia quam habet quis in alteri. quod ista debet esse moderata. quia. s. nec nimis. nec parum debet confidere in quocunq. Seneca. n. episto. 3. dicit. qd vitium est tam oibus credere. quā nullis. Multi tamen sunt ita simplices. quod in omnib. confidunt. secreta sua omnibus detegunt. & ideo p. ditionem & deceptionem incurrunt. Sapien. 14. Confidit in idolis. quæ sunt sine anima. Alij etiam sunt ita suspitiosi. qd in nullo uolunt confidere. sed de omnib. solent timere. simi

les cocyci. de qua dicit Pli. li. 19. c. 9. q. est species accipitrū multum degenerans à nobilitate aliorum. quæ de nocte volat. & à nemine vult uideri. nullum nidum vult facere. sed vnum ouum solum vt plurimum solet in nido alicuius alterius ausis & maxime palumbi ponere. & ouum. & pullum suū fouendū alijs derelinquere. Hęc enim de propria prole timet. q. si ipsam foueret. contra eam insurgeret. Et iō ipsā fouendam alijs derelinquit. & sic semper in timore & suspitione uiuit. Sic verē sunt degeneres. & vecordes. qui à nemine videri. aut secreta sua sciri volunt. & hoc quia de oib. timent. & in nemine confidunt. De proprijs etiam pullis. i. confanguineis. & amicis timent. & ideo ab eorum societate cauent. Et ideo proculdubio isti suscipiando. & de eis nō confidēdo. dant eis infidelitatis occasionem. iuxta illud Seneca. epist. 3. Fallere docuerunt. dum timent falli. Quia re vera q. in bono viro confidit. & secreta sua ei pandit. ipsum ad fidelitatem obligant. & astringit. vnde Seneca. ibidē. Fidelem si putaueris facies. In amicis ergo tutum est confidere. non de ipsīs timere fatue. vel dubitare. vnde de bona muliere dicitur Prouerb. vltimo Confidit in ea cor viri sui. & spolijs non indigebit. Vide infra in tractatu de Spe. vbi diffusius tractabitur.

Confingere. Vide supra. vbi exploratur hoc verbum affigere.

Confirmare. Nota. q. confirmare idem est. quod complere. firmare. roborare. stabilire. Et iō confirmatio. quæ est vnum de septē sacramentis & vnum de illis tribus. quę non licet reiterare. eo q. in eis imprimi tur character. idem est. q. completa affirmatio. & stabilitio in bono. Sed loquendo moraliter. possumus dicere. q. vltra illā cōfirmationem. qua spiritualiter Deus in bono suos stabilis. & confirmat. q. petens David dicebat. Spiritu principali confirma me. qu. s. facit hominem firmum ad resistēdū peccato. De qua. 1. Petri. 5. Confirmabit solidabitque. & quæ etiam beati sunt ita confirmati in bono. q. de cetero peccare non possunt. 1. Cor. 1. Confirmabit uos usq. in finē sine crimine. est adhuc duplex confirmatio. s. bona & mala. dānabilis & laudabilis. virtuosa. & vitiosa. ¶Prima est confirmatio in bono. quæ fit per propositi stabilitatē. Secunda est confirmatio in malo. quæ fit p. propositi perueritatē. Prima est confirmatio perfectōrum. Secunda est obstinatorū. De prima dicitur in Pl. Spiritu principali confirma me. & 1. Petri. 5. Confirmabit solidabitq. De secunda dicitur Eze. 24. Cōfirmatus est rex Babylonis aduersus Hierusalem. Verū (charissimi) quia nihil (vt communitē) à seipso in bono cōfirmatur. ideo de illa confirmatione. qua cōfirmantur iuuenes à prouectis. simplices à perfectis. aliquid differamus. & dicamus. q. sicut prudens artifex videns in edificio murum uel columnam ruinosam. & defectuosam. solet eam fulcire. & aliquando cemento. aliquando clauis. aliquando lapidib. confirmare. sic verē bonus prælatus. vel prædicator qñ videt in grege sibi commissio aliquos simplices. & vacillantes. & in fide seu in morib. titubantes. ipse pro certo debet eos cōfirmare. & in bono stabilire. & hoc aliquando cū cemento bonę doctrinæ. & sanæ eruditionis. aliqñ cū clauis asperæ verbalis increpationis. aliquando cum lapidibus duræ. & austeræ realis correctionis. & punitionis. uide nota. q. isti debent studere ad confirmandum in bono

Ecclēsię stabilitatem. ¶Debet. n. confirmari
Subditorum fragilitatem. Ecclesia. vt substat. fra
Perfectorum strenuitatem. gilis. vt resistat. perfe
ctus ne desistat. Indiget igitur Ecclesia confirmatione boni
plati. vt subsistat in tribulationibus. Domus. n. confirmatur
& stabilitur bonis columnis. vt contra impulsū ventorū
fortificetur. sic Ecclesia à bonis prælatis. ne in tribulationibus
desiciat. & ne per tyrannos corruat. & labatur. vnde de
bonis prælatis dicitur Esa. 9. Super solū David fedebit.
vt confirmet illud & corroboret in iudicio & iustitia. Item
fragiles indigent confirmatione. vt resistat tentationib. vñ
in Pl. Liquefacta est terra. & oēs. qui habitant in ea ergo cō
fir. colum. ei. Iterū perfecti indigent confirmatione. ne desistat
a nobis morib. unde Pl. In te confirmatus sum ex utero.
¶Competenter ergo prælatus & prædicatoribus dirigitur
verbum illud Apo. 4. Ero vigilas. & confirma reliqua.
quæ moritura erant. ¶Vbi aduertē. q. qui vult alios confir
mare.

cere, q̄ sicut videmus, q̄ in corpore diuersa mēbra vniunt & in simul cōgregant, tātoq; naturali nexu iungunt, q̄ vni q̄ q; id, q̄ alterius est, siue id fuerit bonū, siue malū suū esse reputat, sic (charissimi) in corpore religionis seu ecclesie, nos, q̄ naturā sumus diuersi, s. diuersarū cōdōnum regionū, & cōplexionū, debemus fieri vni, & insimul cōiūgi, & cōgregari p̄ amicitia & dilectionem, & hoc ita intrinsecē & p̄fectē, q̄ bonū vel malū alterius dēt suū quilibet reputare. Bonū dico nō gaudento, & malū cōpatiēdo, quia s̄m Ap̄ostolū 1. Cor. 12. Si qd̄ patit̄ vō mēbrū, cōpatiunt̄ oīa mēbra. Ro. 12. Multi vni corpus sumus in Christo. Sicut ēt videmus, q̄ corpora nobiliora habitāt in cōgregatione, sicut patet de stellis, q̄ in firmamēto celi sunt a dño locata, sic verē, si nos volumus esse nobiles, stelle, & p̄fecti, in cōgregatione, societas & dilectione debemus viuere, & simul p̄ vnitatem & amicitia habitare. vñ Gen. 1. Congregentur aquæ, quæ sub celo sunt in locum vnum. In quibus verbis aduerte, quod illi, qui in cōgregatione volunt, & habent viuere debent esse

C Communiter coniuuantes, Primū p̄bat adunatio (congregatio) s̄c̄m vñdatio (a q̄) Humiliter obedientes, tertio subiugatio (sub celo) Synceriter diligentes, & quartū colligatio (in locū vni) Cōiuuamus ergo i societas, in suam cū pietate, obediā cū humilitate, & diligamus cum vnitare. ¶ Primū ergo dico, q̄ nos debemus cōicare per societatem, q̄ ostendit cum d̄r, congregentur. Congregatio, n. societatem designat. Sicut, n. videmus, q̄ animalia mansuetā ad vsum humanum vtilia, in societate & cōgregatione viuunt, ita q̄ (vt cōiter) pacem habent, sic q̄ alter ab altero, nec lādīt, nec grauat̄ sicut patet de ouib. de ceruis, de anseribus, & columbis, sic verē si nos pacifici fuerimus & quieti in societate & cōgregatione amoris & soliditatis, debemus viuere, & per amorem, & concordiam inuicem habitare, pacem inter nos debemus habere, & alter alteri non nocere. Nam Animalia

Et { Vtiliora, solent in cōgregatione viuere & inter Sagaciora, se pacificē ab altero habitare. De aialibus Potentiora, bus sagacibus exemplum habemus in formicis, in quarum prudentia humana rō vix attingit, quæ in cōgregatione habitāt, & moriantur. De vtilibus ēt aialibus exemplum habemus in apibus, quarum vtilitas cetera animalia antecellit, quæ tamen in cōgregatione viuere vni consuetā. De animalibus etiā fortibus & potentibus exemplum possumus accipere in elephantibus, quorum quantitas, & potestas ceteris animalibus antefertur, qui tamen in societate habitant & versantur. Sic pro certo (charissimi) si nos volumus esse formicæ per sagacitatē, apes p̄ vtilitatē, elephantēs per nobilitatē, & strenuitatē, nos p̄ certo debemus in cōgregatione viuere per vitæ comitatē, per socialē charitatē. vñ 2. Reg. 2. Cōgregati sunt filij Beniamin ad Abner, & cōglobati sunt in vnum cuneū. Itam tamen regulā nō sequunt hodie multi, qui pro certo & in seculo, & in claustris hodie multi, qui in societate & cōgregatione viuere dedignant, & qui p̄ morū singularitatē ab alijs diuidunt, sicut patet de crudelibus & superbis, qui societate & cōitatē aliorū refugunt, & cōtēnūt, similes Leonibus, seu Lupis, q̄ gregatim nō ambulāt, sed solitudinē diligūt, & frequentant. Istud videmus in religione & collegijs ceteris vniuersis, quia p̄ certo (vt cōiter) sunt sem̄ ibi aliq̄ partiales, & ab alijs singulares, qui bonū cōe non diligunt, sed ad bonum particulare plus intēdunt. Non sic (charissimi) sed viuamus in societate, & in cōgregatiua comitate. Cōgregemur ergo vt milites simul p̄stantes, vt diuites simul festiuitates, vt scholares simul addiscētes, vt pauperes simul medicatēs. Debemus ergo congregari, vt milites ad simul p̄stantiū. Neq; 4. Cōgregati sunt, vt pugnaret. Itē congregemur, vt diuites ad festinādū. vñ 2. Esdræ 9. Congregati sunt vniuersi in Hierusalē celebrare lēcticiā. Itē cōgregemur, vt scholares ad discendū. 1. Mach. 3. Congregatus est cōuentus, vt essent parati. Itē congregemur, vt pauperes ad mendicandū. vñ Iud. 1. 1. Cōgregati sunt ad eū viri inopes, quia pro certo (charissimi) sicut videmus, q̄ milites cōgregantur circa ducem, scholares circa doctōrē, pauperes circa diuitē, sic nos debemus inuicē cōgregari per amicitia & amorē erga omnium creatorem. vñ in Ps. Cōgregate illi sanctos eius, qui ordi. test. eius. Dico ergo, q̄ nos debemus cōicare per societate.

¶ Scd̄ dico, q̄ nos debemus rorificare per benignitatem, q̄ ostendit cū d̄r aquæ. Sicut, n. videmus, q̄ aqua tēperat feruida, viror arida, fēcūdat sterilia, implet vacua & inania, sic verē viri p̄ij & misericordes pauperū tribulatoū mitigant caliditatem, irrigant ariditatem, fēcūdant sterilitatē, & implet vacuitatē. Idē talibus aquis d̄r in Psal. Sterit vnda fluens con. f. aby. in me. ma. Vir. n. pius d̄r vnda fluens, q̄ sicut aqua non potest in se filtrere, imō semper habet fluere, & discurrere quousq; inuenit aliquem locum bassum & vacuū vbi sistat, sic verē viri misericordes vides semper debent fluere & affluere per pietatem, quinimō ēt semper debent discurrere & laborare, vt aliquem locum vacuū. i. aliquē pauperem inueniant, quem suis beneficijs impleant, & fēcūdent. Zac. 13. Exhibunt aquæ viua de Hierusalē. Sic re vera de multis vt verificatum illud, q̄ d̄r in Ps. Conuerit aquas eorum in san. & im. eo. ne bi. Quia verē multi sunt, q̄ debent esse aquei. i. viri misericordes aquei & benigni, q̄ tñ sunt sanguis. i. sanguinolenti, impij, & tyranni. Non sic ergo (charissimi) sed simus rorificantes per benignitatem seu pietatem. ¶ Tertio dico, q̄ nos debemus esse subiecti per humilitatē, q̄ ostendit cū d̄r. Sub celo. i. sub obedientia p̄latorū, superiorū nostrorum, virorū celsitū, & bonorū debemus nos submittere si in cōgregatione, & societate debet volumus habitare. Ps. Qui subdis populū meū sub me. & Iob 9. Sub quo curuantur q̄ portāt orbē. Istud est summe necessariū hōi, q̄ hēt viuere i societate, vt. s̄st̄ humilis & subiectus, maiorib. obediēs, & minorib. ex grā loco, & tpe submittens se. Et iō lucifer in societate, & cōgregatione Angelorū bonorū viuere nesciuit, quia non sub celo, sed supra cōlū ascēdere voluit. Esa. 14. Ascendit super altitudinē nubū & c. Multi. sunt hoies, q̄ grunt esse supra & nō infra, grunt damnari, & non famulari, grunt p̄esse, & non subesse. Isti sunt superbi, q̄ similes sūt oleo seu fumo, q̄ semper sursum appetit ascēdere & inferius esse dedignant, veruntamen quanto plus ascēderunt, tanto amplius euanescent. In decoctione saccari illud, q̄ est spumofum, & quasi nihil valēs, supereminet, illud autē, q̄ est solidū atq; bonum, inferius sub fundo manet. Sic verē (charissimi) illi, q̄ boni sūt virtuosī, sub alijs p̄ humilitatē descendunt, illi autē, qui fati sunt, & pueri, & inter alios nullius valoris vel momenti, sem̄ sup̄ alios eminare volunt, & ad superioritates, dignitates, & officia ambiunt totis virib. & ascendunt. Figurati in cōgregatione Dathā, & Abyron qui ad sacerdotium ambiebant, gradu, & itatu suo contenti non erant, sed contra Dei ordinationem p̄esse alijs anhelebant. Et iō a terra absorpti fuerunt, & vini ad inferos descendēderunt. vñ Ps. Aperta est terra, & deglutit Dathan, & operuit super cōgregationē Abyron. Non sic ergo (charissimi) nō appetam⁹ esse supra, sed sub. Gen. 4. Sub viri p̄tate eris. Simus ergo nos subiectos per humilitatem. ¶ Quarto dico, quod nos debemus esse nos conglutinantes per charitatē, q̄ ostendit cum d̄r. In locum vnum. i. in vnitatem amoris. Amor. n. facit de diuersis vnum. Quia s̄m Senecā amicus fidelis quasi alter idem. Sicut, n. plura grana in vno pane congregantur, & congregata vni efficiuntur, sic ex pluribus personis Ecclesia vel collegium constituitur, quæ tñ vnum esse per charitatē sem̄ p̄ dēt. Ose 1. Congregabunt filij Israel, & filij Iuda pariter & ponēt sibi met caput vnum. Illa. n. quæ sunt eiusdem similitudinis facilliter vniunt, q̄ in simul congregantur, sicut patet de metallis, quæ in igne simul iuncta facilliter dum liquefunt in vnum commiscuntur, & vniuntur. Sic verē (charissimi) nos, qui sumus eiusdem naturæ, eiusdē status, conditionis & professionis, qui in vno collegio religionis vel fidei congregamus, debemus vniri per charitatē & p̄fectē alter ab altero commisceri per amicitia vnitatem. Esa. 27. Congregabimini vnus, & vnus filijs Israel. Ista tamē sunt contra multos, quia pro certo multi sunt, qui quauis sunt eiusdem cōgregationis, eiusdē collegij vel professionis, ipsi tñ non hēt vnitatem amoris & dilectionis, imō pro certo sunt diuersi per diuisionē odij & dissensionis. Istud potissimē videmus de malis religionis, q̄ inter se inuiniunt, sed diuiduntur, & per partialitates alter ab altero segregat. Isti sunt similes viperis, quæ in matris vtero congregata, sua nimia gulositate latera matris corrodunt, & ea destruit & occidit. Isti ēt similes vaporibus in ventre terræ aggregatis, q̄ ita inter se coagant, & mouent, qd̄ terræ superficies rumpitur,

rumpitur, & terræ motus maximus generatur. Sic pro certo (charissimi) in ventre religionis vel Ecclesie sunt hoies multi viperi peccatores, qui in diuersarū cogitationū gremio sunt locati, qui tñ ita sunt inter se litiq̄osi, & rixosi, q̄ nullā habent penitus p̄fectā amicitia vnitatem, quinimō sēpe accidunt, q̄ inter se taliter commouentur, & tonitruum diuersarū tribulationū faciunt, & q̄ ipsa Ecclesia seu religio marer sua per eosdem corrodit, & cessatur, & ad paupertatem vltimā defoliat. Nō sic ergo, sed simus cōgregati in locū vni. Psal. Qm̄ ecce reges congregati sunt, cōuenerunt in vnum. Patet ergo, quod ad mortalem cōgregationem requiritur Morum communitas, (Congregentur) Cordis benignitas, (Aque) Mentis humilitas, (Sub celo) Amoris charitas. (In locum vnum.) Sed nota adhuc, q̄ cum duplex in genere sit congregatio. i. passiva, quæ pertinet ad personas, quæ. i. inuicem diuersimodē cōgregantur, de qua supra dictum est, & actiua, quæ pertinet ad res, quando. i. diuersi diuersa solent congregare, & accumulare, patet, quod congregatio non solum denotat adunationem, imō etiam acquisitionem. Et sic potest dici

Cōgregatio { Virtuosa, Prima est congregatio meritorū, Vitiuosa, Secda est congregatio peccatorū, Onerosa, Tertia est cōgregatio terrenorū, Et periculosa, Quarta est cōgregatio tormētorū.

Dico ergo, q̄ est cōgregatio laudabilis, atq; gratiosa, & ista est illa, qua iusti cōgregant in anima sua gratias, & virtutes. Sicut, n. videmus, q̄ aliqua aialia congregant, & accumulāt suum nutrimentum s̄m Auicem. sicut patet, q̄ formicæ tpe aestatis cōgregant grana, vt postea in statu hyemis q̄ cōgregare nequeunt inde viuunt, sicut etiam patet de hericio, qui poma congregare non cessat, vt in tpe hyemis inueniat vñ viuat, sē pro certo (charissimi) si nos fuerimus formicæ per prudentiam, hericij aculeati per p̄nitentiā, nos proculdubio debemus cōgregare, & acquirere spiritalia nutrimenta. f. gratias & virtutes, & hoc dum durat tps aestatis. i. tps merendi, vt tandem q̄ tps istud defecerit, & hyems mortis aduenerit, istis cibis in cœlesti gloria possimus enutrirī. vñ Prou. 31. Multæ filia congregauerunt diuitias. Istud tñ est cōtra auaros, qui pro certo congregant non p̄ futura hyeme, sed pro p̄senti zlate, nō pro tpe mortis, sed pro tpe vitæ p̄sentis. vñ Ps. Thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea. Sicut, n. quanto plures mali humores in corpore congregantur, tāto apostema grossius generatur, & mors citius sequitur, & caufatur, sic verē (charissimi) quanto auarus magis de diuitijs cōgregat, tanto apostema & inflatura suæ superbia magis crescit, & mors æterna citius appropinquat. Hie, 10. Congrega de terra confusionem. Non sic, sed congregemus gratias & virtutes. Prou. 10. Qui congregat in messe, filius sapiens est. Ista est ergo congregatio laudabilis fructuosa. ¶ Secundo dico, q̄ est congregatio confusibilis, & vitiuosa. Et ista est illa, quæ peccator congregat, & accumulāt multitudinem criminum, & culpam. Prou. 6. Turpitudinem, & ignominiam congregat sibi. ¶ Tertio est congregatio terrenorum, quæ est inutilis & onerosa. Polypus. n. in cauernis suis solent testas cancrorum, & locustarum congregare, vt dum pisciculi ibidem querunt, possint eos deuorare. Deprehēdit tñ Polypus per talium testarū congregationē, & cubile suū piscatoribus reuelat. vt dicit Pli. lib. 9. c. 28. Sic verē dicam, q̄ auari postquam contra cancrōs, & locustas. i. contra pauperes p̄gualuerunt, testas. i. substantia, & diuitias eorundē solēt in cubili domus suæ congregare, & cū eis congregatis alios pisciculos. i. alios, indigētes allicere, & attrahere, & vt p̄manus ipsos capiāt fallaciter inuitare. Cum diuitijs. n. quas ab alijs cōgregauerūt, solēt alios capere quos seducunt. Sic ergo vis deprehēdere vbi est cubile talū, vnde vbi sūt testæ chilid. i. diuitia pauperū cōgregatæ, & rīcē dicit illud Iob 28. Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, & iste est locus eius, qui ignorat. Deū. Ista est ergo congregatio terrenorū inutilis, & onerosa, & et laboriosa. Eccl. 3. 1. Laborat diues in congregatione substantiæ. Quarto dico, q̄ est cōgregatio damnabilis & dolorosa, vel et periculosa, & ista est cōgregatio tormētorū, & p̄norum, qui in reprobis accumulatur. Deuter. 22. Congregabo super eos mala, & fagittas meas cum plebo in eis. Ista quod quilibet eorum potest dicere illud Psal. Con-

gregata sunt super me flagella &c. Vide in synonymis. **Coniunctio, Coniungere.** Nota, quod coniungere, associare, adgere, copulare, & aggregare idem sunt. Et signat coniunctio in bono charitatē, amicitia, & societatem. In malo autē designat cōspirationē, & malorū, & cōitatē. Dico ergo primū, q̄ sicut videmus, q̄ similia in inuicē facilliter cōiungunt, sicut patet de duobus metallis, q̄ si bene polita fuerint, ita inuicē cōsolidant, q̄ quasi vni efficiunt, & q̄ in separabiliter cōiungunt, sic verē (charissimi) nos alij, & maximē ecclesiastici vel religiosi valde debemus esse per charitatem coniuncti, & potissimē quia nos sumus eiusdē similitudinis, eiusdē status, eiusdē ritus, eiusdē collegij, eiusdē cōnobij. Nos. n. nunq̄ debemus p̄ odiū & rācorē alter ab altero diuidi, sed p̄ charitatē, & amicitia inseparabiliter copulari. quia sicut d̄r Eccl. 13. Omnis caro ad similem sibi coniungit. Vbi est aduertendū, quod ad coniunctionem charitatis habendam necessaria est Benignitas facilliter impressiua, (Caro) Conformitas humiliter conuersiua, (Similem) Propinquitas mentaliter affectiua, (Sibi) Coniunguntur. n. facilliter per amorem illi, qui habent Teneritatem impressionis, Conformitatem conditionis, Intimitatem affectionis. Primū ergo dico, q̄ ad cōiunctionē charitatiuā suffragatur teneritas impressionis. Quāto enim cera est mollior & tenerior, tāto ad se coniungēdū & adherēdū cū alio est aptior, & paratior. Sic verē (charissimi) illi, q̄ sunt teneri & molles p̄ naturā benignitatē & pietatē, magis sunt coniunctibiles per amicitia & charitatem. & hoc ostēdit, cum d̄r, Caro. Caro. n. naturaliter est mollis, tenera & flexibilis, quæ sem̄ p̄ pelli & ossib. est cōiūcta. Sic verē (charissimi) illi, q̄ sunt molles. i. p̄ij, misericordes & benigni, sunt (vt cōiter) magis apti vt pelli & ossibus. i. vicinis & socijs per charitatis glutinum coniungant. vñ de Matt. 19. Erant duo in carne vna. Et sequitur, Quod ergo Deus coniunxit, homo non sepatet. Sicut, n. dicit Ptholomeus & Martianus, planetæ q̄ sunt in coniunctione aliorum consimilium maiorē habent virtutem. Simile. n. adiunctum suo simili, augmetat diuitias virtutum. Sic verē (charissimi) boni q̄ sunt in coniunctione bonorū, & q̄ bonis sibi similib. sunt coniuncti, associati pariter, & vniti, virtus vtriusq; est amplior, atq; maior, vñ de Eccl. 6. In multitudine presbyterorū prudētia ista, & prudentia eorū ex corde coniungere. Habemus igit̄ pro ista cōiunctione habenda teneritatē ad imprimēdū. Res. n. molles, humidæ, & glutinosæ, tenacius, & facilius cōiunguntur. Quod tñ est cōtra multos, qui re vera nihil habent humiditatis vel benignitatis, & idēo nunquā possunt coniungi per glutinum charitatis. Isti sunt similes arenæ, quæ tantæ est siccitatis, q̄ nunquā pōt inuicē glutinari. Et ista est rō quæ de sabulo non fit lapis, q̄. f. propter nimiam siccitatem nō pōt vna pars alteri copulari, cōiungi pariter & vniri. Sic verē (charissimi) multi sunt hodie ita siccī per indeuotionē & incōpassionē, q̄ pro certo nunquā possunt coniungi per amorem, & dilectionē, sed sem̄ p̄manēt se iuncti, & diuisi per rācorē, & dissensionē. Sicut, n. d̄r Esa. 57. Nō est pax impijs, dicit dominus. ¶ Sed scd̄o dico, q̄ ad istam cōiunctionem habendam necesse est, q̄ habeamus conformitatē ad imitādum (Simile inquit) Maximum. n. in centium amoris, & maximum tenaculū cōiunctionis & charitatis, est, q̄ homo est alteri similis in morib. & conformis. Similitudo. n. est causa amoris. Et idēo sicut videmus res, quæ sunt eiusdem similitudinis, & conditionis, sunt facillis coniunctionis, & amoris, sicut patet de animalibus quæ q̄ sunt eiusdem speciei, eiusdē similitudinis & conditionis, sibi inuicem solēt facillius & libētius cōiungi, associari etiam, & copulari. Patet etiam in lapide magnetæ q̄ attrahit ferrum, & ipsum ad sui cōiunctionem naturaliter inuitat, q̄ vtiq; sit p̄pter quādam occultam similitudinem, & proprietatē, quā hēt inter se cōem, pp̄ q̄ naturaliter vni appetit alteri copulari. Sic verē (charissimi) nos alij, q̄ sum⁹ eiusdē status & ritus, & q̄ rōne cōis habitus seu cultus eādē similitudinē repræsentamus, debemus vnus alteri cōiungi, & p̄ charitatis glutinū copulari. Multi tñ sunt similes lunæ, q̄ q̄ soli cōiungit, lumē ipsius ex hoc minuitur, sicut patet in nouilunio, vbi luna soli immediate cōiungitur, & tñ quoad nos.

nos lumen totaliter perdit, imò et saepe causa est, qd ipsius solis radius per coniunctionem lunę huiusmodi eclipsat. Sic re vera (charissimi) quanquā luna, i. homines defectibiles & peruersi, sol. i. bonis personis qñq; associant & iungunt, cetera est tñ eorum oblatio, qd nunquā ex hoc meliores efficiuntur, sed potius minoris luminis & virtutis, imò etiā qñq; cauſe sunt. qd ipse sol eclipsat. i. qd ipsi boni eis coniuncti p eorū malitiā peiorant. vnde Eccl. 13. Qui tetigerit picē, inquinabitur ab ea, & qui cōcauerit superbo induet superbiam. Similes ergo, & non dispares debent cōiungi, vt in ipsis possit perfecta charitas generari, qd maximè debet esse in coniuugijs, vbi coniungi debet homo simili, non maiori, qd si cōtrarium fiat, multa incōmoda subsequuntur. Stergo vis nubere, nube pari. Job 38. Nūquid cōiungere valebis micātes stellas pleiades, i. nobiles rusticis, qd non decet. Eccl. 13. Quid cōcabat cocabus ad ollā? cu n se colliserint cōstringent. De ista similitudine & morum cōformitate, qd dēt esse inter focios maxime coniuges, dī Gen. 2. vbi loquit de matrimonio Eug. & Adæ. Faciamus homini adiutorium simile sibi. vt sic quilibet dicere possit illud, qd dī Sap. 7. Sum quidem ego mortālis homo, similis alijs hominibus. qd. vbi charitativū debent de alijs conformare. Sic igiī patet, qd nos debemus hie cōformitatem imitativam. (Similem inquit.) Tertiō dico, qd perfecte volumus coniungi, nos debemus hie intimitatem charitativam (Sibi inquit.) istud. n. pronōmē se, & sibi, signāt intraneitatem naturæ, & identitatem personæ. Ad denotandum, qd illi, qui per charitatem sunt intimi, per societate faciilius debent iungi. (Sibi inquit coniungit.) Eccl. 13. Omnis homo diligit proximum sibi. Et Eccl. 27. Diligē proximum tuum, & coniungere fide cum illo. Aduerte tñ, qd dicit Plī. qd hiena inimicatur pantherę. Et ideo dicit, qd si pellis hienę sit cōiuncta pelli pantherę, pelli eius paulatim delabunt, & per hienę violentiā corrodunt. Sic verē (charissimi) multi sunt homines & in seculo, & in claustris, qui tantam habent inter se contrarietatem rancoris, inuidiæ, & horrois, qd qñ cōiungunt & viciniatur, vnus alium destruit, & corrodit. Patet de detractorib. & inuidis, qd sunt in vno collegio, villa, patria, vel Ecclesia, qd nō cessant alter alterum verbis, & iniurijs corrodere, viquequo pilos suę exterioris cōuerſationis possint diffamando penitus annullare. Patet etiam in auarijs, qd focios, & vicinos suis vsuris & rapinis corrodūt quotidie, & cōsumūt, ipſorūq; pilos. i. diuitias tales annihilat, & deuaſtant. Isti sunt similes nuci, quę dī a nocendo, eo qd vmbra eius vel stillicidia foliorum eius cunctis sibi cōiuguis, & cōiunctis arboribus mirabiliter est nociua. Vnde dē talib. potest dici illud Hie. 9. Inimici hominis domestici eius. Non sic ergo (charissimi) sed simus inuicem cōiuncti, & vniti, fociosi pariter & ligati, vt sic simus de illis, de quibus dicitur in Ps. Præuenerunt principes coniuncti pfallenti. in me inuen. & tym. Vbi nota, quod ista coniunctio charitativa causat In motu celeritatem, Illa. n. faciunt. Ad cœlū proferari. (Præuenerunt) ad statum sublimari (Principes) in effectu iucunditatem, corde iucundari (Coniuncti pfallentibus) in plebe focitari (In medio iuuenularum.) Patet igitur, quod istam coniunctionem facit, vt dictum est, Intimitas affectionis (Sibi) Conformitas conditionis. (Similem) eneritas impressionis (Caro.) Et hæc sufficiant. Vide in alijs titulis. I. infra de verbo, iungere, & titulo de charitate, de affectione, & de societate, qd oia pertinent ad cōiunctionē.

A Coniugium. Nota, quod in scriptura inuenitur multiplex coniugium, videlicet Cōiugium Honoris, quod Deus ordinat, Dico ergo, quod est Amoris, quod fides combinat, coniugium honoris à Laboris, quod multos facinat, Deo ordinatum, & Doloris, quod luctus terminat, istud est coniugium Horrois, quod poena glutinat, sumūm, quo Deus & humana natura simul coniunguntur: Medium, quo Deus & aia simul per gratiā & gloriā vntuntur; Infirmū, quo Deus & ecclesia simul disponantur, & vnum corpus myſticū efficiuntur. Ista. n. sunt quedam coniugia supernaturalia à Deo ineffabiliter ordinata. Iō ipsi Christo aliter cōiugato potest dici illud Matt. 1. Ioseph fili David noli timere accipere Mariā cōiungē tuā, qd. n. in ea natū est, de Spiritu sancto est. Item dico, qd est cōiugium amoris p Deū cōbinatū, & istud potest dici

charitativa cōiunctio, vnitas, & societas bonorū, qd. s. s. p. gratiam, & pacem & concordia. ram in presenti seculo, quā in futuro. Et maximè tale coniugium est coniugium boni viri & mulieris, qui matrimonialiter sunt coniuncti, qui. i. debet se inuicē diligere, & vnu corpus, & vna aia simul esse. Sū. n. quedam animalia, quę cōiugia sua seruat, sicut de ciconijs exēplificat Solinus, dicens, qd inter ciconias sunt cōiugia, qd sibi inuicem fidem seruantes, adulteratē puniūt miro modo, sicut supra de adulterio fuit visum in paragrafo tertio. Ofſicia quoq; in educāda prole partiuntur: nā cū femina nidū seruat, & pullos fouet, masculus ceterius cibo. parat. Sic verē dico, qd coniuges se debent inuicē diligere, seruare fidem & se inuare, & vna domi circa filios & filias remanere, & vncāte, dēt alius circa exteriora negocia laborare. Et dū vxor in domicilio prolem fouet, debet exterius vir necessaria procurare. Vnde sapiēs. Eccl. 25. dicit, qd ista sunt tria, quę pbatā sunt corā Deo & hominib. cōiugē ordia fratru, amor proximorum, & vir & mulier hñ sibi consentientes. Et pro certo istud est vnum de maioribus bonis mundi. f. coniugii legitimè custoditum. Vbi quilibet timet Deum, & cōiunx seruat fidē coniugij, & vxor regit illa, quæ ad familiā & domum pertinet, vir verò ea regit, quæ ad exteriora spectant. Mulieris. n. bonæ beatus vir. vñ Thob. 7. dictū fuit Ragueli. Huius tñmēti Deum debet cōiunx filia tua. Istud est coniugii amoris per Deum cōbinatum. Tertiō dico, qd est cōiugium facinis oneratum: Et istud est cōiugium modernorū, quia. f. qñ cōiuges non pp bonū prolis, sed amore pecuniæ. vel luxurię, vel alijs copulatur, multa exinde mala sequunt, ita qd hmoi cōiugium infelix, & onerosum sentitur. vnde Hugo ad solcium ait. Quiera est continens vita, quam nō inquietat vxoris inspirio, ancilla rum sumptus. pueritas fil. orū, qd mūditiā parit florē, puritatis portat fructum; conscientia fundit odorē. Sequit. Ducunt hodie vxores nōn cā cōinentiæ, sed luxurię, nō causi prolis, sed pecuniæ. Vnde Maria Canthones cūm quæreret ab ea cur amissio viro denuo nō nuberet, rñdit, se non posse virum inuenire, qui se magis veller qd sua. Potissimè autē (charissimi) illud coniugium infelix dī, quādo vir amuliere regit, & mulier dominatur, quod tñ hodie, qd dolēdum, sit vt plurimum, quia. f. vxores volunt regere, viri verò imbecilles compelluntur vxoribus obedire. Dic quomodo Marcus Paulus, & Odoricus dicunt in oriente esse patriā in prouincia dicta Tien, alijs. Tiben, vbi vxores exteriora negocia ordinant, hoies verò pueros fouebāt & pensā domū torquētes, oia muliebria faciebāt. Sic in modernis cōiugijs sæpe videmus mulieres virilia, & viros muliebria tractare. Efa. 3. Populum meum exactores sui spoliant, mulieres dominatæ sunt eis. Et verè hodie mulieres dominatæ sunt. Aduerte tñ, qd narrat de beato Ludouico quondā rege Franciæ, qd cum ipse cum cōsilio suo diuitius quoddam negociū pertractasset, nec simul cōsentire posset, accidit, qd regina casum audiens subito de negocii omissum cōsiliū dedit regi. Quod cum in crastino corā sapientib. recitasset, & oēs cōsiliū approbassent, Absit inquit rex, qd hoc consiliū teneamus, quia dato, qd sit consiliū valde sanū, quia tñ à muliere processit, nō decet, qd a prudentib. viris teneat. Sic ergo ordinauit rex, qd aliā viā, quæreret, qd illā, quā inuenerat vxor sua, ne fortē subiacere vxoris dño videret. Periculosum est igitur nubere, quia qñq; viros oportet mulierib. subiacere. vnde scribit Valerius ad Rufinū. Prudens ille Metellus Marius, quærenū cur filiam suam forma nobilē, dote diuitem, genere clarā; fama folicem, ducere noller, legi rñdiffe, Malo inquit meos esse, quā suos. Istud est igitur coniugij laboris sarcinis oneratum. Sed de hoc vide infra, de muliere. De coniugio verò doloris & horrois, cum vtrumque nihil aliud sit, quā fociera malorū, vide de societate & c.

Conscientia. Nota, quod conscientia debet esse sicut templum magnæ firmitatis, sicut antrum magnæ profunditatis, sicut centrum magnæ æquitatis. Templum enim debet habere miram puritatem. Castrum debet habere magnam firmitatem. Antrum debet habere magnam profunditatem. Centrum debet habere magnam æqualitatem. Dicamus ergo (charissimi) quod conscientia nostra debet esse venusta summa puritate, quia. f. conscientia est Iesus, vbi Deus nobiscū habet quietari, est aula vbi Deus habet recreari; est templum vbi

vbi Deus habet adorari, quia sicut dicitur 1. Corin. 3. Tēplū Dei sanctum est, quod estis vos. Omnia. n. ista loca debent principaliter esse munda. f. lectus vbi quiescit, aula ubi comeditur, templum vbi Deus colitur. Heb. 9. Emundate cōscientiam vestram. Pifces. n. facilius inerat sporum lam mundam, & nouam. Apes etiam valde diligunt locum mūdum, in loco. n. foetio nunquam mellificat. Taxus etiam valde diligit habitaculum mūdum, & ideo si Vulpes suum habitaculum fœdauerit, nunquam ibidem amplius habitabit. Sic verē (charissimi) Deus valde diligit cōscientiam mundam, & puram, ipſamq; per gratiam suam facilius subintrat, & ibidem etiam spiritualiter inhabitat. Vnde Act. 24. Studeo sine offendiculo conscientiam mundam habere ad Deum. i. apzam ad hospitandum ipsum Deum. Si autē à Vulpe. i. à diabolo maculata fuerit per peccatum, ipſam Deus penitus de re linquit, vñ in Ps. Abominatus est Deus hęc. sua, & hæreditatem suam spreuit. Quia pro certo de peccatorib. dī ad Titum 1. Inquinata sunt eorum mens, & conscientia. Debet ergo conscientia venustari summa puritate. Item debet roborari summa firmitate, quod maximè fit in homine iusto, in quo conscientia est ita recta & firma, qd nunquam potest flecti ad malum, imo semper reclamant contra iniquum, simili legitimo, & fideli procurator, qui in audientia contradictarum contradicit, & reclamant quando audit aliquid fieri contra Dominum suū. Sic conscientia synderesis semper reclamant, & dicunt. Male factum est, quando voluntas facit aliquid contra Deum. Ista. n. est sicut strenuus miles, qui magis eligit mori, qd fidem frangere dño suo. Vnde 1. Pet. Hęc est. n. gratia si propter conscientiam Dei continet quis tristitiam. vnde Ber. in de consideratione. Fortitudo tua, fiducia fidelis conscientię, decor tuus, bonæ opinionis splendor est. Itē debet profundari magna humilitate. Rom. 13. Necessitati subditi estote propter conscientia. vñ Iſid lib. 3. de summo bono. Conscientia serui Dei semper tristis & humilis esse debet, vt per humilitatem non superbiat, & per vtilitatem meroris se cor ad lasciuiam non dissoluat. Et maxime qd cōscientia accusat, excusat, recusat. Accusat (dico) delinquentē. Ro. 2. Testimonium reddente cōscientia inter se cogitationū inuicē accusantū. Itē excusat innocētē. 2. Cor. 1. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientię nostrę. Itē recusat culpam subintrantē. Genes. 43. Nō est in cōscientia nostra quis furatus fuerit & c. Item debet mensurari magna æquitate, quia sicut centrum, qd est in medio, æqualiter se habet ad circumferentia, sic ip cōscientia debet esse æqualis iusta & æqua. Heb. 13. Confidimus. n. quia bonā conscientiam habemus, in omnib. bene volentes conuersari. vide in alijs titulis multis, vbi agitur de conscientia.

A Consecrare. Nota, qd consecrata dicuntur esse illa, qd Deo sunt facta & dedicata, & per speciale ministerium solenniter applicata, sicut sunt personæ & res ecclesiasticæ, quæ Deo specialiter sunt deuotæ. In omni. n. secta fuerunt consecrationes, & quedam speciales dedicationes. Apud. n. gentiles viri quidam in sacerdotiū Cybeles, quæ dicebatur mater Deorum, quę etiam Berecynthia dicta est. i. terra, consecrabantur, qui Galli vulgariter dicebantur. Et hoc quia more Gallorum castrabantur, vt virginitatem perpetuam profiterentur, sicut ponit Ouidius lib. 4. de Fastis. Filix nobiles etiam Deæ Vestæ consecrabantur, & ad virginitatē perpetuam stringebantur, sicut dicit idē Ouidius lib. prædicto. Ipsi etiam gētiles res quasdam de suis munerib. Dijs consecrabant, & ipsis specialiter deuuebant, sicut patet secundum Iſid. consecrabantur. n. Coruus foli, Lupus Marti, Colūba Veneri, Panoque Iunoni. De arborib. etiam idem facere solebant: Laurum enim Apollo, Bacchus hederam, Lupiter Nucem habebat dictatā. & c. Multo ergo fortius nos fideles, non dijs fictitijs, sed Deo verò debemus consecrari & specialiter sibi dedicari, & maximè nos ecclesiastici, qui virgines & casti esse tenemur, ex quo matri, Deorum, i. beatę Virgini, quæ mater est Dei & Regina Angelorū, specialiter dedicamur. Exod. 29. Hęc facies dicit Dñs Moyſi. i. cui libet prælati, vt filij Aaron mihi in sacerdotio consecrent. Et nota, qd sicut dī Exod. 29. ad consecrationem Aaron, qui fuit primus, & summus sacerdos in lege diuina, plura requirebantur. Sed de illis vide supra Aaron, & infra in titulo de vestibus. De Nazareis tamen dī Nume. 6. qñ se

volebat Domino consecrare, vinum non debebant bibere, capillos non radere, mortuos non tangere, nec ad eos accedere, & consecrationem suam vsq; ad præfinitū tps continuare, & si forte interceptra fuerit iterare. Sic verē dico, qd si Domino volumus consecrari, plura sunt nobis necessaria, quia videlicet Munditię floribus debemus renitere, Decentię moribus debemus non carere, Stultitię gentibus debemus non adhærere, Temperantię viribus debemus subiacere, Perseuerantię finibus debemus remanere. Simus ergo mūditię floribus picturati, quia. f. nos debemus esse Nazarenus, qui interpretatur floridus, quod immunditiā signat, quia. f. ad illos, qui Deo consecrati sunt & dicati, summe pertinet, qd sint floridi, atque mundi. unde sicut Iustus ponit, apud Perſas quęcumq; persona solis seruitio dedicabatur, eidem perpetua continentia eo ipſo imponebatur. Iſt. et dicit, qd antiqui equos albos aeri consecrabant. Et quæ aer est ceteris reb. purior, iō sibi colorē purū & mundū. f. albedinē dedicabant. Nota et quō in collectione vsici quercini Taulus albus immolabat, & in sacco albo reponebatur. sic dicit Plin. li. 16. c. 44. Sic verē dicā, qd illi, qui soli & aeri. Christo purissimo & mundissimo cōsecrari dignē cupiunt, colorem album. i. puritatem & munditiā floridam ante oia uendicāt, & recipiunt, quia re vera nullus dignē Christo mūdissimo consecratus, nisi qui florido candore mūditię fuerit dealbatus. In cuius figura, Aaron cōsecratus dño ante oia picipit fore lauandus, sicut dī Leui. 8. Vnde nu. 8. picipitur Moyſi de Leuitis. Cū, inquit, lauerint vestimēta sua, & mūditi fuerint, consecrabis oblatos Dño. Sit igitur quilibet Nazareus. i. floridus atq; mundus. Vnde de Nazareo dī. Nu. 6. Sanctificabit sacerdos caput eius. f. Nazarei in die illo, & cōsecrabit dño Iud. 16. Nazareus. i. cōsecratus sum Dño de vtero matris meę. Et bene dicit dño, quod est cōtra multos, q. f. non vñ consecrari dño, sed diabolo, quia. f. nō habent munditię florē, sed luxurię, & criminum spurcitiā, & fœtore. Mundani et hodie filios suos non consecrant Dño, nec dñi seruitio, sed potius ipsos dedicant diabolo, atq; mūdo, magisq; volunt, qd in mundo uiuant immundi, qd cōsecrati Dño in ipsius seruitio essent mundi. vnde 4. Reg. 17. dī. Coluerunt immunditias. Sequit. Seruieruntq; Baal, & cōsecraverunt ei filios suos, & filias p ignem. Nō sic ergo, sed simus munditię floribus picturati. Nazareus inquit. Secundō simus ducentię morib. adornati, quod notat in capillis, qd operiunt nuditatem, qui præcipiuntur non radi, qd. f. qd dignē vult dño consecrari, debet morū honestate contegi, & velari. Matth. 10. Capillus de capite uestro non peribit. vnde de honestate aurea potest dici illud 1. Paral. 18. Oia uasa aurea, & argentea consecrauit rex Dauid dño. Tertiō simus nequitie gentibus non alligati, sed à nequitie gentib. separati. qd notatur in hoc, quia mortuos quantumcunque proximos non debebat tangere, nec ad eos accedere quoquo modo: ad denotandum, qd Dño cōsecratus non debet mortuos. i. in fames, & fœtentes personas frequētare, sed ab eorū cōfortio p̄cauere. Vnde Leuit. 8. Se parabis leuitas de medio filiorum Israel. Sequitur. Et consecrabis eos in oblationem dñi. Quartō simus temperantię virib. subiugati, quod notatur hoc, qd Nazareos à vino & ab omni quod inebriare potest abstinere debebat. ad denotandum, qd Dño consecratus debet in omnib. abstinens, & sobrius esse, à cunctis superfluis temperatus. Eccl. 2. Cogitauit à uino abstrahere carnem meam, vt aium meum transferrem ad sapientię lucem. Vñ de Hier. dī. Ecc. 49. qd à ventre matris cōsecratus est propheta. Vter aut matris, delicias carnales designat. Quintō simus perseuerantię finib. terminati, quod ostenditur in hoc, qd taliter consecratus debebat continuare & reiterare. vnde Leuit. 8. Septem diebus finit cōsecratio. Septē. n. dies tps totius vitę p̄sentis designat quo cōsecratio nra debet p̄durare, ibiq; finiri. i. perfici, & compleri. Si vis aut de cōsecrationes potest adhuc dicere, qd cōsecrationes, quæ sūt in Ecclesia tā p̄sonarū, qd Ecclesiarum, naturaliter exemplantur, literaliter figurantur, virtualiter operantur. Exemplantur (dico) naturaliter, quia. f. aliq; sunt res naturales, quæ ritum cuiusdā consecrationis obseruare uidentur. Vnde de auib. illis, quę dicuntur Diomedæ dicunt tam Plin. quā Solin. & c. in dicti on. Berchorij. Z lib. 35

re mortis, purgatorij, vel inferni debemus p cōsiderationē habitare. Ita. n. confideratio valde est utilis, q. a. scimor Dei concipitur, & per consequens multa mala impediuntur, p timorem. n. dñi declinat ois a malo. Prou. 13. Vnde Iob 23. Confiderans ipsum, timore sollicitor. In animalibus. n. iuxta iecur semper inuenitur fel, vix aut nunquam est dare aliud. Et hoc pro certo potest significare, q. vbi curus fuerit iecur, quod amare cogit. i. dulcedo alicuius spalis cōsolationis semper pro certo debet inesse fel. i. amaritudo confiderationis: Pauo. n. confiderans pedes suos rotam deponit. Sic homo confiderans finem suum, statum superbia dimittit. Bene ergo dicit Galat. 6. Confiderans temetipsum ne & tu teneris. Debet ergo confiderari supplicium infernale. ¶ Terriō dico, q. confiderare debemus solatium supermale, s. bona Paradisi. Mercenarius. n. sp. habet oculum ad mercedem gloriæ Paradisi, quā Deus in sero mortis fidelibus suis re promittit. Cum sero. n. factū esset, dictū fuit. Voca operarios tuos, & redde illis mercedem. Matth. 20. Et ista merces, & istud bonum ostenditur, cum dicitur cethim, quod interpretatur gemina, vel resurrectio, quia. s. in Paradiso sunt gemina omnium bonorum, & sunt resurrectiones, i. reuelationes omnium malorum. Vel si vis cum ponitur cethim cum c. interpretatur aliter, id est fixus, & signat stabilitatem gloriæ Paradisi, & sibi est resurrectio. i. eleuatio honoris & dignitatis, gemina. i. fructio dulcoris, & voluptatis, fixio. i. duratio eternitatis, & perpetuitatis, q. a. p certo sunt cōsideranda, vt mens alluciat vbi dicitur. a. 23. in cethim consurgens transfreta. De forti. n. muliere dicit Proverb. 31. confiderauit agrum, & emit illum. Ex confideratione. n. & cognitione celestium bonorum mouetur homo ad ipsa emendum, & acquirēdū. Patet ergo, quod cōsideranda sunt

F Coeli fastigium, quod iustis multa considerate solent, videlicet Deum, vt ipsum timeant, Mundum, vt ipsum caneant, Peccatum, vt ipsum horreant, Seipsum, ne sibi placeant, Mortem, vt tristis sedeant, Impium, ne huius adhereant, Iustum, vt sibi faueant, Infernum, ne vanē gaudeantur, Paradisum, vt illum adeant. ¶ Potentia considerantur, homo ad ipsum timendū inuitur. Oculus. n. confiderans solem efficitur lachrymosus. vnde Iob dicebat. Iob 23. A facie eius turbatus sum, & cōsiderans eum timore sollicitor. & Iob 27. Sta, & cōsidera mirabilia Dei. ¶ Item consideret homo mundum, qui debet cauere. Homo. n. videns incendium vel ruinam, solet a longe considerare, nec ei audent appropinquare. Vnde Plinio philosopho melius fuisse, q. Ethnam montem ardentē de longe considerasset, quam ipsi nimis appropinquans, ab eo succensus fuisse. bene ergo consulitur Iosue 2. Cōsiderate terrā, vrbemque Hierico. ¶ Item consideret peccatum, quod debet horreri. Iō Matth. 7. ille reprehenditur, qui trabē, quā hēt in oculo. i. maximum peccatum, qd habet in corde, nō considerat. Item consideret seipsum, quem debet vereri. vñ illud Gal. 6. Confiderans temetipsum. Ista est. n. sapientia summa. f. confideratio sui. Sed de hoc vide de verbis cognoscere, & Videre, vnde de confideratione propriorum defectū potest exponi illud Neq. 2. Cōsiderabam murum Hierusalē di spatum. ¶ Item consideret mortem quandoq. debet terri. Iudi. 19. Considera, q. dies occasum de cliuor sit, & propinquet ad vesperam. ¶ Item consideret impium quo debet yrgeri. Prouer. 7. Considero uecordem iuuenem, & c. Itē consideret iustum, quo debet doceri. Prouer. 6. Vade ad Formicam o piger, & considera vias eius, & discite sapientia. ¶ Itē consideret infernum, quo debet horreri. Pf. Oculis tuis cōsiderabis, & retributionem peccatorum videbis. ¶ Item cōsideret Paradisum, quo debet impleri. Num. 13. Considerate terram qualis sit & c. vide in alijs, multis locis, & titulis, vbi de confideratione agitur.

Confilium. Nota, q. confilium nihil aliud est, quam ordinatio prudentium deliberatione vallata.

sicut. n. dicit Tullius in lib. 2. Rethor. Confilium est examinarum gubernandarum rerum subtilis animi prospectus. Et est confilium valde necessarium illis, qui habent rempublicā gubernare. Cum deliberatione. n. confilio, & prudentia debent superiores facere quicquid agunt. Eccl. 3. Sine confilio nihil facias, & post factum non pēnitēbis. Sicut. n. dicit Pl. inter Elephantas talis est regula, q. maior natu dicit gregē. alij aut quanto antiquiores, tanto sibi propinquius afflūt, & tanto ad ducendum gregē ipsum amplius adiūuat & confortant. Sic verē inter nos, maiores natu. i. antiquiores morib. & etate, debent gregem subditorum regere, & ducere, & sibi præfici, & præesse. Alij aut antiquiores, & prudentiores debent ipsum in istis actibus adiūuare, & suis cōsilijs, & auxilijs ad aliorum regimē cōfortare. Rethor. n. cōtatis sine bono confilio vix potest regere bene. Et iō bonis cōsiliarijs debet credere, & tales se cum eligere & habere. Ideo 3. Regum. 12. Accipe cōsiliū a me, & salua aiam tuā. Nā vt dicit Greg. Valde fortitudo destruitur, nisi per cōsiliū fulciatur, quia quo se plus posse conspicit, eo sine moderatione sepe ruit. Arjes. n. libentius frequentat societate senū ouiu, q. agnōru. Sic pro certo prælati libentius se qui dēt, & secum admittere societate, & confilium senū prudētū, q. inueniunt. Roboam. n. vltus iuuenū cōsilio, perdidit regnum suum, sicut dicit 3. Reg. 12. Quia re vera confilio uenū. i. simplicium fatuorū nunquā sapiētib. (vt cōiter) est credendum iuxta illud Eccl. 8. Cum fatus confilium nō habeas, nō. n. poterunt eligere nisi que sibi placēt. Adheret ergo quod dicit sapiens, Prouer. 11. Vbi nō est gubernator, populus corrumpet, salus aut vbi multa confilia. ¶ Nota ergo, quod confiderationem ad confilium, & deliberationē habendum, & frequentandum

Inducit natura, De natura patet, quia Formidat figurā, cæ qm murio se inueniunt fatiunt inter se quāsdā collocaones, hoc est dictū, q. una cū alia se resistat, & ita altera cū altera moram trahunt, q. colloqui, & quasi de re sua publica tractare, & inuicē cōsiliū habere videntur. In quib. natu ra nos instruit, q. super negocijs publicis debent mira cōsilia, & diuersa colloquia prætari, qd vtiq. figura designat, quia sicut dicitur Apoc. 4. Sedens Throno habebat circa in se diuersis sedilib. viginti quatuor seniores ad denotandū, q. illi, qui sedent in Throno iudicarij potestatis, debent iuxta se in sedib. in officijs cōstituerē. Seniores. i. prudentes & meliores, vt eorū confilio, & auxilio possint Republicam gubernare. Et istud et præcipit scriptura. Prou. 3. Custodi lege, aq. q. confilij. Et nota, qd qui habent dare cōsiliū debent Sagacitatem habere, Debet ergo cōsiliarij habere sagacitatem. Eccl. 24. Fidelitatem tenere, Ego sapientia habite in altissimis. Item debent fidelitatem tenere. Prou. 11. Qui fidelis est, celat amici confilium. Item debent falsitatem horrere, quia. s. nunquam debent consilium alicuius malū, nec vitiatū cōi contrarium, sed iustē, & secundum Deum omnia tractare. Pf. In confilio iustorū, & congregatio. ¶ Et aduertemus adhuc, q. confilia sunt ordinata ad patriam gubernationē, ad Principum refrenationē, ad periculorū euitationē. Primo ergo dico. Boni cōsiliarij solet patriā regere, malis principū uoluntatibus sic opponere, & insuper pericula præcauere. Isti ergo sunt patriæ gubernatores, ita rē tēperatores, malorum extirpatores. ¶ Dico ergo, q. p bonum confilium patriā gubernatur. Secundum. n. Astrologos, per conjunctionem planetarum in diuersis signis, & domib. tēpora mutantur, & reguntur, & impressiones in aere generantur. Sic verē per conjunctiones, confilia, & collocaones planetarū, i. cōsiliariorū, qui in signis, & domib. i. in curijs, & palatijs magnatum, & prælatorū collocantur, & aggregantur, quasi totius mundi machina gubernat, & ideo isti planetæ, & isti cōsiliarij boni fuerint, tūc bonas impressiones & bona regimina in aere subiectæ patriæ generant. Si verō mali fuerint & iniqui, tunc pro certo per eorū confilia, & eloquia malæ impressiones, mala facta, rapina. f. & exactio nes generantur, & introducunt. Iō bene cōsiliatur. Eccl. 37. A consiliario malo serua aiam tuam, Et in Pf. Super populum tuum malignauerunt confilium. Quod vti que est hoc die cōtra aliquos prælatos, & Principes & magnates, qui verē

verē multi sunt, q. libētius credūt magis consiliarijs, quā bonis, magis fauent adulatores. q. oratorib. magis consentiunt balliuis impijs, & crudelibus, quā bonis & iustis hominibus. Et sicut videmus, per istorum officialium praua cōsilia tota patria pauperatur. Dicit. n. Pl. q. ossa Leonis sunt ita dura, q. ex eorū collisione ignis generatur. Sic verē ossa Leonis, id est cōsiliarij regum, & prælatorum sunt hodie ita duritia, ita crudeles, ita tyranni, q. ex eorū collisione, collocutione, confilio & ordinatione, ignis rapinarum, & exactio nis, quo tota patria subiacens prægrauatur. Vnde Esa. 19. Sapientes consiliarij Pharaonis dederunt confilij insipientes. Et Dur. 32. Gens abfq. confilio, & sine prudentia, vñā sapienter, & intelligenter, ac nouissima prouident. Nō sic er go, sed sequamur, & habeamus bonum confilium, quia per istud patria gubernatur. ¶ Secundo dico, q. per istud principium imperus refrenatur. Nisi. n. esset obuiatio, & contrarie tas planetarum, impetus & raptus firmamenti subuerteret totum orbem, sed quia motus planetarum isti raptui cōtrariantur, ideo mundi machina illæ f. seruat. Cglum. n. Crystallinum s. m. Rabanum, propter hoc factum est aqueū, vt. f. sua frigiditas calorem, qui ex raptu cœli gignitur temperaret. Sic vera (charissimi) ad hoc planetæ. i. boni cōsiliarij circa firmamentum, i. circa superiores debent esse, vt. f. per sua discreta confilia ipsorum motus, iras, & lauitates possint temperare, & eis dē cū prudentia cōtra ire. Multi. n. superiores sunt ita mobiles per inconstantiā, sicut ita præcipites per violentiam, sunt ita feruidi per crudelitatem vel auaritiā, q. nisi eorum morib. & raptib. planetarum. i. bonorum consiliariorū sensus & bonitas contra iret, subiectam patriam diffunderet, & per rapinas & iniurias inflammarent. Eccl. 47. Auertit gentem confilio suo. Necessarij ergo sunt boni consiliarij magnatib. Iō consuluit Seneca in quadam Epistola. Dum tibi (inquit) alludit vitę prosperitas confilia salubria tibi quære, vt ita circumspectias quo ire debeas & quousque. Multi tamen (charissimi) sunt hodie ita fatui & proterui, q. nunquam volunt audire alicuius confilium, nisi suum, dicentes illud Esaie 46. Omne confilij meū stabit, & omnis voluntas mea fiet. Et isti sunt fatuissimi. Hier. 3. Si confilium tibi dederō, nō me audies. Non sic ergo, sed audiamus confilia, quia per ista mentis impetus refrenatur. ¶ Tertio dico, q. per bonum confilium damni pericula declinantur. Prouer. 2. Confilium custodiet te, & prudentia vallabit te. Patet igitur, q. confilium est habendum & tenendum, quia per ipsum

Et hoc de confilio sufficit. vide vbi deliberatio. Item vide in titulo de Aequitate, vbi inuenies auctoritatem diuina, & profecurā. Meum est confilium & æquitas & c. Et supra de a duocato, vbi est illa auctoritas. Super populum tuum malignauerunt cōsiliū. ¶ Secundo Id. est quoddā ius morib. cōstitutum, quod cum lex deficit, pro lege suscipit. Aug. et lib. de distinctionib. dicit, q. mos est simul habitancium consensus, qui inueteratus consuetudinē facit. Et breuiter istud est verū, q. consuetudo est quædam lex nature, cui cum natura subiecta fuerit, vix ab ipsius virib. se dissoluit. Et iō valde debet homo cauere vt in bonis, & in malis consuetudinib. indurescat, vt in bonis actib. assuescat, & ne in malis morib. indurescat. Bona. n. cōsuetudo omnia graua, & difficilia facit & læua. Sicut. n. dicit Seneca. Nihil miserū, qd in naturam consuetudo perducit. Econtra aut mala consuetudo, qd hominem ligauerit, oia læua sibi difficilia videri facit. vnde Hiero. ad Selenciam. A speram facit virtutum viā, consuetudo nimia vitiōrū. vñ nota, q. mala cōsuetudo Sensus abdurat, ne clare videant, Mentis indurat, ne mala terreant, Vires eneruat, vt vincit iaceant, Corda inneruat, ne culpas exeant, Vel vt feda placeant. Illa solet sensus cæcare, q. scilicet facit vti litatē criminū nō videri. Vnde Angustin in Enchir. 82. Peccata quæuis horrenda cum in cōsuetudinem venerint, nulla aut modica reputantur, vt nō solum non occultanda videantur, verum etiā prædicanda. ¶ Itē ista solet mentes indurare. Est. n. sicut venenum Aspīdis quod facit ita dormire, q. mors & periculum non sentitur. vnde Aug. in sermone. Peccatum consuetudine vilescit, p

mortuo reputandus est, qm quis pungitur, & nō dolet. ¶ Itē solet vires eneruare. vñ Greg. 11. moral. Sæpē nonnulli exire a prauis actib. cupiunt, sed actu suorū pondere pressi in malæ cōsuetudinis carcere inclusi a seipsis resillire nequeunt. ¶ Item solet corda inneruare, seu et ligare. vnde Greg. li. 4. moral. Cū culpa in usum uenerit, et uolens aius uix resillit, quia quot uici b. prauæ frequeratiōnis astringitur, quasi tot uinculis alligat. Sic. n. est de illis, qui taliter indurant, sicut de animalib. decrepitis & antiquis, quæ quanto antiquiora, tanto sunt debiliora, quæ s. m. Isaac in dictis, pessimū dāt nutrimentum hoib. duras. n. & siccas habent carnes, non facile digeruntur, nec ad nutrimentum utiles efficiuntur. Sic p certo illi, qui antiquitate malæ consuetudinis sunt affecti, debilitati, & impotentia sunt subiecti, & quorum caro. i. interior uoluntas diu fuerit in uitijs indurata, deteriores alij possunt dici. Isti. n. difficiliter digeruntur. i. ab ista mala cōsuetudine conuertunt, & mala dāt hoibus nutrimenta. i. mala exempla, & documenta. vñ Greg. 12. moral. Tenēt malæ consuetudines, quod semel didicerunt, atq. quoridie duriores efficiuntur, ita q. non nisi cū peccatoris uita finiunt. Vnde Hier. 13. Si mutare pōt Aethiops pellē suā, & pardus uarietates suas, & uos poteritis bonum facere, cum didiceritis malum. Bona ergo consuetudo, & non mala tenenda est, quia sicut mala consuetudo facit ad bonū difficilem, sic & bona facilem & c. Omitto plura, quia fit mentio de consuetudine in multis locis in hoc lib. Et ideo uide in tabula, ubi quasi infinita de consuetudine poteris inuenire.

Consolatio. Idem est, q. in tribulatione alicuius pspere A tatis vel solarij affectio. Et nota, q. triplex generaliter consolatio inuenitur, scilicet

Quædam	Externa, quæ est damabilis,	Primo con-
	Interna, quæ est laudabilis,	solant diui-
	Superna, quæ est durabilis.	tes peccato-

¶ Prima est mundanę prosperitatis, sed o lætantur perse cti uiatores, Tertia superne fœlicitatis, tertio modo iucundatur beati cōprehensores. Prima est ergo consolatio spalis prosperitatis, quæ est peccatorū, quæ est dānabilis. vñ Pf. Reuicit cōsolari aia mea, memor fui. & c. Secda est cōsolatio spiritalis iucunditatis, quæ est uiatorū, q. est laudabilis. vñ Iob 2. Venerunt tres amici Iob ad eū, ut uisitarent eum, & consolarentur. Tertia est cōsolatio æternalis fœlicitatis, q. est beatorū, & est durabilis. De qua dicit Pf. Secūdu multitudinē dolorū meorū i corde meo cōsolationes tuæ lætificauerunt aiam meā. Sicut igit uideamus, q. mater, postquā filiū uerberauerit, solet ei blandiri, & eū cōsolari, sic uerē Deus cū uerbere suarū tribulationū sp offert fauorē suarū cōsolationū. f. & tēporaliū, & spiritaliū, & æternaliū. Deus. n. sp. facit cū tentatione prouētū. i. Corin. 10. quia sicut dicit 2. Corin. 1. Ipse est pater misericordiarum, & Deus totius cōsolationis, q. cōsolat nos in oī tribulatione nostra. Sicut. n. medicus post amarā medicinā dat electuariū dulce, sic Deus post tribulationes amaras dat cōsolationes, qd et debet facere prælati, quia quāuis aliqui cogat p iustitiā amaritudinē correctionis in ferre, sp tñ debet iuxta hoc dulcedinē cōsolationis conferre. Iō dicit Pf. Virga tua, & baculus tuus ipse me consolata sunt & c. In quib. uerbis triplex consolatio reperitur, est enim consolatio

Spiritualis,	Prima est illorū, q. uirtutib. pficiunt, q. notati
Temporalis,	uirga, q. f. floret, & fructificat. Secda est illorū,
Æternalis,	q. t. palib. reficiunt, & ista designat p baculū, q. dat ad sustentandū. Tertia est illorū, q. celestib. alluciant, & illa notatur in mensa. Parasti inquit in cōspectu meo mētam.

¶ Dicamus ergo primō q. est qdā cōsolatio spūalis, & ista B est cōsolatio, quia Deus cōsolat bonos ipsos mentaliter inspirado, uel, platus tribulatos, ipsos uerbaliter cōfortado. qd ondīt cū dicit, Virga tua. Ista. n. cōsolatio pōt dici uirga, quia scilicet uirga pferit florē ad cōsolationē uirg. & deinde aliqui fructū ad cōsolationē gust. Sic et sancti uiri cōsolant de interiorib. p gustū deuotionis, & de exteriorib. p uisū cōtē plationis. Vñ de tali uirga dicit Pf. Virga uirtutis tuæ emittet Dñs Syd. Talē ergo cōsolationē debēt cōferre p dicatores, & plati, quia uerē ab isti sunt tribulati, & pauperes cōsoladi, obitūati aut, & diuites castigadi. Carnes. n. pingues, s. m. Isaac in dieris, meliores sunt asinæ, carnes uerō mæcæ in aqua

cultu religionis, &c. Item dico, qd clerici sunt instituti, vt studeant seu doceant ad prædicandū. vnde Pf. Constituere Dñe legislatorē super eos, vt sciat gentes qm̄ homines sunt. ¶ Itē prælati sunt constitui, vt præeant ad gubernandū. vnde illud Hier. 1. Ecce constitui te super gentes & regna. vbi quatuor causæ notantur in electione necessariæ, scilicet

Causa (dico) efficiens. f. Deus, qd dicit. Ecce constitui. **Materialis.** f. ipse electus (te inquit) Formalis. f. ipsa promotio vel prælatio, quæ dat sibi esse formale, cum dñr super. Finalis, quæ est, vt gubernentur gentes & regna &c. Vnde de tali constitutione dñr in Pf. Constituere eos principes super omnem terram, memores erunt nominis tui Dñe. qd. qui in primatu constituntur, ad habendum in memoria curæ ceteris obligantur.

¶ Item beati constituuntur, vt gaudeant ad conregnandum. Vnde quolibet beato potest dici illud Deu. 32. constitui eū Dñs super excelsum terram, vt comederet fructus agrorum, vt frugeret mel de Petra, oleumq; de saxo durissimo. vbi nota, qd isti sic constitui sunt tuti, nec timent reuocari, qd dñs constituit eos, sunt sani, nec timēt infirmari, quia sunt super excelsum terrā, quæ. f. sanior est terra bassa, sunt pleni, nec timent vacuari, quia ipsi comedunt fructus agrorum, sunt læti, nec timent contristari, quia ipsi sugunt oleum, quod læti ficat, sunt securi, nec timent terminari, qd ipsi hauriunt illud a Petra, & a saxo. i. a Deo, qui semper durat, sunt consolatari, nec timent conturbari, quia ipsi habent mel. i. dulcedinem consolationis æternæ. ¶ Aduerte tñ qd (vt cōiter) sumit p̄ pmouere seu pficere. Sed hoc vide præ ceteris in litera E. Vbi excelsus, vbi exponit p̄dicta Auctoritas. Constituit eū super excelsum terrā. Item in litera C. de custode vbi ponitur illa auctoritas, super muros tuos Hierusalem constitui tuos fides. &c. Item in litera M. vbi Magister, vbi ponit illa auctoritas, si quos in eis nouisti uiros industrios, constitui magistros pecorum. Gene. 47. Et dñs uero potest dici de ma la constitutione. qd. f. hodie constituuntur in officijs

Viri impij sine clementia, De uiris impijs, & crudelibus dñr 1. Mach. 7. **Viri ignari sine scientia,** qd bachides Alchimū **Viri iniqui sine conscientia,** qd virum impium constituit in sacerdotium, & mādauit ei facere vltionem in filios Israel. & 9. c. dñr qd ipse elegit viros impios, & constituit eos dños regionis. De uiris ignaris, & imprudentib. dñr Dan. 3. Adorate statua, quā constituit Nabuchodonosor rex. De uiris aut iniquis peccatorib. dñr in Pf. Constituere Domine peccatorē sup eū, & diabolus stet a dextris eius. De uiris uerō uaris, & nullam sufficientiam habentibus, qui. f. nō sunt digni constitui in aliquo officio prælaturæ, dicitur Esa. 3. Nō sum medicus, & in domo mea non est panis, neq; vestimentum, nolite me constituere principem populi. Talis. n. paupertas auaritia, & etiam temporalis penuriæ debet hominem repellere ab officijs publicis, quia. f. tales cum promoti fuerint, solent subditos acriter exhaurire. vnde fm̄ Valeriu Maximum, cum de duobus Imperatorib. constituendis, & cum exercitu mittendis semel in senatu tractaretur, quidam sapientissimus respōdit neutrum esse mittendum, quia inqt, vnus nihil habet, & alteri nihil sufficit. &c. Vide vbi cun que fit mentio de promotione. f. de Prælatu, Rege, electione, Principe &c. familia.

Consummare. Consummatio. Nota, qd Consummatio quandoque sumitur pro complemento perfectiui, quandoq; pro termino finitui, quādoque pro exterminio destructiui. Pro complemento dico p̄fectiuo. vnde de Simone Machabeo. 1. Mach. 23. Dicitur, qd ipse accelerauit muros Hierusalem consummare. Pro termino ē finitui dñr Luc. 2. Consummati sunt dies octo, ut circūcideretur puer. Pro exterminio etiam destructiui, vnde Ezech. 11. Ah domine Deus consummationem tu facis reliquarum Israel. His ergo præmissis, dicam, qd in scriptura inuenitur consummatio bona: notandum, quod iusti triplici gaudent consummatione. f. Consummatione

Operis virtuos, Prima est cōsummatio gratiæ complementi, secunda **Temporis luctuos,** cōsummatio moralis ex **Muneris gloriosi.**

plementi, tertia consummatio æterni supplementi. Prima p̄tinet ad uiros morales, secunda pertinet ad cunctos mores, tertia pertinet ad sanctos supernales. ¶ Dico igitur, qd est consummatio uirtuosa, Et ista est illa, qua boni student bona opera perficere, & consummare, & usq; ad consummationem, & complementum in se uirtutum cum ulū aggregare. Qd cunq; n. naturale desiderium semper est in motu, & affectu, quousque consummatum fuerit & completum, & iō ad uirtuosum hominem pertinet, quod opera bona aggregationemq; uirtutum si inceperit, perficiat, compleat, & consummet. Iuxta illud quod dicitur fuit de Fabro Ferrario. Eccle. 3. 8. Cor suum dabit in consummationem operi, & uigilia sua ornabit imperfectionem. & sequitur de figura lo. Cor suum dabit, ut consummet linitionem, & uigilia sua mundabit fornacem. Et hoc est, quod dicebat Apostolus 2. Thim. 4. Bonum certamen certauit, cursum cōsummauit, fidē seruauit, ideo reposita est mihi corona &c. vbi nota, qd consummatio incipitur cum profectu uirtuosi laboris, dirigē cum profectu luminosi splendoris, perficitur cum affectu gloriosi decoris seu honoris. Primū probat pugna frequentata (Bonum certamē) scdm̄ fides illibata (fidē seruauit inquit) tertium corona parata (ideo reposita est mihi corona) Quia pro certo (charissimū) talis consummatio nō fit, nisi habeas laboris diligentia, p̄fectiua, nisi teneas fidei uigilantia directiua, nisi uideas gloria affluentiā allectiua. Igit ad hoc nos urgeat uirtus boni laboris. Bonum inquit, certamen certauit, quia re uera nihil feliciter consummatur, nisi hoc, quod cum diligentia laboratur. Eccle. 4. Vsq; ad mortē certa pro iustitia. vnde de consummatione virtuali quomodo multum requirit dñr 1. Matt. 4. qd filij Israel edificauerunt sancta, atria sanctificauerunt, fecerunt uasa sancta noua, intrulerunt candelabrum, & altare incensorum, & mensam in templum, incensum posuerunt super altare. Sequitur. Et consummauerunt omnia opera, quæ fecerunt. igitur edificemus sancti. i. omnimodam uirtutē, & sanctitatē. A edificemus (inquit) sancta. i. faciamus in uobis sanctitatē, & puritatem. Sanctificemus atria, hoc est purificemus sensuū uanitatē, faciamus uasa sancta noua. i. habeamus cordiū & affectuum nouitatem. In rēplo uerō mētis inferamus altare, id est sanctam deuotionem: candelabrum. f. fidem, & discretionem: mensam. i. clementiam, & compassionē, in cōsum. i. seruo rē, & orationē, & sic consummabuntur in nobis uirtutes per complementū, & perfectionem, ad quod. f. nos deducet, vt dicitur est exercitiū boni laboris. Bonū inquit, certamen certauit. Exemplo Christi, qui post passionis labores dixit. Consummatū est. Io. 19. Igitur ad hoc nos urgeat uirtus boni laboris. ¶ Item ad hoc nos dirigat lumen uerū splē doris. f. fides (Fidē inquit seruauit) Nullum. n. opus consummatur, aut perficitur sine lumine directiui. Sic teste Apōsto Io, sine fide impossibile est placere Deo, quia. f. fides est illa lux, qd nos dirigit ad Deum cognoscendū, & nos cōsummat ad uirtutes habendum. Sap. 6. Cogitare de illo, sensus est cōsummat. Pauo. n. caudam habet oculatam, sic cauda, & finis, seu consummatio nostra moralis debet oculis fidei resplendere, vt sic ille, qui est lux uera illuminans omnem hominem. f. Christus dicat illud Matth. 28. Ego autem uobiscum sum inquit, supple p̄ fidē. Itē ad hoc nos erigat amor summi honoris. f. corona iustitiæ. i. gloria Paradisi, quæ. f. dicitur corona, quæ est rotunda, non habens terminū autini tium, & quæ etiam datur uictoribus pro triumpho. Sic gloria æterna, quæ est ipse Deus, menti infusus, & lapsus, nō habet principium neque finem, seq̄ue dat uictoribus, scilicet sanctis hominibus pro mercede. P̄ salm. Corona aurea sup caput eius. Et ista etiam uidetur esse corona iustitiæ, pro eo quod iuste proportionem, & differentiam meritorum assignatur sanctis uictoribus in hac corona gloria differentia gaudiorum, & diuersorum stipendia præmiorum. P̄ salm. Omnis consummationis uide finem, quasi diceret, uisio finalis consummationis multum facit ad complementum uirtuosę perfectionis. Patet igitur, quod est quædam consummatio uirtuosa. ¶ Secūdo dico, quod est quædam consummatio luctuosa. Necesse est. n. quod omnia uicentia consummentur per mortem, vnde etiam Christus, tunc mortalis dixit de seipso. Luc. 13. Ecce p̄cio sanitates hodie & cras, & tertia die consummor: De Enoch etiam dicitur Sapient. 4. quod

quod consummatus in breui expleuit t̄pa multa. ¶ Tertio dico, qd est consummatio gloriosa. f. in uita æterna, vbi cōsummabuntur, & replebuntur omnia desideria beatorum. vnde de ipso Deo dicitur omnia consummantē dñr Eccl. 43. Consummatio æternam ipse est. Et sic patet, qd consummatio aliquando accipitur in bono significato. ¶ In malo uerō significatio ic, quod in scriptura inuenitur

Consummatio { **Natura,** Prima fit per mortē corporalis. Esa. 10. Consummatio nē & abominationē ipse fecit. Et Sap. 4. Inuentus celestis consummata. Secunda fit per miseriam r̄palem. f. qñ fortuna in hōie, p̄ infortunata consummat. Vñ de Luna. i. de prosperitate mundana dñr Eccl. 43. Luminare quod minuitur in cōsumatione mensis. & Esa. 16. Consummatus est ser. &c. Tertia fit per culpā criminalem, quæ. f. in malis vsq; ad cōsummationem crescit. P̄. Consummetur nequitia peccatorum. Quarta uerō fit per miseriam æternalem. De qua Daniel. 9. Vsq; ad cōsummationem peruerabit desolatio. &c. Sufficit. Vidē de uerbo, Complete, & de fine.

Consumere. Nota, qd cōsumptio nihil aliud est quā rei artenuatio, vel annihilatio. Et (vt communiter) cōsumptio naturalis fit a caldo. Igitur loquēdo moraliter, p̄sum dicere, qd cōsumptio in bono sumitur, & in malo. Et ic dico, qd in bono cōsumptio carnis, quæ fit per abstinentiā, cōsumptio cuiusq; q̄ fit p̄ poenitentiam, cōsumptio malit̄, quæ fit p̄ uilitiam, cōsumptio rerū, q̄ fit per eleemosynā, vel clementiā. ¶ Consumunt igitur primō carnes p̄ prias abstinentias, quia. f. omne uoluptuosum, & carnale dēt q̄libet cōsumere in seipso. Figuratus Deut. 13. vbi p̄cipitur, qd si aliqua ciuitas de terra Israel uellet, & suggereret, Deos alienos colere, habitatores eius debebat percuti, & tota eius supplex cōburi pariter, & cōsumi. Quia re uera si ciuitas camis nostræ, quæ plena est malis ciuibus. i. malis motibus per carnalitate corruptam nobis suggerat, vt Deo derelicto dijs alienis. i. mūdū uoluptatib. & uitijs debeat nos ad hærere, ipsam debemus per temperantiam cōsumere, & ab abstinentiam castigare, vt sic quilibet sic cōsumptus dicat illud Iob 19. Pelli meę cōsumptis carnis. ad hærēt os meum & derelicta sunt labia circa dētes meos. qd. f. os. i. os fortitudo pelli bonæ cōuersationis cōiungit, & labia diuinæ laudis ori, & dentib. applicant, qñ per abstinentiam carnes superfluas consumunt. Et re uera talis cōsumptio est aīæ illuminatio, & uirtutum renouatio. Nā sicut in lapide lux nutritur, dū oleum cōsumitur, de Saura etiam lacertula dicit Iid. qd ad recuperandū & clarificandū uisum solem respicit, vt humore supfluo, qui obfcuritatis erat causa, cōsumptio uisus ipsius restitueretur, sic lux aīæ, lux græ, lux sciæ nutrit, & conualefcit, dū carnalitate oleum, & humor cōsumitur, & arefcit. Vnde Iob 11. Cū te cōsumptū putaueris orieris, vt lucifer, & meridiana fulgor cōfurger tibi ad uesperā, & habebis fiducia propōita tibi spe, & defossus securus dormies, vt accedat illud, qd scribit Iob 33. Consumpta caro eius a supplicijs, reuertatur ad dies adolescentiæ suæ.

Consumunt igitur carnes proprias abstinentes. ¶ Scd̄ d̄ dico, qd consumunt culpas noxiās poenitentes. Ista est. n. bona cōsumptio, qñ per Dei misericordiā & indulgentiā, per sacerdotis diligentiam, & abolutionem, per peccatoris peniam & contritionem, iniquitates aīæ cōsumunt. P̄. Consumetur nequitia p̄ctōrum. Figurata in diluuiū generali, in quo sicut dñr Gen. 7. Vniuersa, quæ in terra sunt consumpta sunt, quia. f. per lachrymarum diluuiū omnia terræ, i. animæ uicia consumuntur. vnde nota, quod per poenitentiam consumitur

Superbia mentis, & leuatiua, De superbia eleuante dicitur Hie. 12. Cōsumptum est animal & volucre. De lasciuia seu luxuria dicitur illud Iob 33. Cōsumpta est caro a supplicijs. De pigritia uerō dicitur Hier. 6. In igne consumptum est plumbum. Consumunt igitur culpas noxiās poenitentes. ¶ Tertio dico, quod consumunt gentes impias p̄sidentes, Deus uidelicet, & boni prælati, qui. f. cōsumere solent impios, & p̄uersos, dicēdo illud Osee 13. Occurrā eis quasi uirā raptis Catulis, & cōsumā eos ibi quasi Leo. ¶ Quarto dico, qd consumunt opes in opibus compantes, quia scilicet consumunt, & expendit rumporata

lia pro ḡternis, pauperib. eleemo synas largiendo. Deut. 13. vniuersa consumas domino Deo tuo. Sic igitur patet, qd cōsumptio sumi potest in bono significato. ¶ Secūdo principi-

paliter dico, qd cōsumptio etiam sumi potest in malo. Sic igitur dicam, quod est cōsumptio Gratia, quæ fit peccatis & criminibus, Fortuna, quæ fit tormentis & turbationibus, Natura, quæ fit mortalis destructionis conaminibus, Anima, quæ fit finalis dominatio nibus grauaminibus. ¶ Peccatum consumit gratiā uireom, Mors & infirmitas consumit naturā decorem, Tribulatio consumit fortunā splendorem, Damnatio uerō finalis consumit animā vigorem.

¶ Dico ergo, qd est cōsumptio gratiæ, qd facit culpā in inflāmatio. Calor. n. agens in humidum radicale, ipsū cōtinuē cōsumit, quare necesse est, qd aīal cōtinuē recipiat nutrimentū, aliās necesse est, qd incurrat inuitabile nocumētū. Sic uerē calor concupiscentiæ cōtinuē consumit humorē radicāle uirtutum. f. per culpas ueniales seu morales, quare necesse est, qd nutrimentū diuinæ gratiæ, seu doctrinæ cōtinuē sumat, ne forte tota uirtutū congeries cōsumat. Et iō hodie multi sp̄ualiter cōsumunt, quia p̄ sp̄ualia nutrimenta nullatenus reficiunt. Iob 36. Transibunt in gladio, & consumentur in fulticia. Et nota, quod talem cōsumptionē facit quæque Flamma auaritię deuoratrici, Tinea inuidiæ demolitricis, Rubigo malitię & nequitia iniquitricis.

Flamma auaritiæ consumit pietatem. Iud. 15. Concremata sunt fruges, in tñ, vt uineas, & oliueta flamma consumeret. Tinea inuidiæ consumit æquitatem. Iob 4. In Angelis suis inuenit prauitatem, quanto magis qui habitāt domos luteas, & terrenum habent fundamentum consumuntur uelut a tinea. Rubigo aut malitiæ consumit sanctitatem. Deut. 28. Fruget terra tuę rubigo cōsumet. Et nota, si uis quomodo hodie consumpta est in Ecclesia uel in mundo

Constantiæ fortitudo, De cōsumptione cō Prudentiæ simpitudo, stitiæ, & fortitudinis dñr Esa. 49. In uacuum labor Confessionis certitudo, raii sine causa, & uanē fortitudinem meam cōsumpsi. De cōsumptione sapientiæ dicitur Tren. 1. Senes mei in vrbe cōsumpti sunt. Senectus. n. prudentiam signat. De cōsumptione autem confessionis dñr Hier. 44. Consumentur omnes uiri Iuda. Iuda. n. interpretatur confessio. De cōsumptione uerō contemplationis dñr Iob 7. Consumitur nubes, & pertransit. Nubes. n. quæ est alta, signat altitudinem cōtēplationis. Ista est ergo cōsumptio gratiæ, quam facit culpārum inflammatio. ¶ Secūda est cōsumptio fortunę, quam facit contingens tribulatio, quia. f. mundi tribulationes, tyrannorum impugnationes, diuersorum casuū insidiationes, fortunæ prosperitatem consumunt, & fortunatos destituunt, & confundunt. vñ Eccle. 4. De carcere egreditur quis ad regnum, & in regno natus inopia consumitur. ¶ Tertio est cōsumptio naturæ, quā facit mortis impugnatō. de qua Iob 18. Consumet brachia eius primogenita mors. Et illud Iob 14. Hō autem cum mortuus fuerit & nudatus, atq; consumptus, vbi quæso est? vbi deseribitur quilibet sic consumptus, vt fragiliter dispositus. (Homo) vt lateraliter depositus (Mortuus) vt miserabiliter expostus (Nudatus) vt dubitabiliter repositus (vbi inquit quæso est) Ista est ergo cōsumptio naturæ, quā facit mortis impugnatō. ¶ Thren. 1. Senes mei in vrbe cōsumpti sunt. ¶ Quarto dico, qd est cōsumptio animæ, quam facit tormentorū aggrauatio. f. damnatio æterna, quæ consumit omne gaudium ab eadē. f. aīa. vnde dominus dicit Ezech. 22. In igne iræ meę consumpsi eos. vnde de omnib. malis potest generaliter dici illud Hier. 16. In iter quiliuiniū super faciem terrę erunt, gladio, & fame consumentur, & erunt cadauera eorum in escam uolatilibus cœli, & bestijs terræ. Et hæc de uerbo cōsumere sufficiant.

Confurgere. Nota, qd cōfurgere idem est, quod eomplete surgere, vel simul surgere, vel cōfessim surgere. Et signat in bono & in malo. In bono signat perfectam de inferioribus ad superiora eleuationem, mentis erectionem, terrenorum contemptum, & cœlestium affectionem, & contemplationem. vnde Hier. 6. Confurgite a scendamus

quod consummatus in breui expleuit t̄pa multa. ¶ Tertio dico, qd est consummatio gloriosa. f. in uita æterna, vbi cōsummabuntur, & replebuntur omnia desideria beatorum. vnde de ipso Deo dicitur omnia consummantē dñr Eccl. 43. Consummatio æternam ipse est. Et sic patet, qd consummatio aliquando accipitur in bono significato. ¶ In malo uerō significatio ic, quod in scriptura inuenitur

damus in meridiem. In malo verò designat citã, & celerem ad malum prurptionem, malitiosam machinationẽ, & contra bonos conspirationem. sicut Num. 14. Multitudo pessima q̄ confurrit aduersum me, in deserto morietur. Et 1 Paral. 21. Confurrexit Sathan cõtra Israel. & Mich. 7. Filia cõfurge aduersus matrẽ suã. ¶ De bona igit cõfurrectio ne aliquid est dicendũ. ¶ Nã sicut signa Orientalia, & stellæ orientis nõ cessant ascendere, & cõfurgere quousq; ad cœli mediũ, & ad meridiẽ punctũ pueniant cõfurgendo, sic bona mens, & q̄libet bona psona ab inferiori terrenorum amore. & à vitiõũ depreffione dẽt cõfurgere, & sursum p affectũ ad cœlestia se leuare, quousq; ad mediũ cœli, & ad meridiẽ claritatis, & felicitatis ipsa contigerit realiter peruenire. Hier. 46. Cõfurgite, & ascendite ad gentẽ quietã, & habitantẽ cõfidenter, ait Dñs. Iõ bene consulit aĩã, vel cuiuslibet viro iusto Esa. 52. Confurge confurge, induere fortitudine tua. Sion. vbi aduerse, q̄ quia mundus est locus profundus, vbi carceratur, nefandus vbi spõliamur, affectus, vbi infirmamur, obscurus vbi excœcamur, iõ confurgendũ est, vt liberemur à depreffione mortalis icineris. (Cõfurge cõfurge) vt adonemur conuersatione mortalis tegminis. (Induere) vt roboremur solidatione vitalis flaminis. (Fortitudine) vt illustremur contemplatione mentalis luminis. (Sion) Per talem. n. confurrectionẽ erigimur à mundi carcere. (Confurge cõfurge) In diuim virtutũ pũdere. (Induere inq̄) Solida mur spũs robore. (Fortitudine tua) Illustremur sophiã sydere. (Sio, q̄ interpretatur specula) Igitur necesse est, si bene vis, cõfurgere dimittat terrena bassitudo, quia locus est in facies. (Confurge confurge) vt acquirat virtutũ pulchritudo, quia itatus est proficiens. (Induere) vt fulciatur animi firmitudo, quia virtus est sufficiens. (Fortitudine) vt videat cœlestis plenitudo, quia fructus est alliciens. Sio. ¶ Dico ergo, q̄ talis cõfurrectio facit dimitti terrenã bassitudinẽ, q̄ ondit cũ dẽ. Cõfurge confurge. Res. n. q̄ cõfurgit, alta petit, & inferiora dimittit, sicut patet de elemẽtis, q̄ hãt mortũ suũ naturalẽ à cẽtro ad circũferentiã, q̄ imo nisi violẽter detineri nõ pũt. Sic verẽ aĩus humanus, cuius natura est ad alta cõfurgere, alta cõtemplari, & aspiciere, æterna velle & appetere, non dẽt in inferiorib; & terrenis quiescere, sed per cõreptũ ab eis velociter reslire. Confurge inquit confurge, i. cõfessim furge, q̄a sicut dẽ Prou. 1. Bene cõfurgit diluculo, q̄ rit bona. bona dico æterna, cum cœtera propriẽ nõ sint bona. vnde Seneca Epist. 28. Magnus erat labor ire in cœlum, vadit audacter animus contemptor omnium, &c. nec ad pecuniã respicit, aurum argẽtumq; illis, in quibus iacuere tenebris dignissima non ad hoc extimat. Et nota, si vis, quod confurgendum est ab infirmis, & etiam à peccato, cum

Humili reuerentia,	De reuerentia dẽ Leui. 19.
Stabili permanentia,	Coram cano capite confurge. Et 1. Reg. 25. de Abigaili dẽ, qd cõfurgens adorauit pna in terra, audito. l. q̄ Dauid ipfam i vxorem recipere volebat, de permanentia dẽ Exo. 9.
Feruenti diligentia,	Mane confurge, & sta. De p̄sidentia verò, & eminentia dẽ Iob 38. q̄ Deus auroram super filios terre confurgere facit.
Decenti apparentia,	De diligẽtia dẽ Iob 7. Si dormiero, dico qn confurgam. Et Iob 1. Confurgens diluculo offerebat holocaustum. Cõfurgere. n. diluculo, vel mane, vel de nocte, diligentia signat de honesta apparentia dicitur Can. 6. Quasi aurora cõfurgẽs, pulchra vt luna, electa vt sol. De sapientia autem, & scientia dẽ Iob 11. Meridianus fulgor cõfurgit tibi ad vesperam.
Lugenti poenitentia.	De poenitentia dẽ 1. Reg. 25. Confurgens Dauid venit in desertum. &c. Sed re vera multi sunt, qui sic non confurgunt ad bonum, sed potius ad iniquitatem & ad malum. vnde nota, quod econuerso mali confurgunt ad

Alios inuadendum malitiosẽ, Isti (dico) cõfurgunt ad malitiosẽ inuadendũ, sicut de Caim dẽ Gen. 4. Confurrexit Caim aduersus fratrem suũ Abel. Item confurgunt ad luxuriosẽ corrumpendum. vnde Deut. 22. dicitur, quod oppressor Virginis confurrexit sicut latro

contra eam. Item ad proditiõẽ occidunt. vnde Iob 24. Mane confurgit homicida ad interficere nudum genũ & pauperem. Item ad seditiosẽ tumultuũ. Ose. 2. Confurget tumultus in populo. Item ad delitiosẽ viuendam seu potandum. Esa. 5. Veh qui potentes estis ad bibendum vinum, & qui mane furgitis ad ebrietatem. Item ad penitiosẽ cogitandum, & affectũ. vnde S. Soph. 3. Diluculo confurgentes corruerunt omnes cogitationes suas. Non siccharissimũ sed confurgamus ad opera virtuosa, & ad cœlestia meditanda. Iuxta illud Colo. 3. Si confurrexistis cum Christo, q̄ sursum sunt querite, vbi Christus est in Dei maiestã sedens, que sursum sunt sapite, non quæ super terram. Paet igitur, quod spiritalis confurrectio facit dimitti terrenã bassitudinẽ. (Confurge inquit cõfurge) Esa. 52. Eleuare euare cõfurge Hierusalem, quæ bibisti in manu Domini. [Secundò dico, q̄ talis cõfurrectio facit acquiri virtutem pulchritudinem. (Induere inquit) Indumenta. n. animæ sunt virtutes, sine quibus anima nõ cõfurgit, quia. sicut auis sursum non se eleuat sine vestimento plumarum, sic nec mēs biritualiter confurgit sine vestimẽto virtutũ. vnde Esa. 5. Induere fortitudinem, confurge sicut diebus antiquis. & vnde infra de indumentis, & vestimẽtis in titulis suis. ¶ Tertio dico, quod talis confurrectio solet requirere animi firmitudinẽ. (Fortitudine inquit) Necesse est enim, quod fortitudo interior operetur ad hoc, q̄ corpus velocius superius eleuetur. Sic verẽ necessaria est virtus spiritalis fortitudinis ad hoc, q̄ mens confurgat ab infimis. Esa. 51. Confurge confurge induere fortitudinem brachium Domini. Et 1. Paral. 10. Confurrexerunt singuli virorum fortium. &c. Dilata de fortitudine sicut infra, & inuice contra illos, qui non videntur habere fortitudinem aliqualem, quia non confurgunt nec à vitijs, nec à terrenis. Cõtra quos, & maxime cõtra auaros dicitur Hier. 51. In calore eorum ponam potus eorum, inebriabo eos, vt sopiãtur, & dormiant somnũ sempiternũ & non confurgant. Et pone quõ homo quando est in calore, inordinatẽ bibit, & nõ aduertit, quod inebriatur in calore avaritiã æstians, solet inconsideratẽ temporalia bibere, & dum non cauet inebriatur taliter terrenum amore, quod ibi p obkinationem dormire, & quiescere cogitur, ita q̄ non confurgit amplius, aut leuat. Non sic, sed qui vult bene cõfurgere, habeat animi firmitatem. ¶ Quarto habere debet sensum limpiditatem. (Sion, i. specula) Accipiter enim quia clarum habet visum, & de longe potest videre p̄dam allicientem, cito solet confurgere, & altissimẽ se leuare. Sic ille, qui sensus considerationis claritatem hẽt de longe. s. de isto mundo prædam allicientem, s. bona Paradisi videt, & sic cito terrena contemnendo deserit, & ad æterna volitat, & confurgit. Sic ergo Sion, speculator clarissimus, & contemplator. Cant. 4. Egredimini filia Sion, & videte regem Salomonem in Diademate. Egredimini inquit, s. mundum inficientem, vos animã, quæ estis Sion, idest speculatrice per discretum sensum & intelligẽtem, & videte regẽ Christum coronatum in cœlo, vi attrahentem ad confurgendum & allicientem. & 4. Reg. 4. Confurgens Israel, i. videns Deum percussit Moab, &c. Vide infra de Sion in litera S. Paet igitur quomodo ad confurgendum spiritualiter oportet videre fructum allicientem. (Sion inquit) Oportet habere virtutem per sufficientem fortitudinẽ. Oportet splendere per vitam moralem, atque decentem. (Induere) Oportet horrere locum infimum, idest mundum inficientem. (Confurge confurge) &c.

Contaminare. Nota, q̄ contaminare idem est, quod A inficere, vel fedare. Est igitur contaminatio loquendo moraliter, idem quod spiritalis inquinatio vel peccatum. Ideo peccatori dicitur illud Baruc. 3. Quid est Israel, q̄ in terra inimicorũ es, inueterasti in terra aliena coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cum his, qui sunt in inferno, dereliquisti fontẽ sapienciã, & Osee 5. & 6. Fornicatus est Effraim, contaminatus est Israel. Et iõ sicut qui corporaliter est cõntaminatus & immundus omnem locum, vbi habitat, cõtaminat atq; fedat, sic peccator per mala dicta, opera, & exempla, polluit & contaminat, & locũ vbi habitat, & personas quas visitat, & homines quos frequentat, quicquid enim tetigerit immundus, immundũ faciet. Nume. 19. Ideo de malis ecclesiasticis, quæ fedant, & con-

& contaminant domum Dei, conuerit Dominus in scriptura, dicens Hier. 2. Ingressi contaminatis terram meam & hereditatem meam posuistis in abominationem. Et nota, si vis, quod mali contaminati sunt in se, & alios contaminant

Per vili carnalitatũ actum,	Cõntaminantur (dico) aliqui p actum luxuriosẽ carnalitatũ.
Per male locutatũ tactum,	Vnde Leu. 19. dẽ Non prostituas filiam tuam, vt contaminetur in terra. Figura de leproso, per quem luxuriosi figurantur. de quo dẽ Leu. 13. q̄ hẽt debebat vestimentum diffusum, os veste contactũ, caput nudum, & cõtaminatũ, & sordidum se clamare. vnde de talibus immundis, & luxuriosis leprosis, qui. s. vestes suæ conuersationis solent per insolentiam diffundere, os suæ locutionis solent per ambages, & dissimulationes cõregere, caput suæ intentionis nesciunt bene celare, sed omnibus solent inuerecũde nudare & detegere, & propter hoc meritò possunt contaminatos, & sordidos se clamare, dẽ Malachia 2. Contaminauit Iudas sanctificationem domini. Ihti igitur cõtaminant per actum luxuriosẽ carnalitatũ. ¶ Secundò dico, q̄ quidam contaminant, & cõntaminantur per tactum vitiosũ societatũ. In lege enim, qui morticina, vel et quæcũ que immunda aialia tangebant, contaminabatur, & polluti, & immundi reputabantur. Sic verẽ immundus & corruptus peccator quoscũq; tãgit, & associat, inficit, atq; fedat. Leu. 11. Qui quis tetigerit illud, cõtaminabitur. Ideo præcipitur Leu. 22. q̄ sacerdos ad mortuum non ingrediatur, ne cõtaminetur in morte ciuiũ suorũ. Tertio dico, q̄ quidã cõtaminantur per factum seditiosũ crudelitatis. Sanguis. n. super oia cõtaminat, vestes albas. Sic homicidiũ, & rapina, q̄ per sanguinem designatur. Ezech. 9. Contaminata domum, & repleta atria interfectis. Et Hier. 16. Contaminauerunt terrã morticinis. ¶ Quarto cõtaminant per vitiũ delitiosũ gustu. Ezech. 9. Omnes, qui comedunt, contaminabuntur. ¶ Quintò quidam cõtaminantur per dicta inuidiosũ loquacitatũ, s. p̄ verba detractoria & immũda. Inter cœtera cõtaminatiua summe fedat, & maculat factor oris. Sic valde solet famã fedare, & inficere fetens locutio detractoris. Ideo de femine fluente, per quem loquax & detractor intelligit, q̄. s. semen verborũ malorũ vbiq; seminat, & diffundit. ¶ Precipitur Num. 5. Leprosum, & qui semine fluit, de castis eijecte, ne cõtaminet ea, cõ habitauerint vobiscũ &c. Suffic. vide infra de Maculat in Isra. M. & de verbis polluere, & Ingnare.

Contemnere. Nota, q̄ contemnere sumitur in bono, & in malo. In bono. n. signat mundi & peccati detestationem, peccati fugam & vitationẽ, & omnis mali reslitionem, & abominationem. De quo Hiero. ait. Facile cõtemnit oia, qui se semp cogitat moriturũ. In malo verò signat sui reputationem, aliorum derisionem & refectionẽ, & totius boni displicitiã. Eccl. 49. Contẽpserũt timorẽ domini. ¶ Dicamus ergo de bono cõtempũ. Deus. n. plantauit in aĩa virtutem irascibilem, vt anima per eam posset malum contemnere, & quadam virtuosa superbia vitia fugere, contra ea indignari, & à transitorijs reslire. Sicut. n. videmus, q̄ aues narando cum pedibus aquã retropellunt, & quasi eam despicientes reijciunt, quod etiam remiges faciunt ramigando: quia. s. nec nauis, nec auis ad anteriora trahitur, nisi aqua postierius repellat. sic dico, q̄ si volumus ad anteriora cœli bona nos traducere, necesse est per contemptum omnia aqua, i. omnia fluxibilia reijcere, & horrere. Nam sicut dicit Petrus Rauennas in quodam sermone. Aurum erogare, bonum reponere, malũ contemnere, validũ fugere, securum. Nam sicut vinere virtus est, sic est felicitas euasisse. Igitur dico, q̄ bonum est, quod Contemnas

Teipsum tanquam defectiuum,	Contemne ergo teipsum, proprios defectus
Mundum tanquam deceptiuum,	ipsum, proprios defectus
Peccatum tanquam infectiuum,	ctus cõsiderando, q̄a re vera ille facilliter se despicit, qui ad proprios defectus attendit. Nonne de pauone legitur, quod rotam caudæ suæ deponit, quando pedum deformitatem respicit? Quia verẽ qui bene deformitatem suam, & defectus respiceret, non facilliter alios despiceret: sed se potius vilipenderet, similis ceruo, qui quamuis sit animal magnum, & velox, solet tamẽ cornua æpissimẽ submittere, & aliqũ. s. semel in anno

deponere, & dimittere. ad denotandum, q̄ cornua superbie sũt dimittenda, & omnis inanis gloria cõtemnenda. vñ Cryl. Homel. 4. Si gloriam cupis, gloriam despice, & eris oib; gloriosior. Seneca in beneficijs. Cõtemnit oia, qui ad Cõtempũ sui venit. vis habere oia contemne oia. Ihti. n. Em Berisunt quatuor gradus humilitatis in hoc versũ.

Spernere mundum, spernere nullum, spernere sese, Spernere, se sperni quatuor ista Deus.

Contemne ergo teipsum, proprios defectus considerando. ¶ Secundò contemne mundum, ipsius successus vituperando. Quia re vera viri iusti debet cõtemnere tanquã vana, & deceptoria oia bona mundi. s. diuitias, delicias, & honores, & ipsa hẽt, quasi nõ hẽt, & in mundo esse quasi nõ esse, & sicut. Nauis in mari transire, & ibidem non siltare, sed meare. Narrat. n. Põponius, q̄ in Aegypto in lacu Chemius erat insula Natatilis, vbi nõ solũ erant arbores, imò et solis templum, q̄. s. in eodem loco nunquam permanebat, nec ter rã, aut littorib; adharebat, sed per lacũ super aquas fluitabat, & ad modicum viti flatum cõtinuẽ se mouebat. Sic verẽ dico, q̄ viri iusti, quorum quidam sunt templum. i. clerici, & cõtemplatiui. 1. Cor. 3. Templũ Dei sanctum est, quod estis vos. quidam sunt arbores, idest fructuosũ, & actiui. Matt. 8. Vidi homines quasi arbores. dum sunt in lacu miseriarum huius mudi, in ipsa insula mobili. Fortunã mobilitati subiecti non debet per complacentiã siltare, sed per cõtempũ multabilium ad Spiritũ sancti flatum tanquã peregrini, & hospites in hoc seculo pertransire, nec aliquibus mundi bonis p complacentiã adharere, sed potius, a cõ de hoc mudo non essent, ipsa cõtemnere & horrere, dicẽtes cũ Didimo rege Bragmanorũ in Epistola ad Alexandrum. Nos non sumus mudi hospites, sed aduenẽ, & sic intrauimus in hũc mundũ, vt manere nobis non liceat, sed transire. Et A postulo Heb. 12. Nõ habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Ideo de tali mudi cõteptu dicit Chryl. super Heb. ferm. 25. Contemne diuitias, & eris locuples, gloria, & eris gloriosus, inimicorum supplicia, & eos superabis. Aduerte tñ, q̄ nõ solũ non sunt contemnenda mudi prospera, sed et aspera & aduersa. vñ Sen. Epist. 107. numeratis infinitis infortunijs, quæ sunt humanæ mortalitatis tributa, subdit. Effugere inquit ista non potes, contemnes autem si sæpe cogitaue ris, & futura præsumptis: ois. n. ad ea, q̄ præmeditata sũt, durius obstitit, & contra imparatus et læuissima expauit, id quoq; agẽdũ est, ne quid nobis inopinatum sit. Siquis. Optimũ est pati, quod emendare non possis. Contemne ergo mũdum, ipsius successus vituperando. ¶ Tertio oportet, q̄ tu cõd temnas peccatum. Illa. n. quæ nobilis sunt naturã, contemnit ignobilib; se sumbittere, & indignati à taliũ seruitute deprimi, solent cũ violẽtia reslire. patet de igne, cuius est natura sursum esse, qui si sub terra tenetur, quasi sub aliena seruitute retẽtus, solet terram rũpere, & exire. Sic dico, q̄ mēs humana, cuius conditio debet esse libera, quia non est ancillã filia, sed libera. Gal. 4. & quæ sursum habet circa cœlestia nobiliter conuersari, valde debet peccatum, & peccati seruitutẽ contemnere, & ei submitti penitus abhorre, & cito inde cum violenta displicitia retroire. Ideo bene dicit Aug. lib. de catechizandis rudibus, & ponitur in decreto. 38. dist. plus sunt contemnenda, & præcauẽda vitia morum, quàm uerborum. Et sic patet, q̄ est triplex contemptus bonus & uirtuosus, s. sui, mundi, & peccati. ¶ Secundò principa liter dico, q̄ est multiplex contemptus malus & perniciosus. Et sic dicam quod contemnitur

Deus à peccatoribus,	Est igitur cõtempus quo contemnitur diuina maiestas, quia multi sunt, qui cõtemnunt Dei uerba & imperia, Dei mandata & iudicia, Dei bonitatem, & longanimitatem, Dei potestatem & seueritatem. De contemptu uerbi Dei dicitur, 2. Regum 12. Quare contempistis uerbum Domini, ut faceret malum in conspectu eius? De cõtempũ imperij seu mandati diuini dicitur Num. 19. Contempistis imperiũ Domini, & non credidistis ei, & uocem eius audire noluidistis. De cõteptu iudiciorum diuinorum dicitur Ezech. 5. Hierusalem contempist iudicia mea, & præcepta, ut plus esset im-
Prælatũ à susurrõnibus,	
Pauper ab abundantibus,	
Malus à p̄sumptibus,	
Cruciatũ à peccatoribus,	
Paradisus ab ignorantibus,	

pia, quam gentes. De cōtempnū diuinā bonitatis, & clemē-
tię, dī Rom. 2. An diuitias bonitatis Dei contemnis, & paciē-
tię, & longanimitatis? De cōtempnū verō diuinā potestatis,
& iustitię dī Eccl. 49. Reges Iudę defecerūt, cōtempse-
runt timorem Domini. & Sap. 14. Malē sēserūt, de Deo ser-
uientes idolis, iniustē iurauerunt in idolo, contemnentes ius-
titiā. Tales igitur Dei cōtemptores debent timere, ne cō-
tra eos indignetur. Sicut. n. dicit Iacob in lib. de mirabilibus
Orientaliū regionum. Aliqui sunt ingrati filij Pellicani, qui
dato, q̄ se vident matris sanguine viuificatos, & ipsam pro-
pter sanguinem emissum debilitatā, ipsi tñ sibi non compa-
tiantur, sed vilipendūt, nec eidē subueniūt, sed contemnūt,
mater verō tandem sanata filios sui contemptores de nido
suo eiecit, ipsoq; verberat, & expellit. Sic verē Deus pp nos
dudum in cruce vulneratus, & pro nostra viuificatione p-
prio sanguine vacuatus, illos ingratos filios, qui nūc ipsum
contemnunt, finaliter puniet, & a nido Paradisi ipsos reij-
ciet, & repellet. Leu. 26. Si non audieritis me, & pręcepta
mea, si spreueritis leges meas, & iudicia mea contempseritis.
sequitur. Visitabo vos velociter in ægestate, & ardore, q̄ cō-
ficiet oculos vestros, & cōsumet aīas vestras. Patet ergo quō
F contemnitur diuina maiestas. ¶ Secundo dico, q̄ a malis cō-
temnitur pręlati potestas. mali. n. subditi facilliter cōtēnēt
pręlatum si sit benignus, & odiunt si sit saeuus, sicut de Re-
ge dato Ranis per Iouem dī in Fabulis, quia primō datum
eis truncum in regem cōtempserunt, quia se nō mouebat,
& postea datum Hydruū oderunt, quia eas comedebat. De
talibus ergo proteruis subditis dicere potest pręlatus illud,
q̄ dicebat Miphoboseth claudus de seruo suo. Seruus inq̄
meus cōtempit me, quia pro certo mali serui hodie cōtē-
nunt Dominos suos, & pręlatos; & nō mirum, si hoc faciūt,
q̄ ipsos vident defectuosos, & claudicantes, cū hoc etiam
faciant dato q̄ sunt iusti, & saeuiter pręsentes. Figurati
in Vasi superba, de qua dī Hester 1. q̄ ipsa cōtempit veni-
re ad regem Dñm suum, pp q̄ deposita, coronam perdidit,
atq; regnum. Ideo contra istos dī Prouer. 29. Qui corripit
rem se dura ceruice contemnit, repentinus eis superueniet
inerritus. ¶ Tertio dico, q̄ a malis contemnitur pauperis
ægestas, facta enim vel dicta pauperum, quanquam vilia
& prudentia, ab alijs cōtemnunt. Iob 12. Deridetur iusti sim-
plicitas, lampas contempra apud cogitationes diuitum, pa-
rata ad tempus statum. & Eccl. 9. Sapientia pauperis cōtē-
pra est. Contemnitur ergo a malis pauperis ægestas. ¶ Quar-
to dico, q̄ ab indifferētis cōtemnitur malorum inhonestas.
Reprehensibiles sunt. n. boni, qui peccatores contemnunt,
quia magis debent de seipsis timere. Vnde Greg. 25. Mora.
Quod sumus hodie, nouimus, quod aut post paululum esse
possumus, ignoramus. Hi verō, quos fortasse despiciunt, &
tardē quidē possunt incipere, & vitam nostram feruentio-
ribus studijs anteire. Timendum itaq; nobis est, ne nobis ca-
dentibus relurgat, qui nobis stantibus irridetur, quamuis
stare nō nouit, q̄ nō stātes deridere nouit. vnde Matt. 18. Vi-
dete, ne contemnatīs vñ ex pusillis istis minimis. ¶ Quinto
H dico, q̄ cōtemnitur a malis, & obstinatis inferni cruciatus,
& pœnalitas. Vnde de malis, qui euacuauerunt timorē Dei,
dī Iob 39. Contemnit pauorem, nec cedit gladio, & iō de ip-
sis poterit dici illud Heb. 12. Proposito sibi gaudio, sustinuit
crucem, cōfusione cōtēpra, quia isti, dum gaudium pręsen-
tis lætitię eis proponitur, futuram cōfusione contēnunt, &
sic ad crucē, i. ad inferni, cruciatum duccunt. ¶ Sexto dico,
q̄ contēnēt a malis Paradisi successus, & felicitas. Vnde
illud Rom. 2. An diuitias bonitatis eius, contemnis? Oēs ergo
istī sunt mali contempores, sed re vera ordo mutabitur
in futurum, quia videlicet contempores finaliter contēnēt
tur, illi verō, qui nunc sunt cōtempribiles, honorabunt. cō-
temptribus. n. dī Esa. 33. Vēh qui spernis, nōne & ipse sper-
neris? cum fatigatus deseris contemnere, contemneris. De
contemptibilibus verō & pauperibus dī Esa. 49. Hęc dicit
Dominus ad contemptibilem animam, & ad seruum Domi-
norū. & 1. Cor. 1. dicitur cōtēpribilia mūdi elegit Deus. & c.
sufficiat de cōtēpitu, vide infra in tractatib. de verbis indi-
gnari, fugere, spernere, & desicere.

A Contemplatio. Nota, q̄ cōtemplatio est virtus, per
quam mēs a terrenis, & caducis erigit,
& sursum ad considerationem æternorum leuatur, vt enim

dicit Grego. 5. Mora. Mens nostra nullo modo ad vim inti-
mā cōtemplationis rapitur, nisi prius sopiatur. Igitur cū cō-
templatio solum pertineat ad viros perfectos, notabo, q̄ si-
cut nō obsolescunt creaturę sunt situ altiores, lumine clariores,
apparentia pulchriores, sicut patet de stellis, & de sideribus,
sic verē illi, qui nobilitate morū, & bonitate alios pcellunt,
dēt esse pulchriores in conuersione. clariores in discre-
tione, altiores, & eleuatiore in contemplatione. Vñ Sen. di-
cit Epist. 23. q̄ animus debet esse fidelis, & alacer, & super
oīa erectus. Nautilius. n. monstrum est Marinum, quod mira-
bilis est naturę fm. Plin. lib. 9. c. 29. Volens. n. per mare cito
natate, timens propriam grauitatem, solet aquam maris de
proprio corpore per fistulas eijcere, & tādē brachia cum
membrana seu pellicula, qua m hēt supra caput altē pro ve-
lo erigit, & cum posterioribus pedibus remigans, & ppria
cauda se dirigens, seu regens per maria rucus vadit, & sitū
timendi causam habuit, depositō velo aquā, vt fiat ponde-
rosus rebibit, & in profundum æquoris se immergit. Sic re-
vera dico, quod illi, qui per mare huius mundi volunt leui-
ter sine periculo transire, & vitam transigere, debent oē pō-
dus aque, i. fluxibilem terrenorum reijcere cōtēnendo,
& realiter si sit necesse pauperibus erogando. Matt. 19. Ecce
nos reliquimus oīa. velum cordis sursum erigere cœlestia
cōtemplando, brachia amoris sursum extēdere æterna am-
plexādo, & desiderando, vt sic leuiter possit transire, ad
æterna foeliciter volitando. Esa. 23. Transi terram tuā quasi
flumen filia maris, sequitur. Cū oīgen transfreta. Si autem
talīs cōtemplatiuus insidiatorem diabolum timuerit, vpo-
te q̄ de vana gloria, vel de alio peccato ipsum tentare con-
tendit, statim debet hausta aqua falsa lacrima, & contriti-
onis ad profundum maris. i. ad considerationem amaritudi-
nis inferni, & mortis descendere, & sic a periculo poterit
se saluare, quia. l. vir perfectus loco, & tempore se debet p
cōtemplationē eligere, & loco, & tpe debet per timorem,
& considerationē descendere. Iuxta illud Num. 19. Ad im-
perium Domini erigebant tentoria, & ad imperium Domi-
ni deponebant. Vnde Abac. 2. dicitur. Super custodiam meā
stabo, & contemplor, vt videam. Et notā, quod

Cotemplanda est
 Aeternorum opulētia, quę reficit,
 Creaturā excellentia, quę perficit,
 Interna sapientia, quę sufficit,
 Humana diligentia, quę proficit,
 Diuina prouidentia, quę non deficit.

¶ De opulētia, & delitijs superioribus dī Nu. 27. Ascende
in montem istum Abarim, & contempera inde terram,
quam durus sum filijs Israel. & Iob. 39. dicitur, quod de lon-
ge cōtemplatur efcam, & loquitur de Aquila, idē de quo-
libet clare videntē. De rerum excellentia pōt dici illud Iob
35. Suscipe cœlum, & intuere, & contemplare æthera an al-
tior se sit. De contempera interna sapientia dicitur Ec-
clesia 1. trāsui ad contemperandam sapientiam. De contem-
planda externa diligentia dī Eccl. 4. Rursus contempletus
sum omnes labores hominum & industrias. De diuina pro-
uidentia vel prudentia dicitur Eccle. 1. Mens mea contem-
plata est multa sapienter, & didici, vt scirem prudentiam.
Multa possunt dici de materia cōtemplationis, sed deficiūt
auctoritates vocales, & in infinitis titulis in hoc opere sit
mentio de eadem. Vide ergo in horum uocum tractatib. l.
videre, Israel, sursum, ascendere, & surgere altitudinem,
sublimis, excelsus, & c. similia

Contentio. Nota, q̄ contendere accipitur, pro cōtradi-
cere, repugnare, rixari, discordare, vel re-
bellare. Potissimē autem sumitur in scriptura pro illa con-
trouersia vel allegatione, quę fit in iudicio inter iudicem &
partem, vel etiam inter ipsas partes. Hiere. secundo. Adhuc
in iudicio contendam vobiscum. In quantum verō denotat
discordiam, seu dissensionem, nota, quod contentio oritur
quandoque ex
 Inflata pręsumptione,
 Elata iurisdictione,
 Maligna cogitatione,
 Inuida emulatione,
 Hypocritica carnis macera-
 tione,
 Carnali iniquatione.

Dico ergo, quod quidā
cōtendunt ex pręsum-
ptione inflata, sicut de-
dicipulis dī Luc. 22. c.
quidā orta est cōtētio
inter eos, quos eorū vi-
deret, esse maior. Alij
ex iu-

ex iurisdictione elata. Pf. Effusa est contentio super princi-
pes. Alij cōtendunt ex cogitatione corrupte. Iac. 3. Cō-
tentiones sunt in cordib. vestris. Alij contemunt ex emula-
tione inuidia. Phil. 1. quidam propter inuidiam & cōtētio-
nem Christum anunciant. Quidam contemunt ex macera-
tione, & abstinentia ficta. Esa. 58. Ecce ad lites & cōtētio-
nes ieiunatis. Alij contemunt ex carnis iniquatione im-
munda, quia. l. sicut dī Gal. 5. Opera carnis sunt fornicatio,
immunditia. & c. sequit. Contentiones, inimicitia, & emula-
tiones. A talibus ergo cōtentionib. est fugiendum & sagaci-
ter recedendum, quia sicut dī Prou. 20. Honor est homini,
qui separat se a cōtentionib. vide de discordia, & contra-
ctione, & dissensione. & c.

A Contritio. Nota, q̄ contritio in scriptura idem est, q̄ de-
structione, cōfussio, cōsumptio & dissipatio. & iō
(vt cōter) cōtritiō accipitur pro tribulatione. Hier. 19. Cō-
teram eos sicut cōteritur vas figuli. sicut. n. res q̄ conteritur,
in minutas particulas diuidit, & diminuitur, sic ille dī cōte-
ri, qui ab integritate, & fortitudine, & prosperitate, ad nihi-
lum deducitur. vñ Plal. Quasi Leo, sic contritui oīa ossa mea.
Vltiori tñ vocabulo contritio accipitur pro quodā mo-
tu voluntatis in Deum cum displicentia peccatorum, quia
tñ in pluribus huius operis partibus de contritione hmōi
plurēs est tractatum, vt tractabitur in futurum, iō parū in-
ten io dicere de p̄dictis, hoc solum adiungens, q̄ sicut in mu-
sto quidam magnus calor, & feruor facit totam vini subtili-
tatem ebullire, cuius virtute purum ab impuro diuiditur, &
a vini substantia tota facultentia purgatur, & ad fundum do-
lij descendens totam vini substantiam reddit puram, sic ve-
rē (charissimi) q̄ feruor compunctionis in corde nostro suc-
centus fuerit, ipsum facit statim ebullire per contritionē &
purā ab impuro, diuidere per discretionē, & facere peccato-
rum emittere per confessionem, ipsaq; ad fundum cordis
descendere per iugem memoriam & recordationem. De ta-
li ergo ebullitione contritionis pōt dici illud Pf. Cōmouit
istī terrā, & conturbasti eā, sana cōtritiones eius, quia cōmora
est. vel illud Hiere. 14. Deducant oculi mei lacrimas p diem
ac noctē, & non taceant, quia cōtritionis magna cōtrita est
virgo filia mea. In quibus verbis aduerte, q̄ cōtritiō debet

B Promi realiter, Primum pbat flumen liquo
Loqui vocaliter, ris (lachryma) secundum elo-
Pungi mentaliter, quum clamoris (non taceat)
tertium supplicium doloris (Contritio) Debet. n. homo,
qui perfectē conteritur habere
 In oculis lachrymationem,
 In labijs confessionem,
 In anima compunctionem. Sit igitur
 In oculis lachrymis lotura Dico igitur primō, q̄
 In labijs clamoris lectura, illi, qui perfectē volūt
 In anima doloris punctura, conteri, debent habe-
 re loturam liquoris, lachrymationē. Deducant (inquit) o-
culi mei lachrymas. Sicut. n. video, q̄ p ignē calorē, qui est
in capella rosarum ipse dissoluuntur, ita q̄ per exteriora fo-
ramina aqua stillat, sicut etiā p pōdus lapidis ex oliuis solet
oleū distillare, sicut insuper per calorē in clusum in nube so-
lent vapores dissolui, ita q̄ inde solet pluuia emanare, sic p
certo q̄ pondus boni operis, & diuini timoris pręmit cor
humanum, & q̄ ignis, & calor cōtritionis ipsum coarctat,
tunc q̄q; per compunctionem dissoluitur, ita q̄ inde liquor
& pluuia lachrymarum distillat, ex quo pro certo aer cō-
scientiæ serenatur, & terra corporis nostri bonis tempori-
bus secundatur. vnde Pf. Lachrymis meis stratum meum riga-
bo. & Hiere. 9. Quis dabit capiti meo aquā, & oculis meis
fontem lachrymarum, & plorabo die ac noctē? De contri-
tione aut huiusmodi dī Trenor. 2. Consolabor te virgo filia
Syon, quia magna velut mare cōtritiō tua. Vbi nota, q̄ ista
lachrymatio debet esse mentaliter incundans (Consolabor
te) fertiliter fecundans (magna) salubriter inūdans (velut
mare) Ista tamen (charissimi) sunt contra multos, qui re-
vera facilliter lachrymantur, sed facilliter & inaniter incun-
dantur, & si quandoq; propter delicta ad lachrymas incli-
nantur statim ad peccata pręterita reuertuntur similes Cro-
codilo, qui fm Plin. occidit hominem iuxta flumen ambulā-
tem, quem cum viderit mortuum, pro eo lachrymat, &
plorat, ipsum tñ finaliter deuorat, & māducat. Sic verē (cha-
rissimi) multi sunt, qui hominem. i. animam, quam per pec-
catorum occiderunt, lachrymantur q̄q; sed statim tranfacto
luctu, & cessante contritionis dolore ad ipsam per vitia
deuorandam iterum conuertuntur Non sic (charissimi), sed
habeamus perfectas lachrymas & perseverantes: quod offē-
ditur cum dī, Deducāt oculi mei lachrymas per diem & no-
ctē, hoc est dictū, semper & quotidie, quia. l. vlulatus & la-
chrymę sunt signa contritionis perfectę. vnde Esa. 65. Clam-
abit p dolore cordis, & p cōtritione spiritus vlulabit.
Patet ergo, q̄ in contritione debet esse lotura liquoris puri-
ficatiui. l. lachrymarum. ¶ Secundo dico, q̄ ibi debet esse le-
ctura clamoris manifestatiui. l. clamoris cōfessionis, q̄ ostē-
ditur cum dī. Nō taceant. Sicut. n. ignis in clusum in nube hu-
mida rumpit nubem, & facit tonitruū, sic verē (charissimi)
ignis contritionis si in nube cordis nostri fuerit in clusum, ip-
sam nubem, i. ipsum cor necessariō habet rumpere & aperire,
& tonitruum confessionis exterius emittere. Nō taceat
ergo. Hiere. 5. 1. Noli tacere super iniquitate, sicut. n. cognito
vbi est latro statim clamat ad latronē, cognito vbi est ignis
clamat ad ignē, ita q̄ qui in talibus tacēt, reprehendi de-
berent, sic verē cognito, q̄ in domo cordis nostri est pecca-
tum mortale, quod re vera est tanquā fur, a quo virtutes fu-
rantur, quod est sicut ignis quo mēs inflamatur statim debe-
mus per cōfessionē clamare, & ipsum sacerdoti velociter
reuelare (Nō taceant) Esa. 62. Qui reminiscimini Deum, ne
taceatis. Sit ergo in contritione lectura clamoris mani-
festatiui. Esa. 15. In via aronsym clamorem cōtritionis leua-
bunt. ¶ Tertio sit ibi punctura doloris sollicitatiui (Contri-
tione inquit magna contrita est) Cor. n. quod perfectē con-
teritur, valde dolet, & sollicitatur, dolet. n. de omittis, de cō-
missis, & de amittis. Omittit. n. bona, cōmissit mala, amittit vili-
lia, idē meritō debet conteri, & dolere. vnde Esa. 24. Cō-
tritione conteretur terra. Ezech. 21. Ingemisce in contri-
tione lumborū, & in amaritudinib. talis, n. dolor cordis ne-
cessarius est in contritione, quia sicut dī in Pf. Deus sanat cō-
tritos corde, & alligat cōtritiones ipsorū. Et alibi, Cor con-
tritū & humiliatū Deus nō despiciet, & c. Sit igitur in pobis
Dolor pungitiuus, De cōtritione autem in quā
Clamor expressiuus, tum denotat destructionem,
Humor purgatiuus, nota q̄ multiplex est mala
contritio, videlicet quia

Conteritur
 Corpus naturali tractu, Dico igitur, B
 Peccator criminali actu, q̄ corpus cō-
 Pauper fortunali tactu, teritur p na-
 Diues temporali tactu, turalis reso-
 Damnatus æternali luctu, lutionis tra-
 ctum. Et iō scriptura comparat ipsum flori dicens Iob 13.
 Hō natus de muliere, breui viuens tpe, repletur multis mi-
 serijs, q̄ quasi flos egreditur, & cōteritur, & fugit velut vna
 bra, quia pro certo hō conteritur, quia caret fortitudine
 roborante, quia hō natus de muliere, quia caret longitudi-
 ne pdurante, quia breui viuens tpe, quia caret quietudine
 cōsolare, quia repletur multis miserijs, quia viret pulchritu-
 dine defluente, quia quasi flos, quia cadet cōtitudine. pe-
 rimēte. l. m. orte, quia ipse egreditur & effugit velut vmbra,
 & iō non mirum si conteritur. vnde de terrena, & humana
 natura dī Esa. 24. Confractioe confringetur terra, contri-
 tione cōteretur terra, commotione commouebitur terra,
 agitatione agitabitur terra. Terra. n. est terrenum corpus, q̄
 pro certo con tinuē cōteritur, commouetur, & agitur
 quousque per mortem penitus confringatur. Ista est ergo
 contritio, qua cōteritur corpus per naturalis resolutionis
 tractum. ¶ Secundo dico, q̄ est contritio, qua conterit pec-
 cator per actum criminalis dissolutionis, & sic contritio
 nihil aliud est, quā peccatum, per q̄ vires & virtutes ani-
 mę conteruntur. Esa. 1. Conteret sceleratos, & peccatores.
 illud. n. diff. conteri, i. quo nihil remanet integrū. Sic peccato-
 res cōtriti dicuntur, quia in ipsis non remanet integrum a-
 liquid virtuosum, nec caput rectę intentionis, nec cor, seu
 pectus affectionis, nec brachia bonę operationis, nec vēter
 aut viscera dulcedinis, & compassionis, nec et ossa fortitu-
 dinis & pfectionis, nec insup vestes honestę conuersatio-
 nis. ¶ De capite rectę intentionis dicitur Gen. 3. Mulier con-
 teret caput tuū. diabolus enim dicitur mulier, propter in-
 natam malitiā. De corde affectionis, & cogitationis, dicitur
 Hiem.

Hierem. 23. Contritum est cor meum in medio ventris mei. De contritione brachiorum. i. bonæ operationis, dicitur in Pl. Brachia peccatorum conterentur, supple ne possint bonum aliquid operari. De contritia, & destructa dulcedine cõpafionis p̄t dici illud Eccl. 12. Conteratur Hydria super fontem. fons. n. & Hydria humorem compassionis designat. De contritione etiam offium fortitudinis, & perfectionis d̄r in Pl. Quasi Leo sic contriuit oia ossa mea. Et bene Leo, qui ita fortissimos habet dentes, q̄ oēs os, dum tū in ore suo possit recipere, solet conterere, & frangere. Sic verè diabolus, si p̄t aliquē in ore suggestionis ponere per delectationē, nūquam erit ita fortis aut offeus, quin ipsum frangat & conterat per p̄ctm̄ & malam operationem, & per totius virtutis enervationem. Figuratus in illo potētī Rege, de quo d̄r Dan. 12. q̄ contra excelsum loquetur, & sanctos altissimi conteret. De contritione aut̄ vestium. i. totius honestatis, & bonæ conuersationis d̄r Esa. 50. Ecce oēs quasi vestimentum cõterentur. Vñ Treu. 3. Contriuit ossa mea, circumdedit me felle & labore, in tenebris si collocauit me quasi mortuos semperpiternos. Sic igitur patet q̄nto conteruntur aīa virtutes per actum criminalis dissolutiōis. Tertio dico, q̄ conteritur pauper per fortunalis impugnationis tactum, fortuna. n. tyranis mediantibus pauperes conterit, ip̄osq; attenuat, & confundit. vnde de tyrannis loquitur scriptura. Amos 8. Audite hæc, qui conteritis pauperem, & deficere facitis egenos terræ. Et istud pro certo est pessimum. f. q̄ illi, qui de se contriti sunt per fortunam conterantur amplius, & frangantur totaliter per tyrannos. De elephante. n. dicitur, q̄ quamuis sit animal maximū, si tamē transit per gregē ouiu, vel Caprarū, q̄ sunt aīalia misera, summe cauet, ne de eis quicquam lædat, ita quod teste Plin. nunquam post transitum itius. Belag tanq̄ molis, inuenitur aīal l̄sum aliquid, aut contritū. Sic potēs huius seculi summē deberent cauere a contritione, & graamine pauperum, & egenorū, exēplo Christi, de quo d̄r Esa. 42. Calamum quassatum non conteret, & lignum fumigans non extinguet. Iō d̄r Prou. 22. Nō conteres egenum in porta. Cuius tñ contrariū faciunt tyranni, quia. f. magis nituntur cõterere pauperes, q̄ alios. Amos 2. Conteritur super puluerem terræ capita pauperū, & viam humilium declinant. Conteritur ergo pauper per fortunalis impugnationis tactum. Quarto dico, q̄ quādoque conteritur diues per temporalis tribulationis iactum. Non est. n. aliquis ita potens, quin etiam temporaliter possit conterī, vel confundi. Adamas. seu Diamas lapis est tanq̄ fortitudinis, q̄ oēs lapides, vel metalla penetrat, atq; frāgit, ip̄e sit anemine per violentiam teritur aut quassatur, per artem tñ frangitur, & qui alios dissipaerit, dissipatur. Sic dicam, q̄ nō est dare aliquid in tanta fortunæ fortitudine cõstitutum, nec in tanti regni sublimitate leuatum, quin et fatorum certitudine impellente, & occultra Dei prouidentia celsitudine disponente facili ter possit cõteri, atq; frangi, & ab integritate status sui immutari, sicut. n. dicit Iob 34. Deo cõteret multos & innumerabiles, & regnare facit alios pro eis. Et est istud verum, q̄ quanto quis de altiori gradu labitur, tanto terribilius ruit, & cõteritur. Et iō verū v̄r verbum B. Grego. di. q̄ sepe in altum quis tollitur, vt cadēs fortius cõfringatur, quod vtiq; exēplari ter videmus, vt quia cõterit oēs, quos fortuna altissimē promouit, & exaltauit, finali ter terribiliter cõtrinit, & strauit. Patet de Iulio, in Senatu occiso, de Alexandro veneno perempto, de Cyro. a muliere capite truncato, & in Olla sanguinis immerso, de Creso ditissimo Lydorum Rege in cruce suspenso, & sic de alijs, Deus. n. in spiritu vehemēti q̄ntq; cõterit naues Tharsis. Nā iustum est, quod qui per potentiam alios iniustē conterunt, ip̄i iustē iō te simili conterantur. Iō admirando dicebat. p̄pheta Hierē. 50. Quo contracta est virga fortis, contritus est malleus vniuersæ terræ. vnde ip̄e Iob in persona taliū plāgens dicebat. Iob 16. Concluit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum tradidit me. Ego ille quondā opulentas repente cõtritus sum, tenuit ceruicē meā, & cõfregit me, & posuit sibi quasi signum. & bene dicit repente, q̄. f. sicut dicit Seneca Epist. 64. Paucis deponere foelicitatem molli ter licuit. & sequit. Nullus contra fortunā inexpugnabilis murus est. Nō cõfidat ergo reges, aut principes aut tyranni in suis altis dominijs, atq; regnis, q̄. f. vt dictū est, nullus cõ-

tra fortunā inexpugnabilis, est murus. Nō est. n. dare regnū, aut imperiū, quin apud ipsum Deū, a quo dependent oia, finē, & tps habeat limitatū, qd̄ satis perpendere possimus si alia, q̄ p̄cesserunt imperia, qualiter contrita & adhihilata fuerint cogitemus. Vbi obsecro dominum Assyrionum qd̄ tm̄ potuit? Vbi potestas Græcorum, q̄ mundum circūit? Vbi Imperium Romanorum, quod mundum tennit? Vbi Torquandorum immanitas, quæ Orientem rapuit? Vbi Carthagenensium felicitas, quam Italia timuit? Vbi Gallorū ferocitas, quos Græcia cum Roma perhorruit? Vbi Francorum auctoritas, q̄ Occidentē possedit, & supposuit? Re vera vel oia contrita sunt vel conteruntur, vel paulatim ad nihilū deducuntur, verum est ergo verbum Senecæ. lib. de naturalib. quæstionib. vbi de altis Imperijs loquens dicit sic. Certis erunt cuncta temporib. nasci debent, crescere, & extingui. & iō cõlibertali in persona Tyri potentissimē quondā Vrbis loquitur scriptura. Eccl. 27. Glorificata es multū in corde maris, in aquis multis adduxerunt te remiges tui, ventus auferit contriuit te, in corde maris diuitia tuæ & thesauri tui, & multiplex instrumentum tuum, natura, gubernatores, & bellatores tui in medio tui cadent. &c. Patet igitur, q̄ q̄ntq; cõteritur diues per t̄p̄alis tribulationis iactū. Quarto dico, q̄ conteritur damnatus p̄ æternalis desolationis iustitiam. ista. n. est vltimior, & deterior contritio quia. f. contritio cõp̄tē culpæ, de qua d̄r in Pl. Contritio & foelicitas in vijs eorum, viam pacis non cognouerūt, nō est timor Dei in oculis eorū. sequitur contritio p̄c̄næ æternæ, de qua d̄r Hierem. 4. Contritio super contritionē vocata est. f. contritio p̄c̄næ super contritionē culpæ, vnde Pl. Contere brachium peccatoris & maligni, q̄retur peccatū illius, & non inuenietur. q̄. d̄r. tales digni sunt in æternū conterī, quia dum peccatum eorum per sacerdotem inuestigantem in confessione queritur, vix aut nunquam potest inueniri, quia. f. nolunt confiteri. Nota ergo, q̄ Deus finaliter in inferno conteret multa genera peccatorum, videlicet Superbiæ flatibus inflatos, Cõteret ergo Deus & discordiæ motibus turbatos, superbiē inflatos flatibus. Leuit. 26. Addā Pontentiæ turribus elatos, cõrrectiōnes vestras Fallaciæ vestibus velatos, septuplum p̄ peccata vestra, & conteram. Superbiæ duritiæ vestra. Item conteret discordiæ motibus turbatos. Iudith. 9. Deus, qui conteritis bella ab initio. Et in Pl. d̄r, q̄ Dns contriuit portas areas, & v̄ctēs ferreos confregit. Ferrū. n. cum quo sunt bella, & as quod ceteris metallis magis est sonorus & clamorosum, signat discordiā & et discordantes. Itē conteret desid̄ ligatos nexibus, illos. f. qui p̄ pigritiā mouere se non possunt, similes status idolorum, de quo d̄r Michē 5. Statuas tuas de medio tui cõteram. Itē conteret potentiā elatos turribus, quia. f. illi qui nunc sunt potentiores, ibi erunt magis cõtriti, & depressiores. Arcum. n. conteret Dns, & confringet arma, & scuta comburet igni, vnde Pl. Dns conteret dentes eorū in ore ipsorum molas Leonum confringet Dns. 3. Reg. 19. Spiritus cõterens petras. &c. Itē cõteret Dns fallacię velatos vestibus, i. hypocritas, qui rectē similes sunt idolis, quę aliud sunt q̄ videntur. vñ Esa. 2. Idola penitus cõterent. Itē cõteret Dns opulentiā ditatos opibus. f. malos diuites. Vñ isti figurantur in nauibus Tharsis, q̄ apportabant aurū Salomonis, sicut d̄r 3. Reg. 10. Vñ de finali contritione taliū d̄r in Pl. In spiritu vehemēti conteres naues Tharsis. Sic igitur patet q̄nto multi multipliciter conterunt. Vide infra de frangere, & supra de cõfringere, & in alijs titulis synonymis &c.

Contestari. Idem est, q̄ aliquid constanter dicere, vel testari, vide ergo de dicere, vel detestari, & de loqui &c.

Continere, Continentia. Nota, quod continere sumitur multis modis. f. pro abstinere, pro capere, pro sufficientia habere, p̄ abstinere, & maxime a peccato, & ab omni superfluitate nō necessaria. Vñ ad Titum 1. Oportet Episcopum esse sine crimine &c. hospitalē, humilē, iustum, sanctum, & continentem. Et isto modo continentia sumitur (vt communiter) pro castitate. Vnde cū David & pueri vellēt comedere panes sanctos; petiuit fuit ab Achimelech si essent mundi. 1. Reg. 21. Et

Et responsum est, Mundi sunt. f. ab vxoribus continuumus nos ab heri & nudius tertius, ac si apertè diceret, oēs qui panes sanctos. f. Eucharistia, vel panes sanctos, i. bona Ecclesię comedunt debent esse continentes, & a cunctis carnalibus abstinere, & hoc propter

Præcium, quod inuincitur, Nam cõtinētia nobis & maxime ecclesiasticis præcipitur, specialiter, ita qd̄ cuiuslibet v̄r dictū illud verbū angelicū Th. 6. Per tres dies cõtinens esto. Itē ista a diuino auxilio influitur, & impedit salutariter, quia sicut d̄r Sap. 8. Non possum esse cõtinēs, nisi Deus det. Itē ista p̄ciofa esse supponitur mirabiliter. vñ Ecc. 26. Nō est digna p̄deratio aīa cõtinētis. Itē p̄ ista honor, & p̄miū promittit, & tribuitur æternaliter. vñ de sapiētia d̄r Eccl. 15. Qui cõtinēs est iustitię, apprehendet illā, & obtinuit illi quasi mater honorificata. Et vide de castitate, abstinētia, & vbi cunq; sit mērio de ep̄tantiā, q̄ oia cõtinētię nomine designantur, & sic loquendo moraliter notabo, quod est,

Continentia { Oris, ne vana dicēs, De ore continēdo d̄r Esa. 52. Cõ Cordis, ne stulta cogites, tinebunt reges Operis, ne mala agres. tinebunt reges os suum. De continentia cordis d̄r Eccl. 30. Miserere aīa tuæ placēs Deo, & contine, & cõgrega cor tuū in sanctitate. De cõtinētia operis d̄r 2. Reg. 24. Sufficit nunc cõtinē manum tuā. Sic ergo bene loquit̄ i parabola, de virginib. quidā, vbi loquēs de quinquaginta cõtinētis dicit, q̄ continendus est animus a voluptate oculorum, aurium, auditus, gustus, & tactus. &c. de alio verò modo, quo continere sumitur pro cõcludere, capere, vel tenere, nota, quod est continentia Maiestatis æternæ, Est (dico) continentia æternæ maiestatis. f. ipsius Dei, q̄ infra ambitum Claritatis internę, suę infinitatis cõtinēt vniuersa. Sap. 1. Et hoc, q̄ continer oia, sciam, hēt vocis. Est et̄ continentia externæ, seu terrenæ p̄tatis. Sap. 6. Præbete aures, qui contentis multitudines. Item est continentia internæ charitatis, q̄. f. charitas nostra debet esse ita lata, quod amicos & inimicos continere debet. Sap. 10. Eduxit hominem de limo terræ, & dedit illi virtutem continendi omnia. &c. Sufficit, vide de capere, & de claudere.

Contentus. Nota, q̄ contentus d̄r, cui sufficit id, q̄ hēt, vnde nota, q̄ omnia debent esse contenta bonis a natura seu a fortuna concessis, & non nimis ardentē ambire ad amplius. vñ Apostolus dicebat 1. Tim. 6. Habētes alimenta, & quib. tegamur, his contenti simus, plus. n. nō est necessariū, nisi. f. alimenta & vestimenta. de istis. n. dicit Sen. q̄ ista non p̄t fortuna negare. hoc. n. inquit q̄ necessitati satis est, dabit licet irata. & iste propriē sunt diuitiæ, f. qd̄ aliquis rebus habitis sit contentus. Sicut. n. dicit Sen. Si aliquis diues esse voluerit, non diuitijs est addendum, sed cupiditatis detrahendum, quia sicut dicit alibi, Diues est non qui magis habet, qui minus cupit. Nota ergo breuiter quod contentus debet esse Princeps propria gloria & iurisdictione, Miles proprio officio & distributione. De principibus d̄r 4. Reg. 14. Cõtentus esto gloria tua, & sede in loco tuo. q̄ quia Rex ille. f. Amasias ad sua viua Ioas facere noluit, iō in prælio victus fuit. Nā sepe fit, q̄ iusto Dei iudicio perdit sua, qui non contentus proprijs quærit, aut appetit aliena: milicibus verò d̄r Luc. 3. Neminem concussit, & contenti estote stipendijs vestris, quod quia moderni milites non faciunt, nec proprijs stipendijs, aut redditibus contenti sunt, ideò pauperes, & miseri semper viuunt. quia sicut dicitur Prou. 2. A liq̄ rapiunt non sua, & semper in ætate sunt. Sacerdotibus verò, & ecclesiasticis dicitur Num. 18. Nihil aliud possidebūt, decimarū oblatione cõtenti. &c. vide de sufficientia in multis locis particularibus in alijs tit. sicut in tabula denotabitur.

Continuè. De continuitate dicitur de perseverantia & in alijs titulis similibus, sicut est semper & iugiter, &c. & de profectu.

Continuò. Nota, q̄ continuò sumitur pro statim, cito protinus, &c. Signa. n. promptam, & celerē executionem. dicit ergo, q̄ est celeritas bonæ & malæ. Quan-

tum ad bonos dicit, quod ipsi continuò debent Exclamare, Dei auxilium requirendo, Adiuuare, Ipsi pauperibus succurrendo, Ministrare, locijs, & fratribus seruando. Obtemperare suis maioribus obsequendo, seu obediendo, Igitur cõtinuò debes exclamare per orationē. f. requiredo diuinū auxiliū. vñ Mat. 9. d̄r, quod cõtinuò exclamans pater pueri aiebat. Credo Dñe, adiuua incredulitatem meam. Itē continuò, debes adiuuare per benignam subuentionē, vnde Luc. 14. dicitur. Cuius vestrum bos, vel asinus caderit in foueā & non continuò extrahet eum? q̄. d̄. omnibus cadentib. & tribulatis est continuò succurrendum. Item cõtinuò debes ministrare per charitatiuā dilectionem. vnde de focru Symonis sanata dicitur Luc. 13. quod continuò surgens ministrabat illis. Item continuò debes obtemperare per obedientiā, & subiectionē. vñ de Apostolis d̄r Mat. 4. quod cõtinuò relictijs rebus secuti sunt Dominū, De continuo verò in malo dicit, quod mali continuò solent Deficere, quia carent solida firmitate, Decipere, quia carent lucida veritate, Arescere, quia carent florida venustate. Carent (dico) firmitate durabili, iō continuò solēt deficere, vñ isti possunt dicere illud Sap. 7. Nos, vt nati sumus, continuò defuimus esse: carent etiā fidelitate, seu veritate inuariabili, iō cõtinuò solēt decipere. vnde de Iuda proditore d̄r Io. 13. cum accepisset buccellam exiuit continuò. sup. ad tradendum Dñm Iudæis. Carēt insuper venustate amabili, & ideò continuò solent arescere. vnde de sicu d̄r Luc. 21. qd̄ post Dñi maledictionem aruit, &c. vide supra de confestim.

Contingere. Nota, q̄ cõtingere, q̄ntq; sumitur pro pertinere. vñ Luc. 15. Filius prodigus dixit patri, da mihi partē substantiæ, q̄ me contingit. qui ad me pertinet, q̄ntq; sumitur pro attingere, sicut de Cherubin d̄r Reg. 6. quod alæ eorum se inuicem contingebant, q̄ntq; sumitur pro aduenire, accedere, vel euenire, & sic sumit̄ (vt cõter) in scriptura, contingens. n. necessarium diuiditur, quia videlicet necessarium est illud, quod est homini naturale, & quod inenitabiliter euenire debet. Contingens est illud, qd̄ euenire potest. Sciendum tñ, q̄ multa sunt, quæ a nobis reputantur contingentia, quia causas ignoramus, quæ tamen apud Deum necessaria sunt, a quo esse causæ eorum, quāuis occultæ ordinantur, sicut de illo. Io. 5. apparet, qui sanatus a paralyti audiuit a Dño. Ecce sanus factus es, iā noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat, ac si dixisset. Istud cõtingit tibi propter peccatum tuum, sicut expresse d̄r 2. Eldræ 8. Quę contingit nobis, oia sunt p̄ opera nostra maligna, & peccata nostra. Ista. n. quæ quotidie in natura cõtingunt casus suas habent superius in stellis, quæ quamuis sint nobis ignotæ, sunt tamen certæ necessaria, & verè vt in pluribus, sicut dicit Seneca; in lib. de natu. quæstionibus. illis duntaxat forsitan exceptis, quæ a libero depēdent dominio seu arbitrio. Sic dicam de contingentijs infortuniorum nostrorū, quod sine causa occultæ Dei prouidentia nūquam fiūt. Nota ergo, quod contingit

Cæcitas obtinatis, Est ergo contingentia re, p̄borū, qua. f. excipant, seu In Reuelatio predestinatis, durant in malo de qua Rom. 11. Cæcitas ex parte contingit Israel. Item ex contingentia electorum, quæ. f. electis cõtingit, q̄ a Deo vocant, & a suis erroribus reuocant, sicut de Paulo d̄r Act. 9. vbi d̄r, q̄ dum iter faceret contigit, vt appropinquaret Damasco. f. qn̄ a Deo conuersus est & vocatus. Est et̄ contingentia tyrannorū, quib. cõtingunt quotidie multa mala. vnde de illo furibundo Antiocho d̄r 2. Mac. 9. quod dum furibundus contra Iudæos procederet, contigit illum de curru ruere, & confringi. Est insuper contingētia damnatorum, quia. f. malis contingit finaliter mors æterna, vnde 2. Mach. 13. Contingit tali lege præuaricatorem legis mori. vide supra in verbis, accedere & aduenire.

Contra, Contrarietas. Nota, quod contra, & cõtrarietas, idē sunt, & p̄t esse contrarietas bona, & mala. Bona enim est, qua boni viri malis hominibus se opponunt, & qua vicijs virtutes contradiciunt. de qua Eccl. 33. Contra malum bonum est. A. Ma est mala,

A Conturbare, Conturbatus, Conturbatio.

Nota, qd conturbatio nihil aliud est, quam mentis concussio cum timore permixto. Dicam igitur spiritualiter, qd triplex conturbatio reperitur generaliter in scriptura, videlicet

Cōturbatio { Iustorum, quæ est virtuosa, De turbatione virtuosorum dicit Hester Damnatorum, qd est luctuosa.

¶ Prima est turbatio filialis timoris, Secunda est turbatio criminalis stuporis, Tertia est turbatio infernalis.

¶ Turbati sunt oēs insipientes corde. De conturbatione verò infernali, & dolorosa dicit Hier. 25. Bibent, & conturbabuntur, & insanient à facie gladij, quem ego mittam inter eos. Igitur dicamus per ordinem, de qualibet conturbatione istarum.

B ¶ Est ergo conturbatio virtuosa, & ista est illa, qua iusti in vita ista turbantur, & qua ab inani lætitia refrenantur. Fit enim qd nubes ascendens in aerem, ipsum obfuscat, & turbat, & claritate pristina ipsum priuat, qd qd; & aer pluuiam fundit, & stillat, & terram turbat irrigat, quam clara antea feruoribus comburebat. Sic verè dico, qd nubes diuinæ gratiæ, seu et alicuius considerationis profundæ, solet qd; aerem, id est puram conscientiam viri iusti ascendere, & claritatē inanis lætitiæ solet tollere, cōturbationem filialis timoris inducere, & pluuiam lachrymarum terram proprii corporis irrigare, & sic fit, qd terra ista spe conturbationis huius virtutibus fecundat, quæ tēpore claro, id est prosperitatis, & lætitiæ tentationibus vrbat. vt sic cuilibet bonæ animæ sic turbata dicitur illud Luc. 10. Martha Martha sollicita es, & turbas erga plurima. Er bene dicit plurima, quia pro certo multa sunt, quæ bonam conurbationem inducunt. Vnde nota, qd bonos conturbat

C Consideratio superni numinis, id est ipsius Dei, Consideratio æterni culminis, id est æternæ gloriæ, Præmeditatio æterni criminis, id est vitiorum nostrorum Remembris exteriori turbis, id est tribulationis, Affociatio hostilis agminis, id est inimici, Exterminatio vitalis luminis, id est mortis, Recogitatio fratrum examinis, Determinatio Dei examinis, id est iudicij, Accumulatio odij grauaminis.

Turbat igitur cor deuotum Dei auctoritas cōsiderata. Oculi n. turbat respiciendo solem. vnde Iob 23. dicit. A facie illius turbatus sum, & considerans eam timore sollicitor. Ipsa et anima potest dicere cum Hester. Hester 15. Conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ, valde enim admirabilis es domine, & facies tua plena est gratiarum. ¶ Item ipsum conturbat cœli foelicitas desiderata. Ex maximo enim desiderio turbatur iustus, quia. scilicet ne ibi possit attingere, de dilatione turbatur, sicut videmus, qd canis, Leo, vel accipiter turbatur præ desiderio prædæ suæ. De quo David in Psal. vñ dicit. Memor fui Dei, & delectatus sum. sequitur. Anticipauerunt vigilias oculi mei, turbatus sum, & non sum locutus. & Luc. 1. dicit. Zacharias turbatus est videns Angelum. i. considerans foelicitatem Angelicā. Et illud Hester 11. Conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ. sup. non adipiscenda. ¶ Item conturbat cor deuotum culpæ malignitas præmeditata. Consideratio n. proprii criminis turbationem & dolorem generat sapienti, fœces n. quæ sunt in vase. scilicet conscientia, si ipsum moueri contigerit, mox turbatio timoris aderit. Pœnitens n. turbatur propter gratiam amissam. vnde Psal. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Propter sapientiam seu prudentiam prætermisam. Psal. Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorū deiorata est. Propter iniquitatem commissam. Psal. Torrens iniquitatis cōturbauerunt me. ¶ Item conturbat cor deuotum rerum diuersitas inquieta. s. motus, & varietates fortunæ. Caput n. nouiter nauigantis turbatur, & venter turbatus ad vomitum concitatur, quando per fluctus maris huc, atque illic nauigium commouetur. Sic verè quando homo considerat & sentit in fluctibus huius vitæ motus fortunæ varios & diuersos, qui nunc eleuant, nunc deprimunt, nunc humiliant, nunc exaltant, meritò conturbatur. Psal. Exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus, in me transierunt iræ tuæ, & terrores tui conturbauerunt me. ¶ Item conturbat

bat cor deuotum mundi aduersitas multiplicata. Feruor n. aeris, & temporis vinum solet turbare in dolijs, sic tribulationum feruores cōturbationes ingerunt, & timores. Vnde in Psal. Fulgura multiplicauit, & cōturbauit eos. Fulgura n. ardorem tribulationum designant. Ad talem autem turbationem bonorum cooperantur tyranni, & mali tanquā instrumentum diuinæ iustitiæ. Gal. 5. Vtinam abscindatur, qui vos conturbat. ¶ Item conturbat hominem hostis peruersitas iniuriosa, hoc est dictū, iniuria inimicorum tam spirituum, quam temporalium. canicula n. sua mala infuentia turbat aerem, sic mali turbant socios, & vicinos. Ps. Conturbatus sum à voce inimici, & tribulatione peccatoris. ¶ Itē conturbat hominem mortis acerbitas inenitata. Puluis n. magnetis super carbones positus cum fumo suo ita turbat cerebrum, si in quatuor angulis domus ponatur, qd præ vertigine vñ homini, qd ipsa domus ruat, aut cadat, vt dicit Plin. Sic dicam de puluere futuræ mortis, quia si in quatuor angulis domus cordis per considerationē ponit, & quatuor nostris affectionibus. s. omni gaudio vel timori spei vel amoris apponitur, necesse est, qd caput mentis conturbetur, & qd ruina domus nostræ. i. corporis nostri, p. pinqua seu imminens videatur. Ideo dicebat David in Psal. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. ¶ Item conturbat hominem fratrum calamitas excogitata. s. consideratio miseris alienæ. De elitropia n. legitur in lapidario, qd in aqua posita facit aerē turbari, pluuias fieri, & solē ecclypsiari. Sic quā videmus alios in aqua miseriarū positos, debemus p. cōpassionē cōturbari, & ab alacritate lætitiæ ecclypsiari, & ad pluuiam lachrymarum prorumpere, & inclinari. Throno. 2. Defecerunt præ lachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra iecur meum super contritione filiarum populi mei. ¶ Item conturbat cor humanum iudicij seueritas auctorizata. tonitruum n. solo auditu & in cussione motus sui turbat vna in dolijs, & oua in testis. Sic tonitruum, i. terror futuri iudicij turbat cor, & hilaritatem mentis, vnde Abac. 3. Audiu, & conturbatus est venter meus à voce, contremuerunt labia mea. ¶ Item conturbat hominem inferni pœnalitas determinata, sola n. visio turbulenti, & fluctuosi maris turbat oculos inuentis, & maximè quando homo est in fragili nauis, & timeret ibi submergi. Sic sola consideratio turbationis maris, i. amaritudinis infernalis, vbi est fluctuatio, turbatio, & tribulatio sempiterna, turbat in homine oculū internæ considerationis, iuxta illud Psal. Accinctus potentia, qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuū eius. & illud Esa. 14. Infernus subitus conturbatus est. Turbat denique gehennæ pœna mente pertractata, mentem & oculos nauigantis, i. cuiuslibet sapientis in fragili nauis corporis cōstituti periculum inuentis. Psal. Terrores tui conturbauerunt me. Isti sunt ergo nonem modi, quibus iusti merito cōturbant, & quibus ab inani lætitia retrahuntur, & sic dico, qd est quedam conturbatio virtuosa. ¶ Secundo dico, qd est quedam cōturbatio vitiosa, & ista est, qua quis sine causa tristatur, irascitur vel turbatur. Teste enim Seneca. Turbatio nō cadit in perfectum virum, & causam allegat, quia mala huius vitæ non sunt propria mala, sed potius imagines sunt malorum. vnde in Pl. Veruntamen in imagine pertransit hō, sed & frustra conturbatur. Conturbatur ergo mali ratione Diuinæ correctionis, cum immititur, Terrenæ possessionis, cum amittitur, Auaræ affectionis, cum accenditur, Futuræ damnationis, cum attenditur. ¶ Turbat ergo malos immissa Dei correctio. vnde loquens domino David in Psal. dicit sic. Fulgura coruscationem, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & conturbabis eos. Item conturbat illos amissa rerum possessio, valde enim turbatur mali quādo perdit, vel timent perdere bona sua. Vnde audit, quod rex Iudæorum natus esset, Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, timebat enim Herodes amittere regnum suum. Item turbat malos accensa seu inflammata affectio, auarus enim semp est turbatus, & nunquam quietus. Prouer. 15. Conturbat domum suam, qui seclatur auaritiam. Item cōturbat malos atrenta seu cogitata damnatio, quia scilicet mali pœnitere nolentes, & per cōsequens de cœlesti gloria desperantes, meritò conturbantur. vnde Psal. Fundamenta montium conturbata sunt, & conturbata

motu

motu sunt, quoniam iratus est eis. s. dominus. Iudith. 14. Turbati sunt animi eorum valde. Hac est ergo conturbatio vitiosa. ¶ Tertio dico, qd est cōturbatio dolorosa, & ista est illa, quam mali sustinent in inferno, ibi enim omnia sunt turbata, & nihil prorsus pacificū aut quietum. nec etiam ordinatū. vnde illud prædictum Esa. 14. Infernus subitus conturbatus est. & Mach. 3. Conturbati sunt omnes operarij iniquitatis. Et nota, quod ibi turbantur Principes, qui nunc dominantur, Auari, qui nunc cumulantur, Rixosi, qui nunc inflammantur, Superbi, qui nunc eleuantur.

A Conuallis. Porect significare statum humilitatis, & perfectæ religionis, statum prosperitatis & terrenæ possessionis, statum mentalis & internæ cogitationis, statum pœnalitatis & æternæ damnationis, statum felicitatis & supernæ saluationis. Est igitur conuallis perfectiois, scilicet Ecclesiæ vel religionis istius, vbi. s. fontes gratiarum abundant. Psal. Qui emittis fontes in conuallibus, inter medium montium pertransibunt aquæ. In ista enim conualli

Abundat { Puritas, qd in aqua posita facit aerē turbari, pluuias fieri, & solē ecclypsiari. Sic quā videmus alios in aqua miseriarū positos, debemus p. cōpassionē cōturbari, & ab alacritate lætitiæ ecclypsiari, & ad pluuiam lachrymarum prorumpere, & inclinari. Throno. 2. Defecerunt præ lachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra iecur meum super contritione filiarum populi mei. ¶ Item conturbat cor humanum iudicij seueritas auctorizata. tonitruum n. solo auditu & in cussione motus sui turbat vna in dolijs, & oua in testis. Sic tonitruum, i. terror futuri iudicij turbat cor, & hilaritatem mentis, vnde Abac. 3. Audiu, & conturbatus est venter meus à voce, contremuerunt labia mea. ¶ Item conturbat hominem inferni pœnalitas determinata, sola n. visio turbulenti, & fluctuosi maris turbat oculos inuentis, & maximè quando homo est in fragili nauis, & timeret ibi submergi. Sic sola consideratio turbationis maris, i. amaritudinis infernalis, vbi est fluctuatio, turbatio, & tribulatio sempiterna, turbat in homine oculū internæ considerationis, iuxta illud Psal. Accinctus potentia, qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuū eius. & illud Esa. 14. Infernus subitus conturbatus est. Turbat denique gehennæ pœna mente pertractata, mentem & oculos nauigantis, i. cuiuslibet sapientis in fragili nauis corporis cōstituti periculum inuentis. Psal. Terrores tui conturbauerunt me. Isti sunt ergo nonem modi, quibus iusti merito cōturbant, & quibus ab inani lætitia retrahuntur, & sic dico, qd est quedam conturbatio virtuosa. ¶ Secundo dico, qd est quedam cōturbatio vitiosa, & ista est, qua quis sine causa tristatur, irascitur vel turbatur. Teste enim Seneca. Turbatio nō cadit in perfectum virum, & causam allegat, quia mala huius vitæ non sunt propria mala, sed potius imagines sunt malorum. vnde in Pl. Veruntamen in imagine pertransit hō, sed & frustra conturbatur. Conturbatur ergo mali ratione Diuinæ correctionis, cum immititur, Terrenæ possessionis, cum amittitur, Auaræ affectionis, cum accenditur, Futuræ damnationis, cum attenditur. ¶ Turbat ergo malos immissa Dei correctio. vnde loquens domino David in Psal. dicit sic. Fulgura coruscationem, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & conturbabis eos. Item conturbat illos amissa rerum possessio, valde enim turbatur mali quādo perdit, vel timent perdere bona sua. Vnde audit, quod rex Iudæorum natus esset, Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, timebat enim Herodes amittere regnum suum. Item turbat malos accensa seu inflammata affectio, auarus enim semp est turbatus, & nunquam quietus. Prouer. 15. Conturbat domum suam, qui seclatur auaritiam. Item cōturbat malos atrenta seu cogitata damnatio, quia scilicet mali pœnitere nolentes, & per cōsequens de cœlesti gloria desperantes, meritò conturbantur. vnde Psal. Fundamenta montium conturbata sunt, & conturbata

De puritate dicit Cant. 2. Ego flos campi, & illum conuallium. De æquitate dicitur Baruc. 5. quod Deus constituit valles replere in æqualitate terræ. De bonorum operum probitate, & fertilitate dicitur Cant. 6. Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium. Item est conuallis mundanæ possessionis. vnde Num. 14. dicit. qd Amalechitæ, & Chananei habitant in conuallibus. In ista conualli transeunt omnia sine statu. Iob 6. Sicut torrens, qui rapit transit in conuallibus. Item est conuallis cogitationis. Hier. 2. Vide vias tuas in conualli, scito quid feceris. Itē est conuallis infernalis damnationis. 4. Reg. 23. Vasa combussit in valle Cedron. Item est conuallis supernæ consolationis. vnde Genes. 18. Apparuit Deus in conualle mambre Abraham. & c. Vide infra de valle.

A Conuenire, Conuentus. Nota, qd conuenire idem est, quod simul cohabitare, quod simul viuere. Et inde conuentus, id est simul viuentiū cœtus. Nota ergo, quod conuentus signat societatem, cōgregationem, cohabitationem, & coniunctionem & vnitatem. Cum igitur fit dare societatem bonam & malam. Notabo, quod conueniunt

B Boni, vt simul maneant, Mali, vt simul bonis noceant, Dammati, vt mala suscipiant, Beati, vt bonum habeant.

Et sic dico, qd est conuentus bonus virtuosè degens, cōuentus malus virtuosè agens, conuentus pessimus dolorosè lugens. conuentus optimus gaudiosè vicens. Est igitur conuentus bonorum, & virtuosorum. Iusti n. in hac vita vnum collegium faciunt, & conuentum, quia. s. omnes in fide & charitate conueniunt, & simul charitatiuè libenter habitant, atq; viuunt. Video enim quod animalia & volatilia eiusdem spei simul solent conuenire, & simul naturaliter habitare, sicut de ciconijs legitur, quod in asia patentibus campis semel in anno cōueniunt, & quasi inter se commurmurantes, & colloquentes cōsilia sua faciunt, illam verò, quæ vltima venit puniunt, verberant, & occidunt, sicut dicit Plin. lib. 10. cap. 23. Sic verè boni solent certis anni temporibus pro negocijs publicis conuenire, & de vilitatibus communibus simul consulere, & tractare, tardos verò & negligentes debent acerbiter castigare. Cuius exemplum narrat Iulius Cæsar, quod mos apud Gallos esse solebat, quod quando ad prælium conueniebant, illum, qui veniebat vltimus occidebant, quod fiebat eo, quod quilibet libentius conueniebat, & ad Diem conditum celebris, & citius se preparabat, quo postquam satis concludere, quod ad bonos conuentus celebrandos quilibet debet accelerare, & ad congregationes seu societates honestas & viles conuenire. 1. Mach. 5. Conuenit Ecclesia cogitare quid facerent. Notabis ergo, quod boni conuenire solent

Ad Ecclesiam, ad Deo seruendum, Ad bella, ad hostes expugnandum, Ad caputulum, ad ducem eligendum, Ad mensam, ad simul conuiuandum, Ad funera, ad simul lamentandum, Ad sermonem, ad bonum audiendum.

Iuda, & Benjamin in Hier. 2. ¶ Itē cōueniendū ad præliū, vt malos deuincamus, & puniamus. vñ Iudicij 20. dicit. qd oēs anguli populorū, & oēs trib. Israel cōuertunt. s. cōtra Gabaonitas p. scelere in vxorē Leuitæ cōmissio. ¶ Itē conueniamus ad caputulum, vt culpas corrigamus, vel et vt ducem eligamus. qd potissimè pertinet ad religiosos & ecclesiasticos. vñ de elec. principis, vel prelati dicit 2. Paral. 10. illuc n. cunctus Israel cōuenit, vt cōstitueret regē. ¶ Itē conueniendū est ad conuiuū, vt simul comedamus, scilicet ad conuiuū Eucharistiæ. Iō Apostolus reprehendit contrariū facientes. 1. Cor. 11. dicens sic conuenientibus vobis in vñ, iā non est dñicam cœnam manducare. ¶ Itē conueniendū est ad funera, vt simul defleamus. sicut Iud. 11. dicit, quod pp mortem & immolationem filiarum septem singulis annis filiarum Israel venerunt ad plorandū. ¶ Itē conuenire debemus ad sermonē, vt legem audiamus. vñ Luc. 5. Conueniebant turbæ multæ, vt audirent Iesum. & Act. 13. Conuenit vniuersa ciuitas audire Paulum. Ista est ergo conuentio vel conuentus bonorum & virtuosorum. ¶ Secundo dico, quod est conuentus malorum & vitiosorum. Mali enim conueniunt

Deum, dum peccant viriliter, Item cōueniunt contra Deum, dum nocent acriter, & eligendum malos, vt habeant fautores, Ad deponendum bonos, ne habeant correctores, Ad deprimendum pauperes, ne habeant accusatores.

Ad gaudendum inaniter, Quod conueniat ad viuendum rapaciter, Ad nocendum crudeliter & voraciter. Item quod conueniant contra proximos, patet Num. 20. Conueniunt aduersus Moysen & Aaron. ¶ Item qd conueniant contra seipsum, patet Iosua 22. Cōueniunt in sylo, vt dimicaret. ¶ Item qd cōueniat ad malos eligendū & promouendū, patet Dan. 3. qd edificū exiit à Nabuchodonosor rege, vt oēs cōueniret ad dedicationē statuæ aureæ. i. mali & inuultis prælati, diuitis tñ & aurati. Et de David tūc capto & fugituo dicitur 1. Reg. 22. qd conueniunt ad eum oēs, qui erant in angustia, & qui præmebant ære alieno, & factus est eis princeps. ¶ Itē quod conueniant ad conspirandū contra bonos, patet Act. 4. vbi dicitur. Conueniunt enim aduersus puerum tuū sanctum Iesum. ¶ Item quod cōueniant ad opprimendum cunctos, patet Iosua 11. vbi dicit, quod omnes reges Amorreorum conueniunt contra filios Israel. Et Ezech. 39. dicit, Dic omni volucris, & vniuersis auibus, & cunctis bestijs agri conuenite, preparate, & concurrite, vt comedatis carnes, & bibatis sanguinem agnorum, arietum, & hircorum fortium terræ, principum, & tribunorum & c. sufficit de verbo in titulis conuenire. Vide de societate, & congregare.

Nota, quod A cōuerti idē est quod completè verri, & sic dico generaliter loquendo, quod conuertitur Deus admirabiliter, Iustus lachrymabiliter, Impius detestabiliter, Mundus variabiliter.

Dicam primò, qd est conuersio Dei, quæ est mirabilis, de qua dicitur in Pl. Deus tu conuersus viuisti cabis nos, & plebs tua lætabitur in te. Item est conuersio iusti, quæ est laudabilis. Ionæ 3. Conuersi sunt de via sua mala. Item est cōuersio impij, quæ est damnabilis. Ps. Cōuertentur ad vesperam, & factient. vt canes. Item est conuersio mundi seu fortunæ, quæ est mirabilis. vnde Sapient. 19. Agreklia in aquatica conuertebantur. ¶ Dico ergo primò, quod inuenitur conuersio Dei cunctis mirabilis. quamuis enim Deus sit immutabilis & æternus iuxta illud Mala. 3. Ego dominus qui non mutor. sunt tamen in ipso respectu exteriorum creaturarum aliquæ mutationes. Sol enim quamuis de sui natura immutabilis sit, nec vnquam perdat suam propriam claritatem, quantum ad nos tamē mutabilis inuenitur, & in variam conuertitur claritatem vel qualitatem, quia. s. pro

Distion. Berchorij. A A 2 pter

pter interpositionem nubiu nunc est clarus, nunc turbidus, nunc vrubeus, nunc obscurus. Sic verè de Deo, qd iste est, qd in se immutabilis est, qm tñ qd nubes. i. hoies erga eñ diuersimodè disponuntur per vitia vel p virtutes ipse erga eos diuersimodè conuertit, disponit, & mutat. Iohel. 2. Sol conuertetur in tenebras, & luna i sanguinè. ¶ Dicā igit, qd inuenit duplex conuersio. Qdā gratiofa, & qdā rigorofa. Gratiofa est illa, qua conuertit Deus in hoiem, carnè assumendo, sed hoc vt dicit Anast. nō conuersione diuinitatis in carnè, sed assumptione humanitatis in Deū. Sicut. n. fm fabulas Iupiter se conuertit, & mutauit in taurū candidissimū, vt puellā Europam posset rapere, & vltra mare in insulā Creram portare, sicut ponit Ouidi. sic Deus mutauit se in hoiem candidum. i. innocentem, & ad modū tauri seipsum dño immolandū, vt puellam Europam. i. animā rationalem acquireret, & vltra mare huius fluctuosæ vitæ ad regnum suū pprum. i. ad celi gloriam transportaret. & talem conuersionem petebat Dauid in Psal. Domine Deus conuere de celo, respice & vide, & visita vineam istam. conuere de (dico) sup. in hominem, & re vera Christus sic conuersus contulit isti rationabili puellæ, scilicet humanæ animæ multa bona, quia scilicet ipsam viuificauit, gratiam infundendo, Conuersus enim Pacificauit, cum Deo concordando, in carnè fuit morientium viuificator. Psal. Deus tu Tutificauit, à poena liberando, Purificauit, à culpa eruendo, conuersus viuificabis nos. Ipse, n. de se dicit, quod ipse est via, veritas, & vita. Item factus est discordanum pacificator. Num. 11. Conuertat dñs vultū suū ad te, & det tibi pacē. Item factus est tristium seu desperantium latificator. Psal. Et conuersus consolatus es me. Itē fuit periclitantiū, seu peruentiū liberator seu tutificator. Pl. Cōuertere dñe, & eripe aīam meam. Item fuit peccantium purificator, seu renouator. vnde Luc. 22. Conuersus Iesus respexit Petrum, qui. scilicet penitens fleuit amarè. Item fuit delinquentiū castigatō, corrector, seu morificator. Luc. 9. Conuersus in crepauit illos. & Mat. 16. Cōuersus dixit Petro. vade retro sathanas. Ita est ergo Dei conuersio gratiofa. ¶ Secūdo dico, qd est conuersio Dei rigorofa, & ista est qñ Deus, qui de se pius & misericors est conuertitur nobis in fœuerum propter nostra peccata. Deus. n. similis est cuidam monstro marino dicto Abites, de quo dicit Arist. quod formā, figurā, & conditionem mutat. Cum. n. primò sit aīa aquaticum, & in aqua habitat, atq; viuat, lapsu tps fit, qd mutata forma membrorū, & conditione, de aquatico aīali conuertitur in terrestre, & est tunc non in aquis habitans, sed in terra. Talis est Deus, qui verè dato, qd ipse fit fluuius & aquaticus, i. pius, dulcis & benignus, & aquis misericordiæ à principio affluens, qd patet 1. Cor. 2. vbi ipse dñs, pater misericordiarum, & Deus totius consolatoris, ita qd sibi pōt dici illud Psal. 76. In mari via tua & semite tuæ in aquis multis, nos tñ pp peccata nostra sumus occasio, qd mutata propria qualitate nobis conuertatur in terrenum, i. in durum iudicem & fœuerum: vnde Esa. 63. dicitur de peccatoribus, qd ipsi ad iracundiam prouocauerunt, & affixerunt Spiritum sancti eius, & conuersus est eis in inimicum. Nota, quod Deus ipsis conuertitur in Subuersorem, qui eos destruit, Dico ergo, quod Deus sic Exactorem, qui bonis exiit, cōuersus solet malos dire Deriorem, qui eos arguit, subuertere. Scriptura. 24. Si dimiseris dominum, & serueris dijs alienis, conuertet se & affiget te, atq; subuertet. Itē solet malos bonis exuere. i. bouis terrenis per sterilitatem & famem. Osee 2. Conuertam me, & summam frumentum meum in tempore suo. Itē sic conuersus solet malos dire cōfundere, & arguere. Mat. 16. Conuersus Iesus dixit Petro. Vade retro sathanas, scandalum mihi es. Ita est ergo Dei conuersio, quæ quandoque est rigorofa, & aliquotiens amorofa seu gratiofa. Pater ergo, qd est conuersio Dei, quæ est mirabilis. ¶ Secūdo principaliter dico, quod est conuersio iusti, quæ est laudabilis, & ista est qñ homo de malo conuertitur in bonum, & de bono in optimum, & istam conuersionem petebat Dauid cum dicebat in Psal. Domine Deus conuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus. Multæ enim conuersiones fiunt in rebus per ignis & caloris operationem, quia. scilicet cinis conuertitur in vitrum, lapis in metallum, flos in fructum. Sic verè qñ

calor Spiritus sancti, & ignis contritionis interioris operat, necesse est, vt homo, qd est flos in ingressu, lapis in progressu, cinis in egressu, in fructum metallum & vitrum. i. in personam fructuosam, solidam, & honestam per penitentiam conuertatur. Raris etiam in quodam lib. de secretis membrorū animaliu dicit, quod cor hominis, qui moritur de veneno, nunquā potest in igne comburi, & iō si nouem annis teneatur in igne, in lapidem conuertitur preciosum, qd valet mirabiliter contra venena, & valet ad victoriā obtinendā. Vnde narrat Alexandrum talem lapidem habuisse, quem cum semel se balneaturus in flumine, dimisisset i ripa, statim affuit serpens, qui lapidem proiecit in fluuium, quasi inuidens (vt ait) qd haberet tantam potentiam in venena. Sic verè dicam qd si ille, qui veneno peccati mortalis mortuus est, in igne cōtritionis diutius teneat, sepe fit, qd in preciofo lapide, i. in virum iustum & perfectum conuertitur, & mutatur, cuius virtus & perfectio venenis. i. vitijs inimicatur, & ad victoriā contra hostes spirituales. i. cōtra dēmones operatur. Exemplum de Paulo, qui primò fuit sicut cor vitijs venenatum, & tamen postea factus est lapis contra vitia preciosus. Psal. Iordanus conuersus est retrofluus, Ideo ad talem conuersionem inuitamur Iohel. 2. vbi dicitur. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu. In quibus verbis nota quatuor, quæ sunt necessaria ad veram conuersionem. Nam requiritur, vt Cœuas itatum inficientem (Ideo conuertimini) Videas fructum allicientem (ad me, id est ad Deum) Habeas actum perficientem (in toto corde vestro) Teneas modū perficientem (In ieiunio inquit fletu, & planctu.) Igit cōuertamur, quia status inficiens debet retrahere, fructus alliciens debet attrahere, virtus perficiens potest proficere, modus perficiens pōt perficere, Igitur si vis bene conuerti, statum inficientem debes refugere, qd ostenditur cum dñs, conuertimini. Conuersio. n. ad vnum terminum, est fuga seu recessus ab altero, & ideò si ad Deū seu ad virtutes conuertimur, oportet, qd ante omnia à vitijs auertamur. Hier. 3. Conuertimini filij reuertetes. Esa. 30. Conuertimini sicut in pfundū recesseratis. Homo. n. qui hēt faciem conuersam ad locum aliquem horribilem & infectum, libenter conuertit eam ad partem oppositam, sanam, delectabilem atque mundam. Cum igitur status peccati sit de se fœdus, & infœdus, iustum est, quod abhorreatur, & quod mens ad statum mundum & floridum gratiæ & virtutum celeriter conuertatur. Igitur nota, quod conuerti debes Ab iniqua cogitatione, A mala dico cogitatione. Zac. Ab inepta operatione, 1. Cōuertimini à cogitationibus vestris pessimis. Item à vana operatione. Hier. 35. Conuertimini à via vestra pessima, & bona facite studia vestra. Item à carnali delectatione. Ionæ 3. Conuertatur vir à via sua mala, & operietur saccis homines, & iumenta. Item à malorum imitatione. Baruc. 3. Conuertimini ab iniquitate patrum vestrorum, quos supple vos imitami. Pater ergo, quod statum inficientem debes refugere. ¶ Secūdo si bene conuerti desideras, fructum allicientem debes aspiciere, i. ipsum Deum (Ad me inquit) Ipse enim Deus & status virtutis est similis adamanti, seu magneti, ad quem propter suam attractiuam virtutem ferrū naturaliter se conuertit. sic verè dico, quod cor humanum debet se naturaliter conuere ad dominum, & se ad eius beneplacitum inclinare tanquā ad terminum allestiuum, perfectiuū, & attractiuum. Ad me inquit. Osee 12. Tu ad Deum tuum conuere, misericordiā & iudicium custodi, & spera in Deo tuo semper. Et nota, quod nos debemus conuerti ad dominum sicut ad Benefactorem, Ipse est. n. benefactor clementissimus. Iohel. 2. Conuertimini ad dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est. Item quia est castigatō, seu corrector seuerissimus, vnde ipse est, qui dicit. Retribuorem. Prou. 1. Conuertimini ad correctionem meam. ¶ Item qd ipse est sustentator stabilissimus. Osee 14. Cōuertere ad dñm Deum tuum, quoniam corruiisti in iniquitate tua. q. d. conuere, quia ipse est sustentator ne corpus. Item quia ipse est informator sagacissimus. Mal. 3. Conuer-

Conuertimini, & videbitis quid sit inter iustum & impium. Item, qd est stimulator acerbissimus, dicte Pl. Nisi conuerteris, gladium suum vibrabit, arcu suum teredit, & parauit illi. Item qd ipse est curator seu mediator securissimus. vnde ipse dicit Esa. 45. c. Conuertimini ad me, & salui eritis. Item ipse est retributor seu compensator acerbissimus & iustissimus. Zac. 1. c. Cōuertimini ad me, & ego cōuertar ad vos. ad istum igitur cōuertī debemus sicut ad terminū allicientē ¶ Tertriō attrahentē, quem debemus aspiciere (ad me inquit) ¶ Tertriō inquit si vis cōuertī, dico, qd actum sufficientē debes persicere. In toto inqt corde vestro. Duplex. n. est conuersio fm Logicos. i. per accidens seu fm quid, & cōuersio simplex. Prima est conuersio non in toto, sed solum in parte. Secunda verò conuersio est in toto, qñ. scilicet totū conuertit in totum. Et ista est differentia inter naturam, & artem, quia. i. natura totū conuertit in totum, ars verò partem cōuertit in partem. natura qñ cōuertit aliquid, facit cōuersionē intrinsecā & extra: ars verò solummodo extra, sicut pater quando natura, & piator for. mant hominem. Quia. f. quando natura for. mant hominem, non solum format exteriora, imò etiam interiora, ars verò solum cōuertit materiā in exteriora. Alchimista. n. per artem suam non faciunt (vt cōiter) veras conuersiones, nec totales metallorum, imò solum superficiales mutationes. natura autem qñ de terra facit aurum, totum conuertit in totum. Re vera sic dico, quod aliqui sunt, qui magis volūt imitari artem, quā naturam, magis in conuersione sua facere nōta, quā vera, magis cōuertere partē, quā totum, sicut sunt illi, qui nihil curant de toto homine conuertendo, sed solum de parte. i. de vno vitio, dimittis alijs, corrigendo, qui bene conuertunt exteriorē cōuersionē, sed nunquā interiorē affectionē, & cogitationē: & et more alchimico iporum conuersio non est durabilis, sed magis transitoria, & inanis. Sicut enim aurum alchimicum prima facie videt verè conuersum, in igne tñ pluries positum & cinericio applicatum, cessat illa cōuersio, & reuertitur corpus primum, sic sunt multi, qui daco qd videantur in aurū. i. in viros iustos cōuertit, ignis tñ tērationis & tribulationis, pbabit penitus, si sine veri, quia. f. primum metallum redibit, inquātū picta, & introducta forma, & cōuersio deficiet, & hō in id, qd fuerat se conuertet. Pl. Conuersus sum in erumna mea, dñ cōngitit spina. i. conuersus sum iterū ad primā erumnā iniquitatis dum cōngitit spina tentationis & aduersitatis. Oportet ergo, qd p̄meditādo, non p̄ artem, sed naturā ad Deum cōuertamur, & qd in toto corde totaliter immutemur (In toto inquit corde tuo.) Osee 11. Conuersum est in me cor meum pariter. Psal. In toto corde meo exquisiui te. Pater ergo quō in cōuersione tua actum sufficientem debes persicere (in toto inquit) ¶ Quarto dico, qd in tali conuersione modum conuenientem debet perquirere, qui. f. modus ostenditur cū dñs. In ieiunio, & fletu & planctu. Dicit. n. naturaliu creatores, qd serpens melius antiqua pelle exiuit, & ad iuuenilē etatē cōuertitur, qñ primo die ieiunat, & tandē in aqua profluuiobalneatur: sic debet & penitens, quia. i. in cōuersione debet modū cōgruum querere, q. f. est ieiunio & abstinentiæ, balneo fletus & lachrymæ vacare. Sic enim pellis antiquorū vitiorum deponitur, & virtutū nouitas reparatur. (In ieiunio inquit & fletu.) Vnde de rege Ezechia legitur, qd conuersus ad parietem fleuit amarè. Parietem dico. i. congeriem vitiorum. 4. Reg. 20. vide infra de ieiunio, & fletu, & planctu, de quibus oibus dñs figuratiter. Ionæ 3. & Homines & iumenta, pecora & boues non gustent quicquam, nec pascantur, nec aquā bibant, sed operiantur saccis & clament ad dominum in fortitudine, & cōuertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate, quæ est in manu sua. In qua figura possum aduertere, qd in cōuersione nostra est Sapientia seu prudentia, quæ discutiat. (Homines) misericordiam seu clementiam, quæ subueniat iumenta quæ dicuntur à iuando.) Temperantia, quæ reijciat. i. superflua. (Pecora, quæ. f. contenta sunt herba) patientia, quæ subijciat, abstinentia quæ nō gluiat. (Nō pascantur nec bibat, nec gustent &c.) penitentia, qd cōficiat (operietur saccis) oratio, quæ alliciat (clament inquit) deuotio, qd sufficiat (ad dñm inquit in fortitudine) discretio, quæ reijciat. i. oia vitia (conuertat inquit vir à via sua mala.) Ista. n. sunt necessaria ad moralē conuersio nē, videlicet Sapientia circumspēctiua (homines inquit, qui. i. rōnem habent) Mal. 3. Conuer-

uerimini, & videbitis, quid sit inter iustum, & impium, inter feruentē Deo & nō feruentē ei. Inter clemētia seu misericordia coadiuuatiua (iuremā inquit, quæ à iuando dicuntur) vt quilibet talis dicat illud Hier. 12. Conuertar, & miserebor eorū. Item temperantia refrenatiua (pecora inquit) q. f. modica herba cōtenta sunt, nec delicias superfluas querunt. Sic nec dēt facere penitens vel conuersus. Act. 15. Qui ex Iudæis cōuertunt, abstineant se. Itē patientia toleratiua (boues inquit) qui. f. sunt patientes laboris, vnde de fortitudine vini dñs 2. Ed. 3. Mentem in securitate vertit. Fortitudo. n. est patientia, quæ fm Senec. dolorum remediū est. Itē abstinentia maceratiua, non pascantur (inquit) nec gustent. Pl. Cōuertant ad vesperam, & famē patientur. Itē penitentia castigatiua. (Operiantur inquit saccis) Eze. 18. Cōuertimini & agite penitentia. Item deuotio meditatiua. (Add dñm inquit.) Osee 14. Conuertere Israel ad Deū tu. Itē oratio supplicatiua (clament inquit.) Iob 4. Voca ergo si est qui tibi rñdeat, & ad aliquem sanctorū conuertere, sup. ad eum deprecandum. Item necessaria est discretio mali declinatiua. Cōuertatur inquit vir à via sua mala & iniquitate &c. Baruch 3. Cōuertemur ab iniquitate. Si vis cōcordare vocaliter, vide in alijs rit. f. de hoie, boue, iumento, &c. similia. sic ergo pater modus nostræ conuersionis, q. f. fit cū adhibitione virtutū, p quas. f. hō de peccatore conuertit in perfectū, & de misero in beatū, dicēs finaliter aīæ suæ illud Pl. Conuertere aīa mea in requiem tuā, quæ dñs benefecit tibi. Sic igitur patent quatuor, quæ ad nostrā faciunt cōuersionē. i. modus suppletus, actus cōpletus, fructus attrahens, vitiū retrahens. Cōuertimini ergo in toto corde vestro. &c. & sic dico, qd est cōuersio iusti, quæ est laudabilis. De qua Hester 10. Fons parus creuit in fluuiū, & in lucē solēq; cōuersus est. ¶ Tertriō principaliter dico, qd est cōuersio impij, quæ est danabilis, & hęc est cōuersio mala, qñ. f. bonus conuertitur in malum, malus verò in pessimū transformatur. in aliquibus. n. prodigijs fm Pli. lib. 17. c. 27. factum est, quod oliua cōuersa est in oleastrum, fructus sici, qui albi esse debuerant, conuersi sunt in nigri, sapor dulcis in acerbum. Sic pro certo fit quotidie in moribus, quia. f. solia in oleastrum conuertitur, qñ pius in impium, fructuosus in infructuosum mutatur, album nigrum efficitur, quando munda conuersatio in infamam transformatur: dulcis etiam fit acerbus, quando benignus & obedies fit proteuus. vnde de mala cōuersione istorum dñs in Psal. Conuersi sunt in arcum prauium. Isti. n. qd conuertunt in malos, oia cōuertant istis in mala, sicut de hoie leproso vel venenoso, quibus oia nutrimenta quæ recipiunt, conuertunt in corruptam materiam, & venenum. Sic verè oia t̄palia conuertuntur in malorum venena, & detrimenta, cū ipsis vti nesciant nisi in mala opera & peccata. vnde Eccl. 39. A qua, ignis, ferrum, sal, lac, mel, botrus, vix, oleū & vestimentū, hęc omnia sanctis in bona, impijs verò & peccatoribus, in mala conuertuntur. De conuersione ergo malorum nota, quod mali conuertuntur in Fetentes & luxuriosos, Tumentes & p̄sumptuosos, Frementes arque furiosos, Ardentes & ambitiosos, Pallentes & rubiginosos, Ignorantes & obliuiosos. Et sic dica, quod est conuersio fœdæ luxuriæ, & sic fuerunt conuersi socij Vlyssis à Circe maga, qui per quēdam potum conuersi fuerunt in porcos, qui. f. potus deliciarum facit homines carnales & immundos. Pl. Conuertit aquas eorum in sanguinem. Itē est alia cōuersio vanæ superbiæ. Vnde ista est mutatio Hippomenis, & Athlantis, qui à Cybele conuersi sunt in Leones, qd & curru Cybeles sunt alligati, & subiugati, fm fabulas Ouidij. lib. 10. fab. 11. Sic mali conuertunt hodie in Leones, id est in erudeles homines, & superbos, curribus, i. pompis & strepitibus, seculi affluos. Vnde de rege Manasse, qui interpretatur obliuiosus, dicitur 4. Reg. 21. quod conuersus adificauit ecclesiam. Itē est superbus, qd p̄ræceteris Dei, & sui obliuiscitur, quia scilicet itē semper ad excessū negotia machinatur. Item est conuersio diræ iracundiæ, & inuidiæ, similis Hecubæ Reginæ Troianæ, quæ in canem fignitur conuersa propter rabiem, & furorem. Pl. Conuertit cor eorum, vt odirent populum eius, & dolum facerent in seruos eius. & in Psal. Conuertit in sanguinem flumina co-

D

Conuer-

A A 3

na co-

na eorum. Sanguis. n. crudelitatem signat. Item est conuersio auaritia. & ista conuersio similis est Esculapio, qui a poetis conuersus fingitur in draconem. Draco. n. igne spirans, auros signat. Esa. 34. Conuertentur torrentes eius in picem ardentem &c. Item est conuersio inhonestæ apparentiæ, & illa est conuersio sicut fabulas a sole, cuius ales de albo fuit conuersus in nigrum. Hierem. 30. Conuersæ sunt vniuersæ facies in auruginem. Item est conuersio ignorantia, & ista est conuersio dicitur in noctem. Ioh. 2. Sol conuertetur in tenebras. Talibus ergo sic male cõuersis dicitur Iob 17. Conuertimini omnes vos, & venite, & non inueniam in vobis vllum sapientem. Et pro certo isti de ista mala conuersione vniunt ad peiorem, sed ad penam æternam. De qua in Psal. Conuertantur peccatores in infernum, oēs gentes, quæ obliuiscuntur Deum. Patet ergo quomodo est cõuersio impij, quæ est damnabilis.

¶ Quartò dico, quod est conuersio mundi, quæ est mutabilis. omnia. n. quæ in mundo sunt, siue sint profusa siue aduersa, in continua mutatione & conuersione sunt. Mundi. n. gaudia conuertuntur in tristitiam, mundi verò tristitia conuertitur quandoque in læticiam. de conuersione mundi gaudiorum dicitur 1. Mac. 9. Conuersæ sunt nuptiæ in luctum. De cõuersione autem mundi aduersorum, q. i. ipsi pauperibus, & depressis finaliter conuertentur in gaudia, dicitur in Psal. Cõuertisti plantum meum in gaudium mihi, concidisti fœccum meum, & circumdedisti me læticia. Et sic ergo patet, quod multæ sunt conuersiones. ¶ Sed adhuc nota, quod conuerti idem est, quod in contrarium verti, & idem spiritaliter ille perfectè cõuertitur, qui a malis conditionibus in contrarium vertitur, & mutatur. Cõuersio autem (vt cõiter) in bonu signat, conuerti. n. debemus. i. a malo ad bonum perfectè seu completè mutari, & conuerti. Sicut. n. videmus, quod oia, quæ sunt, vertuntur & mutantur, sicut patet in terra, quæ de sicca conuertitur in floridã, de sterili in fecundã, sicut et patet de tempore, quod de hyeme vertitur in æstatem, de turbulentia in serenitatem, sicut etiam patet in celo, quod de oriente vertitur in occidentem, de obscuritate in claritatè, sic pro certo (charissimi) nos debemus moraliter mutari, & de malo ad bonum conuerti, & de vitijs ad virtutes reduci. vnde Ionæ 3. Cooperia nã facies homines & iumenta, & clament ad dominum in fortitudine, & conuertatur vir a via sua mala. Exponamus ergo illud Esa. 29. In modico & in breui conuertet libanus in Chermel, & Chermel in saltum reputabitur. In quibus verbis aduerte, quod nos debemus conuerti

De impuritate ad sinceritatem, In quibus verbis probat sinceritatem pulchritudo cãdoris (Libanus, quod interpretatur candor) probat benignitatem punitudo humoris (Chermel, quod interpretatur teneritudo) probat agilitatem fortitudo vigoris, quod ostenditur cum dicitur. Saltum. Igitur (charissimi)

M Moliamur puritatis candore, Dico ergo primò, quod Moliamur pietatis humore, nos debemus conuerti ad puritatis candore. sicut. n. videmus, quod cinis per ignis conflagrationem conuertitur in vitru lucidũ, atque clarũ, sic homo quoniam in igne Spiritus Sancti inflamat, ipse pro certo debet conuerti in viru lucidũ, candidũ, clarũ, & purum. Plumbũ, n. suspensum super acetu conuertitur in cerula. i. colorè albissimũ. Sic verè hõ quãquã sit plumbeus, niger, & infectus, si tũ super acetum mortis, & inferni per consideratione suspendatur, in hominem purum & candidũ conuertitur. Etiam frater Phaetontis per maximũ flentium fingitur fuisse cõuersus in cygnũ, quæ est auis candidissima sicut fabulas poetarum. Ad denotandũ, quod quoniam fletu lachrymaru, peccatoru macula tergit, peccator in viru mundũ, albu, & nitidũ cõmutatur. Thre. 1. Ipsa autem gemes conuersa est retrorsum, quod ostendit, cum dicitur, Libanus, quod interpretatur cãdor vel cãdidus, quia. l. viri nigri per conuersione efficiuntur candidi atque puri, vt sic de nobis dicitur illud Cant. 5. Spes eius vt libani, electus vt Cedri. In insula. n. illa, quæ dicitur Insula, quæ adiacet Noruegiæ, dicitur esse fluuius, vbi conueniunt aues nigra, quæ lapsu tpsis sunt albæ. sic et fit de peccatore in profuuiio lachrymaru. Ps. A sperges me dñe Hisopo & mundabor, lauabis me & sup niuẽ dealabor. Vnde Ezech. 47. Conuertit me ad ripã torrentis. Cuius tũ cõtrariũ est de multis, quæ verè multi sunt, quod conuertunt de nigredine ad cãdorẽ, sed

conuersio. Sicut. n. corui, quoniam primò nascuntur, sunt albi, ita quod tunc cõuersio pascunt, pcessu tpsis in nigredinẽ cõuertuntur, & tunc a patre eoru recogniti cadaueribus nutriunt, sicut ponit gl. sup Iob. sic verè (charissimi) multi sunt, quoniam principio suæ iuuentutis sunt albi, puri & innocẽtes, ita quod tunc rore cõlestis gratiæ a Deo nutriunt. Eccl. 43. Pulchritudinẽ candoris eius admirabitur oculus. pcessu tpsis ista puritas deficit, & nigredo vitiõrum inualefcit, & sic hõ de puritate ad immunditiã, de bonitate ad malitiã, de honestate ad spurcitiã se cõuertit. vñ Pl. Cõuersi sunt in arcu prauu, de quo Ezech. 3. Iustus si cõuersus fuerit a iustitia sua, & fecerit iniquitatẽ, ponã & offendiculũ corã eo. Nõ sic ergo, sed cõuertamur i puritatis candorem. Hester 10. Fons paruu creuit in fluuiũ, & in lucẽ solemq; conuersus est. ¶ Scdõ cõuertamur in pietatẽ. N. tũ dulcorẽ (Chermel in q. t. q. interpretat tener vel mollis) sicut. n. testa quãquã dura est, si per diẽ naturalẽ in aceto dimittitur, in molliorẽ cõuertitur, & mutat, sicut et ferru in igne durũ positu in tãta teneritudinẽ vertit, quod ad diuersas formas iuxta votũ artificis transformatur, sic verè (charissimi) quis hõ sit durus & ferreus, & per paritãtẽ & auaritiã induratus, & in vitijs obstinatus, istud est tũ verũ, quod si in igne iustitiae forti interiori cõtritione, vel exteriori tribulatione mittat, itẽ si mittatur in aceto. i. in mortis & in futuræ acedinis cõsideratione hõ positus fuerit, & immerfus, nunquã pro certo erit ita durus, quin ad teneritudinẽ & molliorẽ benignitatis & pietatis reduci debeat, & cõuertit, ita quod ad voluntatẽ boni artificis Christi vel pdicatoris ad quicquid iustũ fuerit deat commutari. sed iniurias indulgendum, ad elemosinas largiendũ, & ad indigentibus cõpatiendũ. vñ de cõuersione ista potẽ dicere qlibet sic cõuersus illud Ezech. 47. Cõuertit me ad ripã torrentis, vbi erat ligna multa ex vtraque parte, & dixit mihi. Aquilæ istæ vadit ad cumulos sabuli orientalis, & descendit ad plana deserti. Torrẽs. n. signat redudãtiã fluminis misericordie & pietatis, ex quo pro certo aquæ aduersariẽ elemosynaru & beneficioru egrediunt, & circa quã ligna multa. i. multi pauperes cõmorantur, & per quam plana deserti pauperatis calamitas irrigatur. Ad talẽ ergo torrentiã ad fluuiũ pietatis debemõ conuerti, & in ipso mitaliter balneari, quod pro certo multi sunt, quod conuersione cõtraria quotidie sunt mutati, quia. s. sũt plures hodie quod conuertunt de auaritia ad pietatẽ, sed magis de clemẽtia ad cupiditatẽ, sicut patet quod multi sunt, quod dũ essent iuuenes, dũ essent pauperes, dũ essent subditi, dũ essent paruuli, erant clemẽtes & misericordes, qui tandẽ facti senes, facti diuites, facti plati, facti puecti, ad auaritiã, & duritiã sunt conuersi. De ista conuersione dicit Esa. 34. Conuertentur torrentes in picẽ, & humus in picem ardẽtẽ. ista est cõuersio diabolica, quod torrẽs pietatis conuertitur in pccatõrenacis cupiditatis. Nõ sic ergo, sed conuertamur in pietatis dulcorẽ (Chermel quod interpretatur teneritudo) vnde 1. Reg. 22. Ipse tanquã tenerimus ligni vermiculus, vt tã de libano, quã de carmelo dicitur illud Esa. 5. Gloria libani ad te veniet, decor carmeli & faron. Vide supra de carmelo, quod de chermel non est alia auctoritas. ¶ Tertio dico, quod debemus conuerti ad probitatis vigorem, quod ostenditur cum dicitur. In saltum reputabitur. Saltare. n. signum est virtutis, agilitatis & vigoris. Sicut. n. processu temporis puer conuertitur in virum, debilis in fortem, infirmus in sanum, ita quod tunc potest saltum facere cũ vigore, sic nos in viros fortes, & agiles debemus conuerti, vt saltus & motus spirituales possumus exercere. vnde Cant. 2. Ecce saliens in montibus, & transiliens colles. Debemus ergo conuerti, & saltare De terra ad cõelum per contemplationem, De mundo ad Deum per orationem, De mundi gloria ad infernum, per considerationem, De exterioribus ad cor nostrum, per ipsius meditationem. ¶ Cõuertamur ergo ad celestia ipsa cõtẽplãdo. Pl. Cõuertite aia mea i requiẽ tuã. Itẽ cõuertamur ad Deũ ipsũ deprecãdo, & diligẽdo. vñ Eccl. 17. Cõuertere ad dñm, relinque peccata tua. ¶ Itẽ cõuertamur ad infernũ, tormẽta eius considerãdo. Pl. Conuertant peccatores in infernũ. Itẽ cõuertamur ad cor nrm, ipsum corrigendo, & examinãdo. Pl. Loquetur pccẽ in plebe suã, & i eos quod conuertunt ad cor. Itẽ cõuertamur ad mortẽ ipsã meditãdo, & recogitãdo. vñ Thre. 1. Ipsa autem gemes, & cõuersa est retrorsum. Isti sunt ergo saluus, curfus cõuersiones, ad quas debemus aios inclinare. vñ Hie. 3. Conuertimini

uertimini filij reuerentes. Istæ sunt. n. bonæ cõuersiones, quæ sicut solique tempore cõuertit ad solẽ acus et tacto Adamate semper se conuertit ad stellam marinarum, sic nos debemus conuerti ad solem iustitiæ per deuotionem, & ad stellã maris. i. ad beatam Virginem per affectionem, & orationẽ. Deus. n. dicit Ezech. 18. Nolo mortẽ peccatoris, sed vt magis cõuertat, & viuat. Multi tũ sunt, qui aliquo modo conuerti nõ possunt. Humores. n. boni in corpore bene conuertuntur in malos, mali verò nunquã cõuertunt in bonos. Conuersio. n. humorum non est reciproca, sicut est conuersio elementorum. Sic verè multi sunt, qui postquam mali efficiuntur, ita in malicia obstinantur, quod nunquam ad bonum amplius conuertuntur. Ezech. 4. Non te conuertes a latere tuo in latũ aliud. Non sic (charissimi) sed conuertamur, vt dictum est Ad probitatis vigorem, Ista ergo sufficiant de conuersione morali, quia in infinitis Ad pietatis dulcorẽ, sione morali, quia in infinitis Ad puritatis candorem. Locis fit mentio de eadem.

A Conuersatio. Nota, quod conuersatio idem est, quod simul versatio, & cõmoratio. Et est conuersatio propriè morum, & conditionum exteriorum conuergeries, & aggregatio. Conuersatio ergo propriè est sicut cutis in animalibus, cortex in arboribus, sicut color in imaginibus, & in lapidibus, sicut vestis in hominibus, sine cute. n. horribilia sunt corpora, sine cortice ligna sunt corruptibilia, sine colore imagines non appreciantur, sine vestibus nuditas, & verecundiã membra videntur. Sic verè (charissimi) si cutis, cortex, color & vestis honestæ conuersationis deficit, tunc pro certo homines sunt

B Horribiles ad videndum, Conuersatio ergo bona, & honesta dicitur haberi maxime a viris ecclesiasticis, religiosi, & prelatis, quorum conuersatio est alijs in maximum exemplum. Vnde 1. Tim. 4. Exemplũ esto fidelium in verbo, in charitate, in conuersatione. Bona enim conuersatio est habenda triplici ratione, quia scilicet iste est

Inuentibus gratiosa, Est (dico) gratiosa inuentibus. Sicut enim imitantibus fructuosa, pulchritudo pellis pantheræ propter coloru varietatem delectat oculos animaliu inuentiu, ipsosque ad sui intuitum attrahit, sic verè pulchritudo pellis, conuersationis, quando varietate colorum. i. virtutum & perfectionum est picta oculos inuentiu solet plurimum delectare, & ipsos ad bonũ attrahere, & inuitare. Delectabile est. n. oculis videre lumen, sicut dicit Eccl. 11. Vnde de tali visua & intuitiuã cõuersatione dicitur Baruch 4. Postea in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Vbi aduerte, quod bona conuersatio debet esse humiliter radicata (In terris) Euidenter declarata (Visus est) Sapienter sociata (Cum hominibus. i. cum sapientibus rone vtriusque) quod est contra multos, qui magis volunt cõuersari cum fatuis, quã sapientibus, de quibus potest dici Dan. 2. Quorum non est cum hominibus conuersatio. Istud etiam est contra multos, quorum pro certo conuersatio non est ad videndum gratiosa, sed magis horribilis & odiosa, sicut est cõuersatio maloru, quam horribile est videre. Ephef. 2. c. Alienari a conuersatione Israel. Sicut. n. color, & species hominis morui non est ad videndum delectabilis, sed horribilis, sic conuersatio maligorum. Sap. 2. Grauis est nobis etiã ad videndum, quoniam dissimilis est alijs vita eius. Non sic bona conuersatio, quia ista est gratiosa inuentibus. Aduertendum tamen est, quod sunt quedam venulæ, & turpes mulieres, quæ cum quibusdam vnguentis ita sophisticat facies suas, quod iuuenes & gratiosæ videntur, sicut dicitur de simo crocodilli, de quo fit vnguentum, quo mulierum senum facies inuicta, ad tempus iuuenes & pulchra videtur, verum est tamen, quod ista pulchritudo nõ est durabilis, cito enim perit & transiit, & turpitudõ, quæ latitauerat, elucescit. Sicut enim dicit Senec. Nihil, quod simulatum, fictum est, potest esse diurnum. Sic verè (charissimi) multi sunt hodie viles & turpes, qui tamẽ faciem suã apparentiã hypocritica vnguento honestæ cõuersationis sophisticant, & inungunt, & sic faciunt, quod ipsi, quod turpes, & viles sunt interius in affectione, iuuenes, & pulchri, i. honesti & sancti apparẽt exte-

rius in ficta conuersatione, cito tamen transiit ista palliatio, hypocritis enim cito se manifestat, facilliter proculdubio talis bona cõuersatio deperit, & latens interior iniquitas declaratur. Vnde etiam dicit Senec. Omnia ficta tanquam defculi dilabuntur. Non sic ergo, sed habeamus bonã, verã, & realem conuersationem, quia pro certo ista inuentibus est gratiosa. ¶ Secundo dico, quod ipsa est inuentibus fructuosa. C. flores. n. herbarum & arborum magis sunt viles alijs ipsos colligentibus, quã ipsi herbis. Aliquæ. n. sunt herbæ, quorum tota virtus est in flore, sicut dicitur de thimo, & idẽ flores talium recolliguntur, & vtilibus medicinæ seruãtur. A pes etiam magnam consequuntur vtilitatem de floribus alienis. Exinde enim conficiunt, mel atque ceram, per quæ fructum & vtilitatem conferunt vniuersis. Sic verè (charissimi) sape accidit, quod flores bonæ conuersationis magis sunt fructuosi & proficui ipsas colligentibus, ipsam conuersationem imitantibus, quã ipsam habentibus. Multi enim sunt, quorum tota virtus est in flore conuersationis, sicut sunt illi, qui polent in conuersatione, & torpent in operatione. Quando. n. talis flos, idest talis conuersatio per imitationem recolligitur, exinde mel deuotionis elicitur, & cera, i. prudentia & scientia, quæ vix luminis sapientiæ materia generat. Ista est ergo imitantibus fructuosa. vnde 1. Pet. 2. Conuersationem inter gentes habentes bonam, vt ex bonis operibus vos cõsiderantes glorificent Deum. Istud tamẽ est contra multos, quorum pro certo conuersatio non est alijs imitantibus vtilis, sed damnabilis, non fructuosa, sed pernicioosa, non iuuatiua, sed inuestiua. Cortex. n. cuiusdam fructus, qui dicitur capra, canina, & medentibus est venenum. Sic verè cortex conuersationis malorum insolentium, & fatuosum comedentibus, i. ipsam imitantibus est nocua. Non sic ergo, sed fit in nobis bona conuersatio, quia ista est fructuosa imitantibus. ¶ Tertio dico, quod bona conuersatio est virtuosa possidentibus. Virtuofum enim & sanctum est, quod homo possideat, & teneat conuersationem honestam. Conuersatio. n. exterior signum est sanctitatis interioris. Per hæc enim, quæ foris apparent, quid intus lateat aperitur, sicut Greg. Ideo de Thobia dicitur Thobia 14. In bona vita, & sancta conuersatione permanfit. De personis autem ecclesiasticis potest dici illud Deut. 1. Date viros sapientes & gnaros quorum sapientia sit probata. Bona ergo conuersatio, vt dictu est, virtuosa fructuosa, & gratiosa est. Et nota, si vis, quod conuersatio iustorum debet esse

Per humilitatem subiecta, Igitur relucent in nostra cõuersatione humilitas mentis subijciens. Eccl. 8. Ante languorem humiliare, & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam. Item apparet ibi timor Dei fastum deiiciens. 2. Petri. 3. Considerantes in timore castam conuersationem vestram. Item fit ibi contemplatio, quæ mentem erigat. Philipp. 3. Conuersatio nostra in celis est. Item fit ibi sapientia, quæ cuncta dirigat. vnde Deuter. 1. Date ex vobis sapientes viros, & gnaros quorum conuersatio probata sit. Item fit ibi iusticia, quæ mala corrigat. Philippens. 3. Secundum iustitiam, quæ est in lege, conuersatus sum. Sed quid pro certo talis non est conuersatio malorum, quia re verã isti conuersantur

In erroribus mentis execratæ, In fetoribus carnis inquinatæ, In fauoribus gentis deprauatæ. Conuersantur (dico) in ignoãtiã securitate. 2. Pet. 1. In errore conuersati, libertatem sibi promittunt. Item conuersantur in luxuriã carnalitate, & segiditate. Osee 4. Cum meretricibus conuersantur. Item conuersantur in malorum societate. vnde Eccl. 42. Filij abominationum sunt, qui conuersantur secus domos impiorum. &c. Vide supra de colore, de pelle, de velle, & cætera similia, quia in locis infinitis fit mentio de conuersatione.

(Conuiuium) Conuiuium potest accipi pro communi refectio, pro communi recreatione, pro communi delectatione. Conuiuium enim dicitur a con, quod est simul, & viuõ viuus. Et potest accipi conuiuium

Diction. Berchorij. AA 4 Pro

Patens, **C**ompaciens, **L**arum, **F**retum, **D**iscretum, **R**ectum, **D**irectum, **E**rectum, **P**orrectum, **C**orrectum, **T**actum, **C**ontritum, **A**pertum, **E**xpositum, **I**lluminatum, **D**ilatatum, **R**enouatum, **B**eatificatum.

Cor. **P**salum dicam. Itē cor reparatum per virtutum restau rationem. 1. Reg. 7. Præpara te corda vestra & dño serui te illi soli. Item cor depura tum reiiciendo omnem cul pam & infectionem. Iacob. 4. Emundate manus peccato res, purificate corda dupli ces animo. & Hierem. 4. Laua à malitia cor tuum. Hierusa lem, vt salua fias. Item habent cor conseruatum per diligen tem examinationē. vnde Pro. 11. O custodia serua cor tuum, qm̄ ab ipso vita pro cedit. Item habent cor vificatum per diuinam gratiam, & inspirationem. Psal. Probasti cor meū, & visitasti nocte. Item cor aggregatum per suis p̄sibus circumspectionem. Ecclē. 30. Misere aīe tuæ placēs Deo, & aggrega cor tuum in sancti tate illius. Itē cor inflāmatum per amorē & dilectionē. Psal. Inflammatum est cor meū, & renēs mei immutati sunt. & Luc. 24. Nonne cor nostrum ardens erat in vobis? Item habent cor anxiatum per dolorem, & contritionem. Psal. Anxiatus sum, & humiliatus sum nimis, rugiebam à gemitu cordis mei. Et alibi. Dum anxietur cor meū, in petra exaltasti me. Item cor consolatum in quantum sperant futuram re tributionem. Psal. Letatum est cor meū, & exultabit lingua mea, in super, & caro mea requiescet in spe. Item habet cor eleuatum per celestium affectionē. Thren. 3. Leuimus cor da nostra cum manibus ad dominū. Item habet cor lique factum per cōpassionē. Psal. Factum est cor meū tanq̄ cera liquefscens in medio ventris mei. Item calefactum per de uotionem. Psal. Congeluit cor meū intra me. Item madesa ctum per lachrymationē. Psal. Ascensiones disposuit in corde suo in valle lachrymarum. Item habent cor mundum per sanctitatis, & innocentie depurationē. Psal. Cor mundum crea in me Deus. Et hoc quia sicut dicit Matth. 5. Beati mundo corde, qm̄ ipsi Deum videbunt. Et Prouer. 22. Qui diligit cordis mundiciā habebit amicum Regem. Itē habent profundum per futurorum meditationē. Psal. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Altum n. sumitur pro profundo. Item habent cor turbidum per superbiē, & admira tionem. Heber. Conturbatū est cor meum præ timore glo riæ tuæ, quia valde admirabilis es dñe. Item cor iucundū p lætitiā, & consolationē. Psal. Cor meum, & caro mea exul taerunt in Deum viuum. Et merito, quia sicut dicit Prouer. 13. Cor gaudens exhilarat faciem. Et Ecclē. 30. Non est oble ctatio super cordis gaudium, quia iucunditas cordis hec est vita hominis. Item isti habent cor sapiens per nociuorū de clinationem. Ecclē. 3. Sapiēs cor & intelligibile abstinebit se à peccatis. Bene ergo dicit Prouer. 18. Cor prudentis obtine bit sapientiam. Item habent cor sentiens. i. p̄p̄iam infirmi tatem, & infectionem. Ecclē. 22. Qui pungit cor, profert sen sum. Item habent cor patiens per aduersorum tolerationē. Ecclē. 2. Deprime cor tuum, & sustine. Item cor compatiens p̄ confraternam tribulationē. Thren. 2. Effunde sicut aquā cor tuum pro animabus paruulorum tuorum, qui pereunt. Item habent cor lætum per communem congratulationē. Psal. Dedisti lætitiā in corde meo. Item cor fretum propter in bono confirmationē. Psal. Si consistat aduersum me castra, non timebit cor meū. Et alibi. Confirmatum est cor eius, non commouebitur. Item habent cor discretum p̄ boni, & mali discussionē, vel vigilem circumspectionē. Canti. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat. Itē habent cor rectum per adequatam bonā intentionem. Et merito, quia sicut dicit in Psal. Deus est, qui saluos facit rectos corde, & gloriabun tur oēs recti corde. Bonus Israel dñs his, qui recti sunt corde. Itē habent cor directum per rectā in Deū eleuationem. 2. Thesalo. 3. Dñs autem dirigat corda, & corpora nostra in charitate Dei, & patientia Christi. Hierē. 31. Dirige cor tuum in viā directā. Item habent cor erectū per cōtēplationē. Vñ Ecclē. orat dicens. Ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia, itē habent cor porrectū p̄ elemosynarum largitio

nem. Prouer. 23. Fili p̄be cor tuū mihi. Itē habent cor corre ctum per penitentiam, & cōtritionem. Vnde de populo Israel, qui deliquerat, dicit Baruch 2. q̄ conuerteretur ad cor suum in terra captiuitatis suæ. Item habent cor tactū per Dei inspira tionem amonitionē. Vnde 1. Reg. 10. Abijt eum eo pars exer citus, quorum Deus tetigerat corda. Itē habent cor contri tum p̄ interiorē cōpūctiōnē. Et hoc, quia sicut dicit in Psal. Deus sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. Itē habet cor apertum ad diuine legis, & gr̄a receptionē. 2. Macha. 1. Adaperiat dñs cor vestrum in lege sua, & in p̄cep tis suis. Itē habent cor expositum ad Dei visionem & intui tionem. 1. Reg. 16. Deus autē inuenerit cor. Item habent cor il luminarum per veri Dei cognitionē. Ecclē. 2. Diligite domi num, & illuminabuntur corda vestra. Itē habent dilatatum p̄ charitativam ampliatiōnem. Vnde 2. Cor. 6. O nostrum pater ad vos Corin. cor nostrum dilatatum est. Item habent cor renouatum per recuperatam omnimodam perfectio nem. Ezechie. 36. Dabo vobis cor nouū, & spiritum nouum ponā in medio vestri. Itē habent cor beatificatum per fina lem saluationem. Esa. 60. Mirabitur, & dilatabitur cor tuum qm̄ cōuersa fuerit ad te multitudo maris. Tale igitur cor est habendū & virtutibus fabricandū. Sed quid pro certo. Pli. lib. 1. cap. 3. 6. ponit vnum prodigium, quod accidit, quia si quoddam aīal sacrificatū est sub Cæsare dictatore, quod in uentum est cor penitus non habere. Quia re vera (charissi mi) etiam hodie illi, qui Dæmonibus se offerūt, & sacrificat, peccatores. s. corde. i. cordiali uirtute & constantia semp ca rent. Audiui semel quādā fabulam enarrari. f. q̄ Leoni gra uiter infirmanti datum est consilium per medicos, q̄ cor iu uenis Cerui comederet pro remedio medicinæ. Cum igitur fecisset edictū, vt oēs iuuenes uenirent ad eum, & nullus ueniret de uorari timentes, tandē vnus uenit mandato Principis periturus, quo occiso mādātū est Vulpi, q̄ exenteratum aīal aperiret, q̄ cor Leoni deferret. Vulpes autē cor vidēs pin gue, & tenerū comedit illud. Et tandē dixit Leoni, q̄ ille Cer uis cor nō habuerat, nec habebat. Credis inquit, q̄ ad te uenisset si cor habuisset aliquiter? Sic illi, qui ad uocē, & sug gessionem Leonis Diaboli ueniunt, qui. f. de hominibus scipuē corda q̄rit, corde uidentur carere, & cordatam consan tiam non habere. Olex 8. Effraim Columba seducta non ha bens cor. & Hier. 3. Audi popule stulte, qui non habes cor. (Cor inquit uirtuosum & bonum) Sed p̄ certo bene habent cor uitiōsum & malum. Vnde nota, quod mali habent

- Malitiosum, De corde malitioso dicitur
- Perniciosum, i. Ps. Cor tuū abdidauit ma
- Præsumptuosum, litia, & lingua tua cōcinnab
- Ambitiosum, bat dolos. De corde iniquo,
- Obliuosum, & pernicioso dicit Prouer. 6.
- Luxuriosum, Cor tuum meditabitur per
- Obliquū & tortuosū, uersa. Et Prouer. 26. Septem
- Infatuatum, nequitia sunt in corde eius.
- Coagulatum, De corde sup̄bo, & præsum
- Duplicatum, ptuosio dicit Iudith. 1. Exal
- Segregatum, tatum est Regnū Nabucho

donosor, & eleuatum est cor eius. De corde auaro, & ambi tioso dicitur Olex 7. Applicauerunt quasi Clibanum cor suum. Clibanus. n. ardorē auaritiæ signat. De corde obliuio so dicit Deut. 8. Ne eleuetur cor tuum, & obliuiscaris Dei tui. De corde luxurioso dicit 3. Reg. 11. Cū iā esset senex Salomon deprauatum est cor eius per luxuriam, & per mulieres. De corde autem obliquo, & tortuoso dicitur in Psal. Cor autē eorum non erat rectum cum eo, nec fideles habiti sunt in testamento eius. De corde autē infatuato dicitur Prouer. 12. Cor insipientium prouocat stultitiam. De corde coagulato, & compacto seu obstinato dicitur in Ps. Coagulatum est sicut lac cor eorum. De corde duplicato dicitur Ecclē. 2. Vt duplici corde, & homini ingredienti terrā duabus uis. Et in Psal. Iniquitatem in corde locuti sunt. De corde uerō diuiso, & ad plurima segregato dicitur Olex 10. Diuisum est cor eorum, nunc interibunt, sed si uis adhuc per cor, ubi est sedes uitæ, quod est clausum inferius, apertum superius, & quod est in medio, potest intelligi Prælatum, qui sci licet est cor in Ecclesia, uisificans per doctrinam, sedens in medio per iusticiam, superius apertum per æternorum desi derium, inferius clausum per terrenorum contemptum &c.

Dic

Dic de bono corde Ecclesie, idest, de bono Principe, Iudice vel Prælatō, omnia, quæ superius sunt notata. De malo etiam sicut inferus ultimo fuit dictum.

A Coram. Cum ista præpositio coram, significet præsen tiam, notabo, q̄ per coram potest intelligi

- Dei, Et primo dicamus, q̄ est præsentia
- Iusti, Dei. Iste. n. oīa habet coram se, & ipse
- Impij, etiam coram oibus uult esse. Sicut. n.

sol coram omnibus se præsentat, & se omnibus communi cat, & a nemine se occultat, sic Deus uult oibus præsens esse, & se coram omnibus ostendere, & adiutorem idoneum exhibere. Et sic notabo, q̄ ipse uult esse coram nobis

In carne sicut ministrator, **I**n carne .n. uenit du dum coram nobis si cut medicus coram

In mente sicut informator, **I**n sede sicut Imperator,

In sede sicut premiator. **I**nfirmo ad eum sanā dū, sicut elemosynarius coram paupere ad eum faciendum, si cut redemptor coram captiuo ad eum liberandum. Et idē istam præsentiam petebat Dauid in persona generis huma ni dicens in Psal. Qui sedes super Cherubin, manifestate co ram Ephraim, Benjamin, & Manasse. Et ibidem. Excita potē tiam tuā, & ueni, vt saluos facias nos. Vnde etiam de isto co rā. i. de ista præsentia beate Incarnationis potest dici figura lites illud 1. Reg. 16. q̄ uenit Dauid ad Saul, & stetit corā eo. Dauid. n. citharista stetit coram Saule arreptitio, vt cum Ci tharā melodia curaret eū. Quia re uera qm̄ Dauid. i. Christus coram Saul. i. coram humano genere corporaliter stare uoluit, ipsum mediate ligno crucis à Dæmone eripuit, & salua uit. Ideo de isto corā dicit in Psal. q̄ Deus corā patribus nostris fecit mirabilia in terra Aegypti in campo Thaneos. Deus ergo coram nobis apparuit in carne sicut ministrator. Secū dō dico, quod ipse esse uult coram nobis in mente sicut in formator. Non solum. n. minister, imo etiam informator, & magister habent esse coram homine, & non retro. Igitur Deus uult, q̄ ipsum semper coram nobis in mentis oculis ha beamus, & hoc tāquam speculum, quod cōtinuē uideatur, Sicut exemplar cuius regula teneatur, Iste. n. coram Sicut magistrum cuius doctrina audiatur, mentali confi Sicut librum cuius scientia addiscatur, deratione no Sicut Principē cuius ministerio assistatur, stra dēt trās. Sicut Iudicem cuius offensa timeatur, formari in di uersas personas, sicut de Christo dicit Marci 9. q̄ ipse transfigu ratus est coram discipulis suis. Apparet ergo coram nobis in mente sicut informator. Tertio apparebit coram cunctis in sede sicut Imperator. In iudicio publicē coram omnibus in patenti. Vnde ipse dicit Exod. 17. In ego stabo coram te tibi supra petra Horeb. Quarto dico, q̄ ipse apparet i eide .s. Paradisi, sicut retributor seu remunerator, quia. f. cunctis, & coram oibus retribuet s̄m merita personarum. vnde Ecclē. 11. Facile est coram domino in die obitus retribueri. Et merito, quia ipse dicit Matth. 10. Qui confitebitur me corā hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, sup ple, vt sibi fiat retributio condigna. Istud est igitur vnum co ram, quod pertinet ad Deum. Secundo principaliter dico, q̄ est vnum coram. i. vna præsentia, quæ pertinet ad quemlibet virum iustum. Et sic dico, quod uiri iusti debent esse

B Coram { Deo, Coram Deo (dico) dignē ambulantes. Prælato, Gene. 17. Ambula corā me, & esto per fectus. Coram Prælato, promptē famu lantes seu obediētes. vnde de sapientibus Babylonis dicitur Dan. 2. q̄ cum uenissent, steterunt coram Rege. & Prouer. 22. Vidisti virum velocem in opere suo coram Regibus sta bit. Coram populo etiam debent esse mundē conuersantes. vnde 2. Corin. 8. Prouidemus. n. bona nō solum coram Deo, sed corā oibus hominibus. Igitur de illo coram. i. de illa præ sentia, quia iustus Dei cōspectibus se præsentat, aliquid est dicendum. Video. n. q̄ magni uiri uolunt ualde, q̄ illa sint pul chriora & meliora, quæ suis aspectibus sunt frequentiora. De alijs. n. quæ ipsi non uident, non ita curant sicut curat de eis, quæ coram eis sapius se præsentant, sicut ad experiētiā uidemus tam de uentilibus, quàm de piscibus, quàm etiā de animalibus, aut ministris. Solēnes. n. personæ semper uolūt coram se uenire, & apparere illa, quæ notabilia sunt & bona. Sic uerē dicam de Deo, quod q̄a hoīes inter cæteras crea turas interiores plus habent coram Deo comparere, idē

sum mē debent studere, vt boni ualeant apparere. Dicentes illud Luc. 1. In sanctitate & iustitia coram ipso omnibus die bus nostris. Vbi nota, quod boni stant & comparent tripli ceter coram Deo, uidelicet

- Mentaliter, quod faciet actus virtualis (In sanctitate inquit)
- Realiter, quod faciet status clericalis (In iustitia.)
- Feliciter seu uitaliter, quod faciet fructus æternalis (Omni bus diebus nostris.)

Primum coram, est in conscientia, quam perficit uitæ sancti tudo, (In sanctitate inquit.)

Secundum coram, est in Ecclesia, quam regulat morum re ctitudo. (In iustitia.)

Tertium coram, erit in patria, quam habebit longa certitudo. (Omnibus diebus nostris.) Sic ergo possum dicere, quod coram istud pertinet

- Primum, } Ad Quoslibet bonos uiatores,
- Secundum, } Ecclesie bonos seruitores,
- Tertium, } Cælestis gloriæ beatos possessores.

Primi sunt coram Deo, vt in studio (vt bonum audiant.)

Secundi sunt coram eo, vt in palatio, vt promptē seruiant.

Tertij sunt coram eo, vt in conuiuio, vt bona sentiant.

¶ Dico ergo primō, q̄ est vnum coram. i. vna bonorum præ sentia virtualis, quæ perficit morū plenitudo. Et ista est præ sentia conscientia, quæ semper est coram Deo. f. ad ipsi obe diendum parata, & sibi nuda penitus & aperta. (In sanctita te inquit.) Sanctitas enim & innocentia est pulchrius vas, & nobilius ferculum, quod in mensa cōscientia possumus ap ponere coram Deo. Quot autem genera ciborum. i. virtu tum sunt in ferculo sanctitatis? Sciendum est, quod ibi est

- Panis stabilitatis, Omnes. n. isti cibi con
- Sanguis benignitatis, currunt in ferculo sancti
- Pinguedo pietatis, tatis, quod coram dño
- Agnus innocentie & puritatis, est apponendum, & pri
- Vitulus lætitiæ & iucunditatis, mō panis, qui cōfirmat
- Aries iustitiæ & saueritatis, cor hoīs hoc ē boni
- Columba simplicitatis, positi stabilitas. Exod.
- Turtur continentie & castitatis, 18. Venerunt filij Israel,
- Oleum honestatis, vt comederent panē eo
- Simila sagacitatis, ram domino. Itē ibi est

sanguis, q̄ est amicus naturæ, hic est dulcedo charitatis atq; benignitatis. Leu. 4. Poner de sanguine i cornibus altaris co ram domino. Quatuor. n. cornua altaris, sunt quatuor affe ctiones cordis, quæ. f. sanguine benignitatis liniēda sunt. Itē ibi debet esse agnus, vel hedus, hoc est in nocētia seu simpli citas. Leu. 3. Si agnum obtulerit corā domino, ponet manū super caput hostiæ suæ. Tūc. n. agno manus apponitur, quan do cum interiori innocentia exterior operatio aggregatur. Item ibi debet esse pinguedo tenera, hoc est pietas, vitulus Iesus, hoc est spiritalis iucunditas, aries percutiēs, hoc est iu stitia & saueritas, columba gemens, hoc est contritio, atque simplicitas. Turtur alteri non nubēs, hoc est castitas, oleum nitens, hoc est honestas. Simila subtilis, hoc est discretio vel sagacitas. Hæc. n. omnia sicut patet Leuit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. coram domino offerebātur, & pro expiatione coram eo cremabā tur. Vnde Leui. 14. Hæc oīa coram domino in ostio taberna culi testimonij sacerdos offeret. Ista est igitur præsentia vir tualis. (In sanctitate inquit.) Vnde de tali præsentia virtuali dicit Exod. 29. Sanctificabis filios Aaron, eleuans coram dño. Ostenditur igitur p̄sentia virtualis, quæ perficit morū pleni tudo. (In sanctitate inquit.) ¶ Sed dico, q̄ hic ostendit præ sentia personalis, quam regulat uitæ rectitudo. (Iustitia in quit.) Et ista est illa p̄sentia, qua nos sumus corā Deo perso naliter constituti in fide, Ecclesia, religione, vel claustro. Et sic notabis, q̄ tales sunt, qui taliter coram Deo debent esse

- Firmiratis fulciti uigore, Simus igitur coram
- Veritatis splendidi fulgore, Deo firmitatis uigore
- Honestatis amicti decore, solidi. 2. Regū 2. Tro nus Dauid erat stabi
- Pietatis madentes humore, litus coram domino,
- Dignitatis pollentes honore, Item simus coram do
- Humilitatis stupidi tremore, mino ueritatis splen
- Contritionis descentes merore, dore lucidi. Vnde de
- Confessionis clamore loquentes, candelabro dicit Exod.
- Dilectionis ardore feruentes, 27. Vñ; manē uceat
- Orationis feruore præcantes, coram domino. Item
- Compassionis fluore sudantes, simus

Contemplationis quiete sedentes,
 Confolationis iubilo gaudentes,
 Concordia modulo ludentes,
 Penitentia spiculo dolentes,
 Iustitia titulo florentes,
 Abstinencia poculo vincentes.
 coram hominibus. Item pietatis humore fluidi. Tho. 4. Fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam. Item simus ibi dignitatis honore fulgidi. Decet. n. seruos Christi prae caeteris praeferre dignitatem honoris, ne vituperetur ministerium nostrum. Vnde 2. Paralip. 29. Vos elegit dominus, ut steteris coram eo. Item simus ibi humilitatis tremore stupidi. 2. Paralip. 20. Ceciderunt prouini in terram coram domino. Cadere. n. timoris, pronitas verum humilitatis est. Item simus coram domino contritionis mero lugeres. 2. Paralip. 34. Fleuisti coram me, ego autem exaudiam te. Item simus ibi confessionis clamore loqueres. 2. Paralip. 20. Ois vero Iuda stabat coram domino. Iuda interpretatur confitens, quia sicut dicit dominus Mat. 10. Ois qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo. Item simus ibi orationis seruire praeantes. Psal. Venite adoremus & procidamus ante Deum, ploremus coram domino qui fecit nos. Item simus ibi compassionis fluore liquentes. Psal. Effundite coram illo corda vestra. Item simus coram domino contemplationis quiete sedentes. Eccl. 24. In omnibus requiem quiescit, & in hereditate domini morabor. sequitur. Et in habitatione sancta coram ipso ministravi. Helix dictum est. 4. Reg. 19. Sta in monte coram domino. Item simus ibi consolationis iubilo gaudentes. Esa. 9. Letabuntur coram te sicut qui letantur in messe, sicut exultant victores capta praeda qui diuidunt spolia. Item simus ibi concordiae modulo ludentes. Cant. 8. Facta sunt coram eo quasi pacem reperies. Item simus ibi penitentiae spiculo dolentes. Vnde de Manasse Rege dicitur 2. Paralip. 33. q. ipse egit penitentiam valde coram domino. Item simus ibi iustitiae titulo florentes. Thob. 13. Facite iustitiam coram domino. Item simus ibi abstinenciae poculo vincentes. Iudicum 13. Caue ne vinum bibas, aut ficeram. Tales ergo debemus esse, ut digni possimus coram domino in Ecclesiasticis officijs comparere. Vt etiam sic nos ipse dominus coram se in memoria dignetur habere, & videre, dicens de Ecclesia illud Cant. 8. Vineam meam coram me est. Et de virtutibus nostris loquens cuiuslibet nostrum dicit illud Esa. 49. Muri tui coram oculis meis semper. Ita est igitur secunda praesentia, qua boni habent esse coram domino. f. praesentia personalis, quam regular vite restructio, quod offenditur cum deus, iustitia. Quia. f. iste status ministrantiu coram deo debet esse in iustitia constitutus, ut. f. reddat unicuique quod suum est, sibi, Deo, & proximo. Vnde Tho. 13. Facite iustitiam coram domino, credemus, q. faciet vobis misericordiam suam. ut sic quilibet dicat illud Danie. 6. Coram Deo iustitia inuenta est in me. Tertio habebunt iusti vnum aliud coram, & hoc erit praesentia fraternalis, qua dabitur boni plenitudo, seu vitae longitudo. Et haec est illa praesentia, qua boni sunt in patria coram Deo, quod ostenditur cum dicitur. Oisbus diebus nostris, hoc est in aeternum sine fine, quia sic de sanctis dicit Sapien. 3. Si coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum est immortalis in aeternum, scilicet coram domino. Et nota, q. sancti sunt coram domino in patria. Vt contemplando clare videant, De clara contemplatione dicit dominus in Psal. Vt placeam coram Deo in lumine uiuentium. De boni fructione, & acquisitione potest dici illud 2. Reg. 11. Vocauit David Uriam, ut comederet coram se & biberet, & inebriauit eum. De laetitia & exultatione dicitur Leui. 23. Letamini coram domino. Et illud praedictum Esa. 6. Letabuntur coram te &c. De eorum vero assuetudine & honoris affectione dicitur in Psal. Animas pauperum saluas faciet, & honorabile nomen eorum coram illo. Sic ergo patet secunda praesentia significata per coram. f. praesentia iusti.

F Tertio principaliter dico, quod per istud coram, denotatur praesentia impij. Et sic notabis q. coram Deo in fide, Ecclesia, vel religione, apparent hodie multi mali, quia. f. eius praesentia non obstant multi sunt, qui continue faciunt malum, imo videtur sicut inimici in facto armoru, qui ex certa scientia veniunt coram alijs, faciunt peius, quod possunt ad eos ir-

ritandum & prouocandum. Sic multi sunt, qui ex certa scientia videntur coram domino irritari, & ad eum prouocandi peccare, & mala coram eo perpetrare. vnde de malo Rege Baasa dicitur 3. Reg. 16. q. ipse fecit malum coram domino ad irritandum eum in operibus manuum suarum. Nota igitur, q. tales sunt illi, q. Fallaciter decipiunt, Dico ergo, q. coram domino sunt hodie i. Ecclesia, vel in mundo fallaciter decipientes, scilicet falsi homines, & fraudulenti. Vnde de malo spiritu dicitur 3. Regum 22. Ipse stetit coram domino, & ait. Ego decipiam Achab. It est sunt ibi voraciter accipientes. i. auari similes Inferno insatiabili, de quo Prouer. 15. Infernus, & perditio coram domino. Item ibi sunt crudeliter interficientes. f. homicidae, & detractores. Vnde 4. Reg. 25. Filios Sedechiae occidit Nabuchodonosor coram eo. Sedechiam. n. Rex Iuda signat Christum, cuius. f. filij. i. boni hodie occidunt per malos. Item ibi sunt inaniter laetantes, gaudentes, seu gloriantes. Contra illos dicitur Prouer. 25. Ne gloriosus appareas coram Rege. Et breuiter isti apparere coram Deo & mundo deformiter uiuentes, & etiam enormiter agentes. Iuxta illud Tob. 18. Reputati sumus ut iumentum, & sordidum coram te. Et propter hoc ipsi finaliter coram eo apparebunt, scilicet in iudicio, & in Inferno perenniter lugentes. 2. Reg. 21. Crucifixi erunt eos in monte coram domino, & ceciderunt simul occisi. Patet igitur quomodo coram signat praesentiam impij, iusti, & Dei. Vide supra de absentia, & de ante, & infra de praesentia.

Cornu. Nota, q. cornu est inter caetera membra animalis fortissimum & durissimum, quod recte est ipsis animalibus pro gladio vel alia armatura ad defensionem est datur, cuius satis euidentis est argumentum, quia (vt communiter animalia, quae habent cornua, nunquam vtuntur dentibus, ad mordendum, nec unguibus, vel acaleis ad pungendum, imo sufficiunt eis cornuum munimenta ad se defendendum. Dicam ergo spiritualiter loquendo, quod accipi possunt in bono, & in malo. Et sic dicam, quod secundum bonum significatum in scriptura inueniuntur

Cornua	Dei,	Superius,
	Animae,	Interioris,
	Ecclesiae,	Exterioris,
	Crucis,	Inferius,

quae sunt

Cornua	Dei sunt metuenda,	Dico primo, q.
	Animae iusti sunt acueda,	Deus habet cor-
	Ecclesiae sunt honoranda,	na summam me-
	Crucis sunt amplexanda.	tuenda. Et sic per

Fortitudo & potentia sunt cornua Dei, Virtutes sunt cornua anime seu viri iusti, Cornua Ecclesiae sunt ipsius Praelati, Cornua crucis sunt tormenta Christi, ipsius etiam stabilitas & constantia designatur. Cornua enim quando sunt lata & magna, animalis maiestatem ostendunt, patet in Ceruo. Ecce Dei maiestas & auctoritas. Cornua semper tendunt in acutum. Ecce Dei iustitia & severitas, quae scilicet pungit, & punit. Cornua etiam sunt dura & solida, ecce sua permanentia & aeternitas, qua. f. nunquam desinit. Sic ergo dico, q. Deus habet cornua maiestatis extensa, qua dignetur dominatur. Apoc. 5. Vidi inquit in medio Throni & quatuor animalium & 24. seniorum agnum stantem habentem cornua. Habet etiam Deus cornua iustitiae & severitatis, qua malis comminatur. Deute. 33. Cornua Rhinocerotis cornua eius, in ipsis ventribus gerens. Habet in super dominus cornua aeternae permanentiae & stabilitatis, quibus iusti optulati. Luc. 1. Erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui. Talia ergo cornua diuinae potentiae summam sunt metuenda, ne forte ab eis feriantur, & in Infernum prosterantur. Ceruus. n. dato, q. dum fugit cornua submittat, quae tamen prouocatur, ipsa erigit, ut feriat. Sic Deus dato, q. nunc videtur habere cornua potentiae, & iustitiae suae submitta per praesentiam, quia. f. nunc videtur fugere, & de percutiendos, seu puniendo homines non curare, in fine tamen quando satis fuerit prouocatus, ipsa acuet, & per aeternam damnationem impijs feriet, & prosterneat. Ita ergo cornua sunt timenda, & ne

& ne feriant praecauenda. Ponit etiam fabula Ouid. q. militum esset extra muros urbis magister militum in exercitu cornua subito apparuerunt in fronte, augures autem dixerat, q. qui cunctum militem cornu efficeret, Imperium fortiter. Audiens autem populus illum militem habere cornua, statim timore commotus ad eum venerunt, & eum in domum, & Regem receperunt. Sic reuera dico, q. quia constat, q. Deus habet cornua supradicta, necesse est, q. timeatur, & q. in reuerentia habeatur. Figura in Moyse. Exo. 34. cuius facies apparuit cornuta. Et ideo dicitur, q. videntes filij Israel cornuta facie Moysi, timuerunt. Secundo dico, q. sunt cornua iusti semper acueda, & spargenda. Cornua. n. q. data sunt ad capitis ornamentum, & totius animalis tumentum, significans fortitudinem, audaciam, virtutem, & alias etiam gratias, & virtutes, q. capitis. i. mentis sunt ornatu & tutela. Ceruus. n. quot habet annos, tot recipit in cornibus nutrimenta vnaque septem annos habeat in aetate. Sic verum anima quanto plus solet in mundo manere, magis debet cornua virtutum augmentare, & cumulare, quousque possit ad septennium perfectionis attingere, & venire. Pl. Placebit Deo super virtutum novellum cornua producentem, & ungulas. De cornu ergo animae, id est de ipsius spirituali mentis audacia & virtute potes notare, q. hoc est cornu, quod Tenescit clementiae pijs dulcoribus, Isti. n. sunt flores virtutum, quibus Inualefcit potentia magnis vigoribus, debet ornari Immafcit compassionis pijs doloribus, debet clementia contemplationis altis splendoribus, in cornua Iuuenescit caeli mansionis celsis honoribus, mentis nostrae. i. interiores fortitudines & effectus, quia. f. debet esse clementia fluentis dulcoris. Cornua. n. calefacta facilliter terefcunt. Vnde dicit Plin. q. cornua cum certa caliditate sunt mollia et in capite animalis, q. in diuersas figuras sunt vertibilia, & in multas partes diuisibilia. Sic dicam de effectibus animae, quia, f. q. calor charitatis apponitur, statim per pietatem molitur, ita q. per elemosinam diuiditur, & per clementiam relaxatur. Psal. Exaltabitur sicut Vnicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia vberi. Item sit ibi iustitia vigentis rigoris. Cornua. n. naturaliter dura sunt, & acuta. Sic in mente debet vigere loco, & tempore opportunis dura severitas, atque rigor. Ad propria vitia puniendum, & ad hostis malicijs obuiandum, sicut de Vnicorno dicitur, q. cornu eius est solidum, magnum & durum, cum quo traheret Elephantem. Vnde de cornu iustitiae dicitur in Psal. Exaltabitur cornua iusti. Item sit ibi potentia inuicti vigoris. Maior. n. fortitudo bonis vix esse in cornibus quod patet, q. cornua principaliter ad onus trahendum ligatur, & cornua hostibus opponuntur. Sic dico, q. in anima debet esse fortitudo, quae. f. onus tribulationum sustineat, & impugnationibus Dominorum, & Tyrannorum resistat. Deut. 33. Cornua Rhinocerotis cornua eius. Item sit ibi compassio benigni doloris. i. compassio passionis, & sanguinis Christi. Vnde figuratiter dicitur Leui. 4. q. cornu altaris erat sanguine aspergendum. Et Leui. 9. Tinges digitum sanguine terigis cornu altaris. Item sit ibi contemplatio superni splendoris. Omne. n. animal habens cornua, eleuat. Et etiam cornua posita sunt in alto loco. f. supra caput, sic cornua mentis per contemplationem sunt erigenda. Psal. In beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. Item finaliter ibi erit gloriatio aeterni honoris. Gloria. n. & laetitia animalis apparet in exaltatione cornuum, quod liber facit animal, q. se sentit liberum, & solutum. Sic anima cornua mentis, & audacia voluntatis in Paradiso erigit, q. gloriatur, & laetitia aeternam sentiet. Et q. se acquisiuisse sempiternam libertatem perpedit. Psal. Cornu eius exaltabitur in gloria. Ita sunt igitur cornua animae, seu viri iusti semper acueda, & roboranda, quod est scdm. Tertio dico, q. inueniuntur cornua Ecclesiae, quae sunt honoranda, & ista significat Praelatos. sicut. n. corpus animalis mediantibus cornibus defenditur, ipsa etiam cornua pro defensione totius corporis se opponere dignoscuntur, in capite etiam & in loco corporis eminentiori situantur atque ponuntur, sic in corpore Ecclesiae Praelati sunt sicut cornua, q. sicut fortiores in potentate, altiores in dignitate, & ad defendendum alios debent esse paratiores ex sui officij necessitate. Vnde de bono Praelato dicitur illud Ezech. 29. In die illo pullulabit cornu domus Israel. Sed reuera, pro dolor, cornua Ecclesiae non sunt ho-

die ad hostes ipsius impugnandum, nec ad eam defendendum, sed potius ad proprios subditos ventilandum, grauandum, & molestandum. Figurati in illo cornu modico Danie. 7. quod habebat oculos, & os loquens grandia, & faciebat bellum contra sanctos, & prauebat eis. Sic verum multi moderni Praelati proterui, cornei, atque duri sunt hodie quantum ad uirtutes modici, quantum ad malitiam oculari, quantum ad instantiam grandiloqui, & quantum ad sanctos & pauperes impugnandum crudeliter, impij, & tyranni. Ezech. 34. Cornibus vestris ventilabitis omnia infirma pecora. Non sic boni Praelati, quia isti sunt cornua Salutaria, Dico salutaria. Luc. 1. Erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui. Honorata & sancta. Dico et vincta. f. roriflua pietate. Esa. 5. Vineam factam dilecto meo in cornu filio olei. Dico et honorata, & sublimata. 1. Reg. 2. Sublimabit cornu Christi sui. Ita ergo sunt cornua Ecclesiae, q. sunt honoranda. Quarto dico, q. sunt cornua crucis, quae sunt amplexanda. f. per deuotionem. Crux. n. est cornuta, figurata in altari legis, quod cornua habebat quattuor, supra quod hostia immolabatur, & sanguis effundebatur, sicut dicitur Exo. 29. & 30. Sic verum Crux cornuta est illud altare, supra quod immolatus est dominus Iesus Christus holocaustum, & hostia Deo patri, & ubi sanguis ipsius est effusus, vnde de ipso Christo dicitur Abach. 3. q. cornua in manibus eius, cornua dico crucis. Figuratus in arietem pro Isaac immolato. De quo dicitur Gene. 22. q. Abraham vidit arietem inter vepres haerentem cornibus. Cornibus. n. crucis haerit aries. i. Christus corporaliter, nos etiam debemus per deuotionem adherere spiritualiter. Ita sunt ergo cornua crucis, q. sunt amplexanda. Psal. Constituite diem in condensis vsque ad cornu altaris. Quinto dico, q. quantum ad malum significatum inueniuntur cornua impij, quae sunt alliganda. Et sic dico, q. per cornua malorum intelligitur ipsorum proteruitas, duritia, superbia, praesumptio, potentia, & elatio, quibus. f. mediantibus alios percutiunt, atque laedunt. Vnde cuiuslibet malo potest dici illud Ezech. 32. Leoni gentium assimilatus es, & Draconi, qui est in mari, & ventilabas cornu in fluminibus. Tale. n. cornu, id est talis malorum arrogantia Inaniter sursum erigitur, extollatur inaniter, Maligniter malum exequitur, patet Amos 6. Vt Finaliter per Deum frangitur. inquit, qui laetamini in nihili & dicitis, nunquid in fortitudine nostra assumptum nobis cornua? Figurati in illo falso Propheta Sedechia, de quo dicitur 2. Reg. 22. q. ipse sibi fecerat cornua ferrea. Item q. istud cornu proloquatur mendaciter, maxime contra Deum, patet in Psal. vbi dicitur. Nolite extollere in altum cornu vestrum, nolite loqui aduersus Deum iniquitatem. It est q. istud cornu exequatur, seu operetur maligniter, patet in Psal. vbi dicitur. Diai iniquis, nolite iniquae agere, & delinquentibus, nolite exaltare cornu. It est q. istud cornu defringatur, & destratur finaliter patet Hier. 48. vbi dicitur abscissum est cornu Moab, & brachium eius contritum est. Et in Psal. Cornua peccatorum confringam. In Garamantia. n. teste Solino armentaria, tam magna, & tam reflexa habet cornua, & ita versus terram de cliuia, q. os eorum non potest terram tangere, nec herbam capere, imo necesse est obliquo capite pasci, vel cornu frangere si voluerint manducare. Talia sunt cornua superbiae, quia. f. in multis ita sunt magna, q. cibum gratiae & gloriae capere impediunt, & ideo necesse est, q. caput intentionis obliquetur, vel q. talia cornua frangantur, & deponant ad hoc vt Paradisi parabola acquirantur, & depascantur. Istud est. n. cornu superbiae, quod mali habent hodie ita ante oculos, q. videntur penitus excecari, figurati in illo aiali Daniel. 8. de quo dicitur, q. Hircus habebat cornu isigne supra oculos, ista sunt ergo cornua impij, quae sunt alliganda & rescindenda. Sexto dico, q. inueniuntur cornua mundi, quae sunt confringenda, seu dissipanda, & ista signant Diabolum, vel Tyrannos, qui dure, & crudeliter percutiunt vniuersos. Zacha. 1. Haec sunt cornua, quae ventilauerunt Iudam. De malis ergo potes notare, q. ista sunt

Cornua	Simulata,	Cornua simulata sunt hypocritae
	Effrenata,	deceptores, figurati in cornibus al
	Sublimata,	taris Bethel. de quo dicitur Amos
	Dissipata.	3. Amputabitur cornu altaris,

Cornua

Cornua.n.altaris hypocrita, & psumptuosi, qui sunt in Ec-
clesia. Cornua verò. Effrenata sunt crudeles, atq; raptores.
Vnde isti figurantur in Boue cornuopera. Exod. 21. qui. f. ne
hōies occideeret debebat recludi, & corporaliter coerceri.
Vnde de talib. pōr Diabolus dicere ipsi mōdo illud Michæ
4. Cornu tuum ponam ferreum. Cornua sublimata & hono-
rata sunt mundi Principes, & Imperatores, de quibus Apo.
13. Super cornua decem diademata. Cornua dissipata erunt
finaliter omnes iniqui, & peccatores. Thre. 2. Confregit do-
minus in ira furoris sui omne cornu Israel. Sic igitur patet
quomodo diuersimodè sumuntur cornua in scriptura tam
in bono quàm in malo &c.

A Corona. Cum corona detur homini in signum gloriæ &
honoris, in signum excellentiæ & meriti, dicam
q̄ secundum qđ gloriā distinguitur, distingui poterit & co-
rona. Sic ergo nota, q̄ in sacra pagina reperitur corona hu-
mana, & corona diuina. Et primò quidem dicamus de huma-
na. Et sic dicamus, q̄ est

- | | | |
|--------|-------------------|---------------------------------|
| Corona | } est co-
rona | Virtuosa, Prima, } Bonorum, |
| | | Gloriosa, Secunda, } Dignorum, |
| | | Fructuosa, Tertia, } Sanctorum, |
| | | Vitiosa, Quarta, } Malorum, |
| | | Ruinosa, Quinta, } Malignorū. |

Prima fit in conscientia, vbi iusti coronantur virtutibus,
Secunda fit in Ecclesia, vbi Prælati coronantur honoribus,
Tertia fit in patria, vbi sancti coronantur splendoribus,
Quarta fit in cordis curia, vbi mali coronantur criminibus,
Quinta fit in mundi gloria, vbi diuites coronantur dignitatib.
Corona virtutum pertinet ad perfectos, de qua Prouer. 14.
Corona sapientium diuitiæ eorum. Diuitiæ dico. i. virtutes.
Corona dignitatis pertinet ad Prælatos, de qua 1. Mach. 4.
Ornauerunt facie Tēpli coronis aureis. Corona gloriæ eter-
næ pertinet ad beatos. Psal. Gloria & honore coronasti eum
dñe. Corona culpæ pertinet ad peruersos, qui. f. diuersis vi-
tiosis se coronant. Vnde Esa. 28. Væ coronæ superbiæ, ebrijs Ef-
fraim. Corona mundanæ gloriæ pertinet ad diuites & tyran-
nos, qui. f. hodie coronantur coronis tēporaliū dignitatū. Si-
cut. n. iuuenes faciunt q̄nque de vno misero sibi Regem in
Pētecoste, qui est in magna gloria vna die, sed in crastino co-
rona ab ipso tollitur, & Regno suo deficiente remanet in mi-
seria sicut ante, sic isti nunc quidē portant coronas. i. alas se-
culi dignitates, momentaneum tñ erit istud, quia cito defi-
ciet gloria sua vana. Esa. 28. Pedibus conculcabitur corona
superbiæ. Pone tñ vis de locustis illis mirabilib. Apoca. 9. per
quas designantur tyranni, quæ similes erant equi paratis ad
pugnum, capillos & facies habebant mulierū, aculeos in cau-
dis, & coronas aureas supra caput, & potestas earum nocere
hōibus mensibus quinq;. Tales. n. sunt tyranni equini. i. su-
perbi, & luxuriosi, & ad præliandū contra bonos parati, mu-
lieres tñ in viribus, & penitus enervati, aculeo rapinarū mu-
niti, & terrenis dignitatib. coronati, qui tñ mensibus quinq;
i. incompleto tpe viuūt, & nocent hōibus quantum possunt.
Senarius ergo numerus est perfectus, quaternarius imperfectus.
Isti ergo mensibus quinq; non lex nocere dñr, quia vita ta-
liū dimidiatur, ne ita cōpletē, sicut vellent, noceant hōibus
quos persequuntur, quia. f. corona suæ terrenæ potestatis per
mortē cadentem, ipsi de medio sustolluntur. Ezech. 22. Pro-
phana impia Dux Israel, aufer Cydarim, tolle coronam. Ita
q̄ isti plangunt cum Hieremia Threno. 5. dicentes. De fecit
gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster,
cecidit corona capitis nostri, væ nobis, quia peccauimus. Et
si vis vltra dicere, dic, q̄ est corona pœnæ & miseræ, q̄ peri-
net ad damnatos, quia. f. de corona culpæ, quæ est interior, &
mundanæ gloriæ, quæ est exterior, venit ad coronā tristi-
tiæ, quæ est inferius. Esa. 22. Coronans coronabit te tribula-
tione. His ergo pmissis de tribus primis coronis aliquid est
dicendum. Igitur dico, q̄ est corona hominū perfectorum,
quæ. f. nihil aliud est, q̄ copia virtutum, & meritorum. Illud
n. potest dici corona, quod cedit ad gloriā, & honorē. Cum
igitur nihil gloriosius sit virtute, restat, q̄ per corona pote-
rit virtutum possessio denotari. Narratur. n. de Peone. i. de
Esculapio, qui propter conscientiam, quam habebat, fuit fi-
lius Solis, q̄ cum quadam die videret quandam pasto-
rem coronatum corona florum & herbarum multarū cum
Basilisco dimicare, ipsumq; nec statu, nec sibilo Serpentis vi-

deret perire, cogitauit, q̄ hoc erat pp virtutē alicuius her-
bæ, vel floris in corona ipsius existentis. Corona ergo cum
longa lancea de capite pastoris subtrahit, & ita cum mortuus
pastor cadit, quæ iterū reposita viuus fuit, & rursus, depo-
sita morti cedit. Cum ergo Basiliscus recessisset, Peon figilla
tim flores & herbas ori mortui apposuit, & sic in corona il-
la herba seu florē inuenit, cuius virtute mortuus resurrexit.
Talis ergo corona signat gratiā Dei, q̄. f. multos resurrexit. mul-
tas particulares virtutes cōtinet in seip. Ista est n. illa coro-
na, virtute cuius Basilisco. i. Diabolo possumus resistere, & si
ne qua subī non possumus præualere. Cū. n. ista viuimus, si-
ne ista aut cadimus, & perimus. Cū ista ē resurgimus, & si-
ne ista penitus nihil sumus. Gratiā Dei sum id qđ sum. 1. Cor.
15. Peon. n. filius Solis. i. Christus filius Dei, cū ista nos viuifi-
cauit, & à Diaboli, & mortis æternæ periculis liberauit. Vā
de quolibet sic coronato dñr in Psal. Posuisti i capite eius co-
ronā de lapide p̄ciofo. Virū petri ē te, & tribuisti ei dñe. Ista
est corona Apoc. vbi dñr, q̄ mulier amicta Sole, quæ Lunā ha-
bebat sub pedibus eius, habebat in capite suo coronā Stella-
rum duodecim. Apoc. 12. Mulier ista est sancta aīa vel perso-
na, quā Soli iustitiæ Christus amicit. i. vestit, & operit, & Lu-
na. i. Beata Virgo ipsam sustinet, & defendit. Ista igitur coro-
na 12. Stellarū coronata dñr, pro eo quod in corona diuine
gratiæ 12. virtutes, sicut 12. p̄ciosi lapides apponuntur. Vā
de nota, quod in corona viri iusti concurrunt ista, videlicet
Mentis puritas & innocentia,
Isti sunt ergo
duodecim præ-
ciosi lapides,
uel duodecim
stelle i corona
perfectiōnis cu-
iuslibet viri iu-
sti. Ipsū igitur
mō coronat in
nocentiā puri-
tatis, quæ. f. signi-
ficatur in auro,
quod est metallum purissimum. Exod. 25. Deaurabis mēsam
auro purissimo & facies ei coronā. Item ipsum coronat ami-
citię seu diligentię charitas. Vnde charitas est illa mulier, de
qua Prouer. 12. Mulier diligens corona est viro suo. Item ip-
sum coronat clementia, seu misericordia, & pietas. Pl. Qui
redimit de interitu vitā tuam, qui coronat te in misericor-
dia, & miserationib. Item ipsum coronat merum excellen-
tia, seu nobilitas. Prouer. 16. Corona dignitatis senectus, quæ
in vijs iustitię reperitur. Item iustum coronat prædiciā seu
maruitas. Eccl. 25. Corona senū multa periticia. Item ipsum
coronat cordis castitas, seu humilitas, quæ significatur in ci-
nere. Vnde in persona Christi dñr Esa. 61. Spiritus domini mi-
sit me, vt darem lagentibus coronā pro cinere, oleum gau-
dij pro luctu, pallium laudis pro spiritu memoris. Item ip-
sum coronat benevolentia seu benignitas. Vnde in Psal. Be-
nedices corone anni benignitatis tuę. Item ipsum coronat
mentis eminentia, seu stabilitas. i. contemplatio eternorum,
q̄ figuratur in hyacintho, qui calorem habet celestē. Eccl.
40. virtus hyacintho, & portat coronam. Itē ipsum coronat
pœnitentiā seu asperitas. Ioan. 19. Coronam de spinis impo-
suerunt capiti Iesu. Item ipsum coronat paciētia, seu stabili-
tas. Et ista est corona de rosis, quæ, f. quanto plus teritur, tan-
to plus redolent, sic patientia. Sapient. 2. Coronemus nos ro-
sis antequam marcescant. Item ipsum coronat permanentia
seu longanimitas, vel etiā mentis soliditas. Psal. Scuto bonę
voluntatis tuę coronasti eum dñe. Scutum. n. firmitatem boni
propositi signat. Itē ipsum coronat Dei reuerentiā, seu ip-
sius timorositas. Eccl. 1. Corona sapientię timor dñi. Sic igitur
coronatus iustus pōt honorabiliter incidere, & his 12.
coronis adornatus gloriosus potest coram hominibus cō-
parere. Apoc. 19. In capite eius multa diademata. Figuratus
in Mardocheo, de quo dñr Hester 8. quod Mardocheus de
cōspectu Regis egrediens, fulgebat vestibus Regijs hyacin-
thinis, atque aerinis, coronam auream portans in capite, &
amictus pallio sericeo, & purpureo, omnisq; ciuitas exulta-
uit &c. Ista est ergo corona virtutum, quæ debetur hōibus
virtuosis, quā tñ q̄nque fatui perdunt, & per peccatū à statu
gratię, & glorię cadūt, ita q̄ talis sic depositus pōt dicere cū
Iob

Job illud Job 20. Expoliavit me, supple Diabolus, gloria mea,
abstulit coronam de capite meo, destruxit me undiq; & pe-
rebo, & quasi aulicæ arbori abstulit spem meam. Non sic, sed
habemus coronam virtutum. Eccl. 50. Circa illum corona
fratrum, & quasi plantatio Cedri in monte Libano, sic circa
illum steterunt quasi rami palma. Si uis prædicare de sancto
Stephano, qui interpretat corona, dic q̄ ipse fuit corona Ec-
clesiæ militatiōis, quoniam in capite. i. in initio suo fuit Ecclē-
sia coronata. Iustus. n. non solum habet coronam virtutum,
imo ipse est ipse Ecclesię p̄ gloria, & corona, sicut dicit Apo-
stolus Philip. 4. Itaque fratres mei charissimi gaudium meū,
& corona mea state in domino Iesu Christo. Et sic potes di-
cere, q̄ quilibet sanctus est corona firmitatis, puritatis, cha-
ritatis &c. sicut supra. Patet igitur, q̄ est corona perfectorū.
CSecundò dico, q̄ est corona Prælatorum. f. dignitas Ecclē-
siastica, vel etiam quorumlibet iuste prædiciōis & magno-
rum. Isti. n. ad literam portant coronas, quæ sunt signa digni-
tatis, & excellentiæ status sui, Quod etiam ipsa natura vř fa-
cere, quia. f. Basiliscus, qui est Rex Serpentum, debet esse quo-
dam circulo candido coronatus. Quandoq; etiā in marmo-
ribus scissis inuenta est imago Regalis capitis cum corona,
sicut exemplificat Albertus, q̄ ipso Venetijs existente lapis
magnus marmoreus fuit scissus, & caput Regis coronati ap-
paruit in scissuris, qđ naturaliter in marmore fuerat genera-
tum. Videtur ergo natura non solum hominem, imo et Re-
gem & coronam effigiare, ita q̄ non solum ars & voluntas
humana, imo etiam occulta ipsa natura vř talium causa esse.
De miris etiā & capiti. mitratris ad similitudinem caputum
Episcoporum, quæ. f. cum pluuia, & grandine ceciderunt in
prouincia Narbon. tpe Papæ Ioānis, sicut narravit mihi vir
discretus dominus Petrus Villaricus capellanus domini Papæ,
qui prædictam grandinem effigiatam sic viderat, satis vř mi-
rabile. quare oportet necessariò causam secretam in natura
talium accidētium esse. Igitur & coronæ Episcopales, & Re-
gales, & breuiter omnes dignitates Ecclesiasticæ, & tempo-
rales, a Deo occultè proueniunt, quæ sic in natura effigiatæ
confistunt. Quapropter bene dicit Apostolus Rom. 13. Non
est potestas nisi à Deo. quæ autem à Deo sunt, ordinatæ sunt.
Et idē de quolibet promotō dicitur ipse domino illud Psal.
Posuisti domine super caput eius coronam, & iterum. Glo-
ria & honore coronasti eum domine, & constituisti eum su-
per opera manuum tuarum. Et nota, q̄ coronæ temporales
Doctoribus, Sic verè dico (charissimi) q̄
Victoribus, gloria dignitatum debet præ-
Rectoribus, cipue dari

DDantur illis, qui sciunt
Instruere ignaros paruulos,
Deuincere nocentes emulos,
Dirigere subiectos populos.

Dantur ergo tales coronæ doctibus subtiliter plebē igno-
rantem. Ad litteram. n. doctoribus biretum imponitur in lo-
cum coronæ. Poetæ etiam corona laurea coronantur Ro-
mæ. Poetæ etiam antiquitus coronabantur semper hedera, s̄m
Iside. in signum viuacis ingenij, pro eo q̄ hedera semper vi-
ret, quæ omnia signa sunt, q̄ corona dignitatū illis debetur,
qui alios sciunt docere, & instruere. Vnde quilibet talis pōt
dicere illud Esa. 61. Spiritus domini super me, eo q̄ vixerit
me, ad annunciandum misit me, vt prædicarem &c. Sequitur,
Gaudens gaudebo in domino, quia induit me dominus vesti-
mento salutis, & iustitiæ tanquam sponsum decoratū coro-
na. Item dantur tales coronæ vicentibus viriliter hostem
rebellantem. Antiquitus. n. milites coronabantur, q̄. f. hostē
superauerant, & vicerant, & quando victores ad propria re-
meabant, sicut patet per Iside. qui dicit, q̄ lauro antiquitus
victores milites coronabatur. Et idē laurus quasi à laude di-
citur, eo q̄ victores cum laude & gloria ad propria reduce-
bantur. Ratio verò, quare laurus propriè ad coronadum mi-
lites victores ordinata fuit, potuit esse talis. dicit. n. Plin. lib.
17. ca. 30. q̄ laurus habet virtutem fulminibus resistendi, hæc
n. arbor sola inter arbores non fulminatur. Sic voluerūt an-
tiqui ordinare, q̄ quia milites à fulminibus. i. à violentijs ho-
stium vinci non potuerunt, coronari lauro tanquam inuincibi-
lii arbore debuerūt. Vnde etiam ipsa præmia seu coronæ
victorum lauræ vocabantur, sicut patet in hymno marty-
rū, ubi dñr. Quæ vox q̄ poterit lingua retexere, Quæ tu marty-
ribus munera preparas Rubri nam fluido sanguine, laureis

dicantur bene fulgidis. Sic ergo dicam, quia pro certo illi, q̄
hostib. i. Dæmoni bus, tyrannis, & rebellibus bene resistunt,
eorumq; proteruam superant, atque vincunt, lauro. i. laude
& corona lauræ, idest dignitate, laude, & gloria digni sunt.
Nam illi, qui se per temperantiam, Dæmones per innocen-
tiam, hæreticos per scientiam, proteruos per iustitiam sciūt
vincere, digni sunt corona dignitatum fulgore, & coronari,
& mitrati incidere, & manere. Figurati Apocali. 2. vbi dicitur.
Ecce inquit equus albus, & qui sedebat super eum, habe-
bat arcem, & data est ei corona, & exiuit vincens, vt vince-
ret. Quia re vera illis, qui sedent in equo albo. i. in corpore
mundo per innocentiam, & continentiam, & qui habent ar-
cum. i. scientiam & iustitiam, scientiam. f. qua mali verbaliter,
iustitiam, qua mali realiter sagittentur, & superentur,
talibus dico, qui sic exeunt vincentes vt vincant, debet me-
ritò dari corona dignitatis gloriæ triumphalis. i. mundi &
Ecclesiæ dignitates. Vnde isti sunt illi 24. seniores sedentes
in sedibus ante thronum, qui habebant citharas & coronas
quas ante thronum etiam submittebant. quia verè iusti, qui
sunt senes per prudentiam & maturitatem, digni sunt fede-
re ante thronum Dei per auctoritatem, & maiestatem, &
habere coronas, idest gloriā, & dignitatem, quas tamen
debent ante thronum submittere, idest Deo attribuere per
reuerentiam, & humilitatem. Apoca. 14. Vidi nubem candi-
dam, & supra nubem sedentem similem filio hominis habē-
tem in capite suo coronam auream, & in manu sua falcem
acutam. q. d. illis corona dignitatum debetur, qui falce acu-
ta. i. iustitia, nube candida. i. munditia humana, similitudine,
idest ratione, & sapientia prædotantur. Dari ergo debent co-
ronæ dignitatum vicentibus viriliter hostem impugnan-
tem. De Paride. n. legitur, q̄ cū esset pastor, & videret in gre-
ge Taurum pulcherrimum, fecit sibi coronam de floribus,
quia alios Tauros vincebat. Secundum fabulas verò Mars
in Taurum mutatus, & cum Tauro illo luctatus, ipsum vicit,
propter quod Paris coronam Tauro suo abstulit, & alteri
Tauro dedit. Sic igitur Paris à paritate iudicij dictus est, qui
Alexander antea dictus fuit. Victoribus igitur victorum, &
malorum debentur coronæ, & gloriæ dignitatum. Dic vis
de diuersis coronis militum & victorum, scilicet curialibus
& muralibus &c. De quibus Plin. c. magnum facit. Item dari
debent istæ coronæ Regentibus vtiliter plebem subiacen-
tem, idest illis, qui bene sciunt regere & præesse. Prælato e-
nim & Principi non solum est necessaria scientia in docen-
do, nec potentia in resistendo, imo etiam industria in regen-
do. Sicut. n. rectoribus, & magnatibus datur corona materia-
lis, sic illis, qui bene sciūt regere, debet dari dignitas, & au-
toritas tpalis. Vnde de Ionatha bono Duce & Rectore dñr
1. Mach. 10. Alexander misit Ionathæ purpuram, & coronam
aureā. Igitur tali corona digni sunt Rectores prudētissimi,
victores strenuissimi, Doctores scientissimi. Quod pro hodie
est contra multos, quia re vera hodie nō cōsequū-
tur dignitatum coronā magni Doctores, sed adulatores. Nō
fortes victores, sed dirii tortores. Non iusti Rectores, sed ne-
quam lictores. Non maturi senes, sed leues iuuenes. Non vi-
ri zelotes, sed parui ne potes. Et idē multi, quibus in præsen-
ti dantur dignitatum coronæ, videntur figurati in Idolis gē-
tium, de quibus dñr Baruch 6. Argētea (inquit) & aurea sunt,
& non possunt loqui. Sequitur. Coronas certè habēt aureas
super capita sua. Et Ezech. 23. Illi mulieri meretrici Oolibæ, p̄
quam intelligit Propheta ciuitatem Hierusalem, dñr. Ornata
es inquam mundo muliebri, sedisti in lecto pulcherrimo,
& mensa ornata ante te, Thymiana meum & vnguentū meū
posuisti super eam, & vox multitudinis exultantis in ea, &
in viris, qui veniebant de deserto, posuerunt armillas in ma-
nibus eorum, & coronas speciosas in capitibus eorū. Et di-
xi ei, quæ attrita erat in adulterijs, nunc fornicatione sua ē
hęc. Et ingressi sunt ad eam, quasi ad mulierem meretricem
ingrediebantur ad Oolibam. Ista Ooliba seu Hierusalē quō-
dam sancta, tunc Idololatra, significare poterit Ecclesiam tē-
porum futurorum. Ooliba. n. interpretatur Tabernaculum
meum in ea, q. a. f. in Ecclesia Deus per fidē inhabitauit, & ibi
sū Tabernaculū collocauit. Ista. n. in suo primæuo statu fuit
Hierusalem ciuitas sancta, in fine uerò q̄ per cultum vitio-
rum depranabitur, & spiritualiter Idololatriam exequetur,
uocabitur Ooliba, ciuitas meretrix & infecta. Et bene mere-
trix,

trix, quia, sicut meretrix plus diligit magis dantem, sic in fine soli donatores in Ecclesia diliguntur, quando ibi omnia venalia offeruntur. & tunc plangendo dicere poterit homo illud Esa. 1. Quomodo facta est meretrix civitas fidelis, plena iudicii iustitia habitavit in ea, nunc autem homicida. Isti ergo tunc poterit dici, & vnam modo non sic. Ornata es (inquit) tu Ecclesia de prauata, mundo muliebri. ornata femineo. ita es enervata, & effeminata, Mensa, supple num mulariorum, & mercatorum, ornata est ante te, in quantum tu es ad vendendum symoniae beneficia inclinata. thymiana & vnguenti. i. spualia & facta, in ista mensa et ponuntur, in quibus ibi erunt emptoribus. Et ipsa Ecclesia spualia coicatur. Et ideo vox multitudinis exultantis ibi esse dicitur, in quantum emedis beneficij ibi erit multitudo hominum aggregata. Quid ultra pro certo dicitur, quod ad mensam beneficiorum Ecclesiasticorum veniet viri de deserto. i. homines siue virtute, & sine merito, vel de deserto. de pauperum statu, & viliissimo, quibus proculdubio armilla. i. Episcopales Chirothecae in manibus, & coronae speciosissima, mixtae preciosa in capitis ponent. Et sic pro dolor ista Ooliba atrita adulterij, cum diuersis diuersimode fornicabit, in quantum ad ipsius cubile. Iam ipsius dignitates alieni viri. i. personae insufficientes, & degeneres, modo symoniaco, & fornicario admittent. Et forte tunc etis erit in aliquibus partibus, quod ad literam illi, qui de Praetoribus fornicatione nascentur, coronis & armillis dignitatum in Ecclesia ditabitur. Ita quia talibus in dignitate promeritis possunt dicere promeritos eorum illud Ezech. 16. Expandi amicum meum supra te, operui ignominiam tuam. Sequitur. Vni te oleo, cinix te bysso, vestiu te discoloribus, calceau te hyacintho, de di armillis in manibus, & coronam decoris in capite tuo. Non sic (charissim) quia re vera tales coronae non debent dari insufficientibus, & indignis, sed potius sufficientibus & prouectis. Ezech. 24. Corona tua circumligata sit tibi. Ista est igitur corona secundum, quae est Praetorium. Sed tertio principaliter dico, quod est corona beatorum. i. corona gloriae Paradisi. Ipsa nam Paradisi gloria corona dicitur, quia, sicut corona figuram habet sphaericam, & rotundam, ubi non est inuenire principium neque finem, in corona est diuersi sunt lapides preciosi, sicut dicitur, quod ista gloria non habet finem aut principium, cum ipsa nihil aliud sit, quam ipsemet Deus aeternus, qui est sanctorum merces & praemium, gloria, corona, seu gaudium. Esa. 28. Erit dominus corona gloriae, multos continens lapides preciosos. i. multa particularia generalia bonorum & gaudiorum, quia in domo patris mei mansiones multae sunt. Io. 14. Talis autem corona in scriptura vocatur

H Corona { Iustitia, Bene merentibus, }
 { Vita, Altis regnantibus, }
 { Gloria, Charis parentibus, }
 { Amicitia. } quia datur

Est dico corona iustitiae. Nullus. nisi istam habebit, nisi bene meritis, ita quod dabitur non solum gratia, imo etiam iustitia mediante, & inde est, quod in choro Ecclesiarum cathedralium, & religiosorum vna corona in medio chori sursum suspensa ponitur, ut ibi respicientes de corona caelestis gloriae meditentur, & ut pro ea acquirenda laborent, & virtualiter operent, ac si dicat eisdem. Ecce corona, sed non coronabit nisi qui legitime certauerit. 2. Tim. 2. Ideo de ista corona iustitiae dicebat Apostolus. 2. Tim. 4. Reposta est mihi corona iustitiae, quam reddet dominus in illa die iustus iudex &c. Item ista est corona vitae, quae ista non datur illis, qui perierunt sunt mortui, sed illis, qui per gratiam sunt viuui, nec illis, qui per mortem aeternam perierunt, sed illis, qui per gratiam sunt viuui. Apoc. 2. Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitae. Item ista est corona gloriae, quae nulla est gloria nisi illa quae obuenta nunquam perdit, possessa nunquam minuit, acquisita nunquam deprimi, sed semper in eodem statu permanens immarcescibiliter vigoratur. 1. Pet. 5. Cum apparuerit Princeps Pastorum, percipietis immarcescibilem aeternae gloriae coronam. Corona etiam amicitiae dicitur, quia dominus non dat illam nisi specialibus familiaribus & amicis, unde anima beata dicitur Cant. 3. Veni de Libano, veni coronaberis. Et bene dicit sponsa, quia. i. Reges primo coronantur per Episcopos, & tandem ipsi coronantur sponas suas, sicut de Hester legit. Hester 2. quod ipsa pro Vasthi, facta est vxor Assueri, qui fecit eam regnare pro Vasthi, & imposuit diademam in capite eius. Aduerte tamen quod in patria est corona, quae dicitur aurea, & quae dicitur aureola. Aurea. n. praemium signat et

sentiale, aureola praemium accidentale. Quod significat in mensa tabernaculi, quae in circuitu coronam habebat auream, quod de super illa coronam, quam appellabat aureolam: ad denotandum, quod aliqui sunt sancti, quibus datur non solum praemium sentiale, sed etiam accidentale. Et aduerte tamen sanctos, quod tribus generibus beatorum debetur corona aureola, videlicet Virginitatis, Quia. i. ultra coe praemium & essentiale istis Doctoribus, tres promerentur aliquod praemium spuale. Martyribus, Virgines propter excellentiam puritatis, Doctores propter excellentiam veritatis, Martyres propter excellentiam constantiae & probitatis. Virginitas debet corona florea propter puritatis nitorem. Sap. 2. Coronemus nos rosis aureis, quae requa marcescant. Doctoribus debetur corona stellata propter veritatis splendorem. vnde illud praedictum Apoc. 12. In capite eius corona stellarum. Martyribus debetur corona aurea propter soliditatis valorem. Aurum. n. in igne non minuitur, sed purgatur, sic nec martyres in tormentis defecerunt, sed fortiter perstiterunt. Vnde circa dicitur Exo. 37. quod Beseleel vestiuit eam auro purissimo, & fecit illi coronam auream. Ista autem tres aureolae figurantur in fructu trigesimo pro virginibus, sexagesimo pro doctoribus, centesimo pro martyribus, de quo Matt. 13. dicitur, quod semen, quod cecidit in terram bonam, fecit fructum, aliud quidem centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Vnde & multi sunt sancti, qui istas tres coronas acquirunt: pro eo. s. quia virgines, doctores, & martyres fuerunt, sicut de Paulo creditur, & de Ioanne Baptista cantatur. Vnde hymnus eius dicitur sic. Serta ter denis alios coronant, Augusta crementis duplicata quosdam, Trina centeno cumulata fructu Te facer. ornata. Ac sic dicat beato Ioanni. Alij ornantur fertis. i. coronis terdenis. Irgo dicitur, alij duplicata. i. sexagesimis, alij tertis. i. alij coronam reportant minorem, quae est virginum, alij mediam, quae est doctorum, alij maiorem, quae est martyrum. Sed tu facer trina corona coronaris. Iomnius Zacha. 6. Facies coronas, & pones in capite Iesu filij Iosedech sacerdotis magni. Patet igitur quomodo sunt tres principales coronae, scilicet Corona Aeternalis, Beatorum, Ista est igitur Temporalis, Praetorium, multiplex corona Humana, Perfectorium. Quae est corona humana. Sed si vis dic adhuc quod inuenitur diuina corona. Et sic dicitur Deo attribuuntur Corona carnea, Prima apparuit in beata Incarnatione, de qua Cant. 3. Egre dimini filiae Corona nuba, Syon, & videre Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua. Istud. n. diademata fuit ipse humanitas, quo caput Christi. i. diuinitas fuit coronata & circumcincta. Secunda apparuit in Christi poenali passione & tribulatione, & ista fuit corona spinea, qua ipse fuit a Iudaeis realiter coronatus. Vn. Io. 19. Exiit ergo Iesus portans, spineam coronam, & purpureum vestimentum. Tertia corona. n. nuba. apparebit in futuro iudicij prosecutione. vnde Apoc. 13. Vidi inquit nubem candidam, & super eam sedentem similem filio hominis habentem in capite suo coronam, & in manu falcem acutam. Figurari potuit Apoc. 10. vbi ille Angelus dicitur, Iride coronatus. Ista est. n. corona diuinitatis, quae in iudicio praecipue apparebit. Diuinitas. n. corona humanitatis est. vnde Heb. 2. Videmus Iesum propter passionem, mortis, gloriae, & honore coronatum. Sic igitur patet quo corona in scriptura sumitur multis modis. Vide de diademate

Corpus. Potest dici omnis rerum creaturarum substantia, exceptis spiritualibus. Omnia. n. quae sunt aut sunt spiritualia, aut corporalia. unde proprie corpus dicitur omne, quod ex materia & forma constituitur. Cum igitur sit dare corpora caelestia, quae non corrumpuntur, corpora elementaria, quae continuè variantur, corpora elementaria seu composita, quae corrumpuntur, altera neutra, & gignunt, longum esset talibus immorari. Igitur omnia alij, de corpore aialis carne. i. & ossibus, constituto, & potissime de corpore humano aliquid solū dicā, & aliquid ad mores pertinens eliciā iuxta posse. Dicam ergo quod corpus est coeries membrorum diuersorum secundum anatomicam debitam ordinata. Notabo igitur, quod in scriptura corpus in bono sumitur, & in malo. Et primo quod dem dicamus quod corpus sumitur in bono. Et sic dicam, quod est Politicum factum de gentibus, Canonium factum de moribus, Mortificum factum de carnibus, Dominicum datum hominibus, Gentium iungit vnitatis, Virtutum facit sanctitas, Humanum tenet fragilitas, Diuinum parit virginitas, Ciuitatis legibus stringitur, Sanctitatis moribus pingitur, Iusti asperere pungitur, Christi deuote colitur.

Corpus { Politicum factum de gentibus, Canonium factum de moribus, Mortificum factum de carnibus, Dominicum datum hominibus, Gentium iungit vnitatis, Virtutum facit sanctitas, Humanum tenet fragilitas, Diuinum parit virginitas, Ciuitatis legibus stringitur, Sanctitatis moribus pingitur, Iusti asperere pungitur, Christi deuote colitur. }

Corpus { Mortificum factum de carnibus, Dominicum datum hominibus, Gentium iungit vnitatis, Virtutum facit sanctitas, Humanum tenet fragilitas, Diuinum parit virginitas, Ciuitatis legibus stringitur, Sanctitatis moribus pingitur, Iusti asperere pungitur, Christi deuote colitur. }

Sic igitur dico, quod est corpus Ecclesiae, quod est astringendum amoris legibus; Corpus conuersationis bonae, quod est compingendum perfectis moribus; Corpus viri iusti, quod est supponendum poenis & ictibus; Corpus Iesu Christi, quod est excolendum deuotis ritibus. De isto igitur quadruplici corpore per ordinem differamus. Est igitur primo corpus mysticum, quod debet alligari legibus amorosis, & istud corpus est Ecclesia, vel quaecumque religio, seu coitas fidelium adunata: Christus. n. in isto corpore est pro capite, cuius locum tenent Papa, Episcopi, & Praetati: Oculi qui vident, sunt doctores: Aures qui audiunt, sunt iudices: Lingua & labia quae loquuntur, sunt aduocati & praedicatorum. Manus, quae corpus defendunt, sunt milites: Stomachus & venter, quae corpus nutriunt, sunt pij diuites: Pedes qui terram tagunt, sunt agricolae & pauperes, & sic de alijs. vnde de isto corpore dicitur Ro. 12. Christus multa membra habet in suo corpore. Et sic nota, quod istud corpus habet vnum fidei splendorem, Habet, dico, vnum fidei splendorem, Mutuum amorem, Quia sicut dicitur ad Phil. 4. Vnus Deus, Spei directorem, vna fides, vnum baptisma. vnde 1. ad Corint. 11. Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus. De Gorgodis seu Gorgonibus monstris dicitur fabula, quod cum essent plures, vnicum habebat oculum, quem vna alteri muuabat. Rerum etiam species cum sint multae, vnicum habet Solem. Sic dicam de oculo, & de Sole. de lumine fidei, quia re vera iste debet esse vnus, & vnus cunctis nobis. Ezech. 1. Totum corpus plenum oculis. i. plenum fidei sacramentis. Item habet istud corpus vnum amoris feruorem. Corpus. n. non habet contrarietatem in membris, sed potius coconcordiam, & amorem, quod patet, quia vnum de alio non se vindicat, sed aliud alterum adiuvat, & confortat. Sic pax, amor, & concordia debent esse perpetuo inter nos. Iuxta illud Ro. 12. Multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. 1. Corint. 12. Membra eius sunt multa, vnum corpus sunt in corpore. n. vnum membrum non ambit ad officium alterius, sed quodlibet contentatur statu suo. Sic inter nos tan reus debet esse amor, quod alter non debet bono alterius inuide re, sed proprio contentus esse. 1. Corint. 12. Nunc autem Deus posuit membra vnumquodque in corpore sicut voluit. & ex eplificat, quod pes non indignatur, si non est oculus, nec auris, si non est lingua &c. Ad denotandum, quod in corpore Ecclesiae nulla debet esse inuidia, sed amor & charitas sempiterna. Habet igitur istud corpus vnicum amoris feruorem. Iterum habet debet vnicum spei directorem, seu tenorem. Vnde Phil. 4. Vnum corpus, & vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe. Istud est igitur corpus mysticum, i. Ecclesia. Sed heu pro dolor pro certo vbi hodie, quod Deus in multis partibus habet corpus valde monstruosum &c. Compara multas coitates, & Ecclesias corporibus monstruosis, quae. n. non habent membra vbi deberent, ac si pedes essent loco capitis, caput i loco pedum &c. Sic verè dico, quod in multis corporibus Ecclesiarum, & coitatum multa sunt monstruosa, & contra rationem facta, quia. i. multi sunt, quod deberet esse caput, & sunt pedes, & multi tenent locum capitis, qui locum pedum tenere deberent, quia. i. multi idigni sunt in dignitatibus altis, & multi digni sunt in statibus depressis & infirmis. Eccl. 10. Vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terram. Et hoc est valde irratio nabile. Non est. n. corpus alicuius aialis, quod oculos habeat in pedibus, sed potius in capite, & in alto. Sic verè dico, quod valde est indecens, quod oculi. i. viri scientifici sunt in pedibus. i. in statu sumo depressi, quoniam magis decet, quod sint in capite. i. in dignitatibus collocati. Patet igitur, quod est corpus mysticum, quod est alligatum legibus amorosis. Secundo dico, quod est corpus ceterum, quod est aggregatum moribus virtuosis, & istud est corpus virtutum. i. conuersatio bona, diuersis membris. i. diuersis virtutibus composita & compacta. Istud enim cor-

pus habet caput altum, hoc est contemplationem, oculos claros, hoc est discretionem, aures audientes, hoc est misericordiam & pauperum exauditionem, cor interius, hoc est meditationem, manus exterius, hoc est bonam operationem, linguam, hoc est Dei laudem & confessionem, dentes mordentes, hoc est iustitiam & correctionem, pedes, omnia membra sustentantes, hoc est patientiam, & benignam aliorum supportationem, & sic de alijs. Ro. 12. In vno corpore multa membra habemus. Omnia autem membra non eundem actum habent. Notabis igitur, quod istud corpus. i. cogeri virtutum tuarum, ipsamque conuersationem tuam, & vitam moralem debes

Abstergere ab inani motu, Abluere lachrymoso luctu, Abcondere ab hominum uultu, Induere honestatis cultu, Adornare uirtuoso ritu, Macerare abstinenti uictu, Illustrare prudentiae visu, Roborare constantiam nisu, Subleuare contemplationis ausu, Tucundare laetitiae plausu. Igitur dico, quod corpus nostrae moralis conuersationis a uanitate debet exui. s. ab omni inani gloria, quod bene figurat in pilis corporis, quod precipitur radi ad hoc, quod homo mundus ab omni lepra, debeat iudicari Leu. 14. Radet (inquit) capillos capitis barbam, & supercilium, ac totius corporis pilos. Pilum. n. inanem gloriam, quae oriatur ex uirtutibus, significant, & quocumque uanos cogitationum motus. Item istud corpus per cohibitionem debet abluui. Vnde Nume. 19. Lotis uestibus, & corpore ingrediatur castra. Item per humilitatem debet abscondi. Thob. 4. Cum acceperit Deus animam meam corpore meum sepeli. Item per honestatem debet indui. Ecclesi. 19. Amictus corporis, & rufus dentium annunciant de illo. Item multis uirtutibus debet adornari. Iudith. 10. Lauit corpus suum, &c. Sequitur. Et omnibus ornamentis ornauit se. Item per abstinentiam debet macerari. Hester 17. Corpus uult humiliauit ieiunijs. Et merito, quia sicut dicitur Eccle. 31. Sanitas animae & corporis sobrius potus. Item per prudentiam debet illuminari. Ezech. 10. Omne corpus plenum erat oculis ante, & retro. Ite per constantiam debet roborari. Vnde de illo mirabili viro dicitur Dan. 10. Corpus eius quasi Chrysolitus erat. Chrysolitus. n. lapis durus constantiam signat. Item per contemplationem debet subleuari. vnde de sanctis animalibus dicitur Ezech. 1. quod duabus alis tegebant corpus suum, & duabus uolabant. Item per laetitiam debet iucundari. Vnde de Iudith. 10. dicitur, quod abstulit a se cilicium, & induit se uestimentis iucunditatis, & lauuit corpus suum. Sic igitur si corpus nostrae conuersationis oia ista habuerit, quilibet cum sapiente dicere poterit illud, quod scribitur Sapient. 8. Cum essem bonus, ueni ad corpus coinquatum. Patet ergo, quod inuenit corpus sanctificatum, quod est aggregatum moribus uirtuosis. Tertio dico, quod inuenitur in scriptura corpus mortificum, quod debet supponi ictibus dolorosis. Et isto modo per corpus intelligitur caro nostra mortalis, quia. sicut mercatores in oluunt merces preciosas aliquo grosso panno, qui. s. uento, & pluuia exponatur, de quo si rumpatur, non multum curat, ut ipse merces, quae sunt interius, conferuentur. Sic dico, quod Deus dedit corpus, seu carnem sicut sacco uilem, qui animam preciosam contineat, & pro ea ad uicij conseruanda, penis & laboribus se supponat. Esa. 50. Corpus meum dedi percipientibus, & genas meas uellentibus. Istud. n. parum debet reputari, & de ipso si rumpatur, aut laenietur, cum parum ualeat non curari, ut sic anima, quae de se preciosa est ualeat conservari. Mat. 10. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Quod est contra multos, qui plus curant de corpore, quam de anima, plus de carne, quam de mente, amplius de corporis uictu, quam de spiritu. Vident enim similes corporibus elementarijs, non caelestibus, quae. i. ista plus habent de materia, quam de forma. Sic uerè de multis corruptibilibus, atque uanis, quia. s. plus uidentur curare de materia. i. de corpore, quam de forma. i. de aia, in quantum magis student corpus, quam animam procurare. Dracon. n. maris, in librum de natura rerum, monstrum est maximum, quod cum corpus habeat ualde magnum, caput tamen habet respectu corporis ualde modicum, atque paruū. Sic uerè multi sunt qui caput, in quo uigent sensus. i. rationem & mentem hominis habent diminutam & paruam, corporis uerò, id est carnalitatis curam habent magnam, multiplicem, atque lazarum.

Diction. Berchorij. Non

¶ Igitur dico, qd corruit iustus Deus adorando per humilitatem. 4. Reg. 4. Corruit illa, s. Sunamitis ad pedes eius. s. Helysei, & adorauit. Itē corruit impius a statu gratiæ per iniquitatem. Osee 14. Conuertere Israel ad dñm Deum tuum, qm corruisti in iniquitate tua. Itē corruit egenus per miseriam & calamitatem, veruntamen Deus, vel hic, vel in futuro ipsum releuabit per pietatem &c. Pl. Allenat dñs omnes, qui corruunt, & erigit oēs elisos. Item corruit diues seu magnus, seu etiam mundi status per aduersitatem. Io. ius 6. muri Hierico corruerunt. & Ezech. 30. Corruerunt fulciantes Aegyptum. Item corruit damnatus ad pœnalitatem. s. infernalē. Esa. 14. Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris? Sequitur. Corruisti in terram, qui vulnerabas gentes, detracta est ad inferos superbia tua. His igitur præmissis siue agatur de corruptione culpæ, miseriam, siue pœnæ, notari potest, qd hodie cadunt, & corruunt multa genera peccatorū. Nam sicut video, facilliter corruunt corporaliter

B Nimis altē ascendentes, Fundamentum non habentes, Ad scandalum offendentes, Insolenter ambulantes, Pondus graue deportantes, Per lubricum incedentes, Per impulsum vacillantes, Per terrorem stupefactos, Omni vigore carentes, Debilibus innitentes, & offendunt per iracundiam, illi, qui indiscretē currunt per imprudentiā, illi quos onera terrenorum præmunt per avaritiā, illi, qui in lubrico sistunt p luxuriā, illi quos alij ad malum impellunt per malam societatem, & amicitia, illi, quos terrores concutiunt per imbecillitatē & ignauiā, illi q vigore deficiunt per fragilitatem & impotentiam, illi, q ruino sit & caducis innituntur, & confidunt per fiduciam & credulitatem. ¶ Dicam igitur, qd facilliter corruunt per superbiā altē se leuantes, Res. n. altē facilius corruunt q basse, quia sicut dicit Pro. 17. Qui altā facit domū suā, qrit ruinā. Vñ Senecodocet infimū statū tuiorē esse, q altum. Vnde loquens pauperi dicit sic. Porius, inquit, gaude, quia ad eū te fortuna deuexit statum, de quo cadere nō possis. Experiētia. n. dñs, q alti & magni hoies terribiliter corruūt, q cadunt. De Rege. n. Pyreneo ponit Qui. lib. 5. de Transformatis, q dū rurrē ascēdens alis sumptis volare vellet, vt Nymphas Meonides caperet, & opprimeret fugientes, ad terrā statim corruūt, vbi aeri fe cōmisit. Sic verē sit, q superbi, quorū elata mens vñ volare per aera, & ardēter persequit pauperes, & egenos, qd q; sit, q subitō corruunt atq; cadunt, & quantū ad statum gratiæ, fortunæ & vitæ seu naturę, alis diuitiarū suarū, & elata supbia sua nō obstantib. in infernū pereūt, & descendūt. Figurati illa altissima & pulcherrima arbore, q describitur Ezech. 31. & ponit supra de Cedro, q subito corruūt, & euulsa est &c. Hier. 50. Ecce ego ad te superbē dicit dñs exercituum, quia venit dies tuus, tps visitationis tuæ, & cadet superbus, & corruet, & nō erit qui suscitaret eū. Corruūt igitur facilliter per superbiā altē se leuantes. ¶ Scdō dico, qd facilliter corruunt fundamentū firmū nō habētes, & tales sunt viri falsi, & qui non hnt fundamentū virtutis, veritatis & realitatis, quia. s. tales cito corruunt ab apparentia, quā prætendūt. Peccatores ēt, qui carent græ fulcimentō, corruūt de vitio in vitium satis cito. Aedificia. n. qd fundamēto carent, facilliter corruunt, sicut de domo aedificata in arena exēplificat dñs. Mat. 7. q corruūt, & fuit ruina eius magna. Sene. Ficta tanquā stoculi dilabuntur. Vñ de hypocritis, & quibusuis pñctis, ac fictis hoibus pōt dici illud Ezech. 26. Statuē nobiles in terram corruunt. ¶ Tertio dico, qd facilliter corruūt per iracundiā passim offendentes. Homo. n. qñ inuenit scādali. i. occasione ad irā, in via corruūt. Sic illi, qui ad oē offendiculum, & ad oēm occasione offendūt & irascuntur, facilliter corruunt, & labuntur. Vnde Ezech. 6. qui autē prope est gladio cornet. Gladius. n. qui cor affigit, iracundiā signat. Plal. Gladius eorum intret in corda ipsorū. Vnde contra duos, crudeles & iracundos dicitur Pro. 28. Qui mentis est duræ, corruet in malum. ¶ Quarto dico, qd facilliter corruunt per imprudentiā stultē discurrētes. Homo. n. facilliter corruūt, qñ indiscretē currēt, vbi pedem ponere debeat, non aduer-

tit. Sic fatui de facili corruūt in peccata, infortunia & tormenta, pro eo qd indiscretē per vana desideria diuagantes non præcauent vbi pedes affectuum suorū tutē collocent, & reponet. Vnde de defectu prudentię dñs Prou. 11. Vbi nō est guber nator, populus corruet. Gubernator. n. est prudentia, qua deficiente in aia. necesse est qd corruat populus. Iēgeries virtutū, cogitatum, actuum, & membrorū. Quinto dico, qd facilliter corruūt per avaritiā onera ferētes. Facillē. n. corruūt, qui onus graue & intolerabile portare contendit. Sic auari, qui terrenorum onerosi rebus subiacent, facillē in omne malū corruunt, dum non cauent. Sarcina. n. mūdi bonorū per avaritiā mentē deprimit, ipsamq; ruere cito facit. Hier. 51. Si quidē & murus Babylonis corruet. Murus enim signat avarū, qui pondus lapidū. i. diuitiarū terrenarū secū portat. Vñ ēt de avaro dñs Esa. 8. Corruet, & eluriet, & eluriet, irascet. Sexto dico, qd facilliter corruūt per immūditā lubricē intēdētes. In via. n. lubrico sa facilliter corruūt, sic in via deliciarū carnalium. Vnde Hier. 24. Via illorum quasi lubricū in teacribus, impellētur, & corruēt in ea. Septimo dico, qd facilliter corruunt aliorū malorū vel ētētationum impulsū sustinentes. Ille. n. facillē corruūt, quem alius fortiter impellit. Sic qui malorū exemplis & verbis nec nō suggestionib. hostis fortiter impellitur, necesse est, qd corruat, & labat. Hier. 20. corruent gladio inimicorū suorū. ¶ Octauo dico, qd facilliter corruunt per ignauiā nimis timētes. Concussio. n. tonitruū, vel alius timor inopinatus, & magis est aliquoties causa casus, sicut de fratribus Ioseph, q ipsū prodiderant, & vendiderant, dñs Gen. 43. qd reprehensio de furto scyphi oēs ante eum pariter in terram corruūt. Sic etiā loquēdo moraliter, ille in peccatum facillē corruūt, qui mundi aduersa immoderatē metuit. Prou. 29. Qui timet hoīem, cito corruet. Non dō dico, qd facillē corruunt per infirmitatem, fragilitatē, & impotentiam deficiētes, quia. s. sic infirmus & destitutus virib. cito corruūt, sic infirmus & peccator seu etiam imperfectus in deterius cito cadit. 2. Paral. 13. Corruunt vulnerati ex Israel. Decimo dico, qd facilliter corruūt per fiduciam in mundi auxilijs & amicitijs inuitētes. Teste. n. Greg. Qui labenti innititur, necesse est, vt cum labente labatur. vt quia mundi auxilia & mundanarum amicitiarū sunt vt plurimum debiles & ruinosæ, necesse est, qd qui confidit in talibus, cito ruat, exemplo Alitis animalis Germanici, qui more Elephantis dum semifractæ arbori innititur, necesse habet corruere dum arbor frangitur. Stultum est igitur in vita mortali, in opere tēporali, in auxilio mundiali, & in amicitia carnali confidere, quia ruinæ causa plurimis pōt esse. Esa. 31. Corruet auxiliator, & cadet cui pñcti auxilium, simulq; omnes consumentur. Et Prou. 11. Qui confidit in diuitijs suis, corruet. Sic igitur patet quomodo multiplex est corruere, & multiplex causa ruinæ &c. Vide supra in titulo cadere, & infra de ruina in littera R.

Corruptio, Corruptio. Nota, qd corruptio nihil aliud est qd aliquid rei dissolutio, alteratio, & destructio. Corruptio. n. tollit, & destruit totum esse rei, & propter hoc quia res consistunt in quadruplici esse, necesse est inuenire quatuor genera corruptionum, quibus ista esse corrumuntur, vt sic vni modo essendi sua correspondeat corruptela. Igitur dico quod est esse { Naturale } esse { Naturæ, }
 { Virtuale } { Fortunæ, }
 { Formale } { Gratia, }
 { Aeternale, seu } { Gloriz. }

Illi. n. sunt quatuor status rerū, videlicet inferior qui est naturæ corruptibilis, exterior, q est fortunæ variabilis, interior, q est græ cōmendabilis, superior, qui est gloriæ delectabilis. Sic igitur dico, qd quadruplex inuenitur mala corruptio, videlicet corruptio destruens naturam, hoc est mors peruersa destruens fortunam, hoc est fors aduersa, destruens gratiam, hoc est mens euerfa, vel qua mens est subuersa, scilicet culpa, destruens gratiam, hoc est styx immerfa, id est pœna æterna.

Mors corrumpit naturę decorem, Passinē ergo loquēdo dicamus, qd est corruptio naturę quā faciet culpa rapit gratiæ valorem, mortis necessitas. Cōstat. n. qd tora natura inferior rerū corruptioni subdita est. Nam

Nam contrarietas elementorū, & insatiabilis appetitus materię, & formæ elementalis imperfectio, qui. s. appetitus materię terminari, seu cōpleri nō pōt, causa sunt, qd nihil inferius est incorruptibile, & qd oia cū tpe dilabunt, ita qd vnū corruptibile, & aliud generetur. Ecclē. 14. Oē opus corrumptibile in fine deficiet. Et iō de corpore humano dñs, q intellectus ab eo separabitur sicut perpetuum a corruptibili. Cōstat. n. qd quātum ad corpus oēs sumus corruptibiles & mortales. Vñ notabis, qd nostræ corruptionis conditio generat humilitatem, contemnit nobilitatem, acquirat stabilitatem. De humilitate patet, quia scilicet non facillē cōtemnit aliū, qui se corruptibilem esse cogitat, & vna cum eo corrumpe dū. Ecclē. 8. Memento qm oēs sumus in corruptione, ne spernas hoīem. De nobilitate verō propria, qd facillē contemnat, qñ futura corruptio, que propinqua est cogitatur, patet in Pl. vbi David dicebat. Quæ vilitas in sanguine meo. i. in nobilitate sanguinis mei, dum descendero in corruptio nem? quasi diceret nulla vilitas. De stabilitate verō futura. i. de immortalitate corporis, in quam nostra corruptibilitas in resurrectione mutabit, dñs 1. Cor. 15. Oportet inquit corruptibile hoc induere in corruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Hæc est igitur corruptio naturæ, quæ facit mortis necessitas. ¶ Secundo dico, qd est corruptio fortunæ, quam faciet fors aduersitas. Ois. n. status mundanus totaq; fortunæ prosperitas finaliter corrumpitur, & per aduersitatē, & infortunium dissipat. Vnde illi cumulo oīum miseriarum. s. ciuitati Babylonice, a qua oīum aliarū ciuitatū fortuna & prosperitas sub Nabuchodonosor corrumpebatur, & destruebatur, dñs Hier. 51. Ecce ego ad te mons pessifer, qui corrupis vniuersam terram. Et Naum 2. Vastatores dissipauerunt eos, & propages eorum corruerunt. Vnde etiam de illis, quos violentia fortunæ, ignisq; acerbitas corrumperet non potuit, dñs Dan. 3. Video viros solutos ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est. Deus. n. suos de corruptione mundi tribulationum liberat, & ipsos per fortitudinē cōstātē in incorruptibiles mutat. Rom. 8. creatura liberabitur a seruitute corruptionis. Hæc est igitur corruptio fortunæ &c. ¶ Tertio dico, qd est corruptio græ, quæ generat culpę peruersitas. Qui quid. n. corripitur a suo contrario corrumpitur. nunc autē culpa cōtraria. est græ, quia cōtra bonū malū est, & contra vitā mors. Ecclē. 33. & idēo per generationem culpę in aia, necesse est, qd gratia corrumperat, quia. s. gnatio vnus est corruptio alterius. Pl. Corrupti sūt, & abominabiles facti sunt in iniquitatib. Et nō 23. qd sicut corruptio largo modo sumpta, i. putrefactio causat ex multis causis in carne, sic corruptio peccati causat ex varijs actib. in mēte. Causatur. n. ex calore corpus inflammate, ex humore nimis abundate, ex debili vigore corpus nō restaurante, ex externo dolore corpus comprimente. Sic dō qd corruptio peccati gignitur, quando calore concupiscentiæ aia inflammatur, & qñ humore deliciarum & diuitiarū nimis oneratur, & maxime virtus rationis est ita debilis, qd sapienter non regitur, & exteriora accidentia, & occasionēs variæ ad crimina suffragantur. sic enim

Cor	} Corruptitur	} Cogitando,				
Caro			} Defectando,			
Lingua				} Proferendo,		
Mens					} Affectando,	
Sensus						} Existimando,
Opes						
Habitus	} Conuersando.					

¶ Dicam igitur, qd mali corrupti sunt in corde per malā cogitationē. Et hoc est magnū periculū, quia. s. si radix arboris corripit, necesse est, qd residū destruat. Patet de pomo, qñ cor interior est corruptū. sic est de cogitatione & corde. Vñ de Soph. 3. Diluculo surgētēs corrumpt oēs cogitationes suas. Itē corrupti sunt in carne per luxuriā delectationem. Gal. 6. Qui seminat i carne, de carne metet & corruptionē. Itē corripunt in lingua per malam locutionem. Porcus. n. qui linguā hēt corruptam & leprosam, reputatur esse totus corruptus. Vñ 1. Cor. 15. Corripunt bonos mores colloq; praua. Item corripunt in mēte per peruersam intentionē. 2. ad Tim. 3. Resistunt veritati hoies corrupti mēte & reprobi. Istud potissimē patet de simoniaco & de iniquis iudicibus, qui a iustitia & veritate deuiāt per munerū corrupte-

lā. Prou. 25. Vena corrupta iustus cadēs corā impio. Itē corripunt in sensu per heberatā cognitionē. 2. ad Cor. 11. Timēo ne corrumpanur sensus vestri & excidat. Itē corripunt in opere per iniquā executionē. Pl. Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis, studijs inq. i. operibus. Iuxta illud Hier. 7. Bona facite studia vestra. Itē corripunt in habitu & conuersatione insolenter viuēdo. Pl. Putruerūt, & corruptæ sunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ. Cicatrices, quæ sunt in exteriori cute, signat vicia, quæ sunt in exteriori cōuersatione. Ista est igitur corruptio gratiæ, quæ generat culpę peruersitas. ¶ Quarto dico, qd est corruptio gloriæ, quæ impedit pœnæ diuersitas. s. damnatio æterna. Gloria. n. æterna occasionaliter corripit, & destruit, qñ per pœnā in infernalē perpetuū impediunt. Vnde de illa corruptione pœnæ infernalis dñs Tob 33. dānato. Appropinquabit corruptioni aia eius, & vita illius mortiferis. De cuius liberatione gaudens David dicebat in Pl. Non derelinque aiam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Sic igitur patet quomodo mali multipliciter corrumuntur, & quomodo a bonitate mortis multipliciter alterantur &c. vide infra in titulo putrefcere.

Corus. Nota, qd corus sumitur quādoq; pro mētura, sicut A Luc. 16. Quantū debes domino meo? centum coros tritici, sed de isto modo nihil ad præsens. Itē qd q; sumitur pro chorea & pro congregatione ordinata lætantium & cantantium. 2. Paral. 30. Locutus est Ezechias ad omnem corum leuitarum. Item quæque sumitur pro instrumento musico. Vnde in Pl. Laudate eū in tympano & choro, laudate eū in chordis & organo. Item sumitur pro quodā vento sic appellato. Act. 27. Statuerunt nauigare ad portum Crete respiciētem ad Aphricum, & ad corum. ¶ De choro ergo in quāto sumitur pro congregatione lætantium seu pro choria, potest distingui de læticia spirituali, mundiali, & æterna. Chorus enim signat læticiam spirituale, qua gaudent pfe cti. Vnde de Ecclesia, & eius spiritualib. Igitur dicitur Can. 7. Quid videbis in Sunamite, nisi choros castorum? & Hier. 31. Lætabitur virgo in choro. Itē signat læticiam temporalem, qua gaudēt infecti. In chorea enim mundanorum semper itur de dextra ad sinistram. ad denotandū qd mundi gaudia semper terminantur ad finitram aduersitatis. Thren. 5. Versus est in luctum chorus noster, defecit gaudiū cordis nostri, vt nobis, quia peccauimus. Item signat læticiam æternalem, qua gaudent beati. Vnde de Deo potest dici illud 1. Re. 21. Non ne huic cantabant per choros. Saul percussit mille, & David decem millia? &c. Vide de gaudio & læticia.

Quotidie. Illud quotidianum dñs, quod diebus singulis A iteratur. Accipitur ergo quotidie pro sepe, pro cōiter, & pro semp. & idēo moraliter loquendo, quotidie signat diligentiam & sollicitudinē, & continuationē feruentem vel in bono opere vel in malo. Et sic notabis, qd est quotidie pertinens ad bonos, & quotidie pertinens ad malos. Ad bonos dico, quia. s. boni sunt diligētes de bono quotidie faciendo. 2. Cor. 11. Quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum. Igitur dico, quod boni solent quotidie

Templa frequentare,	Dico ergo, qd si erga Deum B
Vera prædicare,	diligētes & solliciti sumus,
Scripta perlustrare,	nos debemus quotidie tem-
Bonis ministrare,	plum frequentare. De Scipione enim Pagano legitur,
Mala tolerare,	q omni mane templum Iouis ad adorandum iatrabat,
Bona pererrare,	& post ad Senatum veniebat. In templo verō diutius remanebat, ita quod populus dicebat, qd ipse de re publica cum loue cōsultabat.
Bene laborare,	quod si tunc in tēpore vanæ spei faciebat paganus, multo fortius nunc debet facere Christianus, exemplo Chvisti dicentis Lucę 22. Quotidie fui vobiscum in templo. Itē debemus quotidie vera prædicare, quod maxime pertinet ad prælatos, qui quotidie tenentur subditos informare Esa. 58. Clama, ne cesses. & Lucę 19. Erat quotidie docens in templo. Item debemus quotidie scripta perlustrare, scilicet studendo in sacra pagina pro veritate inuestiganda. Vnde de illis credentibus dicitur Actuum 17. Diction. Berchorij. BB 3 Qui

Qui susceperunt verbum quotidie, cum oī auiditate scruta-
bantur scripturas. Itē debemus quotidie bonis ministrare. s.
seruendo & obediendo, & necessaria erogando. Hebr. 10.
Oīs quidem sacerdos p̄rocto est quotidie ministrans, & ead-
dem hostias sepe offerens. Item debemus quotidie mala ro-
lerare, s. p̄nitentiam, & laborem in patientia sustinendo.
Luc. 9. Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tol-
lat crucem suam quotidie & sequatur me. Sic faciebat Apo-
stolus dicens 1. Cor. 15. Quotidie morior. Item quotidie de-
bemus bona perpetrare. Thobiaz 2. Anna Ibar ad opus textri-
num quotidie. Item debemus quotidie bene laborare. Exo.
3. Complete opus vestrum quotidie. Item debemus Deo im-
molare, s. sacrificium laudis & bonorum operum. Num. 28.
Offerebat duos agnos anniculos immaculatos quotidie in
holocaustum. Duo agni significant bonum opus & bonam
intentionem. Itē debemus quotidie bonis nos sociare. Act.
2. Quotidie perdurantes vnanimiter in templo, Et sequitur
ibidem. Dominus autē augebat, qui salui fiebat quotidie in
idipsum. Item debemus quotidie Christum degustare. s. in
sacro altaris, quia. s. licet dicat Aug. Celebrare quotidie nec
laudō nec vituperō, nihilominus viris deuotis vtile est quo-
tidie celebrare, vel corpus domini māduicare, vt dicat do-
mino illud Luc. 11. Panem nostrum quotidianum da nobis
hodie. Item debemus vires augmentare. i. semper crescere
in virtutibus. Vnde 2. Reg. 3. dī q̄ Dauid proficiens semper
in seipso robustior erat quotidie. De fidelibus et dī Act. 16.
q̄ abundabant numero quotidie. Item debemus quotidie
lassos, & pauperes sustentare. Iudith. 7. Dabatur populis a-
qua quotidie. Et de Hieremia in carcerato dī Hier. 37. q̄ rex
p̄cepit, q̄ daret ei quotidie torta panis. Patet ergo, q̄ est
vnū quotidia. i. vna quotidiana diligentia, quā pertinet ad
viros perfectos. Secundo dico, q̄ est vnū quotidia, qd̄ pri-
net ad viros imperfectos. Et sic notabo, q̄ mali & impij quotidie
Viunt voraciter, Viuunt (dico) voraciter per quoti-
Agunt carnaliter, dianam gastrimargiam. vnde de
Egent mentaliter, diuite Epulone dicitur Luc. 15. q̄
Lugent finaliter, induebat purpura & bysso, &
epulabat quotidie splendide. Itē agūt carnaliter per quo-
tidianam luxuriam. Vnde de istis impudicis senibus dicitur
Dan. 14. q̄ videbant Susannam senes quotidie, & exarserūt
in amorem illius. Item egent mētaliter per quotidianā auariti-
am, dicentes illud 1. Mach. 6. Deficimus quotidie, & esca
nobis modica est. Ideo sequitur, quod isti lugent, seu luge-
bunt finaliter per æternam & quotidianam miseriam. Ezeq.
30. Dolebit pelusium, & Alexandrina erit dissipata, & in mē-
phis angustie quotidianæ &c.

C **Ras, Crastinum.** Nota, q̄ sicut hodie
signat tempus
presens, ita cras signat tempus futurum, &
sic dico, q̄ per ista duo aduerbia possunt intel-
ligi tempus vite, & tempus mortis, & tempus
presentis seculi, & futuri. Potest etiā per cras
intelligi quæcunq; procrastinatio seu dilatio, siue bona fue-
rit siue mala. his igitur præmissis notabo, quod in scriptura
inuenitur cras
Deliberatum, Primum cras pertinet ad vi-
Procrastinatum, rum prudentem, secundum
Mortificatum, cras pertinet ad pigrum tar-
Dānificatum, dantem, tertium pertinet ad
Beatificatum, mortem sequentem, quartū
pertinet ad infernum expectantem, quintum pertinet ad Pa-
radisum bonos recipientem.
Primum est cras discretæ prouidentia,
Secundum est cras neglectæ diligentia,
Tertium est cras mortalis violentia,
Quartum est cras Infernalis pestilentia,
Quintum est cras supernalis affluentia.
D Dico igitur, q̄ per cras potest intelligi discretio delibera-
tina. Prudentes, n. nō precipitant, nec plus debito acelerāt
facta sua, imō semper volunt omnia facere cum matura &
debita tarditate. Vnde Exo. 16. dī. Cras quocunq; operan-
dum est facite. Cras inquit, i. prudēt & deliberatē, q̄a pro-
certo melius est in crastinum nego cia differre, quā præci-
pitāt ad exequutionē prorumpere. Et ideo s̄m iura nun-
quam in criminibus sententia est exequenda, quæ a iudice

festinanter, & indeliberatē est prolata. De tali ergo cras, i.
de virtute deliberatiua notandum, quod cum ista
Hostis malitias debemus vincere, Ista. n. quatuor inter
Mundi nequitias debemus fugere, cetera indigent, q̄
Graues iniustitias debemus facere, cras. i. cum delibera-
Christi delicias debemus edere, tione, prudentia &
discretione fant. Et primō quidē cum volumus vincere ho-
stis malitias. Bella. n. non solent precipitanter, sed mediātē
ordine & deliberatione tractari. Et ideo apud Romanos ca-
pitis reus erat, qui extra ordinē contra hostē pugnat. Vn-
de s̄m Titū Liuū de Manlio Torquato Cōsule legit, q̄ pro-
prium filium capite plecti fecerat, pro eo q̄ cōtra ipm̄
collegē sui Decij mandātū extra ordinē belli, licet vicisset
contra hostem pugnauerat. Sicut. n. dī Prou. 24. Cū dispo-
sitione iatur bellū. Nos igitur, qui contra hostē Diaboli cū-
suo innumerabili exercitu vitoriō pugnare debemus, pro
crastinatione. i. maturitate & prudētia necessariō indige-
mus. Exo. 17. Pugna cōtra Amalech cras, Nā q̄ntale cras.
deliberatiua prudentia adiungit, hostes corporis & aīe me-
lius superant. Iud. 20. Cras tradam eos. s. hostes vestros in ma-
nus vestras. Itē indigemus isto cras. i. deliberatione, si volu-
mus exire, vel fugere mundi nequitiam. Carcer. n. seu locus
periculosus non enaditur, nisi deliberatiua prudentia adhi-
beat. Et ideo, qui vult tute mundi pericula exire, & fuge-
re, debet crastinum expectare. i. deliberatiuam prudentiam
adhibere 1. Paral. 20. Cras egrediemini, & dominus erit vobis
scū. & Nu. 14. Cras mouete castra, & reuertimini in solitudi-
nē. Itē indigemus isto cras. i. prudētia dilatiua, si volumus
facere fortes, seu graues iniustitias. In iniustitia. n. exequēda val-
de est deliberatio, & prudentia adhibēda. Teste. n. Sen. Nullū
morosus animal, nec maior arte tractandum, q̄ hō. libem
eriam dicit. s. de clemētia ad Nerōnē, q̄ non est hoīe vien-
dum prodigē. Cuius exemplum dat nobis ipse dominus in
scriptura. Nam vbi de afflictione plagarū Aegypti fit men-
tio, nunquam legitur aliqua plaga eadem die a domino in-
flicta, quā comminata vel ordinata erat, imō semper in cra-
stinū reperitur dilata, sicut de morte animalium, Ranarum
& locustarum dī Exo. 8. Cras erit signum illud. Et 9. Cras fa-
ciet dominus istud. Et 10. Inducā cras locustā in sinibus ves-
trīs. Vnde de Theodosio Imperatore legimus, q̄ q̄a sine de-
liberatione in impetu ire suę vnā ciuitatē deiecit, ipsum
Ambrosius reprehendit, & ab introitu Ecclesie repressit,
p̄ quod idem Imperator 30. dies exequendę sententię pro-
dilatione post sententiā ordinauit, sicut ponit historia tri-
partita. Debet igitur quilibet iniustitiam facturus, dicere illud
Gen. 30. Cras respondebit mihi iniustitia mea. Ista igitur deli-
berationis procrastinatio indigemus, q̄n debemus face-
re graues iniustitias. Item ista indigemus, quando debemus
edere Christi delicias. s. q̄n volumus necipere corpus Chri-
sti. Istud. n. est cum deliberatione faciendum, aliās de iacō-
modo est timendum. Medicina. n. quodam præambulo præ-
paratorio indiget, aliās non proficit, imō nocet. Ideo cras
deliberatiue debet recipi, & cum debita deuotione, & re-
uerētia pertractari. Num. 11. Cras comedetis carnes. Patet
igit quō per istud aduerbiū cras, pōt intelligi discretio deli-
beratiua. Sed dico, q̄ per cras pōt intelligi dilatio, per
stinatiua, seu etiam neglectiua. Et istud cras est illorum, qui
in oib. suis negocijs tardi sunt, atq; pigri, & qui more cor-
ui semper dicit cras. Differunt. n. totum facere quōuisq; des-
ciat potentia faciendi. Procrastinant. n. Deum adorare, p̄-
ximum iuare, magnā sperare, Deū dico adorare. Exo. 8. Cō-
stitue mihi tempus, in quo deprece pro te. Respondit ei
cras. Proximum iuare ē, cōtra illud Prou. 3. Ne dicas ami-
co tuo vade, & reuertere, cras dabo tibi cū statim possis da-
re. Magna sperare etiam, quia multi sunt, q̄ semper sperāt
in crastinum melius succedere, nec timent infortunium
aduenire, dicentes illud Esa. 56. Et erit sicut hodie, sic & cras,
& multo amplius. Contra illud, quod cōsilitur Prouer. 27.
Ne glorieris in crastinum, ignoras quid superuentura pa-
riat dies. Ista est ergo dilatio procrastinatiua. Tertio dico,
q̄ per cras intelligitur conditio mortificatiua, i. dies mor-
tis. Hodie. n. est vita presens, cras verō mors. Non. n. habet
homo nisi duos dies hodie & cras, idest vitam & mortē. Iux-
ta illud Eccl. 10. Hodie est Rex, & cras morietur. De isto et-
go cras, idest de morte potes notare, quod

Tollit

Tollit delicias corporales,
Diuitias temporales,
Emenitias populares,
Infer molestias infernales,
Confer letitias æternales.
Crastinum ergo mortis tollit delicias corporales. Vñ Esa. 22. Comedam, & bibam, cras. n. moriemur. q. d. mors est illud, per quod terminatur cibus, & potus, & alia delicia corporales. Item istud cras, mors tollit temporales diuitias. De quo Eccl. 20. Hodie coneratur quis, & cras repetit. q. d. Fortuna, quæ hodie, in vita presenti nobis coneratur, diuitias dādo, cras, i. in morte repetit, omnia sibi retinēdo, & nihil nobis dimit-
tēdo. Itē istud cras, mors tollit, & ad nihil secularis emi-
nētijs. vnde 1. Mac. 2. dī de impio, & superbo diuite. Gloria
quis stercus, & vermis est, hodie est, & cras non inuenietur,
quia conersum est in terram. Item istud est cras, s. mors, in-
fert, s. peccatoribus infernales mēstias. Vñ de peccatore
in igne infernali mittendo potest dici illud Matth. 6. Fenum
agri, quod hodie est, cras in clibanum mittitur. Item istud
cras confert, s. bonas æternales letitias, i. gaudia Paradisi, de
quibus 1. Reg. 11. Cras erit nobis solus cum in caluerit sol.
In crastino. n. mors sol iustitiæ Christus per feruorem cha-
ritatis quantum ad bonos calefcit, & sic salus æterna erga
eos inualefcit. Istud est igitur cras mortis, quod diuersa fo-
let efficere in diuersis. Patet igitur quō per cras pōt intelli-
gi cōditio mortificatiua. Quarto dico, q̄ per cras intelligi
gimur afflictio damnificatiua, i. pœna infernalis. Mali. n. non
habent nisi duos dies, hodie & cras, vñ bonum, s. bonum, & aliū
malum. Hoc est dictū, prosperitatem præsentem & calamita-
tatem futuram. Hodie. n. habēt gaudere, cras verō habebūt
dolere, hodie ridet, crastino frident. hodie salant, crasti-
no nurant, hodie sunt pleni, cras erunt egeni, hodie sunt pri-
mi, cras erunt infimi, hodie sunt equites, cras erūt pedites,
hodie sunt in gloria, cras erūt in miseria, hodie abundant au-
ro, cras erunt in Dæmonum thesauro. Et ideo de isto cras
iniquorum breuiter potest dici illud Luc. 12. fœnum, quod
hodie in agro est, cras in clibanum mittitur. Quinto verō
dico, q̄ per cras intelligitur consolatio lætificatiua, idest vi-
ta æterna, & gloria Paradisi, quia. s. sancti habuerunt hodie
& cras, i. præsentem vitam, quæ fuit in miseria, & futuram,
quæ erit in gloria. vnde quilibet sanctus potest dicere illud
Heller 5. Regina vocauit me cum Rege ad comedendum, &
cras cum Rege pransurus sum. Regina, dico, i. beata Virgo.
Ista est. n. quæ vocat beatos, vt cum Rege Christo pandeant
in gloria. Et merito, quia pro certo in isto crastino erit fe-
sum, & conuiuium sempiternum. Iuxta illud 1. Regum 20.
Kalendę sunt in crastino. Kalendę enim erant festa neome-
niz, idest noua lūna. Patet ergo quomodo cras diuersimo-
de potest sumi.

A **Creatura, Creare, Creator.** Nota, q̄ creare
idem est quod ali-
quid de nihilo facere. Condere enim, facere, componere,
fabricare, producere & generare verba actiua semper p̄-
supponunt materiam præiacentem, de cuius potentia edu-
cunt & eliciunt formam suam. Creare verō nihil præsuppo-
nit nisi fortē ideas seu formalitates rerū etiam quidditates,
quas posuerunt aliqui ipsi Deo cœternas. Constat. n. q̄ in
mente diuina ab æterno sunt ideę rerū iuxta illud Ecclē.
23. antequam crearentur, omnia sunt agnita domino Deo,
sic & post perfectum respicit omnia, sed de hoc nihil ad p̄-
sens. Non. n. habeo alas ad tam altē volandum. Istud ergo
possum dicere, q̄ creare cōpetit soli Deo, qui est agens in-
finitum, qui. s. produxit de nihilo creaturas. Moraliter ergo
loquendo, dicam, q̄ creator denotat mihi in Deo potentia
insuperabilem, clementiam inexterminabilem, scientiam
indecipibilem. Porrit enim voluit & sciuit creare res, & 10,
qui bene ordinem creaturarum considerat, bene potest di-
ci potētatem, bonitatem, & sapientiam cognoscere, & vide-
re. Teste. n. Sap. 13. A magnitudine speciei, & creaturæ pote-
rit horum creator videri. Quia sicut dicitur Rom. 1. inuisibi-
lia Dei a creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellectu
cōspiciunt. Igitur cum creare dicat mihi aliquid in esse cō-
p̄tum producere, possum dicere, quod creatura moraliter
signat hominem factum, & in esse morali productum, &
de nihilo, i. de peccato ad esse gratiæ educit. Et sic per crea-
turam accipiundo hominem perfectum & moralem expo-

namus illud Iudith. 16. Tibi seruiat oīs creatura tua. In quib.
verbis aduertē, q̄ sicut in creatura considerantur tria, vide
licet Deus a quo producitur (Tibi inquit Deus) esse ad quod
educitur (Creatura) Relatio seu subiectio. in quo concludit-
tur (Tua) & sic dico, q̄ creatura de sui significato importat
quandamobilem conditionem, quia a Deo est, quandam
virtuosam perfectionem, quia in esse est, quandam subie-
ctionem & obligationem, quia ab altero est. Sic dicam, q̄
spiritualis creatura seu creatus. i. iustus habet dignitatem
nobilem & p̄eminentiam (Tibi) veritatem stabilem & re-
sistentiam. (Creatura) paruitatem humilem & subiacentiā
(seruiat tua). Vel dic aliter, s. quod hic benedicatur de homi-
ne sic creato, quod debeat
Diligere, Diligatur diuinitas, per
Eligere, quā existimus. (tibi in-
Attendere, quit. s. o Deus) eligat se-
Ostendere, dulicas, qua Deo sitim?
(Seruiat inquit) Attendat nobilitas, in qua consistimus (tua)
Igitur dico, q̄ hic ostendit quid a creatura sit diligendum
feruentissimē, s. ipse Deus, qui ostenditur, cum dī tibi, s. o Deus
creator. Quia sicut dī Heb. 3. Qui oīa creauit, Deus est. Na-
turale est. n. q̄ omnia diligunt illud, a quo habent esse & bo-
num. Etiam ipsa aīa carentia ratione suos cognoscunt,
& diligunt nutritores. Deus est igitur super oīa diligendus,
quia. s. ab ipso habemus esse, & bene, & optimum esse, s. esse
naturæ, esse gratiæ, esse gloriæ. Ab ipso etiam habemus nu-
trimētum quantum ad naturam, quod nos reficiat, fulcimē-
tum quantum ad gratiam, quæ nos perficiat, complementū
quantū ad gloriam, quæ nobis sufficiat (Tibi inquit) Ideo
dicebat Dauid in Ps. Diligā te dominē: fortitudo mea, dīs
firmamentum meū, & refugium meum, & liberator meus.
Veruntamē de multis vñ contrarium, qui. s. plus mundum
quā Deum, bonum creatum quā in creatum, bonū cō-
mutabile quā æternum diligunt. Vnde sic fit, q̄ ingrati
Deum obliuiscuntur, & amorem terrestrium amplectuntur.
Deut. 32. Deum, qui te genuit dereliquisti, & oblitus es domi-
ni creatoris tui. Et ideo conuerendo dī ibidem. Nunquid
ipse est pater tuus, q̄ possedit & fecit & creauit te? Si ergo
pater & factor, restat, q̄ sit super oīa diligendus. Ostenditur
ergo quid a creatura sit diligendum (Tibi inquit) & loquitur
Deo. Secundo ostenditur hic quid a creatura sit eligen-
dum denotissimē. (Seruiat inquit) quia. s. seruitium & obe-
dientia Dei est principaliter eligenda. Seruire. n. Deo, regna-
re est. Istud enim est vnū officium creaturæ, seruire, s. &
obedire imperio creatoris, sicut ad literam videmus de om-
nibus rebus mundi, quæ in officijs sibi a natura concessis
seruiunt incessanter. Vnde Sap. 16. Creatura. n. tibi factori
suo deseruiens & c. Quod est contra multos, de quib. Rom.
1. Seruiunt creaturæ potius quā creatori. Propterea tra-
didit eos Deus in passiones ignominie & c. Vide infra i verbo,
seruire. Ostenditur ergo quid a creatura sit eligendum
(seruiat inquit). Tertio ostenditur quid a creatura sit attē-
dendum discretissimē. (Omnis inquit creatura) Debet enim
homo attendere, quod ipse est omnis creatura, idest in esse
naturali & morali a domino compositus & creatus, vt par-
ticipet cum omnibus alijs creaturis, & sic non debet se vi-
lem reputare, sed a vilitate peccati potius resilire. Vnde de
homine loquens Christus dixit Marci 16. Prædicate Euan-
gellium omni creaturæ. Teste enim Beato Greg. in Homelia.
Homo omnis creatura dicitur, quia cum omnibus partici-
pans, intelligere cum Angelis, sentire cum brutis, viuere
cum arboribus, & esse cum lapidibus comprobatur. Etiam
loquendo moraliter, dico quod homo perfectus omnis
creatura merito potest dici. Ista. n. in sui compositione con-
tinet cœlum, hoc est alta contemplatio, terram, hoc est in-
fima humiliatio & subiectio, mare, hoc est amara contritio
& compunctio, spiritum seu ventum, hoc est spiritus in spi-
ratio. De cœlesti contemplatione dicitur Esa. 65. Ecce cre-
o cœlos novos. De terrestri humilitate & delectatione dicitur
Eccl. 17. Deus de terra creauit hominem. & Gen. 1. In princi-
pio creauit Deus cœlum & terram. De mari verō dicitur in
Psalm. Aquilonem & mare tu creasti. De spiritu verō dici-
tur in Psalm. Cor mundum crea in me Deus, & spiri-
tum rectum innoua in visceribus meis. Et breuiter vide-
tur, quod Deus facit de viro iusto vnū nouum hospiti-
um. Berchoij. BB 4 tium

tium ad habitandum. Et ideo ibi ponit nouam familiam virtutum. Creat igitur ibi Iustitiam, quæ mala puniat, Sapientiam, quæ alta sentiat, Munditiam, quæ feces fugiat, Letitiam, quam libens audiat, Laudem, per quam in cundetur, Pacem, cum qua commoretur, Quietem, ubi hospitetur. Ibi creat sapientiam ad alta cogitandum seu sentiendum. Vnde Eccl. 24. dicit. Ab initio & ante secula creata sum. Item ibi creat munditiam ad feces vitiorum abstergendum, & ad cor hominem virtutibus renouandum. Vnde illud prædictum Psal. Cor mundum crea in me Deus. Et alibi in Psal. Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Item ibi creat letitiam ad iubilandum, Eccl. 4. r. Vinum in iucunditate creatum est, Item ibi creat laudem ad eius solatiandum Ps. Populus, qui crea. lau. dominum. Item ibi creat pacem ad lites sedandum. Esa. 57. Creauit fructum laborum pacem. Item creat ibi quietem ad suum cubiculum faciendum, & ad eum spiritaliter hospitem eius. Vnde homo de Deo potest dicere illud Eccl. 24. Qui creauit me, requieuit in tabernaculo. Oia enim ista bona creat Deus i homine, ad hoc, qd fieri possit bonus, & ad hoc, qd dignè recipit ipsum bonum. Bona enim bonis creata sunt, sicut dicit Eccl. 39. Et sic de homine, qui ois creatura dicitur, poterit rectè dici illud 1. Tim. 4. Ois creatura Dei bona est, & nihil reijciendum in ea. Sed heu pro dolor, videtur, qd hodie verificatur de ista omni creatura illud, qd scribitur Rom. 8. Creatura vanitati subiecta est, quia pro certo hodie Diabolus ibi creat Superbiam, quæ alta sapiat, De superbia dicitur Seueritiam, quæ durè feriat, De superbia dicitur Auaritiam, quæ multa cupiat, Auaritiam, quæ multa cupiat, Inuidiam, quæ bonos odiat, Inuidiam, quæ bonos odiat, Tristitiam, quæ mentem rapiat. Tristitiam, quæ mentem rapiat. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt. De avaritia dicitur Eccl. 40. Occupatio magna creata est omnibus hominibus, iugum graue super filios Adam. De inuidia dicitur Sap. 14. Creatura Dei in odium facta sunt. De tristitia verò siue de pestilentia mortis æternæ finali potest dici illud Eccl. 40. Mors sanguinis, contentio, rompha, oppressiones, famemes, contritio, & flagella sup iniuos creata sunt. Non sic simus nos creatura, sed simus creatura à Deo creata, & virtutibus reformata, non vitijs deformata, quia sicut dicit Gal. 5. In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque purium, sed noua creatura. Et merito, quia pro certo talis creatura datur, qd in præfenti vita multis tristitijs desolet, iuxta illud Rom. 8. Ois creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc. tñ æterna gloria post mortem perfruet, sicut ibidem dicitur. Creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei. Patet ergo, qd hic ostenditur quid à creatura sit attendendum à discretissimo, qd ipse hō est omnis creatura. Quartò verò dico, qd ostenditur quid à creatura sit ostendendum, quia. s. humilitas, qd ostenditur, qd dicitur. Tuū. n. denotat, qd sit alieni iuris. Creatura. n. nō est sui ipsius creatura, quia nihil creat seipsum, imò creatur à Deo, & iō creatura est Dei, & sic est subiecta naturaliter ipsi Deo. subiectio autem, quæ est alterius iuris possessio, humilitatē innuit, & requirit (Tua) & verè nullus est, qui sit, aut qd habeat aliqd à se, imò quasi iuris alterius est, & potissime ipsius creatoris Dei. Ipse. n. fecit nos, & non ipsi nos. Eccl. 36. Ab initio creatura sunt. Patet igitur in auctoritate pmissa, qd est ostendenda humilitas nostræ subiectionis (Tua) Attendenda nobilitas nostræ conditionis (Omnis creatura). Eligenda sedulitas præcepti deuotionis. (Seruiat) diligenda sublimitas diuinæ placentionis. (Tibi inquit o Deus.) Si vis autē adhuc, nota de Deo, qd ipse creatore est, quia. s. ipse creauit Cælum ad nos continendum, terram ad nos nutriendum, Christum per Incarnationem ad nos redimendum, hominem ad sibi seruendum, demomonem ad nos exorcendum, medicinam ad nos liberandū sapientia ad nos informandum, poenā æternā ad malos puniendū, gloriam supernam ad bonos quietandum. Dico ergo, qd cælum à Deo creatum est ad nos continendum. Iudith. 13. Benedictus dominus, qui creauit cælum. Item terrā ad nos sustinendum. Esa. 40. Dominus creauit terminos ter-

ra. Item creauit Christum, s. quātum ad humanitatē, ad nos redimendum. Hier. 31. Creauit dominus nouum super terrā, mulier circumdabit virum, i. Maria concipiet Christum. Itē creauit hominem ad sibi seruendum. Gen. 1. creauit Deus hominem de limo terræ. Item creauit demomonem ad nos exorcendum. Esa. 54. Ego creauit sabrum sufflantem in igne prunas, Item creauit medicinam, s. gratiæ & poenitentia ad nos sanandum & liberandum. Eccl. 38. Altissimus de terra creauit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Item creauit sapientiam ad nos sustinendum. Eccl. 1. Prior omnium creata est sapientia. Item poenam æternam ad malos puniendum. Esa. 54. Ego creauit interfectorem, & Eccl. 39. Ignis, grando, fames & mors ad vindictam creata sunt. Item creauit gloriam æternam, seu supernam ad bonos præmiandū. Esa. 53. Omnem, qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creauit eum, formauit eū. Hæc igitur de create & creatura sufficiant pro præfenti. De creatione verò improprie sumpta in quantum scilicet signat promotionem, nihil ad præfens.

Credere. Nota, quod credere quæque sumitur p obedi- re, sicut Eccl. 30. Tunde latera eius. s. filij tui, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi. Quodque sumitur pro committere, sicut 1. Cor. 9. Dispensatio mihi credita est. Et Rom. 3. Credita sunt illis eloquia Dei. Quodque verò sumitur pro consentire, & sic sumitur, vt communiter, in scriptura. ille enim credit, qui alterius dictis assentit. Gen. 15. Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam esse. Accipitur ergo credere pro assentire, opinari, exillimare, seu sub nube & incertitudine quadam scire. Fides enim seu credulitas est quædam cognitio enigmatica, & obscura. Scientia verò, quæ erit in patria, visio erit nuda & clara, nunc enim veritatis primæ magis, qd rationi propriæ acquiescimus, & captiuantes intellectum nostrum in obsequium fidei, credimus quod non videmus, vel quod rationis lumine nō videmus, tñ c verò fides euacuabitur, quia scilicet clarè quod nūc credimus, cognoscemus, sicut aper- tē dicitur 1. Cor. 13. Dicam igitur, qd credendum est dño, qd sicut ipse dicit Ioannis 6. Omnis, qui videt filium, & credit in eum, habet vitam æternam. In quibus verbis ostenditur, qd credulitas fidei Christianæ tenenda est propter multa, scilicet, quia habet

Latissimum ligamentum multos conuincens, Certissimum documentum nullum decipiens, Altissimum fundamentum nunquam deficiens, Plenissimum complementum omnes reficiens. In ipsius ligamento cuncti cōprehendunt (Omnis inquit) In ipsius documento falsa reprehenduntur (Videt inquit) In ipsius fundamento certa deprehenduntur (Filius inquit) In ipsius complemento bona apprehenduntur (Habet vitam æternam.)

Et sic dico, qd ista credulitas est tenenda propter multitudinem credentis populi (Omnis inquit) Certitudinem docentis oculi (Videt inquit) Celitudinem ingentis tituli (Filius inquit) Plenitudinem sequentis feruli (Habet vitam æternam.)

Igitur credendum est, quod dicitur fides nostra pp multitudine populi credentis. (Omnis inquit) Omnes enim vel credunt, vel credere debent. Ista. n. non est fides vnus, sed omnium, quia Christus non pro vno solo venit, sed pro omnibus redimens. Virtus. n. Dei est in salutem omni credenti. Rom. 1. quia ergo videmus multitudinem hominum ad fidē venisse, & oēs illos, qui saluari voluerunt, credidisse Christo, merito debemus credere, & magis cū plurib. qd nobis solis in fidei negotio cōsentire. Naturale est. n. sequi libenter multitudinē siue in bono siue in malo. vñ est de quodam magno Sarraceno narrat, qd cū veller venire ad fidē Christianā & parata esset peluis, vt baptizaretur, petijt vbi plus inueniret de parentibus, qui. l. omnes fuerant infideles, in Paradiso, an in inferno. Responsum est sibi, qd in inferno. Et ego, inquit, volo ire vbi plures de meis reperiam, & sic pedem à baptismo retraxit. Si ergo iste voluit sequi multitudinem malorum, multo fortius nos debemus sequi, quantum ad fidē, multitudinē fidelium & bonorum, qui. l. hanc fidem tenuerunt, & in hac vixerūt. (Ois) inquit Et merito, quia sicut dicit Rom. 10. Ois, qui credit in eum, nō confundetur. Et Io. 3. Omnis,

Omnis, qui credit in ipso, non peccat. Igitur obediendū est fidei Christianæ propter multitudinem populi credentis (Ois inquit) & si vis, dic de ista multitudine, de qua. l. dicitur A- stium 4. Multitudinis credentium erat cor unum, qualis. l. fit, aut fuerit, videlicet quod Reges, philosophi, in malitia obstinati, Martyres, Virgines & Cōfessores fidei crediderūt, & in ipsa aut pro ipsa morui sunt & vixerunt. Secundo dicitur, qd ista fides est tenenda propter certitudinem oculi docentis, seu etiam lucentis. i. propter certitudinem veritatis, quod ostenditur cum dicitur. [Videt] fides enim nostra, visio potest dici, quia scilicet sicut inter notitias sensuales nihil certius notitia visuali, sic nec notitia fidei est in se aliquid magis certum, sicut Apollolus dicebat 2. Tim. 1. Scio cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Et ideo isti debemus ac- que scere & credere tanquam primæ & summæ & increa- tæ veritati. Constat. n. quod visio specularis quandoque cer- rior est visuali, & multa videtur in speculo, quæ videri ne- queunt in sua propria essentia, vel substantia. Si enim spe- culum in aqua posueris, tūc ecclipsim solis, & lunæ coniu- ctionem cum ipso, quæ tibi propter altitudinem apparere non poterant, manifestè videbis. Planetæ etiam, qui præ cla- ritate solis videri non possunt, de die possunt tibi mediante speculo apparere. Speculum certum est fides, & cognitio fi- dei, visio dicitur specularis. 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum in enigmate. Et pro certo istud est verum, qd ista visio & cognitio magis est certa notitia rationis. Nulla. n. notitia attingit ad cognitionē ecclipsim solis. i. mysterij do- minicæ incarnationis, quō. s. ipsi soli iustitia Dei filio, luna idest humana natura coniungit, & unitur, nisi istud in specu- lo fidei videretur. Tanta est. n. altitudo huius negotij, & alio- riu, qd fide cognoscimus magnitudo, qd licet in se sint certis- sima, nobis tamen sunt occulta, & abscondita. Et iō oportet, qd per speculum fidei mediante aqua gratiæ sint homini manifesta. Ro. 1. Quæ nota sunt Dei, manifesta sunt in illis. Sed quid? pro certo multa sunt falsa specula & concava. i. quædam ostendunt res alias quam sunt, & facies faciūt trāf- uerfas, alia ostendunt duas vel plures facies, cum non sit nisi vna, alia ostendunt imaginē grossam turpem, & rudem, cum litera sit subtilis. Sic re vera dico, qd specula rationis humanæ specula sunt concava. i. deceptoria atque falsa. Sa- pientia. n. huius mundi, stultitia est apud Deum. Non. n. ostē- dunt res & negotia prout sunt, quia. l. qui ista specula se qui- tur, necesse est, quod multa falsa, & fatua de rerum diuinarij negotijs opinetur, sicut apparuit de poetis, quibus speculū sui sensus ostendit plures facies, vbi non erat nisi vna, quod factum est qd plures posuerunt Deos, cum sit ad literā vnus solus. Sicut et patuit in philosophis, qui speculo propriæ rationis nituntur apprehendere, inuestigare, & manu tange- re imaginem verbi incarnati, cum tñ tangi nequeat rōne, sicut ipse dicit Magdalenæ. Io. 20. Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum, quasi dicat. Noli per ratio- nem inuestigare mysterium incarnationis meæ, quia solum hoc poterit tangi & cognosci, quando me tangetis vbi a scē- dero ad gloriam Paradisi. Isti. n. tangere volunt imaginem, & non tangunt dicentes cum Thoma illud Io. 10. Nisi uide- ro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitos meos in loca clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam, quia. l. isti per rationem humanam ista secreta volunt inuestigare, tangere, & videre, alijs non possunt cre- dere nec sentire, & tamen isti timere debuerant mortem O- sez. 2. Regum 6. qui arcam testamenti, quæ tangi manib. nō debebat, præsumptit tangere, & ideo mortuus cecidit in- ditate. Quia pro certo illi per hæreses moriuntur, qui secre- ta fidei manibus rationis tangere dignoscuntur. Tali. n. visu sensuali non possunt cognosci, sed potius spiritali. Iō Tho- mas, qui visu sensuali & corporali Christū videre volebat, reprehenditur à dño cū dicit Io. 20. Quia vidisti Thoma, credi- disti, beati qui non viderunt, & crediderunt. Tale. n. falsum speculum habuerunt hæretici, sed potius iudicium suum, & fal- sa ipsorum opinio ostendebat eis res grossiores quæ essent sicut Arrio, qui Christum credidit purum hominem & non Deū. Dioscoro, qui de diuinitatis, & humanitatis mixtione confusa credidit Christū factum esse &c. Non sic, sed habebat verum speculū. i. verā fidē, in qua possumus videre cer-

titudinem ois rei. Videt inquit. s. spiritu, & non carne. Marc. 16. Videamus & credamus, & illud Io. 11. Dum lucem. s. fidei habebis credere in lucem, vt filij lucis stis. Patet igitur, qd credendum est propter certitudinem speculi docentis [Vi- det inquit.] Tertio dico, qd credendum est in fide propter D fortitudinem seu firmitudinem tituli manentis. [Filius inquit] Ipse. n. Dei est basis & fundamentum fidei Christianæ, qui. l. non potest defecere nec errare. Et ideo, quia tale fundamen- tum habemus, & quia à tali legislatore, doctore & ductore fidem tenemus, non est mirum si ei adhæreamus. Io. 8. Credis in filium Dei? Sequitur. Credo domine. Er 2. Paralip. 20. Cre- dite in domino, & securi eritis. Videt, inquit, filium, & credit in eum. Igitur de isto credere. i. de ista fide, quod firmiter sit credenda, notabo, quod ista dat

Sapientiam ignorantibus, Eloquentiam prædicantibus, Permanentiam militantibus, Sustinentiam patientibus, Abundantiam indigentibus, Confidentiam pereuntibus. Dico ergo, qd fidei crudelitas dat appetentib. seu ignorantib. sapientiam. Ec- cle. 33. Hō sena- tus credit legi Dei, i. ille, qui credit legi Dei est hō. i. rōnalis & sensatus. Iuxta illud Esa. 43. Sciat & credatis, ad quod fa- cit illud Ioan. 12. Qui credit in me, nō ambulat in tenebris, sed habet lumen vitæ, dicit dñs. Item dat prædicantibus eloquentiam. Pl. Credidi propter quod locutus sum. & 2. Cor. 4. Nos credimus, propter quod & loquimur. Itē dat militantibus permanentiam. Eccl. 4. Qui inuenit illam. s. fidem nostram, permanebit confidens, & si crediderit ei, p- manebit. & Esa. 7. Si non credideritis, non permanebitis. Itē dat indigentibus abundantiam. Ioan. 6. Qui credit in me, nō si- riet. Itē dat pereuntibus confidentiam. Actum 16. Crede, & saluus eris. 1. ad Corinthios 1. Per stultitiam prædicatio- nis saluos facit credentes. Istud est fortissimum fundamen- tum fidei nostræ, quia. s. ab ipso Dei filio noscitur emanasse. Vnde 1. Io. 3. Credamus in nomine filij eius. Igitur credamus propter firmitudinem tituli manentis (Filius inquit.) Quar- tō oportet credere propter plenitudinem seu magnitudi- nem præmij seu feruli sequentis. Habet, inquit, vitam æter- nam. Libentius enim facit homo quod præcipitur quando magnum est præmium quod promittitur, & quod propter hoc reportatur. Cum igitur vita æterna sit summum præmij & immensum, quod tamen credentibus est promissum, bene sequitur quod firmiter debemus credere, vt tantū possi- mus præmium reportare. Habet, inquit, vitam æternam. Ioan. 3. Qui credit in filio Dei, habet uitam æternam, Quæ est præmium

Magnificum & preciosum, Pacificum & speciosum, Letificum & gaudiosum, Saluificum & fructuosum. Magnificum propter bonitatem im- mensem (Pl. Credo videre bona domini in terra uiuentium) Pacificum propter tranquillitatem impensam (Heb. 4. Ingrediemur in requiem qui credimus. qd. Illa vita quæ debetur credentib. est vera requies) Letificum pp charitatem intensem. (1. Pet. 1. Credentes exultabitis letitia inenarrabili) Saluificum et propter securitatem longissimam & expensam, quia sicut dicitur Io. 11. Qui credit in me, non morietur in æternum. Et illud prædictum 2. Paralip. 20. Credite in domino, & securi eritis. Sic igitur patet quomodo ista credulitas est tenē- da, & ista fides firmiter est credenda, quia. s. sicut visum est, omnis, qui videt filium & credit in eum, habet vitam æter- nam. De diabolo verò vel Heretico, quod non sit sibi cre- dendum patet, quia Fallaciter cupit decipere, Veraciter nescit diligere, Crudeliter captat occidere, Faciliter non decet credere. Non creda- mus igitur diabolo vel heretico. qd pro certo iste decipere cupit fallaciter. Eccl. 13. Ne credas multis verbis illius, ex multa. n. loquela tentabit te, & sub- ridens interrogabit te de absconditis tuis, sequit, & nō par- cet de malitia & vinculis. Itē iste diligere nescit veraciter. Simgit enim se amicū cum sit realiter inimicus, undē Mi- chee 7.



chea 7. Noli credere amico, quia filius contumeliam facit patri, & inimici hominis domestici eius. Itē occidere capit crudeliter. vnde Eccl. 12. Non credas inimico tuo in æternum. Sequitur. Oculis suis lachimabitur inimicus, & cū inuenerit tps, non satiabitur sanguine. Itē quia re vera non decet credere facilius, cito. n. credere signum est leuitatis. Quia sicut dicitur Eccle. 19. Qui cito credit, leuis est corde. Ideo bene consulit ibidem. Non omni verbo credas. vnde Eccl. 6. Si habes amicum, in tentatione posside eum, & non facile credas te ipsum sibi. Et deo de deceptorib. & hæreticis dicitur Marci 13. Si quis dixerit vobis ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis, exurgens n. pseudo Christi, & pseudo prophetæ. Quilibet n. hæretica scēta dicitur apud se esse Christum, Grecus, dicitur, ecce hic est Christus. Nestorianus dicitur, ecce hic est Arrianus dicitur, ecce mecum est. Sed quid. Ne credideritis eis, sed solum fidelibus & catholicis. Prouer. 26. Nō credas ei, quoniam septem Nequitia in corde illius sunt. Ita igitur de verbo credere sufficiat. Vide in titulo acquirere, obedire, consentire.

Crescere. Quandoque in malo, quandoque in bono designat. In malo enim designat diuitiarū augmentationem, prosperitatem inquisitionem, iniquitatis multiplicationem. Mal. n. sp. crescit & crescit volunt in honorib. & prosperitatib. & etiam in iniquitatib. nunquā. n. ve niunt ad aliquem terminum, vltra quem crescere nō velint quod vtiq; est cōtra naturam. Omnia. n. quæ sunt, habēt terminum assignatum à natura, vt communiter, vsq; ad quem debent crescere, & non amplius, ita qd qd ibi peruenierint, cessat crescendi appetitus, & contenta est natura cremen to & complemento sibi dato. Iuxta illud Seneca. lib. de natura lib. quæstionib. Certis eunt cuncta temporib. nasci debent, crescere, & extingui. sicut Plin. ab ista regula excipit Crocodilus serpens venenosus, qui ex modica quantitate. sex quo quasi anserino crescit vsque ad maximam quantita tē. sed antequam quandoque 20. cubitorum ipsi tñ ex hoc non est contentus, quia quādiu viuunt, sp. crescit, nō. n. habet statum à natura præfixum, vt dicitur idem. Sic verē quāuis singuli tantum debeāt appetere, vt ad statum à Deo cōstitutum. sed statum sufficientiæ perducantur, quidā tñ isto complemento & cremen to non sunt cōtenti. sauari & ambiciofi, quia quamuis ex modico ouo. i. ex humili plebe ad magnam quātitatem creuerint, ipsi tamen quādiu viuunt, sp. vltra crescere volūt. Si. n. fit decanus, crescere vult quousq; sit Episcopus. Si fit mercator vult esse index vel prator; & c. similia. Quia breuiter desideria malorum sunt iniqua, crescant. n. in infinitum. quod potissimē verum est de auariis, in quib. quanto plus crescit numerus, tātō plus crescit habendi aui. De cremen to ergo taliū potest dici illud quod de zizanijs dixit paterfamilias. Mat. 12. Sinite ipsam cresce re vsque ad messem. Et sequitur. Colligite zizania, & comburite & c. Istos enim permittit Deus in mundo crescere, vt ipsos possit in inferno comburere. Et merito, quia re vera quod die crescit in eis

Superbia cuncta iaculans, De superbia qd sp. cre
Luxuria corpora maculans, scit in malis, patet da
Auaritia peccata stimulans. niel. 4. vbi regi superbo
Nabuchodonosor dicitur sic. Magnificatus es, & inualuisti & magnitudo tua creuit vsque ad celum. De luxuria vero dicitur Leu. 13. Si inuenerit, creuisse lepram inbebit infectum proijci extra castra. Leprosi enim. i. personæ luxuriose, & maximē quando. Leprosi luxurie non minuitur, imo crescit, debent eijci ab alijs & fugari. De auaritia vero dicitur Gen. 41. Crescebat quotidie fames & infatigabilis auaritia. Et sic patet quid signat crescere in malo significato. Sed adhuc dico, qd crescere accipitur in bono. & sic dico, quod signat perfectum & augmentationem uirtutum. Oia. n. quæ sunt, naturaliter diligunt crescere, sicut patet de arboribus, herbis, & animalib. quæ ab ortu suo crescere non cessant quousque perueniant ad debitum complementū. Sic verē (charissimi) boni & iusti nunquam debent cessare à cremen to boni profectus & continuatione bonorum operum & uirtutum quousque ad complementum gloriæ Paradisi in morte valeant peruenire. Dies. n. ab ortu suo non cessat crescere, & proficere in lumine & splendore quousque pueniat ad meridiei claritatem. Riuis etiā non cessat crescere ex

quo à fonte primò exit, quousq; pertingat ad magni fluminis quantitatem. Planta est, ex quo plarata est, nō cessat crescere quousq; veniat ad altam arboris proceritatem. Sic verē (charissimi) vir iustus ab ortu natiuitatis suæ semper debet crescere, & proficere in bono quousq; ipse veniat ad complementum gratiæ in præsentia, & gloriæ in futuro. 1. Paralip. 11. Proficere David vadens, atque crescens, & dominus Deus exercituum erat cū eo. Crescat ergo hō sicut dies vsque ad meridiem sapientiæ, & claritatis. Prouer. 4. Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsq; ad pfectū diē. Crescat sicut riuis vsque ad fluium clementiæ, & pietatis. Hester 10. Fons paruus creuit in fluium magnū, & in lucem, solemq; conuersus est. Item crescat sicut plantula vsq; ad arborem eminentis vitæ sanctitatis. Mat. 13. dicit, qd granū sicapis cum sit minus omnib. olerib. crescit in arborem magnam. De quolibet igitur sic crescente potest exponi illud prædictum, Fons paruus creuit in fluium magnū & c. In quib. verbis ostenditur, quod sicut arbor triplici ratione potest crescere, sic homo spiritualiter tripliciter recipit sacramentum. Crescit enim arbor

Quando Radicatur profundē, Sic pro certo charit
Irrigatur fecundē, simi, hō spiritualiter
Vegetatur abundē. crescit in meritis &
Crescit dico virtutib. si per humili
Inferius pfundē radicat, ratem sit radicatus,
Exterius fecundē irrigat, (Paruus inquit.)
Interior abundē vegetatur.

Si per pietatem sit irrigatus (Fons inquit in fluium)
Si per charitatem sit vegetatus (Solem inquit & lucem)
Status humilitas habet radicare, Dico ergo, qd
Fontis humiditas habet irrigare, vir pfectus cre
Solis caliditas habet vegetare, scit in uirtutib.
per mentis radicatio nem, quam facit humilitas, quod ostēditur cum dicitur, Paruus. Arbor. n. quanto profundius radica ta, & figit, tātō altius crescit, & extollit, sicut patet de quer cu, & nucē, & alijs magnis arborib. quæ profundissimas habent radices, & ideo vsq; ad magnā altitudinē crescere dignoscunt. Ad qd facit scriptura Esa. 37. Mitter radices tuas deorsum, & faciet fructū sursum. Quia re vera illi, qui radice cordis habent deorsum in profundo humilitatis fundatā, sursum. sed altitudinē uirtutū & meritorū in p̄senti, bonorū et & præmorū & in futuro crescere comprobantur. Paruus ergo. i. humilis. ut Gen. 24. Soror nostra paruula es, crescas i mille millia. Sicut. n. uidemus, qd herba qd calcā, & deprimi, postea melius crescit, & multiplicat, sic uerē accidit sepe, qd illi, qd in hoc mundo plus calcantur, & contem nunt, & humiliant, tribulationib. & paupertatib. affligunt, ad maius cremen to temporaliter spiritualiter, & æternaliter aliquoties prouehuntur. Exemplū de filijs Israel Exo. 2. ubi dicit, qd quanto magis opprimebantur, tanto magis multiplicabantur, & crescebant. Ideo dicitur in lib. de dictis phi. 22. Rē non despicias modicam, quia poterit incrementum habere. Illud tamen est cōtra multos, qd quia non sunt paruuli, humiles, ideo usque ad perfectionem uirtutum & meritorum nunquam crescant. Exemplum Mat. 18. ubi dicit Christus discipulis, qd nisi humiliati efficerentur sicut paruuli, nū quam regnum celorū intrarent. Arbor. n. thuris melius crescit in locis arenosis & siccis. Sic uerē homo, qui in locis arenosis paupertatis & humilitatis plantatur, citius spiritualiter & æternaliter augmentatur. unde Gen. 41. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. Si igitur uolumus crescere & habere mentis humilē radicatio nem. § Secūdo dico, qd nos debemus habere mētis benignam irrigationē, qd ostenditur cum dicitur, Fons & fluius. Sicut enim herbæ & arbores iuxta fontes & flumina melius crescant, patet i platano, & pinu iuxta aquas & nō alibi possunt crescere, & hoc propter humoris abundantiam, quæ tranfit in substantiæ nutrimentum, sic uerē (charissimi) qui iuxta fluentem misericordiæ, pietatis & gratiæ sunt plarati, facilius ibo no crescere comprobantur, & ad complementū pfectionis temporalis, & æternæ facilius deducuntur. Humor. n. pietatis, deuotionis & compassionis, est materia spiritualis quare homo habere possit spirituale cremen to. Iō dicitur 1. Cor. 2. Ego plantauit; appollo rigauit, Deus autem incrementū dedit. Illud enim possumus generaliter dicere, quod

quod illi, qui spirituali humiditate. i. gratiæ deuotionis & compassionis carēt, nunquam spiritualiter vel tpaliter crescere possunt, quod bene figuratur Marci 13. In semine iusto supra petram, quod natum aruit, quia non habebat humorem. Viris. n. quia multū habet naturaliter de medulla s̄m Plin. nunquā est satiatā crescere. Si. n. debet scindatur & colatur, quasi in infinitum crescit. Sape. n. tantum crescit, qd arbores altissimē ascendit, qd etiam ciuitates & castra circūcinat, vt dicit idē. Sic uerē illi, qd in medulla pietatis afflūt, & abundāt, sp. debent uelle crescere, & in melius proficisci. Et sepe accidit, qd tales hoīes pij, deuoti, & medullofi, ad maxima pueniūt in cremen to, qd; ad ciuitates. i. ad mūdanas cōitates regendas, & circūcingendas ordinant, qd; ad altas dignitates mundi vel Paradisi prouehunt. Fons ergo creuit in fluiū. Vir. n. pius dicitur, quia aqua bonorū suorū tpalit distillat alijs incessanter. Dicitur fluius, quia aqua bonorum suorū distillatur alijs abundanter. Fons & fluius nō solum in se hūmectantur, imo et ipsof cōsuetudine irrigantur, vnde Zacha. 14. Erit fons patens domui Iacob. Et iō auari, crudeles, & impij, qui nihil habent de humore gratiæ, clementiæ, & deuotionis, nunquā crescant ad celsitudinē pfectionis uel æternæ prælationis. Tob. 8. Nūquid crescere potest carectum sine aqua? qd. n. Deficiens etiam pisces sine aqua, & morient in siti. Nō sic ergo, sed habeamus mētis benignā irrigationē. Terriō si uolumus crescere spūaliter & æternaliter, necesse est, qd habeamus mētis feruentē in flammationē. (In lucē solemq; inquit cōuersus est.) Crescere. n. debemus & cōuerti in lucē splēditis cognitionis, feruētis dilectionis. Calor. n. naturalis est causa naturalis cremētis. Et iō illi, qd nascunt in constellatione Martis, qui est planeta feruentissimus, in longitudine multū crescant s̄m Martia. Draco est, qui tanta est caliditatis, qd ignē dicitur spirare in tantā quantitatē crescit, qd maximus serpentū efficit. Crescit etiā qd; ad longitudinē uiginti cubitorum. Ex qd. exemplis patet, qd quanto homo magis feruet interior per charitatem, tanto magis crescit ad spirituale sanctitatem, & ad æternam felicitatem. (In solē inquit cōuersus est) Sol. n. est effectiue calidissimus. lac. 2. Exortus est sol cū ardore suo, & arefecit semē. Vnde de tali cremen to potest intelligi illud Ephe. 4. Veritate facietes, in charitate crescamus. Et iō de multis v̄riferitatū dicit Plinij, qd dicit, qd in regionib. valde frigidis nō bene crescit plantæ, si non sunt p̄teptoriales. ad denotandū qd illi, qui in frigore in deuotionis plantantur, & calore charitatis priuantur, nunquā in morib. augmentantur, vel in celorum sedib. sublimant. Crescamus igitur in uirtutib. vt crescant in nobis uirtutes. In bonis. n. arboribus crescit boni fructus, in bonis terris crescit arboribus bonæ. Si. n. terra bene colatur, & bene claudatur, & irrigat, facilius bene crescant boni fructus. Sic uerē, si bene colamur per penitentia, si bene simemur per simum. i. nostræ mortalitatis memoriam, si bene claudamur per diligentia, & per tenū custodiā, tunc pro certo boni fructus gratiarū & uirtutum in nobis poterunt crescere, & in nobis plenius abundare, ita qd tūc dicit illud Esa. 55. Pro saluā ascēderit abies, & p̄ uertice crescet myrtus. Saluā. n. quæ tangētē pungit & salrare facit, signat peccatū inuidiæ, uertice est, qd tagētē uirt, signat peccatū auaritiæ. Pro saluā ergo ascēdit abies, qd in loco inuidiæ debet in nobis crescere abies alæ cōtēplationis. Et loco uerticæ auaritiæ debet in nobis crescere myrtus lenitū dulcoris & cōpassionis, & sic poterit dici de nobis & uirtutib. nostris. Considerate lilia agri, quomodo crescūt. Mat. 6. Crescant igitur in nobis uirtutes, & nos ipsi crescamus.

Deo data, semper debet in nobis crescere & augeri. Itē ibi crescat ardor charitatis. Ephe. 4. In Charitate crescamus. Vñ de Sansone, qui interpretatur sol, significans charitatem, qd calefacit interiora, dicitur Iud. 13. Creuit puer Sanson, & benedixit ei Deus, & Spiritus sanctus erat cum eo. Spiritus enim Sanctus sp. concomitatur charitatem, cū & ipse patris & filij sit charitas. Itē candor calitatis. Mat. 6. Considerate lilia agri quomodo crescant. Lilia enim munda & candida, calitatem designant. Item splendor ueritatis, Prouer. 4. Lux splendens procedit & crescit. vnde de verbo domini, de quo scribitur. Sermo tuus ueritas est, dicitur Coll. 1. Verbum domini fructificat, & crescit. Item liquor pietatis, vnde illud Hester 10. Fons paruus creuit in fluium. & de uinea, quæ multum abundat in medulla, significante pietatem, dicitur Ezech. 17. qd creuit in uineam latiore. Itē fulgor honestatis. Ezechie. 19. Frondes eius crenent ex ags. Frondes. n. exteriorum honestatem designat. Item valor p̄bitatis. i. uirtus bene operandi. 1. Esdræ. 5. Opus illud diligenter extrahitur, & crescit in manibus eorum. De æquitate uero & iustitia dicitur 2. Corint. 9. Multiplicabit semen uestrū, & augebit incrementa iustitiæ uestræ. De honore uero & fama dicitur Hester 9. Fama uos eius crescebat. Et sic erit in nobis valor totius bonitatis, quæ fructus gratiæ & gloriæ in nobis producat. Marci 4. Dabat fructum ascendētē & crescentem. Et ita cuilibet erit illud, de quo dicitur Iob primo. Operib. manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. Possessio enim uirtutū debet in nobis crescere, & uirtus bonorum operum abundare. De illis uerō, quæ uirtutū impedjunt incrementum, dic, qd multa sunt, quæ arbores crescere non permittunt & c. Credo notasse supra de arbo re, de ascendere, uide ibi. De alijs bonis uel malis cremen tis uide in tabula, quæ in fine fiet, quia in multis locis fiet mentio de verbo, crescere uel cremen to.

Crimen. Pauca sunt auctoritates, uide de peccato.

Cruciare, Crucifigere, (crux) Nota, qd crux, seu cruciatus, seu cruciatus, crucifixio, seu afflictio multiplex in scriptura reperitur.

Cruciatus } Iustus per penitentiam uirtualem,
 } Pauper per uolentiam temporalem,
 } Impius per iustitiam criminalem,
 } Damnatus per passivam infernalem,
 } Christus per passionem corporalem.

Prima } Perfectorum,
Secunda } Miserorum,
Tertia } Iniquorum,
Quarta } Damnatorum,
Quinta } Deutorum.

¶ Dico ergo, qd vna est crux, qua crucifiguntur uiri penitētes. Et ista nihil aliud est quā penitentia seu continua afflictio, in qua uiuunt. Tota. n. uita iustorum est vna crux seu uerus cruciatus. Hanc autem aliquoties distinguendo sequar Mauricium. Crux iustorum quatuor habet brachia, scilicet uoluntatis, hoc est contritio, quam habent, & pena est, quam sustinent de commissione peccatorum. Aliud exterius, hoc est compassio, quam habent de miserijs ægenorum. Aliud superius, hoc est dolor, quem habent de dilatione gaudio. Aliud posterius, hoc est timor, quem habent de incurfione infernalium tormentorum. De cruciata seu crucifixione contritionis, & afflictionis potest dici illud Gal. 5. Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum uitijs & concupiscentijs. Contritio enim, quam habet quis de culpis præteritis, & resistentia, quam facit de præsentibus, magnus est conuictus, & cruciatus. De alijs uerō crucifixionibus, scilicet compassionis doloris & timoris potest dici illud Marthæ 16. Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Et bene dicit, qd uult, qd talis crux penitentia debet esse uoluntaria, nec coacta, contra hypocritas & malos religiofos, qui crucē istam portant, sed tamen uoluntariē dominum non sequuntur, imo quasi coacti crucem penitentia patiuntur, figurati in illo Simone, qui angariatus & compulsus crucem domini deportauit. Mat. 27. Magnam enim angustiam patitur, qui uel inuitus uel factus cruce penitentia portas affligitur. Aduerte enim quod de Christo legitur, quod ipsemet crucem

Igitur cre
scat i nobis
nitor puri
tatis. 1. Reg.
2. puer autē
Samuel pro
ficiebat, at
que cresce
bat. Samuel
interpreta
t Deo datus
quasi dicit
puritas à

¶ Et si vis, dic qd in nobis debet crescere
Puritatis nitor mentem mundificans,
Charitatis ardor corda laticans,
Calliditas candor carnem purificans,
Veritatis splendor sensum clarificans,
Pietatis liquor cuncta lenificans,
Honestatis fulgor mores rectificans,
Probitatis vigor actus multiplicans,
Eonitatis valor sursum fructificans,
Acquitatis rigor iustē diudicans,
Dignitatis honor famam magnificans.

cem propriam deportavit, nec eam ipse alteri legitur commiffisse. Ioan. 19. Bailans sibi crucem &c. Ad denotandum, quod crux seu cruciatus poenitentiae non debet alijs committi, sed in persona propria deportari. Miles enim quando habet cum hoste confingere, non libenter solet arma sua alteri committere. Et si vis de cruce poenitentiae potes notare, quod ibi crucifigitur & punitur Antiquitas carnalis conuersationis, Vorticitas mundanae ambitionis, Fallacitas iniquae deceptionis, De antiqua conuersatione dicitur Roma. 6. Vetus homo non ster crucifixus est. De mundana auaritia & ambitione dicit Gal. 6. Mundus mihi crucifixus est. De fallaci deceptione dicit Mat. 27. Crucifixi sunt duo latrones. Ista est igitur vna crux, qua crucifiguntur viri poenitentes. Secundo dico, qd est una crux, qua crucifiguntur miseri patientes seu pauperes indigentes. Et ista est crux mundi tribulationum, qua tyranni crucifigunt & cruciant multos bonos. De qua Marth. 23. Ecce mittito ad vos prophetas, & sapientes, & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigentis, & illudetis. &c. Tyranni. n. figurantur Apoca. 9. in illis locustis, quae habebant aculos scorpionum, quibus datum est, qd nocerent hominibus, & cruciaret eos mensibus quique. Sic verè tyrannis aculeatis & crudelibus datur à Deo dispensatiue, & à Diabolo executiue potestas nocendi, & homines tribulationibus cruciandi. Vnde de Nabuchodonosor dicitur Iohel. 2. A facie eius cruciabantur populi, omnes vultus redigebantur in ollam. Tertio dico, qd est crux, qua crucifiguntur homines delinquentes. Et ista est crux peccati, quia re vera auaritia, ambitio, luxuria, & vt communiter, omnia vitia plus habent de cruce, & cruciatu, & de tristitia, quam de gaudio & laetitia. vnde Ber. O ambitio ambientium crux &c. Et est in peccato Crux laboris in executione, Vnde peccata Crux doloris in conscientiae remorsione, Crux timoris in salutis desperatione, Crux timoris in salutis desperatione, tur in septem filijs Saul, qui crucifixi sunt à Gabaonitis. 2. Regum 21. Saul enim malus rex signat diaboli, qui est rex super omnes filios superbiae. Iob 40. Septem eius filij sunt uniuersi peccatores, quia secundum sanctum Gregorium, septenarius numerus uniuersitatem designat. Septem ergo filij Saul crucifiguntur, quando uniuersitas peccatorum in cruciatu uitiorum uiuere comprobatur. Vnde de pharaone, qui signat gulosos, de Aman, qui honorari cupiebat, qui signat ambitiosos, de rege hay, qui signat superbos & gloriosos, legitur Gene. 4. Hester 7. & Iosue 6. qd in cruce suspensi sunt. Fortioribus. Fortior inflat cruciatu. Hec est ergo crux, qua cruciantur cuncti delinquentes. Quarto dico, qd est crux, qua affliguntur in orco iacentes, scilicet damnati, & haec est cruciatus poenitentiae. De qua Apoca. 13. & 14. Si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius, & acceperit characterem eius in fronte sua, cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum. Bestia est bestialitas peccati, motus brutalis i cogitatione, imago eius est imaginaria & falsa delectatio, character eius est impressus conscientisus & opera. Qui igitur ista acceperit, cruciabitur & cruciatum in inferno ignis & sulphuris sustinebit. Vnde de diabolo, & peccatoribus potest dici illud Hester 7. 8. 9. qd Affuerus, Amò & filios eius affixit cruci. Hec est ergo crux, quae cruciat in inferno degeneres. Quinto uerò dico, qd est crux, quae cruciat Christum contemplantes. Et ista est crux Christi, in qua. l. crucifigunt, & vna cum eo cruciantur. Galath. 2. Christo confixus sum cruci. In arbore. n. fructuum vitae contingit qnq; aues nasci, & per rostrum ad lignum pendentes, cum in mari ceciderunt uiuificari. sicut ponit Giraldus in libro de mirabilibus Hiberniae, vbi in multis insulis Hiberniae & Scotiae adiacentibus supra maris litus dicit aues & arbores tales esse. Sic verè dicit, qd arbores crucis, aues. i. viros contemplatiuos procreat, ipsosq; mare poenitentiae uiuificat, & confortat. Vnde de grano sinapis in orto patrisfamilias seminato, dicit Mat. thei 13. qd crescit & fit maior oibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres caeli habitent in ramis eius. Quia pro certo sinapis aspera & acuta. i. crux in agro Ecclesiae plantata, in fama & potentia multum creuit, & ideo volucres. i. cõtemplatiui ipsam visitant, & per deuotionem frequentant, De laudibus igitur crucis possumus dicere, quod ipsa est

Humiliatrix malignantium, Conciliatrix discordantium, Auxiliatrix impotentium, Remediatrix pereuntium. Vbi signum crucis cum fide & Dei timore precassetur, ibi inimicus nihil nocere poterit. Et ponitur exemplum, quod beatus Greg. in libro dialogorum describit de Iudaeo, qui in templo idolorum de nocte recumbens, videns daemones suum parlamentum tenentes, solum quia qnq; audierat crucis signum daemones deterrere, sed cum eius forma digitis signauit, post cum ei nocere vellent daemones nequerunt, dicens. Vas vacuum, sed signatum. De Constantino etiam legit, qd ostenso sibi signo crucis in caelo, dictum est ei. Constantine in hoc vinces. Pugnaturus. n. contra Maxentium tyrannum, & in Germania, cogitauerat quem deorum principaliter in illo praedio inuocaret, sed viso signo crucis, signum cunctis militibus tradidit, sic aduersarios superauit, sicut ponit historia tripartita. Dicamus ergo illud commune. Per signum crucis de inimicis nostris libera nos Deus noster. Quare per crucem discordantes conciliantur, seu pacificantur. Cõstat. n. qd per crucem Deus est humano generi pacificatus, & homo Angelis concordatus. Ephe. 2. Per crucem interficiens inimicitias in semetipsum, vnde Aug. Lectum suum Christus dimisit discipulis suis. Quicunq; ergo vult cum ipso quiescere in caelo, i. isto iaceat lecto, morietur in cruce, si vult Christum placatum videre. Item per crucem propugnantes auxiliantur, & adiuuantur, quia re vera in quo eunq; praedicationis auxiliatur plurimum si habeatur in memoria virtus crucis. Vnde Origenes. Tota est virtus crucis, qd si in mente fideliter habeatur, nulla libido, nulla peccati praualere possit inuidia, sed continuò ad memoriam illius ois peccati & mortis fugit exercitus. Item per crucem percuties re mediane, quia pro certo nullus per desperationem perit, qui p deuotionem ad remedium crucis fugit. Antiquitus. n. nullum cõtra morsum canis rabidi inueniebatur remedium, sicut dicit Plinius lib. 25. c. 2. Sed mater cuiusdam militis à cane morsu, qui propter hoc sine remedio periclitabatur, vidit in somnis radicem siluestrem cynorhodon appellatam, sibi pro remedio ostendam, quam cum lacte dedit porandam filio, & sanatus est. Talis est crux. Rofa. n. ratione ruboris sanguinei dicitur, & siluestris, id est inculta, & inhonorabilis appellatur. Erat enim cõfusiois supplicium, non honoris. Igitur quicunq; morsu diabolicarum tentationum periclitantur, crucem per deuotionem, memoriam & compassionem cum lacte dominicae charitatis & pietatis bibant, & hoc proculdubio ipsos liberat, atque sanat. vnde 1. Corin. 1. Verbum enim crucis pereuntibus salutaria est, his, qui salui fiunt. i. nobis, virtus Dei est. Igitur his praemissis dicam & notabo adhuc, quod crux est Nautis ad transfretandum, Et breuiter omnia, qd quae de lignis uetula sunt hominibus, possunt cruci proprie adaptari. Ista est dico, nautis ad transfretandum. In ista enim & per istam nauim transfuit, & transfretauit Christus de hoc mundo ad patrem. Et pilli debemus transire de hoc mundo ad Paradisum. Sicut etiam dicit Plini. canx in India sunt ita magna & alta, qd in fluuio nauigabili super uno interuadjo tres homines deferunt. Ista est ergo nauis Christi. i. poenitentia seu crux, quae seruat hoies ne in mundi pelago uel in fluuio submergantur. Sap. 14. Exiguo ligno credunt homines animas suas, & transeunt mare per ratem liberati sunt, & bene dixit liberati sunt, quia re vera crux est sicut lignum aloes, cuius fumus liberat à fetoribus. Sicut lignum fraxini, cuius vmbra liberat à ferpentibus. Sicut lignum balsami, cuius liquor liberat ab infirmitatibus. Ista est igitur nauis ad securè ad patriam nauigandum. vnde Chry. Homel. 15. Crux spes est desperatorum, crux nauigantium gubernatrix, crux periclitantium portus, crux obfessorum murus, crux pater orphanorum, crux defensorum duarum. Ista est ergo nauis ad nauigandum. Secundo dico, qd crux est baculus ad sustentandum. Vineae enim debiles & cucurbitae in baculis sustentantur. Elephanes etiã quid dormiunt sustentant se ad arbores. Peregrini in super, quando sunt

Per crucem. n. d. qd mones humiliant, deuincunt, & debellantur. Aug. ut

sunt fatigati, super baculos innituntur, infirmi et debilitati, senes in super decrepiti, baculis ad sustentandum vniunt, quibus utique exemplis instruitur homo, qd siue sit sicut vinea aliorum lacticifacius, sicut cucurbita medullifera aliorum p ele molynas nutritius, sicut elephas aliorum in plijs adiutus, uis, sicut peregrinus mundi laboribus fatigatus, sicut infirmus virtutibus viribus pauperatus, sicut senex fortitudinibus vacuatus & breuiter siue fit homo bonus, uel malus, perfectus uel imperfectus, virtuosus uel vitiosus, semper indiget, qd isto baculo sustentetur, & qd ei ex fiducia & deuotione firmiter & taliter innitatur, vt sic dicat Christo illud Pl. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Quod aut crux possit dici Crux est desperatorum via, crux claudorum baculus, crux consolatio pauperum, crux resurrectio diuitum, crux destructio superbiorum. Patet ergo, qd crux est baculus ad sustentandum. Tertio dico, qd crux est lancea ad propugnandum. Cum lanceis. n. lignis, & ferris solent pugnare hoies contra hostes. Sagittae et de ligno & de ferro sunt cõpositae, qd a longe hostes percutiuntur. Sic verè Christi crux dat fidelibus pro lancea, quia ibi fuit lignum & ferrum. per istam enim Christus daemones superauit, & per ipsam ipsos quotidie superamus. Si. n. per memoriam & deuotionem ista lancea habuerimus, nunquam canis inferni nos laedet, nunquam hostis subdolos nos inuadet, nunquam Leo rugiens nos confundit. Ista est ergo lancea quam rex Saul ad caput habebat vna cum scypho pleno aqua, sicut dicit 1. Reg. 26. quia verè si rex Christus in corde nostro dormierit, lanceam crucis. i. memoriam passionis, & vas aquae. i. liquorem deuotionis nobiscum habere debemus. Vnde de tali lancea hostium impugnatua dicit Chry. vbi supra, Crux aduersus daemones triumphans, crux deuictio diaboli, crux adolescentium pedagogus, crux sustentatio inopum, crux spes desperatorum. Patet ergo (charissimi) quod nos debemus accipere crucem non solum mentaliter in deuotione, imo et realiter in exteriori crucis significatione, quia crux est nauis pro transfretantibus. est baculus peregrinantibus, & est lancea propugnantis. Quarto dico, qd crux est scala ad ascendendum. Figurata. Gen. 28. vbi Iacob vidit scalam flantem super terram, & cacumen illius tangens caelos, Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & dominum in iunxum scalae. Verè scala ista est crux sancta, quae iteitur super terram in Christi passione, & cacumē eius tetigit caelum, folem & ecclypsando, & praua caeli luminaria obtenebrando, cum dominus Christus in iunxum imo confixus scalae morae sua genus redemit humanum, placatum faciens Deo patri. Rom. 5. Et cõciliati sumus Deo per mortem filij eius. In hac scala Angelus. i. homines, qd sunt cum Angelis participes rationis ascendunt mente sursum eleuata, vt Christi passionem, qua redempti sunt, contemplantur. ad Hebr. 2. Videmus Iesum auctorem salutis eorum per passionem consummari. Descendunt considerando Christi in terris conuersationem, & doctrinam euangelicam in terra traditam, qua leue religionis orthodoxae iugum nobis in ieiunio, & legis graue onus abieciimus. De leui iugo euangelij dicitur Mat. 11. Iugum meum suauē est, & onus meum leue. De legis graui onere poterat dicere Moysi gēs hebraea. Durissimum iugum imposuit nobis. 3. Regum 12. Quinto dico, qd crux est sedes ad quiescendum. Etenim si carnem luxus agitat, si mentem tentatio sollicitat, si mundi vanitas oculos inquietat, sedeat ad Christi crucem homo, contemplet Christum propter hominis, scelerum in cruce pendens, meditetur vulnerum Christi squalorem & fieri non poterit, qd sentiat in se peccati impellentem ad opera nefanda furorē. Et sic sedes crucis erit causa quietis, dum homo est per crucem interficiens inimicitias. Ephe. 3. Pacificas supplementum ad peccata, per sanguinem crucis Christi. Col. 1. Sexto dico, quod crux est schola ad discendum. schola. n. graecè latine vacatio interpretatur, quia tibi ingenij exercitio vacatur. Huic synonymum est gymnasiū, quod idem sonat qd exercitium, vtrumque significatum crucis vocabulum complectitur. In ea enim vacant contemplatiui in animi amaritudine Christi passionem tractantes, imo cum Christo in cruce pendentes, ita vt quilibet eorum possit dicere Christo, confixus sum cruci. Gal. 2. Exercetur in ea actiui, dum huius diuini praecceptoris, & magistrī doctrina erudiunt. &

figura, pendet enim inclinatio capite, vt doceat humilitate. Esa. 2. Incuruauit se homo & humiliatus est vir. Pendet perforatis & apertis manibus, disce manus tua cõtracta & clausa sit egentibus. Manum suam ne aperuit inopi. Prouerb. 11. Pendet corpore vulneribus. lacero disce ne carni tuae sis blaudus & mollis, ne tibi negetur possessio regni caelestis. 1. Cor. 6. Neque molles regnum Dei possidebunt. Carpitur contumelijs & irrisionibus & sustinet, disce mansuetudinē. Eph. 4. In mansuetudine compatentia supportantes. Potatur acetose felle mixto, disce parsimoniam. Iud. 19. Gusta paululum panis. Sequitur ibidem. Paululum cibi capias. Orauit p crucifigentibus. disce benignitatem. Eph. 4. Estote inuicem benigni. Pendet, non iacet, nec habet ubi caput reclinet. Disce & tu à statu surgere. Pl. 118. Media nocte surgebā ad cõfitemdum tibi. Igitur in hac schola crucis disce septem nitia capitalia, septem virtutibus superare. Disce in hac schola vbi Deus est gymnasiarches, & eris beatus, cum ab eo fueris eruditus. Pl. 93. Beatus homo, quem tu erudieris domine. Denique bene dicit Christus. Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Vbi est aduertendum quod ad istam crucem portandum necessaria est propriae voluntatis abdicatio (Abneget semetipsum) Anxia tarditatis excitatio (Sequitur me) Noxia voluptatis detestatio (Tollat inquit crucem suam, & sequatur me) & haec sufficiant de corruptione dixisse.

Crudelitas, Crudelis. Cum crudelitas nihil aliud sit, quam punitionis excessus, nulla pietate vel temperantia moderatus notare possum, qd est crudelitas metuenda & est crudelitas reuenda, Prima est daemorum, secunda hominum. Prima de bacatur occulte, secunda machinatur aperte. De crudelitate daemorum possum dicere secundum Mauricium, qd diabolus est sicut manticora animal crudelissimum, quod alio nomine dicitur mammonet. Hoc quamuis formam habeat humanam in facie, odit tamen & persequitur hominem miro modo. Tres ordines habet dentium, vultum hominis, & caudam scorpionis cū corde Leonino. Sic diabolus licet i parte. scõne similis sit homini, crudeliter tñ ipsum persequitur, atq; odit. Tres. n. ordines dentium, i. tentationum de triplici concupiscentia. scõnorum, diuitiarum & deliciarum non scit habere. Et in facie. i. in principio & in ingressu figurā humanā. i. dulcedinē & benignitatē nitit praetendere, sed in cauda. i. in fine sp vult scõpionis aculeū. i. punitionē & praediciū exercere, & post applausum pungere, & nocere, & crudeliter laedere, & grauare. Hier. 6. Sagittam & scutum arripit crudelis & non miserebit impij ergo talib. crudelibus abuntur ad cruciandum & sine misericordia puniendum. vnde Esa. 19. Tradam Aegyptum in manu dominorum crudelium, & rex fortis dominabit eorum. Iste est Angelus ille crudelis, de quo loquitur scriptura Prouer. 17. Semper iurgia querit malus, angelus autem crudelis mittetur contra eum. De crudelitate aut hois nota, qd sicut dato, qd canis sit animal domesticum, non ualens viuere sine hoie, sit tñ aliquoties rabiosus, mordens hoies, atq; ledens, ita qd nullum perniciosus humano generi est venenum. Sic dicā, qd dato, qd homo sit aial naturaliter mite, rabies tamen crudelitate quosdā taliter inficit, qd versu in furorē, alios sine conscientia puniunt, atq; mordent. Teste enim Pl. lib. 3. c. 2. Orchis alio noie ostrea, piscis est rotundus, sine squammis, totus capite constans, qd tamen inter omnes pisces durissimus est. Sic verè licet homo sit sine squammis ipsum defendentibus per fragilitatē, rotundus, & capite ubi sensus sunt, totus constans per rationis subtilitatem, inuenit tamen quandoque esse animal durissimum per proteritiam & crudelitatem. Querit enim Sen. lib. de moribus, quid sit inimicissimum homini. Et respondet alter homo. Ideo de impijs & tyrannis dicit Hier. 50. Arcum & scutum arripient, crudeles sunt & non misericordes. Crudelis inquit, videlicet interius quo ad nullam compassionem, quia sicut dicitur Prou. 12. Viscera impiorum crudelia. Exterior quo ad pauperum deiectionē. Prou. 12. Qui crudelis est etiam propinquos abicit. Vterius quantum ad atrocem inuasionem. 2. Paralip. 28. Occidistis eos atrociter, ita vt in caelum attingeret crudelitas vestra. Sufficit quia in infinitis titulis sit memio de crudelitate, & pauca sunt auctoritates.



Vubile, Cubiculum. Licet cubile differat. s. a cubiculo, q. cubiculum est locus hominum, & cubile est locus bestiarum, locus, dico, secretus ad habitandum, & specialiter ad iacendum, quia tñ quicquid vnum pro alio ponit, postquam notare & dicere, q. vtrunque in bono sumitur & in malo. Igitur in bono significato dicamus, quod per cubiculum intelligit

Cubile } Christi, Christiani, Dei, Beati, } qd est locus } Purus, Scurus, Secretus, Quietus, } Fuit in Maria, Est in ecclesia, Est in conscientia, Erit in patria. Primum Secundum Tertium Quartum } Cubiculum } Primū est cubile intactæ Virginis, in quo Christus habitat, Secundum est cubile fidelis agminis, in quo militat, Tertium est cubile mentalis hominis, quod Deus uisitat, Quartū est cubile celestis culminis, in quo nullus ducitur.

Dico ergo, q. inuenitur cubiculum purum pro summo numine. Et illud nihil aliud est quam vterus Virginis gloriosæ, in quo Christi Dei filius sicut in purissimo cubiculo requieuit, ubique vestes nouas n. o. n. r. humanitatis assumpsit. Et de hoc potest dici illud 3. Esdræ 3. Darius rex ascendit in cubiculo suo, & dormiuit, & expefactus est. Darius fertilis est Dei filius, qui f. cubiculum vteri virginis ascendit, & intrauit carnē assumendo, ibi dormiuit nouem mensib. quiescēdo tandem expefactus est nascendo & in publicū exēduo. Iohelis 2. Egredietur sponsus de cubiculo suo. Istud. n. cubi culū est sp. clausum, ex quo & in quo Christus ianuam clausis exiit, & intrauit. Iudith. 13. Concluserit Vagao ostium cubicu-

li. Sed dicitur, q. inuenitur cubiculum securū p. iusto agmine. Et istud est cubile fidei religionis, vel Ecclesiæ, vbi solum modo est securitas atq; salus. vnde Salomon Proverb. 30. Inter animalia sapientia nominat Leporem; pro eo quod in Petra collocat sibi cubile. Petra. n. Christus est, seu suæ fidei & Ecclesiæ stabilis & manens securitas. De natura etiā canis legitur, quod si catulos de cubili suo extraxerit, mater veniens illum, quem prædiligat primum ad cubile reportat. Sic verē cū diabolus per peccatum Adæ omnes mortales de cubiculo salutis extraxerit mater nostra Ch. risti veniens, illos, quos summē diligit, s. m. cōsiliū suæ prædestinationis ad istud cubile, i. ad fidem suam portauit, ipsos etiā, quos plus amat, ad secreta cubilia Ecclesiæ vel religionis transportat. exemplo pantheræ, de qua dicit Plinius, q. si passum hoīs suis catulis insidians in arena inuenit, timens statim ad aliud cubile ipsos transferret & mutabit. Sic Christus timens insidiatorem diabolum, de loco ad locū, de seculo ad ecclesiasticum statum, de ecclesiastico ad religionis cultum, vel forsā ad prælationis gradum fideles suos consuevit mutare, vt ipsos in cubilibus fidei melius valeat præseruare. P. l. Ortus est sol, & congregati sunt, & in cubilib. suis collocabuntur. Et si vis, Nota, quod Ecclesia potest dici cubiculum seu cubile.

Bonæ famæ fragrans odoribus, Dico igitur, quod cubiculum Ecclesiæ bonæ famæ fragrauit odore. Pro ue. 7. Myrrha aloë & cynamomo aspersi cubile meū. Itē Dei laudis resonat clamore, seu lætitiæ exultat decore. P. l. Exultabit sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Itē honestatis nitescit decore. vnde Es. 33. In cubilibus, in quibus dracones habitare consueuerat, orientur viri iuncti & calami. Item concordie feruescit amore. vnde Luc. 11. Pueri mei mecum sunt in cubili. Item eminentiæ splendescit honore. quia. sibi est rex Christus, cuius seruitio cuncti deputant fideles. vnde 3. Reg. 1. Ingressa est Berfabee ad regem in cubiculo. Item sapientiæ relucet splendore, quia. sibi est splendor totius veritatis. Dan. 7. Visio capitis eius in cubili suo & c. In isto ergo cubili odoris, dulcoris, viroris, amoris, honoris, splendoris, turum est habitare, q. ideo dignum est, quod talis locus à dignis & bonis personis inhabitaretur, & inde mali homines arceantur, cuius tñ

proh dolor video contrarium, quia re vera ibi habitant Cupiditatis ardore flammantes, Dico igitur, q. in Cubili Ecclesiæ habitant hodie illi, q. Carnalitatē sulphure ferentes, ardent per cupiditatem. vñ Hie. 9. A volucre celi vsque ad pecora transmigrauerunt, & recesserunt. Et dabo Hierusalem in acervos arenas, & in cubilia draconum. Ad literā. n. hodie de Hierusalem, i. Ecclesia pro magna parte defecerunt, & recesserunt volucres celi. i. cōtēplatiui, pecora lanificā. i. boni actiui, & ibi pro certo aduenerunt, & successerunt acervi arenas. i. hoies terrenis diuitijs locupletes, & diacones, q. spirāt ignē. i. homines cupiditate & auaritia ardentē. & si vis, dic de malis proprietatib. draconis, & quo auri sibi sunt similes, tñ quā ardēt cupiditate, quia aer. i. patriam inflammāt crudelitate, tñ quā caudā inuolunt p. salitate, tñ quia durz sunt restē. i. squamæ, p. obstinationē, tñ quia gregatim vadūt p. mutā contra alios confederationem, tum quia altē volitant, & ascēdūt per superbā & ambitionē. Iō quod tales dracones habitant hodie in cubili Ecclesiæ, patet Esā. 34. Vbi dicitur inquit, cubile draconū, & pacua strutionū occurrēt ibi demonia onocentauris, & pilosus clamabūt alter ad alterum, ibi cubabit lamia, ibi habuit foueā ericius, ibi cōgregati sunt milui. Compara istis animalib. varia genera peccatorū, q. in cubiculo isto habitant atque cubant. Cubant. nihil, qui ardent per cupiditatem. Item illi, qui fridēt per crudelitatem. O vbi hodie crudelitas, rapina, vel iniquitas, nisi in aliq. cubili ecclesiasticis curijs & familiarib. orundēt vnde Nāh 2. Leo cepit sufficere catulis suis, & necauit legis suis, & impleuit spelūcas suas pda, & cubile suū rapina. Leo. n. est crudelis ecclesiasticus, & maximē malus rex vel platus q. p. catulis. i. pro familiarib. filijs & nepotib. & pro Lexnis suis. i. p. cōcubinis & siliab. ad literā studet rapere, & cubile domus suæ rapina & præda replere. Amos 5. Nunquid dabit catulus leonis vocē suā de cubili suo? Vñ ē de talib. concubinis taliū potest dici dirigendo verba ad earum scelera, illud Ezech. 19. Mater tua Legna cubauit inter leones, in medio leonulorū enutritū catulos suos. Habitat ergo & cubat in hoc cubili illi, qui frident per crudelitatem, itē illi, q. frident per carnalitatē. Iō lamētando dicebat Sophonias 2. c. Quomodo facta est in deserto cubile bestie. Isti. n. dicunt illud 2. Reg. 13. Cuba meū foror mea. Itē ibi cubant illi, qui nocēt p. murmur & detractoriā loquacitatē. Figurati. in ranis Aegypti, q. animalia sunt clamosa, de quib. dicit Exod. 8. Ascendent ranæ, & ingredientur domū tuam, & cubiliū le tui, vnde de detractorib. dicit Es. 7. Non clamauerunt ad me in corde suo, sed vluabant in cubilib. suis, & supertriticum & vinū ruminabant. Non sic (charissimi) quia p. certo non debet esse tale cubile, imo est & debet esse cubile securum pro iusto agmine, quod est secundum. Tertio dico, q. inuenit cubile secretum pro sacro lumine. Et istud est cubiculum conscientie, vbi lumen gratie debet infundi, quā vera debet esse secretum & mundum. Vnde de Iosaba filia regis Ioram dicitur, quod ipsa paruulum regem Iosā fratrem suum abscondit cum nutrice sua clam in domo domini, id est cubiculo, quia scilicet quilibet nostrum in cubiculo conscientie debet Christum recipere spiritaliter, & nutricem suam. i. diuinam gratiam cum eo collocare. 4. Reg. 11. Nota, quod istud debet esse Continentiæ floribus ornatum, Istā enim tria bene decet cubiculum seu secretam magni virt cameram; scilicet Floribus ornatur, Ornet ergo cubile mētis floribus Aquis refrigeretur & aspergat. continentia. Vnde Tho. 6. Ingressus cubiliū per tres dies cōtinē est. Itē claudatur seu secretur clauibus sapientiæ. Esā. 26. Audi populus meus, intra in cubilia tua, claude ostia tua super te. Irigetur fletib. penitentiæ, seu etiā fletib. cōpassionis & clementiæ, sicut de Ioseph legit Gen. 44. q. videns fratres suos introiens in cubiculum fletit. Et de hoc cubili videtur loqui Iohel c. vbi dicit, Cubate in sacco ministrī domini & c. Istud est igitur cubile secretum in mentis lumine. Quarto dico, q. inuenitur cubile quietū in celi culmine, & illud

istud cubile nihil aliud est quam quies & consolatio glorie Paradisi. Vnde de Beata anima dicit Hester 2. Adducta est Hester ad cubiliū regis. Et de hoc cubili ip. sum. f. apperendo, vñ loqui anima deuota ipsi Christo illud Cant. 1. Indica mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie? Et sic patet quō cubile vel cubiculum accipitur in bono significato. Sed adhuc dico, quod cubile vel cubiculum sit locus vbi dormitur, vbi etiam opera carnis secretus exercentur, notabo, quod ego inuenio quatuor malorum cubila, scilicet cubile Carnis, quod est immundorum, In primo cubili viget Cordis, quod est malignorum, get Carnalitas, quę multos inficit, in Mundi, quod est auarorum, secundo cubili viget Inferni, quod est damnatorum. secundo cubili viget iniquitas, quę semper deficit, in tertio cubili viget cupiditas, cui nihil sufficit, in quarto cubili viget aduersitas, quę malos afficit. De cubili carnalis delectationis dicit Gen. 49. Ascendisti cubile patris tui, non crescas. Et loquitur ibi de Rubem, qui propriam noueram carnaliter scōdauerat. Illa etiam Hester regina dicebat illud Hester 14. Detestor cubile incircuitorum. De cubili cordis & malæ cōscientiæ dicitur in Psal. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, afficit omni viā non bonā, malitiam autem non odit. Et si vis de malo cubili cordis allega illud Ezech. 8. Certē vides filij hominis, quę filij Israel faciunt in tenebris, vñ quisque in abscondito cubilis sui. Et dicit illas abominaciones, quę ponuntur supra titulo de abominatione in figura exposita. Ide illis, qui vertebant dorsum ad altare, de alijs, qui plangebāt adonidem, de alijs, qui thurificabant reptilibus & c. vide ibi. De cubili mundi, vbi habitant peccatores, dicit Cant. 4. vbi. f. Christus vocat & inuitat animam ad exēdum de isto cubili dicens. Veni de libano sponsa mea. Sequitur. De cubilibus leonum, de speluncis pistorum. In isto. n. cubili cubant hodie & quiescunt mundi diuites, & tyranni. Figurati in illo dracone, cui dicit Ezech. 29. Ecce ego ad te draco magne, q. cubas in medio fluminum & c. Expone figuram sicut a libi, & si vis, dic oia quę dixi supra eodem titulo, vbi inuehis contra cubila Ecclesiæ & c. De cubili aurem inferni, vbi, s. damnati perpetuō cubant, potest dici illud Esā. 65. Vallis Achor erit in cubile armentorum. Achor interpretatur turbatio, quia re vera vallis turbationis. Infernus erit cubile armentarium, id est brutorum animalium, id est peccatorum. Sic ergo patet, quomodo cubile sumitur multis modis.

Cubitus. Nota, q. cubitus est certa quadam mensura, quę a cubito brachij taliter nuncupatur. Et quia cum tali mensurata sunt omnia, quę facta sunt in tabernaculo & in templo, & quę et sacra scriptura multipliciter solet vi, postquam dicere, q. spiritua liter loquendo, per talem mensuram completam significat dimensionū virtutum, quā tota quantitas vitæ nostræ mortalis vel moralis dēt esse mensurata. & sic dicam, quod quia res nō habet, vt communiter, vltra quatuor dimensiones, quę sunt longitudo, latitudo, sublimitas, & profunditas, igitur s. m. quamlibet dimensionem debent in nobis esse diuersi cubiti diuersarum virtutū. Vnde longitudo perseverantiæ & longanimitatis, latitudo, amicitie & charitatis, sublimitas cōtemplationis, & pfunditas humilitatis, quandoq; dicuntur centum vel mille cubitorum pp completā perfectionem, quandoq; quinquaginta pp futuri iubilæi æternitatis, quietis expectationem, quādoq; sexaginta pp fructus sexagesimos, quę est corona doctorū pp completam scientiarum acquisitionē, qñq; quadraginta pp presentis miseriæ prolongationem, & pp penitentiālem afflictionem, qñq; triginta, pp fidei trinitatis cum decalogo mandatorum obseruationem, quādoq; viginti pp decalogum in charitate duplicatum, quādoq; decem propter decalogum simpliciter obseruatum, qñq; nouem pp nouem ordinum angelorum consortium affectatum, qñq; octo ppter octo beatitudines, qñq; septem propter virtutes morales, qñq; sex propter sex opera pietatis, qñq; quinque, ppter vulnera Christi, qñq; quatuor propter quatuor euāgelica, vel quatuor cardinales virtutes, quādoq; tria propter tres virtutes theologicas, quādoq; duo, propter duo præcepta charitatis, quādoque vnum propter fidem vnius deitatis. Ista ergo applica & multiplicata quotiens de cubitis diuersorum numerorum occurret, quia transeo gratia breuitatis.

Cultura, Cultus. Superius dictum est de colere & A cultura. De cultu autē quasi quantum est nomen significans idem quod ritus vel ornatus, notandum est, q. cultus signat exteriorem ritum, obseruationem & modum. Et sumitur etiam aliquotiens pro ornatu. Notabo ergo, quod inuenitur in scriptura cultus Virtuosus, quem debes facere, Primus est cultus diuinitatis, & maxime cultus altaris & obseruantia ecclesiastica. Talis. n. cultus debet à fidelibus obseruari, & cum deuotione & reuerentia perfici & tractari. 18. Omnia, quę ad cultum altaris pertinent, & intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur. Et si vis, dic quod illi, qui cultui altaris sunt dediti, debent Pietatis inungi liquore, Humiliter dico. vñ de Num. 16. Separauit vos Deus, vt seruiretis ei in cultu tabernaculi. Seruire enim humilitatem designat. Seduliter verò. Exo. 13. Custodies huiusmodi cultum statuto tempore à diebus in dies. i. diligenter & ordinatē. Perenniter etiam. vnde Exo. 27. Perpetuus erit cultus per successiones eorum, Integraliter in super. 2. Para. 29. Completus est cultus domus domini. Iste est igitur cultus diuinitatis. Secundum dico, q. est cultus iniquitatis, & iste est cultus idolorum. Lviticorum vel demoniurum. vnde de inquis dicitur. 1. Pet. 4. q. p. ambulauerunt in luxurijs, desiderijs, violentijs, comestationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. Tertio dico, q. est cultus curiositatis. f. cultus & ornatus exterioris pompæ & ornatus. vnde 2. Reg. 1. in planctu David dicitur, quod Saul præparabat ornamenta aurea cultui filiarum Israel. vnde de rege Iuda, & Israel dicitur. 2. Para. 23. vterque sedebant in folio suo vestiti cultu regio. & talis cultus proculdubio est tempore tristitiæ omittendus, semper ab omni superfluitate refecandus. sicut Exo. 33. de filijs Israel, qui adorauerunt vitulum conflatilem, dicitur, quod nullus indutus est cultu suo & c. Vide de ornatu. & supra de Colere.

Cum. Nota, q. cum, quandoque est aduerbium temporis, quandoque coniunctio siue dictio optatiua vel coniuuctiua, & quandoque præpositio de seruiens ablatiuo. Primo ergo modo licet in concordantijs nihil dicat de eo, tñ aliquid est dicendum. cum. n. accipit qñq; pro qñ, sicut cum dicitur Act. 1. Cum hæc dixisset, eleuatus est. Qñq; sumitur pro quoniam sicut Gen. 18. Loquar ad dominū, cum sim puluis & cinis. Semper autem accipit suppositiue. Supponit. n. semper aliud, sicut cum dicitur. Loquar cū sim puluis. Et cū hoc dixisset, eleuatus est. & sic semper videtur significare finem alicuius temporis præteriti, & principium sequētis negocij futuri, sicut in Psal. vbi dicitur, Cum dedecit dilectis suis somnum, ecce hæreditas domini. Et alibi. Cū exarserit in breui ira eius, beati omnes, qui cōsidunt in eo. Seruit. n. semper optatiuo vel coniuuctiui modo. Igitur cū proprie significat certum tempus ad aliquod negociū iam completum. Et moraliter loquendo, inueniri possunt diuersa tempora diuersis negocijs applicata. & notabo quod est Vnum cum } Pertinens ad Deum, Aliud cum } Pertinens ad iustum, } Pertinens ad beatum, } Pertinens ad impium, } Pertinens ad damnatum. } Tempus & complementum actū diuinorum, B Finem & explementum operum perfectiorū, } Horam & supplementū supernorū gaudiorū, } Statum atq; momentum scelerum iniquorū, } Punctum & nouum verberū infernorum. Cū, signans } Primū igitur dicā de ista dictione seu suppositione, cum, in quantum refertur ad tempus actū diuinorum. Et sic dico, quod actus Christi possunt per dictionē istam designari. Vnde notabo, quod est Dulcoris,

Cum	} signans Christum	Dulcoris,	Venientem,
		Laboris,	Conuerfantem,
		Splendoris,	Prædicantem,
		Doloris,	Morientem,
		Amoris,	Redimentem,
		Vigoris,	Resurgentem,
		Honoris,	Afcendentem,
		Valoris,	Spum mutetem,
		Rigoris,	Mundū iudicatē.

¶ Dico ergo, q per istud cum suppositiuē, pōt intelligi tempus dominicæ incarnationis. vnde de Helia dī 3. Reg. 13. q cum surrexisset, comedit, & bibit, & cū venisset sedit in spelunca. Helias est Dei filius, qui surgens de sinu patris carnem assumendo, comedit & bibit se mortalem ostendēdo, & sedit in spelunca vteri virginalis, vel etiā mundi, ibi personam liter assistendo. Et illud Matth. 2. Cū natus esset Iesus in diebus Herodis regis, ecce Magi & c. Item signat tempus dominicæ conuerfationis, quæ fuit in conuerfatione & passione, in penuria & labore, figuratus i Helia sub iunipero quiescente, q. f. est arbor pungitiua. Vnde 3. Reg. 19. dī sic. cumq venisset & federet subter vnam iuniperum, obdormiuit. Sequitur. Ecce ad caput eius subcinericius panis & vas aquæ. Item signat tps dñicæ prædicationis. Vnde de ipso ascēdente in montē dī Matth. 5. q cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, & aperiens os suum docebat eos. Item signat tps dñicæ passionis & tribulationis. vnde Marci 15. dī, q cum Pilatus cognouisset, q Iesus mortuus esset donauit corpus Ioseph. Item signat tps dñicæ redemptionis, & ad inferos descensionis, de quo potest intelligi illud 4. Reg. 2. Cumque descendisset in Bethel, egressi sunt filij prophetarum, quia. f. cum Christus in infernum descendit, inde sanctos patres extraxit. & Matth. 8. Cum descendisset Iesus de monte, secuta sunt eum turba multæ. f. captiuorum. Item signat tps dñicæ resurrectionis. vnde Io. 2. dī, q cū Iesus surrexisset a mortuis recordati sunt discipuli. Item signat tps dñicæ ascensionis. vnde de Christo pōt dici illud Marci 4. q dī de sinapi, q cum sit minus seminibus, cū natum fuerit ascendit, & fit maior omnibus oleis. Et 2. Reg. 15. dī. Cumq; ascēderet Dauid in montē, occurrit ei chusi. Chusi. n. interpretat. p fundis, vel etiam arcanum, quia arcana profunditas Paradisi occurrit Christo homini ascendenti. Item signat tps spūs missionis. vnde Io. 14. Cum assumptus fuero a vobis, mittam vobis eū. Sequit. Cū aut venerit ille spūs veritatis, docebit vos oēm veritatē. Itē q significet tps iudicialis ordinationis seu punitionis, patet in Pl. vbi dī. Cū exarserit in breui ira eius beati oēs, qui confidunt in eo. vnde et de damauo dī in Pl. Cum iudicat, exeat cōdēnatus. De beatis verō in iudicio coronā & præmiū æternum reportantibus dī Mat. 19. Cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos sup thronos. Sic ergo patet quomodo ista dīctio cum, refert ad tempus actuum diuinorum. ¶ Secundo dico, q refertur ad tempus seu ad complementum operū perfectōrū. Vnde nota, q iusti & perfecti habent suum cū, & suum qñ, & suū in bono suppositionem. Et sic dico, q ad eos pertinet cum Diligentia torporem excitantis, Quod cū, ergo Sapientia errorem refutantis, significet diligentiam, patet Reuerentia tumorem refecantis, Mat. 24. vbi dicitur. Vigilate, beatus Timoris profundē meditantis, ille seruus quē Dolore feruidd pœnitentis. cū venerit dominus eius, inuenerit sic facientem. Item quod significet sapientiam, patet Prou. 24. vbi dī. Cum vidissem posui in corde meo, & exēplo didici disciplinā & c. 1. Reg. 19. Cum serui Saul vidissent cuneū prophetarū vaticinātium, prophetare ceperunt et ipsi. Prophetia. n. & disciplina ad sapientiā spectant. Item, q significet reuerentiam, patet 1. Reg. 25. vbi dī, q cum Abigail vidisset Dauid, descendit de asino, & adorauit, & iudicium 13. dī, q cū Manoach & vxor angelum vidissent, ceciderunt proni in terram. Item, q significet continentia, patet 4. Reg. 4. vbi dī, q cum vidisset eā Heliseus, ait. Ecce Sunamitis illa. Item q significet obedientiam & etiā humilitatem, patet Luc. 17. vbi dī. Cum omnia feceritis, dicitē serui ancillæ simus, quæ debuimus facere, fecimus. Item q signifi-

cer amorem, patet Ioan. 13. vbi de Christo dī. Cum dilexisset suos, in finem dilexit illos. Item q significet timorem, patet Io. 41. vbi dī. Cum subleuatus fuerit, timebunt eum Angeli. Et de Pilato legit, q cū audisset hūc sermonē, magis timuit. Et de Phyrionissa dī 1. Reg. 28. q cum vidisset Samuelem resuscitatum, exclamauit. Sequitur. Noli timere & c. Item q significet contritionis dolorem, patet Io. 16. vbi dī. Mulier cum parit, tristitia habet, cū aut peperit, non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Patet igitur quō cum, refertur ad tempus operum perfectōrum & virtuosōrū. ¶ Tertio dico, q cum, quæ refertur ad tempus supernorum gaudiorum. Et sic dico, quod cum, signat Abundantiam indefectibilem, Dico ergo, q cū, Excellentiam instimabilem, quantum ad tempus, Tranquillitatem in perturbabilem, quæ futuræ gloriæ, Securitatem interminabilem. Paradisi signat ibi esse perfectam abundantiam. 1. Cor. 13. Cum venerit q perfectum est, euacuabit, q ex parte est. Item signat ibi esse honoris excellentiam. vnde Col. 3. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Item signat quietis seu tranquillitatis complementum. Pfal. Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas dñi. Itē signat ibi esse securitatis & æternitatis durabilem permanentiam. 1. Cor. 15. Cum mortale hoc indueret immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. qd. ibi nullus amplius morietur. Refertur igitur ista suppositio cum, ad tempus supernorum gaudiorum. ¶ Quarto dico, q refertur ad opus hominum impiorum. Et sic dico, quod per istam dīctio nem cum, postulat significari oia facta & opera vitiosa. ¶ Et sic dico, q per istam dīctio nem cū, significatur Fallacia simulatiua, De fallacia patet 2. Mach. 5. vbi de crudeli Principe Duritia obfusatiua, Apollonio dī, q cum uel luxuria maculatiua, Apollonio dī, q cum uel Inuidia stimulatua, misisset in Hierusalem pacē Stultitia malē meditatiua, simulans multos Iudæos interfecit. De obstinationis duritia dī Prou. 28. Impius cum in profundum peccatorum uenerit, contemnit. De immunditia seu luxuria dī Gen. 1. Noui, q pulchra sis mulier, & cū uiderint te Aegyptij, interficient te, & te seruabunt. De corruptione etiam luxuriæ potest dici illud Gen. 6. Cumque uideret Deus terram esse corruptam, omnis quippe caro corruerat uiam suā dixit ad Noe. Finis uenerit carnis uenit coram me. De inuidia uerō seu nequitia patet Gen. 37. vbi de illis iniquis fratribus inuidentibus Ioseph, dicitur q cum uiderent eum procul, dixerūt. Ecce somnator uenit; uenite occidamus eum. De stultitia autem dī Eccl. 10. Venit iuxta uiam suam ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos exilitimat. Et sic omnia alia uicia potes applicare ad dīctio nem istam. ¶ Quinto uerō dico, q cum refertur ad stragem infernalium tormentorum. Ipsa. n. pœna æterna potest intelligi per eum, & sic potest de damnatis dici illud. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Amon, percussit e. & interfecit eū, q. f. postquam Amon. i. peccator uitijs inebriatur, finaliter in inferno interficit, & punit. Hie. 41. Cū uenissent ad mediū ciuitatis. f. infernalis, interfecit eos Ismael, i. diabolus. Summat ergo de cū, suppositiuē sumpto, q a rotā Bibliam sūt auctoritates infinitæ, licet in concordantijs nihil ponatur. ¶ **Cum.** Prepositio dictum est supra de cum, suppositiuo, & determinatiuo, q est conjunctio copulatiua. Nunc dicendum est de cum, cōiunctiuo uel colligatiuo, q est præpositio coniuunctiua. Igitur cum, istud cū, sit præpositio seruiens ablatiuo, quæ semper est duorum mediā terminorū, faciens inter ipsos copulā atq; ligā, possum dicere, q p ista dīctio nem cum sic assumptam potest intelligi quælibet concors societas seu ligans cōcordia inter partes diuersas, sive bona fuerit, sive mala. Nota ergo, q cum, signat societatem maiestatis supernæ, Dico, q est vnū cū Dei, iusti, & Charitatis fraternæ, impij. Vnde possum dicere, qd Prauitatis externæ, De copulat mirabiliter, iustus copulatur virtualiter, malus copulatur damnablem. ¶ Dico ergo, quod est vnū cū, id est, vna societas & charitas, quæ spectat ad Dei maiestatem. Dato enim quod substantia corporis coelestis cuiusq; rei inferiori elementari misceri nequeat villo modo, cum de incorruptibili & corruptibili per modum mixtionis nullatenus fiat vnū, virtus tñ coelestis cum

cum rebus elementaribus, in inferiorib. diuersimodē coniungitur, & miscetur, virtute cuius commixtionis occultæ inferiora præualent, & in suis actibus roborantur, & etiam sine illa coniunctio ne, & commixtione oia corrumperentur, & in nihilum uerterentur. Omne. n. mixtum vitā habet & existentiam a superiorum influenza & virtute. Sic re uera, charissimi, dico, q licet dignitas & auctoritas diuina talis & tanta sit, q nulla res creata sua societate sit digna, nec dignē possit cū ea copulari. Iob 9. Verē scio, q ita sit, q non iustitice homo comparatus Deo, si uoluerit contendere cū eo, non poterit respondere vnū pro mille, nihilominus ex influentia gratiæ, multipliciter coniungitur vniuersis, & diuersimodē societatem contrahit cum eis dē ipsi, & cū ipsis cōicat bona. P. f. Bonitatem fecit cum seruo tuo Dñe. Ipse est. n. qui dicit Prouerb. 8. Delitiæ meæ esse cum filijs hominum. Quamuis. n. alia sit natura auium, & aliarū bestiarum seu hominum, sicut dicit Apostolus 1. Corin. 15. sic cū est, q multæ inueniuntur aues, quæ societatem humanā diligunt, & cum hominib. uiuunt, & iuxta domos humanas habitacula sua facere sp̄ quarunt, sicut patet de Ciconijs, & colibis. Sic uerē illa excellens natura diuinitatis societate hoīs non refugit, sed cū ipso delitiosum esse reputat, & se sibi cōicat, & diffundit. Delitiæ, inquit, meæ cum filijs hominum. vnde Apoc. 2. 1. dī. Ecce tabernaculū Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus. In quib. uerbis aduerte quadruplicem modum, quo Deus est nobiscum, uidelicet Materialiter, naturam induens, Sacramentaliter figuram exuens, Spiritualiter, gratiam influens, Imperialiter, gloriam tribuens. ¶ Natura carnalis hunc uelut homine, Figura cibalis hunc uelut turbine, Gratia mentalis hunc dat cum lumine, Gloria realis hunc dat in culmine. ¶ Dico igitur, q Christus est cum hominib. materialiter per carnis assumptionem. (Ecce taber. Dei cum ho.) Sacramentaliter per panis conuerfionem. (Habitabit cum illis) spiritaliter per gratiæ infusionem. (Ipsi inquit populus eius erunt, & ipse Deus) imperialiter per gloriæ collationē. (Cū eis erit eorum Deus.) ¶ Dico ergo primo, q Deus nobiscum est corporaliter uelut homine, & hoc est per beatam incarnationem, in qua. f. ipse personaliter uenit, & cū hoibus uisibiliter habitauit. Figuratus in Rege Saul, de quo dicitur 1. Regum 10. Ipse uenit ad cuneum prophetarū, & insilijt in eum spūs Dñi, & muratus est in uirū alterū, & prophetauit cum eis. Illi. n. in uirum alterum mutatur, dī, in quantum. de Deo factus est hō natura duntaxat diuinitatis nullatenus immutata, cū prophetis & Apollolis personaliter prophetauit, uide de eo cū hoib. uisibiliter cōuersante dicitur illud Baruc. 3. Postea in terris uisus est, & cū hoib. cōuersatus est. Et iō de isto cū. i. de ista psonali societate potuit dici ipse humana nature sic assumptæ, & et humano generi sic personaliter uisitato, illud Deuter. 31. Dñs, qui ductor uester est, ipse erit tecum, nō dimittet te, neque derelinquet. Et uerē tecum erit, & non dimittet te, quia. f. Dei filius nunquam per mortem naturam humanam, quam assumpfit, amplius dimittit, imō fuit semper secum. Nam secum fuit

vocauit tabernaculum, quod. f. per natiuitatem fuit erectū, & p mortē depositū & deiectū, & in sepulchro plicatū, & iterū p resurrectionē extētū, nunquā tñ a Deo depositum, vel dimissum. P. f. Tabernaculū eius in circuitū eius. ¶ Scdō dico, q Deus est nobiscū sacraliter, uelut tegmine, q. f. in sacro altaris Deus est nobiscū, sub aliena figura & sub operculo accidentiū, qd ostendit cum dī. Habitabit cum illis, supple in sacro. Oculis. n. corporeis solē respicere vel uide re nequiret, nisi ipsum nubes, seu obumbraculū operiret. Sic uerē nec corpus Chri, quod gloriosum est & claritate inextimabili plenum, oculis nostris uideri nequiret, nisi ipsum aliena figura ueliret. Et iō se uoluit sub panis sp̄ occultare, ut nobiscū posset vsq; ad finē seculi habitare. Habitabit inqt cū eis. Vñ Hie. 7. Habitabo uobiscū in loco isto. & Esa. 62. Habitabit iuuenis cū uirgine. i. habitabit Chrs cū panis sp̄, q. f. uirgo dī, eo q sterilis a panis substantia reperit. Chrs ergo nobiscū est sacraliter sub panis tegmine. ¶ Tertio dico, q Deus nobiscū est spūaliter cū gratiæ lumine, quia. f. Deus est sp̄ cū hoie in gratia cōstitutus, q ostendit cū dī. Ipsi populus eius erūt. Gratia. n. Dei uel et ipse Deus, q nobiscū est gratiam infundendo, facit nos populū suū esse. P. f. Nos autē populus eius, & ones pascuæ eius. Sicut. n. sol intrat statim camerā per fenestrā, si aperueris, & ob staculū amoueris, ibiq; totū exhibet se præsentē p radios, quos infundit, sic Deus statim qn ob staculū peccati tollis, fenestrā q. i. uoluntatē cordis sibi aperis, paratus est subintrare, radios suæ gr̄e infundere, & te p gratiā illustrare, & tecum spūaliter habitare, dicens illud Apoc. 3. Ecce sto ad ostium, & pulso, si qs audierit uocē meā, & aperuerit ianuā, introibo ad eū, & cenabo cū illo, & ille mecum. Ipsi, inqt, populus eius erūt. Vnde de isto cum. i. de ista spūali societate Dei, qua nos ipse populus facit esse, pōt dici in persona ipsius illud Osee 2. Percutiā inqt sedus in die illo cū bestia agri, & cū uoluce celi, & cū reptili terræ. Sequit. Et dicā populo meo, populus meus es tu. Notabo ergo, q Deus pgram est cū hoie tāquā Auxiliator fortissimus, Dico ergo, q ipse illos Confiator certissimus, cum quibus est per gratiam, solet auxiliando Illuminator clarissimus, fortificare. Iosue 6. Dñs Purificator mundissimus, tecū uirorū fortissime Pacificator mitissimus, & Hie. 30. Dñs meū est Liberato tutissimus, tanquā bellator fortis Confolator dulcissimus. & Num. 23. Dñs Deus eius, cum eo est, & clangor uictoriæ regis in illo. Et hoc est, qd petebat sapiens in illo. Sap. 9. Mit te inqt sapientiā de sede maiestatis tuæ, ut mecum sit, & mecum labore. f. in tribulationib. huius mundi, quod annues ipse Dñs in Pl. dicebat. Cum ipso sum in tribulatione, eripiā eū, & glorificabo eū. Itē est cū eistanquā cōfiliator, doctōr seu p̄dicator certificans. vñ ipse dicit Eze. 2. Fili hoīs sta super pedes tuos, & loquar tecū. Itē cum eis est tāquā illuminator clarificās. Iō petebat lumē eius illi, q dicebat Luc. 24. Ma ne nobiscū Dñe, qm aduēperas. Itē est cū eis, tāquā purificator mundificās. Nā vbi cumq; sit, purificat culpæ sordes. vñ de puero Ioāne. i. de quolibet hoie. puro, dī Luc. 1. Quis pu ras puer iste erit? etenim manus Dñi erat cū illo. Itē est cum eis tāquā cōfederator pacificās. Gene. 6. Recordabor fēderis mei, qd pepigi tecū. & 15. Pepigit dñs fēdus cū Abraham. itē est cū eis tāquā liberator saluificās. Esa. 43. Cū trāsieris p aquas, tecū ero, & flumina nō operiet te, cū ambulaueris igne, nō cōbureris. Itē est cū eis tāquā cōfolator dulcificās. Ezech. 3. Manus Dñi erat meū cōfortās me. & Hier. 1. Noli timere, qa ego tecū sū, ut erū te. & breuiter tu inuenies. q De qñ est cū hoie p gratiā, facit ei cū ea bona. P. f. Bonitatem fecisti cū seruo tuo dñe. Patet ergo quō Deus est nobiscum spiritualiter cum gratiæ lumine. ¶ Quarto dico, q ipse est cum hoie supernaturaliter cum gloriæ culmine. f. in gloria Paradisi. quod ostenditur cum dī. Deus cum eis erit eorum Deus. Cum eis enim est Deus in patria dans Pacem, quæ non perturbatur, De pace dicitur. 1. Requiem, quæ non molestatur, Regu. 20. Vadas in Gloriam, quæ non minoratur, pace, & sit Dominus tecum. De reque dicitur. 2. Regu. 19. Veni mecum, requiescas securus in Hierusalem. De gloria uerō dicitur in ps. Cum gloria suscepisti me. De letitia autem dicitur in ps. Implebis me letitia Diction. Berchorij. C C cum

cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vsque in finem. Patet igitur quomodo Deus quadruplex est cum homine, & quomodo per eum, intelligitur vna societas p̄tinēs ad Dei maiestatem. Sed quid pro certo peccatores non possunt dicere, q̄ habeant Deum secum nec per gratiam in p̄senti, nec p̄ gloriam in futuro, & ideo non mirum, si eis eueniant multa mala. Deus est, n̄ sicut ille lapis preciosus, qui d̄r Saphirus. Est, n̄ quādā species Saphiri, quā sua p̄sencia si dignē porretur, prout d̄r in lapidario, d̄r discordes cōciliare, ardore sedare, sanguinem stringere, venenis obuiare, l̄gitimū generare, carceres aperire, & t̄cta vincula referare. Sic verē q̄n Deus per gratiā est cum homine, discordes pacificat, ardorem tentationum temperat, sanguinem carnalitat̄is stringit, venenis maliciarum & inuidiarum obuiat, l̄gitimū spirituale parat, carcerē obstinationis referat, & vincula malā consuetudinis cassat, & sic hoīem à periculo liberat, atq̄ sanat. ut sic de sapiētia increata, vel de Dei gratia dicat quilibet sic associatus illud Sap. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas p̄ manus illius. &c. Sed re vera si iste lapis Deus à nobis subtrahit, s̄per peccatum, tunc mala omnia subsequuntur, similis enim est illi herbā cum qua Peon hoīem occisum à Basilio suscitauit, dum ori eius apposuit, subtrahā verō herba ad aspectum Basilici interibat, sicut supra posui c. de Corona. De herba ēt dictā Balin dicit Xanctus Historiarū scriptor, q̄ homo interfecit à dracone, per ipsius p̄senciam resurrexit. Talis pro certo est Chr̄s, quia si cum hoīe p̄sens fuerit, mortem culpā auferet, & vitam gratiā reparabit, eius verō absentia contrarium perpetrabit. Deut. 31. Verē quia non est Deus mecū, inuenerunt me hęc mala. Et si uis scire qui sunt illi, qui nō habēt Deū secū, dico q̄ isti describunt Iob 28. vbi de sapientia Dei patris. i. de Chr̄o d̄r sic. Sapientia ubi inuenitur, aut quis est locus intelligentiā? Nescit hō precium eius, nec inuenitur in terra suauiter uiuentium. Abyssus dicit non est in me, & mare loquitur non est mecum. quatuor. n. sunt qui ista societate carent. f. hō carēs cauda, suauiter uiuens, abyssus, & mare. Homo. n. qui caret cauda, signat finem non cogitantes. Suauiter uiuens, signat luxuriā vacantes. Abyssus infatigabilis, signat auaros ambientes. Mare verō quod est tumultuosum & spumat, signat superbos fluctuantes. Isti enim de Christo possunt dicere. Non est mecum. Quia sicut ipse dicit in Pl. Cū hoībus operantib. iniquitatem, & non communicabo cū electis eorum. Non si cigitur, charissimi, sed faciamus, q̄ ipse semper & continuē sit nobiscū, q̄a pro certo si cū ipso fuerimus, ipse ēt nobiscū non dedignabit remanere. Iuxta illud 2. Par. 15. Dominus uobiscum, quia fuistis cū eo. Patet igit̄ quō per eum, intelligit̄ quādā societas p̄tinens ad Dei maiestatem. Secundō dico, q̄ est vnū cū. i. vna societas p̄tinēs ad iusti societate seu charitatem. Animalia. n. domestica & mitia sp̄ volunt esse vnū cum altero, odiunt. n. solitudinem, & diligunt comitiū, sicut patet in ceruis, ouib. bobus, galinis, anseribus, turturib. & columbis. Sic verē bonā domesticę personę in sociali charitate gaudent uiuere, & alter cū altero esse student. vnde Apostolus. Si fieri pōt, cum omnib. hominib. pacem habentes. Vnde nota, q̄ homo debet tripliciter uti isto cum. i. ista copula sociali, i. interius, ut sic cum seipso, exterius, ut sic cum proximo, superius, ut sic cū Deo. Cum seipso quando extrinsecus non occupatur. Sicut dicebat Seneca in epistolis. Neminem inuenias, cum quo malis esse q̄ tecum. Cum proximo est quando eidem intimē copulat. Eccl. 22. Fidem habe cum proximo tuo. Cum Deo, quando ei deuotius famulatur. vnde sibi dicit Dñs illud Luc. 15. Fili tu semper mecum es, & oīa mea tua sunt. & breuiter de bona societate bonorum possumus exponere illud Gen. 6. Noe vir iustus, atq; perfectus Cum Deo ambulauit. Vbi aduerte, q̄ viri boni debent triplicem societatem sectari, videlicet proximi sui, & Dei. Et sic vnus de altero potest dicere Dño. Sit mecum, sit tecum, sit secum. Sit dico mecū charitatiuē, sit tecum meditatiuē, sit tecum d̄ Deum famulatiuē. Sit mecū iunctus affectib. & similis in gestis. (Noe.) Sit secum plenus virtutibus & bonis adiectis. (Iustus.) Sit tecum cordis aspectibus in cōlūm erectis. (Cum Deo.) Primum probat reque charitatis fraternę, quę facit delectari. (Noe inquit. i. reque sp̄s.) Secundum probat acies bonitatis interorę, quę de-

be augmentari. (Iustus inquit atq; p̄fectus.) Tertium p̄bat sp̄s Deitatis at̄ernę, quę d̄t affectari, vel ēt frequentari. Iō d̄r. Cum Deo ambulauit. Et sic dico, q̄ vir bonus debet Exterius sociari cum hominibus. (Noe.) Interius coniugari cum virtutibus. (Iustus) Superius copulari cum numinibus. (Cum Deo ambulauit.) Dico ergo primō, q̄ apud iustos est vnū cum, exterius sociatiuum, quod facit charitas, & istud nihil aliud est quā bona bonorum societas, quā à bonis debet exterius frequentari. quod ostenditur cum d̄r Noe, quod interpretatur reque scēs, quia. f. nulla maior requies, quā in amore fraterno vel societate bonorum. Esa. 11. Habitat lupus cū agno, & pardus cum hēdo accubabit, vitulus leo & ouis simul morabuntur, simul requiescent caruli eorum. Stella. n. bona si cū alia stella bona coniungit. vtriusq; bonitas augmentatur, ita q̄ earum virtutes meliores & efficaciores in inferioribus sentiuntur. Sic verē bonorum bonitas augetur, quādo vnus cū alio mentaliter per charitatem, vel etiam realiter per p̄nalem societatem vnitur. Noe inquit. vnde Gen. 7. Ingressus est Noe, filij eius vxor eius, & vxores filiorum eius cum eo in arcam. Et d̄r. dicitur, q̄ recordatus est Dominus Noe, & cunctorum animantium, quę erant cum eo. Et si vis, nota, q̄ nos debemus manere, cohabitare

- Innocentibus, ipsos imitando,
- Indigentibus, ipsis miserando,
- Laborantibus, ipsos adiuvando,
- Pœnitentibus seu lamentantibus, ipsos consolando,
- Delinquentibus, ipsos castigando,
- Ignorantibus ipsos informando,
- Infirmantibus, ipsos visitando,
- Contemplantibus, ipsis ministrando,
- Predicantibus, ipsos audiendo,
- Patientibus, ipsis consolando,
- Triumphantibus, ipsis congratulando,
- Præsidentibus, ipsis seruando,
- Seruientibus, ipsis applaudendo.

Dico igitur primō, q̄ nos debemus esse cum innocentibus ad eos imitando. Pl. Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris. Item cum indigentibus ad eos miserandum. exemplo Thobię, de quo dicitur Thobię 4. Panē tuum cum indigentibus & egenis comedet, & de uestimentis tuis nudos teget. & 3. Re. 13. Reduc eum tecum, ut comedat panē. Itē cum laborantibus ad eos adiuvandum, seu cum iniuriam sustinentibus ad eos liberandum. Sap. 9. Tecū sit, & mecum labore. dicens cuiuslibet tribulatio illud Hier. 15. Bellabunt aduersum te, & p̄ualere non poterūt, quia tecum sum, ut saluum te, & eruum te. Itē cū lamentantibus ad cōsolandum. Eccl. 7. Non desis plorantibus in cōsolationē, & cū lugentibus ambula. Item cum delinquentibus ad castigandum, dicens illud Eze. 20. In manu ualida, & in brachio extēto, & furore diffuso regnabo super uos, & adducā uos in desertum populorum, & iudicabor uobiscum. Itē cū ignorantibus ad informandum seu predicandum. Lu. 24. Locus sum ad uos cum essem uobiscum. & Mat. 26. Quotidie uobiscum eram docēs in templo. Item cum infirmantibus ad uisitandum. Eccl. 7. & 8. Non te pigeat uisitare infirmum. Sequitur. Non litiges cum homine potente. Item cum contemplantibus ad eis ministrandum & assistendum. Apoc. 14. Vidi supra montem Syon agnum stantem. i. contemplatiuū speculantem, & cum eo centum quadraginta quatuor milia. quia pro certo uiros speculatiuos & scientificos d̄t aliorū multitudo sectari. Itē cū p̄dicantibus ad eos audiendum. Pro. 13. Qui cū sapiētib. gradit̄, sapiēs erit. Itē cū patētib. ad eis condolēdū. Vñ sic dicit cuiuslibet patētī illud Lu. 22. Paratus sū tecū & in carcerē & in mōtē ire. Itē cū triumphantibus ad eis cōgaudēdū. Ro. 12. Gaudete cum gaudentibus. Itē cum p̄sidentibus ad ipsis seruandum, seu cū p̄latis & maioribus ad eis obediendum. 1. Paral. 12. Tui summus o David, & tecum o filij. Isa. 1. Efd. 10. Tuum est discernere, nosq; erimus tecū. Itē cū seruiētibus. i. cū subditis & humilibus ad eis applaudēdū atq; fauēdū. Mar. 1. Erat cū bestijs & Angelis ministrabant ei. Illi. n. d̄t Angelus ministrare, qui bestiarum. i. simplicium & pauperum familiaris, & socius nouit esse. Patet igit̄ quō apud iustos est vnū cū, exterius sociariū, Noe, inquit. i. in amore requiescens fraterno. 2. Regum 9. Veni, ut requiescas

secum mecum securus, & Gen. 8. Noe & cū eo vnuerſa animā & iumenta de arca egressa sunt. Scđo dico, q̄ est vnū cum, interius sociatiuum, & istud nihil aliud est, quā illa societas, quā habet vir perfectus cū virtutib. quę. f. ipsum iustum faciunt perfectum, quādiu comitat eisdem. q̄ ostēditur cū d̄r. Vir iustus atq; perfectus. Virilitas. n. iusticia & perfectio dependent à virtutib. Perfectum. n. d̄r, cui nihil defecere comprobatur. igitur morib. ille perfectus dici mereatur, quem virtutum multiplicitas comitatur. Et sic notabo, quod talis debet esse.

- In iustitia virtutes regente,
- Clementia pauperes fouente,
- Decentia bona regente,
- Continentia carnem refrenante,
- Sapientia totum gubernante,
- Patientia mentem solidante.

Cum deus in Pl. Veritas mea & misericordia mea cum ipso. Ipe dicit illud Iob 31. Ab infantia creuit mecum misericordia. De decentia, seu pulchritudine honestatis dicit illud Pl. Pulchritudo agri mecum est. De continentia verō & iudicia castitatis d̄r illud Iob 31. Pepigi fœdus cū oculis meis, vt non cogitarem quidē de virgine, vt sit de illis, de quib. dicitur Apo. 14. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coniugari, virgines. n. sunt. De sapientia inhabitat. De patientia verō & fortitudine dicit illud Pron. 8. Mea est prudentia, mea est fortitudo. Sequitur. Mecum sunt diuitiæ & gloria, opes in p̄na & iusticia. Opes. n. & diuitias vocat & abundantia virtutū, quę idem est q̄ perfectio seu iusticia, iustus inquit vir, & perfectus. Vide infra de viro, & de iustitia, & de perfectione. Sic igitur patet, q̄ est vnū cum, interius sociatiuum ambulauit mecum. Omnia. n. uolunt esse cum illo, à quo habet esse. Patet de piscibus, qui semper uolunt esse cū aqua, aut cum aere, aialia cum terra, & quia totum esse nostrū tam naturale quā fortunale, quā etiam morale à Deo est, iuxta illud 1. Cor. 15. Gratia Dei sum id quod sum. iō ualdē debemus appetere in eo, & cum eo sp̄ esse. Vnde nota, q̄ iūsti sunt cum Deo in conscientia, dum ipsum diligunt, sibi adherentes stabiliter, in Ecclesia dū ipsum eligunt, sibi seruetes humiliter, in patria dum ipsum colunt, ipso perfruētē alacriter. Dico ergo, q̄ sunt cum Deo in cōscientia sibi stabiliter adherentes, & ista copulā cū Deo facit charitas, & gratia, quę Deum & hoīem coniungunt. Vnde et ipse Deus loquens homini in scriptura, videtur istam societatem cōsultare, dicens 1. Reg. 18. Facit mecū quod uobis uile est. Et si queris ab eo quid sit quod uile est facere secum? Respondere potest per hæc uerba.

- Vigilate. Dico ergo, mecum uigilate excusos sopore, & iō ipse est, qui Apostolos reprehendit, dicens. Mat. 26. Nō potuistis vna hora uigilare mecū.
- Properate. Vigilate & orate ne intrētis in tentationem. item dicit mecū properate in discusso torpore. 1. Reg. 16.
- Laborate. Sanctificamini, & uenite mecū. Itē dicit mecū laborate robusto uigore. Vñ laborantibus d̄r Mat. 20. Ire & uos in uinea meā. Sequit̄. Nōne mecū amicitias, itē mecū diuidite bonum occupando. Luc. 15. Fili tu semper mecū, & oīa mea tua sunt. Item mecū colligit sp̄ bona congregando. Luc. 11. Qui non est mecum aduersum me est, & qui nō colligit mecum, dispergit. Item mecum comedite memet degustando. In sacramento altaris. Reg. 9. Ascēde ante me in excelsū, vt comedas mecū.

quiescite deuota sectando. Luc. 22. Hodie mecum eris in Paradiso. Viri. n. deuoti per deuotionē Paradisum frequentat. Patet ergo quō iusti sunt cum Deo in conscientia sibi stabiliter adherentes. Sed secundo adhuc dico, q̄ ipsi sunt cū Deo in ecclesia ibi nobiliter p̄sidentes. Et isti potissime sunt viri ecclesiastici, qui pro eo cum Deo esse dicuntur, q̄a eius vicarij sunt & eius officia exequuntur, & sibi personaliter ministrantes, cum ipso quantum ad professionē, & statū habitant corporaliter & morantur, vñ ipse dicit illud Luc. 11. Pueri mei mecum sunt in cubili. Veruntamen sicut quę sit, q̄ habet homo secum in domo sua in secreto & alto officio aliquos proditores, qui dāto, quod panem suū comedant oī die, aduersarij tñ sui magis fauent quā sibi, sic Deus in statu ecclesiastico habet aliquoties aliquos malos, alte beneficiatos, & promotos, qui quamuis panē suum. i. ipsius sacramenti, uel panem suum ad literam. i. bona temporalia sua comedant & participant omni die abundantē, ipsi tñ tanquam proditores & mali, hosti suo. f. mundo, vel tyrānis, vel diabolo potius fauent, & obediunt quā sibi. De quibus conqueritur ipse dñs dicens. Math. 26. Qui intrigit me cū manum in paropside, ipse me tradet. Isti ergo non sunt cum Deo, sed potius contra Deum, iuxta illud p̄dictum Luc. 11. Qui non est mecum, aduersum me est, imō pōt hōdie dicere illud Esa. 63. Torcular calcuui solus, & de gentibus non est vir mecum. &c. Patet ergo, quōd iusti sunt cum Deo in ecclesia nobiliter p̄sidentes. Sed tertio dico, q̄ iusti sunt cum Deo in patria, ibi feliciter quiescentes, quare uera ibi sunt, scilicet in Paradiso

- Honorabiliter sociati,
- Delectabiliter satiati,
- Inextinguibiliter honorati,
- Indefectibiliter radicati.

Affociati, dico, honorabiliter, quia sicut dicitur Math. 8. Ipsi recumbunt cū Abraham, Isaac, & Iacob in regno Dei. Itē sunt satiati delectabiliter. vñ illud Apo. 3. p̄dictum. Ego cum illo, & ipse mecū. Itē sunt honorati inextinguibiliter. Apo. 3. Qui uic erit, dabo ei sedere in throno meo mecum. Item sunt perpetuati indefectibiliter. 1. The. 4. Rapiemur obuiam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus. Cum Deo ergo ambulauit. Et si uis adhuc notare, qui & quales sunt, quos Dominus in Paradiso secum uult habere, uel quales etiam sunt quorum societatem nostrum quilibet debet uelle, dico, quōd isti sunt uiri, qui polent

- Puritatis decore florido,
- Firmitatis vigore solido,
- Sagacitatis fulgore splendido,
- Simplicitatis dulcore stolido.

Dico, q̄ illorum debet Deum, & homo gratam societatem habere, q̄ puritatis floridi decore. vnde de Balaam dicitur Num. 22. q̄ ipse habebat secū duos pueros. Puer autē à paritate d̄r. Item illos, q̄ sunt firmitatis solidi vigore, vnde de Moysē d̄r Exo. 13. q̄ ipse tulit secum ossa Ioseph. Item illos, qui sunt sagacitatis splēndidi fulgore. vnde de Moysē d̄r Exo. 34. ipse ascendit in montē, portās secum tabulas. Tabulę. n. legis digito Dei scriptę significant uiros scientificos atq; doctos, itē illos, qui sunt simplicitatis solidi dulcore, sicut de Leuita legitur. Iud. 19. q̄ ipse habebat secū duos asinos. Afini. n. simplices, & innocentes signant. Patet igitur quomodo quidam sunt cū Deo in patria, in Ecclesia, in conscientia. Cum Deo, inquit, ambulauit. Et hoc est quartum auctoritatis, in qua. f. per cū, tecū, secū, ostensa est quādā societas cum Deo, cū seipso, & cum proximo. Et sic ostensum est quō est unū cum, p̄tinēs ad iusti charitatē. Tertio principaliter dico, q̄ est vnū cū, p̄tinens ad impij prauitatem. Et istud nihil aliud est quā malorum societas atq; liga. Mali. n. semper uolunt secū habere alios malos, nec secum habere curant. Dñm, neq; iustos. Similes. n. uidentur Amazonibus, quę fuerunt mulieres solę sine uiris manentes, quia. f. nullum masculum secum uerere permittebant, sed de patria sua aut emitebant, aut occidebant, fēminas uerō sibi similes reseruabant, & mamillā dextrā ne in sagittatu impedirent, ipse sibi met adurebāt, penitus & destruebāt, sicut ponunt Orofius, & Solinus. Sic uerē mali & fēminei. i. uiri eneruati, & effeminati, masculos. i. uiros iustos, uiriles & perfectos secum habere nolunt, quinimo ipsos à se reiiciunt, uel perfectionibus affligunt, dicentes illud Esa. 63. De gentibus non erat uir mecum. Fēminas uerō carentes mamilla, idest personas effemina-

natas & eneruatas mamilla... cietatis earentes, tanquam sibi similes & conformes se curant...

- Societas: Proditiosa tractans malitias, Litigiosa sectans discordias, Luxuriosa sedans munditias, Ambitiosa querens diuitias, Praesumptuosa spernens iustitias.

Et merito, quia pro certo de talibus societatis. acquirunt societates periculosas habens tristitias. De proditiosa societate dicitur in Psalmo...

Cunctus, tam. Quoniam cunctus & omnis vniuersitatem & multitudinem signat...

- Vniuersitas: Iustorum, Prima solet rite regulari, Se Malorum, cura solet mala operari, Meritorum, tia det iuste videri, quarum Tormentorum, ta debet multum formidari, Praemiorum, sexta debet sursum affectari, Temporum, ri, se prima debet ad bonum ordinari, octaua debet in bono frequentari.

no frequentari. Est igitur multitudo iustorum, quia cuncti debent Deo & superioribus obedire, mandata seruare, fide tenere, & a vitijs cauere...

- Cuncti sunt: Dolosi proximos fallentes, Pomposi, proximos spernentes, Ruinosi, deorsum cadentes.

Cuncti, dico, sunt dolosi. Hic. 6. A maiori usque ad minorem cuncti auaritia student, a propheta usque ad sacerdotem omnes...

faciunt dolium. Cuncti et sunt pomposi, seu et superbi, & sumptuosissimi. Cuncta subiacent vanitati. Iob 15. Cunctis diebus impius superbit...

Cupere. Cupientis. Nota, quod cupere id est, quod aliqd feruenter desiderare. Et potest mi in bono & in malo. In bono. n. signat illud sanctum desiderium...

Dico ergo, quod iusti cupiunt doctrinam, per quam reficiuntur, unde de Lazaro dicitur Luc. 16. quod ipse cupiebat saturari de micis...

De resistendo viriliter. (Viri) Curet ergo platus de habenda stabilitate viri. Maxima. n. cura debet inesse duci, quod potentis ad resistendum, Humiles ad conuersandum, Viriles ad promouendum, Sagaces ad praesidendum.

catum meum, & quare non auferis iniquitatem meam? Item sumitur de solatiis. sicut Iob 3. vbi dicitur. Quare non in vulua mortuus sum...

Dico ergo, quod per curam, arguuntur illi, qui tardant ad Deum venire, quibus potest dici illud Gen. 24. Ingredere benedictio Domini, cur foris stas...

Nota, quod cura idem est, quod diligentia, industria & sollicitudo circa aliquid impensa. Et breuiter concludendum, cura proprie pertinet ad praelatos...

De resistendo viriliter. (Viri) Curet ergo platus de habenda stabilitate viri. Maxima. n. cura debet inesse duci, quod potentis ad resistendum, Humiles ad conuersandum, Viriles ad promouendum, Sagaces ad praesidendum.

virtute, sed a viriditate, ad modum rami viridis, ipsi. n. carum est omnimoda firmitate. Non sic ergo, sed curet, ut dictum est de habenda stabilitate...

Secundo debet curare de habenda sagacitate (pastores). Pastores. n. sunt illi, qui gregem pascentis & nutriendis praesentur, quibus det inesse sapientia & pro grege pascendo...

Nota, quod cura idem est, quod diligentia, industria & sollicitudo circa aliquid impensa. Et breuiter concludendum, cura proprie pertinet ad praelatos...

De resistendo viriliter. (Viri) Curet ergo platus de habenda stabilitate viri. Maxima. n. cura debet inesse duci, quod potentis ad resistendum, Humiles ad conuersandum, Viriles ad promouendum, Sagaces ad praesidendum.

Accesserunt ad eum turbę multe, & curauit eos. Item quidā curantur per spem, fiduciam, & deuotionem. 1. Petr. 5. Omnem sollicitudinem proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Item alij curantur per humilem orationē. Eccl. 3. 8. Ora Dominū, & curabit te. Aduerte autē, q̄ multi sunt ita infirmi, q̄ nullo modo possunt curari, & tales sunt desperati & obstinati. vnde de dęmoniaco dicitur Luc. 8. q̄ a nullo poterat curari. & Hier. 5. 1. Curauimus Babylonē, & nō est curata. Non sic, sed obediendo Deo permitamus nos curari. Mat. 17. Curatus est puer ex illa hora. Ista ergo de curā & curare sufficiant. Vide de diligentia, sanare, quia. f. curare, idem est quod sanare, vel idem est quod de aliquo curā, & sollicitudinem gerere & habere.

A Currere. Cursus. Nota, quod currere nihil aliud est quam festinē seu velociter versus aliquem terminum se mouere, & signat exercitium, operationem, diligentiam & obedientiam. possumus ergo distinguere quod est

Quidam { Cursus naturalis, Cursus naturalis, Cursus criminalis, Cursus moralis & spiritualis. Naturaliter de vita ad mortem uis in mari. Criminaliter de gratia ad culpā in qua hō se spūaliter de gratia ad gloriam. dens quāuis

Currit hō { Cursus naturalis, Cursus naturalis similis est cursui naturaliter de vita ad mortem uis in mari. Criminaliter de gratia ad culpā in qua hō se spūaliter de gratia ad gloriam. dens quāuis velociter currat ad portum, istud tñ non percipit, nec aduertit. Sic verē nos, qui in mari huius mundi, in nauī corporis, ad portū mortis tendimus, non aduertimus quāuis celeriter transcurramus. Luc. 24. Surgens Petrus cucurrit ad monumentum. Iob. 9. Dies mei velociores fuerunt cursore. Cursus verō criminalis similis est cursui fluminis, q̄ toto impetu labitur & fluit versus mare. Sic sunt peccatores, qui toto affectu, & desiderio labuntur & currunt ad mare. i. ad amaritudinē peccatorū. Qd̄ pater de raptorib. & impetosis, & precipitib. iudicib. Prouerb. 1. Pedes eorū ad malū currūt, & festinant, vt effundant sanguinē. Hier. 23. Non mittebā pphetas, & ipsi currebant. Cursus verō spūalis & moralis similis est cursui solis, q̄ oī die currit ab oriente in occidentem, & iterū reuertit ad orientē, s̄m q̄ a firmamento & p firmamētū trahit & mouet. Sic verē vir iustus nō cessat circuire, & currere p exercitiū bonorū operū & virtutū. Et hoc primō versus occidentē. f. consideratio circa proprię naturę fragilitatem, casum, & infirmitatē, & mortē. Itē debet currere versus orientē. i. versus Paradisum & cœlum. f. cōsideratio & desideratio cęli claritatē, felicitatē, & vitā ęternā. Et istū p certo cursū dēt facere se cōformādo motui firmamētū. i. voluntati Dei totaliter adharendo. Vñ de isto cursu pōt intelligi illud Esa. 40. Qui sperant in domino, mutabūt fortitudinem, assument pennas, vt Aquilę, current & nō laborabūt, ambulabūt & nō deficiēt. Quilibet. n. iustus pōt dici cursor, quia. f. sicut cursor, dum ad terminū accelerat, multas notitias vel amicitias in via non desiderat, grauib. sarcinis se non onerat, signa cursoris prędit & portat, q̄. f. sunt lācea, barile cū vino, pyxis clausa cū literis, & pictura armorū dñi sui, sic vir iustus q̄ ad terminū Paradisi solet currere in via mundi, circa delectabilia non solet siltare, mundanorū amicitias non solet quærere, sarcinis terrenorū non solet se onerare, & signa virtutū secū debet gerere & præferre. Sic ergo succinctus & restrictus per tempus miliaria, habeat lācea. i. crucis & passionis memoriā; habeat vas cū vino. i. deuotionē inebriatiuā & sapientiam, habeat pyxidē clausam. i. prudentē & secretā cōscientiā, in qua habeat testimoniales literas puritatis & innocentie, habeat arma dñi nostri Iesu Christi. i. paupertatē & paciētā. Et sic erit ille cursor, de quo d̄r 2. Reg. 2. Aſael erat cursor velocissimus sicut vnus ex capreis. & illud Hier. 2. Cursor leuis & c. sicut infra. Cursus ergo moralis & spiritualis est a nobis frequētādus & cōtinuandus. Ceruus. n. qui nō cōtinuat cursum suū, sed siltit, & delectat in latratu canū, uel in sibilo venatorum, facilliter capit, & necat. Tigris etiam, quę cursum suum non cōtinuat, sed siltit circa imaginē speculorum cōsiderando vmbra suā, a prosecutione venatoris & a catulorū suorum recuperatione totaliter impedit. In quib. exēplis docemur, q̄ si cursum bonorum operum non continuauerimus, sed in latratu canū. i. malorū suggestionib. in vmbra mundanorum eminentiarū, in sibilo vanarum deliciarum & diuitia-

rum delectati fuerimus, & horum occasione cursum bonorū operum deseruerimus, facilliter a venatorib. inferni per diuersa vitia capiemur, nec catulos nostros. i. prędā ęternę beatitudinis comprehendemus, uel ēt consequemur. Debeamus ergo currere, non siltare, continuare, non deuiare, cōprehendere, non quiescere. vnde Apōstolus docet 1. Corint. 9. Sic currite, ut cōprehendatis. In quib. uerbis aduerte q̄ cursum bonorum operum debet habere Modum sagaciter prosecutionum. (Sic inquit) Actum celeriter executionum. (Currite inquit) Finem principaliter consecutionum. (Vt comprehendatis) Sit igitur in cursu nostro modus expediens in prosecutione, q̄ ostendit cū d̄r, Sic. Sic. n. denotat mihi certū modū limitatū & ordinatū, s̄m quem est aliquid faciendū, ad denotādū, q̄ nō a casu, nec inordinate, sed s̄m modū & regulā debemus currere cursum nostrum. Cursores. n. qui nō seruat modū in currēdo, facilliter fatigant, ita q̄ ante terminū desiltare cōpellunt, & iō lupus q̄ videt canes, non statim prorupit ad velocē cursum, imō primō vadit paulatim ne fatigēt, vt postea vrgente necessitate celeriter moueat. Lepus ēt in currēdo vitē certo mō, q̄ n. currit ante canes, & maxime descēdendo de mōte, nō currit directē versus vallē, sed anfractuose & circūuolutē, nūc ascendit, nūc descendit, nūc vadit rectē, nūc indiretē, nūc currit patenter, nūc iacet latēter. Itū autē modū currēdi seruat vt canib. possit illudere, & eorū malitijs obuiare. Ceruus ēt currēdo seruat certū modū, mutat. n. se de vna semita ad aliā, ne canes inueniant veniam suā. ex quib. exēplis docemur, q̄ in cursu nostro morali & spirituali certus modus, certa forma est tenēda. Modus. n. in reb. summo opere requiritē, & iō currēdo per bona opēra versus cęlū, seruemus modū debitū & maturū. Nō pcedamus in principio nimis celeriter sicut faciunt fatui nouitij, q̄ in principio nimis sunt feruentes, & iō facilliter desiliūt, q̄ sicut dicit philosophus, A cres i principio, frāgunt in fine. Qd̄ figuratū est i Petro, & iōāne, ubi iōānes, q̄ citius p̄currit in monumentū tardius introiuit. Modū ergo debitū teneamus, & nunc curramus ascēdendo, quā cōtēplatiuā, nūc descēdendo ad actiūā, nūc de semita ad semitā nos mutādo p operationē alternatiuā. (Sic inquit.) Sic. n. i. p istū modū, canes. i. dęmones illudemus, & sine periculo ad terminū ueniemus, & de eorū manib. euadēmus. De isto ergo mō currēdi dicit Apōstolus ibidem 1. Corint. 9. Sic curro nō quasi in incertū, sed castigō corpus meū, & in seruitutē redigō. Et Iob. 1. d̄r. Sic faciebat Iob cunctis dieb. Sic inq̄ faciebat. i. certū modū, & ordinē in suis bonis opērib. obseruabat. Qd̄ p̄culdubio est cōtra multos fatuos & p̄ter uos, qui in suis actib. siue boni fuerint siue mali, non seruat ordinē atq; modū, quib. d̄r in Pl. Nō sic impij, non sic. q̄. d̄m pij & iniqui nō seruat ordinē, regulā uel mensurā. Sic ergo in nostro spiritali cursu modus sagaciter p̄secutiū. (Sic inq̄) unde Iob. 2. Quasi equites sic currēt ad fonitum quadrigarū. S̄cō d̄ dico, q̄ in nostro cursu debet esse actus celeriter executiuus, qd̄ ostendit cum d̄r, Currite in p̄senti. Cito enim p̄sentialiter & sine dilatione debemus per bona opēra currere, & Dei & platorum mādara p obedientiā executioni mandare. Dromedarius. n. est aīal siccum ualde & calidum, & modico cōtēntum, & iō inter alia aīalia uelociorē & iōgiōrē facit cursum, currit. n. p centum miliaria una die, & ideo dicitur Dromedarius a dromos Gręcę, quod est cursus latinē. Onager est animal, quod est omnino imbellē, quod i p morat in solitudine, ita tamen uelociter currit, q̄ p cursum leonem effugit & euadit. unde cursus suus dat ei loco naturalis armaturę. Et ideo de Onagro dicitur Hierem. 2. Cursor leuis explicans vias suas Onager assuetus in solitudine, ex quib. uis exēplis docemur, quod si fuerimus Dromedarij, scilicet calidi per charitatē, sicci per uoluptatis paucitatem, modico cibo contenti per abstinentię paciētātē, imbelles p benignitatem, in solitudine uiuētēs dimittendo negociorū uarietatem, nos pro certo erimus uelocissimi cursores, obediendo enim Dei & pręlati mādatis, ita uelociter curremus, quod ad remotissimos Paradisi terminos pertingemus, & leonis inferni scuitiam euadēmus, & sic erimus sicut Aſael, de quo dicitur 2. Regum 2. quod Aſael cursor uelocissimus fuit sicut vnus de capreis, qui est in filiis. Currite ergo, id est Deo & pręlato celeriter obedite.

te. Ideo de Abraham dicitur Gen. 18. q̄ ipse cucurrit in occursum Angelorū. Et si vis potes notare, q̄ in scriptura inuenitur multiplex bonus cursus, quo. f. ad Deū est currēdū, quod promittens Dñs dicit Prou. 4. Ducā te per semitas ęquitatis, quas cū ingressus fueris non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculū. ubi ostendit, q̄ currendum est per viam iustitię, seu mandatorum. Nam

D Via { Curta Breuius semitam, Recta Citius, & quietas, Lara Letius non arctabuntur, Tuta Certius non habebis offendiculū. Ista, dico, est via breuis & curta, quia dicitur semita, quę vt communiter, breuior est quā via publica. vide infra de semita. & breuior quia ista via recta est tuta, curta & la

Ad { Contemplandum subtiliter, Adorandum Deum humiliter, Debellandum hostem viriliter, Exultandum Deo mentaliter, Obseruandum fidem ueraciter, Triumphandum sursum feliciter, Consummandum bonum finaliter. Igitur curramus ad Deū subtiliter cōtēplandū. Gē. 18. Cū que eleuasset Abraham oculi suos, & dixit, cucurri scilicet

B ad bonum diuersimodē sit currādum (Currite inquit.) No temus tñ, quod nō impeditur celeriter currere, & ad terminum attingere propter tria, aliquando

Propter { Vix prolixitatem, Primo modo impediuntur Oneris grauitatem, mundi negocijs occupati, Virium debilitatem, tñ, secundo modo impediuntur mundi diuitijs onerati, tertio mō mundi delictijs eneruati. Occupati. n. in mundi negocijs habent viā prolixiorē quā alij. Plures. n. passus habent facere. i. circā plura negocia vacare, iō ipsos est difficile ad Paradisum puenire. Quāuis. n. sol & luna equali cursu currant in firmamento, luna tñ citius peruenit valde ad terminū, & ad punctum q̄ sol, eo q̄ valde minorem circulo habet. Sic verē quamuis vnus singularis, & vnus regularis, vnus pauper & vnus diues equali cursu bonorum contēnda tñ, pauper tñ & regularis, quia circa minorā occupatus est, citius cursum suum finire, & ad Paradisum peruenire debet, quod figuratum est in Petro & Ioanne, de quib. dicitur Io. 20. Ioannes p̄currit citius Petro, qui. i. Petrus erat pręlatus, & per consequens circa plurima occupatus. Achimaas etiam filius Saſach cucurrit p viā compendij, & ideo prius uenit ad Dauid quā chusi, quamuis alius pręcessisset. sicut d̄r 2. Regum 18. Ad denotandum, quod illi, qui per compendium paupertatis & religionis currunt, citius ad Dauid. i. ad Christū ceteris parib. pueniunt & attingunt. vnde Io. 20. Currebant duo simul, sed Ioannes p̄currit citius Petro, & venit prior ad monumentū. Secundi, qui impediuntur currere, sunt illi, qui habent Sarcinam grauiorem. Ili sunt diuites huius mundi, qui mundi possessionib. amicorum suorum oblectationib. sunt grauari & onerati. Ili sunt similes simi, q̄ fugiens venatorē, vñ de filijs suis accipit in brachijs, alium-

que super dorsum reponit, q̄ ita fortiter matri adherent, q̄ tandem onere pressa fugere vel currere non pōt, sed periculo venatoris succubit. Sic verē illi, q̄ filijs suis. i. affectiōne & cura naturalium filiorum, vel temporalium bonorū immoderatē se onerāt, cum vrgente auaritia ipsos dimittere nequeant exinde currere p bona opera impediunt, & a venatore. i. diabolo, capiunt. Talib. potest dici illud Gala. 5. Currebatis bene, q̄s vos impediunt? q̄. d. pondus & amōtēporalium. Ideo dicebat & docebat Apōstolus Hebr. 12. Deponentes omne pondus & circumstantias nos omne peccatū, curramus ad propositum nobis certamen. Tertij quorum cursus impeditur, sunt illi, qui habent virtutem debiliorē. Et isti sunt delitiosi & carnales, quos delictia debilitant & eneruant, equus. n. pinguis non bene currit. Ceruus quanto pinguior, tanto ad currēdū est ineptior, & ideo cautelam habent Cerui, q̄ s̄m sunt pingues, abscondunt se, sciētēs q̄ si instaret venator currere nō ualerēt. Pulli ēt aquilę quando pingues sunt sunt inhabiles ad uolandū, & iō mater eorū solet subtrahere sibi cibum. Quib. exēplis docemur, q̄ illi q̄ delictijs impingunt, ad currēdū spūaliter impediuntur. Talib. n. est valde laboriosum currere & laborare. vnde Hierem. 12. Si cū peditib. currens laborasti, quō cū eq̄s poteris cōtēdere? & Amos 6. Nunq̄ in petris currere p̄it equi? Oēs ergo isti non currunt velociter in via morū, sed p certo i uijs malis ualde inueniunt fortes & parati ad currēdū, sicut d̄r Hier. 22. Tui uerō oculi, & cor ad auaritiā & ad sanguinē innocētē fundendū, & ad cursum mali operis. De cursu autem mali operis, quis sit, possum notare, q̄ iste est

Cursus { Superborū, qui est sumptuosus, De cursu sumptuosus, Auarorum, qui est anfractuoso, perbiaz pręsumptuosus, Immundorū, qui est delitiosus, sumptuosus, Tyrannorū, qui est impetuoso, d̄r Illud Iob 15. Cucurrit Inuidorū, qui est maliciosus, 15. Cucurrit Iracundorū, qui est tumultuosus, aduersū Deū erecto collo, & pingui ceruice armatus est. De cursu auaritię anfractuoso, q̄. f. oīa uult ambire, & circuire d̄r 1. Regū 6. Viuit Dominus, quia curram post eum, & accipiam ab eo aliquid. De cursu luxurioso seu immunditię delitioso dicit Dan. 13. q̄ illi duo impudici fenēs cum Susānna habere nequirent, cucurrit vnus, & aperuit hostiū. De cursu seditiosus impetuoso d̄r 2. Regum 18. Cucurrerunt decem iuuenes armigeri Iobab, & percutientes interfecerunt Absalon. & Esa. 59. Pedes eorū ad malum currunt, & festinant, vt effundāt sanguinem. De cursu inuidię malitioso pōt intelligi illud Numer. 11. q̄ puer cucurrit, & nunciavit Moysi dicens, Eldac & Meldac prophetae in castris, uidebatur. n. inuidia Iohi de cursu iracundię tumultuoso, seu seditioso, d̄r Dan. 8. Cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suę, & effertus p̄cussit arietem. Non sic charissimi, non curramus istis malis cursibus, sed potius bonis & uirtutibus. Currite, inquit, exemplo illius, qui curatus fuit a Domino, de quo dicitur Marc. 5. Videns Iesum a longe cucurrit, & adorauit. Ergo (charissimi) curramus ad bonum, & non ad malum cum celeri executione. Tertio dico, q̄ nos debemus currere cū utili consecutione, ut comprehendatis inquit. Ad finem. n. ut brauiū uitę ęternę possimus utiliter consequi & habere, per bona opera debemus currere, ac etiam laborare. Cursor enim currit, ut accipiat salarium, certans in stadio pugnat, ut accipiat brauium, fluuius currit, ut perueniat ad maris spatium, viator currit, vt de die perueniat ad hospitium. Sic verē (charissimi) nos spiritaliter debemus currere, vt ad mare totius affluetię Deum uerū possimus attingere, vt ad hospitium Paradisi possimus puenire, & brauium & salarium glorię ęternę possimus recipere, & lucrari. Ad finem ergo rectum & uilem debemus ordinare cursum nostrum, quia scilicet ad Deum & ad bona ęterna debemus per desiderium currere & volare, exemplo leporis, qui melius currit versus montem, quā uersus uallem, quia nos melius & libentius debemus currere versus montem, id est ad Deum & ad Paradisum per desiderium & affectum, quā ad uallem temporalium negociorū & bonorum. Ideo dicitur Prou. 8. Turris fortissima nomen domini, ad ipsam currit iustus, & saluabitur. Ista autem sunt contra multos, qui magis currunt contra Deum quā ad Deum, magis desiderant temporalia quā ęterna, magis uicia quā uirtutes, magis

gis peccata q̄ merita. De istis d̄f Iob 15. Cucurrit aduersus Deū erecto collo, & pingui ceruice armatus est. Vide eam auctoritatem ex positam supra vbi aduersari. Non sic ergo, sed curramus ad bonum finem. s̄. vt comprehendamus Deū & Paradisum. Inter canes. n. quidam bene currunt, sed non bene comprehendunt, seu accipiunt, quidam autem vtrunque faciunt, quia. s̄. bene currunt, & bene accipiunt; quidā verò neutrum habent, quia. s̄. nec bene currunt, nec bene accipiunt. Sic verè (charissimi) in mundo sunt quatuor genera hominum, quidā. n. bene currunt per bonā opera, & tñ iūsto Dei iudicio, sed occulto, q̄nq; sit, q̄ nūquā accipiūt aeterna munera, cuius rōne assignat Apostolus Ro. 9. vbi d̄f. Non est volentis, neq; currentis, sed Dei miserantis. Alij autē sunt qui male currunt in vita. s̄. male viuendo & operando, q̄ tñ in fine q̄nq; p̄ Dei occultā praedestinationē & gratiā bene accipiūt. Igloriā Paradisi, quia sicut d̄f 1. Cor. 9. Oēs qd̄ currunt, sed vnus accipit brauiū. vnde Iob 34. Non placebit vir Deo et si currerit cū eo. Alij verò sunt, qui nec bene currunt bene operando, nec accipiunt vitam aeternā cōsequēdo, alij bene currunt & bene accipiunt, sicut sunt boni, qui bene operantur, & Paradisum bene consequuntur, de qb. d̄f Esa. 40. Current & non laborabunt, ambulabūt & nō deficiēt. Istis ergo dicitur, vt comprehendatis. unde quilibet talis potest dicere illud Phi. 3. Se quor autem si quomodo cōprehendam. Patet ergo, q̄ cursum noster debet esse vtiliter consecutiū, velociter exequitiū, sagaciter profectiū. Et hoc de titulo currere sufficit.

Currus. Dicitur à currēdo, & est currus instrumentū cum axe, remone, & cum rotis ad portandum merces & alia necessaria ordinatum, q̄. s̄. ab equis currēdo vt cōter trahitur, & ideo meritō currus nuncupatur. Nota, quōd in scriptura inuenio multos currus spiritualiter intellectos, videlicet

- Christi, Primus trahitur à sancto spiritu,
- Iusti, Secundus dicitur benigno transitu,
- Mundi, Tertius agitur pomposo strepitu,
- Diaboli, Quartus clauditur fallaci exitu,
- Impij, Quintus verò cōiungit grādi ambitu,

Dico ergo, quōd inuenitur currus Christi, quē ducit Spiritus sanctus. Currus. n. propriè dicitur illud à quo quis vehitur, & in quo quando vehitur, continetur. & ideo quia Christus inuenitur vectus, contentus, atque portatus, videt, q̄ quadruplicem habet currum. Inuenitur enim vectus

In matris ventre corporaliter, Dicam ergo q̄ mater Dei est currus

In proprio corpore personaliter, in quo habitauit corporaliter. Ite. n. currus, quatuor habuit rotas. i. quatuor speciales virtutes, videlicet, Humilitatem, Pietatem, Trāquillitatem & honestatem. Humilitas rotauit profundam, ita enim se profoudauit ista rota in iusto curru, qd̄ nullus audiuit eam per murmuratiōē stridentem, per iactantiam clamantem, per superbiam se sequentem, nec per stulticiā effrontem. & ideo ipsa dicit Luc. 1. Respexit humilitatem ancillae suae. Et ibidē, Ecce ancilla Domini. Pietas in ea rotauit latissimē. vnde etiam de Maria legitur Ioan. 3. qd̄ pietate mota dixit Christo. Domine vinum non habent. ita q̄ ad eius dictum Christus de aqua in nuptijs fecit vinum, Tranquillitas, seu benignitas rotauit in ea dulcissimē. Non enim inuenitur verbū Mariæ in scriptura quin fuerit dulce. Eccl. 24. Spiritus meus super mel dulcis. Honestas autem rotauit in ea gratissimē, nihil. n. fuit in Maria inhonestū, in compositum, aut proteruum Eccl. 14. Ego mater pulchre dilectionis & timoris & magnitudinis & sanctae spei. Sequit. Et fructus mei, fructus honoris & honestatis. Vnde ista figurata est in illis basibus. 3. Reg. 7. vbi erant quatuor rotæ per

basiles singulas, quales solent in curru fieri. Bas. n. & fundamētū fidei fuit beata Virgo, q̄. s̄. sicut currus & vehiculū summi regis, quatuor rotis praedictis à Spiritu sancto fuit tracta. In isto. n. curru spiritus sanctus fuit auriga, timor Dei fuit stimulus, duo equi, qui traxerunt currum istum, fuerunt Gabriel & Ioseph. Ite est igitur propriè currus Dei figuratus. 2. Efd̄rā 3. vbi d̄f. q̄ Darius Rex illi, qui soluerit questionem de fortitudine, promisit dona magna, purpura cooperiri, & in auro bibere, & sup aurū dormire, currū cum freno aureo, cydarim Byssinam, & torquē circa collum, & quod secundo loco, sedebit à Dario, & cognatus Darij uocabitur. Darius, qui interpretatur fertilis, signat Deum patrem. Ille, qui soluit quæstionē, quia fortius, & qui omnib. praetulit veritatē, d̄f. Sup oia vincit veritas, veritas est Dei filius benedictus, qui re vera in tantum veritatem dilexit, & suam fortitudinem taliter praedicauit, quod ipse seipsum veritatē esse dixit. Ioan. 14. Ego sum via veritas, & vita. Ite ergo à Dario secundus dicitur, quia, s̄. filius secundus est à patre, cum sit secunda persona in diuinis. Cognatus etiam Darij d̄f. p̄ eo quod eiusdē est naturæ cum patre. Ego & pater vnus sumus. Ioā. 10. A Dario igit. i. à Deo patre, isti Dei filius curus uteri & corporis virginialis p̄parat, cui. s̄. frenū aureū. i. uirtus temperantiæ additur, atq; datur. In isto ergo curru Christi purpurā. i. humanā carnem & sanguinem induit, in auro. i. in pura virginitate bibit, & ibi nouem mensib. in vtero dormiuit, & quiescit. Cydarim honoris & torquem charitatis & amoris super omnes filios hominum acquisiuit, quia sicut d̄f ad Gal. 3. Humiliauit semetipsum, propter qd̄ exaltauit eum Deus, & dedit illi nomē quod est super eō nomē. &c. Beata Virgo igitur d̄f currus. vnde Cant. 1. Equitanti meo assimilaui te in currib. Pharaonis. Et sic patet, quod inuenitur currus Dei, in quo habitauit corporaliter. Scd̄ d̄f. co, q̄ est currus, in quo habitat personaliter, & istud est. p̄ priū corpus suum. in quo sunt quatuor rotæ. i. quatuor elementa, duo equi sunt, qui sunt amor quo nos dilexit, & humilitas, qua nos allexit, & quæ ipsum de celo in terrā deiecit, ductor verò istius currus fuit anima propria, q̄ currum corporis quando fuit integrum duxit & reduxit, fractū tandem per mortem, ipsum ad tempus dimisit, & tandē per resurrectionem redintegratum resumpsit. De isto curru potest dici figuratē illud, quod dicitur 3. Para. 18. Rex Israel habebat in curru suo contra Syros vsq; ad yesperā, & mortuus est occidente sole. Ite est. n. currus, in quo mori, & in quo rapit. vñ iste est currus igneus habens equos igneos, in quo Helias raptus fuit in caelum. 4. Reg. 2. Igneus, n. dicitur, pro eo quod charitatis igne mirabiliter inflammatur. Est igitur currus Dei, in quo habitat personaliter. Tertius est currus Dei, in quo habitat spiritualiter, & iste est iustus seu aia iuri iusti, in quo Deus per gratiam habitat, atq; feder, habēs. i. quatuor rotas. i. quatuor cardinales uirtutes, duos equos. i. duo charitatis praecipua, vnus aurigam. i. fidem, quæ. s̄. est multo timoris & sibilo spei istum currum deducit. De isto curru dicitur 4. Reg. 2. Currus Israel & auriga eius in Pl. Currus Dei decem milibus multiplex, milia latantium in eis, Dominus in Synai in sancto. Quartus est currus, in quo habitat figuratē seu sacramentaliter. Et iste signat ecclesiā, quæ. s̄. quatuor rotis. i. sub quatuor Euangelistarum fide uoluitur duobus equis. i. spe futurorum, & contemptu praesentiu trahitur, uno auriga. i. à Papa vel quolibet bono praelato ducitur, atq; regitur. Vel si uis etiam dicere, quod iste currus est sacra scriptura, habens quatuor rota, s̄. d̄. quatuor exponendi modos, duos equos. i. noui & ueteris Testamenti tres, unū aurigā. i. sanctam Ecclesiā Christi fidem. De tali ergo curru dici potest illud Act. 8. q̄ cum uir Aethiops in curru legeret Esaiam dictum fuit Philippo, quod adiuugeret se ad currum illum. Et dicitur ibidem quod ille, qui librum legebat, Christo credidit, & baptismum accipit, quia re uera curru Ecclesiæ uel scripturæ, meritō per fidem & charitatē quilibet adiungitur, in quo, s̄. liber Esa. legitur, baptismus suscipi, & Christi fides credit, & tenet. Et sic patet quomodo sunt quatuor currus Christi, quos dicit Spiritus sanctus. Scd̄ d̄f. secundò principaliter dico, quod inuenitur currus iusti, per quem fit bonus transitus, & iste est currus uirtutum, in quo scilicet anima deuota cūcunulatur atque fert. Currus igitur d̄f. i. congeries uirtutū. Vnde Bern. dicit & ponit Mauricius.

uicium in suis distinctionibus, quod uirtutum sunt tres principales, scilicet Currus

Continentiæ, Primus currus est mūdissimus orbis p̄geniens, secundus est fortissimus oia sustinens, tertius currus est altissimus oia continens. De curru continentiæ seu pudicitia dicit, quod quatuor rotas habet, quæ sunt Maceratio corporis, Equi duo istius currus sunt infirmitas corporalis, & inopia temporalis. Auriga autē operis, eius, qui istū currum, prudētissimè regit, est, vt aiunt, assidua meditatio mortis. In tali ergo curru sedent cōtinētēs, & potissimè ibi sedet beata Virgo, figurata in imagine Cybeles, quæ dicta est alma mater, quæ em lūd. pingebatur in curru sedens cum corona turrita & Leonib. sequentibus & gallis, clauē in manu &c. sicut alibi, & per currum intelligit cōtinentiā. De curru et patientiæ dicit, q̄ habet etiā quatuor rotas. Et istæ sunt, vt d̄f ibidem temporalium benigna administratio, operosa infirmitatum compassio, tribulatio & tentatorum consolatio, iniuriarum lata toleratio. Duo equi possunt esse spes praemij, & enasio futuri supplicij. auriga autē istius est fortitudo. De curru autē inimicitia seu charitatis d̄f ibidem, q̄ quatuor habet rotas. Et istæ sunt zelus Dei, amor proximi, liquefactio cordis, dilatio mentis, duo uerò equi beneficia Dei futura & praeterita, auriga autem manu d̄f. Hęc & praedicta uel quasi ponit Mauricius. Et sic dico, q̄ isti sunt currus uirtutum, in quibus uentur uir perfectus. vnde de uero perfecto potest dici illud 4. Reg. 6. Ecce, inquit, mons totus plenus curribus. Iustus plenus uirtutibus. Currus. n. uirtutum est ille, in quo homo potest ascendere Paradisum, sicut de Roboam d̄f 3. Reg. 12. Ascendit rex currum suum, & fugit in Hierusalem. Patet ergo quomodo inuenitur currus iusti, in quo fit tutus transitus eorum uirtutum dico, q̄ inuenitur currus mundi, à quo fit grandis strepitus, & sic dico, q̄ currus signat mūdū superbiā atq; flatum, magnorumq; tumultuosas potentias, & pomposas. vnde de Abalon legitur 2. Reg. 15. q̄ ipse fecit sibi currum & equites quinquaginta viros, qui praecederēt eum. Isti sunt currus Pharaonis, quos submersit dñs in mare rubrum, sicut d̄f Exod. 14. quia pro certo omnes tales currus. i. omnes mundi pompæ ad mare. i. ad amaritudinem deducitur, & in infortunia finaliter conuertuntur, vñ Exo. 15. Ingressus est. n. Pharaon cum curribus, & equitibus in mare, & reduxit super eos dominus aquas maris, & ideò Dauid seculi pompam abominans dicebat in Pl. Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini inuocabimus. Inuenitur ergo currus mundi, in quo fit grandis strepitus.

Quarto, dico inuenitur currus diaboli, cuius est tristis exitus. Et talis currus nihil aliud est q̄ peccator, quia. s̄. à diabolo sicut à Domino suo regitur, & ubi uoluerit circumferetur. Postquā uerò per mortē cōsumptus fuerit & destructus, ab ipso in igne infernali ponitur, ubi perpetuò concrematur. 4. Reg. 22. Currus solis combussit igni. Sol. n. qui d̄f quassolus lucens diabolum signat, qui per superbiam solus appetit relucere, qui. s̄. currus suos, s̄. peccatores igne inferni finaliter solet cremare. Quintò dico, q̄ inuenitur currus impij, cuius est grauis ambitus, & sic per currum intelligitur congeries uitiōrum, in quibus impius, rotatur, & circuit. Vnde nota, q̄ Bern. & Mauricius ponit tres currus impiorū principales, videlicet

Currus { Superbiæ } qui currit { Impetuose }
 { Luxuriæ } { Delitiose }
 { Auaritiæ } { Anfractuose }

Currus superbiæ quatuor (vt aiunt) habet rotas, videlicet Malus currus, est iste, & velox ad effundendū sanguinē, qui. s̄. nec innocentia sistitur, nec patientia retardat, nec timore refrenat, nec pudore et cohibetur. Trahitur autem iste currus duobus pernicibus equis ad oē nefas potissimis, videlicet libidine dominandi, & impunitate peccandi. Auriga autē potest dici mortis obliuio, cuius calcaria sunt timor succubēdi, & gloria amor. Ite est currus & falcatus & ferreus propter crudelitatem annexam. Iud. 1. Inhabitatores uallis fal-

caris curribus abundabat. Currus et luxuriæ, vt aiunt, quatuor habet rotas, quæ sunt

Ventris ingluuius, Duo autem equi, vitæ p̄feritas, & abundans rerum fertilitas. Auriga autem potest dici parata ad malum opportunitas. Ios. 11. Equos eorum subuernabis, & currus igni combures. Equi. n. qui sunt animalia libidinosa, & ignis luxuriam fatis designant. Currus auaritiæ quatuor alias habet rotas, & istæ sunt Complacencia rerum, Equi eius sunt tenacitas & rapacitas. Auriga uerò excepcatio mentis, & duritia, calcaria eius sunt sollicitudo seruandi, & timor amittendi. Ite est igitur currus igneus, qui equos hēt igneos, quia. s̄. quicquid est in auaritia, totū ardet praefeuore acquirēdi vnde 4. Re. 6. dicitur, q̄ mons erat plenus equorum & currum igneorū. Sic igitur patet quomodo currus sumitur multis modis.

Curuare, Curuitas. Nota, q̄ curuitas seu incuruatio potest accipi multis

modis. Est enim curuitas Cordialis subingationis, Incuruantur. n. iusti interiori humili inclinatione, Temporalis tribulationis, Incuruantur miseri exteriori sibi tribulatione. Criminalis iniquationis, Incuruantur miseri exteriori sibi tribulatione. Infernalis desolationis, Incuruantur impij in superiori culpabili operatione. Incuruantur danati posteriori tristabili desolatione. Dicitur ergo, q̄ est curuitas seu inclinatio seu incuruatio iustorū, & humiliū. Ad litteram. n. homo, qui humiliat se solet se incuruare & quasi subingare, ad significandū, q̄ sicut exterior uisibiliter incuruatur, sic mentaliter humiliatur, & inclinatur: quāuis. n. elephas sit aial maximum, & genua habeat rigida, dicit tñ Plin. q̄ docetur regē salutarē & genua coram eo curuare, seu flectere suo modo. De apib. et dicunt Auic. & Ambrosius, q̄ illa d̄f melior, quæ minor, rotundior, constructior, uelocior, & curuor reperitur. Sic, uerè dicit, q̄ nullus est ita magnus in potētia, scientia, honore, uel dignitate, quin per humilitatē se debeat incuruare, rigorē superbiæ flectere, & ad Deū regē humiliter inclinare. Ille. n. qui sui reputatione minor, in obediendō rotundior, & ad motū habilior, per charitatē uelocior in conscientia strictior, & per humilitatē curuor inuenitur, apud Deū melior iudicatur. Vnde de tali curuitate d̄f Baruc. 2. Aia, quæ tristis est & incedit curua, & tristes & deficientes oculi dabunt gloriā, & iustitiā corā dño. Et dñs dicit Esa. 45. Mihi curuabit oē genu, Et si uis notabis, q̄ inuenitur in sacra scriptura Curuitas.

Subiectionis, quæ exhibetur maioribus, Igitur incuruatio, quæ impenditur pauperibus, uemur maioribus per subiectionem. Esa. 2. Incuruauit se homo, & humiliatus est uir. Gen. 27. Esto Dominus fratrum tuorum, & incuruentur ante te filij matris tuæ. Item incuruemur pauperibus, per cōpassionem, exempla Helisæ, de quo d̄f 4. Reg. 4. q̄ incuruauit se super mortuum, & calefacta est caro pueri. Item incuruemur maioribus, s̄. Deo sanctis & angelis per orationē & deuotionē. Neq. 7. Incuruati sunt & adorauerunt Deum. & Esa. 5. In curuabitur ois sublimitas hominū. Ista est igitur curuitas iustorum & humiliū, Secundo dico, q̄ inuenitur curuitas pauperum & sibi humilium. Et ista est illa curuitas tribulatio uel depressio, quā pauperes & miseri in uita ista premuntur, quæ scilicet fieri consuevit

A Deo poenam infligente, Et sic dico, q̄ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde deo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portat orbē. Ite autem potissimè fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt uoluntariē curuari, & subingari, malis gratib. curuabuntur, Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabuntur populi. Itē dico, q̄ mundus & tyrannus curuant pauperes ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud Pl. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem. Item praelatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s̄. filij tui in inueniute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccl. 33. vbi dicitur sic iugum & Iorum curuant.

Curuitas tribulatio uel depressio, quā pauperes & miseri in uita ista premuntur, quæ scilicet fieri consuevit

A Deo poenam infligente, Et sic dico, q̄ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde deo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portat orbē. Ite autem potissimè fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt uoluntariē curuari, & subingari, malis gratib. curuabuntur, Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabuntur populi. Itē dico, q̄ mundus & tyrannus curuant pauperes ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud Pl. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem. Item praelatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s̄. filij tui in inueniute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccl. 33. vbi dicitur sic iugum & Iorum curuant.

A Deo poenam infligente, Et sic dico, q̄ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde deo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portat orbē. Ite autem potissimè fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt uoluntariē curuari, & subingari, malis gratib. curuabuntur, Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabuntur populi. Itē dico, q̄ mundus & tyrannus curuant pauperes ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud Pl. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem. Item praelatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s̄. filij tui in inueniute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccl. 33. vbi dicitur sic iugum & Iorum curuant.

A Deo poenam infligente, Et sic dico, q̄ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde deo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portat orbē. Ite autem potissimè fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt uoluntariē curuari, & subingari, malis gratib. curuabuntur, Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabuntur populi. Itē dico, q̄ mundus & tyrannus curuant pauperes ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud Pl. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem. Item praelatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s̄. filij tui in inueniute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccl. 33. vbi dicitur sic iugum & Iorum curuant.

A Deo poenam infligente, Et sic dico, q̄ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde deo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portat orbē. Ite autem potissimè fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt uoluntariē curuari, & subingari, malis gratib. curuabuntur, Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabuntur populi. Itē dico, q̄ mundus & tyrannus curuant pauperes ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud Pl. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem. Item praelatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s̄. filij tui in inueniute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccl. 33. vbi dicitur sic iugum & Iorum curuant.

Rali & spiritali. &c. Item si vis adhuc nota, quod nos debe-
mus custodire
Cor, ne male mediteretur,
Manum, ne male operetur,
Oculum, ne vana contempletur,
Pedem, ne stultè gradiatur,
Linguam, ne falsa proloquatur,
Corpus, ne culpis maculetur,
Animam, ne poenis iaculetur,
Item custodire debemus,
Festa, vt Deo pareamus,
Iustitiam, vt recta teneamus,
Legem, vt bona compleamus,
Scientiam, vt vera cognoscamus,
Prudentiam, vt digna faciamus,
Innocentiam, vt nunquam delinquamus,
Veritatem, vt falsa negligamus,
Penitentiam, vt mala corrigamus,
Misericordiam, vt fessos erigamus,
Custodia oculi dicitur Prouer. 23. Oculi tui vias meas custodiant. & Abacuc. 2. Super custodiam meam stabo, & contemplantor, vt videam. De custodia pedis dicitur Eccl. 4. Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei. De custodia linguæ dicitur in Ps. Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. & iterum. Posui ori meo custodiam, cum cõsiteret peccator promouentur me. De custodia corporis seu carnis dicebat beata Agnes. Angelus Domini habeo custodem corporis mei. vnde illud prædictum Timorh. 5. Te ipsum castum custodi. De custodia aie dicitur Deut. 4. Custodite sollicitè aias vestras. Item de custodia festorum dicitur Leuit. 26. Custodite sabbatha mea. De custodia iustitiæ dicitur Eccl. 21. Qui custodit iustitiam, continebit sen- sium eius. De custodia legis seu mandatorum dicitur in Ps. Da mihi intellectum, vt custodiã mandata tua. & Prouer. 29. Qui custodit legem, beatus est. & Paral. 22. Det tibi Dominus custodi- re legem Domini Dei. De custodia scientiæ dicitur Malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. De custodia prudentiæ dicitur Prouer. 19. Custos prudentiæ inuenire bona. De custodia innocentie dicitur in Ps. Custodi innocentiam, & vide equi- tate. De custodia poenitentia dicitur in Ps. Signat sanguine la- bium tuorum ego custodiui vias duras. De custodia ver- dicitur veritatis & eloquentiæ dicitur Eccl. 26. Aperite portas ingre- dietur gens iusta, custodiens veritatem, exemplo ipsius Dei, de quo dicitur in Ps. Ipse custodit veritatem, facit iudiciu in iuriã pa- tientibus, dat escam esuriientibus. De custodia autem clemen- tiæ seu misericordiæ dicitur Osee 12. Misericordiam & iudiciu custodi. Sufficit. Vide infra de seruare. &c. Explicit litera C.

Sequitur de litera D.

Dagon. Nota, qd Dagon fuit Idolum Philis-
tinorum, quod ab ipsis loco Dei co-
lebatur, de quo legitur 1. Reg. 5. & 6. qd iuxta
arcã testamẽti in eadẽ equalitate fuit erectu
& situ, legit, qd in mane inuentum est ad terrã
pstratu, & depositu, quod quia ab incolis ite-
raro fuit repositum, in alio mane inuentu est truncatu ma-
nus, & caput, & iteru ad terrã deiectum. Interpretat autẽ Da-
gon piscis mœroris, piscis tristitiæ, piscis iniquus, vel pi-
scis inutilis. Igitur dicitur, qd talis Dagon significare potẽ hypo-
critam, qui propriè dicitur idolum & non res, quia. f. magis ha-
bet de apparentia qd de essentia. Chryso. O hypocrita, aut
appare qd es, aut esto quod appares. Iste igitur propriè no-
minatur, indignè sublimatur, asperè castigatur, propriè (di-
co) nominatur, quia dicitur Dagon, quia re vera iste potest dici
piscis pp molitiem, & pp flexuosam malitiam, & dicitur piscis
mœroris & tristitiæ, pp fictam præsentiam & mœstitiã. Iux-
ta illud 1. Reg. 5. Dagon pronus iacebat in terra, dicitur pi-
scis iniquus, pp malam vitam, & nequitiam. & finaliter in-
uenitur piscis inutilis pp vilitatẽ suã & inertiam. vnde de
vilitate sua dicitur 1. Reg. 5. Dagon solus truncus remansit. Item
indignè sublimatur, quia re vera fit, qd hypocritæ pp suam
fictam vitam eliguntur, & iuxta arcã foederis. iuxta Chri-
stum in sublimi statu ecclesiastico aliquoties exaltatur. Iud.
16. Obvulerunt hostias pacificas Dagon Deo suo. Sed re vera
dico, qd ex indigne finaliter asperè prægrauantur, quia. f. tales æ-
ternaliter, & et temporaliter, quique vilitate cadunt, qd sa-

put. i. animam, manus etiam. i. corpus, vel scita sua opera
mittunt, vnde de Ionatha dicitur 1. Mach. 10. qd templum Dagon
succedit igni. vel si vis dic, qd Dagon est diabolus, qui a malis
colitur, mœrori dabit, iniquè machinatur, inutiliter opera-
tur, fursu fuit erectus, & finaliter deiectus. Sufficit de Dago.
Damascus. Nota, qd Damascus est ciuitas & caput Sy-
riæ, constructa quondam tempore Abra-
hæ, vbi semper fuit populus Dei populo cõtrarius & rebel-
lis, & eius successibus iniuidiosus & nocens, qui potẽ propriè
significare mundu & ciuitatẽ seu congeriẽ iniquoru. & hoc
nomen significatiuum, Propter nomẽ
opus inficiatiuum, dico, quo no-
finem exterminatiuum. minatur, quia
dicitur Damascus, qui interpretatur sanguinem bibens, sa-
guinem propinã, sanguinis potus, sanguinis osculum. Hic
enim noiat quadruplex sanguis, quo mundus vitur in hac
vita, & iste est carnalis sanguis delectationis, de quo Gen.
9. Carnem cum sanguine nõ comedetis. Sanguis rapinæ, &
excoriatis. Hier. 2. In alis tuis inuentus est sanguis pau-
perum & innocentium. Sanguis crudelitatis & occisionis.
Esa. 1. Manus. n. eorum sanguine pleni sunt. Sanguis cor-
poralis consanguinitatis, & carnalis affectionis, seu cogna-
tionis, qui. f. apud iniquos per luxuriam maculatur. Osee 4.
Sanguis sanguinem tetigit. Et tunc sanguis sanguinem
tetigit, vbi, & per quem, & a quo mali hodie promouentur
iuxta illud Matth. 16. Caro & sanguis non reuelauit tibi. Da-
mafcus ergo. i. mundus seu mundanorum cœtus, quadrupli-
ci sanguine est repletus, q. f. sanguinem carnalis volupta-
tis potat, sanguinẽ crudelitatis propinat, sanguinẽ rapinæ
hæret pro poculo, sanguinem carnalis affectionis habet pro
osculo. Et ista sunt quatuor scelera Damasci. de quibus dicitur
Amos 1. Super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor
non cõuertam eũ eo, qd trituraerit in plaustris ferreis Galaad.
Et mittã ignẽ in domũ Azahel, & deuorabit domum
Benadach, & conterã vehtë Damasci. Triturare. n. plaustris
ferreis, signat infirmitatẽ crudelitatis, & eum, qui ferro vif.
Galaad aceruus testimonij, signat sanguinem rapacitatis, qd
coacervans alienum, suã nequitia testis efficitur. Ignis in do-
mo Azahel, qui interpretat fortitudo Dei, signat sanguinẽ
carnalitatẽ, quo præcipuẽ Azahel. i. populus ecclesiasticus
inficitur. Benadach filius voriuus, signat sanguinẽ carnalis
amoris & charitatis, qd erga vicinos, fratres, filios & nepo-
tulos a maioribus exhibet. Per ista ergo quatuor scelera Da-
masci. i. mundi, vehtë eius. i. ipsius fortitudo conteritur, &
contra eum Dñs indignatur. Esa. 8. Auferetur fortitudo Da-
masci. Damascus igitur signat mundum pp nomen, quo no-
minatur. Secũdo signat mundum propter opus, quod opera-
tur, Damascus. n. ciuitas dicitur operum iniquoru operatrix.
In isto. n. Damasco. i. in mundo inuenitur deficiente charita-
tis modulum, quem inuidia tollit, stimitatis angulus, quem
luxuria mollit, pietatis riuulus, quem sanctia pellit, verita-
tis oculus, quẽ malitia fallit. De carentia charitatis dicitur Esa.
17. Damascus definet esse ciuitas. Ciuitas. i. ciuium vnitas si-
gnat charitatẽ. De carentia cõstãtiæ seu firmitatis dicitur illud
pdictu Esa. 8. Auferetur fortitudo Damasci. Et illud pdictu
Amos 1. Conteram vehtëm Damasci. De carentia pietatis,
& abundantia rapinæ, & iniquitatis dicitur Hier. 49. Succendam
ignem in muro Damasci. Ignem dico rapinæ, iracundiæ, &
inuidiæ. De carentia verò veritatis satis potẽ congruẽ allega-
ri illud Act. 9. vbi illud dicitur qd cum Paulus iret Damascu cõtra
discipulos Dñi, excæcatus est. Igitur Damascus mundum si-
gnat propter opus, quod operatur, seu propter bonu, quo
vacuatur. Tertio dico qd iste signat mundum propter finẽ, C
quo terminatur, finis. n. mundi & mundanorum peccatoru
terribilis erit, & miserabilis in æternum. Vñ Zach. 9. Onus
verbi domini in terra Adrac & Damasci requiescit eius, sequi-
tur in eodem cap. Ecce Dñs percutiet in mari fortitudinẽ
eius, & hæc igni deuorabitur. Sed si vis, dic in bono signifi-
cato, qd Damascus est Ecclesia, vbi sanguis Christi est oscu-
lum, poculum, propinatio, & potatio. Et sic nota, qd eccle-
sia est Damascus, quia. f. sicut Damascus est locus, quem ho-
stis ambiens vsurpauit, quem Heliæus veniens visurpauit, quẽ
Heliæ fugiens habitauit, quo Paulus gradens prædicauit,
quem Soldanus sæuient occupauit. Sic dico, quod dudum
Ecclesia fuit p hostes. f. d. omnes depastata. 4. Reg. 16. A scen-
dit

dit rex Assyriorum in Damascum, & vastauit eam. Item fuit
per Christum dominum visitata 4. Reg. 8. Venit Heliæus in
Damascu. Itẽ fuit a sanctis patribus inhabitata. vnde Heliæ,
qui figurabat patres sanctos, dictum est 4. Reg. 19. Vade re-
uertere in Damascum per desertum. &c. Iterum autẽ pro ma-
gna parte est a malis hominibus occupata. vnde de Holofer-
ne & eius exercitu dicitur Iud. 2. qd ipse descendit in campos Da-
masci, & succendit omnia sacra, &c. sufficit.

A Damnare, Condemmare, Condemnatus.

Notabo, qd condemnatio & damnatio sumitur pluribus mo-
dis, quia. scilicet damnatio iustitiæ, nequitia, stultitiæ, sancti-
tatis, & in foro iudiciali, secunda fit in mundo materiali,
tertia fit in extrinseci afo, quarta aut fit in iudicio gñali, atq;
finali. Est igitur quedam damnatio quã faciunt iustè præfide-
tes, & ista est illa, quã boni iudices damnant & condemnant.
& ad poenam & ad punitionẽ obligant, & ad iudicandẽ delin-
quentes, de qua dicitur Deut. 24. Quem iustè perspexerint, illius
iustitiæ palmã dabunt, quẽ impiũ, condemnabunt. de ista et
dicitur A. 25. Non est consuetudo Romana hominẽ damnare

B priusquã is, qui accusat, præsentẽ habeat accusatores. Itẽ
dico, qd est qdam damnatio, quã tolerant reru indigentes,
seu et viri innocentes, vel et quã faciunt malè iudicantes,
qui. f. ad extorquendũ pecunias condemnant contra iustitiã
innocentes non attendentes illud Prou. 17. Qui iustificat im-
piũ, & qui cõdemnat iustũ, vterq; abominabilis est apud
Deum, & in Ps. Dicitur in animam iustũ, & sanguinẽ
innocẽtem cõdemnabit, & isti sunt deteriores leonib. q. f.
miserabilib. personis dicuntur parcere, quia. f. proniores sunt
ad condemnandũ qd ad absolvendũ, contra exemplum
Christi, qui deprehensam in adulterio damnare noluit, sed
absoluit. Io. 4. Nemo te condemnauit mulier nec ego te cõ-

C demnabo. Item dico, qd est cõdemnatio, quã faciunt cõ-
nis detrahentes, stulti. n. & derisores, & etiam detractores,
omnia opera aliena in sua exterminatione, & sua verbali
detractione vituperant, atq; damnant, & solos se reputant
& facta sua, damnatis alijs se solum laudant, cõtra quos Iob
24. Quomodo tu illum, qui iustus est cõdemnas? Rom. 1. In
quo. n. iudicatis, cõtemptibiles, qui sunt in Ecclesia, consti-
tuitur ad iudicandũ. Contemptibiles inquit. i. minus idoneos

D Luc. 6. Nolite condemnare, & non cõdemnabimini. Itẽ est
condemnatio, quã sustinent mali delinquentes, & ista est
damnatio æterna, quã. f. per sententiã vltimi iudicij impij
iudicabuntur & damnabuntur ad poenam æternam, quod itẽ
est Iob dicebat. Iob 10. Loquar in amaritudine animæ meę,
dicam Deo, nolite me condemnare. Damnatio. n. mundi, & da-
natio iudicij vel inferni, contrariæ sunt opinionis, & condi-
tionis, quia. f. mundus damnat, & grauat innocentes, no-
xios liberans, infernus verò non grauat innocentes, obno-
xios damnans. Videtur ergo mundus, & mundanorum iudi-
cium condicio esse similis fonti, qui dicitur esse in Britania Re-
donium, propè villam, qui dicitur Falgeria Radulphi. Suspectus
enim de crimine, ad subeundum fontis probam si voluerit
condemnat, proiectus ergo in fontẽ si sit culpabilis, a fonte
reijcietur, & aquam subintrare, nescio qua virtute vetat, si
verò innocens fuerit, in aquam submergitur, & nisi inuenit
per homines enecat. Sic verè dico, qd curia mundanoru
malos & suspectos liberat, innocentes verò ad poenam &
submergium recipit & condemnat. Exemplum habemus in
Christo innocentiæ, & Barraba nocente, quia Christus inno-
cens fuit ad supplicium condemnatus, Barrabas verò homi-
cida a supplicio est abiectus, & per iniquos homines abso-
lutus, sicut dicitur Mar. 15. Oes condemnauerunt Christum reum
esse mortis. vnde illud prædictum Prou. 17. Qui iustificat im-
piũ, &c. Sed re vera iudicium, & infernus vbi est curia &
iustitia, non mundi, sed Dei, cõtrarium faciunt, similes cui-
dam fonti Sardinie, vbi suspecti de furto, si sunt culpabiles,
condemnati ad probã fontis, cæci statim, si se aqua illa laue-
rint efficiuntur, si verò innocentes fuerint non laedunt. Sic
dico, qd sententia diuina & condemnatio innocentes non
lædit, culpabiles verò nocentes, & impios apprehendit iux-
ta illud. Qui crediderit, saluus erit, qui verò non credide-
rit condemnabitur. Et si vis potes notare, qd damnationẽ
æternam incurrunt multa genera peccatorum, videlicet su-
perbiã inflati tumore, fallaciã velati decore, proteruã du-
rati rigore, luxuriã scdatis fatore, superbi damnantur, quia

se omnibus volunt præferre, falsi seu hypocritæ damnant,
quia se optimos volunt ostendere, proterui damnantur,
quia Deo semper querunt resistere, luxuriosi damnantur,
quia se & alios solent inficere. De superbis potẽ intelligi il-
lud Luc. 20. vbi dicitur, qd illi, qui volunt ambulare in scholis, &
amant salutationes in foro primas cathedras in Synagogis,
& primos discubitus in conuiuijs, accipiunt damnationem
maioem. De falsis verò & fictis hypocritijs dicitur Iob 15. Con-
demnauit te os tuum, & non ego. Ibi. n. iuxta dictum Apo-
stoli ad Rom. 2. In quo iudicant alios, seipos cõdemnat, q. f.
isti dum contra malos p̄dicant, damnationem propriã scri-
bunt, iudicant, atq; dicitur. De proteruis potẽ dici illud Rom.
13. Qui ordinationi Dei resistunt, sibi ipsi dãnationẽ acqui-
runt. De luxuriosis autẽ dicitur Apoc. 17. Veni, ostendam tibi dam-
nationem meretricis magnã. &c. Vide infra de iudicare, de
pœna, punire, & similib. &c. De condemnatione autẽ compa-
ratiua, quã fit, qd quis est ita iustus, qd respectu eius vita alio-
rum damnatur, dicitur Sap. 4. Condemnat iustus mortuus, viuos
impios. De condemnatione etiam approbationis, qua iusti
in iudicio damnationem malorum approbabunt, dicitur Luc. 11.
q. regina Aultri furget in iudicio aduersus generationem
istam, & condemnabit eam, &c. sufficit.

Damnium. Vide vbiunque ponitur nocumentum & detrimentum, & similia.

Dan. Nota, qd Dan est nomen hominis, & etiã est nomẽ
terræ. Dan. n. fuit frater Iacob de ancilla illa, que
dicta fuit Balam, sicut patet Gen. 30. a quo. f. & tribus Dan,
& terra Dan, denominati sunt. Interpretatur autem Dan
causa vel iudicium, & potest significare in bono & in malo,
quia in bono signat bonos causidicos, & iudices, qui. f. cau-
sas, & iudicia bene tractant, qui. f. Iacob. i. nostri pugilis & lu-
ctatoris Christi sunt filij speciales. Gen. 49. Dan iudicabit
populũ suũ, sicut & alia tribus Israel sequitur. Salutare tuũ ex-
pectabit dñe. Dic quid volueris de iudice, iudicio, causa,
causidico, vel aduocato. Et potes dicere, qd sicut Dan inter
filios Iacob fuit ignobilis, quia filius ancillæ, sic illi, qd cau-
sas & iudicia tractant ignobiliores bonis hoib. possunt dici,
ad quod facit illud, quod scribitur 1. Cor. 6. Secularia iudi-
cia si habueritis, cõtemptibiles, qui sunt in Ecclesia, consti-
tuitur ad iudicandũ. Contemptibiles inquit. i. minus idoneos
& perfectos, quia re vera aduocati, & causidici, & etiam iu-
dices negotioru palium & secularium respectu clericoru
Theologorum & Philosophorum possunt ignobiles, & cõ-
temptibiles & rustici reputari, quod quidem clarè patet, o-
biecta facultatum extimatione cuiuslibet inuenti. In malo
verò Dan potest significare malos causari & iudicioru pa-
tronos, qui. f. causam sui Dei, vel proximi malè iudicant seu
tractant, quia re vera de ipsis possunt notare, quod isti sũt
Fallacitatis fautores, De talium fal-
Cupiditatis auctores, lacitate & tor-
Iniquitatis retores, tuositate dicit,
Crudelitatis tortores, Genes. 49. Fiar
Poenalitatẽ toleratores. f. in inferno. Dan coluber in
via, cerastes in semita. De eorum cupiditate dicitur Iud. 18.
Dan querebat possessionẽ sibi. De iporu verborum iniquita-
te & maledicta verborum potest dici illud Deut. 27. Isti sta-
bunt ad maledicendum Zabulon & Dan. De iporum cru-
delitate dicitur Deut. 33. Dan caulus leonis. & Hier. 8. Et a
Dan abditus est fremitus equorum. De iporum autem fina-
li in inferno poenalitate & aduersitate dici potest illud iu-
dicium 1. Arcturi t Amorrens filios Dan. Amorrens inquit,
idest diabolus.

Daniel. Nota, qd Daniel de regio semine natus, prophe-
ta a Domino diuinitus inspiratus, regi amicus, A
in alta dignitate constitutus, ab inuidis accusatus, leonibus
expositus, sed ab eis nullatenus lesus seu tactus, fraudis sa-
cerdotu Belis inuentor, & ipsius idoli destructor, draconif-
que necator prouidus, causa Dei, iudicium Dei, vel iudicis
Deo, aut iudicauit me Dñs interpretatur. & potẽ significare
Christum vel quemlibet virũ sanctum, quia re vera ad virũ
iustũ pertinet, futura subtiliter cognoscere, cum impijs hu-
militate conuincere, iniquos sagaciter cõuincere, proteruos
seueriter corrigere, iudicia vera æqualiter & iustè reddere
& decidere. Dico ergo, qd bonũ & iustum futura scrutat sub-
tiliter, q. f. ipse dicit de futuris, iudicio, morte, inferno, &
Paradiso

Paradiso cogitare, & ibidem quasi propheta vacare. Dan. 7. Vidit Daniel somnium. & Dan. 12. Vidi & ego Daniel, vt sic sibi dicatur illud Ezech. 28. Ecce sapientior es tu Daniel, oē secretum non est absconditum à te. Vnde culibet tali pōt dici illud Dan. 5. Tu es Daniel de filijs captiuitatis audiuī, q̄ sp̄m sanctorum deorū habeas, & q̄ sapientia & intelligentia ampliores sunt in te inuentæ. Itē cum malis conuinit humiliter. De Daniele. n. legitur Dan. 6. & 14. quod bis fuit positus in lacū leonū & tñ. q̄ cum Leonib. habitans, ab ip̄s nulatenus fuit laesus. Quia re vera perfecti, sancti & prudentes viri et cum malis sciunt viuere, & sine sui preiudicio iniquorum cōfortia frequentare. hoc est. n. cōsiliū illius uersificatoris, dicentis sic. Consulo qui quis eris, qui pacis fēdera q̄ris. Cōsonus esto lupis cū quibus esse cupis. Vnde Daniel dicebat. Dan. 6. regi respondens sic. Deus meus misit Angelū suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi, quā corā eo iustitia inuenta est i me. Itē iustus fallaces cōfundit sagaciter. de Daniele. n. legitur, q̄ sacerdotum malitiā sūp cibarijs, quæ apponebantur bel detexit, & malorum senū impudicā nequitia diuino spiritu reuelauit, quia. fad virū iustum pertinet iniquorum malitiam reuelare, & detegere, & innocentes protegere & iuuare. Dan. 13. Conuincerat. n. eos Daniel falsum dixisse testimonium. Itē istos peruersos corrigit seu punit seueriter. De Daniele. n. legitur, q̄ idolū belis quod infuitos cibos appositos cum suis sacerdotibus vxorib. & paruulis videbatur oī die deuorare, destruxit, draconē uero, quē adorabāt babilonij, interfecit. Sic uerē ad virum iustum, & maximē ad Danielē, qui interpretatur iudicans Deo. i. ad iudicē uel prælātū pertinet, q̄ idola. i. ignaros ecclesiasticos & voraces, qui bñficijs appositis satiari nō p̄t, dissipet & deponat, & q̄ vxorib. & paruulis cōcubinis & filijs sacerdotū & malorum familiarū talium, uia cibos Ecclesie uel patriæ comedendi secludat. Qd̄ q̄ dracones, qui ab alijs adorantur. i. auaros diuites, qui à fatuis honorantur, punit & confundat. vnde Dan. 14. dī. Date nobis Danielē, qui bel destruxit, & draconem interfecit. Itē iustus iudicia facit æqualiter, quā dī iudiciū Dei, cā Dei iudicans Deo. Causa. n. & iudicia Dei semper sunt æqua & iusta ad de notandum, q̄ talis Daniel semper dēt habere & tenere, face re & exercere in iudicijs rectissimam æquitatem. Vñ de Daniele legitur. Dan. 13. q̄ ipse dixit malis iudicib. Reuertimini ad iudiciū. & sic si homo fuerit talis Daniel, di co, q̄ cū Christo regnabit perenniter, sicut de Daniele legitur, q̄ à rege fuerit præ omnibus honoratus, quia. f. iusti à Deo & à Christo perpetuo honorabuntur in cœlis. vnde Dan. 7. iubente rege indutus est Daniel purpura &c. sufficit.

A. Dare. Nota, q̄ dare idē est, q̄ se & sua alteri cōicari, dī fundere uel donare. Refertur ergo dare

- | | |
|-------------------------|--|
| Denm, qui dat magnalia, | Dico. n. q̄ De⁹ |
| Iustum, qui dat utilia, | est dator summus, & mirabilis. vnde illud |
| Mundum, qui dat inania, | Iac. 1. Omne datum optimū, & oē donum perfectum, de sursum est descēdens à patre luminum. Item iustus est dator bonus & laudabilis. vnde in Ps. Erit tanquam lignum, quod plantatū est fecundus decursus aquarum. Luc. 6. Date, & dabitur uobis. Item mundus est dator fallibilis, non dat. nisi uana, quæ nō iuuat, fœda, quæ non mundant, fragilia, quæ non durant, & iō mūdo debemus dicere illud Dan. 7. Munera tua tibi sint, & dona domus tuæ alteri da. Item impius est dator inutilis. Eccl. 18. Datum insipientis non erit utile tibi. Itē diabolus est dator damnabilis & deceptibilis. Apōc. 13. dedit draco bestia virtutē suā, & datū est ei os loquēs magna, & data est ei potestas, quia. f. draco diabolus in uita ista bestijs suis. peccatoribus dat multa solatia, sed re uera in fine dedit eis multa supplicia, iuxta illud, quod de Babilone. dī Apoc. 18. Quātum glorificauit se, & in delictijs fuit, tñ dare ei tormentum & luctum. ¶ His igitur pmissis, dicamus primò, q̄ Deus est dator summus & mirabilis. Mirabile. n. vñ, q̄ vna res possit dare contraria & diuersa, qd̄ tñ facit Deus, quia. f. sicut cœlum, quod in seipso semper est vnus & idem, dat & mittit nobis effectus uarios & diuersos, quia. f. nunc c illuminat, nunc fulminat, nunc pluit, nunc coruscet, nunc ni agit, nunc tonat, nunc grandinat, & nunc uentat, nunc bonū infuit, nunc |

dat malum, quod tñ totū cōtingit, nō q̄ ipsum cœlū in se diuersificet, sed q̄ diuersitate nubū & vaporū, q̄ ab inferiorib. eleuant, sic dicā, dato, q̄ Deus sit vnus & vnicus, idē & non diuersus, eius tñ in inferiorib. diuersi & varijs sunt effectus, & circa genus humanū variē uariat suos actus, & q̄m qd̄ disponunt nubes & vapores defectū humanorū, diuersimodē multiplicat suos motus, vt sic dicamus illud Iob 1. dominus dedit dñs absulit, sic dño placuit, ita factum est, sit nomen domini benedictū. Igitur notabo de Deo, q̄ ipse dat aliqua, quæ tangunt suam grām, aliqua, quæ tangunt suam iustitiam, aliqua, quæ tangunt suam munificentiam, aliqua, quæ tangunt suam prouidentiam atq; gloriam. Primò ergo de illis, quæ tangunt gratiam. Vnde nota, quod Deus

Dat { Bonus uirtutum priuilegia, Igitur ostendamus C
Malis penarum dura tœdia, quomodo iustis qua
Dignis bonorū alta solatia, tuor uersatur, vt cō
Sāctis honorū digna brauia, muniter, data Deo
co primò, q̄ Deus quantum ad suam gratiam solēt bonis bo
na porrigere influens largiter. Iste est. n. qui suam gratiam bonis porrigit, sua iustitia malos corrigit, sua prouidentia dignos erigit, sua gloria sanctos diligit seu eligit.

- Dat** { Sapientiam postulantibus,
Eloquentiam p̄dicantibus,
Permanentiam militantibus,
Patientiam laborantibus,
Affluentiam indigentibus,
Pacis unitatem discordantibus,
Cordis nouitatem penitentibus,
Carnis puritatem continentibus,
Claram ueritatem speculantibus,
Morum honestatem conuertentibus,
Spei firmitatem expectantibus,
Fidei claritatem contemplantibus,
Veram charitatem diligentibus,
Sensu subtilitatem perscrutantibus,
Honoris sublimitatem triumphantibus,
Voti securitatem exorantibus,
Deuotionem meditantibus,
Discretionem præsidentibus,
Liberationem preuentibus,
Perfectionem proficientibus,
Consolationem promerentibus.

Dat (dico) postulantibus sapientiam. Iac. 1. Si quis uestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnib. affluenter & Eccl. 51. danti mihi sapientiam dabo gloriam. Itē dat p̄dicantibus eloquentiam. Ps. Dñs dabit uerbum euangelizantib. uirtute multa. Matth. 10. & Luc. 12. Dum steteritis ante reges & p̄sides nolite cogitare quō, aut qd̄ loquamini, dabitur enim uobis in illa hora quid loquamini. Itē dat militantib. permanentiam, patuit in martiribus, quib. tantam constantiam, fortitudinem & perseuerantiam dedit Deus, q̄ non succubuerunt in tormētis. Ps. Da nobis auxilium de tribulatione, & alibi. Ipse dabit uirtutē & fortitudinē plebi suæ, benedictus Deus. & alibi dñs uirtutem populo suo dabit. Item ipse dat laborantib. patientiā, vt. f. non superentur labore dicens illud Hier. 1. Ecce dedit hodie in ciuitatē muniticam, & in muniticam, & p̄labuntur aduersum te, & prauale non poterunt. de quo ē potest intelligi illud Ps. Viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ. Aurum. n. quod percussum non resonat, & quod nō rumpitur, sed se dilatat, patientiam signat. Item ipse dat indigentibus affluentiam, seu scientiam. Ps. qui dat inuentis escam illorum, & pullis coruorū innocētib. eū & alibi. Qui dat escam omni carni contentimini Deo cœli. Itē dico, q̄ ipse dat discordantibus pacis ueritatem. Io. 14. Pacem relinquo uobis, pacem meā do uobis. & Efa. 26. dñe dabis nobis pacem. Item ipse dat penitentibus cordis nouitatem. Eccl. 36. dabo uobis cor nouum, & spiritum meum, ponam in medio uestri, auferam cor lapideum de carne uestra, & dabo uobis cor carneum. Item ipse dat continentib. carnis puritatē. sicut. n. dī Sap. 9. Nō ero cōtinens, nisi Deus det. & Efa. 7. Dabit dñs ipse uobis signū. Ecce Virgo concipiet. Item ipse dat speculantibus, rerum ueritatē. i. rerū ueritatē. Ps. Dedit ueritatē in corde meo, & alibi. Da mihi intellectū, & scrūtor testimonio tua. Itē ipse dat cōuersantib. morum honestatem. 1. Reg. 18. Spolia-

uit se Ionathas tunica sua, & dedit eam David. Tunica. n. honestatem designat. Vnde Sap. 10. Dedit illi scientiam sanctorum, honestatem illum in laboribus. Item ipse dat expectantibus spei firmitatem. 1. Efd. 9. Inclinauit super nos misericordiam suā, vt daret nobis sp̄e, in Iuda & Hierusalē. & 2. Thef. 2. Ipse autē Dñs n̄r. q̄ dilexit nos, & dedit nobis consolationem æternā, & sp̄e bonā in gratia, exhortetur corda uestra, & confirmet. Item ipse dat contemplantib. fidei claritatē. Vnde de iusto dī Sap. 10. Dedit illi sciām sanctorum. Sequit. Dedit illi claritatē æternā. & Iob 17. Claritatem, quā dedit mihi, dedi eis. & illud Sap. 3. Dabitur illi fidei donum electū, & fors in tēplo Dei acceptissima. Item ipse dat diligentibus ueram charitatem. 1. Io. Videte qualē charitatem dedit nobis. & ibidem. Diligamus alterutrum scit mandatum dedit nobis. Item ipse dat perscrutantib. sensu subtilitatem maximē illis, qui scrutantur scripturas. Sap. 8. Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui, & uenit in me spiritus sapientiæ. & Mar. 4. Vobis datum est scire mysterium regni Dei. Itē ipse dat uictoribus seu triūphantibus honoris sublimitatē. Apoc. 3. Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno. Itē ipse dat exorantib. uoti securitatē. Ps. Delectare in dño, & dabit tibi petitiones cordis tui. & alibi. Dedit eis petitionē cordis eorū. Item ipse dat meditantibus deuotionē, quod. f. petens Hieremias dicebat. Hie. 9. Quis dabit capiti meo aquā & oculis meis fontem lachrymarum. Zach. 8. Cœli dabunt rore suū, ros. n. & aqua denotionē signat. Itē ipse dat præsidentib. discretionē. vñ in Ps. Dedit mihi mentibus. te significationē, vt fugiant à facie arcus. & Luc. 21. dicit Christus Apōstolis, Ego dabo uobis os & sapientiā, cui non poterunt resistere, & cōtra dicere oēs aduersarij uestri. Itē ipse dat pereuntib. saluationē seu liberationē & protectionē. Ps. Dedit protectionē salutis tuæ, & dextera suscepit me. & alibi. Da nobis auxiliū de tribulatione. Itē ipse dat perfectionē proficientib. vnde in Ps. Dñs uirtutē populo suo dabit. Itē ipse dat promerentib. consolationē & pramiationē. 2. Thef. 2. Ipse Dñs noster Iesus Christus dedit cōsolationē æternā. & Exo. 2. Ego dabo tibi mercedem. & Eccl. 36. Da mercedē sustinentib. re. Ecce ergo charissimi, quō Deus est summus & liberalissimus dator. Sic ergo patet, q̄ Deus aliqua dat dona, quæ tan gūt grām. ¶ Scd̄ dico, q̄ Deus dat aliqua dona, q̄ tātū eius iustitiæ, mare. n. non sp̄ est placidum uel placatum, sed multoties apparet fluctuosum, turbidum & commotum, littorū suorū uerberatuum, nauium cōfractiū, & hostium submersum. Sic uerē dicā de Deo, q̄ non sp̄ se ostendit placidum, uel benignum, sed quōq; pro iustitiā a p̄erū, & seuerū. Nō. n. sp̄ dat complacentia bñficia, sed aliquoties immitit tribulationes & supplicia. Vnde nota, q̄ ipse dat sterilitatē, fructus auferendo, dat mortalitatem, corpus affligendo, dat aduersitatē, tyrannos immitit edo, dat calamitatē, indignos proponendo, dat aduersitatē, fortunā transponēdo, dat penitentialitē, in inferno reponendo. Dico ergo, q̄ Deus dat fructū sterilitatē. Osee 9. Quid dabis eis Dñe da eis uulua sine liberis, & uera arentia. & Efa. 30 dabit tibi dñs panē arctū, & aquā breuem. Item dat homini mortalitatem. 1. Reg. 17. Dabo cadauera castrorum philistinib. uolatilib. cœli & bestijs terræ. Item ipse dat tyrannorum datonem & auctoritatem. Osee 13. Dabo tibi regem in furore meo. Item ipse dat prælatorū imbecillitatē. Efa. 3. Dabo pueros principes eorū & effoeminati dñabunt eis. Itē ipse dat fortunæ uarietatē & aduersitatē. Hie. 29. Persequar eos in gladio, & in peste & in fame, & dabo eos in vexationē in maledictionē & stuporem & in sibilum & in opprobriū. Item ipse dabit æternā dānationis pœnalitatē. f. dānat & peccatoribus in inferno. vnde Ezech. 39. Bestijs terræ dedi te ad deuorandū, super faciem agri cades. Sic igit patet, quō Deus aliqua dat, quæ concernūt suam iustitiā. ¶ Tertio dico, q̄ Deus dat aliqua, quæ concernūt suā prouidentiam, & sic dico, q̄ ipse dat, constituit & ordinat in mundo, in Ecclesia diuersa gna. p̄sonarū, quas. sibi dat, instituit, & p̄ponit. Vnde nota, q̄ ipse dat pastores, qui primi sedent, & p̄sunt populis, dat doctores, qui uita splendēt & cordis oculis, dat speculatores, qui lōge uideāt in tot periculis, dat p̄dicatores, qui loqui audeant cūctis & singulis, dat dispensatores, qui sua studeant dare egenis, dat propugnatores, qui se exhibent hostiū iaculis. De pastorib. dī Hiere. 3. Dabo uobis pasto res iuxta cor

meum. De doctorib. dī Efa. 42. Dedi te in sedus populi mei, & lucem gentium, vt aperires oculos cæcorum. De speculatorib. dī Ezech. 3. Fili hominis speculatores dedi te domui Israel. De p̄dicatoribus dī Hie. 1. prophetam in gētib. dedi te. sequitur. Ad omnia, quæ mittam te ibis, & quæ mandauero tibi loqueris. De dispensatorib. dī Galat. 1. Factus sū ego Paulus minister fm disp̄sationem Dei, quæ data est mihi. Et bñ de istis omnib. officijs dī Ephe. 4. Quosdam, inquit, dedit Apōstolos, quosdam uerò prophetas, alios Euangelistas, alios doctores, alios pastores ad consummationem sanctorū in opus ministerij. De propugnatorib. uerò. f. de martyribus, qui se tyrannis & hæreticis oppoferunt pro fide, & maximē pro Christo nostrorum Principe bellatorum, dī Galat. 1. q̄ ipse Christus semetipsum dedit pro peccatis nostris, & uerē isti non sufficit dare sua, imò etiam ipse dedit se nobis, & pro nobis multipliciter. Dedit, dico, se

In { Socium, vt nos conduceret, Vnde Ecclesia canit de ipso i hymno de festo corporis Christi. Se nascens dedit sociū, se moriēs in precium, se uescens in edulium, se regnans dat in pramium. & ipse potuit dicere illud Efa. 50. Corpus meum dedi percipientibus & conspuentibus in me. & Hier. 21. Dedi dilectam animam in manu inimicorum eius facta est mihi hæreditas mea quasi leo in silua. Ecce ergo quō Deus dat aliqua, quæ pertinent ad suam occultam prouidentiam. ¶ Quarrò dico, q̄ ipse dat aliqua, quæ pertinent ad suam gloriam, seu æternam magnificentiam, & ista sunt dona gloria Paradisi, quæ ipse dat beatis. Vnde nota, q̄ ibi. In Paradiso p̄ ipsum Deū, dantur diuitiæ inexhaustibiles, danē delicti in defectibiles, danē sc̄ie inuariabiles, danē letitię imperturbabiles, dantur in ducię interminabiles, dantur amicitia indissolubiles, dantur gloria seu eminentiæ inestimabiles. Illa diuitiæ non timent aciem hostilis agminis, illa delictiæ non timent maciē nec vires turbinis, illa sc̄iæ merentur faciem uidere numinis, illa lætitiæ nesciūt glaciem nec icum fulminis, illę in ducię dat pacis speciem cum longis terminis, illę amicitię hnt molliciem summe dulcedinis, illę eminentię hnt aciem eterni culminis. Dico igit, q̄ ibi dantur diuitię inexhaustibiles. Efa. 45. Dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum. Item ibi dantur delicti in defectibiles. Apoc. 2. Vincenti dabo edere de ligno uitæ. & ibidem, Vincenti dabo manna absconditum. Item ibi danē sc̄iæ inuariabiles, quia. f. oia ibi uidentur, & ipsa ē Deitas facie ad faciem inuenerit. Sap. 10. Dedit illi scientiam sanctorum. & Hier. 24. Plantabo eos, & non euellam, & dabo eis cor, vt sciāt me. Item ibi dantur lætitiæ imperturbabiles. Ps. Dedit lætitiā in corde meo, & 2. Thef. 2. Dilexit nos, & dedit consolationem æternā. Itē ibi danē induciā. f. pacis & concordia in loco isto. 2. Thef. 3. Deus pacis det uobis pacem. Item ibi danē amicitia indissolubiles. Vnde ipsi possunt dicere illud ad Rom. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Item ibi dantur gloria & eminentiæ inestimabiles. Ps. Pacem & misericordiam diligit Deus, gratiam & gloria dabit Dñs. & Efa. 46. Dabo in Syon salutem, & in Hierusalē gloriam meā. De honore ē Paradisi dī Apoc. 3. Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno. & Luc. 12. Nolite timere pusillus grex, quia cōplacuit patri uestro dare uobis regnum. Ecce ergo quanta Deus & qualia dat beatis. Vnde ēt aduertendum est, q̄ quandoq; à magna abundantia ferulorum, quæ sunt in aliqua magna curia, mittuntur & dantur reliquijs pauperibus expectantib. ad ianuam, & ēt amicus moratib. extra curiam. Sic dico, q̄ de plenitudine huius curiæ quædam reliquię mirabiles per dispensatorem seu p̄ elemosynarium, s̄per Sp̄m sanctum fuerunt missæ. f. dona Spiritu sancti, & hęc nobis pauperib. mortalib. qui expectamus in ecclesia militante, quæ rectē cœli est ianua distribu- tā. Eph. 4. Ascendens in altū, captiua duxit captiuitatē, dedit dona hoib. dedit, inquit, dona. f. p̄ Sp̄m sanctum dispensatorem, quia sicut dī 1. Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus autē sp̄s diuident singulis prout uult, alij quidem dat sermo paciētiæ, alij sermo sciētiæ, alij genera linguarū, alij gratia

na, & q̄ rigidè & autenticè se habeat in agendis, quod est cōtra multos, qui ita imbecilliter & ita familiariter se habent in agendis, q̄ ab omnibus contemuntur, quod non dēt esse. Leo. n. qui est rex animalium, habet faciē austeram, in rā tum, q̄ cunctis animalibus ipsam intuentibus solet timorē incutere. Sic verè rex & prælatus debet suo modo aulterum & autenticum vultum alijs ostendere, vt malefactorib. post timorem incutere. Ni mia. n. familiaritas parit cōtemptū. & iō non debet se ostendere nimis familiarē, sed autenticū & regalē. Figura de rota Ecce. q̄ habebat staturā & a spectū horribilem, quā sicut Prouer. 20. Rex qui sedet in folio iudicij sui, vultu suo oē malum diffipat. Iō de tali Dauid dī Hier. 30. Seruiēti ibi Deo suo, & Dauid regi suo. Ezech. 34. Princeps Dauid erit in medio eorum. Nota si vis de medio equitatis, sicut in loco suo, q̄ rex debet tenere medium inter partes. Multi tñ sunt sicut Michol vxor Dauid, quæ loco Dauid regis posuit vnā statuā caprinis pellibus coopertam, ita q̄ uenientes serui regis, credentes inuenire Dauid, statuam vnā inueniunt, sicut dī 1. Reg. 19. Sic verè sepe accidit, q̄ loco Dauid, i. boni prælati, in loco eius. s. in Ecclesia, ponitur quq̄ una statuā. i. aliquis imbecillus & bestialis prælatus, rectē per statuā Nabuchodonosor figuratus pellibus caprinis. caprinitate & ignorātia inuolutus, ita p̄ certo q̄ qui ibi Dauid quæreret, nō ipsum, sed loco eius statuam inueniret. Nō sic ergo, sed regnabit rex. Ecclesia. 47. Dauid cum leonibus iustit quasi cum agnis. Tales rigidi prælati de leonibus faciūt agnos. i. de litigiosis pacificos. idē dī Matthæi 1. Dauid autem rex genuit Salomonem, qui. s. pacificus interpretat, quæ verè boni & potētes prælati generant, & pullificant in terra sibi cōmissa filios & subditos pacificos & modestos. Habeat ergo prælatus in modo auctoritatem. Quinto habeat in sensu subtilitatem. Sapiens inquit erit. oculo enim, qui ad regendum corpus in capite ponitur, concessa est virtus visua, & non alteri membro. Soli etiam, qui oculus mundi dicitur, & per quem mundus illuminatur, cōcessa est præ cæteris uirtus illuminatiua. Sic pro certo (charissimi) in prælatis, qui in capite dignitatum positi sunt ad regendum & illuminandū totum corpus Ecclesiæ sanctæ Dei, debet virtus visua, id est virtus discretionis & sapientiæ vigere, ut sciant & cognoscant, iudicent, & discernant quid & quomodo sit in negocijs procedendū. (Sapiens inquit erit.) vnde 2. Reg. 23. Dauid sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. ¶ Item nota, q̄ Dauid propter plurima facta sua, quæ per decursum vitæ suæ in scriptura ponuntur, potest significare quemlibet virum perfectum & sanctum. Et hoc quia sciuit

- Dauid magnis principibus assistere,
- Gregem custodibus committere,
- Dæmonem cithara expellere,
- Armorum pondera deponere,
- Ad bellum feruendus currere,
- In bello Goliath occidere,
- Lyra melodiam præcinere,
- Ionathæ gratiam acquirere,
- Fletum copiam emittere,
- Regis malitiam refugere,
- Desertam patriam incolere,
- Semper per gratiam proficere,
- Ad regni gloriam ascendere,
- Hostibus veniam concedere,
- Cordis lætitiā ostendere,
- Aque dulcedinem appetere,
- Manuetudinem prætere,
- Fortis Leonibus existere,
- In salem finibus insisterere,
- Cum sanctis patribus quiescere.
- plationem. 1. Reg. 16. venit Dauid ad Saul, & stetit corā eo, & ille dilexit eum nimis. Dauid. n. regis Israel. s. Saul curiam frequentauit, & coram eo instrumentis musicis lusit. Sic sancti per contemplationē curiam Paradisi frequentant, & coram rege Israel Christo per laudes diuinas egregiè citharizant. Item iste gregem affectionū suarum cogitatum & appetitū debet custodi, Deo committere per orationē. Dauid. n. puer q̄ iuit ad prælium visitare fratres, legit gregem custodi commississe. Sic sancti & iusti ad tribulationem & tentationem prælium accessuri, Deo debent committere custo-

diam status sui. 1. Reg. 16. Surrexit Dauid mane, & commendauit gregem custodi. Item iste cum cithara crucis dēt demonem expellere, per Christi passionis memoriā & cōpationem. De Dauid. n. legit, q̄ in virtute citharæ suæ cū qua canebat, de Saul dæmonem expellebat cithara lignea crux est, q̄ re vera s̄ per cōpationē & deuotionē t̄git, statim hostis potentia effugit. 1. Reg. 16. Quicunq; spūs malus exagitabat Saul, Dauid cithara manu pcutiebat, & resocillabatur, & rece debatur spūs ab eo. Item iste arma ponderosa. i. bona terrena debet deponere per t̄paliū cōtemptū & abiectionem. De Dauid. n. legit, q̄ cōtra Goliath pugnaturus, arma Saulis, qui bus indutus erat, vt leuius incederet deposuit, & sic gignit, validè superauit, vt scribit 1. Reg. 17. Sic verè quicunq; diabolum superare affectat, primum necesse est, q̄ arma pōderosa. i. bona terrena, q̄ grauiā sunt, saltem quo ad affectū abiciat, & dimittat. 1. Reg. 8. dixit Dauid ad Saul. Non possum sic incedere, & deposui arma, & sic iste cum baculo & quinq; lapidibus Goliath prostrauit. Sic iustus cū baculo crucis & quinq; vnlnerib. Christi diabolum sp̄ vincit. Item iste ad bellum. s. contra vitia debet feruenter currere per strenuitatem & audacem affectionem. Vnde de Dauid legit 1. Reg. 17. Festinauit Dauid, & cucurrit ad pugnā. Item iste Goliath occidit. i. propriā carnē vicit, & superauit per temperantiā & orationē. 1. Re. 17. Dixit Dauid ad Philistē. Ego venio ad te in nomine dñi, & dabit te dñs in manu mea, & percutiā te. Philistus, q̄ p̄ oculo reus interpretat, est caro. Itē iste meliodiosè cecinit per laudem, confessionē, orationē, prædicationem, gratiarum affectionem. 1. Paral. 13. Dauid & oīs Israel uidebat corā dño in canticis & citharis. Item iste Ionathæ, qui in terpretatur columba. i. personarum simplicium & bonorū amicitia acq̄uit per dilectionem. 1. Reg. 18. Inierunt autē Dauid & Ionathas fgdus, diligebat. n. eum quasi aiām suā. Item iste lachrymas emisit per dolorem & cōpationem. 1. Re. 18. Fleuerunt pariter Dauid & Ionathas, Dauid autē plus. Itē iste Saulis, i. tyrannorum malitias & iras fugit, & declinauit p̄ discretionem. Vñ 1. Reg. 19. dī Fugit Dauid, & saluatus est. Item de deserto inhabitauit. i. asperitatem p̄nā, per p̄prie carnis macerationem. 1. Reg. 23. Morabit Dauid in deserto. Itē sp̄ in melius p̄fecit per virtutum multiplicationem. 2. Re. 3. Dauid proficiens, & sp̄ seipso roboluit. Item regnum & dignitatem acq̄uisit. Psal. Elegi Dauid seruū meum, oleo fano meo vnxi eum. Itē in se peccatib. idulst misericorditer, patet de Semy. 3. Reg. 16. Vnde 1. Mach. 2. Dauid in sua mia cōsecutus est regnum. Item iste sp̄ ualeat laciā sp̄ habuit, & monstrauit. 1. Paral. 29. dī. Rex Dauid lætatus est gaudio magno. Itē iste aqua Bethleem appetijt, & concupiuit. i. dulcedinem mentis & deuotionem. Vnde 2. Reg. 23. Desiderauit aquā Dauid &c. Item iste sp̄ mansuetudinem tenuit per humilem & dulcem cōuersationem. Psal. Memento dñe Dauid, & oīs mansuetudinis eius. Item leonibus. i. tyrānis & dēmonibus obuiauit per iustitiā & correccionem. Eccl. 27. Dauid cum leonibus lusit quasi cum agnis. Itē in salem, seu in Hierusalem. i. in celo habitauit, & mansit per cōtempatio nem & affectionem. 2. Reg. 1. Dauid autē remansit in Hierusalem. Item senex. i. maturus & prudēs cum patribus suis. cū Deo & sanctis dormiuit, & quiescit per perseueratiā & deuotionis requiescentiam. Vnde 3. Reg. 1. Dauid fenauerat. & Dormiuit Dauid cum patribus suis. & sic patet, quō per Dauid potest intelligi vir perfectus. Et hoc de Dauid sufficit.

E Nota, q̄ de, est p̄positio seruens ablatiuo, q̄ semper signat, recessum à loco, vel dependentiā à re, vel à persona, & etiam à tempore vel à loco, uel processum à materia, vel diminutionem rei. Recessum dico à loco, sicut cū dī Exo. 3. Peccauit popul⁹ tuus, quē eduxisti de Aegypto. Dependentiā ēr à re, sicut cū dī Ioā. 3. Qui de terra est, de terra loquitur. Item dependentiā à persona, sicut cum dicitur Matthæi 2. Itē interrogate diligētē de puero. Item dependentiā à tempore, sicut dicitur Ecclesi. 5. Ne differas de die in diem. Item dependentiā à loco, sicut in Psal. Lau date dñm de cælis. Item processum vel dependentiā à materia, sicut dicitur Gen. 1. Formauit Deus hominem de limo terræ. & illud Gene. 6. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. Item dempionem, seu diminutionem rei, sicut cum dicit, Accipe de oleo vel de uino. minus enim importat, quā si diceret,

ceret, accipe oleū, sive uinum, sicut dī Gen. 3. de fructu, qui est de Paradiso uescimini. Breuiter autem concludendo dicitur, q̄ de, semper signat participatiōem rei, loci, temporis, uel personæ, quæ s̄m naturam uel uerborum, qui bus adiungitur, in bono signat, uel in malo. Igitur nota, q̄ in scriptura inuenitur uia participatiōis, seu

- Vnum { Fugere, Quærere, Timere, Videre.
- De { Mundo, Peccato, Diaboli dominio, Iniquorum consortio, Terrenorum desiderio.

Igitur fugere debemus de mundo, qui suos inficit. vnde Dauid dicebat in Psal. Eripe me de luto, vt non infiget, & de profundis aquarū. De isto. n. fugiendū est, quia est locus crudelitatis, indignitatis, carceris, & p̄nalitatis. Crudelitatis dico. vnde Ge. 4. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Indignationis ēr dī. Cant. 4. Veni de libano soror mea, ueni de libano coronaberis, q̄ d. in libano. i. in mundo coronari nō uales. Carceris ēr seu feruituris, iō dicebat Dauid in Psal. Educ de custodia aiām meā, ad consistendū nomini tuo. Igitur fuge, & recedere de mundo, qui suos inficit. ibi. n. est aer ual de corruptus, & ibi difficile est, q̄ aliquis uiuat sanus. idē de ne cōsultū Gen. 1. Egrede de terra tua, & de cognatione tua. Et Hic. 4. Fugite de medio Babylonis. Itē fuge de peccato, q̄ suis officit, q̄ p̄ctū est ille fumus putei abyssi, de quo Apoc. 9. dī. Obscuratus est sol, & aer de fumo putei, & de fumo exiuerunt locustæ. Vbi nota, q̄ p̄ctū ueritatē fuscatur caligine. (Obscuratus est inquit sicut sol) Puritatē fœdat sua fuligine (Aer de fumo) Libertatē claudit sua voragine. (Putei) Vberatē rodit sua rubigine (Locustæ) Explana si uis. Et breuiter peccatū abominandū est, quia procedit à diabolo & machinatur, à malo corde cogitatus, à malo ore profertur, & machinatur. A diabolo dico procedit & machinatur. Vnde Apo. 16. Vidi inquit de ore draconis, & de ore bestiar, & de ore p̄sdo prophetae exire tres spiritus immundos in modū ranarū. Isti. n. tres spūs tria generalia peccata designant, seu triplicē cōcupiscētiā, luxuriā, q̄ procedit de bestia cūcta maculante, superbiā, q̄ procedit de falso propheta latū appetente, auaritiā, q̄ procedit à Dracone flammam emittente. Draco est mundus, bestia est corpus, fallus propheta est diabolus, mundus de ore spirat auaritiā, similis illi fontis ignis, de quo riuus ignis manare uidentur, de quo loquitur Plin. lib. 2. c. 109. Ideo Christus, qui auaritiā contemnebat, dicebat Io. 8. Regnū meum non est de hoc mundo. Corpus seu caro spirat luxuriā, q̄ sicut dī Gal. 6. Qui seminat in carne, de carne metet corruptionē. Diabolus uerò spirat fallaciam & superbiā. Vnde diabolus est ille malus homo, qui de malo thesauro suo profert mala. Matt. 12. Peccatum ergo à diabolo procedit. Sed ēr dico, q̄ à corde peruerso cogitatur. Vnde Matth. 15. De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, bla phemia. A malo ēr ore prædicatur, & publicatur. Matth. 7. Quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominē. Igitur fugiendū est à peccato, q̄ suis officit. Item fugiendū est à diabolo, qui suos necat, & interficit. Diabolus. n. est sicut leo mordens crudeliter. Idē in Psal. dī. De ore leonis libera me dñe. Si cut hostis nocēs maligniter. Psal. Eripe me de inimicis meis. Sicut serpens pungēs fallaciter. Efa. 14. De radice colubri egredietur regulus, & semen eius abfoluens uolucrum. Item fugiendū est à consortio iniquorum, quod nihil proficit. Num. 16. Separamini de medio cōgregationis huius. Item fugiendū est de desiderio terrenorum, quod nunquā sufficit. vnde terrena s̄m Psal. fiant sicut fœnum tectorū, quod prius q̄ euellatur, exaruit, de quo nō impleuit manum suam, qui metet. Terrena nanq; habēt pin-

guedinē carnalitatis tollunt plenitudinē felicitatis, inferūt inquietudinē cupiditatis. De pinguedine dī Deutero. 32. De quorū uictimis comedebant adipēs & uinum libaminū bibebant. de plenitudine uerò felicitatis æternæ, quam tollit, pōt dici illud Iosua 5. quod. s. ubi filij Israel comederunt de frugib. terræ, defecit eis manna. s. n. terrenorū fruges acquiruntur, manna dulcedinis æternæ gloriæ, vt cōiter, impeditur. De cupiditate autem, quæ incurritur, pōt dici illud Tob 4. De ore eius lampades quasi tedæ ignis accensæ. eius inq̄ i. mundi uel auari. Patet igitur, q̄ per istam dictionem de, pōt intelligi participatiō uitiōsa, quæ est fugienda, & hoc est primum. ¶ Secundo dico, q̄ per de, intelligitur quædam participatiō uirtuosa, quæ est acquirenda & promerenda, & ista est illa, quæ de Deo, de celo, de uirtutibus, de scriptura, de gratia, de gloria, recipimus adiutorium, & solamen. Et sic notabo, quod de Deo habemus Denotionis lapidum dulcorem, Reuelationis splendidum fulgorem, Exauditionis flacidum fauorem, Miserationis fluidum feruorem, Protectionis solidum vigorem, Refectionis lapidum liquorem, Dilectionis feruidum ardorem, Eruditionis perspicuum splendorem, Consolationis irriguum humorem, Durationis perpetuum tenorem, Exaltationis assiduum honorem. Igitur dico, q̄ de Deo sicut de principali fundamēto nostro, nos participando recipim⁹ dulcorē deuotionis. Deu. 32. Constituit eū, supra excelsā terrā, vt fugeret mel de petra oleūq; de saxo durissimo. Item fulgorem reuelationis. Deut. 4. De celo audire te fecit uocem suā. Itē fauorē exauditionis. Psal. Exaudiuit me dñs de mōte sancto suo. Item feruorem miserationis. Vnde Psal. Respice de celo, & uide, & uisita uinea istam. & alibi. Veritas de terra orta est, & iustitia de celo prospexit. Item vigorem protectionis. Psal. Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus uijs tuis. Item liquorem refectionis. s. Eucharistiā & cibum corporis sui. Gen. 27. Surge, sede, comede de uenatione. Et Ioan. 6. Ego sum panis uitæ, qui de celo descendit. Item ardorem dilectionis. Thre. 1. De excello misit ignem in ossibus meis. Item splendorem eruditionis. Efa. 2. de Syon exhibit lex, & uerbum domini de Hierusalem. Item humorem consolationis & refrigerationis. Efa. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontib. saluatoris. Et Gen. 27. Det tibi dñs de rore cœli & de pinguedine terræ benedictionē. Item tñ in anima, q̄ in corpore durationis perpetuæ conditionē. De aia Gen. 2. Inspiraui. s. Deus in faciem, i. imaginem eius, s. hoīs, spiraculum uitæ. i. animam habētē in seipsa uitam perpetuam. De corpore. i. Corin. 15. Sicut in Adam omnes moriūtur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur. Item honorem exaltationis. Cā. 4. Veni de libano, ueni coronaberis. Psal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. Istud est ergo vnum de. i. una participatiō uirtuosa, q̄ est acquirenda. ¶ Tertio dico, q̄ per de, intelligitur participatiō rigorosa, quæ est metuēda. Igitur timēdum est de occulta Dei reprobatione, ne nos à se repellat, de aperta Dei iudicatione, ne nos feris expellat, de æterna inferni tribulatione, ne nos secum impellat, de superna cœli consolatione, ne nos à se refellat. Timendum est ergo de diuina reprobatione, de qua Exo. 32. dicitur, Qui peccauerit in me, delebo eum de libro uitæ. Item est timēdū de sui iudicij se uera executione. Psal. De celo audisti fecisti iudiciū, terra tremuit, & quiescit. Itē timendū est de infernali uexatione & dānatione. Deu. 32. De uinea sodomorū uinea eorum, & de suburbanis gomorrae. Uua eorum una fellis, & botrus amarissimus. Item timendum est de perdenda cœli beatitudine & consolatione, seu æterna duratione. Gen. 4. Ecce Adam ne forte mittat manum suam, & uidete ne sumat etiā de ligno uitæ, & comedat, & uiuat in æternum. Patet igitur, q̄ per de, significatur una participatiō rigorosa, quæ est metuēda. ¶ Quarto uerò possem adhuc dicere, q̄ per de, intelligitur quædam participatiō luctuosa, quæ est attendenda. Et ista est illa, quæ natura conditionis humanæ facta est de materia uili, & terminatur à materia uiliore, quia. s. de terra est homo. Gen. 1. Formauit Deus hominem de limo terræ, & in terram etiam reuertetur. ¶ Si uis adhuc potes dicere, q̄ in terram pariter reuertetur. ¶ Si uis adhuc potes dicere, q̄ quod de, pertinet ad Deum, & maximè ad Dei filium, quia diction. Berchorij. D D 2 ipse

ipse est Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, sicut dicitur in symbolo Athanasij. Vel etiam de, refertur ad virum iustum, qui. sicut compositus de diuersis virtutibus. Habet. n. in sua compositione morali
 Humilitatem sicut fundamentum,
 Paupertatem sicut leuimentum,
 Pietatem sicut rigamentum,
 Charitatem sicut complementum,
 oē lignum &c. De paupertate dicitur illud Gen. 6. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. paupertas. n. leuior est oibus virtutibus, quia. s. pondus terrenorum non habet. De pietate dicitur 3. Reg. 6. Fecit in oraculo duos Cherubin de lignis oliuarū. Oliua. n. pietatē signat. De charitate autē potest intelligi illud Exod. 15. vbi praecepit, qd fiat arca de lignis serhim, interius & exterius deaurata. aurū. n. rubicundū & p̄cio sum signat charitatem. Et nota, qd vtenilia oīa tabernaculi de auro sunt facta, sicut patet Exo. 26. ad denotandum, qd aurum charitatis est materia omnium bonorum virorum, & et omnium bonorum operum & virtutum. De hoc autem, qd designat partē & diminiutionē, dicit, qd in hoc intelligitur discretio, qd oīa nō vult ā se emitte & separare, sed solū partem, sicut cum dicitur Tho. 4. De tua substantia da pauperibus. Non. n. dicit tuā substantiam, non. n. vult, qd demus totum. ¶ Vel de, p̄positio & detractio signat peccatōrē, qui vult p̄esse per superbiam, de fama aliorum demit per detractiōem & infamiam, & de bonis suis nimis retinet per paritatem, de alijs autē nimis impiē rapit, & demit per auaritiā dicens illud Eccl. 11. Nunc manducabo de bonis meis solus. Et Prou. 17. Manus de sinu accepit impius &c. Vide supra de A. & infra de ex. Vide infra de eripere, & liberare, & eruere, & similibus.

A Debere. Nota, qd debere est verbum obligatorium, signat. n. obligationem ad aliquid faciendū, & sic dicam, qd in scriptura inuenitur
 Moralit iacturā, Primū est debitu mortis nunq̄ euitādū. Sustinētia. n. mortis est illud debitu humanę naturę
 Moralit naturā, Moralit naturā, Legalis scripturā, Rationis purā, Passiois durā, Dationis securā.

ad qd primus parens inobediens Dei iussu, se & suos obligauit. Vnde singuli possunt dicere de singulis illud Ioā. 19. Nos legem habemus, & s̄m legē debet mori. Secundum est debitu carnis cōiugi reddendum, quia. s. vnus cōiugi tenetur alii ad debitu actus carnis. 1. Cor. 7. Vxori vir debitu reddat, similiter vxor viro. Tertiu est debitu legis semper obseruandum, vel nunquam remittendum. Lex. n. diuina nos obligat ad multas obseruationes. s. ad credēdū articulos fidei, ad sumendum sacramenta, ad faciendū mandata, & ad seruādum iniuncta, & maximē solennitates & festa. Filij. n. tenentur ad testamentum patris exequēdū, aliās de hereditate gaudere non debent. Cum igitur scriptura sit testis Christi. necesse est, qd impleatur, atq; seruetur, si volumus, qd hereditas aeternę glorię nobis in hoc testamento promissa finaliter obtineatur. Vnde scriptura sancta v̄ nobis dicere, illud Exo. 4. Ostendā vobis quid agere debetis. Gal. 5. Homo viuens legis debitor est. Quartū est debitu æquitatis, qd est s̄p tenēdum, & istud est illud, ad qd rō & continentia obligat hominem, quia et sine lege homo naturaliter sentit, & scit se obligatum multis & ad multa Deo. Debet. n. seu debitor est sibi, Deo, proximo, plato, subdito, sed de hoc videbitur infra. Vnde Ro. 13. Reddite oibus debita. Quintum est debitu aeternę aduersitatis, qd a malis est necessario persoluendum, peccata. n. sunt qdam debita, quę nisi per penitentiā remittantur, necesse est, qd in inferno per p̄pnā luendo soluantur. Mar. 5. Redde, qd debēs, amen dico tibi, nō exies, donec reddideris. q. d. Istud autē donec est qdā cōditio, qd nunquam purificatur. Nā quia post mortē nunquā potest fieri Deo redditiō, seu satisfactio ā descendētib. in peccato mortali, cum sola grā, qua dānati carēt, sit pecunia, quę currit in domo dñi, & qd ab eo solummodo acceptatur, & de qua fit sibi satisfactio pro delictis, sequit, qd ista debita in inferno p̄petuo luantur. de quo Sap. 12. Inimicos seruorum tuorum debitos morti cum tanta attentione cruciasti. Sextum est debitu super nā foelicitatis, vel ēt diuinę charitatis, quod est promerendum & requirendum, q. s. bonis debetur non ex iusto, seu cū

digno, sed ex congruo. Deus. n. quia sibi placuit, fecit se debitorem nostrum, inquantū pro nobis carnē assumpsit, & gloriā aeternam promisit. Vnde Heb. 2. dicit, quod ipse debuit pro oīa fratrib. assimilari, vt misericors fieret. Iste tū nobis plura reddidit qd debeat, nos autē sibi nō solum nō reddimus quod debemus, sed contrarium illius quod debemus. Vnde ipse est, qui dicit Esa. 5. qd ergo vltra debui facere vineę meę, & nō feci? Expectaui, qd faueret vvas, & fecit labruscas. ¶ His ergo cōmissis, solum de debito rationis vni iustitię aliquid est dicendum. Oēs. n. quadā necessitatis lege ad aliqua sumus obligati. Nō est. n. dare aliquem, qui sit liber. Cum. n. nihil habemus ā nobis, sed oīa aliunde recipimus, restat, vt pro acceptis, alijs debeamus. Et ideo Hugo de sancto victore in lib. 4. de arca dicit, qd necessitas debendi accipitur multis modis. Debet. n. p̄lati subditis prouidentiam, subditi p̄lati obedientiam, æquales æqualibus charitatem & amicitiam, sapientes insipientibus doctrinā, diuites pauperibus alimoniam. Igitur charissimi iuxta documentum Iudi. 20. Decernite quid facere debeatis. Et vt omnia concludam in unum, dicam, quod nos debemus

Reuerentiam summis numinibus,
 Penitentiam pro malis nostris operibus,
 Innocentiam proprijs cordibus,
 Obedientiam nostris minoribus,
 Prouidentiam nostris minoribus,
 Amicitiam nostris æqualibus,
 Alimoniam nostris pauperibus,
 Resistentiam nefandis hostibus,
 Castigationem male agentibus,
 Eruditionem insipientibus,
 De debito reuerētię, qd Deo debet. dicitur 2. Thess. 1. gratias agere Deo dēmus s̄p. De debito penitentię dicitur 1. Cor. 9. Debet in spe qui arat arare, & qui trahit tritare. arare. n. & tritare penitentiam significat, p̄ quā. s. corpus arat & tritatur. De debito innocentie potest dici illud Matt. 3. Ego ā te debeo baptizari. De debito obediētię dicitur Num. 4. Sciant singuli cui debeant oneri mācipari. De debito prouidentie regimini atq; curę, quā. s. p̄lati debent subditis exhibere, dicit Rom. 1. Græcis & barbaris, sapientib. & insipientib. debitor sum. De debito verō charitatis, seu amicitie dicit 1. Io. 4. Et nos debemus alterutrum diligere. Rom. 13. Nemini quicquā debeatis, nisi vt inuicem diligatis. De debito beneficentię seu alimonie, qd. s. debet pauperibus & infirmis, potest dici illud Ro. 15. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere. De debito resistētię, quā. s. nos debemus resistere demonib. hæreticis, & tyrannis, dicitur potest illud Iudi. 21. Exire debemus ad pugnam. De debito castigationis & iustitię dicit potest illud 2. Reg. 21. Virū, qui oppressit nos, delere debemus. De debito autem doctrinę & sapientię dicit potest illud Iudic. 4. Vir Dei veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere. Non plus ad præsens, quia iustū verbum, debere & habere ita sunt in locutione latina communia, quod non est dare verbum, quin in eius expositione semper inueniamus verbum debet.

Decem. Nota, qd numerus denarius numerus est perfectus. s. n. complementum & perfectio numerorum, nā vsque ad illum possunt numeri crescere. postquā verō denarij attingunt, duplicari qd ē p̄t, & p̄ denarij adiunctiōne vel multiplicatione m̄ augeri. Ex tunc. n. nō est dare numerū vbi denarius nō cōtineat. Igitur p̄ denariū numerū intelligit in scriptura cōplementū legis diuinę, qd in decē mādatis moralib. cōsistit. Ista est. n. vera & summa perfectio. s. legis & decē mādatorū cōplementum & obseruatio. Sicut. n. dicit anatomi, in hepate est vna vena, qd in decē ramos diuidit. Corpus ēt humanum i nouē mensib. p̄ficiē, cum verō denarij attingit, tunc p̄fectum & itegrū parturit, sicut bñ sup ponit scriptura. Sap. 7. vbi dicitur. Decē mensū numero figuratus sum caro. De pullo ēt auis legit, qd postq̄ ad corpus p̄fectū fuerit lineatus, decē tū diebus expectat ante quā viuificet, & antequam spiritu sit dotatus. In quibus quidē potest significari, qd numerus denarius. i. mandatorum decē obseruatio, oēm spirituale perfectiōe cōtinet, & p̄portat. In hepate. n. sacre scripturę est illa superior vena, videlicet lex diuina, qd. s. i. decē ramos. i. in decē mādatorum particulas diuidit, virtute quorum sanguis Christi & gratię per oēs partes aīę deportatur. Iste. n. est numerus viuificatiuus, & ad aeternā gloriā paruritiuus, quia. s. dāto, qd hō sit quantum ad corpus & corporalia

corporalia cōpletus, & bonis naturę vel fortunę dotatus, nunquam tamen quo ad animam perficitur, nunquā per gratiā viuificatur, nunquā ad eglī gloriā de huius mundi vtero paruritur, quin potius tanquā vile abortiuū in inferni iterum proicitur, nisi prius decem dierum, seu mensium quilibrium proicitur, nisi prius decem dierum, seu mensium quilibrium obseruatiā accingatur. Ista est. n. quę per grām viuificat, & quę gloriā paruritiōne, omniūq; morum perfectiōe procurat. Et ideo viri perfecti figurati in p̄missis, solum de debito rationis vni iustitię aliquid est dicendum. Oēs. n. quadā necessitatis lege ad aliqua sumus obligati. Nō est. n. dare aliquem, qui sit liber. Cum. n. nihil habemus ā nobis, sed oīa aliunde recipimus, restat, vt pro acceptis, alijs debeamus. Et ideo Hugo de sancto victore in lib. 4. de arca dicit, qd necessitas debendi accipitur multis modis. Debet. n. p̄lati subditis prouidentiam, subditi p̄lati obedientiam, æquales æqualibus charitatem & amicitiam, sapientes insipientibus doctrinā, diuites pauperibus alimoniam. Igitur charissimi iuxta documentum Iudi. 20. Decernite quid facere debeatis. Et vt omnia concludam in unum, dicam, quod nos debemus

Reuerentiam summis numinibus,
 Penitentiam pro malis nostris operibus,
 Innocentiam proprijs cordibus,
 Obedientiam nostris minoribus,
 Prouidentiam nostris minoribus,
 Amicitiam nostris æqualibus,
 Alimoniam nostris pauperibus,
 Resistentiam nefandis hostibus,
 Castigationem male agentibus,
 Eruditionem insipientibus,
 De debito reuerētię, qd Deo debet. dicitur 2. Thess. 1. gratias agere Deo dēmus s̄p. De debito penitentię dicitur 1. Cor. 9. Debet in spe qui arat arare, & qui trahit tritare. arare. n. & tritare penitentiam significat, p̄ quā. s. corpus arat & tritatur. De debito innocentie potest dici illud Matt. 3. Ego ā te debeo baptizari. De debito obediētię dicitur Num. 4. Sciant singuli cui debeant oneri mācipari. De debito prouidentie regimini atq; curę, quā. s. p̄lati debent subditis exhibere, dicit Rom. 1. Græcis & barbaris, sapientib. & insipientib. debitor sum. De debito verō charitatis, seu amicitie dicit 1. Io. 4. Et nos debemus alterutrum diligere. Rom. 13. Nemini quicquā debeatis, nisi vt inuicem diligatis. De debito beneficentię seu alimonie, qd. s. debet pauperibus & infirmis, potest dici illud Ro. 15. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere. De debito resistētię, quā. s. nos debemus resistere demonib. hæreticis, & tyrannis, dicitur potest illud Iudi. 21. Exire debemus ad pugnam. De debito castigationis & iustitię dicit potest illud 2. Reg. 21. Virū, qui oppressit nos, delere debemus. De debito autem doctrinę & sapientię dicit potest illud Iudic. 4. Vir Dei veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere. Non plus ad præsens, quia iustū verbum, debere & habere ita sunt in locutione latina communia, quod non est dare verbum, quin in eius expositione semper inueniamus verbum debet.

Decem. Nota, qd numerus denarius numerus est perfectus. s. n. complementum & perfectio numerorum, nā vsque ad illum possunt numeri crescere. postquā verō denarij attingunt, duplicari qd ē p̄t, & p̄ denarij adiunctiōne vel multiplicatione m̄ augeri. Ex tunc. n. nō est dare numerū vbi denarius nō cōtineat. Igitur p̄ denariū numerū intelligit in scriptura cōplementū legis diuinę, qd in decē mādatis moralib. cōsistit. Ista est. n. vera & summa perfectio. s. legis & decē mādatorū cōplementum & obseruatio. Sicut. n. dicit anatomi, in hepate est vna vena, qd in decē ramos diuidit. Corpus ēt humanum i nouē mensib. p̄ficiē, cum verō denarij attingit, tunc p̄fectum & itegrū parturit, sicut bñ sup ponit scriptura. Sap. 7. vbi dicitur. Decē mensū numero figuratus sum caro. De pullo ēt auis legit, qd postq̄ ad corpus p̄fectū fuerit lineatus, decē tū diebus expectat ante quā viuificet, & antequam spiritu sit dotatus. In quibus quidē potest significari, qd numerus denarius. i. mandatorum decē obseruatio, oēm spirituale perfectiōe cōtinet, & p̄portat. In hepate. n. sacre scripturę est illa superior vena, videlicet lex diuina, qd. s. i. decē ramos. i. in decē mādatorum particulas diuidit, virtute quorum sanguis Christi & gratię per oēs partes aīę deportatur. Iste. n. est numerus viuificatiuus, & ad aeternā gloriā paruritiuus, quia. s. dāto, qd hō sit quantum ad corpus & corporalia

corporalia cōpletus, & bonis naturę vel fortunę dotatus, nunquam tamen quo ad animam perficitur, nunquā per gratiā viuificatur, nunquā ad eglī gloriā de huius mundi vtero paruritur, quin potius tanquā vile abortiuū in inferni iterum proicitur, nisi prius decem dierum, seu mensium quilibrium proicitur, nisi prius decem dierum, seu mensium quilibrium obseruatiā accingatur. Ista est. n. quę per grām viuificat, & quę gloriā paruritiōne, omniūq; morum perfectiōe procurat. Et ideo viri perfecti figurati in p̄missis, solum de debito rationis vni iustitię aliquid est dicendum. Oēs. n. quadā necessitatis lege ad aliqua sumus obligati. Nō est. n. dare aliquem, qui sit liber. Cum. n. nihil habemus ā nobis, sed oīa aliunde recipimus, restat, vt pro acceptis, alijs debeamus. Et ideo Hugo de sancto victore in lib. 4. de arca dicit, qd necessitas debendi accipitur multis modis. Debet. n. p̄lati subditis prouidentiam, subditi p̄lati obedientiam, æquales æqualibus charitatem & amicitiam, sapientes insipientibus doctrinā, diuites pauperibus alimoniam. Igitur charissimi iuxta documentum Iudi. 20. Decernite quid facere debeatis. Et vt omnia concludam in unum, dicam, quod nos debemus

Reuerentiam summis numinibus,
 Penitentiam pro malis nostris operibus,
 Innocentiam proprijs cordibus,
 Obedientiam nostris minoribus,
 Prouidentiam nostris minoribus,
 Amicitiam nostris æqualibus,
 Alimoniam nostris pauperibus,
 Resistentiam nefandis hostibus,
 Castigationem male agentibus,
 Eruditionem insipientibus,
 De debito reuerētię, qd Deo debet. dicitur 2. Thess. 1. gratias agere Deo dēmus s̄p. De debito penitentię dicitur 1. Cor. 9. Debet in spe qui arat arare, & qui trahit tritare. arare. n. & tritare penitentiam significat, p̄ quā. s. corpus arat & tritatur. De debito innocentie potest dici illud Matt. 3. Ego ā te debeo baptizari. De debito obediētię dicitur Num. 4. Sciant singuli cui debeant oneri mācipari. De debito prouidentie regimini atq; curę, quā. s. p̄lati debent subditis exhibere, dicit Rom. 1. Græcis & barbaris, sapientib. & insipientib. debitor sum. De debito verō charitatis, seu amicitie dicit 1. Io. 4. Et nos debemus alterutrum diligere. Rom. 13. Nemini quicquā debeatis, nisi vt inuicem diligatis. De debito beneficentię seu alimonie, qd. s. debet pauperibus & infirmis, potest dici illud Ro. 15. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere. De debito resistētię, quā. s. nos debemus resistere demonib. hæreticis, & tyrannis, dicitur potest illud Iudi. 21. Exire debemus ad pugnam. De debito castigationis & iustitię dicit potest illud 2. Reg. 21. Virū, qui oppressit nos, delere debemus. De debito autem doctrinę & sapientię dicit potest illud Iudic. 4. Vir Dei veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere. Non plus ad præsens, quia iustū verbum, debere & habere ita sunt in locutione latina communia, quod non est dare verbum, quin in eius expositione semper inueniamus verbum debet.

Decem. Nota, qd numerus denarius numerus est perfectus. s. n. complementum & perfectio numerorum, nā vsque ad illum possunt numeri crescere. postquā verō denarij attingunt, duplicari qd ē p̄t, & p̄ denarij adiunctiōne vel multiplicatione m̄ augeri. Ex tunc. n. nō est dare numerū vbi denarius nō cōtineat. Igitur p̄ denariū numerū intelligit in scriptura cōplementū legis diuinę, qd in decē mādatis moralib. cōsistit. Ista est. n. vera & summa perfectio. s. legis & decē mādatorū cōplementum & obseruatio. Sicut. n. dicit anatomi, in hepate est vna vena, qd in decē ramos diuidit. Corpus ēt humanum i nouē mensib. p̄ficiē, cum verō denarij attingit, tunc p̄fectum & itegrū parturit, sicut bñ sup ponit scriptura. Sap. 7. vbi dicitur. Decē mensū numero figuratus sum caro. De pullo ēt auis legit, qd postq̄ ad corpus p̄fectū fuerit lineatus, decē tū diebus expectat ante quā viuificet, & antequam spiritu sit dotatus. In quibus quidē potest significari, qd numerus denarius. i. mandatorum decē obseruatio, oēm spirituale perfectiōe cōtinet, & p̄portat. In hepate. n. sacre scripturę est illa superior vena, videlicet lex diuina, qd. s. i. decē ramos. i. in decē mādatorum particulas diuidit, virtute quorum sanguis Christi & gratię per oēs partes aīę deportatur. Iste. n. est numerus viuificatiuus, & ad aeternā gloriā paruritiuus, quia. s. dāto, qd hō sit quantum ad corpus & corporalia

Dicam igitur de decē mandatis, qd ista sunt bases ad sustentandū. 3. Reg. 7. Fecit decē bases futura una, & mē sura, sculpsitq; cōsū milli. Itē sicut luterus ad abluēdū. oīs. n. culpa i obseruatiā decē mādatorū lauatur. vnde 3. Reg. 7. dicitur. Fecit quoque decem luterus zecos. De mari etiam gneo, in quo sacrificia lauabantur, dicitur ibidem, qd decem cubitos in circuitu cōtinebat, ad significandū, qd mare. i. amaritudo penitentię tū purificat atq; lauat, qd decem mandatorum obseruantiā ipsam iuuat. Item sunt panes ad roborandū. vnde isti funt decem panes, quos Isai misit per filium suum Dauid ad fratres suos, qui erant in exercitu & in bello, quia. s. Deus pater per Iesum Christum filium suum ad nos fratres suos istos decem panes misit, quibus in p̄lio huius mundi nos forrificat atq; nutrit. 1. Regum 17. Accipe decem panes istos, & curre ad castra, & fratres tuos visitabis. Item sunt cubiti ad mensurandū, totus enim ambitus perfectiōis humanę isto denario mensuratur. Vnde ista sunt tabulę tabernaculi, quarum quilibet decem cubitis in longitudine mensurabatur. Vnde etiam de ipso tabernaculo dicitur Exodi 26. quod decē cubitos habebat in altum. Et de altari sacrificiorum dicitur El dræ 6. quod in longitudine & altitudine decem cubitos habebat. & sic quadratum erat. Longitudo enim nostrę fidei, iactitudo nostrę charitatis, & altitudo nostrę spei, quę. s. mensurę sunt omnis moralis structurę sunt decem cubitos, id est decem mandatorum obseruantiā debent habere, & eū ea omnia mensurare. Item mandata ista sunt anni ad viuendū, & viuendo in Deo congaudendū, & in Deo quiescendū. De Noe enim, qui interpretatur quiescens, legitur, qd ipse fuit decimus ab Adam. in signum, qd illi, qui per decalogum decimi sunt, in Deo spiritualiter quiescunt. Quod etiam in penthecoste notatur, qui erat dies quinquagesimus, & in iu bileo, qui erat quinquagesimus annus, vbi. s. populus lætabatur, & gaudebat, & ab operibus quiescebat. quinquagesimus enim numerus constat ex denario quinquies ducto, in quo notatur, qd illi, qui cum quinario sensuum, denarium mandatorum obseruant, in Deo spiritualiter quiescunt & gaudent. 2. Paralipomenon 14. Quiieuit terra decem annis. Item sunt funiculi ad nos vincula dndum. secundum enim rei ueritatem mandata sunt quadam vincula, quibus ligantur homines, ne ad vitia dilabatur. Iosue 17. Funiculi manasse decē. Item sunt argenti ad nos p̄mianum. Vnde de Thobia dicitur Thobia 1. quod ex his quibus honoratus fuerat ā rege, habebat decem talenta argenti. Magnus enim honor & magnū p̄mianum est, qd ā Christo rege datur homini obseruatiā

Dicam igitur de decē mandatis, qd ista sunt bases ad sustentandū. 3. Reg. 7. Fecit decē bases futura una, & mē sura, sculpsitq; cōsū milli. Itē sicut luterus ad abluēdū. oīs. n. culpa i obseruatiā decē mādatorū lauatur. vnde 3. Reg. 7. dicitur. Fecit quoque decem luterus zecos. De mari etiam gneo, in quo sacrificia lauabantur, dicitur ibidem, qd decem cubitos in circuitu cōtinebat, ad significandū, qd mare. i. amaritudo penitentię tū purificat atq; lauat, qd decem mandatorum obseruantiā ipsam iuuat. Item sunt panes ad roborandū. vnde isti funt decem panes, quos Isai misit per filium suum Dauid ad fratres suos, qui erant in exercitu & in bello, quia. s. Deus pater per Iesum Christum filium suum ad nos fratres suos istos decem panes misit, quibus in p̄lio huius mundi nos forrificat atq; nutrit. 1. Regum 17. Accipe decem panes istos, & curre ad castra, & fratres tuos visitabis. Item sunt cubiti ad mensurandū, totus enim ambitus perfectiōis humanę isto denario mensuratur. Vnde ista sunt tabulę tabernaculi, quarum quilibet decem cubitis in longitudine mensurabatur. Vnde etiam de ipso tabernaculo dicitur Exodi 26. quod decē cubitos habebat in altum. Et de altari sacrificiorum dicitur El dræ 6. quod in longitudine & altitudine decem cubitos habebat. & sic quadratum erat. Longitudo enim nostrę fidei, iactitudo nostrę charitatis, & altitudo nostrę spei, quę. s. mensurę sunt omnis moralis structurę sunt decem cubitos, id est decem mandatorum obseruantiā debent habere, & eū ea omnia mensurare. Item mandata ista sunt anni ad viuendū, & viuendo in Deo congaudendū, & in Deo quiescendū. De Noe enim, qui interpretatur quiescens, legitur, qd ipse fuit decimus ab Adam. in signum, qd illi, qui per decalogum decimi sunt, in Deo spiritualiter quiescunt. Quod etiam in penthecoste notatur, qui erat dies quinquagesimus, & in iu bileo, qui erat quinquagesimus annus, vbi. s. populus lætabatur, & gaudebat, & ab operibus quiescebat. quinquagesimus enim numerus constat ex denario quinquies ducto, in quo notatur, qd illi, qui cum quinario sensuum, denarium mandatorum obseruant, in Deo spiritualiter quiescunt & gaudent. 2. Paralipomenon 14. Quiieuit terra decem annis. Item sunt funiculi ad nos vincula dndum. secundum enim rei ueritatem mandata sunt quadam vincula, quibus ligantur homines, ne ad vitia dilabatur. Iosue 17. Funiculi manasse decē. Item sunt argenti ad nos p̄mianum. Vnde de Thobia dicitur Thobia 1. quod ex his quibus honoratus fuerat ā rege, habebat decem talenta argenti. Magnus enim honor & magnū p̄mianum est, qd ā Christo rege datur homini obseruatiā

Dicam ergo, qd iusti dicuntur decem senes, iuuenes, principes, mulieres, virgines, homines, viri, iusti, filij, asini, vituli, cameli. Misit Dauid decem iuuenes, & dixit ascendite in carmelum. Item dicuntur decem principes, quia cum decalogo dignitatem & auctoritatem, quod maximē verum est de bonis principibus & p̄latis. Ecclesi. 7. Sapientia confirmat sapientem super decem principes ciuitatis. Item dicuntur decem mulieres, quia cum decalogo habent dulcedinem & benignitatem. 2. Regum 15. Reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendum domum. Item virgines, quia cum decalogo seruant munditiā & puritatem. Matth. 25. Simile est regnum cœlorum decem uirginibus. Item dicuntur homines, quia cū decalogo habet rationem & sagacitatem. Zach. 8. In dieb. illis apphendent decem homines sinbrā viri Iudæi. Christi. Item sunt decem viri, quia cum decalogo ipsi habent omnem fortitudinē

Dictio. Ber chorij. DD 3 & viri-

& virilitatem, & virtutum multipliciter. Hierem. 12. Decem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismael, noli occidere nos, quia habemus thesauros in agro frumenti, & vini, & olei, & mellis. Tales. n. propriè viri dicuntur, quia thesauri virtutum, & maximè frumeto scripturæ & lectionis, vino lætitiæ & consolationis, oleo clementiæ & compassio nis, melle dulcedinis & deuotionis ditantur, & tales etiã occidi à diabolo non merentur. Item sunt iusti, quia cum decalogo habet rectitudinem & æquitatē. Gen. 18. Si reperti fue rint in Sodomis decem iusti, pp decē parcā ciuitatē. Itē sunt filij, quia cum decalogo habent obedientiam & sedulitatē. r. Reg. 1. Nunquid melior sum tibi, q̄ decem filij? Item sunt asini, quia cum decalogo habent patientiã & firmitatem. Vnde de Ioseph dicitur, q̄ fratribus suis addidit decem asinos, & totidē asinas, qui subueherēt ex oibus Aegypti diuitijs. Itē sunt vituli, quia cū decalogo ipsi habēt spirituales lætitiã & iucunditatē. Num. 29. Die quarta offeratis vitulos decem. Item sunt cameli, quia cum decalogo ipsi se inclināt ad onera p humilitatem. Camelus. n. sedit genua, & inclināt se q̄ oneratur. Gen. 24. Tulit Eliezer decē camelos de grege dñi sui. Ecce ergo quomodo viri sancti dicuntur decē. Et sic ostendunt quomodo decem significant decem decalogi professores.

D Sed adhuc dico, q̄ in malo significato, per decem intelligitur ipse decem præceptorum transgressiones, vel etiã ipso rum transgressores. De transgressionibus patet Apoc. 13. & 17. ubi dicitur, q̄ bestia, quæ ascendit de abyssu, habebat capita septem, & cornua decē. Capita. n. septem, capitalia peccata designant. Cornua verò decē, transgressiones decē mādatorū designāt, quæ. f. omnia bestia abyssi. i. peccatores diaboli secum portant. Apoc. 17. Vidi mulierē sedentem super bestia habentē septē capita, & cornua decē. Mulier fallax est diabolus, qui sedet, & equitat super tales. Apoc. 12. Ecce draco malus rufus habens capita septem, & cornua decem. De transgressoribus et decalogi, q̄ significantur per numerū denariū notabo, q̄ hodie plerumq̄ denarius Christi dicitur, quia. f. illi, qui sunt decē per obseruatā decalogi, p magna parte perierunt. 3. Reg. 2. Defuerunt de pueris David decē. Sed re uera denarius diaboli cōualefcit, quia. f. decalogi trāsgressores hodie abūdāt. Vñ de pessimo illo Ismael. i. de diabolo dicit Hier. 41. q̄ venit Ismael, q̄ erat de femine regio, in terram Iuda, & decē viri cū eo, & occidit reliquias, quas inuenit. Decē viri isti significāt generaliter oēs malos, qui. f. decē dicitur, quia decē mādatorū, vt dicitur, trāsgrediuntur, quia. f. cōtra bonos Ismael. i. diabolo famulant. Lucē 17. Occurrerunt ei decē viri leprosi. Nota et, q̄ tempus peccari, in quo fit ipsa decalogi transgressio, intelligitur per decem, sicut de muliere illa dicitur, q̄ mulier habebat spiritum imitantis decē & octo annis. Decē. n. decē mādatorū transgressiones, octo verò octo beatitudinū carentiã signāt. huc illud etiam Apo. 11. Decima pars ciuitatis cecidit. Pœna et æterna, quæ intelligitur pro ista transgressione, per decē significatur, sicut Apo. 2. Habebitis tribulationē diebus decē. Itē gloria æterna, quæ datur pro retributione obseruantis decalogi, signatur per decem. Vnde iste est denarius, qui datur laborantibus in vinea domini. Matth. 20. Acceperunt singuli singulos denarios. Et ibidem. Nonne ex denario conuenisti necum? &c. Sufficit. Vide infra de denario.

A Decima, Decimus. Nota, q̄ decima est decima pars cuiuslibet rei, quæ. f. ipse Deus sibi retinuit, & sibi offerri voluit, & decreuit, in signum dominij & tributū. Notabo ergo, quod decima multipliciter sumitur in scriptura. Est enim

- Virtualis, Est dico decima virtualis, quæ
- Temporalis, Deo soli debet offerri, & sic dicitur
- Personalis, co, q̄ per decimā intelligitur ois perfectio virtuosa, tum quia denarius est numerus pfectus, tum quia denarius signat numerum, tum quia iste numerus signat denariū mādatorū, sicut supra in præcedenti titulo fuit visum. Et sic loqui potest scriptura Leuit. 27. vbi dicitur. Oēs decimæ terræ domini sunt. Oēs, inquit, decimæ. i. oēs perfectio nes virtutū domini sunt. i. domino sunt adscribendæ, & talis decima perfectionis Deo adscribēda, figuratur Exod. 22. vbi dicitur. Decimas & primitias nō tardabis Deo offerre, quia. f. decimæ & primitiæ Deo offerre debentur, nouem non retinebant, sed potius augebātur. Et meritò, quia decimæ pro victu seruitorum

plemētū & perfectiōne. Nouenarius verò numerus imperfectus, qui ad denarium non attingit, signat rerū & operum imperfectiōne & diminutiōne. Igitur dicitur est, q̄ illud, quod est primum & decimum, Deo offeritur, illud verò, q̄ est infra nouenariū, retinetur, quia re uera primitiæ. i. cuiuslibet boni operis inchoatio, & decimæ. i. cuiuslibet boni operis cōplēmentum & perfectiō, Deo sunt adscribendæ, & offerendæ, quia. f. sine diuina gratia nullum bonū opus perficitur, aut cōpletur. Iuxta illud Philipp. 2. Ipse est, qui operati in nobis, & velle, & perficere. Nouē verò partes, seu nouenarius numerus. i. quæcūq̄; imperfectio nobis est retinēda, & nobis ascribēda, q̄ rei veritatē quæcūq̄ perfectiōnis in nostris operibus est, totū sibi est attribuendū, quod aut imperfectiōnis & defectus ibi fuerit, est nobis & nostris imperfectiōnibus adscribēdū. Ista est decima virtualis, quæ soli Deo debet offerri. Thob. 1. Decimas & primitias fideliter offerens. Secundo dico, q̄ est decima temporalis, q̄ Dei ministris debet conferri, primam. f. decimam prouentuum, atq; rerum ministris suis, qui suam. f. repræsentant personam, conferri & offerri mādauit. Nu. 18. Filijs leui dedi omnes decimas. Igitur cum. de decimis seu decimarum iure non intendam aliquid profundè dicere, cum hoc theologis & canonistis dimittā, hoc solū notabo, quod decimæ ecclesiasticis sunt soluendæ,

Ante legem fuerunt ordinatæ, Ante legem. n. Quia. In lege fuerunt imperatæ, decimæ fuerunt ordinatæ, & figuratæ. Nā et apud gētilēs, de quibus dā rebus fiebat antiquus decimatio. Narrat. n. Pli. lib. 12. c. 2. ad qd cōcordat Soli. c. de Aethiopia, q̄ collecto cinamomo, sacerdos cū hasta ad hoc cōsecrata, sarmenta diuidebat partē soli, quem in illis partibus adorabat, separabat, reliquum dño dimittebat. De thure etiã dicit idem Pli. lib. 12. c. 15. q̄ postq̄ erat collectū in ciuitate fabotam, per vnā speciale portā iferebat, & ante oia decimabatur, nec licebat illud viderē mercatori, donec sacerdos partem suā habuisset. Igitur talibus gentiliū exemplis fuerunt decimæ originaliter et aliquid figuratæ, q̄. f. antiquus fuit ante legē. Vñ etiã de Melchisedech facerote, qui fuit ante legem, dicit Gen. 14. q̄ Abraham dedit sibi decimas de oibus, quæ habebat. Vnde Apostolus ad Hebr. 7. Inuenimini aut quantus fuerit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha. Fuerunt igitur decimæ ante legem ordinatæ. Item in lege fuerunt sanctificatæ, & imperatæ. Lex. n. diuina decimas imperauit, & quicquid decimū nā sciebatur, sibi dedicauit, & consecrauit. Iuxta illud Leuit. 27. Quicquid decimū venerit, sanctificabitur. Ad licentiam enim quicquid decimū veniebat, domini erat, & i vsu faceroti cederebat, nec cum aliquo mutari debebat, sicut dicit Leuitici 27. In quibus etiã notari potest q̄ decima & aliæ res Deo sacratæ, & quæcūq̄ bona ecclesiastica domino consecrata & dedicata, non debent in usus alios ordinari, sed soli Deo & ministris eius seruari. Seculares. n. talia non possunt bona conscientia tægere, nec ad vsus p prios applicare. De arca. n. testamenti, quæ sancta & sanctificata domino dicebat, legitur 1. Reg. 5. quod quandiu fuit apud Philistinos, qui. f. pagani erant, & præsentia eius indigni, multipliciter fuerunt à domino flagellati, & agri eorū à muribus deuorati. Isti ergo timentes, arcā, ipsam ad filios Israel remisērūt, & sic plagæ, quas sustinuerūt, cessauerunt. Sic uerè dicā, q̄ bona ecclesiastica siue sint decimæ, siue alia domino dedicata, & pro filijs Israel, i. p ecclesiasticis ordinata, nulli Philistini, i. nulli secularis digni sunt detinere uel capere, quod si fecerint, necesse est eos à Deo flagellari, & tribulamina sustinere. Quia pro certo uerisimile est, quod seculares tantas tribulationes sustinent, ppter hoc, q̄ bona ecclesiaria iniuste rapiunt atq; tenent. Debent ergo dari decimæ, quia in lege fuerunt præceptæ & imperatæ, sicut ad literam patet Num. 8. & in alijs multis locis. Vnde Malachi 3. tertio præcipitur sic. Inferte omnē decimam in horreum meum, vt sit cibus in domo mea. Super quo dicit Hieronymus. Sciatis vos perdidisse abundantiam, quia fraudastis me parte mea. Reddatis igitur mihi mea, & ego restituum vobis vestrā. Item dico, quod decimæ sub lege fuerunt datæ & obseruatæ. In primitiua. n. ecclesia decimæ cum omni diligētia reddebantur, Ecclesiæ fundabantur, & bona ecclesiasticorum per seculares non retinebant, sed potius augebātur. Et meritò, quia decimæ pro victu seruitorum

uitorum Ecclesiæ fuerunt ordinatæ, & aliæ possessiones ipsi sublatæ. Nam. 10. In terra eorū nihil possidebitis, decima oblatione contenti. Bene ergo consultur Eccles. 35. In omni dato tuo hilarè fac vultum tuum, & sanctifica in exultatione decimas tuas. Et meritò, quia pro certo p legitimum datōnem decimarū declinat pœna posterior, augmētatur sensus exterior, reponatur fructus vberior, declinat, dicitur, pœna infernalis. Vnde Aug. in sermone de decimis, & ponitur. 16. q. 1. c. decimæ. Hæc est. n. inquit dñi iustissima cōsuetudo, vt si tu illi decimam nō dederis, & tu ad decimā reuocaberis, hoc est ad demones, qui sunt Angelorum pars decima, associaberis. Dabis inquit impio militi, quæ dare nolueris sacerdoti. Item ex hoc et augmētatur fructus tēporalis. Vnde idem ibidem. Si decimā dederis, abundantiam fructuū, & sanitatē aie & corporis consequeris. Itē ex hoc reponatur gloria supernalis. Vnde Aug. ibidē. Atende inquit, q̄ creatura decima inter intellectuales creaturas est homo, quia Angeli in nouem ordinibus consistunt, decimus verò ordo est hominum. Et idē hōis est decimam soluere, vt ruinam Angelorum valeat supplere, & decimum ordinem adimplere. Ista est igitur decima temporalis, quæ Dei ministris debet conferri. Tertio dico, q̄ inuenitur decimā personalis, quæ à deuotis solet inferri. Et ista nihil aliud est q̄ penitentia vel maceratio carnis, quæ. f. sancti in vita decimāt, & vindemiāt semetipsos, quæ. f. Deo de suis proprijs personis & corporibus faciunt pensionē. pp quod etiã fuit instituta quadragesima, vt in illa, q̄ est quasi decima pars totius anni, decima personalis in afflictione & deuotione à fidelibus solueretur, quod maximè verum debet esse de ecclesiasticis, quia. f. ipsi præceptis debent decimare, diminuere, & per temperantiã à suis affectibus, voluptatibus, & etiam necessitatibus, subtrahere semetipsos. vnde Hebr. 7. Leui, qui decimas accepit, decimatus est. Tales aut decimas videtur soluere hypocritæ, dicentes illud Luc. 18. Ieiunabis in sabbatho, decimas de omnib, quæ possideo. Veruntamē decimæ huiusmodi Deo sunt acceptæ, quia non sunt cum bona intentione redditæ, neque datæ. Et idē illi maledicuntur. Matthæi 23. Veh vobis hypocritæ, qui decimas mentium & cyminum, & dimittitis quæ grauius sunt legis, iudicium, misericordiam, & idem. Ita ad præsens sufficiat. Si vis de decimis & tribus decimis, & alijs istam materiam tangentibus, plenius & magis scientificè videre, vide librum Numerorum per longum cum suis expositioribus, & iura canonica, quæ de hoc faciunt mentionem.

A Decere. Nota, quod multa sunt, quæ expediunt atq; decent, quia. f.

- Iustos laudes Deo impendere, Ista. n. prædicta valde sunt decetia & cōuenientia, uti lia, necessaria, & honesta. Igitur dico, q̄ iustū decet laudes impendere. P. Rectos decet collaudari. Item decet Deum laudes accipere. P. sal. Te decet hymnus Deus in Syon &c. Item decet Ecclesiam sanctam existere. P. sal. Domum tuā domine decet sanctitudo in lon. die. Item decet omnes fratres diligere. 1. Mac. 12. Decet meminisse fratrum. Itē decet cunctos optima facere. Matth. 3. Decet nos implere omnem iusticiam. Itē decet senes primos proponere seu loqui, vel dicere. Ecc. 33. Loquere tu maior natu, decet. n. te primū verbum. Item decet doctos vera prædicare. ad Titum 2. Loquere, quod decet, sanam doctrinam. Itē decet prælatos bono s'apparere, bona frequentare, vel bonis virtutibus abundare. Hebr. 7. Talis. n. debebat, vt esset nobis Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & ex celsior cælis factus. Et si vis, explana & ostende quot & quanta sunt, quæ decet prælatum, i. sanctitudo, & innocentia, munditia, malorum euicatio, & cœlestium contemplatio &c. Vide infra de titulo de cor, & decorus.

A Decernere, Decretum. Cum decernere nihil aliud sit quàm aliquid determinando disponere, statuerē, vel ordinare, & dicitur decernere, quia de longe cernere, pro eo. f. quod illa, quæ decernuntur faciēda vel tenēda, & de longe a teā sunt cernēda & præuidēda, dicam quod decretio vel decretum, id est fixa & immobilis alicuius rei ordinatio vel statutum pertinet

Deum, gubernas eternaliter, prælatus decernit plebē disponens temporaliter, Iustus decernit sese componēs virtualiter, Dei decreta regunt vniuersum æternis legibus. Prælati decreta regunt populū æternis viribus, iusti decreta regunt seipsum æternis moribus. Dicā igitur, q̄ ad Deū pertinet decernere de regimine vsi. Ipse. n. est ille summus, & per maximus princeps, per cuius æternā & occultam prouidentia oia creata reguntur, & oia ordinantur, & decernuntur, & suis decretis & legibus gubernantur. Nec obstat astrologorū sententia, si vera est, quæ. f. creditur, q̄ oia, quæ sunt vel fiūt, fiūt à cœlo, & à stellarum influentijs habeant orrum, quia si ista vera sunt dicerem forte verum esse quantum ad corpus, atā verò & liberum arbitriū soli Deo subiacet. Vel dicerem, qd tunc cœlū esset, sicut liber vbi à principio ipse Deus sua decreta & suas occultas & secretas & æternas ordinationes cōscripsit, aut forte, q̄ em decreta ipsius mentis diuinæ, q̄ scripta sunt in libro hæc oia gubernantur. vnde ipse est, qui dicit Prou. 8. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, per me principes decernunt iusticiam. Vnde nota, q̄ ab istis decretis diuinis procedunt

Salutis securitatem, Fortunæ veritatem, Mortalem necessitatem. Omnia, quæ tangunt

Ista. n. sunt tria, in quibus omnia humana versantur, Salus æterna & damnatio, Quod igitur à decreto diuinæ & æternæ prædestinationis procedat salus vel dānationis ordinatio, patet Heister 13. vbi dicit. Domine Deus omnipotēs in ditione tua cuncta sunt posita, & non est, qui tuæ possit resistere voluntati, si decreueris saluare nos cōtinuō liberabimur, quasi dicat, si nō decreueris, damnabimur. Item q̄ ad eius decretum pertinet fortunæ prosperæ vel aduersæ dispositio vel variatio, patet Esa. 14. Dominus exercituum decreuit, & quis poterit infirmare manus eius extensa, & quis auertet eam? & loq̄ de subuersione Babylonis. Item q̄ ab isto decreto procedat vitæ & mortis terminatio, patet Danielis 4. vbi dicitur. Succidite arborem, & præcidite ramos eius, excutite folia eius, & dispergite fructus eius. Sequitur Decretum est à sententiâ vigiliū, quia re vera cuiuslibet arboris, i. hominis succitio ramorum suorum, i. amicorum præcisio, foliorum, i. bonorum suorum excessio, fructuum, i. diuitiarum suarum dispersio & quæcūque ad mortem eius pertinent vel vitā, totum dependet ab occulto decreto & ordinatione vigiliū æternorum, i. Dei & Angelorum. Patet igitur quomodo ad Deum spectat decernere de regimine vniuersali. Secundo dico, quod ad prælatum pertinet decernere de regimine populari. Vnde Esdræ, qui erat princeps populi dicitur fuit à populo illud 1. Esdræ 10. Surge tuum est decernere, & nos erimus tecum. Et nota, quod prælati & præfides debent decernere.

Deuotionis, quo ad Deum, Igitur decet Decreta Discretionis, quo ad proximum, nat cū deuotione Deo famulari. vnde ad eum pertinet circa regimē ecclesiæ intendere, iuxta illud 2. Paralip. Decreuit Salomon edificare domum. Sacramentum altaris deuotè recipere. 2. Paralipom. 30. Decreuerunt vt facerent pascha. Bona sua in vsu diuinis expendere, sicut de Dario dicitur 2. Esdræ 6. quia de bonis suis proprijs mandauit expensas sacrificiorum in domo Dei fieri. Et sequitur, Ego rex Darius decreui quā diligētissime. Itē decernat prælatus uel princeps cum discretionē plebi dominari, quia. f. ipse debet decernere & ordinare, q̄ boni promoueantur, dicēs illud 2. Mach. 11. Genti Iudæorum decernimus bene. Simples verò & imperfectos in inferiori gradu dimitti, sicut de Gabonitis dicit Iosue 9. quod Iosue decreuit illos esse in ministerium filiorum Israel. Oibus nobis aqua iudicia reddantur, & exhibeantur. vnde Prouerb. 31. Aperi os tuum, decerne quod iustum est, & iudica in opera Diction. Berchorij. DD 4 & pau-

corem indutus est. Iste tñ decor in passione fuit obfuscatus. Efa. 53. Non est ei spēs, neq; decor. In domo sua, hoc est Ecclesia. Psa. Dilexi decorē domus tuæ. i. Ecclesiæ, in thesauro suo hæc est æterna gloria. Psa. Ex syon spēs de coris eius. De hoie et idē dico, quia p certo ipse dēt velle hñe decorē in vxore sua. i. in conscientia, in domo sua. i. in carne vel in carnis munditia, in veste. i. in exteriori apparentia, in lecto. i. in finali voluptate seu gloria. Ideo dñ animæ suæ seu personæ virtuosæ illud Cant. 6. quam pulchra es amica mea, suavis & decora sicut Hierusalem. In quib. verbis ostenditur triplex decor, quo fidelis persona vel anima decoratur, videlicet

B Virtualis & interior, qui mentem perficit, Primus est Visualis & exterior, qui gentes allicit, decor men Actualis & superior, qui nunquam deficit. talis conscientia (Pulchra es amica mea) Secundus est decor moralis apparatus (Decora & suavis) Tertius est decor finalis affluentiæ seu gloriæ (Hierusalē) Et sic adhuc dicā. Primus est decor gratiæ virtuosæ, q̄ tollit criminum egestatē (Pulchra) Secundus est decor apparentiæ gratiosæ, quæ confert morib. honestatem (Decora) Tertius est decor gloriæ gaudiosæ, quæ præstat aīa maiestatem, sicut Hierusalem. Dico ergo primò, quod in anima virtuosā inuenitur decor virtutum, q̄ est in conscientia, quod ostendit cum dñ (Pulchra es amica mea) Sicut. n. pulchritudo corporalis consistit in varietate. pportio nate colorum, sic decor spiritualis in amica causatur ex varietate virtutū. Virtutes. n. sunt, quæ faciunt animam pulchram & decoram, & summi Regis sponfam, filiā & amicā. (Pulchra es inquit amica mea) Ille autem virtutum decor consistit principatim in cōscientia & in mente. Conscientia. n. est ppria camera viri iusti, vbi. f. continēe debet manere, sit dere, gaudere, lugere. Et idē sicut videmus, q̄ diuites summe curant, quod eorum cameræ ornatae sint & decora, sic valde curare debemus, q̄ cameræ conscientiarum nostrarū virtutum pulchritudine decorentur, & præclaris virtutibus adornent. Conscientia. n. facies est animæ, quæ si decora fuerit, tota ipsa aīa reputatur decora, ita q̄ sibi potest dici illud Ezech. 16. Symilam, & mel, & oleū comedisti, & decora facta es vehementer. Expone. Simila signat sacrā scripturā, q̄ cum mola intellectus trita, & cribro prudētiæ cribrata, & a fure rudis historiæ separata, sanum dat aīa nutrimentū. Mel est deuotio, oleū verò compassio, quia. f. ista sunt, quæ conscientiam decorant atq; ornant. Vt sic cuilibet viro sancto virtutibus decoratur, dicatur illud Cant. 1. Ecce tu pulcher es dilecti mi & decorus. Vt etiā cuilibet virgini, vel ipsi aīa dicatur illud Can. 1. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarū. De tali igit virtuosō decore, potest dici dño illud Psa. Dñe in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem, & bene dicit virtutem, quia. f. multipliciter virtus est necessaria ad decorem aīa componendū. Non. n. mulier Decora diceretur, quæ non hñet nisi vnicum membrum, pulchrum nasum, videlicet sine manum. Pictura etiam decora non esset, nisi color multiplex & varius ibi esset, ex multis enim membris pulchris resultare debet in anima sanctus decor. Et idē dico, quod ibi dēt esse decor Continentiæ, quæ candore nitescit, Sit igitur in mente decor continentia, qui semper est candidus. Vnde de libano, qui interpretatur cādor dñ aīa illud Efa. 30. Gloria libani data est ei, decor carmeli & saron. Gen. 24. Erat Rebecca puella decora nimis, virgoq; pulcherrima. Itē sit ibi decor abstinentiæ, qui semper est pallidus. De abstinentibus pueris dñ Dan. 1. q̄ ipsi sunt electi ad Rādum in palatio, quia decori forma cautiq; scientia. Item sit ibi decor permanentiæ, qui semper est solidus. Pron. 3. 1. Fortitudo & decor indumentum eius. Item sit ibi decor eloquentiæ, qui semper est nitidus. Eloquentiæ dico. f. confessionis. Psa. Confessionem & decorem induisti. Gratiarum actiō. Nax. 12. In decore gratiarum actiōnis Sacerdotes & Leuitas. Dulcis p̄dicationis & monitiōnis. Cant. 2. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Itē sit ibi decor innocentia, qui semper est floridus. Sicut de Absalon dñ 2. Reg. 14. q̄ ipse erat decorus valde, ita q̄ à planta pedis vsque

ad verticem non erat in eo vlla macula. Item sit in eo decor amicitia, qui semper est feruidus. 2. Reg. 1. Saul & Ionathas amabiles in vita sua, in morte quoque non sunt diuisi. Item sit ibi decor sapientia, qui semper est fulgidus. Psa. Confessionem & decorem induisti amicū lumina. Patet ergo quomodo in anima debet esse decor virtutum, qui est conscientia (Pulchra es inquit amica mea) Sed pro dolor talis decor virtutum multoties in anima destruitur. Nam sicut decor imaginis bene pictæ, & pulchræ aliquando destruitur per lutum, quo maculatur, aliquando per ignem, quo crematur, aliquando per fumum, quo denigratur, aliquando per gladium, quo dissecatur, aliquando per aquam, qua madidatur, & aliq̄ado per antiquitatem, qua corrumpitur, sic verē dico, q̄ decor animæ perit & destruitur, quando sedat luto luxuriæ, quando crematur igne auaritiæ, quando obfuscatur fumo superbiæ, quādo secatur gladio inuidiæ, quando humectatur aqua gula & deliciarum ingluuie, quando aggrauatur antiquitate accidiæ. & tunc pro certo plangendū dicitur Thre. 1. Omnes portæ eius destructæ, Sacerdotes eius gementes, virgines eius squalide, & ipsa replata est amaritudine. Sequitur. Et egressus à filia Syon, omnis decor eius. Et loquitur ad modum ciuitatis prius decora, tandem ad hostibus capta, & desolata & deturpata, quia. f. aīa virtuosā est Deo creatori suo valde decora. Thre. 2. Hæcine est vrbis dicentis, perfecti decoris, gaudium vniuersæ terræ? Quando tamen portæ exteriorum sensuum per vitia destruiuntur, Sacerdotes eius. f. deuotio & oratio desolatur, virgines eius. i. puritas mentis, & castitas carnis deturpantur, & ipsa amaritudine vitiōrum aspergitur, & granatur, non mirum si decor eius spiritualis ab ipsa egreditur, & si ipsa, quæ prius placebat, abominabilis efficitur. Vnde animæ sic deturpata loquitur dominus. Ezech. 16. Perfecta eras in decore meo, quē postuerā super te, & habens fiducia in pulchritudine tua, formicæ ta. Sequit. Aedificasti tibi lupanar, & ad omne caput vix posuisti signū prostitutionis tuæ, & abominabilē fecisti decorē tuum valde. & loquitur animæ, seu personæ peccatrici sub figura meretricis, prius in virginitate & puritate vitæ per virtutes decora, tandem per vitia prostituta, & Deo abominabili & despecta, quæ. f. signum prostitutionis suæ. f. mala verba, impudicos nutus, inanes factus, deformes habitus, inhonestos ritus, exterius in sua cōuerfatione ponit & cunctis vitijs se exponens decorē virtutum perdit, & Deo & Angelis abominabilem se facit. vnde tali loquitur Deus. Ezech. 28. Adducam super te alienos. f. permittēe Dæmones vel peccata. Sequitur, & polluent decorem tuum, & interficient, & detrahent te. Nō sic (charissimi) sed sit in nobis decor virtutum, q̄ est in cōscientia. Sed dico, q̄ in nobis dēt esse decor honestatis, qui est in apparentia, qui ostenditur, cum dicitur (Decora & suavis) In muliere enim decor interiorum seu tētorum vestibus membrorum nō sufficeret, nisi etiam in facie decor esset. Facies. n. quæ aspectibus hominum opponit, ampliori decore indiget, quapropter mūdus tenetur, & amplius adornatur. Cum igit exterior apparentia & conuerfatio sit propriē facies animæ, in qua quidem facie videntur dispositiones interiorum, quia sicut dñ Eccl. 19. Ab occurfu faciei cognoscitur sensatus. dico, quod ibi decor virtutū debet principaliter relacere, & honestas, morūq; pulchritudo specialiter abundare, sicut de Ioseph dicitur Gen. 39. Erat aut Ioseph pulcher facie, decorusq; aspectu. Vnde scriptura cōsultat. Iob 40. dicēs. Circunda tibi decorē, & in sublimi erigere, & esto gloriosus, & speciosus induere vestibus. Vide de erigere, & vestibus, inuenies satis. Decor. n. conuerfationis multum stat in hoc, q̄ homo erigatur in sublimi par cælestium affectionem. Sit gloriosus & iucundus per spem in domo & consolationem. Speciosus induatur vestibus per bonorum morum & virtuosorum emulationem, vel cumulationem. De isto ergo decore apparentiæ dicitur 2. Mach. 3. Apparuerunt iuuenes virtute decori, optimi gloria, speciosiq; amictu. Si vis, pone quomodo decor honestatis perditur sicut imaginis, sicut supra in Paragrapho præcedenti immeditæ. Patet igitur, quod est decor honestatis, q̄ est in apparentia. Tertio dico, q̄ est decor scilicet, q̄ est in gloria, seu in gloriæ affluentia, quæ ostendit cum dicitur, Hierusalem, quæ interpretatur visio pacis. Vide infra de Hierusalē. Iste enim est decor summus, in quo nihil penitus

penitus indecorum est. Sicut. n. tunc sponsæ solēt maiori & ornatori decore nitescere, q̄n spōsis suis nuptialiter copulata, sic aīa beata in gloria, vbi in nuptijs æternis cum sponso dignissimo & altissimo copulatur, æternę gloriæ decore in ostensibiliter splendescunt. Psa. Magna est gloria eius in salutari tuo. gloriam & magnum decorem impones super eum. Et nota, quod iste decor consistit in multis, videlicet

In } Dominatione potentiori, Beati. n. in patria regnant gloriosē. } Contemplatione splendidiori, Sap. 5. Accipiet in regnum decoris, & diadema speciei de manu dñi. Item Deum considerant luminosē. Efa. 33. Regem in decore suo videbit. Et in Psa. illud prædictum. Confessionem & decorem induisti amicū lumina. Item semper exuberant copiosē, quia. f. ipsi sunt in gloria, quæ est status omnium bonorū aggregatiōe perfectus. Baruch 5. Exue te Hierusalem stola luctus & vexationis tuæ, induere decore & honore, quæ à Deo tibi est sempiterna gloria. Hierusalē inquit. Efa. 46. Dabo in Syon splendorem, & in Hierusalem gloriam meam. Sic igitur patet quomodo decor accipitur in bono. Sed adhuc dico, quod decor accipit potest in malo significato. Et sic dicā, quod inuenit decor corporis, qui est vanissimus, & fragilis, decor hypo crisis, q̄ est falsissimus & inutilis, decor prosperitatis, qui est leuissimus & mutabilis, decor corporis vidētes attrahit ad luxuriā. Vnde de impudicitia iudicibus dicitur Dan. 13. quod ipsi fecerunt disco periri faciem Sufannæ, vt vel sic fatiarentur decor eius. Ideo cōsultur. Eccl. 9. Virginem, inquit, ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius. Decor hypocritis videntes decipit per fallaciam. Vnde Principi Tyri sub specie Luciferi loquit scriptura Ezech. 28. dicens sic. Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, oīs lapis preciosus operimētum tuum, aurum opus decoris tui. Sequitur. Repleta sunt uiscera tua iniquitate, peccasti, & eieci te. Tales ad literam nō sunt res, sed signaculum & similitudo rei, quia. f. non sunt boni, sed videtur esse, sunt tñq; pleni sapientia, quia sunt homines literati, perfecti sūt decore honestatis & oī lapide precioso, idē omni virtute sunt exteriori cooperati. Aurū tñ est opus decoris eorum, quia. f. isti propter aurum. i. propter diuitias acquirēdas sunt taliter factis virtutibus ad ornati, & tñ interiora cordis eorum iniquitate plena sunt, & propter hoc à Deo finaliter isti eijciuntur & cadunt. Teste. n. Seneca, nihil quod simulatum sctumque est, potest esse diuturnum. Decor mundanæ prosperitatis dum splendet, deficit per desistētiā. Ille. n. est decor iridis, qui valde speciosus est in caelo dñ durat, veruntamen ad resolutionem modicæ pluuiæ deficit, & dum nubes mutatur, in pluuium penitus euanescit. Sic mundū prosperitas apud multos non modici est decoris quādū est in statu, modica tñ pluuiā tribulationis soler deficere, & proflus euanescere & perire. Hierem. 5. Dominus rugiens rugiet super decorem aduersus omnes habitatores terræ. Et si vis, potes notare, quod iste decor mundanæ gloriæ solet Superbiam parere, Hoc. n. superbiam solet procreare. Ezech. Prudentiam tollere, 28. Eleuatum est cor tuum in decore tuo. Pestilentiam inducere. & Dan. 4. dicitur, quod Nabuchodonosor deambulabat in aula Babylonis iactando, dicens. Nonne ista est Babylon, ciuitas magna, quam ædificauit in domū Regni in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Item prudentiam solet offuscare. Ezech. 28. Perdidisti sapiētiam, in decore tuo. & idē finaliter pestilentiam solet procreare, sicut Ezech. 27. dicitur, quod illa ciuitas Tyrus gloriando dicebat. Perfecti decoris ego sum, & in corde maris sita. Sequitur. In aquis multis adduxerunt te remiges tui, ventus auster contriuit te & c. Sufficit, vide de pulchritudine.

Decorum. Vide supra de cernere, edicere, Dedicatio. Nota, q̄ sicut eleganter prosequitur Mauricius, triplex est dedicatio, videlicet Generalis, Generalis est illa, qua quis dedicat aliquid ad Specialis, aliquid opus vel officium. Spiritualis. Et sic dedicatio nihil aliud est quā ad aliquid certum alicuius rei ordinatio & dispositio, sicut cum dicitur, ego

dedicauit talem rē ad tale opus, vel talē personā ad tale officium exequendum. sicut 1. Paralip. 25. dicitur. Separauerunt in ministerio filios A saph, qui prophetarēt in Citharis & c. Sequitur. Dedicato sibi officio seruientes. Specialis est illa, quā Tēplum vel Ecclesia, vel minister Ecclesiæ, seu quæcūq; res Ecclesiastica dedicatur, & diuinis vñibus deputatur, & ab alijs communibus vñibus segregatur. 1. Macha. 4. Dedicauerunt portas & pastofaria & c. Spiritualis est illa, qua q̄s Dei seruitio dedicat cōscientiam suam, & eā in domū spiritualem Spiritus sancti deputat, atq; facrat. De istis ergo duabus vltimis prosequitur Mauricius, & primò de cōscientia. Ista est. n. dño dedicanda, & in habitationem Spiritus sancti taliter deputanda. Sicut. n. domus, quæ est in Ecclesiam dedicata, ante omnia mundatur, & post hoc certis ritibus dedicatur & consecratur, sic conscientia domino consecranda, debet à vitijs primò purgari, & post diuinis vñibus deputari & ab omnibus alijs separari. vnde 2. Paralip. 15. dicitur, q̄ Afa abstulit Idola de omni terra Iuda, & deducavit altare domini. Et aduerte, q̄ ista spiritualis dedicatio dēt fieri ad similitudinem dedicationis Ecclesiæ materialis. Requirit enim, q̄ Ecclesia sexies ab Episcopo circueatur, q̄ intus & extra cruce signetur, q̄ aqua benedicta aspergat, incenso suffumigetur, literis alphabeti in circuitu depingatur, ignis, sal, cinis, vinum, chrisma, lucernæ adhibeatur. Et sic patet, q̄ 12. sunt ibi necessaria. f. circuitus, cruce, literæ, aqua bñdicta, ignis, thus, sal, cinis, vinum, chrisma, lucernæ, & ministrorum canus. Sic verē dico, q̄ in dedicatione mētis ne cessarius est Episcopus feruens & diligens, spiritus virtutibus infusus, q̄. f. primò mentem circueat per iugem meditationem, & hoc solum, imò, vt. f. consideret propriē originis vilitatem, vitæ præsentis mutabilitatem, mundi & fortunæ varietatē, mortis necessitatem, In ferni calamitatem, & cœli felicitatem. Isti. n. sunt sex circuitus spirituales, qui necessarij sūt ad dedicationem istam. De ciuitate. n. Hierico legitur, quod ipsa tunc fuit penitus subuersa, dū à filijs Israel circuiretur, q̄. f. ciuitas Diaboli. i. vitiōrum congeries rumpitur, dum per considerationem multiplicem circuitur, & ecōuerso bona Christi ciuitas. i. bona conscientia spiritualiter dedicat. Hie. 5. Circuite vias Hierusalem, & aspice, & considerate, & quærit in plateis eius. Itē apponit cruce. i. crucis & passionis memoriam & compassionem, alphabetum, seu literas. i. diuinam scripturam & lectionem, Aquam benedictam. i. lacrymas & compunctiōnem, ignem. i. charitatem & dilectionem, thus. i. orationem, sal. i. discretionem, cinerē. i. mortis recordationem, vinum. i. spiritualem lætitiā & consolationem, chrisma. i. proximorum compassionē, lucernas ardentes. i. bonorum exemplorum administrationem seu exhibitionē, cantum. i. laudem & gratiarum actionem. His. n. factis, mens nostra spiritualiter consecratur, & Deo singulariter dedicatur. 3. Reg. 8. Dedicauerunt Templum domino Rex & filij Israel. Ista fuerunt antiquitus figurata, quia sicut in diuersis scripturæ passibus legitur, quod ad dedicationem Templi, altaris & rerum aliarum diuinarum multa requirebatur, videlicet vñctio, oblatio, adornatio, exultatio, animalium mactatio, sanguinis aspersio, sic verē in ista dedicatione debet esse vñctio deuotionis, oblatio eleemosynæ & largitionis. Num. 7. Obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua inunctum est, oblationem suā ante altare. Item ornatus bonæ conuerfationis, & lætitiæ gratiarum actiōnis, laudis etiā & in Deo cantus exultationis. 1. Mach. 4. Fecerunt filij Israel dedicationem altaris diebus octo. Sequitur. Et ornauerunt faciem templi coronis aureis. Item animalium mactatio. i. districtus abstinentiæ, & macerationis, sanguis aspersio. i. memoria dñice passionis. vnde 3. Reg. 8. dicitur, q̄ in dedicatione templi mactauit Salomon hostias pacificas boum 22. milia. & Hebræo. 9. dicitur, q̄ nec primum quidem testamentū sine sanguine dedicatum est. Aduerte tamen, q̄ tres leguntur in veteri testamēto dedicatores fuisse, videlicet Moyses, qui fuit benignissimus & mitissimus, Salomon, q̄ fuit sapientissimus & doctissimus, Iudas Machabeus, qui fuit feruerrimus & iustissimus. De Moyse dicitur Num. 7. & Salomone 3. Reg. 8. De Machabeo 1. Mach. 4. In quo scilicet notatur, q̄ illi, qui Ecclesias realiter dedicant. f. Prælati, seu etiam, qui seipfos dedicant spiritualiter, Christiani deuoti, debent esse clementes & mitissimi, sagaces, & deuotissimi, seueri & iustissimi.

mi. Ista omnia pro maiori parte tractata sunt in Mauricio, & quia pauca sunt auctoritates vocales, de meo paruum pono, sed vide supra de consecrare &c.

A Deducere. Nota, qd deducere idem est qd de locis ducere. Signat.n. quandã associatiõnẽ, vel quandã directionem & gubernationem. Igitur fm naturam locorum, in quibus, vel ad quos fit deductio, vel etiã personarum, à quibus fit deductio, vel in quibus passiuẽ est ipsa deductio, possumus distinguere, quod est actiuẽ loquendo, deductio multiplex, videlicet

Deductio { bona, quã fit à Deo, Quia videlicet Deus sancta, quẽ fit à iusto, deducit iustos ipsos mala, quã fit à Diabolo. custodiens. Sap. 10.

Iustum deducit dñs per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei. Pueri.n. nobilium à custodiis suis deducuntur vndiq; vt ostendantur eis festa, & gesta solennia. Item iustus deducit lachrymas peccata diluens. Thre. 2. Deduc quasi torrentem lachrymas per diem & noctem, non des requiem tibi, & nõ taceat pupilla oculi tui. & Hier. 9. & 13. Deducant oculi mei lachrymas. Item diabolus deducit malos ipsos decipiens. Osaz. 9. Esraim deducet ad interfectorem filios suos. De bona ergo deductione, quã facit Deus, vel de mala, quã facit Diabolus, aliquid est dicendum. Dicam ergo primò, qd Deus est sicut nutrit, quã deducit puerum, vt ipsum ire doceat. Sicut medicus, qui deducit infirmũ, ne nimis iaceat seu torpeat. Sicut amicus, qui ad spatium deducit amicũ, vt ibi gaudeat. Sicut Pædagogus, qui de schola ad scholam deducit discipulum, vt melius studeat. Sicut bonus miles, qui ad facta bellica suam deducit filiũ, vt duris assuecat, & multa videat. Quia re vera dominus ab ortu vsq; ad occasum non cessat iustos diuersimodò deducere, & p diuersos casus nũc ad aspera, nũc ad prospera trahere, vt sic possit eos meliores facere, & ad cõlestem patriã introducere. In istis tamen deductionibus summam de eis curam gerit, ne ipsos cõtingat per vitia & tormenta perire. Deut. 32. Circumdaxit eũ, & docuit, & custodiuit quasi pupillã oculi. Ideò de multiplici iustorum deductione potest dici illud 1. Reg. 2. Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad Inferos, & reducit. In quibus verbis ostenduntur quatuor viã, in quibus iusti à Deo diuersimodò deducuntur, videlicet

Via natura, prima fit deductio corpora vapulans, gratiã, secunda fit deductio virtutes copulans, miseriam, In tertia fit deductio per penas stimulans, gloriã. quarta verò fit deductio per premia cumulans.

Prima via deducimur ad mortis necessitatem. (Dominus inquit mortificat.) Secunda via deducimur ad virtutũ immensitatem. (Dominus viuificat) Tertia via deducimur ad temporalem aduersitatem. (Dominus deducit ad Inferos) Quarta via deducimur ad æternalem felicitatem. (Dominus reducit ad Inferos) Nos enim

B Per naturam mortificamur, Dicam igit, qd iusti virtutes viuificamur, deducunt per viã aduersitatem tristificamur, natura ad metã felicitatem lætificamur. analẽ. qd ostendit cũ dñs. (Dominus mortificat.) quamuis.n. scriptũ sit Sap. 1. quod Deus mortem nõ fecit, nec lætatur in perditione viuorum, & hoc quia mors nihil aliud est nisi priuatiõ vitã, cum igit solum priuatiõẽ importet, pro tanto tñ Deus dñs mortificat, quia ipse hominem fecit mortalem, & quia et ipsum ad finem vitã, & ad terminum suã durationis deducit, mors.n. est ostiũ vitã futurã, & ideò qui ad vitã futurã intrare nitũt necesse est, vt ad mortẽ tanquam ad ostiũ deducatur, de quo dicebat David in Psal. Aruit tanquam testa virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis, & in puluerem mortis deducit me. Et bene dicit in puluerem, quia p certo aliqui alchimistã volẽtes meliorare, & purgare metalla, ipsa primò calcinant, & comburunt, & in puluerem deducunt, & tandem ipsa iterũ in corpus clarius & purius reducant. Sic Deus homines per mortem calcinat, & eos finaliter de pulueribus resuscitat, & exaltat. Pf. Gloriam meam in puluerẽ deducat. Sap. 16. Tu es domine qui vitã & mortis habes potestatem, & deducis vique ad portas mortis, & reducis. Iusti ergo deducuntur per viam naturã ad casum finalem. Dominus inquit, mortificat. Scdò dico, qd iusti deducuntur per viam gratiã ad statũ moralem, qd ostendit, cum dñs. (Viuificat) gratia.n. &

virtutes aiam viuificat, & à morte culpã liberat, arq; sanat. Pf. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam, propter nomen tuum dñe viuificabis me in æquitate tua. Via.n. recta est status virtutum, in qua quisquis deducitur, finaliter ad portum salutis ducitur. Sap. 10. Iustum deducit dominus p vias rectas. Sicut.n. ponit liber de natura rerũ, mus maris oua in terra parit, quã terra statim operit que claudit vbi dierum 30. spatio sfgus formatur, postea viuificantur ibide. Dum igit ipsos viuos viderit, eos statim re cognoscit, & cacos secum vsq; ad mare vbi viuim recipiunt, ducit. De vacca etiam maris dicit Aristo. & Plinius, qd filios suos summẽ diligat, & eos diutius & quasi cõtinuẽ secũ ducit. Sic verẽ Deus, ex quo quis à fouea peccati exiens, vitam gratiã receperit, nunquam cessat ipsum de virtute in virtutem deducere, quousq; visum æternã cõtemplationis & visionis in mari affluentẽ Paradisi inuenerit, & videre meruerit opportunẽ. Hic.n. in vita ista nihil propriẽ videmus, vbi de nullo negotio fm Academicos certi sumus, in mari aut Paradisi cũ Deo ibi nos deduxerit, videbimus Deũ nõ nude cõtẽplado, sed fidẽ i spẽ cõuertẽdo. Esa. 40. Tũc videbis, & affluẽs, & mirabis, & dilatabis cor tuũ, qñ cõuersa fuerit ad te multitudo maris. Et notabis si vis, qd Deus deducit, & perducit iustos

Per æquitate limitem, Deducit (dico) eos per veritatis tramitem, æquitatem & iustitiam. simplicitatis fomitẽ, Psal. Deducit me super iucunditatis palmitem, semitas iustitiã ppter securitatis militem, nomen suũ. Item deducit eos per veritatẽ & tranquillitatis hospitem.

scientiam, seu p cõsiderationis diligentiam. Vnde vir meditatiuus dicit illud Psal. Si ascendero in cõelum, tu illic es, si descendero ad Infernũ, ades: Si sumptero pennas meas dilu. & habi. in extremis maris, etenim illic manus tua deducet me, & tenebit me dex. tua. q. d. Vbiq; me vertereo ad veritatem contempndam, necesse est, qd manus tua me teneat, & deducat. Itẽ deducit eos per simplicitatẽ & innocentiam. Pf. Deducisti sicut oues populũ tuũ in manu Moyfi & Aarõ. Item deducit eos per iucunditatem & læticiã. Abachuch 3. Super excelsa deducet me victor in Pfalmis canentem. Itẽ deducit eos per securitatem & fiduciam. Pf. Deducit eos in spe, & nõ timuerunt, & alibi. Deducisti me, quia tu factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici. Itẽ p pacistranquillitatem, & abundantiam. Esa. 55. In pace deducemini &c. Itã sunt.n. viã virtutũ, per quas deducit dominus suos, vt. l. p istas vias deducatur ad plena gaudia Paradisi. Ideò dicebat David in Psal. Deduc me domine in semita mandatorũ tuorũ, quia ipsam volui. Patet ergo, qd iusti deducuntur per viam gratiã, ad statum moralem. (Viuificat inquit) Apocal. 7. Agnus, qd est in medio throni, reget eos, & deducet eos ad vitã fontẽ. Tertio dico, qd iusti deducuntur per viam miseriam ad luctum pœnalem. i. ad mundi tribulationes, quod ostenditur, cum dñs. Deducit ad Inferos. Inferi. n. statũ tribulationis designant, quia pro certo Deus nũc in presenti non deducit iustos per vias placidas pspertatis, sed p vias asperas aduersitatis. Sap. 5. Delicati mei ambulauerunt vias difficiles. Moyfes.n. qd ducebat filios Israel ad terrã promissionis, non deducit eos per viam Edon & Hoab, quã erat regio fructuosa, & magis plana, sed potius per viam deserti, qd erat montuosa, & sterilis, & aspera. Sic Deus suos ad poenitentia cõducit & deducit non per plana cõsolationum, sed per aspera tribulationũ. (Ad Inferos inquit.) Per Inferos.n. intelligit mundana tribulatio, iudicij terror & turbatio, purgatorij dolor & afflictio, vbi. l. iusti ducuntur, & deducuntur. Thob. 13. Magnus es dñe in æternum, & in seculum Regnum tuũ, quã tu flagellas & saluas, deducis ad Inferos, & reducis. Isti ergo deducuntur per viam miseriam ad luctum pœnalem. Quarto dico, qd iusti deducuntur per viam gloriã ad fructũ vitalem, idest ad voluptatem vitã æternã, quod ostenditur cum dicitur. (Reducit.) Reducere enim de Inferis, idest tribulationibus nõ fit nisi per suum oppositum, idest per gaudia gloriã Paradisi. Nam sicut deductio ad Inferos, signat tribulationes, sic deductio ab Inferis, signat æternas consolationes, (Reducit inquit.) Esa. 57. Sanauit eum, & reduxit eum, & reddidi consolationem sibi, & creauit fructum laborum pacem. & Hierem. duodecimo. Miserebor eorum & reducam eos, virum ad hæreditatem suam, & virum in terram suam.

In

In ista ergo reductione, qd fit per gratiam, deducuntur beati, & ibi quasi in spatio cunfolantur, & ibi sicut in regno proprio dominant. Sap. 6. Cõcupiscentia sapienciã deducit ad Regnũ perpetuum. Ibi.n. est locus victoriã, locus lætitiã, locus complacentiã, locus opulentiã. De victoriã Abacuch 3. Super excelsa deducet me victor. De lætitiã 2. Reg. 6. & 1. Paral. 15. Deducit arcem testamenti. i. animam beatam, cum lætitiã. De complacentiã dñs in Psal. Deducit eos in portum voluntatis eorum. De opulentiã verò dñs in Psal. Quis deducet me in ciuitatem munitam? Patet igitur, qd iusti deducuntur p viam gloriã sicut triumphantes (Reduxit) per viam miseriam seu pugne sicut militantes (Inferos) per viã gratiã sicut pscientes (Viuificat) per viã naturã sicut incipientes & et deficientes (mortificat) Deductio ergo, sicut patet, quando que accipitur in bono. Scdò dico, quod deducit quando que accipitur in malo. Et sic dico, quod mali deducuntur

Per viam Culpã, quã ipsos imbut, Deducuntur er Fortuna, quã quisq; corrui, go mali per viã Pœnã, quã ipsos destruit, peccatorũ. Sicut.n. simia à magistro suo ducit vnde quaq; & et saltare cõpellitur coram eo, sic tales à Diabolo de peccato ad peccatũ deducunt, & de malo in malũ saltare cogunt. Eccl. 9. Filij hominũ implent malitiã & cõtemptũ, & postea ad Inferos deducunt. Itẽ deducunt per viã infortuniõrum, quia. l. Deus cõsuevit tales de pspertate ad infortuniũ deducere. Psal. Ad nihilum deducet omnes gentes. Esa. 23. Cogitauit dñs, vt destrueret superbiã omnis gloriã, & ad ignominiam deduceret omnes inclitos terrã. Item deducuntur per viam infernalium tormentorum. Psal. Tu verò Deus deducet eos in puteum interitus. Accipitur ergo deductio in bono & in malo. vide infra deducere, & supra de adducere.

A Deesse. Nota, qd deesse, deficere, carere, abesse, idem important. Nota ergo breuiter si vis, quod inuenitur in scriptura

Deesse Miserorum, Deest miseris bonorũ affluentiã. Num. 21. Deest panis, & non est aqua. Deest Imperfectorum, Malorum, Imperfectis virtutũ opulentiã. Marc. 10. & Luc. 18. Vnum tibi deest, si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quã habes, & da papaperibus. Deest malis gratiã sufficientiã. 1. Thes. 3. Orantes, vt videamus faciem vestrã, & compleamus, quã desunt fidei vestrã. Fidei enim non potest aliquid deesse nisi gratiã. Deest iustis gloriã magnificentiã. Luc. 18. Adhuc tibi vnum deest. E conuerso autem Deus curat, vt iustis necessarium nihil desit. Vnde nota, quod ipse ordinat, & procurat, quod

Nihil deest Sapiencia mentis illuminatiua, Prouidentia carnis nutritiua, Opulentiã beatificatiua.

Non deest ergo iustis lumen mandatorũ. Exo. 13. Nunquam defuit columna ignis per noctem. Nõ deest ipsis etiam cibiatorum, seu etiam copia ciborum. Luc. 22. Qñ misi vos sine sacculo, nunquid aliquid defuit vobis? dicit ei nihil. Nõ deest ipsis gloriã præmiorum. Pf. Dominus regit me, & nihil mihi deerit in loco pascuẽ ibi me collocauit. Nos et non debemus deesse, sed nos præsentem omnibus exhibere. Eccl. 7. Non desis plorantibus in consolationem. Virtutes etiam à nobis deesse non debent. Eccl. 44. Viri misericordia sunt, quorum pietates non defuerunt &c. Vide supra de abesse, & de abstinentiã, & deficere, & cessare, & abire.

A Defendere. Nota, qd defendere est actus charitatis & pietatis, probitatis & potestatis, fidelitatis, & bonitatis. Et sic notabis, quod Deus protegens potenter, ¶ Dico ergo qd Prælatus subditos feruenter, ¶ inuenit defendit, ¶ Vir pius miserose clementer, ¶ sio Dei summi iustus seipsum latenter, ¶ bellatoris, ipse Impius crimina patenter. ¶ enim est, qd nos ab hoste, & à peccato, & à morte æterna defendit. Selencides enim aues sunt quarum generatio est occulta. Incolã.n. montis Cassij sicut dicit liber proprietatum rerum, istas (vt fingunt poetã) à Ioue solebant precibus impetrare pro suis finibus à locustis ruendis, quã subito aduenientes consumebant locustas, & sic defensa patria recedebant. Sic dicam de Christo dudũ à sanctis partib. precibus impetrato, vel et

de Deo & Angelis, quorum. l. ad literam generatio & conditio hominibus est occulta, quia re vera quando locustã. i. Dæmones vel tyranni nos impugnant, & agros rerũ & virtutum deuastant, ipsos debemus precibus inuitare, & eorum auxilium orationib. impetrare, quod si debetẽ fecerimus statim aduertunt, & nos defendunt benigniter & iuuabunt. Et sic faciebat David in Psal. dicens. Tu autem dñe ne elongaueris auxilium tuum à me, ad defensionem meam conspice. Ili. n. l. Deus & Angeli sunt humilium defensores, & cõtra omnia protecores. Vnde Deo dñs Iudith 5. Deus eorum defendit illos. De Angelis verò potest intelligi illud Iudith 7. Filij Israel non in lancea, nec in sagitta cõfidunt, sed montes defendunt illos. Montes dico. i. Angeli seu sancti. Ista est ergo defensio Dei summi protectoris. Scdò inuenitur defensio prælati fortis pugnatoris. Psal. n. à lupis tenetur defendere gregem suum. Oia et animalia filios suos defendunt, & pro eis defendendis aduersarijs se opponunt. vñ de syluro aliã similo monstro fluuiali dicit liber de natura rerum, qd catulos suos mira sollicitudine custodit, & p quinquaginta dies postquã femella sua ipsos peperit circumducit, & à nociuis defendit. Sic debet prælatus, qui. filios quos vxor sua. i. Ecclesia sponsa sibi peperit & subdidit, det summe diligere, & eos à cunctis nociuis defendere, & à periculis custodire. Vnde de Onia summo sacerdote dicit 2. Mach. 4. quod ipse erat prouisor ciuitatis defensor gentis suã, & æmulator legis Dei. Tertio inuenit defensio viri pij, dulcis adiutoris. Istud est. n. officium humanitatis. l. defendere miseros & oppressos. Esa. 1. Subuenite oppresso, defendite viduam &c. Quarto inuenit defensio iusti sui protectoris. & ista est qñ homo resistit viriliter tentationibus hostis, & qñ seipsum virtuosẽ defendit. Exemplo animalium, quã aut fu giendo aut resistendo vsq; ad mortẽ se defendunt. Oibus.n. data sunt munimenta ad sui defensionem, l. leuitas pedum, proceritas cornuum, acuties dentium, pernicies venenorum. Sic verẽ ostenditur homini data esse potentia resistendi, & se à Diabolo defendendi, ita vt nisi velit, vinci non poterit & confundit. Simus ergo sicut Nabuchodonosor, de quo dñs Iudith 1. Iurauit per thronum suum, qd defenderet se ab omnib. Et re vera si quis facies quod in se est, viriliter se defendat, statim adest dominus, qui ipsum adiuuat, & cõfortat. 2. Tim. 4. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes dereliquerunt me, dominus autem mihi affuit, & confortauit me. Quinto inuenitur defensio impij, sui excusatoris, quia. l. mali nunquam volunt puniri aut cõuinci, immo quantum possunt mendaciter se excusant, contra il. Jud. Rom. 12. Non vos defendentes (charissimi) sed date locum irã &c. Vide de verbis, pugnare, bellare, resistere, & liberare, adiuuare, & similia.

Deferre. Cum deferre idem sit quod aliquid alibi vel ad aliquem portare, nota, quod iusti sicut bonus nuncijs, vel sicut bona arbor, Deferunt dico sacrificia, Deferunt dico beneficia, Malis maleficia. Deferunt sacrificia ad Deũ placandum. 2. Para. 32. Multi deferebat hostias & sacrificia domino in Hierusalem. Item deferebat beneficia ad bonos adiuuandum. Vnde 1. Reg. 17. Decem formellas casei has deferat ad tribunal. Et Gen. 43. Sumite de optimis terrã frugibus, & deferre viro munera. Item deferebat supplicia seu maleficia ad malos castigandũ. vnde Num. 11. dicitur ventus arreptas conturlices detulit in mare. Mare.n. amaritudinem correctionis signat. Et si volumus possumus dicere, quod iusti debent deferre Deo deuotionem & innocentiam, Deferas ergo B Pauperi subuentionem & sublimitatem, Deo innocentiam & deuotionem. Maioribus subiectionem & reuerentiam, tiam & deuotionem. Sibi ipsis macerationem & abstinentiam. De innocentia dñs Leuit. 12. Deferet agnum anniculum in holocaustum, & pullum columbã, seu turturem. Ista.n. animalia similia innocentiam significant. De deuotione verò potest intelligi illud Leuit. 2. Ponet thus & oleum desuper similam, & deferet ad filios Aaron. Item deferat pauperi elemosynam & subuentionem. 4. Reg. 4. Venit vir quidam de Bethsaida deferens viro Dei panes. De cornu etiam dicitur 3. Reg. 17. quod ipsi deferebant Helia in deserto moranti carnes mane & vespere. In quo notatur quod nullus est ita coruinus

aut

aut malis, quin Helic. i. cuicunq; in deserto paupertatis languenti maxime fratribus pauperib. & seruis Dei, virisq; pphetis & scientiis debeat subuenire. Itē deferas Prēlat o obedientiam & subiectionem. Vñ defervis Salomonis dī 3. Reg. 9. q̄ sumptum est ophir aurum derulerunt ad percussum modicum facit sonum obedientiam & patientiam signat. Item deferas tibi ipsi abstinentiā & afflictionem. exem plo Iudith, quē noluit comedere de cibarijs Holofernis, sed dixit. Ex his, quā mecum detulit, manducabo. Vide supra de afferre, & infra de ferre, & offerre.

A Deficere, Defectus. Nota, q̄ defectus q̄q; sumit p non fruitione seu carentia. Vnde sic fumendo, nihil aliud est q̄ deesse. Vnde Iosue 5. dī. Defecit māna postq̄ comedit de fructibus terræ. Sumit ē pro peccare vel errare, sicut cum dī. Multum defecisti. valde deliquisti vel errasti. P̄sal. Defecerunt scrutantes scrutatio. & alibi. Deficiant peccatores a terra. Aduerte tñ, q̄ in isto significato licet cōis sit vsus loquendi, paucissimi sunt auctoritates, q̄, vt cōiter, deficere i scriptura semp sumit p perire, deficere, vel cessare, q̄uis q̄q; referat ad peccatum. i. ad defectum, seu carentiam bonorum operum & virtutum.

B His ergo prēmisis, notabo, q̄ in scriptura multiplex inuenitur defectus tam actiue quā passiue fumendo; videlicet
Mortalis, q̄ fit p naturā, quem debes cōsiderare,
Defectus { Mortalis, q̄ fit p gratiam, quē debes desiderare,
Leralis, q̄ fit p culpā, quem debes recuperare,
Fatalis, q̄ fit per fortunā, quē debes exuperare,
Penalis, q̄ fit p iactantiā, quē debes viruperare.
Primus est defectus cūctorum, scd̄s est defectus iustorum, tertius est defectus malorum, quartus est defectus miserorum, quintus est defectus damnatorum. Dicam ergo primō, q̄ inuenitur defectus naturalis, qui non euitatur. Et iste est defectus mortis & corruptionis. Omnia. n. elementaria & composita isti defectui subiacent incessanter, quia omnia viua moriunt, & omnia animalia corrumpuntur. Sicut enim dicitur Eccl. 14. Omne opus corruptibile in fine deficiet. & pro certo iste defectus multum est considerandus, quia

Mentem a superbia retrahere,
Pōt. { Mentem ad inuocandum Dei auxilium inducere,
Vitā futurā & æternā facere, cōsiderare & appetere.

Docere mentem oīa caduca spernere & contemnerere. Omnis. n. natura abhorret suū ipsius defectum, & ad nihilationē & finem. In hoc tñ cōsolari debet humana natura, quia quo ad aīam se immortalē considerat, quo ad corpus verō resurrectorum sperat. Deficit. n. humana conditio per doloris acerbitatem, per antiquitatem, per mortis necessitatem. de dolorib. dī in P̄sal. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. De senectute dī in P̄sal. Ne proiecias me in tpe senectutis, cum defecerit virtus mea. De mortis verō necessitate dī Iob 33. Deficiet omnis caro, simul & in cinerem reuertetur. Et breuiter, humana natura similis est quibusdam fluminibus, quā. s. super terram aliquandiu fluunt, tandem verō in medio itinere absorbentur arenis, & diutissimē sub terris labuntur, donec iterum resurgant in fontes, & iterum sup terrā fluāt, & currāt. sicut de Euphrate, Nilo & Eridano in auctoribus inuenitur. Vnde si vis lege Senecam libro de Naturalib. quæstionib. vbi de Nilo, & Solinū, & Plinium. &c. Sic dico, q̄ cū homo aliquandiu super terram vixerit aut discurrerit, sicut terra ipsum sorbente per mortē deficit atq; perit. In fine tñ. i. in iudicio per resurrectionē iterū reuertetur, & super terrā apparebit, vt fluat, & vt viuat iterū oriet, figura Iosue 3. vbi de Iordane dī, q̄ aquæ inferiores intrauerunt mare, & defecerunt. In sequenti verō capitulo dicitur, q̄ tandem reuerse sunt aque in alueum suum, & fluebant sicut ante fecerāt. Quia re vera aqua. i. humanæ naturæ fluxibilitas, quæ nunc per mare. i. per mortis amaritudinem absorpta deficit, iterum per resurrectionē fluet, & ad pristinū statum reuertetur, & viuat. Eccl. 1. Ad mare vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluāt. Iste est ergo defectus naturalis, q̄ non euitā. Iud. 4. Soporem morti locians, defecit, & mortuus est. Secunda dico, q̄ inuenitur defectus virtualis quē iustus. sc̄atur. Et iste est defectus animi, qui. sicut feruētē diligit, q̄ non valens amplius progredi, nec in amore, seu contemplatione resolui deficit in seipso. Vnde iste defectus est quidam sanctus languor, quo mēs non valens attin-

gere quod vult laquet & deficit in seipso. Sicut de Philomēna dī, quod ita plena est gaudio & amore, q̄ ex excessu gaudij quandoq; moritur in cantando. Sic homo quasi a carne abstractus in Deo deficit, & prae amore & gaudio in Deum euaneſcit. P̄sal. Defecit in salutare tuum anima mea. Et nota, quod tali defectu spirituali

Deficit q̄s dum { Zelat ardentē, Dico ergo, q̄ iu
Amat feruētē, stus deficit zelo
Spectat potenter, exuberās. vnde
Sperat fidentē, p zelo legis dī
Exspectat indefinētē. vna dicit Da-

nid in P̄sal. Defectio tenuit me. p peccatoribus derelinquentib. legem tuam. Item spiritualiter deficit magna desiderās. Vnde David Paradisum summē desiderans, concupiscens & amans, dicebat in P̄sal. Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum concupiscit & deficit anima in atria domini. Item spiritualiter deficit alta considerās, sicut ad litteram patet de homine speculariū, quia dum cōsiderat Dei maiestatem, pietatem, & potestatem, cum nō possit attingere ad plenam eius cognitionem, necesse est, q̄ in seipso deficiēs respiciat, dicit illud P̄sal. Defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum. Et Baruc. 2. dicitur. Oculi deficientes & anima esuriens dant tibi gloriā. Item spiritualiter deficit spe se euiscerans, sicut. sicut ille, q̄ dicebat in P̄sal. Defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei, & spes mea Deus in æternum. Item deficit spiritualiter longa tedia tolerās. P̄sal. Defecerunt oculi mei, dicentes, q̄n consolaberis me? Iste est ergo defectus virtualis, quem iustus. sc̄atur. Tertio inuenitur defectus criminalis, quo malus grauarur. Et iste est ille defectus, quo peccator deficit ab esse virtutum, vel quo virtutes deficient in eodem. Gal. 6. Beneficentes non deficiat. Et 2. Theſ. 3. Nolite deficere beneficentes. Ad quod pro certo mali nō attendunt, quia. s. cōtinuē peccāt, & deficiūt. similes. n. sunt Lunæ, quæ quanto plus ad finē lunationis accedit, tanto amplius a lumine deficit & recedit. Et iō Luna Græcē dicitur Mene, quod est defectus. Et inde dicit Neomenia. i. festiuitas nouæ lunæ. Sic verē isti nō cessant ē lumine gratiæ peccando deficere, quousq; ipsos contingat ad finem suæ Lunationis. i. finem præsentis vitæ venire. P̄sal. Deficientes quemadmodum fumus deficiunt. Et notabis, q̄ malis deficient merita & virtutes. figurati in illo Balthasar, qui appensus est in statera, & inuentus est minus habens. Dan. 5. quia scilicet isti deficient in pondere bonitatis. Multa enim grana virtutum deficiūt eis ad hoc, quod legitimi sunt ponderis. vnde dico, quod peccatori

Deficit { Humilitas, cum per superbiam intumescit,
Pietas, cum per auaritiam exareſcit,
Castitas, cum per luxuriam insolescit,
Veritas, cum per fallaciam tenebreſcit,
Firmitas, cum per accidiam computreſcit,
Charitas, cum per inuidiam refrigescit,
Honestas, cum per insolentiam expalleſcit,
Iucunditas, cum per tristitiam oblupeſcit,
Vnitās, cum per discordiam euaneſcit,
Perseuerantiæ stabilitas, cum per desistentiam diffueſcit,
Fidei sinceritas, cum per doctrinæ carentiam confueſcit.

Dico ergo, q̄ in ipsis supbia facit deficere humilitatē. P̄sal. Defecerūt in vanitas dies eorū. Itē in ipsis facit auaritia deficere pietatem. P̄sal. Defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremum aruerunt. Percussus sum vt foenum, & aruit cor meū. Et illud P̄sal. Esurientes & sitientes, aīa eorum in ipsis deficit. Esurire. n. & sitire, ardorem & insatiabilitatem auaritiæ signat. Pietas. n. non auaritia deficit apud eos, quia sicut in P̄sal. dī. Non defecit de plateis eius vsura & dolus. Item luxuria deficere facit castitatem. Vnde Eccl. 26. In filia non auertente se, firmam custodiam adhibe, ne inuētā occasione abutatur se. Sequitur. Contra oēm sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Contra quod cōtulit illud sapiens, q̄ cādor castitatis & nitor honestatis deficere nō debeant, dicens. Eccl. 9. Omni tpe sint vestimenta tua candida, oleum de capite tuo non deficiat. Item fallacia facit deficere veritatē. Vnde in P̄sal. Saluum me fac domine, quoniam defecit sanctus, q̄n diminutæ sunt veritates a filiis hominū. Item

Item accidia facit deficere firmitatem. Firmitas. n. constantia per nullum vitium taliter enervatur sicut per accidiam & torporem. De quo pōt intelligi illud Eccl. 2. Super mortuū plora, defecit. n. lux eius, & super fatuū plora, defecit. n. sensu. Mortuus. n. qui non pōt se mouere, & fatuus, qui non vult laborare, defidioso designat. Item inuidia facit in eis deficere charitatem, de quo Hier. 6. Defecit sufflatorium, in igne cōsumptum est plumbum. Econtra autem præcipitur. Leu. 16. Ignis non deficiat in altari meo. Ignis inquit. i. charitatis feruor. Item insolentia facit deficere honestatem. Esa. 15. Defecit gramen, viror oīs interijt. Item tristitia facit deficere iucunditatem. Vnde Thren. 5. Defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctū chorus noster, cecidit corona capitis nostri, vñ nobis, quia peccauimus. Item discordia facit deficere pacis vnitatem. Vnde Zach. 13. Percute pastorē, & dispergentur oues gregis. Sequitur. Dux partes eius dispergentur, & deficiet. Dispersio. n. discordia & diuisio ē significat. Item desistentia facit deficere perseuerantiæ stabilitatem seu longanimitatem. Vnde de inconstantibus dī Esa. 40. Deficient pueri, & laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent. Pueri. n. & iuuenes. i. homines imbecilles ad modicā tribulationem seu infirmitatem vel laborem solē deficere & deficere, & p impunitiā turbati, & p inconstantia deperire, similes illi pisci, q̄ dī Iosue, qui alas hēt, & q̄q; aliquandiu sursum volat, sed ad modicum statum venti deficit, atq; cadit. Sic tales magna quidem q̄q; in ciipiunt & alte se volare prætentunt, subito tñ deficiunt atq; cadunt, q̄ statū tribulationis sentiunt, & aduertunt. Iob 4. Nunq̄ autem venit super te plaga, & defecisti, tetigit te, & conturbatus es. contra illud Prou. 3. Disciplinam dñi ne abijcias, nec deficias cum ab eo corripis, quem. n. diligit dñs, corrigis. Boni & perfecti viri non sic, quia. s. isti non habent alas piscis, sed aquilæ, & idē volatum suū in bonis operibus cōtinuare possunt, quæ sub onere tribulationum non deficiunt, nec cessant ē bonis operibus, aut desinunt. Esa. 40. Qui sperant in dño, mutant fortitudinē, affument pennas vt aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficiet. Mali autē, vt dictū est, non sic, quia. s. inconstantia facit in eis deficere perseuerantiæ longanimitatem, cōtra illud 2. Reg. 22. Dilatasti gressus meos super me, nō deficiet tibi mei. Tali. n. qui sunt finis corporis, finalē perseuerantiā significat, sicut patet de tunica talari Iosue. Item dico, q̄ istius doctrinæ carentia facit in eis deficere fidē sinceritatem. Vnde Amos 8. Deficere facitis egenos terræ, & dominus Marci 8. Misereor sup turbam &c. Sequitur. Et si dimiserō eos ieiunos, deficiēt in via, multi. n. eorum de longe venerunt. Loquū enim de nouiter conuersis, qui de longe. i. de statu peccati venerant, quia longe a peccatoribus salus, quia re vera talibus ne deficiant p errores, est valde necessarius cibus sciētiæ & doctrinæ. Patet ergo quō multus defectus vitiōri, & multæ carentiæ virtutum sunt in peccatoribus. cōtra illud Iacob 1. Sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Inuenitur ergo defectus criminalis, quo malus grauarur. Quarto dico, q̄ inuenitur defectus palis, quo miser arctatur. Et iste est defectus fortunæ seu rerum terrenarum, quæ cito deficiūt & nihil durant. Similia. n. videntur illi fonti Iouis, qui fuit apud Dodonem, de quo dicit Plin. lib. 2. c. 106. q̄ mediā nocte semp abundat, deinde cōtinuē deficit, & decreſcit, ita q̄ in meridie q̄ erat magis necessarius, totaliter nihil habet de aqua. Sic verē bona mundi in nocte præsentis vitæ abundare videntur, in meridie verō, i. in feruore mortis & in tribulatione alterius vitæ, q̄. s. refrigerium & consolatio magis esset vilis, deficiūt penitus ista bona, quia tunc de istis nihil penitus inuenitur. Vnde illud p̄ rādictum. Eccl. 14. Omne opus corruptibile in fine deficiet. Quod etiam ad mundi diuites possumus applicare, quia. s. dāto, q̄ multas aquas diuitiarum q̄q; videātur habere, sepe tamē fit, quōd ad feruorem meridiei. i. ad ardorem alicuius incumbentis aduersitatis, facilius deficiunt & siccantur, & aquis mundanæ prosperitatis priuant. vnde de talib. potest dici illud Esa. 19. Acreſcet aqua de mari, & fluuius desolabitur, atque siccabitur, & deficiet flumina. Et in P̄sal. dī. Sicut deficit fumus, deficiant, sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei. i. a statu prosperitatis. Vnde 1. Macha. 3. Ablata est voluptas a Iacob, & defecit ibi tibia & cithara. Patet ergo, quōd est defectus temporalis,

quo malus arctat. Quinto dico, q̄ inuenitur defectus æternalis, qui malis paratur. Et iste proculdubio est defectus p̄næ æternæ, vbi deficit omne bonum. Ibi. n. est defectus oīum delectabilium. Et idē infernus, dī, quasi auernus, quasi sine vere, & acheron, quasi sine bono. Et breuiter ibi deficit latria cōsolatiua, abundantia satiatiua, libertas delectatiua. De defectu latriæ dī illud p̄ rādictum. Thren. 5. Defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster &c. De defectu abundantia dicere possunt damnati illud 1. Reg. 9. Panis defecit in cisternis nostris. De defectu verō libertatis dicitur Deuter. 32. Clausi quoque defecerunt, residuūque consumpti sunt. Sic igitur patet quomodo defectus sumit quinque modis, scilicet damnatorum, miserorum, malorum, iustorum, cūctorum. Vel etiam defectus æternalis, temporalis, criminalis, virtualis, & naturalis. Si vis adhuc notare, dic generaliter loquendo, defectum subiacent tria, videlicet Mundi prosperitas, Deficit. n. mundi prosperitas per aduersitatem, carnis fragilitas, p infirmitatē, mentis labilitas per iniquitatem, mundi. n. prosperitas similis est lunæ, quæ continuē variat, & in fine mensis deficit. Vnde de splendore mundanæ gloriæ potest dici illud Eccl. 17. Quid lucidius sole? & hic deficiet. Carnis autem fragilitas similis est candele, quæ continuē consumitur, & in fine deficit consumptio radicali. Vnde P̄sal. Defecit caro mea & cor meum. Mentis verō labilitas similis est folio arboris, quod nihil habet firmitatis, sed ad modicum flatum venti concutit, deficit atq; cadit. Quia verē natura humanæ mentis est valde mobilis, atq; vana. Vento. n. malorū desideriorum concutitur, & finaliter per consensum in peccatum deficit, & corrumpit. P̄sal. Subito defecerunt, & perierunt propter iniquitatem suam. In vno autem potissimē video defectum mentalis mobilitatis, videlicet in amicitia, quæ verē mundani amici nō sunt stabiles vel perseuerantes, sed magis deficientes, & desistentes, & isti sunt similes imagini, quæ est in speculo, cui si arriseris, ridet, si autē ridere defieris, deficiet risus suus. Sic verē q̄diu talibus aridemus, beneficia eis dando, tandiu nobis arident, sicut amicitiam ostēdendo, & grata seruitia impendendo. Sed verē si arriendo & beneficiendo cessauerimus, statim deficiet, & cessabunt. Hier. 20. Defeci, ferre non sustinens. Illud etiam videmus de falsis amicis, & seruitoribus Dei, qui quandiu Deus per prosperitates eis aridet, tandiu in illius obsequijs perseuerat, si autē immissa tribulatione eis aridere defierit, statim eorum risus. i. amor, deuotio & seruitium per impatiētiā deficiet, & cessabit, dicitur illud Thren. 5. Defecit gaudium cordis nostri &c. Non sic ergo non, non deficiamus in tribulationibus, sed ad modū ignis, qui per ventum non deficit, sed augetur, quāto magis tribulationibus impellimur, tanto ad Deum fortius inflammemur. 2. Theſ. 3. Nolite deficere benefacientes, vt cuiuslibet dicitur illud Apoc. 2. Sustinisti propter nomen meum, & nō defecisti. Homo. n. qui in operando habet rectam regulam & exemplar, ipsam sequendo non pōt deficere. sic quia Deus regula est actuum nostrorum, si ipsum per imitationem sequamur, nunquā poterimus deficere vel errare. Ideo de sanctis dicitur Esa. 40. Affument pennas vt Aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficiet &c. Si vis vide istam auctoritatem diuisam & profectam supra titulo de aquila, vel de ambulare.

Defunctus. Nota, q̄ defunctus dī a de, & fungor, gē. A ris. Est. n. idem q̄ mortuus, eo q̄ ille, qui moritur, iam defunctus est officio vitæ suæ. Et breuiter quicquid dī de mortuo, potest dici & de defuncto. Signat enim Vitæ terminum naturalem, Est. dico, defunctio Virum luminum virtuales, naturalis. A ctuum Statum criminum noxiales. 7. Descendit Iacob in Aegyptū, & mortuus est. Itē est defunctio virtualis, quæ. s. per defunctum, qui punctus non recalcat, iniuriatus non dolet, verberatus non clamat, qui. s. non comedit, non loquitur, nec se mouet, intelligitur vir perfectus, per abstinentiā non comedens, per patientiam nō sentiens, p stabilem perseuerantiam se non mouens. Vnde Actuum 2. David defunctus, & sepultus est. 2. Machabeor. 4. Recordatus defuncti sobrietatem, sicut. Item est defunctio criminalis vel etiam noxialis, & sic defunctus, qui est grauis ad portādum, horridus ad

ad videndum, fectus ad sentiendum, signat peccatorem, cuius conditio est intolerabilis, cuius aspectus seu cõuerfatio est horribilis, cuius fctõr seu infamia est abominabilis. Vnde de peccatoribus dicitur Sap. 3. Si celerius defuncti fuerint, non habebunt spem in die agnitionis, idest in die iudicij. Matth. 2. Defuncti sunt qui quærebāt animam pueri &c. Vide infra de morte & mortuo.

Deicere. Nota, qd deicere est de alto ad imum impellere. Vñ deicere idem est, qd deorfum facere. Et aduertendum est, qd in scriptura inuenitur quinquplex deiectio; quæ fit tã in bono quàm in malo, videlicet Virtuosa, quæ fit per mentalem humilitatem, Luctuosa, quæ fit per finalem calamitatem, Ruinosa, quæ fit per temporalem aduersitatem, Vitiõsa, quæ fit per noxiale iniquitatem, Dolõsosa, quæ fit per infernalem pœnalitatem.

Prima ergo est deiectio humilium & perfectorum, qui. s. per superbiam nõ se erigunt, aut extollunt, sed potius se deiciunt, & prosternunt. Prou. 15. In mare animi deicitur spiritus. vnde Apostolus 1. Cor. 4. de se & alijs humilibus & perfectis dicebat sic. Vsq; in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nu di sumus; & colaphis cedimur, & instabiles fumus, & laboramus operantes manibus nostris. Maledicimus, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur & obsecramus, deijcitur, sed nõ perimus. Secunda est deiectio flebilium mortuorum. Ista est. n. lex nature; vt. s. postq homo aliquandiu steterit in hac vita, per mortem deijciatur in terram. Vnde Eccle. 14. Alia generatur, & alia deijciuntur. Tertia est deiectio fragilium miserorum, qui. s. de statu fortunæ quandoq; deijciuntur in præceps. Vnde de tyrãno Nabuchodonosor dicit Thren. 2. qd munitiones virginis Iuda deiecit in terram. De superbo etiã Pharaone & exercitu eius dicitur Exo. 15. qd dñs equum & ascẽsorem deiecit in mare. Quarta est deiectio criminalium iniquorum, qui. s. de statu gratiæ quotidie per Diabolum deijciuntur in diuersa vitia corruentes. vnde Diabolus dicitur luctator fortis & fallax, qui multis vitijs ipsos decipit, & in peccatum deijcit. Deijcit

Dum Eleuantur per superbiam, Collabuntur per luxuriam, Alligantur per pigritiam, Inflammantur per auaritiã, Sagittantur per inuidiam, Segregantur per discordiam, Potant & impinguntur pgaltrimargiã. Ius, s. qn ipsum eleuat in alto, qn ipsum ponit in lubrico, qn pedẽ eius ligat, pede proprio interposito, qn aduersarius nimis fatigatur, & estuat, quando ipsum gladio percussit & sagittat, quando ipsum a socijs suis diuidit, aut segregat, qn ipsum fatiatum & pinguem inuenit, dum pugnat. Sic igitur dico, qd deijciuntur mali, dum per superbiam eleuantur. Psa. Defecisti eos, dum alleuarentur. Item dum per luxuriã collabuntur. Vnde de mala muliere dicit Prou. 7. Multos. n. vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Item dum per pigritiam alligantur. Prou. 18. Pigrum deijcit timor, animã autem effeminatorum esurient. Item dum per auaritiã estuant, seu inflammantur. Vnde de Hierusalem. i. de anima dicitur in Psa. In securi, & ascia deiecerunt eã, incenderunt igni sanctuarium in terra. Item dum per inuidiam sagittantur. 4. Reg. 19. Reuertetur in terram suam, & deijciam eum gladio. Item cum per discordiam separantur. Vnde Eccl. 22. Mitteas lapidem inter volatilia deijciet illa, sic & qui conuiciatur amico, dissoluit amicitiam. Item dum per gulam seu gastrimargiam impinguntur. Vnde Hier. 48. Super messet tuam, & vindemiam tuam prædo irruet. Sequitur. Deiecit ceruicem Moab, & confusus est. Ecce ergo quomodo Diabolus deijcit istos in foueam peccati. Vnde ipse est ille hircus, de quo dicitur Dan. 8. qd cornu eius magnificatũ est vsq; ad fortitudinem cœli, & deiecit de stellis, & cõculcauit eas. Stellæ de cœlo deijciuntur, quando iusti de statu gratiæ per tentationẽ Diaboli ad vitia detrahuntur. Ista est ergo quarta deiectio, quæ est criminalium iniquorum. Quinta est deiectio, infernalium damnatorum, qui. s. in carcere & fornacem inferni deijciuntur a Deo. Psa. In ignem deijciens eos, in miserijs non subsistent. Et 2. Mach. 13. In cinerem deijci iussit sacrilegum. Sufficit. Vide de abijcere, & projicere.

Deinceps, Deinde, De cætero. Nota, qd deinceps supponit pro iterum, pro de cætero, & pro deinde. Signat. n. quandam iterationem, additionem & continuationem, & posteriõrã cum primis copulationem. Moraliter ergo loquendo, tam deinde, quàm deinceps quàm de cætero finalem designant perseverantiam, seu etiam continuationem & profectum, siue bonum, siue malum. vnde dico, quod est

Vnum Deinde continuatiuum bonorum operum, Deinceps multiplicatiuum malorum scelerum, De cætero perpetuatiuum inferni verberum, Vltcrius accumulatiuum summorum munerum.

Dicam ergo, qd ista aduerbia temporis signant bonorum profectum & continuationem. 1. Cor. 15. Prius qd aiãle est, deinde quod spirituale est. In conuersione & profectu bonorũ semper inuenitur vñ deinceps, quia. s. si primò fuerint mali, tandem deinceps fiunt boni. Et postquam boni incipiunt esse, deinceps cõtinuare volũt, & de malo in bonũ, de bono verò in melius se mutare. vñ Mar. 4. Vltro. n. terra fructificat primò herbã, deinde spicã, deinde plenũ frumẽtũ. Vnde nota, qd deinde signat iterationẽ seu cõtinuitatem, videlicet Subiectionis æternæ, De humilitate dicit Ioan. 13. Orationis supernæ, qd deinde Iesus misit aquã in peluim, & lauit pedes Dilectionis fraternæ, discipulorũ. De oratione dicit Heb. 7. qd Sacerdos necesse habet orare pro se, deinde pro populo. De dilectione verò fraternã dicitur Gal. 1. Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum. De conuentione verò potest dici illud Galat. 2. Deinde ascendi iterum Hierosolymã cum Barnaba & Tito sũ reuelationem. Ista ergo verba signant bonorum operum cõtinuitatem.

Secũdo dico, qd qnq; signant vitiorum seu scelerum multiplicatiõnem, sicut si diceretur. Ille peccauit in hoc, & deinde in hoc. Vnde de tali mala cõtinuatione dicit Iac. 1. Vnusquisq; tentatur ad concupiscentiam suã, deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum, peccatũ verò, cũ consummatũ fuerit, generat mortem. Mali. n. de bono in malũ procedũt, & de malo in peius deficiunt. 1. Tim. 2. Adam. n. primò formatus est, deinde Eua. q. d. primò faciũt quod melius est, deinde quod deterius. Tertio verò, qd ista aduerbia significant futurorum perpetuatiõnem, patet per Senec. in Epistola. vbi dicit, qd eius lex est stare de cætero. Vnde etiã de iustis & beatissimis dicitur 1. Thess. 4. Semel nos, qui viuimus, & qui residui sumus, rapiemur simul obuiã Christo in aera, & sic semper cum domino erimus. De quartò verò deinde. s. de tpe mortis & inferni, quod postea succedit, potest dici illud Sap. 17. Deinde si quis eorum decidisset, custodiendebatur in carcere sine ferro reclusus. Si vis etiam notabis, quod

De cætero debes Recordari crucis supplicia, Gratulari summa lætitiã, Meditari cuncta vitia, Deprecari Dei magnalia, Reformari omni inuitia, seu cumulari virtutum copia. Igitur de cætero recordemur crucis supplicia. Gal. 6. De cætero nemo mihi molestus sit, ego enim stigmata dñi nostri Iesu Christi in corpore meo porto. Item de cætero gratulemur summa lætitiã. s. exultando in dño & sperando. Philip. 3. De cætero fratres mei gaude in dño. & Ephes. 6. De cætero fratres mei confortamini in domino. Itẽ de cætero meditemur nobis vitia. Philipp. 4. De cætero fratres quocunq; sunt vera, iusta, pudica, sancta, & bonã famã, hæc cogitate. Item de cætero deprecemur Dei magnalia. 2. Thess. 2. de cætero fratres orate pro nobis, vt sermo Dei currat. Item de cætero cumulemur virtutum copia. 2. Corin. 13. De cætero fratres gaude, perfecti estote, exhortamini, idẽ sapite &c. sufficit, quia paucas inuenio auctoritates.

Delectare, Delectatio. Nota qd delectatio in bono sumitur & in malo, & primò quidem sumi potest in malo, quamuis enim potentia bene ordinata non delectetur nisi in apprehensione proprii obiecti sibi bene cõparati & proportionati, sit tã qnq; quod ex insectione sensus & corruptione appetitus, ipsa delectetur in illo, quod de se est tristabile & tristetur in illo, quod de se est delectabile. Sicut patet de gustu, qui quandoque ita corumpitur, qd in saporibus horribilibus & amarissimis delectatur, in bonis verò & suauibus contristatur. Vnde et de mulieribus prægnantibus sæpe visum est, qd carbones & alios cibos horribiles comedebant, bonos verò & lapidos abhorreant. De demoniacis verò & melancholicis idem videtur. Et in dicit, qd astrologi dicunt, qd illi, qui in constellatione saturni nascuntur, rebus immundis & vilibus delectantur. De Mida etiã Rege dicitur in fabula, qd cum Pan Deus rurali fistula Apollo, idest sol lyra canerent, & Midas iudex esset, quis horum meliorem melodiam faciebat, accidit, qd iste in cætu dei ruralis magis fuerit delectatus, qd in cithara Apollinis, & idẽ pro eo iudicauit, quã p quia malè delectatus malè iudicauerat, Apollo aures a fini sibi dedit. Ouidius lib. 2. fabula 4. Ista applicabo ad peccatores, quorum sensus & ratio per peccatum taliter corrumpitur, qd debet non iudicare de obiectis, quia re vera plus delectantur de immundis rebus, quàm de mundis, & in malis operibus, qd in bonis. Vnde nota, qd malorũ quidã delectant in facultatibus, quidã in voluptatibus, quidã in dignitatibus. Breuiter. n. dicere possum, qd piores similes sunt Hallicibus, quæ vbi cunq; lumen viderint, ibidem taliter delectantur, qd illuc concurrunt, & capiuntur. Cæcus et delectatur in fistulis, obdormit. n. & tunc ferro vulneratur, & capitur. Vnicornis etiam delectatur in pulchritudine virginis, & in eius gremio cruciatur, & sic de alijs. Sic verè malè in malis delectationibus delectantur, & sic a diabolo diuersimodè capiuntur. quidã. n. delectantur in lumine scientiarum mundialium, quidã in melodia Irregulari secularium, quidã in pulchritudine fœminarũ, & deliciarum corporalium. Hos ergo per tales delectationes venator diabolus decipit, ferrũ mali propofiti infigit, & sic eos per peccatum occidit, & ad litus inferni finaliter se eũ trahit. Sicut de muliere dicitur Gen. 3. qd videns lignũ prohibitũ, qd esset iuaue, pulchrumq; visu, & aspectu delectabile, fructus ipsius concupiuit, & comens Paradisum amissit, quia. s. dum mulier. i. quocunq; molli & imbecillis personã, in rebus delectabilibus plus debito se delectat, ipsas facilliter desiderat, & sic contra Deum grauius peccat. Vnde Esa. 66. In abominationibus anima eorum delectata est. contra consilium sapientis, qui dicit Pro. 4. Ne delecteris in semitis impiorũ, nec tibi placeat malorum via. Sed de tali mala delectatione vide infra de delictis. Sumitur ergo delectari in malo. Sed adhuc dico, qd sumi potest i bono, & istud est quando mens bene disposita delectatur in bono. Sicut. n. dicitur Philo sophi, habitus virtutis facit facilliter, & delectabiliter operari. Dicunt etiam astrologi, qd illi, qui nascuntur in constellatione bona, naturaliter disponuntur ad bonum, & delectant in bono. Sic verè illi, in quibus bona constellatione. i. diuina gratia dominatur, in bono generaliter delectantur. Vnde de gratia dicit Mach. 15. qd filij Israel superauerũt aduersarios suos, præsentia Dei magnificè roborati vel delectati. Dicant ergo quilibet iusti illud Psa. Repleti sumus mane misericordia tua, exultauimus & delectati sumus. In quibus verbis ostendit, qd iusti tripliciter delectantur, videlicet

Ex quadam multitudiẽ copiosa, Primam facit certitudine gaudiosa, fructus virtutis plenitudine gloriosa, tum & possessio. (Repleti sumus) Secundam facit spes futurorum & affectio. (Exultauimus) Tertiã facit deos præmiorũ & adeptio. (Delectati sumus) Delectatur. n. iustus virtute possidens, delectatur contemplatiuus spe futurũ residens, delectat beatitudinem in cœlo præsidens. Vis meritorũ facit ditari. (Repleti sumus) Spes futurorum facit lætari. (Exultauimus) Lux præmiorum facit beari. (Delectati sumus) Dico ergo, qd qdã delectatio, qd con surgit ex virtutũ obiecta multitudine. (Repleti inquit sumus mane misericordia tua.) Mane. n. signat tps vitæ, sicut sero signat vitam futuram, quia. s. iusti in isto mundo, in vita præsentia Dei misericordia replentur, in quã virtutibus cumulantur. (Repleti inquit sumus) Cor enim humanum tantæ est capacitatis, quod nullo perfecte repletur nisi Deo, in nullo perfecte delectantur, nisi in Deo. Deus autẽ si in corde nostro habitauerit, ipsum suum certo cunctis virtutibus perficiet, & replebit. Sicut enim lux Solis in domum, in quam intrare solet, nõ solum sui præsentia, imò et infinitis radijs ipsam replet, sic Deus & Dei gratia si in mentem nostrã venerit, radijs virtutum omnium hanc replebit. Eccl. 39. Reple Syon inenarrabilibus virtutibus tuis. Ista est

proculdubio maxima delectatio, quæ omne delectamentũ faciebat in ore, sicut dicit Sap. 16. quia pro certo iste omnem complacentiam generabit in corde. Et sic notabo, quod iusti replentur & delectantur in virtutibus, quia videlicet

Delectatur sapientia studiosos, Ecce ergo quomodo diligentia curiosos, iusti diuersimodè pntia, seu reuerentia timorosos, de delectantur. Adhærentia amorosos, Dicam igitur, qd contemplatio luminosos, quidã delectatur in sapientia exultatio gaudiosos.

studiosa, quia sicut dicit Sap. 8. Immortalis est sapientia, & in amicitia illius delectatio bona. Et iõ Sap. 6. Cõsultit scriptura sic. Ergo delectamini in sedibus. & sceptra ppetuis o Reges seculi, diligite sapientiã. i. primò delectamini in sapientia. Itẽ quã delectant in diligentia curiosa seu obsequiosa. Eccl. 26. Gratia mulieris sedula delectabit virum suum. Mulier. n. sedula est diligentia seu obedientia, quæ. s. virũ suũ. i. suũ possessorẽ delectat. Itẽ quã delectant in reuerentia timorosa. Eccl. 1. Timor dñi delectabit cor. Item quidã delectant in adhærentia amorosa, qui. s. Deo & proximo charitatiuè adhærent, & cũ ipso loqui per orationẽ, & laudem amant. Psa. Iucundum sit ei eloquium meũ, ego verò delectabor in dño. Et Prou. 15. In amore eius delectare iugiter. Itẽ quã delectantur in cõtẽplatione luminosa, quia. s. cõtempnari Deũ & operũ suorũ mirabilia, maxima est delectatio. De Deo. n. dicit in Psa. Memor fui Dei, & delectatus sum. De operibus et eius dicit in Psa. Delectasti me dñe in factura tua, & in operibus manuum tuarum exulta bo. Itẽ quã delectantur in exultatione in Deũ, & in gaurum actione, de quo i Psa. dicit. Exultent iusti in conspectu Dei, & delectentur in lætitiã. Ecce ergo quomodo repleti sunt virtutibus. Ista est igitur quædam delectatio, qd cõsurgit ex virtutũ operatione multa. Repleti sumus (inquit) mane misericordia tua. Psa. Replebimur i bonis domus tuæ. sequitur ibidẽ. Exitus matutini & vespere delectabis. Secũdo dico, qd est quædam iustorũ delectatio, qd cõsurgit ex futurorũ sperata certitudine, quæ ostenditur cum dicit. (Exultauimus) Spes. n. certa futurorum bonorum, est hominum maxima delectatio, & summa & gaudiosa. exultatio, in tñ qd aliquæ sunt regiones, in quibus tanta est spes future vitæ, qd in mortibus amicorum magis exultat qd plorat. Sicut est apud Indos sũ Odorigum & Valerium Maximũ lib. 2. c. 40. sicut est fuit apud Gallos sũ Pomponium, quibus fuit mos, qd amici viuentes in ignibus amicorum mortuorum (corporã. n. eorum loco sepulture cremabantur) se iniiciebat gaudentes, tanqũ vna victuri cũ eis. De Thracibus et dicit, qd apud eos lætabunda erãt funera, luctuosa aut puerperia, dũ aiãm putent non mori, sed trãfire. Ad quod etiam vñ nos informare natura, quia. s. quidã sunt aialia, quæ moriendo cantare & exultare dicuntur, quod de Cygno aue dicit, cuius exemplum ponã fatis extraneum. Est. n. mons in Aethiopia sicut ponitur in lib. de Natura locorum, in cuius cacumine sunt aliqui adamantes, qui carnes humanas attrahunt, & hominem quamuis ligatum suis vinculis ferreis, statim quasi saluum violenter ridendo ad se rapiunt, atq; præmunt. Est igitur signum in illo monte, vltra quod nullus audeat transire, simplices verò crediderunt in monte illo esse Paradisum Terrestrem, ego verò manis credo fieri per violentiam adamãtis, quocunq; tñ modo fiat, huic monti comparabo Paradisum cœlestẽ, cuius est tanta vis attractiua, qd qui bene considerat illã vitã, nullis impediatur vinculis corporis vel cuiuscunq; tpaalis amoris, quin in spe illius taliter delectabitur, quod ridẽdo & exultando illuc cordialiter attrahetur. Si. n. vultur vltra mare sentit exercitum, & odorẽ cadauerum, multo fortius vltra vitã istam debemus sentire illũ odorẽ suauissimũ Paradisi, & in eo, sup oia delectari, quia sicut dicit Prou. 27. Vn guento & varijs odoribus delectabitur cor. Vñ Esa. 58. Delectaberis inquit super dño, & sustollam te super altitudinẽ terræ, & cibabo te hæreditate patris tui Iac. Loquit. n. de futuro, quia spes est de rebus futuris, non præsentibus. Exultauimus ergo, supple in spe futurorũ. vnde Act. 2. Delectatũ est cor meũ, & exultauit lingua mea, in sup & caro mea requiescet in spe. Patet ergo, qd est quã iustorũ delectatio, quæ cõsurgit ex futurorũ sperata certitudine. (Exultauimus inquit) Tertio dico, qd inuenit quã iustorũ delectatio, qd cõsurgit ex præmiorũ beata plenitudine, & hoc ostendit, cũ dicitur.

Delectatur in bonis verò & suauibus contristatur. Vnde et de mulieribus prægnantibus sæpe visum est, qd carbones & alios cibos horribiles comedebant, bonos verò & lapidos abhorreant. De demoniacis verò & melancholicis idem videtur. Et in dicit, qd astrologi dicunt, qd illi, qui in constellatione saturni nascuntur, rebus immundis & vilibus delectantur. De Mida etiã Rege dicitur in fabula, qd cum Pan Deus rurali fistula Apollo, idest sol lyra canerent, & Midas iudex esset, quis horum meliorem melodiam faciebat, accidit, qd iste in cætu dei ruralis magis fuerit delectatus, qd in cithara Apollinis, & idẽ pro eo iudicauit, quã p quia malè delectatus malè iudicauerat, Apollo aures a fini sibi dedit. Ouidius lib. 2. fabula 4. Ista applicabo ad peccatores, quorum sensus & ratio per peccatum taliter corrumpitur, qd debet non iudicare de obiectis, quia re vera plus delectantur de immundis rebus, quàm de mundis, & in malis operibus, qd in bonis. Vnde nota, qd malorũ quidã delectant in facultatibus, quidã in voluptatibus, quidã in dignitatibus. Breuiter. n. dicere possum, qd piores similes sunt Hallicibus, quæ vbi cunq; lumen viderint, ibidem taliter delectantur, qd illuc concurrunt, & capiuntur. Cæcus et delectatur in fistulis, obdormit. n. & tunc ferro vulneratur, & capitur. Vnicornis etiam delectatur in pulchritudine virginis, & in eius gremio cruciatur, & sic de alijs. Sic verè malè in malis delectationibus delectantur, & sic a diabolo diuersimodè capiuntur. quidã. n. delectantur in lumine scientiarum mundialium, quidã in melodia Irregulari secularium, quidã in pulchritudine fœminarũ, & deliciarum corporalium. Hos ergo per tales delectationes venator diabolus decipit, ferrũ mali propofiti infigit, & sic eos per peccatum occidit, & ad litus inferni finaliter se eũ trahit. Sicut de muliere dicitur Gen. 3. qd videns lignũ prohibitũ, qd esset iuaue, pulchrumq; visu, & aspectu delectabile, fructus ipsius concupiuit, & comens Paradisum amissit, quia. s. dum mulier. i. quocunq; molli & imbecillis personã, in rebus delectabilibus plus debito se delectat, ipsas facilliter desiderat, & sic contra Deum grauius peccat. Vnde Esa. 66. In abominationibus anima eorum delectata est. contra consilium sapientis, qui dicit Pro. 4. Ne delecteris in semitis impiorũ, nec tibi placeat malorum via. Sed de tali mala delectatione vide infra de delictis. Sumitur ergo delectari in malo. Sed adhuc dico, qd sumi potest i bono, & istud est quando mens bene disposita delectatur in bono. Sicut. n. dicitur Philo sophi, habitus virtutis facit facilliter, & delectabiliter operari. Dicunt etiam astrologi, qd illi, qui nascuntur in constellatione bona, naturaliter disponuntur ad bonum, & delectant in bono. Sic verè illi, in quibus bona constellatione. i. diuina gratia dominatur, in bono generaliter delectantur. Vnde de gratia dicit Mach. 15. qd filij Israel superauerũt aduersarios suos, præsentia Dei magnificè roborati vel delectati. Dicant ergo quilibet iusti illud Psa. Repleti sumus mane misericordia tua, exultauimus & delectati sumus. In quibus verbis ostendit, qd iusti tripliciter delectantur, videlicet

Ex quadam multitudiẽ copiosa, Primam facit certitudine gaudiosa, fructus virtutis plenitudine gloriosa, tum & possessio. (Repleti sumus) Secundam facit spes futurorum & affectio. (Exultauimus) Tertiã facit deos præmiorũ & adeptio. (Delectati sumus) Delectatur. n. iustus virtute possidens, delectatur contemplatiuus spe futurũ residens, delectat beatitudinem in cœlo præsidens. Vis meritorũ facit ditari. (Repleti sumus) Spes futurorum facit lætari. (Exultauimus) Lux præmiorum facit beari. (Delectati sumus) Dico ergo, qd qdã delectatio, qd con surgit ex virtutũ obiecta multitudine. (Repleti inquit sumus mane misericordia tua.) Mane. n. signat tps vitæ, sicut sero signat vitam futuram, quia. s. iusti in isto mundo, in vita præsentia Dei misericordia replentur, in quã virtutibus cumulantur. (Repleti inquit sumus) Cor enim humanum tantæ est capacitatis, quod nullo perfecte repletur nisi Deo, in nullo perfecte delectantur, nisi in Deo. Deus autẽ si in corde nostro habitauerit, ipsum suum certo cunctis virtutibus perficiet, & replebit. Sicut enim lux Solis in domum, in quam intrare solet, nõ solum sui præsentia, imò et infinitis radijs ipsam replet, sic Deus & Dei gratia si in mentem nostrã venerit, radijs virtutum omnium hanc replebit. Eccl. 39. Reple Syon inenarrabilibus virtutibus tuis. Ista est

proculdubio maxima delectatio, quæ omne delectamentũ faciebat in ore, sicut dicit Sap. 16. quia pro certo iste omnem complacentiam generabit in corde. Et sic notabo, quod iusti replentur & delectantur in virtutibus, quia videlicet

ctum est. Delectatis sumus omnibus diebus nostris. Illa est enim summa & perfecta delectatio, quado .f. homo Deum nudè vider, & intuituè Deo suauissimè fruatur & charitati uè. Deo etiam perpetuè adhæret sensitiuè & gretatiuè, ibi enim est delectatio. Nam

Delectantur, quia vident Deum clarissimè, Deum gustant dulcissimè, tenent Deum firmissimè, gaudent secum lætissimè, hærent ei tutissimè, complent vota plenissimè.

Dico ergo, qd beatorum delectatio cõsistit in Deum clarissimè videndo. Eccl. 1. Delectabile est oculis videre lumen. Item cõsistit in Deo dulcissimè fruendo. Vnde Esa. 55. Omnes sitientes venite ad aquas. Sequitur. Venite & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra. Itè cõsistit in Deum firmissimè seu longissimè tenendo. i. in perpetua securitate. Vnde in Psal. Notas fecisti mihi vias vitæ, adimplebis me læticia cum vulu tuo, delectationes in dextera tua vsque in finem. Item cõsistit in Deo lætissimè gaudendo. Vnde illud prædictum Psal. Exultent iusti in conspectu Dei, & delectentur in læticia. Item cõsistit in fortuna, ætillissimè viuendo. Psal. Mansuerunt autem hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. Item cõsistit in plenissimè vota cõplendo, quia. f. oēs appetitus aia fatiant, & oia vota & desideria cumulantur. vnde Prou. 13. Desiderium, si compleatur, delectat aiam. Et in Ps. Delectare in dño, & dabit tibi petitiones cordis tui. vñ Aug. 22. de ciuitate Dei. Ipse erit finis desideriorum nostrorum, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione landabit, hic natus, hic affectus, hic actus erit oibus sicut vita æterna cõs. Patet igitur, qd est triplex delectatio bonorũ, videlicet vna, quæ est in beata plenitudine gaudiorũ seu præmiorum, alia quæ cõsistit in obtenta multitudine meritorũ seu virtutum arque donorum. Sufficit ergo. Vide infra de delitijs.

Delere. Nota, qd delere idem signat qd destruere, dissipare, vel penitus annullare. Moraliter ergo loquẽdo, dico, qd delere potest in bono & in malo significare. In bono. f. qñ vitia delentur ab aia, quod fit per gratiã introductionem, quia. f. Deus est sicut pictor, qui volens murum depingere, solet ante oia antiquas imagines delere, & ipsũ murũ dealbare, & postea nouas imagines nouis colorib. figurare. Sic verè Deus, qñ vult depingere aiam peccatricẽ, & virtutum imaginibus decorare, primò & ante oia oportet, qd antiquas imagines vitiõrum deleat, aquã suã grẽ imittendo, & albedinem innocentie inducẽdo, quib. factis facillè est nouas imagines virtutũ introducere, & rotã ipsam morali pulchritudine colorare. Propter quod Dauid peccabat in Ps. dicens Deo. Miserere mei Deus sm magnã misericordiã tuã. Et sm multitudinẽ miserationũ tuarum, dele iniquitatẽ meã. Et meritò, quia pro certo ipse est solus, qui pòt delere iniquitates. Ipse. n. habet apud se librum vitæ, vbi scripta sunt mèrita iustorum, & librum mortui, vbi scripta sũt delicta malorum. Cum ergo iustus peccat delètur de libro vitæ ipsius mèrita. iuxta illud Exo. 32. Qui peccauerit mihi, delebo eum de libro meo. quasi dicat econuerso. Illi, qui mihi non peccant, de libro hoc non delentur. Apoc. 3. Qui viderit, vestietur vestimentis albis & non delebo eũ de libro vitæ. Cũ aut pctor conuertitur, delentur de libro mortis ipsius delicta. Vñ dñs dicit Esa. 43. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas pp me, & peccatorum tuorum non recordabor. Et Esa. 44. Deleui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam pcta tua. Si aut vis scire quid sit liber vitæ, & qd sit liber mortis, vide infra de libro in littera L. Sicut ergo homines multũ libèter laborat ad delendũ malas bestias, & etiam latrones, & hostes de suis finibus, sic nos debemus laborare ad delendũ vitia & pctã de nostris mentibus. Deut. 3. & Deut. 13. Percussim⁹ eos, & deleuim⁹. Aduerte aut, qd lre scripte in pergamento oprimè delètur vel qñ aqua abluunt, vel pñicio raduntur. Sic dico, qd tũc iniquitates nras de libro notitiæ diuinæ bñ deleuimus, qñ aquã lachrymarum, vel pñie rasorium & absterforiũ adhibemus. Gen. 7. Tam reptile, qd volucres celi deleta sunt de terra. Reptilia. n. sunt peccata, quæ reptant in carne. Volucres verò sunt peccata, quæ volat in mente, quæ. f. omnia debent deleri. Duo tamen attendenda sunt circa delectionẽ vitiõrum. Sicut. n. dñs pcepit filijs Israel, qd delerent nationes de terra sua, dñs tñ ibi, qd nò poterat eas delere pariter, imò consuluit, qd paulatim vnus populus post aliũ deleat. Sic verè quidã fatui sunt qui nationes oim vitiõrum de terra cordis sui simul eradica re volunt, & nimis altã viã perfectionis accipiunt, & subito sancti fieri posse credunt. Sic aut non dēt fieri, quia. f. successus & modestè debet hõ ad pñie asperitatem, & ad actus perfectionis pcedere, & nò nimis velociter festinare. Sicut. n. Reges qñq; habent aduersarios populos in terris suis ita radicator & multiplicator, qd ipfos quidẽ subigere possunt, delere aut nò possunt, sic peccata, & maximè carnis, ita sũt in nostris corporib. radicata, qd ipsa possunt rationis dño subigere, & seuire compellere sub tributo, delere autem penitus non valent, imò ipsos nobiscum viuere necessariò sustinemus. Iud. 1. Zabulon non deleuit habitatores The tron & Nalon, sed habitauit Chananeus in medio eius, factusque est ei tributarius. Patet ergo, qd delere sumi potest in bono. ¶ Sed adhuc dico, qd delere dici potest in malo. f. gñificato. Et sic dico qd homo deleri dicitur, quando spiritualiter quo ad gratiam, temporaliter quo ad fortunã, æternaliter quo ad gloriam dissipatur. Sic igitur notabo, quòd triplex delectio inuenitur in malo significato, videlicet,

Delectio Vitiõsa, quæ fit interiori, Rigorosa, quæ fit exteriori, Dolorosa, quæ fit posteriori. Primam facit hostis, virtutes exuens, Secundam facit mundus, terra diffuens, Tertiam facit Deus, damnatos destruens. Dico ergo, qd est quedam delectio, quæ fit interiori in consciẽtia, & ista est delectio gratiæ & virtutũ, & imaginis Trinitatis, qd oia delentur ab aia per pctm. vñ diabolus vñ dicere illud Ps. Committam eos, vt puluerem ante faciem venti, vt lutũ platearum delebo eos. Deletur. n. peccator de libro diuinẽ acceptationis, de fama midanã reputationis, de statu exterioris cõuersationis. Deletur dico primò quantum ad gratiam, quæ ipsũ cum sanctis asseribit. Ps. Delectantur de libro viuientium, & cum iustis non scribantur. Item quantum ad famam, qd ipsũ laudandũ describit. Ps. in generatione vna deleatur nomen eius. Exo. 17. Ad hoc delebo memoriam Amalech de sub cœlo. Itè quantum ad conuersationẽ, ad quã ipsum honestas conscribit. 4. Reg. 21. Delebo Hierusalem sicut deleri solent tabule, delens vertam & ducã crebris stolum super faciem eius. ista est igitur delectio gratuitorum, qd fit interiori in consciẽtia. ¶ Secundò dico, qd inuenitur delectio fortuitorum, quæ fit exteriori in apparenia. Et ista proculdubio est illa, qua status gloriæ midanã, ipsaq; bona fortunã per tribulationes & per tyrãnorum oppressiones delentur. 2. Reg. 16. Deleuit Zambri omnem domum Baala. Tyranni. n. delent, & grauant alios, vt ipsi soli dominentur in terra. Exemplo Aman, qui solũ odio & inuidia Mardochei, qui sibi nò assurgebat, delere voluit omnes filios Israel, nisi dñs aliud ordinasset, sicut dñs Hester 3. & 8. Et iõ Hester 9. dicitur, Hostis aduersarius Iudeorum cogitauit cõtra eos malum, vt occideret eos, atq; deleret. Ista est ergo delectio fortu niorum, quæ fit exteriori in apparenia. ¶ Tertio inuenitur delectio damnatorum, quæ fit posteriori in inferius in pestilentia. Damna. n. a Deo delentur. f. quantum ad gaudiũ & cõsolationem, non quantum ad substantiã & naturam. Vnde de damnatis a Deo per dæmones delctis & dissipatis potest exponi illud 2. Paral. 20. Filij Amon & Moab consurrexerunt aduersus habitatores Seyr, vt interficerent eos atq; delerent. Isti. n. non delentur quantum ad peccatum, qd de peccato eorum dicitur Ne. 3. Peccatum eorum coram facie tua non deleatur. Delebitur tamen quantum ad beatitudinem statum, non quem habuerũt, sed quem habuissent nisi peccassent. Deu. 9. Transibit ante te ignis consumens, qui conterat eos atq; deleat. Patet ergo quomodo dele re in bono sumitur, & in malo.

Deliberatio. Vide de prudentia & in tabula, quia in scriptura sacra quasi nullæ sunt auctori tates vocales, & in infinitis locis fit mentio de eadem.

Delitia, Delectatio. Quamuis delectatio possit distingui in vitiosam,

tuosam, in vitiosam, & gloriosam, in virtuosam dico quam habent perfecti, qui. f. delectantur in spiritualibus. vnde in Ps. delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. in vitiosam, quam habent infecti, qui delectantur in corporalib. vnde Apoc. 18. Ne participetis delictiarum, f. mulieris meretricis in gloriosam, quam hñt beati, qui delectantur in æternalibus. vnde in Ps. Et lætabuntur in multitudine pacis. Possunt tamen dicere, qd quamuis delectatio sonet in bonum, vt communiter in scriptura, delictiæ tamen, vt communiter, sonant in malum. Gratia ergo breuitatis de multis mundi delictijs aliquantulum differamus, & dicamus, qd ista delictiæ sunt spernendę triplici ratione,

B Primò, quia deficiunt, Secundò, quia inficiunt, Tertio, quia decipiunt. Primò quia deficiunt. Delicti. n. nò perueniunt post recessum suæ causę, sicut patet de delictijs gustus, qd non durat post recessum cibi instrumenti, de delictijs tactus, qd non pferunt post recessum delectabilis obiecti. Et breuiter, delictiæ nihil habent dilationis, & existentiam nò hñt, statim enim deficiunt, & quod dulce fuerat, fit amarũ. Hiere. 49. Defluxit vallis tua filia delicata. Et idèò mudi delictiẽ similes sunt Miobolanis, quæ sunt quidam fructus facis admirãdæ naturę, in principio. n. sunt dulces sed finaliter dulcedo sua deficit, & efficiuntur amari. Sic verè quamuis mudi delictiæ aliquando dulcescant, in fine tñ amari cantur, quia. f. ipsi cessantibus vel deficientibus. hõ ppeas ad Inferni amaritudinem destinatur. Idèò delictiõs dñs Apoc. 18. Quantum gloriificauit se & in delictijs fuit, tñ dare illi tormentum & luctum. (Delictiẽ ergo deficiunt.) Secundò dico, qd delictiæ inficiunt. Delictiæ. n. comparantur oleo, quod est nature infestiuę. Inter omnes. n. pinguedines magis maculat vellem, qd aliquid aliud. Oleum. n. Mandragorarum facit inunctum stam obdormire. Oleum vbi bullitur caro leonis, facit inunctum statim febricitare. Oleum etiam vñctum solet omnia vasa lignea penetrare. Oleum et quodcumq; sit illud, habet apes occidere & mortificare. Sic verè, charissimĩ, oleum & pinguedo mundanarum delictiarum habet hominem ipso inunctum & linitum penetrare per malas suggestiones, facere dormire per malas delectationes, facere febricitare per mala desideria & affectiones. Idèò bene dñs 1. Timo. 5. Vidua in delictijs viuens, mortua est. Delictiæ ergo inficiunt. ¶ Tertio dico, qd delictiæ decipiunt. Auis. n. nec laqueo capitur, nec piscis hamo præditur, nisi alicuius delectationis pabulo decipiatur. Sic verè & homo communiter in mundo non decipitur, nisi quia aliquo delectabili indiscretè vel indebitè delectatur. Hoc patet exemplis varijs, delectantur. n. nauar in cantu Syrenarum, & idcirco dormientes decipiuntur & occiduntur. Delectantur vñ in comedendo mel, & idèò ascendo arbore cadunt aliquoties & moriuntur. Delectantur cerui audiendo sibilum venatorum, & propter hoc sistũt ad cursũ, sagittantur, & capiuntur. Et breuiter omnis deceptio semper solet esse aliqua delectatione pcedere. Sic pro certo illi, quo ad Deũ decipiuntur, capiuntur, & moriuntur, qui delictijs & oblectationibus oblectantur, quod figura tum est in Salomone, qui dicit, Eccl. 2. Vadam & affluam delictijs, qui per mulieres præ alijs est deceptus, quia dñs Prou. 20. Quicumq; his delectatur non erit sapiens. Patet ergo, qd contemndę sunt delictiæ, quia deficiunt, inficiunt, decipiunt, &c. ¶ Si vis aut adhuc potes dicere de delictijs, qd sunt delictiẽ corporales, spirituales, & æternales. Sunt, dico, delictiẽ corporales, quæ sunt peccatorum, & ista sunt proculdubio fugiendę, quia pro certo ista sunt, quæ

C **Stum.** (Delictiẽ ergo deficiunt.) Secundò dico, qd delictiæ inficiunt. Delictiæ. n. comparantur oleo, quod est nature infestiuę. Inter omnes. n. pinguedines magis maculat vellem, qd aliquid aliud. Oleum. n. Mandragorarum facit inunctum stam obdormire. Oleum vbi bullitur caro leonis, facit inunctum statim febricitare. Oleum etiam vñctum solet omnia vasa lignea penetrare. Oleum et quodcumq; sit illud, habet apes occidere & mortificare. Sic verè, charissimĩ, oleum & pinguedo mundanarum delictiarum habet hominem ipso inunctum & linitum penetrare per malas suggestiones, facere dormire per malas delectationes, facere febricitare per mala desideria & affectiones. Idèò bene dñs 1. Timo. 5. Vidua in delictijs viuens, mortua est. Delictiæ ergo inficiunt. ¶ Tertio dico, qd delictiæ decipiunt. Auis. n. nec laqueo capitur, nec piscis hamo præditur, nisi alicuius delectationis pabulo decipiatur. Sic verè & homo communiter in mundo non decipitur, nisi quia aliquo delectabili indiscretè vel indebitè delectatur. Hoc patet exemplis varijs, delectantur. n. nauar in cantu Syrenarum, & idcirco dormientes decipiuntur & occiduntur. Delectantur vñ in comedendo mel, & idèò ascendo arbore cadunt aliquoties & moriuntur. Delectantur cerui audiendo sibilum venatorum, & propter hoc sistũt ad cursũ, sagittantur, & capiuntur. Et breuiter omnis deceptio semper solet esse aliqua delectatione pcedere. Sic pro certo illi, quo ad Deũ decipiuntur, capiuntur, & moriuntur, qui delictijs & oblectationibus oblectantur, quod figura tum est in Salomone, qui dicit, Eccl. 2. Vadam & affluam delictijs, qui per mulieres præ alijs est deceptus, quia dñs Prou. 20. Quicumq; his delectatur non erit sapiens. Patet ergo, qd contemndę sunt delictiæ, quia deficiunt, inficiunt, decipiunt, &c. ¶ Si vis aut adhuc potes dicere de delictijs, qd sunt delictiẽ corporales, spirituales, & æternales. Sunt, dico, delictiẽ corporales, quæ sunt peccatorum, & ista sunt proculdubio fugiendę, quia pro certo ista sunt, quæ

in abscondito nimijs delictijs se saginant, vires suas attenuat, & eneruat. Vnde 1. Tim. 5. Vidua in delictijs viuens, mortua est. Mortuus aut non habet fortitudinem aliqualem, nec ad malũ resistendum, nec ad onus sustinendum, nec ad opus aliqd faciendum. Sic nec delictiosus. Vnde Cassiodorus lib. 4. Epistoliarum. Facile onus afflictionis sentit, qui vti delictijs consueuit. Idèò personæ delictiosæ & delictijs eneruatæ dñs Hiere. 3. 1. Viquequo delictijs dissolueris filia vaga? Istæ sunt, qui vires eneruant, & priuant fortitudinẽ. ¶ Secundò dico, qd ista mētes proteruant in mali magnitudine, quia. f. ista sunt, quib. mentes indurantur, & obstantur in malum, similes illi lacui Hiberniæ, vbi baculus immiffus partim induratur in lapidẽ, partim commutatur in ferrum. Et illi fluiui dicto Silari, vbi sm Pli. non solum ligna, imò et volatilia lapidescit, quia. f. ibi auẽ aliquam inieceris post tempus in lapidẽ cõmutatam videbis. Talis est fons & fluiui delictiarũ, quia p certo quisquis ibi immergitur, in ferrum & lapidẽ. i. in obfinationem & duritiam commutatur, & in cunctis malis vitijs induratur. Exemplũ de Roboam, qui ad consiliũ inueniũ, qui secum in iuuentute in delictijs fuerant enutriti, dura responsa populo dedit, & idèò Regni sui decem partes amisit, sicut dñs 2. Paral. 10. idèò bene dñs Eccl. 29. Qui delicatè à pueritia nutrit seruum suum, ipsum in fine sentiet contumacem. Istæ sunt ergo, quæ mentes proteruant in mali magnitudine. ¶ Tertio dico, qd delictiæ culpas aceruant in mali magnitudine. Sicut. n. paludes & loca humida & stagnosa solẽt multas herbas inutiles generare, ranasq; & sanguifugas, & alia immunda animalia generare, sic dicam de paludibus delictiarũ, quia malas herbas, i. multas malas conditiones generant, & multa vitia procreant & promulgant. Istæ sunt enim quæ generant, scilicet

- Luxuriæ fœditatem, Inuidiæ prauitatem, Insolentię leuitatem, Auaritiæ facultatem, Luxuriæ dico fœditatem. vnde 2. Petr. 2. Delictijs affluentes, in conuiujs luxuriãres vobiscum, oculos habentes plenos adulterij. Item inuidiã prauitatem. Deut. 28. Homo delicatus & vitæ luxuriõsæ, valde inuidebit fratri suo. Itè ornatus seu insolentię leuitatem. Vnde filiabus Syon loquitur Dauid dicẽs 2. Reg. 1. Saul vestiebat vos coccino in delictijs. Itè auaritiæ rudicitatẽ. Vnde Iob 30. Esse sub sentib. delictias cõpurat. Patet ergo quò delictiæ culpas aceruant in magna multitudine. ¶ Quartò dico, qd poenas reseruant cum graui mestitudine, f. poenas Infernales, quia, f. delictiæ nunc sunt dulces suis possessoribus. finaliter verò erũt amaræ, sicut in inferno poenas pro ipsis sentientib. Vnde sicut fluiuius Scythicus dicitur Hispanis, qd i suo principio dulcis est, in fine verò amarus. fons. n. infamis Exampeus ductus & montib. Appenninis ipsum subintrat, qui totam eius substantiam in amaritudinẽ mutat, sicut dicit Solinus. sic verè est fluiuius delictiarum. In principio. n. i. in vita dulcis est bibentibus & gustantibus, cũ verò fons infamis exampeus. i. mors se sibi adiunxerit, tunc amarissimus malis erit, in quantum, f. Deus pp huiusmodi fluiuium, poenarum amaritudinem ipsis dabit. Vñ de mala muliere, i. de carnis voluptate, & mundi delictiosa prosperitate dicit Prouer. 5. Fauus distillans labia meretricis, nouissima verò eius amara velut absynthium. Idèò de ciuitate Babylonica prius delictiosa dñs Apoc. 18. Quantum gloriificauit se, & in delictijs fuit, tantum date ei tormentum & luctum. & Baruc. 4. Delicati vestri ambulauerunt vias asperas. Sic ergo patet, qd sunt delictiæ corporales, quæ sunt abijciendę. ¶ Secundò dicam, qd sunt delictiẽ spirituales, qd sunt recipiendę, & ista sunt illæ, in quibus delectatur vir perfectus, & affectus bene dispositus, & per gratiam moderatus. Et sequendo. Mauricium distingue super hoc, & dic, qd tres potentie animæ in iustis suas habent delictias speciales, quia scilicet Rationalis, quæ tendit in verum, petit delictias sapientiarũ, Irascibilis, qui tendit in arduũ, petit delictias eminentiarũ, Cupiscibilis, quæ tendit in bonum, petit delictias amicitiarum, & sic dico, qd delectat Rationalis in veritate. Irascibilis in dignitate, cõcupiscibilis in bonitate & charitate. Dicam ergo, qd viro iusto valde sunt delictiosæ scientiẽ mentẽ illuminantes. Psalm. Nox illuminatio mea in delictijs meis. Item eminentiã ima villipendens, scilicet excellẽtiã virtutum. Vnde Canticorum 8. Quę est ista, quæ ascendit de Diction. Berchorij. H E 2 deserto,

tuali, temporalis, vel æternalis, Deus demolitur vel demoliri paritur multa genera personarum, videlicet Superbos, & præsumptuosos, Immundos & voluptuosos, Auaros & ambitiosos, Hypocritas & superstitiosos. 31. Demoliti sunt excelsa. de immundis vero & luxuriosis potest dici illud 1. Reg. 15. Quicquid vile & reprobum fuerit, demoliti sunt. De avaris etiã potest intelligi illud Tohel 1. Destruat sunt apothecæ, demolita sunt horrea &c. Horrea enim vbi aggregantur grana, diuites avaros signant, in quibus scilicet diuitiã congregantur. De hypocritis autem & falsis religiosiis dici potest illud 1. Tim. 4. Dilperdam excelsa vestra, demoliar aras vestras, confringentur simulachra vestra &c. Vide vbi destruere, & in alijs similibus.

Dæmon, Dæmones, Dæmonium.

quid sunt in natura, in culpa, in officio, in exercitio, nihil ad præsens. In secundo. n. libro sententiarum & in scriptis magistrorum inuenies de eisdem. De opinione autem quorundã antiquorum, videlicet Platonis, Trimegisti, & aliorum, de differentia dæmonum & Cacodæmonum, & alijs pluribus, vide Aug. de ciui. Dei lib. 8. 9. 16. &c. Hoc ergo solum notabis, qd per dæmonem vel dæmonium potest intelligi peccatum vel peccator, Et primò dicamus, qd per dæmonium potest intelligi peccator, qui. s. dæmone instigante, dæmonia. i. peccata secum continentes, dæmoniacus efficitur & malignus. Dæmon. n. interpretatur sanguineus, mæror, seu iniquitas sufficiens, em Hieron. Sic dicam, qd peccator est sanguineus, quia maculatus in se, est mæror, quia contristat desperatione, est iniquitas sufficiens, quia. s. satis est iniquus, vt esse debeat in dånatione. Talis ergo dæmon, dæmonium vel dæmoniacus, potest figurari in illo, de quo dicitur Mat. 12. Oblatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus. Et si vis notare de tali dæmonio, dic, qd isti sunt dæmones, quia

Sunt ergo dæmones vel dæmonia, quia glomerantur socialiter, vn. n. inuicem sunt ligati, Lumine sunt priuati, Loquela sunt orbati, Legibus sunt soluti, Vestibus sunt exuti, Fecebus sunt imbuti, Omnibus sunt acuti, idest infesti, Sensibus sunt astuti. Dæmonia, Onocætaurus & pilosus clamabunt vnus ad alterum. Item excæcantur cordialiter. Dæmon. n. per obstinationem excæcatus est, sic & peccator. Lumen. n. oculi dextri perdidit, s. gratia, lumen verò oculi sinistri habet lixum, & obscurum, s. fidẽ. Vnde illud prædictum Matth. 12. Oblatus est ei dæmonium habens. Item isti obmutescunt dånabiliter. Multi. n. sunt à lau de Dei, confessione & oratione. Vnde Luc. 11. Erat Iesus eijciens dæmonium, & illud erat mutum. Itẽ insolebant mirabiliter. De dæmoniacis enim dicitur Marci 9. qd omnia vincula dirumpebat, in monumentis latebat, & per deserta cur rebat. Sic & mali ita sunt insolentes, qd omnia vincula mandatorum & statutorum dirumpunt, in monumentis, idest in factoribus carnalitatibus incumbunt, & per deserta huius mudi vagabundi discurrunt. Item nudi sunt confusibiliter, quia scilicet, vestes virtutũ, & honestã conuersationis abijciunt, & sic confusibiliter nudi sunt. Vnde de illo dæmoniaci legitur Luc. 8. & qd iam multis temporibus non induebatur vestimento, nec in domo manebat. Item immundi sunt indicibiliter, quia scilicet aliqua sunt dæmonia, quæ in immunditijs procurandis delectantur. Sic peccatores incarnalib. immunditijs occupantur. Vnde de dæmonibus regionis Gerasenorum dicitur Matt. 8. qd petebant, qd mitterentur in porcos. Porci autem voluptates carnalitatibus designant. De alio dæmoniaci dicitur Luc. 8. qd in monumentis & nõ in domo manebat. Monumentum enim vbi est cadaver & putredo, quod exterius pulchrum est, intus fœdum, & quod à monẽdo dicitur monumentum, malam mulierem designat, quæ ad libidinem est admonitua, corruptionis est contetua, & exterioris pulchritudinis est ostẽ sua. Item astuti sunt incredibiliter, quia scilicet more dæmonum magnæ sunt fallaciæ atq; fraudis. Legi enim, qd quidam clericus vultu turpissimus, volens habere ingressum ad Papam, qui erat tunc tem-

poris, percussit ad ianuam fortissimè, & petenti Ianitori qd esset, respondit se esse dæmonem, qui omninò loqui Papæ volebat. Ianitor visa facie eius turpi & terribili, statim cucurrit ad Papam, asserens dæmonem esse ad ianuam, qui oinò sibi loqui videbat, Papa autem commendans se Deo, ipsum venire mandauit, qui cum venisset, Papa credens ipsum esse dæmonem propter deformitatem vultus, petijt ab eo vt esset dæmon. Ita inquit sum, quia dæmon est spiritus scientificus, & ego sum similiter clericus literatus. Ista inquit finis Ianitoribus tuis, vt ingressum haberem ad te. Per istã ergo astutiam à Papa habuit quod petebat. Ecce ergo quomodo nomen dæmonis astutiã applicatur. Ideò de mala tali astutiã potest intelligi illud 1. Tim. 4. Dilecent quidam asse, credentes spiritibus erroris, & doctrinã dæmoniorum.

Item cunctis nocent in fatiabiliter. De dæmonibus. n. legitur qd quos inhabitant, vexant mirabiliter & molestant. Et ideò magnum erat gaudium, quando dæmon de obfesso corpore fugabatur. Sic mali semper suis nocent socijs & vicinis. Matth. 15. Filia mea male à dæmonio vexatur. Quia propter nihil melius, nisi qd tales eijciantur, & de fociecare & patria expellantur. Marci 16. In nomine meo dæmonia eijciẽt. Patet ergo quomodo per dæmonem seu dæmonium potest intelligi vir iniquus. Sed si vis, per dæmonem ad literam intelligitur diabolus, quia sicut in scriptura reperio Fallaciter fraudes machinatur, Rapaciter bonis aduerfatur, Tenaciter pœnis alligatur. Iste, dico, fraudes machinatur fallaciter. Vnde Apoc. 16. dicitur qd de ore pseudo prophete exierunt spūs dæmoniorum facientes signa. Item bonis aduerfatur rapaciter. Vnde in Ps. A negotio perambulante in tenebris, ab in cursu & dæmonio meridiano. Item pœnis alligatur tenaciter, s. post iudicium. Vnde Thob. 8. d. Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religauit eum in desertum. &c. Vnde de diabolo, de tentationibus, aut fraudibus & nequitijs dæmonum, secundum tabulam in vocabulis infinitis.

Demonstrare. Nota, quòd demonstratio est certa & immutabilis alicuius rei offensio, & manifestatio. Igitur dico, qd cum tres sint animæ potentie, scilicet rationalis, concupiscibilis, & irascibilis, hinc est qd quilibet naturaliter appetit suum obiectum sibi monstrat & ostendit. Et sic dico, quòd rationalis vult sibi monstrari vera, concupiscibilis bona, irascibilis summa. Appetitus ergo nobis demonstrari fidei certitudinem, quæ est verissima. Virtutum sanctitudinem, quæ est bonissima. Gloriæ plenitudinem, quæ est altissima. De veritate fidei dici potest illud Hiere. 11. Domine demonstra mihi, & cognoui, quia sicut dicitur Io. 5. Pater diligit filium, & omnia demonstrat ei. De bonitate virtutum dici potest illud Ps. Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. De celestium verò gloriæ potest dici illud Io. 5. Maiora demonstra bit ei. & 1. Cor. 12. Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. Prima ergo demonstratio pertinet ad scientiam directiuam, secunda pertinet ad gloriam perfectiuã, tertia pertinet ad gloriam electiuam & beatificatiuam. Ista non profequor. Vide de ostendere.

Denarius. Cum denarius sit illud, cum quo omnia ap preciantur, & ad cuius precium omnia cõmutantur, videtur propriè, qd denarius potest significare gloriam Paradisi, quæ pro eo denarius dicitur, quia p obferuantiã decalogi tribuitur, & quia isto mediante precio ad decimum ordinem peruenitur. Denarius ergo est illa res, cum qua sunt solutiones & retributiones omnium quæ debentur. Sic ergo notabo, qd denarius æternæ retributionis debito redditur laborantibus, Ista sunt enim Ex { cõdigno traditur obsequentibus, quatuor genera gratia dabitur indigentibus, ra personarũ, pcepto restituitur pnsidentibus, quibus denarij leguntur impensi vel pro eis expensi, videlicet, illi, qui laborant bene operando. Vnde Matth. 20. dicitur qd conuentio fuit facta cum operarijs vinee x denario diurno, & in sero acceperunt singulos denarios, quia videlicet illi, q in die pferentis vite in vinea Ecclesiæ bene operãdo laborãt, in sero mortis denariũ æternæ retributionis reportãt. Itẽ illi, qui pferunt bene obsequendo atque regendo. Vnde Prælatus figurant in stabulario. Luc. 10. cui pro cura fauciati Samaritanus

Samaritanus obtulit duos denarios, quia. s. platis pro obsequio quod subditis impendunt, dabit duplex denarius. i. retributio gloriæ, quãtũ ad aiam, & quantũ ad corpus. Item illi, qui indigent piè supplicando. De pauperibus. n. & famelicis d. Mar. 6. Euntes emamus ducẽtorũ denariorũ panes, supple pro istis famelicis nutritiõis. Ad denotandũ, qd retributio æterna multis dat ex mera gratia saluatoris, dato qd sint pauperes virtutib. & inanes, nullo merito pcedente, sicut et nunc damus denarium pauperi supplicati. Itẽ illi, q imperant bene gubernãdo. Chris. n. pcepit denariũ dari Cesarĩ. Luc. 20. Ofidite mihi denariũ. Sequit. Reddite, qd sunt Cesarĩ Cesarĩ. Ad denotãdũ, qd et ipsi Principes seculi si bene rexerint, nõ erũt exortes huius denarij. Circa qd oia aduerte, qd d. Apo. 6. Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario vno. Bilibris. n. sunt duæ libræ, tres bilibres sũt sex libræ. Igitur p tribus bilibribus hordei dat denarius, & p vna bilibri tritici datur similiter denarius, quia. s. pp pcepto statẽ grani tũ pciũ dat, p duabus libris tritici, sicut pro sex hordei. In quo notat, qd denarius æternæ retributionis & dat pro tritico, & dat pro hordeo. i. dat pro magnis meritis, & pro paruis, dat perfectis hoib. qui sunt tritici, & dat imperfectis, qui sunt hordeum. Diuersimodè tamen datur, quia. s. tantum datur pro duabus libris tritici, sicut pro sex hordei. quia, s. tantam gloriã percipiet vnus perfectus, sicut foris simplici, qui. s. fine meritis ex sola gratia Dei saluatur. Vide supra de decem, & decima.

Denegare. Vide infra in expositione huius verbi negare.

Dentes. Nota, qd dentes in corpore triplex habent officium, per quod triplex virtus in aia designant. Dentes. n. debent mordere. Dentes habent masticare. Dentes habent claudere. Dentibus enim illos, quibus nocere volumus, laceramus. Dentib. cibos, quos intus trahimus masticamus. Dentib. os & linguã claudimus & arcetamus. Et iõ p dentes potest intelligi virtus correctionis, qua delinquentes puniuntur. Virtus discretionis, qua cibi. i. actus & opera pascuntur, examinantur, & discernuntur. Virtus locutionis circumspectæ, qua nociuæ locutiones obseruantur & clauduntur. Tales dentes habere debent viri Ecclesiastici, maxime Prælati. Sicut. n. dicit quidã Philosophus dicitus Enigidius, fili aporum cum dentibus nascuntur, epros. n. inquit, denaratos nasci probatum est. Et hoc quia pro certo viri perfecti cum spiritalib. dentib. nasci dẽnt, hoc est, qd ab ipso natiuitatis suæ tempore in prædictis virtutibus se tenentur exercitare. Cant. 4. Dentes tui sicut gentes tonsarum ouium, q ascenderunt de lauacro. Dentes inquit tuæ asperæ correctionis, dentes tuæ honestæ locutionis, dentes tuæ destricte suscipionis, dentes tuæ perfectæ conclusionis. His dentes debet esse sicut greges, qui ascendunt lori de lauacro. i. de puritatis & innocentiis conditionis statu, quia. s. semper debent esse mundi & loti. Gen. 49. Dentes eius lacte candidiores. Isti dentes debent in nobis perferre, sicut de Moyse d. Deu. 34. qd vq; ad mortem non caligauerunt oculi eius, nec dentes ipsius moti sunt. In quib. verbis aduerte, qd sicut dentes sunt ornamentum oris, sic prædictæ virtutes sunt ornamentum animæ, & ideò possumus dicere, quòd Prælatus debet habere pro dentibus

3 Discretionis subtilitatem (Oculi eius non caligauerunt) Correctionis asperitatem (Dentes, quia sunt duri & asperi) Durationis stabilitatem (Non sunt moti in quiet) Dentes. n. sunt clari & albi, & cibos, vt dictum est habet masticare. Sunt naturaliter acuti & duri. Sunt et, vt cõiter stabiles & firmi. Et iõ per claritatem notatur correctio, p stabilitatem designatur in bono perseuerans duratio. Habeamus ergo dentes masticatiuæ discretionis, dentes castigatiuæ correctionis, dentes confirmatiuæ durationis, de dentibus discretionis videtur loqui Iob 19. Derelicta sunt labia circa dentes meos. Labia. n. eloquentia debent semper esse circa dentes discretionis & sapientiæ. De dentibus correctionis d. Dan. 7. Dentes eius vt Leonis. Vnde de bestia quarta d. Dan. 7. Dentes habebat ferreos, deuorabat & comminabat, & reliqua pedibus conculcabat &c. Dentes enim correctionis prælati debent esse acuti & ferrei cõtra malos, vt ipsos suppeditent & conculcent, & edoment pariter & castigent. Aduertamus tũ, quod aliqua animalia sunt

q dentib. suis lædunt tãtummodo alias malas bestias, sicut sunt Canes domestici, qui nõ habent mordere nisi lupos & latrones. &c. Alia aut sunt quæ magis lædunt & mordet rã bonas bestias quàm malas, sicut leones & lupi, qui libentius dent agnos & hædos quàm leopardos & apros. Sic verè in mundo isto sunt duo genera prælatorum, iudicum & correctorum, s. quidam boni & domestici, qui nõ mordet nec p̃munt nisi malos. Alij verò sunt crudeles & mali, q plus mordent & puniunt bonos quàm malos, pauperes quã diuites, innocentes quàm nocentes. De quibus dicitur Deut. 32. Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram atq; serpentium. In quibus verbis ostenditur, quod malis dentibus vtitur gulosi & voratores, isti sunt dentes bestiarum, Rapaces & exactores, isti sunt furor trahentium, linguosi & detractores, isti sunt venenum serpentium. Isti sunt tres ordines malorum dentium, de quibus dicitur Dan. 7. q bestia habebat tres ordines malorum dentium, qui dicebant ei. Surge comede plurimas, quia verè ista tria vitia, gula rapina & detractio, carnes dicuntur plurimas deuorare, quia. s. gula comedit carnes mortuas. Num. 11. Adhuc carnes in dentibus eorum. Rapina deuorat carnes mysticas, scilicet diuitias aiorum. Iob 21. De dentibus illius auferẽbam prædam. Detractio comedit carnes viuas. Prouerb. 30. Gens, quæ pro dentibus hẽt gladios. Et in Ps. dicitur. Filij hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Isti ergo sunt tres ordines dentium, qui male sunt pungitiui, mordaces & punitiui. Non sic habeat prælatus dentes, sed iustæ, duræ & asperæ correctionis. Tertiò habeat dentes constantis perfectionis & durationis, quod ostenditur, cum dicitur, qd dentes eius nõ sunt moti. Dentes. n. debent esse stabiles atq; firmi. Dentes etiam inter cetera ossa minus sunt putribiles seu corruptibiles. sunt enim quasi perpetuo durabiles, vt dicit Plinius. Sic verè spirituales dentes, s. prædictæ virtutes, videlicet discretio, cõtritio, & sana locutio dẽnt in nobis esse stabiles, perseuerantes, & immoti. Quando enim dentes mouentur, vel cadunt, signum est, quod homo est nimis iuuenis vel nimis senes. Istis. n. duobus solet contingere casus dentium. Sic verè (charissimi) si dentes nostri spirituales sunt mobiles & defectiui, nec in vilo stabili perseuerantes, signum est, qd nos sumus senes p impotentiã, vel pueri perignorantiã. nõ debent ergo mori dentes nostri. Iob 41. In dẽtibus eius morabitur fortitudo. Quamuis hodie multi possent dicere illud Threno. 3. Confragit ad numerum dentes meos &c. Qd est contra illos, qui comedunt res acerbas, quorum dentes sunt ita stupidi, quod non possunt pungere vel mordere. Sic verè munera & fauores faciunt dentes correctionis: supidos & imbecilles. Amos 4. Dedi vobis stuporem dentium, & indigentiam panum. Non sic, sed habeamus dentes perseuerantis durationis, dentes exasperatis correctionis, dentes considerantis discretionis. Et hæc gratia breuitatis sufficit de dentibus. Ego autem dicam de dẽtibus in quantum signant diaboli crudelitatem & tyrannorum iniquitatem, infra in pluribus exemplis. vide in tabula.

Denudare. Si est tibi delictum, noli denudare. Item pro spoliare vestimentum seu etiam pro depauperare diuitiarum fundamentum. Esa. 24. Dissipauit dominus terram, & denudauit eam. Item pro spoliare & publicare delictũ. Ezech. 23. Denudauit fornicationes suas &c. Vide infra de nuditate & reuelare.

Denunciare. Vide supra in verbo, annunciare.

Demo. Vide in titulis iterum, rursus, & deinde.

Deorsum. Nota, qd istud aduerbium deorsum, signat A inferiorem deiectionem & statum, siue bono siue malo modo sumatur. Et sic possum dicere, quòd in scriptura inuenitur Deorsum gratiã interius latentis, Primum est deorsum, quo humiles Deorsum fortunẽ inferius iacentis, sum, quo humiles Deorsum culpã terrena possidentis, solẽt iacere; secũd Deorsum pœnã inferna continentis. dũ est deorsum, quo pauperes solent egere, tertium est deorsum, quo auari solẽt vigere, quartũ est deorsum, quo dånati solẽt lugere. Diction. Berchorij. E E 4 Dicam

Dicā ergo, q̄ inuenitur vnū deorsum humilium & perfectō rū, & istud nihil aliud est q̄ humilitas mētie & suis ipsius deie- ctio & cōtempus. Iusti enim semper volunt esse deorsum, & non sursum, deiecti non erecti, humiles & non superbi. Luc. 4. Si filius Dei es mitte te deorsum. Deorsum. n. in terrā visceribus. latēs lapides preciosi. Sic verē in humilitatis p̄fun- do sp̄ volunt latere & iacere hoīes virtuosī. Pone exemplū de monstro maximo Nautilo, q̄ ab alijs d̄ Pompilos, q̄ hau- sta aqua amara, vidēs & timens tempestatē, in maris profun- dum deorsum descendit ad ima, sicut supra posuit titulo de aqua. Sic ne tēpestas te obruat delictorum, aquā amarā, i. In- ferni amaritudinē p̄ considerationē bibe, & deorsum p̄ hu- militatem descende. exemplo Christi, de quo legitur Ioan. 8. quod inclinās se deorsum, digito scribebat in terra. & me- rito, quia pro certo deorsum humilitatis concommitatur. Feruor charitatis, Deorsum dico, inuenies charitatis fer- uorē. Valor honoratis, Deorsum. n. in terrā visceribus, Decor honestatis, teste Sene. later ignis, qui in Ethna & Splendor veritatis, alijs multis locis p̄petua habet spira- cula, sic charitas deorsum in corde humilis sūmē viget. Vñ Eze. 1. d̄ q̄ in illo mirabili filio hoīs, quē ipse describit, à lū- bis eius vīq; deorsum vidit quasi sp̄m ignis splēdētis. Item deorsum inuenies virtutū seu bonitatis valorem. Arbor. n. quāto deorsum amplius radicatur, tanto solet vberius fru- ctificari. Sic quanto maior inferior humilitas, tanto virtutū potior est vberitas. Esa. 37. Mittet radices deorsum, & faciet fructum sursum. Vnde etiam de illis, qui sunt diuites virtutū bus, d̄ Eccl. 10. Vidi seruos in equis & diuites sedere deorsum. Itē deorsum inuenies decorem honestatis. Nihil. n. ita honestē incedit sicut humilitas. Noune pars panonis poste- rior pulchrior est. Idē de tunica Aaron, quē virtutem hone- statis designat d̄ Exo. 28. q̄ deorsum ad pedes tunicę su- perhumeralis erat quasi mala punicā, ex hyacintho purpu- ra, & cocco bis tincto, & Byllo retorta, expone vis de qua- tor virtutibus cardinalib; sicut alibi, q̄ in tunica hone- statis cū deorsum humilitatis refulgēt. Itē deorsum inue- nies splēdorē veritatis. A quā. n. magis fluunt deorsum q̄ sur- sum, scīa magis abundant in humilibus, q̄ elatis. Vñ de Arca Noe p̄ quā intelligit sacra scriptura, d̄ Gen. 6. q̄ ostiū positū fuit in latere deorsum. Deorsum. n. in humilitate inuenitur Arce. i. Scripturę hostiū & ingressus, quia. s. nullus ibi p̄fun- dē ingredi, nisi qui ibidē humiliter immorā. Vñ de quodā sancto narrat q̄ cū attentissimē Deū aliquādiu rogasset q̄ sibi quēdā scripturę virtutem, quē intelligere nō poterat de- clararet, nec exaudiret supplicans multis diebus p̄posuit ire ad aliū quēdā sanctū, vt peteret ab eodē. Dum ergo iret, reuelatū est ei per Angelū, q̄ plus meruerat humilitas q̄ al- terū requirēdo conceperat, q̄ oratio q̄ tandiū fecerat. Bene ergo dicit sapiēs, q̄ vbi humilitas, q̄ ibi est sapientia. Vnde Eze. 8. d̄. Deorsum ignis, & sursum quasi aspectus splēdoris, & visio electri. Istud est igit deorsum humilium & perfectō rū. Scđō dico, q̄ est vnū deorsum flebilium & deiectorū seu pauperū, & miserorū, quos. s. rota fortunę deorsum deiecit ad tribulationis seu infortunij statū. Vñ de pauperib; deorsum in misero statu iacentib; pōt dici illud Iob 18. Deorsum radices eius siccant, & sursum atterat messis eius. Aduerte tñ, q̄ tutius est in nauī esse deorsum q̄ sursum, q̄. s. sursum fluctus & flatus hoīem conuertunt. Illi autē, qui deorsum in fundo nauis sunt à calib; tuti sunt. Sic verē tutius est quo ad salutē aīę, q̄ hō sit deorsum in statu subiectionis & pauper- ratis, q̄ sursum in statu prosperitatis & dignitatis. Ibi. n. fla- tus elationū & fluctus tribulationū homines tribulant, hic autem quietes & securitas mentē tranquillāt. Idē de tali de- orsum, & de bonis sic occulto Dei indicio ad deorsum & ad statum depressum descendētib; dici pōt illud Mar. 15. Ve- lum Templi scissum est à summo vsq; deorsum. Patet ergo, q̄ est vnū deorsum flebilium & miserorū. Tertiō dico q̄ est vnū deorsum peccantiū & auarorum, & istud est propriē status peccati, qui. s. deorsum est & non sursum, in ignomi- nia, & non in gloria, in vilitate nō in dignitate. Iste est potif- simē status auarorum, qui. s. sunt deorsum circa terrena, & obliuiscuntur illa quę sursum sunt. s. celestia & eterna. Boni ergo possunt dicere peccatoribus & auaris illud Ioannis 8. Ego de sursum sum, vos deorsum estis. & merito, quia. s. si- cut in vino & oleo meliora sursum sunt, deteriora verō deor-

sum, sic in hominib; meliores petunt superiora & celestia; mali verō & deteriores perit illud, q̄ est deorsum. s. mūda- na & terrestria. Vnde Prou. 25. Caelum sursum, & terra deor- sum. Istud est igitur deorsum peccantiū & auarorū. Quār- tō dico, q̄ est vnū deorsum lugētium & damnatorū, quā. s. isti sunt deorsum in infernali profundo carcere constituti Vnde de impijssima Iezabele dicitur 4. Regum 9. q̄ Iehu Rex Israel istam fecit p̄cipitari deorsum de fenestra palatij, quā sic deorsum proiectā canes deuorauerūt, quia. s. Rex Israel Deus impios de palatio mundanę prosperitatis, & deorsum in infernum facit projici, vbi constat eos à Canibus. i. à dz- monibus deuorari. vnde etiam ad considerationem illius deorsum. Inferni nos inuicat scriptura. Esa. 51. vbi dicitur sic. Leuate in celum oculos vestros, & videte sub terra deor- sum, quia celi sicut fumus liquefcent, & terra sicut vestime- rum atteretur, & habitatores eius interibunt. Eccl. 3. dubitā do dicit sapiens. Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascē- det sursum, & spiritus iumentorum deorsum? q. d. Istud est rationabile. s. filij Adā. i. boni sursum ascendāt ad Paradi- sum, iumenta verō. i. mali deorsum corruant in infernū. ita vt quilibet illorum dicere possit illud Eccl. 51. Vita mea ap- propinquans erat in inferno deorsum, circumdederūt me, & non fuit qui adiuarer. Patet igitur quomodo deorsum est locus damnatorum, auarorum, miserorum, & perfectō- rum diuersimodē deorsum considerato. Vide infra de infe- rius, & de super, & sursum, & de descendere in profundum, & alijs titulis similibus.

Deponere. Nota, q̄ deponere idem est, quod deorsum a- ponere. Sumitur autem deponere p̄ com- mittere, sicut cum dicitur. Depono pecuniam ad custodiam. Item sumitur, q̄ dimittere, sicut non dicitur. Deponite vestimenta vestra. Item sumitur pro dimittere, idēst pro de- orsum mittere vel detrahere, sicut cum dicitur. Talis est de- positus de alto loco, officio, seu statu. quo cunq; tamen mo- do sumatur literaliter, notabo q̄ tam in bono quam in ma- lo significato multiplex est depositio, videlicet

Deposito } Luctuosa, Luctuosē deponitur corpus no-
Virtuosa, strum mortale, virtuosē dimitti-
Vitiuosa, tur opus omne lētale, vitiuosē re-
Dolorosa, linquitur omne bonum vitale.

Dolorosē deijcitur omne nomen fatale.
Prima est depositio corporum,
Secunda est depositio scelerum,
Tertia est depositio virtutum seu operum,
Quarta est depositio dignitatum seu munerum.

¶ Luctuosē enim deponitur natura, Dicam ergo, quod
Virtuosē deponitur culpa, inuenitur quādā de-
Vitiuosē deponitur gratia, positio luctuosa, &
Dolorosē deponitur fortuna, ista est illa, qua necesse
se habemus deponere & exuere corpus nostrum more ser-
pentis, qui in stricto foramine deponit & deserit pellē suā
veterem. Sic & nos in foramine dirę mortis deponemus
finaliter pellē carnis. Vnde 2. Pet. 1. Certus sum quia velox
est depositio tabernaculi mei. Mos. n. depositio dicitur, vel
pro eo, q̄ in morte corpus deponitur & dimittitur, vel pro
eo q̄ terrę p̄ modum depositi committitur, vt iterum in re-
surrectione vltima recuperetur. vnde Luc. 23. dicitur, quod
Ioseph depositum corpus Christi inuoluit syndone, & po-
suit illud in monumento. Ista est ergo depositio luctuosa.
¶ Secundō dico, q̄ est depositio virtuosa. Et ista est p̄ certo
illa qua quis virtuosē mouetur ad deponēdum vitia & oīa
impediētia & nociua. Quodam enim instinctu naturalis ani-
malia deponunt voluntariē illa, quę sibi videntur periculū
causa esse, sicut de elephante dicitur, quod dentes deponit,
& rumpit, pro quib; se fecit profectū a venatore, & castor
etiam testiculos. Alia etiam animalia sunt, quę renouando
atātē, antiqua munimenta deponunt, sicut patet de Aquila
& accipitre, quę deponunt veteres pennas, de cancriis tam
fluuiatilib; q̄ marinis, qui deponunt veteres testas, de equis, q̄
deponunt pristinos dentes, de ceruis, qui deponunt cornua
seu branches. Sic verō dico, q̄ nos debemus deponere &
dimittere omnia vitiuosa & periculosa, siue sint testę carna-
lis delectationis, siue dentes detractionis, siue pluma leuita-
tis & inconstantis affectionis, siue cornua elationis, siue q̄
sua sine testę exterioris malę conuersationis. vnde Ephe-
4. Deponite

Deponite vos s̄m pristinam consuetudinem veterem homi- nem, qui corrumpitur s̄m desideria erroris, & renouamini spiritu mentis vestre, & induite nouum hominem, qui s̄m Deum creatus est in iustitia & sanctitate, quia. s. mala cōuer- satio & peccata debent deponi, Figura. Deu. 21. vbi d̄, q̄ captiua mulier debebat deponere vestes, in quib; capta fue- rat, & lauare corpus, & vngues p̄scindere ad hoc q̄ de ca- ptiua fieri posset vxor, quia. s. anima peccatrix nūquā sit p̄ gratiam vxor Christi nisi primō vngues malorum operū rescindat, immunditiam malarum cogitationum abtergat & abluit, & vestem malę conuersationis deponat. Et sic no- tare potes, quod tu debes & teneris

Malitiam in corpore latentem,
Deponere } Fallaciam in ore vigentem,
Substantiam cupidōs præmentem.

Igitur deponamus malitiam, quę corda molestat, Gal. 3. De- ponit a vobis omnem irā, indignationē, malitiam. Itē depo- namus fallaciam, quę os dehonestat. Eph. 4. Deponentes mē- dacii loquimini veritatem. Item deponamus substantiam, quę grauamen præstat. Grauamen dico. i. pondus auaritię, & amoris terrenorum. Heb. 12. Deponentes omne pondus & circumstantias nos peccatum &c. Exemplo. s. Daud, q̄ arma- tus de armis Saulis ponderosus, deposuit ea, vt leuius cōtra Goliath dimicaret, sicut d̄ 1. Reg. 17. Sic & tu arma mūdij, diuitias debes faltem mentaliter deponere, si vis contra dia- bolū p̄gualere. Ista est igitur depositio virtuosa. Tertiō dicitur, q̄ est quædam depositio vitiuosa, & ista est depositio, vt- tui & bonorū operum & meritorum, quam quidem ma- li faciunt, qui scilicet virtutes deponunt, & deserunt, vitia verō retinent, & custodiunt. Figurae in illis, qui Beatū Ste- phanum occiderunt, qui vestimenta sua, vt leuius malū face- rent ad pedes Sauli deposuerūt, sicut dicitur Act. 7. Vestes. n. virtutum solent deponere, qui volunt se in malis actib; oc- cupare. Vñ de illa fornicatrice Thamar d̄ Gen. 38. q̄ depō- sitis vestib; viduitatis, assumptis terrib; i. v. vestem meretriciā, & mutato habitu sedit in biuiio, vbi. s. fornicata est cum so- cero suo, quia. s. mala personę vestes viduitatis. i. virtutem, gratiam & honestatem deponunt, habitum peccatorū assu- munt, & sic cum diabolo fornicatur & conueniunt. Ista est igitur depositio vitiuosa. Quārto dico, q̄ est quædam de- positio dolorosa. Et ista est depositio fortunę & temporalis di- gnitatis & glorię, siue capiatur actiuē siue passiuē, actiuē di- co, vt qñ quis cogitur deponere & dimittere gloriam tēpo- ralem, passiuē autem qñ ipse deponitur à fortuna, vel gloria temporalī. Sicut. n. lupus à venatore & canib; insignatus, necessariō compellitur deponere & dimittere prædā, quam rapuerat, sic homo, in fine compulsus à canib; à morte, in- firmitate & calamitatib; compellitur deponere, & dimitte- re quicquid habet. Hester 14. Cum deposuisset vestes regias fletib; & luctu apta indumenta suscepit. Sicut. n. video, q̄ ve- la nauij finito nauigio deponuntur, sic mundi diuites, qui nunc sunt in pelago sursum erecti, & in altis dignitatib; cō- stituti, & vento vanę laudis expositi, finaliter per mortē de- ponuntur, nunc est in hoc mundo per infortunia aliquoties deprimunt. Num. 4. Deponent velum, quod pender ante fo- res. Ponit. n. Gernafus & narrat, q̄ in castro de Liurione dio- cesis Valentinię in prouincia, est altissima turris quædam, q̄ nullum solent admittit, quia. s. quis ibi uigilat aut cus- tos pernoctare voluerit, de mane sine lacione ad pedē tur- ris se inueniet depositum, & quis deposuerit, nō percipiet, nec videbit. Talis turris proculdubio signat excellentes mū- di status, quia re vera mundi dignitates bene permittunt se possideri de die, non de nocte. i. in vita p̄senti, nō in mor- te, quia re vera cū nox mortis aduenit, quilibet à turri, & à statu mundanę magnificentię deponitur, ita q̄ inferius in pede turris. i. in sepulchro vel in inferno seu purgatorio repe- ritur. P̄. Depono eos protector. noster domine, & cōprehen- dantur in superbia sua. Ista potissimē possunt dici de malis iudicib; & p̄glatib; quia. s. tales à suis superiorib; debēt depo- ni, & alij substitui loco sui. vnde Luc. 1. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Talib; n. accidit sicut nubi, quę primō est uapor tenuis & modicus de terra. s. a morte, p̄- ductus, qui. s. paulatim sursum erigitur, ita quod finaliter nub- tis & humorosa efficitur, finaliter tñ adueniente tempore resoluatur, & tota sua substantia subito deficit

& annihilatur, & à sua altitudine cadit, & deponitur. Sic ve- rē dicā de multis qui de infimo statu, terra. s. & mari. i. infi- mo genere vel sufficientia valde parua paulatim & successi- uē sursum ad mundi dignitates & officia se erigunt, ita q̄ a- liquandiu in aere p̄senti vitę superius in dignitatib; alti- sissim; sit tñ quę q̄ sole iustitię Ch̄ro ipfos percutiēt, & statim & magnificentiam resoluente, isti subito cadunt, pe- reunt, & à statu, quem laboriosē acquiserat, tempestate tri- bulationum vrgente deponuntur, & ruunt. Dicit. n. Sene. q̄ paucis deponere felicitatem mollior licuit. Graui. n. & p̄- derosa magis impetuose ruunt quā leuiā, & magni hoīes a- lijs impetuosis deponuntur ad ima, sicut de illa ciuitate glo- riosa Hierusalem d̄ Thren. 1. Deposita est uehementer, non habens consolatorem. Tales autē depositiones subitę maxi- mē apparent illis, quos fortuna subito prouehit, quia illos ipfos est subito deponit. Num. 2. Quō erigetur, ita & depo- net. Vitale est. n. quod mali superiores inferius deponantur, & q̄ à statu publico in quo male regūt, ad priuatū officium reducuntur. De Scorpionib; n. legitur, quod cum mater plu- res peperit, ipfos tñ omnes deuorat & occidit. sit tñ qñq; q̄ vltimus fratru matris crudelitatē præcauens, sup clunes e- ius salit, & eā occidit & interficit & sic fratru suoru mortē vindicat, atque punit. Sic uerē multi sunt mali p̄lati, iudi- ces & tyranni, qui more istius impię matris oēs filios suos, idēst oēs focios & subditos grauāt, afficiunt & affligūt, sit tñ qñq; quod ibi est aliquis ultimus. i. aliquis subditus cæte- ris magis audax qui contra talem matrem se erigit, ipsam- quē inuadit & accusat, & à statu suo ipsam deponi procura- t, & sic fratru iniurias vindicat. Vnde de depositione caluū d̄ illud Ioan. 8. Regem Hay suspendebunt in patibulo, & tā- dem deposuerūt cadauer de cruce. Tales. n. mali reges qñ p- mouentur, dicuntur suspendi, p̄ relationē, quā incurrunt, esse in patibulo & in cruce, pro eo quia semper in labore & poena uiuunt. Dicuntur finaliter esse cadauer, quia pluxu- riam corrupti sunt, & iō deponi dicuntur, quia isti in fine de statu suo deponuntur, & cadunt. De phoca siue bo. ca. i. boue monstro marino, legitur in libro de natura rerum, q̄ contra uxorem suam perpetuum gerit bellum, nec cessat contra eā atrociter pugnare, quousque eam occidat, & sta- tim aliam superinducit, & sic dein cepit. Fit tñ, vt ait, q̄ qñq; ab uxore interficitur, & sic mors aliarum prædentū uin- dicatur. Sic uerē sunt multi, qui contra uxorem propriam. i. contra propriam dignitatem uel ecclesiā sibi commissā non cessant bellum gerere, & eam rapinis & exactiōib; oc- cidere, i. destruere & depauperare, & cum unam consum- perint, statim solent ad aliā anhelare, & sic usq; ad finē de- statū ad statū, de ecclesiā ad ecclesiā continuē se mutare, & ubicunq; fuerint, male regere, & quamcunq; sponfam duxerint, opprimere, & grauare. Quā propter necesse est, q̄ aliqua uxori. i. aliqua ecclesiārum per eum oppressarum tot exemplis & iniurijs stimulat, contra eum insurgat, & eum uulneret & occidat. i. à statu suo deijciat & deponat, dicens illud Esaia 22. Expellam te de statione tua, & de mi- nisterio tuo deponam te. Vnde de illo rege malo Nabucho- donosor d̄ Dan. 5. q̄ eleuātū est cor eius, & spūs eius obfir- matus est ad superbiā, depositus est de folio regni sui, & glo- ria eius ablata est ei, & à filijs hominum abiectus est. Patet ergo quomodo inuenitur depositio dolorosa. ¶ Depositiō nerō alio modo sumpta, in quantum. s. signat rem in custo- dia traditam & commissā, potest dici, q̄ est quædam depo- sitio fructuosa. Et ista est depositio fidei uel gratię, quas De- us committit homini, & apud eum deponit, ut inde fructū eterne glorię consequatur. Et idēd sicut fidelis homo multū debet cauere ne depositū in manib; eius perdat, sic & nos multū cauere debemus ne illa, quę sunt à Deo apud nos custodienda deposita. s. fides, anima, gratiā & uirtutes tam naturales, quā morales perdantur, uel contra uoluntatē dñi dispensentur. 1. Tim. 6. O Timothee, depositum custodi. Tale etiam depositum non debemus negare, imo ipsum ha- bere à Deo. non à nobis, debemus iugiter estimare, & de custodiendo sedule cogitare. 2. Timo. 1. Bonum depositū cu- stodi. Et bene dicit bonum, quia. s. peccata, quę diabolus a- pud nos deponit, sicut furtum, non sunt custodienda, sed iu- dici. i. sacerdoti per confessiōnem dicenda. Ista ergo de de- positione sufficiunt.

Depeccari.

Deprecari, Deprecatio. Preces. Cum deprecari sit actus humilitatis, opus necessitatis, tributum maiestatis, videtur, qd ad preces Deo & sanctis faciendis debet quilibet incitari, & ad hoc totis visceribus animari. Omnis. n. natura in necessitatis articulo libenter querit remedium opportunum. Cum igitur nos omnes hic in periculo constituti simus a quo nos eripi proprijs meritis non valemus, vtile est, qd per orationem aliu de remedio impetremus, & qd preces coram Deo humiliter effudamus. iuxta illud Tho. 8. Deprecemur dominu hodie & cras, & secundum cras, quia his tribus noctibus Deo iungemur. In quibus verbis satis possumus attendere quicquid ad deprecationem perfectam necesse est pertinere, quia scilicet ibi debent interesse

Mentis subiectio deuote supplicans (Deprecemur)
 Cordis affectio discretè applicans (Dominum)
 Præsentis inuictio se promptè explicans (Hodie)
 Continuatio sapius replicans (Cras & secundum cras)
 Obtenebratio dolorem implicans (Noctibus)
 Certa dimensio plurimè prædicans (Tribus)
 Vera deuotio suprema vendicans (Deo iungemur.)

Et sic dico, qd preces debent esse humiliter subiectæ (deprecemur). Sægaciter porrectæ (Dominum). Celeriter inuictæ (hodie). incessanter inuictæ. (cras & secundum cras). Dolore confectæ; (noctibus) Copiosè perfectæ (tribus) Amorosè directæ (iungemur.)

Probat humilitatem orator optatiuus. (Deprecemur inquit)
 Probat sagacitatem dator præstatiuus. (Dominum inquit.)
 (Prudentia. n. est orare illum, qui potest iuuare)
 Probat celeritatem actus non dilatiuus. (Hodie inquit.)
 Probat continuitatem feruor frequentatiuus. (Cras inquit & secundum cras.)
 Probat dolorositatè error obscuratiuus (noctibus inquit.)
 Probat pluralitatè numerus progressiuus. (Tribus inquit.)
 Probat affectuositatè nodulus cõiunctiuius. (Deo iungemur.)
 Quia breuiter loquendo, præces nræ debent esse humiles, discretæ, citæ, continuæ, dolorosæ, copiosæ, & affectuosæ.

¶ Dicã ergo primò, qd deprecatio nõstra debet habere humilitatè subiectã. Deprecamur inquit. Plus. n. placet & facilius exauditur oratio humilis q; elata, quia sicut dicitur Iudith. 9. Manus tuas & humilitatè tibi ipse placuit deprecari. Deprecemur inquit, optatiuus. n. & humiliter loquitur, sicut David dicitur. 4. Reg. 3. deprecemur dñm. Et Zach. Deprecemur faciem dñi. & in Pl. Appropinquet deprecatio mea in cõspectu tuo dñe. Et 2. Para. 6. Audias preces quas fundit famulus tuus.

¶ Secundo dico, qd debet habere sagacitatè discretam. dñm inquit. Nullus. n. discretè deprecatur aliquid, nisi illum, qui iuuare potest. Cum aut istè solus sit Deus, qui oia potest præstare; oes pot in oibus necessitatibus iuuare, restat, qd iste solus discretè deprecet. vñ de Hester, dicitur Hester 14. qd cum deposuisset vestes regias, fletibus & luctu apra indumeta suscepit, pro vnguentis varijs cinere impleuit caput, & humiliavit corpus suu ieiunijs, & deprecabatur dñm Deu Israel. Istud inuenit hie vis contra illos, qui deprecantur diabolum non dñm, & qui recurrunt ad vetulas & fortilegas, nõ ad Deu neque sanctos. Isti sunt. n. sicut dicitur Esa. 45. qui leuat signum sculpturæ suæ, & rogant Deum non saluantè. vnde Esa. 46. pulchre inuenit propheta contra fatuos idololatrias, qui idola fabricabant & portabant, & tandem erigebant & statuebant, & deprecantes humiliter adorabant. Vnde Sap. 13. Non erubescit inquit. lo qui eum illo qui sine anima est, & pro sanitate infirmum deprecatur, & pro vitâ mortuum rogat. Vnde nõ deprecemur talia, sed dominum, qui. spõs exaudire & iuuare. Hester 13. Mardocheus autè deprecatus est dñm, memor omnium operu eius. Debet igitur habere sagacitatè discretã. (dñm inquit.)

¶ Tertio habere debet celeritatè completã (hodie inquit.) Non enim debemus protrahere orationè de die iudicij, sed hodie. istatim, imò quasi quotidie Deum rogare. Pl. Venite ad oremus, pro eadum ante Deum. Sequitur. Hodie si uiderit eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Istud est. n. fatuum & supremum in remedium in necessitatibus. sicut & celeriter recurrere ad dñm deprecandum, sicut dicitur Esa. 46. Nu. 16. & Nu. 17. qd cum ipsos vultaret in eandem, dixit Moyses Aaron sacerdoti. Tolle inquit. thubulum, & hausto igne de altari mitte incensum desuper, p-

dens cito ad populum, vt roges pro eis. & sequitur. Et stã Aaron inter mortuos & viuentes deprecatus est pro populo, & plaga cessauit. Quartò habet oratio continuitatem porrectam, quod ostenditur cū dicitur. Cras & secundum cras, hoc est continuè & incessanter, quia. s. dicitur Iac. 5. Multum valet deprecatio iusti assidua. Assidua autè & continuè orare dicitur, qui continuè à malo abstinet, uel qui continuè bonum operatur. Vnde Eccl. 3. Qui conseruat legem multiplicat orationè. Salutare sacrificium est attendere mandatis, & deprecatio peccatis recedere ab iniuriis. Grues. n. qñ ad terras habitacionis volat, spõs cõtinuè quasi querulosi, clamitat, & quasi pro terra adipiscenda voces suas querulosas promulgant. Sic dico, qd nos, qui ad terram Paradisi tendimus, & de mundo ad patrem continuè pertransimus, & nouam habitacionem pro futura hyeme mortis quaerimus, & optamus ubi habitemus, debemus continuè deprecando dñm querimus facere, & incessanter dominum exorare. Vnde apostolus. Sine intermissione orantes. Cras ergo & secundum cras, vnde Exodi 8. Constitue mihi tempus qñ deprecer pro te dñm. Respondit ei, Cras. Habeat ergo oratio nostra cõtinuitatem porrectam. ¶ Quintò habeat dolorositatem inuictã noctibus. Deprecatio. n. debet fieri cum lachrymis & contritione cordis, & dolore & timore. Cor contritum. n. & humiliatum Deus non despiciet. (Noctibus inquit.) Nox. n. tenebrositatè & contritionem cordis designat. Melius. n. audiuntur voces noctibus quàm diebus, quia. s. vox orationis melius exauditur quando quis de nocte. in cõpõncta & dolorosa mente dominum deprecatur. De Iudith legitur Iudith 12. quod ipsa petijt vt daretur ei copia nocte & ante lucè egrediendi foras. ad orationem, & deprecandū dñm. Sequitur. Et exhibat noctibus in ualle Bethulie, & baptizabat se, & adorabat dominum. Habeat ergo dolorositatem inuictã. ¶ Sextò habeat oratio seu deprecatio multiplicatè adiectam. Non enim de vna re tantum deprecari debemus, sed de pluribus, cum plura sint nobis necessaria, quod ostenditur cū dicitur. Tribus. Tria. n. sunt, pro quibus principaliter deprecari debemus, videlicet

Pro { Præteritis, vt dimittantur, Deprecemur ergo dominu pro presentibus, vt dirigantur, go dominu pro futuris, vt disponantur, malis præteritis dimitrendis. vnde Eccl. 32. Fili peccasti, ne adicias iterum, sed de pristinis deprecare, vt ibi dimittantur. Item deprecemur pro presentibus ordinandis, quia. s. dominum deprecari debemus, videlicet

Pro { Culpas auferat, Vnde Eccl. 37. Deprecare aliusimū, Vires inferat, vt in veritate dirigamur tuã. Item Gratiam asserat, Poenam differat, Virtutes proferat.

Vt { Liberemur ab hoste, Vnde pro liberatione ab hoste dicebat David in Plal. Exaudi Preseruemur a peste, Recreemur cum grege.

Deus orationem meam cum deprecor, à timore inimici eripe animam meam. De liberatione autem à pœna infernali seu à peste dicitur Eccl. 51. Pro morte defluente deprecatus sū. De glorificatione uerò cū summo rege vel de adipiscendâ scilicet salute dici potest illud Pl. Aedificauit dominus Syon, & videbitur in gloria sua. Respexit in orationem humilium, & non speruit precès eorum. Et Iob 8. Si diluculo confurrexeris ad dominum, & omnipotètem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, pacatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ &c. Habeat ergo deprecatio nostra multiplicatè adiectã (Tribus inquit.) Ione 2. Tribus diebus & tribus noctibus orauit Ionas ad dñm. Tribus, inquit, diebus & noctibus. s. præteritis temporib. presentib. & futuris. ¶ Septimò habeat oratio charitatem seu vicinitatem deuotã. (Deo inquit iungemur.) Iungit. n. Deo, charitatem & familiaritatè, & etiam deuotionem designat, quæ pro certo in oratione valde sunt necessaria, quia reuera nihil ualet oratio nisi familiaris fuerit & deuota. Deut. 7. Vobis iunctus est dñs & elegit uos. Et aduerte, qd deuota deprecatio nos Deo iungit & familiariter connectit, & etiam se exaudibilè reddit

Quando

Quando { Confidit intimè, Prorumpunt la hrymæ, Allegat optimè, Nil agit pessimè. Quando dico confidit intimè. Spes. n. & fiducia obtinèti valde iuuant orantem. Iò dicebat Iudith 9. Exaudi dñe me miserã deprecantè, & de tua misericordia confidentè. Itè qñ prorumpunt lachrymæ. Vnde Thobij 3. Anna cum lachrymis deprecabatur dñm. & 1. Reg. 1. de Anna alia flente & cibum non capiente, dicitur ipsa cum lachrymis multiplicauit preces coram dño. Et Dan. 9. dicitur quod ipse cepit rogare & deprecari in sacco, & ieiunijs, & cinere. Item cū allegat optimè. Allegare. n. debet ille qui dominu deprecatur, ipsius Dei potestatem, charitatè & pietatem, suipsius pauperitatem, & indignitatem, negocij uerò pro quo agit, necessitatem, utilitatè & difficultatè. S. i. c. n. mouetur Deus ad exaudiendum, sic eleuatur animus ad sperandū & confidendum, sic disponitur homo ad imperandū & obtinendū. Vñ de talib. allegationib. potest intelligi illud Sap. 18. Propterans hõ sine querela deprecari pro populis, proferēs feruiritus suæ scutum orationem, & pincèsum deprecationè allegans, restitit ire & finè impoluit necessitati. Itè qñ nil agit pessimè, qñ. s. deprecans est mundus & sanctus. vnde Iob 16. Facies mea intumuit à fletu, & palpebræ meæ caligauerunt, hæc passus sum absq; iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces. Ecce ergo quò deprecatio debet esse deuota, multiplicata, dolorosa, cõtinua, cita, discretæ, & subiecta &c. Vide infra de oratione & de exaudire, & in alijs titulis infinitis, sicut est os, loq, vox, & similia.

Deprehendere. Vide de tractatu uerbi comprehendere, & apprehendere.

Deprimere, Depressio. Nota, qd deprimere idè est quod deorsum ferere, vel aliquid inferius aggrauare. Fit ergo depressio, qñ adhibetur alicuius ponderis impostio, & sic nota quòd

Deprimat { Mortalitas uiros fluxuosos, Est igitur Humilitas uiros virtuosos, quedam iniquitas uiros uiosos, depressio Aduersitas pauperes fluctuosos, quam facit Calamitas damnatos luctuosos, cit pondus mortalitatis, de qua dicitur Sap. 9. Deprimat inhabitatio terrena sensum multa cogitantem. Item est depressio quam facit pondus humilitatis, de qua Eccl. 2. Deprime cor tuum & sustine. Itè est depressio, quã facit pondus iniquitatis. Ionæ 1. Surge, inuoca Deu tuu, quid tu soppore deprimis? Item est depressio, quã facit pondus aduersitatis. Neq. 5. Ministri depresserunt populum, & iõ præcipitur. Esa. 57. Solue fasciculos deprimentes. Item est depressio, quam facit pondus æternæ calamitatis. Esa. 5. Oculi sublimium depriment. Vide de pondus, onus, aggrauare, & similibus.

Derelinquere. Nota, qd derelinquere, linquere, relinquere & dimittere, & respicere cum alijs similibus in bono signant & in malo. Dicam ergo qd est derelinquere multiplex, scilicet

Derelinquere { Dei, quod est formidandum, Est dico Iusti, quod est commendandū, vñ de Mundi, quod est attendendum, reliquedi Diaboli, quod est præuidendū, re formidandi Impij, quod est abhorrendum. dādum, qd fecit Deus. Deus. n. est sicut paterfamilias, qui quandoque data portione bonoru suorū filijs, derelinquit eos & dimittit uti pro libito bonis ipsis, & hoc vt prudentiã eorū experiarit, ut ipsi ad cogitandum de seipsis diligentius inducantur. Prouerbiu. n. Gallicum est. Metem foui a parfoij, il pè fera de foy. hoc est dictum. Derelinquit fatuu stare p seipse cogitabit de se. Sic proculdubio facit Deus, quia qñq; derelinquit hoies in manu propriæ libertatis, & eos ad multa exponit, vt det causam experiendi virtutem. & iõ de sua dissimulatione dici potest illud Ezech. 8. Derelinquit dominus terram, & dominus non uidet. q. d. dominus in multis se habet per modum dereliquentis, & per modum etiam nõ uidentis. Sic ergo notabo, quòd Deus

Derelinquit { Iustos, vt mala subeant, Dicam ergo, qd Deus derelinquit iustos sub graui pondere. ¶ Secundo dico, qd Deus derelinquit malos sub grandi scelere. Constat. n. qd Deus quandoque uidens hominem in uitijs obstatum derelinquit eum propriæ uoluntati, sicut medicus, qui de-

dere tribulationum, & sic etiam uidetur dereliquisse ppiu filium in passione, cum dicebat illud euangelicum, Hely, hely, lamazabathani, hoc est, Deus meus Deus meus quare me dereliquisti? Matthæi 27. & in Pl. Constat enim quòd Deus quandoque permittit tribulari & tentari bonos, ita qd quasi uidetur eos derelinquere, & quasi de eis non curare, quòd utique ex certo consilio secretæ prouidentie suæ facit, vt scilicet sibi dimissi, compellantur experiri propriam fragilitatem, & recurrere ad diuini auxiliij pietatem, exemplo Petri qui in tentatione fuit ad tempus derelictus, inde tamen post tempus melior effectu s. vnde 2. Paralipome. 32. Derelinquit eum dominus, ut tentaretur. Nutrix enim uolēs paruulum docere ad ambulandum, ipsum quandoque derelinquit sibi ipsi, quem uidens propinquum casui, statim ipsi manum porrigit & eum manu tener ne corruat, ad tempus cederat, ipsum leuat. Sic uerò dico de Deo, qd uolens eum quandoque derelinquit hominem in tribulatione vel tentatione, & subtrahit auxilium suum sibi. uult enim, qd faciat qd in se est. Sed reuera finaliter ipsum respicit, manum ad interesse sibi porrigit, ipsum saluat, erigit & custodit. & sic fit qd qui eum dereliquisse uidebatur, amplio rem de eo curã gerit. Vnde ipse loquens ciuitati Hierusalem dicit Esa. 54. Ad punctum & in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te, in momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te & in misericordia sempiterna miseratus sum tui. Et breuiter istud est uerum, quod Deus sanctos suos, solet ad tempus in tribulationibus, & tentationibus relinquere, ut eos possit diutius adiuuare, sicut patet de pauperibus, & egenis, qui uidentur à Deo derelicti, qui tamen finaliter ab eo non sunt obliti. vnde Esa. 60. pro eo quia fuisti derelicta, & odio habita, ponam te in superbiam seculorum, gaudiu in generatione & generationem. Sicut enim dicitur in Pl. Tibi enim derelictus est pauper, orphanotus eris adiutor. Licet. n. Deus sanctos in præsentia dereliquisse uideatur, ipsos tamen finaliter nunquã derelinquit. unde in Pl. Quoniam non derelinquet dominus sanctos suos, & in æternum conseruabuntur. Iunior enim fui, etenim senui & non uidi iustum derelictu, sicut dicitur in Pl. Vult tñ dñs, qd homo quod in se est faciat, uiriliter resistendo, & qd etiam ad eum recurrat, eius auxilium requirendo, diceas illud. Ne projicias me in tẽpore senectutis, cū defecerit uirtus mea, non derelinquas me. Et tunc pro certo statim dominus respondebit illud Iosue 1. Sicut fui cum Moysè, ero tecum, nõ dimittam te neque derelinquam, confortare, & esto robustus. Vnde aduerte, qd ipse non derelinquit

Pauperes & indigentes, Non derelinquantur ergo Captiuos & seruietes, à Deo pauperes licet indigeant. 2. Corint. 4. Aporiamur, sed non destituimur, persequutionem patimur, sed nõ derelinquimur. Itè non derelinquantur captiui licet subia ceant. vnde de sapientia increata dicitur Sap. 10. qd uenditum iustum non derelinquit, sed à peccatoribus liberauit eum, descenditq; cum illo in foueam, & vinculis non derelinquit eum. Item non derelinquantur fideles dum fidem teneant. Et ideo fidem allegando, dicebat Hieremias. Hier. 14. Tu autem in nobis es domine, & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos, nõ derelinquas nos domine Deus noster. Item non derelinquantur sperantes, licet nil uideant, supple quod eos in præsentia adiunet. vnde Iudith 6. Non derelinquis præsumetes de te, & de tua uirtute gloriantes humilias. Item non derelinquantur oppressi licet sustineant. unde Neq. 9. Tradidisti eos in manibus populorum exterorum. Sequitur. Non fecisti eos in consummationem, nec dereliquisti eos. Item non derelinquantur mortui licet nunc doleant. In purgatorio Pl. Nõ derelinques aiam meã in inferno, nec dabis sanctu tuum uideri corruptionem. Tales ergo non derelinquantur licet derelinqui à Deo uideantur. Vnde breuiter cuilibet talium potest dici illud Deuter. 31. Dominus Deus Israel ipse est ductor tuus, non dimittet te, neque derelinquet. Pater igitur, qd Deus derelinquit iustos sub graui pondere. ¶ Secundo dico, qd Deus derelinquit malos sub grandi scelere. Constat. n. qd Deus quandoque uidens hominem in uitijs obstatum derelinquit eum propriæ uoluntati, sicut medicus, qui de-

sperans,

deriū vagat nunquā est in perfecta quiete, sp.n. est in motu & fluxu desideriorū, & hoc, quia ipsa est sicut hospes extra domū, sicut lapis extra centrum, sicut peregrinus extra patriam, & locū. Iō aīa cū sponso coniuncta, dicit illud Can. 1. Indica mihi vbi cubes in meridie, ne vagari incipiā. &c. Qñ verò mens descendit, p humilitatē & qñ scēdit ad seip sam, & qñ proprijs contenta in partib. cum centro, i. cum Deo coniungitur, tunc verē perfectissimē quietatur (Sede inquit) Ita quod ipsa potest dicere illud Apoc. 18. Sedeo vt regina, & vidua non sum.

- Enim doctor ad discipulos instruendum,
- Discipulus ad magistrum audiendum,
- Clericus ad libros imaginandum,
- Miles ad hostes impugnandum,
- Index ad populos iudicandum,

Sic pro certo (charissimi) nos debemus per humilitatem descendere & quiescere, & federe, & in quiete mentis manere, istis rationibus. Vt instruamus inferiores, & discerere, vt in libris diuinæ prouidentie sp cogitemus, vt hostes spūales debellemus, vt nos alios iuste inuitemus (Sede ergo) vñ in Pl. Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Syon. Et nota de fluminib. Babylonis, iste est ergo descensus quietatiuus. Auis. n. sursum existens in aere nō est tuta ab accipitre, si verò ad fluctuū riuum descenderit tuta manet, quā p paucupes solēt ipsas facere sursum ascendere, vt ab accipitre capiant. Sic verē hō sursum per elationē & vanitatem mentis residens sem per est in periculo captiōnis. Si aut per humilitatē descēdit, tunc à periculo tutus erit, & maximē si in fluminib. Babylonis & confusionis, & in fluminib. cōpunctionis & lachrymationis fecerit mansōnē. Et iō nos videmus de illis, q sp volunt ascendere, sicut sunt ambitiosi, q nunquā habent quietē. Ignis. n. q sursum ascendere querit, nunquam à motu & circuitu requiescit: quare pro certo tales nunquam ponunt finem in ascendendo. De canonicō. n. volunt fieri archidiaconi, de archidiacono episcopi, & de episcopo archiepiscopi, & deinde cardinales &c. Isti figurantur in lucifero, qui quāuis esset in altissimo loco. i. in coelo empireo, ipse tñ dicebat. Ascēdā in celū, super astra Dei exaltabo solium meū, sedeo in laterib. A quilonis &c. Esa. 14. Sedere. n. i. quiescere volebat vbi proculdubio non est quies. In eminentia dignitatis, & iō, fm sanctos, quia ascensum & quietē quæsiuit, iō casum & laborem inuenit. Nō sic ergo, sed descendamus, quia iste motus est mentis quietatiuus (Sede inquit) Ioh. 3. Stererunt aquæ descendentes. & Hie. 48. Descende de gloria, sede in siti habitatio filie Dybon. Secundo dico, q iste motus est mortis meditatiuus (In puluere inquit) Motus. n. descensus semper tendit inferius versus terram, ad denotandum, q motus humilitatis sp facit hominē ad terrā descendere, i. ad cogitandum terretatem, mortalitatem & resolutionem suam. In puluere inquit. Vt sic dicā cū Iob. Ecce nunc in puluere dormio. Iob 7. De tali discēsu vñ loqui Hier. 49. Descendite in voraginem habitatores dedā. Vorago. n. signat sepulchrum, mortē, vel infernum, in quē pro certo debemus per considerationem descēdere, & ibi per iugē memoriā habitare. Pl. Descendant in infernum viuentes. Animalia. n. parua habitant, vt cōiter, in pabulo, in puluere, & sub terra, vt sunt cuniculi, ibique faciunt foveas, vbi fugientes saluantur, & ab impugnantib. liberantur. Sic pro certo psonę humiles, & deuotę, sub terra. i. in cogitatione mortis & sepulchri morant & impulsū tentationib. ad ipsas fugiunt & saluantur, quia isti sunt, qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum. Iob 3. Et sic bene patet quod humilitatis descensus est mortis meditatiuus. Tertiō dico, q iste motus est sordis depuratiuus. Virgo inquit. Humilitas. n. foror & mater est virginis & puritatis, quæ in beata Virgine apparuit, quæ quia fuit humilissima, ideo fuit virgo purissima. Loca. n. quæ sunt in descensu & in valle, sunt aliquoties magis purā, & hoc quia ibi aquæ confluunt abundantius, quæ sunt cā maioris puritatis. Sic verē ille personę, quæ magis sunt in descensu humilitatis habent, vt communiter, maiorem abundantiam puritatis, & castitatis, quod vtiq̄ potest contingere, quia maior copia aquarū, id est gratiarū & virtutum & abhorrendus, & quæ ipsos redit & efficit puriores, q apparuit in Virgine, ad

quam descendit gratia sicut pluuia in vellus, & sicut filicia dia stilitia sup terram, ad quā descendit dilectus vt in hortū suū specialissimum, sicut dī Cantic. 5. & Cant. 6. Et iō tantis gratijs fuit plenissima, quia à cūctis virtijs fuit purissima. Habemus igitur humilitatē, vt habere possimus mētē & corporis puritatē. Virgo inquit. 2. Corin. 11. Despōdi. n. vos vni viro, virginē castā exhibere Chro. 16. de descēsu isto ad puritatē pōt intelligi illud Iō. 5. Angelus dñi descendebat in piscinam secundum tempus. Illi enim qui sunt Angeli p innocentissimam voluntatem descendunt per humilitatē ad piscinam, id est ad mentis & corporis puritatem (Virgo inquit) Vnde de Rebecca dicitur Gen. 24. q ipsa erat puella decora nimis, virgoque pulcherrima, descenditque ad fontem aquæ, & impleuerat hydriam. Iste est igitur descensus sordis depuratiuus. Quarto dico, quod iste descensus humilitatis est vultus inclinatiuus. Babylonis inquit, quod interpretatur confusio. Humilitas enim generat verecundia & bonā confusionē, quæ addunt gloriam, sicut dicitur Eccl. 4. Vnde humilitas est sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron. Caput enim inferius declinat, signat humilitatem quę. In capite & in barba ostendit intuentibus signa sua (Babylon inquit) Vnde Hierem. 51. Quomodo facta est Babylon in stuporem. Vnde etiā verecunda puella Rebecca dicitur Gen. 24. quod viso Isaac descendit de camelo, & accipiens pallium cooperuit se. Iste verecundia. Et sic patet, ut dictum est, quod per descēsum humilitatis mens quietatur, mors meditatur, caro purgatur, vultus inclinatur. Et iste est igitur descensus diligendus, & frequentandus. Sed ad huc dico secundo principialiter, quod est quidam descensus pręcauendus & fugiendus. Et iste est descensus auaritię, quo scilicet homo descendit ad temporalia & mundana, & etiam cuiuslibet nequitię, quo. i. de virtute labitur ad peccata. Et primò quidem iste est descensus auaritię. Lepus enim non libenter descendit, & hoc quia descendendo & ad vallem currendo facilliter consuevit cadere, cum eius pedes posteriores sint lōgiore anteriorib. pedibus. Sic verē homo non debet descendere per desiderium & affectum ad vallem mundanorum negotiorum & terrenorum bonorum, aliā facilliter corruit in diuersa vitia & peccata. De talibus enim dicitur in Pl. Qui descendunt mare in nauibus, facientes operationē in aquis multis. Non est. n. aqua tam dulcis in flumine vel in fonte, quin efficiatur amara, qñ descendit ad mare. Sic verē nō est ita bonus & sanctus homo, quin efficiatur malus quādo ad mare mundi negotiorū corde & opere se inclināt. & ideo sicut lepus quando ad vallem currere compellitur, nō descendit directē inferius versus vallem, ne forte cadat, sed semper descendit circulariter contra montem, sic & nos si ex iniuncto nobis officio ad mundum & mūdāna habemus necessario descendere, non debemus directē nec cum toto impetu vel affectu ad tēporalia currere, sed circulariter circa montem Paradisi ambulare, & ibi quanto plus possumus per affectum & desiderium nos tenere, & nunc ascēdamus cum Moysē ad dominum, nunc descendamus cum ipso ad populum, iuxta illud Plā. Ascendunt montes, & descēdunt campi &c. Illi enim, qui toto corde descendūt inferius ad terrena, primò cadunt in vitia, & finaliter in tormenta. Pl. Cadent omnes, qui descendunt in terram. Sic sunt cupidi & auari, qui non cogitant nisi de terrenis, de quibus Exod. 15. Abyssi operuerunt eos, descendunt in profundū quasi lapis. Et isti sunt maledicti, Esa. 30. Veh qui ambulatis, ut descendatis in Aegyptum, properantes in auxilium in fortitudine Pharaonis. Generaliter enim secundum astrologos illa signa sunt nobiliora, quæ sunt ascendencia, quā illa, quæ sunt descendencia. Influentię enim stellarum computātur principalis ad signis ascendentibus quā ad descendentibus, quia re vera spiritualiter illi meliores & nobiliores debent simpliciter dici, qui ascendunt superius per contemplationem & desiderium ad eternā, quā illi, qui descēdit per auaritiā ad terrena. Vnde de differentia bonorum & malorum potest dici illud Eccl. 3. Spiritus filiorum Adam ascendit sursum, spiritus iumentorum deorsum. Iste est ergo descensus pręcauendus & fugiendus. Sed tertiō dico, quod est alius descensus timendus & abhorrendus, & iste est descensus in infernum, de quo Hieremi. 48. Inuenies eius

eius descendunt in occisionem. & in Pl. Aestimatus sum cum descendentib. in lacum. Feces enim & immunditię ciuitatum solent descendere ad foueam & lacus. Feces etiā vini solēt descendere ad fundum dolij. Sic verē peccatores qui in dolio & ciuitate ecclesie sunt feces foetidę & immundę, ad fundum & ad lacum ipsius inferni habent descēdere & venire. Vnde de quodam magno peccatore dī Eze. 31. Commouit gentes cum deducerē eum in infernum cum his, qui descendeabant in lacum. Sic ergo patet, q̄ triplex est descensus ad perfectam humilitatem. Et hoc de descendere sufficit. Sed si vis adhuc aliter distinguere, dico, q̄ quintuplex est humanus descensus, videlicet

Ruinofus,	Primus est cunctorum,
Virtuofus,	Secundus est iustorum,
Vitiolus,	Tertius est malorum,
Dolorofus,	Quartus miserorum,
Et periculosus.	Quintus damnatorum.

Quidam ergo primò de descensu ruinofus, qui est singulorū, quia. i. per mortem oportet omnes in corruptionem descēdere. Pl. Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptione? Vnde etiam de quolibet mortuo pōt dici illud Iudicium 15. Descendens habitauit in spelunca. sed de isto nihil amplius. Secundo dico de descensu virtuoso, qui est iustorum. Vnde dico de iustis, q̄ ipsi descendunt ad opera virtuosa sicut etiam visum est satis plane. Sicut. n. video, q̄ incola castri in loco altissimo. cōstituti, solent in vallem descendere, & ibi pro utilitate sua exercere varia opera, sic homo dato q̄ sit in alto castro. i. in alta sanguinis nobilitate vel in alto castro. i. in alta seculi dignitate, vel in alto castro id est in alta perfectionis eminentia uel cōtēplationis subtilitate cōstitutus, debet tñ inferius ad statum humilitatis descendere, & ibi varijs bonis operibus insudare, & qñq̄ cōtēplationis opus intermittere, vt possit actiue fructuosa opera exercere, exemplo coturnicis, quæ mare transuolans, fatigata descēdit qñq̄ ad mare, sed unam alam erectā tenet tanquam velū, quo continuē ducatur, aliam alam extētam super aquam dimittit, vt ibi nauiget atq̄ regat. Ad denotandum, q̄ nos, qui ad mare huius mundi necessario tā quā peregrini saepe dum transimus ad patriam, habemus, descendere semper alam spei debemus ad Deum erigere, alam verò discretiōnis debemus in mundi fluctibus ad nos prouenter regendum extētam & dilatatam habere. Gen. 12. Descendit Abraham in Aegyptum, vt peregrinaret ibi. Descēdit. n. Abraham fuit de terra. pmissionis i Aegyptū, sed hoc fuit non ad manendum, sed ad peregrinandum. Sic verē dico q̄ si quando q̄ descendere oporteat ad terrā. pmissio nis ad Aegyptum. i. a vita contemplatiua ad actiua, de religione ad mundum, de spiritualibus ad terrena negotia, ibi pro certo peregrinari non manere debemus, quia. i. pro tēpore, quo bona opera habemus tractare, ibi peregrinari licebit, & rursus ad contemplatiuam reuertit oportebit. De descensu ergo, quo descendit vir iustus ad opera virtuosa, notabo q̄ iste debet

- Culpas abluendum sinceriter,
- Mortem pręuidendum sagaciter,
- Hostem impugnandum viriliter,
- Virtutes procurandum vtiliter,
- Iustitiam perquirendum seduliter,
- Pauperes fouendum benigniter,
- Res examinandum subtiliter,
- Malos corrigendum seueriter,
- Ignaros instruendum veraciter,
- Tristes consolandum humiliter,
- Presses liberandum alacriter,
- Iustos pręmiandum liberaliter.

Isti. n. sunt duodecim descēsi boni & virtuosi, ad quos diuersimodē consuevit descendere vir perfectus, sicut sit subditus sue prælatus. Dico igitur, q̄ boni descendunt ad culpas sinceriter abluendum, quod. i. propriē debent facere pgnitētes, figurati in Naamam leporoso, de quo dī 4. Reg. 5. q̄ ipse descendit, & lauit se septies in Iordane, & restituta est caro eius sicut caro pueri. Item ad mortem sagaciter meditantem. vnde illud predictum Esa. 47. Descende, sede in puluere virgo alia Babylonis. Et iudicium 15. Descendens habitauit in spelunca. In spelunca inquit, id est in sepulchro

per considerationem. Et 1. Re. 26. Descendit Saul in desertū. Item ad hostē uiriliter impugnandum. i. contra diaboli & uitia præludum. 2. Re. 21. Descendit Dauid & serui eius cū eo, & pugnaverunt contra Philistim. Itē descendit ad uirtutes uiriliter procurandum. Gen. 42. Descēdit & emite nobis necessaria. Illa. n. quę super omnia sunt necessaria, sunt uirtutes. Item descendunt ad iustitiam seduliter perquirendum. 1. Mach. 2. Descendunt multi quærentes iudicium & iustitiam in desertum. Item descendunt ad pauperes benigniter refoendum. Vnde de Zacheo dī Luc. 19. q̄ festinans descendit & suscepit illum gaudens in domum suā, dicens. Ecce dimidium bonorum meorum do pauperib. &c. Itē descēdunt ad negocia subtiliter examinandum, quod maximē pertinet ad iudices & prælatos. Vnde Gen. 18. Descendā ego, & uidebo utrum clamorē, qui uenit ad me, opere compleuerint. f. Sodomitę. Item descendunt ad malos seueriter corrigendum. 2. Reg. 23. Bananias filius Ioiadę uiri fortissimi magnorum operum de Capseel, ipse percussit duos leones Moab, & ipse descendit & percussit leonem in cisterna in diebus niuis. Item descendunt ad stultos ueraciter instruendū & informandum. Exo. 19. Descende & contestare populum ne uelit transgredi terminos. Itē descendunt ad tristes hilariter confortādum. Dan. 3. Descendit Angelus dñi cum Azaria in fornacem, & fecit medium fornacis quasi uentum rotis flantem. Item descendunt ad oppressos alacriter liberandum. Exo. 3. Vidua lictiōnem populi mei qui est in Aegypto, & descendi liberare eum. Item descendunt & condescēdunt ad bonos liberaliter pręmiandum & promouendum, quia sicut dī Iac. 1. Omne datum perfectum desursum est descendens à patre luminum. & Exo. 19. Descendit Moyses ad populum, & sanctificauit eos. i. promouit, & vt sanctos honorauit. Pater igitur quomodo multiplex est descensus iustorum. Tertiō dico, q̄ multiplex est descensus malorum peccatorum. Peccator. n. cum peccat, dī descendere, pro eo q̄ à reſtitutione iustitię curuatur, & de bono in commutabili ad bonum commutabile inclinatur, & à Deo gratia & perfectione cadere & recedere comprobāt. De uulture. n. legit, q̄ tardē & lentē uolitat & ascendit, cito tamen & impetuosē descendit. Ponderosa. n. auis est, & iō viso cadauere inferius statim ruit. Sic dico de peccatore, quia pro certo prior est ad descēsum uiciorum, quā ad ascensum uirtutū. Difficiliter. n. ascendit ad opera uirtuosa, facilliter uerò descendit ad cadauera. i. ad peccata & ad opera uiciosa. Gene. 15. Descēderūt aues, sup cadauera. Vnde notabis, q̄ mali multipliciter descendunt ad mala. Descendunt enim

- Fluuium deliciarum, vt ibi lauentur,
- Lectum pigritiarum, ut ibi paufentur,
- Mare diuitiarum, vt ibi turbentur,
- Curias eminentiarum, ut ibi honorentur,
- Profundum nequitiarum, vt ibi ligentur.

Descendunt (dico) ad fluuium deliciarum. Vnde de filia Pharaonis dī Exo. 2. q̄ ipsa descēderat ad fluuiū Aegypti vt lauaretur in flumine. Aegyptus. n. interpretatur tenebrę, quia. i. fluuius deliciarum obſcurat & obtenebrat mentes delictiosorum. Item ipsi descendunt ad locum pigritiarum: unde Ioh. 1. dī q̄ Ionas descendit ad inferiora nauis, & dormiebat sopore graui. Item descendunt ad mare diuitiarum. Diuitię enim mare dici possunt, & hoc propter amaritudinē, quam hñt in acquirendo, possidendo, & amittendo. Eze. 47. Aquę istę descendunt ad plana deserti, & intrabunt mare. Itē descendunt ad curias eminentiarum. Esa. 30. Veh qui ascēditis in Aegyptum, sperētes auxilium in fortitudine Pharaonis. Itē descendunt in profundum nequitiarum. vnde Hie. 40. Fugite, terga uertite, descendite in uoraginē habitatores Dedan. Vorago. n. profundū uiciorum designat. Deut. 32. Descēderunt in profundum quasi lapis. Iste est igitur descēsus malorum. Quarto dico, q̄ inuenitur descensus miserorū. Et iste est qñ quis de statu eminentis fortunę descendit & ruit p infortunia ad statū infimū & depressum. Nihil. n. in foelicis, quā aliquando fuisse felicē; Status. n. fortunę mundanę non est nisi quidā ascensus & descensus. Similis. n. uñ illis arenarum periculis, quę dicunt Syrtis & maiores & minores. Sunt. n. arenę quę cōtinuē bullientes, & uento ab interiori flante, nunc in montes ascendentes, nunc in uoragines descendētes. Nam ubi hodie montes arenarum uidentur, ibi cras

cut in saltib. Satisfactio. n. est ecclesia, altare sunt religiosi, portæ sunt prelati, ariæ sunt subditi & clerici. Et tñ pro dolor omnia hodie sunt deserta, & a sua primaria cõditio- ne destituta, & tẽporaliter & spiritualiter desolata. Ignis. n. consumpsit speciosa deserti &c. Iohel. 2. vide infra titulo sequenti, & vide de deserto mundi, & applica ad Ecclesiam mo- dernam per modum infectionis. ¶ De hypocritis verò singu- larib. qui tẽ deserti sunt ab of. bono, qui deserto cõparari possunt, pro eo. s. quia per abstinentiam suam siccis & steriles sunt, & tñ fructu bonorum operum omnino carent, põt di- ci illud Aggei 1. Domus mea deserta est, q. d. illi, qui vident esse domus mea per sanctitatem, deserti sunt per bonorum operum paucitatem & sterilitatem. Vnde et isti sunt vulpes saltitantes, de quib. quasi ad prophetas insipientes, qui sequũ- tur sensum suum, dicitur Eze. 13. Quasi vulpes in deserto p- phetez cui Israel erat. Sicut. n. dicit Solinus. in desertis Aphri- cæ prope Athlantem montem apparent de nocte imagi- nes, videntur lumina, audiuntur tympana, & mirabilia esse videntur, si tamen quis propè accesserit, nihil inuenit & e- xinde, ut ait, Panum & Aegyptum inceptis opinio. Crediti sunt. n. panes & Aegyptiæ dij rurales aialib. prædentes, nunquam nisi qñ volunt apparentes, statum suum ignotũ agentes, & de nocte plus quàm aliàs se monstrantes. Gerua- sius etiam dicit, q. in desertis Aphricę subitõ apparent ima- gines, quasi hoies subito apparentes & subito disparentes. De talibus autem phantasjjs feci mentionem in meo redre- ctorio morali in prologo lib. 7. 4. Tales autem videntur esse hypocrite, qui in deserto Ecclesie sunt deserti, quia. sicut vi- dentur esse & non sunt, apparent & disparent, esse credun- tur, & tñ existentes non inueniuntur, quia. s. in ipsis apparerit imagines falsę apparentiæ, audiuntur voces falsę eloquen- tię, videntur lumina exemplaris conuersationis fictitię, ni- hil tñ ibi est veritatis seu bonę existentie. Vnde de talib. in- constantib. atq; fictis dñ Hier. 13. Disseminabo eos quasi stipulam, quę uento rapitur in deserto. Patet igitur, q. hodie i multis desertis inueniuntur hypocrite, singulares, clerici vel regulares, principes etiam seculares. Et ista est deser- tio fortunę. Et sic dico, q. desertur pauper cũ fortuna gra- uatur. ¶ Tertio dico, q. desertur damnatus cũ gloria pri- uatur. Nullus. n. est tã desertus, nec tã in deserto, sicut est dñ natus. Desertur. n. a Deo, Angelis sanctis, nec non ab omni auxilio, subsidio, cõsolatione, gaudio, & læticia. Et breuiter de congregatione malorum, qui sunt in inferno põt dici il- lud 2. Esdrę 2. Ciuitas ista deserta est. vnde etiam de illo lo- co, & habitatoribus eius potest dici illud Esaię 24. Deserta est omnis læticia, translatum est gaudium terre, relicta est in vrbe solitudo & calamitas opprimet portas eius. Et nota si- vis, quod infernus cum suis possessio ribus sunt deserti

- Propter ignem voracissimum, Viget ætibus,
- Laborem immensissimum, Arcet laboribus,
- Hostem potentissimum, Scaret hostibus,
- Locum arduissimum, Terret rupibus,
- Gladium acutissimum, Caret fontibus,
- Sicum sterilissimum, Vrget flatibus,
- Flatum horrendissimum, Eget fructibus.

In deserto. n. inferni est ignis estuans, qui non extinguitur. Esai. 1. Terra uestra deserta, ciuitates uestrę succense sunt igni. Est labor, qui non minuitur, Desertum. n. locus est asp. & laboriosus. vnde Hier. 49. Per me ipsum iurauit dñs, q. in solitudinem & in desertum, in maledictionem & in opprobrium erit Bosra. Bosra. n. interpretatur angustia vel tri- bulatio. Ibi est hostis viduans, qui non repellitur. In deserto enim sunt latrones, ferę, & serpentes, sic in inferno damo- nes. Esai. 37. Verè. n. dñs Deus, desertas fecerunt reges Assyrio- rum terras. Vnde infernus potest dici Idumea, quæ interpre- tatur sanguinea, quia. s. ibi viget crudelitas, quæ noie sangui- nis designatur, unde Iob 3. Erit Idumea in desertum perdi- tionis. Est etiam ibi squalor afficiens, quia. s. turpitud. & hor- ror unde de quolibet damnato potest dici illud Ps. Inuenit eum in terra deserta, in loco horrois & ualtę solitudinis. Item est ibi aqua deficiens, In deserto. n. inferni deficit aqua, id est refrigerium consolationis. Hier. 23. Arefacta sunt arua deserti. Item ibi est fames conficiens, sterilitas. n. omnium bonorum est ibi. Ps. Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto? Item ibi est uentus percuciens. unde. Hierem. 4.

Ventus vrens in vijs deserti. Et breuiter siue per desertũ in- telligatur damnatus, siue etiam infernus constat, q. ibi sunt multa mala, & multa miseria, & tormenta. Vnde comminã- do potest dici peccatoribus illud Iudicum 8. Conterã car- nes uestras cũ spinis tribulib; deserti. Vnde et de ipsis pec- catorib. põt dici illud Hier. 51. Cõ mouebit terra, & turbabit quia uigilauit contra Babylonẽ cogitatio Domini, ut ponat Babylonẽ desertã & inhabitabilem. Patet ergo quõ triplex est desertio vel desertũ. scilicet a natura, a seipso, & a peccatorũ.

Desertum. Dicitur autem desertum a deserto, ris. s. q. a loco ab hoibus desertur, & q. a paucis vel a nemine habitat. Et est desertum locus siccitatis & sterilitatis, & signat in bono statum pnię & religionis. Esai. 51. Ponã desertũ eius quasi delicias. In malo aut signat statum mundanę conuersationis. Sopho. 2. Quõ factum est de- sertum cubile bestiarũ? In peiori verò signat calorem inferna- lis doloris & afflictionis. Vnde Thob. 8. dñs, q. demonium Af- modeus nomine, ab angelo subitũ religatus in deserto super- iori. Dicã igitur, q. est desertum frequentandum, deuitan- dũ & formidandum. Desertum frequentandum est locus & status pnię & religionis. frequentatur. n. quandoq; desertus pp aquas, quæ ibi solent fluere, propter herbas, quæ ibi solent florere, pp aues, quæ ibi solent canere. In deserto. n. plus quam in alijs inueniuntur ista tria. s. aquę fluentes, herbe florentes, aues canentes. Sic pro certo, charissimi, dico, q. locus & status pnię & religionis dēt a nobis mentõ frequẽ tari. Ibi. n. aquę lachrymarum & deuotionis labuntur, & flu- unt. Ibi flores exemplorum & honestę conuersationis flo- rent, q. mature scũt. Ibi. aues. i. uiri spiritualis cõditionis & p- fectionis modulatur, & canũt. Istud apparuit in beato Io- anne, qui fuit auis spũalis, qui dicebat. Luc. 3. Ego vox clamã- tis in deserto. Et Lu. 1. dñs, q. ipse erat in deserto vsq; ad die- ostensionis suę ad populũ. Et de Chro et dñ Luc. 4. q. ipse du- ctus est a spũ in desertum, ut tentaret a diabolo. frequẽ- mus igit istum locum. i. poenitentię asperitatem, quia sicut dñ Ioh. 2. Nolite timere aialia regionis, quia germinauerũt speciosa deserti, lignum protulit fructum suum, ficus & vi- nea dederunt virtutem suam. vnde de triplici actu poenitẽ tię dñ Esai. 37. Aperta erit lingua mutorum, ecce confessio. Scissę sunt aque in deserto, ecce cõpunctio. In locis draco- num oriet uiror myrti, & calami, ecce cõuersio & cõuersa- tio. De isto ergo dñ in Ps. Pinguet est speciosa deserti, & exul- tatione colles accingent. Vbi aduerte, q. sicut desertum est

- Locus Gratus ad habitandum, Sicut verè dico, q. de- sertum poenitẽtię est locus ad habitandũ.
- Ad meditandum, Sicut verè dico, q. de- sertum poenitẽtię est locus ad habitandũ.
- Ad militandum, Sicut verè dico, q. de- sertum poenitẽtię est locus ad habitandũ.

gratus pp floridã conuersationẽ. (Speciosa inquit) Ad ambula- ndũ locus per diuinę laudis frequentationẽ. (Exulta- tionẽ.) Ad militandum locus per scãdalorum refectionẽ. (Accingentur inquit.) Curramus igitur ad istud desertum, ut recreemur ipsius floribus, Dico ergo pri- mo, q. in isto præliemur cum nostris hostibus, desertum possu- mus recreari virtutũ floribus, quod ostenditur cum dñ. Spe- ciofa deserti. Per speciosa. n. deserti intelligitur amœnitas florum & herbarum, q. in locis desertis & incultis solent co- piofus inueniri, & per quos quidem flores, & herbas ditor honestę conuersationis, & abundantia virtutis & gratiarũ designatur, quæ proculdubio in isto deserto solent præci- pue reperiri. Ibi. n. debent esse flores rosę charitatis, flores lilię castitatis, flores violę humilitatis, flores oliuę pietatis. Vnde de istis speciositatibus dicitur illud prædictum Ioh. 2. Germinauerunt speciosa deserti. Vnde de multiplicib. flo- ribus & plantis huius deserti potest dici illud Esai. 41. Ponã desertum in stagna aquarum, dabo in solitudinem cedrum, & spinam & myrrum, & lignum oliuę. Ponã in deserto abie- tem, & vlmum, & buxum simul. Compara omnia ista vel di- uersis virtuosis personis, vel etiam diuersis virtutibus. in de- sertis religionis & poenitentię habitantibus. Sed pro certo hodie plangit illud propheta Ioh. 1. dicens sic. Ad te dñe clamabo, qm ignis comedit speciosa deserti, flamma cõbul- sit, omnia ligna regionis. Ignis. n. (charissim) signat peccatũ auaritię, pçtm luxurię, peccatum inuidię. Ignis auaritię vrit mentem, luxurię vrit carnem, inuidiã vrit vranque. Iste. n. est ignis vsq; ad cõsummationẽ deuorans. Iob 31. Ignis igit ille

iste hodie consumpsit speciosa deserti. i. virtutes, status po- nitentię & religionis. Ignis luxurię deuorat liliũ castita- tis, ignis verò inuidiã comedit rosam & feruorẽ amoris & charitati. Nã pro certo (charissim) sicut in desertis natura- lib. habitant qñq; aialia inignem spirantia & producentia; si- cut sunt dracones, & sicut erant illi serpentes, de quibus dñ Deut. 8. q. in deserto erat Dypsas & serpens flatu vrens, sic verè in deserto status pnię. s. in religione sunt hodie multi dracones stibundi per auaritiã, & multi flatu verborum vrentes per detractionem & inuidiam. Malac. 1. Posui mon- tem Seyr in solitudinem & hæreditatẽ eius in dracones de- ferti. Ibi. n. nituntur cõburere, & corrodere flatu detraction- um suarũ prælatos & superiores, & ciosos & medio ciores, subditos & inferiores. Et ideò isti figurant in ipsis filijs Israel qui quãuis erepti a Pharaonis imperio ad desertum introi- sserunt, & quãuis pericula inimicorum euassissent, quãuis etiã panẽ cœli nutriti fuissent, in deserto tamen suis exigen- ribus demeritis, pro maiori parte igne cõsumpti sunt, & pla- gis varijs interempti, sicut patet Num. 17. & in alijs multis locis. Sic verè multi sunt religiosi, qui quãuis de dominio Pharaonis diaboli, ad desertũ poenitentię transfuerint, quã- uis mundi pericula euaserint, quãuis panẽ de cœlo. i. cœli doctrina & scriptura nutriti fuerint, igne tñ detractionis & inuidiã in deserto religionis taliter inflammantur, q. quasi omnes eius incendio deuastantur. (Ignis ergo comedit spe- ciofa deserti.) Vnde de isto igne potest intelligi illud Eccle. 43. Deuorabit montes, & exuret desertũ & extinguet omne viride. Non sic ergo, sed in deserto poenitẽtię recreemur vir- tutum floribus. ¶ Secundo dico, q. in isto deserto debemus esse, ut modulemur diuinis laudibus. (Exultatione inquit.) Aues. n. in deserto solent secretis habitare, & dulcius mo- dulari. Ad denotandũ, q. si volumus esse in secreto mētis per cõtemplationem, & perfectẽ modulari, per gratiarũ actio- nem, & per diuinę laudis frequentationem, necesse est, q. ad desertum poenitentię fugiamus, & q. a cubis mūdatorum secedamus & a tumultu. exemplo beati Ioannis, qui fugiens ad antra deserti, modulabatur, & clamabat, agite poeniten- tiam. &c. Luc. 4. Aues. n. quę sunt mundã vitã, & quę melo- diosẽ cantant solent frequentare desertũ, quã sibi inueniunt herbarum grana, vnde recipiunt victum suum. Aues ven- rō, quę sunt immundã vitã, & quę horribiliter cantant, si- cut sunt cornices & corui, nõ cantant in deserto, & hoc quia carnis, & cadaueribus nutriuntur, quæ, ut cõmuniter, in deserto nõ inueniuntur. Sic proculdubio uiri spirituales & mundi diligunt desertum poenitentię, ubi gratias sacre Scri- pturę pascuntur, & ubi per deuotionem orationem, & lau- dem Deo dulciter modulatur. Sed pro certo aues immun- dæ, corui nigri, & peccatores, qui carnis deliciarũ & im- munditijs nutriuntur, qui Deo nõ modulatur, sed horri- biliter contra Deum & proximum clamant & garrulant, isti dico, nunq; volunt desertum poenitentię frequentare, scien- tes, q. cadauera deliciarum ibidem non habentur. Iste ergo locus debet frequentari ut in cõdemur diuinis laudibus. Esai. 52. Gaudeat, & laudate simul deserta Hierusalem. qd ostendit cum dñ. Exultatione, & in Psal. Exultationes Dei in gut- ture eorum. Esai. 54. Lauda steriles, quæ non paruris, quã mul- ti filij desertę magis quàm eius, qui habet virũ. i. multo plus sunt bona opera cõtinentium, quã coniugatorum. ¶ Tertio dico, q. frequentare debemus desertũ poenitentię, ne supe- remur a nostris hostibus. (Accingentur) Accingi. n. signat ar- maturam contra hostes. Desertum. n. est locus valde aptus, ut ibi ad militandum contra hostes accingamur. Locus. n. est locus, ubi sunt multa diuerticula, quod valet ad ictus hostiũ declinandum. Locus est desertus, ubi sunt multa admini- cula, quod valet ad potestatem hostium subtrahendam. Talis ergo locus est status poenitentię, ubi. n. tutũ est militare con- tra vitia, quia. s. ibi multa sunt diuerticula, multa vitia, multa subterfugia, per quæ potest homo hostium malitias declina- re. Iõ dicebat David. Ecce elongaui fugiens, & mansi in soli- tudine. Item ibi, nõ sunt offendi cula mundi delectabilium, q. hominibus sunt causa ruinę. Itẽ ibi non sunt occasiones, & adminicula vitiõrũ, quæ sunt hostium cõtra nos instrumenta seu machinæ. Iste igitur rōnibus tutũ est ibi cũ diabolo & vitijs inire bellum, exemplo Christi, qui ductus est in deser- tũ contra diabolum præliaturus, & ab eo tentandus. Luc. 4.

Accingent ergo in desertũ poenitẽtiã ad pugnandũ, & con- tra vitia armabuntur. Num. 10. Tu noli in quibus locis per desertum castra ponere debemus. (Accingentur inquit.) vñ de Hier. 4. Accingite vos cilicij, & plangite. Sequit. Ventus vrens in vijs, quæ sunt in deserto, 1. Macha. 3. Accingimini fi- lij potentes, & estote parati. Patet ergo, q. istud desertum est frequentandũ, ut cõtra vitia præliemur, ut ibi laudib. iucun- demur, ut virtutum floribus recreemur. Ibi. n. ut dictum est, est locus amœnus ad recreandũ, est locus quietus ad modu- landum, est locus paratus ad militandum. Pinguescent ergo speciosa deserti, & exultatione colles accingentur. Et si vis, nota de isto deserto, scilicet de Ecclesia, vel religione, quod frequentandum est multiplici ratione, scilicet quia est

- Locus Lætitie & exultationis, Est, dico, lo- cus exulta- tionis & læ- titiæ. Vnde illud Esai. 35. Lætabit de- sertus, & in- ditabitur, quia. s. ibi habitabit boni viri. 1. Reg. 23. David & viri eius erãt i deserto. ¶ Item est locus habitatiõis & securę cõfidentie. 1. Reg. 23. Morabatur David in deserto in locis firmissimis. Sic igitur accipit desertum in bono, & pro statu poenitentię virtuosã. ¶ Sed adhuc dico, quod quando desertum sumitur pro statu huius seculi vitiosõ. Mundus enim iste deserto comparatur pluribus rationibus. Desertum enim, ut communiter,

Insidiarum & deceptionis, In deserto. n. aues, & aialia capiunt, ser- pentes & reptilia cõmorantur, fructus, & victualia non habentur. Fugiat ergo istud desertum, quia locus est insidia- rum & deceptionis. Ibi. n. communiter morantur latrones ad insidiandum, venatores & aucupes ad aialia capiendum, sicut patet, quia s. m Physiologum, elephas in deserto decipit cantu puellarum, rhinoceros in deserto decipitur & capit specie virginis, qui gremium sibi tendit, sicut superius in lo- cis pluribus iam est dictum. Sic verè (charissim) desertum hu- ius modi locus est insidiarum. Ibi. n. latrones, aucupes, & ve- natores infernales, ad captandum aias insidiant. & ideò ele- phates, qui sunt aialia maxima, rhinoceros, qui sunt aia- lia fortissima. i. viri iusti, magni, & perfecti ibidẽ diuersimodẽ capiuntur. Quidam. n. decipiuntur per duas puellas. s. per diabolum & per mundum, & hoc quia diabolus cantat can- tilenam superbiz, mundus verò cantilenam auaritię, virgo verò. i. natura mulieris aperit sinum luxurię, & sic in isto de- sertu diuersi diuersimodẽ attrahuntur, & in peccati laqueis inuoluuntur. Locus est insidiarum & deceptionis, ubi. n. insi- diantur mali bonis, & mali malis. Thre. 4. In deserto insidiati sunt nobis. ¶ Secundo dico, q. hic est locus molestiarum & vexationes, in deserto. n. solent habitare animalia & reptilia venenosa & crudelia, propter quæ molestum est ibi trãfire. Sic verè in mundo isto inueniuntur multa genera peccato- rum, quã multa bonis inferunt no cumenta. Et potissimẽ vñ, q. s. m scripturam in deserto habitant tria genera bestiarum. s. Onagri, qui sunt animalia magnę vagabilitatis, Scruiones, quæ sunt animalia magnę crudelitatis, Vulpes, quæ sunt animalia magnę fallacitatis.

- Insidiarum & deceptionis, In deserto. n. aues, & aialia capiunt, ser- pentes & reptilia cõmorantur, fructus, & victualia non habentur. Fugiat ergo istud desertum, quia locus est insidia- rum & deceptionis. Ibi. n. communiter morantur latrones ad insidiandum, venatores & aucupes ad aialia capiendum, sicut patet, quia s. m Physiologum, elephas in deserto decipit cantu puellarum, rhinoceros in deserto decipitur & capit specie virginis, qui gremium sibi tendit, sicut superius in lo- cis pluribus iam est dictum. Sic verè (charissim) desertum hu- ius modi locus est insidiarum. Ibi. n. latrones, aucupes, & ve- natores infernales, ad captandum aias insidiant. & ideò ele- phates, qui sunt aialia maxima, rhinoceros, qui sunt aia- lia fortissima. i. viri iusti, magni, & perfecti ibidẽ diuersimodẽ capiuntur. Quidam. n. decipiuntur per duas puellas. s. per diabolum & per mundum, & hoc quia diabolus cantat can- tilenam superbiz, mundus verò cantilenam auaritię, virgo verò. i. natura mulieris aperit sinum luxurię, & sic in isto de- sertu diuersi diuersimodẽ attrahuntur, & in peccati laqueis inuoluuntur. Locus est insidiarum & deceptionis, ubi. n. insi- diantur mali bonis, & mali malis. Thre. 4. In deserto insidiati sunt nobis. ¶ Secundo dico, q. hic est locus molestiarum & vexationes, in deserto. n. solent habitare animalia & reptilia venenosa & crudelia, propter quæ molestum est ibi trãfire. Sic verè in mundo isto inueniuntur multa genera peccato- rum, quã multa bonis inferunt no cumenta. Et potissimẽ vñ, q. s. m scripturam in deserto habitant tria genera bestiarum. s. Onagri, qui sunt animalia magnę vagabilitatis, Scruiones, quæ sunt animalia magnę crudelitatis, Vulpes, quæ sunt animalia magnę fallacitatis.

Insidiarum & deceptionis, In deserto. n. aues, & aialia capiunt, ser- pentes & reptilia cõmorantur, fructus, & victualia non habentur. Fugiat ergo istud desertum, quia locus est insidia- rum & deceptionis. Ibi. n. communiter morantur latrones ad insidiandum, venatores & aucupes ad aialia capiendum, sicut patet, quia s. m Physiologum, elephas in deserto decipit cantu puellarum, rhinoceros in deserto decipitur & capit specie virginis, qui gremium sibi tendit, sicut superius in lo- cis pluribus iam est dictum. Sic verè (charissim) desertum hu- ius modi locus est insidiarum. Ibi. n. latrones, aucupes, & ve- natores infernales, ad captandum aias insidiant. & ideò ele- phates, qui sunt aialia maxima, rhinoceros, qui sunt aia- lia fortissima. i. viri iusti, magni, & perfecti ibidẽ diuersimodẽ capiuntur. Quidam. n. decipiuntur per duas puellas. s. per diabolum & per mundum, & hoc quia diabolus cantat can- tilenam superbiz, mundus verò cantilenam auaritię, virgo verò. i. natura mulieris aperit sinum luxurię, & sic in isto de- sertu diuersi diuersimodẽ attrahuntur, & in peccati laqueis inuoluuntur. Locus est insidiarum & deceptionis, ubi. n. insi- diantur mali bonis, & mali malis. Thre. 4. In deserto insidiati sunt nobis. ¶ Secundo dico, q. hic est locus molestiarum & vexationes, in deserto. n. solent habitare animalia & reptilia venenosa & crudelia, propter quæ molestum est ibi trãfire. Sic verè in mundo isto inueniuntur multa genera peccato- rum, quã multa bonis inferunt no cumenta. Et potissimẽ vñ, q. s. m scripturam in deserto habitant tria genera bestiarum. s. Onagri, qui sunt animalia magnę vagabilitatis, Scruiones, quæ sunt animalia magnę crudelitatis, Vulpes, quæ sunt animalia magnę fallacitatis.

Habitant igitur ibi Onagri pleni vagabunditatis, onager. n. est aial indomabile, qd societate humana valde fugit, nulli. n. iugo subijci, sed in deserto continue diuagat, vbi sepe a leonibus deuorat. Ibi ergo significant superbos, & obdinatoros, qui p seculum nulli iugo disciplinae se subijciunt, nec alicui superiori, vt deberent, obediunt. Isti. n. societate hominu, i. virorum rationabilium fugiunt. Quia sicut dicit Iob 39. Quis dimisit onagram liberum, & vincula eius quis soluit? cui dedi in deserto locu. Ista potissimum possunt dici de apostatis, q fracto iugo religionis, ad libertate reduci cupientes, p desertum huius seculi diuagantur, sicut de demoniaco dicitur Mar. 5. qm nullus poterat eu ligare, imo sepe ligatus fuerat, sed rupsit vinculis agitabatur a demonijs i deserto. Et ideo tales qm sic vagantes inueniuntur, a leonibus. i. a demonibus morte aeterna damnantur, quia sicut dicitur Eccle. 13. Venatio leonis onager in eremo. Snt ergo in hoc deserto onagri sine stabilitate. Sed dicitur, q ibi sunt strutiones plenae crudelitatis. Strutio. n. crudelis dicitur, quia contra proprios filios induratur. Iob 39. Induratur ad filios suos quasi non sint sui, & significant quosdam auaros parcos & tenaces, qui ta suis quam alienis negant crudeliter subuenire. Thre. 4. Filia populi mei crudelis sicut strutio in deserto. Tertio dico, q sunt vulpes plenae fallacitatis. Isti potissimum sunt aduocati inter seculares, hypocritae inter regulares. De quib. dicit Ezech. 13. quasi ad prophetas insipientes, qui sequunt spiritum suum, quasi vulpes in deserto prophetae tui Israel erat. Ab istis igitur aialibus inferitur hodie bonis multa molestia in deserto huius mundi, & propter hoc dicitur locus molestiarum &urbationis. Sed quarto dico, q iste est locus penuriarum & defectionis. In deserto. n. est sterilitas ois boni temporalis, sic in mundo, spiritualis. Matth. 14. Desertus est locus hic. Istis ergo rationibus debet desertum huius mundi relinqui, nec a nobis debet per affectum frequentari. Sumitur ergo desertum, pro statu seculi vitioso. Sed adhuc dico tertio principaliter, q quandoque sumitur pro loco inferni doloroso. Ideo peccatori dicitur Ezech. 29. Projiciam te in desertum. Desertum enim est locus, qui communiter caret fructibus, squalet & tibus, viget vepribus, scater ferpentibus, abundat hollibus. &c. Pone sicut supra in titu. deserere.

A Desiderare, Desiderium. Desiderium idem est quod feruens appetitus seu feruens affectio cordialis, & est desiderium, aliquoties vitiosum, aliquoties virtuosum. Vitiosum enim desiderium quo desideratur delicta carnalia, & inuentie superbiales, diuitiae temporales. Prouer. 21. Anima impij desiderabit malum. Michea. 7. Immaturas ficus desiderauit anima mea. Virtuosum. n. desiderium est qm desiderant illa, quae sunt vtilia & honesta. Illa dico, quae sunt nobis proficentia, pximo vero necessaria no nocentia, Deo placencia & acceptabilia. Ista desiderabat Dauid in Psal. di. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas i omni tpe. Omnia enim desiderat naturaliter attingere suum terminum, peruenire ad suum centrum, coniungi cu suo principio, quiescere in suo loco, & inde est q corpora leuia sicut est ignis & aer, semper desiderant fore sursum, vbi. s. est suum principiu, suu centrum, suus locus, suus terminus, sua regio, sua complexio. Sic p certo (charissimi) nos debemus desiderare & optare, vt sursum ad bona spiritualia proueamur, vt Deo, qui est principium omnis creaturae, per amoris incendium coniungamur, vt in loco nostro Paradisi perenniter, quiescamus, vt ad centrum immobilis ciuitatis foeliciter attingamus. Sic desiderabat propheta dicens. Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Vbi ostendit, q nos debemus desiderare Deum & bona aeterna, vt quid commotiuum nostrae tarditatis. (Sicut ceruus.) Vt quid munditium nostrae foeditatis. (Desiderat ad fon. aquarum.) Vt quid contentiuum omnis bonitatis. (Ita desiderat anima mea ad te Deus.) Vel si vis, diuide aliter, & dic, quod desiderium nostrum debet esse

B Velox sine tarditate (Cerusus)
 Purum sine foeditate (fontes aquarum)
 Sanctum sine vanitate. (ad te Deus.)
 Dico ergo, quod desiderare debemus celeriter & feruenter, & hoc hortatur quando dicit, q nos debemus desiderare, s. Deum & bona aeterna, sicut ceruus. Ceruus. n. aial est velo-

acissimum, & ideo per velocitatem cursus cerui, celeritas, & feruor desiderij nostri ad Deum pot congrue designari. Ideo dicit spsa. Cant. 8. Fuge dilecte mi, & asimilare caprea, hinc nulloque ceruorum sup montes Bethel. Nos. n. debemus asimilari caprae per simplicitatem, hinc nullo ceruorum per feruentis desiderij celeritatem, & esse super montes Bethel, id est Paradisi contemplationis sublimitatem. Desiderium autem cerui est potissimum, quando est calefactus & a canibus infectus, vt inueniat fontem. Non. n. coeuenit siltare in riuido, sciens q ibi ad plenum no possit recreari, sed currit vsq; ad fontem, vbi perfecte recreatur, & refrigeratur. Sic verè desiderium nostrum non debet esse ad riuum mundi bonoru, imò debemus celeriter recurrere p bona opera ad fontem Paradisi, vbi perfecte poterimus recreari. In temporalibus. n. non potest esse perfecta recreatio, sed in aeternis, & ideo in illis no est siltandum. Vnde in Pl. Perfecit pedes meos tanq ceruorum, & super excelsum statuens me. Et Esai. 35. dicitur. Tunc saliet sicut ceruus, claudus. &c. q. d. Nos debemus esse sicut Cerui, qui per feruens desiderium ad bona aeterna citato, & feruenter debemus currere & saltare. vnde Hierem. 2. dicitur. Cursor leuis explicans vias suas, onager affluens in solitudine, in desiderio animae suae attraxit ventum. Desideremus igitur Deum & bona spiritualia celeriter atq; feruenter. Quia sicut Prouer. 13. Desiderium si compleatur, delectat animam. Secundo dico, quod ipsi debemus desiderare synceriter atque innocenter. desiderium enim nostrum debet esse purum, quia scilicet non debemus appetere turpia, & immunda, sicut porcus, qui non desiderat nisi lutum. Romanorum 13. Curam carnis ne feceritis in desiderijs, sed pura atque munda, quod ostenditur cum dicitur. (Fontes aquarum.) Fontes enim aquarum denotant loturam puritatis, munditiae & affectionis, quia sicut dicitur Prouer. 11. Desiderium iustorum omne bonum est. vnde de ista puritate potest dici illud 2. Regum 23. Dauid desiderauit aquam de cisterna, quae est in Bethleem. In hoc debemus esse similes Afino, de quo dicit Plin. quod licet multum sitiatur, raro tamen vult bibere nisi ad fontes affluentes, & claros. Vide de Onagro, qui est Afinus siluestris, quam multum sitiatur, nunquam tamen vult bibere aquam turbidam, imò exspectat quousq; inueniat claram. vnde illud Psal. Expectabant onagri in siti sua. In quo proculdubio instrumitur quod sitis & ardor desiderij nostri nunquam debet appetere aquas turbidas voluptatis, sed aquas claras & mundas gratiarum & virtutum, quod vique est contra peccatores fetidos & immundos, qui magis desiderant aquam turbidam, quam limpida, temporalia, quam aeterna, carnis voluptatem, quam munditiae sanctitatem. Isti sunt similes illi, qui nascuntur in constellatione Saturni, qui naturaliter desiderant vestimenta immunda, animalia immunda tangere, & in locis immundis habitare, sicut dicunt Astrologi. Sic verò mundi peccatores immunditias diligunt & frequentant. Isti. n. diligunt immunditiam vestimentorum. i. bonorum temporalium & immunda animalia. i. mulieres viles, &c. vnde Rom. 1. Tradidit eos in desideria cordis eorum, & in immunditiam. Eph. 2. Conuersati sumus in desideria carnis nostrae. No sic ergo, sed habeamus desideria pura & munda, & desideremus synceriter atque innocenter. Tertio dico, quod desiderare debemus sagaciter atq; prudenter, quia scilicet desideria nostra debent ordinari ad te Deum, tanquam ad finem & terminum omnium bonorum completiuum. Homo. n. naturaliter habet vultum sursum & erectum. Apes etiam dormiunt supina, versa facie versus caelum. Ceruus sentiens pruritus in cornibus, ad arborē fricat ipsa. Sic pro certo (charissimi) vultus cordis nostri sursum debet ad Deū & ad bona opera esse per desiderium eleuatus, non ad terram & terrena more pedum inclinatus. Ad arborem. n. ad Christum debemus pruritus desideriorum extinguere, & quando in bonis temporalis quiescimus & dormimus, semper debemus faciem cordis nostri sursum ad bona aeterna per desideriu supinare, vertere pariter & leuare. Ad te ergo Deus. Esa. 26. Anima mea desiderauit te in nocte. Desiderium omnium animalium est videre pantheram propter pulchritudinem pellis suae. Et ideo em Isido. dicitur panthera a pan, quod est omne, eo quod oculos & desiderium omnium ad se trahat. Omnes etiam homines, (sicut dicitur in 1. lib. Metaphysic), naturaliter

liter scire desiderant, omnia etiam imperfecta naturaliter desiderant perfici & compleri, quia in Paradiso est complementum sine diminutione, est scientia sine erroris offuscatione, est pulchritudo sine turpitudinis deformatione, ideo locum istum desiderare debemus, quia ibi est omnium bonorum complementum alliciens, quia allicit affectu, ibi est scientia perficiens intellectum, ibi est pulchritudo alliciens aspectum. Pulchritudo. n. ipse panthera. i. ipse Deus rana est, q omnes eius aspectu desiderat recreari. vnde Eccl. 40. Gratiam & speciem desiderabit oculi. Et 1. Pet. 1. dicit, q Deus est in quem desiderat Angeli prospicere. Scientia etiam ipsius est tanta, quod omnes eius visionem desiderant informari. vnde 2. Para. 9. Omnes gentes desiderabant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam eius. Complementum etiam suae bonitatis tantum est, q omnes sua gloria desiderant satiari. vnde Prouer. 13. Desiderium si compleatur, delectat animam. Deum igitur & bona aeterna desideremus. non similes illis, qui abhorrentes cibari manna, apud terram promissionis, flagrauerunt desiderio carniui. Num. 11. pp quod multa milia perierunt, sed simus sicut Apostolus. (Phil. 1.) qui desiderium habebat dissolui, & esse cu Christo. Sic igitur desiderium nostrum sagax & sanctum sine prauitate, purum & mundum sine fegitate, velox & citum sine tarditate.

Et hoc de desiderio sufficit. Sed si volumus prosequi latius materiam istam, possumus notare, q em naturam desiderabilium possumus distinguere naturam desideriorum. Cum igitur res, quae desiderantur sint in triplici dnta, quia aut. s. sunt spirituales, aut sunt temporales, aut sunt aeternales, notabo, q tria sunt genera desiderioru. s. perfectorum, qui desiderant spiritualia, iniquorum, qui desiderant temporalia, beatorum, qui desiderant aeterna. Primum desiderium ad bonum terminatur, quia sicut dicit Prou. 11. Desiderium iustorum omne bonum est. Secundum desiderium in vanis delectatur. Prou. 21. Anima impij desiderat malum. Tertium desiderium in summo quietatur. s. in Deo, quo fruitor in Paradiso. Prou. 10. Desiderium suum iustus dabitur. Dicamus igitur aliquid de desiderio iustorum, quod. s. habent, du transigunt vitam istam, omnia. n. quae sunt, videntur habere desiderium in quietem. Coelestia. n. desiderat iugiter parere. Rationabilia verò, sicut sunt aia, desiderat semper exsistere, & breuiter, ois res semper est in desiderio & in motu. Materia. n. est in potentia ad formas infinitas, & ideo semper desiderat nouas formas quousq; inueniat aliquam formam ita completam, q terminari possit ipsius appetitus. Sic verè dicit loquendo spiritualiter, q re vera mens iustorum semper dicit esse in desiderio & in motu, quia. s. semper dicit desiderare, vt currat, & moueatur per bonam affectionem, vt pariat per bonam operationem, vt existat per bonam perseverantiam, & durationem. Virtutes. n. & bona spiritualia sunt quaedam desiderabilia, quae sicut dicit in Psal. Ista sunt desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauum. Et io iusti talia bona solum desiderant, & affectant, & in eis tñm se delectant. Et sic ergo notabo, q boni & iusti desiderant Bonum operari cum iugi profectu, In istis enim de-
 Deum imitari toto affectu, cem debet prae-
 Deum complexari amoris affectu, cipue volui de-
 Vera contemplari splendoris aspectu, siderium viri iu-
 Donis inspirari spiritus iniectu, sti. Desideret igitur
 Crucem venerari doloris obiectu, tur bonum ope-
 Bonis sociari feruoris adiectu, rari. Eccles. 42.
 Iuste conuersari sine defectu, Quam desiderabilia sunt opera
 Sursum honorari omisso despectu, illa sunt opera
 Vitam prolongari in Dei conspectu. eius. Item deside-
 ret Deum imitari. Michea 7. Dominum Deum tuum deside-
 rabunt, Item desideret Deum complexari, dicens de Deo il-
 lud, quod dicit sponsa. Cant. 5. quia guttur eius suauissimum
 & totus desiderabilis. Vnde de deuotione viri iusti dicit Esa. 53. Desiderauimus eum virum dolorum, & scientem infirmitatem. Item desideret vera contemplari. Vnde de sapientia, quae consistit in contemplatione veritatis dicit Prou. 3. sapientia preciosior est cunctis operibus, & oia, quae desiderantur, huic non valent comparari. Item desideret donis inspirari, donis. s. Spiritus sancti. vnde Hierem. 14. de onagro dicitur, q in desiderio animae suae attraxit ventum. Item desideret crucem venerari. Cant. 2. sub umbra illius, quem de-

siderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Item desideret bonis sociari, dicens cum Apostolo. Ro. 1. Desidero. n. vos videre, vt aliquid vobis impartiar. Item desideret iuste conuersari. Psal. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tpe. Item desideret sursum recreari. In Paradiso cum Deo, dicens illud Philip. 1. Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo. & Psal. Desiderat anima mea ad te Deus. Sicut anima mea ad Deum fontem viuum. Item desideret vitam prolongari, seu etia perpetuari. Psal. Desideriu aia eius tribuisti ei Dne. sequit. Vitam petijt a te, & tribuisti ei, Dne longitudinem dierum. &c. Ecce igitur quae sunt desiderabilia viro iusto. Ista. n. desiderant iusti, & tñ a suo desiderio no fraudantur. sm Pl. Non sunt fraudati a desiderio suo, sed istud eorum desiderium in omnibus perficitur, & repletur. Psal. Replet in bonis desiderium tuum, renouabitur vt a quila iuuentus tua. Pater igitur, q est vnum desiderium, qd est iustorum, & hoc est primum. Secundo dico, q est vnum desiderium, quod est malorum. Infirmi enim desiderant contraria & nociua. Porci etiam desiderant stercorea, & generaliter animalia immunda. Sic peccatores, qui infirmi sunt & immundi, immunda peccata desiderant, & in eis plus, quam virtutibus se delectant. Mali. n. no cessant desiderare, & res immundas & inutiles affectare, similes mari, qd semp est in fluxu & in motu, & maxime in hyeme, nisi forte quando auis illa quae dicitur Halcyone, nidificat inter vndas, tunc. n. per 14. dies, vt dicit Pl. & etiam liber rerum, & ad hoc concordat Ouidius, mare cessat a fluctibus, & vt aui det spatium fouendi pullos, quietum efficitur & serenum. Quia re vera cor humanum, quod mari spumoso & fluctuoso comparatur, p mala desideria semper mouetur, & fluctibus concupiscentiarum inutilium agitur. Vnde Prou. 21. Desideria occidunt pigrum, noluerit enim quicquam manus eius operari. rora die concupiscit & desiderat. Tunc enim solum qm alta auis Halcyone. i. Deus cor humanum per gratiam inhabitat, & ibi moratur & nidificat, pullos bonorum affectuum ibi parit & generat, tandiu solum cor humanum per varia desideria non fluctuat, & fixum quietum & stabile perseuerat, statim verò q ista Halcyone. i. Christi nidificatio cessat, motus vanorum desiderium, mare cordis agitat, atque turbat, quia re vera solius Dei praesentia ipsum facit quietum, Dei verò absentia turbulenter. Et inde est, q boni, qui secum Deum habent, non desiderant superflua. iuxta illud 1. Thess. 4. Nullius aliquid desideretis. Mali verò, qui vtiq; Deo carent, semper desiderant contraria, & nociua. Michea. 7. Immaturas ficus desiderauit anima mea. Maturae. n. Ficus sunt bona spiritualia & aeterna. De quibus Hie. 24. vbi iusto Calatho comparato dicitur, q Ficus bonas habebat nimis, ficus verò immaturae sunt bona temporalia & terrena, ac etiam illa, quae ab eis subsequunt, delectabilia & peccata. De quibus ibidem quantum ad malos dicit. Ficus habebat malas, nimis, ita vt comedi no possunt, Immaturas ergo ficus. i. bona commutabilia & terrena, & etiam qualibet vitia desiderant ipsi mali, & ad ea appetenda sunt auidi, atq; prompti. vnde 1. Tim. 6. dicit, q mali incidunt in desideria multa inutilia, & nociua, quae mergunt hominem in interitum. Ista autem desideria sm Sen. Epist. 16. vocantur innaturalia, quae. s. non hnt vbi desinant, quia nullus terminus illis est, cum, vt ait, naturalia finita sint. vnde ait in fine epistolae. Si longè, pgresso semp aliquid longius restat, scito illud naturale non esse. Notabo igitur, quod mali desiderant multa mala, videlicet Carnalia, quae inficiunt, Desiderat, (dico) de-
 Temporalia, quae deficiunt, litias carnales. Vnde
 Secularia, quae non proficiunt, de malis dicit 1. Pet. 4. quod ipsi ambulauerunt in luxurijs, desiderijs & violentijs, contra illud 1. Pet. 2. Abstineat vos a carnalibus desiderijs, quae militant aduersus animam. Et illud Rom. 13. Curam carnis ne feceritis in desiderijs. Item desiderant diuitias temporales, contra illud Prouer. 23. Non desideres de cibis eius, in quo est panis mendacij. Noli laborare, vt dixeris. Item desiderant eminentias populares. Iob 30. Absulit quasi ventus desiderium meum. Ventus. n. signat fauores & dignitates, ppter inanem gloriae vanitatem, quas tamen quidam affectant, iuxta illud praedictum Hie. 14. In desiderio aiae suae attraxit ventum. Tales ergo mali desideratores sunt fatui, quia videlicet p talia vana, carnalia, temporalia & secularia desideria

mors sequitur sempiterna. Rom. 1. Exarserunt in desiderijs suis. &c. Sequitur. Qm̄ qui talia agunt, digni sunt morte: bene ergo docet Apollolus 2. Tim. 2. di. Iuuenilia desideria fugite. Istud est igitur desiderium, quod est malorum. Tertio dico, qd est vnu desideriu, qd est sanctoru, & istud est illud, quo beati in patria delectant. In illa. n. fit delectatio sine desiderio, quia sicut dicit Prou. 13. Desiderium si compleatur, aiam delectat. Cu igit in Paradiso fit summa delectatio, restat, qd ibi est desideriu valde magnu. Istud aut desideriu nihil aliud est qd amor feruētissimus, quo. f. beati ferunt in Deu, ipso fruētes desiderado, & ipsum desiderates fruendo, & possidēdo. Et aduerte, qd istud desiderium quietatur pp plura, videlicet

Quia Videt omnem veritatem, Primu desideriu gustat omnem voluptatem, perficit Deu con templado. vnde Habet altam dignitatem, illud pdictu 2. Pa Complex suam voluntatem, illud pdictu 1. Pa Tenet longam aternitatem. ral. 9. Omnis terra desiderabat videre facie Salomonis, & audire sapientiam eius. Et pone quo Regina Saba. i. aia venies, & videns, nō habebat vltra spiritui pra timore. Tara. n. & ta mirada vhr i illo speculo aeterno, qd nō miru si aia videns stupeat, & mirerur, dicens illud Prou. 7. Victimam pro salute deuou, hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuu, desideras te videre & reperiri. Qd desideriu perficit bona degustando. vñ illud pdictu Prou. 13. Desideriu, si compleat, delectat aiam. Pl. Replet in bonis desideriu tuu. Tertio desideriu perficit altē pfidendo. 3. Reg. 9. Regnabis sup oia qd desiderat aia tua. Quarto verò desiderium perficit vota adimplendo. Eccl. 6. Nihil deest ex oibus, qd desiderat. & in Pl. Desideriu aia eius tribuisti ei Dñe, & volūrate labioru eius nō fraudasti eu, & iteru Pl. Desideriu pauperu exaudiuit Dñs, & Prou. 10. Desideriu suum iustis dabitur. Quinto verò desideriu perficit in diu viuendo, vel perpetuo perseuerando, vnde illud pdictum. Replet in bonis desideriu tuum, renouabitur vt aequile iuuentus tua. Pater igitur quo inuenit desiderium sanctorum, & beatoru, maloru & iniquorum, bonorum, & perfectorum. De desiderabili verò posse notari, qd multa sunt, quae à iustis debent desiderabilia reputari, videlicet

Scriptura De scriptura pot dici illud Prou. Virtutes, & Preciosior est sapientia cunctis Ecclesia vel religio, opibus, & omne desiderabile ei Gloria Paradisi, non potest comparari. De virtutibus dicit ad Deo ipsi aia virtuosu illud Esa. 54. Sternā per ordines lapides tuos, fundabo te in Saphiris, ponam iaspide, p propugnacula tua, & oēs portas tuas in lapides sculptos, & oēs terminos tuos in lapides desiderabiles. Diabolus tñ qñque ciuitatē aia destruit, & oia desiderabilia sua, & virtutia seculi tollit. Vñ Hierusalē destructa plangendo dicit Thre. 1. Manum suam misit hostis ad oia desiderabilia eius, & Osee 13. dicit de diabolo, qd ipse diripiet thesauru ois vasis desiderabilis. De Ecclesia verò vel religione quo antiquitus pp abundantiā virtutu & bonaru psonaru fuit delectabilis & desiderabilis, patet, quia pp suā moralē pulchritudinē antiquitus oēs principes, Ecclesia diligebat, & desiderabant, & eam diuitijs & priuilegijs desiderabilibus ampliabat. Vñ de Dauid Rege legitur 2. Reg. 23. qd ipse desiderauit aquam de cisterna, qd est iuxta portā Bethleem. sed re vera hodiernis temporib. ista apud istos iā non desiderabilis, sed potius vilis & vituperabilis. Quod patet, qd ipsam nō honorat, nec dicitur, sed porius depauperat & molestant, & bona, qd pdecessores eorū Ecclesia contulerant, seculi portant. De quo conquerens Dominus dicit Iohelis 3. Argentum meum & aurum meū tu listis, & desiderabilia mea & pulcherrima intulistis in delubra vestra. Ex plica quo principes quicquid possunt de Ecclesia rapiunt, & delubra sua. domos, & palatia sua inde replent & ornant. & breuiter isti Ecclesiam Christi desiderabilem solent contemnerē. Psal. Pro nihilo habuerunt terrā desiderabilem. (Solent subuertere.) Hierem. 12. Dederunt portionem meam desiderabilem in desertum. (Solent diripere.) vnde illud pdictum Thren. 1. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. Et ratio sequitur, quia vidit gentes ingressas sanctuarium tuum, de quibus praeceperas ne intrarent ecclesiam tuam. qd causa quare desiderabilia sua auferuntur hodie ab Ecclesia, est, quia non habet tales ecclesiasticos sicut solebat, imò pro certo tales habet, de

quibus praeceptum est ne intrent Ecclesiam. s. homines peruersos & malos, de quibus et Ecclesia moderna recordans, potest gemere iuxta illud Thren. 1. Recordata est Hierusalem oium desiderabilium suorum, quae habuerat a diebus antiquis, cu caderet populus eius in manu hostili. qd bene potest delectere Hierusalē. i. Ecclesia qñ recordat antiqua desiderabilia & moderna, videlicet hostilia & crudelia. ista etiam oia potest applicare ad spiritualia desiderabilia Ecclesiae. s. ad virtutes, & ad virtuosas personas, quibus etiam ipsam tyranniam, daemones priuauerunt, & in solitudine rederunt. De quo lamentado dicit Esa. 32. Plangite inq sup regione desiderabili, super vinea fertili, super humum populi mei sping & vepres ascendent. De gloria verò aeterna, quae summe desiderabilis est, hoc solū ad praesens dico, qd peccatores iuxta illud praedictum Psal. Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem. & c. sufficiat ergo de desiderio desiderabili, & desiderare. Vide de concupiscere, affectione, & appetere. &c.

Desinere. Nota, qd desinere idem est quod ab opere, vel à duratione cessare. Nota igitur, qd in scriptura inuenitur

Nature,	Natura desinimus per mortē
Gratia,	desinendo. Sap. 5. Nos statim
Culpae,	nati, cōtinuō desinimus esse.
Fortunae,	Gratia desinimus à malis effi-
Poenae.	piendo. Pl. Desine ab ira, &

derelinque furorē. & Ecclē. 28. Memēto nouissimorum, & desine inimicari. Culpā desinimus, virtutes obliuiscendo, vel à bonis cessando, & discontinuando, quod tñ non debet esse, qd a. n. nullus debet à bono desinere, aut cessare. Iuxta illud Hier. 17. vbi de bona arbore dicit, qd aliqui non desinet, facere fructum. Vnde etiam de perseuerantia in bono dicitur illud Ecclē. 24. Ab initio & ante secula creata sum, & vsque ad futurum seculum nō desinam. Istud n. est desinere culpae, qñ homo cessat à bono opere, & virtute. Fortuna desinimus à prosperis cadendo & corruendo. De quo Esa. 7. Desine Efraim esse populus. Poena. s. aeterna desinimus gloria nuncquam habendo, quia. f. Deus cessat, & desinit influere malis gloriam sempiternam, quam tamen beatis & bonis inluit, & donat incessanter, dicens illud Hierē. 32. Feriam cum eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere. &c. Vide supra de verbo, cessare.

Desolatio, Desolatus, Desolari. Nota, qd desolatio accipitur pro tristitia. Et sic notabo, quod inuenitur in scriptura multiplex desolatio, videlicet

Bona virtualis & meritoria,	Desolantur. n. iusti, profun-
Mala criminalis & inurbatoria,	dē meditates,
Vana temporalis & afflictoria,	q. scilicet iu-
Pessima infernalis & damnatoria,	sti, qui profundē cogitant in grauitate praecedentium peccatoru, in paucitate meritoru, in feruente iudicioru, in acerbitate tormentorum, & in prolongatione supernalium gaudiorum, solent quadā spiritali desolatione tritari, & tñ more congruo conturbari. Vnde aia sic spiritaliter & virtualiter desolata pot dicere illud Thre. 1. Posuit me Dñs desolatā, tota die marore confectam. De quo potest etiam intelligi illud, quod dicit dominus Esa. 44. Dico Hierusalē, habitaberis, & ciuitatibus Iudae, edificabimini, & deserta eius suscitabo, dico, profundū desolare, & flumina tua arefaciam. Et illud Hierē. 2. Obstupescite celi desuper, & portae caeli desolamini vehementer. Item desolantur mali de Deo desperantes. Mali. n. qui spem suam non posuerunt in Deo, occasione facili desolantur. Vnde de peccatoribus dicit Pl. Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt, perierunt pp iniquitatē suā. Et Matth. 12. de malis dicit, qd oē regnū in seipsum diuisum desolabitur. Res. n. dicitur desolata, quando destructis edificijs bona omnia sunt consumpta. Sic peccator desolatus dicitur, quando spiritaliter destruitur, & bonis spiritalibus spoliatur. Ecclē. 15. Dedit terram eorū in viam, & desolatam. Item etiam religio & ecclesia pro eo qd à suo pristino & spiritali statu est destructa, & virtutibus pro magna parte priuata, dici potest merito desolata. Vnde Ecclē. 25. Euge super sanctuarium meum, quia pollutum est, & super terram Israel, quia desolata est, & super domum Iuda, quia ducti sunt in captiuitatem. Item desolantur miseri

miseri fortunę succumbentes, & ista est proprie desolatio. s. infortunium vel tribulatio, quae. f. quis consolatione prosperitatis destituitur, & bonis temporalibus spoliatur. vnde Hier. 18. Facta est terra nostra in desolationem & sibilum. Esaie 24. Deserta est omnis letitia, translatum est gaudium terrae. & Nex. 2. Hierusalem deserta est. Item desolantur dñati in inferno lugentes. Illa est. n. summa & suprema desolatio, vbi nihil prorsus speratur consolabile. Daniel 9. Post finem bellitatura desolatio. Et si vis, nota, quod ibi desolantur

Fulgēt principali statu,	Desolabunt dico
Sordēt in carnali statu,	finaliter in infer-
Carent visuali actu,	nō illi, qui nunc
Tument cordiali fluctu.	pollēt statu prin-

cipali, s. m. principes & tyranni. Ecclē. 33. Desolabunt montes Israel. Montes. n. superbos & tyrannos significat. Item desolabunt ibi illi, qui nunc sordēt in statu carnali. s. luxuriosi. Vnde de mala muliere dicit A poe. 17. Hi sunt odiētes fornicariam, & desolatā faciem illam. & Ecclē. 25. Dabo montē, Seyr. desolatam. Seyr. n. interpretatur hircus, significās luxuriosos, fetidos & immundos. Item desolantur ibi illi, qui nunc carēt actu visuali. s. illi, qui sunt spiritaliter cęci. s. obstinati & vitijs obrebrari. Vnde de Aegypto, quae interpretatur tenebrar, dicit Iohelis 3. Aegypto in desolatione erit. Itē desolabuntur ibidem illi, qui nunc tument fluctu cordiali. s. superbi & psumptiosi. Sap. 4. Dirumpet illos inflatos & sine voce, & commouebit illos, à fundamentis desolabuntur.

Desperatio. Nota, qd desperatio est vltimum vitiorum. Istud est. n. cui nullum pot remedium adhiberi, quadiu. n. sumus in vita ista, semper debemus viuere in spe veniē & salutis, cum pro tempore vitae huius nunquā sit clausa ianu redeunt. Duo. n. sunt vitia valde periculosa, vñ quo periclitantur quandoq; boni, aliud quo periclitantur ipsi mali, videlicet, psumptio de meritis & desperatio de peccatis. Quia boni de meritis psumēt, facilliter corruūt, mali verò desperantes, sine remedio se subuertunt. Oportet ergo de virtutibus non psumere, & non de criminibus desperare, quia. f. iustis quandoq; cadit & perit, impijs verò qñq; poenitet & ipse resurgit. Vnde Aug. lib. de symbolo dicit sic. Latro agnouit, & Petrus negauit. Caueat ergo bonus ne psumat per superbiam, malus verò ne desperet per malitiam. Et breuiter desperatio fugienda est & timenda, quia

Animam iugulat à bonis euertens,	Dico ergo, qd de-
Crimina cumulat à recto perueniens,	speratio à bonis
A caelis exultat ad ima diuertens,	euertit animam
Inferis copulat punitus subuertens.	iugulans. Despe-

ratio enim pprie est aia totalis euersio, & ipsius spiritalis iugulatio, quia. f. aia per desperationē à virtutibus & à fide euertitur, captaq; ad infernum trahitur, & ibi perpetuo iugulatur. Ponit. n. liber de Natu. reru, qd testudo maris sic capitur. Habet. n. testam, in qua cōcluditur praeter pedes & caput, cuius testa leuitas impedit ne in aqua se valeat profundare, imò semp solet superius enatare. Piscator ergo ad eā vadens, ipsam ante omnia inuērat, quae ex tūc, se reuerfare non potest, statimq; pedes eius illigantur, & ad litus traicta occiditur. Sic verē facit piscator diabolus, videns enim hominem in testa male cōsuetudinis & durae obstinationis inclusum, nunquam. f. in aquam maris. i. in amaritudinē mortis & inferni per considerationem se profundatē, sed solum in mundi superficie per superbiam liberē diuagantem, statim nititur ipsum euertere à fide, & eum à virtutibus inuērfare, sicq; ligatis pedibus affecti onum, f. cum amplius se reuerfare vel ad rectitudinem reducere nō posse existimat, miser peccator ad litus inferni trahit, vbi tormentis varijs occiditur vel grauatur. Quia breuiter, vt dictū est desperatio est totalis animę euersio, & ad mortem aeternam sine remedio deductio, quia qui semel desperatus fuerit, ad salutē amplius vix redibit, dicens illud Hierē. 2. Desperavi, nequam suam faciam. & Job 7. Desperavi nequaquam vltra iam viuam. Ibi sunt similes rhinoceronti, quae viua non, aut vix potest capi, itam enim quod capta est, pra indignatione moritur, sicut dicit Solinus. Sic multi sunt, quib. non sufficit infortunium captiois, quod hoc est, quod à diabolo per peccata varia capiantur, imò pro certo addere volunt mortem desperationis, quia. f. quādo à diabolo vident se diuersis vi-

tis illigatos, non recurrunt ad poenitentiae remediū, sed potius ad desperationis mortem, & naufragium. Vnde ipsi videntur dicere illud Hierē. 18. Desperauimus, post cogitationes nostras ibimus. Et istud est summum periculum, quia. f. ille, qui se posse bonum fieri desperat, nunquam laborat, vt bonus fiat, quia sicut dicit Senec. lib. de moribus. Nunquam se mutat, qui se posse mutari desperat. Pater ergo, qd desperatio à bonis euertit, animam iugulans. Ista est. n. laqueus, qui iugulauit Iudam. Secundo dico, qd desperatio à recto peruertit, crimina cumulans. Constat. n. quod illi, qd spem futurae gloriae non habent, & qui se saluari desperat, ad oia vitia se exhibent. Solent. n. quicquid mali possunt facere, vt saltē in hac vita possint suis malis appetitib. cō placere. Nauis. n. quando anchora perditā, & amisso gubernaculo subuertit, tūc verso dorso versus caelum, tota eius latitudo & capacitas ad mare conuertitur, & aqua amara repletur. Sic aia qñ anchoram spei perdidit, & gubernaculū rationis amisit, & per desperationē subuertitur, statim dorsum obliuionis & contemptus ad caelum vertit, in quantum de caelesti gloria desperat penitus & diffidit, faciem verò & latitudinem cordis & affecti onum vertit ad aquam. i. ad fluxum omnium vitiorum, quae. f. libenter amplectitur, & in quib. penitus se immergit. Eph. 4. Desperates, semetipfos tradiderūt oī immunditiar & auaritiar. Ista ergo à recto peruertit, crimina cumulans. Tertio dico, qd desperatio ad ima diuertit à caelis exulans, ista est enim durissima ancilla, quae claudit ianuā Paradisi, vt extra exulet miser homo. Taxus enim dicitur cū cauda sua villosa, foramina cauernae suae nunc contra Australē, nunc contra Aquilonarem statum obstruere, ne ventus valeat subintrare. sic verē peccator, qui in cauernā cordis sui duo habebat foramina. i. duas cognitiones. f. vnā australē, per quam cōsiderabatur felicitas Paradisi, aliam Aquilonarem per quam cōsiderabatur acerbitas inferni, nolēs quod per aliquam istarū statum Spiritus sancti ad ipsum possit intrare, solet cum sua cauda villosa, idest cum sua finali desperatione, & impatiētia, ista foramina obstruere, vt scilicet nec de caeli gloria, quam amittit, nec de inferni miseria, quā acquirat, de cetero valeat cogitare, vnde Chriost. lib. de reparatione lapsi, dicit, qd illius supernae ciuitatis ianuas desperatio claudit, quas tamen spes aperit, & pietas patefacit. Sic ergo dico, quod ista ad ima diuertit, à caelis exulans. De quo pot intelligi illud verbum Dauid. 1. Reg. 27. Fugiā. &c. vt desperet Saul, cessetq; me querere. Dauid enim, qui interpretatur vultu desiderabilis, designat Deum, maxime in gloria vultum suū desiderabilem ostendentem, quem tñ homo desperas nō querit, sed ab ipso penitus exultat, & recedit. Quarto dico, qd desperatio penitus subuertit, inferis copulans. Ista est. n. sicut equus indomitus, qui magistru suū precipitat in profundū, & proculdubio periculum est equitare talem equum. 2. Reg. 2. An ignoras, qd periculosa sit desperatio. Vnde ipsi damnati sunt proprie desperati, quia. f. extra omnem spem veniē perpetuo sunt puniti. A qua. n. que de olla Vulcani fernet. i. puteo pullienti, qui est propē Viterbium in Italia, non solum propter sui ardorem omnia iniecta consumit, imò etiam terram, quam tangit riuus ipse in lapidem commutat, & cōuertit. sicut dicit Geruasius in lib. de oicijs imperialibus, sic verē aqua illa feruentissima poenae aeternae, quae in olla inferni feruet, nō solū affigit, & laedit, imò lapiditatem & duritiam obstinationis in dñatis peccatoribus introducit. Itam. n. poenam ignis & vermīs cōcomitatur lapideitas durae & obstinatae desperationis, ita qd ipsi damnati possunt dicere illud Hier. 15. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Pater igitur quo desperatio inferno copulat, à caelis exultat, crimina cumulans, aiam iugulat. Aduerte tñ si vis, qd desperatio prouenit qñq; ex imbecillitate & difficultate poenitendi, quandoque ex confusione confitendi, quandoque ex enormitate delicti. Considerat enim homo propriam imbecillitatem, & hostiū multipliciter, & euadendi seu resurgendi difficultatem, peccati enormitatem, & confitendi confusibilitatem, & sic desperans, proponit non recurrere ad diuinam misericordiam, & pietatem. Vnde de Dauid legitur, qd cum Saul, i. diabolus, & viri eius cingerent eum in modum coronae, desperavit posse euadere à facie Saul, &c. Vide in multis locis in hoc opere sicut tabula dirigit te, & vide de obstinatione.

A Despicere. Nota, q̄ despicere idē est quod vilipendere, cōtemnere, vel negligere, odire, fugere, abhorrere. Et est differentia inter despicere & contemnere, quia despicere cōiter accipitur in malo, vt illud 2. Reg. 6. Despexit eum in corde suo. Michol Dauid, q̄a ludebat coram arca. Cōtemnere, vt cōmuniter, accipitur in bono sicut dicitur contemnere diuitias, contemere seipsum, & contemnere ab alio contemni. Quia secundum Seneca. Ad honesta contendenti, contemnendus est ipse contemptus. Et si volumus, possumus notare, quod tria sunt à nobis amore Dei principaliter contemnenda. Contemnamus ergo Bonorum proprietates, Primū facit amor paupertatis, Dolorum anxietates, Secundum vigor probitatis, Honorum varietates. Tertium vis humilitatis. Dico ergo, q̄ contemni debet mundi diuitiæ, seu facultates. Apes. n. in volando eijciunt sterces suā. Columbæ et de nidis proprijs eijciunt stercorem. Sic pro certo (charissimi) stercorea temporalium (quæ ab apostolo stercore dicuntur) non debemus in nido cordis nostri tenere per affectionē, sed ipsa eijcere & expellere per contemptum & abominationē. Oleū. n. tanto est purius, quāto cum terra minus fuerit permixtum. Vinum et tanto est clarius, quāto magis est à fœcibus elongatū. Sic hō quāto à terrenis est per contemptū remotior, tanto apud Deū est sanctior, & purior. Idem dicit Chrysof. super Hebr. sermone 25. Cōtemne diuitias, & eris locuples, gloriam, & eris gloriosus. quāto. n. diuitias habeamus, ipsas tñ contemnere debemus. Nō. n. nocēt ipsas habentibus, & contemnentibus, sed ipsas habentibus & diligentibus. Insuper. n. cibum est passerū, & mors hoium. Ita et redditur, q̄a passeris habet stricatas venas, ita q̄ fumus iustitiam non potest penetrare ad cor. Cuius contrarium est in habentibus latas venas. Sic verē (charissimi) licet diuitiæ sint mortifera & venenosa illis, q̄ venas conscientia latas hnt, eo. f. q̄ fumus. i. affectio diuitiarum vsque ad cor ascendit, contra illud Ps. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere, passeribus tñ. i. sanctis viris, quorū venæ conscientia stricte sunt, nocere non possunt, q̄. f. dato, q̄ diuitias habeant, fumus tñ. i. affectio earū ad cor per auaritiā nō ascēdit, sed in stomacho. i. longe à corde remanet per contemptum. Contemnuntur ergo diuitiæ, & non nocent, quia sicut dicit Valerius Maximus lib. 4. c. 3. Fabricius aurū famnitum contēpfit & repulit, maiusq̄ auro iudicauit regias opes cōtemnere. Multi. n. sunt, qui contemnunt diuitias verbis & nō re, sicut hypocritæ religiosi, qui diuitias verbis abdicant, ipsas tñ qñ possunt affectu & actu vendicāt. Vnde Sen. in Prouer. Sunt plurimi, qui multa verbo, non re cōtemnunt, sed ipsa, quæ palā spernunt, clam furantur. hypocritæ. n. fingunt spernere mundi gloriam & diuitias temporales, quas tñ clam non cessant furari, procurare, & vendicare. Non sic ergo, sed spernamus diuitias tēporales. Secundō dico, q̄ contemnere debemus masculitas corporales. f. penas & miseras huius mundi, sicut fecerunt martyres, qui mortem & tormenta contēpserunt, vt post mortem vitam & delicias inuenirēt. vnde Chrysof. vbi supra. Contemne supplicia, & ea superabis, contemne remissionē & quietē & eas inuenies. Iō de fortitudine martyrum loquitur Iob 39. in figura equi, & dicit sic. Contemnit pauorē, nec cedit gladio. Tertio dico, q̄ debemus eminentias contemnere personales. f. genus, pulchritudinem, fortitudinem, scientiam, pauorē. n. videns deformitatem pedū, cōtemnit totam pulchritudinem suam, & idē tunc solet plumas suas deponere, quas antea erigebat. Sic verē charissimi, si pedem. i. finem corporis nostri. f. mortem contēpserimus, nos ipsos contēnemus, & vilipēdemus, & plumas nostras. i. gratias personales deponemus mentaliter, & in nihilum reputabimus, quia s̄m Hiero. in prologo Bibliæ in fine. Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. Et Seneca. Epist. 87. dicit. Facile contemnit omnia, qui ad contemptum sui venit. vis ergo omnia habere contemne omnia. Et hoc de bono contemptu sufficit.

C De malo autem despectu, quia despectus pertinet ad malos, possumus breuiter dicere, quod tria sunt, quæ à malis despicuntur. Despiciunt enim mali

nerē & timens Deum, despiciunt ab eo, qui in fami graditur via. Item despiciunt calamitatem degentium. Idē d̄ Prou. 17. Qui despicit pauperem, exprobrat factori eius. Item despiciunt sagacitatem prudentium. Prou. 1. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Sed si vis adhuc de despectio ne, nota, quod triplex est despectio, videlicet Iusti, Iustus. n. despicit inania, impius despicit vilia, Impij, Deus verō despicit sublimitia. Igitur sequendo Et Dei. Mauricius, dico, q̄ est quædam despectio, quæ est iustorum. Iusti. n. despiciunt oia vana, oia vitia & victiosa, oiaq̄ corruptibilia & ruinosā. Argentum. n. viuum vsu refugere, & despiciere oia illa, quibus admiscetur, nisi prius mortificet & congeletur. Sic verē mens viua sancta & perfecta nulli rei corruptibili se det per affectionem, & reputationē iungere, sed potius omnia refugere & despiciere, & ab omnib. abstinere. Soli. n. mortificati & congelati, & vira & viua citate diuine gratiæ priuati, rebus corruptibilibus per affectionem miscent, & eas non despiciunt, sed potius amplexantur. Vnde Seneca. Epist. 29. vbi loquitur de viro perfecto, dicit, q̄ iste ponet se extra fortunę iurisdictionē, quia secunda temperabit, aduersa comminuet, & alijs admiranda despiciet. sequitur. Magni animi est magna cōtemnere, & mediocria malle quā nimia. Alibi etiā dicit Seneca. nihil magis nisi animus magna despiciat, magna dico. i. illa, quæ ab alijs reputantur magna. Iustus ergo despicit seipsum, despicit mundum, despicit diabolū. Iusti. n. tres sunt hostes animæ. f. propria caro, diabolus, & mundus, qui tñ à iusto despiciuntur, & cum Deo adiutorio superantur. Psal. Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Ita et ergo despectio iustorum. Secundō dico, quod est despectio malorum. Mali enim solent omnia bona & vilia despicere. Bonas enim & prudentes personas solent vilipendere, & horere. Despiciunt enim bonos, qui isti sunt, qui despiciunt Deum & eius athera, Mali ergo solent despicere Dei maiestatem. Vnde ipse dicit illud Iob 19. Stulti autē despiciunt me, & cum ab eis recessissem detrahebant mihi. & Leuit. 26. Leges meas despexerunt. Et Doctores et verba supra. 2. Reg. 12. d̄ q̄ comminando dixit Dñs Dauid postquam occidisset Vriam. Non recedet (inquit) gladius de domo tua, eo quod despexeris me. Vnde etiā contra tales, qui Dei mandata & consilia despiciunt, dicit ipse Dñs illud Prouer. 1. Despexitis (inquit) omnem consilium meum, & increpationes meas neglexistis, ego autē in interitu vestro ridebo, &c. Item mali despiciunt iusti bonitatem. Sicut. n. dicitur Prou. 14. Ambulans recto itinere, & timens Deum, despiciunt ab eo, qui in fami graditur via. Contra illud Eccl. 10. Noli despicere hominem iustum pauperem, & noli magnificare hominem peccatorem diuitem. Item isti despiciunt amicum, & eius charitatem. Cōtra illud Prouer. 14. Qui despicit proximum, peccat. & ibidem 11. Et qui despicit amicum, indigens est corde, & merito, cū proximi nostri sint eadem caro nobiscum, & tamen de propria carne legitur, q̄ nemo vnquā carnē suam odio habuit. Eph. 5. vnde & Esa. 58. præcipitur. Carnem tuā ne despexeris. Itē mali despiciunt prælatum & auctoritatem. Nonne de Agar ancilla Saræ legitur Gen. 16. quod concepit se videns, despexit dominam suam? Sic verē multi sunt, qui statim quod cōsiderant se concepit & acquisiuit aliquid de scientia, vel de temporali substantia, vel de fauore alicuius potentis, seu de seculari potentia, dominos suos & platos solent despicere, & contra eos superbire, sicut de Golia superbo legitur 1. Regum 17. quod cum vidisset Dauid, despexit eum, qui. sinuctus erat in regem. Item mali despiciunt parentes, & eorum pietatem. Prou. 15. Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo despicit matrem suam. Item mali despiciunt penitentes, & eorum asperitatem, seu simplicitatem, cōtra illud Eccl. 7. Ne despicias hominem auertentem se à peccato, cuius tamen contrarium faciunt mali, qui. f. illos potissimē despiciunt, qui à peccatis per penitentiam diuertunt, & qui Dño seruire contendunt. Exemplo Michol Regina, de qua legitur, q̄ videns Dauid nudatum ludere coram arca fœderis,

fœderis, despexit eum in corde suo, sicut dicitur 2. Regum 6. quia illi hodie à facis cōtemnuntur, qui libet corā Deo Per confessionem se nudant, & in Domino iucundantur. Itē mali despiciunt mortuos & suorum funerum obsequiosam sedulitatem, contra illud Eccl. 38. Fili super mortuum producat lacrymas, & ne despexeris sepulcrum illius. Item isti despiciunt pauperes & eorum aduersitatem, & tñ dicitur Proverb. 17. q̄ despicit pauperē, exprobrat factori eius. Vnde etiam de Deo dicitur in Ps. q̄ ipse non spreuit neq; despexit deprecationem pauperis. Item precipitur Eccl. 4. Aiam inopis, alias esurientem ne despexeris. Idē Dauid in perso na pauperū dicebat in Ps. Factus sum inquit, opprobriū abū dantibus, & despectio superbis. Et breuiter hoc est verum, q̄ mali libet despicunt illos, qui sunt in paupertate. Deu vero. 22. Si videris asinum fratris tui, aut Bouem cecidisse in via, nō despicias, sed subleuabis eum. Itē mali despiciunt doctores & eorum doctrinam & veritatem, vt communiter enim mali despiciunt omnia bona verba, contra illud Eccl. 8. Ne despicias narrationem presbyterorum prudentium. Et Prouer. 1. dicitur. Sapientiam atq; doctrinā stulti despiciunt. Patet ergo, quod inuenitur despectio superborum personarum. Tertio verō dico, q̄ inuenitur despectio Dei, & sanctorum. Constat enim q̄ mali à Deo & sanctis despiciuntur, & in loco vili & despecto, sicut in inferno finaliter reponuntur. Vnde ipse dicit illud Ps. Despexit oculus meus inimicos meos, & ab insurgentibus in me malignantibus audivit auris mea. Deus enim despicit, seu videtur despiciere iustos & malos, videlicet, Iustorum petitiones differendo, De dilatione. n. ex iustos in tribulationibus dimittendo, auditionis nostræ, Malos in inferno languere pmittendo. dicebat Dauid in Ps. Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris deprecationē meam. De despectu etiam iustorum dicitur in Ps. Despicias in opportunitatibus in tribulatione. De despectu vero salutis malorū, & de eorū finali damnatione, dicitur Iob 12. Effudit despectio super principes, & ista est vltima & pessima despectio, quando. f. peccator à Deo taliter reprobari & despiciatur, q̄ in loco despectissimo perpetuo incarcerat. Vnde cullibet dānato d̄ Naum 3. Inebriaberis, & eris despectus. Est. n. despectio culpa mentalis, miserix temporalis, & p̄nc̄ infernalis & eternalis. Peccator. n. à Deo & mūdo despicitur meretur. vnde Dan. 12. d̄. Stabit in loco eius despectus. E contra autē de iustis d̄ in Ps. Cor contritum & humiliatum Deus nō despicias. Miseri etiam & infortunati ab alijs despiciunt, & etiam pro nunc à Deo despici videntur. Vnde in persona taliū dicebat Dauid in Ps. Miserere nostri Domine, miserere nostri, qm̄ multū repleti sum⁹ despectio ne. Et tamen s̄m veritate Dñs tales non despiciet, sed loco & tempore ipsos compatiēdo respiciet. Ps. Exaudiuit pauperes Dñs, & iustos suos non despexit. Damna vero isti realiter despiciuntur, quia perpetuo non aspiciuntur, sed in loco despectissimo projiciuntur. Nec. 4. Conuertere opprobriū super caput ipsorū, & da eos in despectionem. Quam quidē despectionem timens Dauid dicebat orādo. Adiutor meus esto Domine, ne derelinquas me, neq; despicias me Deus salutaris meus. & alibi. Opera manuum tuarū ne despicias. Ista ergo sufficiant de despectu. vide supra de titulo cōtemnere.

A Desponsare, Desponsatio. Nota, q̄ per desponsationem intelligitur quæcunque unio seu coniunctio, sive sit unio seu desponsatio animæ cum corpore, quæ fit per naturam, seu animæ cū Deo, in via, quæ fit per fidem, vel per charitatē, & gratiā, seu animæ, cum Deo in patria, quæ fit per gloriam, seu Christi & Ecclesiæ, quæ fit per sacramentalem figuram, seu Deitatis cum humanitate, quæ fit supra naturam, & creaturæ potentiam, sive sit cuiuslibet personæ, quæ fit per corporalem coniugij copulam, seu etiam quæ fit per quamlibet charitativam unionem, seu per quamcunque bonam societatem. Et sic potes applicare auctoritates s̄m diuersa genera desponsationum, tam in bono, quā in malo, sed quia pauca sunt, transeo. Vide supra de coniugio, & infra de spōso.

Destinare. Nota, quod destinare idem est quod aliquid proponere, disponere, vel ordinare. Et idē vnde in alijs titulis synonymis, quia hic sunt pauca auctoritates.

Destruere. Nota, q̄ destruere idē est quod dissipare, A vel de esse ad nihilum aliquid reducere. Et s̄m hoc, q̄ sunt diuersa genera rerū, aliqua. f. bona, & aliqua mala, s̄m hoc est ponunt diuersa spēs destructionū, quæ. f. destructio mali ē bona, destructio boni ē mala, & sic de alijs. Igitur notabo, q̄ i scriptura inueni multiplex destructio, videlicet, Virtutum, quæ est vitiosa & culpabilis, Criminum, quæ est virtuosa & laudabilis, Rerum, quæ est ruinosā & instabilis, Malorum, quæ est rigorosa & tristabilis, Animarum, quæ est lucuosa & damnabilis.

Destruuntur. Dico ergo prius, q̄ est quedā destructio culpa bilis & vitiosa, & ista est illa, qua virtutes destruntur & dissipantur, ex qua animæ à statu gratiæ euelluntur, & euertuntur. Anima. n. est sicut ciuitas in medio hostium sita, & ab ipsis continuē obfessa, tētationibus varijs impugnata, quæ si per peccatum capitur, tota sua moralis fabrica, virtutum adificatio & structura spiritualiter destruitur, & tota sua virtualis series dissipatur. Vnde animæ peccatrici figura ciuitatis Tyri captæ, & destructæ loquitur scriptura, Ezech. 26. dicens sic. Vastabit (inquit) opes tuas, diripient negotiationes tuas, & destruet muros tuos & domos tuas p̄claras subuertēt, lapides tuos, ligna tua, & puluerem tuum in medio aquarum ponent. Capra. n. ciuitate animæ per peccatum, cōstat, q̄ opes gratiarū in ea vastantur, negociatio contemplationum diripitur, domus spiritualis quiescit in ea subuertuntur, lapides constantiæ, ligna leuis obedientiæ, puluis mortis memoriam ab ea tolluntur, & muri diuinorum mandatorum in ea penitus destruntur. Esa. 50. Ceciderunt fundamenta eius, destructi sunt muri eius. vnde etiam de diabolo potest dici illud 1. Macha. 9. Præcepit Alchimus destrui muros domus sanctæ interioris, & destrui opera prophetarum, & cepit destruere. Et aduerte si uis, q̄ ad modum ciuitatis desolata Alchimus (qui interpretatur fermentum varij consilij). i. diabolus, qui fermento malitiæ suę totam massam vanē confulendo corrum pit, solet in anima destruere cuncta bona. Destruit enim ibi muros & clausuram legalis obseruationis, Turres & speculam sublimis contemplationis, Portas & ingressuram pietatis & compassionis, Altaria & aras orationis & deuotionis, Muri enim tumentur & circumeunt ciuitates, Turres autem ascendunt altius eminentes, Portæ verō recipiunt subintrantes, Altaria nihilominus suscipiunt immolantes, Sic igitur in anima muri mandatorum circumeunt, Turres contemplationis addeunt, Portæ pietatis extraneos admittunt, Altaria deuotionis fumum emittunt.

Fumum dico. i. orationem. Sed quid, pro certo sicut dicitur est, diabolus oia ista destruit in aia qñ peccat. Vñ de muris Dei mandatorū & legalis obseruantia d̄ 4. Regū 25. q̄ Nabuzardan princeps militiæ Regis Babylonis oēm domū cōbussit, & muros Hierusalem in circuitu destruxit, quia, f. per malum principem diaboli, per concupiscentiam in aia peccatrice crimina edificantur, & mandatorū obseruantia destruntur. 2. Paral. 35. Destruxit Ioas muros Hierusalem. De destructione vero turrium contemplationis, & altæ eminentiæ dicitur Ezech. 26. Adducā inquit ad Tyrum Nabuchodonosor, regem Babylonis, & leuabit contra te clypeum, muros tuos & turres destruet in armatura sua. De portis verō pietatis & compassionis destructis dicitur Thren. 1. Via Syō lugent &c. omnes portæ eius destruet, sacerdotes eius gementes, uirgines eius squalidæ, & ipsa repleta amaritudine, ac si. In Syon lugente, i. in aia peccatrice, destructæ sunt portæ, quæ vniuersos recipiunt. i. pietas, sacerdotes, qui diuina tractant, hoc est, fides & charitas, uirgines, quæ incorruptæ manent, hoc est puritas atq; castitas. De altaribus verō deuotionis & orationis qualiter destruntur, ibidem dicitur. 2. Para. 37. Destruerunt altaria, quæ erant in Hierusalem. Ista est destructio culpabilis & vitiosa, quæ. f. anima destruitur, quantum ad esse gratiæ per peccatum. Vnde ista est illa vinea,

nea, de qua dicit Prouer. 24. q. totum repleuerant vitia, operauerant superficiem eius (pinax, sed & materia lapidum destruita erat. Est igitur destructio quaedam culpabilis & vitiosa. C. Secundo dico, q. inuenitur quaedam destructio laudabilis, & virtuosa, & ista est illa, qua homo in seipso destruit vitia & malos mores, ut ibi construat virtutes & merita. C. Stat. n. q. saepe antiqua & turpia aedificia destruantur, ut in eodem loco nona & placencia construantur. Sic dico, q. homo debet facere, quia. f. in anima sua debet omnia vitiosa culpata aedificia, quae operante pessimo artifice diabolo ibi constructa fuerant, destruire, & sub nouo artifice Christo, ibidem bona & spiritualia aedificia virtutum & meritorum congeriem fabricare. vnde Roman. 6. Verus homo noster crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non seruiamus peccato. Destruat ergo ibi

- Aedificium { Altum, haec est superbia,
- { Bassum, haec est auaritia,
- { Immundum, haec est luxuria,
- { Ruinosum, haec est gula sine ingluuia.

Destruat igitur altitudinem superbiae. 2. Paralip. 32. Nunquid non est iste Ezechias, qui excelsa destruxit? Itē destruat bassitudinē auaritia, dicens. illud Luc. 12. Sciam quid faciam, de struam horrea mea, & maiora facia. q. d. Ego destruaui horrea auaritia, quae solū possunt capere parua. i. terrena, & edificabo maiora. i. affectionem aeternorum, quae longē sunt ampliora. Item destruat immunditiā luxuria. Ezech. 16. Destruet lupanarium, & demolientur prostibulum tuum. Itē destruat instabilitatem gulae, seu ingluuia. Figuratus in Daniele, de quo dicit Daniel. 1. 4. q. Bel destruxit, & draconē interfecit. Bel. n. dicebatur esse Deus, qui omni die cibos innumeros deuorabat, significans peccatū gulae, quod à Daniele. i. à quolibet viro iusto debet destrui & cassari. 1. Cor. 6. Etsi ueni, & destruas, & aedificas, & plantas. Ista est igitur destructio laudabilis & virtuosa. Tertio dico, q. inuenitur quaedam destructio instabilis, & ruinosae. Et ista est destructio rerum temporalium, quae, si ita sunt instabilis & debilis durationis, q. facillimē destruantur. Destruuntur. n. bona naturae per mortem & infirmitatē. Job 19. Destruxit me vniuersa, & pereō, & quasi euulsa arbori abstulit spem meam. Destruuntur. n. bona fortunae per infortunium & aduersitatem. Eccl. 10. Sedes ducū superbiorum destruxit Dominus, & sedere fecit mites pro eis. Deus enim mediante fortuna quādoq. temporaliter aliquem exaltat, & construit, quem tandem ad nihilat, subuertit, & destruit, dicens illud Hier. 45. Ecce quos aedificauit destruo, & quos plantauit ego euello. Nemo ergo glorietur si se videt in alto statu plantatum, quia quando sibi placuerit per ipsū sentiet se destructū. Vnde de tali mutabilitate fortunae cōquerit David in Psal. dicens vinea inquit, ex Aegypto transtulisti, eiecisti gentes, & plantasti eam. Sequitur. Vt, quid destruxisti materiam eius, & vindemiant eam omnes, qui pretergrediuntur viam? Et loquitur de diuitem & excellentē persona, prius fortunata & opulenta, tandem uerō à Deo destructa, & dissipata. Quod etiam ad status, regna & imperia alta potest referri, quae habent tempora apud Deum ordinata, quibus. c. construi debeant, aut euelli. Quia sicut dicit Sene. Certis eunt cuncta temporibus, nasci debent, crescere, & extingui. Sicut etiam de ciuitatibus magnis patet. Vbi est hodie Ninive? vbi Babylon? vbi Mycena? vbi Athenae? vbi Antiochia? vbi Troia? vbi Carthago? vbi etiam Roma? Omnes enim vel in toto vel in parte sunt destructae, & respectu primae gloriae quasi ad nihilum sunt redactae. Hier. 4. Vidi inquit montes, & ecce mouebantur, & colles conturbati sunt. Sequitur. Ecce carmelus desertus, & omnes vrbes eius destructae sunt à facie Domini. Ista est ergo quaedam destructio instabilis & ruinosae. Quarto dico, q. est quaedam destructio tristabilis & rigorosa. Et ista est illa, qua boni praelati per rigorem iustitiae destruant impios & proteruos. Vnde cuiuslibet bono praelato potest Dominus dicere illud praedictum Hier. 1. Ecce constitui te super gentes & regna, ut euellas, & destruas, & edifices, & plates. Sequitur. Accinge lumbos tuos, & surge, & loquere ad eos omnia, q. ego praecipio tibi, ne formides à facie eorum, ego quippe dedi te in columnam ferream, &

in ciuitatem munitam. &c. Quinto dico, q. inuenitur alia destructio formidabilis & periculosa. Et ista est illa, qua Deus malos destruit in inferno. Deus. n. est sicut nobilis artifex, q. volens facere aliquod opus pulchrum, plerunq. inuenit materiam ita indispotam & rebellem, q. non potest inde facere quod volebat, quod indignatus quandoq. percutit totum, vel destruit, atq. frangit, aut in ignem projicit, & consumit. Sic verē cum Deus intendat de quolibet facere pulchrum opus, & de qualibet persona aliquam particulam sui coelestis officij fabricare, cum ipse sit omnium artifex omnem habens virtutem, omnia prospiciens, sicut dicit Sap. 1. nihilominus sepe fit, q. multi se reddunt indispotus per peccatum, ita q. ipsos nō potest ad bonum deducere sicut vellet. Quapropter contra ipsos finaliter indignabitur & eos aeterna dānatione destruet, & malleis suae sententiae frangat, & aeterno igni destinabit, & cōburet. Vnde peccatori dicit illud Ps. Quid gloria ris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua. &c. se quis, Propterea Deus destruet te in finem, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicē tuā de terra uentū. Et aduerte, q. ibi praecipue destruitur illi, qui hic alios destruere moluntur, s. impij. De quibus Eccl. 16. Nō exorauerit pro peccatis suis antiqui Gigantes, q. destructi sunt, cōfidentes suae virtuti. Vnde nota, q. ibi destruitur Diuites auari, qui modō pauperes vsurus destrunt, Principes superbi, qui modō subditos rapinis exuunt, Pugiles proterui, qui modō mi seros sanguine ebibunt. Destruuntur (dico) illi, qui nunc diuitijs sunt cumulati. Eccl. 28. Ciuitates diuinum destruxit. Item illi, qui nunc potētis sunt eleuati. s. superbi. Eccl. 10. Sedes ducum superbiorum destruxit Dominus. Item illi, qui nunc seuitijs sunt effrenati. Prouer. 27. Ciuitatem fortium ascendit sapiens, s. Christus, & destruit robur eius. Et breuiter, omnes mali destruant, ibidem, sed hoc est irreparabiliter. Iuxta illud Job 12. Si destruxerit, nemo est, qui aedificet, ita q. omnes damnati planiendo possunt dicere illud Ps. Deus repulisti nos, & destruxisti. Et hoc potētissimē potest dici à demonibus, qui repulsi sunt & destructi. Vnde narratur, q. quidam bonus homo intrauit nemus per maximum, vbi dāmonē pertrāseunte taliter deuiauit, q. tota nocte per nemus obscurum, cum bona tñ pacientia, expers omnis itineris peragravit. Igitur videns miser cordia diuina patientiam eius, circa auroram cōpulsit demones, qui ipsum errare fecerant, sibi remedium impertiri. Dāmones ergo ex ordinatione diuina fabricata quodā monasterio, campanam quasi pro matutinis sonant, quā vir Dei audiens, qui. s. in nemore uagabatur illic statim adijce, monasterium intrauit, Abbatem cū monachis ad matutinis ire uolētibz inuenit, qui panem & uinū sibi ministrari mandauit. Illo igitur comedente, & conuente monachorum matutinis dicente, uidebatur sibi, q. illi monachi nihil dicebant, nisi uerba Pfalterij supra dicta. s. De repulisti nos, & destruxisti nos, iratus es. &c. Finitis ergo matutinis uenit ad eum Abbas rogans eum, quod capitulum intraret, & uerbum Dei monachis praedicaret, quod annuus coepit in capitulo praedicare, & de ruina malorum angelorum multa dicere. Quibus auditis, monachi coeperunt unus post alium capitulum exte. Solo ergo Abbate cum eo remanente, petijt hō sanctus ab Abbate causam quare recesserant fratres sui, qui statim confessus est se & illos esse demones, qui ipsum in nocte praecedēte fecerant in nemore deuiare. Deus uerō uidens bonam patientiam eius, compulit eos monasterium fabricare, & eum recreare, uerum quia praedicando de ruina angelica tetigerat, cum ipse, & ipsi eius conditionis essent, uerecundati omnes unus post alium recesserūt, quibus dictis, statim euauit, Abbas ille cū monasterio suo fido. Sanctus uerō iam illucescente die ad uiam suam redijt, Deum de patientia, quam habuerat benedicens. Pro tanto ergo dixi, quia demones, cum dānatis proprie sunt destructi, & q. isti sunt, qui proprie possent dicere illud praedictum. Deus repulisti nos, & destruxisti nos. Vnde alibi in Ps. Destruas illos, & non edificabis eos. Sic ergo patet, q. inuenitur destructio formidabilis & periculosa. Si uellemus autem posse dicere, q. est quaedam destructio honorabilis, & gloriosa, et ista est illa, qua Deus in iudicio destruet omnem mortalitatem, & construet per peccatam uitam et immortalitatem, de qua 1. Cor. 15. Nouissimum autem inimica destruetur mors. Vnde etiam de Christo dicitur.

E

gitur Heb. 2. q. ipse participauit hominibus destruens illum per mortem, qui mortis haber imperium. Patet ergo, q. est destructio gloriosa, periculosa, rigorosa, ruinosae, virtuosa, & uirtuosa. &c. sufficit. vide de dissipare & alijs synonymis. Desuper, Desursum. Nota, q. desuper, q. n. q. sumitur pro re superiori, sicut dicit in Psal. Mandauit nubibus desuper, & ianuas coeli aperuit. q. n. q. extendit desuper operimentum hyacinthinum, q. n. q. sumitur pro parte posteriori, sicut dicit Nu. 16. Ponite desuper Thymiam. i. ponite ultimo cū alijs Thymiam, quia tunc cōter sumitur pro parte superiori, vel exteriori, breuiter notabo, q. multiplex desuper inuenitur, uidelicet

- Desuper { Diuinorum,
- { Praelatorum,
- { Perfectorum,
- { Terrenorum,
- { Contemplatiuorum,
- { Superborum.

Et sic est vnum desuper eternae dānationis, vnum desuper supernae iurisdictionis, vnum desuper moralis cōuersationis, vnum desuper terrenae possessionis, vnum desuper erectae contemplationis, vnum desuper superbiae eleuationis. Dico ergo, q. est vnum desuper dominationis supernae, & illud proprie pertinet ad Deum & ad sanctos, & ad gloriam Paradisi, qui. s. super sunt, & cuncta bona desuper nobis immitunt, quia sicut dicit Iac. 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est descendens à patre lumine. Super. n. & sursum denotant superioritatem ad partem inferiorem, non relaram, sed in suo esse superioris permanens. Desuper uerō & desursum superioritatem signant, inferius tamen influxiuam. Cōstat. n. q. desuper. s. de coelo multa & varia descendunt. f. Sic uerē dico, q. à Deo nobis influitur & mittitur desuper lumen illuminandum, Fulmen ad illuminandum, Tonitruum ad mundū terrendum, Pluuia ad terram rigandum, Fulmina ad terram uendum. Sic uerē dico, q. à Deo nobis influitur & mittitur desuper lumen illuminans uerā cognitionis, flumen examinans durā correctionis, sonus uerberans tristis comminationis, aqua refrigerans dulcis consolationis. Constat. n. q. desuper nobis ueniat clara cognitio, quae nos illuminat. Vnde de illud praedictum. Desursum est descendens à patre lumine, quod bene figuratur Eze. 1. in sanctis aialib. vbi dicit. Facies Aquilae desuper ipsorum quatnor. Et quasi aspectus hoīs desuper. Aquila. n. quae habet clarissimum uisum, & homo, ut rōne pollet, limpida & clara cognitionem designat, quae. s. desuper est in Deo & Angelis, à quibus etiā nobis inspiratur. Reg. 7. Lucernas desuper aureas, quia re uera nulla est uera fides, sapientia aut cognitio, nisi sit desuper inspirata. Vnde de uana mundi sapientia dicit Iac. 3. Non est inquit ista sapientia de sursum descendens, sed terrena, aialis & diabolica. sequit. Quae autem desursum est sapientia, pudica est, pacifica, & modesta. Venit ergo nobis desuper clara cognitio, quae nos illuminat. Item desuper nobis uenit dura correctio, quae nos examinat. constat. n. q. fulmen diuinā sententiae & suae tribulationis notoriae, uel occultae desuper mittit, ut populus peccatis cōuertatur. unde Baruc. 6. Ignis missus desuper, ut cōsumat montes, & siluas, facit quod praecipit est ei. Item desuper nobis uenit monitio uerbis exuberans, seu sonus reuerberans. s. sonus & tonitruū sacrae scripturae, q. nobis desuper inspiratur. Vnde de Deo dicit in Ps. q. ipse aduocauit coelum desursum, & terram discernere populum. q. etiam reali tenet in iudicio, ubi Christus desuper uenies cum suo populo disceptabit, ubi et post tonitruū dirae strae poenam aeternam peccatoribus intentabit, dicens illud Ezech. 13. Dabo lapides pergrandes, & desuper irruentes, & uentū procellae dissipantē. Itē desuper nobis uenit cōsolatio cūcta refrigerans, aqua & pluuia gratiae in praesenti, & refrigeriū gloriae in futuro, quia. s. & gratia & gloria sunt desuper, nō de mundo. Psal. Mandauit nubibus desuper, & ianuas coeli aperuit, & pluuia illis manna ad manducandum. &c. Patet igitur, quō est unum desuper dñationis aeternae. Et si uis etiā per istud desuper potes intelligere spiritum sc̄m, uel filium Dei desuper nobis missum, qui dicit Io. 8. Vos deorsum estis, ego superius sum. qui. suos illuminauerunt, examinauerūt, reuerberauerunt, & refrigerauerunt, &c. Sc̄dō dico, q. est unum desuper iurisdictionis supernae, & istud est illud desuper, in quo praelati praesident & resident supra plebem. Res

enim nobiliores, & meliores solēt desuper praeminere, sicut patet de corporibus coelestibus, sicut etiam patet in corpore humano, ubi illa membra, quae sunt desuper. s. caput, oculus, cor, & hepar, sūt ceteris membris inferioribus meliora. sic uerē in corpore Christi mystico, quod est Ecclesia, illi, q. sūt in moribus, & in scientijs meliores, debēt esse desuper, i. in dignitatibus celsiores, & si uis, dic, quod in isto desuper, id est in superiori statu debent collocari illi, qui sunt Scientia splendore lucidi, Prudentia tenore prouidi, Iustitia rigore feruidi, Decentia decore fulgidi. Sint ergo splendidi luce scientiae, figurati in Aquila, quae habet uisum acutissimum. Ezech. 1. ubi dicit. Facies Aquilae desuper. Sint etiā prouidi norma prudentiae, figurati in natura humana, quae habet sensū prudentissimū. Ezech. 1. ubi dicit. Quasi aspectus hominis desuper. Sint deniq. feruidi zelo iustitiae, figurati in ariete, qui est animal ad percutiendum paratissimum, de quo Num. 23. Imposui uirtutum & arietem desuper. Sint insuper fulgidi seu nitidi forma decentiae, figurati in humerali Aaron, quod erat ornamentum formosissimum, de quo dicit Leui. 8. q. desuper humerale imposuit, & breuiter, praelati sunt desuper alijs tanquam honorabilis praesidentes, & tanquam curae eorum diligentius inuigilantes, & Ecclesiam protegentes & defendentes, figurati in illis Cherubin. 4. Re. 7. & 8. de quibus dicit, q. Cherubin expandebant alas suas super arcam, & protegebant eam, & uoces eius desuper. Si uis, cōpara praelatos Cherubin, sicut supra de Cherubin in titulo suo. Isti et figurati in illa nube, quae desuper filios Israel praecedebat, & ad terram promissionis ducebat, sicut dicit Num. 11. Est igitur unum desuper iurisdictionis supernae. Tertio dico, q. est unum desuper cōuersationis externae. Illa. n. uestimēta, quae magis apparent, sunt illa, quae desuper alia extra laeent. idē per istam distinctionem, desuper, cōuersatio intelligitur, quae quis exterius, & desuper inuestitur. Vnde de sanctis uiris, q. desuper habere debeāt pulchrā & honestā cōuersationē dicit figuratiter Num. 4. q. oia altaria & oia uasa, quibus ministratur in sanctuario, inuoluent, hyacinthi no pallio, extendentq. desuper operimentum pellium hyacinthinarum. Hyacinthina. n. pelles, quae habent celestem colorem, bonā & sanctā cōuersationem significant, quia. s. minister sanctuarij. Christiani & maximē ecclesiastici cooperire se debent. Et si uis nota, q. in cōuersatione uiri sancti debet esse Oratio superos adiens, De oratione potest intelligi illud Num. 17. Hau Deuotio aeterna sentiens, sto igne de altari mitte Discretio soluta uinciens, incensum. q. d. In cōuersatione ignea & feruenti debet incensum orationis apponi. De Compassione potest dici illud Gen. 28. q. Iacob erexit lapidem in titulum, fundēs oleum desuper quasi dicat q. in titulo honestae cōuersationis semper debet esse oleū pietatis compassionis. De deuotione dicit potest illud Num. 16. Tollat unusquisq. thuribulum suum, & hausto igne ponite desuper Thymiam. Thymiam. n. quod suauissimē fragrabat, deuotionem significabat. De discretione uerō dicit, & exponitur illud Num. 19. ubi dicitur, q. uas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit. Ligatura. n. discretionem signat, quae omnia prudenter operit, & comprehendit & ligat, quia. s. ille per uicia immundum dicitur, q. uinculis prudentiae non ligatur. Ista est. n. tunica inconsultilis, q. desuper erat cōtexta per totum, sicut dicitur Ioā. 19. Et tñ de multis constat, q. & tunicam & pallium bonae cōuersationis perdunt. Ita q. nudē & inhonestē incedunt. uñ Mich. 2. Desuper tunica pallium sustulisti. Patet ergo, q. est unum desuper cōuersationis aeternae. Quarto dico, q. est unum desuper possessionis terrenae, quia. s. terrena possessio est figurat quaedam uestis adiacens possessori. Vnde de pauperibus quibus à tyrannis talis pellic subtrahitur, dicitur Mich. 3. Violenter tollitis pelles eorum desuper eos, & carnes eorū desuper ossibus eorum. Quinto dico, q. est unum desuper contemplationis perfectae, & istud est illud quod. s. boni per cōtēplationē & affectionē de super uolunt esse. s. celestia appetendo, & terrestria contemnendo. Ioā. 3. Qui de terra est, de terra loquitur, qui de sursum uenit, super oēs est diabolus tñ nititur hominem de isto desuper detrahere, s. de coelestibus ad palia, figuratus in Rege Achaz, de quo dicit Reg. 16. quod

E

g luterē, qui erat desuper & mare deposuit de bobus greis, qui sustentabit illud. Sexto verò dico, qd vnum desuper af- fectionis elatū. f. superbiorum, qui semper volunt desuper p- ræminere. & de hoc potest exponi illud Iudicij 9. vbi dī, qd ancil la fragmē molæ desuper faciēs occidit Abimelech, quia. f. desuper superbix semper solet succedere fragmē mo- la. i. dura per cussio pœnē are rna. Sic ergo patet, qd desuper sumitur multis modis, vide infra vbi super & sursum & c.

Nota, qd deterior idem est, qd peior, & ideo vide infra de malo, vel de peius. & c.

Detestari. Nota, qd detestari idem est, qd abominari, seu idem, qd refugere vel horrere, & quia natu- rale est, qd vnumquodq; suum contrarium detestatur, & refu- git, inde satis apparet evidenter, qd boni detestantur mala, mali vero e contrario detestantur bona. Dicam ergo qd

Detestatur { Deus cuncta nefaria, Dico ergo, qd Iustus mala contraria, Deus detesta- tur omne su- perbiā, dicens Amos 9. Detestor ego superbiam Jacob. Itē dico, qd iustus detestatur oēm nequitiam, (nequitiam dico impietatis.) Prouer. 8. Labia mea detestabuntur impium. Detestatur nequitia carnalitatē (Hester 14. Detestor cubi- le incircuncisorum) Detestatur nequitiam vanæ loquacita- tis. (Prouer. 13. Verbum mendax iustus detestabitur.) Item dico, qd malus detestatur oēm iustitiam. Iustitiam dico simplici- tatis, Gen. 49. Detestantur Aegyptij oēs pastores ouiu. Detestantur iustitiam sagacitatis & bonitatis. Prouer. 13. Detestā- tur stulti eos, qui fugiunt mala, detestantur iustitiam equitatis & feneritatis. Prou. 5. Detestatur sum disciplinā, & increpa- tionib. nō acquieuit cor meū. & c. vide in verbo abominari.

Detinere. Nota, qd detinere semper sumitur pro p- fectē tenere. vnde nota, qd detinentur sim- plices in ignorantia, detinentur obfinitari in iniustitia, deti- nentur damnari in pestilentia, detinentur beati in opulenti- a. & c. Dic. qd detentio est quasi quēdā firma & cōtinua col- locatio & habitatio. & c. omitto pp quas cās auctoritates.

Detrahere. Nota, qd detrahēre idem est, qd aliquid deorsum trahere, vel aliquid de aliq tra- here. & sic loquendo moraliter, dico, quod est detractio ab honoribus, a rebus, & a moribus. Ab honoribus dico, ut cū dicit Abd. si inter sydera posuerint nidum suum, inde detra- ham eos. A rebus etiam & sic detrahēre idē est, qd aliquid decerpere. Esa. 8. Accelera, spolia detrahe. A motib. autem, vt cum fame vel scientiæ vel vitæ alicuius sit verbalis detractio, vel diminutio aliquis, de quo Iacob. 4. Nolite detra- here alterutrum. Dicam ergo, quod est

Detractio { Virtuosa, Est (dico) detractio virtuosa, & ista est il- la, qua qd a se vel ab altero vitia detrahunt & deponit. a se dico, sicut cū dī Leui. 1. Detracta pelle hostiæ, artus in frusta concident, quasi diceret, quilibet debet de seipso pellem veteris consuetudinis detrahēre, & artus membrorum suorum in varias bonorū operum occupationes & diuisiones concidere. Ab alto, sicut cū dicitur Prou. 21. Excogitat iustus de domo impij, ut detrahāt impios a malis. Ista est igitur detractio virtuosa. Secundo dico, qd inuenitur detractio rigorosa, & ista est il- la, quam facit Deus uel p- latus, quando. f. de alto gradu uel statu hominem detrahunt & deponit. Esa. 24. Detrahit for- res in fortitudine sua. Vnde etiam cuiuslibet superbo a gloria mundana per mortem detractio, & deposito, dī Esa. 14. Detra- cta est ad inferos superbia tua, cōcidit cadauer tuū, sub- ter tē sterneretur tineæ, & operimentum tuum uermes erunt.

Sed de hoc vide infra in fine. Tertio vero inuenitur detractio uitiosa, & illa est mordax oblocutio peruersorum. & c. Item nota, qd detractio est vitium locutionis, & est detra- here, idem quod de fama alicuius diminuerē. Vnde detra- ctiores nihil aliud sunt qd famæ alicuius peruersi oblocuto- res. Est detractio idem quod oblocutio, murmuratio, sus-urratio, diffamatio, duplicitas, simulatio, & alia similia. Istā est ergo vitium valde cauendam, est. n. Deo & hominibus odiosum. Idē bene p- cipitur Sapi. 1. Abstinetē vos a detra- ctione, quæ nihil p- dēst. & Prou. 24. Abominatio homi- num detractor. Et addiscamus, qd ista duo vitia. f. detractio & adulario quamuis aliquoties sint extrinseca, vt cōiter tñ

sunt contraria. Adulatio. n. est in p- sentia, detractio in ab- sentia, adulatio ungit, detractio uerò pūgit, adulatio quem- que commendat, detractio utcumq; uicuperat. Coniuncta tamen sunt ad ista vitia quandoque, quia sepe accidit, qd ille idem, qui in p- sentia adulatur, in absentia detrahāt & oblo- quitur. Dicā ergo, quod istud vitium est contemnendum & fugiendum triplici ratione. Est enim detractio

In corde dolorosa, Ista. n. in corde torquet obloquēre, In ore formosa, In ore lædit non p- sentem, In aure venenosa, In aure fēdat audientem.

Detractio. n. est sicut ignis in corde, sicut gladius in ore, si- cut uenū in aure. Est dico sicut ignis in corde. Detractio. n. igni comparatur, quia. f. ipsa urit, torquet, molestat, & in- quietat suum possessorem. Detractor. n. oibus bonis inuidet, omnibus malefactis aridet, se creta uult inuestigare, vt ipsa possit retinere. Mala solet augmentare. Bona solet diminue- re uel tacere. Detractor. n. nunquam caret inuidia. Et idē de- tractio est sicut viperā, quæ primò antequam aliquid lædat, matrem propriā in utero existens corrodit, uulnerat, & oc- cidit. Sic uerè peccatū detractionis, & inuidiæ anteq lædat alios, lædit suos. Antequam. n. de uentre exeat, & anteq ad os ueniat, ipsa solet matrem, s. ipsum detractorem intus in cor- de corrodere, & per iram & inuidiam cruciare. Idē de de- tractore pōt intelligi hoc cōe prouerbiū. Mus in pera, ser- pens in sinu, ignis in stippa, male remunerat hospites suos. Idē bene dī Ecclē. 10. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultē detrahāt, s. proximo suo. Detra- ctio ergo uerit obloquētem. Secundo dico, qd detractio læ- dit non p- sentem. Scorpio lædit retro, non ante. hēt. n. acu- leum in cauda, non in facie, in parte retro, non in parte an- te. Sic isti detractores retro. i. in absentia mordēt & pūgit, in facie autē. i. in p- sentia nihil dicit. aculeum. n. detractionis habent in cauda nō in facie, in parte retro nō in ante. i. in absentia, qñ sunt retro, hoies pungunt, non in p- nia, quā do sunt ante. Vnde Ezech. 2. Impij & subuersores sūt tecum, cum scorpionibus habitas. Rana in p- sentia hominum pa- rum clamata, sed si homo recesserit, statim cantat. Sic uerè de- tractores in absentia hoium coaxant, & detrahunt, sed si p- sentes fuerint, nihil dīcunt, imo quod peius est, isti adulatur & applaudunt in p- sentia, in absentia detrahunt & obloquū- tur, similes vni gnī magnētis, seu adamantis, qd est in Aethio- pia, quod in uno angulo suo ferrum attrahit, sed si uertatur ad alium angulum contrarium fāctis, quia. f. ferrum a se reij- cit, & repellit, f. m. Isid. Sic uerè tales in una sua dispositione. f. dum sunt in p- sentia, attrahunt ferrum, quia. f. ho. minib. loquuntur attrahentia, allicientia, & adulantia uerba, qñ tñ conuertuntur ad alium angulum, scd a b- sentia, tunc ipsi cō- trarium obloquuntur, quia. f. detrahendō & mordendo, qd prius amare uisi fuerant, repellunt, uitup erāt, & detestātur. Isti sūt duplices, & ideo maledicti, qd sicut dī Ecclē. 3. Veh duplici corde, & ingredienti terram duabus uis. Vñ Ecclē. 28. Sufurro, & bilinguis maledictus, multos. n. turbauit pa- cem habētes. Idē p- cipit. Ecclē. 5. Non appelleris sufurro in uia tua. Detractio ergo lædit non p- sentem. Tertio dico, qd detractio fēdat audientem. in hīc. n. non solum illum, qui diffamatur, imo etiam illum cui diffamatio narratur, in quā tum. f. p- talia uerba in corde ipsius mala opinio generatur, Secūdum Bern. n. in libro de consideratione, detractor & li- bens auditor uterq; diaboli portat in lingua. Idē dicit qd- dam glossa super Prou. 23. Ibi uetus A quilo dissipat pluias, & facies tristes linguam detrahentem. Si inquit hilari uultu audieris detractorem, sibi ministras fomētē detrahendi. Di- scit. n. detractor non libenter dicere, quod te nouerit non li- benter audire. Nō audiamus igitur (charissimi) tales detra- ctiores, sed more aspidis aures nostras claudamus. Iuxta il- lud Ecclē. 28. Sepi aures tuas spinis, & noli audire uerba ne- quam. simus ergo similes electo, cuius proprietates est uenē- num deprehendere f. m. Isid. Si. n. in uase de electo uenenum aliquod infundat, solet stridere, & in uarios colores se mu- tare, & ita ueneni p- sentiam declarare, quapropter cauēt malefici, ne uenenum offerant in electo. Sic p- certo (charis- simi) debent esse uiri sancti, quia si uenenum detractionis in- funditur in auribus alicuius electi. i. alicuius sancti uiri, sta- tim p- cul dubio debet stridere per detractionis reprehēso- nem, & uultum suū debet in colores uarios mutare p- dispil- centiæ

centiæ ostensionem, & sic detractor cauebit in talibus uene- num effundere. i. coram ipsis uerba detractoria & infamato- ria declarare. vnde Hier. in quadam Epistola. Tam lingua, qd auribus fuge vitium detrahendi, quia detractor uix audebit dicere, quod audienti uiderit displicere. Patet ergo quō fa- gienda est detractio, quia interius torquet obloquēre, exte- rius lædit innocentem uel non p- sentē, uel turbat, seu fēdat audientem, & hoc de uitiō detractionis loqui sufficit.

Sed nota, qd uocabulum detrahendi aliter accipitur in scri- ptura. detrahēre. n. est desursum aliquid inferius trahere, & sic detractio idē est, qd superioris damnatio, & de altitudine huius mundi ad infernū ductio. Vnde de Lucifero dī Esa. 14. Veruntamen in infernum detraheris in profundum lacu. Et Amos 9. Si ascenderint in cēlū, inde detrahā eos, f. m. n. Pliniū. Cameleon tanta est uirtutis contra accipitres, qd eos uolenter detrahāt a uolatu, & p- ræbet ceteris animalib. deuorandos, quod ualde vī mirabile. Accipiter charissimi, qui dī ab accipiendo, & qui altissimē uolat, signat mundi super- bos & raptores, qui in alium uolūt per superbiam uanitatem & aliena accipiunt per rapinam, & crudelitatem. Cameleō autē. i. Deus tales accipitres odit, & de alto uolatu super- bi status sui ipsos ad mortem & ad infortuniam & ad inferos detrahāt, & sic eos deuorandos alijs aialibus. f. alijs raptorib. bus in hac uita, & dæmonibus post mortem in inferis eos di- stribuit, & comedat. Sicut. n. uideamus, Deus sēpissime tyran- nos & malos diuites detrahāt de alto in bassum, i. de fortuna ad infortunium, de diuitijs ad paupertatē, de honorib. ad uiti- litatē, vt sicut alios deuorauerunt, dum regnabāt, sic Dei re- gnum si perdidērunt, ab alijs raptorib. deuorētur. Iuxta illud Esa. 33. Veh qui p- rædaris, nonne & ipse p- rædaberis. p- cum fa- rigatus deserit depredari, damnaberis. Et Zach. 2. dī. Erunt p- ræda eis, qui fuerant sibi spiritaliter. uideamus, qd illi, qui in isto mundo sunt altissimi, subito de uita ad mortē, de mundo ad infernū, de gloria ad pœnam a Deo detrahuntur, & a uermibus in sepulchro, a dæmonib. in inferno la cerantur, & deuorantur. De tali ergo detractore dī Esa. 26. Terram gigantum detrahes in ruinā. vnde 2. Pet. 2. Peccantibus, in- quit, non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tar- tarum tradidit cruciantos.

Deuotio. Quia deuotio est illa uirtus, qua qs se totum Deo deuouet & dedit, qua etiam totus uacat uirtutib. & uita a se uellit, & eradicat, qua in super- totus fertur in celestia, & terrena uilipendit, & abdicat, ut, qd uir deuotus est idem, qd uir perfectus, uirtutib. & gratijs totus plenus, quia ergo in infinitis locis fit mētio de uiro per- fecto, sancto, iusto, & bono, paucissimi uerò sunt aucto- ritates i scriptura de deuotione, idē omittit. Vide ergo de gra- tia, & de perfectione. Vide etiam in tabula, ubi in locis pluri- bus inuenies de deuotione. Sed si uis aliquid dicere, nota, qd deuotio teste Hugo. est feruor bonæ uoluntatis, quam mens cohibere non ualeat, certis in dicitis manifestat.

Quam dator munerum seipso largitur, Est ergo de- uotio uirtus Quia factor siderum hac uita sentitur, uotio uirtus Quia quicquid asperum dulciter lenitur, uotio uirtus per se ipsum Deus solet largiri. Cor. n. humanum nunquā per deuotionem maderet, nisi ros diuine gratiæ ibidē a Deo de- super ueniret, & descēderet. Deus. n. est sicut uinea balsami, quæ preciosissimam deuotionis guttā in phialis diuerso- rum cordium diuersimodē fundit, idē. n. ubi est hoc datur, & a diuersis diuersimodē recipitur, & hauritur. & hoc est, qd dicit Bern. super cantica. Nō inquit, omnib. æqualiter deuotio ministratur. Nam Thomas in latere, Ioannes in pectore, Petrus in sinu patris, Paulus in tertio celo secreti huius gratiæ inuenerunt. Maria. n. in humilitate, Magdalena in spe, Thomas in fide, Petrus in ueritate, Ioannes in charitate, Paulus in sapientia apud diuersas sponi mansiones, diuersimodē istā gratiā assecuti sunt. Ista est ergo uirtus, quam per seipsum Deus solet largiri. Scdō dico, qd ista est illa, qua i fonte suo Deus solet sentire, & qua in terris potest percipi, & hauriri, nulla. n. alia uirtus gūtat ita Deum sicut deuotio. Sicut. n. dicit Aug. super Io. Deus nec sonus est, qui aurius aduocatur, nec color, qui oculis destinatur, nec odor, qui a naribus ca- piatur, nec fapor, qui faucib. iudicatur, nec durum nec mol- le, quod digitis atrectetur, & tñ aliquid est, quod sentire fa- cilē est, explicare uerò impossibile. Ista est ergo uirtus, qua

p- ceteris Deus pōt sentire. Tertio dico, qd ista est illa, qua om- ne asperum dulciter potest leniri. Constat. n. qd deuotio om- nem tristitiam fugat, omnem amorem gratificat, oēm spem certificat, & quicquid in rebus est onerosum & asperū, dul- ce facit, & lenificat. Et idē dicebat Bern. super Cant. Est. in- quit, unguentum compunctionis pungitium, dolorem fa- ciens, unguentum deuotionis temperatium, dolorem leni- ens, & c. sufficit, quia alibi multa dicuntur.

Deuorare. Nota, qd multiplex est deuoratio. Nam ter- ra deuorat homines morientes.

Diabolus deuorat impios delinquentes, Tyrannus deuorat pauperes indigentes, Infernus deuorat damnatos descendentes. Est igitur deuoratio carnis consumptoria, quā facit terra re- spectu mrientium. Num. 16. Aperiens terra os suum deuora- uit chore, & c. Item est deuoratio uirtutum absterfua, quam facit diabolus respectu delinquentium, quia, f. quicumq; pec- cat, a diabolo deuoratur, & corpori ipsius intimitur. 1. Pet. 5. Aduersarius uester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Item est deuoratio rerum sublatiua, quam facit tyrannus respectu innocētium, seu pauperū in- digentium. P. f. Deuorant plebem meam sicut escam panis. & alibi. Sicut eius, qui deuorat pauperem in abscondito. Itē est deuoratio animæ læsua, quā facit infernus respectu dam- natorum, pereuntium. De quo Leui. 10. Ignis deuorauit eos, & mortui sunt. His ergo p- ræmissis, dicamus, qd deuorare mo- raliter accipiendū, idē est, quod nocere, destruere, dissipare abforbere, & totaliter extirpare. Et etiam deuorare idē, quod uidē & sine temperamento comedere, & ideo sicut comedere pertinet ad homines, sic deuorare ad animalia crudelia & gulo. f. Possumus ergo notare, quod triplex est uoracitas seu deuoratio.

Prima est uoracitas & carnalitatē, Secunda est rapacitatē & crudelitatis, Tertia est pœnalitatē & aduersitatē, Cibaria. n. deuorantur per uoracitatem gulo- rum, Pauperes deuorantur per rapacitatem tyrannorum, Aīæ deuorantur in inferno per crudelitatem tormētorum, Est igitur quædam uoracitas infatiabilis uoracitatis.

Gulosi. n. non possunt satiari cibarijs, imò ad modum irra- tionabilium bestiarum nō cessant cibaria superflue sumere dicentes Ecclē. 2. Quis ita deuorabit, & delictijs affluet, sicut ego? Itē est deuoratio rapacitatis seu iniquitatis. Cupidi. n. & rapaces sunt similes animalib. crudelibus, quæ nō cessant carnes bestiarum innocētium deuorare. Similes sunt igitur igni, qui res sibi contiguas subito deuorat, & cōsumit. Sic ue- re isti auari, innocētēs, & pauperes p- rapinas deuorare non cessant, & ipsos diuersis tribulationib. infirmare. Vnde Esa. 1. Regionē uestrā corā oculis uestris alieni deuorant Amos 2. Mittā ignē in Iuda, & deuorabit aedē Hierusalē. Isti. n. ty- ranni propriē dicuntur deuoratores, quia sicut vorago sua infatiabili capacitate quasi infinita recipit & abforbet, de re- ceptis autem nullum uestigium apparet, sic uerè tales quasi infinita de alienis bonis rapiunt, deuorant, & assūmūt, in eis tñ, vt cōiter, nullum diuitiarū uestigij apparet, imò quasi cō- tinuē sunt pauperes, & uerificatur in eis uerbum sapientis, qd dicit Prou. 11. Alij diuidunt propria, & ditio res sunt. Alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Ista est ergo deuoratio rapacitatis, sed huic potest subalternari deuoratio de- tractorum, qui uerbis suis detractorijs alios deuorat, & cor- rodunt. Vnde Gen. 37. Fera pessima deuorabit filium meum Ioseph. Et Deu. 31. Gladius meus deuorabit carnes. Et possu- mus subdistinguerē, qd sicut mūdi peccatores solent alios di- uersimodē deuorare, ita iusto Dei iudicio per diuersa p- ctā diuersimodē deuorantur. Vnde nota, qd quidam deuorantur per peccatum auaritiæ, quidam per peccatū inuidiæ, quidā per p- ctā luxuriæ. Primi figurantur in illis, qui deuorati sunt a terra. Nu. 16. Terra. n. idēst terrena prosperitas, & negocia- tio per auaritiā deuorat, & consumit. Num. 13. Terra, quā il- lustrauimus, deuorat habitatores suos. & c. Scdō figurantur in illis, qui deuorati sunt ab igne. Leuiti. 10. Egressus ignis a Dño deuorauit eos, & mortui sunt. Ignis. n. signat peccatum inuidiæ, quod possessorem suum stimulat, & comburit, ip- sumq; mente, & corpore deuorat, & siccāt. Iohel. 1. Ignis de- uorabit speciosa deserti. tertij figurantur in illis, qui deuorantur

ranatur à lepra. Lepra. n. quæ non solum possessorem suum, imò etiam alios habet inficere, signat luxuriam, quæ primò suos, deinde alienos per suos contactus habet inficere, & corrumperet. Num. 22. Medium carnis eius à lepra deuoratum est. Ista est ergo deuoratio iniquitatis. Tertio dico, quod est deuoratio pœnalitatis, & ista est, qua peccatores in inferno deuorantur. Vnde de peccatoribus dicitur Iob 20. Deuorabit eum ignis, qui non succendetur, affligetur relictus in tabernaculo suo. Annum. n. in igne nõ deuoratur, nec consumitur, sed purgatur. Plumbum verò ibi consumitur, & penitus sibi sit diuisus, deuoratur. Sic verè boni in inferno non deuorantur, imò ibi per ignem depurantur. Mali verò ibi destruuntur, & perpetuo cruciantur. Ezech. 25. Nouissimum tuum deuorabit ignis. Et nota, quòd ignis inferni deuorabit multa genera peccatorum, vide licet

Terrenis opibus implicatos, Dico igitur, quod igne inferni, finaliter deuorabuntur implicatos, Prauis muneribus inquinatos, rabuntur implicatos, Virtutum fructibus spoliatos, carati terrenis Maligis cordibus discordatos. Deur. 32. Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima, deuorabit terram cum germine suo, & mōdū fundamenta comburet. Item deuorabitur eleuati superbis montibus. Iudic. 9. Egrediar ignis de rhammo, & deuoret cedros Libani. Item deuorant isto igne inquinati prauis muneribus, quia sicut dicit Iob 17. Ignis deuorabit tabernacula eorum, qui liberent munera accipiant. Item spoliati virtutum fructibus. Eccl. 13. Deuorabit montes, & exuret de fertū. Itē ibi deuorantur obstinati profundis mētibus. Vnde Amos 7. Ecce vocabit Dñs iudiciū ad ignē, & deuorabit abyssum multam. Item deuorantur discordati malignis cordibus. P. Ignis hostes tuos deuoret. Et hoc de deuorare sufficit.

A Deus. Quamuis. n. nomen Dei mirabile sit affatu & inscrutabile cogitatu, & sicut dicit Iob 36. Magnus Deus, & uincens scientiā nostram, & inde est, quod Dñs & laudabilis nimis, & sapientiæ eius non est numerus, idē perfectio nem ipsius ex pauescens, loqui de ipso longius pertimesco, uerum si fari nescio, propter hoc non cessabo aliquid balbutire. Dicamus ergo, quod quamuis de diuina essentia non possumus aliquid dignum loqui, de ipsius tñ effectibus, aliqua breuiter possunt dici. Essentia. n. Dei est imperscrutabilis pro tē porē huius vite. Vnde narratur, quod cum quidam Rex, petisset à quodam Philosopho, quid est Deus, dixit Philosophus, da mihi iudicias 15. dierum, qua concessa & completa, petijt iudicias vnus mensis, & tandem duorum mēsum, ita quod semper iudicias duplicabat, de quo admiranti regi, & quærenti, respondit Philosophus, Certē (inquit) tot dilationes quæro, quia quanto magis inquiri quid sit Deus, tanto minus inuenio. Idē diuinam essentiam describit semel quidā Philosophus dixit sic. Deus est sphaera incircūscriptibilis, cuius centrum ubique est, circumferentia autem nusquam. De diuina ergo essentia non quærentes, solum de isto uocabulo Dei disseramus. Dicamus ergo, quod Deus habet

B Eminentiam superiorem, Habet (dico) Deus eminentiam cuncta Sapientiam limpidiorem, eminetiam cuncta Prudentiam occultioiorem, præcellētem, sapiē Amicitiam precarioiorem, tiam cuncta cogno scentem. Prouidentiam cuncta gubernantem. Amicitia cuncta diligentem. Habet ergo Deus superiorem eminentiam. Deus. n. eminet, & superest omnibus rebus dignitate, bonitate, potestate. P. Quoniam Deus rex magnus Dñs, terribilis super omnem terrā (Rex inquit) ecce dignitas. (Terribilis,) ecce potestas. (Super omnem terrā,) ecce bonitas. Ista ergo præminentia est cunctis superior. Item in ipso est sapientia cunctis limpidiore, vt. n. dicitur Eccl. 1. Ois sapientia à Dño Deo est. Et Sap. 6. dicitur, quod Deus sapientiæ dux est, & sapientium emendator. Item in ipso est prouidentia cunctis discretior, seu cūctis occultior. Sicut. n. per occultam & inuisibile Lunæ insuetiam mare visibiliter regitur & mouetur, sic per Dei prouidentiam mundus iste disponitur, & sensibiliber gubernatur. Idē dicit in P. Qm rex ois terræ Deus, p salite sapienter. Rex. n. dicitur. i. rector. Ite habet amicitiam precarioiorem. Io. 2. Cor. 13. Ipse dicitur Deus pacis, & dilectionis. Sicut. n. Sap. 12. Df ipse diligit oia, quæ sunt, qm sua sunt. Propter istas er-

go & alias perfectiones diuinas est ipse Deus colendus, honorandus, & metuendus. Coli. n. debet propter Deitatem, honorari propter dignitatem, formidari propter potestatem. Quomodo autem sit Deus declaratur in P. Deus iudex iustus, fortis, & patiens.

Iste est { Deus, idē adorandus, Iudex, idē formidandus, Iustus, idē honorandus, Fortis, idē amplexandus, Patiens, idē diligendus, Clemens, idē requirendus,

Iste enim habet plenitudinem sanctitatis, quia Deus, Celitudinem dignitatis, quia iudex, Rectitudinem ueritatis, quia iustus, Magnitudinem potestatis, quia fortis, Fortitudinem firmitatis, quia patiens, Mititudinem pietatis, quia non irascitur.

Dico ergo, quod Deus est adorandus pp excellentiam Deitatis. Iste est. n. Deus solus. Deuter. 6. Tuus Deus vnus est. Ideo præcipitur ibidem. Dñm Deum tuū adorabis, & illi soli seruias. Elephas. n. est animal valde disciplinabile, fm Pli. dicit. n. cognoscere regē, & eū adorare. Sic uerè nos debemus cognoscere regem. Dñm, qui est Rex noster ante secula, & operatus est salutem in medio terrarum, per fidem, & dilectionem, & debemus adorare per reuerentiam, & deuotionē. (Deus inq.) Vnde Apoc. 19. dicit, Angelus Ioanni eū adorare uolēti. Vide ne feceris, conseruus tuus. n. sum & fratru tuorum, Deum adora. ac si dicat. Noli adorare creaturam, sed creatorem, quod est cōtra idololatrias & fortilegos. &c. Et si vis, de Dei excellentia potes notare, quòd ipse est Lux illuminans nostram cęcitatem, Est (dico) lux mentis examinans nostram prauitatem, res illuminās. 1. Io. Lex determinans omnem ueritatem, Deus lux est, & tōns eliminans omnem fœditatem. nebræ in eo non sunt ulla. Itē ipse est Rex culpas examinans. P. Deus aut Rex noster ante secula. Et illud P. Deus. Deorū dñs locutus est, & uocauit terrā. Itē ipse est lex cūcta determinans. P. Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autē Deus diiudicat. Item est fons fordes eliminans. Eccl. 1. Fons sapientiæ uerbū Dei. Deus igitur est honorandus. Secundo dico, quod ipse est formidandus, quia. Iudex. Aues. n. timent Aquilam, bestie leonem, malefactores iudicē. Aues. n. prædala audita uoce Aglæ, ipsa die nõ audēt prædari. Bestie et de circulo à leone factō non audent egredi. Latrones et in præsentia iudicis non audēt furari. Sic uerè nos debemus timere leonē, Aquilā, & iudicem nostrū, Deum, ita quod in eius præsentia, qui ubiq; est non debemus audere aliquid fore facere, nec de circulo matorum suorum egredi, uel exire. Amos 3. Leo rugiet, quis non timebit? Olea 11. dñ. Ipse rugiet, & formidabunt filij matris. Vnde Eccl. 12. Deū time, & mandata eius obserua. & Apo. 14. Time Deū, & date illi honorē, & adorate eū &c. Dic si vis de lapide Excolicero, q facit oculos temulosos, sicut supra, uel dic de cornice, & de Aquila. sicut sup. Sicut. n. dicit Eccl. 8. quia nõ profertur contra malos sententia cito, iō abiq; vllō timore filij hominum perpetrant mala. Non sic, sed timeatur Deus, quia iudex. Esa. 29. Dñs rex noster, Dñs iudex noster, Dñs legifer noster. Et merito, quia pro certo

Hic non { Variatur uerbis aut precibus, Immutatur donis, uel opibus, Inclinat uerbis uel uerbis, Defraudatur falforum fraudibus, Deluditur blandis sermonibus, Decipitur cęcis erroribus,

Merito ergo tremuit, quod ipse est iudex terribilis, & formidandus. P. Terra tremuit, & quieuit, dum resurgeret in iudicio Deus. Ipse est. n. iudex subtilissimus, ad iudicandū seuerissim⁹ ad puniendum & uindicandum. De sua sagacitate dicit in Psal. Iustitia tua iustitia in æternū. &c. De seueritate uerò sua dicit in P. Deus ultionū Dñs, Deus ultionū liberē egit. Est igitur Deus formidandus. (Iudex inq.) Tertio dico, quod Deus est dignē & iure uenerandus. (Iust⁹ inq.) Inter ceteras. n. uirtutes iustitia magis placet. Hæc. n. ipse dicitur Deus in corpore humano illa superiori parte rōnis, q snyderests appellat, q. s. i. oibus iustitiā sequit, & si q; cōtrafecerit, statim cōtradiceret & reclamarē e tē. Quia ergo De⁹ p se & simp tr iust⁹ est, p hoc à natura hu-

mana debet diligē & omni diligentia uenerari. Iustus. n. est, quia nemini iniuriam facit, vnicuique ius suum tribuit, & à ueritatis iustitia & rōnis regula non diuertit. Vnde ipse dicit Esa. 45. Deus iustus & saluans non est præter me. Vnde Dan. 9. Iustus Dñs Deus noster in oibus operibus suis. Est igitur Deus diligendus & uenerandus. (Iustus inquit.) Et si vis nota, quòd Deus iustus dicitur, & iustitia ipse inuenitur, recipit dignē pœnitentes, adiuuat in se confidentes, reprimat sibi resistentes, punit malos delinquentes, saluat bona facientes,

Quia { Iste enim sunt qñq; actus iustitiæ, l. Remittere pœnitentibus, Succurrere confidentibus, Resistere rebellantibus, Pœnas inferre delinquentibus, Bona conferre promerentibus.

Ad iracundiam concitabitur. Veruntamen quanto sua paciētia est longior, tātò nisi cōuersi fuerimus erit pœna grauior & acerbiore. Nisi. n. cōuersi fuerimus, gladium suū vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum. Vnde Rom. 2. dicit, Ad diuitias bonitatis Dei longanimitatis & paciētiæ contemnis? an ignoras quā benignitas Dei ad pniām te adducit? em aut duritiā tuā & impēnitens cor tuū thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei. Patet igitur qualiter Deus est patiens, fortis, iustus, iudex, & Deus. Et idē Vt vnus adorandus, quia Deus, Formidandus, quia iudex, Venerandus, quia iustus, Amplexandus, quia fortis, Frequenandus, quia patiens, Requiritendus, quia non irascitur, Iustitia, misericordia, paciētia &c.

Ad { Fortis ergo adiuuandum eadentes prouidē, sustinendum depressores solidē, debellandum demones rigidē, est, quod p hunc hostes expugnatur. Ne. 4. Deus nō pugnat pro nobis. Itē quod p hūc debiles iuuatur. P. Deus adiutor nō in æternū, & alibi. Beatus cuius est Dñs adiutor eius, spēs in Dño Deo ipse, qui fecit cœlum, & terrā. Itē quod p hūc infirmi sustentantur. P. Deus nō refugiu & uirtus. Itē quod p hūc tyranni reprimunt, seu et demones refrenantur. Dan. 6. Pœnæ & cōtremiscat Deū Danielis, ipse. n. est uiuēs, q. s. cōcluserat ora leonum. Et bñ Deus est fortissimus, quia sicut dicit Num. 23. Deus est, cuius fortitudo similis est Rhinocerotū, quia sicut dicit Esa. 9. Ipse est Deus fortis, p̄ futuri seculi, Princeps pacis. Patet ergo, quod ipse est appetendus, & amplexandus, quia fortis inq. Quinto dico, quod Deus est diligendus, & frequētādus, & hoc quia patiens. Hō. n. q. est mitis dulcis & patiens, libētius ab alijs frequentatur, & plus diligit & amatur. Ite est. n. patiens, quia nõ cito prūpit ad puniendū. Quia facilliter erūpit ad indulgēdū. Finaliter tñ dirūpit ad uindicandū. Nō (dico) solet ad puniendū cito prorūpere. Iob 35. Nō ergo frustra audiet Deus. Sequitur. Nūc autē nõ infert furorē suū, nec ulciscitur scelus ualde, item facillē solet ad indulgēdū libēs erūpere. Ipse. n. magis est misericors quā iustus, quātū apparet in effectibus. P. Deus meus misericordia eius pueniet me. Itē finaliter solet ad uindicandū feruens irrūpere. q. s. postq; diu patietur expectauerit, feruenter ad uindicandū insurget. vñ Eccl. 5. Altissimus est patiens redditor. Vñ Esa. 42. Hæc dicit Dñs Deus, creās cœlos. Sequitur. Ta cui semper, filij, patiens fui, quāsi parturiēs loquar, dissipabo, & absorbebo simul. Ipse. n. nunc vñ esse debens, quia sicut dicit Pet. 2. patienter expectat Deus, nolens aliquem peccare, sed oēs ad pœnitentiam reuertit. Sexto est piē requirendus, quia non irascitur per singulos dies. Iudith. 8. Non. n. quāsi homo sic Deus comminabitur, nec vt filius hominis

Nota, quod nomen Deitatis non solum refertur ad creatorē, imò etiam quandoque transfertur ad creaturam. Et sic dico, quod inuenio in scriptura quinque genera deorum, videlicet iustos, dæmōnes, peccata, tyrannos, & hypocritas. Primi sunt Dij, quos iustitia facit perfectos, Secundi sunt Dij, quos stultitia facit rectos, Tertij sunt Dij, quos nequitia reddit infectos, Quarti sunt Dij, quos potentia dedit prouectos, Quinti sunt Dij, quos fallacia facit correctos. Dicam ergo, quod inueniuntur Dij magne iustitiæ & perfectionis, & sic per Deos intelliguntur uiri iusti, qui à cōibus conditionibus sunt separati, & ab humanis uitijs alieni, q. s. sūt in cœlis cœlestia contemplando, sunt immortales semper in statu gratiæ perseuerando, sunt inuisibiles se à visibus humanis per humanitatem occultādo, sunt omni cōfessione diuinam sapientiam amplexando, sunt omnipotētes mirabilia opera faciendo, & terribilia sustinendo. Iste igitur loquitur Dauid in Ps. Ego dixi, Dij estis, & filij ex cœlis oēs. Iste. n. dij dicuntur, quia præcellunt alios eleuata affectione, præcellunt alios singulari conuersatione, præcellunt alios pia & humiliter deuotione & compassione. Iste. n. ad cœlestia præ ceteris eleuantur. Vnde de Samuele suscitato & alijs associantibus eum, dicit 1. Reg. 28. Deos uidi ascendentes de terra. Item sup mortales singulariter cōuersantur. Dan. 2. Præter Deum, quorum non est cum hominibus conuersatio, Itē ad homines misericorditer & humiliter inclinantur. Vnde de Paulo, & Barnaba dictum fuit Actuum 14. Dij similes facti hominibus, descenderunt ad nos. Iste sunt ergo dij magne bonitatis, & perfectionis. Secundo dico, quod inueniuntur Dij magne uanitatis & deceptionis, & isti sunt dæmonia & idola, quæ dij ab hominibus sunt putata, de quibus in P. Omnes dij gentium dæmonia. Iste etiam dicuntur dij alieni, quia. f. quicquid aliud à Deo uero creditur, alienum & inutile reputat. Exo. 20. Non habebis Deos alienos. Quo autē humana rō à cultu ueri ei declinauerit, & dijs æstimatis. f. dæmonibus & idolis ad hæserit, stellasq; & uirtutes rerum Deos putauerit, & non vnū, sed plures crediderit, & adorauerit, uide Lactantiū de ortu falsæ religionis Deorū, qui super hoc multa ponit. Vide etiam Sap. 13. Sicut. n. dicit 4. Reg. 17. Vnaquæque gens fabricata est Deum suum. Sed Dauid in Ps. Non est Deus præter Dñm, & non erit Deus præter Deum nostrum. Et idē in Ps. Non erit in te Deus recens, neq; adorabis Deū alienum. Et Deut. 32. Videte, quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me. Tertio dico, quod inueniuntur Dij magne prauitatis, & infectionis. Et sic dico, quod peccata & etiam bona terrena, quæ à malis super omnia diligitur, & quib. à malis seruitur, & obeditur, Dij eorum reputantur. Illud enim quod quisq; præ ceteris colit, arq; diligit, Deum suum facit. & inde est, quod auari faciant Deū suum de pecunia, delitiosi de gula & luxuria, superbi de seculari eminentia & potentia. De auidia patet, quia auaritia dicitur idolorū seruitus ab Apostolo. De gula et patet, quia sicut dicit Phil. 3. Horum Deus uenter est, & gloria in confusione, quod terrena sapiunt. De superbia & mundi eminentia dici potest illud 1. Cor. 4. Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, & illud 3. Reg. 20. Dij montium sunt dij eorum. Legitur. n. quō incolę terræ pmissionis ibidem per Nabuchodonosor instituti fecerūt sibi diuersos Deos, ita quod ueri Dei cultum nõ seruaerunt, sed

sed finguli fm morē terrę, de qua venerāt, diuerfos Deos fabricauerūt, & adorauerūt, pp qđ a leonib. Dei iudicio molestati fuerunt, sicut dī 4. Reg. 17. Nesciebāt. n. līma Dei terrę, sicut dī ibidē. Sic verē dico, qđ multi sunt in terra pmissiōis. i. in Ecclā vel fide Christiana, qđ legitima Dei terrę. i. Dei mandata relinquūt, & Deos alienos p̄cā, quib. seruiūt introducunt. Et iō non mirum si leones infernales ipsos ad mortē eternā deducunt. Hie. 16. Seruicis dijs alienis, qđ non dabunt vobis requiē die, ac nocte. Expone si vis quō mūdī bona, vel ēē vitia & delectabilia nunquā dāt requiē possessoribus suis. Solus. n. Deus est, in quo pōt quiescere mēs humana, iuxta illud Aug. Inquietum est cor meum bone Iesu nisi quiescat in te. Tales igit, qui Deū verū relinquunt, & de terrenis bonis & vitijs Deos sibi faciūt figurari possunt in illo Rege Israel Amasā, de quo 2. Paralyp. 25. dī, qđ allat Deos filiarū Seyr statuit Deos sibi. Seyr. n. qui interpretatur hirsutus vel hirsutus mūdānos signat, qui. s. per malā cōuerfationē sunt hirsuti & hirsuta pelle diuitiarū induti. Dī aut istōrū bona terrena signant, ad qđ colenda oīdō sunt dediti atq; dati. Igit Rex Israel Deos filiorū Seyr in Deos sibi accepit, qđ vir ecclesiasticus, bona & vitia mundanorū in seipso collocat, atq; ponit, & qđ ipsa amplexatur, & colit, cōtra illud p̄dictū Pf. Nō erit in te Deus recens, neq; adorabis Deū alienū, ego. n. sum Dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. Isti sunt ergo dii magnę prauitatis & infectionis. Quāto dīco, qđ inueniunt dī durę p̄tātis & inuasionis, & isti prō certo signant mundi diuites & tyrānos, qui. s. honores diuinis ad subditis, & pauperib. vīr exigere, & se Deos inter alios reputare. Nō ne Saturnus & Iupiter reges Crete fuerunt, qui tñ a simplici populo se Deos credi, & appellari fecerunt, & vt magis timerent & honorarent a subditis, se Deos & immortales finxerunt. Sic ergo hodie vīr nostrī diuites & tyranni facere, qđ. s. vltra humanā naturā vīr se esse aliquid credere, & ad hoc ēē ac si de mortalitate aliquid nō haberet, oīb. se p̄ferre. Isti vīr figurati in Nabuchodonosor rege superbo, qui sūe mortalitatis oblitus, p̄ceperat oēs Deos terrę exterminari, vt ipse solus Deus terrę diceretur sicut dī Iud. 3. Sic proculdubio mundi diuites & tyranni sō li dī. i. magni, & autentici in sua patria apparere volūt, & iō oēs alios pro posse suo eradicanē, & cōfundūt. Et isti p̄prie dñr Nabuchodonosor, qđ interpretat sedens in angustia, qđ pro certo tales multis angustijs se subiiciūt, vt dī vocari & magni hoīes reputari, & alij p̄ferri possit, cū tñ faciunt, qđ ipsi quasi dī reputant, ita qđ simplices dicunt illud Iud. 5. Nabuchodonosor Deus terrę est. & nota, quōd tales dīj Per superbiam solet eleuari, Dico ergo qđ isti A simplicibus solet honorari, in superbā multum eleuantur. Cum sicutia solet principari, tum eleuantur. Cum iustitia solet dissipari, Psal. Dī fortes terrę vehementer eleuati sunt. Itē a simplicibus nimis honorantur, quia. s. simplices magis honorant istos, quā Deum. Pf. Immolauerunt dēmonijs, & non Deo dijs, quos ignorabant. Itē cum sicutia plebi principantur, quia. s. isti p̄ crudelitatem sicut dēmones. Pf. Oēs dī gentium dēmonia. Item hi finaliter a Deo dissipantur, vnde de Deo dicitur Paral. 26. quod ipse est horribilis super omnes Deos, quia. s. ipse verus Deus & aternus, super omnes tales malos Deos in iudicio terribilis erit. Vnde Esa. 28. Verē desertas fecerunt Reges Assyriorum terras, & Deos eorum dederunt igni. Patet ergo quomodo inueniuntur dī iure potestatis inuasionis seu elationis. Quinto dico, quōd inueniuntur dī p̄fecti, qđ sicut vanitatis, & palliationis. Et p̄fectos intelligo quosdam singulares vel hypocrytas, qui sunt in Ecclesia, vel religione, qui. s. quibusdam singularitibus morū ab alijs gloriantur differre. Vnde ac si essent dī non homines, alios solent contemnere, & se p̄ferre. Isti loquūt Dominus Ezech. 28. dicens, eleuatum est cor tuum, & dixisti. eus sum ego, & non homo, & in cathedrā Dei sedi in corde maris, cum sis homo, & non Deus, & dedisti cor tuum quasi cor Dei. Et re vera multi sunt ita p̄sumptuosi, qđ statim qđ vident se esse in cathedrā Dei. i. in officio p̄latū, vīr se Deos magis, qđ hoīes credere, cū tñ eos mortales sicut alios hoīes constet esse. Pf. Ego dixi dī estis, & filij excelsi, i. in fatua astimatione vestra. Sequitur, vos aut hoīes moriemini, & sicut vnus de principibus caderis. Et isti p̄prie sunt dī alijs, quia. s.

ac si differrent specie ab alijs hominibus, se reputant ab eis alienos, & p̄prie isti sunt ab hominibus contemnendi, & de aliorum medio submouendi. Ios. 24. Auferte Deos alienos de medio vestri. Illi. n. qui propriam & humanam fragilitatem non cognoscunt, nesciūt. cū alijs commorari, nec ēē ab alijs honorari, sed tāquam dī in sua vana celestī perfectione sciunt gloriari. Isti. n. p̄prie sunt dī cōflantes, qđ. s. nihil existentij habent, sed ad modum flatūs, seu vīti pleni sunt vanitate. Leu. 16. Nec Deos cōflantes faciatis vobis. Et breuiter, quia alijs perfectiores se purant Deitate, totius perfectionis carent integritate. Hie. 2. Certē ipsi nō sunt dī. Patet igitur quomodo dī & Deus moraliter loquendo, multis modis sumuntur. vidē de idolo, & simulachro, & similib.

Dexter, Dexter. Nota, qđ dextera qñq; sumitur A pro parte meridiana. Vī Luc. 1. dī, qđ Zacharię apparuit Angelus Dñi stans a dextris altaris incensī. Nota, qđ cum dextera sit pars fortior, calidior, & perfectior, per dexteram sp̄ potest intelligi aliquid in suo genere virtuosum. Notabo igitur, qđ in scriptura inueniuntur

Dextera } Iustitiam, & perfectionē, dextera } Impij, Dei, & mundi. Dextera iusti signat eius bonitatem & perfectionē, dextera impij signat eius prauitatem & deceptionē, dextera mundi signat eius voluntatē & operationē, dextera mundi signat eius prosperitatē & delectationē. De istis ergo quatuor aliquid dīcendū, & primō quidem dicendum est de dextera viri, iusti, quę signat eius bonitatem. Pars. n. dextera est prior pars corporis & ad operandum agilior. Vnde Solinus dicit, qđ sinistra est ad sustinendū onus stabilior, dextera verō ad operandum habilior. Et idē cū iustus habeat duas partes, animam. s. & corpus, & inde est, qđ circa duo mens eius versari habeat, s. circa spiritualia & aterna, quę concernunt aīam, & circa terrena & terrena, qđ concernunt corpus, iō necesse est, qđ dextera habeat & sinistram. i. duplicē virtutum speciem, & naturam. quā. s. dupliciter se regat. i. in spiritualibus & terrenis, vt & sic habere videat in oībus tā dextera, quā sinistram. Inter cetera aut apparet, qđ homo habet dexteram & sinistram in manib. quibus operatur, in naribus, quib. odoratur, in oculis, quibus speculatur, in aurib. quibus audit, in pedibus, cum quibus vadit. Sic verē dicam, qđ siue agatur de manibus bonę operationis, siue de naribus futurę meditationis, de oculis p̄sentis discretionis, de auribus intellectiue cognitionis seu obedientie attentionis, de pedibus amoris & affectionis, semper est tibi inuenire dexteram & sinistram, vnum. s. perfectum, & aliud imperfectum, quia. s. & discretio, & affectio, & operatio, & cogitatio, & cognitio, quam habemus, debet volui non solū ad dexteram spirituum & terrenorum, imō etiam ad sinistram temporalium & terrenorum, vt. s. in vtroque bene & debitē nos habētes, & bonam dexteram, & bonam sinistram videamur habere. Iuxta illud Apōst. 2. Cor. 6. In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros, in multa patientia. &c. Per arma iustitię a dextris & a sinistris. Veruntamen semper debet p̄cellere pars dextera, quia sicut magis debemus vacare circa spiritualia, quam terrena. Ideo iusto & prouidenti viro potest dici illud Ezech. 21. Execuere, vade ad dexteram siue ad sinistram, quocunq; facies tuę est appetitus, ac si dicat quid faciat iustus, siue operando, siue intelligendo, &c. siue pertineat ad temporalia siue ad spiritualia, totum est bonū. Vnde nota, qđ quidam sunt, qui vtraque manu vtuntur pro dextera, qui dicuntur ab Hippocrate ambidextri, quidam, qui dexteram habent fortioiorem quā sinistram, quidam sunt, qui sinistra vtuntur pro dextera, quidam verō, qui neutra vtuntur pro dextera, qui vtraque manus valde debiles habent. Illi, qui vtraq; vtuntur pro dextera, signant viros valdē perfectos & discretos, qui. s. vbiq; sciunt dextera dexteraliter. i. perfectē & spiritualiter se habere, & vtilitatem spiritualem etiam in terpalibus inuenire, quales vtiq; debent potissimē esse p̄lati, figurati in illis, de quibus fit mentio Iud. 4. qui vtraque manu pro dextera vtebantur, ad quod tñ imperfecti attingere nunquam p̄t. Quia sicut dicit Hippocrates i Aphorif. Mulier nō fit ambidextera. Mulier, inquit, i. mollis & imperfectus. Tales autem ambidextri sūt illi, qui aduersa tolerando, & prospera moderando, se habēt fortiter, & prudenter, cum teste Io. Cassia. lib. 12. in col. latione

Jatione Theodori Abbatis. Tūc ambi dextri cum Achor esse poterimus, si prospera, quę de sinistra sunt, bono, i. cōtōque uti ad partem dexteram pertinere fecerimus. Et sequitur ibidem. Ambidextrum merito dixerim Ioseph, qui in p̄prie gratior patri, religiosior fratribus, acceptior Deo, in aduersis, fidelis carceri, castus dño, mitissimus uincis, iniuriarum immemor, beneficus fuit inimicis. Erimusq; & nos ambidextri, quando nos rerum copia & inopia nō mutare rit, qualē se verus ambidexter Paulus fuisse testatur dicens. Scio humiliari, scio abundare, & scio penuriā pati. hęc Cafianus ubi supra. Illi autem, qui dexteram habent perfectā, & sinistram imperfectā, signent minus perfectos, quia. s. ista est regula communis, qđ illi, qui in dextera spirituali sunt perfecti, sunt in sinistra administrationis temporalium imperfecti, sicut patet de multis cōtemplatiuis, qui in spiritualibus sunt optimi, in terrenis uerō totaliter sunt inepti. Eō uerso autem fit de multis, qui. s. sinistra vtuntur pro dextera, quia in sinistra temporalium sunt prudentes, in spirituali uerō regimine sunt penitus imbecilles, quia. s. merē actiuos in temporalibus, & merē contemplatiuis in spiritualibus. Tales ergo actiui, & contemplatiui sibi alternatuē possunt dicere illud, quod dixit Abraham. i. contemplatiuius, Loth nepoti, qui interpretatur declinans. i. actiuo. Recede inquit a me obsecro, ac si diceret. Contēplatio & actio uix possunt simul conuenire. & sequitur. Si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo. Si uerō dexteram elegeris, ego ad sinistram ibo. Illi, qui in dextera & in sinistra nihil ualēt sunt illi, qui in spiritualibus & in temporalibus sinistri sunt. Ima li & imbecilles, qui apud Deum & apud seculum nihil possunt. Isti sunt sicut illi pueri Niniuenses, de quibus dī Ionā 4. quōd ipsi nesciunt quid sit inter dexteram & sinistram. Ita est ergo dextera iustorum ubi istar dñs, ut eos tueatur. Pf. A dextris est mihi dñs, ne commoueat. & ubi finaliter stabit, vt per eū saluent & liberentur. Pf. Allicit a dextris pauperis, ut salua faceret a persecutib. aīam meā. Vnū tñ aduertamus hic, quod dī Matt. 5. qđ si oculus, uel manus dextera scandali zet nos, debem⁹ ea a nobis eruerē, & abscindere, qđ melius est cū uno ad uitam ingredi, quā cū duob. ad mortē intrare. In quo notat, qđ si in nra dextera spūalis uirtutis & operatio nis scandalū p̄sumptionis oriē, quod utiq; fit qđ de uirtutib. & scientijs superbitur, ista oīno erudēda sunt, quinimmo melius est. i. minus malum, quod homo dextro oculo limpidę cognitionis, & dextera manu perfectę & uirtuosę operationis caret, & quod solis sinistri inhæreat. i. minus perfectus existat, qđ ex uirtutibus superbus fiat, & sic uita eter nam amittat. Constat. n. qđ melius est cum modicis uirtutib. ad uitam ingredi, quā magna opera facere, & magna & alta uidere & cognoscere, & tñ per superbiam totum perdere. Istud bene figuratum est Lucę 6. ubi dicitur, qđ erat homo in synagoga & dextera manus eius erat arida. Et tamē dī ibi, qđ ille a dño fuit curatus. ad denotandum, qđ hō qñq; a Deo curatur, & sanitatem eternā percipit etiā si sine dextera altę p̄fectionis existat, sicut ēē de illo patet, cuius fuit amputata auris dextera, qđ tñ a dño fuit curata, sicut dī Lu. 22. Patet ergo, qđ in scriptura inueniuntur dextera uiri iusti, qđ signat eius bonitatem, & hoc est primū. Scđ dīco, qđ in scriptura inueniuntur dextera impij, quę signat eius prauitatem. Dextera. n. impij nihil est aliud, quā eius uirtus operatiua, vel eius potētia ad faciendum malum. Vnde de malis dī in Psal. Dextera eorum dextera iniquitatis. Et nota, qđ dextera a malorum

Mach. 7. dī, qđ Iudas fecit amputari dexterā Nicanoris, quam extenderat contra templum. Et 1. Mac. 9. dī, qđ dextera pars hostium contrita est a Iuda. & in Pf. dī de peccatore. Dextera eorū dextera iniquitatis. vbi eius dextera signat eius prauitatem. Terridē dī, quōd inuenitur dextera Dei, quę signat eius uoluntatem. Deus enim habere dī dexteram & sinistram, dextera eius signat eius amorem & clementiam, sinistra uerē eius rigorem & iusticiam. Boni dicuntur esse ad eius dexteram, quia saluabuntur. Mali uerō sunt ei sinistri, qđ dānabuntur. Sicut. n. dī Prou. 4. Vias, quę a dextris sunt, nouit dominus, peruerse autem sunt, quę a sinistris sunt. Legitur. n. in libro de natura rerum, qđ in dextera parte uentris galinę generantur oua oblonga, de quib. masculi procreantur. In sinistra uerō parte rotunda, de quibus procreantur femellę. Talis est Deus seu Christus, ipse. n. ad Hierusalem dicit Matth. 24. & Luc. 13. qđ ipse congregat filios quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis. Constat aut, qđ ista gallina duas habet principales partes in ventre suę occultissimę dispositiois. s. dexterā, quę signat eius p̄destinationem ad bonum, sinistram, quę signat eius reprobatōnem ad malum. figuratę Matth. 25. In duobus latronibus, qui suspensi sunt, unus a dextris Christi, & alius a sinistris, quorum. s. vnus fuit bonus & alius malus. Ista est ergo ueritas, quōd illa oua, i. illa persona, quę sunt in parte dextera p̄destinationis illius gallinę Christi, faciunt pullos masculos, id est bona opera, & per consequens habent saluari. figurati in Benjamin, qui interpretat filius dextre, qđ fuit Ia cob filius specialis. Illi uerō, qui in sinistra suę reprobatōnis procreantur, pullos femellos. i. muliebria & mala opera faciunt, & p̄ cōsequens in fine pereunt. Sic ergo fit fm occulta Dei iudicia, quōd illi, qui sunt a dextris saluant. Illi autem, qui sunt a sinistris damnantur. figurati Matth. 25. vbi filius hominis agnos ab hęcdis diuidit. i. bonos a malis fm illam eternā suā & occultam sapientiam secernit, & l̄m exigentiam merito rum omnium (quę ab aeterno habet p̄sentia) alios quidē dextros, alios sinistros facit, & illos quidem secum in regnū recipit, istos uerō in infernum reprobat, & repellit. Dicit. n. vt dī ibidem, his, qui a dextris sunt. (Venite benedicti) his uerō qui a sinistris sunt, (Ite maledicti &c.) Vnum tamē aduerte, qđ ille, qui est alicui dexter, pōt sibi fieri sinister per cōtrariā loci mutationē, & eō uerso ille, qui est alteri sinister, si conuerfat se in partem contrariā, fieri pōt dexter, etiā sola conuersio illius, cui dextri sunt alij vel sinistri, facit quidē dextros sinistros, & sinistros ēē facit dextros. Ista applicabo ad malorum deprauationē, qui mutando se de statu gratię in peccatum, dexteram quidem Deū dimittūt, & ad sinistram accedunt, & ad malorum conuersationem, qui. s. qđ pro peccatis dimissis bona faciunt, ex sinistris similiter dextri fiunt. Istud ēē applicabo ad Dei iusticiam occultam & p̄destinationem, quę. s. multos, qui nunc uidentur esse dextri, finaliter facit. i. fieri permittit malos & sinistros, multos uerō de sinistris, & malis facit dextros & bonos. Nam & Iudas qñq; fuit dexter, & factus fuit sinister, Paulus uerō qñq; fuit sinister, & finaliter fuit dexter. Conuersio. n. Dei ad unum, & diuersio ab altero, alium fecit dextrum, & alium e conuerso sinistram. Figuratus in Iacob, qui cancellaris manibus super filios Ioseph, illum, qui stabat ad dexteram fecit sinistram, illum uerō, qui sinister fuerat, dextrum fecit. Et inde secutum est, qđ ille, qui primogenitus erat, secunda genitura iura sortitus est, ille uerō, qui secūdogenitus erat, fuit primogenitus reputatus. Sic uerē quotidie facit Deus, quia. s. sup hoīes manus cancellat, & bonos, malos, sinistros, dextros, pro libito uoluntatis ordinat. Ipse. n. est, qđ dicit Roma. 9. Miserebor cuius uolero, & clemēs ero in quē mihi placuerit. De illis ergo, qui de dextris fiunt sinistri, & de bonis fiunt mali, dicere vī dñs illud Hiere. 22. Si fuerit Iechonias anulus in manu dextera mea, inde euellā eum, & dabo te in manu quęrentium animam tuam. Quod etiam qñq; de sinistris faciat dextros, pōt dici illud Ezech. 4. Dormies (inquit) super latus tuū sinistrū, & sequitur. Et post dormies super latus tuum dextrum. His ergo p̄missis, de dextera uoluntatis diuinę possumus notare, qđ Deus utitur triplici dextera. s.

Dextera } Subleuatiua, qua utitur ad liberandum, } Potestatiua, qua utitur ad operandum, } Aplexariua, qua utitur ad munerandum. } Diction. Berchoij. G G Est

Est igitur quedam diuina dextera, qua mundus liberatur, & ista est persona filij, quæ dicitur dextera Dei patris, quam. f. ad nos per incarnationem extendit, & ea mediante nos subleuauit & erexit, & a peccatis liberauit, & traxit. Vnde potest dici cere humana natura ipsi Deo patri illud Psalm. Suscepit me dextera tua. Et etiam totum humanum genus illud Ps. Dextera domini fecit uirtutem, dextera domini exaltauit me, dextera domini fecit uirtutem. In isto. n. uersu ponit triplex dextera, ad denotandum triplicem naturam ipsius redemptoris, qui. f. fuit dextera quo ad deitatem, quæ fecit uirtutem hostem repellendo. Fuit dextera quantum ad naturam corporis, qua exaltauit humanum genus, pro eo satisfaciendo & moriendo. Fuit etiam dextera quantum ad naturam animæ, quæ fecit uirtutem respectu corporis, corpus resumendo & resuscitando. Fuit. n. Christus dextera ueræ salutis, quæ mundum saluauit. Ps. Saluauit sibi dextera eius, & abibi. Brachium eorum non saluauit eos, sed dextera tua & brachium tuum & illuminatio uultus tui, quæ complacuit in eis. Dextera uirtutis, quæ cuncta parauit. Esa. 48. Manus mea fundauit terram, & dextera mea mensa est coelos. Dextera ueritatis, quæ nos reformauit. Deut. 33. In dextera eius ignea lex. Dextera felicitatis, quæ nos beatificauit, & glorificauit, & perpetuauit. Eccl. 36. Glorifica manum & dextrum brachium. & Prouer. 3. Logitudo dierum in dextera eius. Ista est ergo dextera, qua mundus liberatur. ¶ Sed dico adhuc, quod est quædam Dei dextera diuina, qua Deus operatur, & ista est dextera diuina uoluntatis, siue diuinæ potentia, & uirtutis, qua. f. omnia sunt, & qua ipse dixit, & facta sunt. Sicut ergo uidemus, quod dextera ad omne propositum potest fieri, sicut patet, quia

- Claudatur ad retinendum,
- Extenditur ad largiendum,
- Dilatatur ad amplectendum,
- Vibratur ad comminandum,
- Impellitur ad percutiendum,
- Producitur ad fecundum in eundem,
- Protenditur ad ueniam concedendum,
- Acuitur ad aliquid ostendendum,
- Educitur ad aliquid defendendum & protegendum.

¶ Sic dicam de dextera uoluntatis diuinæ, quia pro certo nos retinet ne in peccatum cadamus,

- nobis donat ne paupertate ruamus,
- nos amplectatur ut charitate feruamus,
- nos percutiat & comminat ut a peccatis resurgamus,
- nobis pacem facit ut in securitate uiuamus,
- nobis oia ostendit in formâ de erroribus. cōsentiamus,
- nos defendit & protegit ne in temptationibus succubamus,
- nobis ueniam dat ne desperando pereamus.

¶ Sic igitur dicam, quod dextera potentia & uoluntatis diuinæ multiplices sunt effectus. Dicam igitur, quod ista dextera quæ in se est, ipse est parata ad nos retinendum & sustinendum. Ps. Tenebit me dextera tua. Itē ad nos premiandum & largiendum. Ps. Operi manuum tuarum porriges dextram. Itē ad nos ad mandandum, & amplectendum. Ca. 2. Leua eius sub capite meo, & dextera eius amplectabit me. Itē ad nos iustitiam percutiendum & castigandum. Ps. Iustitia plena est dextera tua. Itē ad nobiscum paciscendum. Vnde 2. Mach. 11. Da nobis (inquit) dexteras, & sequitur. Proiecerunt arma, & fecerunt pacem. Item parata est ad nos oia ostendendum, & ad nos instruendum, & informandum. Vnde de ipso legitur, quod ipse habebat librum in dextera eius. Apoc. 5. Accepit inquit librum de dextera sedentis in throno. Legitur etiam, quod in dextera eius erant septem stellæ. i. septem spiritus Sancti dona, ad nos illuminandum & instruendum. Apoc. 1. Item ista parata est ad nos protegendum & defendendum, Sap. 5. Dextera tua teget eos. Item ad ueniam & misericordiam concedendum, & ad nos recipiendum & subleuandum. Esaia 41. Suscepit me dextera iusti. & Actuum 3. Dicitur de claudo, quod dextera leuauit eum. Ecce ergo quomodo dextera Dei multipliciter uariat actus suos. Ideo bene dicitur in Psalm. Hæc mutatio dexterae excelsi. Secundum. n. quod diuersimodè agit, diuersimodè & nominatur, quia. f. dextera Dei, nunc iustitia, nunc misericordia, nunc sapientia, nunc clementia uocatur. Patet ergo quod est quædam diuina dextera, qua Deus operatur. ¶ Sed tertio dico, quod est quædam diuina dextera, qua iustus muneratur, & ista est felicitas gloriæ sempiternæ. Illi. n. qui ibi sunt, dicuntur esse ad dexteram Dei, i. in bonis potentiis Paradisi. Ibi

et collocantur iusti nunc per spem, finaliter autem per realem ademptionem & fruitionem. Et aduerte si uis, quod in ista dextera splendor inoffuscabilis, Est ibi (dico) limitudo splendoris quod non offuscatur. Apoc. 1. Habet septem stellas in dextera sua. Et idē de Cherubim, quod interpretatur plenitudo scientia. dicitur Ezech. 10. Cherubim stabant ad dexteram. Ibi est pulchritudo decoris, qui non derurpat. Ps. Allitit regina ad dextris tuis in uessitu deaurato, circumdata uarietate. Regina est quilibet anima beata, & maxime beata uirgo. Item est plenitudo dulcoris, qui non amari calet. Ps. Delectationes in dextera tua usque in finem. Item est ibi altitudo honoris, qui non minoratur. Ps. Dextera domini exaltauit me. Et idē quia in ista dextera sunt oia bona, merito debet ibi esse nunc per deuotionem, nunc per contemplationem, nunc per affectionem, nostræ cogitationes & corda. Illud est naturale in oia animi, quod hepar iacet in parte dextra, splen uero in sinistra, hepar, quod amarè cogit, signat desiderium & amorem, splen uero, quod est sedes melancholice, signat tristitiam & timorem. Dico igitur, quod hepar in dextera debet esse, in quantum. f. summa desideriorum, & affectuum nostrorum ad dexteram æternæ felicitatis debet tendere. Splen uero dicitur in sinistra, in quantum timor, & tristitia, & eorum displicentia sinistra bonorum temporalium attendit. Quia breuiter, ipse est de bonis æternis sperandum, & ad ea anhelandum. De terrene uero, quæ sinistra sunt, est fugiendum & timendum. Aduerte tamen unum mirabile, quod ponit liber de natura rerum. Dicit. n. quod est unum monstrum marinum, quod dicitur Kyliou, aliis Kilyon, quod contra naturam oim animalium hepar habet in sinistra, splen uero habet in dextera. Sic uerè monstrum peccatores hepar affectionis habent ad sinistra temporalium, splen uero displicentia & horrores habent ad dexteram æternorum, quia uidelicet tales plus affectant temporalia quæ æterna, & magis horrent æterna quæ terrena. Vnde Eccl. 10. Cor sapientis in dextera eius, & cor stulti in sinistra illius. Patet ergo, quod est triplex dextera Dei, quæ signat eius uoluntatem seu etiam bonitatem, & hoc est tertium principale. ¶ Quarto dico, quod est dextera mundi, quæ signat eius prosperitatem. Communiter. n. in scriptura per dexteram intelligitur prosperitas siue temporalis, siue æterna. Per sinistram uero æterna seu temporalis aduersitas designatur. Et idē quodammodo sunt in sinistra aduersitatis, qui finaliter erunt in dextera summæ felicitatis. Quod uero econuerso sunt in dextera mundanæ prosperitatis, & postea erunt in sinistra æternæ aduersitatis. Melius est igitur, quod simus sinistri, ut tandem efficiamur dexteri. Nutrix. n. gestat puerum in sinistra, ut ipsum nutriat, & pascat cum dextera. Sic uerè Deus pueros suos in sinistra aduersitatis modo tenet, & portat, ut tandem cum dextera sua æternæ felicitatis ipsos nutriat atque pascat. Can. 2. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplectabit me. Illos. n. quorum capitum. i. corpus leua, seu sinistra aduersitatis supponit, finaliter dextera prosperitatis amplectatur. Aries. n. dormiendo mutat latum, à uerè usque ad autumnum dormit in uno latere, deinde ab autumno usque ad uerem in alio. Sic proculdubio illi, qui uerè pascuntur super dextrum latum prosperitatis mundanæ, finaliter in autumno & in hyeme mortis dormiunt super latum sinistram aduersitatis æternæ, & econuerso illi, qui modo sunt in aduersitate, seu paupertate sinistra, finaliter mutantur in æternæ prosperitatis dextram, ita quod unus poterit dicere alteri illud Gene. 13. & 15. Si tu sinistram elegeris, ego dexteram tenebo. Si ad dexteram ieris, ego ad sinistram ibo. Quod est figuratum est in illa p̄dicta figura aliter intellecta Gene. 48. ubi dicitur, quod Iacob uolens benedicere duos filios Ioseph, quorum primogenitus erat ei ad dextris, ultimogenitus ad sinistris, ipse tantum cancellauit manus, & manum sinistram posuit super illud, qui erat ad dextris, dextera super illum, qui situs fuerat ad sinistris, & sic factum est, quod ille, qui fuerat ei dexter, factus fuit sibi sinister, ille uero, qui sinister prius erat, dexter est factus, & benedictionem ampliore reportauit. Sic uerè primogeniti sunt diuites, & potentes, qui modò sunt ad dexteram prosperitatis, secundo uero geniti sunt pauperes, modò sedentes ad sinistram aduersitatis, sed pro certo Iacob. i. Deus finaliter cancellabit, & mutabit manus distributionis suæ, & dextera prosperitatis superne extendet in iunioribus & sinistris, i. pauperibus

bus & depressis, sinistram uero maledictionis æternæ extendit diuitibus & peruersis, & sic erunt sinistri, qui fuerat dexteri: & dexteri, qui fuerat sinistri: & primi, qui fuerat nouissimi: & nouissimi, qui fuerat primi. Io. 14. Operi manuum tuarum, porriges dexteram. Ipse. n. sicut dicitur Matt. 23. statuet oues quidē ad dextris, hædos uero ad sinistris. Et hoc est, quod figurat dicitur Apoc. 10. Angelus posuit pedem dextram super mare, sinistram uero super terram, quia uerè per diuinam affectionis super mare. i. homines amaros & pauperes ponitur. Pes uero sinister diuinæ uisionis super terram. i. in peccatores terrenos imprimitur. Nota, quod Leo & camelus semper mouet pedē dextrum primum. Mulier etiā pregnans primum masculo si subito uocata fuerit, primum pedē dextrum mouebit. Sic uerè (charissimi) pes dexter noster spiritualis affectionis. i. desiderium æternæ gloriæ semper debet propere in sinistram. i. desiderio, & affectioni terrenorum, quod potissimum accidit in illis, qui puerum Christum masculum in corde concipiunt per amorem. Multi tamen sunt similes vulpi, qui dexteram tibiā habent breuiorem, quā sinistram, & idē semper per claudicat, dum incedit. Sic uerè multi sunt, quorum tibiæ dextræ. i. affectus & desideria bonorum æternorum sunt ualde breues, quia. f. parum cogitant de æternis, tibiæ uero sinistræ. i. affectus supernorum sunt in eis ualde longi, quia. f. ad multa desideranda & affectanda se extendunt. Et idē tales, ut cōiter, in moribus suis claudicantes. De istis ergo dicit Zach. 11. Brachium eius dextrum eradicabit, & ficcabitur, & oculus eius dexter tenebrecens obscurabit. Nota adhuc, quod per dexteram quæ intelligitur gloria æterna, per sinistram gloria temporalis, sicut Prou. 3. De Longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius gloria, & diuitia & c. Sufficit.

Dabolus. Cum de diabolo & eius fraudibus plurima possint dici, tamen in diuersis titulis, de tentatione, de deceptione, de hoste, de inimico, dracone, de aduersario, & similibus fit mēto de eius, subtilitate, uia, crudelitate, uoracitate, iniquitate fallaci. Cui uerè ipse sit subtilis & malitiosus, quæ sicut dicitur Sap. 4. Malitia diabólica intravit mors in orbē terrarum. Crudelis & perniciosus, quæ ipse est aduersarius uel dicitur diabolus, quæ tanquam leo rugiens circuit querens quod deuoret. 1. Petri 5. Deceptor & insidiosus. Vnde Apostolus monet iduere armaturam Dei, ut possimus stare aduersus insidias diaboli. Eph. 6. Ideo cum de eius natura, officio & damnatione tractare magis sit theologicum, quā morale, de eo super sedeo, quo ad p̄ns. Hoc solū addens fecidum Petrum Rauē ubi tractat illud Matt. 4. Ductus est Iesus in desertum, ut tentaretur a diabolo. Diabolus mali actor, nequitia origo, rerum hostis, corruptor seculi, semper hominis inimicus, laqueos tendit, lapsus parat, foueas fodit, aptat ruinas, stimulat corpus, pungit animas, cogitationes suggerit, immittit iras, dat uirtutes odio, uicia addit amori, errores ferit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, humana uiolat, & diuina retat. ¶ Igitur omisso de diabolo reali humani generis inimico, dicamus de diabolo morali, id est de peccatore quolibet uel iniquo. Moraliter ergo diabolus signat quemlibet peruersum hominem & iniquum. Ioan. 8. Vnus ex uobis diabolus est. Sicut enim diabolus habet naturam inuisibilem, malitiam immutabilem, habet etiam inuisibilem, sic uerè immundi, & peruersi. f. peccatores sunt inuisibilis apparatus, sicut patet de luxuriosis, qui in occulto faciunt facta sua. Vfurarij etiam contractus suos faciunt in occulto, quia omnis, qui malè agit, odit lucem. Io. 3. Item ipsi sunt immutabilis malitia, obtinuit sicut in peccatis suis, & in ipsis continè perferunt. 1. Ioan. 3. Ab initio diabolus peccat & cetera. Itē ipsi sicut imitabilis sequitur, quia. f. uicinos suos & pauperes crudeliter persequuntur. vnde. 1. Petri 5. Aduersarius uel dicitur diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Tales enim habent in mente malignitatem. (Aduersarius inquit) quia sicut dicitur 1. Thessa. 2. Deo non placent & omnibus hominibus aduersantur. Habent in animo crudelitatem. (Leo rugiens) Amos 3. Leo rugiet, quis non timebit? Item habent in laborando sedulitatem. (Circuit inquit) Ideo dicit Iob 1. Circuiui terram, perambulaui eam. Itē in malignando habent rapacitatem, quia querit quem deuoret. Vnde Abacuch 3. Exultatio eorum sicut eius, quod deuorant pauperem in abscondito. ¶ Et sic dico, quod mali dicitur diabolus

Propter { patrem, quem imitantur, Ipsi. n. sunt diaboli imitatores. Io. 8. Vos ex patre diabolo estis. Itē isti sunt fraudum imitatores. vnde Matt. 17. Inimicus, qui seminauit zizania, est diabolus. Item isti sunt infidelium operadores. Apoc. 12. Veh terra & mari, quia descendit ad uos diabolus habens iram magnam. Item isti sunt uel erunt poenarum toleratores. signis æterni, quia sicut dicitur Matth. 15. Ignis æternus paratus est diabolo, & Angelis eius & c. & hæc factis sint de diabolo dixisse.

Diadema. Nota, quod diadema idem est quod corona regis, & signat generaliter excellentiam, gloriam, & honorem. Et quia duplex est gloria. f. temporalis & æterna, infima pariter & superna, ideo possumus distinguere de duplici diademate. Dico ergo, quod est diadema supernale, quod est appetendum. Et diadema temporale gloriæ, quod est contemnendum. Appetamus ergo diadema gloriæ supernaturalis. Sicut. n. reges & reginæ in signum auctoritatis & maiestatis diademate coronantur, sic sancti & sanctæ coronantur, honorantur diademate Paradisi. Figura ad hoc Hester 1. ubi rex Assuerus posuit diadema super caput reginæ, ut ostenderet cunctis populis illius pulchritudinem. Sicut enim in diademate regis sunt plures lapides preciosi, sic in diademate Paradisi sunt plura particularia gaudia, & multa gloriæ speciales. De quolibet autem sancto potest dici illud Cant. 3. Vi dete regem Salomonem in diademate. Vbi habetur, quod istud diadema, scilicet gloria æterna

Habet { mirabilem qualitatem, id admiratiuè dicitur. (Videte) notabilem dignitatem, quæ quilibet rex. (Reg. i. q. r.) amabilem charitatem, quæ quilibet Salomō. i. pacificus. Ideo de talibus dicitur Sap. 5. Accipient. f. iusti regnum decoris, & diadema speciei de manu domini. Vnde ista auctoritatem diuinam & profectam supra ubi accipere. Istud est diadema ardentem appetendum. ¶ Secundo dico, quod est aliud diadema, quod est prudenter contemnendum, & istud est diadema gloriæ temporalis, quo mali. f. coronantur. Basiliscus. n. quamuis sit serpens uenenosissimus, est tamen candido circulo ad instar diadematis coronatus. Rex enim serpentium dicitur, quia in ueneno sitate alijs oibus antefertur. Sic uerè peruersi peccatores quamquam præ alijs ueneno criminis sunt imbuti, sunt tamen præ alijs diademate mundi gloriæ insigniti. Reges enim sunt serpentium. i. aliorum peccatorum, & quia plura habent in se uicia, tanto plura habent diademata. Figurati, Apoc. 12. in illo dracone, qui insidiabatur cuidam mulieri prægnanti, qui habebat septem capita & septem diademata. Sic pro certo dracones. i. inflammati, cupidi & auari, qui non cessant mulieribus & simplicibus insidiari, maxime quando ipsos prægnantes & diuites uiderint atque plenos, tales (dico) habent plura capita, id est plures magistros, & plura etiam diademata, & plures dignitates, præbendas & officia. Vnde 1. Mach. 11. Imposuit duo diademata capiti suo. Sic ergo patet, quod est quoddam diadema gloriæ temporalis, quod est contemnendum. Et est gloriæ diadema supernaturalis, quod est appetendum. Vide superius de corona.

Dicere. Nota, quod dicere idem est quod conceptum est uis verbaliter. p̄ducere. Siue dicere idem est quod narrare, loqui, perorare, & pronuciare. Et est differentia inter dicere diuinum & humanum. Dicere. n. diuinum

Habet { uirtutem imperatiuam, Habet (dico) uirtutem demonstratiuam, tē imperatiuā, id est uirtutem operatiuam. ei obediendum. Vnde Io. 2. Oia quæcunq; dixerint uobis, facite. Item hēt uirtutē demonstratiuā. id est est promptè credendum, sicut Luc. 19. Inuenit sicut dixit Iesus. Et Lu. 20. Oia recta dicis, & doces. Itē habet uirtutem operatiuam, idē est est acquiescendum. Ps. Qui ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Dicere uero humanum habet contrariam naturam. Nam imperatiuum, propter carentiam dignitatis, Non est demonstratiuum, propter carentiam ueritatis, operatiuum, propter carentiam potentias.

¶ Nota, quod dicere idē est quod aliquid cū deliberatione proficere, & sic dicere est idem quod deliberare, proponere, denunciare, aliquid ordinare. Et sic loquitur Ps. Dixi custodiā uias meas, ut non delinquam in lingua mea. Signat etiam alii Diction. Berchorij. GG 2 quid

quid cum auctoritate statuere vel edicere, sicut de Christo legitur, qd ipse dixit Luc. 17. Adolefcens tibi dico surge. Nota ergo, quod cum deliberatione & ordinato proposito aliqua sunt dicenda, videlicet

Deuorū orationes Dicamus igitur humiliter orationes David in Psal. Culparum confessiones, orationes David in Psal. Vitales instructiones. Ego dixi domine miserere mei, sana animam meam, quia peccaui tibi. Item dicamus subtiliter confessiones, Pl. Dixi cōstebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Itē dicantur vtiliter instructiones. Luc. 20. Oia redēdici, & doces. Vide de dicere in alijs titulis, vbi agit de adulatione, detractione, locutione, confessione, oratione, gratiarum actione, quia omnia ista pertinent ad dicere, & ideo breuiter transeo. His ergo prēmisis, cum in scriptura inueniatur dicere Dei, iusti, impij, & diaboli, dicam, qd

Deus } magnifica, Iustus } dicit verba } verifica, Impius } falsidica, Diabolus } venefica.

Est ergo vnum dicere Dei, quod est magnificū. Suum enim dicere est sum facere. & merito, quia ipse dicit mediante verbo suo, i. filio, de quo loquitur Ioan. 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Et vt breuiter transeam, notabo, quod Deus dicit, & docet

potentię cuncta producendo, Quod ab ipse clementiā malos conuertendo, so dicant verba iustitię malos subuertendo, ba potentia, & modētiā pacem diligendo. patet Gen. 1. & vbi dicitur, quod dicitur, & docet

quoq; Deus. Fiat lux. Fiat firmamētū. &c. Et factū est ita &c. Item quod ipse dicat verba clementiā seu indulgentiā & veniā, patet Iohelis 2. Hęc dicit dominus Deus. Conuertimini ad me itoto corde vestro. Item qd dicat verba iustitię, patet in Pl. Dixit Dñs, ex basan conuertam, conuertam in profundum maris. Conuertam inquit, i. subuertam, & Hier. 39. Dixit dominus peccatoribus. Ecce mittā eis gladium, & pestem, & famem &c. Ista. n. sunt verba rigoris & iustitię. Item qd dicat verba pacis & modētię, patet Esa. 66. vbi dicitur. Hęc dicit dñs. Ecce ego declinabo super Hierusalē quasi fluiū pacis. Item qd ipse dicat verba gratię & largę munificentię, patet Iohel. 2. vbi dicitur. Respondit dominus populo suo, & dixit ei. Ecce ego mīto vobis frumentum, & oleum, & vinū, & replebimini in eis. Istud est ergo dicere Dei, qd est magnificum. ¶ Secundo dico, qd est dicere iusti, quod est veridicum. Et nota, quod iustus studet dicere

laudis & iubilationis, Dicit ergo iustus precis & deprecationis, verba laudis & extortionis & meditationis, xultationis. Plalm. feruoris & contemplationis, Plalmū dicitē sapientiā atque discretionis, mini eius, date gloriam laudi eius. Item verba precis atq; orationis. Iohel. 2. Plorabunt sacerdotes ministri dñi, & dicent. Parce domine, parce populo tuo &c. Item verba profundę meditationis. I. loquendo de morte & inferno & similibus. Esa. 40. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fēnū. Et David in Pl. Ego dixi in excessu meo, ois homo mendax. Item verba feruentis contemplationis. Pl. Ego dixi. Quis dabit mihi pennas sicut columbę, & volabo, & requiescam? Item verba sapientię, & dilectionis. Prou. 7. Dixi sapientiā, foror mea es, & prudentiam vocaui amicam meam. &c. familia. ¶ Sed tertio dico, qd inuenitur dicere impij, quod est pestificum seu falsidicum, Et sic notabo, quod mali dicunt

falsitię vera relinquentes, Dico ergo, qd nequitia semper delinquentes, mali dicunt superbię alta pręsumentes, verba fallacię vera relinquentes, qd dicitur. Eccl. 12. Ab immūdo quis mūda bitur, & a mēdace quid veri dicitur? Item dicunt verba nequitia semper delinquēdo. Pl. Dixit iniustus, vt delinquat in semetipso, nō est timor Dei ante oculos eius. Itē dicunt verba superbię alga ambie nō. Esa. 14. Dicebas in corde tuo. In cœlum cōscēdam, suprastrā cœli exaltabo solū meū. Itē dicunt verba ignauit, se nō mouēdo, seu vanē metuēdo. Prouer. 13. Dixi piger. Leo est in via, occidēdus sum. Itē dicunt verba stultitię Deum blasphemando. Pl. Dixit insipiens in corde suo. nō est Deus. Itē dicunt verba stultitię, pauperes grauādo. Exo. 15. Dixit inimicus, persequear, & comprehendam, & diuidā spolia, implebitur aia mea. Item dicunt verba malitię, aures obdu rādo. Hier. 22. Locutus sum ad te in abundantia tua, dixisti. non audiā. Itē dicunt verba luxurię, carnē impinguādo. Eccl. 2. Dixi in corde meo, vadā, & affluam delictijs, & fruam bonis. & sic potes multiplicare de malo dicere quantum volueris. Istud est ergo dicere impij, qd est pestificū. ¶ Quarto dico, qd inuenit dicere diaboli, qd est veneficum. Diabolus. n. per suum dicere semper intendit animam inuenenare, mala suggerendo & fallaciter decipiēdo. sicut de Eua apparuit, de qua dicit Gen. 3. qd serpens dixit ad mulierem. Nequam moriemini, sed eritis sicut dii, scientes bonum & malum &c. Sufficit, quia in locis varijs fit mentio de dicere &c.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

Verba } potentia, } magnifica, } verifica, } falsidica, } venefica.

dam, suprastrā cœli exaltabo solū meū. Itē dicunt verba ignauit, se nō mouēdo, seu vanē metuēdo. Prouer. 13. Dixi piger. Leo est in via, occidēdus sum. Itē dicunt verba stultitię Deum blasphemando. Pl. Dixit insipiens in corde suo. nō est Deus. Itē dicunt verba stultitię, pauperes grauādo. Exo. 15. Dixit inimicus, persequear, & comprehendam, & diuidā spolia, implebitur aia mea. Item dicunt verba malitię, aures obdu rādo. Hier. 22. Locutus sum ad te in abundantia tua, dixisti. non audiā. Itē dicunt verba luxurię, carnē impinguādo. Eccl. 2. Dixi in corde meo, vadā, & affluam delictijs, & fruam bonis. & sic potes multiplicare de malo dicere quantum volueris. Istud est ergo dicere impij, qd est pestificū. ¶ Quarto dico, qd inuenit dicere diaboli, qd est veneficum. Diabolus. n. per suum dicere semper intendit animam inuenenare, mala suggerendo & fallaciter decipiēdo. sicut de Eua apparuit, de qua dicit Gen. 3. qd serpens dixit ad mulierem. Nequam moriemini, sed eritis sicut dii, scientes bonum & malum &c. Sufficit, quia in locis varijs fit mentio de dicere &c.

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues verō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter a latio solis super terrā. Dies. n. dicitur illud spatium temporis qd per solis pntiam illuminatur, sicut nox dicitur illud spatium tēporis, quod p solis absentia obfcuratur. Moraliter aut accipiēdo, dico, qd dies quadrupliciter dicitur in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiā & iustitiā, & gloriā felicitatē, in malo verō designat pntē profperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igit, qd per diem signatur status gratię. Prouer. 4. Iustoriū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status glorię. Psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur pntis prosperitas. Vnde Hier. 17. Diem hominis non defideraui. Et in Psal. dicitur de die pntis vite. Dies enim tanquam flos agri sic effloret. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophon. 1. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulę & turbidinis &c. ¶ Dicamus igitur, qd per diē intelligitur status gratię in pnti, & status glorię in futuro. Et idē dicitur videmus, qd aues nobiles diligunt diem, ita qd de die non de nocte noitant & quærunt sibi prędam, aues uerō ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte uero uolitant, & delectant, sic uerē nobiles atq; boni in claritate Dei & gratię & glorię delectantur, & in ipso operā sua spūalia operant. Io. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali uerō & ignobiles de die gratię & glorię parū curāt, in nocte uerō pntis prosperitatis omnimodē delectantur. Pl. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestię siluę. In die ergo gratię debemus modō manere, ut finaliter possimus ad diē glorię puenire, ut sic dies diei eructet uerbi, & vt dies sup dies regis adijciantur, & ille, qd intus est hō nō, de die in diem renouet. De talib. ergo diem grę diligētib. & ad diem glorię festinatib. pōt intelligi illud 1. Thessa. 5. Oēs. n. filij lucis estis, & filij diei. ¶ Et aduerte, quod sicut dies habet in se splēdorē cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic uerē status gratię & glorię habet splēdorem cognitionis. (Lucis inquit) Habet feruorem dilectionis. (Filij) Habet decorem perfectionis. (Diei inquit) Est igitur ibi cognitionis splēdor, quod ostenditur cum dicitur (Lucis) Lux enim solis de die splēdit, non de nocte. Sic lux uerē sapientię cognitionis & ueritatis in die gratię & glorię inuenitur, non in nocte turbulentię peccatoris. Paradisus enim & est status perfectionis est sicut ether, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetię habitare dicuntur, ubi scilicet perpetua dies est, quia scilicet ubi umbra terrę, quę habet noctem introduce re, non ascendit, sicut in hō. Sic uerē status perfectionis sine in uia, sicut in gloria habet diem clarę cognitionis in æternum. Non enim patiuntur noctem ignoratię uel erroris, optimē. n. sciunt, & uident cuncta, quę pertinent ad salutem, & hoc quia a septem planetis, i. a septem donis sancti Spiritus illustrantur, & ab umbra terrę, i. amore terrenorum, qui ad eos non ascendit, nunq; mentaliter obscurantur, & sic nox ignoratię uel peccati in ipis nullatenus gñatur. Lucis inquit. De ista ergo luce, & die dicit Io. 11. Qui ambulat in die, non offendit, quia lucem huius mundi uidet. Vbi nota, qd ista dies hēt in motu fortitudinem. (Ambulat)

Dies. Nota, qd dies nihil aliud est loquendo naturaliter

facere cogit. Sic verè vita nostra semper fuit vsque ad punctum præfinitum à patre, s. ad horam mortis. Tunc n. cadit & deficit, & campanellæ amici morientis, per compassionem tacti, sonum & planctum faciunt circa eum. De diebus ergo vitæ huius transitorie dicitur Job 7. Dies mei velociter transierunt, q̄ à textæ tela succiditur. Et nota, q̄ ipse comparat vitam telæ, quæ s. diu, & cum tædio, & difficultate textitur, & tandem subito rumpitur, & euolat. Job 9. Dies mei velociores fuerunt cursore. Dic si vis quomodo poctæ fixerit, q̄ in inferno erant tria fata, quæ vitæ regebant atq; fatabant, quæ quicquid erat ad vitam pertinens, inuolabiliter ordinabant, quæ etiam parca per antiphrasim seu etiam tres forores dicebantur. Dicebatur. n. vna nere vel silare, alia terere, alia rumpere pro eo. s. q̄ fataliter, vt dicebant, vita in utero neretur, filetur, seu originetur, in mundo textitur, in fine rumpitur. Etsia 38. Præcisâ est velut à texente vita mea, dum adhuc ordier, succidit me. Et idè de breuitate & fluxibilitate vitæ dicitur in Psal. De fecerunt in unitate dies eorum, & anni eorum cū festinatione. Et si vis notare de istis diebus, potes notare, q̄ isti sunt dies laboris, dies doloris, dies timoris &c. Patet ergo, q̄ inuenitur dies vitæ, quæ est fluxibilis, & cito labitur. Vide supra in eodem e. f. q̄ Secundo dico, q̄ inuenitur dies fortunæ, quæ est mutabilis, quam turbo sequitur. Dies, n. signat prosperitatē, nox uerò aduersitatē. Sed de ista die turbida, & mutabili nebulosa, (de qua potest intelligi illud Michæ 3. Obtenebrabitur super eos dies) Vide sufficiter supra e. f. Tertio inuenitur dies mortis, quæ est tristabilis, quo lux excluditur. Dies. n. statum mortis potest significare, quia sicut ros nocturnus in die consumitur, sic humidum radicale in morte penitus desiccatur. Et etiâ sunt aliquæ aialia, quæ de nocte apparent, de die uero latent, & dispant, sicut de hippopotamo equo fluuiali dicitur Plin. q̄ de die latet, de nocte uerò segetes depascitur. Sic verè hō in nocte præsentis uitæ, quæ obscura est & nocturna, deambulat, & discurrit, & segetes alienas bonasq; terrena aliorum depascitur, & corrodit. Inde tñ mortis die absconditur, & in aq; miseræ sepelitur, ita q̄ amplius non vñ. de quo potest intelligi illud Sopho. 2. Abscondamini in die fororis domini. Ista est igitur dies mortis, quæ proculdubio est

Subito ueniens, Est (dico) Dies mortis subito ueniens. Non cito transiens, Inuisus puniens, Inuisus proficiens, In corpus seuiens.

cito transiens, durabit. n. ista vsq; ad diem iudicij qñ oēs resurgēt, & inimica destruet mors. Tūc. n. mortui ascēdēt de terra, q̄a magnus dies Israel. Itē iste est dies inuisus puniens. In regionib. n. calidis & feruentib. sicut est Aethiopia, dies magis nocet, q̄ proficit corporibus maximè in æstate, & hoc ppter excessuum calorem. Sic mors magis nocet malis, q̄ uita, quia. s. ardor damnationis æternæ tunc temporis vret eos. Esa. 27. In illa die visitabit dñs in gladio suo duro & grandi super Leniathan. Item iste est dies inuisus proficiens. Ecclesi. 7. Melior est dies mortis die natiuitatis. Melior inquit. s. iustis, qui vadunt ad gloriam. Itē iste est dies in corpus seuiens, quia. s. omnia corpora deyorantur in morte. Deut. 32. Iuxta est dies perditionis, & adesse. festinant tempora. Sequitur. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes. Patet ergo, q̄ inuenitur dies mortis quo lux excluditur. Vnde Amos 5. Dies illa tenebræ, & non lux. Quarto dico, q̄ inuenitur dies gratiæ, qua splendor oritur. Sed de ista uisum est supra in principio, ubi ponitur auctoritas diuisa. Sed si vis ultra aliquid dicere, dic, q̄ dies accipitur pro sole ueniente, pro sole manente & illuminante, pro sole redeunte. Sic verè status gratiæ sumitur pro præsentia solis iustitiæ, qui uenit & se præsentat dum carnem induit, qui manet & illuminat dum mentem imbuit, qui redit & nos renouat dum se restituit. Prima fuit dies misericordiæ cum se exhibuit, de quo Hier. 51. Ecce dies uenit dicit dominus, & uisitabo. Israel. Secunda est dies, qua nunc se exhibet perferentibus. De quo Esa. 4. In die illa erit germen domini in magnificentia. Vnde et de aduentu eius in mentem potest dici illud Ioan. 20. Cum

esset sero die illa vna sabbatorum, venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio discipulorum. Tertia est dies, qua se restituit poenitentibus, de quo Amos 9. In die illa suscitabo tabernaculum Dauid, quod cecidit. De quo etiam Eccl. 48. In diebus illis retro redijt sol, & addidit vitam regi. Igitur dicamus aliquid de ista triplici die gratiæ, uidelicet de die Mundi uisitatiua, Prima ergo fuit dies, in qua doctus mundum uisitauit. Et hoc fuit quando post mortem legis antiquæ nouæ legis dies in ipso solis Christi ortu & præsentia nobis datus est. Iste enim fuit dies, in quo omnes uirtutes & gratiæ diuinitus effluerunt. Dico ergo, q̄ dato qd scriptura dicat Malachiæ 4. quod nullus proprie potest cogitare diem aduentus eius, & hoc quia ipse fuit quasi ignis colas, & sicut herba fullo num, nihilominus possumus dicere, q̄ iste fuit dies lætitiæ, in quo Angeli cecinerunt dicentes. Gloria in excelsis Deo & lux illud Psal. Hæc est dies, quam fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Itē ista fuit dies claræ sciētiae, in qua errorum noctes & caligines defecerunt. Psalmo. Dies illuminabitur, sicut tenebræ eius, ita & lumen eius, id est secundum quod magnæ errorum tenebræ processerunt, ita magna lumina fidei & sciētiae surrexerunt. Item ista fuit dies fiducie, in qua uirtutum infirmitatis sanatae sunt, & uirtutes & securitas successerunt. Hieremie 23. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter. Item ista est dies misericordiæ, in qua dona, uirtutes & gratiæ effluerunt. Iohel. 2. In die illa stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac, & mel. Itē ista fuit dies iustitiæ, in qua pax & concordia relaxerunt. Psal. Orietur in diebus iustitiæ, & abundantia pacis. Ista est ergo prima dies gratiæ, in qua dominus mundum uisitauit. Et ista dies proprie est fides nostra, q̄ fuit illuminatiua, & errorū & hæresum sublatiua. Ecclesi. 50. Sicut luna in diebus suis lucet. Ista est etiam dies claræ contemplationis & sciētiae, de qua supra eodem titulo in principio. Ista est etiâ dies uirtutum, quia, s. per dies intelliguntur uirtutes particulares, quæ simul aggregatæ annum perfectionis componunt. Uirtutes enim sunt

Pleni, Sunt (dico) dies pleni gratiæ sine uacuitate. Psalm. Dies pleni inueniuntur in eis. Longi, Sunt dies longi perseverantij longanimitate. Psalm. Vitam perijit à te, & tribuit ei longitudinem dierum in seculum seculi. Sunt etiam dies boni sine culpa prauitate, & iniquitate. Ps. Quis est homo, qui uult vitam diligit dies videre bonos: Prohibe linguam tuam &c. Io. 3. 6. Complebunt dies suos in bono, & annos suos in gloria. Item sunt dies læti cum spirituali iucunditate. Psalm. Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo domini. Item sunt dies quieti sine discordie peruersitate seu malignitate. Esa. 39. Fiat pax, & ueritas in diebus meis. Item sunt dies salutiferi pleni omni suauitate, & sancti spiritus charitate. Actuum 1. Vos autem implemini spiritu sancto non post multos hos dies. Itē sunt dies fructiferi cum bonorum omnium ubertate & fertilitate. Prouerbio. 9. Per me multiplicabuntur dies tui. Et breuiter, uirtutes sunt illi spirituales & sancti dies, de quibus dicitur de David. Paralipome. 29. quod mortuus est in senectute bona, plenus dierum & diuitijs. Tales ergo dies debemus appetere, & eorum multiplicationem & numerum assequari, & renouationem & reparationem eorum, humiliter dicentes illud Threnorum 5. In noua dies nostros sicut à principio. Et tamen hodie, pro dolor, possumus plangere cū Iob 17. dicentes. Spiritus meus attenuabit, dies mei breuiabunt, & solum mihi superest sepulchrum. Et bene dicit breuiabuntur, quia. s. quanto sol magis distat à nobis, tanto sunt dies breuiiores. Patet de solitudo hyemali, quod summè distat à nobis, & iō breuissimos habet dies. Sic, pro dolor, dicam, quod quia sol iustitiæ Christus à nobis distat ppter nostrorum obicem delictorum, idè dies uirtutum nostrorum pauci sunt, atque breues. Iob 13. Breues dies hominis sunt.

- Dies {
- Subito ueniens,
 - Non cito transiens,
 - Inuisus puniens,
 - Inuisus proficiens,
 - In corpus seuiens,
- Est (dico) Dies mortis subito ueniens. Non cito transiens, Inuisus puniens, Inuisus proficiens, In corpus seuiens.
- Dies {
- Pleni,
 - Longi,
 - Boni,
 - Læti,
 - Quieti,
 - Salutiferi,
 - Fructiferi,
 - Sancti.
- Sunt (dico) dies pleni gratiæ sine uacuitate. Psalm. Dies pleni inueniuntur in eis. Sunt dies longi perseverantij longanimitate. Psalm. Vitam perijit à te, & tribuit ei longitudinem dierum in seculum seculi. Sunt etiam dies boni sine culpa prauitate, & iniquitate. Ps. Quis est homo, qui uult vitam diligit dies videre bonos: Prohibe linguam tuam &c. Io. 3. 6. Complebunt dies suos in bono, & annos suos in gloria. Item sunt dies læti cum spirituali iucunditate. Psalm. Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo domini. Item sunt dies quieti sine discordie peruersitate seu malignitate. Esa. 39. Fiat pax, & ueritas in diebus meis. Item sunt dies salutiferi pleni omni suauitate, & sancti spiritus charitate. Actuum 1. Vos autem implemini spiritu sancto non post multos hos dies. Itē sunt dies fructiferi cum bonorum omnium ubertate & fertilitate. Prouerbio. 9. Per me multiplicabuntur dies tui. Et breuiter, uirtutes sunt illi spirituales & sancti dies, de quibus dicitur de David. Paralipome. 29. quod mortuus est in senectute bona, plenus dierum & diuitijs. Tales ergo dies debemus appetere, & eorum multiplicationem & numerum assequari, & renouationem & reparationem eorum, humiliter dicentes illud Threnorum 5. In noua dies nostros sicut à principio. Et tamen hodie, pro dolor, possumus plangere cū Iob 17. dicentes. Spiritus meus attenuabit, dies mei breuiabunt, & solum mihi superest sepulchrum. Et bene dicit breuiabuntur, quia. s. quanto sol magis distat à nobis, tanto sunt dies breuiiores. Patet de solitudo hyemali, quod summè distat à nobis, & iō breuissimos habet dies. Sic, pro dolor, dicam, quod quia sol iustitiæ Christus à nobis distat ppter nostrorum obicem delictorum, idè dies uirtutum nostrorum pauci sunt, atque breues. Iob 13. Breues dies hominis sunt.

sunt. & in Psal. Fiat dies eius pauci. Ecce ergo quomodo sub diebus gratiæ continentur ipsæ uirtutes. Et si vis, dic, q̄ etiâ per dies significant uirtutes, sicut sol iustitiæ Christi semper est præsens, dies enim stellæ occultat, & abscondit, nox uerò ipsas manifestat, & p̄dit, sic uerè iustus stellæ suas, i. uirtutes, soler abscondere per humilitatem. Nox uerò i. peccator, stellæ suas, i. uirtutes, & sufficientias, si quas habet, soler manifestare, & ostendere per iactantiæ & inanis gloriæ uanitatē. Vnde Seneca libro morum. Esto occultator uirtutum, sicut & alij uiciorum. Iste ergo sunt dies pleni, dies longi, dies boni, sicut supra immediatè. Et merito, quia isti sunt filij illius indefectibilis Dei Christi, de quo 1. Thessa. 5. Oēs uos filij lucis estis, & filij Dei. Et nota, q̄ iusti sunt dies pleni, iusti enim

Qui {

- Perseuerando continentur,
- Exuberando discriminantur,
- Sele de cendo erudiuntur,
- Semper crescendo perficiuntur.

Iusti enim perseuerant, non deficiunt. Prou. 10. Iustus in æternum non commouebitur, & in Psal. Ordinatione tua perseuerant dies. Et Esa. 65. Secundum. n. dies ligni erunt dies populi mei. Iusti etiam inter se differunt alter alterum præuertens. Ecclesi. 33. Dies diem superat, & lux lucem. Iusti in super alterum se informant, se in scientijs & moribus instruunt. Psal. Dies diei erudiat uerbum & nox nocti indicat scientiâ. Iusti nihilominus cōtinuè crescant semper in uirtutibus proficiunt. Prouer. 4. Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsq; ad perfectum diem. Patet igitur quomodo diuersimodè sumitur secunda dies gratiæ, qua Deus seculum illustrauit. Sed tertio dico, q̄ est alia dies gratiæ, qua Deus seculi reformauit. Et ista est dies poenitentiæ, in quo nox peccati recedit, & lux gratiæ restituitur, & accedit. De talibus ergo diebus intelligitur illud 2. Corinth. 6. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Et illud Roman. 13. Nox præcessit, dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sic ut in die honestè ambulemus. Vbi notabimus, quod dies poenitentiæ expellit uanitatis errorem, Generat meritorum splendorem, Dissipat uiciorum horrorem, Excudit tarditatis soporem, Excordat probitatis laborem, Renouat deperditum vigorem.

Præparat uenustatis decorem & sapientiam. Vanitatis recedunt errores. (Nox præcessit) Veritatis succedunt splendores. (Dies autem appropinquauit) Prauitatis recedunt horrores. (Abijciamus ergo opera) Tepiditatis pelluntur sopores. (Tenebrarum inquit) Utilitatis aguntur labores. (Induamur arma) Strenuitatis uirescunt vigores. (Lucis inquit) Amœnitatis splendescunt decores. Sic (inquit) ut in die honestè ambulemus. Ista sunt. n. seprem diei proprietates, quæ ad poenitentiam applicantur, quia uidelicet

In die non finitur, Lux fenitur, Nebula exhauritur, Sopor excutitur, Labor & opus cunctis indicitur, Virtus in corpore uigoratur & renouatur, Et omnia honesta propter lucrum & præsentiam hominum tunc melius perpetrantur.

Dico ergo, quod dies poenitentiæ falsitatis auellit errorem: Nox (inquit) præcessit, quasi dicat. De obscuritate præcedentium errorum nihil est ibi. Constat, q̄ homo, qui est in nocte culpæ, in multis errat, quando uerò uenit ad diem poenitentiæ errores illos corrigit, & ab eis se p̄seruat. Vnde illud Io. 11. Si quis ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Item dico, q̄ dies poenitentiæ uanitatis continet splendorem. (Dies inquit appropinquauit) In die. n. apparent uia rectæ, q̄ in nocte non apparēt. Sic in statu poenitentiæ multæ uia salutis apparent. Sapientia 10. Iustum deduxit dñs per uias rectas, & ostendit illi gloriam Dei. Sequitur. Fuit illis in uelamento diei, & in luce stellarum per noctem, & transtulit eos per mare rubrum, id est per amarum poenitentiam. Item dico, quod dies poenitentiæ prauitatis coluit horrorem. (Abijciamus inquit) Constat, q̄ nubes & nebula & grossities aeris, quæ in nocte inualuerant, de die cōsumuntur. Sic nebula peccatorū in die poenitentiæ deponuntur. Esa. 2. In die illa idolo penitus conterentur. Segtur. In die illa projiciet homo

idola &c. i. peccata. Item dico, quod dies poenitentiæ tepiditatis excutit torporē. (Opera inquit tenebrarum) Opera. n. tenebrarū. i. opera noctis, sunt dormire & iacere. De die aut minus dormit. Sic status poenitentiæ non est, ut per pigritiam dormiamus, sed ut potius p̄ diligentiam uigilemus, & tenebrarū opera, i. pigritiâ, & somnolentiâ expellamus, ut sic nobis possit dici illud 1. Thessa. 5. Oēs uos filij lucis estis, & filij diei. & post. Nos aut, qui diei sumus, sobrii sumus. Itē dico, q̄ dies poenitentiæ utilitatis imprimit laborē. (Induamur inquit arma) Arma. n. induuntur ad labores sustinendum. Cōstat. n. q̄ dies magis est ordinatus ad laborē quā nox. sic status poenitentiæ. Ps. (Operamini donec dies est.) Induamur ergo arma, s. poenitentiæ ad militādū cōtra hostes spirituales, ut sic perfectè conuertamur ad dñm, & de uitijs in uirtutes immutemur dum contra uicia præliamur. Iob 14. Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec ueniat immutatio mea. Induamur (inquit) scilicet cilicij & ieiunia. Vnde Ionæ 3. Dicitur q̄ postquam Ionas prædicasset dicens. Adhuc quadraginta dies & Ninue subuertetur. audiens rex Ninue, descendit de folio suo, & indutus sacco, sedit in cinere. Saccus. n. & cinis sunt arma poenitentium. Vnde Esa. 22. Dicitur, quod in die illa uocauit dominus ad fletum, & plactum, & caluitiū & ciniculum sacci &c. Item dico sextò, quod dies poenitentiæ strenuitatis renouat vigorem. (Lucis inquit) Sicut enim lux diei renouat uigorem corporū per noctis frigus & tenebras de proforum, quod maximè apparet in infirmis, qui leuius habent adueniente die, sic die poenitentiæ adueniente, & luce gratiæ influente, uigor animæ reparatur, & infirmitas peccati minuitur, & animæ debilitas releuatur, & sic anima ad statū pristinum prius per peccatū perditū restauratur. Quod etiam notat in uerbo lucis. Virtus enim lucis arbores ficatas omni anno renouat, & omnium rerum uires uigorat & sustentat. exemplum de Paulo. Act. 9. quem circūfulsit de celo lux copiosa, qui cum fuisset tribus noctibus, non manducans neque bibens, tādē baptizatus, conuersus, & renouatus est. Quia uera quando lux gratiæ interioris fulget, & triplex dies, i. triplex poenitentiæ actus, s. contritio, confessio, & satisfactio per ieiunium corpus ardet, tunc homo ad Deum conuertitur, & in moribus penitus renouatur, & spiritua-liter reparatur. Gene. 40. Tres adhuc dies sunt, post quos recordabitur Pharaon ministerij tui, & restituet te in gradum pristinum. Tres (inquit) dies, i. tres poenitentiæ partes. De quo Exodi. Viam trium dierum ibimus in solitudine, ut imolemus domino. Et illud Marc. 8. Iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. Est ergo poenitentia dies strenuitatis renouans uigorem. Item dico, quod dies poenitentiæ uenustatis seu amenitatis reparat decorem. (In die inquit honestè ambulemus) Constat enim, quod se magis tenet homo honestè de die quā de nocte. De nocte enim, & in obscuris fiunt multa inhonestas, quæ nullo modo fierent in aperto. Sic uerè, dico, q̄ dies poenitentiæ multa honestè faciendâ suggerit, nox uerò culpæ inhonestas plurima fieri facit. Vnde 1. Mach. 10. Induit se Ionathas stola sancta in die solenni. Stola enim sancta, honesta est conuersatio, quâ super oia poenitentes dēt habere. 1. Corin. 14. Oia honestè & fm ordinem fiant in uobis. Patet ergo quomodo dies gratiæ refertur ad poenitentiam mundum reformantem, ad iustum clarè se formantem, ad uirtutem mentem illustrantem, ad gratiam intus influentem, ad Christum carnem assumentē. Et sic dico, q̄ inuenitur dies gratiæ, qua splendor oritur. & ista est quarta dies. Quintò uerò dico, quod inuenitur dies gloriæ, quæ lætè ducitur. Constat. n. q̄ dies naturaliter est lætior, quā nox. Solis enim præsentia lætificat omnem carnē. Vnde dicit Plinius libro 12. q̄ in insula Tylis, quæ est in India arbor est flore roseo, quæ de lolis præsentia gaudere uidetur. Fertur enim ibi ab incolis, ut ait, quod ista arbor dormit, & uigilat. Nam de nocte clauditur, ac si dormiret de die, ac si uigilaret, in solis præsentia aperitur, ita quod in meridie penitus dilatatur. Sic uerè, qui in nocte uite præsentis somnolenti, clausi, & quasi mortui uidentur esse, finaliter quando dies eterne claritatis eis aduenit, euigilabunt, & corda sua in Dei laudib. dilatabunt, & in solis Christi præsentia perpetuo iubilabunt. Esa. 60. Surge, illumina Hierusalem, quia uenit lumen tuum, & gloria domini super te orta est. Sequitur. Tunc uidebis & afflues, & mirabitur, & dilatabitur, cor

tuū. seqt. Non erit tibi amplius sol ad lucēdū p Diē, nec splēdor lunæ illuminabit te, sed erit tibi dominus in lucē sempiternam, & Deus tuus in gloriam tuā. Et breuiter nota, q̄ ista

- Gaudiosa insitens laudibus,
- Copiosa non carens dapibus,
- Radiofa infundens sensibus,
- Gloriosa pollens honoribus.

Quod ista sit dies gaudiosa, patet Esaiā 26. In die illa cantabitur canticum in terra Iuda. vrb̄s fortitudinis nostrę Syō, saluator ponetur in ea murus. Item quod ista sit dies copiosa, patet Ioannis 2. vbi dicitur quod die tertia nuptiæ factæ sunt in Chana Galileæ. Et Esaiā 4. Dicitur quod in illa die erit germen domini in magnificentia. Item quod sit dies radiofa & luminosa, vbi nihil occultatur beatis, patet Esaiā 60. Vbi dicitur. Nō occidet vltra sol tuus, & luna tua nō minuetur, quia dominus erit tibi in lucem sempiternam, & complebuntur dies luctus tui. Item q̄ sit dies gloriosa, patet Esaiā 28. Vbi dicitur. In illa die erit dominus exercituum corona gloria, & certum exultationis residuo populi mei. Ista est ergo dies gloriæ, qua letē viuimus. Sexto dico, q̄ inuenitur dies culpæ, qua malus graditur, seu quæ nocte claudit. Dies enim ad literam semper terminatur ad noctem. Sic verē itatus culpæ semper terminatur ad penam eternam. Ipse enim status peccatorum & etiam ipse peccator dicitur dies,

- Instabilem conditionem,
- Laborem & afflictionem,
- Facilem obnubilationem,
- Finalem noctis conclusionem.

Sic verē status culpæ vel etiam ipse impius dicitur dies, quia instabilis in affectibus variatur. Laboribus & tribulationibus uexat. Facilitate vitij obnubilatur. Et nocte mortis æternæ, ut dictum est, terminatur. Proverb. 16. Dies impij ad malum. Et nota, quod dies culpæ est

- Laborem & poenalitatis,
- Feroris & calamitatis,
- Furoris & pompositatis,
- Crucoris & crudelitatis,
- Palloris & fallacitatis.

Quod sit dies laboris & miseris, patet Ecclesia. 4. vbi dicitur. Occuratio magna creata est oib. hoibus onus graue sup filios Adā, à die exitus de ventre matris eorū vsq; in diem sepulture. Item quod sit dies feroris & luxuriæ, patet Ezechie. 16. vbi loquens dominus illi peccatrici ciuitati, in similitudinem meretricis, dicit sic. In die ortus tui non est præcisus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem, nec sale salata, nec inuoluta pānis, quæ potissimē possunt referri ad peccatum originale. Item quod sit dies furoris & superbiæ, patet Iob 15. Cunctis diebus suis impius superbit. Item quod sit dies crucoris & sequitæ, patet Esaiā 22. Vbi dicitur. Dies conculcationis & interfectionis est. & Malachi. 4. Dies veniet succensa quasi caminus. Item quod sit dies palloris & fallaciæ, potissimē quantum ad hypocritas, qui semper fallaciter agunt, & aliud vidētur quam sunt, potest dici illud Iob 17. Noctem verterunt in diē, quia scilicet vitam suam, quæ peccatrix est & nocturna, apperere faciunt diurnam. Isti. n. aliud de die prædunt, & aliud de nocte faciunt, similes Penelopæ puellæ, quæ amorem suū omnibus promittebat qñ relam suam, quam texebat, compleuisset, sic tamen procos, & adolentes deludebat, quia quicquid de die ordiebatur & faciebat, de nocte rumpebat, & deordiebatur, sicut ponit Ouidius. Sic uerē hypocritæ, homines deludat, quia quod de die in apparentia hominam faciunt, de nocte, id est in occulto destruant. Nam in aperto faciunt multa bona, sed plura mala occulto. Hypocrita ergo est falsus amicus, de quo dicitur Eccle. 6. Est amicus focius mensæ, & non permanet in die necessitatis. Ista est igit dies culpæ, quæ nocte clauditur. Secundo dico, q̄ inuenitur dies iudicij, qua malus sternitur. De ista ergo die, quā terribilis, quā horribilis, qua malus sternitur. De ista ergo die, quā terribilis, quā horribilis, quā mirabilis, q̄ insubigibilis seu inuincibilis sit, patet in plerisq; scripturarum locis, sicut. n. possum perpendere, ista erit

- Clara, qua cuncta videbuntur,
- Aequa, qua mali cuncti iudicabuntur,
- Magna, qua cuncti congregabuntur,
- Alpera, qua læta contristabuntur,
- Auftera, qua læta conculcabuntur,
- Amara, qua fortia tribulabuntur.

Ista est ergo dies clarissimæ veritatis ad omnia cognoscendam. unde ista dies dicitur reuelationis, quia scilicet corda singulorum singulis erunt clara. Vnde Roma. 2. In die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Et 1. ad Corinth. 3. Vniuscuiusque opus manifestum erit, dies enim domini declarabit. Item ista est dies æquissimæ sæueritatis ad peccatos puniendos. Iudith. 16. Veh genti insurgenti super genus meum, dominus enim omnipotens vindicabit in eis, in die iudicij visitabit illos. Ista est dies latissimæ capacitatis ad omnia cōtinendum, ibi enim congregabuntur omnes homines, qui ab Adam vsque ad finem mundi fuerunt. Iohel. 3. Ecce in diebus illis, & in tempore illo congregabo omnes gētes, & deducam illos in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis. Item ista est dies excellentissimæ potestatis ad cuncta sublimia deprimentium. Psal. Confregit. d. dominus, in die iræ suæ reges, cōquassabit capita iterum multorum. Item ista est dies amarissimæ seruitutis ad cuncta fortia tribulandum. Sopho. 1. Dies domini amara, tribulabitur ibi fortis. Ista est ergo dies iudicij, qua malus sternitur. Quidam uero dicit, q̄ inuenitur dies inferni, qua miser uritur. Tempus enim illud, quo damnati uiuunt in inferno, potest dici

- Indignationis,
- Separationis,
- Tribulationis,
- Desperationis,
- Perditionis,
- Percussionis,
- Combustionis,
- Oblitionis.

Est (dico) dies indignationis, quia scilicet Deus percutit idignatur damnatis. Hier. 18. Dorsum, & nō faciem ostēdam eis in die perditionis. Item est dies separationis, separantur enim mali de medio iustorum, ut mittantur in caminum ignis, sicut dicitur Mat. 13. Vnde Amos 6. Separati estis in diem malum, & appropinquatis solio iniquitatis. Item est dies tribulationis Sopho. 2. Dies iræ dies illa, dies tribulationibus & angustis, dies calamitatis & miseris, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clagoris. Sequitur. Et tribulabo homines, & ambulabunt, vt cæci, quia domino peccauerunt. Item est dies desperationis. Prouerb. 24. Si desperaueris in die angustis & ceteris. Item est dies percussiois. Ps. In die illa percuciam omnem equum in stuporem. Item est dies obliuionis. Esa. 23. Vlnlate naues maris, quia uastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa, obliuioni eris otyre. Item est dies combustionis. Iudith. 16. Deus in die iudicij visitabit illos. Dabit enim ignem & uermes in carnes eorum, vt urantur, & sentiant vsque in sempiternum, quia sicut dicitur Esa. 66. Ignis eorum non exstinguetur, & uermes eorum non morietur. Hæc igitur sufficiant de die & c.

Diffamare. Nota, quod diffamare quandoque sumitur pro fama diuulgare, sicut de illis demoniacis à Christo curatis dicitur Mat. 9. q̄ ipsi diffamauerunt eum per totā illam terram. Et illud 2. Eldr. 2. Quo non præcellet rex q̄ ita diffamata: Qñq; uerō sumitur, & communitur, pro famam auferre & attenuare, sicut de uillico iniquitatis dicitur Lu. 16. q̄ quidam habebat villicum, & hic diffamatus est apud eum, quod dissipasset bona ipsius. Sed de hoc uide in diuersis titulis, s. vbi detractio, lingua, dentes quæ sequuntur.

Differre. Nota, q̄ differre qñq; sumitur pro quadā inæqualitate rerū. Res enim creatæ sunt in quadā differentia, vna enim præcellit aliam in uirtute, sicut cum dicitur 1. Corint. 13. Stella differt à stella in claritate. Omnia. n. habent suas proprias differentias, per quas ab inuicem distinguuntur. Ideo uide de titulis diuidere, & distinguere, & similibus. Quādoq; uerō differre accipitur pro tardatione, seu dilatione, & illud qñq; pertinet ad occultam Dei sapientiam, sicut cum dicitur Deuterono. 32. Propter iram inimicorum distuli, ne forte superbirent hostes eorum. Secundum enim suam occultam sapientiam ipse differt gloriam Paradisi, ut ardentius appetatur. Vnde Prouerb. 13. Spes, quæ differtur, affligit animam, lignum uitæ, desiderium ueniens. Quandoque ad deliberatam prudentiam pertinet, sicut illud Caronis. Vindictam differ donec pertrāseat ira. Vnde Prouerb. 29. Totum spiritum suum profert stultus, sapiens differre, & reseruat in posterū. Qñq; pertinet ad corporē & desideria, q̄. s. mali semper pro crastinā, & differunt benefacere, cōtra illud

illud Eccl. 5. Fili ne tardes conuerti ad dñm neq; differas de die in diē. Sed de istis uide supra de cras, & in tabula vbiq; q̄ fit mentio de liberatione, & ita de tarditate & similibus. **Difficultas.** Nota, q̄ difficultas est illud, & difficile dicitur illud, quod ad faciendum est graue, sicut tamen non est impossibile. Est igitur difficultas

Mobilis uirtutis excitatiua, Dico ergo, quod debilis uirtutis suffocatiua, Meriti maioris augmentatiua, cunq; suo genere est uirtutis excitatiua. Virtus est. n. de bono & difficili. Circa enim facilia non est uirtus, sed potius qd est graue, & difficile. Virtus etiam excitatur, augmentatur & irritatur, quando sibi obiectum difficile præsentatur. Ignis enim tunc fortius ardet, quādo alicuius aquæ aspergimur lignū mader. Tūc et fortius intellectus acuitur, qñ ad imaginandū difficultia occupat. Etiam uirtus animi magis crescit, qñ contra ipsum aliquod arduū & terribile inualefcit. Et inde est, q̄ uiri strenui qñ ad ardua & difficilia facta mittebant, patet de Iasone misso ad uellus aureum rapendum, de Hercule misso ad Chimeram occidendam, de Perseo misso ad caput Gorgonicum succidendam. Isti. n. uiri fortes talia difficultia aggrediebantur, in talibus, quæ uidebantur impossibilia exercebant, & sic famā & gloriā perpetuam merebant. De nostris et martyribus quid dicam? qui. Ipsi sam difficultatē mortis pro Christo uilipendebant, & multiplicata uirtute, occasione difficultium gaudentes, ad supplicia properabant. Apud homines uirtuosos igit uirtus difficultate accititur, & ad ardua fortius animat. Vnde Greg. in Morali. dicit, q̄ sicut ignis fitu præmitur, vt crescat, sic iustus aduersitatibus comprimitur, vt uirtus eius plus uiguet. Patet ergo, q̄ difficultas est uirtutis nobilis excitatiua. Secundo dico, quia est uirtutis debilis suffocatiua. Constat enim, quod modica uirtus difficultate deperit, vbi magna irritatur, & crescit. Nā forti statū cædela extinguitur, vbi ignis magnus fortius inflammatur. Reprehendi ergo debent quidam præsumptuosi, & fatui, q̄ uires suas non merientes, ardua & difficilia aggrediuntur, in quibus multotiens destruntur. Vnde de Raguete dicitur Gen. 35. quod ipsa difficultate partus periclitabatur. Ista est ergo uirtutis debilis suffocatiua. Tercio dico, quod difficultas est meriti sublimis occupatiua. Constat enim, q̄ quanto actus uirtutis est difficilior, tanto debet esse merces maior, & melior. vnde Grego. in Morali. A fidiēti terrena perdimus, sed afflictionem patienter sustinentes, cælestia promeremur. Et idē bene docet Bernar. in quodam sermone dicens sic. Cum simus uelut in campo certaminis in hoc mundo, qui hic dolores, miseris & plagas non acceperit, in futura gloria non apparebit. Breuiter concludam sicut concludit sapiens. Eccl. 1. dicens. Cunctæ res difficiles, non potest eas homo explicare sermone. Inuenit enim difficultas in addicendo, in intelligendo, in laborando, in operando, in sustinendo, in uiuendo, & moriendo, & tamen nisi homo per difficultates transferat, æternum præmium non habebit. Non coronabitur. n. vt ait Apostolus, nisi qui legitime certauerit. De illis autem, quæ in scriptura reputantur difficultia, possum notare, quod difficilis reputatur

Cognitio secretorum, De cognitione secretorum, q̄ sit difficilis, patet Prou. 30. vbi dicit. Saluatio superbiorum. Tria sūt mihi difficultia, & quartum penitus ignoro, s. uiam aquilæ in cælo, uiam colubri super petram, uiam nauis in medio mari, & uiam uiri in adolescentia sua. De correctione peruersorum & obstinatorum, q̄ sit difficilis, patet Eccl. 1. vbi dicit. Peruersi difficultē corriguntur, & stultorum infinitus est numerus. De subuersione etiam perfectorum atq; iustorum, q̄ sit difficilis, patet Eccl. 4. vbi dicit. Funiculus triplex difficultē rumpitur. Funiculus (inquit) triplex, i. iustus in fide Trinitatis fundatus, trib. theologicis uirtutibus firmatus, uel tribus nodis religionis ligatus. De saluatione uerō superbiorum & opulentorum, q̄ sit difficilis, patet Matth. 19. vbi dicitur. Diues difficultē intrabit in Regnum cælorum. quia sicut dicitur Matth. 10. Facilius est transire camelum per foramen acus, quā diuitem intrare in Regnum Cælorum. Diuitem dico, i. diuitias amantem, di-

uitijs male uentem, & diuitijs subiacentem &c. Vide infra in expositione huius uerbi facis.

Digitus. Cum digitus sint illa membra, quib. immediatius operamur, v. s. q̄ per digitos potest intelligi uirtus operatiua. Et idē quia Deus & iustus, diuersimodē operantur, notare possumus, quod in scriptura reperiuntur diuersa genera digitorum. Inuenitur enim

- Dei, qui operatur mirabiliter,
- Impij, qui operatur damnabiliter,
- Iusti, qui operatur laudabiliter.

Est enim digitus Dei, qui operatur mirabiliter, id est faciens mirabilia. Et iste nihil aliud est quā uirtus & potentia, bonitas & clemētia, splendor & sapiētia Dei patris, hoc est dicitur. Ipse Spiritus sanctus uel ipse Dei filius benedictus. Digitus enim est idem cum manu. Digitus ex tribus constat iuncturis. Digitus facillē plicatur & erigitur. In digito uis tactiua summē uiget, (qua dispositio rerum tagibilium sentitur) & in extremitate sui uiguet uis uirtutis. Talis proculdubio est filius Dei, ex tribus. n. constat substatijs, scilicet, anime, & corpore, id est cum manu, id est cum essentia deitatis. Per pietatē fuit sui plicatius, per iustitiā sui porrectius, per summam sapiētiā dispositionis omnium cognitius, & uiguet, id est corporea carne fuit in extremitate temporū uisus, vt de ipso propriē dicitur illud Exod. 8. Digitus Dei est hic. In manu enim sunt digiti quinq; scilicet pollex, qui dicitur sic, eo q̄ præ cæteris in uirtute præpollat; index, q̄ sic dicitur, eo q̄ homo cum illo omnia indicat, & ostēdat, medius, qui sic dicitur, eo q̄ in manu medium locū teneat, anularis, qui sic dicitur, eo q̄ homo anulum in eo deferat. auricularis, qui sic dicitur, eo q̄ homo cum illo libentius aures scalpat. Sic uerē Christus Dei digitus dicitur, & omni digito merito cōparatur. Dicitur. n. Pollex, quia uirtute & potentia summē polluit, & uiguit, dicitur index, quia inspirando, prædicando omnia indicauit atq; docuit, dicitur medius, quia mediator Dei & hominum apparuit, dicitur anularis, quia anulo fidei nos subarrauit, dicitur auricularis, quia doctrinam sanctam humanis auribus instillauit. Igitur hoc bene figuratum fuit Marci 7. vbi dicitur, quod Christus misit digitos suos in auriculam muti & surdi, & expuens terigit linguam eius, & sic aperit sunt aures eius, & solum est uinculum linguæ eius. Quia re uera humanum genus, quod per peccatū Adæ furdum, & mutum fuerat factum, ita q̄ bonum non poterat dicere uel audire, mediatē digito Dei uini, scilicet Dei filio benedictō, & etiam mediatē spūto gratiæ sanatum est & saluatum, & ad loquendum & uilia audiendum reparatum. Et notabis, quod sicut ad sensum patet

- Agimus, Sic uerē dico, q̄ Deus pater mediante digito, i. suo filio benedictō, cuncta produciendo agit, & generat, malos puniendo pungit, & vulnerat, bonos leniendo
- Pungimus;
- Vngimus;
- Tangimus;
- Pingimus;

Digitus vngit & tēperat, uera discernendo tangit & pōderat, mentes instruendo pingit & alterat. Dicam ergo, q̄ Christus primo modo dicitur digitus potentis, quo cuncta generantur. Psalm. Videbo Cælos tuos, opera digitorum tuorum. Secundo modo Christus dicitur digitus iustitiæ, quo mali uulnerantur, q̄. s. fiet in iudicio. Luc. 11. In digito Dei deicio demonia. Vnde Deus pot dicitur illud Cant. 5. Digitus mei pleni sunt myrrha probatissima. Myrrha. n. est amara gustui, sed odorifera olfactui. Amaritudinem & asperitatem signat iustitiæ, quæ. s. uirtus est ualde redolens & famosa, qua uis fit ad sustinendum & ad gustandum difficilis & rigorosa. Tercio modo Christus dicitur digitus misericordis & clemētiæ, quo miser uingitur, & temperatur. vnde in mundificatione præcipitur sic. Leui. 16. de olei sextario. Tinget digitum dextrum, & asperget oleum cōtra dominū septies. Deus. n. intinxit digitem suum dextrum. i. filium in oleo misericordis, quo sepiens. i. p. septē misericordis opera uel Spiritus sancti dona aspergit, & lenit dolores humanæ miseris. Quarto modo Christus dicitur digitus scientiæ & prudentiæ, qua cuncta taguntur & cognoscuntur, reguntur etiam & ponderantur. Vnde illud Esa. 40. Appendit tribus digitis molē terræ. Christus. n. dicit tres digitus, propter naturam triplicem, quam habet, vt dicitur est. Vnde de eius uirtute actiua & discretiua dicitur Leu. 8. Tincto digito taget cornua altaris. Quinto autem modo Christus

Christus dicitur, quo cuncta pinguntur, & exarantur, in quo bona scribuntur, & reuelantur. Vnde ille est digitus, quo legis tabula fuerunt scriptae, Deuter. 9. Iste etiam est digitus quo sententia condemnatoria contra Balthasar fuit scripta, qd digitus Dei apparuerunt scribentes in pariete. Mane tethel phares. Dan. 5. Quo etiam sententia absolutoria scripta fuit, qd Christus inclinans se, digito scribebat in terram, vbi deprehensam in adulterio liberauit. Ioannis 8. Patet igitur, qd inuenitur digitus dei faciens mirabilia. ¶ Secundo dico, qd inuenitur digitus impij, qui operatur damabilia. Digitus. n. luporij & leonum curui sunt per fallacitatem, acuti verò p rapacitatem. Sunt acuti, & ad faciendum crudelia quam ad faciendum vtilia magis apti. Sic verè digiti malorum sunt curui per fallacitatem, apti & docti ad operandum oem iniquitatem. Esa. 59. Digiti eorum pleni sunt iniquitate. Et si vis notare de digitis, & de operatione malorum, dic, quod isti sūt

- Extenti, ad alios irridendum,
Disforti, ad modicum faciendum,
Multiplicati, seu superflui, ad vilia peragendum,
Debiles seu deflui, ad lassitudinē faciē incurrēdū,
Mobiles seu supflui, ad icōstāter i eis dē p̄uenerādū.

Dico ergo, qd mali hnt digitos extētos ad alios deridēdū procaciter. Ideo dicit Esa. 58. Si abstuleris de medio tui cathēnā, & desieris digitū extendere, orietur in tenebris lux tua. Item mali hnt digitos distortos ad opera faciendum ignauiter. Vnde de pigris, & hypocritis dicit Mat. 23. qd ipsi imponunt onera grauiā & importabilia in humeris hominum, digito aut suo nolunt ea mouere. Item mali hnt digitos multiplicatos ad superflua peragendum. Vnde 2. Reg. 21. fit mentio de quodam viro excelso, qui habebat senos digitos in manibus & pedibus, qd a Ionatha milite Dauid fuit occisus. Superfluitas. n. digitorum superfluitate denotat affectiōnem & operationum. Item mali hnt digitos debiles seu fragiles ad faciendū a bono desistendum. Vnde de statua Nabuchodonosor dicit Dan. 2. Vidisti digitorum pedum partem testeam. Item hnt mali digitos mobiles ad inconstanter in omnibus se habendum. Vnde de malo dicit Prou. 6. quod ipse annuit oculis, terit pede, digito loquitur, & corde peruerso machinatur malum. Patet ergo, qd inuenitur digitus impij, qd operatur damabilia. Tertio dico, qd inuenitur digitus iusti, qui operatur laudabilia. Digitus. n. operatio iusti, digito comparatur, quia. sex tribus iuncturis constat, in quantum. s. omnis operatio iusti ad triplex tempus. s. prateritum, præsens, & futurum debet ordinari, vel in quantum in debitis, numero, pondere & mensura, debet consistere & fundari. Vnde illud Esa. 40. Quis appendit molem terræ tribus digitis? Et notabis plures digitos spirituales, videlicet

- Scientiæ & veræ cognitionis,
Prudentiæ & sanæ discretiōnis,
Clementiæ & piæ compassionis,
Potentiæ & bonæ operatiōnis,
Iustitiæ & asperæ castigatiōnis.

Scientiæ. Et iste propriè est digitus fidei, quia. sicut in digito later vis cognitiua, & pullus dispositionisq; corporis apprehensua, sic fides est ille digitus, quo mediante veritates rerū cognoscimus & sine cuius tactu & adu oia salutaria ignoramus. Vnde Io. 20. dicit Thomas. Nisi (inquit) mittam manum meam in latus eius, & digitorum meum in locum clauorū non credam. Sequitur. Infer digitorum tuum huc, & noli esse incredulus, sed fidelis, qui statim perfectè credidit, dicens. Dominus meus, & Deus meus. ¶ Item habet digitum sanæ discretiōnis & prudentiæ. Discretio enim est digitus

Legem tenemus,
Bonum docemus,
Superflua cohibemus.
Digitus. n. ad literam possimus aliquid tenere, aliquid ostendere vel docere, aliquid claudere vel arcere. Digitus ergo discretiōnis legem Dei tenet, & possidet. Prou. 7. Liga legē in digitis tuis, & scribe eā in tabulis cordis tui. Vtilia monstrat, & edocet. vnde de Ioanne Baptista supponitur, quod ipse ostendit digito saluatorem, dicens. Ecce agnus Dei. Io. 1. Et Io. 8. Inclinans se, digito scribebat in terram. Superflua arceat, & cohibet. Iob 29. Principes cessabant loqui, & digitorum superponebant ori suo. Iste est ergo digitus sanæ discretiōnis scientiæ. ¶ Item hnt iustus digitorum piæ compassionis & clemētiæ. Digitus. n. aptus est ad vngendum, & suauiter scalpendum, sic clemē-

tia benigniter vngit & lenit. Vnde de dinitate in tormentis cente legitur Luc. 16. qd ipse petijt, vt Lazarus intingeret extremum digiti sui in aquam, & refrigeraret linguam eius. Potissimè aut digitorum cōpassiōnis dēt sanguine Christi inungi, vt. s. de passione eius clemēter cōpattamur. vnde Leui. 4. Toller sacerdos de sanguine hostiæ, & tanget digito cornu altaris. Altaris. n. cornu, in quo Christus fuit immolatus, est crux, qua. s. a digito nostræ cōpassiōnis continē dēt rāgi. ¶ Item hnt iustus digitorum bonæ operatiōnis & potentiæ, s. virtutem bene operandi, & spiritualibus hostibus resistēdi. Psa. Benedictus dominus Deus meus, qui decet manus meas ad prælum, & digitos meos ad bellum. Vnde etiam de illa bona muliere dicit Prou. 31. qd manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fufum. ¶ Item hnt iustus digitorum correctiōnis, & iustitiæ. Digitus. n. vngue armatur, quo. s. loquor, & aliquoties laceratur. Sic mediante iustitia malis pungimus, & eos si necesse est, vulneramus, vt sic dicat iustus illud 3. Reg. 12. Digitus meus minimus grossior est dorso patris mei. Pater meus ce cidit vos flagellis, ego autem cedā vos scorpionibus. Isti sunt ergo qdque digiti viri iusti. Vbi vis, & dicit, qd ipse iustus dicitur triplici unctura. s. fide Trinitatis cōpositus, ad operandum, tangendū, vngendū, & sicut supra, deinde est aptus, & dispositus &c. Et nota vnum valde mirabile de digito, qd digitus ante prandium grossior est qd post prandium. Anulus enim, qui ante prandium cum difficultate mittitur, post prandium sine difficultate in digito ponitur, qd eo contingere potest, qd sumpto cibo, sanguis ad stomachum pro digestione trahitur, & sic membrū exterius pp absentia istius sanguinis gracilius reperitur. Talis est pculdubio vir perfectus, qd vera cū cibis diuitiarum & bonorum tpalium, vel et spiritualium est repletus, tunc magis humilis & gracilis reperitur. Boni. n. ex acquisitiōis diuitiū p superbiā non inflantur, sed per humilitatē pocius attenuantur. Vnde in talibus completur illud Eccl. 3. Quanto maior es, humilia te. De quolibet ergo tali potest dici illud Exo. 8. Digitorum Dei est hic. Vbi nota, qd veri perfectus operatur cum seculitate, ideò dicitur digitus, copulatur cum diuinitate, ideò dicitur digitus Dei, presentatur in necessitate, ideò dicitur, est hic &c. Sic ergo patet, quod est digitus Dei, impij, & iusti.

Dignus, Dignitas. Nota, qd dignus dicitur, qui est aptus vel cōgruus ad aliquid habendum vel faciendum, siue bonum fuerit siue malum. Cum. n. culpa, & pœna sibi correspondant, potest dici, qd mali digni sūt pœna, & indigni gloria. Boni verò sint digni gloria, & indigni pœna. Dicamus ergo, qd dignum potest referri ad bonos & ad malos. Boni enim, quia oia dignè, congruè, debite, & honestè faciūt, iuxta illud Col. 1. Ambuletis dignè, Deo per oia placentes. ideò digni sunt omni bono. Constat enim, qd qm nobilitatem & dignitatem materij dēt forma nobilior, & dignior in eam introduci. ¶ Sic dicam, qd qd viri iusti dignè & laudabiliter se disponūt, ideò formas virtutū dignas & nobiles accipiunt, & accipere digni sunt. ¶ Notabis ergo, quod iusti digni sunt

- Scripturas aperire,
Pro Christo interire,
Gratiam inuenire,
Ardua dissimulare,
Noxia superare,
Præmia reportare,
Dulcia degustare,
Cum Christo regnare,
Honores vendicare.

Dico ergo, qd iusti digni sunt scripturas aperire. Plus. n. proficit ad scripturas intelligendum, humilitas, qd subtilitas, plus sanctitas, quā auctoritas. De enim ipsas abscondit a sapientibus & prudentibus, & reuelat eas paruulis. Matt. 23. Ideò cuiuslibet iusto scientifico potest dici illud Apo. 5. Dignus domine aperire librum, & soluere signacula eius. Itē iusti digni sunt tormentis interire. s. p. Christo. Magna. n. dignitas est, qd homo a Deo eligatur, vt tormentorū pro copatiatur. Vnde Act. 5. dicit, qd Apostoli ibant gaudentes a conspectu consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Item dico, qd iusti digni sunt gratiam inuenire, s. apud Deum. Vnde Sap. 3. dicit, qd Deus tenuit illos, & inuenit illos dignos se. Nam sicut dicit Sap. 5. Ipsa sapientia increata dignos se circuit querēs. Item dico, qd iusti digni sunt ardua dissimulare. vnde Sap. 7. dicitur sic. Mihi autem dedit Deus dicere ex sententia, & præsumere digna horum, quæ mihi dantur. Item dico, qd iusti digni sunt noxia superare. vnde

vnde 2. Mach. 15. de Deo dicitur, qd ipse dat dignis victoriā. Item dico, qd iusti digni præmia reportare. Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua. Item dico, qd iusti digni dulcia degustare. s. comedere corpus Christi. De quo Matth. 10. Dignus est operarius cibum suo. Dignus. n. dēt esse, i. iustus & mundus, qui comedit istum cibum, quia sicut dicit 1. ad Cor. 11. Quicumq; manducauerit panem hunc, aut biberit calicē domini indignè, reus erit corporis & sanguinis domini. Itē dico, qd iusti digni sunt honores vendicare. 1. Tim. 5. Qui bene præliunt presbyteri, duplici honore digni sunt cum Christo conregnare, quia sicut dicit Rom. 8. Non sunt condignæ passiones huus temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Veruntamen Col. 1. dicitur, qd Deus nos fecit dignos in partem fortis sanctorum in lumine. Et 2. The. 1. Digni habeamini in regno Dei, p quo & patimini. Patet ergo, qd iusti digni sunt omni bono. ¶ Sed adhuc dico, qd mali digni sunt pccati tormenta. qd. quia commiserunt multitudinem peccatorum, dignè & iustè passi sunt multitudinem tormentorum. Vnde nota, quod mali digni sunt

- Carcere ligari,
Bestijs lacerari,
Gladijs detronari,
Sanguine satiari,
Morte dura necari.

Digni sunt ergo, vt includantur carcere corporis & desidia. Sapient. 18. Digni quidem illi carere luce, & pati carcerē tenebrarum. Item digni sunt, vt lacerentur a bestijs carnalitatibus & luxuria. Sap. 15. Illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus, & non est inuenta sanitas animæ illorū, quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Muscæ enim & locustæ signant carnis modum. Item digni sunt, vt detronentur gladio detractionis & infamiae. Iud. 6. Cum dignas gladij mei pœnas exceperint, ipse simul vltioni subiaceas. Item digni sunt, vt saturetur sanguine crudelitatis, & sanctitatis. Apo. 16. Iustus es domine, quia sanguinem prophetarum tuorum fuderunt, sanguinem dedisti eis bibere, vt digni sunt. Item digni sunt, vt occidantur morte pœnarum & miseræ. s. in inferno. Rom. 1. Qui talia agunt, digni sunt morte. non solum, quia talia agunt, sed etiam qui se consentiunt. Talibus ergo malis & similibus mali digni sunt, & se indignos omnibus bonis reddunt. Et si vis, dic negatiuè, quod mali non sunt digni scripturas soluere, Christum recipere, bonis se iungere, Christum diligere, in cœlo comedere, cum Christo viuere. Dico ergo, qd mali digni sunt scripturas intelligere. Ioan. 1. Nō sum dignus, vt soluam corrigiam calcamenti eius. Soluere. n. calcamenta Christi, nihil aliud est, quàm intelligere mysteria scripturarum sanctorum. Item non sunt digni Christi in sacramento altaris recipere. Vnde Matth. 8. Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Item non sunt digni bonos secum habere, seu colere. Vnde Hebr. 11. enumeratis sanctis hominibus, dicit, qd dignus non erat mundus. Item non sunt digni Christo adherere, vel cum accedere, seu ipsum diligere. Matth. 10. Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Item non sunt ad nuptias parati intrare, vel comedere. Matth. 22. Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Item nō sunt digni sempiternè viuere. Iob 30. Vita ipsa putabatur indigni. Et breuiter, mali, indigni infames & vilissimi reputantur. Et ideò dignitatibus Ecclesiæ carere iubentur, iuxta illud. In famibus portæ dignitatum non patebunt. Et à dignitate cœlestis gloriæ expellentur. Dan. 11. Stabit in loco eius vilissimus, & indignus decore regio &c.

Dignitas. Nota, qd dignitas sumitur pro statu eminentiæ & honoris, & pro officio prælaturæ, & dominij magistraturæ, vel etiam quandoq; pro ipsa bonitate, sufficientia, & auctoritate personæ. Et sic dico, qd inuenitur dignitas virtutis, quæ idem quod bonitas & sanctitas, prudentia & honestas, sicut dicitur Prouerb. 20. Dignitas senum canities. Canities dico. i. prudentia. Dignitas secularis nihil aliud est, qd damnatio in temporalibus. De qua Prou. 14. In multitudine populi dignitas regis, quæ etiam plerumq; malis hominibus conuenit conferri, & facillime solet auferri. hæc. n. sæpe impijs confertur. vnde Eccl. 10. dicit. Vidi sub sole hæc. n. sæpe per errorem egrediens

à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi, & diuites federe deorsum. Hæc è cito perditur, & auferit. Ezec. 24. Tollam ab eis fortitudinem & gaudium dignitatis. Dignitas regularis est dignitas ecclesiastica, quæ. s. bonis hominibus dignis scientificis, atq; sanctis semp dēt conferri. Vnde de bono prælato dicit Eccl. 45. Statuit illi testamētū pacis, & principè fecit eum, vt sit illi sacerdotij dignitas in æternum. Dignitas singularis, seu æternalis est excellentia gloriæ Paradisi, quam. s. principaliter Deus possidet. Hester 10. Rex Assuerus oem terrā, & cunctas insulas maris fecit sibi tributarias, cuius est imperium & fortitudo, & dignitas & sublimitas. De dignitate igit, officio, & prælatura, quomodo solis dignis debeat concedi, & quomodo malis multotiens concedant, possent infinita dici, sed deficiunt auctoritates vocales, & in infinitis locis mentio fit de illis. Vide ergo de rege, plato, altitudine, cælo, & alijs titulis similib. sicut in tabula.

Diligere, Dilectio. Nota, qd dilectio quandoque accipit pro omni amore, siue bono siue malo. Accipitur enim quandoque pro amore virtuoso, aliquando pro amore vitioso, aliquando pro amore naturali, aliquando pro amore vitioso supernali. Virtuofus est amor charitatis, de quo dicit Mat. 22. Diliges proximum tuum sicut te ipsum, &c. Amor vitiosus est amor cupiditatis, de quo Esa. 1. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. & in Psa. Qui diligit iniquitatem, odit aiam suā. Itē amor naturalis est amor necessitatis, quo. s. hō compellit naturaliter diligere genitorem, fratrem, amicum & benefactorem, de quo Eccl. 13. Omne animal diligit sibi simile. Amor verò supernaturalis est amor diuinitatis, quo. s. nos diligimus Deum vt creatorem & conseruatores, de quo Matth. 22. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. ¶ De dilectione igitur, qua tenemur Deum diligere, & qua Deus diligit nos, aliquid breuiter differamus. Deus diligit oia, quæ sunt, quia sua sunt. Diligit enim iustos & peccatores. & sic dicitur Mat. 5. Solem suum facit oriri super bonos & malos. Caniculus. n. filios & catulos suos quæquæ cœcos valde diligit, ipsosque latratu, & morfu defendit, & ita cœcos sicut videntes fouet cum diligentia, atque nutrit. Sic p certo Deus catulos suos. i. homines & cœcos & videntes bonos & malos valde diligit, ipsosque per suam occultam providentiā recreat, fouet & alit. Sap. 11. Diligit. n. omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti. Deum è debent omnia diligere. Et cum, s. Aristotelem, nihil se diligibile nisi sub ratione boni, se quærit, qd cum Deus bonitatem habeat infinitam, in infinitū diligi debet, & in immensum. Iosue 23. Diligentissimè præcauere, vt diligatis dominū Deum vestrum. Boni enim tenentur Deum diligere & amare. Res enim recta cum alia re bene recta facillime & immediatè potest coniungi, sicut patet de duabus regulis simul cōiunctis, quæ immediatissimè se coniungunt. Et quia igitur rectus est dñs Deus noster, & nō est iniquitas in eo, recti & iusti debent cum eo per dilectionem coniungi. Cant. 1. Recti diligunt te. Mali etiam tenentur diligere. Nam catuli cœci matrem suā diligunt, ipsam naturaliter cognoscunt, & ad eius vbera recurrunt. Sic verè homo quanquā sit cœcus & peccator, Deū tamen tenetur diligere, & vt creatorā recognoscere, & ad vbera suæ misericordiæ reuēnire. quia. n. Deus (vt dictū est) nō dedignatur diligere peccatores, in quantum sunt ipsius creaturæ, ideò ab ipsis est meritò diligendus, quia sicut dicitur Luc. 6. Peccatores diligentes se diligunt. Diligamus igitur (charissimi) Deum, quia ipse prior dilexit nos. 1. Ioan. 3. Dicat igitur Deo quilibet illud Psa. Diligam te domine fortitudo mea, dominus firmamentum meum, & refugium meū, & liberator meus. Igitur ostenditur, qd Deus est diligendus, quia sustentator robustissimus, quia refugium meum, quia defensor secretissimus, quia refugium meum, quia defensor clementissimus, liberator inquit meus. Deus. n. est sustentator defuentium, receptor fugientium, defensor seu liberator preuentium. ¶ Diligatur ergo Deus, vt defuentium sustentator. Fortitudo inquit mea, & refugium meum, & firmamentum meum. Infirmus. n. valde debet diligere baculū fortem, quo securè possit sustentari. Elephas. n. quando vult dormire, fortem arborem quærit, cui innititur quando dormit. Cerui etiam quando volunt aliquem magnum fluitum pertransire, solent fortiorebus inniti, vt eorum fortitudine sustentari

sustentari possint, & securius transfretare. Sic verè nos, qui valde debiles fumus & infirmi, fumè debemus Deum diligere, cuius fortitudo est sicut rhinocerotis, sicut dicit Balaam. Num. 24. Ipsi. n. possumus securè inniti per spem & confidentiam, vt sic tutè possumus fluuium huius seculi pertransire. Fortitudo inquit mea. Vnde in Psal. Fortitudo mea & laus mea dñs, & factus est mihi in salutem. Iste ergo est defluentium sustentator. Cantic. 8. Fortis est vt mors dilectio. Secundo diligendum est, vt fugientium receptor. (Refugium inquit) Ceruus. n. à Canibus infestatus, sentiens se nò posse euadere, naturali intuitu sciens hominem animal macturum natura, ad ipsum vltro refugit, vt saluet, vt dicit Plin. Sic verè cum sciamus Deum esse clementissimum & benignum, si à Canibus, i. Dæmonibus vel tribulationibus infestemur, ad ipsum debemus refugere per deuotionem, & ipsius clementiam pijs orationibus implorare, dicentes cum Psal. Deus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis. Iste est ergo ad ipsum fugientium receptor. Tertio diligendus est, quia ipse est defensor preuentium, & saluator. (Liberator inquit meus) Qu. n. Elephas in foueam cecidit vnde per se nò pòt exire, venatore illum valde diligit, qui ipsum de fouea liberat, & extrahit, ipsumq; sequitur, & ei obedit. Sic pro certo charissimi cù de fouea peccati exire vel surgere non possemus, & venator Christus nos clementer eripuerit, & extraxerit, propter hoc ipsum debemus diligere, & sibi dulciter obedire. Liberator inquit meus. Vnde in Psal. Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in noie dñi, qui fecit celi & terram. Quia igit charissimi Deus est, vt dictum est, liberator clementissimus, receptor benignissimus, sustentator robustissimus, dico, q. hic est meritò diligendus. Psal. Diligite dñm oēs sancti eius. Beatus ergo vir, qui fuisse tentationem, qm cū probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quæ repromittit Deus diligentibus. Iac. 1. Istud tñ est cõtra multos, qui Deum non vñr diligere verè, nec eidem per cõstantiam vel fiducia adhærere, sicut sunt mundi peccatores, q. Deum nò vñr diligere, eo q. per diuersa peccata noscuntur ipsum offendere, & Diabolo consentire. Nemo enim pòt duobus dominis seruire, aut. n. vnum diligit, & alteru odierit, aut vni adhærebit, & alterum contemnet. Non sic igitur (charissimi), sed Deum firmiter diligamus. Iuxta mandatum Aug. lib. de spiritu & anima, qui dicit sic. O quantum debeo diligere dominum meum, qui me fecit cum non eram, redemit cum perieram, & eduxit de exilio, redemit de seruitio, vñxit me lætitiæ oleo, vocauit me nomine suo, vt ab vnguento dicerer vnctus, & à Christo dicerer Christianus. Et vide supra de amore, amicitia, & charitate. His ergo præmissis, notandum est, quòd Deus est diligendus, quia ipsum diligentes

E Ab ipso diliguntur teneriter, Dico ergo, quòd diligentes Deum Per ipsum protegentur securiter, ab ipso tenerè diliguntur. Prou. Mandata exequantur fideliter, 8. Ego diligentes Peccata detestantur sagaciter, me diligo. Item Omnia eis cooperantur vtiliter, per ipsum securè protegentur. Delicta eis remittuntur salubriter, Psal. Custodit dominus omnes diligentes se. Item Gloria consequuntur foeliciter, cū omnibus pacificè vniuntur. Psal. Pax multa diligentibus legem tuam. Item à Deo benignè respiciuntur. Eccl. 34. Oculi domini in diligentes se. Item mandata fideliter exequant. Io. 14. Si diligitis me, mandata mea seruate. Item peccata veraciter detestantur. Psal. Qui diligitis dñm, odite malum. Item oia ipsi cooperantur vtiliter. Rom. 8. Diligentibus Deum, oia cooperantur in bonu. Item delicta eis salubriter remittuntur. Luc. 7. Dimitte ei peccata multa, qm diligit multu. Itè in Deo gaudent hilariter, & gloriant. Psal. Gloria buntur in te oēs, qui diligunt nomen tuum. Item p gratiam illuminant subtiliter. Eccl. 2. Qui timetis dñm, odite malum, & diligite dñm, & illuminabunt corda vestra. Itè isti à Deo gaudent exaudiuntur. Psal. Dilixi, qm exaudiet dñs. Item gloriam consequuntur finaliter. Iac. 1. Beatus vir, q. suffert tentationem, qm cū probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromittit Deus

diligentibus se. Ergo bonum est homini diligere Deum, & non solum Deum, sed etiam omnia, quæ pertinent ad Deum, scilicet omnia virtuosa & honesta. Diligant ergo Iusti misericordiam, pauperibus compatiens, Iustitiam, peccatores percutientes, Disciplinam, semetipsos discutiens, Sapientiam, in semetipsis aspicientes, Legem, Christi mandatis obedientes, Concordiam pacificè viuientes, Propriam salutem, à periculis resistentes, Cœlestem gloriam, nihil aliud concupiscentes. Diligant ergo Iusti misericordiam, egenis succurrendo. Michæ 6. Indicabo tibi homo, quid sit bonum, vti que facere iudicium, & diligere misericordiam. Item diligit iustitiam, peruersis occurrendo. Psal. Dilixisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus oleo iustitiæ. Item diligit disciplinam seipsum castigando. Prou. 12. Qui diligit disciplinam, diligit scientiam. Item diligit sapientiam, vtilia cognoscens. Sap. 6. Diligite lumē sapientiæ, oēs, qui prælestis populis. Item diligit legem, Dei mandatis obediendo. Psal. Dilixi mandata super aurum & topazion. Et ibidem. Legem autem tuam dilexi. Item diligit concordiam, pacificè viuendo. Zach. 8. Veritatem & pacē diligite. Itè diligit salutem & securitatē, à periculis sapienter præcauēdo. Sap. 7. Super salutem, & speciem dilexi sapientiam. Item diligit celi gloriam, ipsam appetendo. Psal. Dñe dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Sed pro certo mali non diligit talia, sed potius omnia mala & inutilia. Et tamen scriptum est, quòd qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Psal. De malis igitur possumus dicere, quòd ipsi diligunt Verba velocia plena falsitate, Diligunt (dico) Verba mendacia plena vanitate, verba velocia, Opera noxia plena prauitate, quæ loquuntur sine discretione, Scelera grauiā plena iniquitate, sine discretione, Facta fallacia sine benignitate, ne. Psal. Dilixisti Gestā mobilia sine stabilitate, oia verba præcipitationis lingua dolosa. Item diligit dicta mendacia cū vana locutione. Psal. Filij hominum, vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Item diligit opera noxia cum puerili affectione. Prou. 1. Vt que quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sunt sibi noxia capiunt? Item diligit scelera grauiā cum terribili damnatione. Psal. Dilixit maledictionem, & venit ei, & noluit benedictionem & elongabitur ab eo. Item diligit facta fallacia cum malitiosa prodicione. Psal. Dilixisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Item diligit gesta mobilia sine stabili directione. Hier. 14. Dilixit mouere pedem suum, & domino non placuit. Sed adhuc vis scire, quæ sunt illæ personæ, quæ diligunt Deū, dico, quòd sunt isti, qui sunt

Puritate loti, Dico, q. ad diligentiam operatur puritas & innocentia. vnde de Ionatha, qui interpretatur Columba, dicitur. Reg. 18. Dilixit David Ionathas quasi animam suā. Item pietas atque clementia. Cant. 1. Oleū effusum nomen tuum, idè ad adolescentulæ dilexerunt te nimis. Item veritas & iustitia. Cant. 1. Recti diligit te. Item sedulitas & diligentia. Cant. 3. Surgam, & circuibō ciuitatem, quæram quem diligit anima mea. Item integritas & existētia. Deut. 5. Diliges dominum Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota anima tua. Si autem vis adhuc scire, quæ sunt illa, quæ diligit Deus, dico, quòd ipse diligit

Illos qui Clarissimè speculantur, Diligit. n. Deus clarissimè speculantes. Vñ de Dulcissimè miserentur, Syō, q. interpretat specula dicitur. Sertissimè proloquuntur, Sertissimè conuersantur, Sertissimè meditatur.

Psal. Diligite dñs portas Syon. Et alibi. Montem Syon, quem diligit. Item diligit dulcissimè compatiens. Psal. Misericordiam & iudicium diligit Deus. Item diligit certissimè loquentes. Psal. Ecce. n. veritatem dilexisti in cetera. Itè diligit simplicissimè conuersantes. Prou. 29. Scio Deus meus quia simpliciter diligas. Item diligit prudentissimè meditates seu sapientes. Sap. 7. Neminem diligit Deus, nisi eū, q. cū sapien-

tia inhabitat. De dilectione verò Dei i genere, quò ipsa operat in homine fortitudinem, quæ fortis est, vt mors, dilectio. Cant. 8. Sollicitudinē, quia cura discipulū dilectio est. Sap. 6. Quietudinē. 2. Cor. 13. Deus pacis & dilectionis erit vobiscū. Perseuerantiā longitudinē. Io. 15. Manete in dilectione mea. Fidelitatis certitudinē. Sap. 3. Fideles in dilectione acquiescent illi. Veritatis rectitudinē. Rom. 12. Dilectio sine simulatione. Multa possent dici, sed trans eo gratia breuitatis. Vide supra de amore, & amicitia, & charitate, & similibus.

A Dilectus, & Dilecta. Quia pro sponso & sponfa, amico & amica supponunt, videtur, quò loquendo spiritualiter, dilectus, & dilecta idem sunt quòd Deus & anima, Christus & Ecclesia. Igitur dicā, quòd Christus potest dici dilectus respectu animæ, seu Ecclesiæ, seu etiam Prælati vel quilibet vir perfectus respectu Dei vel cuiuslibet personæ. Quæ ergo, quòd Deus seu Christus dicitur dilectus, quia scilicet iste diligitur

A patre, qui eum amat æternaliter, Iste. n. fuit dilectus patris, quæ ab Ecclesia, quæ eum amat virtualiter, huc amat æternali amore. Vnde de March. 3. dicitur, quæ cum Christo baptizaretur, vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus, & Luca 3. dicitur. Tu es filius meus dilectus. Item iste fuit dilectus matris, quia hunc amauit naturali amore, id est dulcore. vnde de ipso carnem assumpsero potest dici in persona matris suæ illud Cant. 6. Vestitū hostij mei aperui dilecto meo. Item iste est dilectus Ecclesiæ, quem adamat virtuali amore in vigore. Cant. 2. Dilectus meus mihi, & ego illi. Item iste est dilectus animæ, quæ adamat cordiali seruitio, dicens illud Cantic. 5. Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Christus ergo dicitur dilectus, & à Deo, & à qualibet sancta anima prælectus, Sicut enim amica seu dilecta pro dilecto suo,

Solet suspirare profundè cogitans, cū hunc non habeat, aspirare parum hæsitans, cum hunc non videat, quiescere ardentè flagrans cum ipsum teneat, timefcere secretè latitans, vt tute gaudeat, nitescere ornatè visitans, vt sponso placeat.

Sic verè dico, quæ anima pro filio suo dilecto Christo, quæ modo non habet, solet & debet cum desiderio suspirare, dicēs illud Cant. 5. Si inueneris dilectum meum, nunciare illi quæ amore languet. Item debet ad actus copulam aspirare. Copulam dico, quæ hic in præsentia sit p gratiam, in futuro fiet per gloriam. Vnde talem copulam appetebat sponfa. Cant. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum. Hortus. n. Christi est mens animæ deuota. Item debet dilectum amplexans liquefcere. Deuota. n. anima quando amoris sponsum succensa est desiderio, ipsum se cogitat amplexari, quæ ad osculum digna admittit, solet per amorem liquefcere, & in seipsam resoluī, & quasi in Deum exhalare, & quasi vnum cū ipso fieri, & cum eo se miscere. Vnde illud prædictum Cant. 5. Anima mea liquefacta est. Vt de anima sic liquefacta dicat illud Cant. 8. Quæ est ista delictijs affluens, innixa super dilectum? Item debet videri meruēs tremiscere. Dilecta postquā habuit amplexum dilecti, summe nititur amorem cõmunem secretè seruare, & per humilitatem abscondi, nò per iactantiam reuelari. Cant. 5. Venter meus intremuit ad tactū eius surrexi, vt aperirem dilecto meo. Vnde etiam de anima deuota potest dici illud Cant. 2. Adiuro vos ne euigilate faciat dilectam. Aia. n. tunc ab occulto mentis euigilat, quando amorem, quem habet ad Deum, propalat exterius & publicat. Item debet, vt sponso placeat, nitescere. Ad sponfam. n. i. ad aiam deuotā pertinere, q. varijs virtutib. se poliat, vt dilecto suo Christo placeat. Cant. 6. Dilectus meus mihi, qui pacificè inter lilia. Pulchra est amica mea, suauis & decora sicut Hierusalē. Ecce ergo qualis se det exhibere dilecta respectu Christi dilecti sui. Et meritò. Tantæ. n. sunt perfectiones & virtutes istius dilecti, q. ipse est meritò diligendus. Vñ de aia de dilecti virtuosā pulchritudine gloriāte pòt dici illud Cant. 5. Qualis est dilectus tuus, quò pulcherrima inter mulieres? Ipsa aut pòt ridere illud, qd sequit ibidē. Dilectus meus cadius, & rubicundus, electus ex milibus. Vnde nota, q. de isto hic cõmendat, & et tali modo describit. Bonitas acceptabilis, quia oibus placebat, quia dilectus, castitas delectabilis, quia lucidè splendebat, quæ candidus, charitas admirabilis, quia

intimè feruebat, quæ rubicundus, dignitas honorabilis, quia alios excellebat, quæ electus ex milibus. Et ista patent, quia Bonitas à cunctis diligitur, Igitur siue ista referatur ad ipsum, feratur ad quemlibet siue ad quemlibet istum dico, quòd iste diligendus est propter bonitatem acceptabilem, quæ ostenditur cum dicitur. (Dilectus meus) Nihil enim est diligibile nisi sub ratione boni, & idè quæ dilectus dicitur, necesse est per cõsequens, quòd bonus intelligatur. Et si vis dicere quæ sunt illæ bonitates, quæ iustum dilectum acceptabilem reddiderunt, dico, quòd istæ fuerunt Amara poenitentia, quæ fuit maceratus, Famosa redolentia, quæ fuit diuulgatus, Honesta apparentia, quæ fuit picuratus, Doctrinæ redundantia, quæ fuit amplius, Operum abundantia, quæ fuit amplius, Puritatis innocentia, quæ fuit quietatus, Contemplationis sapientia, quæ fuit illustratus, Perorans eloquentia, quæ fuit illustratus.

¶ Iste. n. per poenitentiam seipsum amaricauit. vnde Cant. 1. Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Myrrha. n. species amara sed medicinalis & odorosa. Item per famæ redolentiam se diuulgauit. Vnde de fragrantia suæ famæ potest dñs dicere illud Cant. 7. Mandragoræ dederunt odorem suum in portis nostris, omnia poma noua & vetera dilecti mi seruaui tibi. Item p honestam apparentiam se decorauit. Cant. 1. Ecce tu pulcher es dilecti mi, & decorus. Lectulus noster floridus. Item p doctrinæ influentiā se distillauit. Vnde iste comparatur borro, à quo eliquatur vinum. Cant. 1. Borrus Cypri dilectus meus. Item per operum abundantiam fructificauit. Vñ. Sicut. malus inter ligna siluarū, ita dilectus meus, supple est fructuosus. Item iste se p ipsius innocentiam purificauit. Marth. 12. Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Item per pacem & cõcordiā se quietauit. Eccl. 47. Ad insulas longè diuulgatum est nomen tuū, & dilectus es in pace tua. Item contēplationis eminentia seu sapientia hunc illustrauit. Vnde iste fuit Israel videns Deū. Vnde de sapientia dicit Baruch 3. q. dedit Deus illi Iacob puero suo, & Israel dilecto suo. Itè orationis eloquiā huc gratificauit. Cant. 2. En dilectus meus loquitur mihi. Sic ergo apparet quæ ista hēt & habuit multiplicem bonitatem pp quæ fuit dilectus, & Deo, & hominibus acceptabilis atque gratus. Dilectus inquit meus. Eccl. 45. Dilectus Deo & hominibus Moyse. Et Sap. 4. Placens Deo, factus dilectus & inter peccatores viuens, translatus est. Iste ergo dilectus dicitur propter bonitatem acceptabilem. (Dilectus meus inquit.)

¶ Secundo dico, quæ dilectus est propter castitatem delectabilem, quæ ostenditur cum dicitur. (Candidus) Res. n. puræ, mūdæ, & candidæ amplius diliguntur. Sic illi, qui per castitatē sunt candidi, à Deo amplius sunt dilecti. Idè de hoie casto dicitur. Cant. 6. Dilectus meus pascitur inter lilia. Lilia. n. quæ candida sunt, castitatē designant. Cant. 6. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolā aromatis, vt pascatur in hortis, & lilia colligat. Quia re vera in horto Ecclesiæ aromata virtutum, & specialiter lilia castitatis à Christo vel à viro iusto Deo dilecto debent quæri, & ibi per complacentiā depasci. (Candidus inquit) Apoc. 14. Vidi, & ecce nubem candidam. Compara iustum, & maximè prælatum, nubi rorisque pietatis & candoris, propter pulchritudinem pietatis & castitatis, quæ tamen sunt, pro dolor, contra multos, qui in horto Ecclesiæ lilia castitatis non colligunt, sed ibi immundè & luxuriosè viuunt. De quo conueritur dñs. Hier. 17. dicit. Quis est, q. dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Nò sic, sed sic homo propter castitatem delectabilis. (Candidus inquit) Vide supra de candore & albedine. ¶ Ter

tiò dico, quæ dilectus est propter charitatem amicabilem seu admirabilem. Ille enim, qui magis diligit, magis, vt communitur, est dilectus. Prouerb. 8. Ego diligentes me diligo. Quia igitur iste dominum & proximu per charitatem diligit, restat, vt necessariò dilectus sit. Charitas autem in isto denotatur, cum dicitur. (Rubicundus) quia scilicet color rubicundus, igneus & sanguineus, charitatem & feruorē signat. Vnde de charitatis istius dilecti dicitur Cant. 1. Dilectus meus inter vbera mea commorabitur. De sanctis etiā charitatis dicitur

mitentia, pro gratia, vel pro fide, vel etiam pro prosperitate vel iuuētute, notare possum, q̄ i tali mane seu diluculo nos debemus facere, seu etiam perfenerare, videlicet diluculo Volare pro cœlestibus contemplandis, Rogare pro criminibus dimittendis, Immolare pro muneribus feruendis, Prædicare pro simplicibus instruendis. Igitur vola sursum diluculo contemplando. Ps. Si sumpsero pennas meas diluculo, &c. Et ibidem. Si ascendero in cœlum, tu illic es &c. Item ora Deum diluculo deprecando. Psal. Oculi mei ad te diluculo. Item immola Deo diluculo bona opera faciendo. Tob. 1. Surgensq; diluculo offerebat holocaustum. Item prædica populo diluculo simplices instruendo. Hier. 3. 2. Verterunt ad me dorsum & non faciem cū docerem eos diluculo. Vnde de Apostolis dicit Act. 5. quōd ipsi intrauerunt diluculo in Templum, & docebant. Hæc ergo sufficiant de diluculo. Vide infra de Mane.

Dilatate, Elevatione, & extensio. Idem videtur significare.

Et sic dilatatio naturaliter ducitur a calido. Calor enim hēt naturaliter dilatare materiam in quā agit, de centro ad circumferentiā eleuare. Et ideo quā duplex est calor spiritalis in scriptura. s. bonus, q̄ est charitas, malus, q̄ est cupiditas, ideo duplicē dilatationē possumus notare, virtuosam, s. vnam, & aliā vitiosam. Dilatio virtuosā est q̄ cor dilatur, & extendit in alium p̄ amorē, sive in Deum sive in proximum. In Deū dico per charitatem, in proximum p̄ elemosinam & largitatem. Ad Deum. n. debemus dilatare, extendi, & eleuari p̄ contemplationem, deuotionem & dilectionē. Vnde Efa. 60. Tunc videbis & affluēs, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum. Vbi nota, q̄ homo debet dilatare in Deum. s. ad contemplandum Dei maiestatem. (Tunc videbis inquit) Ad meditandum supernam dignitatem. (Mirabitur inquit) Ad affectandum summam bonitatem (Dilatabit inquit cor tuum) Sicut. n. aqua quā feruet & bullit, dilataf & extēditur, & sursum leuatur, sic mens quando per diuinum amorē est feruida, sursum ad Deum per cōtemplationem & affectionem erigitur, & ad proximum per beneficia extenditur. Vnde 2. Corin. 6. Os nostrum patet ad vos d̄ Corinthij, & cor nostrum dilatatum est. Sicut enim furor cum lignis & formis per violentiam dilatat calceamenta, vt ibi melius intretur, sic Deus cor humanū. Vnde in Psal. In tribulatione dilatasti mihi. Sed adhuc dico, q̄ est quedam dilatatio vitiosa, & ista est cupiditas. Cor. n. auari nunquam est contentū diuitijs suis, semper. n. ad alia desideranda & inquirenda extenditur, & ad ampliora habenda continuē dilatatur. Vñ Abacuch 2. Dilatauit quasi in fernus animam suam, & ipse quasi mors, & non adimplebitur. Vnde nota, q̄ dilatatio auarorum habet crudelitatem immitigabilem, quia dicitur in fernis, in quo aīæ affiguntur, quia. s. auari oēs alios affigunt. Item habet auiditatem inuitabilem, quia dicitur mors, quā. s. nulli parcat, sed inuitabiliter oēs rapit. Item habet cupiditatem insatiabilem, quia. s. nō adimpletur. Nota etiam, q̄ quidam dilatantur per superbiam vel iactantiam, quidam per sauitiam, & iracundiam, quidam per prætem & violentiā, quidā et dilatantur p̄ gulam & luxuriā, quidam dico, dilatantur per superbiam. Isti sunt magniloqui iactantes, q̄ ad modū vesicę extendunt, quanto vento vanitatis inflant. Isti. n. sunt, q̄ dilatant philateria sua, & magnificant simbrias. Matth. 23. & Prou. 28. Qui se iactat, & dilatat, iurgia concitat. Item quidā dilatant per iracundiā. Isti. n. sunt similes Castaneæ, q̄ si sine apertura pellicis in igne ponit, eius substantia ita dilatatur, q̄ necesse est pellem rumpi, & sonum & strepitū exaudiri. Sic verē q̄ iracundi, & inuidi igne iræ & inuidiæ interius incallescunt, tunc ad faciendā & dicendā mala multa dilatantur. Rumpuntur. n. & aperiuntur per stultiloquium, ita q̄ sonus & tonitruum. i. lites & iurgia ab ipsis sapius generantur. vñ in Psal. Dilatauerunt super me os suum sicut Leo rapiēs & rugiēs, dixerunt, euge euge, viderunt oculi nostri. Item quidam dilatantur per potentiam & violentiam, sicut sunt raptores & vsurarij, qui ad modum fluminis dilatāt terminos suos paulatim, & corrodunt, & diripiunt, decipiunt, & corrumpunt alienos. De quib. Efa. 54. Dilata locum tentori, & funiculos tuos extende. Auari enim & raptores dilatant se, & suos promouent. 1. Macha. 14. Dilatauit fines gentis suæ.

Quidam etiam dilatantur per gulam & luxuriā. Constat. n. q̄ pellicis vñctā & madefactā facilius dilatur. Sic persona gelinijs & luxurijs delibuta, ad vitia & mala desideria facilius eleuatur. De gula etiam dicit Deut. 32. Impinguatus est dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, incrassatus, dilatatus. De luxuria autem dicit Efa. 57. Dilco operuisti te, suscepisti adulterium, dilatasti cubile tuum. De illa aut dilatatione, qua dilatantur beati in patria. s. q̄ stricte vixerant in hoc mundo, potest dici illud Gen. 29. Nūc dilatauit nos. Et Ge. 9. Dilatet dñs Israhel. Et sic patet, qd dilatatio virtuosā, vitiosa, & gloriosa, Diluuium. Cum diluuium nihil aliud sit, quā abundantia & inundatio imbrum & aquarum, & maximē talis, q̄ per eam submergi homines & necari videntur, videtur moraliter loquendo, quōd secundum naturam aquarum potest inueniri diuersitas diluuiorum. Dicam ergo, quōd inuenitur

Diluuium & Abundantia gratiarum, Redundantia nequitiarum, Inundantia miseriarum. Diluuiū gratiarum submergit omnem iniquitatem. Istud est. n. illud, de quo dicitur in Psal. Dominus diluuium inhabitare facit. Vnde Gen. 7. Factum est diluuium quadraginta diebus. Sequitur. Consumptus est omnis caro. Quadraginta. n. dies, pœnitentiæ tempus significat, in quo diluuium gratiarum inundat, quod omnem carnem. i. omnē carnalitatē consumit, & suffocat. Diluuium culpę submergit omnem virtutem, & honestatem. Et ideo præ timore istius diluuij quilibet debet in arca Ecclesię & gratiæ se saluare. vnde Gen. 7. Ingressus est Noe in arcam propter aquas diluuij. Diluuium pœnię seu miserię consumit omnē gaudiū & prosperitatem. Et etiam diluuium Inferni finaliter consumit omnē malorum communicatē, ita qd dici poterit illud Luc. 17. Venit diluuium, & perdidit omnes &c. Vide de aqua, & vbi inundare, & similia.

Dimicare. Vide de bello, pugna, & prælio & similibus.

Dimittere. Cum dimittere sumatur pro remittere, sicut ibi. Dimitte nobis debita nostra, sicut cum dicitur. Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum. Iob 10. Pro liberare. Efa. 58. Dimitte eos, qui contracti sunt liberos. Pro derelinquere, abijcere, seu a se separare & diuidere, sicut ibi. Dimittunt nudos homines, vestimenta tollentes. Iob 24. dicere possum, quōd inuenitur vnum dimittere Dei, vnum iusti, vnum impij. Primum ergo quantum ad Deum dicam, quōd est

Remissionis, Dimittit ergo Deus peccata remittēdo, & indulgēdo. n. misericors & benignus remittit liberaliter penitenti, & veniā & gratiā postulanti & imploranti. Est. n. sicut arbor onusta fructibus maturis, quæ si aliquantulum impellatur, statim dimittit cadere fructus suos, quia. s. si pijs orationibus impulerimus ipsum, statim dimittit & emittit liberaliter quod petimus. Sua. n. dimittit. s. suā gratiā, quam infert, suam iniuriā & nostram iniquitatem, quā aufert, pœnā nobis debitā, quā in parte vel penitus tollit, & aufert. Quā. n. peccatum, eidem nos ipsos ad penā ater nā obligamus, & eius rei captiui efficiamur, atque lumus. qñ autem nos poenitet, ista obligatio nobis remittitur, & debitum huiusmodi relaxatur. Marc. 2. Fili remittuntur tibi peccata tua. Ista autem dimissio fit a Deo, non ab hoīe. Propitiatorium. n. erat intra velum & non extra, sicut dicit Exo. 26. Ad denotandū, quōd propitiatio peccatorū ab interiori voluntate diuina, nō ab hoīe exterius prouenit, & ab ea inspirate deriuatur originaliter, & succedit. Psal. Apud te propitiatio est. vnde etiam illud Marc. 2. Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus. q. d. nullus. Virtus autem suę passionis, est satisfactio istius remissionis. Legitur enim Leuit. 14. q̄ in purificatione leprosi duo passerēs accipiebant, quorū vnus occidebatur, alter verō aspersus occisi sanguine, liber abire dimittebatur. Sic verē dico, q̄ ad hoc, q̄ lepra. i. peccatū tolleret & purgaretur, duo passerēs. s. Christus & genus humanū conuenerunt, quorum vnus. s. Christus, occisus est. Rom. 5. Christus cum adhuc infirmi essemus, em̄ tps̄ pro impijs mortuus est. Alter verō. s. hō, dimissus, relaxatus & liberatus. (It. Gal. 3. Christus

Christus nos redemit. Sed aduerte, q̄ talis dimissio cōsueuit personaliter fieri certis generibus personarum, scilicet Amorosē diligentibus, De dilectione patet, Vt ceoōe indulgentibus, Luc. 8. dimissa sunt ei peccata multa. s. Affectuosē deprecantibus. Marię Magdalene, quoniam dilexit multum. De indultione seu remissione dicit Luc. 6. Dimittite, & dimittimini, q̄a sicut dicit Mat. 6. Si non dimiseritis hoībus, nec poterit vester dimittit vobis. De oratione verō dicit Mat. 18. Omne debitum dimisi tibi, qm̄ rogasti me. Et iō in oratione dicitur ponitur in vna petitiō de dimissione peccatorum. Dimittite nobis, inquit, debita nostra. Luc. 11. Ad denotandū, q̄ Deus vult de dimissione rogari. Patet ergo, q̄ est vna dimissio remissionis. Secundo dico, q̄ est dimissio diuinę tolerationis, & dilationis. Deus. n. qñq; dimittit electos in hac vita, & hoc, vt tempus habeant ad se reuertendi, & peccata emendandi, vel diuitius bene operandi, & amplius promerendi. vnde Iob talē petitionem seu dilatiōē petebat, Iob 10. dicens dño. Dimittite me, vt plangā paululū dolorem meū, ante quā vadam, & non reuertar ad terrā tenebrosam &c. Si. n. Deus statim punire velle, nec hoīem penitere permittet, quāsi nullus esset, qui euaderet. Et iō de acceleratione huiusmodi cōque rendo dicebat Iob 7. Vsq̄ que non parci mihi, nec dimittis me, vt gloriar saluā meā. Sed tertio dico, q̄ apud Deū est remissio. i. dimissio obliuionis seu repulsionis. Illud. n. dimittitur, de quo habendo parum aut nihil curatur. Sic verē Deus malos vt dimittere, & de illis penitus non curare, illo rum obliuisci, & iugo disciplinæ abfoluere. De quo admirans Iob dicebat. Iob 39. Quis dimisit onagram liberum, & vincula eius quis soluit? cui dedi in solitudine domum, & tabernacula eius in terra saluginis. Ad literā. n. Deus in isto mundo vt multos malos liberos dimississe, quia. s. nullo vinculo disciplinæ tenentur, nec laqueis mandatorum ligant, nec timore mortis a malis arcetur, sed in terra saluginis huius mundi domos & habitacula facere & habere, & diuitijs abundare nō sicutur. De quib. et dicit dñs in Psal. Dimisit eos s̄m desideria cordis eorū, ibunt in adinventionib. suis. Efa. 50. In scelerib. vestris dimisi matrem vestrā. Et illud Lu. 11. Diuites dimisit inanes. Isti. n. tāquam reprobi & indigni cor reptione iudicantur. Et iō vt mundi pro prosperis pro libito voluntatis, & de malo in malum currere dimittuntur. Deus aut bonos totaliter non dimittit, nec eos sine correptione deserit, nec Diabolo, nec peccatis exponit, sed sicut pius pater de eis curā gerit, & eos castigat, liberat, adiuvat, & custodit. Iosue 1. Sicut fui cū Moyses, ita ero tecū, nō dimittam te neque derelinquam. Ista est ergo dimissio diuinę obliuionis & repulsionis. Quarto dico, q̄ est dimissio diuinę ordinationis & positionis seu durationis & institutionis. Et ista est illa, qua Deus bonos ad bonum conuertit, & finaliter in Paradisum impellatur, ipsosq; ibi perpetuū gaudere dimittit. De quo potest intelligi illud Ezech. 40. Et facta est sup me manus domini, & adduxit me in terrā Israel, & dimisit me ibi sup montem excelsum nimis. Sic ergo patet, q̄ est qdā dimissio, q̄ refertur ad Deū. Adhuc dico, q̄ est quedā dimissio, quę refertur ad iustū. Constat. n. q̄ iustus dimittit & derelinquit illa, quę saluti suę sunt contraria, & quę saluti suę sunt necessitaria, & vitia retinet & custodit. Et sic notabis, q̄ iustus dimittit Rancores & iniurias, De dimissione iniuriarum dicit Mat. 18. Si peccauerit in me frater meus, dimittit ei vsq; septies. Respōdit Iesus. nō dico tibi vsq; septies, sed vsq; ad septuagies septies. & illud prædicit Efa. 58. Dimittite eos, qui contracti sunt, liberos & omne onus dirumpe &c. De dimissione aut carnaliū deliciarū potest intelligi illud 2. Esdrę 9. coniuuerūt sibi. s. filij Israel, vxores alienigenas & dimiserūt eas. De dimissione verō bonorum & diuitiarum dicit Luc. 18. Ecce nos dimissimus omnia, & secuti sumus te. Sed econuerso notabo, q̄ iustus non libenter dimittit Pauperem, quin per eum dulciter recreetur, Scutum suum, quin in eo iugiter commoretur, Legem Dei, quin in ipsa firmiter meditetur, Disciplinam, quin per ipsam pariter reformetur, Amicitiam, quin in ipsa fideliter confirmetur. Et igitur dico, q̄ iustus nunquā dimittit pauperē, s. per illibera-

litatē. Vnde ipse dicit illud Mat. 15 Non habēt, inquit, qd manducēt, & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiāt in via. Item nunquam dimittit locū seu statū suū p̄ instabilitatem uel per cuiuscunq; aduersitatē iniuriā. Eccle. 10. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris. Itē nūquā dimittit legem Dei per transgressionem aut iniquitatem. Prouerb. 1. Audi fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legē matris tuę. Patris inquit & matris. i. Chri & ecclesię. Item nunquam dimittit disciplinā per obstinatā voluntatē. Prou. 4. Tene disciplinā, ne dimittas eā. Itē nunquam dimittit amicitia per instantiam uel fidelitatem. Prou. 27. Amicū tuū & amicū patris tui ne dimiseris. Ista est ergo dimissio pertinens ad iustum. Vltimo dico, q̄ est una dimissio pertinens ad impium. Et ista est illa, qua impius dimittit Deum, de ipso non curando, De dimissione Pauperem, eundem spoliando, Dei dicit Iud. 10. Iustum, sibi non succurrendo, Reliquisti me Impium, ipsum non corrigendo, & coluisti Deos alios. De dimissione pauperū dicit Iob 24. Nudos dimittit hoīes, vestimenta tollētes. De dimissione iusti dicit Iob 22. Nudos, inquit spoliasti vestib. aquam lassō non dedisti, & esuriētī subtraxisti panem. Sequitur. Viduas dimissisti uacuas. De dimissione verō impij non correpti dicit Mat. 8. Dimittite mortuos sepelire mortuos &c. Vide supra de derelinquere, & infra ubi relinquere, & dimittere, & permittere.

Dimidium. Dimidium, & medium in hoc differunt, A quia mediū signat quicquid continetur inter extrema. Dimidium verō signat illū cœtricū punctum, qui est in medio extremorum, & se habet æqualiter ad extrema. Dicam ergo, q̄ dimidium significat Morum imperfectionem, Dico ergo, q̄ dimidiū signat Largam distributionem, qñq; imperfectionē. Illud. n. Vita breuitatem, quod est dimidium, nō est in tegetū, nec cōpletū. Et hoc bene figurat Exo. 25. vbi in compositione arcę sp̄ additur dimidium in mēsuris. Habebat. n. in longitudine duos cubitos & semis, in latū cubitū cū dimidio, in altū totidē. ad denotandū q̄ arcę. i. aīę vel dimensionēs triū virtutū Theologicarum. s. longitudo fidei, altitudo sp̄s, latitudo charitatis, prout sunt pro tpe huius uitę, aliquantulum sunt imperfectę. Semper. n. habent aliquid quod est dimidium. i. aliqd quod est imperfectū, & incompletū. Ex parte. n. cognoscimus, & ex parte propheta mus. 1. Cor. 13. Ista. n. imperfectio denotatur in Christo, qui solum tribus annis cum dimidio prædicauit populo, s. per tempus & tempora, & dimidium temporis. Apoc. 12. Ad denotandū, q̄ nihil est in hac vita quin sit pluribus diminutum, etiam in ipsis uiris spūalibus, & perfectis. Sicut etiam bene figuratum est in seruis Dauid, quibus Rex Amon dimidiam rasit barbā, sicut dicit 2. Reg. 10. Quia uerē nullus est ita sufficiens seruus Christi, qñ Rex Amon Diabolus pro uiribus natarum dimidiare, & radere barbā suam. i. virtutes ipsius, atque mores. Apoc. 8. Factum est silentium in cœlo quasi mediā hora. Signat ergo dimidium, morum imperfectionem. Vide infra de semis. Item signat largam distributionem. Satis. n. liberaliter tribuit, q̄ bonorum suorum dimidium alijs dedit. Sicut enim Assuerus tunc liberaliter est locus, quando uisa Hester, Regni sui dimidium dare promisit. Hester 5. Quid petis, vt det tibi etiam si dimidium regni mei petieris, impetrabis. Et iā Zaheus liberaliter erogauit, qñ bonorum suorum dimidiū dedit dicens. Lu. 19. Domine, ecce dimidium bonorū meorum do pauperibus. Item signat uitę breuitatem. Vita enim tunc potissimē breuis dicitur quando ultra dimidium non protenditur. Ideo timens Ezechias Rex dicebat. Efa. 38. Ego dixi in dimidio dierum meorū uadam ad portas Inferi. & in Psal. Ne reuocet me in dimidio dierum meorum &c. Vide infra de medio.

Dirigere, Directio. Dirigere sumitur pro rectē agere seu rectē ducere. Tūc enim res dirigitur, quando de uia deuia ad uiam congruam reuocatur. Est igitur dirigere Sapientis, Et sic notabo, q̄ sicut equus per sefforem ipsum regētur, & p̄ seipsū seffori suo obediētem in uia sua dirigit, Præsentis, Instruentis, Poenitentis, Biction. Berchorij. H H sic

fic hō, qui in via morum vult bene dirigi, necesse est, q̄ Deū pro ductore habeat, & q̄ eius directioni obediat, arque pareat, quia, f. Deus est sicut ductor, qui hominem dirigit inspirando vel instruendo. Prouer. 20. A dño diriguntur gressus viri. Homo et dirigit seipsum Deo & Prælato obediendo, poenitendo, & à mala via diuertendo. Prouer. 15. Vir prudens dirigit gressus suos. Et iō Prou. 16. dī de utroq; Cor hominis disponit viam suam, sed dñi est dirigere gressus eius. Igitur qui ad viam vitæ & in via morum vult bene dirigi, debet dicere illud Ps. Dirige me in veritate tua, quia tu es Deus Saluator meus. In quib; verbis ostenditur, q̄ qui bene in moribus vult dirigi, quatuor sunt sibi necessaria. Iste, n. est sicut nauigans, qui ad hoc, q̄ dirigatur indiget gubernatore. sicut causa regente efficiente, indiget lumine ductore, & viâ ostensore, indiget vento & remigibus, tanquã auxilio cooperante atque mouente, indiget termino ad quē vadit, tanquam loco trahente & alliciente. Sic verē dico, q̄ hō, q̄ nauigat in fluctuoso mari huius vite, ad hoc, q̄ debet posse dirigi in via iustitiæ, & ad portū salutis, ipse indiget summo Rege, vt persona remige. Iō dicit Deo, Dirige me, s. tu Deus, Indiget certa lege tanquam ductrice. Iō dicit. In veritate tua, quæ. f. est lex certa. Indiget sancto grege, sicut cā motrice, doces me inquit. f. mediāte statu Spiritus sancti, & hoib; bonis & sanctis. Indiget alto auge, vt anchora tractrice. (Saluator inq̄). Aux dī loc⁹ altior ad quē pōt ascendere planeta aduersus poli, significās altitudinē Paradisi, q̄ dēt nos trahere, & allicere, & p̄ cōsequēs ad bñ operādū dirigere, q̄ ostendit i verbo, Saluator, g. a. f. salus eterna est ille port⁹, & ille fruct⁹, ad quē nauigat, & i. Dicā igit q̄ directio nra dēt. hīc Deum pro rectore, Deum (dico) pro rectore, Legem pro splendore, Dirige me inquit o Deus, Iustum pro motore, Supponit, n. Philosophi, Celi seu Paradisi p̄ tractore, & Theologi, q̄ corpora celestia intelligentias habent motrices, & suorum motū dirigerit. Nunquam, n. ita ordinatus motus habent, nec ita infallibiliter current, nisi causā infallibilem, hoc est spiritus intelligibiles ipsas dirigerent, & mouerent. Sic verē dico, q̄ homo nunquā ad bonū mouetur aut ducit nisi à re intellectuāli, f. ipso Deo spūaliter dirigat. Deus, n. ipse in nostris actib; est director, & nrorū actū infallibilis ordinator, Et iō dicit. Dirige me. f. Deus, q. d. ad te pertinet ista directio, non ad alium. Hieremias, n. Hie. 10. dicit, Scio dñe q̄ non est hois uia eius, nec viri, vt ambulat & dirigat gressus suos. Dauid verū dicit in Ps. q̄ apud dñm gressus hois dirigunt. Ex q̄bus duob; cōcludit, q̄ hō se à seipso nō dirigere, imō necesse est, q̄ a dño dirigat. (Dirige inq̄ me.) Dirige (dico) me tua p̄ntia, vt uiuā honestē. Ps. Dirige in conspectu tuo v i am meā. Itē dirige me in semita recta vt uiuā discretē. Ps. Dirige me in semita recta pp inimicos meos. Item dirige me i tua gratia, vt agā modestē. Ps. Sic splendor dñi nostri sup nos, & opera manū nostrarum dirige. Ad Deū ergo p̄tinet principaliter talis. f. retrogradatio, statio, & directio. Dicit Astrologi, q̄ ista diuersitas motū ab ipso Sole procedit, cuius radij, qui sunt fortissimi, aliquos planetas attrahunt, & faciunt stare, aliquos repellunt, & faciunt retrocedere, aliquos ante se pellunt, & faciunt directē currere. Sic verē dico, q̄ cū inter planetas, i. inter hoies sint diuersi diuersimodē in morib; incedētes, q. a. f. aliq̄ sunt retrogradi malē operando. Hie. 7. Facti sunt retrorsum, & nō in ante, alij sunt stationarij, in bono p̄seuerātes. 2. Cor. 10. Qui stat, uideat ne cadat, alij directi sp̄ in melius proficiendo. Esa. 48. Adduxi eū, & directā est via eius. istud tñ est certū, q̄ oīa ista à Sole iustitiæ Chro sunt, q. f. quosdam repellit, & reprobāt, quosdā stabiles facit & cōtinuat, quosdā verō dirigit, & ad melius operādū informat. Dirige inquit, Eccl. 39. Dirige nos in viā iustitiæ. Et nota, q̄ Deus dirigit tria genera personarum, scilicet C iustitiæ viribus adæquatos, Dirigit (dico) iustitiæ moribus antiquatos, Modestiam moribus antiquatos, f. iustitiæ subiectos v i Constantiā viribus roboratos, rib. Ps. Dirigens iustum, scrutās corda & renes Deus. Item dirigit modestiā foratos morib; Ps. Dirigit manus tuas in iudicio, docebit mites vias suas. Item dirigit constantiā roboratos virib; Prouer. 20. Dirigunt à domino gressus iuri. i. hois constantis & iuriosi. (Dirige ergo me) Et nota, q̄ iste loquitur supplicādo cum dicit. (Dirige) quia pro certo sicut cæcus, qui est in

uia periculo consuetus, nauigans, qui est in aqua fluctuosa, & in nauī putrida & ruuosa, debilis miles, qui est in pugna furiosa, ductorē suū solet rogare, ut debet eū regat, & securē & prudenter dirigat, sic nos, qui in hac uita tumus sicut cæci in magno deuo, sicut nauigantes in fluctu uario, & dormiētes in putrido nauigio, sicut pugnantes in forti plio multipliciter indigemus, q̄ discretē regamur. Et iō humiliter Deo supplicare debemus, ut curē ab eo dirigamur. (Dirige me inquit) Ad quā qdē humilē supplicationē faciendā instruimur, Thob. 4. ubi dī. Omni tēpore benedic Deū, & pe te ab eo, ut uias tuas dirigat, & cōsilia tua in ipso permanent. Et iō ille sanctus Iosaphat uidens filios Amon, Moab, & Idumeorū, cōtra se congregatos, orando Deum deuotē dicebat. 2. Paral. 20. Hoc solum habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Igitur dico, q̄ nos indigemus, q̄ Deus Dirigit corda ad bene cogitandum, Igitur dico, q̄ Consilia ad cautē ordinandum, necesse est, q̄ rigat corda, ut Vias ad rectē ambulandum, Voces ad Deum adorandum, Pedes ad nunquam declinandum, Oculos ad uerē contemplan dnm Manus ad bene operandum, Linguam ad dignē perorandum, Corpus ad pœnas tolerandum. Dirige cor tuū in viā rectā. Cuius tñ contrarium faciunt mali, de quib; dī in Ps. q̄ ipsi sunt generatio, quæ non direxit cor suū, neq; est creditus cum Deo spūs eius. Et tñ Job 24. promittitur, q̄ si hō direxerit ad Deum cor suum, spiritum eius, & statū ad se trahet. Itē necesse est, q̄ dirigantur consilia, ut cautē regule mur & ordinemur. Vnde de iusto dī Eccl. 39. q̄ in oratione confitebitur domino, & ipse dirigit consilium eius & discipulā. Itē q̄ dirigant uia nostrā, ut curē gradiamur. Ps. Dirigan tur uia meā ad custodiēdas iustificaciones tuas. Item qd dirigantur uoces, ut deuotē loquamur. f. per orationem. Ps. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Itē qd dirigat pedes, ut nō in culpam labantur. Ps. Pes meus stetit in directō in Ecclesijs, benedicam te domine. Vnde etiā de vaccis, quæ portabant arcam, dī 1. Reg. 6. q̄ ibant in directum, pergentes, & nō declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram, & tñ istæ erant uaccæ fetæ, quæ nunquam alias iugum tulerāt, & quæ uitulos domi in clufos habebāt. Ad denotandum, q̄ nullus est ita insolens & sine iugo, etiā si Vituli sui. i. carnales, & amici ipsum ad contrarium incitent. cum tñ sit, q̄ ipse ad portandū arcam Ecclesiæ, uel scripturæ per p̄gratulum, uel regularem disciplinam submittit & ordinatur, quin debeat directē in uia morum incedere, & nequaquam per uicia declinare. Esa. 35. Hęc erit uobis directio uia. Item qd dirigatur usus, ut uera contemplerur. Hier. 3. Leua oculos tuos in directum, & uide ubi p̄trata sis. Item, qd dirigantur manus ut bonū operemur. Ps. Opus manū nostrarū dirige. & 1. Mach. 3. Directa est salus in manu eius. Item qd dirigatur lingua, ut dignē fabulemur. ga ut dī in Ps. Qui loquitur iniqua, nō direxit in conspectu oculorū meorū. Item qd dirigat corpus, ut patienter sustentemur. 2. Thef. 3. Dñs autem dirigat corda & corpora nostra in charitate Dei & patientia Chfi. Talib; ergo modis dirigatur hō. Dicit ergo illud Ps. Direxit gressus meos subtrus me, & nō sunt infirmata uestigia mea. Patet igitur, q̄ directio nostra dēt habere Deū pro rectore. (Dirige me inquit.) Secundo dico, q̄ ista debet habere legem pro splendore seu ductore. (In ueritate inq̄) Nihil, n. potest bene dirigi sine lumine. Lux, n. solet uia rectā ostendere, & sic pōt dirigi quo debeat declinare. Sic uerē quia mandatum lucerna est & lex & lux, & uia uita, & increpatio discipline, sicut dicitur Prouer. 6. Ideo legis lumē necessarium est uia uia, si scilicet in uia morū rectē uult dirigi, & deduci. Ista autem lex ostenditur cū dicitur. (In ueritate) quia. f. sicut in Ps. dicitur. Mandata tua ueritas, & lex tua ueritas. Pone, si uis quomodo ad aspectū stelle maris seu poli, uel etiam orionis uel arcturi, nauæ dirigunt gressus suos, sic uerē super omnia dirigit ueritas, i. lumen fidei, & legis diuine. Vnde Eccl. 37. Deprecare altissimi, ut dirigat in ueritate uiam tuam. Ista autem ueritas directio summe necessaria est in confessione. Quia sicut dī Prouer. 28. Qui abscondit scelera sua, nō dirigetur, q̄ autē confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Patet

Patet ergo quomodo directio nostra debet habere legem pro splendore. (In ueritate inquit.) Tertio dico, q̄ ipsa debet habere iustum pro motore. Remiges, n. sunt necessarij ad directiōē nauis. Sic uiri boni, Prælati, Prædicatores & Consiliarij necessarij sunt ad nostram directionem, & ad dōctinam & exemplarem informationem. quod. f. ostendit cum dī, Deo, doce me, supple per Prælatos, Prædicatores, & iustos, quia scilicet Deus non docet hominem immediate per seipsum, sed mediātib; supradictis. Teste. n. Solimno, in Capnea in insula nunquā apparetur dirigit, imō secum in nauē per stellas ibidem nunquam diriguntur, imō secum in nauibus portant aues, quæ terram naturaliter sentientes, semper se uertunt, & uolitant uersus illam partem ubi propius sentiunt terram esse, & sic mediātib; auib; diriguntur, vt ait. Sic uerē dico, q̄ in insula huius mundi, stella fixa Deus uisibiliter non apparet, nec nos apparetur dirigit, siue doceat, ergo necesse est, q̄ aues. i. uiros iustos, doctores. f. & p̄gratos habeamus, ad quorum motus & gestus & documēta pariter, & exempla, uias nostras in dño dirigamus. Quia. n. in odoratu deuotionis terram Paradisi sentiunt, iō nos bene docent & dirigunt. Job 35. Docet nos super iumenta terræ, & in auib; erudit nos. Vnde de tali directiōe facta per iustos potest dici illud Sapient. 10. Direxit opera eorū in manu Prophætæ sancti. Habeat ergo nostra directio iustū probū motorem. Quarto dico, q̄ ista debet habere cœlum p̄ tractore seu allectore, quod ostenditur cū dī. (Saluator) quia tu inquit es: Deus saluator meus. Salus, n. æterna; quæ alibi nō habetur, quā in cœlo, est obiectum alliciens & attrahentiū, vt nos ad portum debitum dirigat. vnde. 1. Mach. 3. Directa est salus in manu eius. Et talem directiōem vt dñs iniunge re Genes. 13. Leua oculos tuos in directum, & uide. Sequitur. Omnem terram, quam circumspicis, tibi dabo. Ista est. n. terra promissionis, f. Paradisi, cuius tractus debet dirigere gressus nostros. Sicut. n. adamantina rupes in mari naues ita fortiter attrahunt, q̄ ita impetuosē ibi currūt, vt se q̄q; destruant & cōfringant, sic pro certo gloria æterna sanctōs rāter allectit, & attrahit, q̄ tanto impetu & feruore uersus eā ecurrerunt & iter suum ad eam dixerunt, q̄ multi se p̄ martirium confregerunt, confringi & conterī dimiserunt. Exod. 12. In fortitudine sua directus est cū Angelo. Patet. ergo quomodo homo in bonis actibus potest dirigi. Per { Gloria uia solatia, Iustorum sana auxilia, Diuinæ legis clara consilia, Ipsius Dei pia suffragia. Bene ergo dicit. Dirige in ueritate, & c. Sufficit. Vide infra de uia, & de recto. Diripere. Potest notari de diripere, sicut de rapere. f. q̄ aliqui diripiuntur spiritualiter gratiam amittentes. Ps. Qui oderunt nos, diripiēbant sibi. Alij diripiuntur temporaliter, terrena dimittentes. Ps. Diripiant alieni labores eius. Alij diripiuntur æternaliter, tormenta patientes. vnde de Dæmonibus animas diripientib; pōt dici illud 1. Reg. 23. Philistij oppugnat Cellam, & diripiunt areas. Tria enim sunt bona. f. gratiæ, fortunæ, gloriæ. Prima diripiuntur per tentatores, secūda per tyrannos, tertia per tortores & c. Vide infra de rapere & c. Diruere, Dirutus. Vide destruere. Dirumpere. Vide ubi Rumpere. Discedere. Cum discedere denotet mihi quandam separationem & diuisionem, & à loco, uel à persona elongationem uel disfunctionem, possum notare, q̄ in scriptura reperio Dei, quod est metuendum, Diaboli, quod est diligendum, Iusti, quod est eligendum, Impij, quod est negligendum. Discedit. n. ab homine Deus, dū ipse hō per culpas contaminatur. Discedit ab eo Diabolus, dum culpas abominatur. Discedit à malo iustus dū uirtutibus illuminatur. Discedit à bono impius dū uitijs coinquinat. De discessione ergo Dei, quæ est metuenda, qua. f. Deus discedit à peccatore, ipsum in peccato dimittēdo, ipsum nō corrigendo, & eū pp. uitiā

abhorrendo, dicit David in Ps. sic, Ne discesseris à me, quā tribulatio proxima est, & iō est qui adiuuet. & alio psalmo dicit. Domine ne discedas à me, exurge & intēde iudicio meo & c. De discessione aut Diaboli, quæ est appetenda, dī 2. Corin. 12. Datus est mihi Angelus Sathanæ, qui me collaphizet, propter quod ter dominum rogauī, vt discederet à me. De discessione uerō uiri iusti, quæ est commendanda, quia. f. bonus non discedit nisi à malo, pōt dici illud 2. Tim. 2. Discedit ab iniquitate oī, qui inuocat nomen dñi. De discessione uerō impij, quæ est abhorrenda & contemnenda, quia. f. semper discedit à bono, dī 1. Corin. 7. Infidelis si discedit, discadat. His ergo præmissis, dicamus solum de discessu iusti qui est uirtuosus, & de discessu impij, qui est uiciosus. Est igitur discessus iusti, qui est uirtuosus. Elementa enim nobilia naturaliter separantur, & discedunt ab ignobilibus, sicut patet, quia ignis hic in aliqua materia grossa detentus, nō cessat sursum ascendere, ac si uelit discedere, & abire. Sic uerē nobiles & iusti semper ab omni ignobilitate discedūt, & ab omni malo se separant, & se iungunt. 1. Reg. 15. Abite, recedite atque discedite. Vnde nota, quod iustus discedit à iniqua societate, ne per eam decipiat, A uitiorum iniquitate, ne per eam inficiatur, A seculari auctoritate, ne propter eam eiiciatur. Discadat ergo à mala societate, ne p̄ eam decipiat, Eccl. 7. Discede ab iniquo, & deficiat mala à te. Malos etiā debet iustus à se reicere, & discedere compellere, dicens illud Ps. Discedere à me omnes, qui operamini iniquitatem. Itē discadat ab iniquitate. Eccl. 35. Salutare sacrificium atcedere mandatis, & discedere ab iniquitate. Item discadat à seculi pompositate. Eccl. 13. Aduocatus à potentiore discede. Hic est ergo discessus iusti, qui est uirtuosus. Secundo dico, & c. est discessus impij, qui est uiciosus. Et sic nota, quod mali a Deo per peccatum & malitiam, Discidunt { a seipsis per disensionem & discordiam, a fide per infidelitatem & idololatriam, a Christo per finalem cōdemnationem & miseriam scilicet in iudicio. Dicam ergo, q̄ est quidā discessus malorū, q̄ est nequitia, & iste est ille, quo peccator discedit, & separatur à Deo peccatum. Ps. Spreuisti omnes discedentes à te. Item est quidā discessus superbiorū & iracondiorū, qui est discordia. Act. 28. Cumq; inuicē nō essent consentientes, discederūt. Item quidā discessus malorū infidelium & puerorū q̄ est idololatriā. Timo. 4. In nouissimis diebus qdā discedent à fide, & adhibebunt spiritib; erroris. Item est quidā discessus miserorum & damnatorum, qui erit desolationis & tristitiæ, ille. f. quo dānati cōpellentur à societate Dei angelorum & sanctorū discedere, & in ignem æternū cum dæmonib; recedere, & abire. Marth. 25. Tunc dicit. Chrs his, qui in sinistris sunt. Discedite à me maledicti in ignē æternū, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Vide infra de uerbo, & Recedere. Discere. Discere idē est quod scire incipere. Discere. n. est in fieri scire in facto esse. Debent autē discere nouitij, & ignorātes, & discipuli. Et iō à discere dī disciplina, & ab utroq; discipulus nominat. Et uerē discere ualde est necessariū, quia oīs ars & scientia ignoratur, nisi primus addiscatur. Iō dicit Orig. super Exod. Punge oculum, & dabit lachrymam, stringe mentē, & dabit intellectū. Nihil, n. est itā incredibile quin dicēdo fiat probabile. Isid. ery. li. no. de synonymis dixit. Discere quod nescis, ne doctōr inutilis in ueniaris. Ita. n. duo ualde proficiūt studentib;. Inquirere qd nesciunt, & docere quod sciunt. Vnde ibidem. Bonum qd audieris, dic, bonū quod didicisti, doce, discendi atq; docendi nō cōtēnas studiū, Dādo. n. sapiētia, largior fit, & dū plus largis, plus abūdar. possumus ergo notare, q̄ duo principali ter sūt discēda. f. bonū sapere, & bonū facere. Bonum sapere, pertinet ad sapientiam, bonum facere, pertinet ad uitā. Discere ergo debemus sapientiam dum temporis opportunitatē habemus. Sed pro certo ad hoc, q̄ quis bene studeat uel addiscat, plura sunt necessaria, uidelicet Congruitas doctoris, Sedulitas laboris, Tenuitas prosperitatis, Habilitas societatis, Longinquitas natiuitatis. Diction. Berchorij. HH 2 Ne-

¶ Necessarium est ergo habere doctoris congruitatem. Pueri. n. a lacte nutriti si fuerit corruptum, corrumpuntur, si verò durum fuerit, impinguntur. Et iò dicit Plinius q̄ cerna q̄n paritur, solet herbas medicinales comedere, vt suis filijs possit lac salubrius ministrare. Tandè q̄n crescunt, docet eos currere, & fugere, & pericula declinare, & ducens eos p̄ prarupta, docet eos saltare. Sic proculdubio dico, q̄ puer, q̄ bene vult addiscere, necesse est, q̄ bonam nutricem & bonum doctorem per prædicationem sibi procuret, qui herbas sanæ scientiæ comedere, & sibi incorporare studeat, vt tandè suis possit discipulis lac salubris doctrinæ ministrare. Qui èt eos doceat p̄ bona opera currere, vitia & scelerata fugere, & prarupta Inferni & alia pericula euitare. Iò Chrs̄ bonus doctor prædicabat. Mat. 11. Dicite à me, q̄a mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem aiab. vestris. Vbi nota, q̄ à tali doctore est discendum pp̄ eius sublimitatem seu auctoritatem. (A me inquit, qui. f. sum talis & tatus) Itè pp̄ eius benignitatè, q̄a mitis & humilis, pp̄ nostram vtilitatè, quia inuenietis requiem aiab. vestris. vnde Hier. 9. Di dicerunt à patrib. suis. Et breuiter, q̄ homo debeat discere & à personis, & in loco vbi possit scientiam inuenire, patet Baruc. 3. ubi dicitur. Discite vbi sit sapientia, vbi sit virtus, vbi sit scientia, vbi sit lumen oculorum, & pax &c. Expone quis locus studij est eligendus, vbi sit scientia & pax &c. (A me ergo discite) Matthe. 2. Herodes didicit ab eis, scilicet à Magis, tempus stellæ. Est ergo necessaria doctoris congruitas. ¶ Secundo est necessaria laboris sedulitas. Sedule. n. & stabiliter debet homo laborare, audire scilicet & studere, si ad scientiã cupiat peruenire. Sicut. n. oues q̄n sunt bonis pascuis, sistunt & audè herbas quousq; ad radicè vadunt, & continuè ibi sistunt, & inde non recedunt quousq; fuerint satiata. sic uerè boni auditores q̄n bona pascua. i. boni doctores inueniunt quousq; satiati. i. scia plenè fuerint, exinde recedere, vel abire nõ solènt. vñ 2. Tim. 3. Permane in his, quæ didicisti. Qd̄ est cõtra multos similes capreis. Capræ. n. vt dicit Phnius, nunquam in eis dè pascuis perseuerant, imò de loco ad locũ seppissimè se cõuertunt. Herbas èt vsq; ad radicè nõ comedunt, imò solũ extremitates frondiuũ, & herbarũ rodunt. Sic uerè multi sunt, qui in una pascua. i. in vno studio vel scia nõ perseuerant. Discerunt. n. de pascua ad pascua, de studio ad studiu, de facultate ad facultatem, & tales proculdubio nõ rodunt herbas vsq; ad radicè. i. non acquirunt sciam vsq; ad fundamentũ & profunditatè, imò solũmodo ad extremitatè & superficè acquirunt. de istis d̄ 1. Tim. 5. Discunt circuire domos, nõ solũ otiosè, sed uerbosè & curiosè loquentes quæ non oportet. De istis èt p̄t intelligi illud 2. Tim. 3. Semper discentes, & nunquã ad scientiã ueritatis perueniente. Contra tales loquitur Senec. Epistola 2. Nihil ita sanitate impedit, ut remediõrũ crebra mutatio. Nõ conualescit planta, quæ sepe transferatur, nihil ita utile est, q̄ in transitu proficit. Sic ergo multi sunt, q̄ libros statim fallidiũt, quos uiderint. Cum ergo multa percurrens unũ excipere, quod illa die coquas. Necessaria est ergo laboris sedulitas seu continuitas. Quod bene facit Thomas Philosophus, qui post 107. annos moriebatur quando discere incipiebat. ¶ Tertio necessaria est uirtus seu rerũ tenuitas & paupertas. Pergamentum. n. pingue malè retinet scripturam impressam. Sic uerè homo pinguis in delictijs atq; diuitijs enutritus, ut cõter, non bene retinet, nec addiscit. Iò dicit Senec. in 17. Epistola. Studijs & diuitijs pariter uacare nõ potes. Si uerò uacare uis, pauper sis, aut pauperi similis. Multis. n. ad philosophandum oblitere diuitiã, paupertas uerò expedita est & secura. Necessaria est ergo rerũ tenuitas. ¶ Quarto dico, q̄ necessaria est bona societas. Facile. n. addiscitur quod à socijs frequenter. Et iò q̄ bene addiscere uult, dèc bonos socios frequenter. Vñ Senec. Illos te cõmittit, qui te possunt facere meliorè. Iò de malis d̄ in Pl. q̄ cõmixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruerunt sculpilib. eorũ. ¶ Quinto dico, q̄ necessaria est terræ longinquitas. i. patrie extraneitas. Oulus. n. & pomum nõ proficiunt in terra ubi seminant. Iò ad hoc, q̄ crescant & proficiant, necesse est, ut alibi transplantent. Apes èt in alueari suo non acquirunt mel, imò necesse est, q̄ extra aluearia sua longè exeant, vbi odoriferos flores quærant, in quib. mel inueniunt, de quo cũ onerata fuerint, ad aluearia

redeunt, ut dicit Pl. Sic proculdubio in loco ubi seminati, ubi q̄ nascit, inter amicos, & nos parũ p̄t proficere, neq; aliqd̄ addiscere, uel ualere. Nemo. n. acceptus est propheta in patria sua. Familiaritas. n. & notitia personarum ualde impedit ad bene discendum. Necesse est ergo, q̄ homo alibi, ad terrã extraneã transplantetur, q̄ extra aluearia domus propriæ longè ad studiu accedat, ubi melle scientia fere pleat, ut inde plenus & oneratus ad patria reueniat, & accedat. Sicut. n. dicit Hugo, ista sunt necessaria homini, qui uult discere, scilicet tenuitas, & terra ignota. Iò bene consilij. G. 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua. Sic ergo patet, q̄ discere debemus scientialia. ¶ Sed adhuc dico, q̄ discere debemus opabilia. Melius est. n. discere faciendã, & didicendã q̄ sciendã. Iò Elia. 1. d̄. Quiescite agerã peruersè, discite bene facere. Et aduertamus, q̄ sicut aialia bruta humanos actus nesciunt facere, adhuc tamen coguntur addiscere, & ad hoc quandoq; uerbis, q̄q; uerberib. edocentur, sicut patet de simia, quæ dicit ludere, & saltare, de elephante, qui. f. secundũ Plinium discit & docet & Regem cognoscere & adorare, de uiculo marino, qui sm eundem discit, & docet mugitu & uultu hoies salutare, sic uerè (charissimi) licet nos alij brutales & aiales, actus humanos. i. actus rectos, uirtuosos & rónabiles facere naturaliter nesciamus, adhuc tamen debemus discere, & nos totis affectib. applicare. q̄a sicut d̄ Prouer. 17. Qui euitat discere, incidit in mala. Nota ergo, q̄ quidam dicunt benefacere diuinis inspirationib. sicut sunt multi, q̄ per seipos docentur & instruantur. Gal. Neque. n. illud ab homine didici, sed per reuelationè. Quidã èt exemplis, & inductionib. Ideo d̄ Prouerborum 6. Vade ad formicam o piger, & considera uias eius, & discite scientiam. & Prouerbio. 24. Exemplo didicisti disciplinam. Quidã etiam pœnis & correctionib. sicut elephas, qui uerberibus domesticatur, & obedire docetur. Vnde Hebræ. 5. Didicit ex his, quæ passus est, obedientiam. Discere ergo debemus res utiles & necessaria ad salutem. Iuxta consilium Baruc 3. Discite ubi sit prudentia, ubi sit uirtus, ubi sit intellectus, ut scias simul ubi sit longiturnitas uitæ & uictus, ubi sit lumen oculorum & pax. Vbi ostendit, q̄ nos debemus discere mentalis prouidetiæ sedulitatem. (Discite inquit ubi sit prudentia) Virtutis patientiæ stabilitatem (longiturnitas inquit) Cœlestis affluentie scilicetatem, quia. f. debemus discere ubi sit uita, uictus, lumen & pax. Debemus ergo discere exteriora prouidè gubernare (prudentia), asperiora solidè tolerare, (longiturnitas) Superiora feruidè affectare (uita inquit, lumen & pax.) Discamus ergo gubernare exteriora prudentia, quæ. f. pertinet ad regimen exteriorum. 1. Tim. 5. Discat primum domum suam regere. Item discamus asperiora. i. mundi tribulationes tolerare. Vnde Isid. de synonymymis. Discite mala magis tolerare, q̄ facere. Itè discamus affectare superiora, s. bona aterna, quæ ponunt in illis tribus, uita, uictus, lumen & pax. Vnde Sapi. 7. Abscondita & improuisa didici &c. Et ista de Addiscere sufficiant.

Disciplina. Nota, q̄ licet disciplina aliquoties sumat̄ a pro morum compositione, sicut Eccl. 10. Vir prudens & disciplinatus non murmurabit correctus Cõter tamen sumitur pro correctione, sicut d̄ Prouer. 22. Stultitia colligata est in corde pueri, & uirga disciplinæ sagabit eam. Postulamus ergo dicere, q̄ disciplina quandoque accipitur pro morali perfectione, item pro pœnali correctione. Accipitur dico pro perfectione seu conditione morali, sicut homo d̄ bene disciplinatus, qui quantum ad gestum, uestitum, motum, affectum est bene dispositus & maturus. Et sic loquitur Hugo Epistola. 13. Disciplina (inquit) ceruicè disponit, uultum componit, oculos ligat, cachinnos cohibet, moderatur linguam, gulam cedit, iram fugat. Item accipitur pro correctione pœnali, & sic accipitur in Pl. Disciplina tua correxit me in finè, disciplina tua ipsa me docuit. Quocunq; ergo modo accipatur, disciplina est tenenda, seruanda, sustinenda. Disciplina. n. & sapientiam, q̄ abijcit, infœlix est. Sap. 3. Disciplina. n. correctio seu tribulatio, siue inferatur à Deo, siue à p̄lato, siue èt à mundo, semper est proficua sustinenti. Sicut. n. uidemus, q̄ æq̄ indomiti multis punctioibus & uexationibus, disciplinis & correctionibus edomantur & humanis uisibus deputantur. ur̄i & elephantes & similes per correctiones & afflictiones disciplina

ti & docti efficiunt, ita q̄ postmodũ inter hoies digni sunt habitare, qui prius siluestres erant, & inter feras solummodo habitabant, sic uerè charissimi sine disciplina & correctione efficiunt homo rotus rudis, siluestris & indoctus, & bestialibus moribus informatus, si tñ disciplinatus fuerit, & correctus, & pœnis & laboribus subiugatus, ita quæque doctus & perfectus efficiunt, q̄ inter hoies, i. inter sapientes & bonos habitare dignus h̄t. Disciplinam ergo domini sustinere debemus, quia sicut d̄ Ecclesiast. 33. Cibaria, & uirga, & onus aino, panis & disciplina & opus seruo. Et aduerte, q̄ disciplina & correctio tria specialiter operantur. Illa enim infert corpori dolorem, quia dicitur uirga, Aufert otij torporem, quia dicitur onus & opus, Confert gloriæ dulcorem, Cibaria inquit & panis. ¶ Dico. n. q̄ per disciplinam corpori dolor infertur, & hoc ostendit cum d̄r. (Disciplina) Disciplina. n. comparat uirga. Virga. n. sicut dicit Isid. d̄r. quasi uirgens, ad denotandum, q̄ per uirgam correctionis & disciplina homo uolenter regitur, & ad bonum inclinatur. vnde Prouer. 23. Si percussis eum uirga, non morietur, tu uirga percutes eum, & animam de inferno liberabis. Et nota, q̄ uirga utuntur Magistri ad pueros uerberandum, Sic uerè uirga correctionis & disciplina ualde est necessaria omnibus p̄ Reges ad populos imperandum, Pastores ad gregem dirigendum, Pauperes ad canes repellendum, cessaria omnibus p̄ sonis iurisdictionem habentibus. ¶ Prælati, Pastores Magistris, & Iudicib. dominis atque Regib. Cum tali. n. uirga, i. cũ aspera correctio & disciplina, pueri. i. simplices intruuntur, & greges & inferiores gubernantur, canes & peruersiores reprimuntur. De ista ergo uirga dicitur in Pl. Reges eos in uirga ferrea &c. Visitabo in uirga iniquitates eorum, & in uerberibus peccata eorum. Illa tamen uirtus contra multos, qui re uera ita sunt peruersi, q̄ per uirgam non emendantur, imò quanto plus per uirgam correctionis uerberantur, tanto amplius in disciplina uolunt efficiuntur, similes leoni, qui est animal, quod nunquam uirga domat, imò quanto plus percitur, tanto plus irascitur, & crudelis efficit. Rhinoceros etiam animal est indomabile, imò si aliquo casu à uenatore capitur, ante triduum præ desperatione & dolore moritur. Sic uerè multi sunt, quos uirga disciplina nõ corrigit, nec emendat, sed ipsos potius ad desperationem & in obtinationem incitat, & inflammat. Siue. n. percutione ab homine per correctionem, siue à Deo p̄ tribulationem, ipsi tñ non emendant, sed potius in malo indurant. Hier. 5. Percussisti eos, & non doluerunt, attriuisisti eos, & renuerunt accipere disciplinam. Patet ergo, q̄ per disciplinã corpori dolor infertur, q̄ sicut d̄ Hebr. 12. Omnis disciplina in presenti nõ uel esse gaudij, sed maroris. Virga ergo ista est uirga disciplina, quæ fugat stultitiam de corpore pueri, sicut d̄ Prouer. 22. Per hanc ergo corpori dolor infert. ¶ Secundo dico, q̄ p̄ istam otij torpor aufertur, quod ostendit cum d̄r. (onus & opus) Onus. n. & quies, opus & otium sunt contraria, & iò q̄n supponitur onus & opus, bene sequitur, q̄ per disciplinam torpor, & otium euitatur. Homo. n. qui disciplinis & correctionib. subijcitur, à torpore & otio segregatur. Iò bene consilij Hebr. 12. In disciplina perseuerate sicut filij. Otium. n. est uituperabile in scriptura, oēs. n. creaturæ otium detestatur. Cælum. n. optime seruat disciplinã & regulam motus sui. Formicæ etiam, quæ sunt minimæ creaturæ, nunquam cessant ab opere & à motu, cõtinuè. n. laborant pro granis aggregandis. Apes etiam, ut dicit Ambrosius & Plinius, maximam disciplinam seruant inter se, nulla. n. inter ipsas est otiosa, imò otiosas à se eiiciunt, ipsasq; puniunt & expellunt. Sic uerè charissimi, inter nos debet esse maxima disciplina quantum ad otium uitandum, quia. f. nunquam debemus à motu bonorum operum cessare, nec otio uel torpori uacare, imò sp̄ nos debemus in bonis operibus exercere. Opus inquit. unde Eccl. 33. Operatur in disciplina, & quærit requiescere. Multi tamen sunt, qui disciplinam correctionis non accipiunt, imò in torpore & otio se inuoluunt. Amant. n. delicias, non laborem, & otium, nõ sudorè. Vnde in Pl. Tu uerò audisti disciplinã, & proiecisti rmones meos retrorsum. Non ergo sic, sed p̄ disciplinã Docij torpor aufertur. ¶ Tertio dico, q̄ disciplina est tenenda, quia per hanc gloriæ dulcor cõfert, & hoc ostenditur cũ

d̄r. (Cibaria & panis) Sicut. n. per diligentiam & disciplinã acquiritur panis & cib. iuxta illud Matt. 10. Dignus est operarius cibo suo, sic proculdubio illi, q̄ in correctione & disciplina uolunt uiuere in hoc mudo, digni sunt in cœlesti cõuiuio manducare. Esai. 29. Panis ei datus est, aquæ eius fidelis sunt. Iò bene d̄r Prou. 13. Egestas & ignominia ei, q̄ defert disciplinã. Sap. 3. Disciplinam qui abijcit, infœlix est, quasi diceret, q̄ per disciplinã acquirunt felicitas Paradisi, sicut p̄ onera dimissionè infœlicitas inferni. Et sic dico, q̄ p̄ disciplinã felicitas acquirunt, tepiditas excutitur, p̄nalitas imprimitur &c. Et breuiter si uis, adhuc potes dicere, q̄ disciplina & compositio morum tenenda est, uidelicet, Ne dominus peccantibus irascatur, Vt à culpis quis grauib. corrigatur, Vt quis doctè in sensibus instruat, Vt deuotè parentibus pareatur, Nec peccati mors impia succurratur, Ne de uia per inuia discurratur, Vt diuina scientia acquiratur, Vt aeterna felicitas non perdat, Vt fraternitas benignitas habeatur, Vt inanis loquacitas caueatur, Vt in pace tranquillitas teneatur, Vt regalis sublimitas adeatur. Disciplina facit, ne Deus irascatur. Pl. Apprehendit disciplinam, ne quã irascatur dominus, & pereatis de uia iusta. Item facit, ut culpa corrigat̄ Pl. Disciplina tua ipsa me correxit in finem. Itè facit, ut homo doceatur. Pl. Disciplina tua ipsa me docuit. & Iob 23. dicitur de Deo, q̄ Deus aperit aures uiuorum, & erudiens eos instruit disciplina. Itè facit, ut patri pareat, patri dico corporali & spiritali. Prouer. 1. Au di fili mi disciplinã patris tui &c. Itè facit, ne iustus moriat. Vnde de iniusto d̄r econuerso Prouer. 5. q̄ ipse morietur, quia non habuit disciplinam. Item facit, ut ritè gradiatur, quia. f. sicut d̄ Prou. 6. Mandatum lucerna est & lex, & lux, & uia uitæ, increpatio disciplina. Item facit, ut sapiens quis dicatur, iuxta illud Prou. 12. Qui diligit disciplinã, diligit sciam. Et ibidè 19. Suscipe disciplinã. ut sis sapiens. Itè facit, ut felix habeatur, quia sicut econuerso d̄r Sapiens 3. disciplina qui abijcit, infœlix est. Itè facit, ut fratri succurrat. Vñ de filijs Israel d̄r, q̄ cũ miã disciplinam acceperunt. Itè facit, ne uanè q̄ loquat̄. 2. Tim. 2. Stultas aut̄ & sine disciplina q̄ntiones deuita, sciens q̄n generat̄ lites. Itè facit, ut in pace uiuatur. Eccl. 4. 1. Disciplina pacis nostræ sup̄ eũ. Itè facit, ut cor remolliat. vnde econuerso de induratis d̄r Hier. 5. Renuerit accipere disciplinam, indurauerit facie suã supra petrã. Itè, vt Chrs̄ affluatur. unde Dan. 1. præcipit, q̄ pueri de femine regio, in quib. nulla esset macula, docti disciplina, & eruditi omni sapientia, quærentur, ut possent stare in palatio coram Rege. Et breuiter, sine disciplina moralis nullus est dignus stare coram Rege Christo. sed pro certo q̄ taliter disciplinatus fuerit, omnia nõ sua præcauerit, uiliã procurabit, & aeternam gloriam finaliter possidebit.

Discipulus & famulus. Quandoque signant̄ idem præter hoc q̄ famulus depuratus est ad seruiendum, discipulus ad discendum. Et ideo discipulus est

Nomen	{	Obedienciæ & humilitatis,	Simus ergo
		Seruitij sedulitatis,	serui & disci
		Timoris & simplicitatis,	puli Dei &
		Insuper industriæ & docilitatis,	sanctorũ bo
		Etiam amicitie & familiaritatis.	norũ Docto

rũ, nostrorũ Prælatorũ. Aduerte. n. q̄ Chrs̄ dicit Luc. 14. Qui non baiulat crucè suã, & sequatur me, nõ p̄t meus esse discipulus. ¶ Vbi nota, q̄ ad hoc, qd̄ simus Discipuli Dei. i. obediētes & subditi, requiritur labor & asperitas, q̄ sustineat, q̄a debemus baiulare crucè. i. sustinere cruciamentũ laborũ, dulcor & humilitas, quo exerceat, q̄a debemus seq. i. subijci, & obedire, honor & sublimitas, cui obediãt, q̄a d̄r, me, p̄ qd̄ notatur auctoritas diuina. Illi ergo, qui Chrs̄i & sanctorũ uolunt esse imitatores & discipuli, debent sustinere asperitatè laboris, qd̄ ostenditur cum d̄r, q̄ imitatores Christi debent baiulare, i. portare crucem, per quam designatur afflictio corporis, quia. f. boni serui sm̄ Apostolũ tenent crucifi

gere carnem suam cum vitijs, & cum concupiscentijs. Crux enim s'm Augustinũ, a cruciatu d'f. Debet, n. bonus Christi discipulus cruciari per mentis, sedulitatẽ, per motus agilitatem, per victus tenuitatem. vnde Matth. 12. Discipuli esurientes ceperunt eu ellere spicas. Et Matth. 9. dixerunt discipuli Ioannis. Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter? Scholares, n. & discipuli dum instruuntur in primitiuis, solent uerberari, & castigari, vt finaliter possint ad magistratum & cathedram sublimari. Sic verẽ nos, qui sumus in vita ista sicut in Scholis primitiuorũ, debemus sustinere cruciatu laboris, vt finaliter in Paradiso attingamus ad cathedrã excellentiã & honoris. (Baiulat inquit cruce) Vnde Marc. 16. Omnis, qui uenit ad me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Sustineamus ergo asperitatem, & laborem. Secundo exerceant humilitatis dulcorem. Sequit inquit. Seg. n. humilitatẽ & amorẽ designat, Bos. n. ligatus, & equus bene in freno natus, bene sequuntur ductores suos. Quia verẽ illi, qui per obedientiam sunt ligati, & qui per disciplinam sunt infrenati, sequi debent ductores suos & doctores, & Chrm & alios superiores. Sequi dico, eis per amorem adhaerendo. Lucã 7. ibant cum illo discipuli eius. Ioan. 23. Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis, Sequi etiam ipsos imitando. Matth. 6. Accesserunt ad eum discipuli eius. Sequi in super eis obsequendo. Ioan. 19. Vidit discipulum stantem, quem diligebat Iesus. Stantem dico, vt paratum ad obediendũ & obsequendum. De tali ergo sequela d'f Matth. 8. Magister, sequar te quocunq; ieris. Colubas, n. quã melle fuerint pasta, alia columbã sequunt & usq; ad ipsarũ colubarium dulcedine mellis, quod gestant in ore, trahuntur, & producantur. Sic verẽ charissimi, Chrm & sanctos, q mel dulcis p'dicationis & doctrinã in ore gerebant, debemus sequi per humilitatẽ & imitationẽ, & usq; ad colubarium Paradisi eos prosequi per bonam operationẽ. Ezech. 1. Quocunq; declinabatur, animalia, spiritus rotã, quã prima erãt sequebantur & c. Ista sunt contra multos, discipulos Dei, scõtra malos Ecclesiasticos, & religiosos, & et Christianos, qui verẽ non sequunt Chrm vel Prãlatũ per obedientiã & humilitatem, & qñq; qd peius est, q apostasiã ab ipso fugiunt & oblationẽ. vñ Io. 6. Multi discipulo rã abierunt retro, sed iam cum eo non ambulabant. Non sic ergo, sed qui volunt esse Chri discipuli, exerceant humilitatis dulcorem.

Tertio necessarium est, q obrianeant dignitatis honorem, quod ostendit cũ d'f in persona Christi. (Me) Discipulus, n. debet timere magistrum, quia sicut d'f Luc. 9. Nõ est discipulus super magistrum. Discipulus, n. qui magistrum nõ timet, non bene pot proficere. Oia, n. naturaliter timent suum superiorem, sic aialia leone, maues aquilã, & quanto superior est potentior, honorabilior & melior, tanto plus a discipulis est timendus & amplius honorandus. Quia igitur Deus est Rex & superior omnibus creaturis, ideo merito debet timeri, & a cõctis viuentibus adorari (Me inq;). Vnde Hier. 10. Quis non timebit te o Rex gentium? Apoc. 14. Timete dñm, & date illi honorem, & aduerte, q sicut boni discipuli gaudent in aduentu boni magistri, gregatim et in Scholis solent morari, iurato magistro solent timere, & p'cipienti solent obedire, sic verẽ boni Christiani ecclesiastici vel subditi, de bono magistro vel superiore debent gaudere p bonã affectionẽ. Io. 20. Gausi sunt discipuli viso domino. Gregatim et debent uiuere per amorẽ & concordiam & dilectionem. Act. 2. Erant oes discipuli pariter. Ipsum et debent timere, & venerari per obedientiam & subiectionem. Ioã. 2. Crediderunt in eum oes discipuli eius. Sic igitur patet, q necessarium est homini ad hoc, q sit Discipulus dñi, q timeat sublimitatem, q habeat humilitatem, q sustineat penalitatem & c. Nota adhuc, q discipulus debet esse

Diligens & studiosus, Patiens & timorosus, Fidelis & amorusus, Humilis & obsequiosus, Agilis & industrius, Subtilis & ingeniosus, Pacificus non sediciosus, Credulus non suspiciosus, Iucundus & gaudiosus, Fecundus & copiosus.

dulcitatem. Vnde de quolibet diligente potest intelligi illud Ioan. 19. Vidit illum discipulum stantem, quem diligebat Iesus, & dixit ei. Ecce mater tua. Maria enim, quã cõfessionatone abijt in montana, sicut dicitur Lucã 1. signat virtutem diligentia, quã reuera mater est & matrona illorum discipulorum, qui inueniuntur stantes, semper scilicet parati ad aliquid faciendum. Item talis debet esse patiens & timorosus per reuerentiam & dubietatem. Semper enim debet timere ne offendat magistrum, Deum scilicet uel Prãlatũ. Vnde de Ioseph dicitur Matth. 27. q ipse discipulus erat Iesu, occultus tamen propter metum. Item talis debet esse fidelis & amorusus. Discipulus, n. tenetur diligere Deum, magistrum, se, & socium. Ideo Christus Ioann. 14. dicit sic. Tunc discipuli mei eritis, si dilectionem habueritis. Et Ioan. 15. efficiamini mei discipuli, sequitur. Manete in dilectione mea. Item talis debet esse humilis & obsequiosus, debet enim magistrum sequi, & ei seruire, & ministrare & obsequi. Matth. 8. Secuti sunt eum discipuli eius. Item talis debet esse agilis & industrius. Debet enim cito & velociter discurrere, & in omnibus agiler se habere. Ioan. 20. Ille alius discipulus p'currit citius Petro, & venit prior ad monumentum. Item talis debet esse subtilis & ingeniosus, quia scilicet ad bonum discipulum pertinet interrogare, & addiscere. Vnde Marc. 9. Discipuli secreto interrogabant. Et Lucã 11. dicit vnus ex discipulis eius. Domine, doce nos orare. Item debet esse talis pacificus, non sediciosus, quia scilicet boni discipuli debent cõcorditer uiuere, & cum magistris, & cum socijs. Cum magistro, dico. Matth. 2. Discumbant cum Iesu discipuli eius, quasi diceret ad discipulũ pertinet afficiari magistro. Luc. 7. ibant cum Iesu discipuli eius. Cum socijs verõ. Act. 2. Erant oes discipuli pariter in eodem loco. Item talis debet esse credulus, non suspiciosus. Discipulus, n. firmiter debet magistro credere, aliã viã aut nõquam poterit doctus esse. Christo ergo, i. prãlato, magistris & doctoribus doctus credamus, & eis assentiamus & obediamus. Io. 2. Crediderunt in eum discipuli eius. Itẽ talis debet esse iucundus & gaudiosus. Ioan. 20. Gausi sunt discipuli viso domino. Item debet esse talis fecundus & copiosus, s. alijs dãdo. Nõ, n. debet esse auarus discipulus, qui liberalem habet magistrum. I. Chrm. vnde Act. 1. d'f, q discipuli prout quisq; habebat, miserunt sanctis, qui erant in Hierusalẽ. Ista ergo de bonis dicta sunt discipulis, i. de quibusuis sãctis hominib. religiosis, & iustis, & etiam de bonis scolaribus & honestis. Sed pro certo de malis discipulis scolaribus & religiosis, & quibuslibet Christianis potest dici e conuerso, quod ipsi sunt

litigiosi non concordēs, Meticulosi sunt & recordes, Præsumptuosi sunt & discordes. Sunt (dico) mali discipuli, non concordēs, sed litigiosi. Exẽplum Luc. 22. vbi de discipulis dicitur, q oria est contentio inter eos, qui eorum uideretur esse maior. Item isti sunt recordes & meticulosi. vnde Matth. 26. Discipuli relicto Iesu fugerunt. Item sunt discordes & defectuosi, quia scilicet isti non perseverat in societate Dei. Ioan. 6. Multi Discipulorũ abierunt retro, & iam cum Christo non ambulant. Tales ergo potius sunt discipuli diaboli quã Dei, & magis carnis & mundi, quam Chri, uel boni Prãlati, seu magistri. Similes enim sunt simia, quã magistro suo obedit ad ludos, & ad uana faciendum, nunquam autem ad aliquid vtile exercendũ. Sic illi discipuli sunt Diaboli, & non Dei. Et ideo in uanis & in inutilib. sibi obediunt, & non in utilib. Christo credunt. Isti ergo Chri discipulatu cõtementes, vñr dicere cum Iudeis illud Ioan. 9. Tu Discipulus eius sis, nos aut Moyse erimus & c. Vide de Obedientia, Seruire, & subiectio.

Discordia. Vide infra in tractatu vbi diffensio.

Discretio. Nulla sunt auctoritates vocales. Vide in titulis Synonymis, scilicet de sapientia, prudentia, & similibus.

Discumbere. Nota, q discumbere sumitur pro in conuuiuo sedere. Vnde proprie illi discumbunt, qui in conuuiuo sedent, resident, aut quiescunt. Secunda autem naturam & diuersitatem conuuiuorum, distinguunt diuersitatem discumbentium. Dic ergo, quod est discubitus gratiã, culpã, Ecclesiã, & gloriã

In

In primo discumbunt iusti viatores, In secundo discumbunt vani peccatores, In tertio discumbunt Christi seruitores, In quarto discumbunt coeli possessores. Ille est discubitus, quo Christus discumbit cum hominibus ipsos spiritualiter usitando, sicut dicitur Luc. 7. Ingressus Iesus domum Phariſei discubuit, quod pro certo cum senſerit mulier. i. aia uel uoluntas, itatim debet unguentũ deo rionis accipere, & effundere sup caput ipsius recubentis, sicut dicitur de Maria Magdalena. Matth. 26. & quo etiã homines discumbunt cum Deo, eius gratiam, scientiam & Eucharistiam degustando. Discumbunt, n. cum Christo in uiridario gratiã per charitatem & humilitatẽ. Math. 15. Precepit Iesus turbe discumbere super terram. Discubunt et cum eo in prato sacre scripturã per scientiam & sagacitatẽ. Vñ Prædicatores vñ dñs loqui Io. 6. ubi uolens turbas de quinque panibus. i. de quinque libris Moysi, & duob. piscibus. i. Prophetis & Euangelis satiãre, dixit. Facite homines discumbere, erat enim senu multũ in loco, discubuerunt ergo uiri quasi quinq; milia, & accepit panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Et d'f ibidem, q plus remansit de cibis, quã primõ fuerunt distributi. Ad denotandum, q cibus scripturã quanto plus auditorib. distribuitur, tanto doctrina eius amplius augmentatur. Discubunt in super iusti cũ Chfo in conuuiuo Eucharistiã p sui corporis assumptam humanitatem. Luc. 26. Discubens cũ illis, accepit panem, & fregit, & porrigebat illis. Talib. ergo sic cum Christo discumbentibus apparet Christus, & eos instruit in credendis. Marc. 16. Recubentibus undecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatẽ illorum & c. Ille est ergo discubitus gratiã, qui est perfectõrũ. Secundo dico, q est discubitus culpã, qui est peccatorum. Diabolus enim fecit conuuiuium omnibus malis, in quo scilicet discumbunt

Carnales & luxuriosi, De carnalibus potest dici illud Ioan. 12. Lazarus unus erat de discumbentibus. Lazari n. qui leprosus fuerat s'm aliquos, corruptos & luxuriosos pot significare. De avaris verõ pot dici illud, quod de focu Symonis febricitante d'f Marc. 1. Recubebat aut focrus Symonis febricitans. Febris, n. quã calorẽ habet & sitim prouocat, signat auaritiã quã ardere, & sitire facit avarum. De crudelib. verõ d'f Marc. 6. q cũ Herodias filia saltans placuisset Herodi, simulq; discumbentib. fecit occidi Ioannẽ baptistã, & caput eius in conuuiuo apportari. De superbis uero d'f Matth. 23. q ipsi avaros primos recubitus in cenis, primas cathedras in Synagogis, salutaciones in foro, & uocari ab hominib. Rabbi. Ille est discubitus culpã, qui est peccatorũ. Tertio dico, q est discubitus Ecclesiã, qui est clericorũ. Deus, n. fecit magnum conuuiuium oibus seruitorib. suis, & posuit eis m'esam fertilem, atq; pinguem. s. mensam status Ecclesiastici, ubi diuersa sunt fercula diuersorũ beneficiorũ & dignitatũ & officiorũ. Ad istud conuuiuiũ discubentibus cum Christo diuersi modẽ sedet, sed sicut supponitur, oes ultimũ locũ eligere & ornari uirtutib. debent. In talib. discumbentibus, in uirijs Ecclesiasticis requirit humilitas & honestas, ut nec sint ambitiosi, magna querendo, nec sint inhonesti, malẽ agẽdo & sic de humilitate d'f Luc. 14. Cum inuitatus fueris ad nuptias, nõ discumbas in primo loco, sed recube in nouissimo, ut ueniens qui te inuitauit, dicat tibi. Amice, ascende superius, & erit tibi gloria coram simul discumbentib. Ois, n. q se humiliter exaltabitur & c. q. d. In conuuiuo illi qui humilibus locis & statib. contenti sunt ad ardua sunt sublimadi. E. cõuerso, illi, qui prima & sublimia querunt, & q ad dignitates ambiunt, ad bassa & humilia sunt cogendi. Sic et de honestate uita, quã in istis discumbentib. requirit, exponit parabola Matth. 22. ubi d'f, q nuptiã impletã sunt discubentibus, sed Rex tandem intrã, uidẽs hoĩem nõ uestitũ ueste nuptiali, dicit. Amice, quõ huc intrasti non habens uestem nuptiãlẽ? & sequit, q ipsum in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium continebantur, fecit recudi, quia reuera in nuptijs Ecclesiã militantis, necesse est q omnes discubentes, idest omnes beneficiari, ueste nuptiali, idest uirtute, gratiã & honestate accedant, aliã accedentes ad hũc discubitus

bitum, a Rege Christo ad indicandum ueniente, in tenebras exteriores & infernales mittẽtur, & æternis fletibus & stridoribus affligentur. Et tamen, proh dolor, de multis pertimescendum est, q ad istas tenebras expellentur, quia pro certo in Ecclesia discumbunt, & tñ uirtutum nuptialibus uestibus nullatenus induuntur. Vnde iam vñ impletum illud Marc. 2. Multi Publicani & peccatores discumbebant cum Iesu. Ille est ergo discubitus Ecclesiã, q est Clericorũ. Quarto uerõ dico q est discubitus gloriã seu patriã, qui est beatorũ. Et de hoc d'f Matth. 8. Multi ueniunt ab Oriente & Occidẽte, & recumbent cũ Abraham, Isaac & Iacob, in Regno Dei. Et Lucã 12. de Christo dicitur. Amen dico uobis, quod præcingent se, & faciet illos, i. bonos seruos, discumbere, & transiens ministrabit illis. Felix illa m'fa, ubi Deus & Angeli ministrant & c. Sufficit. vide supra de accumbere.

Discurrere. Nota, quod discursus idem est quod A continuus & frequentatus cursus, & signat profectum, seu motum boni operis, seu mali. Et ideo breuiter nos possumus distinguere, quod duplex est discursus, scilicet commendabilis & detestabilis. Commendabilis discursus est perfectio operis uirtuosi. Sicut enim orbis & planeta non cessant discurrere, & sine dilatione officium suum exercere, sic pro certo boni & sancti non debent cessare a bonorum operum circuitu & discursu. Non enim debent per negligentiam retardari, sed per bonorum operũ exercitium in bono iugiter occupari. Scintilla quandiu est ignita, solet sursum discurrere, & ascendere, statim uerõ q mortua fuerit & extincta, solet inferius descendere, & a motu & discursu quiescere & cessare. Sic proculdubio uiri sancti igne charitatis accensi, sursum ad bona aterna solent per pfectũ bonorũ operũ discurrere & uolare. Si uerõ extincti fuerint a pctõ mortali, tũc a bono pfectũ cessant, & ad terram, idest ad terrenum amorem per auaritiã descendunt. Ideo de bonis dicitur illud Sapientia. Fulgebunt iusti, & tanquam scintilla in arundinetis discurrent. In quibus uerbis ostenduntur tria, quã ualde sunt necessaria ad spirituale profectum seu discursum, uidelicet

Via rectitudo. (Iusti inquit) Motus fortitudo. (Scintilla) Rerum paucitudo. (In arundinetis.) Primum facit actus ueritatis. (Iusti) Sed secundum uirtus charitatis. (Scintilla) Sed tertium status paupertatis. (In arundinetis.) In arundinetis, qui est locus sterilissimus. Homo, n. q uult bene discurrere, necesse est, q uadat per rectã uiam, quã facit ueritas. Item necesse est, q interius sit fortis & uolũtarius ad discurrendum, quod facit charitas. Item necesse est, q nõ sit oneratus p'dere terrenorũ, qd facit paupertas. De tali ergo discursu pot dici illud Ezech. 1. Hæc erat uisio discurrens, & in medio aialiu splendor ignis & c. Ille est ergo discursus uirtuosus. Sed secundo dico, q est alius discursus uirtuosus, & iste est labor & pfectus in malis operib. & ueris. Quod potissimẽ pertinet ad auaros, qui ad modum formicẽ nõ cessat discurrere p granis. i. p diuitijs cõgregadis. Exod. 9. Dominus dedit tonitrua & grandinẽ, & discurrentia fulgura super terrã & c. Vide supra de uerbo, currere.

Diffensio, Discordia. Quãuis de diffensione & discordia pauca sint auctoritates, vt pote, vt de bello, pugna, aduersus, cõtrarietates, & similib. & et in titulis oppositis, sicut est pax, cõiunctio, congregatio, societas & c. ne tñ ista materia omittere uidear, aliqd hic notabo, & aliqua originalia cũ scripturne auctoritates deficiãt allegabo. Dicam ergo, q multi sunt qui plus delectant in discordia q in pace. Cũ, n. cã partiu cõglutinatiua & immixtiua sit humiditas, restat e contrario, q cã diffunctiua, & dissolutiua erit siccitas, partes, n. ab inuicem dissoluantur qã ipsam mixtũ consumpto radicali humido deficcãt, sicut patet in luto incinerato & cõbusto. Sic verẽ dico q in oĩ corpore mixto, in omni congregatione vnitas societatis deficit, & diuisio. i. discordia partium conualescit, qã siccitas in deuotionis exercit, qua humidũ radicale gratiã & dilectionis arefcit. Tanta est, n. hodie i partib. mixtio, & i psonis cõtrarietas, q modica occasione ibi deficit unitas & societas. Act. 15. Facta est diffensio, vt discederet ab inuicẽ Vnde breuiter notare possumus quod discordia generatur

zonis dispersi sunt per vniuersam terram Aegypti ad paleas colligendas. Paleae enim designant temporalia, quae more paleae facilius destruantur. Secundi sunt illi, qui appetunt excellentiam. 3. Reg. 22. Vidi cunctum Israel dispersum in montibus. Tertij sunt illi, qui cupiunt vanam gloriam & iactantiam. Zach. 2. Dispersi vos in quattuor ventos. Quattuor. n. venti significant vanitates, quae sunt in quattuor climatibus mundi. Quartj vero sunt illi, qui sequuntur gullam & galtrimargiam. Pl. ipsi disperguntur ad manducandum, si vero non fuerint saturati, murmurabunt. Sic igitur patet quomodo est triplex mala dispersio, videlicet

Diffusionis dilatae, Et hoc est secundum principalem litteram. Diffusionis segregatiuae, Et hoc est secundum litteram. Distractionis difgregatiuae, Et hoc est secundum litteram.

stenditur ergo dispersio vitiosa, quae fit cum concordia destruitur. Tercio principaliter dicitur, quod est dispersio dolorosa, quae fit cum blanditia longe pellunt. Et ista, scilicet illa dispersio, qua Deus malis ab inuicem diuidit, & a praesentibus confederationibus, & amicis, quas inter se habent, & mundi delectamentis, quibus simul gaudent, per tribulationem & mortem segregat, & dispergit. Pl. Disperge illos in virtute tua, & depone eos prope nos. Deus. n. dispergit malos quosque per praesentem captiuitatem, qua immittit, sicut patet in Iudaeis per vniuersum orbem dispersis in vindictam mortis Christi. Bar. 3. In captiuitate nostra sumus, qua nos dispersisti in improperum & maledictum. Quosque, qui etiam dispergit eos per mortem, quando. s. vnum post alium ad infernum transmittit. Hie. 49. Dispergam eos in omnem ventum. Et illud praedictum Est. 41. Ventus tollet eos & turbo disperget illos. Patet ergo quomodo triplex principaliter inuenitur dispersio. Vide vbi diuidere, & separare.

Disperire. Nota, quod est dispersio, qua disperitur homo pro culpa peccati & miseria. Et alia, qua disperitur per aeternalem poenam. Sed ut breuiter transeam, notabo, quod omnia peccatorum genera finaliter disperiunt, & maxime. s.

Illi qui Vestuntur diuitiarum veste, Imbuuntur maliciarum veste, Corruunt propter deliciarum pestem, Abutuntur iusticiarum fuste.

Dicam ergo, quod disperiri digni sunt illi, qui sunt diuitijs opulenti, scilicet mali diuites, de quibus dicitur Soph. 1. Disperierunt omnes inuoluti argento. Sequitur in fine. Argentum & aurum eorum non poterit eos liberare in die irae domini. Item disperiri digni sunt malicijs fraudulentis, falsi homines & malitiosi. Vnde Thren. 5. Contensbratum est cor meum propter montem Syon, quia disperit, vulpes ambulauerunt in eo. (Vulpes inquit, id est fallaces) Item disperiri mereantur illi, qui sunt delictijs temulentis, seu seculentis. Pl. Disperierunt in Endor, facti sunt ut bestiae terrae. Item disperiri mereantur illi, qui sunt in iustitijs virulenti. Pl. In iustis autem disperibunt simul reliquiae impiorum interibunt &c. Vide infra de Perire. Sufficit.

Displicere. Nota, quod est displicentia Dei, iusti, & impij. Nam Deo displicet omnis iniquitas, nam iusto displicet scelus prauitas, nam malis displicet virtus & bonitas. Est ergo displicentia Dei, qua sibi displicent malorum opera. Altissimus. n. odio habet peccatores sicut dicitur Eccl. 12. Et ideo non mirum si eorum opera sibi displicent, cum sint mala. Vnde 2. Reg. 11. dicitur, quod cum Dauid proditiose occidisset Uriam, & uxorem eius sedasset displicuit verbu hoc quod fecerat Dauid coram domino. Et merito, quia Dauid erat rex & propheta, & a domino expresse promotus ad regnum. quia. s. plus displicet Deo opera magnorum hominum, quam paruorum, prophetarum. s. sacerdotum, quam secularium, & senum est magis quam iuuenum, & maxime quam inuenit eos ingratos suorum beneficiorum. Sicut. n. dicit Auicenna, minus nocet punctura apum iuuenum quam senum. Plus. n. ledunt serpentes de die quam de nocte. Sic verum Deum plus offendunt & ei plus displicent senes & prouecti male facientes, quam iuuenes, & plus diurni quam nocturni, i. plus clares, videntes & sapientes, quam simplices & ignorantibus. Deo ergo displicet actus carnalis immunditatis, sicut hic in Dauid uxore aliena sedare. Actus praesumptiouis & superbiae, qui fuit in Dauid populum numerante. De quo 1. Paralyp. 21. Dicitur, quod displicuit Deo & percussit Israel. Actus infidelitatis & inconstantiae. Eccl. 5. Displicet ei infidelis & stulta promissio.

Ita est ergo displicentia Dei, qua sibi displicent malorum opera. Est etiam alia displicentia, qua iustis displicent propria scelera. Sicut enim infirmo plus displicet propria infirmitas quam aliena, & hoc quia melius sentit illa, sic iusto plus displicet peccatum proprium quam alienum. Certe. n. fel habet in intestinis circa feces, sicut Auicenna. Sic iustus fel iracundiae, indignationis & displicentiae suae habet magis hinc facies proprias, i. erga propria delicta quam alibi. Ezech. 36. Recordabimini viarum vestrarum pessimiarum studiorumque non bonorum, & displicebunt vobis iniquitates vestrae. Et vera iustis displicent iniquitates, non solum illae, quas commiserunt, imo etiam illae, quas actualiter committunt. valde enim displicet iusto cum ex tentatione labitur in peccatum. Talis enim differtia est inter iustum & impium peccatores, sicut inter fulgur & lapidem desursum ad terram cadentes. Lapis. n. impetuose & directe cadit, cum non habeat aliquod retinaculum quod impediatur eius casum, est enim frigidus & siccus, quae sunt qualitates, quae ad centrum inferius habent motum. Fulgur autem non directe nec sine reuolutione cadit, imo circumflexuos, nunc sursum, nunc deorsum, nunc dextrorsum, nunc sinistrorsum fertur, & ita cum quadam displicentia propriae naturae inferius descendit. Na est pondus propriae terretitatis, cum sit de terretibus vaporibus inflammatis, ipsum inferius detrahit, visus ignea, quae istud sursum pro viribus eleuat, istud descensum impedit, & retardat. Sic verum dico, quod peccator, qui totus est terreus, grauis. s. & ponderosus, frigidus & indolentus, quando peccato labitur, directe sine consideratione & displicentia cadere comprobatur. Iustus vero propter igneam charitatis calorem, quem habebat, est potius tetationis ad peccatum pellitur, cum quadam circumflexione, consideratione & dolore ab impetu retardatur, & cum quadam displicentia ad peccatum descendere comprobatur. Ezech. 20. Displicet tuis vobis in conspectu vestro in omnibus malicijs vestris &c. Ita est ergo displicentia, qua iustis displicent propria scelera. Tercio est displicentia, qua malis displicent virtutes muera. Sicut. n. iustis displicent omnia vitiosa, sic malis omnia virtuosia. Vni cuique enim rei displicet suum contrarium. Et ideo dicit Seneca. lib. de moribus. Malis displicere, laudari est. Et ideo Eccl. 21. dicitur. Verbum sapiens iustus laudabit, au diuit luxuriosus, & displicet ei. Pater ergo, quod est displicentia Dei, iusti, & impij &c. Vide infra de Placere.

Disponere. Res bene disposita dicitur, quae bene in suis qualitatibus ordinatur, & quae ultra debitam rationem non minuitur nec augetur. Est igitur dispositio idem quod ordinatio & prouisio regularis, & quae ad statum debitum reductio. Breuiter ergo notabo, quod in scriptura sacra fit meto de dispositione diuina, & de dispositione humana. Deus. n. & diuina sapientia, vel occulte vel manifesto omnia disponit, & sicut sunt naturalia siue spiritualia, siue foruita & accidentalia, omnia ordinat, & componit. Sapientia. n. seu prouidentia diuina est illa, quae sicut dicitur Sap. 8. attingit a fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Domus. n. quae per rationem regitur, necesse est, quod patre familias principaliter disponat, quauis sub ipso ordinat per substitutos ministros in minoribus gubernetur. Sic verum domus & regimē mundi per Deum principaliter sicut per principalem dñm disponitur, quauis ipso ordinante per substitutos ministros. s. Angelos, stellas, qualitates elementorum, voluntates hominum, adminicula maiorum, secundarium ministrorum. Sap. 12. Cum ergo sis iustus, iustē omnia disponis. Igitur notabo, quod a diuina ordinatione & prouisione prouenit

Dispositio naturalis, Prima fit in rebus exterioribus, & haec est illa, qua Deus disponit vicissitudines temporum, variationes rerum, mutationes & tribulationes regnorum, de qua dicitur Sap. 12. Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas & cum magna reuerentia disponis nos. Disponit enim nos Deus quantum ad exteriora regimina mediantibus Angelis ministrantibus, planetis influentibus, praetatis regentibus, magistris iustruentibus, ut dicitur est. vnde Eccl. 3. Vidi afflictionem, quam dedit Deus filiis hominum, ut distendantur in ea. cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit dispositioni eorum. Prima ergo Dei dispositio fit in rebus exterioribus.

terioribus. Secunda Dei dispositio fit in rebus interioribus, scilicet disponendo homines quantum ad mores, Deus. n. disponit hominem per gratiam, ut tandem fiat habilis ad gloriam. Actus enim actiuorū sunt in patiente praedispōsto. & ad hoc quod forma materiae introducatur, necesse est quod antea disponatur. Sic ad hoc, quod Deus introducat in hominem gloriam necesse est, quod ipsum disponat primitus per gratiam. Tali ergo dispositioni cooperatur sapientia sicut lucerna. Eccl. 1. Sapientia dispositio legis est. Lex diuina sicut regula. Act. 7. Accepistis legem in dispositione Angelorum. Tribulatio sicut ferula. Sap. 3. In paucis vexati, in multis bene disponentur. Istis ergo cooperantibus, Deus per gratiam hominem disponit, & sic in eo finaliter gratiam introducit. Pl. Dispositio testamenti electis meis. Gratia enim Dei testamentum dicitur, quod eius virtute haereditas gloriae reparatur. Ita est ergo tertia dispositio, quae fit in rebus superioribus. s. in gloria aeterna, quae ipse ordinauit & disponit nobis dare. Luca 22. Et ego dispono vobis sicut disposui mihi pater meus regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo. Ita est igitur dispositio diuina. Secundo dico, quod est dispositio humana. Et ista est vel passiva, vel actiua. Passiua dico, quod est quae quis est moraliter bene dispositus, ut pote quae non est grauatus vitijs vel infirmus. Vnde et dispositio dicitur iusti, quando in edificio Ecclesiae in locis suis & statibus secundum virtutes & merita sunt debite ordinati. Hester 1. Super pauimē tuum dispositi erant, quod mira varietate pictura decorabat. Actiua verum iustorum dispositio est illa, qua iusti disponunt virtualiter se & sua. Est igitur dispositio nomen

Auctoritatis, Auctoritatis dico, quod est dispositio de subditis, Sagacitatis, de Ecclesia, vel de regno, Vitutatis, de Ecclesia, vel de regno pertinet ad superiorem. Vnde de bono praetato potest intelligi illud Thob. 5. Credo, quod bonus Angelus dñi comiteretur ei, & bene disponat omnia, quae circa eum geruntur. Sagacitatis est quod est bene disponere negotia pertinet ad prudentem. 2. Paral. 7. Copleuit Salomon omnia, quae disposuerat. Vitutatis insuper, quod est in omni negotio valde est utilis dispositio & ordinatio bona. 2. Paral. 30. Steterunt. s. Lauitae, in ordine suo secundum dispositionem & legem Moysi. Notabo ergo quod nos debemus bene & modeste nos disponere

Debellandum hostes viriliter, Gubernandum vitam salubriter, Contemplandum coelum subtiliter, Ordinandum verba sagaciter, Gubernandum domum vitiliter, Regulandum plebem ciuilitate, Occupandum coelum finaliter.

Igitur disponamus nos ad hostes viriliter impugnandum. Prouer. 24. Cum dispositione ininit bellum, salus aut vbi multa. consilia. Item ad vitam seu ad vitam salubriter gubernandum. Prouer. 16. Cor hominis disponit viam, sed domini est dirigere gressus. Item ad coelum subtiliter contemplandum. Pl. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum in loco quem posuit. Ascensio enim contemplationem signat. Item ad verba sagaciter ordinandum. Pl. In cunctis homo miseretur, & commodat, disponet sermones suos in iudicio. Item ad domum vitiliter regulandum. Domū dico, id est familiam vel conscientiam, vel subiectam patriam, curiam vel Ecclesiam. Est. 38. Dispone domui tuae, quia morieris tu, & non viues. Item ad plebem ciuilitate gubernandum, sicut Apostolus faciebat. vñ ad Titum 1. Reliqui (inquit) te crete, ut ea quae desunt, ordines, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Item disponuntur ad coelum finaliter possidendum & vendicandum. Vñ illud Luc. 22. Pater meus disposuit vobis regnū &c. Sic ergo pater, quod sunt dispositiones quaedam pertinentes ad Deum, & quaedam pertinentes ad iustum. Sed si vis, dico, quod sunt quaedam pertinentes ad impium. Impij enim ordinant & disponunt, machinantur & cogitant semper malum, & illa, quae sunt Deo contraria & salutaria, sicut dicitur in Pl. Aduersum te testimonium disposuerunt tabernaculum idumearum & Ismaelite. & illud 1. Mach. 1. In diebus illis exiuerunt ex Israel, viri iniqui, & suaserunt multis dicentes. Eamus & disponamus testamentum cum gentibus. Igitur illis, quae circa nos sunt &c. Patet ergo quomodo secundum scripturam dispositio sumitur multis modis.

Disputatio. Nota, quod disputatio nihil aliud est quam diuersorum opinatio, varia assertio, & verbalis disceptatio, allegatio & altercatio. Fit ergo disputatio Bonis ut cognoscatur veritas, Boni ergo disputant ad cognoscendum, & inuestigandum rerum veritatem. Sic disputauit Salomon super lignis, a Cedro vsque ad Hyssopum, sicut dicitur 3. Reg. 4. Sic et dicitur de Paulo Act. 9. quod loquebatur gentibus, & disputabat cum graecis. Mali disputant ad falsitatem astruendum, asserendum, & sustinendum, sicut de Iudaeis dicitur Act. 6. surrexerunt de synagoga disputantes cum Stephano, & non poterant resistere sapientiae & spiritui, qui loquebatur. Multi disputant ad vanitatem festandam & ostendendam, sicut sunt vani & gloriosi, qui solum ad hoc disputant, & nouas & friuolas opiniones fabricant, ut subtiles & magni clerici videant. Eccl. 6. Verba sunt plurimam disputando habentia vanitatem. Sancti disputant, scilicet cum Deo ad suam voluntatem perscrutandum, & ad propriam fragilitatem allegandum, sicut Iob 13. Ad omnipotentem loquar & disputare cum Deo cupio, & Hierem. 12. Iustus es domine, si disputem tecum. Sufficit. Vide de contradicere.

Distare. Distantia: tractantur haec latius in verbis, disterre, & diuidere.

Distinctio. Pone quomodo in mundo sunt distinctio personarum, in anima potentiarum, in ecclesia statum, in conscientia meritorum, in patria mansionum &c. Vide vbi diuisio, separatio.

Distribuire. Nota, quod distribuire idem est, quod aliquid pluribus partiri & tribuere, & aliquid vel aliqua fideliter largiri, & concedere. Pertinet ergo distributio ad iudicem, qui aequaliter distribuit consilia, ad principem, qui aequaliter distribuit officia, ad prelatum qui aequaliter distribuit beneficia, ad dispensatorem, qui fideliter distribuit communia, ad creatorem, qui hic distribuit merita, & finaliter in caelo distribuet aeterna gaudia. Omnis ergo distributio facienda est aequaliter, non tamen qualitate quantitate, sed proportione, quia bene sunt necessitates & merita attendenda. Saga ceter etiam & fideliter. Pl. Sorte diuise eis terram in funiculo distributionis. Natura enim mediane stomacho distribuit membris singulis alimenta. Omnia etiam corpora liberaliter distribuunt, & communicant bona sua. Sic verum nos debemus libenter bona nostra tam temporalia quam scintialia, quam etiam spiritualia alijs distribuere, & eos pro posse dulciter refouere. 2. Paral. 31. Dispositi erant viri, qui partes distribuere vniuerso sexui. Et benedixit vniuerso sexui, quia. s. prouectiores distribuunt doctrinam & spiritualia simplicibus. Simples verum, & maxime diuites seculares, distribuere debent temporalia bonis religiosi & doctores, & viris spiritualibus. Plinius. n. ponit lib. 9. c. 42. quod pinna, quae concharum est species, singens se mortuam, pisciculis se aperit ad lunam splendorem, & cum ipsa plenam se senserit, protinus se claudit, & coniungi suo praedam distribuit, & exponit. Inter coniuges ergo, inter socios & amicos, & maxime inter populos Christianos, fidelis est distributio facienda, & bona, quae vnus acquirat, sunt alteri fideliter diuidenda. Eccl. 33. Tempore exitus tui distribue hereditatem &c. Vide infra de diuidere, & vbiunque fit mentio de communiōe.

Diuertere. Nota, quod diuertere idem est, quod deorsum seu destrorsum, seu de aliquo loco vel itinere se auertere, seu a loco aliquo declinare. Est ergo diuertere

Actus prudentiae, Actus dico prudentiae, ut pote quae homo declinat & diuertit a peccatore, a via periculosa & mala. Pl. Diuertit a malo, & fac bonum. & sic prudenter videtur egisse populus Israel, cui cum rex Edon armatus occurreret ne transiret, diuertit ab eo Israel, & alibi quaesuit sibi viam ut plane haberet Num. 20. Actus etiam est quandoque stultitiae, & hoc est quod quis se diuertit a bono, ut se conuertat ad malum. Eccl. 2. Vebis, qui perdiderunt sustinentiam, qui dereliquerunt vias rectas & diuertunt in vias prauas. Actus etiam insuper est quandoque clementiae,

clementia; ſicut de clemente & adiutore Deo, & de Ioseph captiuo dicitur in Pf. Diuertit ab oneribus dorsum eius.

A Diuerſitas, Diuerſus. Nota, qd diuerſitas non ſolum ſignat multitudinẽ, immo etiam multitudinem in quadam contrarietate manẽtem. Eſt ergo diuerſitas idem, qd cõtrarietas, multiplicitas, & varietas. Et eſt diuerſitas contraria vnitati, paci, concordia & integritati. Et ſic diuerſitas ſignificat

Reſeruo dico varietatem, ſicut Rerum multipliciter, ſicut

Discordem contrarietatem, ſicut Tob 20. Cogitationes varietate ſuccedunt ſibi, & mens in diuerſa rapitur. Rerum etiam multiplicitate, & ſic ſumitur cõter. 2 Paralyp. 5. Diuerſi generis muſicorum &c. Discordem etiam contrarietatem. Leuit. 19. Non ſeres agrum diuerſo ſeminae. Fallacem in ſuper iniquitatem. Non habebis in ſaculo diuerſa pondera, manus minus &c. Deut. 25. vide ſupra de contra.

A Diuitia. Nota, qd in ſcriptura diuitiæ accipiuntur duplici modo, ſin bono & in malo. In bono. n. diuitiæ idem ſunt, qd gratiæ & virtutes, quæ hoĩem faciunt ſimpli- citer diuitem & ſecundum. Prou. 13. Redemptio aĩq; viri diuitiæ ſua. In malo verò diuitiæ ſignant bonorũ palium facultates, quæ quauis de ſe malæ non ſunt, quia vidit Deus cũcta, quæ fecerat, & erãt valde bona. Gen. 1. (Omnis. n. crea- tura Dei bona eſt, & nihil reiiciendũ in ea. ſm. A poſtoliũ di- cuntur tñ male, eo qd hoĩes ipſis male vtuntur, & quia ad ma- lum finem ſuos poſſeſſores deducũt, qũ. ſeis neſciũt vt, de- quibus in Pf. Melius eſt modicum iuſto, ſuper diuitias pec- catorum multas. Poſſumus ergo notare, qd ſunt diuitiæ, quæ hũc deſertari, & ſunt diuitiæ, quæ debent affectari. Sunt. n. di- uitia virtuoſa, quæ debent affectari, & iſtæ ſunt gratiæ & vir- tutes. De quibus Prou. 10. Benedicũtio domini diuites facit. Si- cut. n. aurum facit homines tpaliter diuites, ſic benedicũtio diuine gratiæ ipſos facit ſpiritualiter locupletes, & ſicut p. aurum multæ aliæ diuitiæ acquiruntur, ſic per diuinam gra- tiam virtutes plurimæ generantur. Et nota, qd diuina gratia bene dñ aurum, quia ſicut aurum habet ductilitatẽ, quia ad vo- luntatem artiſicis dilatatur, aurum habet ponderoſitatẽ, quia ſuper omnia metalla ponderat. aurũ hẽt ſtabilitatẽ, quia ſi percutitur, nullũ ſonũ emittere comprobatur, ſic verẽ ta- les ſunt ſpirituales diuitiæ. i. gratia Dei. Iſta. n. habet Duſtilitatem humilitatis & obedientiæ, Ponderoſitatem maturitatis & prudentiæ, ſtabilitatem longanimitatis & patientiæ.

De iſtis ergo diuitijs dñ Prou. 10. Manus fortium diuitias pa- rat, & iterum Prou. 11. Robuſti habebunt diuitias. Multis rã accidit de iſtis diuitijs ſicut accidit quibusdam formicis Aethiopiæ, quæ ſeruant aurum in montibus aureis, & ſunt in magnitudine vt lupus agriacus, & tanta fortitudinis vt hominem dilacerent, quem vident, aurumq; , quod habent tanto amore diligunt, qd ipſum nullus ſubtrahere poteſt. Sæ- pe tamẽ accidit in gĩtare propter calorem temporis, qd iſtæ formicæ cauernas intrant, & ſic veniunt qd aurũ ſubtrahunt & inde portãt, vt dicit Pl. Sic verẽ accidit chariſſimi, qd mul- ti boni aurum ſpiritualiũ diuitiarũ poſſident & cõſeruant, ſæpe tũ ſit, qd adueniente tẽpore proſperitatis, æſtu auaritiæ creſcente cauernas terræ. i. amorem bonorum terrenorum intrant, & ſic ab incolis. i. à dẽmonibus, eis ſpirituales gratiæ diuitiæ ſubtrahuntur, & gratijs & virtutibus pauperantur. Apo. 18. Vna hora deſtitutæ ſunt diuitiæ tantæ. Non ſic ergo ſed iſtas diuitias conſeruemus, & totis virtibus procuremus ſicut dicitur de Ezech. 2. Paral. 32. Fuit Ezechias diues & in- clytus valde, & theſaurus plurimos cõgregauit auri & argẽ- ti, & lapidis precioſi, & aromãtũ. In quib. verbis oſtẽditur, qd iſtæ diuitiæ ſpirituales principaliter conſiſtunt in tribus. ſ.

In charitatis ardore. (Auri inquit) Debemus igitur

In caſtitatis candore. (Argenti) tur eſſe diui-

In bonitatis valore. (Lapis precioſi.) tes p poſſeſſio- nem charitatis & amicitie, & hoc oſtẽditur cum dñ, Auri. Aurum. n. qd rubet & rutilat, & alijs metallis ſupereminet, ſi- gnat charitatem, quæ inter omnes virtutes obtinet princi- patum, quæ etiam colorem igneum dñ retineat, in quantum. ſ. ad modũ ignis corda inflamat. vnde Io. vidit (Apo. 1.) ſi- lum hominis præcinctũ ad mamillas Zona aurea. Ad ma-

millas. n. circa peſtus. i. in corde debemus habere Zonam au- ream charitatis, quæ proprie Zona dñ, eo qd per ipſum cor- da ligantur atq; ſtringuntur. Multi tñ homines pũ dicere il- lud Ag. 3. Argentum & aurum non eſt mihi. Multi. n. carent charitatis auro, & iõ ſpiritualiter pauperes efficiuntur, quæ nec Deum nec proximum diligunt, nec ab eo diliguntur. ſi- cut. n. dicitur Prou. 19. Diuitiæ addunt amicos, plurimos, à paupere & hi, quos habet, ſeparantur. Diuitiæ. n. charitatis & amoris multos amicos generant, i. Deum & ſanctos & et proximos. Si verò hõ pauper, i. ſine charitate fuerit, tũc ab amicis iſtis derelictus erit. Habeat igitur aurũ charitatis & amicitie. vnde Apo. 3. Suadeo tibi aurum emere, ignitum probatum, vt lo cuples ſias. Adhuc dico, qd debemus eſſe ſpi- ritualiter diuites, per poſſeſſionem caſtitatis & pudicitie, & hoc oſtẽditur cum dñ. (Argentum) Per Argentum. n. quod eſt candidum, & quod manus tangenti nõ maculat, neque ſedat, pudor & caſtitas denotatur, quæ alios non inſicit, nec inquinat, iuxta illud Pf. Eloquia dñi eloquia caſta; argenti igne examinãtũ. Et re vera iſtæ ſũt magnæ diuitiæ ſpũales. ſ. caſtitas atque puritas corporalis. Pi. per. n. naſcitur candidũ atque planum, & quando ſic permanet, fructificare poteſt ſi fuerit ſeminatum, ſaraceni ipſum tñ in furno decoquũt, & ſic candorem & planiciem amittit, & ruſoſum efficitur atque nigrum, & virtutẽ fructificandi amittit. Sic verẽ (cha- riſſimi) quãdiũ hõ perfeuerauerit in candore caſtitatis, & in planicie veritatis, tandiũ põt fructum bonorum operũ p- creare. Si verò igne concupiſcentiæ carnalis à ſaracenis. i. à dẽmonibus fuerit inflammatus, tũc candorem continentis tẽperdit, & nigredinem malæ conuerſationis acquirit, ru- goſus per falſitatem efficitur, & à fructu bonorum operum impeditur. Iſti ergo non habent argentum. i. candorem ca- ſtitatis. vnde Eſa. 1. Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam. Bene ergo conſulitur. Prou. 25. Aufer rubiginem de argen- to, & egredietur vas puriſſimum. Iſtæ ſunt igitur magnæ di- uitie, quia ſine iſtis fama hominis nihil eſt, iſtẽ bene dñ Ec- el. 3. Beatus diues, qui inuentus eſt ſine macula. Habeamus igitur diuitias caſtitatis & pudicitie. Denique habeamus di- uitias bonitatis & excellentiæ, qd oſtẽditur cũ dñ. (Lapis precioſi) Per lapides. n. precioſos, qd inter diuitias regias nihil nobilius reputatur, virtus & bonitas denotatur, valor & excellentia meritum comparatur, quibus in Theſauro Dei nihil charius, vel melius, vel excellentius inuenit. Iſtos enim qui habet, diues eſt, iſtis qui caret pauper eſt. Talib. n. lapidibus ornati fuerũt ſancti, & ideò plus ceteris apud Deũ valuerunt. Ezech. 28. Omnis lapis precioſus operimentum tuum. Iſti ergo fuerunt ſpũaliter diuites, quia. i. virtutib. cla- ruerunt. Iſta. n. diuitiæ regnant cũ paupertate tpalĩ, & ecõ- uerſo, ſpũaliũ paupertas. i. carentia virtutum cum tempo- raliũ. diuitijs ſæpe manet. vnde Prou. 13. Eſt quaſi diues, cũ ni- hil habeat, & quaſi pauper, cum in multis diuitijs ſit. Iſtæ ergo ſunt diuitiæ ſpirituales. ſ. bonitas moralis & excellentiæ, caſtitas carnalis & continentia, charitas mentalis & amicitia. Patet igitur, quod ſunt quẽdã diuitiæ ſpũales. ¶ Secundo ¶ dico, quod ſunt quẽdam diuitiæ temporales, & iſtæ p- certo ſunt i bonis bonæ & vtiles, in malis verò malæ & illauda- biles. Bonæ ſunt. n. & meritoſe ipſis bñ adminiſtrantib. Ma- læ verò ſunt, & damnatoſe ipſas indebitẽ ſeruantibus & amantibus. Auaris. n. ſunt diuitiæ valde damnabiles, liberali- bus verò ſunt vtiles & commendabiles. Sicut. n. ad cenſum apparẽt, ali qua ſunt aliquibus valde vtilia, quæ valde ſunt alijs nociua. Amygdalus. n. ſm Pl. homines nutrit, qd vulpem ſi comederet, interficeret, & occideret. Semen etiam Iulga- mi paſſeres paſcit, & homines occidit. Gummi quod dicitur ferula, murenas necat, quod tñ multos morbos in ho- minib. ſanat. Sic re vera faciunt diuitiæ, quia verẽ alijs ſunt vtiles & fructuoſe, alijs nociuæ periculoſe. Quoſdã. n. ſanat à peccato per elemoſynas, quas conferunt. Occiderũt p peccatum rone auaritiæ & ſuperbiæ, quas inducũt. Quoſdã verò interficiũt per tormentum fallacitatis & nequitie, qd iſtos comitantur. Ideò dicit Amb. Diſcant diuites non in ſa- cultatibus crimen eſſe, ſed in his, qui vt neſciunt. Nã diuiti- æ, vt ſunt impedimẽta reprobis, ita virtutum ſunt adiutua- menta probis. Aug. etiam dicit ſuper Pf. 68. quod diuites in affectuone reprobati dominus, non in arca vel in domo. Nõ igitur chariſſimi, diuitiarũ poſſeſſio, ſed eorum amor & af- fectio

ſe. Nõ reprobatũ, iuxta illud Pf. Diuitiæ ſi affluant, nolire cor apponere. ¶ Et iõ poſſumus notare, qd diuitiæ qũ ad af- fectũ debent deſertari multiplici rone, videlicet quia faciũt

Mentem eſurire, Contemnamus ergo

Corda ſuperbire, diuitias, quia pro cer-

Lites ſuboriri, to dico, quod iſtæ faciũt

Laborem ſubiri, diuitem mentem eſuri-

Cœlum denegari, re. Diuitia. n. ſi aman-

Deum non amari, tur, nunquam ſatiãt

cor humanum, ſed ipſum ad plus habendum & acquiren-

dum amplius excitant & inflammant. Hydropticus. n. quan-

to plus potat, tanto plus ſitit. Canis etiam habet in ſatiabilẽ appetitum. Illum etiam, quem ſitula ſerpens non mordeat, vt que ad mortem eum ſitire facit. Venenum. n. ſubtile por- ti- cium, tñ ardorem ſitis gñat, quod vſq; ad mortem paciẽ- tiam grauãt, & cruciat, & flagellat. Re vera chariſſimi, ſic ac- cidit habentibus & amantibus diuitias. Iſtẽ enim ſunt in eis ſicut quoddam venenum, quod ſitis ardorem & appetitum habendi multiplicat, & augmentat. Diuitijs. n. acquiſitis nõ ſatiantur, ſed cruciantur, non replentur, ſed vacuantur, nõ delectantur, ſed moleſtantur. Quanto. n. de eis plus acqui- runt, tanto amplius appetunt, & exquirunt. Iõ tales, quibus nihil ſufficit, proprie diuites non ſunt, quia ſecundũ Sen. Di- ues eſt non qui magis habet, ſed qui minus cupit. Sufficien- tia. n. diuites facit. Nam, vt dicit idem in epiſtola, ſibi ſibi ſatis eſt, cum diuitijs natus eſt. Et ideò poſſunt dici ſimul & ſe- mel diuites & pauperes, iuxta illud. Pl. Simul in vnum diues & pauper. Pauperes. n. mentaliter, diuites ſunt tpaliter, ita qd proprie cui liber põt dici illud Apo. 3. Dicitis, diues ſum & locupletatus, & nullus ego & neſcis, qui tu es miſer & miſerabilis, & pauper, & cæcus, & mutus. Ad quod facit ver- bum Aug. in quodam ſermone de quad. vbi dicit ſic. Quo- ſunt diuitiæ, quibus creſcentibus creſcit inopia, quæ ama- torib. ſuis quanto ſunt ampliores, non auferunt ſatiatẽ, ſed inflammant cupiditatem. ¶ Diuitem tu putas qui minus eger? minus egeret ſi minus haberet. Nam video quod ſdam- cum paucam haberent pecuniam, paruũ lucris fuſſe læta- tos, ſed vbi abundare ceperunt, lucra modica contemp- rũt. credis eos eſſe ſatiatos? falſum eſt. Nam pecunia ſauces auaritiæ, non claudit, ſed extendit, non irrigat, ſed accendit, poculum reſpuunt, quia fluuium ſititũ. Diuitiæ ergo faciũt eſurire. i. ampliora concupiſcere, & affectare. vnde Pf. Diui- tes egerunt, & eſurireunt. Et 2. Cor. 8. Egenus factus eſt, cũ diuites egerunt. ¶ Iterum dico, qd diuitiæ ſunt ſpernendæ, quia faciunt corda ſuperbire. Sicut. n. dicit Aug. in ſermone 29. Difficile eſt, vt ſuperbus non ſit, qui diues eſt. Tolle ſuper- biam, diuitiis non nocent. Sicut. n. mali humores congregati faciunt apoſtema, & inflaturam inducunt, à quo mors poſtmodum ſequitur, ſic verẽ humores mali. i. diuitiæ malæ aquifitæ qũ multiplicantur, & augmentantur, ſolent in ho- mine apoſtema & inflaturã ſuperbię gñare, & mortem in- ferni inducere, & cauſare. Et in figuram huius, diues in euangelio cõparãt. Mar. 10. Facilius eſt intrare camelũ per foramen acus, quã diuitem in regnũ cœlorũ. Camelus. n. cum gibbo & inflatura ſupra dorsum diuitem ſuperbũ deſi- gnat, qd pro certo difficile regnũ cœlorũ intrabit. Eſa. 30. Por- tantes ſuper humerũ iumentorum diuitias ſuas, & ſuper gibbum camelorũ Theſaurus ſuos &c. Diuitiæ ergo faciũt ſuperbire. Vnde narratur, qd quidã miles iniurioſe percuſſi- regẽ in facie, qui tandem veniã poſtulans, dixit, qd illo tpe tanta ſuperbia in flatu fuerat, qd videbat ſibi, qd crepaſſet, niſi regẽ in facie percuſſiſſet. Rex verò prudenter. cõſiderã- locum, vbi tunc miles ſtabat, perſodi fecit, & magnũ the- ſaurum ibi inuenit, di. Bene ſciebam inquit, qd nihil ita faciẽ hoĩem ſuperbire ſicut diuitiæ. Bene ergo dñ Prou. 8. Opes ſu- perbiæ & diuitiæ. Dico ergo, qd contemendẽ ſunt, quã faciũt mentẽ ſuperbire. ¶ Adhuc dico, quã faciũt lites provenire. Di- uitia. n. ſunt cauſa litium & guerrarum, nam propter iſtas li- tes mouentur, homines à raptoribus impetuntur, à latroni- bus occiduntur, à principibus inuaduntur. A pauperib. n. ni- hil quaeritur, ſed pro extorquendis pecunijs plura diuitibus imponuntur. Serpens. n. dimittit & fugit hominem nudum, audacter tamen inſilit in veſtitem, ſm Greg. quia verẽ ſer- pentes, i. deſt balliũ & raptores, à nudis, i. deſt, pauperib. ni- hil quaerunt, qui tamen veſtitos, i. deſt diuites continuẽ ra-

piunt, & inuadunt. Vnde dicit Hier. qd auarus nihil aliud eſt quã arca principum, burſa latronum, ſibilibus omnĩũ. Pro- pter diuitias etiam inter ſe diuites, ſæpe litigant, & inter ſe veram concordiam nunquam hũt. Vnde Gen. 13. dñ, qd Loth & Abraham diuites erant, & nequibant habitare ſimul. Di- uitie ergo faciunt lites ſuboriri. ¶ Deniq; dico, qd iſtæ faciũt

laborem ſubiri. diues enim nunquã eſt inquirere, ſemper. n. aut laborat in acquirendo, aut vigilat in conſeruando, aut timet in amittendo. ſicut dñ Eccl. 5. ſaturitas diuitis non ſinit dormire eum. Ideò in euangelio Luc. 8. diuitiæ ſpinis cõ- parantur, eo. ſ. quod pũcturã & ſollicitudinem introducũt. De talib. dicit Petrus de Rauẽn. Auri cultos, argẽti ſeruatores, ſecuritatem nõ hẽt, & neſcit quietem, poena diues eſt ille, non cenſu. Diues. n. ſimilis eſt vſo, qui pellem hẽt hiſpidã valde & hirturã, & tamen animal in quietiſſimum eſt, eſt. n. in continuo motu. Sic proculdubio illi, qui pellem extero- ris facultatis groſſam hũt & hirturã. ſ. diuites, nunquam ſunt proprie in quiete, ſp. n. ſunt in motu tribulationum & laborũ. Aut. n. circumeunt, vt dictum eſt, ſolliciti de acquirẽdo aut de augendo, aut de non perdẽdo. Pellis. n. hericijs ple- na eſt ſpinis, quæ quamuis ſint pungitiuæ valde, hericius tñ p- puncturã earũ non ſentit. Sic verẽ quamquam diuitiæ ſpinas ſollicitudinem & laborum habeant, iſtud tũ à diuitibus nõ ſentitur, imò in his puncturis & laboribus delectantur. Ta- lib. ergo dñ Ezech. 27. In corde maris. i. in profundo amaritu- dinis diuitiæ tuæ. Iſtæ ergo faciunt laborem ſubiri. Eccl. 31. Laborauit diues in congregatione ſubſtantie. ¶ Deinde di- H co. qd contemendæ ſunt, quia faciunt cœlum denegari vel non adiri. Nam vt dñ Mar. 19. Diues difficile intrabit in regnũ cœlorum. Aliquæ. n. ſunt arbores, quæ ſi vno anno fru- ctiſcant, in alio nihil portant, ſicut dñ de amygdalo & oli- ua. Arbores eũt, vt dicit Ariſt. quæ in iuuentute multum fru- ctum producant, faciliſter ſterileſcunt, ita qd in tpe ſenectus- tis remanent penitus ſine fructu. Ita pro certo eſt de homi- nibus. Illi enim, qui in vno anno. ſ. in vita præſenti fructum diuitiarum abundantem habent, in alio anno. ſ. poſt mortem in vita alia fructibus æternæ glorię carebunt. Nam qui in iu- uentute præſentis vitę diuites ſunt, in ſenectute mortis pau- peres & ſteriles ſunt, ſi tamẽ diuitijs malẽ vſũ fuerint, vt dic- tum eſt. Diuitiæ. n. ſunt talibus pro precio, pro ſolario, pro Paradifo, pro portione, pro ſucceſſione, pro præmio. vnde Eccleſi. 5. Hęc eſt pars eius, & omni homini, cui Deus dedit diuitias & ſubſtantiam. Iſta ergo faciunt cœlum denegari, vel non haberi. ¶ Rurſus dico, qd faciunt Deum non timeri. ¶ Amor. n. diuitiarũ tollit de corde hominis timorem Dei & amorem. Venenum. n. aſpidis facit hominem obdormire, & dormiendo etiam interire. Sic verẽ venenum diuitiarum poſtquam homo ipſum biberit, & ſibi incorporauerit per amorem, ſtatim obdormit in vitijs & peccatis, timorẽ Dei obliuiſcitur, & in mundi ludibrijs delectatur. Sed verẽ, dũ dormit, moritur, quia ſubito dum non aduertit, venit ſibi mors, qua temporaliter & eternaliter vulneratur, & occi- ditur. Iob 27. Diues cum dormierit, nihil ſe cũ auferet. Et iõ dicit Apoſtolus 1. Cor. 4. Iam diuites facti eſtis, ſine nobis re- gnatis. Iſtud patet de diuite epulone Lu. 16. qui Lazaro miſe- reri noluit, qui ſepultus eſt in inferno. Patet etiam de illo homine diuite, cuius ager vberes fructus attulit, qui cũ de ſeruando diuitias cogitare ſubito ſibi dictum eſt. Sinite hac nocte repetem à te aiam tuam, ſicut dicitur Luc. 12. Ecce er- go quot mala faciunt malæ diuitiæ. Iſtæ enim, vt dictum eſt, Tollunt Dei amorem, Et ideò bene dico,

qd iſtæ ſunt merito contemendæ. Et ideò bñ dicit Ber- nar. ſermone 4. Fi- lij ad genus auarũ quid nobis cũ ter- renis diuitijs, quæ nec verẽ nã ſunt? Aurum. n. & argen- tũ terra rubea ſũt & alba, qd ſolus er- rotor hoim facit re- putari precioſa. Ita- que ſi veſti a ſũt, tollite ea vobis cũ. Patet igit, qd ſi diuitiæ eligendæ,

eligenda, & sunt diuitie contemnenda. Et si vis scire, quae sunt istae diuitiae, seu isti lapides preciosi, id est istae virtutes, quae hominem spiritualiter locupletant, atque ditant, pro certo dico, quod istae sunt

- Fidei certitudo, veritate fundata,
- Animi fortitudo, firmitate locata,
- Timoris modestio, charitate turbata,
- Sapientiae simplicitudo, subtiliter illustrata,
- Patientiae firmitudo, stabiliter radicata,
- Obedientiae mititudo, humiliter explicata,
- Sufficientiae plenitudo, ala critera ampliata.

Iste ergo virtutes, quae spiritualiter hominem ditant. Fit enim homo spiritualiter diues per fidei certitudinem. Iaco. 2. Pauperes in hoc mundo elegit deus, diuites in fide. Item per animi fortitudinem. Prou. 10. Substantia diuitis viri fortitudinis eius. Vnde Berzellai, qui interpretatur fortitudo, dicit. Reg. 19. Erat autem Berzellai diues valde. Prou. 11. Robusti habebunt diuitias. Item per diuini timoris modestitudinem. Timor enim diuini diuitie sunt. Esa. 33. diuitie salutis sapientia & scientia, timor dei ipse est thesaurus eius. Item per sapientiae simplicitudinem. Sap. 8. Si diuitie appetuntur, quid sapientia locupletius. Item per patientiae firmitudinem. Vnde Heb. 11. dicitur, quod maiores Moyses diuitias reputauit imperium Christi, thesaurus Aegyptiorum. Improprium dico Christi. patientiam in improprio propter Christum. Item per obedientiae mititudinem. Obedientia enim & humilitas magnae diuitiae reputantur. Iaco. 1. Glorietur diues in humilitate sua. Item per sufficientiae plenitudinem. sufficientia enim diuitem facit. 1. Reg. 2. Dominus pauperem facit, & ditat. & 2. Cor. 8. Paupertas eorum abundauit in diuitias. quia sicut dicitur Prou. 12. Melior est pauper & sufficiens sibi, quam gloriosus indigens. &c. Sed si adhuc contra malos diuites vis notare, dico, quod isti

- Superbiae flatibus inflantur,
 - Tristitia moribus turbantur,
 - Luxuriae facibus fedantur,
 - Inuidiae facibus cremantur,
 - Difcordiae libris rixantur,
 - Laesione vocibus iocantur,
 - Nequitiae nexibus ligantur,
 - Iustitiae viribus priuantur,
 - Iactantiae ausibus effantur,
 - Fallaciae fraudibus locantur,
 - Angustiae fluctibus vexantur,
 - Anaritiae aestibus inflammantur,
 - Sufficientiae fontibus non potantur,
 - Substantiae vestibus spoliantur,
 - Ignorantiae obscuris nubibus excecantur,
 - A gloriae foribus relegantur,
 - Immunditiae domibus tumulantur.
- perbo humilitas, sic & execratio diuitis pauper. Item tristitia turbantur moribus. Diues enim vult ceteri, nunquam est letus, sicut de illo principe dicitur Luc. 18. Contristatus est, quia diues erat. Item luxuriae fedantur facibus. vnde de Nazaran dicitur 4. Reg. 5. quod ipse erat diues valde, sed leprosus. Leprosus enim quae inficit, luxuriam signat. Inuidiae torrentur facibus, vnde Prou. 19. Diues torquens labia sua, & insipiens. Item difcordiae rixantur libris. Vnde illud Gen. 13. Erant enim diuites valde, & nequibant habitare simul. Item laesione iocantur libris. Luc. 6. Vobis diuitibus, qui hic habetis consolationem vestram. Item nequitiae ligantur nexibus. Mich. 6. Diuites eius repleti sunt iniquitate. Item iustitiae priuantur legibus. Eccl. 13. Diues iniuste egit, & fremebit. Item iactantiae effertur vocibus. Prouerb. 18. Diues autem effabitur rigidus. & illud Prou. 13. Est quasi diues, cum nihil habeat. Et Apoc. 3. Et dicitis, quia diues sum & locupletatus, & nullus ego. Item fallaciae vruntur a sibus. s. mendacis fallacibus. Ps. Sedit in insidijs cum diuitibus in occultis, vt interficiant innocentem. Item angustiae vexantur fluctibus, scilicet laboribus & sollicitudinibus. Eccl. 3. Laborauit diues in congregatione substantiae. Et Eccl. 5. Saturitas diuitis non sinit dormire eum, scilicet pro timore & sollicitudine. Item inflammantur avaritiae feruidis aestibus. Vnde de diuitie epulone legitur Luc. 16. quod eleuans oculos dum esset in tormentis, aqua petens pro refrigerio, dicebat. Crucior in hac flamma. Flamma autem diuitis nihil aliud est, quam desiderium ac-

quirendi, quod est avaritia. Item sufficientiae non potantur repletis fontibus, nihil enim eis sufficit. Prou. 13. Est quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Ideo bene dicitur Luc. 1. Diuites diuinitate inanes. Et illud Ps. Diuites egerunt, & esurierunt. Item substantiae spoliantur praesentibus opibus, quia scilicet latrones & raptores spoliantur ad diuites spoliantur, quod potissime patet in morte quando mundus eos totaliter spoliat, quod nihil secum portabit. Iob 20. Diuitias quas deuorauit euomet, & de ventre eius extrahet eas Deus. Item ignorantiae excecantur obscuris nubibus. Vnde Luc. 16. dicitur, Zachaeus erat princeps publicanorum, & ipse diues, & non poterat videre lesum. Tales enim non vident eam, quae pertinet ad salutem. Vnde illud praedictum Apoc. 3. Dicitis quia diues sum & cetera. cum sis miser & miserabilis, & pauper & caecus & nudus. Item isti agloriae relegantur foribus. Vnde Christus videtur illud praecipere, sicut patet Luc. 14. Cum facis prandium aut cenam, noli vocare diuites, ac si dicat, Diuites non debent intrare ad conuiuium Paradisi. Matth. 19. Diues difficile intrabit in regnum caelorum. Item isti in miseria tumulantur inferni domibus. Luc. 16. Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. vnde Apoc. 18. dicitur, quod diuites longe stabant ab ea. s. a Babylone flentes & lugentes, quia tales a Babylone. s. mundi prosperitate longe in inferno positi sunt. Mors depascet eos. Ps. 48. Bene ergo dicitur Eccl. 5. quod diuitiae congregantur in malum domini sui. Et Eccl. 14. quod mors a mara est memoria homini iniusto, & pacem habenti in diuitijs suis. Patet ergo de malis diuitibus, quod in commodis, tam in temporalibus quam aeternis molestentur, de bonis vero diuitibus bene, iuste, discretè, & modestè diuitias administrantibus, possunt aliquid dicere. Constat enim, quod multi boni diuites fuerunt, & hoc, quia diuitias non dilexerunt, sicut de Ioseph habet Arimathia, Matth. 27. dicitur. De Ioseph viro Sufanng. Daniel 13. De Iosephat rege Iuda. 2. Paral. 18. & de multis alijs in scriptura legitur, quod iusti erant, & tamen diuitias possederunt. Igitur nota, quod diuitiae sunt vitales, dum tamen in mente non habeantur, Tales enim diuitie pauperi distribuuntur, animam solent redimere, solent bonam famam spargere, gloriam solent tribuere, amicos solent acquirere. Bene ergo dicitur Prouerb. 13. quod redemptio animae viri diuitiae. Bene ergo dicitur in Ps. Praeferis in diuitijs eius. & Eccl. 31. Eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia Sanctorum. Bene ergo dicitur Prouerb. 14. quod corona sapientium; diuitiae in super bene dicitur Prouerb. 19. quod diuitiae addunt amicos plurimos. quod ergo diues non debeat diuitias amare, patet Eccl. 31. vbi dicitur, quod beatus diues, qui post aurum non abiit nec sperauit in pecunie thesauris, quod etiam propter diuitias non debeat aliquis superbire, sed eas humiliter pauperibus erogare, patet vtrumque. Primum patet per Apostolum qui dicit 1. Tim. 6. Diuitibus huius seculi praecipue non sublimis sapere. & Hiero. 9. Non gloriatur diues in diuitijs. Secundum patet Mat. 6. Cum facis Eleemosynam, noli tuba canere ante te. quod autem facienda est eleemosyna, patet Eccl. 7. Eleemosynam facere ne despicias. quod ipsas etiam nullus debeat male acquirere, nec auarè conferuare, sed potius distribuere, patet Luc. 19. in praedicto Zachaeo, de quo ibidem dicitur, quod erat diues, qui tamen legitur dixisse. Ecce dimidiu bonorum meorum do pauperibus &c. Tali ergo modo diuitiae possunt proficere, & tamen si habeantur, non sunt amandae, sed vt dictum est potius contemendae. Hoc est secundum principale. Tertio autem principaliter dico, quod sunt diuitiae affectandae. Et istae proculdubio sunt diuitiae gloriae Paradisi, quae sunt diuitiae ipsius Dei. quas ipse distribuit Sanctis suis. Vnde ipse est, qui dicit Prou. 8. Mecum sunt diuitiae gloriae, opes supernae & iustitiae. Melior est fructus meus auro & oi lapide preciosi. Ille enim sunt vere diuitiae & vere cetera commendandae, quae habent societatem honorabilem, scilicet ipsum Deum (mecum inquit) sit societate delectabile, quia diuitiae, id est diuinae laetitiae, immensitatem admirabilem, gloria, quae scilicet, est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Vtilitatem commendabilem, quia opes, id est opes ferentes &c. Bene ergo dicit Greg. Si verè, inquit, diuites cupitis esse veras diuitias amate. Iste sunt enim diuitiae gloriae, propter annexum honorem Ps. Gloria & diuitiae in do-

in domo eius. & Rom. 11. O altitudo diuitiarum &c. Iste sunt diuitiae dulcoratae propter conexum amorem. Vnde Col. 2. dicitur, quod Sancti sunt instructi in charitate, & in omnes diuitias plenitudinis. Iste sunt diuitiae copiosae propter immensum de eorum seu dulcorè. Phil. 4. Deus autem meus impleat oem desiderium vestrum secundum diuitias eius. Iste ergo de diuitijs virtuosus, virtuosus, & gloriosus sufficit &c.

A Diuidere.

Nota, quod diuidere id est quod distinguere, legere, dispartire, distribuere. Accipitur enim diuidere generaliter in scriptura, in bono. s. & in malo. Pro largitate distributina, Accipitur enim pro largitatis distributione. Et pro prudentia ordinatiua, sic accipitur in Psalmis. Pro discordia segregatiua, sic accipitur in Psalmis. Diuisi eis terra in funiculo distributionis. Item accipitur miraculo diuidit Deus Aegyptios & Israel. Et sic et praecipitur Leui. 11. quod dicitur hunc vngulam & ruminat mundum esset. Vngulam enim diuidere, nihil aliud est, quam opus suu districte facere, distinguere, & ordinare. Item accipitur pro discordiae disensione. Vnde Luc. 11. Omne regnum in se diuisum desolabitur. & A. 14. Diuisa est multitudo ciuitatis &c.

B Dicamus ergo, quod est quaedam diuisio vitiosa. Et sic dicamus aliqua de diuisione in quantum potest significare discordiae separationem. Sicut enim vitiosae & integritas amoris & concordiae dissipatur, sicut et fecundum Aristoteles in eodem alueariae diffunditur, plures partes diuiduntur, ita quod vna pars sequitur vnum regem, altera alteri copulatur, sic verè charissimi, in aluearia religionis & Ecclesiae multi sunt hodie diuisi, per discordiam segregati, & non est ibi vnitas perfecti amoris. Vnus enim sequitur vnum regem Christum, vel bonum praesulum, alius pro certo alium. s. malum praesulum, vel Diabolum vult habere. Iste potissime apparet in electionibus, in quibus, vt communitur, homines per particulas se diuidunt, ita quod singuli suum sequuntur, & eligunt, & alter ab altero per discordiam se diuidit, & seungunt. Gen. 13. Diuisi sunt alterutrum a fratre suo. Et 3. Reg. 3. 16. dicitur, Diuisus est populus in duas partes. Talis ergo diuisio fugienda est, & penitus abhorrenda. Filij enim eiusdem patris quam diuisi sunt in simul, melius tenent hospitium, quam diuisi. Milites bene vniti fortius faciunt praesulum. Chozantes etiam bene coniuicti pulchrius faciunt tripudium, si verò diuisi fuerint ab inuicem, ita quod singuli suum sequuntur, tunc praesulum facilius vincunt, tunc tripudium difformatur, & turpis iudicatur. Sic vera charissimi, si vniti fuerimus per concordiam & amorem, tunc pro certo domum & hospitium comuniter nostrum melius gubernamus, contra hostes melius militamus, & coram Deo melius per bona opera ludimus & tripudiamus. Si verò per discordiam diuisi fuerimus, tunc verò virtus nostra diminuitur, & ad omne bonum operandum debiles inuenimur. De tali ergo diuisione loquitur Iob 38. Lapidem caliginis, & vmbrae mortis diuidet torrens. Et illud 1. Mach. 9. Diuisi sunt equites in duas partes. Et postsumus notare si volumus, quod talis diuisio & discordia oriri solet

C A supernorum obliuione, A terrenorum ambitione, A detractorum suggestione.

Fit igitur diuisio discordiae supernorum obliuione. Sicut enim in tela araneae quanto plus a centro elongantur, tanto plus a se inuicem distinguuntur, seu diuiduntur, & quanto plus appropinquant ad centrum, tanto magis inuicem coniunguntur, sic pro certo homines quanto a centro, id est a Deo & a bonis terrenis per obliuionem amplius sunt remoti, tanto pro certo ab inuicem magis per discordiam sunt diuisi. & econuerso, illi, qui centro. id est Deo per amorem & desiderium coniunguntur, inter se concordant & vnanimiter conueniunt. Vnde enim charissimi, diuisioes & disensiones inter nos, nisi quia a Deo sumus per peccatum remoti. Si enim Deo per charitatem appropinquemus, semper inter nos vnitate & concordiam habebimus. Ideo dicit Iud. 5. Diuisio contra se Ruben magnanimum contentio reperta est. Si enim a Ruben, id est a Deo prius per peccatum diuidemur, necesse est, vt inter nos contentio generetur. Causatur ergo illa diuisio ex supernorum obliuione. Alio modo causatur ex terrenorum affectione. Sicut enim testis pinex stricte & coniuictae, si super ignem ponuntur, statim ab inuicem diuiduntur, sic verè illi, qui inter se debent esse stricte coniuncti & vnanimis & concordies

si in igne avaritiae fuerint calefacti, per rixas, & discordias diuiduntur, & per lites & odia seunguntur. Ardor enim & amor acquirendi terrena, sepe soler discordiam generare. Ideo de Loth & Abraham dicitur Gen. 13. quod cum essent valde diuites, nequibant habitare communiter, sed diuisi sunt alterutrum a fratre suo. Causatur ergo ex terrenorum affectione. Iterum causatur ex detractorum suggestione. Stannum enim talis est natura, quod si misceatur cum alijs metallis inuicem coniunctis & mixtis, soler ipsa diuidere, & etiam ab inuicem penitus separare. Et ideo secundum Isid. stannum graecè etymologizatur separans, & discernens. Sic verè charissimi, si detractor misceatur & adiungatur in aliqua societate vbi metalla, id est personae diuersae per amorem & concordiam sunt vnite ipsos proculdubio suis verbis detractorijs, suis falsis relationibus, & in fantibus, suis inuidijs, & malignis conspirationibus ab inuicem diuidet, & separabit, & per lites, discordiam, & odia, ab amore & concordia mutuis segregabit, de quo potest dici illud 4. Reg. 2. Currus igneus & equi ignei diuiserunt vtrumque. Detractores enim dicuntur currus, propter strepitum detractiois, dicuntur equi, propter supercilium elationis, dicuntur ignei, propter violentiam afflictiois. Affliguntur enim more ignis omnes, cum quibus conuersant. Et isti pro certo habent alios diuidere. id est ab amore mutuo separare, ita quod quilibet talis potest vocari, phalleg, quod interpretatur diuisio. Nam iuxta illud Gen. 10. Nomen viri phalleg, eo quod in diebus eius diuisa est terra. Iste est ergo diuisio vitiosa. Sed adhuc dico, quod quaedam est diuisio vitiosa. Et sic diuisio accipitur pro erogare, pro dispergere, pro distribuere. Sicut enim in medulla seruatur humor arboris radicaliter, & ibi naturaliter generatur, qui postmodum ad nutriendum ramos arboris diuiditur, & a natura distribuitur & erugatur, sic pro certo charissimi, arbori bonus homo & pius, humorem bonorum naturalium, què in medulla sua. id est in secretis suis absconditis & in arcibus acquisiuit, & aggregauit, debet loco & tempore ramis. id est pauperibus diuidere & misericorditer erogare, secundum quod quemlibet viderit indigere. Iuxta illud Act. 2. Diuidebat omnia omnibus, prout vniciusque opus erat. Firmus enim nihil valet quam diuisio est in simul, cum verò diuisus, & per terras dispersus fuerit, tunc facit terram fructificare. Sic verè diuitiae quam diuisio sunt congregatae, nihil proficiunt possessori, si verò diuisae fuerint & debite erogatae, tunc verè faciunt magnum fructum, & in praesenti seculo & futuro. In praesenti seculo seculo, quia, vt communitur illi, qui libenter sua donant, dum tamen debet debite & discretè solent recipere potiora, iuxta illud Prou. 11. Alij diuidunt propria & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. De diuisione ergo liberalitatis potest exponi illud Prou. 5. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide. in quibus verbis ostenditur quod talem diuisioem tria solent communiter comitari, scilicet Terrenorum multiplicatio, Egenorum refrigeratio, Vitiorum eliminatio. Per eleemosynam enim terrena multiplicantur, quod ostenditur nomine fontis, qui quanto plus de aqua sua diuidit, tanto amplius ab interiori recipit. Item egeni refrigerantur, quod ostenditur cum dicitur. Deriuentur foras, id est ad pauperes & extraneos. Item peccata purificantur, quod ostenditur cum dicitur (aqua) quae habent sordes lauare. Primum ergo dico, quod pertalem diuisioem. id est per eleemosynarum distributionem terrena multiplicantur, quod ostenditur cum dicitur. Fontes enim aqua suam continentem habent distribuere. Vnde quanto plus de aquis suis diuidunt, & distribuunt exterius, tanto plures ibi veniunt ab interiori. Sic proculdubio est de bonis diuisoribus, & distributoribus. Continuum enim aquas bonorum suorum temporalium alijs distribuunt, largiuntur, sed quanto plura solent alijs distribuere, tanto plures aquae & plura bona solent eis ab interiori & ab occulta Dei prouidentia & gratia prouenire. Iuxta illud praedictum Prou. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt &c. Iste ergo sunt fontes. Ideo de talibus pijs, & benignis personis potest dici illud Esaie 38. Eritis sicut hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficiunt aquae. Pauperibus etiam potest dici illud Esa. 12. Haurietis in gaudio aquas de fontibus saluatoris. Vnde de tali fontali diuisioe dicitur Gen. 2. Diction. Berchorij. II quod.



quodd fons Paradisi diuiditur in quatuor flumina. Dic si vis quodd isti sunt similes lapidi, qui dicitur emphyros, sicut supra dixi. Diuidamus ergo bona nostra, vt terrena multiplicentur. Deinde debemus ea diuidere, vt egei refrigerentur seu dulcescentur, quod ostenditur cum dicitur (Foras) Fontes enim habent aquam suam cotinuu distribuere, q ostenditur cum dicitur (Foras deriuetur.) Per foras. n. intelliguntur illi, q sunt remoti, & nobis incogniti & ignoti. f. pauperes, ad quos pculdubio debemus bona nostra deriuare, & erogare. Vnde in persona hominis pij & misericordis dicit Iob 31. Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. Et istud est contra multos, qui bona sua non diuidunt foras, imo intrus. i. non ignotis, sed cognitis, non remotis, sed ppinquis, non pauperibus, sed diuitibus, no melioribus, sed peioribus. Istud (vt de alijs taceam) optimè patet in multis Ecclesiasticis prelatibus, qui verè bona beneficia Ecclesiaru suarum optimè diuidunt illis, qui intrus sunt, non illis, qui foris sunt & extranei, sed seruis indignis, compatriotis, familiaribus, & parentibus. Illi verò, qui foris sunt, extranei vnde remoti, q tantumq; sufficientiam habeant, nihil reportat, similes Saturno, qui suos tm iuuat, omnibus autè alijs nocet. Iuxta illud Prouer. 17. Inter fratres hereditatem diuidet. Istud autem figuratè est Ioannis 18. vbi dicitur, q Petrus stabat ad ostium foris. Discipulus autem ille, qui erat notus potiffici, introduxit eum in atrium &c. Petrus enim. i. quilibet bonus hodie foris stat, & nisi notitia pontificis. i. prelati familiaritas operetur, foris perpetuo stabit iuxta illud quod dicitur est Christo Lucè 18. Fratres tui foris stant. Fratres. n. Christi sunt boni pauperes, & sapientes & docti, qui proculdubio foris multoties extra statum promotionis dimittuntur, vbi insufficientes plurimi introducuntur. Iuxta illud quod in persona Christi dicitur in Psal. Amici mei & proximi mei de longe steterunt. Non sic ergo, sed diuisiones distributionum nostraru taliter fiant, vt egei refrigerentur. Exemplo Christi, de quo dicitur, q quinq; panes & duos pisces diuisit hominibus. Ioan. 9. Deniq; dico, q taliter debent fieri, quod crimina purificentur, q ostenditur cum dicitur (A quas) Aquas. n. temporalia seu diuitias, seu eleemosynas comparantur. (A quas inquit tuas) Sicut enim aqua extinguit ignem, sic eleemosyna extinguit peccatum, secundum qd dicitur Eccle. 3. Istè ergo aquas sunt pro Deo diuidendè. Exod. 14. Extende manum tuam supra mare, & diuide illud. & Genes. 1. Diuisit aquas ab aquis domus. Bene ergo dico, q talis diuisio & erogatio

Facit { Crimina purificari, Pauperes refrigerari, Terrena multiplicari. Ita est ergo diuisio virtuosa, sed si aliquotum magis copletè vis distinguere, dic, q tam in bono quam in malo significato multiplex diuisio reperitur, videlicet

F Diuisio, qua vititur { Deus, Iustus, Malus. Deus enim aliqua diuidit ordinatiuè, distributiue, separatiuè. Diuidit enim Deus reru negotia, distinguendo cuncta sapienter, & hoc est vnum diuidere ordinatiuum, sicut Gene. 1. dicitur, q Deus diuisit aquas, aquas erant sub firmamento, ab aquis, quæ erant, super firmamentum. Diuisit inquit. i. distinxit. Vnde de diebus à Deo ordinari dicit Eccle. 33. Facto sole & præceptum custodiende, per Dei sapientiam diuiduntur. Item diuidit Deus sua stipèdia largiendo cunctis affluentibus. Et sic pro certo Deus diuidit Gratiam iustis spiritaliter, Terrena multis liberaliter, Aeterna beatis supernaturaliter. Diuidit, inquit, & distribuit gratiam suis deuotis & fidelibus. 1. Corin. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus autem Spiritus diuidens singulis prout vult. Diuidit etiam terrena cunctis mortalibus. Constat. n. q etiam quo ad temporalia, status cuiusq; à Deo sibi distribuitur, & ipsa terrena à Deo diuersis diuisimodè diuiduntur. Psal. Sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Diuidit in sup aeterna præmia beatis promerentibus, de quo dicitur 1. Paralip. 16. q ipse benedixit populu in nomine domini, & ipse diuisit vniuersis per singulos cibaria. Vnde de illa diuisione bonorum dicitur Esa. 9. Exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia. Et sic patet, q Deus diuidit sua stipèdia, quæ sunt, sua gratia, terrena bona, & aeterna præmia, & largiendo cunctis affluentibus. Itè diuidit dñs sua supplicia, seiungendo multos condolen-

ter seu violenter. Et ista est illa diuisio, qua Deus homines ab inuicem diuidit contra propriam voluntatem. Prima enim diuisio Dei pertinet ad eius sapientiam. Secunda pertinet ad eius gratiam. Tertia pertinet ad eius seueritatem & iustitiam. Prima, vt dictum est fuit ordinatiua. Secunda fuit distributiua. Ista autem tertia, s. separatiua est semper actiua & molestatia. Et secundum istam dico, quod Deus diuidit Animam à carnis societate, Diuisionem carnis & Iustos à mundi prosperitate. animæ facit Deus cit Damatos à sanctorum cõmunitate. mortis gladio. Mors enim est ille acutissimus gladius, qui diuidit, scindit, & soluit vnitatem iuncturæ. s. copulam & præsentiam amicorum vnitatem mundanæ gloriæ, vel præturæ. De gladio ergo mortis omnia taliter diuidente, potest dici illud 3. Reg. 3. Dixit autem rex. Afferte mihi gladium. sequitur. Diuidite in tantem viuum in duas partes. Ista. n. est diuisio hebelissima, q nò solum mors corpus ab anima soler diuidere, imò etiã vermes corpus in multas partes sibi conuoluunt, & quod peius est, demones animã foras tormentis scindunt. Vnde plorans & eiulans dicere potest homo illud Psal. Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt fortè. Etiam istud potest applicari ad bona terrena ipsorum humanoru, & ad eorum potètiã secularè, quæ. s. à Deo per mortè, vel infortunia diuiduntur, & em occultam Dei prouidentiam in diuersas particulas distinguuntur. De illo enim maximo flumine Gæge dicit Orosius, q quis hæt centu passus in profunditate, octo milia passuum & qnq; viginti milia in latitudine. Cyrus tñ rex Persaru ipsum in mille trecentos & sexaginta alueos diuisit, & sic stuuum illu maxum vadabilem exercitui suo fecit. Sic verò dico, q nò est dare flumini, s. fluxibilem & mortale hoiem ita magnum, què Deus nò qnq; p mortè & infortunia diuidat, & potentiam eius diminat, atq; scindat. Magnus. n. fluuus abforbens oia fuit Alexander, cuius tñ imperium statim eo mortuo in quatuor imperia est diuisum, sicut dicit Mach. 10. Maximus fluuus fuit Romanum Imperium p qd pculdubio abforpta sunt multa gentes, & in quo multa horrenda belux habitauerunt, quæ mundum suis t pib. molestarunt. Nunc verò in quot partes diuisum sit attendite, & quod nihil habeat integrum videte. Rex. n. Cyrus, qui Esaie 45. dicitur, Christus Dei. i. Christus dominus, sicut per suam occultam prouidentiam certis solet temporibus, diuersa simul coniungere de multis vnus imperium facere, sic etiam solet econuerfo illa omnia sic iuncta diuidere, & peccatis exigentibus abinuicem deunire. Et nò miru, nam si illa, quæ naturaliter vnum sunt, s. diuersa elemèta in omni re, & anima & corpus in homine necessariò abinuicè diuidunt, multo magis illa, quæ per violentiam sunt vnũ. s. regna & imperia, quæ in aliorum præiudicium magna & maxima quandoque fiunt per violentiam & rapinam, diu rare sine diuisione non possunt. Cum. (secundum Senecam) nihil violentum diurnum. imò scinduntur, & diuiduntur, & quandoque profus desinunt & deficiunt. vnde Dan. 5. illi magno regi Balthasar dictum est per manũ in pariete scribentem. Manethel phares. Et sequitur. Diuisum est regnum, & datum Persis & Medis. Tales ergo diuisiones figurantur in mari rubro & Iordane, quorum aquæ mirabiliter sunt diuisæ, sicut de Iordane dicit Iosue 2. & de mari rubro Exod. 14. Extende manum tuam supra mare, & diuide illud, quia. s. mare & flumina. i. potentes & eoru regimina diuine subiacent ordinationi, & finaliter necesse est, quod per mortem & infortunia subsint miseriæ & diuisioni. Psal. Diuisit mare rubrum in diuisiones. Diuisionem ergo animæ & corporis facit Deus cum mortis gladio. Diuisionem iustorum à mudi prosperitate facit Deus cum infortunio. Facit enim sicut nutrix, quæ volens puerum lacte diuidere & separare, solet aliquod amarum super mamillam ponere, cuius gustu puer mamillam cogitur abhorre. Sic Deus pueris suis amara tribulamina in mundo tribuit, quoru gustu ipsos ab amore prosperitatis seiungit, vt iustus dicere possit illud Esa. 56. Separatione diuidet me dominus. Diuisionem autem impij & à se & sanctorum societate facit dominus duro iudicio, quia scilicet in iudicio mali à Deo, à Paradiso, & à sanctoru consortio diuiduntur. De quo Exo. 8. videtur loqui Pharaoni idest. Diabolo, dicens sic. Ponam diuisionem inter populum meum & populum tuum. Et idè mons oliueti, in quo

set iudicium, poterit dici mons diuisionum. 1. Paralip. 13. Nomen loci diuisio. Deus etiam poterit dici phleg, quia sicut dicitur Genes. 10. In diebus eius diuisa est terra. Sic ergo patet, quod multiplex est diuisio, qua vititur Deus, quod est primum principale. Secundo principaliter dico, quod est alia diuisio, qua vititur iustus. Iusti enim multis vituntur bonis & sanctis diuisionibus, quia scilicet isti diuidunt Seipfos omnibus vititer obsequendo, Communia inter se pacificè discernendo, Se à malis, horum consortia fugiendo, Propria, alijs gratificè succurrendo, Peccata ipsa in confessione debite distinguendo. Dico ergo, quod iusti seipfos diuidit cunctis vititer obsequentes. Teste enim Tullio in officijs, partem patria, partem liberi, partè amici in nobis sibi vendicât, q. sicut idè dicit alibi, nò nobis solis nati sumus, sed potius alter alterius cã. Cepa. n. croci si scissa & diuisa fuerit, de qualibet particula crescit planta, q si integra cõsisteret, sola vna planta nasceret. Sic verè si hõ in multas partes ad alioru obsequia & vititates se diuidat, de qualibet particula, i. de quolibet obsequio spiritalè fructu & meritũ à Deo recipit, & reportat. Si verò salus & integer voluerit remanere, & sibi soli plicere, & de alijs nò curare, minus de fructu meritoru hëbit à Deo reportare. Actiua. n. vita ex hoc fructuosior cõtemplatiua dicit, q plurib. plicere cõprobat. Vitis est ergo & meritoria sui ipsius diuisio, & ad alienas vititates applicatio, vt de tali diuisione intelligi possit illud Luc. 12. Erunt quinq; in vna domo diuisi, duo in tres, & tres in duo diuident. Et isti figurant in aiabibus, de quib. dicit Levi. 11. quod illa, quæ diuidunt vnguam erunt munda. Vngulam. n. diuidere, nihil aliud est q opera sua in plures partes distinguere. Vngula. n. quæ est extremitas pedis, signat opus quo illa extremitas terminatur. Pes est affectus cordis, q sicut pes vngula induit, sic affectus exteriori opera circuit. Patet ergo quò iusti se diuidunt cunctis vititer obsequentes. Adhuc dico, q iusti diuidunt se ab alijs, maxime à malis, ipsoru cõfortia fugientes. Apostol. n. dicit, q nò est participatio lucis ad tenebras. Et idè Gen. 1. dicit, q Deus vidit lucem, quod esset bona, & diuisit lucem à tenebris. Bona inquit, quia. i. iustorum bonitas deprauatur, nisi à malorum consortijs diuidatur. Iterum iusti diuidunt communia inter se pacificè, quilibet enim est cõtentus iure suo, & idè non appetit alienum, & idè pacificè cõdiuidunt diuidenda. 1. Reg. 19. Tu & Siba diuidite possessione. Iosue 11. & Iosue 22. Omnem prædam diuidite sibi. Denique dico, q iusti diuidunt alijs gratificè largientes. Iusti enim sua soler alijs diuidere, & de bonis suis alios resouere, bonis dico suis, scilicet diuitijs temporalibus. Sicut de Thobia legitur, Thobia 1. quod diuidebat vnicuiq; prout poterat de facultatibus suis. Sed de istis vide supra ad plenum. De scientijs etiam salutaribus, quia. i. iusti debent alijs diuidere docendo & prædicando, dicit Prou. 5. In plateis aquas tuas diuide. vnde de sapiente doctore dicitur Prou. 17. Seruus sapiens dominabitur filijs stultis, & inter fratres hereditatem diuidet. (Hereditatem dico. s. doctrinæ & scripturæ) De exemplis etiam & virtutibus, correctionib. & orationibus, dico, q. s. omnia ista debemus alijs impèdere, & diuidere, & ipsos bonis nostris exemplis correctionibus & exemplaribus infortunionibus adiuuare, docendo. s. illud Psal. Exultabo & diuidam Sichimam, & conuallem tabernaculorum metabor. Rursum autem dico, q iusti diuidunt propria peccata, ipsa confitendo, debite distinguentes. Vnde de Behemoth, per quem intelligitur corpus peccati vel ipse Diabolus, dicit Iob 40. q concident ipsum amici, diuident illum negociatores, quia. s. negociatores virtutum, s. viri iusti, debet Behemoth. i. peccatum proprium in confessione scindere & diuidere, & ipsum distinctè dicere, & narrare. Sic ergo patet quò est multiplex diuisio, qua vititur iustus. Et hoc est secundum principale istius vltimæ distinctionis. Tertio principaliter dico, q est diuisio, qua vititur malus. Et sic nota, quod mali & peruersi homines tam in præsentia, quam in futuro diuiduntur Scipis, dum per negocia distrahuntur, Deo, dum per nequitias dissoluuntur, Ab Ecclesia, quando per scismata dissiunguntur, Proximis, quando discordijs dirimuntur, Paradiso, quando in inferis includuntur.

Et diuidunt mali aliena èt, dum ipsa rapiunt & furant. Bona èt non sortiandum detractore proloquunt. Ista èt. n. quintuplex malorum diuisio passiuæ, & duplex actiuæ. Diuiduntur ergo mali à seipfis, di distrahunt per negocia. Ois. n. q in exteriorib. occupat, necesse est, q p multas sollicitudines diuidat, & q ab interiorib. deuotionis & cõtemplationis vel studij meditationib. distrahatur, sicut Martha dicitur fuit Io. 11. Martha Martha sollicita es, & turbaris erga plurima. vnde 1. Cor. 7. de vxoratis, & mundanis dicit. Qui cõ vxore est, sollicitus est, q sunt mundi, & diuisus est. Itè diuidunt à Deo, di corumpunt à nequitia. Peccati. n. mortale diuidit aiam à Deo. Esa. 59. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos & Deu vestru. Item diuidunt ab Ecclesia & èt à fide, per scismaticã dissonantiam. Scismatici. n. sunt illi, qui se à fide catholica, & vnitatem per diuersa diuidunt, & qui etiã ipsum Christum & eius fidem quatum in se est destruunt, atq; scindunt, peiores. s. ipsi militibus, qui Christu crucifixerunt, quia. s. ossa ipsius nò fregerunt, & tunicam Christi inconfuribilem (per quam fides Christi vel Ecclesia designatur) indiuisam, & integram dimiserunt, dicentes. Nò scindamus eam, sed sortiatur cuius sit. De istis tñ potè dñs dicere illud Psal. Diuiserunt sibi vestimenta mea. Tales erant primi illi Christiani, qui baptismum diuidebant, & ipsum qñ ab vno dabatur, meliorem, q datum ab altero reputabatur, dicentes 1. Cor. 1. Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollos, ego verò Cephe, ego autè Christi, quos statim reprehendit Apostolus dicens. Ergo diuisus est Christus. q. d. Non debet sic esse. Isti ergo diuiduntur à Christo & Ecclesia per scismaticam dissonantiam. Item diuiduntur à proximis dissonantia & discordia, contra quod commendantur Saul & Ionathas. 2. Reg. 1. de hoc. q amabiles erant in vita sua, in morte quoq; non sunt diuisi. Sed de diuisione discordiæ dictum est supra eodem fatis plene. Itè diuiduntur à Paradiso damnatione & tristitia, seu à Dei punitione & iustitia. Vnde in iudicio verificabitur illud Iob 28. Lapidem ca lignis & vmbra mortis diuidet torrens à populo peregrinante. Mali. n. qui lapis propter obstinationem, vmbra & caligo pp obnubilatam in eis rationem dicitur, torrens. i. impetus iudicij diuidet, ne cum populo peregrinante, idest cõ sanctis in cõclorum habitaculis hospitent. Vnde de Deo tñc irato cõtra eos, dicit in Psal. Diuisi sunt ab ira vultus eius. Et meritò, quia tunc de Deo verificabitur illud Esa. 28. Dominus in monte diuisionum stabit. Itè dico, q mali diuidunt. s. inter se & suos aliena bona cõ rapina & iniusticia. Vnde de raptoribus loquitur Psal. dicens. Dixit inimicus persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea. De quibus conqueritur Dñs Iohel. 3. dicens. Terram meam diuiserunt sibi, & super populum meum miserunt fortem. Ad literam. n. tyranni hodie inter se diuidunt & terram & spolia. i. possessiones & mobilia aliorum. Item diuidunt alios detractoria eloquentia, quia. s. detractio est illud, quod plus solet in cõmunitate dissonantiam & diuisionem & discordiã generare. Vnde de quolibet detractore dici potest illud 1. Reg. 23. Vocauerunt hunc locum petram diudentem. Vt figurè in illo Azahel Rege Syriæ, cui dictum est. 4. Reg. 8. Ciuitates succendes, & iuuenes interficies gladio, paruulos alledes, & prægnantes diuides. Constat. n. q per verba detractorum & maledicorum, ciuitates. i. ciuiu vnitates, & quælibet concordes communitates per iracundiã succendunt. Multi etiam per eos ad literam interficiuntur, & illi, qui sunt prægnantes sufficientijs & meritis, quandoq; per discordiam & odia diuidunt. Sic ergo patet triplex generalis diuisio. s. vna qua vit impius, alia, qua vitur iustus, alia, qua vitur Deus. sufficit. vide de separare, & similibus.

Diuinus, Diuinare. Diuinare propriè dicitur res diuinas sibi attribuere, vel diuina opera exercere, videlicet de occultis & futuris scientiam vendicare. Sicut ergo propheta, vt cõmunitè accipitur in bono, tanquã. s. à Spiritu sancto inspirata, & reuelata, sic diuinatio in malo sumitur, tanquam res ad diuinos pertinens vsurpata, & per reuelationes demonu publicata. De talibus ergo q isti sunt fallaces & seductores, patet Hiere. 27. & Hiere. 29. Non vos seducant diuini vestri, & ne attendatis ad somnia, qd sint etiam mendaces prolocutores, patet Zach. 10. vbi dicit. Diuini viderunt mendacium, & somniantes frustra locuti sunt. q et sint finaliter confusiois & Diuision. Berchorij. II 2 verecun-

verecundię possessores, & successores, patet Mich. 3. vbi dicitur. Confundent diuini, & operient vultus suos oēs. Sed si vis, moraliter loquedo, dic, qd per diuinos intelliguntur illi, qui futura sperant inaniter, sicut. f. sunt illi, qui quicquid imaginantur futurū, aduenire credunt, & maxime illi, qui sperant diu viuere, & in sine poenitere, & similia. Diuinare. n. videntur de futuris illud, quod forsitan nunquam erit. Sicut etiam sunt illi, q. de alijs existimāt nimis facilliter, sicut. f. sunt illi, qui modica occasione diuinant, & plūmūt malum vel bonum inesse homini cuiunque & c. similia. De rebus autē vel psonis diuinis nihil dico ad p̄sens, sed solum qd illud negotium dicitur diuinum, quod est catholicum atque sanctum. Sicut dicitur lex diuina, virtus diuina, & c.

Docere, *Doctrina*. Nota, qd docere nōmē est auctoris, doceri est nomen vtilitatis. Doctores. n. valde sunt necessarii in Ecclesia militate. Oīs n. ars & scientia ignoratur, nisi per aliquē doceatur. Doctores. n. sunt in Ecclesia sicut in aiali, & sicut radix in arbore. Os. n. cibos recipit, quos tandē ad corpus nutriendū transmittit. Radix ē de terra fugit humorem, de quo tandem rami arboris nutriunt. Aquila ē qd videt, qd pulli nimis iuuenes sunt, nec adhuc carnem p̄t comedere, sicut de prada sanguinem fugere & pullis esurientibus ministrare. Sic verē charissimi, doctores d. terra. i. de Deo, vel à libris humorem scia, & doctrinā primō solent studere, bibere & acquirere, & tandē in filios. i. in auditores & subditos docendo, & p̄dicando diffundere, & eos verbo Dei salubriter nutrire. Iō in persona cuiuslibet doctoris dicit David in Ps. Venite filij, audite me, timore dñi docebo vos. Aduerte rñ, qd ille, qui vult alios docere, necesse est, vt primum doceat. Vt. n. dicit quidam sapiens, Non debet formam doctoris accipere, qui formam discipuli non assum p̄t. Nonne ad hoc, qd aīal quodcunque, vt cōiter, lac possit habere, & factus lacte nutrire, necesse est, qd primum impraegnetur? Certē sic, praegnitus. n. lactati onem praedit. Sic verē dico, qd ad hoc, qd aliquis possit alijs lac doctrinā distillare, necesse est, qd ipse prius scia impraegnet, & bonis doctrinis & vtilibus facūdatur. quia breuiter, qui alios vult docere, debet primō doctrinā & sapientia p̄gnans esse. vnde Dan. 11. Docti in populo docebūt plurimos, ac si dicat, ad doctos non ad alios pertinet alios docere. Multi tamen sunt hodie, qui prius vult edocere quā addiscere, prius esse magistrū quā discipulū, prius esse doctores quā auditores. Isti sunt similes gramini. Sicut. n. Plinius dicit, gramē est quaedam herba minuta, quae quanto plus colligitur, tāto plus multiplicatur. Sim. ad libitum crescere dimittatur, valde libet prōripit in fermen, & sic facilliter desiccatur, & perdit pulchritudinē & decorē. Sic proculdubio charissimi, homo quāto plus cōculcatur, vilipēditur, & disciplinatur, tāto, vt cōiter, magis valet vel viret. Pl. Miserere mei Deus qm cōculcauit me homo. Multi enim sunt ita praesumptuosi, qd si ad libitum dimittuntur, statim volunt in fermen prōrumpere, & semen doctrinā alijs effundere, aliosq; instruere & docere. Et quia ista nesciunt, accidunt, qd virosē famā, & gratia cito perdūt. Et de talibus loquitur Hier. ad Demetriadem. Multi (inquit) iuxta vetus elogiū, cū loqui nesciunt, tacere non possunt, docētq; scripturas, quas nō intelligunt, & prius volūt esse imperitorum magistri, quā doctorum discipuli. Prudētes igitur docere & predicare debent, nō imperiti. Officiū. n. generandi viris non mulieribus est concessum. Sic & officium predicādi prudentibus, non ignorantibus est mandatum vel creditum, siue licitū, & honestū. 1. Tim. 2. Docere autem mulieribus non permitto. Prius igitur debemus discere, post docere. Vnde videtur mihi, qd regula doctorum optime traditur. 1. Esd. 7. Eldras parauit cor suum, vt inuestigaret legē Dñi, & faceret & doceret. Vbi ostenditur, qd doctor debet Voluptatem horrere (parauit inquit cor suum.) Sollicitē studere (inuestigauit inquit legem Domini.) Dista factis implere (doceret inquit & faceret.) Debet, dico, doctor nocumenta tollere, quod ostenditur, cū dicitur. (Parauit inquit cor suum) Cor enim nostrum debet parari per vitiorum resecationem, & per virtutum acquisitionem. Sicut enim dicitur Sapient. 1. In malivolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito

peccatis. Ideo dēt dicere quilibet talis illud Psal. Parati cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam in gloria mea. cor. n. doctoris vel praedicatoris dēt esse parati purā intentionē, qd sicut vas corruptū vinum postū ibi corrumpit, sic cor vitij in fectū doctrinā & sciam inficit, & peruertit. 1. Cor. 5. Modicū fermentū totā massam corrumpit. Et iō hypocritae, qd magis parant corporis cōuerationē quā cordis intentionē, non bene possunt docere vel praedicare. Peccatori. n. dicit Deus. Quare tu enarras iustitias meas? & Rom. 2. Qui alii docet, te ipsum nō doces, qd pradicās nō furandū, furaris. & c. Nō sic p̄ certo, sed ipse dēt nocentia delere. Quid dicit, qd doctor hēt cōtinuē studere (Inuestigauit inquit legē Dñi) Sicut. n. dicit Sene. Sine studio aeger est animus. Et Eccl. 39. Sapientia oīm antiquorū exquiret sapiens. Sicut. n. sapiens medicus cū diligentia solet herbas salutiferas inuestigare & quaerere, de malis verō & inutilibus nō curat, sic verē doctor vel praedicator dēt studendo & reuolendo inuestigare, & quaerere salubria documenta, vana verō & inutilia relinquere & refutare. Vñ Hugo in lib. de Dialecton. Prudens inquit, lector oēs libet audiat, oīa legit, nō scripturā, nō doctrinā, nō personā respicit, ab oibus indifferenter qd sibi deesse videt, quaerit, non quantum sciat, sed quantum ignorat, considerat. Inuestigare ergo debet legem Dñi. Vnde Eccl. 6. Inuestiga illam, & manifestabitur tibi, & contemns factus non derelinquas eam. Debet igitur sollicitē studere. Tertio debet dicta factis implere (vt doceret inquit & faceret) Sicut. n. vt inquit Greg. in Hom. loquētis auctoritas perditur, qñ vox in opere non iuuatur. Et idē de Christo legit Act. 1. Cepit Iesus facere & docere. Sicut ē d. Iud. 7. illi ad praelium fuerunt electi qui aquam cum manu lambendo biberunt, & aquam prius manu, quā lingua tetigerūt. Sic illi ad praedicanandum contra vitia sunt accepti, qui aquam scientia & doctrinā prius tātunt cum manu p̄ operis executionem, quā cum lingua per doctrinā eruditionē. Psita. c. n. & Pellicanus pede vtuntur loco manus, quia quicquid ab ipse in ore sumitur, prius ad modum hominis vngulis accipitur, & palpat. Sic verē, charissimi, quicquid in os, vt docemus, ponimus, decet, vt faciendū & implendū manibus primitus contingamus. Vt enim dicit Grego. in Mora. Doctrina cum omni imperio docetur, cum prius agitur quā dicatur. Nam doctrinā fiduciam subtrahit, cum linguā conscientia contradicit. Doctor igitur charissimi, vicia delect penitendo, quid dicat studeat addiscendo, qd dicit implet operando. Et hęc de doctore sufficiant. Sed nos possumus cō ad huc dicere, quōd nos debemus valde velle intrui, & doceri in rebus vtilibus & honestis, nō in rebus inutilibus atque vanis. Columba. n. distinguit inter grana, meliora. n. & puriora recipit, & alia praetermittit. Sic proculdubio nos debemus puram doctrinā, bonā & honesta documenta eligere, de vane autem & inutilibus non curare, vt de Deo, vel cuiunque bono doctori dicatur. Psal. Bonitatem, & disciplinam & scientiam doce me. Vbi nota, quod in tribus velle debemus principaliter edoceri, scilicet Ad habendum morum perfectionem (Bonitatem inquit) Ad ferendum duram correctionem (Disciplinam inquit) Ad addiscendum rerum cognitionem (Scientiam inquit) Nobis enim est necessaria Morum perfectio. Illa auctoritas prudētiam & iustitiā Dura correctio, & virtutem docet, quae scribit. Sap. Rerum cognitio. & ponetur infra in titulo de Spiritu, in nunt tria vltima documenta videlicet, quod homo Doceatur bona frequentare, Petit ergo iustus, vt instrua- Doceatur dura tolerare, tur, & doceat, ad sequendū Doceatur vera cogitare, virtutū regulā, (bonitatem inquit) Ad ferendum poenarū ferulā (Disciplina) Ad habendū cunctorū speculā. (Scientia doce me.) Primū notat bonitatis placidus titulus (bonitatem inquit) Scdm notat disciplinā rigidus stimulus (Disciplina inquit) Tertiu notat scientia fulgidus oculus. (Et scientia inquit doce me) Bene ergo dicit, Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me. Dico ergo primō, qd nos debemus petere & velle doceri, ad acquirendum virtutū titulū gloriosum, vt ipsum sciamus iugiter frequentare. Et hoc ostenditur cum dicitur. (Bonitatem) Bonitas. n. omne genus virtutum signat. Et pro certo oīs hō bonus in bonitate desiderat edoceri. Ista est. n. doctrinā p̄ opū

ma, per quā. f. non docetur, nec discitur nisi bonū. Narrat. n. Plin. qd in quibusdam partibus abundant herbae venenosae, & idē dicit, qd apes illarum partium pro eo, qd floribus illarū herbarum pascuntur, mel conficiunt venenosum, & inde factum fit, vt ait, qd populus illarum terrarū, tributa faciebat Romanis de cera, & non de melle, alie verō prouinciae, quae talibus non abundant, semper mel simul cū cera in tributum portabant. Tale ergo mel quamuis esset dulce, non pro hoc erat bonum, sed potius pestiferū & nociuū, & a cunctis prudentibus praecauendum. Sic verē dicā, qd apes. i. doctores, qd in bonis floribus. i. in bonis & sanis libris pascuntur, & studeant, & a bonis doctoribus audiunt, atq; discunt, tales, dico boni in meli. bonā doctrinā conficiunt, & componunt. Illi verō, qui in floribus venenosīs. i. in scientijs perniciosīs & libris superstitiosis student, mel venenosum. i. malam, & periculōsam doctrinam alijs propinant, & docent, quia pro oīs Romanus. i. quicunque sapiens & iustus talia debet horrere & tanquam pessima refutare. Vnde de malis doctoribus haec reuerētis & corruptis potest dici illud, quod de illis corruptis populus d. Deut. 20. De his autem ciuitatibus nullum perentes viuere, ne forte doceant te cunctas abominaciones, quas ipsi operati sunt. (Bonitatem ergo doce me inquit.) Et si vis, nota, qd sub noie bonitatis cōtinent oīa illa, i. quib. debemus petere & appetere à Deo, vel ab hoīe edoceri, videlicet res & opera virtuosa, & illa, quae necessaria sunt salutis. Ipsi. n. aīalia docēt filios suos vtilia eligere, noxia praecauere, sicut de vitulo marino legitur, qd carulos suos, in terra genitos tandem ad mare ducit, & eos natare docet, & instruit. De ceruis ē legitur, qd filios suos solent ad praecipitia montium ducere, & docent eos currere & saltare. Aquila ē de super volitans, & volare docet pullos, & eos exemplariter ad hoc instruit, & exercet. Sic verē Christus exemplariter, in scriptura literaliter, & p̄dicado vocaliter, eligere bonū & reprobare malum fideles docuit, & bonitatē sequi & facere eos instruit, qd ē dēt plari, & doctores facere, qd auditores & subditos debēt in bonis actib. exercere, & exemplariter, & verbaliter edocere. qd sicut d. Eccl. 30. Qui docet filium laudabitur in illo, & qd docet filium, in zelum mittit inimicum suū. Vnde ē d. de Thobia. Thob. 1. qd filium suum à perueria timere Deum docuit, & recedere, ab oī peccato. Notabo ergo, qd bonitatē docet Deus, docet iustus, docet impius. (Docet inquit Deus) Et dico, qd nos debemus p̄ affectionē & contemplationē ascendere ad Deum, vt doceamur à Deo, sicut bonus discipulus ad studiū, vt doceat à magistro. Moraliter. n. magister noster Deus i loco altissimo, & iō ipse vult, qd inferiora mūdī negotia dimittat, & superis p̄ amorem celestium ascendamus spirituafr, vt doceamur ab ipso. Qd aduersus Esaias dicebat. Esa. 2. Venite ascendamus ad montē Dñi, & docebit nos vias suas, & ambulabimus i semitis eius. Quae aut sunt vias Dei, per quas peruenitur ad Deum? promtambulare, & p̄ quas nos docet incedere & calcare. Ps. Dirige māsuetos i iudicio, docebit mites vias suas. Vniuersae aut vias Dñi misericordia & veritas. Magna. n. misericordia & gratia fit illi, qui dēt ire ad loca remota, & ignota si qd doceat eum viam. Et idē viam eundi ad Paradisum. i. viam virtutum petebat David à Deo sibi doceri cum dicebat in Psal. Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es saluator meus. Dico ergo, quōd Deus docet

quaeque virtutes. Ipsi. n. sunt vias, per quas ipse voluit ambulare, & p̄ quas nos docet incedere & calcare. Ps. Dirige māsuetos i iudicio, docebit mites vias suas. Vniuersae aut vias Dñi misericordia & veritas. Magna. n. misericordia & gratia fit illi, qui dēt ire ad loca remota, & ignota si qd doceat eum viam. Et idē viam eundi ad Paradisum. i. viam virtutum petebat David à Deo sibi doceri cum dicebat in Psal. Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es saluator meus. Dico ergo, quōd Deus docet

Viam { equitatis & iustitiae, quae nunquam deficit, pietatis & clementiae, quae multos reficit, veritatis & scientiae, quae falsa rejicit, claritatis & sapientiae, quae cunctis proficit, sobrietatis & temperantiae, quae bonis sufficit, taciturnitatis & moderantiae, quae mores proficit. Docet ergo Deus aequitatem & iustitiam. Psal. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Itē docet pietatē, & clementiā. Io. 7. Clamabat Iesus docēs in templo. sequi. Qui sitit, veniat ad me, & bibat. Vñ Eccl. 18. Misericordia Dei sup oēm carnē, qd misericordia hēt, docet & erudit, sicut pastor gregem suum. Item docet veritatem & scientiā. Matth. 22. Magister, scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces. Item docet mentis claritatem & sapientiam. Job 33. Tace, & ego docebo te sapientiam. Et meritō, cum ipsa sapientia dicat. Sap. 7. Omnīs artifex docuit me sapientia. Item docet sobrietatem & temperantiam. Sap. 3. Sobrietatē. n. & prudentiam docet, & iustitiam, & veritatem & patientiam. Job 34. Si erraui, tu doce me, & si male locutus sum, vltra nō addam. Et illud praedictum Job 33. Tace, & ego docebo te sapientiam. Iste ergo sunt bonitates, quas docet Deus, & quas veniens docuit Iesus Christus. Deut. 4. De caelo te fecit audire vocem suam, vt doceret te. De multis tñ dicere pōt illud Hier. 2. Verterunt ad me terga & nō faciem, cum docerem eos diluculo. (Bonitatē igitur docet Deus.) Item dico, qd bonitatē ē docet iustus. f. bonus doctor, praedicator vel praetator. Et sic notabis, qd boni doctores docere debēt, & docent Noxia fugere, Diuina colere, Hosti resistere, Securē sistere, Malos conuertere, Peccata plangere, Doctē discernere, Futura cernere, Aeterna quaerere. Docet ergo boni doctores immunda fugere, sanctē cōuerfando. Leuit. 15. Docebit filios Israel, vt caueant immunditiam. Diuina colere, Deum reuerendo, seu sancta frequentando. 4. Reg. 17. Cum venisset vnus de sacerdotibus, docebat eos quō colebant dñm. Item hosti resistere, minimē peccando. Ps. Docet manus meas ad praelium. & 2. Reg. 1. Praecipit ergo David, vt docerent filios Iuda arcum & sagittā. sup. ad impugnandum hostes. Itē securē viuere, timorē pellēdo. Job 4. Ecce docuisti plurimos, & manus lasas roborasti, & vacillantes confirmauerunt manus tuas. Itē malos cōuertere, peccata linquēdo. Ps. Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertent. Itē peccata plāgere, corde poenitendo. Hier. 9. Docete filias vestras lamentū. Item bene discernere, iustē meditādo. Eze. 44. Docebunt filios Israel quid sit inter sanctum & prophanium. Item futura cernere, altē cōtemplando. Dan. 10. Veni, vt docerem te, qd ventura sunt. Item aeterna quaerere cēlum affectando. Matth. 21. Docebat eos de regno. Sic ergo patet quō bonitatem ē docet iustus. Sed adhuc dico, qd bonitatē aliqñ docet impius. Cōstat. n. qd multi sunt mali, qd tñ sunt doctores subtiles, & scientifici, qd erit non verent mala facere, student tñ verā p̄dicare, & vtilia dicere, & docere. Sicut. n. videmus, qd hoīes in multis fuerūt edocti p̄ bruta, sicut exemplificat Plinius de Hippopotamo, qui docuit Phlebotomiā, de cane, qui docuit vomitum, de ciconia, quae docuit formaciam, de ceruo, qui docuit virtutem dictāam extrahēdo de corpore ferrum, de mustela, quae docuit vires ruta, dum dimicauit contra basilisum, sic proculdubio à brutis. i. peccatorib. & malis doctoribus & hypocritis edocemur quotidie multa bona, quapropter & si ipsorum opera imitari nō debeamus, eorum tñ documenta retinere debemus, & quae dicunt facere, facere, quae aut faciunt, nequaquā facere. Et sic verificatur illud Job 35. qd. f. Deus docet nos sup iumenta terrae, & in aibus caeli erudit nos. Et Job 12. Interrogauimenta, & docebunt te. Audi. n. & in scripturis legi de quadam vinea quam oculis vidi in ciuitate Vticensi, qd fructus eius nec canis, nec porcus volunt comedere, vinum tñ, qd inde fit, est valde bonū. Sic verē sunt multi, quorū fructus. i. quorum opera nec canis nec porcus. i. quicunq; & quantumcunque vilis peccator non dignaretur comedere. i. imitari, aut facere, ita. f. sunt horribilia facta sua, & tamen isti bonū vinum. i. bonam doctrinam faciunt, & bene docent vtilia, quae non agunt. tales videntur ab Apostolo & à Salvatore redargui. Dicit. n. talibus Apostolus Ro. 2. Qui alium doces, te ipsum nō doces. Qui dicit non mechandū, mecharis. & c. Christus ē dicit Matth. 5. Qui ergo soluerit. i. mandata non fecerit, & docuerit, minimus vocabitur in regno caelorum. i. parum reputari debet. Qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Patet ergo quomodo bonitatem moralem docet impius, iustus, Deus. Patet ergo, quōd debemus edoceri ad acquirendum virtutum titulum gloriosum, quā. f. notatur sub nomine bonitatis. (Bonitatem inquit) Psal. In bonitate tua doce me. Et Prouerb. 13. Doctrina bona dabit gratiam. Et Nec. 9. Spiritum bonū disti ei, qui docet eos. Et istud est primum auctoritatis (Bonitatem ergo.) Secundo dico, qd nos debemus appetere edoceri ad tolerandum rigoris stimulum fructuosum, qd ostenditur, cum d. (Disciplinam) Disciplina. n. asperitatem correctionis importat in. qua. i. patienter & prudenter sustinetur.

da debemus velle, & petere edoceri. De vrsu. n. legitur, qd cum prae longo somno ventrem suum costrictum, & visum suum senserit hebetatum, lac comedit, vt laxetur, & apibus pungi circa oculos gaudet, vt fluente sanguine visus claritas reparatur. In quo quidē instrui mur, qd mel bonae doctrinae debemus appetere, & puncturas apum, i. correptiones doctorum & reprehensiones praetorum & praedicatorum diligere, & appetere, disciplinam & tribulationum aculeos in patientia tolerare. Ex disciplina. n. & tribulatione, timor Dei concipitur, qui super omnia necessarius est homini, & utilis, vt in eo doceatur. Deut. 11. Docete filios Israel, vt merentur Dominum. Ps. Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos, ac si dicat. Ista sit prima lectio vestra, quia sicur est in Ps. & Eccl. 1. Initium sapientiae, timor dñi. De disciplina verò dñi Eccl. 5. qd doctrinā sapientiae & disciplinae scripsit in codice isto Iesus filius Sirach. qd. sapientia & disciplina forores sunt, quia. s. de disciplina ad doctrinā sapientiae peruenitur. Petamus igitur edoceri ad tolerandū rigoris stimulum fructuosum. (Disciplina) Et merito, quia p. certo illi, qui disciplinari sunt atq; docti, reputant ad standum corā regibus esse digni. Vñ Dan. 1. praeceptum est ppositio Eunuchorum, vt introduceret pueros, in quib. nulla esset macula, eruditos oī sapientia, decoros forma, cautos scientia, & doctos disciplina qui possent stare in palatio Regis, vt noceret eos litteras, & linguam Caldeorum. Tertio verò dico, qd appetere debemus edoceri ad procurandum splendoris oculum luminosum. (Scientia inquit doce me) Istud est. n. in quo tota natura humana appetit informari. In scia, & cognitione rerū. Oēs .n. hoīes naturaliter scire desiderant, vt dicit Aristot. 1. Meta. Ps. Qui docet hoīes sciam, dñs scit cognitiones hoīum. sequitur. Beatus quē tu erudieris Dñe, & de lege tua docueris eū. Pater igitur quō appetenda est a nobis doctrina, quae facit ad rerum cognitionem, doctrina, quae facit ad mali perfectionem, doctrina, quae facit ad honesti perfectionem seu ad boni adaptionem. (Bene ergo) Bonitatem & disciplinā & sciam doce me. Ista est. n. bona & sana doctrina, quae habet subtilitatem, Habet (dico) subtilitatem. Exo. 28. Pones in rationali iudicij doctrinā & veritatem. q. d. Ista doctrinam concomitatur iudicium, ratio & veritas. Item habet utilitatem, exin. De. n. proueniunt fructus bonorum operum & virtutum, & ideo ista rori & pluuia comparatur in Psal. & habetur. Deuter. 32. Concresecat in pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloquium meum. Item habet suauitatem. Prouerb. 24. Fauum dulcissimum gutturi tuo, sic & doctrina sapientiae. Item habet facilitatem. Prouerb. 14. Doctrina prudentium facilius. Item habet auctoritatem, a Deo. n. procedit non ab homine, quilibet. n. doctor potest dicere illud Ioā. 7. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me patris. Item habet preciositatem, quia nihil comparatur eidem. vnde Prouerb. 8. Accipite disciplinam meam, & non pecuniam, doctrinā magis quam aurum eligite. Melior est enim sapientia cunctis opibus preciosissimis. Talem igitur doctrinam tā facilem, tam vtilem, tam mobilem, tam subtilem Iusti recipiunt, Iusti inquit, recipiunt. Prouerb. 10. Docti respiciunt, Docti respiciunt, Docti despiciunt, Docti despiciunt. Docti autem intelligent. & Prouerb. 18. Auris sapientium querit doctrinam. Mali etiam despiciunt. Prouerb. 1. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Et ideo bene consulitur, Prouerb. 22. In auribus insipientium ne loquaris, quia despicient doctrinam eloquij tui. Fatui enim, id est obstinati & malitiosi docere non debent, quia doctrinam non respiciunt, sed derident. Eccl. 22. Qui docet fatuum, quasi qui conglutinat testam. q. d. in vanum laborat, & ibidem. Compedes in pedibus stulti doctrina. Hae igitur de bona doctrina sufficiant. Sed si vis, dic adhuc, quod mali de bona doctrina non curant, malam aut doctrinam mundanam & vanam diligunt, & affectat. pare de modernis, qui non curunt, nec addiscunt nisi scientias lucrativas, leges, canones, medicinam, vel etiam scientias perniciosas, & vanas, sicut est Negromantia, Pyromantia, Aerimantia, Geomantia, Hydromantia, Spatulamantia, Augurimantia, & ceterae scientiae diuinatoriae, quae si forte fundatae sunt in aliqua veritate,

& in aliqua occulta & secreta naturae maiestate, multum tñ abundat in curiositate & vanitate, & multum distrahit hominē a salutis necessitate & utilitate, contra ipsos loquitur Apol. 2. Tim. 4. Erit tñ tps, cū sanā doctrinā nō sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes aurib. & a veritate qdē auditū auertēt, ad fabulas autē cōuertēt. Similes illi monstro marino, qd dñs Kaloz, quod pluuia occidit & execat, qñ tñ alios pisces impinguat, sicut dicit li ber de natura Rerū. Sic verē sunt multi, qb. pluuia defursum veniens. s. doctrina sanā & sana Theologica mors est exccatio & obstinatio mētis suae, tñ bonis est impingatio gratiarū. Nihil. n. ita laedit eos sicut gustare pluuia salutarē. i. audire doctrinā salutarē atq; sanā. Nihil ē tñ placet eis sicur audire doctrinā pestiferā, & inanē, & tñ scriptū ē Prou. 21. q. vir, q. errauerit a via doctrinae, in cētū gigantium comorabit. Notabis ergo, qd isti diligunt & doceri, & docere mendacem, Volunt. n. edoceri loqui mendaciter. Hiere. 9. Docuerūt linguā suā loq. mendaciū, vt iniq; agerēt laborauerūt. Itē studēt et edoceri fallaciter. 1. Tim. 4. In nouissimis quidē t. p. b. discē dent qdā a fide attendentes, spiritib. erroris, & doctrinis demoniorū. Item amant edoceri viuere tenaciter. Doctrina. n. mundanae ad nihil aliud vñ tendere, qd ad auaritiā, & ad diuitias obtinēdas. Ista. n. sunt doctrinae hominum, de quib. dñs Matth. 13. Sine cā colunt me, docētēs doctrinas & mandata hoīum. Ista. n. affectat edoceri viuere voraciter & carnaliter, sicut illi, q. legem & doctrinam Machometi sectantur, q. pro eo eam amant, quia gulam & coitum commendat. De quo Apoc. 2. Habes inquit tenentes, doctrinam Balaam, qui docebat de sacrificijs idolorū & fornicarij. Sic ergo patet quomodo docere & doctrina in bono significant & in malo.

Dolor, Dolere. Nota, quod dolor multipliciter a sumitur in scriptura. Est enim virtuosus, Dolor virtuosus est dolor penitentiae & vitiosus, cōpunctionis. Dolor vitiosus est dolor tædiofus. auaritijs siue inuidiæ & detractionis, Dolor tædiofus est dolor violentiae & damnationis.

Primo } Perfecti,
Secundo } dolore dolent } Infecti,
Tercio } Deiecti seu damnati.

Dolor cōpunctionis est laudabilis. Ps. Dñs opē ferat illi sup lectū doloris eius. Dolor detractionis vel ambitionis est odibilis. Ps. Sub lingua eius labor & dolor. Dolor damnationis est terribilis. Eccl. 2. Cūcti dies ei⁹ dolorib. & erūnis pleni sūt. Primus dolor est appetendus, Omnis. n. talis dolor secundus est fugiendus, medicinalis est aīa & ad salutē plurimum Tertius est formidandus, operat. Et iō talis dolor dicimus igitur aliquid de primo dolore, secundum. s. quod dolor potest mihi assignare Mentis compunctionem, Carnis afflictionem, Rerum amissionem, scipulis, vt assequatur sagacitatem, quieris, vt obliuiscantur lactis dulcorem & voluptatē. Cū dolore. n. curant infirmi, cū dolore & verberē docent iusti, cum dolore ēt & amaritudine pueri a lacte vberē ablaçant. Sic re vera (charissimi) dolor cōpunctionis & afflictionis facit vulnera peccatorū sanari, virtutes & bonos mores addisci, & lac mundanae dulcedinis obliuisci. Dolor igitur iste utilis est, qui quis primò det desolationē, dat tñ multiplicem consolationē. Vnde in Psal. dñs. Secundum multitudinem dolorum in corde meo, consolationes tuae lætificauerūt aīam meam. Dolere debemus igitur in hoc seculo vt gaudemus in alio. Ita videbatur dolere Iob 6. dicens sic. Verba mea dolore sunt plena, & sagittae Domini in me sunt, & terrores eius militant contra me. In quib. verbis notatur, quod dolor compunctionis & compassionis debet ex trib. causis in nobis generaliter introduci. primò delictis Ex terrore criminis commissi, Vel dico, qd dolere debemus ex cō Præ furore turbinis immisi, re debemus ex cō Præ timore luminis amissi, missione legalium delictorum. (Verba mea inquit) Ex immisione pñentiū tormentorū. (Sagittae inquit Dñi.) Ex amissione finalij gaudiorum. (Terrores inquit, eius militant cōtra me) Debemus igitur

tur dolere pro delictorū cōmissione, qd ostenditur cum dñs. (Verba mea dolore plena sunt) Quando. n. cor pro delictis commissis dolet & compungitur, verba dolore plena in cōfessione sequuntur. Iuxta illud 1. Reg. 1. Ex multitudine doloris, moerori. q. mei locuta sum. De peccatis. n. dolere dēt homo, quia se videt homo Deum offendisse, gratiam perdidisse, infernum acquisisse. ideo debet quilibet dicere illud Hier. 8. Dolor meus super dolore, in me cor meū marens. Agnus. n. uide dolet qñ matrem amisit, & ideo nō cessat balare, & clamare quousq; ipsam inuenierit. Equus ēt sicut dicit Plin. latet in praediano, gaudet si vicerit, dolet verò si vicius fuerit. Sic verē (charissimi) qñ homo per peccatū a diabolo vincitur, & a matre sua. Christo diuidit & seungitur, tunc p. certo valde dēt p. contritionē emittere, quousq; istam matrem Deum. q. possit p. penitentia & gratia inuenire, vt sic possit dici de quolibet illud Gen. 6. Tactus dolore cordis inrissecus p. penituit. Doleamus igitur de peccatorū cōmissione.

C Sed dō debemus dolere de tormentorū immisione. s. de tribulationibus, & merijs huius mundi. q. in nobis & in alijs certaminis omni die. Ista. n. debent nos mouere ad dolendū & condolendū, & ad mundi solatia contemndum, quod quē ostendit, cum dñs. (Sagittae Dñi) Mundi. n. miseriae & tribulationes sunt sagittae Dñi, quib. vulnerat, & affligit. Sagittae. n. innoxia, dolore infert, & querere remedium cōpellit. Sic verē mudi miseria & tribulatio debet inferre dolore cordi nro, & nos mouere, & impellere, vt alibi solatium requiramus. In gloria Paradisi. Psal. Sagittae tuae infixa sunt mihi, & confirmasti super me manum tuā. Dolor ēt cōpassionis de miseria aliorum, dēt transigere corda. Equus. n. fm Plinij, dñs ad modum hominis, affectū cōpassionis hīe, & p. morte Dñi sui lachrymari, & dolere. Passeres ēt vno ipso illa queato solēt dolere, & ibidē conuenire, & ipsū si possint, de laqueo liberare. Boves ēt ad focios suos afficiuntur, & si ipsos amiserint, prae dolore mugiunt, & tristatur. De elephantibus ēt dñs, qd ad casum lociorum conueniunt, ipsosq; si possint erigunt, qd si nequiverint, prae dolore clamant & barriunt. Et breuiter oīa dolore cōpassionis transiguntur, & dolentibus alijs cōdolent pariter & tristant. Sic dolebat Dauid 2. Reg. 1. dicens. Doleo super te frater mi Ionatha, decore nimius, & amabilis super amore mulieris. Quia re vera (charissimi) de dolore, calū, miseria, & tribulatione amicorū, & vicinorū debemus tristari, & dolere, & ipsos, put. possimus releuare. Sed dico etiam adhuc, qd dolor tribulationis exterioris dēt transigere corda nostra. Qñ. n. a Deo exterius sagittamur, tunc ad dolore & timore, nec nō ad penitentia incitatur, Quis multi homines possint dicere illud Prou. 23. Vulnerauerunt me, & nō sensi. Misera. n. mundi prosperitas ita allicit miseris peccatores, qd dolorem miseriarū mundi nō sentiunt, nec aduertūt. Mandragora. n. facit homines dormire, ita qd si sciunt vel læduntur, non sentiunt penitus ne que dolent. Talem ēt virtutem hēt lapis, qui dñs menophitis. Si. n. cum aqua vel aceto postus sit, seu tritus vel permistus, & inde membra secanda fuerint perlinita, ita facit membra obtupecere, qd dolorem non sentiunt secationis. Sic verē (charissimi) talis menophitis, & talis mandragora est. p. peritas temporalis, quia verē illi, q. ipsa fuerint perlinita, virtute sentiunt amittunt. Ita. n. delectantur, & oblectantur in mundi prosperis, qd quis magnis tribulationibus seruian tur, quis poenis & miserijs sagittent, isti tñ nō sentiunt, neq; dolent, sed lætantur amplius atq; gaudent, nec pp hoc a suis peccatis & vitijs recedunt. Vnde in personā Christi dñs talib. illud Hier. 5. Percussisti eos, & nō doluerūt, attriuisisti eos, & reuerentur accipere disciplinam, indurauerunt facies suas sup petram, & noluerunt reuerti. Nō sic ergo, sed doleamus p. tormētorum immisione. Sagittae. &c. Et sic nota, quod in hoc mundo multiplex sentitur dolor, scilicet

Sentimus ergo hic dolorem naturae, quae cōtinuē solet defficere. De quo Eccl. 2. Cuncti dies eius doloribus, & erumnis pleni sunt. Item dolorē se necitū, quae finaliter solet accedere. Psalmista. Si autem in potentatibus, octuaginta anni, & amplius eorum labor & dolor. Itē dolorē infirmitatis, quae nos qñq; solet affligere, de qua Psalmista. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius. Item dolorē tribulationis, quae sapissimē solet contra nos in surgere. Psalmista. Ibi dolores vt parturientis in spiritu vehemēti conteres naues Tharsis. Item solitudinis, q. multas curas solet adducere. Psalmista. Surgite postq; federitis q. māducatis panē doloris. Et Iob 9. Cōmuto faciē meā, & dolore torqueor. &c. Item dolorem peccati, qd in oibus volumus repetere. Ps. Cōcepit dolorē, & peperit iniquitatem. Dolorē dico inuidiā. Psalmista. Sub lingua eius labor & dolor. Luxuria. Esa. 21. Lumbi mei repleti sunt dolore. Gulā. Iob 20. Cum satiatus fuerit, arctabit, & oīs dolor irruet in eū. Detractionis. Iob 4. Qui seminant dolores & metunt, eos vidi flante Deo perijisse. De talibus ergo plangebat Iob 1. dicens. Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum. Item dolorem sentimus fortunae, q. in eodē non solet sistere. Prou. 14. Risus dolori miscetibit, & extrema gaudij luctus occupat. Item mortis dolorē, q. finaliter solet occidere. Baruc. 2. Mortui sunt in dolorib. pessimis. Talibus ergo dolorib. vanis affligit aīa nra. i. vita. Psalmista. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Et ista sunt sagittae, quibus continuē sagittat misera fors humana. Sagittae ergo Dñi in me sunt. Psal. Sagittae potentis a cutē cū carbonib. de solatorijs. Doleamus ergo p. tormētorū immisione. Tertio dico, qd dolere debemus de gaudiorū amissione. Nihil enim est tam dolorosum, tam tristabile, sicut amittere gaudia Paradisi. Istud ostenditur cum dñs. Terrores eius militant supra me. Ista. n. terrores potissimē debēt nos terrere. s. timor de amittendo gaudia caelestia. Iste. n. dolor est, de quo loquitur Dauid in Psal. Circundederunt me dolores mortis. Mors. n. propriē est caelestium amissio gaudiorum. Vnde in Psal. Dolores tui conturbauerunt me. Et sic patet, qd dolendū est multo potius in hoc mundo, q. p. futuro solatio, ne amittatur, pro praesenti supplicio, ne incurratur, pro commissio flagitio, vt deleatur. De dolore autem, quo dolent miseri in inferno, notare potes, quod ipse est dolor Perpetuus, qui semper durabit, Est (dico) dolor perpetuus. Hier. Continuus, qui nunquam cessabit, 15. Factus est dolor meus perpetuus. Eximius, quem nullus curabit, 15. Factus est dolor meus perpetuus. Molestus, qui corda grauabit, 15. Factus est dolor meus perpetuus. Et plaga mea desperabilis. Item cōtinuus. Iob 7. Si locutus fuero, nō quiescet dolor meus, & si tacuerō, non recedet a me, nunc aut oppressit me dolor meus, & in nihilū redacti sunt omnes artus mei. Item eximius. Hierem. 8. Dolor meus super dolorem. Et Thren. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. Item molestus seu turbatus. Mach. 9. Apprehendit eum dolor durus viscerum. s. pessimus Antiochum. Hier. 50. Angustia apprehēdit eum, dolor quasi parturientium. Apo. 16. Commandauerunt linguas suas prae dolore. Beati verò in patria tales dolores nō sentiēt. Apoc. 21. Absorget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors vltra nō erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltra; quae prima abierunt, & haec sufficiant.

Dolus Nota, qd dolus, fraus, astutia, deceptio, idē sunt. A Et est propriē dolus quando aliquid fit sub aliena dissimulatione, qñ vnum intenditur, & aliud simulatur. Et sic accipitur Eccl. 19. Est qui nequit se humiliat, & interiora eius sunt plena dolo. Et sic dolus & veritas cōtrariantur. Sicut igitur veritatem debemus amare, sic tenemur dolus fugere & vitare. Et debemus notare, qd triplex est dolus. s. detractorum, Est (dico) dolus detractorū. Ta Dolus } auarorum, } deceptorum, } hypocritarum. } les. n. dolosē loquuntur. Isti. n. hominem, cui volunt detrahere, solēt primitus commendare, vt dum charitatiē loqui videntur, eis in detrahendo melius credatur. Sunt. n. sicut Barbiton for, qui primò vngit, postea pungit. Isti sunt similes serpenti, qui ita saepe & cito mouet linguā, qd duas linguas habere videtur. Detractores. n. pro certo duas videntur habere linguas, q. a. nunc dicunt vnum, nunc aliud, nunc vngunt adulando, nunc dicunt. Berchorij. II 4 mordent

mordent & pungunt detrahendo. Hier. 9. Sagitta vulnerans lingua eorum, dolus locuta est in ore suo, pace cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias. Iste est dolus detrahentium. ¶ Secundò est dolus auarorum. Iste n. fraudulenter, & dolosè inuolunt pauperes in suis cõtractibus & vñuris, vt ipfos exhæredent, & deaucter. Similes Araneæ, quæ occultatur in foramine suo, sed qñ videt Muscã captã in tela sua, statim currit, & eã occidit, & humiditatẽ eius fugit. Sic verè vñurarij & auari statim qđ percipiunt aliquẽ suis laqueis & malicijs bene ligatum & inuolutum, solẽt ipsum inuadere, & exhæredare, & humorem suorum bonorum fugere, & subripere, ipsumq; de pauperare & vacuare. P. Non defecit de plateis eius vñura & dolus. Iste est igitur dolus auarorum. Hier. 6. A maiorẽ vñq; ad minorẽ oẽs auaritiã student, à ppheta, vñq; ad sacerdotẽ oẽs faciũt dolũ. ¶ Tercio dico, qđ est dolus proditorũ seu deceptorũ. Tales n. fingunt se esse fideles, vt de eis amplius confidat, qđ cũ sciuerunt secreta hominis, produnt ipsum. vñ 1. Mach. 1. Locutus est eis verba pacifica in dolo. Dan. 1. Post amicitias cũ eo faciet dolũ. His ergo præmissis, patet qđ ois dolus & fallacia dẽr detestari, & nunquam diligi vel sectari. Vnde nota, quòd illa debent vitari, dolosus Deus detestatur, ipso vitam breuiatur, ipse malum imprecatur, dolosus bonus aduersatur.

Quia dolosus Deus detestatur, ipso vitam breuiatur, ipse malum imprecatur, dolosus bonus aduersatur. Dolosus malus prædicatur, Dolosus semper meditatur, Mendaciter loquitur & fatur, Fraudulenter mala machinatur, Cuncta mala dolus operatur.

¶ Dico ergo, qđ falsos & dolosos Dñs detestatur. P. Virum sanguinum & dolosum abominabitur dñs. Item vita taliũ breuiatur, P. Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Item scriptura malũ talibus imprecatur. P. Disperdat Dñs vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Item bonis oibus talis aduersatur. P. Muta fiant labia dolosa, quæ loquuntur aduersus iustum in superbia & abusione, Itẽ talis malus prædicatur, quia. s. vnus dolosus postquam cognitus est, ab omnibus diffamatur. Prou. 14. Filio doloso nihil erit boni, & Prou. 20. Statera dolosa non est bona. Item talis dolosè meditat. P. Locuti sunt vanitates & dolos tota die meditabantur. Item talis verba falsa continuè fatur. P. Verbis oris eius iniquitas & dolus. Contra illud. Prohibe linguam tuã à malo, & labia tua ne loquatur dolũ. Itẽ talis mala semper machinatur. P. Lingua tua semper concinnabat dolos. Et alibi. Sicut nouacula acuta fecisti dolũ. Itẽ talis malũ semper operat. Oia n. mala opera ortũ habent à dolo, videlicet Deceptio cunctorum, Cunctorum dico est deceptio. Destructio regnorum, Eccl. 11. Multa sunt insidia dolosi. Et ibi. Ab vno doloso augetur sanguis. i. regnorum translatio, & destructio. Eccl. 10. Regnum transfertur de gente in gentem, pp iniustitias & iniurias & molestias & diuersos dolos. Iustoru est occisio & interfectio. Vnde de Abner dñs. Reg. 3. qđ adduxit eum Ioab ad mediũ portæ, vt loqueretur ei in dolo, & interfecit eũ. &c.

Dominus, Dominari. Dominus nomen auctoritatis & potestatis, iurisdictionis & prælationis, superioritatis & sublimitatis est. Et idẽ nomẽ dominij in duo principaliter est diuidendũ. s. in diuinum & humanum. Diuinum n. d. dominium est cũ omni reuerentia venerandum, humanum verò cum omni temperantia est moderandum. Dicamus ergo primò de dominio cõlesti & superiori. Iste n. valde est timendum, & honorandum. Omnia enim seruiunt, & obediunt suo superiori, & p eius influentiam se regulant, & gubernant. Planeta n. dominantur rebus inferioribus. Et idẽ sicut videmus, s. eorum motus & operationes, cõiunctiones, oppositiones, in signis varijs & diuersis, omnia ista inferiora mutantur, & diuersimodè gubernantur. Et proculdubio quia sancti & Deus nobis dominatur, & præfunt, idẽ eis debemus obedire, & s. m motum voluntatis ipsorum nos regere, & gubernare, nosq; in suis conditionibus & moribus cõformare. Bene ergo dñ Deut. 6. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruiet. Vbi aduertit, quòd iste dominus est timendus, amandus, & seruendus propter tria, seruiet illi, inquit, soli, scilicet

conditionem liberio rem, quia Dominus est, dilectionem vberio rem, quia tuus est, prælationem superio rem, quia solus est. ¶ Est igitur liberio ris cõditionis, quia dominus, & per cõse quens nõ feruus. Res. n. cõlestes à corruptione sunt libera, res verò elementares nõ sunt sine corruptione. Deus ergo, qui nõ solum est cõlestis, sed super cõlestis, corruptioni, & mutationi nõ subiacet, sed ab oibus liber manet. Malach. 3. Ego Dñs, qui non mutor. Alij enim Domini non sunt proprie liberi, habent enim alium cui subsunt, iste verò nulli subiiicitur, sed cunctis alijs dominatur. Intra illud Daniel 11. Surget verò rex fortis, & dominabitur ditio ne (alijs potestate) multa. Vbi nota, quòd in isto est Maieestas incomprehensibilis, quia Rex, Stabilitas inconcussibilis, quia fortis, Auctoritas indeprehsibilis, qđ dominabitur ditio ne multa. Nam sicut dicit Richar. lib. 2. de Trinita. c. 15. Ille est veraciter Dñs, cuius maieestas nulla potestate premitur, cuius potestas nulla possibilitate prepeditur. Veraciter autem dici dñs non poterit, qui alienæ potestati inuiuis seruit, aut seruituti cedit. Impossibile est ergo plures dominos esse. Est igitur iste liberio ris conditionis. (Dñm inquit.) ¶ Item dico, qđ iste est vberio ris dilectionis, quod effenditur cum dñ. (Tuus) ipse. n. factus est tuus per charitatem & pietatẽ. Ipse. n. dat seip sum nobis per sua beneficia, dicens in P. Ego. n. sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. Ita qđ quilibet potest dicere illud Ioan. 20. Dominus meus & Deus meus. Ipse. n. est de natura lucis, quæ liberaliter omnib; se donat, Statim. n. qđ homo aperit fenestram, lux subintrat, & domũ illuminat, & illustrat. Sic verè Deus valde liberalis est naturæ. Vbiq; n. per suam gratiam se dare conseruit, omnibus se per diuersa beneficia distribuit, & si fenestram cordis nostri apertam sine obiectione peccati inuenerit, ibi liberaliter subintrabit. Apo. 3. Ecce sto ad ostiũ, & pulso, si qđ aperuerit ianuas, intrabo ad eum. Iste ergo est Dñs liberalis. Vnde ipse est sicut Iupiter, planeta beniuolus, qđ est Dñs sagittarij, & signi piscium, & sub ipso continet honor diuitiã, sapientia, & ratio, s. m Astronomos. Sic verè (Charissimi) si nos fuerimus sagittarij, peccata nostra sagittantes p cõtritionem, pisces, in aqua gratiæ cõuersantes, per deuotionem, tũc verè in bonis dominabitur, Iupiter Deus. i. iuanus pater, qui finaliter in Paradiso honores & diuitias, rationẽ, & sapientiã nobis dabit. (Ipse ergo est tuus) Bene ergo dicitur Mat. 12. Diliges Dominum Deum tuum. Est igit vberio ris dilectionis vel compassionis. ¶ Deniq; dico, qđ ipse est superioris prælationis, quod ostendit cum dicitur. (Illi soli) Iste. n. est solus p excellentiã singularẽ, & idẽ solus & singulariter est amandus. In Sicilia. n. sunt equi, qui Dominos suos cognoscunt, & ipsos solos ad sedendum supra se & nullos alios admittunt, s. m Isidor. & Solinum. Sic verè nos Christiani debemus Dominum nostrum. s. Deum cognoscere, & quantum ad fidem ipsum soli recipere, & ei singulariter obedire. Nullus enim alius dẽt à nobis recipi vel admitti in Deum vel magistrum, quia scilicet non debemus recipere Mundum, qui dominari querit per auaritiã, Non carnem, qui dominari querit per luxuriam, Non diabolum, qui querit dominari per superbiam. Imò oẽs istos dños debemus respuere, & istum solum modo per fidẽ & charitatem recipere & hñe. (Illi inqđ soli seruiet) Iuxta illud Deut. 3. Dñs solus dux eius fuit, & nõ erat cũ eo Deus alienus. Qđ est hodie cõtra multos, qđ de carne, mudo & diabolo faciunt Deum suum, & Dominum pariter & magistrũ, ita qđ illi nõ seruiunt Deo soli, sed potius dijs plurib; & magistris. Sicut. n. dñ Rom. 6. Eius serui estis, cui obedistis. Et qđ tales obediunt mundo auarè cõgregando, carni luxuriosè viuendo, diabolo superbiã se habendo, idẽ talis minorũ seruos se efficiunt, & à Deo fugiunt & recedunt. Et rñ qđ nos debeam? istos tres Dños. s. superbiã, auaritiã, & luxuriam euitare, & fugere, patet p scripturã. De superbia. n. & de diabolo dñ Thob. 4. Superbiã in tuo sensu nunqđ dominari permittas. De auaritiã et de mudo dñ in P. Non dominet mei iniquitas, i. auaritiã, qđ quitatẽ nõ seruat, qđ. s. vni dat, & alij aufert, vni dat multum, & alij parũ. Vnde & de mudo pot dici illud Prou. 19. Non docent fultũ diuitiã, nec seruit dominari principibus. De carne verò & de luxuria dñ 1. ad Tim. 2.

Tim. 2. Docere mulieri nõ permitto, nec dominari in virum. Tales dominos & dominia debemus horrere, & ab eis dẽ fugere, & cauere. Cuius pro dolo sit contrarium. Vñ de hoc plangendo dñ Thren. 5. Serui dei dominati sunt nostri. Et in P. Dominati sunt eorum, qui oderunt eos. Ideò de talibus pot dici illud Hier. 16. Seruietis dijs alienis die ac nocte, qui nõ dabunt vobis requiem. E. s. 26. Domine Deus noster possederunt nos domini absq; te. Iste. n. dij & domini. s. mundus, caro, demonia, nõ dant seruitoribus suis requiem, sed laborẽ. Notum. n. est omnibus quantum luxuriosi pro luxuria laborant complenda, quantum superbi pro superbia sua honoranda militat, quãtum auari pro auaritiã sua seruanda circũeunt, & certant. In seruitio. n. talium dominorum non debemus morari, qui. s. nec in die huius mundi, nec in nocte alterius seculi requiẽ suis seruitoribus donant. Sicut. n. dicunt Astrologi, illi, in quibus signum Sagittarij & cõlestis cõstellatio dominatur, sunt hoies valde mobiles, & in motu, quã plurimum delectantur. Sic verè (charissimi) illi peccatores in quibus isti domini principantur, semper in motu & labore viuũt, & in illo quamplurimum se delectant. Nõ seruiamus ergo talibus dominis, qui suis seruitoribus dat laborem, sed seruiamus illi soli. s. Deo, qui s. m P. Solus est altissimus, in omni terra. Vnde Chryso. super Matth. Christus est dominus nõ solum animalium, sed etiam omnium hominũ. Rom. 10. Idem Dominus. Et 1. Cor. 8. Nobis autem est vnus dominus Iesus Christus. Patet igitur, quòd iste dominus est seruandus & amandus, quia habet, ut dictum est Prælationem superio rem, Et hoc de dominio cõlesti dilectionem vberio rem, s. i sufficit quo ad præ Conditionem liberio rem. s. Et si vnus adhuc probare, quòd dominus debet à nobis honorari, amari, & reuereri, notare potes, quòd hoc debet esse, quia pro certo est Sapiens & luminosus, ad cunctos gubernandum, Potens & virtuosus, ad malos eneruandum, Dulcis & amarus, ad bonos sociandum, Iustus & rigorosus, ad rectè iudicandum, Humilis & obsequiosus, ad cunctis famulandum, Pius, & solatiofus, ad tristes confortandum, Altus & gloriosus, ad cunctis imperandum, Placidus & gratiofus, ad bonos delectandum. ¶ Dico ergo, qđ ille est ad nos gubernandum seu iter mōstrã dum clarus & luminosus. E. s. 60. Erit tibi dominus in lucem sempiternam. Item ad malos eneruandum, potens & virtuosus. P. Dominus fortis & potens, dominus potens in prælio. Item ad bonos associandum, dulcis & amarus, P. Dñs vir tutum nobiscum. Et 2. Paralip. 15. Dominus nobiscum, quia fuistis cum eo. Item ad rectè iudicandum, iustus & rigorosus. Hierem. 23. Hoc est nomen, quod uocabunt eum, Dominus iustus noster. Et E. s. 23. Dominus iustus noster, Dominus legis noster. Et Iohel. 2. Recte viã domini, iusti ambulabunt in eis. Item est ad nos famulandum, humilis, & obsequiosus. Gal. 4. Nihil differat a seruo, cum sit dominus omnium. Item ad nos confortandum, benignus & solatiofus. Ezech. 3. Manus autem domini erat mecum confortans me. 6. Vidi dominum sedentem super solium excelsum. Item est ad omnes delectandum, placens & gratiofus, quod potissimè fiet in patria, quando uerificabitur illud Ioan. 20. Gauisus sunt discipuli viso Domino. Talis ergo dominus debet timeri, ppter potentiam. P. s. Time te dominum oēs sancti eius. Debet. n. reuereri propter iustitiam. P. Iustus dominus, & iustitias dilexit. Debet amari propter clementiam. P. Misericors & miserator dominus patiens & multũ misericors. Sic ergo patet, qđ est vnus dñum summum & cõlestẽ. ¶ Secundò principaliter dico, qđ est vnus dñum plationis. De quo 1. Reg. 9. Ecce uir, quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo. Et hoc est humanum dñum seu terrestre. Et sic dñum accipitur pro quacunq; iurisdictione, platione, & superioritate. Debet igitur hõ dñari. Primò sibi, sed dñ alijs. Sibi dico, regulã do motus mētẽs interiores, & refrænando actus carnis exteriores, faciẽdo fructus morũ utiliores. Alijs et. s. subditis, ordinãdo & gubernãdo psonas inferiores. Dñari ergo debemus interiorib; exteriorib; & inferiorib; Dñemur igitur interiorib; i. mētẽs appetitib; & uoluptatib; quia sicut dñ Prou. 16. Melior est paties uiro forti, & qđ dñatur aio suo, expugnato re vrbũ. Item dñetur exteriorib; carnis desiderijs & uolupta

tib; Vñ Baruch 3. Dominant super bestias, quæ sunt super terrã. Itẽ dñemur subditis inferiorib; Gen. 3. 2. Esto dñs fratum tuorum. Et Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum. De talibus igitur dominis potest exponi illud Gen. 1. Dominamini piscibus maris & uolatilibus cõeli & uniuersis animantibus, quæ mouentur in terra. Vbi nota, qđ nolucres cõeli sunt animi motus, pisces maris sunt carnis affectus, animantia terræ sunt subditorum cõtus. De bono igitur domino, qui tam sibi quã alijs dominatur, potest intelligi illud Gene. 27. Esto dominus fratum tuorum, & incuruentur ante te filij matris tuæ. Ecce hic tres conditiones, quæ in bono homine, iudice uel domino, uel prælato debent potissimè reperiri. Debet enim habere Constantiã vigorem. (Esto inquit) Clementiã dulcorem. (Fratum inquit tuorum) Iustitiã rigorem. (Incuruentur inquit ante te.) ¶ Sit igitur iudex vel prælatus cõstans & solidus & immutabilis, dulcis & fluidus, & incompassibilis, fortis & rigidus & inflexibilis. Habeat igitur dominus moralis. s. superior, uel prælatus, cõstantiã uigorem. Debet. n. esse cõstans, & in bono proposito perseverans, quod ostenditur cum dñ. (Esto inquit) Istud. n. uerbum sum es, signat essentia vel existentia ueritatem. ad denotandum, qđ illi, qui sibi & alijs uoluit debetẽ dominari, non debent esse mutabiles & inanes, sed magis stabiles atq; firmi. Superiora. n. sunt magis stabilia & durabilia, quã inferiora, sicut patet de cõelo & stellis, quorum essentia nõ mutatur. In quo instrumur, qđ illi, qui sunt superiores & domini, debet esse stabiles atq; firmi. Superiora. n. sunt magis stabilia, quã inferiora. Nõ. n. debent uariari uel mutari ad modum puerorum, quia uere nec uerba detractoria nec adulatoria sibi dicta debet ipsos facilliter immutare. Sicut enim dicit Hippocrates, subitæ mutationes fallaces sunt & naturæ penitus inimicæ. Et ista sunt contra multos similes hyenæ, quæ est bestia mutabilis, mutat enim sexus de masculo in foemellam. Similes etiam cuidam fonti Idumeæ, qui dicitur fons Iob, qui quater in anno mutat colorẽ. Similes etiam speculo, quod ad faciem cuiuslibet superuenientis nouã recipit imaginẽ. Sic proculdubio multi sunt hodie domini & prælati ualde uarij & mutabiles, nunc. n. inueniuntur masculi per strenuitatem, nunc foemina per imbecillitatem. contra illud Deuter. 22. Non induetur uir ueste foeminae. Et E. s. 3. Mulieres dominatæ sunt eis. Ad impressionem. n. cuiuslibet superuenientis, siue sit detractor alios accusans, siue sit adulator sibi mer applandens, nouam faciem ostendunt, ita qđ nunc in lætitiã, nunc in tristitiã, nunc in irã, nunc in clementiã, uultu uertunt. Nõ sic debet esse (charissimi) quia uerè bonus hõ uel dñs & platus debet habere cõstantiã atq; ppositi firmitatem. (Esto inquit) vnde 1. Reg. 18. Esto uir fortis, & præliare præliũ domini. & Eccle. 5. Esto firmus in uia domini. Habeat ergo cõstantiã uigorem. ¶ Iterũ debet habere clementiã dulcorẽ. Qđ ostenditur cũ dñ. (Fratum tuorum) Subditos. n. debet reputare fratres, & ad eos, ut ad fratres clementer, & benigniter se habere. Gen. 27. Fratres uos uisitabis, si rectè agant. Dicit igitur qlibet subdito suo. Ne quæso sit iurgiu inter te & me, fratres. n. sumus. Magis. n. debet uti platus fraternã admonitione, quã aspera correptione. Vñ. n. dicit Seneca lib. de Clementiã ad Neronẽ feruis imperare moderatè, laus est. Et ibidem dicitur. Remissus impetranti, melius patetur. Quod utiq; est contra multos dominos, & prælatos, qui nõ habent clementiam, sed se uitiã, nõ pietatẽ, sed crudelitatem, non quitatẽ, sed iniquitatem, ita qđ ipsi non reputant alios fratres suos, sed magis famulos atq; seruos. Istud patet in iudicibus & platis, exactorib; & tyrannis, qui rectè sunt similes scorpioni. est enim s. m Plinium, genus scorpionis, quòd quindecim filios parit, sed postquã ipsos peperit, oēs eos interficit, & occidit. Quia uerè multi sunt, qui proprijs filijs. s. fratribus & subditis taliter sunt infesti, qđ per rapinas & exactiones ipsos depopulant, & occidunt, cum tñ possent eos per clementiam castigare. De talib; ergo malis dominis dicit E. s. 2. Dominatores eius iniquè agunt. De diabolo ergo potest dici illud, quod de Barchide dicitur 1. Machab. 9. qđ ipse elegit impios uiros, & cõstituit eos dominos regionis. Nõ sic ergo debet habere clementiã dulcorem. ¶ Debet in super habere iustitiã rigorem, qđ ostenditur, cum dicitur. Incuruentur ante te filij matris tuæ. Curuare

Curare. n. debet per infitiam illos, quos nequit per clemē-
 tiam emédare. vt. n. dicit Gaius in epistola. Qui corripit pec-
 cantem, peccare impedit. Et ideo dicitur Eccl. 32. Iugum &
 Iorum curuāt collum durum. Aialia. n. filuetria verberibus
 domantur, sicut ursus & elephas. Bubalus etiam tanta est fe-
 rocitatis, qđ nunquam vult laborare, nisi quandiu anulo fer-
 reo trahitur in eius naribus immisso, quo ab agricola duci-
 tur, & tenetur. Sic verē multi sunt ita peruersi & filuetres
 & indomiti, quod nunqđ nisi cum manu potenti & brachio
 excelsō possunt corrigi, uel domari. Ne cesse est enim, qđ cū
 anulo ferreo. i. cum forti & dura correctione manu tenean-
 tur, & ad disciplinam, & obedientiam compellantur. Esa. 19.
 Rex fortis dominabitur eorum. Et Pl. 88. Tu dominaris pote-
 stati maris, motū autem fluctū eius tu mitigas, Mare. n. sub-
 ditum proteruū & fluctuosum designat. Dominus. n. habens
 bouem cornuperam, non debet ipsum liberē dimittere, sed
 magis clauum tenere, aliās si hominē occideret, teneretur
 homicidij, sicut dī Exod. 21. Bos cornuperat est subditus pro-
 teruus & insolēs, qui p certo sub clauura disciplina & cor-
 rectionis debet teneri per praelatum, aliās crimina, quę com-
 mitteret, in praelatū & dominū redundabunt. Incuruentur
 ergo. Eccl. 30. Curua ceruicē eius (s. filij tui) in iuuentute, &
 tunde latera eius, dū infans est. Sic ergo patet, qđ bonus prae-
 latus & dominus debet esse rigidus per iustitiā, fluidus per
 clementiam, solidus per constantiam. Sed si vis, inuehe &
 dic, qđ moderni domini superiores, praelati, iudices, & prin-
 cipes non sunt tales, imō pro certo sunt molles sine constan-
 tia, crudeles sine clementia, imbecilles sine audacia, ignobi-
 les sine excellentia. Domini ergo moderni stabilitate ca-
 rent, quia scilicet ipsi sunt effœminati & sine virtute. Esa. 3.
 Dabo pueros principes eorum, & effœminati dominabun-
 tur eis. Item isti crudelitate ardent, seu feruent. Esa. 19. Da-
 bo Aegyptum in manu dominorum crudeliū. Item isti cru-
 delitate vident, seu imbecillitate marcent, quia. s. ipsi homi-
 nes nō sunt, nisi mulieres. 2. Esd. 4. Scire ergo o viri vos oportet,
 quoniā mulieres dominantur vestri. Item nobilitate ca-
 rent. Threno. 5. Serui domini sunt nostri, non fuit qui redi-
 meret de manu eorum. Serui dico. s. vitorum & iniquitatū.
 Et tamen scriptum est Prouer. 19. Nō decet seruum domina-
 ri principibus, id est malos bonis. &c. Et hoc de domino suf-
 ficat quo ad præsens. De domino vero prout sumitur litera-
 liter respectu feruorum, nihil uolui ponere, pro eo qđ opus
 istud non intendit agere de rebus nisi prout possunt morali-
 ter intelligi, & ad salutem animarum exponi.

A Domus. Nota, qđ domus multipliciter sumitur i scriptu-
 ra. Est. n. domus humana, domus diuina, & do-
 mus mundana. Primō dico, qđ domus humana est triplex,
 Prima est corpus, in qua anima commoratur,
 Secunda est mundus, in qua totus mundus hospitat,
 Tertia est sepulchrum, in qua corpus sine anima copulatur.
 De domo corporis dī 2. Corint. 5. Terrestris domus nostra
 huius habitationis dissoluitur. De domo huius mundi dī
 Hierem. septimo. Spelunca latronis facta est domus ista. De
 domo sepulchri dicitur Ecclesiast. 12. Ibit homo in domum
 æternitatis suę. Et in Psal. dicitur. Sepulchra eorum domus
 illorum in æternum. Ista sunt ergo domus humana.

B Secundo dico, quod sunt domus diuinę, & istę sunt sex.
 habet enim Deus

Domus	{	Interiorē,	Domus interior est con-
		Exteriorē,	sciētia, de qua potest di-
		Inferiorē,	ci illud Ps. Domum tuam
		Secretiorē,	debet sanctitudo. Domus
		Nobiliorem,	exterior est religio uel
Superiorem.	Ecclesia, de qua Marci		

11. Domus mea, domus orationis uocabitur. Domus infe-
 rior est sacra scriptura, de qua Prouer. 9. Sapientia ædificauit
 sibi domum. Domus secretior, est uirgo Maria. 1. Paralip.
 28. Cogitauit ædificare domum, in qua requiesceret arca Do-
 mini. Domus nobilior est caro propria, quę. s. est domus Di-
 uinitatis. Vnde de Hierusalem. i. de beata Virgine, & de do-
 mo propria humanitatis dī Zacha. 1. Reuertar ad Hierusa-
 lem in mīa, domus mea ædificabit in ea. Domus superior est
 cœli patria, de qua in Psal. Domine dilexi de cœrem domus
 tuę, & locum habitationis glorię tuę. Ista igitur sunt do-
 mus diuinę. Tertiō dico, quod sunt etiam domus munda-

nę, & illę sunt status & habitationes hominum mundano-
 rum, qui generatim possunt esse tres. s.

Status	{	Mundana prosperitatis,
		Mundana aduersitatis,
		Inferna penalitatis.

In domo prosperitatis diuites letantur, quia sicut dī in Psal.
 Gloria & diuitia in domo eius. In domo aduersitatis miseri
 tristant. De quo Eccl. 7. Melius est ire ad domum lactus, qđ
 ad domum conuiuij. In domo penalitatis damnati uerfant
 .s. in inferno, dicētes illud Iob 17. Infernus domus mea est,
 & in tenebris strati lectulū meū. Sic igitur patet, qđ sunt aliqđ
 domus diuinę, aliqđ domus humanę, aliqđ domus munda-
 na. De istis ergo domibus parum intendo dicere, quia fa-
 tis dixi in tractatu de fermonibus, in sermone de purificatio-
 ne qui dī. Adduxit eum in domo Dñi. Ne tamen ita rema-
 neat ista materia hic intacta, possumus notare, qđ est

Domus { Laboris, Prima est domus laboris, quę
 Honoris, est domus huius mundi. Ista
 Dulcoris, est. n. plena miserijs & tribula-
 tionibus infinitis, Ista est illa
 Horroris, domus de qua dicitur, quod uenerunt flumina, & flauerunt
 uenti, & irruerunt super domū illam, & cecidit. Ista ergo
 domum debemus fugere, & horrere. Formicę. n. in bono
 odore delectantur, & ideo si quis domos suas fumo malo &
 fetido sulfumigauerit, ipsas continē dimittant, ut dicit Pli-
 nius. Taxus etiam inueniens domum suam stercore uulpis
 fetidā, dimittit eam. Sic verē, charissimi, quia domus huius
 mūdi de fumo. s. superbię & uanitatē plena, & est plena ster-
 core fetido luxurię & feditatis, ideo debemus ipsam dimit-
 tere, & eam cordialiter abhorrere. Esa. 6. Domus impleta
 est fumo. Et 2. Para. 3. Polluerunt templum Domini. Ista est
 ergo domus laboris, quia ibi nulla perfecta requies inueni-
 tur. Vnde ista est sicut quædam domus cœlestis, id est quod-
 dam cœleste signum. s. quod dicitur scorpionis, quod s. Mis-
 fael est domus mortis, timoris, delicti, & laboris, belli, & di-
 ni. Sic uerē, charissimi, mundus potest dici domus mortis,
 quia ad mortem æternam deducit. Prouer. 2. Inclinata est
 ad mortem domus eius. Item domus est timoris. In mundo
 .n. nulla est securitas. Ideo dicitur Eccl. 27. Nisi in timore
 Domini tenueris te, instanter subuerteretur domus tua. Item
 mundus est domus delicti, laboris, belli, & damni, quia ad
 lnterum in mundo nō est nisi scelus & corruptio, nisi labor
 & uexatio, nisi bellum & dissensio, nisi damnā & perditio.
 Vnde ista est domus, de qua dicitur Hier. 6. Ascendit mors
 per fenestras uestras, ingressa est domus uestras. Et sic ergo
 patet, quod ista est domus laboris. Prouer. 5. Labores tui
 erunt in domo alienę. Secunda est domus honoris, & ista
 est domus, status, Ecclesię & religionis, qđ uerē status est de-
 coris & honoris. Ista uerō domus debet esse mundissima,
 quia sicut dī in Psal. Domum tuam Domine decet sanctitu-
 do. Apes. n. ualde diligunt mundiciam, & idēd intra domos
 suas sextiles ubi manent nunquam aliquid stercorizat, imo
 ut dicit Plin. antequam intrent domos suas foris dimitunt
 & eijciunt feces suas. Sic uerē charissimi, domum Ecclesię,
 uel religionis in qua sumus. debemus mundissimē seruare
 & tenere, nec ipsam debemus fecibus aliquis peccati lu-
 xurię maculare, sed omnia foras eijcere & fugare. Psal. Per-
 ambulauit in innocentia cordis mei in medio domus meę.
 Et debemus notare, qđ in ista domo debent esse flores
 Hōnestę conuersationis, Sit igitur in ista
 Fructus uberis compassionis, domo conuersa
 Laudes diuinę exaltationis, tio speciosa. Ps.
 Plantati in domo Domini, in atrijs Domini Dei nostri flore-
 bunt. Sit etiam compassio uel operatio fructuosa. Psal. Vxor
 tua sicut uitis abundans in lateribus domus tuę. Vxor est bo-
 na uoluntas, quę debet bonis fructibus abundare. Sit insu-
 per ibi exultatio gaudiosa. s. letitia spiritalis & laus diuina
 & gratiarum actio. &c. Ps. Beati, qui habitant in domo tua
 Dñe, in secula seculorum laudabunt te. Sed pro dolor char-
 rissimi, hodie conqueritur dominus de multis malis eccle-
 siasticis, qui sunt in ista domo, dicens. Hier. 11. Quid est, qđ
 dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Scelera. n.
 multa in ista domo hodie committuntur, ita qđ de illa domo
 pōt dici illud, quod dicitur Esa. 13. Replebuntur domus eo-
 rum draconibus, & habitabunt ibi strutiones, & pilosi saltu-
 bunt

hunt ibi, & respondebunt ibi Vlutē in ædibus eius, & Syre-
 nū in delicijs uoluptatis. Dracones. n. qui ignem spirant,
 sunt isti, qui per auaritiā inflammantur. Strutiones aues
 ponderosissimę sunt illi, qui pigritia aggrauantur. Pilosi qui
 uidentur esse homines & tamen sunt bestię, sunt illi, qui per
 hypocrisis palliantur. Vlutē, quę sunt aues horribiliter cla-
 mantes, sunt illi, qui per inuidiam obloquuntur. Syrenę, quę
 sunt monstra feminea, sunt illi, qui per luxuriam maculant.
 Tales igitur bestię sunt personę in Ecclesia sancta Dei, in
 magnis officijs constitutę, bonę uerō & dignę extra domū
 dimittuntur, & loco earum maligni & indigni substituuntur.
 Ideo isti possunt plangere illud Thren. 5. Hæreditas nostra
 uersa est ad alienos, domus nostrę ad extraneos. Non sic er-
 go, sed illi, qui sunt in ista domo, sint boni & sancti, quia est
 domus honoris. Tertiō dico, qđ est domus dulcoris, & il-
 la est domus glorię Paradisi, ubi sancti dulcissimē recrean-
 tur, ubi angeli dulcissimē modulantur, ubi Deus dulcissimē
 speculatur, ubi homo dulcissimē iucundatur. De ista domo
 dicit David in Psal. Letatus sum in his, quę dicta sunt mihi,
 in domū Domini ibimus. In ista domo est claritas sine ob-
 scuritate, fertilitas sine paupertate, & charitas sine odio, &
 sarietas sine fastidio. Bene ergo dicitur in Psal. Replebimur,
 in bonis domus tuę, sanctum est templum tuum, mirabile
 in æquitate. Signum enim leonis est domus solis. In isto. n. si-
 gno fuit Sol creatus & factus, & in ipso etiam est ipse solis
 summa exaltatio. Est ista domus, s. Misfael dī esse domus fi-
 liorum, nouorum uestimentorum, librorum pariter, & ho-
 norum. Ista domus charissimi, est Paradisi, quę pro certo
 est illa domus, in qua sol iustitię Dei filius fuit æternaliter
 generatus, & in qua est humaniter exaltatus. Quia uerē cha-
 rissimi, ista est domus filiorum (ecce charitas) nouorum ue-
 stimentorum (ecce puritas) Librorum (ecce scientia) hono-
 rum (ecce eminentia) In ista. n. domo est charitas, quia oēs
 sunt eiusdem patris filij, est puritas, quia oēs sunt noui, est
 scientia, quia omnes sunt libri digito Dei scripti, est emine-
 tia, quia omnes sunt honorati. De ista ergo domo dī Baruc.
 3. O Israel equam magna est domus Dei, & ingens locus pos-
 sessionis eius. Ista est ergo domus dulcoris. Quartō dico,
 qđ est domus horroris, & ista est domus infernalis ubi umbra
 mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.
 De ista domo pōt dicere quilibet damnatus, uel damnandus
 illud præallegatum Iob 17. Si dormiero domus mea infer-
 nus est. Patet ergo, qđ est quædam domus

H Abhorrenda, Prima ergo domus est fre-
 Affectanda, quentanda per deuotio-
 Habitanda, nem. Ista est Virgo Maria,
 Deserenda, quę fuit secretissima do-
 mus Dei. &c. Hęc est ergo
 Sed adhuc nota quod nos pos-
 sumus loqui

De domo Dei { Secretiori,
 Interiori,
 Exteriori,
 Illustriori.

Prima est Virgo Maria,
 Secunda est conscientia,
 Tertia est præsens Ecclesia,
 Quarta uerō cœlestis patria,
 Prima est frequentanda per
 deuotionem,
 Secunda per compunctionem,
 Tertia per orationem,
 Quarta uerō per cōtēplationem diligētē, donec iueniat.
 & affectionem. Mulier ista est rō, qđ p cer-
 to qđ se uidet p pōtē dragmam diuinę gratię amississe, lucer-
 nā discretionis debet accendere, & domū cōsciētię per cō-
 punctionem & discussionem debet euertere, & diligentiā
 sui examinationem debet inquirere, ut sic dragmam, quam
 amiserat. i. gratiam & gloria possit retinere uel habere. Ista
 est domus Dei, in qua principaliter dormit. Et idēd pro cer-
 to debet esse domus pura, domus clara, domus secunda, pura
 (dico) per innocentiam, clara per sapientiam, secunda per spē
 & fiduciam, strata per humilitatem, lata per charitatē, apta
 per contemperationis sublimitatem, quia sicut dī in Ps. Do-
 mum tuam Domine decet sanctitudo in longitudine dierū.
 De ista domo pōt exponi illud, quod dicit ille astrologus

Misfael, de domo solis. i. de signo leonis, quę est quędam cœ-
 li regio, quę continet duodecimam eius portionem, quia si-
 cut dicit ipse signum leonis est igneum, masculinum, diurnū,
 fixum. Domus solis est signū eius, exaltatio cuius prima fa-
 cies est Saturni, secunda Iouis, tertia Martis. Et ista etiam dī
 domus filiorum, librorum, nouorum uestimentorum, & ho-
 norum. Re uera (charissimi) ista. s. conscientia debet dici

Domus	{	Solis. i. Christi per gratię habitationem,
		Igneā per charitatem & dilectionem,
		Masculina per probitatem & perfectionem,
		Diurna per uerbi diuini illuminationem,

Firma, quę fundata supra firmam petrā, fidei non
 cecidit ad impulsū uentorum, sicut dicitur Matth. 7. quam-
 uis forte de multis possit verificari illud Hier. 43. ubi dī, qđ
 vnus rex contererit uas domus Solis. Et idēd bñ sequitur,
 qđ in tali domo bene debent hospitari tres hospites. i. tres
 spirituales stellę. s. Saturnus, Iuppiter, & Mars: Saturnus, qui
 dī a saturando, signat uirtutem pietatis, quę habet alios sa-
 turare. Iuppiter qui ætymologizatur iuuans pater, qui est
 planeta beneuolus, signat uirtutem benignitatis, quę habet
 benigniter adiuuare. Mars qui dicitur Deus belli, signat uir-
 tutem constantię & probitatis, uel uirtutem audacię & stre-
 nuitatis, quę habet uitia debellare. Quia uerē (charissimi)
 istę tres uirtutes. s. pietas, & benignitas & strenuitas debent
 in domo conscientię nostrę & maximē prelatorū, & eccle-
 siasticorum iugiter hospitari. Et sic illa dicitur domus filio-
 rum, librorum & nouorum uestimentorum. Quia uerē cha-
 rissimi, illi, qui sunt filij Dei per adoptionem, qui sunt libri
 per literarum eruditionem, qui sunt noua uestimenta p in-
 nocentię renouationem, debent tales domos. s. conscientias
 puras habere, & in talibus habitare, iuxta illud Ps. Habitare
 fecit sterilem in domo, matrem filiorum letantem. Ista est
 ergo domus Dei per compunctionem frequentanda. s. con-
 sciētia, quę est domus solis. i. Christi, qui ibidem per gratiā
 requiescit. Ista. n. figuratur in illis domib. in quibus legitur
 dominus introisse, s. in domo Symonis, ubi fabricantem
 sanauit. Luc. 4. Item in domo Symonis leprosi, ubi Magdale-
 nam absoluit. Luc. 7. Item in domo Zachei, ubi eum ad ada-
 mare elemosinas inspirauit. Luc. 19. Item in domo Iayri,
 ubi filiam mortuam suscitauit. Marc. 5. & sic de alijs. Quia
 uerē cum Christus domum conscientię nostrę ingreditur
 per gratiam, tunc febris auaritię curatur, filia. i. anima mor-
 tua suscitatur, culpa remittitur, & mens ad dandum elemo-
 synas dilatur. Sed pro certo charissimi, multi sunt hodie,
 qui habent domum conscientię ruinosa per inconstantiā,
 luxuriosam per immundiciam, obscuram per ignorantiam,
 litigiosam per discordiam, sędā & immundā per luxuriam.
 Et idēd pro certo Christus in tali domo non quiescit, imō
 sicut taxus inueniens domum suam sędatam a uulpe, ipsam
 abhorret & deserit. sic Christus domos. i. conscientiam taliū
 a diabolo per diuersa uitia maculatam abhorret, & derelin-
 quit, dicēs illud Hier. 7. Spelunca latronum facta est domus
 ista. Et si uis, dic, qđ conscientia impij pōt dici domus
 Ruinosa, quia nimis inaltatur per superbiam,
 Lata, quia nimis dilatur per auaritiā,
 Obscura, quia nimis obfuscatur per ignorantiam,
 Non secura, quia bellis impugnat per iracundiam,
 Diuisa, quia nimis dissipatur per discordiam,
 Vacua, quia bonis spoliatur per nequitiam,
 Immunda, quia nimis maculatur per luxuriam,
 Et deserta, quia non habitat per gratiam & iusticiam.
 Dico ergo, qđ conscientia malorum domus est alta, qđ su-
 perbia eleuat. & tñ scriptū est Prou. 17. Qui alta facit domū,
 querit ruinā. Et Prou. 15. Domos supborum demolitur dñs.
 Item domus est lata, quia p auaritiā ampliatur. Oia. n. am-
 bit & appetit. Et tñ scriptū est Prou. 15. qđ conturbat domum
 suā, qđ sęctā auaritiā. Itē domus est obscura, quia p ignoran-
 tiā obfuscatur. Ps. Repleti sunt, qđ obsecrati sūt terrę domib.
 iniquitatum. Et Esa. 6. Impleta est domus fumo. Item domus
 non est secura, quia a culpis omnibus impugnat. Vnde Be-
 nadab. i. diabolus, dicit 3. Reg. 20. Mittam seruos meos ad te,
 & scrutabuntur domum tuam. Item domus est diuisa, qđ per
 discordiam dissipatur. Prouer. 17. Melior est buccella secca,
 cū gaudio, qđ domus plena uictimis cum iurgio. Item domus
 est uacua, quia bonis oib. spoliata. Prouer. 3. Egestas a Domi-
 no in

no in domo impij. Item domus est immunda, q̄ luxuria fe-
 cib. inquina. Tob. 4. Qui habitat domos luteas, q̄ terrenum
 habent fundamentum, confundentur uelut a tinea. Item do-
 mus est de terra, quia à Deo nullatenus, sed magis à latroni-
 bus. i. à demonibus habitat. Tob. 15. Habitat in ciuitati-
 bus desolatis, & in domib. desertis, quæ in cumulos sunt re-
 da. Non sic, charissimi, sed habemus cōscientiam purā &
 mundam, quia pro certo ista est domus interior frequen-
 da. cōscientia. ¶ Et si vis notare de domo conscientia,
 potes dicere, q̄ illa debet esse domus
 Tuta, quod facit fieri fortitudo,
 Lata, quod facit amoris amplitudo,
 Alta, quod facit spei seu fidei celsitudo,
 Longa, quod facit perseverantia certitudo,
 Clara, quod facit sapientia limpitudo,
 Clausa, quod facit diligentia sollicitudo,
 Secreta, quod facit penitentia solitudo,
 Munda, quod facit continentia gratitudo,
 Picta, quod facit apparentia pulchritudo.
 Sic igitur tuta & firma per fidei fortitudinem. In concussibi-
 lem. Eccle. 3. Benedictio patris firmat domos filiorum. Bene-
 dictio est fides. Item sit lata per charitatis amplitudinem in-
 coarctabilem. Debet. n. ista esse lata, ita q̄ amicos & inimi-
 cos ualeat cōtinere. 2. Paral. 2. Domus, quā edificare cupio
 magna est. Magnus. n. est Deus noster, quē. f. charitas in hac
 domo debet recipere. Item sit alta per spei celsitudinem in-
 depressibilem. 3. Reg. 7. Aedificauit Salomon domum in sal-
 tus Libani. Salus. n. idem est quod alium promotoriū. Item
 sit longa per perseverantia certitudinem indefectibile. Ps.
 Domum tuā dñe decet sanctitudo in longitudine dierum.
 Item sit clara per scientia limpitudinē inobfuscabile. Matt.
 5. Ponit lucernā super candelabrum, ut luceat omnibus, qui
 in domo sunt. Item sit clausa per diligentem sollicitudinē
 circumspicibilem. Esa. 24. Clausa est ois domus nullo intro-
 eunte. Item est secreta per penitentia solitudinem inaccessi-
 bilem. Tob. 35. Cui. f. Onagro, dedi in solitudine domum, &
 tabernacula eius in terra saluginis. Item sit munda per con-
 tinentia puritudinem immaculabile. 3. Reg. 10. Vniuersa su-
 pellex domus salus Libani erat ex auro purissimo. Libanus
 interpretatur cādor, & signat castitatem. Item sit picta per ap-
 parentia pulchritudinem indeturbabile. Eccl. 2. 6. Mulieris
 bonæ spēs in ornamento domus suæ. Ita est ergo domus inte-
 rior frequenter de discussione. ¶ Tertio dico, q̄ est alia do-
 mus Dei exterior frequenter de orationem. Et ista pro cer-
 to, charissimi, est domus Ecclesie & materialis & spiritualis.
 De qua dñs Esa. 56. Matth. 21. & Io. 2. Domus mea, domus ora-
 tionis uocabitur. Quia re uera charissimi, illi, qui sunt de do-
 mo Ecclesie. f. uiri Catholici & Christiani, & maxime eccle-
 siastici & religiosi, dñt uacare Dei seruitio & orationi, lau-
 di diuina, & gratia actioni. Nam pro certo de ista domo vñ
 intelligi illud, q̄ dicit Misael de quadam domo celesti. i. de
 quadā regione, & de quodam signo, quod dñs esse domus ite-
 neris, fidei, sapientia, magisterij, honoris, astrorū diuinationis,
 & somniorū, illos ēt, q̄ in eius cōstellatione nascunt. fa-
 cit in motu litterarum, ut dicit idē. Sic uerē, charissimi, do-
 mus ecclesie & religionis, q̄ domus sumus nos, & m. Aposto-
 lū, dñt dici domus itineris, quia p. certo nos alij, potissimē
 ecclesiastici, debemus esse in mundo sicut in itinere & pere-
 grinatione, sicut quousq; ad patriam. i. ad celestia possim⁹
 peruenire, quia quando sumus in corpore, peregrinamur à do-
 mino. Illud utiq; est contra multos, qui sunt in Ecclesia & re-
 ligione, q̄ nō sunt sicut i peregrinatione, sed sicut in patria,
 quia. f. presentibus non utuntur, sed fruuntur. Itē ista debet
 esse domus fidei, q̄ uerē fides catholica & fidelitas amoris
 debet in religione & Ecclesia potissimē inueniri, qd est con-
 tra multos, qui pro certo & quantum ad Deum, & quantum
 ad proximum, & quantum ad Ecclesiam, sunt proditores, &
 infideles, sicut heretici, qui sub cōtra Deum, scismatici, qui
 sunt cōtra Ecclesiam, falsi amici, qui sunt infideles cōtra. p.
 ximum. 16. Pro. 10. Dicitur. Virū autē fidelem quis inueniet
 Item ista debet esse domus sapientia, magisterij, & honoris,
 quia re uera uiri ecclesiastici debent esse p̄ ceteris sapien-
 tes, & per consequens magisterij ductores & doctores aliorū,
 & sic erunt p̄ ceteris honorati. Ita. n. se debent habere p̄
 ordinem. f. sapientia & magisterium & honor. Quod est con-

tra multos, quia re uera non habent sapientiam, sed ignora-
 tiam, non magisterium, sed uiruperij, nō honorem, sed hor-
 rorem. Idē de talibus dñs Hier. 49. Non ultra est sapientia
 in Theman, perijt cōsiliū à filijs. Item ista debet esse domus
 astrorū, & diuinationis, quia uerē (charissimi) de istis astris
 & celestibus. i. de bonis æternis & perpetuis debemus diui-
 nare, cogitare, & tractare. Gen. 15. Suscipe cœlum, & nume-
 ra stellas si potes. Quod est contra multos, qui non diuinat,
 nec præcogitant de æternis, sed potius de terrenis, sicut sunt
 auari, qui oculos suos statuerunt declinare in terram. Item
 ista debet esse domus somniorū, quia re uera boni somnia
 re debent de occultis per cōsiderationem, cōcogitando de
 præteritis. i. de peccatorum peruersitate, de presentibus. i. de
 mundana uolubilitate, de futuris. i. de mortis & iudicij acer-
 bitate, de inferioribus. i. de ignis infernalis asperitate, de supe-
 rioribus. i. de patria supernalis iucunditate. Ideo de talibus
 somnijs dñs Dan. 1. Et Danieli dedit Deus intelligentiam om-
 nium uisionum & somniorum. Et sic benedico (charissimi)
 q̄ status ecclesiasticus potest dici domus Dei, quæ debet fre-
 quentari per deuotionem. Quia etiam si quis ab ista domo
 abierit peccado, statim illuc per penitentiam reuenire de-
 bebent emendando, dicens illud Luc. 11. Reuertar in domum
 meā unde exiui. Et de hoc pot̄ exponi illud, quod de Moyse
 dñs Actū 7. Nutritus est tribus mensibus in domo patris sui.
 Tres. n. menses sunt penitentia partes, quibus oportet in do-
 mo Ecclesie uiuere, & manere. Ista est ergo proprie domus
 Dei, in qua multæ sunt camera. i. multi status & officia, iuxta
 illud supradictum Io. 14. In domo patris mei, mansiones mul-
 tæ sunt. Vnde de illa domo dñs 3. Reg. 10. Videns Regina Sa-
 ba omnem sapientiam Salomonis, & domum, quam ædifica-
 uerat, & cibos mensæ eius, & habitacula feruorum, & ordi-
 nes ministrantium, vestesq; eorum, & pincernas, & holocau-
 sta, quæ offerebat in domo Domini, non habebat ultra spiri-
 tum. Quia re uera (charissimi) pulchrum est uidere in domo
 Salomonis. i. in Ecclesia sancta cibos mensæ eius, i. sacra scilicet
 puræ refectioem, habitacula feruorum. i. diuersorū statū
 discretionem, ordinem ministrantium, i. Dei seruorū ordina-
 tam conscientia conditionē, uestes eorū. i. exteriorē hōne-
 stam conuersationem, pincernas, qui uinum fundunt. i. præ-
 dicatores lucrificantes per consolationem, holocauista domi-
 nii. bonorum operum immolationem. Et ideo de ista domo
 dñs Prouer. 9. Sapientia ædificauit sibi domum, miscuit uinū,
 & posuit mēsam. Et nota, q̄ Ecclesia est domus, quam debet
 inhabitare, & in eius dignitatibus præminere uiri boni &
 non mali. Luxa illud Ecclesiast. 11. Non omnem hominem
 inducas in domum tuam. Sint ergo ibi
 Sim plices & innocentes,
 Stabiles & patientes,
 Humiles & abstinentes,
 Pauperes & indigentes,
 Concordes & consonantes,
 Flebiles & penitentes,
 Subtiles & contemplantes,
 Diuites & abundantes.
 Ibi ergo habita-
 re debet uirum
 plicitatis & inno-
 centie. Psal. Per-
 ambulabā i inno-
 cētia cordis mei
 in medio domus
 meæ. Item uiri sta-
 bilitatis & permanētia. Ps. Qui stas i atrijs domus Dei no-
 stri. Item uiri humilitatis & abstinentia. Humilitatis dico.
 Ps. Nō habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam.
 Et abstinentia. Prouer. 17. Sufficiat tibi iac Caprarum in nē-
 cessaria domus tua. Item uiri calamitatis & indigentie. Ad
 domū. n. Dei nō uadunt diuites, sed pauperes, sicut ad be-
 neficia Ecclesie. Luc. 14. Voca pauperes, & nudos, & compul-
 le intrare, ut impleatur domus mea. Item uiri concordita-
 tis & amicitie. Ps. In domo Dei ambulauimus cū consensu.
 Item uiri stabilitatis & penitentia. Vnde de Ezech. dñs Esa. 37.
 q̄ obuolutus est sacco, & intrauit domum Domini. Item uiri
 subtilitatis & eminentie. f. uiri, qui celestia contemplan-
 tur. Esa. 2. Venite ascendamus ad montem domini, & ad do-
 mum Dei Iacob. Item uiri spiritualis facultatis & abundan-
 tia, s. qui in uirtutibus sunt diuites. Ps. Gloria & diuitie in do-
 mo eius. Et alibi in Ps. Replebimur i bonis domus tuæ. Sed
 heu pro dolor, pro certo tales non uidentur esse habitato-
 res in domo Dei, quæ est Ecclesia. Non. n. hodie promouen-
 tur tales sufficientes uiri, sed potius inhabiles, & inepti. Vn-
 de Hier. 32. Posuerunt idola sua in domo, in qua inuocati
 est nomen meum, ut polluerent eam. Idola inquit sua, i. nep̄

tes & parentes, fauales & ignorantes. Et ideo ista domus
 non uidetur a seculari statu differre, sicut. n. populus, sic fa-
 cerdos Esa. 24. vnde Ezech. 25. Eccc sicut oēs gentes, domus
 Iuda, quia sicut dicitur Ezech. 22. Versa est mihi in scoriā
 domus Israel. Et Osee 6. dñs. In domo Israel uidi horrenda.
 Notabis ergo, q̄ domus Ecclesie potest hodie dici domus
 Ardoris & auaritia,
 Erroris & ignorantia,
 Horroris & immunditia,
 Furoris & pestilentia,
 Gulositatis & castrimargia,
 Tonitruitatis atque superbia,
 Vacuitatis & indigentia,
 Impietatis & iniustitia,
 Rapacitatis & uolentia,
 Mendacitatis atq; fallacia,
 Dolositatis & fraudulentiæ,
 Auaritatis atque miserie.
 Dico ergo, q̄ ista est
 domus auaritia & ar-
 doris. Abiit 1. Erit
 domus Iacob ignis &
 domus Ioseph flama.
 Item est domus
 ignoŕantiæ & erroris.
 Ezech. 10. Domus re-
 plera est nube. Itē est
 domus immunditiæ
 & horroris. Vnde il-
 lud prædictum Osee
 5. Aequi amatores
 in domo Israel uidi horrenda. & Hier. 5. Aequi amatores
 in foeminas in domo meretricis luxuriabāt. Itē est domus
 pestilentia & furoris. Et tamen dicitur Eccle. 4. Noli esse si-
 cut leo in domo tua, euerrens domesticos tuos. Item ista est
 domus uolentia & gulositatis Amos 2. Vinum damnato-
 rum bibebant in domo Dei sui. Item est domus superbia &
 popositatis Amos 6. Vx uobis, qui opulenti estis in Syon op-
 timates, capita populi uini, ingredientis pompatice domū
 Israel. Item domus est indigentia & uacuitatis. Pauca. n. bo-
 na spiritualia sunt ibi. Aggei 1. Domus mea deserta est. Item
 domus est iniustitia & impietas. 2. Paralip. 36. Interfecit iu-
 uenes eorum gladio in domo sanctuarij. Itē domus est uio-
 lentia & rapacitatis. Esa. 3. Rapina pauperis in domo uestra.
 Item domus est fallacia & mendacitatis. Michei 1. Domos
 mendacij in deceptionem Regibus Israel. Item domus est
 fraudulentiæ & dolositatis. Hier. 5. Domus eorum plene sunt
 dolo. Item domus est miserie & aduersitatis, quia. f. propter
 prædicta mala uitia accidit hodie domui Ecclesie multa ad-
 uersa. Soph. 1. Erit fortitudo eorum in directionem, & do-
 mus eorum in desertum. Non sic debet esse (charissimi) sed
 potius domus frequenter de deuotionem. ¶ Quarto di-
 co, q̄ est alia domus Dei. f. celestis patria, quæ est frequen-
 da per affectionem & contemplationē, quia re uera ista de-
 bet cōtemplari & desiderari, & hoc quia uerē charissimi, ista
 uidetur esse illa domus seu regio celestis, quæ dicitur aries,
 quæ est ēm Misael signum igneum & diurnum, ubi est solis
 exaltatio, & istud signum dicitur domus uitæ, sicut ē (cha-
 rissimi) domus Paradisi est domus signa propter feruorē in-
 extingui bilis charitatis, est domus diurna propter splen-
 dorem inuolubilis claritatis, est domus uite propter uigorē
 indefectibilis firmitatis, quia scilicet ubi perpetuo uiuitur,
 & sine fine. unde Ps. Beati, qui habitant in domo tua Domi-
 ne in secula seculorū laudabūt te. Et ideo bene dicitur, q̄ ibi
 est solis exaltatio, quia uerē in domo Paradisi sol. i. boni & iu-
 sti promouent, & exaltantur, quia re uera ista est domus
 Refulgens & speciosa, Dico speciosa. Ps.
 Abundans & copiosa, Dñe dilexi deco-
 relucens & luminosa, rem domus tuæ &
 Suavis & odorosa, locum habitatio-
 nis gloriæ tuæ. Et
 Honorabilis & gloriosa, Thren. 2. Heccine
 Exultans & gaudiosa, est urbs pfecti de-
 Delectabilis & dulcorosa, coris & gaudium
 Admirabilis & stuporosa, ueris & gaudium
 uniuersæ terræ. Speciosa. Bar. 3. O Israel quā magna ē dom⁹
 Dei. Copiosa. vñ in Ps. Replebimur i bonis domus tuæ. Lumi-
 nosa ēt, q̄. f. sibi est beata uisio & cōgregatio. Ps. Deus in do-
 mib. eius cognosce. Itē odorosa. Io. 12. Impleta est domus
 ex odore uinguētū. Item gloriosa. vnde Aggei 2. Implebo do-
 mum istam gloria. & Esa. 11. Domum maiestatis meæ glorifi-
 cabo. Item gaudiosa. vnde illud Psal. Beati, qui habitāt in do-
 mo tua domine, in secula seculorū laudabunt te. Et alibi.
 Qui habitat facit sterilem in domo matrem filiorum letan-
 tem. Et illud Ps. Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus
 uitæ nostræ in domo domini. Item dulcorosa, quia. f. ista est
 dulcissima fruitio. Psal. Inebriabuntur ab ubertate domus
 tuæ, & torrente uoluptatis potabis eos. Item stuporosa, quia
 sicut est præ cunctis admiranda. Ps. Introibo in locū taber-

nacli admirabilis, usque ad domum Dei. Ista ergo est do-
 mus speciosa, copiosa, luminosa odorosa, gloriosa, gaudio-
 sa, dulcorosa, stuporosa. Sed re uera (charissimi) talis dom⁹
 nō est miserabilis, sed mundus, quia uerē iste ostenditur esse
 domus tota contraria & diuersa. Et ideo de mundo pot̄
 intelligi illud, quod dicit Misael de illa domo, seu signo aut
 regione celesti, quæ dñs Pifces, quæ est domus inimicitia, &
 signat laborem, susurrationem, tristitiam, dolorem, male uolē-
 tiam, & carcerem. Quia re uera (charissimi) ad literam, mū-
 dus quidem domus est miserie & laboris, lamentationis &
 doloris, tristitia & maroris. f. doli maleuolentia, inuidia &
 liuoris, carceris etiam & languoris. Ideo de tali domo lo-
 quitur Esa. 13. Replebuntur domus eorum draconibus. & c.
 Vide ibi. Non sic Paradisus (charissimi) quia iste est domus
 Dei illustrior. Non sic Ecclesia quia est domus Dei exterior.
 Non sic etiam bona conscientia, quia ista est domus Dei in-
 terior. Non sic etiam beata Virgo, quia ista est domus Dei
 secretior, ob hæc sufficiant.

Donare, Donum. Quia supra satis dictū est de A
 dare, parum dicendum est de
 donare. Nota ergo, q̄ est donum Dei, donum iusti, donū im-
 pij, donum mundi. Deus. n. est principalis donator & dator,
 quia sicut scriptum est Iacob 1. Omne datum optimū, & om-
 ne donum perfectum, desursum est descendens à patre lu-
 minum. Primò dico, q̄ Deus dat hominib. spiritualia, tēpo-
 ralia, æterna. Donat spiritualia. f. gratias & uirtutes. Gra-
 tia. n. à solo Deo datur. Fides etiam sine merito præcedente
 à domino conceditur, & donatur. Vnde Eph. 2. Gratia enim
 estis saluari per fidem, & hoc non ex uobis. Dei enim donū
 est, non ex operibus, ut ne quis gloriatur, ipsius enim su-
 mus factura. Vñ et de Chro ascēdēte legit Eph. 4. q̄ ascen-
 dens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona ho-
 minibus. Dona dico uidelicet Spiritus sancti, quia scilicet
 Deus pater & Deus filius miserunt nobis Spiritum Sanctū,
 quem dederunt nobis, dispensatorem domus suæ, per quē
 dederunt etiam multa dona. Spiritus enim Sanctus dicitur
 & donum & donans: donum dico. Hæbreo. c. Illuminati gu-
 stauerunt donum celeste, particeps effecti Spiritus sancti,
 donans etiam dicitur, quia scilicet iste est, qui dat hominib.
 septem dona spiritualia, quæ scilicet sibi specialiter appro-
 priantur, uidelicet,

- Timoris, ut Deum in reuerentia habeamus,
 - Consilij, ut bona prudenter eligamus,
 - Pietatis, ut proximo clementer subueniamus,
 - Fortitudinis, ut mala ualenter sustineamus,
 - Scientia, ut naturalia & materialia sciamus & cog-
 noscamus,
 - Intellectus, ut spiritualia cōtēplemur & uideam⁹,
 - Sapientia, ut supernaturalia degustemus & sapiam⁹.
- ¶ Ista. n. sunt septem dona Spiritus sancti communia, q̄ enu-
 merantur. Esa. 11. ubi de flore, qui egreditur de radice Jesse,
 dñs, q̄ requiescet super eam Spiritus domini, Spiritus sapien-
 tia & intellectus, Spiritus consilij & fortitudinis, Spiritus
 scientia & pietatis, & replebit eū Spiritus timoris domini.
 Igitur talia dona à Spiritu sancto dantur, & diuersis diuer-
 simodē cōceduntur. 1. Cor. 7. vnusquisq; propriū dñm hēt,
 alius sic, alius autem sic. Et bene dñs propriū. Sic. n. uideo,
 q̄ vnaquæque persona propriam sibi uendicat faciem seu
 faciei imaginem & figuram, in quo ualde differre uir uir-
 uerū mortales, sic et in facie interiori. f. in mente tanta est
 dissimilitudo & diuersitas, quod vnusquisque propriam ha-
 bet donū. Et inde est, q̄ vnus præcellit in vno, & alius in a-
 lio, & q̄ vnus est sapiens ad vnā scientiam, alius ad aliā; vnū
 placet vnā uirtus, & alteri altera, q̄. f. Spiritus sanctus diui-
 dit singulis dona sua, iuxta illud Eph. 4. Vnicuique autem no-
 strum data est gratia secundum mēsuram donationis Chri-
 sti. Consultat ergo scriptura Aethiū 2. dicens. Penitentiam
 agite, & accipietis donum Spiritus sancti. Donum dico si-
 dei, quæ dirigit in credendis. Donum disciplina, quæ diri-
 git in cauendis. Donū prudentie, q̄ dirigit in agēdis. De fide
 dñs Sap. 3. Dabit inquit illi (suis) hōi donū electū, & fors
 i tēplo Dei acceptissima. De disciplina dñs Sap. 7. Particeps
 facti sunt amicitia Dei, propter disciplina dona. commen-
 daz. & prudentia uerō dñs Prou. 4. Attēdite, ut sciatis prudē-
 tiā, donū bonū tribuā uobis, legē meā ne derelinquat. Pa-
 ter

Dormire. Nota, qd dormire pluribus modis sumitur in scriptura. Est enim dormitio virtuosae, Dormitio virtuosa est quies contemplationis & deuotionis. Mat. 26. Dormite iam & requiescite. Itē est dormitio vitiosa, quae est status peccati. Peccator n. d. dormiens, quia sicut dormiens caret vsu sensuum corporalium, sic peccator spiritualium. Vide i. Regum 26. Inuenerunt Saul iacentem & dormientem in tentorio. Item est dormitio dolorosa, & sic dormitio signat mortem. Vnde Job 7. Ecce nunc in puluere dormio. Item est dormitio gloriosa, & ista signat quietem gloriae Paradisi, de qua Marci 5. Non est mortua puella, sed dormit. Dormitio ergo quandoque signat in bono, quāq; in malo. In bono. n. signat quietem deuotionis vel contemplationis, in malo uerō signat quietem peccati & in sectionis & mundanae consolationis. Dicamus ergo primō de primo modo dormitionis. s. de deuotione & contemplatione, & possumus dicere, qd ista est quaedam dormitio valde appetenda. Multa. n. sunt animalia, quae dormiūt, impinguntur, & illa dormitio potissimē accidit in tpe hyemis, sicut patet de gliribus, quae per rotam hyemem dormiunt, & impinguntur, & in tēpore aestatis euigilant, & à pristina pinguedine macerantur, ut dicit auctor proprietatum. Sic uerē charissimī, illi, qui bene dormiant per deuotionem & contemplationem, bene impinguntur per uirtutem & gratiarum acquisitionem. Istud uerō maximē accidit in hyeme. i. in tēpore tribulationis, & paupertatis. Tunc enim solet somnus deuotionis facilius accidere, & pinguedo gratiarum & meritōrum amplius abundare. Psal. Dormiui conturbatus. Aestas. n. mundanae prosperitatis istū somnum ut dicit Plin. orificium macredinē seu pauperiē introducit. Vñ Apollolus nō legit, qd dormirēt, nisi qñ erāt in tristitia & dolore. In nocte quā dñs fuit captus, tunc. n. d. qd Christus inuenit eos dormientes prae tristitia. Luc. 22. Et in Ps. Ego dormiui, soporatus sum, & exurrexi, quā dñs suscepit me. De hoīe igitur q taliter dormit, pōt intelligi uerbum illud Job 40. Sub umbra dormit, in secreto thalami, in locis humilibus. Et aduerte, qd qui quietē dormire desiderat, à tribus canere dēt, uidelicet A nimio calore. (Sub umbra inquit) A nimio clamore. (Ideo debet esse in secreto) A nimio horrore seu fetore. (Quia debet esse in thalamo, qui solet esse uiridis & purus) Sic uerē charissimī illi, qui per deuotionem uolunt dormire, debent esse sine calore auaritia; (quia sub umbra) sine clamore iracundiae, (in secreto) sine horrore immunditiae, (thalami) Simus igitur sine auaritia feruore. (Sub umbra inquit) Umbra enim signat refrigerium pietatis; loci humentes designant actum omnium benignitatis. Benignitas enim & pietas ardorem refrigerant cupiditatis. Dormite iam & requiescite. De Christo legitur Mat. 8. quōd motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus, ipse uerō dormiebat. Ad de notandum. qd sancti p̄fē deuotionem & contemplationem melius dormiunt & requiescunt, quando motus fortiorum tribulationum insurgunt. Exemplo infantium, qui tunc facilius dormiūt, quando cunabula eorum nutrices vibrant & concutunt. Psal. Dormiui conturbatus. Dicat ergo quilibet deuotus illud prādictum Psal. Ego dormiui, & somnum cepi &c. Ut per deuotionem homines dormiāt & quiescāt. Sub umbra inquit dormit. Vnde de Helia dicitur 3. Reg. 19. qd ille obdormiuit sub umbra Iuniperi. Draco est animal calidissimū, & ardentissimum & sitientissimum, rarissimē dormit, immo s̄m Plinium, quasi continē uigilat. Ad benotandum qd illi, qui per auaritiā sunt feruentes, & qui bona mundi sunt cōtinē sitientes, sunt in continua uigilia, sollicitudine & labore, & sine quiete & deuotionis dulcedine & sapore. Vnde dicitur Eccl. 5. Saturitas diuitis non sinit dormire eum. Simus ergo sine auaritiā feruore. Adhuc dico, qd si uolumus per deuotionem dormire, nos debemus esse sine iracundiā clamore, qd offenditur cum dñ. In secreto. Sicut. n. clamor & tumultus impedit dormitionem, sic lites & cōtentiones, ira & detractiones impediunt deuotiones. In secreto. n. debemus esse, & à mundanorum negotiorum strepitu segregati, si per deuotionē uolumus quiescere, & dormire. Vt. n. dicit Auicenna animalia, quae habent palpebras,

dum dormiunt claudunt eas. Et ideo pisces non dormiunt, eo qd palpebras nullas habent. Sic re uera charissimī, si dormire uolumus per deuotionē, necesse est, qd oculos cordis claudamus per sensuum refecationem, & qd à mundi negocijs & tumultibus nos abstrahamus per pacis & concordiae uisionē. Iuxta illud Psal. In pace in idipsum dormiā, & quiescā. Nā pro certo charissimī illi, qui carēt talibus palpebris & clausuris, & qui exercenda negocia exteriora mundi latia & litigia, oculos cordis habent apertos, nunquam possunt per deuotionem pausare, nec per contemplationem quiescere uel dormire. In secreto ergo extra turbas. unde Iudith. 8. In superioribus domus suae fecit cubiculum secretum sibi. Superior. n. pars est Paradisi, in quo. p. certo debemus cubiculum nostrum facere per contemplationem, qd debet esse secretus per exteriorum negotiorum refecationem. Simus ergo sine iracundiā seu discordiā clamore. Deniq; si uolumus dormire spūaliter, nos debemus esse sine luxuria fetore. In loco. n. florido, uiridi, mundo & gratioso, melius dormit, horror. n. & fetor loci impedit dormitionē. Sic uerē charissimī, si p. deuotionem dormire uolumus, necesse est floridam castitatis munditiā habeamus, & qd horrore & fetore luxuriā careamus, qd offenditur cum dicitur (Calami) Calami. n. & iunci in cameris spargunt, ut mīdiores & gratiores habeant, & ut ibi sopidius dormiāt, ut culiliber uiro mundo & puro dicat illud Ezech. 26. Stactē & calamus in negotiatione tua. Stactē. n. est pura myrrha & probatissima, qd est spēs ualde amara, p. quam penitentia denotat, quia uerē tunc munditia optimē seruat, qd amaritudo p̄fē comitatur. Apes. n. ualde diligunt locū mundū habitare, & ibi dormire & cubare. Verūnq; cum munditia, quā habet interior, sp. uolunt habere amaritudinem exterioris, quia ut dicit Plin. orificium aluearis sui solent succis amaris linire, ne subirent aialia uenenoſa. Et sic uerē charissimī, si munditiā castitatis & puritatis & charitatis uolumus interioris seruare, & in ipsa quiescere & dormire, necesse est succis amaris. i. amaritudine penitentiae exterioris nos linire, ne forte aialia uenenoſa. i. uicia, ualeant nos per immunditiam maculare. Dicat igitur ille, qui taliter uult dormire, illud Prouerb. 7. Myrrha, aloē & cynamomō aspersi cubile meum. De quo pōt intelligi illud Esa. 50. In doloribus dormietis. In doloribus. n. p̄fē, & contritionis debemus per deuotionem dormire. Sic bene dico, qd si per deuotionem seu contemplationem dormire uolumus, necesse est, qd immunditia, discordia, & auaritia careamus. Ista est igitur dormitio uirtuosa & appetenda. Secundō principaliter dico, qd est quaedam dormitio detestanda. Et ista est dormitio peccati. Peccator. n. & dormiens æquiparantur. Vt. n. dicit Arist. somnus est quaedam mortis imago. Sicut. n. dormiens & mortuus caret actu omnium sensuum corporalium, sic peccator spiritualium. Iste non audit, per obedientiam & subiectionem, Non loquitur, per diuinam laudem & confessionem, Non sentit, per clementiam & compassionem, Non se mouet, per bonam & utilem operationem. Et ideo bñ dico, qd talis dormitio, i. quies & delectatio p̄fē est uituperabilis & detestanda. Ideo nos monet sapiēs. Prouerb. 9. dicit. Vt quequo piger dormis; Et Ephe. 5. dicit. Surge qui dormis, exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Peccatum. n. simile est ueneno à spidis, qd patietem facit dormire, & dñ dormit, ipsum interficit, & occidit. Sic uerē charissimī p̄fē cū hoīem inuenenauerit, ipsum in uanis delectationibus & affectionibus dormire, & quiescere facit. Verūnq; dum in peccatis suis dormit & delectat, saepe fit, qd morte tēporali p̄uenit, & tandē, qd morte perpetua punit. Isti figuratur Iudith. 4. ubi dicit, qd Sizarā potarus lacte obdormiuit, & tunc uenit Iahel, quae infixō clauo in t̄pibus dormientis, soporem morti sociās defecit, & mortuus est. Sic re uera charissimī, cum Sizarā. i. peccator, lacte & dulcedine delectationis oblectatus, obdormit, & quiescit in peccato, subito dum nō aduertit, uenit Iahel. i. diabolus, qd claua & clauo mortis temporalis eum infigit, & ipsum temporaliter & æternaliter occidit, ita qd de tali dormitione potest dici illud Psal. Qui dormit, nō adiciet, ut resurgat. Ista est igitur dormitio uituperabilis. Et possumus notare generaliter, qd quatuor sunt, quae faciunt hominem in peccato dormire. Primum est adulatoris deceptio,

Secundum

Secundum est carnalitatē infectio, Tertium est cupiditatis affectio, Quartum est tepiditatis seu negligentiae compactio. Quidā igit obdormiūt p. deceptorū uerboſitate. Et isti sūt principes uaniloſi & superbi, qui libenter audiūt adulatorē ipſos comedātes, & sua facta iustitias, in quorum uerbis delectant, ita qd in uerbis dormiūt. i. in p̄fē & moriunt. Illi sunt similes crocodilo, qd est maximum aial & crudele, qd quiescit iuxta fluuiū, uenit ad eū trochilos auis parua, quae in Italia dicitur rex auium, qd ante ipsum uolūtās intrat in os eius, & primum reterit eū uingibus, scalpit, ita qd belua p. delectatione obdormit, & ita trochilos, qd p̄nas habet scindentes, in ipsius uentrē intrat, & ipsum perforat atq; necat, ut dicit Plin. Sic uerē charissimī, ante magnos crocodilos. i. ante principes & tyrānos, uolūtāt, & discurrunt adultores, qui reges auiū p̄fē dicit, eo qd tales pra alijs ḡrib. hoīum regnāt hodie & p̄ſperant in mudo. Iō dicit qd uerificator. Si quis honorari desiderat atq; ditari, difcat adulari, quia tales sunt modo cari. Isti igit charissimī, scalpūt & liniūt eos suis blādis sermonibus. adulationibus atque uerbis, & sic aliquando in peccatis obdormiūt, qd finaliter peos depauperant, & tpa liter pereūt, & succumbunt. Adultores. n. nō q̄runt nisi uerba placētia dicere, nisi hoies sopire & decipere, facta mala eorū iustificare, ipſos à bonis t̄pilib. depauperare, & lucrū & comodū reportare, & in suis iniquitatibus enutrire. De tali ergo dormitione. i. de superiorū delectatione pōt intelligi illud Esa. 14. Omnes reges dormierunt, uñ quisque in gloria sua. Itē isti adultores sunt similes syrenis, qd dulcedine sui cātus nauas faciunt obdormire, ut tādē possint carnes dormiētū deuorare. Totus. n. finis & intentio istorū est, ut p. cātus & dulcia uerba hoies sopiat, ut carnes eorū. i. tēporalē substantiā ipſorū deuorēt, & cōsumāt. Mercurius. n. (sicut dñ in fabulis poetarū) cū uirga somniferā, cū dulci cātu situlē fecit Argū dormire, qd cētū habebat oculos, ut uñ uaccā, quā custodiebat, sibi posset subripere & furari. Sic uerē accidit, qd adultores cū fistula suorū dulciū & fallacium uerborū, Argū. i. p̄fē & platos, quātūcūq; difcretos & oculatos, faciūt obdormire, & hoc solū ut uaccā, quā hēt in custodia. i. officii, uel bñficiū, uel aliud t̄pale lucrum possint subripere, & hēre: vnde talibus dñ in Ps. Sicut uulnerati dormiētis in sepulchris, quorū nō est memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt. Istud tñ non dēt esse, qd pro certo cum lodes gregū nunquam dormire, sed sp. uigilare legunt. Vñ in Psal. dicit. Ecce non dormitabit neq; dormiet, qui custodit Israel. Isti ergo obdormiūt p. deceptorū uerboſitate. Sic aliq. qd dormiūt p. infectōriā carnalitātē. Isti sūt luxuriosi, qd rectē uir similes ephēti, qui in deserto audito cātu uel ſtrum uadit ad eas, ad delibētū mamillas earum, ergo obdormit, & ab eis dē occidit, & sanguis p̄fē ingenda purpura recipit ad eū dē, ut dicit Plin. Sic p. certo (charissimī) luxuriosi in deserto homines mūdi cātibus, lufibus, & fallacijs puellarū & mulierum decipiunt, delectant, & in t̄m qd Dei & honoris & famae proprie obliuiscuntur, & sic per istas mulieres spūaliter occidunt, & p. furta & rapinas, s̄guine. i. t̄pali subſtātia uacuant. Ad hoc. n. tēdit fallacia mulieris, primō attrahere, & decipere, & tādē cōſopire, & in amore suo inuoluerē, & finaliter spoliare atq; rapere. Istud p̄fē figuratum est in Dalida. Iud. 16. qd primo fecit Sanson super genua sua dormire, ipſumq; dormiētē torondit, & cū ab eo recessisset fortitudo, ipſum deseruit, & fugit. Sic uerē mala mulier statim, qd uidet hoīem super eius genua dormiētē. i. in amore ipſius intēdētē, non uacat nisi ad rapiendū, rōndendū & futurandum. Cū uerō recesserit fortitudo ab hoīe, i. status & diuitiā & p̄ſperitas t̄palis, ipſum pro certo dimittere, & uili pendere confueuit. iuxta illud Eccl. 13. Si habueris, conuictet eum, si nihil habueris, delinquet te. Cōter talibus, qd sic in corporis delitijs obdormiūt, loquūt scriptura. Amos 6. Vñ qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in stratis ueſtris. Isti igit obdormiūt, & sopiunt in infectiua carnalitatis. Deniq; sunt, qui sopiunt, & dormiunt per affectuam cupiditatē. Cupiditas. n. quāquā multū sollicitet, & affligat, in ipsa tñ delectant auari, & ibi obdormiūt, & in durāt, ita qd quando uixerint, actibus talibus occupantur. Bona. n. mūdi similia sunt semini pauperis, qd facit hoīem dormire, hēt

enim uirtutē somniferā. Quia uerē semē bonorū t̄paliū facit hoīem per auaritiā obdormire, int̄m qd ex quo isto uicio imbutus fuerit, nō q̄rit amplius reſilire. Diabolus. n. est sicut vitulus marinus, qui hēt duas pēnulas, cum quibus se regit in mari in natando, quarū dextera si capiti alicuius fuerit supposita, statim somno uehementissimo sopiēt, ut dicit Plin. Sic uerē charissimī, diabolus in mari huius mundi uerē duabus pēnulis, quarum dextera est prosperitas, sinistra, est aduersitas. Illi igit, qui istā dexteram habuerint, & qui in p̄ſperitate bonorum t̄paliū fuerint, facilius in p̄fē auaritiā obdormiūt, & succumbunt. Sicut. n. ille, qui dormit, non cogitat de futuris, sed per longum corporis super terram se extendit, sic uerē auari, nec de futuris bonis Paradisi, nec de tormētis inferni cogitāt, sed ex toto corde & etiam corpore in terra. i. in t̄paliū se occupant & delectant. Ps. Dormierunt somnum suum & nihil inuenerunt oēs uiri diuitiarum in manibus suis. Diuitiā. n. nihil dñr, eo, qd nullam soliditatem hēre nō ſcunt. Diuitiā ergo quas in suis manibus inueniunt, nihil sunt, qui eas amant, tanq̄ aqua decurrens ad nihilum deueniunt. Amos 6. Qui latamini in nihilis. Et istud charissimī, non debet esse, quia uerē quamuis delitijs affluamus, quāuis delitijs abundemus, & quāuis in his delectemur & dormiamus, ad terrā tñ. i. ad terrena, nunq̄ debemus nos per immoderatam affectum deprimerē, nec ibidē per auaritiā inclinare. Apes. n. qd extra alueare dormiunt dicitur dormire uersa facie uersus coelum. Apes ēt sp. solet dormire erecto capite. Elephas etiam qd dormit nunquam ad terram penitus se prosternit, imō stans super duos pedes semi erectus, super aliquā arborem se inflectit: quibus quidem exemplis instrumur & docemur, qd in mundi prosperitate aliquoties dormire cōtingat, nunquā ex toto affectu debemus ad terrā. i. ad amorē terrenorū nos prosternere, sed sp. caput cordis nostri & faciem mentis nostrae ad Deum erigere, & leuare, & ad Deum & ad bona æterna sp. principali ter habere, dicentes illud Cant. 5. Ego dormio, & cor meū uigilat. Istud potissimē debet esse in praelatis & pastoribus. Isti per negligentiam nunquā deberēt dormire, sed sp. diligentiam uigilare. Inter quos. n. & apes illa, quae excubijs custodiunt, nunquam dormiunt, imō sp. uigilare dicuntur, dum sunt in officio prādicto. sic & isti debent esse similes leoni, qui. s. dormit oculis apertis. sic &c. Vnde Num. 24. Accubans dormiuit, ut leo & quasi leona. Bene ergo consulit Apollolus 1. Theſ. 5. dicens. Non dormiamus sicut ceteri, sed uigilemus, & sobrii simus. Et pro certo non sic auari, quā certo ipsi dormiunt per affectuam cupiditatem. Adhuc sunt mali, qui dormiunt per negligentiam cupiditatem. Negligentia. n. cōparatur dormitioni, quia. s. sicut dormiēs nihil operatur, sic negligens in nullis bonis actibus occupatur. Isti. n. uidentur pariter hargiam, quae occidit hoīem dormiendo. sic & pigritia. Vnde Prouerb. 6. Vt quequo piger dormis? paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conferes manus tuas, ut dormias, & ueniet ibi quasi uiator egestas, & paupertas quasi uir armatus. Patet ergo, quōd inuenitur quadruplex mala dormitio, scilicet Negligentiam atque pigrorum, Cupientiam & auarorum, Incontinentiam & immundorum, Adultores audientium & deceptorum. Ista est. n. multipliciter mala dormitio, ex qua p. certo sequitur dānum & dānatio. Raro. n. legit ex dormitione bonū uenisse, saepe autē inuenit ex dormitione malū cōtigisse. Lege obsecro scripturā passus, & uide, ubi uñquā nisi rarissimē dormitio p̄fuit, quiniimo magis sibi uel alijs obfuerit, & nocuerit. De Chro. n. legit Mat. 8. qd ipso dormiētē nauis periclitabatur. De Ionā ēt legit, qd ipso dormiētē nauigium cum nauigantibus submergebat, quousq; ipse in mare proieciēbatur. Ionā. i. De Isobeth rege Israel ēt legit, qd d. dormiret, latrones camerā eius intrabāt, & q. b. trucidabatur, & regnū eius ad exteriorum potentiam & dñium uertebatur, sicut dñr 2. Reg. 4. Christus. n. legislator signat platos, Ionas propheta signat p̄dicatores & clericos, Isobeth rex signat mundi seculares principes, iudices & magistrōs, quia uerē si tales per negligentiam dormiunt, & per malas cōplacencias somno uictorū succumbūt, pro certo tunc nauicula. i. Ecclesia uel patriā eis subditā, & eorum regimini commendatā diffunditur. Berchorij. K K soluentur,

soluuntur, & fluctuāt, & ipsi subditi naufragant, & pereunt. Et pro certo de multis necesse est, qd finaliter de nauicula Ecclēsię vel patrię eiciant, & deponant, & de multis et accidit, qd male occidunt, & moriunt, & eorum regna & regimina ad exteros deuoluunt. De alijs uero necesse est, qd saltem a subditis excitent & stimulent, & ut uigilet molestant, sicut et de Christo dormiente legimus & Apostoli excitauerunt eū, dicētes. Dñe salua nos, perimus. vbi supra Mat. 8. De ipso et legit ibidē, qd excitatus a dormitione, imperauit uentis & mari, & facta est tranquillitas magna. Quia re vera sepe fit, qd placus negligēs a subditis, excitatus, impulsus & stimulatus ad curā pastoralē quigilat, & debite regēdo cuncta pacificat, & trāquilat. Vñ illud p̄ factū. Ego dormiui, & soporatus sum & exurrexi, qd dñs suscepit me. Dē. n. rector cōitatis, vñ dñs est, esse nō negligens, sed diligēs, non dormiēs imō surgēs, ita qd iste p̄ solitudine dēt dicere illud Iob 7. Si dormiero, dicā, qd cōsurgā, & rursum expectabo uesperā, & implebor doloribus vñq; ad tenebras. Et bñ contra malam dormitionē possum dicere, qd Sanson dormiens fuit depilatus. Iud. 16. Isbofeth dormiēs regno fuit priuatus. 2. Reg. 4. Ionas dormiēs, fuit naufragatus. Iong. 2. Thobias dormiēs fuit excēcatus. Thob. 2. Sizarā dormiens fuit cruciatus. Iud. 4. Holofernes dormiēs fuit detrūctus. Iud. 13. Saul dormiens a qua & lancea fuit spoliatus. 1. Reg. 26. Chrs dormiens fuit exciatus. Mat. 8. & Mar. 4. Seruus dormiēs increpāt, ut pōt elici ex littera. Mar. 13. Cētus virginū dormiēs fuit a nuptijs relegatus. Mar. 25. Paterfamilias dormiēs fuit zizania locuplex. Mar. 13. Quia pro certo charissimi, illi, qui per negligētiā dormiunt, more Sansonis capillis uirtutum spoliantur, more Isbofeth uita & regno grā priuant, more Long in mare, in amaritudinē tribulationū proiciunt, more Thobiaz a lumine uerę sapientię per sterora bonorū terrenorū excēcāt, more Sizarę clauo desperationis insigniunt, more Holofernis, capite rectę intētionis priuant, more Saulis aqua deuotionis & lancea ofonis spoliant, more Christi excitant & molestijs stimulant, more serui negligentis & non uigilantis a dño ueniētē ad iudiciū uel in morte increpāt, & arguunt, more seruū uirginū a nuptijs cōlestis patrię finaliter excludunt, & more patrisfamilias zizania malorū cogitātū & affectū in agro suę conscie per diaboli seminata fructib; malorū operū cumulant. Nō debemus ergo malo mō dormire, sed a somno negligētiē surgere, & in bonis pñiā operib; uigilare. Iuxta cōsiliū sapiētis. Prou. 6. vbi dicit sic. Ne dederis somnū oculis tuis, ne dormitēt palpebre tuę. Eruerē quasi damula de manu, & quā si auis de insidijs aucupijs. Patet ergo quō est vna dormitio vituperabilis & uitiolosa, qd est dēfectāda, qd est p̄ principale. Tertio dico, qd est qdā dormitio inuitabilis & dolorosa, qd est expectāda. Et ista est dormitio mortis. Noē. n. dormitionis, mors ē. literaliter designat. De qua 3. Reg. 2. Dormiuit Dauid cū patrib; suis. Et ista dormitio pro certo est iustis uauis & pacifica, est malis infelix & terrificā, est cunctis, fatalis & fatidica. Est (dico) iustis amorosa, qd per hanc deducuntur ad celi gloriam. P̄. In pace in idipsum dormiam, & requiescā. Est ē malis terribilis & dolorosa, quia per hanc deducuntur ad inferni miseriam. Hier. 51. Dormiant somnum sempiternum, & non con surgant, dicit dominus, & deducam eos quasi agnos ad uictimā. De ista et d̄ Iob 27. Diues, cum dormierit, nihil secum auferet. Et de damnatis dormientibus in inferno d̄ Ezech. 32. Descenderunt, & dormierunt in circuncisi cū interfecit gladio. Sequitur. Quorum sepulcra sunt in nouissimis locis. Est et oib; miserabilis & timorosa, quia per hanc deducuntur ad pristina materiam. Iob 21. Moriuntur in amaritudine animę suę absq; ullis opibus, & tamen simul in pulvere dormient, & uermes operient eos. Ista est ergo dormitio inuitabilis, quę est expectāda. Quarto dico, qd est quēdā dormitio summē laudabilis & gloriosa, quę est affectāda. Et ista est quies & dormitio glorię. Paradisi. Sicut. n. video, qd in dormiendo infirmitates terminant, vires corporis reparantur, uisiones inspirantur, & somniatur, omnes potentię sentiuntur fortificantur, & membra omnia delectantur, sic uere dicam, qd illi, qui dormiunt per quietem glorię Paradisi, cunctis infirmitatibus & languoribus sunt absoluti, perpetuis sanitatebus sunt restituti, uiribus & uirtutibus sunt instituti, claris uisionibus & speculationibus sunt illuminati

& imbuti, cūctis delectationibus desubuti. Iob 33. Quā irruit sopor sup hoies, & dormiunt in lectulo, tūc aperit aures uirorū, & erudiēs eos instruit disciplina. Et merito, qd a certo illi quieti sine laboribus, Dormiunt di co quieti cunctis laborib; abdicatis. Ec cle. 31. Dormiendo non laborabis. Et Osę 2. Arcum & gladium & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Item dormiunt securi terroribus amputatis. Ezech. 34. Saluabo gregem, & non erit ultra in rapinā. Sequitur. Cessare faciam bestias pessimas de terra, & securi dormiēt in saltibus. Et Iob 11. Defossus securus dormies, reges, & nouerit, qui te exte rreat. Item dormiunt cō cordes, cunctis ranoribus. f. refecatis. Iob 38. Conuentum celi qd dormire faciat. Conuentus enim celi concordia est factū. Item dormiunt illustres cūctis honorib; uendicatis. Iob 3. Nūc. n. dormiens silerem, & somno meo requiescerem cū regibus & principibus terrę. i. cum Angelis & sanctis. Patet igitur, qd est quadruplex dormitio, uidelicet gloriosa, quę fit in Aethera, dolorosa, quę sopit corpora, uitiolosa quę fouet scelera, uirtuosa, quę facit opera. Et hoc de dormitione sufficit. & c. Vide de quies, requie & somno.

Dorsum. Cum dorsum sit illa pars corporis, quę retro a est, & q non uidet, illa pars, quę in fuga ostenditur, & obijciunt, ac si de ea minus curetur, quę semper secum portatur, atq; trahitur, illa pars, quę tanquam fortior oneribus supponitur, aut uerberibus exponitur, illa pars ubi inhonestum membrū legitur, & quę magis regit uel operitur, potero dicere, qd dorsum quę signat. Despectum & displicentiam. Quando quę fugam & desistentiam. Quando quę fortitudinem & patientiam. Igitur notabo, qd in scriptura inuenitur dorsum Dei, quod signat ipsius displicentiā & indignationem, iusti, quod signat ipsius patientiam & tolerationem, impij, quod signat ipsius negligentiam & obliuionem. Est igitur dorsum diuine indignationis. Indignatio. n. reprobatio, condemnatio, contemptus & punitio Dei dorsum eius dicitur, pro eo qd ad illos, de quibus non curat, imo quos odit & ad pēnas referat, istud dorsum. i. indignationem suā & obliuionem uertit, & eos indigno facie suę gratiā denotat, & ostēdit. P̄. Quoniam pones eos dorsum in reliquijs tuis. ac si dicat parum de eis curabis, sicut parū curatur, de reliquijs. Et isti sunt potissimē illi, qui nunc prosperitate gaudent, & iniquitate non carent. Crucifixus ē in Ecclesia & imagines sanctorum, faciem habent ad occidentem, dorsum uero uersus orientem, ad denotandum, qd dorsum diuine indignationis ad orientales. i. ad illos, qui claritate prosperitatis rutilant, uertitur, facies uero suę gratię, occidētales, idest frigidis & pauperes amplexatur. De quo dicit ipse Dominus. Hier. 18. Dorsum & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. De dorso uero Christi, qd signat ipsius humanitatem, quę. f. est eius pars posterior & indignior, potest dici illud P̄. Penę columbę deargētaz, & posteriora dorsi eius in pallore auri, & etiam de corpore Christi mystico. i. de Ecclesia potest dici, quia. f. pennę eius. i. prelati & doctores de argenti per eloquentiam, posteriora uero dorsi. i. subditi aurei esse debent per sanctimoniam. Et de talibus dorsi nihil ad p̄sens. Est ergo dorsum diuine indignationis. Secundo dico, qd est dorsum perfectę sustentationis. Est istud. f. est dorsum spirituale iustorum. i. iporū patientia, quę parata est aduersa tolerare, seu eorum sensus atq; prudentia, quę parata est ad uicia fugere. Dorsum. n. habent. i. fortitudinem patientię, quā supponūt cūctis oneribus illis cāctis oriētalibus, de qb; dicit Solinus, qd dorsa habent ossa. quia. f. illorū patientia debet esse fortis ad oia tolerandū. Iuxta illud P̄. Supra dorsum meum fabricauerūt peccatores. Et Amos 8. d̄. Inducā super oē dorsum faccū, super oē caput caluitium. Dorsum etiam habent, iusti, i. cauetelā fugę, quā ostendūt cūctis criminibus, & cūctis malis occasionibus. Est. n. unum mōstrum marinum, quod dicitur ludolocra f̄m librum de natura rerum, qd. f. duas alas habet in facie, & duas in dorso, quia natat & uolat, facies signat p̄sentiam & audaciam ad ueteris & altius procedendum, dorsum uero signat fugam & prudentiam ad (si necesse est) retrōcedendum, alę uero signant agilitatem ad utrunquę, cū necesse

necesse est faciendum. Igitur iusti exemplo ludolocra non solū in facie, imō etiam in dorso alas habere dicitur, qd. f. non solum debent uelociter & audacter ad uicia p̄cedere, imō eadē facilitate & agilitate debent a nociuis fugere, & extendere, & dorsum ostendere, & ibi alas suę prudentię retrocedere, & dorsum ostendere, in audacter aggredi extendere, quia. f. nō tam est prudētia in necesse est fugiēdo. Qd do, sicut in prudenter celeriter (cū necesse est) fugiēdo. Qd bñ figurat Eze. 9. in fine, ubi ipse uidit uirū indutū lineis, qui habebat atramentariū scriptoris in dorso eius. atramentariū. n. scriptoris, prudentiā signat, quę principaliter acquiritur ex scripturis, & qd in dorso appenditur, pro eo, qd inuenitur in fugiēdis nociuis. Illud est ergo dorsum iusti, f. cautela mali, culpę fugitiua, & patientia mali, pēnā toleratiua. Dorsum ergo patientię iustorum oneratur tribulationib; in p̄fenti. P̄. Impossibili tribulationes in dorso nostro. Ab ipsis tñ liberabitur in futuro. P̄. Diuerit ab onerib; dorsum eius. Patet igitur, qd est unum dorsum perfectę sustentationis seu p̄uentię obstinationis, seu etiam obliuionis negligentię, iniurię & ignorantię, quo mali proijciunt Deum & etiā uerba sua, figurati in illis, quę facit opera. Et hoc de dormitione templum. Vide eam bene dilatam supra de abominatione. Ideo de uerbo sapientię d̄ Eccl. 21. Audiet luxuriosus, & displicebit ei, & post dorsum suum proijciat illud. Comparo malos si uis illi, qui uult habere vmbra ante faciem suam, quia talis necesse est, qd dorsum suum, uertat ad solē. Ad denotandum, qd illi, qui in vmbra mundanę uitę & glorię delectantur, quicq; eam habent p̄ oculis & in ea gloriantur, solē iustitię Christi retro se ponunt, & dorsum suę obliuionis & obstinationis contra eum obijciunt atq; uertunt. 2. Paral. 29. Auertunt faciem suā a tabernaculo Dei sui, & p̄ruerunt dorfa. Patet ergo aliquid de dorso impij, iusti, & Dei. Vide infra de tergum.

Draco. Cum draco sit rex serpentum, & animal regium reputetur, uenenosum tñ, maximum & potentissimum, quod solo attractu aues sursum, uolantes ab sorbet, & deglutit, cauda eius elephatē ligat & interficit, possunt dicere, qd per draconem intelligitur diabolus, uel quilibet magnus & crudelis tyrannus, uel peccator maliciosus & auarus. Diabolus est. n. rex serpentum, cum & ipse sit rex sup omnes filios superbię. Iob 40. Aues. i. uiros spirituales deuorat, cauda suę malitię etiam elephantes. i. magnos uiros ligat, & casum eorum procurat, ac eremq; humanę uoluntatis flatu suę tentationis inflammat. Diabolus enim est draco ad nocendum preparatus. Iste est. n. contra ho Ad nocendum Angelis ordinatus, mines fallax. infidiator. P̄. Draco A Christo mirabiliter uirgatus, iste quem formadum infernum perenniter cōdemnatus. Iste ad illud endum ē. Iste iste est contra Angelos p̄terus rebellator. A poc. 12. Michael & Angeli eius p̄labantur cū dracone, & draco pugnat, & Angeli eius. Iste iste est animas deglutiēdum rapacissimus deuorator. Vnde sibi d̄ Eze. 32. Leoni gētiū affimilatus es, & draconi, qui est in mari, Iste de isto fuit Christus admirabilis triumphator, qui. f. ipsum uicit in cruce. P̄. Superaspidē & basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem & Draconem. Item iste est, & erit inferni p̄petuus habitator. Vnde de inferno dicitur Esa. 34. qd erit cubile draconum, & Pascua strutionum. Quicumque etiam peccator draco dicitur, & quilibet malus, draconis nomine designatur. Vnde notabis, quod draco potest dici quilibet

B Superbus & p̄sumptuosus, Dico ergo, qd signat superbos, & p̄sumptuosos. Draco. n. uerū attractor & maliciosus, hit, cristā sup caput porculosus & delitiosus. tat, & caudam maximā post se subtrahit. Sic superbus uento uanę laudis uult pasci, cauda pompę & magnę familię uult afficiari, & cristā, i. mitra uel corona dignitatis & glorię uult coronari. Hie. 14. Onagri steterunt in rupibus, attraxerunt uentum quasi dracones. Vnde superbus figuratur in dracone Babylonico, de quo d̄ Dan. 14. Erat draco magnus in illo loco, quē colebāt Babylonij, quia superbus ab oibus uult coli, & ab oib; honorari. Iste signat auaros & ambitiosos. Draco. n. est aial scibūd, mare pro habendo refrigerio, & pro deuorandis pi-

scibus inhabitans, & pro uenti desiderio sursum ad nauium malos uolans. Sic auarus semper strit diuitias, p̄ qd mare. i. fluctus mundi negociorum solet inhabitare, ut possit pices, idest simplices deuorare. Ad malos etiam nauium, i. ad altas dignitates solet per ambitionem uolare, ut ardorem suę auaritię ualeat satiare. Draco. n. uirtutem habet attractiuam & absorptiuam, & auium sursum uolantiū inferius detractiuam, (ut dicit Plinius) Sic auarus aliena solet attrahere & absorbere, ita qd aues, idest nobiles p̄ uiras suas ad terram & paupertatem scit detrahere & deducere. Hie. 51. Absorbuit me quasi draco, impleuit uentrem suum teneritudine mea. Item signat iracundos & litigiosos. Draco. n. habet bellum & odium perpetuum cum elephatē, sic iracundū & inter se inuicem, & etiam contra alios mouent bella, vnde de talium iracundia dicitur Deut. 32. Fel draconū uinū eorum. Item signat proditores & malitiosos. Vnde Aug. in sermone. Leo apertē irascitur, draco occultē insidiatur. Iste signat gulosos & delitiosos. Draco. n. aial est gulosum. vnde Ezech. 29. Ecce ego ad te draco magne, qui cubas in medio fluminum. Flumina. n. molliciem deliciarum designant. Tales ergo dracones,

Bonis aduersantur, Mundo dominantur, A Deo tribulantur, Et in inferno finaliter relegantur. rū suorū cōquarēs, dicit. Iob 30. Frater fui draconū, & focus strutionū. In mundo ē solē dominari, quia. f. sunt qui occupāt hodie totū mundū. Vñ Esa. 13. Domus eorū replebunt draconibus. A Deo tamen temporaliter aliquotiens destruantur, & ad infortunia deducuntur. P̄. Contribulasti capita draconum in aquis, dedisti eum escam populis Aethiopum. Cōlat enim quod tales postquam bonos molestauerint, a Deo per infortunia contribulantur, & populis Aethiopum, i. balliuis & alijs exactoribus deuorandi traduntur. Iste etiam in inferno finaliter solent recludi & religari. Vnde de Babylone deserta loquitur scriptura. Hiera. 50. dicens quod ibi habitabūt dracones cum fatuis ficarijs, i. peccatores cum demonibus effrenatis. Sicarij. n. idem sunt quod fauni, i. panes, fatyri, uel pilosi aialia. Chumanam figurā habētia, rōne tñ carētia. Patet ergo quomodo peccator intelligitur per draconem. Si aut uis per draconem potes intelligere Christum, qui. f. draco d̄, quia nostrę carnis peccati & uenosi similitudinem assumpsit, figuratus in uirga Moysi, quę conuersa est in draconem. Exo. 7. quia Dei filius de celo dimissus cōuersus est in carnem. Et nota, quod iste. f. rex & dominus oium. Draco enim diademate cādidō coronatur. & c. Si uis etiam dic, qd draco est iustus. Draco. n. est animal cautum, animal etiā gratum, sicut exemplificat Plin. de dracunculo nutrito, tandem in deserto ducto, & liberati dimisso, qui post magna tempora nutritorem suum a latronibus in deserto oppressum intelligens clamantem liberauit, & inuit. in Aethiopia accidit hoc, ut dicit. Sic debet quilibet esse gratus & c. erga Deum & erga proximum. vnde Esa. 43. Glorificabit me bettia agri, dracones & strutiones. vnde etiam p̄nitens debet dicere illud Mich. 1. Faciam plantum uel dracones, & lucum sicut strutiones. Patet ergo quod per draconē potest intelligi iustus, Christus impius, & diabolus. Vide i tabula, quia in hoc opere in multis locis fit mentio de dracone.

Dubitare. Cum pro tpe huius uitę cūcta sint dubia & incerta, in tñ, qd academici philosophi dicere uoluerunt, qd nihil certius, quam nihil esse certi, multa de dubitate dici possēt, nisi auctoritates desicerent & desissent. Cōstat enim qd est dubitatio Sapientium; Sapientes. n. nihil temere uolunt asserere, Imbecillium; sed potius uolunt negocia prudenter sub Desperantium. quodam dubio paliare. Et de hoc d̄, qd dubitare de singulis, non est inutile. Imbecilles uero solent ubi timor non est, trepidare, & nunquam securi esse, sed in omnibus dubitare. q. f. pertinet ad suspitiosos, qui de omnibus dubitant, & in nullo confidunt, ad timorosos, qui pro nichilo dubitant, & facillē diffidunt, ad hęreticos, qui in fide vacillant, & firmiter non credunt, quos reprehendit dominus dicens, Modicę fidei, quare dubitasti? Mat. 14. Desperantes etiam solēt dubitare de salute aterna, nō sperare, p̄ qd

Dictio. Berchorij. K K solent

solent ad mala oia se laxare. Matt. 23. Quidam autem dubita- uerunt. Vide ergo infra de timere, & de certitudine.

A Ducere, Dux, Ductor.

Nota, qd ducere idē est & aliquid ad alium quem locum dirigere est, & quasi iter ostendere & docere. Et idē ducere denotat discretionem & iurisdictionem. Dux et verō denotat ignorantiam, obedientiam, & subiectionē. Per nomen igitur ducis potest prælati vel superior & prædicator vel quicumque discretior designari, qui alios hēt ducere, regere & docere, & quē habent sequi, & ei credere & obedire, iuxta illud Iud. 9. Præcedentes ramos de arboribus sequebantur ducem. Sicut ergo videmus, quōd ille qui, aliū ducit, debet esse eo discretior & præstantior, sic verē prælati, qui alios habet ducere & regere, in scientijs & morib. debet alijs prævalere. Dux enim & rex apud duplo præstantior, & maior est, quā alie apes. Inter elephantes etiam ille, qui maior est natu ducit gregem, sicut dicit Plin. In quibus exemplis innuit natura, quōd prælati & principes, & alij qui alios habent ducere, debent in scientijs & moribus alijs plus valere. Debent enim esse maiores natu, id est antiquiores per sensum & discretionem. Debent etiam verē esse duplo maiores, quantum ad moralem perfectionem, vt sicut sunt maiores in dignitate, sic sint maiores in bonitate. Idē Ionathas, qui erat melior alijs, factus est eorū dux. Dicitur itaque. Te eligimus hodie esse nobis in principem, & in ducem ad bellandum bellum. De quolibet ergo a Deo, vel a prælati bene ducto potest exponi verbum illud Sap. 10. Iustum deducit dominus per vias rectas, & ostendit illi regnū Dei, & dedit illi scientiam. In quibus ostenditur, qd prælati & prædicatores debent alios ducere tempore claritatis, p viam veritatis, ad locum vbertatis. Ad ista enim tria debet homo gradatim duci. Primo ad veri cognitionem. Idē dicitur. (Dedit illi scientiam) ad iusti perfectionem. Idē dicit (per vias rectas) Tertio ad boni dilectionem. Idē dicitur. (Ostendit illi regnū Dei) Primum enim debet intelligere, secundum debet eligere, tertium debet diligere. Duce- re ergo debet prælati vel prædicator subditos vel auditores ad veritatis cognitionem. Dedit inquit illi scientiam) Ad hoc. n. debet homo conducī, instrui, & deduci, vt sciat, quæ sunt necessaria ad salutem. Nemo enim bene conducitur, nisi de die, quando habet lucem. Sic nec homo bene potest spiritaliter duci, nisi lumen fidei & scientiæ habuerit. Idē dicitur in Ps. Deduxit eos in nube diei, & in luce stellarum nocte. Lux enim diei & nubes roris noctis ducuntur necessariae sūt ductori. Arias. n. qui est dux gregis, duobus cornibus torris & reflexis est munitus. Quod vtiq; significare potest quōd illi, qui alios bene volunt ducere, debent duo cornua, i. duo testamenta, id est duorum testamentorum scientiam habere, & ipsam cum suis difficultatibus continere, vt sic sciant alios instruere & docere. Istud signant duo cornua mitre episcopalis. Debet ergo ductor alios ducere ad veritatis cognitionem (Dedit inquit illi scientiam, doce me) Secundo debet eos ducere ad sanctitatis perfectionem, quod ostenditur cum dicitur (Deduxit eos per vias rectas) Vt. n. rectas, sunt viæ virtutum, quibus homo recte deducitur in hac vita, vt ad terminum veniat Paradisi. Et possumus notare, qd tres sunt viæ rectæ ad eundem in cœlum, vna secura, alia pūra, alia dura, Prima est paupertatis, Secunda castitatis, Tertia poenitentiae vel penitentiae.

Et illud Osee 2. Ego lactabo eam, & adducam eam in fossitudinem, & loquar ad cor eius. Dē loqui ad cor subditorū prædicando, & debet eos lactare benigniter in ducendo, vel temporaliter nutriendo. Debet ipso etiam ducere in soliditatem, id est in poenitentiam & asperitatem, ipso salubriter corrigendo. Per vias ergo rectas non ducunt adulatores, quia sicut dicitur Prou. 16. Vir iniquus lactat amicum suū, & ducit per viam non bonam. Talis via non est via mundanae prosperitatis, quia ista est via, quæ videtur homini recta, cuius nouissima ducunt ad mortem Prou. 14. Ducunt ergo eos ad sanctitatis perfectionem. Tertio dico, qd ipsi debent eos ducere ad cœlestium affectionem, vel ad vbertatis repletionem, ad regnum æternum. Ostendit inquit illi regnū Dei. Abac. 3. Super excelsa deducet me victor, in Psalmis canentem. Debet. n. dicere auditoribus illud Matth. 23. Venite benedicti patris mei, possidetis paratum vobis regnum. Et sic patet, qd si bene volumus ducere, necessaria sunt lux, via, terminus. Lux. s. scientiæ, via iustitiæ, terminus gloriæ, lux veritatis, via sanctitatis, terminus felicitatis &c. Adhuc etiā possum notare & dicere, qd ducere pertinet ad Deum, ad iustum seu prælatum, ad impium, ad diabolum. Duci vero pertinet ad bonum hominem qd iniquum. Ista enim sunt lex generis ductionum, quorum quattuor sunt actiue, & duæ sunt passivæ. Inuenio in scriptura, ducere

- Auctoritatis æternæ,
- Benignitatis paternæ,
- Iniquitatis externæ,
- Felicitatis supernæ,
- Humilitatis fraternæ,
- Fragilitatis internæ,
- Ducit enim Deus regens sagaciter,
- Ducit prælati mouens suaviter,
- Ducit diabolus trahens fallaciter,
- Ducitur iustus parens humiliter,
- Ducitur iniquus currens facilliter.

Dico ergo primo, qd est ductor Dei, quo omnia reguntur. Omnia, n. quæ sunt, per ipsum summum ductorem Deum certis & inuariabilibus legibus ad certos fines ducunt, & ad hoc suis proprijs motibus inclinatur. Sicut enim video, qd in omnib. rebus sunt fines qd occultæ, & propriæ qualitates, quæ ipsas ducunt ad fines & terminos sibi datos a natura, sicut est virtus & qualitas leuium, quæ ducit ea sursum, grauium, qd ducit ea deorsum, & sic de alijs, sic in intellectualib. necesse est dare in habitare vnā superiorem virtutem, & quādam perpetuā legē. In ipso Deum, qd actus eorū ducit ad finē intentum, Deut. 21. Dñs Deus ipse est ductor tuus. Cōstat. n. qd homo percipit in seipso, si bene & diligenter attendit, qd o cuncta quadam lege magis ducit, quā, per propriū liberum arbitrium deducit. Quæ? Nonne firmamentū ducit secū planetis cōtra sua propriū cursum. Nonne luna mare circumagitat & deducit, & fluxum & refluxum ipsius regulat & cōponit? Nonne nutrix ducit & regit puerū, cū regere, nō valeat semetipsum? pedagogus etiam discipulū ad scholas ducit, & eum ad addiscendum sollicitat & inducit. Sic dicā necesse est, qd nos a eo p̄dicator ducamur, & qd ab ipso in agendis credendis & cauendis specialiter dirigamur. Isti ergo virtutē occulte prouidentie actū humanorū ducit, & tractiua vocauerūt philosophi fatū. Cuius leges crediderunt in cōmunitates atq; certas, æterna serie causarum sub certi ordinis nexu cūcta inexorabiliter cōstringentes. De tali tñ ductu diuino tā ineffabili & stupēdo nihil intendendo dicere, nec de regimine sapientiæ suæ, quo. s. cunctas rerum naturas, earumq; effectus amplectit (cū hoc vires excedat ingenij mei) nihil audeo diffinire, hoc solū dicens, qd sicut dicit Sapien. 7. Sapientiæ dux est & sapientum emendator. In manu. n. illius nos & sermones nostri, & omnis sapientia operum sciæ disciplina, quantum tamen ad ductum gratiæ, quo. s. in via morū iustos ducere cōsuevit, iuxta illud p̄dictum. Iustus deduxit dñs per vias rectas, aliq d est dicitū. Sicut. n. video, qd ad hoc, qd nauis discretē & sine piculo ducat ad terminū, multa sunt necessaria, videlicet rector gubernans, ventus portans, remigum ministerium adiuuans, veli & cordarū adiutorij cooperans, sic dicā, qd ad hoc, qd anima bñ ducat in via morū p fluctuosa maria vitæ eius, necesse est, qd ibi intersit gubernator. i. Deus, qui eam ducat flatus. i. Spūs sanctus, qui eam deferat, remigū. i. Angelorū ministerium, qui opem afferat, veli. i. sacre scripturæ, cordarū que. i. Dei mandatorū beneficium, qd vires conferat. Sic. n.

Deo

Deo ductore anima deducetur ad portum, & Angelis sanctis, scriptura & lege diuina cooperantibus, foelicem cōducet ad terminum. Constat. n. qd Deus ducit hominem per viam iustitiæ, quandoq; interius inspirando, quandoq; per Angelos consulendo & cōfortando, qnq; per tribulationes impellēdo, qnq; per sacra scripturam per prædicatores & doctores viam ostēdēdo, & de necessarijs erudiēdo. Vñ p̄prie Deus pater est ductor. Deut. 1. Dñs Deus, qui ductor est noster, ipse pugnavit pro nobis. Filius est ductor. Deut. 19. Re ducet te dñs Deus tuus. Spūs sanctus est ductor. Ps. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectā. & Esa. 63. Spiritus dñi ductor meus fuit, Angelus est conductor, sicut Raphael legitur dixisse Thobiz. Thob. 5. Sanum ducam & reducā filium tuum. Et aduertet, qd Deus ducens filios Israel ad terrā p̄missionis, adhibuit duo remedia. s. & nubem in die, quæ ardorem refrigeraret, & ignem in nocte, qui lumen & calorem prælatet. vnde Exod. 13. dñ. Dominus autē præcedebat eos, ad ostēdēdum viam per diem in colūna nubis, & p noctem, in colūna ignis, vt dux esset itineris in vtroq; rēpore. Sic re vera in isto ductu suo vti & colūna nubis, hæc est misericordia, & colūna ignis illuminantis & cōburentis, hæc est iustitia, quia pro certo sicut pastor qnq; ducit gregem siluando & vocando, & qnq; percutiēdo & impellēdo, sic Deus suos ducit ad gloriam, qnq; siluando, inspirando, & consolando misericordite. Exo. 15. Dux fuisti in misericordia tua populo, quem redemisti. Et quando quem impellēdo & tribulando seueriter. Deut. 8. Ductor tuus fuit in solitudine magna & terribili, vbi erat serpens statu vrens, scorpio & diplas. Et si vis nota, quōd iste ducit nos ad

Baptismum, vt ibi mundemur, Ducit ergo ad lauacrum purificatiuum. s. ad baptismū. Eze. 47. Du Paradisum, vt ibi conuocemur, cit & cōuertit me ad ripam torrentis. Item ducit ad desertum mortificatiuum. s. ad statum p̄nit. Osee 2. Ducam eam in solitudinē, & loquar ad cor eius. Item ducit ad iudicium examinatiuum. Iohe. 3. Congregabo omnes gentes, & ducam eas in vallem Iosaphat, & discepebo cum eis ibi. Item ducit ad palatiū gloriificatiuum seu ad conuiuium lætificatiuum, s. ad Paradisum. Abacuc. 3. Super excelsa deducet me victor in Psalmis canentem. Nos igitur habemus bonū ducem, qui scilicet nos defendit ab hostibus venenosiss, Defendit dico, ne ab Dilatat virtutis copiosis, hostibus superemur. Exultat honoribus gloriosis. 2. Paralip. 13. Ergo in exercitu nostro dux Deus est. Itē dilatat nos, vt virtutibus cōcedat. Ps. Dux itineris fuisti in cōspectu eius planta p̄ radices eius, & impleuit terrā. Itē nos exaltat. s. finaliter i Paradiso, vt p̄miemur seu honoremur. Deuter. 32. Dñs solus dux eius fuit, & nō erat cū eo Deus alienus. Cōstituit eū sup excelsam terrā, vt comederet fructū agrorū, vt fugeret mel de Petra. Pater ergo quō est ductus Dei, quo oia reguntur.

Secundum principaliter dico, qd est ductus prælati, quo subditi ducuntur. prælati. n. & prædicator duces ducuntur, eo qd subditi per eos & per eorum regimē, vitam, exemplum doctrinam, & gloriam ducit. Ad ducē. n. pertinet, qd sit auctor ad præcedendum, discretior ad ordinandum seu dirigendum, validior ad propugnandum. Debet enim dux plebem præcedere, vt demat timorem, plebem dirigere, vt tollat errorem, plebem defendere, vt mōstrat amorem. Sic re vera ille, qui vult dignē populi dux vocari, & prælati vel principis dignē nomē sortiri dēt, esse auctax & animosus, alios præcedens exēplariter, dēt esse sagax & industrius, alios ordinans regulariter, debet esse viuax & virtuosus, alios defendēs virtualiter. Sic dico auctax alios præcedēdo, quia. s. ad ducē rectorē populi pertinet, qd bene & virtuosē agendo oibus exemplum det, qd quam alios bene agendo præcedat, si vult qd populus auctaxer & animosē procedat, exemplo. s. illius Imperatoris famosi, de quo dicit Suetonius, quōd legitur militibus dixisse. dicitur, quōd David ducem futurum esse decreuit, qui primus hostes. s. Iebuseos percuteret, & primus Hierusalem, & cæcos & claudos exinde tollet, & auferret. qd quia Ioab Saruiz filius fecit, primus factus fuit de cætero princeps & dux. Sic verē dico qd ille dux est, & princeps esse meretur, qd ad hostes nostros. s. p̄-

cata & dæmone virtutib. impugnādū alios præcedere cōprobatur, qui etiam de Hierusalem, id est de Ecclesia sicut Iebuseum, id est diabolum repellere, fistulas dogmatum, id est falsa dogmata & doctrinas inde eijcere, & cæcos & claudos. i. ignorantes & vacillantes inde penitus extirpare. De tali ergo duce sic aliorū p̄cessiuo & malorū impugnatione & eradicatio dicitur Iud. 10. Qui primus ex nobis contra filios Amō cepit dimicare, erit dux. Sic ergo auctax alios præcedēdo. Itē sit sagax alios dirigēdo. Ille enim, qui alium educit, debet clare videre. Scriptum est. n. quōd si cæcus ducatur prælatet cæco, ambo in foueā cadunt. Matt. 18. Nauræ enim ad portum ducuntur, eo qd per aspectum stellarum, qd scilicet, luminoso sunt dirigunt. Sic verē dico, quōd ille, qui ducatur prælationis vult recipere, debet per prudentiam videns & luminoso esse, aliās si cæcus per ignorantia fuerit, & se & alios poterit præcipitare. Vnde de Salomone sapientissimo dixit Dauid 3. Reg. 2. Ipse regnabit post me illique præcipiam, vt si dux super Israel. Item sit viuax alios defendendo. Dux. n. belli debet esse fortis, vt se & alios possit defendere, quia si per ipsum succumbere cōtingeret, statim totus exercitus deflueret, & periret, quod etiam esse inter apes dñ. vbi maior & fortior dominatur. Sic verē prælati alijs constantior & virtuosior debet esse, vt se possit & alios adiuuare, sicut dñ. 1. Paral. 7. qd filij Aser principes cognationū electi fortissimi duces ducunt. Quod satis figuratiter in Saule potest videri, quem Deus in ducem Israel mandauit inungi, sicut dicitur 1. Reg. 9. qd in Israel similes illi non erat, & qd omnem populum ab humero superius excedebat. De isto ergo dominus Samueli 1. Reg. 9. dicit sic. Cras mittam ad te virum de terra Benjamin, & vnges eum ducem super populum meum Israel. Vbi nota, quōd bonus dux describitur quantum ad tria, videlicet quantum ad propriam cōditionem, quia debet esse vir de terra Benjamin quātū ad ipsius electionem, quia Deus debet eum emittere (Cras inquit mittam ad te) quantum ad ipsum prælationem, quia ipse debet iniungi dux sup populū. Igitur dico qd hic describitur eius cōditio virtuosa, eius electio seriosa, eius prælatio gloriosa. cōditio virtuosa, qd ostendit cum dñ. (Virū de terra Benjamin) Vbi nota primo, qd qui vult in ducem eligi, debet esse Aetate prouectus, Primū, facit discretio vitalis In mente deiectus, existētiæ (Virū inquit) Sed secū dū cognitio fatalis defluentiæ. s. mortalitatis (de terra inquit) Sed tertium additio moralis excellentiæ (Beniamin inquit) q. interpretat filius virtutū, vt sic gratis rō possit viriliter operari (Virū) vt mentis cognitio possit humiliter meditari. s. esse de terra vt morū p̄fectio possit nobiliter conuersari (Beniamin) Dēt ergo qui debet esse dux, hēre ætatis debitum & sufficiens complementum, quia. s. ipse debet esse vir, non puer. (Virū inquit) Nemo. n. iuuenes eligit duces eo, qd non cōstat esse sapientes, vt dicit Arist. Vnde et vt supra dictum est, inter Elephantes maior natu ducit gregē. In quo docet nos natura, qd illi, qui sunt ætatis prouectioris, & de quibus præsumptio est, qd plura sciuerint, atq; viderint, & qd maturius debeant in suis factis p̄cedere, eligi debent principes atq; duces. (Virū inquit) ac si dicat nō puerum neq; decrepitū, sed ætate & prudentia virtuosum, vt & puerili insolētia careat, & decrepita impotētia & pigritia nō habeat. 2. Paral. 8. Ip̄s. s. filij Israel erāt viri bellatores, & duces populi. s. p̄. n. pōt cōtingere, qd prudentia supplet ætate, quia sicut dñ. Sap. 4. Senectus venerabilis est, nō diurna neq; annorum numero computata. Sequit. Cani sunt sensus hois & ætas senectutis vita immaculata. Cōstat. n. qd multi sunt ætate iuuenes, quā tñ virtute & prudentia sunt viriles, sicut de illo puero malos senes reprehendēte dñ. Dan. 14. Dixerūt ei senes, veni & sede in medio nrm, tibi dedit Deus honorē senectutis. Et idē de puero legit Matt. 18. qd Christus statuit eum in medio, & ipsum prætulit alijs commendando, dicens. Qui nō humilauerit se sicut paruulus iste, nō intrabit in regnum cœlorū. De adolescentēte Ioāne legit, qd ipsum Chr̄s iuuenem ad Apostolorum vocauit, & eū p̄ ceteris p̄dilexit, sicut dñ. Matt. 4. & Ioannis 20. Etiam apud Romanos Octavianus fuit vigintiannorum consul & Imperator electus. Scipio ēt africanus valde ætate tenera fuit dux hispaniarum effectus, quorū in quolibet alijs in factis egregijs est platus. Non ergo ætas corpore

ris sp respicitur, qd sepe fit, qd iuuenis prudens & senex fa-
tuus reperitur. Ideo bñ dñs Esa. 65. Puer centū annorū male-
dīctus erit. Ceteris tñ paribus dux & p̄latus debet esse vir,
idest grare cōgrua pollere, & virtuosus virib. renitere. i. Reg.
9. Ecce vir, quem dixeram tibi, ipse dñabitur populo meo.
Vnde de p̄fecta etate plati p̄t̄ intelligi illud Josue 7. S̄
Prou. 28. Vita dulcis longior erit. Cuius tñ contrarium fit ho-
die, quia. f. nō viri, sed pueri dñantur in orbe, illi. f. qui pueri
sūt & sapiētia & etate. Esa. 3. Dabo pueros principes eorū,
& effeminati dñabuntur eis. Non sic ergo, sed habeat, qd vult
esse dux, etatis debitum complementum, Virū inquit. Exem-
plo. f. Christi, qui virilis etas voluit esse antequam p̄dica-
tionis vel p̄lacionis officium velle ostendere seu h̄re, si-
cut dicitur Luc. 3. Adhuc dico, qd ille, qd vult esse dux debet
h̄re dignitatis solidum fundamentum, quia. f. ipse semper
debet se considerare esse de terra, i. esse hominem terrenum
& mortalem, & exinde concipere humilitatem seu deiectionem
mentalem. (De terra inquit) Vnde ēt apud Imperatores
Constantinop. solebat esse statuum quod die inthroniza-
tionis lux, vbi erat in maximo festo & gaudio, veniebant
duo latomi coram populo, portantes in manibus lapides
quosdam marmoreos, & dicētes. Iubeat dñs Imperator de
quo genere marmoris vult fieri sepulchrum suū. Hoc autē
introducūm erat vt consideratio mortis futurę, gloriam
illam inanem reprimeret, & vt humilitate concepta erga
subditos modestius se haberet. Sicut etiam apud Ficanum
solenne galliarum monasterium ordinatum est, qd dum ab-
bas est in mensa, sp oī die certus numerus pauperū puero-
rū in aula sua reficitur, qui coram abbate plures veniētes
hęc verba loquuntur. Dñe vos moriemini de terra. Sicut. n. dñs
Eccl. 17. Deus creauit de terra hominē sanctū & Eccl. 40. Omnia,
quę de terra sunt in terram conuertentur. Consideratio ergo
proprie terrestritatis vtilis est i. dux. Quia ēt omnia a-
nimalia h̄nt vultum suum inclinatum inferius, versus terrā,
hō ēt, qd habet staturam erectam, s̄pius ad terram respi-
cit, qd ad cęlū. Ad denotandū, qd oēs debemus terrā nostrę
mortalis conditionis respicere, & nos de terra genitos ad
terram redituros iterum cogitare. Vñ Salomon, qd erat dux
& rex, dñs Eccl. 47. Terram reuertit anima tua. & Esa. 8. dñs. A spi-
ciet cœlum sursum, & ad terram intuebitur. Sed proh do-
lor pro certo de multis ducibus & maioribus nostris vñ ho-
die, qd ipsi non credunt se esse de terra, nec esse terros aut
mortalis, imō magis videntur se credere esse de cęlo, idest
Deos & immortales. Exemplo illius Alexandri, qui se vt Deū
adorari mandauit, & se Iouis filium appellari, sicut ponit Se-
neca. Exemplo etiam illius Gaii Imperatoris, qui se voluit
credi Deum, & idolum suum posuit iuxta Iouis idolum, vt
simul cum eo adoraretur per populum, sicut ponunt histo-
rię Romanorum Imperatorum. De Nabuchodonosor etiā
legitur, qd oēs Deos terrę mādauit exterminari, & se solū
terrę Deū vocari. Qui etiā aliqñ recolunt sui terrestritem,
nec tñ exinde concipiunt humilitatē. Iuxta illud Ezech. 30.
Dux de terra Aegypti non erit amplius. Et propter hoc ta-
les debent timere futuram damnationem & aduertitatem,
quia. f. Eccl. 10. dñs, qd sedes ducū superborum destruxit Deus.
Non sic, sed habeat dux humilitatis solidum fundamentū.
H Deniq; dico, qd tali, qui vult in ducem & rectorē assumi,
debet habere moralitatis inclitum ornāmētū, i. ornāmē-
tum virtutum, qd ostēditur cum dñs, Beniamin, qd interpretat̄
filius dextrę, filius virtutū, filius asininus, sive filius asinino-
rum, quia. f. tales debent esse filij propter humilitatē & cha-
ritatem, debent ēt esse filij dextrę pp perseuerantię diu-
rnitatem, dñs filius virtutū, pp p̄fectionis multiplicita-
tē, dñs filius dextrę propter bonorum operum strenuitatē,
dñs filius asinorum propter sanctorum, qui portauerūt òne-
ra, imitarem, sanctitatē, bonitatem &c. dic sicut supra de Be-
niamin. Vnde de tali dux sic virtuosus potest dici illud Nu-
10. c. In tribu Beniamin erat dux Abidā, filius Gedeonis. Abi-
dam interpretatur pater meus index, Gedeon circuiens &
diligens laborando. Patet ergo, qd qui aliorū dux & platus
dignē esse voluerit, virtutū nobilitatē, mentalē humilitatē,
& etatis cōgruitatem obinere debet. Ista est igitur in ducē
vel principem promouēdi cōditio virtuosā, quę ostēsa
est cū dīctum est in auctoritate. (Virum de terra Beniamin.)
I Secundo dico, qd hic ostēdit̄ ipsius ad ducarū seu p̄lacio-

nis officii promouēdi electio seriosa. Et hoc ostēditur tñ
dicitur. (Cras mittam ad te) Quęcumq; enim electio debet
Debitē protelari, Quia. f. ista debet esse ad
Desuper ordinari, tps dilata, vt debetē pos-
Subditis destinari. sit examinari. (Cras in-
qt) Vñ electores debent alter alteri dicere illud Josue 7. S̄
stificamini in crastinum. & illud Exo. 16. Cras quodcunq;
est operandū facite. Cras inquit, hoc est dīctū, deliberatē. Vñ
de supra de cras circa principium. De qua quidē delibera-
tione potest intelligi illud Reg. 5. Tu eris dux super Israel.
Nō. n. dicit tu es, vel tu sis, sed tu eris in futuro. Deliberatē. n.
vult procedere. Quod est contra illos, qui non cras, sed ho-
die, i. nimis celeriter ad electiones prorumpunt, quibus, vt
communiter, malē cedit, facientes illud 1. Mach. 10. Consti-
tuimus te hodie summum sacerdotem gentis tuę. Habeat
ergo discretam dilationem ad hoc, vt debetē sit examinata.
(Cras inquit) Item habeat à Deo sollicitationē seu inspira-
tionē ad hoc, vt canonicē sit originata. Nulla. n. electio cano-
nica dici debet, nisi illa, quam Deus inspirando facit &
pmouet. Teste. n. Apostolo Rom. 13. Non est potestas nisi à
Deo. Et Heb. 5. dñs, qd nemo assumat sibi honorem nisi qd voca-
tus est à Deo sicut Aaron. & hoc est, qd dicitur hic, quia ipse
met dominus dicit. Adducam, f. ego Deus, vt sic de tali desu-
per facta à Deo ordinatione dicat qlibet ritē electus domi-
no regratiado illud 2. Reg. 6. Elegit me, supple dominus, &
p̄cepit mihi, vt essem dux super populum suum Israel.
quasi diceret. Nullus se debet ingerere, sed p̄ceptum in-
spirationē & impulsū dñi expectare. Iuxta illud Eccl. 7.
Noli quærere ab homine ducatum. Expecta ergo, qd ipsum
adducat dominus ad ducatum, vt & dominus possit dicere
illud Esa. 56. Adducam eos in montē sanctum meum, & le-
tificabo eos i. domo orationis meę. Habeat ergo electio du-
cis à Deo progressionem, vt canonicē sit originata. Addu-
cam inquit. Item habeat debitam intentionem ad hoc, vt
vtiliter sit determinata, f. ad vsū & ad vtilitatē populi.
Ad te inquit. i. ad vtilitatem suam. Quod est contra multos,
qui non eliguntur ad te, sed ad se, quia. f. electio & promotio
sua tota vertitur ad vtilitatē sui, & suorū, ac si Deus ad se,
non ad te, idest ad vtilitatem propriam non cōdem creasset
eos. Contra illud, qd dīctum fuit Moyse dñs Israel. Num. 27.
Ibis & tu ad populum tuum. Etiam contra illud, quod dicit
dominus filiis Israel p̄laturis contra Beniamin de Iuda.
Iud. 20. Iudas sit dux vester, i. ad vtilitatem vestram creatus.
Igitur dico, qd talis electio debet fieri cum populi vtilitatē
(ad te) A superna diuinitate (Adducam) Cum discreta ma-
turitate (cras) Et sic patet ipsius dulcis electio seriosa, qd
est secundum principalem auctoritatis, quod ostensum est cū
dīctum est. (Cras adducam ad te.) Tertiō principiter di-
co, qd hic ostēditur ipsius electi p̄latio gloriosa vel fru-
ctuosā, quę ostēditur cum dicitur. Vnges eum directē su-
per populum meum Israel. Vbi aduerte, quod talis con-
ditionatus, electus & promotus, vt dīctum est debet
Benigniter conuincere, Probat benignitatē dul-
citer dirigere, cedinis vnctura. (vnges
Seduliter intendere. inquit eū) Probat vtilita-
tem regiminis ductura. (ducem inquit) Probat sedulitatē
ligaminis iūctura. (super populum meū Israel) quia. f. ipse sp
debet esse super populum per diligentiam circumspectam.
Dico ergo, quod iste debet conuincere valde benigniter (Vn-
ges inquit) Res enim vnctā magis est suavis & dulcis, & mi-
nus exasperat contingentem. Et ideō reges & p̄lati & sa-
cerdotes consueuerunt inigi, ad denotandum, qd ipsi debēt
mites dulces, suaves & misericordes p̄re alijs inueniri. P̄.
Vnxit te Deus. Et Exo. 15. Dux fuisti in misericordia tua &c.
Dic de misericordia p̄lati, sicut infra de rege. Et vide in-
fra de vngere. Sed re vera hodie non sic, quia nos non ha-
bemus duces vnctos, sed duces vnctos, non duces clemen-
tes, sed duces dementes, non duces misericordes, sed duces
vecordes, non duces fideles, sed duces crudeles. De his vñ
loqui David in Ps. dicens, Herodij domus dux est eorū, mō-
res excelsi ceruis, petra refugiu herinacis. Herodius enim
avis rapax signat duces crudeles cū mente rapaci. Ceruus
animal cornutum, signat duces superbos cum pompa min-
ci. Herinacius autem spinis indutus, & animal nullius status
signat duces diuites & minaces cum manu tenaci, qd pro-
certe

certo illi, qui tenet mōtes excelsos, i. ecclesię vel seculi di-
gnitates, & qui in Petra, idest in Petri nauicula dominantur
aut sunt rapaces & furiosi, aut minaces, sup̄ rbi, atque pom-
posi, aut sunt auari, tenaces, atq; spinosi, & more hericij in-
scipis cōstricti, parci, viles & ingloriosi. Itaq; si dices es, sūr
Herodij ad rapiendum. Si egres sunt cerui in altis montib. i.
dignitatib. ad despiciendum. Si iure vrges, sunt Hericij ad se-
spinarum, i. violentiarum armis defendendum. Dilata, si vis,
de conditionibus Herodij, cerui, & Hericij, contra moder-
nos duces, contra quos dñs 2. E. dñs 1. Duces populi domini
nos duces, contra quos dñs 2. E. dñs 1. Duces populi domini
multa iniquē gesserunt & impiē gesserunt super immundi-
cias gentium, & polluerunt templum domini. Non sic bo-
nus du x & vnctus, debet ergo conuincere valde benigniter.
I (Vnges eum inquit.) Adhuc dico, quod iste debet dirigere
suos vtiliter. Et hoc importat etiam nomen ducis, qui dñs à
ducendo. Ducem inquit, quia re vera iste tenetur dicere &
dirigere suos subditos per semitas æquitatis. Matt. 2. Ex te
enim exiet dux, qui regat populum meum Israel. Et si vis vo-
tare, potes dicere, quod bonus dux debet subditos ducere
Ad Montem contemplationis, Isti ergo sunt boni du-
ces, qui subditos suos
Fontem consolationis, ducunt ad contempla-
tionem montem. Iud. 4.
Sortem tribulationis, Duc exercitū in mōtē
Arre diuine famulationis, Duc exercitū in mōtē
Partē æternę delectationis. Thabor. Thab. n. inter-
pretatur luminis aduentus, quia. f. p̄latus debet alios ducere
ad montē æterni luminis contēplādū. Exemplo Chri-
sti, de quo dicitur Matth. 17. Assumpsit Iesus Petrum, Iaco-
bum, & Ioannem, & duxit eos in mōtē excelsū seorsum.
Et bene dicit seorsum, quia contēplatio melius fit seorsum
& secretē, & ad partem, quā in publico. Item eos deducit
ad consolationis fontem. Iud. 7. Duc eos ad aquas, & ibi p-
babo eos. A quę enim, quę refrigerant, consolationē desig-
nant. Item ducunt eos ad eruditionis p̄tē. Doctores. n.
& p̄dicatores pontes sunt, quibus mediocribus pertran-
simus in cœlum. Actuum 9. Barnabas autem apprehensum
Paulum duxit ad Apostolos. Item ducit eos ad tribulatio-
nis sortem. f. ad laborem poenitentię. Osee 2. Ducam eū in
solitudinem, & loquar ad cor eius. & Matt. 4. Ductus est Ie-
sus in desertum, vt tentaretur &c. Et etiam ad pugnam con-
tra viria. Vnde 1. Reg. 17. Duxerunt aciem ad pugnam con-
tra Philistim. Exemplo Christi, de quo scribitur Esa. 53. Si-
cut ouis ad occisionem inquit, idest ad mortis & tribulatio-
nis tolerationem ducitur. Item ipso ducunt ad artem diu-
inę famulationis (arrem), scilicet ad seruitium Dei. Exēplo
Samuelis, de quo dñs 1. Reg. 10. mater sua duxit eum, vt ap-
paret coram domino. Item finaliter ducit eos ad æternę
delectationis partē, scilicet ad gloriam Paradisi. Vnde He-
ster 2. dñs, qd Hester ducta est ad cubiculum regis. Vbi etiā ipsi
consequuntur supernę promotionis & exultationis partē
seu sortem. Vnde in Ps. Duxit eum in montem sanctificatio-
nis. Patet ergo quomodo bonus dux debet dirigere suos v-
tiliter. Ducem inquit. 1. Mach. 9. Nuncita que te hodie eligi-
mus esse principem & in ducem ad bellandum bellum no-
strū. Denique dico, qd bonus dux debet assistere suis sedu-
liter, quod ostēditur cum dicitur. (Super populum meum)
Sicut enim gallina super pullos incubat, vt eos custodiat &
foveat diligenter, sic bonus superior subditos suos incuba-
re debet. Ipsos visitando, mouēdo, fouendo, & curā pasto-
ralis regiminis diligentius exercendo. (Super populum in-
quit meum) Vnde 2. Reg. 7. Ego te tuli de pascuis sequen-
tem greges, vt esses dux super populum meum Israel. Quod
est contra multos, qui. f. super populum suum per diligentiam
non incubant, nec eum per personalem p̄sentiā visitant
aut frequentant, sed sumptis spolijs & emolumentis
de subditis nihil curant. Isti ergo non sūt super populum, sed
retro populum, de quibus loquitur dominus. Hie. 23. Ecce
ego ad pastores, qui pascunt populum meum, vos dispersis-
tis gregem meū, eiecistis eos, & non visitastis eos &c. Ista
etiam sunt cōtra aliquos alios malos duces, qui. f. sunt plu-
quam necesse est, diligentes, quia. f. bene volunt esse sup po-
pulum, ipsum. f. visitando, crimina inuestigando, exactiones
faciendo, machinamenta adinueniendo, & populum mul-
tipliciter molestando, contra quos dicitur. Super populum
tuum malignauerunt consiliū, cogitauerunt aduersus san-

ctos tuos, vt haberetur in Ps. Vide eam supra de aduocato. Nō
sic ergo, sed sit dux super populum, quia ipse debet assiste-
re suis seduliter. Super populum inquit. 3. Reg. 16. Posui te du-
cem super populum meū Israel. Igitur patet quō em aucto-
ritatē ille, qui dignē dux & superior esse voluerit, suis sedu-
liter debet assistere, suos vtiliter debet dirigere, cunctis bene-
nigniter debet conuincere, & hoc quantum ad fructum suę
p̄lacionis. Item patet quō iste debuit esse maturē electus,
à Deo datus, subditis oblati, & hoc quantum ad actū suę
electionis. Itē patet quō iste erat etate p̄fectus, in mente
deiectus, virtute p̄fectus, & hoc quantum ad statum suę cō-
ditionis. Et sic patent tria p̄sentiā, & nouem sub principa-
lia in auctoritate p̄dīcta. Cras adducā ad te virum de ter-
ra Beniamin, & vnges eū ducem super populum meū Israel.
Et sic patet scđm p̄incipale. f. qd est ductus plati, quō subdi-
ti ducunt. Tertiō dico, qd est ductus iniqui, p̄ quē mali agū-
tur. Sicut. n. boni duces solēt ad bonū deducere bonos, sic
mali duces solēt ad malū ducere malos. Omnia. n. quę vio-
lētē ducuntur, solent oīa, quę sibi adhærēt, secū ducere,
& ad eā partē ad quā tendūt, oīa se sequentia inclinare. Pa-
ter in rota, quę clauos in se infixos secū ducit, & voluit. Sic
re vera mali, quos diabolus quadā malę cōsuetudinis ne-
cessitate ducit ad impia, alios sibi adhærētes. f. suā sociera-
tē sectantes suo dñio subiacentes, & doctrinam malā suā
audiētes, faciliē ducit ad similia. Mux maris aīal est, qd in ter-
ra facta fossa oua ponit, & terra operit, post triginta verō
dies a perra fossa carulos genitos reperit, quos tandem ad
mare ducit, & ad natādū erudit. sicut ponit liber de natura
rerū, & Pli. lib. 9. c. 18. Sic verē mali pullos. i. subditos & fi-
lios, auditores & discipulos, solent in terra. i. in terrenorum
amore parturire, & eos ad amare. i. ad peccatorū fluctus &
ad inferni amaritudinē verbis & exēplis ducere, & eos in-
vitijs enutrire. Patet de malis p̄latis & hereticis doctori-
bus, de vfurarijs & mundanis peccatorib. qd oēs nituntur fi-
lios suos tam naturales, quā spirituales, socios. f. & vici-
nos, subditos, discipulos, & parentes, in amore & industria
terrenorum gignere, & ad peccata plus, qd ad virtutes, p̄-
fenti tpe, & ad mortē æternā plus, qd ad gloriam ducere &
docere. Ductio. n. talium nihil aliud est, quędam tractio ad
mortē æternā, & ad mare. i. ad amaritudinē infernalē. Ose.
9. Effraim ducet ad interfecionē filios suos. Isti. n. ducūt eos
in via mala, f. in via errorū, vitiōrū, & mūdī fluctuū negotio-
rū. Et p̄ certo tales vix licet prima facie videātur eis rectę,
ducūt eos tñ ad terminū tormētōrū, quā sicut dñs Prou. 14. Est
via, quę vñ homini recta, nouissima autē eius ducunt ad mor-
tē. Quia. f. sicut iustitia est via, quę ducit ad Paradisum, sic
mūdī prosperitas & nequitia vię sunt, quę ducūt hoīes ad
infernum. Prouer. 12. In semita iustitię vita, iter autē deiuum
ducit ad mortē. Et si vis notabis, qd mali per suos malos du-
ctores, f. per diabolu & peccatores, per p̄speritatē & mulie-
res ducunt atq; atrahunt ad voluptates, qd mentes maculāt
luxurię fēce, ad dignitates, qd mōtes iugulāt superbię nece,
ad facultates, qd mōtes stimulat vulcanica face, ad seruitu-
tes, qd malos vinculat barathrica cruce. Ducuntur ergo mali
Luxurię fēces, Ducunt (dico) ad fēces lu-
Superbię neces, xurij, qd carnē maculāt. Vñ
Auaritię faces, de iuvene à mala muliere
æternę pestilētię cruces, allocuto dñs Prou. 7. qd sta-
tim eā sequit̄ quasi bos ductus ad vitiā, & nescit qd ad vin-
cula stultus trahat. Vñ ēt de Salomone narratiōe dñs Nea. 13.
qd in multis gentib. nō erat similis illi, & tñ ad peccatū ipsū
duxerūt mulieres alienigenę. Itē ducunt ad artes supbia,
qđ malos iugulant. Vñ Luc. 4. dñs, qd illi mali Iudæi duxerūt Ie-
sum ad p̄cipitiū mōtis, super qđ ciuitas sua sita erat, vt p̄ci-
pitaret eū, qđ fecisset, nisi diuertisset. Itē ducunt ad faces a-
uaritię, qđ mōtes stimulat, cōtra illud Deut. 18. Nō inueniāt
in te, qui lustrer filium suum aut filiam, ducēs per ignē. Item
finaliter ducunt ad cruces infernalis continentię seu pesti-
lentię, quę captos vinculat, f. ad p̄cūā & ad seruitutē infer-
ni. Ibi. n. ducitur, vt captiuū nunquam eua suri, vt peregrini
nunquā redituri, vt dānati p̄nas subituri. Dico, vt captiuū,
qđ a carcere nunq̄ exeat Esa. 5. c. Propterea captiuus ductus
est populus meus, quā nō habuit sciētia. Et Thren. 1. Paruuli
ejus ducti in captiuitatē à facie tribulātis. Itē ducunt illuc,
vt peregrini, qd nūquā rediāt. Esa. 23. Longē ducēt eū pedes
Diction. Berchorij. K k 4 eius

eius ad peregrinadū, Itē ducitur, vt dānati, qui pōnas sub- eant. Baruch 4. Ducti sunt, vt grex direptus ab inimicis. Illi ergo non sunt boni duces, q ad tales terminos ducit suos.

Vñ nota, q multi sūt hodie duces i Ecclia & i mūdo, q. sūt Pauperes & indigentes, Dico ergo, quōd isti Duces { Inscij & imprudentes, sunt duces miseri qui- Crudeles & saeuientes, bus nihil pōt sufficere. Infideles & mentientes. Vnde Prou. 28. Dux indigens prudentia, multos opprimit. Itē isti sunt duces in- scij, qui neminem sciunt instruere. Vnde Mich. 3. Duces domus Israel nunquid nō vestrū est scire iudiciū, qui odio ha- beris bonū, & diligitis malū? Itē isti sunt duces crudeles atq; impij, q nemini volūt cōdescendere. Iō cuiilibet tali dī Eze- 21. Prophane, impiē dux Israel, pone cydārim, tolle coronā, quasi diceret. Dux crudelis non est dignus tenere regimen vel ducatur. Item isti sunt duces infideles atq; noxij, qui ami- cos solent decipere. Ideō bene dī Mich. 7. Nolite credere a- mico, & nolite confidere inducere. Igitur tales mali duces digni sunt ad inferos duci, & ibidem concuti & confringi, q vtiq; faciet dñs finaliter, qñ ipfos iudicabit seueriter Hie. 51. Collidam in te duces & magistratus. Et Nu. 24. Cōfurgit virga Dei Israel, & percussit duces Moab. Sic ergo patet, q est ductus impij, quo multi sternuntur, seu lādunt. ¶ De alijs aut generibus ductio nūm nihil amplius, quia bene possunt sub pcedentibus contineri. Bene ergo dicitur, quōd est Mali rectoris, Quia, s. oia, sicut dictum est, vel Sumi pceptoris, possunt intelligi & c. Vnde dicitur illud de adducere, & deducere. Et infra de introducere, & iducere.

¶ Nota, q dulcedo multipliciter sumit in scriptura. Est, n. dulcedo Dereftabilis & vitiosa, De dulcedine pro- Commendabilis & virtuosa, speritaris & iucundi Appetibilis, & dolorosa. tatis pōt intelligi il- ¶ Dulcedo vitiosa est triplex, scilicet lud Esa. 24. capitulo. Mūdāna prosperitatis, Cessauit gaudiū ty m Carnalis impuritatis, panorū, queit sonit⁹ Verbalis fallacitatis. Ixtatiū, cōticitur dul- cedo citharæ cū cantico, nō biberūt vinū, amara erit potio bibētibus illā. Prosperitas similis est quibusdā fructibus, qui dñr myrobolani, q in principio dum sunt virides, sunt dul- ces, in fine verō qñ maturi sunt, sunt amari. Sic verē (charissi- mi) mundi prosperitas modō est dulcis, finaliter tñ accidit q in inferno inuenitur amara, qñ. s. ois mūdāna dulcedo in a maritudine cōuertetur. Job 6. Anima efuriēs. i. anima dān- nata, ēt amarū pro dulci sumet, i. poenā æternā loco mūdā- nāq prosperitatis, cōtra quam dī de diuitib. Esa. 24. Cessa- uit gaudiū tympanorū, queuit sonitus Ixtatiū, cōticitur dul- cedo citharæ cū cantico, nō biberūt vinū, amara erit potio bibētibus illā. Itē de dulcedine carnalitatis pōt dici illud Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis, & nitidius oleo gut- tur eius, nouissima verō illius amara velut absinthium, & lin- gua eius acuta velut gladius bi cept. Mala. n. mulier similis est cuidā pisci q dī Fassē, in cuius ore, vt Iorath auctor est, aqua maris dulcescit, cuius aqua dulcedine allecti alteri pi- sces intrāt in os eius, & ab eo deuorant. Sic verē (charissimi) mulieres per dulcedinē oris sui attrahūt hoies ad peccatū, quos finaliter p aliter deuorant & cōsumūt, & infernales ipfos post mortē cruciat atq; dānat. Iō dī Prou. 7. Dic sapiē- tiæ, vt custodiat te a muliere extranea, quæ verba sua facit dulcia. Cōtra carnales ēt & gulosos finaliter pōt dici illud Iohel. 1. Vlutate q bibitis vinū i dulcedine, qñ perijt ab ore vestro. De dulcedine verō fallacitatis, adulationis & dece- ptionis, dī Prou. 20. Suauis est homini panis mēdacijs, & Iob 20. Cū dulce fuerit i ore eius malū, abscondit illud sub lingua sua. Et illud Rom. 16. Per dulces sermones & bñdictiones de- cipiūt mētes innocētū. Ista est igit triplex dulcedo vitio- sa. ¶ Itē dico, q dulcedo virtuosa, & illa sumit triplex est. s. oris, Dulcedo in { corde, } Dulcedo cordis ē deuotio mētalīs, Sit igitur in nobis { opere, } operis est operatio realis. ¶ Dulcis { locutio, } postt dicere illud Eccl. 24. Spiritus deuo- tio, meus super mel dulcis. Vbi ostendi { compassio, } tur, quōd in nobis debet esse

¶ Nota, q dulcedo multipliciter sumit in scriptura. Est, n. dulcedo Dereftabilis & vitiosa, De dulcedine pro- Commendabilis & virtuosa, speritaris & iucundi Appetibilis, & dolorosa. tatis pōt intelligi il- ¶ Dulcedo vitiosa est triplex, scilicet lud Esa. 24. capitulo. Mūdāna prosperitatis, Cessauit gaudiū ty m Carnalis impuritatis, panorū, queit sonit⁹ Verbalis fallacitatis. Ixtatiū, cōticitur dul-

cedo citharæ cū cantico, nō biberūt vinū, amara erit potio bibētibus illā. Prosperitas similis est quibusdā fructibus, qui dñr myrobolani, q in principio dum sunt virides, sunt dul- ces, in fine verō qñ maturi sunt, sunt amari. Sic verē (charissi- mi) mundi prosperitas modō est dulcis, finaliter tñ accidit q in inferno inuenitur amara, qñ. s. ois mūdāna dulcedo in a maritudine cōuertetur. Job 6. Anima efuriēs. i. anima dān- nata, ēt amarū pro dulci sumet, i. poenā æternā loco mūdā- nāq prosperitatis, cōtra quam dī de diuitib. Esa. 24. Cessa- uit gaudiū tympanorū, queuit sonitus Ixtatiū, cōticitur dul- cedo citharæ cū cantico, nō biberūt vinū, amara erit potio bibētibus illā. Itē de dulcedine carnalitatis pōt dici illud Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis, & nitidius oleo gut- tur eius, nouissima verō illius amara velut absinthium, & lin- gua eius acuta velut gladius bi cept. Mala. n. mulier similis est cuidā pisci q dī Fassē, in cuius ore, vt Iorath auctor est, aqua maris dulcescit, cuius aqua dulcedine allecti alteri pi- sces intrāt in os eius, & ab eo deuorant. Sic verē (charissimi) mulieres per dulcedinē oris sui attrahūt hoies ad peccatū, quos finaliter p aliter deuorant & cōsumūt, & infernales ipfos post mortē cruciat atq; dānat. Iō dī Prou. 7. Dic sapiē- tiæ, vt custodiat te a muliere extranea, quæ verba sua facit dulcia. Cōtra carnales ēt & gulosos finaliter pōt dici illud Iohel. 1. Vlutate q bibitis vinū i dulcedine, qñ perijt ab ore vestro. De dulcedine verō fallacitatis, adulationis & dece- ptionis, dī Prou. 20. Suauis est homini panis mēdacijs, & Iob 20. Cū dulce fuerit i ore eius malū, abscondit illud sub lingua sua. Et illud Rom. 16. Per dulces sermones & bñdictiones de- cipiūt mētes innocētū. Ista est igit triplex dulcedo vitio- sa. ¶ Itē dico, q dulcedo virtuosa, & illa sumit triplex est. s. oris, Dulcedo in { corde, } Dulcedo cordis ē deuotio mētalīs, Sit igitur in nobis { opere, } operis est operatio realis. ¶ Dulcis { locutio, } postt dicere illud Eccl. 24. Spiritus deuo- tio, meus super mel dulcis. Vbi ostendi { compassio, } tur, quōd in nobis debet esse

¶ Nota, q dulcedo multipliciter sumit in scriptura. Est, n. dulcedo Dereftabilis & vitiosa, De dulcedine pro- Commendabilis & virtuosa, speritaris & iucundi Appetibilis, & dolorosa. tatis pōt intelligi il- ¶ Dulcedo vitiosa est triplex, scilicet lud Esa. 24. capitulo. Mūdāna prosperitatis, Cessauit gaudiū ty m Carnalis impuritatis, panorū, queit sonit⁹ Verbalis fallacitatis. Ixtatiū, cōticitur dul-

Dulcedo { locutionis, Primū ostēditur, cum dī spūi deuo- tionis, tus, q per spūm intelligit lo- cōpassionis. tionis flatus. Secūdū ostēditur cum dī mel, quia per mel, intelligit deuotionis virtus. Tertium verō ostēditur cū dī, dulcis, per quod intelligitur com- passionis actus, quia, s. res dulces, melius nutriūt. Habeamus igitur dulcedinē locutionis. Dulciter. n. & benigniter debe- mus loqui inferiorib. & respōdere superioribus, quod pos- sissimē pertinet ad Prædicatores, qui dulcedine verborum debent alios trahere ad virtutem, vt sic eis possit dici illud Cant. 2. Ostēde mihi faciē tuā, sonet vox tua in aurib. meis, vox. n. tua dulcis, facies tua decora. Nihil. n. nobis debet esse ita dulce, sicut scia nobis p studiū vel Prædicatores eloquiū propinata, vt Ezech. 3. & Apoc. 10. Vbi dī, q liber comēditus fuit in ore sicut mel dulce. Nos. n. debemus hīe pulchritudinē in pelle cōuerfationis, & dulcedinē in voce locutionis, similes pātherę, q est aial qd hēt pellē pulcherriam, & ex ore emittit vapōrē suauissimū. Et ideō vt dicit Pl. oia aialia ipsum se sequuntur, diligunt & admirantur, & in odore oris sui & pellis pulchritudinē delectantur. Sic verē (charissimi) nos debemus hīe in pelle. i. in conuerfatione, pulchritudinē honestatis. Et in ore. i. in locutione, dulcedinē benignita- tis, & sic fiet q a cunctis hoibus diligemur. Sicut. n. dī Eccl. 6. Verbū dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Ha- beamus ergo dulcedinē locutionis (Spiritus inquit) Per spi- ritū. n. qñq; intelligitur flatus & locutio, quæ procedit ab o- re. Vñ Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinē, & colles fluēnt lac. Mōtes. n. & colles dici pñt. Vñ Prædicatores pōt dici illud Pl. Emitte spūm tuū, i. verbum tuū, & creabuntur, & renouabis faciē terrę. Spiritus oris nostri Christus dñs. Et alibi. Verbo dñi celi firmati sunt, & spiritu oris eius ois virtus eo- rum. Quāuis pro certo de multis possit dici illud Pl. Neq; n. est spiritus in ore ipforū. Itē debemus hīe dulcedinē deu- otionis. (Mel inquit) Per mel intelligitur dulcedo deuotio- nis & contemplationis, quia proculdubio debent viri spi- rituales nutriri, & maxime literati. Apes. n. quę pascūtur in florib. tēperatis, sicut Amygdalorum, faciunt mel valde dul- ce. Sumētes verō flores herbarū amararum, sicut est Absin- thiū, faciūt mel minus dulce. Sic verē (charissimi) illi, qui ver- sant circa flores dulces, i. circa scias & scripturas diuinas, mel deuotionis & cōtemplationis faciunt dulcius, illi ver- rō, q herbas amaras scōrū mūdaliū & negociorū terrenorū frequētāt, mel deuotionis nō cōficiūt ita dulce. Bene er- go dī Prou. 24. Comede fili mi mel, quod bonū est, & fauū dulcissimū gurturi tuo. Habeamus ergo dulcedinē deuotio- nis, simus similes Salomonī, qui postquā inuenerit aquā dul- cē, nunquā redit amplius ad amarā. Sic verē nos postquam deuotionē dulcedinis inuenerimus, ad amaritudinē pecca- torū vel bonorū terrenorū, nunquā redire debemus. Cuius tñ cōtrariū faciebāt filij Israel, q manna dulcissimū abhor- rētes, pepones Aegyptiacos affectabāt, sicut dī Num. 11. Hīe ergo debemus dulcedinē deuotionis, dicētes dño illud Pl. Quā dulcia faucib. meis eloqa tua, sup mel ori meo. Demū dico, q hīe debem⁹ dulcedinē cōpassionis, q ostēditur cū dī. (Dulcis) Res. n. dulces sūt magis nutritiue, ad denotādū, q il- li, qui per compassionem & pietatē sunt dulces, egenorum & pauperū sunt nutrites. Pl. Parasti in dulcedine tua paupe- ri. Ista est igit dulcedo virtuosā. ¶ Tertio dico, q est dulcedo gloriosa. s. dulcedo glorię Paradisi. Et ista sumit triplex. s. visionis, Ibi. n. dulciter Deus vī. Eccl. 11. Dul- fruitionis, celumē, & delectabile est oculis vi dilectionis. dere Solē. Ibi ēt Deus dulciter gu- statur. vnde Pl. Gustate, & videte qñ suauis est dñs. Ibi insu- per Deus dulciter amat. Pl. Dulcis & rectus dñs & c. Patet, q est triplex dulcedo. s. gloriofa, quę consistit in visione, frui- tione, dilectione. De qua. s. in Pl. Quā magna multitudine dul- cedinis tuæ dñe, quā abscondisti timētibus te. Virtuosa, quę consistit in locutione verbalī, in deuotione mētalī, in cōpas- sione reali. Can. 2. Fructus eius dulcis gutturi meo. Vitiosa, quæ consistit in prosperitate, carnalitate & verbositate. De qua Iac. 3. de eodē fonte stillat dulcis & amara aqua, quia. s. talis mala dulcedo plus habet de amaro, quā de dulci.

¶ Nota, q numerus binarius multipliciter in scriptu- ra reperitur. Signat. n. in bono, & in malo. Ille. n. nu- merus signat distinctionē ab vnitate, & sic s. m. Arithmetica, iste

iste vocatur numerus infamis, quia primus ab unitate rece- dit, & sic signat discordes contrarios & diuersos, quia verē isti ab vnitate amotis & concordia recedunt. Tales. n. non sunt vnus per charitatem, imo sunt duo p diuersitatē & cō- trarietate. In celo. n. sunt dua stellę seu circuli stellę Draconis, & istę ita diuersę & contrarię sunt, qñ vna est in oriente, alia semper est in opposito. In signo etiam Geminorū dua sunt stellę, quarum vna dī Castor, alia Pollux, quę ranciam inter se habent contrarietatem, q in æstare dū vna nobis oritur, alia occidit. Et ideō a poetis fictę sunt fuisse duo fratres, quorum vnus cęlos, alius inferos dī possedisse. Polus etiam arcticus & polus antarcticus dua sunt stellę im- mobiles, quę tamen in duob. cęlis angulis oppositis diamet- ralter sunt locatę. Ecce quō dualitas diuersitatē signat, & quō illa quę constituta sunt in dualitate, sunt constituta in contrarietate & diuersitate. Bene igitur dico, q per numerum binarium intelliguntur illi, qui ab vnitate charitatis recedunt & diuiduntur, & qui in diuisione discordię constituuntur. Eccl. 33. Intrare in oia opera altissimi, vnus contra vn- um, duo contra duo. Sic igitur numerus iste signat in ma- lo. Et iō de discordib. q sen. per sunt duo, & nunquam sunt vnus. pōt dici illud Luc. 12. quod duo in tres, & tres in du- os diuidentur. Et illud Matth. 27. velū templi scissum in duo. Vnde et de concordia viri & vxoris dī Matth. 19. Ita q; iam non sunt duo, sed vna caro. ¶ Sed adhuc dico, q iste numerus signat in bono, & sic signat aggregationem, charitatē & coniunctionē, concordia & vnitate. Ille. n. numerus est primus, in quo vnitates plures inuicē aggregant, & iō ille vī concordiam & amorem designare, per quem plures po- nunt inuicem ununtur, & sociantur. Matth. 18. Vbi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Gregorius et dicit, q minus quā inter duos charitas haberi nō pōt. In signū cuius prout dī Luc. 10. Chr̄s discipulos suos binos ante faciē suam misit. Et aduerte, q iste numerus ma- gnę prerogatiue. Ille. n. inuenitur in multis figuris. Ille com- mēdatur in multis naturis. Ille designat in multis figuris. Ille cōmēdat in multis scripturis. ¶ Dico igitur, q iste numerus in multis naturis inuenitur. Et vide primō in aialib. quomo- do membra oia sunt binata. Hō. n. habet duos pedes, duas manus, duas aures, duos oculos, duas nares. Vide et in sexi- bus quō Deus posuit ibi dualitatem. Non. n. voluit, q in gnā- tione cōuenire tres vel quatuor, sed duo solum. s. m. ma- culus & fæmella. In quib. pro certo inuenitur, q si perfecti esse volumus, semper duo & bini. i. per charitatē ligati esse debe- mus. Natura. n. solitudinem abhorret, & ideō sub dualitate vī oia gnasse. Ille igitur numerus inuenitur in naturis. ¶ Itē dico, q iste numerus designat in figuris, quas de dualitate re- perimus. Vide pro Deo quot in sacra Scriptura figuras de dualitate reperimus. Dux. n. fuerunt fidei tabule lapideę. Ex- xod. 34. Dux fuerunt tabule argenteę. Nu. 10. Duo et fuerunt columnę argē. s. in templo Salomonis. 3. Reg. 7. Duo fuerūt Cherubin in propitiatorio. Exo. 27. Duo fuerūt altaria in tabernaculo, saltare holoc. auri, & thymiamatis. Exo. 27. Duo insuper fuerunt ostia in templo. Eze. 41. Apostolorū et fuerunt duo gladij. Luc. 22. Circa sepulchrum inuēti sunt duo Angeli. Luc. 24. Ascendente insuper dño, allocuti sunt Apostolos duo viri. Act. 1. Ecce igit quomodo dualitas cha- ritatis & amoris in figuris designatur. ¶ Sed adhuc illa duali- tas in scripturis commendatur, & hoc pro certo in ueteri & in nouo testamēto. Dñs. n. Eccl. 4. Melius est esse duo simul quā vnū. In nouo uerō testamento dī, q in his duob. lex pendet tota & prophete. Matth. 22. Ecce igitur pater, q iō p istū numerū intelligit liga & copula charitatis, ita qd de tali bus pōt dici illud Apoc. 12. Hi sunt dua oliuę, & duo cande- labra lucētia in conspectu dñi terrę stantes. In quib. uerbis aduerte, q sicut illi, qui sunt duo, sunt clementiores, sunt sci- entiores, sunt cōfatiōres. Clementiores dico, quā vnus pōt a- lij misereri, sciētiores et quā vnus pōt ab alio doceri. Cōfati- ones insu, quia vnus pōt ab alio adiuuari & tueri, sic verē dico spiritaliter, q illi, q sunt duo. i. charitatiuē cōbinati, habent { clementiam ampliorē, quia sunt dua oliuę, Scientiam clariorem, quia sunt duo candelabra, Cōfatiā fortiorē, quā sunt stātes in conspectu Dei, & cha-

¶ Dico ergo primō, charissimi, q si fuerimus duo p charita- tē, nos erimus clementiē largiores. (Dux inquit oliuę) Pal- mā. n. qñ binę, & binę sunt plantarę, melius solent fructifi- care, & iō agricolę qñ seminant illas, sp solent simul duo germina ponere, ut sic dua plantę nascant. s. vna mascula, alia fæmella, vt et sic p vnus influentiā alia fructuosior ha- beat. Sic verē (charissimi) illi, qui sunt cōiecti p charitatē, sunt, vt cōiter fecundi & fructiferi per pietatē, illi, q sunt charitatiui, sunt elemosynarū emissiui. Et ideō bini & bini sunt plantandi, ut in pietatis operib. sint fecundi. Quod q- dē ostenditur cū dī, q isti debent esse dua oliuę. Oliua. n. a qua oleū eliquatur, signat viros pios, a quib. pietatis & ele- mosynarum oleū distillatur, qñ per charitatis. s. copulā cō- binantur. Istud figuratur in illis duobus Cherubin, quę uer- sis inuicem vultib. sup propitiatorium ponebantur, quę q- dem de lignis oliuarū facta fuisse perhibentur, sicut dicitur 3. Reg. 6. Ista. n. Cherubin, quę erant figurę & imagines a qui larū, significant viros pios. A quila. n. est auis valde liberalis, alijs distribuens prædam suam. Et ideō isti dicuntur duo per charitatē. Dñr oliuę per pietatem, dicuntur se mutuo respi- cere per bonorum suorum communicationem. Dñr et pro- pitiatorio incumbere, per facilem iniuriarum indulgentiā & remissionem Et sic breuiter dicitur illud Zach. 4. ubi q- ritur quid sunt dua oliuę istę. Et respondetur post pauca. Isti sunt duo filij oliuarum. Et nota, q per oliuam pax & cō- cordia designatur. In cuius signum legati Romanorum cum oliuarum ramis solebant mitti. In signū et cuius columba Deū mundo placatum denunciāns, cum ramo oliuę ad Noe dī rediisse, sicut habetur Gen. 8. In quo pro certo docemur, q si duo per charitatem & amicitiam pietatēq; fuerimus, tunc pacem & concordiam habebimus. Amor. n. & pietas sunt dua sorores, quę se semper inuicem comitant. Vnde Zach. 6. Consilium pacis erit inter duo. Simus ergo duo, vt sic simus clementiē amplioris. ¶ Secundo debemus duo esse D vt simus scientiē clarioris. (Duo inquit candelabra lucentia) Melius. n. illuminant luminaria qñ sunt duo, qñ nō est nisi vnus. Sic uerē uiri sancti, qñ sunt duo. i. p charitatē iun- cti & combinati, melius lucent per scientiam, & melius illu- minant per doctrinā. Scientia. n. vnus addit ad scientiam al- terius. Et ideō quantumcūq; sit modicus focus, nunquam est vilipendendus, quia sēpissimē fit, q ab uno ego & sim- plici scitur, quod a doctōribus ignoratur. Ideo bonum est charitatiuē cū oibus se habere, vt ab oib. possimus addisce- re, & sic per scientiam lucere, & per doctrinam docere. (Cā- delabra inquit lucentia) Istud habemus in scriptura & in na- tura. Deus. n. a principio fecit duo luminaria principalia. s. luminare maius, & luminare minus, & hoc ut lucerēt super terram & c. q vtiq; dī in scriptura. Gen. 1. In quibus inuenit, q illi, qui volunt esse luminaria lucentia per doctrinā & p- dicationem debent esse duo per charitatem & dilectionē, & per bonorum associationem. Vnde Hugo in Didascalon di- cens quō illi, qui volunt esse sapientes, debēt oēs dilige- re, & ab omnibus, quod eis deficit inquirere, nullius socie- tatem vilipendere, dixit sic. Sicut inq; qui ab omnib. accipi- unt, sunt omnib. ditiores, sic q ab omnib. volunt discere, fi- unt sapientiores. Audi inq; Chrysippum in Prouerb. Quæ tu non nosti, fortassis nouit Ophillus. Simus ergo duo, vt su- mus sciē clarioris. (Candelabra inq;) vt de quolibet dicat illud Zach. 4. Vide candelabrū aureū totum. ¶ Tertio simus duo, ut simus constantiē fortioris, quod ostendit cū dī. Stan- tes. Duo. n. melius portant onus q vnus. Duo et melius resi- stunt vni aduersario q vnus solus. Sic verē (charissimi) illi, q sunt duo per charitatē, sunt fortiores per constantiē probi- tatem. Melius. n. sustinent tribulationū & tentationū aduer- sitatē, quā vnus ab alio adiuuatur, & tā precib. q consolatio- nibus roboratur. Vnde et dī Prouer. 18. Frater, qui adiuuat a fratre, quasi ciuitas firma. Ideo dī Eccl. 4. Si quispiam præua- luerit contra vnū, duo resistēt ei. Isti ergo sunt stantes in cō- spectu dñi Dei terrę. Sap. 5. Stabant iusti in magna constan- tia aduersus eos, qui se angustiauerunt. Et sic igit patet q nos debemus esse per charitatē, vt possimus sustinere pote- ter, vt possimus lucere patienter, vt possimus indulgere cle- menter, vel ut habeamus clementiam ad miserandū, sciām ad informandū, constantiam ad sustinendū. Sed heu proh dolor, multi sunt hodie q ista carent dualitate, id est amore & cha-

& charitate. Hodie. n. quasi oēs volunt esse soli p singularitatem & partialitatem, & ideo non habent constantiam, sciētiam vel pietatem. Eccle. 4. Vg homini soli, quia si ceciderit non est qui subleuet eum. Duo igitur simus, & dualitatem. amorē & charitatem habeamus. Aquila. n. semper in nido suo duos lapides echites dī habere, vt facili⁹ possit parere, & vt pullos possit ad reptilibus defendere. Sic verē (charissimi) si nidū cordis nostrī à venenosīs reptilib. à malis cogitationib. volumus defendere, & à tērationib. volumus custodire, & si partem bonorum operum volumus celeriter emittere, nos pro certo duos lapides. i. duplicē charitatē & amorē. s. Dei & proximi ibi debemus ponere & tenere. Et sic nidus iste à prædictis reptilib. tutus erit, & partus bonorū operū facili⁹ parietur. Viri. n. pleni charitate, solent emittere bona opera sine difficultate. In estate. n. calor Solis myrrham arborem præciosum liquorem, qui stacte dī, facit voluntariē & sine difficultate aliqua distillare, vt dicit Isid. Quia verē qñ Sol & calor perfectē charitatis corda nostra inflammāt, tunc sine coactione liquorē pietatis & bonorū operum à nobis distillare procurat. Vt. n. dicit Greg. Nūquā est amor Dei ociosus, operat. n. magnā si est, si aut tenuit operari, amor nō est. Sic igitur pater (charissimi) q̄ est quædā dualitas virtuosā. quædam dualitas vitiosā. Si vis notare de istis, qui sunt duo, & qui sunt in bono combinati, associati, & coniuncti, dī c. quōd

F Fulgeat clarissimē, Sciunt doctissimē, Gemunt tristissimē, Volant citissimē, Pugnant fortissimē, Pantur verissimē, Medicantur profundissimē, Fæderantur coniunctissimē, Famulantur attentissimē, Contemplantur limpidissimē, tritissimē. Vnde isti figurantur in turturibus & colūbis Deo oblati, quæ sunt volucres gemebundæ. Leu. 14. Offeret duos turtures aut duos pullos columbarum. Item isti discurre do sunt citissimē, quia valde cito debent discurre p opera virtuosā. Io. 20. Currebant duo simul. Item isti propugnādo sunt fortissimē. Deute. 32. Duo fugabant decem milia. Itē isti ad proloquendum sunt verissimē. Deut. 17. & 2. Cor. 13. In ore duorum testium stat omne verbum. Item isti meditādo sunt profundissimē. s. meditādo de morte. 1. Reg. 10. Inuenies duos viros iuxta sepulchrum Rachelis. Item isti fæderantur sunt coniunctissimē. Isti sunt. n. duo de quib. dī Matth. 4. Vidit Iesus duos fratres Simonem & Andream. Boni. n. ita sūt inuicem confederati & charitatiē ligati, q̄ magis vident vnum quā duo. 2. Reg. 6. Opus unum erat in duobus. Item isti famulando sunt attentissimē. Vnde isti sunt discipuli qui bini & bini fuerunt missi, sicut dī Luc. 10. Vnde Marc. 11. dī, q̄ Iesus misit duos discipulos, & ait illis. Itē isti contemplādo sunt certissimē, vel limpidissimē. Vnde Marc. 16. dī de duobus Discipulis euntib. in Emaus. Offensus est Iesus in alia effigie. Item isti laborando sunt occupatissimē. Matt. 24. Erunt duo in agro. Item quiescendo sunt deuotissimē. Ibidem. Erunt duo in lecto. Et breuiter dico, quōd de illis, qui dualitatem charitatis & bonæ societatis sectantur, dīcī potest, quod sint

G Arietes, Duo, dico, arietes, qui alios prudenter solent deducere. Exo. 29. Boues, Tolle arietes duos immaculatos &c. Item sunt duo leones, quia impios per iustitiam solent corrigere seu corrudere. Vnde in se dīli Throno Salomonis erāt duo leones sculpti altrinsecus, sicut dī 2. Paral. Item duo sunt boves, quia omnibus per patientiam solent succumbere. 3. Reg. 18. Dētur nobis duo boves. Item sunt duo passerēs, quia per Dei propidentiam solent se regere. Matt. 10. Nonne duo passerēs esse veniēt & vnus nō cadit in terram sine patre vestro. i. sine pudentia patris. Itē sunt duo agni, quia mētalē innocētiam solent eligere. Nu. 28. offeres agnos anniculos immaculatos duos. Itē sunt duo viri, qui per fortē patientiam solent subsistere. Nu. 11. Remā

serunt in castris duo viri. Et Luc. 24. Ecce duo viri asserunt. Item duo filij, quia per aeram amicitiam solent diligere. Mat. 21. Homo quidam habebat duos filios. Item sunt duo denotati, quia humiliter solent petere & appetere. Lu. 18. Duo homines ascenderunt in templum. Ecce ergo quomodo dualitatem charitatis concomitantur alia bona. Ideo de talibus duob. i. de quibuslibet charitativis & iustis potest dici illud prædictum Gal. 4. Abraham duos filios habuit. Quia re vera omnes tales sic dualitati & combinati possunt dici Abraham, idest Dei filij & cognati. Et si vis adhuc commendare duos sanctos vel duas sanctas, vel duo charitatis præcepta, seu etiam duo scripturæ sacræ testamenta, dic, q̄ isti sunt

Duo { Brachia, Dico ergo, q̄ hæc sunt duo brachia ad nos amplexandum. Vnde de throno Salomonis dī 2. Paral. 9. q̄ habebat brachiola duo altrinsecus. Itē duo ostia nos ad fidem introducendum, Ezec. 41. Duo ostia erant in templo. Item duo vbera ad nos lactandū. & consolandum. Vnde sponsæ dī Cantic. 4. Duo vbera tua sunt duo hinniuli. Itē duo ligna ad nos sustentandum & inuitandum. 3. Re. 17. En colligo duo ligna &c. Item duo talenta ad nos ditandū, & redimendum. Matth. 25. Dñe duo talenta tradidisti mihi, ecce hæc alia duo lucratus sum. Itē duo calami ad veritatem scribendū, atq; docendū. Exod. 25. Sint spherulæ sub duob. calamis. Item duo anuli ad nos æterna gloria subarrandum & honorandum. Vnde de corona, quæ dicebatur aureola, dī Moy. Exo. 30. Facies duos anulos aureos sub corona. Et Exo. 28. dī. Facies duos anulos aureos, & pones in summitate rōnalis iudicij. Item sunt duo gladij ad verum à falso truncandū & diuidendū. Luc. 22. Ecce duo gladij hic. Item sunt duæ tabulæ ad legē Dei cōtinendū, & ondendū. Exo. 32. Reuerfus est Moyses de mōte portās duas tabulas scriptas ex vitro; parte, & factas opere dñi. Itē sunt duæ colūgæ ad nos per spem & fiduciam sustinendum. 3. Reg. 7. finxit duas columnas græas, quas statuit in porticu templi. Item sunt duæ rubæ ad nos ad fidem & pœnitentiam vocandū & excitandum. Num. 10. Faci tibi duas tubas argentæas dīstiles, quib. e duocare possis multitudinem. Itē sunt duæ cathenæ ad nos infra Dei mandata tenendum & alligandū. Exo. 39. Anulos posuerunt in vitro; latere rōnalis, ex quib. penderent duæ cathenæ aureæ. Item sunt duæ virgæ ad nos dirigendum & corrigendum. Zach. 11. Assumpsi mihi duas virgas, vnā vocavi decoram, alterā vocavi funiculū. Item sunt duæ pennæ ad sursum volandū, & cœlestia contemplandū. Apoc. 12. Data sunt mulieri alæ duæ, & volauit. Et Esa. 6. Duab. alis velabant faciem eius, & duab. velabant pedes eius, & duab. volabant. Itē sunt duæ mensæ ad nos nutriendū, & spiritualiter refocillandum. Ezec. 40. In vestibulo portæ duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde. & bruite omnes istæ dualitates possunt applicari ad duo testamenta deitatis, vbi sunt ostia,

Duæ { Cathenæ, Sponsa charitatis, quæ habet vbera, Virgæ, Silua uenustatis, quæ habet ligna, Pennæ, Bursa largitatis, quæ habet talenta, Menstræ, Candelabrum honestatis, quod habet calamos, Rationale neritatis, quod habet anulos, Manus feueritatis, quæ habet gladios, & sic de alijs. Si ē de sanctis hoib. id dixeris, dic, q̄ isti hnt duo brachia. i. duos amplexus charitativos. amorē Dei & proximi, duo ostia, i. duos affectus hospiratios, q̄. s. notos & ignotos debent recipere. Iob 30. Ostium meū viatori paruit, duo vbera. i. duos affectus cōsolatiuos seu pietatiuos. s. opera pietatis corporalia & spiritualia, duo ligna. i. duo brachia, crucis & passionis deuotionem, duo talenta. i. rectā intentionē, & bonā operationem, duos calamos. i. veri & falsi descriptionē, Duos anulos, i. fidei & charitatis subarrationem, duos gladios, i. sui & aliorum correctionem & punitionem, duas tabulas. i. noui & veteris testamenti cognitionem, duas columnas, i. in prosperis & in aduersis stabilem perfectionē, duas tubas, i. de uirtutib. & uirtijs eloquentem prædicationem, duas cathenas. i. appetitū carnis & mentis coercionem

Est { Sponsa charitatis, quæ habet vbera, Silua uenustatis, quæ habet ligna, Bursa largitatis, quæ habet talenta, Candelabrum honestatis, quod habet calamos, Rationale neritatis, quod habet anulos, Manus feueritatis, quæ habet gladios, & sic de alijs. Si ē de sanctis hoib. id dixeris, dic, q̄ isti hnt duo brachia. i. duos amplexus charitativos. amorē Dei & proximi, duo ostia, i. duos affectus hospiratios, q̄. s. notos & ignotos debent recipere. Iob 30. Ostium meū viatori paruit, duo vbera. i. duos affectus cōsolatiuos seu pietatiuos. s. opera pietatis corporalia & spiritualia, duo ligna. i. duo brachia, crucis & passionis deuotionem, duo talenta. i. rectā intentionē, & bonā operationem, duos calamos. i. veri & falsi descriptionē, Duos anulos, i. fidei & charitatis subarrationem, duos gladios, i. sui & aliorum correctionem & punitionem, duas tabulas. i. noui & veteris testamenti cognitionem, duas columnas, i. in prosperis & in aduersis stabilem perfectionē, duas tubas, i. de uirtutib. & uirtijs eloquentem prædicationem, duas cathenas. i. appetitū carnis & mentis coercionem

nem & vinculationē, duas virgas. i. sui & aliorum directionē, duas pennas, i. ad considerationē inferni & Paradisi, vocalium & meditationem, duas mensas. i. spirituales & temporales. Ignorantium & pauperū refectioem &c. Allega si cut supra. Dicat igitur quilibet Deo illud Prouer. 30. Duo rogauit te deneges mihi. Duo inquit, i. quamlibet dualitatē prædicam. Parer ergo quomodo dualitas signat bonā concordiam & virtuosam. Sed adhuc notabis, q̄ non solū dualitatem virtuosam, sed etiam vitiosam esse inuenire. ergo dico, quōd in malo significato inuenitur

Dualitas { Distractiua, Est igitur quædā dualitas diuidēs Deceptiua, subiectum, & ista est qñ quis p Coniunctiua, variam mentis varietatem & Disiunctiua, inconstantiam, ab unitate & in regitate constantiæ, & soliditate mentis diuiditur i seipso. De quo potest dici illud Marc. 15. Velum templi scissum est in duo. Et talis scissus non potest habere quietē, sed potius sollicitudinem & dolorē, sicut bene dī Eccl. 3. Cor ingrediens duas vias non inueniet requiem. Itē est quædā dualitas illudens obiectionē. Et ista est dualitas dupliciter, qñ. s. hō habet duas intentiones, vnā apparentē, & aliam occultā, & qñ creditur esse fidelis & simplex, & ipse est varius atq; duplex. Qñ. q. n. monstruosē contingit, q̄ in vno corpore sunt duo capita, sic in vno opere duo intentionum genera. Et tales figurantur in ueste lana linoque contexta, de qua p̄cipitur Leuit. 19. Veste, quæ ex duob. texta est, non indueris. Et ideo talis male dicitur Eccle. 1. ubi dī sic. Vx duplici corde, labijs scelestib. manib. male facientib. & peccatori ingrediētī terrā duab. vijs. Item est alia dualitas coniungens affectum, & ista signat malam concordiam, combinationem uel societatem malorum. De qua societate potest dici illud, quod scribit Luc. 23. Ducebantur alij duo nequā vt interficerent. Teste. n. Plinio, inter serpentes sunt coniugia, duoq; simul cohabitare solent. s. mafculus & foemella. Sic uerē inter malos sunt societates, & fœdera & confortia, q̄. s. isti adiuicem combinantur ad faciendum opera fua mala. Hiere. 24. Ecce duo calathi plenificis. & sequitur. Ficus malas valde. Itē est alia dualitas disungens effectum, seu continens despectū, s. dualitas paritatis, diuisionis, inuidiæ & discordiæ separatiuæ. De quo 3. Re. 16. Tunc diuisus est populus Israel in duas partes, una pars sequebatur Ambri, & alia sequebatur Zambri. & illud Gen. 25. Duo populi ex ventre tuo diuident. Hoc autem de duob. pueris in ventre Rebeccæ colluctantibus. s. Esau & Iacob, fuit dictum. Quocunq; prædictorum modorum mali possunt dici duo. Et sic dices, q̄ mali, duo, merito dici possunt, quia

Duobus { Funicibus ligantur, oculis priuantur, Afnis comitantur, Filijs orbanantur, Cornibus ornantur, Vitijs grauantur, Vitulis famulantur, Vijs peregrinantur. Et sic pro certo isti, qui tales dualitates habent, possunt dici

Duo { Falsi, Cœci, Vri, Eunuhi, Domini, Dracones, Latrones, Debitores, Senes, Meretrices, Deglutrices,

hi Deus priuinā fortitudinē, vt p amissione duorū luminū, vnā recipiam vltionē. Itē isti duob. afnis associantur, qd faciēt rōnis hebetatio, q̄. s. hebetes sunt ad præsentia gubernandū, & ad futura præuidendū. Vñ de Leuita dī Iud. 19. q̄ ipse habebat secū vnum puerū, & duos afnos. Puer. n. signat carnalē immundiciā. Afnī verō duo significant præsentīū & futurorū ignorantiam & inaduertentiam. & talibus pro certo accidit sicut Leuitæ p̄dicto, cuius vxor à viris Gabaz

fuit oppressa, & abutēdo necata, quia. s. vxor. i. caro seu voluntas taliū ab immundis actib. uel cogitationib. opprimif, & per diuersa vitia suffocat. 1. Reg. 30. Duæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant. Item isti duobus filijs orbanantur, quod facit eneruatio. Aia. n. hēt duos filios. i. duas fortissimas virtutes. s. fortitudinem ad acquirendum Paradisum, & ad euandandum Infernum, q̄ tñ filij dum peccata aī, moriunt. 1. Reg. 4. Duo filij tui mortui sunt. Vel dic, q̄ duo filij aīz, sunt intellectus & affectus, q̄. s. qñ peccat homo, intellectus moritur malē opinādo, affectus malē concupiscendo. Itē isti duobus cornibus ornantur, quod facit superbia & elatio. Isti. n. duplici cornu superbiæ sunt elati. s. de se præsumendo & alios contemnendo. Dan. 8. Effratus hircus in arietē, comminuit duo cornua eius. hircus est mors, aries est superbus. Itē duobus vitijs grauantur quod facit mali executio, & ommissio & declinatio. Mali. n. habent duo gñalia vitia, quæ sunt declināre à bono, & facere malum. Hiere. 2. Duo mala feci t populus meus. Dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderūt sibi cisternas dissipatas. Item isti duobus vitulis famulantur, qd facit verbalis adulatio, quia. s. adulatores, vitulos aureos. i. diuites auro locupletes, & aureis resurgentes, & adorāt & honorāt. Vnde 3. Re. 12. dī q̄ Hieroboam fecit duos vitulos aureos, & dixit. Isti sunt Dij tui Israel. Et sic pro certo, quia tales dualitates malas habent, possunt dici duo testes falsi, q̄ carent vera locutione. Potissimē aut adulatores dicunt duo falsi testes, q̄. s. isti falso vituperant cōmendāda, similes lamie monstro, quod faciē habet humanā, pedes equinos, q̄ duab. manibus carulos laciat, post eos laniat, em Isid. Sic isti p̄dictis duab. mammis laciant &c. Matth. 26. Nouissimē aut venerunt alij duo falsi testes. Itē sunt duo cæci, q̄ carēt vera discretione. Matt. 20. Ecce duo cæci sedētes secus viæ. Sunt duo vri, q̄ deuant cum gulosa commestione. Vrius enim aīal est gulosus. 4. Reg. 2. Egressi sunt duo vri de saltu, & lacerauerūt eos. Sūt duo eunuhi, quia carent bonorū operū generatione. Vnde isti sunt illi duo mali eunuhi, q̄ machinauerunt occidere Aflherum. Hester 2. Sunt duo mali dñi, q̄ alios præcutit tyrannica iurisdictione. Matth. 6. Nemo potest duob. dñis seruire. Sunt duo dracones, quia in flammati sunt auara & ambitiosa affectione. Hester 10. Duo aut dracones ego & Aman. Sunt duo latrones, quia suspendunt in æterna damnatione. Matt. 26. & Luc. 23. Crucifixi sunt cum eo duo latrones. Sunt duo debitores, quia pressi sunt obligatione. Lu. 7. Duo debitores erant cuidam feneratori. Sunt duo senes, quia indurati sunt peruerfa obstinatione. Vnde isti sunt duo mali senes qui accusauerunt Susannā. Dan. 13. Sunt duæ meretrices, quia fœrent carnali iniquatione. 3. Reg. 3. Duæ mulieres meretrices venerunt ad Regē Salomonem. Sunt duæ deglutrices, q̄ feruē aliorū bonorū cupiditate & ambitione. Prou. 30. Sanguisugæ duæ filiæ sunt dicentes, affer, affer. Sic ergo pater quō dualitas potest significare in malo diuersimodē &c. Vide supra vbi binus.

Duodecim. Duodenarius numerus potest significare in bono, & in malo. Numerus. n. iste cōstat ex denario, & ex binario. Et iō per istum numerū significatur pfectio legis veteris & legis nouæ. Lex. n. uetus consistit in denario decalogi, lex verō noua consistit in binario charitatis. Et iō per numerū duodenarium bene p̄c̄ oīs virtus atq; pfectio denotari. Vñ vī, q̄ iste numerus in exemplis cōmēdat, igit̄ & in rerū naturis. Pao. n. duodecim oua ponit, Camela duodecim mensib. partū suū portat, Lepus duodecim uicijs. & dieb. in anno generat, Cglū duodecim signa continet, Dies artificialis, duodecim horas habet. Ille ergo numerus exemplis cōmēdat. Item iste figuris designatur. Duodecim. n. fuerunt fontes in Helym, sicut dī Exo. 15. Duodecim fuerūt filij Iacob. Gen. 35. Erant autē filij Iacob duodecim. Duodecim. n. fuerunt Apostoli Chrī, sicut dī Luc. 9. & Mart. 10. Item iste numerus in scripturis prædicat. Vnde Io. 6. Nonne duodecim vos elegi? & Io. 11. Duodecim sunt horæ diei. Aduerte ergo gñaliter, q̄ per istum numerū pot̄ intelligi vtriusq; legis pfectio, operum pietatis impletio, discipulorū Christi collectio, articulorū fidei deductio. Duodecim. n. sunt legis mādara. s. decē legis antiquæ, & duo legis nouæ, duodecim sunt pietatis opera. s. sex corporalia & sex spiritualia, duodecim sunt articuli fidei. Duodecim Apostoli Christi. Est igitur

Quædam

